DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE İLK KUR'AN TERCÜMESİ

(Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)

Hazırlayan
Aysu ATA

Türk Dil Kurumu Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE İLK KUR'AN TERCÜMESİ

(Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)

Hazırlayan
Aysu ATA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE İLK KUR'AN TERCÜMESİ

(Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Aysu Ata

Karahanlı Türkçesinde ilk Kur'an Tercümesi (Rylands nüshası, giriş-metin-notlar-dizin) / Aysu Ata.– 3. bsk. -- Ankara: Türk Dil Kurumu, 2019.

XXXVIII, 964 s.; 24 cm.-- (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 854)

Bibliyografya var.

Dizin var.

ISBN 978-975-16-1737-8

1. Kur'an-ı Kerim – Tercüme 2. Türk Dili – İnceleme 3. Karahanlı Türkçesi

410 297

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türk Dil Kurumu Yayınları

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE İLK KUR'AN TERCÜMESİ

(Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)

Hazırlayan
Aysu ATA

Tıpkıbasım

Ankara, 2019

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Türk Dil Kurumu Yayınları: 854

KARAHANLI TÜRKÇESİNDE İLK KUR'AN TERCÜMESİ
(Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)

*

Hazırlayan:
Prof. Dr. Aysu ATA

*

İnceleyiciler:
Prof. Dr. Mustafa CANPOLAT
Prof. Dr. Kemal ERASLAN

*

Kapak tasarımı:
TDK - Dilek ŞERBETÇİ

*

Baskı:
İlbey Matbaacılık Kâğıt Reklam
Organizasyon Mücellit San. Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mahallesi Litros Yolu Sokak
2. Matbaacılar Sitesi, Topkapı
TR 34025 Zeytinburnu, İstanbul
Telefon: +90 (212) 613 83 63
Belgegeçer: +90 (212) 417 72 74

*

Birinci baskı: Ankara, 2004
İkinci baskı: Ankara, 2013 Temmuz
Üçüncü baskı: Ankara, 2019 Mayıs
Baskı sayısı: 1000 adet
ISBN: 978-975-16-1737-8

*

Dağıtım:
Türk Dil Kurumu
Remzi Oğuz Arık Mahallesi
Atatürk Bulvarı, 217
TR 06680 Çankaya, Ankara
Telefon: +90 (312) 457 52 00
Belgegeçer: +90 (312) 468 07 83
Genel ağ: http://tdk.gov.tr

*

5846 sayılı Yasa'ya göre
eserin bütün yayın, çeviri ve alıntı hakları
Türk Dil Kurumuna aittir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SUNUŞ

Türk dili tarihi çalışmalarının kilit eserleri arasında Kur'an tercümeleri özel bir grup teşkil eder. Çünkü bu tercümeler, genellikle satırarası dediğimiz türden kelime karşılıkları esas alınarak yapılmıştır. Bu nedenle her şeyden önce, Arapça kelimelerin altlarına yazılan Türkçe kelimelerin anlamlarının Kur'an'daki aslı ile karşılaştırılarak tespit edilmesi Türk leksikolojisi bakımından önemlidir. Fakat Türkçe sentaks çalışmaları bakımından aynı önemde olduklarını söylemek zordur. Satırarası Kur'an tercümeleri yanında çok daha az sayıda bulunan, Kur'an metninin tercüme edilen bölümüyle ilgili uzun ya da kısa yorum, hikâye ve açıklamalarla genişletilen tefsirli tercümeler için ise sentaks çalışmaları hakkındaki bu yargı geçerli değildir.

Bugün için Farsça ilk Kur'an tercümesinin örnek alınarak yapıldığı ilk Türkçe Kur'an tercümesinin tarihi ve yazarı hakkında kesin söz söylemek mümkün değildir. Ancak dil ve kültür tarihimiz üzerine bildiklerimiz bu tercümenin Karahanlı Türkçesiyle yazılmış olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Mevcut Kur'an tercümelerinden dördünün (John Rylands Kitaplığı, Arapça Yazmalar, No. 25-38; Türk ve İslâm Eserleri Müzesi, No.73; Özbekistan İlimler Akademisi Kitaplığı, No.2008; Leningrad-Asya Halkları Enstitüsü Kitaplığı Cod.332) Karahanlı Türkçesiyle ilgisi kaynaklarda yer almaktadır (Bunlardan Leningrad-Asya Halkları Enstitüsü Kitaplığı Cod.332'deki Anonim Tefsir veya Orta Asya Tefsir'i adıyla bilinen nüshadaki satırarası tercümenin dili Karahanlı Türkçesi, tefsir ve hikâyelerin dili ise Kıpçak, Oğuz hatta Çağatayca özellikleri göstermektedir.). Bu bilgiye rağmen, yukarıdaki tercümeler üzerinde J. Eckmann ve A. K. Borovkov dışında bugüne kadar esaslı bir çalışma yapan olmamıştır. Onların yapmış olduğu çalışmalar da nüshaların söz varlığını ortaya koymaya yöneliktir. Halbuki ilk Kur'an tercümesi olduğunu ileri sürdüğümüz Rylands nüshası üzerine yapılan bu çalışma, Kur'an tercümelerinin türkoloji araştırmalarındaki (leksik, semantik, morfolojik, fonetik bakımdan) önemini vurgulamaya bir kez daha bizi mecbur etmiştir.

John Rylands Kitaplığı (Manchester), Arapça Yazmalar No.25-38 numaradaki 14 ciltlik ve Chester Beatty Kitaplığı (Dublin), No.1606 ve 1630'daki iki varaklık nüshayı esas alan bu çalışma **Giriş**, **Metin**, **Notlar** ve **Dizin** olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Kur'an Tercümeleri, Rylands Nüshası, Çeviri Yöntemi, Eser Üzerinde Yapılmış Çalışmalar, Eserin Dil Tarihimizdeki Önemi alt başlıkları sıralanmıştır. Doğu Türkçesiyle yapılmış Kur'an tercümeleri hakkında verilen kısa açıklamalardan sonra Rylands nüshası tanıtılmış ve onun arkasından Çeviri Yöntemi başlığı altında çeviri tekniği bakımından gerekli değerlendirmelerde bulunulmuş ve özellikle Farsça ile Türkçe çevirilerin benzerliği üzerinde durulmuştur. Daha sonra Rylands nüshası üzerinde yapılmış çalışmalara geçilmiştir. Bu bölümde daha çok J. Eckmann'ın vefatından sonra *posthumous* eser olarak L. Ligeti'nin Önsöz'üyle Macar Bilimler Akademisi'nce yayımlanan *Middle Turkic Glosses of The Rylands Interlinear Koran Translation* (Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976.) adlı eserin tanıtımına ve eleştirisine yönelik çalışmalar yer almaktadır. Eserin Dil Tarihimizdeki Önemi başlığı altında ise Rylands nüshasını ilk Türkçe Kur'an tercümesi kabul eden görüşlere yer verilmiş ve bu görüş tarafımızdan nüshanın dil özellikleri ile

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

desteklenmeye çalışılmıştır. Ayrıca eserin dil tarihi çalışmalarına getirdiği yenilikler bu başlık altında ele alınmıştır.

Cilt, varak, satır, sure ve ayet numaralarının verilerek işlendiği **Metin** bölümünde gerekli yerlerde dipnotlarla açıklamaya gidilmiştir. Rylands nüshası tam Kur'an metnini içermeyip eksik bir nüsha olduğundan (tamamı 30 cilt olmalı) bu eksiklikler ve buna bağlı atlamaların gösterildiği dipnotlar ağırlıktadır.

Notlar bölümünde eserin türkoloji çalışmalarındaki önemini ortaya koyacak özellikler üzerinde durulmuştur. *hapax* durumunda olan kelimelerin açıklanması, Rylands nüshası ile Uygur ve ilk Karahanlı dönemi eserlerinin gerek söz varlığı gerekse dil özellikleri bakımından benzerliğini ortaya koyacak tanıklar bu bölümün ana malzemesini oluşturmaktadır.

Dizin bölümü, Türkçe Dizin, Arapça Dizin ve Farsça Dizin olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Türkçe Dizin, tercümede geçen bütün kelimelerin ekli şekilllerini de ele almaktadır. Burada ilk olarak madde başı olan kelimenin alıntı olup olmadığı gösterilmiş daha sonra anlamı verilmiştir. Kelimelerin anlamları arasındaki nüanslar maddeler halinde (1., 2., ...) sıralanırken bunların Arapça ve Farsça karşılıkları parantez içinde gösterilmiş, hemen yanına metinde geçtiği örnek cümle cilt, varak, sayfa, sure ve ayet numarasıyla verilmiştir. Bu yapılırken Arapça tek kelimeyle karşılanan fakat Türkçede birleşik ifadeyle anlatılan kelimeler alt maddede değerlendirilmiştir. Örneğin, *aḳar arıḳ*, *aḳar ögüz*, *aḳar suw* tamlamaları *aḳ-* maddesi altında işlenmiştir. Ayrıca *arıḳ*, *ögüz*, *suw* maddelerinde de *aḳar arıḳ*, *aḳar ögüz*, *aḳar suw*'a gönderme yapılmıştır. Kelimelerin ekli şekillerinin sıralanmasında KB-İndex çalışması esas alınmıştır.

Arapça Dizin, Kur'an'da geçen kelimelerin nüshadaki Türkçe ve Farsça karşılıklarını gösteren fihrist niteliğindedir. A. Topaloğlu'nun *XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, II. Sözlük* (Kültür Bakanlığı Yayınları:300, İstanbul 1978) çalışmasının örnek alındığı bu dizinde, Arapça kelimeler kök harfleri esas alınarak Arap alfabesinin harf sırasına göre düzenlenmiştir. Çekimli meçhul fiillerin kökü olarak alınan sülasî mastarların önüne *m.* konulmuştur. Koyu renkle dizilmiş Arapça kelimelerin yanına ilk olarak Türkçe daha sonra Farsça karşılıkları yazılmıştır. Aynı Arapça kelimeye tercümede geçen birden çok karşılık alfabetik sırayla verilmiştir. Aynı kelime ve karşılıklar için Arapça (ve Farsça) Dizin'de tek tanık gösterilmiştir. Kök harflerin değişmesi durumunda bir aralık verilerek dizgi işlemi yapılmıştır.

Farsça Dizin, transkripsiyonu yapılan Farsça kelimelerin alfabetik sıralanışa göre yapılmıştır. Koyu renkle dizilen Farsça kelimenin yanında ilk olarak Türkçe daha sonra da Arapça karşılığı verilmiştir. Arapça Dizin'de olduğu gibi burada da aynı kelime ve karşılıklar için tek tanık vermekle yetinilmiştir.

Bu çalışmada yapılan Arapça ve Farsça Dizin'lerin bizim için ayrı bir önemi vardır. Çünkü bu, nüshanın ait olduğu yazı dili dönemi ve alanında yabancı kelimelerin Türkçede nasıl karşılandığını göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Son olarak, türkoloji çalışmalarında kendilerini örnek almak ve takip etmekle her zaman gurur duyduğum iki bilimadamı, Profesör János Eckmann ve hocam Profesör Mustafa Canpolat'a teşekkür etmeyi bir borç bilir, bu kitabı Eckmann ve üzerinde çalıştığım nüshayı Türkiye'de tanıtan Profesör Z.V. Togan'a ithaf etmekle onur duyarım. Ruhları şad olsun.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

Giriş IX
Kur'an Tercümeleri IX
Rylands Nüshası XIII
Çeviri Yöntemi XVII
Eser Üzerinde Yapılmış Çalışmalar XXI
Eserin Dil Tarihimizdeki Önemi XXIII
Kısaltmalar XXXI
Bibliyografya XXXV
Metin 1
Notlar 157
Dizin 195
Türkçe Dizin 195
Arapça Dizin 803
Farsça Dizin 891
Özel Adlar 963

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GİRİŞ

Kur'an Tercümeleri

(Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Kur'an 14:4

Ayetinden yola çıkarak islâmiyeti sonradan kabul eden milletler, bu dinin kitabı olan Kur'an'ı anlamak ve böylece dinin gereklerini yerine getirebilmek için tercüme faaliyetlerine girişmişlerdir. Kur'an'ın bir başka dile ilk tercümesi Farsçaya olmuştur. Hatta bu tercüme faaliyetini Peygamber dönemine kadar indirmek mümkündür. Çünkü bir rivayete göre "İranlılar Selman-ı Farisî'den Fatiha suresini Farsçaya tercüme etmesini isterler. O da tercüme edip gönderir. İranlılar namazda bu tercümeyi okurlar. Böylelikle dilleri yatışır. Bu, Hz. Peygambere arz olundukta o da bunu menetmez[1]."

Kur'an'ın bütün olarak Farsçaya ilk tercümesi ise Samanîler devrinde (875-999), hükümdar Samanî Mansûr ibn Nûh (hükümranlığı 961-976)'un buyruğu üzerine Buhara'da yapılmış ve bunda Taberî'nin hacimli Kur'an Tefsir'i esas alınmıştır. Bu tercüme metni herhangi bir ek açıklamaya yer vermeksizin kelime-kelime yapılan bir tercümedir. Farsça kelimeler Fars dilinin kelime sırası ve sentaksı gözetilmeksizin Arapça kelimelerin altına sıralanmıştır. Farsça ilk metinde bu tercümenin hangi amaçla, nasıl ve kimler tarafından yapıldığını açıklayan aşağıda çevirisini verdiğimiz sunuş kısmı vardır[2].

"Bu kitap, Muḥammed ibn Cerîr eṭ-Ṭaberî -Tanrının rahmeti üzerine olsun-'nin büyük Tefsir'inin Fars diline yapılan tam ve doğru tercümesidir. Bu kitabı Bağdat'tan getirdiler. Arapça yazılmış kırk cilt olan bu kitap yazarın uzun açıklamalarını içermekteydi. Onu, muzaffer komutan ve melik Ebû Ṣâliḥ Manṣûr ibn Nûḥ ibn Naṣr ibn Aḥmed ibn İsmā'îl'e getirdiler -Tanrının rahmeti üzerlerine olsun-. Sonra bu kitabı Arap dilinden okuyup anlamakta güçlükle karşılaşıldığından Ebû Ṣâliḥ Manṣûr ibn Nûḥ kitabın Fars diline tercümesini istedi. Bunun için Maveraünnehr'in âlimlerini bir araya topladı ve onlardan 'bu kitabı Fars diline çevirmemiz caiz olur mu?' sorusu için fetva istedi. Onlar dedi ki: 'Arapça

---

[1] O. Keskioğlu, *Kur'an-ı Kerim Bilgileri*, Türk Diyanet Vakfı, Ankara 1989, s. 212.

[2] J. Eckmann, "Eastern Turkic Translations of the Koran", *Studia Turcica*, Budapest 1971, s. 149-157. (Türkçeye tercüme eden: Ekrem Ural, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri, *TDED* XXI, 1973, s. 15-22.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bilmeyenlerin faydalanması için Kur'an tefsirini Farsça okuyup yazmak caiz olacaktır; çünkü yüce Tanrı şöyle buyurmuştur: Dili halkının dilinden farklı olan resul göndermedim. ...' Sonra büyük hükümdar Ebū Ṣāliḥ, Maveraünnehr âlimlerinin getirilmesi emrini verdi: Buhara'dan Faḳih Ebū Bekr ibn Aḥmed ibn Ḥāmid ve Ḫalīl ibn Aḥmed es-Sicistānī, Belh'ten Ebū Caᶜfer ibn Muḥammed ibn ᶜAlī, Hindistan kapılarından Faḳih el-Ḥasan ibn ᶜAlī Mandūs ve Ebu'l-Cehm Ḫālid ibn Ḥānī el-Mutafaḳḳih ve ayrıca Semerkand, İspicab ile Fergana'dan ve Maveraünnehr'in başka her şehrinden başka âlimler. Onların hepsi doğru yolun bu olduğunu beyanla kitabın tercümesini üstlendiler. Sonra hükümdarların hükümdarı muzaffer Ebū Ṣāliḥ, toplanan âlimlere kitabı tercüme edebilmeleri için aralarından en bilgili ve âlim olanı seçmelerini buyurdu. Onlar uzun uzadıya açıklamaları atıp hikâye metinlerini kısaltarak kitabı tercüme ettiler[3]."

Farsça ilk tercümenin sunuşundaki bu açıklamalar bilinen hiçbir Türkçe tercümede bulunmadığından Kur'an'ın Türkçeye ilk tercümesinin ne zaman, nerede ve kim (ya da kimler) tarafından yapıldığına dair kesin bilgilere bugün için sahip değiliz. Ancak kesin olan bir şey var ki o da ilk Farsça tercümenin Türkçe tercüme için örnek olduğudur. Bu konuda Z. V. Togan, ilk Türkçe tercümenin ilk Farsça tercümeyle aynı zamanda yapıldığını ileri sürmektedir. Bu tercümenin yazarı olarak da Farsça tercümeyi yapan heyetteki İspicablı Argu Türkünü göstermektedir[4]. F. Köprülü ile aynı görüşü paylaşan A. İnan ise ilk Türkçe tercümenin tarihini XI. yüzyılın ilk yarısına koymakla Togan'ın görüşünden biraz ayrılmaktadır[5]. Bu görüşler yukarıda söylediğimiz nedenlerden ötürü bugün için varsayımdan öte gitmemektedir. Ancak bu sorunun yanıtı ilk Kur'an tercümesi sıfatını alabilecek metinlerin ortaya konulup dil özellikleri -ayrıca yazı tipi ve kağıt çeşidi- bakımından ayrıntılarıyla işlenmesi sonucu verilebilir.

Türkler islâmiyeti VIII. yüzyıldan itibaren kitleler halinde kabul etmeye başlamış ve X. yüzyılda devlet dini yapmışlardır. Bu dönemlerden önce Türkler arasında yaygın olan budizm, manihaizm ve hıristiyanlık dinlerinin anlaşılması amacıyla yazılmış Eski Uygur Türkçesi dönemine ait telif ve tercüme pek çok eser vardır. Bunun gibi yeni kabul gören islâmiyetle birlikte yine bu dini dolaylı ya da doğrudan anlatan eserler dil tarihimizde yerini almıştır. İslâmî Türk edebiyatının yazılış tarihi bilinen ilk eseri 1069 yılına ait Kutadgu Bilig'dir. Ancak gerek dinî terminolojinin Türk diline uyarlanışı gerekse konuların işleniş tarzındaki yetkinliği bakımından bu eseri ilk olarak kabul etmek gerçekten zordur[6].

---

[3] Ḥabīb Yaġmā'ī (ed.), *Terceme-i Tefsīr-i Ṭabarī* I, Tahran 1339/1961, s. 5-6; A. J. Arberry, *Classical Persian Literature*, London 1958, s. 40-41. Ayrıca bkz.: Gilbert Lazard, *La Langue des plus anciens monuments de la prose persane*, Paris 1963, s. 41-45.

[4] Z. V. Togan, "Londra ve Tahran'daki İslamî Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi III*, 1959-1960, s. 135. *Kur'an ve Türkler*, Kayı Yayınları:3, İstanbul 1971, s. 19.

[5] A. İnan, *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe tercemeleri üzerinde bir inceleme*, (Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları), Ankara 1961, s. 8.

[6] H. Ersoylu, "Kutadgu Bilig'de Kur'an-ı Kerim Ayetlerinden İlhamlar", *Türk Dünyası Araştırmaları* 15, 1981, s. 17-41. O. Cilacı, "Kutadgu Bilig'de Sosyal ve Dinî Motifler", *Millî Kültür* 58, Eylül 1987, s. 10-18. A. Ata, "Karahanlı Türkçesinin İlk Eseri", 730. Yılında Kutadgu Bilig ve Divanu Lugati't-Türk, 21 Mart 2003, Yıldız Teknik Üniversitesi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İlk Türkçe Kur'an tercümesinin ne zamana ait olduğu konusunda elimizde kesin bilgiler yoksa da bu tercümenin Türklerin islâmiyeti devlet dini olarak kabul etmelerinden sonra yani X. yy ve devamında yazmış olduklarını tahmin edebiliriz. Bu da ilk tercümenin tarihî Türk yazı dillerinden Karahanlıca ile yazılmış olduğu sonucunu ortaya koyar. Bugün için Karahanlı Türkçesinin yanında, Harezm ve Çağatay Türkçeleriyle (Doğu Türkçesi) X?-XVI. yy'lar arasında yazılmış belli başlı altı Kur'an tercümesi bilinmektedir. Batı Türkçesiyle yapılmış tercümelerle bu sayı seksen üçe çıkmaktadır[7].

Doğu Türkçesiyle yazılmış Kur'an tercümeleri:

1. Leningrad Asya Müzesi Kitaplığı, Cod. Mus. As. 332 co-Wabidow 1914, No.2475. Müstesihi ve yazılış tarihi tespit edilemeyen bu nüsha "Anonim Tefsir" veya "Orta Asya Tefsiri" diye bilinmektedir[8]. 1914 yılında Z.V. Togan tarafından Türkistan'da bulunan bu Kur'an metninin diğerlerinden farkı satırarası kelime-kelime tercümenin yanında sure ile ilgili tefsir ve hikâyelere yer vermesidir. Yalnız bunlar arasında kullanılan dil farklıdır. Eckmann'a göre kelime-kelime tercümenin dili Karahanlı Türkçesidir; ancak tefsir ve hikâyeler için Kıpçak, Oğuz ve Çağatay unsurlarının yer aldığı Harezm Türkçesi kullanılmıştır. Bu nedenle Eckmann bu nüshanın XV. yy'dan önce yazılmadığını ifade etmektedir. Barthold'a göre yazma Maveraünnehr'de[9], A. İnan'a göre Harezm'de Zemahşerî mektebine mensup biri tarafından istinsah edilmiştir[10]. Köprülü ise bu nüshanın Timur döneminde istinsah edildiğini asıl eserin Batı Türkistan'da "hicrî dördüncü asır sonunda veya beşinci asır mebadisinde" yazıldığını tahmin etmektedir[11].

2. Süleymaniye Kütüphanesi Hekimoğlu Ali Paşa Camii, No. 2 (Eskiden Millet Kütüphanesi Hekimoğlu Ali Paşa, No. 951). Müstensih adı ile istinsah yerinin belirtilmediği bu tercüme, 764 yılı Rebiülahir ayının ortalarında (Ocak-Şubat 1363) Harezm Türkçesiyle istinsah edilmiş satırarası bir tercümedir[12]. Her sayfasında 9 satır bulunan metin tam olup toplam 583 varaktan oluşmaktadır.

3. Türk İslam Eserleri Müzesi (TİEM), No. 73. Bu tercüme Şiraz'da 734/1333-1334'te İl-Ḫānī Ebū Saʿīd'in hükümranlığı döneminde (1317-1336) Muḥammed ibn Ḥāci Devletşāh tarafından istinsah edilmiştir. Her sayfasında dokuz satır bulunan 902 sayfalık bu tercüme tam bir metindir. A. Erdoğan eserin Oğuz

---

[7] M. Hamidullah, "Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Yazma Tercümeleri", *Türkiyat Mecmuası* XIV, 1964, s. 65-80.

[8] A.K. Borovkov, *Leksika sredneaziatskogo tefsira XII-XIII vv.*, Moskva 1963.

[9] W. Barthold, "Ein Denkmal aus der Zeit der Verbreitung der Islams in Mittelasien", *Asia Major* II / 1, 1925, s. 125-127.

[10] A. İnan, "Eski Türkçe Üç Kuran Tercümesi", *Türk Dili* I / 7, Nisan 1952. (*Abdülkadir İnan. Makaleler ve İncelemeler. II*, TTK Yayınları, Ankara 1991. s. 131-133.)

[11] F. Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1926, s. 190-193.

[12] G. Sağol, *An Inter-Linear Translation of The Qur'an into Khwarazm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile*, I. *Introduction and Text*, Harvard Universty 1993; II. *Glossary*, Harvard Universty 1995; III. *Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2, Section One:1b-300b*, Harvard Universty 1996; III, *Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2, Section Two:301a-587b*, Harvard Universty 1999.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türkçesi ile yazıldığı şeklinde bugün için yanlış kabul edilecek bir kararda bulunmuştur[13]. Eckmann, Doğu Türkçesi satırarası Kur'an tercümeleri arasında bu metnin muhtemelen en eski olabiliceğini belirtmiş, dil özellikleri bakımından on iki-on üçüncü yüzyıllar (Karahanlı devri) Orta Asya İslâmî Türk yazı dilinin durumunu aksettirdiğini söylemiştir[14]. A. İnan ise gerek bu nüshayı gerekse Anonim Tefsir ve Millet Kitaplığı (Hekimoğlu Ali Paşa) 9 numaradaki tercümeyi XIV. yy'dan kalan eserler olarak betimlemiş ve bunların eski Türkçe kelimeler yanında XIV. yy kelimelerini içerdiği tespitini yapmıştır. Ayrıca o, bu metinlerde Oğuz ve Kıpçak unsurlarının arttığını ve DLT'ün kelime hazinesini pek fazla içermediğini vurgulamıştır[15].

4. Taşkent, Özbek İlimler Akademisi, No. 2854, demirbaş No. 2008. Semenov'un XIII. yüzyıla dahil ettiği bu tercüme tam olmayıp Arapça metnin satırarası Farsça ve Türkçeye kelime-kelime tercümesidir[16].

5. Konya, Mevlana Müzesi Kitaplığı 6624/91 (Tarihi: Rebiülevvel 20, 951/11 Haziran 1544)[17].

İstanbul, Topkapı Sarayı Kitaplığı III. Ahmed Kısmı, No.16[18] (Tarihi: 950/1543-44). Eckmann, dili Çağatayca olan bu tercümenin Maveraünnehr'de XVI. yüzyılın ikinci yarısında, muhtemelen Şeybanî hanedanından Köçkünçi Han (1510-1529) veya Ubeydullah Han (1532-1539) döneminde yapıldığını bildirmektedir. Buraya kadar ele aldığımız tercümelerden farkı, kelime-kelime tercümenin yanında geniş şerh ve hikâyelere yer vermesidir. Metne sonradan eklenen bu kısımlarda Türkçenin sentaksına daha çok dikkat edilmiştir[19]. İnan, klâsik ve ağır Çağataycayla yazılmış olan bu tercümenin hazırlanacak bir klâsik Çağatayca sözlük çalışması için önemini vurgulamıştır[20].

6. Manchester (İngiltere), Rylands Kitaplığı Arapça Yazmalar 25-38[21].

---

[13] A. Erdoğan, "Kur'an tercümelerinin Dil Bakımından Değerleri", *Vakıflar Dergisi*, 1938, C.I, s. 47-51

[14] J. Eckmann, "Eine ostmitteltürkische interlineare Koranübersetzung", *Ural-Altaische Jahrbücher* XXXI (1959), s. 72-85.

[15] A. İnan, "Eski Türkçe Üç Kur'an Tercümesi", *Türk Dili* I / 6, Nisan 1952. (*Abdülkadir İnan. Makaleler ve İncelemeler. II*, TTK Yayınları, Ankara 1991, s. 131-133.)

[16] A. A. Semenov, *Sobranie vostoçnych rukopisej Akademeii nauk Uzbekskoy SSR*, IV, Taşkent 1957.

[17] H. Zülfikar, "Çağatayca Bir Ku'an tefsiri", *Türkoloji Dergisi*, C.VI, S.1, Ankara 1974, s. 153-195.

[18] F. E. Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, İstanbul 1961, s. 6-7.

[19] J. Eckmann, *Studia Orientalia*, 1971, s. 156-157.

[20] A. İnan, "Şeybanlı Özbekler Çağma Ait Bir Çağatayca Kuran Tefsiri", *TDAY-Belleten* 1962, s. 61-66.

[21] A. Mingana, *Catalogue of the Arabic Manuscripts in the John Rylands Library Manchester*, Manchester 1934, s. 27-39.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Rylands Nüshası

Satırarası kelime-kelime Kur'an tercümesi olan bu nüsha, Türkçe yanında Farsça tercümeyi de içermektedir. Arapça metin sülüs, Farsça[22] ve Türkçe tercümeler ise -çok daha küçük ve ince- nesih ile yazılmıştır.

Rylands nüshası eksik olup elimizdeki metin 1145 varak tutan 14 cilt halindedir. Ayrıca Dublin, Chester Beatty Kitaplığı No.54 (MS 1600) ve 55 (MS 1630)'teki iki varaklık Kur'an yazmasının Rylands nüshasının kayıp varaklarından olduğu tespit edilmiştir. Bu fragmenti hazırladığı katalogda ilk olarak tanıtan A. J. Arberry olmuş[23], Eckmann ise bu fragmentlerin Rylands nüshası ile ilgisini kurarak çevriyazısını yapmıştır[24]. Dublin'deki söz konusu fragmentlere ulaşmak mümkün olmadığından Metin çalışmamızda Eckmann'ın çevriyazısından alıntı yaparak 54 no'lu fragmentte yer alan 4:176 ayet 27. cilde, 55 no'lu fragmentte yer alan 27:71-75. ayetler ise 31. cilde farklı karakterdeki yazı ile ilave edilmiştir.

Rylands nüshasında ciltlere bölünüş Kur'an cüzlerine göre yapıldığından nüshanın tamamının 30 cilt olduğu hesaplanabilmektedir. "Cüzlerin yarısı, yani I-III, VII-VIII, XI-XII, XV, XVII-XIX, XXI, XXVII, XXIX ve XXX numaralı cüzler kaybolmuştur. Üstelik bugün elde bulunan cüzlerden de yalnız 26. ciltteki V. cüz tamamdır, geri kalanlarında ise birçok gedikler vardır[25]."

Aşağıdaki tabloda sıra numarası ve ayet sayısı ile verilen surelerin Tercüme'de yer aldığı cilt ve varak sayıları ile içerdiği ayetler gösterilmiştir. Ayet numalarından önceki (*) işareti ayetin baş tarafının, sonraki (*) ise ayetin sonunun eksik olduğunu göstermektedir:

---

[22] Rylands nüshası, Mansûr İbn Nûh döneminde heyetin yaptığı Farsça tercümeyi de içermektedir. H. Yagmaî, *Terceme-i Tefsir-i Taberî* adlı dört ciltlik çalışmasında ilk Farsça Kur'an tercümelerinin karşılaştırmalı metin yayınını yapmıştır. Yagmaî, çalışmasının Giriş'inde karşılaştırmaya dahil ettiği nüshaları tanıtmıştır. Bunlardan biri en eski ve önemlilerinden kabul edilen Tahran, Saltanat Kütüphanesi'ndeki nüshadır. İleriki sayfada söz konusu Farsça nüsha ile üzerinde çalıştığımız Rylands nüshasından birer varak örnek verilmiştir. Bu konuda bkz. A. Ata, "Rylands nüshası Türkçe Kur'an Tercümesi ve Farsça Tercümenin Önemi" , Uluslararası Beşinci Türk Dil Kurultayı, 20-26 Eylül 2004, Ankara.

Rylands nüshasındaki Farsça tercümede bazı seslerin ikili şekilleri metnin yazıldığı döneme ait dil özellikleridir. Bunlar, G. Lazard'ın *La Langue des Plus Ancies Monuments de la Prose Persane* (Paris 1963) adlı çalışmasında üzerinde durduğu dil özellikleriyle de örtüşmektedir. Bu nedenle nüsha, aynı zamanda Farsça uzmanları için de araştırmaya müsait bir konudur: s ~ z: *fūsūs ~ fūsūz, mescid ~ mezgit*; f ~ w: *efgenden ~ ewgenden, efzūnī ~ ewzūnī, efrāşte ~ ewrāşte*; v ~ w: *ḳavī ~ ḳawī*; b ~ w ~ v: *zebān ~ zewān, zeber ~ zever*; b ~ f: *şitābīden ~ şitāfīden*.

[23] A. J. Arberry, *The Koran Illuminated. A Handlist of the Korans in the Chester Beatty Library*, Dublin 1967.

[24] J. Eckmann, "Two Fragments of a Koran Manuscript with Interlinear Persian and Turkic Translations", *Central Asiatic Journal* XIII, Wiesbaden 1969, s. 287-290.

[25] J. Eckmann, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", *TDAY-B* 1967, s. 54.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

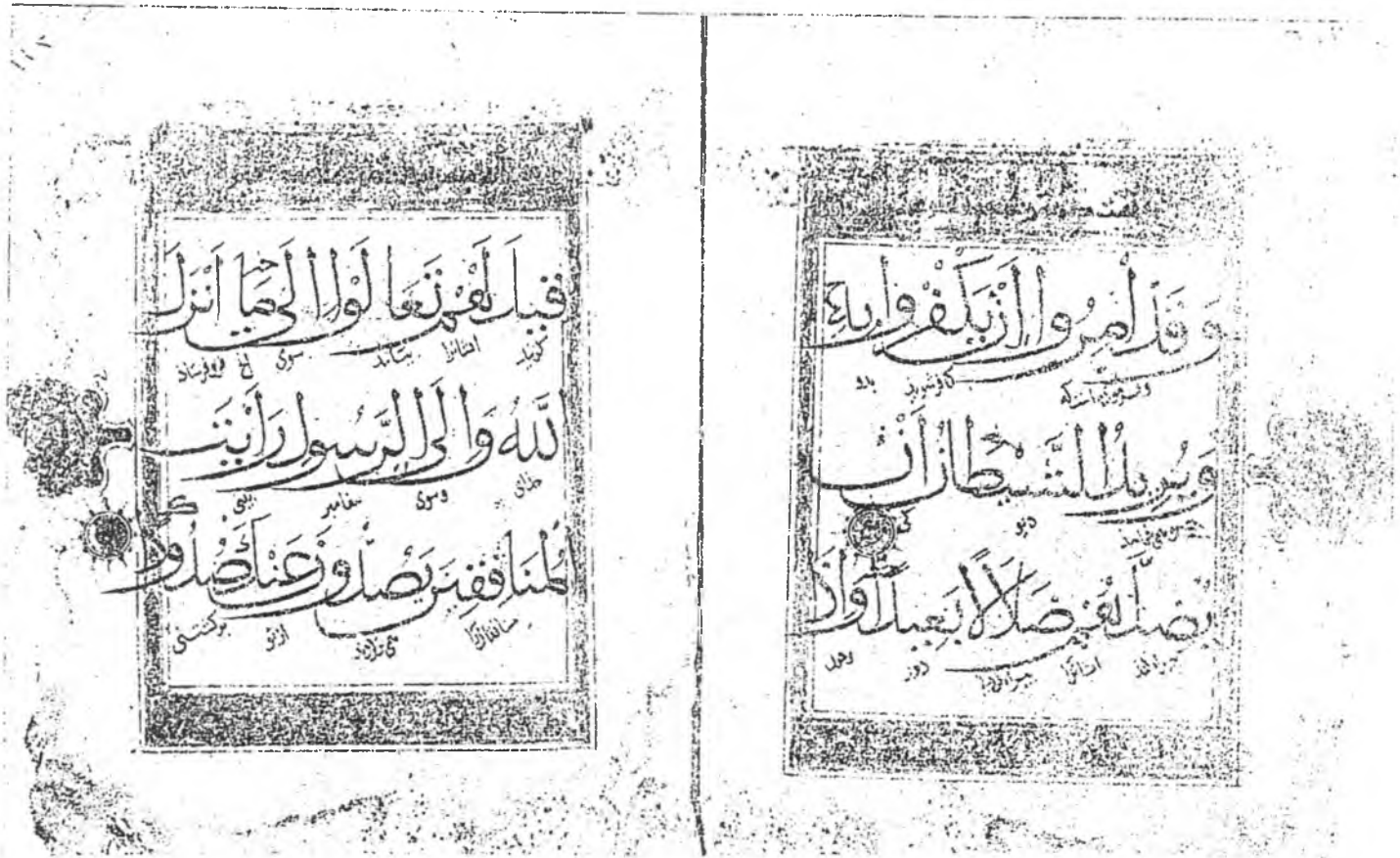

Kitaphane-i Saltanat'deki (Tahran) Farsça Kur'an Tercümesi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

John Rylands Kitaplığındaki (Manchester) Türkçe Kur'an Tercümesi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sure Adı	Sure No	Ayet Sayısı	Tercüme'deki Sayfa No	Ayetler
Âl-i İmrân	3	200	25/1a1-29a3	119-121*, 126-147*, 152-159*, *167-174*, *183-184*, 187-188*, 200
Nisâ	4	176	25/29b1-2	1*
			26/1b1-100a3	24-147
			27/1b1-15b3	148*, *155-168*, *170-176*
			frag.	176
Mâide	5	120	27/16a1-59b3	*3-14*, *15-45*, *46-55*
A'râf	7	206	28/1b1-63b3	88, *101-170, *172-206
Enfâl	8	75	28/64a1-86a3	1-40
			29/1a1-7a3	*41-48*, *75
Tevbe	9	129	29/7b1-66a3	1-2*, *9-93
Yûsuf	12	111	30/1a1-11a3	*53-54*, *66*, *79-94*, *111
Ra'd	13	43	30/11b1-12a1	1*, *43
İbrâhîm	14	52	30/12a2-17a3	1*, *25-27*, *52
Hicr	15	99	30/18b1-32b3	1-3*, *23-43, 52-58*, 66-78*, *88-96*
Nahl	16	128	30/33a1-100b3	*2-5*, 10-17*, *22-128
Kehf	18	110	31/1b1-3b2	75-77*, *110
Meryem	19	98	31/4a1-36a2	1-16*, *21-98
Tâhâ	20	135	31/36b1-70b3, 85a1-92b3	1-106*, 106-128
Neml	27	93	32/1a1-*frag.*-3a2	*60*, *71-74*, *91-93
Kasas	28	88	32/3b1-44a2	1-71*, *88
Ankebût	29	69	32/44b1-45a3	1-2, 44
Ahzâb	33	73	33/1a1-27b2	*31-40*, 43-73
Sebe'	34	54	33/28a1-63a1	1-54
Fâtır	35	45	33/63a2-85b3	1-13*, *25-27*, 29-32*, *35-45*
Yâsîn	36	83	33/86a1-86b3	*3-7
			34/1a1-18b3	*25-27, *28-72*
Saffât	37	182	34/19a1-46a3	11-41*, *79-182
Sâd	38	88	34/46b1-76b1	1-88
Zümer	39	75	34/76b2-96b3	1-29*
			31/71a1-74b3	*33-39
			35/1a1-22a3	*41-75
Mü'min	40	85	35/22b1-72b2	1-85
Fussilet	41	54	35/73a1-90a3	1-30*, 46
			36/1b1-2a3	47*
			31/75a1-78b3	47-53*
Şûrâ	42	53	36/3a1-36b2	*6-53
Zuhruf	43	89	36/37a1-74a3	1-89
Duhân	44	59	36/74b1-88b3	1-59

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Câsiye	45	37	36/89a1-109b3	1-37
Ahkâf	46	35	37/1a1-1b3	1-3*
			31/79a1-84b3	*21-30*
			37/2a1-3b3	*32-34
Muhammed	47	38	37/4a1-26a3	1-38
Feth	48	29	37/26b1-50a3	1-29
Hucûrât	49	18	37/53a1-67b2	1-18
Kâf	50	45	37/68a1-82b2	1-45
Zâriyât	51	60	37/83a1-89a3	1-30
Mücâdile	58	22	38/1a1-16a3	1-4*, 9-22
Haşr	59	24	38/16b1-32b3	1-20*, *21-24
Mümtehine	60	13	38/33a1-39a3	1-4*, *11-13
Saf	61	14	38/39b1-49a1	1-14
Cum'a	62	11	38/49a2-56b3	1-11
Münâfikûn	63	11	38/57a1-65a1	1-11
Tegâbün	64	18	38/65a2-75b1	1-18
Talâk	65	12	38/75b2-88a1	1-12
Tahrîm	66	12	38/88a2-98b3	1-12*

Yukarıdaki tabloya göre 1-2, 6, 10-11, 17, 21-26, 30-32, 52-57 ve 67-114. sureler metinde yoktur. 34, 38, 40, 43-45, 47-50 ve 61-65. sureler bu tercümede tamamdır.

Tercümenin 31. cildinde sayfalar karışmıştır. Bu karışıklık orijinal sayfa numarası korunmak suretiyle Metin'de düzeltilerek verilmiş böylece 20:106* ve 20:*106-128 yanyana getirildiğinde 106. ayet tamamlanmış, 46:*23-30* ve *21-23*. ayetler düzgün bir sıraya konulduğunda 23. ayetteki eksiklik giderilmiştir. Aynı ciltteki 41:*47. ayetteki eksiklik 36. ciltteki 41:47* ile tamamlanmıştır.

Çeviri Yöntemi

Eckmann, bu hususta "Türkçe metin (1) hem arapça hem de farsça metinle bağdaşır (2) arapça ile bağdaşır, fakat farsça metinden ayrılır (3) farsça metinle bağdaşır, fakat arapça metinden ayrılır ve (4) ne arapça ne de farsça metinle bağdaşır. İlk hal en umumî ise de üç metin arasındaki zıtlıklar da pek sıktır." diyerek bunlarla ilgili örnekler vermiştir[26]. Eckmann'ın verdiği bu örnekler dikkatle incelenecek olursa 2 ve 3. şıklardaki "uyumsuzlukların" daha çok çekim eklerinden ya da gerek Farsça gerekse Türkçe çeviride ifadenin anlaşılması için metne yapılan eklemelerden kaynaklandığı görülecektir. Örneğin Eckmann, Kur'an 48:10'da *yana kim vefâ ḳılsa anı kim ᶜahd ḳıldı anıng üze Tangrı birle, bérür-miz angar yanut uluġ* 'kim Allah ile anlaşmasını yerine getirirse, Biz ona büyük bir karşılık vereceğiz' ayetindeki *bérür-miz* eyleminin Arapça metinde فسنؤتيه , Farsça metinde *dihadaş* ile karşılandığını

[26] J. Eckmann, "Doğu Türkçesinde bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", *TDAY-Belleten* 1967, Ankara 1989, s. 55-58. "Kur'anın Doğu Türkçesine Tercümeleri", *TDED* XXI, 1973, s. 18-19.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

belirtmiş ve bu durumu Türkçe metnin Arapça ile bağdaşıp Farsça metinden ayrılmasına tanık olarak göstermiştir. Eckmann, yine 19:30' قال إنى عبد الله da 'dedi: ben Tanrının kuluyum' ayetinde 'diyen kişi' olarak ᶜ*Īsā* kelimesinin Türkçe ve Farsça çeviriye eklenmesini, Türkçe ve Farsça metinlerin bağdaşması şeklinde değerlendirmiştir. Bizce bu ve buna benzer farklılıklar bir dilden başka bir dile yapılan herhangi bir çeviride de karşılaşılabilecek türden farklılıklardır. Çünkü Arapça, Farsça, Türkçe gibi hiçbir yakınlığı olmayan bu diller arasında yapılan ve 'anlaşılabilir' olmanın ön koşul olduğu Kur'an çevirilerinde bu tür ifade farklılıkları metinler arasındaki uyumsuzluk kapsamına girmemelidir.

Eckmann, bu konuda sonuç olarak "Sözün kısası, Rylands nüshasında bulunan üç metin arasındaki ayrılıklar Türkçe çevirinin doğrudan doğruya aynı nüshadaki Arapça veya Farsça metinden yapılmamış olduğunu açıkça gösterir. Yani bu nüshayı meydana getirenin işi daha önce birbirinden ayrı olarak hazırlanmış bir Farsça ve bir Türkçe çeviriyi Arapça kelimeler altına yazmaktan ibarettir. Bu usulün yalnız Rylands nüshasında değil, zamanımıza kadar gelen başka Türkçe (ve Farsça) haşiyeli Kur'an nüshalarında da uygulandığı görülür[27]." demektedir. Bize göre yukarıda örneğini verdiğimiz türden farklılıklar böyle bir yargıya varmak için yeterli değildir. Bu durum ancak, hangi metin olursa olsun, (ki bu metinler arasında işlenen dil açısından Kur'an'ın ayrı bir yerde tutulması gerektiği herkesin bilgisi dahilindedir) çevirinin işleviyle ya da mütercimle (bu türden yazmalar için müstensih de olabilir) ilişkilendirilecek bir durumdur.

Eckmann, yukarıdaki açıklamalarının başında "Türkçe çevirinin aslında bir Farsça çeviriye dayandığı görülür." yargısını ifade etmiştir. Gerçekten de aşağıda kelime-kelime yapılmış Türkçe ve Farsça çeviri örneklerinden birkaçı Eckmann'ın bu yargısını desteleyecek türdendir.

and sı- = sevgend şikesten / ᶜahd şikesten [nekṣ / ḥinṣ], *arıġ yād ḳıl- / arıġlıḳ birle yād ḳıl-* = be-pāk yād kerden [tesbīḥ], *aytıḳ ḳın* = kelime-i ᶜazāb [ḳavl], *beglig bol-* = bā-şūy burden [iḥsān], *bī-namāz bol-* = bī-namāz şoden [ḥayż / maḥīż], *bir aylıḳ yol* = yek māhī rāh [şehr], *bir sıngar bol-* = be-yek sū şoden [iᶜtizāl], *bitimiş sörçek* = efsāne-i nebişte [usṭūr], *boynaġuluḳ ḳıl-* = gerdenkeşī kerden [istikbār], *bütün söz* = suḫen-i dürüst [ḥikmet], *çaḳır közlüg* = kebūd-çeşm [ezraḳ], *ḫalīfe bol-* = ḫalīfe būden [ḫalef], *ḫalḳınıng tirilmeki* = zinde şoden-i ḫalḳ [nuşūr], *ḫayż çöpreki* = rugūy-ı ḥayż [nesy 'unutul-'], *hezīne ḳıl- / et-* = hezīne kerden [infāḳ], *ḫoş kel-* = ḫoş āmeden [iᶜcāb], *īmān taḳı tevbe* = īmān u tevbe [tenāvuş], ᶜ*Īsā éşleri* = yārīgerān-ı ᶜīsā [ḥavārī], *ḳaḍġu yémek* = endūh ḫorden [ġamm], *ḳamuġ bir yerde* = heme be-yek-cā [cemīᶜcan], *ḳamuġ bir yolı* = heme yek-bāz [cemīᶜcan], *ḳara közlüg* = siyāh-çeşm [ḥavrāᵓ], *kéng raḥmetlig* = bisyār ᶜaṭā [vāsiᶜ], *köni yolḳa kirigli* = be-rāh-ı rāst girende [muhtedī], *ḳuruġ balçıḳ* = gil-i ḫuşk [ṣalṣal], *mengzeşigli rāstlıḳ içre* = be-yekdiger mānende der rāstī [müteşābiḥ], *mülki içinde* = der mülk [ḳabżeᵗ], *ortaḳ ḳatıġlı eren* = merd-i enbāz-güyende [müşrik], *ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuy* = zen-i enbāz-güyende [müşrikaᵗ], *otḳa ḥāżır ḳılınmış* = ḥāżır āverde be-dūzaḫ [muḥżar], *ög birle*

[27] J. Eckmann, *TDAY-B* 1967, s. 57-58.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

uḳ- = be-ḫıred der yāften [ᶜaḳl], *ögün uḳ-* = be-ḫıred der yāften [ᶜaḳl], *örtügli düşmān* = dōst-ı pinhān [ḫidn], *örtügli oynaş* = dōst-ı pinhān [ḫidn], *özin bir sıngardın tartyā boynaġuluḳ ḳıl-* = dūr efgenden ḫodrā yā gerdenkeşī kerden [cenb], *perīler atası* = peder-i perī [cānn], *rāst ay-* = rāst goften [ṣıdḳ], *rāstḳa tut-* = rāst-güy dāşten [taṣdīḳ], *rāst ḳıl-* = rāst kerden [ṣıdḳ], *rāst ornatmış* = rāst istāde [rāsīᵊ], *rāst tanuḳ* = güvāh-ı rāst [müheymin], *rüze tutmaḳ* = rūze dāşten [ṣiyām], *saçnı ḳısḳa ḳılığlı* = kūtah konende-i mūy [muḳaṣṣir], *sapsuz bardaḳ* = kūze-i bī-deste [kūb], *sarāy ortası* = miyān-ı sarāy [sāḥaᵗ], *sewünç eşittür- / müjde bér-* = şād şoden / müjde dāden [istibşār], *sızġurmış tuç* = mis-i güdāḫte [muhl], *tamuġ otı* = āteş-i dūzaḫ [cehennem], *üküş eşitgen* = nīk şinevende [semmāᶜ], *yüklüg bol-* = bā-bār şoden [ḥaml].

Arapça metnin altında yer alan Farsça ve Türkçe karşılıklar kimi zaman birden fazladır. Bunda öyle sanıyoruz ki anlaşılabilme kaygısı ön plândadır. Çünkü aşağıdaki örneklerde görüleceği üzere mütercim, Türkçe ve Farsça için verdiği bir karşılığın bir benzerini *yaᶜnī, azu, ap, yā, ve* gibi edatlar kullanarak tekrar vermekte bazen bu ayırıcılara gerek bile duymamaktadır. Tercümeyi yapan (ya da yazan) kişinin bu hususta ne derece özen gösterdiğini ekli kullanımlarda bile aynı tutumun sergilendiğini ortaya koyan şu Türkçe karşılıklar verebilir: *hevāsın͡ga / hevāsıḳa, anın͡g üze / an͡gar, iḍisin͡ge yaᶜnī iḍisi tapa.*

I. Türkçe metinde edatlarla verilen benzer karşılıklar:

I.1. yaᶜnī: *azḳına yaᶜnī azaġu, arıġ cān yaᶜnī Cibrīl, çın yaᶜnī rāst sözlegüçi, on͡g yaᶜnī saġ, resūl yaᶜnī yalavaç, ḳıyāmet ... yaᶜnī ḳopmak, ḳopmaḳ yaᶜnī ḳıyāmet, kökūs yaᶜnī kön͡gül, men͡gzek yaᶜnī meşel, tegre ḳapsal- yaᶜnī erk bolma-, hemīşe yaᶜnī ulaşu, üḍür- yaᶜnī sew-, yalġan sözledeçi yaᶜnī yalġançı, şenbe boḍunları yaᶜnī cuhūdlar, bāḳī yaᶜnī tüplüg, müᵓmin yaᶜnī bitigli, muṣaffā yaᶜnī arıġ,*

I.2. azu: *éw- azu yügür-, yigençük azu tapuġçı,*

I.3. ap: *ġaflet ap osallıḳ,*

I.4. yā: *özin bir sın͡gardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl-, tuş- yā kör-.*

II. Türkçe metinde / işareti ile ayırdığımız benzer karşılıklar (Bir ögesi Farsça ya da Arapça olan tamlamalar ve birleşik fiiller Türkçe olarak değerlendirilmiştir):

II.1. Türkçe / Türkçe: *emgek / tarlıḳ, tarlıḳ / emgek, étig / al, artatġan / yaraġsız ḳılığlı, artaḳ / yawuz işlig, bitig / yarlıġ, iç / üze, yolçı / ḳılavuz, iki yüzlüg / yalġan, keçürgen / örtgen, söz / sav, yana / yime, çınlıḳ / rāstlıḳ, örtügli / yaşru, saḳış kün / belgülüg kün, bilmedin / belgüsüzlükün, ṣadaḳa bérgüçi / muyanlıḳ bérgüçi, müjdeçi / sewünçi, ġalebe ḳılığlı / küçlüg, ayt- / sor-, uḍḳu kim umızmaḳ / uḍḳu birle umızmaḳ, yüz éwür- / yıġ-, yar- / sı-, ıḍ- / indür-, sewünç eşittür- / müjde bér-, tapun- / tap-, on͡gar- / eḍgü ḳıl-, teg- / tegür-, uḳ- / bil-, tüke- / alḳın-, kemiş- / bér-, ḳıġır- / çaḳır-, berk tur- / üstüvār tur-, rüzī ḳıl- / bér-, niᶜmet bér- / minnet ḳıl-,*

II.2. Türkçe / Farsça: *al / dastān, bilig / ḫıred,*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

II.3. Farsça / Türkçe: *cüft / éş, heme / ḳamuġ, hemîşe / ulaşu, sitemkār / küç ḳılġan, ādemî / yaṅgluḳ, Bār Ḫudā / Taṅgrı, berāber / teṅ*,

II.4. Türkçe / Arapça: *yawuz étig / ḥîle, yazuḳ / ḫaṭā, yanmaḳ / tevbe, boynaġu / mütekebbir*,

II.5. Arapça / Türkçe: *faẓl / artuḳluḳ, ġāfil / çın tutmaġlı, ḥakîm / bütün işlig, helāk / yoḳ ḳıl-, ribā / asıġ, Allāh / Taṅgrı, muttaḳî / saḳnuḳ, cāhil / biligsiz, mübārek / ḳutluġ, ḥikmet / könilik*,

III. Farsça metinde edatlarla verilen benzer karşılıklar:

III.1. ya^{c}nî: beyābāniyān ya^{c}nî tāzî zewānān [^{c}*Arab*], Cebre^{3}îl ya^{c}nî Cibrîl [*arıġ cān ya^{c}nî Cibrîl*], nigeristen ya^{c}nî dîden [*baḳ-*], ḥikmet ya^{c}nî suḫen-i dürüst [*ḥükm*], ārî ya^{c}nî hest [*andaġ*], nuṣret ya^{c}nî yārî [*aḍırmaḳ*], bā-bereket ya^{c}nî bā-ḫayr-ı bisyār [*berekātlıġ*], pes dāden ya^{c}nî rūy gerdāniden [*ewrül-*], ġaflet ya^{c}nî bî-āgāhî [*ġaflet*], şāyed ya^{c}nî her-āyine [*bolġay kim*], āzmāyiş ya^{c}nî beze [*bulġaḳlıḳ*], her yekî ya^{c}nî heme [*ḳamuġ*], cennet ya^{c}nî bihişt [*uştmaḥ*], ḫışm ya^{c}nî nā-ḫoşnūdî [*ökwke*], püşt dāden ya^{c}nî gürîḫten [*ewür-*], şaḫūlîden ya^{c}nî veş kerden [*sıġır-*], bî-gümān ya^{c}nî mü^{3}min-i rāstîn [*şeksiz*], peyvendgāh ya^{c}nî dest ü pāy [*ernek uçı*],

III.2. yā: kār yā fermān [*iş*],

III.3. u, ve: karrān u nigāhbān [*erklig*], şeniden u güş dāşten [*eşit-*], bîhūde vü nā-sezā [*bāṭıl*], berāber u yeksān [*berāber*], kār u ḥāl [*ḥāl*], saḫt-ter ü ḳavî-ter [*keḍrek*], gezend ü saḫtî [*ḳor yas*], sepîd ü rüşen [*ürüṅg*], güm būden u nā-ḫayr şoden [*yolsuzluḳ*], ziyān dāşten ü gezend kerden [*ziyān ḳıl-*], zebūn u efsūs [*füsūs*], ārāste şoden ve āsān kerden [*beze-*], çūb-zede ve murde [*tögülmiş*], nîkū ve kirām [*tüzün*], ez bālā der üftāde ve murde [*uşanmış*].

IV. Farsça metinde / işareti ile verilen benzer karşılıklar: tevānisten / mutaşarrıf şoden [*erklen-*], gerdenkeş / buzurg-meniş [*boynaġu / mütekebbir*], bîhüde / nā-dürüst [*bāṭıl*], hemîşe / hergiz [*hemîşe / ulaşu*].

Rylands nüshasında diğer Kur'an tercümelerinde metod olarak karşılaşmadığımız bir tutum söz konusudur ki bu da Kur'an'da bazı surelerin başlarında yer alan ve *mukataât-ı süver* adı verilen "Elif, Lâm, Mim, Yasin, Nun, Hamim" gibi harflerin Türkçe ve Farsça çevirilerinin yapılmasıdır. Kur'an'da 29 surede geçen bu harfler yazılırken bir kelime gibi yazılsa da okunurken hece harfleri gibi okunurlar. Keskioğlu, Kur'an tercümelerinde çeviri yapılmadan olduğu gibi bırakılan bu harfler üzerine İslâm bilginlerinin değişik görüşlerini çalışmasında vermiştir[28]. Rylands tercümesinde 13, 14, 15, 29, 40, 41, 43, 44, 45, 46 ve 50. surelerin başlarındaki mukataât-ı süver harfleri aşağıdaki şekilde tercüme edilmiştir:

---

[28] O. Keskioğlu, *Kur'an-ı Kerîm Bilgileri*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1989, s. 68-72.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

الر : *Tangrı bilür* [Ḫudāy mī bīnem] 30/19a1=15:1
men Tangrı körer men [men-em Ḫudāy bīnem] 30/12b1=14:1

المر : *men men Tangrı bilür men körer men* [men-em Ḫudāy mī dānem ü mī bīnem] 30/11b2=13:1

الم : *bu sūre ḥaḳḳı* [be-ḥaḳḳ-ı īn sūre] 32/44b2=29:1

حم : *tüzün ilk iḍi ḥaḳḳı* [be-ḥaḳḳ-ı ḥükm ü Muḥammed] 36/ 89a2=45:1
bir and erür [be-ḥaḳḳ-ı ḥükm ü Muḥammed] 35/22b2=40:1
bir and [be-ḥaḳḳ-ı ḥükm ü Muḥammed] 35/73a2=41:1
taḳdīr ḳılındı bar yoḳnı [taḳdīr kerde şeved ān çi būd u nīst] 36/37a2=43:1
taḳdīr ḳılındı bar ve yoḳ [taḳdīr kerde şeved ān çi būd u nīst] 36/74b2=44:1
mening ḥükmümde [be-ḥükm ü mülk-i men] 37/1a1=46:1

ق : *Ḳāf taġı yana ajun tegreki and* [be-ḥaḳḳ-ı īn ḥurūf] 37/68a2=50:1

Eser Üzerinde Yapılmış Çalışmalar

Yukarıda da söylediğimiz gibi Rylands tercümesini ilim âlemine ilk tanıtan A. Mingana olmuştur. Daha sonra Z. V. Togan ve A. İnan Kur'an tercümeleriyle ilgili yazılarında bu nüshadan söz etmişlerdir[29]. Eser üzerinde en geniş çaplı araştırma ise "Türk dili tarihinin başlıca kaynaklarından olan bu Kur'an çevirisi şimdiye kadar daha köklü bir araştırma konusu olmamıştır" diyen Eckmann tarafından yapılmıştır. Eckmann'ın bu çalışması -birkaç makale dışında- Kur'an tercümeleri üzerine yapılan çalışmaların ilklerinden olması bakımından da önemlidir.

22 Kasım 1971'de 66 yaşında iken vefat eden Eckmann, Macar türkoloji okulunun önemli bir temsilcisi olmakla birlikte özellikle Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçeleri üzerine verdiği eserlerle Orta Türkçe dönemini, Türkiye'deki türkoloji çalışmaları da dahil olmak üzere, en çok işleyen ve bu konuda kaynak çalışmalar ortaya koyan bir bilim adamıdır. Onun türkolojinin bir kaybı olarak niteleyebileceğimiz erken vefatıyla ardından yayını yapılan eserlerden biri de Manchester-John Rylands Kitaplığı'ndaki Kur'an tercümesinin sözlüğüdür: *Middle Turkic Glosses of The Rylands Interlinear Koran Translation*. Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976.

"Orta Türkçe Sözlüğü"nü hazırlamayı kendisine amaç edinen Eckmann, ne yazık ki bu hususta kaynak eser olarak gördüğü Rylands tercümesi üzerindeki çalışmalarını dahi hayatta iken tamamlayamamıştır. Bu çalışmanın en önemli bölümünü oluşturan sözlüğü, Macar Bilimler Akademisi'nden L. Ligeti'nin

---

[29] Z. V. Togan, "Londra ve Tahran'daki İslâmî Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi* III, 1959-1960; "The Earliest Translation of the Qur'an into Turkish", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi* IV, 1964; "Manchester Hs. der Qoranübersetzung als Quelle ersten Ranges für mitteltürkische Studien", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* LXII, 1969, s. 280-283. *Kur'an ve Türkler*, İstanbul 1971. A. İnan, *Kur'ân-ı Kerim'in Türkçe Tercümeleri Üzerinde Bir İnceleme*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1961, s. 12.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sunuşuyla yayımlanmış, burada *posthumous* eserin yayımlanma aşamaları kaleme alınmıştır. Bu açıklamalara göre çalışmada T. Iványi Arapça kelimelerin çevriyazısını, È. Jeremiás ise Farsça kelimelerin çevriyazısını yapmıştır. Eserin en son baskı ve düzelti görevini ise E. Schütz üstlenmiştir.

Çalışmada Giriş yazısı olarak Eckmann'ın "Eastern Turkic Translations of the Koran" (*Studia Turcica*, Bibliotheca Orientalis Hungarica XVII, Budapest 1971, s. 149-159) başlıklı yazısı -Kur'an Tercümelerinden Örnekler bölümü dışına- kullanılmıştır. Ayrıca Eckmann daha önce "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası)" (*TDAY-Bellleten* 1967, s. 51-69) başlıklı yazısında bu nüshayı tanıtmış ve çevirileriyle birlikte metinden örnekler vermiştir. "Two Fragments of a Koran Manuscript with Interlinear Persian and Turkic Translations" (*Central Asiatic Journal* XIII, Wiesbaden 1969, s. 287-290) başlıklı makalesinde ise Arberry'nin Chester Beatty Kitaplığı kataloğunda yer verdiği iki varaklık yazmanın Rylands tercümesine ait olduğu tespitini yapmış ve bu sayfaların çevriyazılarını yayımlamıştır.

Eserde madde başı olarak alınan kelimelerin ilk olarak -alıntı ise ait olduğu dil belirtilip- anlamı daha sonra Arapça ve Farsça karşılıkları verilmiştir. Kur'an'da geçtiği sure ve ayet sayısının hemen yanına yazıldığı örnek cümle ile onun İngilizceye çevirisinden sonra kelimenin orijinal metinde geçtiği cilt-sayfa-satır numaraları sıralanmıştır. Deyimler, birleşik fiiller, tamlamalar ve bazı çekim eki almış kelimeler genelde -birkaç istisna dışına- madde başı olarak ele alınmıştır. Açıklama gerektiren bazı kelimelerde diğer Kur'an çevirilerinden (özellikle TİEM 73 ile Anonim Tefsir) ve yeni Türk dillerinden herhangi bir açıklamaya gidilmeden tanıklar verilmiştir.

Rylands nüshasının sözlüğü, türkologlar tarafından çeşitli yazılarla tanıtılmıştır:

O. F. Sertkaya, "János Eckmann, Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976, 359s.", *TDED* XXII, 1974-1976 (1977), s. 280-285. Bu tanıtma yazısı ikinci kez yayımlanmıştır: "Karahanlı Türkçesi Üzerine Yeni Neşriyat", *Türk Kültürü* XV/176, Haziran 1977, s. 491-496.

R. Dankoff, "János Eckmann. *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*, Akadémiai Kiadó, 1976", *Journal of the American Oriental Society*, 98/2, 1978, s. 135-137. "Some Notes on the Middle Turkic Glosses", *Journal of Turkish Studies* V, 1981 (1983), s. 41-44. Dankoff, son yazısında 1978 yılında ileri sürdüğü değişiklikler üzerinde daha ayrıntılı olarak durmuş ve ele aldığı kelimelerin geçtiği sayfaların tıpkıbasımlarını çevriyazıları ile vermiştir.

V. L. Ménage, "János Eckmann: *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*. (Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI) 359 pp. Budapest: Akadémiai Kiadó, Budapest 1976", *Bulleten of the School of Oriental and African Studies* XLI/1, 1978, s. 216.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

A. J. E. Bodrogligeti, "The Technique of the Glossist as a Key to Understanding the Lexical Material of Early Eastern Middle Turkic Interlinear Qor'ān Translations", *UAJ* 50, 1978, s. 19-24. "J. Eckmann, Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation (Budapest: Publishing House of the Hungarian Academy of Sciens, 1976). Pp. 359", *International Journal of Middle East Studies* XI/1, 1980, s. 130-134. Bu yazıda sözlüğün yayına hazırlanışı hakkında bilgi verilmiş, ayrıca özellikle anlamlandırma ve örnek cümlelerin İngilizceye çevirisi konusundaki yanlışlara değinilmiştir.

K. Menges, "Etymologische Notizen zu Eckmanns Mittel-Türkischem Tafsīr", *WZKM* 70, 1978, s. 35-52. Menges, çalışmasında metinlerde nadir olarak geçen bazı kelimelere tarihî ve günümüz Tükçelerinden tanıklar getirerek etimoloji denemeleri yapmaktadır. Ancak bu denemelerin bir kısmına katılmak mümkün değildir.

R. Jaeckel, "Recently Discovered Notes by Eckmann for his Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation", *UAJ* 53, 1981, s. 76-87. Jaeckel, yazısında sözlüğün eleştirisi yanında birtakım eklemelerde de bulunmaktadır.

S. Tezcan, "János Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, 1976, 359s." *TDAY-Belleten* 1978-1979 (1981), s. 279-294. Bu yazıda Tezcan, eserde dil tarihimiz açısından hapax durumunda olan kimi kelimelerin üzerinde durmuş yanlış kabul ettiği kimi okuyuşları da sebeplerini açıklayarak düzeltmiştir.

Rylands nüshası üzerine yaptığımız bu çalışmanın Metin, Dizin (Türkçe-Arapça-Farsça) ve Notlar bölümlerinde yukarıdaki yazılar büyük bir dikkatle incelenerek değerlendirilmiş ve özellikle Notlar bölümünde yer yer atıfta bulunulmuştur.

Eserin Dil Tarihimizdeki Yeri

Rylands nüshasında eserin yazarı, yazıldığı yer ve tarihi hakkında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Bu nedenle eser üzerinde türlü sebeplerle söz söyleyen türkologların bu konuda farklı görüşleri olmuştur. Burada bu görüşler ortaya konulacak ve eserin dil özelliklerinden yola çıkılarak bazı görüşler ileri sürülecektir.

Rylands nüshasını ilk olarak tanıtan A. Mingana[30], yazı özelliklerinden dolayı eseri XV. yüzyıl olarak tarihlendirmiştir. Ayrıca kendi ifadesiyle metin üzerinde yaptığı kısa çalışma sonucu, dil özellikleri bakımından nüshanın Kutadgu Bilig'den çok Rabguzî'nin Kısasü'l-Enbiyası'na benzediğini ileri sürmüştür[31].

"Eski Türkçede Üç Kuran Tercümesi" başlıklı yazısında Farsçaya ilk tercümenin tarihini 961 ile 976 yılları arasında tayin edebileceğimizi söyleyen A. İnan, Türkçeye ilk tercümenin de Türklerin 950'de toptan müslüman olmalarından

---

30 A. Mingana, "An Old turki Manuscript of the Koran", *Moslem World* V, 1915, s. 391-398.

31 Mingana 1934, s. 27-28

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

100 yıl sonra yani XI. yüzyıla ait olabileceği tahminini yapmış ve bu ilk tercümenin bize kadar gelmediğini ifade etmiştir. Ayrıca bu çalışmasında Anonim Tefsiri (A), TİEM 73'deki nüshayı (B) ve Millet Kitaplığı Hekimoğlu Ali Paşa 9 numaralı nüshayı (C) karşılaştırarak bu üç nüshanın XIV yy.'dan kaldığını ve bu tercümelerdeki kelimelerin çoğunun Divanü Lugati't-Türk'te bulunmadığını belirtmiştir. "Eski Kuran Tercümelerinin Dili Meselesi" yazısında ise "Her üç nüshanın bir asıl nüshaya dayandığını tercümelerin birbirine çok uygun olduğu göstermektedir" diyerek asıl nüshaya yani ilk tercümeye işaret etmiştir. Daha sonra Manchester nüshasını tanıma fırsatını bulan İnan, "Eski Kuran Tercümelerinin Dili Meselesi II"de bu nüshada Farsça tercümelerin bulunmasının dikkate değer olduğunu kaydetmiş ve "buna göre bu nüshanın bizim tasavvur ettiğimiz 'asıl nüshaya' daha yakın bulunması mümkündür" diyerek Rylands nüshasını diğer eski Kur'an tercümelerinden ayrı tutmuştur.

Z. V. Togan, 1968 yılında Pakistan'da toplanan Kur'an Kongresi'ne *Kur'an ve Türkler* adlı bildirisi ile katılmış ve bu bildirisinde çalışmamıza konu olan nüsha hakkında son olarak şunları söylemiştir: "Kur'an tam olarak, Taberî Tefsiri esas olmak üzere Samanî hükümdarı Mansur bin Nuh (961-977)un kurduğu bir heyet tarafından farsçaya çevrilmiştir ki, bu sonradan Türkçe tercümesine esas teşkil etmiştir. Heyet azaları arasında bir de İspicab (bugünkü Sayramlı) bir Argu-Türk âlimi de bulunmaktaydı. Argu Türklerinin lehçesi, İslâm öncesi devirde Batı Türklerinin edebî dili, maniheist Türklerin Altın Argu dedikleri dil derecesine yükselmişti. Bu tercümenin tamamlanmamış bir Argu nüshası Manchester'deki John Rylands kütüphanesinde mahfuz bulunmaktadır."

Nüsha üzerinde bugüne kadar en kapsamlı çalışmayı yapan Eckmann ise bu konuda tercümenin "on ikinci yüzyıl ile on üçüncü yüzyıl başları Karahanlı edebî dilinin özelliklerini gösterdiğini" söylemekte ve dili arkaik olan bu nüshanın TİEM tercümesine çok benzediğini vurgulamaktadır[32]. Ayrıca nüshanın paleografik özelliklerinin de bu tarih tespitini desteklediği Eckmann tarafından ileri sürülmüştür. Dankoff'un yazısından tercümede geçen Moğolca alıntı *yosun* 'message, commandment' kelimesinden dolayı Eckmann'ın, XIII. yy'ın sonları ile XIV. yy'ın başları şeklinde tarihlendirme yaptığını da öğreniyoruz. Ancak Eckmann'ın sözlüğünde geçen bu kelime *yumuş* yerine yanlış okunmuştur. Dankoff da ilk yazısındaki bu yanlışı daha sonraki yazısı ile düzeltmektedir[33]. Ligeti, çalışmanın "Önsöz"ünde nüshanın dilini Harezm Türkçesi özelliklerinin de karıştığı Karahanlıca olarak göstermiştir.

S. Tezcan, "Çevirinin yapıldığı tarih bilinmediğine göre bu Kuran çevirisinin Karahanlıca döneminin son ürünlerinden mi yoksa Harezm Türkçesinin başlangıç dönemi ürünlerinden mi sayılması gerektiği tartışma konusu edilebilir" diyerek bu çevirinin her ne olursa olsun geçiş dönemi lehçe özelliği yansıttığını kabul etmiş ve bu yönüyle Rylands nüshasının en çok Rabguzî'nin Kısasü'l-Enbiya'sına benzediğini ileri sürmüştür. Ancak bu konuda kesin hüküm vermekten kaçınarak KE'nın sözlüğünün yapılmasıyla iki eser arasındaki ortak özellikleri belirlemenin mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Tezcan, bu konudaki tereddüdünde haklıdır. Çünkü bu satırların yazıldığı zaman KE üzerinde esaslı bir çalışma yapılmamıştı.

---

[32] Eckmann 1976, s. 16.

[33] Dankoff 1978, s. 136. Dankoff 1981, s. 41.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bugün için ise KE'nın hem tarafımızdan yapılan Metin ve Dizin çalışmaları hem de Tezcan'ın da içinde yer aldığı komisyon tarafından yayımlanan metin ve sözlük yayınları incelenecek olursa dil özellikleri ve kelime hazinesi bakımından bu iki eserin çok fazla ortak yönlerinin olmadığı görülecektir[34]. Bu düşüncemiz bölüm sonunda yapacağımız değerlerdirme ve özellikle Notlar bölümünde yapılan açıklamalarla pekişecektir.

Ş. Tekin "Eski Türk Yazı Dillerinin Özellikleri Üzerine Düşünceler" adlı makalesinde Rylands nüshasının ilk Farsça tercümeyi yapan heyetin Türk asıllı üyeleri tarafından yapılmış olduğu iddiasını şöyle ifade etmektedir[35]: "Sâmânî hükümdarı Mansûr bin Nûh I (öl. m.s. 976)'un emriyle Kur'an-ı Kerîm ilk defa bir başka dile yani Farsçaya tercüme edilir. Bu tercüme Taberî'nin Arapça yazdığı meşhur tefsirine dayanmaktadır ve metnin satır aralarına Arapça kelimelerin Farsça karşılıkları verilmekle yapılmıştır. Kaynaklar bu tercümenin büyük bir heyet tarafından meydana getirildiğini zikrederler. Bu heyetin içinde Maveraünnehir'deki İsbicab adlı şehirden gelme iki âlim de zikredilmiştir. Bu şehir halkının Türkçe konuştuğunu biliyoruz. Şimdi, Karahanlı Türkçesiyle yapılmış gene satır-altı Kur'an tercümelerinden biri (Manchester, John Rylands Ktp.) ayrıca aynı Farsça tercümeyi de ihtiva etmektedir. Yani bu nüsha üç dillidir: Arapça, [satır altında: Farsça, [onun da altında, daha ufak harflerle:]Karahanlı Türkçesi. Acaba Türkçe metin, Mansûr bin Nûh heyetinin bu Türk asıllı üyeleri tarafından mı meydana getirilmiştir? Eğer bu böyle değilse M. b. Nûh heyetinin hazırladığı Farsça tercüme nüshalardan birinde Türkçesiyle birlikte niçin bir arada bulunuyor? İşte bunun izahı güç. Buna göre, başka bir aksi delil çıkıncaya kadar ilk Karahanlıca Kur'an tercümesinin Farsçası ile birlikte Sâmânî hükümdarı Mansûr b. Nûh I. (öl. M.S. 976) zamanında yapılmış olabileceğini kabul edeceğiz.

İşte Karahanlı yazı dilinin ilk örneği olan bu tercümeyi aş. yk. 100 yıllık bir ara ile Yusuf Has Hâcib'in Kutadgu Bilig'i takip eder. Y.H. Hâcib'in çağdaşı ve büyük bir ihtimalle Karahanlı hanedanına mensup olan Mahmud el-Kaşgarî'nin Dîvânü Lügât-it-Türk'ündeki Türkçe parçalar (manzumeler, atasözleri vb.) da aynı yazı dilinin temsilcileridir."

Ş. Tekin'in üzerinde çalıştığımız nüsha hakkındaki görüşlerini bir de şu gözle değerlendirelim:

I. Rylands nüshası, Mansur bin Nuh'un buyruğuyla Maveraünnehr'de toplanan heyetin İspicablı iki Türk âlimi tarafından yapılmıştır.

İlk Farsça tercümeyi yapan heyette İspicablı iki âlimin yer aldığı, Tekin'in iddiası değil, söz konusu tercümenin başındaki açıklamalarda yer alan bir gerçektir. Bu açıklama ilk tercümeye atfen Bursa İnebey Kütüphanesi Genel 4440 ve 4441'de kayıtlı bulunan ve 621 yılı Zilkade'sinin son günü yani 13 Aralık 1224 tarihinde

---

[34] A. Ata, *Kışaşü'l-Enbiyâ. I. Giriş-Metin-Tıpkıbasım*, TDK Yayınları:681-1, Ankara 1997; *II. Dizin*, TDK Yayınları:681-2, Ankara 1997. H.E. Boeschoten - M. Vandamme - S. Tezcan, *Al-Rabghūzī. The Stories of the Prophets. I. Critically Edit; II. Translate*, Leiden 1995.

[35] Ş. Tekin, "Eski Türk Yazı Dillerinin Özellikleri Üzerine Düşünceler ve Bunların Teşekkülü ile Türk Siyasi Birlikleri Arasındaki İlişkiler", *Tarih ve Toplum* 101, 1992, s. 9-19. A. Ata, "İlk Türkçe Kur'an Tercümesi", *Mustafa Canpolat Armağanı*, Yayımlayanlar: A. Ata-M. Ölmez, Ankara 2003, s. 41-55.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Konya'da istinsah edilen iki ciltlik Farsça Kur'an tercümesinde de kısaca şu şekilde geçmektedir: "... Bu ülkenin halkı Farsça bilir, Arapça bilmez ... onun için tercüme edilmelidir. ... Ve bütün Maveraünnehr âlimleri Semerkand, Buhara, Belh ve İsbicab şehirlerinden toplandılar ve tercüme ettiler."

Ayrıca Rylands tercümesinin İspicablı bir Türk tarafından yapıldığını şu dil özelliği ortaya koymaktadır: Tercümede gelecek zamanın ve şart kipinin hikâye birleşik çekimi *-ġatım* (*<-ġa ertim*):*ḳurtulġatım* 26/41b3; *-GAtI ~ -GAytI* (*<-GA ~ -GAy erti*): *ḳılġatı* 26/56a2 ve 36/4a3 ~ *ḳılġaytı* 36/9b2 (krş. *ḳılġay erdi* 30/81b2); *-GAtImIz / -ġaytımız / -ḳatımız* (*<-GA ~ -GAy ~ -ḳay ertimiz*): *bérgetimiz* 26/38b3; *-ġatmi͡gız* (*<-ġa ertini͡giz*): *uḍġatmi͡gız* 26/51a1; *-GAtIlAr ~ -ġaytılar ~ -ġaylartı* (*<-GA ~ -GAy ertiler ~ -ġaylar erti*): *ölmegetiler* 25/21a2; -seti (*<-se erti*): *tileseti* 27/54a1 şeklindedir. Bu yapıyla ilgili açıklamalar Notlar'da yapılmıştır. Küçük fonetik farklarla tarihî metinlerimizden Rylands nüshası dahil dört eserde tespit ettiğimiz bu özelliğin geçtiği diğer bir eser Sibicabî (Sibicāb isminden İspicāb, Isficāb: Türkçe Sayram şehrinde doğmuş olduğu anlaşılıyor)'nin 1397-98 yılında yazdığı ve Türkistan valisi Timur'un oğullarından Miran Şah'ın oğlu Muhammed Sultan'a ithaf edilen Gülistan tercümesidir. Eckmann, "Sadî Gülistan'ının Bilinmeyen Çağatayca Bir Çevirisi" (*TDAY-Belleten* 1968 (1969), s. 279) başlıklı yazısında bu eserin dil özellikleri hakkında bilgi vermiştir. İlk Çağatay dönemi eserlerinden kabul edilen bu tercümenin Rylands nüshası ile ortaklaşan ve bu nedenle İspicab bölgesine özgü yapı olarak yorumlayacağımız tek özelliği ne Harezm ne de Çağatay Türkçesiyle yazılmış bir başka eserde rastlanılan *bolsadı* 'olsaydı', *tirilsedi* 'yaşasaydı' şekilleridir. Bu yapının geçtiği üçüncü eser, Harezmli Hafız Divanı'dır. İlk dönem Çağatay şairlerinden biri olarak değerlendirilen Harezmli Hafız'ın divanında Timur'un torunlarından Sultan İbrahim'e (öl. 1435) mersiye de vardır. Bu eserde *yaġġaydı* örneğinde *-ġaydı* eki geçerken *-sadı* (*<-sAtI* Rylands nüshasında) geçmemektedir. Yine aynı şekilde *-ġaydı / -ġadı* (*<-ġaytı / -ġatı* Rylands nüshasında) eklerinin geçip *-sadı* ekinin bulunmadığı bir eser, Eckmann'ın da belirttiği gibi Hucendî'nin Letâfetnâme'sidir.

Eckmann, Rylands nüshası, Letâfetnâme ve Gülistan tercümesi arasındaki bu benzerlikten dolayı şu yargıya varmaktadır[36]: "Bilindiği gibi Samanoğlu Mansur b. Nuh'un Kur'an'ı Farsçaya çevirmek vazifesini verdiği kurul üyeleri arasında İsficablı bir Türk de vardı. Bunun için Z. V. Togan ilk Türkçe Kur'an çevirisinin bu (Argu) Türk bilgini tarafından yapıldığını sanmaktadır. Rylands nüshasındaki Türkçe çevirinin de aynı bölgede yapılmış veya hiç olmazsa o bölgeye özgü bir dil özelliğini saklamış olduğu akla gelebilir." Eckmann'ın İspicab bölgesine özgü bu özelliği vurgulaması isabetlidir. Ancak bizce onun yanıldığı bir husus vardır ki o da 1397-1398 tarihli Gülistan Tercüme'sindeki *bolġaydı, tirilsedi, bolsadı* yapılarının arkaik şekilleri olan Rylands nüshasındaki *bolġatı ~ bolġaytı* ve *tirilseti* vb. yapılarının dönem olarak daha önceyi yansıtmış olmasıdır.

II. Tekin, Rylands nüshasının ilk Farsça tercümeyle aynı zamanda yapıldığını kabul ettiğinden Karahanlı yazı dilinin ilk örneği olarak bu tercümeyi göstermektedir. A. İnan da yukarıda Tekin'in bu görüşüne benzer bir şekilde

[36] J. Eckmann, *TDAY-B* 1967, s. 58-59.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Rylands nüshasını diğer Doğu Türkçesi Kur'an tercümelerinin asıl nüshası yani ilk nüshası olarak nitelendirmişti.

Rylands nüshasının Uygur Türkçesi ve hemen devamında ilk dönem Karahanlı eserleriyle ne derece örtüştüğüne aşağıdaki açıklamalarımız da yardımcı olacaktır kanısındayız. Bu ifademizin nedenini yine metnin dil özelliklerinden yola çıkarak açıklamaya çalışacağız (Aşağıdaki maddeler daha ayrıntılı bir şekilde çalışmamızın Notlar bölümünde verilmiştir):

1. Zamirlere ulanan çıkma ve bulunma durumu (*+dIn, +dA*) eklerinin ilgi hali ekinden sonra gelmesine tanık olan metin KB'dir. Başka tarihî metinlerde karşılaşmadığımız bu özellik Rylands nüshasında mevcuttur: *anıng̑dm* 34/6a2, *anıng̑da* 38/31a2. Aynı yapının TİEM 73'teki Kur'an tercümesinde de geçtiği Eckmann'ın bu nüshayla ilgili makalesinde kayıtlıdır[37].

2. Çokluk II. şahıs zamiri KB'te *siz* ve *sizler* yanında *siler* şeklinde geçmektedir. Gerek Karahanlı döneminin diğer eserlerinde gerekse başka tarihî yazı dillerinde bulunmayan bu yapı, Rylands nüshasında altı örnekte yer almaktadır. Ayrıca Eckmann'ın yukarıda anılan çalışmasında TİEM 73'teki tercümede ekli örneklerde *siler*'in geçtiğini görmekteyiz.

3. DLT'te emri pekiştiren *-a* ünlem edatı Rylands nüshasında aynı işlevde *kılıng̑-a* 38/6b1, *körsün-e* 38/30b1, *kılmasun-a* 38/63a3, *kılsun-a* 38/83a3 örneklerinde de geçmektedir.

4. DLT'te *atlaḳa, tatlaḳa, ıtlaḳa, ışlaḳa, aşlaḳa, kışlaḳa* örneklerinde geçen *+la* çokluk eki Rylands tercümesinde de azımsanmayacak sayıda geçmektedir.

5. Söz varlığı bakımından Rylands tercümesi, gerek Uygur Türkçesi metinleri gerekse KB ve DLT'le pek çok ortak kelime içermektedir. Aşağıda Uygur metinleri, DLT ve KB ile tercümenin ortak söz varlığını gösterecek birkaç örnek sıralanmıştır. Bu kelimelerin önemi sadece parantez içinde verilen tanık eserlerde (ya da tarihî Türkçelerde) yer almasıdır: *ütèrçi* (Uyg.), *ınçıḳla-* (Uyg.), *ap* (Uyg., KB, DLT), *apang̑* (Uyg., KB, DLT), *muyan* (Uyg., KB, DLT), *erkle-* (Uyg., KB, DLT), *çınġar-* (Uyg., DLT), *üstel-* (Uyg., DLT), *yumuş* (Uyg., KB, DLT), *ḳarşı* (Uyg., DLT, KB, Seng.), *küḏezçi* (Uyg., KB, DLT), *tamduḳ* (Uyg., DLT), *tusu* (Uyg., DLT), *kew-* (Uyg., DLT), *amarı* (Uyg., Tef., KE), *irte-* (DLT, KB), *emit-* (KB, DLT, Tuh.), *bıçıġ* (DLT, Tef.), *elükle-* (DLT, Tef., KW), *şamuşa* (DLT, ME), *üsk* (KB, Tef., HŞ), *yelin-* (<yalın- KB), *inçlen-* (KB), *ḳızġutluġ* (DLT), *şuvşamaḳ* (DLT), *sıġır-* (DLT), *yaşang̑ur-* (DLT), *işler* (DLT), *liva* (DLT), *amurt-* (DLT), *çıḳrıḳ* (DLT), *turılan-* (DLT).

---

[37]J. Eckmann, "Eine ostmitteltürkische interlineare Koranübersetzung", *Ural-Altaische Jahrbücher* XXXI (1959), s. 78.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bunun dışında farklı anlam kazanmış kelimelerin (*yoḳlat-, üzeng̑ü, emit-*, *aç-* gibi) yanında Rylands nüshasında *hapax* durumunda olan kelimeler de vardır: *azaġu, ançaḳlı ... teg, kiḏit-, küḏezçin* (n'li şekliyle), *ürger-, erk ḳural, şiftar öçek, erked-, ataşıḳ, teng̑eşik, ulaşıḳlıḳ, eske-, yelin(igli), toḳsuġlı, üsten-*.

Aşağıda Rylands nüshasında bulunup da tarihî dönem metinlerinde yer almayan (veya nadir geçen) ilginç deyim ve terimlerden örnekler verilmiştir. Bunlardan özellikle dinî terminolojinin Türkçeyle karşılanması için büyük bir çaba gösterildiği anlaşılmaktadır.

Terimler[38]

açuḳluġ [ḥelāl], *açuḳluḳ* [feṯḥ], *aḍırmaḳ* [furḳān], *aḍır- seç-* [ḥükm], *aġırlıġ mezgit* [mescidü'l-ḥarām], *arıġ ay-* [tesbīḥ], *arıġ yād ḳıl-* [tesbīḥ], *arıġ Tang̑rı* [subḥān], *arıġ yer* [muḳaddes], *arıġ cān yaᶜnı Cibrīl* [rūḥu'l-ḳuds], *arıġlıḳ* [zekāt], *artatur* [fesād], *artuḳluḳ* [faẓl], *atanmış öḏ* [ecel], *ataşıḳ* [semiyy], *alḳış bérmek* [taḥiyyeᵗ], *békiştürmek* [ᶜibreᵗ], *belgü* [āyet], *biçmek kesmek* [ḥükm], *bıçıġ* [ᶜahd / miṣāḳ, zimmeᵗ], *boġuzlaġu* [ẕibḥ], *bu ajun* [dünyā], *bitig* [nusḫaᵗ], *bitin-* [istinsāḫ], *bulġaḳ* [fitneᵗ], *bulġaḳ sınaġ* [fitneᵗ], *bulġanuḳ / söz tutmaġlı boḍun / tang̑rı fermānındın çıḳġan / yarlıġdın çıḳıġlı / yoldın çıḳıġlı* [fāsıḳ], *bütün söz* [ḥikmeᵗ], *bütünlük* [miṣāḳ], *çınġarıġlı* [muşaddıḳ], *eski keçki* [ḳadīm], *éw boḍnı* [ehl-i beyt], *ıḍılmış* [mürsel], *iḍi / igitgen / törütgen* [Rabb], *irinç* [niᶜmeᵗ], *ᶜīsā éşleri* [ḥavārī], *kesilmiş* [fariżaᵗ], *kezigli* [ṭāᵓif (vesvese için)], *kiḏinki / kiḏinki kün* [āḫireᵗ], *kiḏinki saray* [dārü'l-āḫiret], *ḳopmaḳ* [ḳıyāmeᵗ], *ḳoş- / toḳı- / yalġan ḳoş- / yalġan yarat-* [iftirāᵓ], *ḳutluġ namāzlı zekātlı* [mübārek], *yaşru sözlegli bol-* [neciyy], *nūr körkit-* [tecellī], *oḳıġu* [ḳurᵓān], *osanuḳ* [ġāfil], *ögdi* [ḥamd], *öknüp yan- / yan-* [tevbet], *örtmek* [maġfireᵗ], *peyġāmber ewi boḍnı* [ehl-i beyt], *raḥmetdin umunçsuz* [İblīs], *saḳış küni* [yevmü'd-dīn], *song̑ saray* [āḫireᵗ], *söz ḳoşġu* [şāᶜir], *taġda yatġan* [rāhib], *tamuġ* [nār], *tamuġ otı* [cehennem], *Tang̑rıḳa yan-* [tevbeᵗ], *tapunġu / tapunġuluḳ iḍi / tapunmaḳḳa Tang̑rı* [ilāh], *teggüçi* [muṣībeᵗ], *teng̑lemek* [taḳdīr], *turġu büstānlar / turġu uştmaḥlar / ulaşu turġu uştmaḥlar* [cennāt-ı ᶜAdn], *tutur-* [tavşiyeᵗ], *ul / yer töşek* [ḳāᶜidet], *ulaşıḳlıḳ* [neseb], *uluġ kün* [yevmü'l-ḳıyāmeᵗ], *yaḳınraḳ* [dünyā], *yaḳın tiriglik* [ḥayātü'd-dünyā], *yaraşıḳlıḳ* [tevfīḳ], *yawuḳ* [dünyā].

Deyimler

aḍaḳ tik- [işrār], *aḍaḳın turġan* [ḳānit], *arḳa suwı / ong̑urḳa suwı / uça suwı* [nutfeᵗ], *arḳa bérigli* [müdbir], *arḳada oltur-* [ḥalef], *aşaḳ yer* [ġāᵓit], *boyun bér-* [iṭāᶜat / islām / teslīm], *boyun bérigli* [muslim / musaḫḫar], *boyun su-* [islām / iṭāᶜat

[38] Esma-i hüsnanın Türkçe karşılıkları bu örnekler arasına katılmamıştır. Bunun için bkz: A. Ata, "Türk Dilinde Esma-i Hüsna", IV. Uluslararası Türk Dil Kurultayı, Eylül 2000, Çeşme / İzmir. "Song̑ Sarāy", Türkçede Dinî Tabirler, 12 Mart 2004, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

/ teslīm], *cān al-* [tevaffī], *cān kir-* [tevaffī], *çalpak iş* [faḥşā^{a}], *iç dōst* [velīce^{t}], *iki yüzlüg* [munāfıḳ], *iki yüzlüglük ḳıl-* [munāfeḳa^{t}], *ḳaḍġu yémek* [ġamm], *köngül baġla-* [murābeṭa^{t}], *köngül kiri* [daḫāl], *köngül ur-* [tevekkül], *köngülsüzün* [kerh^{en}], *könike tut-* [taṣdīḳ], *köz kemiş-* [iṭṭilā^{c}], *köz tut-* [irtiḳāb / terabbus], *közi yümüklüg* [ḳaṣīretü'ṭ-ṭarf], *ḳulak tut-* [istima^{c}], *ḳulaḳ tut- / kemiş-* [ilḳā^{a}u's-sem^{c}], *örtügli oynaş* [ḫidn], *örtügli düşmān* [ḫidn], *ten tileki* [hevā / şehve^{t}], *til ét-* [lemz], *uçuzluḳ ḳıl-* [^{c}unuvv], *yer titremeki* [recfe^{t}], *yer uçı* [ufḳ], *yinçke ḳız* [fetā^{t}], *yoḳ söz* [buḫtān], *yumşaḳ köngüllüg* [ẕelīl], *yüreksiz bol-* [feṣel], *yüreksizlik ḳıl-* [feṣel], *yüzi açuḳ (ḳunçuy)* [ṣeyyibe^{t}].

Yukarıdaki örneklere rağmen Rylands nüshası Kur'an tercümesinde Arapça ve Farsça alıntıların sayısı fazladır. Sertkaya'nın tespitlerine göre Rylands nüshasında yabancı unsurların oranı %14'tür. Bu durum, XI. yy'dan kalan Uygur harfleriyle yazılmış belgelerde de görülmektedir[39].

Rylands nüshasını ilk Türkçe Kur'an tercümesi kabul etmemizin nedenleri arasında son olarak fizikî durumunu da vurgulamak yerinde olacaktır. Çünkü her sayfasında 3 satır bulunan ve sure başlarında tek satırlık sayfalarda olağanüstü tezhiplerin yer aldığı toplamı 30 cilt tutan, bugün için sadece 14 cildi elimizde bulunan söz konusu Kur'an tercümesinin bu haliyle sıradan bir tercüme olmadığı açıktır.

---

[39] O.F. Sertkaya, *TDED* 1974-1976, s. 284. Ş. Tekin, "Bilinmeyen En Eski İslami Türkçe Metinler: Uygur Harfleriyle Yazılmış Karahanlılar Devrine Ait Tarla Satış Senetleri, 473, 483=1080, 1090", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi* 4, 1975, s. 157-186.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KISALTMALAR

AH: R. R. Arat, *Edib Ahmed b. Mahmud Yügneki. Atabetü'l-Hakayık*, Türk Dil Kurumu Yayınları:32, Ankara 1992.

Ar.: Arapça.

Ata 1992: A. Ata, "Karaçay, Balkar ve Kumuk Türkçelerinin Karşılaştırmalı Ses Bilgisi", *Türkoloji Dergisi*, Ankara 1992.

AY: M. Ölmez, *Altun Yaruk III. Kitap (=5, Bölüm)*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:1, Ankara 1991.

Borovkov 1963: A. K. Borovkov, *Leksika Credneaziatskogo Tefsira. XII-XIII. vv.*, Moskva 1963.

C. Kaya 1994: C. Kaya, *Uygurca Altun Yaruk. Giriş-Metin-Dizin*, Türk Dil Kurumu Yayınları:607, Ankara 1994.

CTD: R. Dankoff, J. Kelly, *Compendium of The Turkic Dialects. I*, Harvard Üniversitesi 1982; *II*, 1984; *III*, 1985.

Dankoff 1978: R. Dankoff, "Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. By J. ECKMANN. Bibliotheca Orientalis Hungarica, XXI. Pp. 359. Budapest", *Journal of the American Oriental Society* 98.2 (1978), s. 135-137.

DLT: B. Atalay, *Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi. I*, Türk Dil Kurumu Yayınları:521; *II*, TDK Yayınları: 522; *III*, TDK Yayınları 523; *IV. Endeks*, TDK, Ankara 1943.

DS: *Derleme Sözlüğü. V*, Türk Dil Kurumu Yayınları:211/5, Ankara 1972.

DTSl.: *Drevnetyurkskiy Slovar'*, Leningrad 1969.

EDPT: G. Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteeth-Century Turkish*, Oxford 1972.

Erdal I: M. Erdal, *Old Turkic Formation. I-II*, Wiesbaden 1991.

Eren 1999: H. Eren, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara 1999.

ESTYa.: E.V. Sevortyan, *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskix Yazıkov. I*, Moskva 1974; *II*, Moskva 1978; *III*, Moskva 1980; *IV*, Moskva 1989; *V*, Moskva 1997.

ETŞ: R.R. Arat, *Eski Türk Şiiri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

Far.: Farsça.

Hak.: Hakas Türkçesi.

Hamilton 1998: J.R. Hamilton, *Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası*, (Türkçeye Çevirenler: E. Korkut-İ. Birkan), Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:11, Ankara 1998.

HŞ: N. Hacıeminoğlu, *Kutb'un Husrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 1378, İstanbul 1968.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KB III: K. Eraslan, O.F. Sertkaya, N. Yüce, *Kutadgu Bilig III. İndeks*, İstanbul 1979.

KE: A. Ata, *Kısasü'-Enbiyā. I. Giriş-Metin-Tıpkıbasım*, Türk Dil Kurumu Yayınları:681-1, Ankara 1997; *II. Dizin*, TDK Yayınları: 681-2, Ankara 1997.

Kİ: A. Caferoğlu, *Abû-Hayyân. Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk*, İstanbul 1931.

KKAM 2000: *Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları/86-A, Ankara 2000.

Kklp.: Karakalpak Türkçesi.

KP: bkz. Hamilton 1998.

Krg.: Kırgızca.

KrgRSl.: K. K. Yudahin, *Kirgizsko-Ruskiyy Slovar'*, Moskva 1965.

KW: K. GrØnbech, *Komanisches Wörterbuch*, Kopenhagen 1942.

Kzk.: Kazakça.

KzkSl.: *Türk Dünyası Araştırmaları*, Haziran 1984.

ME: N. Yüce, *Mukaddimetü'l-Edeb*, Türk Dil Kurumu Yayınları:535, Ankara 1988.

Menges 1978: K. Menges, "Etymologische Notizen Zu Eckmanns Mittel-Türkischem Tafsīr", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgeniandes* 70 (1978), s. 35-52.

Mevarid: M. Sarı, *El-Mevarid. Arapça-Türkçe Lûgat*, İstanbul 1982.

MTGR: J. Eckmann, *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*, Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976.

NF: J. Eckmann, *Nehcü'l-Feradis. I. Tıpkıbasım*, Türk Dil Kurumu Tıpkıbasımlar Dizisi:35, Ankara 1956.

NF III: A. Ata, *Nehcü'l-Ferādis. III. Dizin-Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları:518, Ankara 1998.

Nog.: Nogay Türkçesi.

OyRSl.: N.A. Baskakov, *Oyrotsko-Russkiy Slovar'*, Moskva 1947, s. 190.

Ölmez 1991: bkz. AY.

Özb.: Özbekçe.

Pekarskiy 1945: E. Pekarskiy, *Yakut Dili Sözlüğü*, C. I, T.D.K. C.III.4, İstanbul 1945.

RAltSl.: A.N. Baskakov, *Russko-Altayskiy Slovar'*, Moskva 1964.

Sans.: Sanskritçe.

SDD: *Söz Derleme Dergisi I*, Türk Dil Kurumu, İstanbul 1939; *II*, İstanbul 1941; *III*, İstanbul 1942.

Seng.: G. Clauson, *Muhammad Mahdī Xān. Sanglax. Facsimile Text*, London 1960.

Steingass: F. Steingass, *Persian-English Dictionary*, Lebanon.

Sogd.: Sogdça.

Ş. Tekin 2001: Ş. Tekin, *İştikakçının Köşesi*, Simurg, İstanbul 2001.

Tac.: Tacikçe.

TatRSl.:*Tatarsko-Russkiy Slovar'*, Moskva 1966.

Tef.: bkz. Borovkov 1963.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tekin 1989: T. Tekin, *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, Türk Dil Kurumu Yayınları:541, Ankara 1989.

Tezcan 1981: S. Tezcan, "J, Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976, 359s, 8", *TDAY-Belleten 1978-1979*, Ankara 1981, s. 279-294.

TMEN: G. Doerfer, *Türkische und Mongolische Elemente Im Neupersischen. I*, Wiesbaden1963; II, Wiesbaden 1965; III, Wiesbaden 1967; IV, Wiesbaden 1975.

TrkmSl.: T. Tekin, M. Ölmez, E. Ceylan, Z. Ölmez, S. Eker, *Türkmence-Türkçe Sözlük*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:18, Ankara 1995.

TS III: *Tarama Sözlüğü III*, Türk Dil Kurumu Yayınları:212, Ankara 1967.

TT: W. Bang, A. von Gabain, *Türkische Turfan-Texte. I*, Berlin 1929; *III*, Berlin 1930; *IV*, Berlin 1930; *X*, Berlin 1959. R. Rachmati, W. Eberhard, *Türkische Turfan-Texte. VII*, Berlin 1936.

TT İndex: W. Bang, A. von Gabain, *Analytischer Index zu den Fünf Ersten Stücken Der Türkischen Turfan-Texte*, Berlin 1931.

TüSl.: *Türkçe Sözlük. I-II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, (9. Baskı) Ankara 1998.

U: F.W.K. Müller, *Uigrica. II*, Berlin 1911; *III*, Berlin 1922.

VWTD: W. Radloff, *Versuch eines Wörterbuches Der Türk-Dialecte* I. St. Petersbourg 1893; *IV*, St. Petersbourg 1911.

UzRSl.: *Uzbeksko-Russkiy Slovar'*, Moskva 1959.

YUyg.: Yeni Uygur Türkçesi.

Yüce 1988: bkz. ME

Zajaczkowski 1961: A. Zajaczkowski, *Najstarsza Wersja Turecka Ḫusräv u Şīrīn Qutba III*,Warszawa 1961.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİBLİYOGRAFYA

Arat, R.R., *Edib Ahmed b. Mahmud Yügneki. Atabetü'l-Hakayık*, Türk Dil Kurumu Yayınları:32, Ankara 1992.

_____, *Eski Türk Şiiri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

_____ (R. Rachmati) - W. Eberhard, *Türkische Turfan-Texte. VII*, Berlin 1936.

Arberry, A.J., *The Koran Illuminated. A Handlist of the Korans in the Chester Beatty Library*, Dublin 1967.

Ata, A., "Karaçay, Balkar ve Kumuk Türkçelerinin Karşılaştırmalı Ses Bilgisi", *Türkoloji Dergisi*, Ankara 1992.

_____, *Ḳıṣaṣü'-Enbiyā. I. Giriş-Metin-Tıpkıbasım*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 681-1, Ankara 1997; *II. Dizin*, TDK Yayınları: 681-2, Ankara 1997.

Atalay, B., *Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi. I*, Türk Dil Kurumu Yayınları:521; *II*, TDK Yayınları: 522; *III*, TDK Yayınları 523; *IV. Endeks*, TDK, Ankara 1943.

Bang, W. - Gabain, A., *Türkische Turfan-Texte. I*, Berlin 1929; *III*, Berlin 1930; *IV*, Berlin 1930; *X*, Berlin 1959.

_____, *Analytischer Index zu den Fünf Ersten Stücken Der Türkischen Turfan-Texte*, Berlin 1931.

Baskakov, N.A., *Oyrotsko-Russkiy Slovar'*, Moskva 1947.

_____, *Russko-Altayskiy Slovar'*, Moskva 1964.

Bodrogligeti, A.J.E., "The Technique of the Glossist as a Key to Understanding the Lexical Material of Early Eastern Middle Turkic Interlinear Qor'ān Translations", *Ural-Altaische Jahrbücher* 50, 1978, s. 19-24.

_____, "J. Eckmann, Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation (Budapest: Publishing House of the Hungarian Academy of Sciens, 1976). Pp. 359", *International Journal of Middle East Studies* XI/1, 1980, s. 130-134.

Borovkov, A.K., *Leksika Credneaziatskogo Tefsira. XII-XIII. vv.*, Moskva 1963.

Caferoğlu, A., *Abû-Hayyân. Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk*, İstanbul 1931.

Clauson, G., *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteeth-Century Turkish*, Oxford 1972.

_____, *Sanglax. A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammad Mahdi Xān*, London 1960.

Dankoff, R., "Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. By J. ECKMANN. Bibliotheca Orientalis Hungarica, XXI. Pp. 359. Budapest", *Journal of the American Oriental Society* 98.2 (1978), s. 135-137.

_____, "Some Notes on the Middle Turkic Glosses", *Journal of Turkish Studies* V, 1981 (1983), s. 41-44.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Dankoff, R.- J. Kelly, J., *Compendium of The Turkic Dialects. I*, Harvard Üniversitesi 1982; *II*, 1984; *III*, 1985.

Derleme Sözlüğü. I-XII, Türk Dil Kurumu Yaymları:211, Ankara 1963-1982.

Doerfer, G., *Türkische und Mongolische Elemente Im Neupersischen. I*, Wiesbaden 1963; II, Wiesbaden 1965; III, Wiesbaden 1967; IV, Wiesbaden 1975.

Drevnetyurkskiy Slovar', Leningrad 1969.

Eckmann, J., "Eine ostmitteltürkische interlineare Koranübersetzung, *Ural-Altaische Jahrbücher* XXXI (1959), s. 72-85.

_____, "Two Fragments of a Koran Manuscript with Interlinear Persian and Turkic Translations", *Central Asiatic Journal* XIII, Wiesbaden 1969, s. 287-290.

_____, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", *TDAY-Belleten* 1967.

_____, *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*, Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976.

_____, *Nehcü'l-Feradis. I. Tıpkıbasım*, Türk Dil Kurumu Tıpkıbasımlar Dizisi:35, Ankara 1956.

_____, "Eastern Turkic Translations of the Koran", *Studia Turcica*, Budapest 1971, s. 149-157. (Türkçeye Tercüme Eden: Ekrem Ural, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri, *TDED* XXI, 1973, s. 15-22.).

Eraslan, K., - Sertkaya, O.F. - Yüce, N., *Kutadgu Bilig. III. İndeks*, İstanbul 1979.

Erdal, M., *Old Turkic Formation. I-II*, Wiesbaden 1991.

Erdoğan, A., "Kur'an tercümelerinin Dil Bakımından Değerleri", *Vakıflar Dergisi*, 1938, C.I, s. 47-51.

Eren, H., *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara 1999.

GrØnbech, K., *Komanisches Wörterbuch*, Kopenhagen 1942.

Hamidullah, M., "Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Yazma Tercümeleri", *Türkiyat Mecmuası* XIV, 1964, s. 65-80.

Hamilton, J.R., *Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası*, (Türkçeye Çevirenler: E. Korkut - İ. Birkan), Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:11, Ankara1998.

İnan, A., "Eski Türkçe Üç Kur'an Tercümesi", *Türk Dili* I / 6, Nisan 1952. (*Abdülkadir İnan. Makaleler ve İncelemeler. II*, TTK Yayınları, Ankara 1991, s. 131-133.)

_____, *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe tercemeleri üzerinde bir inceleme*, (Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları), Ankara 1961.

Jaeckel, R., "Recently Discovered Notes by Eckmann for his Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation", *Ural-Altaische Jahrbücher* 53, 1981, s. 76-87.

Kaya, C., *Uygurca Altun Yaruk. Giriş-Metin-Dizin*, Türk Dil Kurumu Yayınları:607, Ankara 1994.

Keskioğlu, O., *Kur'an-ı Kerim Bilgileri*, Türk Diyanet Vakfı, Ankara 1989.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli, Türk Diyanet Vakfı Yayınları/86-A, Ankara 2000.

Ménage, V.L., "János Eckmann: *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*. (Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI) 359 pp. Budapest: Akadémiai Kiadó, Budapest 1976". *Bulleten of the School of Oriental and African Studies* XLI/1, 1978, s. 216.

Menges, K., "Etymologische Notizen zu Eckmanns Mittel-Türkischen Tafsīr", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgeniandes* 70, 1978, s. 35-52.

Mingana, A., *Catalogue of the Arabic Manuscripts in the John Rylands Library Manchester*, Manchester 1934, s. 27-39.

Müller, F.W.K., *Uigrica. II*, Berlin 1911; *III*, Berlin 1922.

Ölmez, M., *Altun Yaruk III. Kitap (=5, Bölüm)*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:1, Ankara 1991.

Pekarskiy, E., *Yakut Dili Sözlüğü*, C. I, T.D.K. C.III.4, İstanbul 1945.

Radloff, W., *Versuch eines Wörterbuches Der Türk-Dialecte* I. St. Petersbourg 1893; *IV*, St. Petersbourg 1911.

Sağol, G., *An Inter-Linear Translation of The Qur'an into Khwarazm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile*, I. *Introduction and Text*, Harvard Universty 1993; II. *Glossary*, Harvard Universty 1995; III. *Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2, Section One:1b-300b*, Harvard Universty 1996; III, *Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2, Section Two:301a-587b*, Harvard Universty 1999.

Sarı, M., *El-Mevarid. Arapça-Türkçe Lügat*, İstanbul 1982.

Semenov, A.A., *Sobranie vostoçnych rukopisej Akademeii nauk Uzbekskoy SSR*, IV, Taşkent 1957.

Sertkaya, O.F., "János Eckmann, Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976, 359s.", *TDED* XXII, 1974-1976 (1977), s. 280-285.

_____, "Karahanlı Türkçesi Üzerine Yeni Neşriyat", *Türk Kültürü* XV/176, Haziran 1977, s. 491-496.

Sevortyan, E.V., *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskix Yazıkov. I*, Moskva 1974; *II*, Moskva 1978; *III*, Moskva 1980; *IV*, Moskva 1989; *V*, Moskva 1997.

Söz Derleme Dergisi. I, Türk Dil Kurumu, İstanbul 1939; *II*, İstanbul 1941; *III*, İstanbul 1942.

Steingass, F., *Persian-English Dictionary*, Lebanon.

Şükün, Z., *Ferhengi Ziya. I-III*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1984.

Tarama Sözlüğü I-VII, TDK Yayınları:212, Ankara 1963-1974.

Tatarsko-Russkiy Slovar', Moskva 1966.

Tekin, Ş., *İştikakçının Köşesi*, Simurg, İstanbul 2001.

Tekin, T., *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, TDK Yayınları:541, Ankara 1989.

Tekin, T. - Ölmez, M., Ceylan, E. - Ölmez, Z., - Eker, S., *Türkmence-Türkçe Sözlük*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:18, Ankara 1995.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tezcan, S., "János Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. Bibliotheca Orientalis Hungarica XXI, Akadémiai Kiadó, 1976, 359s." *TDAY-Belleten* 1978-1979 (1981), s. 279-294.

Togan, Z.V., "Londra ve Tahran'daki İslamî Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi III*, 1959-1960.

_____, "The Earliest Translation of the Qur'an into Turkish", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi* IV, 1964.

_____, "Manchester Hs. der Qoranübersetzung als Quelle ersten Ranges für mitteltürkische Studien", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* LXII, 1969, s. 280-283.

_____, *Kur'an ve Türkler*, Kayı Yayınları:3, İstanbul 1971.

Topaloğlu, A., *Muhammed bin Hamza. XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi I*, Kültür Bakanlığı Yayınları: 227, İstanbul 1976; *II (Sözlük)*, Kültür Bakanlığı Yayınları:300, İstanbul 1978.

Türkçe Sözlük. I-II, TDK Yayınları, (9. Baskı) Ankara 1998.

Uzbeksko-Russkiy Slovar', Moskva 1959.

Yudahin, K.K., *Kirgizsko-Ruskiyy Slovar'*, Moskva 1965.

Yüce, N., *Mukaddimetü'l-Edeb*, TDK Yayınları:535, Ankara 1988.

Zajaczkowski, A., *Najstarsza Wersja Turecka Ḫusräv u Şirin Qutba. III*,Warszawa 1961.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

METİN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

25

3
SŪRETÜ'L-ĀL-İ ᶜİMRĀN

119 [1a1] Ayurlar: bittimiz. Ḳaçan ḫālī bolsalar (2) ısrırlar sizing üze ernekleri uçını (3) öwkedin, aygıl: ölüngler [1b1] öwkengiz[1] birle, Ol Tangrı bilgen köngüller- (2) -dekini.

120 Eger tegse sizke[2] bir eḍgülük (3) yawuz kelür olarḳa, eger tegse sizke bir yawuzluḳ [2a1] şād bolurlar anıng birle, eger serse sizler (2) sakınsa sizler ziyān ḳılmaz sizke olarnıng alları, nerse. (3) Ol Tangrı ol kim ḳılurlar ḳapsayu bilgen.

121 [2b1] Ançada erte bardıng boḍnungdın, (2) ornatur sen müᵓminlerni oldurġu yerlerde (3) toḳuşḳa, Ol Tangrı işitken bilgen ol...[3]

126 [3a1] Ḳılmadı anı Tangrı meger müjde sizke amrulsun üçün (2) köngüllering anıng birle, yārī yoḳ meger (3) Tangrı üskindin, ᶜazīz ḥakim.

127 [3b1] Kesmek üçün bir buçġaḳnı anlardın kim (2) tandılar azu töpen ḳılur olarnı, yansalar (3) nevmid bolup anlar.

128 Yoḳ sanga işdin [4a1] nerse azu tevbe bérür olar üze azu ḳınayur olar[nı], (2) olar ẓālimler.

129 Ol Tangrıḳa ol kim (3) kökler içinde ol ḳim yerler içinde, örter [4b1] kimni kim tilese, ḳmayur kimni kim tilese, (2) Ol Tangrı örtgen yarlıḳaġan ol.

130 Ey (3) anlar kim bittiler, yémengler ribānı, [5a1] iki ança üze üze üze üze ḳılmaḳın, ḳorḳunglar Tangrıdın, (2) bolġay kim ḳurtulġay sizler.

131 Ḳorḳunglar ol otdın, (3) ol kim anutuldı kāfirlarḳa.

132 Boyun sunglar [5b1] Tangrıḳa hem yalavaçḳa bolġay kim raḥm ḳılınġay sizler.

133 (2) Éwingler yarlıḳamaḳḳa (3) İḍingizdin hem uştmaḥ, anıng éni köklerçe [6a1] yerlerçe, anutuldı saḳnuḳlarḳa.

134 Anlar kim hezīne ḳılurlar kénglik ḫālde (3) hem tarlıḳ ḫālde hem singürgenlerni öwkeni [6b1] hem ᶜafv étkenler boḍundın, Ol Tangrı (2) sewer eḍgü işliglerni.

---

[1] m: *öwkemiz*.

[2] tegse sizke:

[3] 3:121. ayetten 3a'da 3:126. ayete atlanmış, ayetin başındaki نصبهم kısmı eksik.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

135 Anlar kim kaçan (3) kılsalar körksüz işni azu küç kılsalar [7a1] özleringe yād kılurlar Tangrını, yarlıkatu kolarlar (2) yazuklarını kim yarlıkasa yazuklarını (3) meger Tangrı, tutaşı turmazlar anıng üze kim [7b1] kıldılar, olar bilürler.

136 Bu ögür (2) olarning yanutları yarlıkamak idilerindin[4] (3) hem uştmahlar akar altınıda [8a1] arıklar, cāvidāneler anıng içinde, néme körklüg (2) iş kılığlılarning yanutı.

137 Çın-ok keçti (3) sizde öngdin yollar, yorunglar [8b1] yer içinde, bakınglar neteg boldı (2) yalgançılarning songı.

138 Bu belgürtmek (3) bodunka hem köni yol hem pend [9a1] saknuklarka.

139 Süstelmeng, kadgurmang (2) sizler, sizler üstünler siz (3) eger mü'min erse sizler.

140 Eger [9b1] tegse sizke baş, çın-ok tegdi (2) bodunka baş, anıng mengizlig, ol (3) künler ewrer-miz anı bodun arasında, [10a1] bilmek üçün Tangrı anlarnı kim kirtgündiler, (2) tutmak üçün sizlerdin tanuklar, Ol Tangrı (3) sewmez zālimlerni.

141 Arıtmak üçün Tangrı [10b1] anlarnı kim bittiler, helāk kılmak üçün kāfirlerni.

142 (2) Azu sézindingiz mü kim kirse siz (3) uştmahka, bilmekin adırmayın Tangrı anlarnı kim [11a1] katlandılar sizdin, bilmekin adırmayın (2) sergenlemi.

143 Çın-ok ārzūlayur[5] erdingiz (3) ölümni körmekingizde burun, [11b1] çın-ok kördüngüzler, sizler baka turur sizler.

144 (2) Ermez Muhammed şallā'llāhu ᶜaleyhi ve sellem meger (3) yalavaç, çın-ok keçti anda öngdin yalavaçlar, [12a1] eger ölse azu öldürülse yangay erdingiz [mü] (2) kidinleringiz üze kim kim yansa (3) iki ökçesi üze hiç ziyān kılmagay Tangrıka [12b1] nerse, her-āyine yanut bérür Tangrı şükr kılganlarka.

145 (2) Bolmaz et-özke ölmek (3) meger Tangrı yarlığı birle, bitig zamān bérilmiş, [13a1] kim kim tilese dünyā yanutı bérür-miz anga (2) andın, kim kim tilese āhiret yanutı (3) bérür-miz anga andın hem yanut bérür-miz şükr kılganlarka.

146 [13b1] Néme üküş yalavaçdın tokuştı (2) anıng birle, üküş ögürler (3) takı süst bolmadılar anıng üçün kim tegdi olarka Tangrı [14a1] yolı içinde, ża[ᶜ]if bolmadılar, (2) zārilık kılmadılar, Ol Tangrı (3) sewer sergenlerni.

147 Bolmadı [14b1] olarning aymakı meger kim aydılar: İdimiz-ā, (2) örtgil bizing yazuklarımızını, tengde keçtükümizni, (3) işimiz içinde üstüvār kılgıl adaklarımızını ...[6]

---

[4] m: *idilering̃din*.

[5] m: *ārzūlanur*.

[6] 3:147. ayetten 15a'da 152. ayete atlanmış.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

152 [15a1] Çın-oḳ rāst ḳıldı sizke Tangrı vaᶜdesini, (2) ançada öltürür erdingiz olarnı anıng yarlıġı birle, ançaḳa tegi (3) ḳaçan yüreksizlik ḳıldıngız erse taḳı tartıştıngız erse iş[7] [15b1] içinde, ḫilāf ḳıldıngız erse, anda kidin kim (2) körkitti sizke anı kim sewer sizler, sizdin ol kim (3) tileyür dünyānı, sizdin ol kim tileyür [16a1] āḫiretni, yana ewürdi sizni olardın (2) sınamaḳ üçün sizni, çın-oḳ ᶜafv ḳıldı sizdin, (3) Ol Tangrı faẓl idisi müᵓ- minler üze.

153 [16b1] Ançada yorıyur erdingiz, ḳıya bakmaz erdingiz hiç (2) kimerse üze, yalavaç ündedi sizni (3) kidiningizde, yanut bérdi sizke ġamnı ġam birle, [17a1] ḳaḍġurmang tép sizler, anıng üze kim ötti yaᶜni keçti sizdin, (2) ol kim hem tegdi sizke, Ol Tangrı (3) bilgen anı kim ḳılur sizler.

154 Yana ıdtı sizing üze [17b1] ġamda kidin iminlikni, uḍḳu kim umızmaḳ kelip (2) örter bir ögürni sizdin, bir gürüh (3) çın-oḳ ḳaḍġurttı olarnı özleri, séznürler Tangrıḳa [18a1] sezāda aḍın, bilmezlik séziki, (2) ayurlar: nek bar mu bizke fermāndın (3) nerse? Aygıl: bütünlükin fermān anıng ḳamuġı Tangrıḳa, [18b1] kizleyürler özleri içinde anı kim (2) belgürtmezler sanga. Ayurlar: eger bolsa (3) bizke fermāndın nerse öldürülmegey erdimiz [19a1] munda. Aygıl: eger bolsa erdingiz éwleringiz içinde (2) çıḳġatılar ol kişiler kim bitildi olar üze öldürmek, (3) yatġu yerleringe olar. Sınamaḳ üçün Tangrı [19b1] ol kim köküzleringiz içinde turur, arıtmaḳ üçün ol kim (2) köngülleringiz içinde turur, Ol Tangrı bilgen köküzlerdekini.

155 (3) Bütünlükin anlar kim yüz ewürdiler sizdin, ol kün kim ḳarıştı [20a1] iki ögür, bütünlükin tayındurdı olarnı yek (2) ḳazġanmışlarınıng amarısı[dın], dürüst keçürdi Tangrı (3) olardın, bütünlükin Ol Tangrı örtgen keçürgen ol.

156 [20b1] Ey anlar kim bittiler, bolmanglar (2) anlar teg kim tandılar, aydılar ḳadaşlarıḳa: (3) ḳaçan yorısalar yer içinde azu bolsalar [21a1] ġāziler, eger bolsalar bizing üskümizde (2) ölmegetiler hem öldrülmegetiler, ḳılmaḳ üçün Tangrı (3) anı öküng köngülleri içinde, Tangrı [21b1] tirgüzür hem öldürür, Ol Tangrı ol kim ḳılur sizler (2) körgen ol.

157 Eger öldrülse siz Tangrı yolı içinde (3) azu ölse siz bütünlükin örtmek Tangrıdın hem yarlıḳamaḳlıḳ, [22a1] yaḫşıraḳ andın kim térer sizler.

158 Eger ölse siz (2) azu öldrülse siz Tangrıḳa térlür sizler.

159 (3) Yime yarlıḳamaḳlıḳ Tangrıdın, yumşaḳlıḳ anlarḳa, [22b1] eger bolsa sen irig, irig köngüllüg (2) tarılġatılar sening yörengdin, keçürgil (3) olardın, yarlıḳatu tilegil olardın, kengeşgil olar birle ...[8]

167 ... [23a1] ol kün[9] yaḳınraḳ olardın, imāndın, (2) ayurlar aġızları birle anı kim (3) yoḳ köngülleri içinde, Ol Tangrı [23b1] bilgenrek anı kim kizleyürler.

---

[7] 15b1'de mükerrer.

[8] 22b1'de 3:159. ayetten 167. ayete atlanmış.

[9] m: *ol kün* mükerrer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

168 Anlar kim aydılar (2) ḳadaşlarınġa, oldurdılar, eger boyun susalar bizke (3) öldrülmegetiler, ayġıl: yıratınglar özleringizdin [24a1] ölümni, eger köni erse siz.

169 (2) Sézinmegil anlarnı kim öldürüldiler (3) Tangrı yolı içinde ölügler tép, kendü tirigler [24b1] iḍileri üskinde, rüzi bérlürler.

170 Şād bolup ol kim (2) bérdi olarḳa Tangrı öz faẓlından, müjde bérürler (3) anlarḳa kim yetmediler olar birle songlarında, [25a1] ḳorḳunç yoḳ olar üze, ermez anlar ḳaḍġuruġlılar.

171 (2) Sewünç eşittürürler, müjde bérürler niᶜmet birle Tangrıdın (3) hem faẓl birle, Ol Tangrı żāyiᶜ bolmaz müᵓ minlerning [25b1] yanutı.

172 Anlar kim icābet ḳıldılar Tangrıḳa (2) hem yalavaçḳa, anda kiḍin kim ol kim tegdi olarḳa (3) baş, anlarḳa kim eḍgülük ḳıldılar, olardın [26a1] saḳındılar, yanut uluġ ol.

173 Anlar kim (2) aydılar olarḳa boḍun: bütünlükin boḍun (3) çın-oḳ térdiler sizke, ḳorḳung olardın, [26b1] arturdı olarḳa imānnı, aydılar: tap bizke (2) Tangrı, néme körklüg erklig ol.

174 Yandılar (3) niᶜmet birle Tangrıdın hem faẓl birle hem tegmedi olarḳa yawuzluḳ ...[10]

183 ... [27a1] bitmese-miz yalavaçḳa keldürmegingçe (2) bir ḳurbān, yése anı ot ayġıl: çın-oḳ (3) keldi sizke yalavaçlar ménde burun nişānlar birle, [27b1] ol kim aydıngız, nelük öldürdüngüz olarnı (2) eger çın erse sizler.

184 Eger (3) yalġan tutsalar séni çın-oḳ yalġan tutuldı yalavaçlar ...[11]

187 [28a1] Ançada tuttı Tangrı anlarning berk bıçıġını, (2) bérildiler bitig, belgürtür ök anı boḍunḳa (3) kizlemezler ök anı, attılar anı [28b1] kirü arḳalarında, satġın aldılar anga (2) az bahānı, néme yawuz ol kim satġın alurlar.

188 (3) Sézinmegil ök anlarḳa kim sewündiler aning birle kim ...[12]

200 [29a1] Ey anlar kim bittiler, ṣabr ḳılıng mening birle, (2) ṣabr ḳılıng ménde aḍındın, köngül bağlang, (3) ḳorḳunglar Tangrıda, bolġay kim ḳurtulġay-sizler.

25

4
SŪRETÜ'N-NİSĀ'

[29b1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan ol.

---

[10] 3:174. ayet tamamlanmadan 3:183. ayete atlanmış.
[11] 3:183. ayet tamamlanmadan 3:187. ayete atlanmış.
[12] 3:188. ayet tamamlanmadan 3:200. ayete atlanmış.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1 (2) Ey boḍun ḳorḳunğlar İḍiñgizde, ol kim ...[13]

26

(4)

24 [1b1] Alıñg āzād tişiler uraġutlardın [2a1] meger ol kim erklendi eligleriñgiz, [2b1] Tañgrınıñg bitigi sizing üze, helāl ḳıldı sizke (2) ol kim anda aḍın, ol kim tilese siz (3) māllarıngız birle, pārsālar, zinā [3a1] ḳılmaġuçılar, anı kim tusu inçlense siz anıng birle (2) olardın béring olarḳa terlerini, (3) buyrulmış, yazuḳ yoḳ sizing üze [3b1] anıng içinde kim taplaşsa sizler anıng birle kesilmişde (2) kiḍin, Ol Tañgrı erür bilgen (3) ḥakim.

25 Kimnüng kim yaraġı bolmasa [4a1] sizdin artuḳluḳḳa, nikāḥ ḳılmaḳḳa āzād (2) mü'mine uraġutlarnı yime andın kim erklendi (3) eligleriñgiz yinçke ḳızlarıngızdın mü'mineler, [4b1] Ol Tañgrı bilgen ol imānıngızını, amarıngız (2) amarıdın, nikāḥ ḳılıng olarnı iḍileri (3) destūri birle, béringler olarḳa terlerini [5a1] eḍgülük birle, küḍezgenler, zinā (2) ḳılmaġanlar yime tutmaġlılar (3) örtügli oynaş yana ḳaçan beglig bolsalar eger [5b1] keldürseler bir yawuz iş anlar üze ol kim anıng yarımı (2) āzād tişiler üze ḳındın, (3) ol añgar ol kim ḳorḳsa yazuḳdın, sizdin, [6a1] eger serse sizler yaḫşı sizke, Ol Tañgrı (2) örtgen yarlıḳaġan ol.

26 Tileyür Tañgrı belgürtmek sizke[14] (3) hem köndrür sizni anlarnıng yolınga kim [6b1] sizde öngdin, tevbe bérse sizing üze, Ol Tañgrı (2) bilgen bütün işlig turur.

27 Ol Tañgrı tileyür kim tevbe bérse (3) sizing üze taḳı tileyür anlar kim uḍarlar [7a1] şehvetlerḳa kim meyl ḳılsa [siz]ler, uluġ (2) meyl ḳılmaḳ.

28 Tileyür Tañgrı kim yüngül ḳılsa (3) sizdin, yaratıldı ādemī küçsüz.

29 [7b1] Ey anlar kim kirtgündiler, yémengler (2) māllarıngızını sizing ara artuḳluḳ birle (3) meger kim bolsa satıġçılıḳ ḫoşnüdluḳın [8a1] sizdin, öldürmeng özleringizni, (2) Ol Tañgrı erür sizke raḥim.

30 Kim kim (3) ḳılsa ol ḥaddin keçmek küçün [8b1] her-āyine munu kigrür-miz anı otḳa, erür (2) Ol Tañgrı üze āsān.

31 Eger sıngardın tursa siz (3) uluġ yazuḳlardın, andın kim yıġlur siz, biz örtgey-miz [9a1] sizdin yawuzlarıngızdın, kigürgey-miz sizni (2) tüzün kirgü yerke.

32 Ārzūlamang (3) anı kim artuḳ ḳıldı Tañgrı anıng birle amarıngızını amarı [9b1] üze, erenlerke ülüş andın kim ḳazġandılar, (2) uraġutlarḳa ülüş andın kim ḳazġandılar, (3) tilengler Tañgrıdm artuḳluḳından, [10a1] Ol Tañgrı erür ḳamuġ nengni bilgen.

---

[13] 25. cilt burada biterek 26. cilt 4:24. ayetten başlıyor.

[14] *sizke* üçüncü satırın başında mükerrer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

33 (2) Ḳamuġḳa ḳıldımız mīrāṣ oġlanlar, andın kim (3) ḳodtı ata ana hem yaġuḳlar, [10b1] anlar kim badı andlarıngız, (2) béring olarḳa ülüşlerini, Ol Tangrı erür (3) ḳamuġ neng üze tanuḳ.

34 Erenler [11a1] aḍaḳın turġanlar uraġutlar üze, anıng birle kim (2) artuḳ ḳıldı Tangrı amarılarını amarı üze, (3) anıng birle kim hezine ḳıldılar māllarından, [11b1] eḍgü uraġutlar boyun suġanlar, küḍezgenler (2) ġaybḳa, anıng birle kim küḍezdi Tangrı, ol tişiler kim (3) ḳorḳar sizler yaraşmamaḳlarından, pend béring olarḳa, [12a1] kesiling olardın töşekler içinde, (2) urung olarnı, eger boyun bérseler sizke (3) tilemeng olar üze yol, [12b1] Ol Tangrı erür yüksek ulug.

35 Eger ḳorḳsa siz (2) ol ikining ara ḫilāf bolmaḳlıḳında, ıḍınglar (3) bir üstüvārnı aning boḍnındın taḳı bir üstüvār erni [13a1] uraġut boḍnındın, eger tileseler ongarmaḳ (2) tevfīḳ bérür Tangrı ol iki ara, Ol Tangrı erür (3) bilgen ḫaberli.

36 Bitingler Tangrıḳa, [13b1] artuḳ ḳılmanglar anga nerseni, ata anaḳa (2) eḍgülük ḳılınglar, yaġuḳlarḳa, yetimlerḳa (3) çıġaylarḳa, yaġuḳ ḳongşıḳa, [14a1] yat tam ḳongşıḳa, yandaḳı éşke, (2) yol oġlınga, ol kim erklendi (3) eligleringiz, Ol Tangrı sewmez kim kim bolsa [14b1] ḳıwangan küwengen.

37 Anlar kim baḫīllıḳ ḳılurlar, (2) fermānlayurlar boḍunḳa baḫīllıḳın (3) hem kizleyürler anı kim bérdi olarḳa Tangrı öz artuḳluḳından, [15a1] anuttumız kāfirlerḳa ḳın (2) ḫ^{v}ārlaġlı.

38 Anlar kim hezine ḳılurlar (3) māllarını boḍunḳa körkitü, kirtgünmezler[15] [15b1] hem song künke, kim kim bolsa (2) yek angar éş, néme yawuz éş ol.

39 (3) Né ol olar üze eger bitseler Tangrıḳa [16a1] hem song künke hezine ḳılsalar (2) andın kim rūzī ḳıldı olarḳa Tangrı, erür (3) Tangrı olarnı bilgen.

40 Ol Tangrı küç ḳılmaz [16b1] zerre aġırınça, eger bolsa eḍgülük (2) iki ança üze üze ḳılur anı, bérür dergāhında (3) ulug yanut.

41 Neteg bolġay ḳaçan [17a1] keldürse-miz ḳamuġ ümmetdin (2) tanuḳluḳ, keldürse-miz seni bu (3) ögür üze tanuḳ.

42 Ol kün ārzū ḳılġaylar [17b1] anlar kim tandı, ḫilāf ḳıldılar yalavaçḳa, (2) eger tenglesedi olar birle yer, yime (3) kizlemezler Tangrıḳa sözni.

43 Ey [18a1] anlar kim bittiler, yaġumanglar (2) namāzḳa sizler esrükler, (3) ançaḳa tegi bilse sizler anı kim ayur sizler, [18b1] yoḳ cünübḳa meger yol, keçigliler (2) yungınçaḳa tegi, eger bolsa sizler (3) igligler azu sefer üze azu kelse [19a1] biregü sizdin aşaḳ yerdin (2) azu yavuḳsa sizler uraġutlarḳa, bulmasa sizler (3) suw, teyemmüm ḳılınglar arıġ toprakḳa, [19b1] sürüngler yüzüngüzke iki elgingizke, (2) Ol Tangrı erür keçürgen yarlıḳaġan.

---

[15] بالله metne alınmamış.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

44 (3) Bakmaz mu sen anlarka kim bérildiler ülüş bitig- [20a1] -din, satgın alurlar yolsuzlukını (2) hem tileyürler kim kışsa siz (3) yoldın.

45 Ol Tangrı bilgen ol düşmänlarıngızını [20b1] takı tap turur Tangrı erklikke, tap turur Tangrı (2) yäriçilikka.

46 Anlardın kim cuhūd boldılar (3) adnaturlar sözlerni orunlarından [21a1] hem ayurlar: eşittimiz takı hilāf kıldımız, (2) eşitgil eşitmegüni takı küdezgil bizni, (3) tolap tillerini takı ta^{c}n kılu [21b1] din içinde. Eger kim anlar aysalar eşittimiz, (2) boyun sudumız, eşitgil bakgıl bizke, bolgay yahşı (3) olarka, könirek, ançası bar yırattı olarnı Tangrı [22a1] küfrleri birle, bitmez meger (2) azkına.

47 Ey anlar kim bérildiler (3) bitig, biting angar kim ıdtımız, çıngarıglı bolup [22b1] anga kim sizing birle, anda öngdin kim kınayu yodsa-miz (2) yüzlerini takı yandursa-miz anı arka- (3) -larınga azu yıratsa-miz anlarnı, neteg kim [23a1] yırattımız şenbe bodunlarını ya^{c}ni cuhūdlarnı, (2) erür Tangrının fermānı kılınmış.

48 Ol Tangrı (3) yarlıkamaz ol kim ortak katsa anga takı yarlıkar [23b1] anda adınnı Ol kimni kim tilese, kim kim (2) artuk katsa Tangrıka çın-ok yalgan koştı ulug (3) yazukını.

49 Körmez mü sen anlarnı kim [24a1] arıturlar özlerini, kendü Tangrı arıtur (2) kimni kim tilese takı küç kılınmazlar hurmā yiplükinçe.

50 (3) Bakgıl neteg koşarlar Tangrı üze [24b1] yalgannı, tap anga belgülüg yazuk.

51 (2) Körmez mü sen anlarnı kim bérildiler ülüş (3) bitigdin, biterler Tangrıda adın butlarka, [25a1] yekke hem ayurlar (2) anlarka kim tandılar, bu ögür köni yollugrak, (3) anlardın kim bittiler yolun.

52 [25b1] Bu ögür anlar tururlar kim yırattı olarnı Tangrı, (2) kimni kim yıratsa Tangrı hergiz bulmagay sen anga (3) yäriçi.

53 Azu olarka ülüş mü mülkdin, [26a1] andag erse bérmesler bodunka hurmā yarukınça.

54 (2) Azu hased mü kılurlar bodunka anıng üze (3) kim bérdi olarka Tangrı öz artukluklarından, [26b1] bütünlükin bérdimiz Ibrāhim bodnıka bitigni (2) hikmetni hem bérdimiz olarka mülkni (3) ulug.

55 Olardın ol kim bitti anga, [27a1] olardın ol kim yüz ewürdi andın, (2) tap ol tamug yakılmış ot.

56 (3) Bütünlükin anlar kim tandılar bizing belgülerimizke, [27b1] her-äyine kigrür-miz olarnı otka, tegme yolı kim (2) çovlansa terileri tegşürgey-miz olarka (3) teriler anda adın, tatsunlar üçün [28a1] kınnı, ol Tangrı erür mengzeksiz (2) bütün işlig.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

57 Anlar kim bittiler, (3) ḳıldılar eḏgülükler, munu kigrür-miz olarnı [28b1] uştmaḫlarḳa kim aḳar astında anıng (2) arıḳlar, cāvidāneler anıng içinde ulaşu, (3) olarḳa anıng içinde cüftler arıġ ḳılınmış, [29a1] kigrür-miz olarnı soġuḳ kölikeke.

58 (2) Ol Tangrı fermānlayur sizke kim ötengler (3) emānetlerni iḏisinge, ḳaçan [29b1] ḥükm ḳılsa siz boḏun ara kim ḥükm ḳılsa siz (2) könilik birle Ol Tangrı néme körklüg pend bérür sizke (3) anı, Ol Tangrı erür eşitgen körgen.

59 [30a1] Ey anlar kim bittiler, boyun sunglar (2) Tangrıḳa, boyun sung yalavaçḳa, fermān (3) iḏisinge sizdin, eger tartışsa sizler nerse [30b1] içinde yandurunglar anı Tangrıḳa, yalavaçḳa, (2) eger biter erse sizler Tangrıḳa (3) hem song künke ol yaḫşıraḳ, [31a1] körklügrek song yanış.

60 Baḳmaz mu sen (2) anlarḳa kim séznürler, bütünlükin olar kim (3) bittiler anga kim ıḏıldı sanga hem anga kim [31b1] ıḏıldı sénde burun, tileyürler kim (2) ḥükmke turuḳsalar Tangrıda aḏınḳa (3) çın-oḳ fermā[nla]ndılar kim tansalar [32a1] angar, tileyür yek kim ḳışursa olarnı, (2) ḳışmaḳ ıraḳ.

61 Ḳaçan ayılsa (3) olarḳa: kelingler angar kim ıḏtı Tangrı [32b1] hem yalavaçḳa, körge sen iki yüzlüglerni, [33a1] yüz ewrerler séndin, yüz ewürmek.[16]

62 [34b1] Neteg bolġay ḳaçan tegse olarḳa [35a1] bir muṣībet, anı kim ilgerü ıḏtı eligleri, [35b1] yana kelürler sanga andıḳarlar Tangrı tuta ap (2) tilemez-miz meger körklügrek yaraşıḳlıḳ.

63 (3) Bu ögür anlar tururlar kim bilür Tangrı [36a1] né ol köngülleri içinde, yüz ewürgil olardın, (2) pend bérgil olarḳa, ayġıl olarḳa özleri (3) içinde keḏ aymaḳ.

64 Ap [36b1] ıḏmadımız yalavaçdın meger boyun sunmaḳ üçün (2) Tangrı yarlıġı birle, eger kim anlar ançada küç étseler (3) özleringe, kelseler sanga, yarlıḳatu ḳolsalar Tangrıdın [37a1] hem yarlıḳatu ḳolsalar olarnı yalavaç, bulġatılar (2) Tangrını, tevbe ḳabul étgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

65 Şening İḏing tuta and, (3) kirtgünmezler ḥükm ḳıldurġınça anlar sanga, [37b1] anıng içinde kim savaş boldı olar ara, yana bulmaslar (2) özleri içinde emgek andın kim sen ḥükm ḳıldıng, (3) boyun susalar, boyun sumaḳ.

66 Eger biz [38a1] bitise-miz olar üze öldrüngler tép özleringizni (2) azu çıḳınglar tép sarāylarıngızdın, (3) ḳılmazlar anı meger azaġu olardm, [38b1] eger anlar ḳılsalar anı [kim] pend bérlürler (2) anıng birle, bolġatı yaḫşı olarḳa, keḏrek (3) üstüvārlıḳ.

67 Andaġ erse bérgetimiz olarḳa bizing üskümizdin [39a1] uluġ yanut.

68 Hem köndürgetimiz olarnı köni (2) yolḳa.

69 Kim kim boyun susa Tangrıḳa (3) hem yalavaçḳa bu ögür anlar birle kim [39b1] niᶜmet bérdi Tangrı olar üze peyġāmberlerdin, (2) keḏ çın sözlegliler hem şehidler, (3) eḏgülerdin, körklüg bu ögür [40a1] ḳoldaş.

---

16 33b boş, 34a'da ise tezhip var.

70 Ol artuḳluḳ Tangrıdın, (2) tap Tangrı (3) bilgen.

71 Ey anlar kim kirtgündiler, [40b1] tutung sāzıngızını, çıḳınglar (2) ögür ögür azu çıḳınglar ḳamuġ bir yolı.

72 Bütünlükin (3) sizdin ol kim keç ḳalur, eger tegse sizke [41a1] bir teggüçi, ayur: bütünlükin ni^{c}met bérdi Tangrı (2) mening üze, ançada bolmadım olar birle ḥāżır.

73 (3) Eger tegse sizke artuḳluḳ Tangrıdın [41b1] aytur oḳ: ançaḳlı bolmaduḳ teg sizing ara (2) anıng ara dostluḳ, kāşki men bolsam (3) olar birle ḳurtulġatım, ḳurtulmaḳ uluġ.

74 [42a1] Toḳuşsun Tangrı yolı içinde (2) anlar kim satarlar yaḳın (3) tiriglikni āḫiretḳa, kim kim toḳuşsa [42b1] Tangrı yolı içinde öldrülse azu yengse (2) herāyine anga bérür-miz yanut (3) uluġ.

75 Né ol sizke kim toḳuşmaz sizler [43a1] Tangrı yolı içinde, ża^{c}ifler (2) erenlerdin hem uraġutlardın hem oġlanlardın, (3) anlar kim ayurlar: Iḍimizā, çıḳarġıl bizni [43b1] bu uluşdın, küç ḳılıġlı anıng boḍnı, (2) ḳılġıl bizke sening üsküngde dost, (3) ḳılġıl bizke sening üsküngde yāriçi.

76 [44a1] Anlar kim bittiler toḳşurlar Tangrı (2) yolı içinde, anlar kim tandılar toḳşurlar (3) Tangrıda aḍınkı yol içinde, toḳşunglar [44b1] yekler dostlar birle, bütünlükin yek alı (2) erür küçsüz.

77 Ḳörmez mü sen anlarnı kim (3) ayıldı olarḳa: yıġınglar eligleringizni hem aḍaḳın ḳılınglar [45a1] namāznı hem béringler zekātnı, ḳaçan (2) bitildi erse olar üze toḳuşmaḳ ançada (3) bir ögür olardın ḳorḳarlar boḍundın [45b1] Tangrıdın ḳorḳar teg azu keḍrek ḳorḳmaḳ, (2) ayurlar: Iḍimiz-ā, nelük bitiding bizing üze (3) toḳuşmaḳnı, nelük kiḍitmez sen bizni yaḳın rūzgārḳa [46a1] tegi? Ayġıl: bu ajun inçrütmeki az ol, (2) ol ajun yaḫşıraḳ kimke kim saḳınsa, küç (3) ḳılınmaz sizler ewrülmiş kirçe.

78 Ḳayda kim [46b1] bolsa sizler yeter sizlerke ölüm, (2) neçeme bolsa sizler eḍiz yüksek ükekler içinde, (3) eger tegse olarḳa bir eḍgülük ayurlar: [47a1] bu, Tangrı üskinde ol, eger tegse olarḳa (2) bir yawuzluḳ ayurlar: bu, sening üsküngde ol, (3) ayġıl: ḳamuġ Tangrı üskinde ol, né ol bu[17] [47b1] ḳavmnüng ḥāli, tilemezler kim uḳġaylar (2) sözni.

79 Né kim tegse sanga eḍgülükdin (3) Tangrıdın, né kim tegse sanga yawuzluḳdın [48a1] özüngdin, ıḍtımız séni (2) boḍunḳa yalavaç, tap Tangrı tanuḳ.

80 (3) Kim kim boyun susa yalavaçḳa çın-oḳ [48b1] boyun sudı Tangrıḳa, kim kim yüz ewürse ıḍmadımız séni (2) olar üze küḍezçi.

[17] *bu* 47b1'de mükerrer.

81 Ayurlar: (3) boyun sumaḳ. Ḳaçan çıḳsalar seniñg üsküñgdin [49a1] ḳoparur bir ögür olardın, anda aḍın ḳim (2) aytur sen: Ol Tañgrı bitiyür ol kim ḳoparurlar, (3) yüz ewürgil olardın, köñgül urġıl [49b1] Tañgrı üze, tap Tañgrı erkligdin.

82 (2) Tedbïr ḳılmazlar mu Ḳur'ānnı, eger erse erdi (3) Tañgrıda aḍınḳı üskinde bulġatılar [50a1] anıñg içinde tartışıḳ üküş.

83 Ḳaçan (2) kelse olarḳa bir buyruḳ imïnlikdin azu ḳorḳınçdın, (3) yaḍarlar anı, eger yandursalar anı [50b1] yalavaçḳa yā emr idisiñge olardın (2) bilgetiler anı anlar kim çıḳarmaḳ tileyürler anı olardın, (3) eger Tañgrınıng faẓlı bolmasa sizing üze, anıng yarlıḳamaḳı [51a1] uḍġatıngız yekke meger azḳına ya'ni azaġu.

84 (2) Toḳuşġıl Tañgrı yolı içinde, fermānlanmaz (3) meger özüñgge, ḥarïş ḳılġıl mü'minlerni, [51b1] bolġay kim Tañgrı yıġsa anlarnıng ḳatıġlıḳını (2) tandılar, Ol Tañgrı ḳatıġraḳ ḳınlıġdın, (3) ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın yan.

85 Kim kim şefā'at ḳılsa [52a1] körklüg şefā'at, bolur añgar ülüş (2) andın, kim kim şefā'at ḳılsa yawuz (3) şefā'at, bolur anga ülüş andın, erür Tañgrı [52b1] ḳamuġ neng üze küḍezçin.

86 Ḳaçan (2) taḥiyye bérilse siz bir taḥiyye cevāb yandurung körklüg (3) andın, azu yandurunglar anı, Ol Tañgrı [53a1] erür ḳamuġ neng üze saḳış ḳılġuçı.

87 Tañgrı yoḳ[18] (2) meger ol, térer sizni ḳopmaḳ küniñge (3) tegi, şek yoḳ anıng içinde kim ol könirek [53b1] Tañgrıdın sözün.

88 Né ol sizke iki (2) yüzlügler içinde iki ögür, Tañgrı (3) töpen ḳıldı olarnı anı kim ḳazġandılar, [54a1] tileyür mü sizler kim köndürse sizler anga kim (2) ḳışurdı Tañgrı, kimni kim ḳışursa Tañgrı (3) hergiz bulmaġay sen anga yol.

89 Ārzūladılar [54b1] eger tansa sizler neteg kim tandılar, bolsa sizler (2) berāber teng yime tutmanglar olardın dostlar (3) ançaḳa tegi kesilmegınçe Tañgrı yolı içinde, [55a1] eger yüz ewürseler tutung olarnı, öldürüng olarnı, (2) az vaḳtda bulsa siz olarnı yime (3) tutmanglar olardın dost hem [55b1] yāriçi.

90 Meger anlar kim ulaşurlar boḍun- (2) -ḳa sizing ara hem olar ara üstüvārlıḳ (3) azu kelseler sizke tarusa köküzleri [56a1] toḳuşmaḳ sizing birle azu toḳuşmaḳḳa (2) boḍunları birle eger tilese Tañgrı musallaṭ ḳılġatı olarḳa (3) sizing [üze] toḳuşġatılar sizing birle eger [56b1] sıngardın tursalar sizdin taḳı toḳuşmasalar sizing birle (2) kemişseler sizke élleşmekni yime (3) ḳılmadı Tañgrı sizke olar üze yol.

91 [57a1] Munu tapġay sizler öñginlerni kim tileyürler (2) kim imïn bolsalar sizde, imïn bolsalar (3) boḍunlarıda, tegme yolı kim yandurulsa bulġaḳḳa sınaġḳa [57b1] yandurlurlar anıng içinge, eger sıngardın tur[ma]salar sizdin, (2) kemişmeseler sizke élleşmek, yıġmasalar (3) eliglerini, tutung olarnı [58a1] öldrüng olarnı ḳayu yerde kim bulsa siz olarnı, (2) bu ögür ḳamuġ ḳıldımız sizke (3) olar üze ḥüccet belgülüg.

[18] *yoḳ* ikinci satırda mükerrer.

92 [58b1] Kerekmez mü²minḳa öldürmek (2) mü²minke meger ḫaṭān, kim kim öldürse (3) mü²minni ḫaṭān yana mü²mine ḳul āzād ḳılmaḳ, [59a1] mü²min ḳul āzād ḳılmaḳ hem diyet ısparlanmış (2) boḍnıḳa meger kim ṣadaḳa ḳılsalar, (3) eger bolsa boḍundın düşman [59b1] sizke ol mü²min bolsa āzād ḳılmaḳ (2) mü²mine ḳul, eger bolsa (3) boḍundın sizing ara taḳı anlar ara [60a1] üstüvārlıḳ hem diyet ısparlanmış iḍisinge (2) yaᶜni iḍisi tapa hem mü²mine ḳul āzād ḳılmaḳ, (3) kim kim bulmasa iki ay [60b1] tutaşı rūze tutmaḳ tevbe Tangrıdın, (2) erür Tangrı bilgen bütün işlig.

93 (3) Kim kim öldürse mü²minni oġrayu [61a1] aning yanutı tamuġ ol, cāvidāne aning içinde, (2) öwkelendi Tangrı aning üze, yırattı anı, (3) anuttı anga ḳın uluġ.

94 [61b1] Ey anlar kim kirtgündiler, ḳaçan (2) yorısa siz Tangrı yolı içinde (3) belgülüg tilengler, aymanglar angar kim kemişse [62a1] sizke élleşmekni: mü²min ermes sen. (2) Tileyür sizler dünyāning (3) nengini, Tangrı üskinde üküş [62b1] ġanimetler, mundaġuḳ erdingiz munda (2) aşnu, minnet ḳıldı Tangrı sizing üze, belgülüg tilengler, (3) Ol Tangrı erür né kim ḳılur sizler bilgen.

95 [63a1] Tüzetilmez oldurġanlar mü²min- (2) -lerdin, żarar iḍilerinde aḍın, (3) toḳuşġanlar Tangrı yolı içinde [63b1] mālları birle özleri birle, artuḳ ḳıldı Tangrı (2) toḳuşġanlarḳa mālları birle et-özleri birle oldruġlılar üze (3) derecedin, ḳamuġḳa vaᶜde ḳıldı Tangrı [64a1] eḍgü körklüg vaᶜde, artuḳ ḳıldı Tangrı toḳuşġanlarḳa (2) oldruġlılar üze, yanut uluġ.

96 (3) Dereceler andın, yarlıḳamaḳ [64b1] hem raḥmet ü maġfiret, érür Tangrı örtgen (2) ulaşu yarlıḳaġan.

97 Her āyine anlar kim cānlar aldı olarning (3) ferişteler, özleringe küç ḳılġanlar, ayġay: [65a1] né içinde erdingiz? Aydılar: erdimiz żaᶜīf tutulmışlar (2) yer içinde. Aydılar: ermez mü erdi Tangrı- (3) -ning yeri kéng, kesilse sizler [65b1] aning içinde. Bu ögür sıġınġuları tamuġ ol, (2) néme yawuz yanġu yer ol.

98 Meger küçsüz (3) erenlerdin, uraġutlardın, oġlanlardın [66a1] yaraġ bulmazlar, ḥileḳa yime (2) könülmezler yolḳa.

99 Bu ögür (3) bolġay kim Tangrı keçürse olardın, [66b1] erür Tangrı keçürgen örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

100 (2) Kim kim kesilse Tangrı yolı içinde (3) bulur yer içinde turġu yer üküş[19] [67a1] hem kénglik, kim kim çıḳsa (2) öz éwindin hicret ḳılġanın Tangrıḳa (3) yalavaçınga yana yetse anga ölüm [67b1] çın-oḳ tüşti aning yanutı Tangrı üze, (2) erür Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

101 (3) Ḳaçan yorısa siz yer içinde yoḳ [68a1] sizing üze irinçü kim ḳısḳa/ḳısa ḳılsa sizler (2) namāzdın, eger ḳorḳsa sizler kim (3) fitne ḳılsa sizke anlar kim tandılar, bütünlükin kāfirler erürler, [68b1] erür sizlerke düşman belgülüg.

102 (2) Ḳaçan bolsang olar içinde aḍaḳın ḳılsa sen olarḳa (3) namāznı, tursun bir ögür olardın [69a1] sening birle, alsunlar uruş sāzlarını, (2) ḳaçan secde ḳılsalar

[19] *üküş* 67a1'de mükerrer.

bolsunlar (3) sizing kiḍinlerinĝizdin, kelsün taḳı bir gürüh [69b1] taḳı bir gürüh kim namāz ḳılmadılar taḳı namāz ḳılsunlar (2) sening birle, alsunlar tolumlarını (3) hem sāzlarını, ārzū ḳılur anlar kim tandılar, [70a1] eger osansa sizler sāzlarıngızdın, (2) metā[c]larıngız[dın], emitseler sizing üze, (3) bir emitmek, irinçü yoḳ [70b1] sizing üze, eger bolsa sizke emgek (2) yaġmurdın azu bolsa siz iglig (3) ḳim ḳoḍsa sizler sāzlarıngızını alınglar [71a1] tolumlarıngızını, bütünlükin Tangrı anuttı kāfirlerḳa (2) ḳın ḥ[v]ārlaġlı.

103 Ḳaçan ḳılsa siz namāznı (3) yād ḳılınglar Tangrını azu tururda hem oltururda [71b1] hem yanıngız üze, ḳaçan amrulsa siz (2) aḍaḳın ḳılınglar namāznı, bütünlükin namāz (3) erür mü[c]minler üze fariża, [72a1] vaḳtlıġ.

104 Süst bolmang boḍunnung (2) tilemeki içinde, eger bolsa sizler ig yérgen olar (3) aġrıyurlar, neteg kim siz aġrıyur siz, siz umar sizler [72b1] Tangrıdın anı kim ummazlar, erür Tangrı (2) bilgen bütün işlig.

105 Biz ıḍtımız sanga (3) bitigni könilik birle ḥükm ḳılmaḳ üçün boḍun ara [73a1] aning birle kim körkitti sanga Tangrı, bolmaġıl ḥıyānet ḳılġanlarḳa (2) ḥaşm.

106 Yarlıḳatu ḳolġıl Tangrıda, (3) Ol Tangrı erür örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

107 [73b1] Tartışmaġıl anlardın kim ḥıyānet ḳılurlar (2) özlerinĝe, ol Tangrı sewmez kim kim bolsa (3) ḥıyānet ḳılġan yazuḳluġ.

108 Yaşrurlar [74a1] boḍundın yaşrumaġaylar Tangrıdın, (2) ol olar birle, ançada kim ḳoparurlar anı kim (3) taplamaz aymaḳdın, erür Tangrı [74b1] anı kim ḳılur siz ḳapsayu bilgen.

109 Ha sizler (2) ha bular tartıştıngız olardın yaḳın (3) tiriglik içinde, kim tartışur Tangrı birle [75a1] olardın ḳopmaḳ küninde, azu kim (2) bolur olar üze erklig.

110 (3) Kim kim ḳılsa yawuzluḳ azu küç ḳılsa [75b1] özing̈e yana yarlıḳatu ḳolsa Tangrıda bulur Tangrını (2) örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

111 Kim kim ḳazġansa (3) yazuḳ bütünlükin ḳazġanur anı özi üze, [76a1] erür Tangrı bilgen bütün işlig.

112 (2) Kim kim ḳazġansa yazuḳnı ḥaṭānı (3) azu yazuḳnı yana atsa anı bizārlıḳḳa [76b1] çın-oḳ kötürdi uluġ yazuḳ yime belgülüg (2) yazuḳ.

113 Eger bolmasa Tangrının̈g faẓlı (3) sening üze hem anın̈g raḥmeti oġraġatı bir ögür [77a1] olardın kim ḳışurmaḳḳa seni, ḳışurmazlar (2) meger özlerini, ziyān ḳılumazlar sanga (3) nersedin, ıḍtı Tangrı sening üze [77b1] bitigni, üstüvārlıḳnı, ögretti sanga (2) anı kim bilmez erding, erür Tangrı- (3) -nın̈g faẓlı sening üze uluġ.

114 Ḫayr yoḳ [78a1] üküş içinde şuwşamaḳlarında (2) meger kim fermānlasa ṣadaḳanı azu eḍgülükni (3) azu ongarmaḳnı boḍun arasında, kim kim [78b1] ḳılsa anı Ol Tangrının rıżāsın tileyü (2) her-āyine bérür-miz anga yanut (3) uluġ.

115 Kim kim ḫilāf ḳılsa yalavaçḳa [79a1] belgürmişde kiḍin aṅgar köni yo̲l, (2) uḍsa müᵓminler yolında aḍın yolḳa (3) ḳoḍu bérgey-miz anı ol kim pe̲zirledi, kigürgey-miz [79b1] tamuġḳa, néme yawuz yaṅgu yer.

116 Ol Taṅgrı (2) yarlıḳamaz ḳim ortaḳ ḳatsa aṅga, yarlıḳayur (3) anda aḍın kimni tilese, kim kim ortaḳ ḳatsa Taṅgrıḳa [80a1] çın-oḳ azdı, azmaḳ ırak.

117 (2) Ündemezler anda aḍın meger (3) tişiler, ündemezler meger yekni ...[20]

118 [80b1] Yırattı anı Taṅgrı, aydı: bütünlükin tutġay men (2) ḳullarıṅgdın ülüş tenglenmiş.

119 (3) Ḳışurġay men oḳ o̲larnı, küsetgey men olarnı, [81a1] fermānlaġay men oḳ olarḳa kesgeyler yılḳılarınıṅg (2) ḳulaḳlarını, fermānlaġay men oḳ olarḳa aḍnatġalar (3) Taṅgrı törütmişini, kim ḳim tutsa yekni [81b1] dost Taṅgrıda aḍın, çın-oḳ ziyān ḳıldı, (2) ziyān ḳılmaḳ belgülüg.

120 Vaᶜde bérür olarḳa, bāṭıl sözletür olarḳa, (3) vaᶜde bérmez olarḳa yek meger [82a1] armaḳ.

121 Bu ögür ḳamuġ sıġıṅguları tamuġ ol, (2) bulmazlar andın ḳorınçu yer.

122 (3) Anlar kim bittiler, ḳıldılar [82b1] eḍgülükler, kigrürlermiz olarnı büstānlarḳa kim (2) aḳar astınıda arıḳlar, cāvidāneler (3) anıṅg içinde ulaşu, Taṅgrınıṅg vaᶜdesi çm-oḳ, kim ol [83a1] könirek Taṅgrıdın aymaḳın.

123 Ermez (2) sizi̲ṅg ārzūlarıṅgız teg hem bitig iḍileri (3) ārzūları teg, kim kim ḳılsa yawuzluḳ yanut bérlür aṅga, [83b1] bulmaz Ol Taṅgrıda aḍın dost (2) ap yārīçi.

124 Kim kim ḳılsa eḍgülüklerdin (3) erkekdin yā tişidin, ol müᵓmin bolsa [84a1] bu ögür kigrürler uştmaḫḳa, (2) küç ḳılınmazlar ḫurmā ḳapınça.

125 Kim ol körklügrek (3) dindin yā ol ḳişidin ḳim ısparlasa yüzini Ol Taṅgrıḳa, [84b1] ol eḍgü işlig erür taḳı uḍar İbrāhim (2) diniḳa, köni taḳı tuttı Taṅgrı (3) İbrāhimni dost.

126 Ol Taṅgrıḳa turur ol kim [85a1] kökler içinde ol kim taḳı yerler içinde, (2) erür Taṅgrı ḳamuġ neṅgni ḳapsayu bilgen.

127 (3) Aça tileyürler sénde uraġutlar içinde, aygıl: Taṅgrı [85b1] aça bérür sizke olar içinde, ol kim oḳıyur sizi̲ṅg üze (2) bitig içinde, atasız tişiler içinde, ol uraġutlar kim (3) bérmez sizler olarḳa, ol kim bitindi olarḳa tileyür sizler [86a1] kim nikāḥ ḳılsa siz olarnı ża^{c}ifler, (2) oġlanlardın kim aḍaḳın turu bérse siz (3) yetimlerke könilik birle, anı kim ḳılsa siz [86b1] yaḫşıdın, bütünlükin Taṅgrı erür anı (2) bilgen.

---

[20] Ayetin son ibaresi olan مريداً 'nin Türkçeye aktarımı yapılmamış.

128 Eger uraġut ḳorḳsa (3) cüftindin köngül aġrıġınga azu yüz ewürmekke [87a1] yime yazuḳ yoḳ ol iki üze kim (2) yaraştursalar, ol iki ara yaraşturmaḳ, (3) yaraşmaḳ edgü erür, ḥāżır ḳılındı [87b1] et-özler baḫillıḳnı eger edgülük ḳılsa siz (2) saḳınsa sizler bütünlükin Tangrı erür né (3) ḳılsa siz bilgen.

129 Hergiz yaraġlarınġız bolmaz [88a1] kim dād bérsengiz uraġutlar arasında, neçeme (2) ḥarişlıḳ ḳılsa siz emitmeng munça (3) emitmeḳ, ḳodur sizler anı asılmış teg [88b1] eger ṣalāḥ ḳılsa sizler, ḳorḳsa siz, Ol Tangrı (2) erür örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

130 Eger (3) aḍrılsa mungsuz ḳılur Tangrı ḳamuġnı kénglikdin, [89a1] erür Tangrı kéng raḥmetlig ḥakim.

131 (2) Ol Tangrıḳa ol kim kökler içinde ol kim (3) yerler içinde, çın-oḳ tuturdumız [89b1] anlarḳa kim bérildiler bitig sizde öngdin (2) hem sizke kim ḳorḳunglar tép Tangrıdın, eger (3) tansa sizler bütünlükin Ol Tangrı ol [kim] kökler içinde [90a1] ol kim yerler içinde erür, Tangrı mungsuz ögdülmiş.

132 Ol Tangrıḳa ol kim kökler içinde ol kim yerler içinde, tap (2) Tangrı erklig.

133 Eger tilese (3) kitergeti sizni ey boḍun, keldürgeti [90b1] önginlerni, erür Tangrı anıng üze, Ol (2) uġan.

134 Kim kim tileyür erse dünyā (3) yanutı, Tangrı üskinde dünyā yanutı [91a1] hem āḫiret yanutı, erür Tangrı eşitgen (2) körgen.

135 Ey anlar kim bittiler, (3) bolunglar aḍaḳın ḳılıġlılar, könilik birle tanuḳlar [91b1] Tangrı üçün neçeme kim özleringiz üze bolsa azu (2) ata ana üze bolsa yaġuḳlarḳa, eger (3) bolsa bay azu derviş Tangrı [92a1] sezā turur ol ikike, yime uḍmang ten tilekinge (2) kim ᶜadl ḳılsa siz eger ḳıştursa siz azu yüz ewürse siz (3) Ol Tangrı erür anı kim ḳılur siz bilgen.

136 [92b1] Ey anlar kim bittiler[21], ṣābit turunglar bitüp Tangrıḳa (2) yalavaçlarınga, ol bitig kim ıḍtı (3) indürdi yalavaçı üze, ol bitig kim [93a1] ıḍtı anda aşnu, kim tansa (2) Tangrıḳa hem ferişteleringe , kitāblarınga, (3) yalavaçlarınga, song künke [93b1] çın-oḳ azdı, azmaḳ ırāḳ.

137 (2) Bütünlükin anlar kim bittiler yana tandılar (3) yana bittiler yana tandılar yana arturdılar [94a1] küfrni, ermez Tangrı kim yarlıḳasa olarnı (2) hem köndrür ermes yolḳa.

138 Müjde bérgil (3) iki yüzlüglerke anlarḳa ḳın açıtıġlı.

139 [94b1] Anlar kim tutarlar kāfirlerni (2) dostlar mü'minlerde aḍın, (3) tileyürler mü olar üskinde ᶜizzetni, bütünlükin [95a1] ᶜizzet ol Tangrıḳa ḳamuġ.

[21] m: *bittingiz*.

140 Çın-oḳ indürdi (2) sizing üze bitig içinde, ḳaçan kim eşitse siz (3) Tangrının ayetlerini tanlur anga, füsüs tutlur anı[22], [95b1] olturmanglar olar birle kirmegince (2) söz içinde anda aḍın, sizler ol vaḳtda olar mengizlig, (3) Ol Tangrı térigli iki yüzlüglerni hem käfirlerni [96a1] tamuġ içinde ḳamuġnı.

141 Anlar kim köz tutup tururlar (2) sizing birle, eger bolsa sizke açukluḳ Tangrıdın ayurlar: ermedimiz mü sizing birle? Eger bolsa käfirlerḳa [ülüş][23] (3) ayurlar: egirtmedimiz mü sizing üze, [96b1] yıġmadımız mu sizni mü'minlerdin? Tangrı (2) ḥükm ḳılur sizing ara ḳopmaḳ küninde hem (3) ḳılmaz Tangrı käfirlerḳa mü'minler üze yol.

142 [97a1] Bütünlükin iki yüzlügler ḫilāf ḳılurlar Tangrıḳa, (2) Ol Tangrı aldaġlı olarḳa, ḳaçan ḳopsalar (3) namāzḳa ḳoparlar kähillıḳın, körkitürler [97b1] boḍunḳa, yād ḳılmazlar Tangrını meger (2) azḳına.

143 Abruġlar anıng arasında, bular (3) birle yoḳ, olar birle ma yoḳ, kimni kim ḳışursa [98a1] Tangrı bulmaġay sen anı, anga yol.

144 (2) Ey anlar kim bittiler, tutmanglar (3) käfirlerni dostlar mü'minlerde aḍın, [98b1] tileyür mü siz kim ḳılsa sizler Tangrıḳa (2) sizing üze ḥüccet belgülüg.

145 (3) Bütünlükin iki yüzlügler astınraḳ derecelerde [99a1] oldın, bulmaġay sen oḳ olarḳa yārïçi.

146 (2) Meger anlar kim yandılar, ongardılar (3) yapuştılar Tangrıḳa, ḳatıḳsız ḳıldılar [99b1] dinlerini Tangrıḳa, bu ögür mü'minler (2) birle, her-āyine bérür (3) Tangrı mü'minlerḳa yanut uluġ.

147 [100a1] Né ḳılur Tangrı sizni ḳınap, eger (2) şükr ḳılsa siz (3) bitse siz erür Tangrı az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen bilgen.

27

(4)

148 [1b1] Sewmez Tangrı āşkārā ḳılmaḳnı yawuzluḳı ...[24]

155 ... [2a1] bitmezler meger azḳına.

156 Tanmaḳları birle, (2) aymaḳları birle Meryem üze yoḳ söz (3) uluġ.

---

[22] *anı* 95b1'de mükerrer.

[23] *ülüş* kelimesinin karşılığı نصيب metinde eksik.

[24] 4:148. ayet burada kesilip 2a, 4:155. ayetin sonlarından başlamış.

157 Aymaḳları birle biz öldürdümiz [2b1] Mesīḥ, Meryem oġlı ᶜĪsīni, Tañrınıñ yalavaçı, (2) öldürmediler anı, asmadılar anı, (3) ançası bar oḫşatıldı olarḳa, bütünlükin anlar kim [3a1] tartışıḳ boldılar anıñ içinde, şek içinde andın, (2) yoḳ olarḳa anı bilmekdin meger sézinçke (3) uḍmaḳ, öldürmediler ani yaḳinlıḳın.

158 Kendü [3b1] kötürdi Tañrı anı, erür Tañrı (2) ᶜazīz bütün işlig.

159 Yoḳ bitig boḍnı- (3) -dın meger bitgey ök añgar ölmişinde [4a1] burun, ḳıyāmet kün (2) bolur olar üze tanuḳ.

160 Ẓulm birle (3) anlardın kim cuhūd boldılar, ḥarām ḳıldımız [4b1] olar üze arıġlar ḥelāl ḳılındı olarḳa (2) yüz ewürmekleri birle Tañrı yolından (3) üküşni.

161 Almaḳları birle ribānı asıġ çın-oḳ yıġıldılar [5a1] andın yémekleri birle boḍun māllarını (2) bāṭıl birle, anuttımız kāfirlerḳa (3) olardın ḳın açıtıġlı.

162 Ançası bar üstüvār bolġanlar [5b1] ᶜilm içinde olardın, müᵓminler (2) kirtgünürler anıñ birle ıdıldı sañga[25], ol kim (3) ıdıldı séñde öñgdin, aḍaḳın ḳılıġlılar namāzını, [6a1] bérgenler zekātını hem bitgenler Tañrıḳa (2) hem soñ künke, bu ögür, bérür-miz olarḳa (3) yanut uluġ.

163 Biz yarlıġ ıdtımız sañga [6b1] neteg kim yarlıġ ıdtımız Nūḥḳa, peyġāmberlarḳa (2) anda kiḍin yarlıġ ıdtımız İbrāhīmḳa (3) ve İsmāᶜīlḳa ve İsḥāḳḳa ve Yaᶜḳūbḳa, yégenleringe, [7a1] ᶜĪsiḳa, Eyyūbḳa, Yūnusḳa, (2) Hārūnḳa, Süleymānḳa, bérdimiz (3) Dāvūdḳa zebürni.

164 Yalavaçlarnı çın-oḳ [7b1] ḳıṣṣa ḳıldımız olarnı[26] seniñ üze, anda öñgdin (2) yalavaçlar ḳıṣṣa ḳılmaz-miz olarnı (3) seniñ üze, sözledi Tañrı Mūsāḳa, [8a1] sözlemek.

165 Yalavaçlar müjde bérgüçiler hem ḳorḳutġuçılar, (2) bolmasun tép boḍunḳa Tañrı (3) üze ḥüccet yalavaçlarda kiḍin, [8b1] erür Tañrı miṣl yoḳ bütün işlig.

166 (2) Ançası bar Tañrı tanuḳluḳ bérür añgar kim indürdi sañga, (3) indürdi anı bilmek birle hem ferişteler [9a1] tanuḳluḳ bérürler ma tap Tañrı (2) tanuḳ.

167 Bütünlükin anlar kim tandılar (3) hem yüz ewürdiler Tañrımıñ yolından, [9b1] çın-oḳ azdılar, azmaḳ ıraḳ.

168 (2) Bütünlükin anlar kim tandılar hem küç éttiler, (3) ermez Tañrı yarlıḳasa olarnı hem ...[27]

170 ... [10a1] ol kim kökler içinde hem yerler içinde turur, (2) erür Tañrı bilgen bütün işlig.

---

[25] *sañga* mükerrer.

[26] *olarnı* için ⌐ metinde eksik.

[27] 4:168. ayet kesilerek 10a, 4:170. ayetin sonlarında başlamış.

171 (3) Ey bitig boḍnı, ḥaddin keçmeng [10b1] dininggiz içinde, aymanglar Tangrı üze (2) meger sezānı, bütünlükin mesiḥ Meryem oġlı (3) ᶜIsā, Tangrınıg yalavaçı, anıng sözi, kemişti anı [11a1] Meryemḳa hem rūḥ, andın bitingler (2) Tangrıḳa hem yalavaçlarınga, aymanglar (3) üç tép, yıġlınġ yaḫşı sizke, [11b1] bütünlükin Tangrı bir, Tangrı arıġ ol (2) bolmaḳdın angar ᶜayāl, angar ol kim kökler (3) içinde, anga ol kim yer içinde, tap ol [12a1] Tangrı erklig.

172 Hiç (2) ᶜār tutmaz ᶜIsā kim bolsa (3) ḳul Tangrıḳa hem ferişteler yaḳınlar, [12b1] kim kim ᶜārlansa anıng ḳulluḳından (2) hem boynaġuluḳ ḳılsa her-āyine térer olarnı anga (3) ḳamuġ.

173 Ammā anlar kim bittiler, [13a1] hem ḳıldılar eḍgülükler, tükel ḳılur olarḳa (2) yanutlarını hem arturur olarḳa faẓlındın, (3) emdi anlar kim ᶜārlandılar, [13b1] boynaġuluḳ ḳıldılar, ḳınayur olarnı (2) açıtġan ḳının hem bulmazlar olarḳa (3) Tangrıda aḍın dost ap yāriçi.

174 [14a1] Ey boḍun, çın-oḳ keldi sizke ḥüccet (2) İḍingizdin taḳı ıḍtımız sizke[28] nūrnı (3) belgülüg.

175 Emdi anlar kim bittiler, [14b1] Tangrıḳa taḳı yapuştılar angar, her-āyine kigrür olarnı (2) raḥmeti içinde andın hem faẓl içinde, köndrür olarnı (3) angar köni yolḳa.

176 [15a1] Açа tileyürler sénde, ayġıl: Tangrı açа bérür sizke (2) kelāle içinde, eger bir er helāk bolsa (3) yoḳ angar ᶜayāl hem angar ḳız ḳadaş, angar ol[29] [15b1] kim yarusını ḳoḍsa ol mirāṣ alur anda, (2) eger bolmasa angar ᶜayāl, eger bolsalar (3) ikegü, ol ikike iki iki çehār-dāng andın kim[30] *ḳoḍtı. Eger bolsalar ḳadaşlar, erenler, tişiler, erkekke iki tişi iki mengizlig. Belgürtür Tangrı sizke kim ḳışmang tép. Ol Tangrı ḳamuġ nengni bilgen.*

27

5
SŪRETÜ'L-MĀ'İDE

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

3 ... [16a1] boġuzlansa Tangrı atıda aḍınḳı birle hem boġulmış (2) hem tögülmiş hem uşanmış hem süsülmiş (3) hem ol kim yése keyik meger ol kim boġuzlasa siz,

---

[28] *sizke* mükerrer.

[29] *angar ol* mükerrer.

[30] Rylands nüshasında 4:176. ayet bitmeden 16a'da 5:3. ayete geçilmiş. 4:176. ayetin devamı metnin Dublin, Chester Beatty Kitaplığında bulunan fragmette yer almaktadır. Bu kısım Eckmann'm "Two Fragmetns of a Koran Manuscript with Interlinear Persian and Turkic Translations" (*Central Asiatic Journal* XIII, 1969, s. 288-289) yazısından alıntılanmış ve burada geçen kelimeler Dizin'e dahil edilmemiştir. Ayrıca Dublin'deki 54 numaralı fragmentte 5. surenin besmele kısmı da yer almaktadır.

[16b1] ol kim boğuzlansa burhanlar üze kim (2) üleşse sizler oḳlar birle, ol yarlıġsız iş, (3) bu kün nevmid boldı / umunçsuz boldı anlar kim tandılar diningizdin, [17a1] ḳorḳmanglar olardın, ḳorḳunglar ménde, (2) bu kün tükel ḳıldım sizke diningizni (3) hem tükel ḳıldım sizing üze ni^{c}metimni, tapladım [17b1] sizke islāmnı dinḳa, kim kim munguḳsa (2) açlıḳ içinde emitmemekin oġramadaçı yazuḳḳa, (3) Ol Tangrı örtgen yarlıḳaġan.

4 Sorarlar sanga: [18a1] né neng ḥelāl ḳılındı? Olarḳa aygıl: ḥelāl ḳılındı sizke (2) arıġlar, ol kim ögrettingiz awlaġlı it ḳuşlardın, (3) üterçiler ögretür siz olarḳa, andın kim ögretti sizke Tangrı, [18b1] yéng andın kim tutsalar sizing üze, (2) yād ḳılınglar Tangrı atını aning üze, (3) ḳorḳunglar Tangrıda. Ol Tangrı terk [19a1] ḥisāb ḳılġan.

5 Bu kün ḥelāl sizke (2) arıġlar, anlarmng ṭa^{c}āmı kim (3) bérildiler bitig, ḥelāl sizke, sizing ṭa^{c}āmunguz [19b1] ḥelāl olarḳa, pārsā uraġutlar mü$^{\flat}$minlerdin (2) pārsā uraġutlar anlardın kim bérildiler (3) bitig sizde öngdin, ḳaçan [20a1] bérse siz olarḳa terlerini küdeziglileг (2) zinā ḳılmaġlılar hem tutmaġlılar (3) örtügli düşmanlar, kim kim tansa imānḳa [20b1] çın-oḳ yoḳaldı aning ^{c}ameli, ol āḫiret (2) içinde ziyānlıġlardm.

6 Ey (3) anlar kim bittiler, ḳaçan ḳopsa siz namāzḳa [21a1] yung yüzleringizni hem eligleringizni (2) tirseklerke tegi hem sürüngler başlarıngızḳa, (3) aḍaḳlarıngızını iki aşuḳunguzḳa tegi, [21b1] eger bolsa sizler cünüb arınınglar, (2) eger bolsa sizler igligler azu sefer üze (3) azu kelse biregü sizdin aşaḳ yerdin [22a1] azu yavuḳsa siz uraġutlarḳa hergiz bulmasa (2) suw teyemmüm ḳılınglar toprak birle arıġ, (3) sürüngler yüzüngüzke eligleringizni, [22b1] andın tilemez Tangrı ḳılsa sizing üze (2) emgek tarlıḳ, ançası bar tileyür kim arıtsa sizlerni (3) tükel ḳılsa ni^{c}metini sizing üze, bolġay siz [23a1] şükr ḳılġay sizler tép.

7 Yād ḳılınglar Tangrınıg ni^{c}metini (2) sizing üze taḳı berk bıçığını, ol kim (3) üstüvār ḳıldı sizke anng birle, ançada kim aydıngız éşittimiz [23b1] hem boyun sudumız, ḳorḳunglar Tangrıdın, Ol Tangrı (2) bilgen köngüller içindekini.

8 Ey (3) anlar kim bittiler, bolunglar aḍaḳın ḳılığlılar Tangrıḳa, [24a1] tanuḳlar könilik birle, eltmesün sizni (2) boḍunnung düşmanlıḳı, anng üze kim dād ḳılmadıngız, (3) dād ḳılınglar ol yaḳınraḳ saḳınmaḳḳa, [24b1] ḳorḳunglar Tangrıdın, Ol Tangrı bilgen ol anı kim (2) ḳılur sizler.

9 Va^{c}de ḳıldı Tangrı anlarḳa kim bittiler, (3) ḳıldılar eḍgülüklerni, olarḳa yarlıḳamaḳ [25a1] hem yanut uluġ.

10 Anlar kim tandılar (2) hem yalġanḳa tuttılar bizing belgülerimizni, bu ögür tamuġ (3) éşleri ol.

11 Ey anlar kim bittiler, yād ḳılınglar [25b1] Tangrınıg ni^{c}metini sizing üze, ançada oġradı boḍun kim (2) sunsalar sizlerke eliglerini, yıġdı (3) eliglerini sizdin, ḳorḳunglar Tangrıdın, Tangrı üze [26a1] köngül ursun mü$^{\flat}$minler.

12 Çın-oḳ (2) Tangrı tuttı Ya^{c}ḳūb oġlanlarının ng bıçığını, (3) ıdtımız olardın on iki ḫayl başı, [26b1] aydı Tangrı: men sizing birle men, eger aḍaḳın ḳılsa sizler (2)

namāzını, bérse sizler zekātını, bitse sizler mening yalavaçınka, (3) ağırlasa siz olarnı, ötünç bérse siz Tangrıka, [27a1] körklüg ötünç bérmek, örtgey men ök sizdin yawuzlarıngızını, (2) kigürgey men sizni büstānlarka kim akar (3) astında arıklar, kim kim tansa anda kidin [27b1] sizdin çın-ok azdı köni tüz yolda.

13 (2) Yime sındurdılar bıçığlarım, yırattımız olarnı (3) takı kıldımız köngüllerini katığ, [28a1] adnaturlar kelimeni orunlarından, (2) unıttılar ülüşni andın kim pend bérildiler anıng birle, (3) hemişe köz tutar sen hıyānetleri üze [28b1] meger azkına olardın, keçürgil olardın, (2) yüz ewürgil, Ol Tangrı sewer edgü işliglerni.

14 (3) Anlardın kim aydılar: biz tersālar-miz ...[31]

15 ... [29a1] üküşni, andın kim yaşrur erdingizler (2) bitigdin, keçrürler (3) üküşdin, çın-ok keldi sizke Tangrıdın [29b1] yarukluk hem belgülüg bitig.

16 Köndrür anıng birle Tangrı, (2) kim kim udsa anıng hoşnüdlukınga, selāmetlik (3) yollarınga hem çıkarur olarnı karangkuluklardın [30a1] nürka, anıng buyrukı birle köndrür olarnı (2) köni yol tapa.

17 Çın-ok tandı (3) anlar kim aydılar: bütünlükin Tangrı ol, mesih Meryem oğlı ʿİsā. [30b1] Aygıl: kim erklig bolur Tangrıdın nerse, (2) eger tilese helāk kılmak Meryem oğlı mesihni (3) takı anasını takı ol kim yer içinde turur kamug. [31a1] Ol Tangrıka köklerning hem yerleming mülki, (2) ol hem iki ara törütür néni kim tilese, (3) Ol Tangrı kamug neng üze ugan ol.

18 [31b1] Aydı cuhüdlar hem tersālar: (2) biz Tangrınıg oğlanları-miz hem dostları-miz. (3) Aygıl: nelük kınar sizni yazuklarıngız birle? [32a1] Kendü sizler ādemi siz, andın kim törütti, yarlıkayur (2) kimni tilese hem kınayur kimni tilese, (3) Ol Tangrıka köklerning hem yerlerning mülki [32b1] hem ol iki arakı, angar ol yanış.

19 (2) Ey bitig bodnı, keldi ök sizke (3) bizing yalavaçımız, belgürtür sizke sustluk üze yalavaç- [33a1] -lardın kim aysa siz: kelmedi bizke (2) müjdeçidin hem korkutguçıdın, çın-ok keldi sizke (3) müjdeçi hem korkutguçı, Ol Tangrı kamug neng üze ugan ol.

20 [33b1] Ançada aydı Müsā, bodnıka: ey bodnum, (2) yād kılınglar Tangrı niʿmetini sizing üze, (3) ançada kıldı sizing içingizde peygāmberler sizke, [34a1] melikler hem bérdi sizke, anı kim bérmedi (2) kimerseke ʿālemluglardın.

21 Ey bodnum, (3) kiringler yerke, arıg yerke ol kim bitidi Tangrı [34b1] sizke, yanmanglar kidinleringizke (2) yanga sizler ziyānlıg bolup sizler.

22 Aydılar: (3) ey Müsā, bütünlükin anıng içinde bodun küçlügler, [35a1] biz hiç kirmez-miz anga çıkmagınça olar (2) andın, eger çıksalar andın (3) biz kirgenler-miz.

23 Aydı iki er [35b1] anlardın kim korkarlar, niʿmet bérdi Tangrı ol iki üze: (2) kiringler olar üze kapugka, kaçan (3) kirse sizler yengigliler siz Tangrı üze, [36a1] köngül urunglar eger müʾmin erse sizler.

---

[31] 5:14. ayet burada kesilerek 5:15. ayetin yarısından başlanmış.

24 (2) Aydılar: ey Müsā, biz hiç kirmez-miz anga (3) ulaşu ol kim andalar erken anıng içinde, bargıl sen [36b1] séni igitken, toḳuşunglar ikegü, biz munda (2) oldruġlılar-miz.

25 Aydı: İdim, men erklig bolmaz men (3) meger özümke, ḳadaşımḳa, aḍırġıl bizing ara [37a1] fāsıḳ boḍunlar ara.

26 (2) Aydı: Tangrı ḥarām ḳılınmış erür olar üze (3) ḳırḳ yılnı, ḫire bolurlar yer [37b1] içinde, ökünmegil fāsıḳ boḍunlar (2) üze.

27 Oḳıġıl olar üze Ādemnüng (3) iki oġlı ḫaberini sezāça, ançada ḳurbān ḳıldılar, ḳurbān ḳılmaḳ, [38a1] pezirlendiler ikide birindin yime (2) pezirlenmedi taḳı birindin, aydı: öldürmek üçün séni. (3) Aydı: bütünlükin pezirleyür Tangrı saḳnuḳlardın.

28 [38b1] Eger yazsa sen manga elgingni öldürmek üçün méni (2) ermez men yazıġlı elgimni sanga (3) öldürmek üçün séni, men ḳorḳar men Tangrıda ᶜālemluġlar iḍisidin.

29 [39a1] Men tilemez men kim yansa sen mening yazuḳum birle taḳı sening yazuḳung birle, bolsa sen (2) ot éşlerindin, ol (3) ẓālimlerning cezāsını.

30 Boyun sudı angar [39b1] anıng özi ḳadaşın öldürmekinge, öldürdi anı (2) boldı ziyānlıġlardın.

31 Iḍtı Tangrı (3) bir ḳarġanı üşeyür yer içinde, körkitmek üçün angar [40a1] neteg örter ḳadaşının ᶜavretini, (2) aydı: ey ḳatıġlıḳ manga, ᶜāciz boldum kim bolsa men (3) bu ḳarġa mengizlig, örtse men [40b1] ḳadaşımnıng ᶜavretini, boldı öküngenlerdin.

32 (2) Anıng üçün ol bitidimiz Yaᶜḳūb (3) oġlanları üze, ol kim öldürse et-özni, [41a1] et-özsüz azu fesād ḳıl[ma]sa yer içinde, (2) ançaḳlı öldürdi boḍunnı ḳamuġ, (3) kim tirgüzse ançaḳlı tirgüzse anı, [41b1] çın-oḳ keldi olarḳa bizing yalavaçlarımız belgülüg belgüler birle (2) yana üküş olardın, anda (3) kidin yer içinde ḥaddin keçgenler.

33 Anıng üçün [42a1] anlarnıng yanutı toḳuşurlar Tangrı birle (2) yalavaçı birle, yorıyur ḳatıġlanurlar yer (3) içinde artatur, bütünlükin öldürülgeler [42b1] azu asılġalar azu kesilgeler eligleri (2) hem aḍaḳları ḫilāfınça azu yoḳ ḳılınġalar (3) yerdin, ol olarḳa ḫorluḳ dünyā [43a1] içre yana olarḳa āḫiret içre ḳın (2) uluġ.

34 Meger anlar kim yandılar munda burun (3) yaraġlarınġızda olar üze, bilingler [43b1] Ol Tangrı örtgen yarlıḳaġan ol.

35 Ey anlar kim (2) bittiler, ḳorḳunglar Tangrıdın, tilengler anıng birle (3) ulanmaḳnı, ḳatlanıng anıng yolı içinde, [44a1] bolġay kim ḳurtulġay sizler.

36 Bütünlükin anlar kim (2) tandılar eger bolsa olarḳa ol kim yer içinde (3) ḳamuġ yana anıng mengizlig anıng birle, yuluġ bérmek üçün anıng birle ḳındın [44b1] ḳopmaḳ küninde, ol kim pezirlenmes olardın (2) olarḳa ḳın açıtıġlı.

37 Tileyürler kim (3) çıḳsalar otdın, ermez olar [45a1] çıḳġanlar andın, olarḳa ḳın (2) ulaşu.

38 Oġrı er, oġrı uraġut (3) kesingler eliglerini, yanut [45b1] ol kim ḳazġandılar, ḳın Tangrıdın, Ol Tangrı (2) ᶜaziz bütün işlig.

39 Kim kim yansa ẓulminde (3) kidin, ongarsa, Ol Tangrı tevbe bérür [46a1] anıng üze, Ol Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

40 (2) Bilmez mü sen Ol Tangrı, angar kökler hem (3) yerler mülki, yarlıḳayur kimni tilese, ḳınayur [46b1] kimni tilese[32], Ol Tangrı ḳamuġ neng üze küçlüg uġan.

41 (2) Ey yalavaç, ḳaḏġurtmasun séni anlar kim (3) éwişürler küfr içinde, anlar kim [47a1] ayurlar: büttümiz. Aġızları birle yime (2) bitmez köngülleri, anlardın kim (3) cuhūd boldılar, üküş eşitgenler yalġannı, [47b1] üküş eşitgenler aḏın boḏunlarḳa kelmezler (2) sanga, aḏnaturlar kelimelerni, (3) kidin orunlarındın ayurlar, [48a1] eger bérilse munı tutunglar, eger (2) bérilmese siz saḳınınglar, ḳimni (3) tilese Tangrı anıng sınamaḳını yime erklig bolmaz sen angar [48b1] Tangrıdın nerse, bu ögür anlar kim (2) tilemez Tangrı kim arıtsa köngüllerini, (3) olarḳa dünyā içre ẖ ᵛārluḳ, olarḳa [49a1] āḫiret içinde ḳın uluġ.

42 (2) Üküş eşitgenler yalġannı, üküş yégenler (3) ḥarāmnı, eger kelseler sanga ḥükm ḳılġıl ...[33] [49b1] olar ara könilik birle, Ol Tangrı sewer (2) könilik ḳılġanlarnı.

43 Neteg ḥükm ḳıldururlar (3) olar üskinde Tevrīt, anıng içinde Tangrınıng [50a1] ḥükmi yana yüz ewrerler anda kidin ol, (2) ermez olar müᵓminler.

44 Biz (3) ıḏtımız Tevrītni, anıng içinde köni yol [50b1] hem nūr, ḥükm ḳılur anıng birle yalavaçlar, anlar kim (2) boyun sudılar anlarḳa kim tevbe ḳıldılar, Tangrını bilgenler (3) hem bilgeler anıng birle küḏezü tilendiler [51a1] Tangrı kitābından, boldılar anıng üze (2) tanuḳlar, ḳorḳmanglar boḏundın ḳorḳunglar méndin, (3) satġın almanglar mening āyetlerimḳa az bahānı, [51b1] kim ḥükm ḳılmasa anıng birle kim ıḏtı Tangrı, bu ögür (2) olar kāfirler.

45 Bitidimiz olar üze anıng içinde (3) bütünlükin et-özke et-öz, közke köz ...[34]

46 ... [52a1] bérdimiz anga İncilni, anıng içinde köni yol (2) hem nūr, çıngarıġlı ol kim anıng utrusında turur yaᶜni anda öngdin (3) Tevrītdin, hem köni yol hem pend [52b1] saḳnuḳlarḳa.

---

[32] m: ... والارض يغفر لمن يشاو يعنب ...

[33] Metinde aradaki eksik kısmın Arapçası sayfa kenarına yazılmış fakat Farsça ve Türkçeye aktarımı yapılmamış.

[34] 5:45. ayet burada kesilerek 52a1, 5:46. ayetin ortalarından başlamış.

47 Ḥükm ḳılsun İncîl boḍnı (2) anıng birle kim ıḍtı Tangrı anıng içinde kim ḥükm ḳılmasa (3) anıng birle kim ıḍtı Tangrı, bu ögür olar fāsıḳlar.

48 [53a1] Iḍtımız sanga bitigni sezāsınça (2) çıngarıġlı, ol kim anda öngdin ol bitigdin (3) hem tanuḳ anıng üze, ḥükm ḳılġıl [53b1] olar ara, anıng birle kim ıḍtı Tangrı, uḍmaġıl tiekleringizke (2) andın kim keldi sanga ḥaḳdın, ḳamuġḳa (3) ḳıldımız sizdin yaruḳ yol hem çerāġ, [54a1] eger tileseti Tangrı ḳılġatı sizni bir (2) boḍun, ançası bar sınayur üçün sizni anıng içinde kim (3) bérdi sizke, ozuşung ḫayrātlar içinde, Tangrıḳa [54b1] yanışıngız ḳamuġ, ḫaber bérgey sizke (2) ol kim erdingiz anıng içinde tartışıġlılar.

49 Ḥükm (3) ḳılġıl olar ara anıng birle kim ıḍtı Tangrı yime [55a1] uḍmaġıl olar tiekleringe, saḳınġıl olardın kim (2) fitne ḳılsalar sanga, amarıdın ol kim ıḍtı Tangrı sanga[35] (3) eger yüz ewürseler bilgil anıng üçün tileyür Tangrı [55b1] kim tegürse olarḳa amarının yazuḳları birle, (2) bütünlükin üküşrek boḍundın fāsıḳlar.

50 (3) Cāhiliyyet ḥükmini mü tileyürler, kim ol [56a1] körklügrek Tangrıdın ḥükm ḳılġandın şeksiz (2) boḍunḳa.

51 Ey anlar kim bittiler, (3) tutmanglar cuḫūdlarnı hem tersālarnı dostlar, olarnıng amarısı [56b1] amarının dostı, kim kim dost tutsa olarnı sizdin (2) ol olardın, Ol Tangrı köndürmez (3) ẓālim boḍunlarnı.

52 Körgey sen anlarnı kim [57a1] köngülleri içinde ig ol, éwşürler (2) olar içinde, ayurlar ḳorḳar-miz kim tegse bizke (3) ewrügli, bolġay kim Tangrı kim keldürgey açuḳlukını [57b1] azu bir fermān anıng üskindin, bolġaylar (2) anıng üze kim yaşurdılar özleri içinde, (3) öknügliler bolup anlar.

53 Ayurlar anlar kim bittiler: [58a1] bular mu anlar andıḳtılar, Tangrı tuta (2) andlarnmg ḳatıġınça, olar sizing birle, (3) yoḳ boldı olarnıng ᶜamelleri, boldılar [58b1] ziyānlıġlar.

54 Ey anlar kim bittiler, (2) kim kim yansa sizdin anıng dinidin, (3) munu keldrür Tangrı boḍnı, sewer olarnı [59a1] hem sewerler anı, yumşaḳ köngüllügler mü'minler üze, (2) irigler kāfirler üze, cehd ḳılurlar (3) Tangrı yolı içinde, ḳorḳmazlar [59b1] melāmet ḳılığlı melāmetinde, Ol Tangrının faẓlı ol, (2) bérür anga kim tilese, Tangrı kéng işlig (3) bilgen ol.

55 Bütünlükin sizing dostunguz Tangrı hem yalavaçı ...[36]

[35] *sanga* mükerrer.

[36] 27. cilt burada biterek 28. cilt, 7:88. ayetten başlamış.

28

7
SŪRETÜ'L-AᶜRĀF

88 [1b1] Aydılar: bir ögür anlar kim boynaġuluḳ ḳıldılar [2a1] boḍnındın: çıḳarġaymız oḳ séni [2b1] ey Şuᶜayb hem yime anlarnı kim bittiler (2) sening birle, élimizdin, azu yanġa sizler (3) bizing dinimiz içinge. Aydı: eger bolsa-miz unamaġlılar[37].

101 ... [3a1] ermediler kirtgüngü anıng birle kim (2) yalġan tuttılar munda öngdin, andaġuḳ (3) tamġa urur Tangrı tanıġlılar köngülleri üze.

102 [3b1] Bulmadımız olarnıng üküşlerini bir (2) bıçıġdın, bütünlükin buldumız olarnıng üküşreklerini (3) yoldın çıḳıġlılar ol.

103 Yana ıḍtımız anda kiḍin [4a1] Müsānı belgülerimiz birle Firᶜāvn tapa, (2) anıng ögüri tapa, küç ḳıldılar anıng birle, (3) baḳġıl neteg boldı yawuz işlig ortaḳ ḳatıġlılarnıng songı.

104 [4b1] Aydı Müsā: ey Firᶜavn, men yalavaç men (2) ᶜālemluġlar iḍisindin.

105 Ḥaḳīḳat kim[38] (3) aymamaḳım üze Tangrı üze meger rāstnı yaraġlıġ, [5a1] bütünlükin keldürdüm sizke belgülüg belgü birle İḍingizdin, (2) ıḍġıl mening birle Yaᶜḳūb oġlanlarını.

106 (3) Aydı: eger bir belgü keldürdüng erse keldürgil anı[39] [5b1] eger erse sen çın könilerdin.

107 (2) Kemişti tayaḳını ançada ol beḍük yılan (3) belgülüg.

108 Tarttı elgini ançada ol, [6a1] ürüng boldı baḳıġlılarḳa.

109 Aydı bir ögür Firᶜavn[40] (2) boḍnıdın: bütünlükin bu cādū erür (3) bilgen.

110 Tiler kim çıḳarsa silerni yeringizdin, [6b1] né neng fermānlayur sizler.

111 Aydılar: yıġḳıl anı (2) hem ḳadaşını, ıḍġıl kendler içinde (3) térdeçiler.

112 Keldürsünler sanga ḳamuġ bilgen cādūnı.

113 [7a1] Keldiler cādülar Firᶜavnḳa aydılar (2) kim: bizke ter bar mu eger bolsamiz yengigli- (3) -lerdin.

---

[37] 3a1, 7:101. ayetin yarısından başlamış.

[38] *kim* üçüncü satırda mükerrer.

[39] *anı* 5b1'de mükerrer.

[40] *Firᶜavn* ikinci satırda mükerrer.

114 Aydı: ārī, andag sizler [7b1] yaḳın bolmışlardın siler.

115 Aydılar: ey Mūsā, azu sen mü (2) kemişür sen azu biz mü bolalım kemişiglilerdin.

116 (3) Aydı Mūsā: kemişinĝler. Ḳaçan kim kemiştiler erse cādūluḳ ḳıldılar [8a1] boḍun közlerinĝe, ḳorḳıttılar olarnı (2) keldürdiler uluġ cādūluḳnı.

117 (3) Yarlıġ ıḍtımız Mūsā tapa: kemişgil [8b1] tayaḳınĝnı. Ançada ol sinĝürdi né kim yalġan ayttılar erdi.

118 (2) Tüşti yaraġlıġ yerinde, yoḳ yoḍun boldı anı kim (3) ḳılur erdiler.

119 Ġalebe ḳılındılar anda, [9a1] yandılar ẖor bolup anlar.

120 Kemşildi (2) cādūlar yüknügliler.

121 Aydılar: kirtgündümiz ᶜālemluġlar iḍisinĝe,

122 Mūsā [9b1] taḳı Hārūn iḍisinĝe.

123 Aydı Firᶜavn: büttünĝüz mü anĝar, (2) destūr bérmesde burun sizke? Bu al erür, al ḳıldınĝızlar anı (3) kend içinde, çıḳarsa sizler andın anınĝ boḍnını [10a1] munu bilge sizler.

124 Kesgey men (2) eligleriñgizni hem aḍaḳlarınĝızını, oñg ḳol sol aḍaḳnı (3) yana asġay oḳ men sizni ḳamuġ.

125 [10b1] Aydılar: biz İḍimizke yanıġlılar-miz.

126 (2) ᶜAyb ḳılmaz sen bizke meger kim kirtgündümiz İḍimiz (3) nişānlarınĝa ḳaçan keldi erse bizke, İḍimizā ḳoya bérgil bizinĝ üze [11a1] ṣabrnı, öldürgil bizni boyun bérigliler birle.

127 Aydı (2) bir ögür Firᶜavn boḍnındın: ḳoḍar mu sen (3) Mūsānı hem boḍnını artaḳlıḳ ḳılsunlar teyü yer [11b1] içinde hem ḳoḍar seni hem tapunġularınĝızını. (2) Aydı: munu öldürgey-miz oġlanlarını yana tirig ḳoḍġay-miz (3) tişilerini, biz olar üstüninde uçuzlap keçrügliler-miz.

128 [12a1] Aydı Mūsā boḍnıḳa: yārī tilenĝler Tanĝrıdın, (2) serinĝler, bütünlükin yer Tanĝrıḳa ol, (3) mirāṣ bérür anı kimke tilese ḳullarındın, [12b1] iş sonĝı eḍgülüki saḳnuḳlarḳa ol.

129 Aydılar: (2) emgettiler kelmezde aşnu bizke (3) hem kelmişde kiḍin bizke. Aydı: [13a1] yā bolġay kim İḍinĝiz yoḳ ḳılġay yaġıngızını (2) azu erkliglik bérgey sizke yer içinde, baḳġay (3) neteg ḳılur sizler.

130 Bütünlükin tuttumız [13b1] Firᶜavn boḍnını tarlıḳ yılları birle, eksütmek birle (2) mivelerdin, bolġay kim anlar pend alġaylar.

131 (3) Ḳaçan kelse olarḳa eḍgülük, aydılar: [14a1] bizke bu. Eger tegse olarḳa bir yawuzluḳ (2) ésiz fāl toḳır erdiler Mūsā birle yime anıng birlekiler, (3) bilgil kim anlarnıng fālları Tangrı üskinde, [14b1] ançası bar üküşleri bilmezler.

132 (2) Aydılar: néni kim keldürse şen anı bizke nişāndın (3) cādüluḳ ḳılmaḳ üçün bizke anıng birle, ermez-miz biz sanga bütügliler.

133 [15a1] Iḍtımız olar üze aḳar suwnı, (2) çekürgeni, yaḍaġ çekürge hem baḳalar (3) hem ḳannı, üḍürmiş belgüler, [15b1] ulugsığlıḳ ḳıldılar, erdiler bir boḍun (2) yazuḳluġlar.

134 Ḳaçan tüşti erse olar üze (3) kın, aydılar: ey Müsā, oḳıġıl [16a1] bizing üçün İḍingni, anıng birle kim bıçıġ ḳıldı sening üsküngde (2) eger açsa sen bizdin ḳın bitgey-miz sanga[41] (3) hem ıḍġay oḳ-miz sening birle Ya^{c}ḳūb oġlanlarını.

135 [16b1] Ḳaçan ıḍtımız erse olardın ḳınnı zamān- (2) -ḳa tegi olar tegigliler, ançada olar buzarlar bıçıġnı.

136 (3) Öç aldımız olardın, baturdımız olarnı [17a1] deryā içre, olar yalġan tuttılar bizing āyātlarımızını (2) boldılar andın ġāfiller.

137 (3) Mīrāş bérdimiz oḷ boḍunḳa anlar kim ża^{c}if[42] [17b1] tutlur erdiler, yerning kün tuġsuġları (2) yerning kün batsıġ yerleri, ol kim berekātlıġ ḳıldımız anıng içinde, (3) tükel boldı sening İḍingning körklüg sözi Ya^{c}ḳūb [18a1] oġlanları üze, anıng birle kim serindiler, (2) yoḳattımız anı kim ḳılur erdi Fir^{c}avn-ı kāfir / kibr, (3) anıng boḍnı, ol kim yoḳlatur erdiler ya^{c}ni bāġ büstān ḳarşılar.

138 [18b1] Keçürdimiz Ya^{c}ḳūb oġlanlarını deryādın, (2) keldiler boḍun üze ulaşu térilmişler butlar (3) üze olarḳa, aydılar: ey Müsā, [19a1] ḳılġıl bizke tangrı neteg kim olarḳa tangrılar. (2) Aydı: sizler boḍun siler biligsizler.

139 (3) Bütünlükin bu ögür helāk bolmışlar ol olar anıng içinde yaraġsız artaḳ [19b1] ol kim ḳılur erdiler.

140 Aydı: Tangrıda aḍın (2) tileyür men sizke tangrı , ol artuḳluḳ bérdi sizke (3) ^{c}ālemluġlar üze.

141 Ançada ḳutġardımız sizni [20a1] Fir^{c}avn boḍnındın, tegrür tepretür erdi sizlerke (2) ésiz ḳın, öldrür erdiler oġlanlarıngızını (3) tirig ḳoḍar erdi uraġutlarıngızını, anıng içinde [20b1] sınaġ erür İḍingizdin uluġ.

142 Va^{c}de ḳıldımız (2) Mūsāḳa otuz tün, tükel ḳıldımız anı (3) on birle, tükel boldı İḍing öḍi kırḳ tün, [21a1] aydı Müsā ḳadaşı Hārūnḳa: (2) ḫalife bolġıl manga boḍnum içinde ongargıl, uḍmaġıl (3) ortaḳ işligler yolınga.

143 Ḳaçan keldi erse [21b1] Müsā öd urmışımızḳa sözledi angar anıng İḍisi, (2) aydı: ey İḍim, körkitgil manga baḳayın sanga. Aydı: (3) hiç körmegey sen, ançası

[41] *sanga* üçüncü satırda mükerrer.

[42] *ża^{c}if* 17b1'de mükerrer.

bar bakġıl taġka [22a1] eger ḳarār ḳılsa yerinde munu (2) körgey sen méni. Ḳaçan kim nūrı körkitti erse İḍi taġka (3) ḳıldı anı kes kes / pāre pāre, tüşti Mūsā [22b1] bi-hūş bolup, ḳaçan kim usına keldi erse aydı: arıġ sen (2) yandım sanga, men mü'minlerning evveli men.

144 (3) Aydı: ey Mūsā, men üḍürdüm séni [23a1] boḍun üze mening yarlıġlarım birle, sözüm birle, (2) alġıl anı kim bérdim sanga, bolġıl şükr öteglilerdin.

145 (3) Bitidimiz angar taḥtalar içinde ḳamuġ nengdin [23b1] pend, aḍırmaḳ açmaḳ ḳamuġ nengni, (2) tutġıl anı küç birle, fermānlaġıl boḍnunga, (3) tutsun anıng körklügrekini, munu körkitür men sizke [24a1] yarlıġdın çıḳıġlılarḳa.

146 Munu ewrer men belgü- (2) -lerimdin, anlar kim uluġsıġlıḳ ḳılurlar (3) yer içinde yaraġsızın, eger [24b1] körseler ḳamuġ nişānnı bitmezler angar, (2) eger körseler köni yolnı (3) tutmazlar anı yol, eger körseler [25a1] yolsuzluḳ yol[ı]nı tutarlar anı yol, (2) ol olar yalġan tuttılar bizing nişānlarımızını, (3) boldılar andın ġāfiller

147 [25b1] Anlar kim yalġan tuttılar bizing belgülerimizni hem āḫiretni (2) körgüni, yoḳ yoḍun boldı anlarnıng işleri, (3) hiç yanut bérilmez meger ol kim ḳılur erdiler.

148 [26a1] Tuttı Mūsā ḳavmi anda kiḍin (2) altun birle étiglerindin bir buzaġu kewdelig, (3) angar ünlüg, körmezler mü ol sözlemez olarḳa, [26b1] köndürmez olarnı yolḳa, tuttılar anı, (2) erdiler küç ḳılıġlılar.

149 Ḳaçan peşīmān bolup öknüp (3) eligleri içinde, kördiler olar çın-oḳ [27a1] ḳıştılar, aydılar: eger raḥm ḳılmasa bizke (2) İḍimiz, barımızını örtmese, bolur-miz[43] (3) ziyānlıġlardın.

150 Ḳaçan yanıdı erse Mūsā [27b1] boḍnıḳa, öwkelig bolup ḳaḍġuluġ aydı: (2) néme yawuz ḫalife boldunguzlar manga ménde kiḍin, (3) éwdüngüzler mü İḍingiz yarlıḳınga? Attı taḥtalarnı [28a1] tuttı ḳadaşınıng başını, süḍreyür anı (2) özinge, aydı: ey anam oġlı, bütünlükin bu boḍun[44] (3) küçsüzlediler méni, öldrü [28b1] yazdılar méni, tapalatmaġıl düşmanlarḳa méni, (2) ḳılmaġıl méni ẓālim boḍunlar birle.

151 (3) Aydı: ey İḍim, yarlıḳaġıl méni, mening ḳadaşımnı, kigürgil bizni [29a1] sening raḥmeting içinge, sen yarlıḳaġanlarda yarlıḳaġanraḳı sen.

152 (2) Bütünlükin anlar kim tuttılar buzaġunı (3) munu teger olarḳa öwke iḍilerindin [29b1] hem ḫorluḳ yaḳın tiriglik içinde, (2) mundaġuḳ yanut bérür-miz yalġan ḳoşġanlarḳa.

153 (3) Anlar kim ḳıldılar ésizlikler yana [30a1] yandılar anda kiḍin, bittiler, (2) bütünlükin sening İḍing anda kiḍin örtgen yarlıḳaġlı.

---

[43] m: *bolur-men*.

[44] *boḍun* üçüncü satırda mükerrer.

154 (3) Ḳaçan öçti erse Müsädın öwke [30b1] aldı taḫtalarnı, anıŋ bitigi içinde (2) köni yol, yarlıḳamaḳlıḳ anlarḳa kim olar (3) İdileriŋe ḳorḳarlar.

155 Üdürdi Müsä [31a1] boḍnındın yetmiş erni (2) bizinŋ öḍ urmışımızḳa[45], ḳaçan tuttı erse olarnı yer titremeki (3) aydı: İdim eger tilese sen helāk / yoḳ ḳılur sen olarnı [31b1] aşnu méni, yoḳatur mu sen (2) anıŋ birle kim ḳıldı uḳuşsuzlar bizdin, ermez (3) ol meger seniŋ sınamaḳıŋ, ḳışrur sen kimni tilese sen, [32a1] köndrür sen kimni tilese sen, sen bizinŋ erkligimiz sen, (2) örte bérgil yazuḳumızını, yarlıḳaġıl bizni sen, (3) yazuḳ örtüglilerde yégreki sen.

156 Bitigil bizḳe bu [32b1] dünyā içinde eḍgülük hem (2) āḫiretde, biz yandımız saŋa. Aydı Taŋrı: (3) meniŋ ḳınım, tegrür men anı kimke tilese men yana yarlıḳamaḳımnı [33a1] kéŋlikin, teger tegme nerseke, munu bitir ök men anı (2) anlarḳa kim saḳnurlar hem bérürler zekātnı (3) anlar kim olar bizinŋ āyātlarımızḳa biterler.

157 [33b1] Anlar kim uḍarlar yalavaçḳa anasındın tuġa (2) bitig bilmegenke[46], ol kim bulurlar anı bitinmiş (3) olar üskinde Tevrāt içinde İncil içinde, [34a1] fermānlar olarḳa eḍgülükni taḳı yıġar olarnı (2) yawuz işdin, ḥelāl ḳılur olarḳa arıġlarnı (3) ḥarām ḳılur olar üze arıġsızlarnı, ḳoḍar [34b1] olardın aġır yüklerini ol kim ġul- (2) -larını, erdi olar üze, anlar kim (3) bittiler aŋar, aġırladılar anı, yārī bérdiler aŋa, uḍtılar ol nürḳa kim indrüldi anıŋ birle [35a1] bu ögür, olar ḳurtuluġlılar.

158 Aygıl: (2) ey boḍun, men Taŋrınıŋ yalavaçı men (3) sizke ḳamuġ, ol kim aŋar turur kökler [35b1] hem yerler erkliki, yoḳ tapunġuluḳ idi meger (2) Ol, tirgüzür hem öldrür, kirtgünüŋler Taŋrıḳa (3) yalavaçınga, anasındın tuġa bitig bilmegli sawçıḳa, ol kim [36a1] kirtgünür Taŋrıḳa, anıŋ sözleriŋe, uḍuŋlar aŋa (2) bolġay kim köngey sizler.

159 Müsänıŋ (3) ḳavmidin bir ögür hem köni yol körkitürler rāstlıḳ birle, [36b1] anıŋ birle dād ḳılurlar.

160 Kes kes ḳıldımız olarnı (2) on iki ögür, tegmesi bir uġuşlar ögürler, (3) yarlıġ ıḍtımız Müsāḳa ançada suw ḳoldılar [37a1] boḍnı kim urġıl tayaḳıŋnı (2) taşḳa, aḳtı andın on (3) iki yul, çın-oḳ bildi ḳamuġ [37b1] kişiler içgü yerlerni, kölike ḳıldımız (2) olarmıŋ üze ürüŋ bulıtnı, indürdimiz olarnıŋ üze (3) yandaḳ şekerini buldurçınnı, yeŋler arıġlardın, [38a1] rüzi kim rüzi bérdimiz sizlerke, küç ḳılmadılar bizke (2) ançası bar boldılar özleriŋe küç ḳılur erdiler.

161 (3) Ançada ayıldı olarḳa: ornaŋlar bu [38b1] kendde, yéŋ andın ḳayda tilese siz, (2) aytıŋlar: yazuḳlarımızını töke bérgil, kiriŋ (3) ḳapuġḳa yüknü, örtgey-miz sizlerniŋ yazuḳlarıŋızını, [39a1] arturur-miz eḍgülük ḳılıġlılarḳa.

162 Tegşürdi anlar kim (2) küç ḳıldılar olardın, aytıḳ anda aḍın kim (3) ayıldı olarḳa, ıḍtımız olar üze bir ḳın [39b1] kökdin, anı kim küç ḳılur erdiler.

---

[45] m: اورومشيميزقا

[46] m: *bilmegenlerke.*

163 (2) Sorġıl olarḳa ol éldin kim ol erdi (3) deryāḳa keligli, ançada ḥaddin keçtiler [40a1] şenbe içinde, ançada kelür erdi olarḳa balıḳları (2) şenbe künleri körünü sürügün, ol kün (3) şenbe ḳılmaz erdiler kelmez erdi olarḳa, mundaġuḳ [40b1] sınayur-miz olarnı anıng birle kim yarlıġdın çıḳar erdiler.

164 (2) Ançada aydılar bir ögür olardın: nelük (3) pend bérür-miz ol boḍunḳa Tangrı helāk ḳılıġlı olarnı [41a1] azu ḳınaġlı olarnı ḳatıġ ḳın birle. (2) Aydılar: yazuḳ keçürmek iḍingizke, (3) bolġay kim saḳınġaylar.

165 Ḳaçan unıttılar erse [41b1] anı kim pend bérildiler anıng birle, ḳutġardımız anlarnı kim (2) yıġarlar yawuzluḳdın, tuttumız (3) anlarnı kim küç éttiler ḳatıġ ḳın birle, anıng birle kim[47] [42a1] yarlıġdın çıḳar erdiler.

166 Ḳaçan boynaġuluḳ ḳıldılar erse (2) andın kim yıġıl[ma]dılar andın, aydımız (3) olarḳa bolunglar biçinler yıramışlar.

167 [42b1] Ançada uḳturdı seninġ İḍinġ, ıḍġay oḳ olar üze (2) ḳopmaḳ künike tegi, fermānlar olarḳa yawuz (3) ḳınnı, sening İḍinġ terk [43a1] ḳınlıġ ol, yana Ol örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

168 (2) Kes kes ḳıldımız olarnı yer içinde ögürler, (3) olarda eḍgüler yana olarda [43b1] anda aḍın, sınadımız olarnı eḍgülükler birle (2) hem yawuzluḳlar birle, bolġay kim yanġalar.

169 (3) Soṇg ḳaldı olarda kiḍin yawuz ḥalf, [44a1] mīrāṣ aldılar bitigni, alurlar (2) bu yaḳınraḳ neṇgin, ayurlar: (3) munu yarlıḳanur-miz[48]. Eger kelse olarḳa ᶜaraż [44b1] anıng meṇgizlig, alurlar anı, alınmadı mu (2) olar üze bitig bütünlüki aymaġu- (3) -ları üze meger ḥaḳnı, oḳıdılar [45a1] ol kim anıng içinde, soṇg sarāy (2) yégrek anlarḳa kim saḳnurlar ap (3) uḳmazlar mu?

170 Anlar kim yapşurlar [45b1] bitigke, aḍaḳın ḳılurlar namāznı, (2) biz yoḳsuz ḳılmaz-miz eḍgülük ḳılıġlılarnıng yanutın[49].

172 ... [48a1] uçalarındın ᶜayāllarını, tanuḳ ḳıldı olarnı (2) özleri üze: ermez [mü] men sizing İḍingiz? (3) Aydılar: andaġ, tanuḳluḳ bérdimiz kim aysa sizler [48b1] ḳopmaḳ küninde. Biz erdimiz mundın (2) ġāfiller çın tutmaġlılar.

173 Azu aysa siz: anıng üçün (3) ortaḳkı atalarımız munda aşnu, erdimiz [49a1] ᶜayāllar olarda kiḍin, helāk mu ḳılur sen bizni (2) anıng bir[le] kim artatġanlar / yaraġsız ḳılıġlılar.

174 Andaġuḳ (3) aḍrar seçer-miz belgülerni bolġay kim olar [49b1] yanġaylar.

---

47 *kim* 42a1'de mükerrer.

48 m: *yarlıḳanur-miz biz.*

49 46a boş sayfa, 7:171. ayetin bulunduğu 46b ve 47a'da bir satır, 47b'de ise üç satırda sadece Arapça metin yazılmış, 47b'nin 3. satırında 7:172. ayete başlanmış, 48a'da ise 7:172. ayetten devam edilmiş.

175 Oḳıġıl anlarnıng üze ol er (2) ḫaberini kim bérdimiz anga belgülerimizni, soylup çıḳtı (3) anlardın, uḍu bardı anı yek, boldı [50a1] yolsuzlardın.

176 Eger tilese-miz (2) kötürgetimiz anı anıng birle, lïkin ol emitti (3) yerke, uḍtı hevāsıḳa / hevāsınga, [50b1] anıng mengzeki it mengzeki teg, eger kötü[r]se sen (2) anı til çıḳarur azu ḳoḍsa sen anı (3) til çıḳarur, ol boḍunnung mengzeki [51a1] anlar kim yalġan tuttılar bizing āyātlarımızını, sözlegil anlarnı (2) saḳınıp sözlemek, bolġay kim olar saḳınġaylar.

177 (3) Ésiz boldı ol boḍunnung mengzeki kim yalġan tuttılar [51b1] bizing āyātlarımızḳa hem özleringe, erdiler küç ḳılıġlılar.

178 (2) Kimni kim köndürse Tangrı ol könügli (3) taḳı kimni kim ḳışursa bu ögür ḳamuġ [52a1] ziyānlıġlar.

179 Çın-oḳ törüttimiz (2) tamuġḳa üküşni perïlerdin (3) ādemïlerdin, olarḳa köngüller uḳmazlar [52b1] anıng birle, olarḳa közler körmezler anıng birle, (2) olarḳa ḳulaḳlar eşitmezler anıng birle, (3) bu ögür yılḳılar teg, kendü olar yolsuzraḳ, [53a1] bu ögür olar ġāfiller.

180 Ol Tangrıḳa (2) körklüg atlar, ündengler anıng birle, (3) ḳoḍunglar anlarnı kim ḳışarlar anıng [53b1] atları içinde, munu yanut bérlürler anı kim (2) ḳılur erdiler.

181 Andın kim törüttimiz bir ögür (3) könerler könilikin, anıng birle dād ḳılurlar.

182 [54a1] Anlar kim yalġan tuttılar nişānlarımızını (2) azın azın yaġutġay-miz olarnı andın kim (3) bilmezler.

183 Zamān bérür men olarḳa bütünlükin mening ḫïlem [54b1] ḳatıġ ḳawï turur.

184 Azu saḳınmazlar mu, yoḳ (2) éşleri birle telwelikdin ermez ol (3) meger ḳorḳutġuçı belgülüg.

185 Baḳmazlar mu [55a1] kökler yerler erkliki içinde (2) anı kim yarattı Tangrı nersedin, (3) bolġay kim bolsa çın-oḳ yaġumış oḳ bolġay [55b1] atanmış öḍleri, ḳayu sözke (2) anda kiḍin kirtgünürler.

186 Kimni kim ḳışursa Tangrı (3) köndürgen yoḳ anı, ḳoḍar olarnı yolsuz- [56a1] -luḳ içinde, başları tezginip turuḳarlar ḳarağular.

187 Sorarlar sanga (2) ḳıyāmetdin ḳaçan ol anıng oġruḳı ap ḳopurmaḳı, (3) ayġıl: bütünlükin anıng bilmeki İḍim[50] üskinde ol, [56b1] açmaz anı vaḳtinge tegi meger aġır boldı (2) kökler hem yerler içinde ap (3) kelmez sizke meger nāgāḥ. Sorarlar sanga [57a1] ançaḳlı sen bilgen teg andın, ayġıl: bütünlükin (2) anıng bilmeki Tangrı üskinde ol, ançası bar boḍun- (3) -nung üküşi bilmezler.

188 Ayġıl: erklig bolmaz men [57b1] özümke asıġḳa ap ziyānḳa meger anı kim tilese Tangrı, (2) eger bilür bolsa men örtüglügni üküş ḫayrını (3) ḳılġatım

[50] m: الله

tegmegeti manga yawuzluk, ermez men [58a1] men meger korkutguçı, müjdeçi / sewünçi bitgen (2) bodunka.

189 Ol Tangrı kim törütti sizni (3) bir et-özdin, kıldı [58b1] andın cüftini tayanmak üçün angar, (2) kaçan örtti erse anı kötürdi yük anıng yükini (3) yüngül, keçti ap berküdi anıng birle kaçan ağır boldı erse [59a1] ündediler Tangrını İdilerini: eger bérseng bizke (2) edgü ᶜayāl bolur-miz şükr kılığlılardın.

190 (3) Kaçan bérdi erse ol ikike edgü ᶜayāl, kıldılar [59b1] angar ülüş ortak, anıng içinde bérdi ikegü, uluğ Tangrı (2) andın ortak katarlar.

191 Ortak mu katarlar anı kim (3) törütmez nerseni olar törütülürler.

192 [60a1] Yaragları bolmaz olarka yārī bérmekke (2) ap özlering yārī bérürler.

193 Eger (3) ündese sen olarnı köni yolka[51] udmazlar sizke, berāber erür sizing üze (4) ündese sizler anı azu sizler tek turuğlılar siz.

194 Bütünlükin anlar kim ündeyürler Tangrıda adındın, kullar mu erür sizler teg, ündeng olarnı icābet kılsunlar (5) sizke, eger çın erse sizler.

195 Olarka adaklar mu yorıyurla[r] anıng birle azu olarka eligler mü tutarlar anıng birle azu olarka eligler mü tutarlar anıng birle azu olarka (6) közler mü kim körerler anıng birle azu olarka kulaklar mu kim eşitürler anıng birle, aygıl: ündengler ortaklarıngızını yana al kılıng manga, küdmengler manga.

196 Bütünlükin mening erkligim dostum Tangrı, ol kim (7) ıdtı bitigni, Ol dost tutar edgülerni.

197 Anlar kim ündeyür sizler anda adın, umagaylar sizke yārī bérmekke (8) ap özlering yārī bérürler.

198 Ve eger ündese sen olarnı köni yolka eşitmezler, [60b1] körseng olarnı bakarlar sanga olar (2) körmezler.

199 Tutgıl keçürmekni, fermānlagıl (3) edgülükin, yüz ewürgil cāhillerdin / biligsizlerdin.

200 [61a1] Eger artatmak tilese yekdin (2) artatmak, sıgıngıl Tangrıka, Ol eşitgen bilgen ol.

201 Bütünlükin anlar kim sakındılar, kaçan tegse olarka [61b1] kezigli yekdin pend alnurlar (2) ançada olar körügliler.

202 Olarning kadaşları (3) uzatu tutarlar olarnı yolsuzluk içre yana takşīr kılmazlar.

---

[51] 7:193'teki الهدى 'dan 7:198. ayetteki aynı ibareye kadarki kısım sayfa kenarlarına yazılmış. Sayfanın sol kenarında sırasıyla 4, 6, 8, üst kenarında ise 5 ve 7. satırlar yer alıyor.

203 [62a1] Ḳaçan kelmese olarḳa bir āyetḳa, ayurlar: (2) nelük üḍürmeding anı, aygıl: bütünlükin uḍar men (3) ol kim yarlıġ tegrür manga İḍimdin, bu körgüler yaruḳ [62b1] İḍingizdin hem köni yol hem yarlıḳamaḳ (2) kirtgüngen boḍunḳa.

204 Ḳaçan oḳınsa Ḳur'ān (3) ḳulaḳ tutunglar angar hem tek turunglar, [63a1] bolġa kim yarlıḳanga sizler.

205 Yād ḳılġıl İḍingni (2) özüng içinde zārilıḳın hem ḳorḳa, (3) ünün yügerü oḳımaḳda, ḳoḍıraḳ ertelerde [63b1] hem kéçelerde, bolmaġıl ġāfillerdin.

206 (2) Bütünlükin anlar kim İḍing üskinde uluġsıġlıḳ ḳılmazlar (3) anıng tapuġıdın, tesbiḥ ayturlar anga, angar secde ḳılurlar.

28

8
SŪRETÜ'L-ENFĀL

[64a1]

Başlarım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Sorarlar sanga yā Muḥammed ġanimetlerdin, aygıl: [64b1] ġanimetler Tangrıḳa hem yalavaçḳa, ḳorḳung Tangrıdın, (2) ongarıng eḍgü ḳılıng ol kim sizing ara turur, boyun béringler Tangrıḳa (3) hem yalavaçıḳa, eger mü'min erse sizler.

2 [65a1] Bütünlükin mü'minler anlar kim ḳaçan yād ḳılınsa Tangrı (2) ḳorḳar köngülleri, ḳaçan oḳınsa (3) olar üze [āyātları][52], arturur olarḳa bitmek, [65b1] İḍileri[53] üze köngül ururlar.

3 Anlar kim aḍaḳın ḳılurlar (2) namāznı, andın kim rüzi ḳıldımız olarḳa, hezine ḳılurlar.

4 (3) Bu ögür ḳamuġ kirtgünügliler ol rāst, [66a1] olarḳa dereceler İḍileri üskinde, (2) yarlıḳamaḳlıḳ hem rüzi tüzün.

5. Neteg kim (3) çıḳardı sening İḍing éwüngdin [66b1] könilikin, bütünlükin bir ögür mü'minlerdin (2) taplamazlar.

6 Tartışurlar sening birle köni- (3) -lik içre belgürmişde kiḍin, ançaḳlı sürlürler teg [67a1] ölümke, olar baḳarlar.

---

[52] Metinde *[āyātları]* karşılığı olan آيات eksik.

[53] 65a3'te *İḍi* yazılmış, 65b1'de tekrar edilmiş.

7 (2) Ançada vaᶜde bérür sizke Tangrı iki (3) ögürde birini, ol kim sizke, ārzūlar siz / sewdüngüz [67b1] bütünlükin tolımsızını emgeksizin bolsa (2) sizke, tileyür Tangrı kim yaraġlıġını belgürtse, (3) sözleri birle kesmek tanıġlılarnıng songını.

8 [68a1] Belgürtse yaraġlıġını, yoḳ yoḍun ḳılsa yaraġsızını (2) neçeme taplamasa yazuḳluġlar yaᶜni kāfirler.

9 (3) Ançada feryād tilediñgiz İdiñgizdin, müstecāb ḳıldı duᶜānı [68b1] sizke, men meded bérür men sizke ming feriştelerdin (2) biri songınça biri kelgenler.

10 Ḳılmadı anı Tangrı meger (3) müjde sizke amrulsun anıng birle köñgülleriñgiz, [69a1] yoḳ yārī bérmek meger Tangrı üskinde, (2) Ol Tangrı küsüş bütün işlig turur.

11 Ançada (3) örtti sizni uḍḳu birle umuzmaḳın, imānlik [69b1] andın, indrür sizing üze kökdin (2) suw arıtmaḳ üçün sizni anıng birle, kitermeki üçün (3) sizdin yek riczini, bamaḳ üçün [70a1] köngüllerinġiz üze, üstüvār ḳılmaḳ üçün anıng birle aḍaḳlarınġızını.

12 (2) Ançada yarlıġ ıḍtı seniñg İdiñg feriştelerke (3) kim: men sizing birle men, üstüvār / berk ḳılıng anlarnı kim bittiler, [70b1] munu kemşür men anlarnıng köngülleringe kim tandılar, (2) ḳorḳunçnı, urunglar boyunları üstün, (3) urung olardın tegme ernek uçlarını.

13 [71a1] Ol anlar kim ḫilāf éttiler Tangrıḳa yalavaçınga, (2) kim kim ḫilāf ḳılsa Tangrıḳa hem yalavaçınga (3) Ol Tangrı ḳatıġ ḳınlıġ ol.

14 [71b1] Ol, tatıñglar anı, bütünlükin kāfirlerḳa (2) ot ḳını.

15 Ey anlar kim (3) bittiler, ḳaçan körse siz anlarnı kim tandılar [72a1] ḳawurtluḳ, ewrülmeñg olarḳa kirü yaᶜni arḳa bérmeñg.

16 (2) Kim kim ewürse olarnı ol kün songını, (3) meger ewrülüp toḳuşḳa azu térlür yer [72b1] ögürḳa, bütünlükin yandı öwke birle Tangrıdın (2) anıng sıġmġusı tamuġ ol, néme yawuz yanġu yer.

17 (3) Öldürmediñgiz olarnı, ançası bar Tangrı öldürdi olarnı, [73a1] sen atmadıñg ançada attıng sen, ançası bar Tangrı (2) attı sınayur üçün müᵓminlerni, andın sınaġ (3) körklüg, Ol Tangrı eşitgen bilgen.

18 [73b1] Ol bütünlükin Tangrı kewdeçi ol kāfirlerniñg (2) alını.

19 Eger aça tilese sizler (3) bütünlükin keldi sizke [açmaḳ][54], eger yıġılsa siz [74a1] ol yaḫşıraḳ sizke, eger yansa siz yanġay-miz, (2) hiç asıġ ḳılmaz sizdin ögürüngüz nerse, (3) neçeme üküş bolsa Ol Tangrı müᵓminler birle.

20 [74b1] Ey anlar kim bittiler, boyun suñg Tangrıḳa (2) hem yalavaçıḳa, ewrülmengler andın (3) sizler eşitür sizler.

---

[54] Arapça الفتح Farsça کشای karşılığı.

21 Bolmanglar [75a1] anlar teg kim aydılar: eşittimiz, olar (2) eşitmezler.

22 Bütünlükin tepreniglíler ésizi (3) Tangrı üskinde saġırlar, ağınlar anlar kim [75b1] ögün uḳmazlar.

23 Eger bilse Tangrı (2) olar içinde eḍgülük eşittürgeti olarḳa, eger (3) eşittürse olarḳa yüz ewürgey olar, anlar yüz ewrügliler ol.

24 [76a1] Ey anlar kim bittiler, icābet ḳılınġ Tangrıḳa (2) hem yalavaçḳa, ḳaçan ündese sizni ol nengge (3) tirgüzür sizni, bilingler Ol Tangrı [76b1] ewrer erli köngülli ara, Ol, (2) angar térlür sizler.

25 Ḳorḳunglar (3) bir bulġaḳdın tegmesün anlarḳa [77a1] kim küç ḳıldılar sizdin, anga oḳ (2) bilingler kim Ol Tangrı ḳatıġ (3) ḳınlıġ ol.

26 Yād ḳılınglar ançada [77b1] sizler az erdingiz, ża^{c}if tutulmışlar (2) yer içinde, ḳorḳar erdingiz kim (3) ḳapġay sizlerni boḍun, sıġındurdı sizni, [78a1] ḳavi ḳıldı sizni yārisi birle, rūzi ḳıldı / bérdi sizke (2) arıġlardın, bolġay kim sizler (3) şükr ötegey sizler.

27 Ey anlar kim bittiler, [78b1] ḥıyānet ḳılmanġ Tangrıḳa hem yalavaçḳa, (2) ḥıyānet ḳılmanġ emānetleringizke, sizler (3) bilür sizler.

28 Bilingler kim bütünlükin māllarıngız [79a1] hem ^{c}ayāllarıngız[55] sınaġ ol, Ol Tangrı (2) anınġ üskinde yanut uluġ.

29 Ey (3) anlar kim bittiler, eger ḳorḳsa sizler Tangrıdın [79b1] ḳılur sizke aḍırmaḳ, örter (2) sizlerdin yawuzluḳlarıngızını, yarlıḳaġay (3) sizlerni, Tangrı uluġ artuḳluḳ bérmek [80a1] iḍisi ol.

30 Ançada al ḳılur sanga (2) anlar kim tandılar, yıġsalar séni (3) azu öldürseler séni azu çıḳarsalar séni [80b1] al ḳılurlar, al yanutı bérür Tangrı, Tangrı (2) yanut bériglilerde yégrek ol.

31 Ḳaçan oḳınsa (3) olar üze nişānlarımız, ayurlar çın-oḳ [81a1] eşittimiz ök, eger tilese-miz ayġatımız munung (2) mengizlig, ermez bu meger evvelḳılarnıng sörçekleri[56].

32 (3) Ançada aydılar: Ey Bār Ḫudāyā / Tangrı, eger erse bu [81b1] ol rāst sening üsküngdin, yaġturġıl bizing üze (2) taşlar kökdin azu keldürgil bizke açıtġan (3) ḳınnı.

33 Ap ermez Tangrı olarnı ḳınaġlı olar içinde, [82a1] ermez Tangrı ḳınaġlı olarnı, anlar (2) yarlıḳatu ḳolarlar.

---

[55] m: *^{c}ayāllarını.*

[56] m: سفچك لارى

34 Né ol olarḳa meger (3) ḳınamaz olarnı, olar yüz ewreler / yıġarlar [82b1] aġırlıġ mezgitdin, ermezler (2) anıng dostları, ermez anıng dostları meger saḳnuḳlar, (3) ançası bar üküşleri bilmezler.

35 [83a1] Bolmadı olarnıng namāzları éw (2) üskinde meger sıġırmaḳ, aya urmaḳ, tatınglar (3) ḳınnı anıng birle kim tanar erdingizler.

36 [83b1] Bütünlükin anlar kim tandılar, hezine ḳılurlar māllarını (2) yıġḳuları üçün Tangrı yolındm, (3) munu hezine ḳılurlar anga yana bolur olar üze [84a1] ökünç yana ġalebe ḳılnurlar anlar kim (2) tandılar, tamuġḳa térlürler.

37 (3) Aḍırmaḳ üçün Tangrı arıġsızını arıġdm, [84b1] ḳılmaḳ üçün arıġsızını amarısını (2) amarı üze, üze üze ḳılsa anı, ḳamuġ (3) ḳılsa anı tamuġ içinde, bu ögür [85a1] olar ziyānlıġlar ol.

38 Ayġıl anlarḳa kim tandılar, (2) eger yıġılsalar küfrdin yarlıḳatur olar anlarnı, né kim çın-oḳ (3) öngdin keçti, eger yansalar çın-oḳ [85b1] keçti evvelḳılarnıng sünneti.

39 Toḳuşung olar birle (2) ançaḳa tegi bolmasun bulġaḳ / sınaġ, bolsun (3) dīn, ḳamuġı Ol Tangrıḳa, eger yıġılsalar [86a1] Ol Tangrı anı kim ḳılurlar körgen ol.

40 (2) Eger yüz ewürseler bilinġ Ol Tangrı (3) mevlāngız néme körklüg mevlā, néme körklüg yārīçi[57].

29

(8)

41 ... [1a1] Tangrıḳa ol béşde biri hem yalavaçḳa [1b1] hem yaġuḳluḳ iḍisinge, yetimlerke, çıġaylarḳa (2) hem yol oġlıḳa, eger biter erse siz (3) Tangrıḳa, ol kim ıḍtımız ḳulumız üze [2a1] fürḳān küninde, iki cem^{c} ḳarışmışı künde, (2) Tangrı ḳamuġ neng üze uġan ol.

42 Ançada (3) siz yaḳın sıngar erdingiz, olar [2b1] ıraḳ sıngar erdiler, arḳış (2) astınraḳ sizdin, eger va^{c}de béristingizler erse (3) ḫilāf ḳılıştıngız va^{c}de içinde, ançası bar [3a1] ḥükm ḳılur Tangrı bir işni kim erür ḳılġuluḳ / ḳılınmış, (2) yoḳ bolsun téyü ol kim helāk boldı belgülügün, (3) tirig ḳalsa ol kim tirig ḳaldı belgülügün, [3b1] Ol Tangrı eşitgen bilgen ol.

[57] 28.cilt burada bitiyor ve 29. cilt, 8:41. ayetten başlıyor.

43 Ançada (2) körkitür sanga olarnı Tangrı tüşüng içinde azkına, (3) eger körkitse olarnı üküş yüreksizlik kılur erdingiz, [4a1] tartışur erdingiz iş içinde, ançası bar Tangrı (2) äsänlık urdı, Ol bilgen köngüllerdekini.

44 (3) Ançada körkitür sizke olarnı kaçan karışsa sizler öz [4b1] közleringiz içinde azkına, az körkitür sizlerni (2) olar közleri içinde, keçürmek üçün Tangrı (3) işni erür kılguluk, Tangrıka [5a1] yandurlur işler.

45 Ey anlar kim (2) bittiler, kaçan körse sizler bir ögürni berk turunglar / üstüvär turunglar, (3) yäd kılınglar Tangrını üküş, [5b1] bolgay kim kurtulga sizler.

46 Boyun sunglar Tangrıka (2) hem yalavaçınga, tartışmang (3) yüreksiz bolur sizler kitse yelingiz, [6a1] seringler, Ol Tangrı sergenler birle turur.

47 (2) Bolmanglar anlar teg kim çıktılar (3) sarāylarındın küvezlikin boḍunka körkitü, [6b1] yanarlar Tangrı yolındın, (2) Ol Tangrı né kılsalar kapsayu bilgen ol.

48 (3) Ançada bezedi olarka yek ...[58]

75 ... [7a1] tokıştılar sizing birle yime bu ögü[r] (2) sizdin, yagukluk idileri, amanları sezārak (3) amanda Tangrının bitigi içinde, Ol Tangrı kamug nengni bilgen ol.

29

9
SŪRETÜ'T-TEVBE

1 [7b1] Bīzārlık Tangrıdın hem yalavaçındın anlarka kim (2) ᶜahd kıldımız olar birle müşriklerdin.

2 Yorıdı ...[59]

9 ... [8a1] aning yolındın, olar néme yawuz ol kim (2) kılur erdiler.

10 Küḍezmez (3) müᵓmin içinde kadaşlıkını ap bıçıgını, [8b1] bu ögür olar tengde keçgenler.

11 (2) Eger yansalar Tangrıka, aḍakın kılsalar namāzını, (3) bérseler zekātını, kadaşlarıngız erür [9a1] din içinde, aḍrar-miz belgülerni bilür (2) boḍunka.

12 Eger sısalar andlarını (3) ᶜahdlarımda kidin, olar ṭaᶜn kılsalar [9b1] dining içinde tokuşunglar küfr başlarını, (2) olar and yok olarka, bolgay kim yangalar.

---

[58] 8:48. ayet burada kesilmiş ve 7a1, 8:75. ayetin ortalarından başlamış.

[59] 9:2. ayet burada kesilerek 8a, 9:9. ayetin ortalarından başlamış.

13 (3) Toḳuşmaz mu sizler boḍun birle kim yardılar / sıdılar andlarını, [10a1] oġradılar yalavaçnı çıḳarmaḳḳa, olar (2) oġradılar evvel yolı, ḳorḳar mu siz olardın, (3) yime Tangrı sezārāḳ ol kim ḳorḳsa siz andın, eger [10b1] ersc sizler mü^{3}minler.

14 Toḳuşung olar birle (2) ḳınaġay olarnı Tangrı, eligleringiz birle, ḫ^{v}ār ḳılġay olarnı, (3) yārī bérgen sizke olar üze, şifā bérgey [11a1] mü^{3}min boḍunlar köngülleringe.

15 (2) Kitersün köngüllerinde öwkeni (3) tevbe bérür Tangrı kimke kim tilese, Tangrı [11b1] bilgen bütün işlig turur.

16 Azu séznür mü siz kim (2) ḳoḍulsa sizler ḳaçan bildükini āşkāre ḳılmaġınça, anlar kim ḳatlandılar (3) sizdin, tutmadılar Tangrıda aḍın, [12a1] resüli ya^{c}ni yalavaçıda aḍın, mü^{3}minlerde aḍın (2) iç dost, Ol Tangrı bilgen ol anı kim (3) ḳılsa sizler.

17 Kerekmez ortaḳ ḳatġanlarḳa [12b1] kim ābādān ḳılsalar Tangrınıng mezgitlerini, (2) tanuḳluḳ bérgenler özleri üze küfr birle, (3) bu ögür, yoḳaldı olarnıng ^{c}amelleri, [13a1] ot içinde olar cāvidāneler.

18 (2) Bütünlükin ābādān ḳılur Tangrınıng mezgitlerini (3) kim kim bitse Tangrıḳa hem song künke, [13b1] aḍaḳın ḳılsa namāznı bérse zekātnı (2) eger ḳorḳmasa meger Tangrıdın, bolġay kim bu ögür (3) bolġalar köni yolḳa könmişlerdin.

19 [14a1] Ḳıldıngız mu ḥācilarḳa suw içürmekni, (2) mezgit-i ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳnı, (3) ol kişi teg mü bitse Tangrıḳa hem song künke, [14b1] toḳuşsa Tangrı yolı içinde, (2) berāber bolmazlar Tangrı üskinde, Ol Tangrı (3) köndürmes ẓālim boḍunlarnı.

20 [15a1] Anlar kim bittiler hem éw barḳdın kesildiler, (2) toḳuştılar Tangrı yolı içinde (3) mālları birle özleri birle, uluġraḳ [15b1] derece Tangrı üskinde, bu ögür (2) olar ḳurtuluġlılar.

21 Müjde bérür olarḳa iḍileri (3) yarlıḳamaḳlıġın andın ḫoşnūdluḳ birle [16a1] uştmaḥlar birle, olarḳa aning içinde ni^{c}metler (2) tutaşı.

22 Cāvidāneler aning içinde ulaşu, (3) Ol Tangrı aning üskinde yanut uluġ.

23 [16b1] Ey anlar kim bittiler, tutmang (2) atalarıngızını, ḳarındaşlarıngızını dostlar (3) eger sewseler küfrni imān üze, [17a1] kim kim dost tutsa olarnı sizdin bu ögür (2) olar ẓālimler.

24 Aygıl: eger bolsa (3) atalarıngız, oġlanlarıngız, ḳadaşlarıngız, [17b1] cüftleringiz, uġuşlarıngız, (2) māllar kim ḳazġandıngız anı, satıġçılıḳ kim (3) ḳorḳar sizler aning kāsidlikinge, turġu éwler [18a1] tileyür sizler anı, sewügre[k] sizke Tangrıdın (2) hem yalavaçındın toḳuş ḳılmaḳ aning (3) yolı içinde, köz tutunglar ançaḳa tegi keldürginçe Tangrı [18b1] öz buyruḳını, Tangrı köndürmes fāsıḳ ögür / ḳavmlerni.

25 (2) Çın-oḳ yārī bérdi sizke Tañrı üküş orunlar içinde, (3) ḫuneyn kün bu ne-erse ançada ḫoş keldi sizke [19a1] üküşlükünüz, asıġ ḳılmadı sizdin (2) nerse, tarudı sizing üze yer (3) ol kim kéngüdi erdi yana evrüldünüz arḳa bérigliler kizleyü.

26 [19b1] Yana ıḍtı Tañrı amrulmaḳını yalavaç (2) üze hem mü°minler üze, ıḍtı (3) süler körmez sizler anı, ḳınadı anlarnı kim [20a1] tandılar, ol kāfirlering yanutı.

27 (2) Yana tevbe bérür Tañrı anda kiḍin kimüng üze (3) kim tilese, Ol Tañrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

28 [20b1] Ey anlar kim bittiler, bütünlükin ortaḳ ḳatġanlar (2) arıġsız, yaġumasunlar Mezgit-i ḥarāmḳa (3) bu yıllarında kiḍin ve eger ḳorḳsa siz [21a1] çıġaylıḳdın munu kéngütür sizni Tañrı (2) öz faẓlındın, eger tilese Ol Tañrı (3) bilgen bütün işlig turur.

29 Toḳuşunglar anlar birle kim [21b1] bitmezler Tañrıḳa hem soñ / āḫir (2) künke, ḥarām ḳılmazlar anı kim ḥarām ḳıldı Tañrı (3) hem yalavaçı, din tutmazlar ḥaḳ [22a1] dinni anlardın kim bérildiler bitigni, (2) ançaḳa tegi bérseler gezid öz (3) eligdin, olar ḫor bolup olar.

30 Aydılar [22b1] cuhūdlar: °Uzeyr Tañrınıng oġlı, aydılar (2) tersālar: °Īsā Tañrınıng oġlı, (3) ol olarnıng aytıḳını aġızları birle, [23a1] mengzetürler anlarnıng aytıḳınga tandılar (2) munda burun, öldürdi olarnı Tañrı, ḳaydın bulġanur sizler.

31 (3) Tuttılar bilgelerini hem zāhid / rāhiblerini [23b1] iḍileri Tañrıda aḍın hem °Īsānı Meryem (2) oġlı,, fermānlanmadılar meger kim tapsalar (3) bir Tañrıḳa, Tañrı yoḳ meger Ol, arıġ ol [24a1] andın kim ortaḳ ḳatarlar.

32 Tileyürler kim öçürseler (2) Tañrınıng nūrını aġızları birle, unamaz Tañrı (3) meger kim tükel ḳılsa öz nūrını neçeme unamasa kāfirler.

33 [24b1] Ol Tañrı kim ıḍtı yalavaçını (2) köni yol birle ḥaḳ dīn birle, belgürtmek üçün (3) ḳamuġ din üze neçeme unamasa ortaḳ ḳatıġlılar.

34 [25a1] Ey anlar kim bittiler üküş (2) bilgelerdin, taġda yatġanlardın, yéyürler (3) boḍunnung māllarını bāṭıl birle [25b1] hem yıġarlar Tañrı yolındın, (2) anlar kim kömerler altunnı (3) kümişni, hezīne étmezler anı [26a1] Tañrınıng iç yolı içinde, müjde bérgil olarḳa açıtġan (2) ḳın birle.

35 Ol kün kim ıstılur anıng üze tamuġ (3) otı içre dāġ baslur anıng birle alınları [26b1] hem yanları hem arḳaları (2) ol kim kömdüngüz özleringizke, tatınglar (3) anıng yanutın kim kömdüngüz.

36 Bütünlükin aylar [27a1] sanı Tañrı üskinde, on iki ay, (2) Tañrınıng kitābı içinde ol kün kim törütti (3) kökler yerlerni, andın tört ay ḥarām ol, [27b1] ol din köni ol, küç ḳılmanglar (2) olar içinde özleringizke, öldrüngler ortaḳ ḳatġanlar (3) ḳamuġnı, neteg kim toḳşurlar sizing birle ḳamuġ, [28a1] bilingler Ol Tañrı muttaḳiler / saḳnuḳlar birle.

37 (2) Bütünlükin kidinke ḳodmaḳ [artuḳluḳ ol][60] küfr içinde, (3) ḳışar anıng birle anlar kim tandılar, helāl ḳılurlar anı [28b1] bir yıl ḥarām ḳılurlar anı bir yıl, tengeştürseler (2) anıng sanını kim ḥarām ḳıldı Tangrı, ḥelāl ḳılurlar (3) anı kim [ḥarām] ḳıldı Tangrı, bezendi olarḳa ʿamellerining yawuzı, [29a1] Tangrı köndürmez kāfir boḍnını.

38 (2) Ey anlar kim bittiler, né ol sizke (3) ḳaçan ayılsa sizke: çıḳınglar Tangrı yolı içinde [29b1] aġır ḳılsangız yerke, tapladıngız (2) yaḳın tiriglikni song sarāydın, (3) ermez yaḳın tiriglikning irinçi [30a1] āḫiret içinde meger azḳına.

39 Eger (2) çıḳmasa sizler ḳınayur sizni açıtġan (3) ḳın, tegşürür boḍunnı sizde aḍın, [30b1] ziyān ḳılmaz siz angar nerse, Tangrı ḳamuġ (2) neng üze uġan ol.

40 Eger yārī bérmese siz angar (3) çın-oḳ yarī bérdi anga Tangrı, ançada çıḳardı anı [31a1] anlar kim tandılar, ikining ikinçi, (2) ançada ol iki ġār içinde ançada aytur éşinge: (3) ḳaḍġurmaġıl Ol Tangrı bizing birle. Iḍtı Tangrı [31b1] amrulmaḳnı anıng üze, ḳawi ḳıldı süler birle (2) körmez sizler anı, ḳıldı anlarnıng sözini [kim] (3) tandılar astın, Tangrınıng kelimesi [32a1] ol üstün ol, Ol Tangrı küsüş bütün işlig turur.

41 (2) Çıḳınglar yüngüllükin hem aġırlıḳın, ḳatlanıng (3) māllarıngız birle hem özleringiz birle Tangrı yolı içinde, [32b1] ol yaḫşı sizke eger bilür (2) erse sizler.

42 Eger bolsa nerse yaḳın, (3) yaḳın yol, oġrayu āsān yawuḳ uḍġatılar sanga, ançası bar [33a1] ıraḳ boldı olar üze, ıraḳ barmaḳ, (2) munu andıḳarlar Tangrı tuta, eger unamasa-miz (3) çıḳḳatımız sizing birle, helāk ḳılurlar özlerini, [33b1] Ol Tangrı bilür olar yalġanlar.

43 (2) Keçürdi Tangrı séndin, nelük destūr bérding olarḳa (3) belgürginçeke tegi sangar anlar kim rāst aydılar bilginçe [34a1] yalġançılar.

44 Destūr tilemez sénde anlar kim (2) biterler Tangrıḳa hem song künke, (3) toḳuşsalar mālları birle hem tenleri birle [34b1] Ol Tangrı bilgen ol saḳnuḳlarnı.

45 Bütünlükin (2) destūr tileyür séndin anlar kim bitmezler Tangrıḳa (3) hem song künke, şek boldı köngülleri [35a1] ol şekleri içinde tezginürler.

46 Eger (2) tileseler çıḳmaḳnı anutġatılar (3) angar étig, ançası bar taplamaz Tangrı olarning ḳopup çıḳmaḳlarını, [35b1] dereng ḳıldı olarḳa, ayıldı: oldrunglar oldurġan- (2) -lar birle.

47 Eger çıḳsalar sizing içingizde (3) arturmazlar sizke meger artuḳluḳ, éwitgeyler erdi [36a1] sizler ara, tileyürler sizke bulġaḳlıḳnı, (2) sizing içingizde tınglaġlılar ol olarḳa, Tangrı (3) bilgen ẓālimlerni.

48 Çın-oḳ tilediler ök fitneni [36b1] anda burun, aḫtardılar sanga işlerni ançaḳa tegi (2) keldi ḥaḳīḳat, belgürdi Tangrınıng fermānı, olar (3) unamaġlılar.

---

[60] Arapça "ziyādehun" karşılığı Türkçe [artuḳluḳ ol], Farsça [efzūnī est] eklemeleri yapılmıştır.

49 Olardın ol kim aytur: destür bérgil manga [37a1] bulġaḳ ḳılmaġıl manga. Bilgil bulġaḳ içinde tüştiler, (2) bütünlükin tamuġ ḳapsaġlı erür kāfirler birle.

50 (3) Eger tegse sanga bir eḍgülük ḳaḍġuluḳ ḳılur olarnı / yawuz kelür olarḳa, [37b1] eger tegse sanga bir açıġ, ayurlar: (2) çın-oḳ aldımız işimizni anda aşnu. Ewrülürler (3) olar şād bolurlar.

51 Ayġıl: hiç tegmes bizke meger[61] [38a1] anı kim bitise Tangrı bizke, ol mevlāmız, Tangrı üze (2) köngül ursun mü⁹minler.

52 Ayġıl: nek (3) köz tutmaz sizler bizke meger iki eḍgülükde birisi, [38b1] biz köz tutar-miz sizke kim tegse / tegürse sizke Tangrı (2) ᶜazābnı üskindin azu bizing eliglerimiz birle, (3) köz tutunglar biz sizing birle köz tutuġlılar-miz.

53 [39a1] Ayġıl: hezine ḳılıng köng[l]in azu küçün, hiç pezirlenmez (2) sizdin, siz erür siz boḍun fāsıḳlar.

54 (3) Yıġmadı olarnı kim pezirlense olardın [39b1] hezineleri meger kim olar tandılar Tangrı (2) hem yalavaçıḳa, kelmezler namāzḳa (3) meger olar kāhiller ol, hezine ḳılmazlar meger [40a1] unamaġlılar ol.

55 Tang kelmesün sanga (2) olarnıng mālları hem ᶜayālları bütünlükin tileyür Tangrı (3) ḳınasalar olarnı anıng birle yaḳın tiriglik içinde, [40b1] çıḳsa cānları olar kāfirler.

56 (2) Andıḳarlar Tangrı tuta olar sizdin, ermez (3) olar sizdin ançası bar olar boḍunlar kim ḳorḳarlar.

57 [41a1] Eger bulsalar sığınġu yer azu inler (2) azu kirgü yer yanġatılar angar, olar (3) éwer erdiler.

58 Olardın ol kim füsūs tutar séni [41b1] ṣadaḳalar içinde, eger bérilseler (2) andın taplasalar eger bérilmeseler (3) andın ançada olar buşarlar.

59 Eger kim [42a1] anlar taplasalar ol kim bérdi olarḳa Tangrı (2) hem yalavaçı, aysalar: tap ol bizke, (3) munu bérür bizke Tangrı öz artuḳluḳından [42b1] hem yalavaçı, biz Tangrıḳa tilegliler-miz.

60 (2) Bütünlükin ṣadaḳalar çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa, (3) işlegenlerke, anıng üze köngüllerini islāmḳa amıtı ḳılġularḳa, [43a1] boyun içindeḳilerke, borçluġlar[ḳa], Tangrı (2) yolı içinde yol oġlıḳa, buyruḳ (3) Tangrıdın, Tangrı bilgen bütün işlig turur.

61 [43b1] Olardın anlar kim emgetürler yalavaçnı (2) ayurlar: ol ḳulaḳ. Ayġıl: ḫayr ḳulaḳı (3) sizke, biter Tangrıḳa hem biter mü⁹minlerḳa [44a1] sizke raḥmet anlarḳa kim bittiler sizdin (2) anlar kim emgetürler Tangrının yalavaçını, (3) olarḳa ḳın açıtġan.

---

61 *meger* 38a1'de mükerrer.

62 Andıḳarlar Tañrı tuta [44b1] sizke, ḫoşnūd ḳılurlar sizni, Ol Tañrı hem yalavaçı (2) sezārāḳ ḫoşnūd ḳılsalar eger bolsa-miz (3) mü'minler.

63 Bilmezler mü ol kim ḳılsa ḥilāf [45a1] Tañrıḳa hem yalavaçıñga bütün añgar tamuġ otı, (2) cāvidāne anıñg içinde, ol ḫorluḳ uluġ ol.

64 (3) Ḳorḳarlar iki yüzlügler kim indürülse [45b1] olar üze bir süre, ḫaber bérür olarḳa anı kim (2) köñgülleri içinde turur, aygıl: füsūs tutunglar, Ol Tañrı (3) çıḳarıġlı ol kim ḳorḳarlar.

65 Eger sorsañg olarḳa [46a1] ayurlar: bütünlükin kirür erür-miz, oynayur-miz. (2) Aygıl: Tañrını mu hem belgülerini mü, yalavaçını mu (3) füsūs tutuġlı erür siz?

66 'Özr aymañg [46b1] çın-oḳ tandıñgız īmānıñgızda kiḍin, eger keçürsem (2) bir ögürdin sizdin ḳınayur-miz (3) bir ögürni, olar erdiler yazuḳluġlar.

67 [47a1] İki yüzlügler, iki yüzlüg uraġutlar, (2) amarıları amarıdın, fermānlayurlar (3) ésizlikdin, yıġarlar eḍgülükdin, [47b1] hem ḳısarlar eliglerini, unıttılar Tañrını, (2) ḳoḍtı olarnı, iki yüzlügler olar (3) fāsıḳlar.

68 Va'de ḳıldı Tañrı iki yüzlüglerke, [48a1] iki yüzlüg uraġutlarḳa, kāfirlerḳa tamuġ (2) otnı, cāvidāneler anıñg içinde, ol tap olarḳa, (3) Tañrı, olarḳa ḳın tutaşı.

69 Anlar teg kim [48b1] sizde öñgdin erdiler keḍrek sizdin (2) ḳuvvetin hem üküşrek mālları hem 'ayālları, (3) irinçlendiñgiz oñgları birle, inçründüñgüzler [49a1] ülüglerińgiz birle, neteg kim inçründiler erse anlar kim (2) sizde öñgdin erdiler oñgları birle, kirdiñgiz (3) anıñg teg kim kirdiler, bu ögür yoḳaldı [49b1] 'amelleri dünyā içre hem āḫiret içre, (2) bu ögür olar ziyānlıġlar ol.

70 Kelmez mü (3) olarḳa anlarnmg ḫaberi olarda burun [50a1] Nūḥ boḍnı ve 'Ād boḍnı, Şemūd boḍnı, İbrāhīm (2) boḍnı, Medyen (3) éşleri zir ü zeber bolmışlar, keldi olarḳa [50b1] yalavaçları belgülüg belgüler birle, ermez Tañrı (2) küç ḳılıġlı olarḳa ançası bar erdiler özleriñge (3) küç ḳılıġlılar.

71 Mü'minler, mü'min uraġutlar, [51a1] amarıları amarınıñg dostları, fermānlayurlar (2) eḍgülükni, yıġarlar yawuz işdin, (3) aḍaḳın ḳılurlar namāznı, bérürler [51b1] zekātnı, boyun sunurlar Tañrı hem yalavaçıḳa, (2) bu ögür olarnı yarlıḳayur Tañrı, Ol Tañrı (3) küşüş bütün işlig turur.

72 Va'de ḳıldı Tañrı mü'minlerḳa, [52a1] mü'min uraġutlarḳa būstānlar kim aḳar (2) astında arıḳlar, cāvidāneler (3) anıñg içinde, turġu arıġ éwler, turġu [52b1] būstānları içinde hem ḫoşnūdluḳ Tañrıdm, (2) uluġ ol, ol ḳurtulmaḳ uluġ.

73 (3) Ey yalavaç ḳatlanġıl kāfirler birle [53a1] hem iki yüzlügler birle irig turġıl olar üze, (2) olarnıñg sıġınġusı tamuġ neme yawuz yanġu yer.

74 (3) Andıḳarlar Tañrı tuta aymadılar, çın-oḳ [53b1] aydılar küfr kelimesini, tandılar (2) boyun sumışlarında kiḍin, oġradılar ol nengke kim (3) bulmazlar, öç almadılar meger kim bayuttı olarnı Tañrı, [54a1] yalavaçı öz faẓlındın eger yansalar

bolur (2) yaḫşı olarḳa eger yüz ewürseler ḳınayur olarnı Tañrı (3) açıtġan ḳın dünyā içre hem āḫiret içre, [54b1] yoḳ olarḳa yer içinde dostdın ap (2) yāriçi.

75 Olardın ol kim ᶜahd ḳıldı Tañrı birle: (3) eger bérse bizke öz faẕlındın ṣadaḳa bérgey-miz ök [55a1] bolur men oḳ eḍgülerdin.

76 (2) Ḳaçan bérdi erse olarḳa öz artuḳluḳındın baḫīllıḳ ḳıldılar (3) anıñg birle, yüz ewürdiler, olar ewürgenler.

77 [55b1] Soñglattı olarḳa iki yüzlüḳni köñgülleri içinde (2) ol künke tegi kim körerler anı anın kim ḫilāf ḳıldılar Tañrıḳa (3) anı kim vaᶜde ḳıldılar anı, anı kim yalġanlıḳ ḳılur erdiler.

78 [56a1] Bilmezler mü kim Ol Tañrı bilür sırlarını (2) şuwşamışlarını, Ol Tañrı bilgen ol (3) örtüglilerni.

79 Anlar kim füsüslanurlar boyun suġanlarnı [56b1] müᵓminlerdin ṣadaḳalar içinde (2) anlar kim bulmazlar meger azraḳları, (3) füsüslanurlar olardın, cezā yandrur Tañrı füsüzlarınga [57a1] olardın, olarḳa ḳın açıtıġlı.

80 (2) Yarlıḳatu ḳolġıl olarḳa azu yarlıḳatu ḳolmaġıl olarnı (3) eger yarlıḳatu ḳolsang olarḳa yétmiş yolı [57b1] hiç yarlıḳamaz Tañrı olarḳa, ol olar (2) tandılar Tañrıḳa hem yalavaçınga, Ol Tañrı (3) köndürmez fāsıḳ boḍunlarnı.

81 [58a1] Sewündi soñgra ḳalġanlar oldurġu yerlerinde (2) Tañrı yalavaçınga ḫilāf ḳılu, unamadılar (3) kim ḳatlansalar mālları birle hem et-özleri birle [58b1] Tañrı yolı içinde, aydılar: çıḳmañglar (2) isig içinde. Ayġıl: tamuġ otı keḍ isig (3) eger uḳar erseler.

82 Külmesünler [59a1] azḳına, ıġlasunlar üküş, yanut (2) anı kim[62] ḳazġanur erdiler.

83 Eger yandursa séni Tañrı (3) bir ögürḳa, olardın destür ḳolsalar sénde [59b1] çıḳmaḳḳa, ayġıl: hiç çıḳmaz sizler (2) meniñg birle, ulaşu hiç toḳuşmaz sizler méniñg birle düşmanlarnı, (3) sizler tapladıngız oldurmaḳnı evvel [60a1] yolı, oldurunglar ḫilāf ḳılığlılar birle.

84 (2) Namāz ḳılmaġıl kimerseke olardın öldi, (3) ulaşu aḍaḳın turmaġıl anıñg gürı üze, olar [60b1] tandılar Tañrıḳa hem yalavaçınga, öldiler (2) olar fāsıḳlar.

85 Tañg kelmesün sañga (3) olarnıñg mālları, ᶜayālları, bütünlükin [61a1] tileyür Tañrı kim ḳınasa olarnı anıng birle dünyā (2) içre taḳı çıḳsa özleri, olar (3) käfirler.

86 Ḳaçan kim indrülse[63] süre [61b] kim bitiñgler tép Tañrıḳa, ḳatlanıñg (2) yalavaçı birle, destür tileyür sénde uluġsıġlıḳ (3) iḍisi olardın, ayurlar: ḳoḍġıl bizni [62a1] bolur-miz oldruġlılar birle.

---

[62] *kim* mükerrer.

[63] m: اذا ما انزل

87 Tapladılar (2) kim bolsalar ḫilāf ḳılığlılar birle (3) mühr uruldı kŏngülleri üze, olar yime [62b1] uḳmazlar.

88 Ançası bar yalavaç, anlar kim (2) bittiler anıng birle ḳatlandılar mālları birle (3) özleri birle, bu ögür olar[ḳa] ḫayrlar, [63a1] bu ögür olar ḳurtuluġlılar.

89 Anuttı Tangrı (2) olarḳa uştmaḫlar aḳar astımda (3) arıḳlar cāvidāneler anıng içinde, ol ḳurtulmaḳ [uluġ] ol.

90 [63b1] Keldi ᶜözr ḳılġuçılar ᶜArablardın, (2) destūr bérilse olarḳa, olturdı anlar kim yalġan tutarlar (3) Tangrını hem yalavaçını, munu teger anlarḳa kim [64a1] tandılar olardın, ḳın açıtġan.

91 Yoḳ (2) żaᶜiflar üze, yoḳ igligler üze, (3) yoḳ anlar üze kim bulmazlar ol kim [64b1] ḫezine ḳılsalar tarlıḳ emgek, ḳaçan eḍgü sansalar Tangrıḳa (2) hem yalavaçınga yoḳ eḍgülük ḳılġanlar üze hiç (3) yol, Ol Tangrı örtgen ulaşu yarhḳaġan ol.

92 [65a1] Yoḳ anlar üze kim ḳaçan kelseler sanga kötürse sen olarnı, (2) aysa sen: bulmaz men anı kim kötürse men sizni anıng üze. (3) Ewrülürler közleri yaşangurur[64] yaşdın [65b1] ḳaḍġurup bulmaduḳlarınga anı kim hezine ḳılurlar.

93 (2) Bütünlükin yol üze kim anlar destūr tileyürler sénde (3) olar ḫaylar, tapladılar kim bolsalar [66a1] ḫilāf ḳılġanlar birle, mühr urdı Tangrı (2) kŏngülleri üze yime olar (3) bilmezler[65].

30

12
SŪRETÜ YŪSUF

53 ... [1a1] fermānlaġan ol yawuznı meger ol kın [1b1] yarlıḳasa mening İḍim, bütünlükin mening İḍim örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

54 (2) Aydı ol melik: keldürüng manga anı, (3) ḫāş ḳılayın anı özümke ...[66]

66 ... [2a1] bérmegınçe bir bütünlük Tangrıdın keldürge sizler manga (2) anı meger kim tegre ḳapsalsa sizler yaᶜni erk bolmasa, ḳaçan [3] [bérdi]ler erse anga bütünlüklerini, aydı: Tangrı, anıng [2b1] üze aytur-mız küdezçi ol. Aydı: oġlanlarım (2) kirmengler bir ḳapuġdın, (3) kiringler öngin öngin ḳapuġlardın ...[67]

---

[64] m: *yaşıngur*.

[65] 29. cilt burada bitip, 30. cilt, 12:53. ayetten başlamış.

[66] 12:54'ten 12:66. ayete atlanmış.

[67] 12:67. ayetten 3a'da 12:79. ayete atlanmış.

79 ... [3a1] ol kim buldumız iḍişimizni anıng üskinde, (2) biz andag erse küç ḳılıġlılar-miz.

80 Ḳaçan kim (3) umunçsuz boldılar erse andın ḳatıḳsız boldılar, [3b1] yaşru sözlegli boldılar, aydı uluġları: bilmez mü sizler (2) kim atangız çın-oḳ aldı sizing üze üstüvārlıḳ (3) Tangrıdın, anda aşnu ol kim tengde keçtingiz [4a1] Yūsuf işi içinde, tepremez men bu yerdin (2) destūr bérginçeke tegi manga atam azu ḥükm ḳılsa Tangrı (3) manga, Ol ḥükm ḳılıġlılarda yaḫşıraḳ erür.

81 Yanınglar [4b1] atangızḳa aytmglar: ey atamız, sening oġlung (2) oġrılıḳ ḳıldı, tanuḳluḳ bérmez-miz meger anı kim bildimiz, (3) ermez-miz gaybnı küḍezigliler,

82 [5a1] sorġıl uluş boḍmdın ol kim erdimiz anıng içinde, (2) Ol arḳışda kim keldimiz anıng içinde, (3) biz köniler-miz.

83 Aydı: kendü [5b1] bezedi sizke özlering bir iş, (2) sermek körklüg, bolġay kim Tangrı kim keldürgey manga (3) olarnı ḳamuġ, bütünlükin ol bilgen [6a1] bütün işlig.

84 Yüz ewürdi olardın, aydı: (2) ey ökünç Yūsuf üze. Ürgerdi (3) anıng iki közi ḳaḍġudın, ol öwke singürgen ol.

85 [6b1] Aydılar Tangrı tuta and: üküş tutaşı yād ḳılur sen Yūsufnı (2) ançaḳa tegi bolur sen igdin ..... azu bolur sen (3) helāk boluġlılardın.

86 Aydı: anıng üçün ınçıḳlanur men [7a1] ḳaḍġum saḳınçımdın Tengrike, bilür men Tangrıdın (2) anı kim bilmez sizler.

87 Ey oġlanlarım barınglar, (3) irtengler Yūsufdın anıng ḳadaşındın, [7b1] umunçsız bolmanglar Tangrınıng raḥmetindin, (2) kim ol umınçsız bolmas Tangrı raḥmetindin (3) meger tanıġlı boḍunlar.

88 Ḳaçan kirdiler erse [8a1] anıng üze aydılar: ey ᶜazīz, tegdi bizke (2) hem boḍnumızke ḳor yas, keldürdümiz bir kesek (3) azḳına bitig, tükel bérgil bizke ülgüni, ṣadaḳa ḳılġıl [8b1] bizing üze, Ol Tangrı yanut bérür ṣadaḳa bérgüçilerke / muyanlıḳ bérgüçilerke.

89 (2) Aydı: nek bilür mü siz né ḳıldıngız Yūsuf birle (3) hem inisinge ançada sizler biligsiz erdingizler.

90 [9a1] Aydılar: sen mü sen Yūsuf? (2) Aydı: men Yūsuf men ve bu mening ḳarındaşım ol, (3) çın-oḳ sipās urdı Tangrı bizing üze, ol kim saḳınsa [9b1] hem serse Ol Tangrı żāyiᶜ ḳılmaz eḍgü (2) işliglerning yanutın.

91 Aydılar Tangrı tuta and: çın-oḳ (3) üḍürdi Tangrı bizing üze neçeme bolsa-miz yazuḳ ḳılıġlılar.

92 [10a1] Aydı: melāmet yoḳ sizing üze bu kün, (2) yarlıḳaġay Tangrı sizni, Ol yarlıḳaġanlarda (3) yarlıḳaġanraḳı ol.

93 Eletiŋler bu köŋlekimni [10b1] kemşiŋ anı atam yüzi üze, kelgey (2) körgen, keldürüŋler maŋa boḍunuŋuz birle ḳamuġ.

94 (3) Ḳaçan aḍrıldı erse arḳış, aydı ataları: ...[68]

111 ... [11a1] anda öŋdin erdi, belgürtü aḍırmaḳ tegme (2) nerseni, köni yolḳa köndürmek, yarlıḳamaḳlıḳ (3) ol boḍunḳa kim kirtgünürler.

30

13
SŪRETÜ'R-RA'D

[11b1]

Başladım Taŋrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan ol.

1 (2) Men men Taŋrı bilür men körer men. Ol bitig āyetleri ol kim ...[69]

43 ... [12a1] meniŋ aramda siziŋ araŋızda yana ol kim anmġ üskinde ol bitig ʿilmi.

30

14
SŪRETÜ İBRĀHĪM

(2)

Başladım Taŋrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan ol.

1 [12b1] Men Taŋrı körer men. Bitig indürdümiz anı saŋa, çıḳarsa sen (2) boḍunnı ḳaraŋḳuluḳlardın [yaruḳ]- (3) -luḳḳa İḍi fermānı birle, olar küşüş ...[70]

25 ... [15a1] bolġay kim anlar pend alsunlar tép.

---

[68] 12:94'ten 11a1'de 12:111. ayete atlanmış.

[69] 13:1'den 12a1'da 13:43. ayetin sonlarına atlanmış.

[70] 14:1. ayetten 14:25. ayetin sonlarına atlanmış. 12b'den sonra 2 varakta sadece tezhip var, bu nedenle 12b'den 15a'ya atlanmıştır.

26 [15b1] Bir arıġsız söz meşeli [16a1] bir arıġsız yıġaç teg ḳonġruldı [16b1] yer üstünindin, yoḳ angar (2) amrulmaḳ.

27 Bekütür Tanġrı anlarnı kim (3) kirtgündiler berk bekümiş aytıḳ birle ...[71]

52 ... [17a1] bütünlükin Ol bir ök Tanġrı turur (2) pend alsunlar bilig ḫired (3) iḍileri[72].

30

15
SÜRETÜ'L-ḤİCR

[18b1]
Başladım Tanġrı atı birle ulaşu yarlıḳaġan üküş raḥmetlig.

1 [19a1] Tanġrı bilür. Ol bitig belgüleri ol, [19b1] oḳıġu ol, belgülüg.

2 Üküş néme bolur kim sewerler (2) anlar kim tandılar eger boyun (3) bérigliler erse.

3 Ḳoḍġıl olarnı yésünler ...[73]

23 ... [20a1] mīrāṣ alıġlılar-miz.

24 Bütünlükin bildimiz (2) aşnuġlılarnı sizdin, çın-oḳ (3) bildimiz kiḍin keliglilerni.

25 Bütünlükin[74] [20b1] seninġ İḍinġ ol kim yumdarur olarnı[75], bütünlükin kim (2) bütün işlig bilgen ol.

26 Bütünlükin törüttümiz (3) kişini ḳuruġ balçıḳdın, [21a1] kök tınçımış livadın.

27 Perīler atası[n] (2) törüttimiz munda öngdin tütünsüz (3) otdın.

28 Ançada kim aydı seninġ İḍinġ [21b1] ferīştelerke: men törütteçi men bir yangluḳ ādemini (2) ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış (3) livadın.

---

71 14:27'den 17a'da 14:52. ayetin sonlarına atlanmış.

72 17a1'den sonraki 1 varakta sadece tezhip ve vakıf kaydı yer alıyor.

73 15:3'ten 20a1'de 15:23. ayetin sonlarına atlanmış.

74 *bütünlükin* 20b1'de mükerrer.

75 m: *yumdarur siz olarnı*.

29 Ḳaçan kim tüp tüz ḳılsa-miz anı, [22a1] ürse men anıng içinde men yaratmış cāndın, (2) tüşüngler angar yüknügliler.

30 (3) Yüküngdiler ferīşteler ḳamuġları [22b1] yumḳılar,

31 meger umunçsuz raḥmetdin umandı (2) kim bolsa yüknügliler birle.

32 (3) Aydı: ey İblīs, ne ol sanga kim [23a1] bolsa sen yüknügliler birle.

33 (2) Aydı: bolmas men yükünse men bir ādemīḳa / bir yangluḳḳa, (3) törüttüng anı ḳuruġ balçıḳdın, [23b1] kök tınçımış livadın.

34 Aydı: (2) çıḳġıl andın kim sen sürülmiş sen.

35 (3) Bütünlükin sening üze ol ḳarġış saḳış [24a1] küninge tegi.

36 Aydı: ey İḍim, küḍgil manga (2) ol künge tegi kim ḳoparlurlar.

37 Aydı: sen (3) küḍülmişlerdin sen,

38 saḳış künke, [24b1] belgülüg künke tegi.

39 Aydı: ey İḍim, anıng birle kim yolsuz ḳıldıngız méni, (2) bezegey men olarḳa yer içinde (3) yolsuz ḳılgay oḳ men olarnı yumḳıların,

40 meger [25a1] seniing ḳullarıng anlardın ḳatıḳsız ḳılığlılar.

41 (2) Aydı: bu yol ol mening üze (3) köni yol,

42 bütünlükin kim mening ḳullarım [25b1] yoḳ sanga olarnıng üze erk ḳural (2) meger ol kim sanga uḍsa yolsuzlardın.

43 (3) Bütünlükin kim tamuġ olarnıng üḍrülmiş öḍleri ol yumḳılarınıng[76].

52 [26a1] Ançada kim kirdiler anıng üze aydılar: (2) esenlik, tép. Aydı: biz sizlerdin (3) ḳorḳuġlılar-miz.

53 Aydılar: ḳorḳmaġıl [26b1] biz sewünçi bérür-miz sanga bir biliglig oġul birle.

54 (2) Aydı: sewünçi mü berür siz manga anıng üze kim (3) tegdi manga uluġluḳ, negü birle sewünçi bérür siz manga.

55 [27a1] Aydılar: sewünçi bérdimiz sanga könilikin, (2) bolmaġıl umunçsuzlardın.

56 (3) Aydı: kim umunçsuz bolur İḍi yarlıḳamaḳındın[77] [27b1] meger yolsuzlar.

---

[76] 15:43'ten 15:52. ayete atlanmış.

[77] *yarlıḳamaḳındın* 27b1'de mükerrer.

57 Aydı: ne ol (2) işiŋgiz ey ıḍılmışlar.

58 (3) Aydıla: biz ıḍıldımız ...[78]

66 [28a1] Seçtimiz aŋgar ol işni (2) kim bularnıŋ ḳuḍruḳları kesilmiş ol, (3) taŋ başında kirgenler.

67 Keldiler kend [28b1] boḍnı sewnürler.

68 Aydı (2) kim bular ḳonuḳlarım ol, körksüz ḳılmaŋglar méni.

69 (3) Ḳorḳuŋglar Taŋgrıdm, rüsvā uvutluġ ḳılmaŋglar méni.

70 [29a1] Aydılar: yıġmadımız mu séni ajun- (2) -luġlardın.

71 Aydı: bular ḳızlarım ol, (3) eger erse sizler ḳıldaçılar.

72 Seniŋ esenlikiŋ kim şavab iş tuta and [29b1] olar esrüklük içinde tururlar, tezginip yorıyurlar.

73 (2) Tuttı olarnı ḳatıġ ün kün tuġardın.

74 (3) Ḳıldımız üstünini altınını, [30a1] yaġdurdumız olar üze taşlar (2) bışmış kerpiç bitigdin.

75 Bütünlükin kim anıŋ içinde (3) belgülügler ol saḳınıġlılarḳa.

76 [30b1] Kim ol tutaşı yol ol.

77 Bütünlükin kim (2) anıŋ içinde belgü ol kirtgünüglilerke.

78 (3) Her-āyine neçe yime kim bök éşleri ...[79]

88 ... [31a1] inçründürdümiz anıŋ birle türlügler anlardın, (2) ḳaḍġurmaġıl olarnıŋ üze, ḳoḍı tutġıl (3) ḳanatıŋgnı kirtgünüglilerke.

89 [31b1] Ayġıl: her-āyine men ḳorḳuttaçı men belgülüg.

90 (2) Neteg kim indürdümiz üleşigliler üze.

91 Anlar kim (3) ḳıldılar oḳıġunı kes kes.

92 [32a1] İḍiŋ tuta and her-āyine sorġay men olarḳa yumḳıḳa.

93 (2) Andın kim ḳılur erdiler.

---

[78] 15:58. ayetten 28a'da 15:66. ayete atlanmış.

[79] 15:78. ayet tamamlanmadan 31a, 15:88. ayetin yarısından başlamış.

94 Keçürgil ötegil (3) anı kim yarlıġ bérlür sen, yüz ewürgil ortaḳ [32b1] ḳatıġlılardın.

95 Biz tap kelgey miz sanga (2) élükleglilerdin.

96 Anlar kim ayurlar (3) Tangrı birle, aḍın tangrı munu ...[80]

30

16
SŪRETÜ'N-NAḤL

2 ... [33a1] bütünlükin kim yoḳ iḍi meger men Tangrı, ḳorḳung méndin.

3 (2) Törütti köklerni yerlemi (3) könilikin , uluġ yüksek turur andın kim ortaḳ ḳatarlar.

4 [33b1] Törütti kişilerni uça suwındın (2) kim ol ol çoġıçı üstelgen belgülüg.

5 (3) Yılḳılar, törütti olarnı sizlerke ...[81]

10 [34a1] Ol ol erdi kim indürdi kökdin (2) sizke andın içgü, andın (3) né yıġaç, otlatur sizler anıng içinde.

11 Ündrür [34b1] sizlerke anıng birle tarıġ, zeyt yıġaçı, (2) ḫurmā tüpleri, üzümler, (3) tegme yimişlerdin, bütünlükin kim [35a1] anıng içinde belgü ol boḍunḳa kim saḳnurlar.

12 (2) Uḍu barıġlı ḳıldı sizlerke tünni kündüzni, (3) künni aynı yulduzlarnı, [35b1] boyun bérigliler ol anıng yarlıġı birle, bütünlükin anıng içinde (2) ol belgüler ol boḍunḳa kim ög birle uḳarlar.

13 (3) Anı kim yarattı sizlerke yer içinde türlüg türlüg [36a1] boḍuġları, bütünlükin anıng içinde belgüler ol (2) ol boḍunḳa kim pend alnurlar.

14 Ol İḍi ol kim (3) fermān tutuġlı ḳıldı tengizni, yése sizler andın yaş [36b1] et, çıḳarsa sizler andın (2) étig keḍer sizler anı, körgey sizler (3) kemini keligli tartıġlı anıng içinde, [37a1] tilese sizler anıng artuḳluḳından (2) bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.

15 Kemiştiler (3) yer içinde bekümiş taġlar tā yoḳatmasun [37b1] sizlerni, aḳar arıḳlar, yollar bolġay kim sizler (2) köni yolḳa köngey sizler.

16 Belgüler, yulduzlar birle (3) olar köni yolḳa barırlar.

---

[80] 15:96. ayetten 33a'da 16:2'ye atlanmış.

[81] 16:5. ayet tamamlanmadan 16:10. ayete atlanmış.

17 Azu ol mu kim törütür ...[82]

22 ... [38a1] olar boynaġuluḳ ḳılıġlılar ol.

23 Sézigsiz (2) her-āyine Tangrı bilür anı kim yaşrurlar (3) yime anı kim açuḳ āşkārā ḳılurlar, bütünlükin kim sewmez ol [38b1] boynaġuluḳ ḳılıġlılarnı.

24 Ḳaçan kim aytılsa olarḳa: (2) negü indürdi İḏingiz? Ayurlar: (3) aşnuḳılarnıng bitimiş sörçekleri.

25 Kötürseler [39a1] yüklerini tükel ḳopmaḳ küni (2) yime anlarnıng yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı (3) biligsizlikin, bilgil kim iş yawuz ol anı kim kötrürler.

26 [39b1] Çm-oḳ al ḳıldılar anlar kim olarda öngdin erdiler, (2) ḳongurdı Tangrı olarnıng ullarındın yer (3) töşeklerindin, tüşti olarnıng üze şiftar / öçek [40a1] üstünlerindin, keldi olarḳa ḳın (2) andın kim bilmesler.

27 (3) Yana ḳopmaḳ küninde rüsvā ḳılur olarnı, [40b1] aygay[83]: ḳayda ol ortaḳlarım anlar kim (2) ortaḳ ḳatar erdingizler olarḳa. (3) Aydıla anlar kim bérildiler bilig: [41a1] bütünlükin kim rüsvālıḳ bu kün ésizlik (2) tanıġlılar üze ol.

28 Anlar kim (3) cānları kirürler ferişteler küç ḳılıġlılar [41b1] özlering̈e yime boyun bérürler sizke[84]. (2) Anı kim ḳılmas erdimiz bir ésizlik. Andaġ, (3) her-āyine Tangrı bilgen ol anı kim ḳılur erdingizler.

29 [42a1] Kiring̈ler tamuġ ḳapuġlarındın (2) menggü ḳalıġlılar anıng̈ içinde, néme yawuz turġu yer ol (3) uluġsıġlıḳ ḳılıġlılarnıng̈ yanışı.

30 Ayıldı anlarḳa kim: [42b1] saḳnuḳluḳ ḳıldılar ne ol kim indürdi İḏingiz. Ayurlar: (2) eḏgülük anlarḳa kim eḏgülük ḳıldılar bu (3) yaḳınraḳ içinde, eḏgülük, kiḏinki [43a1] sarāy eḏgürek, néme körklüg ol saḳnuḳluḳ (2) sarāyı.

31 Turġu büstānlar, (3) kirürler angar, aḳar anıng̈ altınında [43b1] arıḳlar, olarḳa anıng̈ içinde negü tileseler (2) andaġuḳ, yanut bérür Tangrı saḳnuḳlarḳa.

32 (3) Anlar kim cānları alırlar ferişteler [44a1] arıglar, ayurlar: esenlik (2) sizing̈ üze, kiringler uştmaḥḳa anıng̈ birle kim (3) ḳılur erdingizler.

33 Néḳ köz tutarlar mu / baḳarlar mu [44b1] meger kim olarḳa ferişteler azu kelse (2) İḏing̈ yarlıġı. Andaġuḳ ḳıldılar anlar kim (3) olarda öngdin erdiler, küç ḳılmadı olarḳa Tangrı [45a1] yoḳ kim özlering̈e küç ḳılur erdiler.

34 (2) Tegdi olarḳa ésizlikleri anı kim (3) ḳıldılar, tüşti olarḳa ne kim anıng̈ birle[85] [45b1] élükler erdiler.

---

[82] 16:17. ayet tamamlanmadan 16:22. ayetin sonlarından 38a başlamış.

[83] m: *aygaylar*.

[84] m: فالقوا اليكم السلم

[85] *anıng̈ birle* mükerrer.

35 Aydılar anlar kim (2) ortaḳ ḳattılar: eger tilese Tañrı tapınmaġay / tapmaġay erdimiz (3) anda aḍın hiç nerseni, biz [46a1] ap yime atalarımız ap yime ḥarām ḳıldımız (2) nerseni. Andaġuḳ ḳıldı (3) anlarnı kim olarda öñdin, nék bar mu [46b1] yalawaçlar üze meger tegürmeklik (2) belgülüg.

36 Bütünlüḳin kim ıdtımız tegme (3) ögür içinde bir yalavaç kim: bitiñgler [47a1] Tañrıḳa sıñgardın turuñglar boynaġuluḳdın, (2) anlardın kimke köni yol körkitti Tañrı, (3) olardın kimke sezā boldı anıñ üze [47b1] yolsuzluḳ, yorıñglar yer (2) içinde baḳıñglar neteg erdi (3) yalġan tutġuçılarnıñ songı.

37 Eger şevḳlense sen [48a1] köni yol körkitmek üze bütünlükin kim Tañrı (2) yolḳa köndürmes kimni yolsuz ḳılsa, yoḳ (3) anlarḳa yārī bérdeçilerdin.

38 Andıḳtılar Tañrı tuta andlar [48b1] ḳatıġlanmaḳlarça: ḳopurmas Tañrı (2) anı kim ölse. Andaġ, va^{c}de^{2}i anıñ üze (3) köni, yoḳ kim üküş kişiler [49a1] bilmesler.

39 Kim belgürtse olarḳa (2) ol kim aḍırtlaşurlar anıñ içinde, néme bilseler (3) anlar kim tandılar kim olar [49b1] erdiler yalġançılar.

40 Bütünlükin kim aymaḳımız (2) nerse ḳaçan tilese-miz anı kim ayur-miz (3) añgar bolġıl tép, bolur.

41 Anlar kim [50a1] éw barḳdın aḍrıldılar Teñgrilik, anda kiḍin (2) ḳim küç ḳıl[ın]dılar, ornatġay-miz anlarnı yaḳın- (3) -raḳ içinde, eḍgülük, kiḍinkiniñ yanutı [50b1] uluġraḳ eger bilür erseler.

42 (2) Anlar kim serindiler, İḍileri üze (3) köñgül urdılar.

43 Iḍmadımız [51a1] sénde öñgdin meger erenler kim yarlıġ ıdıldı (2) anlarnıñ tapa, aytıñ / soruñglar bitig (3) boḍnınga eger bilmes erse sizler.

44 [51b1] Belgülüglerni bitilmişlerni indürdümiz (2) seniñ tapa yād ḳılġu. belgürtse sen kişilerke (3) anı kim indürdi erse olarḳa, bolġay kim olar [52a1] saḳınġaylar.

45 Ḳorḳunçsuz boldı anlar kim (2) al ḳıldılar ésizlikler birle kim ḳoḍı étse Tañrı (3) olarnı yerde azu kelse olarḳa ḳın [52b1] andın kim bilmesler.

46 (2) Azu tutsa olarnı tezginmekleri içinde, ermes olar[86] (3) unmas ḳılığlılar.

47 Azu tutsa olarnı eksütmeklikleri üze [53a1] bütünlükin İḍiñgiz bağırsaḳ ulaşu yarlıḳaġan ol.

48 (2) Azu körmesler mü anı kim törütti Tañrı, (3) nersedin ewrülür anıñ kölikeleri [53b1] oñgdın soldın (2) Teñgrike yüknügliler, olar uçuzlar ol.

[86] *olar* üçüncü satırda mükerrer.

49 Tengrike yüknür né kim kökler içinde turur [54a1] ol kim yer içinde turur tepreniglidin, (2) ferişteler olar ulugsığlıq qılmazlar.

50 (3) Qorqarlar idilerindin üstünlerindin [54b1] qılurlar anı kim yarlığ bérürler.

51 (2) Aydı Tangrı: tutmanglar (3) iki tangrı, bütünlükin kim ol bir [55a1] Tangrı, manga qorqunglar.

52 (2) Angar ol ne kim kökler içindekini yerler içindekini, (3) angar ol dīn tutaşı, Tangrıda adınqı mu [55b1] qorqar sizler.

53 Né kim sizlerdeki bir irinç erse Tangrıdın (2) yana qaçan tegse sizlerke yas, angar aning birle (3) yalwarur sizler.

54 Yana qaçan açsa aça bérse yasnı [56a1] sizlerdin, tekin bir ögür sizlerdin idilering (2) ortaq qatarlar.

55 Tansalar anı kim (3) bérdimiz olarqa inçrününgler munu [56b1] bilgey ök sizler.

56 Qılurlar angar kim (2) bilmezler, bir ülüş andın kim (3) rüzī qıldımız olarqa, Tangrı tuta and sorlur sizler andın kim [57a1] yalgan yaratur sizler.

57 Ayurlar Tengrike (2) qızlar, aning arıglıqı olarqa ol (3) ne kim küser erse sizler.

58 Qaçan sewünçi bérilse [57b1] biregüke tişi birle bolur aning yüzi (2) qap qara ol öwke birle.

59 (3) Yaşar boqundın yawuz- [58a1] -luqındın sewünçi bérilmes angar, nek mü tutarlar anı (2) uçuzluq üze azu kizler anı (3) topraq içinde, bilgil yawuz turur ol kim hükm qılurlar.

60 [58b1] Anlar kim kirtgünmesler kidinki künke (2) yawuz meşel ol, Tangrınig yüksekrek (3) meşeli, ol küsüş ol bütün işlig ol.

61 [59a1] Eger tutsa Tangrı kişilerni (2) küç qılınaqları birle qodmadı aning üze (3) tek tepreniglı yoq kim kidin salar olarnı [59b1] atanmış ödke tegi, qaçan kim kelse (2) ödleri kiterü qalmaslar bir öd (3) ap yime aşnurlar.

62 Ayurlar Tengrike [60a1] anı kim taplamaslar, özlering şıfat qılur tilleri (2) yalgannı kim anlarqa ol edgülük her-äyine, (3) bütünlükin kim anlarqa ol ot kim anlar [60b1] tenglep yığılmışlar ol.

63 Tangrı tuta çın-oq ıdtımız (2) ögürler tapa sénde öngdin, bezedi olarqa (3) yek işlerini, ol [61a1] olarning dostı ol bu kün, anlarqa ol ağrıtgan (2) qın.

64 İndürmedimiz sening üze (3) bitigni meger belgürtse olarqa. [61b1] ol kim adnaştılar aning içinde, (2) köni yol yarlıqamaqlıq ol boqunqa kim (3) kirtgündiler.

65 Tangrı indürdi bulıt- [62a1] -dın suw, tirgüzdi aning birle yerni (2) ölmişinde kidin, bütünlükin kim aning içinde (3) belgüler ol boqunqa eştürler.

66 [62b1] Bütünlükin sizke yılkılar içinde békiştürmek ol, (2) içrür-miz sizlerke andın kim karınları içinde turur (3) tezekli kanlı ara [63a1] katıgsız süt, singgen (2) içiglilerke.

67 Hurmā tüplerining (3) yimişlerindin, üzümlerdin [63b1] tutar sizler andın esrütgü, körklüg (2) rūzī, bütünlükin kim anıng içinde belgü ol (3) ol boḍunka kim ukarlar.

68 Körkitü bérdi İḍing [64a1] arıka kim étgil / tutgıl taglar- (2) -dın ćwlerni yıgaçda (3) andın kim kılurlar.

69 Yana yégil [64b1] tegme yimişlerdin yana kirgil (2) iḍing yollarınga, yumşanmış çıkar (3) karınlarındın yér içgü, türlüg türlüg boḍugları, [65a1] anıng içinde em ol kişilerke, bütünlükin (2) anıng içinde belgü ol ol boḍunka kim saknurlar.

70 (3) Tangrı törütti sizlerni yana öldrür sizlerni, [65b1] sizlerde kimi yandurlur aşagarak (2) tiriglikke ançak bilmese bilmekde kiḍin (3) nerse, her-äyine Tangrı bilgen ugan ol.

71 [66a1] Tangrı artukluk urdı amarıngızlerke (2) amarı üze rūzī içinde, ermesler (3) anlar kim artukluk bérildiler, yandrugılar [66b1] rūzilerini anıng üze kim erklig boldı (2) ong eligleri, olar anıng içinde tüp tüz ol, (3) Tangrı bérmiş irinçke mü tanar sizler.

72 [67a1] Tangrı kıldı sizlerke özleringizdin ök (2) cüftler yana kıldı sizlerke (3) cüftleringizdin oglanlar, yégençükler azu tapugçılar, [67b1] rūzī bérdi sizlerke arıglardın, yaragsızka mu (2) kirtgünürler, Tangrı ir[inç]inge anlar tanarlar.

73 (3) Tapnur siz Tangrıda adınka [68a1] ol kim ewürmesler olarka rūzī bérü köklerdin (2) yerlerdin nerse, umaslar.

74 (3) Tokımanglar Tangrıka mengzekler ya^{c}nī meşeller [68b1] bütünlükin Tangrı bilür sizler bilmes sizler.

75 (2) Urdı Tangrı bir meşel, bir kul alınmış, erkedmes (3) umas nerse üze, kimke kim rūzī kılsa-miz angar [69a1] bizdin körklüg rūzī, ol hezine kılur (2) andın örtügli yaşru āşkārā, nek (3) tüz bolurlar mu, ögdi Tengrike yok kim [69b1] üküşrekleri bilmesler.

76 Tokıdı Tangrı (2) bir meşel iki er birle, ikide biri agın ol umas (3) nerse üze, ol ..... [70a1] kaçan kim ıdsa anı keldürmes bir edgülük, (2) nek tüz bolur mu ol ol[87] kim (3) fermānlasa könilik ol köni [70b1] yol üze ol.

77 Tangrıka ol kök- (2) -ler yerler örtüglüki ermes, (3) kıyāmet işi meger köz yumup açmak teg azu [71a1] ol yakınrak, bütünlükin Tangrı tegme nerse üze (2) ugan ol.

[87] m: *ol ol ol* mükerrer.

78 Tangrı çıḳardı sizlerni (3) analarıngız ḳarınlarındın bilmes erdingizler [71b1] nerse, ḳıldı sizlerke ḳulaḳlar, (2) közler, köngüller, bolġay kim sizler (3) şükr ötegey sizler.

79 Körmesler mü ḳuş- [72a1] -larnı fermān tutuġlılar köknüng ḳalıḳıda, (2) küḍezmes olarnı meger Tangrı, bütünlükin kim anıng (3) içinde belgüler ol boḍunḳa kim kirtgündiler.

80 [72b1] Tangrı ḳıldı sizke éwlering izdin (2) amrulġu, ḳıldı sizlerke (3) yılḳılar terilerindin éwler [73a1] yüngül tutar siz anlarnı köçgü künlering izde (2) turġuluḳ künlering izde, ḳoy[88] (3) yünglerindin, tewe yünglerindin [73b1] çübürlerindin orun töşekler irinçlenmek (2) öḍke tegi.

81 Tangrı ḳıldı sizlerke (3) andın kim yarattı kölikeler, ḳıldı [74a1] sizke taġlardın örtükler sığınçular, (2) ḳıldı sizke könglekler kim (3) küḍezür sizlerni isigdin, könglekler kim [74b1] küḍezür sizlerni yaġılıḳıngız[dın], andaġuḳ tükel ḳılur (2) irinçini sizlerning üze, bolġay kim sizler boyun bérgey sizler.

82 (3) Eger ewrülseler bütünlükin kim sening üze tegürmek [75a1] belgülüg.

83 Bilürler Tangrının irinçini (2) yana tanarlar üküşrekleri, tanıġlılar ol.

84 (3) Ol kün kim ḳoparur-miz tegme ögürdin [75b1] tanuḳluḳ yana destür bérilmes anlarḳa kim (2) tandılar yime anlar ḫoşnüd bolıġlılar.

85 (3) Ḳaçan kim körseler anlar kim küç ḳıldılar [76a1] ḳınnı, yünglümes olardın[89] ḳın (2) ap yime anlar küḍerler.

86 Ḳaçan kim körseler (3) anlar kim ortaḳ ḳattılar ortaḳlarını, aydılar: [76a1] ey İdimiz-ā, bu ögür ortaḳlarımız, anlar kim (2) oḳır erdimiz sénde öngdin, kemişgil (3) olar tapa aytıḳnı, bütünlükin kim siler yalġançılar-siz.

87 [77a1] Kemiştile / bérdiler Tangrıḳa ol kün boyun yaᶜnī boyun sudılar, (2) yiter anlardın ne kim yalġan (3) yarattılar erse.

88 Anlar kim tandılar [77b1] yandılar Tangrı yolındın[90] (2) arturdumız olarḳa ḳın ḳın (3) üze, anın kim yarlıġdın çıḳar erdiler.

89 [78a1] Ol kün kim ḳoparur-miz tegme ögür içinde (2) tanuḳ olar üze özlerindin, (3) keldrür-miz séni tanuḳ bular- [78b1] -nıng üze, indürdümiz sening üze bitigni, (2) belgürtü tegme nerseni, köni yolḳa köndürmek, (3) yarlıḳamaḳ, sewünçi boyun bériglilerke.

---

88 *ḳoy* üçüncü satırda mükerrer.

89 *olardın* mükerrer.

90 *yolındın* 'daki *-dın* eki 2. satırın başında mükerrer.

90 [79a1] Her-āyine Tangrı buyrur dād bérmek, eḍgülükin (2) bérmek yaġukluḳ iḍisinge, yıġar (3) çalpaḳ işdin, yawuz işdin, [79b1] artuḳluḳ ḳılmaḳ[dın], pend bérür sizlerke, bolġay kim sizler (2) pend alıngay sizler.

91 Tükel ḳılınğ Tangrı bıçığını, (3) ḳaçan kim bıçığ ḳılsa sizler sımanglar [80a1] andlarıngızını anı bekütmişde kidin, (2) bütünlükin ḳıldıngız, Tangrı sizler üze (3) uġka aldaçı, her-āyine Tangrı bilür né kim [80b1] ḳılur sizler.

92 Bolmanglar ol eşler teg kim (2) buzdı egirmiş yipini küçde kidin (3) egirik yeşilmeki teg, tutar sizler andlarıngızını köngül kiri [81a1] sizler ara bolsa, bir ögür ol (2) artuḳraḳ bir ögürdin, sınar sizlerni (3) Tangrı anıng birle, belgürtür ol sizlerke ḳopmaḳ [81b1] küni, ol [kim] anmg içinde arturuldunguz.

93 (2) Eger tilese Tangrı ḳılġay erdi sizlerni bir (3) ögür, yoḳ kim yolsuz ḳılur anı kim tilese, [82a1] yolka köndrür kimni tilese, sorulġay oḳ sizler (2) andın kim ḳılur erdingizler.

94 Ap yime (3) tutmanglar andlarıngızını köngül kiri [82b1] sizing ara, tayar bir aḍaḳ amng bekümişinde (2) kidin, tatar sizler ésizlikni (3) anın[91] kim yandıngız Tangrı yolındm [83a1] sizke ulug ḳın.

95 Satgın (2) almanglar Tangrının baçıġlarını az (3) bahāka, bütünlükin kim Tangrı üskinde ol, ol [83b1] yégrek ol sizke eger bilür erse sizler.

96 (2) Né kim sizlering üsküngüzde ol tüker alḳınur, né kim Tangrı üskinde turur (3) ḳaldaçı ol, yanut bérgey ök men anlarka kim serindiler, [84a1] terleri körklügrek andın anı kim (2) ḳılur erdiler.

97 Kim ḳılsa eḍgülük (3) erkekdin azu tişidin ol [84b1] kirtgünügli erür, tiriglik bérgey men angar, tatlıġ (2) tiriglik, yanut bérgey men ök olarka, yanutları (3) anda körklügrek kim ḳılur erdingizler.

98 [85a1] Ḳaçan kim oḳısa sen oḳıġunı sığıngıl Tangrıka (2) sökmiş sürülmiş yekdin.

99 Kim ol (3) yoḳ angar erkliglik anlar üze kim [85b1] kirtgündiler yana İḍileri üze köngül ururlar.

100 (2) Bütünlükin kim anıng erkligliki anlar üze kim (3) dōstlaşurlar anıng birle anlar kim olar anıng birle ortaḳ ḳatıġlılar ol.

101 [86a1] Ḳaçan kim tegşürse-miz bir belgü bir belgü ornında (2) Tangrı bilgenrek anıng birle kim indrür, aydılar: (3) bütünlükin kim sen yalġan yaratıġlı sen, yoḳ kim üküşrekleri [86b1] bilmesler.

102 Aygıl: indürdi anı Arıġ Cān (2) ya'nī Cibril İḍingdin, könilikin bekütmek üçün, (3) anlarnı kim kirtgündiler yolka köndürmek, sewünçi [87a1] boyun bériglilerke.

---

91 *anın* 'dan önce *anı* da yazılmış.

103 Bütünlükin bilür-miz, olar (2) ayurlar kim: ögretür angar bir yangluḳ, [til] (3) ol kim ḳışarlar anıng birle, tāzī ermes, [87b1] bu tāzī tili ol belgülüg.

104 (2) Bütünlükin anlar kim kirtgünmesler Tangrı belgü- (3) -leringe köndürmes olarnı Tangrı, olarḳa ol [88a1] aġrıtgan ḳın.

105 Her-āyine yaratur yalġannı (2) anlar kim kirtgünmesler Tangrı belgüleringe, (3) bular olar yalġan sözledeçiler ol yaᶜni yalġançılar.

106 [88b1] Kim tansa Tangrıḳa kirtgünmişde (2) kiḍin meger ol kim küçeldi yana anıng köngli (3) amrulmış kirtgünmek birle, yoḳ kim [89a1] kim kim açılsa tanmaḳlıḳ birle köküz (2) anlarnıng üze ol öwke Tangrıdın, (3) anlarḳa ol uluġ ḳın.

107 Ol kim anlar [89b1][92] üḍürdiler yaḳın (2) tiriglikni kiḍinki üze her-āyine Tangrı köndürmes (3) taniġlı boḍunlardın.

108 Bu ögür anlar kim [90a1] tamġa urdı Tangrı köngülleri üze hem ḳulaḳları üze (2) körgüleri üze, bu ögür olar (3) osanuḳlar ol.

109 Sézigsiz anlar kim [90b1] kiḍinki içinde, olar ḳor ḳıldaçılar ol.

110 Yana bütünlükin (2) seninġ İḍinġ anlarḳa kim éw barḳlarıdın keşildiler anda kiḍin (3) sınandılar yana ḳatıġlandılar, [91a1] serindiler, her-āyine seninġ İḍinġ anda kiḍin (2) örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

111 Ol kün kelür (3) tegme et-öz tartışur / uruşur özindin [91b1] tükel bérlür tegme et-öze anı kim ḳazġandı, (2) olar küç ḳılınmaslar.

112 Toḳıdı Tangrı (3) bir mesel bir uluşnı. erdiler ḳorḳunçsuz [92a1] amrulmış, kelür érḍi anıng rüzisi (2) kéng tegme ajundın, tandı (3) Tangrınıng irinçleringe. taturtı angar Tangrı [92b1] açlıḳ örtügi ḳorḳunç, anın kim (2) ḳılur erdiler.

113 Çın-oḳ keldi olarḳa (3) bir yalavaç olardın, yalġan tuttılar anı, [93a1] tuttı anlarnı ḳın, olar (2) küç ḳılığlılar.

114 Yéngler andın ḳim (3) rüzī bérḍi sizlerke Tangrı açuḳluġ arıġ, şükr [93b1] ötengler Tangrı irinçinge eger kim (2) angar tapnur erse sizler.

115 Her-āyine ḥarām ḳıldı (3) sizlerninġ üze murdārnı, ḳannı, tonguz etini, [94a1] anı kim Tangrı atında aḍın[nı][93] anınġ birle atasalar, ḳim (2) mungadsa artuḳluḳ tilemegüçi ap yime tengde keçürdeçi, (3) bütünlükin Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.

116 [94b1] Aymanglar anı ḳim şıfat ḳılur tilleringiz (2) yalġannı; bu ḥelāl ol, bu ḥarām tép. Yaratsa sizler Tangrı üze [95a1] yalġannı, bütünlükin anlar kim yalġan yaraturlar (2) Tangrı üze yalġannı, ḳurtulmaslar.

---

92 *ol kim anlar* ilk satırın başında mükerrer.

93 m: *aḍınnıng*.

117 (3) İnçrütmek az, anlarḳa ol aġrıtġan [95b1] ḳın.

118 Yime anlar üze kim cuhūd boldılar, (2) ḥarām ḳıldımız ol kim keçmişni, aydımız erdi sening üze (3) munda öngdin, küç ḳılmadımız olarḳa, [96a1] yoḳ kim öz özleringe (2) küç ḳılur erdiler.

119 Yana bütünlükin sening İḍing anlarḳa kim (3) ḳıldılar ésizlik biligsizlikin, yana [96b1] öknüp yandılar anda kiḍin ol eḍgülük ḳıldılar. (2) Bütünlükin sening İḍing anda kiḍin örtgen (3) yarlıḳaġan ol.

120 Bütünlükin İbrāhīm yalavaç erdi bir ögür, [97a1] Tangrı yarlıġı tutuġlı köni, ermedi (2) ortaḳ ḳatıġlılardın.

121 Şükr ötegli anıng irinçleringe, (3) üḍürdi anı, köndürdi anı köni yol [97b1] tapa.

122 Bérdimiz angar yaḳınraḳ içinde (2) eḍgülük kim ol kiḍinki içinde (3) eḍgülerdin ol.

123 Yana yarlıġ ıḍtımız [98a1] sanga kim uḍġıl İbrāhīm boḍnınga (2) köni, ermedi ortaḳ ḳatıġlılardın.

124 (3) Bütünlükin kim ḳılmdı şenbeni anlar [98b1] üze kim aḍnattı anıng içinde, bütünlükin (2) sening İḍing aḍrar seçer olar ara ḳopmaḳ küni (3) anıng içinde kim sözledi anıng içinde aḍnaġlılar.

125 [99a1] Oḳıġıl İḍing yolıḳa könilik birle, (2) körklüg peṇd birle, tartışġıl olarnıng birle (3) anıng birle kim ol körklügrek, bütünlükin sening İḍing [99b1] ol bilgenrek anıng birle kim azdı anıng yolındın, (2) ol bilgenrek ol köni yolḳa kirigliler.

126 (3) Eger ḳınasalar ḳınanglar anıng mengizlig kim [100a1] ḳınaldıngız anıng birle, eger serinse sizler (2) bütünlükin ol eḍgürek seriniglilerke.

127 Seringil, (3) ermez serinmeklik meger Tangrı birle, ḳaḍġurmaġıl olar üze, [100b1] bolmaġıl tarlıḳ içinde andın kim al ḳılur erdiler.

128 (2) Bütünlükin Tangrı ol kim anlar birle saḳındılar / ḳorḳarlar (3) anlar kim olar eḍgülük ḳılıġlılar ol[94].

[94] 31. cilt 18:75'ten başlıyor.

31

18
SŪRETÜ'L-KEHF

75 [1b1] Aymadım mu séni kim yā Müsā, sen meger [2a1] umaġay-sen mening birle ser[inmek].

76 Aydı: [2b1] eger sorsa men sanga nersedin anda kidin (2) işleşmegil mening birle, çın-oḳ tegding (3) [ü]sküm bir ᶜözr.

77 Bardılar ...[95]

110 ... [3a1] mening tapa kim Tangrılarınggız bir Tangrı ol, yana kim (2) kim umanur erse yā ḳorḳar erse İḍisinge tuşmaḳnı (3) ḳılsun tuşmaḳnı eḍgü iş, [3b1] ortaḳ ḳatmasun İḍi ḳulluḳı içinde[96] (2) biregüni.

31

19
SŪRETÜ MERYEM

[4a1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Bu ḥurūflar ḥaḳḳı.

2 İḍinggning raḥmetini yād [4b1] ḳılmaḳı ḳulı Zekeriyyāḳa.

3 Ançada ündedi (2) İḍisini ündemek örtügli.

4 Aydı: İḍim, men, (3) süst boldı sünggük méndin, yandı [5a1] baş ürünglüki, bolmadım séni oḳımaḳda (2) ey İḍim bed-baḫt.

5 Men ḳorḳar men yaġuḳlarımdın (3) ménde kidin, erür uraġutum ḳışır, [5b1] bérgil manga sening dergāhınggdın bir eḍgü oġul.

6 Mīrāṯ alsu méndin (2) hem mīrāṯ alsu Yaᶜḳūb boḍnındın (3) hem ewürgil anı ey İḍim taplanmış.

---

[95] 3a'da 18:110'a atlanmış.

[96] *içinde* 2. satırda mükerrer.

7 Ey [6a1] Zekeriyyā müjde bérür-men sanga oġul birle kim (2) anıng atı Yaḥyā turur, ḳılmadımız angar (3) anda aşnu iş.

8 Aydı: İḍim, ḳayda bolur manga oġul, erür uraġutum ḳısır, bütünlükin tegdim uluġluḳdın ḳarılıḳḳa.

9 Aydı: mundaġuḳ. [6b1] Aydı: sening İḍing ol mening üze āsān turur. (2) Bütünlükin törüttüm séni anda burun kim (3) ermeding nerse.

10 Aydı: ey İḍim, ḳılġıl [7a1] mangar nişān. Aydı: sening nişānıng ol kim sözlemegey-sen (2) boḍun birle üç tün tükel.

11 (3) Çıḳtı öz boḍnı üze ᶜibādet ḳılġu yerdin, [7b1] işāret ḳıldı olarḳa kim tesbīḥ ḳılınglar[97] tép (2) erte hem kéçe.

12 Ey Yaḥyā, alġıl (3) bitigni küç birle hem bérdimiz angar ḥükmni [8a1] oġlan erken.

13 Yarlıḳamaḳ bizing üskümizde (2) hem arıġlıḳ erür saḳnuḳ.

14 Hem eḍgülük ḳılġan (3) atası anasıḳa, ermez boynaġu [8b1] ᶜāṣī.

15 Hem selāmetlıḳ anıng üze ol kün kim (2) tuġruldı ol kün kim ölür, ol kün kim (3) ḳoparlar tirig.

16 Yād ḳılġıl bitig içre ...[98]

21 ... [9a1] boḍunḳa hem raḥmet bizdin erür, (2) iş ḥükm ḳılınmış.

22 Yüklüg boldı, saçlındı (3) anıng birle ıraḳ orunḳa.

23 Keldürdi anı [9b1] ᶜayāl igi ḥurmā tüpige (2) aydı: ey kāşkī, men ölsem munda burun, (3) bolsam ḥayż çöpreki, unutulmış.

24 Ündedi anı [10a1] ol kim anıng aḍaḳı astnıda, ḳaḍġurmaġıl. Bütünlükin ḳıldı (2) sening İḍing astınmgda bir aḳar ögüz.

25 Irġaġıl (3) sening tapa ḥurmā tüpini tüşsün üçün [10b1] sening üze yaş ḥurmā.

26 Yégil (2) hem içgil yaruḳ bolsun közüng eger (3) körse sen ādemīdin kimerseni aygıl: [11a1] men nezr ḳıldım Tangrıḳa tek turmaḳ (2) kim sözlemez men bu kün hiç ādemi birle.

27 (3) Keldürdi anı öz boḍnıḳa kötrür anı, [11b1] aydılar: ey Meryem, bütünlükin kelding nerse birle (2) tang.

---

[97] *tesbīḥ ḳılınglar* Arapça karşılığı m: سجوه

[98] 19:16'dan 19:21'e atlanmış.

28 Ey Hārūn ḳarındaşı, ermez (3) seniñg atañg yawuz er hem ermez seniñg anañg [12a1] yawuz işlig.

29 İmledi añgar, aydılar: (2) neçük sözleyür-miz añgar kim erür béşik (3) içinde oġlan.

30 Aydı: ᶜĪsā men, Tañgrı ḳulı turur men, [12b1] bérdi mañga bitig hem ḳıldı méni (2) peyġāmber.

31 Hem ḳıldı méni ḳutluġ namāzlı zekātlı, (3) ḳayda bolsam hem buyurdı mañgar namāznı [13a1] hem zekātnı tirig bar ergińçe.

32 Eḍgü bolġa men (2) öz anam birle, ḳılmadı méni boynaġu (3) bed-baḫt.

33 Selāmetlıḳ meniñg üze ol kün kim [13b1] tuġruldum ol kün kim ölür men, ol kün kim (2) ḳoparlur men tirig.

34 Ol Meryem oġlı ᶜĪsā turur (3) köni söz aytur ol kim anıñg içinde şeklig bolurlar.

35 [14a1] Kerekmez Tañgrıḳa tutmaḳ hīç ᶜayāl, (2) arıġlıḳ añgar, ḳaçan ḥükm ḳılsa bir iş (3) bütünlükin aytur añgar bolġıl taḳı bolur.

36 [14b1] Ol Tañgrı meniñg İḍim turur hem siziñg iḍiñgiz turur, bitiñgler añgar (2) bu yol köni.

37 Tartışıḳ boldı (3) ögürler anlar arasında, ḳatıġlıḳ anlarḳa kim [15a1] tandılar uluġ kün ḥāżır bolmaḳdın.

38 (2) Néme eşitgen olar, néme körgen olar, ol kün kelürler bizke (3) ançası bar, ẓālimler bu kün [15b1] belgülüg yolsuzluḳ içinde.

39 Taḳı ḳorḳıtġıl olarnı ökünç (2) küniñge. Ançada kim ḥükm ḳılnur iş, olar ġaflet (3) içinde tururlar hem olar kirtgünmezler.

40 Her-āyine [16a1] biz mīrāṣ alur-miz yerni ol kim anıñg içinde / üze turur (2) hem bizke yanarlar.

41 Yād ḳılġıl (3) bitig içinde İbrāhīmni, ol erdi rāst [16b1] yalawaç.

42 Ançada aydı atasınḳa: ey atam, nelük (2) tapnur sen añgar kim eşitmez hem körmez hem (3) asıġ ḳılmaz séndin nerse.

43 Ey atam men [17a1] bütünlü[ki]n keldi mañga biligdin ol kim (2) kelmedi sañga, uḍġıl mañga köndüreyin séni yolḳa (3) köni.

44 Ey atam tapmaġıl yekni, [17b1] bütünlükin yek erür rūzī bérgenge (2) muḫālif.

45 Ey atam, men ḳorḳar-men (3) kim tegse sañga ḳın üküş raḥmetlig Tañgrıdın, [18a1] bolur sen yekke dōst.

46 (2) Aydı tilemegli mü sen meninĝ Tanĝrılarımdın (3) ey İbrāhīm, eger yıġılmasang [18b1] sürgey men séni, kesilgil méndin kéçke tegi.

47 (2) Aydı: esenlik seninĝ üze, yarlıḳatu tilegem séni (3) İḍimdin, ol erür manĝa raḥim.

48 [19a1] Bir sınĝardın turur men sizdin, ünder sizler anı Tanĝrı- (2) -da aḍın hem ündeyür men İḍimni, bolġay kim bolmaġay men İḍimni ündemek birle bed-baḫt.

49 Ḳaçan kim ḳitti erse bir sınĝardın olar ol kim tapnurlar anĝar Tanĝrıda aḍın, bérdimiz anĝar İsḥāḳnı (3) hem Yaᶜḳūbnı, ḳamuġnı ḳıldımız [19b1] yalawaç.

50 Hem bérdimiz biz olarḳa raḥmetimizdin (2) hem ḳıldımız olarnı key ögdilik (3) yüksek.

51 Yād ḳılġıl bitig içinde [20a1] Mūsānı, ol erdi ḳatıḳsız (2) erür ḫāṣ yalavaç.

52 Ündedimiz anı (3) ṭūr taġ yanıdın saġ ḳolça, [20b1] yaġuttımız anı münācātḳa.

53 Hem bérdimiz (2) anĝar raḥmetimizdin ḳarındaşı Hārūnnı (3) yalawaç.

54 Yād ḳılġıl bitig içinde İsmāᶜīlni, [21a1] ol erür vaᶜdesi köni, erür (2) ḫāṣ yalawaç.

55 Fermānlayur erdi boḍnıḳa (3) namāznı hem zekātnı, erdi İḍi üskinde [21b1] taplanmış.

56 Yād ḳılġıl bitig içinde (2) İdrīsni ol erür rāst, peyġāmber.

57 (3) Kötürdimiz anı yüksek orunḳa.

58 Bu ögür [22a1] anlar kim niᶜmet bérdi Tanĝrı olar üze (2) peyġāmberlerdin hem Ādem ᶜayāllarındın (3) hem ol kişilerdin kim kötürdimiz Nūḥ birle hem[99] [22b1] İbrāhīm ᶜayāllarındın hem Yaᶜḳūb ᶜayāllarındın hem anlardın kim (2) köndürdimiz hem üḍürdimiz, ḳaçan oḳınsa (3) olar üze raḥmānnıĝ āyātları tüşerler [23a1] yüknü hem yıġlayu.

59 Soniĝ ḳaldı anlarda (2) kiḍin ésiz, ḳoḍtılar (3) namāznı hem uḍtılar ten tilekleringe, [23b1] kiḍin tüşerler yā körgeyler ġayy atlıġ tamuġḳa.

60 Meger kim (2) tevbe itse hem bitse hem ḳılsa eḍgü iş (3) bu ögür kigrülürler uştmaḫḳa [24a1] küç ḳılınmazlar nerse.

61 Turġu uştmaḫlar (2) ol kim vaᶜde ḳıldı Tanĝrı ḳullarınĝa (3) belgüsüzin yaᶜnī ġaybın, Ol Tanĝrı erür anınĝ vaᶜdesi kelinmiş.

[99] 22b1'de mükerrer.

62 [24b1] Eşitmezler anıng içinde kerekmez söz meger selām (2) anlarḳa turur rüzileri anıng içinde erte hem kéçe.

63 (3) Ol uştmaḥ ol kim mīrāṣ bérür-miz [25a1] ḳullarımızdın kim bolsa saḳnuḳ.

64 (2) İnmez-miz meger seniṅg İḍiṅg fermānı birle, aṅgar turur (3) ol ḳim biziṅg ḳatımızda turur, ol ḳim bizing songımızda turur, [25b1] ol kim anıng arasında turur, ermez seniṅg İḍiṅg (2) unutġan.

65 Kökler İḍisi hem yerler İḍisi, (3) ol kim ol iki ara turur tapġıl aṅgar, sergil [26a1] aṅgar sunmaḳlıḳḳa, hiç bilür mü sen aṅgar ataşıḳ.

66 (2) Ayurlar ādemī: ḳaçan ölse-miz (3) kiḍin çıḳarlur-miz tirig bolup.

67 Yād [26b1] ḳılmadı mu ādemī kim biz törüttimiz anı, (2) anda burun ermez erdi nerse.

68 (3) Seniṅg İḍiṅg ḥaḳḳı, térgey-ımız olarnı yeklerni me [27a1] yana ḥāźır ḳılur-miz olarnı tamuġ yöresinge (2) çöküp.

69 Yana çıḳarġay-miz tegme (3) boḍundın ḳayuları ḳatıġraḳ raḥmān üze [27b1] boynaġuluḳındın.

70 Yana biz bilgenrek-miz anlarnı kim (2) olar sezā erür aṅgar kirmekke.

71 Kimerse yoḳ sizdin (3) meger kirigli aṅgar, erür seniṅg İḍiṅg üze [28a1] vācib ḥükm ḳılınmış.

72 Yana ḳutġarur-miz anlarnı kim (2) saḳındılar, ḳoḍar-miz ẓālimlerni anıng içinde (3) tizin yüknüp.

73 Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız [28b1] belgülüg aydılar anlar kim tandılar, anlarḳa kim (2) bittiler iki ögürde ḳayusı eḍgürek aḍaḳın turmaḳ (3) taḳı körklügrek orunluġ.

74 Neçeni yoḳattımız [29a1] olarda aşnu körklügrek boḍundın éw tonındın, (2) egin tonındın.

75 Ayġıl kim kim bolsa yolsuzluḳ (3) içinde ḳoḍu bérgey anı yarlıḳaġan Taṅgrı, [29b1] yolsuzluḳ, ançaḳa tegi ḳaçan körseler ol kim vaᶜde ḳılnurlar (2) azu ḳın azu ḳıyāmet (3) her-āyine bilürler anı kim ol yawuzraḳ orunluġ, [30a1] żaᶜifraḳ sülüg.

76 Arturur Taṅgrı (2) anlarḳa kim köni yolḳa köndiler köni yolnı, körklüg bāḳiler (3) yaᶜnī béş namāz eḍgürek İḍiṅg üskinde [30b1] yanutın hem eḍgürek asıġdın.

77 Ne körer sen anı kim (2) tandı bizing belgülerimizke hem aydı: bérlür-miz māl (3) hem oġul ḳız.

78 Kördi mü ol ġaybnı azu tuttı mu [31a1] yarlıḳaġan Taṅgrı üskinde ᶜahd.

79 Andag ermez her-āyine bitir-miz (2) anı kim aytur ve meded bérür-miz angar kındın (3) meded bérmek.

80 Alur-miz andın anı kim aytur takı kelür bizke [31b1] yangluz.

81 Hem tuttılar Tangrıda adın (2) Tangrılar, bolsun üçün anlarka ᶜizzet.

82 Andag ermez (3) her-āyine tanarlar anlarnıng tapunmakları hem bolurlar [32a1] olar üze oḫşamagan.

83 Körmeding mü biz ıdtımız (2) yeklerni kāfirler üze, (3) tepretür anlarnı tepretmek.

84 Yime ẃnıegil olar üze [32b1] bütünlükin sayur-miz olarnı.

85 Ol kün térer-miz (2) saknuklarnı yarlıkagan İdi tapa atlandurup.

86 (3) Hem sürer-miz yazukluglarnı tamug [33a1] tapa suwsamışlar.

87 Erklig bolmazlar (2) şefāᶜatka meger ol kim tuttı erse Tangrı (3) üskinde bıçıg.

88 Ayurlar: tuttı [33b1] üküş raḥmetlig oġul kız.

89 Bütünlükin keldingiz néerse (2) tang iş.

90 Tileyür kökler kim yarılsa (3) andın hem yarlur yer, tüşer [34a1] tağlar sınıp.

91 Anıng üçün kim okıdılar Tangrını (2) oġul kız.

92 Kerekmez Tangrıka kim tutsa (3) oġul kız.

93 Yok ol kamug kim kökler [34b1] içindeki hem yerler içindeki meger kelgü Tangrıka (2) kul bolup.

94 Bütünlükin bildi olarnı hem sadı olarnı (3) samak.

95 Kamuglarnı keligli angar kıyāmet küninde [35a1] yangluz.

96 Anlar kim bittiler (2) kıldılar edgü işler, kılur her-āyine (3) olarka Tangrı dōstluk.

97 Bütünlükin āsān kıldımız anı [35b1] sening tiling birle müjde bérmek üçün angar saknuklarka, (2) korkutgay sen tép anı boḍunlarnı, katıg daᶜviçi boḍunlar.

98 Neçe (3) yokattımız anlarda burun boḍundın, hiç [36a1] körer mü sen olardın kimerseni azu (2) eştür mü sen olarda ün.

31

20
SŪRETÜ ṬĀHĀ

[36b1]
Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳagan.

1 (2) Bu sūre ḥaḳḳı kim.

2 İndürmedimiz sening üze Ḳur'ānnı (3) emgek üçün sanga.

3 Meger pend bérmek angar kim ḳorḳsa.

4 [37a1] İndürmek andın kim törütti yerni, yüksek (2) köklerni.

5 Tangrı taḥt üze (3) erklig erür.

6 Angar turur ol kim kökler içinde [37b1] ol kim yer içinde turur hem ol iki arasında (2) hem ol kim yer astında turur.

7 Eger āşkāre ḳılsang (3) aymaḳnı ol bilür sırnı hem örtüglügrekni.

8 [38a1] Tangrı Tangrı yoḳ meger ol angar turur körklüg atlar.

9 (2) Hiç keldi mü sanga Mūsā yalawaç sözi.

10 (3) Ançada kim kördi otnı aydı boḍnıḳa: [38b1] dereng ḳılınglar, men kördüm ot, bolġay kim (2) keldürgem sizke andın bir pāre ot azu bulġay men (3) ot üze köni yol.

11 Ḳaçan keldi erse angar [39a1] ündenildi: ey Mūsā,

12 men men sening İḍing, (2) suçulġıl iki na^{c}leynningni, sen özde (3) arıġ Ṭuvā atlıġ.

13 Men üḍürdüm séni, [39b1] eşitgil ol kim yarlıġ ıḍlur.

14 Her-āyine men men, Tangrı (2) Tangrı yoḳ meger men, tapınġıl manga hem aḍaḳın ḳılġıl (3) namāznı mening yādım üçün.

15 Bütünlükin ḳıyāmet [40a1] kelgü érür, tiledim kim yaşurayın yanut bérilgü üçün ḳamuġ (2) et-öz, ol kim ^{c}amel ḳılur.

16 Yıġmasun séni (3) andın ol kim bitmez angar, uḍtı [40b1] ten tilekinge, helāk bolsa sen.

17 Né ol, ol anıng saġ elginde (2) ey Mūsā.

18 Aydı: ol menim tayaḳım turur, (3) tayanur men anıng üze hem yapurġaḳ çalar men anıng birle, ḳoy- [41a1] -larım üze hem manga anıng içinde ḥācetler öngin turur.

19 (2) Aydı: atġıl anı ey Mūsā.

20 Attı anı, (3) ançada ol yılan boldı yügrügli.

21 Aydı: [41b1] tutġıl anı ḳorḳmaġıl, ewrer-miz anı (2) evvelḳı şüretinge.

22 Yaġuḳ életgil elgingni (3) ḳolutḳıng tapa, çıḳsun üçün ürüng [42a1] yawuzsuz ya^{c}ni āyetsiz aḍın.

23 (2) Körkite hem sanga bizing nişānlarımızdın uluġraḳ.

24 (3) Barġıl Fir^{c}avn tapa ol boynaġuluḳ ḳıldı.

25 [42b1] Aydı: ey İḍim, aça bérgil mening kögsümni ya^{c}nī köngülümni.

26 (2) Hem āsān ḳılġıl manga işimni.

27 Yeşe bérgil (3) baġnı tilimdin,

28 uḳsunlar üçün [43a1] sözümni.

29 Ḳılġıl mangar yārīçi (2) boḍnumdın.

30 Hārünnı ḳarındaşım.

31 Ḳawī ḳılġıl (3) anıng birle arḳamnı.

32 Ortaḳ ḳılġıl anı işim içinde.

33 Tesbīḥ [43b1] ḳılalıng tép séni üküş.

34 Yād ḳılalıng tép séni (2) üküş.

35 Her-āyine kim sen erür sen bizni körgen.

36 (3) Aydı: bütünlükin bérilding sen tilekingni ey Mūsā.

37 [44a1] Bütünlükin minnet ḳıldımız sening üze bir yolı taḳı.

38 (2) Ançada işāret ḳıldımız sening anangḳa ol kim işāret ḳılnur.

39 (3) Kim atġıl anı tābūt içinge taḳı atġıl anı [44b1] deryā içinge, atsun anı deryā ḳıraġınga, (2) alsun anı mening yaġım hem anıng yaġısı, (3) kemiştim sening üze sewüglük méndin, [45a1] ḳılmaḳ üçün mening barım üze.

40 Ançada yorıyur (2) ḳız ḳarındaşıŋ, aytur: hïç yolçılayın mu sizni (3) ol kimerse üze kim pezirleyür anı, yandurdumız séni [45b1] anaŋḳa yarusın tép anıŋ közi, ḳaḍġurmasun tép, (2) öldürdüŋ bir et-özni taḳı ḳutġardımız séni ḳaḍġu (3) yémekdin, sınadımız séni sınamaḳ, dereng ḳıldıŋ [46a1] yıllar Medine boḍnı içinde yana keldiŋ (2) ḥükm üze ey yalawaç.

41 Üḍürdimiz séni (3) özüm üçün.

42 Barġıl sen hem ḳarındaşıŋ [46b1] meniŋ nişānlarım birle, süstluḳ ḳılmaŋlar mening yādım içinde.

43 (2) Barıŋlar ikegü Fir^{c}avn tapa, ol yolsuzluḳ ḳıldı hem boynaġuluḳ ḳıldı.

44 (3) Aytıŋlar ikegü aŋgar yaḫşı aytıḳ söz yumşaḳ, bolġay kim ol [47a1] pend alınġay yā ḳorḳġay.

45 Aydılar: İḍimiz, (2) biz ḳorḳar-mız ḥaddin keçse biziŋ üze (3) azu boynaġuluḳ ḳılsa.

46 Aydı: ḳorḳmaŋlar, [47b1] her-āyine men siziŋ birle men, eştür men hem körer men.

47 (2) Keliŋler aŋgar aytıŋlar: biz iḍiŋniŋ iki yalawaçı-mız, (3) ıḍġıl biziŋ birle Ya^{c}ḳūb oġlanlarını, [48a1] ḳmamaġıl olarnı. Bütünlükin keldimiz sanga nişān birle (2) İḍiŋdin taḳı selāmetlıḳ ol kişi üze kim (3) uḍsa köni yolḳa.

48 Biz bütünlükin vaḥy ḳılındı bizke, [48b1] bütünlükin ḳın ol kişi üze kim yalġan tutsa hem yüz ewürse.

49 (2) Aydı: kim ol siziŋ İḍiŋiz ey Mūsā?

50 (3) Aydı: İḍimiz ol turur kim bérdi ḳamuġ neŋni [49a1] anıŋ yaratmaḳı yana köndürdi.

51 Aydı: né ol (2) evvelḳı keçmişler ḥāli?

52 Aydı: anıŋ biligi İḍim (3) üskinde bitig içinde, ḳışmaz meniŋ İḍim hem [49b1] unıtmaz.

53 Ol kim ḳıldı sizke yerni (2) béşik hem ḳigürdi sizlerni anıŋ içinde yollar, (3) hem ıḍtı kökdin suw, çıḳardımız [50a1] anıŋ birle cüftler otlardın aḍın aḍın.

54 (2) Yéŋler, otġarıŋlar yılḳılarıŋızını, (3) bütünlükin anıŋ içinde nişānlar ^{c}aḳl iḍileringe.

55 [50b1] Andın törüttimiz sizni hem anıŋ içinge, ewrer-miz sizni (2) hem andın çıḳarur-miz sizni aḍın yolı.

56 (3) Çın-oḳ körkittimiz āyātlarımızını ḳamuġını, [51a1] yalġan tuttı hem unamadı.

57 Aydı: keldiŋ mü bizke (2) çıḳarġuŋ üçün bizni öz yerimizdin (3) sihriŋ birle, ey Mūsā?

58 Ḳeldürge-miz ök saña [51b1] cādūluḳnı, anıŋ teg ḳılġıl biziŋ ara (2) hem siziŋ ara bir vaᶜde, ḫilāf ḳılmaġalım aŋa biz (3) hem sen, tüz yerke.

59 Aydı: [52a1] siziŋ vaᶜdeŋiz ᶜīd küni turur kim (2) térilse boḍun / ögür ḳuşluḳ öḍinde.

60 Yüz ewürdi (3) bu kāfir, térdi yawuz étigi / ḥilesi [52b1] yana keldi.

61 Aydı olarḳa Mūsā: ḳatıġlıḳ sizke, (2) ḳoşmaŋgla Taŋrı üze yalġannı, yoḳaltġay sizni (3) ḳın birle, çın-oḳ nevmid boldı kim kim yalġan ḳoşsa.

62 [53a1] Tartışıḳ ḳıldılar işleriniŋ arasında, (2) yaşurdılar rāznı.

63 Aydılar: bütünlükin (3) bu iki cādūlar tururlar, tileyürler kim[100] [53b1] çıḳarsalar sizni yeriŋizdin sihrleri birle, (2) kiterseler yoluŋızda keçigli.

64 (3) Tériŋler öz étigleriŋizni yana keliŋler [54a1] ṣafḳa, çın-oḳ ḳurtuldı bu kün kim üstün kelse.

65 (2) Aydılar: ey Mūsā yā kemşür mü sen (3) azu kim bolsa-miz evvelḳı kemişgen teg?

66 [54b1] Aydı: kendü kemişiŋler, ançada yipleri (2) hem tayaḳları ḫayāl körnür aŋar sihr- (3) -lerindin kim her-āyine ol yügrür.

67 Kizledi özi [55a1] içinde ḳorḳunç, yalawaç.

68 Aydımız: (2) ḳorḳmaġıl sen sen yüksekrek.

69 Atġıl (3) ol kim seniŋ[101] saġ elgiŋde[102] turur, siŋgürsün anı kim ḳıldılar, bütünlükin anı kim ḳıldılar [55b1] cādūnıŋ étigi / alı, ḳurtulmaz cādū (2) ḳayu yerde kim kelse.

70 Kemşildiler cādūlar secde ḳılıġlılar, (3) aydılar: bittimiz Hārūn, Mūsā iḍisiŋe.

71 [56a1] Aydı: bittüŋüz mü aŋar destūr bérmezde aşnu (2) sizke, ol uluġuŋuz turur ol ḳim ögretti sizke (3) cādūluḳnı, kesgey men ök eliglériŋizni [56b1] hem aḍaḳlarıŋızını ḫilāfdın, asġay men ök sizni (2) ḫurmā tüpleriŋe, bilgey siz ök (3) ḳayumız ḳatıġraḳ ḳın birle bāḳiraḳ.

---

100 *kim* 53b1'de mükerrer.

101 m: *anıŋ*.

102 m: *elginde*.

72 Aydılar: [57a1] her-āyine üdürmegey-miz séni anıng üze kim keldi bizke belgülüglerdin, (2) ol kim törütti bizni, ḫükm ḳılġıl ol kim sen (3) ḫükm ḳılıġlı sen, bütünlükin ḫükm ḳılur sen bu yaḳın tiriglik [57b1] içinde.

73 Biz kirtgündümiz idimizke yarlıḳamaḳ üçün bizni (2) ḫaṭālarımızını, ol kim küçin tuttung bizni anıng üze (3) siḥrdin, Tangrı yaḫşıraḳ turur hem bāḳi.

74 [58a1] Her-āyine ol kim kelse idisinge yazuḳluġ bolup bütünlükin (2) angar turur tamuġ otı, ölmez anıng içinde hem tirilmez.

75 Kim kim kelse angar kirtgünüp çın-oḳ ḳıldı [58b1] eḍgülükler, bu ögür olarḳa turur dereceler (2) yüksek.

76 Ulaşu turġu uştmaḥlar, aḳar (3) astında arıḳlar, cāvidāneler [59a1] anın içinde, ol ol kişining yanutı turur kim arıdı.
77 (2) Çın-oḳ yarlıġ ıḍtımız Mūsāḳa kim (3) eltgil ḳullarımnı tünle, urġıl olarḳa [59b1] yol deryā içinde ḳuruġ, ḳorḳmaġay sen (2) yetmekdin ḳaḍġurmaġay sen.

78 Uḍu keldi anlarḳa (3) bu melᶜün süleri birle, örtti olarnı deryā- [60a1] -dın, ol kim örtti olarnı.

79 Ḳışurdı bu kāfir (2) boḍnını, köndürmedi.

80 Ey Yaᶜḳūb oġlanları, (3) bütünlükin ḳutġardımız sizni yaġınġızdın [60b1] hem vaᶜde ḳıldımız sizke Ṭūr tağının (2) ong yanından, ıḍtımız sizing üze yandaḳ şekeri (3) hem buldurçın etini.

81 Yéngler arıġlardın [61a1] ol kim rūzi bérdimiz sizke, ḥaddin keçmengler anıng içinde, (2) tüşer sizing üze mening öwkem, kimke (3) tüşse anıng üze mening öwkem çın-oḳ [61b1] tüşti ök.

82 Men üküş örtgen men kim ki yansa (2) bitse hem ḳılsa eḍgülük yana köni yolḳa könse.

83 (3) Né éwdürdi séni boḍnungdın ey [62a1] Mūsā?

84 Aydı: olar uş mening izim üze tururlar, (2) éwdüm sangar ey mening idim, ḫoşnūd bolġıl.

85 (3) Aydı: biz çın-oḳ sınadımız boḍnungnı [62b1] sénde kiḍin, ḳışurdı olarnı bu melᶜün.

86 (2) Yandı yalawaç boḍnıḳa (3) öwkelig, ḳaḍġuluḳ, aydı: ey boḍnum [63a1] vaᶜde bérmedi mü sizke Iḍingiz, vaᶜde (2) körklüg, uzadı mu sizing üze (3) bıçıġ azu tiledingiz mü kim tüşse [63b1] sizing üze öwke Iḍingizdin, (2) ḫilāf ḳıldıngız mening vaᶜdemḳa.

87 Aydılar: (3) ḫilāf ḳılmadımız sening vaᶜdengḳa erkimizçe, [64a1] ançası bar kötürdimiz yüklerni boḍun (2) bezekindin, ata bérdimiz anı, mundaġuḳ (3) attı Sāmirī melᶜün.

88 Çıḳardı olarḳa [64b1] buzaġu ten, aŋgar ün ḳılmaḳ. (2) Aydılar: bu sizińg Tangrıŋgız hem Müsā Tangrısı, (3) unıttı.

89 Körmezler mü kim her-āyine yandurmaz [65a1] olarḳa söz hem erklig bolmaz olarḳa ziyān ḳılmaḳ (2) ap asıġḳa.

90 Çın-oḳ aydı olarḳa Hārūn (3) anda aşnu: ey boḍnum bütünlükin sınandıŋgız anıŋg birle, [65b1] bütünlükin İḍingiz üküş raḥmetlig, uḍuŋg maŋga (2) hem boyun suŋg mening fermānımḳa.

91 Aydılar: hem tepremez-miz (3) anıŋg üze turu ḳalġay-miz yaŋġınça bizke[103] [66a1] Müsā.

92 Aydı: ey Hārūn né (2) yıġdı séni, ançada körüŋg olarnı kim ḳıştılar.

93 Uḍmadıŋg maŋga (3) ḫilāf mu ḳıldıŋg meniŋg fermānımḳa.

94 Aydı: ey anam oġlı, [66b1] tutmaġıl saḳalımnı hem başımnı, bütünlükin (2) ḳorḳdum aysa men aḍrılmaḳlıḳ Ya'ḳūb oġlanları üze, (3) küḍezmediŋg mening sözümni.

95 Aydı: né ol tilekiŋg [67a1] ey Sāmirī?

96 Aydı mel'ūn: kördüm ol kim (2) körmediler anı, aldımız bir awuç toprak (3) yalawaç izindin, attımız anı, mundaġuḳ [67b1] bezedi méni et-özüm.

97 Aydı: barġıl, (2) bütünlükin saŋga tiriglik içinde aysa sen: (3) yaḳmaḳ yoḳ, bütünlükin saŋga turur va'ḍe [68a1] ḫilāf ḳılınmaġay sen aŋga, baḳġıl seniŋ Tangrıŋga (2) ol kim ulanmış erdiŋ anıŋ üze turmış, (3) her-āyine köyreliŋ anı yana sawuralıŋ anı tengiz [68b1] içinde sawurmaḳ.

98 Bütünlükin siziŋg Tangrıŋgız ol Tangrı ol kim (2) Tangrı yoḳ meger ol tegdi ḳamuġ neŋ üze (3) bilmekin.

99 Mundaġuḳ ḳıṣṣa ḳılur-miz seniŋg üze [69a1] ḫaberlerin ol kim üze keçmişinde, çın-oḳ (2) biz bérdimiz saŋga bizing üskümizde yād ḳılmaḳ.

100 Kim kim yüz ewürse (3) andın her-āyine ol kötrür ḳıyāmet küninde [69b1] yazuḳ yükini.

101 Cāvidānele anıŋg içinde, yawuz olarḳa (2) ḳopmaḳ küninde yük.

102 Ol kün kim (3) ürlür borġu içiŋge, térer-miz yazuḳluġlarnı, [70a1] ol kün çaḳır közlügler.

103 Yaşru sözlegeyler bir ikindi (2) dereng ḳılmadıŋgız meger on kün.

---

[103] *bizke* 66a1'de mükerrer.

104 Biz bilgenrek-miz (3) ol kim ayurlar, ançada aytur uluġları [70b1] yol birle: dereng ḳılmadıngız meger bir kün.

105 Sorarlar sanga (2) tağlardın, aygıl: eskegey anı (3) mening İdim, eskemek.

106 Ḳoḍar anı yazı[104], [85a1] tüp tüz.

107 Körmez sen anıng içinde egri (2) ap yime ḳol ḳaş[105].

108 Ol kün uḍarlar (3) ündegüçike, egrilik yoḳ angar, öçgey [85b1] ünler rūzī bérgenke, eşitmez sen meger (2) uḳulmaz ün.

109 Ol kün asıġ étmez şefā[c]at (3) meger ol kim destūr bérdi angar üküş raḥmetlig, taplasa [86a1] angar sözni.

110 Bilür ol kim utrularında turur (2) ol kim songlarında turur, ḳapsamaġaylar (3) anı bilmekin.

111 Uçuzluḳ ḳıldı yüzler [86b1] tutaşı tirigke, bütünlükin nevmīd boldı kim kötürse özün (2) küç ḳılmaḳ.

112 Kim kim ḳılsa eḍgülüklerdin (3) ol mü[ɔ]min erse pes ḳorḳmaz küç ḳılmaḳda [87a1] ap yime eksütmekde.

113 Mundaġuḳ ıḍtımız anı (2) Ḳur[ɔ]ānnı tāzīçe[106], ewürdimiz anıng içinde (3) ḳorḳutmaḳdın, bolġay kim olar ḳorḳḳalar [87b1] azu yangı bolġay olarḳa yād ḳılmaḳ.

114 Uluġ erür Tangrı[107] (2) erklig, sezā, éwmegil Ḳur[ɔ]ān birle (3) ḳażā ḳılınmazda burun sanga anıng yarlıġı, [88a1] aygıl: ey İdim, arturġıl manga bilmekni.

115 Çın-oḳ [c]ahd ḳıldımız (2) Ādemḳa anda burun, unıttı, yime (3) bulmadımız angar oġramaḳnı.

116 Ançada aydımız: [88b1] feriştelerke: secde ḳılıng Ādemḳa, secde ḳıldılar (2) meger mel[c]ūn unamadı.

117 Aydımız: ey Ādem (3) her-āyine bu yaġı erür sanga hem sening cüftünge, [89a1] çıḳarmasun-a sizni uştmaḥdın, emgegey sen.

118 (2) Bütünlükin sanga ol, açmaġay sen anıng içinde hem (3) yalıng bolmaġay sen.

---

[104] 20:106. ayetten 71a1'de 39:33. ayete atlanmış. 20:106. ayete kaldığı yerden aynı cildin 85a1'de devam edilmiş.

[105] m: *ḳoldaş*.

[106] m: *tāzinçe*.

[107] *Tangrı* 87b2'de mükerrer.

119 Her-āyine sen suwsamaġay sen anıng içinde [89b1] hem isinmegey sen.

120 Vesvese ḳıldı angar yek, (2) aydı: ey Ādem nek yolçılayın mu séni cāvidānelıḳ (3) yıġaçı üze hem mülk üze alḳıngusuz.

121 Yédiler ikegü [90a1] andın, belgürdi olarḳa anlarnıng uwut yerleri, (2) yapışturu āġāzladılar ol iki üze (3) uştmaḥ yapraḳından, ḫilāf ḳıldı Ādem İḍisinge, [90b1] yolsuz boldı.

122 Yana üḍürdi anı İḍisi, tevbe bérdi anıng üze (2) köndürdi.

123 Aydı: ining ikegü andın (3) ḳamuġ amarıngız amarıge yaġı ol, [91a1] eger kelse sizlerke méndin köni yol kim kim (2) uḍsa mening aymışım yolḳa azmaz hem bedbaḫt bolmaz.

124 (3) Kim kim yüz ewürse mening yādımdın [91b1] bütünlükin angar turur tiriglik tar, ḳoparġay-miz anı (2) ḳıyāmet kün ḳaraġu.

125 Ayġay: İḍim, nelük (3) térding méni / ḳopardıng méni ḳaraġu, çın-oḳ men erdim körgen.

126 [92a1] Aydı: mundaġuḳ keldi sanga bizing nişānlarımız, unıttıng sen anı (2) mundaġuḳ bu kün unutulur sen.

127 Mundaġuḳ (3) yanut bérür-miz kim kim ḫaddin keçse taḳı kirtgünmese [92b1] İḍisi nişānlarınga song sarāy ḳını (2) ḳatıġraḳ hem bāḳiraḳ.

128 Yime yol körkitmez mü olarḳa neçe (3) yoḳattımız anlarda burun boḍunlardın kim yoriyurlar[108].

32

27
SŪRETÜ'N-NEML

60 ... [1a1] indürdi sizke kökdin suw, [1b1] ündürdimiz anıng birle büstānlar körk (2) iḍisi, bolmaz sizke ündürse sizler (3) yıġaçlarını, Tangrı mu bar Tangrı birle, kendü ...[109]

71[110] *... ḳaçan ol bu vaᶜde eger çın erse sizler?*

---

[108] 31. cilt 92b'de bitiyor.

[109] 27:60.ayetten 2a1'de 27:91. ayete atlanmış.

[110] İtalikle yazılan bu kısım metnin Rylands nüshasında yer almamaktadır. Dublin, Chestery Beatty Kitaplığı 55 no'lu fragmentte bulanan 71-74. ayetlerin çevriyazısı Eckmann'm

72 Aygıl: bolgay kim bolsa mün̂geşmiş sizke amarı ol kim ewdürür sizler.

73 Bütünlükin sen̂iñ id̂iñ faẓl yaᶜnî artuḳlıḳ id̂isi boḍun üze, ançası bar üküşleri şükr ḳılmazlar.

74 Bütünlükin sen̂iñ İd̂iñ ...
91 ... [2a1] ḥarām ḳıldı anı, an̂gar ol ḳamuġ nerse, fermānlandım (2) kim bolsam müslimlerdin.

92 K̂im (3) oḳısa men Ḳurᵓānnı, kim kim köndi erse [2b1] bütünlükin köner özin̂ge, kim kim (2) azsa aygıl: bütünlükin men ḳorḳutuğlılardın men.

93 (3) Aygıl şükr ol Tan̂grıḳa, munu körkitgey sizlerke belgülerini, [3a1] bilgey sizler anı, ermez sen̂iñ İd̂iñ ġāfil osal, (2) andın kim ḳılurlar.

32

28
SŪRETU[111]

[3b1]
Başladım Tan̂grı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Bir ḳısm erür.

2 Ol belgülüg bitig nişānları.

3 (3) Oḳıyur-mız sen̂iñ üze Mūsā ḫaberindin [4a1] ve Firᶜavn ḫaberindin, könilik birle kirtgüngen boḍunḳa.

4 (2) Bütünlükin bu kāfir uluġluḳ ḳıldı yer içinde, ḳıldı (3) an̂ıñ boḍnını ögür ögür, küçsüz tutar erdi bir ögürni [4b1] olardın, boġuzlayur erdi erkek oġlanlarını, tirig ḳoḍar erdi (2) uraġutlarını, ol erdi artaḳ işliglerdin.

5 (3) Tileyür men kim minnet ḳılsa-mız anlar üze kim [5a1] küçsüz tutuldılar yer içinde taḳı ḳılsa-mız olarnı (2) başçılar taḳı ḳılsa-mız mirāş alġanlar.

çalışmasından alınmıştır: "Two Fragments of a Koran Manuscript with Interlinear Persian and Turkic Translations", *Central Asiatic Journal* XIII, Wiesbaden 1969, s. 289. Yalnız bu yazıda ayet numaraları 27:73-75 olarak belirtilmiştir.

[111] 28. Kasas suresi metinde 1. ayetteki harflerle adlandırılmıştır.

6 (3) Ornattımız anlarnı yer içinde, körkitgey-miz Fir^{c}avnḳa [5b1] Hāmānnı, yana ol ikining sülerini olardın, (2) ol kim saḳlanur erdiler.

7 Uḳturdımız (3) Mūsā anasınḳa kim emüzgil tép anı [6a1] ḳaçan ḳorḳsang anıng üze atġıl anı deryā (2) içinge, ḳorḳmaġıl, ḳadġurmaġıl, biz (3) yandruġlı-miz sanga, taḳı ḳılıġlı-miz anı [6b1] yalawaçlardın.

8 Ketürdi anı Fir^{c}avn (2) boḍnı bolsa üçün olarḳa düşman (3) hem ḳadġu, bütünlükin bu kāfir taḳı Hāmān, [7a1] ol ikining süleri erdiler, ḫaṭā ḳılıġlılar.

9 (2) Aydı Fir^{c}avn uraġutı Asiye Ḫatun: mening (3) közüm yaruḳı manga hem sanga, öldürmengler anı [7b1] bolġay kim asıġ ḳılġay bizke azu tutġay-miz anı (2) ^{c}ayāl, olar bilmezler.

10 Boldı (3) Mūsā anasının köngli fārigh ḳadġusuz, bütünlükin belgürtü [8a1] yazdı anı[112], eger anıng könglini (2) berkütmedimiz erse bolġay erdi mü^{3}minlerdin.

11 (3) Aydı ḳız ḳarındaşınga: uḍġıl barġıl anga, kördi anı[113] [8b1] ıraḳdın bilmezler.

12 Ḫarām ḳıldımız anıng üze emüzgenlerni anda (3) burun, aydı: nek yolçılayın mu sizni éw [9a1] boḍnıḳa, pezirleyürler [a]nı sizke, olar angar (2) eḍgü sanganlar.

13 Yandurdımız anı anasıḳa yarusun (3) tép anıng közi, ḳadġurmasun tép, bilsün üçün [9b1] bütünlükin Tangrının va^{c}desi çın turur, ançası bar üküşleri (2) bilmezler.

14 Ḳaçan tegdi erse küçinge ḳırḳ yaşlıġ boldı, (3) bérdimiz angar ḥikmet / könilik hem bilig, [10a1] andaguḳ yanut bérür-miz eḍgü ḳılıḳlılarḳa.

15 (2) Kirdi kendke ġaflet vaḳti (3) üze ap osallıḳ üze anıng boḍnından, buldı [10b1] anıng içinde iki er tokşurlar, bu (2) anıng ögürindin erür yana bu anıng yaġısından erür, (3) feryād tiledi andın ol kim anıng ögürindin, [11a1] anıng üze kim düşmanıdın erür, (2) yuḍruḳladı anı Mūsā öldürdi, (3) amng üze aydı: bu yek işindin [11b1] erür, ol yaġı, ol yolsuz ḳılıġlı (2) belgülüg.

16 Aydı: ey İḍim, men küç éttim (3) öz özümke, yarlıḳaġıl méni, yarlıḳadı anı, [12a1] bütünlükin Ol küsüş ulaşu yarlıḳaġan ol.

17 (2) Aydı: ey İḍim, anıng birle kim eḍgülük ḳıldı mening üze, hergiz (3) bolmaġam yāriçi yazuḳluġlarḳa.

18 [12b1] Boldı / ḳoptı erte kend içinde ḳorḳuġlı, (2) köz tutar, ançada ol kim yārī tiledi andın (3) tün, mungadıp ḳutġaru ḳolar anı, aydı [13a1] angar Mūsā: sen yolsuz sen belgülüg.

---

[112] *anı* mükerrer.

[113] *anı* 8b1'de mükerrer.

19 (2) Ḳaçan kim tiledi erse kim tutup yapuşsa aŋgar kim (3) ol yaġı, ol ikike aydı: ey Mūsā, [13b1] tileyür mü sen öldürmek méni, neteg kim öldürdüŋ biregüni (2) tünki kün, tilemez sen meger kim bolsa sen (3) boynaġuluḳ ḳılıġlı yer içinde, tilemez sen [14a1] kim bolsa sen eḍgülerdin.

20 (2) Keldi bir er kend ıraḳındın (3) éwer azu yügrür, aydı: ey Müsā, bütünlüḳin bu ögür [14b1] tanşurlar seniŋ üçün öldürmekleri üçün séni, çıḳġıl (2) men saŋga eḍgü saŋganlardın men.

21 (3) Çıḳtı andın ḳorḳa baḳar erdi, aydı: [15a1] ey İḍim, ḳutġarġıl méni küç ḳılıġlı boḍundın.

22 (2) Ḳaçan kim yüzlendi erse Medyen tuşıŋga aydı: (3) bolġay kim İḍim köndürgey méni tüz [15b1] yolḳa.

23 Ḳaçan keldi erse Medyen suwıŋga (2) buldı anıŋ üze bir boḍunnı boḍundın (3) kim içrür erdiler, hem buldı olarda öngin [16a1] iki uraġutnı kim sürerler, ikegü aydı: né ol sizing işiŋgiz? (2) Aydılar: içürmez-miz yandurmaġınça (3) çūpānlar, atamız uluġ awıçḳa turur.

24 [16b1] İçürdi ol ikike yana yandı kölike tapa aydı: (2) ey İḍim, men aŋga kim indrür sen maŋga eḍgülükdin dervişāne.

25 (3) Keldi aŋga ikide biri yorıyur uwtanmaḳ [17a1] üze, aydı: bütünlüḳin atam ündeyür séni (2) yanut bérmek üçün saŋga, anıŋ yanutı kim içürdüŋ bizke. (3) Ḳaçan keldi erse sözledi Mūsā anıŋ üze keçmiş ḳıṣṣalarnı, [17b1] aydı: ḳorḳmaġıl, ḳurtuldunŋ küç ḳılıġlı (2) boḍunlardın.

26 Aydı ikide biri: (3) ey atam, terke tutġıl anı, bütünlüḳin ol terke tuttuḳuŋ [18a1] eḍgürek küçlüg, imin.

27 (2) Aydı: men tiler men kim nikāḥ ḳılsam saŋga bu iki (3) ḳızımda birisini, bu iki kim anıŋ üze terke kirse sen manga, [18b1] sekiz yıl, eger tükel ḳılsaŋ on yıl seniŋ (2) üsküŋde, tilemez men kim düşvār ḳılmaḳımnı (3) seniŋ üze, munu bulġay sen méni eger tilese Taŋrı [19a1] eḍgülerdin.

28 Aydı Mūsā[114]: ol meniŋ ara (2) seniŋ ara, ḳayu vaḳtte kim atanmış öḍ turur ötedim men, (3) teŋde keçrügli artuḳ ḳılıġlı yoḳ meniŋ üze, Taŋrı [19b1] anıŋ üze kim ayur-miz erklig erür.

29 (2) Ḳaçan ötedi erse Mūsā atanmış öḍini (3) bardı boḍnı birle, kördi Ṭūr[115] [20a1] tağı yanında ot, aydı öz boḍnınga: (2) dereng ḳılınglar maŋga men kördüm ot, (3) bolġay kim keldürgem sizke andın ḫaber [20b1] azu bir kesek otdın, bolġay kim (2) isingey sizler.

---

114 m: *Şuʿayb*.

115 *Ṭūr* 20a1'de mükerrer.

30 Ḳaçan keldi erse aŋga ündenildi (3) ḳolnuŋ oŋ yanındın, mübārek [21a1] orun içinde / ḳutluġ orun içinde yıġaçdın (2) kim: ey Müsā men men Taŋrı ᶜālemnüŋ (3) iḍisi.

31 Kim atġıl tayaḳınġnı [21b1] ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg, (2) ewrüldi ḳaḍra yanıġlı songlamadı. Ey (3) Müsā, utru barġıl, ḳorḳmaġıl, sen [22a1] iminlerdin sen.

32 Ḳigürgil elinġni (2) könçüküŋ içinge, çıḳsun ürüŋ yawuz- (3) -suzın, tergil sening tapa ḳanatınġnı [22b1] ḳorḳunçdın, ol iki ḥüccetler ol (2) sening iḍingdin Firᶜavn tapa hem anıŋ boḍnıḳa, (3) olar erürler boḍun, yarlıġdın çıḳıġlı boḍunlar.

33 [23a1] Aydı: ey İḍim, men öldürdüm olardın (2) bir et-öz, ḳorḳar men kim öldürgeyler méni.

34 (3) Ḳadaşım Hārūnnı ol yaruḳraḳ méndin [23b1] tilin, ıḍġıl anı meniŋ birle yārīçi kim (2) könike tutar méni, men ḳorḳar men kim (3) yalġan tutsalar méni.

35 Aydı: munu ḳawī ḳılġatımız seniŋ bilekiŋni [24a1] ḳadaşıŋ birle, ḳılġatımız siz ikike (2) ḥüccet, ulanmaġalar sizke (3) bizing nişānımız birle, siz iki, kim kim uḍsa siz ikike [24b1] yengigililer siz.

36 Ḳaçan kim keldi erse olarḳa Müsā (2) belgülüg muᶜcizātlarımız birle aydılar: ermez (3) bu meger cādüluḳ ḳoşulmış, ap [25a1] eşitmedimiz mum evvelḳı atalarımız içinde.

37 (2) Aydı Müsā: meniŋ İḍim bilgen erür anı kim (3) keldürdi köni yol anıŋ üskindin, kim [25b1] bolsa aŋgar[116] sarāy soŋgı, kim ol (2) ḳurtulmaz küç ḳılıġlılar.

38 Aydı Firᶜavn: (3) ey ögür, bilmedim sizke Taŋrıdın [26a1] ménde aḍın, yaḳġıl manga ey Hāmān balçıḳ (2) üze, ḳılġıl manga ap mening üçün köşk, (3) bolġay kim köz kemişgey men Müsā Taŋrısınga, [26b1] men séznür men anı yalġançılardın.

39 (2) Boynaġuluḳ ḳıldı ol hem anıŋ süleri (3) yer içinde ḥaḳsızın, sézindiler [27a1] olar bizke yandurulmazlar.

40 Tuttumız anı (2) hem sülerini, attımız olarnı teŋiz (3) içinge, baḳġıl neteg boldı ẓālimlerning [27b1] soŋgı.

41 Ḳıldımız olarnı başçılar (2) ündeyürler otḳa ḳopmaḳ küninde, (3) yārī bérilmezler.

42 Uḍturdımız olarḳa bu [28a1] dünyā içinde laᶜnet, ḳopmaḳ (2) küninde olar yıratılmışlardın.

---

116 m: *aŋgar bolur sarāy.*

43 (3) Bütünlükin bérdimiz Müsāḳa bitig [28b1] anda kiḍin kim yoḳattımız evvelkı (2) ögürlerni, körgüler kişilerke, köni yol, (3) yarlıḳamaḳlıḳ, bolġay kim pend alınġaylar.

44 [29a1] Ermez erdiñ kün batsıġ sıñar (2) ançada ḥükm ḳıldımız Müsāḳa bir işni, (3) ermez erdiñ ḥāżırlardın.

45 [29b1] Ançası bar kim biz törüttimiz ögürler (2) uzun boldı olar üze tiriglik, ermez (3) erdiñ turuġlı Medyen boḍnı içinde [30a1] kim oḳısa sen olar üze nişānlarımızını, ançası bar (2) erür-miz ıdıġlılar.

46 Ermez erdiñ Ṯür (3) taġ sıñar ançada ündedimiz, ançası bar yarlıḳamaḳlıḳ [30b1] seniñ Iḍingdin, ḳorḳıtmaḳ üçün boḍunnı ol kim (2) kelmedi olarḳa ḳorḳutġuçıdın sénde öngdin, (3) bolġay kim pend alınsunlar tép.

47 Eger kim [31a1] tegmese olarḳa bir teggüçi ol kim (2) aşundurdı eligleri, ayġatılar: (3) ey Iḍimiz, nelük ıḍmadıñ bizke bir yalawaç [31b1] uḍsa-miz seniñ belgüleriñge, bolsa-miz biz (2) mü'minlerdin.

48 Ḳaçan ḳeldi erse olarḳa sezā (3) bizin üskümizdin, aydılar: nelük bérilmediñ [32a1] anıñ teg kim bérildi Müsā ap (2) tanmadılar mu añar kim bérildi Müsā anda (3) aşnu, aydılar: iki cādülar, belgürdiler [32b1] hem aydılar: biz ḳamuġ kāfirler-miz.

49 (2) Ayġıl: keldüriñ bir bitig Tañrı dergāhındın (3) ol könirek ol ikidin, uḍu béreyin anga [33a1] eger çın erse sizler.

50 Eger (2) icābet ḳılmasalar sañga bilgil (3) bütünlükin uḍarlar hevālarıñga, ḳim ol [33b1] yolsuzraḳ ol kişidin kim uḍtı hevāsınga köni (2) yolsuzın Tañrıdın, bütünlükin Tañrı köndürmes (3) ẓālim boḍunlarnı.

51 Bütünlükin uladımız [34a1] olarḳa aymaḳnı, bolġay kim olar pend tutġaylar.

52 (2) Anlar kim bérdimiz olarḳa bitigni anda burun (3) olar añar kirtgünürler.

53 Ḳaçan oḳınsa [34b1] olar üze [bizin belgülerimiz] ayurlar: büttümiz (2) añar, ol rāst ol Iḍimizdin, biz erdimiz (3) anda aşnu boyun suġlılar.

54 Bu ögür [35a1] bérlürler yanutları iki yolı anın kim (2) serindiler, atarlar eḍgülük birle (3) yawuzluḳnı andın kim rüzi bérdimiz olarḳa hezine ḳılurlar.

55 [35b1] Ḳaçan eşitseler kerekmez sözni yüz ewrerler, (2) andın ayurlar: bizke 'amellerimiz (3) taḳı sizke 'amelleriñgiz, esenlik sizlerning üze, [36a1] tilemez men biligsizlerni.

56 Sen ap (2) köndürmez sen anı kim sewer sen, ançası bar Tañrı (3) köndrür kimni kim tilese, ol bilgenrek ol [36b1] köni yolluġlarnı.

57 Aydılar: eger uḍsa-miz (2) köni yolḳa seninḡ birle ḳaplur-miz yerimiz- (3) -din, ornatmadımız mu olarnı ḥarem yeringe [37a1] ḳorḳunçsuz, térlür aṅgar ḳamuḡ nersenin̄g (2) miveleri, rūzi bizin̄g üskümizdin, ançası bar üküşleri (3) bilmezler.

58 Neçe yoḳattımız uluş- [37b1] -dın [kim] küvezlendi anın̄g tiriglikleri, ol (2) turġu éwleri, turmaduḳ teg olarda kiḍin (3) meger azḳına, erür-miz biz mirāş alıġlılar-miz.

59 [38a1] Ap ermez seninḡ İḍin̄g uluşları helāk ḳılġan (2) ıḍmaġmça uluġraḳında bir yalawaç kim (3) oḳıyurlar olar üze belgülerimizni, ap [38b1] ermez-miz kendlerni yoḳatıġlı meger (2) anın̄g boḍnı ẓālimler.

60 Né kim bérilsen̄giz (3) nersedin, yaḳınraḳ tiriglikninḡ [39a1] inçrütmeki hem anın̄g bezeki, ol kim Taṅgrı üskinde (2) yaḫşıraḳ hem bāḳi ap uḳmaz mu sizler?

61 (3) Ol kişike va^{c}de ḳıldımız, körklüg va^{c}de, [39b1] ol körügli anı, ol kişi teg mü inçründürdimiz anı? (2) Yaḳın tiriglikninḡ inçrütmeki yana (3) ol ḳopmaḳ küninde ḥāżır ḳılınmışlardın.

62 [40a1] Ol kün kim ündeyürler olarnı, aytur: ḳayda ol (2) meninḡ ortaḳlarım? Anlar kim aytur- (3) -lar erdingiz.

63 Ayġaylar anlar kim sezā boldı [40b1] olar üze aymaḳ: ey İḍimiz, bular (2) anlar tururlar kim yolsuz ḳıldı bizni, yolsuz ḳıldımız olarnı, (3) neteg yolsuz boldumız, bizār boldımız saṅga, [41a1] ermediler bizke tapnuġlılar.

64 (2) Aylur: ündeṅgler ortaḳlarıṅgızını. Ündegeler olarnı ap icābet ḳılmaġalar [41b1] olarḳa, körgeler ḳınnı eger anlar (2) könmiş erseler köni yolḳa.

65 Ol kün kim ündeyür olarnı (3) aytur: né neṅg icābet ḳıldıṅgız ıḍılmışlarḳa?

66 [42a1] Ḳaraġu bolur olar üze ḫaberler ol kün (2) olar soruşmaġalar.

67 Emdi kim yansa (3) taḳı bitse, ḳılsa eḍgülük bolġay kim[117] [42b1] bolsa ḳurtulmışlardın.

68 (2) Seninḡ İḍinḡ törütür, né tilese üḍrer, (3) ermez olarḳa üḍürmek, arıġ Taṅgrı [43a1] hem uluġ andın kim ortaḳ ḳatarlar.

69 Seninḡ İḍinḡ (2) bilür anı kim kizleyür köṅgülleri (3) anı kim āşikāra ḳılurlar.

70 Ol Taṅgrı, yoḳ Taṅgrı [43b1] meger ol, aṅgar ol şükr dünyāda (2) hem āḫiretde aṅgar ol, biçmek kesmek aṅgar, (3) yandurulur sizler.

71 Ayġıl: né körer siz eger ḳılsa Taṅgrı ...[118]

---

[117] *kim* 42b1'de mükerrer.

[118] 44a1'de 28:88. ayete atlanmış.

88 ... [44a1] aḍın Tanġrı, Tanġrı yoḳ meger ol, ḳamuġ neng yoḳalıġlı ol (2) meger anıng zātı, angar kesmek, yana angar yandrulur sizler.

32

29
SŪRETÜ ᶜANKEBŪT

[44b1]

Başladım Tanġrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Bu süre ḥaḳḳı.

2 Séznürler [mü] boḍunlar kim ḳoḍulsalar (3) kim aysalar: kirtgündimiz, olar smanmaslar[119].

44 [45a1] Törütti Tanġrı köklerni hem yerlerni (2) könilikin, bütünlükin anıng içinde belgü (3) müᵓminler yaᶜnī bitiglilerke[120].

33

33
SŪRETÜ'L-AḤZĀB

31 ... [1a1] ḳılsa eḍgü iş bérür-miz anga yanutını [1b1] iki yolı taḳı anuttımız angar rüzi tüzün.

32 (2) Ey peyġāmber uraġutları ermez siz biregü teg (3) uraġutlardın, eger saḳınsa sizler [2a1] artuḳluḳ ḳılmang aymaḳ birle, ṭamaᶜ ḳılġay ol kim (2) köngli içre ig ol, aytınglar aymaḳ eḍgü bütün söz.

33 (3) Āhestelik ḳılınglar éwleringiz içinde, taranıp çıḳmanglar [2b1] evvelḳı bilmezlik çıḳmaḳı teg kāfirler, aḍaḳın (2) ḳılıng namāznı, béringler zekātnı, boyun sunglar Tanġrıḳa (3) hem yalawaçınga, anıng üçün tileyür Tanġrı kiterse [3a1] sizdin ᶜaẕābnı, ey peyġāmber éwi boḍnı, (2) arıtsa sizlerni arıtmaḳ.

---

119 45a1'de 29:44. ayete atlanmış.

120 32. cilt 29:44. ayette bitiyor ve 33. cilt 33:31. ayetten başlıyor.

34 Yād ḳılıng̃lar (3) ol kim oḳınur éwleriñgiz içre Tañgrınıng̃ nişānları [3b1] yime bütün söz, Ol Tangrı érür laṭīf (2) bilgen.

35 Boyun bérmiş erenler, boyun bérmiş ḳunçuylar, (3) kirtgünmiş erenler, kirtgünmiş ḳunçuylar, aḍaḳın turġan erenler, [4a1] aḍaḳın turġan tişiler, köni sözlegli erenler, (2) köni sözlegli ḳunçuylar, sergen erenler, (3) sergen tişiler, baş ḳoḍı erenler, [4b1] baş ḳoḍı tişiler, ṣadaḳa bérgen erenler, (2) ṣadaḳa bérgen tişiler, rüze tutġan erenler, rüze tutġan tişiler, (3) ferclerini küḍezgen erenler, ferclerini küḍezgen tişiler, [5a1] yād ḳılġan erenler, Tañgrını üküş yād ḳılġan tişiler, (2) anuttı Tangrı olarḳa yarlıḳamak, yanut (3) uluġ.

36 Kerekmez mü'minḳa yā mü'mineḳa [5b1] ḳaçan ḥükm ḳılsa Tañgrı hem yalavaçı bir iş, (2) bolsa olarḳa üḍürmek işlerindin, (3) kim kim ḥilāf ḳılsa Tañgrıḳa hem yalawaçınga [6a1] bütünlükin ḳıştı, ḳışmaḳ belgülüg.

37 (2) Ançada aytur sen anlarḳa kim ni'met bérdi Tañgrı (3) anıng̃ üze, ni'met bérding̃ sen anıng̃ üze, berḳ tutġıl [6b1] cüftüñgni, ḳorḳġıl Tangrıda, yaşrur sen (2) özüng̃ içinde anı kim Tañgrı belgürtügli ol, ḳorḳar sen (3) boḍundın, Ol Tangrı sezārak kim ḳorḳsa sen anda, [7a1] ḳaçan ötedi erse Zeyd andın ḥācetini (2) cüftlendürdümiz sanga anı, bolmasun tép mü'min- (3) -lerḳa emgek tarlıḳ oġullanmış oġullarnıng [7b1] cüftleri içinde, ḳaçan öteseler olardın (2) ḥācetini taḳı erür Tañgrınıng fermānı ḳılınmış ḳılġu teg.

38 (3) Yoḳ peyġāmber üze emgek azu tarlıḳ, [8a1] anıng̃ içre farīża ḳıldı Tañgrı angar, Tangrı sünneti (2) anlar içinde keçtiler anda burun, erür (3) Tangrınıng fermānı endāze, endāze ḳılınmış.

39 Anlar kim [8b1] tegrürler Tañgrınıng̃ yumuşlarını, ḳorḳarlar anda (2) ḳorḳmazlar kimersede meger Tangrı (3) tap, Tangrı saḳışlagan.

40 Ermez ...[121]

43 [9a1] Ol Tañgrı ni'met ḳılur sizing̃ üze hem ferişteleri (2) çıḳarur üçün sizni ḳarangḳuluḳlardın nūr (3) tapa, erür mü'minlerḳa yarlıḳagan.

44 [9b1] Alḳış bérmekleri ol kün kim körseler selām ḳılmaḳ bolġay, (2) anuttı olarḳa yanut tüzün.

45 Ey (3) yalavaç, biz ıḍtımız séni tanuḳ [10a1] hem müjdeçi hem ḳorḳutġuçı.

46 Hem ündegüçi (2) Tañgrıḳa anıng̃ yarlıġı birle hem çerāġ yaruḳ yıldrağan.

47 (3) Müjde bérgil mü'minlerḳa bütünlükin olarḳa [10b1] Tañgrıdın faẓl artuḳluḳ uluġ ol.

48 Boyun sumaġıl (2) kāfirlerḳa hem iki yüzlüglerge, ḳoḍġıl (3) āzārlarını, köñgül urġıl Tañgrı üze, tap [11a1] Tangrı, erklig.

---

[121] 33:40. ayetten 33:43. ayete atlanmış.

49 Ey anlar kim bittiler (2) ḳaçan nikāḥ ḳılsa siz mü⁾minelerni yana (3) boşasa siz olarnı, anda burun kim töşek ḳatmas siler anlarḳa, [11b1] yoḳ sizke olar üze ᶜiddedin, sayur sizler anı, (2) mutᶜa bériŋgler anlarḳa, ıdıŋ olarnı, ıdmaḳ (3) körklüg.

50 Ey yalavaç, biz ḥelāl ḳıldımız [12a1] saŋga cüftleriŋni, anlar kim bérdiŋ olarnıŋ terlerini, (2) ol kim erklendi elgiŋ andın kim ḳaytardı Taŋrı (3) seniŋ üze ᶜammuŋ ḳızları, ataŋ ḳız [12b1] ḳarındaşınıŋ ḳızları, taġayıŋ ḳızları, (2) anaŋ tişi ḳarındaşınıŋ ḳızları, anlar kim (3) kesildiler éw barḳdın seniŋ birle mü⁾mine uraġutnı, [13a1] eger bérse özini peyġāmberḳa, eger tilese (2) yalawaç nikāḥ ḳılmaḳ anı, ḳatıḳsız (3) saŋga mü⁾minlerde adın, bütünlükin bildimiz [13b1] ol kim fariżа ḳıldımız olar üze, cüftleri içre (2) ol kim erklendi eligleri, bolmasun tép (3) seniŋ üze emgek tarlıḳ, erür Taŋrı örtgen [14a1] yarlıḳaġan.

51 Kiḍin salar sen kimni kim tilese sen olardın, (2) sıġındurur sen saŋga kimni tilese sen, kimni tilese sen (3) andın kim seçse sen yime yazuḳ yoḳ seniŋ üze, [14b1] ol yaḳınraḳ kim yarusa olarnıŋ közleri, (2) ḳaḍġurmasunlar yime ḫoşnüd bolsunla anı kim bérdiŋ olarḳa, (3) olarnıŋ ḳamuġları, Ol Taŋrı bilür ol kim köŋgülleriŋiz içinde [15a1] erür, Taŋrı bilgen keçürgen.

52 Ḥelāl (2) ermez saŋga uraġutlar, anda kiḍin hem (3) tegşürse sen olarḳa cüftlerdin, eger [15b1] ḫoş kelse saŋga olarnıŋ cemālleri meger kim erklense (2) elgiŋ, erür Taŋrı ḳamuġ neŋ üze (3) küdezçi.

53 Ey anlar kim bittiler, [16a1] kirmeŋ yalawaç éwiŋge meger (2) destür bérilse sizke ṭaᶜām tapa (3) bakıġlılarda adın anıŋ vaḳtiŋge, ançası bar ḳaçan [16b1] ündense siz kiriŋgler, yime ḳaçan yése siz (2) tarı[lı]nglar, oḳımaḳ yoḳ sizke hiç ḥadiṣ, (3) bütünlükin ol emgetür erdi yalavaçnı, uwtanur erdi [17a1] sizdin, Taŋrı ḳodmas yıġmaz çın sözdin, (2) ḳaçan tilese siz olardın tonlardın (3) tileŋ olardm, ḥicāb arḳasında, [17b1] ol arıġraḳ köŋglüŋizke, olar köŋgülleriŋe, (2) kerekmez sizke emgetse sizler Taŋrınıŋ yalawaçını, (3) kerekmez kim nikāḥ ḳılsa siz anıŋ cüftlerini anda kiḍin, [18a1] hemişe yaᶜni ulaşu ol erür Taŋrı üskinde (2) uluġ.

54 Eger belgürtse siz nerseni (3) azu yaşursa siz anı her-āyine Taŋrı erür ḳamuġ neŋni [18b1] bilgen.

55 Yazuḳ yoḳ olar üze yime (2) hem ataları içre hem oġlanları içre hem ḳarındaşları içre (3) hem ḳadaşları oġlanları içre hem ḳız ḳarındaşları oġlanları içre, olarnıŋ uraġutları, [19a1] hem yime erklendi eligleri, ḳorḳuŋ Taŋrıdın (2) her-āyine Taŋrı erür ḳamuġ neŋ üze (3) tanuḳ.

56 Ol Taŋrı hem ferişteleri [19b1] durūd ıdurlar yalawaç üze, ey (2) anlar kim bittiler, durūd ıdıŋlar anıŋ üze, (3) selām ḳılıŋ, selām ḳılmaḳ.

57 Her āyine anlar kim [20a1] āzārlarlar Taŋrını hem yalavaçını, laᶜnet ḳıldı olarḳa (2) Taŋrı dünyā içre hem āḫiret içre, anuttı olarḳa[122] (3) ḳın ḫārlaġh.

---

[122] *olarḳa* 20a3'te mükerrer.

58 Anlar kim [20b1] āzārlayurlar mü'minlerni hem mü'minelerni, (2) anda aḍın kim ḳazġandılar, bütünlükin kötürdiler (3) yalġan söz, belgülüg yazuḳ.

59 Ey [21a1] yalawaç, ayġıl cüftleringe hem ḳızlarınga (2) hem mü'minler uraġutlarınga, yaġutġan olar üze (3) öz çādırları içre, ol yaḳınraḳ [21b1] kim bilinseler emgetilmeseler, erür Tangrı (2) örtgen yarlıḳaġan.

60 Eger yıġılmasa (3) iki yüzlügler anlar kim köngülleri içre [22a1] sökellik, ol çav kemişgen[ler] kend içre, (2) sekirtgem séni olar üze yana ḳongşı bolmaġaylar sening birle (3) anıng içre meger azḳına.

61 Mel'ūnlar ḳayda ma [22b1] bulnurlar, tutlurlar öldrülürler, öldürmek.

62 (2) Tangrınıng yolı anlar içinde kim keçtiler anda öngdin, (3) bulmaġay sen Tangrı yolını tegşürmek.

63 [23a1] Sorar sanga bodun ḳıyāmetdin, (2) ayġıl: her-āyine anıng bilmeki Tangrı üskinde, (3) né bildrür sanga meger ḳıyāmet [23b1] bolur yaḳın.

64 Her-āyine Tangrı yırattı kāfirlerni (2) anuttı olarḳa köyürgen ot.

65 Cāvidāneler (3) anıng içre[123] [ulaşu] bulmazlar dōst ap yārīçi.

66 [24a1] Ol kün ewrülünür olarnıng yüzleri ot (2) içre, ayurlar: kāşkī biz boyun susadımız (3) Tangrıḳa hem boyun susadımız yalavaçḳa.

67 [24b1] Aydılar: ey İḍimiz, biz boyun sudımız uluġlarımızḳa, (2) beglerimizke, ḳışurdılar bizni yoldın.

68 (3) Ey İḍimiz, bérgil olarḳa iki ança ḳındın, [25a1] yıratġıl olarnı, yıratmaḳ uluġ.

69 Ey (2) anlar kim bittiler, bolmanglar anlar teg (3) āzārladılar Mūsānı, bīzār ḳıldı anı Tangrı, andın kim [25b1] aydılar: erür Tangrı üskinde yüzlüg.

70 (2) Ey anlar kim bittiler, ḳorḳunglar Tangrıdın, (3) aytınglar aymaḳ köni.

71 Ongarsun sizke [26a1] işleringizni hem örtsün sizing yazuḳlarıngızını, (2) kim kim boyun susa Tangrıḳa hem yalawaçınga (3) bütünlükin ḳurtuldı, ḳurtulmaḳ uluġ.

72 Biz [26b1] 'arża ḳıldımız emānetni kökler üze (2) hem yerler üze, taġlar üze, unamadılar kötürmeklerini anı, (3) ḳorḳtılar andın, kötürdi anı ādemī, [27a1] ol erür ẓalūm / küç ḳılġan, biligsiz erdi.

73 (2) Ḳınayur üçün Tangrı iki yüzlüglerni hem iki yüzlüg uraġutlarını, (3) ortaḳ ḳatıġlı erenlerni, ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuylarını, tevbe bérür Tangrı [27b1] mü'min erenler üze, mü'min ḫatunlar üze, (2) erür Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

[123] Ayetteki ابدا metinde eksik.

33

34
SŪRETÜ SEBE'

[28a1]
Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Şükr Ol Tangrıḳa, Ol Tangrı kim angar turur ol kim (3) kökler içinde, ol kim yerler içinde turur, angar turur [28b1] şükr āḫiret içre, ol bütün işlig (2) bilgen.

2 Bilür ol kim kirür yer içinge, (3) ol kim çıḳar andın, né kim iner [29a1] kökdin, né kim aġar anıng içinge, (2) ol yarlıḳaġan örtgen turur.

3 Aydılar (3) anlar kim tandılar: kelmez bizke ḳıyāmeṭ. [29b1] Ayġıl: andaġ, mening İdim bütünlükin kelür sizke, ġaybın (2) bilgen ol. Gāyib bolmaz andın ẕerre (3) aġırınça kökler içinde hem yer içinde, [30a1] anda kiçigrek yoḳ anda uluġraḳ (2) meger belgülüg bitig içinde.

4 Cezā bérür üçün anlarḳa kim (3) bitti[ler], ḳıldılar edgü işler, [30b1] olar tururlar, olarḳa turur yarlıḳamaḳ hem aġırlıḳ, edgü rüzi.

5 (2) Anlar kim ḳatıġlandılar bizing āyetlerimiz içre, keçigliler (3) bu ögür, olarḳa turur ḳın yime açıġ [31a1] ᶜaẕābdın.

6 Körer anlar kim bérildiler bilig, (2) ol ḳim ıḍıldı sanga sening İḍingdin, (3) ol çın turur taḳı köndürür, ögdülmiş [31b1] ᶜaziz yol tapa.

7 Aydılar anlar kim (2) tandılar: nek yolçılayın mu sizni er üze, (3) ḫaber bérür sizke ḳaçan tarılsa siz, munça tenglik tarılmaḳ, sizler [32a1] yangı törütmek içinde.

8 Toḳıdı Tangrı üze (2)' yalġannı azu anıng birle divānelıḳ mu? Andaġ ermez kim anlar (3) bütmezler āḫiretḳa, ᶜaẕāb içre, [32b1] ıraḳ yolsuzluḳ içre.

9 Baḳmazlar mu (2) ol kim utrularında turur, ol kim songlarında turur, (3) kökdin hem yerdin, eger tilese-miz [33a1] ıyġay erdimiz olarnı yer ḳodı azu tüşürgetimiz (2) olar üze pāre bulıt kökdin, anıng (3) içre nişān bar, ḳamuġ Tangrıḳa yanġan ḳulḳa.

10 [33b1] Bütünlükin bérdimiz Dāvūdḳa bizdin artuḳluḳ, (2) ey taġlar tesbīḥ ḳılıngla anıng birle, ey ḳuşlar. (3) Yumşattımız angar temürni,

11 étgil tép [34a1] yarıḳlar, endāze ḳılġıl ḥalḳa içinde, (2) ḳılıng edgü iş, men né kim (3) ḳılur sizler körgen men.

12 Süleymānḳa yelni, [34b1] anıñ ertesi bir aylıḳ yol, anıñ keçesi bir aylıḳ yol, (2) aḳıttımız aṅgar baḳır yulını, (3) peridin ol kim ᶜamel ḳılur anıñ utrusında İdi [35a1] yarlıġı birle, kim kim ḳışsa olardın bizinḳ (2) yarlıġımızdın taturġay-mız aṅgar, ol yelinigli tamuġ ḳınıdın.

13 (3) Éterler erdi aṅgar anı kim tilese uluġ yerlerdin, [35b1] şüretlerdin, beḍük ġıżāreler köller teg, (2) küweçler rāst ornatmış, ḳılınġlar ey (3) Dāvūd boḍını şükr üçün, az meninḳ [36a1] ḳullarımdın şükr ḳılġan.

14 Ḳaçan ḥükm ḳıldımız erse (2) anıñ üze ölümni, yoḷçılamadı anlarḳa anıñ (3) ölümi üze meger ol bir yer ḳurt kénesi, yéyür [36b1] anıñ tayaḳını, ḳaçan tüşti erse bildile periler (2) kim eger bildiler erse belgüsüz, dereng ḳılmaġaytılar (3) ḫ'ārlaġlı ḳın içinde.

15 Bütünlükin boḍnıḳa [37a1] éwleri içinde nişān, iki būstān (2) saġdın hem soldın, yéṅgler öz (3) İḍiṅgiz rūżisindin taḳı şükr ḳılınġlar aṅgar, [37b1] él erür ḫoş yime İdi yarlıḳaġan örtgen.

16 (2) Yüz ewürdiler, ıḍḍımız olar üze (3) ḳaçu aḳını, tegşürdimiz olarḳa būstānlar içre [38a1] iki būstān, yémişlig tiken, (2) yılġun turur, taḳı neerse sidr yıġaçındın az.

17 (3) Ol, yanut bérdimiz olarḳa anıñ birle kim tandılar, hīç [38b1] yanut bérilmez meger nū-sipās.

18 Ḳıldımız (2) olar ara, ol kendler ara, ol kim berekāt ḳıldımız (3) anıñ içre éller belgülüg, endāze ḳıldımız [39a1] anıñ içinde yorımaḳnı, yorınġlar anıñ içinde (2) tünler hem künlerde iminler.

19 (3) Aydılar: ey İdimiz, yıratġıl seferlerimiz arasını. [39b1] Küç ḳıldılar özleriṅge, ḳıldımız olarnı (2) keleçüler, tardımız olarnı, tegme (3) tarmaḳ, bütünlükin anıñ içinde belgüler [40a1] ḳamuġ sergen şükr ḳılġanḳa.

20 Bütünlükin (2) rāst ḳıldı olar üze İblīs sézinçini, (3) uḍtılar aṅgar meger bir gürūh mü'minlerdin[124].

21 [41b1] Yoḳ bolġusı aṅgar, anlar üze [42a1] hīç erkdin meger belgürtse-miz [42b1] ol kim kirtgünse āḫiretḳa, andın kim ol (2) andın şek içinde, seniṅ İdiṅ (3) ḳamuġ neṅ üze küḍezçi ol.

22 Aygıl: [43a1] oḳınġlar anlarnı kim sézdiṅgiz Taṅgrı- (2) -da aḍın. Erklig bolmazlar zerre (3) aġırınça, kökler içinde ap yime [43b1] yer içinde, yoḳ olarḳa bu iki içinde (2) hīç ortaḳlıḳdın, yoḳ aṅgar olardın hīç (3) yāriçidin.

23 Asıġ ḳılmaz şefāᶜat [44a1] anıñ üskinde meger ol kişike destūr bérdi aṅgar, ançaḳa (2) tegi açılsa köṅgüllerindin, (3) ayġaylar: né aydı ol kim? Aydı: İḍiṅgiz, [44b1] aydılar rāstnı, ol yüksek (2) uluġ.

---

[124] m: 40b ve 41a'da sadece tezhip var.

24 Aygıl: [kim] rūzī bérür sizke (3) kökdin yerdin? [45a1] Aygıl: Tangrı. Biz azu siz (2) köni yol üze azu yolsuzluḳ içre (3) belgülüg.

25 Aygıl: sorulmaz sizler [45b1] andın kim yazuḳ ḳıldımız, sorulmaz-mız[125] (2) andın kim ḳılur siz.

26 Aygıl: térer (3) bizing aramızda bizing İḍimiz, yana açar bizing aramızda [46a1] könilikin, Ol açğan bilgen.

27 (2) Aygıl: ḳoḍung méni anlarnı kim yetürdüngiz (3) angar ortaḳlar, andaġ ermez, kendü Ol Tangrı [46b1] ᶜazīz bütün işlig.

28 Iḍmadımız séni (2) meger yıġğan barça kişilerni, müjdeçi (3) hem ḳorḳutġuçı, ançası bar üküş kişiler [47a1] bilmezler.

29 Ayurlar: ḳaçan (2) bu vaᶜde eger çın erse sizler, (3) çın sözlegliler.

30 Aygıl: sizke bir kün vaᶜdesi [47b1] kim kiḍin barmaġay sizler andın (2) bir sāᶜat yime barmaġay siz aşnu.

31 (3) Aydılar anlar kim tandılar: hergiz bitmez miz [48a1] bu Ḳurᵓānḳa hem ol kim (2) anda burunḳı turur, eger körse sen ançada (3) küç ḳılıġlılar, turuḳmış bolurlar İḍileri [48b1] üskinde, yandurdı bir ançaları bir (2) ançaḳa söz birle, ayurlar anlar kim (3) żaᶜīf tutuldılar, anlarnı kim boynaġuluḳ ḳıldılar: [49a1] eger siz bolsa erdingiz müᵓminler.

32 (2) Aydılar anlar kim boynaġuluḳ ḳıldılar (3) anlarḳa kim küçsüz tutuldılar: biz mü [49b1] yıġdımız sizlerni köni yoldın (2) kelmişde kiḍin sizlerke, kendü erür siz (3) yazuḳluġlar.

33 Ayġaylar anlar kim [50a1] küçsüz tutuldılar anlarḳa kim (2) boynaġuluḳ ḳıldılar: kendü tün (3) kündüz mekri. Ançada fermānladıngız bizke, [50b1] tansa-miz Tangrıḳa ételim (2) angar tengeşikler, belgürtürler ökünmişlerini, (3) ḳaçan kim körseler ḳınnı, ḳıldımız [51a1] ġullar anlarning boyun- (2) -ları içinde, tandılar, hiç (3) yanut bérilmezler meger ol kim [51b1] ḳılur erdiler.

34 Iḍmadımız hiç (2) kend içinge ḳorḳutġuçıdın meger aydılar (3) niᶜmet içre ulġaymışla: biz ol kim ıḍıldıngız [52a1] angar, kāfirler-miz.

35 Aydılar: biz (2) üküşrek tawarıġ-miz hem üküş ᶜayāllıġ, ermez-miz (3) biz ḳınanmışlar.

36 Aygıl: mening [52b1] İḍim kéngütür rūzīni kimke (2) tilese hem tarutur, ançası bar üküş (3) kişiler bilmezler.

37 Ermez [53a1] neng tawarıngız hem ᶜayāllarıngız, (2) ol kim yaġutur sizni bizing üskümizke, yaġutmaḳ (3) meger ol kim bitse, ḳılsa eḍgülük, [53b1] bu ögür olarḳa turur yanut iki ança, (2) anı kim ḳıldılar olar baba-ḫāneler içre (3) iminler.

---

125 m: *sorulmaz siz.*

38 Anlar kim ḳatıġlanurlar [54a1] bizing nişānlarımız içre, öngürtgenler, bu ögür (2) ḳın içinde ḥāżır ḳılıp ilinmişler.

39 (3) Aygıl mening İdim kéngütür rūzini [54b1] anı kim tilese ḳullarındın, (2) tarutur angar, anı kim hezine ḳılsa siz (3) nersedin, Ol Tangrı ḥalf yanut bérür anga, ol [55a1] rūzi bérgenlerdin yaḫşıraḳ.

40 Ol kün (2) térer men olarnı ḳamuġnı yana aytur-miz (3) ferişтelerke: bu ögür sizlerni [55b1] tapnur erdiler mü?

41 Ayġaylar: anıġ sen, (2) sen bizing erkligimiz sen olarda aḍın, (3) kendü tapnur erdiler perilerni, [56a1] üküşleri anlarḳa kirtgünmiş tururlar.

42 (2) Bu kün umaslar amarıngız (3) amarıge asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ, [56b1] aytur-miz anlarḳa kim küç ḳıldılar: (2) tatınglar ot ḳını, (3) ol kim erdingiz anı yalġan tutuġlılar.

43 [57a1] Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız (2) belgülüg, ayġaylar: ermez bu (3) meger er turur, tileyür kim ewürse sizlerni, [57b1] andın kim tapnur erdi atalarmgız. (2) Aydılar: ermez bu meger yalġan (3) ḳoşulmış. Aydılar anlar kim tandılar [58a1] sezāḳa, ḳaçan keldi erse olarḳa: ermez bu meger (2) siḥr erür belgülüg.

44 Yime bérmedimiz anlarḳa (3) ḥiç bitig yarlıġ kim oḳısalar anı [58b1] yime ıḍmadımız anlar tapa sénde burun ḥiç (2) ḳorḳutġuçıdın.

45 Yalġanḳa tuttı anlar kim anlarda burun erdiler (3) yime tegmediler onda bir anı kim [59a1] bérdimiz olarḳa, yalġan tuttılar yalavaçlarımızını, (2) neçük boldı mening ewürmekim.

46 (3) Aygıl bütünlüḳin pend bérür men sizke bir birle, [59b1] aḍaḳın bolsa siz Tangrıḳa ikin ikin yangluz yangluz (2) yana saḳınınglar: ermez sizing éşingizde (3) divānelıḳ. Ermez ol meger ḳorḳutġuçı [60a1] sizke, utru turur ḳatıġ ḳın.

47 (2) Aygıl: tilemedim sizke terdin, (3) ol sizke. Ermez mening terim meger [60b1] Tangrıda, Ol ḳamuġ neng üze (2) tanuḳ turur.

48 Aygıl: bütünlükin mening İdim ḳoḍı ıḍar (3) könilik birle, ġayblarnı bilgen.

49 Aygıl: [61a1] keldi sezā yime oza törütmez (2) bāṭılnı yana tirgüzmez.

50 (3) Aygıl: eger ḳışsa men anıng üçün azġa men [61b1] özüm üze, eger köni yol tutsam (2) anıng birle vaḥy ıḍur manga İdim, Ol yaḳın éşitgen turur.

51 (3) Eger körseler erdi ança ḳorḳḳaylar, tapmaḳ yoḳ, [62a1] tutlur anlar yaḳın orun- (2) -dın.

52 Ayġa[y]lar: büttümiz angar (3) neçük olarḳa ḳayra īmān taḳı tevbe ıraḳ [62b1] yerdin.

53 Bütünlükin tandılar angar munda burun, atarlar belgüsüz ırak yerdin.

54 Adırdılar olar ara (2) andın kim ārzūlar érdiler, neçük kim kılındı (3) olar teg ögürlüringe anda öngdin, olar [63a1] erdiler töhmetlig şek içinde.

33

(2)

35
SŪRETÜ FĀṬIR

(3)

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıkagan.

1 [63b1] Şükr Ol Tangrıka, kökler törütgen (2) hem yerlerni, feriştelerni kılgan (3) yalavaçlar, kanatlar idisi ikirer ikirer [64a1] üçer üçer törter törter, arturur (2) törütmek içre né kim tilese, Ol Tangrı (3) kamug neng üze küçlüg ugan turur.

2 Né kim açsa [64b1] Tangrı boḍunka raḥmetdin (2) hiç yıġkan yok anı yana anı kim yıġsa (3) hiç ıḍġan yok anı anda kiḍin, [65a1] Ol ᶜaziz bütün işlig turur.

3 (2) Ey boḍunlar, yād kılıng (3) Tangrınıng niᶜmetini sizing üze, nek [65b1] törütgen bar mu Tangrıda aḍın, rūzi bérse sizke (2) kökdin ve yerdin, Tangrı yok meger (3) Ol, neçük ewrülür sizler?

4 Eger yalgan tutsalar séni [66a1] bütünlükin yalgan tutuldı yalavaçlar (2) sénde burun, Tangrıka yandrulur işler.

5 (3) Ey boḍun, bütünlükin Tangrınıng vaᶜdesi [66b1] çın ol, armasun sizni bu ajun (2) tirigliki yime armasun sizlerni Iḍidin (3) yek.

6 Bütünlükin yek sizke [67a1] yagı ol, yime tutunglar anı yagı, (2) anıng üçün okır kendü ögürini, bolsunlar tép (3) tamug éşlerindin.

7 [67b1] Anlar kim tandılar olarka turur katıg (2) kın, anlar kim bittiler (3) hem kıldılar eḍgülüklerni [68a1] olarka turur yarlıkamaklık hem ulug yanut.

8 (2) Ol kişi kim bezendi angar ᶜamelning yawuzı (3) takı kördi anı körklüg, Ol Tangrı kışrur [68b1] kimni tilese hem köndrür kimni tilese, (2) barmasun sening özüng olar üze (3) ökünçler, Ol Tangrı bilgen ol anı kim [69a1] kılurlar.

9 Ol Tangrı (2) ıḍtı yellerni, koparur bulıtnı, (3) sürdimiz anı ölmiş él tapa, [69b1] tirgüzür-miz anıng birle yerni ölmişde (2) kiḍin, mundagu halkning tirilmeki.

10 (3) Kim kim tileyür bolsa ᶜizzet, Ol Tangrıka [70a1] agırlık küşüşlük, barça anıng tapa agar (2) yahşı söz yime eḍgü (3) iş kötrür anı, anlar kim [70b1] al kılurlar yawuzlar birle, olarka kın (2) katıg, olarning alları, bu ögür (3) ol helāk bolur.

11 Tanğrı törütti sizni [71a1] toprakdın yana onğurka suwındm (2) yana kıldı sizni cüftler, (3) kötürmez tişidin [71b1] koḍmas meger İḍi ᶜilmi birle, uzun ᶜömr (2) bérilmez, uzun ᶜömr bérilmiş eksütülmez (3) anınğ ᶜömrindin meger bitig içre, [72a1] ol bütünlükin Tanğrı üze āsān ol.

12 (2) Teŋğ bolmaz iki deryā, (3) bu süçüg tatlığ sinğen suw ol [72b1] anınğ içmeki, bu açığ şür turur, (2) kamuğdın yéyür siz etni (3) täze takı çıkarur sizler étigler, [73a1] keḍer sizler anı, körgey sen kemini (2) anınğ içre yarğanlar suwnı, tilemek üçün (3) anınğ fażlındın bolğay kim [73b1] şükr kılğa sizler.

13 Kigrür tünni (2) kündüz içinğe, kigrür kündüzni (3) tün içre, musaḫḫar kıldı kün ...[126]

25 ... [74a1] açuk yaruk.

26 Yana tuttum anlarnı kim (2) kāfir boldılar, neçük bolğay (3) meninğ kınım.

27 Körmez mü sen Ol Tanğrı koḍı ıḍtı [74b1] kökdin suwnı, çıkardımız (2) anınğ birle miveler, türlüg türlüg anınğ güneleri, (3) tağlardın yollar, ürünğ ...[127]

29 [75a1] Bütünlükin anlar ündeyürler Tanğrı- (2) -nınğ kitābını, aḍakın kılurlar namāznı (3) hem hezine kılurlar andın kim rūzi kıldımız olarka, [75b1] yaşru hem āşkārā umarlar (2) satığçılık kim hergiz kāsid bolmaz.

30 Tükel bérlür üçün olarka (3) yanutları arturur anlarka öz [76a1] fażlındın, Ol örtgen arka üküş bérgen.

31 (2) Ol kim yarlığ ıḍtımız sanğa (3) bitigdin, ol köni ol, çın tutuğlı [76b1] anı kim anınğ utrusında turur, Ol Tangrı öz kullarını (2) bilgen körgen.

32 Yana mīrāş bérdimiz bitigni (3) anlarka kim üḍürdümiz kullarımızdın ...[128]

35 ... [77a1] emgek hem tegmez bizke anınğ içre (2) armak.

36 Anlar kim tandılar (3) olarka tamuğ otı, każā kılınmas olar üze [77b1] ölsün üçün, yüngültmes anlardın (2) anınğ kınındın, mundağuk yanut bérür-miz (3) kamuğ nü-sipāska.

37 Olar feryād kılğalar [78a1] anınğ içinde: ey İḍimiz, çıkargıl bizni kılalınğ (2) eḍgülük, anda aḍın kılur (3) erdimiz. ᶜÖmr bérmedim mü sizke anı kim [78b1] pend alnur anınğ içinde, kim pend aldı, (2) keldi sizke korkutğuçı, tatınğlar, (3) yok zālimlerka yāriçidin.

38 [79a1] Ol Tanğrı kökler hem (2) yerler ġaybın bilgen ol, bilgen köngül- (3) -ler içindekini.

---

126 35:13. ayet yarıda kesilerek 74a, 35:25'inci ayetin son ibaresi ile başlamış.

127 35:27. ayet yarıda kesilerek 35:29. ayete atlanmış.

128 35:32. ayet yarıda kesilerek 77b, 35:35. ayetin yarısından başlamış.

39 Ol Tangrı ḳıldı [79b1] sizke ḫalīfetler yer içinde, (2) kim kim tansa anıng üze turur kāfirlıḳı, (3) arturmaz kāfirlerḳa küfrlerini [80a1] İḍileri üskinde meger düşmānlıḳ (2) hem arturmaz kāfirlerḳa küfrleri (3) meger ḳor yas.

40 Aygıl: né körer siz ortaḳlarıngızını, anlar kim [80b1] oḳır sizler Tangrıda aḍın, (2) körkitingler manga néni, törüttiler yer- (3) -din azu olar ortaḳ mu [81a1] kökler içinde azu bérdimiz olarḳa bitig, (2) olar belgülüg ḥüccet üze tururlar andın, (3) yoḳ kim va^{c}de bérmez ẓālimler [81b1] amarıları amarıḳa meger armaḳ.

41 (2) Ol Tangrı küḍezür köklerni (3) yerlerni kitmekindin, [82a1] eger kitseler ikegü kim tutar ol ikini (2) bir İḍide öngin, kim Ol (3) turur tüzün yime yarlıḳaġan.

42 [82b1] Andıḳtılar Tangrı tuta ḳatıġraḳ andlarını, (2) eger kelse anlarḳa bir ḳorḳutuġlı bolurlar oḳ (3) köni yol bulmışraḳ ümmetlerde birindin, [83a1] ḳaçan keldi erse olarḳa ḳorḳutġuçı arturmadı olarḳa (2) meger ḳaçmaḳ.

43 Küvezlenmekleri üçün (3) yer içinde yawuz al ḳılur, [83b1] inmez yawuz oġraġ (2) meger iḍisinge, bakmazlar mu (3) meger evvelḳılar yolınga, hiç [84a1] bulmaz sen Tangrının yolını tegşürmek, (2) hiç bulmaz sen Tangrının yolını ewürmek.

44 (3) Yorımazlar olar yer içinde, baḳsalar [84b1] neçük boldı olarnıng songı anlar kim (2) olarda burun, erdiler ḳatıġraḳ (3) olardın küç birle, ermez Tangrı[129] [85a1] ^{c}āciz ḳılsa anı nersedin kökler (2) içinde hem yerler içinde, (3) ol erür bilgen küçlüg uġan.

45 [85b1] Eger tutsa Tangrı boḍunnı (2) ḳazġanmışları birle ḳoḍmaġatı anıng arḳası üze (3) teprenigli, ançası bar kiḍin ḳoḍar olarnı ...[130]

33

36
SŪRETU YĀSİN

3 ... [86a1] mürsellerdin sen,

4 köni yol (2) üze.

5 Ḳoḍı ıḍmış turur ^{c}azīz ü raḥīmnüng (3) ulaşu yarlıḳaġan.

6 Ḳorḳıtmaḳ üçün boḍunnı ol kim [86b1] ḳorḳıtıldı ataları, olar ġāfiller tururlar.

7 (2) Bütünlükin sezā boldı aytıḳ ḳın üküş- (3) -leri üze, olar kirtgünmezler[131].

---

[129] *Tangrı* mükerrer.

[130] 35:45. ayet burada kesilerek 86a'da 36:3'üncü ayetin yarısından başlanmış.

[131] 34. cilt 36:25. ayetin sonlarından başlıyor.

34

(36)

25 ... [1a1] sizing idingizke, eşiting.

26 Ayıldı: kirgil (2) uştmaḫka. Aydı: ey kāşki, mening boḍnum (3) bilürler erse

27 aning birle kim yarlıḳadı méni İḍim, [1b1] ḳıldı méni aġırlanmışlardın.

28 ... [2a1] anda kiḍin hīç südin [2b1] kökdin, ermez-miz ḳuḍı ıḍıġlılar.

29 (2) Ermez meger Cebre'īl üni bir yolı, (3) ançada olar öçmiş erdiler.

30 [3a1] Ey ökünç ḳullar üze, (2) kelmedi olarḳa yalavaçdın meger (3) bolurlar anı füsūs tutġanlar.

31 [3b1] Körmezler mü neçe yoḳattımız olarda burun (2) ol ögürlerdin kim olar olarḳa (3) yanmazlar?

32 Her-āyine ḳamuġ[132] [4a1] bizing üskümizde ḥāżır ḳılınmışlar.

33 (2) Nişān olarḳa ölüg yer, (3) tirgüzdümiz anı hem çıḳardımız [4b1] andın ewün yana andın yéyürler.

34 (2) Hem ḳıldımız aning içre būstānlar (3) ḫurmālardın hem üzümlerdin, [5a1] aḳıttımız aning içre yullardın.

35 (2) Yésünler tép aning mīvesindin andın kim (3) étti eligleri, şükr ḳılmazlar mu?

36 [5b1] Ol arıġ Tangrı törütti (2) cüftlerni, aning ḳamuġını andın kim ündrür (3) yer hem özlerindin, [6a1] andın kim bilmezler.

37 Hem yana nişān olarḳa (2) şeb, çıḳarur-miz aningdın kündüzni, (3) ançada olar ḳarangḳu içre.

38 Kün [6b1] yorıyur amrulġu yerke, angar ol (2) tenglemek, küsüş bilgen.

39 Yime ayḳa (3) tengledimiz tüşgü yerler, ançaḳa tegi yandı [7a1] ol egilmiş ḫurmā butaḳı teg eski / keçki.

40 Ermez (2) kün kerek bolsa angar (3) yetmek aynı ap yime tün [7b1] kündüzni ozruġlı, ḳamuġ (2) felek içinde éwe tezginürler.

---

[132] *her āyine ḳamuġ* 4a1'de mükerrer.

41 Nişān olarḳa (3) biz kötürdümiz olarnıng ᶜayāllerini tolu [8a1] yüklüg kemi içre.

42 Taḳı törüttümiz (2) olarḳa anıng mengizlig anı kim [miner]ler.

43 (3) Eger tilese-miz baturġaytımız olarnı, feryād [8b1] teggen yoḳ olarḳa, ermez olar ḳurtuluġlı.

44 (2) Meger raḥmet bizdin yime küḍezü bérmek (3) bir rüzgārke tegi.

45 Ḳaçan ayılsa olarḳa [9a1] ḳorḳunglar andın kim utrunguzda turur yime andın kim (2) songunguzda turur, bolġay kim raḥm ḳılınġa sizler.

46 Kelmez olarḳa bir nişān İḍi āyāt- [9b1] -larındın, meger erdiler andın yüz ewürgenler.

47 (2) Ḳaçan ayılsa olarḳa: ḥezine ḳılınglar andın kim (3) rüzi ḳıldı sizke Tangrı. Ayġaylar anlar kim tandılar [10a1] anlarḳa [kim] bittiler: yégü aş bérür mü-miz anlarḳa (2) eger tilese Tangrı yégü aş bérgey angar, ermez-siz siz (3) meger yolsuzluḳ içre belgülüg.

48 Hem ayurlar: [10b1] ḳaçan bu vaᶜde eger çın erse (2) sizler?

49 Bakmazlar mu meger (3) bir Cebreʾil ünike, tutar olarnı, [11a1] olar ḥaşmlaşurlar erken.

50 Yime (2) yaraġları bolmaġay tuturmaḳḳa hem (3) boḍunlarınga yanmaġalar.

51 [11b1] Ürülgey borġu içinde ançada olar (2) gürlardın İḍileri tapa (3) éwerler.

52 Ayġaylar: ey ḳatıġlıḳ bizke [12a1] kim ḳopġurdı bizni yatġu yerimizdin, (2) bu ol turur kim vaᶜde ḳıldı Tangrı: rāst aydı (3) yalavaçlar.

53 Bolmaz ol [12b1] meger bir Cebreʾil üni, ançada (2) olar ḳamuġ bizing üsküмizde ḥāżır ḳılınmışlar.

54 (3) Bu kün küç ḳılınmaz et-öz nerse, [13a1] yanut bérilmez sizler meger ol kim (2) ḳıldıngız.

55 Bütünlükin uştmaḥ (3) boḍnı bu kün meşġūlluḳ içre, [13b1] uçmaḥ ḳızları birle sewünç ḳılıġlılar.

56 Olar hem (2) kölikeler içinde taḥtlar üze tayanıġlılar.

57 (3) Olarḳa anıng içinde mi̇ve turur, olarḳa turur ol kim [14a1] ārzūlanurlar.

58 Alḳış aymaḳ yarḥḳaġan (2) İḍidin.

59 Aḍrılınglar bu kün ey (3) yazuḳluġlar.

60 ᶜAhd ḳılmadım mu [14b1] sizke ey Ādem oġlanları, tapunmanġlar (2) yekke, ol sizke yaġı turur belgülüg.

61 (3) Bitinġler tép manġa, bu turur köni [15a1] yol.

62 Bütünlükin azıttı sizdin (2) üküş ḫalḳını, uḳar ermez mü (3) sizler?

63 Bu tamuġ ol kim [15b1] vaᶜde ḳılnur erdinġizler.

64 Kigürünġler (2) bu kün anı kim tanar erdinġizler.

65 (3) Bu kün mühr urur-miz aġızlar üze, [16a1] sözleyür bizinġ birle eligleri, tanuḳluḳ bérür (2) aḍaḳları, anı kim ḳazġanur erdiler.

66 Eger tilese-miz yoḍġaytımız közleri [16b1] üze, bir ikindi aşunġaylar erdi köni yolḳa, (2) neçük yol körerler.

67 Eger tilese-miz (3) ewürgey erdimiz olarnı orunları üze [17a1] yaraġlıġ bolmaġaytılar keçgüke (2) ap yanġuḳa.

68 Ol kimerse kim uzun ᶜömr bérür-miz anġa, (3) ḳoḍı ewrer-miz anı yaratıġ içinde azu [17b1] uḳmaslar mu?

69 Ögretmedimiz anġar şiᶜrni, (2) kerekmez ol anġar, ermez ol meger pend (3) hem Ḳurᵓān belgülüg.

70 Ḳorḳıtġu üçün kim [18a1] tirig erse sezā üçün ḳın (2) kāfirlerḳa.

71 Körmezler mü (3) biz törüttimiz olarnı andın kim ḳıldı [18b1] ḳudretimiz yılḳılar, anlar anlarḳa, (2) erklig ewrügliler.

72 Musaḫḫar ḳıldımız anı olarḳa, (3) andın mingüleri, andın kim ...[131]

34

37
SŪRETÜ'Ṣ-ṢAFFĀT

11 [19a1] Sorġıl olarnı, olarnı törütmek ḳatıġraḳ (2) olarnı kim törüttimiz, biz törüttimiz olarnı (3) yepüşgen balçıḳdın.

12 Kend[ü] tanġlar sen, [19b1] olar füsūslanurlar.

13 Ḳaçan kim pend bérilseler (2) yād ḳılmazlar.

---

[131] 19a1'de 37:11. ayete atlanmış.

14 Ḳaçan körseler bir nişān (3) füsüs tutarlar.

15 Ayurlar: ermez [20a1] bu meger cādū belgülüg.

16 Eger (2) ölse-miz bolsa-miz toprāḳ yime ḳuruġ sünḡük (3) bizler mü ḳoparılur-miz.

17 Yime ozaḳı [20b1] atalarımız.

18 Aygıl: andaġ, siz (2) ḫ^{v}ārlar siz.

19 Anıng üçün ol bir ün (3) İsrāfīl üni ançada olar baḳarlar.

20 [21a1] Ayġaylar: ey ḳatıġlıḳ bizke bu kün (2) cezā küni turur.

21 Bu aḍırmaḳ küni ol kim (3) erdingiz anıng birle yalġan tutuġlılar siz.

22 [21b1] Téring anlarnı kim küç ḳıldılar (2) hem cüftlerini anı kim (3) tapnur erdiler.

23 Tangrıda aḍmḳa, [22a1] köndürüng olarnı tamuġ yolı (2) tapa.

24 Turuḳturung olarnı olar (3) sorulmış tururlar.

25 Né ol sizke yārī bérişmezler?

26 [22b1] Kendü olar bu kün boyun suġlılar tururlar.

27 (2) Utru keldi amarıları amarıları üze (3) soruşurlar.

28 Ayġaylar sizler [23a1] kelür erdingizler saġ yandın.

29 Ayġaylar (2) kendü ermez erdingizler bitigliler.

30 (3) Ermez bizke sizing üze [23b1] ḫüccet, kendü erdingiz boḍun ḫaddin taş boynaġu.

31 (2) Sezā boldı bizing üze İḍimizning ḳını, biz (3) ḳatıġlılar-miz.

32 Yolsuz ḳıldımız sizni biz [24a1] boldımız yolsuzlar.

33 Olar ol kün (2) ḳın içinde ortaḳlar.

34 (3) Biz andaġuḳ ḳılur-miz mücrim / yazuḳluġlarnı.

35 [24b1] Olar erdiler ḳaçan ayılsa olarḳa: (2) Tangrı yoḳ tapınmaḳḳa meger bir Tangrı, boynaġuluḳ ḳılur erdiler

36 (3) hem ayturlar: biz ḳoḍuġlılar [mu]-miz [25a1] bizing Tangrılarımızını, söz ḳoşġu üçün telwe?

37 Kendü (2) keldi könilik birle, rāstḳa tuttı mürsellerni.

38 (3) Siz tatıġlılar siz açıtġan ḳınnı.

39 [25b1] Yanut bérilmez siz meger ol kim (2) ḳılur erdiñgizler.

40 Meger Tañgrınıñg (3) ḳatıḳsız ḳulları.

41 Bu ögür olarḳa rūzī ...[134]

79 ... [26a1] [c] ālemluġlar içinde.

80 Biz mundaġuḳ yanut bérür-miz (2) eḍgülerke.

81 Ol mü[c]min (3) ḳullarımızdın turur.

82 Yana baturdumız öñginlerni.

83 [26b1] Bütünlükin anıñg ögürindin, İbrāhīm[135],

84 (2) ançada keldürdi İḍisiñge selāmet köñgülin.

85 (3) Ançada aydı atasıḳa hem boḍnıḳa né- [27a1] -ke tapnur sizler?

86 Yalġan birle (2) Tañgrılarnı Tañgrıda aḍın ünder sizler.

87 (3) Né ol sizing sézinçingiz [c]ālemluġlar İḍisiñge?

88 [27b1] Baḳtı bir baḳmaḳ yulduzlar içiñge,

89 (2) aydı: men iglig men.

90 Yüz ewürdiler (3) andın arḳa bérigliler.

91 Emittiler [28a1] İḍileri tapa aydı: yémez mü sizler?

92 (2) Né ol sizke sözlemez sizler?

93 Emitti (3) olar üze urmaḳ oñg elgi birle.

94 [28b1] Utr[u] keldiler aña éwerler.

95 (2) Aydı: tapnur mu siz añgar kim yonar siz?

96 (3) Ol Tañgrı törütti sizni ol kim ḳılur sizler.

---

[134] 37:41. ayetten 26a'da 37:79. ayetin sonlarına atlanmış.
[135] m: *İbrāhīmni*.

97 [29a1] Aydılar: binā ḳılıŋ aŋgar binā ḳılmaḳ, (2) kemişiŋ anı tamuġ içiŋge.

98 Tilediler (3) aŋgar destān ḳıldımız olarnı astınlar.

99 [29b1] Aydı: men barıġlı men İḍim dergāhıŋga (2) köndrür méni.

100 İḍim bérgil maŋga eḍgü- (3) -lerdin.

101 Müjde bérdimiz aŋgar [30a1] oġulnı, keçürgen.

102 Ḳaçan tegdi erse anıŋ birle (2) yügürmekke, aydı: ey oġulḳınam, men (3) körer men uḍḳu içinde, men boġuzlayur men séni, [30b1] baḳġıl, né neŋ körer sen? Aydı: (2) ey atam, ḳılġıl néni kim fermānlanur siz, (3) bulġay sen méni eger tilese Taŋrı sergenlerdin.

103 [31a1] Ḳaçan boyun sudılar erse bastı anı alnı üze.

104 (2) Ündedimiz anı kim: ey İbrāhīm,

105 (3) rāst ḳıldıŋ tüşüŋni, biz [31b1] mundaġuḳ yanut bérür-miz eḍgü işliglerke.

106 (2) Bütünlükin bu ol belgülüg sınaġ.

107 (3) Yuluġ bérdimiz aŋgar uluġ boġuzlaġunı.

108 [32a1] Ḳoḍtımız anıŋ üze kiḍinkiler içinde.

109 (2) Selām İbrāhīm üze.

110 Mundaġuḳ (3) yanut bérür-miz eḍgü işliglerke.

111 Ol [32b1] biziŋ mü'min ḳullarımızdın.

112 Müjde bérdimiz aŋga (2) İsḥāḳ peyġāmberni eḍgülerdin.

113 (3) Berekāt bérdimiz anıŋ üze hem İsḥāḳ üze, [33a1] ol ikiniŋ ʿayāllerindin körklüg ḳılıġlı, (2) ẓulm ḳılıġlı özinge belgülüg.

114 (3) Bütünlükin minnet ḳıldımız Mūsā üze [33b1] Hārūn üze.

115 Ḳutġardımız olarnı (2) ol ikiniŋ ḳavmini uluġ (3) ḳaḍġudm.

116 Yārī bérdimiz olarḳa boldılar [34a1] anlar yeŋigliler.

117 Bérdimiz olarḳa (2) belgülüg bitigni.

118 Köndürdümiz ol ikini (3) köni yolḳa.

119 [34b1] Ḳoḍtımız ol iki üze (2) kiḍinkiler içinde.

120 Selām Mūsāḳa (3) ve Hārūnḳa.

121 Biz mundaġuḳ yanut bérür-miz [35a1] eḍgülerke.

122 Olar bizing mü'min (2) ḳullarımızdm turur.

123 Bütünlükin İlyās mürsel- (3) -lerdin turur.

124 Ançada aydı boḍnıḳa: [35b1] ḳorḳmaz mu sen?

125 Ündeyür mü siz ba'lni, (2) ḳoḍar mu sizler törütgenlerde körklüg törütgenni?

126 (3) Sizing iḍingiz hem atalarnngızның [iḍisi] [36a1] evvelḳılar.

127 Yalġan tuttılar anı olar (2) ḥāzır ḳılınmışlar otḳa.

128 Meger Tangrının ḳulları (3) ḳatıḳsızlar.

129 Ḳoḍtımız anıng üze [36b1] kiḍinkiler içinde.

130 Selām İlyāslıġ- (2) -lar üze.

131 Biz mundaġuḳ yanut bérür-miz (3) eḍgü işliglerke.

132 Ol bizing mü'min ḳul- [37a1] -larımızdın.

133 Bütünlükin Lūṭ mürsel- (2) lerdin turur.

134 Ançada ḳurtġardımız anıng boḍnını (3) ḳamuġ.

135 Meger ḳurtġa ḳalmış- [37b1] -lar içinde.

136 Yana helāk ḳıldımız öngînlerni.

137 (2) Sizler keçer sizler olar üze ertelerde

138 (3) hem tünle, uḳmaz mu sizler?

139 [38a1] Bütünlükin Yūnus mürsellerdin turur.

140 (2) Ançada ḳaçtı kemi tapa toluġ yüklüg.

141 (3) Ḳur'a kemişti, boldı [38b1] basıḳmışlardın.

142 Yuttı anı (2) balıḳ, ol melāmetlıġ.

143 Eger bolmasa (3) ol tesbīḥ aytıġlılardın.

144 [39a1] Dereng ḳılġatı anıng ḳarnı içinde gürdın (2) ḳopġu künke tegi.

145 Attımız anı yazıḳa (3) ol iglig.

146 Ündürdimiz anıñg üze [39b1] yıġaç, ḳabaḳ başından.

147 Iḍtımız anı (2) yüz miñgke tegi azu artuḳlar.

148 (3) Bittiler, irinçlendürdimiz olarnı bir rüzgārke tegi.

149 [40a1] Aygıl anlardın: seniñg iḍiñge mü ḳızlar, (2) olarḳa mu oġlanlar?

150 Azu törüttimiz mü (3) ferişteleri tişiler, olar tanuḳlar mu ermiş?

151 [40b1] Bilgil olar yalġanlıḳlarından ayurlar:

152 (2) tuġurdı Tañrı. Olar yalġançı tururlar.

153 (3) Üḍürdi mü ḳızlarnı oġlanlar üze?

154 [41a1] [Ne] ol sizke, neçük ḥükm ḳılur siz?

155 Pend (2) alınmaz mu sizler?

156 Azu sizke (3) ḥüccet mü belgülüg?

157 Keldrüñg [41b1] bitigiñgiz eger çın erse sizler yaᶜnī rāst sözlegüçi.

158 (2) Ḳıldılar anıñg arasında perī arasında (3) ulaşıḳlıḳ, rāstlıḳ üze bildi ök perīler [42a1] kim anlar ḥāżır ḳılınġanlar turur.

159 Arıġ ol (2) Tañrı andın kim ṣıfat ḳılurlar.

160 Meger (3) Tañrınıñg ḫāliṣ ḳulları.

161 [42b1] Sizler ol kim tapnur sizler.

162 Ermez (2) siz anıñg üze azıtıġlıla.

163 Meger (3) ol tamuġḳa kirigli turur.

164 Ermez [43a1] bizdin meger añgar orun belgülüg.

165 (2) Biz ṣaf tutuġlılar-mız.

166 Biz (3) namāz tesbīḥ ḳılıġlılar-mız.

167 Bütünlükin [43b1] neçeme aytur erdiler:

168 Eger bolsa bizinñg üskümizde (2) pend evvelḳılardın

169 bolġatımız Tangrımıng ḫāliş ḳulları.

170 [44a1] Tandılar olar angar, kiḍin (2) bilgeler.

171 Bütünlükin erdi (3) bizing sözümiz mürsel ḳullarımızḳa.

172 [44b1] Olar her-āyine, olar yārī bérilmişlerdin tururlar.

173 (2) Bütünlükin bizing sümiz olar ġālib boluġlılar turur.

174 (3) Yüz ewürgil olardın ol vaḳtġa tegi.

175 [45a1] Körgil olarnı kiḍin körgeyler.

176 (2) Bizing ḳınımuzḳa éwerler.

177 (3) Ḳaçan tüşse olarning sarāy ortasında, [45b1] neme yawuz ertesi ḳorḳutmış kişilering.

178 (2) Yüz ewürgil olardın bir vaḳtḳa tegi.

179 (3) Körgil, kiḍin körgeler.

180 [46a1] Arıġ sening iḍing, ᶜizzet iḍisi, (2) andın kim şıfat ḳılurlar.

181 Durūd u ṣenā mürsel- (3) -lerḳa.

182 Şükr ol Tangrıḳa, ᶜālemluġlar [iḍisi].

34

38
SŪRETÜ SĀD

[46b1]

Başladım Tangrı atı birle uluġ baḫşīşlıġ ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Çın aydı Tangrı taḳı Ḳurᵓān uluġluḳı birle.

2 [47a1] Kendü anlar kim tandılar boynaġuluḳ içinde (2) taḳı işinde.

3 Neçeme yoḳattımız (3) olarda burun ögürdin, ündediler, [47b1] yoḳ ḳaçıp ḳurtulmaḳ [öḍi].

4 Tangladılar (2) keldi olarḳa ḳorḳıtġuçı olardın, (3) aydı kāfirler: bu cādū [48a1] yalġançı.

5 Ḳıldı mu tangrılar[n]ı bir (2) Tangrı? Bu tek tang nerse erür.

6 (3) Bardı bir ögür olardın: yorıñglar [48b1] seriñgler Tañgrılarıñgız üze, (2) bu nerse turur kim tilenür.

7 Eşitmedimiz munı (3) āḫir dīni içre, ermez bu meger [49a1] yalġan.

8 İndürüldi mü anıñg üze yād / pend (2) bizing aramızda? Kendü olar şek içinde turur (3) mening bitigimdin, kendü takı tatmadılar [49b1] mening kınımnı.

9 Azu olar üskinde mü iḍing- (2) -ning ḫazīneleri ᶜazīz yarlıḳaġlı?

10 (3) Azu olarḳa mu kökler mülki hem yerler [50a1] ol iki ara? Aġsunlar (2) kök ḳapuġlarınga.

11 Bir sü ermez anda (3) sınmaduḳ ögürlerdin.

12 Yalġanḳa tuttı [50b1] olarda burun Nūḥ boḍnı, ᶜĀd (2) ve Firᶜavn ḳazuḳlar iḍisi.

13 (3) Şāliḥ boḍnı ve Lūṭ boḍnı, bök iḍileri [51a1] bu ögürler.

14 Yoḳ ḳamuġ (2) meger yalġan tuttı yalavaçlarnı, sezā boldı mening kınım.

15 (3) Baḳmaz bular meger Cebreᵓīl [51b1] bir üni, yoḳ angar bir sāᶜat.

16 (2) Aydılar: İḍimiz terkletgil bizke ḥisābımızını (3) ḥisāb künide burun.

17 Sergil anıñg üze, [52a1] ayurlar: yād ḳılġıl ḳulumızını (2) Dāvüdnı ḳuvvet iḍisi, ol her-āyine ol yanġan turur.

18 (3) Biz musaḫḫar ḳıldımız taġlarnı anıñg birle [52b1] tesbīḥ ḳılurlar kéçe hem kün tuġmış vaḳtta.

19 (2) Hem ḳuşlarnı térilgen, ḳamuġ angar (3) yanġan turur.

20 Berk ḳıldımız anıñg mülkini [53a1] takı bérdimiz angar ḥikmetni, kesmek (2) ḫiṭābnı.

21 Nek keldi mü sanga (3) ḫaṣm ḫaberi, ançada aġdılar miḥrābḳa.

22 [53b1] Ançada kirdiler Dāvüdḳa, ḳorḳdı (2) olardın, aydılar: ḳorḳmaġıl, iki ḫaṣm (3) küç ḳıldı birimiz takı birke, kesgil [54a1] bizing ara könilik birle, küç ḳılmaġıl, (2) köndür bizni tüz köni yolḳa.

23 (3) Her-āyine bu mening ḳadaşım, angar toḳsan toḳuz [54b1] saġmal saġlıḳ, manga bir saġmal saġlıḳ turur, (2) aydı: bérgil manga anı, yéngdi méni (3) söz aymaḳ içre.

24 Aydı rāstlıḳ üze: küç ḳıldı sanga [55a1] sening saġlıḳıñgnı tilemek birle anıñg saġlıḳlarınga. (2) Bütünlükin üküş ortaḳlardın (3) küç ḳılurlar amarıları amarı üze, [55b1] meger anlar kim bittiler ḳıldılar (2) eḍgülükler, néme az turur anlar. (3)

Sézindi Dāvūd, bütünlükin sınadımız anı [56a1] yarlıḳatu tiledi iḍisindin, tüşti rükūᶜ ḳılu (2) yandı Tangrıḳa.

25 Örttümiz angar ol, (3) bütünlükin angar bizing üskümizde yaḳınlıḳ, yaḫşı [56b1] körklüg yer.

26 Ey Dāvūd, biz ḳıldımız séni (2) ḫalīfe yer içinde, ḥükm ḳılġıl (3) boḍun ara rāstlıḳ üze, uḍmaġıl [57a1] hevāḳa, ḳışrur séni Tangrı yolından, (2) bütünlükin anlar kim ḳışarlar Tangrı (3) yolından, olarḳa turur ḳatıġ ḳın, [57b1] anı kim unıttıngız ḥisāb künini.

27 Törütmedimiz[136] (2) kökni taḳı yerni (3) ol hem iki aranı bāṭılın, [58a1] ol turur anlarning sézigi kim tandılar, (2) ḳatıġlıḳ anlarḳa kim tandılar otdın.

28 (3) Azu ḳılur mu-miz anlarnı kim taptılar [58b1] hem ḳıldılar eḍgülüklerni, yawuz işligler teg (2) yer içinde, azu ḳılur mu-miz saḳnuḳlarnı (3) bī-bākler teg?

29 Bitig indürdümiz sanga [59a1] ḳutluġ, tedbīrler ḳılsunlar üçün anıng belgülerini (2) pend alsun üçün ᶜaḳl iḍileri.

30 (3) Taḳı bérdimiz Dāvüdḳa Süleymānnı, [59b1] néme körklüg ḳul, ol keḍ yangan turur.

31 Ançada ᶜarża ḳılındı (2) anıng üze kéçe üç aḍaḳın turġan (3) yügrük tāzīler.

32 Aydı: men üḍürdüm yaᶜnī sewdüm ḫayr [60a1] sewüglükini, iḍim yād üçün, ançaḳa tegi (2) yaştı kün perde birle.

33 Yandurunglar anı (3) mening üze, oġradı kese butalarını hem boyunlarını.

34 [60b1] Rāstlıḳ üze sınadımız Süleymānnı taḳı kemiştimiz (2) anıng kürsīsi üze bir ten (3) yana yandı.

35 Aydı: iḍim, yarlıḳaġıl méni [61a1] taḳı bérgil manga mülkni, kerekmez (2) kim kimerseke ménde kiḍin, sen sen (3) üküş bérgen.

36 Musaḫḫar ḳıldımız angar yelni [61b1] yoruyur anıng fermānı birle yumşaḳ né yerni kim (2) tilese.

37 Yeklerni ḳamuġ (3) binā ḳılġanlarnı suwḳa batḳanlarnı.

38 Taḳı öngînlerni [62a1] ḳoşulmışlar buḳaġular içinde.

39 (2) Bu bizing ᶜaṭāmız turur, niᶜmet bérgil minnet ḳılġıl (3) azu yıġḳıl ḥisāb yoḳ.

40 [62b1] Bütünlükin angar bizing üskümizde yaḳınlıḳ, néme eḍgü (2) yanış yeri.

---

[136] m: *törütmedingiz*.

41 Yād ḳılġıl ḳulumızını (3) Eyyūbnı, ançada ündedi iḍisini kim: tegürdi maṅga [63a1] yek emgek birle (2) ḳın birle.

42 Tepgil aḍaḳın yerke, (3) bu yuṅġu suw sawuḳ turur [63b1] hem içgü turur.

43 Bérdimiz aṅgar boḍnını (2) hem olar tegni olar birle, soyurḳamaḳ (3) bizdin hem pend ḫıred [64a1] iḍileriṅge.

44 Alġıl elgiṅ birle (2) bir baġ cefān, urġıl anıṅ birle, andıṅ (3) sıma, biz bildimiz anı sergen, [64b1] néme körklüg ḳul, ol keḍ yanġan.

45 Yād ḳılġıl (2) ḳullarımızını İbrāhimni, İsḥāḳını (3) ve Yaᶜḳūbnı küç ḳuvvet iḍileri, [65a1] köz iḍileri.

46 Biz ḫāliş ḳıldımız olarnı (2) ḫālişlıḳı birle sarāynı yād ḳılmaḳ üçün.

47 (3) Olar biziṅ üskümizde üḍründiler [65b1] eḍgüler tururlar.

48 Yād ḳılġıl İsmāᶜilni, (2) Yesᶜni, Żü'l-kiflni, (3) ḳamuġları üḍründilerdin tururlar.

49 Bu [66a1] bir pend, bütünlükin saḳnuḳlarḳa yanış (2) körklüki.

50 Turġu büstānlar, açılmış (3) olarḳa ḳapuġlar.

51 Tayanġanlar [66b1] anıṅ içinde, ündeyürler anıṅ içinde üküş (2) mi̇veni hem şarābnı.

52 Taḳı olar üskinde (3) közi yümüklügler yaşdaşlar.

53 [67a1] Bu ol turur kim vaᶜde ḳılnur sizler ḥisāb (2) küninde.

54 Bu biziṅ rūzi̇miz[137], (3) yoḳ aṅgar alḳınmaḳdın.

55 Bu erdi taḳı bütünlükin [67b1] yolsuz boynaġularḳa, yawuz yanış yer turur.

56 (2) Tamuġ! kigrürler, néme yawuz (3) yanġu yer.

57 Bu turur tatsunlar anı [68a1] ḳaynar suw, ḳan taḳı iriṅ.

58 Taḳı öṅgin (2) anıṅ meṅgizlig cüftler.

59 (3) Bu ögür kirigli siziṅ birle, [68b1] sewünç yoḳ olarḳa, anlar otḳa kirigli- (2) -ler.

60 Ayġayla: kendü, sizler sewünç (3) yoḳ sizke, sizler ilgerü ıḍtıṅgız [69a1] bizke, néme yawuz ḳarār ḳılġu yer.

---

[137] m: *rūzumuz*.

61 Ayġaylar: (2) ey bizing iḍimiz, kim kim ilgerü keldi erse bizke munı (3) artur angar ḳın iki ança ot [69a1] içinde.

62 Ayġaylar: né ol bizke körmez- (2) -miz erenlerni, sanayur men sizlerdin şer- (3) -lerdin.

63 Tuttumız olarnı füsüsḳa [70a1] azu ḳıştı mu olardın közlerimiz.

64 (2) Bütünlükin ol rāst turur, ot iḍilering (3) ḫuşūmetleri.

65 Ayġıl: anıng üçün men ḳorḳıtġuçı men, [70b1] yoḳ aḍın Tangrı meger bir Tangrı, (2) ġalebe ḳılġan.

66 Kökler iḍisi (3) hem yerler iḍisi hem ol iki ara, [71a1] ᶜazīz üküş örtgen.

67 Ayġıl: ol (2) uluġ ḫaber erür.

68 Sizler andın (3) yüz evrügliler siz.

69 Yoḳ manga [71b1] bilmek üstünrekdeki, ögür (2) ançada ḫuşūmet ḳılşurlar.

70 Yarlıġ ıḍılmas manga[138] (3) meger anıng üçün men ḳorḳıtġuçı men belgülüg.

71 [72a1] Ançada aydı sening Iḍing ferişţelerke: (2) men törütügli men bir ādemī, balçıḳdın.

72 (3) Ḳaçan törütse men anı, ürse men [72b1] anıng içinge rūḥumdın, tüşüngler (2) angar secde ḳılıġlılar.

73 Secde ḳıldı (3) ferişţeler ḳamuġları bir yolı.

74 [73a1] Meger İblīs tekebbürluḳ ḳıldı, boldı (2) kāfirlerdin.

75 Aydı Tangrı: (3) ey İblīs, né yıġdı séni [73b1] secde ḳılmaḳdın, ol kim törüttüm menim ḳudretim birle (2) tekebbür[luḳ] mu ḳıldıng az[u] boldung mu baş kötürgenlerdin.

76 (3) Aydı: men yaḫşıraḳ men andın, törüttüng méni [74a1] otdın, törütting anı balçıḳ- (2) -dın.

77 Aydı Tangrı: çıḳġıl andın, (3) sen sürülmiş sen.

78 Bütünlükin sening üze [74b1] mening laᶜnetim, cezā künike tegi turur.

79 Aydı: (2) ey İḍim, küḍgil manga gürdın ḳopġu künke tegi.

80 (3) Aydı: sen küḍülmişlerdin sen

---

[138] m: *manga* 3. satırda mükerrer.

81 [75a1] belgülüg kün vaḳtıḳa tegi.

82 (2) Aydı: ᶜizzeting tuta yolsuz ḳılġay men olarnı (3) ḳamuġını.

83 Meger ḳullarıngnı kim [75b1] olardın ḫāṣlar tururlar.

84 Aydı: rāst turur bu (2) ve rāst ayur men:

85 her-āyine toldurġay men tamuġnı (3) séndin hem anlardın kim uḍsalar sanga olardın [ḳamuġları].

86 [76a1] Ayġıl: tilemez men sizdin anıng üze ter- (2) -din, ermez men étig étgenlerdin.

87 (3) Ermez ol meger pend ᶜālemluġlarḳa.

88 [76b1] Bilgey sen ök anıng ḫaberini rūzgārda kiḍin.

34

39
SŪRETÜ'Z-ZÜMER

(2)

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 [77a1] Bitig indürmek Tangrıdın, (2) ᶜazīz bütün işlig.

2 Biz indürdümiz (3) sanga bitigni könilik birle, tapunġıl [77b1] Tangrıḳa, ḳatıġsız ḳılıġlı angar dinni.

3 Bilgil (2) Tangrıḳa dīn ḳatıḳsız, anlar kim (3) tuttılar anda aḍın dōstlar, [78a1] ayurlar: tapmaz-miz olarḳa meger yaġutġalar bizni (2) Tangrıḳa, yawuḳluḳ. Ol Tangrı ḫükm ḳılur (3) olar ara, anıng içinde kim olar anıng içinde tartışıġlı ol, [78b1] ol Tangrı köndürmez anı kim [ol] (2) yalġançı tangan turur.

4 Eger tilese erdi Tangrı (3) tutmaḳ ᶜayālni üḍürgey erdi [79a1] andın kim törütür néni kim tilese, arıġ ol, (2) Ol Tangrı bir ġalebe ḳılġan.

5 (3) Törütti köklerni taḳı yerni [79b1] sezāsınça, kivürür tünni kündüz (2) üze, kivürür kündüzni (3) tün üze, musaḫḫar ḳıldı kün hem [80a1] aynı, ḳamuġ yorıyu[r] atanmış zamānḳa tegi, (2) bilgil Ol ᶜaziz örtgen turur.

6 (3) Törütti sizlerni bir et-özdin [80b1] yana ḳıldı andın cüftini, (2) indürdi sizke yılḳılardın sekiz (3) cüft, törütti sizni analarıngız [81a1] ḳarınları içinde, törütmek, törütmekde (2) kiḍin üç ḳarangḳuluḳlar içinde, (3) ol Tangrı sizing iḍingiz, angar turur erk, [81b1] Tangrı yoḳ meger ol, ḳayda evrülür sizler.

7 (2) Eger tansa sizler ol Tangrı (3) mungsuz sizdin, taplamaz [82a1] kullarınga küfrni, eger şükr kılsa sizler (2) taplayur anı sizke, kötürmez hiç kötrügli (3) takı biregü yükini yana idingizke [82b1] yanışıngız, haber bérür sizke anı kim (2) kılur erdingizler, Ol bilgen (3) köngüllerdekini.

8 Kaçan [83a1] tegse ādemika bir kor yas (2) ündeyür idisinge, yanıglı angar (3) yana kaçan bérse angar edgülük andın, [83b1] unıtur anı kim ündeyür erdi angar (2) anda burun, kılur Tangrıka (3) teng tuşlar kışsun üçün anıng yolındın. [84a1] Aygıl: irinçlengil küfrüng birle azkına, sen (2) tamug idilerindin.

9 Kim ol (3) adakın turgan tün vaktlerinde, secde kılıglı [84b1] adakın turup, korkka ol cehāndın (2) hem umar idisi rahmetini, aygıl: (3) nek berāber bolur mu anlar kim [85a1] bilürler yime anlar kim bilmezler? (2) Bütünlükin pend alnur ᶜakl (3) idileri.

10 Aygıl: ey mening kullarım, [85b1] anlar kim taptılar korkunglar idingizdin, (2) anlarka kim edgülük kıldılar bu dünyā (3) içre, edgülük, Tangrı yeri [86a1] kéng erür, anıng üçün tükel bérlür sergenlerke (2) yanutları sansız.

11 (3) Aygıl: men fermānlandım kim tapunsa men Tangrıka [86b1] katıksız kılıp angar dinini.

12 Hem fermānlandım (2) bolsa men müslimlerning evveli.

13 (3) Aygıl: men korkar men eger hilāf kılsa men [87a1] idimke, ulug kün ᶜazābında.

14 (2) Aygıl: Tangrıka tapnur men katıksız angar (3) dinimni.

15 Bitingler anı kim tilese siz [87b1] anda adın, aygıl: bütünlükin ziyān kılıglılar (2) anlar kim ziyānlıg boldılar özleringe (3) boḍunlarınga kıyāmet künde, [88a1] bilgil ol ök ol ziyān (2) belgülüg turur.

16 Olarka üstünlerinde (3) kölikelik otdın, [88b1] astınlarında kölike[lik]ler, ol korkıtur (2) Tangrı anıng birle kullarını, ey mening kullarım (3) korkungla méndin.

17 Anlar kim singardm turdılar [89a1] Tangrıda adın tapunguda, kim tapsalar angar (2) yandılar Tangrıka, olarka turur müjde, (3) müjde bérgil mening kullarımka,

18 anlar kim kulak tutarlar, [89b1] sözni uḍarlar anıng körklüginge, (2) bu ögür anlar tururlar kim köndürdi olarnı Tangrı, (3) bu ögür olar hıredler idileri tururlar.

19 [90a1] Ol kimerseke kim sezā boldı anıng üze ᶜazāb (2) kelimesi, sen mü kurtgarur sen (3) anı kim ot içinde turur.

20 Ançası bar anlar kim [90b1] sakındılar idilerindin, olarka kötrümler, (2) üstünlerinde kötrümler turgurmış, (3) akar astında arıklar, [91a1] Tangrının vaᶜdesi, hilāf étmez Tangrı (2) vaᶜdeka.

21 Körmez mü sen ol Tangrı (3) indürdi kökdin suwnı, kigürdi anı [91b1] yullarka yer içinde yana çıkarur (2) anıng birle ekinni, türlüg türlüg anıng güneleri (3) yana kurur, körgey sen anı sargarmış [92a1] yana kılur anı uşanmış, (2) bütünlükin anıng içinde ol pend bar (3) ḫıred idilerike.

22 Ol kimerseni kim aça bérdi Tangrı [92b1] köngülni islāmke, ol (2) nūr üze idisindin. Veyl (3) katıg köngüllüglerke Tangrı yādındın, [93a1] bu ögür yolsuz[luk] içinde belgülüg tururlar.

23 (2) Tangrı indürdi sözde körklügrekni, (3) kitābnı mengzeşigli rāstlık içre yandruglılar, [93b1] andag teprer teg andın anlarnıng (2) terileri kim korkarlar idilerindin (3) yana yumşayur olarnıng terileri hem köngülleri [94a1] Tangrınıng yādınga, ol Tangrınıng köni yolı, (2) köndrür angar kimni [kim] tilese, kimni kim (3) kışursa Tangrı yok angar köndürügli.

24 [94b1] Ol kim küdezse öz bodını (2) yawuz kındın kıyāmet küninde (3) aylur zālimlerka: tatınglar [95a1] anı kim kazganur erdingiz.

25 (2) Yalgan tuttı anlar kim olarda öngdin (3) keldi olarka kın, ol ogurda [95b1] ukmaslar.

26 Taturdı olarka Tangrı (2) ḫʸārlukını yakın tiriglik içinde, (3) āḫiret kını ulugrak turur, eger bilür erseler [96a1] olarka yaḫşı erdi.

27 Rāstlık üze belgülüg kıldım (2) bodunka bu Kur'ān içinde (3) kamug meselni meger olar pend alsunlar tép.

28 [96b1] Kur'ānnı tāzī tilinçe egrilik- (2) -siz meger olar korksun tép.

29 (3) Urdı Tangrı bir meşel, bir er anıng içre ortaklar ...[139]

31

(39)

33 ... [71a1] ve könike tuttı anı bu ögür, kamug (2) saknuklar tururlar.

34 Olarka né kim tileseler (3) [idi]leri üskinde, ol yaḫşılarnıng [71b1] yanutı.

35 Örtmek üçün Tangrı (2) olardın yawuzrak angar kim kıldılar, (3) yanut bérmek üçün olarka ol kim [72a1] körklügrek kılur erdiler.

---

[139] 34. cilt 39:29'da bitmiş olup 31. cildin 71a1'de 39:33. ayete devam edilmiştir.

36 (2) Ermez [mü] Tangrı tirigliki kulınga, (3) korkuturlar séni anıng birle kim anda [72b1] adındın, kimni kim kışursa Tangrı (2) yok angar köndürügli.

37 Kimni kim köndürse (3) Tangrı yok angar köndürüglidin, [73a1] ermez mü Tangrı ᶜaziz öç idisi.

38 (2) Eger sorsa sen olarka kim törütti (3) köklerni hem yerlerni, ayurlar: [73b1] Tangrı, aygıl: né körer sen ol kim ündeyür sizler (2) Tangrıda adın, eger tilese mangar (3) Tangrı kor yas nek olar açığlılar mu [74a1] anıng kori yasını, azu tilese manga soyurkamak (2) nek olar yanığlılar mu anıng soyurkamakını, (3) aygıl: tap turur manga Tangrı, anıng üze [74b1] köngül urur, köngül urganlar.

39 Aygıl: (2) ey bodnum ᶜamel kılınğ orunlarıngızda (3) yana men ᶜamel kılığlı men kidin bilgey sizler[140].

35

(39)

41 ... [1a1] sen olar üze erklig.

42 (2) Tangrı öldürür tenlerni ölmişi (3) vaktinde taki ol kim ölmedi öz [1b1] udkusı içinde, tutar ol kim hükm kıldı (2) anıng üze ölümni taki idur (3) taki birini atanmış zamānka tegi, [2a1] bütünlükin anıng içinde belgüler endişe kılığlı (2) bodunka.

43 Azu tuttılar mu (3) Tangrıdın adın şefiᶜçilerni? [2b1] Aygıl: neçeme erseler erklenümezler (2) nerseke taki ukmazlar.

44 Aygıl: (3) şefāᶜat kamug angar [3a1] kökler meliki hem yerler meliki (2) yana anıng birle yandurulur sizler.

45 Kaçan (3) yād kılınsa Tangrı yangluz kurlur [3b1] anlarnıng köngülleri bitmezler (2) ol cehānka, kaçan yād kılınsa anlar kim (3) anda adın turur ançada olar [4a1] sewnürler.

46 Aygıl: yā Tangrı, (2) kökler törütügli hem yer törütügli, (3) gayb bilgen hem açuklugnı bilgen, [4b1] sen hükm kılur sen kullarnıng arasında (2) anıng içinde kim erdiler tartışığlılar.

47 (3) Eger bolsa anlarka kim küç éttiler [5a1] ol kim yer içinde turur kamug (2) taki anıng mengizlig anıng birle, yulug bérgetiler (3) anı kın yawuzlukından kopmak [5b1] küninde, belgürdi olarka Tangrıdın (2) ol kim séznür ermez erdiler.

---

[140] 31. ciltte 39:39. ayetten 75a1'de 41:47. ayete atlanmış. 35. cilt 39:41. ayetin sonundan başlamış.

48 (3) Belgürdi olarqa yawuzluqlar anı kim qazġandılar, [6a1] indi olarqa ol kim erdiler (2) anı füsūs tutġanlar.

49 Qaçan kim tegse (3) ādenüqa qorqyas ündeyür bizni yana [6b1] qaçan bérsemiz angā edgülük bizdin (2) aygay: anıng üçün bérildim anı bilmekdin, (3) yoq ol mangar sınaġ, ançası bar üküşleri [7a1] bilmezler.

50 Rāstlıq üze aydılar angar anlar kim (2) anlarda burun erdiler, yime asıġ qılmadı olardın (3) ol kim qazġanur erdiler.

51 [7b1] Tegdi olarqa ésiz qılmaqlarınıng yanutı (2) anlar kim küç qıldılar bu ögürdin, (3) teger olarqa ésiz qılıqlarınıng [8a1] yanutı, ermez olar (2) keçigliler.

52 Bilmezler mü (3) ol Tangrı kéng qılur rüzini kimke kim [8b1] tilese hem tarutur, anıng içinde (2) nişānlar bar ol boḍunqa kim kirtgünürler.

53 (3) Aygıl: ey mening qullarım anlar kim [9a1] tengde keçtiler özleri üze, (2) nevmid bolmanglar Tangrının raḥmetindin, (3) ol Tangrı örter yazuqlarnı [9b1] qamuġ, bütünlükin ol örtgen (2) yarlıqaġan.

54 Yanınglar İḍingizke, (3) boyun sunglar angar kelmezde aşnu [10a1] sizke qın, yana yārı bérilmez sizler.

55 (2) Uḍunglar körklügrek ol kim ıḍıldı (3) sizke iḍingizdin, kelmezde aşnu [10b1] sizke qın nāgāh, (2) sizler uqmaz sizler.

56 Aymazda burun (3) et-öz: ey ökünç, anıng üze kim [11a1] ḥaddin keçtim Tangrı fermānı içinde, bütünlükin (2) erdim füsūs tutġanlardın.

57 (3) Yime aymazda aşnu: eger Tangrı köndürse méni [11b1] bolġatım saqnuqlardın.

58 (2) Aymazda aşnu ol vaqtta kim körse sen qınnı: (3) eger bolsa manga evrülmek bolġatım eḍgü işliglerdin.

59 [12a1] Andaġ, rāstlıq üze keldi sanga mening belgülerim, yalġan tuttungız (2) anıng birle boynaġuluq qıldıngız, boldung sen (3) kāfirlerdin.

60 Qopmaq küninde [12b1] körgey sen anlarnı kim yalġan aydılar (2) Tangrı üze: yüzleri (3) qara ermez mü? [13a1] Tamuġ içinde turġu yer boynaġularqa.

61 (2) Qurtġarur Tangrı anlarnı kim saqındılar (3) qurtulmaqları, tegmedi olarqa yawuzluq, [13b1] ermez olar qaḍġurġanlar.

62 Tangrı törütgen ol (2) qamuġ nerse, ol qamuġ neng üze (3) erklig.

63 Angar köknüng kiritleri [14a1] hem yerning kiritleri, anlar kim tandılar (2) Tangrının nişānlarınga, bu ögür olar ziyānlıġlar.

64 (3) Aygıl: Tangrıda adınka [mu] fermänlayur siz manga tapnayın [14b1] ey nädänlar.

65 Bütünlükin yarlıg ıdıldı (2) sanga hem olarka kim sénde aşnu, (3) eger ortak katsa sen bātıl bolur her-āyine [15a1] sening ^{c}ameling, bolur sen her-āyine ziyānlıglardın.

66 (2) Kendü Tangrıka tapungıl, bolgıl (3) şükr kılganlardın.

67 Uluglamadılar Tangrını [15b1] sezāsınça ıluglamak anı, yer (2) kamug anıng mülki içinde kopmak küninde (3) ya^{c}ni kıyāmet, kökler [16a1] türülmiş bolur anıng kudret[i] birle, arıg ol, (2) ol ulug ol, andın kim ortak katarlar.

68 (3) Ürlür borgu içinde, [öldi] [16b1] ol kim kökler içinde turur ol kim (2) yer içinde turur meger anı kim tilese Tangrı (3) yana ürlür anıng içinde yana bir ançada [17a1] olar öre turganlar, bakarlar.

69 Yarudı (2) yer idisi nūrı birle, or[na]lur (3) bitig, keldürlür peygāmberler [17b1] tanuklar, hükm kılnur olar ara (2) könilik birle, olar zulm kılınmazlar.

70 (3) Tükel kılnur kamug et-öz anı kim [18a1] kıldı, Ol Tangrı bilgenrek (2) anı kim kılur siz.

71 Sürlürler (3) anlar kim tandılar, anlar [18b1] tamugka ögür ögür, ançaka tegi kaçan kelseler angar (2) açlur anıng kapugları aygay olarka (3) saklaguçılar: kelmedi mü sizke yalavaçlar [19a1] sizdin? Okıyurlar sizing üze idingizning (2) āyetlerini hem korkıtguçılar cezā (3) küningizke karışgu bu aygaylar: ok [19b1] ançası bar vācib bolur ^{c}azāb kelimesi (2) kāfirler üze.

72 Ayılgay: kiringler (3) tamug kapuglarınga cāvidāneler anıng içinde, [20a1] néme yawuz boynagularnıng turgu yeri turur ol.

73 (2) Hem sürlür anlar kim korktılar (3) idilerindin uştmahka ögür ögür [20b1] ançaka tegi kaçan kelseler angar açlur (2) anıng kapugları aygay olarka anıng erkligi mālik: (3) durūd sizing üze, hoş turunglar, kigürüngler [21a1] cāvidāneler.

74 Aygaylar: şükr Tangrıka, (2) Ol Tangrı rāst kıldı bizke va^{c}desini, (3) mīrās bérdi bizke yerni, ornayur-miz [21b1] uştmah içinde né yerde tilese-miz, (2) néme körklüg ^{c}amellerning yanutı.

75 (3) Ve körgey sen ferişterni, kapsap anlar [22a1] ^{c}arş yöresinde, tesbīh ayurlar (2) idileiinge hamd aytur, hükm kılnur olar ara (3) könilik birle, aylur: şükr Ol Tangrıka kim ^{c}ālemluglar idisi.

35

40
SŪRETÜ'L-MÜ'MİN

[22b1]
Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Bir and erür.

2 Bitig indürmek Tangrıdın [23a1] ᶜazīz bilgen.

3 Yazuḳ yarlıḳaġlı (2) ḥem tevbe ḳabūl ḳılıġlı, ḳını ḳatıġ, (3) uluġluḳ iḍisi, ilāh yoḳ meger ol, [23b1] angar yanış.

4 Tartışmazlar (2) Tangrınıng āyātları içinde meger anlar kim tandılar, (3) armasun séni olarnıng evrülmeki kend- [24a1] -ler içinde.

5 Yalġan tuttı olarda burun Nūḥ boḍnı (2) taḳı ögürler olarda kiḍin, (3) oġradı ḥeme / ḳamuġ ümmet yalavaçlarıḳa [24b1] tutsalar anı, tartışsalar (2) bāṭıl birle, bāṭıl ḳılsalar (3) anıng birle köni sözni, tuttı olarnı, neçük [25a1] boldı mening ḳınım.

6 Mundaġuḳ (2) sezā boldı iḍingning ᶜazābı anlar kim (3) tandılar, her-āyine olar ot [25b1] iḍileri.

7 Anlar kim kötrürler (2) taḫtnı, ol kimerseler anıng yöresinde (3) tesbīḥ ḳılurlar iḍileringe, ḥamd aytu [26a1] taparlar angar taḳı yarlıḳatu ḳolarlar (2) anlarnı kim taptılar: ey bizing iḍimiz, tegding (3) ḳamuġ nerseke raḥmetlıġ ᶜilm yanındın, [26b1] yarlıḳaġıl anlarnı kim yandılar taḳı uḍtılar (2) sening yolınga, küḍezgil olarnı tamuġnung (3) ḳatıġ otındın.

8 Ey İḍimiz, kigürgil olarnı [27a1] turġu uştmaḫlar ol kim vaᶜde ḳıldıng olarḳa (2) ol kim eḍgü bolsa atalarındın (3) cüftlerindin hem ᶜayāllarındın, [27b1] bütünlükin sen ᶜazīż hem bütün işlig.

9 Küḍezgil olarnı yawuzlardın, kimni kim saḳlasa sen (3) yawuzlardın ol kün bütünlükin [28a1] raḥmet ḳıldıng anga, her-āyine ol ḳurtulmaḳ (2) uluġ turur.

10 Anlar kim tandılar (3) ündenlürler Tangrınıng düşmanı uluġ [28b1] düşmanlıḳıngızdın özleringizke, ançada ündenlür siz (2) imānḳa taḳı tanar sizler.

11 Aygaylar: (3) ey iḍimiz, öldürdüng bizni iki yolı, tirgüzdüng bizni [29a1] iki yolı, muḳir keldimiz yazuḳlarımızḳa (2) nek bar mu çıḳmaḳḳa yoldın?

12 (3) Ol anıng üçün, ḳaçan ündense [Tangrı], [29b1] yangluz tép tandıngız, eger ortaḳ ḳılsa (2) büttüngizler, ḥükm ol Tangrıḳa, uluġ Ol (3) Tangrı.

13 Ol Tangrı körkitür sizke āyātlarını, [30a1] indrür sizke kökdin rüz[ī]ni, (2) pend alınmaz meger kim yansa.

14 (3) Ündenĝler Tangrını ḳatıġsız ḳılġanlar anĝar [30b1] dinni, neçe terslenseler kāfirler.

15 (2) Kötrügli ḳurlarnı taḫt (3) iḍisi, ḳoḍı ıḍur Ḳurʿānnı [31a1] fermānındın, kimnüng üze tilese ḳullarındın (2) ḳorḳıtġu üçün talāḳ küninde.

16 Olar ol künde (3) çıḳġanlar, örtüglüg kelmez Tangrı üze [31b1] olardın nerse, kimke ol erk bu kün ol Tangrıḳa kim (2) bir turur, boynaġularnıng boynın sıġan turur.

17 Bu kün yanut bérlür (3) ḳamuġ et-öz anı kim ḳazġandı, küç yoḳ [32a1] bu kün, ol Tangrı terk ḥisāb ḳılġan ol.

18 (2) Ve ḳorḳutġıl olarnı āzife küni birle, (3) ançada yürekler boġuz başınga kelgüsi öwke singrügliler, [32b1] yoḳ ẓālimlerḳa yaġuḳdın (2) ap şefiʿdin boyun sunur.

19 Bilür (3) közler ḥıyānet[i]ni taḳı anı kim [33a1] kizleyür köngüller.

20 Tangrı (2) ḥükm ḳılur könilik birle, anlar kim (3) ündeyürler anda aḍınnı, [33b1] ḥükm ḳılmazlar nerse, ol Tangrı ol (2) eşitgen hem körgen.

21 Yorımaz- (3) -lar mu yer içinde baḳsunlar üçün, [34a1] neçük erdi anlarnıng songı, erdiler (2) olarda burun, erdiler olar ḳatıġraḳ (3) olardın küçün, üküş binā ḳılġan yer [34b1] içinde taḳı tuttı olarnı Tangrı (2) yazuḳları birle, bolmadı olarḳa (3) Tangrıdın küḍezigli.

22 Ol [35a1] olar, kelür erdiler olarḳa yalavaçları (2) nişānları taḳı tandılar (3) taḳı tuttı olarnı Tangrı, Ol küçlüg [35b1] ḳatıġ ḳınlıġ.

23 Bütünlükin (2) biz ıḍtımız Müsānı bizing āyātlarımız birle (3) belgülüg ḥüccet birle

24 Firʿavnḳa, [36a1] Hāmānḳa, Ḳārūnḳa, (2) aydılar: cādū yalġançı turur.

25 (3) Ḳaçan keldürdi erse olarḳa könilikni bizing[141] [36b1] üskümizde aydılar: öldürüngler (2) anlarnıng oġlanlarını kim taptılar anıng birle, (3) tirig ḳoḍunglar uraġutlarını, ermez [37a1] kāfirlerning alı dastānı meger yolsuzluḳ içre.

26 (2) Aydı bu kāfir: ḳoḍunglar méni (3) öldüreyin Müsānı, ündesün [37b1] iḍisini, men ḳorḳar men kim aḍnatsa (2) diningizni azu belgürse yer (3) içinde fesādnı.

27 Aydı [38a1] Müsā: men sıġındım iḍimke (2) hem sizing iḍingizke, ḳamuġ boynaġu kim (3) bitmez ḥisāb küninge.

28 [38b1] Aydı müʾmin er Firʿavn ālidin (2) kizleyür īmānını: (3) öldrür mü sizler erni aysa: [39a1] mening iḍim Tangrı, bütünlükin keldürdi sizke nişānlarnı belgülüg (2) iḍingizdin. Eger bolsa yalġançı (3) anıng üze yalġanlıḳı, eger bolsa [39b1] köni,

[141] *bizing* 36b1 'de mükerrer.

teggey sizke anıng amarısı (2) va^{c}de ḳılur sizke. Ol Tangrı köndürmez (3) anı kim ol tengde keçgen yalġançı.

29 [40a1] Ey boḍnum, sizke turur mülk bu kün, (2) belgülügler yer içinde, kim kim (3) yārī bérse bizke Tangrınıng ḳınıdın, eger kelse bizke? [40b1] Aydı ol kāfir: körkitmez men sizke (2) meger anı kim körer men, köndürmez men sizni (3) meger köni yolḳa.

30 Aydı [41a1] ol kim taptı: ey boḍnum, men (2) ḳorḳar men sizing üze, ögürler (3) küni mengizlig.

31 Nūḥ ḳavmi ^{c}ādeti [41b1] mengizlig, ^{c}Ād ḳavmi ^{c}ādeti mengizlig, Şemūd ḳavmi ^{c}adeti mengizlig, (2) anlar kim anlarda kiḍin, ermez Tangrı (3) tileyür ẓulm ḳullarḳa.

32 Ey boḍnum, [42a1] men ḳorḳar men sizing üze tenād (2) küninde.

33 Ol kün evrülür sizler yüz ewrügliler, (3) yoḳ sizke Tangrıdın küḍezigli, [42b1] kimni kim ḳışursa Tangrı yoḳ angar (2) köndrügli.

34 Bütünlükin keldi sizke (3) Yūsuf aşnu belgülüglerdin, [43a1] hemişe sizler şek içinde andın kim (2) keldürdi sizke anıng birle, ançaḳa tegi ḳaçan (3) ölse aydıngız: ıḍmaz Tangrı [43b1] anda kiḍin yalavaç. Mundaġuḳ (2) ḳışrur Tangrı ol kimerseni kim ol ḥaḍḍin keçti, (3) şek tutġan.

35 Anlar kim tartışurlar [44a1] Allāhnıng āyātları içinde, ḥüccetsizin (2) keldi olarḳa, uluġ düşmanlıḳın (3) Tangrı üskinde taḳı olar üskinde kim [44b1] taptılar, mundaġuḳ mühr urur Tangrı (2) ḳamuġ boynaġu / mütekebbir könglinge (3) öldürgen.

36 Aydı ol kāfir: [45a1] ey Hāmān, binā ḳılġıl manga köşk, (2) bolġay kim teggey men esbāblarḳa,

37 (3) kök ḳapuġlarınga, [45b1] köz kemişeyin Mūsā Tangrısınḳa, (2) men séznür men anı yalġançı, mundaġuḳ (3) bezenildi Fir^{c}avnḳa ^{c}amelining yawuzluḳı, [46a1] kirü yıġıldı yoldın, (2) ermez Fir^{c}avnnıng keydi meger helāklik içinde.

38 (3) Aydı ol kim taptı: ey boḍnum, [46b1] uḍunglar manga, köndüreyin sizni köni (2) yolḳa.

39 Ey boḍnum, bütünlükin bu (3) yaḳın tiriglik irinç turur, [47a1] bütünlükin ol cehān ḳarār (2) sarāyı turur.

40 Kim kim ḳılsa yawuzluḳ (3) yanut bérilmez meger anıng mengizlig, [47b1] kim kim ḳılsa eḍgülük (2) erkekde azu tişide ol (3) mü^{3}min bolsa bu ögür kigrülür [48a1] uştmaḥḳa, rüzi bérlür anıng içre saḳış- (2) -sız.

41 Ey mening boḍnum, né ol sizke (3) ündeyür men sizni ḳurtulmaḳḳa, ündeyür sizler méni [48b1] otḳa?

42 Ündeyür sizler méni tansa men (2) Tangrıḳa, ortaḳ ḳatsa men angar, ol kim yoḳ manga anıng birle[142] (3) bilig, men ündeyür men sizni [49a1] ᶜazīz örtgen.

43 Ḥaḳḳā (2) ol kim ündeyür siz méni anıng birle yoḳ angar (3) ündemek dünyā içre hem [49b1] āḫiret içre, bütünlükin yangumız Tangrıḳa (2) turur, bütünlükin artaḳ yawuz işligler, olar (3) ot éşleri tururlar.

44 Yād ḳılur sizler anı kim ayur men [50a1] sizke, ısparlayur men işimni Tangrıḳa (2) Ol Tangrı körgen turur ḳullarnı.

45 (3) Küḍezdi anı Tangrı ésiz / yawuz mekrlerindin, [50b1] sezā Firᶜavn boḍnıḳa ḳın (2) yawuzı.

46 Ot ᶜarża ḳılnurlar (3) anıng üze erte hem kéçe, [51a1] ol kün aḍaḳın bolur ḳıyāmet, (2) kiringler ey kāfir āli ḳatıġ (3) ḳınḳa.

47 Ançada ḫüccet ayşurlar [51b1] ot içinde, ayturlar żaᶜīfler (2) anlarḳa kim boynaġuluḳ ḳıldılar: biz[143] (3) erdimiz sizke uḍġan, nek sizler bar mu siz [52a1] kim yıġusa sizler bizdin, ülüşni (2) otdın?

48 Ayġay anlar kim (3) boynaġuluḳ ḳıldılar: biz ḳamuġ anıng içinde-miz, [52b1] Ol Tangrı rāstlıḳ üze ḫükm ḳıldı ḳullar arasında.

49 (2) Ayġay anlar kim ot içinde (3) tamuġ erkliginge: oḳınglar iḍinizke [53a1] yüngültsün üçün bizdin bir kün ḳın- (2) -nı.

50 Ayġaylar: kelmez mü erdi (3) sizlerke yalavaçlarıngız belgülüglerni? [53b1] Ayġaylar: andaġ keldiler, ayġaylar: oḳınglar, (2) yoḳ kāfirlerning oḳımaḳı meger (3) yolsuzluḳ içre.

51 Biz yārī bérür-miz yalavaçlarımızḳa [54a1] anlarḳa kim taptılar, yaḳın tiriglik (2) içinde ol kün aḍaḳın bolur tanuḳlar.

52 (3) Ol kün kim asıġ ḳılmaz küç ḳılġanlarḳa [54b1] ᶜöẕrleri, olarḳa laᶜnet (2) olarḳa turur sarāy yawuzı.

53 Bütünlükin (3) bérdimiz Mūsāḳa köni yolnı, [55a1] bérdimiz Yaᶜḳūb oġlanlarınḳa (2) bitigni.

54 Yolçı / ḳılavuz hem pend (3) ḫired iḍilering̈e.

55 Sergil, bütünlükin [55b1] Tangrının̈g vaᶜdesi rāst turur, yarlıḳatu ḳolġıl (2) yazuḳungnı, tesbiḥ ḳılġıl iḍinge ḥamd aytu (3) kéçelik hem ertelerde.

---

[142] *anıng birle* 3. satırda mükerrer.

[143] *biz* 3. satırda mükerrer.

56 Anlar kim [56a1] tartışurlar Tangrının nişānları içre (2) ḥüccetsizin, kelür olarḳa yoḳ (3) köngülleri içinde meger uluġluḳ, ermez anlar [56b1] olar tegigliler angar, sıġınġıl Tangrıḳa (2) bütünlükin Ol eşitgen körgen turur.

57 (3) Köklerni törütmek hem yerlerni [57a1] uluġraḳ boḍunnı törütmekdin, (2) ançası bar boḍunnunng üküşi (3) bilmezler.

58 Berāber bolmaz [57b1] ḳaraġu közlüg anlar kim (2) taptılar, ḳıldılar eḍgülükler, (3) yawuzluḳ ḳılıġlı, néme az pend alnur sizler.

59 [58a1] Bütünlükin ḳıyāmet keligli turur, şek yoḳ (2) anmg içinde, ançası bar boḍunnunng üküşi (3) bitmezler.

60 Aydı sizing iḍingiz: [58b1] ündengler méni icābet ḳılayın sizke, (2) anlar kim boynaġuluḳ ḳılurlar (3) mening ḳulluḳumdın kigrülgeyler, [59a1] tamuġḳa, ḫ^{v}ār bolup olar.

61 Ol Tangrı ol (2) ḳıldı sizing üçün tünni amrulmaḳ üçün (3) anıng içinde, kündüzni yaruḳ, [59b1] Ol Tangrı faẓl iḍisi turur boḍun (2) üze, ançası bar boḍunnunng üküşi (3) şükr ḳılmazlar.

62 Ol Tangrı sizing iḍingiz turur, [60a1] ḳamuġ nengni törütgen ilāh yoḳ meger[144] (2) ol, neçük yalġan ayur sizler.

63 (3) Mundaġuḳ yalġanlanur anlar kim erdiler [60b1] Tangrınıng āyātlarınga, tanıġlılar.

64 Ol Tangrı (2) kim ḳıldı sizke yerni (3) amrulġu yer, yime kökni ḳopardı yime bezedi sizlerni [61a1] körklüg ḳıldı şüretleringizni, rüzi bérdi sizke (2) arıġlardm, Ol Tangrı (3) sizing iḍingiz, berekāt bérgen Tangrı ^{c}ālemluġlar iḍisi.

65 [61b1] Ol tirig turur, ilāh yoḳ meger ol, oḳıng anı (2) ḳatıḳsız ḳılġanlar angar dinni, şükr ol Tangrıḳa (3) ^{c}ālemluġlar iḍisi.

66 Ayġıl: men yıġıldım [62a1] tapınmaḳdın anlarnı kim tapar siz (2) Tangrıdın aḍındın, ḳaçan keldi erse manga belgülüg nişānlar (3) iḍimdin fermānlandım boyun susa men [62b1] ^{c}ālemluġlar iḍisinge.

67 Ol Tangrı törütti (2) topraḳdın yana arḳa suwındın (3) yana bir kesek ḳandın yana çıḳarur sizni [63a1] kiçiglik birle yana teger sizler yigitlikḳa (2) yana bolur siz uluġ pirle, sizlerde ol kim[145] (3) öldürülgey siz anda öngdin, bir ança teger sizler [63b1] atanımış zamānḳa tegi, bolġay kim uḳġay sizler.

68 (2) Ol Tangrı tirgüzür taḳı öldrür, (3) ḳaçan ḥükm ḳılsa bir işni bütünlükin aytur [64a1] angar bolġıl tiyü, bolur.

---

144 *meger* 2. satırda mükerrer.

145 *kim* 3. satırda mükerrer.

69 Körmez mü sen (2) anlarnı kim tartışurlar Tañrı- (3) -nıñ āyātları içinde, neçük evrülür?

70 Anlar kim [64b1] yalġan tuttılar bitigni hem anı kim ıḍtımız (2) anıñ birle yalavaçlarımızını, kiḍin bilgeler.

71 (3) Ançada ġullar boyunları içinde [65a1] hem zencirler süḍrünürler.

72 (2) Ol ḳaynar isig suw içre yana ot içre (3) isingeyler.

73 Yana aylur olarḳa: [65b1] ḳayda ma ortaḳ ḳatar erdiñizler

74 Tañrıdın aḍındın? (2) Aygaylar: azdılar bizdin, kendü (3) ündemez erdimiz anda aşnu nerse. [66a1] mundaġuḳ ḳışrur Tañrı kāfirlerni.

75 (2) Ol anıñ üçün turur kim sewnür erdiñizler yer (3) içre sezāsızın yime anıñ üçün kim [66b1] erdiñizler sew[nü]gli.

76 Kiriñler (2) tamuġ ḳapuġlarınña, cāvidāne (3) anıñ içinde, néme yawuz sıġınġu yer boynaġularḳa.

77 [67a1] Sergil, Tañrınıñ vaᶜdesi çın turur, (2) yā körkitgey-miz sañga ol kim amarını (3) vaᶜde ḳılur-miz[146] olarḳa azu cānıñnı alġay men seniñ, [67b1] bizke yandurulurlar.

78 Bütünlükin (2) ıḍtımız yalavaçlar sénde burun, (3) olardın ol kim ḳıṣṣa ḳıldımız seniñ üze [68a1] olarda, ol kim aymaz-mız seniñ üze, (2) bolmadı bir yalavaçḳa kim keldürse (3) bir āyāt meger Tañrınıñ yarlıġı birle, ḳaçan [68b1] keldi Tañrı fermānı ḥükm ḳılındı rāstlıḳ üze (2) ziyān ḳıldı anda yawuz ışlıġlar.

79 (3) Ol Tañrı ḳıldı sizke yılḳılarnı, [69a1] münse sizler andın taḳı andın yése siz.

80 (2) Sizke turur anıñ içinde asıġlar, tegse sizler (3) anıñ üze ḥācetḳa köñgülleriñiz içinde [69b1] anıñ üze hem kemi üze (2) yüklenür sizler.

81 Körkitür sizke nişānlarını (3) ḳayu āyātıñña Tañrınıñ tanar sizler?

82 [70a1] Yorımazlar mu yer içinde, (2) körseler neteg boldı anlarnıñ soñı, (3) anlar kim olarda burun erdiler [70b1] üküşrek, olardın küçlügrek, (2) binā ḳılġan yer içinde, asıġ (3) ḳılmadı olardın olarḳa ol kim erdi [71a1] ḳazġanur erdiler.

83 Ḳaçan kim keldi erse olarḳa (2) yalavaçları belgüleri [birle] sewündiler (3) anıñ birle olar üskinde bilmekdin, [71b1] sezā boldı olarḳa ol kim erdi (2) anıñ birle füsūzlaġanlar.

84 Ḳaçan körseler (3) biziñ ᶜazābımızını aydılar- büttümiz Tañrıḳa, [72a1] yañguz ol, tandımız anıñ birle kim erdimiz (2) añgar ortaḳ ḳatġanlar.

---

146 m: *ḳılur siz.*

85 Asıġ ḳılmaz olarḳa (3) olarınıng̃ īmānları ḳaçan kim körseler bizing̃ ḳınımızını, [72b1] Tangrınıng sünneti ol kim rāstlıḳın keçti (2) ḳulları içinde, ziyān ḳıldı anda kāfirler.

35

41

[73a1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Bir and.

2 İndürmek raḥmān ve raḥīmdin.

3 (3) Bitig, belgürmiş anıng̃ nişānları, Ḳur'ān [73b1] tāzī tilinçe, bilgen boḍunḳa.

4 Müjde bérigli (2) hem ḳorḳutġuçı, yüz evürdi üküşleri (3) olar eşitmezler.

5 Aydılar: könggüllerimiz [74a1] örtüg içinde andın ḳim ündeyür sen bizni angar, (2) ḳulaḳlarımız içinde aġırlıḳ, bizing̃ aramızda (3) sizing̃ ara perde, ḳılġıl [74b1] biz iş ḳılıġlılar-miz.

6 Ayġıl: bütünlüḳin men (2) ādem men sizing̃ teg, yarlıġ ıḍlur manga (3) bütünlüḳin Tangrıngız bir Tangrı turur, [75a1] rāst turunglar anıng̃ birle, yarlıḳatu ḳolunglar anda, (2) ḳatıġlıḳ ortaḳ ḳatıġlılarḳa.

7 Anlar kim (3) bérmezler zekātnı māllarındın, olar āḫiretḳa [75b1] olar kāfirle.

8 Bütünlüḳin anlar kim bittiler, (2) ḳıldılar eḍgülükler, (3) olarḳa yanut kesilgüsüz.

9 [76a1] Ayġıl: sizler mü tanar sizler ol Tangrıḳa kim (2) törütti yerni iki (3) kün içre, ḳılur sizler angar [76b1] teng̃ tuşlar, ol ᶜālemluġlar iḍisi turur.

10 (2) Ḳıldı anlar içinde taġlar (3) üstünindin, berekāt ḳıldı anıng̃ içre, [77a1] endāze ḳıldı anıng̃ içinde rūzilerini (2) tört kün içinde berāber (3) tileglilerke.

11 Yana fermānladı [77b1] kökni törütmek tapa, ol bir tütün erdi, (2) aydı angar yime yerke: kelingler (3) könglün azu könggülsüzün, aydılar: [78a1] keldimiz boyun sügenler.

12 Törütti olarnı (2) yeti ḳat kökni iki (3) kün içre, yarlıġ ıḍtı tegme [78b1] kök içinde fermānını, bezedimiz (2) yawuḳ kökni yulduzlar birle (3) hem küḍezmek, ol endāze ḳılmaḳ [79a1] ᶜazīz bilgen.

13 Eger yüz ewürseler (2) ayġıl: ḳorḳuttum sizlerni ol ḳoḍı inıġlı ḳın, (3) neteg kim ḳoḍı indi ḳın ᶜĀd boḍnınga [79b1] ve Ṯemūdḳa.

14 Ançada keldiler olarḳa yalavaçlar (2) anlarda burun anlarda kiḍin, (3) bitmeñgler tép meger Taṅgrıḳa, aydılar: [80a1] eger tilese iḍimiz ıḍġaytı ferişteleni. (2) Biz ol kim ıḍıldıñgız anıñg birle käfirler siz.

15 (3) Ammä ᶜĀd boḍnı boynaġuluḳ ḳıldılar [80b1] yer içinde sezäsızın, (2) aydılar: kim ol küçlügrek bizdin (3) ḳuvvet birle? Körmediler mü kim bütünlükin Ol Taṅgrı [81a1] törütti olarnı, ol ḳatıġraḳ olardın (2) ḳuvvet birle? Boldılar bizing nişänlarımızḳa (3) tanıġlılar.

16 Iḍtımız [81b1] olar üze ḳatıġ yelni naḥis (2) künler içinde, taturġumız üçün olarḳa (3) ḥᵛärluḳ ḳınını yaḳın tiriglik [82a1] içinde, äḫiret ᶜaẕäbı (2) ḥᵛär ḳılġanraḳ, olar yäri bérilmezler.

17 (3) Ammä Ṣemüd boḍnı köndürdümiz olarnı, [82b1] sewdi ḳaraġuluḳnı köni yol üze, (2) tuttı olarnı ḥᵛärluḳ ara (3) inmiş ᶜaẕäb, anı kim [83a1] ḳazġanur erdiler.

18 Ḳurtġardımız anlarnı kim (2) taptılar, saḳnur erdiler.

19 (3) Ol kün kim térlür Taṅgrınıṅg düşmanları, [83b1] otḳa olar yıġlınurlar.

20 (2) Ançaḳa tegi ḳaçan olar kelseler (3) tanuḳluḳ bérür olar üze ḳulaḳları [84a1] hem közleri hem terileri (2) anı kim ḳılur erdiler.

21 (3) Ayġalar terileriṅge: nelük [84b1] tanuḳluḳ bérdiṅgiz bizke? Ayġalar: (2) sözletti bizni Taṅgrı ol kim sözletti (3) ḳamuġ nengni, Ol törütti sizni [85a1] evvel yolı yana aṅgar yandrulur sizler.

22 (2) Örtgü ermez sizler, (3) tanuḳluḳ sizing üze ḳulaḳıṅgız [85b1] hem közleriṅgiz hem terileriṅgiz, (2) ançası bar sézdiṅgiz, Ol Taṅgrı bilmez siz (3) üküşni andın kim ḳılur sizler.

23 [86a1] Ol sézinçiṅgiz ol kim sézindiṅgiz (2) iḍiṅgizni, helāk ḳıldı sizni, boldunguz ziyānlıġlardın.

24 (3) Eger serse siz ot sıġmġu yer [86b1] olarḳa, eger ḫoşnūdluḳ tileseler ermez (2) anlar ḫoşnūd bolunmışlardın.

25 Gümārladımız (3) olarḳa işler, bezediler olarḳa olarda [87a1] burun ol kim soṅglarında, sezā boldı (2) olar üze ᶜaẕäb ümmetler içinde, bütünlükin (3) keçtiler olarda burun perilerdin [87b1] ädemiler[din], olar boldılar ziyānlıġlar.

26 (2) Aydılar anlar kim tandılar: (3) eşitmeṅg bu Ḳurᵓännı, laġv ḳılıṅg [88a1] anıng içinde, bolġay kim ġalebe ḳılġa sizler.

27 Taturġay men (2) anlarḳa kim tandılar, ḳını (3) ḳatıġ, yanut bérür men olarḳa anda yawuzraḳ, [88b1] ol kim ḳılur erdiler.

28 Ol (2) Taṅgrınıṅg düşmanlarınıṅg yanutı ot, olarḳa (3) anıṅg içinde cävidänelik sarāy, yanut anı kim [89a1] erdiler āyātlarımızḳa tanıġlılar.

29 (2) Aydılar anlar kim tanḍılar: (3) iḍimiz körkitgil bizke anlarnı kim azturdı bizni [89b1] perīlerdin ādemīlerdin, ḳılalıng ol ikini (2) aḍaḳlarımız astınında, bolsun ol ikegü (3) astınlardın.

30 Bütünlükin anlar kim ...[147]

46 [90a1] Kim kim ḳılsa eḍgülük öz özinge, (2) kim kim yawuz ḳılsa anıng üze ermez (3) sening iḍing sitem-kār küç ḳılġan [ḳu]llarḳa[148].

36

(41)

47 [1b1] Angar yandrulur ḳıyāmet ᶜilmi [2a1] kim çıḳmaz mīvedin hem [2b1] çéçeklerindin, yük kötürmez hiç (2) uraġut ḳoḍmaz meger anıng ᶜilm[i] birle, (3) ol kün ündegeyler anı: ḳayda barur mening ortaḳlarım?

31

(41)

47 [75a1] Ayġaylar: ayur-miz sizke yoḳ bizdin (2) tanuḳdın.

48 Yitgey olardın (3) ol kim ündeyür erdiler [75b1] aşnu, yaḳīn bilgeler yoḳ olarḳa (2) ḳorınçu.

49 Érmes ādemī (3) eḍgülük ḳolmaḳdın, ḳaçan tegse anga [76a1] yawuzluḳ bungalur umınçsız bolur.

50 Eger (2) tatursa-mız soyurḳamaḳ bizdin, ḳatıġlıḳda (3) kiḍin tegdi angar, ayur oḳ: bu [76b1] manga, sézinmez men ḳıyāmetni aḍaḳın bolur tép, (2) eger yandrulsa men iḍimke manga (3) anıng üskinde eḍgülük, ḫaber bérür men ök [77a1] anlarḳa kim tandılar anı kim ḳıldılar, (2) her-āyine taturġay-miz olarḳa ol ḳatıġ irig (3) ḳındın.

51 Ḳaçan eḍgülük ḳılsa-miz [77b1] ādemī üze yüz ewrer, (2) özin bir sıngardın tartar yā boynaġuluḳ ḳılur ḳaçan (3) tegse angar ésizlik, uzun teslim [78a1] duᶜālar iḍisi.

---

147 35/90a1'de 41:46. ayete atlanmış.

148 41:46. ayet 35/90a'da bitmiştir, 41:47. ayetin bir kısmı 36. cildin 1b-2b sayfalarında yazılmış, 31/75a1'de aynı ayete devam edilmiştir. 36/3a1 42:6. ayetin yarısından başlamış.

52 Aygıl: né körer siz, eger bolsa (2) Tangrı üskinde, yana tansa siz angar, (3) kim ol yolsuzraḳ ol kişidin kim ol [78b1] ıraḳ ḫilāf içinde.

53 Körkütür-miz olarḳa her-āyine (2) bizing nişānlarımıznı yer uçlarında hem (3) özleri içinde, ançaḳa tegi belgürginçe anlarḳa ...[149]

36

42
SŪRETÜ'Ş-ŞŪRĀ

6 [3a1] ... dōstlar, Tangrı küḏezgen olar üze, (2) ermez sen olar üze erklig.

7 (3) Mundaġuḳ yarlıġ ıḏtımız sanga [3b1] Ḳur'ān tāzīçe, ḳorḳıtsa sen Mekke (2) boḏnını ol kim yöresinde turur, (3) ḳorḳıtsa sen ḳıyāmet küninde şek yoḳ [4a1] anıng içinde, bir ögür uştmaḫ içinde bir ögür (2) tamuġ içinde.

8 Eger tilese Tangrı (3) ḳılġatı olarnı bir ögür ya'nī yalġuz, [4b1] ançası bar kigrür kimni kim tilese (2) raḥmeti içinge, küç ḳılġanlar, (3) yoḳ olarḳa hiç dōst ap [5a1] yāriçi.

9 Azu tuttılar mu anda (2) aḏın dōstlar, Tangrı ol (3) dōst, ol tirgüzer ölüglerni ḳamuġ neng üze, [5b1] küçlüg uġan ol.

10 Né kim ḫilāf ḳıldıngız anıng içinde (2) néersedin, anıng ḫükmi Tangrı- (3) -ḳa, ol Tangrı mening iḏim, anıng üze [6a1] köngül urdum, anıng üze / angar yanar men.

11 (2) Kökler törütgen hem yerler törütgen (3) ḳıldı sizke özleringizdin [6b1] cüftler, yılḳılardın (2) cüftler, yaratur sizni anıng içinde, (3) yoḳ anıng mengizlig néerse, ol [7a1] eşitgen körgen.

12 Angar kökler (2) kiritleri hem yerlerni[ng], yazar (3) rūzīni kimke tilese hem tarutur, [7b1] ol ḳamuġ nengni bilgen.

13 Belgülüg ḳıldı (2) sizing üçün dindin anı kim tuturdı (3) angar Nūḫḳa, ol kim yarlıġ ıḏtım [8a1] sanga anı kim vaṣiyet ḳıldım angar (2) İbrāhimḳa, Müsāḳa, 'Īsāḳa (3) aḏaḳın ḳılıp tép dinni, [8b1] tarılmang anıng içre, uluġ köründi ortaḳlar (2) ara, ol kim ündeyür siz olarnı angar, (3) Tangrı üḏrer angar kimni kim tilese, [9a1] köndrür angar kim kim yansa.

14 (2) Tarılmadılar meger anda kiḏin ol kim (3) keldi olarḳa bilig, yaġılıḳ üçün olar ara, [9b1] eger bir kelime ozmasa[150] iḏingdin (2) atanmış zamānḳa tegi ḫükm

[149] 41:53. ayetten 79a1'de 46:23. ayete atlanmış.
[150] m: *oẓmasa*.

ḳılġaytı olar ara, (3) her-āyine anlar kim mîrâṣ bérildiler bitigni [10a1] olarda kiḍin şek içinde olardın (2) sézündürgen.

15 Anıng üçün oḳıġıl: (3) râst turġıl neçük kim fermânlandıng, [10b1] uḍmaġıl olar tilekleringe, ayġıl: kirtgündüm, (2) ol kim ıḍtı Tangrı bitigdin, fermânlandım, (3) dâḍ ḳılsa men sizing ara Tangrı turur bizing iḍimiz [11a1] hem sizing iḍingiz, bizke ᶜamellerimiz (2) sizke ᶜamelleringiz, ḥüccet yoḳ (3) bizing ara sizing ara, Tangrı térer [11b1] bizing ara, angar turur yanış.

16 Anlar kim (2) ḥüccet ayşurlar Tangrı dîni içre icâbet (3) ḳılınmışda kiḍin angar, ḥüccetleri [12a1] bâṭıl iḍileri üskinde, (2) olar üze ᶜazâb, olarḳa (3) ḳın ḳatıġ.

17 Ol Tangrı [12b1] kim indürdi bitigni râstlıḳ üze (2) terâzûnı, né bildrür sanga (3) bolġay ḳıyâmet yaḳın.

18 [13a1] Éwe tileyür anga anlar kim bitmezler (2) angar, anlar kim taptılar (3) ḳorḳuġlılar andın, bilürler [13b1] ol râst turur, bilgil her-āyine anlar kim séziglig bolurlar (2) ḳıyâmet içinde, ıraḳ yolsuzluḳ (3) içre.

19 Tangrı yinçke körügli laṭîf turur ḳullarınga, [14a1] rûzî bérür kimke tilese, Ol (2) küçlüg ᶜaziz.

20 Kim tileyür (3) erse âḫiret tarıġlaġını arturur-miz [14b1] angar ekini içinde, kim kim tileyür (2) erse dünyâ tarıġlaġını bérür-miz (3) andın, yoḳ angar âḫiret içre [15a1] hiç ülüş.

21 Azu olar ortaḳlar mu (2) belgülüg ḳıldılar olarḳa dindin, (3) anı kim destûr bérmez angar Tangrı, eger [15b1] faṣl kelimesi bolmasa ḥükm ḳılınġaytı olar ara, (2) her-āyine ẓâlimlerḳa olarḳa ḳın (3) açıtıġlı.

22 Körgey sen ẓâlimlerni ḳorḳuġlılar [16a1] anı kim ḳazġandılar, ol (2) tüşügli olarḳa, anlar kim taptılar (3) hem ḳıldılar eḍgülükler [16b1] uştmaḥlar murġ-zârları içinde, olarḳa (2) anı kim tileseler iḍileri üskinde, (3) ol ol uluġ artuḳluḳ turur.

23 [17a1] Ol ol turur kim müjde bérür Tangrı (2) ḳullarınga anlarḳa kim taptılar (3) hem ḳıldılar eḍgülükler, [17b1] ayġıl: tilemez men sizde anıng üze ter (2) meger dôstluḳ yaġuḳluḳ içinde, ḳım kim (3) ḳazġansa eḍgülük arturur-miz angar [18a1] anıng içinde eḍgülük, ol Tangrı (2) örtgen az ṭâᶜatḳa üküş yanut bérgen.

24 Azu (3) ayurlar: ḳoştı Tangrı üze [18b1] yalġannı, eger tilese Tangrı mühr urur (2) sening könglüng üze, belgüsüz ḳılur Tangrı (3) bâṭılnı, çın ḳılur çınlıḳ / râstlıḳnı[151] [19a1] sözlerini, ol bilgen köngül- (2) -lerdekini.

25 Ol Tangrı kim (3) peẓîrleyür tevbeni ḳullarındın [19b1] keçrür yawuzlardın, (2) bilür né kim ḳılurlar.

26 (3) İcâbet ḳılur anlarḳa kim taptılar [20a1] hem ḳıldılar eḍgülükler (2) hem arturur olarḳa öz faẓlındın, (3) kâfirler olarḳa ḳın [20b1] ḳatıġ.

---

[151] m: *çınıġ çın ḳılur râstlıḳnı.*

27 Eger yaḍsa Tanğrı (2) rüzïni ḳullarınğa küç ḳılġaylartı (3) yer içinde, ançası bar indrür [21a1] endāze birle kim tilese, ol ḳullarını (2) bilgen körgen ol.

28 Ol turur kim (3) indrür yaġmurnı nevmïḍ [21b1] bolmışlarında kiḍin, yazar raḥmetini, (2) ol dōst ögdülmiş.

29 (3) Anınğ nişānlarından kökler törütmek [22a1] hem yerler törütınek, anı kim yaydı olar içinde (2) tepreniglidin, ol olarnı (3) térmek üze ḳaçan tilese, küçlüg uġan turur.

30 [22b1] Né kim tegse sizke bir teggüçidin (2) anınğ birle ḳazġandı ellerinğiz (3) keçrür üküşdin.

31 [23a1] Ermez siz yanıġlılar yer (2) içinde, yoḳ sizke Tanğrıda aḍın (3) hïç dōst ap yārïçi.

32 Eger [23b1] nişānlarından kemiler deryā içinde taġlar teg.

33 (2) Eger tilese tayandurġay yelni bolġalar (3) tayanıġlılar anınğ arḳası üze, [24a1] bütünlükin anınğ içinde āyātlar ḳamuġ (2) sergen şükr ḳılġanḳa.

34 Azu helāk ḳılsa olarnı (3) ḳazġanmışları birle, keçrür üküşdin.

35 [24b1] Bilür anlar kim tartışurlar (2) bizinğ āyātlarımız içinde, yoḳ olarḳa hïç ḳorınçu[152] yer.

36 (3) Né kim bérildinğiz néersedin irinçlik [25a1] yaḳın tiriglik, ol kim Tanğrı (2) üskinde turur yaḫşıraḳ hem bāḳï anlarḳa kim (3) taptılar, iḍileri üze köngül ururlar.

37 [25b1] Anlar kim sınğardın tururlar yazuḳunğ uluġ- (2) -larında hem körksüz yazuḳlardın, ḳaçan (3) kim öwkeleri kelse angar anlar örterler.

38 [26a1] Anlar kim icābet ḳıldılar (2) iḍilerinğe aḍaḳın ḳıldılar namāznı, (3) olarnınğ işleri kengeşlür olar ara, [26b1] andın rüzi ḳıldımız olarḳa hezine ḳılurlar.

39 (2) Anlar kim ḳaçan tegse olarḳa (3) küç, olar yārï bérürler.

40 Yawuz[153] neng [27a1] yawuz oḳ anınğ mengizlig, kim (2) keçürse élleşse anınğ yanutı (3) Tanğrı üze, Ol sewmez ẓālimlerni.

41 [27b1] Kim öç sürse ẓulm tegmişde kiḍin (2) bu ögür yoḳ olar üze hïç yol.

42 (3) Bütünlükin yol anlar üze kim [28a1] küç ḳılurlar boḍunḳa, yaġılıḳ ḳılurlar (2) yer içinde sezāsızın, (3) bu ögür olarḳa açıtıġlı ḳın.

---

152 m: *ḳorḳınçu*.

153 *yawuz* 27a1'de mükerrer.

43 [28b1] Kim kim serse keçürse ol (2) işlerning üstüvārındın turur.

44 (3) Kimni azıtsa Tangrı yoḳ angar [29a1] hiç dōst anda kidin, (2) körgey sen ẓālimlerni ḳaçan (3) körseler ḳınnı aẏġalar: [29b1] bar yandurġuḳa yoldın.

45 (2) Körgey sen olarnı ᶜarża ḳılınġaylar anıng üze (3) başların ḳodı kemişmişler uçuzluḳdın, [30a1] baḳġaylar yaşru közdin, (2) aẏġaylar anlar kim taptılar: bütünlükin (3) ziyānlıġlar anlar tururlar kim ziyān ḳıldılar [30b1] özleringe hem boḍunlarınga ḳopmaḳ (2) küninde, bilgil ẓālimler (3) tutaşı ḳın içinde.

46 Ermez [31a1] olarḳa dōstlar yārī bérseler olarḳa (2) Tangrıda aḍın, kimni kim azıtsa Tangrı (3) yoḳ angar yoldın.

47 [31b1] İcābet ḳılınglar iḍingizke kelmezde (2) burun ol kün yandurmaḳ yoḳ angar, (3) Tangrıdın yoḳ sizke sıġınçu ol kün [32a1] yoḳ sizke inkār ḳılıġlı.

48 (2) Eger yüz ewürse yime (3) ıḍmadımız séni olar üze küḍezçi, [32b1] ermez sening üze meger tegürmek, (2) biz ḳaçan tatursa-miz ādemiḳa (3) bizdin raḥmet, sewnür anıng birle, [33a1] eger tegse olarḳa bir yawuzluḳ anı kim (2) ilgerü ıḍtı eligleri, ādemi bütünlükin (3) nü-sipās.

49 Tangrıḳa kökler mülki [33b1] hem yerler mülki, törütür né tilese, (2) bérür kimke tilese tişiler, bérür (3) kimke tilese erkekler.

50 Azu cüft ḳılur olarḳa [34a1] erkekler hem tişiler, ḳılur (2) kimni tilese ḳısır, ol (3) bilgen küçlüg uġan turur.

51 Bolmaz bir yangluḳḳa [34b1] sözlese angar Tangrı meger yarlıġ ıḍmaḳ azu (2) perde kidinindin azu ıḍur (3) yalavaç, yarlıġ ıḍur öz yarlıġı birle né kim [35a1] tilese, Ol yüksek bütün işlig.

52 (2) Mundaġuḳ yarlıġ ıḍtımız sanga (3) rūḥnı yarlıġımız birle, bilmez [35b1] erding né ol bitig né ol (2) imān, ançası bar ḳıldımız anı (3) nūr, köndürür men köni yol[ḳa] kimni tilese-miz [36a1] ḳullarımızdın hem sen köndrür sen (2) köni yolḳa.

53 (3) Ol Tangrı yolınga, angar ol kim [36b1] kökler içinde ol kim yerler içinde, (2) bilgil Tangrıḳa yanar işler.

36

43
SŪRETÜ'Z-ZUḤRUF

[37a1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Taḳdir ḳılındı bar yoḳnı.

2 Bitig ḥaḳḳı belgülüg ḳılġan.

3 Biz (3) ewürdümiz anı Ḳurʾān tāzīçe [37b1] uḳġay sizler tép.

4 Ol levḥ- (2) -ü'l-maḥfūẓ içinde bizing üskümizde yüksek berk turur.

5 (3) Ewrer [mü]-miz sizdin pendni, ewrülmek, [38a1] neçeme bolsa siz boḍun tengde keçigli?

6 (2) Neçe ıḍtımız peyġāmberdin (3) evvelḳılar içinde.

7 Kelmez olarḳa [38b1] yalavaç meger kim erdiler angar füsüs tutuġlılar.

8 (2) Helāk ḳıldımız olarda ḳatıġraḳ tutmaḳın, (3) keçti evvelḳılarning meṣeli.

9 [39a1] Eger sorsa sen olarḳa kim törütti (2) köklerni taḳı yerlerni, (3) ayurlar: törütti olarnı ʿazīz [39b1] bilgen.

10 Ol kim ḳıldı sizke (2) yerni töşek, ḳıldı sizke (3) aning içinde yollar, köngey sizler tép.

11 [40a1] Ol kim ıḍtı kökdin (2) suw endāze birle, tirgüzdümiz aning birle ölüg (3) yerni, mundaġuḳ çıḳarlur sizler.

12 [40b1] Ol kim törütti cüftlerni (2) ḳamuġını, ḳıldı sizke (3) kemidin hem yılḳılardın anı kim atlanur sizler.

13 [41a1] Tüz bolsa sizler aning arḳaları üze (2) yana yād ḳılıng idingiz niʿmetini, (3) ḳaçan tüz bolsa sizler aning üze [41b1] aygay siz: ol arıġ Tangrı (2) musaḫḫar ḳıldı munı, ermez-miz angar (3) biz küçlüg uġan-miz.

14 Yana biz iḍimiz tapa [42a1] yanur-miz.

15 Ḳıldılar angar (2) ḳullarındın ülüş, (3) ādemī nū-sipās belgülüg.

16 [42b1] Azu tuttı mu andın kim törütür ḳızlar, (2) üḍürdi sizlerni oġlanlar birle.

17 (3) Ḳaçan müjde bérilse olarda biri aning birle kim [43a1] urdı raḥmānḳa bir meṣel söz: bolur (2) yüzi ḳara ol (3) öwkelig bolur.

18 Azu ol kim ektilenür [43b1] şamuşa içre, ol ḫuşūmet içinde (2) belgürtmegen erür.

19 Ḳıldılar (3) ferişteler anlar kim olar raḥmānning [44a1] ḳulları tişiler, tanuḳluḳ mu bérürler (2) olarnı törütmekde? Terk bitinür olarning tanuḳ[luḳ]ları (3) sorlurlar.

20 Aydılar: eger tilese erdi [44b1] Tangrı tapmaġaytımız olarnı, yoḳ (2) olarḳa anı bilmek, ermez olar meger (3) yalġançılar.

21 Azu olarḳa bérdimiz mü [45a1] bitig anda burun, olar aŋgar (2) yepşügliler?

22 Kendü, aydılar: (3) biz buldumız atalarımızını ol dïn üze, [45b1] biz olarnıŋ izleri üze könülmişler-miz.

23 (2) Mundaġuḳ ıḍmadımız sénde burun (3) uluş içre ḳorḳutġuçı, meger aydılar [46a1] ol uluşluġları: biz buldımız (2) atalarımızını bir dïn üze, biz (3) olarnıŋ izleri üze yorıġlılar-miz.

24 [46b1] Ayġıl: eger kelsem sizke (2) könirekni andın kim buldunġız (3) anıŋ üze atalarıŋgızını, [47a1] aydılar: biz ol kim ıḍıldıŋgız anıŋ (2) birle tanıġlılar-miz.

25 Öç aldımız (3) olardın, baḳġıl neçük bolur yalġan tutġanlar [47b1] soŋgı?

26 Ançada aydı İbrāhïm (2) atasıḳa hem boḍnıḳa: men bïzār men andın kim (3) tapnur sizler.

27 Meger ol kim törütti méni, [48a1] ol köndürgey méni.

28 Ḳıldı anı (2) çın söz bāḳï yaᶜnï tüplüg öz oġlanları içre, (3) bolġay kim yanġalar.

29 Kendü [48b1] irinçlendürdüm bu ögürni hem atalarını (2) ançaḳa tegi keldi olarḳa könilik yalavaç (3) belgülüg.

30 Ḳaçan keldi erse olarḳa könilik [49a1] aydılar: bu yalġan, biz aŋgar (2) tanıġlılar-miz.

31 Aydılar: nelük ıḍılmadı (3) bu Ḳurᵓān er üze [49b1] iki ildin uluġ.

32 Olar mu (2) ḳısmet ḳılurlar seniŋ iḍiŋgniŋ raḥmeti[ni]? (3) Biz ḳısmet ḳıldımız olar ara tirigliklerini [50a1] yaḳın tiriglik içinde, kötürdümiz (2) amarılarınga amarıda üstün derecātlar (3) tutsun üçün amarı birle amarını [50b1] efsūs, iḍingniŋ raḥmeti yaḫşıraḳ (2) andın kim térerler.

33 Eger bolmasa erdi (3) boḍun bir ögür yalġuz ḳılġatımız [51a1] ol kim tanar Taŋgrıḳa, éwleriŋge (2) şifta[r]lar kümişdin yime üzeŋgüler (3) anıŋ üze aġarlar.

34 Yana éwleriŋge [51b1] ḳapuġlar yime taḫtlar anıŋ üze tayanurlar.

35 (2) Yime étig gevher yinçü ornatıġlıġ, ermez ol barça (3) meger yaḳın tiriglik yawuḳraḳ turur [52a1] yime ol ajun sening iḍiŋ üskinde (2) saḳnuḳlarḳa turur.

36 Kim kim ḳışsa (3) Taŋgrı yādındın [52b1] gümārlaġay-miz aŋgar yekni, ol aŋgar (2) éş.

37 Olar yime anlar yıġarlar anlarnı (3) yoldın, séznürler, [53a1] olar könülmişler.

38 Ançaḳa tegi ḳaçan (2) kelseler bizke ayġay: ey kāşkï, meniŋ ara (3) seniŋ ara iki maşrıḳ ve maġrıb ırakınça [53b1] néme yawuz iş turur ol.

39 Hïç asıġ ḳılmaz sizke (2) bu kün ançada küç ḳıldıŋ͡gız, siz (3) ḳın içinde ortaḳ sizler.

40 Sen mü [54a1] eşittür[ür] sen sağırlarḳa azu sen mü köndrür sen (2) ḳaraġularnı, ol kim bolsa (3) belgülüg yolsuzluḳ içinde.

41 Yā azu eltgey men [54b1]séni, biz olardın öç alġay-miz.

42 (2) Azu körkitgey-miz sa͡nga ol kim va^{c}de ḳıldımız olarḳa, (3) biz olar üze küçlüg uġan-miz.

43 [55a1] Yepüşgil a͡ngar kim ol kim (2) yarlıġ ıḍıldı sa͡nga, sen köni yol üze (3) sen.

44 Ol pend turur sa͡nga [55b1] hem sening͡ boḍnıŋ͡ga, terk bolġay kim sorulġay siz.

45 (2) Sorġıl anı kim ıḍtımız sénde burun (3) yalavaçlarımızdın, ḳıldımız mu [56a1] Tangrıda aḍın Tangrılar (2) tapunsalar?

46 Rästlıḳ üze ıḍtımız (3) yalavaçnı bizing͡ belgülerimiz birle Fir^{c}avn tapa [56b1] anıng͡ boḍnınga, aydı: men ^{c}ālem (2) iḍisining͡ yalavaçı men.

47 Ḳaçan keldi erse olarḳa (3) bizing͡ āyetlerimiz birle ançada olar andın [57a1] külerler.

48 Körkitmedimiz olarḳa (2) āyetdin meger ol uluġraḳ (3) anıng͡ işindin, tuttumız olarnı ḳın birle, [57b1] bolġay kim yansalar.

49 Aydılar: (2) ey cādū, du^{c}ā ḳılġıl bizke (3) iḍing͡ni, ol kim ^{c}ahd ḳıldı sening͡ üsküngde, [58a1] biz könügliler-miz.

50 Ḳaçan (2) açıttımız erse olardın ḳınnı (3) ançada olar sıdılar.

51 Ündedi [58b1] Fir^{c}avn boḍnı içre aydı: (2) ey mening͡ boḍnum ermez mü ma͡nga Mıṣr (3) mülki, bu arıḳlar aḳar [59a1] mening taṣarrufumdın, körmez mü sizler?

52 (2) Azu men yaḫşı ermez mü ınen bu erdin ol kim (3) ol ḫ^{v}ār turur yana belgülüg söz ayumas.

53 [59b1] Nelük kemşilmedi anıng͡ üze bilezükler (2) altundın azu keldi anıng͡ birle (3) ferişteler ḳoşlup kelgenler.

54 [50a1] Yüng͡ül tuttı öz boḍnın, (2) boyun sudılar a͡ngar, olar erdiler (3) boḍun, söz tutmaġlı boḍunlar.

55 Ḳaçan [60b1] sezā boldılar bizing͡ öwkemizke öç aldımız anlardın, (2) baturdımız anlarnı ḳamuġlarını.

56 (3) Ḳıldımız anlarnı keçigliler [61a1] hem meṣel kiḍinkile[rke].

57 Ḳaçan kim (2) uruldı Meryem oġlı meṣel (3) ançada seniŋ boḍnuŋ andın yüz ewrerler.

58 [61b1] Aydılar: biziŋ Taŋrılarımız yaḫşıraḳ azu (2) ol, urmadılar anı saŋa meger (3) tartışıḳ üçün, kendü olar boḍun çoġıçılar.

59 [62a1] Ermez ol meger bir ḳul, ni^{c}met bérdimiz (2) anıŋ üze, ḳıldımız anı (3) meṣel Ya^{c}ḳūb oġlanlarıḳa.

60 [62b1] Eger tilese-miz ḳılġatımız sizdin (2) ferişteler, yer içinde arḳaŋızda olturġaylar érdi.

61 (3) Ol bilmek ḳıyāmetḳa, [63a1] şek bolmaŋlar anıŋ birle uḍuŋlar maŋa, (2) [bu turur köni yol][154].

62 (3) Yıġmasun sizni yek, [63b1] ol sizke düşman turur belgülüg.

63 (2) Ḳaçan kim keldi erse ^{c}Īsā belgülüg ḥüccet birle (3) aydı: rāstlıḳ üze keldim sizke köni söz birle [64a1] belgürtmekim üçün sizke, bir ançа anıŋḍın kim (2) tartışur sizler anıŋ içinde, ḳorḳuŋlar [Taŋrıdın] (3) boyun suŋ maŋa.

64 Ol Taŋrı meniŋ iḍim [64b1] hem siziŋ iḍiŋiz turur, tapuŋlar aŋar, bu turur (2) yol erür köni.

65 Tartışıḳ ḳıldılar (3) ögürler olar ara, ḳatıġlıḳ [65a1] anlarḳa kim küç ḳıldılar açıtġan kün (2) ḳınıdın.

66 Küḍmesler [mü] (3) meger ḳıyāmetḳa kelse olarḳa [65b1] nāgāh, olar bilmezler.

67 (2) Dōstlar ol kün amarıları (3) amarıḳa düşmanlar meger saḳnuḳlar.

68 [66a1] Ey meniŋ ḳullarım, ḳorḳunç yoḳ siziŋ üze (2) bu kün hem ermez sizler ḳaḍġurġanlar.

69 (3) Anlar kim taptılar biziŋ niş[ān]larımızḳa [66b1] boldılar boyun suġlılar.

70 (2) Kiriŋler uştmaḫḳa siz (3) hem cüftleriŋiz, sewnür sizler.

71 [67a1] Tezgindürlür olar üze saġraḳlar (2) altundın, sapsuz bardaḳlar, (3) anıŋ içinde anı kim ārzülayur et-özler, [67b1] mezelenür közler, sizler anıŋ içinde (2) cāvidāne.

72 Ol uştmaḫ (3) ol kim mīrāṣ bérildiŋiz anı ol kim [68a1] ḳılur erdiŋizler.

73 Sizler anıŋ içinde (2) üküş mīveler andın (3) yéyür sizler.

74 Bütünlükin yazuḳluġlar [68b1] tamuġ ḳını içinde cāvidāneler.

---

[154] Metne eklenen bu kısmın Farsçaya tercümesi yapılmıştır.

75 (2) Süst bolmaz olardın, olar anıng içinde (3) nevmidler.

76 Küç ḳılmadımız olarḳa, [69a1] ançası bar erdiler ola ẓālimler.

77 (2) Ündegeyler: ey mālik, ḥükm ḳılsun (3) bizing üze sening iding. Aygay: sizler [69b1] dereng ḳılığlılar siz tamuġ içre.

78 Rāstlıḳ üze keldürdümiz sizke (2) rāstlıḳ, ançası bar üküşrekingiz (3) rāstlıḳnı unamaġlılar siz.

79 [70a1] Azu berkittiler mü bir işni, biz (2) berkütgen-miz.

80 Azu saḳnurlar mu, (3) biz eşitmez-miz yaşru sözlerini rāzlarını, [70b1] andaġ bizing yalavaçımız olar üskinde turur bitiyürler.

81 (2) Aygıl: eger erse Tangrıḳa ᶜayāl (3) men tapġanlarming evveli men.

82 [71a1] Arıġ kökler ve hem (2) yerler iḍisi, ᶜarş iḍisi andın kim (3) şıfat ḳılurlar.

83 Ḳoḍġıl olarnı kirsünler, [71b1] oynasunlar körginçe olar (2) künlerini ol kim vaᶜde ḳılnurlar.

84 (3) Ol Tangrı kök içinde iḍi erür [72a1] hem yer içinde iḍi erür, Ol (2) bütün işlig bilgen turur.

85 Berekātlıġ (3) ol angar kökler meliḳi [72b1] yerler meliki hem ol iki ara, (2) anıng üskinde ḳıyāmet bilmeki, (3) anıng birle yandurlur sizler.

86 Asıġ [73a1] ḳılmaz anlar kim oḳırlar (2) anda aḍın şefāᶜatḳa meger (3) ol kim tanuḳluḳ bérdi rāstlıḳ üze olar bilürler.

87 [73b1] Eger sorsa sen olarḳa: kim törütti olarnı? (2) Ayurlar: Tangrı. Ḳayda yandurlurlar.

88 (3) Anıng aymaḳı ey iḍim bütünlükin bu ögür [74a1] boḍun erür tapmazlar.

89 Keçürgil olardın[155] (2) aygıl: ḳoḍtum silerni, (3) terk bolġay kim bilgeyler.

36

44
SŪRETÜ'D-DUḪĀN

[74b1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Taḳdir ḳılındı bar u yoḳ.

---

[155] *olardın* 2. satırda mükerrer.

2 Belgülüg bitig ḫaḳḳı.

3 Biz indürdümiz [75a1] mübārek tün içinde biz (2) erür-miz ḳorḳutuġlılar.

4 Anınĝ içinde aḍrılur (3) ḳamuġ üstüvār iş.

5 Fermān [75b1] bizinĝ üskümizde, biz erür-miz ıḍıġlılar.

6 (2) Soyurḳamaḳ üçün iḍinĝdin ol ol (3) eşitgen bilgen.

7 Kökler iḍisi [76a1] hem yerler iḍisi hem ne kim bu iki ara erse, (2) eger erse sizler şeksizle.

8 (3) Tanĝrı yoḳ meger ol tirgüzer hem öldrür, [76b1] sizinĝ iḍinĝiz evvelḳı atalarıngız iḍisi.

9 (2) Kendü olar şek içinde tururlar, oynayurlar.

10 (3) Köz tutġıl ol kün keldrür [77a1] kök belgülüg tütünni.

11 (2) Örter boḍunnı bu ḳın (3) açıtıġlı.

12 Ey iḍimiz aça bérgil bizdin [77b1] ᶜaẕābnı, biz bitgenler-miz.

13 (2) Ḳayda erdi olarḳa pend, rāstlıḳın (3) keldi olarḳa yalavaç belgülüg.

14 Yana [78a1] yüz evürdiler andın, aydılar: (2) ögretmiş turur telbe.

15 Biz açıġlılar-miz (3) ᶜaẕābnı azḳına, sizler [78b1] yanıġlılar siz[156].

16 Ol kün tutar-miz (2) uluġ tutmaḳ, biz (3) öç alġanlar-miz.

17 Rāstlıḳın sınadımız [79a1] olarda burun Firᶜavn boḍnı, keldi olarḳa (2) yalavaç kim [uluġ].

18 Tapşurunĝlar manĝa iḍi ḳullarını kim men sizlerke köni bütün / berk īmīn yalavaç men.

19 Yime boynaġuluḳ (3) ḳılmanĝ Tanĝrı üze, bütünlükin men [keltürür men] sizke [79b1] belgülüg ḥüccetni.

20 Men (2) sıġnur men meninĝ iḍimke hem sizinĝ iḍinĝizke kim (3) taşla[dı]nĝız méni.

21 Eger berk tutmasanĝız [80a1] méni bir sınĝar bolunĝ méndin.

22 Ündedi iḍisini (2) bütünlükin bu ögür boḍunı turur, yazuḳ ḳılġanlar turur.

---

156 m: *yanıġlılar-miz*.

23 (3) Tünle életgil ḳullarımnı [80b1] sizler éḍerü kelgenler siz.

24 Ḳoḍġıl deryānı (2) tölek, olar bir sü turur ġarḳa bolmışlar.

25 (3) Neçe ḳoḍtılar būstānlardın yullardın,

26 [81a1] ekinler, aḍaḳın turuġlı orunlar uluġ.

27 (2) Yime kéṅglik kim erdiler anıṅ içinde temāşā ḳılıġlılar.

28 (3) Mundaġuḳ mīrāṣ bérdimiz anı aḍın [81b1] boḍunḳa.

29 Yıġlamadı olar üze (2) kök hem yer, bolmadılar (3) küḍülmişlerdin.

30 Rāstlıḳ üze ḳurtġardımız Yaᶜḳūb [82a1] oġlanlarını ḫᵛār ḳılġan ḳındın.

31 (2) Firᶜavndın, ol erdi boynaġu, (3) ḥaddin keçgenler.

32 Rāstlıḳ üze üḍürdimiz olarnı [82b1] ᶜilm üze ᶜālemluġlar üze.

33 (2) Bérdimiz olarḳa belgülerdin ol kim (3) anıṅ içinde belgülüg sınaġ turur.

34 Bütünlükin bu ögür [83a1] ayurlar:

35 ermez mü meger evvelkı (2) ölümümiz? Ermez-miz biz yandura ḳoparmışlardın.

36 (3) Keldürüṅ atalarımızını eger çın [83b1] erse sizler.

37 Olar mu yaḫşıraḳ azu (2) Tübbaᶜ boḍunı anlar kim olarda (3) öṅgdin? Yoḳattımız olarnı olar [84a1] erdiler yazuḳluġlar.

38 Törütmedimiz (2) köklerni hem yerlerni ol kim (3) bu iki ara erse oynaġlılar erip.

39 [84b1] Törütmedimiz ol ikini meger rāstlıḳ üze (2) ançası bar üküşleri bilmezler.

40 (3) Bütünlükin faṣl küni vaḳtları [85a1] ḳamuġları.

41 Ol kün asıġ ḳılmaz erklig (2) erklig bolmışdın nerse, ermez anlar (3) yārī ḳılnurlar.

42 Meger ol kim soyurḳasa Taṅrı [85b1] bütünlükin ol ᶜazīz ulaşu yarlıḳaġan.

43 (2) Bütünlükin zaḳḳūm yıġaçı.

44 Yazuḳluġlar (3) yémi.

45 Sızġurmış tuç teg ḳaynayur ḳarınlar içinde.

46 [86a1] Ḳaynar isig suw teg.

47 Tutunglar, süḍrünglerr anı (2) tamuġnung ortasınga tegi.

48 Anda kiḍin ḳuyunglar (3) baş üze ol ḳaynar suw ḳınındın.

49 [86b1] Tatġıl sen, sen ᶜazīz ve uluġ / kerīm sen.

50 (2) Bütünlükin bu ol kim erdingiz anıng birle şek tutġanlar.

51 (3) Bütünlükin saḳnuḳlar īmīn ajun içre turġaylar.

52 [87a1] Uştmaḥlar hem yullar içinde.

53 (2) Keḍerler yuwḳa barçındın (3) hem ḳalın barçındın, bir ikindi utruşġanlar.

54 [87b1] Mundaġuḳ, cüftlendürġay-miz ḳara közlüg (2) kéng közlüg uraġutlar birle.

55 Oḳırlar anıng içinde ḳamuġ (3) mīveni īmīn bolup olar.

56 Tatmazlar [88a1] anıng içinde ölümni meger ölüm evvelḳı (2) küḍezdi olarnı tamuġ ḳınıdın.

57 Faẓl (3) seninġ iḍingdin, ol ol ḳurtulmaḳ [88b1] uluġ.

58 Bütünlükin āsān ḳıldımız anı (2) seninġ tilingġ birle olar pend alsunlar tép.

59 (3) Köz tutġıl olar köz tutġanlar turur.

36

45
SŪRETÜ'L-CĀŞİYE

[89a1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Tüzün ilk iḍi ḥaḳḳı.

2 Bitigni indürmek ᶜazīz ḥakīm Tangrıdın [89b1] kim ᶜazīz taḳı bütün işlig turur.

3 Bütünlükin kökler içinde (2) yerler içinde nişānlar mü'minlerḳa.

4 (3) Sizni törütmek içinde ol kim yaḍtı [90a1] tepreniglilerdin, belgüler şeksiz (2) boḍunḳa.

5 Yime tün kün (3) barmaḳı kelmeki içre ol kim ıḍtı Tangrı [90b1] kökdin rūzīdin, tirgüzdi anıng birle (2) yerni ölmişde kiḍin, yellerni (3) ewürmek içinde, nişānlar turur uḳġan boḍunḳa.

6 [91a1] Ol Tangrınıng nişānları oḳıyur-mız sizing üze (2) rāstlıḳ üze, ḳayu sözke Tangrı kiḍin (3) anıng nişānlarında taparlar.

7 Ḳatıġlıḳ [91b1] ḳamuġ yalġan tutġan yazuḳluġḳa.

8 Eşitür Tangrınıng (2) nişānlarını oḳınur anıng üze yana aḍaḳ tiker boynaġu (3) ançaḳlı eşitmez teg anı, müjde bérgil angar [92a1] açıtġan ḳın birle.

9 Ḳaçan bilse (2) bizing nişānlarımızını nerseni tutar anı (3) füsüzḳa, bu ögür ḳamuġ olarḳa turur ḳın [92b1] ḫ^{v}ārlaġlı.

10 Kiḍinlerinde tamuġ turur, (2) asıġ ḳılmaz olardın ol kim ḳazġandılar (3) nerse ap ma ol kim tuttılar Tangrıda [93a1] aḍın dōstlar, olarḳa turur (2) uluġ ḳın.

11 Bu köni yol (3) anlar kim tandılar iḍileri nişānlarınga, [93b1] olarḳa ḳın açıtıġlı ḳındın.

12 (2) Ol Tangrı musaḫḫar ḳıldı sizke deryānı (3) yorısun tép kemini anıng içinde anıng fermānı birle, tilemek üçün sizler [94a1] anıng faẓlındın şükr (2) ḳılınglar tép.

13 Musaḫḫar ḳıldı sizke ol kim (3) kökler içinde ol kim yerler [94b1] içinde turur ḳamuġ andın, bütünlükin (2) anıng içinde nişānlar turur boḍunḳa, endişe ḳılurlar.

14 (3) Ayġıl anlarḳa kim taptılar keçürsünler üçün [95a1] anlarḳa kim ḳorḳmazlar Tangrınıng künlerindin, (2) yanut bérmek üçün boḍunḳa anı kim (3) ḳazġanur erdiler.

15 Kim ḳılsa edgü iş [95b1] özinge, kim yawuz ḳılsa (2) anıng üze yana iḍingizke (3) yandrulur sizler.

16 Bütünlükin bérdimiz [96a1] Ya^{c}ḳūb oġlanlarıḳa bitig (2) hem ḥikmet hem peyġāmberlıḳ, rūzi bérdimiz olarḳa (3) arıġlardın, artuḳ ḳıldımız olarnı [96b1] ^{c}ālemluġlar üze.

17 Bérdimiz olarḳa (2) belgüler işdin, tartışıḳ bolmadılar (3) meger anda kiḍin keldi olarḳa bilig [97a1] küç üçün olar ara, sening iḍing ḥükm ḳılur (2) olar ara ḳopmaḳ küninde, anıng içinde (3) erdiler anıng içinde tartışıġlılar.

18 [97b1] Yana ḳıldımız şeri^{c}at üze (2) işdin, uḍġıl angar, (3) uḍmaġıl anlarnıng tilekleringe bilmezler.

19 [98a1] Olar hiç yıġmaslar séndin Tangrıdın (2) nerse, bütünlükin ẓālimler amarıları (3) amarınmg dōstları, Tangrı saḳnuḳlarnıng [98b1] dōstı turur.

20 Bu ḥüccetleri belgülüg boḍunḳa (2) yime yolçı soyurḳamaḳ şeksiz (3) boḍunḳa.

21 Azu saḳındıngız anlar teg [99a1] ḳazġandılar yawuzluḳlarnı kim (2) ḳılsam olarnı anlar teg taptılar (3) ḳıldılar edgü işler, berāber [99b1] olarnıng tiriglikleri, ölümleri néme yawuz (2) ḥükm ḳılurlar.

22 Törütti Tangrı (3) köklerni yerlerni sezāsınça, [100a1] yanut bérilgey ḳamuġ et-öz anı kim (2) ḳazġandı, olar küç ḳılınmazlar.

23 (3) Né körer sen ol kim ḳıldı Tangrısı [100b1] hevāsını, ḳışurdı anı Tangrı (2) bilmek üze, mühr urdı ḳulaḳı (3) üze hem köngli üze, ḳıldı [101a1] közi üze örtüg, (2) köndrür anı yolḳa Tangrıda kiḍin, (3) pend alınmaz mu siz?

24 [101b1] Aydılar: yoḳ ol meger yaḳın (2) tiriglik, [ölür-miz hem tirilür-miz], helāk ḳılmaz bizni meger (3) zamāne, yoḳ olarḳa anı [102a1] bilmek, ermez olar meger séznürler.

25 (2) Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız (3) belgülüg ermedi olarnıng ḥüccetleri, meger aydılar: keldürüng atalarımızını (2) eger çın erse sizler.

26 (3) Aygıl: Tangrı tirgüzer sizni yana öldürür sizni [103a1] yana tirer sizni uluġ kün tuta kim (2) sézig yoḳ anıng içinde, ançası bar köprek (3) boḍunlar bilmezler.

27 [103b1] Ol Tangrıḳa köklerning meliki (2) yerlerning meliki, ol kün aḍaḳın bolur (3) ḳıyāmet, ol kün ziyān ḳılur [104a1] azıtġanlar.

28 Körgey sen ḳamuġ (2) ümmetni çökügli, ḳamuġ boḍun (3) oḳınur anıng bitiginge, bu kün [104b1] yanut bérilür sizler ol kim ḳılur erdingiz.

29 (2) Bu bitigimiz sözleyür (3) sizing üze könilik birle, biz [105a1] bitinür erdimiz anı kim ḳılur erdingizler.

30 (2) Ammā anlar kim taptılar (3) hem ḳıldılar edgü işler [105b1] kigrür olarnı iḍileri raḥmeti (2) içinge, [ol] ol ḳurtulmaḳ (3) belgülüg.

31 Emdi anlar kim tandılar [106a1] azu mening āyetlerim oḳınur erdi sizing üze (2) boynaġuluḳ ḳıldıngız, erdingiz (3) yazuḳ ḳılġan boḍun.

32 Ḳaçan ayılsa [106b1] bütünlükin Tangrının ng vaᶜdesi rāst turur, ḳıyāmet şek (2) yoḳ, anıng içinde aydıngız, bilmez-miz (3) né ol ḳıyāmet, sézmez-miz meger [107a1] sézinç, ermez-miz biz yaḳin boluġlılar.

33 (2) Belgürdi olarḳa ḳılmış yawuzluḳ- (3) -ları, indi olarḳa [107b1] ol kim erdi anı füsūs tutuġlılar.

34 (2) Aylur bu kün unıtmaḳ yanutın bérür-miz (3) andaġ unıttıngız, bu kün [108a1] köringizler yanut bu, turġu yeringiz (2) ot ol, yoḳ sizke yāri bériglilerdin.

35 (3) Ol sizler tuttungız [108b1] Tangrının nişānlarını füsūzḳa, ardı sizni (2) yaḳın tiriglik, bu kün (3) çıḳarılmaz-siz andın, ermez [109a1] olar ḫoşnūd bolġular.

36 (2) Ol Tangrıḳa şükr kökler iḍisinge, (3) yerler iḍisinge, ᶜālem- [109b1] -nüng iḍisinge.

37 Aŋgar turur uluġluḳ (2) kökler içinde taḳı yerler içinde, (3) ol ᶜazīz bütün işlig[157].

37

46
SŪRETÜ'L-AḤḲĀF

1 [1a1] Meniŋg ḥükmümde.

2 İndürmek bitig [Taŋgrıdın] [1b1] [ᶜazīz] bütün işlig.

3 Törütmedimiz (2) [kökler]ni hem yerlerni, ol (3) iki ara turur meger sezāça, atanmış[158] ...

31

(46)

21 ... [84a1] kün ḳınındın.

22 Aydılar keldiŋg mü bizke (2) ewürmek üçün bizni Taŋgrılarımızdın, (3) keldürgil bizke ol kim vaᶜde ḳılur sen bizke eger erse sen [84b1] könilerdin.

23 Aydı: bütünlükin (2) bilmek Taŋgrı üskinde, tegrür men sizke (3) anı kim ıḍıldım anıŋg birle, ançası bar körer men sizni[159] [79a1] boḍun bilmez sizler.

24 Ḳaçan kördiler erse anı, (2) bulutnı, utru kelmiş özleri ḳolında, (3) aydılar: bu bulıt yaġturur bizke suw, [79b1] kendü ol éwe tileyür siz (2) aŋgar, yel turur anıŋg içinde açığlı ḳındın.

25 (3) Helāk ḳılur ḳamuġ neŋgni İḍi buyruḳı birle, [80a1] erte ḳoptılar, körünmez meger (2) éwleri, mundaġuḳ yanut bérür-miz (3) yazuḳluġ boḍunḳa.

26 Rāstlıḳ üze [80b1] ornattımız olarnı anıŋg içre, ornatmadımız[160] sizni (2) anıŋg içinde, ḳıldımız olarḳa ḳulaḳlar[161], (3) közler, köŋgüller, asıġ ḳılmadı [81a1]

[157] 36. cilt 45:37'de tamamlanmış, 37. cilt ise 46:1. ayetten başlamıştır.

[158] 37/2a1'de 46:32'e atlanmış.

[159] 31. ciltteki 84a ve 84b sayfalarının 79a'dan önce geleceği ayetlerin sıralanışına göre açıktır. 31. ciltteki bu sayfa karışıklığı başka ciltlerde de vardır. Gereken yerlerde bu durum dipnotlarla açıklanmıştır. 31/85a1'de 20:106. ayete geri dönülmüştür.

[160] m: *ornattımız*.

[161] m: *ḳulaḳları*.

olardın ḳulaḳları, közleri (2) ap kön̂gülleri, nersedin (3) ançada tanar erdiler Tan̂grınıng belgülerin̂ge, [81b1] sezā boldı olarḳa ol kim erdiler (2) anı füsūs tutġanlar.

27 Rāstlıḳ üze yoḳattımız (3) ol kim tegren̂gizde uluşlardın, ewürdimiz [82a1] belgülerni meger olar yanġaylar tép.

28 (2) Nelük yārī bérmedi olarḳa anlarḳa kim tuttılar (3) Tan̂grıda aḍın yaḳın Tangrılar, [82b1] kendü ḳıştılar olardın, ol (2) yalġanları ol kim ḳoşar erdiler.

29 (3) Ançada ewürdimiz san̂ga bir ögürni [83a1] perīlerdin, ḳulaḳ tutarlar Ḳur'ānḳa, (2) ḳaçan kim keldiler erse anga aydılar: (3) tek turun̂glar, ḳaçan ḥükm ḳılındı erse yandılar [83b1] boḍunlarınga ḳorḳutuġlılar.

30 (2) Aydılar: ey bizin̂g boḍnımız, biz eşittimiz (3) bir bitig indrüldi Mūsāda kiḍin ...[162]

37

(46)

32 [...] [2a1] ermez ᶜāciz ḳılıġlı yer içinde, (2) yoḳ an̂gar anda aḍın dōstlar, (3) bu ögür yolsuzluḳ içinde belgülüg.

33 [2b1] Körmezler mü Ol Tan̂grı ol kim (2) törütti köklerni hem yerni, (3) armadı olarnı törütmek birle, küçlüg uġan [3a1] tirgürmek üze ölüglerni, ārī (2) ol ḳamuġ nen̂g üze küçlüg uġan turur.

34 (3) Ol kün ᶜarża ḳılnur anlar kim tandılar [3b1] ot üze, ermez mü bu köni, (2) ayġaylar: erür andaġ iḍimiz ḥaḳḳı, aydı: tatın̂glar (3) ḳmnı anı kim tanar erdin̂giz[163].

37

47
SŪRETÜ MUḤAMMED

[4a1]

Başladım Tan̂grı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Anlar kim tandılar, yüz ewürdiler [4b1] Tan̂grı yolından, yoḳ ḳıldı (2) ᶜamellerini.

---

162 84a1'de 46:21. ayete geri dönülmüş.

163 37/4a'da 47. ayete atlanmış.

2 Anlar kim taptılar (3) ḳıldılar eḍgülükler, taptılar [5a1] ol kim indrüldi Muḥammed üze, ol (2) rāst turur iḍilerindin, örtti (3) olardın yawuzlarını, körklüg ḳıldı [5b1] ḥāllerini.

3 Ol anlar kim (2) tandılar uḍtılar (3) bāṭılḳa ve anlar kim taptılar [6a1] uḍtılar rāstḳa iḍilerindin, (2) mundaġuḳ urur Tangrı boḍunḳa meṣellerini.

4 (3) Ḳaçan körse siz anlarnı kim tandılar, [6b1] urung boyunlarını ançaḳa tegi ḳaçan (2) aġrutsa siz olarnı berkiting (3) baġnı, yā minnet ḳılġu mundın song [7a1] yā yuluġ alġu kerek ançaḳa tegi ḳoḍġınça toḳış (2) amrulġınça ol, eger tilese Tangrı (3) ōç alınġay erdi anlardın, ançası bar sınayur [7b1] amarıngızını amarı birle, anlar kim toḳıştılar (2) Tangrı yolı içinde, hiç yoḳ ḳılmaġay ᶜamellerini.

5 (3) Köndürgey olarnı körklüg ḳılġay ḥāllerini.

6 [8a1] Kigürgey olarnı uştmaḥḳa bildürdi (2) olarḳa.

7 Ey anlar kim taptılar eger (3) yārī bérse siz Tangrının dinika yārī bérür sizke, üstüvār ḳılur [8b1] aḍaḳlarıngızını.

8 Anlar kim tandılar (2) helāklik olarḳa, yitürdi ᶜamellerini.

9 (3) Ol anlar kim taplamadılar anı kim indürdi Tangrı, [9a1] yoḳ ḳıldı ᶜamellerini.

10 Yorımaz- (2) -lar mu yer içinde baḳsalar (3) neçük boldı anlarning songı [9b1] olarda burun, helāklik kemişti Tangrı olar üze, (2) kāfirlerḳa aning mengizligler.

11 (3) Ol ol Tangrı anlarning dōstı, [10a1] taptılar kāfirlerḳa, dōst ermez (2) olarḳa.

12 Ol Tangrı kigrür anlarnı kim (3) taptılar, ḳıldılar eḍgülükler, [10b1] būstānlar kim aḳar aning altınında (2) arıḳlar, anlar kim tandılar (3) irinçlenürler yéyürler neçük kim yéyür [11a1] yılḳıla ve ot sıġınġu yer (2) olarḳa.

13 Neçe üküş uluşdın ol (3) ḳatıġraḳ küçün sening élingdin ol kim [11b1] çıḳardı séni. yoḳattımız olarnı pes (2) yāriçi yoḳ olarḳa.

14 Ol kişi erür belgülüg (3) nişān [üze] iḍisindin, ol kişi teg bezediler angar [12a1] ᶜamelining yawuzı, uḍtılar hevālaringa.

15 (2) Uştmaḥ meṣeli ol kim vaᶜde ḳılındı (3) saḳnuḳlar: aning içinde arıḳlar suwdın [12b1] yıḍıġ ermez, arıḳlar sütdin, (2) aḍnamaz aning mezesi, arıḳlar (3) ḥamrdın tatlıġ içgenlerke, arıḳlar [13a1] ᶜasel-i muṣaffādın yaᶜni arıġdın, olarḳa (2) aning içinde ḳamuġ mivelerdin (3) hem yarlıḳamaḳ iḍilerindin, ol mengizlig kim ol [13b1] cāvidāne ot içre suwarlur (2) ḳaynar suw, kes kes ḳılur baġarsuḳlarını.

16 (3) Olardın ol kimerse ḳulaḳ tutar sangar, [14a1] ḳaçan kim çıḳsalar sening üsküngdin (2) ayurlar anlarḳa kim bérildi bilig: (3) né neng aydı emdi? Bu ögür [14b1] anlarḳa kim mühr urdı Tangrı köngülleri üze, (2) uḍtılar hevālaringa.

17 Anlar kim (3) köndiler, arturġay olarḳa könilik bérgey olarḳa [15a1] saḳınmaḳlarını.

18 Ḫiç baḳmazlar meger (2) ḳıyāmetḳa kelse olarḳa n̂āgāh, (3) rāstlıḳ üze keldi anıng belgüleri [15b1] olarḳa, ḳaçan kelse olarḳa olarnıng yādları?

19 (2) Bilgil ol Tan̂grı yoḳ meger tapunmaḳḳa sezā bir Tan̂grı, (3) yarlıḳatu ḳolġıl yazuḳlarıngnı mü'minler üçün [16a1] hem mü'minelerni, Tan̂grı bilür (2) yanışıngızlar[n]ı turġu yeringizler[n]i.

20 Ayurlar (3) anlar kim taptılar nelük indrülmez bir sūre [16b1] ḳaçan indrülse bir sūre üstüvār berk (2) yād ḳılınġa anın̂g içinde toḳuşmaḳ, körge sen (3) anlarnı kön̂gülleri içre ig, baḳarlar [17a1] san̂ga ögi uçġunmış kişi anıng üze (2) ölümdin, vāy anlarḳa.

21 Boyun sümek (3) hem edgü söz kerek erdi, ḳaçan berk bolsa [17b1] iş, eger rāst tursalar Tan̂grı fermānıḳa (2) bolġaytı yaḫşıraḳ olar.

22 Nek bolġay mu sizler (3) eger erklense sizler kim artaḳ iş ḳılsa sizler yer [18a1] içinde kesse sizler yaġuḳlarıngızını.

23 Bu ögür (2) anlarnı kim la'net ḳılmış turur Tan̂grı, saġır ḳıldı, ḳaraġu ḳıldı (3) közlerini.

24 Tedbîr ḳılmazlar mu [18b1] Ḳur'ānnı azu kön̂güller üze anın̂g ḳufılları.

25 (2) Anlar kim yandılar arḳalarınn̂ga (3) belgürmişde kiḍin olarḳa köni yol [19a1] yek bezedi olarḳa ve zamān (2) bérdi olarḳa.

26 Ol ol turur kim aydılar anlarḳa kim (3) unamadılar anı kim ıḍtı Tan̂grı, boyun suġay-miz [19b1] ba'żı işler içinde, Tan̂grı bilür (2) olarnın̂g sırlarını.

27 Neteg bolġay ḥālleri ḳaçan öldürseler (3) ferişteler ururlar yüzlerini [20a1] hem son̂glarını.

28 Ol anlar (2) uḍtılar an̂gar kim nā-ḫoşnūd ḳılġay Tan̂grı, (3) unamadılar anın̂g rıżāsını, yoḳ ḳıldı [20b1] işlerini.

29 Azu saḳındılar mu anlar kim (2) kön̂gülleri içre ig turur kim hergiz (3) çıḳarmaz Tan̂grı öçlerin.

30 [21a1] Eger tilese-miz körkitgey-miz san̂ga olarnı, uḳtun̂g anlarnı (2) yüzleri nişānları birle, uḳup yime bilgey sen anlarnı söz (3) yoruḳı içinde, Tangrı bilür [21b1] 'amelleringizni.

31 Sınayur sizni ançaḳa tegi (2) bilginçe toḳuşġanlarnı sizdin (3) sergenler, sınayur ḫaberleringizni.

32 [22a1] Anlar kim tandılar hem yüz ewürdiler (2) Tangrı yolındın, ḫilāf ḳıldılar (3) yalavaçḳa belgürmişde kidin [22b1] olarḳa köni yol, hiç ziyān ḳılmaz Tangrıḳa nerse, (2) yoḳ ḳılur ᶜamellerini.

33 Ey (3) anlar kim taptılar boyun sung Tangrıḳa [23a1] hem boyun sung yalavaçḳa hem (2) artatmang ᶜamelleringizni.

34 (3) Anlar kim tandılar hem yüz ewürdiler [23b1] Tangrı yolındın yana öldiler (2) olar kāfirler turur, hergiz yarlıḳamaz Tangrı (3) olarnı.

35 Süstelmengler, oḳımanglar él- [24a1] -leşmek tapa, siz yüksekler siz, (2) Tangrı sizing birle hiç eksütmez (3) ᶜamelleringizni.

36 Bütünlükin yaḳın tiriglik [24b1] hem oyun yime efsūs turur, eger (2) bitse siz saḳınsa siz bérür sizke (3) terleringizni, tilemez sizde māllarıngızını.

37 [25a1] Eger tilese sizlerde anı ḳatıġlıḳ ḳılsa sizke, (2) saranlıḳ ḳılur hem çıḳarur öçüngizni.

38 (3) Uş sizler bu ögür oḳınur sizler, hezīne ḳılsa sizler [25b1] Tangrının yolı içinde, sizlerde ol saranlıḳ ḳılur (2) kim kim saranlıḳ ḳılsa bütünlükin saranlıḳ ḳılur (3) özindin, Tangrı mungsuz [26a1] sizler çıġayla, eger yüz ewürse siz (2) bekşürgey boḍun sizde aḍm (3) yana turmazlar sizing tegler.

37

48
SŪRETÜ'L-FETḤ

[26b1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Her-āyine biz açtımız sening üçün, açmaḳ belgülüg.

2 [27a1] Yarlıḳamaḳ üçün sanga Tangrı ol kim öngdin keçti (2) yazuḳungdın ol kim songra yorıyur, tükel ḳılur niᶜmetini (3) sening üze, köndrür séni yolḳa [27b1] köni.

3 Yārī bérür sanga Tangrı (2) yārī bérmek ᶜazīz.

4 Ol Tangrı kim (3) indürdi amruşmaḳnı müᵓminler köngül- [28a1] -leri içinde artursun tép (2) īmānlarnı īmānlarınga, ol Tangrı[ḳa] (3) kök süleri hem yerlering, [28b1] erür Tangrı bilgen bütün işlig.

5 (2) Kigürgü üçün müᵓminlerni hem müᵓminelerni (3) uçtmaḥlarḳa aḳar astnıda [29a1] arıḳlar, cāvidāneler anıng içinde, örtmek üçün (2) olardın yawuzlarını, erür ol (3) Tangrı üskinde uluġ ḳurtulmaḳ.

6 [29b1] Ḳınayur üçün iki yüzlüglerni iki yüzlüg uraġutlarnı, (2) ortaḳ ḳılıġlı erenler ortaḳ ḳılıġlı uraġutlar, (3) séziglíler Tangrıḳa yawuz sézig, [30a1] olar üze yawuz tezginç, Tangrı öwkesi vācib ḳıldı (2) olar üze, ḳarġadı olarnı, anuttı olarḳa (3) / üçün tamuġnı, yawuz yanġu yer turur ol.

7 [30b1] Tangrıḳa turur kökler süleri (2) hem yerning, erür Tangrı ᶜazīz (3) bütün işlig.

8 Biz ıdtımız séni [31a1] tanuḳ hem müjde bérigli, ḳorḳutġuçı.

9 (2) Bitse siz Tangrıḳa hem yalavaçınga (3) uluġ tutung anı hem aġırlang anı [31b1] yime arıġlanglar anı erte taḳı kéçe.

10 (2) Anlar kim beyᵓet ḳılurla sening birle, her-āyine ol (3) beyᵓet ḳılur Tangrı birle, Tangrının ḳudreti olar [32a1] eliglerinde, kim andı sısa her-āyine ol sır (2) öz özi üze yana kim vefā ḳılsa (3) anı kim ᶜahd ḳıldı anıng üze Tangrı birle, [32b1] bérür-miz anga yanut uluġ.

11 (2) Aytur sanga songra ḳalġanlar (3) ᶜArablardın: meşġūl ḳıldı bizni māllarımız [33a1] hem boḍnumız, yarlıḳatu ḳolġıl bizni, (2) ayurlar tilleri birle ol kim (3) yoḳ köngülleri içre, ayġıl: kim kim [33b1] erklig erür sizke Tangrıdın nerse eger tilese (2) sizke ḳor yas azu tilese sizke asıġ? (3) Kendü erür Tangrı anı kim ḳılur sizler, bilgen.

12 [34a1] Kend[ü] sézindingiz hergiz yanmaz tép (2) yalavaç hem müᵓminler (3) boḍunlarınga ulaşu, bezendi ol [34b1] köngülleringiz içre, sézindingiz yawuz sézinç, (2) erdingiz boḍun helāk.

13 Kim kim (3) bitmese Tangrıḳa hem yalavaçınga [35a1] biz anuttımız kāfirlerḳa köyrür ot.

14 (2) Tangrıḳa köklering meliki hem yerlering, (3) yarlıḳayur kimni tilese, ḳınayur [35b1] kimni tilese, erür Tangrı örtgen (2) yarlıḳaġan.

15 Terk bolġay kim ayġay song ḳalġanlar: (3) ḳaçan barsa siz ġanimetler tapa [36a1] almaḳ üçün sizler anı: ḳoḍung bizke uḍalıng sizke, (2) tileyürler kim aḍnatsalar Tangrının (3) kelāmını, ayġıl: hergiz uḍmaz siz bizke, andaġuḳ [36b1] aydı Tangrı munda burun, munu ayurlar: (2) kend[ü] ḥased ḳılur siz bizke, kendü uḳmaz (3) erürler meger azḳına.

16 [37a1] Ayġıl kiḍin ḳalġanlarḳa ᶜArablardın: (2) ündenülür sizler boḍunḳa ḳatıġlıḳ (3) iḍileringe, toḳuşġay siz olar birle [37b1] azu boyun suġalar eger boyun susa-miz (2) bérür sizke Tangrı körklüg yanut, eger yüz ewürse siz neçük kim yüz ewürdingiz anda [38a1] burun, ḳınayur sizni ḳatıġ ḳın birle.

17 (2) Yoḳ ḳaraġu üze emgek (3) azu yoḳ aḥsaḳ üze emgek, [38b1] yoḳ emgek iglig üze, kim kim (2) boyun susa Tangrıḳa hem yalavaçınga (3) kigrür anı büstānlarḳa aḳar astnıda [39a1] arıḳlar, kim yüz ewürse ḳınayur anı (2) açıġ ḳın birle.

18 Rāstlıḳ üze ḫoşnūd boldı Tañrı (3) mü'minlerdin, ançada bey'et ḳıldılar seniñ birle [39b1] yıġaç astında, bildi anı kim (2) köñülleri içre turur, indürdi amrulmaḳnı (3) olar üze, yanut bérdi olarḳa açmaḳ yaḳın.

19 [40a1] Ġanīmetler üküş alurlar anı, (2) erür Tañrı ᶜazīz bütün işlig.

20 (3) Vaᶜde ḳıldı sizke Tañrı ġanīmetler üküş [40b1] alur sizler anı, terkletti sizing üçün (2) bu, yıġdı boḍunnuñ eliglerini (3) sizdin bolsun üçün belgü mü'minlerḳa [41a1] köndürmek üçün sizni yolḳa (2) köni.

21 Soñra küçlüg (3) bolmadıñız anıñ üze, rātlıḳ üze bilgen turur [41b1] Tañrı anı, erür Tañrı ḳamuġ neñ (2) üze küçlüg uġan turur.

22 Eger toḳuşsalar sizinñ birle (3) anlar kim tandılar ewürgeyler [42a1] arḳalarını yana bulmazlar dōst (2) ap yārīçi.

23 Tañrınıñ yolı ol kim (3) rāstlıḳ üze keçti anda burun bolmaġay kim [42b1] Tañrınıñ yolınga tegşürmek.

24 (2) Ol Tañrı kim yıġdı eliglerini (3) sizdin, eliglerini olardın [43a1] Mekke ortasında, anda kiḍin (2) elig bérdi sizlerke olar üze, erür Tañrı (3) anı kim ḳılur siz körügli.

25 Anlar kim [43b1] tandılar, yıġdılar sizni (2) mescid-i ḥarāmdın, ḳoyuñgızlarnı tewenñgizlerni, (3) yıġmış erdiler tegmekdin orunlarınga [44a1] ve eger bolmasa mü'min erenler (2) mü'mine uraġutlar bilmegey erdiñgiz anlarnı kim erklegey siz olarnı, teggey sizke [44b1] olardın emgek biligsizlikin (2) kigrür üçün Tañrı raḥmeti içinge anı kim (3) tilese, eger aḍrılsalar erdi ḳınaġaytımız [45a1] anlarnı kim tandılar, olardın ḳın (2) açıtġan.

26 Ançada ḳıldı anlar kim tandılar (3) köñgülleri içre ḥamiyet / öwke, biligsizlik [45b1] öwkesi, indürdi Tañrı amrulmaḳnı (2) yalavaçı üze hem mü'minler üze, (3) vācib ḳıldı anlarḳa saḳnuḳluḳ kelimesi, [46a1] erürler sezā añgar anıñ boḍnı, (2) erür Tañrı ḳamuġ neñgni bilgen.

27 (3) Rāstlıḳ üze rāstlıḳ ḳıldı Tañrı yalavaçıñga [46b1] tüşni, könilik birle kirür sizler (2) mescid-i ḥarāmḳa eger tilese Tañrı (3) ḳorḳunçsuz yülütügliler başlarıngızını [47a1] saçnı kıśka ḳılıġlılar, ḳorḳmaz sizler, (2) bilür ol kim bilmez sizler, (3) ḳıldı anda aḍın ol [47b1] açmaḳ yawuḳ.

28 Ol Tañrı kim ıḍtı (2) yalavaçını könilik birle ḥaḳ dīn birle, (3) ẓāhir ḳılsa anı dīn üze ḳamuġı üze, [48a1] tap Tañrı tanuḳ.

29 (2) Tañrınıñ yalavaçı (3) anlar kim anıñ birle [ḳatıġraḳ turur] kāfirler [48b1] üze, raḥimler olar ara, körer sen olarnı (2) rükūᶜ ḳılġanlar secde ḳılığlılar, tileyürler artmaḳ (3) Tañrıdın hem ḫoşnūdluḳ, anlarnıñ nişānları [49a1] yüzleri içre secde eseridin, (2) ol meselleri Tewrīt içinde, (3) ṣıfatları İncīl içinde ekin teg [49b1] çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı, yoġun boldı (2) köni turdı öz butası üze, ḫoş kelir (3) tarıġçılarḳa, öwke kelgü üçün olar birle kāfirlerḳa [50a1] vaᶜde ḳıldı Tañrı

anlarḳa kim taptılar (2) hem ḳıldılar eḏgülükler, olardın (3) yarhḳamaḳ hem uluġ yanut[164].

37

49
SŪRETÜ'L-ḤUCURĀT

1 [53a1] Ey ol kimerseler kim kirtgündiler, [53b1] ilgerü keçmengler Tangrı (2) taḳı yalawaçı önginde taḳı ḳorḳung Tangrıdın (3) kim bütünlükin Tangrı eşitgen bilgen érür.

2 Ey [54a1] ol kimerseler kim büttiler, kötürmeng (2) ünleringizni yalawaç ünindin (3) üstün, ḳıġırmang çaḳırmang anga [54b1] sözledükde örleyü sözler teg bir ançangız (2) bir ançaḳa kim yoḳalur işingizler, (3) sizler bilmes sizler.

3 [55a1] Bütünlükin anlar kim amuturlar ünlerin (2) Tangrınıng yalawaçı ḳatında, olar tururlar (3) kim olar bezedi / arıttı Tangrı köngüllerini [55b1] saḳnuḳluḳḳa, anlarḳa ol yarlıḳamaḳ (2) taḳı teri uluġ.

4 Bütünlü[ki]n anlar kim (3) ündeyürler séni kiçig éwler artındın [56a1] üküşrekleri anlarnıng uḳmaslar usları yoḳ.

5 (2) Taḳı eger anlar serdiler érse (3) ançaḳa tegi kim çıḳġıngça anlarnıng tapa, bolġay érdi [56b1] eḏgülük anlarḳa taḳı Tangrı yazuḳ örtgen (2) yarlıḳaġan ol.

6 Ey anlar kim (3) kirtgündiler apang kelse silerke [57a1] bulġanuḳ söz / sav birle (2) amulluḳ ḳılınglar kim tegmeng ésizlikin (3) bir ögürke bilmedin belgüsüzlükün, [57b1] bolġay siler ḳılışıngızlar (2) üze öknügliler.

7 (3) Yana bilingler kim silerning içre turur [58a1] Tangrınıng yalavaçı, eger (2) üküş işler içinde helāḳ bolur siler, (3) Tangrı sewdürdi sizke [58b1] kirtgünmeki taḳı bezedi anı könglüngiz içinde taḳı yigrentürdi (2) silerke Tangrını barlamamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı (3) taḳı ᶜāsi bolmaḳnı, anlar ol olar köniler.

8 [59a1] Artuḳluḳ Tangrıdın taḳı niᶜmet taḳı Tangrı (2) bilgen turur köni işlig.

9 Taḳı eger iki ögür (3) kirtgüngenlerdin öldürüşseler [59b1] yaraşturunglar ol iki ara, eger yolsuzluḳ ḳılsa (2) ol ikide biri taḳı biri üze (3) toḳşunglar ol kim yaġılıḳ ḳılur ḳaçan [60a1] yanġınça Tangrınıng fermānınga, eger yansa (2) yaraşturunglar ol iki ara könilik bile (3) dād béringler, Ol Tangrı sewer [60b1] könilik ḳılġanlarını.

10 Bütünlükin müᵓminler (2) ḳadaşlar, yaraşturunglar ḳadaşlarıngız arasını, (3) ḳorḳunglar Tangrıda, bolġay kim raḥm ḳılġay.

---

164 50b ve 52a arasındaki iki sayfa boş ve iki sayfada da tezhip var.

11 [61a1] Ey anlar kim taptılar füsūs tutmasun (2) bodun bodundın, bolġay kim bolsalar (3) yaḫşı olardın ap uraġutlar uraġutlardın [61b1] bolġay [kim] bolsalar yaḫşı olardın, (2) til étmengler bir ikindike, (3) ündemengler at yawuzı bile, néme yawuz [62a1] füsūḳ at imānda kidin, kim kim (2) yanmasa olar anlar ẓālimler.

12 (3) Ey anlar ḳim taptılar, sıngardın turunglar [62b1] üküş sézigdin, amarı sézig (2) yazuḳ, üşmengler (3) ġıybet ḳılmasun amarıngız amarını, [63a1] sewer mü sizde biringiz yése ḳadaşının etini (2) murdār, taplamaz sizler anı, (3) ḳorḳunglar Tangrıda, ol Tangrı tevbe ḳabūl ḳılġan [63b1] yarlıḳaġan,

13 Ey bodun, biz (2) törüttimiz sizni erkekdin hem tişidin (3) taḳı ḳıldımız sizlerni ögürler uġuşlar [64a1] bilişingler tép, bütünlükin kerāmetlıġraḳıngız (2) Tangrı üskinde saḳnuḳraḳıngız, ol Tangrı bilgen (3) taḳı āgāh.

14 Aydı ᶜArablar: büttümiz, [64b1] ayġıl: bitmedingizler, ançası bar ayınglar: (2) boyun sudumız, taḳı kirmedi imānḳa, (3) köngülleringiz içinge, eger boyun susa siler Tangrıḳa [65a1] hem yalavaçınga, eksütmez sizke (2) ᶜamelleringizdin nerse, ol Tangrı örtgen (3) yarlıḳaġan.

15 Bütünlükin mü²minler anlar kim [65b1] taptılar Tangrıḳa hem yalavaçınga yana şek (2) bolmadılar, ḳatlandılar ınālları birle (3) hem tenleri birle Tangrı yolı içinde, [66a1] olar anlar könike tapuġlılar.

16 (2) Ayġıl: ögretür mü siz Tangrıḳa dininġizni? (3) Ol Allāh / Tangrı bilür ol kim kökler içinde [66b1] ol kim yer içinde, Ol Tangrı ḳamuġnı (2) bilgen.

17 Minnet ḳılurlar sening üze müsülmān bolsalar, (3) ayġıl: minnet ḳılmang mening üze islāmungızını, [67a1] kendü Tangrı minnet ḳılur sizing üze (2) köndürdi imānḳa eger çın (3) erse sizler.

18 Ol Tangrı bilür örtügli [67b1] köklerni hem yerlerni, Ol Tangrı (2) körgen né kim ḳılsa sizler.

37

50
SŪRETÜ ḲĀF

[68a1]

Tangrı atı birle rūzī bérgen yarlıḳaġlı.

1 (2) Ḳāf taġı yana ajun tegreki and, Ḳur²ān ḥaḳḳı uluġ.

2 Kendü (3) tangladılar, keldi olarḳa ḳorḳutġuçı [68b1] olardın, aydı kāfirler: néerse turur (2) tang.

3 Biz mü ölse-miz bolsa-miz (3) toprāḳ, ol yanmaḳ ıraḳ.

4 Çın-oḳ [69a1] [bildimiz anı kim eksütür yer olardın], (2) bizing üskümizde bitig küḍezgen.

5 (3) Kendü yalġan tuttılar könini ḳaçan [69b1] keldi erse olarḳa, olar ḳatış ḳarış iş içinde olar.

6 (2) Baḳmazlar mu kökke üstünlerinde (3) neçük binā ḳıldımız anı taḳı bezedimiz anı, [70a1] yoḳ angar hiç açuḳluḳ.

7 Yerni (2) kerdimiz anı kemiştimiz aning içinde (3) basruḳlarnı, ündürdümüz aning içinde ḳamuġ [70b1] cüftdin körklüg.

8 Körgü hem pend (2) ḳamuġ yıġıglı ḳulḳa.

9 İndürdümiz (3) kökdin suwnı berekātlıġ [71a1] ündürdümüz aning birle büstānlarnı, bıçġu (2) ewünni.

10 Ḫurmā yıġaçını uzunlar, (3) angar mïve ükülmiş.

11 Rūzī [71b1] ḳullarḳa, tirgüzdimiz aning birle (2) ölüg kendni, mundaġuḳ çıḳmaḳ.

12 Yalġan tuttı (3) olarda burun Nūḥ ḳavmi taḳı yārānları, [72a1] ol ve Ṣāliḥ ḳavm[i].

13 ᶜĀd ḳavmi taḳı ol kāfir (2) ḳadaşları Lūṭ.

14 Bök iḍi- (3) -leri, Tübbaᶜ boḍnı, ḳamuġ yalġan tuttı [72b1] yalawaçlarnı, sezā boldı mening vaᶜïdim.

15 Ardımız mu (2) evvel törütmek birle, kendü anlar sézig içinde (3) yangı törütmekdin.

16 Çın-oḳ törüttimiz [73a1] ādemïni, bilür-miz né tüşürür anga (2) et-özi, biz yaḳınmiz angar (3) emgen tamurdın.

17 Ançada tutar [73b1] iki tutuġlı, ongdın yaᶜnï saġ (2) soldın olduruġlı.

18 Sözlemez (3) bir söz meger aning üskinde küḍezgen anuḳ.

19 [74a1] Keldi ölüm ḳatıġlıḳı / esrüklüki (2) köni ol, ermez sen kim andın (3) ḳaçar sen.

20 Ürlür borġu içinde ol [74b1] vaᶜïd küni.

21 Kelür ḳamuġ et-öz (2) aning birle sürgüçi hem tanuḳ.

22 Érür sen ġaflet içinde mundın, açġay-miz séndin (3) örtügüngni, sening közüng bu kün yiti.

23 [75a1] Aydı anıng̃ éşi: bu ol kim seninḡ üsküngde (2) anuḳ.

24 Kemişingler ol ikini tamuġḳa ḳamuġ (3) nū-sipās muḫālif.

25 Yıġḳan ḫayrnı, [75b1] tengde keçgen şeklig.

26 Ol kim ḳıldı (2) Tangrı birle aḍın ilāh, atınglar köni (3) ḳatıġ ḳın içinge.

27 Ayġay anıng̃ éşi: [76a1] iḍimiz, yolsuz ḳılmadım anı, ançası bar (2) erdi yolsuzluḳ içinde ıraḳ.

28 (3) Ayġay: ḫuşūmet ḳılmang̃ mening̃ üskümde, çın-oḳ [76b1] ilgerü ıḍdım sizke va^{c}idni.

29 (2) Aḍnalmaz aytıġ mening̃ üskümde, ermez men (3) küç ḳılġuçı ḳullarḳa.

30 Ol kün [77a1] ayġay tamuġḳa: nek tolandıng̃ mu? (2) Ayġay nek ziyādedin.

31 (3) Yaġutuldı uştmaḥ muttaḳilarḳa, [77b1] ıraḳ ermez.

32 Bu ol kim va^{c}de ḳılnur siz (2) ḳamuġ yanġan küḍezgenni.

33 (3) Kim ḳorḳsa Tangrıdın ġaybun [78a1] keldi ḳamuġ yanġan köngülni.

34 Kigürüngler (2) selām birle, ol ḫulūd küni.

35 (3) Olarḳa né tileseler anıng̃ içinde [78b1] bizing̃ üskümizde ziyāde.

36 Neçe yoḳattımız (2) olarda burun ḳarndın, olar ḳavirāḳ (3) olardın tutmaḳın, kezdiler [79a1] kendler içinde, nek bar mu ḳorḳınçu?

37 (2) Bütün anıng̃ içinde pend (3) ol kişike bolsa, angar köngül azu kemişse [79b1] ḳulaḳ tuttı, ol ḫālde tanuḳ bolsa.

38 Çın-oḳ (2) törüttümiz köklerni yerlerni (3) ol iki ara altı kün içinde, [80a1] tegmedi bizke armaḳdın.

39 (2) Sergil anıng̃ üze, ayurlar: (3) tesbīḥ ayġıl iḍinge, şükr aymaḳ birle aşnu [80b1] kün tuġmazda hem burun (2) batmazdın.

40 Hem tünle (3) tesbīḥ ḳılġıl angar hem secde songlarında.

41 [81a1] Ḳulaḳ tutġıl ol kün ündeyür ündegüçi (2) yaḳın yerdin yawuḳ.

42 Ol kün (3) eşitgeyler şayḥanı sezāsınça, [81b1] ol çıḳmaḳ küni.

43 Biz (2) tirgüzür-miz hem öldrür-miz hem bizke (3) yanış.

44 Ol kün yarılur yer [82a1] olarda terkin, ol térmek (2) bizing̃ üze āsān.

45 Biz bilür-miz (3) né ayurlar ermez sen anlar üze [82b1] küçegüçi, pend bérgil Ḳur²ān birle kim (2) ḳorḳar erse mening va^cīdim.

37

51
SŪRETÜ'Z-ZĀRİYĀT

[83a1]

Tangrı atı birle rūzī bérgen yarlıḳagan.

1 (2) Ol esgen esin ḥaḳḳı ol yüklüg bulıt ḥaḳḳı.

2 (3) Arıġ ve aġır yük.

3 Ol terk yorıġlı kemiler ḥaḳḳı.

4 [83b1] Ol iş sürügli ferişteler ḥaḳḳı.

5 Bütünlükin va^cde ḳılnur siz (2) köni.

6 Bütün ed-dīn toḳsuġlı.

7 (3) Kök ḥaḳḳı üküş yolluġ.

8 Her-āyine siz [84a1] bir fısḳ ḳavl içinde siz.

9 Yandrulur siz (2) andın kim yandurdı erse.

10 La^cnet ḳılındı yalġan ḳılġuçılar.

11 (3) Anlar kim olar osallıḳ içinde ġāfiller.

12 [84b1] Sorarlar ḳaçan ol cezā küni.

13 (2) Ol kün anlar ot üze kökreyürler.

14 (3) Tatınglar ḳınıngızını bu ol kim [85a1] erdingiz anga éweklik ḳılġanlar.

15 (2) Her-āyine muttaḳīlar uştmaḥlar içinde (3) yerler içinde.

16 Alıġlılar ol kim bérdi olarḳa [85b1] iḍileri, olar erdiler anda burun (2) eḍgülük etgenler.

17 Erdiler (3) tünnüng azında ol kim yatur érdiler.

18 [86a1] Seḥerlerde olar yarlıḳatu ḳolarlar.

19 (2) Mālları içinde ḥaḳ térür erdiler tilegüçike (3) rüz[ī]süzke.

20 Yer içinde belgüler [86b1] şeksizlerke.

21 Özleriŋiz içinde (2) körmez mü sizler?

22 Kök içinde (3) rüzīŋiz ol kim vaᶜde ḳılınur sizler.

23 [87a1] Yer kök iḍisi tuta and ol rüzī (2) rāst anıŋ meŋizlig kim sözleyür sizler.

24 (3) Nek keldi mü saŋa İbrāhīmnüŋ ḳonuḳı sözi [87b1] aġırlanmışlar?

25 Ançada kirdiler (2) anıŋ üze, aydılar selām (3) aydı selām ḳorḳunçluġ boḍunlar.

26 [88a1] Emitti boḍnıḳa keldürdi buzaġu (2) semüz.

27 Yaġuttı anı, olarḳa aydı: (3) yémez mü sizler?

28 Kizledi olardm [88b1] ḳorḳunç, aydılar: ḳorḳmaġıl müjde bérdiler aŋa (2) bilgen oġlan birle.

29 Utru keldi uraġut (3) çıḳrıḳ birle urdı yüzini, [89a1] aydı: ḳurtġa ḳısır tügün.

30 (2) Aydılar: andaġuḳ, aydı: seniŋ iḍiŋ (3) her-āyine Ol bütün işlig bilgen[165].

38

58
SŪRETÜ'L-MÜCĀDELE

1 [1a1] Rāstlıḳ üze eşitti Taŋrı ol tişiniŋ sözin [1b1] tartışur seniŋ birle cüfti (2) éşi içinde, ınçıḳlanur (3) Taŋrıḳa, Ol Taŋrı eşitür [2a1] sizinŋ sözleşmekleringizni, (2) Taŋrı eşitgen körgen.

2 (3) Anlar kim ẓihār andı içerler [2b1] sizdin, uraġutlarındın (2) ermezler olarnıŋ anaları, (3) anaları ermez olar [3a1] meger ol uraġutlar tuġurdı olarnı, (2) olar ayurlar (3) yawuzraḳ [3b1] aymaḳdın hem yalġan, (2) Ol Taŋrı keçürgen turur (3) yarlıḳaġan ol.

3 [4a1] Anlar kim ẓihār andı içerler (2) uraġutlarındın yana yanarlar (3) aŋar kim aydılar: ḳarabaş āzād ḳılġu kerek [4b1] yaḳmazda aşnu, ol (2) pend bérlür sizler anıŋ birle, Ol Taŋrı anı kim (3) ḳılur siz bilgen turur.
4 Kim kim ...[166]

---

[165] 37. cilt 51:30'da tamamlanmış ve 38. cilt 58:1'den başlamıştır.

9 [Ey anlar kim] [5a1] taptılar, ḳaçan rāz aysa sizler bir ikindi birle (2) rāz aymaŋ yazuḳ birle, ḥaddin keçmek birle, (3) resūlḳa ḫilāf ḳılmaḳ birle, [5b1] rāz aytıng eḍgülük birle taḳı saḳnuḳluḳ birle, (2) ḳorḳunglar Tangrıda ol kim angar (3) térlür sizler.

10 Bütünlükin rāz aymaḳ [6a1] yekdin turur, ḳadġurtmaḳ üçün (2) anlarnı kim taptılar, ermez olarḳa ziyān ḳılġuçı (3) nerse meger Tangrınıng yarlıġı birle, [6b1] Tangrı üze tevekkül ḳılıng-a mü'minler.

11 (2) Ey anlar kim taptılar, ḳaçan (3) ayılsa sizke kéngrü olturung olturġu yerlerde, [7a1] kéngrü ḳılıng orunnı yā kéngütgey Tangrı sizlerke (2) ḳaçan ayılsa: yoḳaru olturung, yoḳaru olturunglar, (3) kötürgey Tangrı anlarḳa kim taptılar [7b1] sizdin, anlarḳa kim bérildiler bilig (2) derecāt, Ol Tangrı anı kim ḳılur sizler (3) bilgen ol.

12 Ey anlar kim taptunġız, [8a1] ḳaçan rāz aysa sizler yalavaç birle (2) ilgerü ıdıng rāzlarınngızda burun (3) ṣadaḳa, ol yaḫşı sizke [8b1] arıġraḳ, eger bulmasa sizler (2) Ol Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

13 (3) Ḳorḳar mu sizler kim öng ıdsa sizler öz [9a1] rāzlarıngızda burun ṣadaḳalar, (2) ḳaçan ḳılmadıngız erse tevbe bérdi Tangrı (3) sizlerke, aḍaḳın tutunglar namāznı, [9b1] béringler zekātnı, boyun sunglar Tangrıḳa (2) hem yalavaçınga Tangrı bilgen ol anı kim ḳılur sizler.

14 (3) Baḳmaz mu sen anlarḳa kim [10a1] dōstluḳ tuttılar bir ögür birle kim öwkelig boldı Tangrı (2) olar üze,, ermez olar sizdin siz me (3) olardın, andıḳarlar [10b1] yalġanlıḳ üze olar bilürler.

15 (2) Anuttı Tangrı ola üçün ḳın (3) ḳatıġ, olar kim yawuz [11a1] ḳılur erdiler.

16 Ḳıldılar (2) andlarını ḳalḳan, yüz evürdiler (3) Tangrınıng yolındın, olarḳa turur [11b1] ḫ^{v}ārlaġan ḳın.

17 Hem asıġ ḳılmaz (2) olardın mālları hem (3) ^{c}ayālları Tangrıdın nerse, [12a1] olar tamuġ iḍile[r]i tururlar (2) anıng içinde cāvidāneler.

18 (3) Ol kün ḳoparur olarnı Tangrı, ḳamuġnı [12b1] andıḳarlar angar, neçük kim andıḳarlar (2) sizke, séznürler olar nerse (3) üze, bilgil olar olar yalġançılar turur.

19 [13a1] Elig buldı anlar üze yek, (2) unıtturdı olarḳa Tangrınıng yādını, (3) olar turur yek süsi, [13b1] bilgil yek süsi (2) olar ziyānlıġlar ol.

20 Anlar kim (3) ḫilāf ḳılurlar Tangrıḳa hem yalavaçınga [14a1] anlar bolġaylar ḫ^{v}ārluḳ içinde.

21 Bitidi (2) Tangrı: ġalebe ḳılġay men men hem mening yalavaçlarım, (3) Ol Tangrı küçlüg küsüş turur.

---

166 5a'da 58:9. ayete atlanmış.

22 [14b1] Bulmaz sen bir ögürni kim tapḳalar Tangrıḳa (2) hem song künke, dōst tutarlar (3) kim ḫilāf ḳılsa Tangrıḳa yime yalavaçınga, [15a1] neçeme bolsalar ataları, er oġlanları (2) azu ḳadaşları azu uġuşları (3) olar, bitidi Tangrı köngülleri içinde [15b1] imānnı, ḳavi ḳıldı olarnı rūḥ birle, andın (2) kigrür olarnı uştmaḥlarḳa, aḳar (3) anıng astında arıḳlar, mengü ḳalıġlılar [16a1] anıng içinde, ḫoşnūd érür Tangrı olardın (2) ḫoşnūd bolurlar andın, olar (3) Tangrınıng süsi, bilgil bütünlükin Tangrınıng süsi olar ḳurtu[lu]ġlılar.

38

59
SŪRETÜ'L-ḤAŞR

[16b1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Tesbīḥ aydı Ol Tangrıḳa né kim yéti ḳat kök içinde [17a1] ol kim yerler içinde, ol miṣl yoḳ (2) bütün işlig.

2 Ol turur kim çıḳardı (3) anlarnı kim tandılar bitig iḍilerindin [17b1] kendü sarāylarından ilk ḳopmaḳḳa, sézinmedingiz kim (2) çıḳġaylar tép, sézindi olar[167], (3) yıġıġlı olarnı[ng] ḫiṣārları Tangrıdın, keldi olarḳa iḍi ḳını [18a1] andın kim saḳınmadılar (2) yime kemişti köngülleri içre ḳorḳunçnı, (3) buzarlar erdi éwlerini öz eligleri birle, [18b1] mü'minler eligleri birle, ʿibret alınglar (2) ey közlügler iḍisi.

3 Eger (3) bitimiş erse Tangrı olar üze āvārelıḳnı [19a1] ḳınattı olarnı dünyā içre, olarḳa (2) āḫiret içinde ot ḳını.

4 (3) Ol olar ḫilāf ḳıldılar Tangrıḳa [19b1] anıng yalavaçınga, kim ḫilāf ḳılsa Tangrıḳa (2) ol Tangrı ḳatıġ ḳınlıġ turur.

5 (3) Kesmedingiz ḫurmā tüplerini [20a1] azu ḳoḍtıngızlar anı aḍaḳın (2) yıldızları üze Tangrınıng yarlıġı birle (3) rüsvā ḳılmaḳ üçün fāsıḳlarnı.

6 Ol kim [20b1] yandurdı Tangrı yalavaçı üze olardın (2) sekirtmedingizler anıng üze atlardın, (3) téwe ermez, ançası bar iḍi [21a1] gümārla[r] yalavaçlarını kimnüng üze tilese, (2) Tangrı ḳamuġ neng üze uġan turur.

7 (3) Anı kim yandurdı Tangrı yalavaçı üze [21b1] uluş boḍunlarından iḍike ol hem yalavaçḳa (2) hem yaġuḳlarḳa hem yetimlerke, (3) çıġaylarḳa, yol oġlınga, [22a1] bolmasun tezginmek baylar ara (2) sizdin, né kim keldürse sizke yalavaç (3) tutung anı, né kim yıġsa sizke [22b1] andın yıġılınglar, ḳorḳunglar Tangrıda (2) Ol Tangrı ḳatıġ ḳınlıġ turur.

---

[167] m: *olarnı*.

8 (3) Ol çığaylarqa kim ewlerindin adrılğan tururlar anlar kim çıqarıldılar [23a1] sarāylarındın hem tawarlarındın, tileyürler (2) fażl Tangrıdın hoşnūdluq, (3) yārī bérürler Tangrıqa öngrü hem yalavaçınga, [23b1] olar köniler turur.

9 (2) Anlar kim pezīrlediler sarāynı ve īmānnı (3) olarda öngdin sewerler anı kim kesilse éwi barqındın ...[168]

10 [24a1] Anlar kim keldiler olarda kidin (2) ayurlar: ey idimiz, yarlıqağıl bizni (3) hem qadaşlarımızni anlar kim üstendiler bizke [24b1] imān birle, qılmağıl (2) köngülleri içre hıyānet anlarqa kim taptılar, (3) ey idimiz sen ked rahim sen.

11 [15a1] Baqmaz mu sen anlarqa kim iki yüzlüglük qıldılar, (2) ayurlar qadaşlarınga anlar kim (3) tandılar bitig boqnındın eger [25a1] çıqarılsangız çıqğaymiz oq sizing birle, (2) boyun sumağay-miz sizing içingizde[169] kimerseke hemişe / ulaşu, (3) eger toquşsangız yārī bérgey-miz sizke, [26a1] Tangrı tanuqluq bérür olar yalğançılar turur.

12 (2) Eger çıqarılsalar çıqmazlar (3) olar birle, eger toquşsalar[170] olar [26b1] yārī bérmezler olarqa, eger yārī bérseler (2) ewrerler arqaların yana yārī bérilmezler.

13 (3) Sizlerke qatığraq qorqunç [27a1] olarning köngülleri içinde Tangrıdın, ol (2) anlar bir ögür turur kim uqmazlar.

14 (3) Toquşmazlar sizing birle qamuğ [27b1] meger uluşlar içinde berk qılmış azu (2) tamlar arqasında, toqışları olar ara (3) qatığ, séznür sen olarnı qamuğ bir yerde, [28a1] köngülleri adın adın ol, ol olar (2) bir boqun tururla hıredleri yoq.

15 Anlar mengizlig (3) olarda burun yaqın [28b1] tattılar işlerining qatığlıqını, olarqa turur (2) açıtğan qın.

16 Yek mengizlig (3) ançada aydı ādemiqa: tangıl. Qaçan [29a1] tandı erse aydı: men bizār men séndin, (2) men qorqar men Tangrıdın kim ajunluğlar idisi turur.

17 (3) Boldı ol ikining songı, ol iki [29b1] ot içinde cāvidāne ol iki anıng içinde, (2) ol zālimlerning yanutı turur.

18 (3) Ey anlar kim taptılar qorqunglar Tangrıda, [30a1] körsün-e et-özni né kim ilgerü ıdtı (2) yarınqa, qorqunglar Tangrıda ol Tangrı (3) bilgen né kim qılur sizler.

19 [30b1] Bolmanglar anlar teg kim unıttılar idini, (2) unıtturdı anlarqa et-özleri, olar (3) tururlar Tangrı fermānından çıqğanlar.

20 Berāber bolmaz ...[171]

---

168 24a'da 59:9. ayet tamamlanmadan 10. ayete atlanmış.

169 m: *içinde*.

170 m: *toquşsarlar*.

171 31a'da 59:21. ayetin sonlarına atlanmış.

21 ... [31a1] boḍunḳa bolġay kim anlar saḳınġaylar.

22 (2) Ol turur Taṅrı kim yoḳ Taṅrı anıṅda öṅdin meger ol (3) bilgen örtüglügni yime açuḳluḳnı, [31b1] ol turur üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

23 Ol turur Taṅrı (2) kim yoḳ anda aḍın Taṅrı meger ol erklig, (3) arıġ, esenlik bérgen, imin ḳılġan, [32a1] rāst tanuḳ, miṣl yoḳ, ᶜaybsuz, uluġ, (2) arıġ Taṅrı andın kim ortaḳ ḳatarlar.

24 (3) Ol Taṅrı törütgen, yaratġan, [32b1] ṣüret ḳılġan, aṅgar turur körklüg atlar, (2) arıġ ayur angar ol kim kökler içinde (3) azu yer içinde, ol turur miṣl yoḳ bütün işlig.

38

60
SŪRETÜ'L-MÜMTEḤİNE

[33a1]

Başladım Taṅrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Ey anlar kim taptılar tutmaṅlar [33b1] meniṅ yaġımnı yime sizinṅ yaġıṅızını dōstlar, (2) kemşür sizler olar birle dōstluḳnı, (3) çın-oḳ tandılar aṅgar kim keldi sizke çın- [34a1] -lıḳdın, çıḳarurlar yalavaçnı (2) hem sizni, anıṅ üçün [kim] tapsa sizler Taṅrıḳa, (3) iḍiṅiz eger andaġ erse kim çıḳtıṅızlar erse [34b1] toḳış üçün meniṅ yolumda tilemek üçün (2) meniṅ ḫoşnūdluḳumnı yaşrur siz olarḳa dōstluḳnı, (3) men bilür men anı kim kizler sizler anı kim [35a1] āşkāre ḳılur siz, kim ḳılsa anı sizdin (2) rāstlıḳ üze yitürdi köni yolnı.

2 (3) Eger bulsalar sizni bolurlar sizke [35b1] düşmanlar, uzaturlar sizinṅ tapa eliglerini (2) hem tillerini yawuzluḳḳa, sewerler (3) eger tansa siz.

3 Hīç asıġ ḳılmaz sizke [36a1] yaġuḳlarınṅız yime oġlanlarınṅız (2) ḳıyāmet küninde yaᶜni ḳopmaḳ küni, aḍ[r]ar (3) sizinṅ ara Ol Taṅrı anı kim ḳılur siz, körgen turur.

4 [36b1] Rāstlıḳ üze erdi sizlerke barış körklüg (2) İbrāhīm içre, anlar kim anıṅ birle (3) ḳaçan aydılar boḍunlarınṅa: biz bizārlar-miz ...[172]

11 ... [37a1] anıṅ teg hezīne ḳıldılar, ḳorḳunṅlar Taṅrıda (2) ol kim sizler aṅgar bitgenler siz.

12 (3) Ey peyġāmber ḳaça[n] kelseler saṅga tapmış ḳunçuylar, [37b1] beyᶜet kılsalar sening birle ortaḳ ḳatmaḳları üze (2) Taṅrıḳa néerseni yime oġrılıḳ ḳılmaġaylar (3) ve zinā ḳılmaġaylar, öldürmegeyler ᶜayāllarını [38a1] yime keldürmegeyler yalġan söz kim ḳoşsalar anı (2) eligleri ara aḍaḳları ara, (3) ḫilāf ḳılmaġaylar sanga eḍgülük

[172] 60:4. ayet tamamlanmadan 37a'da 60:11. ayetin ortalarına atlanmış.

içre, [38b1] beyʿet ḳılġıl olar birle yime yarlıḳatu ḳolġıl (2) olarnı Tañrıdın kim iḍi yarlıḳaġan (3) ulaşu yarlıḳaġan.

13 Ey anlar kim taptılar [39a1] dōst tutmañlar ol ögürni kim öwkelendi Tañrı (2) anlarnıñ üze, rāstlıḳ üze nevmiḍ boldılar āḫiretdin (3) neteg kim nevmiḍ boldılar kāfirler ol gūr iḍilerindin.

38

61
SŪRETÜ'Ṣ-ṢAFF

[39b1]

Başladım Tañrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Arıġlıḳ birle yād ḳılġıl Tañrını anı kim kökler içinde [40a1] ve anı kim yerler içinde turur, ol turur küsüş (2) bütün işlig.

2 Ey anlar kim taptılar (3) nelük ayur sizler anı kim ḳılmas sizler?

3 [40b1] Uluġ boldı düşmanlıḳ birle Tañrı üskinde kim (2) aysa sizler anı kim ḳılmaz sizler.

4 (3) Ol Tañrı sewer anlarnı toḳşurlar [41a1] anıñ yolı içinde ṣaf tutup, ançaḳlı olar (2) tam teg berk soḳuşmış.

5 Ḳaçan (3) aydı erse Mūsā boḍnıḳa: ey [41b1] boḍnum, nelük emgetür siz méni, rāstlıḳ üze (2) bilür sizler men Tañrınıñ yalavaçı men, (3) sizing tapa ḳıştılar erse ḳışturdı Tañrı [42a1] köñüllerini, Ol Tañrı yol körsetmez (2) bu fāsıḳ boḍunlarḳa.

6 Ançada aydı (3) Meryem oġlı ʿĪsā: ey Beni İsrāʾīl oġlanları [42b1] men Tañrınıñ yalavaçı men sizing tapa, çın tutuġlı (2) anı kim mening üskümde erdi Mūṣā kitābından, (3) sewünç bérigli yalavaç üçün kim kelir [43a1] ménde kiḍin anıñ atı Aḥmed, (2) ḳaçan keldi erse anlarḳa belgülüg nişānlar birle (3) aydılar: bu belgülüg cādū turur.

7 [43b1] Kim ol küç tegürgenrek andın kim ḳoşar [2] Tañrı üze yalġannı, ol (3) indenlür müsülmānlıḳ tapa yime Tañrı [44a1] körsetmez köni yolnı bu küç ḳılıġlı boḍunlarḳa.

8 (2) Tilerler kim öçürseler Tañrı nürını (3) aġızları birle, Tañrı tükel ḳılġan turur Tañrı nürını [44b1] neçeme unamasa kāfirler.

9 (2) Ol ol turur kim ıḍtı yalavaçını (3) köni yol birle, çın dīn birle ẓāhir ḳılmaḳ üçün [45a1] ḳamuġ dinler üze, neçeme (2) unamasalar ortaḳ ḳatıġhlar.

10 Ey anlar kim (3) taptılar nek yol körgüzeyin mü sizke satıġçılıḳ üze kim [45b1] ḳurtġarur sizlerni ol aġrıġlıḳ ḳındın.

11 (2) Tapunglar Tangrıḳa yime yalavaçınga (3) toḳşunglar Tangrı yolı içre [46a1] tawarlarıngız birle yime et-özleringiz birle, (2) ol eḏgürek sizlerke eger bilür (3) ersengiz sizler.

12 Yarlıḳaġay sizni yazuḳlarıngızdın, [46b1] kigrür sizlerni büstānlarḳa aḳar (2) anıng altınından arıḳlar yime orunları (3) ḫoş turgu büstānları içre, [47a1] ol uluġ ḳurtulmaḳ.

13 (2) Öngin kim sewer sizler anı, yārī (3) Tangrıdın açuḳluḳ yaḳın, müjde bérgil [47b1] mü'minlerḳa.

14 Ey anlar kim (2) büttiler, bolunglar Tangrınıng yārīçileri (3) neteg kim aydı ʿĪsā Meryem oġlı [48a1] öz éşleringe: kim ol yārīçiler manga (2) Tangrı birle, aydılar ʿĪsā éşleri: (3) biz-miz yārīçiler Tangrı dininge, taptılar [48b1] bir ögür Yaʿḳūb oġlanlarından (2) yime kāfir boldı bir ögür, küçlendürdümüz (3) anlarnı kim düşmanları üze [49a1] boldılar ġalebe ḳılıġlı küçlügler.

38

62
SŪRETÜ'L-CUMʿA

[49a2]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 [49b1] Arıġ yād ḳılur Tangrını né kim yéti ḳat kök içinde (2) né kim yer içinde turur erklig arıġ (3) küsüş bütün işlig.

2 Ol turur kim [50a1] ıḍtı bilig bilmes kişiler içre peyġāmberni (2) anlardın, oḳıyur anlar üze āyetlerini, (3) arıtur anlarnı yime ögretür anlarḳa [50b1] bitigni yime çın sözni neçe kim bolsalar (2) munda burun yolsuzluḳ içre belgülüg.

3 (3) Aḍınlar anlardın yetümediler [51a1] anlarḳa, Ol turur küsüş bütün işlig.

4 (2) Bu ol iḍi faẓlı bérür anga (3) kimke tilese, Tangrı uluġ [51b1] faẓl iḍisi turur.

5 Anlarnıng (2) meşeli yüklendiler Mūsā kitābını yana (3) kötürmediler anı, eşek teg [52a1] kötrür kitāblarnı, néme yawuz ol (2) boḍun teg kim yalġan tuttılar (3) Tangrı āyetlerini, Ol Tangrı körsetmez yolnı [52b1] ẓālimlerḳa.

6 Aygıl: ey anlar kim (2) cuhūd boldılar, eger aysa siz sizler (3) dōstlar-miz Tangrıḳa, boḍunda mundın, [53a1] ārzū ḳılınglar ölümni eger (2) çın erse sizler.

7 Ārzū ḳılmazlar anı (3) hemīşe anı kim ilgerü ıḍtı eligleri, [53b1] Ol Tangrı bilgen turur küç ḳıldaçılarnı.

8 (2) Aygıl: bütünlükin ol ölüm kim ḳaçar sizler (3) andın ol ḳarışġu turur sizke yana [54a1] yandurlur sizler ġayb bilgen iḍi tapa (2) yime açuḳlukını uḳturur sizlerke (3) anı kim ḳılur sizler.

9 Ey [54b1] anlar kim taptılar, ḳaçan ündense (2) namāzḳa āḍine kündin (3) ḳatıġlanınġlar Tangrınınġ zikrin aymaḳ tapa, [55a1] ḳoḍunġlar satıġnı ol (2) yaḫşı sizke eger (3) bilür erse siz.

10 Ḳaçan ötelse [55b1] namāz saçınġ (2) yer içinde, tileıġ Allāhnınġ faẓlından, (3) yād ḳılınġ Tangrını üküş, [56a1] bolġay kim ḳurtulġay sizler.

11 Ḳaçan (2) körseler satıġçılıḳnı azu oyunnı (3) tarılġaylar anın tapa, ḳoḍsalar séni [56b1] aḍaḳın, aygıl Ol Tangrı üskinde (2) eḍgü turur oyundın hem (3) satıġçılıḳdın, Ol Tangrı rūzi bérgenlerde eḍgüreki turur.

38

63
SŪRETÜ'L-MÜNĀFİḲİN

[57a1]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 (2) Ḳaçan kelse sanġa iki yüzlügler [57b1] aysalar: tanuḳluḳ bérür-miz sen Tangrınınġ (2) yalavaçı sen, Ol Tangrı bilür kim sen (3) anınġ yalavaçı sen, Ol Tangrı tanuḳluḳ bérür [58a1] kim iki yüzlügler yalġanlar turur.

2 (2) Ḳıldılar andlarını ḳalḳan, (3) yüz ewürdiler Tangrınınġ yolından [58b1] olar néme yawuz ḳılur (2) erürler.

3 Ol olar taptılar (3) yana tandılar, mühr uruldı [59a1] köngülleri üze, olar uḳmazlar.

4 (2) Ḳaçan köre sen olarnı ḫoş kelür sanġa (3) olarnınġ tenleri, eger aysalar [59b1] eştür sen olarnınġ sözini, ançaḳlı olar (2) yıġaçlar tölenmiş tamḳa, séznürler (3) ḳamuġ ünni olar üze, olar yaġı tururlar [60a1] saḳınıġ olardın, yoḳatsun anlarnı Tangrı, (2) neçük yandrurlar anlarnı.

5 Ḳaçan ay[ıl]sa (3) olarḳa: kelingler, yarlıḳatu ḳolsun sizni Tangrımnġ yalavaçı. [60b1] Tolayurlar başlarını, körer sen olarnı (2) yüz ewrer olar boynaġuluḳ ḳılġanlar.

6 (3) Berāber turur olar üze yarlıḳatu ḳolsanġ [61a1] anlarnı azu yarlıḳatu ḳolmasanġ olarnı (2) yarlıḳamaz hiç Tangrı olarnı, ol Tangrı (3) körsetmez yolnı fāsıḳ ḳavmlerni.

7 [61b1] Ol kişiler ayurlar: hezîne (2) ḳılmanglar ol kişiler üze kim (3) idi yalavaçı üskinde turur saçmaḳ üçün [62a1] Ol Tangrıḳa turur kökler ḫazînesi (2) ve yerler ḫazînesi, ança bar iki yüzlügler (3) uḳmazlar.

8 Ayurlar: [62b1] eger yansa-miz Medîne kendi tapa (2) çıḳarġay oḳ ᶜazîzraḳ andın (3) ḫ̌ᵛārraḳnı, Ol Tangrıḳa turur ᶜizzet hem yalavaçınga [63a1] hem müᵓminlerḳa, ança bar iki yüzlügler (2) bilmezler.

9 Ey anlar kim taptılar, (3) meşġūl ḳılmasun-a sizing māllarıngız hem ᶜayāllarıngız [63b1] Tangrının yādından, kim (2) ḳılsa anı, bu ögür (3) olar ziyānlıġlar turur.

10 Hezîne ḳılınglar [64a1] andın kim rūzî bérdimiz sizke ḳelmezde (2) burun sizde biringizke ölüm, ayġay: (3) ey İdim, nelük küḍe bérmeding manga yaḳın zamānḳa tegi, [64b1] ṣadaḳa bérgey erdim bolġay erdim (2) eḍgülerdin.

11 Hergiz küḍe bérmez Tangrı (3) hiç et-özke ḳaçan kelse anıng eceli, Tangrı [65a1] bilgen turur anı kim ḳılur siz.

38

64
SŪRETÜ'T-TAĠĀBŪN

[65a2]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 [65b1] Arıġlıḳ birle yād ḳılur Tangrını ol kim kökler içinde (2) ol kim yerler içinde turur, angar ol erk, (3) angar ol şükr, Ol ḳamuġ neng üze [66a1] uġan.

2 Ol törütti sizni, (2) sizlerdin kāfir, sizlerdin (3) bitigli, Tangrı anı kim ḳılur siz [66b1] körgen turur.

3 Törütti köklerni (2) ve yerlerni könilik birle, şüret ḳıldı sizni, (3) körklüg ḳıldı şüretleringizni, angar turur [67a1] yanış.

4 Bilür ol kim (2) kökler içinde ve yerler içinde turur hem bilür (3) anı [kim] yaşrur sizler anı kim āşkāre ḳılur siz, [67b1] Ol Tangrı bilgen turur köngüllerdeki rāzlarnı.

5 (2) Kelmez mü sizke anlarning ḫaberi kim tandılar (3) munda burun, tattılar ḳatıġlı [68a1] işlerini, olarḳa turur açıtġan ḳın.

6 (2) Ol anıng üçün turur kim kelür erdi anlarḳa yalavaçları (3) belgülüg nişānlar birle, aydılar: ādemi mü [68b1] yol körsetür bizke? Tandılar, yüz ewürdiler, (2) mungsuz érür Tangrı, Tangrı (3) ögdülmiş mungsuz turur.

7 Sézınür anlar kim [69a1] tandılar kim hiç ḳoparmaġaylar anlarnı, aygıl: (2) yoḳ kim idim ḥaḳḳı ḳoparġaylar sizlerni yana (3) yime uḳturġaylar sizke anı kim ḳıldıngız, Ol [69b1] Tangrı üze āsān turur.

8 Bitinglér Tangrıḳa (2) hem yalavaçınga ol nürḳa kim (3) indürdümiz ol Tangrı anı kim ḳılur siz [70a1] bilgen.

9 Ol kün térer sizni (2) cem^{c} küninde, ol taġābün küni, (3) kim tapsa Tangrıḳa ḳılsa [70b1] eḍgülük, örter andın yawuzlarını (2) kigrür anı uştmaḥlarḳa kim aḳar (3) anıng tirekleri astında arıḳlar, cāvidāneler [71a1] anıng içinde hemişe, ol uluġ ḳurtulmaḳ.

10 (2) Anlar kim tandılar yalġan tuttılar (3) bizing nişānlarımızını, bu ögür tamuġ iḍileri [71b1] cāvidāneler anıng içinde, néme yawuz (2) yanġu yer.

11 Tegmez bir teggüçi (3) meger Tangrı yarlıġı birle hem tapsa Tangrıḳa [72a1] köndrür könglini, Ol Tangrı ḳamuġ nengni (2) bilgen turur.

12 Boyun sung Tangrıḳa, boyun sung (3) yalavaçḳa, eger yüz ewürse siz anıng üçün [72b1] yalavaçımız üze, tegürmek belgülüg.

13 (2) Tangrı yoḳ tapmaḳḳa meger ol, Tangrı üze köngül urung (3) mü^{3}minler.

14 Ey anlar kim taptılar [73a1] cüftlering̀izdin hem ^{c}ayāllarıng̀ızdın, (2) yaġı sizke saḳnıng olarda (3) eger ^{c}afv ḳılsa sizler, yüz ewürse siz, [73b1] keçürse siz ol Tangrı örtgen (2) ulaşu yarlıḳaġan.

15 Anıng üçün māllarıng̀ız ^{c}ayāllarıng̀ız (3) sınaġ, Tangrı, anıng üskinde yanut [74a1] uluġ.

16 Ḳorḳunglar Tangrıda (2) unmışıng̀ızça, ḳulaḳ tutunglar, boyun sunglar, (3) hezine ḳılınglar, yaḥşı bolġay özleringizke, [74b1] kim küḍezilse özi baḥillıḳ[ı]dm (2) bu ögür ḳurtulġaylar.

17 (3) Eger ötünç bérse siz Tangrıḳa, körklüg ötünç [75a1] iki ança arturur anı sizke (2) hem örter sizni, Tangrı azḳa üküş bérgen (3) keçürgen.

18 Ġaybnı bilgen açuḳluḳnı bilgen [75b1] küsüş bütün işlig.

38

65
SŪRETÜ'Ṭ-ṬALĀḲ

[75b2]

Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 [76a1] Ey yalavaç, ḳaçan ṭalāḳ ḳılsa siz (2) uraġutlarnı ṭalāḳ ḳılıng olarnı ^{c}iddetleringe, (3) sanang ^{c}iddetni, ḳorḳunglar [76b1] törütgen iḍingizdin, çıḳarmang olarnı (2) éwlerindin, çıḳmasunlar meger kim (3) kelseler bir yawuzluḳ belgülüg,

[77a1] ol Tangrınıng endāzeleri [turur] kim (2) kelse Tangrınıng endāzelerindin rāstlıḳ üze (3) küç étti özinge, bilmez sen [77b1] bolġay kim Tangrı yangı belgür[t]gey anda kiḍin (2) işni.

2 Ḳaçan tegseler zamānlarınga (3) tutunglar olarnı eḍgülük birle [78a1] azu aḍrılınglar eḍgülük birle, (2) tanuḳ ḳılınġ iki ᶜadl iḍisi (3) sizdin, aḍaḳın ḳılınġ tanuḳlukını [78b1] Tangrıḳa, ol kim sizlerke pend bérlür anınġ birle, kim (2) tapar erse Tangrıḳa hem song (3) küninge, kim ḳorḳsa Tangrıda [79a1] ḳılur angar ḳaḍġudın çıḳġu yer.

3 (2) Rūzī ḳılur anga ol oġurda kim (3) umınç tutmaduḳ bolur, kim ḳorḳsa [79b1] Tangrı üze ol tap turur anga, ol (2) Tangrı tegrügli turur işinge, çınlıḳ üze ḳıldı (3) Tangrı ḳamuġ nengke endāze.

4 [80a1] Ol uraġutlar nevmīd bolurlar bī-namāz bolmaḳdın (2) uraġutlarınġızdın, eger şeklense siz (3) olarnınġ ᶜiddetleri üç ay [80b1] ol uraġutlar bī-namāz bolmazlar, yüklüg (2) uraġutlar olarnınġ zamānları ḳoḍsalar (3) yüklerini, kim ḳorḳsa Tangrıda [81a1] ḳılur angar işindin āsānlıḳ.

5 (2) Ol Tangrınıng yarlıġı indürdi anı sizke (3) kim ḳorḳsa Tangrıdın örter andın [81b1] yawuzlarını, uluġ bérür anar yanut.

6 (2) Tutunġ olarnı anda kim (3) turdunġız barlıḳınġızdın, [82a1] zaḥmet tegürmenġ olarḳa tarutsa sizler (2) olar üze, eger bolsalar yüklüg (3) uraġutlar hezine ḳılınglar olar üze [82b1] ḳoḍġınça yüklerini, eger (2) emüzseler sizke béring olarḳa (3) terlerini, tanışınġ sizing arangızda [83a1] eḍgülük birle, eger düşvār tutsangız (2) emüzgey angar takı bir songınça.

7 (3) Hezine ḳılsun-a kénglik iḍisi kénglikindin, [83b1] kimnünġ tarusa anınġ üze anınġ rüzisi, (2) hezine ḳılsun andın, bérdi anga Tangrı (3) fermānlamaz Tangrı bir et-özke meger [84a1] ol [kim] bérdi angar, ḳılur Tangrı (2) düşvārlıḳda kiḍin āsānlıḳ.

8 Neçe (3) uluşdın, boynaġuluḳ ḳıldı [84b1] iḍi fermānındın, anınġ yalavaçı fermānındın, ḥisāb ḳıldımız angar (2) ḳatıġ ḥisāb, ᶜaẕāb ḳıldımız angar (3) ḳatıġ ḳın.

9 Tattılar işininġ ḳatıġlıḳı, [85a1] boldı işininġ songı (2) ziyān.

10 Anuttı Tangrı olarḳa ḳın, (3) ḳatıġ ḳorḳunglar Tangrıdın, ey [85b1] ᶜaḳl iḍileri, anlar kim taptılar, (2) rāstlıḳ üze indürdi Tangrı sizke pend.

11 (3) Yalavaç oḳıyur sizinġ üze Tangrınıng āyetleri [86a1] belgülügler, çıḳarġu üçün anlarnı, (2) taptılar, ḳıldılar eḍgülükler, (3) ḳarangḳuluḳlardın nūrḳa, [86b1] kim tapsa Tangrıḳa ḳılur eḍgülük, (2) kigrür anı uştmaḥlarḳa aḳar (3) astnıda arıḳlar cāvidāneler [87a1] anınġ içinde, rāstlıḳ üze körklüg ḳıldı Tangrı (2) angar rūzini.

12 Tangrı ol kim törütti (3) yéti kökni, yerdin [87b1] olar teg ol, iner iş anlarnınġ ara (2) bilse sizler kim Tangrı ḳamuġ neng (3) üze uġan ol kim Tangrı rāstlıḳ üze [88a1] ḳapsadı ḳamuġ nengni bilmekin.

38

66
SŪRETÜ'T-TAḤRĪM

[88a2]
Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.

1 [88b1] Ey peyġāmber nelük ḥarām ḳılur sen anı kim (2) ḥelāl ḳıldı Tangrı sanga, tileyür sen cüftleringning (3) ḫoşnūdluḳını, Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.

2 [89a1] Rāstlıḳ üze belgülüg ḳıldı Tangrı sizke andıngızını (2) ḥelāl ḳılmaḳnı, ol Tangrı sizing mevlāngız, (3) ol bilgen bütün işlig.

3 [89b1] Ançada yaşru sözledi yalavaç cüftler[i]ning (2) amarısınga bir söz, ḳaçan uḳturdı erse (3) angar āşkāre ḳıldı anı Tangrı anıng üze, [90a1] uḳturdı amarısını, yüz ewürdi (2) amarıdın, ḳaçan uḳturdı erse angar (3) aydı: kim uḳturdı sanga munı, aydı: [90b1] uḳturdı manga anı bilgen uḳġan.

4 Eger yansa siz (2) Tangrıḳa rāstlıḳ üze ewrülmiş turur köngülleringiz, (3) eger taplasa siz anıng üze ol Tangrı [91a1] ol anıng éşi ve Cebre'īl (2) edgüler, mü'minler ve ferişteler (3) anda kidin yāriçi.

5 Bolġay kim anıng idisi [91b1] eger ṭalāḳ ḳılsa sizni tegşürgey angar (2) cüftler, yaḫşı sizdin, (3) boyun suġanlar, bitgenler, nāmāz ḳılġanlar [92a1] tevbe ḳılġanlar, tapunġanlar, rüze tutġanlar, (2) yüzi açuḳ ḳunçuylar hem ḳızlar.

6 Ey (3) anlar kim taptılar, küdezingler özleringizni [92b1] hem kişileringizni ol otdın kim anıng tamduḳı (2) boḍunlar turur taşlar, anıng üze (3) ferişteler irigler, ḳatıġlar, [93a1] ḫilāf ḳılmazlar Tangrıḳa ol kim fermānladı olarḳa, (2) ḳılurlar né fermānlansalar.

7 (3) Ey anlar kim tandılar, [93b1] ᶜöẕr aymanglar bu kün anıng üçün, (2) cezā bérlür siz anı kim ḳılur sizler.

8 (3) Ey anlar kim taptılar, yanınglar [94a1] Tangrıḳa, yanmaḳ çın bütün tevbe, (2) bolġay kim idingiz örtgey (3) sizdin yawuzlarıngızını, kigürgey sizni [94b1] uştmaḥlar, aḳar anıng astında (2) arıḳlar, ol [kün] ḫᵛār ḳılmaz Tangrı (3) yalavaçnı anlar kim taptılar, [95a1] anıng birle nūrları barur yüzleri (2) utrusında saġ ḳollarında, ayurlar: (3) ey idimiz, tükel ḳılġıl bizni nürumızını, yarlıḳaġıl [95b1] bizni, sen ḳamuġ neng üze uġan sen.

9 (2) Ey yalavaç, ḳatıġlanġıl kāfirler birle (3) iki yüzlüglerke, turılanġıl [96a1] olar üze, olarnıng yanış yerleri (2) tamuġ turur, néme yawuz yanġu yer.

10 (3) Belgülüg ḳıldı Tangrı meşel anlarḳa kim [96b1] tandılar Nūḥ uraġutını (2) Lūṭ uraġutını, erdiler iki (3) ḳul astınmda bizing ḳullarımızdın [97a1] iki edgü ḥıyānet ḳıldılar ikisinge, (2) asıġ ḳılmadılar ol iki edgüke ol iki yawuzḳa (3) Tangrı ᶜazābındın néerse, aylur: [97b1] kiring otḳa (2) kirgenler birle.

11 Belgülüg ḳıldı Tañrı (3) meṣel anlarḳa kim taptılar [98a1] Fir^{c}avn uraġutını, ançada aydı: (2) ey iḍim, binā ḳılu bérgil mañga seniñg üsküñde éw (3) uştmaḥ içinde, ḳurtġar méni [98b1] Fir^{c}avndın, anıng işi, ḳurtġar méni (2) bu ẓālim boḍunlarından.

12 (3) Meryem ^{c}İmrān ḳızı ol kim ...[173]

[173] 38. yani son cilt 66:12. ayette bitiyor.

NOTLAR

25/18a2 nek (Ar. hel, Far. hiç) 'hiç. olumsuz ve soru cümlelerinde pekiştirme görevinde.'

Eckmann'ın da dediği gibi (MTGR 192) *ne* + *ök* pekiştirme edatının kalıplaşmasından meydana gelen *nek*, Tercüme'den başka Karahanlı Türkçesi metni olan Anonim Tefsir ve Harezm dönemi eserlerinden olan Harezmli Hafız'ın Divanı ile Kutb'un Hüsrev ü Şirin'inde tespit edilmiştir.

Borovkov, Tefsir'de (s.228) *neg* okuduğu kelimeyi *negü* ile aynı maddede (*neg ~ negü*) ele almış ve 'li, ili' anlamını vermiştir. Fakat örnek cümlelerden bunların farklı işlevlerde oldukları anlaşılmaktadır. *nek* şeklinde Borovkov'un okuyuşunu düzelttiğimiz bu kelime, soru ve olumsuz cümlelerde anlamı kuvvetlendirici olarak kullanılmaktadır: *nék körer mü sen anlarda heç kim erse yā eşitür mü sen anlarda ün* (Tef. 16:9). *negü körer sen ... ol kişi kim tandı belgülerimizke* (Tef. 15:6).

Harezmli Hafız Divanı'nda 118. gazelin 5. beytinde kelime şöyle geçmektedir[174]:

Seni körerde közüm yaşı nek bolur peydā

Çü mihr ḳaşıda pinhān bolur hemīşe sirāc

(Seni gördüğümde göz yaşım hiç ortaya çıkar mı? Çünkü güneşin karşısında kandil her daim görünmez olur.)

Hüsrev ü Şirin'deki örnek cümlelerde *nek* edatının yukarıdaki eserlerden farklı olarak 'niçin' anlamında kullanıldığı görülmektedir (HŞ 121):

ᶜAceb bizdin oza keçgen ᶜazīzler

Nik aymaz körgenin bizlerge kizler (4300)

(Tuhaf! Bizden önceki azizler niçin gördüğünü bizlere söylemezler (de) gizlerler.)

25/20a2 amarı (Ar. baᶜż, Far. laḫtī -ve diğer yerlerde- berḫī, pāre, baᶜżī) 'bazı, bazısı'.

amarı kelimesinin ilk geçtiği metinler Uygur Türkçesine aittir (EDPT 164): TT III 12:92 *amarı tınlıġlar*, TT X 12:39 *amarı ... -ları tınlıġlar*, U III 75:6 *amarıları tüzün ḳutluġ tınlıġlar*, M I 24:6 *amarı burxanlar*. Kelime, TT İndex'de (s.6) Orta Farsça *abārīg* 'einige, die anderen, übrigen', TT X 56'da ise Orta İranca **ahmāra* ve Sak. *ahumara* kelimelerinden getirilmiştir.

---

174 R. Toparlı, *Harezmli Hafız'ın Divanı. İnceleme - Metin - Tıpkıbasım*, TDK Yayınları:696, s. 200. 118. gazelin 5. beyiti Toparlı yayınında: *Seni körerde közüm yaşı neg bolur peydā / Çü mihr ḳaşıda pinhān bolur hemīşe sipāh*.

Hamilton'un Kalyanamkara ve Papamkara çalışmasında ise kelime ince ünlü ile yani *ämäri* şeklinde okunarak İrancadan geldiği gösterilmiş, açılımı ise *a- olumsuzluk eki + mar 'sayı' + i- sıfat niteliğinde sonek'* şeklinde yapılarak 'sayısız, çok sayıda' anlamı verilmiştir (Hamilton 1998, 170).

amarı, eski Uygur Türkçesi metinlerinden başka Anonim Tefsir ve Rabguzî'nin Kısasu'l-Enbiya'sında tespit edilmiştir. Borovkov, Tefsir'de kelimeyi *ämäri* şeklinde okumuş ve iki örnek cümle vermiştir. Bunlardan birinde kelimeye yönelme durumu eki /ḳ/ ile ulanmıştır (*s*.76): *ämäriŋgizler ämäriḳä yaġı*.

KE'da ise kelime beş yerde *amarı ᶜälimler* ve bir yerde de *amarı ḳıṣṣalar* tamlaması şeklinde geçmektedir. KE çalışmamızda bu kelimenin kullanılış şekli diğer metinlerdekinden farklı olduğu için kelime Arapçadaki تامر 'müşavere etmek'(Mevarid, 46) ve اما ر 'inquisition, investigation' (Steingass, 97) şekillerine dayanılarak Arapça kabul edilmiş ve *amärï* okunarak 'araştıran, tahkik eden' anlamları verilmiştir (KE II 24). Ayrıca KE'nm Bakü nüshasında kelimenin şedde ile yazılmış olması *amarı ~ ämäri* okuyuşundaki tereddütlerimize bir yenisini katmıştır.

amarı'nın alıntı bir kelime olduğu Tercüme'de ulanan eklerin kalın ve ince ünlülü gelmesinden de tahmin edilebilmektedir: *amarıŋgızlerke* 30/66a1 ve *amarıke* 31/90b3, 33/56a2 yanında iki yerde *amarıḳa* 33/81b1, 36/65b2. Bunun örneğini yukarıda Borovkov'un vermiş olduğu tanık cümlede de gördük.

Bu çalışmada gerek Uygur Türkçesiyle yazılmış metin yayınlarındaki notlara gerekse Hamilton'un yapmış olduğu etimoloji denemesine dayanılarak kelime kalın ünlülü okunmuş ve eklerdeki söz konusu uyumsuzluk alıntı kelimelerde Türk dilinin her döneminde yabancı kelimelere ulanan eklerdeki uyumsuzlukla bir tutulmuştur. Ancak akla gelen bir başka durum da kelimenin *amari* biçiminde okunması ve sondaki *i* ünlüsünün nötr olarak değerlendirilmesidir. Yönelme durumu ekiyle kelimenin *amari+ḳa* ya da *amari+ke* biçiminde geçmesi sondaki ünlünün nötr sayılması ya da uyuma katılması ile ilgili olabilir.

25/21a2 ölmegetiler

Tercüme'nin morfolojik bakımdan dikkati çeken önemli bir özelliği, daha önce metinlerde karşılaşılmayan *-GAtI ~ -GAytI* ve *-seti* eklerinin kullanılmasıdır:

-GAtI ~ -GAytI

1. teklik şahıs *-ġatım* (*<-ġa ertim*): *ḳurtulġatım* 26/41b3, *ḳılġatım* 28/57b3, *bolġatım* 35/11b1-3.

3. teklik şahıs *-GAtI ~ -GAytI* (*<-GA ~ -GAy erti*): *bolġatı* 26/38b2 ~ *bolġaytı* 37/17b2, *ḳılġatı* 26/56a2 ve 36/4a3 ~ *ḳılġaytı* 36/9b2 (krş. *ḳılġay erdi* 30/81b2),

oğraġatı 26/76b3, *kitergeti* 26/90a3, *keltürgeti* 26/90a3, *tegmegeti* 28/57b3, *eşittürgeti* 28/75b2, *ḳodmaġatı* 33/85b2; *uḏġaytı* 35/80a1, *ḳılınġaytı* 36/15b1.

1. çokluk şahıs *-GAtlmIz / -ġaytımız / -ḳatımız* (<*-GA ~ -GAy ~ -ḳay ertimiz*): *bérgetimiz* 26/38b3, *köndürgetimiz* 26/39a1, *kötürgetimiz* 28/50a2, *yoḏġaytımız* 34/16a3, *bolġatımız* 34/43b1, *ḳılġatımız* 36/50b3; *ḳınaġaytımız* 37/44b3, *tapmaġaytımız* 36/44b1; *çıḳḳatımız* 29/33a3.

2. çokluk şahıs *-ġatıng͡ız* (<*-ġa erting͡iz*): *uḏġatıng͡ız* 26/51a1.

3. çokluk şahıs *-GAtIlAr ~ -ġaytılar ~ -ġaylartı* (<*-GA ~ -GAy ertiler ~ -ġaylar erti*): *ölmegetiler* 25/21a2, *öldrülmegetiler* 25/23b3, *tarılġatılar* 25/22b2, *bulġatılar* 26/37a1 ve 26/50a1, *bilgetiler* 26/50b2, *toḳuşġatılar* 26/56a3, *uḏġatılar* 29/32b3, *yanġatılar* 29/41a2, *bérgetiler* 35/15a2; *bolmaġaytılar* 34/17a1; *ḳılġaylartı* 36/20b1.

-seti

3. teklik şahıs *-seti* (<*-se erti*): *tileseti* 27/54a1.

İşlev bakımından *-GATI ~ -GAytI* ile *-seti* eki geçmişte yapılamamış ve yapılması şart olan eylemler için kullanılmaktadır. Ekler, bugünkü anlamda gelecek zamanın ve şart kipinin hikâye birleşik çekimini üstlenmiş durumdadır. Bu nedenle yukarıda eklerin karşısına *er-* fiili ile açılımlarını gösterdik. Fakat buradaki birleşik çekim *er- > i- > Ø* olan çekimle bir tutulmamalıdır. Çünkü Karahanlı Türkçesi metni olan Tercüme'de *er- > i-* ara dönemi bile söz konusu değildir. Harezm Türkçesinde bile sayılı örnekte geçen *er- > Ø*'lı birleşik çekimlerin Tercüme'de geçmesi beklenemez. Ayrıca öyle olsa bile eklerin son hecesindeki hikâye çekimini gösteren kısmın *-tI* değil *-dI* şeklinde olması beklenirdi. Tıpkı: *yaġġaydı* 'yağacaktı' (R. Toparlı, *Hârezmli Hafız'ın Divanı*, TDK Yayınları:696, Ankara 1998, s. 52); *bolsadı* 'olsaydı', *tirilsedi* 'yaşasaydı', *bolġaydı* 'olurdu' (J. Eckmann, "Sadî Gülistan'ının Bilinmeyen Çağatayca Bir Çevirisi", *TDAY-Belleten* 1968 (1969), s. 279) gibi. Bu nedenlerle söz konusu ekleri bugüne kadar hiçbir metinde karşılaşılmayan veya tespit edilemeyen gelecek zaman ve şart kipinin hikâye birleşik çekim ekleri olarak kabul etmek gerekmektedir.

25/24a3 kendü (Ar. bel, Far. ne ki) 'bilakis, aksine'.

kendü dönüşlülük zamirinden ayrı olarak değerlendirdiğimiz bu kelime, 'bilakis, aksine'den başka 'belki, doğrusu, gerçekte, hayır!, zaten' anlamlarında da kullanılmıştır:

Sézinmegil anlarnı kim öldürüldiler Tang͡rı yolı içinde, ölügler tép, kendü tirigler. 25/24a3=3:169 (Tercümesi: Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. **Bilakis** onlar diridirler. KKAM 2000, 71); *Körmez mü sen anlarnı kim arıturlar özlerini, kendü Tang͡rı arıtur kimni kim tilese* 26/24a1=4:49 (Tercümesi:

Kendilerini temize çıkaranlara ne dersin! **Hayır,** Allah dilediğini temize çıkarır. KKAM 2000, 85). *Aygıl: hergiz uḍmaz siz bizke, andaġuḳ aydı Tañrı munda burun. Mınu ayırlar: kendü ḥased ḳılur siz bizke. Kendü uḳmaz erürler meger azḳına* 37/36b2=48:15. (Tercümesi: De ki: "Siz asla bizim peşimize düşmeyeceksiniz! Allah daha önce sizin için böyle buyurmuştur." Onlar size: **Hayır,** bizi kıskanıyorsunuz, diyeceklerdir. **Bilakis** onlar, pek az anlayan kimselerdir. KKAM 2000, 511)

Tercüme'de pek çok yerde *kendü* kelimesinin yukarıda üç örnekte vermiş olduğumuz işlevi yer almaktadır. Hiçbir metinde karşılaşılmayan *kendü* kelimesinin bu kullanımını Eckmann TİE'deki *yok kim* ile karşılaştırmıştır (MTGR 156). Gerçekten de *kendü* karşılığı olan Ar. *bel*, Far. *ne çi* aynı zamanda *yok kim* ifadesi ile TİE'de olduğu gibi Tercüme'de de Türkçeye aktarılmıştır: *Ögdi Teñrike yok kim üküşrekleri bilmesler.* 30/69a3=16:75

25/24b1 üsk (Ar. beyne yedey, Far. pīş) 'kat, huzur, nezd, yanı.'

üsk (EDPT 246), Uygur Türkçesiyle yazılmış metinler yoğunlukta olmak üzere (TT IV A 4:13 *ḳuvraġ üskinte*, B 12:48 *tengri burxan üskinte ḳoltı*; U III 16:16 *bäg üskinte*, 85:19 *anıng üskinte*) KB III 507, Tef. 340, HŞ 132 *perīşān boldı yār üskinde* (Zajaczkowski 1961, 204)'de aynı anlamlarda geçmektedir.

Kelimenin kökeni hakkında kesin açıklama yapılamamakla birlikte bunu yön gösteren sözler arasında değerlendirmek gerekmektedir. Ş. Tekin *üsk*'ü *al, as, üs, il, *ar, *or* gibi yer ve yön ile ilgili kelimelerden, fonksiyonları kesin olarak bilinemeyen *+k, +t, +n* gibi bazı eklerle genişletilmiş türevler arasında sayar (Ş. Tekin 2001, s. 232-235). *ilk, arḳ, üsk* kelimeleri *+k* eki ile türetilmiş şekillerdir. R. R. Arat da *üs* köküne *+k* ulanarak meydana geldiğini belirttiği kelimenin, menşei henüz tespit edilemeyen *ilk* ile birleştiğini söylemektedir (ETŞ 412.).

26/3a1 tusu inçlen- (Ar. istimtaʿ, Far. ber ḫ^{v}urdārī giriften) 'faydalanmak, istifade etmek'.

Tusu inçlense siz anıñg birle olardın, bériñg olarḳa terlerini. 4:24

DLT IV 659 *tusu* 'menfaat; şifa' yanında *tusuḳ-* 'iyi gelmek, faydalı olmak, yaraşmak', *tusul-* 'yaramak, fayda vermek' eylemleri *tus-* köküne kadar indirgenebilir (EDPT 554). *tusu* DLT'ün dışında özellikle Uygurca metinlerde kullanılmıştır: TT I 113 *utruñgda asıġ tusu yiterü kelti*; TT III 105 *uluġ asıġ tuzu ḳıltıñgız*; TT IV 10: 27 *ne tusu bolġay*, KP XXI:1 *asıġı tuzusı ne bar*, XXI:6 *tınlıġlarḳa asıġ tusu ḳılur.*

inçlen-, eski metinlerden sadece KB'te tek örnekte 'rahatlamak, sakinleşmek, huzur içinde olmak' anlamıyla geçmektedir. *inç + le - n* - şeklinde açılımını

yapacağımız kelimenin kökü olan *inç* ise başta Uygur ve Karahanlı Türkçesi olmak üzere Kıpçak ve Anadolu sahasında da kullanılmıştır (EDPT 171-172 *énç*). Ayrıca KB'te *inçlik* 'huzur' ve *inçrün-* 'huzur içinde olmak, rahatlamak, sakin-leşmek' türevleri de vardır. EDPT 174 *énçrün-* maddesinde KB'teki tek tanıkla verilen bu eylem, Tercüme'de *inçründür-* ve *inçrüt-* şekillerinde de geçmektedir.

MTGR'da *tusu inçlen-* birleşik fiili geçmemektedir. Ayrıca aşağıdaki kelimeler de MTGR'da maddebaşı olarak yer almamak-tadır:

aç- (2) 'acık-' 31/89a2, *açıt-* 36/58a2, *ᶜādet* 35/41a3, *āḏ̇ine* 38/54b2, *ᶜadl* 38/78a2, *ᶜadl ḳıl-* 26/92a2, *ajunluġ* 30/29a1, *āl* 35/38b1, *anuḳ* 37/73b3, *arın-* 27/21b1, *art* 37/55b3, *āyāt* 28/17a1, *āzār* 33/10b3, *belgürtügli* 33/6b2, *berk tur- / üstüvār tur-* 29/5a2, *bezenil-* 35/45b3, *bī-bāk* 35/58b3, *bile* 37/60a2, *bilek* 32/23b3, *bitgen ḳunçuy* 38/91b3, *bitig / yarlıġ* 33/58a2, *boḏ* 34/94b1, *boyun suġlı* 36/66a1, *boyun sun-* 26/36b1, *boyun sügen* 35/78a1, *buldurçın eti* 31/60b3, *bunġal-* 31/76a1, *cān kir-* 30/41a3, *cezā béril-* 38/93b2, *çın sözlegli* 33/47a3, *çın yaᶜnı rāst sözlegüçi* 34/41b1, *destūr tile-* 29/34a1, *eḏgü bol-* 31/13a1, *eḏgü bütün söz* 33/2a2, *eḏgü iş* 33/1a1, *eḏgü ḳılıḳlı* 33/10a1, *eḏgü körklüg vaᶜde* 26/64a1, *eḏgülük ḳılġan* 29/64a2, *eḏgülük ḳılıġlı* 28/39a1, *emgek azu tarlıḳ* 33/7b3, *emgen tamur* 37/73a3, *erklig mālik* 35/20b2, *erklig dōst* 28/60a6, *eşer* 27/49a1, *ew- azu yügür-* 32/14a3, *ewdür-* 31/61b3, *ġaflet ap osallıḳ* 32/10a2, *ḥelāl ḳılın-* 27/4b1, *ıḏ̇ġan* 33/64b3, *içigli* 30/63a2, *inçründür-* 30/31a1, *indürül-* 28/34b3, *irinçlik* 36/24b3, *ḳabūl* 35/23a2, *kāhil* 29/39b3, *ḳarġa-* 37/30a2, *ḳatıḳsız ḳılġan* 35/61b2, *ḳavìraḳ* 37/84a1, *ḳavl* 37/84a1, *keç- ap berkü-* 28/58b3, *kelām* 37/36a3, *kınal-* 30/100a1, *kınat-* 38/19a1, *kiḏin bar-* 33/47b1, *kiḏin ḳalġan* 37/37a1, *kiḏinki kün* 30/58b1, *kiḏin ḳoḏ-* 33/85b3, *kizleyü arḳa bérigli* 29/19a3 (MTGR 164 *kirleyü* maddesinde *arḳa berigli kirleyü*'ye gönderme yapılmıştır), *köndürgen* 28/55b3, *köprek* 36/103a2, *ḳuruġ* 31/59b1, *ḳuruġ sünġük* 34/20a2, *küḏezil-* 38/74b1, *laᶜnet ḳıl-* 33/20a1, *laṭìf* 33/3b1, *maġrıb* 36/53a3, *mālik* 36/69a2, *maşrıḳ* 36/53a3, *miñg* 28/68b1, *mìrāş béril-* 36/67b3, *naᶜleyn* 31/39a2, *orta* 37/43a1, *ortaḳlıḳ* 33/43b2, *ortaḳlıḳ ḳıl-* 28/11a3, *ot (2)* 'ot, bitki' 31/50a1, *otlat-* 30/34a3, *oza törüt-* 33/61a1, *öz (2)* 'vadi' 31/39a2, *öz / ḳol* 31/79a2, *pes* 31/86b3, *peşìmān* 28/26b2, *şayḫa* 37/81a3, *şenā* 34/46a2, *şerìᶜat* 36/97b1, *şer(r)* 34/69b2, *tamur* 37/73a3, *taran-* 33/2a3, *tarıġ* 30/34b1, *tiken* 33/38a1, *tiril-* 31/58a2, *toḳsan toḳuz* 34/54a3, *tölek* 36/80b2, *tütünsüz* 30/21a2, *uçtmaḫ* 37/28b3, *umınç* 38/79a3, *yaḳ-* 38/4b1, *yaşlıġ* 32/9b2, *yéti* 38/87a3, *yıġu-* 35/52a1.

26/6b2 bütün işlig (Ar. ḥakìm, Far. ṣavābkār) 'hüküm ve hikmet sahibi; esma-yı hüsnadan: hakîm'.

Burada üzerinde durmak istediğimiz asıl kelime *bütün*'dür. Eski Uygur Türkçesi eserlerinde ve Türkiye Türkçesi de dahil olmak üzere çağdaş Türkçelerde *bütün* 'mükemmel, tamam, eksiksiz, sağlam, parçalanmamış' anlamında

kullanılmıştır (EDPT 306-307; TMEN II 719; ESTYa. II 303). Fakat kelime, Karahanh dönemi eserlerinden itibaren Uygur Türkçesindekinden farklı olarak yeni anlamlar kazanmıştır: DLT IV 127 *bütün* 'doğru, dürüst, sahih; bütün', *çın bütün* 'kendine güvenilebilir, doğru dürüst kişi'; KB III 121 *bütün* 'doğru, dürüst, sahih, bütün', *bütünlük* 'bütünlük, mükemmellik'; AH 57 *bütün çın* 'doğru'; Seng. 130v6 *bütün* 'dürüst'; Hou. 27, Kİ 28 *bütün* 'eş-saḥīḥ'.

Tercüme'de de DLT, KB ve AH'taki *çın bütün* sözü 'gerçek, doğru' anlamındadır. Ayrıca kelime Tercüme'de bu anlamıyla *eḏgü bütün söz*, *köni bütün* ifadelerinde geçmektedir. Bunun yanında bu kelimeyle ilgili olarak Allah'ın sıfatlarından *ḥakîm*'in Türkçe karşılığı Tercüme'de *bütün işlig*, ve *ḥikmet*'in karşılığı olarak da *bütün söz* tamlamaları yer almaktadır.

Tercüme'de Far. *her-āyine, be-dürüstî, be-dürüstî ve rāstî*; Ar. *in, en, innemā, ḳad, le-ḳad* edatlarına karşılık 'muhakkak, şüphesiz, elbette, kesin olarak' anlamlarında Türkçe *bütün* ve *bütünlükin* (<*bütün* + *lük* + *(i)n* ins.) kelimeleri geçmektedir. Tef.'de de *bütün işlig* ('ḥakîm' için) ve *bütünlükün* aynı anlamlarda kullanılmıştır (s. 114).

KB'teki *bütünlük bile ḳıldı barça işig* dizesinde görüldüğü gibi *bütünlük* 'bütünlük, mükemmelik' anlamındadır. Fakat Tercüme'de *bütünlük* 'yemin, and, söz' için kullanılmıştır: *Bérmeginçe bir bütünlük Tangrıdın, keldürge sizler manga anı*. 30/2a1=12:66

Anonim Tefsir dışında başka eserde geçmeyen 'muhakkak, şüphesiz, elbette' anlamlarındaki *bütünlükin* (ve *bütün*) ile yine başka hiçbir eserde 'yemin, and, söz' anlamlarında kullanılmayan *bütünlük* kelimelerinin Tercüme'deki bu karşılıkları kelimenin tarihsel çizgisini ve anlam açılımını göstermesi bakımından önemli-dir.

26/19a2 yavuḳ- (Ar. mulāmese^{t}, Far. sāvîden) 'yakınlaşmak, dokunmak'.

Tercüme'de bir yerde geçen bu kelimeyi Eckmann (MTGR 352) *yuḳ-* okumuş ve 'to touch' anlamını vermiştir. S. Tezcan, Eckmann'ın MTGR çalışmasını tanıttığı makalesinde 'dokunmak, temas etmek' anlamı verilen bu kelimeyi, EDPT 897'deki *yuḳ-* 'yapışmak' ile ilişkilendirmiştir (S. Tezcan, "J. Eckmann: Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation", *TDAY-Belleten* 1978-1979, Ankara 1981, s. 293.). Dankoff ise bu fiilin *yaḳ-* olması gerektiğini bildirmiştir (R. Dankoff, "Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation. By J. ECKMANN. Bibliotheca Orientalis Hungarica, XXI. Pp. 359. Budapest", *Journal of the American Oriental Society* 98.2 (1978), s. 137).

Clauson, *yuḳ-* için DLT ve Seng.'taki tanıkları vermiştir. DLT IV 809 'bulaşmak, sıvanmak, sirayet etmek' anlamı verilen *yuḳ-*, DLT III 63 *eligge yaġ yuḳtı* 'ele yağ bulaştı' ve *anıng uḏuzı angar yuḳtı* 'onun uyuzu ona geçti' örnek cümlelerinde geçmek-tedir. Ayrıca DLT'te bu kelimeyle ilgili *yuḳtur-* 'sürdürmek,

bulaştırmak', *yuḳul-* 'bulaşmak, sıvanmak' ve *yuḳuş-* 'bulaşmak, yayılmak' türevleri de yer almaktadır. 'sirayet kerden' anlamının verildiği Seng. 343v6'da kelime için verilen örnek cümlelerden biri de şudur: *yuḳar yamanlıġ a͡nga kim kirer yaman él ara.*

Tezcan, ayrıca *yuḳ-* eyleminin EDPT 895 *yaḳ yuḳ*'taki *yuḳ*'la karşılaştırılması gerektiğini söylemektedir. Bunun için de Suv. 48/23'teki *yıdı yuḳı* 'kokusu, akıntısı', ve 'reçine' anlamındaki Koybal, Tıva, Hakas Türkçelerindeki *yuq, çuq, çux* ile SDD geçen *yoḳ* '1, bulaşık, bulaşık kap', '2. koku, leke' örneklerini tanık olarak göstermektedir.

Tercüme'de gerçekten 'dokunmak, temas etmek, yaklaşmak' anlamlarıyla geçen bu eylemin ne yukarıda 'bulaşmak, sirayet etmek, sıvanmak' anlamlarıyla vermiş olduğumuz *yuḳ-* ile ne de isim kökü olarak 'koku, akıntı, reçine, bulaşık'la ilgisi vardır. Bu, kelime için verilen cümlede açıkça görülmektedir: *yaġuma͡ng namāzḳa ... yavuḳsa sizler uraġutlarḳa.*

-ḳ pekiştirme ekiyle, *yaġu - ḳ- > yavuḳ-* olarak gelişimini gösterebileceğimiz *yawu-* ve *yawuḳ-*'ın Tercüme'deki şekliyle -cinsel anlamda- 'yakınlaşmak, dokunmak' anlamını şu metinlerde bula-biliyoruz: *Eger ḫatuna͡ yawusa͡ng oġul ḳız bolġay, dünyā meşġalesi üküş bolġay* (NF 261:16); *Yūsuf özin saḳladı ma͡nga yawuḳmadı, boyun sunmadı* (KE 86v12).

Tercüme'de *-ġ- > -v-* için *yavuḳ-* dışına (*çoġlan- >*) *çovlan-* ve *kigür- > kivür-* örnekleri verilebilir.

26/27b2 çovlan- (Ar. naẕc, Far. puḫte şoden) 'kavrulmak, yanmak'.

Eckmann'ın *çolan-* okuduğu kelimeyle ilgili EDPT 408'de *çoġlan-* yer almaktadır. Clauson bu kelime için DLT'ten tanık vermiştir: DLT II 245 *ot çoġlandı* 'ateş yalınladı'. Bu fiilin *çoġ* isim kökünden geldiği açıktır (*<çoġ + la - n-*). 'ateş alevi, ateş yalını' anlamındaki *çoġ*, özellikle *çoġ yalın* ikilemesiyle Eski Uygur Türkçesi metinleri başta olmak üzere pek çok eserde geçtiği halde (EDPT 405, TMEN III 1138) *çoġlan-* şekli sadece DLT'te tespit edilmiştir (Çağdaş Türkçelerde: Krg. *çok*, Kzk. *şok*, Şor *şog ~ şō*, Hak. *sog*, YUyg. *çog*, 'kor, harlı ateş'; Krg. *çokto-* 'ateşlemek', Özb. *çoglan-* 'ateş haline gelmek'). Ayrıca 'yakmak' anlamında Behcetü'l-Hadâyık'ta geçen *çoġla-* eylemi de bu hususta tanık olarak verilebilir: *Ayıtmaġıl bu ramaẓān ayı barsun yine yıl oruç dutam, bolmaya kim ecel küneşi ᶜömrüñ bāġına çoġlaya, vücūduñ aġaçın ḳurıda* (41a13)[175].

Tercüme'deki şekliyle *çovlan-* fiili bugünkü Türkçelerden sadece Türkmencede tespit edilmiştir (T. Tekin, M. Ölmez, E. Ceylan ..., *Türkmence-Türkçe Sözlük*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi-18, Ankara 1995, s. 125): *çovla-* '2. yakmak', *çovlan-* ve *çovlat-* için 'bk. çovla-'.

---

175 M. Canpolat, *Behcetü'l-Ḥadāyıḳ*. (Baskıya hazır.)

R. Dankoff, MTGR'daki *çolan-* fiilinin DLT'teki *çaġlan-*'tan yola çıkılarak *çavlan-* okunması gerektiğini ileri sürmüştür (Dankoff 1978, 137). DLT IV 130 *çaġlan-* 'börtmek, yarı pişmek -et-' eleminin *çoġlan-* ile ilgisi olabilir mi?

26/35b1 ap (Ar. in, Far. ne) 'ne ... ne de, ya da, halbuki, lâkin'.

Sadece Uygur ve Karahanlı Türkçesi dönemine ait metinlerde tespit edilen kelimelerden biri de budur (EDPT 3; DTSI. 47): TT VII 40:77 *yüüzlüg erenler tüzün kunçuylar ap ayaġlıġ ap ayaġsız uluġ kiçig kimerseler*; U II 1:1 *ap nomluġ yolın uḳarlar ap yeme toġmaḳ ölmekning ... ḳadaġın bilirler*; AY 76:4 *ap ögüz ḳıdığı ap yme suvda emgenmekde* (C. Kaya 1994, 97); DLT I 34 *ap "değil, yoḳ" diyecek yerde kullanılır. ... ap bu ap ol 'bu değil, o değil*; Tef. *yetmes anlarḳa ziyān ap yeme asıġ, biligsizin ap yeme köni ol ap yeme yaruḳ bitig* (Borovkov 1963, 35: *ab*); KB III 21 *ap* 'ne de'.

Yalnız bu kelimenin cümle içinde kullanımı bakımından farklılık vardır. Kelime, cümle içinde Uygurca metinler ve DLT'te *ap ... ap* şeklinde geçerken KB ile Tercüme'de sadece *ap* ve Tefsir'de ise her iki şekilde de kulanılmıştır.

26/38a3 azaġu (Ar. ḳalīl, Far. endek) 'biraz, pek az'.

Ḳılmazlar anı meger azaġu olardın. 4:66

Uḍġatınġız yekke meger azḳına yaᶜnı azaġu. 26/51a1=4:83

Tercüme'de iki yerde geçen bu kelimenin yapısı ortadadır: *<az + aġu*. Eski Türkçe döneminde *+ (A)GU* topluluk ekiyle pek çok kelime türetilmişse de (Erdal I, 93) *azaġu* örneği bunlar arasında yer almamaktadır (hapax).

Yukarıda ikinci cümlede geçen *azḳına yaᶜnı azaġu* ifadesinden aynı kök kelime üzerine gelen *+ ḳına* ve *+aġu* eklerinin işlevsel açıdan benzer olması, *+(A)GU* ekinin dil tarihimizdeki yerini takip etmek bakımından da önemlidir.

26/41b1 ançaḳlı ... teg (Ar. ke-enne, Far. gūyī ki) 'gibi, sanki'.

Başka metinde karşılaşılmayan *ançaḳlı ... teg* ifadesinin ilk kısmı yani *ançaḳ* 'kadar' anlamıyla Tercüme'de tek yerde geçmiştir. Bu kelime, gerek tarihî gerekse çağdaş dönem Türk yazı dillerinde birbirine yakın anlamlarda sıklıkla kullanılmıştır (EDPT 174). Fakat Tercüme'deki *ançaḳlı ... teg* ve aynı anlamla üç yerde geçen *ançaḳlı* yapıları için tek tanık elimizdeki metindir. Eckmann (MTGR 43), bu kelimeyi bir başka Karahanlıca Kur'an çevirisi olan TİE 73'teki *andaġ ḳalı ... teg* ile karşılaştırmıştır.

Kelimenin ilk hecesinden sonraki kısmı 'gibi, benzer, kadar' anlamlarına gelen *çaḳlı* < *çaḳlıġ*, örneklerine eski Uygur Türkçesi metinlerinden başlayarak rastlanılan bir edattır (EDPT 407, KE II 156). Karahanlı dönemi eserlerinden olan Tef.'de (s. 356) 'gibi, kadar' anlamlarında *çaḳlı* geçmektedir: *anıng̃ ṭaᶜāmı ... öz ᶜayal ferzendler yéyür çaḳlı erdi* (81:9).

Kelimedeki ilk kısım ise *anı* olsa gerektir. Çünkü Eski ve Orta Türkçe döneminde bazı edatlar belirtme durumu eki ile kul-lanılmakta (*anı üçün* gibi), bazılarında da *antaġ* < *anı teg*, *muntaġ* < *munı teg* gibi haplologie yoluyla kalıplaşmalar olabilmektedir. Onun için, *anı çaḳlıġ* > *anı çaḳlı* > *ançaḳlı* olmalıdır.

Fakat Codex Cumanicus (KW, 73)'da *keçer çaḳlı* yanında *ança* ile geçen *ança çaḳlı* ifadesi *ançaḳlı* için < *ança çaḳlıġ* gelişiminin de olabileceğini düşündürmektedir.

26/45b3 kiḍit- (Ar. teᵓẖīr, Far. bā sipes ewgenden) 'ertelemek, sonraya bırakmak'.

kiḍit- eski kaynaklarda ilk kez geçmektedir (hapax legomenon). İlk bakışta bu kelimenin yapı bakımından *kiḍin* ile aynı kökten olduğu akla gelmektedir. Gerek tarihî gerekse günümüz Türkçe-lerinde geçen *kiḍin* için bakınız: EDPT 704, ESTYa. V:23, Radloff II:1176.

Clauson, *kiḍin* kelimesinin kökünü **ké* şeklinde göstermiş, yapı bakımından *öñgdün* ve *kündün* ile karşılaştırılabileceğini söylemiştir. Sevortyan da *kesrü* ve *kerü* kelimeleriyle aynı kökten saydığı *kiḍin*'in kökünü **ke* olarak vermiştir.

kiḍit- ile ilgili bir başka kelime Clauson'un 'behind, in the rear' anlamını verdiği *kétirti*'dir. Bunun da kökü EDPT 706'da **ke* gösterilmiştir. TT I 122 *kidirti tebremiş küçlüg yaġı kitdi öngdürti tebremiş oot yalını öçti* cümlesinde geçen bu kelimeyi Bang ve Gabain *kidirti* okumuştur.

Kırgızcada *kidir-* II 'geciktirmek, tecil etmek' (KrgSl. 472) ve Kazakçada *kidirtüv* 'geciktirmek', *kidirüv* 'gecikmek, beklemek, durmak', *kidiris* 'gecikme, ara', *kidirissiz* 'gecikmeden, durmadan, ara verilmeden', *kidirüsüv* 'bekleşmek, gecikmek' (KzkSl. 149) kelimeleri, bu Türkçelere geçen **ké* ~ **ki* köküne indireceğimiz başka türevlerdir.

Tercüme'deki *kidit-* ile Kırgızca ve Kazakçadaki *kidir-* fiilinden başka aynı köke farklı bir isimden fiil yapma ekinin ulanmasıyla yapılmış türevler de vardır (Erdal II:487, 495): *kenäd-*, *kenik-*. ETŞ 13:184 *kinetmetin oġadmatın kin yaḳın barzunlar* (Arat 1991, s.146).

26/51b3 ḳızġutluġ (Ar. tenkīl, Far. pend kerden) 'azapla cezalandıran, cezasını veren'.

Tek yerde *Ol Tañrı ḳatıġraḳ ḳınlıġdın, ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın yan* (Kur'an 4:84) ayetinde geçen *ḳızġutluġ* (<*ḳızġut* + *luġ*) kelimesi için tarihî yazı dilimizde geçen tek tanık DLT'tür (EDPT 681). Clauson'un *ḳız-* fiiline bağladığı DLT'teki *ḳızġut* kelimesi de 'el-nekāl' karşılığında kullanılmıştır: DLT IV:326 *ḳızġut* 'ceza; işkence, başkaları görerek çekinmeleri için yapılan ceza ve işkence'; *ḳızġutlan-* 'suçunun cezasını görerek rüsva olduğundan bir işten çekinmek'.

26/52b1 küḍezçin (Ar. muḳīt, Far. tevānā) 'gözetleyen'.

Tercüme'de *küḍezçi* pek çok yerde, *küḍezçin* ise tek örnekte 'gözetleyen, koruyan, muhafaza eden' anlamlarında geçmektedir. Bunun yanında yine *küḍez-* 'gözetlemek, korumak, tutmak, muhafaza etmek, saklamak' ve *küḍezil-* 'korunmak' fiilleri de yer almaktadır. Bu tabloda *küḍez-* fiili üzerine isimden isim yapma eki *+çi(n)* ile oluşmuş gibi anlaşılmaz bir yapı karşımıza çıkmaktadır.

küḍez- fiili Karahanlı dönemi eserlerinden başlayarak tarihî Türkçelerde yukarıdaki anlamlarıyla geçmektedir (EDPT 707: *köḍez*): DLT IV 355 *küḍez-* (Atalay: *ködhez-*) 'saklamak, beklemek, koru-mak, gözetmek'; KB III 298 *küḍez-* 'gözetmek, korumak, sak-lamak'; AH 130:157 *til küḍez-*.

Erdal, Eski Türkçe döneminde *küzedin-*, *küzeddür-*, *küzedil-* türevleri de bulunan bu fiilin *küzed-* şeklinde geçtiğini daha son-raki metinlerde *metathesis* sonucu *küdez-*'e dönüştüğünü açıklamıştır (Erdal II 491). Ayrıca KB III 298 *küḍez* 'gözetme, muhafaza' gibi Eski Türkçede *küzed* ismi 'night watch, guarding, hour of the night' anlamlarında geçmektedir (Erdal I 311). Erdal çalışmasında konuya açıklık getirecek şekilde *küzeṭ+çi*, *küzed-teçi* için Uygur Türkçesinden örnekler vermiştir (Erdal I 116).

Uygur Türkçesinde *küzetçi*, Karahanlı metinlerinde ise *küḍezçi* olan kelime, Tercüme'de bir yerde *küḍezçin* (<*küḍez* + *çin*) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. *+çin* ekinde sondaki *+n* ünsüzü Moğolcada ismin yalın halini gösteren bir ektir; *bitigçin*, *ḳarakçın* kelime-lerindeki gibi (TMEN II 267; Ş. Tekin 2001, 60: 3 numaralı not).

26/56b2=4:90 élleşmek (Ar. selem / selm, Far. āştī) '1. barış, 2. teslim olma, boyun eğme'.

36/27a2 élleş- (Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) 'barışı sağlamak, islah etmek'.

élleş- fiili yukarıdaki anlamı ile Türk dilinin tarihî sözlüklerinden ME'de geçmektedir (s. 119). KB III 197'de *illeş-* 'sulh yapmak, barışmak, uzlaşmak' biçiminde okunan kelime Tef.'de *éleşmek* okunup, 'mir' anlamı verilmiş ve

Radloff'un sözlüğündeki *illeş-* maddesine gönderme yapılmıştır (s. 74). Tef.'de yer alan kelimenin *élleşmek* okunacağı açıktır.

EDPT 153 *élleş-* fiili verilmekte ve bu 'to make peace' anlamı ile karşılanmaktadır. Ayrıca ilgili maddede kelimenin tarihî Kıpçak sözlüklerinden Houtsma'nın sözlüğünde ve Bulgatü'l-Müştak'ta geçtiği de belirtilmiştir (Hou. 34, 12; Bul. 24v.).

élleş- günümüz Türk dillerinden Kırgızca ve Sahacada tespit edilmiştir: Kırgızcada *eldeş- II* 'barışmak, uzlaşmak' ile *eldeştir-* 'barıştırmak, uzlaştırmak' ve *eldeşüü, eldeştirüü* (KrgRSl. 946). Ayrıca Kırgızcada geçen *elde-* 'sakin ahaliden gibi kabul etmek' de söz konusu kelime ile ilgili olmalıdır. Sahaca *illes (v)* 'barış üzere olmak, bir kimse ile anlaşmak yahut dostane münasebette bulunmak, düşmanlıktan sonra barışmak' (Pekarskiy 1945, 444).

Tarama Sözlüğü'nde kelime *illeşmek* şeklinde ele alınmış ve 'barışmak, musalâha etmek' anlamları verilmiştir (TS III 2062).

Yukarıdaki tanıklarda 'barışmak' anlamıyla geçen *élleş-*, Rad-loff'un sözlüğünde '1. savaşa girişmek, vuruşmak; 2. kuvvetlerini denemek' karşılıklarıyla geçmektedir (VWTD I 829). Radloff'un verdiği anlamlarla kelimenin geçtiği bir başka kaynak da Tarama Sözlüğü'dür. Sözlüğün *elleşmek* maddesinde ilk olarak '1. tutuşmak, savaşa girişmek' karşılığı verilmiştir (TS'de *élleşmek* ve *illeşmek* ayrı maddelerde değerlendirilmiştir). Ancak bu kelime için verilen tanıklar yukarıdaki anlamı destekleyecek türden değildir. Örneğin:

Elleşürdük boylaşıp şimşad ile
Kalgışurduk cûylerden bâd ile ve
Ağaçlar elleşür berg-i ter ile
Çiçekler buluşur bülbüller ile yine
Kalkar olsaydı ger ayağa o han
Kim ola elleşe anınla bir an

TS'nde *elleşmek* maddesinde ikinci olarak '2. hayırlaşmak için birbirinin elini tutup sallamak' karşılığı vardır. *élleşmek*'teki 'barış' anlamı kanımızca TS'ndeki bu anlamdan kaynaklansa gerektir (<*el 'el' + le - ş - mek*). Çünkü gerek iki kişi gerekse iki devlet arasında barışın ve uzlaşının en iyi göstergesi söz konusu kişilerin ya da devlet yöneticilerinin el sıkışmaları, tokalaşmalarıdır. *elleş-* Türkmencede sadece 'el sıkışmak' anlamı ile geçmektedir (TrkmSl. 199). *el* kelimesi tarihî metinlerimizde

elig şeklinde de geçtiğinden KB'de aynı anlamlar *eligleş-* fiili için de verilmiştir: KB III 148 *eligleş-* 'elleşmek, el sıkışmak, tokalaşmak'.

Kelimenin gerek Radloff'un tespit ettiği gerekse TS'nde bir kaç örnekte geçen 'savaşa girişmek, vuruşmak' anlamları ise kanımızca bütünüyle Türklerin savaş kültüründe yer alan bir motiften kaynaklansa gerektir. Çünkü Derleme Sözlüğü'nde geçen anlamlar bu izlenimi kuvvetlendirmektedir: DS V 1722 *elleşmek* '3. uğraşmak, çalışmak; 5. pehlivanların asıl güreşe başlamadan önce birbirlerini sınamaları'.

26/76b1 yime belgülüg yazuḳ: MTGR 238 *ḳuruġ yala.*

26/78a1 şuvşamaḳ (Ar. necvā', Far. rāz goften) 'gizli konuşma, fısıldaşma'.

Yansıma kelimelerden olan bu kelime için DLT tek tanıktır (EDPT 866; DTSI. 525): DLT IV 557-558 *şuwşaş-* 'gizli söz fısıldaşmak', *şuwşat-* 'fısıldatmak'.

26/97b2 abruġ: MTGR 36 *aġnuġ (MS abrwġ).*

27/6b3 yégen (Ar. sıbṭ, Far. piser) 'torun'.

yégen 'küçük kız kardeşin oğlu, erkek yeğen' anlamında tarihî Türk yazı dillerinde geçmektedir (EDPT 912). Tercüme'deki 'torun' anlamı ile eski metinlerde ilk defa karşılaşılmaktadır.

Günümüz Türkçelerinde 'yeğen' yanında 'torun' anlamı da tes-pit edilen bu kelime, Moğolcada da her iki anlamda bulunmaktadır (Yong-Sóng Li, *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:15, Ankara 1999, s. 211-215.): Nog. *yiyen* 'erkek yeğen (kız kardeşin oğlu); erkek torun (kızın oğlu)', Kzk. *jiyen* 'yeğen (kız kardeşin çocuğu); erkek torun, kız torun', Kklp. *ciyen* 'erkek yeğen; erkek torun', *ciyen ḳız* 'kız yeğen, kız torun', Bşk. *yïyän* 'erkek torun', *yïyänsär* 'kız torun' (-sär <Mog.), Krg. *cën* 'erkek yeğen; erkek torun', *cën ḳız* 'kız yeğen; kız torun', Alt. *d'ën* 'erkek yeğen', Yak. *siän* 'erkek torun'.

Kelime Tercüme'de *+çük* küçültme ekiyle *yégençük* şeklinde de tek yerde geçmektedir: *Taŋ͡rı ḳıldı sizlerke özleriŋ͡izdin ök cüftler yana ḳıldı sizlerke cüftleriŋ͡izdin oġlanlar, yégençükler azu ta-puġçılar.* 30/67a3

Ar. *ḥāfid*, Far. *nebīre yā ḥidmetkār* kelimelerinin Türkçe karşılığı olarak *yégençük azu tapuġçı* ifadesi kullanılmıştır. Yani 'torun' anlamındaki *yégen* + *çük* burada aynı zamanda 'hizmetkâr' anlamını da kazanmıştır. *tapuġçı* yanında

'hizmetçi; oğlun oğlu, torun' anlamındaki Ar. *ḥāfid* kelimesi (Mevarid 321) ile Far. *nebîre* yā *ḫidmetkār* karşılıkları *yégençük*'ün bu anlamını desteklemektedir. *yégençük* kelimesinin buradaki anlamı ne eski Türk dillerinde ne de çağdaş Türkçelerde yer almaktadır. Bu bakımdan kelimenin tarihsel sözlük çevçevesinde ele alınışında Tercüme'deki bu kullanış önemlidir.

27/18a3 üterçi (Ar. mükellib, Far. dānā be-taᶜlīm-i şikār) 'av için kullanılan hayvan, köpek vs.'

TT IV A57 *keyikçi angçı tuzaqçı boltumuz erser torçı çıwġaçı quşçı iterçi uçuġma bağrın yorıġma tınlıġarıġ ölürgüçi boltumuz erser.*

üterçi için yazılı kaynaklarımızda tespit edilen tek tanık yukarıdaki *iterçi* biçimidir (EDPT 69, DTSI 215). Clauson *iterçi*'yi *éder-* fiilinden getirmiş ve 'avcı' anlamını vermiştir. Fakat Ter-cüme'de kelimenin *üterçi* olarak geçmesi bu görüşü destekleme-mektedir. Eckmann kelimenin TIE 158:6'da da *iterçi* şekliyle geçti-ğini belirtmiştir (MTGR 316).

Menges, *üterçi*'yi Moğolca *itälgü* ve Mançuca *itulxen* 'falke' ile karşılaştırmıştır (K. Menges, "Etymologische Notizen Zu Eckmanns Mittel-Türkischem Tafsīr", *WZKM* 70 (1978), s. 48.). Bunun yanısıra DS XI 4079'daki *ütetlemek* 'köpek salmak (yiten hayvanları arama sırasında)'le söz konusu kelime arasındaki anlam ve -bir bakıma- yapı benzerliği dikkat çekicidir.

27/26a2 bıçığ (Ar. mīṣāḳ, Far. ᶜahd) 'söz, ahid, antlaşma, yemin'.

Bu kelime metinde ayrıca Ar. *ẕimmet, ᶜahd;* Far. *müddet*'e karşılık olarak da kullanılmıştır. Karahanlı dönemi eserlerlerinden DLT ve Tef. üzerine yapılmış çalışmalarda kelime *baçığ* okuyuşu ile geçmektedir. Yalnız Borovkov'un verdiği eski yazıdan kelimenin başka türlü okumaya (*bıçığ*) da elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Atalay, DLT IV:58 'and, sözleşme (ahdü misak)' anlamını verdiği *baçığ* kelimesini *bıçığ* ve *bıçġas*'a gönderme yapmıştır. DLT IV:88 'uluslar vb. arasında yapılan and ve bağlantı' anlamına gelen *bıçġas*'ın yapı yanında anlam benzerliği bakımından da *bıçığ* ile aynı kökten kelimeler olduğu görülmektedir. Atalay DLT I:371'de *baçığ* okuyuşundaki tereddüdünü açıklamıştır. Atalay'ın bu notun-dan DLT'te *baçığ* kelimesinin bir yerde ب harfi üzerine kazıntılı halde üstün ve kırmızı mürekkeple esre konularak, başka bir yerde ise ب harfine sadece esre harekesi konularak yazıldığı anlaşılmaktadır. Atalay, K. Rifat ve Brockelmann'ın bu yazımlara dikkat etmeden kelimeyi *baçığ* okuduklarını fakat benzer anlam-lardaki *bıçġas* tanığından dolayı *bıçığ* okumanın yerinde olacağını belirtmiştir.

EDPT 294'te *bıçığ* okuyuşuyla ele alınan kelimenin kökü *bıçġas*'la karşılaştırılarak *bıç-* gösterilmiş ve R IV 1318'deki kuzey-doğu Türkçeleri için *pıçu*

ve *biçik* tanıkları verilmiştir. Clauson'un *bıç-(ı)ġ* açıklaması yerindedir. Çünkü Tercüme'de *bıç- ~ biç-* alternansıyla da geçen *biçmek kesmek* ifadesi Ar. *hükm*, Far. *daverî* kelimelerine karşılık olarak 'hüküm, hüküm verme' anlamlarında kullanılmıştır: *Şükr dünyāda hem āḫiretde aŋ̂gar ol, biçmek kesmek aŋ̂gar.* 32/43b2=28:70. 'buyurmak, fermanlamak' anlamındaki *bıçıġ ḳıl-* birleşik fiilinin bu anlamını *biçmek kesmek*'teki 'hüküm' karşılığı da desteklemektedir.

bıç- ~ biç- ile benzer anlamda başka bir fiil olan *yar-*'tan türetilmiş *yarlıġ* 'ferman' (<*yar- (ı)l- (ı)ġ*) kelimesi *bıçıġ < bıç-ıġ* şekline güzel bir tanıktır. Ayrıca Tercüme'de *bıç-*, *yar-* fiillerinden türetilen *bıçıġ* ve *yarlıġ* yanında bu eylemlere benzer anlamda *kes-*'ten 'farz, Allah'ın emri' anlamında *kesilmiş* kavramı da yer almaktadır: *kesilmiş* (Ar. farīża^{t}, Far. fermūde-i Ḫudāy) 26/3b1.

27/52a2 çıŋġarıġlı (Ar. muṣaddıḳ, Far. rāstgūy dārende) 'tasdik eden, doğrulayan'.

çın (<Çin. chên) + *ġar - (ıġlı)* fiili tarihî Türk dili alanında Uygur ve Karahanlı Türkçesinde tespit edilmiştir (EDPT 425-426; DTSl. 149; Erdal II:743): TT V 24:76 *edgüli ayıġlı nomlarıġ çıŋġarıp adırtlap ayıġıġ ḳodup*; TT X 459 ve 481, U II 24:4, U III 36:17 *çıŋġaru körüp*; AY 333:15 *çıŋġaru uḳup* ve AY 597:1 *çıŋġaru bilti* (Kaya 1994, 202 ve 316); DLT II:182 *ol ışığ çıŋġardı.*

BM (Zajaczkowski 1954, 49) ve -Kİ'teki kayda göre (Caferoğlu 1931, 46)-Kitāb-ı Beylik'te *çıŋḳar-* fiili aynı anlam ile geçmektedir. Ayrıca Kİ'te aynı kök kelimeden bir başka fiil *çandar-* okunacak şekilde harekelenmişse de ME'deki (Yüce 1988, 111) *çındar-, çındarış-, çındaru* şekillerini de göz önünde bulundurarak bu yazımı istinsah yanlışı olarak değerlendirmek ve *çındar-* okumak yerinde olacaktır.

çın kelimesinden türetilen *çıŋġar- ~ çıŋḳar-* ve *çındar-* yanında *+ıḳ-* ve *+la-* isimden fiil yapma eki ile türetilen *çıŋıḳ-* ve *çınla-* fiilleri de vardır.

28/10b3 ḳuya bér-: MTGR 236 *qoya ber-*.

28/18a3 yoḳlat- (Ar. ᶜarş, Far. bināhā ber āverden) 'bina etmek, inşa etmek'.

EDPT 903 *yoḳlat-* için verilen tanıklarda kelime 'yükseltmek' anlamında kullanılmıştır (EDPT 902 'to rise', Erdal II 452 'to rise, get up, climb, move upwards'): DLT IV 798 *yoḳlat-* 'yükseltmek, dağa çıkarmak'; KB III 551 'yükseltmek'; Tef. *yoḳlat-* 'yükseltmek' *özi birle İdrisni kökke yoḳlattı* (Borovkov 1963, 160); Seng. 343v27 *yoḳlat-* 'tefaḫḫus fermüden ve güm ve nā-pedīd fermüden'.

Tercüme'de kaydettiğimiz 'bina etmek, inşa etmek' anlamı tarihî metinlerde ilk kez ortaya çıkmaktadır ve bu anlamın doğruluğu Ar. ve Far. karşılıkları ile kesindir (Ar. için bkz: Mevarid 987: *ᶜarş* 'bina etmek').

28/18a3 ḳarşı (Ar. —, Far. —) 'köşk'.

Türkçeden Moğolcaya geçen bu kelime için Clauson alıntı olup olmadığı hususunu soru işareti ile bırakmıştır (EDPT 664, TMEN III 1460, DTSl. 429). Seng. 272r4'te kelime için 'luġat-i Moġolī' açıklamasının yanında 'kāḫ-ı ḫān u bārgāh-ı salṭanat' anlamı verilmiştir.

ḳarşı Uygur Türkçesinden başlayarak özellikle KB'te *ḳarşı ordu*, *ḳarşı ordu saray*, *ḳarşı saray* ifadelerinde olmak üze Karahanlı dönemi eserlerinde geçmektedir: TT V 30 *bara vaydurı ertinin étilmiş ḳarşı*; DLT III 374 *ḳarşı körüp saġdıç anı uçmaḳ atar* 'sağdıcım benim köşkü görerek cennet dedi', DLT I 423 *ḳarşı* 'hakan sarayı'; KB III 226 'saray, köşk'; Tef. *ikegün Firᶜavn ḳarşı ḳapuġınġa bardılar* (Borovkov 1963, 202: *ḳarışı*); ME 'saray' (Yüce 1988, 135); HŞ 69 *oş anda bir beḍük ḳarşı ḳılınġız* (Zajaczkowski 1961, 133).

28/36b2 uğuş: MTGR 196 *oğuş*.

28/40a2 sürügün körün- (Ar. şāriᶜ, Far. be-rūy-ı āb āyende) 'sürü halinde görün(en)'.

Kelür erdi olarḳa balıḳları şenbe künleri ***körünü sürügün****, ol kün şenbe ḳılmaz erdiler, kelmez erdi olarḳa.* 7:163 (Tercümesi: Cumartesi tatili yaptıkları gün balıklar meydana çıkarak **akın akın** onlara gelirdi, cumartesi tatili yapmadıkları gün de gelmezlerdi. KKAM 2000, 170)

Eckmann, orijinal metindeki *yetrükün* yazımını düzelttiğini belirterek bu ifadeyi *körünü yürügün* okumuştur (MTGR 171). Ancak çoğu kez noktaların konulmadığı Tercüme'nin orijinal metnindeki bu yazım *yetrükün* veya *yürügün* değil *sürügün* okunmalıdır. Dankoff ise bu kelime için *yürügen (or yüzgen?)* okuyuşunu önermiştir (Dankoff 1978, 137). Fakat orijinal metindeki yazım ve bunun Ar. ve Far. karşılıkları *sürügün* okumayı gerektirmektedir.

Tercüme'de *sür - ü - g + ü + n*'de olduğu gibi araç durum ekinin Türkçe kelimeler yanında alıntı kelimelere de doğrudan ulandığını gösteren pek çok örnek vardır: *ġaybun, ḫaṭān, belgüsüzin yaᶜnī ġaybın, ḫaḳsızın, hicret ḳılġanın, aḍaḳın, köñglün, küçün, tutmaḳın, eḍgülükin, bilmekin aḍır-, aġırlıḳın, yüñgüllükin, ḳının, biligsizlikin, ikin ikin, özün, zārīlıḳın, ḳuvvetin.*

28/50a2 emit- (Ar. iḫlād ilā, Far. ārām giriften) 'sabit olmak, karar kılmak'.

EDPT 157 *emit-* 'to lean; to incline towards'. *emit-* fiili DLT IV 180, KB III 149 ve özellikle Kıpçakça sözlüklerde (Tuh. 35 b11) 'eğilmek, yönelmek, meyletmek' anlamlarında geçmektedir. Ayrı-ca TTT III 29 *emter-* 'konzentrieren auf?' (*ayaġlarıġ barça sizinge emtertingiz*) fiili < *emit - er-?* şeklinde değerlendirilmiştir.

Tercüme'de ise *emit-* yukarıdaki anlamlarının yanında 'sabit olmak, karar kılmak' gibi zıt bir anlamda kullanılmıştır: *Eger tilese-miz kötürgetimiz anı anıng birle, lïkin ol emitti yerke, uḍtı hevāsıḳa / hevāsınga.* (Tercümesi: Dileseydik elbette onu bu ayetler sayesinde yükseltirdik. Fakat o, dünyaya **saplandı** ve hevesinin peşine düştü. KKAM 2000, 172). Kelimenin bu kullanılışını Arapça ve Farsça karşılıklar da doğrulamaktadır.

Türk dilinin belli dönemlerinde ve sayılı eserde geçen kelimenin bu anlamının Tercüme'de tespit edilmesi gelecekte hazırlanacak Türk dilinin tarihsel sözlüğü için önemli bir tanıktır.

28/68a1 yoḳ yoḍun: MTGR 347 *yoq buḍun.*

28/73b1 kewdeçi (Ar. mūhin, Far. süst konende) 'bir şeyin gücünü ve etkisini zayıflatan, azaltan'.

DLT IV 307-309 *kew-* 'gevelemek, gevmek; gevşetmek' (DLT III 288 *ajun tüni kündüzi yélkin keçer / kimni kalı satġasa küçin kewer* 'acunun gecesi, gündüzü konuk olarak geçer, kimin üzerine uğrasa onun kuvvetini gevşetir'.), *kewel- / kewil-* 'gevşemek, zayıflamak' yanında *kewre-, kewret-, kewşe-, kewşek* (krş. Altt.Grm. 283: *köwşek* 'nazik, gevşek'), *kewtür-* kelimeleri de *kew-* köküne dayanan DLT'teki türevlerdir.

EDPT 687 *kev-* için 'to chew' anlamı verilmiş, DLT'teki iki örnek cümlenin açıklamasında ise kelime karşılığında 'to weaken' kullanılmıştır. Clauson, bu kelime için sadece DLT'teki tanıkları değerlendirmiştir. Fakat kelimenin Altun Yaruk'taki kullanımı anlamının tespiti bakımından önemlidir: AY 163:10 *tavar buşı yalanguz az nızvanıġ oḳ kever küçsiretür* 'mal sadakası yalnız hırs (ve) tutkuyu zayıflatır, güçsüzleştirir' (Ölmez 1991, 50-51).

28/81a2 sörçek (Ar. saṭr, Far. efsāne-i nebişte) 'efsane, hikâye'.

EDPT 845 *sürçük (?sürçök)* maddesinde ele alınan kelimenin *sörçek* okunması gerektiğini Tezcan (Tezcan 1981, 288-289) günümüz Türk dillerinden getirdiği tanıklarla ortaya koymuştur. Ayrıca Tezcan yazısında, T. Tekin'in *z ~ r* değişimi için

verdiği örnekler arasında geçen (T. Tekin, "Zetacism and Sigmatism in Proto-Turkic", *AOH* 22, 1969, s. 51-80; "Further Evidence for 'Zetacism' and 'Sigmatism'", *Researches in Altaic Languages*, Budapest, 1975, s. 275-284.) bu kelimenin aslının *söz* olduğunu ve *+çek* ekinin de küçültme eki olduğunu açıklamaktadır. Biz de onun bu görüşlerine katılıyor ve *sörçek* için Tezcan'ın söz konusu makalesine gönderme yapmakla yetiniyoruz.

28/83a2 sığır- (Ar. mukā', Far. şaḫūlīden yaᶜnī veş kerden) 'ıslık çalmak'.

Tarihî Türk yazı dillerinde *sıḳır-* şeklinde geçmektedir (EDPT 815, DTSl. 505): DLT II 83 *ḳuş sıḳırdı* 'kuş ıslık çalar gibi ses çıkardı', *kişi sıḳır-* 'adam ıslık çaldı'. Bu fiil kuzeydoğu Türkçelerinde de yer almaktadır (VWTD IV-I 609): Küer. sıkır- / sıkkır-, Hak. Tuva sıgır-.

29/42b1 tilegli: MTGR 349 *yönlägli*.

29/43a2 buyruḳ: MTGR 110 *buyrut*.

29/65a3 yaşaŋgur- (Ar. feyż, Far. revān şoden) '(göz) yaşarmak, yaşlı olmak'.

yaşaŋgur- için bugüne kadar bilinen tek tanık DLT olmuştur: DLT III 407 *anıŋg közi yaşaŋgurdı* 'onun gözü yaşardı (onun gözü güneş ışığından yaşardı, gözünden yaş boşandı)'.

Eckmann, kelimeyi çalışmasına *yaşıng- (?)* şeklinde almıştır (MTGR 335). Gerçekte orijinal metindeki yazım da bu okuyuşı gerektirmektedir. Fakat DLT'teki tanığa dayanılarak orijinal yazım müstensih yanlışı olarak kabul edilmiş ve *yaşaŋgur-* şeklinde metin tamirine gidilmiştir.

Menges ise orijinal yazımı doğru kabul ederek *yaşıŋg-* kelimesinin açılımını şu şekilde vermiştir (Menges 1978, 48): *yaşıŋg < yaş - ın - ıḳ (intensiv) [-ın - ıḳ > *-ıŋg -g- > *-ıŋg]*. Fakat burada '(göz) yaşarmak, yaşlı olmak' gibi bir anlamın *yaş-* fiil köküne bağlanması kabul edilemez.

30/6a2 ürger- (Ar. ibyiżāż, Far. sepīd şoden) 'beyazlaşmak, ağarmak'.

Başka hiçbir metin ve sözlükte tespit edemediğimiz bu kelime-nin, *ürüŋg* 'beyaz, ak' (EDPT 233) ile ilgisi açıktır. Bundan dolayı kelimenin *ürüŋg + er-* şeklinden orta hece düşmesi ve *ŋg > g* ile ortaya çıktığı söylenebilir. Bu görüşü Tezcan, Eckmann'ın çalış-masını tanıttığı yazısında daha önce söylemiştir (Tezcan

1981, 290). Türk dilinin ilk metinlerinden itibaren *ŋg* > *g* veya *ŋg* ~ *g* için bkz.: M. Räsänen, *Materialı Po İstoriçeskoy Fonetika Tyurkskix Yazıkov*, Moskva 1955, s. 169.

Tercüme dışında başka metinlerde karşılaşılmayan *ürger-* yanın-da aynı yapıda olan *ürüŋger- ~ yürüŋger-* ise Uygur ve Karahanlı alanında geçmektedir (EDPT 237; Erdal II 503): U III 45:14 *yana oḳ etözünteki yürüŋgerü bışa kelmiş etin tançu tançu üzüp*; AY 594:9 *saçı başı yürüŋgerser* (C. Kaya 1994, 315); DLT I 289 *ürŋgerdi neŋg*; Tef. *saçım saḳalım ürüŋgerdi* (Borovkov 1963, 250: *örüŋger-*).

30/7a3 irte- (Ar. teḥassus, Far. āgāhī custen) 'araştırmak, haberdar olmak'.

Elimizdeki Kur'an tercümesi ile Karahanlı dönemine ait diğer metinlerin söz varlığı bakımından kesiştiğini gösteren verilerden biri de bu fiildir (DTSI. 212): KB *irte-* 'istemek, aramak, araştırmak'; DLT IV 236 *irte-* 'arkasına düşmek; istemek', *irtel-* 'aranmak, araştırılmak'; *irteş* 'araştırma, irdeme', *irteş-* 'araştırmak', *irtet-* 'aratmak'.

irte- eylemi günümüz Türkçelerinden sadece Anadolu ağızların-da *irde-* şeklinde tespit edilmiştir: DS VII 2547 *irdemek* '6. Araştır-mak', *irdelemek (I) [irdemek]* 'bir şeyin üzerine fazlaca düşmek, incelemek, araştırmak'.

Menges, *irte-* fiilinin kökünü **i* olarak göstermiş ayrıca *iz* ve *idär-* kelimelerini de bununla ilişkilendirmiştir (Menges 1978, 40).

30/21a1 liva (Ar. ḥame', Far. ġarīfec) 'siyah, kara balçık'.

Eckmann, bu kelimeyi *üyük* okumuş ve 'mud' anlamını vermiştir. Orijinal metindeki bu kelime için üç yerdeki yazım *liva* okuyuşunda şüpheye yer bırakmamaktadır. Dankoff da Eckmann'ın çalışmasını tanıttığı yazısında bu yanlışa dikkat çekmiştir (Dankoff 1978, 137).

DLT IV 719 *üyük* '(Oğuzca) tepe gibi yüksek olan yerler' *üyük yer* 'sulu ve buna benzer yerlerde ayak basıldığı zaman kaybolan ve ayağı çıkarması güç olan kumluk yer' anlamlarıyla geçen kelime, EDPT 271 *öyük* maddesinde ele alınmış ve bunun SDD, TS ile Türkmencedeki şekilleri verilmiştir.

'siyah, kara balçık' anlamıyla *üyük* yerine doğru okunuş olarak gösterdiğimiz *liva* ise DLT IV 405 *liyü* 'kuruyunca kuru balçık haline gelen ince kumlu çamur' ile ilgili olmalıdır. Atalay, Divan'da geçen bu kelimenin okunuşunun kesin olmadığını ilgili sözün geçtiği sayfadaki dipnotta belirtmektedir. EDPT 769'da ise bu kelime Çinçeden (*liao, liu*) alıntı kabul edilmiştir.

liva Tercüme'de üç yerde de *kök tınçımış livadın* ibaresiyle insanoğlunun yaratılışına dair geçmektedir: *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın, kök*

tınçımış livadın. 30/21a1=15:26. Metnin Türkçe Dizin'inde *kök tınçımış* ibaresi birlikte alınmış ve 'kokuşmuş' anlamı verilmiştir. Eckmann çalışmasının *kök tınçımış* maddesinde 'blue and fetid' karşılığını vermiş (MTGR 165) fakat aynı örnek cümlenin yer aldığı *tınçı-* maddesinde (s. 288) *tınçımış, kök* kelimesinden ayrılarak tek başına değerlendirilmiştir.

Sadece DLT ile tanıklayabildiğimiz Tercüme'de geçen sözlerden birisi de *tınçı-*'tır: DLT IV 616 *tınçı-* 'bozulmak, çürümek', DLT III 276 *et tınçıdı* 'et koktu'. Metnimizdeki *kök tınçımış* ifadesindeki *kök* ile, bir nesnenin kokma derecesinde bozulma ve çürüme halinde aldığı renk kastedilmiş olmalıdır.

30/25b1 erk kural (Ar. sulṭān, Far. ber gümāştegī ve ḥücceti) 'nüfuz, etki, güç'.

Yoḳ sa͡nga olarnı͡ng üze ***erk ḳural*** *meger ol kim sa͡nga uḍsa yolsuzlardın*. 15:42. (Tercümesi: Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir **hakimiyetin** yoktur. Ancak azgınlardan sana uyanlar müstesna. KKAM 2000, 263) cümlesinde geçen *erk ḳural* ikilemesinde *ḳural* taramış olduğumuz tarihî yazı dillerine ait metin ve sözlüklerde bulunmamaktadır (hapax legomenon).

Çağdaş Türkçelerdeki taramalarımızda ise Anadolu ağızlarında, Kazakça ve Kırgızcada *ḳural* 'silah, malzeme' anlamları ile karşılaşılmıştır: DS VIII 3004; KrgRSl. 523; KzkSl. 1984, 181. Ayrıca Şeyh Süleyman Efendi'nin Çağatayca sözlüğünde 'silāḥ, yaraḳ, edevāt-ı ḥarb' anlamını veren kelime *ḳuran* şeklinde geçmektedir (s. 233).

Tercüme'de *erk ḳural* ibaresinde geçen *ḳural* ile günümüz Türkçelerinde aynı okunuşta yer alan kelime arasında ilgi kurmak ve bunların yapıları hakkında söz söylemek zordur. Bu nedenle *ḳural*, bugün için metnimizde soru işareti ile bırakacağımız ve daha fazla yorum yapamayacağımız kelimeler arasındadır.

30/27b3 aydıla

DLT I 483 *Beçkem urup atlaḳa*
Uyġurdaḳı tatlaḳa
Oġrı yawuz ıtlaḳa
Ḳuşlar kibi uçtımız

(Atlara belge vurarak Uygurdaki Tatlara, hırsız, kötü itlere kuşlar gibi uçtuk.)

DLT II 54 *Turġan uluġ ışlaḳa*
Térgi urup aşlaḳa

Tumluġ ḳadır ḳışlaḳa

Ḳoḍtı erig umduru

(Büyük işlere kalkışan, yemeğe sofra seren, katı kışlarda halkı umutta bıraktı.)

ışlaḳa, aşlaḳa, ḳışlaḳa kelimelerini Brockelmann, ك harfi üzerinde şedde olmadığı halde *ışlaḳḳa, aşlaḳḳa, ḳışlaḳḳa* şeklinde okumuş ve *+laḳ* ekini çokluk ve topluluk bildiren bir ek olarak göstermiştir (C. Brockelmann, "Alttürkestaniche Volksposie: I", *Hirth Anniversary Volume. Asia Major*, 1923, s. 5.). Menges de *The Turkic Languages and Peoples* (s. 111) adlı çalışmasında Brockelmann ile aynı görüşü paylaşmıştır. T. Tekin ise *ış, aş, kış* isimleri üzerine gelen *+la* çokluk eki + *+ḳa* datif eki ile -yani Atalay'ın okuyuşu gibi- okumuş ve ona göre anlam vermiştir (T. Tekin, *XI. Yüzyıl Türk Şiiri. Dîvânu Luġâti't-Türk'teki Manzum Parçalar*, TDK Yayınları:541, Ankara 1989, s. 15 ve 165): "(O) büyük işlere kalkışan, soğuk (ve) şiddetli kış (ayların)da (bile) ziyafet sofrası kurup (konuklarına yemek yediren bir yiğit)ti. (Ölümü ile), halkı (onun cömertliğini) umar (ve bekler durumda) bıraktı."

DLT III 158 *Tegür mening sawımı bilgeleke ay*

Tınar ḳalı atatsa ḳısraḳ sıpı tay

(Hey, benim sözümü bilgelere eriştir, kısrakların yavrusu olan tay at olursa kısrak dinlenir.)

Atalay, bu dizelerin geçtiği sayfadaki dipnotunda *bilgelege* için şu açıklamayı yapmıştır: "Kelimenin aslı "bilgelerge" olacaktır. Dv. I, 401, 13 teki "atlaḳa", "tatlaḳa" kelimelerinde olduğu gibi burada da ر harfi düşmüştür. Bu hal bugün bile görülmektedir ki düşen ر harfinin yerine ل harfi azacık yana doğru çekilmektedir."

Yukarıda DLT'ten verdiğimiz dizelerdeki *atlaḳa, tatlaḳa, ıtlaḳa, ışlaḳa, aşlaḳa, ḳışlaḳa, bilgelege* kelimelerindeki eklerin çokluk eki üzerine gelen datif eki olduğu kesindir. Yani çokluk eki bu örneklerde *+la / +le* şeklinde gelmiştir. T. Tekin, *XI. Yüzyıl Türk Şiiri* adlı çalışmasında "Böyle bir çokluk ekine hiçbir yerde rastlanılmadığı için bu kelimelerin izahında değişik görüşler ortaya atılmıştır" diyerek bu görüşler hakkında bilgi vermiştir. Görüşlerden biri Brockelmann'ın ileri sürdüğü *+laḳ* ekidir ki bunu kabul etmek mümkün değildir. Bir diğer görüş, bu örneklerde geçen çokluk ekini *+la* şeklinde kabul etmektir.

N. Poppe, "Plural Suffixes in the Altaic Languages" (*UAJb*, XXIV, s. 73) çalışmasında çokluk için Türk dilinde *+lar* ekinin genel kullanımda olduğunu ve bu ekin yapısının *-*la* ve çokluk ifade eden *-*r*'nin birleşmesiyle açıklanabileceğini ileri sürmüştür. Ayrıca Türk dili için *+lar* ekinin de içinde yer alan *+la* şeklinin Moğolca ve Tunguzca *+l* çokluk eki ile karşılaştırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Diğer yandan bu ek (*+la*), asıl çokluk eki *+lAr*'ın son ünsüzünün düşmüş olmasıyla da açıklanabilir. Bugün Karaçay-Balkar ve Horasan Türkçesinde *+la/ +le* çokluk eki kullanılmaktadır (A. Ata, "Karaçay, Balkar ve Kumuk Türkçelerinin Karşılaştırmalı Ses Bilgisi", *Türkoloji Dergisi*, Ankara 1992, s. 261. G. Doerfer, "Das Chorasantürkische", *TDAY-Belleten* 1977, s. 160 ve 168.). Ayrıca bunun konuşma dilindeki örneklerini Anadolu ağızlarında da görmek mümkündür.

T. Tekin, bu konuda sonuç olarak şunları ifade etmektedir: "Bizce, şimdilik tek doyurucu çözüm, bu şekilleri *-lar / -ler* çokluk ekinin yapısında bulunan ve tek başına çokluk ifade eden arkaik *-la* eki olarak kabul etmek gibi görünmektedir.". Yalnız Tekin bu sonuca varırken *+la* çokluk ekinin "başka hiçbir yerde rastlanılmadığı"nı bu nedenle birtakım tereddütleri olduğunu belirtmiştir. Tercüme'de isim ve fiil çekimlerinde çokluk eki olarak aşağıdaki örneklerde görülen *+la/ +le* ekleri onun bu açıklamasını bugün için geçersiz kılmaktadır[176].

Tercüme'de isim kök ve gövdesi üzerine gelen *+la / +le* çokluk eki almış kelimeler: *cāvidānele* 31/69b1, *ulġaymışla* 33/51b3, *azıtıġlıla* 34/42b2, *pirle* 35/63a2, *kāfirle* 35/75b1, *ola* 36/69a1, *şeksizle* 36/76a2, *yılḳıla* 37/11a1, *çıġayla* 37/26a1, *ola* 38/10b2.

Tercüme'de aşağıdaki örneklerde çokluk 3. şahısta geniş zaman *-urla*, belirli geçmiş zaman *-DIlA*, gelecek zaman *-ġayla* eklerini almış ve 2. ile 3. çokluk şahıs emir eki de *-ŋgla* ve *-sunla* şeklinde ulanmıştır: *aydıla* 30/27b3=15:58 ve 30/40b3=16:27, *kemiştile* 30/77a1, *ḳoşmaŋgla* 31/52b2, *bolsunla* 33/14b2, *ḳılıŋgla* 33/33b2, *bildile* 33/36b1, *ayġayla* 34/68b2, *ḳorḳuŋgla* 34/88b3, *ḳılurla* 37/31b2, *tururla* 38/28a2.

DLT'te fiiller üzerine pekiştirme amaçlı gelen ayrı bir *la* vardır: DLT III 213 *la* "işin tahakkukunu ve bitmesini gösteren bir edat olmak üzere fiillerin sonuna gelen bir harftir. Bunu Oğuzlar kulla-nırlar. ol bardı la: "o gitti be". Bu söz, işin olduğunu bilmediği için dinliyen adamda bir parça inkâr anlamı bulunduğu zaman kullanılır. Bunu öbür Türkler bilmezler." Atalay, bu çeviriden sonra dipnotta "Bugün bu kelime ahenksiz olarak Orta ve Batı Anadoluda kullanılmaktadır. Gelmesi şüpheli bulunan bir kimse için "geldi le", okuması şüpheli olan fakat okuyan kimse için de "okudu le" derler" açıklamasını yaparak Anadolu ağızlarındaki ben-zer kullanımdan bahsetmiştir. Kaşgarlı'nm Oğuzlara özgü gösterdiği bu özellik bugün Altay Türkçelerinde de vardır (G. R. Rachma-tullin, "Die Hilfsverben und Verbaladverbien im Altaischen", *Ung. Jahrb.* VIII, 1/4, s. 16-17).

Tercüme'de çekimli fiillere 3. çokluk şahıs eki olarak ulanan *+la/ +le* ile 2. çokluk şahıs emir eki *-ŋgla*'daki *+lA*, DLT III 213'te pekiştirme amaçlı kullanılan *la* ile karıştırılmamalıdır. Çünkü burada geçen fiilerde özne tekil değil çoğul

[176] A. Ata, "Türk Dillerinde +lA Çokluk Eki", Doğu-Batı Bağlamında Türk Dili ve Kültürü, Şumnu Piskopos Konstantin Preslavski Üniversitesi, 26-28 Ekim 2002.

olmalıdır. Böyle olacağı Arapça ve Farsça çekimli yapılardan da kesin olarak görülmektedir.

DLT'de sadece isim kökleri üzerine gelen *+lA* çokluk ekine Tercüme'de hem isim hem fiil çekimlerinde rastlanılması bizi uzun bir süre ekin kabulü konusunda tereddütte bırakmış fakat aynı yazı dili dönemi içerisinde ve "sağlam metin"ler olarak değerlendirdiğimiz bu iki eserde ekin aynı yapı ve fonksiyonda geçmesi, bunun gü-nümüz Türkçeleriyle desteklenmiş olması bu konudaki düşüncemizi netleştirmiştir. Bu nedenle çokluk ekini ilk başta yukarıdaki örnek-lerde *+lA[r]* şeklinde göstermişken sonra bu fikrimizi değiştirerek ekin çevriyazısını *+lA* olarak yaptık.

Özellikle Karahanlı dönemine ait eserler üzerinde yapılmış metin yayınlarının bu husus doğrultusunda yeniden gözden geçirilmesi *+la / +le* çokluk ekinin varlığı konusundaki şüpheleri ortadan kaldırması bakımdan üzerinde titizlikle durulacak bir konu olmalıdır.

30/37a3 bekümiş tağ: MTGR 92 *bäkärmiş tag̑.*

30/39b3 şiftar / öçek (Ar. saḳf, Far. sifad) 'tavan'.

Kon̑gurdı Tan̑grı olarnın̑g [binâlarını] ullarından yer töşeklerindin, tüşti olarnın̑g üze şiftar / öçek üstünlerindin. 30/39b3=16:26 (Tercümesi: Allah da onların binalarını temellerinden söktü üstlerindeki **tavan** da tepelerine çöktü. KKAM 2000, 268)

Évlerin̑ge şiftarlar kümişdin yime üzen̑güler anın̑g üze a̧garlar. 36/51a2=43:33 (Tercümesi: Evlerinin **tavanlarını** ve çıkacakları merdivenleri gümüşten yapardık. KKAM 2000, 490)

'tavan' anlamındaki *şiftar* kelimesi yukarıdaki örnek cümlelerden de görüleceği üzere bir yerde *öçek*'le birlikte bir yerde de kendi başına kullanılmıştır. Bu kelime için Rusca-Tacikçe Sözlükte (Moskva 1985, s. 815) *potolok* 'şift, sakf' tespit edilmiştir. Buradaki Tacikçe *şift* kelimesi ile Tercüme'deki *şiftar* aynı kelimeler olsa gerektir. Rusça kelimeye karşılık *şift*'in yanında yer alan *sakf* kelimesi de bunu doğrulamaktadır.

Günümüz Türkçelerinde tespit edilemeyen *öçek* kelimesi tarihî dönem metinlerimizden sadece NF'te kaydedilmiştir. Burada *öçek*, 'dam, çatı' anlamında kullanılmıştır (NF III 335).

Bu kelimenin Uygur Türkçesinden itibaren bütün tarihî ve çağ-daş Türkçelerde geçen (EDPT 22; TMEN 421) *oçak* ile bir ilgisi olabilir mi? EDPT *oçaḳ* için eserlerdeki 'ocak; büyük aile, klan; suçlulara takılan demir halka' anlamları

sıralanmıştır. Fakat bu kelime deyim-lerde özellikle 'yuva; soy sop, aile' anlamında kullanılmıştır (DS IX: 3262 *ocağ* 'ev, aile'). *ocağı batmak* 'yuvası yıkılmak veya soyu tükenmek', *ocağı kör olmak* 'soyu tükenmek, çocuğu bulunmamak', *ocağı sönmek* 'aile dağılmak', *ocağı tütmek* 'soyu devam etmek', *ocağına incir dikmek* 'birinin evini barkını dağıtmak', *ocağını yeşertmek* 'aile yuvasını canlandırmak' (TüSl. II 1998, 1668-69). Bu ve benzeri deyimlerde kelimenin asıl anlamında kullanılmayacağı bir gerçektir. *oçaḳ*, deyimli kullanımlarda daha çok 'bir çatı altında toplanan insanlar ve bunların bulunduğu yer' anlamını karşıla-mıştır. Yukarıda tanık cümle olarak *şiftar / öçek* için verdiğimiz ayette de benzer bir kullanım vardır. Bu ilgiden dolayı Tercüme'deki *öçek*, *oçaḳ* kelimesi yerine mi kullanılmıştır yoksa farklı bir kelime midir? (Tercüme'de kelime köklerindeki ünlü incelmesi için krş. *yepüş-*, *yelinigli*.)

30/45b1 élükle- (Ar. istihzā°, Far. füsūs kerden) 'alay etmek'.

30/32b2=15:95 élüklegli (Ar. müstehzi°, Far. füsūs konende) 'alay eden'.

DLT I 122 *elük* 'alay etme, maskaraya alma' ve DLT IV 177 *elikle-* 'alay etmek. Tef. 76 *élükle-*, KW 87 *elikle-* şeklinde geçmektedir. EDPT 145'te kelime *elügle-* olarak okunmuş ve Kıpçak sahasına ait sözlüklerdeki *érügle-* 'to be impudent, insolent' ve *iyikle-* 'to shame' de aynı madde altında ele alınmıştır.

Sevortyan, *elik / ilik-* maddesinde kelimenin **el ~ *il* köklerine -ik veya *-ik-* eklerinin ulanmasıyla ortaya çıktığını belirtmiştir (ESTYa. 265). Ayrıca kelimenin Moğolcada *eleg ~ ileg* şeklinde bulunduğu üzerinde durmuştur (Vladimirtsov 149. Lessing 308. Ramstedt, KWb. 119). *elik+le-* şeklinde kelimenin etimolojisini yapan Radloff ayrıca kelimenin Teleüt Türkçesindeki *elikte-*, *eliktel-*, *eliktet-*, *elikteçi* türevlerini vermiştir (VWTD I 817-818).

élükle-, 'alay etmek, hakaret etmek' anlamlarında çağdaş Türkçelerden Kırgızcada *elikte-* (KrgRSl. 949), Altay Türkçesinde *elekte-* (RAltSl. 317 ve 420), Oyrot Türkçesinde *elekte-* (OyRSl. 190) şeklinde yaşamaktadır. Tatarcadaki *elek* ve *elekleşü* 'iftira etme' (TatRSl. 730) kelimeleri de söz konusu kelime ile ilgili olmalıdır.

S. Tezcan, Clauson'un bu kelime için g'li okuyuşunu doğru kabul etmektedir. Çünkü ona göre bugünkü Türk dillerinde geçen k'li şekiller Sevortyan'ın Moğolca için vermiş olduğu g'li şekillerden geri ödünçleme ile ortaya çıkmıştır (Tezcan 1981, 283). Tezcan ayrıca Türkiye Türkçesindeki *eğlen-* 'alay etmek' eyleminin bu kelimeye bağlanabileceğini belirtmiştir.

ME 119'da *élüg* 'kulp' kelimesi geçmektedir. Acaba bugün Türkiye Türkçesindeki 'bir kimseyi kusurlu göstermek, alay etmek' için kullanılan *kulp takmak* deyiminin *élüg + le-* ile ilgisi olabilir mi?

Bu çalışmada kelimenin günümüz Türkçelerindeki durumu da göz önünde bulundurularak *élükle-* okunmuştur.

30/68b2 erked- u- (Ar. ḳadr, Far. tevānā şoden) 'gücü yetmek, muktedir olmak'.

Urdı Taŋrı bir meşel, bir ḳul alınmış, erkedmes umas nerse üze. 16:75 (Tercümesi: Allah, hiçbir şeye **gücü yetmeyen** başkasının malı olmuş bir köle ... ile misal verir. KKAM 2000, 274)

erk isim kökü üzerine isimden fiil yapma eki *+ed-*'in gelmesiyle oluşan bu fiil, Tercüme'de hapax legomenon söz varlığına örnek kelimelerden biridir. Eski Türkçe döneminde *+(A)d-* ekiyle türetilmiş pek çok fiil vardır (Erdal II 485-492): *alŋad-, alpad-, başad-, beged-, bilged-, buŋad-, eded-, ered-, kened-, ḳırġılad-* gibi.

30/80a3 uġ: MTGR 195 *oġ*.

30/80b1 işler (Ar. elletī, Far. zen) 'kadın'.

Tercüme ile DLT'ün söz varlığının kesiştiğini gösteren tanıklardan biri de bu kelimedir. Eckmann, *éş* maddesinde kelimeyi ele almış ve orijinal metindeki *işler* yazımını istinsah yanlışı olarak göstermiş, tekil haliyle okuyarak '2. wife, woman' anlamını vermiştir. Halbuki DLT IV 240 *işler* 'kadın' tanığı söz konusu kelime için böyle bir yanlış yazımın söz konusu olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca DLT'te aynı söz, *işiler* şeklinde de geçmektedir.

EDPT 256 *işi* maddesinde Uygur Türkçesi ile DLT başta olmak üzere kelimenin geçtiği sayılı metin tanık olarak verilmiştir. Yalnız, bu kelime Uygurca vesikalarda *beg işi* ifadesinde *beg* ile birlikte kullanılmaktadır. Bundan dolayı Arat, kelimenin *iş-i* şeklinde tanımlanmasının uygun olacağını ve *-i*'nin iyelik eki olarak değerlendirilebileceğini ileri sürmüştür (Arat 1991, 358). *işi* Moğol-cada da geçmektedir (TMEN II 645 *işi ḫatun*).

30/92b1 örtüg: MTGR 213 *örtük* (ve *örtükli, örtüklük.*)

30/98b1 aḍnat-: MTGR 33 *aḍna-*.

31/4b3 süŋgük: MTGR 260 *söŋgük*.

31/9b3 ḫayż çöpreki: MTGR 128 *ḫayż çüpreki*.

31/19b2 key ögdilik: MTGR 160 *käy ögdilig*.

31/23b3 kigrül-: MTGR 153 *käçrül-*.

31/26a1 ataşıḳ (Ar. semiyy, Far. hem-nām) 'adaş, benzer, ortak'.

ataşıḳ kelimesi için yazılı metinlerimizde bugüne kadar iki tanık tespit edilmiştir. Bunlardan birisi elimizdeki metin diğeri de Eckmann'ın verdiği bilgiye göre TİE 444:8'deki *adaşıḳ*'tır (MTGR 62).

ataş kelimesi ise Türk dilinin ilk yazılı metinlerinden itibaren *ataş, attaş, adaş* ve *addaş* olmak üzere pek çok örnekte geçmiştir (EDPT 72). Kelimedeki *-daş* eki için *+da+eş* etimolojisi ilk olarak W. Bang tarafından yapılmıştır (W. Bang, "Turkologische Briefe aus dem Berliner ungar. Institut", *Ungarische Jahrbücher*, Bd. VII, 1927, s. 41, (3 no'lu not). Ayrıca bkz: A. Caferoğlu, "Türk-çede 'daş' lâhikası", İstanbul 1929. B. Atalay, *Ekler ve Kökler*, İstanbul 1941, s. 82). A. İnan, bugün Türkiye Türkçesindeki 'adaş, isimdeş' anlamının kelimenin gerçek anlamı olmadığını, tarihî Türkçelerde olduğu gibi günümüz Türk dillerinde de kelimenin 'arkadaş, dost' için kullanıldığını açıklamaktadır ("'Adaş' ve 'Sağ-dıç' kelimelerinin en eski anlamları", *TD-Belleten*, Seri: III, Sayı:1-3, Ankara 1945, s. 41-51). Yalnız KW 42 *ataş* 'adaş' anlamın-dadır.

ataşıḳ Tercüme'de tek yerde geçmektedir: *Sergil aŋgar sunmaḳlıḳḳa, hiç bilür mü sen aŋgar **ataşıḳ***. (Kur'an 19:65). Aynı ayet Tefsir'de ise şöyle geçer (Borovkov1963, 62): ... *héç bılur mu sen aŋgar at taşı*. (Tercümesi: O'nun bir **adaşı (benzeri)** olduğunu biliyor musun? (Asla benzeri yoktur). KKAM 2000, s. 309). Borovkov, orijinal yazımını da verdiği kelimeyi *at II* maddesi altında *at taşı* şeklinde ele almış ve 'adaş' anlamını vermiştir.

Bu örneklerde gerek Tercüme'de *ataşıḳ*'ın gerekse Tefsir'de geçen *at taşı*'nın Allah için kullanıldığına ve Borovkov'un kelimeyi *at taş* (veya *attaş*) değil *at taşı* şeklinde almasına dikkatinizi çekmek istiyorum.

Örneğine -yine Kur'an tercümesi olan (ve muhtemelen aynı surede geçen)- TİE müzesindeki metin dışında rastlanmayan *ataşıḳ*'a yapı olarak benzer bir başka kelime Tercüme'deki *teŋgeşik*'tir. *teŋgeşik* (Ar. nidd / endād, Far. mānend/ān). Bu kelime de Allah'a koşulan 'eş, ortak'lar için kullanılmıştır: *Aŋçada fermānladıŋız bizke, tansa-mız Taŋrıḳa ételim aŋgar **teŋgeşikler***. 33/50b2=34:33 (Tercümesi: O'na **ortaḳlar** koşmamızı bize emrederdiniz. KKAM 2000, 431.).

teŋgeşik'teki *teŋgeş* kelimesi hem isim hem de fiil kökü olarak metinlerimizde yer almaktadır (EDPT 526). İsim olarak eski metinlerimizdeki kullanılışına tek örnek KB'tir ve burada 'denk' anlamında kullanılmıştır (KB III 436). *teŋgeş-* ise 'denk olmak, eş olmak' anlamlarında başta Karahanlı Türkçesi metinleri olmak üze pek çok eserde geçmiştir. Fakat Allah'a koşulan 'eş, ortak' anlamındaki *teŋgeşik* gibi, O'nun yani Allah'ın 'ortak, benzer"i anlamındaki *ataşık* kelimeleri için tek tanık Tercüme'dir.

Bu durumda *ataşık* ve *teŋgeşik* kelimelerindeki *-ık / -ik* ekinin nereden geldiği ve işlevinin ne olduğu sorusu sorulabilir. Bizce her iki kelimedeki *-ık / -ik* eki, iyelik 3. tekil şahıs eki üzerine gelmiş *ok ~ ök* pekiştirme edatının kalıplaşmasından ortaya çıkmıştır (*at +taş + ı oḳ > ataşık* ve *teŋgeş + i ök > teŋgeşik*). Bu savımızı *ataşık* için Tefsir'de geçen şekil desteklemektedir: *héç bulur mu sen aŋgar at taşı* ve *kılmadımız aŋgar anda öŋgdin at taşı*. Bu iki cümlede *at taşı*'daki *-ı*'nın iyelik eki olduğu ve tamlayanının gizli yani O'nun (Allah'ın) olduğu açıktır. Bizce burada *ataş* ve *teŋgeş* kelimelerinde nispet edilen bizzat Allah olduğu için O'nun *ataş+ı*, *teŋgeş+i* denilirken pekiştirme amacıyla *oḳ / ök* kullanılmıştır. Ayrıca *ataşık* ve *teŋgeşik* kelimelerinin oluşumunda metnimizde geçen ve *teŋgeş-* gibi bir fiil köküne kadar indirgediğimiz *ulaşıḳlıḳ* 'akraba' ve *tartışıḳ* 'tartışma' kelimesine ve buradaki fiilden isim yapma eki *-ıḳ*'a da analoji söz konusu olabilir.

31/31a2 meded bér-: MTGR 180 *madd ber-*.

31/69b3 borğu: MTGR 110 *burġu*.

31/70b2 eske- (Ar. nesf, Far. pergenden) 'ufalamak, ufalayıp savurmak'.

Sorarlar saŋga taġlardın, ayġıl: eskegey anı meniŋ İdim, **eskemek.** 20:105 (Tercümesi: (Resulüm!) Sana dağlar hakkında sorarlar. De ki: Rabbim onları **ufalayıp savuracak**. KKAM 2000, 318)

Eski kaynaklarda ilk kez geçen kelimelerden biri de *eske-*'tir. Tercüme'de tek cümlede geçen bu kelimenin *es-* ile ilgisi özellikle Arapça *nesf* ve onun türevlerinin anlamından daha iyi anlaşılmaktadır. (Mevarid, 1510). S. Tezcan, *es-* eylem kökü üzerine Eski Türkçenin gramerlerinde gösterilmeyen *-KA* pekiştirme ekinin gelmesiyle *eske-* yapısının ortaya çıktığını belirtmiş (Tezcan 1981, 284) ve bununla *yayḳa-* ve *çayḳa-*'ı karşılaştırmıştır. Tercüme'de geçen *yayḳat-* (ve *çayḳat-*) için bkz.: ESTYa. III 77.

32/1b1 ündür-: MTGR 211 *öndür-*.

32/16a3 awıçka: MTGR 63 *awınçka*.

33/8b1 yumuş (Ar. risāle, Far. peygām) 'haber'.

Eckmann, bu kelimeyi *yosun* okumuş ve 'message, commandment' anlamını vermiştir. Geç dönem Uygurca metinlerde geçen bu kelimeden dolayı Eckmann elimizdeki Kur'an tercümesini XIII. yy sonları ve XIV. yy başı şeklinde tarihlendirmiştir. Fakat Eckmann'ın bu tarihlendirme çabası kelimenin yanlış okunmuş olmasından dolayı geçerliliğini yitirmiştir. Tezcan da buna dayanarak *yosun*'u Tercüme'de geçen tek Moğolca kelime olarak değerlendirmiştir (TMEN I 408). Dankoff 1978'deki tanıtma yazısında söz konusu kelime için Eckmann'ın yukarıdaki görüşünü tekrar etmiş fakat 1981'deki çalışmasında kelimenin *yumuş* yerine yanlış okunduğunu ifade etmiştir.

DLT IV 813 *yumuş* 'hizmet, vazife; elçilik, ikiden artık kimse arasında elçilik', *yumuşçı* 'melek' şeklinde alınmıştır. DLT'ün Dankoff ve Kelly yayınında (CTD III 233) ise Kaşgarlı'nın Arapça 'risāla' karşılığı *yumuş*, 'melek' karşılığı olarak da *yumuşçı* kelimesini verdiğini görüyoruz. Tercüme'de tek yerde geçen *yumuş*, Ar. risāle[t] karşılığı kullanılmıştır. Kelime ayrıca TT VII 40:54 *işke yumuşka bardaçı bolsar*, KB III 558 *yumuş* 'hizmet, vazife', *yumuşçı* 'hizmetçi, haberci', TS VI 4722 *yumuş* 'iş, hizmet, görev, ödev', *yumuş oğlanı* 'hizmetkâr, hizmet eden oğlan' geçmektedir.

EDPT 938'de kelimenin orijinal anlamının 'an errand' olduğu belirtilmiş ve çağdaş Türkçelerdeki şekilleri verilmiştir.

33/35a2 yelinigli tamuġ (Ar. sa^{c}īr, Far. āteş-i furūzān) 'kor ateşli cehennem'.

yelin- fiili üzerine gelen *-(i)gli* sıfat-fiil eki ile oluşturulan kelimenin fiil kısmının *yalın-* ile aynı olduğu açıktır. Tercüme'de *yalın-* ~ *yelin-*'te olduğu gibi *yapuş-* ~ *yepüş-* ikilisinde de y'li kelimelerde ünlü incelmesi söz konusudur.

yalın hem fiil hem de isim köküdür. Clauson 'flame' anlamını verdiği *yalın* isminin kökünü *yal-* olarak vermiştir. Fakat Altay ve Teleüt Türkçelerinden tanıklar verdiği *yalın-* 'to flash' için ise kök kelimeyi *yal- şeklinde göstermiştir (EDPT 929 ve 931 -Preliminary note-). Halbuki KB III 517 *yal-* 'parlamak', *yalın* 'alev', *yalın-* 'yanmak' bir arada geçmektedir. (Tezcan, KB'teki *yalın-* fiilinin 'parlamak' şeklinde düzeltilmesini önermektedir. (Tezcan 1981, 291)

EDPT 932 *yalına-* yanında *yalın-*> *yelin-* fiilinin de kullanıldığını göstermesi bakımından tek tanık olan KB dışında kelimenin Tercüme'de geçmiş olması tarihî sözlük çalışmamız için önemli bir veridir.

33/50b2 tengeşik (Ar. nidd, Far. mānend) 'eş, ortak'. bkz. **31/26a1 ataşık**

33/53b2 baba-ḫāne: MTGR 86 *bālāḫāne*.

34/6a2 anıngdın, 38/31a2 anıngda

Hem yana nişān olarḳa şeb, çıḳarur-mız anıngdın kündüzni. 34/6a2

Bir ança anıngdın kim tartışur sizler anıng içinde. 36/64a1

Ol turur Tangrı kim yoḳ Tangrı anıngda öngin. 38/31a2

Yukarıdaki cümlelerde *ol* zamirinin çıkma hali fonksiyonunu ifade eden *+da* ve *+dın* ekleri, ilgi hali ekinden sonra ulanmıştır. *+da / +de* ve *+dın / +din* çıkma hali eklerinin zamirler üzerine ilgi halinden sonra ulanmasına en güzel örnek KB'tir (M. Mansuroğlu, "Das Karakhanidsche", *Philologiae Turcicae Fundamenta. I*, Wiesbaden 1959, s. 103): KB I 4864 *meninggde bar* 'bende var', KB I 5244 *seninggde turur* 'sendedir', KB I 2888 *anıngda bol-* 'onda ol-', KB 3150 *meningdin kötür-* 'benden götür', KB 388A *munungtan basa* 'bundan sonra'.

Konu ile ilgili olmasa da eserin yapı özellikleri bakımından özellikle KB ile uygunluğunu gösteren bir başka ek teklik 3. şahıs emir eki için *-SUn* yanında *-su* ekinin de bulunmasıdır: *mīrāş alsu* 31/5b1.

34/65b3 üḍründi: MTGR 207 *öḍründi* (ve *öḍür-, öḍürmiş*).

34/73b2 tekebbür[luḳ]: MTGR 161 *kibr*.

35/30b1 terslen- (Ar. kurh, Far. nā-pesend dāşten) 'hoşuna gitmemek'.

Bugün Türkçe Sözlük'te (TüSl. II, 2201) geçen *terslen-* (<*ters* + *le* - *n*-) fiili, Tercüme dışında tarihî Türk yazı dillerinde geçmemekte sadece isim kökü olan *ters* yer almaktadır (EDPT 553).

36/43b1 şamuşa (Ar. ḥilyet, Far. pīrāye) 'bezek, süs'.

Kelime, Tercüme'deki anlamıyla yalnızca ME'de tespit edilmiş ve burada Ḫarezmīce olduğu belirtilmiştir: *şāmūşa* 'süs' (Yüce 1988, 180). Aynı yazılıştaki kelime DLT'te farklı anlamda geçmektedir: DLT I 446 *şamuşa* 'yenilen bir çeşit ot, poy otu'.

36/51a2 üzeng̑ü (Ar. miᶜrāc, Far. nerdübān) 'merdiven'.

EDPT 289 *üzeñü* (or *üzengü*) 'stirrup' olarak verilen kelimenin başta KB 6110 olmak üzere Kıpçak ve Çağatay sahalarına ait sözlüklerde geçen tanıklarına yer verilmiş, kelimenin Çuvaşçada *yàrana* ve R I'de *ezene / izeñe / izeñi / üzeñe / üzeñi / üzöñö* biçimleri sıralanmıştır. Kelime KW 271 *üzeñgi*, Houts. 56 *üzegü*, Tuh. 16b12 *üzengi*, Kav. 71b9 *üzengi*, TS VI 4131 *üzegü* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca Harezm metinlerinden NF 50-14 ve KE 248v5'te de kelime aynı anlamda (yani 'rikab, üzengi') geçmektedir. HŞ 3080'de ise aynı anlam *üzengülük* biçimindedir: *aḍaḳıngnı üzengülükke bir bir / basıp mün yoḳsa yıḳlur sen baş aġrır*.

Buraya kadar verilen tanıklar kelimenin Tercüme ve Tef.'de geçen anlamından farklı olarak sıralanmıştır. *üzeng̑ü* her iki eserde 'merdiven' anlamında geçmektedir. Böylece kelimenin anlamı bakımından bu iki eser benzerlik göstermektedir.

üzeng̑ü kelimesinin etimolojisine dair bugüne kadar pek çok şey yazılıp çizilmiştir. Bunlardan en son ve önceki çalışmaları değerlendirmiş olanı Ş. Tekin'e aittir ("Üzengi Kelimesi Nereden Geliyor?", *Tarih ve Toplum* 81 (1990), s. 9-13. "Some Thoughts on the Etymology of the Turkish Üzengi 'stirrup'", *Journal of the Turkish Studies* (*Türklük Bilgisi Araştırmaları*) 9, (Harvard Üniversitesi 1985), s. 237-241). Tekin bu konudaki son yazısında, Ş. Sami'nin kelimeyi "aslı uzanıp kısalmak demek olan *üzenmek*" (Ş. Sami, *Kânûs-i Türkî*, Dersaadet 1317, s. 204b.), W. Bang'ın "*üze*'ye bakarak bunun *üs(t)* 'yukarı, üst kısım' ('üzerine basarak hayvana binmek'den kinaye')" (W. Bang, *Vom Köktürkischen zum Osmanischen*, SBAW 1919, s.47-48.) ve Z. Gombocz, G.J. Ramstedt, N. Poppe, Räsänen'in "kelimeyi Moğolca *dörüge* ile birleştirmek" istedikleri görüşlerine değinmiştir (G. Doerfer, *Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen*, Wiesbaden 1965, s. 148-149). Bu son görüşün kabul edilemeyeceğini A. Rona-Taş yazısında ispatlamıştır (A. Rona-Taş, "The Periodization and Sources of Chuvash Linguistic History", *Chuvash Studies, Bibl. Orientalis Hungarica* XXVIII, Budapest 1982, s. 120.).

Ş. Tekin, Maytrisimit'te geçen *izengülükinte* 'ayak tabanında[177]' (*iz* + *e* - *n*- *gü* + *lük*) yapısına dayanarak, kelimenin XI. yy'daki 'üzengi' alet adını daha önceki dönemlerde 'ayak tabanı' ile olan ilgisinden dolayı aldığını belirtmektedir. Bunun için de Çuvaşça *yeran* 'üzengi' kelimesindeki *yer*'in Ortak Türkçe *iz* 'iz, ayak izi' olmasını tanık göstermektedir. Fakat zamanla ilk ünlünün değişmesi ile (*i*>*ü*) Bang ve Ş. Sami'de olduğu gibi *üzeng̑ü* kelimesi *üze* ~ *üs(t)* ile ilgili görülmüştür.

üzeng̑ü'nün bugünkü Türk dillerindeki kullanımı için bakınız: E.V. Sevortyan, *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov*, Moskva 1974, s. 623-625.

[177] G. Shimin, "Qadimqi Uygurca İptidayi Drama Piyesasi 'Maitrisimit' (Hami Nushasi)ning 2-Pardasi Haqqidiki Tatqiqat", *Journal of Turkish Studies* IV (1980), s. 111.

W. Radloff, *Versuch Eines Wörterbuches der Türk-Dialecte*, S. Peterburg' 1893, s. 1890-1891.

37/43b1 tewe͡ngizlerni, ḳoyun͡gızlarnı

Anlar kim tandılar, yıġdılar sizni mescid-í ḥarāmdın, ḳoyun͡gızlarnı tewe͡ngizlerni, yıġmış erdiler tegmekdin orunların͡ga. 37/43b1=48:25 (Tercümesi: Onlar, inkâr eden ve sizin Mescid-i Haram'ı ziyaretinizi ve bekletilen **kurbanların** yerlerine ulaşmasını menedenlerdir. KKAM 2000, 513.)

Tan͡grı bilür yanışın͡gızlarnı turġu yerin͡gizlerni. 37/16a2=47:19 (Tercümesi: Allah, **gezip dolaştığınız yeri** de **duracağınız yeri** de bilir. KKAM 2000, 507.)

Ḳıġırman͡g, çaḳırman͡g an͡ga sözledükde örleyü sözler teg bir ançan͡gız bir ançaḳa kim yoḳalur işin͡gizler, sizler bilmes sizler. 37/54b2=49:2 (Tercümesi: Birbirinize bağırdığınız gibi Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz farkına varmadan **amelleriniz** boşa çıkıverir. KKAM 2000, 514.)

Bolġay siler ḳılışın͡gızlar üze öknügliler. 37/57b1=49:6 (Tercü-mesi: ... **yaptığınıza** pişman olursunuz. KKAM 2000, 515.)

tewe͡ngizlerni, ḳoyun͡gızlarnı, yanışın͡gızlarnı, yerin͡gizlerni kelimelerinde *+nI* belirtme ekinden önce *+(I/U)n͡gIzlAr* çokluk 2. şahıs iyelik eki geldiği ayetlerin tercümesinden de anlaşılmaktadır. Yine *işin͡gizler* < *iş+in͡gizler* ve *ḳılışın͡gızlar* < *ḳıl-ış+ın͡gızlar* kelimelerindeki *+In͡gIzlAr* da aynı ektir. Tarihî Türkçelerde - Tercüme'nin genelinde olduğu gibi- *+(I)n͡gIz, +(U)n͡gUz* şeklinde geçen (*Philologiae Turcicae Fundamenta. I*, Wiesbaden 1959) bu ek yukarıdaki altı örnekte ayrıca *+lAr* çokluk ekini almıştır. TİEM 73 numarada kayıtlı olan Kur'an Tercümesi dışında başka metinde karşılaşmadığımız bu yapı eserin orijinalliğini göstermesi bakımından önemlidir (TİEM'deki tercümede çokluk 2. şahıs iyelik ekinin *+(ı/u)n͡gız* yanında *+(ı/u)n͡gızlar, +un͡guzlar* şekilleri için bkz: J. Eckmann, "Eine Ostmitteltürkische interlineare Koranübersetzug", *Ural-Altaische Jahrbücher*, XXXI, 1959, s. 77.).

Çokluk 2. şahıs iyelik ekinin *+(I/U)n͡gIzlAr* yapısına bürünmesi Türk dilindeki iki yapısal özellikle ilişkilendirilebilir:

1. *biz* ve *siz* zamirlerinin *bizler* ve *sizler* şeklinde çokluk eki ile birlikte geçmesi. Özellikle *sizler* şekli, Eski Türkçeden başlayarak tarihî metinlerde *siz* zamiri ile birlikte sıkça kullanılmıştır. *bizler* ve *sizler* zamirleri durum ekleriyle de aynı şekilde çekime girebilmektedir: *biz* 26/37b3 ~ *bizler* 34/20a3; *sizin͡g* 25/1a2 ~ *sizlerin͡g* 28/38b3, *sizni* 25/16a1 ~ *sizlerni* 27/22b2, *sizke* 15/1b2 ~ *sizlerke* 26/68b1, *sizde* 25/8a3 ~ *sizlerde* 30/65b1, *sizdin* 25/11a1 ~ *sizlerdin* 25/10a2.

Ayrıca *siz* ve sizler *yanında* KB'te gördüğümüz (KB III 400, *silerke*) *siler* şekli de Tercüme'de geçmektedir: *silerning* 37/57b3, *silerni* 28/6a3, 30/76b3, 36/74a2, *silerke* 37/56b3, 37/58b2.

Tercüme'de fiil çekimlerinde şahıs zamirlerinin şahıs eki işlevini üstlendiği durumlarda *siz ~ sizler* kullanılmaktadır: *kılsa siz* 26/87b3 ~ *kılsa sizler* 29/12a3, *bolsa siz* 26/70b2 ~ *bolsa sizler* 26/18b2.

2. Şahıs eklerinin iyelik kaynaklı olduğu fiil çekimlerinde 2. çokluk şahıs için -InGIz yanında -InGIzlAr ekinin kullanılması: *kılur erdingiz* 36/104b1 ~ *kılur erdingizler* 28/41b3, *kodtıngızlar* 38/20a1, *sekirtmedingizler* 38/20b2, *çıktıngızlar erse* 38/34a3.

Bu durum çokluk 2. şahıs emir çekiminde de görülmektedir: *korkung* ~ *korkunglar*, *korkmanglar* 27/17a1, *kılıng* 33/34a2 ~ *kılınglar* 33/35b2, *bilişingler* 37/64a1, *arımnglar* 27/21b1, *çıkınglar* 26/38a2.

37/49b2 buta (Ar. sāḳ, Far. sāḳ) '(bitki için) gövde'.

Ekin teg çıkardı yaprakını, küçlüg kıldı anı, yoğun boldı köni turdı öz butası üze, hoş kelir tarıġçılarka. 48:29 (Tercümesi: Onlar filizini yarıp çıkarmış gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, **gövdesi** üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. KKAM 2000, 514)

Eckmann, bu kelimeye 'stalk' anlamını vermiştir.

R.R. Arat'ın, Zur Heilkunde der Uiguren I ve II (Sitzb. Preuss. Akad. Wiss. 1930, s. 146; 1932, s. 14) çalışmasında 'grape' anlamı verip Çince *p'u t'ao* ile ilişkilendirdiği *buda* kelimesini, H.W. Bailey "Medicinal Plant Names in Uigur Turkish" (*Fuat Köprülü Armağanı*, İstanbul 1953, s. 53) adlı makalesinde 'liquorice' anlamı ile karşılamış ve kelimenin Sanskritçe, Tibetçe karşılıklarını vermiştir.

Doerfer, TMEN II 329-330'de *buta* için 'dickicht, gestrüpp' anlamını vermiş ve 'zweig' anlamındaki kelimenin (TTü. budak) hem tarihî hem de çağdaş Türkçelerdeki *butık, butıġ, butak, budak, butak, buta* şekillerini sıralamıştır.

Dictionnaire Turk-Oriental (s. 160) ve Senglah 130r26'da *buta* için verilen dört anlamdan biri 'küçük fidan; ağaç dah'dır. Günümüz Türk dillerinde ise *buta* Kırgızca (KrgRSl. 162:*buta I*) ve Özbekçede (UzRSl. 92) 'çalı, çalılık', Yakutçada (Pekarskiy 1945, 101) ise *bıta* 'bazı otların usareli, şişkin, etli ve kalın kökleri' anlamında kullanılmıştır.

Doerfer, çalışmasında Türk dillerindeki *buta* şeklini Moğolca *buta* 'dickicht, grasbusch, gestrüpp'ten getirmiş ve *buta* yanında *butık* ile *butak* için de şöyle bir gelişim göstermiştir: **butà* > *atü. *but.*

Gerek tarihî gerekse çağdaş Türkçelerde 'dal; çalı; çalılık; fidan; ot kökü' anlamına gelen kelimenin Tercüme'deki 'bitki gövdesi' (veya 'kökü' de olabilir) anlamının Yakutçadaki *bıta* karşılığı ile anlamca yakınlığı dikkat çekicidir.

37/55a1 amurt- (Ar. ġażāża[t], Far. furūd āverden) '(ses) alçaltmak, kısmak'.

Türk dilinin yazılı metinlerinde nadir geçen kelimelerden birisi de budur: DLT IV 23 *amurt-* 'yatıştırmak, dindirmek, yeğnitmek' (DLT III 428: *ol beg öpkesin amurttı.*) ve aynı anlamda TİE 757:7 ile SDD 99 *amırtmak* 'galeyanı teskin etmek'.

EDPT 163 kelimenin kökü **amur-* 'to quieten, calm' olarak verilmiş ve *amırtġur-, amru, amrul-* bu fiil ile ilgili gösterilmiş, *amra-* 'to be contented, at peace' için ise **amur* isim köküne gönderme yapılmıştır.

amurt- her ne kadar sayılı metinde geçmişse de aynı kökten türemiş pek çok biçimi vardır. Tercüme'de *amurt-* sadece bir örnekte bulunmaktadır. Bunun yanında söz konusu kelime ile ilgili *amrul-* 'sakinleşmek yatışmak, huzura kavuşmak', *amruşmaḳ* 'huzur, güven', *amulluḳ ḳıl-* 'makul ve temkinli olmak' türevleri de metinde yer almaktadır.

Aşağıda *amurt-* ile aynı kökten olan kelimelerin anlamları ve tek örnekte metinlerde geçiş şekilleri verilmiştir: *amrul-* (KB III 19 'sükûna kavuşmak') / *amrıl-* (U IV 34:60 *amrılmış kȫŋgüllüg*), *amıl* (Ölmez 1991, 83 'rahat, sakin, dingin': AY 166:7 *örüg amıl itigsiz erksinmekke tükellig*) / *amul* DLT I 74 'kıpırdamayan, kımıldamayan her nesne. Buradan alınarak "yumuşak huylu adam"a denir.'), *amulluḳ* (KB III 19 'sükûnet'), *amraḳ* (DLT IV 23 'rahat, sakin'), *amru* (Ölmez, 1993, 83 'sürekli, devamlı, daimî').

37/56b1 apaŋ͡ (Ar. in, Far. eger) 'eğer'.

'eğer' anlamındaki bu kelime, Türk dilinin sadece Uygur ve Karahanlı dönemine ait sayılı eserde *apaŋ͡* yanında *apam* şeklinde de geçmektedir: TT I 198 *sınmasar aş birdeçi idiş abam bir aḍaḳın sısar içinteki tatıġ tökülgüke* ve TT III 64'te *apam* okunan kelime AY'ta da *apam* şeklindedir (C. Kaya 1994, 614:1-2).

DLT'te yer alan bu kelimeyi Atalay ve Brockelmann *abaŋ͡*, Arat ise 14 yerde geçen bu kelimeyi KB çalışmasında *apaŋ͡* okumuştur.

Clauson, Müller'in 'Aramaeo-Sogdian ideogram' açıklamasına dayanarak kelimeyi Farsça alıntı olarak (P) gösterdiğini söylemektedir (EDPT 11).

37/70a3 basruḳ: MTGR 292 *toruq*.

37/72b2 sézig: MTGR 254 *sezik* (ve *seziklig, seziksizin*).

37/83b2 toḳsuġlı (Ar. vāḳi^{c}, Far. būdenī) 'vuku bulan, olacak olan'.

-ġlı sıfat-fiil eki ile karşımıza çıkan bu kelime gerek tarihî gerekse günümüz Türk dillerinde tespit edilememiştir.

37/76b2 aḍnal-: MTGR 33 *aḍna-*.

37/88b3 çıḳrıḳ (Ar. ṣarrat, Far. bāng) 'feryat, çığlık'.

Taramalarımız sonucu başka metinde tespit edemediğimiz kelimelerdendir. Yansıma kelimelerden olduğu anlaşılan *çıkrık* ile ilgili olan DLT'teki şu açıklama önemlidir: DLT III 280 *tiş çıḳradı* 'diş gıcırdadı', *ḳapuġ çıḳradı* 'kapı gıcırdadı'. *Bir adam düşmanlıkla ve buna benzer şeyle bağırırsa yine böyle denir.*

Utru keldi uraġut çıḳrıḳ birle, urdı yüzini. 51:29 (Tercümesi: Karısı **çığlık** atarak geldi. Elini yüzüne çarparak ... KKAM 2000, 520) cümlesinde geçen kelimenin Kaşgarlı'nın açıklamasına göre *çıḳra-ḳ* > *çıḳrıḳ* olduğu düşünülebilir. Ya da *çıḳra-* yanında *çık+ır-* fiilinin de bulunabileceği ve buradan *çık(ı)r-ık* > *çıkrık* şeklini almış olacağı akla gelmektedir. Menges de bu hususta şu öneriyi getirmektedir (Menges 1978, 39): *<çaqır - ıq*.

37/89a1 ḳısır tügün: MTGR 228 *qısır tükün*.

38/6b1 ḳılıng̃-a

DLT II 193 *Kelse sanga ḳaḍġura*
Uḍun anı oḍġura (Atalay: *udhgura*)
Barsun naru ḳaḍġura
Sattı mening̃ ayımı

(Sana yolda rastlayarak gelirse onu uykusundan uyandır; nereye isterse kaygılanarak gitsin, benim ayımı -ay yüzlümü- sattı.)

oḍġura'nın sonundaki *-a* fiillerin emir şekillerine eklenen ve emri pekiştiren bir ünlem edatıdır (T. Tekin 1989, 180). Bugün Türkiye Türkçesinde bu edat sadece şart kipinin çekiminde kullanımdadır: *alsan-a, alsanız-a*.

Tercüme'de DLT'te olduğu gibi aynı işlevde kulanılan *-a / -e* için şu örnekler vardır: *ḳılın̂g-a* 38/6b1=58:10, *körsün-e* 38/30b1, *ḳılmasun-a* 38/63a3, *ḳılsun-a* 38/83a3, *çıḳarmasun-a* 31/89a1.

38/36b1 barış (Ar. usvet, Far. ber pey reften) 'iyi örnek, timsal'.

Etimolojik sözlüklerde *bar-* kökünden *-(ı)ş* ekiyle gösterilen bu türev, tarihî Türk yazı dillerinde genelde *barış keliş* ikilemesiyle kullanılmıştır (Eren 1999, 40; EDPT 369): Hüen-ts. 293 *keliş barış sav*; DLT I 370 *keliş barış*; KB I 4421 *olarḳa ḳatılġıl keliş hem barış*; Seng. 121v5 *barış* 'ḫırām u reftār beved', *barış keliş* 'reft ü āmed' *Fenā yolıda bu yan̂lıġ imiş barış u keliş*. Eren, Eski Türkçe *baz* 'peace, peaceable' biçimiyle *barış* arasında bağlatının kurulamayacağı gibi kelimenin Sogdçada 'barış' anlamında kullanılan *βr'z* ile de ilgisinin olamayacağı üzerinde durmuştur.

Bugün Türkiye Türkçesinde 'savaşın bir anlaşma ile bitirilmesinden sonraki durum, sulh; barışma, uzlaşma, anlaşma' anlamındaki *barış*, tarihî yazı dillerinde kök kelimenin anlamıyla yani *bar-* (var-)'la ilgili olarak kullanılmıştır. Başka metinlerde tespit edilemeyen Tercüme'deki 'iyi örnek, timsal' anlamı ise kelimenin dil tarihimizdeki anlamını ortaya koyması bakımından önemli bir tanıktır.

38/90b1 uḳġan: MTGR 205 *oyġaḳ*.

38/92b1 tamduḳ (Ar. vaḳūd, Far. furūzīne) 'yakıt'.

tamduḳ için tek tanık EDPT 504'te belirtilen DLT'tür. Kaşgarlı, sözlüğünde bu kelimenin iki şeklini de vermiştir: DLT IV 567 *tamduḳ* 'kuvvetli, alevli ateş; tuturuk' -ve aynı anlamlar ile- *tamdu*. Ayrıca TT VIII A29 *tamtuḳsuz od yalını teg* ifadesinde aynı kelimeyi görebiliyoruz.

Söz konusu kelimeyle ilgili olarak *tamıt-* (U III 8:27 *ḳaltı ḳuruġ otung tıltaġınta ot tamıtur idiz küyer örtenür*), *tamtul-* (Ölmez 1991, 112 'yanmak, yakılmak, tutuşturulmak'), *tamdur-* (DLT IV 567 'yaktırmak'; KB III 420 'tutuşturmak'; Ölmez 1991, 112 'tutuşturmak, yakmak') ~ *tamtur-* (DLT IV 569 'yaktırmak'; Ölmez 1991, 112 'yakmak, tutuşturmak') da metinlerde yer almaktadır.

EDPT'de *tamdu / tamduḳ* kelimesini Doğu Türkçesi (D) olarak veren Clauson, *tamıḍ-* için (F) ibaresini kullanmış ve kelimeyi Çince *yen* < *diam* ile ilişkilendirmiştir. Ayrıca bu fiilin Kuzeybatı ve Kuzeydoğu Türkçelerinde *tamız-* şeklinde yaşadığı da aynı yerde açıklanmıştır.

Kırgızcada Clauson'un belirttiği gibi *tamız- III* 'tutuşturmak, yakmak' (KrgRSl. 700) yanında aynı kökten gelen *tamızgı II* 'ateş tutuşturmaya yarayan nesne', *tamızgılık* ve *tamıl-* da geçmektedir. Ayrıca Kırgızcada *tamduḳ* ve yukarıda verdiğimiz türevlerin kökünü açıklayacak nitelikte olan *tam- IV* 'tutuşmak, yanmak' (KrgRSl. 698) fiili de yer almaktadır. Bu durumda Clauson'un *tamıḍ-*'yı Çince bir kelime ile ilişkilendirmesi görüşü de çürütülmektedir.

Kırgızcada 'tutuşmak, yanmak' için *tam-* fiilini bulmamız, bizim bugüne kadar yapılmış çalışmalarda *tamu* 'cehennem' için söylenilen "Sogdçadan alıntı kelime" açıklamasını soru işareti ile karşılamamıza neden olmuştur. Köktürk ve Uygur metinlerinde *tamu*, daha sonra *tamuġ* şeklinde sıkça geçen bu kelime bugünkü Türkçelerin çoğunda da küçük söyleyiş farkları ile yaşamaktadır (TMEN II 568:936). Ayrıca TMEN'de bu kelimenin Türkçeden Moğolcaya geçiş şekilleri de belirtilmiştir. En eski metinlerde *tamu* sonra *tamuġ* olarak geçen bu kelime eğer söylenildiği gibi alıntı bir kelime (< Sogd. *tmw*) ise bu ikilik nasıl açıklanabilir? Ayrıca alıntı bir kelimenin gerek tarihî gerekse çağdaş Türk dillerinde bu kadar yaygın kullanımda olması biraz düşündürücüdür. Bize göre Eski Türkçedeki *tamu* kelimesinin dile girişinde ilk etken Sogdçadaki *tmw* olabilir. Fakat aynı kelimenin Karahanlı dönemiyle beraber *tamuġ* şeklini alması, Kırgızcada geçen *tam-* fiili ile ilgili olabilir. *tam-* Türk dilinde çok kullanılan isimden fiil yapma eki *-(u)ġ* ile 'tutuşan, yanan şey, ateş' ve oradan 'cehennem' anlamını kazanmış olmalıdır. Tercüme'de Arapça "cehennem"in Türkçe karşılığı *tamuġ otı* 31/58a2'dır. Bu da "tamuġ" ve "ot" arasındaki ilgiyi bir bakıma ortaya koymaktadır.

38/95b3 turılan- (Ar. ġılẓa^{t}, Far. dürüşt̄ kerden) 'sert, acımasız davranmak'.

Kelime fiil şekliyle kaynaklarda tespit edilememiştir. *<turı +la -n-* şeklinde açıkladığımız kelimenin isim kökü yani *turı*, DLT III 220'de *huyu sert olan adama "turı kişi" denir* açıklamasının yanında KB III 469'da 'tatsız, tadı kekre olan' ve 'haşin' anlamı ile de geçmektedir. Atalay, DLT'te kelimeyi *türi* okumuş, bu okuyuş Clauson ve J. Kelly ile R. Dankoff tarafından *turı* şeklinde düzeltilmiştir (CTD III 201).

TÜRKÇE DİZİN

A

ĀBĀDĀN (Far.): bayındır, mamur.

ābādān ḳıl-: imar etmek.

(Ar. ᶜamr, Far. ābādān kerden) *Kerekmez ortaḳ ḳatġanlarḳa kim ābādān ḳılsalar Tangrınıng mezgitlerini.* 29/12b1=9:17

ā.-ur 29/13a2=9:18

ābādān ḳılmaḳ: onarma, imar etme.

(Ar. ᶜimāreᵗ, Far. ābādān kerden) *Ḳıldıngız mu ḥācılarḳa suw içürmekni, Mezgit-i ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳnı.* 29/14a2=9:19

ABRUĠ ?: tereddüt eden, kesin karar veremeyen.

(Ar. muẕebẕeb/în, Far. sergerdān kerde/gān) *Abruġlar anıng arasında bular birle yoḳ olar birle ma yoḳ.* 26/97b2=4:143

ᶜĀCİZ (Ar.): aciz, güçsüz.

ᶜāciz bol-: aciz olmak, gücü yetmemek.

(Ar. ᶜacz, Far. ᶜāciz şoden) *ᶜĀciz boldum kim bolsa men bu ḳarġa mengizlig.* 27/40a2=5:31

ᶜāciz ḳıl-: aciz kılmak, aciz bırakmak.

(Ar. iᶜcāz, Far. ᶜāciz kerden) *Tangrı ᶜāciz ḳılsa anı nersedin kökler içinde hem yerler içinde.* 33/85a1=35:44

ᶜāciz ḳılıġlı: aciz bırakan.

(Ar. muᶜciz, Far. ᶜāciz konende) *Ermez ᶜāciz ḳılıġlı yer içinde.* 37/2a1=46:32

AÇ- (I): 1. ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.

(Ar. keşf, Far. güşāden) *Eger açsa sen bizdin ḳın bitgey-miz sanga.* 28/16a2=7:134

a.-sa / a.-a bérse 30/55b3=16:54

a.-a bér- 36/77a3=44:12

a.-tımız erse 28/16b1=7:135

2. açmak, iki şeyin arasını açmak, ayırmak.

(Ar. feṯḥ, Far. ḥükm kerden) *Térer bizing aramızda bizing İdimiz yana açar bizing aramızda könilikin.* 33/45b3=34:26

(Ar. keşf, Far. güşāden) *Érür sen ġaflet içinde mundın, açġay-mız séndin örtügüngni.* 37/74b2=50:22

(Ar. şerḥ, Far. güşāde kerden) *Ol kimerseni kim aça bérdi Tangrı köngülni islāmke, ol nūr üze idisindin.* 34/92a3=39:22

3. bağışlamak, ihsan etmek.

(Ar. feṯḥ, Far. güşāden) *Né kim açsa Tangrı boḍunḳa raḥmetdin hiç yıġḳan yoḳ anı.* 33/64a3=35:2

a.-tımız 37/26b2=48:1

4. meydana çıkarmak, ortaya koymak.

(Ar. tecliye^{t}, Far. güşāde kerden) *Anıng bilmeki İḍim üskinde ol, açmaz anı vaḳtinge tegi.* 28/56b1=7:187

5. hüküm vermek, açıklamada bulunmak.

(Ar. iftā^{ɔ}, Far. fetvā dāden) *Tangrı aça bérür sizke olar içinde, ol kim oḳıyur sizing üze bitig içinde.* 26/85b1= 4:127

a.-a bérür 27/15a1= 4:176

6. açmak, ferahlık vermek.

(Ar. şerḥ, Far. güşāde kerden) *Aydı: ey İḍim, aça bérgil mening köksümni ya^{c}ni köngülümni.* 31/42b1=20:25

⇒ aḍırmaḳ açmaḳ 28/23b1=7:145; köz yumup a.

aça tile-: 1. fetva, yorum, açıklama yapmasını istemek.

(Ar. istiftā^{ɔ}, Far. pursiden) *Aça tileyürler sénde uraġutlar içinde, Tangrı aça bérür sizke olar içinde.* 26/85a3= 4:127

a. -yürler 27/15a1=4:176

2. fetih istemek.

(Ar. istiftāḥ, Far. güşāyiş ḫ^{v}āsten) *Eger aça tilese sizler bütünlükin keldi sizke.* 28/73b2=8:19

açğan: en doğru hükmü veren, asıl hükm veren, esma-i hüsnadan: fettâh.

(Ar. el-fettāḥ, Far. dāver) *Ol açğan bilgen.* 33/46a1=34:26

açığlı: ortadan kaldıran, yok eden.

(Ar. kāşif/ūn, Far. güşāyende/gān) *Eger tilese mangar Tangrı ḳor yas, nek olar açığlılar mu anıng ḳorı yasını.* 31/73b3=39:38

a.-lar-miz 36/78a2=44:15

açmaḳ: fetih.

(Ar. feth, Far. güşāyiş) *Yanut bérdi olarḳa açmaḳ yaḳın.* 37/39b3=48:18

a. 37/47b1=48:27

AÇ- (II): acıkmak.

(Ar. cü^{c}, Far. gurusne şoden) *Bütünlükin sanga ol, açmaġay sen anıng içinde hem yalıng bolmaġay sen.* 31/89a2=20:118

AÇI-: acı vermek.

açığlı: can yakıcı.

(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Yel turur anıng içinde açığlı ḳındın.* 31/79b2=46:24

AÇIĠ (I): 1. acı veren, elem verici.

(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Olarḳa turur ḳın yime açıġ ^{c}aẕābdın.* 33/30b3=34:5

a. 37/39a2=48:17

2. felaket, musibet.

(Ar. muṣībe^{t}, Far. resende-i bed) *Eger tegse sanga bir açığ ayurlar: çın oḳ aldımız işinizni anda aşnu.* 29/37b1=9:50

AÇIĠ (II): acı, tatlı olmayan.

(Ar. ucāc, Far. telḫ) *Bu süçüg tatlıġ sinĝen suw ol, ... bu açıġ şūr turur.* 33/72b1=35:12

AÇ(I)L-: 1. açılmak.

(Ar. feṯḥ m., Far. güşāde şoden) *Ançaḳa tegi ḳaçan kelseler anĝar açlur anıng ḳapuġları.* 35/18b2=39:71

a.-ur (açlur) 35/20b1=39:73

(Ar. şerḥ, Far. güşāde kerden) *Kim kim açılsa tanmaḳlıḳ birle kökiüz anlarnıng üze ol öwke Tanĝrıdın.* 30/89a1=16:106

2. rahatlamak, korku ve dehşeti atmak.

(Ar. tefzīc can, Far. ne-perde şoden) *Ol kişike destūr bérdi anĝar ançaḳa tegi açılsa könĝüllerindin.* 33/44a1=34:23

açılmış: açılmış.

(Ar. müfettaḥ, Far. güşāde) *Turġu büstānlar açılmış olarḳa ḳapuġlar.* 34/66a2=38:50

AÇIT-(I): ortadan kaldırmak.

(Ar. keşf, Far. güşāden) *Ḳaçan açıttımız erse olardın ḳınnı ançada olar sıdılar.* 36/58a2=43:50

AÇIT-(II): acıtmak, acı vermek.

açıtġan: can yakıcı, elim.

(Ar. elīm, Far. bā-derd) *Ḳatıġlıḳ anlarḳa kim küç ḳıldılar açıtġan kün ḳınıdın.* 36/65a1=43:65

(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Ḳınayur olarnı açıtġan ḳının.* 27/13b2=4:173

a. (a. ḳın) 28/81b2=8:32, 29/26a1=9:34, 29/30a2=9:39, 29/44a3=9:61, 29/54a3=9:74, 29/64a1=9:90, 34/25a3=37:38, 36/92a1=45:8, 37/45a2=48:25, 38/28b2=59:15, 38/68a1=64:5

açıtıġlı: can yakıcı, acı veren.

(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Müjde bérgil iki yüzlüglerke anlarḳa ḳın açıtıġlı.* 26/94a3=4:138

a. (a. ḳın) 27/5a3=4:161, 27/44b2=5:36, 29/57a1=9:79, 36/15b3=42:21, 36/28a3=42:42, 36/77a3=44:11, 36/93b1=45:11

AÇLIḲ: açlık.

(Ar. maḫmaṣa[t], Far. gurusnegī) *Kim kim munĝuḳsa açlıḳ içinde emitmemekin oġramadaçı yazuḳḳa.* 27/17b1= 5:3

(Ar. cü[c], Far. gurusnegī) *Tandı Tanĝrınıng irinçleriĝe, taturdı anĝar Tanĝrı açlıḳ örtüki, ḳorḳunç.* 30/92b1 =16:112

AÇUḲ: açık.

⇒ yüzi açuḳ ḳunçuy 38/92a2=66:5

açuḳ yaruḳ: aydınlatan, ışık veren.

(Ar. münīr, Far. rūşen) ... *açuḳ yaruḳ.* 33/74a1=35:25

açuḳ āşkārā ḳıl-: açığa vurmak, aşikâr etmek.

(Ar. iᶜlān, Far. āşkārā kerden) *Tangrı bilür anı kim yaşrurlar yime anı kim açuḳ āşkārā ḳılurlar.* 30/38a3=16:23

AÇUḲLUĠ: 1. helal.

(Ar. ḥelāl, Far. şāyeste) *Yéngler andın kim rūzī bérdi sizlerke Tangrı açuḳluġ arıġ, şükr ötengler Tangrı irinçinge.* 30/93a3=16:114

2. açık, belirgin olan, bilinen.

(Ar. şehādeᵗ, Far. āşkārā) *Ġayb bilgen hem açuḳluġnı bilgen, sen ḥükm ḳılur sen.* 35/4a3=39:46

AÇUḲLUḲ: 1. zafer, galibiyet, fetih.

(Ar. feṯḥ, Far. güşāyiş) *Anlar kim köz tutup tururlar sizing birle eger bolsa sizke açuḳluḳ Tangrıdın.* 26/96a2=4:141

a. 38/47a3=61:13

a.-nı 27/57a3=5:52

2. görülen, açık, aşikâr.

(Ar. şehādeᵗ, Far. āşkārā) *Tangrı yoḳ anıngda öngdin meger ol bilgen örtüglügni yime açuḳluḳnı.* 38/31a3= 59:22

(Ar. şehādeᵗ, Far. āşkār) *Açuḳluḳnı uḳturur sizlerke anı kim ḳılur sizler.* 38/54a2=62:8

a.-nı 38/75a3=64:18

3. açıklık, yarık.

(Ar. ferc / furūc, Far. şikāf) *Baḳmazlar mu kökke üstünlerinde neçük binā ḳıldımız anı taḳı bezedimiz anı yoḳ angar hīç açuḳluḳ.* 37/70a1=50:6

AḌAḲ: ayak.

(Ar. ricl / ercül, Far. pāy/hā) *Ḳopsa siz namāzḳa yung yüzlering izni ... aḍaḳlarıngızını aşuḳunguzḳa tegi.* 27/21a3=5:6

a.-ıng 34/63a2=38:42

a.-larıngızını 28/10a2=7:124, 31/56b1=20:71

a.-ları 27/42b2=5:33, 34/16a2=36:65, 38/38a2=60:12

(Ar. ḳadem / aḳdām, Far. pāy/hā) *Üstüvār ḳılġıl aḍaḳlarımızını.* 25/14b3=3:147

a.-larımız 35/89b2=41:29

a.-larıngızını 37/8b1=47:7

(Ar. ḳadem / aḳdām, Far. ḳadem/hā) *Üstüvār ḳılmaḳ üçün anıng birle aḍaḳlarıngızını.* 28/70a1=8:11

(Ar. ḳadem, Far. piş-mānī) *Tayar bir aḍaḳ anıng bekümişinde kidin, tatar sizler ésizlikni anın kim yandıngız Tangrı yolındın.* 30/82b2=16:94

⇒ ong ḳol sol aḍaḳnı 28/10a2=7:124; üç aḍaḳın turġan tāzī 34/59b3=38:31

aḍaḳ astı: alt, aşağı taraf.

(Ar. taḥte, Far. zīr-i ḳadem) *Ündedi anı ol kim anıng aḍaḳı astında.* 31/10a1=19:24

aḍaḳın: ayakta.

(Ar. ḳāᵓimᵉⁿ, Far. īstāde) *Ḳoḍsalar séni aḍaḳın, aygıl: ol Tangrı üskinde eḍgü*

turur oyundın hem satığçılıḳdın. 38/56b1=62:11
a. 38/20a1=59:5

aḍaḳın bol-: 1. kalkmak, ayağa kalkmak.

(Ar. ḳıyām, Far. istāden) *Aḍaḳın bolsa siz Tangrıḳa ikin ikin, yangluz yangluz.* 33/59b1=34:46

2. meydana gelmek, hazır olmak.

(Ar. ḳıyām, Far. ber ḫ^{v}āsten) *Ol kün aḍaḳın bolur ḳıyāmet, kiringler ey kāfir āli ḳatıġ ḳınḳa.* 35/51a1=40:46
a.-ur 35/54a2=40:51, 36/103b2=45:27

(Ar. ḳā$^{\circ}$im, Far. istāde) *Sézinmez men ḳıyāmetni aḍaḳın bolur tép.* 31/76b1=41:50

aḍaḳın ḳıl-: 1. namazı tam erkânı ile yerine getirmek.

(Ar. iḳāme^{t}, Far. be-pāy dāşten) *Anlar kim yapşurlar bitigke, aḍaḳın ḳılurlar namāzını.* 28/45b1=7:170
a.-urlar 28/65b1=8:3, 29/51a3=9:71, 33/75a2=35:29, 36/26a2=42:38
a.-ıng 33/2b1-2=33:33
a.-ınglar 26/71b2=4:103, 26/44b3=4:77
a.-sa 29/13b1=9:18
a.-sa sizler 27/26b1=5:12
a.-lar 29/8b2=9:11

(Ar. ḳıyām, Far. be-pāy kerden) *Aḍaḳın ḳılsa sen olarḳa namāzını, tursun bir ögür olardın sening birle.* 26/68b2=4:102

(Ar. ḳıyām, Far. be-pāy dāşten) *Tapınġıl manga hem aḍaḳın ḳılġıl namāzını mening yādım üçün.* 31/39b2=20:14

2. ayakta tutmak, geçerli kılmak.

(Ar. iḳāme^{t}, Far. be-pāy dāşten) *Vaṣiyet ḳıldım angar İbrāhīmḳa, Mūsāḳa, $^{\circ}$isāḳa: aḍaḳın ḳılıng tép dimi.* 36/8a3=42:13

3. doğru yapmak.

(Ar. iḳāme^{t}, Far. rāst kerden) *Tanuḳ ḳılıng iki $^{\circ}$adl iḍisi sizdin, aḍaḳın ḳılıng tanuḳlıḳını.* 38/78a3=65:2

aḍaḳın ḳılığlı: (namaz) kılan, eda eden.

(Ar. muḳīm/īn, Far. be-pāy dārende/gān) *Aḍaḳın ḳılığlılar namāzını, bérgenler zekātını.* 27/5b3=4:162

(Ar. ḳavvām/īn, Far. istādegī konende/gān) *Ey anlar kim bittiler, bolunglar aḍaḳın ḳılığlılar.* 26/91a3=4:135
a.-lar 27/23b3=5:8

aḍaḳın tur-: 1. ayakta durmak, kıyam etmek.

(Ar. ḳıyām, Far. istāden) *Ulaşu aḍaḳın turmaġıl anung gürı üze.* 29/60a3=9:84
a.-up 34/84b1=39:9

2. davranmak, hareket etmek.

(Ar. ḳıyām, Far. istādegī kerden) *Aḍaḳın turu bérse siz yetimlerke könilik birle.* 26/86a2=4:12

aḍaḳın turġan: 1. namaz kılan.

(Ar. ḳānit, Far. namāz konende) *Kim ol aḍaḳın turġan tün vaḳtlerinde secde ḳılıġlı.* 34/84a3=39:9

2. idareci ve hakim olan.

(Ar. ḳavvām/ūn, Far. istādegī konende/gān) *Erenler, aḍaḳın turġanlar uraġutlar üze.* 26/11a1=4:134

aḍaḳın turġan eren: Allah'a itaat eden erkek.

(Ar. ḳānit/īn, Far. merd/ān-ı fermān-berdār) *Kirtgünmiş erenler kirtgünmiş ḳunçuylar, aḍaḳın turġan erenler aḍaḳın turġan tişiler.* 33/3b3=33:35

aḍaḳın turġan tişi: Allah'a itaat eden kadın.

(Ar. ḳānite[t] / ḳānitāt, Far. zen/ān-ı fermān-berdār) 33/3b3=33:35

aḍaḳın turmaḳ: makam, mevki.

(Ar. maḳām, Far. be-cāy istāden) *İki ögürde ḳayusı eḍgürek; aḍaḳın turmaḳ taḳı körklügrek orunluġ.* 31/28b2=19:73

aḍaḳın turuġlı orun: kalacak yer, makam.

(Ar. maḳām, Far. be-pāy istādenī) *Neçe ḳodtılar būstānlardın yullardın, ekinler aḍaḳın turuġlı orunlar uluġ.* 36/81a1=44:26

aḍaḳın tut-: (namazda) ayakta durmak.

(Ar. iḳāme[t], Far. be-pāy dāşten) *Tevbe bérdi Tañgrı sizlerke aḍaḳın tutuñglar namāzını.* 38/9a3=58:13

aḍaḳ tik-: inat etmek, ayak diremek, direnmek.

(Ar. işrār, Far. pāy fuşurden) *Eşitür Tañgrınıñg nişānlarını, oḳınur anıñg üze yana aḍaḳ tiker boynaġu ançaḳlı eşitmez teg anı.* 36/91b2=45:8

ĀDEM (Ar.): insan.

(Ar. beşer, Far. ādem) *Aygıl: bütünlükin men ādem men sizing teg.* 35/74b2=41:6

ĀDEMĪ (Ar.): insan, kimse, beşer.

(Ar. beşer, Far. ādemī) *Kendü sizler ādemī siz, andın kim törütti, yarlıḳayur kimni tilese.* 27/ 32a1=5:18

ā. 34/72a2=38:71, 38/68a3=64:6

ā.-din 31/10b3=19:26

(Ar. ins, Far. ādemī) *Törüttimiz tamuġḳa üküşni perīlerdin ādemīlerdin.* 28/52a3=7:179

ā. 31/11a2=19:26

ā.-lerdin 35/87b1=41:25, 35/89b1=41:29

(Ar. insān, Far. merdum) *Yaratıldı ādemī küçsüz.* 26/7a3=4:28

ā. 31/75b2=41:49, 31/77b1=41:51, 36/33a2=42:48

ā.-ḳa 34/83a1=39:8, 35/6a3=39:49

(Ar. insān, Far. ādemī) *Ḳorḳıtlar andın, kötürdi anı ādemī.* 33/26b3=33:72

ā. 31/26a2=19:66, 31/26b1=19:67

ā.-ni 37/73a1=50:16

ā.-ḳa 36/32b2=42:48, 36/42a3=43:15, 38/28b3=59:16

ādemī / yañgluḳ: insan.

(Ar. beşer, Far. ādemī) *Aydı: bolmas men yükünse men bir ādemīḳa bir yaŋgluḳḳa.* 30/23a2=15:33

⇒ yaŋgluḳ / ādemī 30/21b1=15:28

ᶜĀDET (Ar.): davranış.

(Ar. deᶜb, Far. ᶜādet) *Men ḳorḳar men sizīŋ üze ögürler küni meŋgizlig, Nūḥ ḳavmi ᶜādeti meŋgizlig, ᶜĀd ḳavmi ᶜādeti meŋgizlig.* 35/41a3=40:31

AḌIN: 1. başka, -den başka, diğer.

(Ar. āḫer/īn, Far. dīger/ān) *Üküş eşitgenler yalġannı, üküş eşitgenler aḍın boḍunlarḳa.* 27/47b1=5:41

a. 30/32b3=15:96, 36/81a3=44:28, 37/75b2=50:26

a.-lar 38/50b3=62:3

(Ar. dūne, Far. cüz) *Anlar kim ündeyürler Taŋrıda aḍındın.* 28/60a4=7:94

a. 26/81b1=4:119, 26/83b1=4:123, 26/94b2=4:139, 26/98a3=4:144, 27/13b3=4:173, 29/11b3=9:16, 29/23b1=9:31, 31/19a2=19:48, 31/19a2=19:49, 31/31b1=19:81, 31/73b2=39:38, 31/82a3=46:28, 33/13a3=33:50, 33/43a1=34:22, 33/55b2=34:41, 33/80b1=35:40, 34/27a2=37:86, 34/77b3=39:3, 34/87b1=39:15, 35/2a3=39:43, 35/3b3=39:45, 36/5a2=42:9, 36/23a2=42:31, 36/31a2=42:46, 36/56b1=43:45, 36/93a1=45:10, 37/47a3=48:27

a.-ḳa 30/67b3=16:73, 34/21b3=37:23, 35/14a3=39:64

a.-dın 31/72b1=39:36, 35/62a2=40:66, 35/65b1=40:74

(Ar. ġayr, Far. cüz) *Uḍsa müʾminler yolında aḍın yolḳa.* 26/79a2=4:115

a. 25/18a1=3:154, 26/63a2=4:95, 28/19b1=7:140, 29/30a3=9:39, 32/26a1=28:38, 33/65b1=35:3, 37/26a2=47:38

a.-nı 30/94a1=16:115

a.-ḳı 26/49b3=4:82, 30/55a3=16:52

(Ar. uḫrā, Far. dīger) *Ewrer-miz sizni hem andın çıḳarur-miz sizni aḍın yolı.* 31/50b2=20:55

a. 31/42a1=20:22

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Sizdin tutmadılar Taŋrıda aḍın, resūli yaᶜnī yalavaçıda aḍın.* 29/12a1=9:16

(Ar. —, Far. —) *Yoḳ aḍın Taŋrı meger bir Taŋrı.* 34/70b1=38:65

a. 38/31b2=59:23

2. dışına, mâda.

(Ar. ġayr, Far. nā) *Destūr bérilse sizke ṭaᶜām tapa baḳıġlılarda aḍın.* 33/16a3=33:53

aḍın aḍın: türlü türlü, çeşitli, dağınık.

(Ar. şettā, Far. perāgende) *Iḍtımız kökdin suv, çıḳardımız aniŋ birle cüftler otlardın aḍın aḍın.* 31/50a1=20:53

Séznür sen olarnı ḳamuġ bir yerde, köŋgülleri aḍın aḍın ol. 38/28a1=59:14

⇒ anda aḍın 26/2b2=4:24, 26/23b1=4:48, 26/27b3=4:56, 26/49a1=4:81, 26/79b3=4:116, 26/80a2=4:117, 26/95b1=4:140, 28/39a2=7:162, 28/43b1=7:168, 28/60a7=7:197, 30/45b3=16:35, 31/72a3=39:36, 33/20b2=33:58, 33/78a2=35:37, 34/77b3=39:3, 34/87b1=39:15, 35/3b3=39:45, 35/33a3=40:20,

35/75a1=41:6, 36/5a1=42:9, 36/73a2=43:86, 37/2a2=46:32, 37/37b3=48:16, 37/42a3=48:23, 37/43a1=48:24, 37/47a3= 48:27; Tangrıda a. 26/31b2=4:60, 26/44a3=4:76; Tangrıda a. butlarka 26/24b3=4:51; Tangrıda a. tapungu 34/89a1 =39:17; Tangrı atıda adınkı birle 27/16a1=5:3

AḌ(I)R-: 1. açıklamak.

(Ar. tafṣīl, Far. peydā kerden) *Aḍrar-miz belgülerni bilür boḍunḳa.* 29/9a1=9:11

2. ayırmak.

(Ar. farḳ, Far. cudā kerden) *Aḍırġıl bizing ara, fāsıḳ boḍunlar ara.* 27/36b3=5:25

(Ar. faṣl, Far. cudā kerden) *Aḍrar sizing ara ol Tangrı anı kim ḳılur siz, körgen turur.* 38/36a2=60:3

3. engel olunmak, yasaklanmak.

(Ar. ḥivel, Far. cudā kerde şoden) *Aḍırdılar olar ara andın kim ārzūlar érdiler.* 33/62b2=34:54

⇒ belgürtü aḍırmaḳ 30/11a1=12:111, bilmekin aḍır- 25/10b3=3:142, 25/11a1=3:142.

aḍ(ı)r- seç-: 1. ayrıntılı olarak açıklamak.

(Ar. tafṣīl, Far. peydā kerden) *Andaġuḳ aḍrar seçer-miz belgülerni bolġay kim olar yanġaylar.* 28/49a3=7:174

2. hüküm vermek.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī kerden) *Sening İḍing aḍrar seçer olar ara ḳopmaḳ küni.* 30/98b2=16:124

aḍırmaḳ: 1. hakkı batıldan ayırma, ayırtetme, furkan.

(Ar. furḳān, Far. nuṣret yaᶜnī yārī) *Eger ḳorḳsa sizler Tangrıdın ḳılur sizke aḍırmaḳ.* 28/79b1=8:29

2. ayırtetme.

(Ar. meyz, Far. cudā kerden) *Aḍırmaḳ üçün Tangrı arıġsızını arıġdın ... ḳılsa anı tamuġ içinde.* 28/84a3= 8:37

aḍırmaḳ açmaḳ: ayrıntı, tafsilat.

(Ar. tafṣīl, Far. peydā kerden) *Bitidimiz angar taḥtalar içinde ḳamuġ nengdin pend, aḍırmaḳ açmaḳ ḳamuġ nengni.* 28/23b1=7:145

aḍırmaḳ küni: hüküm günü.

(Ar. yevmü'l-faṣl, Far. rūz-ı cudā kerden ḥaḳ ez bāṭıl) *Bu aḍırmaḳ küni ol kim erdingiz aning birle yalġan tutuġlılar siz.* 34/21a2=37:21

AḌIRTLAŞ-: anlaşmazlığa düşmek, ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. iḫtilāf kerden) *Belgürtse olarḳa ol kim aḍırtlaşurlar aning içinde, néme bilseler anlar kim tandılar.* 30/49a2=16:39

ĀDİNE (Far.): Cuma (günü).

(Ar. cumuᶜaᵗ, Far. ādīne) *Ḳaçan ündense namāzḳa ādine kündin ḳatıġlaninglar.* 38/54b2=62:9

ᶜADL (Ar.): adalet.

(Ar. ᶜadl, Far. rāstī) *Aḍrılıŋlar eḍgülük birle, tanuḳ ḳılıŋ iki ᶜadl iḍisi sizdin.* 38/78a2=65:2

ᶜadl ḳıl-: adaletli olmak.

(Ar. ᶜadl, Far. dād kerden) *Uḍmaŋ ten tilekiŋge kim ᶜadl ḳılsa siz.* 26/92a2=4:135

AḌNA-: değişmek, kötüleşmek.

(Ar. taġayyür, Far. ber geşten) *Arıḳlar sütdin aḍnamaz anıŋ mezesi.* 37/12b2=47:15

aḍnaġlı: ihtilafa düşen.

(Ar. iḫtilāf, Far. ber efzūd şevende) *Seniŋ İḍiŋ aḍrar seçer olar ara ḳopmaḳ küni anıŋ içinde kim sözledi anıŋ içinde aḍnaġlılar.* 30/98b3=16:124

ADNAL-: değiştirilmek.

(Ar. tebdīl m., Far. bedel kerde şoden) *Aḍnalmaz aytıġ meniŋ üsküṁde, ermez men küç ḳılġuçı ḳullarḳa.* 37/76b2=50:29

AḌNAŞ-: ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. ber efzūd şoden) *İndürmedimiz seniŋ üze bitigni meger belgürtse olarḳa ol kim aḍnaştılar anıŋ içinde.* 30/61b1=16:64

AḌNAT-: değiştirmek, tagyir ve tahrif etmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. ber efzūd şoden) *Bütünlükin kim ḳılındı şenbeni anlar üze kim aḍnattı anıŋ içinde.* 30/98b1=16:124

(Ar. taḥrīf, Far. gerdāniden) *Kelmezler saŋa, aḍnatırlar kelimelerni kiḍin orunlarındın.* 27/47b2=5:41

a.-urlar 26/20b3=4:46, 27/28a1=5:13

(Ar. taġyīr, Far. diger kerden) *Aḍnatġalar Taŋrı törütmişini.* 26/81a2=4:119

(Ar. tebeddül, Far. diger kerden) *Tileyürler kim aḍnatsalar Taŋrınıŋ kelāmını.* 37/36a2=48:15

(Ar. tebdīl, Far. diger kerden ve kerdāniden) *Men ḳorḳar men kim aḍnatsa diniŋizdin.* 35/37b1=40:26

AḌRIL-: ayrılmak, bir kenara çekilmek.

(Ar. faṣl, Far. reften) *Ḳaçan aḍrıldı erse arḳış aydı ataları.* 30/10b3=12:94

(Ar. farḳ m., Far. cudā kerde şoden) *Aniŋ içinde aḍrılur ḳamuġ üstüvār iş.* 36/75a2=44:4

(Ar. imtiyāz, Far. cudā şoden) *Aḍrılıŋlar bu kün ey yazuḳluġlar.* 34/14a2=36:59

(Ar. mufāreḳaᵗ, Far. cudā şoden) *Tutuŋlar olarnı eḍgülük birle azu aḍrılıŋlar eḍgülük birle.* 38/78a1=65:2

(Ar. teferruḳ, Far. cudā şoden) *Eger aḍrılsa mungsuz ḳılur Tangrı ḳamuġnı.* 26/88b3=4:130

(Ar. tezeyyül, Far. perāgende şoden) *Eger aḍrılsalar erdi ḳınaġaytımız anlarnı kim tandılar.* 37/44b3=48:25

⇒ ew barḳdın aḍrıl- 30/50a1=16:41

⇒ ewlerindin aḍrılġan 38/22b3=59:8

aḍrılmaḳlıḳ: ayrılık çıkarma.

(Ar. tefrīḳ, Far. cudāyī efgenden) *Bütünlükin ḳorḳdum aysa men aḍrılmaḳlıḳ Yaᶜḳūb oġlanları üze.* 31/66b2=20:94

ᶜAFV (Ar.): af, bağışlama.

ᶜafv ḳıl-: affetmek, bağışlamak.

(Ar. ᶜafv, Far. der güẕārden) *Çın oḳ ᶜafv ḳıldı sizdin ol Tangrı.* 25/16a2=3:152

(Ar. ᶜafv, Far. der güẕeşten) *Eger ᶜafv ḳılsa sizler yüz ewürse siz keçürse siz ol Tangrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.* 38/73a3=64:14

ᶜafv étken: affeden, bağışlayan.

(Ar. ᶜāfī / ᶜāfīn, Far. der güẕārende/gān) *Singürgenlerni öwkeni hem ᶜafv étkenler boḍundın, Ol Tangrı sewer edgü işliglerni.* 25/6b1=3:134

AĠ-: ağmak, yükselmek, çıkmak.

(Ar. irtiḳāᵓ, Far. ber şoden) *Aġsunlar kök ḳapuġlarınga.* 34/50a1=38:10

(Ar. şuᶜūd, Far. ber āmeden) *Barça anıng tapa aġar yaḫşı söz.* 33/70a1= 35:10

(Ar. tesewwür, Far. ber şoden) *Nek keldi mü sanga ḫaşm ḫaberi, ançada aġdılar miḥrābḳa.* 34/53a3=38:21

(Ar. ᶜurūc, Far. ber āmeden) *Né kim iner kökdin, ne kim aġar anıng içinge.* 33/29a1=34:2

(Ar. ẓuhūr, Far. ber şoden) *Éwleringe şiftā[r]lar kümişdin yime üzengüler anıng üze aġarlar.* 36/51a3=43:34

ĀGĀH (Far.): haberdar, esma-i hüsnadan: habîr.

(Ar. ḫabīr, Far. āgāh) *Ol Tangrı bilgen taḳı āgāh.* 37/64a3=49:13

ĀĠĀZ- (Far. T.): bir şey yapmaya başlamak.

(Ar. ṭafiḳ, Far. āġāz kerden) *Belgürdi olarḳa anlarnıng uwut yerleri, yapışturu āġāzdılar ol iki üze uştmaḫ yapraḳındın.* 31/90a2=20:121

AĠIN: dilsiz, konuşamayan.

(Ar. ebkem / bükm, Far. gung/ān) *Bütünlükin tepreniglileri ésizi Tangrı üskinde saġırlar aġınlar, anlar kim ögün uḳmazlar.* 28/75a3=8:22

a. 30/69b2=16:76

AĠIR: kadar, miktar, ağırlık.

(Ar. miṣḳāl, Far. hemseng) *Ġāyib bolmaz andın ẕerre aġırınça kökler içinde hem yer içinde.* 33/29b3=34:3

a.-ınça 26/16a1=4:10, 33/43a3=34:22

⇒ arıġ ve aġır yük 37/83a3=51:2

aġır yük: aġır yük.

(Ar. iṣr, Far. bār-ı girān) *Ḳodar olardın aġır yüklerini.* 28/34b1=7:157

aġır bol-: aġır gelmek, ağırlaşmak.

(Ar. ṣiḳal, girān ṣoden) *Açmaz anı vaḳtiŋge tegi meger aġır boldı kökler hem yerler içinde.* 28/56b1=7:187

(Ar. ṣiḳal, Far. girān-bār ṣoden) *Ḳaçan aġır boldı erse ündediler Taŋrını idilerini: eger bérseŋ bizke eḍgü ᶜayāl bolur-miz şükr ḳılıġlılardın.* 28/58b3=7: 189

aġır ḳıl-: ağırlık basmak, yere yığılıp kalmak.

(Ar. ṣiḳal, Far. ḫᵛīşten girān sāḫten) *Né ol sizke ḳaçan ayılsa sizke: çıḳıŋlar Taŋrı yolı içinde aġır ḳılsaŋız yerke.* 29/29b1=9:38

AĞIRLA-: saygı ve hürmet göstermek, yüceltmek.

(Ar. taᶜẓīr, Far. buzurg dāşten) *Anlar kim bittiler aŋgar, aġırladılar anı.* 28/34b3=7:157

(Ar. taᶜẓīr, Far. nīrūmend kerden) *Aydı Taŋrı: men siziŋ birle men eger ... bitse sizler yalavaçımḳa, aġırlasa siz olarnı.* 27/26b3=5:12

(Ar. tavḳīr, Far. be-şukūh dāşten) *Bitse siz Taŋrıḳa hem yalavaçıŋa uluġ tutuŋ anı hem aġırlaŋ anı.* 37/31a3=48:9

AĞIRLAN-: ağırlanmak, hürmet edilmek, değer verilmek.

aġırlanmış: ikram ve hürmet edilmiş.

(Ar. mükrem/īn, Far. kirāmī kerde/gān) *Yarlıḳadı méni İḍim, ḳıldı méni aġırlanmışlardın.* 34/1b1=36:27

a.-lar 37/87b1=51:24

AĞIRLIĠ: kutsal, mübarek.

aġırlıġ mezgit: Mescid-i haram.

(Ar. mescidü'l-ḥarām, Far. mezgit-i Mekke) *Olar yüz ewrerler/yıġarlar aġırlıġ mezgitdin.* 28/82b1=8:34

AĞIRLIḴ: 1. ağırlık, (işitme için) zayıflık.

(Ar. vaḳr, Far. girānī) *Ḳulaḳlarımız içinde aġırlıḳ, biziŋ aramızda siziŋ ara perde.* 35/74a2=41:5

2. ağır teçhizat.

(Ar. ṣiḳal, Far. girān) *Çıḳıŋlar yüŋgüllükin hem aġırlıḳın, ḳatlanıŋ mālларıŋız birle hem özleriŋiz birle Taŋrı yolı içinde.* 29/32a2=9:41

aġırlıḳ eḍgü: güzel, hoşa giden.

(Ar. kerīm, Far. kirāmī) *Olarḳa turur yarlıḳamaḳ hem aġırlıḳ eḍgü rūzī.* 33/30b1=34:4

ağırlıḳ küşüşlük: izzet.
(Ar. ᶜizzet, Far. bī-hemtāyī vü ġalebe) *Ol Tangrıḳa aġırlıḳ küşüşlük.* 33/70a1=35:10

AĠIZ: ağız.
(Ar. fem / efvām, Far. delhān/hā) *Ol, olarnıng aytıḳını aġızları birle mengzetürler anlarnıng aytıḳınga tandılar munda burun.* 29/22b3=9:30
a.-ları: 25/23a2=3:167, 27/47a1=5:41, 29/24a2=9:32, 34/15b3=36:65, 38/44a3=61:8

AĠRI-: acı duymak.
(Ar. elem, Far. derdmend şoden) *Olar aġrıyurlar neteg kim siz aġrıyur siz.* 26/72a3=4:104

AĠRIĠ: ağrı, sızı.
⇒ köngül aġrıġı 26/86b3=4:128

AĠRIĠLIḲ: acı veren.
(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Ḳurtġarur sizlerni ol aġrıġlıḳ ḳındın.* 38/45b1=61:10

AĠRI/UT-: vurup sindirmek, can yakmak.
(Ar. işḥān, Far. bisyār kuşten be-cerāḥat) *Ḳaçan aġrutsa siz olarnı berkiting baġnı.* 37/6b2=47:4
aġrıtġan: elim, can yakıcı.
(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Bezedi olarḳa yek işlerini, ol olarnıng döstı ol, bu kün anlarḳa ol aġrıtġan ḳın.* 30/61a1=16:63
a. (a. ḳın) 30/88a1=16:104, 30/95a3=16:117

ᶜAHD (Ar.): ahd, söz.
(Ar. ᶜahd, Far. peymān) *Tuttı mu yarlıḳaġan Tangrı üskinde ᶜahd?* 31/31a1=19:78
(Ar. ᶜahd, Far. ᶜahd kerden) *Eger sısalar andlarını ᶜahdlarında kidin.* 29/9a3=9:12
ᶜahd ḳıl-: 1. andlaşma yapmak, söz vermek.
(Ar. ᶜahd, Far. peymān kerden) *Çın-oḳ ᶜahd ḳıldımız Ādemḳa anda burun.* 31/88a1=20:115
ᶜa.-dı 36/57b3=43:49
(Ar. muᶜāhedeᵗ, Far. ᶜahd besten) *Bizārlıḳ Tangrıdın hem yalavaçındın anlarḳa kim ᶜahd ḳıldımız olar birle müşriklerdin.* 29/7b2=9:1
ᶜa.-dı 37/32a3=48:10
(Ar. muᶜāhedeᵗ, Far. ᶜahd kerden) *ᶜAhd ḳıldı Tangrı birle: eger bérse bizke öz faźlındın ṣadaḳa bérgey-miz ök.* 29/54b2=9:75
2. ikaz etmek, emretmek.
(Ar. ᶜahd, Far. fermūden) *ᶜAhd ḳılmadım mu sizke ey Ādem oġlanları tapunmanglar yekke.* 34/14a3=36:60

ĀHESTELIḴ (Far.T.): ağırbaşlılık.
āhestelıḳ ḳıl-: oturmak, ağırbaşlı olmak.
(Ar. vaḳar, Far. ārām giriften) *Āhestelıḳ ḳılıng̃lar éwlerinḡiz içinde, taranıp çıḳmang̃lar.* 33/2a3=33:33

ĀḪİR (Ar.): son.
(Ar. āḫiret, Far. bāzpesīn) *Eşitmedimiz munı āḫir dīni içre.* 34/48b3=38:7

ĀḪİRET (Ar.): ahiret, öbür dünya.
(Ar. āḫiret, Far. ān cehān) *Tang̃rı üskinde dünyā yanutı hem āḫiret yanutı.* 26/91a1=4:134
ā. 25/13a2=3:145, 25/16a1=3:152, 26/91a1=4:134, 27/20b1=5:5, 27/43a1=5:33, 27/49a1=5:41, 29/30a1=9:38, 29/49b1=9:69, 29/54a3=9:74, 33/20a2=33:57, 33/28b1=34:1, 34/95b3=39:26, 35/49b1=40:43, 35/82a1=41:16, 36/14a3=42:20, 36/14b3=42:20, 38/19a2=59:3
ā.-ni 28/25b1=7:147
ā.-ḳa 26/42a3=4:74, 33/32a3=34:8, 33/42b1=34:21[178], 35/75a3=41:7
ā.-de 28/32b2=7:156, 32/43b2=28:70
ā.-din 38/39a2=60:13

AḪSAḴ: aksak, topal.
(Ar. aʿrac, Far. leng) *Yoḳ aḫsaḳ üze emgek.* 37/38a3=48:17

AḪTAR-: döndürmek, yöneltmek.
(Ar. taḳlīb, Far. gerdāniden) *Aḫtardılar sang̃a işlerni ançaḳa tegi keldi ḥaḳīḳat, belgürdi Tang̃rınıng̃ fermānı.* 29/36b1=9:48

AJUN (Sog.): yer.
(Ar. maḳām, Far. cāy) *Bütünlükin saḳnuḳlar īmīn ajun içre turġaylar.* 36/86b3=44:51
(Ar. mekān, Far. cāy) *Kelür érdi anıng̃ rūzisi kéng̃ tegme ajundın, tandı Tang̃rınıng̃ irinçlerinḡe.* 30/92a2= 6:112
⇒ bu ajun 26/46a1=4:77, 33/66b1=35:5; ol a. 26/46a2=4:77, 36/52a1=43:35

AJUNLUĠ (Sog.T.): canlı.
(Ar. ālemīn, Far. cehāniyān) *Yıġmadımız mu séni ajunluġlardın?* 30/29a1-2=15:70
a.-lar 38/29a2=59:16

AḴ-: akmak.
(Ar. cereyān, Far. reften) *Olarnıng̃ yanutları yarlıḳamaḳ İdilerindin hem uştmaḫlar aḳar altında arıḳlar.* 25/7b3=3:136

[178] Metinde Farsça için *īn cehān* yazımı yanlış olsa gerek.

a.-ar 26/28b1=4:57, 26/82b2=4:122, 27/27a2=5:12, 29/52a1=9:72, 29/63a2=9:89, 30/43a3=16:31, 31/58b2=20:76, 34/90b3=39:20, 36/58b3=43:51, 37/10b1=47:12, 37/28b3=48:5, 37/38b3=48:17, 3/15b2=58:22, 38/46b1=61:12, 38/70b2=64:9, 38/86b2=65:11, 38/94b1=66:8

(Ar. inbicās, Far. revān şoden) *Urġıl tayaḳınġnı taşḳa, aḳtı andın on iki yul.* 28/37a2=7:160

aḳar arıḳ: akarsu, ırmak.

(Ar. nehr / enhār, Far. revān kerde) *Aḳar arıḳlar, yollar bolġay kim sizler köni yolḳa köngey sizler.* 30/37b1=16:15

aḳar ögüz: akarsu.

(Ar. seriyy, Far. cūy) *Bütünlükin ḳıldı seniṅ İdiṅ seniṅ astınıṅda bir aḳar ögüz.* 31/10a2=19:24

aḳar suw: tufan.

(Ar. ṭūfān. Far. āb-ı revān-ı ġālib) *Iḍtımız olar üze aḳar suwnı, çekürgeni.* 28/15a1=7:133

AḲIN: sel.

(Ar. seyl, Far. āb-ı revān) *Yüz ewürdiler, ıḍḍımız olar üze ḳaçu aḳını.* 33/37b3=34:16

AḲIT-: akıtmak.

(Ar. isālet, Far. revān kerden) *Aḳıttımız aṅgar baḳır yulını.* 33/34b2=34:12

(Ar. tefcīr, Far. revān kerden) *Hem ḳıldımız anıṅ içre būstānlar ḫurmālardın hem üzümlerdin, aḳıttımız anıṅ içre yullardın.* 34/5a1=36:34

ᶜAḲL (Ar.): akıl.

(Ar. nuḥyeᵗ, Far. ḫıred) *Bütünlükin anıṅ içinde nişānlar ᶜaḳl iḍileringe.* 31/50a3=20:54

(Ar. lubb / elbāb, Far. ḫıred/hā) *Tedbīrler ḳılsunlar üçün anıṅ belgülerini pend alsun üçün ᶜaḳl iḍileri.* 34/59a2=38:29

ᶜa. (ᶜa. iḍisi) 34/85a2=39:9, 38/85b1=65:10

AL: al, hile, aldatmaca.

(Ar. mekr, Far. destān) *Bu al erür, al ḳıldıṅızlar anı.* 28/9b2=7:123

(Ar. keyd, Far. sigāliş-i bed) *Ol bütünlükin Taṅrı kewdeçi ol kāfirleriṅ alını.* 28/73b2=8:18

a.-ları 25/2a2=3:120

(Ar. keyd, Far. sigāliş) *Bütünlükin yek alı erür küçsüz.* 26/44b1=4:76

⇒ étig / al 31/55b1=20:69

al / dastān: hile, tuzak.

(Ar. keyd, Far. bed-sigālīden) *Ermez kāfirleriṅ alı / dastānı meger yolsuzluḳ içre.* 35/37a1=40:25

al ḳıl-: tuzak kurmak, aldatmak, hile düşünmek.

(Ar. mekr, Far. bed-sigālīden) *Çın oḳ al ḳıldılar anlar kim olarda öngdin erdiler.* 30/39b1=16:26

a.-ur erdiler 30/100b1=16:127

(Ar. mekr, Far. sigālīden) *Anlar kim al ḳıldılar ésizlikler birle kim ḳoḍı étse Tangrı olarnı yerde.* 30/52a2=16:45

a.-ur 28/80a1=8:30, 33/83a3=35:43

a.-urlar 28/80b1=8:30, 33/70b1=35:10

(Ar. mekr, Far. destān kerden) *Bu al erür, al ḳıldıngızlar anı.* 28/9b2=7:123

(Ar. keyd, Far. bed-sigālīden) *Ündengler ortaḳlarıngızını yana al ḳılıng manga, küḍmengler manga.* 28/60a6=7:195

al yanutı bér-: tuzağa karşılık tuzak kurmak

(Ar. mekr, Far. pādāş-ı mekr dāden) *Al ḳılurlar, al yanutı bérür Tangrı,Tangrı yanut bériglilerde yégrek ol.* 28/80b1=8:30

ĀL (Ar.): aile.

(Ar. āl, Far. keshā) *Aydı mü'min er Fir'avn ālidin kizleyür imānını.* 35/38b1=40:28

(Ar. āl, Far. kesān) *Ol kün aḍaḳın bolur ḳıyāmet, kiringler ey kāfir āli.* 35/51a2=40:46

AL-: almak, (miras) almak, sahiplenmek, ele geçirmek.

(Ar. aḫẕ, Far. giriften) *Alġıl anı kim bérdim sanga, bolġıl şükr öteglilerdin.* 28/23a2=7:144

a.-ur sizler 37/40b1=48:20

a.-urlar 28/44a1=7:169, 28/44b1=7:169, 37/40a1=48:19

a.-dı 28/30b1=7:154, 30/3b2=12:80

a.-dımız 29/37b2=9:50

a.-ġıl 31/7b2=19:12, 34/64a1=38:44

a.-sun 31/44b2=20:39

a.-ınglar 26/70b3=4:102

a.-sunlar 26/69a1=4:102, 26/69b2=4:102

a.-maḳ (üçün) 37/36a1=48:15

(Ar. virş, Far. giriften) *Alur-miz andın anı kim aytur taḳı kelür bizke.* 31/31a3=19:80

(Ar. ḳabż, Far. giriften) *Aldımız bir awuç toprak yalawaç izindin.* 31/67a2= 20:96

(Ar. –, Far. –) *Aling āzād tişiler uraġutlardın.* 26/1b1=4:25

⇒ cān al- 26/64b2=4:97, 30/43b3=16:32; ʿibret a. 38/18b1=59:2; mīrāş a. 27/15b1=4:176, 28/44a1=7:169, 31/16a1=19:40, 31/5b2=19:6; öç a. 28/16b3= 7:136, 29/53b3=9:74, 36/54b1=43:41, 36/47a2=43:25, 36/60b1=43:55; pend a. 28/13b2=7:130, 30/15a1=14:25, 30/17a2=14:52, 34/59a2=38:29, 34/ 96a3=39:27, 36/88b2=44:58; satġın a. 25/28b1=3:187, 25/28b2=3:187, 26/20a1=4:44, 27/ 51a3=5:44, 30/83a2=16:95; yuluġ a. 37/7a1=47:4

⇒ uġḳa aldaçı 30/80a3=16:91

⇒ mīrāş alġan 26/10a2=4:33, 32/5a2=28:5; öç a. 36/78b3=44:16

alıġlı: alıcı.

(Ar. āḫiẓ/īn, Far. girende/gān) *Alıġlılar ol kim bérdi olarḳa.* 37/85a3=51:16
⇒ mīrāṣ alıġlı 30/20a1=15:23, 34/37b3=28:58

almaḳ: alma, alış.

(Ar. aḫẕ, Far. giriften) *Almaḳları birle ribānı / asıġ çın-oḳ yıġıldılar.* 27/4b3=4:161

ALDA-: aldatmak.

aldaġlı: aldatmanın karşılığını aldatarak veren.

(Ar. ḫādi^{c}, Far. cezā-i firīb-dehende) *Bütünlükin iki yüzlügler ḫilāf ḳılurlar Tañgrıḳa, Ol Tañgrı aldaġlı olarḳa.* 26/97a2=4:142

^{c}ĀLEM (Ar.): ālem.

(Ar. ^{c}ālem, Far. cehān) *Ey Mūsā men men Tañgrı, ^{c}ālemnüñg iḍisi.* 32/21a2=28:30
^{c}ā. 36/56b1=43:46
^{c}ā.-nüñg 36/109b1=45:36

^{c}ĀLEMLUĠ (Ar.T.): insanlar, bütün yaratılmışlar, canlılar.

(Ar. ^{c}ālemīn, Far. cehāniyān) *Men yalavaç men ^{c}ālemluġlar iḍisindin.* 28/4b2=7:104
^{c}ā.-lar 34/26a1=37:79, 34/27a3=37:87, 34/46a3=37:182, 36/96b1=45:16; (^{c}ā.-lar iḍisi+) 27/38b3=5:28, 28/9a3=7:121, 35/22a3=39:75, 35/61a3=40:64, 35/61b3=40:65, 35/62b1=40:66, 35/76b1=41:9
^{c}ā.-larḳa 34/76a3=38:87
^{c}ā.-lardın 27/34a2=5:20

(Ar. ^{c}ālemīn, Far. cehāniyān-ı zamān) *Ol artuḳluḳ bérdi sizke ^{c}ālemluġlar üze.* 28/19b3=7:140

(Ar. ^{c}ālemīn, Far. ehl-i cehāniyān) *Üḍürdimiz olarnı ^{c}ilnı üze ^{c}ālemluġlar üze.* 36/82b1=44:32

ALIN: alın.

(Ar. cebīn / cübün, Far. pīşānī/hā) *Istılur anıñg üze tamuġ otı içre, dāġ baslur anıñg birle alınları hem yanları hem arḳaları.* 29/26a3=9:35
a.-ı (alnı) 34/31a1=37:103

AL(I)N-: alınmak.

(Ar. aḫẕ m., Far. girifte şoden) *Alınmadı mu olar üze bitig bütünlükin aymaġuları üze.* 28/44b1=7:169

⇒ öç alın- 37/7a3=47:4; pend a. 28/61b1=7:201, 30/36a2=16:13, 30/79b2=16:91, 36/101a3=45:23; 31/47a1=20:44; 32/28b3=28:43, 32/30b3=28:46, 33/78b1=35:37, 34/41a2=37:155, 34/85a2=39:9, 35/30a2=40:13, 35/57b3=40:58

alınmış: sahiplenilmiş, satın alınmış.

(Ar. memlūk, Far. derem ḫarīde) *Urdı Tañgrı bir meṣel bir ḳul alınmış, erkedmes umas nerse üze.* 30/68b2=16:75

ALḲIN-: tükenmek, son bulmak.

(Ar. nefād, Far. siperī şoden) *Bu bizing rūzimiz yoḳ angar alḳınmaḳdın.* 34/67a3=38:54

alḳınġusuz: yok olmayan, zeval bulmayan.

(Ar. lā yeblā, Far. fersūde ne şeved) *Ey Ādem, nek yolçılayın mu séni cāvidānelıḳ yıġaçı üze hem mülk üze alḳınġusuz.* 31/89b3=20:120

⇒ tüke- / alḳın- 30/83b2=16:96

ALḲIŞ: selam.

(Ar. selām, Far. durūd) *Alḳış aymaḳ yarlıḳaġan İḍidin.* 34/14a1=36:58

alḳış bérmek: esenlik dileme.

(Ar. taḥiyya^{t}, Far. durūd) *Alḳış bérmekleri ol kün kim körseler selām ḳılmaḳ bolġay.* 33/9b1=33:44

ALLĀH: Allah.

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Anlar kim tartışurlar Allāhning āyātları içinde.* 35/44a1=40:35

A.-nıng 38/55b2=62:10

Allāh / Tangrı: *Ol Allāh / Tangrı bilür, ol kim kökler içinde ol kim yer içinde.* 37/66a3=49:16

ALTI: altı (6).

(Ar. sitte^{t}, Far. şeş) *Çın-oḳ törüttümiz köklerni yerlerni ol iki ara altı kün içinde.* 37/79b3=50:38

ALTIN: alt.

(Ar. taḥte, Far. zīr-i dıraḫtān) *Uştmaḫlar aḳar altınıda arıḳlar.* 25/7b3= 3:136

a.-ında 30/43a3=16:31

a.-ından 38/46b2=61:12

(Ar. sāfil, Far. zīr) *Ḳıldımız üstünini altınını, yaġdurdımız olar üze taşlar.* 30/29b3=15:74

ALTUN: altın.

(Ar. ẕeheb, Far. zer) *Anlar kim kömerler altunnı kümişni, hezīne étmezler anı.* 29/25b2=9:34

altun birle étig: altın işlemeli.

a.-dın 36/59b2=43:53, 36/67a2=43:71

(Ar. ḥuliyy, Far. pīrāye/hā) *Tuttı Mūsā ḳavmi anda kiḍin altun birle étiglerindin bir buzaġu kewdelig, angar ünlüg.* 28/26a2=7:148

AMARI: bazı, bazısı.

(Ar. ba^{c}ż, Far. cüz^{ᵓ}-i laḫtī) *Tegürse olarḳa amarının yazuḳları birle.* 27/55b1=5:49

(Ar. ba^{c}ż, Far. laḫtī) *Tayındurdı olarnı yek ḳazġanmışlarının amarısı[dın].* 25/20a2=3:155

a. 37/62b1=49:12

a.-nı 35/67a2=40:77
a.-sı 35/39b1=40:28
a.-sını 38/90a1=66:3
(Ar. ba^{c}ż, Far. berḫī) *Amarıdın ol kim ıḍtı Tangrı sanga.* 27/55a2=5:49
a.-sınga 38/89b2=66:3
(Ar. ba^{c}ż, Far. pāre) *Yüz ewürdi amarıdın.* 38/90a2=66:3

amarı ... amarı: bazı... bazı.

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{ɔ}ż, Far. ba^{c}ż ... ba^{c}ż) *Üstün derecātlar tutsun üçün amarı birle amarını.* 36/50a3=43:32

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. laḫtī ... laḫtī) *Yaġuḳluḳ iḍileri, amarıları sezārak amarıda, Tangrının bitigi içinde ol.* 29/7a2-3=8:75

a. 26/9a3=4:32; 28/84b1-2=8:37; 30/66a1-2=16:71; 31/90b3=20:123, 34/22b2=37:27, 34/55a3=38:24, 36/98a2=45:19, 37/62b3=49:12

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. laḫtī ... berḫī) *Olarnıng amarısı amarmıng dōstı.* 27/56a3=5:51

a. 27/56b1=5:51

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. laḫtī ... ba^{c}żī) *Bu kün umaslar amarıngız amarıge asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ.* 33/56a2-3=34:42

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. laḫtī ... pāre) *Dōstlar ol kün amarıları amarıḳa düşmanlar meger saḳnuḳlar.* 36/65b2-3=43:67

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. berḫī ... berḫī) *Artuḳ ḳıldı Tangrı amarılarını amarı üze.* 26/11a2=4:34

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. berḫī ... pāre^{ɔ}ī) *Va^{c}de bérmez ẓālimler amarıları amarıḳa meger azmaḳ.* 33/81b1=35:40

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. pāre ... pāre) *İki yüzlügler, iki yüzlüg uraġutlar, amarıları amarıdın fermānlayurlar ésizlikdin.* 29/47a2=9:67

a. 29/51a1=9:71, 37/7b1=47:4

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. pāre ... laḫtī) *Amarıngız amarıdın nikāḥ ḳılıng olarnı iḍileri destūrı birle.* 26/4b1-2=4:25

a. 36/50a2=43:32

^{c}AMEL (Ar.): amel, iş.

(Ar. ^{c}amel / a^{c}māl, Far. kār/hā) *Bezendi olarḳa ^{c}amellerning yawuzı.* 29/28b3=9:37

^{c}a.-ning 33/68a2=35:8
^{c}a.-ing 35/15a1=39:65
^{c}a.-i 27/20b1=5:5
^{c}a.-ining 35/45b3=40:37, 37/12a1=47:14
^{c}a.-lerning 35/21b2=39:74
^{c}a.-leri 27/58a3=5:53, 29/12b3=9:17, 29/49b1=9:69
^{c}a.-lerini 37/4b2=47:1, 37/7b2=47:4, 37/8b2=47:8, 37/9a1=47:9, 37/22b2=47:32

ᶜa.-lerimiz 32/35b2=28:55, 36/11a1=42:15
ᶜa.-leringiz 32/35b3=28:55, 36/11a2=42:15
ᶜa.-leringizni 37/21b1=47:30, 37/23a2=47:34, 37/24a3=47:35
ᶜa.-leringizdin 37/65a2=49:14

ᶜamel ḳıl-: (dinin gereklerini) yapmak.

(Ar. ᶜamel, Far. kār kerden) *Perïdin ol kim ᶜamel ḳılur anıng utrusında İḏi yarlıġı birle.* 33/34b3=34:12

ᶜa.-ıng 31/74b2=39:39

(Ar. saᶜy, Far. kerden) *Yanut bérilgü üçün ḳamuġ et-öz, ol kim ᶜamel ḳılur.* 31/40a2=20:15

ᶜāmel ḳılıġlı: yapan, eden.

(Ar. ᶜāmil, Far. kār konende) *Ey boḏnum, ᶜamel ḳılıng orunlarıngızda yana men ᶜamel ḳılıġlı men.* 31/74b3=39:39

⇒ az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen 26/100a3=4:147

ᶜAMM (Ar.): amca.

(Ar. ᶜamm, Far. ᶜam) *Ḥelāl ḳıldımız sanga ... ᶜanmung ḳızları, atang ḳız ḳarındaşmung ḳızları.* 33/12a3=33:50

AMMĀ (Ar.): ama, fakat, her halükârda.

(Ar. emmā, Far. ber her taḳdïr) *Ammā anlar taptılar hem ḳıldılar eḏgü işler, kigrür olarnı iḏileri raḥmeti içinge.* 36/105a2=45:30

a. 27/12b3=4:173, 35/80a3=41:15, 35/82a3=41:17

AMRUL-: sakinleşmek yatışmak, huzura kavuşmak.

(Ar. iṭmi᾽nān, Far. ārāmïden) *Ḳılmadı anı Tangrı meger müjde sizke amrulsun anmg birle köngüllering̈iz.* 28/68b3=8:10

a.-sun 25/3a1=3:126
a.-sa siz 26/71b1=4:103

(Ar. —, Far. —) *Yā yuluġ alġu kerek ançaḳa tegi ḳoḏġınça toḳış amrulġınça ol.* 37/7a2=47:4

amrulġu: dinlenme yeri.

(Ar. seken, Far. ārāmï) *Tangrı ḳıldı sizke ewlering̈izdin amrulġu.* 30/72b2=16:80

amrulġu yer: duracak, karar kılınacak ve yerleşilecek yer.

(Ar. ḳarār, Far. ārāmgāh) *Ol Tangrı kim ḳıldı sizke yerni amrulġu yer.* 35/60b3=40:64

(Ar. müsteḳarr, Far. ārāmgāh) *Kün yorıyur amrulġu yerke.* 34/6b1=36:38

amrulmaḳ: 1. sukunet, huzur, dinlenme, güven.

(Ar. sekïneᵗ, Far. ārām) *Yana ıḏtı Tangrı amrulmaḳnı yalavaç üze hem müᵓminler üze.* 29/19b1=9:26

a.-nı 29/31b1=9:40, 37/45b1=48:26

(Ar. sekïneᵗ, Far. ārām-ı dil) *İndürdi amrulmaḳnı olar üze.* 37/39b2=48:18

(Ar. sukūn, Far. ārāmīden) *Ol Tangrı ol ḳıldı sizing üçün tünni amrulmaḳ üçün.* 35/59a2=40:61

2. sabit olmak, yerleşmek.

(Ar. ḳarār, Far. ārām) *Bir arıġsız söz meşeli bir arıġsız yıġaç teg ḳongruldı yer üstünindin, yoḳ angar amrulmaḳ.* 30/16b2=14:26

amrulmış: sukunet bulmuş.

(Ar. muṭma'inn, Far. ārāmīde) *Toḳıdı Tangrı bir meşel bir uluşnı, erdiler ḳorḳunçsuz amrulmış.* 30/92a1=16:112

a. 30/88b3=16:106

AMRUŞ-: huzura kavuşmak.

amruşmaḳ: huzur, güven.

(Ar. sekīne[t], Far. ārām) *Ol Tangrı kim indürdi amruşmaḳnı mü'minler köngülleri içinde.* 37/27b3=48:4

AMULLUḲ: sükûnet.

amulluḳ ḳıl-: makul ve temkinli olmak.

(Ar. tebeyyün, Far. nigeriş kerden) *Apang kelse silerke bulġanuḳ söz / sav birle amulluḳ ḳılınglar kim tegmeng ésizlikin.* 37/57a2=49:6

AMURT-: (ses) alçaltmak, kısmak.

(Ar. ġażāża[t], Far. furūd āverden) *Bütünlükin anlar kim amurturlar ünlerin Tangrınıng yalawaçı ḳatında.* 37/55a1= 49:3

ANA: ana, anne.

(Ar. ümm / ümmehāt, Far. māder/ān) *Tangrı çıḳardı sizlerni analarıngız ḳarınlarındın.* 30/71a3=16:78

a.-m 28/28a2=7:150; 31/66a3=20:94
a.-ng 31/11b3=19:28
a.-ngḳa 31/44a2=20:38, 31/45b1=20:40
a.-sınıng 32/7b3=28:10
a.-sını 27/30b3=5:17
a.-sıḳa 32/9a2=28:13
a.-sınḳa 32/5b3=28:7
a.-larıngız 34/80b3=39:6
a.-ları 38/2b2-3=58:2

(Ar. vālide[t], Far. māder) *Eḍgü bolġa men öz anam birle, ḳılmadı méni boynaġu, bed-baḫt.* 31/13a2=19:32

anasındın tuġa bitig bilmegen: ümmi, okuma yazma bilmeyen.

(Ar. ümmiyy, Far. āgāh konende-i nā-nebīsende) *Anlar kim uḍarlar yalavaḳa anasındın tuġa bitig bilmegenke.* 28/33b1=7:157

anasındın tuġa bitig bilmegli: ümmi.

(Ar. ümmiyy, Far. āgāh konende-i nā-nebīsende) *Kirtgününgler Tangrıḳa, yalavaçınga anasındın tuġa bitig bilmegli sawçıḳa.* 28/35b3=7:158

ana tişi ḳarındaşı: teyze.

(Ar. ḫāle[t] / ḫālāt, Far. ḫ[v]āher/ān-i māder) *Taġayıng ḳızları, anang tişi ḳarındaşınıng ḳızları ...* 33/12b2=33:50

⇒ ata ana 26/10a3=4:33, 26/13b1=4:36, 26/91b2=4:135; 31/8a3=19:14

ANÇA: bkz. **OL**

ANÇAḴ: kadar.

(Ar. key, Far. tā) *Sizlerde kimi yandurlur aşaġaraḳ tiriglikke ançaḳ bilmese bilmekde kiḍin nerse.* 30/65b2=16:70

ANÇAḴLI: gibi, sanki.

(Ar. ke-enne, Far. güyī ki) *Kim öldürse et-özni ... ançaḳlı öldürdi boḍunnı ḳamuġ.* 27/41a2=5:32

Eştür sen olarnıng sözini, ançaḳlı olar yıġaçlar yölenmiş tamḳa. 38/59b1=63:4

a. 27/41a3=5:32

ançaḳlı ... teg: gibi, sanki.

(Ar. ke-enne, Far. güyī) *Sorarlar sanga ançaḳlı sen bilgen teg andın.* 28/57a1=7:187

(Ar. ke-enne, Far. güyī ki) *Tartışurlar sening birle könilik içre belgürmişde kiḍin ançaḳlı sürlürler teg ölümke.* 28/66b3=8:6

a. 26/41b1=4:73; 31/21b1=28:31, 36/91b3=45:8, 38/41a1=61:4

AND: and, yemin.

(Ar. yemīn / eymān, Far. sevgend/hā) *Andıḳtılar Tangrı tuta ḳatıġraḳ andlarını.* 33/82b1=35:42

a. 29/9b2=9:12
a.-ıngızını 38/89a1=66:2
a.-lar 30/48a3=16:38
a.-larnıng 27/58a2=5:53
a.-larıngız 26/10b1=4:33
a.-larıngızını 30/80a1=16:81, 30/80b3=16:92, 30/82a2=16:94
a.-larını 29/9a2=9:12, 29/9b3=9:13, 38/11a2=58:16, 38/58a2=63:2

⇒ Tangrı tuta and 30/6b1=12:85, 30/9b2=12:91, 30/56b3=16:56, İdi tuta a. 26/37a2=4:65, 30/32a1=15:92, ṣavāb iş tuta a. 30/29a3=15:72; ẓihār andı iç- 38/2a3=58:2, 38/4a1=58:3

and sı-: yemini bozmak.

(Ar. ḥinṯ, Far. sevgend şikesten) *Alġıl elging birle bir baġ cefān, urġıl anung birle, andıng sıma.* 34/64a2=38:44

(Ar. nekṯ, Far.[c]ahd şikesten) *Kim andı sısa her āyine ol sır öz özi üze.* 37/32a1=48:10

and tuta: and olsun ki.

(Ar. ve, Far. be-ḥaḳ) *Yer kök iḍisi tuta and ol rūzī rāst.* 37/87a1=51:23

ANDAĠ: 1. öyle, evet öyle, o şekilde.

(Ar. belā, Far. ārī) *Ḳılmas erdimiz bir ésizlik andaġ her āyine Tangrı bilgen ol.* 30/41b2=16:28

a. 30/48b2=16:38, 33/29b1=34:3, 35/12a1=39:59, 35/53b1=40:50, 36/70b1=43:80

(Ar. belā, Far. ārī yaᶜnī hest) *Ermez mü men sizing İḍingiz? Aydılar: andaġ, tanuḳluḳ bérdimiz.* 28/48a3=7:172

(Ar. neᶜam, Far. ārī) *Aygıl: andaġ, siz ḫᵛārlar siz.* 34/20b1=37:18

(Ar. —, Far. çünān) *İḍingiz eger andaġ erse kim çıḳtıngızlar erse toḳış üçün.* 38/34a3=60:1

(Ar. —, Far. —) *Andaġ teprer teg andın anlarnıng terileri kim ḳorḳarlar.* 34/93b1=39:23

2. üstelik, ayrıca.

(Ar. inne, Far. her āyine) *Bizke ter bar mu eger bolsa-miz yengiglilerdin? Aydı: ārī, andaġ sizler yaḳın bolmışlardın siler.* 28/7a3=7:114

andaġ erse: 1. öyle ise, bu durumda, o zaman.

(Ar. fe-iẓā, Far. pes ān gāh) *Buldumız iḍişimizni anıng üskinde, biz andaġ erse küç ḳılıġlılar-miz.* 30/3a2=12:79

a. 26/26a1=4:53, 26/38b3=4:67

andaġ ermez: hayır, öyle değil, bilakis.

(Ar. kellā, Far. ḥaḳḳā) *Anlarnı kim yetürdüngiz angar ortaḳlar, andaġ ermez kendü Ol Tangrı ᶜaẓīz bütün işlig.* 33/46a3=34:27

a. 31/31a1=19:79, 31/31b2=19:82

(Ar. bel, Far. ne çi) *Andaġ ermez kim anlar bütmezler āḫiretḳa.* 33/32a2=34:8

andaġ erür: evet öyle.

(Ar. belā, Far. ārī) *Ermez mü bu köni? Aygaylar: erür andaġ.* 37/3b2=46:34

a. 37/3b2=46:34

ANDAĞUḴ: öyle, öylece, o şekilde, o kadar.

(Ar. keẓālike, Far. hem-çünānet) *Andaġuḳ tamġa urur Tangrı tanıġlılar köngülleri üze.* 28/3a2=7:101

a. 32/10a1=28:14, 37/89a2=51:30

(Ar. keẓālike, Far. hem-çünān) *Andaġuḳ aḍrar seçer-miz belgülerni.* 28/49a2=7:174

a. 30/43b2=16:31, 30/44b2=16:33, 30/46a2=16:35, 30/74b1=16:81, 34/24a3=37:34, 37/36a3=48:15

ANDIḴ-: ant içmek, yemin etmek.

(Ar. ḥalif, Far. sevgend ḫorden) *Andıḳarlar Tangrı tuta, eger unamasa-miz çıḳḳatımız sizing birle.* 29/33a2=9:42

a.-arlar 26/35b1=4:62, 29/40b2=9:56, 29/44a3=9:62, 29/53a3=9:74, 38/10a3=58:14, 38/12b1=58:18

(Ar. iḳsām, Far. sevgend ḫorden) *Andıḳtılar Tangrı tuta ḳatıġraḳ andlarını.* 33/82b1=35:42

a.-tılar 27/58a1=5:53, 30/48a3=16:38

ANUḴ: hazır.

(Ar. ᶜatīd, Far. āmāde) *Sözlemez bir söz meger anıng üskinde küdezgen anuḳ.* 37/73b3=50:18

a. 37/75a2=50:23

ANUT-: hazırlamak, hazırlık yapmak.

(Ar. iᶜdād, Far. āmāde kerden) *Anuttı Tangrı olarḳa uştmaḫlar.* 29/63a1=9:89

a.-tı 26/61a3=4:93, 26/71a1=4:102, 33/5a2=33:35, 33/9b2=33:44, 33/20a2=33:57, 33/23b2=33:64, 37/30a2=48:6, 38/10b2=58:15, 38/85a2=65:10

a.-tı/umız 27/5a2=4:161, 33/1b1=33:31, 37/35a1=48:13; (anuttumız) 26/15a1=4:37

a.-ġatılar 29/35a2=9:46

ANUTUL-: hazırlanmak, hazır hale getirilmek.

(Ar. iᶜdād m., Far. āmāde kerde şoden) *Ḳorḳunglar ol otdın ol kim anutuldı kāfirlerḳa.* 25/5a3=3:131

a.-dı 25/6a1=3:133

AP: ne ... ne de, ya da, halbuki, lakin.

(Ar. fe-lā, Far. bes ne) *Song sarāy yégrek anlarḳa kim saḳnurlar ap uḳmazlar mu?* 28/45a2=7:169

(Ar. in, Far. ne) *Andıḳarlar Tangrı tuta ap tilemez-miz meger körklüglük yaraşıḳlıḳ.* 26/35b1=4:62

(Ar. lā, Far. bes ne) *Açmaz anı vaḳtinge tegi meger aġır boldı kökler hem yerler içinde ap kelmez sizke meger nägāh.* 28/56b2=7:187

a. 30/27a1=15:55

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Anmg içre bulmazlar dōst ap yārìçi.* 33/23b3=33:65

a. 26/83b2=4:123, 27/13b3=4:173, 28/57b1=7:188, 28/60a2=7:192, 28/60a8=7:197, 29/8a3=9:10, 29/54b1=9:74, 31/65a2=20:89, 31/81a2=46:26, 32/24b3=28:36, 32/38a1-3=28:59, 33/43a3=34:22, 34/17a2=36:67, 35/32b2=40:18, 36/4b3=42:8, 36/23a3=42:31, 37/42a2=48:22

(Ar. ve mā, Far. ve ne) *Aygıl olarḳa özleri içinde keḍ aymaḳ ap ıḍmadımız yalavaçdın meger boyun sunmaḳ üçün.* 26/36a3=4:64

a. 28/81b3=8:33

(Ar. —, Far. —) *Ap tanmadılar mu angar kim bérildi Mūsā anda aşnu.* 32/32a1=28:48

a. 32/36a1=28:56, 32/39a2=28:60

ap ma: ne de.

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Ḳazġandılar nerse ap ma ol kim tuttılar Tangrıda aḍın dōstlar.* 36/92b3=45:10

ap yime: ne de.

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Yünglümes olardın ḳın ap yime anlar küḍerler.* 30/76a2=16:85

a. 30/46a1=16:35, 30/59b3=16:61, 30/82a2=16:94, 31/85a2=20:107, 31/87a1=20:112, 34/7a3=36:40

⇒ġaflet ap osallıḳ 32/10a3=28:15; keç- ap berkü- 28/58b3=7:189; manga ap mening üçün 32/26a2=28:38; oġruḳ ap ḳopurmaḳ 28/56a2=7:187

APANG: eğer.

(Ar. in, Far. eger) *Ey anlar kim kirtgündiler apang kelse silerke bulġanuḳ söz sav birle amulluḳ ḳılınglar.* 37/56b1=49:6

ʿĀR (Ar.): ar, utanma.

ʿār tut-: utanmak, çekinmek.

(Ar. istinkāf, Far. neng dāşten) *Hiç ʿār tutmaz ʿİsi kim bolsa ḳul Tangrıḳa.* 27/12a2=4:172

AR- (I): aldatmak.

(Ar. ġurūr, Far. firībiden) *Armasun sizni bu ajun tirigliki yime armasun sizlerni İdidin yek.* 33/66b1=35:5

a.-dı 36/108b1=45:35

a.-masun 35/23b3=40:4

armaḳ: aldatma, kandırma.

(Ar. ġurūr, Far. firīb) *Vaʿde bérmez olarḳa yek meger armaḳ.* 26/82a1=4:120

a. 33/81b1=35:40

AR- (II): yorulmak, gücü yetmemek.

(Ar. ʿayāʾ, Far. dermānden) *Armadı olarnı törütmek birle küçlüg uġan.* 37/2b3=46:33

a.-dımız mu 37/72b1=50:15

armaḳ: yorgunluk.

(Ar. luġūb, Far. māndegī) *Emgek hem tegmez bizke anıng içre armaḳ.* 33/77a2=35:35

a.-dın 37/80a1=50:38

ARA: ara, arasında, -a.

(Ar. ʿala, Far. ber) *Uluġ köründi ortaḳlar ara.* 36/8b2=42:13

(Ar. beyn, Far. miyān) *Ey İdimiz, yıratġıl seferlerimiz arasını.* 33/39a3=34:19

a. 26/7b2=4:29, 26/12b2=4:35, 26/13a2=4:35, 26/29b1=4:58, 26/37b1=4:65, 26/41b1-2=4:73, 26/55b2=4:90, 26/59b3=4:92, 26/72b3=4:105, 26/96b2=4:141, 27/31a2=5:17, 27/36b3=5:25, 27/37a1=5:25, 27/49b1=5:42, 27/53b1=5:48, 27/54b3=5:49, 28/64b2=8:1, 28/76b1=8:24, 30/62b3=16:66, 30/81a1=16:92, 30/82b1=16:94, 30/98b2=16:124, 31/25b3=19:65, 31/51b1-2=20:58, 32/19a1-2=28:28, 33/38b2=34:18, 33/62b2=34:54, 34/50a1=38:10, 34/54a1=38:22, 34/56b3=38:26, 34/70b3=38:66, 34/78a3=39:3, 35/17b1=39:69, 35/22a2=39:75, 35/74a3=41:5, 36/10b3=42:15, 36/11a3=42:15, 36/11b1=42:15, 36/15b1=42:21, 36/26a3=42:38, 36/49b3=43:32, 36/53a2-3=43:38, 36/64b3=43:65, 36/72b1=43:85, 36/76a1=44:7, 36/84a3=44:38, 36/97a1-2=45:17, 37/1b3=46:3, 37/48b1=48:29, 37/59b1=49:9, 37/60a2=49:9, 37/79b3=50:38, 38/22a1=59:7, 38/27b2=59:14, 38/36a3=60:3, 38/38a2=60:12, 38/87b1=65:12

a.-nı 34/57b3=38:27

a.-ḳı 27/32b1=5:18
a.-mda 30/12a1=13:43
a.-sını 37/60b2=49:10
a.-sında 25/9b3=3:140, 26/78a3=4:144, 26/88a1=4:129, 26/97b2=4:143, 31/14b3=19:37, 31/25b1=19:64, 31/37b1=20:6, 31/53a1=20:62, 34/41b2=37:158, 35/4b1=39:46, 35/52b1=40:48
a.-mızda 33/45b3=34:26, 34/49a2=38:8, 35/74a2=41:5
a.-n̂gızda 30/12a1=13:43, 38/82b3=65:6

(Ar. ḫilāl, Far. miyān) *Éwitgeyler erdi sizler ara, tileyürler sizke bulġaḳlıḳnı.* 29/36a1=9:47

ᶜARAB (Ar.):

(Ar. ᶜarab / aᶜrāb, Far. beyābāni/yān) *Aytur sanga songra ḳalġanlar ᶜĀrablardın.* 37/32b3=48:11
ᶜA.-lardın 29/63b1=9:90, 37/37a1=48:16

(Ar. ᶜarab / aᶜrāb, Far. beyābāniyān yaᶜnī tāzī zewānān) *Aydı ᶜArablar: bittümiz.* 37/64a3=49:14

ᶜARAŻ (Ar.): mal, meta.

(Ar. ᶜaraż, Far. kālā) *Eger kelse olarḳa ᶜaraż anıng mengizlig alurlar anı.* 28/44a3=7:169

ARI: arı.

(Ar. naḥl, Far. ᶜasel) *Körkitü bérdi İḍing arıḳa kim étgil / tutġıl taġlardın éwlerni.* 30/64a1=16:68

ARI-: arınmak, temizlenmek.

(Ar. tezekkī, Far. pākīze şoden) *Anıng içinde ol ol kişining yanıtı turur kim arıdı.* 31/59a1=20:79

ARIĠ: 1. arı, pak, temiz ve iyi olan, hoşa giden, helal.

(Ar. ṭayyib/āt, Far. ḫoş/hā u pāk/hā) *Rūzī ḳıldı / bérdi sizke arıġlardın, bolġay kim şükr ötegey sizler.* 28/78a2=8:26
a.-lar 27/18a2=5:4, 27/19a2=5:5
a.-larnı 28/34a2=7:157
a.-lardın 35/61a2=40:64

(Ar. ṭayyib/āt, Far. ḫoş/hā) *Yéngler arıġlardın rūzī kim rūzī bérdimiz sizlerke.* 28/37b3=7:160
a. 29/52a3=9:72
a.-lar 27/4b1=4:160
a.-lardın 30/67b1=16:72; 31/60b3=20:81, 36/96a3=45:16

(Ar. ṭayyib/īn, Far. pāk/ān) *Bulmasa sizler suw teyemmüm ḳılınglar arıġ topraḳḳa.* 26/19a3=4:43

a. 27/22a2=5:6; 30/93a3=16:114
a.-dın 28/84a3=8:37
a.-lar 30/44a1=16:32

2. münezzeh, takdis ve tenzih etme.

(Ar. subḥān, Far. pāk) *Ḳaçan usına keldi erse aydı: arıġ sen, yandım sanga.* 28/22b1=7:143

(Ar. subḥān, Far. pāk-ā) *Tangrı yoḳ meger Ol, arıġ ol andın kim ortaḳ ḳatarlar.* 29/23b3=9:31

a. 36/71a1=43:82
a. sen 27/11b1=4:171, 33/55b1=34:41

(Ar. subḥān, Far. pāk goften) *Arıġ Ol Tangrı andın kim ṣıfat ḳılurlar.* 34/42a1=37:159

a. 32/42b3=28:68, 34/46a1=37:180, 34/79a1=39:4, 35/16a1=39:67, 38/32a2=59:23

3. mukaddes, kutsal.

(Ar. muḳaddes, Far. pāk kerde) *Suçulġıl iki naᶜleynıngnı, sen özde arıġ Ṭuvā atlıġ.* 31/39a3=20:12

4. esma-i hüsnadan: kuddûs.

(Ar. ḳuddūs, Far. pāk) *Ol erklig, arıġ, esenlik bérgen, imin ḳılġan, rāst tanuḳ.* 38/31b3=59:23

a. 38/49b2=62:1

⇒ muṣaffā yaᶜnī arıġ 37/13a1=47:15

arıġ ay-: tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. pāk goften) *Arıġ ayur angar ol kim kökler içinde azu yer içinde.* 38/32b2=59:24

Arıġ Cān yaᶜnī Cibril: Cebrail.

(Ar. rūḥu'l-ḳuds, Far. Cebreᵓil yaᶜnī Cibril) *Aygıl: indürdi anı Arıġ Cān yaᶜnī Cibril İdingdin, könilikin bekütmek üçün anlarnı kim kirtgündiler.* 30/86b1-2=16:102

arıġ ḳılınmış: temizlenmiş.

(Ar. muṭahhar, Far. pākīze kerde) *Olarḳa anıng içinde cüftler arıġ ḳılınmış.* 26/28b3=4:57

arıġraḳ: daha temiz.

(Ar. eṭhār, Far. pāk-ter) *Ol arıġraḳ könglüngizke olar köngülleringe.* 33/17b1=33:53

a. 38/8b1=58:12

arıġ Tangrı: subhan Allah.

(Ar. subḥān, Far. pāk-ā) *Ol arıġ Tangrı musaḫḫar ḳıldı munı.* 36/41b1=43:13

(Ar. subḥān, Far. pāk goften) *Ol arıġ Tangrı törütti cüftlerni.* 34/5b1=36:36

arıġ ve aġır yük: temiz ve ağır yük.

(Ar. vaḳr, Far. bār-ı girān) *Bulıt ḥaḳḳı arıġ ve aġır yük.* 37/83a3=51:2

arıġ yād ḳıl-: tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī yād kerden) *Arıġ yād ḳılur Tañrını né kim yéti ḳat kök içinde né kim yer içinde turur.* 38/49b1=62:1

arıġ yer: kutsal toprak, mukaddes yer. Şam.

(Ar. muḳaddes, Far. pāk yaᶜnī Şām) *Ey boḍnum, kiriñler yerke arıġ yerke ol kim bitidi Tañrı.* 27/34a3=5:21

ARIĠLA-: tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī yād kerden) *Uluġ tutuñ anı hem aġırlañ anı yime arıġlañlar anı erte taḳı kéçe.* 37/31b1=48:9

ARIĠLIḴ: 1. münezzeh olma.

(Ar. subḥān, Far. pākā) *Ayurlar Teñrike ḳızlar, anuñ arıġlıḳı olarḳa ol ne kim küser erse sizler.* 30/57a2=16:57

(Ar. subḥān, Far. pāk goften) *Kerekmez Tañrıḳa tutmaḳ hiç ᶜayāl, arıġlıḳ añar.* 31/14a2=19:35

2. temizlik.

(Ar. zekā[t], Far. pākī) *Yarlıḳamaḳ bériñ üsküñizde hem arıġlıḳ erür saḳnuḳ.* 31/8a2=19:13

arıġlıḳ birle yād ḳıl-: tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī yād kerden) *Arıġlıḳ birle yād ḳılur Tañrını ol kim kökler içinde ol kim yerler içinde turur.* 38/65b1=64:29.7

a.-ġıl 38/39b2=61:1

ARIĠSIZ: pis, necis, murdar, kötü olan.

(Ar. necis, Far. pelīd) *Bütünlükin ortaḳ ḳatġanlar arıġsız.* 29/20b2=9:28

(Ar. ḫabīṯ/ḫabāᵓiṯ, Far. pelīd/hā) *Bir arıġsız söz meṯeli bir arıġsız yıġaç teg ḳoñgruldı.* 30/15b1=14:26

a. 30/16a1=14:26

a.-nı 28/84a3=8:37, 28/84b1=8:37

a.-larm 28/34a3=7:157

ARIḴ: ırmak.

(Ar. nehr / enhār, Far. cūy/hā) *Kigrür-miz olarnı uştmaḫlarḳa kim aḳar astınıda arıḳlar.* 26/28b2=4:57

a.-lar 25/8a1=3:136, 26/82b2=4:122, 27/27a3=5:12, 29/52a2=9:72, 29/63a3=9:89, 30/43b1=16:31, 31/58b3=20:76, 34/90b3=39:20, 36/58b3=43:51, 37/10b2=47:12, 37/12a3=47:15, 37/12b1-2-3=47:15, 37/39a1=48:17, 38/15b3=58:22, 38/46b2=61:12, 38/70b3=64:9, 38/86b3=65:11, 38/94b 2=66:8

⇒ aḳar arıḳ 30/37b1=16:15

ARIN-: yıkanmak, boy abdesti almak.

(Ar. teṭahhur, Far. ser ü ten şusten) *Eger bolsa sizler cünüb, arınıñlar.* 27/21b1=5:6

ARIT-: temizlemek, temize çıkarmak, günahtan arıtmak.

(Ar. tezkiye^{t}, Far. pāk kerden u suturden) *Arıturlar özlerini kendü Tangrı arıtur kimni kim tilese.* 26/24a1= 4:49

(Ar. tezkiye^{t}, Far. pākīze kerden) *Oḳıyur anlar üze āyetlerini arıtur anlarnı.* 38/50a3=62:2

(Ar. taṭhīr, Far. pāk kerden) *Tileyür kim arıtsa sizlerni, tükel ḳılsa ni^{c}metini.* 27/22b2=5:6

a.-sa 27/48b2=5:41

(Ar. taṭhīr, Far. pākīze kerden) *Kiterse sizdin ^{c} azābnı ... arıtsa sizlerni, arıtmaḳ.* 33/3a2=33:33

⇒ beze- / arıt- 37/55a3=49:3

arıtmaḳ: temizleme, arıtma.

(Ar. taṭhīr, Far. pāk kerden) *İndrür sizing üze kökdin suw arıtmaḳ üçün.* 28/69b2=8:11

a. 33/3a2=33:33

(Ar. temhīṣ, Far. pākīze kerden) *Ol kim köküzlering̃iz içinde turur arıtmaḳ üçün ... ol Tangrı bilgen.* 25/19b1=3:154

a. 25/10a3=3:141

ĀRĪ (Far.): evet.

(Ar. belā, Far. ārī) *Küçlüg uġan tirgürmek üze ölüglerni, ārī ol ḳamuġ neng üze küçlüg uġan turur.* 37/3a1=46:33

(Ar. ne^{c}am, Far. ārī) *Bizke ter bar mu eger bolsa-miz yengiglilerdin. Aydı: ārī, andaġ sizler yaḳın bolmışlardın siler.* 28/7a3=7:114

ARḲA: arka, sırt, arka taraf.

(Ar. dubur / edbār, Far. püşt/hā) *Ḳınayu yoḍsa-miz yüzlerini taḳı yandursa-miz anı arḳalarınga.* 26/22b2=4:47

a.-ların 38/26b2=59:12

a.-larını 37/42a1=48:22

a.-larınga 37/18b2=47:25

(Ar. ezr, Far. püşt) *Ḳılġıl manigar yārīçi boḍnumdın, Hārūnnı ḳarındaşım, ḳawī ḳılġıl anıng birle arḳamnı.* 31/43a3=20:31

(Ar. verā^{3}, Far. pes) *Tileng olardın ḥicāb arḳasında.* 33/17a3=33:53

a.-sında 38/27b2=59:14

(Ar. ẓahr / ẓuhūr, Far. püşt/hā) *Dāġ baslur anıng birle alınları hem yanları hem arḳaları.* 29/26b1=9:35

a.-sı 33/85b2=35:45, 36/23b3=42:33

a.-ları 36/41a1=43:13

a.-larında 25/28b1=3:187

arḳa bérigli: yüz çeviren, ardını dönen.

(Ar. müdbir/īn, Far. püşt dehende/gān) *Yüz ewürdiler andın arḳa bérigliler.* 34/27b3=37:91

arḳada oltur-: halef olmak.

(Ar. ḫalef, Far. pes nişesten) *Eger tilese-miz ḳılġatımız sizdin ferişteler yer içinde arḳaŋ͡gızda olturġaylar érdi.* 36/62b2=43:60

arḳa suwı: meni.

(Ar. nutfe[t], Far. āb) *Ol Taŋ͡grı törütti toprakdın yana arḳa suwındın.* 35/62b2=40:67

arḳa üküş bérgen: şükrün karşılığını veren. esma-i hüsnadan: şekûr.

(Ar. şekūr, Far. pādāş-ı bisyār dehende) *Ol örtgen arḳa üküş bérgen.* 33/76a1= 35:30

⇒ ewrül- arḳa bér- 28/72a1=8:15

⇒ kizleyü arḳa bérigliler 29/19a3=9:25

ARKIŞ: arkış, kervan, kafile.

(Ar. [c]īr, Far. kārvān) *Sorġıl uluş boḍnıdın ol kim erdimiz anıŋ͡g içinde ol arḳışda kim keldimiz anıŋ͡g içinde.* 30/5a2=12:82

a. 30/10b3=12:94

(Ar. rekb, Far. şutur-süvārān) *Ançada siz yaḳın sıŋ͡gar erdiŋ͡giz, olar ıraḳ sıŋ͡gar erdiler, arḳış astınraḳ sizdin.* 29/2b1=8:42

[c]ĀRLAN- (Ar.T.): utanmak.

(Ar. istinkāf, Far. neng dāşten) *Kim kim [c]ārlansa anıŋ͡g ḳullukındın ... her-äyine térer olarnı.* 27/12b1=4:172

[c]a.-dılar: 27/13a3=4:173

[c]ARŞ (Ar.): arş.

(Ar. [c]arş, Far. taḫt-ı buzurg) *Körgey sen feriştelerni ḳapsap anlar [c]arş yöresinde tesbīḥ ayurlar.* 35/22a1=39:75

[c]a. 36/71a2=43:82

ART: arka, ard.

(Ar. verā[3], Far. pes) *Ündeyürler séni kiçig éwler artındın.* 37/55b3=49:4

ART-: artmak.

artmaḳ: lütuf.

(Ar. faẓl, Far. fuzūnī) *Tileyürler artmaḳ Taŋ͡grıdın hem ḫoşnūdluḳ.* 37/48b2=48:29

ARTAḴ: kötü, fena.

artaḳ iş ḳıl-: bozgun çıkarmak.

(Ar. ifsād, Far. tebāhī kerden) *Eger erklense sizler kim artaḳ iş ḳılsa sizler yer içinde kesse sizler yaġuḳlarıŋ͡gızını.* 37/17b3=47:22

artaḳ işlig: bozguncu, fesat çıkaran.

(Ar. mufsid/īn, Far. tebāhkār/ān) *Boġuzlayur erdi erkek oġlanlarını, tirig ḳoḍar erdi uraġutlarını, ol erdi artaḳ işliglerdin.* 32/4b2=28:4

a.-ler 28/21a3=7:142

artaḳ / yawuz işlig: kötülük yapan, doğru yoldan sapan.

(Ar. musrif/īn, Far. güzāfkār/ān) *Bütünlükin artaḳ / yawuz işligler olar ot éşleri tururlar.* 35/49b2=40:43

⇒ yaraġsız artaḳ 28/19a3=7:139

ARTAḲLIḲ: bozgun, fesat.

artaḳlıḳ ḳıl-: fesat çıkarmak, bozgunculuk yapmak.

(Ar. ifsād, Far. tebāhī kerden) *Ḳoḍar mu sen Mūsānı hem boḍnını artaḳlıḳ ḳılsunlar teyü yer içinde?* 28/11a3=7:127

ARTAT-: heba etmek.

(Ar. ibṭāl, Far. bāṭıl kerden) *Boyuŋ sıŋ yalavaçḳa hem artatmaŋ ᶜamelleriŋizni.* 37/23a2=47:33

artatur: fesat, fitne.

(Ar. fesād, Far. tebāhī) *Yorıyur ḳatıġlanurlar yer içinde artatur.* 27/42a3=5:33

artatġan / yaraġsız ḳılıġlı: batıl yolu tutan, yanlış ve boş iş yapan.

(Ar. mubṭil/ūn, Far. bāṭılkār/ān) *Helāk mu ḳılur sen bizni anıŋ bir[le] kim artatġanlar / yaraġsız ḳılıġlılar.* 28/49a2=7:173

artatmaḳ: vesvese, kötüye tahrik.

(Ar. nezġ, Far. vesvese) *Eger artatmaḳ tilese yekdin artatmaḳ, sığıngıl Taŋrıḳa, Ol eşitgen bilgen ol.* 28/61a2=7:200

artatmaḳ tile-: vesveseye düşürmek, işkillendirmek, tahrik etmek.

(Ar. nezġ, Far. tersiden) 28/61a1=7:200

ARTUḲ: fazla.

(Ar. ziyāde[t], Far. ewzūn şoden) *Iḍtımız anı yüz miŋke tegi azu artuḳlar.* 34/39b2=37:147

artuḳ ḳat-: şirk koşmak.

(Ar. işrāk, Far. enbāz kerden) *Kim kim artuḳ ḳatsa Taŋrıḳa çın-oḳ yalġan ḳoştı uluġ yazuḳnı.* 26/23b2=4:48

artuḳ ḳıl-: 1. üstün tutmak, seçkin kılmak.

(Ar. tafżīl, Far. efzūnī dāden) *Artuḳ ḳıldı Taŋrı toḳuşġanlarḳa mālları birle et-özleri birle.* 26/63a1=4:95

a.-dı: 26/11a2=4:34, 26/64a1=4:95

(Ar. tafżīl, Far. efzūnī nihāden) *Artuḳ ḳıldı Taŋrı anıŋ birle amarıŋızını amarı üze.* 26/9a3=4:32

(Ar. tafżīl, Far. fuzūnī dāden) *Artuḳ ḳıldımız olarnı ᶜālemluġlar üze.* 36/96a3=45:16

2. ortak koşmak.

(Ar. işrāk, Far. enbāz goften) *Bitiŋgler Taŋrıḳa, artuḳ ḳılmaŋglar aŋa nerseni.* 26/13b1=4:36

⇒ teŋde keçrügli / artuḳ ḳılıġlı 32/19a3=28:28

artuḳraḳ: daha çok, sayıca daha fazla.

(Ar. erbā, Far. ewzūn-ter) *Bir ögür ol artuḳraḳ bir ögürdin, sınar sizlerni Taŋrı anıŋ birle.* 30/81a2=16:92

ARTUḲLUḲ: 1. fazlalık.

(Ar. ziyāde[t], Far. ewzūnī) *Bütünlükin kiḍinke ḳoḍmaḳ [artuḳluḳ ol] küfr içinde.* 29/28a2=9:37

2. varlık, zenginlik.

(Ar. ṭavl, Far. fuzūn-i māl) *Kimnüŋ kim yaraġı bolmasa sizdin artuḳluḳḳa nikāḥ ḳılmaḳḳa.* 26/4a1=4:25

3. ihsan, lütuf, fazilet.

(Ar. faḍl, Far. efzūnī) *Tileŋler Taŋrıdın artuḳluḳındın.* 26/9b3=4:32

a. 26/40a1=4:70, 26/41a3=4:73, 33/33b1=34:10, 36/16b3=42:22, 37/59a1=49:8

a.-ındın 26/14b3=4:37, 26/26a3=4:54

(Ar. faḍl, Far. wuzūnī) *Bérür bizke Taŋrı öz artuḳluḳındın.* 29/42a3=9:59

a.-ındın 29/55a2=9:76

(Ar. faḍl, Far. fuzūnī) *Tilese sizler anıŋ artuḳluḳındın bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 30/37a1=16:14

⇒ faḍl / artuḳluḳ 33/10b1=33:47

4. fesat, fitne, bozgunculuk.

(Ar. ḥabāl, Far. tebāhī) *Eger çıḳsalar sizinŋ içinŋizde arturmazlar sizke meger artuḳluḳ.* 29/35b3=9:47

5. haksızlık.

(Ar. bāṭıl, Far. bīhūde) *Yemenŋler māllarınŋızını sizinŋ ara artuḳluḳ birle.* 26/7b2=4:29

artuḳluḳ bér-: üstün kılmak.

(Ar. tafżīl, Far. wuzūnī dāden) *Ol artuḳluḳ bérdi sizke [c]ālemluġlar üze.* 28/19b2=7:140

artuḳluḳ bérmek iḍisi: lütuf sahibi.

(Ar. ẕu'l-faḍl, Far. bā-fuzūnī) *Taŋrı uluġ artuḳluḳ bérmek iḍisi ol.* 28/79b3=8:29

artuḳluḳ béril-: üstünlük verilmek.

(Ar. tafżīl m., Far. wuzūnī dāde şoden) *Anlar kim artuḳluḳ bérildiler yandruġlılar.* 30/66a3=16:71

artuḳluḳ ḳıl-: aşırıya kaçmak, ileri gitmek, azgınlık yapmak.

(Ar. ḫużū[c], Far. fuzūnī kerden) *Artuḳluḳ ḳılmaŋ aymaḳ birle.* 33/2a1=33:32

(Ar. beġy, Far. sitem kerden) *Her-āyine Taŋrı ... yıġar çalpaḳ işdin, yawuz işdin, artuḳluḳ ḳılmaḳ[dın].* 30/79b1=16:90

artuḳluḳ tilemegüçi: zulmetmeyen.

(Ar. ġayre bāġin, Far. cüz sitem konende) *Kim muŋgadsa artuḳluḳ tilemegüçi ap yime teŋgde keçürdeçi bütünlükin Taŋrı örtgen ulaşu yarlıḳaġan.* 30/94a2=16:115

artuḳluḳ ur-: üstün kılmak.

(Ar. tafżīl, Far. wuzūnī dāden) *Tangrı artukluk urdı amarıngızlerke amarı üze rüzī içinde.* 30/66a1=16:71

ARTUR-: artırmak, takviye etmek.

(Ar. izdiyād, Far. efzūn kerden) *Bittiler yana tandılar yana arturdılar küfrni.* 26/93b3=4:137

a.-dı 25/26b1=3:173
a.-ġay 37/14b3=47:17
a.-sun 37/28a1=48:4

(Ar. izdiyād, Far. ewzūn kerden) *Arturur olarka bitmek.* 28/65a3=8:2

a.-ur 27/13a2=4:173
a. -mazlar 29/35b3=9:47

(Ar. izdiyād, Far. fuzūn kerden) *Şükr Ol Tangrıka ... arturur törütmek içre né kim tilese.* 33/64a1=35:1

(Ar. ziyāde[t], Far. efzūn kerden) *Arturur anlarka öz faẓlındın.* 33/75b3=35:30

a.-ur 31/30a1=19:76
a.! 34/69a3=38:61

(Ar. ziyāde[t], Far. ewzūn kerden) *Arturdımız olarka kın kın üze anın kim yarlıġdın çıkar erdiler.* 30/77b2= 16:88

a.-ur-miz 28/39a1=7:161
a.-ġıl 31/88a1=20:114
a.-maz 33/64a1=35:1, 33/79b3=35:39, 33/80a2=35:39

(Ar. ziyāde[t], Far. efzūden) *Artırmadı olarka meger kaçmak.* 33/83a1=35:42

(Ar. ziyāde[t], Far. fuzūn kerden) *Tileyür erse āḫiret tarıġlaġını arturur-miz angar ekini içinde.* 36/14a3=42:20

a.-ur 36/20a2=42:26
a.-ur-miz 36/17b3=42:23

⇒ iki ança artur- 38/75a1=64:17

ARTURUL-: ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, ber efzūd şoden) *Sınar sizlerni Tangrı anıng birle, belgürtür ol sizlerke kopmak küni ol kim anıng içinde arturuldunguz.* 30/81b1=16:92

[c]ARŻA (Ar.): sunma, sunuş.

[c]arża kıl-: arz etmek, sunmak.

(Ar. [c]arż, Far. [c]arża kerden) *Biz [c]arża kıldımız emānetni kökler üze hem yerler üze.* 33/26b1=33:72

[c]arża kıl(ı)n-: sunulmak.

(Ar. [c]arż m., Far. [c]arża kerde şoden) *[c]Arża kılındı anıng üze kéçe üç aḍaḳın turġan yügrük tāziler.* 34/59b1=38:31

[c]a.-ur ([c]a. kılnur) 37/3a3=46:34
[c]a.-urlar (kılnurlar) 35/50b2=40:46
[c]a.-ġaylar 36/29b2=42:45

ĀRZŪ (Far.): arzu, istek, kuruntu.

(Ar. umniyyet / amānī, Far. ārzū/hā) *Ermez sizing ārzūlarıngız teg hem bitig iḍileri ārzūları teg.* 26/83a2=4:123

ārzū ḳıl-: arzu etmek, temenni etmek, istemek.

(Ar. temennī, Far. ārzū burden) *Ārzū ḳılınglar ölümni eger çın erse sizler.* 38/53a1=62:6

ā.-mazlar 38/53a2=62:7

(Ar. vudd, Far. ārzū burden) *Ol kün ārzū ḳılġaylar anlar kim tandı[lar].* 26/17a3=4:42

ā.-ur 26/69b3=4:102

ĀRZŪLA-(Far. T.): arzu etmek, istemek, temenni etmek.

(Ar. iddiᶜā, Far. ārzū burden) *Olarḳa anıng içinde mīve turur, olarḳa turur ol kim ārzūlarlar.* 34/14a1=36:57

(Ar. iştihāᵓ, Far. ārzū burden) *Anıng içinde kim ārzūlayur et-özler, mezelenūr közler, sizler anıng içinde.* 36/67a3=43:71

ā.-r erdiler 33/62b3=34:54

(Ar. temennī, Far. ārzū burden) *Ārzūlamang anı kim artuḳ ḳıldı Tangrı anıng birle amarıngızını amarı üze.* 26/9a2=4:32

ā.-yur erdingiz 25/11a2=3:143

(Ar. vudd, Far. ārzū burden) *Ārzūladılar eger tansa sizler.* 26/54a3=4:89

ārzūla- / sew-: arzu etmek, istemek, hoşa gitmek.

(Ar. meveddet, Far. dōst dāşten) *Ol kim sizke ārzūlar siz / sewdüngüz bütünlükin tolımsızını emgeksizin bolsa sizke.* 28/67a3=8:7

AS-: asmak.

(Ar. Ar. ṣalb, Far. ber dār kerden) *Mesīḥ Meryem oġlı ᶜİsānı, Tangrınıng yalavaçı, öldürmediler anı, asmadılar anı.* 27/2b2=4:157

(Ar. taṣlīb, Far. ber dār kerden) *Kesgey men eligleringizni hem aḍaḳlarıngızını ong ḳol sol aḍaḳını yana asġay oḳ men sizni ḳamuġ.* 28/10a3=7:124

a.-ġay men ök 31/56b1=20:71

ĀSĀN (Far.): kolay.

(Ar. yesīr, Far. āsān) *Ol bütünlükin Tangrı üze āsān ol.* 33/72a1=35:11

ā. 26/8b2=4:30, 37/82a2=50:44, 38/69b1=64:7

(Ar. heyyin, Far. āsān) *Sening İḍing ol mening üze āsān turur.* 31/6b1=19:9

⇒ oġrayu āsān yawuḳ 29/32b3=9:42

āsān ḳıl-: kolaylaştırmak.

(Ar. teysīr, Far. āsān kerden) *Bütünlükin āsān ḳıldım anı sening tiling birle.* 31/35a3=19:97

ā.-dımız 36/88b1=44:58

ā.-ġıl 31/42b2=20:26

ĀSĀNLIḲ (Far.T.): kolaylık.

(Ar. yüsr, Far. āsānī) *Kim ḳorḳsa Tangrıda ḳılur angar işindin āsānlıḳ.* 38/81a1=65:4

ā. 38/84a2=65:7

āsānlıḳ ur-: selamete çıkarmak.

(Ar. teslīm, Far. supurden u selāmet dāden) *Tartışur erdingiz iş içinde, ançası bar Tangrı āsānlıḳ urdı, Ol bilgen köngüllerdekini.* 29/4a2=8:43

ᶜASEL (Ar.): bal.

(Ar. ᶜasel, Far. engübīn) *Arıḳlar ᶜasel-i muṣaffādın yaᶜnī arıġdın.* 37/13a1=47:15

ASIĠ: fayda, yarar.

(Ar. menfaᶜaᵗ / menāfiᶜ, Far. sūd/hā) *Sizke turur anıng içinde asıġlar tegse sizler anıng üze ḥācetḳa.* 35/69a 2=40:80

(Ar. meradd "avdet, dönüş", Far. sūd) *Eḍgürek İding üskinde yanutın hem eḍgürek asıġdın.* 31/30b1=19:76

(Ar. nefᶜ, Far. sūd kerden) *Erklig bolmaz men özümke asıġḳa ap ziyānḳa.* 28/57b1=7:188

a. 37/33b2=48:11

a.-ḳa 31/65a2=20:89

asıġ ét-: fayda vermek.

(Ar. nefᶜ, Far. sūd kerden) *Ol kün asıġ ḳılmaz şefāᶜat.* 31/85b2=20:109

asıġ ḳıl-: fayda vermek, yararlı olmak, gücü yetmek.

(Ar. iġnāʾ, Far. sūd kerden) *Ḥuneyn kün bu ne-erse ançada ḫoş keldi sizke üküşlükünggüz, asıġ ḳılmadı sizdin nerse.* 29/19a1=9:25

a.-maz 31/16b3=19:42, 36/85a1=44:41, 36/92b2=45:10

a.-madılar 38/97a2=66:10

(Ar. iġnāʾ, Far. sūd dāşten) *Asıġ ḳılmadı olardın olarḳa ol kim ḳazġanur erdiler.* 35/70b2=40:82

a.-maz 28/74a2=8:19, 35/72a2=40:85, 38/11b1=58:17

a.-madı 31/80b3=46:26, 35/7a2=39:50

(Ar. mülk, Far. tevānisten) *Asıġ ḳılmaz anlar kim oḳırlar anda aḍın şefāᶜatḳa.* 36/72b3=43:86

(Ar. nefᶜ, Far. sūd ḳerden) *Bu kün umaslar amarıngız amarıge asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ.* 33/56a3=34:42

a.-maz 33/43b3=34:23, 36/53b1=43:39

(Ar. nefᶜ, Far. sūd dāşten) *Bolġay kim asıġ ḳılġay bizke.* 32/7b1=28:9

a.-maz 35/54a3=40:52, 38/35b3=60:3

⇒ ribā / asıġ 27/4b3=4:161

ASIL: asılmak.

(Ar. taṣlīb m., Far. ber-dār kerde şoden) *Bütünlükin öldürülgeler azu asılġalar azu kesilgeler.* 27/42b1=5:33

asılmış: asılmış, askıya alınmış.

(Ar. mu^{c}allaḳ, Far. bā-sūy āviḫte) *Ḳoḍur sizler anı asılmış teg.* 26/88a3=4:129

^{c}ĀṢĪ (Ar.): asi, isyan eden.

(Ar. ^{c}aṣiyy, Far. bī-fermān) *Ermez boynaġu ^{c}āṣī.* 31/8b1=19:14

^{c}āṣī bol-: isyan etmek.

(Ar. ^{c}işyān, Far. ^{c}āṣī şoden) *Yigrentürdi silerke Tangrını barlamamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı.* 37/58b3= 49:7

ASTIN: 1. alçak, bayağı.

(Ar. esfel/în, Far. furū-ter/ān) *Tilediler angar dastān, ḳıldımız olarnı astınlar.* 34/29a3=37:98

a.-lardın 35/89b3=41:29

(Ar. süflī, Far. furū-ter) *Ḳıldı anlarnıng sözini [kim] tandılar astın, Tangrınıng kelimesi ol üstün ol.* 29/31b3=9:40

2. alt.

(Ar. taḥte, Far. zīr-i dıraḫtān) *Büstānlar kim aḳar astında arıḳlar.* 29/52a2=9:72

a.-ıda 26/28b1=4:57, 26/82b2=4:122, 27/27a3=5:12, 29/63a2=9:89, 31/58b3=20:76, 34/90b3=39:20, 37/28b3=48:5, 37/38b3=48:17, 38/15b3=58:22

a.-ında 37/10b1=47:12

(Ar. taḥte, Far. zīr-i ḳadem) *Bütünlükin ḳıldı sening İḍing sening astınıngda bir aḳar ögüz.* 31/10a2=19:24

(Ar. taḥte, Far. zīr) *Hem ol iki arasında hem ol kim yer astında turur.* 31/37b2=20:6

a.-da 38/70b3=64:9

a.-ında 35/89b2=41:29, 38/96b3=66:10

a.-ıda 37/39b1=48:18, 38/86b3=65:11, 38/94b1=66:8

a.-larında 34/88b1=39:16

⇒ aḍaḳı astını 31/10a1=19:24

astınraḳ: en aşağı, daha aşağı mertebe.

(Ar. esfel, Far. furū-ter) *Bütünlükin iki yüzlügler astınraḳ derecelerde.* 26/98b3=4:145

(Ar. esfel, Far. cāy-ı furū-ter) *Ançada siz yaḳın singar erdingiz, olar ıraḳ singar erdiler, arḳış astınraḳ sizdin.* 29/2b2=8:42

AŞ: aş, yemek.

⇒ yégü aş bér- 34/10a1-2=36:47

AŞAĠA: aşağı, bayağı.

aşağaraḳ: en bayağı, en kötü.

(Ar. erẕel, Far. furū-māye-ter) *Sizlerde kimi yandurlur aşaġaraḳ tiriglikke.* 30/65b1=16:70

AŞAḲ: aşağı.

aşaḳ yer: tuvalet, ayak yolu.

(Ar. ġā'it, Far. ḥadeş) *Kelse biregü sizdin aşaḳ yerdin.* 26/19a1=4:43
a.-din 27/21b3=5:6

ĀŞKĀRA (Far.): krş. **ĀŞKĀRĀ**
āşkāra ḳıl-: açığa vurmak, açıklamak, belli etmek, ses yükseltmek.
(Ar. cehr, Far. āvāz ber dāşten) *Sewmez Taŋrı āşkāra ḳılmaḳnı yawuzluḳın.* 27/1b1=4:148
ā.-saŋ 31/37b2=20:7
(Ar. iᶜlān, Far. āşkārā kerden) *Seniŋ İdiŋ bilür anı kim kizleyür köŋülleri anı kim āşkāra ḳılurlar.* 32/43a3=28:69
ā.-ur siz 38/35a1=60:1, 38/67a3=64:4
(Ar. iẓhār, Far. peydā kerden) *Ḳaçan uḳturdı erse aŋar āşkāra ḳıldı anı Taŋrı anıŋ üze.* 38/89b3=66:3
⇒ bildügini āşkāra ḳıl- 29/11b1=9:16

ĀŞKĀRĀ (Far.): aşikar, açık, açıkça, meydanda.
(Ar. cehr, Far. āşkār) *Bizdin körklüg rūzī, ol hezine ḳılur andın örtügli yaşru āşkārā .* 30/69a2=16:75
(Ar. ᶜalāniyyetᵉⁿ, Far. āşkār) *Yaşru hem āşkārā umarlar satıġçılıḳ.* 33/75b1=35:29
⇒ açuḳ āşkārā ḳıl- 30/38a3=16:23

AŞNU: önce.
(Ar. ḳable, Far. pīş) *Helāk / yoḳ ḳılur sen olarnı aşnu méni.* 28/31b1=7:155
a. 26/62b1=4:94, 28/12b2=7:129, 28/48b3=7:173, 31/6a2=19:7, 31/29a1=19:74, 31/56a1=20:71, 31/75b1=41:48, 35/9b3=39:54, 35/10a3=39:55, 35/14b2=39:65, 35/42b3=40:34, 35/65b 3=40:74, 37/80a3=50:39, 38/4b1=58:3
(Ar. —, Far. —) *Yime aymazda aşnu eger Taŋrı köndürse méni bolġatım saḳnuḳlardın.* 35/11a3=39:57
a. 35/11b2=39:58
⇒ anda aşnu 26/93a1=4:136, 29/37b2=9:50, 30/3b3=12:80, 31/65a3=20:90, 32/32a3=28:48, 32/34b3=28:53; munda a. 26/62b2=4:94, 28/48b3=7:173
aşnu bar-: öne geçmek.
(Ar. istiḳdām, Far. pīş reften) *Kiḍin barmaġay sizler andın bir sāᶜat yime barmaġay siz aşnu.* 33/47b2=34:30
aşnuḳı: önceki.
(Ar. evvel/īn, Far. pīş/pīşyān) *Aşnuḳılarnıŋ bitimiş sörçekleri.* 30/38b3=16:24

AŞUḲ: aşık, topuk.
(Ar. kaᶜb, Far. sitāleng) *Ḳopsa siz namāzḳa yuŋ ... aḍaḳlarıŋızını iki aşuḳuŋuzḳa tegi.* 27/21a3=5:6

AŞ(U)N-: öne alınmak, önce olmak.

(Ar. istiḳdām, Far. pīş reften) *Ḳaçan kim kelse öḍleri kiterü ḳalmaslar bir öḍ ap yime aşnurlar.* 30/59b3=16:61

⇒ bir ikindi aşun- 34/16b1=36:66

aşnuğlı: önde bulunan, öncede yer alan.

(Ar. mustaḳdim/īn, Far. der pīş-şevende/gān) *Bütünlükin bildimiz aşnuğlılarnı sizdin, çın-oḳ bildimiz kiḍin keliglilerni.* 30/20a2=15:24

AŞUNDUR-: önceden yapmak.

(Ar. taḳdīm, Far. pīş firistāden) *Tegmese olarḳa bir teggüçi ol kim aşundurdı eligleri.* 32/31a2=28:47

AT: ad, isim.

(Ar. ism / esmā', Far. nām/hā) *Ol Tangrıḳa körklüg atlar, ündengler anıng birle.* 28/53a2=7:180

a. 37/62a1=49:11

a.-ı 25/29b1=4, 28/64a1=8, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/18b1=15, 31/4a1=19, 31/6a2=19:7, 31/36b1=20, 32/3b1=28, 32/44b1=29, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/46b1=38, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74b1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/26b1=48, 37/52b1=49, 37/68a1=50, 37/83a1=51, 38/16b1=59, 38/33a1=60, 38/39b1=61, 38/43a1=61:6, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/75b2=65, 38/88a2=66

a.-ını 27/18b2=5:4

a.-ları 28/53b1=7:180

a.-lar 31/38a1=20:8, 38/32b1=59:24

⇒ Tangrı atı/nda aḍın 27/16a1=5:3, 30/94a1=16:115; yawuz a. 37/61b3=49:11

AṬ: at.

(Ar. ḫayl, Far. esb/ān) *Sekirtmedingizler anıng üze aṭlardın.* 38/20b2=59:6

AT-: 1. atmak.

(Ar. ilḳā', Far. zūd nihāden) *Attı taḫtalarnı, tuttı ḳadaşınıng başını.* 28/27b3=7:150

(Ar. ilḳā', Far. ewgenden) *Atġıl ol kim sening sağ elgingde turur.* 31/55a2=20:69

a.-tı 31/41a2=20:20; 31/64a3=20:87

a.-ġıl 31/41a2=20:19; 32/21a3=28:31

(Ar. ilḳā', Far. efgenden) *Ol kim ḳıldı Tangrı birle aḍın ilāh, atınglar köni ḳatıġ ḳın içinge.* 37/75b2=50:26

(Ar. ilḳā', Far. endāḫten) *Atġıl anı tābūt içinge taḳı atġıl anı deryā içinge.* 31/44b1=20:39

a-ġıl 32/6a1=28:7

(Ar. nebẓ, Far. endāḫten) *Tuttumız anı hem sülerini attımız olarnı tengiz içinge.* 32/27a2=28:40

a.-tımız 31/67a3=20:96, 34/39a2=37:145

a.-tılar 25/28a3=3:187

(Ar. remy, Far. töhmet nihāden) *Kim kim ḳazġansa yazuḳnı / ḫaṭānı azu yazuḳnı yana atsa anı bïzārlıḳḳa.* 26/76a3=4:112

a.-tın͡g 28/73a1=8:17

a.-tı: 28/73a2=8:17

a.-madın͡g 28/73a1=8:17

2. kötü söz söylemek, iftira etmek, töhmet altında bırakmak; bir kenara atmak, koymak

(Ar. ḳaẕf, Far. endāḫten) *Bütünlükin tandılar an͡gar munda burun atarlar belgüsüz ıraḳ yerdin.* 33/62b2= 34:53

a.-ġıl 31/44a3=20:39

a.-a bér- 31/64a2=20:87

3. uzaklaştırmak, savmak.

(Ar. der°, Far. dūr kerden) *Atarlar eḍgülük birle yawuzluḳnı andın kim rüzï bérdimiz olarḳa hezïne ḳılurlar.* 32/35a2=28:54

ATA: baba, ata, ced.

(Ar. eb / ābā°, Far. peder/ān) *Tapunmaġay / tapmaġay erdimiz ... biz ap yïme atalarımız.* 30/46a1=16:35

a.-m 30/4a2=12:80, 30/10b1=12:93; 31/16b1=19:42, 31/16b3=19:43, 31/17a3=19:44, 31/17b2=19:45; 32/17a1=28:25, 32/17b3=28:26, 34/30b2=37:102

a.-n͡g 31/11b3=19:28

a.-sınḳa 31/16b1=19:42

a.-sıḳa 34/26b3=37:85, 36/47b2=43:26

a.-ınız 30/4b1=12:81; 32/16a3=28:23

a.-n͡gızḳa 30/4b1=12:81

a.-ları 30/10b3=12:94,33/18b2=33:55, 33/86b1=36:6, 38/15a1=58:22

a.-larını 36/48b1=43:29

a.-larından 35/27a2=40:8

a.-larımız 28/48b3=7:173; 32/25a1=28:36, 34/20b1=37:17

a.-larımızını 36/45a3=43:22, 36/46a2=43:23, 36/83a3=44:36, 36/102b1=45:25

a.-ların͡gız 29/17a3=9:24, 33/57b1=34:43, 36/76b1=44:8

a.-ların͡gızının͡g 34/35b3=37:126

a.-ların͡gızını 29/16b2=9:23, 36/46b3=43:24

⇒ periler atası 30/21a1=15:27

ata ana: ana baba.

(Ar. vālidān / vālideyn, Far. māder u peder) *Ata anaḳa eḍgülük ḳılın͡glar.* 26/13b1=4:36

a. 26/91b2=4:135; 31/8a3=19:14

ata ḳız ḳarındaşı: hala.

(Ar. ᶜamme[t] / ᶜammāt, Far. ẖ[v]āher-i peder) *ᶜAmmun͡g ḳızları, atan͡g ḳız ḳarındaşının͡g ḳızları ...* 33/12a3-12b 1=33:50

ᶜAṬĀ (Ar.): bağış, lutuf.

(Ar. ᶜaṭāᵓ, Far. dihiş) *Bu bizing ᶜaṭāmız turur, niᶜmet bérgil minnet ḳılġıl azu yıġḳıl, ḥisāb yoḳ.* 34/62a2=38:39

ATA-: adını söylemek.

(Ar. ihlāl m., Far. āvāz ber dāşte şoden) *Her-āyine ḥarām ḳıldı ... anı kim Tangrı atında aḍın[nı] aning birle atasalar.* 30/94a1=16:115

ATAN-: atanmak, belirlenmek, karar verilmek.

atanmış: belirlenmiş, karar verilmiş, muayyen.

(Ar. müsemmā, Far. nām burde) *Kiḍin salar olarnı atanmış öḍke tegi.* 30/59b1=16:61

a. 35/1b3=39:42, 35/63b1=40:67, 36/9b2=42:14

atanmış öḍ: ecel.

(Ar. ecel, Far. zamān) *Yaġumış oḳ bolġay atanmış öḍleri.* 28/55b1=7:185

(Ar. ecel, Far. zamān-ı zede) *Ḳaçan ötedi erse Mūsā atanmış öḍini bardı boḍnı birle.* 32/19b2=28:29

(Ar. ecel, Far. dū zamān) *Ḳayu vaḳtte kim atanmış öḍ turur, ötedim men.* 32/19a2=28:28

atanmış zamān: belli bir zaman.

(Ar. ecel, Far. zamānī) *Musaḫḫar ḳıldı kün hem aynı, ḳamuġ yorıyur atanmış zamānḳa tegi.* 34/80a1=39:5

ATASIZ: yetim.

(Ar. yetīm / yetāmī, Far. bī-peder/ān) *Oḳıyur sizing üze bitig içinde atasız tişiler içinde.* 26/85b2=4:127

ATAŞIḴ: benzer, ortak, adaş.

(Ar. semiyy, Far. hem-nām) *Sergil angar sunmaḳlıḳḳa, hiç bilür mü sen angar ataşıḳ.* 31/26a1=19:65

ATLAN-: ata binmek.

(Ar. rekb, Far. ber nişānden) *Ḳıldı sizke kemidin hem yılḳılardın anı kim atlanur sizler.* 36/40b3=43:12

ATLANDUR-: süvari olmak.

(Ar. vefd, Far. süvār) *Ol kün térer-miz saḳnuḳlarnı yarlıḳaġan İḍi tapa atlandurup.* 31/32b2=19:85

ATLIĠ: adlı.

⇒ ġayy atlıġ tamuġ 31/23b1=19:59; Ṭuvā a. 31/39a3=20:12

ĀVĀRELIḴ (Far.T.): sürgün.

(Ar. celāᵓ, Far. āvāregī) *Eger bitimiş erse Tangrı olar üze āvārelıḳnı ḳınattı olarnı dünyā içre.* 38/18b3=59:3

AWIÇḲA: yaşlı, ihtiyar.
(Ar. şeyḫ, Far. pīr) *Atamız uluġ awıçḳa turur.* 32/16a3=28:23

AWLA-: avlamak.
awlaġlı it ḳuşları: av için kullanılan kuş ve köpek.
(Ar. cāriḥa[t] / cevāriḥ, Far. murġ/ān seg/ān-ı şikār) *Ḥelāl ḳılındı sizke arıġlar, ol kim ögrettiñiz awlaġlı it ḳuşlardın üterçiler.* 27/18a2=5:4

ᶜAVRET (Ar.): edep yeri, avret.
(Ar. sevᵓe[t], Far. ᶜavret) *Neteg örter ḳadaşınıñ ᶜavretini.* 27/40a1=5:31
ᶜa.-ini 27/40b1=5:31

AWUÇ: avuç.
(Ar. ḳabże[t], Far. müşt) *Aldımız bir awuç toprak yalawaç izindin.* 31/67a2=20:96

AY: 1. ay, kamer.
(Ar. ḳamer, Far. māh) *Uḍu barıġlı ḳıldı sizlerke tünni kündüzni, künni aynı yıldızlarnı.* 30/35a3=16:12
a.-nı 34/7a3=36:40, 34/80a1=39:5
a.-ḳa 34/6b2=36:39
2. ay, 30 gün.
(Ar. şehr / şuhūr, Far. māh/hā) *Kim kim bulmasa iki ay tutaşı rüze tutmaḳ tevbe Tañrıdın.* 26/60a3=4:92
a. 38/80a3=65:4
a.-lar 29/26b3=9:36
(Ar. –, Far. māh) *Aylar sanı Tañrı üskinde on iki ay ... andın tört ay ḥarām ol.* 29/27a3=9:36

AY-: 1. söylemek, demek, bilip ifade etmek, isnat etmek. krş. **AYT-**
(Ar. ḳavl, Far. goften) *Aygıl: ölüñler öwkeñiz birle.* 25/1a3=3:119
a.-ur men 34/75b2=38:84, 34/49b3=40:44
a.-ur 26/41a1=4:72
a.-ur oḳ 31/76a3=41:50
a.-ur-miz 30/49b2=16:40, 32/19b1=28:28
a.-ur sizler 26/18a3=4:43, 38/40a3=61:2
a.-urlar 25/1a1=3:119, 25/18a2=3:154, 25/18b2=3:154, 25/23a2=3:167, 26/21a1=4:46, 26/25a1=4:51, 26/43a3=4:75, 26/45b2=4:77, 26/41b3=4:78, 26/47a2=4:78, 26/48b2=4:81, 26/96a2-3=4:141, 27/47a1=5:41, 27/47b3=5:41, 27/57a2=5:52, 27/57b3=5:53, 28/44a2=7:169, 28/62a1=7:203, 28/80b3=8:31, 29/37b1=9:50, 29/43b2=9:61, 29/46a1=9:65, 29/61b3=9:86, 30/38b2=16:24, 30/42b1=16:30, 30/44a1=16:32, 30/87a2=16:103, 31/26a2=19:66, 31/33a3=19:88, 31/70a3=20:104, 31/73a3=39:38, 32/32b1=28:48, 32/36b1=28:57, 33/24a2=33:66, 33/47a1=34:29, 33/48b2=34:31, 34/10a3=36:48, 34/19b3=37:15, 34/40b1=37:151, 34/52a1=38:17, 34/78a1=39:3, 36/18a3=42:24, 36/39a3=43:9,

36/73b2=43:87, 36/83a1=44:34, 37/14a2=47:16, 37/16a2=47:20, 37/33a2=48:11, 37/80a2=50:39, 37/82a3=50:45, 38/3a2=58:2, 38/24a2=59:10, 38/25a2=59:11

a.-dı 26/80b1=4:118, 27/26b1=5:12, 27/31b1=5:18, 27/33b1=5:20, 27/35a3=5:23, 27/36b2=5:27/37a2=5:26, 27/38a2-3=5:27, 27/40a2=5:31, 28/2b3=7:88, 28/4b1=7:104, 28/5a3=7:106, 28/6a1=7:109, 28/7a3=7:114, 28/7b3=7:116, 28/9b1=7:123, 28/11a1=7:126, 28/11b2=7:127, 28/12a1=7:128, 28/13a1=7:129, 28/19a2=7:138, 28/19b1=7:140, 28/21a1=7:142, 28/21b2=7:143, 28/22b1=7:143, 28/22b3=7:144, 28/27b1=7:150, 28/28a2=7:150, 28/28b3=7:151, 28/31a3=7:155, 28/32b2=7:156; 30/1b2=12:54, 30/2a3=12:66, 30/2b1=12:67, 30/3b1=12:80, 30/5a3=12:82, 30/6b3=12:86, 30/8b2=12:89, 30/9a2=12:90, 30/10a1=12:92, 30/10b3=12:94, 30/21a3=15:28, 30/22b3=15:32, 30/23a2=15:33, 30/23b1=15:34, 30/24a1=15:36, 30/24a2=15:37, 30/24b1=15:39, 30/25a2=15:41, 30/26a2=15:52, 30/26b2=15:54, 30/27a3=15:56, 30/27b1=15:57, 30/54b2=16:51, 30/28b1=15:68, 30/29a2=15:71, 31/4b2=19:4, 31/6a3=19:8, 31/6a3=19:9, 31/6b1=19:9, 31/1b1=18:75, 31/2a1=16:76, 31/6b3=19:10, 31/7a1=19:10, 31/9b2=19:23, 31/12a3=19:30, 31/16b1=19:42, 31/18a2=19:46, 31/18b2=19:47, 31/30b2=19:77, 31/38a3=20:10, 21/40b2=20:18, 31/41a2=20:19, 31/41a3=20:21, 31/42b1=20:25, 31/43b3=20:36, 31/47a3=20:46, 31/48b2=20:49, 31/48b3=20:50, 31/49a1=20:51, 31/49a 2=20:52, 31/51b3=20:59, 31/52b1=20:61, 31/54b1=20:66, 31/56a1=20:71, 31/62a1=30:84, 31/62a3=20:85; 31/62b3=20:86, 31/65a2=20:90, 31/66a1=20:92, 31/66a3=20:94, 31/66b3=20:95, 31/67a1=20:96, 31/67b1=20:97, 31/84b1=46:23, 31/89b2=20:120, 31/90b2=20:123, 31/92a1=20:126, 32/7a2=28:9, 32/8a3=28:11, 32/8b3=28:12, 32/11a3=28:15, 32/11b2=28:16, 32/12a2=28:17, 32/12b3=28:18, 32/13a3=28:19, 32/14a3=28:20, 32/14b3=28:21, 32/15a2=28:22, 32/16a1=28:23, 32/16b1=28:24, 32/17a1=28:25, 32/17b1=28:25, 32/17b2=28:26, 32/18a2=28:27, 32/19a1=28:28, 32/20a1=28:29, 32/23a1=28:33, 32/23b3=28:35, 32/25a2=28:37, 32/25b2=28:38, 33/44a3=34:23, 34/1a2=36:26, 34/26b3=37:85, 34/27b2=37:89, 34/28a1=37:91, 34/28b2=37:95, 34/29b1=37:99, 34/30a2=37:102, 34/30b1=37:102, 34/35a3=37:124, 34/47b3=38:4, 34/54b2=38:23, 34/54b3=38:24, 34/59b3=38:32, 34/60b3=38:35, 34/72a1=38:71, 34/73a2=34:75, 34/73b3=38:75, 34/74a2=38:77, 34/74b1=38:79, 34/74b3=38:80, 34/75a2=38:82, 34/75b1=38:84, 35/37a1=40:26, 35/37b3=40:27, 35/38b1=40:28, 35/40b1=40:29, 35/40b3=40:30, 35/44b3=40:36, 35/46a3 =40:38, 35/58b3=40:60, 35/77b2=41:11, 36/47b1=43:26, 36/56b1=43:46, 36/58b1=43:51, 36/63b3=43:63, 37/3b2=46:34, 37/14a3=47:16, 37/36b1=48:15, 37/64a3=49:14, 37/68b1=50:2, 37/75a1=50:23, 37/87b3=51:25, 37/88a2=51:27, 37/89a1=51:29, 37/89a2=51:30, 38/28b3=59:16, 38/29a1=59:16, 38/42a2=61:6, 38/47b3=61:14, 38/61b1=63:7, 38/62a3=63:8, 38/90a3=66:3, 38/95a2=66:8

a.-dımız 28/42a2=7:166, 31/55a1=20:68, 31/88a3=20:116, 31/88b2=20:117

a.-dıng͡ız 25/27b1=3:183, 27/23a3=5:7, 35/43a3=40:34, 36/106b2=45:32

a.-dılar 25/14b1=3:147, 25/20b2=3:156, 25/23b1=3:168, 25/26a2=3:173, 25/26b1=3:173, 26/65a1-2=4:97, 27/28b3=5:14, 27/30a3=5:17, 27/34b2=5:22, 27/36a2=5:24, 28/1b1=7:88, 28/6b1=7:111, 28/7a1=7:113, 28/7b1=7:115, 28/9a2=7:121, 28/10b1=7:125, 28/12b1=7:129, 28/13b3=7:131, 28/14b2=7:132, 28/15b3=7:134, 28/18b3=7:138, 28/27a1=7:149, 28/40b2=7:164, 28/41a2=7:164, 28/48a3=7:172, 28/81a3=8:32, 29/22a3=9:30, 29/22b1=9:30, 29/53b1=9:74, 29/58b1=9:81, 30/6b1=12:85, 30/8a1=12:88, 30/9a1=12:90, 30/9b2=12:91, 30/26a1=15:52, 30/26a3=15:53, 30/27a1=15:55, 30/29a1=15:70, 30/45b1= 16:35,

30/76a3=16:86, 30/86a2=16:101, 31/11b1=19:27, 31/12a1=19:29, 31/28b1=19:73, 31/47a1=20:45, 31/53a2=20:63, 31/54a2=20:65, 31/55b3=20:70, 31/56b3=20:72, 31/63b2=20:87, 31/64b2=20:88, 31/65b2=20:91, 31/79a3=46:24, 31/83a2=46:29, 31/83b2=46:30, 31/84a1=46:22, 32/16a2=28:23, 32/24b2=28:36, 32/31b3=28:48, 32/32a3=28:48, 32/32b1=28:48, 32/36b1=28:57, 33/24b1=33:67, 33/25b1=33:69, 33/29a2=34:3, 33/31b1=34:7, 33/39a3=34:19, 33/44b1=34:23, 33/47b3=34:31, 33/49a2=34:32, 33/51b2=34:34, 33/52a1=34:35, 33/57b2=34:43, 33/57b3=34:43, 34/29a1=37:97, 34/51b2=38:16, 34/53b2=38:22, 35/7a1=39:50, 35/36a2=40:24, 35/36b1=40:25, 35/71b3=40:84, 35/73b3=41:5, 35/77b3=41:11, 35/79b3=41:14, 35/80b2=41:15, 35/87b2=41:26, 35/89a2=41:29, 36/44a3=43:20, 36/45a2=43:22, 36/45b3=43:23, 36/47a1=43:24, 36/49a1=43:30, 36/57b1=43:49, 36/61b1=43:58, 36/78a1=44:14, 36/101b1=45:24, 36/102b1=45:25, 37/19a2=47:26, 37/87b2=51:25, 37/88b1=51:28, 37/89a2=51:30, 38/4a3=58:3, 38/36b3=60:4, 38/43a3=61:6, 38/48a2=61:14, 38/68a3=64:6

a.-dıla 30/27b3=15:58, 30/40b3=16:27

a.-ġalar 35/84a3=41:21, 35/84b1=41:21, 36/29a3=42:44

a.-ġay 26/64b2=4:97, 30/40b1=16:27, 31/91b2=20:125, 35/6b2=39:49, 35/18b2=39:71, 35/20b2=39:73, 35/52a2=40:48, 35/52b2=40:49, 36/53a2=43:38, 37/35b2=48:15, 37/75b3=50:27, 37/76a3=50:28, 37/77a1-2=50:30, 38/64a2=63:10

a.-ġay siz 36/41b1=43:13

a.-ġay sizler 36/69a3=43:77

a.-ġaylar 31/75a1=41:47, 32/40a3=28:63, 33/44a3=34:23, 33/49b3=34:33, 33/55b1=34:41, 33/57a2=34:43, 33/62a2=34:52, 34/9b3=36:47, 34/11b3=36:51, 34/21a1=37:20, 34/22b3=37:28, 34/23a1=37:29, 34/69a1=38:61, 34/69b1=38:62, 35/19a3=39:71, 35/21a1=39:74, 35/28b2=40:10, 35/53a2=40:50, 35/53b1=40:50, 35/65b2=40:74, 36/30a2=42:45, 37/3b2=46:34

a.-ġayla 34/68b2=38:60

a.-ġıl 25/23b3=3:168, 25/18a3=3:154, 25/19a1=3:154, 25/27a2=3:183, 26/36a2=4:63, 26/46a1=4:77, 26/47a3=4:78, 26/85a3=4:127, 27/31b3=5:18, 27/15a1=4:176, 27/18a1=5:4, 27/30b1=5:17, 28/35a1=7:158, 28/56a3=7:187, 28/57a1=7:187, 28/57a3=7:187, 28/60a6=7:195, 28/62a2=7:203, 28/64a2=8:1, 28/85a1=8:38, 29/17a2=9:24, 29/37b3=9:51, 29/38a2=9:52, 29/39a, 1=9:53, 29/43b2=9:61, 29/45b2=9:64, 29/46a2=9:65, 29/58b2=9:81, 29/59b1=9:83, 30/31b1=15:89, 30/86b1=16:102, 31/10b3=19:26, 31/29a2=19:75, 31/73b1=39:38, 31/74a3=39:38, 31/74b1=39:39, 31/78a1=41:52, 31/88a1=20:114, 32/2b2=27:92, 32/2b3=27:93, 32/32b2=28:49, 32/43b3=28:71, 33/21a1=33:59, 33/23a2=33:63, 33/29b1=34:3, 33/42b3=34:22, 33/44b2=34:24, 33/45a1=34:24, 33/45a3=34:25, 33/45b2=34:26, 33/46a2=34:27, 33/47a3=34:30, 33/52a3=34:36, 33/54a3=34:39, 33/60a2=34:47, 33/60b2=34:48, 33/60b3=34:49, 33/61a3=34:50, 33/80a3=35:40, 34/20b1=37:18, 34/70a3=38:65, 34/71a1=38:67, 34/86a3=39:11, 34/86b3=39:13, 34/87a2=39:14, 34/87b1=39:15, 35/2b1=39:43, 35/2b2=39:44, 35/4a1=39:46, 35/8b3=39:53, 35/14a3=39:64, 35/61b3=40:66, 35/74b1=41:6, 35/76a1=41:9, 35/79a2=41:13, 36/10b1=42:15, 36/17b1=42:23, 36/46b1=43:24, 36/70b2=43:81, 36/74a2=43:89, 36/94b3=45:14, 36/102b3=45:26, 37/33a3=48:11, 37/36a3=48:15, 37/37a1=48:16, 37/64b1=49: 14,37/66a2=49:16, 37/66b3=49:17, 38/52b1=62:6, 38/53b2=62:8, 38/56b1=62:11, 38/69a1=64:7

a.-ın̂glar 37/64b1=49:14

a.-sa men 31/66b2=20:94

a.-sa sen 29/65a2=9:92, 31/67b2=20:97
a.-sa 35/38b3=40:28
a.-sa siz 27/33a1=5:19, 28/48b2=7:173
a.-sa sizler 28/48a3=7:172, 38/40b2=61:3, 38/52b2=62:6
a.-salar 26/21b1=4:46, 29/42a2=9:59, 32/44b3=29:2, 38/57b1=63:1, 38/59a3=63:4
a.-dı erse 38/40b2=61:3
a.-ġatımız 28/81a1=8:31
a.-ġatılar 32/31a2=28:47
a.-madılar 29/53a3=9:74
a.-manglar 26/61b3=4:94, 26/61b3=4:94, 27/10b1=4:171, 27/11a2=4:171, 30/94b1=16:116
a.-maġuları 28/44b2=7:169
a.-mazda (a. burun) 35/10b2=39:56; (a. aşnu) 35/11a3=39:57, 35/11b2=39:58

(Ar. İẓān, Far. āgāh kerden) *Aygaylar: ayur-mız sizke yoḳ bizdin tanuḳdın.* 31/75a1=41:47

(Ar. ca^{c}l, Far. goften) *Anlar kim ayurlar Tangrı birle.* 30/32b2=15:96
a.-urlar 30/57a1=16:57, 30/59b3=16:62

⇒ arıġ ay- 38/32b2=59:24; belgülüg söz a. 36/59a3=43:52; keçmişni a. 30/95b2=16:118; rāst a. 29/33b3=9:43, 34/12a2=36:52; ^{c}öẕr a. 29/46a3=9:66, 38/93b1=66:7; rāz a. 38/5a1-2=58:9, 38/8a1=58:12; şükr a. 37/80a3=50:39; tesbiḥ a. 35/22a1=39:75, 37/80a3=50:39, 38/16b2=59:1; yalġan a. 35/12b1=39:60, 35/60a2=40:62

2. sormak.

(Ar. istiftā^{a}, Far. pursiden) *Aygıl anlardın: sening idinge mü ḳızlar, olarḳa mu oġlanlar.* 34/40a1=37:149

3. anlatmak.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Ḳıṣṣa ḳıldımız sening üze olarda, ol kim aymaz-mız sening üze.* 35/68a1=40:78

aymaḳ: söz, konuşma.

(Ar. ḳavl, Far. guftār) *Artuḳluḳ ḳılmang aymaḳ birle.* 33/2a1=33:32
a. 26/36a3=4:63, 33/2a2=33:32, 33/25b3=33:70, 34/14a1=36:58
a.-nı 31/37b3=20:7, 32/34a1=28:51
a.-dın 26/74a3=4:108, 38/3b1=58:2
a.-ın (ins.) 26/83a1=4:122
a.-ı 36/73b3=43:88
a.-ımız 30/49b1=16:40
a.-ları 27/2a2=4:156, 27/2a3=4:157

(Ar. ḳavl, Far. kelime) *Aygaylar anlar kim sezā boldı olar üze aymaḳ.* 32/40b1=28:63

⇒ rāz aymaḳ 38/5b3=58:10; söz a. 34/54b3=38:23; ẕikr a. 38/54b3=62:9

aymış yol: söylenilen (doğru) yol.

(Ar. hudā, Far. rāh numūden) *Uḍsa mening aymışım yol azmaz hem bed-baḫt bolmaz.* 31/91a2=20:123

AYA: aya, avuç içi.

aya urmaḳ: el çırpmak, alkışlamak.

(Ar. taṣdiye[t], Far. dest zeden) *Bolmadı olarnıng namāzları év üskinde meger sığırmaḳ, aya urmaḳ.* 28/83a2=8:35

ᶜAYĀL (Ar.): çocuk, evlat, züriyet.

(Ar. veled / evlād, Far. ferzend/ān) *Tangrı arıġ ol bolmaḳdın angar ᶜayāl.* 27/11b2=4:171

ᶜa. 27/15a3=4:176, 27/15b2=4:176; 31/14a1=19:35; 32/7b2=28:9, 36/70b2=43:81

ᶜa.-ni 34/78b3=39:4

ᶜa.-ları 29/40a2=9:55, 29/48b2=9:69, 29/60b3=9:85, 38/11b3=58:17

ᶜa.-larını 38/37b3=60:12

ᶜa.-larıngız 28/79a1=8:28, 33/53a1=34:37, 38/63a3=63:9, 38/73b2=64:15

ᶜa.-larıngızdın 38/73a1=64:14

(Ar. zürriye[t]/āt, Far. ferzend/ān) *Uçalarındın ᶜayallarını tanuḳ ḳıldı.* 28/48a1=7:172

ᶜa.-lar 28/49a1=7:173

ᶜa.-larını 34/7b3=36:41

ᶜa.-larından 31/22b1=19:58, 34/33a1=37:113, 35/27a3=40:8

⇒ eḍgü ᶜayāl 28/59a2=7:189, 28/59a3=7:190

ᶜayāl igi: doğum sancısı.

(Ar. meḥāż, Far. derd-i zād) *Keldürdi anı ᶜayāl igi ḫurmā tüpige.* 31/9b1=19:23

ᶜAYALLIĠ (Ar.T.): evlat sahibi.

(Ar. evlādan. Far. be-ferzendān) *Üküşrek tawarlıġ-mız hem üküş ᶜayāllıġ, ermez-miz biz ḳınanmışlar.* 33/52 a2=34:35

ĀYĀT (Ar. ç.): 1. ayet. krş. **ĀYET**

(Ar. āyāt, Far. nişānhā) *Olar yalġan tuttılar bizing āyātlarımızını.* 28/17a1=7:136

ā.-ınga 35/69b3=40:81

ā.-larımız 35/35b2=40:23, 36/24b2=42:35

ā.-larımızını 28/51a1=7:176; 31/50b3=20:56

ā.-larımızḳa 28/33a3=7:156, 28/51b1=7:177, 35/89a1=41:28

ā.-ları 31/22b3=19:58

ā.-larını 35/29b3=40:13

ā.-larından 34/9a3=36:46

(Ar. āyāt, Far. āyethā) *Mundaġuḳ yalġanlanur anlar kim erdiler Tangrının āyātlarınga tanıġlılar.* 35/60b1= 40:63

ā.-ları 35/23b2=40:4, 35/44a1=40:35, 35/64a3=40:69

(Ar. āyet, Far. āyet) *Keldürse bir āyāt meger Tangrının yarlıġı birle.* 35/68a3=40:78

2. ibret.

(Ar. āyāt, Far. nişānhā) *Bütünlükin anıng içinde āyātlar ḳamuġ sergen şükr ḳılġanḳa.* 36/24a1=42:33

ᶜAYB (Ar.): ayıp, kusur.
ᶜayb ḳıl-: ayıplamak, kızmak, öfkelenmek.
(Ar. naḳm, Far. nā-pesend dāşten) *ᶜAyb ḳılmaz sen bizke meger kim kirtgündümiz İdimiz nişānlarınga.* 28/10b2=7:126

ᶜAYBSUZ (Ar.T.): istediğini yapan, esma-i hüsnadan: cabbâr.
(Ar. cabbār, Far. dūr ez ᶜayb) *Yoḳ anda aḍın Tangrı meger ol erklig, arıġ, ... mişl yoḳ, ᶜaybsuz.* 38/32a1=59:23

ĀYET (Ar.): ayet. krş. **ĀYĀT**
(Ar. āyet / āyāt, Far. āyet/hā) *Anlar kim ḳatıġlandılar bizing āyetlerimiz içre.* 33/30b2=34:5
ā.-ḳa 28/62a1=7:203
ā.-lerim 36/106a1=45:31
ā.-lerimiz 36/56b3=43:47
ā.-leri 30/11b2=13:1, 38/85b3=65:11
ā.-lerini 35/19a2=39:71, 38/50a2=62:2, 38/52a3=62:5
(Ar. āyet / āyāt, Far. nişān/hā) *Satġın almanglar mening āyetlerimḳa az bahānı.* 27/51a3=5:44
ā. 31/42a1=20:22
ā.-din 36/57a2=43:48

AY(I)L-: söylenmek, denilmek.
(Ar. ḳavl m., Far. gofte şoden) *Ayıldı olarḳa yıġınglar eligleringizni.* 26/44b3=4:77
a.-ur (aylur) 32/41a2=28:64, 34/94b3=39:24, 35/22a3=39:75, 35/65a3=40:73, 36/107b2=45:34, 38/97a3=66:10
a.-dı 28/38a3=7:160, 28/39a3=7:162, 30/42a3=16:30, 34/1a1=36:26
a.-ġay 35/19b2=39:72
a.-sa 26/32a2=4:61, 29/29a3=9:38, 29/35b1=9:46, 34/8b3=36:45, 34/9b2=36:47, 34/24b1=37:35, 36/106a3=45:32, 38/6b3=58:11, 38/7a2=58:11, 38/60b1=63:5

AY(I)Ş-: karşılıklı söyleşmek.
⇒ ḥüccet ayış- 35/51a3=40:47, 36/11b2=42:16

AYLIḲ: aylık, 30 günlük.
⇒ bir aylıḳ yol 33/34b1=34:12

AYT-: 1. demek, söylemek. krş. **AY-**
(Ar. ḳavl, Far. goften) *Aytınglar aymaḳ edgü bütün söz.* 33/2a2=33:32
a.-ur sen 26/49a2=4:81, 33/6a2=33:37
a.-ur 26/41b1=4:73, 29/31a2=9:40, 29/36b3=9:49, 31/14a3=19:35, 31/31a2=19:79, 31/31a3=19:80, 31/45a2=20:40, 31/70a3=20:104, 32/40a1=28:62, 32/41b3=28:65, 35/63b3=40:68, 37/32 b2=48:11
a.-ur-miz 30/2b1=12:66, 33/55a2=34:40, 33/56b1=34:42

a.-urlar 34/24b3=37:36, 35/51b1=40:47
a.-ınglar 28/38b2=7:161, 30/4b1=12:81, 31/46b3=20:44, 31/47b2=20:47, 33/25b3=33:70
a.-ur erdiler 34/43b1=37:167

(Ar. —, Far. —) *ᶜArş yöresinde tesbīḥ ayurlar iḍileringe ḥamd aytur.* 35/22a2=39:75
a.-u 35/25b3=40:7, 35/55b2=40:55

2. iddia etmek.

(Ar. zeᶜm, Far. goften) *Ḳayda ol mening ortaḳlarım anlar kim ayturlar erdingiz.* 32/40a2=28:62

⇒ rāz ayt- 38/5b1=58:9; söz a. 31/13b3=19:34; tesbīḥ a. 28/63b3=7:206, yalġan a. 28/8b1=7:117

ayt- / sor-: sormak.

(Ar. suᵓāl, Far. pursīden) *Yarlıġ ıḍıldı anlarnıng tapa, aytınglar sorung bitig boḍnınga.* 30/51a2=16:43

⇒ tesbīḥ aytıġlı 34/38b3=37:143

AYTIḴ/Ġ: söz.

(Ar. ḳavl, Far. güftār) *Bekütür Tangrı anlarnı kim kirtgündiler berk bekümiş aytıḳ birle.* 30/16b3=14:27
a. 28/39a2=7:162, 31/46b3=20:44; (aytıġ) 37/76b2=50:29
a.-nı 30/76b3=16:86
a.-ını 29/22b3=9:30
a.-ınga 29/23a1=9:30

⇒ yaḫşı aytıḳ söz 31/46b3=20:44

aytıḳ ḳm: azap sözü.

(Ar. ḳavl, Far. kelime-i ᶜaẕāb) *Bütünlükin sezā boldı aytıḳ ḳm üküşleri üze.* 33/86b2=36:7

AYTIL-: denilmek, söylenmek.

(Ar. ḳavl m., Far. gofte şoden) *Ḳaçan kim aytılsa olarḳa: negü indürdi iḍingiz?* 30/38b1=16:24

AZ: az, sayıca ve miktarca az.

(Ar. ḳalīl, Far. endek) *Az mening ḳullarımdın şükr ḳılġan.* 33/35b3=34:13
a. 25/28b2=3:187, 26/46a1=4:77, 27/51a3=5:44, 28/77b1=8:26, 30/83a2=16:95; 30/95a3=16:117; 32/37b3=28:58, 33/38a2=34:16
a.-ında 37/85b3=51:17

⇒ néme az 34/55b2=38:24, 35/57b3=40:58

azaġu: biraz, pek az.

(Ar. ḳalīl, Far. endek) *Ḳılmazlar anı meger azaġu olardın.* 26/38a3=4:66

az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen: şükredenlerin mükafatını veren, esma-i hüsnadan: şâkir.

(Ar. şākir, Far. sipās-dār) *Erür Tangrı az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen bilgen.* 26/100a3=4:147

azın azın yaġut-: derece derece yok etmek.

(Ar. istidrāc, Far. endek endek giriften) *Anlar kim yalġan tuttılar nişānlarımızını azın azın yaġutġay-mız.* 28/54a2=7:182

azḳa üküş bérgen: esma-i hüsnadan: şekûr.

(Ar. şekūr, Far. pādāş-ı bisyār dehende) *Örter sizni Tangrı azḳa üküş bérgen keçürgen.* 38/75a2=64:17

azḳına: az, azıcık, çok az, pek az.

(Ar. ḳalīl, Far. endek) *Ermez yaḳın tiriglikning irinçi āḫiret içinde meger azḳına.* 29/30a1=9:38

a. 26/22a2=4:46, 26/97b2=4:142, 27/2a1=4:155, 27/28b1=5:13, 29/3b2=8:43, 29/4b1=8:44, 29/59a1=9:82, 33/22a3=33:60, 34/84a1=39:8, 36/78a3=44:15, 37/36b3=48:15

azḳına yaᶜnī azaġu: az, azıcık.

(Ar. ḳalīl, Far. endek) *Uḍġatıngız yekke meger azḳına yaᶜnī azaġu.* 26/51a1=4:83

azḳına bitig: değeri az olan, değersiz.

(Ar. muzcā, Far. endek) *Keldürdümiz bir kesek azḳına bitig, tükel bérgil bizke ülgüni.* 30/8a3=12:88

az körkit-: az göstermek.

(Ar. taḳlīl, Far. endek kerden) *Az körkitür sizlerni olar közleri içinde.* 29/4b1=8:44

az ṭāᶜatḳa üküş yanut bérgen: esma-i hüsnadan: şekûr.

(Ar. şekūr, Far. pādāş-ı bisyār dehende) *Ol Tangrı örtgen az ṭāᶜatḳa üküş yanut bérgen.* 36/18a2=42:23

az vaḳtda: hemen, kısa zamanda.

(Ar. ḥayṣu, Far. ānçā ki) *Öldürüng olarnı az vaḳtda bulsa siz olarnı.* 26/55a2=4:89

AZ-: azmak, doğru yoldan çıkmak.

(Ar. żalāl, Far. gümrāh şoden) *Çın oḳ azdı, azmaḳ ıraḳ.* 26/80a1=4:116

a.-dı 26/93b1=4:136; 30/99b1=16:125
a.-dılar 27/9b1=4:167
a.-ġa men 33/61a3=34:50
a.-sa 32/2b2=27:92
a.-maz 31/91a2=20:123

(Ar. żalāl, Far. güm şoden) *Azdılar bizdin, kendü ündemez erdimiz anda aşnu nerse.* 35/65b2=40:74

a.-dı 27/27b1=5:12

azmaḳ: azma, sapıklık; aldatma, kandırma.

(Ar. żalāl, Far. gümrāh şodenī) *Azmaḳ ıraḳ.* 26/80a1=4:116

a. 27/9b1=4:167

(Ar. żalāl, Far. gümrāhī) *Çın oḳ azdı, azmaḳ ıraḳ.* 26/93b1=4:136

ᶜAẔĀB (Ar.): 1. azap, işkence, eziyet.

(Ar. ᶜaẕāb, Far. ᶜaẕāb) *Bütmezler āḫiretḳa ᶜaẕāb içre ıraḳ yolsuzluḳ içre.* 33/32a3=34:8

ᶜa.-nı 29/38b2=9:52

(Ar. ᶜaẕāb, Far. şikence) *Vācib bolur ᶜaẕāb kelimesi kāfirler üze.* 35/19b1=39:71

ᶜa. 34/90a1=39:19, 35/82b3=41:17

ᶜa.-nı 36/77b1=44:12, 36/78a3=44:15

ᶜa.-ı 35/82a1=41:16

ᶜa.-ında 34/87a1=39:13

(Ar. beʾs, Far. ᶜaẕāb) *Ḳaçan körseler bizing ᶜaẕābımızını aydılar: bittümiz Tangrıḳa.* 35/71b3=40:84

(Ar. ġażab, Far. ḫışm) *Olar üze ᶜaẕāb, olarḳa ḳın ḳatıġ.* 36/12a2=42:16

(Ar. ricz, Far. ᶜaẕāb) *Olarḳa turur ḳın yime açıġ ᶜaẕābdın.* 33/30b3=34:5

(Ar. —, Far. —) *Asıġ ḳılmadılar ol iki edgüke ol iki yawuzḳa Tangrı ᶜaẕābındın néerse.* 38/97a3=66:10

2. günah, vebal, kir.

(Ar. rics, Far. pelīdī) *Tileyür Tangrı kiterse sizdin ᶜaẕābnı ... arıtsa sizlerni.* 33/3a1=33:33

3. azap sözü.

(Ar. ḳavl, Far. ᶜaẕāb) *Sezā boldı olar üze ᶜaẕāb ümmetler içinde.* 35/87a2=41:25

(Ar. kelimeᵗ, Far. suḫen) *Sezā boldı İdingning ᶜaẕābı anlar üze.* 35/25a2=40:6

ᶜaẕāb ḳıl-: azap etmek.

(Ar. taᶜzīb, Far. şikence kerden) *ᶜAẕāb ḳıldımız angar ḳatıġ ḳın.* 38/84b2=65:8

ĀZĀD (Far.): azat, hür.

āzād ḳıl-: azat etmek, hürriyetini vermek.

(Ar. taḥrīr, Far. āzād kerden) *Anlar kim ẓihār andı içerler uraġutlarındın yana yanarlar angar kim aydılar: ḳarabaş āzād ḳılġu kerek.* 38/4a3=58:3

ā.-maḳ 26/58b3=4:92, 26/59a1=4:92, 26/59b1=4:92, 26/60a2=4:92

āzād tişi: imanlı hür kadın.

(Ar. muḥṣaneᵗ /muḥṣanāt, Far. zen/ān-ı āzād) *Alıng āzād tişiler uraġutlardın.* 26/1b1=4:24

a.-ler 26/5b2=4:25

āzād uraġut: hür kadın.

(Ar. muḥṣanet / muḥṣanāt, Far. zen/ān-i āzād) *Sizdin artuḳlukḳa nikāḥ ḳılmaḳḳa āzād müʾmine uraġutlarnı.* 26/4a1=4:25

ĀZĀR (Far.): azar, eziyet, incitme.

(Ar. eẕā, Far. āzār) *Ḳoḍġıl āzārlarını, köngül urġıl Tangrı üze.* 33/10b3=33:48

ĀZĀRLA- (Far. T.): eziyet etmek, incitmek.

(Ar. īẕāʾ, Far. āzārden) *Anlar kim āzārlarlar Tangrını hem yalavaçını, laᶜnet ḳıldı olarḳa Tangrı.* 33/20a1=33:57

ā.-yurlar 33/20b1=33:58

ā.-dılar 33/25a3=33:69

AZIT-: azdırmak.

(Ar. izlāl, Far. gümrāh kerden) *Bütünlükin azıttı sizdin üküş ḫalḳnı.* 34/15a1=36:62

a.-sa 36/28b3=42:44, 36/31a2=42:46

azıtġan: batıla sapan.

(Ar. mubṭil/ūn, Far. bīhūdekār/ān) *Ol kün aḍaḳın bolur ḳıyāmet, ol kün ziyān ḳılur azıtġanlar.* 36/104a1=45:28

azıtıġlı: azan, azıtan.

(Ar. fātin/īn, Far. bī-rāh konende/gān) *Sizler ol kim tapnur sizler, ermez siz anıng üze azıtıġlıla.* 34/42b2=37:162

ĀZİFE (Ar.): kıyamet.

(Ar. āzife^{t}, Far. ḳıyāmet) *Ve ḳorḳıtġıl olarnı āzife küni birle.* 35/32a2=40:18

^{c}AZİZ (Ar.): 1.aziz, değerli kimse.

(Ar. ^{c}azīz, Far. ^{c}azīz) *Ey ^{c}azīz, tegdi bizke hem boḍnumızke ḳor yas.* 30/8a1=12:88

2. aziz, şerefli, değerli.

(Ar. ^{c}azīz, Far. bī-hemtā) *Köndürür ögdülmiş, ^{c}azīz yol tapa.* 33/31b1=34:7

(Ar. ^{c}azīz, Far. ḳavī) *Yārī bérür sanga Tangrı, yārī bérmek ^{c}azīz.* 37/27b2=48:3

3. tam kudret sahibi, esma-i hüsnadan: azîz.

(Ar. ^{c}azīz, Far. bī-hemtā) *Yārī yoḳ meger Tangrı üskindin ^{c}azīz ḥakīm.* 25/3a3=3:126

^{c}a. 27/3b2=4:158, 27/45b2=5:38, 31/73a1=39:37; 33/46b1=34:27, 33/65a1=35:2, 33/86a2=36:5, 34/49b2=38:9, 34/71a1=38:66, 34/77a2=39:1, 34/80a2=39:5, 35/23a1=40:2, 35/27b1=40:8, 35/49a1=40:43, 35/79a1=41:12, 36/14a2=42:19, 36/39a3=43:9, 36/85b1=44:42, 36/86b1=44:49, 36/89a2=45:2, 36/109b3=45:37, 37/1b1=47:2, 37/30b2=48:7, 37/40a2=48:19

^{c}azīzraḳ: en üstün.

(Ar. e^{c}azz, Far. ^{c}azīz-ter) *Eger yansa-mız Medīne kendi tapa çıḳarġay oḳ ^{c}azīzraḳ andın ḥ^{v}ārraḳnı.* 38/62b2=63:8

AZTUR-: azdırmak, yoldan çıkarmak.

(Ar. izlāl, Far. gümrāh kerden) *İḍimiz körkitgil bizke anlarnı kim azturdı bizni.* 35/89a3=41:29

AZU: 1. ne de, ne ... ne de, hiç.

(Ar. fe-lem, Far. pes ne) *Emdi anlar kim tandılar azu mening āyetlerim oḳınur erdi sizing üze.* 36/106a1=45:31

a. 30/37b3=16:17

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Bu kün umaslar ... asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ.* 33/56a3=34:42

(Ar. —, Far. —) *Ḳoḍı ewrer-miz anı yaratıġ içinde azu uḳmaslar mu?* 34/17a3=36:68

Yād ḳılınglar Tangrını azu tururda hem oltururda. 26/71a3=4:103

2. ve, ya da, veya, yahut, yoksa.

(Ar. em, Far. yā) *Azu sézindiñgiz mü kim kirse siz uştmaḫḳa.* 25/10b2=3:142

a. 26/26a2=4:54, 26/75a1=4:109, 28/60a4=7:193, 28/60a5-6=7:195, 29/11b1=9:16, 30/58a2=16:59, 31/63a3=20:86, 33/32a2=34:8, 33/80b3=35:40, 34/40a2=37:150, 34/41a2=37:156, 34/49b1=38:9, 34/49b3=38:10, 34/58a3=38:28, 34/58b2=38:28, 34/70a1=38:63, 34/73b2=38:75, 35/2a2=39:43, 36/5a1=42:9, 36/15a1=42:21, 36/18a2=42:24, 36/42b1=43:16, 36/44b3=43:21, 36/59a2=43:52, 36/61b1=43:58, 36/70a1=43:79, 36/70a2=43:80, 36/83b1=44:37, 36/98b3=45:21, 37/18b1=47:24, 37/20b1=47:29, 38/61a1=63:6

(Ar. ev, Far. yā) *Ḳılsalar körksiz işni azu küç ḳılsalar özleriñge yād ḳılurlar Tañgrını.* 25/6b3=3:135

a. 25/3b2=3:127, 25/12a1=3:144, 25/20b3=3:156, 25/21b3=3:157, 25/22a2=3:158, 26/18b3=4:43, 26/19a2=4:43, 26/22b3=4:47, 26/25b3=4:53, 26/38a1=4:66, 26/40b2=4:71, 26/42b1=4:74, 26/45b1=4:77, 26/50a2=4:83, 26/52b3=4:86, 26/55b3=4:90, 26/56a1=4:90, 26/70b2=4:102, 26/75a3=4:110, 26/76a3=4:112, 26/78a2-3=4:114, 26/86b3=4:128, 26/91b1-3=4:135, 26/92a2=4:135, 27/21b2-3=5:6, 27/22a1=5:6, 27/41a1=5:32, 27/42b1-2=5:33, 27/57b1=5:52, 28/2b2=7:88, 28/41a1=7:164, 28/48b2=7:173, 28/50b2=7:176, 28/72a3=8:16, 28/80a3=8:30, 28/81b2=8:32, 29/38b2=9:52, 29/39a1=9:53, 29/41a1-2=9:57, 29/57a2=9:80, 30/4a2=12:80, 30/6b2=12:85, 30/44b1=16:33, 30/52a3=16:45, 30/52b2=16:46, 30/52b3=16:47, 30/53a2=16:48, 30/70b3=16:77, 30/84a3=16:97, 31/36a1=19:98, 31/38b2=20:10, 31/47a3=20:45, 31/74a1=39:38, 31/87b1=20:114, 32/7b1=28:9, 32/20b1=28:29, 33/18a3=33:54, 33/45a1-2=34:24, 34/39b2=37:147, 34/62a3=38:39, 35/37b2=40:26, 35/47b2=40:40, 35/67a3=40:77, 36/24a2=42:34, 36/33b3=42:50, 36/34b1=42:51, 36/43a3=43:18, 36/54a1=43:40, 36/54b 2=43:42, 36/59b2=43:53, 37/33b2=48:11, 37/37b1=48:16, 37/79a3=50:37, 38/15a2=58:22, 38/20a1=59:5, 38/27b1=59:14, 38/56a2=62:11, 38/78a1=65:2

(Ar. ve, Far. ve) *İḍiñgiz yoḳ ḳılġay yaġıñgızını azu erkliglik bérgey sizke yer içinde.* 28/13a2=7:129

a. 38/32b3=59:24

azu ... azu: ya ... ya da, yoksa.

(Ar. ev, Far. yā) *Azu tevbe bérür olar üze azu ḳınayur.* 25/4a1=3:128

(Ar. immā ... immā, Far. yā ... yā) *Aydılar: ey Mūsā, azu sen mü kemişür sen azu biz mü bolalım kemişiglilerdin.* 28/7b1-2=7:115

a. 31/29b2=19:75, 31/54a3=20:65, 37/38a3=48:17

⇒ éw- azu yügür- 32/14a3=28:20; yā a. 36/54a3=43:41; yégençükler a. tapuḳçılar 30/67a3=16:72

B

BA-: (ahit) bağlamak, pekiştirmek.
(Ar. ᶜaḳd, Far. girih besten) *Anlar kim badı andlarıng̃ız.* 26/10b1=4:33
bamaḳ: bağlama, pekiştirme, kuvvetlendirme.
(Ar. rabṭ, Far. ber besten) *Bamaḳ üçün köng̃üllering̃iz üze üstüvār ḳılmaḳ üçün anıng̃ birle aḍaḳlarıng̃ızını.* 28/69b3=8:11

BABA-ḪĀNE (?): köşk, yüksek bina.
(Ar. ġurfeᵗ / ġurufāᵗ, Far. bervāre) *Olarḳa turur yanut iki ança anı kim ḳıldılar olar baba-ḫāneler içre imi̇nler.* 33/53b2=34:37

BAĠ: bağ.
(Ar. ᶜukdeᵗ, Far. girih) *Yeşe bérgil baġnı tilimdin, uḳsunlar üçün sözümni.* 31/42b3=20:27
(Ar. vaṣāḳ, Far. bend) *Ḳaçan aġrutsa siz olarnı berkiting̃ baġnı.* 37/6b3=47:4
baġ cefān: deste ile asma çubuğu.
(Ar. żiġṣ, Far. deste-i giyāh) *Alġıl elging̃ birle bir baġ cefān, urġıl anıng̃ birle.* 34/64a2=38:44

BĀĠ (Far.): bağ, bahçe.
⇒ yoḳlatur erdiler yaᶜni̇ bāġ büstān ḳarşılar 28/18a3=7:137

BAĠARSUḲ: bağırsak.
(Ar. emᶜāᵓ, Far. rūde/gān) *Ol cāvidāne ot içre suwarlur ḳaynar suw, kes kes ḳılur baġarsuḳlarını.* 37/13b2=47:15

BAĠIRSAḲ: şefkatli, esma-i hüsnadan: raûf.
(Ar. er-raᵓūf, Far. mihrbān) *Bütünlükin i̇ḍing̃iz baġırsaḳ ulaşu yarlıḳaġan ol.* 30/53a1=16:47

BAĠLA-: bağlamak.
⇒ köng̃ül baġla- 25/29a2=3:200

BAHĀ (Far.): değer, baha.
(Ar. şemen, Far. bahā) *Satġın alınang̃lar mening̃ āyetlerimḳa az bahānı.* 27/51a3=5:44
b.-nı 25/28b2=3:187
b.-ḳa 30/83a3=16:95

BAḪİLLIḲ (Far.T.): 1. kıskançlık, ihtiras.
(Ar. şuḥḥ, Far. zufti) *Kim küḍezilse özi baḥi̇llıḳ[ı]dm bu ögür ḳurtulġaylar.* 38/74b1=64:16

b.-nı 26/87b1=4:128

2. cimrilik, hasislik.

(Ar. buḫl, Far. zufti) *Anlar kim baḫìllıḳ ḳılurlar, fermānlayurlar boḍunḳa baḫìllıḳın.* 26/14b2=4:37

baḫìllıḳ ḳıl-: cimrilik etmek.

(Ar. buḫl, Far. zufti kerden) *Ḳaçan bérdi erse olarḳa öz artuḳlıḳındın baḫìllıḳ ḳıldılar.* 29/55a2=9:76

b.-urlar 26/14b1=4:37

BAḪŞÌŞLIĠ (Far.T.): rahmet eden.

⇒ uluġ baḫşìşlıġ 34/46b1=38

BAḲ-: 1. bakmak, görmek, görüp ibret almak.

(Ar. naẓar, Far. nigeristen) *Körseñg olarnı baḳarlar sañga olar körmezler.* 28/60b1=7:198

b.-arlar28/67a1=8:6, 34/20b3=37:19, 35/17a1=39:68, 37/16b3=47:20

b.-tı 34/27b1=37:88

b.-ġay 28/13a2=7:129

b.-ġaylar 36/30a1=42:45

b.-ġıl 26/24a3=4:50, 28/4a3=7:103, 28/21b3=7:143, 31/68a1=20:97, 32/27a3=28:40, 34/30b1=37:102, 36/47a3=43:25

b.-ıñglar 25/8b1=3:137, 30/47b2=16:36

b-sunlar 35/33b3=40:21

b.-salar 37/9a2=47:10

b.-mazlar mu 28/54b3=7:185, 37/69b2=50:6

b.-a turur sizler 25/11b1=3:143

b.-maḳ 34/27b1=37:88

(Ar. naẓar, Far. nigeristen yaᶜnì dìden) *Ey İḍim, körkitgil manga baḳayın sañga.* 28/21b2=7:143

(Ar. naẓar, Far. dìden) *Yorımazlar olar yer içinde baḳsalar neçük boldı olarnıñg soñgı.* 33/84a3=35:44

(Ar. reᵓy, Far. nigeristen) *Baḳmazlar mu ol kim utrularında turur ol kim soñglarında turur.* 33/32b1=34:9

b.-maz mu sen 26/19b3=4:44, 26/31a1=4:60, 38/25a1=59:11

(Ar. reᵓy, Far. dìden) *Baḳmaz mu sen anlarḳa kim döstluḳ tuttılar bir ögür birle.* 38/9b3=58:14

2. bakmak, gözetlemek.

(Ar. naẓar, Far. pāyìden) *Boyun sudımız, eşitgil baḳġıl bizke.* 26/21b2=4:46

b.-mazlar mu 33/83b2=35:43

(Ar. teraḳḳub, Far. çeşm dāşten) *Çıḳtı andın ḳorḳa baḳar erdi.* 32/14b3=28:21

3. beklemek.

(Ar. naẓar, Far. pāyisten) *Baḳmazlar mu meger bir Cebreᵓìl ünike, tutar olarnı olar ḫaşmlaşur erken.* 34/10b2=36:49

b.-maz 34/51a3=38:15

b.-mazlar 37/15a1=47:18

baḳıġlı: bakan, seyreden.

(Ar. nāẕir/īn, Far. nigerende/gān) *Tarttı elgini ançada ol ürüng boldı bakıġlılarka.* 28/6a1=7:108

(Ar. nāẕir/īn, Far. pāyende/gān) *Destūr bérilse sizke ṭa^{c}ām tapa bakıġlılarda aḍın.* 33/16a3=33:53

⇒ ḳıya bakˍ- 25/16b1=3:153; köz tut- / bakˍ- 30/44a3=16:33

BAḲA: kurbağa.

(Ar. żafda^{c} / żafādi^{c}, Far. çaġz/hā) *Iḍtımız olar üze ... yaḍaġ çekürge hem baḳalar hem ḳanın.* 28/15a2=7:133

BAḲIR: bakır.

baḳır yulı: erimiş bakır, bakır menba'ı.

(Ar. ḳiṭr, Far. mis) *Aḳıttınız angar baḳır yulını.* 33/34b2=34:12

BAḲĪ (Ar.): kalıcı, daha kalıcı, sonsuz.

(Ar. ebḳā, Far. pāyende-ter) *Tangrı yaḫşıraḳ turur hem bāḳī.* 31/57b3=20:73

b. 32/39a2=28:60

(Ar. ebḳā, Far. pāydār-ter) *Ol kim Tangrı üskinde turur, yaḫşıraḳ hem bāḳī anlarka kim taptılar.* 36/25a2=42:36

⇒ körklüg bāḳī 31/30a2=19:76

bāḳīraḳ: daha sürekli.

(Ar. ebḳā, Far. pāydār-ter) *Bilgey siz ök ḳayumız ḳatıġraḳ ḳın birle bāḳīraḳ.* 31/56b3=20:71

(Ar. ebḳā, Far. pāyende-ter) *Song sarāy ḳını ḳatıġraḳ hem bāḳīraḳ.* 31/92b2=20:127

bāḳī ya^{c}nī tüplüg: kalıcı, esaslı, baki.

(Ar. bāḳī, Far. pāydār) *Ḳıldı anı çın söz bāḳī ya^{c}nī tüplüg öz oġlanları içre.* 36/48a2=43:28

BALÇIḲ: balçık, çamur.

(Ar. ṭīn, Far. gil) *Yaḳġıl manga ey Hāmān balçıḳ üze, ḳılġıl manga ap mening üçün köşk.* 32/26a1=28:38

b. 34/19a3=37:11

b.-dın 34/72a2=38:71, 34/74a1=38:76

⇒ ḳuruġ balçıḳ 30/20b3=15:26, 30/21b2=15:28, 30/23a3=15:33

BALIḲ: balık.

(Ar. ḥūt / ḥītān, Far. māhī/yān) *Ançada kelür erdi olarka balıḳları şenbe künleri.* 28/40a1=7:163

b. 34/38b2=37:142

BAR: var.

(Ar. –, Far. est / hest) *Sizing üze nek törütgen bar mu Tangrıda aḍın.* 33/65b1=35:3

b. 28/7a2=7:113, 32/1b3=27:60, 34/92a2=39:21, 35/8b2=39:52, 36/29b1=42:44

b.-mu siz 35/51b3=40:47

(Ar. –, Far. –) *Nek bar mu bizke fermāndın nerse.* 25/18a2=3:154

b. 33/33a3=34:9

⇒ ança bar 38/62a2=63:7, 38/63a1=63:8; ançası bar 26/21b3=4:46, 27/2b3=4:157, 27/5a3=4:162, 27/8b2=4:166, 27/22b2=5:6, 27/54a2=5:48, 28/14b2=7:131, 28/21b3=7:143, 28/38a2=7:160, 28/57a2=7:187, 28/72b3=8:17, 28/73a1=8:17, 28/82b3=8:34, 29/2b3=8:42, 29/4a1=8:43, 29/32b3=9:42, 29/35a3=9:46, 29/50b2=9:70, 29/62b1=9:88, 31/15a3=19:38, 31/64a1=20:87, 31/84b3=46:23, 32/29b1=28:45, 32/30a1=28:45, 32/30a3=28:46, 32/36a2=28:56, 32/37a2=28:57, 33/46b3=34:28, 33/52b2=34:36, 33/85b3=35:45

BĀR (Far.): Tanrı.

Bār Ḫudāyā / Tangrı: Allah(ım).

(Ar. Allāh, Far. Bār Ḫudāy) *Ey Bār Ḫudāyā / Tangrı, eger erse bu ol rāst sening üsküngdin yağturgıl bizing üze taşlar.* 28/81a3=8:32

BAR-: 1. varmak, gitmek, yürümek.

(Ar. inṭilāḳ, Far. reften) *Aygay song ḳalġanlar ḳaçan barsa siz ġanimetler tapa almaḳ üçün sizler anı: ḳodung bizke.* 37/35b3=48:15

b.-dı 34/48a3=38:6

(Ar. se^{c}y, Far. reften) *Anıng birle nürları barur yüzleri utrusında.* 38/95a1=66:8

(Ar. seyr, Far. reften) *Ḳaçan ötedi erse Mūsā atanmış öḍini, bardı boḍnı birle.* 32/19b3=28:29

(Ar. ẕehāb, Far. reften) *Ey oġlanlarım, barınglar, irtengler Yūsufdın.* 30/7a2=12:87

b.-ġıl 27/36a3=5:24; 31/42a3=20:24, 31/46a3=20:42, 31/67b1=20:97

b.-ınglar 31/46b2=20:43

(Ar. —, Far. —) *Ḳayda barur mening ortaḳlarım.* 36/2b3=41:47

2. üzüntüden yok olup gitmek, mahvolmak.

(Ar. ẕehāb ^{c}alā, Far. reften ya^{c}nī helāk kerden) *Barmasun sening özüng olar üze ökünçler.* 33/68b2=35:8

(Ar. intilāḳ, Far. reften) *Bardılar [...]* 31/2b3=18:77

⇒ aşnu bar- 33/47b2=34:30; erte b. 25/2b1=3:121; ırak b. 29/33a1=9:42; kiḍin b. 33/47b1=34:30; köni yolka b. 30/37b3=16:16; uḍ- b. 32/8a3=28:11; uḍu b. 28/49b3=7:175; utru b. 32/21b3=28:31

barıġlı: giden.

(Ar. ẕāhib, Far. revende) *Aydı: men barıġlı men İḍim dergāhınga.* 34/29b1=37:39

⇒ uḍu barıġlı ḳıl- 30/35a2=16:12

barmaḳ kelmek: gidip gelme, değişme.

(Ar. iḫtilāf, Far. yekdiger āmeden) *Yime tün kün barmaḳı kelmeki içre ol kim ıḍtı Tangrı kökdin rüẓidin.* 36/90a3=45:5

BARÇA: bütün.

(Ar. cemī^{c}an, Far. heme) *Barça anıng tapa aġar yaḫşı söz.* 33/70a1=35:10

(Ar. kāffe^{t}, Far. –) *Iḍmadınız séni meger yıġġan barça kişilerni müjdeçi.* 33/46b2=34:28

(Ar. küll, Far. heme) *Yime étig gevher yinçü ornatıġlıġ, ermez ol barça meger yaḳın tiriglik.* 36/51b2=43:35

BARÇIN: ipekli kumaş.
⇒ ḳalın barçın 36/87a3=44:53; yuwḳa b. 36/87a2=44:53

BARDAḴ: bardak.
⇒ sapsuz bardaḳ 36/67a2=43:71

BARI: bütün, tamamı.
barı ört-: bütün günahları bağışlamak.
(Ar. ġufrān, Far. āmurzīden) *İdimiz barımızını örtmese bolur men ziyānlıġlardın.* 28/27a2=7:149
barı üze: göz önünde.
(Ar. ^{c}alā ^{c}aynī, Far. ber nigāh dāşten) *Kemiştim sening üze sewüglük méndin, ḳılmaḳ üçün mening barım üze.* 31/45a1=20:39

BARIŞ: iyi örnek, timsal.
(Ar. usve^{t}, Far. ber pey reften) *Rāstlıḳ üze erdi sizlerke barış körklüg İbrāhìm içre.* 38/36b1=60:4

BARḴ: (ev) bark.
⇒ ew barḳ 33/12b3=33:50; ew barḳdın aḍrıl- 30/50a1=16:41; ew barḳdın kesil- 29/15a1=9:20, 30/90b2=16:110, 38/23b3=59:9

BARLAMA-: Tanrının varlığını ikrar etmemek.
⇒ Tangrını barlama- 37/58b2=49:7

BARLIḴ: güç, iktidar.
(Ar. vecd, Far. tevāngerī) *Tutung olarnı anda kim turdungız barlıḳıngızdın.* 38/81b3=65:6

BAS-: basmak, bastırmak.
(Ar. tell, Far. ewgenden) *Ḳaçan boyun sudılar erse bastı anı alıu üze.* 34/31a1=37:103

BASIḴ-: mağlup edilmek.
basıḳmış: kurada kaybeden.
(Ar. mudḥaż/īn, Far. ḳur^{c}a ber üftāde/gān) *Ḳur^{c}a kemişti boldı basıḳmışlardın.* 34/38b1=37:141

BAS(I)L-: basılmak.
⇒ dāġ basıl- 29/26a3=9:35

BASRUḴ: sabit dağ.
(Ar. rāsī / revāsī, Far. kūh/hā-i üstüvār) *Yerni kerdimiz anı kemiştimiz anıng içinde basruḳlarnı.* 37/70a3=50:7

BAŞ (I): yara, yaralanma.
(Ar. ḳarḥ, Far. ḫastegī) *Eger tegse sizke baş çın-oḳ tegdi boḍunḳa baş anıng mengizlig.* 25/9b1-2=3:140
b. 25/25b3=3:172

BAŞ (II): 1. baş.
(Ar. re^{3}s / rü^{3}us, Far. ser/hā) *Ḳopsa siz namāzḳa yung yüzleringizni ... hem sürüngler başlarıngızḳa.* 27/21a2=5:6
b. 36/86a3=44:48
b.-ımnı 31/66b1=20:94
b.-larını 38/60b1=63:5
b.-larıngızını 37/46b3=48:27
(Ar. re^{3}s, Far. müy-ı ser) *Tuttı ḳadaşınıng başını süḍreyür anı özinge.* 28/28a1=7:150
2. saç baş.
(Ar. re^{3}s, Far. ser) *Süst boldı süngük méndin, yandı baş ürünglüki.* 31/5a1=19:4
3. baş, bir şeyin ağzı, yanı başı.
(Ar. ledā, Far. nezdīk) *Ve ḳorḳutġıl olarnı āzife küni birle, ançada yürekler boğuz başınga kelgüsi.* 35/23a3=40:18
4. öncü, ileri gelen.
(Ar. imām / e^{3}ımme, Far. pīşvā/yān) *Olar ṭa^{c}n ḳılsalar dîningiz içinde toḳuşunglar küfr başlarını.* 29/9b1=9:12
⇒ ḫayl başı 27/26a3=5:12; ḳabaḳ başı 34/39b1=37:146; tang başında kirgen 30/28a3=15:66
baş ḳoḍı eren: mütevazi erkek, alçak gönüllü adam.
(Ar. ḫāşi^{c}/in, Far. merd/ān-ı furū-ten) *Baş ḳoḍı erenler baş ḳoḍı tişiler.* 33/4a3=33:35
baş ḳoḍı kemişmiş: başını öne eğen, hor, hakir.
(Ar. ḫāşi^{c}/in, Far. furū-ten/ān) *Körgey sen olarnı ^{c}arża ḳılınġaylar anıng üze başların ḳoḍı kemişmişler uçuzluḳdın.* 36/29b3=42:45
baş ḳoḍı tişi: mütevazi kadın.
(Ar. ḫāşi^{c}a^{t}, Far. zen/ān-ı furū-ten) 33/4b1=33:35
baş kötürgen: büyüklük taslayan.
(Ar. ^{c}ālī, Far. ser ber āverde/gān) *Tekebbürl[uḳ] mu ḳıldıng az[u] boldung mu baş kötürgenlerdin.* 34/73b2=38:75
başı tezginip turuḳar ḳarağu: şaşkınlıktan başı dönmek.
(Ar. ^{c}ameh, Far. sergerdān şoden) *Ḳoḍar olarnı yolsuzluḳ içinde başları tezginip turuḳarlar ḳarağular.* 28/56a1=7:186

BAŞÇI: öncü, önder.

(Ar. imām / eʾimme Far. pīşvā/yān) *Ḳılsa-mız olarnı başçılar taḳı ḳılsa-mız mīrāş alġanlar.* 32/5a2=28:5

b.-lar 32/27b1=28:41

BAŞLA-: başlamak.

(Ar. —, Far. —) *Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig, ulaşu yarlıḳaġan.* 25/29b1=4

b.-dım 28/64a1=8, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/18b1=15, 31/4a1=19, 31/36b1=20, 32/3b1=28, 32/44b1=29, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/46a1=38, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74b1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/37a1=43, 36/74b1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/26b1=48, 37/52b1=49, 38/16b1=59, 38/33a1=60, 38/39b1=61, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/75b2=65, 38/88a2=66

BA'T-: (güneş) batmak.

(Ar. ġurūb, Far. furū reften) *Tesbīḥ aygıl İdinge şükr aymaḳ birle aşnu kün tuġmazda hem burun batmazdın.* 37/80b2=50:39

⇒ kün batsıġ 32/29a1=28:44; kün batsıġ yer 28/17b2=7:137

⇒ suwḳa batḳan 34/61b3=38:37

BĀṬIL (Ar.): batıl, hak olmayan, boş, beyhude, yanlış.

(Ar. bāṭıl, Far. nā-dürüst) *Keldi sezā yime oza törütmez bāṭılnı yana tirgüzmez.* 33/61a2=34:49

b.-nı 36/18b3=42:24

b.-ḳa 37/5b3=47:3

(Ar. bāṭıl, Far. nā-vācib) *Andın yémekleri birle boḍun māllarını bāṭıl birle.* 27/5a2=4:161

(Ar. bāṭıl, Far. nā-vācib u nā sezā) *Yéyürler boḍunnung māllarını bāṭıl birle.* 29/25a3=9:34

(Ar. bāṭıl, Far. bīhūde) *Törütmedingiz kökni taḳı yerni ol hem iki aranı bāṭılın.* 34/57b3=38:27

(Ar. bātıl, Far. bīhūde, nā-dürüst) *Tartışsalar bāṭıl birle, bāṭıl ḳılsalar anung birle köni sözni.* 35/24b2=40:5

(Ar. dāḥiż, Far. bāṭıl) *Ḥüccetleri bāṭıl İdileri üskinde.* 36/12a1=42:16

bāṭıl bol-: heba olmak, boşa gitmek.

(Ar. ḥabṭ, Far. bāṭıl şoden) *Eger ortaḳ ḳatsa sen bāṭıl bolur her āyine sening ᶜameling.* 35/14b3=39:65

bāṭıl ḳıl-: hükümsüz kılmak, boşa çıkarmak.

(Ar. idḥāż, Far. bāṭıl kerden) *Tartışsalar bāṭıl birle, bāṭıl ḳılsalar anung birle köni sözni.* 35/24b2=40:5

bāṭıl sözlet-: boş konuşmak, gereksiz yere konuşmak.

(Ar. temniyeᵗ, Far. ārzū dāden) *Vaᶜde bérür olarḳa, bāṭıl sözletür olarḳa.* 26/81b2=4:120

BATUR-: boğmak, gark etmek.

(Ar. iġrāḳ, Far. furū burden) *Öç aldımız olardın, baturdımız olarnı deryā içre.* 28/16b3=7:136

(Ar. iġrāḳ, Far. be-āb furū burden) *Ol mü'min ḳullarımızdın turur yana baturdumız ön̂ginlerni.* 34/26a3=37:82

b.-dımız 36/60b2=43:55

b.-ġaytımız 34/8a3=36:43

BAY: zengin, varlıklı.

(Ar. ġaniyy / aġniyā, Far. tevānger/ān) *Eger bolsa bay azu derv̂iş Tan̂grı sezā turur ol ikike.* 26/91b3=4:135

b.-lar 26/65b3=9:93, 38/22a1=59:7

BAYUT-: zenginleştirmek.

(Ar. iġnā', Far. tevānger kerden) *Bayuttı olarnı Tan̂grı yalavaçı öz faẓlındın.* 29/53b3=9:74

BAʿŻ (Ar.): bazı.

(Ar. baʿż, Far. laḥtī) *Boyun suġay-miz baʿżı işler içinde.* 37/19b1=47:26

BED-BAḤT (Far.): ümitsiz.

(Ar. şaḳiyy, Far. renc resende) *Bolmadım séni oḳımaḳda ey İdim beḍ-baḥt.* 31/5a2=19:4

(Ar. şaḳiyy, Far. renc bīnende) *Ḳılmadı méni boynaġu bed-baḥt.* 31/13a3=19:32

b. 31/19a2=19:48

bed-baḥt bol-: bedbaht olmak.

(Ar. şeḳā', Far. bed-baḥt şoden) *Uḍsa mening aymışım yolḳa azmaz hem bed-baḥt bolmaz.* 31/91a2=20:123

BEḌÜK: büyük.

beḍük ġızāre: büyük kase, çanak.

(Ar. cefne[t] / cifān, Far. kāse/hā-i buzurg) *Éterler erdi an̂gar ... tilese şüretlerdin beḍük ġızāreler köller teg.* 33/35b1=34:13

beḍük yılan: büyük yılan, ejderha.

(Ar. şuʿbān, Far. mār-ı buzurg) *Kemişti tayaḳını ançada ol beḍük yılan belgülüg.* 28/5b2=7:107

BEG: bey, önde gelen kişi.

(Ar. seyyid / sādāt, Far. mihter/ān) *Biz boyun sudımız uluġlarımızḳa beglerimizke.* 33/24b2=33:67

BEGLİG: evli, kocalı.

beglig bol-: evli, kocalı olmak.

(Ar. iḥsān, Far. bā-şūy burden) *Ḳaçan beglig bolsalar eger keldürseler bir yawuz iş anlar üze, ol kim anın̂g yarımı āzād tişiler üze ḳındın.* 26/5a3=4:25

BÉKİŞTÜR-: pekiştirmek, sağlamlaştırmak.

békiştürmek: ibret, alınacak ders.

(Ar. ᶜibreᵗ, Far. pend) *Bütünlükin sizke yılkılar içinde békiştürmek, içrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt.* 30/62b1 =16:66

BEKÜ-: sağlamlaşmak.

(Ar. ṣubūt, Far. üstüvār şoden) *Tayar bir aḍaḳ anıng bekümişinde kiḍin, tatar sizler ésizlikni.* 30/82b1=16:94

bekümiş taġ: sabit ve gösterişli dağ.

(Ar. rāsiᵊ / revāsiᵊ, Far. küh/hā-i üstüvār) *Kemiştiler yer içinde bekümiş taġlar yayḳatmasun sizlerni.* 30/37a 3=16:15

⇒ berk bekümiş 30/16b3=14:27

BEKÜT-: sabit ve sağlam tutmak, pekiştirmek, kuvvetlendirmek.

(Ar. teṣbīt, Far. üstüvār dāşten) *Bekütür Tangrı anlarnı kün kirtgündiler berk bekümiş aytıḳ birle.* 30/16b2=14:27

b.-mek üçün 30/86b2=16:102

(Ar. tevkīd, Far, üstüvār kerden) *Ḳaçan kim baçıġ ḳılsa sizler sımanglar andlarıngızını anı bekütmişde kiḍin.* 30/80a1=16:91

BELGÜ: 1. ayet.

(Ar. ᶜalāmeᵗ / ᶜalāmāt, Far. nişān) *Belgüler, yulduzlar birle olar köni yolḳa barırlar.* 30/37b2=16:16

(Ar. āyeᵗ / āyāt, Far. nişān/hā) *Tandılar hem yalġanḳa tuttılar bizing belgülerimizni.* 27/25a2=5:10

b. 28/5a3=7:106, 32/45a2=29:44
b.-ler 37/86a3=51:20
b.-lerni 28/49a3=7:174, 29/9a1=9:11
b.-lerim 35/12a1=39:59
b.-lerimdin 28/24a1=7:146
b.-lerimiz 28/4a1=7:103, 36/56a3=43:46
b.-lerimizni 28/25b1=7:147, 28/49b2=7:175
b.-lerimizke 26/27a3=4:55
b.-leri 30/19a1=15:1
b.-lerini 32/2b3=27:93

(Ar. āyeᵗ / āyāt, Far. āyet/hā) *Tangrını mu hem belgülerini mü, yalavaçını mu füsüs tutuġlı erür siz?* 29/46a2 =9:65

b. 30/86a1=16:101
b.-lerimizni 32/38a3=28:59
b.-lerimizke 31/30b2=19:77
b.-lerini 34/59a1=38:29
b.-leringe 30/87b2=16:104, 30/88a2=16:105, 31/81a3=46:26, 32/31b1=28:47

b.-lerni 31/82a1=46:27

2. nişan, alamet, işaret, açık delil.

(Ar. āyet / āyāt, Far. āyet/hā) *Bérdimiz olarḳa belgülerdin ol kim anınĝ içinde belgülüg sınaġ turur.* 36/82b2=44:33

(Ar. āyet / āyāt, Far. nişān/hā) *Iḍtımız olar üze aḳar suwnı, çekürgeni, yaḍaġ çekürge hem baḳalar hem ḳannı, üḍürmiş belgüler.* 28/15a3=7:133

b. 37/40b3=48:20

b.-ler 35/2a1=39:42, 36/90a1=45:4

(Ar. beyyine[t] / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-i peydā) *Ḳaçan kim keldi erse olarḳa yalavaçları belgülerni sewündiler anınĝ birle.* 35/71a2=40:83

b.-ler 36/96b2=45:17

(Ar. şeraṭ / eşrāṭ, Far. nişān/hā) *Iḥiç baḳmazlar meger ḳıyāmetḳa kelse olarḳa nāgāh, rāstlıḳ üze keldi anınĝ belgüleri.* 35/15a3=47:18

3. ibret, ders.

(Ar. āye[t] / āyāt, Far. nişān/hā) *Bütünlükin kim anınĝ içinde belgü ol kirtgünüglilerke.* 30/30b2=15:77

b. 30/35a1=16:11, 30/63b2=16:67, 30/65a2=16:169

b.-ler 30/35b2=16:12, 30/36a1=16:13, 30/72a3=16:79, 33/39b3=34:19

⇒ belgülüg belgü 27/41b1=5:32, 28/5a1=7:105, 29/50b1=9:70

BELGÜLÜG: 1. belli, görünen, bilinen, apaçık, açıkça, aşikâr.

(Ar. beyyine[t], Far. peydā) *Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız belgülüg aygaylar.* 33/57a2=34:43

b. 32/24b2=28:36, 36/102a3=45:25

(Ar. beyyine[t], Far. rūşen u peydā) *Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız belgülüg aydılar anlar kim tandılar.* 31/28b1=19:73

(Ar. ma[c]lūm, Far. dānişte) *Aydı: sen küḍülmişlerdin sen belgülüg kün vaḳtiḳa tegi.* 34/75a1=38:81

(Ar. ma[c]lūm, Far. peydā kerde) *Ermez bizdin meger anıĝar orun belgülüg.* 34/43a1=37:164

(Ar. mübīn, Far. peydā) *Biz azu siz köni yol üze azu yolsuzluḳ içre belgülüg.* 33/45a3=34:24

b. 26/24b1=4:50, 26/58a3=4:91, 26/68b1=4:101, 26/76b1=4:112, 26/81b2=4:119, 26/98b2=4:144, 27/14a3=4:174, 28/5b3=7:107, 28/54b3=7:184, 30/31b1=15:89, 30/33b2=16:4, 30/46a1=16:35, 30/75a1=16:82, 30/87b1=16:103, 31/15b1=19:38, 32/11b2=28:15; 33/6a1=33:36, 33/20b3=33:58, 33/30a2=34:3, 33/58a2=34:43, 34/10a3=36:47, 34/14b2=36:60, 34/20a1=37:15, 34/31b2=37:106, 34/33a2=37:113, 34/41a3=37:156, 34/71b3=38:70, 36/54a3=43:40, 36/63b1=43:62, 36/77a1=44:10, 36/77b3=44:13, 36/79b1=44:19, 36/82b3=44:33, 36/105b3=45:30, 37/2a3=46:32, 37/26b2=48:1, 38/43a3=61:6, 38/50b2=62:2

(Ar. mübīn, Far. peydā konende) *Çın-oḳ keldi sizke Tanğrıdın yarıḳlıḳ hem belgülüg bitig.* 27/29b1=5:15

b. 30/19b1=15:1, 32/3b2=28:2, 34/17b3=36:69, 36/48b3=43:29, 36/74b2=44:2, 38/72b1=64:12

(Ar. mübeyyine[t] / mübeyyināt, peydā kerde) *Çıkarmanğ olarnı éwlerindin çıkmasunlar meger kim kelseler bir yawuzluḳ belgülüg.* 38/76b3=65:1

b.-ler 38/86a1=65:11

(Ar. müstebīn, Far. peydā) *Bérdimiz olarḳa belgülüg bitigni.* 34/34a2=37:117

(Ar. ẓāhir, Far. peydā) *Berekāt ḳıldımız anınğ içre éller belgülüg.* 33/38b3=34:18

2. delil, hüccet, açık delil.

(Ar. beyyine[t] / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-i peydā) *Belgülüglerni bitilmişlerni indürdümiz seninğ tapa.* 30/51b1=16:44

b.-ün (ins.) 29/3a2-3=8:42

b.-lerni 35/53a3=40:50

b.-lerdin 31/57a1=20:72, 35/42b3=40:34

(Ar. ẓāhir/īn, Far. pīrūz/ān) *Ey boḍnum, sizke turur mülk bu kün, belgülügler yer içinde.* 35/40a2=40:29

3. nişan, ibret.

(Ar. āye[t] / āyāt, Far. nişān/hā) *Bütünlükin kim anınğ içinde belgülügler ol saḳınıġlılarḳa.* 30/30a3=15:75

belgülüg belgü: açık delil, kanıt.

(Ar. beyyine[t] / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-i peydā) *Keldi olarḳa yalavaçları belgülüg belgüler birle.* 29/50b1=9:70

b. 28/5a1=7:105

b.-ler 27/41b1=4:32

belgülüg ḥüccet: 1. açık delil, kanıt, basiret.

(Ar. baṣīre[t] / baṣā'ir, Far. ḥüccet-i rūşen) *Bu ḥüccetleri belgülüg boḍunḳa.* 36/98b1=45:20

(Ar. beyyine[t] / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-i peydā) *Bérdimiz olarḳa bitig, olar belgülüg ḥüccet üze tururlar.* 33/81a2=35:40

b. 36/63b2=43:63

belgülüg ḳıl-: 1. belirgin kılmak.

(Ar. żarb, Far. peydā kerden) *Belgülüg ḳıldım boḍunḳa bu Ḳur'ān içinde ḳamuġ meşelni.* 34/96a1=39:27

b.-dı 38/96a3=66:10, 38/97b2=66:11

2. ortaya koymak, açıklamak, tavsiye etmek, meşru kılmak, farz kılmak.

(Ar. farż, Far. peydā kerden) *Rāstlıḳ üze belgülüg ḳıldı Tanğrı sizke İḍinğizni ḥelāl ḳılmaḳnı.* 38/89a1=66:2

(Ar. şer[c], Far. pedīd kerden) *Belgülüg ḳıldı sizinğ üçün dindin anı kim tuturdı anğar.* 36/7b1=42:13

(Ar. şer[c], Far. peydā kerden) *Azu olar ortaḳlar mu belgülüg ḳıldılar olarḳa dindin.* 36/15a2=42:21

belgülüg ḳılġan: ortaya koyan.

(Ar. mübîn, Far. peydâ konende) *Bitig ḫaḳḳı belgülüg ḳılġan.* 36/37a2=43:2

belgülüg nişān: apaçık mucize, açık delil.

(Ar. beyyine[t] / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-i peydā) *Mening iḍim Tangrı bütünlükin keldürdi sizke nişānlarnı belgülüg.* 35/39a1=40:28

b. 37/11b2=47:14

b.-lar 35/62a2=40:66, 38/43a2=61:6, 38/68a3=64:6

belgülüg söz ay-: söylemek, meramını açıkça söylemek.

(Ar. yekādu yubîn, Far. ḫ[v]āsten suḫen goften) *Azu men yaḫşı ermez mü men bu erdin ol kim ol ḫ[v]ār turur yana belgülüg söz ayumas.* 36/59a3=43:52

belgülüg tile-: tahkik etmek, iyice araştırmak.

(Ar. tebeyyun, Far. āhestegî kerden) *Belgülüg tilengler, aymanglar angar kim kemişse sizke élleşmekni.* 26/61b3=4:94

b.-ngler 26/62b2=4:94

⇒ saḳış kün / belgülüg kün 30/24b1=15:38

BELGÜR-: 1. görünmek, belli olmak, açığa çıkmak.

(Ar. bedā[a], Far. pedîd şoden) *Belgürdi olarḳa anlarnıng uwut yerleri.* 31/90a1=20:121

(Ar. bedā[a], Far. pedîd āmeden) *Belgürdi olarḳa ḳılmış yawuzluḳları.* 36/107a2=45:33

(Ar. bedā[a], Far. peydā āmeden) *Belgürdi olarḳa Tangrıdın ol kim séznür ermez erdiler.* 35/5b1=39:47

b.-di 35/5b3=39:48

(Ar. iẓhār, Far. peydā şoden) *Men ḳorḳar men kim aḍnatsa diningizni azu belgürse yer içinde fesādnı.* 35/37b2=40:26

(Ar. tebeyyun, Far. peydā şoden) *Nelük destür bérding olarḳa belgürginçeke tegi sangar anlar kim rāst aydılar.* 29/33b3=9:43

b.-mişde (kiḍin) 26/79a1=4:115, 28/66b3=8:6, 37/22a3=47:32

b.-ginçe 31/78b3=41:53

(Ar. tebeyyun, Far. pedîd āmeden) *Anlar kim yandılar arḳalarınga belgürmişde kiḍin olarḳa köni yol.* 37/18 b3=47:25

(Ar. teẓāhur, Far. hem-püşt şoden) *Aydılar: iki cādūlar, belgürdiler hem aydılar: biz ḳamuġ kāfirler-miz.* 32/32a3=28:48

(Ar. ẓuhūr, Far. pedîd āmeden) *Keldi ḫaḳîḳat belgürdi Tangrının fermānı.* 29/36b2=9:48

2. açıklanmak.

(Ar. tafṣîl m., Far. peydā kerde şoden) *Bitig, belgürmiş anıng nişānları Ḳur[o]ān tāzî tilinçe.* 35/73a3=41:3

BELGÜRT-: 1. açıklama yapmak, belli etmek, açığa vurmak, meydana çıkarmak.

(Ar. tebyîn, Far. peydā kerden) *Belgürtse sen kişilerke anı kim indürdi erse olarḳa.* 30/51b2=16:44

b.-ür 25/28a2=3:187, 27/32b3=5:19

b.-se sen 30/61a3=16:64
b.-se 30/49a1=16:39

(Ar. tibyān, Far. pedīd kerden) *İndürdümiz seninĝ üze bitigni, belgürtü tegme nerseni.* 30/78b2=16:89

(Ar. ibdā°, Far. peydā kerden) *Kizleyürler özleri içinde anı kim belgürtmezler sanĝa.* 25/18b2=3:154
b.-se siz 33/18a2=33:54

(Ar. ibdā°, Far. āşkārā kerden) *Bütünlükin belgürtü yazdı anı eger aninĝ könglini berkütmedimiz erse bolġay erdi mü°minlerdin.* 32/7b3=28:10

(Ar. isrār, Far. āşkāra kerden) *Belgürtürler ökünmişlerini ḳaçan kim körseler ḳını.* 33/50b2=34:33

2. yerine getirmek, pekiştirmek, kuvvetlendirmek.

(Ar. iḥḳāḳ, Far. ber cāy dāşten) *Belgürtse yaraġlıġnı yoḳ yoḍun ḳılsa yaraġsızını neçeme taplamasa yazuḳluġlar ya°nī kāfirler.* 28/68a1=8:8
b.-se 28/67b2=8:7

3. ayırt etmek, farkına varmak, bilmek.

(Ar. °ilm, Far. cudā kerden) *Meger belgürtse-miz ol kim kirtgünse āḫiretḳa andın kim ol andın şek içinde.* 33/42a1=34:21

4. belirgin kılmak, üstün kılmak.

(Ar. iẓhār °alā, Far. pīrūz kerden) *Ol Tanĝrı kim ıḍtı yalavaçını ... ḥaḳ dīn birle belgürtmek üçün ḳamuġ dīn üze.* 29/24b2=9:33

⇒ yanĝı belgürt- 38/77b1=65:1

belgürtmegen: belli etmeyen.

(Ar. ġayru mübīn, Far. cüz peydā konende) *Ol kim ektilenür şamuşa içre ol ḫuşūmet içinde belgürtmegen erür.* 36/43b2=43:18

belgürtügli: açıklayan, beyan eden.

(Ar. mubdī, Far. peydā konende) *Tanĝrı belgürtügli ol.* 33/6b2=33:37

belgürtü aḍırmaḳ: açıklama, ayrıntı.

(Ar. tafṣīl, Far. peydā kerden) *Anda öngdin erdi belgürtü aḍırmaḳ tegme nerseni, köni yolḳa köndürmek.* 30/11a1=12:111

belgürtmek: açıklama, beyan.

(Ar. beyān, Far. peydā kerden) *Bu belgürtmek boḍunḳa hem köni yol hem pend.* 25/8b2=3:138

(Ar. tebyīn, Far. peydā kerden) *Tileyür Tanĝrı belgürtmek sizke hem köndrür sizni.* 26/6a2=4:26
b.-im 36/64a1=43:63

BELGÜSÜZ: bilinmeyen, gayp.

(Ar. ġayb, Far. nā-peydā) *Eger bildiler erse belgüsüz dereng ḳılmaġaytılar ḥ^vārlaġlı ḳın içinde.* 33/36b2=34:14
b. 33/62b2=34:53

belgüsüzin ya°nī ġaybın: gıyaben, görmeden.

(Ar. bi'l-ġayb, Far. be-nā-peydā) *Turġu uştmaḫlar ol kim vaᶜde ḳıldı Tañgrı ḳullarıñga belgüsüzin yaᶜnï ġaybın.* 31/24a3=19:61

belgüsüz ḳıl-: yok etmek.

(Ar. maḥv, Far. nā-pedïd kerden) *Belgüsüz ḳılur Tañgrı bāṭılnı, çınıġ çın ḳılur rāstlıḳnı.* 36/18b2=42:24

BELGÜSÜZLÜK: belirsizlik, farkına varılmazlık.

⇒ bilmedin / belgüsüzlükün 37/57a3=49:6

BÉR-: 1. vermek, getirmek.

(Ar. ïtāᵓ, Far. dāden) *Tegmediler onda bir anı kim bérdimiz olarḳa.* 33/59a1=34:45

b.-ür 26/16b2=4:40, 26/99b2=4:146, 27/59b2=5:54, 29/42a3=9:59, 37/24b2=47:36, 37/37b2=48:16, 37/85a3=51:16, 38/51a2=62:4

b.-ür-miz 25/13a1-3=3:145, 26/42b2=4:74, 26/78b2=4:114, 27/6a2=4:162, 33/1a1=33:31, 36/14 b2=42:20, 37/32b1=48:10

b.-ürler 28/33a2=7:156, 29/51a3=9:71

b.-dim 28/23a2=7:145

b.-di 25/24b2=3:170, 26/14b3=4:37, 26/26a3=4:54, 27/34a1=5:20, 27/54a3=5:48, 28/59b1=7:190, 29/42a1=9:59, 31/12b1=19:30, 38/83b2=65:7, 38/84a1=65:7

b.-dimiz 26/26b1-2=4:54, 27/7a2=4:163, 27/52a1=5:46, 28/49b2=7:175, 30/56a3=16:55, 30/97b1=16:122, 31/7b3=19:12, 31/69a2=20:99, 32/9b3=28:14, 32/28a3=28:43, 32/34a2=28:52, 33/33b1=34:10, 33/81a1=35:40, 34/34a1=37:117, 34/53a1=38:20, 35/54b3=40:53, 36/82b2=44:33, 36/95b3= 45:16, 36/96b1=45:17

b.-diñg 33/12a1=33:50, 33/14b2=33:51

b.-dimiz mü 36/44b3=43:21

b.-gey 37/14b3=47:17

b.-gil 33/24b3=33:68

b.-iñg 26/3a2=4:24, 26/10b2=4:33, 38/82b2=65:6

b.-ingler 26/4b3=4:25, 26/45a1=4:77, 33/2b2=33:33, 38/9b1=58:13

b.-seng 28/59a1=7:189

b.-se 29/13b1=9:18, 29/54b3=9:75

b.-se siz 27/20a1=5:5

b.-se sizler 27/26b2=5:12

b.-seler 29/8b3=9:11

b.-di erse 28/59a3=7:190, 29/55a2=9:76

b.-diler erse 30/2a3=12:66

b.-getimiz 26/38b3=4:67

b.-mezler 35/75a3=41:7

b.-medi 27/34a1=5:20

b.-medimiz 33/58a2=34:44

b.-mez sizler 26/85b3=4:127

b.-mesler 26/26a1=4:53

b.-mek 30/79a2=16:90

(Ar. ïtā, Far. āverden) *Bérmegինçe bir bütünlük Tañgrıdın keldürge sizler maña anı.* 30/2a1=12:66

(Ar. iʿṭāʾ, Far. dāden) *Bérseler gezīd öz eligdin olar ḫor bolup olar.* 29/22a2=9:29

(Ar. ikfāl, Far. pizrūftār kerden) *Mening ḳadaşım angar toḳsan toḳuz saġmal saġlıḳ, manga bir saġmal saġlıḳ turur, aydı: bérgil manga anı.* 34/54b2=38:23

b.-di 31/48b3=20:50

(Ar. taḫvīl, Far. dāden) *Ḳaçan bérse angar eḍgülük andın unıtur anı.* 34/83a3=39:8

b.-se-miz 35/6b1=39:49

⇒ kemiş- / bér- 30/77a1=16:87

2. bağışlamak, sunmak.

(Ar. vehb, Far. baḫşīden) *Miʾmine urağutnı eger bérse özini peygāmberḳa.* 33/13a1=33:50

b.-ür 36/33b2=42:49

b. dimiz 31/19a2=19:49, 31/19b1=19:50, 31/20b1=19:53, 34/59a3=38:30, 34/63b1=38:43

b.-gil 31/5b1=19:5, 34/29b2=37:100, 34/61a1=38:35

3. miras bırakmak.

(Ar. īrāṯ, Far. dāden) *Bérdimiz Yaʿḳūb oġlanlarınḳa bitigni.* 35/55a1=40:53

4. kesinlik bildiren yardımcı fiil.

⇒ açа bér- 26/85b1=4:127, 27/15a1=4:176, 30/55b3=16:54, 31/42b1=20:25, 32/92a3=39:22, 36/77a3=44:12; aḍaḳın turu b. 26/86a2=4:127; ata b. 31/64a2=20087; binā ḳılu b. 38/98a3=66:11; ḳodu b. 26/79a3=4:115, 31/29a3=19:75; ḳuya b. 28/10b3=7:126; körkitü b. 30/63b3=16:68; küḍe b. 38/64a3=63:10, 38/64b2=63:11; küḍezū b. 34/8b2=36:44; uḍu b. 32/32b3=28:49; yazuḳumızını örte b. 28/32a2=7:155; yazuḳlarımızını töke b. 28/38b2=7:161; yeşe b. 31/42b3=20:27

5. yardımcı fiil.

⇒ al yanutı bér-. 28/80b1=8:30; artuḳluḳ b. 28/19b2=7:140; berekāt b. 34/32b3=37:113; boyun b. 26/12a2=4:34, 28/64b2=8:1, 30/41b1=16:28, 30/74b2=16:81; cezā b. 33/30a2=34:4; dād b. 26/88a1=4:129, 30/79a1=16:90, 37/60a3=49:9; destūr b. 28/9b2=7:123, 29/33b2=9:43, 29/36b3=9:49, 30/4a2=12:80, 31/56a1=20:71, 31/85b3=20:109, 33/44a1=34:23, 36/15a3=42:21; elig b. 37/43a2=48:24; erkliglik b. 28/13a2=7:129; ewrül- / arḳa b. 28/72a1=8:15; ḫaber b. 27/54b1=5:49, 29/45b1=9:64, 33/31b3=34:7, 34/82b1=39:7; ḫalf yanut b. 33/54b3=34:39; meded b. 28/68b1=8:9, 31/31a2-3=19:79; mīrāṣ b. 28/12a3=7:128, 28/17a3=7:137, 31/24b3=19:63, 33/76b2=35:32, 35/21a3=39:74, 36/81a3=44:28; muṭʿa b. 33/11b2=33:49; müjde b. 25/24b2=3:170, 26/94a2=4:138, 29/15b2=9:21, 29/26a1=9:34, 31/6a1=19:7, 31/35b1=19:97, 33/10a3=33:47, 34/29b3=37:101, 34/32b1=37:112, 34/89a3=39:17, 36/17a1=42:23, 36/91b3=45:8, 37/88b1=51:28, 38/47a3=61:13; niʿmet b. 26/39b1=4:69, 26/41a1=4:72, 27/35b1=5:23, 31/22a1=19:58, 33/6a2-3=33:37, 34/62a2=34:39, 36/62a1=43:59; ʿömr b. 33/78a3=35:37; ötünç b. 27/26b3=5:12; 27/27a1=5:12, 38/74b3=64:17; pend b. 26/11b3=4:34, 26/29b2=4:58, 26/36a2=4:63, 28/40b3=7:164, 30/79b1=16:90, 31/36b3= 20:3, 33/59a3=34:45, 37/82b1=50:45; rüzī b. 28/38a1=7:160, 30/67b1=16:72, 30/68a1=16:73, 30/93a3=16:114, 31/17b1=19:44, 31/61a1=20:81, 32/35a3=28:54, 33/44b2=34:24, 33/65b1=35:3, 35/61a1=40:64, 36/96a2=45:16, 38/64a1=63:10; rüzī ḳıl-/ b. 28/78a1=8:26; ṣadaḳa b. 29/54b3=9:75, 38/64b1=63:10; sewünç eşittür- / müjde b. 25/25a2=3:171; şifā b. 29/10b3=9:14; tanuḳluḳ b. 27/8b2=4:166, 27/9a1=4:166, 28/48a3=7:172, 30/

4b2=12:81, 34/16a1=36:65, 35/83b3=41:20, 35/84b1=41:21, 36/44a1=43:19, 36/73a3=43:86, 38/26a1= 59:11, 38/57b1=63:1; tevbe b. 26/6b1=4:26, 26/6b2= 4:27, 27/45b3=5:39, 29/11a3=9:15, 29/20a2=9:27, 31/90b1=20:122, 33/27a3 =33:73, 38/9a2=58:13; tevfīḳ b. 26/13a2=4:35; tiriglik b. 30/84b1=16:97; tükel b. 30/8a3=12:88; uluġ b. 38/81b1=65:5; uzun ᶜömr b. 34/17a2=36:68; vaᶜde b. 26/81b2-3=4:120, 28/67a2=8:7, 31/63a1=20:86, 33/81a3=35:40; yanut b. 25/12b1=3:144, 25/13a3=3:145, 25/16b3=3:153, 28/29b2=7:152; 30/8b1=12:88, 30/43b2=16:31, 30/83b3=16:96, 30/84b2=16:97, 31/71b3=39:35, 31/80a2=46:25, 31/92a3=20:127, 32/17a2=28:25, 33/38a3=34:17, 33/77b2=35:36, 34/26a1=37:80, 34/31b1=37:105, 34/32a3=37:110, 34/34b3=37:121, 34/36b2=37:131, 35/88a3= 41:27, 36/95a2=45:14, 37/39b3=48:18; yārī b. 28/34b3=7:157, 28/60a12=7:192, 28/60a7-8=7:197, 28/69a1=8:10, 29/10b3=9:14, 29/18b2=9:25, 29/30b2-3=9:40, 31/82a2=46:28, 35/40a3=40:29, 35/53b3=40:51, 36/26b3=42:39, 36/31a1=42:46, 37/8a3=47:7, 37/27b1-2=48:3, 38/23a3=59:8, 38/25b3=59:11, 38/26b1=59:12; yarlıḳamaḳ b. 31/8a1= 19:13; yégü aş b. 34/10a1-2=36:47; yuluġ b. 27/44a3=5:36, 34/31b3=37:107, 35/5a2=39:47; zamān b. 28/54a3=7:183, 37/19a2=47:25

bérgen: veren.

(Ar. muᵓtī, Far. dehende/gān) *Bérgenler zekātını hem bitgenler Tangrıḳa.* 27/6a1=4:162

⇒ arḳa üküş bérgen 33/76a1=35:30; az ᶜamelḳa üküş cezā b. 26/100a3=4:147; az ṭāᶜatḳa üküş yanut b. 36/ 18a2=42:23; azḳa üküş b. 38/75a2=64:17; esenlik b. 38/31b3=59:23; rūzī b. 31/85b1=20:108, 33/55a1=34:39, 37/68a1=50, 37/83a1= 51, 38/56b3=62:11; ṣadaḳa b. eren 33/4b1=33:35; ṣadaḳa b. tişi 33/4b2=33:35; tanuḳluḳ b. 29/12b2=9:17; üküş b. 34/61a3=38:36

bérgüçi:

⇒ muyanlıḳ bérgüçi 30/8b1=12:88; müjde b. 27/8a1=4:165; ṣadaḳa b. 30/8b1=12:88

bérigli:

⇒ arḳa bérigli 29/19a3=9:25, 34/27b3=37:90; boyun b. 28/11a1=7:126, 30/19b3=15:2, 30/35b1=16:12, 30/78b3=16:89, 30/87a1=16:102; müjde b. 35/73b1=41:4, 37/31a1=48:8; sewünç b. 38/42b3=61:6; yanut b. 28/80b2=8:30; yārī b. 36/108a2=45:34

bérdeçi:

⇒ yārī bérdeçi 30/48a3=16:37

bérmiş:

⇒ boyun bérmiş eren 33/3b2=33:35; boyun b. ḳunçuy 33/3b2=33:35

bérmek:

⇒ alḳış bérmek 33/9b1=33:44; artuḳluḳ b. iḍisi 28/79b3=8:29; Tangrı b. irinç 30/66b3=16:71

BERĀBER (Far.): aynı, denk, bir.

(Ar. sevāᵓ, Far. yeksān) *Tapılar ḳıldılar edgü işler, berāber olarnıng tiriglikleri.* 36/99a3=45:21

b. 38/60b3=63:6

(Ar. sevāᵓ, Far. berāber u yeksān) *Endāze ḳıldı anıng içinde rūzilerini tört kün içinde berāber tileglilerke.* 35/77a2=41:10

berāber er-: aynı olmak, farkı bulunmamak.

(Ar. sevā', Far. yeksāne) *Berāber erür sizing üze ündese sizler anı azu sizler tek turuğlılar siz.* 28/60a3=7:193

berāber bol-: aynı olmak, bir olmak.

(Ar. istivā', Far. berāber būden) *Toḳuşsa Tangrı yolı içinde berāber bolmazlar Tangrı üskinde.* 29/14b1=9:19

b.-ur mu 34/84b3=39:9

b.-maz 38/30b3=59:20

(Ar. istivā', Far. yeksān būden) *Berāber bolmaz ḳarağu közlüg anlar kim taptılar.* 35/57a3=40:58

berāber / teng: aynı, eşit, bir.

(Ar. sevā', Far. berāber) *Ārzūladılar eger tansa sizler neteg kim tandılar, bolsa sizler berāber / teng.* 26/54 b2=4:89

BEREKĀT (Ar. ç.): bereket.

berekāt bér-: mübarek eylemek.

(Ar. mubārake[t], Far. nīkī furū bārānīden) *Berekāt bérdimiz anıng üze hem Isḥāḳ üze.* 34/32b3=37:113

berekāt bérgen: bereketli kılan.

(Ar. tebārake, Far. bā-nīk ve bā nīk-i bisyār) *Berekāt bérgen Tangrı ᶜālemluğlar iḍisi.* 35/61a3=40:64

berekāt ḳıl-: bereket vermek, bereketlendirmek.

(Ar. mubārake[t], Far. efzūn nihāden) *Kendler ara ol kim berekāt ḳıldımız anıng içre éller.* 33/38b2=34:18

(Ar. mubārake[t], Far. fuzūnī-i ḫayr pedīd āverden) *Berekāt ḳıldı anıng içre, endāze ḳıldı anıng içinde rūzilerini.* 35/76b3=41:10

BEREKĀTLIĞ (Ar. T.): bereketli, hayırlı, yüce.

(Ar. mubārek, Far. bā-bereket yaᶜnī bā-ḫayr-ı bisyār) *İndürdümiz kökdin suwnı berekātlıġ.* 37/70b3=50:9

(Ar. tebārake, Far. pāyende) *Berekātlıġ ol angar kökler meliki.* 36/72a2=43:85

berekātlıġ ḳıl-: bereketli kılmak.

(Ar. mubārake[t], Far. ewzūnī nihāden) *Yerning kün tuġsuğları yerning kün batsıġ yerleri ol kim berekātlıġ ḳıldımız anıng içinde.* 28/17b2=7:137

BÉR(İ)L-: verilmek.

(Ar. ītā' m., Far. dāde şoden) *Dīn tutmazlar ḥaḳ dīnni anlardın kim bérildiler bitigni.* 29/22a1=9:29

b.-ür-miz 31/30b2=19:77

b.-ürler (bérlürler) 32/35a1=28:54

b.-dim 35/6b2=39:49

b.-ding 31/43b3=20:36

b.-di 32/32a1-2=28:48, 37/14a2=47:14

b.-dingiz 36/24b3=42:26

b.-diler 25/28a2=3:187, 26/19b3=4:44, 26/22a2=4:47, 26/24b2=4:51, 26/89b1=4:131, 27/19a3=5:5, 27/19b2=5:5, 30/40b3=16:27, 33/31a1=34:6, 38/7b1=58:11

b.-se 27/48a1=5:41

b.-sengiz 32/38b2=28:60

b.-meding 32/31b3=28:48

b.-mese 27/48a2=5:41

(Ar. iʿṭāʾ m., Far. dāde şoden) *Eger bérilseler andın taplasalar eger bérilmeseler andın ançada olar buşarlar.* 29/41b1=9:58

b.-meseler 29/41b2=9:58

⇒ artukluk béril- 30/66a3=16:71; cezā b. 38/93b2=66:7; destūr b. 29/63b2=9:90, 30/75b1=16:84, 33/16a2=33:53; mīrās b. 36/9b3=42:14, 36/67b3=43:72; müjde b. 36/42b3=43:17; pend b. 26/38b1=4:66, 27/28a 2=5:13, 28/41b1=7:165, 34/19b1=37:13, 38/4b2=58:3, 38/78b1=65:2; rūzī b. 25/24b1=3:169, 35/48a1=40:40; sewünçi b. 30/57a3=16:58, 30/58a1=16:59; taḥiyye b. 26/52b2=4:86; tükel b. 30/91b1=16:111, 33/75b2=35:30, 34/86a1=39:10; uzun ʿömr b. 33/71b2=35:11; yanut b. 26/83a3=4:123, 28/25b3=7:147, 28/53b1=7:18, 31/40a1=20:15, 33/38b1=34:17, 33/51a3=34:33, 34/13a1=36:54, 34/25b1=37:39, 35/31b3= 40:17, 35/47a3=40:40, 36/100a1=45:22, 36/104b1=45:28; yārī b. 32/27b3=28:41, 35/10a1=39:54, 38/26b 2=59:12; yarlığ b. 30/32a3=15:94, 30/54b1=16:50; zamān b. 25/12b3=3:145

bérilmiş:

⇒ yārī bérilmiş 34/44b1=37:172

BÉRİŞ-: karşılıklı vermek.

⇒ vaʿde bériş- 29/2b2=8:42; yārī b. 34/22a3=37:25

BERK: hikmetli, sağlam.

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvār) *Ol levḥü'l-maḥfūẓ içinde bizing üskümizde yüksek berk turur.* 36/37b2=43:4

⇒ üstüvār / berk 47/16b1=47:20

berk bıçığ: and, yemin, söz.

(Ar. mīṯāḳ, Far. ʿahd) *Yād ḳılınglar Tangrınıng sizing üze takı berk bıçığını.* 27/23a2=5:7

b.-ını 25/28a1=3:187

berk bekümiş: sağlam.

(Ar. ṯābit, Far. üstüvār) *Bekütür Tangrı anlarnı kim kirtgündiler berk bekümiş aytık birle.* 30/16b3=14:27

berk bol-: gerçekleşmek, ciddîleşmek.

(Ar. ʿazm, Far. ḥaḳīḳat şoden) *Ḳaçan berk bolsa iş eger rāst tursalar Tangrı fermānıḳa bolġaytı yaḫşıraḳ olar.* 37/17a3=47:21

berk / īmīn: güvenilir.

(Ar. emīn, Far. üstüvār) *Tapşurınglar manga İdi ḳullarını kim men sizlerke berk / īmīn yalavaç men.* 36/79a 2=44:18

berk ḳıl-: kuvvetlendirmek.

(Ar. şedd, Far. üstüvār kerden) *Berk ḳıldımız anıng mülkini taḳı bérdimiz angar ḥikmetni.* 34/52b3=38:20

⇒ üstüvār berk ḳıl- 28/70a3=8:12

berk ḳılmış: müstahkem, korunmuş.

(Ar. muḥaṣṣan, Far. üstüvār kerde) *Toḳuşmazlar sizing birle ḳanuġ meger uluşlar içinde berk ḳılmış azu tamlar arḳasında.* 38/27b1=59:14

berk soḳuşmış: kenetlenmiş.

(Ar. merṣūṣ, Far. üstüvār u cüft ber āverde) *Anıng yolı içinde ṣaf tutup ançaḳlı olar tam teg berk soḳuşmış.* 38/41a2=61:4

berk tur- / üstüvār tur-: sebat etmek.

(Ar. ṣubūt, Far. üstüvār būden) *Ḳaçan körse sizler bir ögürni berk turunglar / üstüvār turunglar, yād ḳılınglar Tangrını.* 29/5a2=8:45

berk tut-: 1. sıkıca tutmak, sahib olmak.

(Ar. imsāk, Far. nigāh dāşten) *Berk tutġıl cüftüngni.* 33/6a3=33:37

2. inanmak, iman etmek.

(Ar. īmān, Far. üstüvār dāşten) *Eger berk tutmasangız méni sıngar bolung méndin.* 36/79b3=44:21

BERKÜ-: sağlam olmak.

⇒ keç- ap berkü- 28/58b3=7:189

BERKÜ/İT-: pekiştirmek, sağlamlaştırmak, sağlama bağlamak.

(Ar. ibrām, Far. üstüvār kerden) *Berküttiler bir işni, biz berkütgen-miz.* 36/70a1=43:79

(Ar. rabṭ, Far. besten) *Eger anıng könglini berkütmedimiz erse bolġay erdi müʾminlerdin.* 32/8a2=28:10

(Ar. şedd, Far. üstüvār kerden) *Ḳaçan aġrutsa siz olarnı berkiting bağnı.* 37/6b2=47:4

berkütgen: sağlama bağlayan, sağlamlaştıran.

(Ar. mübrim/ūn, Far. üstüvār konende/gān) 36/70a1=43:79

BÉŞ: beş, (5).

béşte biri: beşte bir, 1/5.

(Ar. ḫumus, Far. penc-yek) *Tangrıḳa ol béşde biri hem yalavaçḳa hem yaġuḳluḳ iḍisinge.* 29/1a1=8:41

béş namāz: beş vakit namaz.

(Ar. ṣāliḥāt, Far. penc namāz) *Körklüg bāḳiler yaʿnì béş namāz eḍgürek İḍing üskinde yanutın hem eḍgürek asıġdın.* 31/30a3=19:76

BÉŞİK: beşik.

(Ar. mehd, Far. gāhvāre) *Aydılar: neçük sözleyür-miz angar kim erür béşik içinde oġlan.* 31/12a2=19:29

b. 31/49b2=20:53

BEY^{c}ET (Ar.): anlaşma.

bey^{c}et ḳıl-: anlaşmak, itaat etmek.

(Ar. mubāye^{c}at, Far. bey^{c}et kerden) *Anlar kim bey^{c}et ḳılurla seniŋ birle her-āyine ol bey^{c}et ḳılur Taŋrı birle.* 37/31b2=48:10

b.-dılar 37/39a3=48:18

b.-ġıl 38/38b1=60:12

b.-salar 38/37b1=60:12

BEZE-: 1. bezemek, süslemek, hoş göstermek, göz boyamak, güzel gösterip kandırmak.

(Ar. taṣvīr, Far. nigāşten) *Bezedi sizlerni, körklüg ḳıldı ṣūretleriŋizni.* 35/60b3=40:64

(Ar. tesvīl, Far. ārāsten) *Aydı: kendü, bezedi sizke özleriŋiz bir iş.* 30/5b1=12:83

b.-di 31/67b1=20:96

(Ar. tesvīl, Far. ārāste şoden ve āsān kerden) *Belgürmişde kidin olarḳa köni yol, yek bezedi olarḳa ve zamān bérdi olarḳa.* 37/19a1=47:25

(Ar. tezyīn, Far. ārāsten) *Aniŋ birle kim yolsuz ḳıldıŋız méni, bezegey men olarḳa yer içinde yolsuz ḳılġay oḳ men.* 30/24b2=15:39

b.-di 29/6b3=8:48, 30/60b2=16:63, 37/58b1=49:7

b.-dimiz 35/78b1=41:12, 37/69b3=50:6

b.-diler 35/86b3=41:25

(Ar. tezyīn, Far. ārāste şoden) *Ol kişi teg bezediler aŋar ^{c}amelīniŋ yawuzı.* 37/11b3=47:14

beze- / arıt-: sınamak, arındırmak.

(Ar. imtiḥān, Far. pākize kerden) *Taŋrınıŋ yalavaçı ḳatında olar tururlar kim olar bezedi / arıttı Taŋrı köŋüllerini saḳınuḳluḳḳa.* 37/55a3=49:3

BEZEK: ziynet eşyası, süs.

(Ar. zīne^{t}, Far. ārāyiş) *Kötürdimiz yüklerni boḍun bezekindin.* 31/64a2=20:87

b.-i 32/39a1=28:60

BEZEN-: süslenmek, bezenmek.

(Ar. tezyīn m., Far. ārāste şoden) *Ol kişi kim bezendi aŋar ^{c}amelniŋ yawuzı taḳı kördi anı körklüg.* 33/68a2=35:8

b.-di 29/29a3=9:37

(Ar. tezyīn m., Far. ārāste kerde şoden) *Bezendi ol köŋüllériŋiz içre sézindiŋiz yawuz sézinç.* 37/34a3=48:12

BEZENİL-: süslenmek.

(Ar. tezyīn m., Far. ārāste kerde şoden) *Mundaġuḳ bezenildi Fir^{c}avnḳa ^{c}amelīniŋ yawuzluḳı.* 35/45b3=40:37

BIÇ-: krş. **BİÇ-**

bıçġu: biçilecek.

(Ar. ḫaşīd, Far. giyāh-ı durūde) *Ündürdümiz anıng birle būstānlarnı bıçġu ewünni.* 37/71a1=50:9

BIÇIĠ: söz, ahit, antlaşma, yemin.

(Ar. mīşāḳ, Far. ᶜahd) *Tangrı tuttı Yaᶜḳūb oġlanlarınıng bıçıġını.* 27/26a2=5:12
b.-larını 27/27b2=5:13

(Ar. ẕimmeᵗ, Far. ᶜahd) *Küḍezmez müᵓmin içinde ḳadaşlıḳnı ap bıçıġını.* 29/8a3=9:10

(Ar. ᶜahd, Far. peymān) *Bulmadımız olarnıng üküşlerini bir bıçıġdın.* 28/3b2=7:102
b. 30/79b2=16:91; 31/33a3=19:87

(Ar. ᶜahd, Far. müddet) *Uzadı mu sizing üze bıçıġ azu tilediңiz mü kim tüşse sizing üze öwke iḍiңizdin.* 31/63a3=20:86

(Ar. ᶜahd, Far. ᶜahd) *Satġın almanglar Tangrınıng bıçıġlarını az bahāḳa, bütünlükin kim Tangrı üskinde ol.* 30/83a2=16:95

⇒ berk bıçıġ 25/28a1=3:187, 27/23a2=5:7

bıçıġ buz-: yemini bozmak.

(Ar. neḳş, Far. ᶜahd şikesten) *Ançada buzarlar bıçıġını.* 28/16b2=7:135

bıçıġ ḳıl-: buyurmak, fermanlamak.

(Ar. ᶜahd, Far. fermūden) *Ey Mūsā, oḳıġıl bizing üçün İḍingni anıng birle kim bıçıġ ḳıldı sening üsküngde.* 28/16a1=7:134

(Ar. muᶜāhedeᵗ, Far. ᶜahd kerden) *Ḳaçan kim bıçıġ ḳılsa sizler sımanglar andlarıngızını anı bekütmişde kiḍin.* 30/79b3=16:91

BIŞ-: pişmek.

bışmış kerpiç bitig: üzeri yazılı tuğla.

(Ar. siccīl, Far. ḫişt-i puḫte) *Yaġdurdımız olar üze taşlar bışmış kerpiç bitigdin.* 30/30a2=15:74

BĪ-BĀK (Far.): yoldan çıkan.

(Ar. fācir / fuccār, Far. nā-be-kār/ān) *Ḳılur mu-miz saḳnuḳlarnı bī-bākler teg.* 34/58b3=38:28

BİÇ-: krş. **BIÇ-, BIÇIĠ**

biçmek kesmek: hüküm, hüküm verme.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī) *Angar ol şūkı dünyāda hem āḫiretde angar ol, biçmek kesmek angar.* 32/43b2=28:70

BİÇİN: maymun.

(Ar. ḳird / ḳiradet, Far. kepī/yān) *Aydımız olarḳa: bolunglar biçinler, yıramışlar.* 28/42a3=7:166

BĪ-HŪŞ (Far.): baygın, aklı başından gitmiş.

bī-hūş bolup: baygın, kendinden geçmiş.

(Ar. şa^{c}iḳ, Far. hūş āsūde) *Tüşti Mūsā bi-hūş bolup ḳaçan kim usına keldi erse aydı.* 28/22b1=7:143

BİL-: 1. bilmek, anlamak, tanımak, uzağı görmek, bulmak.

(Ar. dery, Far. dānisten) *Bilmez erdiŋ né ol bitig, né ol imān.* 36/35a3=42:52

b.-mez sen 38/77a3=65:1

b.-mez-miz 36/106b2=45:32

(Ar. ^{c}ilm, Far. dānisten / dānişten) *Bilingler Ol Tangrı muttaḳiler / saḳnuḳlar birle.* 29/28a1=9:36

b.-ür men 30/7a1=12:86, 38/34b3=60:1

b.-ür 26/35b3=4:63, 29/9a1=9:11, 29/33b1=9:42, 29/56a1=9:78, 30/68b1=16:74, 30/80a3=16:91, 31/37b3=20:7, 31/86a1=20:110, 32/43a2=28:69, 33/14b3=33:51, 33/28b2=34:2, 35/32b2=40:19, 36/19b2=42:25, 36/24b1=42:35, 37/16a1=47:19, 37/19b1=47:26, 37/21a3=47:30, 37/47a2=48:27, 37/66a3=49:16, 37/67a3=49:18, 38/57b2=63:1, 38/67a1-2=64:4

b.-ür-miz 30/87a1=16:103, 37/73a1=50:16, 37/82a2=50:45

b.-ür sizler 28/78b3=8:27, 38/41b2=61:5

b.-ürler 25/7b1=3:135, 31/29b3=19:75, 34/85a1=39:9, 36/13a3=42:18, 36/73a3=43:86, 38/10b1 =58:14

b.-ür mü sen 31/26a1=19:65

b.-di 37/39b1=48:18

b.-di ök 34/41b3=37:158

b.-dimiz 30/4b2=12:81, 30/20a1-3=15:24, 33/13a3=33:50, 37/69a1=50:4

b.-ge sizler 28/10a1=7:123

b.-geler 34/44a2=37:170, 35/64b2=40:70

b.-gey ök sen 34/76b1=38:88

b.-gey siz ök 31/56b2=20:71

b.-gey sizler 31/74b3=39:39

b.-gey ök sizler 30/56b1=16:55

b.-geyler 36/74a3=43:89

b.-gil 27/55a3=5:49, 32/33a2=28:50, 37/15b2=47:19

b.-sün (b. üçün) 32/9a3=28:13

b.-iŋ 28/86a2=8:40

b.-ingler 27/43a3=5:34, 28/76a3=8:24, 28/77a2=8:25, 28/78b3=8:28, 37/57b3=49:7

b.-se 36/92a1=45:9

b.-se sizler 26/18a3=4:43, 38/87b2=65:12

b.-ür erse siz 38/55a3=62:9

b.-ür erse sizler 29/32b1=9:41, 30/83b1=16:95, 38/46a2=61:11

b.-ür erseler 34/95b3=39:26

b.-ürler erse 34/1a3=36:26

b.-diler erse 33/36b2=34:14

b.-getiler 26/50b2=4:83

b.-mez siz 35/85b2=41:22

b.-mez sizler 30/7a2=12:86, 37/47a2=48:27

b.-mes sizler 30/68b1=16:74, 37/54b3=49:2

b.-mezler 28/14b1=7:131, 28/54a3=7:182, 28/57a3=7:187, 28/82b3=8:34, 29/66a3=9:93, 30/56b2=16:56, 32/9b2=28:13, 32/37a3=28:57, 33/47a1=

34:28, 33/52b3=34:36, 34/6a1=36:36, 34/85a1=39:9, 35/7a1=39:49, 35/57a3=40:57, 36/97b3=45:18, 36/84b2=44:39, 36/103a3= 45:26, 38/63a2=63:8
b.-mesler 30/69b1=16:75, 30/86b1=16:101
b.-mez mü sen 27/46a2=5:40
b.-mez mü sizler 30/3b1=12:80
b.-mezler mü 29/44b3=9:63, 29/56a1=9:78, 35/8a2=39:52
b.-medim 32/25b3=28:38
b.-mese 30/65b2=16:70
b.-mez erdiŋ 26/77b2=4:113
b.-megey erdiŋiz 37/44a2=48:25
b.-ginçe 29/33b3=9:43, 37/21b2=47:31
b.-mek 36/44b2=43:20, 36/100b2=45:23

(Ar. ᶜirfān, Far. şināḫten) *Bilürler Taŋrınıŋ irinçini yana tanarlar üküşrekleri tanıġlılar ol.* 30/75a1=16:83
b.-gey sizler 32/3a1=27:93

(Ar. tebeyyun, Far. dānisten) *Ḳaçan tüşti erse bildile periler.* 33/36b1=34:14

(Ar. vecd, Far. yāften) *Biz bildimiz anı sergen néme körklüg ḳul, ol keḏ yanġan.* 34/64a3=38:44

2. öğrenmek.

(Ar. ᶜilm, Far. dānisten) *Aḳtı andın on iki yıl, çın-oḳ bildi ḳamuġ kişiler içgü yerlerni.* 28/37a3=7:160

3. bilmek, fark etmek, farkına varmak.

(Ar. şuᶜūr, Far. dānisten) *Keldi olarḳa ḳın andın kim bilmesler.* 30/40a2=16:26
b.-mesler 30/52b1=16:45, 36/65a1=43:66
b.-mezler 32/7b2=28:9, 32/8b1=28:11

4. tespit etmek.

(Ar. iḥṣāᵓ, Far. dānisten) *Bütünlükin bildi olarnı hem sadı olarnı.* 31/34b2=19:94

⇒ bilig bilmez kişi 38/50a1=62:2; uḳup yime bil- 37/21a2=47:30; yaḳīn bil- 31/75b1=41:48

bildügini āşkāra ḳıl-: bildiğini belli etmek.

(Ar. ᶜilm, Far. ẓāhir kerde būden) *Ḳoḍulsa sizler ḳaçan bildügini āşkāra ḳılmaġınça anlar kim ḳatlandılar.* 29/11b2=9:16

bilgen: 1, bilen, haberdar, bilgili, çok iyi bilen.

(Ar. aᶜlam, Far. dānā-ter) *Ol Taŋrı bilgen ol düşmanlarıŋızını.* 26/20a3=4:45

(Ar. ᶜallām, Far. nīk dānā) *Ol Taŋrı bilgen ol örtüglilerni.* 29/56a2=9:78
b. 33/60b3=34:48

(Ar. ᶜālim, Far. dānā) *Ol Taŋrı kökler hem yerler ġaybın bilgen ol.* 33/79a1=35:38
b. 33/29b2=34:3, 35/4a3=39:46, 38/31a3=59:22, 38/54a1=62:8, 38/75a3=64:18

(Ar. ᶜalīm, Far. dānā) *Ol Taŋrı bilgen köŋüllerdekini.* 25/1b1=3:119
b. 25/19b2=3:154, 29/4a2=8:43, 29/7a3=8:75, 33/79a2=35:38

(Ar. ḫabīr, Far. āgāh) *Ol Taŋrı bilgen anı kim ḳılur sizler.* 25/17a3=3:153

(Ar. ḥafiyy ᶜan, Far. pür-reside) *Sorarlar sanga ançaḳlı sen bilgen teg andın.* 28/57a1=7:187

b. 26/4b1=4:25, 32/25a2=28:37

(Ar. ᶜilm, Far. dānisten) *Belgürmiş anıng nişānları Ḳurᵓān tāzī tilinçe bilgen boḍunḳa.* 35/73b1=41:3

2. bilgili, hünerli, işinin ehli, bilgin.

(Ar. ᶜalīm, Far. dānā) *Aydı bir ögür Firᶜavn boḍnıdın: bütünlükin kim bu cādū erür bilgen.* 28/6a3=7:109

b. 28/6b3=7:112, 37/88b2=51:28

3. bilgisi ile her yeri kuşatan.

(Ar. iḥāṭat, Far. dānā) *Rāstlıḳ üze bilgen turur Tangrı anı.* 37/41a3=48:21

4. her şeyi bilen, esma-i hüsnadan: habîr, alîm.

(Ar. ḫabīr, Far. āgāh) *Şükr āḫiret içre ol bütün işlig bilgen.* 33/28b2=34:1

b. 26/62b3=4:94, 26687b3=4:128, 26/92a3=4:135, 27/24b1=5:8, 29/12a2=9:16, 33/3b2=33:34, 33/76b2=35:31, 36/21a2=42:27, 37/33b3=48:11, 38/4b3=58:3, 38/7b3=58:11, 38/9b2=58:13, 38/30a3=59:18, 38/65a1=63:11, 38/70a1=64:8

(Ar. ᶜalīm, Far. dānā) *Ol Tangrı eşitgen bilgen ol.* 25/2b3=3:121

b. 26/3b2=4:24, 26/6b2=4:26, 26/10a1=4:32, 26/13a1=4:35, 26/16a3=4:39, 26/40a3=4:70, 26/60b2=4:92, 26/72b2=4:104, 26/76a1=4:111, 26/86b2=4:127, 26/100a3=4:147, 27/10a2=4:170, 27/23b2=5:7, 27/59b3=5:54, 28/61a2=7:200, 28/73a3=8:17, 29/3b1=8:42, 29/11b1=9:15, 29/21a3=9:29, 29/34b1=9:44, 29/36a3=9:47, 29/43a3=9:60, 30/5b3=12:83, 30/20b2=12:25, 30/41b3=16:28, 30/65b3=16:70, 33/15a1=33:51, 33/18b1=33:54, 33/46a1=34:26, 33/68b3=35:8, 33/85a3=35:44, 34/6b2=36:38, 34/82b2=39:7, 35/23a1=40:2, 35/79a1=41:12, 36/7b1=41:12, 36/19a1=42:24, 36/34a3=42:50, 36/39b1=43:9, 36/72a2=43:84, 36/75b3=44:6, 37/28b1=48:4, 37/46a2=48:26, 37/53b3=49:2, 37/59a2=49:9, 37/64a2=49:13, 37/66b2=49:16, 37/89a3=51:30, 38/53b1=62:7, 38/67b1=64:4, 38/72a2=64:11, 38/89a3=66:2, 38/90b1=66:3

⇒ ḳapsayu bilgen 26/74b1=4:108, 26/85a2=4:126, 29/6b2=8:47; anasındın tuġa bitig bilmegen 28/33b2=7:157; Tangrını bilgen 27/50b2=5:44

⇒ anasındın tuġa bitig bilmegli 28/35b3=7:158

bilgenrek: en iyi bilen.

(Ar. aᶜlam, Far. dānā-ter) *Ol Tangrı bilgenrek anı kim kizleyürler.* 25/23b1=3:167

b. 30/86a2=16:101, 30/99b1-2=16:125, 31/27b1=19:70, 31/70a2=20:104, 32/36a3=28:56, 35/18a1=39:70

bilgil: bak! dikkat et!

(Ar. elā, Far. be-dān) *Bilgil, yawuz turur ol kim ḥükm ḳılurlar.* 30/58a3=16:59

b. 29/37a1=9:49, 30/39a3=16:25, 34/40b1=37:151, 34/77b1=39:3, 34/80a2=39:5, 34/88a1= 39:15, 36/13b1=42:18, 36/30b2=42:45, 36/36b2=42:53, 38/12b3=58:18, 38/13b1=58:19, 38/16a3=58:22

(Ar. elā innemā, Far. be-dān ki her-āyine) *Bilgil kim anlarnıng fālları Tangrı üskinde.* 28/14a3=7:131

bilmedin / belgüsüzlükün: bilmeden, farkında olmaksızın.

(Ar. bi-cehālet[in], Far. be-nādānī) *Tegmeng ésizlikiŋ bir ögürke bilmedin / belgüsüzlükün.* 37/57a3=49:6

bilmek: 1. bilme, bilgi, bilim, bilgisi olma.

(Ar. ᶜilm, Far. dāniş) *Yoḳ olarḳa anı bilmekdin meger sézinçke uḍmaḳ.* 27/3a2=4:157

b. 34/71a1=38:69, 36/62b3=43:61
b.-ni 31/88a1=20:114
b.-de 30/65b2=16:70
b.-din 35/6b2=39:49, 35/71a3=40:83
b.-in (ins.) 31/86a3=20:110

(Ar. ᶜilm, Far. dānişten) *Bütünlükin aniŋ bilmeki Taŋrı üskinde ol.* 28/56a3=7:187

b. 27/8b3=4:166, 31/84b2=46:23
b.-i 28/57a2=7:187, 33/23a2=33:63, 36/72b2=43:86

(Ar. ᶜilm, Far. ārzū-yı dāniş) *Ḳapsadı ḳamuġ neŋni bilmekin.* 38/88a1=65:12

(Ar. ᶜilm, Far. ᶜilm) *Ol tegdi ḳamuġ neŋ üze bilmekin.* 31/68b3=20:98

2. ayırt etme, tanıma.

(Ar. ᶜilm, Far. peydā kerden) *Bilmek üçün Taŋrı anlarnı kim kirtgündiler.* 25/10a1=3:140

bilmekin aḍır-: belli etmek, ayırt etmek.

(Ar. ᶜilm, Far. peydā kerden) *Sézindiŋiz mü kim kirse siz uştmaḥḳa bilmekin aḍırmayın Taŋrı anlarnı kim ḳatlandılar sizdin, bilmekin aḍırmayın sergenlerni.* 25/10b3=3:142

(Ar. ᶜilm, Far. dānisten her-āyine) 25/11a1=3:142

bilmez: cahil, bilgisiz.

(Ar. cehl, Far. ne-dānişten ve bī-ḫired kerden) [...] 31/79a1=46:23

bilmezlik: cahiliyyet.

(Ar. cāhiliyyet, Far. rūzgār-ı kāfirī) *Özleri séznürler Taŋrıḳa sezāda aḍın bilmezlik seziki.* 25/18a1=3:154

(Ar. cāhiliyyet, Far. nādānī) *Taranıp çıḳmaŋlar evvelḳı bilmezlik çıḳmaḳı teg.* 33/2b1=33:33

bilür: bilen.

(Ar. aᶜlam, Far. dāniste) *Eger bilür bolsa men örtüglügni üküş ḫayrnı ḳılġatım.* 28/57b2=7:188

BİLD(Ü)R: bildirmek, tanıtmak.

(Ar. idrāᵓ, Far. dānā kerden) *Né bildrür saŋa meger ḳıyāmet bolur yaḳın.* 33/23a3=33:63

b.-ür 36/12b2=42:17

(Ar. taᶜrīf, Far. ḫoş-būy kerden) *Kigürgey olarnı uştmaḥḳa bildürdi olarḳa.* 37/8a1=47:6

BİLE: ile. krş. **BİRLE**
(Ar. bi, Far. be) *Yaraşturunglar ol iki ara könilik bile.* 37/60a2=49:9
b. 37/61b3=49:11

BİLEK: pazu.
(Ar. ᶜażud, Far. bāzū) *Aydı: munu ḳawî ḳılġatımız seninġ bilekinġni.* 32/23b3=28:35

BİLEZÜK: bilezik.
(Ar. isvār / esviret, Far. dest-berencen) *Nelük kemşilmedi anınġ üze bilezükler altundın.* 36/59b1=43:53

BİLGE: bilge, âlim.
(Ar. ḫabr / aḫbār, Far. dānişmend/ān) *Tanġrını bilgenler hem bilgeler anınġ birle küdezü tilendiler Tanġrı kitābındın.* 27/50b3=5:44
b.-lerini 29/23a3=9:31
b.-lerdin 29/25a2=9:34

BİLİG: 1. bilgi, ilim.
(Ar. ᶜilm, Far. dānişten) *Anınġ biligi İḍım üskinde bitig içinde.* 31/49a2=20:52
(Ar. ᶜilm, Far. dāniş) *Körer anlar kim bérildiler bilig.* 33/31a1=34:6
b. 30/40b3=16:27, 32/9b3=28:14, 35/48b3=40:42, 36/9a3=42:14, 36/96b3=45:17, 37/14a2=47:16, 38/7b1=58:11
b.-din 31/17a1=19:43
bilig bilmez kişi: ümmî.
(Ar. ümmiy/în, Far. nā-nebîsende/gān) *Iḍtı bilig bilmez kişiler içre peyġamberni anlardın, oḳıyur anlar üze äyetlerini.* 38/50a1=62:2
bilig / ḫıred: akıl.
(Ar. lubb / elbāb, Far. ḫıredhā) *Bütünlükin ol bir ök Tanġrı turur, pend alsunlar bilig / ḫıred iḍileri.* 30/17 a2=14:52

BİLİGLİG: âlim.
(Ar. ᶜalîm, Far. dānā) *Biz sewünçi bérür-miz sanġa bir biliglig oġul birle.* 30/26b1=15:53

BİLİGSİZ: cahil.
(Ar. cāhil, Far. nādān) *Né ḳıldınġız Yūsuf birle inisinġe, ançada sizler biligsiz erdinġizler.* 30/8b3=12:89
b.-lerni 32/36a1=28:56
(Ar. cahūl, Far. nîk nādān) *Ol erür ẓulm küç ḳılġan, biligsiz erdi.* 33/27a1=33:72
(Ar. cehl, Far. nādān kerden) *Aydı: sizler boḍun siler biligsizler.* 28/19a2=7:138
⇒ cāhil biligsiz 28/60b3=7:199
biligsizin: bilmeyerek, farkında olmadan.

(Ar. bi-ġayri ᶜilm, Far. bī-dāniş) *Tegse sizke olardın emgek biligsizin kigrür üçün Tangrı raḥmeti içinge anı kim tilese.* 37/44b1=48:25

BİLİGSİZLİK: cahillik, bilgisizlik.

(Ar. cāhiliyyeᵗ, Far. rūzgār-ı kāfirī) *Ançada ḳıldı anlar kim tandılar köngülleri içre ḥamiyet öwke, biligsizlik öwkesi.* 37/45a3=48:26

biligsizlikin: bilmeyerek.

(Ar. bi-cehāleᵗ, Far. be-nādānī) *Ḳıldılar ésizlik biligsizlikin.* 30/96a3=16:119

(Ar. bi-ġayri ᶜilm, Far. be-cüz dāniş) *Anlarnıng yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı biligsizlikin.* 30/39a3=16: 25

BİLİN-: tanınmak, bilinmek, teşhis edilmek.

(Ar. ᶜirfān m., Far. şināḫte şoden) *Ol yaḳınraḳ kim bilinseler, emgetilmeseler.* 33/21b1=33:59

BİLİŞ-: tanışmak.

(Ar. teᶜāruf, Far. şināḫten yekdīger rā) *Ḳıldımız sizlerni ögürler uġuşlar, bilişingler tép.* 37/64a1=49:13

BİNĀ (Ar.): bina, eser.

(Ar. eṣer / āṯār, Far. nişān/hā) *Erdiler olar ḳatıġraḳ olardın küçün, ükü̈ş binā ḳılġan yer içinde.* 35/34a3=40:21

(Ar. binā / bünyān, Far. binā/hā) *Ḳongurdı Tangrı olarnıng [binālarını] ullarındın yer töşeklerindin.* 30/39b2=16:26

binā ḳıl-: bina yapmak, inşa etmek.

(Ar. binā', Far. ber āverden) *Aydılar: binā ḳılıng angar binā ḳılmaḳ, kemişing anı tamuġ içinge.* 34/29a1=37:97

b.-dımız 37/69b3=50:6

b.-ġıl 35/45a1=40:36

b.-u bérgil 38/98a2=66:11

binā ḳılġan: bina kuran.

(Ar. eṣer / āṯār, Far. nişān/hā) *Binā ḳılġan yer içinde, asıġ ḳılmadı olardın.* 35/70b2=40:82

(Ar. bennā', Far. dīvār ber ārende) *Musaḫḫar ḳıldımız angar yelni, ... yeklerni ḳamuġ binā ḳılġanlarnı, suwḳa batḳanlarnı.* 34/61b3=38:37

BĪ-NAMĀZ (Far.): beynamaz, namaz kılmayan.

bī-namāz bolmaḳ: (kadınlar için) dini vecibeleri yerine getiremeyecek durumda olma, adet görme.

(Ar. ḥayż, Far. bī-namāz şoden) *Ol uraġutlar bī-namāz bolmazlar yüklüg uraġutlar.* 38/80b1=65:4

(Ar. maḥīż, Far. bī-namāz şoden) *Ol uraġutlar nevmīd bolurlar bī-namāz bolmaḳdın.* 38/80a1=65:4

BİR: bir, tek, aynı.

(Ar. aḥad, Far. yek) *Toḳıdı Tangrı bir meṣel iki er birle, ikide biri aġın ol.* 30/69b2=16:76

b.-i 32/16b3=28:25, 32/17b2=28:26, 36/42b3=43:17
b.-iṣini 32/18a3=28:27
b.-ingiz 37/63a1=49:12
b.-ingizke 38/64a2=63:10

(Ar. iḥdā, Far. yek) *Ançada vaᶜde bérür sizke Tangrı iki ögürde birini ol kim sizke arzūlar siz.* 28/67a3=8:7

b.-i 37/59b2=49:9
b.-indin 33/82b3=35:42
b.-isi 29/38a3=9:52

(Ar. vāḥid, Far. yegāne) *Fermānlanmadılar meger kim tapsalar bir Tangrıḳa, Tangrı yoḳ meger ol.* 29/23b3=9:31

b. 27/11b1, 4:171, 30/2b2=12:67, 30/54b3=16:51, 30/81b2=16:93, 31/3a1=18:110, 34/48a1=38:5, 34/51b1=38:15, 34/70b1=38:65, 34/79a2=39:4, 34/80a3=39:6, 35/31b2=40:16, 35/74b3=41:6

(Ar. vāḥid, Far. yek) *Bütünlükin pend bérür men sizke bir birle.* 33/59a3=34:46

(Ar. —, Far. ī) *Umızmaḳ kelip örter bir ögürni sizdin.* 25/17b2=3:154

b. 25/1b2-3=3:120, 25/3b1=3:127, 25/27a2=3:183, 26/5b1=4:25, 26/12b3=4:35, 26/45a3=4:77, 26/46b3=4:78, 26/49a1=4:81, 26/50a2=4:83, 26/52b2=4:86, 26/68b3=4:102, 26/70a3=4:102, 26/76b3=4:113, 27/39b3=5:31, 27/54a1=5:48, 27/57b1=5:52, 28/3b1=7:102, 28/5a3=7:106, 28/14a1=7:131, 28/15b1=7:133, 28/36a3=7:159, 28/39a3=7:162, 28/40b2=7:164, 28/53b2=7:181, 28/58a3=7:189, 28/62a1=7:203, 28/66b1=8:5, 28/76b3=8:25, 29/5a2=8:45, 29/37a3=9:50, 29/46b2-3=9:66, 29/59a3=9:83, 30/2a1=12:66, 30/5b1=12:83, 30/8a2=12:88, 30/15b1=14:26, 30/16a1=14:26, 30/21b1=15:28, 30/23a2=15:33, 30/26b1=15:53, 30/41b2=16:28, 30/46b3=16:36, 30/55b1=16:53, 30/56a1=16:54, 30/59b2=16:61, 30/68b2=16:75, 30/81a1-2=16:92, 30/82b2=16:94, 30/86a1=16:101, 30/87a2=16:103, 30/91b3=16:112, 30/92b3=16:113, 30/96b3=16:120, 31/5b1=19:5, 31/10a2=19:24, 31/44a1=20:37, 31/45b2=20:40, 31/51b2=20:58, 31/70b1=20:104, 31/82b3=46:29, 31/83b3=46:30, 32/4a3=28:4, 32/14a2=28:19, 32/15b2=28:23, 32/23a2=28:33, 32/31a3=28:47, 32/38a2=28:59, 33/5b1=33:36, 33/40a3=34:20, 33/47a3=34:30, 34/8b3=36:44, 34/10b3=36:49, 34/12b1=36:53, 34/19b2=37:14, 34/27b1=37:88, 34/39b3=37:148, 34/45b2=37:178, 34/50a2=38:11, 34/51b1=38:15, 34/54b1=38:23, 34/60b2=38:34, 34/64a2=38:44, 34/72a2=38:71, 34/83a1=39:8, 34/96b3=39:29, 35/53a1=40:49, 35/63b3=40:68, 35/68a3=40:78, 36/4a1=42:7, 36/4a3=42:8, 36/9b1=42:14, 36/22b1=42:30, 36/33a1=42:48, 36/34a3=42:51, 36/43a1=43:17, 36/46a2=43:23, 36/50b3=43:33, 36/70a1=43:79, 36680b2=44:24, 37/57a3=49:6, 37/73b3=50:18, 37/84a1=51:8, 38/10a1=58:14, 38/27a2=59:13, 38/28a1=59:14, 38/48b1-2=61:14, 38/76b3=65:1, 38/83b3=65:7, 38/89b2=66:3

(Ar. —, Far. yek) *Kiḍin barmaġay sizler andın bir sāᶜat.* 33/47b2=34:30

b. 29/28b1=9:37

(Ar. —, Far. —) *Ayurlar anlar kim taptılar: nelük indrülmez bir sūre.* 37/16a3=47:20

b. 26/35a1=4:62, 26/41a1=4:72, 28/26a2=7:148, 29/37b1=9:50, 29/45b1=9:64, 30/56b2=16:56, 31/38b2=20:10, 32/20b1=28:29, 32/29a2=28:44, 32/31a1=28:47, 32/32b2=28:49, 33/36a3=34:14, 35/22b2=40:1, 35/73a2=41:1, 35/62b3=40:67, 36/62a1=43:59, 37/16a3=47:20, 37/16b1=47:20, 38/71b2=64:11

⇒ ḳamuġ bir yolı 26/40b2=4:71; béşde b. 29/1a1=8:41; ikide b. 27/38a1=5:27; ḳamuġ b. yer 38/27b3=59:14, onda b. 33/58b3=34:45, özin b. sıngardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl- 31/77b2=41:51; taḳı b. 27/38a2=5:27, 35/1b3=39:42, 37/59b2=49:9, 38/83a2=65:6; taḳı b. gürūh 26/69b1=4:102; tapunmaḳḳa sezā b. Tangrı 37/15b2=47:19

bir ança: 1. bazı, bir kısım.

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. laḫtī ... ba^{c}żī) *Yandurdı bir ançaları bir ançaḳa söz birle, ayurlar anlar kim ża^{c}īf tutuldılar.* 33/48b1-2=34:31

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. behre ... berḫī) *Ḳıġırmanġ / çaḳırmanġ anga sözledükde örleyü sözler teg bir ançangız bir ançaḳa.* 37/54b1=49:2

(Ar. ba^{c}ż, Far. pāre) *Keldim sizke köni söz birle belgürtmekim üçün sizke bir ança.* 36/64a1=43:63

(Ar. —, Far. —) *Bir ança teger sizler atanmış zamānḳa.* 35/63a3=40:67

2. ansızın, birdenbire.

(Ar. izā, Far. nāgāh) *Ürlür anıng içinde yana bir ançada olar öre turġanlar.* 35/16b3=39:68

bir aylıḳ yol: yolculuğu bir ay süren yol.

(Ar. şehr, Far. yek māhī rāh) *Anıng ertesi bir aylıḳ yol, anıng keçesi bir aylıḳ yol.* 33/34b1=34:12

biri ... bir: birbiri.

(Ar. ba^{c}ż ... ba^{c}ż, Far. berḫī ... berḫī) *Küç ḳıldı birimiz taḳı birke.* 34/53b3=38:22

bir İḍi: Tek Allah.

(Ar. aḥad, Far. hīç kesī) *Kim tutar ol ikini bir İḍide öngin kim ol turur.* 33/82a2=35:41

bir ikindi: birbiri arasında, birbiri.

(Ar. enfüs, Far. tenhā) *Til étmengler bir ikindike, ündemengler at yawuzı bile.* 37/61b2=49:11

(Ar. —, Far. yek dīger) *Yaşru sözlegeyler bir ikindi anlar.* 31/70a1=20:103

bir ikindi aşun-: birbiri peşisıra koşuşmak.

(Ar. istibāḳ, Far. pīş destī kerden) *Eger tilese-miz yoḍġaytımız közleri üze bir ikindi aşunġaylar erdi köni yolḳa, neçük yol körerler.* 34/16b1=36:66

bir ikindi birle: birlikte, bir arada.

(Ar. —, Far. bā yekdīger) *[Ey anlar kim] taptılar ḳaçan rāz aysa sizler bir ikindi birle rāz aymanġ yazuḳ birle.* 38/5a1=58:9

bir ikindi utruşġan: karşı karşıya olan, yüz yüze veren.

(Ar. müteḳābil/īn, Far. rūy der rūy-ı yekdīger āverde/gān) *Keḍerler yuwḳa barçındın hem ḳalın barçındın, bir ikindi utruşġanlar.* 36/87a3=44:53

bir ögür: bir grup, bir grup ileri gelen.

(Ar. mele^{3}, Far. īn gürūh) *Aydılar bir ögür anlar kim boynaġuluḳ ḳıldılar.* 28/1b1=7:88

(Ar. mele', Far. ān gürūh) *Aydı bir ögür Fir'avn boḍnıdın.* 28/6a1=7:109
b. 28/11a2=7:127

bir ök: tek, yegâne.

(Ar. vāḥid, Far. yegâne) *Bütünlükin ol bir ök Tangrı turur.* 30/17a1=14:52

bir sıngar bol-: uzaklaşmak.

(Ar. i'tizāl, Far. be-yek sū şoden) *Eger berk tutmasangız méni bir sıngar bolung méndin.* 36/80a1=44:21

bir sıngardın kit-: uzaklaşıp bir tarafa çekilmek.

(Ar. i'tizāl, Far. be-yek-sū şoden) *Ḳaçan kim kitti erse bir sıngardın olar, ol kim tapınurlar angar Tangrıda aḍın.* 31/19a3=19:49

bir sıngardın tur-: uzaklaşmak, bir tarafa çekilmek, ayrılmak.

(Ar. i'tizāl, be-yek-sū şoden) *Bir sıngardın turur men sizdin, ünder sizler anı Tangrıda aḍın.* 31/19a1=19:48

biri songınça biri kelgen: ard arda birbiri ardınca gelen.

(Ar. murdif/in, Far. ... yek dīger āyende/gān) *Sizke men meded bérür men sizke ming ferişṭelerdin biri songınça biri kelgenler.* 28/68b2=8:9

bir Tangrı: tek Allah.

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Tangrı yoḳ tapınmaḳḳa meger bir Tangrı.* 34/24b2=37:35

bir yolı: bir kez, toptan, hep birlikte.

(Ar. ecma'īn, Far. yek-bāz) *Secde ḳıldı ferişṭeler ḳamuġları bir yolı.* 34/72b3=38:73

(Ar. vāḥidet, Far. yegâne) *Ermez meger Cebre'il üni bir yolı, ançada olar öçmiş erdiler.* 34/2b2=36:29

BİREGÜ: 1. biri, birisi, herhangi biri.

(Ar. aḥad, Far. yekī) *Ey peyġāmber uraġutları, ermez siz biregü teg uraġutlardın.* 33/1b2=33:32
b. 26/19a1=4:43, 27/21b3=5:6
b.-ge 30/57b1=16:58

(Ar. aḥad, Far. hīç kes) *Ortaḳ ḳatmasun İdi ḳullukı içinde biregüni.* 31/3b2=18:110

(Ar. nefs, Far. tenī) *Neteg kim öldürdüng biregüni tünki kün.* 32/13b1=28:19

2. diğer kişi.

(Ar. uḫrā, Far. ten-i dīger) *Kötürmez hīç kötrügli taḳı biregü yükini.* 34/82a3=39:7

BİRLE: ile. krş. **BİLE**

(Ar. bi-, Far. be-) *Bolmaz et-özke ölmek meger Tangrı yarlıġı birle.* 25/12b3=3:145
b. 25/1b1=3:119, 25/15a2=3:152, 25/23a2=3:167, 25/24b4=3:170, 25/25a2=3:171, 25/26b3=3:174, 25/27a3=3:183, 25/29b1=4, 26/4b3=4:25, 26/5a1=4:25, 26/22a1=4:46, 26/29b2=4:58, 26/36b2=4:64, 26/63b1-2=4:95, 26/72b3=4:105, 26/86a3=4:127, 26/91a3=4:135, 26/96a2=4:141, 27/2a2=4:156, 27/4a2=4:160, 27/5a2=4:161, 27/8b3=4:166, 27/16b2=5:3, 27/22a2=5:6,

27/24a1=5:8, 27/30a1=5:16, 27/31b3=5:18, 27/39a1=5:29, 27/41b1=5:32, 27/47a1=5:41, 27/55b1=5:49, 28/13b1=7:130, 28/14a2=7:131, 28/20b3=7:142, 28/23a1=7:144, 28/36a3=7:159, 28/41b3=7:165, 28/43b1-2=7:168, 28/54b2=7:184, 28/64a1=8, 28/72b1=8:16, 28/78a1=8:26, 29/10b2=9:14, 29/12b2=9:17, 29/15a3=9:20, 29/15b3=9:21, 29/16a1=9:21, 29/22b3=9:30, 29/24a2=9:32, 29/24b2=9:33, 29/25a3=9:34, 29/26a2=9:34, 29/31b1=9:40, 29/32a3=9:41, 29/34a3=9:44, 29/37a2=9:49, 29/38b2=9:52, 29/48b3=9:69, 29/49a1-2=9:69, 29/50b1=9:70, 29/58a3=9:81, 29/62b2-3=9:88, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/12b3=14:1, 30/16b3=14:27, 30/18b1=15, 30/26b1=15:53, 30/26b3=15:54, 30/57b1=16:58, 30/59a2=16:61, 30/88b3=16:106, 30/99a1=16:125, 30/100a3=16:127, 31/6a1=19:7, 31/7b3=19:12, 31/25a2=19:64, 31/35b1=19:97, 31/36b1=20, 31/46b1=20:42, 31/48a1=20:47, 31/51a3=20:57, 31/52b3=20:61, 31/53b1=20:63, 31/79b3=46:25, 31/87b2=20:114, 32/3b1=28, 32/4a1=28:3, 32/24a1-3=28:35, 32/24b2=28:36, 32/35a2=28:54, 32/44b1=29, 33/2a1=33:32, 33/10a2=33:46, 33/28a1=34, 33/35a1=34:12, 33/59a3=34:46, 33/60b3=34:48, 33/63a2=35, 33/71b1=35:11, 34/25a2=37:37, 34/28a3=37:93, 34/46b1=38, 34/54a1=38:22, 34/55a1=38:24, 34/60a2=38:32, 34/61b1=38:36, 34/63a1-2=38:41, 34/64a1=38:44, 34/65a2=38:46, 34/76b2=39, 34/77a3=39:2, 34/84a1=39:8, 35/16a1=39:67, 35/17a2=39:69, 35/17b2=39:69, 35/22a3=39:75, 35/22b1=40, 35/24b2=40:5, 35/33a2=40:20, 35/34b2=40:21, 35/35b2=40:23, 35/68a3=40:78, 35/73a1=41, 35/78b2=41:12, 36/2b2=41:47, 36/19a1=42:24, 36/21a1=42:27, 36/24a3=42:34, 36/34b3=42:51, 36/37a1=43, 36/40a2=43:11, 36/42b2=43:16, 36/50a3=43:32, 36/56a3=43:46, 36/56b3=43:47, 36/57a3=43:48, 36/63b2=43:63, 36/74b1=44, 36/87b2=44:54, 36/88b2=44:58, 36/89a1=45, 36/92a1=45:8, 36/93b3=45:12, 36/104b3=45:29, 37/2b3=46:33, 37/4a1=47, 37/7b1=47:4, 37/21a2=47:30, 37/26b1=48, 37/33a2=48:11, 37/46b1=48:27, 37/47b2=48:28, 37/52b1=49, 37/57a1=49:6, 37/65b2-3=49:15, 37/68a1=50, 37/72b2=50:15, 37/78a2=50:34, 37/82b1=50:45, 37/83a1=51, 38/5a2=58:9, 38/5b1=58:9, 38/6a3=58:10, 38/15b1=58:22, 38/18a3=59:2, 38/20a2=59:5, 38/24b1=59:10, 38/33a1=60, 38/44a3=61:8, 38/44b3=61:9, 38/46a1=61:11, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/66b2=64:3, 38/68a3=64:6, 38/71b3=64:11, 38/75b2=65, 38/77b3=65:2, 38/78a1=65:2, 38/83a1=65:6, 38/88a2=66; (anıng b.) 25/28b3=3:188, 26/3a1=4:24, 26/3b1=4:24, 26/9a3=4:32, 26/11b2=4:34, 26/38b2=4:66, 26/73a1=4:105, 27/5b2=4:162, 27/23a3=5:7, 27/28a2=5:13, 27/29b1=5:16, 27/44a3=5:36, 27/50b1-3=5:44, 27/51b1=5:44, 27/52b2-3=5:47, 27/53b1=5:48, 27/54b3=5:49, 28/3a1=7:101, 28/4a2=7:103, 28/14b3=7:132, 28/16a1=7:134, 28/18a1=7:137, 28/31b2=7:155, 28/36b1=7:159, 28/40b1=7:163, 28/41b1-3=7:165, 28/49a2=7:174, 28/50a2=7:176, 28/52b1-2=7:179, 28/53a2=7:180, 28/53b3=7:181, 28/58b3=7:189, 28/60a5-6=7:195, 28/68b 3=8:10, 28/69b2=8:11, 28/70a1=8:11, 28/83a3=8:35, 29/26a3=9:35, 29/28a3=9:37, 29/40a3=9:55, 29/55a3=9:76, 29/61a1=9:85, 30/24b1=15:39, 30/31a1=15:88, 30/34b1=16:11, 30/44a2=16:32, 30/45b116:34, 30/62a1=16:65, 30/81a3=16:92, 30/85b3=16:100, 30/86a2=16:101, 30/94a1=16:115, 30/99b1=16:125, 30/100a1=16:126, 31/40b3=20:18, 31/43a3=20:31, 31/50a1=20:53, 31/65a3=20:90, 31/72a3=39:36, 31/84b3=46:23, 31/1b1=27:60, 33/32a2=34:8, 33/61b2=34:50, 33/69b1=35:9, 33/74b2=35:27, 34/1a3=36:27, 34/21a3=37:21, 34/64a2=38:44, 34/88b2=39:16, 34/91b2=39:21, 35/12a2=39:59, 35/24b3=40:5, 35/43a2=40:34, 35/48b3=40:42, 35/48b3=40:42, 35/64b2=40:70, 35/71a3=40:83, 35/71b2=40:83, 35/72 a1=40:84, 35/80a2=41:14, 36/22b2=42:30, 36/32b3=42:48, 36/40a2=43:11, 36/42b3=43:17,

36/47a1=43:24, 36/63a1=43:61, 36/86b2=44:50, 36/90b1=45:5, 37/71a1=50:9, 37/71b1=50:11, 38/4b2=58:3, 38/78b1=65:2

(Ar. bi-, Far. bā) *Yanut bérdi sizke ġamnı ġam birle.* 25/16b3=3:153

b. 26/17b2=4:42, 28/4a1=7:103, 28/5a1=7:105, 30/8b2=12:89, 31/59b3=20:78, 36/63b3=43:63, 37/49b3=48:29, 37/80a3=50:39, 38/43a2=61:6; (anıng b.) 26/11a1-3=4:34, 30/99a3=16:125, 31/9a3=19:22, 33/38a3=34:17

(Ar. bi-, Far. ber) *Yémeng̑ler mällarıng̑ızm sizing̑ ara artuḳluḳ birle.* 26/7b2=4:29

(Ar. fī, Far. der) *Utru keldi urağut çıḳrıḳ birle.* 37/88b3=51:29

(Ar. ilā, Far. bā) *Aning̑ arasında bular birle yoḳ olar birle ma yoḳ.* 26/97b3=4:143

b. 38/33b2=60:1; (aning̑ b.) 27/43b2=5:35, 30/55b2=16:53, 30/87a3=16:103, 35/3a2=39:44, 35/49a2=40:43, 36/72b3=43:85

(Ar. ma^{c}a, Far. bā) *Kesildiler éw barḳdın sening̑ birle.* 33/12b3=33:50

b. 26/22b1=4:47, 26/39a3=4:69, 26/41a2=4:72, 26/41b3=4:73, 26/69a1=4:102, 26/69b2=4:102, 26/74a2=4:108, 26/95b1=4:140, 26/96a2=4:141, 26/99b2=4:146, 27/26b1=5:12, 27/44a3=5:36, 27/58a2=5:53, 28/2b2=7:88, 28/5a2=7:105, 28/16a3=7:134, 28/28b2=7:150, 28/70a3=8:12, 28/74a3=8:19, 29/6a1=8:46, 29/7a1=8:75, 29/28a1=9:36, 29/31a3=9:40, 29/33a3=9:42, 29/35b2=9:46, 29/38b3=9:52, 29/59b2=9:83, 29/60a1=9:83, 29/61b2=9:86, 29/62a1=9:86, 29/62a2=9:87, 29/66a1=9:83, 30/22b2=15:31, 30/23a1=15:32, 30/32b3=15:96, 30/100b2=16:128, 31/2a1=18:75, 31/22a3=19:58, 31/47b1=20:46, 31/47b3=20:47, 32/1b3=27:60, 32/23b1=28:34, 32/36b2=28:57, 34/63b2=38:43, 34/68a3=38:59, 37/24a2=47:35, 37/75b2=50:26, 38/25b1=59:11, 38/26a3=59:12; (aning̑ b.) 28/34b3=7:157, 29/62b2=9:88, 33/33b2=34:10, 34/30a1=37:102, 35/5a2=39:47, 35/36b2=40:25, 36/59b2=43:53, 37/48a3=48:29, 37/74b 2=50:22, 38/36b2=60:4, 38/95a1=66:8

b.-kiler 28/14a2=7:131

(Ar. ma^{c}a, Far. ez behr-i) *Biz musaḥḥar ḳıldımız tağlarnı aning̑ birle.* 34/52a3=38:18

(Ar. min, Far. ez) *Yarlıġ ıḍtımız sang̑a rūḥnı yarlıġımız birle.* 36/35a3=42:52

(Ar. ẓī, Far. bā) *Çın aydı Tang̑rı taḳı Ḳur^{3}ān uluġluḳı birle.* 34/46b2=38:1

(Ar. —, Far. bā) *Ḳong̑şı bolmağaylar sening̑ birle.* 33/22a2=33:60

b. 25/22b3=3:159, 26/44b1=4:76, 26/56a1-2-3=4:90, 26/56b1=4:90, 26/74b3=4:109, 27/42a1-2=5:33, 28/66b2=8:6, 28/85b1=8:39, 29/7b2=9:1, 29/9b3=9:13, 29/10b1=9:14, 29/27b3=9:36, 29/52b3=9:73, 29/53a1=9:73, 29/54b2=9:75, 31/7a2=19:10, 31/11a2=19:26, 34/16a1=36:65, 37/31b2-3=48:10, 37/32a3=48:10, 37/37a3=48:16, 37/39a3=48:18, 37/41b2=48:22, 38/1b1=58:1, 38/8a1=58:12, 38/10a1=58:14, 38/27a3=59:14, 38/37b1=60:12, 38/38b1=60:12, 38/95b2=66:9

(Ar. —, Far. be-) *Ḳayumız ḳatıġraḳ ḳın birle bāḳırak.* 31/56b3=20:71

b. 27/2a3=4:157, 28/67b3=8:7, 28/69a3=8:11, 30/52a2=16:45, 31/70b1=20:104, 33/84b3=35:44, 34/27a1=37:86, 35/80b3=41:15, 35/81a2=41:15, 38/40b1=61:3

(Ar. —, Far. —) *Çıḳarur sizni kiçiglik birle yana teger sizler yigitlikḳa yana bolur siz uluġ birle.* 35/63a2=40:67

b. 25/25a3=3:171, 27/4b2=4:160, 27/4b3=4:161, 27/5a1=4:161, 28/11a1=27:126, 28/41a1=7:164, 30/69b2=16:76, 33/70b1=35:10, 33/85b2=35:45, 37/38a1=48:16, 37/39a2=48:17, 38/97b2=66:10

⇒ altun birle étig 28/26a2=7:148; arıġlıḳ b. yād ḳıl- 38/39b2=61:1, 38/65b1=64:1; bir ikindi b. 38/5a1=58:9; ök b. uḳ- 30/35b2=16:12; Tangrı atıda aḍınḳı b. 27/16a1=5:3

BİT-: inanmak, iman etmek, tapınmak, kulluk etmek. krş. **BÜT-**

(Ar. ʿibādet, Far. perestiden) *Iḍtımız tegme ögür içinde bir yalavaç kim bitingler Tangrıḳa.* 30/46b3=16:36

b.-ingler 26/13a3=4:36, 31/14b1=19:36, 34/14b3=36:61, 34/87a3=39:15

b.-mengler 35/79b3=41:4

(Ar. īmān, Far. gireviden) *Ey anlar kim bittiler, yémengler ribānı.* 25/4b3=3:130

b.-er 29/43b3=9:61

b.-erler 26/24b3=4:51, 28/33a3=7:156, 29/34a2=9:44

b.-ti 26/26b3=4:55

b.-timiz 31/55b3=20:70

b.-tiler 25/10b1=3:141, 25/20b1=3:156, 25/29a1=3:200, 26/18a1=4:43, 26/25a3=4:51, 26/28a2=4:57, 26/30a1=4:59, 26/31a3=4:60, 26/44a1=4:76, 26/82a3=4:122, 26/91a2=4:135, 26/92b1=4:136, 26/93b2-3=4:137, 26/98a2=4:144, 27/12b3=4:173, 27/14a3=4:175, 27/20b3=5:6, 27/23b3=5:8, 27/24b2=5:9, 27/25a3=5:11, 27/43b2=5:35, 27/56a2=5:51, 27/57b3=5:53, 27/58b1=5:54, 28/2b1=7:88, 28/30a1=7:153, 28/34b3=7:157, 28/70a3=8:12, 28/71b3=8:15, 28/74b1=8:20, 28/76a1=8:24, 28/78a3=8:27, 28/79a3=8:29, 29/5a2=8:45, 29/15a1=9:20, 29/16b1=9:23, 29/20b1=9:28, 29/25a1=9:34, 29/29a2=9:38, 29/44a1=9:61, 29/62b2=9:88, 31/28b2=19:73, 31/35a1=19:96, 33/11a1=33:49, 33/15b3=33:53, 33/19b2=33:56, 33/25a2=33:69, 33/30a3=34:4, 34/10a1=36:47, 34/39b3=37:148, 34/55b1=38:24, 35/75b1=41:8

b.-gey 27/3b3=4:159

b.-ing 26/22a3=4:47

b.-ingler 27/11a1=4:171, 29/61b1=9:86

b.-se 29/13a3=9:18, 29/14a3=9:19, 31/23b2=19:60, 31/61b2=2:82, 32/42a3=28:67, 33/53a3=34:37

b.-se siz 26/100a3=4:147, 37/24b2=47:36, 37/31a2=48:9

b.-se sizler 27/26b2=5:12

b.-seler 26/15b3=4:39

b.-er erse siz 29/1b2=8:41

b.-er erse sizler 26/30b2=4:59

b.-mez 26/22a1=4:46, 27/47a2=5:41, 31/40a3=20:16, 35/38a3=40:27

b.-mez-miz 33/47b3=34:31

b.-mezler 27/2a1=4:155, 28/24b1=7:146, 29/21b1=9:29, 29/34b2=9:45, 35/3b1=39:45, 35/58a 3=40:59, 36/13a1=42:18

b.-medingizler 37/64b1=49:14

b.-mese 37/34b3=48:13

(Ar. īmān, Far. rāst-gūy dāşten) *Bitmese-miz yalavaḳa keldürmeginçe bir ḳurbān.* 25/27a1=3:183

b.-er 29/43b3=9:61

b.-tüngüz mü 31/56a1=20:71

(Ar. īmān, Far. girevīden ü rāst-güy dāşten) *Eger açsa sen bizdin ķm bitgey-miz sanga.* 28/16a2=7:134

bitgen: iman eden.

(Ar. mü'min/ūn, Far. girevīde/gān) *Bérgenler zekātnı hem bitgenler Tangrıķa.* 27/6a1=4:162

b.-ler-miz 36/77a1=44:12

(Ar. īmān, Far. girevīden) *Ermez men men meger ķorķutġuçı, müjdeçi / sewünçi bitgen boḍunķa.* 28/58a1=7:188

b.-ler siz 38/37a2=60:11

bitgen ķunçuy: iman eden kadın.

(Ar. mü'mine[t] / mü'mināt, Far. girevīde/gān) *Eger ţalāķ ķılsa sizni tegşürgey angar cüftler yaḫşı sizdin boyun suġanlar, bitgen ķunçuylar.* 38/91b3=66:5

bitigli: inanan, iman eden.

(Ar. mü'min/īn, Far. girevīde/gān) *Ayġaylar: kendü ermez erdingizler bitigliler.* 34/23a2=37:29

b. 38/66a3=64:2

⇒ mü'min ya'nī bitigli 32/45a3=29:44

bitmek: iman.

(Ar. īmān, Far. girevīden) *Arturur olarķa bitmek.* 28/65a3=8:2

bitüp şābit tur-: inancında sebat etmek.

(Ar. īmān, Far. girevīden) *Ey anlar kim bittiler, şābit turunglar bitüp Tangrıķa yalavaçlarınga.* 26/92b1= 4:136

BİTİ-: yazmak, takdir etmek, nasip etmek.

(Ar. ketb, Far. nebişten) *Bitigil bizke bu dünyā içinde eḍgülük.* 28/32a3=7:156

b.-r ök men 28/33a1=7:156
b.-yür 26/49a2=4:81
b.-r-miz 31/31a1=19:79
b.-yürler 36/70b1=43:80
b.-ding 26/45b2=4:77
b.-di 27/34a3=5:21, 38/14a1=58:21, 38/15a3=58:22
b.-dimiz 27/40b2=5:32, 27/51b2=5:45, 28/23a3=7:145
b.-se 29/38a1=9:51
b.-se-miz 26/38a1=4:66
b.-miş erse 38/18b3=59:3

bitimiş sörçek: efsane, yazılı hikâye.

(Ar. usţūr / esāţīr, Far. efsāne/hā-i nebişte) *Ķaçan kim aytılsa: negü indürdi İdingiz? Ayurlar: aşnuķılarnıng bitimiş sörçekleri.* 30/38b3=16:24

BİTİG: 1. (kutsal) kitap, Kur'an-ı kerim.

(Ar. kitāb, Far. nāme) *Mīrāş aldılar bitigni.* 28/44a1=7:169

b. 25/28a2=3:187, 26/83a2=4:123, 26/85b2=4:127, 26/89b1=4:131, 26/92b2-3=4:136, 26/95a2=4:140, 27/19a3=5:5, 27/19b3=5:5, 27/29b1=5:15, 28/44b2=7:169, 30/11b2=13:1, 30/12b1=14:1, 31/8b3=19:16, 31/12b1=19:30, 31/16a3=19:41, 31/19b3=19:51, 31/20b3=19:54, 31/21b1=19:56, 31/49a3=20:52,

32/3b2=28:2, 32/28a3=28:43, 32/32b2=28:49, 34/58b3=38:29, 34/77a1=39:1, 35/22b2=40:2, 35/73a3=41:3, 36/35b1=42:52, 36/37a2=43:1, 36/45a1=43:21, 36/74b2=44:2, 36/96a1=45:16, 37/1a1=46:2, 37/69a2=50:4, 38/17a3=59:2; (b. boḍnı) 27/3b2=4:159, 27/10a3=4:171, 27/32b2=5:19, 33/30a2=34:3, 38/25a3=59:11

b.-ni 26/72b3=4:105, 26/77b1=4:113, 27/53a1=5:48, 28/60a7=7:196, 29/22a1=9:29, 30/61a3=16:64, 30/78b1=16:89, 31/7b3=19:12, 32/34a2=28:52, 34/34a2=37:117, 34/41b1=37:157, 34/77a3=39:2, 35/55a2=40:53, 35/64b1=40:70, 36/9b3=42:14, 36/12b1=42:17, 36/89a2=45:2, 38/50b1=62:2

b.-ke 28/45b1=7:170

b.-din 26/19b3=4:44, 26/24b3=4:51, 27/29a2=5:15, 27/53a2=5:48, 33/76a3=35:31, 36/10b2=42:15

b.-i 29/7a3=8:75

b.-inge 36/104a3=45:28

b.-imiz 36/104b2=45:29

(Ar. kitāb, Far. kitāb) *Anuŋ üskinde ol bitig ᶜilmi.* 30/12a1=13:43

b. 31/83b3=46:30, 35/17a3=39:69

(Ar. kitāb, Far. nebişte) *Ol bitig belgüleri ol, oḳığu ol belgülüg.* 30/19a1=15:1

(Ar. ẕikr, Far. nāme) *Olar şek içinde turur meniŋ bitigimdin.* 34/49a3=38:8

(Ar. ẕikr, Far. Tevrīt) *Iḍmadımız sénde öŋgdin meger erenler ... aytıŋlar / soruŋ bitig boḍnuŋa eger bilmes erse sizler.* 30/51a2=16:43

2. Levh-i mahfuz.

(Ar. kitāb, Far. nāme) *Uzun ᶜömr bérilmiş eksütülmez anuŋ ᶜömrindin meger bitig içre.* 33/71b3=35:11

3. kitap hükmü.

(Ar. kitāb, Far. nigāh dāşten-i farīża) *Taŋrınuŋ bitigi siziŋ üze ḥelāl ḳıldı.* 26/2b1=4:24

4. yazı.

(Ar. nusḫaᵗ, Far. nusḫa) *Anuŋ bitigi içinde köni yol yarlıḳamaḳlıḳ anlarḳa kim olar iḍileriŋe ḳorḳarlar.* 28/ 30b1=7:154

6. ferman, buyruk.

(Ar. kitāb, Far. nebişte) *Bolmaz et-özke ölmek meger Taŋrı yarlıġı birle bitig zamān bérilmiş.* 25/12b3= 3:145

bitig / yarlıġ: kitap.

(Ar. kitāb / kütüb, Far. nāme/hā) *Bérmedimiz anlarḳa hiç bitig / yarlıġ kim oḳısalar anı.* 33/58a3=34:44

⇒ azḳına bitig 30/8a3=12:88; anasındın tuġa b. bilmegen 28/33b2=7:157; anasındın tuġa b. bilmegli 28/35b3=7:158; bışmış kerpiç b. 30/30a2=15:74

BİTİL-: yazılmak, farz kılınmak, takdir edilmek.

(Ar. ketb m., Far. nebişte şoden) *Ḳaçan bitildi erse olar üze toḳuşmaḳ ançada bu ögür olardın ḳorḳarlar.* 26/45a2=4:77

b.-di 25/19a2=3:154

bitilmiş: kitap.

(Ar. zebūr /zubur, Far. kitāb/hā) *Belgülüglerni bitilmişlerni indürdümiz seninĝ tapa yād ḳılġu.* 30/51b1=16:44

BİTİN-: yazılmak, kaydedilmek.

(Ar. istinsāḫ, Far. nüsḫa kerden) *Biz bitinür erdimiz anı kim ḳılur erdinĝizler.* 36/105a1=45:29

(Ar. ketb m., Far. nebişte şoden) *Bérmez sizler olarḳa ol kim bitindi olarḳa.* 26/85b3=4:127

b.-ür 36/44a2=43:19

bitinmiş: yazılı, yazılmış.

(Ar. mektūb, Far. nebişte) *Ol kim bulurlar anı bitinmiş olar üskinde Tevrāt içinde İncil içinde.* 28/33b2=7:157

BİZ: biz.

(Ar. ennā, Far. mā) *Biz törüttimiz anı.* 31/26b1=19:67

b. 31/83b2=46:30, 34/18a3=36:71

(Ar. innā, Far. her-āyine mā) *Biz iḏtumız séni.* 33/9b3=33:45

b. 26/37b3=4:66, 26/72b2=4:105, 27/2a3=4:157, 27/6a3=4:163, 27/28b3=5:14, 27/35a1=5022, 27/35a3=5:22, 27/36a2=5:24, 27/36b1=5:24, 27/50a2=5:44, 28/10b1=7:125, 28/11b3=7:127, 28/32b2=7:156, 28/45b2=7:170, 28/48b1=7:172, 29642b1=9:59, 30/3a2=12:79, 30/5a3=12:82, 30/26a2=15:52, 30/26b1=15:53, 30/27b3=15:58, 30/32b1=15:95, 31/47b2=20:47, 31/48a3=20:48, 31/57b1=20:73, 31/62a3=20:85, 32/32b1=28:48, 32/34b2=28:53, 33/11b3=33:50, 33/24b1=33:67, 33/26a3=33:72, 33/45a1=34:24, 33/51b3=34:34, 34/7b3=36:41, 34/19a 2=37:11, 34/23b2=37:31, 34/23b3=37:32, 34/24a3=37:34, 34/24b3=37:36, 34/26a1=37:80, 34/31a3=37:104, 34/34b3=37:121, 34/36b2=37:131, 34/43a2=37:165, 34/43a2=37:166, 34/56b1=38:26, 34/64a2=38:44, 34/77a2=39:2, 35/51b2=40:47, 35/52a3=40:48, 35/53b3=40:51, 35/74b1=41:5, 35/80a2=41:14, 36/32a2=42:48, 36/37a2=43:3, 36/41b3=43:14, 36/45a3=43:22, 36/45b1=43:22, 36/46a1-2=43:23, 36/47a1=43:24, 36/49a1=43:30, 36/54a1=43:41, 36/54b3=43:42, 36/58a1=43:49, 36/70a1=43:79, 36/70a3=43:80, 36/74b2=44:3, 36/75a1=44:3, 36/75b1=44:5, 36/77b1=44:12, 36/78a2=44:15, 36/78b2=44:16, 36/104b3=45:29, 37/26b2=48:1, 37/30b3=48:8, 37/35a1=48:13, 37/63b1=49:13, 37/81b1=50:43, 38/36b3=60:4

b.-ler 34/20a3=37:16

(Ar. innā, Far. mā) *Biz musaḫḫar ḳıldımız taġlarnı.* 34/52a3=38:18

b. 31/47a2=20:45, 32/6a2=28:7

(Ar. nahnu, Far. mā) *Biz mü yıġdımız sizlerni köni yoldın?* 33/49a3=34:32

b. 27/31b2=5:18, 28/7b2=7:115, 28/14b3=7:132, 29/38b1=9:52, 30/45b3=16:35, 31/16a1=19:40, 31/27b1=19:70, 31/51b2=20:58, 31/70a2=20:104, 32/37b3=28:58, 33/52a1=34:35, 33/52a3=34:35, 36/49b3=43:32, 36/83a2=44:35, 36/107a1=45:32, 37/73a2=50:16, 37/82a2=50:45

b.-miz 38/48a3=61:14

(Ar. -nā, Far. mā) *Nek bar mu bizke fermāndın nerse?* 25/18a2=3:154

b. 28/44a3=7:169, 31/32a1=19:83, 31/69a2=20:99, 32/29b1=28:45, 33/24a2=33:66, 37/68b2=50:2

b.-inĝ 25/14b2=3:147, 25/21a1=3:156, 26/27a3=4:56, 26/38b3=4:67, 26/45b2=4:77, 27632b3=5:19, 27/36b3=5:25, 27/41b1=5:32, 28/2b3=7:88, 28/10b3=7:126, 28/16a1=7:134, 28/17a1=7:136, 28/25b1=7:147, 28/31a2=7:155, 28/32a1=7:155, 28/33a3=7:156, 28/51a1=7:176, 28/51b1=7:177, 28/81b1=8:32, 29/31a3=9:40, 31/25a3=19:64, 31/30b2=19:77, 31/42a2=20:23, 31/47a2=20:45, 31/47b3=20:47, 31/51b1=20:58, 31/69a2=20:99, 31/78b2=41:53, 31/83b2=46:30, 31/92a1=20:126, 32/24a3=28:35, 32/31b3=28:48, 33/30b2=34:5, 33/35a1=34:12, 33/45b3=34:26, 33/53a2=34:37, 33/54a1=34:38, 33/55b2=34:41, 34/4a1=36:32, 34/12b2=36:53, 34/16a1=36:65, 34/23b2=37:31, 34/25a1=37:36, 34/32b1=37:112, 34/35a1=37:122, 34/36b3=37:132, 34/43b1=37:168, 34/44a3=37:17, 34/44b2=37:173, 34/45a2=37:175, 34/49a2=38:8, 34/54a1=38:22, 34/56a3=38:25, 34/62a2=38:39, 34/62b1=38:40, 34/65a3=38:47, 34/67a2=38:54, 34/69a2=38:61, 35/26a2=40:7, 35/35b2=40:23, 35/71b3=40:84, 35/72a3= 40:85, 35/74a2=41:5, 35/81a3=41:15, 36/10b3=42:15, 36/11a3=42:15, 36/11b1=42:15, 36/24b2=42:35, 36/37b2=43:4, 36/56a3=43:46, 36/56b3=43:47, 36/60b1=43:55, 36/61b1=43:58, 36/70b1=43:80, 36/75b1=44:5, 36/92a2=45:9, 37/69a2=50:4, 37/78b1=50:35, 37/82a2=50:44, 38/71a3=64:10, 38/96b3=66:10; (b.-inĝ üze) 30/8b1=12:88, 30/9a3=12:90, 30/9b3=12:91, 36/69a3=43:77

b.-ni 26/21a2=4:46, 26/43a3=4:75, 26/45b3=4:77, 28/11a1=7:126, 28/28b3=7:151, 28/32a2=7:155, 28/49a1=7:173, 29/61b3=9:86, 31/43b2=20:35, 31/51a2=20:57, 31/57a2=20:72, 31/57b1-2=20:73, 31/84a2=46:22, 32/40b2=28:63, 33/24b2=33:67, 33/78a1=35:37, 34/12a1=36:52, 34/54a2=38:22, 34/78a1=39:3, 35/6a3=39:49, 35/28b3=40:11, 35/36a3=40:25, 35/74a1=41:5, 35/84b2=41:21, 35/89a3=41:29, 36/101b2=45:24, 37/32b3=48:11, 37/33a1=48:11, 38/24a2=59:10, 38/95a3=66:8, 38/95b1=66:8

b.-ke 25/18b3=3:154, 25/23b2=3:168, 25/26b1=3:173, 26/21b2=4:46, 26/43b2-3=4:75, 27/33a1=5:19, 27/57a2=5:52, 28/7a2=7:113, 28/10b2-3=7:126, 28/12b2-3=7:129, 28/14a1=7:131, 28/14b2-3=7:132, 28/19a1=7:138, 28/27a1=7:149, 28/32a3=7:156, 28/38a1=7:160, 28/59a1=7:189, 28/81b2=8:32, 29/37b3=9:51, 29/38a1=9:51, 29/38a3=9:52, 29/42a2-3=9:59, 29/54b3=9:75, 30/8a3=12:88, 31/15a2=19:38, 31/16a2=19:40, 31/31a3=19:80, 31/48a3=20:48, 31/51a1=20:57, 31/57a1=20:72, 31/66a1=20:91, 31/79a3=46:24, 31/84a1,3=46:22, 32/7b1=28:9, 32/17a2=28:25, 32/27a1=28:39, 32/31a3=28:47, 32/35b2=28:55, 32/41a1=28:63, 33/29a3=34:3, 33/50a3=34:33, 33/77a1=35:35, 34/11b3=36:52, 34/21a1=37:20, 34/23a3=37:30, 34/51b2=38:16, 34/69a1=38:60, 34/69a2=38:61, 34/69b1=38:62, 35/21a2=39:74, 35/21a3=39:74, 35/40a3=40:29, 35/67b1=40:77, 35/84b1=41:21, 35/89a3=41:29, 36/11a1=42:15, 36/53a2=43:38, 36/57b2=43:49, 37/36a1-3=48:15, 37/36b2=48:15, 37/80a1=50:38, 37/81b2=50:43, 38/24a3=59:10, 38/68b1=64:6

b.-din 28/16a2=7:134, 28/31b2=7:155, 30/69a1=16:75, 31/9a1=19:21, 31/75a1=41:47, 31/76a2=41:50, 33/33b1=34:10, 34/8b2=36:44, 34/43a1=37:164, 34/63b3=38:43, 35/6b1=39:49, 35/52a1=40:47, 35/53a1=40:49, 35/65b2=40:74, 35/80b2=41:15, 36/32b3=42:48, 36/77a3=44:12

BİZĀR (Far.): 1. suçsuz, masum.

(Ar. berī', Far. bī-günāh) *Kim kim ḳazġansa yazuḳnı ḫaṭānı azu yazuḳnı yana atsa anı bizārḳa.* 26/76a3=4:112

2. ilgisini kesmiş, uzak, alakasız.

(Ar. berī', Far. bīzār) *Aydı: men bīzār men séndin, men ḳorḳar men Tangrıdın kim ajunluġlar iḍisi turur.* 38/ 29a1=59:16

(Ar. berā', Far. bīzār) *Men bīzār men andın kim tapnur sizler.* 36/47b2=43:26

b.-lar-miz 38/36b3=60:4

bīzār bol-: uzaklaşmak, ilgiyi kesmek.

(Ar. teberrü', Far. bīzār şoden) *Yolsuz ḳıldımız olarnı, neteg yolsuz boldumız, bīzār boldımız sanga.* 32/40b3=28:63

bīzār ḳıl-: temize çıkarmak, suçsuzluğunu ortaya çıkarmak.

(Ar. tebri'et, Far. bīzār kerden) *Āzārladılar Mūsānı, bīzār ḳıldı anı Tangrı.* 33/25a3=33:69

BĪZĀRLIḴ (Far.T.): ihtar.

(Ar. berā'et, Far. bīzārī) *Bīzārlıḳ Tangrıdın hem yalavaçındın anlarḳa kim ᶜahd ḳıldımız olar birle.* 29/7b1= 9:1

BOḌ: çehre.

(Ar. vech, Far. ḫod) *Ol kim küdezse öz boḍını yawuz ḳındın ḳıyāmet küninde aylur ẓālimlerḳa.* 34/94b1=39:24

BOḌUĠ: renk, boya.

(Ar. levn / elvān, Far. gūn/hā) *Yarattı sizlerke yer içinde türlüg türlüg boḍuġları.* 30/36a1=16:13

(Ar. levn / elvān, Far. güne/hā) *Çıḳar ḳarınlarındın yér içgü, türlüg türlüg boḍuġları, aning içinde em ol kişilerke.* 30/64b3=16:69

BOD(U)N: 1. kavım, nesil, halk, ahali, toplum, insanlar.

(Ar. aṣḥāb, Far. yārān) *Bütünlükin uştmaḥ boḍnı bu kün meşġūlluḳ içre.* 34/13a3=36:55

(Ar. ehl, Far. keshā) *Tegdi bizke hem boḍnumızke ḳor yas.* 30/8a2=12:88

b.-ungdm (boḍnungdın) 25/2b1=3:121

b.-ı (boḍnı) 26/43b1=4:75, 30/28b1=15:67, 31/46a1=20:40, 32/29b3=28:45, 32/38b2=28:59, 37/46a1=48:27

b.-ını (boḍnmı) 28/9b3=7:123, 34/63b1=38:43

b.-ıḳa (boḍnıḳa) 31/21a2=19:55, 31/38a3=20:10

b.-ınga 30/51a3=16043

b.-ındın (boḍnındın) 32/10a3=28:15; (bitig b.) 38/25a3=59:11

b.-unguz (boḍnunguz) 30/10b2=12:93

b.-larınga 34/87b3=39:15

b.-larındın 38/21b1=59:7

(Ar. ehl, Far. kesān) *Ḳıldı aning boḍnını ögür ögür.* 32/4a3=28:4

b.-umdın (boḍnumdın) 31/43a2=20:29

b.-ını (boḍnını) 34/37a2=37:134

b.-ıḳa 37/88a1=51:26

b.-umız 37/33a1=48:11

b.-larınga 34/11a3=36:50, 36/30b1=42:45, 37/34a3=48:12

(Ar. ḳarn / ḳurūn, Far. gürūh/hā) *Neçeni yoḳattımız olarda aşnu körklügrek boḍundın.* 31/29a1=19:74
b.-dın 31/35b3=19:98
b.-lardm 31/92b3=20:128
(Ar. ḳavm, Far. ḳavm) *Aydı Mūsā boḍnıḳa.* 27/33b1=5:20
b.-um (boḍnum) 27/33b1=5:20
b.-lar 27/37a1=5:25, 27/37b1=5:26
(Ar. ḳavm, Far. gürūh) *Eltmesün sizni boḍunnuŋ düşmānlıḳı anıŋ üze.* 27/24a2=5:8
b. 27/25b1=5:11, 27/34b3=5:22, 28/15b1=7:133, 28/18b2=7:138, 28/19a2=7:138, 28/28a2=7:150, 29/9b3=9:13, 29/39a2=9:53, 31/64a1=20:87, 31/79a1=46:23, 32/22b3=28:32, 34/23b2=37:30, 36/38a1=43:5, 36/60a3=43:54, 36/61b3=43:58, 36/74a1=43:88, 36/106a3=45:31, 37/26a2=47:38, 37/34b2=48:12, 37/61a2=49:11, 38/28a2=59:14, 38/52a2=62:5
b.-nuŋ 26/72a1=4:104, 28/50b3=7:176
b.-nı 28/37a1=7:160, 29/30a3=9:39, 32/30b1=28:46, 33/86a3=36:6
b.-ḳa 26/55b1=4:90, 27/56a2=5:50, 28/17a3=7:137, 28/40b3=7:164, 28/58a2=7:188, 28/62a2=7:203, 29/9a2=9:11, 30/11a3=12:111, 30/35a1=16:11, 30/35b2=16:12, 30/36a2=16:13, 30/61b 2=16:64, 30/62a3=16:65, 30/63b3=16:67, 30/65a2=16:69, 30/72a3=16:79, 31/80a3=46:25, 32/4a1=28:3, 35/2a2=39:42, 35/8b2=39:52, 35/73b1=41:3, 36/81b1=44:28, 36/90a2=45:4, 36/90b3=45:5, 36/94b2=45:13, 36/95a2=45:14, 36/98b3=45:20, 37/37a2=48:16
b.-dın 26/59a3=4:92, 26/59b3=4:92, 32/15a1=28:21, 37/61a2=49:11
b.-um (boḍnum) 27/34a2=5:21, 28/21a2=7:142, 31/62b3=20:86, 31/65a3=20:90, 31/74b2=39:39, 34/1a2=36:26, 35/40a1=40:29, 35/41b3=40:32, 35/46a3=40:38, 35/46b2=40:39, 35/48a 2=40:41, 36/58b2=43:51, 38/41b1=61:5
b.-uŋ 36/61a3=43:57
b.-uŋgnı (boḍnuŋgnı) 31/62a3=20:85
b.-uŋga 28/23b2=7:145
b.-uŋgdın (boḍnuŋgdın) 31/61b3=20:83
b.-ı 36/80a2=44:22, 36/83b2=44:37; (boḍnı) 27/58b3=5:54, 28/18a3=7:137, 29/50a1-2=9:70, 31/7a3=19:11, 34/50b1=38:12, 34/50b3=38:13, 35/24a1=40:5, 36/58b1=43:51, 36/79a1=44:17, 37/72a3=50:14
b.-ın (boḍnın) 36/60a1=43:54
b.-ını (boḍnını) 28/11a3=7:127, 29/29a1=9:37, 31/60a2=20:79
b.-ıḳa (boḍnıḳa) 28/12a1=7:128, 28/27b1=7:150, 31/11a3=19:27, 31/62b2=20:86, 34/26b3=37:85, 34/35a3=370124, 36/47b2=43:26, 38/41a3=61:5
b.-ınga 36/55b1=43:44
b.-ındın (boḍnındın) 28/2a1=7:88, 28/20a1=7:141, 28/31a1=7:155
b.-ımız (boḍnımız) 31/83b2=46:30
b.-ları 26/56a2=4:90
b.-larınga 31/83b1=46:29, 38/36b3=60:4
b.-larıda 26/57a3=4:91
b.-lar 28/28b2=7:150, 29/11a1=9:14, 29/40b3=9:56, 30/7b3=12:87, 37/87b3=51:25
b.-larnı 27/56b3=5:51, 28/51a3=7:177, 29/14b3=9:19, 29/57b3=9:80, 31/35b2=19:97, 32/33b3=28:50
b.-larḳa 27/47b1=5:4138/42a2=61:5, 38/44a1=61:7
b.-lardın 30/89b3=16:107, 32/17b2=28:25, 38/98b2=66:11

(Ar. ḳavm, Far. gürūh-ı merdān) *Eger tegse sizke baş çın-oḳ tegdi boḍunḳa baş anınĝ menĝizlig.* 25/9b2=3:140

b.-ıdın (boḍnıdın) 28/6a2=7:109

(Ar. ḳavm, Far. kesān u gürūh) *Aydı bir ögür Fir^{c}avn boḍnıdın.* 28/11a2=7:127

(Ar. mele^{3}, Far. gürūh) *Ol iki ḥüccetler ol seniṅĝ İḏiṅĝdin Fir^{c}avn tapa hem anınĝ boḍnıḳa.* 32/22b2=28:32

b.-ınga 36/56b1=43:46

(Ar. nās, Far. merdān) *Ey boḍunlar yād ḳılınĝ Tanĝrınınĝ ni^{c}metini.* 33/65a2=35:3

b.-ḳa 26/26a2=4:54

(Ar. nās, Far. merdumān) *Bu, belgürtmek boḍunḳa hem köni yol hem pend saḳnuḳlarḳa.* 25/8b3=3:138

b. 25/9b3=3:140, 25/26a2=3:173, 25/29b2=4:1, 26/29b1=4:58, 26/72b3=4:105, 26/78a3=4:114, 26/90a3=4:133, 27/5a1=4:161, 27/14a1=4:174, 28/8a1=7:116, 28/23a1=7:144, 28/35a2=7:158, 28/77b3=8:26, 31/7a2=19:10, 33/23a1=33:63, 33/66a3=35:5, 34/56a3=38:26, 35/59b1=40:61, 36/50b3=43:33, 37/63b1=49:13

b.-nunĝ 28/57a2=7:187, 29/25a3=9:34, 35/57a2=40:57, 35/58a2=40:59, 35/59b2=40:61, 37/40b 2=48:20

b.-nı 27/41a2=5:32, 30/12b2=14:1, 33/85b1=35:45, 35/57a1=40:57, 36/77a2=44:11

b.-ḳa 25/28a2=3:187, 26/14b2=4:37, 26/15a3=4:38, 26/26a1=4:53, 26/48a2=4:79, 26/97b1=4:142, 29/6a3=8:47, 31/9a1=19:21, 33/64b1=35:2, 34/96a2=39:27, 36/28a1=42:42, 36/98b1=45:20, 37/6a2=47:3, 38/31a1=59:21

b.-da 38/52b3=62:6

b.-dın 25/6b1=3:134, 26/45a3=4:77, 26/74a1=4:108, 27/51a2=5:44, 27/55b2=5:49, 32/15b2=28:23, 33/6b3=33:37

b.-lar 32/44b2=29:2, 36/103a3=45:26, 38/92b2=66:6

(Ar. şi^{c}a^{t}, Far. gürūh) *Yana çıḳarg̈ay-mız tegme boḍundın.* 31/27a3=19:69

(Ar. Sebe^{3}, Far. ehl-i Sebe^{3}) *Bütünlükin boḍnıḳa éwleri içinde nişān.* 33/36b3=34:15

2. ehl.

(Ar. ehl, Far. keshā) *Ey bitig boḍnı ḥaddin keçmenĝ.* 27/10a3=4:171

b.-ı (bitig b.) 27/32b2=5:19, (İncil b.) 27/52b2=5:47

b.-ıdın (bitig b.) 27/3b2=4:159

3. aile, varis olan kişiler, kavim.

(Ar. ehl, Far. keshā) *Diyet ısparlanmış boḍnıḳa.* 26/59a2=4:92

b.-ındın (boḍnındm) 26/12b3=4:35, 26/13a1=4:35

(Ar. āl, Far. ferzendān) *Bütünlükin bérdimiz İbrāhîm boḍnıḳa bitigni.* 26/26b1=4:54

b.-ındın (boḍnındın) 31/5b2=19:6

(Ar. āl, Far. kesān) *Tuttumız Fir^{c}avn boḍnını tarlıḳ yılları birle.* 28/13b1=7:130

b. 32/19b3=28:29, 32/20a1=28:29

b.-ı (boḍnı) 32/6b2=28:8, 33/35b3=34:13

b.-ıḳa (boḍnıḳa) 35/50b1=40:45

b.-ındın (boḍnındın) 28/20a1=7:141

4. ümmet.

(Ar. mille[t], Far. kīş) *Uḍġıl İbrāhīm boḍnınġa köni, ermedi ortaḳ ḳatıġlılardın.* 30/98a1=16:123

(Ar. ümme[t], Far. gürūh) *Eger tileseti Taŋrı ḳılġatı sizni bir boḍun.* 27/54a2=5:48

b. 36/104a2=45:28

b. nı 32/15b2=28:23

(Ar. ümme[t], Far. ehl) *Ḳorḳıtsa sen Mekke boḍnını ol kim anıŋ yöresinde turur.* 36/3b2=42:7

⇒ [c]Ād boḍnı 29/50a1=9:70, 35/79a3=41:13, 35/80a3=41:15, 37/72a1=50:13; Dāvūd boḍnı 33/35b3=34:13; éw boḍnı 32/9a1=28:12; ḳatıġ da[c]vīçi boḍun 31/35b2=19:97; peyġāmber ewi boḍnı 33/3a1=33:33, Ṣālih boḍnı 34/50b3=38:13; Ṣemūd boḍnı 29/50a1=9:70, 35/41b1=40:31, 35/79b1=41:13, 35/82a3=41:17; söz tutmaġlı boḍun 36/60a1=43:54; şenbe boḍunları 26/23a1=4:47, uluş boḍnı 30/5a1=12:82; uraġut boḍnı 26/13a1=4:35

boḍun / ögür: insanlar.

(Ar. nās, Far. merdumān) *Sizinġ va[c]deŋgiz [c]īd küni turur kim tirilse boḍun / ögür ḳuşluḳ öḍlinde.* 31/52a2=20:59

BOĠUL-: boğulmak.

boġulmış: boğulmuş.

(Ar. munḥanika[t], Far. ḥaba şode) *Boġulmış hem tögülmiş hem uşanmış hem süsülmiş ...* 27/16a1=5:3

BOĠUZ: boğaz.

(Ar. ḥancere[t] / ḥanācir, Far. nāy-ı gulū) *Ve ḳorḳutġıl olarnı āzife küni birle, ançada yürekler boġuz başınġa kelgüsi.* 35/32a3=40:18

BOĠUZLA-: boğazını kesmek, (hayvan) kesmek.

(Ar. teẕbīḥ, Far. kuşten) *Boġuzlayur erdi erkek oġlanlarını, tirig ḳoḍar erdi uraġutlarını.* 32/4b1=28:4

(Ar. teẕkiye[t], Far. bismil kerden) *Ol kim yése keyik meger ol kim boġuzlasa siz.* 27/16a3=5:3

(Ar. ẕebḥ, Far. bismil kerden) *Ey oġulḳınam men körer men uḍḳu içinde men boġuzlayur men séni.* 34/30a3= 37:102

boġuzlaġu: kurban.

(Ar. ẕibḥ, Far. kuşteni) *Yuluġ bérdimiz aŋar uluġ boġuzlaġu.* 34/31b3=37:107

BOĠUZLAN-: (hayvan) kesilmek.

(Ar. ihlāl, Far. āvāz ber-dāşte şoden) *Boġuzlansa Taŋrı atıda aḍınḳı birle hem boġulmış hem tögülmiş.* 27/16a1=5:3

(Ar. ẕebḥ, Far. kuşte şoden) *Ol kim boġuzlansa burhānlar üze kim üleşse sizler oḳlar birle.* 27/16b1=5:3

BOL-: olmak, bulunmak.

(Ar. ᶜasā, Far. nezdīk şoden) *Nek bolġay mı sizler eger erklense sizler kim artaḳ iş ḳılsa sizler yer içinde.* 37/17b2=47:22

(Ar. işbāḥ, Far. şoden) *Öldürdi anı, boldı ziyānlıġlardın.* 27/39b2=5:30

b.-dı 27/40b1=5:31, 32/7b2=28:10

b.-dılar 27/58a3=5:53, 38/49a1=61:14

b.-ġaylar 27/57b1=5:52

(Ar. işbāḥ, Far. kerden) *Bolġay siler ḳılışıŋ̂ızlar üze öknügliler.* 37/57b1=49:6

(Ar. kevn, Far. būden) *Eger bolsa erdiŋ̂iz éwleriŋ̂iz içinde çıḳġatılar.* 25/19a1=3:154

b.-ur men 28/27a2=7:149, 29/55a1=9:75

b.-ur sen 30/6b2=12:85, 31/18a1=19:45, 35/15a1=39:65

b.-ur 26/52a1-3=4:85, 26/75a2=4:109, 27/4a2=4:159, 28/83b3=8:36, 29/54a1=9:74, 30/49b3=16:40, 31/6a3=19:8, 31/14a3=19:35, 32/25b1=28:37, 35/64a1=40:68, 36/47a3=43:25

b.-ur-miz 28/59a2=7:189, 29/62a1=9:86

b.-ur siz 35/63a2=40:67

b.-urlar 31/31b3=19:82, 33/82b2=35:42, 34/3a3=36:30, 38/35a3=60:2

b.-duŋ̂ 35/12a2=39:59

b.-dı 25/8b1=3:137, 28/4a3=7:103, 28/49b3=7:175, 32/27a3=28:40, 33/59a2=34:45, 33/84b1=35:44, 34/38a3=37:141, 34/70a2=40:82, 34/73a1=38:74, 35/25a1=40:5, 37/9a3=47:10, 38/29a3=59:17, 38/85a1=65:9

b.-dımız 34/24a1=37:32

b.-duŋ̂uz 35/86a2=41:23

b.-dılar 27651a1=5:44, 28/17a2=7:136, 28/25a3=7:146, 28/38a2=7:160, 34/33b3=37:116, 35/87b1=41:25, 36/66a1=43:69

b.-duŋ̂ mu 34/73b2=38:75

b.-ġay 26/21b2=4:46, 33/74a2=35:26, 38/74a3=64:16

b.-ġalar 29/13b3=9:18

b.-ġıl 28/23a2=7:144, 30/49b3=16:40, 31/14a3=19:35, 35/15a2=39:66, 35/64a1=40:68

b.-sun 28/85b2=8:39, 31/31b2=19:81, 35/89b2=41:29, 37/40b3=48:20

b.-alım 28/7b2=7:115

b.-uŋ̂lar 26/91a3=4:135, 27/23b3=5:8, 28/42a3=7:166, 38/47b2=61:14

b.-sunlar 26/69a2=4:102, 33/67a2=35:6

b.-sam 26/41b2=4:73, 31/9b3=19:23, 31/12b3=19:31, 32/2a2=27:91

b.-sa men 27/40a2=5:31, 28/57b2=7:188, 34/86b2=39:12

b.-sa sen 27/39a1=5:29, 30/23a1=15:32, 32/13b2=28:19, 32/14a1=28:19

b.-saŋ̂ 26/68b2=4:102

b.-sa 25/18b2=3:154, 26/7b3=4:29, 26/14a3=4:36, 26/15b1=4:38, 26/16b1=4:40, 26/59a3=4:92, 26/59b2=4:92, 26/70b1=4:102, 26/73b2=4:107, 26/91b3=4:135, 26/96a2-3=4:141, 27/12a2=4:172, 29/32b2=9:42, 30/22b2=15:31, 30/81a1=16:92, 31/25a1=19:63, 31/29a2=19:75, 31/78a1=41:52, 32/25b1=28:37, 32/42b1=28:67, 35/39a2-3=40:28, 36/54a2=43:40, 37/79a3=50:37; (b. üçün) 32/6b2=28:8

b.-sa-miz 28/2b3=7:88, 28/7a2=7:113, 29/44b2=9:62, 34/20a2=37:16, 37/68b2=50:3
b.-sa siz 26/70b2=4:102, 36/38a1=43:5
b.-sa sizler 26/18b2=4:43, 26/46b1-2=4:78, 26/54b1=4:89, 27/21b1-2=5:6
b.-salar 25/20b3=3:156, 27/15b2=4:176, 29/62a2=9:87, 29/65b3=9:93, 37/61a2=49:11, 37/61b 1=49:11, 38/15a1=58:22, 38/50b1=62:2
b.-ġatım 35/11b1=39:57, 35/11b3=39:58
b.-ġatı 26/38b2=4:66
b.-ġaytı 37/17b2=47:21
b.-ġay erdim 38/64b1=63:10
b.-ġay erdi 32/8a2=28:10; (b. érdi) 37/56a3=49:5
b.-mas men 30/23a2=15:33
b.-maz 25/12b2=3:145, 32/1b2=27:60, 34/12a3=36:53, 36/34a3=42:51
b.-madım 26/41a2=4:72, 31/5a1=19:4
b.-madı 25/14a3=3:147, 28/83a1=8:35, 35/34b2=40:21, 35/68a2=40:78
b.-madılar 36/81b2=44:29
b.-maduḳ 26/41b1=4:73
b.-maġay men 31/19a2=19:48
b.-maġam 32/12a3=28:17
b.-maġıl 26/73a1=4:105, 28/63b1=7:205, 30/27a2=15:55, 30/100b1=16:127
b.-maṣun 27/8a2=4:165, 28/85b2=8:39, 38/22a1=59:7
b.-mañglar 25/20b1=3:156, 28/74b3=8:21, 29/6a2=8:47, 30/80b1=16:92, 38/30b1=59:19
b.-masa 27/15b2=4:176, 34/38b2=37:143
b.-masa erdi 36/50b2=43:33
b.-maḳdın 27/11b2=4:171
(Ar. ẓall, Far. şoden) *Ḳaçan sewünçi bérilse biregüke tişi birle, bolur anuñg yüzi ḳap ḳara.* 30/57b1=16:58
b.-ur 36/43a1=43:17
b.-ġalar 36/23b2=42:33
(Ar. kevn, Far. –) *Bolsa-miz evvelḳı kemişgen teg.* 31/54a3=20:65
b.-sa 33/69b3=35:10
(Ar. –, Far. büden) *Tañgrınıñg faẓlı bolmasa sizíñg üze ...* 26/50b3=4:83
b.-ur 36/43a3=43:17
b.-dı 28/6a1=7:108, 31/41a3=20:20
b.-ġay 33/9b1=33:44; 36/55b1=43:44
b.-sa 26/59b1=4:92, 26/83b3=4:124, 35/47b3=40:40
(Ar. —, Far. kerden) *Neteg bolġay ḥālleri?* 37/19b2=47:27
(Ar. —, Far. şoden) *Kökler türülmiş bolur.* 35/16a1=39:67
(Ar. —, Far. —) *Eger bolsa bizíñg üskümizde pend evvelḳılardın.* 34/43b1=37:168
b.-ur 38/79a3=65:3
b.-sa 26/91b1-2=4:135, 35/4b3=39:47, 35/11b3=39:58
b.-ġay 36/74a3=43:89, 37/35b2=48:15

b.-ġaylar 38/14a1=58:20
b.-masa 26/76b2=4:113, 37/44a1=48:25

⇒ ᶜāciz b. 27/40a2=5:31; aḍaḳın b. 31/76b1=41:50, 33/59b1=34:46, 35/51a1=40:46, 35/54a2=40:51, 36/103b2=45:27; aġır b. 28/56b1=7:187, 28/58b3=7:189; ᶜāṣi b. 37/58a3=49:7; bāṭıl b. 35/14b3=39:65; bed- baḫt b. 31/91a2=20:123; beglig b. 26/5a3=4:25; berāber b. 29/14b2=9:19, 34/84b3=39:9, 35/57a3=40:58, 38/30b3=59:20; berk b. 37/17a3=47:21; bi-hūş b. 28/22b1=7:143; bi-namāz b. 38/80a1=65:4, 38/80b1=65:4; bir sıngar b. 36/80a1=44:21; bizār b. 32/40b3=28:63; cuhūd b. 26/20b2=4:46, 27/4a3=4:160, 27/47a3=5:41, 30/95b1=16:118, 38/52b2=62:6; edgü b. 31/13a1=19:32, 35/27a2=40:8; erklig b. 27/30b1=5:17, 27/36b2=5:25, 27/48a3=5:41, 28/57a3=7:188, 30/66b1=16:71, 31/33a1=19:87, 31/65a1=20:89, 33/43a2=34:22; ésiz b. 28/51a3=7:177; ġāyib b. 33/29b2=34:3; ḫālde tanuḳ b. 37/79b1=50:38; ḫāli b. 25/1a1=3:119; ḫalife b. 28/21a2=7:142, 28/27b2=7:150; ḫᵛār b. 35/59a1=40:60; ḫāżır b. 31/15a1=19:37; helāk b. 27/15a2=4:176, 28/19a3=7:139, 29/3a2=8:42, 31/40b1=20:16, 33/70b3=35:10, 37/58a2=49:7; ḫire b. 27/37a 3=4:26; ḫor b. 28/9a1=7:119, 29/22a3=9:29; ḫoşnūd b. 30/75b2=16:84, 31/62a2=20:84, 33/14b2=33:51, 36/109a1=45:35, 37/39a2=48:18, 38/16a2=58:22; ırak b. 29/33a1=9:42; ig yérgen b. 26/72a2=4:104; imin b. 26/57a2=4:91; kāsid b. 33/75b2=35:29; kāfir b. 33/74a2=35:26, 38/48b2=61:14; ḳarağu b. 32/42a1=28: 66; ḳatıksız b. 30/3a3=12:80; kerek b. 34/7a2=36:40; ḳırḳ yaşlıġ b. 32/9b2=28:14; ḳongşı b. 33/22a2=33:60; ḳorḳunçsuz b. 30/52a1=16:45; küçlüg b. 37/41a3=48:21; mü³min b. 26/83b3=4:124; müsülmān b. 37/66b2=49:17; neteg b. 26/16b3=4:41, 26/34b1=4:62; nevmid b. 27/16b3=5:3, 31/52b3=20:61, 31/86b1=20:111, 35/9a2=39:53, 38/39a2=60:13, 38/39a3=60:13, 38/80a1=65:4; öwkeke sezā b. 36/60b1=43:55; öwkelig b. 28/27b1=7:150, 38/10a1=58:14; peşimān b. ökünç 28/26b2=7:149; savaş b. 26/37b1=4:65; sezā b. 30/47a3=16:36, 31/81b1=46:26, 32/40a3=28:63, 33/86b1=36:7, 34/23b2=37:31, 34/51a2=38:14, 34/90a1=39:19, 35/25a2=40:6, 35/71b1=40:83, 35/87a1=41:25, 37/72b1=50:14; séziklig b. 36/13b1=42:18; süst b. 26/72a1=4:104, 25/13b3=3:146, 31/4b3=19:4, 36/68b2=43:75; şād b. 25/2a1=3:120, 25/24b1=3:170, 29/37b3=9:50; şek b. 29/34b3=9:45, 36/63a1=43:61, 37/65b2=49:15; şeklig b. 31/13b3=19:34; tanıġlı b. 35/81a2=41:15; tartışıḳ b. 27/3a1=4:157, 31/14b2=19:37, 36/96b2=45:17; tegre ḳapsal- yaᶜni erk bolma- 30/2a2=12:66; teng b. 33/72a2=35:12; turuḳmış b. 33/48a3=34:31; tükel b. 28/17b3=7:137, 28/20b3=7:142; tüz b. 30/69a3=16:75, 30/70a2=16:76, 36/41a1=43:13, 36/41a3=43:13; uluġ b. 38/40b1=61:3; umu/ınçsuz b. 30/3a3=12:80, 30/7b1-2=12:87, 30/27a3=15:56; uzun b. 32/92b2=28:45; üküş b. 28/74a3= 8:19; üküş néme b. 30/19b1=15:2; üstüvār b. 27/5a3=4:162; vācib b. 35/19b1=39:71; yaġumış oḳ b. 28/55a3=7:185; yaḳın b. 28/7b1=7:115; yalıng b. 31/89a3=20:118; yaraġı b. 26/3b3=4:25, 26/87b3=4:129, 28/60a1=7:192, 34/11a2=36:50; yaraġlıġ b. 34/17a1=36:67; yaruḳ b. 31/10b2=19:26; yaşru sözlegli b. 30/3b1=12:80; yoġun b. 37/49b1=48:29; yoḳ b. 27/58a3=5:53, 29/3a2=8:42, 33/41b1=34:21; yoḳ yoḳun b. 28/8b2=7:118, 28/25b2=7:147; yolsuz b. 31/90b1=20:121, 32/40b3=28:63; yüklüg b. 31/9a2=19:22; yüreksiz b. 29/5b3=8:46; żaᶜif b. 25/14a1=3:146; żāyiᶜ b. 25/25a3=3:171; zir ü zeber b. 29/50a3=9:70; ziyānlıġ b. 27/34b2=5:22, 34/87b2=39:15

bol- / erte ḳop-: sabahlamak.

(Ar. işbāḥ, Far. bāmbād ḫᵛāsten) *Boldı / erte ḳoptı kend içinde ḳorḳuġlı, köz tutar.* 32/12b1=28:18

bolġa kim: belki, ihtimal ki.

(Ar. leᶜalle, Far. meger) *Ḳaçan oḳınsa Ḳurʾān ḳulaḳ tutuŋlar aŋar hem tek turuŋlar, bolġa kim yarlıḳanġa sizler.* 28/63a1=7:204

bolğay kim: belki, olası ki, umulur ki, ihtimal ki, muhtemel.

(Ar. ᶜasā, Far. şāyed) *Bolġay kim Taŋrı yıġsa anlarnıŋ ḳatıġlıḳını.* 26/51b1=4:84

b. 27/57a3=5:52, 28/13a1=7:129, 28/55a3=7:185, 29/13b2=9:18, 30/5b2=12:83, 31/19a2=19:48, 32/7b1=28:9, 32/15a3=28:22, 32/42a3=28:67, 37/61a2=49:11, 37/61b1=49:11, 38/91a3=66:5, 38/94a2=66:8

(Ar. ᶜasā, Far. şāyed yaᶜnī her-āyīne) *Bolġay kim Taŋrı keçürse olardın.* 26/66a3=4:99

(Ar. leᶜalle, Far. kerden) *Ḳorḳuŋlar Taŋrıda bolġay kim raḥm ḳılġay.* 37/60b3=49:10

(Ar. leᶜalle, Far. meger) *Ḳorḳuŋlar Taŋrıdın bolġay kim ḳurtulġay sizler.* 25/5a2=3:130

b. 25/5b1=3:132, 25/29a3=3:200, 28/13b2=7:130, 28/36a2=7:158, 28/43b2=7:168, 28/49a3=7:174, 28/51a2=7:176, 29/5b1=8:45, 31/46b3=20:44, 32/20a3=28:29, 32/26a3=28038, 32/28b 3=28:43, 32/30b3=28:46, 32/34a1= 28:51, 34/9a2=36:45, 35/88a1=41:26, 36/12b3=42:17, 38/77b1=65:1

(Ar. leᶜalle, Far. tā) *Tilemek üçün anıŋ faẓlındın bolġay kim şükr ḳılġa sizler.* 33/73a3=35:12

b. 28/41a3=7:164, 28/78a2=8:26, 29/9b2=9:12, 30/15a1=14:25, 30/37a2=16:14, 30/37b1=16:15, 30/51b3=16:44, 30/71b2=16:78, 30/74b2= 16:81, 30/79b1=16:90, 31/38b1=20:10, 31/87a3=20:113, 32/20b1=28:29, 35/ 45a2=40:36, 35/63b1=40:67, 36/48a3=43:28, 36/57b1=43:48, 38/31a1=59:21

b. (bolġay siz) 27/22b3=5:6, 27/44a1=5:35, 38/56a1=62:10

bolmaġay kim: mümkün değil, hiç.

(Ar. len, Far. hergiz) *Rāstlıḳ üze keçti anda burun bolmaġay kim Taŋrmıŋ yolıŋa tegşürmek.* 37/42a3=48:23

bolmış:

⇒ ġarḳa bolmış 36/80b3=44:24

boluġlı:

⇒ ġālib boluġlı 34/44b2=37:173; helāk b. 30/6b3=12:85

BOLUN-: olunmak.

⇒ ḫoşnūd bolunmış 35/86b1=41:24

BORÇLUĠ: borçlu, borcu olan.

(Ar. ġārim/īn, Far. fāmdār/ān) *Ṣadaḳalar çıġaylarḳa ... borçluġlar[ḳa].* 29/43a1=9:60

BORĠU: Sur, kıyamette üflenecek boru.

(Ar. ṣūr, Far. ṣūr) *Ol kün kim ürlür borġu içiŋe.* 31/69b3=20:102

(Ar. ṣūr, Far. ān ṣāḥ) *Ürülgey borġu içinde ançada olar gürlardın iḏileri tapa ẻwerler.* 34/11b1=36:51

b. 35/16a3=39:68, 37/74a3=50:20

BOŞA-: boşamak, nikahı bozmak.

(Ar. taṭlīḳ, Far. pāy güşāde kerden) *Nikāḥ ḳılsa siz mü'minelerni yana boşasa siz olarnı.* 33/11a3=33:49

BOYNAĞU: 1. zorba, cebredici, isyankâr.

(Ar. ᶜālī, Far. gerdenkeş) *Ol erdi boynaġu, ḥaddin keçgenler.* 36/82a2=44:31

(Ar. cabbār, Far. gerden-keş) *Ḳılmadı méni boynaġu bed-baḫt.* 31/13a2=19:32

b. 31/8a3=19:14

2. kibirli.

(Ar. müstekbir, Far. gerdenkeş) *Eşitür Tangrınıng nişānlarını anıng üze aḍaḳ tiker boynaġu ançaḳlı eşitmez teg anı.* 36/91b2=45:8

(Ar. mütekebbir/în, Far. gerdenkeş/ān) *Tamuġ içinde turġu yer boynaġularḳa.* 35/13a1=39:60

b. 35/38a2=40:27

b.-larnıng 35/20a1=39:72

b.-larḳa 35/66b3=40:76

⇒ ḥaddin taş boynaġu 34/23b1=37:30; yolsuz b. 34/67b1=38:55

boynaġu / mütekebbir: kibirlenen.

(Ar. mütekebbir, Far. gerdenkeş / buzurg-meniş) *Mundaġuḳ mühr urur Tangrı ḳamuġ boynaġu / mütekebbir könglinge öldürgen.* 35/44b2=40:35

boynaġu boynın sıġan: esma-i hüsnadan: kahhâr.

(Ar. ḳahhār, Far. şikende-i kāmhā) *Ol erk bu kün ol Tangrıḳa kim bir turur boynaġularnıng boynın sıġan turur.* 35/31b2=40:16

BOYNAĞULUḲ: 1. azgınlık, aşırılık.

(Ar. ᶜitiyy, Far. der güzeşten ez endāze) *Ḳayuları ḳatıġraḳ raḥmān üze boynaġuluḳındın.* 31/27b1=19:69

2. gurur, kibir.

(Ar. ᶜizzet, Far. gerdenkeşī) *Kendü anlar kim tandılar boynaġuluḳ içinde taḳı éşinde.* 34/47a1=38:2

3. şeytana, puta tapma.

(Ar. ṭāġūt, Far. put u dîv) *Bitingler Tangrıḳa, sıngardın turunglar boynaġuluḳdın.* 30/47a1=16:36

boynaġulu/ıḳ ḳıl-: kibre kapılmak, büyüklük taslamak, itaatkâr olmamak, azmak.

(Ar. istikbār, Far. gerdenkeşī kerden) *Ayurlar anlar kim ża*ᶜ*îf tutuldılar anlarnı kim boynaġuluḳ ḳıldılar.* 33/48b3=34:31

b.-urlar 35/58b2=40:60

b.-dı 32/26b1=28:39

b.-dıngız 35/12a2=39:59, 36/106a2=45:31

b.-dılar 27/13b1=4:173, 28/1b1=7:88, 33/49a2=34:32, 33/50a2=34:33, 35/51b2=40:47, 35/52a3=40:48, 35/80a3=41:15

b.-sa 27/12b2=4:172

b.-ur erdiler 34/24b2=37:35

(Ar. ᶜutuvv, Far. der güzeşten) *Ḳaçan boynaġuluḳ ḳıldılar erse andın kim yıġıl[ma]dılar.* 28/42a1=7:166

(Ar. tuġyān, Far. ez ḥad der güẕāşten) *Barġıl Firᶜavn tapa ol boynaġuluḳ ḳıldı.* 31/42a3=20:24

b.-dı 31/47a3=20:45

(Ar. ᶜuluvv, Far. gerdenkeşī kerden) *Boynaġuluḳ ḳılmaŋ Taŋrı üze.* 36/79a2=44:19

(Ar. ᶜutuvv, Far. birūn āmeden) *Neçe uluşdın boynaġulıḳ ḳıldı İdi fermānındın ... ḥisāb ḳıldımız aŋar, ḳatıġ ḥisāb.* 38/84a3=65:8

⇒ özin bir sıŋardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl- 31/77b2=41:51; yolsuzluḳ ḳılhem b. ḳıl- 31/46b2=20:43

boynaġuluḳ ḳılġan: büyüklük taslayan.

(Ar. müstekbir/ūn, Far. gerdenkeş/ān) *Yüz ewrer olar boynaġuluḳ ḳılġanlar.* 38/60b2=63:5

boynaġuluḳ ḳılığlı: 1. zorba.

(Ar. cabbār, Far. gerdenkeşī konende) *Tilemez sen meger kim bolsa sen boynaġuluḳ ḳılığlı yer içinde.* 32/13b3=28:19

2. büyüklük taslayan, böbürlenen.

(Ar. müstekbir/ūn, Far. gerdenkeş/ān) *Olar boynaġuluḳ ḳılığlılar ol.* 30/38a1=16:22

b.-nı 30/38b1=16:23

BOY(U)N: boyun.

(Ar. riḳāb, Far. gerden) *Ḳaçan körse siz anlarnı kim tandılar, uruŋ boyunlarını.* 37/6b1=47:4

(Ar. ᶜunuḳ / aᶜnāḳ, Far. gerden/hā) *Ḳıldımız ġullar anlarnıŋ boyunları içinde.* 33/51a1=34:33

b.-ları 28/70b2=8:12, 35/64b3=40:71

b.-larını 34/60a3=38:33

⇒ boynaġu boynın sıġan 35/31b2=40:16

boyun bér-: itaat etmek, teslim olmak, boyun eğmek, müslüman olmak.

(Ar. iṭāᶜaᵗ, Far. fermān burden) *Ol kim sizinŋ ara turur, boyun béringler Taŋrıḳa.* 28/64b2=8:1

b.-seler 26/12a2=4:34

(Ar. islām, Far. gerden dāden) *Tükel ḳılur irinçini sizlerniŋ üze, bolġay kim sizler boyun bérgey sizler.* 30/74b2=16:81

(Ar. teslīm, Far. gerden dāden) *Boyun bérürler sizke.* 20/41b1=16:28

boyun bérigli: 1. müslüman.

(Ar. muslim/īn, Far. müsülmān/ān) *Sewerler anlar kim tandılar eger boyun bérigliler erse.* 30/19b2=15:2

b.-ler 28/11a1=7:126

b.-lerke 30/78b3=16:89, 30/87a1=16:102

2. boyun eğen, tâbi olan, emir altına giren.

(Ar. musaḫḫar/āt, Far. fermān-berdār/ān) *Uḍu barıġlı ḳıldı sizlerke tünni küṇdüzni, künni aynı yulduzlarnı, boyun bérigliler ol anıṇg yarlıġı birle.* 30/35b1=16:12

boyun bérmiş eren: müslüman erkek.

(Ar. muslim/īn, Far. merd/ān-ı müsülmān) *Boyun bérmiş erenler, boyun bérmiş ḳunçuylar.* 33/3b2=33:35

boyun bérmiş ḳunçuy: müslüman kadın.

(Ar. muslime^{t} / muslimāt, Far. zen/ān-ı müsülmān) 33/3b2=33:35

boyun içindeki: köle.

(Ar. fī'l-rikāb, Far. bende/gān-ı ḫ^{v}īşten ḫarīde) *Ṣadaḳalar çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa ... boyun içindekilerke.* 29/43a1=9:60

boyun su-: 1. itaat etmek, boyun eğmek, teslim olmak, (islamiyeti) kabul etmek.

(Ar. islām, Far. girevīden) *Aydılar küfr kelimesini tandılar boyun sumışlarında kiḍin.* 29/53b2=9:74

(Ar. islām, Far. gerden dāden) *Anlar kim boyun sudılar anlarḳa kim tevbe ḳıldılar.* 27/50b2=5:44

b.-ġalar 37/37b1=48:16
b.-nglar 35/9b3=39:54
b.-sa men 35/62a3=40:66
b.-dılar erse 34/31a1=37:103

(Ar. islām, Far. gerden dāden be-ḥükm) *Aygıl: bitmediṇgizler, ançası bar ayıṇglar: boyun sudumuz.* 37/64b2=49:14

(Ar. iṭā^{c}a^{t}, Far. fermān burden) *Éşittimiz hem boyun sudumuz.* 27/23b1=5:7

b.-dı 26/48b1=4:80
b.-dımız 33/24b1=33:67
b.-dılar 36/60a2=43:54
b.-ġay-miz 37/19a3=47:26
b.-ng 26/30a2=4:59, 28/74b1=8:20, 36/64a3=43:63, 37/22b3=47:33, 37/23a1=47:33, 38/72a2=64:12
b.-ṇglar 25/5a3=3:132, 26/30a1=4:59, 33/2b2=33:33, 38/9b1=58:13, 38/74a2=64:16
b.-sa 26/39a2=4:69, 26/48a3=4:80, 37/38b2=48:17
b.-sa-miz 37/37b1=48:16
b.-maġay-miz 38/25b2=59:11
b.-maġıl 33/10b1=33:48

(Ar. iṭā^{c}a^{t}, Far. fermān-berdārī kerden) *Boyun sunurlar Taṇgrı hem yalavaçıḳa.* 29/51b1=9:71

b.-ṇg 31/65b2=20:90
b.-nglar 29/5b1=8:46
b.-sa 33/26a2=33:71, 37/64b3=49:14

(Ar. iṭā^{c}a^{t}, Far. ṭā^{c}at dāşten) *Eger boyun susalar bizke öldrülmegetiler.* 25/23b2=3:168

b.-sadımız 33/24a2-3=33:66

(Ar. teslīm, Far. sipurden) *Andın kim sen ḥükm ḳıldıŋ boyun susalar, boyun sumaḳ.* 26/37b3=4:65

(Ar. teslīm, Far. gerden dāde) *Kemiştiler / bérdiler Taŋgrıḳa ol kün boyun yaᶜnī boyun sudılar.* 30/77a1=16:87

2. tahrik etmek.

(Ar. taṭvīᶜ, Far. āsān kerden) *Boyun sudı aŋgar anıŋ özi ḳaḍaşıŋ öldürmekiŋge.* 27/39a3=5:30

boyun suġan: 1. itaatkar.

(Ar. ḳānit/āt, Far. fermān-berdār/ān) *Eḍgü uraġutlar, boyun suġanlar, küḍezgenler ġaybḳa.* 26/11b1=4:34

2. kendi rızası ile bağışta bulunan, sadaka veren, hayırsever.

(Ar. muṭṭaviᶜ/īn, Far. be-ḫoş-dilī dāden-i ṣadaḳa) *Anlar kim füsūslanurlar boyun suġanlarnı.* 29/56a3=9:79

boyun suġan ... ḳunçuy: müslüman kadın.

(Ar. müslimeᵗ / müslimāt, Far. gerden dāde/gān) *Yaḫşı sizdin boyun suġanlar, bitgenler, namāz ḳılġanlar ... yüzi açuḳ ḳunçuylar hem ḳızlar.* 38/91b3=66:5

boyun suġlı: 1. müslüman, inanan.

(Ar. müslim/īn, Far. gerden dāde/gān) *Anlar kim taptılar biziŋ niş[ān]larımızḳa, boldılar boyun suġlılar.* 36/66a1=43:69

(Ar. müslim/īn, Far. girevīde/gān) *Biz erdimiz anda aşnı boyun suġlılar.* 32/34b3=28:53

2. boyun eğen.

(Ar. müsteslim/ūn, Far. gerden dāde/gān) *Kendü olar bu kün boyun suġlılar tururlar.* 34/22b1=37:26

boyun sumaḳ: boyun eğme, taat.

(Ar. ṭāᶜaᵗ, Far. fermān-berdārī) *Ayurlar: boyun sumaḳ.* 26/48b3=4:81

(Ar. teslīm, Far. sipurdenī) *Andın kim sen ḥükm ḳıldıŋ boyun susalar, boyun sumaḳ.* 26/37b3=4:65

boyun sun-: itaat edilmek, sözü dinlenmek.

(Ar. iṭāᶜaᵗ m., Far. fermān burde şoden) *Iḍmadımız yalavaçdın meger boyun sunmaḳ üçün.* 26/36b1=4:64

b.-ur 35/32b2=40:18

boyun sümek: itaat, itaat etme.

(Ar. ṭāᶜaᵗ, Far. fermān-berdārī) *Boyun sümek hem eḍgü söz kerek erdi.* 37/17a2=47:21

boyun sügen: itaatkâr.

(Ar. ṭāᵓiᶜ, Far. fermān-berdār) *Keliŋler köŋlün azu köŋülsüzün. Aydılar: keldimiz, boyun sügenler.* 35/78a1=41:11

BÖK: orman.

(Ar. eykeᵗ, Far. bīşe) *Her-āyine neçe yime kim bök éşleri inçründürdümiz anıŋ birle türlügler anlardın.* 30/30b3=15:78

b. 34/50b3=38:13; (b. iḍileri) 37/72a2=50:14

BU: bu, işte bu.

(Ar. haẕā, Far. īn) *Bu, belgürtmek boḍunḳa hem köni yol hem pend.* 25/8b2=3:138

bu 27/40a3=5:31, 28/6a2=7:109, 28/9b2=7:123, 28/44a2=7:169, 28/62a3=7:203, 28/81a2=8:31, 28/81a3=8:32, 29/20b3=9:28, 30/9a2=12:90, 30/10a3=12:93, 31/14b2=19:36, 30/25a2=15:41, 30/87b1=16:103, 30/94b2=16:116, 31/53a3=20:63, 31/64b2=20:88, 31/76a3=41:50, 31/79a3=46:24, 31/88b3=20:117, 32/10b1-2=28:15, 32/11a3=28:15, 32/18a3=28:27, 32/24b3=28:36, 32/27b3=28:42, 33/47a2=34:29, 33/48a1=34:31, 33/57a2=34:43, 33/57b2=34:43, 33/58a1=34:43, 33/72a3=35:12, 33/72b1=35:12, 34/10b1=36:48, 34/12a2=36:52, 34/14b3=36:61, 34/15a3=36:63, 34/20a1=37:15, 34/21a1=37:20, 34/21a2=37:21, 34/31b2=37:106, 34/47b3=38:4, 34/48a2=38:5, 34/48b2=38:6, 34/48b3=38:7, 34/54a3=38:23, 34/62a2=38:39, 34/63a3=38:42, 34/65b3=38:49, 34/67a1=38:53, 34/67a2=38:54, 34/67a3=38:55, 34/67b3=38:57, 34/68a3=38:59, 34/85b2=39:10, 34/96a2=39:27, 35/19a3=39:71, 35/46b2=40:39, 35/87b2=41:26, 36/49a1=43:30, 36/49a3=43:31, 36/58b3=43:51, 36/59a2=43:52, 36/63a2=43:61, 36/64b1=43:64, 36/77a2=44:11, 36/86b2=44:50, 36/93a2=45:11, 36/98b1=45:20, 36/104b2=45:29, 36/108a1=45:34, 37/3b1=46:34, 37/40b2=48:20, 37/75a1=50:23, 37/77b1=50:32, 37/84b3=51:14, 38/43a3=61:6

munuñg 28/81a1=8:31

munu 27/48a1=5:41, 32/25a1=28:36, 34/48b2=38:7, 34/69a2=38:61, 36/41b2=43:13, 38/90a3=66:3

mundın 37/74b2=50:22, 38/52b3=62:6

(Ar. haẕihi, Far. īn) *İḍimizā, çıḳarġıl bizni bu uluşdın.* 26/43b1=4:75

b. 26/47a1,2=4:78, 28/14a1=7:131, 28/32b1=7:156, 28/38a3=7:160, 30/42b2=16:30, 31/57a3=20:72

(Ar. hā'ulā', Far. īn) *Né ol bu ḳavmnüñg ḥāli, tilemezler kim uḳġaylar sözni.* 26/47b1=4:78

(Ar. hāhunā, Far. īn cā) *Biz munda oldruġlılar-mız.* 27/36b1=5:24

m. 25/19a1=3:154

(Ar. –, Far. īn) *Kökler içinde ap yime yer içinde, yoḳ olarḳa bu iki içinde.* 33/43b1=34:22

b. 28/28a2=7:150, 30/4a1=12:80, 31/52a3=20:60, 31/59b3=20:78, 31/60a1=20:79, 31/62b1=20:85, 32/4a2=28:4, 32/6b3=28:8, 32/14a3=28:20, 34/75b1=38:84, 38/42a2=61:5, 38/44a1=61:7, 38/98b2=66:11

munda (m. aşnu) 26/62b1=4:94, 28/48b3=7:173; (m. burun) 27/43a2=5:34, 29/23a2=9:30, 31/9b2= 19:23, 33/62b1=34:53, 37/36b1=48:15, 38/50b2=62:2, 38/67b3=64:5; (m. öñgdin) 28/3a2=7:101, 30/21a2=15:27, 30/95b3=16:118

mundın (m. song) 37/6b3=47:4

(Ar. —, Far. —) *Kökler iḍisi hem yerler iḍisi hem ne kim bu iki ara erse.* 36/76a1=44:7

b. 36/84a3=44:38, 38/51a2=62:4

bular (Ar. hā'u'lā, Far. īn gürūh) *Keldrür-miz séni tanuḳ bularnıñg üze.* 30/78a3=16:89

b. 32/40b1=28:63

(Ar. hāʾuʾlāʾi, Far. īn gürūh) *Bular mu anlar andıḳtılar.* 27/58a1=5:53
b. 30/28b2=15:68, 30/29a2=15:71

(Ar. hāʾuʾlāʾi, Far. īnhā) *Anıng arasında bular birle yoḳ olar birle ma yoḳ.* 26/97b2=4:143

(Ar. hāʾuʾlāʾi, ān gürüh) *Seçtimiz aŋgar ol işni kim bularnıng ḳuḍruḳları kesilmiş ol.* 30/28a2=15:66
b. 34/51a3=38:15

(Ar. ūlāʾike, Far. īn gürūh) *Bular olar yalġan sözledeçiler ol yaᶜnī yalġançılar.* 30/88a3=16:105

bu ajun: bu dünya, dünya.

(Ar. dünyā, Far. īn cehān) *Bu ajun inçrütmeki az ol, ol ajun yaḫşıraḳ.* 26/46a1=4:77

(Ar. dünyā, Far. nezdīkter) *Armasun sizni bu ajun tirigliki.* 33/66b1=35:5

bu kāfir: Firᶜavn için.

(Ar. Firᶜavn, Far. īn kāfir) *Ḳışurdı bu kāfir boḍnını.* 31/60a1=20:79
b. 31/52a3=20:60, 32/4a2=28:4, 32/6b3=28:8, 35/37a2=40:26

bu kün: bu gün.

(Ar. el-yevm, Far. imrūz) *Rüsvālıḳ bu kün ésizlik tanıġlılar üze ol.* 30/41a1=16:27
b. 27/16b3=5:3, 27/17a2=5:3, 27/19a1=5:5, 30/10a1=12:92, 31/11a2=19:26, 31/15a3=19:38, 31/54a1=20:64, 31/92a2=20:126, 33/56a2=34:42, 34/12b3=36:54, 34/13a3=36:55, 34/14a2= 56:59, 34/15b2=36:64, 34/15b3=36:65, 34/22b1=37:26, 35/31b1=40:16, 35/31b2=40:17, 35/32a1=40:17, 35/40a1=40:29, 36/53b2=43:39, 36/66a2=43:68, 36/104a3=45:28, 36/107b2=45:34, 36/108b2= 45:35, 37/74b3=50:22, 38/93b1=66:7

(Ar. el-yevm, Far. ān rūz) *Olarnıng döstı ol bu kün.* 30/61a1=16:63

bu melᶜūn: 1. Sâmirî için.

(Ar. Sāmirī, Far. īn kāfir) *Ḳışurdı olarnı bu melᶜūn.* 31/62b1=20:85
2. Firᶜavn için.

(Ar. Firᶜavn, Far. īn kāfir) *Uḍu keldi anlarḳa bu melᶜūn süleri birle.* 31/59b3=20:78

bu ögür: bu insanlar, bu topluluk, bunlar.

(Ar. ulāʾike, Far. īn gürūh) *Bu ögür, olarnıng yanutları yarlıḳamaḳ iḍilerinġdin.* 25/7b1=3:136
b. 26/25b1=4:52, 26/35b3=4:63, 26/39a3=4:69, 26/39b3=4:69, 26/58a2=4:91, 26/65b1=4:97, 26/66a2=4:99, 26/82a1=4:121, 26/84a1=4:124, 26/99b1=4:146, 27/6a2=4:162, 27/25a2=5:10, 27/48b1=5:41, 27/51b1=5:44, 27/52b3=5:47, 28/35a1=7:158, 28/51b3=7:178, 28/52b3=7:179, 28/53a1=7:179, 28/65b3=8:4, 28/84b3=8:37, 29/7a1=8:75, 29/8b1=9:10, 29/12b3=9:17, 29/ 13b2=9:18, 29/15b1=9:20, 29/17a1=9:23, 29/49a3=9:69, 29/49b2=9:69, 29/ 51b2=9:71, 29/62b3=9:88, 29/63a1=9:88, 30/89b3=16:108, 30/90a2=16:108, 31/ 21b3=19:57, 31/23b3=19:60, 31/58b1=20:75, 31/71a1=39:33, 32/34b3=28:54, 33/30b3=34:5, 33/53b1=34:37, 33/54a1=34:38, 33/70b2=35:10, 34/25b3=37:41, 34/89b2-3=39:18, 34/93a1=39:22, 35/14a2=39:63, 35/47b3=40:40, 36/27b2= 42:41, 36/28a3=42:42, 36/92a3=45:9, 37/2a3=46:32, 37/14a3=47:16, 37/18a1= 47:23, 38/63b2=63:9, 38/71a3=64:10, 38/74b2=64:16

b.-ni 36/48b1=43:29
b-ler 34/51a1=38:13
(Ar. hā'u'lā', Far. īn gürūh) *Keldürse miz seni bu ögür üze tanuḳ.* 26/17a2-3=4:41
b. 26/25a2=4:51, 28/19a3=7:139, 30/76b1=16:86, 33/55a3=34:40, 36/73b3=43:88, 36/80a2=44: 22, 36/82b3=44:34, 37/25a3=47:38
b.-din 35/7b2=39:51
munça: bunca, bu kadar çok.
(Ar. küll, Far. heme) *Emitmeñg munça emitmek.* 26/88a2=4:129
munça teñglig: bu kadar.
(Ar. küll, Far. her) *Ḳaçan tarılsa siz munça teñglik tarılmaḳ.* 33/31b3=34:7

BUÇĠAḲ: taraf, bölük.
(Ar. ṭaraf, Far. gürūh) *Kesmek üçün bir buçġaḳnı anlardın kim tandılar.* 25/3b1=3:127

BUḲAĞU: bağ, bend.
(Ar. ṣafed / aṣfād, Far. bend/hā) *Taḳı öñginlerni ḳoşılmışlar buḳağular içinde.* 34/62a1=38:38

BUL-: bulmak, ele geçirmek.
(Ar. vecd, Far. yāften) *Ol kim bulurlar anı bitinmiş olar üskinde Tevrāt içinde.* 28/33b2=7:157
b.-ur 26/66b3=4:100, 26/75b1=4:110
b.-dı 32/10a3=28:15, 32/15b2-3=28:23
b.-dumız 28/3b2=7:102, 30/3a1=12:79, 36/45a3=43:22
b.-dımız 36/46a1=43:23
b.-dungız 36/46b2=43:24
b.-ġay men 31/38b2=20:10
b.-ġay sen 32/18b3=28:27, 34/30b3=37:102
b.-ġatılar 26/37a1=4:64, 26/50a1=4:82
b.-sa siz 26/55a2=4:89
b.-salar 29/41a1=9:57
b.-maz men 29/65a2=9:92, 33/84a1-2=35:43
b.-maz sen 38/14b1=58:22
b.-maz 26/83b1=4:123
b.-mazlar 26/82a2=4:121, 27/13b2=4:173, 29/56b2=9:79, 29/64a3=9:91, 33/23b3=33:65, 37/42 a1=48:22
b.-maslar 26/37b1=4:65
b.-madımız 28/3b1=7:102, 31/88a3=20:115
b.-mağay sen 26/25b2=4:52, 26/54a3=4:88, 26/98a1=4:143, 26/99a1=4:145, 33/22b3=33:62
b.-masa 26/60a3=4:92
b.-masa sizler 26/19a2=4:43, 27/22a1=5:6, 38/8b1=58:12
b.-maduḳlarınga 29/65b1=9:92
(Ar. şeḳaf, Far. yāften) *Öldrüñg olarnı ḳayu yerde kim bulsa siz.* 26/58a1=4:91
b.-salar 38/35a3=60:2

⇒ elig bul- 36/45a3=43:22; yarag bul- 26/66a1=4:98; köni yol bulmışraḳ 33/82b3=35:42

BULDURÇIN: bıldırcın.

(Ar. selvā, Far. vertīc) *İndürdimiz olarnıng üze yandaḳ şekerini buldurçınnı.* 28/37b3=7:160

buldurçın eti: bıldırcın, bıldırcın eti.

(Ar. selvā, Far. vertīc) *Iḍtımız sizing üze yandaḳ şekeri hem buldurçın etini.* 31/60b3=20:80

BULĠAḲ: fitne, fesat, sıkıntı, keder.

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Ḳorḳunglar bir bulġaḳdın tegmesün anlarḳa kim küç ḳıldılar.* 28/76b3=8:25

b. 29/37a1=9:49

bulġaḳ sınaġ: fitne.

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Tegme yolı kim yandurulsa bulġaḳḳa sınaġḳa yandurlurlar anıng içinge.* 26/57a3=4:91

b. 28/85b2=8:39

bulġaḳ ḳıl-: başını derde sokmak.

(Ar. futūn, Far. fitne ewgenden) *Bulġaḳ ḳılmaġıl manga.* 29/37a1=9:49

BULĠAḲLIḲ: fitne, fesat.

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş ya[c]nī beze) *Tileyürler sizke bulġaḳnı.* 29/36a1=9:47

BULĠAN-: yanlış yola saptırılmak.

(Ar. ifk m., Far. gerdānide şoden) *Öldürdi olarnı Tangrı, ḳaydın bulġanur sizler.* 29/23a2=9:30

BULĠANUḲ: fasık, sorun çıkaran.

(Ar. fāsiḳ, Far. tebāhkārī) *Apang kelse silerke bulġanuḳ söz / sav birle amulluḳ ḳılınglar.* 37/57a1=49:6

BULI/UT: 1. bulut.

(Ar. [c]āriż, Far. ebr) *Ḳaçan kördiler erse anı, bulutnı, öter kelmiş özleri ḳolında, aydılar:* 31/79a2=46:24

b. (bulıt) 31/79a3=46:24

(Ar. ḥāmilāt, Far. ber dārende/gān) *Bulıt ḥaḳḳı arıġ ve aġır yük.* 37/83a2=51:2

(Ar. seḥāb, Far. ebr) *Ol Tangrı ıḍtı yellerni, ḳoparur bulıtnı.* 33/69a2=35:9

2. gök.

(Ar. semā[o], Far. āsmān) *Tangrı indürdi bulıtlardın suw, tirgüzdi anıng birle yerni ölmişinde kiḍin.* 30/61b3=16:65

⇒ pāre bulıt 33/33a2=34:9, ürüng bulıt 28/37b2=7:160

BUL(U)N-: bulunmak.

(Ar. şeḳaf m., Far. yāfte şoden) *Mel*ʿ*ūnlar ḳayda ma bulnurlar, tutlurlar, öldrülürler.* 33/22b1=33:61

BUN͡GAL-: ümitsizliğe düşmek, üzülmek.

(Ar. yeʾūs, Far. nevmīd būden) *Ḳaçan tegse an͡ga yawuzluḳ bun͡galur, umınçsız bolur.* 31/76a1=41:49

BURḤAN: put, dikili taş.

(Ar. naṣb / nuṣub, Far. but/ān) *Ol kim boġuzlansa burḥanlar üze kim üleşse sizler oḳlar birle.* 27/16b1=5:3

BURUN: önce.

(Ar. beyne yedey, Far. pīş) *Ançada keldiler olarḳa yalavaçlar anlarda burun, anlarda kiḍin.* 35/79b2=41:14

b. 35/87a1=41:25, 38/8a2=58:12, 38/9a1=58:13

b.-ḳı 33/48a1=34:31

(Ar. ḳable, Far. pīş) *Meger bitgey ök an͡gar ölmişinde burun.* 27/4a1=4:159

b. 25/11a3=3:143, 25/27a3=3:183, 26/31b1=4:60, 27/43a2=5:34, 28/9b2=7:123, 29/23a2=9:30, 29/49b3=9:70, 31/9b2=19:23, 31/35b3=19:98, 31/87b3=20:114, 31/92b3=20:128, 33/58b1=34:44, 33/58b2=34:45, 33/62b1=34:53, 33/66a2=35:4, 33/84b2=35:44, 34/3b1=36:31, 34/47a3=38:3, 34/50b1=38:12, 34/51b3=38:16, 35/7a2=39:50, 35/24a1=40:5, 35/34a2=40:21, 35/67b2=40:78, 35/70a3=40:82, 35/87a3=41:25, 36/31b2=42:47, 36/45b2=43:23, 36/55b2=43:45, 36/79a1=44:17, 37/9b1=47:10, 37/36b1=48:15, 37/38a1=48:16, 37/42a3=48:23, 37/71b3=50:12, 37/78b2=50:36, 37/80b1=50:39, 37/85b1=51:16, 38/28a3=59:15, 38/50b2=62:2, 38/64a2=63:10, 38/67b3=64:5

(Ar. —, Far. —) *Aymazda burun et-öz: ey ökünç.* 35/10b2=39:56

⇒ anda burun 31/6b2=19:9, 31/26b2=19:67, 31/88a2=20:115, 32/8b2-3=28:12, 32/34a2=28:52, 34/83b2=39:8, 36/45a1=43:21; anda burunḳı 33/48a2=34:31

BŪSTĀN (Far.): 1. cennet.

(Ar. cenne^{t} / cennāt, Far. būstān/hā) *Müʾmin uraġutlarḳa būstānlar kim aḳar astınıda arıḳlar.* 29/52a1=9:72

b.-larḳa 26/82b1=4:122, 27/27a2=5:12, 37/38b3=48:17, 38/46b1=61:12

(Ar. –, Far. –) *Yoḳattımız anı kim ḳılur erdi Firʿavn-ı kāfir / kibr, anın͡g boḍnı ol kim yoḳlatur erdiler yaʿnī bāġ būstān ḳarşılar.* 28/18a3=7:137

⇒ turġu būstānlar 29/52b1=9:72, 30/43a2=16:31, 34/66a2=38:50, 38/46b3=61:12

2. bahçe.

(Ar. cenne^{t} / cennāt, Far. būstān/hā) *Bütünlükin boḍnıḳa ẃleri içinde nişān, iki būstān saġdın hem soldın.* 33/37a1=34:15

b. 33/38a1=34:16

b.-lar 33/37b3=34:16, 34/4b2=36:34, 37/10b1=47:12

b.-larnı 37/71a1=50:9
b.-lardın 36/80b3=44:25

(Ar. ḥadīḳa^{t} / ḥadā^{ɔ}iḳ, Far. būstān/hā) *İndürdi sizke kökdin suw, ündürdimiz anıng birle būstānlar körk iḍisi.* 32/1b1=27:60

BUŞ-: kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.

(Ar. seḥaṭ, Far. nā-hoşnūd şoden) *Ṣadaḳalar içinde ... eger bérilmeseler andın, ançada olar buşarlar.* 29/41b3=9:58

BUT (Far.): put.

(Ar. ṣanem / aṣnām, Far. but/ān) *Keldiler boḍun üze ulaşu térilmişler butlar üze.* 28/18b2=7:138

⇒ Tanğrıda aḍın but 26/24b3=4:51

BUTA: (bitki için) gövde.

(Ar. sāḳ, Far. sāḳ) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı yoğun boldı, köni turdı öz butası üze.* 37/49b 2=48:29

BUTAḲ: dal.

⇒ egilmiş ḫurmā butaḳı 34/7a1=36:39

BUYRUḲ: 1. buyruk, emir.

(Ar. emr, Far. fermān) *Köz tutunğlar ançaḳa tegi keldürginçe Tanğrı öz buyruḳını.* 29/18b1=9:24

b.-ı 31/79b3=46:25

(Ar. farīża^{t}, Far. fermūde) *Buyruḳ Tanğrıdın.* 29/43a2=9:60

2. izin, müsaade.

(Ar. iẕn, Far. fermān) *Anıng buyruḳı birle köndrür olarnı köni yol tapa.* 27/30a1=5:16

3. haber.

(Ar. emr, Far. kār) *Kelse olarḳa bir buyruḳ imānlikdin azu ḳorḳunçdın.* 26/50a2=4:83

BUYRUL-: buyrulmak.

buyrulmış: farz.

(Ar. farīża^{t}, Far. fermūde) *Béring olarḳa terlerini, buyrulmış.* 26/3a3=4:24

BUYUR-: buyurmak, emretmek.

(Ar. emr, Far. fermūden) *Her-āyine Tanğrı buyrur dād bérmek, eḍgülükin bérmek yaġuḳluḳ iḍisinge.* 30/79a 1=16:90

(Ar. iṣā^{ɔ}, Far. fermūden) *Buyurdı mangar namāznı hem zekātnı tirig bar ergençe.* 31/12b3=19:31

BUZ-: bozmak, harap etmek.

(Ar. iḫrāb, Far. vīrān kerden) *Buzarlar erdi ewlerini öz eligleri birle.* 38/18a3=59:2

(Ar. naḳż, Far. vīrān kerden) *Bolmanglar ol eşler teg kim buzdı egirmiş yipini küçde kiḍin.* 30/80b2=16:92

⇒ bıçığ buz- 28/16b2=7:135

BUZAĞU: buzağı.

(Ar. ᶜicl, Far. gevsāle) *Tuttı Mūsā ḳavmi anda kiḍin altun birle étiglerindin bir buzaġu kewdelig aŋgar ünlüg.* 28/26a2=7:148

b. 37/88a1=51:26

b.-nı 28/29a2=7:152

(Ar. ᶜicl, Far. gevsāle[178]) *Çıḳardı olarḳa buzaġu ten, aŋgar ün ḳılmaḳ.* 31/64b1=20:88

BÜT-: inanmak. bkz. **BİT-**

(Ar. īmān, Far. greviden) *Andaġ ermez kim anlar bütmezler āḫiretḳa.* 33/32a3= 34:8

b.-tümiz 25/1a1=3:119, 27/47a1=5:41, 32/34b1=28:53, 33/62a2=34:52, 35/71b3=40:84, 37/64 a3=49:14

b.-tüŋgizler 35/29b2=40:12

b.-tüŋgüz mü 28/9b1=7:123

bütügli: inanan, iman eden.

(Ar. müᵓmin/īn, Far. rāst-güy dārende/gān) *Néni kim keldürse sen anı bizke nişāndın ... ermez miz saŋga bütügliler.* 28/14b3=7:132

b.-tiler 37/54a1=49:2

BÜTÜN: muhakkak ki, şüphesiz ki.

(Ar. enne / inne, Far. her-āyine) *Ol kim ḳılsa ḫilāf Taŋrıḳa hem yalavaçıŋga bütün aŋgar tamuġ otı.* 29/45a1=9:63

Bütün anıŋ içinde pend ol kişike. 37/79a2=50:37

b. 37/83b2=51:6

⇒ çın bütün 38/94a1=66:8; eḍgü bütün söz 33/2a2=33:32; köni bütün 36/79a2=44:17

bütün işlig: hüküm ve hikmet sahibi, esma-i hüsnadan: hakîm.

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvārkār) *Şükr āḫiret içre ol bütün işlig bilgen.* 33/28b1=34:1

b. 26/60b2=4:92, 26/72b2=4:104, 26/76a1=4:111, 27/3b2=4:158, 27/8b1=4:165, 27/10a2=4:170, 28/69a2=8:10, 29/11b1=9:15, 29/21a3=9:28, 29/32a1=9:40, 29/43a3=9:60, 29/51b3=9:71, 30/6a1=12:83, 30/20b2=15:25, 30/58b3=16:60, 33/46b1=34:27, 33/65a1=35:2, 34/77a2=39:1, 35/27b1=40:8, 36/72a2=43:84, 36/109b3=45:37, 37/28b1=48:4, 37/30b3=48:7, 37/40a2=48:19, 37/89a3=51:30

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvār) *Ol Taŋrı erür meŋgzeksüz bütün işlig.* 26/28a2=4:56

---

178 m: *gesāle.*

(Ar. ḥakīm, Far. rāstkār) *Ol yüksek bütün işlig.* 36/35a1=42:51

(Ar. ḥakīm, Far. şavābkār) *Ol Tangrı bilgen bütün işlig turur.* 26/6b2=4:26

b. 27/45b2=5:38, 37/1b1=46:2, 38/17a2=59:1, 38/32b3=59:24, 38/40a2=61:2, 38/49b3=62:1, 38/51a1=62:3, 38/75b1=64:18, 38/89a3=66:2

⇒ ḥakīm / bütün işlig 36/89b1=45:2

bütün söz: hikmet.

(Ar. ḥikmeᵗ, Far. suḫen-i dürüst) *Ol kim oḳıur éwlerinġiz içre Tangrının nişānları yime bütün söz.* 33/3b1=33:34

BÜTÜNLÜK: yemin, and, söz.

(Ar. mevşiḳ, Far. üstüvār) *Ḳaçan [bérdi]ler erse bütünlüklerini aydı Tangrı anınġ üze.* 30/2a3=12:66

(Ar. mīşāḳ, Far. ᶜahd-i üstüvār) *Bérmeginçe bir bütünlük Tangrıdın keldürge sizler manga anı.* 30/2a1=12:66

b.-i 28/44b2=7:169

BÜTÜNLÜKİN: şüphesiz, elbette, kesin olarak, andolsun ki!

(Ar. en, Far. ānest ki) *Bütünlükin öldürülgeler.* 27/42a3=5:33

(Ar. in, Far. be-dürüstī) *Bütünlükin buldumız olarnınġ üküşreklerini.* 28/3b2=7:102

b. 32/7b3=28:10, 34/43a3=37:167

(Ar. inne / enne, Far. her-āyine) *Bütünlükin Ol Tangrı örtgen keçürgen ol.* 25/20a3=3:155

b. 25/18a3=3:154, 25/19b3=3:155, 25/26a2=3:173, 26/27a3=4:56, 26/31a2=4:60, 26/40b2=4:72, 26/44b1=4:76, 26/68a3=4:101, 26/71a1=4:102, 26/71b2=4:103, 26/86b1=4:127, 26/87b2=4:128, 26/89b3=4:131, 26/93b2=4:137, 26/94b3=4:139, 26/97a1=4:142, 26/98b3=4:145, 27/2b3=4:157, 27/9a2=4:167, 27/9b2=4:168, 27/30a3=5:17, 27/34b3=5:22, 27/44a1=5:36, 27/51b3=5:45, 27/55b2=5:49, 28/6a2=7:109, 28/12a2=7:128, 28/19a3=7:139, 28/28a2=7:150, 28/29a2=7:152, 28/30a2=7:153, 28/54a3=7:183, 28/60a4=7:194, 28/60a6=7:195, 28/61a3=7:201, 28/63b2=7:206, 28/66b1=8:5, 28/67b1=8:7, 28/71b1=8:14, 28/73b1=8:18, 28/75a2=8:22, 28/83b1=8:36, 29/26b3=9:36, 29637a2=9:49, 30/5b3=12:83, 30/20a3=15:25, 30/23b3=15:35, 30/35b1=16:12, 30/36a1=16:13, 30/53a1=16:47, 30/62b1=16:66, 30/65a1=16:69, 30/68b1=16:74, 30/71a1=16:77, 30/87b2=16:104, 30/90b1=16:110, 30/94a3=16:115, 30/95a1=16:116, 30/96a2=16:119, 30/96b2=16:119, 30/96b3=16:120, 30/98b1=16:124, 30/99a3=16:125, 30/100b2=16:128, 31/17b1=19:44, 31/39b3=20:15, 31/50a3=20:54, 31/53a2=20:63, 31/55a3=20:69, 31/58a1=20:74, 31/65b1=20:90, 31/66b1=20:94, 31/67b2-3=20:97, 31/89a2=20:118, 32/4a2=28:4, 32/6b3=28:8, 32/9b1=28:13, 32/12a1=28:16, 32/14a3=28:20, 32/17a1=28:25, 32617b3=28:26, 33/10a3=33:47, 33/16b3=33:53, 33/39b3=34:19, 33/60b2=34:48, 33/66a3=35:5, 33/66b3=35:6, 33/72a1=35:11, 33/75a1=35:29, 34/13a2=36:55, 32/33b2=28:50, 32/45a2=29:44, 34/26b1=37:83, 34/31b2=37:106, 34/35a2=37:123, 34/37a1=37:133, 34/38a1=37:139, 34/44b2=37:173, 34/55a2=38:24, 34/55b3=38:24, 34/56a3=38:25, 34/57a2=38:26, 34/62b1=38:40, 34/66a1=38:49, 34/67a3=38:55, 34/70a2=38:64, 34/74a3=38:78, 34/87b1=39:15, 34/92a2=39:21, 35/2a1=39:42, 35/9b1=39:53, 35/11a1=39:56, 35/27b1=40:8, 35/47a1=40:39, 35/49b1-2=40:43,

35/55a3=40:55, 35/56b2=40:56, 35/58a1=40:59, 35/75b1=41:8,35/80b3=41:15, 35/89b3=41:30, 36/24a1=42:33, 36/30a2=42:45, 36/33a2=42:48, 36/68a3=43:74, 36/73b3=43:88, 36/79a3=44:19, 36/80a2=44:22, 36/82b3=44:34, 36/84b3=44:40, 36/85b1=44:42, 36/85b1=44:43, 36/86b2=44:50, 36/86b3=44:51, 36/89b1=45:3, 36/94b1=45:13, 36/95a2=45:19, 36/106a1=45:32, 37/64a1=49:13, 38/16a3=58:22, 38/53b2=62:8; (b. kim) 30/20b1=15:25, 30/25a3=15:42, 30/25b3=15:43, 30/30a2=15:75, 30/30b1=15:77, 30/33a1=16:2, 30/34b3=16:11, 30/38a3=16:23, 30/41a1=16:27, 30/48a1=16:37, 30/60a3=16:62, 30/62a2=16:65, 30/63b2=16:67, 30/72a2=16:79, 30/76b3=16:86.

(Ar. inne, Far. be-dürüstī) *Bütünlükin anlar kim amurturlar ünlerin Tangrının yalawaçı katında.* 37/55a1= 49:3

b. 37/55b2=49:4

(Ar. innemā, Far. be-dürüstī) *Bütünlükin tındurdı olarnı yek.* 25/20a1=3:155

b. 29/46a1=9:65

(Ar. innemā, Far. her-āyīne) *Aygıl bütünlükin pend bérür men sizke.* 33/59a3=34:46

b. 26/75b3=4:111, 27/10b2=4:171, 27/11b1=4:171, 27/38a3=5:27, 27/59b3=5:55, 28/56a3=7:187, 28/57a1=7:187, 28/62a2=7:203, 28/65a1=8:2, 28/78b3=8:28, 29/13a2=9:18, 29/20b1=9:28, 29/28a2=9:37, 29/34b1=9:45, 29/40a2=9:55, 29/42b2=9:60, 29/60b3=9:85, 29/65b2=9:93, 30/17a1=14:52, 31/14a3=19:35, 31/32b1=19:84, 31/35a3=19:97, 31/57a3=20:72, 31/65a3=20:90, 31/68b1=20:98, 31/84b1=46:23, 32/2b1-2=27:92, 32/33a3=28:50, 34/85a2=39: 9, 35/46b2=40:39, 35/63b3=40:68, 35/74b1=41:6, 36/27b3=42:41; 36/88b1=44:58, 37/24a 3=47:36, 37/25b2=47:38, 37/60b1=49:10, 37/65a3=49:15, 37/83b1=51:5; 30/49b1=16:40, 30/54b3=16:51, 30/74b3=16:82, 30/83a3=16:95, 30/85b2=16:100, 30/86a3=16:101, 30/98a3=16:124

(Ar. ḳad / le-ḳad, Far. be-dürüstī) *Bütünlükin ḳıştı, ḳışmaḳ belgülüg.* 33/6a1=33:36

b. 26/26b1=4:54, 26/41a1=4:72, 28/5a1=7:105, 28/13a3=7:130, 28/72b1=8:16, 28/73b3=8:19, 30/20a1=15:24, 30/20b2=15:26, 30/46b2=16:35, 30/80a2=16:91, 30/87a1=16:103, 31/6a3=19:8, 31/6b2=19:9, 31/10a1=19:24, 31/11b1=19:27, 31/17a1=19:43, 31/33b1=19:89, 31/34b2=19:94, 31/43b3= 20:36, 31/44a1=20:37, 31/48a1=20:47, 31/48b1=20:48, 31/60a3=20:80, 31/86b1=20:111, 31/91b1=20:124, 32/28a3=28:43, 32/33b328/51, 33/13a3=33:50, 33/20b2=33:58, 33/26a3=33:71, 33/33b1=34:10, 33/36b3=34:15, 33/40a1=34:20, 33/62b1=34:53, 33/66a1=35:4, 33/86b2=36:7, 34/15a1=36:62, 34/33a3=37:114, 34/44a2=37:171, 35/27b3=40:9, 35/35b1=40:23, 35/39a1=40:28, 35/42b2=40:34, 35/54b2=40:53, 35/67b1=40:78, 35/87a2 =41:25, 36/95b3=45:16

(Ar. le-ḳad, Far. be-dürüstī ve rāstī) *Bütünlükin yarlıg ıdıldı sanga hem olarḳa.* 35/14b1=39:65

(Ar. le-, Far. her-āyine) *Bütünlükin tutġay men ḳullarıngdın ülüş tenglenmiş.* 26/80b1=4:118

b. 25/21b3=3:157, 30/100a2=16:126, 33/29b1=34:3

bütünlükün: krş. **bütünlükin**

(Ar.—, Far. —) *Ḳorḳung Tangrıdın kim bütünlükün Tangrı eşitgen bilgen érür.* 37/53b3=49:1

C

CĀDŪ (Far.): 1. sihirbaz, büyücü.

(Ar. sāḥir / sāḥirān, Far. cādū/vān) *Aydı bir ögür Fir'avn boḍnıdın: bütünlükin bu cādū erür bilgen.* 28/6a2=7:109

c. 31/55b1=20:69, 34/47b3=38:4, 35/36a2=40:24

c.-nıng 31/55b1=20:69

c.-nı 28/6b3=7:112

c.-lar 28/7a1=7:113, 28/9a2=7:120, 31/53a3=20:63, 31/55b2=20:70

(Ar. sāḥir, Far. merd-i dānā) *Aydılar: ey cādū, du'ā ḳılġıl bizke İḍingni.* 36/57b2=43:49

(Ar. siḥr, Far. cādū) *Aydılar: iki cādūlar, belgürdiler hem aydılar.* 32/32a3=28:48

2. sihir, büyü.

(Ar. siḥr, Far. cādūvī) *Ayurlar: ermez bu meger cādū belgülüg.* 34/20a1=37:15

c. 38/43a3=61:6

CĀDŪLUḴ (Far. T.): sihir.

(Ar. siḥr, Far. cādūvī) *Cādūluḳ ḳıldılar boḍun közleringe, ḳorḳıttılar olarnı, keldürdiler uluġ cādūluḳnı.* 28/8a2=7:116

c. 32/24b3=28:36

c.-nı 31/51b1=20:58, 31/56a3=20:71

cādūluḳ ḳıl-: sihir göstermek, büyülemek.

(Ar. seḥr, Far. cādūvī kerden) *Keldürse sen anı bizke cādūluḳ ḳılmaḳ üçün ... ermez-miz biz sanga bitügliler.* 28/14b3=7:132

c.-dılar 28/7b3=7:116

CĀHİL (Ar.): cahil, bilgisiz.

cāhil / biligsiz: cahil.

(Ar. cāhil/īn, Far. nādān/ān) *Yüz ewürgil cāhillerdin / biligsizlerdin.* 28/60b3=7:199

CĀHİLİYYET (Ar.): cahiliyet dönemi.

(Ar. cāhiliyye[t], Far. nādān-i bīşīn) *Cāhiliyyet ḥükmini mü tileyürler kim ol körklügrek Tangrıdın.* 27/55b3=5:50

CĀN (Far.): can, ruh.

(Ar. rūḥ, Far. cān) *Ḳaçan kim tüp tüz ḳılsa-miz anı, ürse men anıng içinde men yaratmış cāndın.* 30/22a1= 15:29

(Ar. nefs / enfüs, Far. cān/hā) *Çıḳsa cānları olar kāfirler.* 29/40b1=9:55

cān al-: can almak, bir canlının ruhunu kabz etmek.

(Ar. tevaffī, Far. cān ber giriften) *Anlar kim cānları alırlar ferişteler arıġlar.* 30/43b3=16:32

(Ar. tevaffī, Far. cān ber dāşten) *Her-āyine anlar kim cānlar aldı olarnıng.* 26/64b2=4:97

(Ar. tevaffī, Far. mīrāniden) *Va^{c}de ḳılur-mız olarḳa azu cānıngnı alġay men seninġ.* 35/67a3=40:77

cān kir-: can almak, öldürmek.

(Ar. tevaffī, Far. cān ber giriften) *Anlar kim cānları kirürler ferişteler küç ḳılığlılar özleriñge.* 30/41a3=16:28

⇒ Arıġ Cān ya^{c}nī Cibril 30/86b1=16:102

CĀVİDĀNE (Far): ebedî kalıcı, sonsuza kadar kalan.

(Ar. ḫālid/īn/ūn, Far. cāvidāne/gān) *Añgar tamuġ otı, cāvidāne anıng içinde.* 29/45a2=9:63

c. 26/61a1=4:93, 31/58b3=20:76, 35/66b2=40:76, 36/67b2=43:71, 37/13b1=47:15

c.-ler 25/8a1=3:136, 26/28b2=4:57, 26/82b2=4:122, 29/52a2=9:72, 29/13a1=9:17, 29/16a2=9:22, 29/63a3=9:89, 33/23b2=33:65, 35/19b3=39:72, 35/21a1=39:73, 36/68b1=43:74, 37/29a1=48:5, 38/12a2=58:17, 38/70b3=64:9, 38/71b1=64:10, 38/86b3=65:11

c.-le 31/69b1=20:101

(Ar. ḫālid/īn, Far. cāvid/ān) *Va^{c}de ḳıldı Tañgrı ... kāfirlerḳa tamuġ otını, cāvidāneler anıng içinde.* 29/48a2 =9:68

CĀVİDĀNELIḴ (Far. T): ebedîlik.

(Ar. ḫuld, Far. cāvidī) *Ey Ādem nek yolçılayın mı séni cāvidānelıḳ yıġaçı üze?* 31/89b2=20:120

c. 35/88b3=41:28

CEBRE^{2}İL: bkz. **ÖZEL ADLAR DİZİNİ**

Cebre^{2}il üni: Cebrail'in çağırışı, çığlık, haykırış, korkutucu ses.

(Ar. ṣayḥa^{t}, Far. bāng) *Ermez meger Cebre^{2}il üni bir yolı, ançada olar öçmiş erdiler.* 34/2b2=36:29

C. 34/12b1=36:53, 34/51a3=38:15

C.-ke 34/10b3=36:49

CEFĀN (Ar.): asma çubuğu.

⇒ baġ cefān 34/64a2=38:44

CEHĀN (Far.): cihan, dünya.

⇒ ol cehān 34/84b1=39:9, 35/47a1=40:39

CEHD (Ar.): çabalama, mücadele.

cehd ḳıl-: mücadele etmek.

(Ar. mücāhede^{t}, Far. kārzār kerden) *Cehd ḳılurlar Tañgrı yolı içinde.* 27/59a3=5:54

CEM^{c} (Ar.): 1. topluluk, grup.

(Ar. cem^{c}, Far. gürūh) *Iḍtımız ḳulumız üze furḳān küninde, iki cem^{c} ḳarışmışı künde.* 29/2a1=8:41

2. mahşer.

(Ar. cem^{c}, Far. gird kerden) *Ol kün térer sizni cem^{c} küninde.* 38/70a2=64:9

CEMĀL (Ar.): güzellik.

(Ar. ḥüsn, Far. nīkū) *Ḫoş kelse sanga olarnıng cemālleri.* 33/15b1=33:52

CEVĀB (Ar.): cevap, karşılık.

cevāb yandur-: karşılık vermek, cevap vermek.

(Ar. taḥiyye^{t}, Far. cevāb goften) *Ḳaçan taḥiyye bérilse siz bir taḥiyye cevāb yandurung körklüg.* 26/52b2=4:86

CEZĀ (Ar.): ceza, karşılık.

(Ar. cezā$^{'}$, Far. pādāş) *Ol ẓālimlerning cezāsını.* 27/39a3=5:29

cezā bér-: karşılık vermek, mükafatlandırmak.

(Ar. cezā$^{'}$, Far. pādāş dāden) *Cezā bérür üçün anlarḳa kim bitti[ler].* 33/30a2= 34:4

cezā béril-: cezalandırılmak.

(Ar. cezā$^{'}$ m., Far. pādāş dāde şoden) *^{c}Öẕr aymanglar bu kün anung üçün cezā bérlür siz anı kim ḳılur sizler.* 38/93b2=66:7

cezā ... ḳarışġu: karşılaşma ve yanıt alma.

(Ar. liḳā$^{'}$, Far. cezā) *Oḳıyurlar sizing üze İḍingizning āyetlerini hem ḳorḳıtġuçılar cezā küningizke ḳarışġu bu.* 35/19a2=39:71

cezā küni: hesap günü.

(Ar. yevmü'd-dīn, Far. rūz-ı şumār) *Ey ḳatıġlıḳ bizke bu kün cezā küni turur.* 34/21a2=37:20

c. 37/84b1=51:12

c.-ke 34/74b1=38:78

⇒ az ^{c}amelḳa üküş cezā bérgen 26/100a3=4:147; füsūza c. yandur- 29/56b3=9:79

CİBRİL (Ar.): Cebrail.

⇒ Arıġ Cān ya^{c}nī Cibril 30/86b2=16:102

CUHŪD (Far.): Yahudi.

(Ar. yehūd, Far. cuhūd/ān) *Aydılar cuhūdlar: ^{c}Uzeyr Tangrının oġlı.* 29/22b1=9:30

c.-lar 27/31b1=5:18

c.-larnı 27/56a3=5:51

⇒ şenbe boḍunları ya^{c}nī cuhūdlar 26/23a1=4:47

cuhūd bol-: Yahudi olmak.

(Ar. hevd, Far. cuhūd şoden) *Anlardın kim cuhūd boldılar ḥarām ḳıldımız.* 27/4a3=4:160

c.-dılar 26/20b2=4:46, 27/47a3=5:41, 30/95b1=16:118, 38/52b2=62:6

CÜFT (Far.): 1. eş, karı kocadan biri.

(Ar. ba^{c}l, Far. şüy) *Eger urağut ḳorḳsa cüftindin köngül ağrığınga.* 26/86b3=4:128

(Ar. zevc / ezvāc, Far. cüft/ān) *Ol Tangrı kim törütti sizni bir et-özdin, ḳıldı andın cüftini.* 28/58b1=7:189

c. 34/80b3=39:6
c.-üngni 33/6b1=33:37
c.-ünge 31/88b3=20:117
c.-ini 34/80b1=39:6
c.-leringni 33/12a1=33:50
c.-leri 33/13b1=33:50, 34/13b1=36:56
c.-lering 38/89b1=66:3
c.-lerini 33/17b3=33:53, 34/21b2=37:22
c.-lerindin 35/27a3=40:8
c.-leringiz 29/17b1=9:24, 36/66b3=43:70
c.-leringizdin 30/67a3=16:72, 38/73a1=64:14
c.-ler 26/28b3=4:57, 30/67a2=16:72, 38/91b2=66:5
c.-leringning 38/88b2=66:1
c.-lerni 36/40b1=43:12
c.-lerdin 33/15a3=33:52

(Ar. zevc / ezvāc, Far. cüft/ān cüft cüft) *Ḳıldı sizke özleringizdin cüftler, yılḳılardın cüftler.* 36/6b1-2=42:11

(Ar. zevc / ezvāc, Far. zen/ān) *Aygıl cüftlering hem ḳızlarınga.* 33/21a1=33:59

c.-leri 33/7b1=33:37

2. çift çift, eşli.

(Ar. zevc, Far. cüft) *Ündürdümiz anıng içinde ḳamuġ cüftdin körklüg.* 37/70b1=50:7

(Ar. zevc / ezvāc, Far. cüft/ān ya^{c}nī cüft cüft) *Yana ḳıldı sizi cüftler.* 35/71a2=35:11

3. çeşit, tür.

(Ar. zevc / ezvāc, Far. güne/hā) *Idtı kökdin suw, çıḳardımız anıng birle cüftler otlardın aḍın aḍın.* 31/50a1= 20:53

c.-lerni 34/5b2=36:36

(Ar. zevc / ezvāc, Far. cüft/ān u güne güne) *Tatsunlar anı bütünlükin ḳaynar suw, ḳan taḳı iring taḳı öngin anıng mengizlig.* 34/68a2=38:58

cüft / éş: eş.

(Ar. zevc, Far. şevher) *Eşitti Tangrı ol tişining sözin tartışur sening birle cüfti / eşi.* 38/1b1=58:1

cüft ḳıl-: çift yapmak.

(Ar. tezvīc, Far. cüft dāden) *Cüft ḳılur olarḳa erkekler hem tişiler.* 36/33b3=42:50

CÜFTLENDÜR- (Far.T.): eş olarak vermek, evlendirmek.

(Ar. tezvīc, Far. be-zenī dāden) *Cüftlendürdümiz sanga anı.* 33/7a2=33:37

(Ar. tezvīc, Far. cüft kerden) *Cüftlendürġay-miz ḳara közlüg / king közlüg uraġutlar birle.* 36/87b1=44:54

CÜNÜB (Ar.): cünüp, dinen temiz olmayan.

(Ar. cunub, Far. cenābet resīde/gān) *Yoḳ cünübḳa meger yol keçigliler yunġınçaḳa tegi.* 26/18b1=4:43

c. 27/21b1=5:6

Ç

ÇĀDIR (Far.): çar, kadınların dış giysisi.
(Ar. cilbāb / celābīb, Far. çāder/hā) *Ey yalawaç, aygıl cüftleringe hem ḳızlarınga ... yaġutġan olar üze öz çādırları içre.* 33/21a3=33:59

ÇAḲIR: çakır, gök, mavi.
çaḳır közlüg: çakır gözlü, gök gözlü.
(Ar. ezraḳ, Far. kebūd-çeşm) *Ol kün kim ürlür borġu içinge, térer-miz yazuḳluġların ol kün çaḳır közlügler.* 31/70a1=20:102

ÇAḲIR-: bağırmak.
⇒ ḳıġır- / çaḳır- 37/54a3=49:2

ÇAL-: yere çalmak, silkelemek, vurmak.
⇒ yapurġaḳ çal- 31/40b3=20:18

ÇALPAḲ: kötü, fena.
çalpaḳ iş: utanılacak şey, utanç veren iş.
(Ar. faḥşā', Far. zinā[179]) *Her-āyine Tangrı buyrur dād bérmek ... yıġar çalpaḳ işdin, yawuz işdin.* 30/79a3=16:90

ÇAV: ses, sada.
çav kemişgen: yalan haber yayan, dedikodu yapan.
(Ar. murcif/ūn, Far. ḫaber/hā-i nā-ḫoş efgende/gān) *Eger yıġılmasa iki yüzlügler ... çav kemişgen[ler] kend içre, sekirtgem séni olar üze.* 33/22a1=33:60

ÇÉÇEK: çiçek (çiçek için tomurcuk).
(Ar. kimm / ekmām, Far. ġılāf/hā-i şukūfe) *Çıḳmaz mivedin hem çéçeklerindin, yük kötürmez hiç uraġut ḳodmaz, meger aning ᶜilm[i] birle.* 36/2b1=41:47

ÇEHĀR-DĀNG (Far.): üçte iki.
(Ar. ṣuluṣ, Far. çehār-dāng) *Eger bolsalar ikegü, ol ikike iki iki çehār-dāng andın kim.* 27/15b3=4:176

ÇEKÜRGE: çekirge.
(Ar. cerād, Far. meleḫ) *Iḍtımız olar üze aḳar suwnı, çekürgeni, yaḍaġ çekürge.* 28/15a2=7:133
⇒ yaḍaġ çekürge 28/15a2=7:133

ÇERĀĠ (Far.): 1. kandil.
(Ar. sirāc, Far. çerāġ) *Çerāġ yaruḳ yıldraġan.* 33/10a2=33:46
2. şeriat.

---

179 m: زنی

(Ar. şeri^{c}a^{t}, Far. rāh-ı dīn ü nihād) *Ḳamuġḳa ḳıldımız sizdin yaruḳ yol hem çerāġ.* 27/53b3=5:48

ÇIĠAY: fakir, yoksul.

(Ar. miskīn / mesākīn, Far. bī-çāre/gān) *Tangrıḳa ol béşde biri hem yalavaçḳa hem yaġuḳluḳ idisinge, yetimlerke, çıġaylarḳa.* 29/1b1=8:41

ç.-larḳa 26/13b3=4:36, 38/21b3=59:7

(Ar. faḳīr / fuḳarā, Far. derviş/ān) *Bütünlükin ṣadaḳalar çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa, işlegenlerke.* 29/42b2=9:60

ç.-la 37/26a1=47:38

ç.-larḳa 38/22b3=59:8

ÇIĠAYLIḲ: fakirlik.

(Ar. ^{c}ayle^{t}, Far. dervīşī) *Eger ḳorḳsa siz çıġaylıḳdın mumu kéngütür sizni Tangrı öz faẓlındın.* 29/21a1=9:28

ÇIḲ-: 1. çıkmak, ayrılmak, gitmek.

(Ar. ḫurūc, Far. birūn āmeden) *Çıḳar ḳarınlarındın yér içgü, türlüg türlüg boḍuġları.* 30/64b2=16:69

ç.-ar 33/28b3=34:2

ç.-tı 31/7a3=19:11, 32/14b3=28:21

ç.-tılar 29/6a2=8:47

ç.-ġay-mız oḳ 38/25b1=59:11

ç.-ġaylar 38/17b2=59:2

ç.-ḳatımız 29/33a3=9:42

ç.-ġıl 30/23b2=15:34, 34/74a2=38:77

ç.-sun 31/41b3=20:22, 32/14b1=28:20, 32/22a2=28:32

ç.-ıngılar 26/38a2=4:66

ç.-sa 26/67a1=4:100

ç.-salar 27/35a2=5:22, 27/44b3=5:37, 29/35b2=9:47, 37/14a1=47:16

ç.-tıngızlar erse 38/34a3=60:1

ç.-ġıngça 37/56a3=49:5

ç.-maġunça 27/35a1=5:22

ç.-maz 36/2a1=41:47

ç.-maz sizler 29/59b1=9:83

ç.-mazlar 38/26a2=59:12

ç.-masunlar 38/76b2=65:1

ç.-maḳnı 29/35a2=9:46

ç.-maḳḳa 29/59b1=9:83, 35/29a2=40:11

(Ar. burūz, Far. birūn āmeden) *Eger bolsa erdingiz éwleringiz içinde çıḳġatılar.* 25/19a2=3:154

ç.-salar 26/48b3=4:81

(Ar. zehaḳ, Far. birūn āmeden) *Çıḳsa cānları olar kāfirler.* 29/40b1=9:55

ç.-sa 29/61a2=9:85

2. sefere çıkmak, cihada gitmek.

(Ar. nefr, Far. birūn āmeden) *Çıkıŋlar yüŋüllükin hem aġırlıkın, ḳatlanıŋ māllarıŋız birle hem özleriŋiz birle Taŋrı yolı içinde.* 29/32a2=9:41

(Ar. nefr, Far. birūn reften) *Tutuŋ sāzıŋızını, çıkıŋlar ögür ögür azu çıkıŋlar ḳamuġ bir yolı.* 26/40b1-2=4:71

ç.-ıŋlar 29/29a3=9:38
ç.-maŋlar 29/58b1=9:81
ç.-masa sizler 29/30a2=9:39

⇒ ḳopup çıḳmaḳ 29/35a3=9:46; soylup çıḳ- 28/49b2=7:175; taranıp çıḳ- 33/2a3=33:33; yarlıġdın çıḳ- 28/40b1=7:163, 28/42a1=7:165, 30/77b3=16:88, 37/58b2=49:7

çıḳġan: çıkan, çıkıp kurtulan.

(Ar. bāriz/ūn, Far. birūn āmede/gān) *Olar ol künde çıḳġanlar, örtüglüg kelmez Taŋrı üze.* 35/31a3=40:16

(Ar. ḫāric/īn, Far. birūn āyende/gān) *Tileyürler kim çıḳsalar otdın, ermez olar çıḳġanlar andın.* 27/45a1=5:37

⇒ Taŋrı fermānındın çıḳġan 38/30b3=59:19

çıḳmaḳ: 1. çıkma, dışarı çıkış.

(Ar. teberrüc, Far. birūn āmeden) *Taranıp çıḳmaŋlar evvelkı bilmezlik çıḳmaḳı teg.* 33/2b1=33:33

2. (hayata) çıkış, diriliş.

(Ar. ḫurūc, Far. birūn āmeden merdümān ez gūrhā) *Tirgüzdimiz anıŋ birle ölüg kendni, mundaġuḳ çıḳmaḳ.* 37/71b2=50:11

(Ar. ḫurūc, Far. birūn āmeden ez gūrhā) *Ol kün eşitgeyler ṣayḥanı sezāsınça, ol çıḳmaḳ küni.* 37/81b1=50:42

⇒ yarlıġdın çıḳıġlı 28/24a1=7:145, 32/22b3=28:32; yoldın çıḳıġlı 28/3b3=7:102

⇒ ḳaḍġudın çıḳġu yer 38/79a1=65:2

ÇIḲAR-: 1. çıkarmak.

(Ar. iḫrāc, Far. birūn āverden) *Bitig indürdümiz anı saŋa, çıḳarsa sen boḍunnı ḳaraŋġuluḳlardın.* 30/12b1=14:1

ç.-ur 27/29b3=5:16, 33/9a2=33:43, 34/91b1=39:21, 35/62b3=40:67, 37/25a2=47:37
ç.-ur-miz 31/50b2=20:55
ç.-dı 28/66a3=8:5, 30/71a2=16:78, 31/64a3=20:88, 37/49b1=48:29, 38/17a2=59:2
ç.-dımız 31/49b3=20:53, 33/74b1=35:27, 34/4a3=36:33
ç.-ġay oḳ 38/62b2=63:8
ç.-ġu 38/86a1=65:11
ç.-ġuŋ 31/51a2=20:57
ç.-ġıl 26/43a3=4:75, 33/78a1=35:37
ç.-maz 37/20b3=47:29
ç.-masun-a 31/89a1=20:117
ç.-maŋ 38/76b1=65:1

(Ar. istiḫrāc, Far. birūn āverden) *Ol İḍi kim fermān tutuġlı ḳıldı teñgizni, ... çıḳarsa sizler andın étig keḍer sizler anı.* 30/36b1=16:14

ç.-ur sizler 33/72b3=35:12

(Ar. sulūḫ, Far. birūn giriften) *Hem yana nişān olarḳa şeb, çıḳarur-miz aningdın kündüzni.* 34/6a2=36:37

2. uzaklaştırmak, sürmek, sürgün etmek.

(Ar. iḫrāc, Far. birūn kerden) *Yıġsalar séni azu öldürseler séni azu çıḳarsalar séni.* 28/80a3=8:30

ç.-urlar 38/34a1=60:1
ç.-dı 29/30b3=9:40, 37/11b1=47:13
ç.-ġay-miz 28/2a1=7:88
ç.-sa 28/6a3=7:110
ç.-sa sizler 28/9b3=7:123
ç.-salar 31/53b1=20:63

(Ar. iḫrāc, Far. birūn kerden ez şehr) *Yardılar / sıdılar andlarını, oġradılar yalavaçnı çıḳarmaḳḳa.* 29/10a1 =9:13

3. ortaya çıkarmak.

(Ar. nez^{c}, Far. birūn giriften) *Yana çıḳarġay-miz tegme boḍundın ḳayuları ḳatıġraḳ raḥmān üze boynaġuluḳındın.* 31/27a2=19:69

⇒ til çıḳar- 28/50b2-3=7:176

çıḳarıġlı: ortaya çıkaran, belli eden.

(Ar. muḫric, Far. birūn ārende) *Ayġıl: füsūs tutunglar, Ol Tangrı çıḳarıġlı ol kim ḳorḳarlar.* 29/45b3=9:64

çıḳarmaḳ tilemek: sonuç çıkarmak, sonuca varmak.

(Ar. istinbāṭ, Far. birūn āverden) *Bilgetiler anı anlar kim çıḳarmaḳ tileyürler anı olardın.* 26/50b2=4:83

ÇIḲAR(I)L-: çıkarılmak, uzaklaştırılmak.

(Ar. iḫrāc m., Far. birūn āverde şoden) *Ayurlar ādemi: ḳaçan ölse-miz kiḍin çıḳarlur-miz tirig bolup.* 31/26a3=19:66

ç.-ur sizler (çıḳarlur sizler) 36/40a3=43:11
ç.-sangız 38/25b1=59:11
ç.-salar 38/26a2=59:12
ç.-maz siz 36/108b3=45:35

(Ar. iḫrāc m., Far. birūn kerde şoden) *Ol çıġaylarḳa kim ewlerindin aḍrılġan tururlar anlar kim çıḳarıldılar.* 38/22b3=59:8

ÇIḲRIḲ: feryat, çığlık.

(Ar. ṣarra^{t}, Far. bāng) *Utru keldi uraġut çıḳrıḳ birle, urdı yüzini.* 37/88b3=51:29

ÇIN: 1. doğru, hak, gerçek.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Bütünlükin Tangrının̄g va^{c}desi çın ol.* 33/66b1=35:5

ç. 32/9b1=28:13, 33/31a3=34:6, 35/67a1=40:77

(Ar. ḥaḳḳ, Far. sezā) *Ol ol turur kim ıḍtı yalavaçını köni yol birle çın dîn birle.* 38/44b3=61:9

(Ar. –, Far. –) *Ḳaçan bu vaᶜde eger çın erse sizler çın sözlegliler.* 33/47a2=34:29

ç. 36/48a2=43:28

2. doğru söyleyen, doğru kişi, samimi kişi.

(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. rāstgüy/ān) *Ündeng olarnı icābet ḳılsunlar sizke eger çın erse sizler.* 28/60a5=7:194

ç. 36/83a3=44:36, 36/102b2=45:25, 37/67a2=49:17, 38/53a2=62:6

ç. er- 25/27b2=3:183, 32/33a1=28:49, 34/10b1=36:48

⇒ keḍ çın sözlegli 26/39b2=4:69; ġāfil / çın tutmaġlı 28/48b2=7:172

çın bütün: gerçek, samimi.

(Ar. naṣūḥ, Far. üstüvār) *Ey anlar kim taptılar, yanınglar Tangrıḳa çın bütün tevbe, bolġay kim İdingiz örtgey sizdin yawuzlarıngızını.* 38/94a1=66:8

çın ḳıl-: gerçek yapmak, ortaya koymak.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. ber cāy dāşten) *Belgüsüz ḳılur Tangrı bāṭılnı, çın ḳılur çınlıḳ rāstlıḳnı sözleri birle.* 36/18b3 =42:24

çın köni: doğru söyleyen, doğru.

(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. rāstgüy/ān) *Keldürdüng erse keldürgil anı eger erse sen çın könilerdin.* 28/5b1=7:106

çın-oḳ: şüphesiz, muhakkak ki, gerçekten, kesinkes.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst şodenī vü dürüst şodenī) *Tangrının vaᶜdesi çın-oḳ.* 26/82b3=4:122

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī) *Muḥammed ṣᶜavs meger yalavaç, çın-oḳ keçti anda öngdin yalavaçlar.* 25/11b2=3:144

ç. 25/8a2=3:137, 25/9b1=3:140, 25/11a2=3:143, 25/11b1=3:143, 25/15a1=3:152, 25/16a2=3:152, 25/17b3=3:154, 25/26a3=3:173, 25/27a2=3:183, 25/27b3=3:183, 26/23b2=4:48, 26/31b3=4:60, 26/48a3=4:80, 26/67b1=4:100, 26/76b1=4:112, 26/80a1=4:116, 26/81b1=4:119, 26/89a3=4:131, 26/93b1=4:136, 26/95a1=4:140, 27/4b3=4:161, 27/7a3=4:164, 27/9b1=4:167, 27/14a1=4:174, 27/20b1=5:5, 27/26a1=5:12, 27/27b1=5:12, 27/29a3=5:15, 27/30a2=5:17, 27/33a2=5:19, 27/41b1=5:32, 28/26b3=7:149, 28/37a3=7:160, 28/52a1=7:179, 28/55a3=7:185, 28/80b3=8:31, 28/85a2-3=8:38, 29/18b2=9:25, 29/30b3=9:40, 29/36a3=9:48, 29/37b2=9:50, 29/46b1=9:66, 29/53a3=9:74, 30/3b2=12:80, 30/9a3=12:90, 30/20a2=15:24, 30/39b1=16:26, 30/60b1=16:63, 30/92b2=16:113, 31/2b2=18:76, 31/50b3=20:56, 31/52b3=20:61, 31/54a1=20:64, 31/58a1=20:75, 31/59a2=20:77, 31/61a3=20:81, 31/62a3=20:85, 31/65a2=20:90, 31/69a1=20:99, 31/88a1=20:115, 31/91b3=20:125, 37/68b3=50:4, 37/76a3=50:28, 37/79b1= 50:38, 38/33b3=60:1

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī vü rāstī) *Çın-oḳ üḍürdi Tangrı bizing üze neçeme bolsamiz yazuḳ ḳılıġlılar.* 30/9b2 =12:91

ç. 37/72b3=50:16

çın söz: doğru söz, hikmet.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Tangrı ḳoḍmas yıġmaz çın sözdin.* 33/17a1=33:53

(Ar. ḥikmeᵗ, Far. suḫen-i dürüst) *Ögretür anlarḳa bitigni yime çın sözni.* 38/50b1=62:2

çın sözlegli: doğru sözlü.
(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. rāstgüy/ān) *Ḳaçan bu vaᶜde eger çın erse sizler çın sözlegliler.* 33/47a3=34:29

çın tutuġlı: doğrulayan, tasdik eden.
(Ar. muṣaddıḳ, Far. rāstgüy dārende) *Çın tutuġlı anı kim mening üskümde erdi Mūsā kitābındın.* 38/42b1= 61:6
ç. 33/76a3=35:31

çın yaᶜnī rāst sözlegüçi: doğru söyleyen.
(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. rāstgüy/ān) *Keldrüng bitiging eger çın erse sizler yaᶜnī rāst sözlegüçi.* 34/41b1=37:157

ÇINĠAR-: tasdik etmek, doğrulamak.
çınġarıġlı: tasdik eden, doğrulayan.
(Ar. muṣaddıḳ, Far. rāstgüy dārende) *Çınġarıġlı ol kim anung utrusında turur yaᶜnī anda öngdin Tevrītdin.* 27/52a2=5:46
ç. 27/53a2=5:48
ç. bol- 26/22a3=4:47

ÇINLIḲ: gerçek, hak.
(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāstī) *Çın-oḳ tandılar angar kim keldi sizke çınlıḳdın.* 38/33b3=60:1
çınlıḳ / rāstlıḳ: gerçek.
(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāstī) *Çın ḳılur çınlıḳ / rāstlıḳnı sözleri birle.* 36/18b3=42:24
çınlıḳ üze: şüphesiz.
(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī) *Çınlıḳ üze ḳıldı Tangrı ḳamuġ nengge endāze.* 38/79b2=65:3

ÇOĠIÇI: kavgacı.
(Ar. ḥaṣīm/ūn, Far. peygār konende/gān) *Urmadılar anı sanga meger tartışıḳ üçün, kendü olar boḍun çoġıçılar.* 36/61b3=43:58
çoġıçı üstelgen: kavga eden, çekişen.
(Ar. ḥaṣīm, Far. peygār konende) *Törütti kişilerni uça suwındın kim ol çoġıçı üstelgen belgülüg.* 30/33b2=16:4

ÇOVLAN-: kavrulmak, yanmak.
(Ar. naẖc, Far. puḫte şoden) *Kigrür-miz olarnı oṭḳa, tegme yolı kim çovlansa terileri tegşürgey-miz.* 26/27b2=4:56

ÇÖK-: çökmek, diz üstü çökmek.
(Ar. ciṣiyyᵉⁿ, Far. be-zānū der āmede) *Yana ḥāżır ḳılur-miz olarnı tamuġ yöresinge çöküp.* 31/27a2=19:68
çökügli: diz çökmüş.
(Ar. cāṣiyeᵗ, Far. be-zānū der āmede/gān) *Körgey sen ḳamuġ ümmetni çökügli, ḳamuġ boḍun oḳınur anung bitiginge.* 36/104a2=45:28

ÇÖPREK: bez parçası, paçavra.
⇒ ḥayż çöpreki 31/9b3=19:23

ÇŪPĀN (Far.): çoban.
(Ar. rāᶜī / riᶜā, Far. şubān/ān) *İçürnez-miz yandurmagınça çūpānlar.* 32/16a3=28:23

ÇÜBÜR: kıl.
(Ar. şaᶜr / aşᶜār, Far. mūy/hā-i buz) *Tan͡grı ... ḳıldı sizlerke ... ḳoy yün͡glerindin, tewe yün͡glerindin, çübürlerindin orun töşekler.* 30/73b1=16:80

D

DĀD (Far.): adalet, doğruluk.

dād bér-: adaletli davranmak.

(Ar. ᶜadl, Far. dād kerden) *Yaraġlarıngız bolmaz kim dād bérseng̃iz uraġutlar arasında.* 26/88a1=4:129

(Ar. iḳsāṭ, Far. dād kerden) *Dād bérin̂gler, ol Tan̂grı sewer könülik ḳılġanlarnı.* 37/60a3=49:9

dād bérmek: adil olma, adalet.

(Ar. ᶜadl, Far. dād) *Her äyine Tan̂grı buyrur dād bérmek, eḍgülükin bérmek yaġuḳluḳ iḍisin̂ge, yıġar çalpaḳ işdin.* 30/79a1=16:90

dād ḳıl-: adaleti yerine getirmek, adil olmak, adaletli davranmak.

(Ar. ᶜadl, Far. dād kerden) *Eltmesün sizni boḍunnun̂g düşmanlıḳı anın̂g üze kim dād ḳılmadın̂gız, dād ḳılın̂glar ol yaḳınraḳ saḳınmaḳḳa.* 27/24a2-3=5:8

d.-sa men 36/10b3=42:15

(Ar. ᶜadl, Far. dād dāden) *Köni yol körkitürler rāstlıḳ birle anın̂g birle dād ḳılurlar.* 28/36b1=7:159

d.-urlar 28/53b3=7:181

DĀĠ (Far.): yanık yarası.

dāġ bas(ı)l-: dağ basılmak, dağlanmak.

(Ar. keyy m., Far. dāġ kerde şoden) *Ol kün kim ıstılur anın̂g üze tamuġ otı içre dāġ baslur anın̂g birle alınları.* 29/26a3=9:35

DĀSTĀN (Far.): hile, düzen.

⇒ al / dāstān 35/37a1=40:25

DAᶜVĪÇİ (Ar. T): davacı.

⇒ ḳatıġ daᶜviçi boḍun 31/35b2=19:97

DERECĀT (Ar. ç.): krş. **DERECE**

(Ar. dereceᵗ / derecāt, Far. pāygāh/hā) *Kötürgey Tan̂grı anlarḳa kim taptılar sizdin anlarḳa kim bérildiler bilig derecāt.* 38/7b2=58:11

d.-lar 36/50a2=43:32

DERECE (Ar.): derece, mertebe, kademe.

(Ar. dereceᵗ / derecāt, Far. pāygāh/hā) *Olarḳa dereceler İḍileri üskinde.* 28/66a1=8:4

d. 29/15b1=9:20

d.-din 26/63b3=4:95

d.-ler 26/64a3=4:96, 31/58b1=20:75

(Ar. derk, Far. pāygāy) *Bütünlükin iki yüzlügler astınraḳ derecelerde otdın.* 26/98b3=4:145

DERENG (Far.): eğlenme, durma.

dereng ḳıl-: 1. beklemek, durmak, kalmak, zaman geçirmek.

(Ar. mukṣ, Far. dereng kerden) *Dereng ḳılınĝlar, men kördüm ot, bolġay kim keldürgem sizke andın bir pāre.* 31/38b1=20:10

d.-ınĝlar 32/20a2=28:29

(Ar. lebṣ, Far. dereng kerden) *Eger bildiler erse belgüsüz, dereng ḳılmaġaytılar ḫ^{v}ārlaġlı ḳın içinde.* 33/36b2=34:14

d.-dınĝ 31/45b3=20:40

d.-ġatı 34/39a1=37:144

d.-madınĝız 31/70a2=20:103, 31/70b1=20:104

2. alıkoymak, durdurmak, engel olmak.

(Ar. teṣbīṭ, Far. dereng kerden) *Taplamaz Tanĝrı olarnınĝ ḳopup çıḳmaḳlarını, dereng ḳıldı olarḳa.* 29/35b1=9:46

dereng ḳılıġlı: bir yerde eğlenen, kalan.

(Ar. mākiṣ/ūn, Far. bāşende/gān) *Sizler dereng ḳılıġlılar siz tamuġ içre.* 36/69b1=43:77

DERGĀH (Far.): 1. kat, huzur.

(Ar. ^{c}ind, Far. nezd) *Keldürünĝ bir bitig Tanĝrı dergāhından.* 32/32b2=28:49

(Ar. ledun, Far. nezd) *Bérür dergāhında uluġ yanut.* 26/16b2=4:40

d.-ınĝdın 31/5b1=19:5

2. -a.

(Ar. ilā [rabbī], Far. be-ān-cā) *Aydı: men barıġlı men İḍim dergāhınĝa, köndrür méni.* 34/29b1=37:99

DERVĪŞ (Far.): fakir, yoksul.

(Ar. faḳīr, Far. dervīş) *Bolsa bay azu dervīş Tanĝrı sezā turur ol ikike.* 26/91b3=4:135

DERVĪŞĀNE (Far.): muhtaç.

(Ar. faḳīr, Far. dervīş) *Ey İḍim, men anĝa kim indrür sen manĝa eḍgülükdin dervīşāne.* 32/16b2=28:24

DERYĀ (Far.): deniz, derya.

(Ar. baḥr, Far. deryā) *Keçürdimiz Ya^{c}ḳūb oġlanlarını deryādın.* 28/18b1=7:138

d. 31/59b1=20:77, 33/72a2=35:12, 36/23b1=42:32

d.-nı 36/80b1=44:24, 36/93b2=45:12

d.-ḳa 28/39b3=7:163

(Ar. yemm, Far. deryā) *Öç aldımız olardın, batırdımız olarnı deryā içre.* 28/17a1=7:136

d. 31/44b1=20:39, 32/6a1=28:7

d.-dın 31/59b3=20:78

DESTĀN (Far.): tuzak.

(Ar. keyd, Far. sigāliş-i bed) *Tilediler aŋgar destān, ḳıldımız olarnı astınlar.* 34/29a3=37:98

DESTŪR (Far.): izin, müsaade.

(Ar. iẕn, Far. destūr) *Nikāḥ ḳılınġ olarnı İḏileri destūrı birle.* 26/4b3=4:25

destūr bér-: izin vermek.

(Ar. iẕn, Far. destūr dāden) *Nelük destūr bérdiŋ olarḳa belgürgençeke tegi saŋgar anlar kim rāst aydılar.* 29/33b2=9:43

d.-di 31/85b3=20:109, 33/44a1=34:23
d.-gil 29/36b3=9:49
d.-gençeke (tegi) 30/4a2=12:80
d.-mez 36/15a3=42:21
d.-mesde (burun) 28/9b2=7:123
d.-mezde 31/56a1=20:71

destūr béril-: izin verilmek.

(Ar. iẕn m., Far. destūr dāde şoden) *Kirmeŋ yalawaç ewiŋge meger destūr bérilse.* 33/16a2=33:53

d.-se 29/63b2=9:90
d.-mez 30/75b1=16:84

destūr ḳol-: izin istemek.

(Ar. isti^{3}ẕān, Far. destūr ḫ^{v}āsten) *Destūr ḳolsalar sénde çıḳmaḳḳa, aygıl: hiç çıḳmaz sizler.* 29/59a3=9:83

destūr tile-: izin istemek.

(Ar. isti^{3}ẕān, Far. destūr ḫ^{v}āsten) *Destūr tilemez sénde anlar kim biterler Taŋgrıḳa hem soŋg künke.* 29/34a1=9:44

d.-yür 29/34b2=9:45, 29/61b2=9:86
d.-yürler 29/65b2=9:93

DİN (Ar.): din.

(Ar. dīn, Far. kīş) *Ol Taŋgrı kim ıḏtı yalavaçını ... ḥaḳ dīn birle.* 29/24b2=9:33

d. 26/21b1=4:46, 28/85b3=8:39, 29/9a1=9:11, 29/24b3=9:33, 29/27b1=9:36, 30/55a3=16:52, 34/77b2=39:3, 37/47b2=48:28, 37/47b3=48:28, 38/44b3=61:9
d.-ni 29/22a1=9:29, 35/30b1=40:14, 34/77b1=39:2, 35/61b2=40:65, 36/8a3=42:13
d.-ḳa 27/17b1=5:3
d.-din 26/84a3=4:125, 36/7b2=42:13, 36/15a2=42:21
d.-imni 34/87a3=39:14
d.-ini 34/86b1=39:11
d.-idin 27/58b2=5:54
d.-iŋgiz 27/10b1=4:171, 29/9b1=9:12
d.-iŋgizni 27/17a2=5:3, 35/37b2=40:26, 37/66a2=49:16
d.-iŋgizdin 27/16b3=5:3
d.-lerini 26/99b1=4:146
d.-ler 38/45a1=61:9

(Ar. mille^{t}, Far. kīş) *Yaŋa sizler biziŋ dīnimiz içiŋge.* 28/2b3=7:88

d. 34/48b3=38:7

d.-iḳa 26/84b2=4:125

(Ar. ümme^{t}, Far. dīn) *Biz buldumız atalarımızını ol dīn üze.* 36/45a3=43:22

(Ar. ümme^{t}, Far. kīş) *Biz buldımız atalarımızını bir dīn üze.* 36/46a2=43:23

(Ar. —, Far. dīn) *Ḥüccet ayşurlar Tangrı dīni içre.* 36/11b2=42:16

(Ar. —, Far. —) *Eger yārī bérse siz Tangrınıng dīniḳa yārī bérür sizke.* 37/8a3=47:7

d.-inge 38/48a3=61:14

ed-dīn: ceza.

(Ar. ed-dīn, Far. şumār) *Bütün ed-dīn toḳsuġlı kök ḫaḳḳı üküş yolluġ.* 37/83b2=51:6

dīn tut-: bir dine inanmak.

(Ar. dīn, Far. ṭā^{c}at dāşten) *Dīn tutmazlar ḫaḳ dīnni anlardın kim bérildiler bitigni.* 29/21b3=9:29

DİVĀNELIḲ (Far.T.): cinnet, delilik.

(Ar. cinne^{t}, Far. dīvānegī) *Toḳıdı Tangrı üze yalġanını azu anıng birle dīvānelıḳ mu?* 33/32a2=34:8

d. 33/59b3=34:46

DİYET (Ar.): diyet.

(Ar. diye^{t}, Far. ḫūn-bahā) *Kim kim öldürse mü^{3}minni ḫaṭān ... mü^{3}min ḳul āzād ḳılmaḳ hem diyet ısparlanmış boḍnıḳa.* 26/59a1=4:92

d. 26/60a1=4:92

DŌST (Far.): 1. dost.

(Ar. ḥabīb / aḥibbā, Far. dōst/ān) *Aydı cuhūdlar hem tersālar: biz Tangrınıng oġlanları-miz hem dōstları-miz.* 27/31b2=5:18

(Ar. ḫalīl / aḥillā, Far. dōst/ān) *Tuttı Tangrı İbrāhīmni dōst.* 26/84b3=4:125

d.-lar 36/65b2=43:67

(Ar. veliyy / evliyā, Far. dōst/ān) *Tutmang atalarıngızını, ḳarındaşlarıngızını dōstlar eger sewseler küfrni.* 29/16b2=9:23

d. 26/55a3=4:89, 26/81b1=4:119, 26/83b1=4:123, 27/13b3=4:173, 31/18a1=19:45, 33/23b3=33:65, 36/4b3=42:8, 36/5a3=42:9, 36/29a1=42:44, 37/42a1=48:22

d.-dın 29/54b1=9:74

d.-ı 27/56b1=5:51, 30/61a1=16:63, 36/98b1=45:19

d.-ları 29/51a1=9:71, 36/98a3=45:19

d.-lar 26/44b1=4:76, 26/54b2=4:89, 26/94b2=4:139, 26/98a3=4:144, 27/56a3=5:51, 34/77b3=39:3, 36/3a1=42:6, 36/5a2=42:9, 36/31a1=42:46, 36/93a1=45:10, 37/2a2=46:32, 38/33b1=60:1

d.-lar-miz 38/52b3=62:6

(Ar. veliyy, Far. yārīger) *Bütünlükin sizing dōstunguz Tangrı hem yalavaçı.* 27/59b3=5:55

2. bir şeyin hizmetinde bulunan.

(Ar. veliyy / evliyā, Far. dōst/ān) *Ermezler anıng dōstları, ermez anıng dōstları meger saḳnuḳlar.* 28/82b2 =8:34

3. sahiplenen, himaye eden.

(Ar. mevlā, Far. dōst) *Ol ol Tangrı anlarnıng dōstı.* 37/9b3=47:11

d. 37/10a1=47:11

(Ar. veliyy, Far. dōst) *Iḍimiz-ā ... ḳılġıl bizke seniṅg üsküngde dōst.* 26/43b2=4:75

4. dost, hami, esma-i hüsnadan: veliyy.

(Ar. veliyy, Far. dōst) *Yoḳ sizke Tangrıda aḍın hiç dōst ap yarïçi.* 36/23a3=42:31

d. 36/21b2=42:28

⇒ erklig dōst 28/60a6=7:196; iç d. 29/12a2=9:16

dōst tut-: 1. dost tutmak, dost edinmek.

(Ar. meveddet, Far. dōst dāşten) *Dōst tutarlar kim ḫilāf ḳılsa Tangrıḳa yime yalavaçınga.* 38/14b2=58:22

(Ar. tevellī, Far. dōst dāşten) *Kim kim dōst tutsa olarnı sizdin bu ögür olar ẓālimler.* 29/17a1=9:23

d.-sa 27/56b1=5:51

d.-manglar 38/39a1=60:13

2. sahip çıkmak, arka çıkmak.

(Ar. tevellī, Far. ḫod giriften) *Ol kim ıḍtı bitigni, ol dōst tutar eḍgülerni.* 28/60a7=7:196

DŌSTLAŞ- (Far. T.): dost edinmek.

(Ar. tevellī, Far. dōst dānisten) *Bütünlükin kim anıng erkligliki anlar üze kim dōstlaşurlar anıng birle anlar kim olar anıng birle ortaḳ ḳatıġlılar ol.* 30/85b3=16:100

DŌSTLUḲ (Far.T.): dostluk, sevgi.

(Ar. meveddet, Far. dōstī) *Tilemez men sizde anıng üze ter meger dōstluḳ yaġuḳluḳ içinde.* 36/17b2=42:23

d. 26/41b2=4:73

d.-nı 38/33b2=60:1, 38/34b2=60:1

(Ar. vudd, Far. dōstī) *Ḳılur her-āyine olarḳa Tangrı dōstluḳ.* 31/35a3=19:96

dōstluḳ tut-: dost edinmek.

(Ar. tevellī, Far. dōst dāşten) *Baḳmaz mu sen anlarḳa kim dōstluḳ tuttılar bir ögür birle.* 38/10a1=58:14

DUᶜĀ (Ar.): dua, niyaz.

duᶜā ḳıl-: dua etmek.

(Ar. duᶜā, Far. ḫᵛānden) *Ey cādū duᶜā ḳılġıl bizke iḍingni, ol kim ᶜahd ḳıldı seniṅg üsküngde.* 36/57b2=43:49

duᶜā müstecāb ḳıl-: duayı kabul etmek.

(Ar. isticābe[t], Far. pāsuḫ kerden) *Ançada feryād tilediŋiz İdiŋizdin, müstecāb ḳıldı duᶜānı.* 28/68a3=8:9

⇒ teslīm duᶜālar iḍisi 31/78a1=41:51

DURŪD (Far.): selam, selamet.

(Ar. selām, Far. durūd bād) *Aygay olarḳa anmŋ erkligi mālik: durūd sizinŋ üze.* 35/20b3=39:73

durūd ıḍ-: salavat getirmek.

(Ar. şallü, Far. durūd dāden) *Ol Taŋrı hem ferİşteleri durūd ıḍurlar yalawaç üze.* 33/19b1=33:56

d.-ınglar 33/19b2=33:56

durūd u şenā: selam.

(Ar. selām, Far. durūd) *Durūd u şenā mürsellerḳa.* 34/46a2=37:181

DÜNYĀ (Ar.): dünya, bu dünya.

(Ar. dünyā, Far. İn cehān) *Yoḳaldı ᶜamelleri dünyā içre hem āḫiret içre.* 29/49b1=9:69

d. 27/42b3=5:33, 27/48b3=5:41, 29/54a3=9:74, 29/61a1=9:85, 33/20a2=33:57, 35/49a3=40:43, 36/14b2=42:20, 38/19a1=59:3; d. (d. yanutı) 25/13a1=3:145, 26/90b2=4:134, 26/90b3=4:134

d.-m 25/15b3=3:152

(Ar. dünyā, Far. cehān) *Bitigil bizke bu dünyā içinde eḍgülük hem āḫiretde.* 28/32b1=7:156

d. 32/28a1=29:42, 34/85b2=39:10

(Ar. ḥayātü'd-dünyā, Far. zindegānİ-i nezdİkter) *Tileyür sizler dünyānıŋ neŋini.* 26/62a2=4:94

(Ar. ūlā, Far. İn cehān) *Aŋar ol şükr dünyāda hem āḫiretde aŋar.* 32/43b1=28:70

DÜRÜST (Far.): kuşkusuz, şüphesiz.

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstİ) *Dürüst keçürdi Taŋrı olardın.* 25/20a2=3:155

DÜŞMAN (Far.): 1. düşman.

(Ar. ᶜaduvv / aᶜdāᵓ, Far. düşman/ān) *Ol Taŋrı bilgen düşmanlarıŋızını.* 26/20a3=4:45

d. 26/59a3=4:92, 26/68b1=4:101, 32/6b2=28:8, 35/88b2=41:28, 36/63b1=43:62

d.-ıdın 32/11a1=28:15

d.-ları 35/83a3=41:19, 38/48b3=61:14

d.-lar 36/65b3=43:67, 38/35b1=60:2

d.-larnı 29/59b2=9:83

(Ar. ᶜaduvv / aᶜdāᵓ, Far. düşmān/ān) *Tapalatmaġıl düşmanlarḳa méni.* 28/28b1=7:150

2. düşmanlık, gazap.

(Ar. maḳt, Far. düşman) *Anlar kim tandılar ündenürler Taŋrınıŋ düşmanı.* 35/28a3=40:10

⇒ örtügli düşman 27/20a3=5:5

DÜŞMANLIḴ (Far.T.): düşmanlık, kin, nefret.

(Ar. şene^{3}ān, Far. düşman dāşten) *Eltmesün sizni boḍunnuŋ düşmanlıḳı anıŋ üze kim dād ḳılmadıŋız.* 27/24a2=5:8

(Ar. maḳt, Far. düşmanī) *Arturmaz kāfirlerḳa küfrlerini meger İḍileri üskinde düşmanlıḳ.* 33/80a1=35:39

d. 38/40b1=61:3

d.-ın (ins.) 35/44a2=40:35

(Ar. maḳt, Far. düşman dāşten) *Taŋrınıŋ düşmanı uluġ düşmanlıḳıŋızdın özleriŋizke.* 35/28b1=40:10

DÜŞVĀR (Far.): zor, güç.

düşvār ḳılmaḳ: baskı yapmak, zorlamak.

(Ar. şuḳḳ, Far. düşvārī nihāden) *Eger tükel ḳılsaŋ on yıl seniŋ üsküŋde, tilemez men kim düşvār ḳılmaḳımnı.* 32/18b2=28:27

düşvār tut-: zorluk çıkarmak, anlaşamamak.

(Ar. te^{c}āsur, Far. düşvār giriften) *Eger düşvār tutsaŋız emüzgey aŋar taḳı bir soŋgınça.* 38/83a1=65:6

DÜŞVĀRLIḴ (Far.T.): zorluk.

(Ar. ^{c}usr, Far. düşvārī) *Ḳılur Taŋrı düşvārlıḳda kiḍin āsānlıḳ.* 38/84a2=65:7

E

ECEL (Ar.): ecel.

(Ar. ecel, Far. zamān) *Hergiz küḍe bérmez Tañrı hiç et-özke ḳaçan kelse anıñ eceli.* 38/64b3=63:11

ÉḌER-: takip etmek, peşinden gitmek.

éḍerü kelgen: takip edilen.

(Ar. mütteba^{c}, Far. be-dum āmede/gān) *Tünle életgil ḳullarımnı sizler éḍerü kelgenler siz.* 36/80b1=44:23

EḌGÜ: 1. iyi kişi, salih insan, hayırlı insan.

(Ar. ḫayr / aḫyār, Far. nīk/ān) *Olar bizinñ üskümizde üḍründiler, eḍgüler tururlar.* 34/65b1=38:47

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Biz mundaġuḳ yanut bérür-miz eḍgülerke.* 34/26a2=37:80

e.-lerke 34/35a1=37:121

(Ar. muṣliḥ/īn, Far. nīkūkār/ān) *Tilemez sen kim bolsa sen eḍgülerdin.* 32/14a1=28:19

(Ar. ṣāliḥ/īn, Far. nīk/ān) *Bérdimiz añgar yaḳınraḳ içinde eḍgülük kim ol kiḍinki içinde eḍgülerdin ol.* 30/97b3=16:122

e. 31/3a3=18:110, 38/97a1=66:10

e.-ler 28/43a3=7:168

e.-lerni 28/60a7=7:196

e.-lerdin 29/55a1=9:75, 32/19a1=28:27, 34/29b2=37:100, 34/32b2=37:112, 38/64b2=63:10, 38/91a2=66:4

(Ar. ṣāliḥ/īn, Far. nīk-merd/ān) *Ni^{c}met bérdi Tañrı olar üze peyġāmberlerdin, keḍ çın sözlegliler hem şehīdler, eḍgülerdin.* 26/39b3=4:69

(Ar. —, Far. —) *Asıġ ḳılmadılar ol iki eḍgüke.* 38/97a2=66:10

2. iyi, hayırlı, güzel.

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Yaraşmaḳ eḍgü erür.* 26/87a3=4:128

e. 38/56b2=62:11

(Ar. ma^{c}rūf, Far. nīkū bihter) *Boyun sümek hem eḍgü söz kerek erdi.* 37/17a3=47:21

(Ar. ṣāliḥ, Far. nīk) *Yime eḍgü iş kötrür anı.* 33/70a2=35:10

⇒ aġırlıḳ eḍgü 33/30b1=34:4; néme e. 34/62b1=38:40

⇒ oñgar- / eḍgü ḳıl- 28/64b2=8:1

eḍgü ^{c}ayāl: hayırlı evlat.

(Ar. ṣāliḥ, Far. ferzend-i nīk) *Ündediler Tañrını İḍilerini: eger bérseñ bizke eḍgü ^{c}ayāl bolur-miz şükr ḳılıġlılardın.* 28/59a2=7:189

e. 28/59a3=7:190

eḍgü bol-: iyi olmak.

(Ar. berr, Far. nīkūkār [būden]) *Eḍgü bolġa-men öz anam birle, ḳılmadı méni boynaġu bed,baḫt.* 31/13a1=19:32

(Ar. ṣalāḥ, Far. ḫūb būden) *Kigürgil olarnı turġu uştmaḫlar ... ol kim eḍgü bolsa atalarındın, cüftlerindin.* 35/27a2=40:8

eḍgü bütün söz: doğru ve güzel söz.

(Ar. maᶜrūf, Far. dürüst ü nīkū) *Aytınġlar aymaḳ eḍgü bütün söz.* 33/2a2=33:32

eḍgü iş: faydalı iş, hayırlı amel.

(Ar. ṣāliḥ/āt, Far. kār/hā-i nīk) *Ḳılsa eḍgü iş bérür-miz aṅga yanutını.* 33/1a1=33:31

e. 33/34a2=34:11, 36/95a3=45:16

e.-ler 31/35a2=19:96, 33/30a3=34:4, 36/99a3=45:21, 36/105a3=45:30

(Ar. ṣāliḥ, Far. nīk) *Meger kim tevbe étse hem bitse hem ḳılsa eḍgü iş bu ögür kigrülürler uştmaḫḳa.* 31/23b2=19:60

eḍgü işlig: iyilik yapan.

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Ol Taṅgrı ẓāyiᶜ ḳılmaz eḍgü işliglerniṅg yanutın.* 30/9b2=12:90

e. 26/84b1=4:125

e.-lerni 25/6b2=3:134, 27/28b2=5:13

e.-lerke 34/31b1=37:105, 34/32a3=37:110, 34/36b3=37:131

e.-lerdin 35/11b3=39:58

eḍgü ḳılıḳlı: iyi, güzel davranan.

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Andaġuḳ yanut bérür-miz eḍgü ḳılıḳlılarḳa.* 32/10a1=28:14

eḍgü körklüg vaᶜde: en güzel vaad, cennet.

(Ar. ḥüsnā, Far. bihişt) *Ḳamuġḳa vaᶜde ḳıldı Taṅgrı eḍgü körklüg vaᶜde.* 26/64a1=4:95

eḍgü oġul: oğul, iyi evlat.

(Ar. veliyy, Far. dōst) *Bérgil maṅga seniṅg dergāhıṅgdın bir eḍgü oġul.* 31/5b1=19:5

eḍgürek: daha / en hayırlı.

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Kiḍinki saray eḍgürek.* 30/43a1=16:30

e. 30/100a2=16:126, 31/28b2=19:73, 31/30a3=19:76, 31/30b1=19:76, 32/18a1=28:26, 38/46a2=61:11

e.-i 38/56b3=62:11

eḍgü san-: iyilik düşünmek, iyi zikretmek.

(Ar. nuṣḥ, Far. nīk ḫᵛāsten) *Ḳaçan eḍgü sansalar Taṅgrıḳa hem yalavaçınġa yoḳ eḍgülük ḳılġanlar üze hiç yol.* 29/64b1=9:91

eḍgü saṅġan: iyi düşünen, davranan.

(Ar. nāsiḥ/ūn, Far. nīk ḫᵛāh/ān) *Peẓirleyürler [a]nı sizke, olar aṅgar eḍgü saṅġanlar.* 32/9a2=28:12

e.-lardın 32/14b2=28:20

eḍgü uraġut: iyi kadın, namuslu kadın.

(Ar. ṣāliḥa[t] / ṣāliḥāt, Far. zen/ān-ı nīk) *Eḍgü uraġutlar, boyun suġanlar, küḍezgenler ġaybḳa.* 26/11b1=4:34

EḌGÜLÜK: iyilik, iyi amel, güzellik, nimet.

(Ar. birr, Far. nīkūyī kerden) *Rāz aytınĝ eḍgülük birle taḳı saḳnuḳluḳ birle.* 38/5b1=58:9

(Ar. ḥasene[t], Far. nīkī) *Eger tegse sanĝa bir eḍgülük ḳaḍguluḳ ḳılur olarnı.* 29/37a3=9:50

e. 28/32b1=7:156, 30/42b3=16:30, 30/50a3=16:41, 30/97b2=16:122, 34/85b3=39:10, 36/17b3= 42:23

(Ar. ḥasene[t] / ḥasenāt, Far. nīkū/hā) *Sınadımız olarnı eḍgülükler birle.* 28/43b1=7:168

(Ar. ḥasene[t], Far. nīkūyī) *Ḳaçan kelse olarḳa eḍgülük, aydılar: bizke bu.* 28/13b3=7:131

e. 25/1b2=3:120, 26/16b1=4:40, 26/46b3=4:78, 32/35a2=28:54
e.-din 26/47b2=4:79

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Bolġay érdieḍgülük anlarḳa taḳı Tanĝrı yazuḳ örtgen yarlıḳaġan ol.* 37/56b1=49:5

(Ar. ḫayr, Far. nīkī) *Ḳaçan kim ıḍsa anı keldürmes bir eḍgülük.* 30/70a1=16:76

e. 31/16b2=28:24, 31/75b3=41:49

(Ar. ḫayr, Far. nīkūyī) *Ne ol kim indürdi İḍinĝiz eḍgülük.* 30/42b2=16:30

(Ar. ḫayr, Far. ḫayr) *Eger bilse Tanĝrı olar içinde eḍgülük eşittü[r]geti olarḳa.* 28/75b2=8:23

(Ar. ḫüsn, Far. nīkū-ter) *İki eḍgülükde birisi.* 29/38a3=9:52

(Ar. ḫüsn, Far. nīkī) *Kim kim ḳazġansa eḍgülük arturur-miz anĝar anınĝ içinde eḍgülük.* 36/18a1=42:23

(Ar. ḫüsnā, Far. nīkūyī) *Anlarḳa ol eḍgülük her āyine.* 30/60a2=16:62

e. 31/76b3=41:50

(Ar. iḥsān, Far. nīkūyī kerden) *Her āyine Tanĝrı buyrur dād bérmek, eḍgülükin bérmek yaġuḳluḳ iḍisinĝe.* 30/79a1=16:90

(Ar. maᶜrūf, Far. kār-ı nīkū) *Fermānlayurlar ésizlikdin, yıġarlar eḍgülükdin.* 29/47a3=9:67

(Ar. maᶜrūf, Far. nīkūyī) *Fermānlar olarḳa eḍgülükni.* 28/34a1=7:157

e. 26/5a1=4:25, 38/38a3=60:12, 38/77b3=65:2, 38/78a1=65:2, 38/83a1=65:6
e.-ni 26/78a2=4:114, 29/51a2=9:71

(Ar. niᶜmet, Far. nīkūyī) *Ḳaçan bérse-miz anĝa eḍgülük bizdin ayġay: anınĝ üçün bérildim anı bilmekdin.* 35/6b1=39:49

e. 34/83a3=39:8

(Ar. ṣāliḥ/āt, Far. kār/hā-i nīk) *Ḳıldılar eḍgülükler.* 26/82b1=4:122

e. 30/84a2=16:97, 31/61b2=20:82, 32/42a3=28:67, 33/53a3=34:37, 33/78a2=35:37, 35/47b1=40:40, 35/90a1=41:46, 38/70b1=64:9, 38/86b1=65:11

e.-ler 26/28a3=4:57, 27/13a1=4:173, 31/58b1=20:75, 34/55b2=38:24, 35/57b2=40:58, 35/75b2=41:8, 36/16a3=42:22, 36/17a3=42:23, 36/20a1=42:26, 37/4b3=47:2, 37/10a3=47:12, 37/50a 2=48:29, 38/86a2=65:11

e.-lerni 27/24b3=5:9, 34/58b1=38:28, 33/67b3=35:7

e.-lerdin 26/83b2=4:124, 31/86b2=20:112

(Ar. ᶜurf, Far. nīkūyī) *Tutġıl keçürmekni, fermānlaġıl eḍgülükin.* 28/60b3=7:199

⇒ iş soñgı eḍgülüki 28/12b1=7:128

eḍgülük etgen: iyilik eden.

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Olar erdiler anda burun eḍgülük etgenler.* 37/85b2=51:16

eḍgülük ḳıl-: iyilik yapmak, lütufta bulunmak.

(Ar. iḥsān, Far. nīkūyī kerden) *Eḍgülük ḳıldılar bu yaḳınraḳ içinde.* 30/42b2=16:30

e.-dılar 25/25b3=3:172, 34/85b2=39:10

e.-ıñglar 26/13b2=4:36

(Ar. iḥsān, Far. nīkūkārī kerden) *Eger eḍgülük ḳılsa siz, saḳınsa sizler.* 26/87b1=4:128

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) *Öknüp yandılar anda kiḍin ol eḍgülük ḳıldılar.* 30/96b1=16:119

(Ar. inᶜām, Far. nīkūyī kerden) *Ḳaçan eḍgülük ḳılsa-miz ādemī üze yüz ewrer.* 31/77a3=41:51

e.-dı 32/12a2=28:17

eḍgülük ḳılġan: iyilik eden, hayırsever.

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Ḳaçan eḍgü sansalar Tañgrıḳa hem yalavaçıñga, yoḳ eḍgülük ḳılġanlar üze hīç yol.* 29/64b2=9:91

(Ar. berr, Far. nīkūkār) *Hem eḍgülük ḳılġan atası anasıḳa.* 31/8a2=19:14

eḍgülük ḳılıġlı: iyilik yapan.

(Ar. muḥsin/īn, Far. nīkūkār/ān) *Arturur-miz eḍgülük ḳılıġlılarḳa.* 28/39a1=7:161

e.-lar 30/100b3=16:128

(Ar. muṣlīḥ/īn, Far. nīkūkār/ān) *Biz yoḳsuz ḳılmaz-miz eḍgülük ḳılıġlılarnıñg yanutı.* 28/45b2=7:170

EḌİZ: yüksek.

eḍiz yüksek: yüksek ve sağlam.

(Ar. müşeyyed, Far. ewrāşte) *Yeter sizlerke ölüm neçeme bolsa sizler eḍiz yüksek ükekler içinde.* 26/46b2=4:78

EFSŪS (Far.): 1. alay.

(Ar. suḫriyy, Far. bīgār) *Kötürdümiz amarılarıñga amarıda üstün derecātlar tutsun üçün amarı birle amarını efsūs.* 30/50b1=43:32

2. eğlence, meşgale.

(Ar. lehv, Far. meşġūl konende) *Bütünlükin yaḳın tiriglik hem oyun yime efsūs turur.* 37/24b1=47:36

EGER (Far.): 1. eğer.

(Ar. illā, Far. meger) *Eger çıḳmasa sizler ḳınayur sizni açıtġan ḳın.* 29/30a1=9:39

e. 29/30b2=9:40

(Ar. in, Far. eger) *Eger tegse sizke bir yawuzluḳ şād bolurlar anıng birle.* 25/2a1=3:120

e. 25/1b2-3=3:120, 25/9a3=3:139, 25/9a3=3:140, 25/12a1=3:144, 25/24a1=3:168, 25/27b2=3:183, 26/5a3=4:25, 26/8b2=4:31, 26/12a2=4:34, 26/12b1=4:35, 26/13a1=4:35, 26/16b1=4:40, 26/18b2=4:43, 26/30a3=4:59, 26/30b2=4:59, 26/40b3=4:72, 26/46b3=4:78, 26/47a1=4:78, 26/55a1=4:89, 26/56a3=4:90, 26/57b1=4:91, 26/59a3=4:92, 26/59b2=4:92, 26/68a2=4:101, 26/70b1=4:102, 26/72a2=4:104, 26/86a2=4:128, 26/87b1=4:128, 26/88b1=4:129, 26/88b1=4:130, 26/89b2=4:131, 26/90a2=4:133, 26/91b2=4:135, 26/96a2=4:141, 26/100a1=4:147, 27/15a2=4:176, 27/15b2=4:176, 27/21b1-2=5:6, 27/30b2=5:17, 27/35a2=5:22, 27/36a1=5:23, 27/48a1=5:41, 27/49a3=5:42, 27/55a3=5:49, 28/5a3=7:106, 28/5b1=7:106, 28/7a2=7:113, 28/14a1=7:131, 28/22a1=7:143, 28/24a3=7:146, 28/24b2-3=7:146, 28/44a3=7:169, 28/50b1=7:176, 28/60a2=7:193, 28/60a4=7:194, 28/60a8=7:198, 28/64b3=8:1, 28/73b2-3=8:19, 28/74a1=8:19, 28/79a3=8:29, 28/81a3=8:32, 28/85a2-3=8:38, 28/85b3=8:39, 28/86a2=8:40, 29/1b2=8:41, 29/8b2=9:10, 29/9a2=9:12, 29/10a3=9:13, 29/16b3=9:23, 29/17a2=9:24, 29/20b3=9:28, 29/21a2=9:28, 29/32b1=9:41, 29/37a3=9:50, 29/41b1-2=9:58, 29/44b2=9:62, 29/46b1=9:66, 29/54a1=9:74, 29/54a2=9:74, 29/57a3=9:80, 29/59a2=9:83, 30/29a3=15:71, 30/47b3=16:37, 30/51a3=16:43, 30/74b3=16:82, 30/83b1=16:95, 30/93b1=16:114, 30/99b3=16:126, 31/2b1=18:76, 31/37b2=20:7, 31/73b2=39:38, 31/78a1=41:52, 31/84a3=46:22, 32/18b1-3=28:27, 32/33a1=28:49, 32/33a1=28:50, 32/36b1=28:57, 32/43b3=28:71, 33/1b3=33:32, 33/13a1=33:50, 33/18a2=33:54, 33/32b3=34:9, 33/47a2=34:29, 33/61a3=34:50, 33/61b1=34:50, 33/65b3=35:4, 34/8a3=36:42, 34/10b1=36:48, 34/30b3=37:102, 34/41b1=37:157, 34/81b2=39:7, 34/82a1=39:7, 34/86b3=39:13, 35/29b1=40:12, 35/39a2-3=40:28, 35/40a3=40:29, 35/86a3=41:24, 35/86b1=41:24, 36/18b1=42:24, 36/23b2=42:33, 36/32a2=42:48, 36/33a1=42:48, 36/70b2=43:81, 36/76a2=44:7, 36/79b3=44:20, 36/83a3=44:36, 36/102b2=45:25, 37/8a2=47:7, 37/17b3=47:22, 37/24b1=47:36, 37/25a1=47:37, 37/26a1=47:38, 37/33b1=48:11, 37/37b1-3=48:16, 37/46b2=48:27, 37/59a2=49:9, 37/59b1=49:9, 37/60a1=49:9, 37/64b3=49:14, 37/67a2=49:17, 38/8b1=58:12, 38/25b3=59:11, 38/34a3=60:1, 38/35a3=60:2, 38/46a2=61:11, 38/52b2=62:6, 38/53a1=62:6, 38/55a2=62:9, 38/59a3=63:4, 38/72a3=64:12, 38/73a3=64:14, 38/74b3=64:17, 38/80a2=65:4, 38/82a2=65:6, 38/82b1=65:6, 38/83a 1=65:6, 38/90b1=66:4, 38/90b3=66:4, 38/91b1=66:5

(Ar. in, Far. ki) *Eger serse sizler yaḫşı sizke.* 26/6a1=4:25

(Ar. immā, Far. eger) *Eger artatmaḳ tilese yekdin artatmaḳ.* 28/61a1=7:200

e. 31/10b2=19:26, 31/91a1=20:123

(Ar. le'in, Far. eger) *Eger yansa-miz Medīne kendi tapa çıḳarġay oḳ.* 38/62b1=63:8

e. 27/26b1=5:12, 27/38b1=5:28, 28/16a2=7:134, 28/27a1=7:149, 28/59a1=7:189, 29/45b3=9:65, 29/54b3=9:75, 31/18a3=19:46, 33/21b2=33:60, 33/82b2=35:42, 35/14b3=39:65, 38/25b 3=59:11, 38/26a2-3=59:12, 38/26b1=59:12, 38/62b1=63:8

(Ar. lev, Far. kāşki) *Ārzūladılar eger tansa sizler.* 26/54b1=4:89

e. 26/17b2=4:42, 26/70a1=4:102, 30/19b2=15:2, 35/11b3=39:58, 38/35b3=60:2

(Ar. lev, Far. eger) *Eger bolsa bizke fermändın nerse öldürülmegey erdimiz.* 25/18b2=3:154

e. 25/19a1=3:154, 25/21a1=3:156, 25/23b2=3:168, 26/15b3=4:39, 26/56a2=4:90, 26/76b2=4:113, 27/44a2=5:36, 28/31a3=7:155, 28/81a1=8:31, 29/2b2=8:42, 29/3b3=8:43, 29/32b2=9:42, 29/33a2=9:42, 29/35b2=9:47, 29/41a1=9:57, 29/58b3=9:81, 30/45b2=16:35, 30/50b1=16:41, 32/8a1=28:10, 32/41b1=28:64, 33/36b2=34:14, 33/49a1=34:31, 34/10a2=36:47, 34/43b1=37:168, 34/78b2=39:4, 34/95b3=39:26, 35/11a3=39:57, 35/80a1=41:14, 36/15a3=42:21, 36/44a3=43:20, 36/46b1=43:24, 36/50b2=43:33, 37/7a2=47:4, 37/17b1=47:21, 37/21a1=47:30, 37/44a1=48:25, 37/44b3=48:25, 37/56a2=49:5, 37/58a1=49:7

(Ar. lev, Far. eger-çi) *Tegşürse sen olarḳa cüftlerdin eger ḫoş kelse sa͡nga olarnı͡ng cemälleri.* 33/15a3=33:52

e. 28/2b3=7:88

(Ar. ve leʾin, Far. ve eger) *Eger öldrülse siz Ta͡ngrı yolı içinde azu ölse siz ... örtmek Ta͡ngrıdın.* 25/21b2=3:157

e. 25/22a1=3:158, 26/41a3=4:73, 30/100a1=16:126, 31/73a2=39:38, 31/76a1=41:50, 31/76b2=41:50, 33/82a1=35:41, 36/73b1=43:87

(Ar. ve lev, Far. ve eger) *Eger bolsa sen irig, irig kö͡ngüllüg tarılġatılar.* 25/22b1=3:159

e. 26/21b1=4:46, 26/36b2=4:64, 26/37b3=4:66, 26/38b1=4:66, 26/49b2=4:82, 26/50a3=4:83, 26/50b3=4:83, 27/54a1=5:48, 28/50a1=7:176, 28/57b2=7:188, 28/75b1-2=8:23, 29/35a1=9:46, 29/41b3=9:59, 30/59a1=16:61, 30/81b2=16:93, 32/30b3=28:47, 33/48a2=34:31, 33/61b3=34:51, 33/85b1=35:45, 34/16a3=36:66, 34/16b2=36:67, 34/38b2=37:143, 35/4b3=39:47, 36/4a2=42:8, 36/9b1=42:14, 36/20b1=42:27, 36/62b1=43:60, 37/41b2=48:22, 38/18b2=59:3

2. -dığı zaman.

(Ar. iẕā, Far. çün) *Eger ölse-miz bolsa-miz toprak yime ḳuruġ sü͡ngük bizler mü ḳoparılur-miz.* 34/20a1=37:16

3. ve.

(Ar. ve, Far. ve) *Bérse zekātnı eger ḳorḳmasa meger Ta͡ngrıdın.* 29/13b2=9:18

e. 36/23a3=42:32

EGİL-: eğilmek, eğrilmek.

egilmiş ḫurmā butaḳı: eğri hurma dalı.

(Ar. ʿurcūn, Far. şāḫ-ı ḫūşa-i ḫurmā) *Yime ayḳa te͡ngledimiz tüşgü yerler, ançaḳa tegi yandı ol egilmiş ḫurmā butaḳı teg eski keçki.* 34/7a1=36:39

EGİN: sırt.

egin tonı: görünüş, suret.

(Ar. riʾy, Far. dīdār) *Neçeni yoḳattımız olarda aşnu körklügrek boḍundın éw tonındın, egin tonındın.* 31/29a2 =19:74

EGİR-: eğirmek.

egirmiş yip: eğrilmiş ip.

(Ar. ġazl, Far. rişte) *Bolmanġlar ol eşler teg kim buzdı egirmiş yipini küçde kiḍin egirik yeşilmeki teg.* 30/80b2=16:92

EGİRİK: eğrilmiş (ip).

egirik yeşilmeki: açılma, çözülme.

(Ar. nikş / enkāş, Far. tāb bāz dāden) *Bolmanġlar ol eşler teg kim buzdı egirmiş yipini küçde kiḍin egirik yeşilmeki teg.* 30/80b3=16:92

EGİRT-: hakim olmak, hükmetmek.

(Ar. istiḥvāẕ, Far. dest yāften) *Egirtmedimiz mü sizinġ üze, yıġmadımız mu sizni mü⁾minlerdin.* 26/96a3=4:141

EGRİ: çukur, iniş.

(Ar. ᶜivec, Far. kej) *Körmez sen anınġ içinde egri ap yime ḳol ḳaş.* 31/85a1=20:107

EGRİLİK: eğrilik, yan çizme.

(Ar. ᶜivec, Far. kej) *Ol kün uḍarlar ündegüçike, egrilik yoḳ anġar.* 31/85a3=20:108

EGRİLİKSİZ: kusursuz, eksiksiz.

(Ar. ġayre ẕī ᶜivec, Far. cüz bā-kejī) *Ḳur⁾ānnı Tāzī tilinçe egriliksiz meger olar ḳorḳsun tép.* 34/96b1=39:28

EKİN: 1. ekin.

(Ar. zerᶜ / zurūᶜ, Far. kişt/hā) *Çıḳarur anınġ birle ekinni, türlüg türlüg anınġ güneleri.* 34/91b2=39:21

e. 37/49a3=48:29

e.-ler 36/81a1=44:26

2. ekin, kazanç.

(Ar. ḥarş, Far. kişt) *Kim tileyür erse āḫiret tarıġlaġını arturur-mi anġar ekini içinde.* 36/14b1=42:20

EKSÜT-: eksiltmek, azaltmak.

(Ar. leyt, Far. kem kerden) *Eksütmez sizke ᶜamellerinġizdin nerse.* 37/65a1=49:14

(Ar. naḳş, Far. kem kerden) *Çın-oḳ bildimiz anı kim eksütür yer anlardın.* 37/69a1=50:4

(Ar. vatr, Far. kem kerden) *Tanġrı sizinġ birle, hiç eksütmez ᶜamellerinġizni.* 37/24a2=47:35

eksütmek: azaltma, eksiltme.

(Ar. heżm, Far. kem kerden) *Ol mü⁾min erse pes ḳorḳmaz küç ḳılmaḳda ap yime eksütmekde.* 31/87a1=20:112

eksütmeklik: azaltma, azar azar yok etme, helak etme.

(Ar. taḥavvuf, Far. kem kerden) *Tutsa olarnı eksütmeklikleri üze, bütünlükin İḍiñgiz bağırsaḳ ulaşu yarlıḳağan ol.* 30/52b3=16:47
⇒ tarlıḳ ... eksütmek 28/13b1=7:130

EKSÜTÜL-: eksiltilmek, azaltılmak.
(Ar. naḳṣ m., Far. kem kerde şoden) *Uzun ᶜömr bérilmiş, eksütülmez anıñg ᶜönurindin.* 33/71b2=35:11

EKTİLEN-: yetiştirilmek.
(Ar. tenşiʾeᵗ m., Far. ber bālīden) *Azu ol kim ektilenür şamuşa içre ol ḫuşūmet içinde belgürtmegen erür.* 36/43a3=43:18

ÉL: 1. il, şehir, kent.
(Ar. ḳaryeᵗ / ḳurā, Far. dīh/hā) *Çıḳarġay-mız oḳ séni ey Şuᶜayb hem yime anlarnı kim bittiler seniñg birle élimizdin.* 28/2b2=7:88
é.-din 28/39b2=7:163, 36/49b1=43:32
é.-ler 33/38b3=34:18
(Ar. ḳaryeᵗ, Far. şehr) *Neçe üküş uluşdın ol ḳatıġraḳ küçün seniñg élingdin.* 37/11a3=47:13
2. yer, belde.
(Ar. beldeᵗ, Far. şehr) *Él erür ḫoş yime İḍi yarlıḳağan örtgen.* 33/37b1=34:15
(Ar. beled, Far. zemīn) *Sürdimiz anı ölmiş él tapa.* 33/69a3=35:9

EL: el. krş. **ELİG**
(Ar. yed, Far. dest) *Kigürgil elingni köngüküng içinge.* 32/22a1=28:32

E/ÉLET-: iletmek, götürmek. krş. **ELT-**
(Ar. ẕehāb bi, Far. burden) *Eletingler bu köngleklemni kemşing anı atam yüzi üze.* 30/10a3=12:93
(Ar. isrāʾ bi, Far. burden) *Tünle életgil ḳullarımnı, sizler éḍerü kelgenler siz.* 36/80a3=44:23
⇒ yaġuḳ élet- 31/41b2=20:22

EL(İ)G: krş. **EL**
(Ar. yed / eyd, Far. dest/hā) *Yazsa sen manga elgingni öldürmek üçün méni.* 27/38b1=5:28
e.-din 29/22a3=9:29
e.-ler 28/60a5=7:195
e.-imni (*elgimni*) 27/38b2=5:28
e.-ing (elging) 34/64a1=38:44
e.-ingni (*elgingni*) 31/41b2=20:22
e.-ini (*elgini*) 28/5b3=7:108, 29/47b1=9:67
e.-ingizke (*elgingizke*) 26/19b1=4:43

e.-leri 26/35a1=4:62, 27/42b1=5:33, 28/26b3=7:149, 32/31a2=28:47, 34/5a3=36:35, 34/16a1=36:65, 36/33a2=42:48, 38/18a3=59:2, 38/18b1=59:2, 38/38a2=60:12, 38/53a3=62:7
e.-lerini 26/57b3=4:91, 27/25b2-3=5:11, 27/45a3=5:38, 38/35b1=60:2, 37/40b2=48:20, 37/42b 2-3=48:24
e.-lerinde 37/32a1=48:10
e.-lerimiz 29/38b2=9:52
e.-leriŋgiz 29/10b2=9:14, 36/22b2=42:30
e.-leriŋgizni 26/44b3=4:77, 27/21a1=5:6, 27/22a3=5:6, 28/10a2=7:124, 31/56a3=20:71
(Ar. yemīn / eymān, Far. dest/hā) *Erklendi eligleri.* 33/13b2=33:50
e.-leri 33/19a1=33:55
(Ar. yemīn / eymān, Far. dest/hā-i rāst) *Ol kim erklendi elgiŋ andın kim ḳaytardı Taŋrı.* 33/12a2=33:50
e.-iŋ (elgiŋ) 33/15b2=33:52
e.-leriŋgiz 26/2a1=4:24, 26/4a3=4:25, 26/14a3=4:36
⇒ oŋ elig 30/66b2=16:71, 34/28a3=37:193; saġ elig 31/40b1=20:17, 31/55a3=20:69
elig bér-: muzaffer kılmak.
(Ar. iẓfār, Far. pīrūzī dāden) *Elig bérdi sizlerke olar üze, erür taŋrı anı kim ḳılur siz körügli.* 37/43a2=48:24
elig bul-: etkisi altına almak.
(Ar. istiḥvāẕ, Far. dest yāften) *Elig buldı anlar üze yek, unıtturdı olarḳa Taŋrınıŋ yādını.* 38/13a1=58:19

ÉLLEŞ-: barışı sağlamak, islah etmek.
(Ar. iṣlāḥ, Far. nīkū kerden) *Kim keçürse élleşse anıŋ yanın Taŋrı üze.* 36/27a2=42:40
élleşmek: 1. barış.
(Ar. selem, Far. āştī) *Toḳuşmasalar sizin birle kemişseler sizke elleşmekni.* 26/56b2=4:90
é. 26/57b2=4:91
(Ar. selm, Far. āştī) *Süstelmeŋgler oḳımaŋglar élleşmek tapa, siz yüksekler siz.* 37/23b3=47:35
2. teslim olma, boyun eğme.
(Ar. selem, Far. āştī) *Aymaŋglar aŋgar kim kemişse sizke élleşmekni: mü°min ermes sen.* 26/62a1=4:94

ELT-: sevketmek, yöneltmek, götürmek. krş. **E/ÉLET-**
(Ar. cerm ᶜalā, Far. dāşten) *Eltmesün sizni boḍunnuŋ düşmanlıḳı anıŋ üze.* 27/24a1=5:8
(Ar. ẕehāb bi, Far. burden) *Yā azu eltgey men séni, biz olardın öç alġay-mız.* 36/54a3=43:41
⇒ tünle ... elt- 31/59a3=20:77

ÉLÜKLE-: alay etmek.

(Ar. istihzā', Far. füsūs kerden) *Tüşti olarḳa ne kim anıng birle élükler erdiler.* 30/45b1=16:34

élüklegli: alay eden.

(Ar. müstehzi'/în, Far. füsūs konende/gān) *Biz tap kelgey-miz sanga élükleglilerdin.* 30/32b2=15:95

EM: şifa, deva, ilâç.

(Ar. şifā', Far. bihter) *Çıḳar ḳarınlarındın yér içgü, türlüg türlüg boḍuġları, anıng içinde em ol kişilerke.* 30/ 65a1=16:69

EM-: emmek.

emgen tamur: şah damarı.

(Ar. ḥablu'l-varîd, Far. reg-i gerden) *Bilür-miz né tüşürür anga et-özi, biz yaḳın-miz angar emgen tamurdın.* 37/73a3=50:16

EMĀNET (Ar.): emanet.

(Ar. emāne[t] / emānāt, Far. zînhār/hā) *Ḫıyānet ḳılmang Tangrıḳa hem yalavaçḳa, ḫıyānet ḳılmang emānetlering-gizke.* 28/78b2=8:27

e.-ni 33/26b1=33:72

e.-lerni 26/29a3=4:58

EMDİ: 1. şimdi, görülüceği gibi, takdir edilir ki, ama.

(Ar. emmā, Far. ber her taḳdîr) *Emdi anlar kim bittiler Tangrıḳa ... faẓl içinde köndrür olarnı.* 27/14a3=4:175

e. 36/105b3=45:31

(Ar. ānif[en], Far. eknūn) *Ayurlar anlarḳa kim bérildi bilig: né neng aydı emdi.* 37/14a3=47:16

(Ar. ve emmā, Far. ve ammā) *Emdi anlar kim [c]ārlandılar, boynaġuluḳ ḳıldılar ...* 27/13a3 =4:173

2. fakat.

(Ar. emmā, Far. pes) *Emdi kim yansa taḳı bitse ḳılsa eḍgülük bolġay kim kim bolsa ḳurtulmışlardın.* 32/42a2=28:67

EMGE-: zahmet, eziyet çekmek.

(Ar. şeḳā', Far. der renc üftāden) *Çıḳarmasun sizni uştmaḥdm, emgegey sen.* 31/89a1=20:117

EMGEK: sıkıntı, zahmet, eziyet, güçlük, üzüntü.

(Ar. eẓā, Far. renc) *Eger bolsa sizke emgek yaġmurdın ...* 26/70b1=4:102

(Ar. ḥarac, Far. tengî) *Bulmaslar özleri içinde emgek.* 26/37b2=4:65

e. 37/38a2-3=48:17, 37/38b1=48:17

(Ar. me'arra[t], Far. renc) *Tegse sizke olardın emgek biligsizin kigrür üçün Tangrı raḥmeti içinge anı kim tilese.* 37/44b1=48:25

(Ar. naṣab, Far. renc) *Ançada ündedi iḏisini kim tegürdi maṅga yek emgek birle ḳın birle.* 34/63a1=38:41
e. 33/77a1=35:35

(Ar. şeḳā', Far. rence şoden) *İndürmedimiz seniṅg üze Ḳur'ānnı emgek üçün saṅga.* 31/36b3=20:2

⇒ tarlıḳ / emgek 29/64b1=9:91

emgek / tarlıḳ: sıkıntı, güçlük, zorluk.

(Ar. ḥarac, Far. tengī) *Tilemez Taṅgrı ḳılsa sizinġ üze emgek tarlıḳ.* 27/22b2=5:6
e. 33/7a3=33:37, 33/13b3=33:50

emgek azu tarlıḳ: sıkıntı, güçlük.

(Ar. ḥarac, Far. tengī) *Yoḳ peyġāmber üze emgek azu tarlıḳ.* 33/7b3=33:38

EMGEKSİZ: zahmetsiz, eziyetsiz.

⇒ tolımsız emgeksiz 28/67a3=8:7

EMGET-: eziyet etmek, incitmek.

(Ar. īẕā', Far. āzārīden) *Kerekmez sizke emgetse sizler Taṅgrınınġ yalawaçını.* 33/17b2=33:53
e.-ür siz 38/41b1=61:5
e.-ürler 29/43b1=9:61, 29/44a2=9:61

(Ar. īẕā', Far. rencānīden) *Bütünlükin ol emgetür erdi yalavaçını.* 33/16b3=33:53

(Ar. īẕā' m., Far. āzurde şoden) *Emgettiler kelmezde aşnu bizke hem kelmişde kiḏin bizke.* 28/12b2=7:129

EMGETİL-: eziyet edilmek.

(Ar. īẕā' m., Far. āzurde şoden) *Ol yaḳınraḳ kim bilinseler, emgetilmeseler.* 33/21b1=33:59

EMİT-: 1. baskın yapmak, hamle yapmak.

(Ar. meyl, Far. girābisten be-ḥamle) *Ārzū ḳılur anlar kim tandılar eger osansa sizler sāzlarınġızdın meta'larınġız[dın] emitseler sizinġ üze.* 26/70a2=4:102

2. rağbet etmek, meyl etmek, istemek, yönelmek.

(Ar. meyl, Far. girābisten) *Uraġutlar arasında ḥarīslıḳ ḳılsa siz emitmeṅg munça emitmek, ḳoḏur sizler anı asılmış teg.* 26/88a2-3=4:129

(Ar. ravġ, Far. girābisten) *Né ol sizke sözlemez sizler. Emitti olar üze urmaḳ oṅg elgi birle.* 34/28a2=37:93

(Ar. ravġ, Far. nihān reften) *Emitti İḏileri tapa, aydı: yémez mü sizler?* 34/27b3=37:91

(Ar. ravġ, Far. pinhān reften) *Emitti boḏnıḳa keldürdi buzaġu semüz.* 37/88a1=51:26

3. sabit olmak, karar kılmak.

(Ar. iḫlād ilā, Far. ārām giriften) *Kötürgetiniz anı anınġ birle, lïkin ol emitti yerke, uḏtı hevāsıḳa / hevāsınġa.* 28/50a2=7:176

⇒ kön͡güllerini islāmḳa emiti ḳılġular 29/42b3=9:60
emitmek: baskın, hücum.
(Ar. meyle^{t}, Far. girābisten) *Emitseler sizi͡ng üze, bir emitmek.* 26/70a3=4:102
emitmemekin oġramadaçı: isteksiz olarak bir işi yapmaya yönelen.
(Ar. ġayre mütecānif, Far. cüz girāyende) *Kim kim mun͡guḳsa açlıḳ içinde emitmemekin oġramadaçı yazuḳḳa Ol Tan͡grı örtgen yarlıḳaġan.* 27/17b2=5:3

EMR (Ar.): emir, buyruk.
(Ar. emr, Far. fermān) *Eger yandursalar anı yalavaçḳa ya emr iḍisi͡nge olardın bilgetiler anı.* 26/50b1=4:83

EMÜZ-: emzirmek.
(Ar. irżā^{c}, Far. şīr dāden) *Uḳturdımız Mūsā anasınḳa kim emüzgil tép anı.* 32/5b3=28:7
e.-gey 38/83a2=65:6
e.-seler 38/82b2=65:6
emüzgen: süt anne.
(Ar. murżi^{c}a^{t}, Far. pistān "meme") *Ḥarām ḳıldımız anın͡g üze emüzgenlerni anda burun.* 32/8b2=28:12

ÉN: en, genişlik.
(Ar. ^{c}arż, Far. pehnā) *Uştmaḥ; anın͡g éni köklerçe yerlerçe anutuldı.* 25/5b3=3:133

ENDĀZE (Far.): 1. kader, takdir.
(Ar. ḳader, Far. ḥükm) *Tan͡grının͡g fermānı endāze, endāze ḳılınmış.* 33/8a3=33:38
2. sınır, ölçü, endaze.
(Ar. ḥadd / ḥudūd, Far. endāze/hā) *Ol Tan͡grının͡g endāzeleri [turur], kim kelse Tan͡grının͡g endāzelerindin rāstlıḳ üze küç étti özi͡nge.* 38/77a1=65:1
(Ar. ḳadr, Far. endāze) *Ol kim ıḍtı kökdin suw endāze birle, tirgüzdümüz anın͡g birle ölüg yerni.* 36/40a2=43:11
e. 36/21a1=42:27, 38/79b3=65:3
endāze ḳılınmış: takdir edilmiş.
(Ar. maḳdūr, Far. taḳdīr kerde) 33/8a3=33:38
endāze ḳıl-: 1. nasip etmek, takdir etmek.
(Ar. taḳdīr, Far. endāze kerden) *Endāze ḳıldımız anın͡g içinde yorımaḳnı.* 33/38b3=34:18
e.-dı 35/77a1=41:10
e.-maḳ 35/78b3=41:12
2. bir şeyi ölçü gözeterek yapmak.
(Ar. taḳdīr, Far. endāze kerden) *Yumşattımız temürni étkil tép yarıḳlar, endāze ḳılġıl ḥalḳa içinde.* 33/34a1=34:11

ENDİŞE (Far.): düşünce.

endişe qıl-: düşünmek.

(Ar. tefekkür, Far. endişe kerden) *Bütünlükin anıng içinde nişānlar turur boḍunḳa endişe ḳılurlar.* 36/94b2=45:13

endişe ḳılığlı: düşünen.

(Ar. tefekkür, Far. endişe kerden) *Bütünlükin anıng içinde belgüler endişe ḳılığlı boḍunḳa.* 35/2a1=39:42

ER: kişi, adam, erkek.

(Ar. mer^{2}, Far. merd) *Bilingler Ol Tangrı ewrer erli köngülli ara.* 28/76b1=8:24

e. 27/15a2=4:176, 31/11b3=19:28

(Ar. recul, Far. merd) *Üḍürdi Mūsā boḍnındın yetmiş erni.* 28/31a1=7:155

e. 27/35a3=5:23, 30/69b2=16:76, 32/10b1=28:15, 32/14a2=28:20, 33/31b2=34:7, 33/57a3= 34:43, 34/96b3=39:29, 35/38b1=40:28, 36/49a3=43:31

e.-ni 35/38b3=40:28

(Ar. —, Far. —) *Azu men yaḫşı ermez mü men bu erdin?* 36/59a2=43:52

⇒ oğrı er 27/45a2=5:38, ol e. 28/49b1=7:175, üstüvār e. 26/12b3=4:35

er oğlan: oğul evlat.

(Ar. ibn / ebnā, Far. puser/ān) *Neçeme bolsalar ataları, er oğlanları azu ḳadaşları azu uğuşları olar bitidi Tangrı köngülleri içinde īmānnı.* 38/15a1=58:22

ER-: 1. geçmişte olmak, geçmek.

(Ar. sebḳ, Far. piş reften) *Bütünlükin erdi bizing sözümiz mürsel ḳullarımızḳa.* 34/44a2=37:171

2. imek, -dır / -dir, olmak, bulunmak.

(Ar. kevn, Far. būden) *Erür Tangrının fermānı ḳılınmış ḳılğu teg.* 33/7b2=33:37

e.-ür sen 31/43b2=20:35, (érür sen) 37/11b2=47:14

e.-ür 26/3b2=4:24, 26/8a2=4:29, 26/8b1=4:30, 26/10b2=4:33, 26/13a2=4:35, 26/16a3=4:39, 26/19b2=4:43, 26/23a2=4:47, 26/28a1=4:56, 26/29b3=4:58, 26/44b2=4:76, 26/52a2=4:85, 26/53a1=4:86, 26/60b2=4:92, 26/67b2=4:100, 26/68b1=4:101, 26/71b3=4:103, 26/73a3=4:106, 26/74a3=4:108, 26/76a1=4:111, 26/77b2=4:113, 26/84b1=4:125, 26/85a2=4:126, 26/86b1=4:127, 26/87a3=4:128, 26/87b2=4:128, 26/88b2=4:129, 26/89a1=4:130, 26/90a1=4:131, 26/100a3=4:147, 27/3b1=4:158, 27/8b1=4:165, 27/10a2=4:170, 29/3a1=8:42, 29/4b3=8:44, 31/5a3=19:5, 31/6a3=19:8, 31/9a1=19:21, 31/12a2=19:29, 31/17b1=19:44, 31/18b3=19:47, 31/20a2=19:51, 31/21a1=19:54, 31/21b2=19:56, 31/27b3=19:71, 31/24a3=19:61, 33/3b1=33:34, 33/8a2=33:38, 33/9a3=33:43, 33/13b3=33:50, 33/15a1=33:51, 33/15b2=33:52, 33/18a1=33:53, 33/18a3=33:54, 33/19a2=33:55, 33/21b1=33:59, 33/25b1=33:69, 33/27a1=33:72, 33/27b2=33:73, 33/85a3=35:44, 36/71b3=43:84, 36/72a1=43:84, 37/11b2=47:14, 37/28b1=48:4, 37/29a2=48:5, 37/30b2=48:7, 37/33b3=48:11, 37/35b1=48:14, 37/40a2=48:19, 37/41b1=48:21, 37/43a2=48:24, 37/46a2=48:27; (érür) 26/64b1=4:95

e.-ür-miz 32/30a2=28:45, 32/37b3=28:58, 36/75a2=44:3, 36/75b1=44:5

e.-ür siz 29/39a2=9:53, 33/49b2=34:32

e.-ürler 26/68a3=4:101, 32/22b3=28:32, 37/46a1=48:26

e.-dim 31/91b3=20:125, 35/11a2=39:56
e.-diŋ 32/29a1-3=28:44, 32/29b3=28:45, 32/30a2=28:46
e.-di 28/34b2=7:157, 28/39b2=7:163, 30/96b3=16:120, 31/16a3=19:41, 31/20a1=19:51, 31/21a3=19:55, 32/4b2=28:4, 35/34a1=40:21, 35/71b1=40:83, 36/82a2=44:31, 37/76a2=50:27
e.-dimiz 26/65a1=4:97, 28/48b1=7:172, 28/48b3=7:173, 30/5a1=12:82, 32/34b2=28:53, 35/51b 3=40:47, 35/72a1=40:84
e.-diŋgiz 26/62b1=4:94, 26/65a1=4:97, 27/54b2=5:49, 34/21a3=37:21, 34/23b1=37:30, 36/86b2=44:50, 36/106a2=45:31, 37/34b2=48:12, 37/85a1=51:14
e.-diler 28/15b1=7:133, 28/26b2=7:148, 29/46b3=9:66, 29/48b1=9:69, 29/49a2=9:69, 29/50b2=9:70, 30/49b1=16:39, 30/91b3=160:112, 32/7a1=28:8, 32/41a1=28:63, 33/63a1=34:54, 33/84b2=35:44, 34/9b1=34:46, 34/24b1=37:35, 35/34a1-2=40:21, 35/60a3=40:63, 35/70a3=40:82, 36/38b1=43:7, 36/97a3=45:17, 36/60a2=43:54, 36/69a1=43:76, 36/81a2=44:27, 36/84a1=44:37, 37/85b1=51:16, 37/85b2=51:17, 38/96b2=66:10
e.-se sen 31/84a3=46:22
e.-se 28/81a3=8:32, 30/19b3=15:2, 34/18a1=36:70, 36/70b2=43:81
e.-se sizler 29/10b1=9:13
e.-se erdi 26/49b2=4:82
e.-mez 26/10a1=4:32, 26/94a1=4:137, 27/9b3=4:168, 28/81b3=8:33, 28/82a1=8:33, 29/50b1=9:70, 31/8a3=19:14, 31/11b2-3=19:28, 32/38a1=28:59, 32/42b3=28:68, 33/8b3=33:40, 33/84b3=35:44, 34/2b2=36:29, 34/23a3=37:30, 36/30b3=42:46
e.-mez-miz 30/4b3=12:81, 32/38b1=28:59, 34/2b1=36:28, 36/41b2=43:13
e.-mez sizler 35/85a2=41:22
e.-mezler 28/82b1=8:34
e.-mez mü erdi 26/65a2=4:97
e.-mez erdi 31/26b2=19:67
e.-mez erdiŋgizler 34/23a2=37:29
e.-mediŋ 31/6b3=19:9
e.-medi 30/97a1=16:120, 30/98a2=16:123, 36/102a3=45:25
e.-medimiz mü 26/96a2=4:141
e.-mediler 28/3a1=7:101
(Ar. kevn, Far. hesten) *Sizler üstünler siz eger mü³min erse sizler.* 25/9a3=3:139
e.-ür 26/72b1=4:104, 26/62b3=4:94, 26/92a3=4:135
e.-se sen 28/5b1=7:106
e.-se 38/34a3=60:1
e.-se sizler 25/24a1=3:168, 25/27b2=3:183, 27/36a1=5:23, 28/60a5=7:194, 30/29a3=15:71, 32/33a1=28:50, 33/47a2=34:29, 34/10b2=36:48, 36/76a2=44:7, 36/83b1=44:35, 36/102b2=45:25, 37/67a3=49:17, 38/53a2=62:6
e.-mez sen 37674a2=50:19
(Ar. kevn, Far. būd u hest) *Ol Taŋrı erür yüksek uluġ.* 26/12b1=4:35
e.-ür 26/90b1=4:133
(Ar. kevn, Far. būd u hest ū bāşed) *Erür Taŋrı keçürgen örtgen ulaşu yarlıḳaġan.* 26/66b1=4:99
e.-ür 26/91a1=4:134

(Ar. kevn, Far. şoden) *Bakıŋlar neteg erdi yalğan tutğuçılarnıŋ soŋı.* 30/47b2=16:36

(Ar. —, Far. -est / -end) *Él erür ḫoş yime İḍi yarlıḳağan örtgen.* 33/37b1=34:15

e.-ür 28/6a2=7:109, 28/9b2=7:123, 28/60a4=7:194, 29/8b3=9:11, 29/37a2=9:49, 30/4a3=12:80, 31/27b2=19:70, 31/88b3=20:117, 32/11b1=28:15, 32/19b1=28:28, 32/25a2=28:37, 34/48a2=38:5, 34/71a2=38:67, 34/86a1=39:10, 36/43b2=43:18, 36/74a1=43:88, 37/53b3=49:1

e.-di 30/11a1=12:111, 30/34a1=16:10, 34/67a3=38:55, 38/42a2=61:6

e.-se 31/86b3=20:112, 36/84a3=44:38

e.-se sizler 34/41b1=37:157

(Ar. —, Far. būden) Anıŋ içinde sınağ erür. 28/20b1=7:141

e.-ür 30/84b1=16:97, 32/10b2=28:15, 32/11a1=28:15

e.-di 34/96a1=39:26, 35/77b1=41:11, 36/77b2=44:13

e.-diŋiz 28/77b1=8:26, 29/2a3=8:42

e.-diŋizler 30/8b3=12:89

e.-diler 29/2b1=8:42, 30/39b1=16:26, 30/44b3=16:33, 33/58b2=34:45, 35/7a2=39:50

(Ar. —, Far. —) *Ol erür ẓulm küç ḳılğan.* 33/27a1=33:72

e.-ür 33/58a2=34:43

e.-diler 35/89a1=41:28

e.-seler 35/2b1=39:43

e.-mez mü men 36/59a2=43:52

e.-ip 36/84a3=44:38

3. birleşik fiil çekiminde:

e.-ür-miz (-ür e.) kirür e. 29/46a1=9:65

e.-ürler (-ur e.) ḳılur e. 38/58b1=63:2

e.-ürler (-maz e.) uḳmaz e. 37/36b3=48:15

e.-diŋ (-gey e.) ṣadaḳa bérgey e. 38/64b1=63:10

e.-diŋ (-mış e.) ulanmış e. 31/68a2=20:97

e.-diŋ (-mez e.) bilmez e. 26/77b2=4:113, 36/35b1=42:52

e.-di (-ar / -Ur / -yur e.) baḳar e. 32/14b3=28:21; boğuzlayur e. 32/4b1=28:4; emgetür e. 33/16b3=33:53; fermānlayur e. 31/21a2=19:55; kelür e. 28/40a1=7:163; ḳılur e. 28/18a2=7:137; küçsüz tutar e. 32/4a3=28:4; oḳınur e. 36/106a1=45:31; tapnur e. 33/57b1=34:43; tegrür tepretür e. 28/20a1=7:141; tirig ḳoḍar e. 32/4b1=28:4

e.-di (-ArlAr e.) buzarlar e. 38/18a3=59:2; éterler e. 33/35a3=34:13

e.-di (-di e.) kéŋgüdi e. 29/19a3=9:25

e.-di (-DIlAr e.) bildiler e. 33/36b2=34:14; yalğan ayttılar e. 28/8b1=7:117

e.-di (-GAy e.) bolğay e. 32/8a2=28:10; öç alıŋğay e. 37/7a3=47:4; üḍürgey e. 34/78b3=39:4

e.-di (-GAylAr e.) arḳada olturğaylar é. 36/62b2=43:60; aşuŋğaylar e. 34/16b1=36:66; ewitgeyler e. 29/35b3=9:47

e.-di (-se e.) tilese e. 34/78b2=39:4, 36/44a3=43:20

e.-di (-sAlAr e.) aḍrılsalar e. 37/44b3=48:25; körseler e. 33/61b3=34:51

e.-di (-mez mü e.) ermez mü e. 26/65a2=4:97; kelmez mü e. 35/53a2=40:50

e.-di (-masa e.) bolmasa e. 36/50b2=43:33

e.-dimiz (-r / -ur e.) bitinür e. 36/105a1=45:29; ḳılur e. 33/78a3= 35:37; oḳır e. 30/76b2=16:86

e.-dimiz (-GAy e.) ewürgey e. 34/16b3=36:67; ıyġay e. 33/33a1=34:9

e.-dimiz (-mAs/z e.) ḳılmas e. 30/41b2=16:28; ündemez e. 35/65b3=40:74

e.-dimiz (-mAGAy e.) öldrülmegey e. 25/18b3=3:154; tapmaġay e. 30/45b2=16:35

e.-dingiz (-ar / -(y)Ur e.) ārzūlayur e. 25/11a2=3:143; ḳazġanur e. 34/95a1=39:24; ḳorḳar e. 28/77 b2=8:26; ortaḳ ḳatar e. 35/65b1=40:73; öltürür e. 25/15a2=3:152; tanar e. 37/3b3=46:34; tartışur e. 29/4a1=8:43; yorıyur e. 25/16b1=3:153; yüreksizlik ḳılur e. 29/3b3=8:43

e.-dingiz (-urlar e.) ayturlar e. 32/40a3=28:62

e.-dingiz (-ġay e.) yanġay e. 25/12a1=3:144

e.-dingiz (-sa e.) bolsa e. 25/19a1=3:154, 33/49a1=34:31

e.-dingiz (-maz e.) baḳmaz e. 25/16b1=3:153

e.-dingiz (-megey e.) bilmegey e. 37/44a2=48:25

e.-dingizler (-Ur/-ar e.) ḳatar e. 30/40b2=16:27; kelür e. 34/23a1= 37:28; ḳılur e. 30/41b3=16:28, 30/44a3=16:32, 30/82a2=16:93, 30/84b3=16:97, 34/25b2=37:39, 34/82b2=39:7, 36/68a1=43:72, 36/105a1=45:29; sewnür e. 35/ 66a2=40:75; tanar e. 28/83a3=8:35, 34/15b2=36:64; va^{c}de ḳılnur e. 34/15b1 =36:63; yaşrur e. 27/29a1=5:15

e.-dingizler (-mes e.) bilmes e. 30/71a3=16:78; ermez e. 34/23a2= 37:29

e.-diler (-r / -Ur / -Ar / -yür e.) al ḳılur e. 30/100b1=16:127; aytur e. 34/43b1=37:167; çıḳar e. 30/77b3=16:88; ésiz fāl toḳır e. 28/14a2=7:131; éwer e. 29/41a3=9:57; içrür e. 32/15b3=28:23; ḳazġanur e. 29/59a2=9:82, 34/16a2=36:65, 35/7a3=39:50, 35/71a1=40:82, 35/83a1=41:17, 36/95a3=45:14; kelür e. 35/ 35a1=40:22; ḳılur e. 28/8b3=7:118, 28/38a2=7:160, 28/39b1=7:162, 28/19b1= 7:139, 28/25b3=7:147, 28/53b2=7:180, 29/8a2=9:9, 29/55b3=9:77, 30/32a 2=15:93, 30/45a1=16:33, 30/84a2=16:96, 30/92b2=16:112, 30/96a2=16:118, 31/72a1=39:35, 33/51b1=34:33, 34/24b2=37:35, 35/84a2=41:20, 38/11a1=58:15; öldrür e. 28/20a2=7:141; ḳoşar e. 31/82b2=46:28; saḳlanur e. 32/5b2=28:6, 35/83a2=41:18; tanar e. 31/81a3=46:26; tapnur e. 33/55b3=34:41, 34/21b3= 37:22; ündeyür e. 31/75a3=41:48; yarlıġdın çıḳar e. 28/40b1=7:163; yatur é. 37/85b3=51:17; yoḳlatur e. 28/18a3=7:137; ża^{c}īf tutlur e. 28/17b1= 7:137

e.-diler mü (-ur e.) tapnur e. 33/55b1=34:40

e.-diler (-miş e.) öçmiş e. 34/2b3=36:29

e.-diler (-mez e.) şenbe ḳılmaz e. 28/40a3=7:163

e.-se (-ar / -(y)Ur e.) ḳorḳar e. 37/82b2=50:45; tileyür e. 36/14a3=42:20, 36/14b2=42:20, umanur e. 31/3a2=18:110

e.-se (-miş e.) bitimiş e. 38/18b3=59:3

e.-se (-düng e.) keldürdüng e. 28/5a3=7:106

e.-se (-DI e.) aḍrıldı e. 30/10b3=12:94; aġır boldı e. 28/58b3=7:189; bérdi e. 28/59a3=7:190; 29/55a2=9:76; bitildi e. 26/45a2=4:77; erdi e. 26/49b2=4:82; ḥükm ḳılındı e. 31/83a3=46:29; keldi e. 28/21a3=7:143, 28/22b1=7:143, 31/38b3=20:11, 32/15b1=28:23, 32/17a3=28:25, 32/20b2= 28:30, 32/24b1=28:36, 32/31b2=28:48, 33/58a1=34:43, 33/83a1=35:42, 35/62a2= 40:66, 35/71a1=40:83, 36/48b3=43:30, 36/56b2=43:47, 36/63b2=43:63, 37/69b1=50:4, 38/43a2=61:6; keldürdi e. 35/36a3=40:25; köndi e. 32/2a3=27:92; kördi e. 32/21b1=28:31; körkitti e. 28/22a2=7:143; öçti e. 28/30a3=7:154; örtti e.

28/58b2=7:189; ötedi e. 32/19b2=28:29, 33/7a1=33:37; tandı e. 38/29a1=59:16; tegdi e. 32/9b2=28:14, 34/30a1=37:102; tiledi e. 32/13a2=28:19; tüşti e. 28/15b2=7:134, 33/36b1=34:14; tuttı erse 28/31a2=7:155; uḳturdı e. 38/89b2=66:3, 38/90a2=66:3; yandı e. 28/27a3=7:150; yandurdı e. 37/84a2=51:9; yüzlendi e. 32/15a2=28:22

e.-se (-Dımız e.) açıttımız e. 36/58a2=43:50; açtımız e. 28/16b1=7:135; ḥükm ḳıldımız e. 33/36a 1=34:14

e.-se (-Dıngız e.) tartıştıngız e., ḳıldıngız e. 25/15a3=3:152

e.-se (-tIngIzlAr e.) çıḳtıngızlar e. 38/34a3=60:1; va^{c}de béristingizler e. 29/2b2=8:42

e.-se (-DIlAr e.) bérdiler e. 30/2a3=12:66; bildiler e. 33/36b1=34:14; boynaġuluḳ ḳıldılar e. 28/42a1=7:166; inçründiler e. 29/49a1=9:69; keldiler e. 31/83a2=46:29; kemiştiler e. 28/7b3=7:116; ḳıştılar e. 38/41b3=61:5; kirdiler e. 30/7b3=12:88; kördiler e. 31/79a1=46:24; serdiler e. 37/56a2=49:5; umunçsuz boldılar e. 30/3a3=12:80; unıttılar e. 28/41a3=7:165; yarattılar e. 30/77a3=16:87

e.-se (-medimiz e.) berkütmedimiz e. 32/8a2=28:10

e.-se (-madıngız e.) 38/9a2=58:13

e.-se siz (-er e.) biter e. 29/1b2=8:41

e.-se sizler (-Ar / -Ur e.) bilür e. 29/32b2=9:41, 30/83b1=16:95, 38/46a3=61:11; biter e. 26/30b2=4:59; küser e. 30/57a3=16:57; tapnur e. 30/93b2=16:114

e.-se sizler (-mes e.) bilmes e. 30/51a3=16:43

e.-seler (-ar / -ür e.) bilür e. 30/50b1=16:41, 34/95b3=39:26; uḳar e. 29/58b3=9:81

e.-mes (-ür e.) köndrür ermes 26/94a2=4:137

e.-mez mü sizler (-ar e.) uḳar e. 34/15a2=36:62

ermez/s: değil, olmaz, hayır!

(Ar. ġayr, Far. cüz) *Yaġutuldı uştmaḳ muttaḳilarḳa, ıraḳ ermez.* 37/77b1=50:31

e. 37/12b1=47:15

(Ar. in, Far. nīst) *Ḳaçan keldi erse olarḳa ermez bu meger siḥr erür.* 33/58a1=34:43

e. 28/31b2=7:155, 28/54b2=7:184, 28/81a2=8:31, 33/59b3=34:46, 33/60a3=34:47, 34/17b2=36:69, 34/19b3=37:15, 34/48b3=38:7, 34/76a3=38:87, 36/32b1=42048, 36/44b2=43:20, 36/62a 1=43:59, 36/102a1=45:24

e. mü 36/83a1=44:35

e. men 28/57b3=7:188

e. siz 34/10a2=36:47

(Ar. in, Far. ne) *Anaları ermez olar meger ol uraġutlar tuġurdı olarnı.* 38/2b3=58:2

(Ar. lā, Far. ne) *Ḳorḳunç yoḳ olar üze, ermez anlar ḳaḍġuruġlılar.* 25/25a1=3:170

e. 33/15a2=33:52, 35/13b1=39:62, 36/66a2=43:68, 36/85a2=44:41, 36/108b3=45:35, 38/20b3=59:6

(Ar. lā, Far. ne hīç) *Taptılar kāfirlerḳa dōst ermez olarḳa.* 37/10a1=47:11

(Ar. leyse, Far. ne) *Yüzleri ḳara ermez mü?* 35/12b3=39:60

e.-mez mü sen 28/48a2=7:172

(Ar. leyse, Far. nīst) *Ey peyġāmber uraġutları, ermez siz biregü teg uraġutlardın.* 33/1b2=33:32

e. sen (ermes sen) 26/62a1=4:94
e. 31/72a2=39:36, 31/73a1=39:37

(Ar. mā, Far. ne) *Ermez Tangrı tileyür ẓulm ḳullarḳa.* 35/41b2=40:31
e. 32/29a1-3=28:44, 32/29b2=28:45, 32/30a2=28:46, 34/7a1=36:40

(Ar. mā, Far. ne büden) *Tileyürler kim çıḳsalar otdın, ermez olar çıḳġanlar andın.* 27/44b3=5:37
e. 34/50a2=38:11

(Ar. mā, Far. nīst) *Ermez neng tawarıngız hem 'ayāllarıngız ol kim yaġutur sizni bizing üskümizke.* 33/52b3=34:37
e. men 27/38b2=5:28, 34/76a2=38:86, 37/76b2=50:29
e. sen 37/82a3=50:45
e. 25/11b2=3:144, 26/83a1=4:123, 27/50a2=5:43, 29/29b3=9:38, 29/40b2=9:56, 30/100a3=16:127, 31/25b1=19:64, 32/3a1=27:93, 32/24b2=28:36, 33/57a2=34:43, 33/57b2=34:43, 33/59b 2=34:46, 34/42b2=37:161, 34/42b3=37:164, 35/8a1=39:51, 35/36b3=40:25, 35/46a2=40:37, 35/56a3=40:56, 35/86b1=41:24, 35/90a2=41:46, 36/3a2=42:6, 37/2a1=46:32, 38/6a2=58:10, 38/10a2=58:14; (ermes) 30/52b2=16:46, 30/70b2=16:77
e.-miz 28/14b3=7:132, 33/52a2=34:35, 36/83a2=44:35, 36/107a1=45:32
e. siz 36/23a1=42:31
e.-ler 38/2b2=58:2; (ermesler) 30/66a2=16:71
e.-mez mü 36/58b2=43:51, 37/3b1=46:34

EREN: erkek.

(Ar. recul / ricāl, Far. merd/ān) *Iḍmadımız sénde öngdin meger erenler kim yarlıġ ıḍıldı.* 30/51a1=16:43
e.-ler 26/10b3=4:34, 37/44a1=48:25
e.-lerni 34/69b2=38:62
e.-lerdin 26/43a2=4:75, 26/65b3=4:98

(Ar. recul / ricāl, Far. merdum/ān) *Erenlerke ülüş andın kim ḳazġandılar.* 26/9b1=4:32

⇒ aḍaḳın turġan eren 33/3b3=33:35; baş ḳodı e. 33/4a3=33:35; boyun bérmiş e. 33/3b2=33:35; kirtgünmiş e, 33/3b3=33:35, köni sözlegli e. 33/4a1=33:35; küḍezgen e. 33/4b3=33:35; müʾmin e. 33/27b1=33:73; ortaḳ ḳatıġlı e. 33/27a3=33:73; ortaḳ ḳılıġlı e. 37/29b2=48:6; rüze tutġan e. 33/4b2=33:35; ṣadaḳa bérgen e. 33/4b1=33:35; sergen e. 33/4a2=33:35; yād ḳılġan e. 33/5a1=33:35

ERK: kudret, kuvvet, saltanat, güç, hükümranlık.

(Ar. sulṭān, Far. pādşāhī) *Yoḳ bolġusı angar anlar üze hiç erkdin.* 33/42a1=34:21

(Ar. melk, Far. ṭāḳat) *Aydılar: ḫilāf ḳılmadımız sening vaᶜdengḳa erkimizçe.* 31/63b3=20:87

(Ar. mülk, Far. pādşāhī) *Ol erk bu kün ol Tangrıḳa kim bir turur boynaġularnıng boynın sıġan turur.* 35/31b1=40:16
e. 34/81a3=39:6, 38/65b2=64:1

erk ḳural: nüfuz, etki, güç.

(Ar. sulṭān, Far. ber gumāştegī ve ḫucceti) *Yoḳ sanga olarnıng üze erk ḳural meger ol kim sanga uḍsa yolsuzlardın.* 30/25b1=15:42
⇒ tegre ḳapsal- ya^{c}nī erk bolma- 30/2a2=12:66

ERKED-: gücü yetmek.
erked- u-: güci yetmek, muktedir olmak.
(Ar. ḳadr, Far. tevānā şoden) *Urdı Tangrı bir meşel, bir ḳul alınmış, erkedmes umas nerse üze.* 30/68b2=16:75

ERKEK: erkek.
(Ar. ẕeker / ẓukūr, Far. ner/ān) *Kim kim ḳılsa eḍgülük erkekdin azu tişidin ol kirtgünügli erür.* 30/84a3=16:97
e.-de 35/47b2=40:40
e.-din 26/83b3=4:124, 37/63b2=49:13
e.-ler 36/33b3=42:49, 36/34a1=42:50
erkek oğlan: erkek çocuk, oğul.
(Ar. ibn / ebnā, Far. puser/ān) *Boğuzlayur erdi erkek oğlanlarını, tirig ḳoḍar erdi uraġutlarını.* 32/ 4b1=28:4

ERKLE-: basmak, ayak altında çiğnemek.
(Ar. vaṭ^{2}, Far. sipurden) *Eger bolmasa mü^{2}min erenler mü^{2}mine uraġutlar bilmegey erdingiz anlarnı kim erklegey siz olarnı.* 37/44a3=48:25

ERKLEN-: 1. sahiplenmek.
(Ar. mülk, Far. mutaṣarrıf şoden) *Farīża ḳıldımız olar üze cüftleri içre ol kim erklendi eligleri.* 33/13b2=33:50
e.-di 26/2a1=4:24, 26/4a2=4:25, 33/19a1=33:55
(Ar. mülk, Far. mālik şoden) *Ol kim erklendi elging andın kim ḳaytardı Tangrı sening üze.* 33/12a2=33:50
e.-di 26/14a2=4:36
e.-se 33/15b1=33:52
(Ar. mülk, Far. tevānisten / mutaṣarrıf şoden) *Aygıl: neçeme erseler erklenümezler nerseke taḳı uḳmazlar.* 35/2b1=39:43
2. güç bulup yüz çevirmek.
(Ar. tevellī, Far. pādşāhī yāften) *Eger erklense sizler kim artaḳ iş ḳılsa sizler yer içinde, kesse sizler yaġuḳlarıngızını ...* 37/17b3=47:22

ERKLİG: 1. veli, hami, sığınılacak kişi, dost, bekçi.
(Ar. ḫāzin / ḫazen, Far. nigāhbān/ān) *Aygaylar anlar kim ot içinde tamuġ erkliginge.* 35/52b3=40:49
(Ar. mevlā, Far. dōst) *Ol kün asıġ ḳılmaz erklig, erklig bolmışdın nerse.* 36/85a1=44:41

(Ar. veliyy, Far. dōst) *Tap turur Tangrı erkligke, tap turur Tangrı yarlıqıkka.* 26/20b1=4:45

(Ar. veliyy, Far. dōst u yārīger) *Aygaylar: arıg sen sen bizing erkligimiz sen olarda adın.* 33/55b2=34:41

(Ar. veliyy, Far. yārīger) *Köndrür sen kimni tilese sen, sen bizing erkligimiz sen, örte bérgil yazukumızını.* 28/32a1=7:155

2. vekil.

(Ar. vekīl, Far. ber gumāšte) *Tangrı küdezgen olar üze, ermez sen olar üze erklig.* 36/3a2=42:6

(Ar. vekīl, Far. nigāhbān) *Tangrı anıng üze kim erklig erür.* 32/19b1=28:28

e. 26/75a2=4:109

(Ar. vekīl, Far. kār-sāz) *Tap Tangrı erkligdin.* 26/49b1=4:81

3. her şeye nezaret eden, vekil olan, esma-yı hüsnadan: vekîl.

(Ar. vekīl, Far. nigāhbān) *Néme körklüg erklig ol.* 25/26b2=3:173

e. 35/1a1=39:41, 35/13b3=39:62

(Ar. vekīl, Far. kār-rān u nigāhbān) *Tangrı erklig.* 27/12a1=4:171

(Ar. vekīl, Far. kār-rān) *Ol kim yerler içinde tap, Tangrı erklig.* 26/90a2=4:132

e. 33/11a1=33:49

4. hükümdar, mülk sahibi, esma-yı hüsnadan: melik.

(Ar. melik, Far. pādšāh) *Tangrı erklig, sezā, éwmegil Ḳur'ān birle ḳażā ḳılınmazda burun sanga anıng yarlıġı.* 31/87b2=20:114

e. 38/31b2=59:23, 38/49b2=62:1

erklig bol-: malik olmak, gücü yetmek, muktedir olmak, hükmetmek.

(Ar. mülk, Far. tevānisten) *Erklig bolmaz men özümke asıġka ap ziyānka.* 28/57a3=7:188

e.-ur 27/30b1=5:17

e.-maz men 27/48a3=5:41

e.-maz 31/65a1=20:89

e.-mazlar 31/33a1=19:87

(Ar. mülk, Far. mālik şoden) *Aydı: İdim men erklig bolmaz men meger özümke ḳadaşımka.* 27/36b2=5:25

e.-dı 30/66b1=16:71

e.-mazlar 33/43a2=34:22

erklig bolmış: dost.

(Ar. mevlā, Far. dōst) *Ol kün asıġ ḳılmaz erklig, erklig bolmışdın nerse.* 37/31b1=48:9

erklig dōst: destek olan, arka çıkan.

(Ar. veliyy, Far. dōst) *Bütünlükin mening erkligim dōstum Tangrı.* 28/60a6=7:196

erklig er-: hükümran olmak, muktedir olmak, gücü yetmek.

(Ar. istivā', Far. ber heme çīzī pādşāh) *Tangrı taḫt üze erklig erür.* 31/37a3=20:5

(Ar. mülk, Far. tevānisten) *Kim kim erklig erür sizke Tangrıdın nerse eger tilese sizke ḳor yas.* 37/33b1=48:11

erklig ewrügli: sahip, malik.

(Ar. mālik/ūn, Far. gerdānīde/gān) *Biz törüttimiz olarnı andın kim ḳıldı ḳudretimiz yılḳılar, anlar anlarḳa erklig ewrügliler.* 34/18b2=36:71

erklig mālik: bekçi.

(Ar. ḫāzin / ḫazen, Far. nigāhbān/ān) *Ḳaçan kelseler aŋgar açlur anıŋ ḳapuġları, ayġay olarḳa anıŋ erkligi mālik: durūd sizinŋ üze.* 35/20b2=39:73

ERKLİGLİK: nüfuz, güç, kudret.

(Ar. sulṭān, Far. ber gumāşte şoden) *Yoḳ aŋgar erkliglik anlar üze kim kirtgündiler yana İdileri üze köŋgül ururlar.* 30/85a3=16:99

(Ar. sulṭān, Far. ber gumāştegī) *Bütünlükin kim anıŋ erkliglik anlar üze kim döstlaşurlar anıŋ birle anlar kim olar anıŋ birle ortaḳ ḳatıġlılar ol.* 30/85b2=16:100

erkliglik bér-: halifelik vermek, halife yapmak.

(Ar. istiḫlāf, Far. ḫalīfe kerden) *İdiŋiz yoḳ ḳılġay yaġıŋızını azu erkliglik bérgey sizke yer içinde.* 28/13a2=7:129

ERKLİK: mülk, saltanat, kudret.

(Ar. mülk, Far. pādşāhī) *Ol kim aŋgar turur kökler hem yerler erkliki.* 28/35b1=7:158

(Ar. melekūt, Far. pādşāhī) *Kökler yerler erkliki içinde anı kim yarattı Taŋrı.* 28/55a1=7:185

ERNEK: parmak, parmak ucu.

(Ar. enmule^{t} / enāmil, Far. ser/hā-i engüşt) *Ḳaçan ḫālī bolsalar ısrurlar sizinŋ üze ernekleri uçını öwkedin.* 25/1a2=3:119

ernek uçı: parmak eklem yeri.

(Ar. benān, Far. peyvendgāh ya^{c}nī dest ü pāy) *Uruŋ olardın tegme ernek uçlarını.* 28/70b3=8:12

ERTE: sabah, tan vakti.

(Ar. bukrat^{en}, Far. der bāmdād) *İşāret ḳıldı olarḳa kim tesbīḥ ḳılıŋlar tép erte hem kéçe.* 31/7b2=19:11

e. 31/24b2=19:62

(Ar. bukrat^{en}, Far. bāmdī) *Uluġ tutuŋ anı hem aġırlaŋ anı yime arıġlaŋlar anı erte taḳı kéçe.* 37/31b1=48:9

(Ar. ġuduvv, Far. bāmdād/hā) *Yād ḳılġıl İdiŋni özüŋ içinde zārlıḳın hem ḳorḳa, ünün yügerü oḳımaḳda ḳodıraḳ ertelerde hem kéçelerde.* 28/63a3=7:205

e. 35/50b3=40:46

(Ar. ġuduvv, Far. bāmdād kerden) *Süleymānḳa yelni, anıŋ ertesi bir aylıḳ yol, anıŋ keçesi bir aylıḳ yol.* 33/34b1=34:12

(Ar. ibkār, Far. bāmdād) *Tesbīḥ ḳılġıl iḍiŋge ḥamd aytu kéçelik hem ertelerde.* 35/55b3=40:55

(Ar. muṣbiḥ/în, Far. der bāmdād) *Sizler keçer sizler olar üze ertelerde hem tünle.* 34/37b2=37:137

(Ar. ṣabāḥ, Far. bāmdād) *Ḳaçan tüşse olarnıng sarāy ortasında neme yawuz ertesi ḳorḳutmış kişilerning.* 34/45b1=37:177

erte bar-: sabah erken gitmek, ayrılmak.

(Ar. ġuduvv, Far. bāmdād reften) *Ançada erte bardıng boḍnungdın.* 25/2b1=3:121

erte ḳop-: sabah kalkmak, uyanmak.

(Ar. işbāḥ, Far. bāmdād ḫāsten) *Erte ḳoptılar, körünmez meger éwleri.* 31/80a1=46:25

⇒ bol- / erte ḳop- 32/12b1=28:18

ES-: esmek.

esgen esin: esip savuran rüzgâr.

(Ar. zārī/yāt, Far. bādhā-i perāgende konende) *Ol esgen esin ḥaḳḳı, ol yüklüg.* 37/83a2=51:1

ESBĀB (Ar.): yol.

(Ar. sebeb / esbāb, Far. der/hā) *Ey Hāmān binā ḳılġıl manga köşk bolġay kim teggey men esbāblarḳa, kök ḳapuġlarınga.* 35/45a2=40:36

ESENLİK: selam.

(Ar. selām, Far. durūd) *Ayurlar: esenlik sizing üze, kiringler uştmaḥḳa.* 30/44a1=16:32

e. 30/26a2=15:52, 31/18b2=19:47, 32/35b3=28:55

esenlik bérgen: selamet veren esma-yı hüsnadan: selâm.

(Ar. selām, Far. bi āfet) *Yoḳ anda aḍın Tangrı meger ol erklig, arıġ, esenlik bérgen, imin ḳılġan.* 38/31b3= 59:23

esenlik kim şavab iş tuta and: sağlık ve esenlik dileği.

(Ar. ᶜamr, Far. cān-ı ser) *Sening esenliking kim ṣavab iş tuta and, olar esrüklük içinde tururlar.* 30/29a3=15:72

EŞER (Ar.): iz, nişan.

(Ar. eṣer, Far. nişān) *Anlarnıng nişānları yüzleri içre secde eṣeridin.* 37/49a1=48:29

ESİN: rüzgâr.

⇒ esgen esin 37/83a2=5101

ÉSİZ: kötü, en kötü.

(Ar. ḥalf, Far. bedān) *Song ḳaldı anlarda kiḍin ésiz.* 31/23a2=19:59

(Ar. sūᵓ, Far. bed) *Ançada ḳutġardımız sizni Firᶜavn boḍnındın, tegrür tepretür erdi sizlerke ésiz ḳın.* 28/20a2=7:141

(Ar. şerr, Far. bedterīn) *Bütünlükin tepreniglíler ésizi Tangrı üskinde sağırlar ağınlar.* 28/75a2=8:22

ésiz fāl toḳı-: uğursuz saymak, uğursuzluğuna inanmak.

(Ar. taṭayyur, Far. fāl-ı bed giriften) *Eger tegse olarḳa bir yawuzluḳ ésiz fāl toḳır erdiler Mūsā birle yime anıng birlekiler.* 28/14a2=7:131

ésiz bol-: kötü olmak.

(Ar. sev^{2}, Far. bed būden) *Ésiz boldı ol boḍunnung mengzeki kim yalġan tuttılar.* 28/51a3=7:177

ésiz yanut: kötü karşılık, ceza.

(Ar. seyyi^{2}e^{t}, Far. bedī) *Tegdi olarḳa ésiz ḳılmaḳlarınıng yanutı.* 35/7b1=39:51

(Ar. seyyi^{2}e^{t}, Far. pādāş-ı bedī) *Teger olarḳa ésiz ḳılıḳlarınıng yanutı.* 35/7b3=39:51

ésiz / yawuz: kötü.

(Ar. seyyi^{2}e^{t}, Far. bed) *Küḍezdi anı Tangrı ésiz / yawuz mekrlerindin.* 35/50a3=40:45

ÉSİZLİK: kötülük.

(Ar. münker, Far. kār-ı zişt) *Fermānlayurlar ésizlikdin, yıġarlar eḍgülükdin.* 29/47a3=9:67

(Ar. sü^{2}, Far. bedī) *Rüsvālıḳ bu kün ésizlik tanıġlılar üze ol.* 30/41a1=16:27

e. 30/41b2=16:28, 30/96a3=16:119

e.-ni 30/82b2=16:94

(Ar. seyyi^{2}e^{t}, Far. bedī/hā) *Anlar kim al ḳıldılar ésizlikler birle kim ḳoḍı étse Tangrı olarnı.* 30/52a2=16:45

e.-ler 28/29b3=7:153

e.-likleri 30/45a2=16:34

(Ar. şerr, Far. bedī) *Ḳaçan tegse angar bir ésizlik uzun teslīm du^{c}ālar iḍisi.* 31/77b3=41:51

(Ar. —, Far. —) *Tegmeng ésizlikin bir ögürke bilmedin belgüsüzlükin.* 37/57a1=49:6

ESKE-: ufalamak, ufalayıp savurmak.

(Ar. nesf, Far. pergenden) *Sorarlar sanga tağlardın, ayġıl: eskegey anı mening iḍim, eskemek.* 31/70b2=20:105

ESKİ: eski.

eski / keçki: yaşlı.

(Ar. ḳadīm, Far. köhne ve dirine) *Yime ayḳa tengledimiz tüşgü yerler, ançaḳa tegi yandı ol egilmiş ḫurmā butaḳı teg eski / keçki.* 34/7a1=36:39

ESRÜK: sarhoş.

(Ar. sekrān / sukārā, Far. mest/ān) *Ey anlar kim bittiler yağumanglar namāzḳa sizler esrükler.* 26/18a2=4:43

ESRÜKLÜK: sarhoşluk.

(Ar. sekre^{t}, Far. mestī vü gümrāhī) *Olar esrüklük içinde tururlar tezginip yorıyurlar.* 30/29b1=15:72

⇒ ḳatıġlıḳ / esrüklük 37/74a1=50:19

ESRÜT-: sarhoş etmek.

esrütgü: içki.

(Ar. seker, Far. nebīẕ-i ḫurmā) *Ḫurmā tüplerining yimişlerindin, üzümlerdin tutar sizler andın esrütgü.* 30/63b1=16:67

ÉŞ: 1. arkadaş, dost.

(Ar. ḳarīn / ḳuran, Far. yār/ān) *Kim kim bolsa yek angar éş, néme yawuz éş ol.* 26/15b2=4:38

é. 36/52b2=43:36, 36/53b1=43:38

é.-i 37/75a1=50:23, 37/75b3=50:27

é.-ler 35/86b3=41:25

(Ar. mevlā, Far. yār) *Ol aning éşi ve Cebre^{ɔ}il, eḍgüler mü^{ɔ}minler ve ferişteler.* 38/91a1=66:4

(Ar. ṣāḥib / aṣḥāb, Far. yār/ān) *Ançada aytur éşinge: ḳaḍġurmaġıl Ol Tangrı bizing birle.* 29/31a2=9:40

é.-ingizde 33/59b2=34:46

é.-leri 28/54b2=7:184

2. ashab, ehl, havari.

(Ar. ḥavārī, Far. yār/ān) *Aydı ^{c}Īsā Meryem oġlı öz éşleringe: kim ol yārīçiler manga Tangrı birle.* 38/48a1=61:14

(Ar. ṣāḥib / aṣḥāb, Far. yār/ān) *Şemūd boḍnı, İbrāhīm boḍnı, Medyen éşleri ...* 29/50a3=9:70

é.-leri 35/49b3=40:43

3. -lIk, bir yerden olan.

(Ar. ṣāḥib / aṣḥāb, Far. yār/ān) *Men tilemez men kim yansa sen ... yazuḳung birle, bolsa sen ot éşlerindin.* 27/39a2=5:29

é.-leri (tamuġ é.) 27/25a3=5:10, (bök é.) 30/30b3=15:78

é.-lerindin (tamuġ é.) 33/67a3=35:6

4. benzer, eş, diğer.

(Ar. semiyy, Far. hemtā) *Ḳılmadımız angar anda aşnu éş.* 31/6a2=19:7

(Ar. uḫt, Far. mānend) *Körkütmedimiz olarḳa āyetdin meger ol uluġraḳ aning éşindin.* 36/57a3=43:48

⇒ cüft / éş 38/1b2=58:1; ^{c}Īsā éşleri 38/48a2=61:14; yandaḳı é. 26/14a1=4:36

EŞEK: eşek.

(Ar. ḥımār, Far. ḫar) *Anlarning meşeli yüklendiler Mūsā kitābını yana kötürmediler anı eşek teg.* 38/51b3=62:5

ÉŞİN: anlaşmazlık, uyuşmazlık.

(Ar. şiḳāḳ, Far. ḫilāf kerden) *Kendü anlar kim tandılar boynaġuluḳ içinde taḳı éşinde.* 34/47a2=38:2

E/ÉŞİT-: 1. işitmek, duymak.

(Ar. sem^{c}, Far. şeniden) *Ançada kim aydıŋız éşittimiz hem boyun sudumız.* 27/23a3=5:7

e.-ür men 31/47b1=20:46
e.-ür sen (eştür sen) 38/59b1=63:4
e.-ür 36/91b1=45:7, 38/1b3=58:1
e.-ür sizler 28/74b3=8:20
e.-ürler 28/60a6=7:195, 30/62a3=16:65
e.-ür mü sen 31/36a2=19:98
e.-ti 38/1a1=58:1
e.-timiz 26/21a1=4:46, 26/21b1=4:46, 28/75a1=8:21, 28/81a1=8:31, 31/83b2=46:30
e.-geyler 37/81a3=50:42
e.-gil 26/21a2=4:46, 26/21b2=4:46, 31/39b1=20:13
e.-se siz 26/95a2=4:140
e.-seler 32/35b1=28:55
e.-mez 31/16b2=19:42, 36/91b3=45:8
e.-mez sen 31/85b1=20:108
e.-mez-miz 36/70a3=43:80
e.-mezler 28/52b2=7:179, 28/75a2=8:21, 31/24b1=19:62, 35/73b3=41:4
e.-medimiz 32/25a1=28:36, 34/48b2=38:7

(Ar. sem^{c}, Far. güş dāşten) *Aydılar anlar kim tandılar: eşitmeŋ bu Ḳur^{3}ānnı.* 35/87b3=41:26

(Ar. sem^{c}, Far. şeniden u güş dāşten) *Ündese sen olarnı köni yolḳa eşitmezler.* 28/60a8=7:198

2. duymak, kabul etmek.

(Ar. sem^{c}, Far. ḳabūl kerden) [...] 34/1a1=36:25

eşitgen: işiten, duyan, esma-yı hüsnadan: semî.

(Ar. semi^{c}, Far. şinevā^{3}) *Ol Taŋrı éşitgen bilgen ol.* 25/2b3=3:121

e. 26/29b3=4:58, 26/91a1=4:134, 28/61a2=7:200, 28/73a3=8:17, 29/3b1=8:42, 31/15a2=19:38, 33/61b2=34:50, 35/33b2=40:20, 35/56b2=40:56, 36/7a1=42:11, 36/75b3=44:6, 37/53b3=49:1, 38/2a2=58:1

⇒ üküş eşitgen 27/47a3=5:41, 27/47b1=5:41, 27/49a2=5:42

eşitmegü: işitilmeyecek olan.

(Ar. ġayre musme^{c}in, Far. nā-şinevānde) *Eşittimiz taḳı ḫilāf ḳıldımız, eşitgil eşitmegüni taḳı küḍezgil bizni.* 26/21a2=4:46

EŞİTTÜR-: duyurmak.

(Ar. ismā^{c}, Far. şinevāniden) *Eger bilse Taŋrı olar içinde eḍgülük eşittü[r]geti olarḳa, eger eşittürse olarḳa yüz ewürgey olar.* 28/75b2=8:23

e.-ür sen 36/54a1=43:40

⇒ sewünç eşittür- / müjde bér- 25/25a2=3:171

ÉŞLEŞ-: arkadaşlık etmek.

(Ar. muṣāḥabe^{t}, Far. yār būden) *Eger sorsa men sanga nersedin anda kidin éşleşmegil mening birle.* 31/2b2=18:76

ET: et.

(Ar. laḥm, Far. gōşt) *Teng bolmaz iki deryā ... ḳamuġdın yéyür siz etni tāze.* 33/72b2=35:12

e. 30/36b1=16:14

e.-ini 30/93b3=16:115, 37/63a1=49:12

⇒ buldurçın eti 31/60b3=20:80

ÉT-: etmek, yapmak.

(Ar. ^{c}amel, Far. kerden) *Éterler erdi angar anı kim tilese.* 33/35a3=34:13

é.-ti 34/5a3=36:35

é.-kil 33/33b3=34:11

(Ar. ca^{c}l, Far. kerden) *Ételim angar tengeşikler.* 33/50b1=34:33

⇒ asıġ ét- 31/85b2=20:109; hezīne é. 29/25b3=9:34; ḫilāf é. 28/71a1=8:13, 34/91a1=39:20; ḳodı é. 30/52a 2=16:45; küç é. 26/36b2=4:64, 27/9b2=4:168, 28/41b3=7:165, 32/11b2=28:16, 35/4b3=39:47, 38/77a3=65:1; tevbe é. 31/23b2=19:60; til é. 37/61b2=49:11

ét- / tut-: edinmek.

(Ar. ittiḫāẕ, Far. sāzīden) *Körkitü bérdi İding arıḳa kim étgil / tutġıl taġlardın éwlerni.* 30/64a1=16:68

étgen:

⇒ ^{c}afv étgen 25/6b1=3:134; eḍgülük etgen 37/85b2=51:16; étig étgen 34/76a2=38:86; tevbe ḳabūl é. 26/37a2=4:64

ÉTİG: 1. ziynet, mücevher.

(Ar. ḥilye^{t}, Far. pīrāye) *Ol İdi ol kim fermān tutuġlı ḳıldı tengizni ... çıḳarsa sizler andın étig, keḍer sizler anı.* 30/36b2=16:14

é.-ler 72b3=35:12

⇒ altun birle étig 28/26a2=7:148

2. teçhizat, malzeme.

(Ar. ^{c}udde^{t}, Far. sāz) *Eger tileseler çıḳmaḳnı anutġatılar angar étig.* 29/35a3=9:46

3. hile.

(Ar. keyd, Far. sigāliş) Téringler öz étigleringizni yana kelingler şafḳa. 31/53b3=20:64

⇒ yawuz étig / ḥile 31/52a3=20:60

étig / al: hile, aldatma.

(Ar. keyd, Far. sigāliş) *Cādünıng étigi / alı ḳurtulmaz, cādū ḳayu yerde kim kelse.* 31/55b1=20:69

étig étgen: göz boyayıcı, kendini başka türlü gösteren.

(Ar. mütekellif/īn, Far. ḫ^{v}işten saḫte/gān) *Tilemez men sizdin anıng üze terdin ermez men étig étgenlerdin.* 34/76a2=38:86

étig gevher yinçü ornatıġlıġ: ziynet eşyası.

(Ar. zuḫruf, Far. zer) Étig gevher yinçü ornatıġlıġ ermez ol barça. 36/51b2=43:35

ET-ÖZ: can, nefs, kişi, kimse.

(Ar. nefs / enfüs, Far. ten/hā) *Artuḳ ḳıldı Taŋrı toḳuşġanlarḳa mālları birle et-özleri birle oldruġlılar üze.* 26/63b2=4:95

e. 27/51b3=5:45, 30/91a3=16:111, 31/40a2=20:15, 32/23a2=28:33, 34/12b3=36:54, 35/10b3=39:56, 35/17b3=39:70, 35/31b3=40:17, 36/100a1=45:22, 37/74b1=50:21

e.-ni 27/40b3=5:32, 31/45b2=20:40, 38/30a1=59:18

e.-e 30/91b1=16:111

e.-ke 25/12b2=3:145, 27/51b3=5:45, 38/64b3=63:11, 38/83b3=65:7

e.-din 28/58a3=7:189, 34/80a3=39:6

e.-üm 31/67b1=20:96

e.-i 37/73a2=50:16

e.-ler 26/87b1=4:128, 36/67a3=43:71

e.-leri 29/58a3=9:81, 38/30b2=59:19

e.-leriŋiz 38/46a1=61:11

ET-ÖZSÜZ: kısas gerektirmeyen, bir cana karşılık olmaksızın.

(Ar. bi-ġayri nefs^{in}, Far. be-cüz tenī) *Ol kim öldürse et-özni etözsüz azu fesād ḳıl[masa] yer içinde ançaḳlı öldürdi boḍunnı ḳamuġ.* 27/41a1=5:32

É/EW: ev, mesken.

(Ar. beyt / buyūt, Far. ḫāne/hā) *Taŋrı ... ḳıldı sizlerke yılḳılar terilerindin éwler, yüŋgül tutar siz anlarnı köçgü künleriŋizde.* 30/72b3=16:80

é. 28/83a1=8:35, 38/98a2=66:11

é.-leŋni 30664a2=16:68

é.-üŋdin 28/66a3=8:5

é.-iŋge 33/16a1=33:53

é.-indin 26/67a2=4:100

é.-leriŋi 38/18a3=59:2

é.-leriŋge 36/51a1=43:33, 36/51a3=43:34

é.-lerindin 38/76b2=65:1

é.-leriŋiz 25/19a1=3:154, 33/2a3=33:33, 33/3a3=33:34

é.-leriŋizdin 30/72b1=16:80

(Ar. mesken / mesākin, Far. cāy/hā) *Erte ḳoptılar, körünmez meger éwleri.* 31/80a2=46:25

(Ar. mesken, Far. cāyhā-i bāş) *Bütünlükin boḍnıḳa éwleri içinde nişān.* 33/37a1=34:15

⇒ kiçig éw 37/55b3=49:4; peyġāmber éwi boḍnı 33/3a1=33:33; turġu é. 29/17b2=9:24, 29/52a3=9:72, 32/ 37b2=28:58

éw barḳdın aḍrıl-: hicret etmek.

(Ar. muhācere^{t}, Far. burīden ez ḫānumān) *Anlar kim éw barḳdın aḍrılrılar, Teŋrilik, anda kiḍin kim küç ḳıl[ın]dılar.* 30/50a1=16:41

éw barḳdın kesil-: hicret etmek, göç etmek.

(Ar. muhācere^{t}, Far. burīden ez ḫānumān) *Anlar kim bittiler hem éw barḳdın kesildiler.* 29/15a1=9:20

é.-diler 30/90b2=16:110, 33/12b3=33:50

é.-se 38/23b3=59:9

éw boḍnı: ehl-i beyt, aile.

(Ar. ehli beyt, Far. keshā-i ḫāne) *Aydı: nek yolçılayın mu sizni éw boḍnıḳa.* 32/8b3=28:12

ewdin aḍrılġan: muhacir, göç etmiş.

(Ar. muhācir/īn, Far. burīde/gān-ı ez ḫānumān) *Ol çıġaylarḳa kim ewlerindin aḍrılġan tururlar, anlar kim çıḳarıldılar.* 38/22b3=59:8

éw tonı: mal, eşya, meta.

(Ar. eṣāṣ, Far. kālā) *Neçeni yoḳattımız olarda aşnu körklügrek boḍundın éw tonındın egin tonındın.* 31/29a1= 19:74

ÉW-: 1. acele etmek.

(Ar. cemḥ, Far. şitābīden) *Eger bulsalar sığınġu yer ... yanġatılar anġar, olar éwer erdiler.* 29/41a3=9:57

(Ar. musāra^{c}a^{t}, Far, şitābīden) *Éwinġler yarlıḳamaḳḳa İḍinġizdin.* 25/5b2=3:133

(Ar. nesl, Far. şitābīden) *Ürülgey borġu içinde ançada olar gürlardın İḍileri tapa éwerler.* 34/11b3=36:51

(Ar. ^{c}acel, Far. şitābīden) *Éwdünġüzler mü İḍinġiz yarlıḳınġa.* 28/27b3=7:150

é.-megil 31/32a3=19:84, 31/87b2=20:114

(Ar. ^{c}acel, Far. şitāfīden) *Éwdüm sanġar ey mening İḍim ḫoşnūd bolġıl.* 31/62a2=20:84

(Ar. isti^{c}cāl, Far. şitāb ḫ^{v}āsten) *Bizing ḳınımuzḳa éwerler.* 34/45a2=37:176

2. koşmak.

(Ar. zeff, Far. şitāfīden) *Utru keldiler anġa éwerler.* 34/28b1=37:94

éw- azu yüg(ü)r-: acele etmek, koşuşturmak.

(Ar. se^{c}y, Far. şitāfīden) *Keldi bir er kend ıraḳındın éwer azu yügrür.* 32/14a3=28:20

éwe tezgin-: hızla hareket etmek, akıp gitmek.

(Ar. sebḥ, Far. be-şitāb reften) *Ermez kün kerek bolsa anġar yetmek aynı ap yine tün kündüzni ozruġlı, ḳamuġ felek içinde éwe tezginürler.* 34/7b2=36:40

éwe tile-: acilen olmasını istemek.

(Ar. isti^{c}cāl, Far. şitāb ḫ^{v}āsten) *Ol éwe tileyür siz anġar, yel turur anınġ içinde açıġlı kındın.* 31/79b1=46:24

é.-yür 36/13a1=42018

ÉWDÜR-: acele ettirmek.

(Ar. i^{c}cāl, Far. şitābānīden) *Né éwdürdi séni boḍnunġdın?* 31/61b3=20:83

ÉWEKLİK:

éweklik ḳılġan er-: acelecilik etmek.

(Ar. isti^{c}cāl, Far. şitāb konende/gān) *Tatınĝlar ḳınınĝızını bu ol kim erdinĝiz anga éweklik ḳılġanlar.* 37/85a1=51:14

ÉWİŞ-: yarış etmek, koşuşturmak.

(Ar. musāra^{c}a^{t}, Far. şitābīden) *Ey yalavaç, ḳaḍġurtmasun séni anlar kim éwişürler küfr içinde.* 27/46b3=5:41

é.-ürler 27/57a1=5:52

ÉWİT-: acele etmek.

(Ar. ïżā^{c}, Far. şitāften) *Éwitgeyler erdi sizler ara, tileyürler sizke bulġaḳlıḳnı.* 29/35b3=9:47

EV/WRÜL-: 1. dönmek, dolaşmak, gezip dolaşmak, geri dönmek, dönüp gitmek.

(Ar. fey$^{'}$, Far. ber gerdīden) *Körmesler nü anı kim törütti Tanĝrı, nersedin ewrülür anınĝ kölikeleri onĝdın soldın.* 30/53a3=16:48

(Ar. müteḥarrif^{en}, Far. yek sü şevende) *Kim kim ewürse olarḳa ol kün sonĝını meger ewrülüp toḳuşḳa.* 28/72a3=8:16

(Ar. taḳallub, Far. geşten) *Armasun séni olarnınĝ evrülmeki kendler içinde.* 35/23b3=40:4

(Ar. tevliye^{t}, Far. ber geşten) *Tarıdı sizinĝ üze yer ol kim kénĝüdi erdi yana evrüldünĝüz arḳa bérigliler kizleyü.* 29/19a3=9:25

e.-ürler 29/37b2=9:50

(Ar. tevliye^{t}, Far. pes dāden ya^{c}nī rūy gerdānīden) *Körse siz anlarnı kim tandılar ḳawurtluḳ, ewrülmenĝ olarḳa kirü.* 28/72a1=8:15

(Ar. tevellī, Far. ber geşten) *Ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg ewrüldi ḳadra yanıġlı sonĝlamadı.* 32/21b2=28:31

2. yüz çevirmek, kabul etmemek, arka dönüp gitmek, vazgeçmek.

(Ar. ṣafḥ, Far. gerdānīden) *Ewrer [mü]-miz sizdin pendni, ewrülmek, neçeme bolsa siz boḍun tenĝde keçigli.* 36/37b3=43:5

(Ar. tevellī, Far. ber gerdīden) *Boyun sunĝ Tanĝrıḳa hem yalavaçıḳa, ewrülmenĝler andın.* 28/74b2=8:20

e.-ür sizler (evrülür) 35/42a2=40:33

(Ar. tevellī, Far. ber geşten) *Eger ewrülseler bütünlükin kim seninĝ üze tegürmek belgülüg.* 30/74b3=16:82

e.-ürler (ewrülürler) 29/65a3=9:92

3. çevrilmek, döndürülmek, saptırılmak.

(Ar. ifk m., Far. ber gerdānīde şoden) *Tanĝrı yoḳ meger ol, neçük ewrülür sizler?* 33/65b3=35:3

(Ar. ṣarf m., Far. gerdānīde şoden) *Tanĝrının̂g āyātları içinde neçük evrülür.* 35/64a3=40:69

e.-ür sizler (evrülür sizler) 34/81b1=39:6

evrülmek: dönme.

(Ar. kerre[t], Far. bāz geştī) *Eger bolsa manga evrülmek bolġatım eḍgü işliglerdin.* 35/11b3=39:58

ewrülmiş: sapmış.

(Ar. ṣaġv, Far. kerān) *Eger yansa siz Tangrıḳa rāstlıḳ üze ewrülmiş turur köngülleringiz.* 38/90b2=66:4

ewrülmiş kirçe: iki parmak arasındaki kir kadar.

(Ar. fetīl, Far. miḳdār-ı ān-çi be-mālī der miyān-ı du engüşt) *Küç ḳılınmaz sizler ewrülmiş kirçe.* 26/46a3=4:77

EWRÜLÜN-: çevrilmek, döndürülmek.

(Ar. taḳlīb m., Far. gerdānīde şoden) *Ol kün ewrülünür olarnıng yüzleri ot içre.* 33/24a1=33:66

EWÜN: buğday, buğday tanesi.

(Ar. ḥabb, Far. dāne) *Nişān olarḳa ölüg yer, tirgüzdümiz anı hem çıḳardımız andın ewün yana andın yéyürler.* 34/4b1=36:33

e.-ni 37/71a2=50:9

EW/V(Ü)R-: 1. döndürmek, bir şeyi diğer bir şeyden uzak tutmak.

(Ar. ṣarf, Far gerdānīden) *Munu ewrer men belgülerimdin anlar kim uluġsıġlıḳ ḳıldılar.* 28/24a1=7:146

e.-dimiz 31/82a3=46:28

(Ar. ḥavl, Far. cudā'ī ewgenden) *Bilingler Ol Tangrı ewrer erli köngilli ara, ol angar térlür sizler.* 28/76b1=8:24

(Ar. tevliye[t], Far. pes dāden) *Kim kim ewürse olarḳa ol kün songını.* 28/72a2=8:16

(Ar. tevliye[t], Far. [püşt] dāden) *Eger yārī bérseler ewrerler arḳaların yana yārī bérilmezler.* 38/26b2=59:12

(Ar. tevliye[t], Far. püşt dāden ya'nī gürīḫten) *Eger toḳuşsalar sizing birle anlar kim tandılar ewürgeyler arḳalarını.* 37/41b3=48:22

2. döndürüp dolaştırmak.

(Ar. mudāvele[t], Far. gerdānīden) *Ol künler ewrer-miz anı boḍun arasında.* 25/9b3=3:140

3. vazgeçirmek, çevirmek.

(Ar. ifk, Far. gerdānīden) *Aydılar: kelding mü bizke ewürmek üçün bizni Tangrılarımızdın.* 31/84a2=46:22

(Ar. ṣadd, Far. gerdānīden) *Tileyür kim ewürse sizlerni andın kim tapnur erdi atalaringız.* 33/57a3=34:43

(Ar. ṣarf, Far. gerdānīden) *Yana ewürdi sizni olardın sınamaḳ üçün sizni.* 25/16a1=3:152

4. vazgeçmek, dönmek.

(Ar. żarb, Far. gerdānīden) *Ewrer [mü]-miz sizdin pendni, ewrülmek, neçeme bolsa siz boḍun teŋgde keçigli.* 36/37b3=43:5

5. malik olmak, gücü yetmek.

(Ar. mülk, Far. gerdānīden) *Tapnur siz Taŋrıda aḍınḳa ol kim ewürmesler olarḳa rüzī bérü köklerdin.* 30/68a1=16:73

6. dönüştürmek, geri döndürmek, şekil değiştirmek.

(Ar. iᶜādeᵗ, Far. bāz gerdānīden) *Attı anı ançada ol yılan boldı yügrügli, aydı: tutġıl anı ḳorḳmaġıl ewrer-miz anı evvelḳı şüretiŋge.* 31/41b1=20:21

e.-er-miz (ewrer-miz) 31/50b1=20:55

(Ar. meshˌ, Far. gerdānīden) *Eger tilese-miz ewürgey erdimiz olarnı orunları üze.* 34/16b3=36:67

7. yapmak, kılmak, ortaya koymak.

(Ar. caᶜl, Far. gerdānīden) *Ewürgil anı ey İḍim taplanmış.* 31/5b3=19:6

e.-dümiz 36/37a3=43:3

8. çevirmek, beyan etmek, açıklamak.

(Ar. taṣrīf, Far. gerdānīden) *Ewürdimiz belgülerni meger olar yaŋġaylar tép.* 31/81b3=46:27

e.-dimiz 31/87a2=20:113

⇒ ḳoḍı ewür- 34/17a3=36:68; yüz e. 25/19b3=3:155, 26/27a1=4:55, 26/33a1=4:61, 26/36a1=4:63, 26/48b1=4:80, 26/49a3=4:81, 26/55a1=4:89, 26/92a2=4:135, 27/9a3=4:167, 27/28b2=5:13, 27/50a1=5:43, 27/55a3=5:49, 28/60b3=7:199, 28/75b3=8:23, 28/86a2=8:40, 29/54a2=9:74, 29/55a3=9:76, 30/6a1=12:84, 30/32a3=15:94, 31/48b1=20:48, 31/52a2=20:60, 31/69a2=20:100, 31/91a3=20:124, 32/35b1=28:55, 33/37b2=34:16, 34/27b2=37:90, 34/44b3=37:174, 34/45b2=37:178, 36/32a2=42:48, 36/61a3=43:57, 37/4a2=47:1, 37/22a1=47:32, 37/23a3=47:34, 37/26a1=47:38, 37/37b3=48:16, 37/39a1=48:17, 38/58a3=63:2, 38/60b2=63:5, 38/68b1=64:6, 38/72a3=64:12, 38/73a3=64:14, 38/90a1=66:3; yüz evür- 35/79a1=41:13, 36/78a1=44:14, 38/11a3=58:16; yüz ewür- / yıġ- 28/82a3=8:34

ewürgen:

⇒ yüz ewürgen 29/55a3=9:76, 34/9b1=36:46

ewrügli: felaket çarkı.

(Ar. dāᵓireᵗ, Far. gerdiş-i bed) *Ḳorḳar-miz kim tegse bizke ewrügli.* 27/57a3=5:52

⇒ erklig ewrügli 34/18b2=36:71; yüz ewrügli 28/75b3=8:23, 35/42a2=40:33; yüz evrügli 34/71a3=38:68

ewürmek: 1. karşılık, ceza.

(Ar. nekīr, Far. gerdānīden) *Yalġan tuttılar yalavaçlarımızını, neçük boldı meniŋ ewürmekim.* 33/59a2=34:45

2. başkalaşma, değişme.

(Ar. taḥvīl, Far. gerdānīden) *Hiç bulmaz sen Taŋrınıŋ yolını ewürmek.* 33/84a2=35:43

3. döndürmek, (rüzgâr için) estirmek.

(Ar. taṣrīf, Far. gerdānīden) *Yellerni ewürmek içinde, nişānlar turur uḳġan boḍunḳa.* 36/90b3=45:5

⇒ yüz ewürmek 26/86b3=4:128, 27/4b2=4:160

EVVEL (Ar.): evvel, ilk, önce, ilk önce.

(Ar. evvel, Far. nuḫustīn) *Oġradılar yalavaçnı çıḳarmaḳḳa, olar oġradılar evvel yolı.* 29/10a2=9:13

e. 37/72b2=50:15
e. men 28/22b2=7:143
e.-i 34/86b2=39:12
e.-i men 36/70b3=43:81

(Ar. evvel, Far. nuḫust) *Sizler tapladıng̃ız oldurmaḳnı evvel yolı.* 29/59b3=9:83

e. 35/85a1=41:21

evvelḳı: önceki.

(Ar. evvelīn, Far. pīşnīyān) *Eger tilese-miz aygatımız munung̃ meng̃izlig, ermez bu meger evvelḳılarnıng̃ sörçekleri.* 28/81a2=8:31

e. 31/41b2=20:21, 31/49a2=20:51; 32/25a1=28:36, 32/28b1=28:43, 36/76b1=44:8
e.-lar 34/36a1=37:126, 36/38a3=43:6
e.-larnıng̃ 28/85b1=8:38, 36/38b3=43:8
e.-lardın 34/43b2=37:168

(Ar. evvel/īn, Far. der helāk kerden) *Baḳmazlar mu meger evvelḳılar yolıng̃a hiç.* 33/83b3=35:43

(Ar. evvel, Far. nuḫustīn) *Ey Mūsā yā kemşür mü sen azu kim bolsa-miz avvalḳı kemişgen teg.* 31/54a3=20:65

(Ar. f. ūlā, Far. pīşīn) *Taranıp çıḳmang̃lar evvelḳı bilmezlik çıḳmaḳı teg.* 33/2b1=33:33

(Ar. f. ūlā, Far. nuḫustīn) *Ermez mü meger evvelḳı ölümümiz, ermez-miz biz yandura ḳoparmışlardın.* 36/83a1=44:35

e. 36/88a1=44:56

EY: ey!

(Ar. yā, Far. ey) *Ey boḍun, ḳorḳung̃lar İḍing̃izde.* 25/29b2=4:1

e. 25/4b2=3:130, 25/20b1=3:156, 25/29a1=3:200, 26/7b1=4:29, 26/18a1=4:43, 26/22a2=4:47, 26/30a1=4:59, 26/40a3=4:71, 26/61b1=4:94, 26/91a2=4:135, 26/92b1=4:136, 26/98a2=4:143, 27/10a3=4:171, 27/14a1=4:174, 27/20b2=5:6, 27/23b2=5:8, 27/25a3=5:11, 27/32b2=5:19, 27/34a2=5:21, 27/34 b3=5:22, 27/36a2=5:24, 27/43b1=5:35, 27/46b2=5:41, 27/56a2=5:51, 27/58b1= 5:54, 28/2b1=7:88, 28/4b1=7:104, 28/7b1=7:115, 28/15b3=7:134, 28/18b3= 7:138, 28/22b3=7:144, 28/35a2=70158, 28/71b2=8:15, 28/74b1=8:20, 28/76a1= 8:24, 28/78a3=8:27, 28/79a2=8:29, 29/5a1=8:45, 29/16b1=9:23, 29/20b1=9:28, 29/25a1=9:34, 29/29a 2=9:38, 29/52b3=9:73, 30/4b1=12:81, 30/6a2=12:84, 30/7a2=12:87, 30/8a1=12:88, 30/22b3=15:32, 30/27b2=15:57, 31/5b3=19:6, 31/7b2=19:12, 31/9b2=19:23, 31/11b1=19:27, 31/11b2=19:28, 31/16b1=19:42, 31/16b3=19:43, 31/17a3=19:44, 31/17b2=19:45, 31/18a3=19:46, 31/39a1=20:11, 31/40b2=20:17, 31/41a2=20:19, 31/43b3=20:36, 31/46a2=20:40, 31/48b2=20:49, 31/51a3=20:57, 31/54a2=20:65, 31/60a2=20:80, 31/61b3=20:83, 31/62b3=20:86, 31/65a3=20:90, 31/66a1=20:92, 31/66a3=20:94, 31/67a1=20:95, 31/74b2=39:39, 31/83b2=46:30, 31/88a1=20:114, 31/88b2=20:117, 31/89b2=20:120, 32/13a3=

28:19, 32/14a3=28:20, 32/17b3=28:26, 32/21a2=28:30, 32/21b2=28:31, 32/25b3=28:38, 32/26a1=28:38, 33/1b2=33:32, 33/9b3=33:45, 33/11a1=33:49, 33/11b3=33:50, 33/15b3=33:53, 33/19b1=33:56, 33/20b3=33:59, 33/25a1=33:69, 33/25b2=33:70, 33/65a2=35:3, 33/66a3=35:5, 34/1a2=36:26, 34/3a1=36:30, 34/11b3=36:52, 34/14b1=36:60, 34/21a1=37:20, 34/30a2=37:102, 34/30b2=37:102, 34/31a2=37:104, 34/56b1=38:26, 34/73a3=38:75, 34/85a3=39:10, 34/88b2=39:16, 35/8b3=39:53, 35/10b3=39:56, 35/14b1=39:64, 35/40a1=40:29, 35/41a1=40:30, 35/41b3=40:32, 35/45a1=40:36, 35/46a3=40:38, 35/46b2=40:39, 35/48a2=40:41, 36/53a2=43:38, 36/57b2=43:49, 36/58b2=43:51, 36/66a1=43:68, 36/69a2=43:77, 36/73b3=43:88, 37/8a2=47:7, 38/18b2=59:2, 37/22b2=43:33, 37/53a1=49:1, 37/56b2=49:6, 37/61a1=49:11, 37/62a3=49:12, 37/63b1=49:13, 38/6b2==58:11, 38/7b3=58:12, 38/29b3=59:18, 38/33a2=60:1, 38/37a3=60:12, 38/38b2=60:12, 38/40a2=61:2, 38/41a3=61:5, 38/42a3=61:6, 38/45a2=61:10, 38/47b1=61:14, 38/52b1=62:6, 38/54a3=62:9, 38/63a2=63:9, 38/72b3=64:13, 38/76a1=65:1, 38/85a3=65:10, 38/88b1=66:1, 38/92a2=66:6, 38/93a3=66:7, 38/93b3=66:8, 38/95b2=66:9; (ای) 37/53b3=49:2

(Ar. –, Far. ey) *Ey İḏimiz, biz boyun sudımız uluġlarımızḳa.* 33/24b1=33:68

e. 26/90a3=4:133, 28/21b2=7:143, 28/28a2=7:150, 28/28b3=7:151, 28/81a3=8:32, 30/24a1=15:36, 30/24b1=15:39, 30/76b1=16:86, 31/5a2=19:4, 31/5b3=19:6, 31/6b3=19:10, 31/42b1=20:25, 31/62a2=20:84, 32/11b2=28:16, 32/12a2=28:17, 32/15a1=28:21, 32/16b2=28:24, 32/23a1=28:33, 32/31a3=28:47, 32/40b1=28:63, 33/3a1=33:33, 33/24b3=33:68, 33/35b2=34:13, 33/39a2=34:19, 33/78a1=35:37, 34/14a2=36:59, 34/69a2=38:61, 34/74b2=38:79, 35/4a2=39: 46, 35626a2=40:7, 35/26b3=40:8, 35/28b3=40:11, 35/51a2=40:46, 36/77a3=44:12, 38/24a2=59:10, 38/24b3=59:10, 38/64a3=63:10, 38/95a3=66:8, 38/98a2=66:11

ey ḳatıġlıḳ: eyvah, yazıklar olsun!

(Ar. yā veyletā, Far. ey vāy-i men) *Aydı: ey ḳatıġlıḳ manga.* 27/40a2=5:31

F

FĀL (Far.): fal, alâmet.
(Ar. ṭā'ir, Far. fāl) *Bilgil kim anlarnınĝ fālları Tanĝrı üskinde.* 28/14a3=7:131
⇒ ésiz fāl toḳı- 28/14a2=7:131

FĀRİĠ (Ar.): rahat, huzurlu.
fārig̈ ḳadġusuz: gamsız, tasasız.
(Ar. fārig̈, Far. tehī ez ġam) *Boldı Mūsā anasınınĝ konĝli fārig̈ ḳadġusuz.* 32/7b3=28:10

FARĪŻA (Ar.): farz, dinen yapılması şart olan.
(Ar. kitāb, Far. farīża) *Bütünlükin namāz erür mü'minler üze farīża, vaḳıtlıġ.* 26/71b3=4:103
farīża ḳıl-: 1. farz kılmak.
(Ar. farż, Far. farīża kerden) *Farīża ḳıldımız olar üze cüftleri içre.* 33/13b1=33:50
2. meşru kılmak, takdir etmek.
(Ar. farż, Far. peydā kerden) *Anınĝ içre farīża ḳıldı Tanĝrı anĝar.* 33/8a1=33:38

FĀSIḲ (Ar.): fasık, Allah'ın emirlerine karşı gelip günah işleyen.
(Ar. fāsiḳ/īn, Far. bī-fermān/ān) *Ol Tanĝrı köndürmez fāsıḳ boḍunlarnı.* 29/57b3=9:80
f. 27/37a1=5:25, 29/18b1=9:24, 38/61a3=63:6
f.-lar 27/52b3=5:47, 27/55b2=5:49, 29/47b3=9:67
f.-larnı 38/20a3=59:5
(Ar. fāsıḳ, Far. birūn āmede ez fermān) *Ökünmegil fāsıḳ boḍunlar üze.* 27/37b1=5:26
(Ar. fāsıḳ/īn, Far. birūn āyende/gān-ı ez fermān) *Siz erür siz boḍun fāsıḳlar.* 29/39a2=9:53
f. 38/42a2=61:5
f.-lar 29/60b2=9:84

FAṢL (Ar.): 1. ara verme, erteleme.
(Ar. faṣl, Far. faṣl) *Eger faṣl kelimesi bolmasa ḥükm ḳılınġaytı olar ara.* 36/15b1=42:21
2. karar, açığa çıkarma.
(Ar. faṣl, Far. peydā kerden) *Bütünlükin faṣl küni vaḳtları ḳamuġları.* 36/84b3=44:40

FAŻL (Ar.): fazl, lütuf, ihsan.
(Ar. faż̈l, Far. faż̈l) *Kénĝütür sizni Tanĝrı öz faż̈lındın.* 29/21a2=9:28
f. 36/88a2=44:57
f.-ı 26/50b3=4:83, 26/76b2=4:113, 26/77b3=4:113, 38/51a2=62:4,; (f. iḍisi) 35/59b1=40:61

f.-ındın 27/13a2=4:173, 36/20a2=42:26, 36/94a1=45:12
(Ar. faẕl, Far. efzūnī) *Yandılar niᶜmet birle Tañrıdın hem faẕl birle.* 25/26b3=3:174
f. 25/25a3=3:171, 38/23a2=59:8
f.-ındın 25/24b2=3:170
(Ar. faẕl, Far. ewzūnī) *Faẕl içinde köndrür olarnı.* 27/14b2=4:175
f. 38/51b1=62:4
f.-ı 27/59b1=5:54
f.-ındın 38/55b2=62:10
(Ar. faẕl, Far. fuzūnī) *Bayuttı olarnı Tañrı ... öz faẕlındın.* 29/54a1=9:74
f.-ındın 29/54b3=9:75, 33/73a3=35:12
faẕl / artuḳluḳ: lütuf, ihsan.
(Ar. faẕl, Far. efzūnī) *Olarḳa Tañrıdın faẕl / artuḳluḳ uluġ ol.* 33/10b1=33:47
faẕl iḍisi: lütuf sahibi.
(Ar. ẕū faẕl, Far. bā fuzūnī) *Ol Tañrı faẕl iḍisi müᵓminler üze.* 25/16a3=3:152

FELEK (Ar.): felek, gök.
(Ar. felek, Far. gerdūn) *Ḳamuġ felek içinde ẻwe tezginürler.* 34/7b2=36:40

FERC (Ar.): cinsiyet organı.
(Ar. ferc / furūc, Far. ferc/hā) *Ferclerini küḍezgen erenler, ferclerini küḍezgen tişiler.* 33/4b3=33:35

FERİŞTE (Far.): melek.
(Ar. melek / melāᵓiket, Far. ferişte/gān) *Ançada aydı seniñ iḍiñ ferişterlerke: men törütteçi men.* 30/21b1=15:28
f.-ler 26/64b3=4:97, 27/8b3=4:166, 27/12a3=4:172, 30/22a3=15:30, 34/72b3=38:73, 36/43b3=43:19, 36/59b3=43:53, 36/62b2=43:60, 37/19b3=47:27, 38/91a2=66:4, 38/92b3=66:6
f.-lerni 33/63b2=35:1, 34/40a3=37:150, 35/21b3=39:75, 35/80a1=41:14
f.-lerke 28/70a2=8:12, 31/88b1=20:116, 33/55a3=34:40, 34/72a1=38:71
f.-lerdin 28/68b1=8:9
f.-leri 33/9a1=33:43, 33/19a3=33:56
f.-leriñge 26/93a2=4:136
(Ar. —, Far. —) *Ol iş sürügli ferişteler ḥaḳḳı.* 37/83b1=51:14

FERMĀN (Far.): 1. emir, buyruk, ferman.
(Ar. cenb, Far. fermān) *Ḥaddin keçtim Tañrı fermānı içinde.* 35/11a1=39:56
(Ar. emr, Far. kār) *Belgürdi Tañrınıñ fermānı.* 29/36b2=9:48
f. 25/18a2-3=3:154, 25/18b3=3:154, 26/23a2=4:47, 27/57b1=5:52, 33/7b2=33:37, 33/8a3=33:38
f.-ını 35/78b1=41:12
(Ar. emr, Far. fermān) *Boyun suñ yalavaçḳa, fermān iḍisiñge.* 26/30a2=4:59
f. 36/75a3=44:5

f.-ı 31/25a2=19:64, 34/61b1=38:36, 35/68b1=40:78, 36/93b3=45:12
f.-ınga 37/60a1=49:9
f.-ındın 35/31a1=40:15, 38/84b1=65:8

(Ar. emr, Far. fermūden) *Uḍung manga hem boyun sung mening fermānımḳa.* 31/65b2=20:90
f.-ımḳa 31/66a3=20:93

(Ar.—, Far. va^{c}de) *Eger rāst tursalar Tangrı fermānıḳa bolġaytı yaḫşıraḳ olar.* 37/17b1=47:21

2. ferman, izin.

(Ar. iẕn, Far. destūr) *Çıḳarsa sen boḍunnı ḳarangḳuluḳlardın [...] -luḳḳa İḍi fermānı birle.* 30/12b3=14:1

⇒ Tangrı fermānındın çıḳġan 38/30b3=59:19

fermān tutuġlı: boyun eğen.

(Ar. musaḫḫar/āt, Far. rām kerde/gān) *Körmesler mü ḳuşlarnı fermān tutuġlılar köknüng ḳalıḳıda.* 30/72a1=16:79

fermān tutuġlı ḳıl-: musahhar kılmak, emrine vermek.

(Ar. tesḫīr, Far. rām kerden) *Ol İḍi ol kim fermān tutuġlı ḳıldı tengizni, yése sizler andın yaş et.* 30/36a3=16:14

FERMĀNLA- (Far. T.): buyurmak, yükümlü kılmak, emretmek.

(Ar. emr, Far. fermūden) *Fermānlar olarḳa eḍgülükni taḳı yıġar olarnı yawuz işdin.* 28/34a1=7:157
f.-yur 26/29a2=4:58
f.-yur siz 35/14a3=39:64
f.-yur sizler 28/6b1=7:110
f.-yurlar 26/14b2=4:37, 29/47a2=9:67, 29/51a1=9:71
f.-dı 38/93a1=66:6
f.-dıngız 33/50a3=34:33
f.-ġay men 26/81a1-2=4:119
f.-ġıl 28/23b2=7:145, 28/60b2=7:199
f.-sa 26/78a2=4:114, 30/70a3=16:76
f.-yur erdi 31/21a2=19:55

(Ar. istivā^{3}, Far. ḳażā kerden) *Yana fermānladı kökni törütmek tapa, ol bir tütün erdi.* 35/77a3=41:11

(Ar. sevm, Far. çeşānden) *Fermānlar olarḳa yawuz ḳınnı.* 28/42b2=7:167

(Ar. teklīf, Far. be-kerden der āmeden) *Hezine ḳılsun andın, bérdi anga Tangrı, fermānlamaz Tangrı bir et-özke meger ol bérdi.* 38/83b3=65:7

fermānlaġan: emir veren, buyurucu.

(Ar. emmār, Far. nīk fermānende) *Fermānlaġan ol yawuznı meger ol kim yarlıḳasa mening İḍim.* 30/1a1=12:53

FERMĀNLAN- (Far.T.): emrolunmak, buyruk almak.

(Ar. emr m., Far. fermūde şoden) *Fermānlanmadılar meger kim tapsalar bir Tangrıḳa.* 29/23b2=9:31
f.-ur siz 34/30b2=37:102

f.-dım 32/2a1=27:91, 34/86a3=39:11, 34/86b1=39:12, 35/62a3=40:66, 36/10b2=42:15
f.-dıng 36/10a3=42:15
f.-dılar 26/31b3=4:60
f.-sa 38/93a2=66:6

(Ar. teklīf m., Far. fermūde şoden) *Toḳışġıl Tangrı yolı içinde, fermānlanmaz meger özüngge.* 26/51a2=4:84

FERYĀD (Far.): feryat.

feryād ḳıl-: feryat etmek.

(Ar. iştirāḥ, Far. feryād kerden) *Olar feryād ḳılġalar anıng içinde.* 33/77b3=35:37

feryād teggen: imdada koşan, kurtarıcı.

(Ar. şarīḥ, Far. feryād-res) *Eger tilese-miz baturġaytımız olarnı, feryād teggen yoḳ olarḳa, ermez olar ḳurtuluġlı.* 34/8a3=36:43

feryād tile-: yardım dilemek, yalvarmak.

(Ar. istiġāṣe[t], Far. feryād ḫ[v]āsten) *Ançada feryād tiledingiz İdingizdin, müstecāb ḳıldı du[c]ānı.* 28/68a3=8:9
f.-di 32/10b3=28:15

FESĀD (Ar.): fesat, bozgunculuk.

(Ar. fesād, Far. tebāh) *Men ḳorḳar men kim aḍnatsa dingizni azu belgürse yer içinde fesādnı.* 35/37b3=40:26

fesād ḳıl-: fesat çıkarmak, bozgunculuk yapmak.

(Ar. ifsād, Far. tebāhī kerden) *Ol kim öldürse et-özni et-özsüz azu fesād ḳıl[ma]sa yer içinde ...* 27/41a1=5:32

FISḲ (Ar.): yoldan çıkarıcı, çelişkili.

(Ar. muḫtelif, Far. ber efzūdī) *Her-äyine siz bir fısḳ ḳavl içinde siz.* 37/84a1=51:8

FİTNE (Ar.): fitne, āzmāyiş.

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Çın-oḳ tilediler ök fitneni anda burun.* 29/36a3=9:48

fitne ḳıl-: kötülük yapmak.

(Ar. futūn, Far. der fitne ewgenden) *Eger ḳorḳsa sizler kim fitne ḳılsa sizke.* 26/68a3=4:101

(Ar. futūn, Far. gerdānīden) *Saḳınġıl olardın kim fitne ḳılsalar sanga.* 27/55a2=5:49

FURḲĀN (Ar.): hak ile batılı ayırt etme.

(Ar. furḳān, Far. nuṣret) *Iḍtımız ḳulunuz üze furḳān küninde, iki cem[c] ḳarışmışı künde.* 29/2a1=8:41

FÜSŪḲ (Ar.): fasıklık, günahkârlık.

(Ar. füsūḳ, Far. birūn āmeden ez fermān) *Ündemeŋgler at yawuzı bile, néme yawuz füsūḳ at ïmānda kiḍin.* 37/62a1=49:11

FÜSŪS (Far.): alay. krş. **FÜSŪZ**

(Ar. suḫriyy, Far. zebūn u efsūn) *Tuttumız olarnı füsūsḳa.* 34/69b3=38:63

füsūs tut-: 1. ayıplamak, dil uzatmak.

(Ar. lemz, Far. ᶜayb kerden) *Olardın ol kim füsūs tutar séni ṣadaḳalar içinde.* 29/41a3=9:58

2. alay etmek.

(Ar. istihzāʾ, Far. füsūs kerden) *Aygıl: füsūs tutuŋlar, Ol Taŋrı çıḳarıġlı ol kim ḳorḳarlar.* 29/45b2=9:64

(Ar. istisḫār, Far. füsūs kerden) *Ḳaçan körseler bir nişān füsūs tutarlar.* 34/19b3=37:14

(Ar. seḫr, Far. füsūs kerden) *Ey anlar kim taptılar, füsūs tutmasun boḍun boḍundın.* 37/61a1=49:11

füsūs tutġan: alay eden.

(Ar. istihzāʾ, Far. füsūs konende/gān) *Kelmedi olarḳa yalavaçdın meger bolurlar anı füsūs tutġanlar.* 34/3a3=36:30

(Ar. sāḥir/în, Far. füsūs konende/gān) *Ḥaddin keçtim Taŋrı fermānı içinde, bütünlükin erdim füsūs tutġanlardın.* 35/11a2=39:56

füsūs tutġan er-: alay etmek.

(Ar. istihzāʾ, Far. füsūs kerden) *Sezā boldı olarḳa ol kim erdiler anı füsūs tutġanlar.* 31/81b2=46:26

f. 35/6a2=39:48, 35/71b2=40:83

füsūs tutuġlı er-: alay etmek, dalga geçmek.

(Ar. istihzāʾ, Far. füsūs kerden) *Taŋrını mu, belgülerini mü, yalavaçını mu füsūs tutuġlı erür siz.* 29/46a3=9:65.

f.-diler 36/38b1=43:7

f.-di (füsūs tutuġlılar e.) 36/107b1=45:33

füsūs tut(u)l-: alay edilmek.

(Ar. istihzāʾ, Far. füsūs kerde şoden) *Ḳaçan kim eşitse siz Taŋrınıŋ āyetlerini tanlur aŋa, füsūs tutlur anı.* 26/95a3=4:140

FÜSŪSLAN- (Far.T.): alay etmek.

(Ar. lemz, Far. ᶜayb kerden) *Anlar kim füsūzlanurlar boyun suġanlarnı.* 29/56a3=9:79

(Ar. saḫr, Far. füsūs kerden) *Kendü taŋlar sen, olar füsūslanurlar.* 34/19b1=37:12

FÜSŪZ (Far. < füsūs): alay.

(Ar. huzuv, Far. efsūs) *Ol sizler tuttuŋız Taŋrınıŋ nişānlarını füsūzḳa, ardı sizni yaḳın tiriglik.* 36/108b1=45:35

f.-ḳa 36692a3=45:9

füsūżġa cezā yand(u)r-: alaya alayla karşılık vermek.
(Ar. saḥr, Far. füsūs kerden) *Füsūżlanurlar olardın, cezā yandrur Tañrı füsūżlarınġa olardın.* 29/56b3=9:79

G

ĠĀFİL (Ar.): gafil, habersiz.

(Ar. ġāfil/īn, Far. bī-āgāh/ān) *Yalġan tuttılar bizing āyātlarımızını boldılar andın ġāfiller.* 28/17a2=7:136

ġ.-ler 28/25a3=7:146, 28/53a1=7:179, 33/86b1=36:6

ġ.-lerdin 28/63b1=7:205

(Ar. sāhī/ūn, Far. bī-ḫaber) *La^{c}net ḳılındı yalġan ḳılġuçılar anlar kim olar osallıḳ içinde ġāfiller.* 37/84a3=51:11

ġāfil / çın tutmaġlı: gafil, bihaber.

(Ar. ġāfil/īn, Far. bī-āgāh/ān) *Biz erdimiz mundın ġāfiller / çın tutmaġlılar.* 28/48b2=7:172

ġāfil / osal: gafil, habersiz.

(Ar. ġāfil, Far. bī-āgāh) *Ermez sening İding ġāfil / osal, andın kim ḳılurlar.* 32/3a1=27:93

ĠAFLET (Ar.): gaflet.

(Ar. ġafle^{t}, Far. bī-āgāhī) *Ançada kim ḥükm ḳılnur iş olar ġaflet içinde tururlar hem olar kirtgünmezler.* 31/15b2=19:39

(Ar. ġafle^{t}, Far. ġaflet ya^{c}nī bī-āgāhī) *Érür sen ġaflet içinde mundın, açġay-mız séndin örtügüngni.* 37/74b2=50:22

ġaflet ap osallıḳ: gaflet, habersiz olma.

(Ar. ġafle^{t}, Far. bī-āgāhī) *Kéldi kendke ġafiet vaḳti üze ap osallıḳ üze.* 32/10a2=28:15

ĠALEBE (Ar.): galip gelme, üstünlük.

ġalebe ḳıl-: bastırmak, üstün gelmek.

(Ar. ġalebe^{t}, Far. çīre şoden) *Eşitmeng bu Ḳur$^{\flat}$ānnı laġv ḳılıng anıng içinde, bolġay kim ġalebe ḳılġa sizler.* 35/88a1=41:26

(Ar. ġalebe^{t}, Far. ġalebe kerden) *Bitidi Tangrı ġalebe ḳılġay men, men hem mening yalavaçlarım.* 38/14a2=58:21

ġalebe ḳılġan: esma-i hüsnadan: kahhâr.

(Ar. ḳahhār, Far. şikende-i kāmhā) *Yoḳ adın Tangrı meger bir Tangrı ġalebe ḳılġan.* 34/70b2=38:65

ġ. 34/79a2=39:4

ġalebe ḳılığlı / küçlüg: üstün gelen.

(Ar. ẓāhir/īn, Far. ġalebe konende/gān) *Küçlendürdümiz anlarnı kim taptılar düşmanları üze, boldılar ġalebe ḳılığlı / küçlügler.* 38/49a1=61:14

ġālebe ḳılın-: mağlup olmak, yenilmek.

(Ar. ġalebe^{t} m., Far. ġalebe kerde şoden) *Ġalebe ḳılnurlar anlar kim tandılar, tamuġḳa térlürler.* 28/84a1=8:36

ġ.-dılar 28/8b3=7:119

ĠĀLİB (Ar.): üstün gelen, yenen.
ġālib boluġlı: üstün gelen.
(Ar. ġālib/ūn, Far. çire şevende/gān) *Bütünlükin bizing süniz olar ġālib boluġlılar turur.* 34/44b2=37:173

ĠAM (Ar.): gam, üzüntü.
(Ar. ġamm, Far. endūh) *Iḍtı sizing üze ġamda kiḍin imînlikni.* 25/17b1=3:154
ġ.-nı 25/16b3=3:153

ĠANİMET (Ar.): ganimet.
(Ar. nefel / enfāl, Far. ġanîmet/hā) *Sorarlar sanga yā Muḥammed ġanîmetlerdin. Aygıl: ġanîmetler Tangrıḳa.* 28/64a2=8:1, 28/64b1=8:1
(Ar. maġnem / maġānim, Far. ġanîmet/hā) *Tangrı üskinde üküş ġanîmetler.* 26/62b1=4:94
ġ.-ler 37/35b3=48:15, 37/40a1=48:19, 37/40a3=48:20

ĠĀR (Ar.): mağara.
(Ar. ġār, Far. şikāf būden) *Ançada ol iki ġār içinde, ançada aytur éşinge: ḳaḍġurmaġıl Ol Tangrı bizing birle.* 29/31a2=9:40

ĠARḲA (Ar.): suya batmış.
ġarḳa bolmış: boğulmuş, gark olmuş.
(Ar. muġraḳ, Far. be-āb furū burde/gān) *Ḳoḍġıl deryāni tölek, olar bir sü turur, ġarḳa bolmışlar.* 36/80b2=44:24

ĠAYB (Ar.): gayb, bilinmeyen, gizli.
(Ar. ġayb, Far. ġayb) *Ermez-miz ġaybnı küḍeziglіler.* 30/4b3=12:81
(Ar. ġayb / ġuyūb, Far. nihān) *Könilik birle ġayblarnı bilgen.* 33/60b3=34:48
ġ. 35/4a3=39:46, 38/54a1=62:8
ġ.-nı 33/29b1=34:3, 38/75a3=64:18
(Ar. ġayb, Far. nā-peydā) *Ol Tangrı erür kökler hem yerler ġaybın bilgen ol.* 33/79a2=35:38
ġ.-nı 31/30b3=19:78
(Ar. ġayb, Far. dūr-ı şeviyān ?) *Eḍgü uraġutlar, boyun suġanlar, küḍezgenler ġaybḳa anung birle kim küḍezdi Tangrı.* 26/11b2=4:34
ġaybun: görmeyerek, görmediği halde.
(Ar. bi'l-ġayb, Far. be-nā peydā) *Kim ḳorḳsa Tangrıdın ġaybun, keldi ḳamuġ yanġan köngülni.* 37/77b3=50:32
⇒ belgüsüzin ya^{c}nî ġaybın 31/24a3=19:61

ĠĀYİB (Ar.): kayıp, görünmeyen.
ġāyib bol-: kaçmak, uzaklaşmak.

(Ar. ᶜuzūb, Far. dūr şoden) *Ġāyib bolmaz andın ẕerre aġırınça kökler içinde hem yer içinde.* 33/29b2=34:2

ĠAYY (Ar.): cehennemde bir vadi.
ġayy atlıġ tamuġ: Cehennemde bir vadi.
(Ar. ġayy, Far. ān vādī-i dūzaḫ) *Kiḍin tüşerler yā körgeyler ġayy atlıġ tamuġḳa.* 31/23b1=19:59

ĠĀZĪ (Ar.): gazi.
(Ar. ġāzī / ġuzān, Far. ġāzī/ān) *Ḳaçan yorısalar yer içinde azu bolsalar ġāzïler.* 25/21a1=3:156

GEVHER (Far.): mücevher.
⇒ étig gevher yinçü ornatıġlıġ 36/51b2=43:35

GEZĪD (Far.): vergi, cizye.
(Ar. cizyeᵗ, Far. gezīd) *Toḳuşuñlar anlar birle kim ... dïn tutmazlar ḥaḳ dïnni anlardın kim bérildiler bitigni ançaḳa tegi bérseler gezïd eligdin.* 29/22a2=9:29

ĠIYBET (Ar.): gıybet, arkasından kötü konuşma.
ġıybet ḳıl-: gıybet etmek.
(Ar. iġtiyāb, Far. ez pes bed goften) *Ġıybet ḳılmasun amarıñız amarını.* 37/62b3=49:12

ĠIZĀRE (Ar.): kase, çanak.
⇒ bedük ġızāre 33/35b1=34:13

ĠUL(L) (Ar.): bukağı, bağ.
(Ar. ġull / aġlāl, Far. bend/hā) *Ançada ġullar boyunları içinde hem zencïrler süḍrünürler.* 35/64b3=40:71
(Ar. ġull / aġlāl, Far. ġul/hā) *Ḳoḍar olardın aġır yüklerini ol kim ġullarını erdi olar üze.* 28/34b1=7:157
ġ.-lar 33/51a1=34:33

GŪNE (Far.): renk.
(Ar. levn / elvān, Far. güne/hā) *Çıḳardımız anıñ birle mïveler türlüg türlüg anıñ güneleri.* 33/74b2=35:27
g.-leri 34/91a2=39:21

GŪR (Far.): mezar, kabir.
(Ar. ḳabr / ḳubūr, Far. gūr/hā) *Ürülgey borġu içinde ançada olar gürlardın İḍileri tapa éwerler.* 34/11b2=36:51:
(Ar. ḳabr / ḳubūr, Far. gūr/hā) *Ulaşu aḍaḳın turmaġıl anıñ gürı üze.* 29/60a3=9:84
g. 38/39a3=60:13

gürdın ḳopġu: haşr, dirilme.

(Ar. ba^{c}ṣ, Far. ber engīḫte şoden) *Dereng ḳılġatı anmg̃ ḳarnı içinde gürdın ḳopġu künke tegi.* 34/39a1=37:144

g. (g. kün) 34/74b2=38:79

GÜMĀRLA- (Far.T.): takdir etmek, musallat etmek.

(Ar. taḳyīż, Far. ber gümāşten) *Kim kim ḳışsa Tañgrı yādındın gümārlaġay-mız añgar yekni, ol añgar éş.* 36/52b1=43:36

g.-dımız 35/86b2=41:25

(Ar. teslīṭ, Far. gümāşten) *İḍi gümārla[r] yalavaçlarını kimnüñg üze tilese.* 38/21a1=59:6

GÜRŪH (Far.): bölük, topluluk, grup.

(Ar. ṭā$^{\supset}$ife^{t}, Far. gürūh) *Sizdin bir gürūh çın-oḳ ḳaḍġurttı olarnı.* 25/17b2=3:154

g. 26/69a1=4:102

(Ar. farīḳ, Far. gürūh) *Uḍtılar añgar meger bir gürūh mü$^{\supset}$minlerdin.* 33/40a3=34:20

⇒ taḳı bir gürūh 26/69b1=4:102

H

HA: ha!

ha sizler: ya sizler.

(Ar. hā entüm, Far. īnek) *Ha sizler ha bular, tartıştıngız olardın yakın tiriglik içinde.* 26/74b1=4:109

ha bular: ha onlar.

(Ar. hā'ulā', Far. īn gürūh) 26/74b2=4:109

ḤABER (Ar.): haber.

(Ar. ḫaber, Far. ḫaber) *Bolġay kim keldürgem sizke andın ḫaber.* 32/20a3=28:29

ḫ.-leringizni 37/21b3=47:31

(Ar. nebe' / enbā', Far. ḫaber/hā) *Oḳıġıl olar üze Ādemnüng iki oġlı ḫaberini.* 27/37b3=5:27

ḫ. 34/71a2=38:67

ḫ.-i 29/49b3=9:70, 34/53a3=38:21, 38/67b2=64:5

ḫ.-ini 28/49b2=7:175, 34/76b1=38:88

ḫ.-indin 32/3b3=28:3, 32/4a1=28:3

ḫ.-lerin 31/69a1=20:99

ḫ.-ler 32/42a1=28:66

ḫaber bér-: haber vermek.

(Ar. tenbi'e^{t}, Far. āgāh kerden) *Ḫaber bérgey sizke ol kim erdingiz anung içinde tartışıġlılar.* 27/54b1=5:48

ḫ.-ür 34/82b1=39:7

(Ar. tenbi'e^{t}, Far. ḫaber kerden) *Bir süre ḫaber bérür olarḳa anı kim köngülleri içinde turur.* 29/45b1=9:64

(Ar. inbā', Far. āgāh kerden) *Yolçılaym mu sizni er üze ḫaber bérür sizke.* 33/31b3=34:7

ḫ.-ür men ök 31/76b3=41:50

ḤABERLİ (Ar.T.): haberdar, esma-i hüsnadan: habîr.

(Ar. ḫabīr, Far. āgāh) *Ol Tangrı erür bilgen ḫaberli.* 26/13a3=4:35

ḤĀCET (Ar.): hacet, ihtiyaç.

(Ar. ḥāce^{t}, Far. be-niyāzī) *Sizke turur anung içinde asıġlar, tegse sizler anung üze ḥācetḳa köngülleringiz içinde.* 35/69a3=40:80

(Ar. me'rab, Far. ḥācet) *Yapurġaḳ çalar men anung birle ḳoylarım üze hem manga anung içinde ḥācetler öngin turur.* 31/41a1=20:18

(Ar. vaṭar, Far. ḥācet) *Ötedi erse Zeyd andın ḥācetini cüftlendürdümiz sanga anı.* 33/7a1=33:37

ḥ.-ini 33/7b2=33:37

ḤĀCĪ (Ar. < ḥācc): hacı, hacca giden.

(Ar. ḥācc, Far. ḥācī/ān) *Ḳıldıngız mu ḥācīlarḳa suw içürmekni, mezgit-i ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳın.* 29/14a1=9:19

ḤAD(D) (Ar.): sınır.

ḥaddin keç-: haddi aşmak, aşırıya kaçmak, haksızlık etmek, zulmetmek.

(Ar. ᶜadv, Far. sitem kerden) *Ançada ḥaddin keçtiler şenbe içinde.* 28/39b3=7:163

(Ar. furūṭ, Far. şitāften) *Biz ḳorḳar-miz ḥaddin keçse bizing üze azu boynaġuluḳ ḳılsa.* 31/47a2=20:45

(Ar. ġuluvv, Far. güzeşten ez ḥad) *Ey bitig boḍnı, ḥaddin keçmeng.* 27/10a3= 4:171

(Ar. isrāf, Far. güzāfkārī kerden) *Mundaġuḳ yanut bérür-miz kim kim ḥaddin keçse taḳı kirtgünmese.* 31/92a3=20:127

(Ar. müsrif, Far. güzāfkār) *Ḳışrur Tangrı ol kimerseni kim ḥaddin keçti.* 35/43b2=40:34

(Ar. tefrīṭ, Far. taḳṣīr kerden) *Ḥaddin keçtim Tangrı fermānı içinde.* 35/11a1=39:56

(Ar. ṭuġyān, Far. güzeşten ez ḥad) *Yéngler arıġlardın ol kim rūzī bérdimiz sizke, ḥaddin keçmengler anıng içinde.* 31/61a1=20:81

(Ar. ᶜudvān, Far. sitem kerden) *Ḳaçan rāz aysa sizler bir ikindi birle rāz aymang yazuḳ birle ḥaddin keçmek birle.* 38/5a2=58:9

ḥaddin keçgen: sınırı aşan, aşırıya kaçan.

(Ar. müsrif/īn, Far. güzafkār/ān) *Üküş olardın anda kiḍin yer içinde ḥaddin keçgenler.* 27/41b3=5:32

ḥ.-ler 36/82a3=44:31

ḥaddin keçmek: azgınlık gösterme, haddi aşma.

(Ar. ᶜudvān, Far. güzeşten ez ḥad) *Kim kim ḳılsa ol ḥaddin keçmek küçün ... kigrür-miz anı oṭḳa.* 26/8a3=4:30

ḥaddin taş boynaġu: azgın.

(Ar. ṭāġī, Far. ez ḥad der güzeşte/gān) *Ermez bizke sizing üze ḥüccet, kendü erdingiz boḍun ḥaddin taş boynaġu.* 34/23b1=37:30

ḤADĪŞ (Ar.): söz, konuşma.

(Ar. ḥadīṣ, Far. ḥadīṣ) *Oḳımaḳ yoḳ sizke hīç ḥadīṣ.* 33/16b2=33:53

ḤAḲĪḲAT (Ar.): hak, gerçek.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Aḳtardılar sanga işlerni ançaḳa tegi keldi ḥaḳīḳat, belgürdi Tangrının fermānı.* 29/36b2=9:48

(Ar. ḥaḳīḳ, Far. sezāvār) *Ḥaḳīḳat kim aymamaḳım üze Tangrı üze meger rāstnı yaraġlıġ.* 28/4b2=7:105

ḤAḲĪM (Ar.): hikmet sahibi, esma-yi hüsnadan: hakîm.

(Ar. ḥakīm, Far. rāstkār) *Erür Tangrı kéng raḥmetlig ḥakīm.* 26/89a1=4:130

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvārkār) *Yārī yoḳ meger Tangrı üskindin ᶜazīz ḥakīm.* 25/3a3=3:126

ḥ. 36/3b3=4:24

ḥakīm / bütün işlig: esma-yı hüsnadan: hakîm.

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvārkār) *Bitigni indürmek ᶜazīz ḥakīm Tangrıdın kim ᶜazīz takı bütün işlig turur.* 36/89a2=45:2

ḤAḴ(Ḳ) (Ar.): hak, gerçek.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Dīn tutmazlar ḥaḳ dinni anlardın kim bérildiler bitigni.* 29/21b3=9:29

ḥ.-nı 28/44b3=7:169

ḥ.-dın 27/53b2=5:48

(Ar. ḥaḳḳ, Far. sezā) *Ol Tangrı kim ıḍtı yalavaçını köni yol birle, ḥaḳ dīn birle.* 29/24b2=9:33

ḥ. 37/47b2=48:28

(Ar. ḥaḳḳ, Far. vācib) *Mālları içinde ḥaḳ térür erdiler tilegüçike.* 37/86a2=51:19

(Ar. —, Far. ḥaḳ) *Sening İding ḥaḳḳı tirgey-miz olarnı.* 31/26b3=19:68

ḥ.-ı (bitig ḥ.) 36/37a2=43:2, 36/74b2=44:2; (bulut ḥ.) 37/83a2=51:2; (İdi ḥ.) 37/3b2=46:34, 38/69b2=64:7; (esgen esin ḥ.) 37/83a2=51:1; (ferişte ḥ.) 37/83b1=51:4; (kemiler ḥ.) 37/83a3=51:3; (kök ḥ.) 37/83b3=51:7; (Ḳur'ān ḥ.) 37/68a2=50:1

ḥaḳsızın: haksız yere.

(Ar. bi-ġayri'l-ḥaḳḳ, Far. be-cüz rāstī) *Boynaġuluḳ ḳıldı ol hem anıng süleri yer içinde ḥaḳsızın.* 32/26b3=28:39

ḤAḴḴĀ (Ar.): gerçek, doğrusu.

(Ar. lā cerem, ḥaḳḳā) *Ḥaḳḳā ol kim ündeyür siz méni anıng birle yoḳ angar ündemek.* 35/49a1=40:43

ḤĀL (Ar.): hal, durum.

(Ar. bāl, Far. kār u ḥāl) *Aydı: né ol evvelḳı keçmişler ḥāli.* 31/49a2=20:51

(Ar. bāl, Far. ḥāl) *Köndürgey olarnı, körklüg ḳılġay ḥāllerini.* 37/7b3=47:5

ḥ.-lerini 37/5b1=47:3

(Ar. —, Far. —) *Neteg bolġay ḥalleri.* 37/19b2=47:27

⇒ kenglik ḥāl 25/6a2=3:134; tarlıḳ ḥ. 25/6a3=3:134

ḥālde tanuḳ bol-: hazır bulunup tanık olmak.

(Ar. şehīd, Far. ḥāżır būden) *Bütün anıng içinde pend ... ol ḥālde tanuḳ bolsa.* 37/79b1=50:37

ḤALF (Ar.): sonra, arkadan.

ḥalf yanut bér-: karşılık vermek, bedelini mükâfat olarak vermek.

(Ar. iḫlāf, Far. ḥalf dāden) *Hezīne ḳılsa siz nersedin Ol Tangrı ḥalf yanut bérür anga.* 33/54b3=34:39

⇒ yawuz ḥalf 28/43b3=7:169

ḤĀLĪ (Ar.): tenha, tek başına.

ḥālī bol-: yalnız başına kalmak.

(Ar. ḫuluvv, Far. tenhā mānden) *Ḳaçan ḫālī bolsalar ısrurlar sizing üze ernekleri uçını.* 25/1a1=3:119

ḪALĪFE (Ar.): halife. krş. **ḪALĪFET**

(Ar. ḫalīfe^{t}, Far. ḫalīfe) *Ey Dāvūd, biz ḳıldımız séni ḫalīfe yer içinde.* 34/56b2=38:26

ḫalīfe bol-: birinin yerine geçmek, vekâlet etmek.

(Ar. ḫalef, Far. ḫalīfe būden) *Aydı Mūsā ḳadaşı Hārūnḳa ḫalīfe bolġıl manga boḍnum içinde.* 28/21a2=7:142

ḫ.-dunguzlar 28/27b2=7:150

ḪALĪFET (Ar.): halife.

(A. ḫalīfe^{t} / ḫalā^{ɔ}if, Far. ḫalīfe/gān) *Ol Tangrı ḳıldı sizke ḫalīfetler yer içinde.* 33/79b1=35:39

ḪĀLİṢ (Ar.): halis, ihlasa erdirilmiş.

(Ar. muḫliṣ/īn, Far. bī-amīġ kerde/gān) *Arıġ ol Tangrı andın kim ṣıfat ḳılurlar meger Tangrınıng ḫāliṣ ḳulları.* 34/42a3=37:160

ḫāliṣ ḳıl-: halis kılmak, ihlaslı yapmak.

(Ar. iḫlāṣ, Far. vīje kerden) *Biz ḫāliṣ ḳıldımız olarnı ḫālişlıḳı birle sarāynı yād ḳılmaḳ üçün.* 34/65a1=38:46

ḪĀLİŞLIḲ (Ar.T): samimiyet ve temizlik.

(Ar. ḫālişa^{t}, Far. bī amīġī) *Biz ḫāliṣ ḳıldımız olarnı ḫālişlıḳı birle sarāynı yād ḳılmaḳ üçün.* 34/65a2=38:46

ḪALḲ (Ar.): halk, millet.

(Ar. cibill, Far. gürūh) *Bütünlükin azıttı sizdin üküş ḫalḳnı, uḳar ermez mü sizler.* 34/15a2=36:62

ḫalḳnıng tirilmeki: yeniden diriliş.

(Ar. nuşūr, Far. zinde şoden-i ḫalḳ) *Tirgüzür-miz anıng birle yerni ölmişde kidin, mundaġuḳ ḫalḳnıng tirilmeki.* 33/69b2=35:9

ḪALḲA (Ar.): zırh yapımında kullanılan halka.

(Ar. serd, Far. zırıh bāften) *Yumşattımız angar temürni étkil tép yarıḳlar, endāze ḳılġıl ḫalḳa içinde.* 33/34a1=34:11

ḪAMD (Ar.): hamd

(Ar. ḫamd, Far. sitāyiş) *Tesbīḥ ḳılġıl idinge ḫamd aytu kéçelik hem ertelerde.* 35/55b2=40:55

ḫ. 35/22a2=39:75, 35/25b3=40:7

ḪAMİYET (Ar.): kızgınlık, öfke.

ḫamiyet öwke: taassup ve azgınlık.

(Ar. ḥamiyyet, Far. nām u neng) *Ançada ḳıldı anlar kim tandılar, kön̂gülleri içre ḥamiyet öwke, biligsizlik öwkesi.* 37/45a3=48:26

ḤAMR (Ar.): şarap.

(Ar. ḫamr, Far. mey) *Arıḳlar ḫamrdın tatlıġ içgenlerke.* 37/12b3=47:15

ḪᵛĀR (Far.): hor, hakir, bayağı. krş. **ḪOR**

(Ar. dāḫir/ūn, Far. ḫᵛār/ān) *Aygıl: andaġ, siz ḫᵛārlar siz.* 34/20b2=37:18

(Ar. muhīn, Far. ḫᵛār) *Azu men yaḫşı ermez mü men bu erdin ol kim ol ḫᵛār turur.* 36/59a3=43:52

ḫᵛār bol-: aşağılan(mış).

(Ar. dāḫir/īn, Far. ḫᵛār/ān) *Kigrülgeyler tanuġḳa ḫᵛār bolup olar.* 35/59a1=40:60

ḫᵛār ḳıl-: rezil rüsva etmek.

(Ar. iḫzāᵓ, Far. rüsvā kerden) *Ḫᵛār ḳılġay olarnı, yārī bérgey sizke.* 29/10b2=9:14

ḫ.-maz 38/94b2=66:8

ḫᵛār ḳılġan: alçaltıcı.

(Ar. muhīn, Far. ḫᵛār konende) *Rāstlıḳ üze ḳurtġardımız Yaᶜḳūb oġlanlarını ḫᵛār ḳılġan ḳındın.* 36/82a1=44:30

ḫᵛār ḳılġanraḳ: daha çok rezil edici.

(Ar. aḫzā, Far. ḫᵛārī) *Taturġu-miz üçün olarḳa ḫᵛārluḳ ḳınını yaḳın tiriglik içinde, āḫiret ᶜaẕābı ḫᵛār ḳılġanraḳ.* 35/82a2=41:16

ḫᵛārraḳ: en alçak, bayağı.

(Ar. eẕell, Far. ḫᵛār-ter) *Eger yansa-nız Medîne kendi tapa çıḳarġay oḳ ᶜazîzraḳ andın ḫᵛārraḳnı.* 38/62b3=63:8

ḤARĀM (Ar.): haram.

(Ar. ḥarām / ḥurum, Far. ḥarām) *Bütünlükin aylar sanı Tan̂grı üskinde on iki ay ... andın tört ay ḥarām ol.* 29/27a3=9:36

(Ar. ḥarām, Far. nā-şāyeste) *Aymaṅlar anı kim ṣıfat ḳılur tillerin̂giz yalġanı; bu ḥelāl ol, bu ḥarām tép.* 30/94b3=16:116

⇒ mezgit-i ḥarām 29/14a2=9:19, 29/20b2=9:28

ḥarām ḳıl-: haram etmek.

(Ar. taḥrīm, Far. ḥarām kerden) *Ḥelāl ḳılur olarḳa arıġlarnı, ḥarām ḳılur olar üze arıġsızlarnı.* 28/34a3=7:157

ḥ.-ur sen 38/88b1=66:1

ḥ.-dı 29/28b2-3=9:37, 32/2a1=27:91

ḥ.-dımız 30/46a1=16:35, 32/8b2=28:12

(Ar. taḥrīm, Far. ḥarām dāşten) *Ḥarām ḳılmazlar anı kim ḥarām ḳıldı Tan̂grı hem yalavaçı.* 29/21b2=9:29

ḥ.-urlar 29/28b1=9:37

(Ar. taḥrīm, Far. nā-şāyeste kerden) *Ḥarām ḳılmazlar anı kim ḥarām ḳıldı Tan̂grı hem yalavaçı.* 29/21b2=9:29

ḥ.-dı 30/93b2=16:115
ḥ.-dımız 27/4a3=4:160, 30/95b2=16:118

ḥarām ḳılınmış: haram edilmiş şey.

(Ar. muḥarrem, Far. ḥarām kerde şode) *Aydı Tañgrı: ḥarām ḳılınmış erür olar üze.* 27/37a2=5:26

ḤAREM (Ar.): kutsal (yer).

ḥarem yeri: Mekke-i mükerreme.

(Ar. ḥarem, Far. ḥarem) *Ornatmadımız mı olarnı ḥarem yeringe ḳorḳunçsuz, térlür añgar ḳamuġ nersening mïveleri.* 32/36b3=28:57

ḤARĪŞ (Ar.): hırslı, fazlasıyla istekli.

ḥarïş ḳıl-: teşvik etmek.

(Ar. taḥrïż, Far. ber-engïḫten) *Ḥarïş ḳılġıl mü'minlerni.* 26/51a3=4:84

ḤARĪŞLIḴ (Ar.T.): hırs, tamahkârlık.

ḥarïşlıḳ ḳıl-: istemek, bir şeyin olması için uğraşmak, hırslanmak.

(Ar. ḥırş, Far. āzmüden) *Yaraġlarıngız bolmaz ... neçeme ḥarïslıḳ ḳılsa siz.* 26/88a2=4:129

Ḫ^{v}ĀRLA- (Far.T.): horlamak, küçük düşürmek.

ḫ^{v}ārlaġan: küçük düşürücü.

(Ar. muhïn, Far. ḫ^{v}ār konende) *Yüz evürdiler Tañgrımnıng yolındın, olarḳa turur ḫ^{v}ārlaġan ḳın.* 38/11b1=58:16

ḫ^{v}ārlaġlı: alçaltıcı, küçük düşürücü, hor eyleyici.

(Ar. muhïn, Far. ḫ^{v}ār konende) *Tañgrı anuttı käfirlerḳa ḳın ḫ^{v}ārlaġlı.* 26/71a2=4:102

ḫ. 26/15a2=4:37, 33/20a3=33:57, 36/92b1=45:9

(Ar. muhïn, Far. ḫ^{v}ār) *Bildiler erse belgüsüz, direng ḳılmaġaytılar ḫ^{v}ārlaġlı ḳın içinde.* 33/36b3=34:14

Ḫ^{v}ĀRLUḴ (Far.T.): aşağılık, rezillik, bayağılık. krş. **ḪORLUḴ**

(Ar. ezell, Far. ḫ^{v}ārter) *Anlar bolġaylar ḫ^{v}ārluḳ içinde.* 38/14a1=58:20

(Ar. hūn, Far. ḫ^{v}ār konende) *Tuttı olarnı ḫ^{v}ārluḳ ara inmiş ^{c}aẕāb, anı kim ḳazġanur erdiler.* 35/82b2=41:17

(Ar. ḫizy, Far. rüsvāyï) *Taturdı olarḳa Tañgrı ḫ^{v}ārluḳını yaḳın tiriglik içinde.* 34/95b2=39:26

(Ar. ḫizy, Far. ḫ^{v}ārï) *Taturġu-mïz üçün olarḳa ḫ^{v}ārluḳ ḳınını yaḳın tiriglik içinde āḫiret ^{c}aẕābı ḫ^{v}ār ḳılġanraḳ.* 35/81b3=41:16

ḪĀṢ (Ar.): ihlasa erdirilmiş.

(Ar. muḫlaṣïn, Far. yād konende) *Yolsuz ḳılġay men olarnı ḳamuġını meger ḳullarıngnı kim olardın ḫāṣlar tururlar.* 34675b1=38:38

ḫāṣ ḳıl-: özel, seçkin kılmak.

(Ar. istiḥlāş, Far. ber güẕīden) *Aydı ol melik: keldürüng manga anı ḫāş ḳılayın anı özümke.* 30/1b3=12:54

ḫāş yalav/waç: resul nebi.

(Ar. resūl^{en} nebiyy^{en}, Far. peyġāmber-i ḫāṣ) *Yād ḳılġıl bitig içinde Mūsānı, ol erdi ḳatıḳsız erür ḫāṣ yalavaç.* 31/20a2=19:51

(Ar. resūl^{en} nebiyy^{en}, Far. peyġāmber-i āgāh konende) *Ol erür va^{c}desi köni, erür ḫāṣ yalavaç.* 31/21a2=19:54

ḪASED (Ar.): haset, kıskançlık, günü.

ḫased ḳıl-: haset etmek, kıskanmak.

(Ar. ḥased, Far. bed ḫ^{v}āsten) *Kendü ḫased ḳılur siz bizke, kendü uḳmaz erürler meger azḳına.* 37/36b2=48:15

ḫ.-urlar 26/26a2=4:54

ḪAṢM (Ar.): hasım, kavgalı, münakaşa eden, davacı.

(Ar. ḫaṣīm, Far. kār-keş) *Bolmaġıl ḫıyānet ḳılġanlarḳa ḫaṣnı.* 26/73a2=4:105

(Ar. ḫaṣm, Far. ḫaṣm) *İki ḫaṣnı küç ḳıldı birimiz taḳı birke.* 34/53b2=38:22

(Ar. ḫaṣm, Far. peygār konende/gān) *Nek keldi mü sanga ḫaṣnı ḫaberi.* 34/53a3=38:21

ḪAṢMLAŞ- (Ar.T.): çekişmek, tartışmak.

(Ar. iḫtişām, Far. peykār kerden) *Bakmazlar mu meger bir Cebre^{3}il ünike, tutar olarnı, olar ḫaṣmlaşur erken.* 34/11a1=36:49

ḪAṬĀ (Ar.): hata, yanlışlık.

(Ar. ḫaṭā^{3}, Far. ḫaṭā) *Kerekmez mü^{3}minḳa öldürmek mü^{3}minke meger ḫaṭān.* 26/58b2=4:92

ḫ.-n (ins.) 26/58b3=4:92

(Ar. ḫaṭā / ḫaṭāyān, Far. günāh/ān) *Biz kirtgündümiz İdimizke yarlıḳamaḳ üçün bizni ḫaṭālarımızni.* 31/57b2=20:73

⇒ yazuḳ / ḫaṭā 26/76a2=4:112

ḫaṭā ḳılıġlı: hata eden, günah işleyen.

(Ar. ḫāṭi^{3} , Far. günāhkār) *Bütünlükin bu kāfir taḳı Hāmān, ol ikining süleri erdiler ḫaṭā ḳılıġlılar.* 32/7a1=28:8

ḪATUN: hatun, kadın.

⇒ Asiye ḫ. 32/7a2=28:9; mü^{3}min ḫatun 33/27b1=33:73

ḪAYĀL (Ar.): hayal.

ḫayāl kör(ü)n-: ... gibi görünmek.

(Ar. taḫyīl m., Far. numūde şoden) *Ançada yipleri hem tayaḳları ḫayāl körnür angar sihrlerindin.* 31/54b2=20:66

ḪAYL (Ar.): takım, topluluk.

ḫayl başı: başkan, reis, server.
(Ar. naḳīb, Far. sālār-ı leşker) *Iḍtımız olardın on iki ḫayl başı.* 27/26a3=5:12

ḪAYR (Ar.): 1. hayır, iyilik.
(Ar. ḫayr, Far. nīkī) *Eger bilür bolsa men örtüglügni üküş ḫayrnı ḳılġatım tegmegeti manga yawuzlıḳ.* 28/57b2=7:188
ḫ. 26/77b3=4:114
ḫ.-nı 37/75a3=50:25
(Ar. ḫayr, Far. nīkū) *Anlar kim emgetürler yalavaçnı, ayurlar: ol ḳulaḳ. Aygıl: ḫayr ḳulaḳı.* 29/43b2=9:61
(Ar. ḫayr/āt, Far. nīk/hā) *Bu ögür olar[ḳa] ḫayrlar, bu ögür olar ḳurtuluġlılar.* 29/62b3=9:88
2. dünya malı, mal.
(Ar. ḫayr, Far. "işān") *Aydı: men üḍürdüm yaᶜnī sewdüm ḫayr sewüglükini.* 34/59b3=38:32

ḪAYRĀT (Ar.): iyilik, hayırlı amel.
(Ar. ḫayr/āt, Far. nīkī/hā) *Ozuşung ḫayrātlar içinde.* 27/54a3=5:48

ḪAYŻ (Ar.): aybaşı.
ḫayż çöpreki: aybaşı paçavrası.
(Ar. nesy "unutul-", Far. rugūy-i ḫayż) *Ey kāşkī men ölsem munda burun, bolsam ḫayż çöpreki, unutulmış.* 31/9b3=19:23

ḪĀŻIR (Ar.): hazır, bulunan, mevcut olan, şahit olan.
(Ar. şāhid/īn, Far. ḫāżır/ān) *Ançada ḥükm ḳıldımız Mūsāḳa bir işni, ermez erding ḫāżırlardın.* 32/29a3=28:44
(Ar. şehīd, Far. ḫāżır) *Bolmadım olar birle ḫāżır.* 26/41a2=4:72
ḫāżır bolmaḳ: şahit olmak.
(Ar. meşhed, Far. ḫāżır āmeden) *Ḳatıġlıḳ anlarḳa kim tandılar uluġ kün ḫāżır bolmaḳdın.* 31/15a1=19:37
ḫāżır ḳıl-: hazır bulundurmak.
(Ar. iḥżār, Far. ḫāżır kerden) *Ḥāżır ḳılur-mız olarnı tamuġ yöresinge çöküp.* 31/27a1=19:68
ḫāżır ḳılıp ilinmiş: hazırlanmış, hazır bulundurulmuş.
(Ar. muḥżar/ūn, Far. ḫāżır kerde/gān) *Bu ögür ḳın içinde ḫāżır ḳılıp ilinmişler.* 33/54a2=34:38
ḫāżır ḳılın-: hazırlanmak.
(Ar. iḥżār m., Far. ḫāżır āverde şoden) *Ḥāżır ḳılındı et-özler baḥīllıḳnı.* 26/87a3=4:128
ḫāżır ḳılınġan: hazır olan.
(Ar. muḥżar/ūn, Far. ḫāżır āverde şode/gān) *Rāstlıḳ üze bildi ök periler kim anlar ḫāżır ḳılınġanlar turur.* 34/42a1=37:158
ḫāżır ḳılınmış: hazır bulunan, huzura getirilen.

(Ar. muḥżir/īn, Far. ḥāżır āverde/gān) *Yaḳın tiriglikning inçrütmeki yana ol ḳopmaḳ küninde ḥāżır ḳılınmışlardın.* 32/39b3=28:61

(Ar. muḥżar/ün, Far. ḥāżır āverde/gān) *Her-āyine ḳamuġ bizing üskümizde ḥāżır ḳılınmışlar.* 34/4a1=36:32

ḥ.-lar 34/12b2=36:53

⇒ otḳa ḥāżır ḳılınmış 34/36a2=37:127

ḤAZĪNE (Ar.): hazine.

(Ar. ḥazīne[t] / ḥazā[ə]in, Far. gencīne/hā) *Azu olar üskinde mü İdingning ḥazīneleri [c]azīz yarlıḳaġlı.* 34/49b2=38:9

(Ar. ḥazīne[t] / ḥazā[ə]in, Far. genc/hā) *Ol Tangrıḳa turur kökler ḥazīnesi.* 38/62a1-2=63:7

HELĀK (Ar.): yok, yok edilmiş.

(Ar. bā[ə]ir, Far. helāk şode/gān) *Bezendi ol köngüllering içre sézinding yawuz sézinç, erding boḍun helāk.* 37/34b2=48:12

helāk bol-: 1. helak olmak, yok olmak, mahvolmak.

(Ar. helāk, Far. helāk şoden) *Ḥükm ḳılur Tangrı bir işni kim ... yoḳ bolsun téyü ol kim helāk boldı belgülügün.* 29/3a2=8:42

(Ar. bevr, Far. nīst şoden) *Bu ögür ol helāk bolur.* 33/70b3=35:10

(Ar. redā, Far. helāk şoden) *Yıġmasun séni andın ol kim bitmez angar, uḍtı ten tilekinge.* 31/40b1=20:16

2. ölmek.

(Ar. helāk, Far. murden) *Bir er helāk bolsa yoḳ angar [c]ayāl.* 27/15a2=4:176

3. günah, suç işlemek, sıkıntıya düşmek.

(Ar. la[c]n, Far. günāhkār şoden) *Eger üküş işler içinde helāk bolur siler Tangrı sewdürdi sizke kirtgünmeki.* 37/58a2=49:7

helāk bolmış: yok edilmiş.

(Ar. mutebber, far. nīst kerde şoden) *Bütünlükin bu ögür helāk bolmışlar.* 28/19a3=7:139

helāk boluġlı: yok olan, yok olucu.

(Ar. hālik/īn, Far. hālik şode/gān) *Bolur sen helāk boluġlılardın.* 30/6b3=12:85

helāk ḳıl-: helak etmek, yok etmek.

(Ar. ibāḳ, Far. helāk kerden) *Azu helāk ḳılsa olarnı ḳazġanmışları birle, keçrür üküşdin.* 36/24a2=42:34

(Ar. ihlāk, Far. helāk kerden) *Helāk mu mılur sen bizni aning bir[le] kim artatġanlar.* 28/49a1=7:173

h.-ur sen 28/49a1=28/49a1=7:173

h.-urlar 29/33a3=9:42

h.-dımız 36/38b2=43:8

(Ar. ihlāk, Far. nīst kerden) *Helāk ḳılmaz bizni meger zamāne.* 36/101b2=45:24

(Ar. irdā', Far. helāk kerden) *Ol sézinçiñgiz ol kim sézindiñgiz iḍiñgizni, helāk ḳıldı sizni boldunguz ziyānlıġlardın.* 35/86a2=41:23

(Ar. tedmīr, Far. helāk kerden) *Helāk ḳılur ḳamuġ neñgni İḍi buyruḳı birle.* 31/79b3=46:25

ḥ.-dımız 34/37b1=37:136

helāk ḳılġan: yok eden.

(Ar. muhlik, Far. helāk konende) *Ap ermez seniñg İḍiñg uluşları helāk ḳılġan ıḍmaġınça uluġraḳında bir yalawaç.* 32/38a1=28:59

helāk ḳılıġlı: yok eden, helak eden.

(Ar. muhlik, Far. helāk konende) *Tañgrı helāk ḳılıġlı olarnı.* 28/40b3=7:164

helāk ḳılmaḳ: yok etme, ortadan kaldırma.

(Ar. helāk, Far. helāk kerden) *Kim erklig bolur Tañgrıdın nerse eger tilese helāk ḳılmaḳ.* 27/30b2=5:17

(Ar. meḥḳ, Far. gum kerden) *Helāk ḳılmaḳ üçün kāfirlerni.* 25/20b1=3:141

helāk / yoḳ ḳıl-: helak etmek, yok etmek.

(Ar. ihlāk, Far. nīst kerden) *İḍim eger tilese sen helāk / yoḳ ḳılur sen olarnı.* 28/31a3=7:155

HELĀKLİK (Ar.T.): hüsran, mahvolma, yıkım.

(Ar. tebāb, Far. helākī) *Ermez Fir'avnıñg keydi meger helāklik içinde.* 35/46a2=40:37

(Ar. te's, Far. nigūnsārī) *Anlar kim tandılar helāklik olarḳa, yitürdi 'amellerini.* 37/8b2=47:8

helāklik kemiş-: yok etmek.

(Ar. tedmīr, Far. helāk efgenden) *Baḳsalar neçük boldı anlarnıñg soñgı olarda burun, helāklik kemişti Tañgrı olar üze.* 37/9b1=47:10

ḤELĀL (Ar.): helal, helal kılınmış.

(Ar. ḥill, Far. ḥelāl) *Ḥelāl sizke, sizing ṭa'āmunguz ḥelāl olarḳa.* 27/19a3=5:5, 27/19b1=5:5

(Ar. iḥlāl, Far. şāyeste kerde şoden) *Bu kün helāl sizke arıġlar.* 27619a1=5:5

(Ar. ḥelāl, Far. şāyeste) *Aymañglar anı kim şıfat ḳılur tillerińgiz yalġannı; bu ḥelāl ol bu ḥarām tép.* 30/94b2=16:116

ḥelāl er-: helal olmak.

(Ar. ḥelāl, Far. şāyesten) *Ḥelāl ermez sañga uraġutlar.* 33/15a1-2=33:52

ḥelāl ḳıl-: helal etmek, meşru kılmak.

(Ar. iḥlāl, Far. şāyeste kerden) *Ḥelāl ḳıldı sizke ol kim anda aḍın ol kim tilese siz.* 26/2b1=4:24

(Ar. iḥlāl, Far. ḥelāl dāşten) *Ḥelāl ḳılurlar anı bir yıl, ḥarām ḳılurlar anı bir yıl.* 29/28a3=9:37

ḥ.-urlar 29/28b2=9:37

(Ar. iḥlāl, Far. ḥelāl kerden) *Ḥelāl ḳıldımız sañga cüftleriñgni.* 33/11b3=33:50

ḥ.-ur 28/34a2=7:157

ḥ.-dı 38/88b2=66:1

(Ar. teḥille[1], Far. rāst kerden) *Rāstlıḳ üze belgülüg ḳıldı Tañgrı sizke andıñgızını ḥelāl ḳılmaḳını.* 38/89a2=66:2

ḥelāl ḳılın-: helal kılınmak.

(Ar. iḥlāl m., Far. ḥelāl kerde şoden) *Olar üze arıġlar ḥelāl ḳılındı.* 27/4b1=4:160

(Ar. iḥlāl m., Far. şāyeste kerde şoden) *Sorarlar sañga né neñg ḥelāl ḳılındı, olarḳa ayġıl: ḥelāl ḳılındı sizke arıġlar.* 27/18a1=5:4

HEM (Far.): 1. ve, hem.

(Ar. fe-, Far. pes) *Üstüvārlıḳ hem diyet ısparlanmış iḍisiñge.* 26/60a1=4:92

(Ar. ve, Far. ve) *Eger bolsalar bizing üsküm̃izde ölmegetiler hem öldrülmegetiler.* 25/21a2=3:156

h. 25/5b1=3:132, 25/5b3=3:133, 25/6a3=3:134, 25/6b1=3:134, 25/7b3=3:136, 25/8b3=3:138, 25/21b1=3:156, 25/21b3=3:157, 25/25a3=3:171, 25/25b2=3:172, 25/26b3=3:174, 26/6a3= 4:26, 26/10a3=4:33, 26/14b3=4:37, 26/15b1=4:38, 26/16a1=4:39, 26/20a2=4:44, 26/21a1=4:46, 26/25a1=4:51, 26/26b2=4:54, 26/30b3=4:59, 26/31a3=4:60, 26/32b1=4:61, 26/37a1=4:64, 26/39a1=4:68, 26/39a3=4:69, 26/39b2=4:69, 26/43a2=4:75, 26/44b3=4:77, 26/45a1=4:77, 26/55a3=4:89, 26/55b2=4:90, 26/59a1=4:92, 26/60a2=4:92, 26/64b1=4:96, 26/67a1=4:100, 26/71a3=4:103, 26/71b1=4:103, 26/76b3=4:113, 26/83a2=4:123, 26/89b2=4:131, 26/91a1=4:134, 26/93a2=4:136, 26/94a2=4:137, 27/6a1-2=4:162, 27/8a1=4:165, 27/8b3=4:166, 27/9a3=4:167, 27/9b2-3=4:168, 27/10a1=4:170, 27/11a1-2=4:171, 27/12a3=4:172, 27/12b2=4:172, 27/13a1-2=4:173, 27/13b2=4:173, 27/14b2=4:175, 27/15a3=4:176, 27/16a1-2-3=5:3, 27/17a3=5:3, 27/20a2=5:5, 27/21a1-2=5:6, 27/25a1-2=5:9, 27/29b1-3=5:15, 27/31a1-2=5:17, 27/31b1-2=5:18, 27/32a2-3=5:18, 27/32b1=5:18, 27/33a2-3=5:19, 27/34a1=5:20, 27/42b2=5:33, 27/46a2=5:40, 27/50b1-3=5:44, 27/52a2-3=5:46, 27/53a3=5:48, 27/53b3=5:48, 27/56a3=5:51, 27/59a1=5:54, 27/59b3=5:55, 28/6b2=7:111, 28/10a2=7:124, 28/11a3=7:127, 28/11b1=7:127, 28/12b3=7:129, 28/15a2-3=7:133, 28/16a3=7:134, 28/25b1=7:147, 28/29b1=7:152, 28/32b1=7:156, 28/33a2=7:156, 28/35b2=7:158, 28/36a3=7:159, 28/43b2=7:168, 28/51b1=7:177, 28/56b2=7:187, 28/62b1=7:203, 28/62b3=7:204, 28/63a2=7:205, 28/63b1=7:205, 28/64b1-3=8:1, 28/66a2=8:5, 28/71a2=8:13, 28/74b2=8:20, 28/76a2=8:24, 28/78b1=8:27, 28/79a1=8:28, 29/1a1=8:41, 29/1b1-2=8:41, 29/5b2=8:46, 29/7b1=9:1, 29/13a3=9:18, 29/14a3=9:19, 29/15a1=9:20, 29/19b2=9:26, 29/21b1-3=9:29, 29/23b1=9:31, 29/25b1=9:34, 29/26b1=9:35, 29/32a2-3=9:41, 29/34a2-3=9:44, 29/34b3=9:45, 29/39b2=9:54, 29/40a2=9:55, 29/42a2=9:59, 29/42b1=9:59, 29/43b3=9:61, 29/54a1=9:63, 29/46a2=9:65, 29/47b1=9:67, 29/48b2=9:69, 29/49b1=9:69, 29/51b1=9:71, 29/52b1=9:72, 29/53a1=9:73, 29/54a3=9:74, 29/57b2=9:80, 29/58a3=9:81, 29/60b1=9:84, 29/63b3=9:90, 29/64b2=9:91, 30/8a2=12:88, 30/8b3=12:89, 30/9b1=12:90, 30/90a1=16:108, 31/5b2=19:6, 31/7b2=19:11, 31/7b3=19:12, 31/8a2=19:13, 31/8a2=19:14, 31/8b1=19:15, 31/9a1=19:21, 31/10b2=19:26, 31/11b3=19:28, 31/12b2-3=19:31, 31/12b1=19:30, 31/13a1=19:31, 31/14b1=19:36, 31/15b3=19039, 31/16a2=19:40, 31/16b2=19:42, 31/19a2=19:48, 31/19a3=19:49, 31/19b1-2=19:50, 31/20b1=19:53, 31/21a3=19:55, 31/22a3=19:58, 31/22b2=19:58, 31/23a1=19:58, 31/23a3=19:59, 31/23b2=19:60, 31/25b2=19:65, 31/30b1=19:76, 31/30b2-3=19:77, 31/31b1=19:81, 31/31b3=19:82, 31/32b3=19:86, 31/33b3=

19:90, 31/34b1=19:93, 31/34b2=19:94, 31/37b1-2=20:6, 31/37b3=20:7, 31/39b2=20:14, 31/40b3=20:18, 31/41a1=20:18, 31/42b2=20:26, 31/46a3=20:42, 31/47b1=20:46, 31/48b1=20:48, 31/49a3=20:52, 31/49b2=20:53, 31/49b3=20:53, 31/50b1-2=20:55, 31/51a1=20:56, 31/51b2-3=20:58, 31/54b2=20:66, 31/56b1=20:71, 31/57b3=20:73, 31/58a2=20:74, 31/60b1-3=20:80, 31/61b2=20:82, 31/64b2=20:88, 31/65a1=20:89, 31/65b2=20:90, 31/66b1=20:94, 31/78b2=41:53, 31/88b3=20:117, 31/89a2=20:118, 31/89b1=20:119, 31/89b3=20:120, 31/91a2=20:123, 31/92b2=20:127, 32/6b3=28:8, 32/7a3=28:9, 32/9b3=28:14, 32/15b3=28:23, 32/22b2=28:32, 32/26b2=28:39, 32/27a2=28040, 32/32b1=28:48, 32/39a1-2=28:60, 32/43a1=28:68, 32/43b2=28:70, 32/45a1=29:44, 33/2b3=33:33, 33/9a1=33:43, 33/10a1=33:45, 33/10a2=3:46, 33/10b2=33:48, 33/15a2=33:52, 33/19a3=33:56, 33/20a1=33:57, 33/20a2=33:57, 33/20b1=33:58, 33/21a1-2=33:59, 33/24a3=33:66, 33/26a1-2=33:71, 33/26b2=33:72, 33/27a2=33:73, 33/30b1=34:4, 33/32b3=34:9, 33/39a2=34:18, 33/46b3=34:28, 33/48a1=34:31, 33/52a2=34:35, 33/52b2=34:36, 33/53a1=34:37, 33/63b2=35:1, 33/67b3=35:7, 33/68a1=35:7, 33/68b1=35:8, 33/75a3=35:29, 33/75b1=35:29, 33/77a1=35:35, 33/79a1=35:38, 33/80a2=35:39, 33/85a2=35:44, 34/4a3=36:33, 34/4b2-3=36:34, 34/5b3=36:36, 34/10a3=36:48, 34/11a2=36:50, 34/13b1=36:56, 34/17b3=36:69, 34/21b2=37:22, 34/24b3=37:36, 34/26b3=37:85, 34/32b3=37:113, 34/37b3=37:138, 34/49b3=38:10, 34/52b1=38:18, 34/52b2=38:19, 34/57b3=38:27, 34/58b1=38:28, 34/60a3=38:33, 34/63b1=38:42, 34/63b2-3=38:43, 34/66b2=38:51, 34/70b3=38:66, 34/75b3=38:85, 34/79b3=39:5, 34/84b2=39:9, 34/86b1=39:12, 34/93b3=39:23, 35/3a1=39:44, 35/4a2-3=39:46, 35/8b1=39:52, 35/14a1=39:63, 35/14b2=39:65, 35/19a2=39:71, 35/20a2=39:73, 35/23a2=40:3, 35/27a3=40:8, 35/27b1=40:8, 35/33b2=40:20, 35/38a2=40:27, 35/49a3=40:43, 35/50b3=40:46, 35/55a 2=40:54, 35/55b3=40:55, 35/56b3=40:57, 35/64b1=40:70, 35/65a1=40:71, 35/69b1=40:80, 35/73b2=41:4, 35/78b3=41:12, 35/84a1=41:20, 35/85b1=41:22, 36/6a2=42:11, 36/7a2-3=42:12, 36/11a1=42:15, 36/16a3=42:22, 36/17a3=42:23, 36/20a1-2=42:26, 36/22a1=42:29, 36/25a2=42:36, 36/25b2=42:37, 36/30b1=42:45, 36/34a1=42:50, 36/36a1=42:52, 36/40b3=43:12, 36/47b2=43:26, 36/48b1=43:29, 36/55b1=43:44, 36/61a1=43:56, 36/64b1=43:64, 36/66a2=43:68, 36/66b3=43:70, 36/72a1=43:84, 36/72b1=43:85, 36/76a1=44:7, 36/76a3=44:8, 36/79b2=44:20, 36/84a2=44:38, 36/87a1=44:52, 36/87a3=44:53, 36/96a2=45:16, 36/100b3=45:23, 36/105a3=45:30, 37/1b2=46:3, 37/2b2=46:33, 37/13a3=47:15, 37/16a1=47:19, 37/17a3=47:21, 37/20a1=47:27, 37/22a1=47:32, 37/23a1=47:33, 37/23a3=47:34, 37/24b1=47:36, 37/25a2=47:37, 37/28a3=48:4, 37/28b2=48:5, 37/30b2=48:7, 37/31a1=48:8, 37/31a2-3=48:9, 37/34a2=48:12, 37/34b3=48:13, 37/35a2=48:14, 37/38b2=48:17, 37/45b2=48:26, 37/48b3=48:29, 37/50a2-3=48:29, 37/63b2=49:13, 37/65a1=49:14, 37/65b1-3=49:15, 37/67b1=49:18, 37/70b1=50:8, 37/74b2=50:21, 37/80b1=50:39, 37/80b2-3=50:40, 37/81b2=50:43, 38/3b1=58:2, 38/9b2=58:13, 38/11b2=58:17, 38/13b3=58:20, 38/14a2=58:21, 38/14b2=58:22, 38/21b1-2=59:7, 38/23a1-3=59:8, 38/24a3=59:10, 38/34a2=60:1, 38/35b2=60:2, 38/56b 2=62:11, 38/62b3=63:8, 38/63a1=63:8, 38/63a3=63:9, 38/67a2=64:4, 38/69b2=64:8, 38/71b3=64:11, 38/73a1=64:14, 38/75a2=64:17, 38/78b2=65:2, 38/92a2=66:5, 38/92b1=66:6

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Ötti yaᶜnī keçti sizdin ol kim tegdi sizke, Ol Tangrı bilgen.* 25/17a2=3:153

(Ar. –, Far.–) *Yandılar niᶜmet birle Tangrıdın hem faẓl birle hem tegmedi olarḳa yawuzluḳ.* 25/26b3=3:174

h. 26/69b3=4:102, 31/65b2=20:91, 33/5b1=33:36

⇒ ve hem 36/71a1=43:82

hem hem: ne ... ne de.

(Ar. len, Far. hergiz) *Hem asıġ ḳılmaz olardın mālları hem ᶜayālleri.* 38/11b1=58:17

(Ar. ve lā, Far. ve ne) *Yazuḳ yoḳ olar üze yime hem ataları içre hem oġlanları içre.* 33/18b2-3=33:55

h. 33/19a1=33:55

hem yana: hem de.

(Ar. ve, Far. ve) *Andın kim bilmezler hem yana nişān olarḳa şeb.* 34/6a1=36:56

hem yime: hem de.

(Ar. ve, Far. ve) *Boḍnındın çıḳarġay-mız oḳ séni ey Şuᶜayb hem yime anlarnı kim bittiler.* 28/2b1=7:88

HEME (Far.): bütün.

heme / ḳamuġ: hep, bütün.

(Ar. küll, Far. her) *Oġradı heme / ḳamuġ ümmet yalavaçlarıḳa tutsalar anı.* 35/24a3=40:5

HEMİŞE (Far.): 1. daima, devamlı, ebedî.

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe) *Cāvidāneler anıng içinde hemīşe.* 38/71a1=64:9

(Ar. lā yezālun, Far. hemsāre) *Hemīşe köz tutar sen ḥıyānetleri üze.* 27/28a3=5:13

(Ar. mā ziltum, Far. hemāre) *Hemīşe sizler şek içinde.* 35/43a1=40:34

2. asla, hiçbir zaman.

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe) *Ārzū ḳılmazlar anı hemīşe anı kim ilgerü ıḍtı eligleri.* 38/53a3=62:7

hemīşe yaᶜnī ulaşu: ebediyen, daima.

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe) *Nikāḥ ḳılsa siz anıng cüftlerini anda kiḍin hemīşe yaᶜnī ulaşu.* 33/18a1=33:53

hemīşe / ulaşu: her zaman, asla.

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe - hergiz) *Boyun sumaġay-mız sizing içingizde kimerseke hemīşe / ulaşu.* 38/25b2=59:11

HER-ĀYİNE (Far.): şüphesiz, mutlaka, kesinlikle.

(Ar. inne, Far. her-āyine) *Her-āyine Tangrı erür ḳamuġ neng üze tanuḳ.* 33/19a2=33:55

h. 26/64b2=4:97, 30/30b3=15:78, 30/31b1=15:89, 30/38a2=16:23, 30/41b3=16:28, 30/65b3=16:70, 30/79a1=16:90, 30/80a3=16:91, 30/88a1=16:105, 30/89b2=16:107, 30/91a1=16:110, 30/93b2=16:115, 31/15b3=19:40, 31/39b1=20:14, 31/47b1=20:46, 31/54b3=20:66, 31/58a1=20:74, 31/69a3=20:100, 31/88b3=20:117, 31/89a3=20:119, 33/19b3=33:57, 33/23a2=33:63, 33/23b1=33:64, 34/3b3=36:32, 34/52a2=38:17, 34/54a3=38:23, 35/25a3=40:6, 36/9b3=42:14, 36/13b1=42:18, 36/15b2=42:21, 37/26b2=48:1, 37/31b2=48:10, 37/32a1=48:10, 37/83b3=51:8, 37/85a2=51:15, 37/89a3=51:30

(Ar. le-, Far. her āyine) *Her-āyine sorġay men olarḳa.* 30/32a1=15:92
h. 31/68a3=20:97, 31/77a2=41:50, 35/14b3=39:65, 35/15a1=39:65

(Ar. len, Far. hergiz) *Aydılar: her-āyine üḍürmegey-miz séni anıng üze.* 31/57a1=20:72

(Ar. lā-cerem, Far. ḥaḳḳā) *Özleriŋge ṣıfat ḳılur tilleri yalġanı kim anlarḳa ol eḍgülük her-āyine.* 30/60a2=16:62

(Ar. se-, Far. zūd) *Her-āyine yanut bérür Taŋrı şükr ḳılġanlarḳa.* 25/12b1=3:144
h. 26/8b1=4:30, 26/27b1=4:56, 26/42b2=4:74, 26/78b2=4:114, 26/99b2=4:146, 27/12b2=4:172, 27/14b1=4:175, 31/29b3=19:75, 31/31a1=19:79, 31/31b3=19:82, 31/35a2=19:96, 31/78b1=41:53, 31/64b3=20:89

HERGİZ (Far.): asla, hiç bir zaman.

(Ar. len, Far. hergiz) *Aydılar anlar kim tandılar hergiz bitmez-miz bu Ḳur'ānḳa.* 33/47b3=34:31
h. 26/25b2=4:52, 26/54a3=4:88, 26/87b3=4:129, 32/12a2=28:17, 33/75b2=35:29, 36/98a1=45:19, 37/20b2=47:29, 37/23b2=47:34, 37/34a1=48:12, 37/36a3=48:15, 38/64b2=63:11

(Ar. –, Far. –) *Hergiz bulmasa sizler suw teyemmüm ḳılıŋlar.* 27/22a1=5:6

HEVĀ (Ar.): heves, arzu.

(Ar. hevā / ehvā', Far. kām/hā-ı dil) *Ol emitti yerke, uḍtı hevāsıŋa / hevāsıḳa.* 28/50a3=7:176
h.-ḳa 34/57a1=38:26
h.-sını 36/100b1=45:23
h.-sıŋa 32/33b1=28:50
h.-larıŋa 32/33a3=28:50, 37/12a1=47:14, 37/14b2=47:16

HEZİNE (Far.): yardım, nafaka.

(Ar. nafaḳa[t] / nafaḳāt, Far. hezīne/hā) *Pezīrlense olardın hezīneleri meger kim olar tandılar.* 29/39b1=9:54

hezīne ét-: harcamak.

(Ar. infāḳ, Far. hezīne kerden) *Anlar kim kömerler altunnı kümişni, hezīne étmezler anı Taŋrınıŋ iç yolı içinde.* 29/25b3=9:34

hezīne ḳıl-: harcamak, hayır olarak harcamak, nafaka vermek.

(Ar. infāḳ, Far. hezīne kerden) *Hezīne ḳılurlar kéŋlik ḥālde hem tarlıḳ ḥālde.* 25/6a2=3:134
h.-ur 30/69a1=16:75
h.-urlar 26/15a2=4:38, 28/65b2=8:3, 28/83b1-3=8:36, 29/65b1=9:92, 32/35a3=28:54, 33/75a3=35:29, 36/26b1=42:38
h.-dılar 26/11a3=4:34, 38/37a1=60:11
h.-sun 38/83b3=65:7
h.-sun-a 38/83a3=65:7
h.-ıŋ 29/39a1=9:53
h.-ınglar 34/9b2=36:47, 38/63b3=63:10, 38/74a3=64:16, 38/82a3=65:6

h.-sa siz 33/54b2=34:39
h.-sa sizler 37/25a3=47:38
h.-salar 26/16a1=4:39, 29/64b1=9:91
h.-mazlar 29/39b3=9:54
h.-manglar 38/61b1=63:7

ḤIRED (Far.): akıl.

(Ar. lubb / elbāb, Far. ḥired/hā) *Köndürdi olarnı Tangrı bu ögür olar ḥired iḍileri tururlar.* 34/89b3=39:18

ḥ. (ḥ. iḍisi) 34/63b3=38:43

ḥired iḍileri: akıl sahipleri, akıllı kişiler.

(Ar. uliyyi'l-lubb / elbāb, Far. ḥiredmend/ān) *Yolçı / ḳılavuz hem pend ḥired iḍileringe.* 35/55a3=40:54

ḥ.-ke 34/92a3=39:21

⇒ bilig / ḥired iḍileri 30/17a2=14:52

ḥiredi yoḳ: anlayışsız, anlamamak.

(Ar. lā ya^{c}ḳılūne, Far. ne-huşdār) *Ol olar bir boḍun tururla[r] ḥiredleri yoḳ.* 38/28a2=59:14

ḤIYĀNET (Ar.): hainlik, kin.

(Ar. ġill, Far. kīne) *Ḳılmaġıl köngülleri içre ḥıyānet anlarḳa kim taptılar.* 38/24b2=59:10

(Ar. ḫā$^{\flat}$ine^{t}, Far. nā-rāst/ānī) *Hemīşe köz tutar sen ḥıyānetleri üze.* 27628a3=5:13

(Ar. ḫā$^{\flat}$ine^{t}, Far. nā rāstī) *Bilür közler ḥıyānet[i]ni ṭaḳı anı kim kizleyür köngüller.* 35/32b3=40:19

ḥıyānet ḳıl-: hainlik etmek, ihanet etmek.

(Ar. iḫtiyān, Far. nā-rāstī kerden) *Tartışmaġıl anlardın kim ḥıyānet ḳılurlar özleringe.* 26/73b1=4:107

(Ar. ḥıyāne^{t}, Far. nā-rāstī kerden) *Ey anlar kim bittiler ḥıyānet ḳılmang Tangrıḳa hem yalavaḳa, ḥıyānet ḳılmang emānetleringizke.* 28/78b1-2=8:27

ḥ.-dılar 38/97a1=66:10

ḥıyānet ḳılġan: hain.

(Ar. ḫavvān, Far. nā-rāst) *Ol Tangrı sewmez kim kim bolsa ḥıyānet ḳılġan, yazuḳluġ.* 26/73b3=4:107

(Ar. ḫā$^{\flat}$in/īn, Far. nā-rāst/ān) *Bolmaġıl ḥıyānet ḳılġanlarḳa ḫaşm.* 26/73a1=4:105

ḤİCĀB (Ar.): perde.

(Ar. ḥicāb, Far. perde) *Tileng olardın ḥicāb arḳasında.* 33/17a3=33:53

HİCRET (Ar.): göç.

hicret ḳılġan: hicret eden, göç eden.

(Ar. muhācir, Far. hicret konende) *Kim kim çıḳsa öz ewindin hicret ḳılġanın Tañgrıḳa.* 26/67a2=4:100

HİÇ (Far.): hiç, hiç bir.

(Ar. hel, Far. hiç) *Hiç yanut bérilmez meger nū-sipās.* 33/38a3=34:17

h. 28/25b3=7:147, 31/26a1=19:65, 31/35b3=19:98, 31/38a2=20:9, 31/45a2=20:40, 33/51a2=34:33, 37/15a1=47:18

(Ar. len, Far. hergiz) *Kim kim yansa iki ökçesi üze hiç ziyān ḳılmaġay Tañgrıḳa.* 25/12a3=3:144

h. 27/12a1=4:172, 27/35a1=5:22, 27/36a2=5:24, 28/74a2=8:19, 29/39a1=9:53, 29/57b1=9:80, 29/59b1=9:83, 29/59b2=9:83, 33/83b3=35:43, 33/84a2=35:43, 36/53b1=43:39, 37/7b2=47:4, 37/22b1=47:32, 37/24a2=47:35, 38/35b3=60:3, 38/69a1=64:7

(Ar. len, Far. ne-) *Ey İdim körkitgil mañga baḳayın sañga. Aydı: hiç körmegey sen.* 28/21b3=7:143

(Ar. len, Far. her-āyine ne-) *Aygıl: hiç tegmes bizke meger anı kim bitise Tañgrı bizke.* 29/37b3=9:51

(Ar. –, Far. hiç) *Tapunmaġay / tapmaġay erdimiz anda aḍın hiç nerseni.* 30/45b3=16:35

h. 29/64b2=9:91, 31/11a2=19:26, 31/14a1=19:35, 33/43b2=34:22, 33/64b3=35:2, 33/64b2=35:2, 34/2a1=36:28, 34/82a2=39:7, 36/15a1=42:20, 36/23a3=42:31, 36/24b2=42:35, 36/27b2=42:41, 36/29a1=42:44, 37/70a1=50:6, 38/64b3=63:11

(Ar. —, Far. —) *Iḍmadımız hiç kend içinge ḳorḳutġuçıdın.* 33/51b1=34:34

h. 33/42a1=34:21, 33/58a3=34:44, 33/58b1=34:44, 36/2b1=41:47, 36/4b3=42:8

hiç kimerse: hiç kimse.

(Ar. lā ... aḥadin, Far. hiç kes) *Ḳıya baḳmaz erdiñiz hiç kimerse üze.* 25/16b1-2=3:153

⇒ ulaşu hiç 29/59b2=9:83

ḤİKMET (Ar.): 1. hikmet.

(Ar. ḥikme[t], Far. suḫen-i dürüst) *Bérdimiz İbrāhim boḍnıḳa bitigni ḥikmetni.* 26/26b2=4:54

ḥ.-ni 34/53a1=38:20

2. hüküm.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī) *Ya[c]ḳūb oġlanlarıḳa bitig hem ḥikmet hem peyġāmberlik.* 36/96a2=45:16

ḥikmet / könilik: hikmet.

(Ar. ḥükm, Far. suḫen-i dürüst) *Bérdimiz añgar ḥikmet / könilik hem bilig.* 32/9b3=28:14

ḤİLĀF (Ar.): 1. ayrılık.

(Ar. şiḳāḳ, Far. ḫilāf) *Kim ol yolsuzraḳ ol kişidin kim ol ıraḳ ḥilāf içinde.* 31/78b1=41:52

2. ard, arka.

(Ar. ḫilāf, Far. ḫilāf) *Sewündi soŋgra ḳalġanlar oldurġu yerlerinde Taŋgrı yalavaçıŋġa ḫilāf ḳılu.* 29/58a2=9:81

ḫilāfdın: çaprazlama.

(Ar. min ḫilāf^{in}, Far. ber ewzūd) *Kesgey men ök eligleriŋgizni hem aḍaḳlarıŋgızını ḫilāfdın.* 31/56b1=20:71

ḫilāfınça: çaprazlama.

(Ar. min ḫilāf^{in}, Far. ez ber ewzūd) *Kesilgeler eligleri hem aḍaḳları ḫilāfınça.* 27/42b2=5:33

ḫilāf bolmaḳ: ayrılık, ihtilaf, uyuşmazlık.

(Ar. şiḳāḳ, Far. ḫilāf) *Eger ḳorḳsa siz ol ikiniŋg ara ḫilāf bolmaḳlıḳında ıḍıŋglar bir üstüvārnı aniŋg boḍnındın.* 26/12b2=4:35

ḫilāf ét-: karşı gelmek.

(Ar. iḫlāf, Far. ḫilāf kerden) *Taŋgrınıŋg vaᶜdesi, ḫilāf étmez Taŋgrı vaᶜdeḳa.* 34/91a1=39:20

(Ar. muşāḳḳa^{t}, Far. ḫilāf kerden) *Ol anlar kim ḫilāf éttiler Taŋgrıḳa yalavaçıŋga ... Ol Taŋgrı ḳatıġ ḳınlıġ ol.* 28/71a1=8:13

ḫilāf ḳıl-: 1. karşı gelmek, muhalefet etmek, itaat etmemek, isyan etmek.

(Ar. iḫlāf, Far. ḫilāf kerden) *Ḫilāf ḳıldılar Taŋgrıḳa anı kim vaᶜde ḳıldılar.* 29/55b2=9:77

ḫ.-maġalım 31/51b2=20:58

(Ar. iḫtilāf, Far. ḫilāf kerden) *Né kim ḫilāf ḳıldıŋgız aniŋg içinde néersedin, aniŋg ḥükmi Taŋgrıḳa.* 36/5b1=42:10

(Ar. ᶜişyān, Far. bī-fermānī kerden) *Anlar kim tandı[lar] ḫilāf ḳıldılar yalavaḳa.* 26/17b1=4:42

ḫ.-mu ḳıldıŋ 31/66a3=20:93
ḫ.-dı 31/90a3=20:121
ḫ.-dımız 26/21a1=4:46
ḫ.-dıŋgız 25/15b1=3:152
ḫ.-sa men 34/86b3=39:13
ḫ.-sa 33/5b3=33:36
ḫ.-mazlar 38/93a1=66:6
ḫ.-maġaylar 38/38a3=60:12

(Ar. muḥādde^{t}, Far. ḫilāf kerden) *Ol kim ḳılsa ḫilāf Taŋgrıḳa hem yalavaçıŋga bütün aŋgar tamuġ otı.* 29/44b3=9:63

ḫ.-urlar 38/13b3=58:20
ḫ.-sa 38/14b3=58:22

(Ar. muşāḳḳa^{t}, Far. ḫilāf kerden) *Kim kim ḫilāf ḳılsa Taŋgrıḳa hem yalavaçıŋga Ol Taŋgrı ḳatıġ ḳınlıġ ol.* 28/71a3=8:13

ḫ.-dılar 37/22a2=47:32, 38/19a3=59:4
ḫ.-sa 26/78b3=4:115, 38/19b1=59:4

2. aldatmak, kandırmak.

(Ar. ḫadᶜ, Far. firībīden der gümān) *Bütünlükin iki yüzlügler ḫilāf ḳılurlar Taŋgrıḳa, Ol Taŋgrı aldaġlı olarḳa.* 26/97a1=4:142

3. vazgeçmek, caymak, dönmek.

(Ar. iḫlāf, Far. ḫilāf kerden) *Ḫilāf ḳıldıngız mening va^{c}demḳa.* 31/63b2=20:86
ḫ.-madımız 31/63b3=20:87
ḫilāf ḳılġan: geride kalan.
(Ar. ḫālife^{t} / ḫavālif, Far. zen/ān-ı [ḫalīfe]) *Tapladılar kim bolsalar ḫilāf ḳılġanlar birle.* 29/66a1=9:93
ḫilāf ḳılığlı: geride kalan, arkada kalan.
(Ar. ḫālife^{t} / ḫavālif, Far. zen/ān-ı ḫalīfe) *Tapladılar kim bolsalar ḫilāf ḳılığlılar birle.* 29/62a2=9:87
(Ar. ḫālif/īn, Far. zen/ān u kūdek/ān) *Tapladıngız oldurmaḳnı evvel yolı, oldurunglar ḫilaf ḳılığlılar birle.* 29/60a1=9:83
ḫilāf ḳılın-: vazgeçilmek, cayılmak.
(Ar. iḫlāf m., Far. ḫilāf kerde şoden) *Bütünlükin sanga turur va^{c}de ḫilāf ḳılınmaġay sen anga.* 31/68a1=20:97
ḫilāf ḳılınış-: anlaşmazlık çıkarmak.
(Ar. iḫtilāf, Far. ḫilāf kerden yekdigerrā) *Eger va^{c}de bériştingizler erse ḫilāf ḳılınıştıngız va^{c}de içinde.* 29/2b3=8:42
ḫilāf ḳılmaḳ: karşı gelmek.
(Ar. ma^{c}şiye^{t}, Far. bi-fermānī kerden) *Ḳaçan rāz aysa sizler bir ikindi birle rāz aymang yazuḳ birle, ḫaddin keçmek birle, resūlḳa ḫilāf ḳılmaḳ birle.* 38/5a3=58:9

ḪİLE (Ar.): al, hile.
(Ar. keyd, Far. nāgāh giriften) *Mening ḫīlem ḳatıġ ḳawī turur.* 28/54a3=7:183
(Ar. ḫīle^{t}, Far. çāre) *Yaraġ bulmazlar ḫīleḳa.* 26/66a1=4:98
⇒ yawuz étig / ḫīle 31/52a3=20:60

ḪİRE (Far.): şaşkın.
ḫire bol-: şaşkın şaşkın dolaşmak.
(Ar. teyh, Far. sergerdān reften) *Ḫire bolurlar yer içinde, ökünmegil fāsıḳ boḍunlar üze.* 27/37a3=5:26

ḪİSĀB (Ar.): 1. hesap.
(Ar. ḥisāb, Far. şumār) *Ni^{c}met bérgil, minnet ḳılġıl azu yıġḳıl ḫisāb yoḳ.* 34/62a3=38:39
ḥ. 38/84b2=65:8
2. amel, hesap defteri.
(Ar. ḳitṭ, Far. nāme) *Aydılar: İdimiz, terkletgil bizke ḫisābımızını ḫisāb künide burun.* 34/51b2=38:16
ḫisāb ḳıl-: hesaba çekmek.
(Ar. muḥāsebe^{t}, Far. şumār kerden) *Neçe uluşdın boynaġuluḳ ḳıldı İdi fermānındın, ... ḫisāb ḳıldımız angar, ḳatıġ ḫisāb.* 38/84b1=65:8
⇒ terk ḫisāb ḳılġan 27/19a1=5:4
ḫisāb küni: hesap günü.

(Ar. yevm-i ḥisāb, Far. rūz-ı şumār) *Aydılar: İdimiz, terkletgil bizke ḥisābımızını ḥisāb künide burun.* 34/51b3=38:16
ḥ.-ni 34/57b1=38:27
ḥ.-inge 35/38a3=40:27
ḥ.-nde 34/67a1=38:53

ḤİṢĀR (Ar.): hisar, kale.
(Ar. ḥiṣn / ḥuṣūn, Far. ḥiṣār/hā) *Sézindi olar yığığlı olarnı[ng] ḥiṣārları Tangrıdın.* 38/17b3=59:2

ḤİṬĀB (Ar.): hitap.
ḥitāb kesmek: güzel konuşma.
(Ar. faṣlü'l-ḫiṭāb, Far. kelime-i ammā ba^{c}d) *Berk ḳıldımız anıng mülkini taḳı bérdimiz angar ḥikmetni kesmek ḥiṭābnı.* 34/53a1=38:20

ḤOR (Far.): krş. **ḤᵛĀR**
ḫor bol-: 1. küçük düşmek.
(Ar. ṣāġir/în, Far. ḫᵛār/ān) *Ġalebe ḳılındılar anda, yandılar ḫor bolup anlar.* 28/9a1=7:119
2. hor, hakir, bayağı.
(Ar. ṣāġir/ūn, Far. ḫᵛār/ān) *Bérseler gezid öz eligdin ḫor bolup olar.* 29/22a3=9:29

ḤORLUḲ (Far.T.): horluk, zillet, aşağılayıcı durum. krş. **ḤᵛĀRLUḲ**
(Ar. ḫizy, Far. rüsvāyî) *Angar tamuġ otı, cāvidāne anıng içinde, ol ḫorluḳ uluġ ol.* 29/45a2=9:63
ḫ. 27/42b3=5:33, 27/48b3=5:41
(Ar. żille^{t}, Far. ḫᵛārî) *Anlar kim tuttılar buzaġunı munu teger olarḳa öwke iḍilerindin hem ḫorluḳ yaḳın tiriglik içinde.* 28/29b1=7:152

ḤOŞ (Far.): hoş, güzel.
(Ar. ṭayyib, Far. ḫoş) *Él erür ḫoş yime İḍi yarlıḳaġan örtgen.* 33/37b1=34:15
(Ar. ṭayyibe^{t}, Far. pākîze ḫoş) *Aḳar anıng altınındın arıḳlar yime orunları ḫoş.* 38/46b3=61:12
ḫoş kel-: hoşa gitmek, hoşlanmak.
(Ar. i^{c}cāb, Far. ḫoş āmeden) *Tegşürse sen olarḳa cüftlerdin eger ḫoş kelse sanga olarnıng cemālleri.* 33/15b1=33:52
ḫ.-ür 38/59a3=63:4
ḫ.-di 29/18b3=9:25
(Ar. i^{c}cāb, Far. be-şikift āverden) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı yoġun boldı, köni turdı öz butası üze, ḫoş kelir tarıġçılarḳa.* 37/49b2=48:29
ḫoş tur-: arınmak, temiz olmak.
(Ar. ṭib, Far. pāk büden) *Ayġay olarḳa anıng erkligi mālik: durūd sizing üze, ḫoş turunglar, kigürüngler cāvidāneler.* 35/20b3=39:73

ḤOŞNŪD (Far.): hoşnut, memnun.

ḥoşnūd bol-: hoşnut olmak, memnun olmak.

(Ar. rıżvān, Far. ḥoşnūd şoden) *Ḥoşnūd bolsunla anı kim bérdiŋ olarḳa.* 33/14b2=33:51

ḥ.-urlar 38/16a2=58:22

ḥ.-ġıl 31/62a2=20:84

(Ar. rıżvān, Far. ḥoşnūd hesten) *Rāstlıḳ üze ḥoşnūd boldı Taŋrı müʾminlerdin.* 37/39a2=48:18

ḥoşnūd bolıġlı: memnun, hoşnut olması istenilen.

(Ar. istiᶜtāb m., Far. ḥoşnūd kerde şoden) *Destūr bérilmes anlarḳa kim tandılar yime anlar ḥoşnūd bolıġlılar.* 30/75b2=16:84

ḥoşnūd bolunġu er-: hoşnut etmek.

(Ar. istiᶜtāb, Far. ḥoşnūd kerden ḥᵛāste şoden) *Ardı sizni yaḳın tiriglik, bu kün çıḳarılmaz siz andın, ermez olar ḥoşnūd bolunġular.* 36/109a1=45:35

ḥoşnūd bolunmış: memnun edilmiş.

(Ar. muᶜteb/īn, Far. ḥoşnūd kerde/gān) *Eger ḥoşnūdluḳ tileseler ermez anlar ḥoşnūd bolunmışlardın.* 35/86b1=41:24

ḥoşnūd ér-: hoşnut olmak, memnun olmak.

(Ar. rıżvān, Far. ḥoşnūd şoden) *Ḥoşnūd érür Taŋrı olardın, ḥoşnūd bolurlar andın.* 38/16a2=58:22

ḥoşnūd ḳıl-: memnun etmek, hoşnut etmek.

(Ar. irżāʾ, Far. ḥoşnūd kerden) *Andıḳarlar Taŋrı tuta sizke, ḥoşnūd ḳılurlar sizni.* 29/44b1=9:62

ḥ.-salar 29/44b2=9:62

ḤOŞNŪDLUḲ (Far.T.): rıza, memnuniyet.

(Ar. merżāt, Far. ḥoşnūdī) *Tilemek üçün meniŋ ḥoşnūdluḳumnı yaşrur siz olarḳa dōstluḳnı.* 38/34b2=60:1

ḥ.-ını 38/88b3=66:1

(Ar. rıżvān, Far. ḥoşnūdī) *Kim kim uḍsa aniŋ ḥoşnūdluḳıŋa, selāmetlıḳ yollarıŋa hem çıḳarur olarnı ḳaraŋḳuluḳlardın.* 27/29b2=5:16

ḥ. 29/15b3=9:21, 29/52b1=9:72, 37/48b3=48:29, 38/23a2=59:8

(Ar. terāżīʾ, Far. ḥoşnūdī) *Yémeŋler mālларıŋızını siziŋ ara artuḳluḳ birle meger kim bolsa satıġçılıḳ ḥoşnūdluḳın sizdin.* 26/7b3=4:29

ḥoşnūdluḳ tile-: hoşnut etmek, memnun etmek istemek.

(Ar. istiᶜtāb, Far. ḥoşnūd kerden ḥᵛāsten) *Eger ḥoşnūdluḳ tileseler ermez anlar ḥoşnūd bolunmışlardın.* 35/86b1=41:24

ḤULŪD (Ar.): ebedî kalmak, ebedîlik.

(Ar. ḫulūd, Far. cāvidānegī) *Kigürüŋler selām birle, ol ḫulūd küni.* 37/78a2=50:34

ḤURMĀ (Ar.): hurma ağacı.

(Ar. naḫl, Far. hurmā-bün) *Keldürdi anı ᶜayāl igi ḫurmā tüpige.* 31/9b1=19:23
ḫ. 31/10a3=19:25

(Ar. naḫl, Far. dıraḫtān-ı ḫurmā) *Asġay men ök sizni ḫurmā tüpleriŋge.* 31/56b2=20:71

(Ar. naḫl / naḫīl, Far. ḫurmāstān/hā) *Hem ḳıldımız anıŋ içre būstānlar ḫurmālardın hem üzümlerdin.* 34/4b 3=36:34

⇒ egilmiş ḫurmā butaḳı 34/7a1=36:39

ḫurmā ḳapınça: hurmanın dışındaki zar kadar, zerre kadar.

(Ar. naḳīr, Far. endāze-i meġākçe-i dāne-i ḫurmā) *Küç ḳılınmazlar ḫurmā ḳapınça.* 26/84a2=4:124

ḫurmā tüpi: hurma ağacı.

(Ar. līneᵗ, Far. dırāḫt-ı ḫurmā) *Kesmediŋiz ḫurmā tüplerini azu ḳoḍtıŋızlar anı aḍaḳın yıldızları üze.* 38/19b3=59:5

(Ar. naḫl, Far. ḫurmāstān) *Ḫurmā tüplerініŋ yimişlerindin, üzümlerdin tutar sizler andın esrütgü.* 30/63a2=16:67

(Ar. naḫīl, Far. ḫurmāstān) *Ündrür sizlerke anıŋ birle tarıġ, zeyt yıġaçı, ḫurmā tüpleri.* 30/34b2=16:11

ḫurmā yaruḳınça: hurma çekirdeğindeki yarık kadar.

(Ar. naḳīr, Far. meġākçe-i dāne-i ḫurmā) *Andaġ erse bérmesler boḍunḳa ḫurmā yaruḳınça.* 26/26a1=4:53

ḫurmā yıġaçı: hurma ağacı.

(Ar. naḫl, Far. dıraḫt/ān-ı ḫurmā) *Ündürdümiz anıŋ birle būstānlarnı bıçġu ewünni, ḫurmā yıġaçını uzunlar aŋar mīve ükülmiş.* 37/71a2=50:10

ḫurmā yiplüginçe: hurma çekirdeğindeki lifler kadar.

(Ar. fetīl, Far. endāze-i ān rişte-i çüpçe-i ḫurmā) *Taŋrı arıtur kimni kim tilese taḳı küç ḳılınmazlar ḫurmā yiplüginçe.* 26/24a2=4:49

ḪUŞŪMET (Ar.): tartışma, husumet, düşmanlık.

(Ar. ḫişām, Far. peygār) *Azu ol kim ektilenür şamuşa içre ol ḫuşūmet içinde belgürtmegen erür.* 36/43b1=43:18

(Ar. teḥāṣum, Far. peygār kerden) *Bütünlükin ol rāst turur ot iḍilerініŋ ḫuşūmetleri.* 34/70a3=38:64

ḫuşūmet ḳıl-: tartışmak, çekişmek.

(Ar. iḫtişām, Far. dāverī kerden) *Aŋay: ḫuşūmet ḳılmaŋ meniŋ üsküm̈de, çın-oḳ ilgerü ıddım sizke vaᶜidni.* 37/76a3=50:28

ḫuşūmet ḳıl(ı)ş-: tartışmak.

(Ar. iḫtişām, Far. peygār kerden) *Ögür ançada ḫuşūmet ḳılşurlar.* 34/71b2=38:69

ḪÜCCET (Ar.): 1. delil, hüccet.

(Ar. burhān/ān, Far. ḫüccet) *Ey boḍun, çın-oḳ keldi sizke ḫüccet.* 27/14a1=4:174
ḫ.-ler 32/22b1=28:32

(Ar. ḥüccet, Far. ḥüccet) *Ḥüccetleri bāṭıl iḍileri üskinde.* 36/11b3=42:16

(Ar. ḥüccet, Far. suḫen-i dürüst) *Bolmasun tép boḍunḳa Tangrı üze ḥüccet yalavaçlarda kiḍin.* 27/8a3=4:165

(Ar. sulṭān, Far. ḥüccet) *Ḳılġatımız siz ikike ḥüccet, ulanmaġalar sizke.* 32/24a2=28:35

ḥ. 34/41a3=37:156, 35/35b3=40:23, 36/79b1=44:19

2. ferman.

(Ar. sulṭān, Far. ḥüccet) *Ḳamuġ ḳıldımız sizke olar üze ḥüccet belgülüg.* 26/58a3=4:91

ḥ. 26/98b2=4:144

3. güç, kudret, yetkinlik.

(Ar. sulṭān, Far. ber gümāşte) *Ermez bizke sizing üze ḥüccet, kendü erdingiz boḍun ḥaddin taş boynaġu.* 34/23b1=37:30

4. ihtilaf, tartışma.

(Ar. ḥüccet, Far. püziş) *Ḥüccet yoḳ bizing ara sizing ara.* 36/11a2=42:15

ḥ.-leri 36/102a3=45:25

ḥüccet ayış-: tartışmak, çekişmek.

(Ar. muḥāccet, Far. ḥüccet goften bā yekdīger) *Ançada ḥüccet ayşurlar ot içinde.* 35/51a3=40:47

(Ar. muḥāccet, Far. ḥüccet goften) *Ḥüccet ayşurlar tangrı dini içre icābet ḳılınmışda kiḍin angar.* 36/11b2=42:16

⇒ belgülüg ḥüccet 33/81a2=35:40, 36/63b2=43:63, 36/98b1=45:20

ḤÜCCETSİZ (Ar.T.): delilsiz.

(Ar. ġayri sulṭān, Far. bī-ḥüccet-i peydā) *Tartışurlar Tangrınıng nişānları içre ḥüccetsizin.* 35/56a2=40:56

(Ar. ġayri sulṭān, Far. cüz ḥüccet) *Tartışurlar Allāhnıng āyātları içinde ḥüccetsiz.* 35/44a1=40:35

ḤÜKM (Ar.): 1. hüküm, takdir.

(Ar. ḥükm, Far. ḥükm) *Olar üskinde Tevrit, anıng içinde Tangrınıng ḥükmi.* 27/50a1=5:43

(Ar. ḥükm, Far. dāverī) *Cāhiliyyet ḥükmini mü tileyürler.* 27/55b3=5:50

ḥ. 35/29b2=40:12

(Ar. ḥükm, Far. taḳdīr) *Dereng ḳıldıng Medine boḍnı içinde yana kelding ḥükm üze ey yalavaç.* 31/46a2=20:40

2. hikmet.

(Ar. ḥükm, Far. ḥikmet ya'nī suḫen-i dürüst) *Bérdimiz angar ḥükmni oġlan erken.* 31/7b3=19:12

ḥükmke turuḳ-: muhakeme etmek.

(Ar. tcḥāküm, Far. be-dāver[ī] şoden) *Ḥükmke turuḳsalar Tangrıda aḍınḳa çın-oḳ fermā[nla]dılar.* 26/31b2=4:60

ḥükm ḳıl-: 1. hüküm vermek, hükmetmek, takdir etmek, karar vermek.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī kerden) *Tangrı ḥükm ḳılur sizing ara ḳopmaḳ küninde.* 26/96b2=4:141

ḥ.-ur siz 34/41a1=37:154
ḥ.-urlar 30/58a3=16:59
ḥ.-ġıl 27/49a3=5:42, 34/56b2=38:26
ḥ.-sun 27/52b1=5:47
ḥ.-sa siz 26/29b1=4:58
ḥ.-ġandın 27/56a1=5:50

(Ar. ḥükm, Far. ḥükm kerden) *Ḥükm ḳılur anıng birle yalavaçlar.* 27/50b1=5:44

ḥ.-ur sen 35/4b1=39:46
ḥ.-ur 27/50b1=5:44, 34/78a2=39:3
ḥ.-urlar 36/99b2=45:22
ḥ.-dı 35/52b1=40:48
ḥ.-ġıl 27/53a3=5:48, 27/54b2=5:49
ḥ.-sa 30/4a2=12:80
ḥ.-masa 27/51b1=5:44, 27/52b2=5:47

(Ar. ḳażā', Far. tamām kerden) *Ḳaçan ḥükm ḳılsa bir iş bütünlükin aytur angar bolġıl taḳı bolur.* 31/14a2=19:35

(Ar. ḳażā', Far. ḥükm kerden) *Ḳaçan ḥükm ḳıldınız erse anıng üze ölümni.* 33/36a1=34:14

ḥ. -ur sen 31/57a3=20:72
ḥ.-ur 35/33a2=40:20, 36/97a1=45:17
ḥ.-dıng 26/37b2=4:65
ḥ.-dı 35/1b1=39:42
ḥ.-sun 36/69a2=43:77
ḥ.-sa 35/63b3=40:68
ḥ.-mazlar 35/33b1=40:20

(Ar. ḳażā', Far. güẕārden) *Ḥükm ḳılur Tangrı bir işni kim erür ḳılġuluḳ ḳılınmış.* 29/3a1=8:42

ḥ.-sa 33/5b1=33:36

2. hükmetmek, hükmedilmek.

(Ar. ḳażā', Far. ḥükm kerde şoden) *Eger bir kelime ozmasa İḏingdin atanmış zamānḳa tegi ḥükm ḳılġaytı olar ara.* 36/9b2=42:14

3. yapmak.

(Ar. ḳażā', Far. kerden) *Ḥükm ḳılġıl ol kim sen ḥükm ḳılıġlı sen.* 31/57a2=20:72

4. vahyetmek.

(Ar. ḳażā', Far. vaḥy firistāden) *Ermez erding kün batsıġ sıngar ançada ḥükm ḳıldımız Mūsāḳa.* 32/29a2=28:44

ḥükm ḳılmaḳ: hükmetmek.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī kerden) *Iḏtımız sanga bitigni könilik birle ḥükm ḳılmaḳ üçün.* 26/72b3=4:105

ḥükm ḳıldur-: hüküm verdirmek.

(Ar. taḥkīm, Far. ḥakem kerden) *Kirtgünmezler ḥükm ḳıldurġınça anlar sanga anıng içinde kim savaş boldı.* 26/37a3=4:65

(Ar. taḥkīm, Far. dāver kerden) *Neteg ḥükm ḳıldrurlar sanga olar üskinde.* 27/49b2=5:43

ḥükm ḳılıġlı: 1. hüküm veren, hükmeden.
(Ar. ḥākim/īn, Far. dāver/ān) *Ḥükm ḳılsa Tañrı mañga, Ol ḥükm ḳılıġlılarda yaḫşıraḳ erür.* 30/4a3=12:80
2. yaradıcı.
(Ar. ḳāżī, Far. konende) *Ḥükm ḳılġıl ol kim sen ḥükm ḳılıġlı sen.* 31/57a3=20:72
ḥükm ḳıl(ı)n-: hükmedilmek, sonuca bağlanmak.
(Ar. ḳażā° m., Far. güẕārde şoden) *Ançada kim ḥükm ḳılnur iş olar ġaflet içinde tururlar.* 31/15b2=19:39
ḥ.-dı erse 31/83a3=46:29
(Ar. ḳażā° m., Far. ḥükm kerde şoden) *Ḥükm ḳılnur olar ara könilik birle, olar ẓulm ḳılınmazlar.* 35/17b1=39:69
ḥ.-ur (ḥ. ḳılnur) 35/22a2=39:75
ḥ.-dı 35/68b1=40:78
ḥ.-ġaytı 36/15b1=42:21
ḥükm ḳılınmış: hükmedilmiş, karara bağlanmış.
(Ar. maḳżiyy, Far. ḳażā kerde) *Erür seniñ iḍiñ üze vācib ḥükm ḳılınmış.* 31/28a1=19:71
(Ar. maḳżiyy, Far. güzārde ve ḥükm kerde) *Boḍunḳa hem raḥmet bizdin erür, iş ḥükm ḳılınmış.* 31/9a2=19:21

I

IḌ-: 1. göndermek, bırakmak. krş. **IY-**

(Ar. ba^{c}ṣ, Far. firistāden) *Eger ḳorḳsa siz ol ikiniŋ ara ḫilāf bolmaḳlıḳında ıḍıŋlar bir üstüvārnı.* 26/12b3=4:35

ı.-tı 27/39b2=5:31, 38/50a1=62:2

ı.-tımız 27/26a3=5:12, 28/3b3=7:102, 30/46b2=16:36

ı.-ġay oḳ 28/42b1=7:167

ı.-maz 35/43a3=40:34

ı.-maġınça 32/38a2=28:59

(Ar. irsāl, Far. ber gümāşten) *Körmediŋ mü biz ıḍtımız yeklerni kāfir üze.* 31/32a1=19:83

(Ar. irsāl, Far. firistāden) *Ol Taŋrı kim ıḍtı yalavaçını köni yol birle, ḫaḳ dīn birle.* 29/24b1=9:33

ı.-ur 35/1b2=39:42, 36/34b2=42:51

ı.-tı 38/44b2=61:9

ı.-tımız 26/48a1=4:79, 28/15a1=7:133, 28/39a3=7:162, 30/60b1=16:63, 33/9b3=33:45, 34/39b1=37:147, 35/35b2=40:23, 35/64b1=40:70, 35/67b2=40:78, 35/81a3=41:16, 36/38a2=43:6, 36/55b2=43:45, 36/56a2=43:46, 37/30b3=48:8, 37/47b1=48:28

ı.-dımız 33/37b2=34:16

ı.-ġay oḳ miz 28/16a3=7:134

ı.-ġıl 28/5a2=7:105, 28/6b2=7:111, 31/47b3=20:47, 32/23b1=28:34

ı.-madıŋ 32/31a3=28:47

ı.-madımız 26/36b1=4:64, 26/48b1=4:80, 30/50b3=16:43, 33/46b1=34:28, 33/51b1=34:34, 33/58b1=34:44, 36/32a3=42:48, 36/45b2=43:23

(Ar. tevcīh, Far. firistāden) *Ḳaçan kim ıḍsa anı keldürmes bir eḍgülük.* 30/70a1=16:76

2. indirmek, göndermek.

(Ar. tenzīl, Far. furū firistāden) *Ol kim ıḍtı bitigni, Ol dōst tutar eḍgülerni.* 28/60a7=7:196

ı.-tı 36/40a1=43:11, 37/19a3=47:26

ı.-tımız 26/22a3=4:47, 31/60b2=20:80

(Ar. inzāl, Far. furū firistāden) *Yana ıḍtı Taŋrı amrulmaḳını yalavaç üze hem mü^{3}minler üze.* 29/19b1= 9:26

ı.-tı 25/17a3=3:154, 26/32a3=4:61, 26/77a3=4:113, 27/51b1=5:44, 27/52b2-3=5:47, 27/53b1=5:48, 27/54b3=5:49, 27/55a2=5:49, 29/19b2=9:26, 29/31a3=9:40, 31/49b3=20:53, 36/10b2=42:15, 36/90a3=45:5

ı.-tımız 27/14a2=4:174, 27/50a3=5:44, 27/53a1=5:48, 29/1b3=8:41, 31/87a1=20:113

ı.-ġaytı 35/80a1=41:14

(Ar. inzāl, Far. furū firistāde şoden) *Ol bitig kim ıḍtı anda aşnu.* 26/93a1=4:136

(Ar. inzāl, Far. firistāden) *Biz ıḍtımız saŋa bitigni.* 26/72b2=4:105

3. göndermek, serbest bırakmak, rahat bırakmak.

(Ar. tesrīḥ, Far. rehā kerden) *Muṭ[ᶜ]a bérinĝler anlarḳa, ıḍınĝ olarnı ıḍmaḳ körklüg.* 33/11b2=33:49

⇒ durūd ıḍ- 33/19b1-2=33:56; ilgerü ı. 26/35a1=4:62, 34/68b3=38:60, 36/33a2=42:48, 37/76b1=50:28, 38/8a2=58:12, 38/30a1=59:18; ḳoḍı ı. 33/60a2=34:48, 33/74a3=35:27, 33/86a2=36:5, 34/2b1=36:28, 35/30b3=40:15; öng ı. 38/8b3=58:13; vaḥy ı. 30/97b3=16:123, 31/59a2=20:77, 33/61b2=34:50; yarlıġ ı. 27/6a3=4:163, 27/6b1-2=4:163, 28/8a3=7:117, 28/36b3=7:160; 28/70a2=8:12, 33/76a2=35:31, 35/78a3=41:12, 36/3a3=42:7, 36/7b3=42:13, 36/34b1=42:51, 36/34b3=42:51, 36/35a2=42:52

ıḍ- / indür-: indürmek.

(Ar. tenzīl, Far. furū firistāde şoden) *Ol bitig kim ıḍtı indürdi yalavaçı üze.* 26/92b2-3=4:136

ıḍġan: gönderen, veren.

(Ar. mursil, Far. firistende) *Anı kim yıġsa hīç ıḍġan yoḳ anı.* 33/64b3=35:2

ıḍıġlı: gönderen, gönderici.

(Ar. mursil/īn, Far. firistāde/gān) *Oḳısa sen olar üze nişānlarımızını, ançası bar erür-miz ıḍıġlılar.* 32/30a2=28:45

ı.-lar 36/75b1=44:5

ıḍmaḳ: serbest bırakma.

(Ar. serāḥ, Far. rehā kerdenī) *Muṭ[ᶜ]a bérinĝler anlarḳa, ıḍınĝ olarnı ıḍmaḳ körklüg.* 33/11b2=33:49

IḌIL-: 1. gönderilmek.

(Ar. irsāl m., Far. firistāde şoden) *Aydılar ni[ᶜ]met içri ulġaymışla[r]: biz ol kim ıḍıldınĝız anĝar käfirler-miz.* 33/51b3=34:34

ı.-dım 31/84b3=46:23

ı.-dımız 30/27b3=15:58

ı.-dınĝız 35/80a2=41:14, 36/47a1=43:24

2. indirilmek.

(Ar. inzāl m., Far. furū firistāde şoden) *Anlar kim bérildiler bilig ol kim ıḍıldı sanĝa seninĝ İḍinĝdin.* 33/31a2=34:6

ı.-dı 26/31a3=4:60, 26/31b1=4:60, 27/5b2-3=4:162, 35/10a2=39:55

ı.-madı 36/49a2=43:31

⇒ yarlıġ ıḍıl- 30/51a1=16:43, 34/71b2=38:70, 35/14b1=39:65

ıḍılmış: peygamber, elçi.

(Ar. mursel/ūn, Far. firistāde/gān) *Aydı: ne ol işinĝiz ey ıḍılmışlar.* 30/27b2=15:57

(Ar. mursel/īn, Far. peyġāmber/ān) *Ol kün kim ündeyür olarnı, aytur: né neng icābet ḳıldınĝız ıḍılmışlarḳa.* 32/41b3=28:65

IĠLA-: ağlamak. krş. **YIĠLA-**

(Ar. bukā°, Far. giristen) *Külsünler azḳına ıġlasunlar üküş, yanut anı kim ḳazġanur erdiler.* 29/59a1=9:82

INÇIḲLAN-: şikâyette bulunmak, şikayet etmek.

(Ar. iştikā°, Far. nālīden) *Tartışur seninĝ birle cüfti / éşi içinde, ınçıklanur Tanĝrıka.* 38/1b2=58:1

Aydı: anınĝ üçün ınçıklanur men ḳadġum saḳınçımdın. 30/6b3=12:86

IRAḲ: 1. uzak.

(Ar. aḳşā, Far. dūr-ter) *Keldi bir er kend ıraḳındın éwer azu yügrür.* 32/14a2=28:20

(Ar. ba°īd, Far. dūr) *Neçük olarḳa ḳayra īmān taḳı tevbe ıraḳ yerdin.* 33/62a3=34:52

1. 31/78b1=41:52, 33/62b2=34:53, 37/68b3=50:3, 37/77b1=50:31

(Ar. cunub, Far. dūr) *Kördi anı ıraḳdın, olar bilmezler.* 32/8b1=28:11

(Ar. ḳaşiyy, Far. dūr) *Yüklüg boldı, saçlındı anınĝ birle ıraḳ orunḳa.* 31/9a3=19:22

(Ar. ḳusvā, Far. dūr-ter) *Ançada siz yaḳın sınĝar erdinĝiz, olar ıraḳ sınĝar erdiler.* 29/2b1=8:42

2. uzaklık, mesafe.

(Ar. bu°d, Far. dūrī) *Ey kāşkī, meninĝ ara seninĝ ara iki maşrıḳ ve maġrıb ıraḳınça néme yawuz éş turur ol.* 36/53a3=43:38

3. derin, yoğun.

(Ar. ba°īd, Far. dūr) *Bütmezler āḫiretḳa °aẕāb içre, ıraḳ yolsuzluḳ içre.* 33/32b1=34:8

1. 26/32a2=4:60, 26/80a1=4:116, 26/93b1=4:136, 27/9b1=4:167, 36/13b2=42:18, 37/76a2=50:27

ıraḳ bol-: uzun gelmek, uzak olmak.

(Ar. bu°d, Far. dūr şoden) *Eger bolsa nerse yaḳın, yaḳın yol ... uḏġatılar sanĝa, ançası bar ıraḳ boldı olar üze, ıraḳ barmaḳ.* 29/33a1=9:42

ıraḳ barmaḳ: uzun ve zahmetli sefer.

(Ar. şuḳḳa[t], Far. dūr-ı rāh) *Iraḳ boldı olar üze, ıraḳ barmaḳ.* 29/33a1=9:42

IRĠA-: ırgamak, sallamak, silkelemek.

(Ar. hezz, Far. der cunbānīden) *Irġaġıl seninĝ tapa ḫurmā tüpini tüşsün seninĝ üze yaş ḫurmā.* 31/10a2=19:25

IRĠAN-: deprenmek, hareket etmek.

(Ar. ihtizāz, Far. cunbīden) *Ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg.* 32/21b1=28:31

IS(I)R-: ısırmak.

(Ar. °aż̇ż̇, Far. gezīden) *Ḳaçan ḫālī bolsalar ısrurlar sizinĝ üze ernekleri uçını öwkedin.* 25/1a2=3:119

ISPARLA-: tevdi ve teslim etmek.

(Ar. islām, Far. supurden) *Ol kişidin kim ısparlasa yüzini Ol Tanĝrıḳa.* 26/84a3=4:125

(Ar. tefvīż, Far. sipurden) *Isparlayur men işimni Tangrıḳa, ol Tangrı körgen turur.* 35/50a1=40:44

ISPARLAN-: teslim edilmek.
ısparlanmış: tevdi ve teslim edilmiş.
(Ar. musellem, Far. supurde) *Kim kim öldürse mü'minni ḫaṭān ... mü'min ḳul āzād ḳılmaḳ hem diyet ısparlanmış boḍnıḳa.* 26/59a1=4:92
1. 26/60a1=4:92

IY-: batırmak, sokmak. krş. **IḌ-**
(Ar. ḫasf bi, Far. furū burden) *Eger tilese-miz ıyġay erdimiz olarnı yer ḳoḍı azu tüşürgetimiz olar üze pāre bulıt kökdin.* 33/33a1=34:9

İ

ᶜİBĀDET (Ar.): ibadet.
ᶜibādet ḳılġu yer: ibadet edilen yer.
(Ar. miḥrāb, Far. cāygāh-ı ᶜibādet) *Çıḳtı öz boḍnı üze ᶜibādet ḳılġu yerdin, işāret ḳıldı olarḳa.* 31/7a3=19:11

ᶜİBRET (Ar.): ibret, kötü olaydan alınacak ders.
ᶜibret al-: ibret almak.
(Ar. iᶜtibār, Far. pend giriften) *Buzarlar erdi ẃlerini öz eligleri birle, müᵓminler eligleri birle, ᶜibret alınglar ey közlügler iḍisi.* 38/18b1=59:2

İCĀBET (Ar.): kabul etme.
icābet ḳıl-: 1. kabul etmek.
(Ar. isticābeᵗ, Far. pāsuḫ dāden) *Ündeng olarnı icābet ḳılsunlar sizke eger çın erse sizler.* 28/60a4=7:194
i.-ur 36/19b3=42:26
i.-dılar 25/25b1=3:172, 36/26a1=42:38
i.-ıng 28/76a1=8:24
i.-ınglar 36/31b1=42:47
(Ar. isticābeᵗ, Far. icābet kerden) *Ündengler méni icābet ḳılayın sizke.* 35/58b1=40:60
2. cevap vermek.
(Ar. icābeᵗ, Far. pāsuḫ kerden) *Né neng icābet ḳıldıngız ıdılmışlarḳa.* 32/41b3=28:65
(Ar. isticābeᵗ, Far. pāsuḫ kerden) *Eger icābet ḳılmasalar sanga bilgil bütünlükin uḍarlar hevālarınga.* 32/33a2=28:50
i.-maġalar 32/41a3=28:64
icābet ḳılın-: kabul edilmek.
(Ar. isticābeᵗ m., Far. pāsuḫ dāde şoden) *Ḥüccet ayşurlar Tangrı dini içre icābet ḳılınmışda kiḍin angar.* 36/11b2=42:16

İÇ: iç, içeri, -de, hak(kmda).
(Ar. fī, Far. der) *Né ol köngülleri içinde?* 26/36a1=4:63
i.-inge 26/57b1=4:91, 28/2b3=7:88, 28/29a1=7:151, 31/44a3=20:39, 31/44b1=20:39, 31/50b1=20:55, 31/69b3=20:102, 32/6a2=28:7, 32/22a2=28:32, 32/27a3=28:40, 33/28b2=34:2, 33/29a1=34:2, 33/51b2=34:34, 33/73b2=35:13, 34/27b1=37:88, 34/29a2=37:97, 34/72b1=38:72, 36/105b2=45:30, 37/44b2=48:25, 37/64b3=49:14, 37/75b3=50:26
i.-inde 25/4a3=3:129, 25/8a1=3:136, 25/8b1=3:137, 25/14a1=3:146, 25/14b3=3:147, 25/15b1=3:152, 25/18b1=3:154, 25/19a1=3:154, 25/19b1-2=3:154, 25/20b3=3:156, 25/21b2=3:156, 25/21b3=3:157, 25/23a3=3:167, 25/24a3=3:169, 26/3b1=4:24, 26/12a1=4:34, 26/28b2-3=4:57, 26/30b1=4:59, 26/36a3=4:63, 26/37b1-2=4:65, 26/42a1=4:74, 26/42b1=4:74, 26/43a1=4:75,

26/44a2-3=4:76, 26/46b2=4:78, 26/50a1=4:82, 26/51a2=4:84, 26/53a3=4:87, 26/53b2=4:88, 26/54b3=4:89, 26/61a1=4:93, 26/61b2=4:94, 26/63a3=4:95, 26/65a1-2=4:97, 26/65b1=4:97, 26/66b2-3=4:100, 26/67b3=4:101, 26/68b2=4:102, 26/72a2=4:104, 26/74b3=4:109, 26/78a1=4:114, 26/82b3=4:122, 26/85a1-2=4:126, 26/85a3=4:127, 26/85b1-2=4:127, 26/85b2=4:127, 26/89a2-3=4:131, 26/89b3=4:131, 26/90a1=4:131, 26/90a1=4:132, 26/95a2=4:140, 26/95b2=4:140, 26/96a1=4:140, 27/3a1=4:157, 27/5b1=4:162, 27/10a1=4:170, 27/10b1=4:171, 27/11b3=4:171, 27/14b2=4:175, 27/15a2=4:176, 27/17b2=5:3, 27/20b2=5:5, 27/30b3=5:17, 27/34b3=5:22, 27/36a3=5:24, 27/37b1=5:26, 27/39b3=5:31, 27/41a1=5:32, 27/41b3=5:32, 27/42a3=5:33, 27/43b3=5:35, 27/44a2=5:36, 27/46b3=5:41, 27/49a1=5:41, 27/49b3=5:43, 27/50a3=5:44, 27/51b2=5:45, 27/52a1=5:46, 27/52b2=5:67, 27/54a2=5:48, 27/54b2=5:49, 27/57a1-2=5:52, 27/57b2=5:52, 27/59a3=5:54, 28/6b2=7:111, 28/9b3=7:123, 28/11b1=7:127, 28/13a2=7:129, 28/17b2=7:137, 28/19a3=7:139, 28/20a3=7:141, 28/21a2=7:142, 28/23a3=7:145, 28/24a3=7:146, 28/26b3=7:149, 28/29b1=7:152, 28/30b1=7:154, 28/32b1=7:156, 28/33b3=7:157, 28/40a1=7:163, 28/43a2=7:168, 28/45a1=7:169, 28/53b1=7:180, 28/55a1=7:185, 28/56a1=7:186, 28/56b2=7:187, 28/59b1=7:190, 28/63a2=7:205, 28/75b2=8:23, 28/77b2=8:26, 28/81b3=8:33, 28/84b3=8:37, 29/2b3=8:42, 29/3b2=8:43, 29/4a1=8:43, 29/4b1-2=8:44, 29/8a3=9:10, 29/9a1=9:11, 29/9b1=9:12, 29/14b1=9:19, 29/15a2=9:20, 29/16a1=9:21, 29/16a2=9:22, 29/18a3=9:24, 29/18b2=9:25, 29/26a1=9:34, 29/27a2=9:36, 29/27b2=9:36, 29/29a3=9:38, 29/30a1=9:38, 29/31a2=9:40, 29/32a3=9:41, 29/35a1=9:46, 29/37a1=9:49, 29/40a3=9:55, 29/41b1=9:58, 29/43a2=9:60, 29/45a2=9:63, 29/45b2=9:64, 29/48a3=9:68, 29/52a3=9:72, 29/52b1=9:72, 29/54b1=9:74, 29/55b1=9:77, 29/56b1=9:79, 29/58b1-2=9:81, 29/63a3=9:89, 30/4a1=12:80, 30/5a1-2=12:82, 30/22a1=15:29, 30/24b2=15:39, 30/29b1=15:72, 30/30a2=15:75, 30/30b2=15:77, 30/34a3=16:10, 30/35a1=16:11, 30/35b1=16:12, 30/35b3=16:13, 30/36a1=16:13, 30/36b3=16:14, 30/37a3=16:15, 30/42a2=16:29, 30/42b3=16:30, 30/43b1=16:31, 30/46b3=16:36, 30/47b2=16:36, 30/49a2=16:39, 30/52b2=16:46, 30/53b3=16:49, 30/54a1=16:49, 30/58a3=16:59, 30/61b1=16:64, 30/62a2=16:65, 30/62b1=16:66, 30/62b2=16:66, 30/63b2=16:67, 30/65a1-2=16:69, 30/66a2=16:71, 30/66b2=16:71, 30/72a2-3=16:79, 30/78a1=16:89, 30/81b1=16:92, 30/90b1=16:109, 30/97b1-2=16:122, 30/98b1-3=16:124, 30/100b1=16:127, 31/12a3=19:29, 31/13b3=19:34, 31/15b1=19:38, 31/15b3=19:39, 31/16a3=19:41, 31/19b3=19:51, 31/20b3=19:54, 31/21b1=19:56, 31/24b1=19:62, 31/28a2=19:72, 31/29a3=19:75, 31/37a3=20:6, 31/37b1=20:6, 31/41a1=20:18, 31/43a3=20:32, 31/46a1=20:40, 31/46b1=20:42, 31/49a3=20:52, 31/49b2=20:53, 31/50a3=20:54, 31/55a1=20:67, 31/57a3=20:72, 31/58a2=20:74, 31/59a1=20:76, 31/61a1=20:81, 31/67b2=20:97, 31/68b1=20:97, 31/69b1=20:101, 31/78b1=41:52, 31/78b3=41:53, 31/79b2=46:24, 31/80b2=46:26, 31/85a1=20:107, 31/87a2=20:113, 31/89a2=20:118, 31/89a3=20:119, 32/4a2=28:4, 32/5a1=28:5, 32/5a3=28:6, 32/10b1=28:15, 32/12b1=28:18, 32/13b3=28:19, 32/21a1=28:30, 32/25a1=28:36, 32/26b3=28:39, 32/28a1=28:42, 32/29b3=28:45, 32/45a2=29:44, 33/2a3=33:33, 33/6b1=33:37, 33/7b1=33:37, 33/8a2=33:38, 33/14b3=33:51, 33/22b2=33:62, 33/22a3=33:60, 33/23b3=33:65, 33/28a3=34:1, 33/29b3=34:3, 33/30a2=34:2, 33/32a1=34:7, 33/34a1=34:11, 33/36b3=34:14, 33/37a1=34:15, 33/38b3=34:18, 33/39b3=34:19, 33/42b2=34:21, 33/43a3=34:22, 33/43b1=34:22, 33/51a2=34:33, 33/54a2=34:38, 33/63a1=34:54, 33/77a1=35:35, 33/79b1=35:39, 33/81a1=35:40, 33/83a3=35:43, 33/84a3=35:44, 33/85a2=35:44, 34/2a1=39:42, 34/7b2=36:40, 34/11b1=36:51, 34/13b2=36:56, 34/13b3=36:57, 34/17a3=36:68, 34/24a2=37:33,

34/26a1=37:79, 34/30a3=37:102, 34/32a1=37:108, 34/34b2=37:119, 34/36b1=37:129, 34/37b1=37:135, 34/39a1=37:144, 34/47a1=38:2, 34/49a2=38:8, 34/56b2=38:26, 34/58b2=38:28, 34/62a1=38:38, 34/66b1=38:51, 34/69b1=38:61, 34/78a3=39:3, 34/81a1=39:6, 34/81a2=39:6, 34/90a3=39:19, 34/91b1=39:21, 34/92a2=39:21, 34/93a1=39:22, 34/95b2=39:26, 34/96a2=39:27, 35/1b1=39:42, 35/4b2=39:46, 35/5a1=39:47, 35/8b1=39:52, 35/11a1=39:56, 35/13a1=39:60, 35/16a3=39:68, 35/16b1-2-3=39:68, 35/19b3=39:72, 35/21b1=39:74, 35/23b2=40:4, 35/24a1=40:4, 35/33b3=40:21, 35/34b1=40:21, 35/37b3=40:26, 35/40a2=40:29, 35/43a1=40:34, 35/44a1=40:35, 35/46a2=40:37, 35/48a1=40:40, 35/51b1=40:47, 35/52b2=40:49, 35/54a2=40:51, 35/56a3=40:56, 35/58a2=40:59, 35/59 a3=40:61, 35/64a3=40:69, 35/64b3=40:71, 35/66b3=40:76, 35/69a2-3=40:80, 35/70a1=40:82, 35/70b2=40:82, 35/72b2=40:85, 35/74a1-2=41:5, 35/77a1-2=41:10, 35/78b1=41:12, 35/80b1=41:15, 35/81b2=41:16, 35/82a1=41:16, 35/87a2=41:25, 35/88a1=41:26, 35/88b3=41:28, 36/4a1-2=42:7, 36/5b1=42:10, 36/6b2=42:11, 36/10a1=42:14, 36/13b2=42:18, 36/14b1=42:20, 36/16b1=42:22, 36/17b2=42:23, 36/18a1=42:23, 36/20b3=42:27, 36/22a1=42:29, 36/23a2=42:31, 36/23b1=42:32, 36/24a1=42:33, 36/24b2=42:35, 36/28a2=42:42, 36/30b3=42:45, 36/36b1=42:53, 36/37b2=43:4, 36/38a3=43:6, 36/39b3=43:10, 36/43b1=43:18, 36/50a1=43:22, 36/53b3=43:39, 36/54a3=43:40, 36/62b2=43:60, 36/64a2=43:63, 36/67a3=43:71, 36/67b1=43:71, 36/68a1=43:73, 36/68b1=43:74, 36/68b2=43:75, 36/71b3=43:84, 36/72a1=43:84, 36/75a1=44:3, 36/75a2=44:4, 36/76b2=44:9, 36/81a2=44:27, 36/82b3=42:33, 36/85b3=44:45, 36/87a1=44:52, 36/87b2=44:55, 36/88a1=44:56, 36/89b1-2=45:3, 36/89b3=45:4, 36/93b3=45:12, 36/94a3=45:13, 36/94b1-2=45:13, 36/97a2-3=45:17 36/103a2=45:26, 36/106b2=45:32, 36/109b2=45:37, 37/2a1-3=46:32, 37/7b2=47:4, 37/9a2=47:10, 37/12a3=47:15, 37/13a2=47:15, 37/16b2=47:20, 37/18a1=47:22, 37/19b1=47:26, 37/21a3=47:30, 37/25b1=47:38, 37/28a1=48:4, 37/29a1=48:5, 37/49a2-3=48:29, 37/58a2=49:7, 37/58a1=49:7, 37/65b3=49:15, 37/66a3=49:16, 37/66b1=49:16, 37/69b1=50:5, 37/70a2-3=50:7, 37/72b2=50:15, 37/74a3=50:20, 37/74b2=50:22, 37/76a2=50:27, 37/78a3=50:35, 37/79a1=50:36, 37/79a2=50:37, 37/79b3=50:38, 37/84a1=51:8, 37/84a3=51:11, 37/85a2-3=51:15, 37/86a2=51:19, 37/86a3=51:20, 37/86b1=51:21, 37/86b2=51:22, 38/12a2=58:17, 38/14a1=58:20, 38/15a3=58:22, 38/16a1=58:22, 38/16b2=59:1, 38/17a1=59:1, 38/19a2=59:3, 38/27a1=59:13, 38/27b1=59:14, 38/29b1=59:17, 38/32b3=59:24, 38/39b2=61:1, 38/40a1=61:1, 38/41a1=61:4, 38/49b1-2=62:1, 38/55b2=62:10, 38/65b1-2=64:1, 38/67a2=64:4, 38/71a1=64:9, 38/71b1=64:10, 38/87a1=65:11, 38/98a3=66:11

i.-inde-miz 35/52a3=40:48

i.-indeki 30/55a2=16:52, 31/34b1=19:93

i.-ingizde 27/33b3=5:20, 29/35b2=9:47, 29/36a2=9:47, 38/25b2=59:11

(Ar. fī, Far. ender) *Tartışur seninḡ birle cüfti / éşi içinde.* 38/1b2=58:1

(Ar. fī, Far. ez) *Ṭa^{c}n ḳılu dīn içinde.* 26/21b1=4:46

⇒ boyun içindeki 29/43a1=9:60; köngül içindeki 27/23b2=5:7, 33/79a3=35:38; mülki içinde 35/15b2=39:67

iç / üze: -da, içinde.

(Ar. ^{c}alā, Far. ber) *Biz mīrāş alur-miz yerni ol kim anınḡ içinde / üze turur.* 31/16a1=19:40

iç dōst: sırdaş.

(Ar. velīce[t], Far. dōst) *Tutmadılar Tangrıda aḍın, resūli yaᶜnī yalavaçıda aḍın, müᵓminlerde aḍın iç dōst.* 29/12a2=9:16

iç yolı: yol.

(Ar. sebīl, Far. rāh) *Anlar kim kömerler altunnı kümişni, hezīne étmezler anı Tangrınıng iç yolı içinde.* 29/26a1=9:34

İÇ-: içmek.

(Ar. şurb, Far. āşāmīden) *Yégil hem içgil yaruḳ bolsun közüng.* 31/10b2=19:26

⇒ zihār andı iç- 38/2a3=58:2, 38/4a1=58:3

içgen: içen.

(Ar. şārib/īn, Far. āşāmende/gān) *Arıḳlar ḫamrdın tatlıġ içgenlerke.* 37/12b3=47:15

içgü: içecek şey.

(Ar. şarāb, Far. āşāmīdenī) *Ol ol erdi kim indürdi kökdin [suv] sizke andın içgü.* 30/34a2=16:10

i. 34/63b1=38:42

⇒ yér içgü 30/64b3=16:69

içgü yer: (su) içilecek yer.

(Ar. meşrāb, Far. cāygāh-ı āb-ḫor) *Aḳtı andın on iki yıl, çın-oḳ bildi ḳanuġ kişiler içgü yerlerni.* 28/37b1=7:160

içigli: içen.

(Ar. şārib, Far. āşāmīde/gān) *İçrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt, singgen içiglilerke.* 30/63a2=16:66

içmek: içme, içim.

(Ar. şarāb, Far. āşāmīdenī) *Bu süçüg tatlıġ singen suv ol anung içmeki.* 33/72b1=35:12

İÇRE: içinde, -de.

(Ar. bi-, Far. der) *Tegşürdimiz olarḳa būstānlar içre iki būstān.* 33/37b3=34:16

(Ar. fī, Far. der) *Ṭamaᶜ ḳılġay ol kim köngli içre ig ol.* 33/2a2=33:32

i. 27/43a1=5:33, 27/48b3=5:41, 28/17a1=7:136, 28/61b3=7:202, 28/66b3=8:6, 29/26a3=9:35, 29/49b1=9:69, 29/54a3=9:74, 29/61a2=9:85, 31/8b3=19:16, 31/80b1=46:26, 33/3a3=33:34, 33/8a1=33:38, 33/13b1=33:50, 33/18b2-3=33:55, 33/20a2=33:57, 33/21b3=33:60, 33/22a3=33:60, 33/23b3=33:65, 33/24a2=33:66, 33/28b1=34:1, 33/30b2=34:5, 33/32a3=34:8, 33/33a3=34:9, 33/38b3=34:18, 33/45a2=34:24, 33/53b2=34:37, 33/54a1=34:38, 33/64a2=35:1, 33/71b3=35:11, 33/73a2=35:12, 33/73b3=35:13, 33/77a1=35:35, 34/4b2=36:34, 34/5a1=36:34, 34/8a1=36:42, 34/10a3=36:47, 34/13a3=36:55, 34/48b3=38:7, 34/54b3=38:24, 34/85b3=39:10, 34/96b3=39:29, 35/37a1=40:25, 35/49a3=40:43, 35/49b1=40:43, 35/53b3=40:50, 35/56a1=40:56, 35/65a2=40:72, 35/66a3=40:75, 35/76a3=41:9, 35/76b3=41:10, 35/78a3=41:12, 36/8b1=42:13, 36/11b2=42:16, 36/13b3=42:18, 36/14b3=42:20, 36/43b1=43:18, 36/45b3=43:23, 36/48a2=43:28, 36/58b1=43:51, 36/86b3=44:51, 37/13b1=47:15, 37/16b3=47:20, 37/20b2=47:29, 37/33a3=48:11, 37/34b1=48:12, 37/39b2=48:18, 37/45a3=48:26, 37/49a1=48:29, 38/18a2=59:2, 38/19a1=59:3, 38/24b2=59:10, 38/36b2=60:4, 38/38a3=60:12, 38/45b3=61:11, 38/50a1=62:2, 38/50b2=62:2

(Ar. fī, Far. ender) *Silernīŋ içre turur Taŋrınıŋ yalavaçı.* 37/57b3=49:7

(Ar. min, Far. ez) *Yaġıtġan olar üze öz çādırları içre.* 33/21a3=33:59

(Ar. —, Far. der) *Sizler dereng ḳılġılılar siz tamuġ içre.* 36/69b1=43:77

⇒ ḳaraŋġu içre 34/6a3=36:37; meŋgzeşigli rāstlıḳ i. 34/93a3=39:23; ni^{c}met i. ulġaymış 33/51b3=34:34

İÇ(Ü)R-: içirmek.

(Ar. saḳy, Far. āb dāden) *İçrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur.* 30/62b2=16:66

i.-düŋ 32/17a2=28:25

(Ar. isḳā^{y}, Far. āb dāden) *Ḳaçan keldi erse Medyen suwıŋa buldı anıŋ üze bir boḍunnı boḍundın kim içrür erdiler.* 32/15b3=28:23

i.-di 32/16b1=28:24

i.-mez-miz 32/16b1=28:24

⇒ suw içürmek 29/14a1=9:19

^{c}İD (Ar.): bayram.

^{c}id küni: bayram günü.

(Ar. yevmü'z-zīne^{t}, Far. rūz-ı ^{c}id) *Sizīŋ va^{c}deŋiz ^{c}id küni turur.* 31/52a1=20:59

^{c}İDDE (Ar): boşanmış kadının tekrar evlenebilmesi için bekleyeceği belli süre. krş. **^{c}İDDET**

(Ar. ^{c}idde^{t}, Far. ^{c}iddet) *Boşasa siz olarnı ... yoḳ sizke olar üze ^{c}iddedin sayur sizler anı.* 33/11b1=33:49

^{c}İDDET (Ar.): krş. **^{c}İDDE**

(Ar. ^{c}idde^{t}, Far. pākī) *Ey yalavaç, ḳaçan ṭalāḳ ḳılsa siz uraġutlarnı ṭalāḳ ḳılıŋ olarnı ^{c}iddetleriŋe, sanaŋ ^{c}iddetni.* 38/76a2=65:1

(Ar. ^{c}idde^{t}, Far. ^{c}iddet) 38/76a3=65:1

^{c}i.-leri 38/80a3=65:4

İḌİ: 1. Rab, Tanrı, ilah.

(Ar. Allāh, Far. Perverdigār) *Anıŋ bilmeki İḍim üskinde ol.* 28/56a3=7:187

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Armasun sizlerni İḍidin yek.* 33/66b2=35:5

i. 36/79a2=44:18, 38/17b3=59:2, 38/20b3=59:6, 38/38b2=60:12, 38/51a2=62:4, 38/61b3=63:7

i.-ni 38/30b1=59:19

i.-ke 38/21b1=59:7

i.-ŋizdin 38/76b1=65:1

(Ar. ilāh, Far. pestīdenī) *Yoḳ iḍi meger Taŋrı.* 30/33a1=16:2

(Ar. ilāh, Far. ḫudāy/ān) *Emittiler iḍileri tapa, aydı: yémez mü sizler.* 34/28a1=37:91

i. 36/71b3=43:84

(Ar. Rabb, Far. Perverdigār) *Men yalavaç men ᶜālemluğlar iḍisindin.* 28/4b2=7:104

i. 30/12b3=14:1, 30/27a3=15:56, 31/3b1=18:110, 31/21a3=19:55, 33/37b1=34:15, 34/9a3=36:46, 38/84b1=65:8

i.-din 34/14a2=36:58

i.-m 27/36b2=5:25, 28/28b3=7:151, 28/31a3=7:155, 30/1b1=12:53, 30/24a1=15:36, 30/24b1=15:39, 31/4b2=19:4, 31/5a2=19:4, 31/5b3=19:6, 31/6a3=19:8, 31/6b3=19:10, 31/14b1=19:36, 31/42b1=20:25, 31/49a2=20:52, 31/49a3=20:52, 31/62a2=20:84, 31/70b3=20:105, 31/88a1=20:114, 31/91b2=20:125, 32/11b2=28:16, 32/15a1=28:21, 32/12a2=28:17, 32/15a3=28:22, 32/16b2=28:24, 32/23a1=28:33, 32/25a2=28:37, 33/29b1=34:3, 33/60b2=34:48, 34/1a3=36:26, 34/29b1=37:99, 34/60b3=38:35, 34/29b2=37:100, 34/60a1=38:32, 34/74b2=38:79, 35/39a1=40:28, 36/5b3=42:10, 36/64a3=43:64, 36/73b3=43:88, 38/64a3=63:10, 38/98a 2=66:11

i.-mni 31/19a2=19:48

i.-mke 31/76b2=41:50, 34/87a1=39:13, 35/38a1=40:27, 36/79b2=44:20

i.-mdin 28/62a3=7:203, 35/62a3=40:66

i.-ng 33/42b2=34:21, 28/42b3=7:167, 28/63b2=7:206, 30/20b1=15:25, 30/44b2=16:33, 30/96a2=16:119, 30/96b2=16:119, 30/99a1-2=16:125, 31/6b1=19:9, 31/10a2=19:24, 31/18b3=19:47, 31/25b1=19:64, 31/26b3=19:68, 31/27b3=19:71, 31/30a3=19:76, 31/39a1=20:12, 32/3a1=27:93, 32/38a1=28:59, 32/42b2=28:68, 32/43a1=28:69, 34/46a1=37:180, 34/72a1=38:71, 35/90a3=41:46, 36/52a1=43:35, 36/97a1=45:17

i.-ngning 31/4a2=19:2, 31/47b2=20:47, 34/49b1=38:9, 35/25a2=40:6, 36/50b1=43:32

i.-ngni 28/16a1=7:134, 28/63a1=7:205

i.-nge 34/40a1=37:149, 35/55b2=40:55, 37/80a3=50:39

i.-ngdin 31/48a2=20:47, 32/22b2=28:32, 32/30b1=28:46, 36/75b2=44:6

i.-si 31/25b2=19:65, 31/90b1=20:122, 31/92b1=20:127, 32/21a3=28:30, 34/70b2-3=38:66, 34/84b2=39:9, 35/22a3=39:75, 35/61a3=40:64, 35/61b3=40:65, 35/76b1=41:9, 36/76b1=44:8, 38/29a2=59:16, 38/91a3=66:5

i.-sini 31/4b2=19:3, 34/62b3=38:41

i.-singe 28/9a3=7:121, 31/55b3=20:70, 31/58a1=20:74, 31/90a3=20:121, 34/26b2=37:84, 34/27a3=37:87, 34/83a2=39:8, 35/62b1=40:66, 36/109b1=45:36

i.-sidin 27/38b3=5:28, 34/56a1=38:24

i.-sindin 34/92b2=39:22

i.-miz 28/10b2=7:126, 28/27a2=7:149, 31/47a1=20:45, 31/48b3=20:50, 34/51b2=38:16, 32/31a3=28:47, 32/40b1=28:63, 33/24b1-3=33:68, 33/39a3=34:19, 33/78a1=35:37, 34/69a2=38:61, 35/28b3=40:11, 35/89a3=41:29, 36/10b3=42:15, 36/41b3=43:14, 36/77a3=44:12, 37/76a1= 50:27, 38/24a2=59:16, 38/24b3=59:10, 38/95a3=66:8

i.-mizning 34/23b2=37:31

i.-mizke 28/10b1=7:125, 31/57b1=20:73

i.-mizdin 32/34b2=28:53

i.-miz-ā 25/14b1=3:147, 26/43a3=4:75, 26/45b2=4:77, 28/10b3=7:126, 30/76b1=16:86

i.-ŋ̂giz 28/13a1=7:129, 28/48a2=7:172, 31/48b2=20:49, 31/63a1=20:86, 31/65b1=20:90, 33/37a3=34:15, 34/35b3=37:126, 34/81a3=39:6, 35/59b3=40:62, 35/61a3=40:64, 36/11a1=42:15, 36/64b1=43:64, 36/76b1=44:8, 38/34a3=60:1, 38/94a2=66:8

i.-ŋ̂gizniŋ̂ 35/19a2=39:71

i.-ngizke 28/41a2=7:164, 34/82a3=39:7, 34/1a1=36:25, 35/9b2=39:54, 35/38a2=40:27, 35/52b3=40:49, 36/95b2=45:15

i.-ŋ̂gizdin 25/5b3=3:133, 27/14a2=4:174, 28/20b1=7:142, 28/62b1=7:203, 28/68a3=8:9, 31/63b1=20:86, 34/85b1=39:10, 35/10a3=39:55, 35/39a2=40:28

i.-leri 25/24b1=3:169, 28/66a1=8:4, 30/50b2=16:42, 30/85b1=16:99, 31/71a3=39:34, 33/80a1=35:39, 34/11b2=36:51, 36/105b1=45:30, 37/85b1=51:16

i.-lerini 28/59a1=7:189

i.-leriŋ̂e 28/30b3=7:154, 35/22a2=39:75, 35/25b3=40:7, 36/26a2=42:38

i.-lerindin 25/7b2=3:136, 34/90b1=39:20, 34/93b2=39:23, 35/20a3=39:73, 37/13a3=47:15

(Ar. Rabb, Far. Ḫudāvend) *Ey boḍım, ḳorḳuŋ̂lar İḍiŋ̂izde.* 25/29b2=4:1

i. 28/22a2=7:143, 33/34b3=34:12

i.-m 33/52b1=34:36, 33/54a3=34:39, 33/61b2=34:50, 38/69a2=64:7

i.-ŋ̂ 28/20b3=7:142, 28/30a2=7:153, 28/42b1=7:167, 28/66a3=8:5, 30/21a3=15:28, 30/63b3=16:68, 30/64b2=16:68, 30/90b2=16:110, 30/91a1=16:110, 30/98b2=16:124, 31/25a2=19:64, 36/69a3=43:77, 37/89a2=51:30

i.-ŋ̂niŋ̂ 38/17b3=7:137, 36/49b2=43:32

i.-ŋ̂ni 36/57b3=43:49

i.-ngdin 30/86b2=16:102, 33/31a2=34:6, 36/9b1=42:14, 36/88a3=44:57

i.-si 28/21b1=7:143, 35/17a2=39:69, 36/71a2=43:82, 36/75b3=44:7, 36/76a1=44:7, 37/87a1= 51:23

i.-siniŋ̂ 36/56b2=43:46

i.-sini 35/37b1=40:26, 36/80a1=44:22

i.-siŋ̂e 28/9b1=7:122, 31/3a2=18:110, 36/109a2-3=45:36

i.-sindin 37/11b3=47:14

i.-miz 33/45b3=34:26, 35/80a1=41:14, 37/3b2=46:34

i.-ŋ̂iz 28/27b3=7:150, 30/38b2=16:24, 30/42b1=16:30, 30/53a1=16:47, 33/44a3=34:23, 35/58a3=40:60, 36/41a2=43:13

i.-ŋ̂izni 35/86a2=41:23

i.-ŋ̂izke 36/31b1=42:47

i.-ŋ̂izdin 28/5a1=7:105

i.-leri 28/65b1=8:2, 29/15b2=9:21, 33/48a3=34:31, 36/12a1=42:16, 36/16b2=42:22, 36/25a3=42:36, 36/93a3=45:11

i.-leriŋ̂e 30/56a1=16:54

i.-lerindin 28/29a3=7:152, 30/54a3=16:50, 37/5a2=47:2, 37/6a1=47:3

(Ar. Rabb, Far. Ḫudāy) *Ançada yarlıġ ıḍtı seniŋ̂ İḍiŋ̂ ferişṭelerke.* 28/70a2=8:12

(Ar. Rabb / erbāb, Far. Ḫudāy/ān) *Tuttılar bilgelerini hem zāhidlerini İḍileri.* 29/23b1=9:31

2. sahip, ehl, -li, halk, ahali.

(Ar. ehl, Far. kes/ān/hā) *Ötenĝler emānetlerni iḍisinĝe.* 26/29a3=4:58
i.-si 26/60a2=4:92
i.-sinĝe 26/60a1=4:92, 33/83b2=35:43
i.-leri 26/4b2=4:25, 26/83a2=4:123
i.-lerining 34/70a2=38:64
i.-lerindin (bitig i.) 38/17a3=59:2

(Ar. rabb, Far. perverdigār) *Arıġ seninĝ İḍinĝ, ᶜizzet iḍisi.* 37/46a1=37:180
i.-si 34/64a3=37:182

(Ar. ṣāḥib / aṣḥāb, Far. yār/ān) *Ṣālih boḍnı ve Lūṭ boḍnı, bök iḍileri bu ögürler yoḳ.* 34/50b3=38:13
i.-leri (ot i.) 35/25b1=40:6; (tamuġ i.) 38/12a1=58:17, 38/71a3=64:10
i.-lerindin (bök i.) 38/39a3=60:13; (tamuġ i.) 34/84a2=39:8

(Ar. ūlā', Far. ḫudāvend) *Şükr Ol Tangrıḳa ... ferİştelerni ḳılġan yalavaçlar ḳanatlar iḍisi.* 33/63b3=35:1
i.-sinĝe (fermān i.) 26/30a3=4:59; (emr i.) 26/50b1=4:83
i.-leri (bilig ḫıred i.) 30/17a2=14:52; (yaġuḳluḳ i.) 29/7a2=8:75
i.-lerinde 26/63a2=4:95

(Ar. ūlū, Far. ḫudāvend/ān) ᶜAḳl iḍileri. 34/59a2=38:29
i.-si (közlügler i.) 38/18b2=59:2
i.-leri (ᶜaḳl i.) 38/85b1=65:10; (ḫıred i.) 34/85a3=39:9, 34/89b3=39:18, (küç ḳuvvet i.) 34/64b3=38:45; (köz i.) 34/65a1=38:45
i.-leriĝe (ḫıred i.) 34/64a1=38:43, 35/55a3=40:54; (ḳatıġlıḳ i.) 37/37a3=48:16
i.-lerike (ḫıred i.) 34/92a3=39:21

(Ar. veliyy, Far. ḫudāvend) *Bütünlükin aninĝ içinde nişānlar ᶜaḳl iḍileriĝe.* 31/50a3=20:54

(Ar. ẕū, Far. bā) Olarda burun Nūḥ boḍnı, ᶜĀd ve Firᶜavn ḳazuḳlar iḍisi. 34/50b2=38:12
i.-si 34/52a2=38:17; (ᶜadl i.) 38/78a2=65:2; (faẓl i.) 35/59b1=40:61, 38/51b1=62:4; (kénglik i.) 38/83a3=65:7; (uluġluḳ i.) 35/23a3=40:3, 35/30b3=40:15

(Ar. -hi, Far. -i vey) *Kötürmez tişidin ḳoḍmas meger İḍi ᶜilmi birle.* 33/71b1=35:11

İḍi tuta and: Allah hakkı için.

(Ar. Rabb, Far. be-ḥaḳḳ-ı perverdigār) *Seninĝ İḍinĝ tuta and kirtgünmezler ḥükm ḳıldurġınça.* 26/37a2= 4:65
i.-nĝ tuta and 30/32a1=15:92

⇒ artuḳluḳ bérmek iḍisi 28/80a1=8:29; bilig ḫıred iḍisi30/17a3=14:52; faẓl iḍisi 25/16a3=3:152; körk iḍisi 32/1b2=27:60; öç iḍisi 31/73a1=39:37; tapunġuluḳ iḍi 28/35b1=7:158; teslim duᶜālar iḍisi 31/78a1=41:51; uluġsıġlıḳ iḍisi 29/61b3=9:86; yaġuḳluḳ iḍisi 29/1b1=8:41; yarlıḳaġan iḍi 31/32b2=19:85

İDİŞ: eşya, çanak, kâse.

(Ar. metāᶜ, Far. kālā') *Ol kim buldunız iḍişimizni aninĝ üskinde.* 30/3a1=12:79

İG: hastalık.

(Ar. maraż, Far. bīmārī) *Köngülleri içinde ig ol.* 27/57a1=5:52
i. 33/2a2=33:32, 37/16b3=47:20, 37/20b2=47:29
⇒ ᶜayāl igi 31/9b1=19:23
ig yérgen bol-: acı duymak, acı çekmek.
(Ar. elem, Far. derdmend şoden) *Eger bolsa sizler ig yérgen, olar aġrıyurlar.* 26/72a2=4:104

İGİT-: beslemek, rızık vermek.
igitgen: Rab.
(Ar. Rabb, Far. Perverdigār) *Bargıl sen, séni igitgen, tokuşunglar ikegü, biz munda oldruġlılar-mız.* 27/36b1=5:24

İGLİG: hasta.
(Ar. marīż / marżāᵊ, Far. bīmār/ān) *Eger bolsa sizke emgek yaġmurdın azu bolsa siz iglig kim koḍsa sizler sāzlarıngızını.* 26/70b2=4:102
i. 37/38b1=48:17
i.-ler 26/18b3=4:43, 27/21b2=5:6, 29/64a2=9:91
(Ar. saḳīm, Far. bīmār) *Attımız anı yazıḳa, ol iglig.* 34/39a3=37:145
i. men 34/27b2=37:89

İKEGÜ: ikisi.
(Ar. işneyn, Far. dū) *Eger bolsalar ikegü ol ikike iki iki çehār-dāng.* 27/15b3=4:176
i.-ning 29/31a1=9:40
(Ar. -humā, Far. -şān) *Anıng içinde bérdi ikegü.* 28/59b1=7:190
(Ar. –, Far. –) *Eger kitseler ikegü kim tutar ol ikini.* 33/82a1=35:41
Aḍaḳlarımız astınında bolsun ol ikegü. 35/89b2=41:29
i. 27/36b1=5:24, 31/46b2=20:43, 31/46b3=20:44, 31/89b3=20:121, 31/90b2=20:123, 32/16a1= 28:23

İKİ: iki.
(Ar. işneyn, Far. du) *Tutmanglar iki Tangrı.* 30/54b3=16:51
(Ar. "dual.", Far. du) *Toḳıdı Tangrı bir meşel iki er birle, ikide biri aġın ol.* 30/69b2=16:76
i. 25/12a3=3:144, 25/20a1=3:155, 26/53b2=4:88, 26/60a3=4:92, 27/21a3=5:6, 27/35a3=5:23, 27/37b3=5:27, 28/67a2=8:7, 29/2a1=8:41, 29/38a3=9:52, 30/6a3=12:84, 31/53a3=20:63, 32/10b1=28:15, 32/16a1=28:23, 32/18a2-3=28:27, 32/24a3=28:35, 32/32a3=28:48, 32/35a1=28:54, 33/37a1=34:15, 33/38a1=34:16, 33/43b1=34:22, 33/72a2=35:12, 34/53b2=38:22, 35/28 b3=40:11, 35/29a1=40:11, 35/76a2=41:9, 35/78a2=41:12, 36/49b1=43:31, 37/59a2=49:9, 37/59b1=49:9, 37/60a1=49:9, 37/73b1=50:17, 38/78a2=65:2, 38/96b2=66:10, 38/97a1-2=66:10
i.-ke 32/24a1=28:35, 32/24a3=28:35
i.-din 32/32b3=28:49
(Ar. "dual.", Far. —) *İki ögürde ḳayusı eḍgürek.* 31/28b2=19:73
i. 36/53a3=43:38

(Ar. -humā, Far. īşān - şān) *Ol hem iki ara törütür neni.* 27/31a2=5:17

i. 26/87a1-2=4:128, 27/32b1=5:18, 27/35b1=5:23, 29/31a2=9:40, 31/37b1=20:6, 31/47b2=20:47, 34/33a1=37:113, 34/34b1=37:119, 34/50a1=38:10, 34/57b3=38:27, 34/70b3=38:66, 36/72b1=43:85, 36/76a1=44:7, 36/84a3=44:38, 37/1b3=46:3, 37/79b3=50:38, 38/29a3=59:17

i.-ning 26/12b2=4:35, 26/13a2=4:35, 26/19b1=4:43, 32/5b1=28:6, 32/7a1=28:8, 34/33b2=37:115, 38/29a3=59:17

i.-ni 33/82a1=35:41, 34/34a2=37:118, 35/89b1=41:29, 36/84b1=44:39

i.-ke 26/92a1=4:135, 27/15b3=4:176, 28/59a3=7:190, 32/13a3=28:19, 32/16b1=28:24

i.-de 32/16b3=28:25, 32/17b2=28:26, 37/59b2=49:9; (i. biri+) 27/38a1=5:27, 30/69b2=16:76

i.-singe 38/97a1=66:10

(Ar. -humā, Far. du) *Ol kim ol iki ara turur, tapġıl angar.* 31/25b3=19:65

(Ar. —, Far. —) *Kemişingler ol iki tamuġka.* 37/75a2=50:24

⇒ on iki 28/36b2=7:160, 28/37a3=7:160

iki ança: iki kat, iki misli.

(Ar. żi^{c}f, Far. du çendān) *Olarķa turur yanut iki ança.* 33/53b1=34:37

Ey İḍimiz, bérgil olarķa iki ança kındın. 33/24b3=33:68

i. 34/69a3=38:61

iki ança artur-: iki kat artırmak.

(Ar. muża^{c}afe^{t}, Far. du çendān kerden) *Eger ötünç bérse siz Tangrıķa körklüg ötünç iki ança arturur.* 38/75 a1=64:17

iki ança üze ķıl-: kat kat yapmak, kat kat artırıp.

(Ar. muża^{c}afe^{t}, Far. du çendān kerden) *Eger bolsa eḍgülük iki ança üze üze ķılur anı, bérür dergāhında uluġ yanut.* 26/16b2=4:40

iki ança üze üze üze üze ķılmaķın: kat kat artırarak.

(Ar. muża^{c}afe^{t}, Far. du çendānhā du çendān kerden) *Yémengler ribānı iki ança üze üze üze üze ķılmaķın.* 25/5a1=3:130

ikin ikin: ikişer ikişer.

(Ar. meşnā, Far. dugān dugān) *Aḍaķın bolsa siz Tangrıķa ikin ikin yanglız yanglız.* 33/59b1=34:46

ikirer ikirer: ikişer ikişer.

(Ar. meşnā, Far. dugān dugān) *Ferişteleri ķılġan yalavaçlar ķanatlar iḍisi ikirer ikirer, üçer üçer.* 33/63b3=35:1

iki yolı: iki defa, iki kez.

(Ar. işneteyn, Far. du bār) *Ey İḍimiz öldürdüng bizni iki yolı tirgüzdüng bizni iki yolı.* 35/28b3=40:11

(Ar. merreteyn, Far. du bār) *Bérür-miz anga yanutını iki yolı.* 33/1b1=33:31

iki yüzlüg: iki yüzlü, münafık.

(Ar. munāfiķ/īn, Far. du-rūyī konende/gān) *Müjde bérgil iki yüzlüglerke anlarķa ķın açıtıġlı.* 26/94a3=4:138

i.-lerni 26/32b1=4:61

(Ar. munāfiḳ/în, Far. du-rūy/ān) *Boyun sumaġıl kāfirlerḳa hem iki yüzlüglerke.* 33/10b2=33:48

i.-ler 26/53b1-2=4:88, 26/97a1=4:142, 26/98b3=4:145, 29/45a3=9:64, 29/47b2=9:67, 29/53a1=9:73, 33/21b3=33:60, 38/57a2=63:1, 38/62a2=63:7, 38/63a1=63:8

i.-lerni 26/95b3=4:140

i.-lerke 38/95b3=66:9

(Ar. munāfıḳ/în, Far. merd/ān-ı du-rūy) *Ḳınayur üçün Tañrı iki yüzlüglerni hem iki yüzlüg uraġutlarnı.* 33/27a2=33:73

i. 29/47a1=9:67

i.-lerni 37/29b1=48:6

i.-lerke 29/47b3=9:68

iki yüzlüg / yalġan: yalancı, iki yüzlü.

(Ar. kāẕib/ūn, Far. durūġgūy/ān) *Ol Tañrı tanuḳluḳ bérür kim iki yüzlügler / yalġanlar turur.* 38/58a1=63:1

iki yüzlüg uraġut: münafık kadın.

(Ar. munāfiḳa[t] / munāfiḳāt, Far. zen/ān-ı du-rūy) *İki yüzlügler, iki yüzlüg uraġutlar ... fermānlayurlar ésizlikdin.* 29/47a1=9:67

i.-nı 33/27a2=33:73

i.-ḳa 29/48a1=9:68

i.-larnı 37/29b1=48:6 (Far. zen/ān-ı du-rūye)

iki yüzlüglük ḳıl-: münafıklık etmek.

(Ar. munāfeḳa[t], Far. du-rūyi kerden) *Bakmaz mı sen anlarḳa kim iki yüzlüglük ḳıldılar.* 38/25a1=59:11

iki yüzlük: iki yüzlülük, münafıklık.

(Ar. nifāḳ, Far. du-rūyi) *Soñglattı olarḳa iki yüzlükni köñgülleri içinde.* 29/55b1=9:77

İKİNÇ: ikinci.

(Ar. ṣānī, Far. dovvom) *Ançada çıḳardı anı anlar kim tandılar ikiniñ ikinçi.* 29/31a1=9:40

İKİNDİ: ikinci bir kişi.

⇒ bir ikindi 31/70a1=20:103, 37/61b2=49:11; bir i. aşun- 34/16b1=36:66; bir i. birle 38/5a1=58:9; bir i. utruşġan 36/87a3=44:53

İLĀH (Ar.): İlah, Rabb.

(Ar. ilāh, Far. ḫudāy) *Ol tirig turur, ilāh yoḳ meger ol.* 35/61b1=40:65

i. 37/75b2=50:26

(Ar. ilāh, Far. perestīdenī) *İlāh yoḳ meger ol, añgar yanış.* 35/23a3=40:3

i. 35/60a1=40:62

İLGERÜ: ön, önce.

ilgerü ıḍ-: 1. önceden yapmak.

(Ar. taḳaddüm, Far. piş firistāden) *Tegse olarḳa bir muṣîbet anı kim ilgerü ıḍtı eligleri.* 26/35a1=4:62

2. takdim etmek, sunmak, önceden arz edilmek.

(Ar. taḳdīm, Far. pīş firistāden) *Sewünç yoḳ sizke, sizler ilgerü ıḍtınğız bizke.* 34/68b3=38:60

i.-dım 37/76b1=50:28
i.-tı 36/33a1=42:48, 38/30a1=59:18, 38/53a3=62:7
i.-ınğ 38/8a2=58:12

ilgerü kel-: önceden yapmak, sunmak.

(Ar. taḳdīm, Far. pīş firistāden) *Ey bizinğ İḍimiz, kim kim ilgerü keldi erse bizke munı artur anğar ḳın.* 34/69a2=38:61

ilgerü keç-: öne geçmek.

(Ar. taḳaddüm, Far. pīşī giriften) *İlgerü keçmenğler Tanğrı taḳı yalawaçı önginde.* 37/53b1=49:1

İLİN-: tutulmak.

⇒ ḥāżır ḳılıp ilinmiş 33/54a2=34:38

İLK: ilk.

(Ar. evvel, Far. nuḫust) *Çıḳardı anlarnı kim tandılar bitig iḍilerindin kendü sarāylarındın ilk ḳopmaḳḳa.* 38/17b1=59:2

ᶜİLM (Ar.): ilim, bilgi.

(Ar. ᶜilm, Far. dāniş) *Üstüvār bolġanlar ᶜilm içinde, olardın müᵓminler kirtgünürler anınğ birle.* 27/5b1=4:162

ᶜi. 35/26a3=40:7
ᶜi.-i 30/12a1=13:43, 33/71b1=35:11

(Ar. ᶜilm, Far. dāniş) *Rāstlıḳ üze üḍürdimiz olarnı ᶜilm üze ᶜālemluġlar üze.* 36/82b1=44:32

ᶜi.-i 36/1b1=41:47, 36/2b2=41:47

İMĀN (Ar.): iman.

(Ar. īmān, Far. girevīden) *Ol Tanğrı bilgen īmānınğızını.* 26/4b1=4:25

i. 29/16b3=9:23, 36/35b2=42:52, 38/24b1=59:10
i.-nı 38/15b1=58:22, 38/23b2=59:9
i.-ḳa 27/20a3=5:5, 35/28b2=40:10, 37/64b2=49:14, 37/67a2=49:17
i.-da 37/62a1=49:11
i.-ınğızda 29/46b1=9:66
i.-larnı 37/28a2=48:4
i.-ları 35/72a3=40:85
i.-larınğa 37/28a2=48:4

(Ar. īmān, Far. īmān) *Ol kün yaḳınraḳ olardın īmāndın.* 25/23a2=3:167

i.-nı 25/26b1=3:173
i.-ını 35/38b2=40:28

īmān taḳı tevbe: sunma, ulaşma.

(Ar. tenāvuş, Far. īmān u tevbe) *Neçük olarḳa ḳayra īmān taḳı tevbe ıraḳ yerdin.* 33/62a3=34:52

İMİN (Ar. < āmin): emin, korkusuz, güven içinde, güvenilir.

(Ar. āmin/īn, Far. bī-bīm/ān) *Yorıŋlar anıŋ içinde tünler hem künlerde imnler.* 33/39a2=34:18

i. bol- 36/87b3=44:55

i.-ler 33/53b3=34:37

i.-lerdin sen 32/22a1=28:31

(Ar. emīn, Far. rāst) *Bütünlükin ol terke tuttuķuŋ eḍgürek küçlüg imn.* 32/18a1=28:26

(Ar. emīn, Far. üstüvār) *Bütünlükin saķnuķlar imn ajun içre turġaylar.* 36/86b3=44:51

⇒ berk imin 36/79a2=44:18

imin bol-: emin olmak.

(Ar. emn, Far. emīn dāşten ü bī-bīm şoden) *Tileyürler kim imn bolsalar sizde, imn bolsalar boḍunlarıda.* 26/57a2=4:91

imin ķılġan: emniyete kavuşturan, esma-i hüsnadan: mü'min.

(Ar. mü'min, Far. bī-bīm konende) *Yoķ anda aḍın Taŋrı meger ol erklig, arıġ, esenlik bérgen, imn ķılġan.* 38/31b3=59:23

İMİNLİK (Ar. T.): güven, emniyet.

(Ar. emn, Far. bī-bīm şoden) *Kelse olarķa bir buyruķ imnlikdin azu ķorķmçdın.* 26/50a2=4:83

(Ar. emene[t], Far. bī-bīmī) *Yana ıḍtı sizinŋ üze ġamda kiḍin imnlikni.* 25/17b1=3:154

i. 28/69a3=8:11

İMLE-: işaret etmek, göstermek.

(Ar. işāre[t], Far. numūden) *İmledi aŋar, aydılar: neçük sözleyür siz aŋar kim erür béşik içinde oġlan.* 31/12a1=19:29

İN: mağara.

(Ar. maġāra[t] / maġārāt, Far. şikāf/hā-i der kūh) *Eger bulsalar sıġıŋu yer azu inler azu kirgü yer yaŋatılar aŋar.* 29/41a1=9:57

İN-: 1. inmek.

(Ar. hubūṭ, Far. furūd āmeden) *Aydı: iniŋ ikegü andın.* 31/90b2=20:123

(Ar. nuzūl, Far. furū āmeden) *Bilür ol kim ... iner kökdin né kim aġar anıŋ içiŋge.* 33/28b3=34:2

(Ar. tenezzül, Far. furūd āmeden) *İnmez-miz meger seniŋ İḍiŋ fermānı birle.* 31/25a2=19:64

(Ar. tenezzül, Far. furū āmeden) *İner iş anlarnıŋ ara.* 38/87b1=65:12

2. başına bela olmak, maruz bırakmak, kuşatmak, sarmak.

(Ar. ḥayķ, Far. furūd āmeden) *Belgürdi olarķa yawuzlıķlar anı kim ķazġandılar, indi olarķa ol kim erdiler anı füsūs tutġanlar.* 35/6a1=39:48

i.-di 36/107a3=45:33

i.-mez 33/83b1=35:43
⇒ ḳoḍı ınıġlı ḳın 35/79a2=41:13
inmiş: (yıldırım gibi inen), inmiş.
(Ar. ṣā^{c}iḳa^{t}, Far. bāng) *Tutdı olarnı ḫ^{v}ārluḳ ara inmiş ^{c}aẕāb, anı kim ḳazġanur erdiler.* 35/82b3=41:17

İNCİL (Ar.): İncil.
(Ar. İncīl, Far. kitāb-ı İncīl) *Bérdimiz anga İncilni anıng içinde köni yol hem nūr.* 27/52a1=5:46
İ. (İ. boḍnı) 27/52b1=5:47
(Ar. İncīl, Far. kitāb-ı ^{c}Īsā) *Ol kim bulurlar anı bitinmiş olar üskinde Tevrāt içinde İncīl içinde.* 28/33b3=7:157
İ. 37/49a3=48:29

İNÇLEN-: rahatlamak.
⇒ tusu inçlen- 26/3a1=4:24

İNÇRÜN-: faydalanmak, istifade etmek.
(Ar. istimtā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī giriften) *İrinçlendingiz ongları birle, inçründüngüzler ülüglering birle, neteg kim inçründiler erse.* 29/48b3=9:69, 29/49a1=9:69
(Ar. temettu^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī giriften) *Tansalar anı kim bérdimiz olarḳa içrününgler munu bilgey ök sizler.* 30/56a3=16:55

İNÇRÜNDÜR-: nimet vermek, refah içinde yaşatmak.
(Ar. temtī^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī kerden) *İnçründürdümiz anıng birle türlügler anlardın.* 30/31a1=15:88
(Ar. temtī^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī dāden) *Ol kişi teg mü inçründürdimiz anı yaḳın tiriglikning inçrütmeki.* 32/39b1=28:61

İNÇRÜT-: rahatlatmak.
inçrütmek: zevk, rahatlık, geçim metaı.
(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī) *Né kim bérilsengiz nersedin yaḳınraḳ tiriglikning inçrütmeki hem anıng bezeki.* 32/39a1=28:60
i.-mek 30/95a3=16:117
i.-meki 26/46a1=4:77, 32/39b2=28:61

İNDEN(İ)L-: çağrılmak. krş. **ÜNDEN(İ)L-**
(Ar. da^{c}ve^{t} m., Far. ḫ^{v}ānde şoden) *Ol indenlür müsülmānlıḳ tapa yime Tangrı körsetmez köni yolnı.* 38/43b3=61:7

İND(Ü)R-: 1. indirmek.
(Ar. inzāl, Far. furū firistāden) *İminlik andın, indrür sizing üze kökdin suw arıtmaḳ üçün sizni.* 28/69b1=8:11

i.-ür sen (indrür sen) 32/16b2=28:24
i.-di 30/34a1=16:10, 30/38b2=16:24, 30/61b3=16:65, 34/91a3=39:21, 34/80b2=39:6, 36/12b1=42:17, 37/8b3=47:9, 37/27b3=48:4, 37/45b1=48:26, 38/81a2=65:5, 38/85b2=65:10
i.-dü/imiz 30/12b1=14:1, 30/31b2=15:90, 34/58b3=38:29, 34/77a2=39:2, 36/74b2=44:3, 38/69b3=64:8; (indürdimiz) 28/37b2=7:160
i.-medimiz 31/36b2=20:2
i.-mek 36/89a2=45:2

(Ar. inzāl, Far. firistāden) *İndürdi sizke kökdin suv.* 32/1a1=27:60
i.-di 27/8b2-3=4:166, 30/42b1=16:30

(Ar. tenzīl, Far. furū firistāden) *Çın-oḳ indürdi sizing üze bitig içinde.* 26/95a1=4:140
i.-ür (indrür) 30/86a2=16:101, 35/30a1=40:13, 36/20b3=42:27, 36/21a3=42:28
i.-di 34/93a2=39:23
i.-dümiz 30/78b1=16:89, 37/70b2=50:9
i.-mek 31/37a1=20:4, 34/77a1=39:1, 35/22b2=40:2, 37/1a1=46:2

(Ar. tenzīl, Far. furūd āverden) *Aygıl: indürdi anı Arıg Cān ya'nī Cibril İḏingdin, könilikin bekütmek üçün.* 30/86b1=16:102
i.-di 37/39b2=48:18

(Ar. tenzīl, Far. firistāden) *İndürmek raḥmān ve raḥīmdin.* 35/73a2=41:2

2. indirilmek.

(Ar. tenzīl m., Far. furū firistāde şoden) *Belgürtse sen kişilerke anı kim indürdi erse olarḳa.* 30/51b3=16:44

⇒ ıḏ- / indür- 26/92b3=4:136

İND(Ü)RÜL-: indirilmek.

(Ar. inzāl m., Far. furū firistāde şoden) *Uḏtılar ol nürḳa kim indrüldi anıng birle bu ögür.* 28/34b3=7:157
i.-di 31/83b3=46:30
i.-di mü 34/49a1=38:8
i.-se 29/61a3=9:86, 37/16b1=47:20

(Ar. tenzīl m., Far. furū firistāde şoden) *Ḳorḳarlar iki yüzlügler kim indrülse olar üze bir sūre.* 29/45a3=9:64
i.-di 37/5a1=47:2
i.-mez 37/16a3=47:20

İNİ: kardeş, küçük erkek kardeş.

(Ar. aḫū, Far. birāder) *Né ḳıldıngız Yūsuf birle inisinge, ançada sizler biligsiz erdingizler.* 30/8b3=12:89

İNKĀR (Ar.): inkâr.

inkār ḳılıġlı: inkâr eden.

(Ar. nekīr, Far. gerdānīden) *Tangrıdın yoḳ sizke sığınçu ol kün yoḳ sizke inkār ḳılıġlı.* 36/32a1=42:47

İR-: bıkmak, usanmak.

(Ar. se^{c}m, Far. be-sutūh āmeden) *Érmes ādemī eḏgülük ḳolmaḳdın.* 31/75b2=41:49

İRİG: kaba ve sert tabiatlı (kişi).

(Ar. feẓẓ, Far. dürüşt) *Eger bolsa sen irig, irig köngüllüg tarılġatılar.* 25/22b1=3:159

(Ar. ^{c}aziz / a^{c}izze, Far. dürüşt) *Yumşaḳ köngüllügler mü^{c}minler üze irigler kāfirler üze.* 27/59a2=5:54

(Ar. ġalīẓ / ġilāẓ, Far. dürüşt/ān) *Anıng üze ferişteler irigler, ḳatıġlar, ḫilāf ḳılmazlar Tangrıḳa.* 38/92b3=66:6

⇒ ḳatıġ irig 31/77a2=41:50

irig köngüllüg: katı yürekli.

(Ar. ġalīẓü'l-ḳalb, Far. siṭabr-dil) *Eger bolsa sen irig, irig köngüllüg tarılġatılar séning yörengdin, keçürgil olardın.* 25/22b1=3:159

irig tur-: katı ve acımasız olmak.

(Ar. ġılẓa^{t}, Far. dürüşt būden) *Ḳatlanġıl kāfirler birle hem iki yüzlügler birle, irig turġıl olar üze.* 29/53a1=9:73

İRİNG: irin.

⇒ ḳan takı iring 34/68a1=38:57

İRİNÇ: 1. nimet.

(Ar. ni^{c}me^{t}, Far. nīkū) *Tangrı bérmiş irinçke mü tanar sizler.* 30/66b3=16:71

Rūzī bérdi sizlerke arıġlardın, yaraġsızḳa mu kirtgünürler Tangrı ir[inç]inge anlar tanarlar. 30/67b2=16:72

i. 30/55b1=16:53

(Ar. ni^{c}me^{t} / en^{c}am, Far. nīküyī/hā) *Andaġuḳ tükel ḳılur irinçini sizlerning üze.* 30/74b2=16:81

i.-inge 30/92a3=16:112

i.-leringe 30/92a3=16:112

(Ar. ni^{c}me^{t}, Far. nīkū-bahā) *Şükr ötegli aning irinçleringe.* 30/97a2=16:121

i.-ini 30/75a1=16:83

2. zevk safa, eğlence.

(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī) *Ermez yaḳın tiriglikning irinçi āḫiret içinde meger azḳına.* 29/29b3=9:38

i. 35/46b3=40:39

İRİNÇLEN-: 1. zevk sürmek.

(Ar. istimtā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī giriften) *İrinçlendingiz ongları birle, inçründüngüzler ülügleringiz birle.* 29/48b3=9:69

2. eğlenmek, oyalanmak, nimetten faydalanmak.

(Ar. temettu^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī kerden) *İrinçlengil küfrüng birle.* 34/84a1=39:8

i.-ürler 37/10b3=47:12

irinçlenmek: faydalanma, istifade etme.

(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī) *Ḳıldı sizlerke ... ḳoy yünglerindin, tewe yünglerindin, çübürlerindin orun töşekler irinçlenmek öḏke tegi.* 30/73b1=16:80

İRİNÇLENDÜR-: refah içinde yaşatmak.

(Ar. temtī^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī dāden) *Bittiler, irinçlendürdimiz olarnı bir rūzgārke tegi.* 34/39b3=37:148

i.-düm 36/48b1=43:29

İRİNÇLİK: geçimlik, meta.

(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}ardārī) *Né kim bérildingiz néersedin irinçlig yaḳın tiriglik.* 36/24b3=42:36

İRİNÇÜ: suç, kusur, hata, vebal.

(Ar. cunāḥ, Far. beze) *Yoḳ sizing üze irinçü kim ḳısḳa / ḳısa ḳılsa sizler namāzdın.* 26/68a1=4:101

i. 26/68a1=4:101

İRTE-: araştırmak, haberdar olmak.

(Ar. teḥassus, Far. āgāhī cüsten) *Ey oġlanlarım barıngılar, irtengiler Yūsufdın anıng ḳaḏaşındın.* 30/7a3=12:87

^{c}İSĀ: Hz. İsa.

^{c}İsā éşleri: havariler.

(Ar. ḥavārī, Far. yārīger/ān-ı ^{c}Īsā) *Aydı ^{c}İsā Meryem oġlı öz éşleringe: kim ol yārìçiler manga? Aydılar ^{c}İsā éşleri: biz-miz.* 38/48a2=61:14

İSİG: sıcak.

(Ar. ḥarr, Far. germā) *Aydılar: çıḳmanglar isig içinde. Ayġıl: tamuġ otı keḏ isig.* 29/58b2=9:81

i.-din 30/74a3=16:81

⇒ ḳaynar isig suw 35/65a2=40:72

isig suw: sıcak su.

(Ar. ḥamīm, Far. āb-ı germ) *Ḳaynayur ḳarınlar içinde ḳaynar suw teg.* 36/86a1=44:46

İSİN-: ısınmak, hararet basmak, yakılmak.

(Ar. iştilā$^{'}$, Far. germ şoden) *Keldürgem sizke andın ḫaber azu bir kesek otdın bolġay kim isingey sizler.* 32/20b2=28:29

(Ar. secr m., Far. ber kerde şoden) *Süḏrünürler ol ḳaynar isig suw içre yana ot içre isingeyler.* 35/65a3=40:72

(Ar. żaḥv, Far. germ şoden) *Her-āyine sen suwsamaġay sen anıng içinde hem isinmegey sen.* 31/89b1=20:119

İS(İ)TİL-: ateşte kızdırılmak.

(Ar. iḥmā, Far. germ kerde şoden) *Ol kün kim istilür anıng üze tamuġ otı içre dāġ baslur anıng birle alınları hem yanları.* 29/26a2=9:35

İSLĀM (Ar.): islâm, müslümanlık.

(Ar. islām, Far. müsülmānī) *Tapladım sizke İslāmnı dinḳa.* 27/17b1=5:3
i.ke 34/92b1=39:22

(Ar. islām, Far. gireviden) *Minnet ḳılmanġ menińg üze islāmunġızını.* 37/66b2=49:16

⇒ köngüllerini islāmḳa emiti ḳılġular 29/42b3=9:60

İSRĀFĪL: İsrafil, kıyametin kopacağını haber verecek olan melek.

⇒ ün / İsrāfīl üni 34/20b3=37:19

İŞ: 1. iş, amel.

(Ar. ᶜamel / aᶜmāl, Far. kār/hā) *Oñgarsun sizke işleriñgizni hem örtsün sizińg yazuḳlarıñgızını.* 33/26a1=33:71
i. 31/3a3=18:110, 33/70a3=35:10
i.-i 38/98b1=66:11
i.-indin 32/11a3=28:15
i.-leri 28/25b2=7:147
i.-lerini 30/60b3=16:63, 37/20b1=47:28

(Ar. ᶜamel / aᶜmāl, Far. kirdār) *Yoḳalur işiñgizler sizler bilmes sizler.* 37/54b2=49:2

(Ar. emr / umūr, Far. kār/hā) *İdimiz-ā, örtgil bizińg yazuḳlarımızını, teñgde keçtükümizni işimiz içinde.* 25/14b3=3:147
i. 29/4a1=8:43, 30/5b1=12:83, 31/9a2=19:21, 31/14a2=19:35, 31/15b2=19:39, 33/5b1=33:36, 36/75a3=44:4, 37/17b1=47:21, 37/69b1=50:5, 37/83b1=51:4, 38/87b1=65:12
i.-ni 29/3a1=8:42, 29/4b3=8:44, 30/28a1=15:66, 35/63b3=40:68, 36/70a1=43:79, 38/77b2=65:1
i.-din 36/96b2=45:17, 36/97b2=45:18
i.-im 31/43a3=20:32
i.-imni 31/42b2=20:26, 35/50a1=40:44
i.-iniñg 38/84b3=65:9, 38/85a1=65:9
i.-inge 38/79b2=65:3
i.-indin 38/81a1=65:14
i.-imizni "tedbir" 29/37b2=9:50
i.-leri 36/26a3=42:38
i.-leriniñg 31/53a1=20:62, 38/28b1=59:15
i.-lerini 38/68a1=64:5
i.-lerindin 33/5b2=33:36
i.-ler 29/5a1=8:44, 33/66a2=35:4, 36/36b2=42:53, 37/19b1=47:26, 37/58a2=49:7
i.-lerniñg 36/28b2=42:43
i.-lerni 29/36b1=9:48

(Ar. emr, Far. kār yā fermān) *Yoḳ sanga işdin nerse.* 25/3b3=3:128
i.-ni 32/29a2=28:44

(Ar. ḫaṭb, Far. kār) *Aydı: ne ol işiŋgiz ey ıdılmışlar.* 30/27b2=15:57

i.-iŋgiz 32/16a1=28:23

2. emir, buyruk.

(Ar. emr, Far. kār) *Tartıştıŋgız erse iş içinde.* 25/15a3=3:152

3. olay, meydana geliş.

(Ar. emr, Far. kār) *Ḳıyāmet işi meger köz yumup açmaḳ teg.* 30/70b3=16:77

⇒ artaḳ iş ḳıl- 37/17b3=47:22; çalpaḳ i. 30/79a3=16:90; eḏgü i. 31/23b2=19:60, 31/35a2=19:96, 33/1a1=33:31, 33/30a3=34:4, 33/34a2=34:11, 36/95a3=45:16, 36/99a3=45:21, 36/105a3=45:30; esenlik kim ṣavāb i. tuta and 30/29a3=15:72; körksüz i. 25/6b3=3:135; taŋ i. 31/33b2=19:89, yarlıġsız i. 27/16b2=5:3; yawuz i. 26/5b1=4:25, 28/34a2=7:157, 29/51a2=9:71, 30/39a3=16:25, 30/79a3=16:90; Yūsuf işi 30/4a1=12:80

iş soŋgı eḏgülüki: iyi son, kurtuluş.

(Ar. ᶜāḳıbeᵗ, Far. serencām-ı nīkū) *İş soŋgı eḏgülüki saḳnuḳlarḳa ol.* 28/12b1=7:128

iş ḳılıġlı: iş yapan, çalışan.

(Ar. ᶜāmil/īn, Far. kār konende/gān) *Néme körklüg iş ḳılıġlılarnıŋ yanutı.* 25/8a2=3:136

i.-lar 35/74b1=41:6

İŞĀRET (Ar.): işaret.

işāret ḳıl-: 1. işaret etmek.

(Ar. īḥāᵓ, Far. işāret kerden) *Çıḳtı öz boḍnı üze ᶜibādet ḳılġu yerdin, işāret ḳıldı olarḳa.* 31/7b1=19:11

2. vahyetmek, bildirmek.

(Ar. īḥāᵓ, Far. ilhām dāden) *Ançada işāret ḳıldımız seniŋ anaŋḳa ol kim işāret ḳılnur.* 31/44a2=20:38

işāret ḳıl(ı)n-: vahyedilmek, bildirilmek.

(Ar. īḥāᵓ m., Far. ilhām dāde şoden) *Ançada işāret ḳıldımız seniŋ anaŋḳa ol kim işāret ḳılnur.* 31/44a2=20:38

İŞLE-: çalışmak.

işlegen: işçi, çalışan.

(Ar. ᶜāmil/īn, Far. kār-kon/ān) *Ṣadaḳalar çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa, işlegenlerke.* 29/42b3=9:60

İŞLER: kadın.

(Ar. elleti, Far. zen) *Bolmaŋlar ol işler teg kim buzdı egirmiş yipini.* 30/80b1=16:92

İŞLİG/Ġ: işli, eylemli.

⇒ artaḳ işlig 32/4b2=28:4; artaḳ /yawuz işlig 35/49b2=40:43; bütün i. 26/6b2=4:26, 26/28a2=4:56, 26/60b2=4:92, 26/72b2=4:104, 26/76a1=4:111, 27/3b2=4:158, 27/8b1=4:165, 27/10a2=4:170, 27/45b2=5:38, 28/69a2=8:10, 29/11b1=9:15, 29/21a3=9:28, 29/32a1=9:40, 29/43a3=9:60, 29/51b3=9:71, 30/6a1=12:83, 30/20b2=15:25, 30/58b3=16:60, 33/28b1=34:1, 33/46b1=34:27,

33/65a1=35:2, 34/77a2=39:1, 35/27b1=40:8, 36/35a1=42:51, 36/72a2=43:84, 36/109b3=45:37, 37/1b1=46:2, 37/28b1=48:4, 37/30b3=48:7, 37/40a2=48:19, 37/89a3=51:30, 38/17a2=59:1, 38/32b3=59:24, 38/40a2=61:2, 38/49b3=62:1, 38/51a1=62: 3,38/75b1=64:18, 38/89a3=66:2; eḍgü i. 25/6b2=3:134, 26/84b1= 4:125, 27/28b2=5:13, 30/9b2=12:90, 34/31b1=37:105, 34/32a3=37:110, 34/36b3=37:131, 35/11b3=39:58; ḥakīm / bütün i. 36/89b1=45:2; kéng i. 27/59b2=5:54; köni i. 37/59a2=49:8; yawuz i. 31/12a1=19:28, 34/58b1=38:28; yawuz i. ortaḳ ḳatıġlı 28/ 4a3=7:103

⇒ yawuz işlıġ 35/68b2=40:78

İT: it, köpek.

(Ar. kelb, Far. seg) *Anıng mengzeki it mengzeki teg, eger kötü[r]se sen anı til çıḳarur azu ḳoḍsa sen anı til çıḳarur.* 28/50b1=7:176

⇒ awlaġlı it ḳuşı 27/18a2=5:4

İZ: iz.

(Ar. eṣer / āṣār, Far. pey/hā) *Aldımız bir awuç toprak yalawaç izindin.* 31/67a3=20:96

i.-im 31/62a1=20:84

i.-leri 36/45b1=43:22, 36/46a3=43:23

ᶜİZZET (Ar.): izzet.

(Ar. ᶜizz, Far. ᶜazīzī) *Hem tuttılar Tangrıda aḍın Tangrılar, bolsun üçün anlarḳa ᶜizzet.* 31/31b2=19:81

(Ar. ᶜizz, Far. ᶜizzet) *Aydı: ᶜizzeting tuta yolsuz ḳılġay men olarnı ḳamuġını.* 34/75a2=38:82

(Ar. ᶜizzeᵗ, Far. ᶜizzet) *Kim kim tileyür bolsa ᶜizzet, Ol Tangrıḳa aġırlıḳ küşüşlük.* 33/69b3=35:10

(Ar. ᶜizzeᵗ, Far. ᶜazīzī) *Tileyürler mü olar üskinde ᶜizzet.* 26/94b3=4:139

ᶜi. 26/95a1=4:139, 38/62b3=63:8

(Ar. ᶜizzeᵗ, Far. ġalebe) *Arıġ seninġ İḍinġ ᶜizzet iḍisi.* 34/46a1=37:180

K

ḳABAḲ: kabak.

(Ar. yaḳṭīn, Far. kedū) *Ündürdimiz anıng üze yıġaç ḳabaḳ başındın.* 34/39b1=37:146

ḲABŪL (Ar.): kabul.

⇒ tevbe ḳabūl étgen 26/37a2=4:64; tevbe ḳ. ḳılġan 37/63a3=49:12

ḳabūl ḳılıġlı: kabul eden.

(Ar. ḳābil, Far. peẕīrende) *Yazuḳ yarlıḳaġlı hem tevbe ḳabūl ḳılıġlı, ḳını ḳatıġ.* 35/23a2=40:3

ḲAÇ-: kaçmak.

(Ar. ebḳ, Far. gürīḫten) *Ançada ḳaçtı kemi ṭapa ṭolu yüklüg.* 34/38a2=37:140

(Ar. firār, Far. gürīḫten) *Bütünlükin ol ölüm kim ḳaçar sizler andın ol ḳarışġu turur sizke.* 38/53b2=62:8

(Ar. ḥayd, Far. gürīḫten) *Keldi ölüm ḳatıġlıḳı / esrüklüki köni ol, ermez sen kim andın ḳaçar sen.* 37/74a3=50:19

ḳaçıp ḳurtulmaḳ: kurtulma, kurtuluş.

(Ar. menāṣ, Far. gürīzān vaḳt) *Neçeme yoḳattımız olarda burun ögürdin, ündediler, yoḳ ḳaçıp ḳurtulmaḳ [öḍi].* 34/47b1=38:3

ḳaçmaḳ: korku, ürküntü.

(Ar. nufūr, Far. remīden) *Arturmadı olarḳa meger ḳaçmaḳ.* 33/83a2=35:42

ḲAÇAN: ne zaman, ne zaman ki, -dığında, -dığı için.

(Ar. eynemā, Far. her kucā) *Ḳaçan kim ıḍsa anı keldürmes bir eḍgülük.* 30/70a1=16:76

(Ar. eyyāne, Far. key) *Sorarlar sanga ḳıyāmetdin ḳaçan ol anıng oġruḳı ap ḳopurmaḳı.* 28/56a2=7:187

ḳ. 37/84b1=51:12

(Ar. fe-lemmā, Far. pes çün) *Ḳaçan kim kemiştiler erse cādūluḳ ḳıldılar.* 28/7b3=7:116

ḳ. 28/16b1=7:135, 28/22a2=7:143, 28/22b1=7:143, 28/31a2=7:155, 28/41a3=7:165, 28/42a1=7:166, 28/58b2-3=7:189, 28/59a3=7:190, 29/55a2=9:76, 30/2a2=12:66, 30/3a2=12:80, 30/7b3=12:88, 31/19a2=19:49, 31/38b3=20:11, 31/79a1=46:24, 31/83a2=46:29, 32/13a2=28:19, 32/17a3=28:25, 32/21b1=28:31, 32/24b1=28:36, 34/31a1=37:103, 35/36a3=40:25, 35/71b2=40:84, 36/56b2=43:47, 36/58a1=43:50, 36/60a3=43:54, 36/61a1=43:57, 38/89b2=66:3

(Ar. ḥattā, Far. tā) *Toḳşunglar ol kim yaġılıḳ ḳılur ḳaçan yanġınça Tangrının fermānınga.* 37/59b3=49:9

(Ar. in, Far. eger) *Érmes ādemi eḍgülük ḳolmaḳdın, ḳaçan tegse anga yawuzluḳ bungalur.* 31/75b3=41:49

(Ar. iẕ, Far. çün) *Ḳaçan ḳılmadıngız erse tevbe bérdi Tangrı sizlerke.* 38/9a2=58:13

ḳ. 34/82b3=39:8, 38/36b3=60:4, 38/41a2=61:5

(Ar. iẕā, Far. çün) *Anlar kim ḳaçan ḳılsalar körksüz işni ... yād ḳılurlar Tañgrını.* 25/6b2=3:135

ḳ. 25/1a1=3:119, 25/20b3=3:156, 26/5a3=4:25, 26/16b3=4:41, 26/29a3=4:58, 26/32a2=4:61, 26/34b1=4:62, 26/48b3=4:81, 26/50a1=4:83, 26/52b1=4:86, 26/61b1=4:94, 26/67b3=4:101, 26/68b2=4:102, 26/69a2=4:102, 26/71a2=4:103, 26/71b1=4:103, 26/95a2=4:140, 26/97a2=4:142, 27/19b3=5:5, 27/20b3=5:6, 27/35b2=5:23, 28/13b3=7:131, 28/61a3=7:201, 28/62a1=7:203, 28/62b2=7:204, 28/65a1=8:2, 28/71b3=8:15, 28/76a2=8:24, 28/80b2=8:31, 29/4a3=8:44, 29/5a2=8:45, 29/29a3=9:38, 29/61a3=9:86, 29/64b1=9:91, 29/65a1=9:92, 30/21b3=15:29, 30/38b1=16:24, 30/49b2=16:40, 30/55b2=16:53, 30/55b3=16:54, 30/57a3=16:58, 31/14a 2=19:35, 31/22b2=19:58, 31/26a2=19:66, 31/28a3=19:73, 31/29b1=19:75, 31/77a3=41:51, 31/77b2=41:51, 32/6a1=28:7, 32/34a3=28:53, 32/35b1=28:55, 33/5b1=33:36, 33/7b1=33:37, 33/11a2=33:49, 33/16a3=33:53, 33/16b1=33:53, 33/17a2=33:53, 33/31b3=34:7, 33/57a 1=34:43, 34/8b3=36:45, 34/9b2=36:47, 34/19b2=37:14, 34/24b1=37:35, 34/45a3=37:177, 34/72a3=38:72, 34/83a3=39:8, 35/3a2=39:45, 35/3b2=39:45, 35/6b1=39:49, 35/18b1=39:71, 35/20b1=39:73, 35/29a3=40:12, 35/43a2=40:34, 35/63b3=40:68, 35/68a3=40:78, 35/83b2=41:20, 36/22a3=42:29, 36/26b2=42:39, 36/32b2=42:48, 36/41a3=43:13, 36/42b3=43:17, 36/53a1=43:38, 36/92a1=45:9, 36/102a2=45:25, 36/106a3=45:32, 37/6a3=47:4, 37/6b1=47:4, 37/15b1=47:18, 37/16a1=47:20, 37/17a3=47:21, 37/19b2=47:27, 37/35b3=48:15, 38/5a1=58:9, 38/6b2=58:11, 38/7a2=58:11, 38/8a1=58:12, 38/57a2=63:1, 38/59a2=63:4, 38/60a2=63:5, 38/64b3=63:11, 38/76a1=65:1; (ḳ. kim) 30/59b1=16:61, 30/75b3=16:85, 30/76a2=16:86, 30/79b3=16:91, 30/85a1=16:98, 30/86a1=16:101, 34/19b1= 37:13, 35/6a2=39:49, 35/25b2=42:37, 37/14a1=47:16

(Ar. lemmā, Far. çün) *Ḳaçan ötedi erse Zeyd andın ḥācetini cüftlendürdümiz sañga anı.* 33/7a1=33:37

ḳ. 26/45a1=4:77, 28/10b3=7:126, 28/15b2=7:134, 28/21a3=7:143, 28/26b2=7:149, 28/27a3=7:150, 28/30a3=7:154, 30/10b3=12:94, 32/9b2=28:14, 32/15a2=28:22, 32/15b1=28:23, 33/36a1=34:14, 33/36b1=34:14, 33/58a1=34:43, 33/83a1=35:42, 34/30a1=37:102, 35/62a2=40:66, 36/29a2=42:44, 36/48b3=43:30, 37/69a3=50:5, 38/43a2=61:6; (ḳ. kim) 33/50b3=34:33, 35/71a1=40:83, 35/72a3= 40:85, 36/63b2=43:63

(Ar. lemmā, Far. henüz) *Ḳoḍulsa sizler ḳaçan bildükini āşkāre ḳılmağınça.* 29/11b2=9:16

(Ar. metā, Far. key) *Ḳaçan bu vaᶜde eger çın erse sizler çın sözlegliler.* 33/47a1=34:29

ḳ. 34/10b1=36:48

⇒ ançaḳa tegi ḳaçan 25/15a3=3:152

ḲAÇU: su bendi, baraj, set.

(Ar. ᶜarim, Far. bend) *Yüz ewürdiler, ıddımız olar üze ḳaçu aḳını.* 33/37b3=34:16

ḲADAŞ: kardeş. bkz. **ḲARINDAŞ**

(Ar. aḫū / iḫvān, Far. birāder/ān) *Aḍaḳın ḳılsalar namāzını, bérseler zekātını, ḳadaşlarıñgız erür dīn içinde.* 29/8b3=9:11

ḳ.-ım 32/23a3=28:34, 34/54a3=38:23
ḳ.-ımnıng 27/40b1=5:31
ḳ.-ımnı 28/28b3=7:151
ḳ.-ımḳa 27/36b3=5:25
ḳ.-ıng 32/24a1=28:35
ḳ.-ı 28/21a1=7:142
ḳ.-ınıng 27/40a1=5:31, 28/28a1=7:150, 37/63a1=49:12
ḳ.-ın 27/39b1=5:30
ḳ.-ını 28/6b2=7:111
ḳ.-ından 30/7a3=12:87
ḳ.-ları 28/61b2=7:202, 33/18b3=33:55, 38/15a2=58:22
ḳ.-larıḳa 25/20b2=3:156
ḳ.-larınga 25/23b2=3:168, 38/25a2=59:11
ḳ.-larımızını 38/24a3=59:10
ḳ.-larıngız 29/17a3=9:24, 37/60b2=49:10
ḳ.-lar 37/60b2=49:10

(Ar. aḫü / iḫvān, Far. yār/ān) *ᶜĀd ḳavmi taḳı ol kāfir ḳadaşları Lūṭ.* 37/72a2=50:13

⇒ ḳız ḳadaş 27/15a3=4:176

ḲADAŞLIḲ: kardeşlik, akrabalık, yakınlık.

(Ar. ill, Far. ḫᵛīşī) *Küḍezmez müᵓmin içinde ḳadaşlıḳını ap baçığını.* 29/8a3=9:10

ḲAḌĠU: kaygı, üzüntü, tasa.

(Ar. beşş, Far. endūh-ı saḫt) *Inçıḳlanur men ḳaḍġum saḳınçımdın Teñgrike.* 30/7a1=12:86

(Ar. ḥazen, Far. endūh) *Ketürdi anı Firᶜavn boḍnı bolsa üçün olarḳa düşman hem ḳaḍġu.* 32/6b3=28:8

(Ar. ḥüzn, Far. endūh) *Ürgerdi anıñg iki közi ḳaḍġudın, ol öwke siñgürgen ol.* 30/6a3=12:84

(Ar. kerb, Far. endūh) *Ḳutġardımız olarnı ol ikiniñg ḳavmini uluġ ḳaḍġudın.* 34/33b3=37:115

ḳaḍġudın çıḳġu yer: çıkış yolu.

(Ar. maḫrec, Far. bīrūn şoden) *Kim ḳorḳsa Tañgrıda ḳılur añgar ḳaḍġudın çıḳġu yer.* 38/79a1=65:2

ḳaḍġu yémek: üzülmek.

(Ar. ġamm, Far. endūḫ ḫorden) *Öldürdüñg bir et-özni taḳı ḳutġardımız séni ḳaḍġu yémekdin.* 31/45b2=20:40

ḲAḌĠULUĠ: üzüntülü.

(Ar. esif, Far. endūhgīn) *Yandı erse Mūsā boḍnıḳa, öwkelig bolup ḳaḍġuluġ aydı.* 28/27b1=7:150

ḲAḌĠULUḲ: kaygılı, üzüntülü.

(Ar. esif, Far. endūhgīn) *Yandı yalawaç boḍnıḳa öwkelig, ḳaḍġuluḳ.* 31/62b3=20:86

ḳaḍġuluḳ ḳıl- / yawuz kel-: üzmek, tasalandırmak.

(Ar. sev^{9}, Far. ġamgīn kerden) *Eger tegse sanga bir eḍgülük ḳaḍġuluḳ ḳılur olarnı / yawuz kelür olarḳa.* 29/37a3=9:50

ḲAḌĠUR-: üzülmek, endişelenmek, korkmak.

(Ar. ḥazen, Far. endūh ḫorden) *Ḳaḍġurmang tép sizler anıng üze kim ötti ya^{c}nı keçti sizdin.* 25/17a1=3:153

ḳ.-mağıl 29/31a3=9:40, 30/31a2=15:88, 30/100a3=16:127, 31/10a1=19:24, 32/6a2=28:7

ḳ.-masun 31/45b1=20:40, 32/9a3=28:13

ḳ.-mang sizler 25/9a1-2=3:139

ḳ.-masunlar 33/14b2=33:51

(Ar. ḫaşye^{t}, Far. hirāsīden) *Ḳorḳmaġay sen yetmekdin ḳaḍġurmaġay sen.* 31/59b2=20:77

ḳaḍġurġan er-: mahzunlaşmak, üzülmek.

(Ar. ḥazen, Far. endūh ḫorden) *Ermez olar ḳaḍġurġanlar.* 35/13b1=39:61

(Ar. ḥazen, Far. endūhgīn şoden) *Ey mening ḳullarım ḳorḳunç yoḳ sizing üze bu kün hem ermez sizler ḳaḍġurġanlar.* 36/66a2=43:68

ḳaḍġurup: üzüntüden, üzüntü yüzünden.

(Ar. ḥazen, Far. endūh) *Ewrülürler közleri yaşangurur yaşdın ḳaḍġurup bulmaduḳlarınga.* 29/65b1=9:92

ḳaḍġuruġlı er-: üzülmek.

(Ar. ḥazen, Far. endūh ḫorden) *Ḳorḳunç yoḳ olar üze, ermez anlar ḳaḍġuruġlılar.* 25/25a1=3:170

ḲAḌĠURT-: kaygılandırmak, üzmek.

(Ar. ḥüzn, Far. endūhgīn kerden) *Ey yalavaç, ḳaḍġurtmasun séni anlar kim éwişürler küfr içinde.* 27/46b2=5:41

ḳ.-maḳ 38/6a1=58:10

(Ar. ihmām, Far endūhgīn kerden) *Çın-oḳ ḳaḍġurttı olarnı özleri.* 25/17b3=3:154

ḲAḌĠUSUZ: kaygısız, huzurlu.

⇒ fārig ḳaḍġusuz 32/7b3=28:10

ḲADRA: arka, arkasını dönerek.

ḳadra yanıġlı: arkasını dönüp giden, kaçan.

(Ar. mudbir, Far. püşt dehende) *Ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg ewrüldi kördi erse songlamadı.* 32/21b2=28:31

ḲĀF: Kaf (dağı).

Ḳāf tağı yana ajun tegreki and: (Ar. ,) 37/68a2=50:1

KĀFİR (Ar.): kâfir.

(Ar. kāfir/īn / küffār, Far. nā-girevīde/gān) *Her-āyinc Tangrı yıratdı kāfirlerni, anuttı olarḳa köyürgen ot.* 33/23b1=33:64

k. 29/29a1=9:37, 38/66a2=64:2

k.-ning 28/73b1=8:18

k.-ler 26/68a3=4:101, 27/51b2=5:44, 27/59a2=5:54, 29/24a3=9:32, 29/37a2=9:49, 29/40b1=9:55, 29/52b3=9:73, 29/61a3=9:85, 31/32a2=19:83, 34/47b3=38:4, 35/19b2=39:71, 35/30b2=40:14, 35/72b2=40:85, 36/20a3=42:26, 37/23b2=47:34, 37/48a3=48:29, 37/68b1=50:2, 38/39a3=60:13, 38/44b1=61:8, 38/95b2=66:9

k.-le 35/75b1=41:7

k.-lerning 35/37a1=40:25

k.-ler-miz 32/32b1=28:48, 33/52a1=34:34

k.-ler siz 35/80a2=41:14

k.-lerning 29/20a1=9:26, 35/53b2=40:50

k.-lerni 25/10b1=3:141, 26/94b1=4:139, 26/95b3=4:140, 26/98a3=4:144, 35/66a1=40:74

k.-lerḳa 25/5a3=3:131, 26/15a1=4:37, 26/71a1=4:102, 26/96a2=4:141, 26/96b3=4:141, 27/5a2=4:161, 28/71b1=8:14, 29/48a1=9:68, 33/10b2=33:48, 33/79b3=35:39, 33/80a2=35:39, 34/18 a2=36:70, 37/9b2=47:10, 37/10a1=47:11, 37/35a1=48:13, 37/49b3=48:29

k.-lerdin 34/73a2=38:74, 35/12a3=39:59

(Ar. –, Far. –) *Taranıp çıḳmanglar evvelḳı bilmezlik çıḳmaḳı teg kāfirler.* 33/2b1=33:33

⇒ bu kāfir 31/52a3=20:60, 31/60a1=20:79, 32/6b3=28:8; ol kāfir 35/40b1=40:29, 35/44b3=40:36, 37/72 a1=50:13; yazuḳluġ yaᶜnī kāfır 28/68a2=8:8

kāfir bol-: kâfir olmak, iman etmemek, inkâr etmek.

(Ar. küfr, Far. ne-girevīden) *Taptılar bir ögür Yaᶜḳūb oġlanlarındın yine kāfir boldı bir ögür.* 38/48b2=61:14

k.-dılar 33/74a2=35:26

KĀFİRLIḲ (Ar.T.): kâfirlik, küfr.

(Ar. küfr, Far. küfr) *Kim kim tansa anıng üze turur kāfirlıḳı.* 33/79b2=35:39

KĀHİL (Ar.): tembel, yavaş ve ağır davranan.

(Ar. keslān /kusālā, Far. kāhil/ān) *Kelmezler namāzḳa meger olar kāhiller ol.* 29/39b3=9:54

KĀHİLLIḲ (Ar.T): tembellik.

(Ar. keslān/kusālā, Far. kāhil) *Ḳaçan ḳopsalar namāzḳa ḳoparlar kāhillıḳın.* 26/97a3=4:142

ḲAL-: kalmak.

⇒ keç ḳal- 26/40b3=4:72; kiterü ḳ. 30/59b2=16:61; menggü ḳ. 30/42a2=16:29; song ḳ. 28/43b3=7:169, 31/23a1=19:59; songra ḳ. 29/58a1=9:81; tirig ḳ. 29/3a3=8:42; turu ḳ. 31/65b3=20:91

ḳaldaçı: kalıcı, baki.

(Ar. bāḳī, Far. pāydār) *Né kim sizlerning üsküngüzde ol tüker alkınur, né kim Tangrı üskinde turur ḳaldaçı ol.* 30/83b2=16:96

ḳalġan:

⇒ kiḍin ḳalġan 37/37a1=48:16; song ḳ. 37/35b2=48:15; songra ḳ. 37/32b2=48:11

ḳalığlı:

⇒ mengü ḳalığlı 38/15b3=58:22

ḳalmış: geride kalan.

(Ar. ġābir/īn, Far. mānde/gān-ı der helāk) *Ançada ḳutġardımız anung boḍnını ḳamuġ meger ḳurtġa ḳalmışlar içinde.* 34/37a3=37:135

ḲALIḲ: hava.

(Ar. cevv, Far. hevā) *Körmesler mü ḳuşlarnı fermān tutuġlılar köknüng ḳalıḳıda?* 30/72a1=16:79

ḲALIN: kalın.

ḳalın barçın: kalın ipek, atlas.

(Ar. istibraḳ, Far. dībā-i sitabr) *Keḍerler yuwḳa barçındın hem ḳalın barçındın.* 36/87a3=44:53

ḲALḲAN: kalkan.

(Ar. cunne^{t}, Far. siper) *Ḳıldılar andlarını ḳalḳan, yüz evürdiler Tangrınıng yolındın.* 38/11a2=58:16

ḳ. 38/58a2=63:2

ḲAMUĠ: bütün, her, her bir, hepsi, herkes.

(Ar. cemī^{can}, Far. heme) *Ol kün térer men olarnı ḳamuġnı.* 33/55a2=34:40

ḳ. 26/95a1=4:139, 27/12b3=4:172, 27/30b3=5:17, 27/41a2=5:32, 27/44a3=5:36, 27/54b1=5:48, 28/35a3=7:158, 28/84b2=8:37, 30/5b3=12:83, 31/90b3=20:123, 34/12b2=36:53, 35/2b3=39:44, 35/5a1=39:47, 35/9b1=39:53, 35/15b2=39:67, 36/94b1=45:13, 38/12a3=58:18

ḳ.-nı 26/96a1=4:140, 38/27a3=59:14

(Ar. ecma^{c}īn, Far. heme) *Asġay oḳ men sizni ḳamuġ.* 28/10a3=7:124

ḳ. 30/10b2=12:93, 34/37a3=37:134, 34/75a3=38:82

ḳ.-ları 36/85a1=44:40

ḳ.-larını 36/60b2=43:55

(Ar. käffet^{en}, Far. heme) *Öldrüngler ortaḳ ḳatġanlar ḳamuġnı.* 29/27b3=9:36

ḳ. 29/27b3=9:36

(Ar. küll, Far. her) *Tangrı ḳamuġ nengni ḳapsayu bilgen.* 26/85a2=4:126

ḳ. 26/10a1=4:32, 26/10b3=4:33, 26/17a1=4:41, 26/52b1=4:85, 26/53a1=4:86, 27/31a3=5:17, 27/33a3=5:19, 27/46b1=5:40, 28/6b3=7:112, 28/23a3=7:145, 28/23b1=7:145, 28/24b1=7:146, 28/37a3=7:160, 29/2a2=8:41, 29/7a3=8:75, 29/30b1=9:39, 31/40a1=20:15, 31/34a3=19:93, 31/48b3=20:50, 31/68b2=20:98, 31/79b3=46:25, 32/2a1=27:91, 32/37a1=28:57, 32/44a1=28:88, 33/40a1=34:19, 33/15b2=33:52, 33/18a3=33:54, 33/19a2=33:55, 33/33a3=34:9,

33/42b3=34:21, 33/60b1=34:47, 33/64a3=35:1, 33/77b3=35:36, 34/61b2=38:37, 34/96a3=39:27, 35/17b3=39:70, 35/26a3=40:7, 35/31b3=40:17, 35/38a2=40:27, 35/44b2=40:35, 35/84b3=41:21, 36/5a3=42:9, 36/7b1=42:12, 36/24a1=42:33, 36/75a3=44:4, 36/87b2=44:55, 36/91b1=45:7, 36/100a1=45:22, 36/104a1-2=45:28, 37/3a2=46:33, 31/41b1=48:21, 37/46a 2=48:27, 37/70a3=50:7, 37/70b2=50:8, 37/74b1=50:21, 37/75a2=50:24, 37/77b2=50:32, 38/59b3=63:4, 38/65b3=64:1, 38/72a1=64:11, 38/79b3=65:3, 38/87b2=65:12, 38/88a1=65:12, 38/95b1=66:8

ḳ.-nı 37/66b1=49:16

ḳ.-dın 33/72b2=35:12

(Ar. küll, Far. her yekī) *Ḳamuġḳa vaᶜde ḳıldı Taŋgrı eḍgü körklüg vaᶜde.* 26/63b3=4:95

ḳ. 32/32b1=28:48, 34/3b3=36:32, 34/7b1=36:40, 34/51a1=38:14, 34/52b2=38:19, 34/80a1=39:5

ḳ.-nı 26/88b3=4:130, 31/19a3=19:49

ḳ.-ḳa 26/10a2=4:33

ḳ.-ları 34/65b3=38:48

(Ar. küll, Far. her yekī yaᶜnī heme) *Tübbaᶜ boḍnı ḳamuġ yalġan tuttı yalawaçlarını.* 37/72a3=50:14

(Ar. küll, Far. gürüh) *Ḳamuġḳa ḳıldımız sizdin yaruḳ yol hem çerāġ.* 27/53b2=5:48

(Ar. küll, Far. heme) *Bütünlükin fermān anıŋg ḳamuġı Taŋgrıḳa.* 25/18a3=3:154

ḳ. 26/47a3=4:78, 29/24b3=9:33, 35/13b2=39:62, 35/52a3=40:48, 35/60a1=40:62, 37/13a2=47:15, 38/21a2=59:6, 38/45a1=61:9

ḳ.-ı 28/85b3=8:39, 37/47b3=48:28

ḳ.-ını 31/50b3=20:56, 34/5b2=36:36, 36/40b2=43:12

ḳ.-ları 30/22a3=15:30, 31/34b3=19:95, 33/14b3=33:51, 34/72b3=38:73

(Ar. -hum, Far. īşān) *Kimni kim ḳışursa bu ögür ḳamuġ ziyānlıġlar.* 28/51b3=7:178

ḳ. 28/65b3=8:3

(Ar. –, Far. –) *Bu ögür ḳamuġ sıġıŋguları tamuġ ol.* 26/82a1=4:121

ḳ. 31/71a1=39:33, 36/92a3=45:9, 37/78a1=50:33

ḳamuġ bir yerde: derli toplu, bir arada.

(Ar. cemīᶜan, Far. heme be-yek-cā) *Séznür sen olarnı ḳamuġ bir yerde, köŋgülleri aḍın aḍın.* 38/27b3=59:14

ḳamuġ bir yolı: hep birden, topyekun.

(Ar. cemīᶜan, Far. heme yek-bāz) *Çıḳıŋglar ögür ögür azu çıḳıŋglar ḳamuġ bir yolı.* 26/40b2=4:71

ḳamuġ ḳıl-: yapmak, yerine getirmek.

(Ar. caᶜl, Far. kerden) *Ḳamuġ ḳıldımız sizke olar üze ḥüccet belgülüg.* 26/58a2=4:91

ḲAN: kan.

(Ar. dem, Far. ḫūn) *Her-āyine ḥarām ḳıldı sizlerniŋg üze murdārnı, ḳannı, toŋguz etini.* 30/93b3=16:115

ḳ.-nı 28/15a3=7:13

⇒ kesek ḳan 35/62b3=40:67

ḳan taḳı iring: kan ve irin, kokuşmuş sıvı.

(Ar. ġassāḳ, Far. ḫūn u rīm) *Tatsunlar anı ḳaynar suw, ḳan taḳı iring.* 34/68a1=38:57

⇒ tezekli ḳanlı ara 30/62b3=16:66

ḲANAT: 1. kanat.

(Ar. cenāḥ / ecnāḥ, Far. bāl/hā) *Şükr Ol Tangrıḳa ... ferişteleri ḳılġan yalavaçlar ḳanatlar iḍisi.* 33/63b3=35:1

(Ar. cenāḥ, Far. per u bāl) *Ḳaḍġurmaġıl olarnıng üze, ḳoḍı tutġıl ḳanatıngnı kirtgünüglilerke.* 30/31a3=15:88

2. kol.

(Ar. cenāḥ, Far. dest) *Tėrgil sening tapa ḳanatıngnı ḳorḳunçdın.* 32/22a3=28:32

ḲAP (I): kılıf, zar.

⇒ ḫurmā ḳapmça 26/84a2=4:124

ḲAP (II): kap(kara).

ḳap ḳara: kapkara, simsiyah.

(Ar. musvedd, Far. siyāh) *Ḳaçan sewünçi bérilse biregüge tişi birle bolur anıng yüzi ḳap ḳara.* 30/57b2=16:58

ḲAP-: kapmak, ortadan kaldırmak, sindirmek.

(Ar. taḥaṭṭuf, Far. rubūden) *Ḳorḳar erdingiz kim ḳapġay sizlerni boḍun.* 28/77b3=8:26

ḲAP(I)L-: zorla bir yerden çıkarılmak, uzaklaştırılmak.

(Ar. teḥaṭṭuf m., Far. rubūde şoden) *Aydılar: eger uḍsa-mız köni yolḳa sening birle ḳaplur-mız yerimizdin.* 32/36b2=28:57

ḲAPSA-: kapsamak, kaplamak, kuşatmak.

(Ar. ḥāff/īn, Far. gird der gird girende/gān) *Körgey sen ferişteleri ḳapsap anlar ᶜarş yöresinde tesbīḥ ayurlar.* 35/21b3=39:75

(Ar. iḥāṭaᵗ, Far. gird der giriften) *Bilür ol kim utrularında turur ol kim songlarında turur, ḳapsamaġaylar anı bilmekin.* 31/86a2=20:110

ḳ.-dı 38/88a1=65:12

ḳapsaġlı: kuşatılmış, kaplanmış.

(Ar. muḥīṭ, Far. gird der-girifte) *Bütünlükin tamuġ ḳapsaġlı erür kāfirler birle.* 29/37a2=9:49

ḳapsayu bilgen: bilgisi ile her tarafı kuşatan, her şeyden haberdar olan.

(Ar. muḥīṭ, Far. dānā) *Ol Tangrı né ḳılsalar ḳapsayu bilgen ol.* 29/6b2=8:47

ḳ. 25/2a3=3:120, 26/74b1=4:108, 26/85a2=4:126

ḲAPSAL-: kuşatılmak.

⇒ tegre ḳapsal- ya^{c}nı̄ erk bolma- 30/2a2=12:66

ḲAPUĠ: kapı.

(Ar. bāb / ebvāb, Far. der/hā) *Kirmeńgler bir ḳapuġdın, kiriń̄gler öńgin öńgin ḳapuġlardın.* 30/2b2-3=12:67

ḳ.-ḳa 27/35b2=5:23, 28/38b3=7:161
ḳ.-lar 34/66a3=38:50, 36/51b1=43:34
ḳ.-ları 35/18b2=39:71, 35/20b2=39:73
ḳ.-larıńga 35/19b3=39:73, 35/66b2=40:76
ḳ.-larından 30/42a1=16:29

(Ar. sebeb / esbāb, Far. der/hā) *Kök ḳapuġlarıńga köz kemişeyin Mūsā Taṅgrısınḳa.* 35/45a3=40:37

⇒ kök ḳapuġı 34/50a2=38:10

ḲARA: kara.

(Ar. müsvedd, Far. siyāh) *Yüzleri ḳara ermez mü?* 35/12b3=39:60

ḳ. 36/43a2=43:17

⇒ ḳap ḳara 30/57b2=16:58

ḳara közlüg: kara gözlü (cennet kızı).

(Ar. ḥavrā$^{\flat}$ / ḥūr, Far. siyāh çeşm/ān) *Cüftlendürġay-miz ḳara közlüg, kiṅ̄ közlüg uraġutlar birle.* 36/87b1=44:54

ḲARABAŞ: cariye.

(Ar. raḳabe^{t}, Far. bende) *Anlar kim ẓihār andı içerler uraġutlarından yana yanarlar aṅ̄gar kim aydılar: ḳarabaş āzād ḳılġu kerek.* 38/4a3=58:3

ḲARAĠU: kör, âmâ.

(Ar. a^{c}mā / u^{c}mā, Far. kūr/ān) *Sen mü eşittür[ür] sen saġırlarḳa azu sen mü köndrür sen ḳaraġularnı.* 36/54a2=43:40

(Ar. a^{c}mā, Far. nā bı̄nā) *Ḳoparmaġay-miz anı ḳıyāmet kün ḳaraġu.* 31/91b2=20:124

ḳ. 31/91b3=20:125, 35/57b1=40:58, 37/38a2=48:17

⇒ başları tezginip turuḳar ḳaraġu 28/56a1=7:186

ḳaraġu bol-: körleşmek, görünür olmamak.

(Ar. ^{c}amā, Far. pūşı̄de şoden) *Ḳaraġu bolur olar üze ḫaberler ol kün olar soruşmaġalar.* 32/42a1=28:66

ḳaraġu ḳıl-: kör yapmak.

(Ar. i^{c}mā, Far. kūr kerden) *Anlarnı kim la^{c}net ḳılmış turur Taṅgrı, saġır ḳıldı, ḳaraġu ḳıldı közlerini.* 37/18a2=47:23

ḲARAĠULUḲ: körlük, görmezlik.

(Ar. ^{c}amā, Far. kūrı̄) *Sewdi ḳaraġuluḳnı köni yol üze, tuttı olarnı ḫ^{v}ārluḳ ara inmiş ^{c}aẕāb.* 35/82b1=41:17

ḲARAŃ̄GḲU: karanlık.

ḳarangḳu içre: karanlık içinde olan.

(Ar. muẓlim/ūn, Far. der tārīkī) *Hem yana nişān olarḳa şeb, çıḳarur-mız anıngdın kündüzni, ançada olar ḳarangḳu içre.* 34/6a3=36:37

ḲARANGḲULUḲ: karanlık.

(Ar. ẓulme[t] / ẓulumāt, Far. tārīkī/hā) *Bitig indürdümiz anı sanga, çıḳarsa sen boḍunnı ḳarangḳuluḳlardın.* 30/12b2=14:1

ḳ.-lar 34/81a2=39:6

ḳ.-lardın 27/29b3=5:16, 33/9a2=33:43, 38/86a3=65:11

ḲARĀR (Ar.): karar verme, durma, kalma.

(Ar. ḳarār, Far. ārām) *Bütünlükin ol cehān ḳarār sarāyı turur.* 35/47a1=40:39

ḳarār ḳıl-: sabit kalmak, yerinde kalmak.

(Ar. istiḳrār, Far. ārām giriften) *Baḳġıl taġḳa eger ḳarār ḳılsa yerinde munu körgey sen meni.* 28/22a1=7:143

ḳarār ḳılġu yer: karar kılınacak, duracak yer.

(Ar. ḳarār, Far. ārāmgāh) *Kendü, sizler sewünç yoḳ sizke, sizler ilgerü ıḍtınggız bizke, néme yawuz ḳarār ḳılġu yer.* 34/69a1=38:60

ḲARĠA: karga.

(Ar. ġurāb, Far. zāġ) *Iḍtı Tangrı bir ḳarġanı üşeyür yer içinde.* 27/39b3=5:31

ḳ. 27/40a3=5:31

ḲARĠA-: lanetlemek.

(Ar. la[c]n, Far. nefrīn kerden) *Ḳarġadı olarnı, anuttı olarḳa tamuġnı.* 37/30a2=48:6

ḲARĠIŞ: lanet.

(Ar. la[c]ne[t], Far. nefrīn) *Bütünlükin seninġ üze ol ḳarġış saḳış kününge tegi.* 30/23b3=15:35

ḲARILIḲ: (ileri derecede) yaşlılık.

(Ar. [c]itiyy, Far. çişk şoden) *Bütünlükin tegdim uluġluḳdın ḳarılıḳḳa.* 31/6a3=19:8

ḲAR(I)N: karın.

(Ar. baṭn / buṭūn, Far. şikem/hā) *Ḳarınları içre turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt.* 30/62b2=16:66

ḳ.-ı (ḳarnı) 34/39a1=37:144

ḳ.-ları 34/81a1=39:6

ḳ.-larındın 30/64b3=16:69, 30/71a3=16:78

ḳ.-lar 36/85b3=44:45

ḲARINDAŞ: kardeş. krş. **KARDAŞ**

(Ar. aḫū / iḫvān, Far. birāder/ān) *Yazuḳ yoḳ ... hem oġlanları içre hem ḳarındaşları içre.* 33/18b2=33:55
ḳ.-ım 30/9a2=12:90, 31/43a2=20:30
ḳ.-ıng 31646a3=20:42
ḳ.-ı 31/20b2=19:53
ḳ.-larıngızını 29/16b2=9:23
(Ar. uḫt, Far. mānend) *Ey Hārūn ḳarındaşı, ermez seninġ atanġ yawuz er.* 31/11b2=19:28
⇒ ḳız ḳarındaş 31/45a2=20:40, 32/8a3=28:11, 33/18b3=33:55

ḲARIŞ: (karma)karışık.
⇒ ḳatış ḳarış 37/69b1=50:5

ḲARIŞ-: savaşmak, çarpışmak, karşı karşıya gelmek, karşılaşmak.
(Ar. iltiḳā[a], Far. kārzār kerden) *Iḍtımız ḳulumız üze furḳān küninde, iki cem[c] ḳarışmışı künde.* 29/2a1=8:41
(Ar. iltiḳā[a], Far. dīdār kerden) *Ol kün kim ḳarıştı iki ögür, bütünlükin tındurdı olarnı.* 25/19b3=3:155
ḳ.-sa sizler 29/4a3=8:44
ḳarışġu: vasıl olan.
(Ar. mulāḳī, Far. bīnende) *Aygıl: bütünlükin ol ölüm kim ḳaçar sizler andın ol ḳarışġu turur sizke.* 38/53b3=62:8
⇒ cezā / ḳarışġu 35/19a3=39:71

ḲARN (Ar.): nesil.
(Ar. ḳarn, Far. gurūh) *Neçe yoḳattımız olarda burun ḳarındın.* 37/78b2=50:36

ḲARŞI: saray, köşk.
⇒ yoḳlat- 28/18a3=7:137

KĀSİD (Ar.): (ticarette) sürümsüz, geçersiz.
kāsid bol-: yok olmak, iflas etmek.
(Ar. bevr, Far. kāsid şoden) *Umarlar satıġçılıḳ kim hergiz kāsid bolmaz.* 33/75b2=35:29

KĀSİDLİK (Ar. T.): boşa gitme, heba olma.
(Ar. kesād, Far. nā-revā şoden) *Satıġçılıḳ kim ḳorḳar sizler aninġ kāsidlikinġe.* 29/17b3=9:24

ḲAŞ: yamaç, tepe.
⇒ ḳol ḳaş 31/85a2=20:107

KĀŞKİ (Far.): keşke, ne olurdu!
(Ar. leyte, Far. kāşkī) *Ey kāşkī men ölsem munda burun bolsam ḫayż çöpreki, unutulmış.* 31/9b2=19:23
k. 34/1a2=36:26, 36/53a2=43:38

(Ar. yā leyte, Far. ey kāşkī) *Ayurlar: kāşki biz boyun susadımız Tangrıka.* 33/24a2=33:66
k.26/41b2=4:73

ḲAT: kat, huzur, ön taraf.

(Ar. beyne yedey, Far. pīş) *Ol kim bizing ḳatımızda turur ol kim bizing songımızda turur.* 31/25a3=19:64

(Ar. ᶜind, Far. nezdīk) *Tangrının yalawaçı ḳatında olar tururlar.* 37/55a2=49:3

⇒ yéti ḳat kök 35/78a2=41:12, 38/16b2=59:1, 38/49b1=62:1

ḲAT-: katmak.

⇒ artuḳ ḳat- 26/23b2=4:48; ortaḳ ḳ. 26/23a3=4:48, 26/79b2-3=4:116, 28/59b2=7:190, 28/59b2=7:191, 29/24a1=9:32, 30/33a3=16:3; 30/40b2=16:27, 30/45b2=16:35, 30/56a2=16:54, 30/76a3=16:86, 31/3b1=18:110, 32/43a1=28:68, 35/14b3=39:65, 35/16a2=39:67, 35/48b2=40:42, 35/65b1=40:73, 38/32a2=59:23, 38/37b1=60:12; töşek ḳ. 33/11a3=33:49

⇒ ortaḳ ḳatġan 29/12a3=9:17, 29/20b1=9:28, 29/27b2=9:36, 35/72a2=40:84

ḳatıġlı: vebal, bir eylemin kötü sonucu.

(Ar. vebāl, Far. serencām-ı bed) *Kelmez mü sizke anlarning ḫaberi kim tandılar munda burun tattılar ḳatıġlı işlerini.* 38/67b3=64:5

⇒ ortaḳ ḳatıġlı 29/24b3=9:33, 30/32b1=15:94, 30/85b3=16:100, 30/97a2=16:120, 30/98a2=16:123, 35/75a2=41:6, 38/45a2=61:9; ortaḳ ḳ. eren 33/27a3=33:73; ortaḳ ḳ. ḳunçuy 33/27a3=33:73; yawuz işlig / ortaḳ ḳ. 28/4a3=7:103

ḲATIĠ: 1. katı, sert, haşin, çetin, şiddetli, elim, korkunç.

(Ar. beʾs, Far. saḫt) *Tıttumız anlarnı kim käç éttiler ḳatıġ ḳın birle.* 28/41b3=7:165

(Ar. cehd, Far. saḫtter) *Andıḳtılar Tangrı tıta andlarning ḳatıġınça.* 27/58a2=5:53

(Ar. elīm, Far. derdnāk) *Ḳınayur sizni ḳatıġ ḳın birle.* 37/38a1=48:16

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter) *Kiringler ey kāfir āli ḳatıġ ḳınḳa.* 35/51a2=40:46

(Ar. ḳāsī, Far. saḫt) *Ḳıldımız köngüllerini ḳatıġ.* 27/27b3=5:13

(Ar. nukr, Far. sehmnāk) *ᶜAẕāb ḳıldımız angar ḳatıġ ḳın.* 38/84b3=65:8

(Ar. şedīd, Far. saḫt) *Kim kim ḫilāf ḳılsa Tangrıḳa hem yalavaçınga Ol Tangrı ḳatıġ ḳınlıġ ol.* 28/71a3=8:13

ḳ. 34/57a3=38:26, 35/23a2=40:3, 35/35b1=40:22, 35/88a3=41:27, 36/12a3=42:16, 36/20b1=42:26, 37/75b3=50:26, 38/10b3=58:15, 38/19b2=59:4, 38/22b2=59:7, 38/27b3=59:14, 38/84b 2=65:8, 38/85a3=65:10; (ḳ. ḳın+) 28/41a1=7:164, 28/77a2=8:25, 33/60a1=34:46, 33/67b1=35:7, 33/70b2=35:10

2. sert, acımasız.

(Ar. şedīd / şidād, Far. saḫt/ān) *Aning üze ferişteler irigler ḳatıġlar.* 38/92b3=66:6

3. (rüzgâr için) soğuk ve şiddetli.

(Ar. şarşar, Far. saḫt) *Iḍtımız olar üze ḳatıġ yelni naḥis künler içinde.* 35/81b1=41:16

ḳatıġ da^{c}vîçi boḍun: karşı çıkan, inatçı topluluk.

(Ar. eledd, Far. saḫtkār) *Ḳorḳutġay sen tép anı boḍunlarnı ḳatıġ da^{c}vîçi boḍunlar.* 31/35b2=19:97

ḳatıġ irig: ağır, şiddetli.

(Ar. ġaliẓ, Far. dürüşt) *Her-äyine taturġay-miz olarḳa ol ḳatıġ irig ḳındın.* 31/77a2=41:50

ḳatıġ ḳawî: şiddetli, çetin, sert.

(Ar. metîn, Far. üstüvār) *Meniñg ḥîlem ḳatıġ ḳawî turur.* 28/54b1=7:183

ḳatıġ köñgüllüg: kötü kalpli.

(Ar. ḳāsiyeti ḳalb / ḳulūb, Far. saḫt şevende-i dil/hā) *Vayl ḳatıġ köñgüllüglerke Tañgrı yādındın.* 34/92b3=39:22

ḳatıġ ot: azap, azap ateşi, şiddetli ateş.

(Ar. ^{c}aẕāb, Far. şikence) *Küḍezgil olarnı tamuġnuñg ḳatıġ otındın.* 35/26b3=40:7

ḳatıġraḳ: daha güçlü, daha şiddetli, daha kuvvetli.

(Ar. eşedd, Far. saḫt/ān) *Tañgrınıñg yalavaçı anlar kim anıñg birle [ḳatıġraḳ turur] käfirler üze.* 37/48a3=48:29

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter) *Ol Tañgrı ḳatıġraḳ ḳınlıġdın, ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın.* 26/51b2-3=4:84

ḳ. 31/27a3=19:69, 31/56b3=20:71, 31/92b2=20:127, 33/84b2=35:44, 34/19a1=37:11, 35/34a2=40:21, 35/81a1=41:15, 36/38b2=43:8, 37/11a3=47:13

(Ar. eşedd, Far. saḫtterîn) *Sizlerke ḳatıġraḳ ḳorḳunç.* 38/26b3=59:13

(Ar. cehd, Far. küşiden) *Andıḳtılar Tañgrı tuta ḳatıġraḳ andlarını.* 33/82b1=35:42

ḳatıġ ün: çığlık.

(Ar. ṣayḥa^{t}, Far. bāng-i ^{c}aẕāb) *Tuttı olarnı ḳatıġ ün kün tuġardın.* 30/29b2=15:73

ḲATIĠLAN-: 1. uğraşmak, çabalamak, gayret göstermek.

(Ar. sey^{c}, Far. köşiden) *Anlar kim ḳatıġlanurlar bizinġ nişānlarımız içre.* 33/53b3=34:38

ḳ.-dılar 33/30b2=34:5

ḳ.-ınglar 38/54b3=62:9

2. cihat etmek.

(Ar. mücāhede^{t}, Far. kārzār kerden) *Éw barḳlarıdın kesildiler anda kiḍin sınandılar yana ḳatıġlandılar, serindiler, her-äyine seniñg İḍiñg anda kiḍin örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.* 30/90b3=16:110

ḳ.-ġıl 38/95b2=66:9

ḳatıġlanmaḳlarça: gücü yettiğince, en kuvvetli şekilde.

(Ar. cehd, Far. saḫt-ter) *Andıḳtılar Tañgrı tuta andlar ḳatıġlanmaḳlarça.* 30/48a1=16:38

⇒ *yorı- ḳatıġlan-* 27/42a2=5:33

ḳatıġlıḳ: 1. güç, kuvvet.

(Ar. be^{3}s, Far. ceng u saḫtī) *Bolġay kim Tañgrı yıġsa anlarnıñg ḳatıġlıḳını tandılar.* 26/51b1=4:84

(Ar. be^{3}s^{in} şedīd^{in}, Far. ceng ü saḫtī) *Ündenülür sizler boḍunḳa ḳatıġlıḳ iḍileringe.* 37/37a2=48:16

2. zarar.

(Ar. żarr, Far. saḫtī) *Eger tatursa-miz soyurḳamaḳ bizdin ḳatıġlıḳda kiḍin tegdi añgar.* 31/76a2=41:50

3. eyvah, yazık, vay! yazıklar olsun!

(Ar. vayl, Far. vāy) *Ḳatıġlıḳ anlarḳa kim tandılar uluġ küñ ḥāżır bolmaḳdın.* 31/14b3=19:37

ḳ. 34/11b3=36:52, 34/21a1=37:20, 34/58a2=38:27, 36/64b3=43:65, 36/91a3=45:7

(Ar. vayletā, Far. vāy) *Aydı: ey ḳatıġlıḳ mañga.* 27/40a2=5:31

4. vebal, kötü son.

(Ar. vebāl, Far. serencām) *Tattılar işiniñg ḳatıġlıḳı, boldı işiniñg soñgı ziyān.* 38/84b3=65:9

(Ar. vebāl, Far. serencām-ı bed) *Anlar meñgizlig olarda burun yaḳın tattılar işleriniñg ḳatıġlıḳını.* 38/28b1=59:15

ḳatıġlıḳ / esrüklük: zorluk / sarhoşluk.

(Ar. sekre^{t}, Far. saḫtī) *Keldi ölüm ḳatıġlıḳı / esrüklüki köni, ol ermez sen kim andın ḳaçar sen.* 37/74a1=50:19

ḳatıġlıḳ ḳıl-: zorlamak.

(Ar. iḫfā^{3}, Far. büsür kerden) *Eger tilese sizlerde anı ḳatıġlıḳ ḳılsa sizke saranlıḳ ḳılur hem çıḳarur öçüñgizni.* 37/25a1=47:37

ḲATIĠSIZ: 1. saf, katıksız.

(Ar. ḫāliṣ, Far. bī-āmīġ) *Ḳarınları içre turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt.* 30/63a1=16:66

ḳatıġsız ḳılġan: ihlaslı.

(Ar. muḫliṣ/īn, Far. bī-āmīziş konende/gān) *Ündeñgler Tañgrını ḳatıġsız ḳılġanlar añgar dinni.* 35/30a3=40:14

ḳatıġsız ḳılıġlı: has kılan.

(Ar. muḫliṣ, Far. bī-āmīġ konende) *Tapunġıl Tañgrıḳa ḳatıġsız ḳılıġlı añgar dinni.* 34/77b1=39:2

ḲATIḲSIZ: 1. Sadece, yalnız.

(Ar. ḫāliṣ, Far. bī-āmīze) *Nikāḥ ḳılmaḳ anı ḳatıḳsız sañga mü^{3}minlerde aḍın.* 33/13a2=33:50

2. ihlas sahibi, temiz, halis.

(Ar. ḫāliṣ, Far. bī-āmīziş) *Bilgil Tañgrıḳa dīn ḳatıḳsız.* 34/77b2=39:3

(Ar. muḫlaş, Far. bī-āmīġ kerde) *Yād ḳılġıl bitig içinde Müsānı ol erdi ḳatıḳsız, erür ḫāṣ yalavaç.* 31/20a1=19:51

ḳ.-lar 34/36a3=37:128

(Ar. muḫliṣ/in, Far. ḫāliṣ kerde/gān) *Yanut bérilmez siz meger ol kim ḳılur erdiŋgizler, meger Taŋrınıŋ ḳatıḳsız ḳulları.* 34/25b3=37:40

(Ar. muḫliṣ, Far. bī-āmīġ) *Men fermānladım kim tapunsa men Taŋrıḳa ḳatıḳsız ḳılıp aŋar dīnini.* 34/86b1=39:11

(Ar. muḫliṣ, Far. bī-āmīziṣ) *Aygıl: Taŋrıḳa tapnur men ḳatıḳsız aŋar dīnimni.* 34/87a2=39:14

ḳatıḳsız bol-: uzaklaşmak, bir yana çekilmek.

(Ar. ḫulūṣ, Far. be-yek-sū reften) *Ḳaçan kim umunçsuz boldılar erse andın ḳatıḳsız boldılar.* 30/3a3=12:80

ḳatıḳsız ḳıl-: içtenlikle bir şeyi yerine getirmek, yapmak.

(Ar. iḫlāṣ, Far. bī-āmīġ kerden) *Yapuştılar Taŋrıḳa, ḳatıḳsız ḳıldılar dīnlerini Taŋrıḳa, bu ögür mü°minler birle.* 26/99a3=4:146

ḳatıḳsız ḳılġan: samimi olan.

(Ar. muḫliṣ/in, Far. bī-āmīziṣ konende/gān) *Oḳıŋ anı ḳatıḳsız ḳılġanlar aŋar dīnni.* 35/61b2=40:65

ḳatıḳsız ḳılıġlı: günahtan arınmış.

(Ar. muḫliṣ/in, Far. vīje kerde/gān) *Seniŋ ḳullarıŋ anlardın ḳatıḳsız ḳılıġlılar.* 30/25a1=15:40

ḲATIŞ: karma(karışık).

ḳatış ḳarış: karışık, girift, anlaşılmaz.

(Ar. meric, Far. şūride) *Olar ḳatış ḳarış iş içinde olar.* 37/69b1=50:5

ḲATLAN-: cihat etmek, savaşmak, mücadele vermek.

(Ar. mücāhede^{t}, Far. kārzār kerden) *Ḳatlanıŋ māllarıŋgız birle hem özleriŋgiz birle Taŋrı yolı içinde.* 29/32a2=9:41

ḳ.-dılar 25/11a1=3:142, 29/11b2=9:16

ḳ.-ġıl 29/52b3=9:73

ḳ.-ıŋ 27/43b3=5:35, 29/61b1=9:86

ḳ.-salar 29/58a3=9:81

(Ar. mücāhede^{t}, Far. kārzār kerden-i kāfirān) *Anlar kim bittiler anıŋ birle ḳatlandılar mālları birle özleri birle.* 29/62b2=9:88

(Ar. mücāhede^{t}, Far. kuşten u kārzār kerden) *Yana şek bolmadılar, ḳatlandılar mālları birle hem tenleri birle.* 37/65b2=49:15

ḲAV/WĪ (Ar.): kavi, güçlü, kuvvetli.

ḳav/wī ḳıl-: kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak, desteklemek.

(Ar. şedd, Far. üstüvār kerden) *Ḳılġıl maŋar yārīçi boḍnumdın Hārūnnı ḳarındaşım, ḳawī ḳılġıl anıŋ birle arḳamnı.* 31/43a2=20:31

(Ar. şedd, Far. ḳavī kerden) *Aydı: munu ḳawī ḳılġatımız seninġ bilekinġni.* 32/23b3=28:35

(Ar. teᵓyīd, Far. ḳavī gerdānīden) *Ḳavī ḳıldı sizni yārīsi birle, rūzī ḳıldı / bérdi sizke, arıġlardın bolġay kim sizler.* 28/78a1=8:26

ḳ.-dı (ḳavī ḳ.) 38/15b1=58:22

(Ar. teᵓyīd, Far. ḳavī kerden) *Iḍtı Tanġrı amrulmaḳnı anınġ üze, ḳawī ḳıldı süler birle.* 29/31b1=9:40

ḳavīraḳ: daha güçlü.

(Ar. eşedd, Far. ḳavī-ter) *Olar ḳavīraḳ olardın tutmaḳın.* 37/78b2=50:36

⇒ ḳatıġ ḳawī 28/54b1=7:183

ḲAVL (Ar.): söz.

(Ar. ḳavl, Far. güftār) *Bir fisḳ ḳavl içinde siz.* 37/84a1=51:8

ḲAVM (Ar.): kavim.

(Ar. ḳavm, Far. gürūh) *Mūsānınġ ḳavmidin bir ögür hem köni yol körkitürler rāstlıḳ birle.* 28/36a3=7:159

ḳ.-nüng 26/47b1=4:78

ḳ.-i 28/26a1=7:148, 35/41a3=40:31, 37/71b3=50:12

ḳ.-ini 34/33b2=37:115

ḳ.-lerni 38/61a3=63:6

(Ar. —, Far. ḳavm) *ᶜĀd ḳavmi taḳı ol kāfir ḳadaşları Lūṭ.* 37/72a1=50:12

(Ar. —, Far. gürūh) *Ṣāliḥ ḳavmi.* 37/72a1=50:12

⇒ ögür / ḳavm 29/18b1=9:24; Ṣāliḥ ḳavmi 37/72a1=50:12

ḲAWURTLUḲ: kalabalık topluluk.

(Ar. zeḥf, Far. enbūh) *Ey anlar kim bittiler, ḳaçan körse siz anlarnı kim tandılar ḳawurtluḳ, ewrülmenġ olarḳa kirü.* 28/72a1=8:15

ḲAYDA: nerede, nasıl.

(Ar. ennā, Far. ez kucā ve çigūne) *Aydı: İḍim ḳayda bolur manġa oġul, erür uraġutum ḳısır.* 31/6a3=19:8

ḳ. 34/81b1=39:6

(Ar. ennā, Far. çigūne) *Ḳayda yandurlurlar?* 36/73b2=43:87

ḳ. 36/77b2=44:13

(Ar. eyne, Far. kucā) *Ḳayda ol ortaḳlarım anlar kim ortaḳ ḳatar erdinġizler olarḳa?* 30/40b1=16:27

ḳ. 32/40a1=28:62, 35/65b1=40:73, 36/2b3=41:47

(Ar. eyne, Far. tā) *Hem ḳıldı méni ḳutluġ namāzlı zekātlı ḳayda bolsam.* 31/12b3=19:31

(Ar. ḥayṣu, Far. her kucā) *Ornanġlar bu kendde, yénġ andın ḳayda tilese siz.* 28/38b1=7:161

ḳayda kim: her nerede.

(Ar. eynemā, Far. her kucā) *Ḳayda kim bolsa sizler yeter sizlerke ölüm.* 26/46a3=4:78

ḳayda ma: her nerede.

(Ar. eynemā, Far. her kucā) *Melʿūnlar ḳayda ma bulnurlar, tutlurlar, öldrülürler.* 33/22a3=33:61

ḲAYDIN: nereden, nasıl.

(Ar. ennā, Far. çigūne) *Öldürdi anları Tangrı, ḳaydın bulġanur sizler.* 29/23a2=9:30

ḲAYNA-: kaynamak.

(Ar. ġaly, Far. cūşiden) *Sızġurmış tuç teg ḳaynayur ḳarınlar içinde ḳaynar isig suw teg.* 36/85b3=44:45

ḳaynar: kaynamış, sıcak.

(Ar. ḥamīm, Far. nīk germ) *Ol mengizlig kim cāvidāne ot içre suwarlur ḳaynar suw.* 37/13b2=47:15

ḳaynar isig suw: sıcak su.

(Ar. ḥamīm, Far. āb-ı germ) *Süḍrünürler ol ḳaynar isig suw içre yana ot içre isingeyler.* 35/65a2=40:72

ḳaynar suw: kaynar su.

(Ar. ḥamīm, Far. āb-ı germ) *Tatsunlar anı ḳaynar suw, ḳan taḳı iring.* 34/68a1=38:57

(Ar. ḥamīm, Far. āb-ı sūzān) *Ḳuyunglar baş üze ḳaynar suw ḳınındın.* 36/86a3=44:48

ḲAYRA: tekrar.

(Ar. –, Far. –) *Neçük olarḳa ḳayra īmān taḳı tevbe ıraḳ yerdin.* 33/62a3=34:52

ḲAYTAR-: geri çevirmek, geri göndermek.

(Ar. ifāʾeˁ, Far. bāz gerdānīden) *Ol kim erklendi elging andın kim ḳaytardı Tangrı sening üze.* 33/12a2=33:50

ḲAYU: hangi.

(Ar. eyye, Far. kudām) *Ḳayu sözke anda kiḍin kirtgünürler.* 28/55b1=7:185

ḳ. 35/69b3=40:81, 36/91a2=45:6

ḳ.-sı 31/28b2=19:73

ḳ.-mız 31/56b3=20:71

(Ar. eyye, Far. her kudām) *Yana çıḳarġay-mız tegme boḍundın ḳayuları ḳatıġraḳ raḥmān üze.* 31/27a3=19:69

ḳayu vaḳt: ne zaman.

(Ar. eyye-mā, Far. her kudām) *Ḳayu vaḳtte kim atanmış öḍ turur, ötedim.* 32/19a2=28:128

ḳayu yerde: her nere, her nerede.

(Ar. ḥayṣu, Far. ān cā) *Öldrüng olarnı ḳayu yerde kim bulsa siz olarnı.* 26/58a1=4:91

(Ar. ḥayṣu, Far. her kucā) *Cādününg étigi / alı ḳurtulmaz, cādü ḳayu yerde kim kelse.* 31/55b2=20:69

ḲAŻĀ (Ar.): kaza, hüküm.

ḳażā ḳılın-: hüküm verilmek.

(Ar. ḳażāʾ m., Far. güzārde şoden) *Éwmegil Ḳurʾān birle ḳażāʾ ḳılınmazda burun sanga anıng yarlıġı.* 31/87b3=20:114

(Ar. ḳażāʾ m., Far. ḥükm kerde şoden) *Ḳażā ḳılınmas olar üze ölsün üçün.* 33/77a3=35:36

ḲAZĠAN-: 1. kazanmak, edinmek, sahip olmak.

(Ar. ictirāḥ, Far. verzīden) *Azu saḳındıngız anlar teg ḳazġandılar yawuzluḳlarnı.* 36/99a1=45:21

(Ar. iḳtirāf, Far. verzīden) *Māllar kim ḳazġandıngız anı, satıġçılıḳ kim ḳorḳar sizler anıng kāsidlikinge.* 29/17b2=9:24

(Ar. iḳtirāf, Far. kesb kerden) *Kim kim ḳazġansa eḍgülük arturur-miz angar anıng içinde eḍgülük.* 36/17b3=42:23

(Ar. iktisāb, Far. verzīden) *Erenlerke ülüş andın kim ḳazġandılar.* 26/9b1=4:32

ḳ.-dılar 26/9b2=4:32

(Ar. kesb, Far. verzīden) *Kim kim ḳazġansa yazuḳ bütünlükin ḳazġanur anı özi.* 26/75b2-3=4:111

ḳ.-dı 35/31b3=40:17, 36/22b2=42:30, 36/100a2=45:22

ḳ.-dılar 26/53b3=4:88, 27/45b1=5:38, 35/5b3=39:48, 36/16a1=42:22, 36/92b2=45:10

ḳ.-sa 26/76a2=4:112

ḳ.-ur erdingiz 34/95a1=39:24

ḳ.-ur erdiler 29/59a2=9:82, 34/16a2=36:65, 35/7a3=39:50, 35/71a1=40:82, 35/83a1=41:17, 36/95a3=45:14

ḳ.-mışları 33/85b2=35:45, 36/24a3=42:34

ḳ.-mışlarınıng 25/20a2=3:155

2. yapmak, işlemek.

(Ar. ᶜamel, Far. kerden) *Tükel bérlür tegme et-öze anı kim ḳazġandı.* 30/91b1=16:111

ḲAZUḲ: kazık.

(Ar. vatid / evtād, Far. mīḫ/hā) *Yalġanḳa tuttı olarda burun Nūḥ boḍnı, ᶜĀd ve Firᶜavn ḳazuḳlar iḍisi.* 34/50b2=38:12

KEÇ: uzun zaman, geç.

(Ar. meliyy, Far. rūzgār-ı dırāz) *Eger yıġılmasang, sürgey men séni, kesilgil méndin kéçke tegi.* 31/18b1=19:46

keç ḳal-: geç kalmak, geride bulunmak.

(Ar. tebṭi³e^{t}, Far. direngī kerden) *Bütünlükin sizdin ol kim keç ḳalur eger tegse sizke bir teggüçi.* 26/40b3=4:72

KEÇ-: 1. geçmek, geçip gitmek.

(Ar. ḥuluvv, Far. güẕe/āşten) *Tangrınıng yolı anlar içinde kim keçtiler anda öngdin.* 33/22b2=33:62

k.-ti 25/8a2=3:187, 25/11b3=3:144, 35/72b1=40:85, 37/42a3=48:23

k.-tiler 33/8a2=33:38, 35/87a3=41:25

(Ar. merr, Far. güẕeşten) *Sizler keçer sizler olar üze ertelerde hem tünle, uḳınaz mu sizler?* 34/37b2=37:137

(Ar. mužiyy, Far. güẕeşten) *Çın-oḳ keçti evvelḳılarnıng sünneti.* 28/85b1=8:39

k.-ti 36/38b3=43:8

k.-güke 34/17a1=36:67

2. önce, evvelden olmak.

(Ar. sebḳ, Far. pīş reften) *Mundaġuḳ ḳıṣṣa ḳılur-miz seninġ üze ḫaberlerin ol kim oza keçmişinde.* 31/69a1=20:99

⇒ ḫaddin keç- 26/8a3=4:30, 27/10a3=4:171, 28/39b1=7:163, 31/47a2=20:45, 31/61a1=20:81, 31/92a3=20:127, 35/11a1=39:56, 35/43b2=40:34, 38/5a2=58:9; ilgerü k. 37/53b1=49:1; öngdin k. 28/85a3=8:38, 37/27a1=48:2; öt- ya^{c}nı k. 25/17a1=3:153; tengde k. 25/14b2=3:147, 30/3b3=12:80, 35/9a1=39:53

keç- ap berkü-: yaşamak.

(Ar. merr, Far. üstüvār şoden) *Ḳaçan örtti erse anı kötürdi yük anınġ yükini yüngül, keçti ap berküdi anınġ birle.* 28/58b3=7:189

keçgen:

⇒ ḫaddin keçgen 27/41b3=5:32, 36/82a3=44:31; tengde k. 29/8b1=9:10, 35/39b3=40:28, 37/75b1=50:25

keçigli: 1. (yoldan) geçen, yolculuk eden.

(Ar. ^{c}ābir, Far. güẕerende/gān) *Yoḳ cünübḳa meger yol keçigliler yungınçaḳa tegi.* 26/18b1=4:43

2. öne geçen, önde bulunan.

(Ar. mu^{c}āciz/īn, Far. der güẕerende/gān) *Anlar kim ḳatıġlandılar bizinġ āyetlerimiz içre keçigliler.* 33/30b2=34:5

3. en üstün, en erdemli.

(Ar. emṣel, Far. dīr mānde) *Tileyürler kim çıḳarsalar sizni yerinġizdin sihrleri birle, kiterseler yolungızda keçigli.* 31/53b2=20:63

4. aciz bırakan.

(Ar. mu^{c}ciz/īn, Far. der güẕerende/gān) *Teger olarḳa ésiz ḳılıḳlarınıng yanutı, ermez olar keçigliler.* 35/8a2=39:51

5. geçmiş.

(Ar. selef, Far. güẕeşte/gān) *Ḳıldımız anlarnı keçigliler hem meṣel kiḍinkile[rke].* 36/60b3=43:56

⇒ tengde keçigli 36/38a1=43:5

keçmiş: eski topluluk, halk.

(Ar. ḳarn / ḳurūn, Far. gürūh/hā) *Aydı: né ol evvelkı keçmişler ḥāli?* 31/49a2=20:51

keçmiş ḳıṣṣa: kıssa, hikâye.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Ḳaçan keldi erse sözledi Mūsā anıng üze keçmiş ḳıṣṣalarnı.* 32/17a3=28:25

keçmişni ay-: hikâye etmek, anlatmak, bildirmek.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Anlar üze kim cuhūd boldılar ḥarām ḳıldımız ol kim keçmişni aydımız erdi sening üze munda öngdin.* 30/95b2=16:118

KÉÇE: gece, geceleyin.

(Ar. āṣāl, Far. şebāngāh/hā) *Yād ḳılġıl İdingni özüng içinde ... ertelerde hem kéçelerde.* 28/63b1=7:205

(Ar. aṣil^{en}, Far. şebāngāh) *Uluġ tutung anı hem aġırlang anı yime arıġlanglar anı erte takı kéçe.* 37/31b1=48:9

(Ar. ^{c}aşiyy^{en}, Far. şebāngāh) *İşāret ḳıldı olarḳa kim tesbīḥ ḳılınglar tép erte hem kéçe.* 31/7b2=19:11

k. 31/24b2=19:62, 34/52b1=38:18, 34/59b2=38:31, 35/50b3=40:46

(Ar. ravāḥ, Far. şebāngāh) *Aning ertesi bir aylıḳ yol, aning keçesi bir aylıḳ yol.* 33/34b1=34:12

KÉÇELİK: gece.

(Ar. ^{c}aşiyy, Far. şebāngāh) *Tesbīḥ ḳılġıl idinge ḥamd aytu kéçelik hem ertelerde.* 35/55b3=40:55

KEÇKİ: eski.

⇒ eski keçki 34/7a1=36:39

KEÇ(Ü)R-: 1. affetmek, bağışlamak.

(Ar. ^{c}afv, Far. der güẕāşten) *Eger keçürsem bir ögürdin sizdin ḳınayur-miz bir ögürni.* 29/46b1=9:66

k.-ür (keçrür) 36/19b1=42:25, 36/22b3=42:30, 36/24a3=42:34
k.-ürler (keçrürler) 27/29a2=5:15
k.-di 25/20a2=3:155, 29/33b2=9:43
k.-gil 25/22b2=3:159, 27/28b1=5:13
k.-se 26/66a3=4:99, 36/27a2=42:40

(Ar. ġufrān, Far. der güẕāşten) *Kim kim serse keçürse ol işlerning üstüvārındın turur.* 36/28b1=42:43

k.-sünler 36/94b3=45:14
k.-se siz 38/73b1=64:14

(Ar. ṣafḥ, Far. der güẕeşten) *Bütünlükin bu ögür boḍun erür tapmazlar, keçürgil olardın.* 36/74a1=43:89

2. geçirmek.

(Ar. mucāvaza^{t} bi, Far. güẕāriden) *Keçürdimiz Ya^{c}ḳūb oġlanlarını deryādın.* 28/18b1=7:138

⇒ teŋgde keçür- 30/94a2=16:115; yazuḳ k. 28/41a2=7:164

keçür- öte-: bildirmek, tebliğ etmek, açıklamak.

(Ar. ṣa^{c}d, Far. ẓāhir kerden) *Keçürgil ötegil anı kim yarlıġ bérlür sen.* 30/32a2=15:94

keçürgen: 1. yumuşak huylu, mütevazi.

(Ar. ḥalīm, Far. burdbār) *Müjde bérdimiz aŋgar oġulnı keçürgen.* 34/30a1=37:101

k. 38/75a3=64:17

2. affedici, yumuşak huylu, esma-yı hüsnadan: halîm.

(Ar. ḥalīm, Far. burdbār) *Erür Taŋrı bilgen keçürgen.* 33/15a1=33:52

k. 25/20a3=3:155

3. çok affedici, esma-yı hüsnadan: afuvv.

(Ar. ^{c}afuvv, Far. der güẕārende) *Ol Taŋrı erür keçürgen yarlıḳaġan.* 26/19b2=4:43

k. 38/3b2=58:2

keçürgen / örtgen: affeden, bağışlayıcı, esma-yı hüsnadan: afuvv.

(Ar. ^{c}afuvv, Far. der güẕārende) *Erür Taŋrı keçürgen örtgen ulaşı yarlıḳaġan.* 26/66b1=4:99

keçürmek: 1. af, affetme.

(Ar. ^{c}afv, Far. der güẕāşten) *Tutġıl keçürmekni, fermānlaġıl eḍgülükin.* 28/60b2=7:199

2. tamamlamak, bir işi yerine getirmek.

(Ar. ḳażā^{ɔ}, Far. güzārīden) *Az körkitür sizlerni olar közleri içinde, keçürmek üçün Taŋrı işni erür ḳılġuluḳ.* 29/4b2=8:44

⇒ uçuzlap keçrügli 28/11b3=7:127; teŋgde keçrügli / artuḳ ḳılıġlı 32/19a3=28:28

KEḌ: 1. daha, çok daha. krş. **KEY**

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter) *Çıḳmaŋlar isig içinde, aygıl: tamuġ otı keḍ isig.* 29/58b2=9:81

2. etkili, dokunaklı.

(Ar. beliġ, Far. resān) *Aygıl olarḳa özleri içinde keḍ aymaḳ.* 26/36a3=4:63

keḍ çın sözlegli: sıddık, çok doğru sözlü.

(Ar. şiddīḳ/īn, Far. nīk rāst-gūy/ān) *Ni^{c}met bérdi Taŋrı olar üze ... ked çın sözlegliler hem şehīdler eḍgülerdin.* 26/39b2=4:69

ked raḥīm: rahmet eden, esma-yı hüsnadan: rahîm.

(Ar. raḥīm, Far. baḫşāyende) *Ey İḍimiz sen ked raḥīm sen.* 38/24b3=59:10

keḍrek: daha güçlü, daha çok.

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter) *Anlar teg kim sizde öŋgdin erdiler, keḍrek sizdin ḳuvvetin.* 29/48b1=9:69

k. 26/45b1=4:77

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter ü ḳavī-ter) *Bolġatı yaḫşı olarḳa keḍrek üstüvārlıḳ.* 26/38b2=4:66

keḍ yaŋġan: daima Allah'a yönelen.

(Ar. evvāb, Far. nīk bāz gerdende) *Néme körklüg ḳul, ol keḏ yangan turur.* 34/59b1=38:30
k. 34/64b1=38:45

KEḎ-: 1. (mücevher) takmak.
(Ar. lubs, Far. pūşīden) *Fermān tutuġlı ḳıldı teñgizni ... çıḳarsa sizler andın étig keḏer sizler anı.* 30/36b2=16:14
k.-er sizler 33/73a1=35:12
2. giymek.
(Ar. lubs, Far. pūşīden) *Keḏerler yuwḳa barçındın hem ḳalın barçındın.* 36/87a2=44:53

KEL-: 1. gelmek, hazır olmak.
(Ar. ḥużūr, Far. ḥāżır āmeden) *Ḳaçan kim keldiler erse añga aydılar: tek turuñglar.* 31/83a2=46:29
(Ar. iḳbāl, Far. āmeden) *Sorġıl uluş boḍnıdın ol kim erdimiz anıñg içinde, ol arḳışda kim keldimiz anıñg içinde.* 30/5a2=12:82
(Ar. ityān, Far. āmeden) *Ançada kelür erdi olarḳa balıḳları şenbe künleri.* 28/40a1=7:163
k.-ür 31/91a2=16:111, 31/31a3=19:80, 35/56a2=40:56
k.-ir 38/42b3=61:6
k.-ürler 31/15a2=19:38
k.-di 29/50a3=9:70, 30/40a1=16:26, 31/52b1=20:60, 31/91a1=20:123, 31/92a1=20:126, 34/95a 3=39:25, 35/44a2=40:35, 38/17b3=59:2
k.-di mü 31/38a2=20:9, 34/53a2=38:21, 37/87a3=51:24
k.-dimiz 35/78a1=41:11
k.-diler 28/18b2=7:138
k.-sün 26/69a3=4:102
k.-ingler 31/47b2=20:47, 31/53b3=20:64, 35/77b2=41:11
k.-se 28/44a3=7:169, 30/44b1=16:33, 30/52a3=16:45, 31/55b2=20:69, 31/58a1=20:74, 31/58a 3=20:75, 36/65a3=43:66, 37/15a2=47:18
k.-seler 29/65a1=9:92
k.-ür erdi 38/68a2=64:6; (k. érdi) 30/92a1=16:112
k.-ür erdingizler 34/23a1=37:28
k.-ür erdiler 35/35a1=40:22
k.-di erse 31/38b3=20:11, 32/20b2=28:30, 32/31b2=28:48
k.-gü 31/40a1=20:15
k.-mez 28/56b3=7:187, 33/29a3=34:3, 34/9a3=36:46, 36/38a3=43:7
k.-mezler 27/47b1=5:41, 29/39b2=9:54
k.-mez mü 29/49b2=9:70, 38/67b2=64:5
k.-medi 31/17a2=19:43, 32/30b2=28:46, 34/3a2=36:30
k.-medi mü 35/18b3=39:71
k.-mese 28/62a1=7:203
k.-mez erdi 28/40a3=7:163
k.-mez mü erdi 35/53a2=40:50
k.-mezde (aşnu) 28/12b2=7:129, 35/9b3=39:54, 35/10a3=39:55; (k. burun) 36/31b1=42:47, 38/64a1=63:10

(Ar. mecī', Far. āmeden) *Çın-oḳ keldi sizke yalavaçlar ménde burun.* 25/27a3=3:183
k.-ür 37/74b1=50:21
k.-ürler 26/35b1=4:62
k.-dim 36/63b3=43:63
k.-dinĝ 31/11b1=19:27, 31/46a1=20:40
k.-ding mü 31/51a1=20:57, 31/84a1=46:22
k.-di 27/14a1=4:174, 27/29a3=5:15, 27/53b2=5:48, 27/32b2=5:19, 27/33a2=5:19, 27/41b1=5:32, 28/73b3=8:19, 29/36b2=9:48, 29/63b1=9:90, 30/92b2=16:113, 31/17a1=19:43, 32/14a2=28:20, 31/57a1=20:72, 32/16b3=28:25, 33/61a1=34:49, 33/78b2=35:37, 34/25a2=37:37, 34/47b2=38:4, 35/12a1=39:59, 35/42b2=40:34, 35/68b1=40:78, 36/9a3=42:14, 36/48b2=43:29, 36/59b2=43:53, 36/77b3=44:13, 36/79a1=44:17, 36/96b3=45:17, 37/15a3=47:18, 37/15b 1=47:18, 37/68a3=50:2, 37/74a1=50:19, 37/78a1=50:33, 38/33b3=60:1
k.-dimiz 31/48a1=20:47
k.-dingiz 31/33b1=19:89
k.-diler 28/7a1=7:113, 30/28a3=15:67, 35/79b1=41:14, 38/24a1=59:10
k.-sem 36/46b1=43:24
k.-se 26/18b3=4:43, 26/50a2=4:83, 27/21b3=5:6, 28/13b3=7:131, 30/59b1=16:61, 33/82b2=35:42, 35/40a3=40:29, 37/56b3=49:6, 38/57a2=63:1, 38/64b3=63:11
k.-seler 26/36b3=4:64, 26/55b3=4:90, 27/49a3=5:42, 35/18b1=39:71, 35/20b1=39:73, 35/83b2=41:20, 36/53a2=43:38, 38/37a3=60:12
k.-di erse 28/10b3=7:126, 28/21a3=7:143, 32/17a3=28:25, 32/24b1=28:36, 33/58a1=34:43, 33/83a1=35:42, 35/62a2=40:66, 36/48b3=43:30, 36/56b2=43:47, 36/63b2=43:63, 37/69b1=50:5, 38/43a2=61:6
k.-medi 27/33a1=5:19
k.-mişde (kiḍin) 28/12b3=7:129, 33/49b2=34:32
(Ar. teᶜālev, Far. āmeden) *Kelingler angar kim ıḍtı Tangrı.* 26/32a3=4:61
k.-ingler 38/60a3=63:5
(Ar. vurūd, Far. āmeden) *Ḳaçan keldi erse Medyen suwınga buldı anmg üze bir boḍunnı boḍundın kim içrür erdiler.* 32/15b1=28:23
(Ar. —, Far. —) *Ançada yürekler boğuz başınga kelgüsi.* 35/32a3=40:18
(Ar. —, Far. āmeden) *Ayġaylar: andaġ keldiler.* 35/53b1=40:50
2. olmak, bir halden başka bir hale geçmek.
(Ar. ityān, Far. şoden) *Eletingler könglekimni kemşing anı atam yüzi üze, kelgey körgen.* 30/10b1=12:93
3. meydana getirmek, yapmak.
(Ar. ityān bi, Far. āmeden) *Çıḳarmang olarnı éwlerindin, çıḳmasunlar meger kim kelseler bir yawuzluḳ.* 38/76b3=65:1
4. getirmek.
(Ar. mecī' bi, Far. āmeden) *Ḳaçan kim keldi erse olarḳa yalavaçları belgülerni sewündiler anıng birle.* 35/71a1=40:83
5. (sınırı) aşmak, geçmek.

(Ar. te^{c}addī, Far. der güzeşten) *Kim kelse Tañgrınıñg endāzelerindin rāstlıḳ üze küç étti özinge.* 38/77a2=65:1

⇒ ḫoş kel- 29/18b3=9:25, 33/15b1=33:52, 37/49b2=48:29, 38/59a2=63:4; ilgerü k. 34/69a2=38:61; ḳadġuluḳ ḳıl- yawuz k. 29/37a3=9:50; muḳir k. 35/29a1=40:11; öwke k. 36/25b3=42:37, 37/49b3=48:29; örtüglüg k. 35/31e3=40:16; tañg k. 29/40a1=9:55, 29/60b2=9:85; tap k. 30/32b1=15:95; uḍu k. 31/59b2=20: 78; usına k. 28/22b1=7:143; utru k. 31/79a2=46:24, 34/22b2=37:27, 34/28b1=37:94, 37/88b2=51:29; üstün k. 31/54a1=20:64; yawuz k. 25/1b3=3:120

⇒ barmaḳ kelmek 36/90a3=45:5

kelgü: gelecek olan.

(Ar. ātī, Far. āyende) *Kökler içindeki hem yerler içindeki meger kelgü Tañgrıḳa.* 31/34b1=19:93

keligli: yakınında, hazırında olan.

(Ar. ātī, Far. āyende) *Ḳamuġları keligli añgar ḳıyāmet küninde.* 31/34b1=19:93

k. 35/58a1=40:59

(Ar. ḥāżıra^{t}, Far. nezdīk) *Sorġıl olarḳa ol éldin kim ol erdi deryāḳa keligli.* 28/39b3=7:163

⇒ kiḍin keligli 30/20a3=15:24

keligli tartıġlı: gelen çeken, (gemi için) suyu yararak ilerleyen.

(Ar. māhir / mevāhir, Far. şikāfende/gān-ı āb rā) *Ol İḍi ol kim fermān tutuġlı ḳıldı teñgizni ... körgey sizler kemini keligli tartıġlı anıñg içinde.* 30/36b3=16:14

⇒ biri soñgınça biri kelgen 28/68b2=8:9; éḍerü k. 36/80b1=44:23; ḳoşlup k. 36/59b3=43:53; tünle k. 36/80b1=44:23

KELĀLE (Ar.): varisi olmayan kişi, kimsesi olmayan.

(Ar. kelāle^{t}, Far. cüz māder u peder u ferzend) *Tañgrı aça bérür sizke kelāle içinde, eger bir er helāk bolsa yoḳ añgar ^{c}ayāl hem añgar ḳız ḳadaş ...* 27/15a2=4:176

KELĀM (Ar.): söz.

(Ar. kelām, Far. suḫen) *Tileyürler kim aḍnatsalar Tañgrınıñg kelāmını.* 37/36a3=48:15

KELD(Ü)R-: 1. getirmek, getirip göstermek, vermek. krş. **KETÜR-**

(Ar. ītā^{y}, Far. dāden) *Né kim keldürse sizke yalavaç tutuñg anı.* 38/22a2=59:7

(Ar. ityān bi, Far. āverden) *Bitmese-miz yalavaçḳa keldürmegınçe bir ḳurbān.* 25/27a1=3:183

k.-ür (keldrür) 27/58b3=5:54, 36/76b3=44:10
k.-di 31/11a3=19:26
k.-gey 27/57a3=5:52, 30/5b2=12:83
k.-gem 31/38b2=20:10, 32/20a3=28:29
k.-ge-miz 31/51a3=20:58
k.-ge sizler 30/2a1=12:66
k.-geti 26/90a3=4:133

k.-gil 28/81b2=8:32, 28/5a3=7:106, 31/84a3=46:22
k.-üng 30/1b2=12:54, 32/32b2=28:49, 34/41a3=37:157, 36/83a3=44:36, 36/102b1=45:25
k.-sünler 28/6b3=7:112
k.-se sen 28/14b2=7:132
k.-se 35/68a2=40:78
k.-seler 26/5b1=4:25
k.-mes 30/70a1=16:76
k.-megeyler 38/38a1=60:12
k.-gınçe 29/18a3=9:24

(Ar. mecîʾ bi, Far. āverden) *Keldürse-miz ḳamuġ ümmetdin tanuḳluḳ, keldürse-miz seni bu ögür üze tanuḳ.* 26/17a1-2=4:41
k.-ür-miz (keldrür-miz) 30/78a3=16:89
k.-di 32/25a3=28:37, 35/39a1=40:28, 35/43a2=40:34, 37/88a1=51:26
k.-dümiz 30/8a2=12:88, 36/69b1=43:78
k.-diler 28/8a2=7:116
k.-se-miz 26/17a1-2=4:41
k.-düng erse 28/5a3=7:106
k.-di erse 35/36a3=40:25

2. gelmek.

(Ar. ityān bi, Far. āverden) *Keldürüngler manga boḍnungız birle ḳamuġ.* 30/5b2=12:83

(Ar. mecîʾ, Far. āmeden) *Bütünlükin keldürdüm sizke belgülüg belgü birle İḍinigizdin.* 28/5a1=7:105

Ançada keldürdi İḍisinge selāmet köngülin. 34/26b2=37:84
k.-dümiz 30/8a2=12:88

3. yapmak, meydana getirmek.

(Ar. ityān bi, Far. āmeden) *Ḳaçan beglig bolsalar eger keldürseler bir yawuz iş.* 26/5b1=4:25
k.-mes 30/70a1=16:76

4. yöneltmek.

(Ar. icāʾeᵗ, Far. āverden) *Keldürdi anı ᶜayāl igi ḫurmā tüpige.* 31/9a3=19:23

KELDÜR(Ü)L-: gönderilmek.

(Ar. īḥāʾ, Far. āverde şoden) *Or[na]lur bitig, keldürlür peyġāmberler.* 35/17a3=39:69

KELEÇÜ: hikâye, efsane, ağızdan ağıza dolaşan söz.

(Ar. ḥadîṯ / aḥādîṯ, Far. dāstān/hā) *Küç ḳıldılar özleringe, ḳıldımız olarnı keleçüler, tardımız olarnı.* 33/ 39b2=34:19

KELİME (Ar.): kelime, söz.

(Ar. kelimeᵗ, Far. ḥükm) *Eger bir kelime ozmasa İḍingdin atanmış zamānḳa tegi ḥükm ḳılġaytı olar ara.* 36/9b1=42:14

(Ar. kelimeᵗ, Far. suḫen) *Aydılar küfr kelimesini tandılar.* 29/53b1=9:74

k. 35/19b1=39:71
k.-ni 27/28a1=5:13
k.-si 29/31b3=9:40, 34/90a2=39:19, 37/45b3=48:26
k.-lerni 27/47b2=5:41

(Ar. kelime[t], Far. —) *Eger faṣl kelimesi bolmasa ḥükm ḳılınġaytı.* 36/15b1=42:21

KELİN-: gelecekte olmak.
kelinmiş: gelecekte vuku bulacak.

(Ar. me'tiyy, Far. āmede şode) *Ol kim va'de ḳıldı Tangrı ḳullarınga belgüsüzin ya'nı̇ ġaybın, Ol Tangrı erür anıng va'desi kelinmiş.* 31/24a3=19:61

KEMİ: gemi.

(Ar. cāriye[t], Far. keştī) *Nişānlarındın kemiler deryā içinde tağlar teg.* 36/23b1=42:32

(Ar. fulk, Far. keştī/hā) *Ol İdi kim fermān tutuġlı ḳıldı tengizni ... körgey sizler kemini keligli tartıġlı anıng içinde.* 30/36b3=16:14
k. 34/8a1=36:41, 34/38a2=37:140, 35/69b1=40:80
k.-ni 33/73a1=35:12, 36/93b3=45:12
k.-din 36/40b3=43:12

KEM(İ)Ş-: 1. atmak, salmak, bırakmak, koymak, vermek.

(Ar. ilḳā', Far. dāden) *Kemiştile / bérdiler Tangrıḳa ol kün boyun ya'nı̇ boyun sudılar.* 30/77a1=16:87

(Ar. ilḳā', Far. ef/wgenden) *Eletingler bu könglekimni kemşing anı atam yüzi üze, kelgey körgen.* 30/10b1=12:93
k.-ür sen 28/7b2=7:115
k.-ür sizler (kemşür sizler) 38/33b2=60:1
k.-ür mü sen 31/54a2=20:65
k.-tim 31/44b3=20:39
k.-ti 27/10b3=4:171, 28/5b2=7:107
k.-timiz 34/60b1=38:34, 37/70a2=50:7
k.-gil 28/8a3=7:117, 30/76b2=16:86
k.-ingler 31/54b1=20:66, 37/75a2=50:24
k.-tiler erse 28/7b3=7:116
k.-gen 31/54a3=20:65

(Ar. ilḳā', Far. der ewgenden) *Munu kemşür men anlarnıng köngüllering kim tandılar ḳorḳunçnu.* 28/70b1=8:12

(Ar. ilḳā', Far. endāḫten) *Kemişing anı tamuġ içinge.* 34/29a2=37:97

(Ar. ilḳā', Far. şikesten) *Aydı Mūsā: kemişingler. Ḳaçan kim kemiştiler erse cādūluḳ ḳıldılar.* 28/7b3=7:116

(Ar. ḳaẕf, Far. endāḫten) *Andın kim saḳınmadılar yime kemişti köngülleri içre ḳorḳunçnı.* 38/18a2=59:2

2. teklif etmek, ortaya atmak.

(Ar. ilḳā', Far. ewgenden) *Toḳuşmasalar sizing birle kemişseler sizke élleşmekni.* 26/56b2=4:90

k.-se 26/61b3=4:94

k.-meseler 26/57b1=4:91

3. koymak, yerleştirmek.

(Ar. ilḳā', Far. efgenden) *Kemiştiler yer içinde bekümiş taġlar.* 30/37a2=16:15

⇒ baş ḳodı kemiş- 36/29b3=42:45; helāklik k. 37/9b1=47:10; köz k. 32/26a3=28:38, 35/45b1=40:37; ḳulaḳ tut- / k. 37/79a3=50:37; ḳur'a k. 34/38a3= 37:141

kemişigli: yere atan, bırakan.

(Ar. mulḳī, Far. efgende/gān) *Ey Mūsā, azu sen mü kemişür sen azu biz mü bolalım kemişiglilerdin.* 28/7b2=7:115

KEMŞİL-: 1. atılmak, atılarak verilmek.

(Ar. ilḳā' m., Far. ewgende şoden) *Nelük kemşilmedi anıng üze bilezükler altundın.* 36/59b1=43:53

2. yere kapanmak.

(Ar. ilḳā' m., Far. ewgende şoden) *Ġalebe ḳılındılar anda, yandılar ḫor bolup anlar, kemşildi cādūlar yüknügliler.* 28/9a1=7:120

k.-diler 31/55b2=20:72

KEND (Sog.): şehir, memleket.

(Ar. belde[t] / bilād, Far. şehr/hā) *Armasun séni olarnıng evrülmeki kendler içinde.* 35/23b3=40:4

k.-ler 37/79a1=50:36

(Ar. belde[t], Far. zemīn) *Tirgüzdimiz anıng birle ölüg kendni.* 37/71b2=50:11

(Ar. medīne[t] / medāyin, Far. şehr/hā) *Iḍġıl kendler içinde térdeçiler.* 28/6b2=7:111

k. 28/9b3=7:123, 30/28a3=15:67, 32/10a2=28:15, 32/12b1=28:18, 32/14a2=28:20, 33/22a1=33:60

(Ar. ḳarye[t] / ḳurā, Far. dīh/hā) *Ermez-miz kendlerni yoḳatıġlı meger anıng boḍnı ẓālimler.* 32/38b1=28:59

k. 33/51b2=34:34

k.-de 28/38b1=7:161

k.-ler 33/38b2=34:18

⇒ Medīne kendi 38/62b1=63:8

KENDÜ: 1. kendi.

(Ar. -hu, Far. ḫod) *Oḳır kendü ögürini bolsunlar tép tamuġ éşlerindin.* 33/67a2=35:6

(Ar. —, Far. —) *Çıḳardı anlarnı kim tandılar bitig İdilerindin kendü sarāylarındın.* 38/17b1=59:2

2. doğrusu, gerçekte, hayır hayır!, zaten.

(Ar. bel, Far. ne çi) *Bu ögür yılḳılar teg kendü olar yolsuzraḳ.* 28/52b3=7:179

k. 30/5a3=12:82, 31/54b1=20:66, 31/79b1=46:24, 31/82b1=46:28, 32/1b3=27:60, 33/46a3=34:27, 33/49b2=34:32, 33/50a2=34:33, 33/55b3=34:41, 34/68b2=38:60, 35/15a2=39:66, 35/65b 2=40:74, 36/61b3=43:58, 36/76b2=44:9, 37/33b3=48:11, 37/34a1=48:12, 37/36b2=48:15

(Ar. bel, Far. ne ki) *Körmez mü sen anlarnı kim arıturlar özlerini, kendü Tangrı arıtur kimni kim tilese.* 26/24a1=4:49

k. 27/3a3=4:158

3. bilakis, aksine.

(Ar. bel, Far. ne çi) *Sézinmegil anlarnı kim öldürüldiler Tangrı yolı içinde ölügler tép kendü tirigler İdileri üs- kinde.* 25/24a3=3:169

k. 27/32a1=5:18, 34/23a2=37:29, 34/23b1=37:30, 34/25a1=37:37, 34/47a1=38:2, 34/49a2-3=38:8, 36/45a2=43:22, 36/48a3=43:29, 37/67a1=49:17, 37/68a2=50:2, 37/69a3=50:5, 37/72b2=50:15

(Ar. bel, Far. ne) *Kendü tanglar sen, olar füsūslanurlar.* 34/19a3=37:12

k. 34/22b1=37:26

KENE (Far.): kene.

⇒ ḳurt kenesi 33/36a3=34:14

KÉNG: 1. geniş.

(Ar. vāsi^{c}, Far. ferāḫ) *Ermez mü erdi Tangrının yeri kéng.* 26/65a3=4:97

k. 34/86a1=39:10

2. çok, bol.

(Ar. raġad, Far. ferāḫ) *Kelür erdi anıng rūzisi kéng tegme ajundın, tandı Tangrının irinçleringe.* 30/92a2=16:112

kéng işlig: geniş ihsan sahibi, rahmeti bol olan, esma-i hüsnadan: vâsi.

(Ar. vāsi^{c}, Far. ferāḫkār) *Tangrı kéng işlig bilgen ol.* 27/59b2=5:54

kéng ḳıl-: bol bol vermek.

(Ar. basṭ, Far. ferāḫ kerden) *Ol Tangrı kéng ḳılur rūzini.* 35/8a3=39:52

kéng közlüg: iri gözlü.

(Ar. ^{c}in, Far. ferāḫ çeşm) *Cüftlendürġay-miz ḳara közlüg kéng közlüg uraġutlar birle.* 36/87b2=44:54

kéng raḥmetlig: rahmeti bol olan, esma-i hüsnadan: vâsi.

(Ar. vāsi^{c}, Far. bisyār ^{c}aṭā^{o}) *Erür Tangrı kéng raḥmetlig ḥakim.* 26/89a1=4:130

KENGEŞ-: istişare etmek, danışmak.

(Ar. muşāvere^{t}, Far. meşveret kerden) *Yarlıḳatu tilegil olardın, kengeşgil olar birle.* 25/22b3=3:159

KENGEŞİL-: istişare edilmek, danışılmak.

(Ar. şūrā, Far. meşveret kerden) *Olarnung işleri kengeşlür olar ara.* 36/26a3=42:38

KÉNGLİK: 1. bolluk, refah, rahatlık.

(Ar. se^{c}a^{t}, Far. ferāḫī) *Bulur yer içinde turġu yer üküş üküş hem kéŋlik.* 26/67a1=4:100

k. (k. iḍisi) 38/83a3=65:7

k.-din 26/88b3=4:130

2. nimet.

(Ar. ni^{c}me^{t}, Far. ḫoş ^{c}işī) *Ekinler, aḍaḳın turuġlı orunlar uluġ yime kéŋlik kim erdiler anıŋ içinde temāşā ḳılıġlılar.* 36/81a2=44:27

kéŋlik ḥāl: bolluk, refah.

(Ar. serrā$^{\circ}$, Far. şādī) *Hezine ḳılurlar kéŋlik ḥālde hem tarlıḳ ḥālde.* 25/6a2=3:134

kéŋlikin teg-: kuşatmak, her yeri kaplamak, içine almak.

(Ar. se^{c}a^{t}, Far. gunciden u residen) *Ḳınım tegrür men anı kimke tilese men yana yarlıḳamaḳımnı kéŋlikin teger tegme nerseke.* 28/33a1=7:156

KÉŊGRÜ: geniş, rahat.

⇒ orunnı kéŋgrü ḳıl- 38/7a1=58:11

kéŋgrü oltur-: rahat oturmak.

(Ar. tefessuḥ, Far. ferāḫ nişesten) *Ḳaçan ayılsa sizke kéŋgrü olturuŋ olturġu yerlerde kéŋgrü ḳılıŋ orunnı.* 38/6b3=58:11

KÉŊGÜ-: genişlemek.

(Ar. ruḥb, Far. ferāḫ şoden) *Tarıdı sizinŋ üze yer ol kim kéŋgüdi erdi.* 29/19a3=9:25

KÉŊGÜT-: 1. bol bol vermek, bollaştırmak, genişletmek.

(Ar. basṭ, Far. ferāḫ kerdāniden) *Meniŋ İḍim kéŋgütür rūzīni kimke tilese.* 33/52b1=34:36

k.-ür 33/54a3=34:39

(Ar. feṣḥ, Far. ferāḫ kerden) *Kéŋgrü ḳılıŋ orunnı yā kéŋgütgey Taŋrı sizlerke.* 38/7a1=58:11

2. zengin etmek, zenginleştirmek.

(Ar. iġnā$^{\circ}$, Far. tevānger kerden) *Ḳorḳsa siz çıġaylıḳdın munu kéŋgütür sizni Taŋrı öz faẓlındın.* 29/21a1=9:28

KER-: yaymak, döşemek.

(Ar. medd, Far. keşiden) *Yerni kerdimiz anı kemiştimiz anıŋ içinde basruḳlarnı.* 37/70a2=50:7

KERĀMETLIĠ (Ar.T.): keramet sahibi.

kerāmetlıġraḳ: (en) çok keramet sahibi, aziz, en değerli.

(Ar. ekrem, Far. kirāmī-ter) *Bütünlükin kerāmetlıġraḳıŋız taŋrı üskinde saḳnuḳraḳıŋız.* 37/64a2=49:13

KEREK: gerek, gerekli.

(Ar. —, Far. —) *Boyun sümek hem eḍgü söz kerek erdi.* 37/17a3=47:21

k. 37/7a1=47:4

⇒ āzād ḳılġu kerek 38/4a3=58:3

kerek bol-: gerekmek, uygun olmak.

(Ar. inbiġā', Far. sezīden) *Ermez kün kerek bolsa aŋgar yetmek aynı.* 34/7a2=36:40

KEREK-: gerekmek, gerekli olmak.

kerekmez: gerekli olmaz, hakkı olmaz, uygun olmaz, yakışmaz.

(Ar. mā inbiġā', Far. ne mī sezed) *Kerekmez Taŋgrıḳa kim tutsa oġul ḳız.* 31/34a2=19:92

k.- 34/17b2=36:69, 34/61a1=38:35

(Ar. mā kāne li-, Far. ne būd u ne sezed) *Kerekmez sizke emgetse sizler Taŋgrınıŋ yalawaçını.* 33/17b2=33:53

k. 33/5a3=33:36

(Ar. mā kāne li-, Far. ne sezend) *Kerekmez ortaḳ ḳatġanlarḳa kim ābādān ḳılsalar Taŋgrınıŋ mezgitlerini.* 29/12a3=9:17

(Ar. mā kāne li-, Far. ne bāşed mer ... -rā) *Kerekmez mü'minḳa öldürmek mü'minke.* 26/58b1=4:92

k. 31/14a1=19:35

(Ar. lā, Far. ne ki) *Kerekmez kim nikāḥ ḳılsa siz anıŋ cüftlerini.* 33/17b3=33:53

kerekmez söz: boş söz.

(Ar. laġv, Far. nā-fercāmī) *Eşitmezler anıŋ içinde kerekmez söz meger selām anlarḳa turur.* 31/24b1=19:62

(Ar. laġv, Far. suḫen-i behūde) *Ḳaçan eşitseler kerekmez sözni yüz ewrerler.* 32/35b1=28:55

KERĪM (Ar.): kerem sahibi.

⇒ uluġ kerīm 36/86b1=44:49

KERPİÇ: kerpiç.

⇒ bışmış kerpiç bitig 30/30a2=15:74

KES: (parça parça).

kes kes: parça parça, lime lime.

(Ar. ᶜizīn, Far. pāre pāre) *Anlar kim ḳıldılar oḳığını kes kes.* 30/31b3=15:91

kes kes / pāre pāre: parça parça.

(Ar. dekk, Far. pāre pāre) *Ḳaçan kim nūrı körkitti erse İdi taġḳa, ḳıldı anı kes kes / pāre pāre.* 28/22a3=7:143

kes kes ḳıl-: ayırmak, parçalamak, parça parça etmek.

(Ar. taḳṭīᶜ, Far. perākende kerden) *Kes kes ḳıldımız olarnı yer içinde.* 28/43a2=7:168

k.-dımız 28/36b1=7:160

(Ar. taḳṭīᶜ, Far. pāre pāre kerden) *Ol cāvidāne ot içre, suwarlur ḳaynar suw, kes kes ḳılur baġarsuḳlarını.* 37/13b2=47:15

KES-: 1. kesmek, ilgi kesmek.

(Ar. ḳaṭ^{c}, Far. burīden) *Oġrı er, oġrı uraġut kesiŋgler eliglerini.* 27/45a3=5:38

k.-gey men 28/10a1=7:124

k.-mediŋgiz 38/19b3=59:5

(Ar. taḳṭī^{c}, Far. būrīden) *Kesgey men ök eligleriŋgizni hem aḍaḳlarıŋgızını ḫilāfdın.* 31/56a3=20:71

k.-se sizler 37/18a1=47:22

(Ar. tebtīk, Far. burīden) *Fermānlaġay men oḳ olarḳa kesgeyler yılḳılarınıŋ ḳulaḳlarını.* 26/81a1=4:119

2. kesmek, ayırmak, ortadan kaldırmak.

(Ar. ḳaṭ^{c}, Far. burīden) *Tileyür Taŋrı ... sözleri birle kesmek tanıġlılarınıŋ soŋını.* 28/67b3=8:7

(Ar. ḳaṭ^{c}, Far. burīden u helāk kerden) *Kesmek üçün bir buçġaḳnı anlardın kim tandılar.* 25/3b1=3:127

3. sıvazlamak.

(Ar. mesḥ, Far. zeden) *Oġradı kese yotalarını hem boyunlarını.* 34/60a3=38:33

4. hükmetmek, hüküm vermek.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī kerden) *Kesgil biziŋ ara könilik birle, käç ḳılmaġıl.* 34/53b3=38:22

⇒ ḫiṭāb kes- 34/53a1=38:20

kesmek: hüküm, hüküm verme.

(Ar. ḥükm, Far. dāverī) *Ḳamuġ neŋ yoḳaġlı ol meger anıŋ ẕātı, aŋar kesmek yaŋa aŋar yandurulur sizler.* 32/44a2=28:88

⇒ biçmek kesmek 32/43b2=28:70

KESEK: mal, eşya, meta.

(Ar. biżā^{c}at, Far. pāre-i māl) *Keldürdümiz bir kesek azḳına bitig, tükel bérgil bizke ülgüni.* 30/8a2=12:88

(Ar. cüz^{3}, Far. pāre) *Keldürgem sizke andın ḫaber azu bir kesek otdın, bolġay kim isingey sizler.* 32/20b1=28:29

kesek ḳan: kan parçası, döllenmiş yumurta.

(Ar. ^{c}alaḳa^{t}, Far. ḫūn beste) *Ol Taŋrı törütti toprakdın yana arḳa suwındın yana bir kesek ḳandın.* 35/62b3=40:67

KESİL-: 1. bir yerden ayrılmak, göç etmek, hicret etmek.

(Ar. hecr, Far. burīden ez ḫānumān) *Tutmaŋlar olardın döstlar ançaḳa tegi kesilmeginçe Taŋrı yolı içinde.* 26/54b3=4:89

k.-diler 33/12b3=33:50

(Ar. muhācere^{t}, Far. burīden ez ḫānumān) *Kim kim kesilse Taŋrı yolı içinde bulur yer içinde turġu yer.* 26/66b2=4:100

(Ar. muhācere^{t}, Far. hicret kerden) *Kesilse sizler anıŋ içinde.* 26/65a3=4:97

2. ayrı durmak, ayrılmak, uzak durmak.

(Ar. hecr, Far. burīden) *Ol tişiler kim ḳorḳar sizler yaraşmamaḳlarındın ... kesilinĝ olardın töşekler içinde.* 26/12a1=4:34
k.-gil 31/18b1=19:46
3. kesilmek.
(Ar. taḳṭīᶜ m., Far. burīde şoden) *Bütünlükin öldürülgeler azu asılġalar azu kesilgeler eligleri hem aḍaḳları.* 27/42b1=5:33
⇒ éw barḳdın kesil- 29/15a1=9:20, 30/90b2=16:110, 38/23b3=59:9
kesilgüsüz: sonu gelmeyen, tükenmeyen.
(Ar. ġayru memnūn, Far. cüz burīde) *Bütünlükin anlar kim bittiler, ḳıldılar eḍgülükler olarḳa yanut kesilgüsüz.* 35/75b3=41:8
kesilmiş: 1. farz, Allah'ın emri.
(Ar. farīżaᵗ, Far. fermūde-i Ḫudāy) *Taplaşsa sizler anınĝ birle kesilmişde kiḍin, Ol Taŋrı erür bilgen.* 26/3b1=4:24
2. kesilmiş, son bulmuş.
(Ar. maḳṭūᶜ, Far. burīde şevende) *Seçtimiz aŋgar ol işni kim bularnınĝ ḳuḍruḳları kesilmiş ol taŋ başında kirgenler.* 30/28a2=15:66

KETÜR-: almak. krş. **KELDÜR-**
(Ar. iltiḳāṭ, Far. giriften) *Ketürdi anı Firᶜavn boḍnı bolsa üçün olarḳa düşman.* 32/6b1=28:8

KEW-: bir şeyin gücü ve etkisini azaltmak.
kewdeçi: bir şeyin gücünü ve etkisini zayıflatan, azaltan.
(Ar. mūhin, Far. süst konende) *Ol bütünlükin Taŋrı kewdeçi ol kāfirlernińĝ alını.* 28/73b1=8:18

KEWDELİG: gövdeli, -in görünüşünde olan.
(Ar. cesed, Far. ten) *Tuttı Mūsā ḳavmi anda kiḍin altın birle étiglerindin bir buzaġu kewdelig aŋgar ünlüg.* 28/26a2=7:148

KEY: çok, pek. krş. **KEḌ**
key ögdilik: iyi ada, şöhrete pek layık.
(Ar. lisānu ṣıdḳ, Far. sitāyiş-i nīkū) *Hem bérdimiz biz olarḳa raḥmetimizdin hem ḳıldımız olarnı key ögdilik yüksek.* 31/19b2=19:50

KEYD (Ar.): tuzak.
(Ar. keyd, Far. sigāliş-i bed) *Ermez Firᶜavnınıĝ keydi meger heläklik içinde.* 35/46a2=40:37

KEYİK: vahşi hayvan, yırtıcı hayvan.
(Ar. sebuᶜ, Far. dede) *Ol kim yése keyik meger ol kim boġuzlasa siz.* 27/16a3=5:3

KEZ-: gezmek, dolaşmak.

(Ar. tenḳīb, Far. geşten) *Kezdiler kendler içinde, nek bar mu ḳorḳınçu.* 37/78b3=50:36

kezigli: vesvese.

(Ar. ṭā'if, Far. vesvese-i gerdende) *Bütünlükin anlar kim saḳındılar ḳaçan tegse olarḳa kezigli yekdin, pend alnurlar ançada olar körügliler.* 28/61b1=7:201

ḲIĠIR-: bağırmak.

ḳıġır- / çaḳır-: bağırmak.

(Ar. cehr, Far. āşkārā ḫ^{v}ānden) *Ḳıġırmaŋ / çaḳırmaŋ aŋa sözledükde örleyü sözler teg.* 37/54a3=49:2

ḲIL-: 1. kılmak, yapmak, etmek, meydana getirmek.

(Ar. ᶜamel, Far. kerden) *Ḳılsa eḍgü iş bérür-miz aŋa yanutım.* 33/1a1=33:31

ḳ.-ur 38/86b1=65:11

ḳ.-ur siz 26/74b1=4:108, 26/92a3=4:135, 33/45b2=34:25, 38/4b3=58:3, 38/36a3=60:3, 38/65a1=63:11, 38/66a3=64:2, 38/69b3=64:8

ḳ.-ur sizler 25/17a3=3:153, 25/21b1=3:156, 26/62b3=4:94, 27/24b2=5:8, 28/13a3=7:129, 33/34a3=34:11, 34/28b3=37:96, 35/85b3=41:22, 37/33b3=48:11, 37/43a3=48:24, 38/7b2=58:11, 38/9b3=58:13, 38/30a3=58:18, 38/54a3=62:8, 38/93b2=66:7

ḳ.-urlar 25/2a3=3:120, 28/86a1=8:39, 32/3a2=27:93

ḳ.-dı 31/58b3=20:75, 34/18a3=36:71, 35/18a1=39:70

ḳ.-dıŋız 34/13a2=36:54, 38/69a3=64:7

ḳ.-dılar 26/28a3=4:57, 26/82a3=4:122, 27/13a1=4:173, 27/24b3=5:9, 28/29b3=7:153, 30/45a3=16:34, 30/96a3=16:119, 31/35a2=19:96, 31/71b2=39:35, 31/77a1=41:50, 33/30a3=34:4, 33/53b2=34:37, 33/67b3=35:7, 34/55b1=38:24, 34/58b1=38:28, 35/57b2=40:58, 35/75b2=41:8, 36/16a3=42:22, 36/17a3=42:23, 37/10a3=47:12, 37/50a2=48:29, 38/86a2=65:11

ḳ.-sun 31/3a3=18:110

ḳ.-alıŋ 33/78a1=35:37

ḳ.-ıŋ 33/34a2=34:11

ḳ.-ıŋlar 33/35b2=34:13

ḳ.-sa 26/75a3=4:110, 26/83a3=4:123, 26/83b2=4:124, 30/84a2=16:97, 31/23b2=19:60, 31/61b2=20:82, 31/86b2=20:112, 32/42a3=28:67, 33/53a3=34:37, 35/47a2=40:40, 35/47b1=40:40, 35/90a1=41:46, 36/95a3=45:16, 38/70a3=64:9

ḳ.-sa siz 26/87b3=4:128

ḳ.-sa sizler 29/12a3=9:17, 37/67b2=49:18

ḳ.-salaṛ 29/6b2=8:47

ḳ.-ur erürler 38/58b1=63:2

ḳ.-ur erdimiz 33/78a2=35:37

ḳ.-ur erdiŋiz 36/104b1=45:28

ḳ.-ur erdiŋizler 30/41b3=16:28, 30/44a3=16:32, 30/82a2=16:93, 30/84b3=16:97, 34/25b2=37:39, 34/82b2=39:7, 36/68a1=43:72, 36/105a1=45:29

ḳ.-ur erdiler 28/8b3=7:118, 28/19b1=7:139, 28/25b3=7:147, 28/53b2=7:180, 29/8a2=9:9, 30/32a2=15:93, 30/84a2=16:96, 31/72a1=39:35, 33/51b1=34:33, 35/84a2=41:20, 35/88b1=41:27, 38/11a1=58:15

ḳ.-mış 36/107a2=45:33
ḳ.-mas erdimiz 30/41b2=16:28
(Ar. ᶜamel, Far. kār kerden) *Ḳılġıl, biz iş ḳılıġlılar-mız.* 35/74a3=41:5
(Ar. ᶜarş, Far. kerden) *Étgil / tutġıl tağlardın éwlerni yıġaçda andın kim ḳılurlar.* 30/64a3=16:68
(Ar. caᶜl, Far. kerden) *Ḳılmadı anı Tañrı meger müjde sizke amrulsun üçün köñüllerińiz.* 25/3a1=3:126
ḳ.-ur 31/35a2=19:96, 34/83b2=39:8, 34/92a1=39:21, 36/34a1=42:50, 38/79a1=65:2, 38/81a1=65:4, 38/84a1=65:7
ḳ.-ur sizler 35/76a3=41:9
ḳ.-urlar 30/56b1=16:56
ḳ.-ur mu-miz 34/58a3=38:28, 34/58b2=38:28
ḳ.-dı 27/33b3=5:20, 30/67a1=16:72, 30/71b1=16:78, 30/72b1-2=16:80, 30/73b2-3=16:81, 30/74a2=16:81, 31/10a1=19:24, 31/49b1=20:53, 32/4a2=28:4, 33/71a2=35:11, 33/79a3=35:39, 34/80b1=39:6, 35/59a2=40:61, 35/60b2=40:64, 36/6a3=42:11, 36/39b1-2=43:10, 36/40b2=43:12, 36/48a1=43:28, 36/100b3=45:23, 37/47a3=48:27, 37/75b1=50:26, 38/79b2=65:3
ḳ.-dımız 26/10a2=4:33, 31/19a3=19:49, 31/19b2=19:50, 31/80b2=46:26, 32/27b1=28:41, 33/38b1=34:18, 33/39b1=34:19, 33/50b3=34:33, 34/4b2=36:34, 34/29a3=37:98, 36/35b2=42:52, 36/60b3=43:56, 36/62a2=43:59, 36/97b1=45:18, 37/63b3=49:13
ḳ.-dıñız 30/80a2=16:91
ḳ.-dılar 30/31b3=15:91, 34/41b2=37:158, 36/42a1=43:15, 36/43b2=43:19, 37/45a2=48:26
ḳ.-dı mu 34/48a1=38:5
ḳ.-dımız mu 36/55b3=43:45
ḳ.-ġıl 26/43b2-3=4:75, 28/19a1=7:138, 31/6b3=19:10, 31/43a1=20:29, 31/51b1=20:58, 32/26a 2=28:38
ḳ.-alıñ 35/89b1=41:29
ḳ.-sam 36/99a2=45:21
ḳ.-sa 32/43b3=28:71
ḳ.-ġay erdi 30/81b2=16:93
ḳ.-ġatı 36/4a3=42:8
ḳ.-ġatımız 36/50b3=43:33
ḳ.-madımız 31/6a2=19:7
ḳ.-maġıl 38/24b1=59:10
ḳ.-maḳ (üçün) 25/21a2=3:156
(Ar. caᶜl, Far. kerdāniden) *Ey Dāvūd, biz ḳıldımız séni ḫalīfe yer içinde.* 34/56b1=38:26
ḳ.-dı 34/1b1=36:27
ḳ.-sa-miz 32/5a1-2=28:5
ḳ.-ġatımız 32/24a1=28:35, 36/62b1=43:60
(Ar. faᶜl, Far. kerden) *Tutaşı turmazlar anıñ üze kim ḳıldılar olar bilürler.* 25/7b1=3:135
ḳ.-ur 26/100a1=4:147
ḳ.-ur-miz 34/24a3=37:34
ḳ.-ur siz 35/18a2=39:70
ḳ.-ur sizler 30/80b1=16:91
ḳ.-urlar 30/54b1=16:50, 38/93a2=66:6

ḳ.-dı 28/31b2=7:155, 30/46a2=16:35, 31/12b1=19:30, 31/12b2=19:31
ḳ.-dıŋ͡ız 30/8b2=12:89
ḳ.-dılar 30/44b2=16:33
ḳ.-ġıl 34/30b2=37:102
ḳ.-sa 26/8a3=4:30, 26/78b1=4:114, 38/35a1=60:1, 38/63b2=63:9
ḳ.-sa siz 26/86a3=4:127
ḳ.-salar 25/6b3=3:135, 26/38b1=4:66
ḳ.-maz sizler 38/40b2=61:3
ḳ.-mas sizler 38/40a3=61:2
ḳ.-mazlar 26/38a3=4:66
ḳ.-madı 31/13a2=19:32
ḳ.-madıŋ͡ız erse 38/9a2=58:13

(Ar. fa^{c}l, Far. goften) *Ol Taŋ͡rı kim ... bilür né kim ḳılurlar.* 36/19b2=42:25

(Ar. ittiḥāẕ, Far. sāḫten) *Ḳıldılar andlarını ḳalḳan, yüz evürdiler Taŋ͡rınıŋ͡ yolından.* 38/11a1=58:16
ḳ.-dı 36/100a3=45:23
ḳ.-dılar 38/58a2=63:2

(Ar. kesb, Far. verzīden) *Tegdi olarḳa ésiz ḳılmaḳlarınıŋ͡ yanutı.* 35/7b1=39:51

(Ar. şun^{c}, Far. kerden) *Yoḳattımız anı kim ḳılur erdi Fir^{c}avn-ı kāfir / kibr.* 28/18a2=7:137
ḳ.-urlar 33/69a1=35:8
ḳ.-dılar 31/55a3=20:69

2. yaratmak, var etmek.

(Ar. ca^{c}l, Far. āferīden) *Taŋ͡rı ḳıldı sizlerke özleriŋ͡izdin ök cüftler yana ḳıldı sizlerke oġlanlar.* 30/67a2=16:72
ḳ.-dı 35/68b3=40:79, 35/76b2=41:10

(Ar. şun^{c}, Far. perverde şoden) *Kemiştim seniŋ͡ üze sewüglük méndin, ḳılmaḳ üçün meniŋ͡ barım üze.* 31/45a1=20:39

3. (namaz) kılmak.

(Ar. ḳażā^{ə}, Far. güẕāşten) *Ḳaçan ḳılsa siz namāznı yād ḳılıŋ͡lar Taŋ͡rını.* 26/71a2=4:103

⇒ ābādān ḳıl- 29/12b1=9:17, 29/13a2=9:18, 29/14a2=9:19; ^{c}āciz ḳ. 33/85a1=35:44; açuḳ āşkārā ḳ. 30/38a3=16:23; aḍaḳın ḳ. 26/44b3=4:77, 26/68b2=4:102, 26/71b2=4:103, 27/26b1=5:12, 28/45b1=7:170, 28/65b1=8:3, 29/51a3=9:71, 29/8b2=9:11, 31/39b2=20:14, 33/2b2=33:33; 33/75a2=35:29, 36/8a3=42:13, 36/26a2=42:38, 38/78a3=65:2; ^{c}adl ḳ. 26/92a2=4:135; ^{c}afv ḳ. 25/16a2=3:152, 38/73a3=64:14; aġır ḳ. 29/29b1=9:38; ^{c}ahd ḳ. 29/7b2=9:2, 29/54b2=9:75, 31/88a1=20:115, 34/14a3=36:60, 36/57b3=43:49, 37/32a3=48:10; āhestelıḳ ḳ. 33/2a3=33:33; al ḳ. 28/9b2=7:123, 28/60a6=7:195, 28/80a1=8:30, 30/39b1=16:26, 30/52a2=16:45, 30/100b1=16:127, 33/70b1=35:10, 33/83a3=5:43; ^{c}amel ḳ. 31/40a2=20:15, 33/34b3=34:12; amulluḳ ḳ. 37/57a2=49:6; arıġ yād ḳ. 38/49b1=62:1; arıġlıḳ birle yād ḳ. 38/39b2=61:11, 38/65b1=64:1; artaḳ iş ḳ. 37/17b3=47:22; artaḳlıḳ ḳ. 28/11a3=7:127; artuḳ ḳ. 26/9a3=4:32, 26/13b1=4:36, 26/11a2=4:34, 26/63b1=4:95, 26/64a1=4:95; artuḳluḳ ḳ. 30/79b1=16:90, 33/3a1=33:32; ^{c}arża ḳ. 33/26b1=33:72; ārzū ḳ. 26/17a3=4:42, 26/69b3=4:102, 38/53a1=62:6, 38/53a2=62:7; āsān ḳ. 31/35a3=19:97, 31/42b2=20:26, 36/88b1=

44:58; asıġ ḳ. 29/19a1=9:25, 31/16b3=19:42, 31/80b3=46:26, 32/7b1=28:9, 33/43b3=34:23, 33/56a3=34:42, 35/7a2=39:50, 35/54a3=40:52, 35/70b2=40:82, 35/72a2=40:85, 36/73a1=43:86, 36/85a1=44:41, 38/11b1=58:17, 38/35b3=60:3, 38/97a2=66:10; āşkāra ḳ. 27/1b1=4:148, 31/37b2=20:7, 32/43a3=28:69, 38/35a 1=60:1, 38/67a3=64:4, 38/89b3=66:3; ᶜayb ḳ. 28/10b2=7:126; āzād ḳ. 26/58b3=4:92, 26/59a1=4:92, 26/59b1=4:92, 26/60a2=4:92, 38/4a3=58:3, 38/84b2=65:8; bıçıġ ḳ. 28/16a1=7:134, 30/79b3=16:91; baḫillıḳ ḳ. 26/14b1=4:37, 29/55a2=9:76; bāṭıl ḳ. 35/24b2=40:5, belgülüg ḳ. 34/96a1=39:27, 36/7b1=42:13, 36/15a2=42:21, 38/89a1=66:2, 38/96a3=66:10, 38/97b2=66:11; belgüsüz ḳ. 36/18b2=42:24; berekāt ḳ. 33/38b2=34:18, 35/76b3=41:10; berekātlıġ ḳ. 28/17b2=7:137; berk ḳ. 34/52b3=38:20, 38/27b1=59:14; beyᶜet ḳ. 37/31b2-3=48:10, 37/39a3=48:18, 38/37b1=60:12, 38/38b1=60:12; bildügini āşkāra ḳ. 29/11b2=9:16; binā ḳ. 34/29a1=37:97, 35/45a1=40:36, 37/69b3=50:6, 38/98a2=66:11; bizār ḳ. 33/25a3=33:69; boynaġuluḳ ḳ. 27/12b2=4:172, 27/13b1=4:173, 28/1b1=7:88, 28/42a1=7:166, 31/42a3=20:24, 31/47a3=20:45, 32/26b2=28:39, 33/48b3=34:31, 33/49a2=34:32, 33/50a2=34:33, 34/24b2=37:35, 35/12a2=39:59, 35/51b2=40:47, 35/52a3=40:48, 35/80a3=41:15, 36/79a3=44:19, 36/106a2=45:31, 38/84a3=65:8; bulġaḳ ḳ. 29/37a1=9:49; cādūluḳ ḳ. 28/7b3=7:116, 28/14b3=7:132; cehd ḳ. 27/59a2=5:54; cüft ḳ. 36/33b3=42:50; çın ḳ. 36/18 b3=42:24; dād ḳ. 27/24a2-3=5:8, 28/36b1=7:159, 28/53b3=7:181, 36/10b3=42:15; dereng ḳ. 29/35b1=9:46, 31/38b1=20:10, 31/45b3=20:40, 31/70a2=20:103, 32/20a2=28:29, 33/36b2=34:14, 34/39a1=37:144; duᶜā ḳ. 36/57b2=43:49; duᶜā müstecāb ḳ. 28/68a3=8:9; düşvār ḳ. 32/18b2=28:27; eḍgülük ḳ. 25/25b3=3:172, 26/13b2=4:36, 26/87b1=4:128, 30/42b2=16:30, 30/96b1=16:119, 31/77a3=41:51, 32/12a2=28:17; endāze ḳ. 33/34a1=34:11, 33/38b3=34:18, 35/77a1=41:10, 35/78b3=41:12; farīża ḳ. 33/8a1=33:38, 33/13b1=33:50; fermān tutuġlı ḳ. 30/36a3=16:14; feryād ḳ. 33/77b3=35:37; fesād ḳ. 27/41a1=5:32; fitne ḳ. 26/68a3=4:101, 27/55a2=5:49; ġalebe ḳ. 35/88a1=41:26, 38/14a2=58:21; ġıybet ḳ. 37/62b3=49:12; ḫāliş ḳ. 34/65a1=38:46; ḫᵛār ḳ. 29/10b2=9:14, 38/94b2=66:8; ḥarām ḳ. 2764a3=4:160, 28/34a3=7:157; 29/21b2=9:29, 29/28b1-2-3=9:37, 30/46a1=16:35, 30/93b2= 16:115, 30/95b2=16:118, 32/8b2=28:12, 32/2a1=27:91, 38/88b1=66:1; ḥaris ḳ. 26/51a3=4:84; ḥarişlıḳ ḳ. 26/88a2=4:129; ḫāş ḳ. 30/1b3=12:54; ḥased ḳ. 26/26a2=4:54; ḫāzır ḳ. 31/27a1=19:68, 33/54a2=34:38; helāk ḳ. 25/10b1=3:141, 27/30b2=5:17, 28/31a3=7:155, 28/49a1=7:173, 29/33a3=9:42, 35/86a2=41:23, 36/24a2=42:34, 36/38b2=43:8, 36/101b2=45:24; ḥelāl ḳ. 26/2b1=4:24, 28/34a2=7:157, 29/28a3=9:37, 29/28b2=9:37, 31/79b3=46:25, 32/38a1=28:59, 33/11b3=33:50, 34/37b1=37:136, 38/88b2=66:1, 38/89a2=66:2; hezine ḳ. 25/6a2=3:134, 26/11a3=4:34, 26/16a1=4:39, 26/15a2=4:38, 28/65b2=8:3, 28/83b1-3=8:36, 29/39a1=9:53, 29/39b3=9:54, 29/64b1=9:91, 32/35a3=28:54, 33/54b2=34:39, 33/75a3=35:29, 34/9b2=36:47, 36/26b1=42:38, 38/37a1=60:11, 38/61b2=63:7, 38/63b3=63:10, 38/74a3=64:16, 38/82a3=65:6, 38/83a3=65:7; ḥıyānet ḳ. 26/73b1=4:107, 28/78b1-2=8:27, 38/97a1=66:10; ḫilāf ḳ. 25/15b1=3:152, 26/17b1=4:42, 26/21a1=4:46, 26/78b3=4:115, 26/97a1=4:142, 29/62a2=9:87, 29/44b3=9:63, 29/55b2=9:77, 29/58a2=9:81, 31/51b2=20:58, 31/63b2=20:86, 31/63b3=20:87, 31/66a3=20:93, 31/90a3=20:121, 33/5b3=33:36, 34/86b3=39:13, 36/5b1=42:10, 37/22a2=47:32, 38/5a 3=58:9, 38/14b3=58:22, 38/19a3=59:4, 38/19b1=59:4, 38/38a3=60:12, 38/93a1=66:6; ḥisāb ḳ. 38/84b1=65:8; ḫoşnūd ḳ. 29/44b1-2=9:62; ḫuşūmet ḳ. 37/76a3=50:27; ḫükm ḳ. 26/29b1=4:58, 26/37b2=4:65, 26/72b3=4:105, 26/96b2=4:141, 27/49a3=5:42, 27/50b1=5:44, 27/51b1=5:44, 27/52b1-2=5:47, 27/53a3=5:48, 30/4a2=12:80,

30/58a3=16:59, 31/14a2=19:35, 31/57a2=20:72, 32/29a2=28:44, 33/5b1=33:36, 33/36a 1=34:14, 34/41a1=37:154, 34/56a2=38:26, 35/1b1=39:42, 35/4b1= 39:46, 35/33a2=40:20, 35/33b1=40:20, 35/52b1=40:48, 35/63b3=40:68, 36/9b2=42:14, 36/97a1=45:17, 36/99b2=45:22; icābet ḳ. 25/25b1=3:172, 28/60a4=7:194, 28/76a1=8:24, 32/33a2=28:50, 32/41a3=28:64, 32/41b3=28:65, 35/58b1-2=40:60, 36/31b1=42:47; iki ançа üze üze ḳ. 26/16b2=4:40; iki yüzlüglük ḳ. 38/25a1=59:11; isticābet ḳ. 36/19b3=42:26, 36/26a1=42:38; işāret ḳ. 31/7b1=19:11, 31/44a2=20:38, ḳaḍġuluḳ ḳ. yawuz kel- 29/37a3=9:50; ḳamuġ ḳ. 26/58a2=4:91; ḳarağu ḳ. 37/18a2=47:23; ḳarār ḳ. 28/22a1=7:143; ḳatıġlıḳ ḳ. 37/25a1=47:37; ḳatıġsız ḳ. 26/99a3=4:146; ḳav/wi ḳ. 28/78a1=8:26, 29/31b1=9:40, 31/43a2=20:31, 32/23b3=28:35, 38/15b1=58:22; kéngrü ḳ. 38/7a1=58:11; kes kes ḳ. 28/36b1=7:160, 28/43a2=7:168, 37/13a2=47:15; ḳısḳa / ḳısa ḳ. 26/68a1=4:101; ḳısmet ḳ. 36/49b2-3=43:32; ḳıṣṣa ḳ. 27/7b1-2=4:164, 31/68b3=20:99, 35/67b3=40:78; king ḳ. 35/8a3=39:52; kölike ḳ. 28/37b1=7:160; köngüllerini islāmḳa amıtı ḳ. 29/42b3=9:60; körklüg ḳ. 35/61a1=40:64, 37/5a3=47:2, 37/7b3=47:5, 38/66b3=64:3, 38/87a1=65:11; körksüz ḳ. 30/28b2=15:68; ḳurbān ḳ. 27/37b3=5:27; küç ḳ. 25/6b3=3:135, 26/16a3=4:40, 26/75a3=4:110, 28/4a2=7:103, 28/38a1=7:160, 28/39b1=7:162, 28/77a1=8:25, 29/27b1=9:36, 30/44b3=16:33, 30/45a1=16:33, 30/59a2=16:61, 30/75b3=16:85, 30/95b3=16:118, 30/96a2=16:118, 31/86b2=20:111, 31/86b3=20:112, 33/39b1=34:19, 33/56b1=34:42, 34/21b1=37:22, 34/53b3=38:22, 34/54b3=38:24, 34/54a1=38:22, 34/55a3=38:24, 35/7b2=39:51, 36/20b2=42:27, 36/53b2=43:39, 36/65a1=43:65, 36/68b3=43:76, 37/49b1=48:29; laġv ḳ. 35/87b3=41:26, laᶜnet ḳ. 33/20a1=33:57; meşġūl ḳ. 37/32b3=48:11, 38/63a3=63:9; meyl ḳ. 26/7a1-2=4:27; minnet ḳ. 26/62b2=4:94, 31/44a1=20:37, 32/4b3=28:5, 34/62a2=38:39, 36/6b3=47:4, 37/66b2-3=49:17; musaḥḥar ḳ. 33/73b3=35:13, 34/18b2=36:72, 34/52a3=38:18, 34/61a3=38:36, 34/79b3=39:5, 36/41b2=43:13, 36/93b 2=45:12, 36/94a2=45:13; mungsuz ḳ. 26/88b3=4:130; musallaṭ ḳ. 26/56a2=4:90; nā-ḫoşnūd ḳ. 37/20a2=47:28; namāz ḳ. 26/69b1=4:102, 29/60a2=9:84; neẕr ḳ. 31/11a1=19:26; nikāḥ ḳ. 26/4a1=4:25, 26/4b2=4:25, 26/86a1=4:127, 32/18a2=28:27, 33/11a2=33:49, 33/13a2=33:50, 33/17b3=33:53; niᶜmet ḳ. 33/9a1=33:43; oğrılıḳ ḳ. 30/4b2=12:81, 38/37b2=60:12; ongar- edgü ḳ. 28/64b2=8:1; ortaḳ ḳ. 31/43a3=20:32, 35/29b1=40:12; özin bir sıngardın tart- yā boynağuluḳ ḳ. 31/77b2=41:51; raḥm ḳ. 28/27a1=7:149, 37/60b3=49:10; raḥmet ḳ. 35/28a1=40:9; rāst ḳ. 25/15a1=3:152, 33/40a1=34:20, 34/31a3=37:105, 35/21a2=39:74; rāstlıḳ ḳ. 37/46a3=48:27; rüzi ḳ. 26/16a2=4:39, 28/65b2=8:3, 28/78a1=8:26, 30/56b3=16:56, 30/68b3=16:75, 36/26b1=42:38, 38/79a2=65:3; rüsvā ḳ. 30/40a3=16:27, 38/20a3=59:5; rükūᶜ ḳ. 34/56a1=38:24; rüsvā uvutluġ ḳ. 30/28b3=15:69; ṣabr ḳ. 25/29a1-2=3:200; ṣadaḳa ḳ. 26/59a2=4:92, 30/8a3=12:88; sağır ḳ. 37/18a2=47:23; saḳnuḳluḳ ḳ. 30/42b1=16:30; ṣalāḥ ḳ. 26/88b1=4:129; saranlıḳ ḳ. 37/25a2=47:37, 37/25b2=47:38; secde ḳ. 26/69a2=4:102, 28/63b3=7:206, 31/88b1=20:116, 33/75a3=35:29, 34/72b2= 38:73, 34/73b1=38:75; selām ḳ. 33/19b3=33:56; ṣıfat ḳ. 30/60a1=16:62, 30/94b1=16:116, 34/42a2=37:159, 34/46a 2=37:180, 36/71a3=43:82; ṣüret ḳ. 38/66b2=64:3; süstluḳ ḳ. 31/46b1=20:42, şefāᶜat ḳ. 26/51b3=4:85, 26/52a2=4:85; şenbe ḳ. 28/40a3=7:163; şükr ḳ. 26/100a2=4:147, 27/23a1=5:6, 33/37a3=34:15, 33/73b1=35:12, 34/5a3=36:35, 34/82a1=39:7, 35/59b3=40:61, 36/94a2=45:12; taḳṣir ḳ. 28/61b3=7:202; ṭalāḳ ḳ. 38/76a1,2=65:1, 38/91b1=66:5; ṭamaᶜ ḳ. 33/2a1=33:32; tamām ḳ. 32/18b1=28:27; ṭaᶜn ḳ. 26/21a3=4:46, 29/9a3=9:12; tanuḳ ḳ. 28/48a1=7:172, 38/78a2=65:2; tartışıḳ ḳ. 31/53a1=20:62, 36/64b2=43:65; tedbir ḳ. 26/49b2=4:82, 34/59a1=38:29, 37/18a3=47:24; tekebbürlük ḳ. 34/73a1=38:74;

tevbe ḳ. 27/50b2=5:44; tevekkül ḳ. 38/6b1=58:10; tesbīḥ ḳ. 31/7b1=19:11, 31/43b1=20:33, 33/33b2=34:10, 34/52b1=38:18, 35/55b2=40:55, 37/80b3=50:40; teyemmüm ḳ. 26/19a3=4:43, 27/22a2=5:6; toḳuş ḳ. 29/18a2= 9:24, töpen ḳ. 26/53b3=4:88; tükel ḳ. 27/13a1=4:173, 27/17a2-3=5:3, 27/22b3=5:6, 28/20b2=7:142, 29/24a3=9:32, 30/74b1=16:81, 30/79b2=16:91, 37/27a2=48:2, 38/95a3=66:8; uçuzluḳ ḳ. 31/86a3=20:111; udu barıġlı ḳ. 30/35a2=16:12; uluġluḳ ḳ. 32/4a2=28:4; uluġsıġlıḳ ḳ. 28/15b1=7:133, 28/24a2=7:146, 28/63b2=7:206, 30/54a2=16:49; üküş ḳ. 28/57b3=7:188; ün ḳ. 31/64b1=20:88; üstüvār ḳ. 25/14b3=3:147, 27/23a3=5:7, 28/70a1=8:11, 37/8a3=47:7; üstüvār berk ḳ. 28/70a3=8:12; vācib ḳ. 37/30a1=48:6, 37/45b3=48:26; vaᶜde ḳ. 26/64a1=4:95, 27/24b2=5:9, 28/20b1=7:142, 29/47b3=9:68, 29/51b3=9:72, 29/55b3=9:77, 31/24a2=19:61, 31/60a1=20:80, 31/84a3=46:22, 32/39a3=28:61, 34/12a2=36:52, 35/27a1=40:8, 35/39b2=40:28, 35/67a3=40:77, 36/54b2=43:42, 37/40a3=48:20, 37/50a1=48:29; vaṣiyet ḳ. 36/8a1=42:13; vefā ḳ. 37/32a2=48:10; vesvese ḳ. 31/89b1=20:120; yād ḳ. 25/7a1=3:135, 26/71a3=4:103, 26/97b1=4:142, 27/18b2=5:4, 27/23a1=5:7, 27/25a3=5:11, 27/33b2=5:20, 28/63a1=7:205, 28/77a3=8:26, 29/5a3=8:45, 30/6b1=12:85, 31/4b1=19:2, 31/8b3=19:16, 31/16a2=19:41, 31/19b3=19:51, 31/20b3=19:54, 31/21b1=19:56, 31/26b1=19:67, 31/43b1=20:34, 31/69a2= 20:99, 31/87b1=20:113, 33/3a2=33:34, 33/65a2=35:3, 34/19b2=37:13, 34/52a1=38:17, 34/62b2=38:41, 34/64b1=38:45, 34/65b1=38:48, 35/49b3=40:44, 36/41a2=43:13, 38/55b3=62:10; yaġılıḳ ḳ. 36/28a1=42:42, 37/59b3=49:9; yalġanlıḳ ḳ. 29/55b3=9:77; yawuz ḳ. 35/90a2=41:46, 36/95b1=45:15; yazuḳ ḳ. 33/45b1=34:25; yoḳ ḳ. 28/13a1=7:129, 37/4b1=47:1, 37/7b2=47:4, 37/9a1=47:9, 37/20a3=47:28; yoḳ yodun ḳ. 28/68a1=8:8; yoḳsuz ḳ. 28/45b2=7:170; yolsuz ḳ. 30/24b1-3=15:39, 30/39a2=16:25, 30/48a2=16:37, 30/81b3=16:93, 32/40b2= 28:63, 34/23b3=37:32, 37/76a1=50:27; yolsuzluḳ ḳ. 37/59b1=49:9; yolsuzluḳ ḳ. hem boynaġuluḳ ḳ. 31/46b2=20:43; yüngül ḳ. 2667a2=4:28; yüreksizlik ḳ. 25/15a3=3:152, 29/3b3=8:43; ẓāhir ḳ. 37/47b3=48:28, 38/44b3=61:9; zārilıḳ ḳ. 25/14a2=3:146; żāyiᶜ ḳ. 30/9b1=12:90; zinā ḳ. 38/37b3=60:12; ziyān ḳ. 25/12a3=3:144; 25/2a2=3:120, 26/77a2=4:113, 26/81b1-2=4:119, 29/30b1=9:39, 31/65a1=20:89, 33/56a3=34:42, 35/68b2=40:78, 35/72b2=40:85, 36/30a3=42:45, 36/103b3=45:27, 37/22b1=47:32; ẓulm ḳ. 36/28a1=42:42

ḳılġan: yapan.

(Ar. cāᶜil, Far. konende) *Şükr Ol Tañrıḳa ... ferişteleri ḳılġan yalavaçlar ḳanatlar idişi.*

⇒ belgülüg ḳ. 36/37a2=43:2; binā ḳılġan 34/61b3=38:37, 35/70b2=40:82; boynaġuluġ ḳ. 38/60b2=63:5; edgülük ḳ. 64b2=9:91, 31/8a2=19:14; éweklik ḳ. 37/85a1=51:14; ġalebe ḳ. 34/70b2=38:65, 34/79a2=39:4; ḫᵛār ḳ. 36/82a1=44:30; ḫıyānet ḳ. 26/73a1=4:105, 26/73b3=4:107; hicret ḳ. 26/67a2=4:100; ḫilāf ḳ. 29/66a1=9:93; ḫisāb ḳ. 35/32a1=40:17; ḥükm ḳ. 27/56a1=5:50; imin ḳ. 38/31b3=59:23; ḳatıġsız ḳ. 35/30a3=40:14, 35/61b2=40:65; könilik ḳ. 27/49b2=5:42, 37/60b1=49:9; küç ḳ. 26/64b3=4:97, 35/54a3=40:52; namāz ḳ. ḳunçuy 38/91b3=66:5; rükūᶜ ḳ. 37/48b2=48:29; şüret ḳ. 38/32b1=59:24; şükr ḳ. 25/12b1=3:144, 25/13a3=3:145, 33/36a1=34:13, 33/40a1=34:19, 35/15a3=39:66, 36/24a2=42:33; terk ḫisāb ḳ. 27/19a1=5:4; tevbe ḳabūl ḳ. 37/63a3=49:12; tevbe ḳ. ḳunçuy 38/92a1=66:5; tükel ḳ. 38/44b3=61:9; yād ḳ. eren 33/5a1=33:35; yād ḳ. tişi 33/5a1=33:35; yazuḳ ḳ. 36/80a2=44:22, 36/106a3=45:31; ẓalūm / küç ḳ. 33/27a1=33:72; zinā ḳılmaġan 26/5a2=4:25; ḫᵛār ḳılġanraḳ 35/82a2=41:16

ḳılığlı: yapan.

(Ar. cā^{c}il, Far. konende) *Ḳılıġlı-mız anı yalawaçlardın.* 32/6a3=28:7

⇒ ^{c}āciz ḳılıġlı 37/2a1=46:32; ^{c}amel ḳ. 31/74b3=39:39; boynaġuluḳ ḳ. 30/38a1=16:22, 30/38b1=16:23, 32/13b3=28:19; dereng ḳ. 36/69b1=43:77; eḍgülük ḳ. 26/91a3=4:135, 27/6a3=4:162, 27/23b3=5:8, 28/39a1=7:161, 28/45b2=7:170, 30/100b3=16:128; endīşe ḳ. 35/2a1=39:42; ġalebe ḳ. küçlüg 38/49a1=61:14; ḫaṭā ḳ. 32/7a1=28:8; helāk ḳ. 28/40b3=7:164; ḥükm ḳ. 30/4a3=12:80, 31/57a3=20:72; inkār ḳ. 36/32a1=42:47; iş ḳ. 25/8a2=3:136, 35/74b1=41:5; ḳabūl ḳ. 35/23a2=40:3; küç ḳ. 28/51b1=7:177, 29/50b2-3=9:70; ḫilāf ḳ. 29/60a1=9:83; ḳatıġsız ḳ. 30/25a1=15:40, 34/77b1=39:2; körklüg ḳ. 34/33a1=37:113; küç ḳ. 26/43b1=4:75, 28/26b2=7:148, 30/3a2=12:79, 30/41a3=16:28, 30/93a2=16:113, 32/15a1=28:21, 32/17b1=28:25, 32/25b2= 28:37, 33/48a3=34:31, 38/44a1=61:7; melāmet ḳ. 27/59b1=5:54; namāz tesbīḥ ḳ. 34/43a3=37:166; ortaḳ ḳ. eren / uraġut 37/29b2=48:6; saçını ḳısḳa ḳ. 37/47a1=48:27; secde ḳ. 31/55b2=20:70, 34/72b2=38:72; sewünç ḳ. 34/13b1=36:55; şükr ḳ. 28/59a2=7:189; temāşā ḳ. 36/81a2=44:27; teñgde keçrügli artuḳ ḳ. 32/19a3=28:28; uluġsıġlıḳ ḳ. 30/42a3=16:29; umas ḳ. 30/52b3=16:46; yād ḳ. 30/51b2=16:44; yaraġsız iş ḳ. 28/49a2=7:173; yawuzluḳ ḳ. 35/57b3= 40:58; yazuḳ ḳ. 30/9b3=12:91; yolsuz ḳ. 32/11b1=28:15; zīnā ḳılmaġlı 27/20a2=5:5; ziyān ḳ. 34/87b1=39:15; ẓulm ḳ. 34/33a2=37:113

⇒ eḍgülük ḳılıḳlı 32/10a1=28:14

⇒ küç ḳılġuçı 37/76b3=50:29; ^{c}öẕr ḳ. 29/63b1=9:90; saḳış ḳ. 26/53a1=4:87; yalġan ḳ. 37/84a2=51:10; ziyān ḳ. 38/6a2=58:10; zīnā ḳılmaġuçı 26/3a1=4:24

⇒ ^{c}ibādet ḳılġu yer 31/7a3=19:11; ḳarār ḳılġu yer 34/69a1=38:60; ḳılınmış ḳılġu 33/7b2=33:37

ḳıldaçı: yapan.

(Ar. fā^{c}il/īn, Far. konende/gān) *Bular ḳızlarım ol, eger erse sizler ḳıldaçılar.* 30/29a3=15:71

⇒ ḳor ḳıldaçı 30/90b1=16:109; küç ḳ. 38/53b1=62:8

ḳılġuluḳ: yapılmış, yerine getirilmiş.

(Ar. mef^{c}ūl, Far. kerde) *Keçürmek üçün Tañrı işni erür ḳılġuluḳ.* 29/4b3=8:44

ḳılġuluḳ ḳılınmış: yapılan, yapılmış olan.

(Ar. mef^{c}ūl, Far. kerde) *Ḥükm ḳılur Tañrı bir işni kim erür ḳılġuluḳ ḳılınmış.* 29/3a1=8:42

ḳılış: edim, eylem.

(Ar. fa^{c}l, Far. kerden) *Bolġay sizler ḳılışlarıñgız üze öknügliler.* 37/57b1=49:6

ḲILAVUZ: kılavuz, rehber.

⇒ yolçı / ḳılavuz 35/55a2=40:54

ḲILDUR-: yaptırmak.

⇒ ḥükm ḳıldur- 26/37a3=4:65, 27/49b2=5:43

ḲILIḲ: yapma, eylem, iş.

(Ar. kesb, Far. verziden) *Teger olarḳa ésiz ḳılıḳlarıñg yanutı.* 35/7b3=39:51

ḲIL(I)N-: yapılmak.

(Ar. fa^{c}l m., Far. kerde şoden) *Andın kim ärzülar erdiler neçük kim ḳılındı.* 33/62b3=34:54

(Ar. ca^{c}l m., Far. kerde şoden) *Bütünlükin kim ḳılındı şenbeni anlar üze kim aḍnattı.* 30/98a3=16:124

⇒ ^{c}arża ḳılın- 34/59b1=38:31, 35/50b2=40:46, 36/29b2=42:45, 37/3a3=46:34; endāze ḳılın- 33/8a3=33:38; ġalebe ḳ. 28/8b3=7:119, 28/84a1=8:36; ḥarām ḳ. 27/37a2=5:26; ḥāżır ḳ. 26/87a3=4:128; ḥelāl ḳ. 26/4b1=4:160, 27/18a1=5:4; ḫilāf ḳ. 31/68a1=20:97; ḥükm ḳ. 31/9a2=19:21, 31/15b2=19:39, 31/28a1=19:71, 31/83a3=46:29, 35/68b1=40:78, 35/17b1=39:69, 36/15b1=42:21; icābet ḳ. 36/11b3=42:16; işāret ḳ. 31/44a2=20:38; ḳażā^{ə} ḳ. 31/87b3=20:114; 33/77a3=35:36; küç ḳ. 26/24a2=4:49, 26/46a3=4:77, 26/84a2=4:124, 30/50a 2=16:41, 30/91b2=16:111, 31/24a1=19:60, 34/12b3=36:54, 36/100a2=45:22; la^{c}net ḳ. 37/84a2=51:10; raḥm ḳ. 25/5b1=3:132, 34/9a2=36:45; tükel ḳ. 35/17b3=39:70; va^{c}de ḳ. 31/29b1=19:75, 34/15b1=36:63, 34/67a1=38:53, 36/71b2=43:83, 37/12a2=47:15, 37/83b1=51:5, 37/86b3=51:22; vaḥy ḳ. 31/48a3=20:48; yād ḳ. 28/65a1=8:2, 35/3a3=39:45, 35/3b2=39:45, 37/16b2= 47:20; yārı ḳ. 36/85a3=44:41; yoḳ ḳ. 27/42b 2=5:33; ẓulm ḳ. 35/17b2=39:69

ḳılınġan:

⇒ ḥāżır ḳılınġan 34/42a1=37:158

ḳılınmış: yapılmış, yerine getirilmiş.

(Ar. mef^{c}ūl, Far. kerde şode) *Erür Tangrınıng fermānı ḳılınmış.* 26/23a2=4:47

⇒ arıġ ḳılınmış 26/28b3=4:57, ḥāżır ḳ. 32/39b3=28:61, 34/4a1=36:32, 34/12b2=36:53; otḳa ḥāżır ḳ. 34/ 36a2=37:127

ḳılınmış ḳılġu: yerine getirilmiş.

(Ar. mef^{c}ūl, Far. kerde şode) *Erür Tangrınıng fermānı ḳılınmış ḳılġu teg.* 33/7b2=33:37

ḲILINIŞ-: karşılıklı yapmak.

⇒ ḫilāf ḳılınış- 29/2b3=8:42

ḲILIŞ-: karşılıklı yapmak.

⇒ ḫuṣūmet ḳılış- 34/71b2=38:69

ḲIN: 1. azap, işkence, eziyet.

(Ar. ^{c}aẕāb, Far. şikence) *Belgürtürler ökünmişlerini ḳaçan kim körseler ḳınnı.* 33/50b3=34:33

ḳ. 26/15a1=4:37, 26/61a3=4:93, 26/71a2=4:102, 26/94a3=4:138, 27/5a3=4:161, 27/43a1=5:33, 27/44b2=5:36, 27/45a1=5:37, 27/49a1=5:41, 28/20a2=7:141, 28/41a1=7:164, 28/41b3=7:165, 29/26a2=9:34, 29/30a3=9:39, 29/44a3=9:61, 29/48a3=9:68, 29/54a3=9:74, 29/57a1=9:79, 29/64a1=9:90, 30/40a1=16:26, 30/52a3=16:45, 30/61a2=16:63, 30/77b2-3=16:88, 30/83a1=16:94, 30/88a1=16:104, 30/89a3=16:106, 30/95b1=16:117, 31/17b3=19:45, 31/48b1=20:48, 31/52b3=20:61, 31/56b3=20:71, 33/20a3=33:57, 33/36b3=34:14, 33/54a2=34:38, 33/60a 1=34:46, 33/67b2=35:7, 33/70b1=35:10, 34/24a2=37:33, 34/57a3=38:26, 34/63a2=38:41, 34/69a3=38:61, 35/5a3=39:47, 35/10a1=39:54, 35/10b1=39:55, 35/50b1=40:45, 36/12a3=42:16, 36/15b2=42:21, 36/28a3=42:42, 36/53b3=43:39, 36/20a3=42:26, 36/30b3=42:45, 36/57a3=43:48, 36/77a2=44:11, 36/93a2=45:10, 36/93b1=45:11, 36/96a1=45:8, 36/92a3=45:9, 37/38a1=48:16,

37/39a2=48:17, 37/45a1=48:25, 37/75b3=50:26, 38/10b2=58:15, 38/11b1=58:16, 38/28b2=59:15, 38/68a1=64:5, 38/84b3=65:8, 38/85a2=65:10
ḳ.-nı 26/28a1=4:56, 28/42b3=7:157, 28/81b3=8:32, 28/83a3=8:35, 30/76a1=16:85, 32/41b1=28:64, 34/25a3=37:38, 34/95a3=39:25, 35/11b2=39:58, 35/53a1=40:49, 36/29a3=42:44, 36/58a 2=43:50
ḳ.-ḳa 35/51a3=40:46
ḳ.-dın 26/5b2=4:25, 27/44a3=5:36, 31/31a2=19:79, 31/77a3=41:50, 31/79b2=46:24, 33/24b3=33:68, 33/30b3=34:5, 34/94b2=39:24, 36/82a1=44:30, 38/45b1=61:10
ḳ.-ın (ins.) 27/13b2=4:173
ḳ.-ım 28/32b3=7:156
ḳ.-ımnı 34/49b1=38:8
ḳ.-ı 28/71b2=8:14, 31/92b1=20:127, 33/56b2=34:42, 34/95b3=39:26, 35/88a2=41:27, 36/68b1=43:74, 38/19a2=59:3
ḳ.-ını 35/81b3=41:16
ḳ.-ındın 33/77b2=35:36, 36/86a3=44:48
ḳ.-ıdın 33/35a2=34:12, 36/65a2=43:65, 36/88a2=44:56
ḳ.-ımuzḳa 34/45a2=37:176

(Ar. ᶜaẕāb, Far. şikence-i dünyā) *Vaᶜde ḳılnurlar azu ḳın azu ḳıyāmet.* 31/29b2=19:75

(Ar. beʾs, Far. şikence) *Asıġ ḳılmaz olarḳa olarnıŋ̂ īmānları ḳaçan kim körseler bizinŋ̂ ḳınımızını.* 35/72a3=40:85
ḳ.-ıdın 35/40a3=40:29

(Ar. fitneˡ, Far. şikence) *Tatınŋ̂lar ḳınınŋ̂ızını bu ol kim erdinŋ̂iz anŋ̂a éweklik ḳılġanlar.* 37/84b3=51:14

(Ar. ᶜiḳāb, Far. şikence) *Yalġan tuttı yalavaçlarnı sezā boldı meninŋ̂ ḳınım.* 34/51a2=38:14
ḳ.-ım 35/25a1=40:5
ḳ.-ı 35/23a2=40:3

(Ar. nekīr, Far. gerdāniden[-i men aḥvāl-i işānrā]) *Neçük bolġay meninŋ̂ ḳınım.* 33/74a3=35:26

(Ar. nekāl, Far. şikence) *Ḳın Taŋ̂rıdın.* 27/45b1=5:38

(Ar. ricz, Far. ᶜaẕāb) *Iḍtımız olar üze bir ḳın.* 28/39a3=7:162
ḳ.-nı 28/16b1=7:135
ḳ.-dın 36/93b1=45:11

(Ar. ricz, Far. şikence) *Ḳaçan tüşti erse olar üze ḳın ...* 28/15b3=7:134
ḳ. 28/16a2=7:134

(Ar. —, Far. —) *Ḳaçan kim körseler anlar kim küç ḳıldılar ḳınnı yüŋ̂lümes olardın ḳın.* 30/76a1=16:85
ḳ.-ı 38/17b3=59:2

2. verilen hüküm, ceza sözü.

(Ar. ḳavl, Far. guftār yaᶜnī şikence) *Ḳorḳıtġu üçün, kim tirig erse sezā üçün ḳın kāfirlerḳa.* 34/18a1=36:70

(Ar. ḳavl, Far. guftār) *Sezā boldı bizinŋ̂ üze İḍimiznińŋ̂ ḳını, biz tatıġlılar-mız.* 34/23b2=37:31

⇒ aytıḳ ḳın 33/86b2=36:7; ḳoḍı ınıġlı ḳ. 35/79a2=41:13; ḳoḍı indi ḳ. 35/79a3=41:13

ḲINA-: azap etmek, işkence etmek, ceza vermek.

(Ar. ta^{c}zīb, Far. şikence kerden) *Tileyür Tangrı ḳınasalar olarnı anıng birle yaḳın tiriglik içinde.* 29/40a3=9:55

ḳ.-yur 25/4a1=3:128, 25/4b1=3:129, 27/13b1=4:173, 27/32a2=5:18, 27/46a3=5:40, 29/30a2=9:39, 29/54a2=9:74, 37/35a3=48:14, 37/38a1=48:16, 37/39a1=48:17

ḳ.-r 27/31b3=5:18

ḳ.-yur-miz 29/46b2=9:66

ḳ.-dı 29/19b3=9:26

ḳ.-ġay 29/10b2=9:14

ḳ.-sa 29/61a1=9:85

ḳ.-ġaytımız 37/44b3=48:25

ḳ.-maz 28/82a3=8:34

ḳ.-maġıl 31/48a1=20:47

ḳ.-p 26/100a1=4:147

ḳ.-yur (üçün) 33/27a2=33:73, 37/29b1=48:6

(Ar. mu^{c}ākabe^{t}, Far. şikence kerden) *Eger ḳınasalar ḳınanglar anıng mengizlig kim ḳınaldıngız.* 30/99b3=16:126

ḳınayu yoḍ-: zorla belirsiz hale getirmek, ortadan kaldırmak.

(Ar. ṭams, Far. nā-pedīd kerden) *Biting angar kim ıḍtımız çıngarıġlı bolup anga kim sizing birle anda öngdin kim ḳınayu yoḍsa-miz yüzlerini.* 26/22b1=4:47

ḳınaġlı: azap edici, azapla cezalandırıcı.

(Ar. mu^{c}azzib, Far. şikence konende) *Ermez Tangrı ḳınaġlı olarnı anlar yarlıḳatu ḳolarlar.* 28/82a1=8:33

ḳ. 28/41a1=7:164

ḳınaġlı er-: azab edici olmak.

(Ar. ta^{c}zīb, Far. şikence kerden) *Ermez Tangrı ḳınaġlı olar içinde.* 28/81b3=8:33

ḲINAL-: işkence edilmek.

(Ar. mu^{c}ākabe^{t} m., Far. şikence kerde şoden) *Eger ḳınasalar ḳınanglar anıng mengizlig kim ḳınaldıngız.* 30/100a1=16:126

ḲINAN-: azap edilmek.

ḳınanmış: azap edilmiş.

(Ar. mu^{c}azzeb/īn, Far. şikence kerde/gān) *Ermez-miz ḳınanmışlar.* 33/52a3=34:35

ḲINAT-: eziyet etmek.

(Ar. ta^{c}zīb, Far. şikence kerden) *Eger bitimiş erse Tangrı olar üze āvārelıḳnı ḳınattı olarnı dünyā içre.* 38/19a1=59:3

ḲINLIĠ: azap veren, azabı olan.

(Ar. ^{c}iḳāb, Far. şikence) *Ol Tangrı ḳatıġ ḳınlıġ ol.* 28/71a3=8:13

ḳ. 28/77a3=8:25, 35/35b1=40:22, 38/19b2=59:4, 38/22b2=59:7

(Ar. ᶜiḳāb, Far. ᶜuḳūbet) *Seniŋ İḍiŋ terk ḳılıġ.* 28/43a1=7:167

(Ar. be³s, Far. şikence) *Ol Taŋrı ḳatıġraḳ ḳılıġdın ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın yan.* 26/51b2=4:84

ḲIRAĠ: kenar, kıyı.

(Ar. sāḥil, Far. kerāne) *Atġıl anı deryā içiŋge, atsun anı deryā ḳıraġıŋga.* 31/44b1=20:39

ḲIRḲ: kırk, 40.

(Ar. erbaᶜīn, Far. çihil) *Tükel boldı İḍiŋ öḍi ḳırḳ tün.* 28/20b3=7:142

ḳırḳ yaşlıġ bol-: kırk yaşında olmak, olgunluk çağına erişmek.

(Ar. istivā³, Far. çihil sāle şoden) *Ḳaçan tegdi erse küçiŋge ḳırḳ yaşlıġ boldı.* 32/9b2=28:14

ḲIS-: sıkı tutmak, kısmak.

(Ar. ḳabż, Far. bāz giriften) *Yıġarlar eḍgülükdin hem ḳısarlar eliglerini.* 29/47b1=9:67

ḲISIR: kısır.

(Ar. ᶜaḳīm, Far. nā-zānende) *Cüft ḳılur olarḳa erkekler hem tişiler, ḳılur kimni tilese ḳısır.* 36/34a2=42:50

(Ar. ᶜāḳir, Far. nā-zānende) *Men ḳorḳar men yaġuḳlarımdın ménde kiḍin, erür meniŋ uraġutum ḳısır.* 31/5a3=19:5

ḳ. 31/6a3=19:8

ḳısır tügün: kısır.

(Ar. ᶜaḳīm, Far. nā-zānende) *Utru keldi uraġut çıḳıḳ birle urdı yüzini, aydı: ḳurtġa, ḳısır tügün.* 37/89a1=51: 29

ḲISḲA: kısa.

ḳısḳa / ḳısa ḳıl-: kısaltmak.

(Ar. ḳaṣr, Far. kūtāh kerden) *Yoḳ siziŋ üze irinçü kim ḳısḳa / ḳısa ḳılsa sizler namāzdın.* 26/68a1=4:101

⇒ saçnı ḳısḳa ḳılıġlı 37/47a1=48:27

ḲISMET (Ar.): pay, hisse.

ḳısmet ḳıl-: paylaşmak.

(Ar. ḳasm, Far. baḫş kerden) *Olar mu ḳısmet ḳılurlar seniŋ İḍiŋniŋ raḥmeti[ni]?* 36/49b2=43:32

ḳ.-dımız 36/49b3=43:32

ḲIṢṢA (Ar.): kıssa, hikâye.

⇒ keçmiş ḳıṣṣa 32/17a3=28:25

ḳıṣṣa ḳıl-: anlatmak, hikâye etmek.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ḳıṣṣa kerden) *Yalavaçlarnı çın-oḳ ḳıṣṣa ḳıldımız olarnı seninḡ üze anda öngdin yalavaçlar ḳıṣṣa ḳılmaz-mız olarnı seninḡ üze.* 27/7b1-2=4:164

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Mundaḡuḳ ḳıṣṣa ḳılur-mız seninḡ üze ḫaberlerin.* 31/68b3=20:99

ḳ.-dımız 35/67b3=40:78

ḲIŞ-: 1. yoldan çıkmak, sapıtmak, azmak, itaat etmemek.

(Ar. ᶜaṣv ᶜan, Far. ḫᵛişten kūr sāḫten) *Kim kim ḳıṣṣa Tangrı yādındın gümārlaḡay-mız angar yekni.* 36/52a2= 43:36

(Ar. ilḥād, Far. girāyiden u cesten) *Ḳoḍunglar anlarnı kim ḳışarlar anınḡ atları içinde.* 28/53a3=7:180

(Ar. żalāl, Far. güm kerden) *Satḡın alurlar yolsuzluḳnı hem tileyürler kim ḳıṣṣa siz.* 26/20a2=4:44

ḳ.-maz 31/49a3=20:52

(Ar. żalāl, Far. güm şoden) *Kendü ḳıştılar olardın, ol yalḡanları ol kim ḳoşar erdiler.* 31/82b1=46:28

ḳ.-arlar 34/57a2=38:26

(Ar. żalāl, Far. bi-rāh şoden) *Aygıl: eger ḳıṣṣa men anınḡ üçün azḡa men özüm üze.* 33/61a3=34:50

(Ar. żalāl, Far. gümrāh kerden) *Bütünlükin ḳıştı, ḳışmaḳ belgülüg.* 33/6a1=33:36

ḳ.-sun 34/83b3=39:8

(Ar. żalāl, Far. gümrāh şoden) *Ḳışar anınḡ birle anlar kim tandılar.* 29/28a3=9:37

ḳ.-tılar 28/27a1=7:149, 31/66a2=20:93

ḳ.-maḳ 33/6a1=33:36

(Ar. zeyġ, Far. geşten) *Kim kim ḳıṣṣa olardın bizinḡ yarlıġımızdın.* 33/35a1=34:12

ḳ.-tılar 38/41b3=61:5

2. meyletmek.

(Ar. ilḥād, Far. girāyiden) *Olar ayurlar kim: ögretür angar bir yangluḳ, [til] ol kim ḳışarlar anınḡ birle, tāzi ermes.* 30/87a3=16:103

3. kaçmak, sapmak, dönmek.

(Ar. zeyġ, Far. geşten) *Tuttumız olarnı füsūsḳa azu ḳıştı mu olardın közlerimiz.* 34/70a1=38:63

ḳışmaḳ: sapıklık, dalalet.

(Ar. żalāl, Far. gümrāhi) *Ḳışursa olarnı ḳışmaḳ ıraḳ.* 26/32a2=4:60

ḲIŞTUR-: 1. değiştirmek.

(Ar. leyy, Far. ?) *ᶜAdl ḳılsa siz eger ḳıştırsa siz azu yüz ewürse siz Ol Tangrı erür anı bilgen.* 26/92a2=4:135

2. azdırmak.

(Ar. izāġa[t], Far. gerdāniden) *Sizinḡ tapa ḳıştılar erse ḳışturdı Tangrı köngüllerini.* 38/41b3=61:5

ḲIŞ(U)R-: yoldan çıkarmak, azdırmak.

(Ar. iżlāl, Far. gümrāh kerden) *Tileyür yek kim ḳışursa olarnı.* 26/32a1=4:60

ḳ.-ur sen (ḳışrur sen) 28/31b3=7:155

ḳ.-ur (ḳışrur) 33/68a3=35:8, 34/57a1=38:26, 35/43b2=40:34, 35/66a1 =40:74

ḳ.-dı 26/54a2=4:88, 31/60a1=20:79, 31/62b1=20:85, 31/72b1=39: 36, 36/100b1=45:23

ḳ.-dılar 33/24b2=33:67

ḳ.-ġay men 26/80b3=4:119

ḳ.-sa 26/54a2=4:88, 26/97b3=4:143, 28/51b3=7:178, 28/55b2= 7:186, 34/94a3=39:23, 35/42b1=40:33

ḳ.-mazlar 26/77a1=4:113

ḳışurmaḳ: azdırma, yoldan çıkarma.

(Ar. iżlāl, Far. gümrāhī) *Oġraġatı bir ögür olardın kim ḳışurmaḳḳa seni.* 26/77a1=4:113

ḲIWAN-: kendini beğenmek.

ḳıwanġan: kibirlenen, böbürlenen.

(Ar. muḫtāl, Far. ḫırāmende) *Ol Tañrı sewmez kim kim bolsa ḳıwanġan küwengen.* 26/14b1=4:36

ḲIYA: geriye dönerek.

ḳıya baḳ-: dönüp bakmak.

(Ar. leyy, Far. iltifāt kerden) *Ançada yorıyur erdiñiz ḳıya baḳmaz erdiñiz.* 25/16b1=3:153

ḲIYĀMET (Ar.): kıyamet.

(Ar. cem^{c}, Far. ḳıyāmet) *Ḳorḳıtsa sen ḳıyāmet küninde şek yoḳ.* 36/3b3=42:7

(Ar. ḳıyāme^{t}, Far. ḳıyāmet) *Meger bitgey ök añgar ölmişinde burun ḳıyāmet kün.* 27/4a1=4:159

ḳ. 31/69a3=20:100

(Ar. ḳıyāme^{t}, Far. rüsteḫīz) *Ḳoparġay-mız anı ḳıyāmet kün ḳaraġu.* 31/91b2= 20:124

ḳ. 31/34b3=19:95; (ḳ. kün+) 34/87b3=39:15, 34/94b2=39:24

(Ar. sā^{c}a^{t}, Far. ḳıyāmet) *Tañrıḳa ol kökler yerler örtüglüki ermes, ḳıyāmet işi meger köz yumup açmaḳ teg.* 30/70b3=16:77

ḳ. 31/29b2=19:75, 31/39b3=20:15, 33/23a3=33:63, 33/29a3=34:3, 35/51a1=40:46, 35/58a1=40:59, 36/1b1=41:47, 36/12b3=42:17, 36/13b2=42:18, 36/72b2=43:85, 36/103b3=45:27, 36/106b1-3=45:32

ḳ.-ni 31/76b1=41:50

ḳ.-ḳa 36/62b3=43:61, 36/65a3=43:66, 37/15a2=47:18

ḳ.-din 28/56a2=7:187, 33/23a1=33:63

⇒ ḳopmaḳ ya^{c}nī ḳıyāmet 35/15b3=39:67

ḳıyāmet ... ya^{c}nī ḳopmaḳ: kıyamet.

(Ar. ḳıyāmeᵗ, Far. rüsteḫīz) *Hiç asıġ ḳılmaz sizke yaġuḳlarıngız yime oġlanlarıngız ḳıyāmet küninde yaᶜnï ḳopmaḳ küninde.* 38/36a2=60:3

ḲIZ: 1. kız, kız çocuk.

(Ar. bint / benāt, Far. duḫter/ān) *Aygıl cüftlering̃e hem ḳızlarıng̃a.* 33/21a1=33:59

ḳ.-ımda 32/18a3=28:27
ḳ.-ı 38/98b3=66:12
ḳ.-lar 30/57a2=16:57, 34/40a1=37:149, 36/42b1=43:16
ḳ.-larnı 34/40b3=37:153
ḳ.-larım 30/29a2=15:71
ḳ.-ları 33/12a3=33:50, 33/12b1-2=33:50

2. bakire kız.

(Ar. bikr / ebkār, Far. düşize/gān) *Eger ṭalāḳ ḳılsa sizni tegşürgey aṅgar cüftler ... tapuṅganlar, rüze tutġanlar, yüzi açuḳ ḳunçuylar hem ḳızlar.* 38/92a2=66:5

⇒ oġul ḳız 31/30b3=19:77, 31/33b1=19:88, 31/34a2=19:91, 31/34a3=19:92; uçmaḫ ḳızları 34/13b1=36:55; yinçke ḳızlar 26/4a3=4:25

ḳız ḳadaş: kız kardeş.

(Ar. uḫt, Far. ḫᵛāher) *Yoḳ aṅgar ᶜayāl hem aṅgar ḳız ḳadaş.* 27/15a3=4:176

ḳız ḳarındaş: kız kardeş.

(Ar. uḫt / aḫavāt, Far. ḫᵛāher/ān) *Yazuḳ yoḳ ... ḳız ḳarındaşları oġlanları içre.* 33/18b3=33:55

ḳ.-ıṅg 31/45a2=20:40
ḳ.-ınga 32/8a3=28:11

ḲIZĠUTLUĠ: azapla cezalandıran, cezasını veren.

(Ar. tenkīl, Far. pend kerden) *Ol Taṅgrı ḳatıġraḳ ḳınlıġdın, ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın yan.* 26/51b3=4:84

KİÇİG: küçük.

kiçig éw: oda.

(Ar. ḥücreᵗ / ḥucurāt, Far. ḥücre/hā) *Bütünlükin anlar kim ündeyürler séni kiçig éwler artındın.* 37/55b3=49:4

kiçigrek: daha küçük.

(Ar. aṣġar, Far. ḫurd-ter) *Anda kiçigrek yoḳ, anda uluġraḳ.* 33/30a1=34:3

KİÇİGLİK: küçüklük, (bebeklik).

(Ar. ṭıfl, Far. kūdek) *Ol Taṅgrı törütti ... bir kesek ḳandın yana çıḳarur sizni kiçiglik birle.* 35/63a1=40:67

KİḌİN: 1. sonra, yakında.

(Ar. baᶜd, Far. pes) *Néme yawuz ḫalïfe boldunguzlar maṅga ménde kiḍin.* 28/27b2=7:150

ḳ. 25/17b1=3:154, 26/3b2=4:24, 26/79a1=4:115, 27/8a3=4:165, 27/45b3=5:39, 27/47b3=5:41, 28/12b3=7:129, 28/43b3=7:169, 28/49a1=7:173, 28/66b3=8:6, 29/9a3=9:12, 29/20b3=9:28, 29/46b1=9:66, 29/53b2=9:74, 30/

62a2=16:65, 30/65b2=16:70, 30/80a1=16:91, 30/80b2=16:92, 30/82b2=16:94, 30/88b2=16:106, 31/62b1=20:85, 31/76a3=41:50, 31/83b3=46:30, 32/37b2=28:58, 33/49b2=34:32, 33/69b2=35:9, 34/61a2=38:35, 34/76b1=38:88, 34/81a2=39:6, 35/41b2=40:31, 36/10a1=42:14, 36/11b3=42:16, 36/21b1=42:28, 36/27b1=42:41, 36/90b2=45:5, 36/91b2=45:6, 36/101a2=45:23, 37/18b3=47:25, 37/22a3=47:32, 37/62a1=49:11, 38/24a1=59:10, 38/43a1=61:6, 38/84a2=65:8, 38/91a3=66:4

(Ar. ba^{c}d, Far. ba^{c}d) *Soŋg̀ ḳaldı anlarda kiḍin ésiz, ḳoḍtılar namāzını hem uḍtılar ten tilekleriŋ̀ge.* 31/23a2=19:59

(Ar. fe-, Far. pes) *Uḍtılar ten tilekleriŋ̀ge, kiḍin tüşerler yā körgeyler ġayy atlıġ tamuġḳa.* 31/23b1=19:59

k. 31/74b3=39:39, 34/44a1=37:170, 34/45a1=37:175, 34/45b3=37:179, 35/64b2=40:70

(Ar. ḫalf, Far. pes) *Ançada keldiler olarḳa yalavaçlar anlarda burun anlarda kiḍin.* 35/79b2=41:14

(Ar. sevfe, Far. zūd) *Ḳaçan ölse-miz kiḍin çıḳarlur-miz tirig bolup.* 31/26a3=19:66

2. arka, art.

(Ar. uḫrā, Far. pes) *Yalavaç ündedi sizni kiḍiniŋ̀gizde.* 25/16b3=3:153

(Ar. verā^{ə}, Far. pes) *Ḳaçan secde ḳılsalar bolsunlar siziŋ̀ kiḍinleriŋ̀gizdin.* 26/69a3=4:102

k. 31/5a3=19:5

k.-lerinde 36/92b1=45:10

(Ar. verā^{ə}, Far. bi vāsıṭa) *Bolmaz bir yaŋ̀lukḳa sözlese aŋ̀gar taŋ̀grı meger yarlıġ ıḍmaḳ azu perde kiḍinindin.* 36/34b2=42:51

(Ar. dubur / edbār, Far. püşt/hā) *Yanmaŋ̀lar kiḍinleriŋ̀gizke.* 27/34b1=5:21

3. ökçe, topuk.

(Ar. ^{c}aḳib / a^{c}ḳāb, Far. pāşne/hā) *Eger ölse azu öldrülse yaŋ̀gay erdiŋ̀giz [mü] kiḍinleriŋ̀giz üze.* 25/12a2=3:144

⇒ anda kiḍin 25/15b1=3:152, 25/25b2=3:172, 27/6b2=4:163, 27/27a3=5:12, 27/41b2-3=5:32, 27/50a1= 5:43, 28/3b3=7:103, 28/26a1=7:148, 28/30a1-2=7:153, 28/55b2=7:185, 29/20a2=9:27, 30/50a1=16:41, 30/90b2=16:110, 30/91a1=16:110, 30/96b1-2=16:119, 31/2b1=18:76, 32/28b1=28:43, 33/15a2=33:52, 33/17b3=33:53, 33/15a2=33:52, 33/17b3=33:53, 33/64b3=35:2, 34/2a1=36:28, 35/43b1=40:34, 36/9a2=42:14, 36/29a1=42:44, 36/86a2=44:48, 36/96b3=45:17, 37/43a1=48:24, 38/77b1=65:1

kiḍin bar-: geri kalmak.

(Ar. isti^{c}hār, Far. bāz pes reften) *Sizke bir kün va^{c}desi kim kiḍin barmaġay sizler andın.* 33/47b1=34:30

kiḍin ḳalġan: geride kalan.

(Ar. muḫallef/în, Far. pes mānde/gān) *Aygıl kiḍin ḳalġanlarḳa ^{c}Arablardın:* 37/37a1=48:16

kiḍin keligli: geride, arkada kalan.

(Ar. müste^{ə}hir/în, Far. bāz pes şevende/gān) *Bütünlükin bildimiz aşnuġlılarnı sizdin, çın-oḳ bildimiz kiḍin keliglilerni.* 30/20a3=15:24

kiḍinke ḳoḍmaḳ: erteleme.

(Ar. nesiyy, Far. bāz pes ewgenden ḥarāmī-yi māh be-māhī dīger) *Bütünlükin kiḍinke ḳoḍmaḳ [artuḳluḳ ol] küfr içinde.* 29/28a2=9:37

kiḍinki: 1. ahiret.

(Ar. āḫire^{t}, Far. ān cehān) *Bérdimiz aŋgar yaḳınraḳ içinde eḍgülük kim ol kiḍinki içinde eḍgülerdin ol.* 30/97b2=16:122

k. 30/89b2=16:107, 30/90b1=16:109

k.-niŋ 30/50a3=16:41

2. sonraki, sonradan gelen.

(Ar. āḫirīn, Far. pesīn/yān) *Ḳoḍtımız anıŋ üze kiḍinkiler içinde selām İbrāhīm üze.* 34/32a1=37:108

k.-ler 34/34b2=37:119, 34/36b1=37:129

k.-lerke 36/61a1=43:56

kiḍinki kün: ahiret.

(Ar. āḫire^{t}, Far. ān cehān) *Anlar kim kirtgünmesler kiḍinki künke.* 30/58b1=16:60

kiḍinki saray: ahiret, ahiret mekanı.

(Ar. dārü'l-āḫire^{t}, Far. sarāy-ı bāz pesīn) *Kiḍinki sarāy eḍgürek néme körklüg ol saḳnuḳluḳ sarāyı.* 30/42b3=16:30

kiḍin ḳoḍ-: ertelemek.

(Ar. te^{3}hir, Far. bāz pes güẕārīden) *Ḳoḍmaġatı anıŋ arḳası üze teprenigli, ançası bar kiḍin ḳoḍar olarnı.* 33/85b3=35:45

kiḍin sal-: ertelemek, sona bırakmak.

(Ar. te^{3}hīr, Far. bāz pes ewgenden) *Ḳoḍmaġatı anıŋ üze tek teprenigli, yoḳ kim kiḍin salar olarnı atanmış öḍke tegi.* 30/59a3=16:61

(Ar. ircā^{3}, Far. bāz pes efgenden) *Kiḍin salar sen kimni kim tilese sen.* 33/14a1=33:51

KİḌİT-: ertelemek, sonraya bırakmak.

(Ar. te^{3}ḫīr, Far. bā sipes ewgenden) *İḍimiz-ā ... nelük kiḍitmez sen bizni yaḳın rüzgārḳa tegi.* 26/45b3=4:77

KİGRÜL-: konulmak, sokulmak.

(Ar. duḫūl m., Far. der āverde şoden) *Tevbe étse hem bitse hem ḳılsa eḍgü iş ögür kigrülürler uştmaḫḳa.* 31/23b3=19:60

k.-ür 35/47b3=40:40

k.-geyler 35/58b3=40:60

(Ar. idḫāl m., Far. der āverde şoden) *Bu ögür kigrülürler uştmaḫḳa.* 26/84a1=4:124

KİG(Ü)R-: 1. koymak, sokmak, dahil etmek, yerleştirmek. krş. **KİVÜR-**

(Ar. idḫāl, Far. der āverden) *Kigrür-miz olarnı uştmaḫlarḳa.* 26/28a3=4:57

k.-ür 27/14b1=4:175; (kigrür) 36/105b1=45:30, 37/10a2=47:12, 37/38b3=48:17, 37/44b2=48:25, 38/15b2=58:22, 38/46b1=61:12, 38/70b2=64:9, 38/86b2=65:11

k.-ür-miz (kigrür-miz) 26/29a1=4:57
k.-ürler-miz (kigrürler-miz) 26/82b1=4:122
k.-gey men 27/27a2=5:12
k.-gey 37/8a1=47:6, 38/94a3=66:8
k.-gey-miz 26/9a1=4:31
k.-gil 28/28b3=7:151, 35/26b3=40:8
k.-üngler 35/20b3=39:73
k.-gü (k. üçün) 37/28b2=48:5

(Ar. idḫāl, Far. dāşten) *Kigrür kimni kim tilese raḥmeti içinge.* 36/4b1=42:8

(Ar. işlā[3], Far. der āverden) *Kigrür-miz olarnı oṭḳa.* 26/27b1=4:56
k.-gey-miz 26/79a3=4:115

(Ar. sülūk, Far. der āverden) *Ol kim ḳıldı sizke yerni béşik hem kigürdi sizlerni anıng içinde.* 31/49b2=20:53
k.-di 34/91a3=39:21
k.-gil 32/22a1=28:32

(Ar. taşliye[1], Far. der āverden) *Her-āyine munu kigrür-miz anı oṭḳa.* 26/8b1=4:30

(Ar. ilāc, Far. der āverden) *Kigrür tünni kündüz içinge, kigrür kündüzni tün içre.* 33/73b1-2=35:13

2. girmek.

(Ar. duḫul, Far. der āverden) *Kigürüngler selām birle, ol ḫulūd küni.* 37/78a1=50:34

(Ar. şiliyy, Far. der āverden) *Kigürüngler bu kün anı kim tanar erdingizler.* 34/15b1=36:64
k.-ürler (kigrürler) 34/67b2=38:56

KİM (I): 1. kim.

(Ar. men, Far. her ki) *Yarlıḳatu ḳolarlar yazuḳlarını kim yarlıḳasa yazuḳlarını meger Tangrı.* 25/7a2=3:135
k. 27/41a3=5:32, 27/51b1=5:44, 27/52b2=5:47, 30/84a2=16:97, 30/88b1=16:106, 32/42a2=28:67, 36/14a2=42:20, 36/27a1=42:40, 36/27b1=42:41, 36/95b1=45:15, 37/32a1-2=48:10, 37/39a1=48:17, 38/19b1=59:4, 38/35a1=60:1, 38/63b1=63:9, 38/70a3=64:9, 38/74b1=64:16, 38/77a1=65:1, 38/78b3=65:2, 38/79a3=65:3, 38/80b3=65:4, 38/81a3=65:5, 38/86b1=65:11
k.-nüng 38/21a1=59:6, 38/83b1=65:7
k.-ni 27/48a2=5:41, 33/14a2=33:51, 36/28b3=42:44, 36/35b3=42:52
k.-ke 31/61a2=20:81, 35/31b1=40:16, 36/33b2-3=42:49

(Ar. men, Far. ān) *Ol Tangrı ḳışrur kimni tilese hem köndrür kimni tilese.* 33/68b1=35:8
k. 27/59b2=5:54, 31/61b1=20:82, 32/25a3=28:37, 37/77b3=50:32
k.-nüng 29/20a2-3=9:27, 35/31a1=40:15
k.-ni 26/79b3=4:116, 27/32a2=5:18, 27/46a3=5:40, 27/46b1=5:40, 28/31b3=7:155, 28/32a1=7:155, 30/48a2=16:37, 30/82a1=16:93, 33/14a2=33:51, 36/34a2=42:50, 37/35a3=48:14, 37/35 b1=48:14
k.-ke 28/32b3=7:156, 30/47a2-3=16:36, 30/68b3=16:75, 33/52b1=34:36, 36/7a3=42:12, 36/14a 1=42:19, 38/51a3=62:4

(Ar. men, Far. kes) *Sizlerde kimi yandurlur aşağarak.* 30/65b1=16:70

(Ar. men, Far. ki) *Kim ol könirek Tangrıdın sözün.* 26/53a3=4:87

k. 26/74b3=4:109, 26/75a1=4:109, 26/82b3=4:122, 26/84a2=4:125, 27/30b1=5:17, 27/55b1=5:50, 30/27a3=15:56, 31/48b2=20:49, 31/78a3=41:52, 32/33a3=28:50, 35/80b2=41:15, 36/73b 1=43:87, 38/43b1=61:7, 38/48a1=61:14, 38/90a3=66:3

k.-ke 28/12a3=7:128

kim+ kim: her kim, kim ki.

(Ar. men, Far. her ki) *Örter kimni kim tilese, ḳınayur kimni kim tilese.* 25/4b1=3:129

kim kim 25/12a2=3:144, 25/13a1-2=3:145, 26/8a2=4:30, 26/15b1=4:38, 26/23b1=4:48, 26/39a2=4:69, 26/42a3=4:74, 26/48a3=4:80, 26/48b1=4:80, 26/51b3=4:85, 26/52a2=4:85, 26/58b2=4:92, 26/60a3=4:92, 26/60b3=4:93, 26/66b2=4:100, 26/67a1=4:100, 26/75a3=4:110, 26/75b 2=4:111, 26/76a2=4:112, 26/78a3=4:114, 26/78b3=4:115, 26/79b3=4:116, 26/81a3=4:119, 26/83a3=4:123, 26/83b2=4:124, 26/90b2=4:134, 26/93a1=4:136, 27/12b1=4:172, 27/17b1=5:3, 27/20a3=5:5, 27/27a3=5:12, 27/45b2=5:39, 27/56b1=5:51, 27/58b2=5:54, 28/71a2=8:13, 28/72a2=8:16, 29/17a1=9:23, 30/89a1=16:106, 31/3a1=18:110, 31/29a2=19:75, 31/52b3=20:61, 31/58a3=20:75, 31/69a2=20:100, 31/86b2= 20:111, 31/91a1=20:123, 31/91a3=20:124, 32/2a3=27:92, 32/2b1=27:92, 33/5b3=33:36, 33/26a2=33:71, 33/35a1=34:12, 33/69b3=35:10, 33/79b2=35:39, 34/69a2=38:61, 35/40a2=40:29, 35/47a2=40:40, 35/47b1=40:40, 35/90a1-2=41:46, 36/9a1=42:13, 36/14b1=42:20, 36/17b2=42:23, 36/28b1=42:43, 36/52a2=43:36, 37/25b2=47:38, 37/33a3=48:11, 37/34b2=48:13, 37/38b1=48:17, 37/62a1=49:11, 38/4b3=58:4

kimnüng kim 26/3b3=4:25

kimni kim 26/25b2=4:52, 26/54a2=4:88, 26/97b3=4:143, 28/51b2-3=7:178, 28/55b2=7:186, 31/72b1=39:36, 31/72b2=39:37, 33/14a1=33:51, 34/94a2=39:23, 35/27b2=40:9, 35/42b1=40:33, 36/8b3=42:13, 36/31a2=42:46

(Ar. men, Far. ān rā ki) *Ol Tangrı sewmez kim kim bolsa ḳıwanġan, küwengen.* 26/14a3=4:36

k. 26/23b1=4:48, 26/73b2=4:107, 27/29b2=5:16, 29/13a3=9:18, 31/86b1=20:111, 31/92a3=20:127, 32/24a3=28:35, 34/84a2=39:9

kimni kim 26/24a2=4:49, 32/36a3=28:56, 33/14a1=33:51, 34/94a2=39:23, 36/4b1=42:8

kimke kim 26/46a2=4:77, 29/11a3=9:15, 35/8a3=39:52

2. kim ki.

(Ar. men, Far. ān ki) *Pend alnur anıng içinde kim pend aldı keldi sizke.* 33/78b1=35:37

k. 26/78a2=4:114, 31/25a1=19:63, 31/54a1=20:64, 34/17b3=36:70, 35/30a2=40:13, 36/39a1=43:9, 36/95a3=45:16, 37/82b1=50:45, 38/14b3=58:22, 38/78b1=65:2

KİM (II): 1. ki.

(Ar. elleẕī, Far. ki) *Ol bitig kim ıdtı indürdi yalavaçı üze.* 26/92b2=4:136

k. 26/92b3=4:136, 38/52a2=62:5, 38/53b2=62:8

(Ar. en, Far. ki) *Azu sézindingiz mü kim kirse siz uştmaḥka.* 25/10b2=3:142

k. 25/14b1=3:147, 25/14b1=3:147, 26/6b2=4:27, 26/7a1=4:27, 26/7a2=4:28, 26/2b2=4:24, 26/7b3=4:29, 26/20a2=4:44, 26/22b1=4:47, 26/23a3=4:48, 26/29a2=4:58, 26/29b1=4:58, 26/ 31b1-3=4:60, 26/32a1=4:60, 26/54a1=4:88, 26/57a2=4:91, 26/59a2=4:92, 26/68a1-2=4:101, 26/70b3=4:102, 26/77a1=

4:113, 26/79b2=4:116, 26/86a1=4:127, 26/87a1=4:128, 26/88a1=4:129, 26/89b2=4:131, 26/92a2=4:135, 26/95a1=4:140, 26/98b1=4:144, 27/12a2=4:172, 27/16b1=5:3, 27/34a2=5:8, 27/33a1=5:19, 27/39a1=5:29, 27/40a2=5:31, 27/48b2=5:41, 27/55a1=5:49, 27/55b1=5:49, 27/57a2-3=5:52, 28/6a3=7:110, 28/10b2=7:126, 28/37a1=7:160, 28/48a3=7:172, 28/67b2=8:7, 28/70a3=8:12, 28/77b2=8:26, 29/11b1=9:16, 29/12b1=9:17, 29/24a1-3=9:32, 29/38b1=9:52, 29/39a3=9:54, 29/45a3=9:64, 29/58a3=9:81, 29/61a1=9:85, 29/61b1=9:86, 29/62a2=9:87, 29/65b3=9:93, 30/2a2=12:66, 30/5b2=12:83, 30/22b2=15:31, 30/44b1=16:33, 30/46b3=16:36, 30/49b2=16:40, 30/52a2=16:45, 30/64a1=16:68, 31/7b1=19, 31/17b3=19:45, 31/34a2=19:92, 31/44a3=20:39, 31/52a1=20:59, 31/53b1=20:63, 31/54a3=20:65, 31/59a2=20:77, 31/63a3=20:86, 32/2a2=27:91, 32/2a2=27:92, 32/5b3=28:7, 32/13a2=28:19, 32/13b2=28:19, 32/14a1=28:19, 32/18a2-3=28:27, 32/18b2=28:27, 32/21a2=28:30, 32/21a3=28:31, 32/23a2= 28:33, 32/23b2=28:34, 32/30b3=28:47, 32/42b1=28:67, 32/44b2-3=29:2, 33/6b3=33:37, 33/11a3=33:49, 33/14b1=33:51, 33/17b3=33:53, 33/21b1=33:59, 33/36b2=34:14, 33/57a3=34:43, 34/31a2=37:104, 34/86a3=39:11, 34/89a1=39:17, 35/37b1=40:26, 35/68a2=40:78, 36/79a2=44:18, 36/79b2=44:20, 36/99a1=45:21, 37/20b2=47:29, 37/44a3=48:25, 37/54b2=49:2, 37/57a2=49:6, 37/57b3=49:7, 38/8b3=58:13, 38/40b1=61:3, 38/69a1=64:7

(Ar. inne, Far. ki) *Ḳorḳunĝ Tangrıdm kim bütünlükin Tangrı eşitgen bilgen érür.* 37/53b3=49:1

(Ar. enne / inne / innehu / innemā, Far. her āyīne) *Fir^{c}avnḳa aydılar kim bizke ter bar mu?* 28/7a2=7:113

k. 30/3b2=12:80, 30/28a2=15:66, 30/28b2=15:68, 30/30b1=15:76, 30/60a2=16:62, 30/85a2=16:99, 30/87a2=16:103, 32/25b1=28:37, 38/58a1=63:1, 38/87b2-3=65:11

(Ar. mā, Far. ān çi) *Meger kim erklense elgiĝ* ... 33/15b1=33:52

k. 30/100a1=16:126

(Ar. –, Far. ki) *Aygıl: sizke bir kün va^{c}desi kim kiḍin barmaġay sizler andın.* 33/47b1=34:30

k. 25/19b3=3:154, 26/28b1=4:57, 26/42b3=4:75, 26/47b1=4:78, 26/57a1=4:91, 26/57a3=4:91, 26/58a1=4:91, 26/69b1=4:102, 26/82b1=4:122, 26/84a3=4:125, 26/85b2=4:127, 28/39b2=7:163, 28/60a6=7:195, 28/77a2=8:25, 28/78b3=8:28, 29/3a1=8:42, 29/17b2=9:24, 29/17b2=9:24, 29/40b3=9:56, 29/48a3=9:69, 29/52a1=9:72, 29/55b2=9:77, 29/56a1=9:78, 30/11a3=12:111, 30/22b3=15:32, 30/24a2=15:36, 30/51a1=16:43, 30/52b1=16:45, 30/60a3=16:62, 30/61b2=16:64, 30/63b3=16:67, 30/65a2=16:69, 30/72a3=16:79, 30674a2-3=16:81, 30/75a3=16:84, 30/78a1=16:89, 30/80b1=16:92, 31/12a2=19:29, 31/26b1=19:67, 31/45a3=20:40, 31/54b3=20:66, 32/4b3=28:5, 32/16a1=28:23, 32/23b1=28:34, 32/29b1=28:45, 32/33b1=28:50, 32/37b1=28:58, 32/38a2=28:59, 34/3b2=36:31, 34/61b1=38:36, 34/62b3=38:41, 34/75b 3=38:85, 34/89b2=39:18, 33/58a3=34:44, 33/75b2=35:29, 34/90a1=39:19, 34/92a3=39:22, 35/8b2=39:52, 35/11b2=39:58, 35/14b2=39:65, 35/22a3=39:75, 35/36b2=40:25, 35/38a2=40:27, 35/43b2=40:34, 35/80b3=41:15, 36/17a1=42:23, 36/21a1=42:27, 36/27b3=42:42, 36/30a3=42:45, 36/81a2=44:27, 37/10b1=47:12, 37/13a3=47:15, 37/19a2=47:26, 37/27b2=48:4, 37/36a2=48:15, 37/47b1=48:28, 37/53a1=49:1, 37/54a1=49:2, 37/74a2=50:19, 38/10a1=58:14, 38/14b1=58:22, 38/17a2=59:2, 38/22b3=59:8, 38/27a2=59:13, 38/29a2=59:16, 38/30b1=59:19, 38/31a2=59:22, 38/31b2=59:23, 38/38a1=60:12, 38/42b3=61:6, 38/44b2=61:9, 38/45a3=61:10, 38/47a2=61:13,

38/49b3=62:2, 38/67b2=64:5, 38/70b2=64:9, 38/79a2=65:3, 38/81b2=65:6, 38/92b1=66:6

(Ar. —, Far. —) *Aygıl: yoḳ kim iḍim ḥaḳḳı koparġaylar sizlerni.* 38/69a2=64:7

k. 26/31a2=4:60, 26/94a1=4:137, 27/22b2=5:6, 27/27a2=5:12, 30/35a1=16:11, 30/36a2=16:13, 30/76b3=16:86, 32/30a1=28:45, 33/82a1=35:41, 38/69a2=64:7

⇒ anda aḍın kim 33/20b2=33:58; anda kiḍin kim 25/15b1=3:152, 25/25b2=3:172; andın kim 25/22a1=3:157, 33/12a2=33:50, 33/14a3=33:51, 33/25a3=33:69; anı kim 25/15b2=3:152, 25/17a3=3:153, 25/18b1=3:154, 25/23a2=3:167, 25/23b1=3:167, 33/6b2=33:37, 33/14b2=33:51; anıng birle kim 25/28b3=3:188; anıng üçün kim 25/13b3=3:146; anıng üze kim 25/17a1=3:153; anlar kim 25/19b3=3:155, 25/20b1=3:156, 25/23b1=3:167, 25/24a2=3:169, 25/24b3=3:170, 25/25b1-3=3:172, 25/26a1=3:173, 25/28b3=3:188, 25/29a1=3:200, 33/6a2=33:37, 33/8a3=33:39, 33/11a1=33:49, 33/12a1=33:50, 33/12b2=33:50, 33/15b3=33:53, 33/19b2-3=33:56, 33/20a3=33:58, 33/21b3=33:60, 33/25a2=33:69, 33/25b2=33:70, 33/29a3=34:3, 33/30a1=34:4, 33/30b2=34:5, 33/31a1=34:6, 33/31b1=34:7; bolġay kim 25/29a3=3:200, 33/73a3=35:12; ḳayda kim 26/46a3=4:78; ne kim 26/47b2-3=4:79, 33/28b3=34:2, 33/29a1=34:2, 33/34a2=34:11; ol kim 25/15b2-3=3:152; 25/17a2=3:153, 25/19b1=3:154, 25/24b1=3:170, 25/25b2=3:172, 25/27b1=3:183, 25/28b2=3:187, 25/29b2=4:1, 33/2a1=33:32, 33/3a3=33:34, 33/12a2=33:50, 33/13b1-2=33:50, 33/14b3=33:51, 33/28a2-3=34:1; ol kişiler kim 25/19a2=3:154; yoḳ kim 33/81a3=35:40; ol kün kim 33/9b1=33:44

2. ne zaman ki, ta.

(Ar. li-, Far. tā) *Kim belgürtse olarḳa ol kim aḍırtlaşurlar anıng içinde.* 30/49a1=16:39

KİMERSE: kimse, kişi.

(Ar. aḥadd, Far. kes) *Namāz ḳılmaġıl kimerseke olardın öldi.* 29/60a2=9:84

k.-ni 31/36a1=19:98

(Ar. aḥadd, Far. hīç kes) *Ḳorḳmazlar kimersede meger Tangrı.* 33/8b2=33:39

k. 34/61a2=38:35

k.-ke 27/34a2=5:20, 38/25b2=59:11

(Ar. aḥad, Far. yek) *Eger körse sen ādemìdin kimerseni aygıl.* 31/10b3=19:26

(Ar. —, Far. —) *Kimerse yoḳ sizdin meger kirigli angar erür.* 31/27b2=19:71

⇒ hīç kimerse 25/16b2=3:153; ol k. 31/45a3=20:40, 34/17a2=36:68, 34/90a1=39:19, 34/92a3=39:22, 35/43b2=40:34, 37/13b3=47:16, 37/53a1=49:1, 37/54a1=49:2

KİR: kir.

⇒ ewrülmiş kirçe 26/46a3=4:77; köngül kiri 30/80b3=16:92, 30/82a2=16:94

KİR-: 1. girmek.

(Ar. duḫūl, Far. der āmeden) *Kiringler tamuġ ḳapuġlarındın menggü ḳalıġlılar anıng içinde.* 30/42a1=16:29

k.-ür sizler 37/46b1=48:27

k.-ürler 30/43a3=16:31

k.-di 32/10a2=28:15

k.-diler 30/26a1=15:52, 34/53b1=38:22, 37/87b1=51:25

k.-gil 34/1a1=36:26
k.-ing 28/38b2=7:161, 38/97b1=66:10
k.-ingler 27/34a3=5:21, 27/35b2=5:23, 30/2b3=12:67, 30/44a2=16:32, 33/16b1=33:53, 35/19b2=39:72, 35/51a2=40:46, 35/66b1=40:76, 36/66b2=43:70
k.-se siz 25/10b2=3:142
k.-se sizler 27/35b3=5:23
k.-diler erse 30/7b3=12:88
k.-mez-miz 27/35a1=5:22, 27/36a2=5:24
k.-medi 37/64b2=49:14
k.-meng 33/16a1=33:53
k.-mengler 30/2b2=12:67

(Ar. vulūc, Far. der āmeden) *Bilür ol kim kirür yer içinge ol kim çıkar andın.* 33/28b2=34:2

(Ar. şiliyy, Far. ārzū-yı der āmeden) *Yana biz bilgenrek-miz anlarnı kim olar sezā erür angar kirmekke.* 31/27 b2=19:70

2. söze girmek, lafa dalmak, bir şeye başlamak.

(Ar. ḫavż, Far. der şoden) *Ayurlar: bütünlükin kirür erür-miz, oynayur-miz.* 29/46a1=9:65
k.-sünler 36/71a3=43:83
k.-megingçe 26/95b1=4:140

3. batağa dalmak.

(Ar. ḫavż, Far. der şoden) *Anlar kim sizde öngdin erdiler ongları birle, kirdingiz anung teg kim kirdiler.* 29/49a2-3=9:69

4. girmek, yol almak.

(Ar. sūlūk, Far. der āmeden) *Yana kirgil İḍing yollarınga.* 30/64b1=16:69

⇒ cānları kir- 30/41a3=16:28; terke k. 32/18a3=28:27

kirgen: giren.

(Ar. dāḫil/ūn, Far. der āyende/gān) *Eger çıksalar andın biz kirgenler-miz.* 27/35a3=5:22
k.-ler 38/97b2=66:10

⇒ tang başında kirgenler 30/28a3=15:66

kirigli: giren, girecek olan.

(Ar. muḳteḥim, Far. ḫ̌işten efgenende) *Bu ögür kirigli sizing birle.* 34/68a3=38:59

(Ar. şālī, Far. der āyende) *Ermez siz anung üze azıtıġlıla[r] meger ol tamuġḳa kirigli turur.* 34/42b3=37:163
k.-ler 34/68b1=38:59

(Ar. vārid, Far. der āyende) *Kimerse yoḳ sizdin meger kirigli angar.* 31/27b3=19:71

⇒ köni yolḳa kirigli 30/99b2=16:125

kirgü yer: girecek yer.

(Ar. mudḫāl, Far. der āverdenī) *Kigürgey-miz sizni tüzün kirgü yerke.* 26/9a2=4:31

(Ar. muddeḫal, Far. cāy-i der āmeden) *Eger bulsalar sıġınġu yer azu ... kirgü yer yanġatılar.* 29/41a2=9:57

KİRİT: anahtar.

(Ar. miḳled / meḳālīd, Far. kilīd/hā) *Aŋgar köknüŋ kiritleri hem yerniŋ kiritleri.* 35/13b3=39:63

k.-leri 36/7a2=42:12

KİRTGÜN-: inanmak, iman etmek.

(Ar. īmān, Far. girevīden) *Sezā boldı aytıḳ ḳın üküşleri üze olar kirtgünmezler.* 33/86b3=36:7

k.-ür 28/36a1=7:158

k.-ürler 27/5b2=4:162, 28/55b2=7:185, 30/11a3=12:111, 30/67b2=16:72, 32/34a3=28:52, 35/8b 2=39:52

k.-düm 36/10b1=42:15

k.-dümiz 28/9a3=7:121, 28/10b2=7:126, 31/57b1=20:73; (kirtgündimiz) 32/44b3=29:2

k.-diler 25/10a1=3:140, 26/7b1=4:29, 26/40a3=4:71, 26/61b1=4:94, 30/16b3=14:27, 30/61b3=16:64, 30/72a3=16:79, 30/85b1=16:99, 30/86b3=16:102, 37/53a1=49:1, 37/56b3=49:6

k.-üŋgler 28/35b2=7:158

k.-se 33/42b1=34:21

k.-gü 28/3a1=7:101

k.-üp 31/58a3=20:75

k.-mişde 30/88b1=16:106

k.-gen 28/62a2=7:203, 32/4a1=28:3

k.-mezler 26/15a3=4:38, 26/37a3=4:65, 31/15b3=19:39

k.-mesler 30/58b1=16:60, 30/87b2=16:104, 30/88a2=16:105

k.-mese 31/92a3=20:127

k.-mek 30/88b3=16:106

kirtgüngen: iman eden.

(Ar. mü'min/īn, Ar. girevīde/gān) *Eger iki ögür kirtgüngenlerdin öldürüşseler yaraşturuŋlar.* 37/59a3=49:9

kirtgünmek: iman.

(Ar. īmān, Far. īmān) *Taŋrı sewdürdi sizke kirtgünmeki taḳı bezedi anı köŋlüŋiz içinde.* 37/58b1=49:7

kirtgünmiş: inanmış, iman etmiş.

(Ar. mü'min/īn, Far. girevīde/gān) *Ḳamuġları anlarḳa kirtgünmiş tururlar.* 33/56a1=34:41

kirtgünmiş eren: mümin erkek.

(Ar. mü'min/īn, Far. merd/ān-ı girevīde) *Kirtgünmiş erenler, kirtgünmiş ḳunçuylar.* 33/3b3=33:35

kirtgünmiş ḳunçuy: mü'min kadın.

(Ar. mü'mine[t] / mü'mināt, Far. zen/ān-ı girevīde) *Kirtgünmiş erenler, kirtgünmiş ḳunçuylar.* 33/3b3=33:35

kirtgünügli: mümin, iman etmiş.

(Ar. mü'min/ūn, Far. girevīde/gān) *Bu ögür ḳamuġ kirtgünügliler.* 28/65b3=8:4

k. 30/84b1=16:97

k.-lerke 30/30b2=15:77, 30/31a3=15:88

KİRÜ: arka, sırt, ard.

(Ar. dubur / edbār, Far. püşt) *Ewrülmeŋ olarḳa kirü yaᶜnı arḳa bérmeŋ.* 28/72a1=8:15

(Ar. verāᵓ, Far. pes) *Attılar anı kirü arḳalarında.* 25/28b1=3:187

kirü yıġıl-: geri döndürülmek, saptırılmak.

(Ar. ṣadd m., Far. ber gerdānide şoden) *Bezenildi Firᶜavnḳa ᶜamelineŋ yawuzluḳı, kirü yıġıldı yoldın.* 35/46a1=40:37

KİŞİ: kişi, insan.

(Ar. nās, Far. merdumān) *Iḏmadımız séni meger yıġġan barça kişilerni müjdeçi hem ḳorḳutġuçı.* 33/46b2=34:28

k.-ler 30/48b3=16:38, 33/46b3=34:28, 33/52b3=34:36

k.-lerni 30/59a1=16:61

k.-lerke 30/51b2=16:44, 30/65a1=16:69

(Ar. nās, Far. merd) *Aḳtı andın on iki yul, çın-oḳ bildi ḳamuġ kişiler içgü yerlerni.* 28/37b1=7:160

(Ar. insān, Far. merdum) *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın.* 30/20b3=15:26

k.-lerni 30/33b1=16:4

(Ar. men, Far. her ki) *Ol kişi kim bezendi ᶜamelniŋ yawuzı taḳı kördi anı körklüg.* 33/68a2=35:8

⇒ bilig bilmez kişi 38/50a1=62:2; ḳorḳutmış k. 34/45b1=37:177; ol kişi 25/19a2=3:154, 26/84a3=4:125, 29/14a3=9:19, 31/59a1=20:76, 31/78a3=41:52, 32/33b1=28:50, 32/39a3=28:61, 32/39b1=28:61, 33/44a1=34:23, 37/11b2-3=47:14, 37/79a3=50:37, 38/61b1-2=63:7; ögi uçġunmış k. 37/17a1=47:20

KİT-: yok olup gitmek, gitmek, zeval bulmak.

(Ar. zevāl, Far. gerdiden) *Ol Taŋrı küḏezür köklerni yerlerni kitmekindin eger kitseler ikegü kim tutar ol ikini.* 33/82a1=35:41

(Ar. ẕehāb, Far. reften) *Tartışmaŋ, yüreksiz bolur sizler kitse yeliŋiz. 29/5b3=8:46*

⇒ bir sıŋardın kit- 31/19a2=19:49

KİTĀB (Ar.): kitap.

(Ar. kitāb / kütüb, Far. nāme/hā) *Anlar ündeyürler Taŋrınıŋ kitābını.* 33/75a2=35:29

k.-nı 34/93a3=39:23

k.-ı 29/27a2=9:36

k.-ındın 27/51a1=5:44

k.-larıŋa 26/93a2=4:136

(Ar. sifr / esfār, Far. kitāb/hā) *Anlarnıŋ meşeli yüklendiler Mūsā kitābını yana kötürmediler anı eşek teg kötrür kitāblarnı.* 38/52a1=62:5

⇒ Mūsā kitābı 38/42b2=61:6, 38/51b2=62:5

KİTER-: gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.

(Ar. iẕhāb, Far. burden) *Eger tilese Tangrı kitergeti sizni ey boḍun, keldürgeti öngînlerni.* 26/90a3=4:133

k.-se 33/2b3=33:33

k.-meki (üçün) 28/69b2=8:11

(Ar. ẕehāb, Far. burden) *Kitersün köngüllerinde öwkeni.* 29/11a2=9:15

k.-seler 31/53b2=20:63

kiterü ḳal-: erteleyebilmek.

(Ar. isti⁾ẖār, Far. pes reften) *Ḳaçan kim kelse öḍleri kiterü ḳalmaslar bir öḍ ap yime aşnurlar.* 30/59b2=16:61

KİVÜR-: sokmak, dahil etmek. krş. **KİGÜR-**

(Ar. tekrīr, Far. der āmeden) *Kivürür tünni kündüz üze, kivürür kündüzni tün üze.* 34/79b1=39:5

KİZLE-: gizlemek, saklamak.

(Ar. dess, Far. pinhān kerden) *Teg mü tutarlar anı uçuzluḳ üze azu kizler anı toprak içinde.* 30/58a2=16:59

(Ar. īcās, Far. pinhān dāşten) *Kizledi özi içinde ḳorḳunç, yalawaç.* 31/54b3=20:67

(Ar. īcās, Far. der dil dāşten) *Kizledi olardın ḳorḳunç.* 37/88a3=51:28

(Ar. iẖfā⁾, Far. pūşīde dāşten) *Kizleyürler özleri içinde anı kim belgürtmezler.* 25/18b1=3:154

k.-yür 35/33a1=40:19

(Ar. iẖfā⁾, Far. pinhān dāşten) *Bilür men anı kim kizler sizler.* 38/34b3=60:1

(Ar. iknān, Far. pūşīden) *Seninğ İdinğ bilür anı kim kizleyür köngülleri.* 32/43a2=28:69

(Ar. ketm, Far. pinhān dāşten) *Belgürtür ök anı boḍunḳa, kizlemezler ök anı.* 25/28a3=3:187

k.-yür 35/38b2=40:28

k.-yürler 25/23b1=3:167, 26/14b3=4:37

k.-mezler 26/17b3=4:42

kizleyü arḳa bérigli: sırt çeviren, arkasını dönüp kaçan.

(Ar. mudbir/īn, pes dehende/gān) *Tarudı sizinğ üze yer ol kim kéngüdi erdi yana evrüldüngüz arḳa bérigliler kizleyü.* 29/19a3=9:25

ḲOḌ-: 1. koymak, bırakmak, rahat bırakmak.

(Ar. irā⁾e^{t}, Far. mānden) *Aygıl: ḳoḍunğ méni anlarnı kim yetürdüğiz angar ortaḳlar.* 33/46a2=34:27

(Ar. terk, Far. mānden) *Anunğ mengzeki it mengzeki teg, eger kötü[r]se sen anı til çıḳarur azu ḳoḍsa sen anı til çıḳarur.* 28/50b2=7:176

ḳ.-tı 26/10a3=4:33

ḳ.-tımız 34/32a1=37:108, 34/34b1=37:119, 34/36a3=37:129

ḳ.-tıngızlar 38/20a1=59:5
ḳ.-dılar 36/80b3=44:25
ḳ.-ġıl 36/80b1=44:24
ḳ.-sa 27/15b1=4:176
ḳ.-salar 38/56a3=62:11
ḳ.-madı 30/59a2=16:61
ḳ.-maġatı 33/85b2=35:45

(Ar. tevliye^{t}, Far. bāz güẕāşten) *Uḍsa mü$^{\circ}$minler yolında aḍın yolḳa ḳoḍu bérgeymiz anı.* 26/79a3=4:115

(Ar. vad^{c}, Far. mānden) *Ḳoḍġıl āẕārlarını, köngül urġıl Tangrı üze.* 33/10b2=33:48

(Ar. vaż^{c}, Far. nihāden) *İrinçü yoḳ sizing üze ... bolsa siz iglig kim ḳoḍsa sizler sāẕlarıngızını.* 26/70b3=4:102

ḳ.-salar 38/80b2=65:4
ḳ.-ġınça 37/7a1=47:4, 38/82b1=65:6

(Ar. ẕerū, Far. mānden) *Ayurlar: ḳoḍġıl bizni bolur-miz oldruġlılar birle.* 29/61b3=9:86

ḳ.-ar 28/11b1=7:127, 31/70b3=20:106
ḳ.-ar-miz 31/28a2=19:72
ḳ.-ur sizler 26/88a3=4:129
ḳ.-ar mu sen 28/11a2=7:127
ḳ.-ar mu sizler 34/35b2=37:125
ḳ.-ġıl 30/19b3=15:3, 36/71a3=43:83
ḳ.-ung 37/36a1=48:15
ḳ.-unglar 28/53a3=7:180, 35/37a2=40:26, 38/55a1=62:9

(Ar. ẕerū, Far. güẕārden) *Ḳoḍar olarnı yolsuzluḳ içinde.* 28/55b3=7:186

2. indirmek.

(Ar. vaż^{c}, Far. furū giriften) *Ḳoḍar olardın aġır yüklerini.* 28/34a3=7:157

3. doğurmak.

(Ar. vaż^{c}, Far. nihāden) *Kötürmez tişidin ḳoḍmas meger İḍi ^{c}ilmi birle.* 33/71b1=35:11

ḳ.-maz 36/2b2=41:47

4. ihmal etmek, bırakmak.

(Ar. nisyān, Far. pādāş dāden) *Unıttılar Tangrını, ḳoḍtı olarnı, iki yüzlügler olar fāsıḳlar.* 29/47b2=9:67

(Ar. iẖā^{c}a^{t}, Far. ẕāyi^{c} kerden) *Ḳoḍtılar namāẕnı hem uḍtılar ten tileklering̈e.* 31/23a2=19:59

5. mühlet vermek.

(Ar. medd, Far. efzūn kerden) *Kim kim yolsuzluḳ içinde bolsa ḳoḍu bérgey anı yarlıḳaġan Tangrı.* 31/29a3=19:75

6. selam söylemek.

(Ar. selām, Far. durūd) *Keçürgil olardın, aygıl: ḳoḍtum silerni.* 36/74a2=43:89

ḳoḍ- / yıġ-: bırakmak, uzak tutmak.

(Ar. istiẖyā$^{\circ}$, Far. mānden) *Tangrı ḳoḍmas / yıġmaz çın sözdin.* 33/17a1=33:53

⇒ kiḍin ḳoḍ- 33/85b3=35:45; kiḍinke ḳ. 29/28a2=9:37, tirig ḳ. 28/11b2=7:127, 28/20a3=7:141, 32/4b1=28:4, 35/36b3=40:25

ḳoḍuġlı: bırakan, terkeden.

(Ar. terk, Far. mānde/gān) *Ayturlar: biz ḳoḍuġlılar [mu]-miz bizing tangrılarımızını söz ḳoşġu üçün telwe.* 34/24b3=37:36

ḲOḌI: aşağı, aşağıya.

ḳoḍı ét-: yere batırmak, yerin dibine geçirmek.

(Ar. ḫasf bi, Far. furū burden) *Anlar kim al ḳıldılar ésizlikler birle kim ḳoḍı étse Tangrı olarnı yérde.* 30/52a2=16:45

ḳoḍı ewür-: tersine çevirmek.

(Ar. tenkīs, Far. bāzgūne kerden) *Ol kimerse kim uzun ᶜömr bérür-miz anga, ḳoḍı ewrer-miz anı yaratıġ içinde.* 34/17a3=36:68

ḳoḍı ıḍ-: indirmek, göndermek.

(Ar. ilḳāᵓ, Far. firistāden) *Kötrügli ḳurlarnı taḫt iḍisi, ḳoḍı ıḍur Ḳurᵓānnı fermānındın kimnüng üze tilese.* 35/30b3=40:15

(Ar. inzāl, Far. furū firistāden) *Körmez mü sen Ol Tangrı ḳoḍı ıḍtı kökdin suwnı.* 33/74a3=35:27

(Ar. ḳaẕf, Far furū firistāden) *Bütünlükin mening İḍim ḳoḍı ıḍar, könilik birle ġayblarnı bilgen.* 33/60b2=34:48

ḳoḍı ıḍıġlı: indiren.

(Ar. munzil/in, Far. furū firistende/gān) *Ermez-miz ḳoḍı ıḍıġlılar.* 34/2b1=36:28

ḳoḍı ıḍmış: indirilmiş, gönderilmiş.

(Ar. tenzīl, Far. firistāde) *Ḳoḍı ıḍmış turur ᶜazīz ü raḥīmnüng ulaşu yarlıḳaġan.* 33/86a2=36:5

ḳoḍı ınığlı ḳın: şiddetli azap, kasırga.

(Ar. ṣāᶜiḳaᵗ, Far. bāng-ı ᶜaẕāb) *Ḳorḳuttum sizlerni ol ḳoḍı ınığlı ḳın, neteg kim ḳoḍı indi ḳın ᶜĀd boḍnınga.* 35/79a2=41:13

ḳoḍı tut-: indirmek, aşağıda tutmak.

(Ar. ḥafż, Far. furū dāşten) *Ḳaḍġurmaġıl olarnıng üze, ḳoḍı tutġıl ḳanatınġnı kirtgünüglilerke.* 30/31a2=15:88

⇒ baş ḳoḍı eren 33/4a3=33:35; baş ḳ. kemişmiş 36/29b3=42:45; baş ḳ. tişi 33/4b1=33:35; yer ḳ. 33/33a1=34:9

⇒ ünün yügerü oḳımaḳda ḳoḍıraḳ 28/68a3=7:205

ḲOḌUL-: terk olunmak, yalnız bırakılmak.

(Ar. terk m., Far. mānde şoden) *Azu séznür mü siz kim ḳoḍulsa sizler ḳaçan bildükini āşkāra ḳılmaġınça.* 29/11b2=9:16

(Ar. terk m., Far. dest bāz dāşte şoden) *Séznürler [mü] boḍunlar kim ḳoḍulsalar kim aysalar: kirtgündimiz, olar sınanmaslar.* 32/44b2=29:2

ḲOL (I): el; taraf, yan.

⇒ ong ḳol sol aḍaḳ 28/10a2=7:124; saġ ḳ. 31/20a3=19:52, 38/95a2=66:8

ḳOL (II): vadi.

(Ar. vādi, Far. rūd) *Ḳaçan keldi erse aŋga ündenildi ḳolnuŋ oŋ yanındın.* 32/20b3=28:30

ḳol ḳaş: yokuş, yüksek yer.

(Ar. emt, Far. bālā) *Ḳoḍar anı yazı, tüp tüz, körmez sen aniŋ içinde egri ap yime ḳol ḳaş.* 31/85a2=20:107

⇒ öz / ḳol 31/79a2=46:24

ḳOL-: istemek.

ḳolmaḳ: istemek.

(Ar. duᶜā, Far. ḫᵛānden) *Érmes ädemi eḍgülük ḳolmaḳdın, ḳaçan tegse aŋga yawuzluḳ umınçsız bolur.* 31/75b3=41:49

⇒ destür ḳol- 29/59a3=9:83; muŋgadıp ḳutġaru ḳ. 32/12b3=28:18; suw ḳ. 28/36b3=7:160; yarlıḳatu ḳ. 26/36b3=4:64, 26/37a1=4:64, 26/73a2=4:106, 26/75b1=4:110, 28/82a2=8:33, 29/57a2-3=9:80, 35/26a1=40:7, 35/55b1=40:55, 35/75a1=41:6, 37/15b3=47:19, 37/33a1=48:11, 37/86a1=51:18, 38/38b1=60:12, 38/60a3 =63:5, 38/60b3=63:6, 38/61a1=63:6

ḳOLDAŞ: arkadaş.

(Ar. refīḳ, Far. ārzū-yı yār) *Körklüg bu ögür ḳoldaş.* 26/40a1=4:69

ḳOLTIḴ: kol altı, koltuk.

(Ar. cenāḥ, Far. pehlū) *Yaġuḳ iletgil elgiŋni ḳoltıḳıŋ tapa çıḳsun üçün ürüŋ.* 31/41b3=20:22

ḳONGRUL-: kökünden koparılmak, sökülmek.

(Ar. ictiṣāṣ, Far. pergende şoden) *Bir arıġsız söz meşeli bir arıġsız yıġaç teg ḳoŋgruldı.* 30/16a1=14:26

ḳONGŞI: komşu.

ḳoŋgşı bol-: komşu olmak.

(Ar. mucāvara[t], Far. hem-sāyegī kerden) *Sekirtgem séni olar üze yana ḳoŋgşı bolmaġaylar seniŋ birle.* 33/22a2=33:60

⇒ yaġuḳ ḳoŋgşı 26/13b3=4:36; yat tam ḳ. 26/14a1=4:36

ḳONUḴ: konuk, misafir.

(Ar. żayf, Far. mihmān/ān) *Bular ḳonuḳlarım ol, körksüz ḳılmaŋglar méni.* 30/28b2=15:68

ḳ.-ı 37/87a3=51:24

ḳONGUR-: temelinden, kökünden koparılmak.

(Ar. ityān, Far. şikence[2]i āmeden) *Ḳoŋgurdı Taŋrı olarnıŋ [binālarını] ullarındın yer töşeklerindin, tüşti olarnıŋ üze şiftär öçek.* 30/39b2=16:26

ḳOP-: kıyam etmek, haşrolmak, kalkmak, ayağa kalkmak.

(Ar. ḳıyām, Far. ber ḫāsten) *Ḳaçan ḳopsalar namāzḳa ḳoparlar kāhillıḳın.* 26/97a2=4:142

ḳ.-arlar 26/97a3=4:142

ḳ.-sa siz 27/20b3=5:6

(Ar. baᶜṣ m., Far. ber engīḫte şoden) *Selāmetlıḳ anuŋ üze ol kün kim tuġruldı ol kün kim ölür, ol kün kim ḳoparlar tirig.* 31/8b3=19:15

⇒ bol- / erte ḳop- 32/12b1=28:18; erte ḳ. 31/80a1=46:25

⇒ gürdın ḳopġu 34/39a2=37:144; gürdın ḳopġu kün 34/74b2=38:79

ḳopmaḳ: ahiret, haşr. krş. **kiḍinki, kiḍinki kün, kiḍinki sarāy**

(Ar. ḥaşr, Far. gird kerden) *Çıḳardı anlarnı kim tandılar bitig İḍilerindin kendü sarāylarındın ilk ḳopmaḳḳa.* 38/17b1=59:2

(Ar. ḳıyāmeᵗ, Far. rüsteḫīz) *Taŋrı ḥükm ḳılur sizīŋ ara ḳopmaḳ küninde.* 26/96b2=4:141

ḳ. (ḳ. küni) 26/53a2=4:87, 26/75a1=4:109, 27/44b1=5:36, 28/42b2=7:167, ḳ. 30/39a1=16:25, 30/40a3=16:27, 30/81a3=16:92, 30/98b2=16:124, 31/69b2=20:101, 32/27b2=28:41, 32/28a1=28:42, 32/39b3=28:61, 35/5a3=39:47, 35/12a3=39:60, 36/30b1=42:45, 36/97a2=45:17

(Ar. ḳıyāmeᵗ, Far. ḳıyāmet) *Tanuḳluḳ bérdimiz kim aysa sizler ḳıyāmet küninde.* 28/48b1=7:172

⇒ ḳıyāmet yaᶜnī ḳopmaḳ 38/36a2=60:3

ḳopmaḳ yaᶜnī ḳıyāmet: kıyamet.

(Ar. ḳıyāmeᵗ, Far. rüsteḫīz) *Yer ḳamuġ anuŋ mülki içinde ḳopmaḳ küninde yaᶜnī ḳıyāmet.* 35/15b2=39:67

ḳopup çıḳmaḳ: harekete geçme.

(Ar. inbiᶜāṣ, Far. ber ḫāsten) *Taplamaz Taŋrı olarnuŋ ḳopup çıḳmaḳlarını, dereng ḳıldı olarḳa.* 29/35a3=9:46

ḲOPAR-: 1. inşa etmek.

(Ar. binā᾽, Far. ber āverden) *Ḳıldı sizke yerni amrulġu yer yime kökni ḳopardı yime bezedi sizlerni.* 35/60b3=40:64

2. hile, düzen kurarak, plân yaparak geceyi geçirmek.

(Ar. tebyīt, Far. sāḫten) *Ḳaçan çıḳsalar seniŋ üsküŋdin ḳoparur bir ögür olardın.* 26/49a1=4:81

(Ar. tebyīt, Far. sigālīden) *Ol Taŋrı bitiyür ol kim ḳoparurlar.* 26/49a2=4:81

ḳ.-urlar 26/74a2=4:108

3. kaldırmak, haşretmek.

(Ar. baᶜṣ, Far. ber engīḫte şoden) *Séznür anlar kim tandılar kim ḳoparmaġaylar anlarnı.* 38/69a1=64:7

ḳ.-ġaylar 38/69a2=64:7

(Ar. ḥaşr, Far. ber engīḫten) *Ḳoparġay-mız anı ḳıyāmet kün ḳarāġu.* 31/91b1=20:124

ḳ.-ur 38/12a3=58:18

(Ar. işāreᵗ, Far. ber engīḫten) *Ol Taŋrı ıḍtı yellerni, ḳoparur bulıtnı.* 33/69a2=35:9

4. göndermek, hazırlamak, bir araya getirmek.

(Ar. ba^{c}ṣ, Far. ber engīẖten) *Ol kün kim ḳoparur-mız tegme ögürdin tanuḳluḳ.* 30/75a3=16:84

ḳ.-ur-mız 30/78a1=16:89

⇒ tér- / ḳopar- 31/91b3=20:125; yandura ḳ. 36/83a2=44:35

ḲOPAR(I)L-: diriltilmek, haşredilmek.

(Ar. ba^{c}ṣ m, Far. ber engīẖte şoden) *Küḏgil manga ol künke tegi kim ḳoparlurlar.* 30/24a2=15:36

ḳ.-ur men (ḳoparlur men) 31/13b2=19:33

(Ar. ba^{c}ṣ m., Far. ber engīẖte/gān) *Bolsa-mız toprak yime ḳuruġ süngük bizler mü ḳoparılur-mız.* 34/20a3=37:16

ḲOPĠUR-: haşretmek, diriltip kaldırmak. krş. **ḲOPUR-**

(Ar. ba^{c}ṣ, Far. ber engīẖten) *Ey ḳatıġlıḳ bizke kim ḳopġurdı bizni yatġu yerimizdin.* 34/12a1=36:52

ḲOPUR-: diriltmek.

(Ar. ba^{c}ṣ m, Far. ber engīẖten) *Ḳopurmas Tangrı anı kim ölse.* 30/48b1=16:38

⇒ oġruḳ ap ḳopurmaḳ 28/56a2=7:187

ḲOR: zarar.

ḳor ḳıldaçı: hüsrana uğrayan.

(Ar. ḫāsir/ūn, Far. ziyānkār/ān) *Séziksiz anlar kim kiḏinki içinde, olar ḳor ḳıldaçılar ol.* 30/90b1=16:109

ḳor yas: sıkıntı, zarar, ziyan, bela.

(Ar. żurr, Far. gezend) *Ḳaçan kim tegse sizlerke ḳor yas ündeyür bizni.* 35/6a3=39:49

ḳ. 34/83a1=39:8

(Ar. żurr, Far. gezend u saẖtī) *Tegdi bizke hem boḏnumızke ḳor yas.* 30/8a2=12:88

ḳ. 31/73b3=39:38

(Ar. żurr, Far. gezend-i resānīden) *Eger tilese mangar Tangrı ḳor yas, nek olar açıġlılar mu anıng ḳorı yasını.* 31/74a1=39:38

ḳ. 37/33b2=48:11

(Ar. ḫasār, Far. ziyānkārī) *Hem arturmaz kāfirlerḳa küfrleri meger ḳor yas.* 33/80a3=35:39

ḲORINÇU: korunacak, sığınacak yer.

(Ar. maḫīṣ, Far. gürīzgāh) *Yaḳīn bilgeler yoḳ olarḳa ḳorınçu.* 31/75b2=41:48

ḳorınçu yer: sığınacak yer, kurtuluş yeri.

(Ar. maḫīṣ, Far. cāy-i güriz) *Bulmazlar andın ḳorınçu yer.* 26/82a2=4:121

(Ar. maḫīṣ, Far. gürīzgāh) *Anlar kim tartışurlar bizing āyātlarımız içinde, yoḳ olarḳa hiç ḳorınçu yer.* 36/24b2=42:35

ḲORḲ-: korkmak, endişe etmek, ürpermek.

(Ar. ferak̲, Far. tersïden) *Olar sizdin ançası bar olar boḍunlar kim ḳorḳarlar.* 29/40b3=9:56

(Ar. feze^{c}, Far. tersïden) *Eger körseler erdi ança ḳorḳkaylar, tapmaḳ yoḳ.* 33/61b3=34:51

ḳ.-dı 34/53b1=38:22

(Ar. ḫaşye^{t}, Far. tersïden) *Ḳorḳar mu siz olardın yime Tanĝrı sezārak̲ ol kim ḳorḳsa siz andın.* 29/10a2-3=9:13

ḳ.-ar sen 33/6b2=33:37
ḳ.-ar-miz 27/57a2=5:52
ḳ.-ar sizler 29/17b3=9:24
ḳ.-arlar 26/45a3=4:77, 33/8b1=33:39, 34/93b2=39:23
ḳ.-dum 31/66b2=20:94
ḳ.-ġay 31/47a1=20:44
ḳ.-ung 25/26a3=3:173
ḳ.-unglar 27/17a1=5:3, 27/51a2=5:44
ḳ.-sa sen 33/6b3=33:37
ḳ.-sa 26/5b3=4:25, 31/36b3=20:3, 37/77b3=50:32
ḳ.-ar (ḳ. teg) 26/45b1=4:77
ḳ.-mazlar 33/8b2=33:39
ḳ.-manĝlar 27/17a1=5:3, 27/51a2=5:44
ḳ.-masa 29/13b2=9:18

(Ar. ḫavf, Far. tersïden) *Ol tişiler kim ḳorḳar sizler yaraşmamaḳlarındın.* 26/11b3=4:34

ḳ.-ar men 27/38b3=5:28, 31/5a2=19:5, 31/17b2=19:45, 32/23a2=28:33, 32/23b2=28:34, 34/86b3=39:13, 35/41a2=40:30, 35/42a1=40:32, 35/37b1=40:26, 38/29a2=59:16

ḳ.-arlar 27/35b1=5:23, 30/54a3=16:50
ḳ.-sanĝ 32/6a1=28:7
ḳ.-sa 26/86b2=4:128
ḳ.-sa siz 29/20b3=9:28
ḳ.-sa sizler 26/12b1=4:35, 26/68a2=4:101
ḳ.-ar erdinĝiz 28/77b2=8:26
ḳ.-ar erse 37/82b2=50:45
ḳ.-maz 31/86b3=20:112
ḳ.-maz sizler 37/47a1=48:27
ḳ.-mazlar 27/59a3=5:54
ḳ.-maġay sen 31/59b1=20:77
ḳ.-maġıl 31/41b1=20:21, 31/55a2=20:68, 32/6a2=28:7, 32/17b1=28:25, 32/21b3=28:31, 34/53b 2=38:22, 37/88b1=51:28
ḳ.-manĝlar 31/47a3=20:46
ḳ.-a 28/63a2=7:205, 32/14b3=28:21

(Ar. işfāk̲, Far. tersïden) *Ḳorḳar mu sizler kim öng ıdsa sizler öz rāzlarınĝızda burun ṣadaḳalar.* 38/8b3=58:13

ḳ.-tılar 33/26b3=33:72

(Ar. ittiḳā^{ç}, Far. tersïden) *Ḳorḳunĝlar ol otdın ol kim anutuldı kāfirlerḳa.* 25/5a2=3:130

ḳ.-ar sizler 30/55b1=16:52

ḳ.-tılar 35/20a2=39:73
ḳ.-ḳalar 31/87a3=20:113
ḳ.-sun 34/96b2=39:28
ḳ.-unḡ 28/64b1=8:1, 30/33a1=16:2, 33/19a1=33:55, 37/53b2=49:1
ḳ.-unglar 25/5a1=3:130, 25/29a3=3:200, 25/29b2=4:1, 26/89b2=4:131, 27/18b3=5:4, 27/23b1=5:7, 27/24b1=5:8, 27/25b3=5:11, 27/43b2=5:35, 28/76b2=8:25, 30/28b3=15:69, 33/25b2=33:70, 34/9a1=36:45, 34/85b1=39:10, 36/64a2=43:63, 37/60b3=49:10, 37/63a3=49:12, 38/5b2=58:9, 38/22b1=59:7, 38/29b3=59:18, 38/30a2=59:18, 38/37a1=60:11, 38/74a1=64:16, 38/76a3=65:1, 38/85a3=65:10
ḳ.-unḡla 34/88b3=39:16
ḳ.-sa 38/78b3=65:2, 38/80b3=65:4, 38/81a3=65:5
ḳ.-sa sizler 28/79a3=8:29
ḳ.-maz mu sen 34/35b1=37:124

(Ar. ittiḳā^{2}, Far. perhīz kerden) *Ḳorḳsa siz Ol Taṅgrı erür örtgen.* 26/88b1=4:129

(Ar. raheb, Far. tersīden) *Yarlıḳamaḳlıḳ anlarḳa kim olar İdilerinḡe ḳorḳarlar.* 28/30b3=7:154

ḳ.-unḡlar 30/55a1=16:51

(Ar. recā^{2}, Far. tersīden) *Ḳorḳmazlar Taṅgrınınḡ künlerindin.* 36/95a1=45:14

(Ar. vacel, Far. tersān şoden) *Ḳaçan yād ḳılınsa Taṅgrı ḳorḳar köṅgülleri.* 28/65a2=8:2

(Ar. vacel, Far. tersīden) *Aydılar: ḳorḳmaġıl, biz sewünçi bérür-miz saṅga bir biliglig oġul birle.* 30/26a3=15:53

2. sakınmak, çekinmek.

(Ar. ḥaẕer, Far. tersīden) *Ḳorḳarlar iki yüzlügler kim indürülse olar üze bir sūre.* 29/45a3=9:64

ḳ. 29/45b3=9:64
ḳ.-ḳa 34/84b1=39:9

3. Tanrıdan korkup ona güvenmek.

(Ar. tevekkül, Far. i^{c}timād kerden) *Kim ḳorḳsa Taṅgrı üze ol tap turur aṅga.* 38/79a3=65:3

⇒ saḳın- / ḳorḳ- 30/100b2=16:128; uman- yā ḳorḳ- 31/3a2=18:110

ḳorḳuġlı: korkan.

(Ar. ḫā^{2}if, Far. tersān) *Boldı / ḳoptı erte kend içinde ḳorḳuġlı, köz tutar.* 32/12b1=28:18

(Ar. müşfiḳ/ūn, Far. tersān) *Anlar kim taptılar ḳorḳuġlılar andın bilürler ol rāst turur.* 36/13a3=42:18

(Ar. müşfiḳ, Far. tersende) *Körgey sen ẓālimlerni ḳorḳuġlılar anı kim ḳazġandılar.* 36/15b3=42:22

(Ar. vacil, Far. tersende/gān) *Aydı: biz sizlerdin ḳorḳuġlılar-miz.* 30/26a3=15:52

ḳorḳmaḳ: korkma, korku.

(Ar. haşye^{t}, Far. ters) *Keḏrek ḳorḳmaḳ.* 26/45b1=4:77

ḲORḲINÇU: korku, korkulacak yer. krş. **ḳorḳu/ınç**

(Ar. maḥīş, Far. gezend cāy) *Kezdiler kendler içinde, nek bar mu ḳorḳınçu.* 37/79a1=50:36

ḲORḲITIL-: korkutulmak, uyarılmak.

(Ar. inẕār m., Far. bīm kerde şoden) *Ḳorḳıtmaḳ üçün boḍunnı ol kim ḳorḳıtıldı ataları.* 33/86b1=36:6

ḲORḲU/INÇ: korku.

(Ar. ḫavf, Far. ters) *Kelse olarḳa bir buyruḳ imînlikdin azu ḳorḳınçdın.* 26/50a2=4:83

ḳ. (ḳorḳunç) 25/25a1=3:170, 30/92b1=16:112, 36/66a1=43:68

(Ar. ḫīfe^{t}, Far. ters) *Kizledi özi içinde ḳorḳunç, yalawaç.* 31/55a1=20:67

ḳ. (ḳorḳunç) 37/88b1=51:28

(Ar. rehb, Far. ters) *Térgil seninĝ tapa ḳanatınĝnı ḳorḳunçdın.* 32/22b1=28:32

ḳ. (ḳorḳunç) 38/26b3=59:13

(Ar. ruʿb, Far. ters) *Kemşür men anlarnınĝ köngülleringe kim tandılar ḳorḳunçnı.* 28/70b2=8:12

ḳ.-nı (ḳorḳunç) 38/18a2=59:2

ḲORḲUNÇLUĠ: korkulan, bilinmeyen.

(Ar. münker/ūn, Far. nā-şināḫte/gān) *Aydılar selām, aydı selām ḳorḳunçluġ boḍunlar.* 37/87b3=51:25

ḲORḲUNÇSUZ: güvenli.

(Ar. āmin/īn, Far. bī-bīm/ān) *Ḳorḳunçsuz térlür angar ḳamuġ nerseninĝ mīveleri, rūzī bizinĝ üskümizdin.* 32/37a1=28:57

ḳ. 37/46b3=48:27

ḳorḳunçsuz bol-: emin olmak, korkusu olmamak.

(Ar. emn, Far. bī-bīm şoden) *Ḳorḳunçsuz boldı anlar kim al ḳıldılar ésizlikler birle.* 30/52a1=16:45

ḳorḳunçsuz er-: güvende, emniyette olmak.

(Ar. emn, Far. bī-bīm būden) *Toḳıdı Tangrı bir meşel bir uluşnı, erdiler ḳorḳunçsuz amrulmış.* 30/91b3=16:112

ḲORKU/IT-: 1. çok korkutmak, dehşete düşürmek.

(Ar. istirhāb, Far. tersāniden) *Cādūluḳ ḳıldılar boḍun közleringe, ḳorḳıttılar olarnı.* 28/8a1=7:116

2. korkutmak, uyarmak.

(Ar. inẕār, Far. bīm kerden) *Ḳorḳıtmaḳ üçün boḍunnı ol kim ḳorḳıtıldı.* 33/86a3=36:6

ḳ.-tum 35/79a2=41:13

ḳ.-ġay 31/35b2=19:97

ḳ.-ġıl (ḳorḳıtġıl) 31/15b1=19:39, 35/32a2=40:18

ḳ.-sa sen (ḳorḳıtsa sen) 36/3b1-3=42:7

ḳ.-ġu (ḳorḳıtġu) 34/17b3=36:70, 35/31a2=40:15

(Ar. taḫvīf, Far. tersāniden) *Ḳorḳuturlar séni anıng birle kim anda aḍındın.* 31/72a3=39:36

ḳ.-ur (ḳorḳıtur) 34/88b1=39:16

ḳorḳu/ıtġuçı: korkutucu, kötü sonuca karşı uyaran, uyarıcı, peygamber.

(Ar. inẕār, Far. bīm konende/gān) *Ḳorḳıtġuçılar cezā küningizke ḳarışġu bu.* 35/19a2=39:71

(Ar. münẕir/īn, Far. bīm konende/gān) *Yalavaçlar müjde bérgüçiler hem ḳorḳıtġuçılar.* 27/8a1=4:165

ḳ. 34/70a3=38:65, 37/68a3=50:2; (ḳorḳıtġuçı) 34/47b2=38:4

(Ar. neẕīr, Far. bīm konende) *Iḍmadımız séni meger yıġġan barça kişilerni müjdeçi hem ḳorḳutġuçı.* 33/46b3=34:28

ḳ. 27/33a3=5:19, 28/54b3=7:184, 28/58a1=7:188, 33/10a1=33:45, 33/59b3=34:46, 33/78b2=35:37, 33/83a1=35:42, 34/71b3=38:70, 35/73b2=41:4, 36/45b3=43:23, 37/31a1=48:8

ḳ.-dın 27/33a2=5:19, 32/30b2=28:46, 33/51b2=34:34, 33/58b2=34:44

ḳorḳu/ıtmaḳ: korkutma, ikaz, uyarı.

(Ar. vaʿīd, Far. bīm kerden) *Mundaġuḳ ıḍtımız anı Ḳurʾānnı tāẕīçe, ewürdimiz anıng içinde ḳorḳutmaḳdın.* 31/87a3=20:113

(Ar. inẕār, Far. bīm kerden) *Ançası bar yarlıḳamaḳlıḳ seninġ İḍingdin ḳorḳıtmaḳ üçün.* 32/30b1=28:46

ḳorḳutmış kişi: uyarılan, korkutulan kişi.

(Ar. münẕer/īn, Far. bīm kerde/gān) *Ḳaçan tüşse olarnıng sarāy ortasında neme yawuz ertesi ḳorḳutmış kişilerning.* 34/45b1=37:177

ḳorḳutuġlı: korkutucu, uyarıcı.

(Ar. münẕir/īn, Far. bīm konende/gān) *Ḳaçan ḥükm ḳılındı erse yandılar boḍunlarınġa ḳorḳutuġlılar.* 31/83b1=46:29

ḳ.-lar 36/75a2=44:3

ḳ.-lardın 32/2b2=27:92

(Ar. neẕīr, Far. bīm konende) *Eger kelse anlarḳa bir ḳorḳutuġlı bolurlar oḳ köni yol bulmışraḳ.* 33/82b2=35:42

ḳorḳuttaçı: uyarıcı.

(Ar. neẕīr, Far. bīm konende) *Her-āyine men ḳorḳuttaçı men belgülüg.* 30/31b1=15:89

ḲOŞ-: yalan ve iftira uydurmak, söylemek.

(Ar. iftirāʾ, Far. ber yāften) *Ḳoşmanġla Tanġrı üze yalġannı, yoḳaltġay sizni ḳın birle.* 31/52b2=20:61

ḳ.-ar 38/43b1=61:7

ḳ.-arlar 26/24a3=4:50

ḳ.-tı 36/18a3=42:24

ḳ.-salar 38/38a1=60:12

ḳ.-ar erdiler 31/82b2=46:28

⇒ söz koş- 34/25a1=37:36; yalġan ḳoş- 26/23b2=4:48, 31/52b3=20:61

⇒ yalġan ḳoşġan 28/29b2=7:152

ḲOŞUL-: isnat edilmek.

ḳoşılmış: 1. uydurulmuş, söylenmiş.

(Ar. müfterā°, Far. ber yāfte) *Ermez bu meger yalġan ḳoşulmış.* 33/57b3=34:33

ḳ. 32/24b3=28:36

2. bağlanmış, bağlı.

(Ar. muḳarran/în, Far. hem-beste) *Ḳoşulmışlar buḳaġular içinde.* 34/62a1= 38:38

ḳoşlup kelgen: birbiri peşi sıra gelen.

(Ar. muḳterin/în, Far. bā-hem-āmede/gān) *Keldi anıng birle ferişteler ḳoşlup kelgenler.* 36/59b3=43:53

ḲOY: koyun.

(Ar. ġanem, Far. gūsfend) *Ol menim tayaḳım turur, tayanur men anıng üze hem yapurġaḳ çalar men anıng birle ḳoylarım üze.* 31/40b3=20:18

ḳoy tewe: kurban edilecek koyun ve deve.

(Ar. hedy, Far. ḳurbān) *Yıġdılar sizni mescid-i ḥarāmdın ḳoyungızlarnı tewengizlerni, yıġmış erdiler tegmekdin orunlarınga.* 37/43b2=48:25

ḳoy yüngi: koyun yünü, koyun yapağısı.

(Ar. ṣūf / aṣvāf, Far. peşm/hā-i gūsfend) *Tangrı ... ḳıldı sizlerke ... ḳoy yünglerindin, tewe yünglerindin ... orun töşekler, irinçlenmek ödke tegi.* 30/73a3=16:80

KÖÇ-: göçmek.

köçgü: göç.

(Ar. ẓa°n, Far. kūç kerden) *Tangrı ḳıldı sizlerke yılḳılar terilerindin éwler, yüngül tutar siz anlarnı köçgü künleringizde, turġuluḳ künleringizde.* 30/73a1= 16:80

KÖK (I): gök.

(Ar. semā° / semevāt, Far. āsmān/hā) *Biz °arża ḳıldımız emānetni kökler üze hem yerler üze.* 33/26b1=33:72

ḳ. 35/45a3=40:37, 35/78b1=41:12, 36/71b3=43:84, 36/77a1=44:10, 36/81b2=44:29, 37/83b3=51:7, 37/86b2=51:22, 37/87a1=51:23

ḳ.-nüng 35/13b3=39:63

ḳ.-ni 34/57b2=38:27, 35/60b3=40:64, 35/77b1=41:11, 35/78a2= 41:12, 35/78b2=41:12, 38/87a 3=65:12

ḳ.-ke 37/69b2=50:6

ḳ.-din 28/39b1=7:162, 28/69b1=8:11, 28/81b2=8:32, 30/34a1= 16:10, 31/49b3=20:53, 32/1a1=27:60, 33/29a1=34:2, 33/32b3=34:9, 33/33a2= 34:9, 33/44b3=34:24, 33/65b2=35:3, 33/74b1=35:27, 34/2b1=36:28, 35/30a1= 40:13, 36/40a1=43:11, 36/90b1=45:5, 37/70b3=50:9

ḳ.-ler 25/4a3=3:129, 26/85a1=4:126, 26/89a2=4:131, 26/89b3= 4:131, 26/90a1=4:132, 27/10a1=4:170, 27/11b2=4:171, 27/46a2=5:40, 28/35a3= 7:158, 28/55a1=7:185, 28/56b2=7:187, 29/27a3=9:36, 30/53b3=16:49, 30/ 55a2=16:52, 30/70b1=16:77, 31/25b2=19:65, 31/34a3=19:93, 31/37a3=20:6,

33/28a3=34:1, 33/29b3=34:3, 33/43a3=34:22, 33/63b1=35:1, 33/79a1=35:38, 33/81a1=35:40, 33/85a1=35:44, 34/49b3=38:10, 35/3a1=39:44, 35/4a2=39:46, 35/15b3=39:67, 35/16b1=39:68, 36/6a2=42:11, 36/7a1=42:12, 36/21b3=42:29, 36/33a3=42:49, 36/36b1=42:53, 36/71a1=43:82, 36/72a3=43:85, 36/75b3=44:7, 36/89b1=45:3, 36/94a3=45:13, 36/109a2=45:36, 36/109b2=45:37, 37/30b1=48:7, 37/66a3=49:16, 38/32b2=59:24, 38/39b2=61:1, 38/62a1=63:7, 38/65b1=64:1, 38/67a2=64:4

k.-lerning 27/31a1=5:17, 27/32a3=5:18, 36/103b1=45:27, 37/35a2=48:14

k.-lerni 31/37a2=20:4, 31/73a3=39:38, 32/45a1=29:44, 33/81b2=35:41, 34/79a3=39:5, 35/56a 3=4:57, 36/39a2=43:9, 36/84a2=44:38, 36/99b3=45:22, 37/1b2=46:3, 37/2b2=46:33, 37/67b 1=49:18, 37/79b2=50:38, 38/66b1=64:3

k.-lerdin 30/68a1=16:73

k.-lerçe 25/5b3=3:133

(Ar. semāʾ, Far. ebr) *Ol Tangrı indürdi kökdin suwnı.* 34/91a3=39:21

⇒ yéti ḳat kök 38/16b2=59:1, 38/49b1=62:1

kök ḳapuġı: gökyüzü.

(Ar. sebeb /esbāb, Far. der/hā-i īşān) *Aġsunlar kök ḳapuġlarınga.* 34/50a2=38:10

KÖK (II): yeşil.

kök tınçımış: kokuşmuş.

(Ar. mesnūn, Far. būy girifte) *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış livadm.* 30/21a1=15:26

k. 30/21b2=15:28, 30/23b1=15:33

KÖKRE-: kükremek, inlemek, feryat etmek.

(Ar. futūn m., Far. suḫte şoden) *Ol kün anlar ot üze kökreyürler.* 37/84b2=51:13

KÖK(Ü)S: krş. **KÖKÜZ**

köküs yaᶜni köngül: kalp, yürek.

(Ar. şadr, Far. sīne) *Ey İḍim, aça bérgil mening köksümni yaᶜnı köngülümni.* 31/42b1=20:25

KÖKÜZ: gönül, yürek. krş. **KÖKÜS**

(Ar. şadr / şudūr, Far. dil/hā) *Ol kim köküzleringiz içinde turur ... Ol Tangrı bilgen.* 25/19b1=3:154

k. 30/89a1=16:106

k.-leri 26/55b3=4:90

köküzlerdeki: gönüldeki, kalpteki.

(Ar. zātü'ṣ-ṣudūr, Far. rāzhā-i sīne) *Ol Tangrı bilgen köküzlerdekini.* 25/19b2=3:154

KÖL: büyük havuz.

(Ar. cābiye[t] / cevāb, Far. ḥavż/hā) *Éterler erdi aŋgar ... tilese beḍük ġızāreler köller teg.* 33/35b1=34:13

KÖLİKE: gölge.

(Ar. ẓill / ẓilāl, Far. sāye/hā) *Ewrülür anıŋ kölikeleri oŋdın soldın.* 30/53a3=16:48

k. 32/16b1=28:24
k.-ke 26/29a1=4:57
k.-ler 30/73b3=16:81, 34/13b2=36:56

kölike ḳıl-: gölgelemek, gölgeli hale getirmek.

(Ar. taẓlīl, Far. sāyedār kerden) *Kölike ḳıldımız olarnıŋ üze ürüŋ bulıtnı.* 28/37b1=7:160

KÖLİKELİK: gölgelik.

(Ar. ẓulle[t] / ẓulel, Far. sāyebān/hā) *Olarḳa üstünlerinde kölikelik otdın astınlarında kölike[lik]ler.* 34/88a3=39:16

KÖM-: gömmek, gömerek saklamak.

(Ar. kenz, Far. genc nihāden) *Anlar kim kömerler altunnı kümişni, hezīne étmezler anı Taŋgrınıŋ iç yolı içinde.* 29/26a1=9:34

k.-dūŋgüz 29/26b2-3=9:35

KÖN-: hidayete ermek, doğru yola girmek.

(Ar. ihtidā', Far. rāh-ı rāst giriften) *Uḍunglar aŋga, bolġay kim köngey sizler.* 28/36a2=7:159

k.-diler 37/14b3=47:17
k.-di erse 32/2a3=27:92

(Ar. ihtidā', Far. rāh burden) *Ḳıldı sizke anıŋ içinde yollar köngey sizler tép.* 36/39b3=43:10

(Ar. ihtidā', Far. rāh giriften) *Kim kim köndi erse bütünlükin köner özinge.* 32/2b1=27:92

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Andın kim törüttimiz bir ögür könerler könilikin.* 28/53b2=7:181

könügli: hidayete eren, doğru yola giren.

(Ar. muhtedī, Far. rāh-ı rāst girende) *Kimni kim köndürse Taŋgrı ol könügli taḳı kimni kim ḳışursa bu ögür ḳamuġ ziyānlıġlar.* 28/51b2=7:178

k.-ler-miz 36/58a1=43:49

⇒ köni yolḳa kön- 30/37b2=16:15, 31/30a2=19:76, 31/61b2=20:82, 32/41b2=28:64

⇒ köni yolḳa könmiş 29/13b3=9:18

KÖNÇÜK: göğüs yakası.

(Ar. ceyb, Far. girībān) *Kigürgil elinŋni könçükünŋ içinge, çıḳsun ürüŋ yawuzsuzın.* 32/22a2=28:32

KÖND(Ü)R-: doğru yol göstermek, hidayete erdirmek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Ol Tañrı köndürmez fāsıḳ boḍunlarnı.* 29/57b3=9:80

k.-ür sen (köndrür sen) 28/32a1=7:155, 36/36a1=42:52, 36/54a1=43:40

k.-ür (köndrür) 32/36a3=28:56, 34/29b2=37:99, 34/94a2=39:23, 36/9a1=42:13, 38/72a1=64:11

k.-di 30/97a3=16:121, 31/49a1=20:50, 31/90b2=20:122, 34/89b2=39:18, 37/67a2=49:17

k.-dimiz 31/22b2=19:58; (k.-dümiz) 34/34a2=37:118, 35/82a3=41:17

k.-gey 32/15a3=28:22, 36/48a1=43:27, 37/7b3=47:5

k. 34/54a2=38:22

k.-üñ 34/22a1=37:23

k.-se 28/51b2=7:178, 35/11a3=39:57

k.-se sizler 26/54a1=4:88

k.-mez sen 32/36a2=28:56

k.-mez/s 29/29a1=9:37, 29/57b3=9:80, 34/78b1=39:3, 35/39b2=40:28; (köndürmes) 29/18b1=9:24, 30/87b3=16:104, 30/89b2=16:107, 32/33b2=28:50

k.-medi 31/60a2=20:79

(Ar. hidāye[t], Far. numūden) *Ermez Tañrı kim yarlıḳasa olarnı hem köndrür ermes yolḳa.* 26/94a2=4:137

k.-ür (köndrür) 26/6a3=4:26, 26/30a1=5:16, 27/14b2=4:175, 27/29b1=5:16, 33/31a3=34:6, 37/27a3=48:2

k.-eyin 35/46b1=40:38

k.-mez men 35/40b2=40:29

k.-mez 27/56b2=5:51, 28/26b1=7:148

k.-mek 37/41a1=48:20

(Ar. hidāye[t], Far. rāh-ı rāst dāden) *Ol Tañrı ḳışrur kimni tilese hem köndrür kimni tilese.* 33/68b1=35:8

k.-se 31/72b2=39:37

(Ar. hidāye[t], Far. rāh-ı rāst numüden) *Ol Tañrı köndürmes ẓālim boḍunlarnı.* 29/14b3=9:19

(Ar. hidāye[t], Far. üstüvār dāşten) *Hem köndürgetimiz olarnı köni yolḳa.* 26/39a1=4:68

(Ar. ihdā[ə], Far. numūden) *Uḍġıl manga köndüreyin séni yolḳa köni.* 31/17a2=19:43

⇒ yolḳa köndür- 30/48a2=16:37, 30/82a1=16:93, 30/86b3=16:102, 36/101a2=45:23; köni yolḳa k. 30/11a2=12:111, 30/78b2=16:89, 36/35b3=42:52

köndürgen: doğru yola sevkeden, hidayete erdiren.

(Ar. hādi[ə], Far. rāh numāy) *Kimni kim ḳışursa Tañrı köndürgen yoḳ anı.* 28/55b3=7:186

könd(ü)rügli: doğru yol gösteren.

(Ar. hādi[ə], Far. rāh numāy) *Kimni kim ḳışursa Tañrı yoḳ añgar köndürügli.* 31/72b2=39:36

k. 34/94a3=39:23; (köndrügli) 35/42b2=40:33

(Ar. muẕill, Far. hīç gümrāh konende) *Kimni kim köndürse Tangrı yoḳ angar köndürüglidin.* 31/72b3=39:37

KÖNİ: 1. doğru, doğru söyleyen, doğru yolda olan.

(Ar. rāşid/ūn, Far. rāstkār/ān) *Yigrentürdi silerke Tangrını barlamamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı taḳı ᶜāṣī bolmaḳnı, anlar ol olar köniler.* 37/58b3=49:7

(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. rāstgūy/ān) *Yıratınglar özleringizdin ölümni, eger köni erse siz.* 25/24a1=3:168

k. 31/21a1=19:54, 35/39b1=40:28
k.-ler 38/23b1=59:8
k.-lerdin 31/84b1=46:22
k.-ler-miz 30/5a3=12:82

(Ar. ṣādıḳ, Far. rāst) *Bütünlükin vaᶜde ḳılnur siz köni.* 37/83b2=51:5

2. gerçek, doğru, hak.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Andaġ vaᶜdeᵓi aning üze köni.* 30/48b3=16:38

k. 31/13b3=19:34, 33/76a3=35:31, 37/3b1=46:34, 37/74a2=50:19
k.-ni 37/69a3=50:5

(Ar. mustaḳīm, Far. rāst) *Hem köndürgetimiz olarnı köni yolḳa.* 26/39a1=4:68

k. (k. yol+) 27/14b3=4:175, 27/30a2=5:16, 30/70a3=16:76, 30/97a3=16:121, 31/14b2=19:36, 36/36a2=42:52, 36/55a2=43:43, 36/63a2=43:61, 36/64b2=43:64, 37/27b1=48:2, 37/41a2=48:20

(Ar. reşād, Far. rāst) *Köndürmez men sizni köni yolḳa.* 35/40b3=40:29

k. (k. yol) 35/46b1=40:38

(Ar. rüşd, Far. rāst) *Eger körseler köni yolnı tutmazlar anı yol.* 28/24b2=7:146

(Ar. sedīd, Far. rāst) *Aytınglar aymaḳ köni.* 33/25b3=33:70

(Ar. seviyy, Far. rāst) *Köndüreyin séni yolḳa köni.* 31/17a3=19:43

(Ar. sevāᵓ, Far. rāst) *Kim ḳılsa anı sizdin rāstlıḳ üze yitürdi köni yolnı.* 38/35a2=60:1

(Ar. ḳayyim, Far. rāst yā şumār-ı rāst) *Ol dīn köni ol.* 29/27b1=9:36

k. (k. yol) 33/86a1=36:4

(Ar. —, Far. —) *Atınglar köni ḳatıġ ḳın içinge.* 37/75b2=50:26

3. hak dine inanan, cahiliyye devrinde İbrahim Peygamber dini üzere olan.

(Ar. ḥanīf, Far. girāyiste ez keshā-i bed) *Ol eḏgü işlig erür taḳı İbrāhīm dīniḳa köni taḳı tuttı Tangrı İbrāhīmni dōst.* 26/84b2=4:125

(Ar. ḥanīf, Far. kişhā-yı bed) *Bütünlükin İbrāhīm yalavaç erdi bir ögür Tangrı yarlıġı tutuġlı köni.* 30/97a1=16:120

(Ar. ḥanīf, Far. müsülmān) *Uḏġıl İbrāhīm boḍning köni.* 30/98a2=16:123

⇒ çın köni 28/5b1=7:106

köni bütün: saygıya değer.

(Ar. kerīm, Far. kirām) *Keldi olarḳa yalavaç köni bütün.* 36/79a2=44:17

köni işlig: esma-i hüsna'dan: hakîm.

(Ar. ḥakīm, Far. dürüstkār) *Tañgrı bilgen turur köni işlig.* 37/59a2=49:8

könike tapuğlı: doğru söyleyen.

(Ar. ṣādıḳ/ūn, Far. rāstgüy/ān) *Mālları birle hem tenleri birle Tañgrı yolı içinde olar, anlar könike tapuğlılar.* 37/66a1=49:15

könike tut-: tasdik etmek.

(Ar. taṣdīḳ, Far. rāst-güy dāşten) *Könike tuttı anı bu ögür ḳamuġ saḳnuḳlar tururlar.* 31/71a1=39:33

k.-ar 32/23b2=28:34

könirek: daha doğru, daha doğru sözlü.

(Ar. ahdā°, Far. rāh numāyende-ter) *Keldürüñg bir bitig Tañgrı dergāhından ol könirek ol ikidin.* 32/32b3=28:49

(Ar. ahdā°, Far. rāst-ter) *Könirekni andın kim buldunġız anıñg üze atalarıñgızını.* 36/46b2=43:24

(Ar. aḳvām, Far. rāst-ter) *Bolġay yaḫşı olarḳa könirek.* 26/21b3=4:46

(Ar. aṣdaḳ, Far. rāst-güy-ter) *Kim ol könirek Tañgrıdın aymaḳım.* 26/83a1=4:122

(Ar. aṣdaḳ, Far. rāst-ter) *Kim ol könirek Tañgrıdın sözün.* 26/53a3=4:87

köni söz: doğru söz.

(Ar. ḥikmet, Far. suḫen-i dürüst) *Rāstlıḳ üze keldim sizke köni söz birle.* 36/63b3=43:63

(Ar. ḥaḳḳ, Far. suḫen-i rāst) *Tartışsalar bāṭıl birle, bāṭıl ḳılsalar anıñg birle köni sözni.* 35/24b3=40:5

köni sözlegli eren: sadık, doğru sözlü erkek.

(Ar. ṣādıḳ/īn, Far. merd/ān-ı rāst-güy) *Köni sözlegli erenler, köni sözlegli ḳunçuylar.* 33/4a1=33:35

köni sözlegli ḳunçuy: sadık, doğru sözlü kadın.

(Ar. ṣādıḳa / ṣādıḳāt, Far. zen/ān-ı rāst-güy) 33/4a2=33:35

köni tur-: dik durmak, düzgün durmak.

(Ar. istivā°, Far. rāst īstāden) *Ekin teg çıḳardı yapraḳım, küçlüg ḳıldı anı, yoġun boldı köni turdı.* 37/49b2=48:29

köni tüz: dosdoğru, düpdüz.

(Ar. sevā°, Far. miyāne) *Sizdin çın-oḳ azdı köni tüz yolda.* 27/27b1=5:12

köni yol: hidayet, doğru yol.

(Ar. hudā, Far. rāh numūden) *Bu, belgürtmek boḍunḳa hem köni yol hem pend saḳnuḳlarḳa.* 25/8b3=3:138

k. 27/50a3=5:44, 27/52a1-3=5:46, 28/30b2=7:154, 30/61b2=16:64 , 31/91a1=20:123, 32/28b2=28:43, 36/93a2=45:11

k.-nı 31/30a2=19:76

k.-ḳa 30/11a2=12:111

(Ar. hudā, Far. rāh-ı rāst) *Belgürmişde kiḍin añgar köni yol uḍsa mü°minler.* 26/79a1=4:115

k. 29/24b2=9:33, 31/38b3=20:10, 32/25a3=28:37, 33/45a2=34:24, 35/82b1=41:17, 37/18b3=47:25, 37/22b1=47:32, 38/44b3=61:9

k.-nı 35/54b3=40:53

k.-ḳa 28/60a3=7:193, 28/60a8=7:198, 31/48a3=20:47
k.-dın 33/49b1=34:32
k.-ı 34/94a1=39:23

(Ar. hudā, Far. īn rāh) *Eger uḍsa-mız köni yolḳa seniñ birle, ḳaplur-mız yerimizdin.* 32/36b2=28:57

(Ar. mustaḳīm, Far. rāst) *Aydı: bu yol ol meniñ üze köni yol.* 30/25a3=15:41

(Ar. ṣırāṭu mustaḳīm, Far. rāh-ı rāst) *Bitiñgler tép maña bu turur köni yol.* 34/14b3=36:61

k.-ḳa 34/34a3=37:118

(Ar. ṣırāṭ, Far. rāh) *Bir ikindi aşınġaylar erdi köni yolḳa.* 34/16b1=36:66

köni yol bulmışraḳ: hidayete daha çok eren.

(Ar. ahdā[3], Far. rāh yāfte-ter) *Eger kelse anlarḳa bir ḳorḳutuġlı bolurlar oḳ köni yol bulmışraḳ ümmetlerde birindin.* 33/82b3=35:42

köni yolḳa bar-: doğru yolu bulup ilerlemek.

(Ar. ihtidā[3], Far. rāh-ı rāst burden) *Yulduzlar olar köni yolḳa barırlar.* 30/37b3=16:16

köni yolḳa kirigli: doğru yola giren, hidayete eren.

(Ar. muhtedī, Far. be-rāh-ı rāst girende) *Ol bilgenrek ol köni yolḳa kirigliler.* 30/99b2=16:125

köni yolḳa kön-: doğru yola girmek, hidayete ermek.

(Ar. ihtidā[3], Far. rāh-ı rāst giriften) *Men üküş örtgen men kim ki yansa hem bitse hem ḳılsa eḍgülük yana köni yolḳa könse.* 31/61b2=20:82

k.-diler 31/30a2=19:76
k.-gey sizler 30/37b2=16:15
k.-miş erseler 32/41b2=28:64

köni yolḳa köndür-: doğru yola iletmek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Köndürür men köni yol[ḳa] kimni tilese-miz.* 36/35b3=42:52

köni yolḳa köndürmek: doğru yolu gösterme, hidayet.

(Ar. hudā, Far. rāh numūden) *İndürdümiz seniñ üze bitigni, belgürtü tegme nerseni, köni yolḳa köndürmek, yarlıḳamaḳ, sewünçi boyun bériglilerke.* 30/78b2=16:89

köni yolḳa könmiş: hidayete eren.

(Ar. muhtedī/īn, Far. rāh-ı rāst girifte/gān) *Bolġay kim bu ögür bolġalar köni yolḳa könmişlerdin.* 29/13b3=9:18

köni yol körkit-: doğru yolu göstermek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Anlardın kimke köni yol körkitti Taŋrı.* 30/47a2=16:36

k.-ürler 28/36a3=7:159
k.-mek 30/48a1=16:37

köni yol körset-: doğru yola erdirmek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Taŋrı körsetmez köni yolnı bu küç ḳılıglı boḍunlarḳa.* 38/44a1=61:7

köni yoluġraḳ: hidayete girecek olan, daha doğru yolda olan, hidayete daha çok eren.

(Ar. ahdā°, Far. rāst-ter) *Bu ögür köni yoluġraḳ.* 26/25a2=4:51

(Ar. muhtedī, Far. be-rāh-ı rāst yāfte) *Ol bilgenrek ol köni yoluġlarnı.* 32/36b1=28:58

köni yolsuzın: yol gösterici olmaksızın.

(Ar. bi-ġayri hudā, Far. be-cüz rāh numūden) *Kim ol yolsuzraḳ ol kişidin kim uḍı hevāsınga köni yolsuzın Tangrıdın.* 32/33b1=28:50

köni yol tut-: doğru yolu seçmek, hidayete yönelmek.

(Ar. ihtidā°, Far. rāh-ı rāst giriften) *Eger köni yol tutsam anıng birle vaḥy ıḍur manga İḍim.* 33/61b1=34:50

KÖNİLİK: 1. doğruluk, gerçek, hak, adalet.

(Ar. ᶜadl, Far. dād) *Ḥükm ḳılsa siz könilik birle.* 26/29b2=4:58

k. 30/70a3=16:76

(Ar. ᶜadl, Far. rāstī) *Yaraşturunglar ol iki ara könilik birle.* 37/60a2=49:9

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāstī) *Térer bizing aramızda bizing İḍimiz yana açar bizing aramızda könilikin.* 33/46a1=34:26

k. 26/72b3=4:105, 28/66b2=8:5, 32/4a1=28:3, 33/60b3=34:48, 34/25a2=37:37, 34/54a1=38:22, 34/77a3=39:2, 35/17b2=39:69, 35/22a3=39:75, 35/33a2=40:20, 36/48b2=43:29, 36/48b3=43:30, 36/104b3=45:29, 37/46b1= 48:27, 38/66b2=64:3

k.-ni 35/36a3=40:25

k.-in 30/86b2=16:102

k.-in (ins.) 28/53b3=7:181, 28/66b1=8:5, 30/27a1=15:55, 30/33a3=16:3, 32/45a2=29:44

(Ar. ḳıṣṭ, Far. dād) *Aḍaḳın turu bérse siz yetimlerke könilik birle.* 26/86a3=4:127

k. 27/24a1=5:8

(Ar. ḳıṣṭ, Far. rāstī) *Eger kelseler sanga ḥükm ḳılġıl olar ara könilik birle.* 27/49b1=5:42

(Ar. ḳıṣṭ, Far. dād u rāstī) *Bolunglar aḍaḳın ḳılıġlılar könilik birle tanuḳlar.* 26/91a3=4:135

2. hikmet.

(Ar. ḥikme[t], Far. suḫen-i dürüst ve üstüvār) *Oḳıġıl İḍing yolıḳa könilik birle, körklüg pend birle.* 30/99a1=16:125

3. hidayet, doğru yol.

(Ar. hudā, Far. rāh numūden) *Anlar kim köndiler arturġay olarḳa könilik.* 37/14b3=47:17

(Ar. hudā, Far. rāh-ı rāst) *Ol Tangrı kim uḍı yalavaçını könilik birle ḥaḳ dīn birle.* 37/47b2=48:28

⇒ ḥikmet / könilik 32/9b3=28:14

könilik ḳılġan: adaletli davranan.

(Ar. muḳsiṭ'in, Far. dād dehende/gān) *Ol Tangrı sewer könilik ḳılġanlarnı.* 27/49b1=5:42

(Ar. muḳsiṭ/īn, Far. dādger/ān) *Ol Tangrı sewer könilik ḳılġanlarnı.* 37/60b1=49:9

KÖNGLEK: gömlek.

(Ar. ḳamīṣ, Far. pīrāhen) *Eletingler bu könglekimni kemşing anı atam yüzi üze.* 30/10a3=12:93

(Ar. sirbāl / serābīl, Far. pīrāhen/hā) *Ḳıldı sizke könglekler kim küdezür sizlerni isigdin.* 30/74a2=16:81

k.-ler 30/74a3=16:81

KÖNÜL-: doğru yola girmek.

(Ar. ihtidā', Far. yāften) *Yaraġ bulmazlar ḥileḳa yime könülmezler yolḳa.* 26/66a2=4:98

könülmiş: doğru yola girmiş.

(Ar. muhtedī/ūn, Far. rāh-ı rāst girende/gān) *Olar yime yıġarlar anlarnı yoldın, anlar sézgürler olar könülmişler.* 36/53a1=43:37

(Ar. muhtedī/ūn, Far. reh berende/gān) *Biz olarnıng izleri üze könülmişler-miz.* 36/45b1=43:22

KÖNG(Ü)L: gönül, kalp, yürek, iç.

(Ar. fu'ād / ef'id, Far. dil/hā) *Ḳıldı sizlerke ḳulaḳlar, közler, köngüller, bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 30/71b2=16:78

k.-i (köngli) 32/7b3=28:10

k.-ler 31/80b3=46:26

k.-leri 31/81a2=46:26

(Ar. ḳalb / ḳulūb, Far. dil/hā) *Ḳıldımız köngüllerini ḳatıġ.* 27/27b3=5:13

k. 37/79a3=50:37

k.-ni 37/78a1=50:33

k.-üng (könglüng) 36/18b2=42:24

k.-i (köngli) 30/88b2=16:106, 33/2a2=33:32, 36/100b3=45:23

k.-ini (könglini) 32/8a1=28:10, 38/72a1=64:11

k.-inge (könglinge) 35/44b2=40:35

k.-üngiz (könglüngiz) 37/58b1=49:7

k.-üngizke (könglüngizke) 33/17b1=33:53

k.-leri 25/21a3=3:156, 25/23a3=3:167, 26/36a1=4:63, 27/47a2=5:41, 27/57a1=5:52, 28/3a3=7:101, 28/65a2=8:2, 29/34b3=9:45, 29/45b2=9:64, 29/55b1=9:77, 29/62a3=9:87, 29/66a1=9:93, 30/90a1=16:108, 33/21b3=33:60, 34/93b3=39:23, 35/3b1=39:45, 37/14b1=47:16, 37/16b3=47:20, 37/20b2=47:29, 37/27b3=48:4, 37/33a3=48:11, 37/39b2=48:18, 37/45a3=48:26, 38/15a3=58:22, 38/18a2=59:2, 38/24b2=59:10, 38/28a1=59:14, 38/59a1=63:3

k.-lerini 27/48b2=5:41, 37/55a3=49:3, 38/42a1=61:5

k.-leringe 28/70b1=8:12, 33/17b1=33:53

k.-lerinde 29/11a2=9:15

k.-lerindin 33/44a2=34:23

k.-lerimiz 35/73b3=41:5

k.-leringiz 25/3a2=3:126, 25/19b2=3:154, 28/68b3=8:10, 28/70a1=8:11, 33/14b3=33:51, 37/34b 1=48:12, 37/64b3=49:14, 38/90b2=66:4

k.-ler 28/52a3=7:179, 37/18b1=47:24
k.-in (ins.) 34/26b2=37:84
k.-li 28/76b1=8:24

(Ar. şadr / ṣudūr, Far. sīne/hā) *Şifā bérgey müᵓmin boḍunlar köŋüllerinŋe.* 29/11a1=9:14
k.-ni 34/92b1=39:22
k.-leriŋiz 35/69a3=40:80
k.-leri 32/43a2=28:69, 35/56a3=40:56, 38/27a1=59:13
k.-ler 35/33a1=40:19

⇒ köküs yaᶜnï köŋül 31/42b1=20:25

köŋül aġrığı: geçimsizlik, dargınlık.

(Ar. nuşūz, Far. nā-sāzvārī) *Eger uraġut ḳorḳsa cüftindin köŋül aġrığıŋa azu yüz ewürmekke.*26/86b3=4:128

köŋül baġla-: sebat göstermek.

(Ar. murābeṭāt, Far. kārzār kerden) *Ṣabr ḳılıŋ ... köŋül baġlaŋ, ḳorḳunglar Taŋrıda.* 25/29a2=3:200

köŋül kiri: aldatma yolu, hile, fesat.

(Ar. daḫāl, Far. tebāhī) *Tutar sizler andlarıŋızını köŋül kiri sizler ara bolsa, bir ögür ol artuḳraḳ bir ögür- din.* 30/80b3=16:92
k. 30/82a3=16:94

köŋül ur-: tevekkül etmek.

(Ar. tevekkūl, Far. iᶜtimād kerden) *Anlar kim serindiler, İḍileri üze köŋül urdılar.* 30/50b3=16:42
k.-ur 31/74b1=39:38
k.-urlar 28/65b1=8:2, 30/85b1=16:99
k.-dum 36/6a1=42:10
k.-ġıl 26/49a3=4:81, 33/10b3=33:48
k.-sun 29/38a2=9:51
k.-uŋ 38/72b2=64:13

(Ar. tevekkül, Far. tekye kerden) *Taŋrı üze köŋül ursun müᵓminler.* 27/26a1=5:11
k.-urlar 36/25a3=42:36
k.-unglar 27/36a1=5:23

köŋül urġan: tevekkül eden.

(Ar. mütevekkil/ūn, Far. tekye konende/gān) *Tap turur maŋa Taŋrı, anıŋ üze köŋül urur köŋül urġanlar.* 31/ 74b1=39:38

köŋli/ün: gönüllü, istekli, kendi rızasıyla bir şey yapan.

(Ar. ṭavᶜan, Far. be-ḫoş meniş) *Aygıl: hezine ḳılıŋ ḳöŋ[l]in azu küçün, hiç pezirlenmez sizdin.* 29/39a1=9:53

(Ar. ṭavᶜan, Far. fermān ber-dār) *Kelingler köŋlün azu köŋülsüzün.* 35/77b3=41:11

köŋüller içindeki: gönüldeki, kalpteki niyet ve sırlar.

(Ar. ẕāti'ṣ-ṣudūr, Far. rāzhā-i sīnehā) *Ol Taŋrı ... bilgen köŋüller içindekini.* 33/79a2-3=35:38
k.-ni 27/23b2=5:7

köŋüllerini islāmḳa emiti ḳıl-: kalpleri islama ısındırmak.
(Ar. müʾellefeti ḳulūbuhum, Far. gerd āverde dilhā-i şān) *Bütünlükin ṣadaḳalar çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa ... anıŋ üze köŋüllerini islāmḳa emiti ḳılġularḳa.* 29/42b3=9:60

köŋüllerdeki: kalplerde olan, sırlar, gizler.
(Ar. ẕāti'ṣ-ṣudūr, Far. rāzhā-i sīnehā) *Ol bilgen köŋüllerdekini.* 29/4a2=8:43
k.-ni 25/1b1=3:119, 34/82b3=39:7, 36/19a1=42:24

köŋüllerdeki rāzlār: gönüldeki sırlar.
(Ar. ẕāti'ṣ-ṣudūr, Far. rāzhā-i sīnehā) *Ol Taŋrı bilgen turur köŋüllerdeki rāzlārnı.* 38/67b1=64:4

KÖŊGÜLLÜG: kalpli.
⇒ irig köŋgüllüg 25/22b1=3:159; ḳatıġ k. 34/92b3=39:22; yumşaḳ k. 27/59a1 =5:54

KÖŊGÜLSÜZ: gönülsüz, zorla.
köŋülsüzün: zorla, istemeyerek.
(Ar. kerhᵉⁿ, Far. nā-pesend dārende) *Kelingler köŋlün azu köŋülsüzün.* 35/77b3=41:11

KÖP: çok.
köprek: pek çok.
(Ar. ekṣer, Far. pīş-ter) *Sézik yoḳ anıŋ içinde ançası bar köprek boḍunlar bilmezler.* 36/103a2=45:26

KÖR-: 1. görmek, farkına varmak.
(Ar. baṣar, bīnā ṣoden) *Aydı melʿūn: kördüm ol kim körmediler anı.* 31/67a1=20:96
k.-di 32/8a3=28:11
(Ar. baṣar, Far. dīden) *Tapnur sen aŋgar kim eşitmez hem körmez hem asıġ ḳılmaz.* 31/16b2=19:42
k.-geyler 34/45a1=37:175
k.-geler 34/45b3=37:179
k.-gil 34/45a1=37:175, 34/45b3=37:179
k.-mez mü sizler 36/59a1=43:51, 37/86b2=51:21
(Ar. ibṣār, Far. dīden) *Olarḳa közler körmezler anıŋ birle.* 28/52b1=7:179
k.-erler 28/60a6=7:195
k.-mezler 28/60b2=7:198
(Ar. iḥsās, Far. dīden) *Körer mü sen olardın kimerseni azu eştür mü sen olarda ün.* 31/36a1=19:98
(Ar. īnās, Far. dīden) *Kördi Ṭūr taġı yanında ot, aydı öz boḍunıŋa dereŋ ḳılınglar.* 32/19b3=28:29
k.-düm 31/38b1=20:10, 32/20a2=28:29
(Ar. irāʾeᵗ, Far. dīden) *Né körer siz ortaḳlarıŋızını anlar kim oḳır sizler Taŋrıda aḍın.* 33/80a3=35:40

(Ar. naẓar, Far. nigeristen) *Körseler neteg boldı anlarnıng songı.* 35/70a2=40:82

k.-sün-e 38/30a1=59:18

(Ar. re³y, Far. dīden) *Ol İdi ol kim fermān tutuġlı kıldı tengizni ... körgey sizler kemini keligli tartıġlı anıng içinde.* 30/36b2=16:14

k.-er men 31/47b1=20:46, 31/84b3=46:23, 34/30a3=37:102, 35/40b2=40:29

k.-er sen 31/29b1=19:75, 31/73b1=39:38, 34/30b1=37:102, 36/100a3=45:23, 37/48b1=48:29, 38/60b1=63:5

k.-er 33/31a1=34:6

k.-er siz 31/78a1=41:52, 32/43b3=28:71

k.-di 31/38a3=20:10, 33/68a3=35:8

k.-düngüzler 25/11b1=3:143

k.-diler 28/26b3=7:149

k.-ge sen 26/32b1=4:61, 37/16b2=47:20

k.-geler 32/41b1=28:64

k.-gey sen 27/56b3=5:52, 28/22a2=7:143, 33/73a1=35:12, 34/91b3=39:21, 35/12b1=39:60, 35/21b3=39:75, 36/15b3=42:22, 36/29a2=42:44, 36/29b2=42:45, 36/104a1=45:28

k.-e sen 38/59a2=63:4

k.-üng 31/66a2=20:92

k.-seng 28/60b1=7:198

k.-se sen 31/10b3=19:26, 33/48a2=34:31, 35/11b2=39:58

k.-seler 28/24b2-3=7:146, 31/29b1=19:75, 33/50b3=34:33, 34/19b2=37:14, 35/71b2=40:84, 35/72a3=40:85, 36/29a3=42:44, 38/56a2=62:11

k.-di erse 32/21b1=28:31

k.-diler erse 31/79a1=46:24

k.-seler erdi 33/61b3=34:51

k.-mez sen 31/85a1=20:107

k.-mez mü sen 26/24b2=4:51, 26/44b2=4:77, 34/91a2=39:21, 35/64a1=40:69

k.-mez-miz 34/69b1=38:62

k.-mez sizler 29/19b3=9:26, 29/31b2=9:40

k.-mezler mü 28/26a3=7:148, 31/64b3=20:89, 34/3b1=36:31, 34/18a2=36:71, 37/2b1=46:33

k.-mediŋ mü 31/32a1=19:83

k.-mediler mü 35/80b3=41:15

k.-megey sen 28/21b3=7:143

(Ar. re³y, Far. nigeristen) *Azu körmesler mü anı kim törütti Tangrı.* 30/53a2=16:48

k.-mesler mü 30/71b3=16:79

k.-mez mü sen 26/23b3=4:49

2. görmek, karşılaşmak, ulaşmak, görüşmek.

(Ar. liḳā³, Far. dīden) *Songlattı olarḳa iki yüzlügni köngülleri içinde ol künke tegi kim körerler anı.* 29/55b2=9:77

k.-ingizler 36/108a1=45:34

k.-se siz 28/71b3=8:15, 37/6a3=47:4

k.-se sizler 29/5a2=8:45

k.-seler 33/9b1=33:44

k.-ginçe 36/71b1=43:83

3. haberdar olmak.

(Ar. iṭṭilā^{c}, Far. dīden) *Kördi mü ol ġaybnı azu tuttı mu yarlıḳaġan Tangrı üskinde ^{c}ahd.* 31/30b3=19:78

⇒ tüş- yā kör- 31/23b2=19:59; yol kör- 34/16b2=36:66

körgen: 1. gören.

(Ar. baṣīr, Far. bīnā) *Eletingler köŋlekimni kemşiŋ anı atam yüzi üze, kelgey körgen.* 30/10b2=12:93

k. 31/91b3=20:125, 35/50a2=40:44

(Ar. baṣar, Far. bīnā) *Néme eşitgen olar, néme körgen olar.* 31/15a2=19:38

2. gören, esma-yı hüsnadan: basîr.

(Ar. baṣīr, Far. bīnā) *Ol Tangrı öz ḳullarını bilgen körgen.* 33/76b2=35:31

k. 25/21b2=3:156, 26/29b3=4:58, 26/91a2=4:134, 28/86a1=8:39, 31/43b2=20:35, 33/34a3=34:11, 35/33b2=40:20, 35/56b2=40:56, 36/7a1=42:11, 36/21a2=42:27, 37/67b2=49:18, 38/2a2=58:1, 38/36a3=60:3, 38/66b1=64:2

körgü: 1. görme, görüş, karşılaşma.

(Ar. liḳā$^{'}$, Far. bādāş bā-dīdār) *Anlar kim yalġan tuttılar bizing belgülerimizni hem āḫiretni körgüni.* 28/25b2=7:147

(Ar. baṣar / ebṣār, Far. bīnāyī) *Tamġa urdı Tangrı köŋgülleri üze hem ḳulaḳları üze, körgüleri üze, bu ögür olar osanuḳlar ol.* 30/90a2=16:109

2. basiret, gönül gözü.

(Ar. baṣīre^{t} /baṣā$^{'}$ir, Far. bīnāyī/hā) *Körgüler kişilerke köni yol, yarlıḳamaḳlıḳ.* 32/28b2=28:43

(Ar. baṣar, Far. bīnā kerden) *Körgü hem pend ḳamuġ yıġıġlı ḳulḳa.* 37/70b1=50:8

⇒ yaruḳ körgü 28/62a3=7:203

körmek: görme, karşılaşma.

(Ar. liḳā$^{'}$, Far. dīden) *Ārzūlayur erdingiz ölümni körmekingizde burun.* 25/11a3=3:143

körügli: 1. gören, uzağı gören.

(Ar. mubṣir/ūn, Far. bīnende/gān) *Pend alnurlar ançada olar körügliler.* 28/61b2=7:201

(Ar. lāḳī, Far. bīnende) *Ol kişike va^{c}de ḳıldımız körklüg va^{c}de, ol körügli anı.* 32/39b1=28:61

2. her şeyi gören, esma-yı hüsnadan: basîr.

(Ar. baṣīr, Far. bīnā) *Erür Tangrı anı kim ḳılur siz körügli.* 37/43a3=48:24

⇒ yinçke körügli laṭīf 36/13b3=42:19

KÖRGÜZ-: göstermek.

⇒ yol körgüz- 38/45a3=61:10

KÖRK: güzellik.

(Ar. behce^{t}, Far. tāzegī) *Ündürdimiz aning birle büstānlar körk idisi.* 32/1b1=27:60

KÖRKİ/ÜT-: göstermek.

(Ar. irā^{3}e^{t}, Far. numūden) *Idtı Tangrı bir karġanı üşeyür yer içinde körkitmek üçün angar neteg örter ḳadaşınıng ^{c}avretini.* 27/39b3=5:31

k.-ür men 28/23b3=7:145
k.-ür 29/3b2=8:43, 29/4a3=8:44, 35/29b3=40:13, 35/69b2=40:81
k.-ür-miz 31/78b1=41:53
k.-ti 25/15b2=3:152, 26/73a1=4:105
k.-timiz 31/50b3=20:56
k.-gey 32/2b3=27:93
k.-gey-miz 28/5a3=28:6, 35/67a2=40:77, 36/54b2=43:42, 37/21a1=47:30
k.-gil 28/21b2=7:143, 35/89a3=41:29
k.-ingler 33/80b2=35:40
k.-se 29/3b3=8:43
k.-mez men 35/40b1=40:29
k.-medimiz (körkütmedimiz) 36/57a1=43:48
k.-ü 29/6a3=8:47
k.-e 31/42a2=20:23

(Ar. ri^{3}ā^{3}, Far. numūden) *Hezine ḳılurlar māllarını boḍunḳa körkitü.* 26/15a3=4:38

(Ar. murā^{3}ā^{t}, Far. numūden) *Ḳaçan ḳopsalar namāzḳa ḳoparlar kāhillıḳın körkitürler boḍunḳa.* 26/97a3=4:142

(Ar. ilhā^{3}, Far. ilhām dāden) *Körkitü bérdi İḍing arıḳa kim étgil / tutġıl tağlardın éwlerni.* 30/63b3=16:68

⇒ az körkit- 29/4b1=8:44; köni yol k. 28/36a3=7:159, 30/47a2=16:36, 30/48a1=16:37; nūr k. 28/22a2=7:143; yol k. 31/92b2=20:128

KÖRKLÜG: 1. güzel, iyi, hoşa giden.

(Ar. aḥsene^{t}, Far. nīkū-ter) *Anlar kim ḳulaḳ tutarlar, sözni uḍarlar anıng körklüginge.* 34/89b1=39:18

(Ar. behīc, Far. şād konende) *Ündürdümiz anıng içinde ḳamuġ cüftdin körklüg.* 37/70b1=50:7

(Ar. cemīl, Far. nīkū) *Sermek körklüg, bolġay kim Tangrı kim keldürgey manga olarnı ḳamuġ.* 30/5b2=12:83

k. 33/11b3=33:49

(Ar. ḥasene^{t}, Far. nīkū) *Ötünç bérse siz Tangrıḳa körklüg ötünç bérmek.* 27/27a1=5:12

k. 26/52a1=4:85, 28/73a3=8:17, 30/63b1=16:67, 30/69a1=16:75, 30/99a2=16:125, 31/63a2=20:86, 32/39a3=28:61, 33/68a3=35:8, 37/37b2=48:16, 38/36b1=60:4, 38/74b3=64:17

(Ar. ḥüsn, Far. nīkū) *Körklüg bu ögür ḳoldaş.* 26/39b3=4:69

2. daha güzel, en güzel.

(Ar. aḥsen, Far. nīkū-ter) *Taḥiyye bérilse siz bir taşiyye cevāb yandurung körklüg andın.* 26/52b2=4:86

(Ar. aḥsen, Far. bihterīn) *Ḳoḍar mu sizler törütgenlerde körklüg törütgenni.* 34/35b2=37:125

(Ar. ḥüsnā, Far. nīkū-ter) *Ol Tañgrıḳa körklüg atlar.* 28/53a2=7:180

k. 28/17b3=7:137, 38/32b1=59:23

(Ar. ḥüsnā, Far. nīkū) *Tañgrı yoḳ meger ol añgar turur körklüg atlar.* 31/38a1=20:8

⇒ eḍgü körklüg va^{c}de 26/64a1=4:95; néme k. 25/8a1=3:136, 25/26b2=3:173, 26/29b2=4:58, 28/86a3=8:40, 30/43a1=16:30, 34/59b1=38:30, 34/64b1=38:44, 35/21b2=39:74; yaḫşı k. 34/56b1=38:25

körklüg bāḳī: sürekli olan iyi şey.

(Ar. el-bāḳī, Far. pāydār) *Körklüg bāḳiler ya^{c}nī béş namāz eḍgürek İḍiñg üskinde.* 31/30a2=19:76

körklüg ḳıl-: güzel yapmak, iyileştirmek, islah etmek.

(Ar. iḥsān, Far. nīkū kerden) *Körklüg ḳıldı şüretleriñgizni, añgar turur yanış.* 38/66b3=64:3

k.-dı 35/61a1=40:64, 38/87a1=65:11

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) *Örtti olardın yawuzlarını körklüg ḳıldı ḥällerini.* 37/5a3=47:2

ḳ.-ġay 37/7b3=47:5

körklüg ḳılığlı: iyi amelli.

(Ar. muḥsin, Far. nīkūkār) *Ol ikiniñg ^{c}ayāllarındın körklüg ḳılığlı, ẓulm ḳılığlı özinge belgülüg.* 34/33a1= 37:113

körklügrek: daha iyi, daha güzel.

(Ar. aḥsen, Far. nīkū-ter) *Kim ol körklügrek dindin yā ol kişidin.* 26/84a2 =4:125

k. 26/31a1=4:59, 27/56a1=5:50, 30/84a1=16:96, 30/84b3=16:97, 30/99a3=16:125, 31/28b3=19:73, 31/29a1=19:74, 31/72a1=39:35, 35/10a2=39:55

k.-ini 28/23b3=7:145

(Ar. aḥsen, Far. nīkū-terīn) *Tañgrı indürdi sözde körklügrekni.* 34/93a2=39:23

KÖRKLÜGLÜK: iyilik, iyilik etme.

(Ar. iḥsān, Far. nīkūkārī) *Tilemez-miz meger körklüglük yaraşıḳlıḳ.* 26/35b2 =4:62

KÖRKLÜK: güzellik.

(Ar. ḥüsn, Far. nīkūyī) *Bütünlükin saḳnuḳlarḳa yanış körklük.* 34/66a2=38:49

KÖRKSÜZ: çirkin.

körksüz iş: kötü, çirkin iş, hareket.

(Ar. fāḥişe^{t}, Far. kār-ı zişt) *Ḳaçan ḳılsalar körksüz işni ... yād ḳılurlar Tañgrını.* 25/6b3=3:135

körksüz ḳıl-: rezil rüsva etmek, utandırmak.

(Ar. feżḥ, Far. rüsvā kerden) *Bular ḳonuḳlarım ol, körksüz ḳılmañglar méni.* 30/28b2=15:68

körksüz yazuḳ: utanç verici günah, hayasızlık.

(Ar. fāḥişe[t], Far. günāh/ān-ı buzurg) *Anlar kim sıngardın tururlar yazuḳung uluġlarında hem körksüz yazuḳlardın.* 36/25b2=42:37

KÖRSET-: göstermek.

⇒ **köni yol körset-** 38/44a1=61:7; yol k. 38/52a3=62:5, 38/61a3=63:6, 38/68b1=64:6

KÖRÜN-: görünmek.

(Ar. re°y m., Far. dide şoden) *Erte ḳoptılar, körünmez meger éwleri.* 31/80a1=46:25

⇒ ḫayāl körün- 31/54b2=20:66; uluġ k. 36/8b1=42:13; sürügün k. 28/40a2 =7:163

KÖŞK: kule.

(Ar. şarḥ, Far. kūşk) *Ḳılġıl manga ap mening üçün köşk, bolġay kim köz kemişgey men Mūsā Tangrısınga.* 32/26a2=28:38

k. 35/45a1=40:36

KÖTRÜM: köşk.

(Ar. ġurfe[t] / ġuref, Far. bervāre) *Anlar kim saḳındılar İdilerindin olarḳa kötrümler üstünlerinde kötrümler turġurmış, aḳar astında arıḳlar.* 34/90b1=39:20

KÖT(Ü)R-: 1. yüklenmek, kazanmak, edinmek.

(Ar. vizr, Far. ber dāşten) *Bilgil kim iş yawuz ol, anı kim kötrürler.* 30/39a3=16:25

(Ar. vizr, Far. bār ber giriften) *Kötürmez hiç kötrügli takı biregü yükini.* 34/82a2=39:7

(Ar. iḫtimāl, Far. ber dāşten) *Çın-oḳ kötürdi uluġ yazuḳ yime belgülüg.* 26/76b1=4:112

k.-ür (kötrür) 31/11a3=19:27, 31/69a3=20:100

k.-diler 33/20b2=33:58

2. (yük) taşımak, yüklenmek.

(Ar. ḥaml, Far. bār ber dāşten) *Yana ḳıldı sizni cüftler, kötürmez tişidin ḳoḍmas.* 33/71a3=35:11

(Ar. ḥaml, Far. ber dāşten) *Kötürseler yüklerini tükel ḳopmaḳ küni yime anlarnıng yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı.* 30/38b3=16:25

k.-ür (kötrür) 38/52a1=62:5

k.-ürler (kötrürler) 35/25b1=40:7

k.-di 33/26b3=33:72

k.-mediler 38/51b3=62:5

k.-meklerini 33/26b2=33:72

(Ar. ḥaml, Far. bār giriften) *Bütünlükin nevmid boldı kim [kim] kötürse özün küç ḳılmaḳ.* 31/86b1=20:111

(Ar. taḥmil, Far. ber dāşten) *Kötürdimiz yüklerni boḍun bezekindin, ata bérdimiz anı.* 31/64a1=20:87

3. yüceltmek, yükseltmek.

(Ar. ref^{c}, Far. ber āverden) *Kötürdimiz anı yüksek orunḳa.* 31/21b3=19:57

k.-ür (kötrür) 33/70a3=35:10

k.-dümiz 36/50a1=43:32

(Ar. ref^{c}, Far. ber dāşten) *Ey ol kimerseler kim büttiler, kötürmeŋ ünleriŋizni.* 37/54a1=49:2

(Ar. ref^{c}, Far. bülend kerden) *Eger tilese-miz kötürgetimiz anı aniŋ birle.* 28/50a2=7:176

k.-di 27/3b1=4:158

k.-gey 38/7a3=58:11

4. hamle yapmak, üstüne varmak.

(Ar. ḥaml, Far. ḥamle kerden) *Aniŋ meŋzeki it meŋzeki teg, eger kötü[r]se sen anı til çıḳarur azu ḳodsa sen anı til çıḳarur.* 28/50b1=7:176

5. yüklemek, bindirmek.

(Ar. ḥaml, Far. ber nişānden) *Biz kötürdümiz olarnıŋ ^{c}ayāllerini tolu yüklüg kemi içre.* 34/7b3=36:41

k.-dimiz 31/22a3=19:58

k.-se men 29/65a2=9:92, 29/65a1=9:92

k.-se sen 29/65a1=9:92

⇒ yük kötür- 28/58b2=7:189, 36/2b1=41:47

kötrügli: 1. taşıyan.

(Ar. vāzira^{t}, Far. bār girende) *Kötrügli hiç kötrügli taḳı biregü yükini.* 34/82a2=39:7

2. yükselten.

(Ar. refī^{c}, Far. bülend konende) *Kötrügli ḳurlarnı taḫt idisi.* 35/30b2=40:15

kötürgen:

⇒ baş kötürgen 34/73b2=38:75

KÖY(Ü)R-: yakmak.

(Ar. taḥrīḳ, Far. suḫten) *Her-āyine köyreliŋ anı yana sawuralıŋ anı teŋiz içinde.* 31/68a3=20:97

köyrür ot: yakıcı ateş.

(Ar. sa^{c}īr, Far. āteş-i furūzān) *Biz anuttımız kāfirlerḳa köyrür ot.* 37/35a1=48:13

köyürgen ot: cehennem ateşi, azgın ateş.

(Ar. sa^{c}īr, Far. āteş-i firūzān) *Taŋrı yarattı kāfirlerni, anuttı olarḳa köyürgen ot.* 33/23b2=33:64

KÖZ: göz.

(Ar, ^{c}ayn / a^{c}yūn, Far. çeşm/hā) *Bitidimiz olar üze anıŋ içinde bütünlükin et-özke et-öz, közke köz.* 27/51b3=5:45

k.-üŋ 31/10b2=19:26

k.-i 30/6a3=12:84, 31/45b1=20:40, 32/9a3=28:13

k.-leri 29/4b1=8:44, 29/65a3=9:92, 33/14b1=33:51, 34/16a3=36:66

k.-leriŋe 28/8a1=7:116

k.-leringiz 29/4b1=8:44
k.-ler 28/52b1=7:179, 28/60a6=7:195, 35/32b3=40:19, 36/67b1=43:71

(Ar. başar / ebṣār, Far. çeşm/hā) *Ḳıldı sizlerke ḳulaḳlar, közler, köngüller, bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 30/71b2=16:78
k. 30/70b3=16:77
k.-lerimiz 34/70a1=38:63
k.-leringiz 35/85b1=41:22
k.-leri 35/84a1=41:20
k.-lerini 37/18a3=47:23
k.-ler 31/80b3=46:26

(Ar. başar, Far. bīnāyī) *Asıġ ḳılmadı olardın ḳulaḳları, közleri ap köngülleri.* 31/81a1=46:26
k. 34/65a1=38:45
k.-üng 37/74b3=50:22
k.-i 36/101a1=45:23

közdin: göz atarak, göz ucuyla bakarak.

(Ar. min ṭarf[in], Far. çeşm zeden) *Körgey sen olarnı [c]arża ḳılınġaylar anıng üze başların ḳodı kemişmişler uçuzluḳdın, bakġaylar yaşru közdin.* 36/30a1=42:45

közi yümüklügler: namahreme bakmayan.

(Ar. ḳāṣiratu'ṭ-ṭarf, Far. kūtāh konende/gān-ı nigereş) *Taḳı olar üskinde közi yümüklügler yaşdaşlar.* 34/66b3=38:52

köz kemiş-: göz atmak, yükselerek bakmak, bakmak.

(Ar. iṭṭilā[c], Far. dīde-ver şoden) *Ḳılġıl manga ap mening üçün köşk, bolġay kim köz kemişgey men.* 32/26a3=28:38

(Ar. iṭṭilā[c], Far. resīden) *Köz kemişeyin Müsā Tangrısınḳa, men séznür men anı yalġançı.* 35/45b1=40:37

köz tut-: gözetmek, beklemek.

(Ar. irtiḳāb, Far. çeşm dāşten) *Köz tutġıl ol kün keldrür kök belgülüg tütünni.* 36/76b3=44:10
k.-ġıl 36/88b3=44:59

(Ar. terabbuṣ, Far. çeşm dāşten) *Anlar kim köz tutup tururlar sizing birle eger bolsa sizke açuḳluḳ Tangrıdın.* 26/96a1=4:141
k.-ar-miz 29/38b1=9:52
k.-unglar 29/18a3=9:24, 29/38b3=9:52
k.-maz sizler 29/38a3=9:52

(Ar. terakkub, Far. çeşm dāşten) *Boldı / ḳoptı erte kend içinde ḳorḳuġlı köz tutar.* 32/12b2=28:18

köz tut- / baḳ-: bakmak, beklemek.

(Ar. naẓar, Far. çeşm dāşten) *Köz tutarlar mu / baḳarlar mu meger kim olarḳa ferişteler azu kelse İding yarlıġı.* 30/44a3=16:33

(Ar. iṭṭilā[c], Far. dīdever şoden) *Hemişe köz tutar sen ḥıyānetleri üze.* 27/28a3=5:13

köz tutġan: gözetleyen, bekleyen.

(Ar. murteḳib/ūn, Far. çeşm dārende/gān) *Köz tutġıl olar köz tutġanlar turur.* 36/88b3=44:59

köz tutuġlı: gözeten, gözetleyen.

(Ar. müterabbis/ūn, Far. çeşm dārende/gān) *Köz tutunĝlar biz sizinĝ birle köz tutuġlılar-mız.* 29/38b3=9:52

köz yaruḳı: göz aydınlığı, göz bebeği.

(Ar. ḳurratu ᶜayn, Far. rūşenāyī-i çeşm) *Aydı Firᶜavn uraġutı Asiye Ḫatun: meninĝ közüm yaruḳı manĝa hem sanĝa, öldürmenĝler anı.* 32/7a3=28:9

KÖZLÜG: 1. gören, kör olmayan.

(Ar. baṣīr, Far. bīnā) *Berāber bolmaz ḳaraġu közlüg.* 35/57b1=40:58

2. gönül gözü olan, basiretli.

(Ar. baṣar / ebṣār, Far. bīnā/hā) *ᶜİbret alınĝlar ey közlügler iḏisi.* 38/18b2=59:2

⇒ çaḳır közlüg 31/70a1=20:102; ḳara k. 36/87b1=44:54; kéng k. 36/87b2 =44:54

ḲUDRET (Ar.): kudret.

(Ar. yed, Far. tevānāyī) *Körmezler mü biz törüttimiz olarnı andın kim ḳıldı ḳudretimiz yılḳılar.* 34/18b1=36:71

(Ar. yed, Far. ḳudret) *Tanĝrınınĝ ḳudreti olar eliglerinde.* 37/31b3=48:10

(Ar. yed, Far. —) *Ol kim törüttüm menim ḳudretim birle.* 34/73b1=38:75

(Ar. yemīn, Far. ḳudret) *Kökler türülmiş bolur anınĝ ḳudret[i] birle.* 35/16a1=39:67

ḲUḌRUḲ: son.

(Ar. dābir, Far. bun u bīḫ) *Seçtimiz anĝar ol işni kim bularnınĝ ḳuḍruḳları kesilmiş ol tanĝ başında kirgenler.* 30/28a2=15:66

ḲUFL (Ar.): kilit.

(Ar. ḳufl / aḳfāl, Far. ḳufl/hā) *Tedbīr ḳılmazlar mu Ḳurᶜānnı azu köngüller üze anınĝ ḳufılları.* 37/18b1=47:24

ḲUL: 1. kul, (Allah'a göre) insan.

(Ar. ᶜabd / ᶜibād /ᶜabīd, Far. bende/gān) *Ündeyürler Tanĝrıda aḏındın, ḳullar mu erür sizler teg.* 28/60a4=7:194

ḳ. 27/12a3=4:172, 31/34b2=19:93, 34/59b1=38:30, 34/64b1=38:44, 36/62a1=43:59

ḳ.-ḳa 33/33a3=34:9, 37/70b2=50:8

ḳ.-ı 31/4b1=19:2, 31/12a3=19:30

ḳ.-ınga 31/72a2=39:36

ḳ.-umız 29/1b3=8:41

ḳ.-umızını 34/52a1=38:17, 34/62b2=38:41

ḳ.-larım 30/25a3=15:42, 34/85a3=39:10, 34/88b2=39:16, 35/8b3= 39:53, 36/66a1=43:68

ḳ.-larımnı 31/59a3=20:77, 36/80a3=44:23

ḳ.-larımḳa 34/89a3=39:17
ḳ.-larımdın 33/36a1=34:13
ḳ.-larıng 30/25a1=15:40, 35/4b1=39:46
ḳ.-larıngnı 34/75a3=38:83
ḳ.-larıngdın 26/80b2=4:118
ḳ.-ları 34/25b3=37:40, 34/36a2=37:128, 34/42a3=37:160, 34/43b3=37:169, 35/72b2=40:85, 36/44a1=43:19
ḳ.-larını 33/76b1=35:31, 34/88b2=39:16, 36/21a1=42:27, 36/79a2=44:18
ḳ.-larınga 31/24a2=19:61, 34/82a1=39:7, 36/13b3=42:19, 36/17a2=42:23, 36/20b2=42:27
ḳ.-larından 28/12a3=7:128, 33/54b1=34:39, 35/31a1=40:15, 36/19a3=42:25, 36/42a2=43:15
ḳ.-larımızını 34/64b2=38:45
ḳ.-larımızḳa 34/44a3=37:171
ḳ.-larımızdın 31/25a1=19:63, 33/76b3=35:32, 34/26a3=37:81, 34/32b1=37:111, 34/35a2=37:122, 34/36b3=37:132, 36/36a1=42:52, 38/96b3=66:10
ḳ.-lar 34/3a1=36:30, 35/52b1=40:48
ḳ.-larnı 35/50a2=40:44
ḳ.-larḳa 35/41b3=40:31, 35/90a3=41:46, 37/71b1=50:11, 37/76b3=50:29

2. köle.

(Ar. ᶜabd, Far. bende) *Bir ḳul alınmış, erkedmes umas nerse üze.* 30/68b2=16:75

(Ar. raḳabeᵗ, Far. bende) *Eger bolsa boḍundın düşman sizke ol müᵓmin bolsa āzād ḳılmaḳ müᵓmine ḳul.* 26/59b2=4:92

ḳ. 26/58b3=4:92, 26/59a1=4:92, 26/60a2=4:92

ḲULAḲ: 1. kulak.

(Ar. uẕun / aẕān, Far. güş/hā) *Olarḳa ḳulaḳlar eşitmezler anıng birle.* 28/52b2=7:179

ḳ.-ı 29/43b2=9:61
ḳ.-larımız 35/74a2=41:15
ḳ.-larını 26/81a2=4:119
ḳ.-lar 28/60a6=7:195

(Ar. semᶜ, Far. güş) *Ḳıldı sizlerke ḳulaḳlar, közler, köngüller bolġay kim şükr ötegey sizler.* 30/71b1=16:78

ḳ.-ı 36/100b2=45:23
ḳ.-ıngız 35/85a3=41:22
ḳ.-ları 30/90a1=16:108, 31/81a1=46:26, 35/83b3=41:20
ḳ.-lar 31/80b2=46:26

2. her söyleneni yapan, dinleyen.

(Ar. uẕun, Far. suḫen-şinev) *Anlar kim emgetürler yalavaçnı, ayurlar: ol ḳulaḳ.* 29/43b2=9:61

ḳulaḳ tut-: dinlemek, dikkatlice dinlemek, kulak tutmak.

(Ar. istimaᶜ, Far. güş dāşten) *Ḳulaḳ tutġıl ol kün ündeyür ündegüçi yaḳın yerdin yavuḳ.* 37/81a1=50:41

(Ar. istimaᶜ, Far. şeniden) *Ḳaçan oḳınsa Ḳurʾān ḳulaḳ tutunĝlar aĝar hem tek turuĝlar.* 28/62b3=7:204

ḳ.-arlar 31/83a1=46:29, 34/89b3=39:18

(Ar. semᶜ, Far. güş dāşten) *Olardın ol kimerse ḳulaḳ tutar saĝar.* 37/13b3=47:16

ḳ.-unĝlar 38/74a2=64:16

ḳulaḳ tut- / kemiş-: kulak vermek, dikkatle dinlemek.

(Ar. ilḳāʾu's-semᶜ, Far. güş dāşten) *Bütün anuñ içinde pend ol kişike bolsa aĝar köñül azu kemişse ḳulaḳ tuttı.* 37/79b1=50:37

ḲULLUḲ: kulluk, ibadet.

(Ar. ᶜibādeᵗ, Far. perestiden) *Kim kim ᶜārlansa anuñ ḳulluḳındın hem boynaġuluḳ ḳılsa.* 27/12b1=4:172

ḳ.-umdın 35/58b3=40:60

ḲUNÇUY (Çin. < kung chu): kadın.

⇒ bitgen ... ḳunçuy 38/91b3=66:5; boyun bérmiş ḳ. 33/3b2=33:34; boyun suġan ... ḳ. 38/91b3=66:5; kirtgünmiş ḳ. 33/3b3=33:35; köni sözlegli ḳ. 33/4a2=33:35; namāz ḳılġan ... ḳ. 38/91b3=66:5; ortaḳ ḳatıġlı ḳ. 33/27a3=33:73; rüze tutġan ... ḳ. 38/92a1=66:5; tapunġan ... ḳ. 38/92a1=66:5; tapmış ḳ. 38/37a3=60:12; tevbe ḳılġan ... ḳ. 38/92a1= 66:5, yüzi açuḳ ḳ. 38/92a2=66:5

ḲUR: derece.

(Ar. dereceᵗ, Far. pāygāh) *Kötrügli ḳurlarnı taḫt iḍisi.* 35/30b2=40:15

ḲURᶜA (Ar.): kura

ḳurᶜa kemiş-: kura atmak.

(Ar. musāhemeᵗ, Far. ḳurᶜa zeden) *Ḳurᶜa kemişti boldı basıḳmışlardın.* 34/38a3=37:141

ḲURAL: nüfuz, etki.

⇒ erk ḳural 30/25b1=15:42

ḲURʾĀN (Ar.): Kuran.

(Ar. Ḳurʾān, Far. nübi) *Ḳaçan oḳınsa Ḳurʾān ḳulaḳ tutunĝlar aĝar.* 28/62b2=7:204

ḳ. 31/87b2=20:114, 34/17b3=36:69, 34/46b2=38:1, 34/96a2=39:27, 35/73a3=41:3, 36/3b1=42:7, 36/37a3=43:3, 36/49a3=43:31, 37/68a2=50:1, 37/82b1=50:45

ḳ.-nı 26/49b2=4:82, 31/36b2=20:2, 32/2a3=27:92, 34/96b1=39:28, 35/87b3=41:26, 37/18b1=47:24

(Ar. Ḳurʾān, Far. Ḳurʾān) *Aydılar anlar kim tandılar hergiz bitmez-miz bu Ḳurʾānḳa.* 33/48a1=34:31

ḳ.-nı 31/87a2=20:113

ḳ.-ḳa 31/83a1=46:29

(Ar. rūḥ, Far. Ḳur'ān) *Kötrügli ḳurlarnı taḫt iḍisi, ḳoḍı ıḍur Ḳur'ānnı fermānındın kimnüŋ üze tilese ḳullarındın.* 35/30b3=40:15

ḲURBĀN (Ar.): kurban.

(Ar. ḳurbān, Far. ḳurbān) *Bitmese-miz yalavaçḳa keldürmegińçe bir ḳurbān.* 25/27a2=3:183

ḳurbān ḳıl-: kurban etmek.

(Ar. taḳrīb, Far. ḳurbān kerden) *Ançada ḳurbān ḳıldılar, ḳurbān ḳılmaḳ, peẕīrlendiler ikide birindin.* 27/37b3=5:27

ḳurbān ḳılmaḳ: kurban etme, kurban sunma.

(Ar. ḳurbān, Far. ḳurbān kerden) *Ḳurbān ḳıldılar, ḳurbān ḳılmaḳ.* 27/37b3 =5:27

ḲURT: kurt, (solucan).

ḳurt kénesi: küçük kurt, güve böceği.

(Ar. dābbe[t], Far. çūb-ḫ[v]ār) *Ol bir yer ḳurt kénesi, yéyür anıŋ tayaḳını.* 33/36a3=34:14

ḲURTĠA: yaşlı.

(Ar. [c]acūz, Far. kende pīr) *Ançada ḳurtġardımız anıŋ boḍnını ḳamuġ meger ḳurtġa ḳalmışlar içinde.* 34/37a3=37:135

ḳ. 37/89a1=51:29

ḲURTĠAR-: kurtarmak. krş. **ḲUTĠAR-**

(Ar. incā[ʾ], Far. rehānīden) *Ḳurtġarur sizlerni ol aġrıġlıḳ ḳındın.* 38/45b1 =61:10

(Ar. inḳāẕ, Far. rehānīden) *Sen mü ḳurtġarur sen anı kim oṭ içinde turur.* 34/90a2=39:19

(Ar. tenciye[t], Far. rehānīden) *Ḳurtġardımız olarnı, ol ikiniŋ ḳavmini uluġ ḳaḍġudın.* 34/33b1=37:115

ḳ.-ur 35/13a2=39:61
ḳ.-dımız 34/37a2=37:134
ḳ. 38/98a3=66:11, 38/98b1=66:11

ḲURTUL-: kurtulmak, muradına ermek.

(Ar. fevz, Far. pīrūz şoden) *Kāşkī men bolsam olar birle ḳurtulġatım, ḳurtulmaḳ uluġ.* 26/41b3=4:73

(Ar. fevz, Far. resten) *Kim kim boyun susa Taŋrıḳa hem yalawaçıŋa bütünlükin ḳurtuldı, ḳurtulmaḳ uluġ.* 33/26a3=33:71

(Ar. iflāḥ, Far. restegārī yāften) *Ḳorḳuŋlar Taŋrıdın bolġay kim ḳurtulġay sizler.* 25/5a2=3:130

ḳ.-ġay sizler 25/29a3=3:200, 27/44a1=5:35

(Ar. iflāḥ, Far. restegārī būden) *Yād ḳılıŋ Taŋrını üküş bolġay kim ḳurtulġay sizler.* 38/56a1=62:10

(Ar. iflāḥ, Far. resten) *Yād ḳılıng̑lar Tang̑rını üküş, bolġay kim ḳurtulġa sizler.* 29/5b1=8:45

ḳ.-dı 31/54a1=20:64

(Ar. iflāḥ, Far. rehiden) *Cādūnıng̑ étigi / alı, ḳurtulmaz cādū ḳayu yerde kim kelse.* 31/55b1=20:69

ḳ.-maz 32/25b2=28:37

ḳ.-maslar 30/95a2=16:116

(Ar. mufliḥ/ūn, Far. restegār/ān) *Kim küḍezilse özi baḫ̇illıḳ[ı]dın bu ögür ḳurtulġaylar.* 38/74b2=64:16

(Ar. necā^{t}, Far. resten) *Ḳorḳmaġıl, ḳurtuldung̑ küç ḳılıġlı boḍunlardın.* 32/17b1=28:25

ḳurtuluġlı: kurtulmuş olan, muradına eren.

(Ar. mufliḥ/ūn, Far. restegār/ān) *Bu ögür olar[ḳa] ḫayrlar, bu ögür olar ḳurtuluġlılar.* 29/63a1=9:88

ḳ.-lar 28/35a1=7:157, 38/16a3=58:22

(Ar. fā$^{\prime}$iz/ūn, Far. restegār/ān) *Uluġraḳ derece Tang̑rı üskinde, bu ögür olar ḳurtuluġlılar.* 29/15b2=9:20

ḳurtuluġlı er-: kurtarılmak.

(Ar. inḳāẕ m., Far. rehānīde şoden) *Feryād teggen yoḳ olarḳa, ermez olar ḳurtuluġlı.* 34/8b1=36:43

ḳurtulmaḳ: kurtuluş.

(Ar. fevz, Far. pīrūzī) *Ḳurtulmaḳ uluġ.* 26/41b3=4:73

(Ar. fevz, resteni) *Ḳurtulmaḳ uluġ.* 33/26a3=33:71

(Ar. fevz, Far. restegārī) *Ḫoşnūdluḳ Tang̑rıdın uluġ ol, ol ḳurtulmaḳ uluġ.* 29/52b2=9:72

ḳ. 29/63a3=9:89, 35/28a1=40:9, 36/88a3=44:57, 36/105b2=45:30, 37/29a3=48:5, 38/47a1=61:12, 38/71a1=64:9

(Ar. mefāze^{t}, Far. restegārī) *Ḳurtġarur Tang̑rı anlarnı kim saḳındılar ḳurtulmaḳları, tegmedi olarḳa yawuzlıḳları.* 35/13a3=39:61

(Ar. necā^{t}, Far. rāh) *Ündeyür men sizni ḳurtulmaḳḳa.* 35/48a3=40:41

⇒ ḳaçıp ḳurtulmaḳ 34/47b1=38:3

ḳurtulmış: kurtuluşa eren.

(Ar. mufliḥ/īn, Far. restegār/ān) *Emdi kim yansa taḳı bitse, ḳılsa eḍgülük bolġay kim bolsa ḳurtulmışlardın.* 32/42b1=28:67

ḲURU-: kurumak.

(Ar. heyc, Far. ḫuşk şoden) *Yana çıḳarur anıng̑ birle ekinni, türlüg türlüg anıng̑ güneleri yana ḳurur körgey sen anı sarġarmış.* 34/91b3=39:21

ḲURUĠ: kuru.

(Ar. yebes, Far. ḫuşk) *Eltgil ḳullarınnı tünle, urġıl olarḳa yol deryā içinde ḳuruġ.* 31/59b1=20:77

ḳuruġ balçıḳ: kuru balçık.

(Ar. şalşal, Far. gil-i ḫuşk) *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış livadın.* 30/20b3=12:56

ḳ.-dın 30/21b2=15:28, 30/23a3=15:33

ḳuruġ sünggük: kuru kemik.

(Ar. ᶜaẓm / ᶜiẓām, Far. üstüḫān/hā) *Eger ölse-miz bolsa-miz topraḳ yine ḳuruġ sünggük bizler mü ḳoparılur-mız.* 34/20a2=37:16

ḲUR(U)L-: ürkmek, irkilmek.

(Ar. işmiʾzāz, Far. remiden) *Ḳaçan yād ḳılınsa Tanggrı yanggluz ḳurlur sizler anlarnıng könggülleri bitmezler ol cehānḳa.* 35/3a3=39:45

ḲUŞ: kuş,

(Ar. ṭayr, Far. murġ/ān) *Körmesler mü ḳuşlarnı fermān tutuġlılar köknüng ḳalıḳıda.* 30/71b3=16:79

ḳ.-lar 33/33b2=34:10

ḳ.-larnı 34/52b2=38:19

⇒ awlaġlı it ḳuş 27/18a2=5:4

ḲUŞLUḲ: kuşluk (vakti).

ḳuşluḳ öḍi: kuşluk vakti.

(Ar. żuhaⁿ, Far. çaşt-gāh) *Sizing vaᶜdengiz ᶜid küni turur kim tirilse boḍun / ögür ḳuşluḳ öḍinde.* 31/52a2=20:59

ḲUTĠAR-: kurtarmak. krş. **ḲURTĠAR-**

(Ar. incāʾ, Far. rehāniden) *Ḳutġardımız anlarnı kim yıġarlar yawuzluḳdın.* 28/41b1=7:165

ḳ.-ur-miz 31/28a1=19:72

ḳ.-dımız 28/19b3=7:141, 31/60a3=20:80, 36/81b3=44:30

ḳ.-ġıl 32/15a1=28:21

(Ar. tenciyet, Far. rehāniden) *Öldürding bir et-özni takı ḳutġardımız séni ḳaḍġu yémekdin.* 31/45b2=20:40

ḳ.-dımız 35/83a1=41:18

⇒ mungadıp ḳutġaru ḳol- 32/12b3=28:18

ḲUTLUĠ: mübarek.

(Ar. mübārek, Far. bā ewzüni-yi bisyār) *Bitig indürdümiz sanga ḳutluġ.* 34/59a1=38:29

⇒ mübārek / ḳutluġ 32/21a1=28:30

ḳutluġ namāzlı zekātlı: mübarek.

(Ar. mübārek, Far. be-namāz ve zekāt) *Ḳıldı méni peyġamber hem ḳıldı méni ḳutluġ namāzlı zekātlı.* 31/12b2=19:31

ḲUVVET (Ar.): kuvvet.

(Ar. yed, Far. ḳuvvet) *Yād ḳılġıl ḳulumızını Dāvūdnı ḳuvvet iḍisi, ol her-āyine ol yanġan turur.* 34/52a2=38:17

(Ar. ḳuvve^{t}, Far. nīrū) *Keḏrek sizdin ḳuvvetin hem üküşrek mālları hem ᶜayālları.* 29/48b2=9:69
ḳ. 35/80b3=41:15, 35/81a2=41:15
⇒ küç ḳuvvet 34/64b3=38:45

ḲUY-: dökmek, yağdırmak, koymak.
(Ar. ifrāġ, Far. rīḫten) *İḏimiz-ā, ḳuya bérgil bizing üze ṣabrnı.* 28/10b3=7:126
(Ar. ṣabb, Far. rīḫten) *Anda kiḏin ḳuyunglar baş üze ol ḳaynar suw ḳınındın.* 36/86a2=44:48

KÜÇ: 1. güç, kuvvet.
(Ar. eşudd, Far. ġāyet-i cevānī) *Ḳaçan tegdi erse küçinge ḳarḳ yaşlıġ boldı.* 32/9b2=28:14
(Ar. ḳuvve^{t}, Far. ḳuvvet) *Ḳatıġraḳ olardın küç birle.* 33/84b3=35:44
(Ar. ḳuvve^{t}, Far. tevānā) *Tutġıl anı küç birle, fermānlaġıl boḏnunga.* 28/23b2 =7:145
(Ar. ḳuvve^{t}, Far. nīrū) *Küç birle hem bérdimiz angar ḥükmni.* 31/7b3=19:12
k.-ün (ins.) 35/34a3=40:21
(Ar. ḳuvve^{t}, Far. ?) *Bolmanglar ol eşler teg kim buzdı egirmiş yipini küçde kiḏin egirik yeşilmeki teg.* 30/80b2=16:92
2. zulüm, zorbalık, haset.
(Ar. beġy, Far. sitem) *Keldi olarḳa bilig küç üçün olar ara.* 36/97a1=45:17
k. 36/26b3=42:39
(Ar. ẓulm, Far. sitem) *Küç yoḳ bu kün, ol Tangrı terk ḥisāb ḳılġan ol.* 35/31b3=40:17
⇒ sitemkār / küç ḳılġan 35/90a3=41:46
küç ét-: zulmetmek.
(Ar. ẓulm, Far. sitem kerden) *Tuttumız anlarnı kim küç ettiler.* 28/41b3=7:165
k.-tim 32/11b2=28:16
k.-ti 38/77a3=65:1
k.-tiler 35/4b3=39:47
küçi/ün: zorla, istemeyerek, zorbalıkla, güç bakımından.
(Ar. kerh^{en}, Far. be-nā-ḫoş) *Aygıl: hezine ḳılıng köng[l]in azu küçün, hiç peẓirlenmez sizdin.* 29/39a1=9:53
(Ar. ḳuvvet^{en}, Far. nīrū) *Neçe üküş uluşdın ol ḳatıġraḳ küçün.* 37/11a3=47:13
(Ar. ẓulm^{en}, Far. sitem) *Kim kim ol ḥaddin keçmek küçün ... kigrür-miz anı otḳa.* 26/8a1=4:30
küçin tut-: zorla bir şey yaptırmak.
(Ar. ikrāh, Far. be-sitem dāşten) *Biz kirtgündümiz İḏimizke yarlıḳamaḳ üçün bizni ḫaṭālarımızını, ol kim küçin tutuıg bizni anıng üze sihrdin.* 31/57b2=20:73
k.-salar 26/36b2=4:64
küç ḳıl-: zulmetmek, eziyet etmek, haksızlık etmek.

(Ar. beğy, Far. sitem kerden) *Ḳorḳmaġıl, iki ḫaşm küç ḳıldı birimiz taḳı birke.* 34/53b3=38:22

k.-urlar 34/55a3=38:24

ḳ.-ġaylartı 36/20b2=42:27

(Ar. iştāt, Far. ez ḫad der güzeşten) *Kesgil bizing ara könilik birle, küç ḳılmaġıl, köndür bizni tüz köni yolḳa.* 34/54a1=38:22

(Ar. ẓulm, Far. sitem kerden) *Küç ḳılmadılar bizke ançası bar boldılar özlering küç ḳılur erdiler.* 28/38a1=7:160

k.-urlar 36/28a1=42:42

k.-dı 34/54b3=38:24

k.-dıngız 36/53b2=43:39

k.-dılar 28/4a2=7:103, 28/39a2=7:162, 28/77a1=8:25, 33/39b1=34:19, 33/56b1=34:42, 34/21b1=37:22, 35/7b2=39:51, 36/65a1=43:65

k.-sa 26/75a3=4:110

k.-salar 25/6b3=3:135

k.-ur erdiler 28/38a2=7:160, 28/39b1=7:162, 30/45a1=16:33, 30/96a2=16:118

k.-maz 26/16a3=4:40

k.-madı 30/44b3=16:33

k.-madımız 30/95b3=16:118, 36/68b3=43:76

k.-manglar 29/27b1=9:36

küç ḳıldaçı: zalim.

(Ar. ẓālim/īn, Far. sitemkār/ān) *Ol Tangrı bilgen turur küç ḳıldaçılarnı.* 38/53b1=62:7

küç ḳılġan: zulmeden.

(Ar. ẓālim/ūn, Far. sitemkār/ān) *Özlering küç ḳılġanlar.* 26/64b3=4:97

ḳ.-lar 36/4b2=42:8

k.-larḳa 35/54a3=40:52

⇒ ẓalūm / küç ḳılġan 33/27a1=33:72

küç ḳılġuçı: zulmeden.

(Ar. ẓallām, Far. sitemkār) *Aḍnalmaz aytıġ mening üskümde, ermez men küç ḳılġuçı ḳullarḳa.* 37/76b3=50:29

küç ḳılıġlı: zalim.

(Ar. ẓālim/īn, Far. sitemkār/ān) *Erdiler küç ḳılıġlılar.* 28/26b2=7:148

k. 32/15a1=28:21, 32/17b1=28:25, 38/44a1=61:7

k.-lar 26/43b1=4:75, 30/41a3=16:28, 30/93a2=16:113, 32/25b2=28:37, 33/48a3=34:31

k.-lar-miz 30/3a2=12:79

küç ḳılıġlı er-: zulmetmek.

(Ar. ẓulm, Far. sitem kerden) *Ermez Tangrı küç ḳılıġlı olarḳa ançası bar erdiler özlering küç ḳılıġlılar.* 29/50b2=9:70

k.-diler 28/51b1=7:177

küç ḳılın-: zulmedilmek, haksızlık edilmek.

(Ar. ẓulm m., Far. güm kerde şoden) *Tangrı arıtur kimni kim tilese taḳı küç ḳılınmazlar ḫurmā yiplüginçe.* 26/24a2=4:49

k.-mazlar 31/24a1=19:60

(Ar. ẓulm m., Far. sitem kerde şoden) *Éw barḳdın aḍrıldılar, Teŋrilik, anda kiḍin kim küç ḳıl[ın]dılar.* 30/50a2=16:41
k.-maz 34/12b3=36:54
k.-maz sizler 26/46a2=4:77
k.-maz/slar 26/84a2=4:124, 36/100a2=45:22; (ḳılınmaslar) 30/91b2=16:111

küç ḳılmaḳ: zulüm.

(Ar. ẓulm, Far. sitem) *Eger tutsa Taŋrı kişilerni küç ḳılmaḳları birle ḳoḍmadı anıŋ üze tek teprenigli.* 30/59a2=16:61
k. 31/86b2=20:111
k.-da 31/86b3=20:112

küç ḳuvvet: güç kuvvet.

(Ar. yed, Far. ḳuvvet) *Yād ḳılġıl ḳullarımızını ... küç iḍileri, köz iḍileri.* 34/64b3=38:45

küç tegürgenrek: en zalim.

(Ar. aẓlam, Far. sitemkār-ter) *Kim ol küç tegürgenrek andın kim ḳoşar Taŋrı üze yalġannı.* 38/43b1=61:7

KÜÇE-: zorlamak.

küçegüçi: cabbar, zorlayıcı.

(Ar. cabbār, Far. gümāşte ve teng keşende) *Ermez sen anlar üze küçegüçi, pend bérgil Ḳur'ān birle.* 37/82b1=50:45

KÜÇEL-: zor kullanılmak, bir şey yapmak için zorlanmak.

(Ar. ikrāh m., Far. be-sitem fermūde şoden) *Kim tansa Taŋrıḳa kirtgünmişde kiḍin meger ol kim küçeldi yana anıŋ köŋgli amrulmış kirtgünmek birle.* 30/88b2=16:106

KÜÇLENDÜR-: güçlü kılmak, desteklemek.

(Ar. te'yīd, Far. ḳavī kerden) *Küçlendürdümiz anlarnı kim taptılar düşmānları üze.* 38/48b2=61:14

KÜÇLÜG: 1. zorba, zalim.

(Ar. cabbār/īn, Far. bā-ḳuvvet) *Anıŋ içinde boḍun küçlügler.* 27/34b3=5:22

(Ar. ḳavī, Far. tevānā) *Terke tutġıl anı, bütünlükin ol terke tuttuḳuŋ eḍgürek küçlüg, imin.* 32/18a1=28:26
k. 35/35a3=40:22

2. esma-yı hüsnadan: kavî.

(Ar. ḳavī, Far. tevānā) *Ol Taŋrı küçlüg küsüş turur.* 38/14a3=58:21
k. 36/14a2=42:19

⇒ ġalebe ḳılıġlı k. 38/49a1=61:14

küçlüg bol-: güçlü, kudretli olmak.

(Ar. taḳdīr, Far. tevānā şoden) *Soŋra küçlüg bolmadıŋız anıŋ üze, rāstlıḳ üze bilgen turur Taŋrı anı.* 37/41a2=48:21

küçlüg ḳıl-: kuvvetlendirmek.

(Ar. İzār, Far. ḳavī kerden) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı yoġun boldı, köni turdı.* 37/49b1=48:29

küçlügrek: daha güçlü.

(Ar. eşedd, Far. saḫt-ter) *Kim ol küçlügrek bizdin ḳuvvet birle.* 35/80b2=41:15

(Ar. eşedde ḳuvvet^{en}, Far. saḫt-ter [ü] nīrū-ter) *Anlar kim olarda burun erdiler üküşrek, olardın küçlügrek.* 35/70b1=40:82

küçlüg uġan: 1. muktedir, gücü yeten.

(Ar. muḳtedir/ūn, Far. tevānā) *Biz olar üze küçlüg uġan-mız.* 36/54b3=43:42

(Ar. muḳrin/īn, Far. tevānā/yān) *Ol arıġ Tañrı musaḫḫar ḳıldı munı, ermez-miz añgar biz küçlüg uġan-mız.* 36/41b3=43:13

2. her şeye gücü yeten, esma-yı hüsnadan: kadîr.

(Ar. ḳadīr, Far. tevānā) *Ol Tañrı ḳamuġ neñg üze küçlüg uġan turur.* 33/64a3=35:1

k. 27/46b1=5:40, 33/85a3=35:44, 36/5b1=42:9, 36/22a3=42:29, 36/34a3=42:50, 37/3a2=46:33, 37/41b2=48:21

(Ar. ḳādir, Far. tevānā) *Küçlüg uġan tirgürmek üze ölüglerni.* 37/2b3=46:33

KÜÇSÜZ: zayıf, güçsüz.

(Ar. ża^{c}īf, Far. süst) *Bütünlükin yek alı erür küçsüz.* 26/44b2=4:76

k. 26/7a3=4:28

küçsüz tut-: güçsüz bulmak.

(Ar. istiż^{c}āf, Far. süst şumurden) *Ḳıldı anıñg boḍnını ögür ögür, küçsüz tutar erdi bir ögürni.* 32/4a3=28:4

küçsüz tutul-: zayıf düşürülmek.

(Ar. istiż^{c}āf m., Far. süst şumurde şoden) *Boynaġuluḳ ḳıldılar anlarḳa kim küçsüz tutuldılar.* 33/49a3=34:32

k.-dılar 32/5a1=28:5, 33/50a1=34:33

küçsüz tutulmış: zayıf, aciz.

(Ar. mustež^{c}af/īn, Far. süst şumurde/gān) *Meger küçsüz tutulmışlar erenlerdin uraġutlardın ...* 26/65b2=4:98

KÜÇSÜZLE-: güçsüz bulmak, güçsüz addetmek.

(Ar. istiż^{c}āf, Far. süst şumurden) *Ey anam oġlı, bütünlükin bu boḍun küçsüzlediler méni.* 28/28a3=7:150

KÜḌ-: 1. zaman vermek, mühlet vermek, ertelemek, beklemek.

(Ar. inẓār, Far. zamān dāden) *Aydı: ey İḍim, küḍgil mañga ol künke tegi kim ḳoparlurlar.* 30/24a1=15:36

k.-gil 34/74b2=38:79

k.-mengler 28/60a6=7:195

(Ar. naẓar, Far. pāyisten) *Küḍmesler [mü] meger ḳıyāmetḳa kelse olarḳa nāgāh.* 36/65a2=43:66

(Ar. te^{3}ḫīr, Far. bāz pes efgenden) *Hergiz küḍe bérmez Tangrı hiç et-özke ḳaçan kelse anıng eceli.* 38/64b2=63:1

(Ar. te^{3}ḫīr, Far. sipes güẕāşten) *Ey İḍim nelük küḍe bérmediñg mañga yaḳın zamānḳa tegi, ṣadaḳa bérgey erdim, bolġay erdim eḍgülerdin.* 38/64a3=63:10

2. mühlet verilmek.

(Ar. inẕār, Far. zamān dāde şoden) *Yüñglümes olardın ḳm ap yime anlar küḍerler.* 30/76a2=16:85

KÜḌEZ-: gözetmek, korumak, tutmak, muhafaza etmek, saklamak.

(Ar. ḥıfẓ, Far. nigāh dāşten) *Küḍezgenler ġaybḳa anıng birle kim küḍezdi Tangrı.* 26/11b2=4:34

k.-mek 35/78b3=41:12

(Ar. imsāḳ, Far. nigāh dāşten) *Ol Tangrı küḍezür köklerni yerlerni kitmekindin.* 33/81b2=35:41

(Ar. ittiḳa^{3}, Far. nigāh dāşten) *Ol kim küḍezse öz boḍını yawuz ḳındın ḳıyāmet küninde aylur:* 34/94b1=39:24

(Ar. mess, Far. nigeh dāşten) *Körmesler mü ḳuşlarnı fermān tutuġlılar köknüñg ḳalıḳıda, küḍezmes olarnı meger Tangrı.* 30/72a2=16:79

(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī dāden) *Meger raḥmet bizdin yime küḍezü bérmek bir rüzgārke tegi.* 34/8b2=36:44

(Ar. raḳb, Far. nigāh dāşten) *Küḍezmez mü^{3}min içinde ḳaḍaşlıḳnı ap baçıġnı.* 29/8a2=9:10

(Ar. raḳb, Far. dāşten) *Küḍezmediñg meniñg sözümni.* 31/66b3=20:94

(Ar. rā^{3}i, Far. nigāh dāşten) *Küḍezgil bizni.* 26/21a2=4:46

(Ar. viḳāye^{t}, Far. nigā/eh dāşten) *Ḳıldı sizke köñglekler kim küḍezür sizlerni isigdin.* 30/74a3=16:81

k.-ür 30/74b1=16:81
k.-di 35/50a3=40:45, 36/88a2=44:56
k.-gil 35/26b2=40:7, 35/27b2=40:9
k.-ingler 38/92a3=66:6

küḍezgen: 1. koruyan, saklayan, gözetleyici.

(Ar. ḥāfıẓ/āt, Far. nigāh dārende/gān) *Boyun suġanlar, küḍezgenler ġaybḳa anıng birle kim küḍezdi Tangrı.* 26/11b1=4:34

k.-ni 37/77b2=50:32

(Ar. ḥafīẓ, Far. nigāh dāşte) *Bizing üskümizde bitig küḍezgen.* 37/69a2=50:4

(Ar. muḥsin/āt, Far. pārsā/yān) *Küḍezgenler zinā ḳılmaġanlar yime tutmaġlılar.* 26/5a1=4:25

(Ar. raḳīb, Far. nigāhbān) *Sözlemez bir söz meger anıng üskinde küḍezgen anuḳ.* 37/73b3=50:18

2. esma-yı hüsnadan: hafîz.

(Ar. ḥafīẓ, Far. nigāhbān) *Tangrı küḍezgen olar üze ermez sen olar üze erklig.* 36/3a1=42:6

küḍezgen eren: koruyan erkek.

(Ar. ḥāfiẓ/īn, Far. merd/ān-ı nigāh-dārende) *Ferclerini küḍezgen erenler, ferclerini küḍezgen tişiler.* 33/4b3=33:35

küḍezgen tişi: koruyan kadın.

(Ar. ḥāfiẓa[t] / ḥāfiẓāt, Far. zen/ān-ı nigāh-dārende) 33/4b3=33:35

küḍezigli: 1. gözetleyen, bekleyen, koruyan.

(Ar. [c]āṣım, Far. nigāh dārende) *Yoḳ sizke Tañgrıdın küḍezigli.* 35/42a3=40:33

(Ar. ḥāfiẓ/īn, Far. yād dārende/gān) *Ermez-miz ġaybını küḍeziglıler.* 30/4b3 =12:81

(Ar. vāḳī, Far. nigāh dārende) *Tuttı olarnı Tañgrı yazuḳları birle, bolmadı olarḳa Tañgrıdın küḍezigli.* 35/34b3=40:21

2. takva sahibi.

(Ar. muḥsin/īn, Far. pārsā/yān) *Bérse siz olarḳa terlerini küḍeziglıler.* 27/ 20a1=5:5

küḍezü tilen-: kendisinden bir şeyi saklamasını, korumasını istemek.

(Ar. istiḥfāẓ m., Far. nigāh dāşten ḫ[v]āste şoden) *Tañgrını bilgenler hem bilgeler anıñg birle küḍezü tilendiler Tañgrı kitābındın.* 27/50b3=5:44

KÜḌEZÇİ: 1. gözetleyen, koruyan, muhafaza eden.

(Ar. ḥafīẓ, Far. nigāhbān) *Iḍmadımız séni olar üze küḍezçi.* 36/32a3=42:48

(Ar. vekīl, Far. nigāhbān) *Anıñg üze aytur-miz küḍezçi ol.* 30/2b1=12:66

2. her şeyi gözetleyen, koruyan, esma-yı hüsnadan: hafîz.

(Ar. ḥafīẓ, Far. nigāhbān) *Seniñg İḍiñg ḳamuġ neñg üze küḍezçi ol.* 33/42b3=34:21

k. 26/48b2=4:80

3. her şeye nezaret eden, gözetleyen, esma-yı hüsnadan: rakîb.

(Ar. raḳīb, Far. nigāhbān) *Erür Tañgrı ḳamuġ neñg üze küḍezçi.* 33/15b3 =33:52

küḍezçin: gözetleyen.

(Ar. muḳīt, Far. tevānā) *Erür Tañgrı ḳamuġ neñg üze küḍezçin.* 26/52b1=4:85

KÜḌEZİL-: korunmak.

(Ar. viḳāye[t] m., Far. nigāh dāşte şoden) *Kim küḍezilse özi baḥillıḳ[ı]dın bu ögür ḳurtulġaylar.* 38/74b1=64:16

KÜḌÜL-: beklenilmek.

küḍülmiş: mühlet verilen, müsamaha gösterilen.

(Ar. munẓar/īn, zamān dāde şode/gān) *Aydı: sen küḍülmişlerdin sen saḳış künke / belgülüg künke tegi.* 30/24a3=15:37

(Ar. munẓar/īn, Far. zamān dāde/gān) *Aydı: ey İḍim küḍgil maña gürdın ḳopġu künke tegi, aydı: sen küḍülmişlerdin sen.* 34/74b3=38:80

k.-lerdin 36/81b3=44:29

KÜFR (Ar.): küfr, kâfirlik.

(Ar. küfr, Far. küfr) *Olar ṭa'n ḳılsalar dininġiz içinde toḳuşunġlar küfr başlarını.* 29/9b1=9:12

k. 29/12b2=9:17

k.-üng 34/84a1=39:8

k.-leri 33/80a2=35:39

k.-lerini 33/79b3=35:39

(Ar. küfr, Far. nā-girevíden) *Yıratdı olarnı Tangrı küfrleri birle.* 26/22a1=4:46

k. 27/46b3=5:41

k.-ni 26/94a1=4:137, 34/82a1=39:7

(Ar. küfr, Far. nā-girevíde/gān) *Tutmang atalarıngızını, ḳarındaşlarıngızını döstlar eger sewseler küfrni imān üze.* 29/16b3=9:23

(Ar. kūfr, Far. kāfirī) *Aydılar küfr kelimesini, tandılar.* 29/53b1=9:74

küfrdin yıġıl-: günahtan sakınmak.

(Ar. intihā', Far. bāz istāden) *Eger yıġılsalar küfrdin yarlıḳatur olar anlarnı.* 28/85a2=8:38

KÜL-: gülmek.

(Ar. żaḥk, Far. ḫandíden) *Külmesünler azḳına, iġlasınlar üküş, yanut anı kim ḳazġanur erdiler.* 29/58b3=9:82

k.-erler 36/57a1=43:47

KÜMİŞ: gümüş.

(Ar. fiżża[t], Far. sim) *Anlar kim kömerler altunnı kümişni, hezíne étmezler anı.* 29/25b3=9:34

k.-din 36/51a2=43:33

KÜN: 1. gün.

(Ar. yevm / eyyām, Far. rūz/hā) *Songlattı olarḳa iki yüzlügni köngülleri içinde ol künke tegi.* 29/55b2=9:77

k. 29/18b3=9:25, 30/75a3=16:84, 30/78a1=16:89, 31/15a1=19:37, 31/70b1=20:104, 31/84a1=46:21, 33/47a3=34:30, 34/75a1=38:81, 34/87a1=39:13, 35/53a1=40:49, 35/76a3=41:9, 35/77 a2=41:10, 35/78a3=41:12, 36/65a1=43:65, 36/107b3=45:34, 37/74b1=50:20, 37/79b3=50:38; (ḳıyāmet k.) 31/91b2=20:124

k.-ke 34/39a2=37:144; (gürdın ḳopġu k.) 34/74b2=38:79; (kidinki k.) 30/58b1=16:60; (song k.) 26/15b1=4:38, 26/16a1=4:39, 26/30b3=4:59, 26/93a3=4:136, 27/6a2=4:162, 29/13a3=9:18, 29/14a3=9:19, 29/34a2=9:44, 29/34b3=9:45, 38/14b2=58:22; (song /āḫir k.) 29/21b1=9:29

k.-de 29/2a1=8:41; (ḳıyāmet k.) 34/87b3=39:15

k.-din (ādine k.) 38/54b2=62:9

k.-i 35/41a3=40:30; (āzife k.) 35/32a2=40:18; (cezā k.) 37/84b1=51:12, (çıḳmaḳ k.) 37/81b1=50:42; (faṣl k.) 36/84b3=44:40; (ḫulūd k.) 37/78a2=50:34, (ḳopmaḳ k.) 30/39a1=16:25, 30/98b 2=16:124, 38/36a2=60:3; (tağābün k.) 38/70a2=64:9

k.-ike (cezā k.) 34/74b1=38:78; (ḳopmaḳ k.) 28/42b2=7:167

k.-inge (ḥisāb k.) 35/38a3=40:27; (ḳopmaḳ k.) 26/53a2=4:87; (ökünç k.) 31/15b2=19:39; (song k.) 38/78b3=65:2

k.-inde 31/34b3=19:95, 31/69a3=20:100, 31/69b2=20:101, 35/31a2=40:15, 36/3b3=42:7; (cem^{c} k.) 38/70a2=64:9; (furḳān k.) 29/2a1=8:41; (ḥisāb k.) 34/67a2=38:53; (ḳıyāmet k.) 34/94b2=39:24, 38/36a2=60:3; (ḳopmaḳ k.) 26/75a1=4:109, 26/96b2=4:141, 27/44b1=5:36, 28/48b1=7:172, 30/40a3=16:27, 30/81b1=16:92, 35/5b1=39:47, 35/12a3=39:60, 35/15b2=39:67, 36/30b2=42:45, 36/97a2=45:17; (tenād k.) 35/42a2=40:32

k.-ler 25/9b3=3:140, 35/81b2=41:16

k.-inġiz 35/19a3=39:71

k.-leri (şenbe k.) 28/40a2=7:163

k.-lerini 36/71b2=43:83

k.-lerindin 36/95a1=45:14

k.-leriñgizde 30/73a1-2=16:80

⇒ aḍırmaḳ küni 34/21a2=37:21; bu kün 27/16b3=5:3, 27/17a2=5:3, 27/19a1=5:5, 30/10a1=12:92, 30/41a1=16:27, 30/61a1=16:63, 33/56a2=34:42; cezā küni 34/21a2=37:20; ḥisāb küni 34/51b3=38:16, 34/57b1=38:27; Ḫuneyn k. 29/18b3=9:25; ^{c}īd küni 31/52a1=20:59; ḳopmaḳ küni 32/27b2=28:41, 32/28a2=28:42, 32/39b3=28:61; ol kün 25/23a1=3:167, 26/17a3=4:42, 28/40a2=7:163, 28/72a2=8:16, 29/26a2=9:35, 30/24a2=15:36, 30/77a1=16:87, 33/9b1=33:44, 33/24a1=33:66, 33/55a1=34:40, 36/85a1=44:51; on k. 31/70a2=20:103; saḳış küni / belgülüg k. 30/24b1=15:38, saḳış küni 30/24a1=15:35; tünki k. 32/13b2=28:19, uluġ k. 36/103a1=45:26

2. gündüz.

(Ar. nehār, Far. rūz) *Yime tün kün barmaḳı kelmeki içre ol kim ıḍṭı Taṅrı.* 36/90a2=45:5

(Ar. yevm / eyyām, Far. rūz/hā) *Yoruṅlar anuṅ üçünde tünler hem künlerde ïmïnler.* 33/39a2=34:18

3. güneş.

(Ar. şems, Far. āftāb) *Uḍu barıġlı ḳıldı sizlerke tünni kündüzni, künni aynı yulduzlarnı.* 30/35a2=16:12

k. 33/73b3=35:13, 34/6a3=36:38, 34/7a2=36:40, 34/79b3=39:5, 37/80b1=50:39

(Ar. —, Far. āftāb) *Ançaḳa tegi yaştı kün perde birle.* 34/60a2=38:32

kün batsıġ: batı, garb.

(Ar. ġarb, Far. cāy-ı āftāb furū reften) *Ermez erdiṅ kün batsıġ sıṅar ançada ḥükm ḳıldımız Mūsāḳa.* 32/29a1=28:44

kün batsıġ yer: batı, güneşin battığı yer.

(Ar. maġrib / maġārib, Far. cāy/hā-i āftāb-i furū reften) *Mïrāş bérdimiz ol boḍunḳa anlar kim ża^{c}īf tutlur erdiler yerniṅ kün tuġsuġları, yerniṅ kün batsıġ yerleri.* 28/17b2=7:137

kün tuġar(ı): doğu, maşrık.

(Ar. maşrıḳ/īn, Far. der rūşenā āyende/gān) *Tuttı olarnı ḳatıġ ün kün tuġardın.* 30/29b2=15:73

kün tuġmış vaḳt: güneşin doğuş zamanı, sabah.

(Ar. işrāḳ, Far. vaḳt-i rūşen şoden) *Tesbïḥ ḳılurlar kéçe hem kün tuġmış vaḳtta.* 34/52b1=38:18

kün tuġsuġ(ı): doğu, güneşin doğduğu yer.

(Ar. maşrıḳ / maşārıḳ, Far. cāy/hā-i āftāb ber āmeden) *Mîrāş bérdimiz ol boḍunḳa anlar kim ża^{c}îf tutlur erdiler yerning kün tuġsuġları, yerning kün batsıġ yerleri.* 28/17b1=7:137

KÜNDÜZ: gündüz.

(Ar. nehār, Far. rūz) *Kigrür tünni kündüz içinge, kigrür kündüzni tün içre.* 33/73b2=35:13

k. 33/50a3=34:33, 34/6a2=36:37, 34/79b1=39:5

k.-ni 30/35a2=16:12, 34/7b1=36:40, 34/79b2=39:5, 35/59a3=40:61

KÜRSÎ (Ar.): kürsü, taht.

(Ar. kürsî, Far. taḫt) *Kemiştimiz aning kürsîsi üze bir ten.* 34/60b2=38:34

KÜSE-: arzu etmek.

(Ar. iştihā^{3}, Far. ārzū burden) *Olarḳa ol ne kim küser erse sizler.* 30/57a3=16:57

KÜSET-: arzu ettirmek, heveslendirmek.

(Ar. temniyet, Far. ārzū dāden) *Ḳışurġay men oḳ olarnı, küsetgey men olarnı.* 26/80b2=4:119

KÜS/ŞÜŞ: esma-yı hüsnadan: azîz.

(Ar. ^{c}azîz, Far. bî-hemtā^{3}) *Ol Tangrı küsüş bütün işlig turur.* 28/69a2=8:10

k. 30/58b3=16:60, 34/6b2=36:38; (küşüş) 29/51b3=9:71, 30/12b3 =14:1, 38/14a3=58:22, 38/40a1=61:1, 38/49b3=62:1, 38/51a1=62:3, 38/75b1 =64:18

(Ar. ġafūr, Far. bî-hemtā) *Yarlıḳadı anı, bütünlükin ol küsüş ulaşu yarlıḳaġan ol.* 32/12a1=28:16

KÜŞÜŞLÜK:

⇒ aġırlıḳ küşüşlük 33/70a1=35:10

KÜWEÇ: güveç, çömlek.

(Ar. ḳıdr, Far. dîg/hā) *Éterler erdi ... küweçler rāst ornatmış.* 33/35b2=34:13

KÜWEN-: övünmek.

küwengen: övünen.

(Ar. faḫūr, Far. nāzende) *Ol Tangrı sewmez kim kim bolsa ḳıwanġan küwengen.* 26/14b1=4:36

KÜVEZLEN-: şımarmak.

(Ar. beṭar, Far. ferîde şoden) *Néçe yoḳattımız uluşdın [kim] küvezlendi aning tiriglikleri.* 32/37b1=28:58

küvezlenmek: kibirlenme, büyüklük taslama.

(Ar. istikbār, Far. buzurgî custen) *Küvezlenmekleri üçün yer içinde yawuz al ḳılur.* 33/83a2=35:43

KÜVEZLİK: gösteriş, çalım satma.

(Ar. baṭar, Far. ferîdegî) *Bolmanglar anlar teg kim çıḳtılar sarāylarındın küvezlikin boḍunḳa körkitü.* 29/6a 3=8:47

L

LAĠV (Ar.): boş, beyhude, faydasız.
laġv ḳıl-: gürültü yapmak, gereksiz konuşmak.
(Ar. laġv, Far. bīhūde goften) *Aydılar anlar kim tandılar: eşitmeng̑ bu Ḳur'ānnı laġv ḳılıng̑.* 35/87b3=41:26

LA'NET (Ar.): lanet.
(Ar. la'ne^{t}, Far. nefrīn) *Uḍturdımız olarḳa bu dünyā içinde la'net.* 32/28a1=28:42
l. 35/54b1=40:52
l.-im 34/74b1=38:78
la'net ḳıl-: lanetlemek.
(Ar. la'n, Far. nefrīn kerden) *Anlar kim āẕārlarlar Tang̑rını hem yalavaçını, la'net ḳıldı olarḳa Tang̑rı.* 33/20a1=33:57
l.-mış 37/18a2=47:23
la'net ḳılın-: lanetlenmek.
(Ar. ḳutile, Far. nefrīn kerde şoden) *La'net ḳılındı yalġan ḳılġuçılar.* 37/84a2=51:10

LAṬĪF (Ar.): lutuf sahibi, esma-yı hüsnadan: latîf.
(Ar. laṭīf, Far. şīrīnkār) *Ol Tang̑rı érür laṭīf bilgen.* 33/3b1=33:34
⇒ yinçke körügli laṭīf 36/13b3=42:19

LEVḤ (Ar.): levha.
levḥü'l-maḥfūẓ: ana kitap: levhü'l-mahfuz.
(Ar. ümmü'l-kitāb, Far. levḥ-i maḥfūẓ) *Ol levḥü'l-maḥfūẓ içinde, bizing̑ üsküm̈izde yüksek berk turur.* 36/37b 1=43:4

LĪKİN (Ar.): fakat.
(Ar. velākin, Far. ve cüz^{2} ān ki) *Kötürgetimiz anı anıng̑ birle, līkin ol emitti yerke.* 28/50a2=7:176

LİVA (? Çin.): siyah, kara balçık.
(Ar. ḥame^{2}, Far. ġarīfec) *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış livadın.* 30/21a1=15:26
l.-dın 30/21b3=15:28, 30/23b1=15:33

M

MA, ME: da / de, dahası.
(Ar. ve, Far. ve) *Bular birle yoḳ, olar birle me yoḳ.* 26/97b3=4:143
m. 27/9a1=4:166
(Ar. —, Far. —) *Tėrgey-miz yeklemi me yana ḥāżır ḳılur-mız olarnı tanuġ yöresinge.* 31/26b3=19:68
m. 35/65b1=40:74
⇒ ḳayda ma 33/22a3=33:61

MAĠFİRET (Ar.): Tanrının kullarını bağışlaması.
⇒ raḥmet ü maġfiret 26/64b1=4:96

MAĠRIB (Ar.): batı.
⇒ maşrıḳ ve maġrıb 36/53a3=43:38

MAḤFŪẒ (Ar.): saklanmış, gizli.
⇒ levḥü'l-maḥfūẓ 36/37b2=43:4

MĀL (Ar.): mal.
(Ar. māl / emvāl, Far. ḫ^{v}āste/hā) *Mālları birle özleri birle artuḳ ḳıldı Tangrı.* 26/63b1=4:95
m. 31/30b2=19:77
m.-lar 29/17b2=9:24
m.-ları 26/63b2=4:95, 29/15a3=9:20, 29/34a3=9:44, 29/40a2=9:55, 29/48b2=9:69, 29/58a3=9:81, 29/60b3=9:85, 29/62b2=9:88, 37/65b2=49:15, 37/86a2=51:19, 38/11b2=58:17
m.-larını 26/15a3=4:38, 27/5a1=4:161, 28/83b1=8:36, 29/25a3=9:34
m.-larındın 26/11a3=4:34
m.-larımız 37/32b3=48:11
m.-larıngız 26/2b3=4:24, 28/78b3=8:28, 29/32a3=9:41, 38/63a3=63:9, 38/73b2=64:15
m.-larıngızını 26/7b2=4:29, 37/24b3=47:36
(Ar. —, Far. māl) *Anlar kim bérmezler zekātını māllarındın.* 35/75a3=41:7

MĀLİK (Ar.): malik.
(Ar. mālik, Far. mālik) *Ey mālik, ḥükm ḳılsun bizing üze sening iding.* 36/69a2=43:77
⇒ erklig / mālik 35/20b2=39:73

MAŞRIḲ (Ar.): doğu.
maşrıḳ ve maġrıb: doğu ve batı, maşrık ve magrıb.
(Ar. maşrıkeyn, Far. maşrıḳ ve maġrıb) *Ey kāşki, mening ara sening ara iki maşrıḳ ve maġrıb ırakınça néme yawuz iş turur ol.* 36/53a3=43:38

MEDED (Ar.): yardım.
meded bér-: 1. yardım etmek.

(Ar. medd, Far. meded konende) *Sizke men meded bérür men sizke miŋ ferişteler̄din biri soŋgınça biri kelgenler.* 28/68b1=8:9

2. uzatmak, müddet vermek.

(Ar. medd, Far. efzūn kerden) *Andağ ermez her-āyine bitir-miz anı kim aytur ve meded bérür-miz aŋgar kındın meded bérmek.* 31/31a2-3=19:79

MEGER (Far.): meğer, belki, ancak, yalnız, sadece, -ın dışında.

(Ar. illā, Far. meger) *Ḳorḳmazlar kimersede meger Taŋrı.* 33/8b2=33:39

m. 25/3a1-2=3:126, 25/7a3=3:135, 25/11b2=3:144, 25/12b1=3:145, 25/14b1=3:147, 26/2a1=4:24, 26/7b3=4:29, 26/18b1=4:43, 26/22a1=4:46, 26/35b2=4:62, 26/36b1=4:64, 26/38a3=4:66, 26/51a1=4:83, 26/51a3=4:84, 26/53a2=4:87, 26/55b1=4:90, 26/58b2=4:92, 26/65b2=4:98, 26/77a2=4:113, 26/78a2=4:114, 26/80a2-3=4:117, 26/81b3=4:120, 26/97b1=4:142, 26/99a2=4:146, 27/2a1=4:155, 27/3a2=4:157, 27/10b2=4:171, 27/16a3=5:3, 27/28b1=5:13, 27/36b3=5:25, 27/43a2=5:34, 28/4b3=7:105, 28/10b2=7:126, 28/25b3=7:147, 28/31b3=7:155, 28/35b1=7:158, 28/44b3=7:169, 28/54b3=7:184, 28/56b1-3=7:187, 28/57b1=7:188, 28/58a1=7:188, 28/68b2=8:10, 28/69a1=8:10, 28/72a3=8:16, 28/81a2=8:31, 28/82a2=8:34, 28/82b2=8:34, 28/83a2=8:35, 29/13b2=9:18, 29/23b2-3=9:31, 29/24a3=9:32, 29/30a1=9:38, 29/35b3=9:47, 29/37b3=9:51, 29/38a3=9:52, 29/39b1-3=9:54, 29/53b3=9:74, 29/56b2=9:79, 30/1a1=12:53, 30/2a2=12:66, 30/4b2=12:81, 30/7b3=12:87, 30/22b1=15:31, 30/24b3=15:40, 30/25b2=15:42, 30/27b1=15:56, 30/33a1=16:2, 30/44b1=16:33, 30/46b1=16:35, 30/51a1=16:43, 30/61a3=16:64, 30/70b3=16:77, 30/72a2=16:79, 30/88b2=16:106, 30/100a3=16:127, 31/23b1=19:60, 31/24b1=19:62, 31/25a2=19:64, 31/27b3=19:71, 31/33a2=19:87, 31/34b1=19:93, 31/36b3=20:3, 31/38a1=20:8, 36/38b1=43:7, 31/39b2=20:14, 31/68b2=20:98, 31/70a2=20:103, 31/70b1=20:104, 31/80a1=46:25, 31/85b1=20:108, 31/85b3=20:109, 31/88b2=20:116, 32/13b2=28:19, 32/24b3=28:36, 32/37b3=28:58, 32/38b1=28:59, 32/43b1=28:70, 32/44a1-2=28:88, 33/15b1=33:52, 33/16a1=33:53, 33/22a3=33:60, 33/30a2=34:3, 33/36a3=34:14, 33/38b1=34:17, 33/40a3=34:20, 33/42a1=34:21, 33/44a1=34:23, 33/46b2=34:28, 33/51a3=34:33, 33/51b2=34:34, 33/53a3=34:37, 33/57a3=34:43, 33/57b2=34:43, 33/58a1=34:43, 33/59b3=34:46, 33/60a3=34:47, 33/65b2=35:3, 33/71b1=35:11, 33/71b3=35:11, 33/80a1=35:39, 33/80a3=35:39, 33/81b1=35:40, 33/83a2=35:42, 33/83b2-3=35:43, 34/2b2=36:29, 34/3a2=36:30, 34/8b2=36:44, 34/9b1=34:46, 34/10a3=36:47, 34/10b2=36:49, 34/12b1=36:53, 34/13a1=36:54, 34/17b2=36:69, 34/20a1=37:15, 34/24b2=37:35, 34/25b1=37:39, 34/25b2= 37:40, 34/36a2=37:128, 34/37a3=37:135, 34/42a2=37:160, 34/42b2=37:163, 34/43a1=37:164, 34/48b3=38:7, 34/51a2=38:14, 34/51a3=38:15, 34/55b1=38:24, 34/70b1=38:65, 34/71b3=38:70, 34/73a1=38:74, 34/75a3=38:83, 34/76a3=38:87, 34/78a1=39:3, 34/81b1=39:6, 35/16b2=39:68, 35/23a3=40:3, 35/23b2=40:4, 35/30a2=40:13, 35/37a1=40:25, 35/40b1-2=40:29, 35/46a2=40:37, 35/47a3=40:40, 35/53b2=40:50, 35/56a3=40:56, 35/60a1=40:62, 35/61b1=40:65, 35/68a3=40:78, 35/79b3=41:14, 36/2b2=41:47, 36/9a2=42:14, 36/17b2=42:23, 36/32b1=42:48, 36/34b1=42:51, 36/44b2=43:20, 36/45b3=43:23, 36/47b3=43:27, 36/51b3=43:35, 36/57a2=43:48, 36/61b2=43:58, 36/62a1=43:59, 36/65a3=43:66, 36/65b3=43:67, 36/73a2=43:86, 36/76a3=44:8, 36/83a1=44:35, 36/84b1=44:39, 36/85a3=44:42, 36/88a1=44:56, 36/96b3=45:17, 36/101b1-2=45:24, 36/102a1=45:24, 36/102b1=45:25, 36/106b3=45:32, 37/1b3=46:3, 37/15a1=47:18, 37/15b2=47:19, 37/36b3=48:15, 37/73b3=50:18, 38/3a1=58:2, 38/6a3=58:10,

38/27b1=59:14, 38/31a2=59:22, 38/31b2=59:23, 38/71b3=64:11, 38/72b2= 64:13, 38/76b2=65:1, 38/83b3=65:7

(Ar. la^{c}alle, Far. meger) *Né bildrür sanga meger ḳıyāmet yaḳın bolur.* 33/23a3=33:63

m. 31/82a1=46:27, 34/96a3=39:27, 34/96b2=39:28

(Ar. len, Far. meger) *Aymadım mı séni kim yā Mūsā sen meger umagay sen mening birle ser[inmek].* 31/1b1=18:75

MEKR (Ar.): hile, düzen, tuzak, aldatma.

(Ar. mekr, Far. sigāliden) *Küdezdi anı Tangrı ésiz / yawuz mekrlerindin.* 35/50a3=40:45

(Ar. mekr, Far. sigāliş) *Kendü tün kündüz mekri ançada fermānladıngız bizke tansa-miz Tangrıḳa.* 33/50a3 =34:33

MELĀMET (Ar.): kınama, ayıplama, azar.

(Ar. levme^{t}, Far. serzeniş) *Ḳorḳmazlar melāmet ḳılıġlı melāmetinde.* 27/59b1=5:54

(Ar. teşrīb, Far. serzeniş) *Melāmet yoḳ sizing üze bu kün yarlıḳagay Tangrı sizni.* 30/10a1=12:92

melāmet ḳılıġlı: ayıplayan, kınayan.

(Ar. lā^{9}im, Far. melāmetger) *Ḳorḳmazlar melāmet ḳılıġlı melāmetinde.* 27/59b1=5:54

MELĀMETLIĠ (Ar.T.): kınanmayı hak eden.

(Ar. mulīm, Far. sezā-yı melāmet) *Yıttı anı balıḳ, ol melāmetlıġ, eger bolmasa ol tesbīḥ aytıġlılardın.* 34/38b2=37:142

MELİK (Ar.): 1. hükümdar.

(Ar. melik / mulūk, Far. pādşāh/ān) *Aydı ol melik: keldürüng manga anı, ḫāṣ ḳılayın anı özümke.* 30/1b2=12:54

m.-i (melīki) 35/3a1=39:44

m.-ler 27/34a1=5:20

2. hükümranlık.

(Ar. mülk, Far. pādşāhī) *Berekātlıġ ol angar kökler meliki, yerler meliki hem ol iki ara.* 36/72a3=43:85

m.-i 36/72b1=43:85, 36/103b1-2=45:27, 37/35a2=48:14

MEL^{c}ŪN (Ar.): melun, lanetlenmiş.

(Ar. mel^{c}ūn/īn, Far. nefrīn kerde/gān) *Mel^{c}ūnlar ḳayda ma bulnurlar, tutlurlar, öldrülürler.* 33/22a3=33:61

(Ar. İblīs, Far. İblīs) *Secde ḳılıng Ādemḳa, secde ḳıldılar meger mel^{c}ūn unamadı.* 31/88b2=20:116

(——) *Aydı mel^{c}ūn: kördüm ol kim körmediler anı.* 31/67a1=20:96

⇒ bu mel^{c}ün 31/59b3=20:78, 31/62b1=20:85; Sāmirī mel^{c}ūn 31/64a3=20:87

MEN: ben.

(Ar. enā, Far. men) *Men mü'minlerning evveli men.* 28/22b2=7:143

m. 28/58a1=7:188, 30/9a2=12:90, 30/31b1=15:89, 30/33a1=16:2, 31/39a3=20:13, 31/39b2= 20:14, 32/2b2=27:92, 34/70a3=38:65, 34/71b3=38:70, 34/73b3=38:76, 35/48b3=40:42, 35/74b1=41:6, 36/59a2=43:52, 36/70b3=43:81, 38/14a2=58:21, 38/34b3=60:1

(Ar. innī, Far. men) *Men nezr ḳıldım Tangrıḳa.* 31/11a1=19:26

m. 26/41b2=4:73, 31/9b2=19:23, 31/12a3=19:30, 36/79a3=44:19

(Ar. innī, Far. her-āyīne men) *Men né kim ḳılur sizler körgen men.* 33/34a2=34:11

m. 27/26b1=5:12, 27/36b2=5:25, 27/38b3=5:28, 28/4b1=7:104, 28/22b3=7:144, 28/35a2=7:158, 28/68b1=8:9, 28/70a3=8:12, 30/21b1=15:28, 31/4b2=19:4, 31/5a2=19:5, 31/16b3=19:43, 31/17b2=19:45, 31/38b1=20:10, 31/39b1=20:14, 31/61b1=20:82, 31/74b3=39:39, 32/11b2=28:16, 32/14b2=28:20, 32/16b2=28:24, 32/18a2=28:27, 32/20a2=28:29, 32/21a2=28:30, 32/23a1=28:33, 32/23b2=28:34, 32/26b1=28:38, 34/27b2=37:89, 34/29b1=37:99, 34/30a2-3= 37:102, 34/59b3=38:32, 34/72a2=38:71, 34/86a3=39:11, 34/86b3=39:13, 35/ 37b1=40:26, 35/38a1=40:27, 35/41a1=40:30, 35/42a1=40:32, 35/45b2=40:37, 35/61b3=40:66, 36/47b2=43:26, 36/56b1=43:46, 36/79a2=44:18, 36/79b1= 44:20, 38/29a1-2=59:16, 38/41b2=61:5, 38/42b1=61:6

(Ar. innī, Far. be-dürüstī men) *Men tilemez men kim yansa sen mening yazuḳum birle.* 27/39a1=5:29

men men 31/39a1=20:12

men 31/47b1=20:46

mening 25/29a1=3:200, 26/41a2=4:72, 27/26b2=5:12, 27/39a1=5:29, 27/51a3=5:44, 28/5a2=7:105, 28/23a1=7:144, 28/28b3=7:151, 28/32b3=7:156, 28/54a3=7:183, 28/60a6=7:196, 30/1b1=12:53, 30/9a2=12:90, 30/25a2=15:41, 30/25a3=15:42, 31/2a1=18:76, 31/3a1=18:110, 31/5a3=19:5, 31/6b1=19:9, 31/14b1=19:36, 31/18a2=19:46, 31/42b1=20:25, 31/44b2=20:39, 31/46b1=20:42, 31/49a3=20:52, 31/61a2-3=20:81, 31/63b2=20:86, 31/65b2=20:90, 31/66a3= 20:93, 31/66b3=20:94, 31/70b3=20:105, 31/91a2=20:123, 31/91a3=20:124, 32/12a2=28:17, 32/19a1=28:28, 32/19a3=28:28, 32/23b1=28:34, 32/25a2=28:37, 32/26a2=28:38, 32/40a2=28:62, 33/29b1=34:3, 33/35b3=34:13, 33/52a3=34:36, 33/54a3=34:39, 33/59a3=34:45, 33/60a3=34:47, 33/60b2=34:48, 34/1a2=36:26, 34/49a3=38:8, 34/49b1=38:8, 34/51a2=38:14, 34/54a3=38:23, 34/60a3=38:33, 34/74b1=38:78, 34/85a3=39:10, 34/89a3=39:17, 35/8b3=39:53, 35/12a1=39:59, 35/25a1=40:5, 35/39a1=40:28, 35/48a2=40:41, 35/58b3=40:60, 36/2b3=41:47, 36/5b3=42:10, 36/53a2=43:38, 36/58b2=43:51, 36/59a1=43:51, 36/64a3=43:64, 36/66a1=43:68, 36/106a1=45:31, 37/66b3=49:17, 37/72b1=50:15, 37/76a3= 50:28, 37/76b2=50:29, 37/82b2=50:45, 38/14a2=58:21, 38/34b1-2=60:1, 38/ 42b2=61:6; (mening birle) 29/59b2=9:83, 31/2b2=18:76; (mening üze) 31/13a3 =19:33

menim 31/40b2=20:18

méni 27/38b1=5:28, 28/22a2=7:143, 28/28a3=7:150, 28/28b1-2=7:150, 28/28b3=7:151, 30/24b1=15:39, 30/28b2=15:68, 30/28b3=15:69, 31/12b1=19:30, 31/12b2=19:31, 31/67a1=20:96, 32/11b3=28:16, 32/13b1=28:19, 32/15a1=28:21, 32/15a3=28:32, 32/18b3=28:27, 32/23a2=28:33, 32/23b2-3=28:34, 33/46a2= 34:27, 34/1a3=36:26, 34/1b1=36:27, 34/29b2=37:99, 34/30b3=37:102, 34/54b2=

38:23, 34/60b3=38:35, 34/73b3=38:76, 35/37a2=40:26, 35/48a3=40:41, 35/48b1=40:42, 35/49a2=40:43, 35/58b1=40:60, 36/47b3=43:27, 36/48a1=43:27, 36/79b3=44:20, 36/80a1=44:21, 38/41b1=61:5, 38/98a3=66:11, 38/98b1=66:11

manga 27/38b1=5:28, 27/40a2=5:31, 28/21a2=7:142, 28/21b2=7:143, 28/27b2=7:150, 28/57b3=7:188,

28/60a6=7:195, 28/62a3=7:203, 29/36b3=9:49, 29/37a1=9:49, 30/2a1=12:66, 30/4a3=12:80, 30/5b2=12:83, 30/10b2=12:93, 30/24a1=15:36, 30/26b2,3=15:54, 31/5b1=19:5, 31/6a3=19:8, 31/12b1=19:30, 31/17a1-2=19:43, 31/18b3=19:47, 31/39b2=20:14, 31/41a1=20:18, 31/42b2=20:26, 31/65b1=20:90, 31/66a2=20:93, 31/74a1-3=39:38, 31/76b1-2=41:50, 31/88a1=20:114, 32/7a3=28:9, 32/16b2=28:24, 32/18a3=28:27, 32/26a1-2=28:38, 33/61b2=34:50, 33/80b2=35:40, 34/14b3=36:61, 34/29b2=37:100, 34/54b1=38:23, 34/61a1=38:35, 34/62b3=38:41, 34/71a3=38:69, 34/71b2=38:70, 34/74b2=38:79, 35/14a3=39:64, 35/45a1=40:36, 35/46b1=40:38, 35/48b2=40:42, 36/58b2=43:51, 36/64a3=43:63, 36/79a2=44:18, 38/48a1=61:14, 38/64a3=63:10, 38/90b1=66:3, 38/98a2=66:11; (m. ḳorḳunˆlar) 30/55a1=16:51,

mangar 31/7a1=19:10, 31/12b3=19:31, 31/43a1=20:29, 31/73b2=39:38, 35/6b3=39:49

ménde 25/27a3=3:183, 25/29a2=3:200, 27/17a1=5:3, 28/27b2=7:150, 31/5a3=19:5, 32/26a1=28:38, 34/61a2=38:35, 38/43a1=61:6

méndin 27/51a2=5:44, 30/33a1=16:2, 31/4b3=19:4, 31/5b1=19:6, 31/18b1=19:46, 31/44b3=20:39, 31/91a1=20:123, 32/23a3=28:34, 34/88b3= 39:16, 36/80a1=44:21

MENGÜ: krş. **MENˆGGÜ**

mengü ḳalığlı: ebedî kalıcı.

(Ar. ḥālid/īn, Far. cāvidāne/gān) *Kigrür olarnı uştmaḥlarḳa, aḳar anınˆg astında arıḳlar, mengü ḳalığlılar anınˆg içinde.* 38/15b3=58:22

MENˆGGÜ: ebedî, ölümsüz.

menˆggü ḳalığlı: ebedî kalıcı.

(Ar. ḥālid/īn, Far. cāvidāne/gān) *Kirinˆgler tamuġ ḳapuġlarındın menˆggü ḳalığlılar anınˆg içinde.* 30/42a2=16:29

MENˆGİZLİG: gibi, benzer, eş, denk, misal.

(Ar. meṯel, Far. hemçü dāstān) *Anlar menˆgizlig olarda burun yaḳın tattılar işlerininˆg ḳatığlıḳını.* 38/28a2=59:15

m. 38/28b2=59:16

(Ar. meṯel / emṯāl, Far. mānend/hā) *Helāklik kemişti Tanˆgrı olar üze, kāfirlerḳa menˆgizliglerˆ.* 37/9b2=47:10

(Ar. miṯl, Far. mānend) *Eger tilese-miz ayġatımız munuˆng menˆgizlig.* 28/81a2=8:31

m. 25/9b2=3:140, 26/95b2=4:140, 27/40a3=5:31, 27/44a3=5:36, 28/44b1=7:169, 30/99b3= 16:126, 34/8a2=36:4, 35/5a2=39:47, 35/41a3=40:30, 35/41b1=40:31, 35/47a3=40:40, 36/27a1= 42:40, 37/87a2=51:23

(Ar. miṯl, Far. hem-çü) *Yaratur sizni anınˆg içinde, yoḳ anınˆg menˆgizlig néerse.* 36/6b3=42:11

(Ar. şekl, Far. mānend) *Tatsunlar anı bütünlükin ḳaynar suw, ḳan taḳı iriŋ, taḳı öŋgin anıŋ meŋgizlig cüftler.* 34/68a2=38:58

⇒ ol meŋgizlig 37/13a3=47:15

MEŊGZEK: misal, benzetme, kendisine benzetilen.

(Ar. meṣel, Far. dāstān) *Anıŋ meŋgzeki it meŋgzeki teg, eger kötü[r]se sen anı til çıḳarur azu ḳoḍsa sen anı til çıḳarır, ol boḍunnuŋ meŋgzeki anlar kim yalġan tuttılar.* 28/50b1-3=7:176

m.-i 28/51a3=7:177

meŋgzek yaᶜnī meṣel: teşbih, benzetme.

(Ar. meṣel / emṣāl, Far. dāstān/hā) *Toḳmaŋlar Taŋrıḳa meŋgzekler yaᶜnī meṣeller, bütünlükin Taŋrı bilür sizler bilmes sizler.* 30/68a3=16:74

MEŊGZEKSİZ: eşi ve benzeri olmayan, esma-yı hüsnadan: azîz.

(Ar. ᶜazīz, Far. bī-hem-tā) *Ol Taŋrı erür meŋgzeksiz bütün işlig.* 26/28a1=4:56

MEŊGZEŞ-: benzer olmak.

meŋgzeşigli rāstlıḳ içre: birbiriyle uyumlu.

(Ar. müteşābih, Far. be-yekdiger mānende der rāstī) *Taŋrı indürdi sözde körklügrekni, kitābnı meŋgzeşigli rāstlıḳ içre yandruġlılar.* 34/93a3=39:23

MEŊGZET-: benzetmek.

(Ar. mużāheᵓeᵗ, Far. mānend āverden) *Meŋgzetürler anlarnıŋ aytıḳınga tandılar munda burun.* 29/23a1= 9:30

MESCİD (Ar.): krş. **MEZGİT**

mescid-i ḥarām: Mescid-i Haram.

(Ar. mescidi'l-ḥarām, Far. mezgit-i ḥarām) *Yıġdılar sizni mescid-i ḥarāmdın.* 37/43b2=48:25

(Ar. mescidi'l-ḥarām, Far. mezgit-i Mekke) *Könilik birle kirür sizler mescid-i ḥarāmḳa.* 37/46b2=48:27

MEṢEL (Ar.): 1. misal, örnek, ibret, teşbih, sıfat.

(Ar. meṣel / emṣāl, Far. dāstān/hā) *Anlar kim kirtgünmesler kiḍinki künke yawuz meṣel ol, Taŋrınıŋ yüksekrek meṣeli.* 30/58b2-3=16:60

m. 30/91b3=16:112, 34/96b3=39:29, 36/61a1=43:56, 36/61a2=43:57, 36/62a3=43:59, 38/96a3=66:10, 38/97b3=66:11

m.-i 36/38b3=43:8, 37/12a2=47:15, 38/51b2=62:5

m.-lerini 37/6a2=47:3

(Ar. meṣel, Far. destān) *Belgülüg ḳıldım boḍunḳa bu Ḳurᵓān içinde ḳamuġ meṣelni.* 34/96a3=39:27

(Ar. meṣel, Far. ṣıfat) *Ol meṣelleri Tevrīt içinde, ṣıfatları İncīl içinde ekin teg.* 37/49a2=48:29

2. hikâye, söz.

(Ar. meşel, Far. dāstān) *Toḳıdı Taŋrı bir meşel iki er birle, ikide biri aġın ol, umas nerse üze.* 30/69b2=16:76
m.-i 30/15b1=14:26
⇒ meŋgzek ya^{c}nı meşel 30/68a3=16:74
meşel söz: söz.
(Ar. meşel, Far. dāstān) *Urdı raḥmānḳa bir meşel söz: bolur yüzi ḳara ol övkelig bolur.* 36/43a1=43:17

MEŞĠŪL (Ar.): meşgul, alıkonulmuş.
meşġūl ḳıl-: alıkoymak, meşgul etmek.
(Ar. ilhā^{ə}, Far. meşġūl kerden) *Ey anlar kim taptılar meşġūl ḳılmasun-a sizing māllarıngız hem ^{c}ayāllarıngız.* 38/63a3=63:9
(Ar. şaġl, Far. meşġūl kerden) *Meşġūl ḳıldı bizni māllarımız hem boḍnumız, yarlıḳatu ḳolġıl bizni.* 37/32b3=48:11

MEŞĠULLUḴ (Ar.T.): meşguliyet, zevk u safa.
(Ar. şuġul, Far. kārī) *Bütünlükin uştmaḥ boḍnı bu kün meşġūlluḳ içre uçmaḥ ḳızları birle, sewünç ḳılġılular.* 34/13a3=36:55

METĀ^{c} (Ar.): eşya.
(Ar. metā^{c} / emti^{c}a, Far. kālā/hā) *Eger osansa sizler sāzlarıngızdın, metā^{c}larıngız[dın] emitseler sizing üze.* 26/70a2=4:120

MEVLĀ (Ar.): yardımcı, gözetleyen, koruyan, mevla.
(Ar. mevlā, Far. ḫudāvendgār) *Ol Taŋrı sizing mevlāngız, ol bilgen bütün işlig.* 38/89a2=66:2
(Ar. mevlā, Far. dōst u yār) *Biling Ol Taŋrı mevlāngız néme körklüg mevlā, néme körklüg yārìçi.* 28/86a3=8:40
(Ar. mevlā, Far. dōst) *Néme körklüg mevlā.* 28/86a3=8:40
(Ar. mevlā, Far. ḫudāvend) *Ol mevlāmız.* 29/38a1=9:51

MEYL (Ar.): eğilim, yönelim.
meyl ḳıl-: meyletmek, yönelmek.
(Ar. meyl, Far. girāyisten) *Uḍarlar şehvetlerḳa kim meyl ḳılsa [siz]ler, uluġ meyl ḳılmaḳ.* 26/7a1=4:27
meyl ḳılmaḳ: meyl.
(Ar. meyl, Far. girāyistenī) 26/7a2=4:27

MEZE (Far.): tat, lezzet.
(Ar. ṭa^{c}m, Far. meze) *Arıḳlar sütdin aḍnamaz anıng mezesi.* 37/12b2=47:15

MEZELEN- (Far.T.): hoşlanmak.
(Ar. leẓāẓ, Far. meze yāften) *Tezgindürlür olar üze saġraḳlar ... anıng içinde anı kim ārzülayur et-özler, mezelenür közler.* 36/67b1=43:71

MEZGİT (Far.): mescit, cami. krş. **MESCİD**
(Ar. mescid / mesācid, Far. mezgit/hā) *Kerekmez ortaḳ ḳatġanlarḳa kim ābādān ḳılsalar Tañgrınıñ mezgitlerini.* 29/12b1=9:17
m.-lerini 29/13a2=9:18
mezgit-i ḥarām: Mescid-i Haram.
(Ar. mescidi'l-ḥarām, Far. mezgit-i Mekke) *Ḳıldıñgız mı ḥācılarḳa suw içürmekni, mezgit-i ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳnı.* 29/14a2=9:19
m.-ḳa 29/20b2=9:28
⇒ aġırlıġ mezgit 28/82b1=8:34

MİḤRĀB (Ar.): mabed, mescid.
(Ar. miḥrāb, Far. pişgāh-ı mescid) *Ançada aġdılar miḥrābḳa, ançada kirdiler Dāvūdḳa.* 34/53a3=38:21

MİN-: binmek. krş. **MÜN-**
(Ar. rekb, Far. ber [ni]şānden) [...] 34/8a2=36:42
mingü: binek (hayvan).
(Ar. rekūb, Far. ber nişesteni) *Musaḫḫar ḳıldımız anı olarḳa, andın mingüleri.* 34/18b3=36:72

MİÑG: bin, 1000.
(Ar. elf, Far. hezār) *Sizke men meded bérür men sizke miñg ferişţelerdin biri soñgınça biri kelgenler.* 28/68b1=8:9
⇒ yüz miñg 34/39b2=37:147

MİNNET (Ar.): minnet, yapılan iyiliğe karşılıkta bulunma.
minnet ḳıl-: lutfetmek, lutufta bulunmak, iyilik etmek, minnet vermek.
(Ar. menn, Far. minnet nihāden) *Yā minnet ḳılġu mundın soñg yā yuluġ alġu kerek.* 37/6b3=47:4
m.-ur 37/67a1=49:17
m.-urlar 37/66b2=49:17
m.-dımız 34/33a3=37:114
m.-mañg 37/66b3=49:17
(Ar. menn, Far. nikūyi kerden) *Minnet ḳıldı Tañgrı sizińg üze.* 26/62b2=4:94
m.-dımız 31/44a1=20:37, 32/4b3=28:5
⇒ ni^{c}met bér- / minnet ḳıl- 34/62a2=38:39

MİRĀṢ (Ar): miras.
mirāṣ al-: miras almak.
(Ar. virṣ, Far. mirāṣ giriften) *Mirāṣ aldılar bitigni.* 28/44a1=7:169
m.-ur-miz 31/16a1=19:40
m.-su 31/5b1-2=19:6
(Ar. virṣ, Far. mirāṣ ber dāşten) *Ol mirāṣ alur anda.* 27/15b1=4:176
mirāṣ alġan: mirasa konan, varis.

(Ar. mevlā / mevālī, Far. puser/ān-ı ᶜam) *Ḳamuġḳa ḳıldımız mīrāṣ alġanlar andın kim ḳoḍtı ata ana hem yaġuḳlar.* 26/10a2=4:33

(Ar. vāriṣ, Far. mīrāṣ gīrende) *Ḳılsa-mız olarnı başçılar taḳı ḳılsa-mız mīrāṣ alġanlar.* 32/5a2=28:5

mīrāṣ alıġlı: varis.

(Ar. vāriṣ/ūn, Far. mīrāṣ gīrende/gān) *Mīrāṣ alıġlılar-mız.* 30/20a1=15:23

m.-lar-miz 32/37b3=28:58

mīrāṣ bér-: miras bırakmak, varis kılmak.

(Ar. īrāṣ, Far. mīrāṣ dāden) *Yer Tāngrıḳa ol, mīrāṣ bérür anı kimke tilese ḳullarından.* 28/12a3=7:128

m.-ür-miz 31/24b3=19:63

m.-di 35/21a3=39:74

m.-dimiz 28/17a3=7:137, 33/76b2=35:32, 36/81a3=44:28

mīrāṣ béril-: miras verilmek.

(Ar. īrāṣ m., Far. mīrāṣ dāde şoden) *Ol uştmalı ol kim mīrāṣ bérildingiz anı ol kim ḳılur erdingizler.* 36/67b3=43:72

m.-diler 36/9b3=42:14

MİŞL (Ar.): eş, benzer.

mişl yoḳ: benzeri, eşi olmayan, mutlak üstün, esma-yı hüsnadan: azîz.

(Ar. ᶜazīz, Far. bī-hemtā) *Erür Tangrı mişl yoḳ bütün işlig.* 27/8b1=4:165

m. 38/17a1=59:1, 38/32a1=59:23, 38/32b3=59:24

MİVE (Far.): 1. meyve.

(Ar. fākihe[t], Far. mīve) *Ündeyürler anıng içinde üküş mīveni hem şarābını.* 34/66b2=38:51

m. 34/13b3=36:57

m.-ni 36/87b3=44:55

m.-ler 36/68a2=43:73

(Ar. şemer/āt, Far. mīve/hā) *Çıḳardımız anıng birle mīveler türlüg türlüg anıng güneleri.* 33/74b2=35:27

m.-din 36/2a1=41:47

m.-sindin 34/5a2=36:35

m.-leri 32/37a2=28:57

m.-lerdin 28/13b2=7:130, 37/13a2=47:15

2. tomurcuk.

(Ar. ṭalᶜ, Far. şuküfe) *Ḫurmā yıġaçını uzunlar angar mīve ükülmiş, rūzī ḳullarḳa.* 37/71a3=50:10

MUᶜCİZĀT (Ar.): mucize.

(Ar. āye[t], Far. āyet) *Ḳaçan kim keldi erse olarḳa Mūsā belgülüg muᶜcizātlarımız birle aydılar.* 32/24b2=28:36

MUḪĀLİF (Ar.): 1. isyan eden.

(Ar. ᶜasiyy, Far. bī-fermān) *Bütünlükin yek, erür rūzī bérgenke muḫālif.* 31/17b2=19:44

2. inatçı, bozguncu.

(Ar. ᶜanīd, Far. suturk) *Kemişingler ol ikini tamuġḳa ḳamuġ nū-sipās muḫālif.* 37/75a3=50:24

MUḲİR(R) (Ar.): ikrar eden.

muḳir kel-: ikrar etmek, itiraf etmek.

(Ar. iᶜtirāf, Far. iḳrār kerden) *Muḳir keldimiz yazuḳlarımızḳa nek bar mu çıḳmaḳḳa yoldın.* 35/29a1=40:11

MUNGAD-: çaresiz kalmak, mecbur olmak.

(Ar. iżṭirār m., Far. bī-çāre kerde şoden) *Her-āyine ḥarām ḳıldı ... anı kim Tangrı atında aḍın[nı] anung birle atasalar kim mungadsa artuḳluḳ tilemegüçi ap yime tengde keçürdeçi.* 30/94a2=16:115

mungadıp ḳutġaru ḳol-: feryat ederek yardım istemek.

(Ar. istiṣrāḫ, Far. feryād ḫᵛāsten) *Ançada ol kim yārī tiledi andın tün, mungadıp ḳutġaru ḳolar anı.* 32/12b3=28:18

MUNDAĠUḲ: sanki, böyle, gibi.

(Ar. keẕālike, Far. hem-çünān) *Tirgüzür-miz anung birle yerni ölmişde kiḍin mundaġuḳ ḥalḳnung tirilmeki.* 33/69b2=35:9

m. 26/62b1=4:94, 28/40a3=7:163, 31/6a3=19:9, 31/64a2=20:87, 31/68b3=20:99, 31/80a2=46:25, 31/87a1=20:113, 31/92a1-2=20:126, 31/92a2=20:127, 33/77b3=35:36, 34/26a1=37:80, 34/31b1=37:105, 34/32a2=37:110, 34/34b3=37:121, 34/36b2=37:131, 35/25a1=40:6, 35/43b1=40:34, 35/44b1=40:35, 35/45b2=40:37, 35/60a3=40:63, 35/66a1=40:74, 36/3a3=42:7, 36/35a2=42:52, 36/40a3=43:11, 36/45b2=43:23, 36/87b1=44:54, 36/81a3=44:28, 37/6a2=47:3, 37/71b2=50:11

(Ar. keẕālike, Far. hem-çünīn) *Mundaġuḳ yanut bérür-miz yalġan ḳoşġanlarḳa.* 28/29b2=7:152

MUNGSUZ: hiç bir şeye muhtaç olmayan, esma-i hüsnadan: ganiyy.

(Ar. ġaniyy, Far. bī-niyāz) *Tansa sizler ol Tangrı mungsuz sizdin.* 34/81b3=39:7

(Ar. ġaniyy, Far. tevānger) *Erür Tangrı mungsuz ögdülmiş.* 26/90a1=4:131

m. 37/25b3=47:38, 38/68b3=64:6

mungsuz ér-: muhtaç olmamak.

(Ar. istiġnāᵓ, Far. bī-niyāz) *Mungsuz érür Tangrı, Tangrı ögdülmiş mungsuz turur.* 38/68b2=64:6

mungsuz ḳıl-: muhtaç bırakmamak.

(Ar. iġnāᵓ, Far. tevānger kerden) *Eger aḍrılsa mungsuz ḳılur Tangrı ḳamuġnı kénglikdin.* 26/88b3=4:130

MUNU: 1. şüphesiz, mutlaka, işte bunu, bunu.

(Ar. se-, Far. zūd būd ki) *Ḳıldılar eḏgülükler munu kigrür-miz olarnı uştmaḥlarḳa.* 26/28a3=4:57

m. 26/57a1=4:91, 28/22a1=7:143, 28/23b3=7:145, 28/24a1=7:146, 28/29a3=7:152, 28/44a3=7:169, 28/53b1=7:180, 28/70b1=8:12, 28/83b3=8:36, 29/21a1=9:28, 29/33a1=9:42, 29/42a3=9:59, 29/63b3=9:90, 30/32b3=15:96, 30/56a3=16:55, 32/2b3=27:93, 32/18b3=28:27, 32/23b3=28:35, 37/36b1=48:15

(Ar. sevfe, Far. zūd) *Munu bilge sizler.* 28/10a1=7:123

m. 26/8b1=4:30, 27/58b3=5:54

munu ... ök: hiç şüphesiz.

(Ar. se-, Far. zūd būd ki) *Munu bitir ök men anı anlarḳa kim saḳnurlar.* 28/33a1=7:156

MUN̂GUḴ-: sıkıntıya düşmek, çaresiz olmak.

(Ar. ıẕṭırār, Far. bîçāre kerde şoden) *Kim kim mun̂guḳsa açlıḳ içinde emitmemekin oġramadaçı yazuḳḳa.* 27/17b1=5:3

MURDĀR (Far.): murdar, ölmüş.

(Ar. meyte^{t}, Far. murdār) *Her-äyine ḥarām ḳıldı sizlerniṉ̂g üze murdārnı, ḳannı, toṉ̂guz etini.* 30/93b3=16:115

(Ar. meyte^{t}, Far. murde ve ḳatl-i murdār) *Sewer mü sizde biriṉ̂giz yése ḳadaşınıṉ̂g etini murdār.* 37/63a2=49:12

MURĠZĀR (Far.): çayır çimen, bahçe.

(Ar. ravża^{t} / ravżāt, Far. murġzār/hā) *Anlar kim taptılar hem ḳıldılar eḏgülükler uştmaḥlar murġ-zārları içinde.* 36/16b1=42:22

MŪSĀ: Hz. Musa.

Mūsā kitābı: Tevrat.

(Ar. Tevrāt, Far. kitāb-ı Mūsā) *Çın tutuġlı anı kim meniṉ̂g üskümde erdi Mūsā kitābındın.* 38/42b2=61:6

M.-nı 38/51b2=62:5

MUṢAFFĀ (Ar.): süzülmüş, arındırılmış.

muṣaffā ya^{c}nī arıġ: (bal için) süzme.

(Ar. muṣaffā, Far. rūşen kerde) *Arıḳlar ^{c}asel-i muṣaffādın ya^{c}nī arıġdın, olarḳa anıṉ̂g içinde ḳamuġ mïvelerdin.* 37/13a1=47:15

MUSAḤḤAR (Ar.): ele geçirilmiş.

musaḫḫar ḳıl-: emrine vermek, istifadesine sunmak.

(Ar. teshïr, Far. rām kerden) *Biz musaḫḫar ḳıldımız taġlarnı anıṉ̂g birle, tesbïḥ ḳılurlar kéçe hem kün tuġmış vaḳtta.* 34/52a3=38:18

m.-dı 33/73b3=35:13, 34/79b3=39:5, 36/41b2=43:13, 36/93b2=45:12, 36/94a2=45:13

m.-dımız 34/61a3=38:36

(Ar. tezlīl, Far. rem kerden) *Musaḫḫar ḳıldımız anı olarḳa, andın mingüleri, andın kim [...]* 34/18b2=36:72

MUSALLAṬ (Ar.): ilişmiş, sataşmış, rahat bırakmayan.
musallaṭ ḳıl-: musallat kılmak, musallat etmek.
(Ar. teslīṭ, Far. gümāşten) *Eger tilese Tangrı musallaṭ ḳılġatı olarḳa.* 26/56a2=4:90

MUṢĪBET (Ar.): musibet, kötülük, felaket.
(Ar. muṣībe^{t}, Far. resende) *Ḳaçan tegse olarḳa bir muṣībet anı kim ilgerü ıḍtı eligleri.* 26/35a1=4:62

MUT^{c}A (Ar.): kocasından boşanan kadına verilen yardım.
mut^{c}a bér-: boşanan kadına yardım etmek.
(Ar. temtī^{c}, Far. mut^{c}a dāden) *Mut^{c}a béringler anlarḳa ıḍıng olarnı.* 33/11b2=33:49

MUTTAḲĪ (Ar.): takva sahibi.
(Ar. muttaḳī, Far. perhīzkār/ān) *Yaġutuldı uştmaḫ muttaḳīlarḳa, ıraḳ ermez.* 37/77a3=50:31
m.-lar 37/85a2=51:15
muttaḳī / saḳnuḳ: takva sahibi.
(Ar. muttaḳī/n, Far. perhīzkār/ān) *Bilingler Ol Tangrı muttaḳīler / saḳnuḳlar birle.* 29/28a1=9:36

MUYANLIḲ (Sans.T.): sadaka.
⇒ ṣadaḳa bérgüçi / muyanlıḳ bérgüçi 30/8b1=12:88

MÜBĀREK (Ar.): mübarek.
(Ar. mübāreket, Far. ḫüceste) *Belgülüg bitig ḫaḳḳı, biz indürdümiz mübārek tün içinde.* 36/75a1=44:3
mübārek / ḳutluġ: mübarek, kutsal.
(Ar. mübārek, Far. ewzūnī-i bisyār) *Ḳaçan keldi erse anga ündenildi ḳolnung ong yanındın mübārek orun içinde / ḳutluġ orun içinde yıġaçdın.* 32/20b3=28:30

MÜCRİM (Ar.): suçlu, günahkâr.
mücrim / yazuḳluġ: suçlu, günahkâr.
(Ar. mücrim/īn, Far. günāhkār/ān) *Biz andaġuḳ ḳılur-mız mücrim / yazuḳluġlarnı.* 34/24a3=37:34

MÜHR (Far.): mühür.
mühr ur-: mühürlemek, sona erdirmek, kapamak.
(Ar. ḫatm, Far. mühr kerden) *Bu kün mühr urur-mız aġızları üze.* 34/15b3=36:65
m.-ur 36/18b1=42:24

m.-dı 36/100b2=45:23

(Ar. ṭab^{c}, Far. mühr kerden) *Mühr urdı Tangrı köngülleri üze yime olar bilmezler.* 29/66a1=9:93

m.-ur 35/44b1=40:35, 37/14b1=47:16

mühr urul-: mühür vurulmak.

(Ar. ṭab^{c} m., Far. mühr kerde şoden) *Mühr uruldı köngülleri üze olar yime uḳmazlar.* 29/62a3=9:87

m.-dı 38/58b3=63:3

MÜJDE (Far.): müjde, muştu.

(Ar. büşrā, Far. müjde) *Ḳılmadı anı Tangrı meger müjde sizke, anırulsun anıng birle köngülleringiz.* 28/68b3=8:10

m. 25/3a1=3:126, 34/89a2=39:17

müjde bér-: müjde vermek, müjdelemek.

(Ar. istibşār, Far. şādī kerden) *Müjde bérürler anlarḳa kim yetmediler olar birle songlarında.* 25/24b2=3:170

(Ar. tebşīr, Far. müjde dāden) *Müjde bérgil iki yüzlüglerke anlarḳa ḳın açıtıġlı.* 26/94a2=4:138

m.-ür men 31/6a1=19:7

m.-ür 29/15b2=9:21, 36/17a1=42:23

m.-dimiz 34/29b3=37:101, 34/32b1=37:112

m.-gil 29/26a1=9:34, 33/10a3=33:47, 34/89a3=39:17, 36/91b3=45:8, 37/88b1=51:28, 38/47a3=61:13

m.-mek 31/35b1=19:97

⇒ sewünç eşittür- müjde bér- 25/25a2=3:171

müjde bérgüçi: müjdeci.

(Ar. mübeşşir, Far. müjde dehende/gān) *Yalavaçlar müjde bérgüçiler hem ḳorḳutġuçılar.* 27/8a1=4:165

müjde bérigli: müjdeleyici.

(Ar. beşīr, Far. müjde dehende) *Müjde bérigli hem ḳorḳutġuçı, yüz evürdi üküşleri olar eşitmezler.* 35/73b1=41:4

(Ar. mübeşşir, Far. müjde dehende) *Biz ıḏtımız séni tanuḳ hem müjde bérigli, ḳorḳutġuçı.* 37/31a1=48:8

müjde béril-: müjdelenmek.

(Ar. tebşīr m., Far. müjde dāde şoden) *Ḳaçan müjde bérilse olarda biri anıng birle kim urdı raḥmānḳa bir meşel söz.* 36/42b3=43:17

müjdeçi: müjdeci.

(Ar. beşīr, Far. müjde dehende) *Kelmedi bizke müjdeçidin hem ḳorḳutġuçıdın.* 27/33a2=5:19

m. 27/33a3=5:19, 33/46b2=34:28

(Ar. mübeşşir, Far. müjde dehende) *Hem müjdeçi hem ḳorḳutġuçı.* 33/10a1=33:46

müjdeçi / sewünçi: müjde veren.

(Ar. beşīr, Far. müjde dehende) *Ermez men men meger ḳormutġuçı müjdeçi / sewünçi bitgen boḍımḳa.* 28/58a1=7:188

MÜLK (Ar.): mülk, mülkiyet, hükümranlık, saltanat.

(Ar. mülk, Far. pādşāhī) *Ol Tangrıḳa köklerning hem yerlerning mülki.* 27/31a1=5:17

m. 31/89b3=20:120, 35/40a1=40:29

m.-ni 26/26b2=4:54, 34/61a1=38:35

m.-din 26/25b3=4:53

m.-i 27/32a3=5018, 27/46a3=5:40, 34/49b3=38:10, 36/33a3=42:49, 36/33b1=42:49, 36/58b3=43:51

m.-ini 34/52b3=38:20

mülk içinde: mülk, tasarrufta olan.

(Ar. ḳabże^{t}, Far. der mülk) *Yer ḳamuġ anıng mülki içinde ḳopmaḳ küninde ya^{c}nī ḳıyāmet.* 35/15b2=39:67

MÜ$^{\flat}$MİN (Ar.): mümin.

(Ar. mü$^{\flat}$min/īn, Far. girevīde/gān) *Sizler üstünler siz eger mü$^{\flat}$min erse sizler.* 2569a3=3:139

m. 26/59a1=4:92, 26/59b1=4:92, 26/62a1=4:94, 27/36a1=5:23, 28/64b3=8:1, 29/8a3=9:10, 29/11a1=9:14, 31/86b3=20:112, 34/26a2=37:81, 34/32b1=37:111, 34/35a1=37:122, 34/36b3=37:132, 35/38b1=40:28, 35/47b3=40:40, 37/44a1=48:25

m.-ni 26/58b3=4:92, 26/60b3=4:93

m.-ke 26/58b2=4:92

m.-ḳa (acc. işlev.) 26/58b1=4:92

m.-ler 25/16a3=3:152, 26/71b3=4:103, 26/79a2=4:155, 26/96b3=4:141, 26/99b1=4:146, 27/5b1=4:162, 27/26a1=5:11, 27/50a2=5:43, 27/59a1=5:54, 28/65a1=8:2, 28/74a3=8:19, 29/10b1=9:13, 29/19b3=9:26, 29/38a2=9:51, 29/44b3=9:62, 29/50b3=9:71, 33/21a2=33:59, 33/49a1=34:31, 37/15b3=47:19, 37/27b3=48:4, 37/34a2=48:12, 37/45b2=48:26, 37/60b1=49:10, 37/65a3=49:15, 38/6b2=58:11, 38/18b1=59:2, 38/72b3=64:13, 38/91a2=66:4

m.-lerning 25/25a3=3:171, 28/22b2=7:143

m.-lerni 25/2b2=3:121, 26/51a3=4:84, 28/73a2=8:17, 37/28b2=48:5

m.-lerḳa 26/99b3=4:146, 27/22b2=5:6, 29/43b3=9:61, 29/51b3=9:72, 33/9a3=33:43, 33/10a3=33:47, 36/89b2=45:3

m.-lerde 26/94b2=4:139, 26/98a3=4:144, 29/12a1=9:16, 33/13a3=33:50

m.-lerdin 26/63a1=4:95, 29/56b1=9:79, 26/96b1=4:141, 28/66b1=8:5, 32/8a2=28:10, 32/31b2=28:47, 33/40a3=34:20, 37/39a3=48:18

(Ar. mü$^{\flat}$min/īn, Far. merd/ān-ı girevīde) *Mü$^{\flat}$minḳa yā mü$^{\flat}$mineḳa ḳaçan ḥükm ḳılsa Tangrı.* 33/5a3=33:36

m.-lerni 33/20b1=33:58

mü$^{\flat}$mine: mümin kadın.

(Ar. mü$^{\flat}$mine^{t} / mü$^{\flat}$mināt, Far. girevīde/gān) *Erklendi eligleringiz yinçke ḳızlarıngızdın mü$^{\flat}$mineler.* 26/4a3=4:25

m. 33/12b3=33:50

m.-lerdin 27/19b1=5:5

(Ar. mü^{3}mine^{t} / mü^{3}minât, Far. zen/ān-ı girevîde) *Nikāḥ ḳılsa siz mü^{3}minelerni yana boşasa siz.* 33/11a2=33:49

m.-ḳa 33/5a3=33:36

m.-lerni 33/20b1=33:58, 37/16a1=47:19, 37/28b2=48:5, 37/44a2=48:25

mü^{3}mine uraġut: mümine.

(Ar. mü^{3}mine^{t} / mü^{3}minât, Far. zen/ān-ı girevîde) *Nikāḥ ḳılmaḳḳa āzād mü^{3}mine uraġutlarnı.* 26/4a2=4:25

mü^{3}min eren: mümin erkek.

(Ar. mü^{3}min/în, Far. merd/ān-ı girevîde) *Tevbe bérür Tañrı mü^{3}min erenler üze, mü^{3}min ḫatunlar üze.* 33/27b1=33:73

mü^{3}min ḫatun: mümin kadın.

(Ar. mü^{3}mine^{t} / mu^{3}minât, Far. zen/ān-ı girevîde) 33/27b1=33:73

mü^{3}min uraġut: mümine.

(Ar. mü^{3}mine^{t} / mü^{3}minât, Far. zen/ān-ı girevîde) *Mü^{3}minler, mü^{3}min uraġutlar amarıları amarınıñ dōstları.* 29/50b3=9:71

m.-ḳa 29/52a1=9:72

mü^{3}min ya^{c}nî bitigli: iman eden.

(Ar. mü^{3}min/în, Far. girevîde/gān) *Bütünlükin anıñ içinde belgü mü^{3}minler ya^{c}nî bitiglilerke.* 32/45a3=29:44

MÜN-: binmek. krş. **MİN-**

(Ar. rekb, Far. ber nişesten) *Ol Tañrı ḳıldı sizke yılḳılarnı münse sizler andın taḳı andın yése siz.* 35/69a1=40:79

MÜNĀCĀT (Ar.): sır söyleme, fısıldama.

(Ar. neciyy, Far. rāz güyende) *Yaġuttımız anı münācātḳa.* 31/20b1=19:52

MÜRSEL (Ar.): peygamber.

(Ar. mürsel/în, Far. firistāde/gān) *Mürsellerdin sen.* 33/86a1=36:3

m.-lerni 34/25a2=37:37

m.-lerdin 34/35a2=37:123, 34/37a1=37:133, 34/38a1=37:139

(Ar. mürsel/în, Far. peyġāmber/ān) *Bütünlükin erdi bizinñ sözümiz mürsel ḳullarımızḳa.* 34/44a3=37:171

m.-lerḳa 34/46a2=37:181

MÜSLİM (Ar.): müslüman.

(Ar. müslim/în, Far. gerden-dāde/gān) *Fermānlandım kim bolsam müslimlerdin kim oḳısa men Ḳur^{3}ānnı.* 32/2a2=27:91

m.-lerninñ 34/86b2=39:12

MÜSTECĀB (Ar.): kabul olunmuş.

⇒ du^{c}ā mustecāb ḳıl- 28/68a3=8:9

MÜSÜLMĀN (Ar.): müslüman.
müsülmān bol-: müslüman olmak.
(Ar. islām, Far. müsülmān şoden) *Minnet ḳılurlar seniñg üze müsülmān bolsalar.* 37/66b3=49:17

MÜSÜLMĀNLIḴ (Ar.T.): islâm.
(Ar. islām, Far. müsülmānī) *Ol indenlür müsülmānlıḳ tapa yime Tañgrı körsetmez köni yolnı.* 38/43b3=61:7

MÜŞRİK (Ar.): müşrik, Allah'a ortak koşan.
(Ar. müşrik/īn, Far. enbāz-güy/ān) *ᶜAhd ḳıldımız olar birle müşriklerdin.* 29/7b2=9:1

MÜTEKEBBİR (Ar.): kibirli, asi.
⇒ boynaġu / mütekebbir 35/44b2=40:35

N

NĀDĀN (Far.): cahil.

(Ar. cāhil/ūn, Far. nādān/ān) *Tangrıda aḍınḳa [mu] fermānlayur siz manga tapnayın ey nādānlar.* 35/14b1=39:64

NĀGĀH (Far.): ansızın, birdenbire.

(Ar. baġtet^{en}, Far. nāgāh) *Küḍmesler [mü] meger ḳıyāmetḳa kelse olarḳa nāgāh.* 36/65b1=43:66

n. 28/56b3=7:187, 37/15a2=47:18

NAḤS (Ar.): uğursuz.

(Ar. naḥs, Far. bed aḫter şūm) *Iḍtımız olar üze ḳatıġ yelni naḥis künler içinde.* 35/81b1=41:16

NĀ-ḤOŞNŪD (Far.): hoşnut olmayan.

nā-ḥoşnūd ḳıl-: memnun etmemek.

(Ar. iṣḥāṭ, Far. nā-ḥoşnūd kerden) *Ol anlar uḍtılar angar kim nā-ḥoşnūd ḳılġay Tangrı.* 37/20a2=47:28

NA^{c}LEYN (Ar.): ayakkabı.

(Ar. na^{c}l, Far. na^{c}leyn) *Suçulġıl iki na^{c}leynningni.* 31/39a2=20:12

NAMĀZ (Far.): namaz.

(Ar. ṣalā^{t}, Far. namāz) *Yaġumanglar namāzḳa sizler esrükler.* 26/18a2=4:43

n.- 26/71b2=4:103, 38/55b1=62:10

n.-nı 26/45a1=4:77, 26/68b3=4:102, 26/71a2=4:103, 26/71b2=4:103, 27/5b3=4:162, 27/26b2=5:12, 28/45b1=7:170, 28/65b2=8:3, 29/8b2=9:11, 29/13b1=9:18, 29/51a3=9:71, 31/12b3=19:31, 31/21a3=19:55, 31/23a3=19:59, 31/39b3=20:14, 33/2b2=33:33, 33/75a2=35:29, 36/26a2=42:38, 38/9a3=58:13, 38/54b2=62:9

n.-ḳa 26/97a3=4:142, 27/20b3=5:6

n.-dm 26/68a2=4:101

n.-ları 28/83a1=8:35

⇒ béş namāz 31/30a3=19:76; ḳutluġ namāzlı zekātlı 31/12b2=19:31

namāz ḳıl-: namaz kılmak.

(Ar. yuşallī, Far. namāz kerden) *Bir gürüh kim namāz ḳılmadılar taḳı namāz ḳılsunlar.* 26/69b1=4:102

n.-ġıl 29/60a2=9:84

namāz ḳılġan ... ḳunçuy: namaz kılan kadın.

(Ar. ḳanite^{t} / ḳānitāt, Far. namāz konende /gān) *Tegşürgey angar cüftler yaḫşı sizdin boyun suġanlar, bitgenler, namāz ḳılġanlar.* 38/91b3=66:5

namāz tesbīḥ ḳılġlı: tesbih eden.

(Ar. müsebbiḥ/ūn, Far. namāz konende/gān) *Biz ṣaf ḳılıġlılar-mız, biz namāz tesbīḥ ḳılıġlılar-mız.* 34/43a3=37:166

NÉ/E: ne, niçin.

(Ar. māẕā, Far. çi) *Bilür Tañrı né ol köñülleri içinde.* 26/36a1=4:63

n. 26/42b3=4:75, 26/47a3=4:78, 26/53b1=4:88, 26/65a1=4:97, 26/100a1=4:147, 28/82a2=8:34, 29/6b2=8:47, 29/29a2=9:38, 30/8b2=12:89, 30/83b2=16:96, 31/40b1=20:17, 31/49a1=20:51, 31/61b3=20:83, 31/66a1=20:92, 31/66b3=20:95, 32/16a1=28:23, 32/42b2=28:68, 33/23a 3=33:63, 33/44a3=34:23, 34/41a1=37:154, 34/22a3=37:25, 34/27a3=37:87, 34/28a2=37:92, 34/69b1=38:62, 34/73a3=38:75, 35/48a2=40:41, 36/33b1=42:49, 36/35b1=42:52, 36/106b3=45:32, 37/73a1=50:16, 37/78a3=50:35, 37/82a3=50:45, 38/93a2=66:6; (ne) 26/87b2=4:128, 30/22b3=15:32, 30/27b1=15:57

n.-ni 34/30b2=37:102, 34/79a1=39:4

(Ar. māẕā, Far. çi) *Ne ol olar üze eger bitseler Tañrıḳa?* 26/15b3=4:39

n. (ne) 30/42b1=16:30

n.-ni 33/80b2=35:40

n.-ke 34/26b3=37:85

(Ar. –, Far. –) *Aygıl: né körer siz ortaḳlarıñızını?* 33/80a3=35:40

n. 31/78a1=41:52, 32/43b3=28:71

né neñ: ne, hangi şey, hangisi.

(Ar. māẕā, Far. çi) *Sorarlar sañga né neñ ḥelāl ḳılındı.* 27/18a1=5:4

n. 28/6b1=7:110, 32/41b3=28:65, 37/14a3=47:16

né kim: ne kadar, neyi, her ne ki.

(Ar. mā, Far. ān çi) *Bilür ol kim kirür yer içiñge ol kim çıḳar andın, né kim iner kökdin.* 33/28b3=34:2, 33/29a1=34:2

n. 26/47b2-3=4:79, 28/8b1=7:117, 28/85a2=8:38, 30/53b3=16:49, 30/55b1=16:53, 30/77a2=16:87, 30/80a3=16:91, 31/71a2=39:34, 33/64a2=35:1, 33/64a3=35:2, 36/19b2=42:25, 36/22a1=42:30, 36/34b3=42:51, 36/76a1=44:7, 38/16b2=59:1, 38/22a2-3=59:7, 38/30a1=59:18, 38/49b1-2=62:1; (ne kim) 30/45a3=16:34, 30/55a2=16:52, 30/57a3=16:57

n.-ni kim 27/31a2=5:17

(Ar. mā, Far. her çi) *Né kim bérilseñgiz nersedin yaḳınraḳ tiriglikniñg inçrütmeki.* 32/38b2=28:60

n. 36/5b1=42:10, 36/24b3=42:36

(Ar. bi-mā Far. be-ān çi) *Men né kim ḳılur sizler körgen men.* 33/34a2= 34:11

n. 26/62b3=4:94, 37/67b2=49:18, 38/30a3=59:18

(Ar. mehmā, Far. her çi) *Néni kim keldürse sen anı bizke nişāndın ... ermez-miz biz sañga bitügliler.* 28/14b2=7:132

né yer: nere, nerede, her nere.

(Ar. ḥayşu, Far. ān cā) *Ornayur-mız uştmaḳ içinde né yerde tilese-miz.* 35/21b1=39:74

(Ar. ḥayşu, Far. her kucā) *Yorıyur anıñg fermānı birle yumşaḳ, né yerni kim tilese.* 34/61b1=38:36

NÉ/EÇE: nice, bir hayli.

(Ar. ke^{2}eyyin, Far. çend) *Neçe uluşdın boynaġulıḳ ḳıldı İdi fermānındın ... ḥisāb ḳıldımız aṅgar.* 38/84a2=65:8

(Ar. kem, Far. çend/ān) *Neçeni yoḳattımız olarda aşnu.* 31/28b3=19:74

n. 31/35b2=19:98, 31/92b2=20:128; (neçe) 32/37a3=28:58, 34/3b1=36:31, 36/38a2=43:6, 36/80b3=44:25, 37/78b1=50:36

neçe kim: her ne kadar, eger ki.

(Ar. in, Far. eger çi) *Ögretür anlarḳa bitigni yime çın sözni neçe kim bolsalar munda burun yolsuzluḳ içre.* 38/50b1=62:2

néçe üküş: nice, pek çok, çoğu.

(Ar. ke^{2}eyyin, Far. çendā) *Néçe üküş yalavaçdın, toḳuştı anıṅ birle üküş ögürler.* 25/13b1=3:146

n. (neçe ü.) 37/11a2=47:13

neçeme: 1. her ne kadar, son derece, nice.

(Ar. ve lev, Far. eger çi) *Yeter sizlerke ölüm neçeme bolsa sizler eḍiz yüksek ükekler içinde.* 26/46b2=4:78

n. 26/88a2=4:129, 26/91b1=4:135, 28/68a2=8:8, 28/74a3=8:19, 29/24a3=9:32, 29/24b3=9:33, 38/15a1=58:22, 38/44b1=61:8, 38/45a1=61:9

(Ar. —, Far. —) *Neçeme erseler erklenümezler nerseke.* 35/2b1=39:43

n. 34/43b1=37:167, 34/47a2=38:3, 36/38a1=43:5

2. gerçekten.

(Ar. in, Far. be-dürüstī) *Çın-oḳ üḍürdi Taṅrı bizinṅ üze neçeme bolsa-miz yazuḳ ḳılıġlılar.* 30/9b3=12:91

NEÇÜK: nasıl.

(Ar. ennā, Far. çigūne) *Neçük ewrülür sizler?* 33/65b3=35:3

n. 33/62a3=34:52, 34/16b2=36:66, 35/60a2=40:62, 35/64a3=40:69, 38/60a2=63:4

(Ar. keyfe, Far. çigūne) *Neçük bolġay meniṅ ḳınım?* 33/74a2=35:26

n. 31/12a2=19:29, 33/59a2=34:45, 33/84b1=35:44, 34/41a1=37:154, 35/24b3=40:5, 35/34a1=40:21, 36/47a3=43:25, 37/9a3=47:10, 37/69b3=50:6

neçük kim: nasıl ki.

(Ar. ke-mā, Far. hem-çenān ki) *Aḍırdılar olar ara andın kim ārzūlar érdiler neçük kim ḳılındı.* 33/62b3=34:54

n. 36/10a3=42:15, 37/10b3=47:12, 37/37b3=48:16, 38/12b1=58:18

NE/ÉERSE: şey. krş. **NERSE**

(Ar. şey^{2}, Far. çīz) *İki būstān yémişlig tiken, yılġun turur taḳı neerse sidr yıġaçındın az.* 33/38a2=34:16

Keldiṅiz néerse taṅ iş. 31/33b1=19:89

n. (néerse) 36/6b3=42:11, 37/68b1=50:2, 38/97a3=66:10

n.-ni (néerseni) 38/37b2=60:12

n.-din (néersedin) 36/5b2=42:10, 36/24b3=42:36

(Ar. –, Far. –) *Ḥuneyn kün bu neerse ançada ḫoş keldi sizke.* 29/18b3=9:25

NEGÜ: ne, nasıl.

(Ar. mā, Far. ān çi) *Olarḳa anıng içinde negü tileseler andaġuḳ yanut bérür Tangrı.* 30/43b1=16:31

(Ar. māzā, Far. ān çi) *Ḳaçan kim aytılsa: negü indürdi İdingiz? Ayurlar: aşnuḳılarnıng bitimiş sörçekleri.* 30/38b2=16:24

(Ar. bi-me, Far. çi) *Negü birle sewünçi bérür siz manga?* 30/26b3=15:54

NE/ÉK: hiç (olumsuz ve soru cümlelerinde pekiştirme görevinde).

(Ar. hel, Far. hiç) *Sizing üze nek törütgen bar mu Tangrıda aḍın?* 33/65a3=35:3

n. 25/18a2=3:154, 29/38a2=9:52, 30/8b2=12:89, 30/69a2=16:75, 30/70a2=16:76, 31/73b3=39:38, 31/74a2=39:38, 31/89b2=20:120, 32/8b3=28:12, 33/31b2=34:7, 34/53a2=38:21, 34/84b 3=39:9, 37/17b2=47:22, 37/77a1-2=50:30, 37/79a1=50:36, 37/87a3=51:24, 38/45a3=61:10;

(nék) 30/44a3=16:33

(Ar. hel, Far. nist) *Nek bar mu yalawaçlar üze meger tegürmeklik?* 30/46a3=16:35

(Ar. hel, Far. —) *Nek sizler bar mu siz?* 35/51b3=40:47

NELÜK: niçin, neden.

(Ar. li-me, Far. çirā) *Nelük öldürdüngüz olarnı?* 25/27b1=3:183

n. 26/45b2=4:77, 27/31b3=5:18, 28/40b2=7:164, 29/33b2=9:43, 31/16b1=19:42, 31/91b2=20:125, 35/84a3=41:21, 38/40a3=61:2, 38/41b1=61:5, 38/88b1=66:1

(Ar. lev, Far. çirā) *Nelük ıḍmadıng bizke bir yalawaç.* 32/31a3=28:47

n. 26/45b3=4:77, 28/62a2=7:203, 32/31b3=28:48, 36/49a2=43:3, 36/59b1=43:53, 37/16a3=47:20, 38/64a3=63:10

(Ar. lev-lā, Far. çirā) *Nelük arḳa bérmedi olarḳa, anlarḳa kim tuttılar Tangrıda aḍın.* 31/82a2=46:28

NÉ/EME: ne!, çok, pek.

néme az: çok az, pek az.

(Ar. ḳalīl, Far. nīk endek) *Anlar kim bittiler, ḳıldılar eḍgülükler néme az turur anlar.* 34/55b2=38:24

n. 35/57b3=40:58

néme eḍgü: ne güzel!

(Ar. ḥüsn, Far. nīkū) *Bizing üskümizde yaḳınlıḳ néme eḍgü yanış yeri.* 34/62b1=38:40

néme eşitgen: çok duyan.

(Ar. sem^{c}, Far. māye şinevā būden) *Néme eşitgen olar, néme körgen olar.* 31/15a2=19:38

néme körklüg: ne güzel, ne kadar güzel!

(Ar. ni^{c}me, Far. nīkū) *Kiḍinki sarāy eḍgürek, néme körklüg ol saḳnuḳlıḳ sarāyı.* 30/43a1=16:30

n. 25/26b2=3:173, 28/86a3=8:40, 34/59b1=38:30, 34/64b1=38:44, 35/21b2=39:74

(Ar. niᶜme, Far. çi nikū) *Néme körklüg iş ḳılığlılarnıŋ yanutı.* 25/8a1=3:136

(Ar. niᶜimmā, Far. nik ān çi) *Ol Taŋrı néme körklüg pend bérür sizke.* 26/29b2=4:58

néme yawuz: ne kötü, ne kadar kötü!

(Ar. biʾse, Far. bed) *Anıŋ sığıŋusı tamuġ ol, néme yawuz yaŋu yer.* 28/72b2=8:16

n. 25/28b2=3:187, 28/27b2=7:150, 34/67b2=38:56, 34/69a1=38:60, 35/20a1=39:72, 35/66b3=40:76, 36/53b1=43:38, 37/61b3=49:11, 38/52a1=62:5, 38/71b1=64:10, 38/96a2=66:9; (neme **y**.) 29/53a2=9:73

(Ar. biʾse, Far. –) *Néme yawuz turġu yer ol uluġsığlıḳ ḳılığlılarnıŋ yanışı.* 30/42a2=16:29

(Ar. sāʾe, Far. bed) *Kim kim bolsa yek aŋar éş, néme yawuz éş ol.* 26/15b2=4:38

n. 26/65b2=4:97, 26/79b1=4:115, 29/8a1=9:9, 36/99b1=45:21, 38/58b1=63:2

(Ar. sevʾ, Far. bed) *Ḳaçan tüşse olarnıŋ sarāy ortasında néme yawuz ertesi ḳorḳutmuş kişilerniŋ.* 34/45b1=37:177

⇒ üküş néme bol- 30/19b1=15:2

NEŊ: 1. şey.

(Ar. cezāʾ, Far. pādāş) *Yawuz neŋ yawuz oḳ anıŋ meŋizlig, kim keçürse élleşse anıŋ yanutı Taŋrı üze.* · 36/26b3=42:40

(Ar. şeyʾ, Far. çiz) *Seniŋ İdiŋ ḳamuġ neŋ üze küdezçi ol.* 33/42b3=34:21

n. 26/10b3=4:33, 26/52b1=4:86, 26/53a1=4:86, 27/31a3=5:17, 27/33a3=5:19, 27/46b1=5:40, 29/2a2=8:41, 29/30b2=9:39, 32/44a1=28:88, 33/60b1=34:47, 33/15b2=33:52, 33/19a2=33:55, 33/64a3=35:1, 35/13b2=39:62, 36/5a3=42:9, 37/3a2=46:33, 37/41b1=48:21, 38/21a2=59:6, 38/65b3=64:1, 38/87b2=65:12, 38/95b1=66:8

n.-ni 26/10a1=4:32, 26/85a2=4:125, 28/23b1=7:145, 29/7a3=8:75, 30/78b2=16:89, 31/48b3=20:50, 31/79b3=46:25, 33/18a3=33:54, 35/60a1=40:62, 35/84b3=41:21, 36/7b1=42:12, 37/46a 2=48:27, 38/72a1=64:11, 38/88a1=65:12

n.-ke 38/79b3=65:3

n.-din 28/23a3=7:145

2. mal mülk.

(Ar. ᶜaraż, Far. kālā) *Tileyür sizler dünyānıŋ neŋini.* 26/62a3=4:94

n.-in 28/44a2=7:169

⇒ né neŋ 27/18a1=5:4, 28/6b1=7:110, 32/41b3=28:65, 34/30b1=37:102, 37/14a3=47:16; ol neŋ 28/76 a2=8:24, 29/53b2=9:74

neŋ tawar: mal mülk.

(Ar. māl / emvāl, Far. ḫᵛāst/hā) *Ermez neŋ tawarıŋız hem ᶜayāllarıŋız ol kim yaġutur sizni biziŋ üskümizke.* 33/53a1=34:37

NERSE: 1. şey. krş. **NE/ÉERSE**

(Ar. şeyʾ / eşyāʾ, Far. çiz) *Ziyān ḳılmaz sizke olarnıŋ alları nerse.* 25/2a2=3:120

n. 25/4a1=3:128, 25/12b1=3:144, 25/18a3=3:154, 25/18b3=3:154, 26/30a3=4:59, 27/30b1=5:17, 27/48b1=5:41, 28/74a2=8:19, 29/19a2=9:25, 30/49b2=16:40, 30/65b3=16:70, 30/68a2=16:73, 30/68b3=16:75, 30/69b3=16:76, 30/71a1=16:77, 31/6b3=19:9, 31/11b1=19:27, 31/16b3=19:42, 31/24a1=19:60, 31/26b2=19:67, 31/68b2=20:98, 32/2a1=27:91, 34/12b3=36:54, 34/48a2=38:5, 34/48b2=38:6, 35/13b2=39:62, 35/31b1=40:16, 35/33b1=40:20, 35/65b3=40:74, 36/85a2=44:41, 36/92b3=45:10, 36/98a2=45:19, 37/22b1=47:32, 37/33b1=48:11, 38/6a3=58:10, 38/11b3=58:17, 38/12b2=58:18

n.-ning 32/37a1=28:57

n.-ni 26/13b1=4:36, 28/59b3=7:191, 30/11a2=12:11, 30/46a1=16:35, 33/18a2=33:54, 36/92a2=45:9

n.-ke 28/33a1=7:156, 35/2b2=39:43, 35/26a3=40:7

n.-din 26/77a3=4:113, 28/55a2=7:185, 30/53a3=16:48; 31/2b1=18:75, 31/81a2=46:26, 32/38b 3=28:60, 33/54b3=34:39, 33/85a1=35:44

2. hiç bir şey.

(Ar. şey^{a}, Far. hiç çiz) *Tegşürür boḍunnı sizde aḍın, ziyān ḳılmaz siz aŋgar nerse.* 29/30b1=9:39

n. 37/65a2=49:14

(Ar. şey^{a}, Far. çiz) *Taŋrı çıḳardı sizlerni analarıŋız ḳarınlarından bilmes erdiŋizler nerse.* 30/71b1=16:78

3. mal mülk.

(Ar. ^{c}araż, Far. kālā) *Eger bolsa nerse yaḳın, yaḳın yol, oġrayu āsān yawuḳ uḍġatılar saŋga.* 29/32b2=9:42

NETEG: nasıl.

(Ar. keyfe, Far. çigüne) *Baḳġıl neteg ḳoşarlar Taŋrı üze yalġannı.* 26/24a3=4:50

n. 25/8b1=3:137, 27/40a1=5:31, 27/49b2=5:43, 28/4a3=7:103, 28/13a3=7:129, 32/27a3=28:40, 35/70a2=40:82, 37/19b2=47:27

neteg bol-: nasıl olmak, ne olmak.

(Ar. keyfe, Far. çigüne kerden) *Neteg bolġay ḳaçan tegse olarḳa bir muṣibet.* 26/34b1=4:62

n.-ġay 26/16b3=4:41

neteg kim: gibi, benzer, nasıl ki.

(Ar. ke-mā, Far. çünān ki) *Yıratsa-mız anlarnı neteg kim yıratmız şenbe boḍunlarını.* 26/22b3=4:47

n. 26/72a3=4:104, 27/6b1=4:163, 28/19a1=7:138, 29/49a1=9:69, 32/13b1=28:19, 38/39a3=60:13

(Ar. ke-mā, Far. hem-çünān ki) *Bolunglar Taŋrınıŋ yārīçileri neteg kim aydı ^{c}Īsā.* 38/47b3=61:14

n. 26/54b1=4:89, 28/66a2=8:5, 29/27b3=9:36, 30/31b2=15:90, 32/40b3=28:63

(Ar. miṣl, Far. mānend) *Ḳorḳuttum sizlerni ol ḳoḍı inġlı ḳın neteg kim ḳoḍı indi ḳın ^{c}Ād boḍnıŋga.* 35/79a3=41:13

NEVMĪD (Far.): ümitsiz, ümidini kaybetmiş.

(Ar. müblis/ūn, Far. nevmīd/ān) *Tamuġ ḳını içinde cāvidāneler, süst bolmaz olardın, olar anıng içinde nevmīdler.* 36/68b3=43:75

nevmīd bol-: ümitsizliğe düşmek, umutsuz olmak.

(Ar. ḫā'ib, Far. nevmīd şoden) *Töpen ḳılur olarnı yansalar nevmīd bolup anlar.* 25/3b3=3:127

(Ar. ḫaybe^{t}, Far. nevmīd şoden) *Çın-oḳ nevmīd boldı kim kim yalġan ḳoşsa.* 31/52b3=20:61

n.-dı 31/86b1=20:111

(Ar. ḳunūṭ, Far. nevmīd būden) *Nevmīd bolmanglar Tangrınıng raḥmetindin.* 35/9a2=39:53

(Ar. ḳunūṭ, Far. nevmīd şoden) *Ol turur kim indrür yaġmurnı nevmīd bolmışlarında kiḍin, yazar raḥmetini.* 36/21a3=42:28

(Ar. ye's, Far. nevmīd şoden) *Bu kün nevmīd boldı, umunçsuz boldı, anlar kim tandılar diningizdin.* 27/16b3=5:3

n.-dılar 38/39a2-3=60:13, 38/80a1=65:4

NEẒR (Ar.): adak.

neẓr ḳıl-: adamak.

(Ar. neẓr, Far. ber ḫod vācib kerden) *Men neẓr ḳıldım Tangrıḳa tek turmaḳ kim sözlemez men.* 31/11a1= 19:26

NİKĀḤ (Ar.): nikah.

nikāḥ ḳıl-: nikahlamak.

(Ar. nikāḥ, Far. be-zenī kerden) *Nikāḥ ḳılsa siz mü'minelerni yana boşasa siz.* 33/11a2=33:49

n.-ıng 26/4b2=4:25

n.-sa siz 26/86a1=4:127

(Ar. inkāḥ, Far. be-zenī dāden) *Men tiler men kim nikāḥ ḳılsam sanga bu iki ḳızında birisini.* 32/18a2=28:27

nikāḥ ḳılmaḳ: nikahlamak, evlenmek.

(Ar. istinkāḥ, Far. be-zenī kerden) *Eger tilese yalawaç nikāḥ ḳılmaḳ anı.* 33/13a2=33:50

(Ar. nikāḥ, Far. ḫ^{v}āsten) *Kimniing kim yaraġı bolmasa sizdin artuḳḳa nikāḥ ḳılmaḳḳa āzād mü'mine uraġutlarnı ...* 26/4a1=4:25

NİᶜMET (Ar.): nimet, ihsan, bağış, iyilik, lutuf.

(Ar. niᶜme^{t} / naᶜīm, Far. nīkūyī) *Müjde bérür olarḳa ... uştmaḥlar birle, olarḳa niᶜmetler tutaşı.* 29/16a1=9:21

n. 25/25a2=3:171, 25/26b3=3:174

n.-imni 27/17a3=5:3

n.-ini 27/22b3=5:6, 27/23a1=5:7, 27/25b1=5:11, 27/33b2=5:20, 33/65a3=35:3, 36/41a2=43:13, 37/27a2=48:2

(Ar. niᶜme^{t}, Far. niᶜmet) *Artuḳluḳ Tangrıdın taḳı niᶜmet.* 37/59a1=49:8

niᶜmet bér-: nimet vermek, ihsan etmek.

(Ar. in^{c}ām, Far. nīkūyī kerden) *Ni^{c}met bérdi Tangrı anıng üze.* 33/6a2=33:37
n.-ding 33/6a3=33:37
n.-di 26/41a1=4:72, 27/35b1=5:23, 31/22a1=19:58
n.-dimiz 36/62a1=43:59

(Ar. in^{c}ām, Far. nīkūyī firistāden) *Ni^{c}met bérdi Tangrı olar üze peygāmberlerdin.* 26/39b1=4:69

ni^{c}met bér- / minnet ḳıl-: nimet vermek, bağışlamak, vermek.

(Ar. menn, Far. ni^{c}met dāden ve minnet nihāden) *Bu bizing ^{c}aṭāmız turur ni^{c}met bérgil / minnet ḳılġıl azu yıġḳıl.* 34/62a2=38:39

ni^{c}met içre ulġaymış: refah ile şımartılmış olan, şımarık zengin.

(Ar. mutraf, Far. be-nāz perverde) *Idmadımız hiç kend içinge ḳorḳutġuçıdın meger aydılar ni^{c}met içre ulġaymışla: biz ol kim ıdıldıngız angar kāfirler-miz.* 33/51b3=34:34

ni^{c}met ḳıl-: rahmet etmek, ihsan etmek.

(Ar. yuṣallī, Far. durūd dāden) *Ol Tangrı ni^{c}met ḳılur sizing üze.* 33/9a1=33:43

NİŞĀN (Far.): 1. nişan, işaret, belirti, mucize, ibret, alamet, bir şeyin varlığına tanık olan.

(Ar. āye^{t}, Far. nişān) *Anıng içre nişān bar ḳamuġ Tangrıḳa yangan ḳulḳa.* 33/33a3=34:9
n. 31/7a1=19:10, 33/37a1=34:15, 34/4a2=36:33, 34/6a1=36:37, 34/7b2=36:41, 34/19b2=37:14
n.-dın 28/14b2=7:132
n.-ıng 31/7a1=19:10
n.-lar 31/50a3=20:54, 35/8b2=39:52, 36/89b2=45:3, 36/90b3=45:5, 36/94b2=45:13

(Ar. beyyine^{t} / beyyināt, Far. ḥüccet/hā-yı peydā) *Çın-oḳ keldi sizke yalavaçlar ménde burun nişānlar birle.* 25/27a3=3:183
n.-ları 35/35a2=40:22
n.-larındın 36/21b3=42:29, 36/23b1=42:32
n.-larımızını 28/25a2=7:146

(Ar. sīmā, Far. nişān) *Anlarnıng nişānları yüzleri içre secde eşeridin.* 37/48b3=48:29

2. ayet.

(Ar. āye^{t} / āyāt, Far. nişān/hā) *Kirtgündümiz İdimiz nişānlarınga ḳaçan keldi erse.* 28/10b3=7:126
n. 31/48a1=20:47
n.-nı 28/24b1=7:146
n.-larım 31/46b1=20:42
n.-ları 32/3b2=28:2, 33/3a3=33:34
n.-larını 35/69b2=40:81
n.-larınga 35/14a2=39:63
n.-larımız 28/80b3=8:31, 33/54a1=34:38, 33/57a1=34:43
n.-larımızını 28/54a1=7:182, 31/78b2=41:53
n.-larımızdın 31/42a2=20:23

(Ar. āye[t] / āyāt, Far. āyet/hā) *Mundaġuḳ keldi sanga bizing nişānlarımız.* 31/92a1=20:126

n. 34/9a3=36:46
n.-ımız 32/24a3=28:35
n.-ları 35/56a1=40:56, 35/73a3=41:3, 36/91a1=45:6
n.-larını 36/91b2=45:8, 36/108b1=45:35
n.-larınga 31/92b1=20:127, 36/93a3=45:11
n.-larında 36/91a3=45:6
n.-larımız 31/28a3=19:73, 36/102a2=45:25
n.-larımızını 32/30a1=28:45, 36/92a2=45:9, 38/71a3=64:10
n.-larımızḳa 35/81a2=41:15, 36/66a3=43:69

⇒ belgülüg nişān 35/39a1=40:28, 35/62a2=40:66, 37/11b3=47:14, 38/43a2=61:6, 38/68a3=64:6; yüzi nişānı 37/21a2=47:30

NŪR (Ar.): nur, aydınlık.

(Ar. nūr, Far. rūşenāyī) *Uḍıılar ol nūrḳa kim indrūldi aning birle bu ögür.* 28/34b3=7:157

n. 27/50b1=5:44, 27/52a2=5:46, 33/9a2=33:43, 34/92b2=39:22, 36/35b3=42:52
n.-nı 27/14a2=4:174
n.-ḳa 27/30a1=5:16, 38/86a3=65:11
n.-ı 35/17a2=39:69
n.-ını 29/24a2-3=9:32, 38/44a2=61:8, 38/44a3=61:8
n.-umızını 38/95a3=66:8
n.-ları 38/95a1=66:8

nūr körkit-: tecelli etmek, zahir olmak, görünmek.

(Ar. tecellī, Far. pedīd āmeden naẓar kerden) *Ḳaçan kim nūrı körkitti erse İdi taġḳa ḳıldı anı kes kes.* 28/22a2=7:143

NŪ/USİPĀS (Far.): nankör, iyiliğe kötülükle karşılık veren.

(Ar. kefūr, Far. nīk-nusipās) *Yanut bérdimiz olarḳa aning birle kim tandılar, hiç yanut bérilmez meger nusipās.* 33/38b1=34:17

n. (nūsipās) 36/33a3=42:48, 36/42a3=43:15

(Ar. kefūr, Far. nā-sipās) *Mundaġuḳ yanut bérür-miz ḳamuġ nūsipāsḳa.* 33/77b3=35:36

(Ar. keffār, Far. nusipās) *Kemişingler ol ikini tamuġḳa ḳamuġ nū-sipās muḫālif.* 37/75a3=50:24

O

OĜLAN: 1. oğul, erkek çocuk.

(Ar. ibn / ebnā / beniyy, Far. puser/ān) *Öldürgey-miz oğlanlarım yana tirig ḳoḏġay-miz tişilerini.* 28/11b2=7:127

o.-lar 30/67a3=16:72, 34/40a2=37:149, 34/40b3=37:153, 36/42b2=43:16

o.-larım 30/2b1=12:67, 30/7a2=12:87

o.-ları 33/18b2-3=33:55

o.-ları-miz 27/31b2=5:18

o.-larını 35/36b2=40:25

o.-larıŋ̂ız 29/17a3=9:24

o.-larıŋ̂ızını 28/20a2=7:141

2. çocuk, küçük çocuk.

(Ar. ġulām, Far. kūdek) *Ḳorḳmaġıl müjde bérdiler aŋ̂a bilgen oğlan birle.* 37/88b2=51:28

(Ar. ṣabiyy, Far. kūdek) *Neçük sözleyür-miz aŋ̂ar kim erür béşik içinde oğlan.* 31/12a3=19:29

o. 31/8a1=19:12

(Ar. veled / vildān, kūdek/ān) *Żaᶜifler erenlerdin hem uraġutlardın hem oğlanlardın.* 26/43a2=4:75

o.-lardın 26/65b3=4:98, 26/86a2=4:127

(Ar. veled / evlād, Far. ferzend/ān) *Hiç asıġ ḳılmaz sizke yaġuḳlarıŋ̂ız yime oğlanlarıŋ̂ız ḳıyāmet küninde.* 38/36a1=60:3

3. nesil.

(Ar. ᶜaḳib, Far. ferzendān) *Ḳıldı anı çın söz bāḳī yaᶜnī tüplüg öz oğlanları içre.* 36/48a2=43:28

(Ar. —, Far. —) *Ey Benī İsrāᵓīl oğlanları men Taŋ̂rınıŋ̂ yalavaçı men.* 38/42a3=61:6

⇒ er oğlan 38/15a1=58:22; erkek o. 32/4b1=28:4; Yaᶜḳūb oğlanları 27/26a2=5:12, 27/40b3=5:32, 28/5a2=7:105, 28/16a3=7:134, 28/18a1=7:137, 28/18b1=7:138, 31/47b3=20:47, 31/60a2=20:80, 31/66b2=20:94, 35/55a1=40:53, 36/62a3=43:59, 36/82a1=44:30, 36/96a1=45:16, 38/48b1=61:14

OĜRA-: 1. azmetmek, kasdetmek, niyet etmek, bir iş yapmaya başlamak.

(Ar. hemm, Far. āheng kerden) *Oğraġatı bir ögür olardın kim kışurmaḳḳa seni.* 26/76b3=4:113

(Ar. hemm, Far. ḳaṣd kerden) *Yardılar / sıḍılar andlarını, oğradılar yalavaçnı çıḳarmaḳḳa.* 29/10a1=9:13

o.-dı 27/25b1=5:11, 35/24a3=40:5

o.-dılar 29/53b2=9:74

(Ar. ṭafik, Far. āgāz kerden) *Yandurūglar anı meniŋ̂ üze, oğradı kese butalarını hem boyunlarını.* 34/60a3=38:33

2. önce davranmak, ilk olarak yapmak.

(Ar. bed^{3}, Far. āgāz kerden) *Oġradılar yalavaçını çıḳarmaḳḳa, olar oġradılar evvel yolı, ḳorḳar mı siz olardın.* 29/10a2=9:13

oġramaḳ: azmetme, niyet.

(Ar. ^{c}azm, Far. ḳaṣd) *Çın-oḳ ^{c}ahd ḳıldımız Ādemḳa anda burun, unıttı yine bulmadımız aṅgar oġramaḳını.* 31/88a3=20:115

oġrayu: kasıtlı olarak, taammüden.

(Ar. müte^{c}ammid^{en}, Far. ḳasd konende) *Kim kim öldürse mü^{3}minni oġrayu anıṅ yanıtı tamuġ ol.* 26/60b3=4:93

oġrayu āsān yawuḳ: vasat, fazla zorlu ve uzun olmayan.

(Ar. ḳāṣid, Far. āsān u nezdīk ü miyāne) *Eger bolsa nerse yaḳın, yaḳın yol, oġrayu āsān yawuḳ uḍġatılar saṅga.* 29/32b3=9:42

⇒ emitmemekin oġramadaçı 27/17b2=5:3

OĠRAĠ: düzen, tertip.

(Ar. mekr, Far. sigāliş) *İnmez yawuz oġraġ meger iḍisiṅge.* 33/83b1=35:43

OĠRI: hırsız.

oġrı er: hırsız adam.

(Ar. sārik, Far. merd-i düzd) *Oġrı er, oġrı uraġut kesiṅgler eliglerini.* 27/45a2=5:38

oġrı uraġut: hırsız kadın.

(Ar. sārikat, Far. zen-i düzd) 27/45a2=5:38

OĠRILIḲ: hırsızlık.

oġrılıḳ ḳıl-: hırsızlık yapmak.

(Ar. serak, Far. düzdi kerden) *Ey atamız seniṅ oġluṅ oġrılıḳ ḳıldı, tanuḳluḳ bérmez-miz meger anı kim bildimiz.* 30/4b2=12:81

o.-maġaylar 38/37b2=60:12

OĠRUḲ: olma, oluş.

oġruḳ ap ḳopurmaḳ: meydana gelme, oluş.

(Ar. mursā^{3}, Far. büden) *Sorarlar saṅga ḳıyāmetdin ḳaçan ol anıṅ oġruḳı ap ḳopurmaḳı.* 28/56a2=7:187

OĠ(U)L: oğul.

(Ar. ibn, Far. puser) *Biz öldürdümiz Mesīḥ Meryem oġlı ^{c}İsānı.* 27/2b1=4:157

o.-uṅ (oġluṅ) 30/4b1=12:81

o.-ı (oġlı) 27/10b2=4:171, 27/30a3=5:17, 27/30b2=5:17, 27/37b3=5:27, 28/28a2=7:150, 29/22b1-2=9:30, 29/23b2=9:31, 31/13b2=19:34, 31/66a3=20:94, 36/61a2=43:57, 38/42a3=61:6, 38/47b3=61:14

(Ar. ġulam, Far. küdek) *Biz sewünçi bérür-miz saṅga bir biliglig oġul birle.* 30/26b1=15:53

o. 31/6a1=19:7, 31/6a3=19:8

o.-nı 34/30a1=37:101

⇒ Ādem oğlı 34/14b1=36:60; edgü oğul 31/5b1=19:5; oğullanmış o. 33/7a3=33:37; yol oğlı 26/14a2=4:36, 29/1b2=8:41, 29/43a2=9:60

oğulḳına: oğulcuk.

(Ar. buneyy, Far. puserek) *Ey oğulḳınam men körer men uḏḳu içinde men boğuzlayur men séni.* 34/30a2=37:102

oğul ḳız: evlat.

(Ar. veled, Far. ferzend) *Tandı bizinĝ belgülerimizke hem aydı: bérlür-miz māl hem oğul ḳız.* 31/30b3=19:77

o. 31/33b1=19:88, 31/34a2=19:91, 31/34a3=19:92

OĞULLAN-: evlat edinmek.

oğullanmış oğul: evlatlık.

(Ar. deʿiyy / edʿiyā, Far. puser-i pīẕrufte/gān) *Cüftlendürdümiz sanĝa anı bolmasun tép müʾminlerḳa emgek tarlıḳ oğullanmış oğullarınıĝ cüftleri içinde.* 33/7a3=33:37

OĞUR: vakit, zaman.

⇒ ol oğur 34/95a3=39:25, 38/79a2=65:3

OḤŞA-: benzemek.

oḫşamağan: benzemeyen, zıt, karşı taraf.

(Ar. żidd, Far. düşmān/ān) *Anlarınıĝ tapunmaḳları hem bolurlar olar üze oḫşamağan.* 31/32a1=19:82

OḤŞATIL-: benzetilmek, benzer gösterilmek.

(Ar. teşbīh, Far. mānend kerde şoden) *Oḫşatıldı olarḳa.* 27/2b3=4:157

OḴ (I): 1. mutlaka, kesinlikle, şüphesiz. krş. **ÖK**

(Ar. le-, Far. her-āyine) *Ḳışurğay men oḳ olarnı küsetgey men olarnı.* 26/80b3=4:119

o. 26/41b1=4:73. 26/81a1-2=4:119, 27/27a1=5:12, 28/2a1=7:88, 28/10a3=7:124, 28/16a3=7:134, 28/42b1=7:167, 29/54b3=9:75, 29/55a1=9:75, 33/82b2=35:42

(Ar. –, Far. –) *Bulmağay sen oḳ olarḳa yārīçī.* 26/99a1=4:145

o. 36/27a1=42:40

2. evet.

(Ar. belā, Far. ārī) *Aygaylar: oḳ, ançası bar vācib bolur ʿaẕāb kelimesi kāfirler üze.* 35/19a3=39:71

OḴ (II): şans oku.

(Ar. zelem / ezlām, Far. tīr/hā-i ḳumār) *Ol kim boğuzlansa burhānlar üze kim üleşse sizler oḳlar birle.* 27/16b2=5:3

OḴI-: 1. okumak, okuyup ders almak.

(Ar. dirāse^{t}, Far. ḫ^{v}ānden) *Bérmedimiz anlarḳa hiç bitig yarlıġ kim oḳısalar anı.* 33/58a3=34:44

o.-dılar 28/44b3=7:169

(Ar. ḳırā$^{\supset}$a^{t}, Far. ḫ^{v}ānden) *Ḳaçan kim oḳısa sen Oḳıġunı sıġıngıl Tangrıḳa sökmiş sürülmiş yekdin.* 30/85a1=16:98

(Ar. tilāve^{t}, Far, ḫ^{v}ānden) *Oḳıġıl olar üze Ādemnüng iki oġlı ḫaberini.* 27/37b2=5:27

o.-yur 32/38a3=28:59, 38/50a2=62:2, 38/85b3=65:11
o.-yur-mız 32/3b3=28:3, 36/91a1=45:6
o.-yurlar 35/19a1=39:71
o.-ġıl 28/49b1=7:175
o.-sa men 32/2a3=27:92
o.-sa sen 32/30a1=28:45

2. davet etmek, çağırmak, istemek.

(Ar. da^{c}ve^{t}, Far. ḫ^{v}ānden) *Oḳır kendü ögürini bolsunlar tép tamuġ éşlerindin.* 33/67a2=35:6

Oḳırlar anıng içinde ḳamuġ nı̈veni ı̈mı̈n bolup olar. 36/87b2=44:55

o.-dılar 31/34a1=19:91
o.-ġıl 30/99a1=16:125, 36/10a2=42:15
o.-manglar 37/23b3=47:35

3. tapmak, ibadet etmek.

(Ar. du^{c}ā, Far. ḫ^{v}ānden) *Ey İdinı̈z-ā, bu ögür ortaḳlarımız, anlar kim oḳır erdimiz sénde öngdin.* 30/76b2= 16:86

o.-r sizler 33/80b1=35:40
o.-nglar 33/43a1=34:22

4. dua etmek, niyaz etmek.

(Ar. du^{c}ā, Far. ḫ^{v}ānden) *Ey Mūsā oḳıġıl bizing üçün İdingni.* 28/15b3=7:134

o.-rlar 36/73a1=43:86
o.-ng 35/61b1=40:65
o.-nglar 35/52b3=40:49, 35/53b1=40:50

oḳıġu: Kuran. krş. **ḲUR$^{\supset}$ĀN**

(Ar. Ḳur$^{\supset}$ān, Far. nübī) *Ol bitig belgüleri ol Oḳıġu belgülüg.* 30/19b1=15:1

o.-nı 30/85a1=16:98

(Ar. Ḳur$^{\supset}$ān, Far. nübī kitāb-ı Muḥammed) *Anlar kim ḳıldılar oḳıġunı kes kes.* 30/19b1=15:91

oḳımaḳ: 1. sohbet etme, konuşarak vakit geçirme.

(Ar. müste$^{\supset}$nis, Far. bi-fermānī cüyende/gān-ı ez behr-i ḥadīṣ) *Ḳaçan yése siz tarı[l]ınglar, oḳımaḳ yoḳ sizke hiç ḥadiṣ.* 33/16b2=33:53

2. dua, dua etme.

(Ar. du^{c}ā, Far. ḫ^{v}ānden) *Bolmadım séni oḳımaḳda ey İdim bed-baḫt.* 31/5a1=19:4

⇒ ünün yügerü oḳımaḳda ḳodırak 28/68a3=7:205

OḲIN-: 1. okunmak.

(Ar. ḳırāʾaᵗ m., Far. ḫᵛānde şoden) *Ḳaçan oḳınsa Ḳurʾān ḳulaḳ tutuŋ͡lar aŋ͡gar.* 28/62b2=7:204

(Ar. tilāveᵗ m., Far. ḫᵛānde şoden) *Ḳaçan oḳınsa olar üze nişānlarımız belgülüg aygaylar.* 33/57a1=34:43

o.-ur 26/85b1=4:127, 33/3a3=33:34, 36/91b2=45:8

o.-sa 28/65a2=8:2, 28/80b2=8:31, 31/22b2=19:58, 31/28a3=19:73, 32/34a3=28:53, 38/102a2=45:25

o.-ur erdi 36/106a1=45:31

2. çağrılmak.

(Ar. daᶜveᵗ m., Far. ḫᵛānde şoden) *Uş sizler bu ögür oḳınur sizler.* 37/25a3=47:38

o.-ur 36/104a3=45:28

OL: 1. teklik üçüncü şahıs zamiri: o.

(Ar. elleti, Far. ān) *Sorġıl olarḳa ol éldin kim ol erdi deryāḳa keligli.* 28/39b2=7:163

(Ar. hiye, Far. vey) *Kemişti tayaḳını ançada ol beḍük yılan.* 28/5b2=7:107

(Ar. hüve, Far. vey) *Şükr āḫiret içre ol bütün işlig bilgen.* 33/28b1=34:1

(Ar. hüve'lleẕi, Far. vey ān) *Ol törütti sizni.* 38/66a1=64:2

(Ar. mā, Far. ān çi) *Ol hem iki ara törütür néni kim tilese.* 27/31a2=5:17

(Ar. ẕālike / ẕāliküm, Far. ānet) *Ol yaḳınraḳ kim yarusa olarnıŋ͡ közleri.* 33/14b1=33:51

(Ar. ẕāliküm, Far. işān) *Ol tatıŋ͡lar anı, bütünlükin kāfirlerma ot ḳını.* 28/71b1=8:14

ol 26/53a2=4:87, 26/59b1=4:92, 26/74a2=4:108, 26/83b3=4:124, 26/84b1=4:125, 27/15b1=4:176, 27/20b1=5:5, 27/24a3=5:8, 27/30a3=5:17, 27/32b1=5:18, 27/59b1=5:54, 28/5b3=7:108, 28/8b1=7:117, 28/19a3=7:139, 28/19b2=7:140, 28/25a2=7:146, 28/31b3=7:155, 28/35b2=7:158, 28/50b3=7:176, 28/51b2=7:178, 28/54b2=7:184, 28/60a7=7:196, 28/71a1=8:13, 28/73b1=8:18, 28/74a1=8:19, 28/81b1=8:32, 29/22b3=9:30, 29/23b3=9:31, 29/27b1=9:36, 29/32a1=9:40, 29/32b1=9:41, 29/38a1=9:51, 29/43b2=9:61, 29/45a2=9:63, 29/48a2=9:68, 29/52b2=9:72, 29/57b1=9:80, 30/4a3=12:80, 30/6a3=12:84, 30/10a2=12:92, 30/17a1=14:52, 30/28a1=15:66, 30/33b2=16:4, 30/34a1=16:10, 30/36a2=16:14, 30/54b3=16:51, 30/57b2=16:58, 30/58b3=16:60, 30/60b3=16:63, 30/69a1=16:75, 30/70a2-3=16:76, 30/71a1=16:77, 30/81a1=16:92, 30/83a3=16:95, 30/84a3=16:97, 30/96b1=16:119, 30/99a3=16:125, 30/99b1-2=16:125, 30/100a2=16:126, 31/6b1=19:9, 31/13b2=19:34, 31/29b3=19:75, 31/38a1=20:8,31/40b2=20:18, 31/41a3=20:20, 31/59a1=20:76, 31/68a2=20:98, 31/69a3=20:100, 31/71a3=39:34, 31/78a3=41:52, 31/79b1=46:24, 31/82b1=46:28, 31/86b3=20:112, 32/12a1=28:16, 32/13a3=28:19, 32/19a1=28:28, 32/23a3= 28:34, 32/26b2=28:39, 32/32b3=28:49, 32/36a3=28:56, 32/39b1=28:61, 32/39b3=28:61, 32/43a3=28:70, 32/43b1=28:70, 32/44a1=28:88, 33/29a2=34:2, 33/31a3=34:6, 33/42b1=34:21, 33/44b1=34:23, 33/46a1=34:26, 33/46a3=34:27, 33/54b3=34:39, 33/60a3=34:47, 33/60b1=34:47, 33/65a1=35:2, 33/70b3=35:10, 33/76a3=35:31, 34/6b1=36:38, 34/17b2=36:69, 34/20b2=37:19, 34/31b2=37:106, 34/38b2=37:142, 34/39a3=37:145, 34/42b3=37:163, 34/52a2=38:17, 34/56a2=38:25, 34/58a1=38:27, 34/70a2=38:64, 34/70b3=38:66, 34/71a1=38:67, 34/76a 3=38:87,

34/78b1=39:3, 34/79a2=39:4, 34/80a2=39:5, 34/81a3=39:6, 34/81b1=39:6, 34/84a2=39:9, 34/88a1=39:15, 34/88b1=39:16, 34/92a2=39:21, 34/92b1=39:22, 34/94a1=39:23, 35/6b3=39:49, 35/9b1=39:53, 35/13b2=39:62, 35/23a3=40:3, 35/29a3=40:12, 35/33b1=40:120, 35/34b3=40:22, 35/39b3=40:28, 35/47b2=40:40, 35/56b2=40:56, 35/59b3=40:62, 35/60a2=40:62, 35/61a2=40:64, 35/61b1=40:65, 35/61b1=40:65, 35/66a2=40:75, 35/76b1=41:9, 35/77b1=41:11, 35/78b3=41:12, 35/81a1=41:15, 35/84b3=41:21, 35/88b1=41:28, 36/5a2-3=42:9, 36/5b3=42:10, 36/6b3=42:11, 36/14a1=42:19, 36/16a1=42:22, 36/16b3=42:22, 36/17a1=42:23, 36/21a2=42:28, 36/21b2=42:28, 36/22a2=42:29, 36/43a2=43:17, 36/43b1=43:18, 36/52b1=43:36, 36/57a2=43:48, 36/59a3=43:52, 36/61b2=43:58, 36/62a1=43:59, 36/72a1=43:84, 36/75b2=44:6, 36/76a3=44:8, 36/85b1=44:42, 36/88a3=44:57, 36/101b1=45:24, 36/105b2=45:30, 36/108a3=45:35, 36/109b3=45:37, 37/1b2=46:3, 37/5a1=47:2, 37/5b1=47:3, 37/7a2=47:4, 37/8b3=47:9, 37/9b3=47:10, 37/11a2=47:13, 37/13a3=47:15, 37/19a2=47:26, 37/20a1=47:28, 37/29a2=48:5, 37/34a3=48:12, 37/47a3=48:27, 37/49a2=48:29, 37/68b3=50:3, 37/74a2=50:19, 37/74a3=50:20, 37/78a2=50:34, 37/79b1=50:38, 37/81b1=50:42, 37/82a1=50:44, 37/89a3=51:30, 38/4b1=58:3, 38/8a3=58:12, 38/17a1=59:1, 38/17a2=59:2, 38/19a3=59:4, 38/27a1=59:13, 38/28a1=59:14, 38/31a2=59:22, 38/31b1=59:22, 38/31b1=59:23, 38/31b2=59:23, 38/32b3=59:24, 38/40a1=60:1, 38/43b2=61:7, 38/44b2=61:9, 38/49b3=62:2, 38/51a1=62:3, 38/56b1=62:11, 38/65b3=64:1, 38/79b1=65:3, 38/89a3=66:2, 38/91a1=66:4

anıng: Anıng ḳamuġı Tangrıḳa. 25/18a3=3:154

a. 25/2a1=3:120, 25/3a2=3:126, 25/5b3=3:133, 25/7a3=3:135, 25/8a1=3:136, 25/13b2-3=3:146, 25/15a2=3:152, 25/17a1=3:153, 25/28b3=3:188, 26/3b1=4:24, 26/3a1=4:24, 26/3b1=4:24, 26/9a3=4:32, 26/11a1-3=4:34, 26/11b2=4:34, 26/26a2=4:54, 26/28b1-2-3=4:57, 26/37b1=4:65, 26/38b2=4:66, 26/41b2=4:73, 26/43b1=4:75, 26/50a1=4:82, 26/50b3=4:83, 26/53a3=4:87, 26/57b1=4:91, 26/61a1-2=4:93, 26/65b1=4:97, 26/73a1=4:105, 26/76b3=4:113, 26/82b3=4:122, 26/97b2=4:143, 27/3a1=4:157, 27/5b2=4:162, 27/10b3=4:171, 27/12b1=4:172, 27/18b2=5:4, 27/20b1=5:5, 27/23a3=5:7, 27/28a2=5:13, 27/29b1-2=5:16, 27/34b3=5:22, 27/36a3=5:24, 27/39b1=5:30, 27/43b2-3=5:35, 27/44a3=5:36, 27/46b1=5:39, 27/48a3=5:41, 27/49b3=5:43, 27/50a3=5:44, 27/50b1-3=5:44, 27/51a1=5:44, 27/51b1=5:44, 27/51b2=5:45, 27/52a1=5:46, 27/52b2-3=5:47, 27/53a3=5:48, 27/53b1=5:48, 27/54a2=5:48, 27/54b2-3=5:49, 27/57b1-2=5:52, 27/58b2=5:54, 28/3a1=7:101, 28/4a2=7:103, 28/9b3=7:123, 28/14a2=7:131, 28/14b3=7:132, 28/16a1=7:134, 28/17b2=7:137, 28/18a1-3=7:137, 28/19a3=7:139, 28/20a3=7:141, 28/21b1=7:143, 28/23b3=7:145, 28/30b1=7:154, 28/31b2=7:155, 28/34b3=7:157, 28/36a1=7:158, 28/36b1=7:159, 28/40b1=7:163, 28/41b1-3=7:165, 28/44b1=7:169, 28/45a1=7:169, 28/49a2=7:174, 28/50a2=7:176, 28/50b1=7:176, 28/52b1-2=7:179, 28/53a2-3=7:180, 28/53b3=7:181, 28/56a2-3=7:187, 28/57a2=7:187, 28/58b3=7:189, 28/59b1=7:190, 28/60a5-6=7:195, 28/63b3=7:206, 28/68b3=8:10, 28/69b2=8:11, 28/70a1=8:11, 28/72b2=8:16, 28/79a2=8:28, 28/82b2=8:34, 28/83b3=8:35, 29/8a1=9:9, 29/16a1=9:21, 29/16a2=9:22, 29/18a2=9:24, 29/26a2=9:34, 29/26a3=9:35, 29/28a3=9:37, 29/31b1=9:40, 29/40a3=9:55, 29/42b3=9:60, 29/45a2=9:63, 29/48a3=9:68, 29/49a3=9:69, 29/52a3=9:72, 29/55a3=9:76, 29/60a3=9:84, 29/61a1=9:85, 29/62b2=9:88, 29/63a3=9:89, 29/65a2=9:92, 30/2b1=12:66, 30/3a1=12:79, 30/5a1-2=12:82, 30/6a3=12:84, 30/7a3=12:87, 30/8a1=12:88, 30/12a1=13:43, 30/22a1=15:29, 30/24b1=15:39, 30/26a1=15:52, 30/26b2=15:54, 30/30a2=15:75, 30/30b2=15:77, 30/31a1=15:88, 30/34a3=16:10, 30/34b1=16:11,

30/35a1=16:11, 30/35b1=16:12, 30/36a1=16:13, 30/36b3=16:14, 30/42a2=16:29, 30/43a3=16:31, 30/43b1=16:31, 30/44a2=16:32, 30/45b1=16:34, 30/47a3=16:36, 30/48b2=16:38, 30/49a2=16:39, 30/53a3=16:48, 30/55b2=16:53, 30/57a2=16:57, 30/57b1=16:58, 30/59a2=16:61, 30/61b1=16:64, 30/62a1-2=16:65, 30/63b2= 16:67, 30/65a1-2=16:69, 30/66b1-2=16:71, 30/72a2-3=16:79, 30/81a3=16:92, 30/81b1=16:92, 30/82b1=16:94, 30/85b2-3=16:100, 30/86a2=16:101, 30/87a3= 16:103, 30/88b2=16:106, 30/92a1=16:112, 30/94a1=16:115, 30/97a2=16:122, 30/98b1-3=16:124, 30/99a3=16:125, 30/99b1=16:125, 30/100a1=16:126, 31/6a2= 19:7, 31/8b1=19:15, 31/9a3=19:22, 31/13b3=19:34, 31/16a1=19:40, 31/24a3= 19:61, 31/28a2=19:72, 31/40b3=20:18, 31/40b1=20:17, 31/40b3=20:18, 31/41a1=20:18, 31/43a3=20:31, 31/45b1=20:40, 31/49a1=20:50, 31/49b2=20:53, 31/50a1=20:53, 31/50a3=20:54, 31/50b1=20:55, 31/51b1=20:58, 31/57a1=20:72, 31/57b2=20:73, 31/58a2=20:74, 31/59a1=20:76, 31/61a1-3=20:81, 31/65a3= 20:90, 31/65b3=20:91, 31/68a2=20:97, 31/69b1=20:101, 31/72a3=39:36, 31/74a1- 2-3=39:38, 31/76b3=41:50, 31/79b2=46:24, 31/80b1-2=46:26, 31/84b3= 46:23, 31/85a1=20:107, 31/87a2=20:113, 31/87b3=20:114, 31/89a2=20:118, 31/89a3=20:119, 31/90b1=20:122, 32/4a3=28:4, 32/6a1=28:7, 32/8a1=28:10, 32/8b2=28:12, 32/9a3=28:13, 32/10a3=28:15, 32/10b1-2-3=28:15, 32/11a1- 3=28:15, 32/15b2=28:23, 32/17a3=28:25, 32/18a3=28:27, 32/19b1=28:28, 32/22b2=28:32, 32/25a3= 28:37, 32/26b2=28:39, 32/38b2=28:59, 32/39a1=28:60, 32/44a2=28:88, 32/45a2=29:44, 33/6a3=33:37, 33/8a1=33:38, 33/10a2=33:46, 33/16a3=33:53, 33/17b3=33:53, 33/19b2=33:56, 33/22a3=33:60, 33/23b3=33:65, 33/29a1=34:2, 33/32a2=34:9, 33/32b2=34:10, 33/34b1-3=34:12, 33/36a2=34:14, 33/36b1=34:14, 33/38a3=34:17, 33/38b3=34:18, 33/39a1=34:18, 33/39b3=34:19, 33/44a1=34:23, 33/61 b2=34:50, 33/70a1=35:10, 33/71b3=35:11, 33/72b1=35:12, 33/73a2-3=35:12, 33/74b2=35:27, 33/76b1=35:31, 33/77a1=35:35, 33/77b2= 35:36, 33/78a1=35:37, 33/78b1=35:37, 33/79b2=35:39, 34/1a3=36:27, 34/2a1= 39:42, 34/4b2=36:34, 34/5a1=36:34, 34/5a2=36:35, 34/5b2=36:36, 34/8a2=36:42, 34/13b3=36:57, 34/21a3=37:21, 34/26b1=37:83, 34/30a1=37:102, 34/32a1= 37:108, 34/32b3=37:113, 34/36a3=37:129, 34/37a2=37:134, 34/34a1=37:144, 34/39a3=37:146, 34/41b2=37:158, 34/42b2=37:162, 34/49a1=34:8, 34/51b3= 38:17, 34/52a3=38:18, 34/52b3=38:20, 34/55a1=38:24, 34/59a1=38:29, 34/59b2= 38:31, 34/60b2=38:34, 34/61b1=38:36, 34/64a2=38:44, 34/66b1=38:51, 34/72b1=38:72, 34/76a1=38:86, 34/76b1=38:88, 34/78a3=39:3, 34/83b3=39:8, 34/88b2=39:16, 34/89b1=39:18, 34/90a1=39:19, 34/91b2=39:21, 34/96b3=39:29, 35/1b2=39:42, 35/3a2=39:44, 35/4b2=39:46, 35/5a2=39:47, 35/8b1=39:52, 35/10b3=39:56, 35/12a2=39:59, 35/15b2=39:67, 35/16a1=39:67, 35/16b3=39:68, 35/18b2=39:71, 35/19b3=39:72, 35/20b2=39:73, 35/24b3=40:5, 35/25b2=40:7, 35/36b2=40:25, 35/39a3=40:28, 35/43a2=40:34, 35/48a1=40:40, 35/48b3=40:42, 35/50b3=40:46, 35/58a2=40:59, 35/59a3=40:61, 35/64b2=40:70, 35/66a2- 3=40:75, 35/66b3=40:76, 35/69a2-3=40:80, 35/69b1=40:80, 35/71a3=40:83, 35/71b2=40:83, 35/72a1=40:84, 35/76b3=41:10, 35/77a1=41:10, 35/80a2=41:14, 35/88a1=41:26, 35/88b3=41:28, 35/39b1=40:28, 35/47a3=40:40, 35/49a2=40:43, 35/73a 3=41:3, 36/3b2=42:7, 36/4a1=42:7, 36/5b1-2=42:10, 36/6b2-3=42:11, 36/8b1=42:13, 36/10a2=42:15, 36/17b1=42:33, 36/18a1=42:23, 36/21b3=42:29, 36/22b2=42:30, 36/23b3=42:33, 36/24a1=42: 33, 36/27a2=42:40, 36/29b2=42:45, 36/32b3=42:48, 36/39b3=43:10, 36/40a2=43:11, 36/41a1-3=43:13, 36/42b3= 43:17, 36/46b3=43:24, 36/47a1=43:24, 36/51a3=43:34, 36/51b1=43:34, 36/56b1= 43:46, 36/57a3=43:48, 36/59b1-2=43:53, 36/62a2=43:59, 36/63a1=43:61, 36/64a2=43:63, 36/67a3=43:71, 36/67b1=43:71, 36/68a1=43:73, 36/68b2=43:75.

36/72b2-3=43:85, 36/73b3=43:87, 36/75a2=44:4, 36/81a2=44:27, 36/82b3=42:33, 36/86b2=44:50, 36/87b2= 44:55, 36/88a1=44:56, 36/90b1=45:5, 36/91a3=45:6, 36/91b2=45:8, 36/93b3= 45:12, 36/94a1=45:12, 36/94b2=45:13, 36/95b2=45:15, 36/97a2-3=45:17, 36/103a2=45:26, 36/104a3=45:28, 36/106b2=45:32, 37/9b2= 47:10, 37/10b1=47:12, 37/12a3=47:15, 37/12b2=47:15, 37/13a2=47:15, 37/15a3= 47:18, 37/16b2=47:20, 37/17a1=47:20, 37/18b1=47:24, 37/20a3=47:28, 37/29a1=48:5, 37/32a3=48:10, 37/41a3=48:21, 37/46a1=48:27, 37/48a3=48:29, 37/70a2-3=50:7, 37/71a1=50:9, 37/71b1=50:11, 37/73b3=50:18, 37/74b2=50:22, 37/75 b3=50:27, 37/78a3=50:35, 37/79a2=50:37, 37/80a2=50:39, 37/87b2=51:25, 38/4b2=58:3, 38/12a2=58:17, 38/15b3=58:22, 38/16a1=58:22, 38/19b1=59:4, 38/20b2=59:6, 38/29b1=59:17, 38/36b2=60:4, 38/37a1=60:11, 38/41a1=61:4, 38/43a1=61:6, 38/46b2=61:12, 38/56a3=62:11, 38/57b3=63:1, 38/70b3=64:9, 38/71a1=64:9, 38/71b1=64:10, 38/73b3=64:15, 38/78b1=65:2, 38/83b1=65:7, 38/84b1=65:8, 38/87a1=65:11, 38/89b3=66:3, 38/90b3=66:4, 38/91a1=66:4, 38/91a3=66:5, 38/92b2=66:6, 38/94b1=66:8, 38/95a1=66:8, 38/98b1=66:11

anıng üçün: onun için, bu yüzden.

(Ar. ecl, Far. behr-i ān) *Anıng üçün ol bitidimiz Yaᶜḳūb oğlanları üze.* 27/40b2 =5:32

(Ar. innemā / hu, Far. her-āyine) *Anıng üçün tileyür Tangrı kiterse sizdin ᶜazābnı.* 33/2b3=33:33

a. 27/41b3=5:33, 27/55a3=5:49, 28/48b2=7:173, 30/6b3=12:86, 33/61a3 =34:50, 33/67a2=35:6, 34/20b2=37:19, 34/70a3=38:65, 34/71b3=38:70, 34/86a1= 39:10, 35/6b2=39:49, 35/29a3=40:12, 38/68 a2=64:6, 38/72a3=64:12, 38/73b2= 64:15, 38/93b1=66:7

(Ar. li-mā, Far. ez behr-i ān çi) *Süst bolmadılar anıng üçün kim tegdi olarḳa Tangrı yolı içinde.* 25/13b3=3:145

(Ar. —, Far. be-sebeb-i ān ki) *Çıḳarurlar yalavaçnı hem sizni anıng üçün [kim] tapsa sizler Tangrıḳa.* 38/34a2=60:1

anıng üze / angar: ona.

(Ar. ileyhi, Far. be-vey) *Anıng üze köngül urdum, anıng üze / angar yanar men.* 36/6a1=42:10

anıngda: Ol turur Tangrı kim yoḳ Tangrı anıngda öngdin. 38/31a2=59:22

anıngdın: Hem yana nişān olarḳa şeb, çıḳarur-mız anıngdın kündüzni. 34/6a2=36:37

a. 36/64a1=43:63

anı: Belgürtür ök anı boḍunḳa, kizlemezler ök anı. 25/28a2-3=3:187

a. 25/3a1=3:126, 25/9b3=3:140, 25/21a3=3:156, 25/27a2=3:183, 26/8b1=4:30, 26/16b2=4:40, 26/22b2=4:47, 26/29b3=4:58, 26/30b1=4:59, 26/38a3=4:66, 26/50a3=4:83, 26/50b2=4:83, 26/52b3=4:86, 26/61a2=4:93, 26/75b3=4:111, 26/76a3=4:112, 26/78b1=4:114, 26/79a3=4:115, 26/80b1=4:118, 26/86b1=4:127, 26/88a3=4:129, 26/95a3=4:140, 26/98a1=4:143, 27/2b2=4:157, 27/3a2-3=4:157, 27/3b1=4:158, 27/8b3=4:166, 27610b3=4:171, 27/39b1=5:30, 28/5b1=7:106, 28/6b1=7:111, 28/9b2=7:123, 28/12a3=7:128, 28/14b2=7:132, 28/20b2=7:142, 28/22a3=7:143, 28/23b2=7:145, 28/24b 3=7:146, 28/25a1=7:146, 28/26b1=7:148, 28/28a1=7:150, 28/32b3=7:156, 28/33a1=7:156, 28/33b 2=7:157, 28/34b3=7:157, 28/44b1=7:169, 28/49b3=7:175, 28/50a2=7:176, 28/50b2=7:176, 28/55b3=7:186, 28/56b1=7:187, 28/60a4=7:193, 28/62a2=7:203, 28/68b2=8:10,

28/71b1=8:14, 28/84b2-3=8:37, 29/18a1=9:24, 29/19b3=9:26, 29/25b3=9:34, 29/28a3=9:37, 29/28b1=9:37, 29/31b2=9:40, 29/55b2-3=9:77, 30/1b2-3=12:54, 30/2a2=12:66, 30/12b1=14:1, 30/21b3=15:29, 30/23a3=15:53, 30/36b2=16:14, 30/49b2=16:40, 30/58a1-2=16:59, 30/70a1=16:76, 30/80a1=16:91, 30/86b1=16:102, 30/92b3=16:113, 30/97a3=16:121, 31/5b3=19:6, 31/9a3=19:23, 31/9b3=19:24, 31/11a3=19:27, 31/19a1=19:48, 31/20a2=19:52, 31/20b1=19:52, 31/21b3=19:57, 31/26b1=19:67, 31/29a3=19:75, 31/35a3=19:97, 31/35b2=19:97, 31/41a2=20:20, 31/41b1=20:21, 31/43a3=20:32, 31/44a3=20:39, 31/44b12=20:39, 31/45a3=20:40, 31/64a2=20:87, 31/67a2-3=20:96, 31/68a3=20:97, 31/70b2=20:105, 31/70b3=20:106, 31/71a1=39:33, 31/79a1=46:24, 31/81b2=46:26, 31/86a3=20:110, 31/87a1=20:113, 31/90b1=20:122, 31/91b1=20:124, 31/92a1=20:126, 32/2a1=27:91, 32/3a1=27:93, 32/5b3=28:7, 32/6a1=28:7, 32/6b1=28:8, 32/7a3=28:9, 32/7b1=28:9, 32/8a1=28:10, 32/8b1=28:11, 32/9a1=28:12, 32/9a2=28:13, 32/11a2=28:15, 32/11b3=28:16, 32/12b3=12:18, 32/17b3=28:26, 32/21b1=28:31, 32/23b1=28:34, 32/26b1=28:38, 32/27a1=28:40, 32/39b1=28:61, 33/7a2=33:37, 33/11b1=33:49, 33/13a2=33:50, 33/18a3=33:54, 33/26b2-3=33:72, 33/56b3=34:42, 33/58a3=34:44, 33/64b2-3=35:2, 33/67a1=35:6, 33/68a3=35:8, 33/69a3=35:9, 33/70a3=35:10, 33/73a1=35:12, 33/85a1= 35:44, 34/3a3=36:30, 34/4a3=36:33, 34/17a3=36:68, 34/18b2=36:72, 34/31a1=37:103, 34/31a2=37:104, 34/36a1=37:127, 34/38b1=37:142, 34/39a2=37:145, 34/39b1=37:147, 34/55b3=38:24, 34/60a2=38:33, 34/64a3=38:44, 34/67a3=38:57, 34/72a3=38:72, 34/74a1=38:76, 34/91a3=39:21, 34/91b3=39:21, 34/92a1=39:21, 35/5a3=39:47, 35/6a2=39:48, 35/6b2=39:49, 35/15b1=39:67, 35/24b1=40:5, 35/45b2=40:37, 35/50a3=40:45, 35/61b1=40:65, 36/2b3=41:47, 36/35b2=42:52, 36/37a3=43:3, 36/44b2=43:20, 36/48a1=43:28, 36/61b2=43:58, 36/62a2=43:59, 36/67b3=43:72, 36/81a3=44:28, 36/86a1=44:47, 36/88b1=44:58, 36/91b3=45:8, 36/92a2=45:9, 36/100b1=45:23, 36/101a2=45:23, 36/101b3=45:24, 36/107b1=45:33, 37/25a1=47:37, 37/31a3=48:9, 37/31b1=48:9, 37/36a1=48:15, 37/38b3=48:17, 37/39a1=48:17, 37/40a1=48:19, 37/40b1=48:20, 37/41b1=48:21, 37/47b3=48:28, 37/49b1=48:29, 37/58a1=49:7, 37/63a2=49:12, 37/69b3=50:6, 37/70a2=50:7, 37/76a1=50:27, 37/88a2=51:27, 38/20a1=59:5, 38/22a3=59:7, 38/35a1=60:1, 38/38a1=60:12, 38/47a2=61:13, 38/51b3=62:5, 38/63b2=63:9, 38/70b2=64:9, 38/75a1=64:17, 38/81a2=65:5, 38/86b2=65:11, 38/89b3=66:3; (a. kim) 25/15b2=3:152, 25/17a3=3:53, 25/18b1=3:15, 25/23a2=3:167, 25/23b1=3:167, 26/3a1=4:24, 26/9a3=4:32, 26/14b3=4:37, 26/18a3=4:43, 26/35a1=4:62, 26/38b1=4:66, 26/53b3=4:88, 26/72b1=4:104, 26/74a 2=4:108, 26/74b1=4:108, 26/77b2=4:113, 26/86a3=4:127, 26/92a3=4:135, 27/24b1=5:8, 27/34a1=5:20, 28/8b2=7:118, 28/18a2=7:137, 28/23a2=7:144, 28/39b1=7:162, 28/41b1=7:165, 38/53b1=7:180, 28/55a2=7:185, 28/57b1=7:188, 28/59b2=7:191, 28/86a1=8:39, 29/12a2=9:16, 29/21b2=9:29, 29/28b3=9:37, 29/38a1=9:51, 29/45b1=9:64, 29/55b3=9:77, 29/59a2=9:82, 29/65a2=9:92, 30/4b2=12:81, 30/7a2=12:86, 30/32a3=15:94, 30/35b3=16:13, 30/38a2-3=16:23, 30/39a3=16:25, 30/41b2=16:28, 30/45a2=16:34, 30/48b2=16:38, 30/51b3=16:44, 30/53a2=16:48, 30/54b1=16:50, 30/56a2=16:55, 30/60a1=16:62, 30/81b3=16:93, 30/84a1=16:96, 30/91b1=16:111, 30/94a1=16:115, 30/94b1=16:116, 31/29b3=19:75, 31/30b1=19:77, 31/31a2=19:79, 31/31a3=19:80, 31/55a3=20:69, 31/77a1=41:50, 31/84b3=46:23, 32/25a2=28:37, 32/36a2=28:56, 32/43a2-3=28:69, 33/14b2=33:51, 33/54b1=34:39, 33/68b3=35:8, 33/76b1=35:31, 34/8a2=36:42, 34/15b2=36:64, 34/16a2=36:65, 34/21b2=37:22, 34/57b1=38:26, 34/78b1=39:3, 34/82b1=39:7, 34/83b1=39:8, 34/87a3=39:15, 34/90a3=39:19, 34/95a1=39:24, 35/16b2=39:68, 35/17b3=39:70, 35/18a2=39:70,

35/31b3=40:17, 35/32b3=40:19, 35/39b3=40:28, 35/40b2=40:29, 35/49b3=40:44, 35/64b1=40:70, 35/82b3=41:17, 35/84a2=41:20, 35/88b3=41:28, 36/7b2=42:13, 36/8a1=42:13, 36/15a3=42:21, 36/16a1=42:22, 36/16b2=42:22, 36/22a1=42:29, 36/33a1=42=48, 36/40b3=43:12, 36/55b2=43:45, 36/67a3=43:71, 36/95a2=45:14, 36/100a1=45:22, 36/105a1=45:29, 37/3b3=46:34, 37/8b3=47:9, 37/19a3=47:26, 37/32a3=48:10, 37/33b3=48:11, 37/39b1=48:18, 37/43a3=48:24, 37/44b2=48:25, 38/4b2=58:3, 38/7b2=58:11, 38/9b3=58:13, 38/21a3=59:7, 38/23b3=59:9, 38/34b3=60:1, 38/39b2=61:1, 38/36a3=60:3, 38/40a1=61:1, 38/40a3=61:2, 38/40b2=61:3, 38/42b2=61:6, 38/53a3=62:7, 38/54a3=62:8, 38/65a1=63:11, 38/66a3=64:2, 38/67a3=64:4, 38/69a3=64:7, 38/69b3=64:8, 38/88b1=66:1, 38/93b2=66:7

aŋga: Kim kim tilese dünyā yanıtı bérür-miz aŋga. 25/13a1=3:145

a. 25/13a3=3:145, 25/28b1=3:187, 26/13b1=4:36, 26/23a3=4:48, 26/25b2=4:52, 26/26b3=4:55, 26/42b2=4:74, 26/52a3=4:85, 26/54a3=4:88, 26/61a3=4:93, 26/67a3=4:100, 26/78b2=4:114, 26/79b2=4:116, 26/83a3=4:123, 26/95a3=4:140, 27/12b2=4:172, 27/35a1=5:22, 27/36a2=5:24, 27/52a1=5:46, 27/59b2=5:54, 28/34b3=7:157, 28/36a1=7:158, 28/49b2=7:175, 28/63b3=7:206, 28/83b3=8:36, 29/30b3=9:40, 30/2a3=12:66, 31/51b2=20:58, 31/75b3=41:49, 31/83a2=46:29, 32/8a3=28:11, 32/16b3=28:25, 32/20b2=28:30, 32/32b3=28:49, 33/1a1=33:31, 33/54b3=34:39, 34/17a2=36:68, 34/28b1=37:94, 34/32b1=37:112, 35/6b1=39:49, 35/28a1=40:9, 36/13a1=42:18, 37/32b1=48:10, 37/54a3=49:2, 37/73a1=50:16, 37/85a1=51:14, 37/88b1=51:28, 38/51a2=62:4, 38/79a2=65:3, 38/79b1=65:3, 38/83b2=65:7, 38/84b1-2=65:8; (a. kim) 26/22b1=4:47, 26/31a3=4:60, 26/54a1=4:88, 32/16b2=28:24

aŋga oḳ: özellikle ona, sadece ona.

(Ar. ḫāṣṣet^{en}, Far. yegāne) *Ḳorḳuŋlar bir bulġaḳdın, tegmesün anlarḳa kim küç ḳıldılar sizdin aŋga oḳ.* 28/77a1=8:25

aŋgar: Fariża ḳıldı Taŋrı aŋgar. 33/8a1=33:38

a. 26/5b3=4:25, 26/15b2=4:38, 26/32a1=4:60, 26/32a3=4:61, 26/52a1=4:85, 26/79a1=4:115, 27/3b3=4:159, 27/11b2=4:171, 27/14b1-3=4:175, 27/15a3=4:176, 27/15b2=4:176, 27/32b1=5:18, 27/39a 3=5:30, 27/39b3=5:31, 27/46a2=5:40, 27/48a3=5:41, 28/9b1=7:123, 28/21b1=7:143, 28/23a3=7:145, 28/24b1=7:146, 28/26a3=7:148, 28/34b3=7:157, 28/35a3=7:158, 28/58b1=7:189, 28/59b1=7:190, 28/62b3=7:204, 28/63b3=7:206, 28/76b2=8:24, 29/30b1=9:39, 29/30b2=9:40, 29/35a3=9:46, 29/41a2=9:57, 29/45a1=9:63, 30/16b1=14:26, 30/22a2=15:29, 30/28a1=15:66, 30/43a3=16:31, 30/49b3=16:40, 30/55a2=16:52, 30/55a2=16:52, 30/58a1=16:59, 30/68b3=16:75, 30/84b1=16:97, 30/85a3= 16:99, 30/87a2=16:103, 30/93b2=16:114, 30/97b1=16:121, 31/6a2=19:7, 31/7b3=19:12, 31/12a1=19:29, 31/14a2-3=19:35, 31/14b1=19:36, 31/19a2=19:49, 31/20b2=19:53, 31/25a2=19:64, 31/25b3=19:65, 31/26a1=19:65, 31/27b2=19:70, 31/31a2=19:79, 31/34b3=19:95, 31/35b1=19:97, 31/37a3=20:6, 31/38a1=20:8, 31/38b3=20:11, 31/40a3=20:16, 31/46b3=20:44, 31/47b2=20:47, 31/54b2=20: 66, 31/56a1=20:71, 31/58a2=20:74, 31/58a3=20:75, 31/64b1=20:88, 31/72b2=39:36,31/72b3=39:37, 31/76a3=41:50, 31/77b3=41:51, 31/78a2=41:52, 31/79b2=46:24, 31/85a3=20:108, 31/85b3=20:109, 31/86a1=20:109, 31/88a3=20:115, 31/89b1=20:120, 31/91b1=20:124, 32/2a1=27:91, 32/9a1=28:12, 32/9b3=28:14, 32/13a1=28:18, 32/25b1=28:37, 32/34a3=28:52, 32/34b2=28:53, 32/37a1=28:57, 32/43b1-2=28:70, 32/44a2=28:88, 33/1b1=33:31, 33/28a2-3=34:1, 33/33b3=34:10, 33/34b2=34:12, 33/35a2=34:12, 33/35a3=34:13, 33/37a3=34:15,

33/40a3=34:20, 33/41b1=34:21, 33/43b2=34:22, 33/44a1=34:23, 33/46a3=34:27, 33/50b2=34:33, 33/52a1=34:34, 33/54b2=34:39, 33/62a2=34:52, 33/62b1=34:53, 33/68a2=35:8, 34/6b1=36:38, 34/7a2=36:40, 34/10a2=36:47, 34/17b1-2=36:69, 34/29a1=37:97, 34/29a3=37:98, 34/29b3=37:101, 34/31b3=37:107, 34/43a1=37:164, 34/44a1=37:170, 34/51b1=38:15, 34/52b2=38:19, 34/53a1=38:20, 34/54a3=38:23, 34/56a2-3=38:25, 34/61a3=38:36, 34/62b1=38:40, 34/63b1=38:43, 34/67a3=38:54, 34/69a3=38:61, 34/72b2=38:72, 34/77b1=39:3, 34/81a3=39:6, 34/83a2-3=39:8, 34/83b1=39:8, 34/86b1=39:11, 34/87a2=39:14, 34/94a2-3=39:23, 35/2b3=39:44, 35/7a1=39:50, 35/9b3=39:54, 35/13b3=39:63, 35/18b1=39:71, 35/20b1=39:73, 35/23b1=40:3, 35/26a1=40:7, 35/30a3=40:14, 35/42b1=40:33, 35/48b2=40:42, 35/49a2=40:43, 35/61b2=40:65, 35/64a1=40:68, 35/72a2=40:84, 35/74a1=41:5, 35/76a3=41:9, 35/77b2=41:11, 35/85a 1=41:21, 36/1b1=41:47, 36/7a1=42:12, 36/7b3=42:13, 36/8a1=42:13, 36/8b2-3=42:13, 36/9a1=42:13, 36/11b1=42:15, 36/11b3=42:16, 36/13a2=42:18, 36/14b1-3=42:20, 36/15a3=42:21, 36/17b3=42: 23, 36/28b3=42:44, 36/31a3=42:46, 36/31b2=42:47, 36/36a3=42:53, 36/38b1=43:7, 36/41b2=43:13, 36/42a1=43:15, 36/49a1=43:30, 36/52b1=43:36, 36/60a2=43:54, 36/64b1=43:64, 36/72a3=43:85, 36/91b3=45:8, 36/97b2=45:18, 36/109b1=45:37, 37/2a2=46:32, 37/11b3=47:14, 37/46a1=48:26, 37/70a1=50:6, 37/71a3=50:10, 37/73a2=50:16, 37/79a3=50:37, 37/80b3=50:40, 38/4a3=58:3, 38/5b2=58:9, 38/12b1=58:18, 38/32b1-2=59:24, 38/37a2=60:11, 38/65b2-3=64:1, 38/66b3=64:3, 38/79a1=65:2, 38/81b1=65:5, 38/83a2=65:6, 38/84a1=65:7, 38/87a2=65:11, 38/89b3=66:3, 38/90a2=66:3, 38/91b1=66:5; (a. kim) 26/22a3=4:47, 26/61b3=4:94, 27/8b2=4:166, 30/56b1=16:55, 31/12a2=19:29, 31/16b2=19:42, 31/36b3=20:3, 31/71b2=39:35, 32/32a2=28:48, 34/28b2=37:95, 36/55a1=43:43, 37/20a2=47:28, 38/33b3=60:1

⇒ anıng üze / angar 36/6a1=42:10

anda: "orada" *Ġalebe ḳılındılar anda, yandılar ḫar bolup anlar.* 28/8b3=7:119

a. 34/50a2=38:11, 35/72b2=40:85, 38/81b2=65:6

"ondan" *Yoḳ anda aḏın Tangrı meger ol erklig.* 38/31b2=59:23

a. 27/15b1=4:176, 33/6b3=33:37, 33/8b1=33:39, 33/30a1=34:3, 37/85b1=51:16, 38/77b1=65:1, 38/91a3=66:4

anda aḏın: ondan başka.

(Ar. min dūnihi, Far. ez cüz vey) *Tapunmaġay / tapmaġay erdimiz anda aḏın ḥiç nerseni.* 39/45b3=16:35

a. 26/80a2=4:117, 28/60a7=7:197, 31/72a3=39:36, 34/77b3=39:3, 34/87b1=39:15, 35/3b3=39:45, 35/33a3=40:20, 35/75a1=41:6, 36/5a1=42:9, 36/73a2=43:86, 37/2a2=46:32, 37/37b3=48:16, 37/42a3=48:23, 37/43a1=48:24, 37/47a3=48:27

(Ar. dūne ẓālike, Far. ferver ān) *Olarda eḏgüler yana olarda anda aḏın.* 28/43b1=7:168

(Ar. dūne ẓālike, Far. cüz ānest) *Yarlıḳayur anda aḏın kimni tilese.* 26/79b3=4:116

(Ar. ġayrehā. Far. cüz ān) *Tegşürgey-miz olarḳa teriler anda aḏın.* 26/27b3=4:56

a. 26/95b2=4:140

(Ar. ġayre'llezī, Far. cüz ān ki) *Tegşürdi anlar kim küç ḳıldılar olardın aytıḳ, anda aḏın kim ayıldı olarḳa.* 28/39a2=7:162

a. 33/78a2=35:37

(Ar. mā dūne, Far. ān çi ferver) *Yarlıḳar anda aḍınnı ol kimni kim tilese.* 26/23b1=4:48

(Ar. verā', Far. cüz) *Ḥelāl ḳıldı sizke ol kim anda aḍın ol kim tilese siz.* 26/2b2=4:24

(Ar. bi ġayri mā, Far. be-cüz ān çi) *Āzārlayurlar mü'minlerni hem mü'minelerni anda aḍın kim ḳazġandılar.* 33/20b2=33:58

anda aşnu: ondan önce.

(Ar. min ḳablu, Far. piş-i ez īn) *Ol bitig kim ıḍtı anda aşnu.* 26/93a1=4:136

(Ar. min ḳablu, Far. ez piş vey) *Anda aşnu ol kim teng̑de keçting̑iz.* 30/3b3=12:80

a. 29/37b2=9:50, 31/65a3=20:90, 32/32a2=28:48, 32/34b3=28:53

anda burun: ondan önce.

a. 37/42a3=48:23, 37/85b1=51:16, 37/38a1=48:16; (a. burunḳı) 33/48a1=34:31

(Ar. min ḳabli, Far. ez piş-i vey) *Çın-oḳ tilediler ök fitneni anda burun.* 29/36b1=9:48

a. 32/34a2=28:52

(Ar. min ḳabli, Far. piş-i ez ān) *Anda burun kim töşek ḳatmas siler.* 33/11a3=33:49

(Ar. min ḳabli, Far. piş-i ez īn) *Keçtiler anda burun.* 33/8a2=33:38

a. 31/6b2=19:9, 31/26b2=19:67, 31/88a2=20:115, 32/8b2-3=28:12, 34/83b2=39:8, 36/45a1=43:21

anda kiḍin: ondan sonra.

(Ar. min ba'di, Far ez pes-i īn / ū/ vey / işān) *Anda kiḍin kim küç ḳılındılar.* 30/50a1=16:41

a. 25/15b1=3:152, 25/25b2=3:172, 27/6b2=4:163, 27/27a3=5:12, 27/41b3=5:32, 27/50a1=5:43, 28/3b3=7:103, 28/26a1=7:148, 28/30a1=7:153, 28/55b2=7:185, 29/20a2=9:27, 30/50a1=16:41, 30/90b2=16:110, 30/91a1=16:110, 30/96b1-2=16:119, 31/2b1=18:76, 32/28b1=28:43, 33/15a2=33:52, 33/17b3=33:53, 33/15a2=33:52, 33/64b3=35:2, 34/2a1=36:28, 35/43b1=40:34, 36/9a2=42:14, 36/29a1=42:44, 36/86a2=44:48, 36/96b3=45:17, 37/43a1=48:24, 38/77b1=65:1

(Ar. min ba'di ẕālike, Far. ez pes ān) *Yüz ewrerler anda kiḍin ol.* 27/50a1=5:43

a. 29/20a2=9:27

(Ar. ṣumme, Far. bāz) *Anda kiḍin ḳuyung̑lar baş üze ol ḳaynar suw ḳınındın.* 36/86a2=44:48

anda kiḍin kim: ondan sonra ki.

(Ar. min ba'di mā, Far. ez pes ān çi) *Ḫilāf ḳıldıng̑ız erse anda kiḍin kim körkitti sizke anı.* 25/15b1=3:152

a. 25/25b2=3:172

anda öng̑din: ondan önce.

(Ar. beyne yedey, Far. piş-i ez vey) *Çıng̑arıg̑lı ol kim anda öng̑din ol bitigdin.* 27/53a2=5:48

a. 30/11a1=12:11

(Ar. min ḳabli, Far. piş-i ez în / ān) *Tañgrınıñg yolı anlar içinde kim keçtiler anda öñgdin.* 33/22b2=33:62

a. 26/22b1=4:47, 27/7b1=4:164

(Ar. min ḳabli, Far. ez piş-i vey) *Çın-oḳ keçti anda öñgdin yalavaçlar.* 25/11b3=3:144

anda erken: orada olmak.

(Ar. mā dāme, Far. tā būden) *Kirmez-miz añga ulaşu ol kim andalar erken.* 27/36a3=5:24

andın: Kim kim tilese dünyā yanutı bérür-miz añga andın. 25/13a2-3=3:145

a. 26/27a1=4:55, 26/52a2-3=4:85, 26/52b3=4:86, 26/64a2=4:96, 26/82a2=4:121, 27/3a1=4:157, 27/5a1=4:161, 27/11a1=4:171, 27/14b2=4:175, 27/22b1=5:6, 27/35a2=5:22, 27/45a1=5:37, 28/17a2=7:136, 28/25a3=7:146, 28/37a2=7:160, 28/38b1=7:161, 28/42a2=7:166, 28/54a2=7:182, 28/57a1=7:187, 28/58b1=7:189, 28/69b1=8:11, 28/73a2=8:17, 28/74b2=8:20, 29/10a3=9:13, 29/15b3=9:21, 29/27a3=9:36, 29/41b2-3=9:58, 30/3a3=12:80, 30/34a2=16:10, 30/36a3=16:14, 30/36b1=16:14, 30/40a 2=16:26, 30/52b1=16:45, 30/63b1=16:67, 30/69a2=16:75, 30/84a1=16:96, 31/31a3=19:80, 31/33b3=19:90, 31/38b2=20:10, 31/40a3=20:16, 31/50b1-2=20:55, 31/69a3=20:100, 31/90a1=20:121, 31/90b 2=20:123, 32/10b3=28:15, 32/14b3=28:21, 32/20a3=28:29, 32/35b2=28:55, 33/7a1=33:37, 33/26b3=33:72, 33/28b3=34:2, 33/29b2=34:3, 33/42b2=34:21, 33/47b1=34:30, 33/81a2=35:40, 34/4b1=36:33, 34/9b1=36:46, 34/18b3=36:72, 34/27b3=37:90, 34/71a2=38:68, 34/73a3=38:76, 34/80b1=39:6, 34/83a3=39:8, 34/93b1=39:23, 35/69a1=40:79, 36/13a3=42:18, 36/14b3=42:20, 36/26a1=42:38, 36/56b3=43:47, 36/61a3=43:57, 36/68a2=43:73, 36/78a1=44:14, 36/94b1=45:13, 36/108b3=45:35, 37/74a2=50:19, 37/84a2=51:9, 38/15b1=58:22, 38/16a2=58:22, 38/22b1=59:7, 38/53b3=62:8, 38/62b2=63:8, 38/70b1=64:9, 38/81a3=65:5, 38/83b2=65:7; (a. kim) 25/22a1=3:157, 26/4a2=4:25, 26/8b3=4:31, 26/9b1-2=4:32, 26/10a2=4:33, 26/16a2=4:39, 26/37b2=4:65, 27/15b3=4:176, 27/18a3=5:4, 27/18b1=5:4, 27/28a2=5:13, 27/29a1=5:15, 27/32a1=5:18, 27/53b2=5:48, 28/65b2=8:3, 28/42a2=7:166, 28/53b2=7:181, 28/59b2=7:190, 29/24a1=9:31, 30/23b2=15:34, 30/32a2=15:93, 30/33a3=16:3, 30/56b3=16:56, 30/62b2=16:62, 30/64a3=16:68, 30/73b3=16:81, 30/82a2=16:93, 30/93a2=16:114, 30/100b1=16:127, 31/37a1=20:4, 32/3a2=27:93, 32/35a3=28:54, 32/43a1=28:68, 33/12a2=33:50, 33/14a3=33:51, 33/25a3=33:69, 33/42b1=34:21, 33/45b1-2=34:25, 33/57b1=34:43, 33/62b3=34:54, 33/75a3=35:29, 34/5b2=36:36, 34/6a1=36:36, 34/5a2=36:35, 34/9a1=36:45, 34/9b2=36:47, 34/18a3=36:71, 34/42a2=37:159, 34/46a2=37:180, 34/79a1=39:4, 35/16a2=39:67, 35/32a2=59:23, 35/43a1=40:34, 35/74a1=41:5, 36/42b1=43:16, 36/46b2=43:24, 36/47b2=43:26, 36/50b2=43:32, 36/71a2=43: 82, 38/18a1=59:2, 38/43b1=61:7, 38/64a1=63:10

anın: Körerler anı anın kim ḫilāf ḳıldılar Tañgrıḳa. 29/ 55b2 =9:77

a. 30/77b3=16:88, 30/82b3=16:94; (a. kim) 30/92b1=16:112, 32/35a1=28:54

olar: 1. üçüncü çoğul şahıs zamiri:onlar. krş. **anlar**

(Ar. ellezîne, Far. ān kesān) *Olar bezedi / arıtı Tañgrı köñgüllerini.* 37/55a3=49:3

(Ar. -hum, Far. işān, -şān) *Töpen ḳılur olarnı yansalar nevmîd bolup anlar.* 25/3b2=3:127

(Ar. -hunne/hinne, Far. îşān, -şān) *Boşasa siz olarnı.* 33/11a3=33:49

(Ar. innehüm, Far. her-āyine îşān) *Azu tevbe bérür olar üze azu kınayur olar[nı] olar ẓālimler.* 25/4a2=3:128

(Ar. ūlā'ike, Far. ānān) *Olar tururlar olarka turur yarlıkamaḳ.* 33/30b1=34:4

(Ar. ūlā'ike, Far. în gürüh) *Kim kim yanmasa olar anlar ẓālimler.* 37/62a2=49:11

(Ar. ūlā'ike, Far. îşān) *Tangrınınğ yalawaçı katında olar tururlar kim olar bezedi / arıttı Tangrı köngüllerini.* 37/55a2=49:3

(Ar. –, Far. îşān) *Yorımazlar olar yer içinde.* 33/84a3=35:44

o. 25/4a1=3:128, 25/7b1=3:135, 25/19a2=3:154, 25/22b3=3:159, 25/24b3=3:170, 25/25a1=3:170, 26/12a3=4:34, 26/15b3=4:39, 26/17b2=4:42, 26/31a2=4:60, 26/37b1=4:65, 26/38a1=4:66, 26/39b1=4:69, 26/41a2=4:72, 26/41b3=4:73, 26/45a2=4:77, 26/48b2=4:80, 26/56b3=4:90, 26/58a3=4:91, 26/68b2=4:102, 26/72a2=4:104, 26/74a2=4:108, 26/75a2=4:109, 26/85b1=4:127, 26/94b3=4:139, 26/95b1=4:140, 26/95b2=4:140, 26/97b3=4:143, 26/99a1=4:145, 27/3a2=4:157, 27/4a2=4:159, 27/4b1=4:160, 27/35b2=5:23, 27/37a2=5:26, 27/37b2=5:27, 27/43a3=5:34, 27/44b3=5:37, 27/49b1=5:42, 27/49b3=5:43, 27/50a2=5:43, 27/51b2=5:44, 27/52b3=5:47, 27/53b1=5:48, 27/54b3=5:49, 27/55a1=5:49, 27/57a2=5:52, 27/58a2=5:53, 28/11b3=7:127, 28/15a1=7:133, 28/15b2=7:134, 28/16b2=7:135, 28/17a1=7:136, 28/19a3=7:139, 28/25a2=7:146, 28/26b3=7:149, 28/30b2=7:154, 28/33a3=7:156, 28/33b3=7:157, 28/34a3=7:157, 28/34b2=7:157, 28/35a1=7:157, 28/39b3=7:162, 28/42b1=7:167, 28/44b2=7:169, 28/49a3=7:174, 28/51a2=7:176, 28/52b3=7:179, 28/53a1=7:179, 28/59b3=7: 191, 28/60b1=7:198, 28/61b2=7:201, 28/65a3=8:2, 28/67a1=8:6, 28/75a1=8:21, 28/75b2-3=8:23, 28/80b3=8:31, 28/81b3=8:33, 28/82a3=8:34, 28/83b3=8:36, 28/85a1=8:37, 28/85b1=8:39, 29/2a3=8:42, 29/4b2=8:44, 29/7b2=9:1, 29/8a1=9:9, 29/8b1=9:10, 29/9b2=9:12, 29/10a1=9:13, 29/10b1-3= 9:14, 29/13a1=9:17, 29/15b2=9:20, 29/17a2=9:23, 29/27b2=9:36, 29/33a1-2=9:42, 29/33b1=9:42, 29/36b2=9:48, 29/37b3=9:50, 29/39b1-3=9:54, 29/40b2-3=9:56, 29/41a2=9:57, 29/41b3=9:58, 29/47b2=9:67, 29/49b2=9:69, 29/55a3=9:76, 29/60b2=9:84, 29/61a2=9:85, 29/62a3=9:87, 29/45b1=9:64, 29/46b3=9:66, 29/53a1=9:73, 29/57b1=9:80, 29/60a3=9:84, 29/63a1=9:88, 29/65b3=9:93, 29/66a2=9:93, 30/12b3=14:1, 30/29b1=15:72, 30/30a1=15:74, 30/37b3=16:16, 30/38a1=16:23, 30/49a 3=16:39, 30/51b3=16:44, 30/52b3=16:46, 30/53b2=16:48, 30/54a2=16:49, 30/66b2=16:71, 30/76b3=16:86, 30/78a2=16:89, 30/85b3=16:100, 30/87a1=16:103, 30/88a3=16:105, 30/90a2=16:108, 30/90b1=16:109, 30/91b2=16:111, 30/93a1=16:113, 30/98b2=16:124, 30/100a3=16:127, 30/100b3=16:128, 31/15b2-3=19:39, 31/22a1=19:58, 31/22b3=19:58, 31/27b2=19:70, 31/28a3=19:73, 31/32a1=19:82, 31/32a3=19:84, 31/62a1=20:84, 31/73b3=39:38, 31/74a2=39:38, 31/82a1=46:27, 31/87a3=20:113, 32/7b2=28:9, 32/8b1=28:11, 32/9a1=28:12, 32/22b3=28:32, 32/27a1=28:39, 32/28a2=28:42, 32/29b2=28:45, 32/30a1=28:45, 32/34a1=28:51, 32/34a3=28:52, 32/34b1=28:53, 32/38a3=28:59, 32/40b1=28:63, 32/42a1-2=28:66, 32/44b3=29:2, 33/11b1=33:49, 33/13b1=33:50, 33/17b1=33:53, 33/18b1=33:55, 33/21a2=33:59, 33/22a2=33:60, 33/33a2=34:9, 33/37b2=34:16, 33/38b2=34:18, 33/40a2=34:20, 33/53b2=34:37, 33/57a1=34:43, 33/62b2=34:54, 33/68b2=35:8, 33/77a3=35:36, 33/77b3=35:37, 33/80b3=35:40, 33/81a2=35:40, 33/86a1=36:6, 33/86b3=36:7, 34/2b3=36:29, 34/3b2=36:31, 34/6a3=36:37, 34/8b1=36:43, 34/11a1=36:49, 34/11b1=36:51, 34/12b2=36:53, 34/13b1=

36:56, 34/19b1=37:12, 34/20b3=37:19, 34/22a2=37:24, 34/22b1=37:26, 34/24a1=37:33, 34/24b1=37:35, 34/28a3=37:93, 34/35a1=37:122, 34/36a1=37:127, 34/37b2=37:137, 34/40a3=37:150, 34/40b1=37:151, 34/40b2=37:152, 34/44b1=37:172, 34/44b2=37:173, 34/49a2=38:8, 34/49b1=38:9, 34/63b2=38:43, 34/65a3=38:47, 34/66b2=38:52, 34/78a3=39:3, 34/89b3=39:18, 34/96a3=39:27, 34/96b2=39:28, 35/1a1=39:41, 35/3b3=39:45, 35/8a1=39:51, 35/13b1=39:61, 35/14a2=39:63, 35/17a1=39:68, 35/17b1-2=39:69, 35/22a2=39:75, 35/25a3=40:6, 35/31a2=40:16, 35/34a2=40:21, 35/35a1=40:22, 35/44a3=40:35, 35/49b2=40:43, 35/56b1=40:56, 35/71a3=40:83, 35/73b3=41:4, 35/75a3=41:7, 35/75b1=41:7, 35/81b1=41:16, 35/82a2=41:16, 35/83b1=41:19, 35/83b3=41:20, 35/87a2=41:25, 35/87b1=41:25, 36/3a1-2=42:6, 36/9a3=42:14, 36/9b2=42:14, 36610b1=42:15, 36/15a1=42:21, 36/15b1=42:21, 36/22a1=42:29, 36/26a3=42:38, 36/26b3=42:39, 36/27b2=42:41, 36/32a3=42:48, 36/43b3=43:19, 36/45a1=43:21, 36/49b1=43:32, 36/49b3=43:32, 36/52b2=43:37, 36/53a1=43:37, 36/54b3=43:42, 36/56b3=43:47, 36/58a3=43:50, 36/60a2=43:54, 36/61b3=43:58, 36/64b3=43:65, 36/65b1=43:66, 36/67a1=43:71, 36/68b2=43:75, 36/70b1=43:80, 36/73a3=43:86, 36/76b2=44:9, 36/80b2=44:24, 36/81b1=44:29, 36/83b1-3=44:37, 36/88b2=44:58, 36/88b3=44:59, 36/97a1-2=45:17, 36/98a1=45:19, 36/100a2=45:22, 36/102a1=45:24, 36/102a2=45:25, 36/109a1=45:35, 37/9b1=47:10, 37/17b2=47:21, 37/23b2=47:34, 37/30a1-2=48:6, 37/31b3=48:10, 37/37a3=48:16, 37/39b3=48:18, 37/43a2=48:24, 37/48b1=48:29, 37/49b3=48:29, 37/66a1=49:15, 37/69b1=50:5, 37/78b2=50:36, 37/84a3=51:11, 37/85b1=51:16, 37/86a1=51:18, 38/2b3=58:2, 38/3a2=58:2, 38/10a2=58:14, 38/10b3=58:15, 38/12a1=58:17, 38/12b2-3=58:18, 38/13a3=58:19, 38/13b2=58:19, 38/15a3=58:22, 38/16a2-3=58:22, 38/18b3=59:3, 38/19a3=59:4, 38/23b1=59:8, 38/26a1=59:11, 38/26a3=59:12, 38/27b2=59:14, 38/28a1=59:14, 38/30b2=59019, 38/33b2=60:1, 38/38b1=60:12, 38/41a1=61:4, 38/58b1=63:2, 38/58b2=63:3, 38/59a1=63:3, 38/59b3=63:4, 38/60b2=63:5, 38/60b3=63:6, 38/63b3=63:9, 38/82a2-3=65:6, 38/87b1=65:12, 38/96a1=66:9

ola 36/69a1=43:76, 38/10b2=58:14

olarnıng: Olarnıng alları, bu ögür ol helāk bolur. 33/70b2=35:10

o. 25/2a2=3:120, 25/7b2=3:136, 25/14b1=3:147, 26/55b2=4:90, 26/64b2=4:97, 27/56a3=5:51, 27/58a3=5:53, 28/3b1-2=7:102, 28/37b2=7:160, 28/61b2=7:202, 28/83a1=8:35, 29/12b3=9:17, 29/22b 3=9:30, 29/40a2=9:55, 29/35a3=9:46, 29/53a2=9:73, 29/60b3=9:85, 30/25b1=15:42, 30/25b3=15:43, 30/31a2=15:88, 30/39b2-3=16:26, 30/61a1=16:63, 33/12a1=33:50, 33/14b1-3=33:51, 33/15b1=33:52, 33/18b3=33:55, 33/24a1=33:66, 34/7b3=36:41, 34/45a3=37:77, 34/93b3=39:23, 35/23b3=40:4, 35/72a3=40:85, 36/26a3=42:38, 36/44a2=43:19, 36/45b1=43:22, 36/46a3=43:23, 36/99b1=45:21, 36/102a3=45:25, 37/15b1=47:18, 37/19b2=47:26, 38/2b2=58:2, 38/17b3=59:2, 38/27a1=59:13, 38/59a3=63:4, 38/59b1=63:4, 38/80a3=65:4, 38/80b2=65:4, 38/96a1=66:9

oların: Yarlıqatu ḳolsalar olarnı. 26/37a1=4:64

o. 25/4a1=3:128, 25/15a2=3:152, 25/17b3=3:154, 25/20a1=3:155, 25/27b1=3:183, 26/4b2=4:25, 26/12a2=4:34, 26/16a3=4:39, 26/21b3=4:46, 26/26b1=4:54, 26/27b1=4:56, 26/32a1=4:60, 26/39a1=4:68, 26/46b3=4:78, 26/47a1=4:78, 26/53b3=4:88, 26/55a1-2=4:89, 26/57b3=4:91, 26/58a1=4:91, 26/ 80b3=4:119, 26/82b1=4:122, 26/86a1=4:127, 27/12b2=4:172, 27/13b1=4:173, 27/14b1-2=4:175, 27/26b3=5:12, 26/94a1=4:137, 27/9b3=4:168, 27/27b2=5:13, 27/29b3=5:16, 27/30a1=5:16, 27/56b1=5:51, 27/58b3=5:54, 28/8a1=7:116, 28/16b3=7:136, 28/18b3=7:138, 28/26b1=7:148, 28/31a2-3=7:155, 28/34a1=

7:157, 28/36b1=7:160, 28/40b1=7:163, 28/40b3=7:164, 28/41a1=7:164, 28/43a2=7:168, 28/43b1=7:168, 28/48a1=7:172, 28/54a2=7:182, 28/55b3=7:186, 28/60a3=7:193, 28/60a4=7:194, 28/60a8=7:198, 28/60b1=7:198, 28/61b3=7:202, 28/72b3=8:17, 28/81b3=8:33, 28/82a1=8:33, 28/82a3=8:34, 29/3b2-3=8:43, 29/4a3=8:44, 29/10b2=9:14, 29/17a1=9:23, 29/23a2=9:30, 29/37a3=9:50, 29/39a3=9:54, 29/40a3=9:55, 29/47b2=9:67, 29/51b2=9:71, 29/53b3=9:74, 29/61a1=9:85, 29/63b2=9:90, 29/65a1=9:92, 30/5b3=12:83, 30/19b3=15:3, 30/20b1=15:26, 30/24b3=15:39, 30/29b2=15:73, 30/33b3=16:5, 30/39a2=16:25, 30/40a3=16:27, 30/52a3=16:45, 30/52b2=16:46, 30/52b3=16:47, 30/59a3=16:61, 30/72a1=16:79, 30/87b3=16:104, 31/15b1=19:39, 31/19b2=19:50, 31/26b3=19:68, 31/27a1=19:68, 31/32b1=19:84, 31/34b2=19:94, 31/48a1=20:47, 31/59b3=20:78, 31/60a1=20:78, 31/62b1=20:85, 31/80b1=46:26, 32/5a1=28:5, 32/27a2=28:40, 32/27b1=28:41, 32/36b3=28:57, 32/40a1=28:62, 32/40b2=28:63, 32/41a2=28:64, 32/41b2=28:65, 33/11b2=33:49, 33/25a1=33:68, 33/39b1-2=34:19, 33/55a2=34:40, 33/85b3=35:45, 34/8a3=36:43, 34/10b3=36:49, 34/16b3=36:67, 34/18a3=36:71, 34/19a1-2=37:11, 34/22a1=37:23, 34/22a2=37:24, 34/29a3=37:98, 34/33b1=37:115, 34/39b3=37:148, 34/45a1=37:175, 34/65a1=38:46, 34/69b3=38:63, 34/75a2=38:82, 34/89b 2=39:18, 35/24b3=40:5, 35/26b2=40:7, 35/26b3=40:8, 35/27b2=40:9, 35/32a2=40:18, 35/34b1=40:21, 35/35a3=40:22, 35/78a1=41:12, 35/81a1=41:15, 35/82a3=41:17, 35/82b2=41:17, 36/4a3=42:8, 36/8b2=42:13, 36/22a2=42:29, 36/24a2=42:34, 36/29b2=42:45, 36/39a3=43:9, 36/44a2=43:19, 36/44b1=43:20, 36/57a3=43:48, 36/71a3=43:83, 36/73b1=43:87, 36/82a3=44:32, 36/83b3=44:37, 36/88a2=44:56, 36/96a3=45:16, 36/99a2=45:21, 36/105b1=45:30, 37/2b3=46:33, 37/6b2=47:4, 37/7b3=47:5, 37/11b1=47:13, 37/21a1=47:30, 37/23b3=47:34, 37/30a2=48:6, 37/44a3=48:25, 37/48b1=48:29, 38/3a1=58:2, 38/12a3=58:18, 38/15b1-2=58:22, 38/17b2=59:2, 38/19a1=59:3, 38/27b3=59:14, 38/38b2=60:12, 38/59a3=63:4, 38/60b1=63:5, 38/61a1-2=63:6, 38/76a2=65:1, 38/76b1=65:1, 38/77b3=65:2, 38/81b2=65:6

olarḳa: Yalavaç belgürmişde kiḍin olarḳa köni yol. 37/22b1=47:32

o. 25/1b3=3:120, 25/24b2=3:170, 25/25b2=3:172, 25/26a2=3:173, 25/26b1=3:173, 25/26b3=3:174, 26/3a2=4:24, 26/4b3=4:25, 26/10b2=4:33, 26/11b3=4:34, 26/16a2=4:39, 26/21b3=4:46, 26/25b3=4:53, 26/26a3=4:54, 26/26b1=4:54, 26/27b2=4:56, 26/28b3=4:57, 26/32a3=4:61, 26/34b1=4:62, 26/36a1-2=4:63, 26/38b2=4:66, 26/38b3=4:67, 26/44b3=4:77, 26/46b3=4:78, 26/47a1=4:78, 26/50a2=4:83, 26/56a2=4:90, 26/68b2=4:102, 26/81a1-2=4:119, 26/81b2-3=4:120, 26/85b3=4:127, 26/97a1=4:142, 27/2b3=4:157, 27/4b1=4:160, 27/13a1-2=4:173, 27/18a1-3=5:4, 27/19b1=5:5, 27/20a1=5:5, 27/24b3=5:9, 27/41b1=5:32, 27/42b3=5:33, 27/43a1=5:33, 27/44a2=5:36, 27/44b2=5:36, 27/45a1=5:37, 27/48b3=5:41, 27/55b1=5:49, 28/13b3=7:131, 28/14a1=7:131, 28/19a1=7:138, 28/26a3=7:148, 28/29a3=7:152, 28/34a1-2=7:157, 28/38a3=7:161, 28/39a3=7:162, 28/39b2=7:163, 28/40a1-3=7:163, 28/42a3=7:166, 28/42b2=7:167, 28/44a3=7:169, 28/52a3=7:179, 28/52b1-2=8:179, 28/54a3=7:183, 28/60a5-6,7:195, 28/61a3=7:201, 28/62a1=7:203, 28/65a3=8:2, 28/66a1=8:4; 28/72a1=8:15, 28/72a2=8:16, 28/75b2-3=8:23, 28/82a2=8:34, 29/6b3=8:48, 29/9b2=9:12, 29/15b2=9:20, 29/16a1=9:21, 29/26a1=9:34, 29/28b3=9:37, 29/33b2=9:43, 29/35b1=9:46, 29/36a2=9:47, 29/37a3=9:50, 29/42a1=9:59, 29/44a3=9:61, 29/45b1=9:64, 29/45b3=9:65, 29/48a2-3=9:68, 29/49b3=9:70, 29/50a3=9:70, 29/50b2=9:70, 29/54a2=9:74, 29/54b1=9:74, 29/55b1=9:77, 29/57a2-3=9:80, 29/57b1=9:80, 29/62b3=9:88, 29/63a2=9:89, 30/24b2=15:39, 30/38b1=16:24, 30/40b2=16:27, 30/43b1=16:31, 30/44b1-3=16:33, 30/45a23=

16:34, 30/49a1=16:39, 30/51b3=16:44, 30/52a3=16:45, 30/56a3=16:55, 30/56b3=16:56, 30/57a2=16:57, 30/60b2=16:63, 30/61a3=16:64, 30/68a1=16:73, 30/77b2=16:88, 30/84b2=16:97, 30/87b3=16:104, 30/92b2=16:113, 30/95b3=16:118, 31/7b1=19:11, 31/19b1=19:50, 31/35a3=19:96, 31/52b1=20:61, 31/58b1=20:75, 31/59a3=20:77, 31/64a3=20:88, 31/65a1=20: 89, 31/65a1=20:89, 31/65a2=20:90, 31/69b1=20:101, 31/71a2=39:34, 31/71b3=39:35, 31/73a2=39:38, 31/75b1=41:48, 31/77a2=41:50, 31/78b1=41:53, 31/80b2=46:26, 31/81b1=46:26, 31/82a2=46:28, 31/87b1=20:113, 31/90a1=20:121, 31/92b2=20:128, 32/6b2=28:8, 32/24b1=28:36, 32/27b3=28:42, 32/30b2=28:46, 32/31a1=28:47, 32/31b2=28:48, 32/34a1=28:51, 32/34a2=28:52, 32/35a3=28:54, 32/41b1=28:64, 32/42b3=28:68, 33/5a2=33:35, 33/5b2=33:36, 33/9b2=33:44, 33/10a3=33:47, 33/14b2=33:51, 33/15a3=33:52, 33/20a1-3=33:57, 33/23b2=33:64, 33/24b3=33:68, 33/30b1=34:4, 33/30b3=34:5, 33/38a3=34:17, 33/37b3=34:16, 33/43b1=34:22, 33/53b1=34:37, 33/58a1=34:43, 33/59a1=34:45, 33/62a3=34:52, 33/67b1=35:7, 33/68a1=35:7, 33/70b1=35:10, 33/75a3=35:29, 33/75b2=35:30, 33/77a3=35:36, 33/81a1=35:40, 33/83a1=35:42, 34/3a2=36:30, 34/4a2=36:33, 34/6a1=36:37, 34/7b2=36:41, 34/8b1=36:43, 34/8b3=36:45, 34/9b2=36:47, 34/13b3=36:57, 34/24b1=37:35, 34/25b3=37:41, 34/33b3=37:116, 34/34a1=37:117, 34/40a2=37:149, 34/47b2=38:4, 34/49b3=38:10, 34/57a3=38:26, 34/66a3=38:50, 34/68b1=38:59, 34/78a1=39:3, 34/88a2=39:16, 34/89a2=39:17, 34/90b1=39:20, 34/95a3=39:25, 34/95b1=39:26, 35/5b1=39:47, 35/5b3=39:48, 35/6a1=39:48, 35/7b1-3=39:51, 35/13a3=39:61, 35/14b2=39:65, 35/18b2=39:71, 35/20b2=39:73, 35/27a1=40:8, 35/34b2=40:21, 35/35a1=40:22, 35/36a3=40:25, 35/44a2=40:35, 35/54b1-2=40:52, 35/56a2=40:56, 35/65a3=40:73, 35/67a3=40:77, 35/71a1=40:83, 35/71b1=40:83, 35/72a2=40:85, 35/75b3=41:8, 35/79b1=41:14, 35/81b2=41:16, 35/86a1=41:24, 35/86b3=41:25, 35/88a3=41:27, 35/88b2=41:28, 36/4b3=42:8, 36/9a3=42:14, 36/12a2=42:16, 36/15a2=42:21, 36/15b2=42:21, 36/16a2=42:22, 36/16b1=42:22, 36/20a2-3=42:26, 36/24b2=42:35, 36/26b1=42:38, 36/26b2=42:39, 36/28a3=42:42, 36/31a1=42:46, 36/33a1=42:48, 36/34a1=42:50, 36/38a3=43:7, 36/39a1=43:9, 36/44b2=43:20, 36/44b3=43:21, 36/48b2=43:29, 36/48b3=43:30, 36/54b2=43:42, 36/56b2=43:47, 36/57a1=43:48, 36/65a3=43:66, 36/68b3=43:76, 36/92a3=45:9, 36/93a1=45:10, 36/93b1=45:11, 36/96b1=45:17, 36/96b3=45:17, 36/101b3=45:24, 36/107a2-3=45:33, 37/8a2=47:6, 37/8b2=47:8, 37/10a2=47:11, 37/11a2=47:12, 37/11b2=47:13, 37/13a1=47:15, 37/14b3=47:17, 37/15a2=47:18, 37/15b1=47:18, 37/18b3=47:25, 37/19a1-2=47:25, 37/30a2=48:6, 37/68a3=50:2, 37/69b1=50:5, 37/78a3=50:35, 37/85a3=51:16, 37/88a2=51:27, 38/6a2=58:10, 38/11a3=58:16, 38/13a2=58:19, 38/17b3=59:2, 38/19a1=59:3, 38/26b1=59:12, 38/28b1=59:15, 38/34b2=60:1, 38/60a3=63:5, 38/68a1=64:5, 38/82a1=65:6, 38/82b2=65:6, 38/85a2=65:10, 38/93a1=66:6

olarda: Yalğan tuttı olarda burun Nūḥ ḳavmi taḳı yārānları. 37/71b3=50:12

o. 28/43a3=7:168, 28/43b3=7:169, 28/49a1=7:173, 29/49b3=9:70, 30/39b1=16:26, 30/44b3=16:33, 30/46a3=16:35, 31/29a1=19:74, 31/36a2=19:98, 32/15b3=28:23, 32/37b2=28:58, 33/55b2=34:41, 33/84b2=35:44, 34/3b1=36:31, 35/68a1=40:78, 35/70a3=40:82, 35/86b3=41:25, 35/87a3=41:25, 36/10a1=42:14, 36/38b2=43:8, 36/42b3=43:17, 36/79a1=44:17, 36/83b2=44:37, 37/9b1=47:10, 37/78b2=50:36, 37/82a1=50:44, 38/23b3=59:9, 38/24a1=59:10, 38/28a3=59:15, 38/73a2=64:14; (o. burun) 34/47a3=38:3, 34/50b1=38:12, 35/24a1=40:5, 35/34a2=40:21; (o. kiḍin) 35/24a2=40:5; (o. öngdin) 34/95a2=39:25

olardın: Teggey sizke olardın emgek biligsizlikin. 37/44b1=48:25

o. 25/16a1=3:152, 25/20a3=3:155, 25/22b3=3:159, 25/23a1=3:167, 25/25b3=3:172, 25/26a3=3:173, 26/3a2=4:24, 26/12a1=4:34, 26/26b3=4:55, 26/27a1=4:55, 26/36a1=4:63, 26/38a3=4:66, 26/45a3=4:77, 26/49a1=4:81, 26/49a3=4:81, 26/50b1-2=4:83, 26/54b2=4:89, 26/55a3=4:89, 26/66a3=4:99, 26/68b3=4:102, 26/74b2=4:109, 26/75a1=4:109, 26/77a1=4:113, 27/5a3=4:161, 27/17a1=5:3, 27/26a3=5:12, 27/28b1=5:13, 27/41b2=5:32, 27/44b1=5:36, 27/55a1=5:49, 27/56b2=5:51, 28/16b1=7:135, 28/16b3=7:136, 28/34b1=7:157, 28/39a2=7:162, 28/40b2=7:164, 28/70b3=8:12, 29/10a2=9:13, 29/36b3=9:48, 29/39a3=9:54, 29641a3=9:57, 29/43b1=9:61, 29/54b2=9:75, 29/56b3=9:79, 29/57a1=9:79, 29/59a3=9:83, 29/60a2=9:84, 29/64a1=9:90, 30/6a1=12:84, 30/47a3=16:36, 30/76a1=16:85, 30/92b3=16:113, 31/71b2=39:35, 31/75a2=41:48, 31/81a1=46:26, 31/82b1=46:28, 32/4b1=28:4, 32/5b1=28:6, 32/23a1=28:33, 33/7b1=33:37, 33/14a1=33:51, 33/17a2-3=33:53, 33/35a1=34:12, 33/43b2=34:22, 33/84b3=35:44, 34/44b3=37:174, 34/45b2=37:178, 34/47b2=38:4, 34/48a3=38:6, 34/53b2=38:22, 34/70a1=38:63, 34/75b1=38:84, 34/75b3=38:85, 35/7a2=39:50, 35/31b1=40:16, 35/34a3=40:21, 35/67b3=40:78, 35/70b2-3=40:82, 35/81a1=41:15, 36/10a1=42:14, 36/47a3=43:25, 36/54b1=43:41, 36/58a2=43:50, 36/68b2=43:75, 36/74a1=43:89, 36/92b2=45:10, 37/5a3=47:2, 37/13b3=47:16, 37/29a2=48:5, 37/42b3=48:24, 37/45a1=48:25, 37/50a2=48:29, 37/61a3=49:11, 37/61b1=49:11, 37/68b1=50:2, 37/78b3=50:36, 37/88a3=51:28, 38/10a3=58:14, 38/11b2=58:17, 38/16a1=58:22, 38/60a 1=63:4

2. copula.

(Ar. —, Far. -end) *Olar ḳatış ḳarış iş içinde olar.* 37/69b1=50:5

anlar: onlar. krş. **olar**

(Ar. elleẕīne, Far. ānān) *Bütünlükin anlar ündeyürler.* 33/75a1=35:29

(Ar. elletī, Far. ānān) *Anlar kim kesildiler éw barḳdın.* 33/12b2=33:50

(Ar. ennehüm, Far. īşān) *Taḳı eger anlar serdiler érse ançama tegi kim çıḳġıngça.* 37/56a2=49:5

(Ar. ennehüm, Far. her āyine īşān) *Eger kim anlar küç étseler ...* 26/36b2=4:64

(Ar. -hinne, Far. īşān) *Keldürseler bir yawuz iş anlar üze.* 26/5b1=4:25

(Ar. -hum, Far. īşān) *Yoḳ bolġusı anġar anlar üze hīç erkdin.* 33/41b1=34:21

(Ar. ūlā'ike, Far. ānhā) *Anlar ol olar köniler.* 37/58b3=49:7

(Ar. ūlā'ike, Far. īn gürūh) *Anlar bolġaylar ḥ^{v}ārluḳ içinde.* 38/14a1=58:20

a. 25/25a1=3:170, 26/21b1=4:46, 26/38b1=4:66, 26/59b3=4:92, 27/58a1=5:53, 28/13b2=7:130, 28/82a1=8:33, 29/42a1=9:59, 30/15a1=14:25, 30/67b2=16:72, 30/75b2=16:84, 30/76a2=16:86, 30/89b1=16:107, 30/89b3=16:108, 30/100b2-3=16:128, 31/14b3=19:37, 31/70a1=20:103, 32/41b1=28:64, 33/32a2=34:8, 33/58b1=34:44, 34/18b1=36:71, 34/34a1=37:116, 34/42a1=37:158, 34/68b1=38:59, 34/89b2=39:18, 35/86b2=41:24, 36/25b3=42:37, 36/27b3=42:42, 36/30a3=42:45, 36/85a2=44:41, 36/98b3=45:21, 36/99a2=45:21, 37/8b3=47:9, 37/20a1=47:28. 37/43a3=48:25, 37/62a2=49:11, 37/66a1=49:15, 37/72b2=50:15, 37/82a3=50:45, 37/84b2=51:13, 38/13a1=58:19, 38/27a2=59:13, 38/28 a2=59:15, 38/30b1=59:19, 38/31a1=59:21, 38/50a2=62:2; (a. kim) 25/4b3=3:130, 25/6a2=3:134, 25/6b2=3:135, 25/19b3=3:155, 25/20b1=3:156, 25/23b1=3:168, 25/25b1=3:172, 25/26a1=3:173, 25/29a1=3:200, 26/6b3=4:27, 26/7b1=4:29, 26/10b1=4:33, 26/14b1=4:37, 26/15a2=4:38, 26/17b1=4:42, 26/18a1=4:43, 26/22a2=4:47, 26/25b1=4:52, 26/27a3=4:56, 26/28a2=4:57, 26/30a1=4:59, 26/35b3=4:63, 26/39a3=4:69, 26/40a3,4:71, 26/42a2=4:74, 26/43a3=4:75,

26/44a1-2=4:76, 26/50b2=4:83, 26/55b1=4:90, 26/61b1=4:94, 26/64b2=4:97, 26/68a2=4:101, 26/69b3=4:102, 26/82a3=4:122, 26/91a2=4:135, 26/92b1=4:136, 26/93b2=4:137, 26/94b1=4:139, 26/96a1=4:141, 26/99a2=4:146, 27/2b3=4:157, 27/9a2=4:167, 27/9b2=4:168, 27/12b3=4:173, 27/13a3=4:173, 27/14a3=4:174, 27/16b3=5:3, 27/20b3=5:6, 27/23b3=5:8, 27/25a1=5:10, 27/25a3=5:11, 27/30a3=5:17, 27/43a2=5:34, 27/43b1=5:35, 27/44a1=5:36, 27/46b2-3=5:41, 27/48b1=5:41, 27/50b1=5:44, 27/56a2=5:51, 27/57b3=5:53, 27/58b1=5:54, 28/1b1=7:88, 28/17a3=7:137, 28/24a3=7:146, 28/25b1=7:147, 28/29a2=7:152, 28/29b3=7:153, 28/33a3=7:156, 28/33b1=7:157, 28/34b2=7:157, 28/39a1=7:162, 28/45a3=7:170, 28/51a1=7:176, 28/54a1=7:182, 28/60a4=7:194, 28/60a7=7:197, 28/61a3=7:201, 28/63b2=7:206, 28/65a1=8:2, 28/65b1=8:3, 28/71a1=8:13, 28/71b2=8:15, 28/74b1=8:20, 28/75a1=8:21, 28/75a3=8:22, 28/76a1=8:24, 28/78a3=8:27, 28/79a3=8:29, 28/80a2=8:30, 28/83b1=8:36, 28/84a1=8:36, 29/5a1=8:45, 29/11b2=9:16, 29/15a1=9:20, 29/16b1=9:23, 29/20b1=9:28, 29/21a3=9:29, 29/25a1=9:34, 29/25b2=9:34, 29/28a3=9:37, 29/29a2=9:38, 29/31a1=9:40, 29/33b3=9:43, 29/34a1=9:44, 29/34b2=9:45, 29/43b1=9:61, 29/44a2=9:61, 29/49a1=9:69, 29/56a3=9:79, 29/56b2=9:79, 29/62b1=9:88, 29/63b2=9:90, 29/64a3=9:91, 29/65a1=9:92, 29/65b2=9:93, 30/19b2=15:2, 30/31b2=15:91, 30/32b2=15:96, 30/39b1=16:26, 30/40b1=16:27, 30/40b3=16:27, 30/41a2=16:28, 30/43b3=16:32, 30/44b2=16:33, 30/45b1=16:35, 30/49a3=16:39, 30/49b3=16:41, 30/50b2=16:42, 30/52a1=16:45, 30/58b1=16:60, 30/66a3=16:71, 30/75b3=16:85, 30/76a3=16:86, 30/76b1=16:86, 30/77a3=16:88, 30/85a3=16:99, 30/85b2-3=16:100, 30/87b2=16:104, 30/88a2=16:105, 30/90a3=16:109, 30/95a1=16:116, 30/95b1=16:118, 30/98a3=16:124, 31/22a1=19:58, 31/28b1=19:73, 31/35a1=19:96, 32/4b3=28:5, 32/34a2=28:52, 32/40a2=28:62, 32/40a3=28:63, 32/40b2=28:63, 33/8a3=33:39, 33/11a1=33:49, 33/12a1=33:50, 33/15b3=33:53, 33/19b3=33:57, 33/20a3=33:58, 33/25a2=33:69, 33/29a3=34:3, 33/49a2 =34:32, 33/49b3=34:33, 33/53b3=34:38, 33/57b3=34:43, 33/58b2=34:45, 33/ 67b1=35:7, 33/67b2=35:7, 33/70a3=35:10, 33/77a2=35:36, 33/80a3=35:40, 33/ 84b1=35:44, 34/9b3=36:47, 34/47a1=38:2, 34/55b1=38:24, 34/57a2=38:26, 34/57a2=38:26, 34/77b2=39:3, 34/84b3=39:9, 34/85a1=39:9, 34/85b1=39:10, 34/87b2=39:15, 34/88b3=39:17, 34/89a3=39:18, 34/90a3=39:20, 34/95a2=39:25, 35/3b2=39:45, 35/7a1=39:50, 35/7b2=39:51, 35/8b3=39:53, 35/14a1=39:63, 35/20a2=39:73, 35/23b2=40:4, 35/25a2=40:6, 35/25b1=40:7, 35/28a2=40:10, 35/33a2=40:20, 35/41b2=40:31, 35/43b3=40:35, 35/52a2= 40:48, 35/52b2=40:49, 35/55b3=40:56, 35/57b1=40:58, 35/58b2=40:60, 35/60a3=40:63, 35/64a3=40:70, 35/70a3=40:82, 35/75a2=41:7, 35/75b1=41:8, 35/76b2=41:10, 35/87b2=41:26, 35/89a2=41:29, 35/89b3=41:30, 36/9b3=42:14, 36/11b1=42:16, 36/13a1-2=42:18, 36/13b1=42:18, 36/16a2=42:22, 36/17a2=42:23, 36/24b1=42:35, 36/25b1=42:37, 36/26a1=42:38, 36/26b2=42:39, 36/30a2=42:45, 36/43b3=43:19, 36/66a3=43:69, 36/73a1=43:86, 36/83b2=44:37, 36/93a3=45:11, 36/105a2=45:30, 36/105b3=45:31, 37/3a3=46:34, 37/4a2=47, 37/4b2=47:2, 37/5b1-3=47:3, 37/7b1=47:4, 37/8a 2=47:7, 37/8b1=47:8, 37/10b2=47:12, 37/14b2=47:17, 37/16a3=47:20, 37/18b2=47:25, 37/20b1=47:29, 37/22a1=47:32, 37/22b3=47:33, 37/23a3=47:34, 37/31b2=48:10, 37/41b3=48:22, 37/43a3=48:25, 37/45a2=48:26, 37/48a3=48:29, 37/55a1=49:3, 37/55b2=49:4, 37/56b2=49:6, 37/61a1=49:11, 37/62a3=49:12, 37/65a3=49:15, 37/84a3=51:11, 38/2a3=58:2, 38/4a1=58:3, 38/6b2=58:11, 38/7b3=58:12, 38/13b2=58:20, 38/22b3=59:8, 38/23b2=59:9, 38/24a1=59:10, 38/24a3=59:10, 38/25a2=59:11, 38/29b3=59:18, 38/33a2=60:1, 38/36b2=6004. 38/38b3=60:13, 38/40a2=61:2, 38/45a2=61:10, 38/47b1=61:14, 38/52b1=62:6.

38/54b1=62:9, 38/63a2=63:9, 38/68b3=64:7, 38/71a2=64:10, 38/72b3=64:14, 38/85b1=65:10, 38/92a3=66:6, 38/93a3=66:7, 38/93b3=66:8, 38/94b3=66:8

anlarnıng: Tangrı yığsa anlarnıng katığlıkını. 26/51b1=4:84

a. 27/19a2=5:5, 27/42a1=5:33, 28/14a3=7:131, 28/25b2=7:147, 28/49b1=7:175, 28/70b1=8:12, 29/23a1=9:30, 29/49b3=9:70, 30/39a2=16:25, 30/51a2=16:43, 30/89a2=16:106, 31/31b3=19:82, 31/90a1=20:121, 34/58a1=38:27, 35/3b1=39:45, 35/34a1=40:21, 36/97b3=45:18, 37/48b3=48:29, 37/56a1=49:4, 37/56a3=49:5, 38/39a2=60:13, 38/87b1=65:12; (a. kim) 26/6a3=4:26, 34/93b1=39:23, 35/36b2=40:25, 37/9a3=47:10, 37/9b3=47:11, 38/51b1=62:5, 38/67b2=64:5

anlarnı: Bilmek üçün Tangrı anlarnı kim kirtgündiler. 25/10a1=3:140

a. 26/22b3=4:47, 28/85a2=8:38, 30/46a3=16:35, 30/50a2=16:41, 30/73a1=16:80, 30/93a1=16:113, 31/28a1=19:72, 31/32a3=19:83, 32/5a3=28:6, 36/52b2=43:37, 36/60b2=43:55, 37/21a1-2=47:30, 36/60b3=43:56, 37/16b3=47:20, 37/44a2=48:25, 38/40b3=61:4, 38/50a3=62:2, 38/60a1-2=63:4, 38/61a1=63:6, 38/86a1=65:11; (a. kim) 25/10b1=3:141, 25/10b3=3:142, 25/24a2=3:169, 26/23b3=4:49, 26/24b2=4:51, 26/44b2=4:77, 27/56b3=5:52, 28/2b1=7:88, 28/41b1-3=7:165, 28/53a3=7:180, 28/70a3=8:12, 28/71b3=8:15, 29/19b3=9:26, 30/16b2=14:27, 30/46a3=16:35, 30/86b3=16:102, 31/27b1=19:70, 31/28a1=19:72, 33/43a1=34:22, 33/46a2=34:27, 33/48b3=34:31, 33/74a1=35:26, 34/21b1=37:22, 34/58a3=38:28, 35/12b1=39:60, 35/13a2=39:61, 35/26a2=40:7, 35/26b1=40:7, 35/62a1=40:66, 35/64a2=40:69, 35/83a1=41:18, 35/89a3=41:29, 37/6a3=47:4, 37/10a2=47:12, 37/18a2=47:23, 37/45a1=48:25, 38/6a2=58:10, 38/17a3=59:2, 38/48b3=61:14

anlarka: Töşek katmas siler anlarka. 33/11a3=33:49

a. 25/22a3=3:159, 26/94a3=4:138, 30/48a3=16:37, 30/60a2-3=16:62, 30/61a1=16:63, 30/89a3=16:106, 31/24b2=19:62, 31/31b2=19:81, 31/59b2=20:78, 31/78b3=41:53, 33/11b2=33:49, 33/36a2=34:14, 33/56a1=34:41, 33/58a2=34:44, 33/75b3=35:30, 33/82b2=35:42, 34/18b1=36:71, 37/17a2=47:21, 37/45b3=48:26, 37/55b1=49:3, 37/56b1=49:5, 38/30b2=59:19, 38/43a2=61:6, 38/50a3=62:2, 38/68a2=64:6; (a. kim) 25/24b3=3:170, 25/25b3=3:172, 25/28b3=3:188, 26/19b3=4:44, 26/25a2=4:51, 26/31a2=4:60, 26/89b1=4:131, 27/24b2=5:9, 27/50b3=5:44, 28/30b2=7:154, 28/33a2=7:156, 28/45a2=7:169, 28/76b3=8:25, 28/85a1=8:38, 29/7b1=9:1, 29/44a1=9:61, 29/63b3=9:90, 30/42a3=16:30, 30/42b2=16:30, 30/75b1=16:84, 30/83b3=16:96, 30/90b2=16:110, 30/95a3=16:117, 30/96a2=16:119, 31/14b3=19:37, 31/28b1=19:73, 31/30a2=19:76, 31/77a1=41:50, 31/82a2=46:28, 33/6a2=33: 37, 33/30a2=34:3, 33/49a3=34:32, 33/50a1=34:33, 33/56b1=34:42, 33/76b3=35:32, 34/10a1=36:47, 34/58a2=38:27, 34/85b2=39:10, 35/4b3=39:47, 35/51b2=40:47, 35/54a1=40:51, 35/88a2=41:27, 36/19b3=42:26, 36/25a2=42:36, 36/65a1=43:65, 36/94b3=45:14, 36/95a1=45:14, 37/14a2=47:16, 37/14b1=47:16, 37/19a2=47:26, 37/50a1=48:29, 38/7a3=58:11, 38/7b1=58:11, 38/9b3=58:14, 38/24b2=59:10, 38/25a1=59:11, 38/96a3=66:10, 38/97b3=66:11

anlarda: Anlar kim anlarda kidin ermez. 35/41b2=40:31

a. 31/23a1=19:59, 31/92b3=20:128, 33/58b2=34:45, 35/7a2=39:50; (a. burun) 31/35b3=19:98, 35/79b2=41:14

anlardın: Kesmek üçün bir buçgakını anlardın kim tandılar. 25/3b1=3:127

a. 27/4a3=4:160, 27/28b3=5:14, 27/35b1=5:23, 27/47a2=5:4, 28/49b3=7:175, 30/25a1=15:40, 30/31a1=15:88, 30/47a2=16:36, 30/77a2=16:87,

33/77b1=35:36, 34/40a1=37:149, 34/75b3=38:85, 36/60b1=43:55, 37/7a3=47:4, 38/50a2=62:2, 38/50b3=62:3; (a. kim) 26/20b2=4:46, 26/25a3=4:51, 26/73 b1=4:107, 27/19b2=5:5, 29/22a1=9:29, 31/22b1=19:58

ança:

⇒ bir ança 33/48b1-2=34:31, 35/16b3=39:68, 35/63a3=40:67, 37/54b1=49:2; iki a. 33/24b3=33:68, 33/53b1=34:37, 34/69a3=38:61, 38/75a1=64:17; iki a. üze üze ḳıl- 26/16b2=4:40

ança bar: fakat, lâkin. krş. **ançası bar**

(Ar. velākin, Far. ve cüz ān ki) *Ol Tangrıḳa turur kökler ḫazînesi ve yerler ḫazînesi, ança bar iki yüzlügler uḳmazlar.* 38/62a2=63:7

a. 38/63a1=63:8

ançada: o zaman, o zaman ki, -dığında, hemen, birdenbire.

(Ar. iẕ, Far. çün) *Rāst ḳıldı sizke Tangrı va*ᶜ*desini ançada öltürür erdingiz olarnı.* 25/15a2=3:152

a. 25/2b1=3:121, 25/16b1=3:153, 25/28a1=3:187, 26/36b2=4:64, 26/41a2=4:72, 27/25b1=5:11, 27/33b1-3=5:20, 27/37b3=5:27, 28/38a3=7:161, 28/39b3=7:163, 28/40a1=7:163, 28/40b2=7:164, 28/42b1=7:167, 28/67a2=8:7, 28/68a3=8:9, 28/69a2=8:11, 28/70a2=8:12, 28/73a1=8:17, 28/77a3=8:26, 28/80a1=8:30, 28/81a3=8:32, 29/2a2=8:42, 29/3b1=8:43, 29/6b3=8:48, 29/18b3=9:25, 29/30b3=9:40, 29/31a2=9:40, 31/4b1=19:3, 31/15b2=19:39, 31/16b1=19:42, 31/38a3=20:10, 31/45a1=20:40, 31/66a2=20:92, 31/70a3=20:104, 31/81a3=46:26, 31/82b3=46:28, 31/88a3=20:116, 32/29a2=28:44, 32/30a3=28:46, 33/6a2=33:37, 33/48a1=34:31, 33/50a3=34:33, 33/61b3=34:51, 34/26b2=37:84, 34/26b3=37:85, 34/35a3=37:124, 34/37a2=37:134, 34/53a3=38:21, 34/53b1=38:22, 34/59b1=38:31, 34/62b3=38:41, 34/71b2=38:69, 34/72a1=38:71, 35/3b3=39:45, 35/28b1=40:10, 35/32a3=40:18, 35/51a3=40:47, 35/79b1=41:14, 36/47b1=43:26, 36/53b2=43:39, 37/45a2=48:26, 37/73a3=50:17, 38/28b3=59:16, 38/42a2=61:6, 38/98a1=66:11; (a. kim) 27/23a3=5:7, 30/8b3=12:89, 30/21a3=15:28, 30/26a1=15:52, 31/44a2=20:38, 34/38a2=37:140, 37/39a3=48:18, 37/87b1=51:25

(Ar. iẕā, Far. çün) *Ançada ḳutġardımız sizni Fir*ᶜ*avn boġnından.* 28/19b3=7:141

a. 28/36b3=7:160, 34/20b3=37:19, 35/64b3=40:71, 38/89b1=66:3

(Ar. iẕā, Far. nāgāh) *Kemişti tayaḳını ançada ol beḍük yılan belgülüg.* 28/5b2=7:107

a. 26/45a2=4:77, 28/5b3=7:108, 28/8b1=7:117, 28/16b2=7:135, 28/61b2=7:201, 29/41b3=9:58, 31/41a3=20:20, 31/54b1=20:66, 32/12b2=28:18, 34/2b3=36:29, 34/6a3=36:37, 34/11b1=36:51, 34/12b1=36:53, 36/56b3=43:47, 36/58a3=43:50, 36/61a3=43:57

ançaḳa tegi: o zamana kadar ki, -a kadar.

(Ar. ḥattā, Far. tā) *Yaġumanglar namāzḳa sizler esrükler ançaḳa tegi bilse sizler anı kim ayur sizler.* 26/18a3=4:43

a. 26/54b3=4:89, 28/85b2=8:39, 29/18a3=9:24, 29/22a2=9:29, 29/36b1=9:48, 30/6b2=12:85, 31/29b1=19:75, 31/78b3=41:53, 34/6b3=36:39, 34/60a1=38:32, 35/18b1=39:71, 35/20b1=39:73, 35/43a2=40:34, 35/83b2=41:20, 36/48b2=43:29, 36/53a1=43:38, 37/6b1=47:4, 37/7a 1=47:4, 37/21b1=47:31, 37/56a3=49:5

(Ar. ḥattā iẕā, Far. tā çün) *Ol kişike destūr bérdi angar ançaḳa tegi açılsa köngüllerindin.* 33/44a1-2=34:23

ançaḳa tegi ḳaçan: -a kadar.

(Ar. ḥattā iẕā, Far. tā çün) *Öltürür erdiŋiz olarnı anıŋ yarlıġı birle ançaḳa tegi ḳaçan yüreksizlik ḳıldıŋız erse.* 25/15a2=3:152

ançası bar: fakat, lâkin, ancak, bilakis.

(Ar. lākin, Far. cüz ān ki) *Sen mü ḳurtġarur sen anı kim ot içinde turur, ançası bar anlar kim saḳındılar iḍilerindin olarḳa kötrümler.* 34/90a3=39:20

a. 27/8b2=4:166, 29/62b1=9:88, 31/15a3=19:38

(Ar. velākin, Far. her ān ki) *Bilgil kim anlarnıŋ fālları Taŋrı üskinde, ançası bar üküşleri bilmezler.* 28/14b1=7:131

(Ar. velākin, Far. ve cüz ān ki) *İdim kéŋgütür rūẕini kimke tilese hem tarutur ançası bar üküş kişiler bilmezler.* 33/52b2=34:36

a. 26/21b3=4:46, 27/2b3=4:157, 27/5a3=4:162, 27/22b2=5:6, 27/54a1=5:48, 28/21b3=7:143, 28/38a2=7:160, 28/57a2=7:187, 28/72b3=8:17, 28/73a1=8:17, 28/82b3=8:34, 29/2b3=8:42, 29/32b3=9:42, 29/35a3=9:46, 29/50b2=9:70, 31/64a1=20:87, 31/84b3=46:23, 32/29b1=28:45, 32/30a1=28:45, 32/30a3=28:46, 32/36a2=28:56, 32/37a2=28:57, 33/16a3=33:53, 33/46b3=34:28, 33/85b3=35:45, 35/6b3=39:49, 35/19b1=39:71, 35/57a2=40:57, 35/58a2=40:59, 35/59b2=40:61, 35/85b2=41:22, 36/4b1=42:8, 36/20b3=42:27, 36/35b2=42:52, 36/69 a1=43:76, 36/69b2=43:78, 37/76a1=50:27, 38/20b3=59:6

2. işaret sıfatı: o.

(Ar. tilke, Far. ānet) *Ol künler ewrer-miz anı boḍun arasında.* 25/9b2=3:140

o. 36/91a1=45:6, 38/77a1=65:1

(Ar. "el-", Far. ān) *Ol arḳışda kim keldimiz anıŋ içinde.* 30/5a2=12:82

(Ar. "el-", Far. īn) *Ésiz boldı ol boḍunnuŋ meŋzeki kim yalġan tuttılar.* 28/51a3=7:177

(Ar. "el-", Far. —) *Ol terk yorıġlı kemiler ḥaḳḳı.* 37/83a3=51:2

o. 26/2b2=4:24, 26/5b3=4:25, 26/8a3=4:30, 26/8b2=4:30, 26/23b1=4:48, 26/30b3=4:59, 26/40a1=4:70, 26/90b1=4:133, 26/92b2-3=4:136, 27/16b2=5:3, 27/32b1=5:18, 27/39a2=5:29, 27/40b2=5:32, 27/42b3=5:33, 28/39b2=7:163, 28/40b3=7:64, 29/55b2=9:77, 30/1b2=12:54, 30/36a2=16:13, 30/42a2=16:29, 30/60a2=16:62, 30/75a3=16:84, 30/78a1=16:89, 30/80b1=16:92, 30/89a23=16:106, 32/3b2=28:2, 32/22b1=28:32, 32/37b1=28:58, 33/16b3=33:53, 33/17a1=33:53, 33/21a3=33:59, 33/36a3=34:14, 33/38a3=34:17, 33/38b2=34:18, 33/68a2=35:8, 33/72a1=35:11, 33/82a1=35:41, 34/3b2=36:31, 34/7a1=36:39, 34/33a1=37:113, 34/33b2=37:115, 34/34a2=37:118, 34/34b1=37:119, 35/8b2=39:52, 35/31b1=40:16, 35/89b1-2=41:29, 36/67b2=43:72, 37/59b1=49:9, 37/60a2=49:9, 37/84b1=51:12, 37/83a2=51:1, 37/83b1=51:4, 38/3a1=58:2, 38/16b2=59:1, 38/29a3=59:17, 38/29b2=59:17, 38/39a1-3=60:13, 38/45b1=61:10, 38/46a2=61:11, 38/47a1=61:12, 38/51a2=62:4, 38/53b2=62:8, 38/55a1=62:9, 38/58b2=63:3, 38/68a2=64:6, 38/69a3=64:7, 38/69b2=64:8, 38/70a2=64:9, 38/71a1=64:9, 38/72b2=64:13, 38/81a2=65:5, 38/97a2=66:10

ol ajun: ahiret, öbür dünya.

(Ar. āḫire^{t}, Far. ān cehān) *Ol ajun yaḫşıraḳ kimke kim saḳınsa.* 26/46a2=4:77

o. 36/52a1=43:35

ol cehān: öbür dünya, ahiret.

(Ar. āḫire[t], Far. ān cehān) *Bütünlükin ol cehān ḳarār sarāyı turur.* 35/47a1=40:39

o.-ḳa 35/3b2=39:45

o.-dın 34/84b1=39:9

ol er: o adam.

(Ar. elleẕī, Far. ān ki) *Oḳıġıl anlarnıng üze ol er ḫaberini.* 28/49b1=7:175

ol iki: o iki kişi.

(Ar. -himā/humā, Far. īşān) *Ḳorḳsa siz ol ikining ara ḫilāf bolmaḳlıḳında.* 26/12b2=4:35

o. 26/13a2=4:35, 26/87a1=4:128, 26/87a2=4:128, 26/92a1=4:135, 27/15b3=4:176, 29/31a2=9:40

ol kāfir: Firavn için.

(Ar. Fir[c]avn, Far. īn /ān kāfir) *Aydı: ol kāfir: körkitmez men sizke meger anı kim körer men.* 35/40b1=40:29

o. 35/44b3=40:36, 37/72a1=50:13

ol kim: o ki.

(Ar. elletī, Far. ān ki) *Ḳorḳunglar ol otdın kim anutuldı kāfirlerḳa.* 25/5a3=3:131

o. 27/34a3=5:21, 28/17b2=7:137, 28/34b1=7:157, 30/5a1-2=12:82, 31/24a2=19:61, 31/24b3=19:63, 33/38b2=34:18, 33/53a2=34:37, 33/56b3=34:42, 35/1a3=39:42, 35/1b1=39:42, 35/27a1=40:8, 35/72b1=40:85, 36/67b3=43:72, 37/11a3=47:13, 37/12a2=47:15, 37/42a2=48:23, 37/59b3=49:9, 38/98b3=66:12

(Ar. elleẕī, Far. ān ki) *Ṭama[c] ḳılġay ol kim köngli içre ig ol.* 33/2a1=33:32

o. 25/27b1=3:183, 25/29b2=4:1, 27/23a2=5:7, 28/33b2=7:157, 28/35a2=7:158, 28/35b3=7:158, 28/60a6=7:196, 30/11b2=13:1, 30/34a1=16:10, 30/36a2=16:14, 30/49a2=16:39, 30/61b1=16:64, 30/87a3=16:103, 31/13b3=19:34, 31/49b1=20:53, 31/56a2=20:71, 31/57a2=20:72, 31/68b1=20:98, 31/71b3=39:35, 32/10b3=28:15, 32/12b2=28:18, 33/31a2=34:6, 33/48a1=34:31, 33/76a2=35:31, 34/21a2=37:21, 35/41a1=40:30, 35/46a3=40:38, 35/67a2=40:77, 35/84b2=41:21, 35/86a1=41:23, 35/88b1=41:27, 36/7b3=42:13, 36/36a3=42:53, 36/39b1=43:10, 36/54b2=43:42, 36/40a1=43:11, 36/40b1=43:21, 36/47b3=43:27, 36/59a2=43:52, 36/71b2=43:83, 37/2b1=46:33, 37/75b1=50:26, 37/84b3=51:14, 38/5b2=58:9, 38/37a2=60:11, 38/ 87a2=65:12

(Ar. en, Far. ki) *Yime Tangrı sezārak ol kim ḳorḳsa siz andın.* 29/10a3=9:13

(Ar. -hum, Far. īşān) *Şek boldı köngülleri, ol şekleri içinde tezginürler.* 29/35a1=9:45

(Ar. hüve, Far. vey) *Sening iḍing ol kim yımdarur olarnı.* 30/20b1=15:25

(Ar. innehū, Far. her-āyine vey) *Ol kim öldürse et-özni, et-özsüz azu fesād ḳılsa yer içinde ...* 27/40b3=5:32

o. 28/67a3=8:7, 29/44b3=9:63, 30/9a3=12:90

(Ar. mā, Far. ān çi) *Ol Tangrı ol kim kökler içinde ol kim yerler içinde.* 25/4a2-3=3:129

o. 25/2a3=3:120, 25/17a2=3:153, 25/19b1=3:154, 25/21b1=3:156, 25/24b1=3:170, 25/25b2=3:172, 25/28b2=3:187, 26/2a1=4:24, 26/2b2=4:24, 26/5b1=4:25, 26/14a2=4:36, 26/49a2=4:81, 26/79a3=4:115, 26/84b3=4:126, 26/85a1=4:126, 26/85b1-3=4:127, 26/89a2=4:131, 26/89b3=4:131, 26/90a1=4:131,

26/90a1=4:132, 27/5b2=4:162, 27/10a1=4:170, 27/11b2-3=4: 171, 27/16a3=5:3, 27/16b1=5:3, 27/18a2=5:4, 27/44a2=5:36, 27/44b1=5:36, 27/45b1=5:39, 27/52a2=5:46, 27/53a2=5:48, 27/54b2=5:48, 27/55a2=5:49, 28/18a3=7:137, 28/19b1=7:139, 28/25b3=7:147, 28/62a3=7:203, 29/1b3=8:41, 29/8a1=9:9, 29/19a3=9:25, 29/26b2=9:35, 29/42a1=9:59, 29/45b3=9:64, 29/64a3=9:91, 30/1a1=12:53, 30/3b3=12:80, 30/54a1=16:49, 30/58a3=16:59, 30/68a1=16:73, 30/81b1=16:92, 30/95b2=16:118, 31/17a1=19:43, 31/19a2=19:49, 31/25a3=19:64, 31/25b1=19:64, 31/25b3=19:65, 31/29b1=19:75, 31/37a3=20:6, 31/37b1-2=20:6, 31/39b1=20:13, 31/40a2=20:15, 31/44a2=20:38, 31/55a3=20:69, 31/57a2=20:72, 31/57b2=20:73, 31/60a1=20:78, 31/61a1=20:81, 31/67a1=20:96, 31/69a1=20:99, 31/70a3=20:104, 31/73b1=39:38, 31/75a3=41:48, 31/81b1=46:26, 31/81b3=46:27, 31/82b2=46:28, 31/84a3=46:22, 31/86a1-2=20:110, 32/5b2=28:6, 32/31a1=28:47, 32/39a1=28:60, 33/3a3=33:34, 33/12a2=33:50, 33/13b1-2=33:50, 33/14b3=33:51, 33/28a2-3=34:1, 33/28b2-3=34:2, 33/32b2=34:9, 33/44a3=34:23, 33/51a3=34:33, 33/51b3=34:34, 34/13a1=36:54, 34/13b3=36:57, 34/25b1=37:39, 34/28b3=37:96, 34/42b1=37:161, 34/67a1=38:53, 35/5a1=39:47, 35/5b2=39:47, 35/6a1=39:48, 35/7a3=39:50, 35/10a2=39:55, 35/70b3=40:82, 35/71b1=40:83, 35/80a2=41:14, 35/87a1=41:25, 36/8b2=42:13, 36/9a2=42:14, 36/10b2=42:15, 36/47a1=43:24, 36/57b3=43:49, 36/67b3=43:73, 36/84a2=44:38, 36/86b2=44:50, 36/89b3=45:4, 36/90a3=45:5, 36/92b2=45:10, 36/92b3=45:10, 36/94a2-3=45:13, 36/104b1=45:28, 36/107b1=45:33, 37/5a1=47:2, 37/27a1-2=48:2, 37/33a2=48:11, 37/47a2=48:27, 37/66a3=49:16, 37/66b1=49:16, 37/77b1=50:32, 37/85a3=51:16, 37/85b3=51:17, 37/86b3=51:22, 38/17a1=59:1, 38/20a3=59:6, 38/32b2=59:24, 38/65b1-2=64:1, 38/67a1=64:4, 38/84a1=65:7, 38/93a1=66:6

(Ar. mā, Far. çīzī) *Bu ol kim seninĝ üsküngde anuḳ.* 37/75a1=50:23

(Ar. men, Far. ān ki) *Sizdin ol kim tileyür dünyānı.* 25/15b2=3:152

o. 25/15b3=3:152, 26/26b3=4:55, 26/27a1=4:55, 26/40b3=4:72, 27/30b3=5:17, 29/3a2-3=8:42, 29/36b3=9:49, 29/41a3=9:58, 29/54b2=9:75, 30/12a1=23:43, 30/25b2=15:42, 30/70a2=16:76, 30/88b2=16:106, 31/16a1=19:40, 31/33a2=19:87, 31/40a3=20:16, 31/58a1=20:74, 31/85b3=20:109, 33/42b1=34:21, 33/53a3=34:37, 34/94b1=39:24, 35/16a1-2=39:68, 35/27a2=40:8, 35/63a2=40:67, 35/67b3=40:78, 35/68a1=40:78, 36/3b2=42:7, 36/43a3=43:18, 36/51a1=43:33, 36/54a2=43:40, 36/73a3=43:86, 36/85a3=44:42, 36/100a3=45:23

o. mu kim 30/3a1=12:79

(Ar. men, Far. ān būd) *Perīdin ol kim ᶜamel ḳılur anınĝ utrusında İdi yarlıġı birle.* 33/34b3=34:12

(Ar. ẕāt, Far. ān çi) *Ol kim sizinĝ ara turur.* 28/64b2=8:1

(Ar. ẕāliküm, Far. ānet) *Ol kim sizlerke pend bérlür.* 38/78b1=65:2

ol kimerse: o kişi.

(Ar. elleẕīne, Far. ān kesān) *Ey ol kimerseler kim kirtgündiler, ilgerü keçmenĝler Tanĝrı taḳı yalawaçı önginde.* 37/53a1=49:1

o.-ler 37/54a1=49:2

(Ar. men, Far. ān/ān ki) *Ḳışrur Tanĝrı ol kimerseni kim ol ḥaddin keçti.* 35/43b2=40:34

o. 37/13b3=47:16

o.-ni 34/92a3=39:22

o.-ke 34/90a1=39:19

o.-ler 35/25b2=40:7

(Ar. men, Far. kesī) *Hiç yolçılayın mu sizni ol kimerse üze kim pezīrleyür anı.* 31/45a3=20:40

(Ar. men, Far. her ki) *Ol kimerse kim uzun ᶜömr bérür-miz aŋga.* 34/17a2=36:68

ol kişi: o kişi, o.

(Ar. elleẕīne, Far. ān/ān ki) *Çıḳġatılar ol kişiler kim bitildi olar üze öldürmek.* 25/19a2=3:154

o. 38/61b1=63:7

(Ar. men, Far. ān/ān ki) *Mezgit-i Ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳnı ol kişi teg mü bitse Taŋgrıḳa.* 29/14a3=9:19

o.31/48a2=20:47, 31/48b1=20:48, 32/39b1=28:61, 37/11b2-3=47:14

o.-ke 32/39a3=28:61, 33/44a1=34:23, 37/79a3=50:37

o.-din 31/78a3=41:52, 32/33b1=28:50

o.-ler 38/61b2=63:7

o.-lerdin 31/22a3=19:58

(Ar. men, Far. ān kes) *Ol kişidin kim ısparlasa yüzini Ol Taŋgrıḳa.* 26/84a3=4:125

o.-niŋ 31/59a1=20:76

ol kün: o gün.

(Ar. yevme, Far. rūzī) *Küḏgil maŋga ol künke tegi kim ḳoparlırlar.* 30/24a2=15:36

o. 36/85a1=44:41

(Ar. yevme, Far. ān rūz) *Ol kün ewrülünür olarnıŋ yüzleri ot içre.* 33/24a1=33:66

o. 28/40a2=7:163, 29/26a2=9:35, 29/27a2=9:36, 30/91a2=16:111, 31/8b1-2=19:15, 31/13a3=19:33, 31/13b1=19:33, 31/15a2=19:38, 31/32b1=19:85, 31/69b2=20:102, 32/40a1=28:62, 32/41b2=28:65, 33/9b1=33:44, 33/55a1=34:40, 35/42a2=40:33, 35/51a1=40:46, 35/54a2=40:51, 35/54a3=40:52, 35/83a3=41:18, 36/2b3=41:47, 36/31b2=42:47, 36/76b3=44:10, 36/78b1=44:16, 36/103b2=45:27, 37/3a3=46:34, 37/76b3=50:30, 37/81a1=50:41, 37/81a2=50:42, 37/81b3=50:44, 37/84b2=51:13, 38/12a3=58:18, 38/70a1=64:9, 38/94b2=66:8

o.-de 35/31a2=40:16

(Ar. yevmeᵇizin, Far. ān rūz) *Ol kün yaḳınraḳ olardın.* 25/23a1=3:167

o. 25/19b3=3:155, 26/17a3=4:42, 28/72a2=8:16, 30/77a1=16:87, 31/70a1=20:102, 31/85a2=20:108, 31/85b2=20:109, 32/42a1=28:66, 34/24a1=37:33, 33/27b3=40:9, 36/31b3=42:47, 36/65b2=43:67, 36/103b2=45:27

ol meŋgizlig: öyle.

(Ar. ke-men, Far. hem-çü dāstān) *Yarlıḳamaḳ İḏilerindin ol meŋgizlig kim ol cāvidāne ot içre.* 37/13a3=47:15

ol neŋ: o şey.

(Ar. mā, Far. ān çi) *Ḳaçan ündese sizni ol neŋke tirgüzür sizni.* 28/76a2=8:24

o.-ke 29/53b2=9:74

ol oğur: o zaman.

(Ar. ḥaysu, Far. ān cā) *Keldi olarḳa ḳın ol oğurda uḳmaslar.* 34/95a3=39:25

o. 38/79a2=65:3

ol Taŋgrı: O mutlak Tanrı.

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Ol Tañrı musaḫḫar ḳıldı sizke deryānı.* 36/93b2=45:12
o. 26/89b3=4:131, 35/59a1=40:61, 35/60b1=40:64, 35/68b3=40:79, 35/80b3=41:15, 36/12a3=42:17, 36/36a3=42:53
o.-nıñ 26/78b1=4:114
o.-ḳa 26/84a3=4:125, 26/84b3=4:126, 26/95a1=4:139, 27/31a1=5:17, 28/85b3=8:39, 33/28a2=34:1, 33/63a1=35:1, 33/69b3=35:10, 34/46a3=37:182, 35/22a3=39:75, 35/29b2=40:12, 35/61b2=40:65, 36/109a2=45:36
(Ar. Allāh, Far. her-āyine Ḫudāy) *Ol Tañrı indürdi kökdin suwnı.* 34/91a2=39:21
(Ar. elleẕī, Far. ān ki) *Ol Tañrı kim añgar turur ol kim kökler içinde.* 33/28a2=34:1
o. 28/58a2=7:189, 29/24b1=9:33, 33/9a1=33:43, 33/79a3=35:39, 35/21a2=39:74, 35/29b3=40:13, 35/62b1=40:67, 35/63b2=40:68, 36/19a2=42:25, 36/71b3=43:84, 37/27b2=48:4, 37/42b2=48:24, 37/47b1=48:28, 38/31a2=59:22, 38/32a3=59:24
(Ar. hüve, Far. vey) *Ol Tañrı ḫalf yanut bérür añga.* 33/54b3=34:39
o. 26/97a2=4:142, 33/59b3=34:46, 33/65b3=35:3, 35/18a1=39:70, 35/28a1=40:9
(Ar. innehu, Far. her-āyine vey) *Ol Tañrı erür anıñ vaʿdesi kelinmiş.* 31/24a3=19:61
(Ar. inne'llāhe, Far. her-āyine Ḫudāy) *Ol Tañrı ẓāyiʿ bolmaz.* 25/25a3=3:171
o. 26/3b2=4:24, 26/8a2=4:29, 26/10a1=4:32, 26/10b2=4:33, 26/12b1=4:34, 26/13a2=4:35, 26/14a3=4:36, 26/16a3=4:40, 26/19b2=4:43, 26/23a2=4:48, 26/28a1=4:56, 26/29a2=4:58, 26/29b2=4:58, 26/29b3=4:58, 26/52b3=4:86, 26/62b2=4:94, 26/73a3=4:106, 26/73b2=4:107, 26/79b1=4:116, 26/88b1=4:129, 26/92a3=4:135, 26/95b3=4:140, 27/17b3=5:3, 27/23b1=5:7, 27/24b1=5:8, 27/28b2=5:13, 27/45b3=5:39, 27/46a1=5:39, 27/46a2=5:40, 27/49b1=5:42, 27/56b2=5:51, 28/69a2=8:10, 28/71a3=8:13, 28/73a3=8:17, 28/74a3=8:19, 28/76a3=8:24, 28/77a2=8:25, 28/79a1=8:28, 28/86a1=8:39, 28/86a2=8:40, 29/3b1=8:42, 29/6a1=8:46, 29/7a3=8:75, 29/16a3=9:22, 29/21a2=9:28, 29/28a1=9:36, 29/31a3=9:40, 29/45b2=9:64, 29/51b2=9:71, 29/56a1-2=9:78, 30/8b1=12:88, 30/9b1=12:90, 33/3b1=33:34, 33/19a3=33:56, 33/64a2=35:1, 33/68a3=35:8, 33/68b3=35:8, 33/74a3=35:27, 33/76b1=35:31, 33/79a1=35:38, 33/81b2=35:41, 34/78a2=39:3, 34/78b1=39:3, 34/81b2=39:7, 35/8a3=39:52, 35/9a3=39:53, 35/32a1=40:17, 35/33b1=40:20, 35/39b2=40:28, 35/50a2=40:44, 35/52b1=40:48, 35/59b1=40:61, 35/85b2=41:22, 36/18a1=42:23, 36/64a3=43:64, 37/2b1=46:33, 37/9b3=47:11, 37/10a2=47:12, 37/60a3=49:9, 37/63a3=49:12, 37/64a2=49:13, 37/65a2=49:14, 37/67a3=49:18, 38/3b2=58:2, 38/8b2=58:12, 38/14a3=58:21, 38/19b2=59:4, 38/22b2=59:7, 38/30a2=59:18, 38/40b3=61:4, 38/61a2=63:6, 38/73b1=64:14, 38/79b1-2=65:3, 38/90b3=66:4
o.-ḳa 29/1a1=8:41
(Ar. inne'llāhe, Far. be-dürüsti ki Ḫudāy) *Ol Tañrı örtgen yarlıḳaġan ol.* 27/43b1=5:34
(Ar. va'llāhu, Far. ve Ḫudāy) *Ol Tañrı sewer eḏgü işliglerni.* 25/6b1=3:134
o. 25/2b3=3:121, 25/10a2=3:140, 25/14a3=3:146, 25/16a3=3:152, 25/17a2=3:153, 25/19b2=3:154, 25/21b1=3:156, 25/23a3=3:167, 26/4b1=4:25, 26/6a1=4:25, 26/6b1=4:26, 26/6b2=4:27, 26/20a3=4:45, 26/49a2=4:81, 26/51b2=4:84, 27/31a3=5:17, 27/33a3=5:19, 27/45b1=9:38, 29/12a2=9:16, 29/

14b2=9:19, 29/20a3=9:27, 29/32a1=9:40, 29/33b1=9:42, 29/34b1=9:44, 29/44b1=9:62, 29/57b2=9:80, 29/64b3=9:91, 33/6b3=33:37, 33/14b3=33:51, 33/69a1=35:9, 34/28b3=37:96, 37/66b1=49:16, 37/67b1=49:18, 38/1b3=58:1, 38/4b2=58:3, 38/7b2=58:11, 38/36a3=60:3, 38/42a1=61:5, 38/52a3=62:5, 38/53b1=62:7, 38/56b3=62:11, 38/57b2-3=63:1, 38/62a1=63:7, 38/67b1=64:4, 38/69b3=64:8, 38/72a1=64:11, 38/89a2=66:2

o.-ḳa 26/90a2=4:132, 27/32a3=5:18, 28/53a1=7:180, 29/6b2=8:47, 36/103b1=45:27, 37/28a2=48:4, 38/62b3=63:8

ol tişi: o kadın.

(Ar. elleti, Far. ān zen/ān) *Ol tişiler kim ḳorḳar sizler yaraşmamaḳlarındın.* 26/11b2=4:34

o.-ning 38/1a1=58:1

ol uraġutlar: o kadınlar.

(Ar. elleti, Far. ān heme zenān) *Ol uraġutlar kim bérmez sizler olarḳa ...* 26/85b2=4:127

(Ar. elleti, Far. ān zen/ān) *Ol uraġutlar bi-namāz bolmazlar yüklüg uraġutlar.* 38/80b1=65:4

(Ar. elleti, Far. ān/ān) *Ol uraġutlar nevmid bolurlar bi-namāz bolmaḳdın.* 38/80a1=65:4

ol vaḳt: o zaman.

(Ar. ḥin, Far. gāhi) *Yüz ewürgil olardın ol vaḳtḳa tegi.* 34/44b3=37:174

(Ar. ḥin, Far. ān gāh) *Aymazda aşnu ol vaḳtta kim körse sen ḳınnı eger bolsa mangā evrülmek bolġatım eḍgü işliglerdin.* 35/11b2=39:58

(Ar. iẓā, Far. ān gāh) *Olturmanglar olar birle kirmeginçe söz içinde anda aḍın, sizler ol vaḳtda olar mengizlig.* 26/95b2=4:140

3. Arapçadaki zamir-i şan. şüphesiz, gerçekte.

(Ar. innehu, Far. vey) *Ol yaḳın éşitgen turur.* 33/61b2=34:50

(Ar. inne ẓāliküm, Far. her-āyine ān) *Ol erür Tangrı üskinde ulug.* 33/18a1=33:53

o. 25/2a3=3:120, 27/56b2=5:51, 28/26a3=7:148, 28/43a1=7:167, 28/50a2=7:176, 28/61a2=7:200, 28/76b1=8:24, 29/4a2=8:43, 30/5b3=12:83, 30/89b1=16:107, 31/14b1=19:36, 31/16a3=19:41, 31/18b3=19:47, 31/20a1=19:51, 31/21a1=19:54, 31/21b2=19:56, 31/37b3=20:7, 31/42a3=20:24, 31/46b2=20:43, 31/56a2=20:71, 32/4b2=28:4, 32/11b1=28:15, 32/34b2= 28:53, 33/27a1=33:72, 33/76a1=35:30, 33/82a2=35:41, 33/85a3=35:44, 34/14b2=36:60, 34/26a2=37:81, 34/32a3=37:11, 34/36b3=37:132, 34/38b3=37:143, 34/59b1=38:30, 34/64b1=38:44, 34/82b2=39:7, 35/35a3=40:22, 36/19a1=42:24, 36/21a1=42:27, 36/27a3=42:40, 36/28b1=42:43, 36/34a2=42:50, 36/35a1=42:51, 36/37b1=43:4, 36/7b1=42:12, 36/13b1=42:18, 36/48a1=43:27, 36/55a3=43:44, 36/62b3=43:61, 36/63b1=43:62, 36/75b2=44:6, 36/88a2=44:31, 37/3a2=46:33, 37/15b2=47:19, 37/19a2=47:26, 37/87a1=51:23, 38/53b3=62:8

4. copula.

(Ar. –, Far. est) *Ol Tangrı éşitgen bilgen ol.* 25/2b3=3:121

o. 25/4b2=3:129, 25/20a3=3:155, 25/21b2=3:157, 25/26a1=3:172, 25/26b2=3:173, 25/29b1=4, 27/43b1=5:34, 27/53a2=5:48, 27/55b3=5:50, 27/57a1=5:52, 27/59b1-3=5:54, 28/12a2=7:128, 28/43a1=7:167, 28/56a2=7:187, 28/56a3=7:187, 28/57a2=7:187, 28/61a2=7:200, 28/71a3=8:13, 28/72b2=8:16,

28/73b1=8:18, 28/77a3=8:25, 28/80a1=8:30, 28/80b2=8:30, 28/85a1=8:37, 28/86a1=8:39, 29/2a2=8:41, 29/3b1=8:42, 29/6b2=8:47, 29/7a3=8:75, 29/12a2=9:16, 29/20a3=9:27, 29/27a3=9:36, 29/27b1=9:36, 29/28a2=9:37, 29/29a2=9:38, 29/30b2=9:39. 29/32a1=9:40, 29/34b1=9:44, 29/42a2=9:59, 29/45a2=9:63, 29/52b2=9:72, 29/56a2=9:78, 29/63a3=9:89, 29/64b3=9:91, 30/1b1=12:53, 30/2b1=12:66, 30/9a2=12:90, 30/10a3=12:92, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/12a1=13:43, 30/19a1=15:1, 30/19b1=15:1, 30/20b2=15:25, 30/23b3=15:35, 30/25a2=15:41, 30/27b1=15:57, 30/28a2=15:66, 30/30a3=15:75, 30/30b1=15:76, 30/30b2=15:77, 30/35a1=16:11, 30/36a1=16:13, 30/41a2=16:27, 30/41b3=16:28, 30/53a1=16:47, 30/55a2-3=16:52, 30/57a2=16:57, 30/58b2-3=16:60, 30/62b1=16:66, 30/63b2=16:67, 30/65a1-2=16:69, 30/65b3=16:70, 30/69b2=16:76, 30/70b1=16:76, 30/71a2=16:77, 30/83a3=16:95, 30/83b2-3=16:96, 30/87b1=16:103, 30/87b3=16:104, 30/91a2=16:110, 30/94a3=16:155, 30/94b2=16:116, 30/95a3=16:117, 30/96b3=16:119, 30/99b2=16:125, 31/3a1=18:110, 31/40b1=20:17, 31/48b2=20:49, 31/49a1=20:51, 31/66b3=20:95, 31/78a3=41:52, 31/89a2=20:118, 31/90b3=20:123, 32/2a1=27:91, 32/12a1=28:16, 32/16a1=28:23, 32/33a3=28:50, 32/34b2=28:53, 32/36a3=28:56, 32/43b2=28:70, 32/44a1=28:28, 33/2a2=33:32, 33/6b2=33:37, 33/22a1=33:60, 34/27a3=37:87, 34/69b1=38:62, 35/16a1-2=39:67, 35/32a1=40:17, 35/48a2=40:41, 35/80b2=40:15, 36/5b1=42:9, 36/21a2=42:27, 36/35b1=42:52, 36/106b3=45:32, 36/108a2=45:34, 38/7b3=58:11, 38/9b2=58:13, 38/21b1=59:7, 38/28a1=59:14, 38/43b1=61:7, 38/65b2-3=64:1, 38/87b3=65:12

(Ar. —, Far. -end) *Anlar yüz ewrügliler ol.* 28/75b3=8:23

o. 28/79a1=8:28, 29/36a2=9:47, 29/49b2=9:69, 30/28b2=15:68, 30/38a1=16:22, 30/40b1=16:27, 30/66b2=16:71, 30/75a2=16:83, 30/85b3=16:100, 30/88a3=16:105, 30/90a3=16:108, 30/90b1=16:109, 30/97b3=16:122, 30/100b3=16:128, 32/22b1=28:32, 32/40a1=28:62, 34/78a3=39:3, 37/58b3=49:7, 38/13b2=58:19, 38/48a1=61:14, 38/87b1=65:12

(Ar. —, Far. būden) *Olar kāhiller ol.* 29/39b3=9:54

o. 29/40a1=9:54, 30/6a3=12:84, 30/22b3=15:32, 30/61a1=16:63, 34/22a3=37:25, 34/28a2=37:92, 34/41a1=37:154

OLD(U)R-: oturmak. krş. **OLTUR-**

(Ar. ḳuʿūd, Far. nişesten) *Anlar kim aydılar ḳadaşlarınga oldurdılar, eger boyun susalar bizke öldrülmegetiler.* 25/23b2=3:168

o.-unglar (oldrunglar) 29/35b1=9:46, 29/60a1=9:83

oldurġan: oturan.

(Ar. ḳāʾid/ūn, Far. nişeste/gān) *Tüzetilmez oldurġanlar müʾminlerdin ... toḳuşġanlar Tangrı yolı içinde.* 26/63a1=4:95

o.-lar 29/35a1=9:46

old(u)ruġlı: oturan.

(Ar. ḳaʿīd, Far. hem-nişīn) *Ançada tutar iki tutuġlı ongdın yaʿnī saġ soldın olduruġlı.* 37/73b2=50:17

(Ar. ḳāʾid/īn, Far. nişeste/gān) *Artuḳ ḳıldı Tangrı toḳuşġanlarḳa mālları birle et-özleri birle oldruġlılar üze derecedin.* 26/63b2=4:95

o.-lar 26/64a2=4:95, 29/62a1=9:86

o.-lar-mız 27/36b2=5:24

oldurġu yer: mevzi.

(Ar. maḳ^{c}ad / maḳā^{c}id, Far. cāy/hā) *Ornatur sen mü'minlerni oldurġu yerlerde toḳuşḳa.* 25/2b2=3:121

(Ar. maḳ^{c}ad, Far. nişīn) *Sewündi soŋra ḳalġanlar oldurġu yerlerinde Taŋrı yalavaçıŋa ḫilāf ḳılu.* 29/58a1=9:81

oldurmaḳ: oturma, kalma.

(Ar. ḳu^{c}ūd, Far. nişesten) *Sizler tapladıŋız oldurmaḳnı evvel yolı, olduruŋlar ḫilāf ḳılıġlılar birle.* 29/59b3=9:83

OLTUR-: oturmak. krş. **OLDUR-**

(Ar. ḳu^{c}ūd, Far. nişesten) *Ḳaçan kim eşitse siz Taŋrınıŋ āyetlerini tanlur aŋa, fusūs tutlur anı, olturmaŋlar olar birle.* 26/95b1=4:140

o.-dı 29/63b2=9:90

o.-urda 26/71a3=4:103

⇒ arḳada oltur- 36/62b2=43:60; kéŋrü o. 38/6b3=58:11; yoḳaru o. 38/78a2=58:11

olturġu yer: meclis, toplantı mekanı.

(Ar. meclis / mecālis, Far. cāy/hā-i nişest) *Ḳaçan ayılsa sizke kéŋrü oturuŋ olturġu yerlerde kéŋrü ḳılmış orunnı.* 38/6b3=58:11

ON: on, 10.

(Ar. ^{c}aşr, Far. deh) *Va^{c}de ḳıldımız Mūsāḳa otuz tün, tükel ḳıldımız anı on birle.* 28/20b3=7:142

o. 32/18b1=28:27

on iki: on iki, 12.

(Ar. işnā ^{c}aşere, Far. devāzdeh) *Bütünlükin aylar sanı Taŋrı üskinde on iki ay.* 29/27a1=9:36

o. 27/26a3=5:12, 28/36b2=7:160, 28/37a2=7:160

onda bir: onda bir, 1/10.

(Ar. mi^{c}şār, Far. deh yek) *Yime tegmediler onda bir anı kim bérdimiz olarḳa.* 33/58b3=34:45

on kün: on gün.

(Ar. ^{c}aşr, Far. deh şeb) *Dereng ḳılmadıŋız meger on kün.* 31/70a2=20:103

ONG (I): nasip, kısmet.

(Ar. ḥalāḳ, Far. behre) *İrinçlendiŋiz oŋgları birle, inçründüŋüzler ülüglériŋiz birle.* 29/48b3=9:69

o.-ları 29/49a2=9:69

ONG (II): sağ, sağ taraf.

(Ar. eymen, Far. rāst) *Va^{c}de ḳıldımız sizke Ṭūr tağınıŋ oŋ yanından.* 31/60b2=20:80

o. 32/20b3=28:30

(Ar. yemīn, Far. sūy-ı rāst) *Ewrülür anıŋ kölikeleri oŋdın soldın.* 30/53b1=16:48

oŋ elig: sağ el.

(Ar. yemīn / eymān, Far. dest/hā-i rāst) *Yandruġlılar rūẓīlerini anıŋ üze kim erklig boldı oŋ eligleri.* 30/66b2=16:71

(Ar. yemīn, Far. ḳuvvet der rāst) *Emitti olar üze urmaḳ oŋ elgi birle.* 34/28a3=37:93

oŋ ḳol sol aḍaḳ: sağ el sol ayak, çapraz.

(Ar. ḫilāf, Far. ber ewzūd) *Kesgey men eligleriŋizni hem aḍaḳlarıŋızını oŋ ḳol sol aḍaḳını.* 28/10a2=7:124

oŋ yaᶜnī sağ: sağ, sağ taraf.

(Ar. yemīn, Far. dest-i rāst) *Ançada tutar iki tutuġlı oŋdın yaᶜnī sağ soldın olduruġlı.* 37/73b1=50:17

ONGAR-: onarma, düzeltme, yoluna koyma.

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) *Oŋarsun sizke işleriŋizni hem örtsün siziŋ yazuḳlarıŋızını.* 33/25b3=33:71

o.-dılar 26/99a2=4:146

o.-ġıl 28/21a2=7:142

(Ar. işlāḥ, Far. nīk şoden) *Kim kim yansa ẓulminde kiḍin oŋarsa Ol Taŋrı tevbe bérür.* 27/45b3=5:39

oŋar- / eḍgü ḳıl-: onarmak, iyileştirmek, düzeltmek.

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) *Ḳorḳuŋ Taŋrıdın, oŋarıŋ eḍgü ḳılıŋ ol kim siziŋ ara turur.* 28/64b2=8:1

oŋarmaḳ: düzeltme, dargınlığı barıştırma, işleri yoluna koyma.

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden-i kār) *Iḍıŋlar bir üstüvārnı anıŋ boḍnından taḳı bir üstüvār erni uraġut boḍnından, eger tileseler oŋarmaḳ tevfīḳ bérür Taŋrı.* 26/13a1=4:35

(Ar. işlāḥ, Far. āşti dādenī) *Meger kim fermānlasa ṣadaḳanı azu eḍgülükni azu oŋarmaḳnı boḍun arasında.* 26/78a3=4:114

ONGURḲA: omurga.

oŋgurḳa suwı: döl suyu.

(Ar. nuṭfeᵗ, Far. āb-ı püşt) *Taŋrı törütti sizni toprāḳdın yana oŋgurḳa suwından.* 33/71a1=35:11

ORNA-: yerleşmek, oturmak.

(Ar. sukūn, Far. ārāmīden) *Ançada ayıldı olarḳa: ornaŋlar bu kendde, yéŋ andın ḳayda tilese siz.* 28/38a3=7:161

(Ar. tebevvüᵓ, Far. cāy giriften) *Ornayur-miz uştmalı içinde né yerde tilese-miz.* 35/21a3=39:74

ORNAL-: konulmak.

(Ar. vaż ᶜ, Far. nihāde şoden) *Or[na]lur bitig, keldürlür peyġāmberler.* 35/17a2=39:69

ORNAT-: yerleştirmek, yer vermek.

(Ar. temkīn, Far. destgāh dāden) *Rāstlıḳ üze ornattımız olarnı anıng içre, ornatmadımız sizni anıng içinde.* 31/80b1=46:26

o.-tımız 32/5a3=28:6

(Ar. temkīn, Far. cāy dāden) *Ornatmadımız mu olarnı ḥarem yeringe.* 32/36b3=28:57

(Ar. tebvi^{ə}e^{t}, Far. sāḫte kerden) *Ornatur sen mü^{ə}minlerni oldurġu yerlerde toḳuşḳa.* 25/2b2=3:121

(Ar. tebvi^{ə}e^{t}, Far. cāy dāden) *Ornatġay-mız anlarnı yaḳınraḳ içinde, eḍgülük.* 30/50a2=16:41

⇒ rāst ornatmış 33/35b2=34:13

ORNATIĠLIĠ: bezenmiş.

⇒ étig gevher yinçü ornatıġlıġ 36/51b2=43:35

ORTA: orta.

(Ar. baṭn, Far. enderūn) *Ol Tangrı kim yıġdı eliglerini sizdin, eliglerini olardın Mekke ortasında.* 37/43a1=48:24

(Ar. sevā^{ə}, Far. miyāne) *Tutunglar, süḍrüngler anı tamuġnung ortasınga tegi.* 36/86a2=44:47

⇒ sarāy ortası 34/45a3=37:177

ORTAḲ: ortak.

(Ar. ḫalīṭ / ḫulaṭ, Far. enbāz/ān) *Bütünlükin üküş ortaḳlardın küç ḳılurlar amarıları amarı üze.* 34/55a2=38:24

(Ar. müşrik/īn, Far. enbāzgüy/ān) *Tarılmang anıng içre, ulug köründi ortaḳlar ara.* 36/8b1=42:13

(Ar. müşrik, Far. enbāz) *Siz ḳın içinde ortaḳ sizler.* 36/53b3=43:39

(Ar. müşterik/ūn, Far. enbāz/ān) *Olar ol kün ḳın içinde ortaḳlar.* 34/24a2=37:33

(Ar. şerīk / şüreḳā, Far. enbāz/ān) *Ündengler ortaḳlarıngızını yana al ḳılıng manga.* 28/60a6=7:195

o.-lar 33/46a3=34:27, 34/96b3=39:29, 36/15a1=42:21

o.-larım 30/40b1=16:27, 32/40a2=28:62, 36/2b3=41:47

o.-larını 30/76a3=16:86

o.-larımız 30/76b1=16:86

o.-larıngızını 32/41a2=28:64, 33/80a3=35:40

(Ar. şirk, Far. enbāzī) *Azu olar ortaḳ mu kökler içinde?* 33/80b3=35:40

(Ar. şirk, Far. enbāz goften) *Azu aysa siz anıng üçün ortaḳḳı atalarımız munda aşnu.* 28/48a3=7:173

⇒ ülüş ortaḳ 28/59b1=7:190

ortaḳ ḳat-: 1. (Tanrıya) ortak koşmak.

(Ar. işrāk, Far. enbāz goften) *Ortaḳ mu ḳatarlar anı kim törütmez nerseni?* 28/59b2=7:191

o.-arlar 28/59b2=7:190, 29/24a1=9:32, 30/33a3=16:3, 30/56a2=16:54, 32/43a1=28:68, 35/16a2=39:67, 38/32a2=59:23

o.-tılar 30/76a3=16:86

o.-sa sen 35/14b3=39:65

o.-sa 26/79b3=4:116, 35/48b2=40:42

o.-ar erdingiz 35/65b1=40:73

o.-maḳları 38/37b1=60:12

(Ar. işrāk, Far. enbāz kerden) *Aydılar anlar kim ortaḳ ḳattılar: eger tilese Tangrı tapunmaġay / tapınmaġay erdiniz anda aḍın hiç nerseni.* 30/45b2=16:35

o.-ġıl 31/43a3=20:32

o.-masun 31/3b1=18:110

2. (Tanrıya) ortak koşulmak, şirk koşulmak.

(Ar. işrāk m., Far. enbāz gofte şoden) *Yarlıḳamaz kim ortaḳ ḳatsa anga.* 26/79b2=4:116

(Ar. işrāk m., Far. enbāz kerde şoden) *Ol Tangrı yarlıḳamaz ol kim ortaḳ ḳatsa anga.* 26/23a3=4:48

3. muhalefet etmek, çekişmek.

(Ar. muşāḳḳa[t], Far. ḫilāf kerden) *Ḳayda ol ortaḳlarım anlar kim ortaḳ ḳatar erdingizler olarḳa.* 30/40b2=16:27

ortaḳ ḳatġan: müşrik.

(Ar. müşrik/īn, Far. enbāzgüy/ān) *Kerekmez ortaḳ ḳatġanlarḳa kim ābādān ḳılsalar.* 29/12a3=9:17

o.-lar 29/20b1=9:28, 29/27b2=9:36, 35/72a2=40:84

ortaḳ ḳatıġlı: müşrik.

(Ar. müşrik/ūn, Far. enbāzgüy/ān) *Yüz ewürgil ortaḳ ḳatıġlılardın.* 30/32a3=15:94

o.-lar 29/24b3=9:33, 30/85b3=16:100, 38/45a2=61:9

o.-larḳa 35/75a2=41:6

o.-lardın30/97a2=16:120, 30/98a2=16:123

⇒ yawuz işlig ortaḳ ḳatıġlı 28/4a3=7:103

ortaḳ ḳatıġlı eren: müşrik, Tanrıya şirk koşan erkek.

(Ar. müşrik/īn, Far. merd/ān-ı enbāzgüyende) *Kınayur üçün ... ortaḳ ḳatıġlı erenlerni, ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuylarını tevbe bérür Tangrı.* 33/27a3=33:73

ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuy: ortak koşan kadın.

(Ar. müşrika[t] / müşrikāt, Far. zen/ān-ı enbāzgüyende) 33/27a3=33:73

ortaḳ ḳıl-: şirk koşulmak.

(Ar. işrāk m., Far. enbāz gofte şoden) *Eger ortaḳ ḳılsa bittingizler.* 35/29b1=40:12

ortaḳ ḳılığlı eren: Tanrıya ortak koşan adam.

(Ar. müşrik/īn, Far. merd/ān-ı enbāzgüy) 37/29b2=48:6

ortaḳ ḳılığlı uraġut: Tanrıya ortak koşan kadın.

(Ar. müşrika[t] / müşrikāt, Far. zen/ān-ı enbāzgüy) *Kınayur üçün iki yüzlüglerni, iki yüzlüg uraġutlarnı, ortaḳ ḳılığlı erenler, ortaḳ ḳılığlı uraġutlar.* 37/29b2=48:6

ORTAĶLIĶ: ortaklık.

(Ar. şirk, Far. behre) *Yoķ olarķa bu iki içinde hiç ortaķlıķdın.* 33/43b2=34:22

ORUN: 1. yer, makam.

(Ar. buķ^{c}a^{t}, Far. pāre-i zemīn) *Ündenildi ķolnuŋ oŋ yanındın mübārek orun içinde / ķutluġ orun içinde yıġaçdın.* 32/21a1=28:30

(Ar. maķām, Far. cāy-ı istādenī şode) *Ermez bizdin meger aŋgar orun belgülüg.* 34/43a1=37:164

(Ar. meḥill, Far. cāy) *Yıġmış erdiler tegmekdin oruŋlarıŋa.* 37/43b3=48:25

(Ar. mekān, Far. cāy) *Ķaçan kim tegşürse-miz bir belgü bir belgü ornında Taŋrı bilgenrek anıŋ birle kim indrür.* 30/86a1=16:101

o.-ķa 31/9a3=19:22, 31/21b3=19:57
o.-dın 33/62a1=34:51
o.-ları 34/16b3=36:67

(Ar. mesken / mesākin, Far. cāy/hā) *Kigrür sizlerni būstānlarķa, aķar anıŋ altınındın arıķlar yime orunları ḫoş turġu būstānları içre.* 38/46b2=61:12

(Ar. mevṭin / mevāṭin, Far. cāy/hā) *Çın-oķ yārī bérdi sizke Taŋrı üküş orunlar içinde.* 29/18b2=9:25

(Ar. mevżi^{c} / mevāżi^{c}, Far. cāy/hā) *Aḍnaturlar sözlerni orunlarındın.* 26/20b3=4:46

o.-larındın 27/28a1=5:13, 27/47b3=5:41

2. içinde bulunulan hal, durum.

(Ar. mekāne^{t}, Far. tevānāyī) *Ey boḍnum, ^{c}amel ķılıŋ oruŋlarıŋızda yana men ^{c}amel ķılıġlı men.* 31/74b2=39:39

⇒ aḍaķın turuġlı orun 36/81a1=44:26

orunnı kéngrü ķıl-: yer açmak, bulunulan yeri rahatlatmak.

(Ar. feṣḥ, Far. cāy ferāḫ kerdāniden) *Ķaçan ayılsa sizke: kéngrü olturuŋ olturġu yerlerde, kéngrü ķılıŋ orunnı.* 38/7a1=58:11

orun töşek: serilecek, döşenecek şey.

(Ar. eşāş, Far. kālā) *Ķıldı sizlerke ... ķoy yünglerindin, tewe yünglerindin, çübürlerindin orun töşekler, irinçlenmek öḍke tegi.* 30/73b1=16:80

ORUNLUĠ: 1. mevki ve makam sahibi.

(Ar. mekān, Far. —) *Ol yawuzraķ orunluġ, ża^{c}ifraķ sülüg.* 31/29b3=19:75

2. topluluk, meclis.

(Ar. nediyy, Far. encümen) *İki ögürde ķayusı eḍgürek aḍaķın turmaķ taķı körklügrek orunluġ.* 31/28b3=19:73

OSAL: gafil.

⇒ ġāfil / osal 32/3a1=27:93

OSALLIĶ: gaflet.

(Ar. ġamra^{t}, Far. nādānī) *Anlar kim olar osallıḳ içinde ġāfiller.* 37/84a3=51:11
⇒ ġaflet ap osallıḳ 32/10a3=28:15

OSAN-: gafil olmak, ihtiyatsız olmak.
(Ar. ġafle^{t}, Far. bī-āgāhī şoden) *Ārzū ḳılur anlar kim tandılar eger osansa sizler sāzlarınġızdın.* 26/70a1=4:102

OSANUḲ: gafil.
(Ar. ġāfil/ūn, Far. bī-āgāh/ān) *Tamġa urdı Tangrı köngülleri üze hem ḳulaḳları üze, körgüleri üze, bu ögür olar osanuḳlar ol.* 30/90a3=16:108

OT (I) : ateş, cehennem ateşi.
(Ar. nār, Far. āteş) *Olarḳa tamuġ otı, ḳażā ḳılınmaz olar üze ölsün üçün.* 33/77a3=35:36
o. 25/27a2=3:183, 27/39a2=5:29, 28/71b2=8:14, 29/13a1=9:17, 30/60a3=16:62, 31/38b1-3=20:10, 32/20a1-2=28:29, 33/24a1=33:66, 33/56b2=34:42, 34/69a3=38:61, 34/70a2=38:64, 34/90a3=39:19, 35/25a3=40:6, 35/49b3=40:43, 35/50b2=40:46, 35/51b1=40:47, 35/52b2=40:48, 35/65a2=40:72, 35/86a3=41:24, 35/88b2=41:28, 36/108a2=45:34, 37/3b1=46:34, 37/11a1=47:12, 37/13b1=47:15, 37/84b2=51:13, 38/19a2=59:3, 38/29b1=59:17
o.-nı 31/38a3=20:10
o.-ḳa 26/8b1=4:30, 26/27b1=4:56, 32/27b2=28:41, 35/48b1=40:41, 35/83b1=41:19, 38/97b1=66:10
o.-dın 25/5a2=3:131, 26/99a1=4:145, 27/44b3=5:37, 30/21a3=15:27, 34/58a2=38:27, 34/68b1=38:59, 34/74a1=38:76, 34/88a3=39:16, 35/52a2=40:47, 38/92b1=66:6
o.-ı 29/26a3=9:35, 29/45a1=9:63, 29/58b2=9:81
o.-ını 29/48a2=9:68
⇒ ḳatıġ ot 35/26b3=40:7; köyrür o. 37/35a1=48:14; köyürgen o. 33/23b2=33:64; pāre o. 31/38b2=20:10; tamuġ otı 31/58a2=20:74; yaḳılmış o. 26/27a2=4:55
otḳa ḥāżır ḳılınmış: cehenneme gidecek olan.
(Ar. muḥżar/ūn, Far. ḥāżır āverde/gān-ı be-dūzaḫ) *Yalġan tuttılar anı olar ḥāżır ḳılınmışlar otḳa.* 34/36a2=37:127

OT (II): ot.
(Ar. nebā^{t}, Far. giyāh) *Iḍtı kökdin suv, çıḳardımız anıng birle cüftler otlardın aḍın aḍın.* 31/50a1=20:53

OTĠAR-: (hayvan) otlatmak.
(Ar. ra^{c}y, Far. çerānden) *Yéngler, otġarınglar yılḳılarınġızını.* 31/50a2=20:54

OTLAT-: otlatmak.
(Ar. isāme^{t}, Far. çerāniden) *Ol ol erdi kim indürdi kökdin [suv] sizke andın içgü, andın né yıġaç, otlatur sizler anıng içinde.* 30/34a3=16:10

OTUZ: otuz, 30.
(Ar. şelāşūn, Far. si) *Vaᶜde ḳıldımız Mūsāḳa otuz tün.* 28/20b2=7:142

OYNA-: eğlenmek, oynamak, zevkli vakit geçirmek.
(Ar. leᶜib, Far. bāzī kerden) *Ḳoḍġıl olarnı kirsünler, oynasınlar körginçe olar künlerini.* 36/71b1=43:83
o.-yur-miz 29/46a1=9:65
o.-yurlar 36/76b2=44:9
oynaġlı: oyuncu, eğlencelik.
(Ar. lāᶜib/īn, Far. bāzī konende/gān) *Törütmedimiz köklerni hem yerlerni ol kim bu iki ara erse oynaġlılar erip.* 36/84a3=44:39

OYNAŞ: oynaş.
⇒ örtügli oynaş 26/5a3=4:25

OYUN: oyun.
(Ar. lehv, Far. bāzī) *Ḳaçan körseler satıġçılıḳnı azu oyunu tarılġaylar anıñ tapa.* 38/56a2=62:11
o.-dın 38/56b2=62:11
(Ar. leᶜib, Far. bāzī) *Bütünlükin yaḳın tiriglik hem oyun yime efsūs turur.* 37/24b1=47:36

OZ-: geçmek.
(Ar. sebḳ, Far. pīş reften) *Eger bir kelime ozmasa İḍiñdin atanmış zamānḳa tegi ḥükm ḳılġaytı olar ara.* 36/9b1=42:14

OZA: önce.
(Ar. evvel/ūn, Far. pīş/īn) *Yime ḳuruġ süñük bizler mü ḳoparılur-mız, yime ozaḳı atalarımız?* 34/20a3=37:17
oza törüt-: ilk olarak yapmak, yaratmak.
(Ar. ibdāᵓ, Far. āferīden) *Keldi sezā yime oza törütmez bāṭılnı yana tirgüzmez.* 33/61a1=34:49

OZ(U)R-: ilerletmek, öne geçirmek.
ozruġlı: öne geçiren, geride bırakan.
(Ar. sābıḳ, Far. pīş-desti konende) *Ermez kün kerek bolsa añgar yetmek aynı ap yime tün kündüzni ozruġlı.* 34/7b1=36:40

OZUŞ-: yarış etmek, yarışmak.
(Ar. istibāḳ, Far. pīş-desti kerden) *Ozuşuñg ḫayrātlar içinde.* 27/54a3=5:48

Ö

ÖÇ: öç, intikam.

(Ar. intiḳām, Far. dād sitaden) *Ermez mü Tañrı ʿazīz öç idisi?* 31/73a1=39:37

(Ar. żiġn / ażġān, Far. kīne/hā) *Azu saḳındılar mu anlar kim köñülleri içre ig turur kim hergiz çıḳarmaz Tañrı öçlerin?* 37/20b3=47:29

ö.-üñizni 37/25a2=47:37

öç al-: öç almak, intikam almak.

(Ar. naḳm, Far. nā-pesend dāşten) *Öç almadılar meger kim bayuttı olarnı Tañrı.* 29/53b3=9:74

(Ar. intiḳām, Far. kīne keşīden) *Öç aldımız olardın baturdımız olarnı deryā içre.* 28/16b3=7:136

ö.-dımız 36/47a2=43:25

(Ar. intiḳām, Far. dād sitāden) *Biz olardın öç alġay-mız.* 36/54b1=43:41

ö.-dımız 36/60b1=43:55

öç alġan: öç alan.

(Ar. muntaḳim/ūn, Far. dād sitānende) *Ol kün tutar-mız uluġ tutmaḳ, biz öç alġanlar-mız.* 36/78b3=44:16

öç alın-: intikam almak, öç almak.

(Ar. intişār, Far. kīne keşīden) *Eger tilese Tañrı öç alınġay erdi anlardın.* 37/7a3=47:4

öç sür-: öç almak, intikam almak.

(Ar. intişār, Far. dād sitāden) *Kim öç sürse ẓulm tegmişde kiḍin bu ögür yoḳ olar üze hīç yol.* 36/27b1=42:41

ÖÇ-: 1. (öfke) sönmek, sakinleşmek.

(Ar. sukūt, Far. ārāmīden) *Ḳaçan öçti erse Mūsādın öwke aldı taḥtalarnı.* 28/30a3=7:154

2. sönmek, (ses) kısılmak.

(Ar. ḫuşūᶜ, Far. ārāmīden) *Öçgey ünler rūzī bérgenge, eşitmez sen meger uḳulmaz ün.* 31/85a3=20:108

öçmiş: sönüp giden, ölen.

(Ar. ḥāmid/ūn, Far. furū murde/gān) *Ermez meger Cebreʾīl üni bir yolı, ançada olar öçmiş erdiler.* 34/2b3=36:29

ÖÇEK:

⇒ şiftār öçek 30/39b3=16:26

ÖÇÜR-: söndürmek.

(Ar. iṭfāʾ, Far. furū mīrānīden) *Tileyürler kim öçürseler Tañrınıñ nūrını aġızları birle.* 29/24a1=9:32

(Ar. iṭfā', Far. furū keşiden) *Tilerler kim öçürseler Tangrı nūrını aġızları birle.* 38/44a2=61:8

ÖḌ: 1. vakit, zaman.

(Ar. ecel, Far. zamān) *Kiḍin salar olarnı atanmış öḍke tegi, ḳaçan kim kelse öḍleri kiterü ḳalmaslar bir öḍ.* 30/59b1-2=16:61

(Ar. ḥīn, Far. gāh) *Ḳıldı sizlerke ... ḳoy yüñglerindin, tewe yüñglerindin, çübürlerindin orun töşekler, irinçlenmek öḍke tegi.* 30/73b2=16:80

(Ar. ḥīn, Far. hengām) *Neçeme yoḳattımız olarda burun ögürdin, ündediler, yoḳ ḳaçıp ḳurtulmaḳ [öḍi].* 34/47b1=38:3

2. an.

(Ar. sā^{c}a^{t}, Far. sā^{c}at) *Ḳaçan kim kelse öḍleri kiterü ḳalmaslar bir öḍ ap yime aşnurlar.* 30/59b2=16:61

3. mühlet, süre.

(Ar. mīḳāt, Far. vaḳt) *Tükel boldı İḍiñg ödi ḳırḳ tün.* 28/20b3=7:142

öḍ urmış: mühlet verme, zaman tanıma.

(Ar. mīḳāt, Far. va^{c}de-gāh) *Ḳaçan keldi erse Mūsā öḍ urmışımızḳa.* 28/21b1=7:143

ö.-ḳa 28/31a2=7:155

⇒ atanmış öḍ 28/55b1=7:185, 32/19a2=28:28, 32/19b2=28:29; ḳuşluḳ öḍi 31/52a2=20:59; üḍrülmiş ö. 30/25b3=15:43

ÖG: akıl.

ög birle uḳ-: aklı kullanmak.

(Ar. ^{c}aḳl, Far. be-ḫıred der yāften) *Bütünlükin anuñg içinde ol belgüler ol boḍunḳa kim ög birle uḳarlar.* 30/35b2=16:12

ögi uçġunmış kişi: aklı başından giden kişi.

(Ar. maġşiyy^{un} ^{c}aleyh, Far. bīhūş şode) *Körge sen anlarnı köñgülleri içre ig, baḳarlar sanga ögi uçġunmış kişi anuñg üze ölümdin, vāy anlarḳa.* 37/17a1=47:20

ögün uḳ-: aklı kullanmak, düşünmek, anlamak.

(Ar. ^{c}aḳl, Far. be-ḫıred der yāften) *Bütünlükin tepreniglileri ésizi Tangrı üskinde saġırlar aġınlar anlar kim ögün uḳmazlar.* 28/75b1=8:22

ÖGDİ: hamd.

(Ar. ḥamd, Far. sipās) *Ögdi Tengrike yoḳ kim üküşrekleri bilmesler.* 30/69a3=16:75

ÖGDİLİK: övgüye değer.

⇒ key ö. 31/19b2=19:50

ÖGDÜL-: övülmek.

ögdülmiş: 1. hamde layık, her övgüye layık.

(Ar. ḥamīd, Far. sutūde) *Köndrür ögdülmiş ^{c}azīz yol tapa.* 33/31a3=34:6

2. hamda layık, esma-i hüsnadan: hamîd.

(Ar. ḥamīd, Far. sutūde) *Erür Tangrı mungsuz ögdülmiş.* 26/90a1=4:131
ö. 36/21b2=42:28, 38/68b3=64:6

ÖGRET-: alıştırmak, öğretmek.
(Ar. ta^{c}līm, Far. āmūzāniden) *Ögretti sanga anı kim bilmez erding.* 26/77b1=4:113
ö.-ür 30/87a2=16:103, 38/50a3=62:2
ö.-ür siz 27/18a3=5:4
ö.-ür mü siz 37/66a2=49:16
ö.-ti 27/18a3=5:4, 31/56a2=20:71
ö.-tingiz 27/18a2=5:4
ö.-medimiz 34/17b1=36:69
ögretmiş: öğretilmiş.
(Ar. mu^{c}allem, Far. āmūzānide) *Yüz evürdiler andın, aydılar: ögretmiş turur telbe.* 36/78a2=44:14

ÖGÜR: 1. topluluk, grup, kısım.
(Ar. cem^{c}, gürūh) *Ol kün kim karıştı iki ögür.* 25/20a1=3:155
(Ar. farīḳ, Far. gürūh) *Bitildi olar üze toḳuşmaḳ ançada bir ögür olardın ḳorḳarlar boḍundın.* 26/45a3=4:77
ö. 28/66b1=8:5, 30/56a1=16:54, 36/4a1=42:7
ö.-de 31/28b2=19:73
(Ar. fevc, Far. gürūh) *Bu ögür kirigli sizing birle, sewünç yoḳ olarḳa, anlar otḳa kirigliler.* 34/68a3=38:59
(Ar. fi^{3}e^{t}, Far gürūh) *Ey anlar kim bittiler ḳaçan körse sizler bir ögürni berk turunglar / üstüvār turunglar.* 29/5a2=8:45
ö. 26/53b2=4:88
ö.-ḳa 28/72b1=8:16
ö.-üngüz 28/74a2=8:19
(Ar. ḥizb / aḥzāb, Far. gürūh/hā) *Oḳır kendü ögürini bolsunlar tép tamuġ éşlerindin.* 33/67a2=35:6
ö.-ler 31/14b3=19:37, 34/51a1=38:13, 35/24a2=40:5, 35/41a2=40:30, 36/64b3=43:65
ö.-lerdin 34/50a3=38:11
(Ar. nefer, Far. gürūh) *Ançada ewürdimiz sanga bir ögürni perilerdin.* 31/82b3=46:29
(Ar. ribbiyy/ūn, Far. gürūh/ān) *Toḳuştı anıng birle üküş ögürler.* 25/13b2=3:146
(Ar. ṭā^{3}ife^{t}, Far. gürūh) *Keçürsem bir ögürdin sizdin, ḳınayur-miz bir ögürni.* 29/46b2-3=9:66
ö. 26/68b3=4:102, 26/76b3=4:113, 37/59a2=49:9, 38/48b1-2=61:14
ö.-ni 25/17b1=3:154, 32/4a3=28:4
ö.-ḳa 29/59a3=9:83
ö.-de 28/67a3=8:7

(Ar. ṭā'ife[t], Far. kārī) *Ḳoparur bir ögür olardın anda aḍın kim aytur sen.* 26/49a1=4:81

(Ar. ümme[t] / ümem, Far. gürūh/ān) *Bütünlükin kim ıḍtımız tegme ögür içinde bir yalavaç.* 30/46b3=16:36

ö. 28/36a3=7:159, 28/36b2=7:160, 28/40b2=7:164, 28/53b2=7:181, 30/78a1=16:89, 30/81a1=16:92, 30/81b3=16:93, 36/4a3=42:8, 36/50b3=43:33

ö.-din 30/75a3=16:84, 30/81a2=16:92

ö.-ler 28/36b2=7:160, 28/43a2=7:168, 30/60b2=16:63

2. ileri gelenlerin oluşturduğu topluluk, lider.

(Ar. mele', Far. gürūh) *Iḍtımız ... Mūsānı belgülerimiz birle Fir'avn tapa anıng ögüri tapa.* 28/4a2=7:103

ö. 32/14a3=28:20, 32/25b3=28:38, 34/48a3=38:6, 34/71b1=38:69

(Ar. ümme[t], Far. imāmī, pīş-rev der dīn) *Bütünlükin İbrāhīm yalavaç erdi bir ögür Tangrı yarlıġı tutuġlı.* 30/96b3=16:120

3. taraf, zümre, millet.

(Ar. şī'a[t], Far. gürūh) *Bütünlükin anıng ögürindin İbrāhīm.* 34/26b1=37:83

ö. (ö. ögür) 32/4a3=28:4

ö.-indin 32/10b2-3=28:15

4. nesil, kavim.

(Ar. ḳarn / ḳurūn, Far. gürūh/ān) *Yoḳattımız evvelkı ögürlerni.* 32/28b2=28:43

ö.-din 34/47a3=38:3

ö.-ler 32/29b1=28:45

ö.-lerdin 34/3b2=36:31

(Ar. ḳavm, Far. gürūh) *Anlar bir ögür turur kim uḳmazlar.* 38/27a2=59:13

ö. 38/14b1=58:22, 38/39a1=60:13

ö.-ke 37/57a3=49:6

(Ar. ṣa'b / ṣu'ūb, Far. ḳabīle/hā-i buzurg) *Ḳıldımız sizlerni ögürler uġuşlar bilişingler tép.* 37/63b3=49:13

⇒ boḍun / ögür 31/52a2=20:59; bu ö. 25/7b1=3:136, 26/17a3=4:41, 26/25a2=4:51, 26/25b1=4:52, 26/35b3=4:63, 26/39a3=4:69, 26/39b3=4:69, 26/58a2=4:91, 26/65a1=4:97, 26/66a2=4:99, 26/82a1=4:121, 26/99b1=4:146, 27/6a2=4:162, 27/25a2=5:10, 27/48b1=5:41, 27/51b1=5:44, 27/52b3=5:47, 28/19a3=7:139, 28/35a1=7:157, 28/51b3=7:178, 28/52b3=7:179, 28/53a1=7:179, 28/65b3=8:4, 28/84b3=8:37, 29/7a1=8:75, 29/8b1=9:10, 29/12b3=9:17, 29/13b2=9:18, 29/15b1=9:20, 29/17a1=9:23, 29/49a3=9:69, 29/49b2=9:69, 29/51b2=9:71, 29/62b3=9:88, 29/63a1=9:88, 30/76b1=16:86, 30/89b3=16:108, 30/90a2=16:108, 31/21b3=19:57, 31/23b3=19:60, 31/58b1=20:75, 31/71a1=39:33, 32/34b3=28:54, 33/30b3=34:5, 33/53b1=34:37, 33/54a1=34:38, 33/55a3=34:40, 33/70b2=35:10, 34/25b3=37:41, 34/51a1=38:13, 34/89b23= 39:18, 34/93a1=39:22, 35/7b2=39:51, 35/14a2=39:63, 35/47b3=40:40, 36/27b2=42:41, 36/28a3=42:42, 36/48b1=43:29, 36/73b3=43:88, 36/80a2=44:22, 36/82b3=44:34, 36/92a3=45:9, 37/2a3=46:32, 37/14a3=47:16, 37/18a1=47:23, 37/25a3=47:38, 38/63b2=63:9, 38/71a3=64:10, 38/74b2=64:16

ögür / ḳavm: kavim.

(Ar. ḳavm, Far. gürūh) *Tangrı köndürmes fāsıḳ ögür / ḳavmlerni.* 29/18b1=9:24

ögür ögür: bölük bölük, kısım kısım.

(Ar. şubāt^{en}, Far. gürūh gürūh) *Çıḳınglar ögür ögür azu çıḳınglar ḳamuġ bir yolı.* 26/40b2=4:71

(Ar. zumre^{t}, Far. gürūh/ān) *Sürlürler anlar kim tandılar anlar tamuġḳa ögür ögür.* 35/18b1=39:71

ö. 35/20a3=39:73

ÖGÜZ: nehir, ırmak.

⇒ aḳar ögüz 31/10a2=19:24

ÖK: mutlaka, kesinlikle. Pekiştirme edatı. krş. **OḴ**

(Ar. le-, Far. her-āyine) *Belgürtür ök anı boḍunḳa kizlemezler ök anı.* 25/28a2-3=3:187

ö. 25/28b3=3:188, 27/3b3=4:159

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī) *Keldi ök sizke bizing yalavaçımız.* 27/32b2= 5:19

(Ar. –, Far. –) *Ayurlar: çın-oḳ eşittimiz ök.* 28/81a1=8:31

ö. 29/36a3=9:48, 30/67a1=16:72, 31/51a3=20:58

⇒ bir ök 30/17a1=14:52; munu ... ök 28633a1=7:156

ÖKÇE: ökçe, topuk.

(Ar. ʿaḳib, Far. pey) *Kim kim yansa iki ökçesi üze hiç ziyān ḳılmaġay Tangrıḳa.* 25/12a3=3:144

ÖKÜN-: üzülmek, kaygılanmak, endişe etmek.

(Ar. esā, Far. endūh ḫorden) *Ökünmegil fāsıḳ boḍunlar ara.* 27/37b1=5:26

⇒ peşīmān bol- / ökün- 28/26b2=7:149

öknügli: pişman.

(Ar. nādim/īn, Far. peşīmān/ān) *Bolġaylar anung üze kim yaşurdılar özleri içinde öknügliler.* 27/57b3=5:52

ö.-ler 37/57b2=49:6

öknüp yan-: pişman olup tövbe etmek.

(Ar. tevbe^{t}, Far. tevbe kerden) *Ḳıldılar ésizlik biligsizlikin yana öknüp yandılar anda kiḍin.* 30/96b1=16:119

ökünmiş: pişmanlık, nedamet.

(Ar. nedāme^{t}, Far. peşīmānī) *Belgürtürler ökünmişlerini ḳaçan kim körseler ḳınnı.* 33/50b2=34:33

ökünge: pişman olan.

(Ar. nādim/īn, Far. peşīmān/ān) *Boldı ökünge nlerdin.* 27/40b1=5:31

ÖKÜNÇ: 1. pişmanlık, hasret, özlem, yazık!

(Ar. ḥasre^{t} / ḥaserāt, Far. peşīmānī) *Yana bolur olar üze ökünç yana ġalebe ḳılnurlar.* 28/84a1=8:36

ö. 25/21a3=3:156, 34/3a1=36:30; (ö. küni) 31/15b1=19:39

ö.-ler 33/68b3=35:8

(Ar. ḥasre^{t}, Far. peşīmānā) *Aymazda burun et-öz: ey ökünç.* 35/10b3=39:56

2. büyük üzüntü, kaygı.
(Ar. esef / esfā', Far. dirīġā) *Aydı: ey ökünç Yūsuf üze.* 30/6a3=12:84

ÖL-: ölmek.
(Ar. helāk, Far. helāk şoden) *Ançaḳa tegi ḳaçan ölse aydıñız: ıḍmaz Tañrı anda kiḍin yalavaç.* 35/43a3=40:34
(Ar. mevt, Far. murden) *Ḳażā ḳılınmas olar üze ölsün üçün.* 33/77b1=35:36
ö.-ür men 31/13b1=19:33
ö.-ür 31/8b2=19:15
ö.-di 29/60a2=9:84
ö.-diler 29/60b1=9:84, 37/23b1=47:34
ö.-üñgler 25/1a3=3:119
ö.-sem 31/9b2=19:23
ö.-se 25/12a1=3:144, 30/48b2=16:38
ö.-se-miz 31/26a2=19:66, 34/20a2=37:16, 37/68b2=50:3
ö.-se siz 25/21b3=3:157, 25/22a1=3:158
ö.-mez 31/58a2=20:74
ö.-medi 35/1a3=39:42
ö.-megetiler 25/21a2=3:156
ö.-mişde (kiḍin) 33/69b1=35:9, 36/90b2=45:5
ö.-mişi 35/1a2=39:42
ö.-mişinde (burun) 27/3b3=4:159; (kiḍin) 30/62a2=16:65
ö.-mek 25/12b2=3:145
(Ar. şa'aḳ, Far. bīhūş būden) *Ürlür borġu içinde [öldi] ol kim kökler içinde turur ol kim yer içinde turur.* 35/16a3=39:68
ölmiş: ölü.
(Ar. meyyit, Far. murde) *Sürdimiz anı ölmiş él tapa.* 33/69a3=35:9

ÖLDRÜL-: öldürülmek.
(Ar. ḳatl m., Far. kuşte şoden) *Eger bolsalar bizing üsküñizde ölmegetiler hem öldrülmegetiler.* 25/21a2=3:156
ö.-ürler 33/22b1=33:61
ö.-diler 25/24a2=3:169
ö.-geler (öldürülgeler) 27/42a3=5:33
ö.-se 25/12a1=3:144, 26/42b1=4:74
ö.-se siz 25/21b2=3:157, 25/22a2=3:158
ö.-megetiler 25/23b3=3:168
ö.-megey erdimiz 25/18b3=3:154

ÖLD(Ü)R-: öldürmek. krş. **ÖLTÜR-**
(Ar. iḳtilāl, Far. kuşten) *Oġrılıḳ ḳılmaġaylar ve zinā ḳılmaġaylar, öldürmegeyler 'ayāllarını.* 38/37b3=60:12
(Ar. imāte[t], Far. mīrāniden) *Tañrı tirgüzür hem öldürür.* 25/21b1=3:156
ö.-ür (öldrür) 28/35b2=7:158, 35/63b2=40:68, 36/76a3=44:8, 36/102b3=45:26
ö.-ür-miz (öldrür-miz) 37/81b2=50:43
ö.-düñg 35/28b3=40:11

(Ar. ḳātele, Far. nīst kerden) *Tandılar munda burun, öldürdi olarnı Tañrı.* 29/23a2=9:30

(Ar. ḳatl, Far. kuşten) *Öldrüñg olarnı ḳayu yerde kim bulsa siz.* 26/58a1=4:91

ö.-ür mü sizler (öldrür mü sizler) 35/38b3=40:28
ö.-düm 32/23a1=28:23
ö.-düñg 31/45b2=20:40, 32/13b1=28:19
ö.-di 27/39b1=5:30, 27/41a2=5:32, 28/72b3=8:17
ö.-dümiz 27/2a3=4:157
ö.-düñgüz 25/27b1=3:183
ö.-geyler 32/23a2=28:33
ö.-eyin 35/37a3=40:26
ö.-üñg 26/55a1=4:89
ö.-üngler 26/38a1=4:66, 35/36b1=40:25
ö.-se 26/58b2=4:92, 26/60b3=4:93, 27/40b3=5:32
ö.-seler 28/80a3=8:30
ö.-mediñgiz 28/72b3=8:17
ö.-mediler 27/2b2=4:157, 27/3a3=4:157
ö.-mengler 32/7a3=28:9
ö.-mek 25/19a2=3:154, 26/58b1=4:92, 27/38a2=5:27, 27/38b1-3=5:28, 32/13b1=28:19
ö.-mekiñge 27/39b1=5:30
ö.-mekleri 32/14b1=28:20

(Ar. ḳażā' ʿalā, Far. tamām şoden) *Yuḍruḳladı anı Mūsā öldürdi.* 32/11a2=28:15

(Ar. muḳātele[t], Far. kārzār kerden) *Öldrüñgler ortaḳ ḳatġanlar ḳamuġnı.* 29/27b2=9:36

(Ar. taḳtīl, Far. kuşten) *Öldrür erdiler oġlanlarıñgızını tirig ḳoḍar erdi uraġutlarıñgızını.* 28/20a2=7:141

ö.-geymiz 28/11b2=7:127
ö.-meng 26/8a1=4:29

(Ar. taḳtīl, Far. bisyār kuştenī) *Melʿūnlar ḳayda ma bulnurlar, tutlurlar, öldrülürler öldürmek.* 33/22b1=33:61

(Ar. tevaffī, Far. mīrānīden) *Tañrı törütti sizlerni yana öldrür sizlerni.* 30/65a3=16:70

ö.-ür 35/1a2=39:42
ö.-gil 28/11a1=7:126
ö.-seler 37/19b2=47:27

öldürgen: zorba, cabbar.

(Ar. cabbār, Far. kuşende) *Mühr urur Tañrı ḳamuġ boynaġu / mütekebbir köñgliñge öldürgen.* 35/44b3=40:35

öldrü yaz-: neredeyse öldürmek, az daha öldürmek.

(Ar. yekādu ḳatl, Far. ḫʷāsten-i kuşten) *Bu boḍun küçsüzlediler méni, öldrü yazdılar méni.* 28/28a3=7:150

ÖLDÜRÜL-: vefat etmek.

(Ar. tevaffī m., Far. mīrānīde şoden) *Sizlerde ol kim öldürülgey siz anda öŋgdin.* 35/63a3=40:67

ÖLDÜRÜŞ-: çarpışıp vuruşmak.

(Ar. iḳtilāl, Far. kuşiş kerden) *Eger iki ögür kirtgüngenlerdin öldürüşseler yaraşturuŋlar ol iki ara.* 37/59a3=49:9

ÖLTÜR-: öldürmek. krş. **ÖLDÜR-**

(Ar. ḫass, Far. kuşten) *Ançada öltürür erdiŋiz olarnı anuŋ yarlıġı birle.* 25/15a2=3:152

ÖLÜG: ölü.

(Ar. meyt / emvāt, Far. murde/gān) *Sézinmegil anlarnı kim öldürüldiler Taŋrı yolı içinde ölügler tép.* 25/24a3=3:169

ö. 34/4a2=36:33, 36/40a2=43:11, 37/3a1=46:33, 37/71b2=50:11

ö.-lerni 36/5a3=42:9

ÖLÜM: ölüm.

(Ar. memāt, Far. merg) *Berāber olarnuŋ tiriglikleri, ölümleri.* 36/99b1=45:21

(Ar. mevt, Far. merg) *Ārzūlayur erdiŋiz ölümni körmekiŋizde burun.* 25/11a3=3:143

ö. 26/46b1=4:78, 26/67a3=4:100, 36/88a1=44:56, 37/74a1=50:19, 38/53b2=62:8, 38/64a2=63:10

ö.-ni 25/24a1=3:168, 33/36a2=34:14, 35/1b2=39:42, 38/53a1=62:6

ö.-ke 28/67a1=8:6

ö.-din 37/17a2=47:20

(Ar. mevt, Far. murden) *Ḳaçan ḥükm ḳıldınız erse anuŋ üze ölümni yolçılamadı.* 33/36a3=34:14

ö.-ni 36/88a1=44:56

ö.-ümiz 36/83a2=44:35

ᶜÖMR (Ar.): ömür

(Ar. ᶜumur, Far. zindegānī) *Uzun ᶜömr bérilmiş eksütülmez anuŋ ᶜömrindin.* 33/71b3=35:11

ᶜömr bér-: ömür vermek, yaşatmak.

(Ar. taᶜmīr, Far. zindegānī dāden) *ᶜÖmr bérmedim mü sizke anı kim pend alnur anuŋ içinde?* 33/78a3=35:37

⇒ uzun ᶜömr bér- 34/17a2=36:68; uzun ᶜö. béril-33/71b1=35:11; uzun ᶜö. bérilmiş 33/71b2=35:11

ÖNG: ön.

(Ar. beyne yedey, Far. piş) *İlgerü keçmeŋler Taŋrı takı yalawaçı öŋginde.* 37/53b2=49:1

öŋg ıd-: sunmak, takdim etmek.

(Ar. taḳdīm, Far. piş firistāden) *Ḳorḳar mu sizler kim öŋg ıdsa sizler öz rāzlarıŋızda burun ṣadaḳalar?* 38/8b3=58:13

öngdin: 1. evvel, önce.

(Ar. ḳable, Far. piş) *Çın-oḳ al ḳıldılar anlar kim olarda öngdin erdiler.* 30/39b1=16:26

ö. 25/8a3=3:137, 26/6a1=4:26, 26/89b1=4:131, 27/5b3=4:162, 27/19b3=5:5, 28/3a2=7:101, 29/48b1=9:69, 30/21a2=15:27, 30/44b3=16:33, 30/46a3=16:35, 30/51a1=16:43, 30/60b2=16:63, 30/95b3=16:118, 32/30b2=28:46, 34/95a2=39:25, 35/63a3=40:67, 36/83b3=44:37, 38/23b3=59:9

2. gayrı, başka.

(Ar. dūne, Far. cüz) *Ey İdimiz-ā, bu ögür ortaḳlarımız, anlar kim oḳır erdimiz sénde öngdin.* 30/76b2=16:86

(Ar. —, Far. —) *Ol turur Tangrı kim yoḳ Tangrı anıngda öngdin.* 38/31a2=59:22

öngdin keç-: önceden olmak, yapılmak, geçmişte kalmak.

(Ar. selef, Far. piş reften) *Yarlıḳatur olar anlarnı né kim çın-oḳ öngdin keçti.* 28/85a3=8:38

(Ar. taḳaddūm, Far. piş reften) *Yarlıḳamaḳ üçün sanga Tangrı ol kim öngdin keçti yazuḳungdın ol kim songra yorıyur.* 37/27a1=48:2

⇒ anda öngdin 25/11b3=3:144, 26/22b1=4:47, 27/7b1=4:164, 27/53a2=5:48, 30/11a1=12:111, 33/22b2=33:62; munda öngdin 28/3a2=7:101, 30/21a2=15:27, 30/95b3=16:118

ÖNGİN: başka, diğer, gayrı.

(Ar. āḫer/īn, Far. diger/ān) *Munu tapgay sizler önginlerni kim tileyürler.* 26/57a1=4:91

ö. 34/68a1=38:58

ö.-lerni 26/90b1=4:133, 34/26a3=37:82, 34/37b1=37:136, 34/61b3=38:38

(Ar. ba^{c}d, Far. pes nigāh dāşten-i vey) *Kim tutar ol ikini bir İdide öngin kim ol turur.* 33/82a2=35:41

(Ar. dūne, Far. furūd) *Hem buldı olarda öngin iki uraġutnı.* 32/15b3=28:23

(Ar. uḫrā, Far. diger) *Manga anung içinde ḥācetler öngin turur.* 31/41a1=20:18

ö. 38/47a2=61:13

öngin öngin: ayrı ayrı, başka başka, farklı.

(Ar. müteferriḳa^{t}, Far. perākende) *Kirmengler bir ḳapuġdın kiringler öngin öngin ḳapuġlardın.* 30/2b3=12:67

ÖNGRÜ: yana, doğru.

(Ar. —, Far. —) *Yārī bérürler Tangrıḳa öngrü hem yalavaçınga.* 38/23a3=59:8

ÖNGÜRT-: önde gitmek, başı çekmek.

öngürtgen: öne geçiren, önde giden.

(Ar. mu^{c}āciz/īn, Far. pişī konende/gān) *Anlar kim ḳatıġlanurlar bizing nişānlarımız içre öngürtgenler, bu ögür ḳın içinde ḥāżır ḳılıp ilinmişler.* 33/54a1=34:38

ÖR-: (ayağa) kalkmak.
öre turġan: ayağa kalkan.
(Ar. ḳıyām, Far. istāde/gān) *Ürlür anıng içinde yana bir ançada olar öre turġanlar baḳarlar.* 35/17a1=39:68

ÖRLE-: yükseltmek.
örleyü sözle-: yüksek sesle bağırmak.
(Ar. cehr, Far. ḫ^{v}ānden) *Ḳıġırmanġ / çaḳırmanġ anga sözledükde örleyü sözler teg.* 37/54b1=49:2

ÖRT-: 1. bağışlamak, affetmek, kötülüğü gidermek, örtbas etmek.
(Ar. ġufrān, Far. āmurzīden) *İdimiz-ā örtgil bizing yazuḳlarımızını.* 25/14b1=3:147
ö.-er 25/4a3=3:129, 35/9a3=39:53, 38/75a2=64:17
ö.-tümiz 34/56a2=38:25
ö.-gey-miz 28/38b3=7:161
ö.-sün 33/26a1=33:71
(Ar. ġufrān, Far. der güzāşten) *Ḳaçan kim övkeleri kelse angar anlar örterler.* 36/25b3=42:37
(Ar. tekfīr, Far. pūşīden) *Ulıġ yazuḳlardın andın kim yıġlur siz biz örtgey-miz.* 26/8b3=4:31
(Ar. tekfīr, Far. furū pūşīden) *Örtgey men ök sizdin yawuzlarıngızını, kigürgey men sizni büstānlarḳa.* 27/27a1=5:12
ö.-er 28/79b1=8:29, 38/70b1=64:9, 38/81a3=65:5
ö.-ti 37/5a2=47:2
ö.-gey 38/94a2=66:8
ö.-mek 31/71b1=39:35, 37/29a1=48:5
2. örtmek, kaplamak, bürümek.
(Ar. ġışyān, Far. pūşīden) *Uḏḳu kim umızmaḳ kelip örter bir ögürni sizdin.* 25/17b2=3:154
ö.-er 36/77a2=44:11
(Ar. iġşā^{o}, Far. furū pūşīden) *Ançada örtti sizni uḏḳu birle umızmaḳın.* 28/69a3=9:11
(Ar. ġışyān, Far. furū pūşīden) *Uḏu keldi anlarḳa bu mel^{c}ūn süleri birle, örtti olarnı deryādın, ol kim örtti olarnı.* 31/59b3=20:78
(Ar. muvārāt, Far. pūşānden) *Neteg örter ḳadaşınıng ^{c}avretini.* 27/40a1=5:31
ö.-se men 27/40a3=5:31
3. yakınlaşmak, cinsî münasebette bulunmak.
(Ar. teġaşşī^{o}, Far. feräz resīden) *Ḳaçan örtti erse anı kötürdi yük anng yükini yüngül.* 28/58b2=7:189
4. gizlenmek.
(Ar. istitār, Far. der perde şoden) *Örtgü ermez sizler tanuḳluḳ sizing üze ḳulaḳıngız.* 35/85a2=41:22
⇒ yazuḳ örte bér- 28/32a2=7:155; barımızını ö. 28/27a2=7:149
örtgen: 1. bağışlayıcı, affedici, esma-yı hüsnadan: gafûr.

(Ar. ġafūr, Far. hemīşe āmurzgār) *Ol Tangrı örtgen yarlıḳaġan ol.* 25/4b2=3:129

(Ar. ġafūr, Far. āmurzgār) *Bütünlükin Ol Tangrı örtgen keçürgen ol.* 25/20a3=3:155

ö. 26/6a2=4:25, 26/64b1=4:96, 26/67b2=4:100, 26/73a3=4:106, 26/75b2=4:110, 26/88b2=4:129, 27/17b3=5:3, 27/43b1=5:34, 27/46a1=5:39, 28/30a2=7:153, 28/43a1=7:167, 29/20a3=9:27, 29/64b3=9:91, 30/1b1=12:53, 30/91a2=16:110, 30/94a3=16:115, 30/96b2=16:119, 33/27b2=33:73, 33/29a2=34:2, 33/76a1=35:30, 35/9b1=39:53, 36/18a2=42:23, 37/35b1=48:14, 37/65a2=49:14, 38/73b1=64:14, 38/88b3=66:1

(Ar. ġafūr, Far. āmurzende) *Erür Tangrı örtgen, yarlıḳaġan.* 33/13b3=33:50

ö. 33/21b2=33:59, 38/8b2=58:12

2. affedici, esma-yı hüsnadan: gaffâr.

(Ar. ġaffār, Far. āmurzgār) *Men ündeyür men sizni ᶜazīz örtgen.* 35/49a1=40:43

ö. 34/80a2=39:5

⇒ keçürgen / örtgen 26/66b1=4:99; üküş ö. 31/61b1=20:82, 34/71a1=38:66; yarlıḳaġan / ö. 33/37b1=34:15; yazuḳ ö. 37/56b1=49:5

örtmek: affetme, bağışlama.

(Ar. maġfire[t], Far. āmurziş) *Bütünlükin örtmek Tangrıdın hem yarlıḳamaḳlıḳ.* 25/21b3=3:157

örtügli: 1. sır, giz.

(Ar. ġayb / ġuyūb, Far. nihān/hā) *Ol Tangrı bilgen ol örtüglilerni.* 29/56a3=9:78

2. gizli, sırlı, örtülü.

(Ar. ġayb, Far. nā-peydā) *Ol Tangrı bilür örtügli köklerni hem yerlerni.* 37/67a3=49:18

(Ar. ḫafiyy, Far. pūşide) *Ançada ündedi İdişini örtügli.* 31/4b2=19:3

örtügli düşmān: gizli düşman, meşru olmayan dost.

(Ar. ḫidn / aḫdān, Far. dōst/ān-ı pinhān) *Zinā ḳılmaġlılar hem tutmaġlılar örtügli düşmanlar.* 27/20a3=5:5

örtügli oynaş: gizli sevgili.

(Ar. ḫidn / aḫdān, Far. dōst/ān-ı pinhān) *Tutmaġlılar örtügli oynaş yana ḳaçan beglig bolsalar.* 26/5a3=4:25

örtügli / yaşru: gizli.

(Ar. sırr, Far. nihān) *Bizdin körklüg rūzī, ol hezine ḳılur andın örtügli / yaşru āşkārā.* 30/69a2=16:75

⇒ yazuḳ örtügli 28/32a3=7:155

ÖRTÜG: 1. örtü, perde.

(Ar. ġişāve[t], Far. pūşiş) *Mühr urdı ḳulaḳı üze hem köngli üze, ḳıldı közi üze örtüg.* 36/101a1=45:23

(Ar. ġıṭā[ʾ], Far. pūşiş) *Açġay-miz séndin örtügüngni, seninġ közüng bu kün yiti.* 37/74b3=50:22

(Ar. kinān, Far. pūş) *Köngüllerimiz örtüg içinde andın kim ündeyür sen bizni angar.* 35/74a1=41:5

2. elbise, kılıf.

(Ar. libās, Far. pūşiş) *Tandı Taŋrınıŋ irinçleriŋe, taturdı aŋar Taŋrı açlıḳ örtügi, ḳorḳunç.* 30/92b1=16:112

ÖRTÜGLÜG: gayb, bilinmeyen.

(Ar. ġayb, Far. nā-peydā) *Eger bilür bolsa men örtüglügni üküş ḫayr ḳılġatım tegmegeti maŋa yawuzluḳ.* 28/57b2=7:188

ö.-i 30/70b2=16:77

(Ar. ġayb, Far. nihān) *Ol bilgen örtüglügni yime açuḳluḳnı.* 38/31a3=59:22

örtüglüg kel-: örtülü, gizli olmak.

(Ar. iḫfā' m., Far pūşide şoden) *Örtüglüg kelmez Taŋrı üze olardın nerse.* 35/31a3=40:16

örtüglügrek: en gizli.

(Ar. aḫfā, Far. pūşide-ter) *Eger āşkāra ḳılsaŋ aymaḳnı ol bilür sırnı hem örtüglügrekni.* 31/37b3=20:7

ÖRTÜK: gizli, saklı.

örtük sığınçu: sığınak, barınak.

(Ar. kinn / eknān, Far. pūşiş/hā) *Taŋrı ḳıldı sizlerke andın kim yarattı kölikeler, ḳıldı sizke taġlardın örtükler sığınçular, ḳıldı sizke köŋüglekler kim küdezür sizlerni isigdin.* 30/74a1=16:81

ÖT-: geçmek, elden çıkmak, yitmek.

(Ar. fevt, Far. der güẕeşten) *Ḳaḍġurmaŋ tép sizler anıŋ üze kim ötti yaʿnī keçti sizdin ol kim hem tegdi sizke.* 25/17a1=3:153

ÖTE-: 1. (emaneti) sahibine vermek.

(Ar. teʾdiyeṯ, Far. güẕāşten) *Öteŋler emānetlerni iḍisiŋe.* 26/29a2=4:58

2. ödemek, yerine getirmek, eda etmek.

(Ar. ḳażāʾ, Far. güẕāşten) *Ḳayu vaḳıte kim atanmış öḍ turur, ötedim men.* 32/19a2=28:28

ö.-seler 33/7b1=33:37

ö.-di erse 32/19b2=28:29, 33/7a1=33:37

⇒ keçür- / öte- 30/32a3=15:94; şükr ö. 28/78a3=8:26, 30/37a2=16:14, 30/71b3=16:78, 30/93b1=16:114

⇒ şükr ötegli 28/23a2=7:144, 30/97a2=16:121

ÖTEL-: eda edilmek, yerine getirilmek.

(Ar. ḳażāʾ m., Far. güzārde şoden) *Ḳaçan ötelse namāz, saçıŋ yer içinde, tileŋ Allāhnıŋ faẓlındın.* 38/55a3=62:10

ÖTÜNÇ: ödünç, borç.

(Ar. ḳarż, Far. wām dāden) *Eger ötünç bérse siz Taŋrıḳa körklüg ötünç, éki ança arturur anı sizke.* 38/74b3=64:17

ötünç bér-: borç vermek, ödünç vermek.

(Ar. iḳrāż, Far. wām dāden) *Aydı Tangrı: men sizing birle men eger ... ötünç bérse siz Tangrıḳa, körklüg ötünç bérmek.* 27/26b3=5:12
ö.-se siz 38/74b3=64:17
ötünç bérmek: ödünç verme.
(Ar. ḳarż, Far. wām dāden) 27/27a1=5:12

ÖWKE: 1. öfke, gazap, kin.
(Ar. ġayẓ, Far. ḫışm) *Ḳaçan ḥālī bolsalar ısrurlar ... ernekleri uçını öwkedin.* 25/1a3=3:119
ö.-ni 25/6a3=3:134, 29/11a2=9:15
ö.-si 37/30a1=48:6
ö.-ngiz 25/1b1=3:119
(Ar. ġażab, Far. ḫışm) *Yandı öwke birle Tangrıdın, anıng sıġmġusı tamuġ ol.* 28/72b1=8:16
ö. 30/89a2=16:106
ö.-m 31/61a2-3=20:81
(Ar. ġażab, Far. ḫışm yaᶜnī nā-ḫoşnūdī) *Anlar kim tutıtlar buzaġunı munu teger olarḳa öwke idilerindin.* 28/29a3=7:152
ö. 28/30a3=7:154
(Ar. ġażab, Far. nā-ḫoşnūdī) *Tiledingiz mü kim tüşse sizing üze öwke İdingizdin?* 31/63b1=20:86
(Ar. ḥamiyyet, Far. nām u neng) *Ançada ḳıldı anlar kim tandılar köngülleri içre ḥamiyet / öwke, biligsizlik öwkesi.* 37/45a3=48:26
(Ar. keẓim, Far. ḫışmnāk) *Ḳaçan sewünçi bérilse biregüge tişi birle bolur anıng yüzi ḳap ḳara öwke birle.* 30/57b2=16:58
⇒ ḥamiyet / öwke 37/45a3=48:26
öwke kel-: 1. öfkelenmek.
(Ar. ġażab, Far. ḫışmnāk şoden) *Ḳaçan kim öwkeleri kelse angar anlar örterler.* 36/25b3=42:37
2. öfkelendirmek.
(Ar. ġayż, Far. ḫışm āverden) *Öwke kelgü üçün olar birle kāfirlerḳa vaᶜde ḳıldı Tangrı anlarḳa.* 37/49b3=48:29
öwkeke sezā bol-: öfkelendirmek.
(Ar. İsāf, Far. sezāvār-ı ḫışm şoden) *Sezā boldılar bizing öwkemizke, öç aldımız anlardın.* 36/60b1=43:55
öwkelig bol-: öfkelenmek.
(Ar. ġażbān, Far. ḫışmnāk) *Yandı erse Mūsā boḍnıḳa öwkelig bolup ḳaḍġuluġ aydı.* 28/27b1=7:150
öwke singrügli: öfkesini bastıran.
(Ar. kāẓim/în, Far. ḫışmnāk/ān) *Ve ḳorḳutġıl olarnı āzife künı birle, ançada yürekler boġuz başınga kelgüsi öwke singrügliler.* 35/32a3=40:18
öwke singürgen: çok öfkeli, kızgın.
(Ar. keẓim, Far. ḫışmnāk) *Ürgerdi anıng iki közi ḳaḍġudın, ol öwke singürgen ol.* 30/6a3=12:84

ÖWKELEN-: öfkelenmek, gazap etmek.
(Ar. ġażab, Far. ḫışm giriften) *Öwkelendi Tañrı anıñ üze, yıratdı anı.* 26/61a2=4:93
ö.-di 35/39a1=60:13

ÖWKELİG: öfkeli.
(Ar. ġażbān, Far. ḫışmnāk) *Yandı yalawaç boḍnıḳa öwkelig, ḳaḍġuluḳ.* 31/62b3=20:86
(Ar. keẓīm, Far. ḫışmnāk) *Bolur yüzi ḳara ol öwkelig bolur.* 36/43a3=43:17
öwkelig bol-: öfkelenmek, gazap etmek.
(Ar. ġażab, Far. ḫışm giriften) *Dōstluḳ tuttılar bir ögür birle kim öwkelig boldı Tañrı olar üze.* 38/10a1=58:14

ÖZ (I): öz, kendi, nefs, can.
(Ar. nefs / enfüs, Far. ten/hā-i ḫ^{v}īş) *Küç ḳılıġlılar özleriñge.* 30/41b1=16:28
ö.-leri 29/12b2=9:17
ö.-lerini 26/24a1=4:49, 26/77a2=4:113
ö.-leriñge 28/38a2=7:160, 28/51b1=7:177, 30/45a1=16:33, 30/96a1=16:118
ö.-leriñgiz 26/91b1=4:135
(Ar. nefs / enfüs, Far. ten/hā) *Aydı: kendü, bezedi sizke özleriñgiz bir iş.* 30/5b1=12:83
ö. (ö. özümke) 32/11b3=28:16; (ö. özi) 37/32a2=48:10
ö.-üm 33/61b1=34:50
ö.-ümke 27/36b3=5:25
ö.-üñg 33/68b2=35:8
ö.-üñgdin 26/48a1=4:79
ö.-i 27/39b1=5:30, 31/54b3=20:67, 38/74b1=64:16
ö.-ini 33/13a1=33:50
ö.-iñge 32/2b1=27:92, 35/90a1=41:46, 36/95b1=45:15, 38/77a3=65:1
ö.-indin 37/25b3=47:38
ö.-leri 25/17b3=3:154, 25/18b1=3:154, 26/36a2=4:63, 26/37b2=4:65, 26/63b1=4:95, 27/57b2=5:52, 28/48a2=7:172, 29/15a3=9:20, 29/61a2=9:85, 31/78b3=41:53, 35/9a1=39:53
ö.-lerini 29/33a3=9:42
ö.-leriñge 25/7a1=3:135, 26/36b3=4:64, 26/64b3=4:97, 26/73b2=4:107, 28/60a1=7:192, 28/60a8=7:197, 29/50b2=9:70, 33/6b2=33:37, 33/39b1=34:19, 34/87b2=39:15, 36/30b1=42:45
ö.-lerindin 30/78a2=16:89
ö.-leriñgiz 29/32a3=9:41, 37/86b1=51:21
ö.-leriñgizni 26/8a1=4:29, 38/92a3=66:6
ö.-leriñgizke 29/27b2=9:36, 35/28b1=40:10, 38/74a3=64:16
ö.-leriñgizdin 25/23b3=3:168, 30/67a1=16:72, 36/6a3=42:11
(Ar. nefs / enfüs, Far. ḫ^{v}īş) *Ol kim kömdüñgüz özleriñgizke, tatıñglar anıñ yanutın kim kömdüñgüz.* 29/26b2=9:35

(Ar. nefs, Far. ḫod) *Kim kim ḳılsa yawuzluḳ azu küç ḳılsa özinge.* 26/75b1=4:110
ö.-üm 31/46a3=20:41
ö.-ümke 28/57b1=7:188, 30/1b3=12:54
ö.-i 26/75b3=4:111
ö.-inge 34/33a2=37:113
ö.-indin 30/91a3=16:111

(Ar. nefs / enfüs, Far. cān/hā) *Dünyā içre taḳı çıḳsa özleri olar kāfirler.* 29/61a2=9:85

(Ar. nefs, Far. enderūn-ı ḫod) *Yād ḳılġıl İḍingni özüng içinde zārlıḳın hem ḳorḳa.* 28/63a2=7:205

(Ar. —, Far. ḫod) *Arturur anlarḳa öz faẓlından.* 33/75b3=35:30

Bütünlükin nevmid boldı kim [kim] kötürse özün küç ḳılmaḳ. 31/86b1=20:111

ö. 25/24b2=3:170, 26/14b3=4:37, 26/26a3=4:54, 26/67a2=4:100, 28/28a2=7:150, 29/18b1=9:24, 29/21a2=9:28, 29/22a2=9:29, 29/24a3=9:32, 29/42a3=9:59, 29/54a1=9:74, 29/55a2=9:76, 31/7a3=19:11, 31/11a3=19:27, 31/13a2=19:32, 32/20a1=28:29, 33/76b1=35:31, 34/94b1=39:24, 36/20a2=42:26, 36/60a1=43:54, 37/49b2=48:29

(Ar. —, Far. ḫᵛīş) *Buzarlar erdi ẃlerini öz eligleri birle.* 38/18a3=59:2
ö. 29/54b3=9:75

(Ar. —, Far. ten) *Aning ḳamuġını andın kim ündrür yer hem özlerindin andın kim bilmezler.* 34/5b3=36:3

(Ar. —, Far. —) *Yaġıtġan öz çadırları içre.* 33/21a3=33:59
ö. 29/4a3=8:44, 31/51a2=20:57, 31/53b3=20:64, 33/37a2=34:15, 35/1a3=39:42, 36/48a2=43:28, 38/48a1=61:14

özin bir sıngardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl-: itaatsizlik etmek, yan çizmek.

(Ar. cenb, Far. dür efgenden ḫodrā yā gerdenkeşī kerden) *Ḳaçan eḍgülük ḳılsamız ādemī üze yüz ewrer, özin bir sıngardın tartar yā boynaġuluḳ ḳılur.* 31/77b2=41:51

ÖZ (II): vadi.

(Ar. vādī, Far. vādī) *Ündenildi: ey Mūsā, men men sening İḍing, suçulġıl iki naᶜleynningni, sen özde arıġ Ṭuvā atlıġ.* 31/39a2=20:12

öz / ḳol: vadi, dere.

(Ar. vādī, Far. vādī) *Ḳaçan kördiler erse anı, bulutnı, utru kelmiş özleri ḳolında.* 31/79a2=46:24

ᶜÖZR (Ar.): mazeret, bahane.

(Ar. ᶜöẕr, Far. bahāne) *Çın-oḳ tegding [ü]sküm bir ᶜöẕr.* 31/2b3=18:76

(Ar. ᶜöẕr, Far. bahāne sāḫten) *Ol kün kim asıġ ḳılmaz küç ḳılġanlarḳa ᶜöẕrleri.* 35/54b1=40:52

ᶜöẕr ay-: özür dilemek.

(Ar. iᶜtiẕār, Far. bahāne sāḫten) *ᶜÖẕr aymaŋ çın-oḳ tandıŋız ïmānıŋızda kiḍin.* 29/46a3=9:66

ᶜö.-maŋlar 38/93b1=66:7

ᶜöẕr ḳılġuçı: özür dileyen.

(Ar. muᶜaẕẕir/ūn, Far. süstī konende/gān) *Keldi ᶜöẕr ḳılġuçılar ᶜArablardın.* 29/63b1=9:90

P

PĀRE (Far.): parça.

pāre bulıt: bir parça bulut.

(Ar. kisf, Far. pāre-i ebr) *Iygay erdimiz olarnı yer ḳoḍı azu tüşürgetimiz olar üze pāre bulıt.* 33/33a2=34:9

pāre ot: ateş parçası.

(Ar. ḳabes, Far. pāre[-i āteş]) *Men kördüm ot, bolġay kim keldürgem sizke andın bir pāre ot.* 31/38b2=20:10

PĀRSĀ (Far.): takva sahibi, kötü amelden sakınan.

(Ar. muḥṣin/īn, Far. pārsā/yān) *Pārsālar zinā ḳılmaġuçılar.* 26/2b3=4:24

pārsā uraġut: namuslu, hür kadın.

(Ar. muḥṣane[t] / muḥṣanāt, Far. zen/ān-ı āzād) *Pārsā uraġutlar mü'minlerdin, pārsā uraġutlar anlardın kim bérildiler.* 27/19b1-2=5:5

PEND (Far.): 1. öğüt, nasihat, uyarı.

(Ar. mev'iẓet, Far. pend) *Bitidimiz aŋgar taḫtalar içinde ḳamuġ neŋgdin pend. aḍırmaḳ açmaḳ.* 28/23b1=7:145

p. 25/8b3=3:138, 27/52a3=5:46, 30/99a2=16:125

(Ar. ẕikr, Far. pend dāden) *Körgü hem pend ḳamuġ yıġıġlı ḳulḳa.* 37/70b1=50:8

(Ar. ẕikr, Far. pend) *Bütünlükin anıŋ içinde ol pend bar ḫıred iḍileriŋge.* 34/92a2=39:21

p. 34/63a3=38:43, 34/66a1=38:49, 34/76a3=38:87, 36/37b3=43:5, 36/77b2=44:13, 37/79a1=50:37

(Ar. ẕikr, Far. pend giriften) *Yolçı / ḳılavuz hem pend ḫıred iḍileriŋge.* 35/55a2=40:54

2. yad etme, anış.

(Ar. ẕikr, Far. yād kerden) *Eger bolsa biziŋ üskümizde pend evvelḳılardın bolġatımız Taŋrınıŋ ḫāliṣ ḳulları.* 34/43b2=37:168

p. 34/17b2=36:69

3. öğüt, büyüklük, şeref.

(Ar. ẕikr, Far. buzurgī) *Ol pend turur saŋa hem boḍınıŋa.* 36/55a3=43:44

(Ar. ẕikr, Far. buzurgī) *Anlar kim taptılar rāstlıḳ üze indürdi Taŋrı sizke pend.* 38/85b2=65:10

⇒ yād pend 34/49a1=38:8

pend al-: ders almak, ibret almak, öğüt almak.

(Ar. teẕekkür, Far. pend giriften) *Tuttunuz Fir'avn boḍnını tarlıḳ yılları birle ... bolġay kim anlar pend alġaylar.* 28/13b2=7:130

p.-dı 33/78b1=35:37

p.-sun 34/59a2=38:29

p.-sunlar 30/15a1=14:25, 30/17a2=14:52, 34/96a3=39:27, 36/88b2=44:58

pend al(ı)n-: ders almak, ibret almak.

(Ar. teẕekkür, Far. pend āverden) *Saḳındılar ḳaçan tegse olarḳa kezigli yekdin, pend alnurlar ançada olar körügliler.* 28/61b1=7:201

(Ar. teẕekkür, Far. pend giriften) *ᶜÖmr bérmedim mü sizke anı kim pend alnur anınĝ içinde kim pend aldı keldi sizke?* 33/78b1=35:37

p.-ur (p. alnur) 34/85a2=39:9
p.-ur sizler (p. alnur sizler) 35/57b3=40:58
p.-nurlar (p. alnurlar) 30/36a2=16:13
p.-ġay 31/47a1=20:44
p.-ġaylar 32/28b3=28:43
p.-sunlar 32/30b3=28:46
p.-maz 35/30a2=40:13
p.-maz mu siz 36/101a3=45:23
p.-maz mu sizler 34/41a1=37:155

(Ar. tezkīr m., Far. pend giriften) *Pend bérür sizlerke bolġay kim pend alınġay sizler.* 30/79b2=16:90

pend bér-: nasihat etmek, öğüt vermek.

(Ar. vaᶜẓ, Far. pend dāden) *Nelük pend bérür-miz ol boḍunḳa, Tanğrı helāk ḳılıġlı olarnı.* 28/40b3=7:164

p.-ür-men 33/59a3=34:46
p.-ür 26/29b2=4:58, 30/79b1=16:90
p.-gil 26/36a2=4:63
p.-inĝ 26/11b3=4:34

(Ar. teẕkir, Far. pend dāden) *Pend bérgil Ḳurʾān birle kim ḳorḳar erse meninĝ vaᶜidim.* 37/82b1=50:45

p.-mek 31/36b3=20:3

pend bér(i)l-: öğüt verilmek, uyarılmak.

(Ar. vaᶜẓ m., Far. pend dāde şoden) *Eger anlar ḳılsalar anı [kim] pend bérlürler anınĝ birle bolġatı yaḫşı olarḳa.* 26/38b1=4:66

p.-ür (p. bérlür) 38/4b2=58:3, 38/78b1=65:2

(Ar. teẕkīr m., Far. pend dāde şoden) *Ḳaçan unıttılar erse anı kim pend bérildiler.* 28/41b1=7:165

(Ar. teẕkīr m., Far. yād dāde şoden) *Unıttılar ülüşni andın kim pend bérildiler.* 27/28a2=5:13

p.-seler 34/19b1=37:13

pend tut-: öğüt almak.

(Ar. teẕekkür, Far. pend giriften) *Bütünlükin uladınız olarḳa aymaḳnı bolġay kim olar pend tutġaylar.* 32/34a1=28:51

PERDE (Far.): perde, örtü.

(Ar. ḥicāb, Far. perde) *Ançaḳa tegi yaştı kün perde birle.* 34/60a2=38:33

p. 35/74a3=41:5

(Ar. ḥicāb, Far. —) *Bolmaz bir yanğlıḳḳa sözlese anğar Tanğrı meger yarlıġ ıdmaḳ azu perde kidinindin.* 36/34b2=42:51

PERİ (Far.): cin.

(Ar. cinn, Far. perī/yān) *Çın-oḳ törüttimiz tamuġḳa üküşni perīlerdin, ādemīlerdin.* 28/52a2=7:179

p. 34/41b2=37:158
p.-din 33/34b3=34:12
p.-ler 33/36b1=34:14, 34/41b3=37:158
p.-lerni 33/55b3=34:41
p.-lerdin 31/83a1=46:29, 35/87a3=41:25, 35/89b1=41:29

perīler atası: cin, cinlerin atası.

(Ar. cānn, Far. peder-i perī/yān) *Perīler atası[n] törüttimiz munda öngdin tütünsüz otdın.* 30/21a1=15:27

PES (Far.): artık, sonra.

(Ar. fe-, Far. pes) *Ol mü³min erse pes ḳorḳmaz küç ḳılmaḳda.* 31/86b3=20:112

p. 37/11b1=47:13

PEŞİMĀN (Far.): pişman.

peşīmān bol- / ökün-: pişman olmak.

(Ar. suḳūṭ m., Far. üftāde şoden) *Ḳaçan peşīmān bolup / öknüp eligleri içinde kördiler.* 28/26b2=7:149

PEYĠĀMBER (Far.): peygamber.

(Ar. nebiyy/īn, Far. peyġāmber/ān) *Yarlıġ ıdtımız Nūḥḳa, peyġāmberlerḳa.* 27/6b1=4:163

p. 31/12b2=19:30, 33/1b2=33:32, 33/7b3=33:38, 38/37a3=60:12, 38/88b1=66:1
p.-ni 34/32b2=37:112
p.-ḳa 33/13a1=33:50
p.-din 36/38a2=43:6
p.-ler 27/33b3=5:20, 35/17a3=39:69
p.-lerdin 26/39b1=4:69, 31/22a2=19:58

(Ar. nebiyy, Far. āgāh konende) *Ol erür rāst, peyġāmber.* 31/21b2=19:56

(Ar. resūl, Far. peyġāmber) *Iḍtı bilig bilmez kişiler içre peyġāmberni anlardın.* 38/50a1=62:2

peyġāmber ėwi boḍnı: ehl-i beyt.

(Ar. ehl-i beyt, Far. ḫānedān-ı peyġāmber) *Tileyür Tangrı kiterse sizdin ᶜaẕābnı, ey peyġāmber ėwi boḍnı, arıtsa sizlerni.* 33/3a1=33:33

PEYĠĀMBERLIḴ (Far.T.): peygamberlik.

(Ar. nübüvveᵗ, Far. peyġāmberī) *Yaᶜḳūb oġlanlarıḳa bitig hem ḥikmet hem peyġāmberlıḳ, rūzī bérdimiz.* 36/96a2=45:16

PEZİRLE- (Far.T.): 1. kabul etmek, seçmek, tercih etmek.

(Ar. ḳabūl, Far. pezīruften) *Ol Tangrı kim pezīrleyür tevbeni ḳullarındın.* 36/19a3=42:25

(Ar. tevellī, Far. iḫtiyār kerden) *Ḳoḍu bérgey-miz anı ol kim peẕīrledi.* 26/79a3=4:115

(Ar. teḳabbul, Far. peẕīruften) *Bütünlükin peẕīrleyür Tangrı saḳnuḳlardın.* 27/38a3=5:27

2. bakmak, besleyip büyütmek, bakıp gözetmek.

(Ar. kefl, Far. peẕīruften) *Aydı: nek yolçılayın mu sizni éw boḍnıḳa peẕīrleyürler anı sizke?* 32/9a1=28:12

p.-yür 31/45a3=20:40

3. iltica etmek, yurt kabullenmek.

(Ar. evy, Far. cāy giriften) *Anlar kim peẕīrlediler sarāyın ve īmānnı.* 38/23b2=59:9

PEẔİRLEN- (Far.T.): kabul edilmek, kabul olunmak.

(Ar. teḳabbul m., Far. peẕīrufte şoden) *Hezine ḳılınğ köng[l]in azu küçün, hiç peẕīrlenmez sizdin, siz erür siz boḍun fāsıḳlar.* 29/39a1=9:53

p.-di 27/38a1=5:27
p.-se 29/39a3=9:54
p.-mes 27/44b1=5:36
p.-medi 27/38a2=5:27

PİR (Far.): yaşlı (kişi).

⇒ uluġ pir 35/63a2=40:67

R

RĀHİB (Ar.): dindar.
⇒ zāhid / rāhib 29/23a3=9:31

RAḤĪM (Ar.): 1. merhametli, esma-yı hüsnadan: rahîm.
(Ar. raḥīm, Far. hemîşe baḫşāyende) *Ḳoḍı ıdmış turur ᶜazīz ü raḥīmnüñ ulaşu yarlıḳaġan.* 33/86a2-3=36:5
r. 36/8a2=4:29
r.-din 35/73a2=41:2
(Ar. ḥafiyy, Far. mihrbān) *Yarlıḳatu tilegem séni İdimdin, ol erür maña raḥīm.* 31/18b3=19:47
2. merhametli, mülayim.
(Ar. raḥīm, Far. nerm-dil/ān) *Raḥīmler olar ara, körer sen olarnı rukūᶜ ḳılġanlar.* 37/48b1=48:29
⇒ keḍ raḥīm 38/24b3=59:10

RAḤM (Ar.): merhamet, acıma, esirgeme.
raḥm ḳıl-: merhamet etmek.
(Ar. raḥmeᵗ, Far. baḫşāyiden) *Eger raḥm ḳılmasa bizke, İdimiz barımızını örtmese bolur men ziyānlıġlardım.* 28/27a1=7:149
(Ar. raḥmeᵗ, Far. baḫşūde şoden) *Ḳorḳunġlar Tañrıda bolġay kim raḥm ḳılġay.* 37/60b3=49:10
raḥm ḳılın-: bağışlanmak, merhamet edilmek.
(Ar. raḥmeᵗ m., Far. baḫşūde şoden) *Boyun sunġlar Tañrıḳa hem yalavaçḳa bolġay kim raḥm ḳılınġay sizler.* 25/5b1=3:132
r.-ġa sizler 34/9a2=36:45

RAḤMĀN (Ar.): esma-yı hüsnadan: rahmân.
(Ar. raḥmān, Far. buzurg baḫşāyiş) *Ḳaçan oḳısa raḥmānnıñ āyātları tüşerler yüknü.* 31/22b3=19:58
r. 35/73a2=41:2
(Ar. raḥmān, Far. ḫudāvend) *Ḳayuları ḳatıġraḳ raḥmān üze boynaġuluḳındın.* 31/27a3=19:69
(Ar. raḥmān, Far. ḫudāy) *Urdı raḥmānḳa bir meşel söz.* 36/43a1=43:17
r.-nıñ 36/43b3=43:19

RAḤMET (Ar.): rahmet, merhamet.
(Ar. raḥmeᵗ, Far. baḫşūden) *İdiñgniñg raḥmetini yād ḳılmaḳı ḳulı Zekeriyyāḳa.* 31/4a2=19:2
r. 29/44a1=9:61, 34/8b2=36:44
(Ar. raḥmet, Far. baḫşāyiş) *Bolmasa Tañrımıñg faẓlı seniñg üze hem anıñg raḥmeti.* 26/76b3=4:113

r. 31/9a1=19:21, 36/32b3=42:48
r.-dın 33/64b1=35:2
r.-ıŋ 28/29a1=7:151
r.-i 27/14b2=4:175, 36/50b1=43:32
r.-ini34/84b2=39:9, 36/21b1=42:28, 36/49b2=43:32
r.-indin 35/9a2=39:53
r.imizdin 31/19b1=19:50, 31/20b2=19:53

(Ar. raḥmet, Far. bihişt) *Kigrür kimni kim tilese raḥmeti içiŋge.* 36/4b2=42:8
r.-i 36/105b1=45:30, 37/44b2=48:25

(Ar. ravḥ, Far. raḥmet) *Umunçsız bolmaŋlar Taŋrınıŋ raḥmetindin.* 30/7b1=12:87
r.-indin 30/7b2=12:87

raḥmetdin umunçsuz: İblis.

(Ar. İblīs, Far. İblīs) *Yüküngdiler ferişteler ḳamuġları yumḳılar meger umunçsuz raḥmetdin.* 30/22b1=15:31

raḥmet ḳıl-: rahmet etmek.

(Ar. raḥme^{t}, Far. baḫşüden) *Ol kün bütünlükin raḥmet ḳıldnıŋ aŋga her-e ol ḳurtulmaḳ uluġ turur.* 35/28a1=40:9

raḥmet ü maġfiret: merhamet, acıma, esirgeme.

(Ar. raḥme^{t}, Far. baḫşāyiş) *Dereceler andın, yarlıḳamaḳ hem raḥmet ü maġfiret.* 26/64b1=4:96

RAḤMETLİG/Ġ (Ar.T.): merhametli, rahmetli

(Ar. raḥmet^{en}, Far. baḫşāyiş) *Ey bizinġ İdimiz tegdinġ ḳamuġ nerseke raḥmetlıġ ^{c}ilm yanıdın.* 35/26a3=40:7

⇒ kéŋg raḥmetlig 26/89a1=4:130; üküş raḥmetlig 25/29b1=4, 28/64a1=8, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/18b1=15, 31/4a1=19, 31/33b1=19:88, 31/36b1=20, 31/65b1=20:90, 31/85b3=20:109, 32/3b1=28, 32/44b1=29, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74a1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/26b1=48, 37/52b1=49, 38/16b1=59, 38/31b1= 59:23, 38/33a1=60, 38/39b1=61, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/75b2=65, 38/88a2=66 ; üküş raḥmetlig Taŋrı 31/17b3=19:45

RĀST (Far.): 1. gerçek, hak, hakikat.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Bu ögür ḳamuġ kirtgünügliler ol rāst.* 28/65b3=8:4
r. 28/81b1=8:32, 32/34b2=28:53, 34/70a2=38:64, 34/75b1-2=38:84, 35/55b1=40:55, 36/13b1=42:18, 36/106b1=45:32, 37/5a2=47:2, 37/87a2=51:23
r.-nı 33/44b1=34:23
r.-ḳa 37/6a1=47:3

2. doğru sözlü, dini bütün.

(Ar. ṣıddīḳ, Far. bende-i rāstgüy) *Yād ḳılġıl bitig içinde İdrīsni ol erür rāst,* peyġāmber. 31/21b2=19:56

(Ar. şiddīḳ, Far. nīk-rāst) *Yād ḳılġıl bitig içinde İbrāhīmni, ol erdi rāst yalavaç.* 31/16a3=19:41

⇒ çın ya^{c}nī rāst sözlegüçi 34/41b1=37:157

rāst ay-: doğru söylemek.

(Ar. ṣıdḳ, Far. rāst goften) *Nelük destūr bérdiŋ olarḳa belgürginçeke tegi saŋgar anlar kim rāst aydılar?* 29/33b3=9:43

r.-dı 34/12a2=36:52

rāstḳa tut-: tasdik etmek, doğrulamak.

(Ar. taṣdīḳ, Far. rāst-güy dāşten) *Keldi könilik birle rāstḳa tuttı mürsellerni.* 34/25a2=37:37

rāst ḳıl-: gerçekleştirmek, yerine getirmek, sadık olmak.

(Ar. ṣıdḳ, Far. rāst kerden) *Çın-oḳ rāst ḳıldı sizke Taŋrı vaᶜdesini.* 25/15a1=3:152

r.-dı 33/40a2=34:20, 35/21a2=39:74

(Ar. taṣdīḳ, Far. rāst goften) *Rāst ḳıldıŋ tüşüŋni, biz mundaġuḳ yanut bérürmiz.* 34/31a3=37:105

rāst ornatmış: mevcut, yerleşmiş.

(Ar. rāsiᵎ / rāsiyāt, Far. rāst istāde) *Éterler erdi aŋgar ... küweçler rāst ornatmış.* 33/35b2=34:13

rāst tanuḳ: gözetip koruyan, esma-yı hüsnadan: müheymin.

(Ar. müheymin, Far. güvāh-ı rāst) *Yoḳ anda aḍın Taŋrı meger ol erklig, arıġ, ... rāst tanuḳ, mişl yoḳ, ᶜaybsız.* 38/32a1=59:23

rāst tur-: doğru olmak, hakka yönelmek.

(Ar. istiḳāmeᵗ, Far. rāst büden) *Rāst turuŋlar anıŋ birle, yarlıḳatu ḳoluŋlar anda.* 35/75a1=41:6

r.-ġıl 36/10a3=42:15

(Ar. ṣıdḳ, Far. rāst kerden) *Eger rāst tursalar Taŋrı fermānıḳa bolġaytı yaḫşıraḳ olar.* 37/17b1=47:21

rāst yaraġlıġ: gerekli ve gerçek olan.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Ḥaḳīḳat kim aymamaḳım üze Taŋrı üze meger rāstnı yaraġlıġ.* 28/4b3=7:105

RĀSTLIḲ (Far.T.): doğruluk.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāstī) *Köni yol körkitürler rāstlıḳ birle.* 28/36a3=7:159

r. 36/69b2=43:78

r.-nı 36/69b3=43:78

⇒ çınlıḳ / rāstlıḳ 36/18b3=42:24; meŋgzeşigli r. içre 34/93a3=39:23

rāstlıḳın: hakkıyla.

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī) *Taŋrınıŋ sünneti ol kim rāstlıḳın keçti ḳulları içinde.* 35/72b1=40:85

r. 36/77b2=44:13, 36/78b3=44:17

rāstlıḳ ḳıl-: doğru çıkarmak, gerçek kılmak.

(Ar. ṣıdḳ, Far. rāst kerden) *Rāstlıḳ üze rāstlıḳ ḳıldı Taŋrı yalavaçıŋa tüşni.* 37/46a3=48:27

rāstlıḳ üze: doğrusu, adaletle, şüphesiz.

(Ar. bi'l-ḥaḳḳ, Far. be-rāstī) *Ḥükm ḳılġıl boḍun ara rāstlıḳ üze.* 34/56b3=38:26

r. 35/68b1=40:78, 36/12b1=42:17, 36/73a3=43:86, 36/84b1=44:39, 36/91a2=45:6

(Ar. ḳad, Far. be-dürüstī) *Ol Tañrı rāstlıḳ üze ḥükm ḳıldı ḳullar arasında.* 35/52b1=40:48

r. 35/7a1=39:50, 35/12a1=39:59, 36/63b3=43:63, 37/15a3=47:18, 37/41a3=48:21, 37/42a3=48:23, 38/1a1=58:1, 38/35a2=60:1, 38/36b1=60:4, 38/39a2=60:13, 38/41b1=61:5, 38/77a2=65:1, 38/85b2=65:10, 38/87a1=65:11, 38/87b3=65:12, 38/89a1=66:2, 38/90b2=66:4

(Ar. le-ḳad, Far. be-dürüstī) *Rāstlıḳ üze ornattımız olarnı anıñ içre.* 31/80a3=46:26

r. 31/81b2=46:27, 34/41b3=37:158, 34/60b1=38:34, 36/56a2=43:36, 36/69b1=43:78, 36/81b3=44:30, 36/82a3=44:32, 37/39a2=48:18, 37/46a3=48:26

(Ar. le-ḳad, Far. be-dürüstī ve rāstī) *Aydı rāstlıḳ üze.* 34/54b3=38:24

r. 34/96a1=39:27

RĀZ (Far.): sır.

(Ar. necvā, Far. rāz) *Tartışıḳ ḳıldılar işlerinıñ arasında, yaşurdılar rāznı.* 31/53a2=20:62

r.-larını 36/70a3=43:80

r.-larıngızda 38/8a2=58:12, 38/9a1=58:13

⇒ köñgüldeki rāz 38/67b1=64:4

rāz ay-: gizli konuşmak.

(Ar. tenācī, Far. rāz goften) *[Ey anlar kim] taptılar ḳaçan rāz aysa sizler bir ikindi birle rāz aymañ yazuḳ birle.* 38/5a1=58:9

r.-sa sizler 38/8a1=58:12

rāz aymaḳ: fısıldaşma, gizli konuşma.

(Ar. necvā, Far. rāz goften) *Bütünlükin rāz aymaḳ yekdin turur.* 38/5b3=58:10

rāz ayt-: gizli konuşmak.

(Ar. tenācī, Far. rāz goften) *Rāz aytıñ eḏgülük birle taḳı saḳınuḳluḳ birle.* 38/5b1=58:9

RESŪL (Ar.): peygamber.

(Ar. resūl, Far. peyġāmber) *Rāz aymañ yazuḳ birle, ḥaddin keçmek birle, resūlḳa ḫilāf ḳılmaḳ birle.* 38/5a3=58:9

resūl yaᶜnī yalavaç: peygamber.

(Ar. resūl, Far. peyġāmber) *Sizdin tutmadılar Tañrıda aḏın, resūli yaᶜnī yalavaçıda aḏın.* 29/12a1=9:16

RIŻĀ (Ar.): rıza.

(Ar. merżāᵗ, Far. ḫoşnūdī) *Ḳılsa anı ol Tañrınıñ rıżāsın tileyü.* 26/78b1=4:114

(Ar. rıżvān, Far. ḫoşnūdī) *Unamadılar anıñ rıżāsını, yoḳ ḳıldı işlerini.* 37/20a3=47:28

RİBĀ (Ar.): faiz.

(Ar. ribāʾ, Far. ewzūnī) *Ey anlar kim bittiler, yémeñgler ribānı.* 25/4b3=3:130

r.-nı 27/4b3=4:161

RİCZ (Ar.): vesvese.

(Ar. ricz, Far. vesvese) *İndrür sizing üze kökdin suw arıtmaḳ üçün sizni anung birle, kitermeki üçün sizdin yek riczini.* 28/69b3=8:11

RŪḤ (Ar.): 1. ruh.

(Ar. rūḥ, Far. cān) *Ürse men anung içinge rūḥumdın tüşüngler angar secde ḳılıġlılar.* 34/72b1=38:72

r. 27/111a1=4:171

(Ar. rūḥ, Far. baḫşāyiş) *Bitidi Tangrı köngülleri içinde īmānnı, ḳavī ḳıldı olarnı rūḥ birle.* 38/15b1=58:22

2. kitap.

(Ar. rūḥ, Far. kitāb) *Mundaġuḳ yarlıġ ıdtımız sanga rūḥnı yarlıġımız birle.* 36/35a3=42:52

RŪZGĀR (Far.): zaman, vakit, müddet.

(Ar. ecel, Far. zamān-ı zede) *Nelük kiḍitmez sen bizni yaḳın rūzġārḳa tegi.* 26/45b3=4:77

(Ar. ḥīn, Far. gāh) *Bilgey sen ök anung ḫaberini rūzgārda kiḍin.* 34/76b1=38:88

r.-ke 34/8b3=36:44, 34/39b3=37:148

RŪZE (Far.): oruç.

rūze tutġan eren: oruç tutan erkek.

(Ar. ṣā'im/īn, Far. merd/ān-ı rūze-dār) *Rūze tutġan erenler, rūze tutġan tişiler.* 33/4b2=33:35

rūze tutġan ... ḳunçuy: oruç tutan kadın.

(Ar. ṣā'ime^{t} / ṣā'imāt, Far. rūze-dār/ān) *Tegşürgey angar cüftler yaḫşı sizdin ... tevbe ḳılġanlar, tapunġanlar, rūze tutġanlar, yüzi açuḳ ḳunçuylar.* 38/92a1=66:5

rūze tutġan tişi: oruç tutan kadın.

(Ar. ṣā'ime^{t} / ṣā'imāt, Far. zen/ān-ı rūze-dār) 33/4b2=33:35

rūze tutmaḳ: oruç tutma.

(Ar. ṣiyām, Far. rūze dāşten) *İki ay tutaşı rūze tutmaḳ.* 26/60b1=4:92

RŪZĪ (Far.): rızk.

(Ar. ḳūt / aḳvāt, Far. rūzī/hā) *Endāze ḳıldı anung içinde rūzīlerini tört kün içinde berāber tileglilerke.* 35/77a1=41:10

(Ar. rızḳ, Far. rūzī) *Mening İdim kéngütür rūzīni kimke tilese.* 33/52b1=34:36

r. 28/66a2=8:4, 30/63b2=16:67, 30/66a2=16:71, 30/69a1=16:75, 32/37a2=28:57, 33/1b1=33:31, 33/30b1=34:4, 34/25b3=37:41, 37/71a3=50:11

r.-ni 33/54a3=34:39, 35/8a3=39:52, 35/30a1=40:13, 36/7a3=42:12, 36/20b2=42:27, 38/87a2=65:12

r.-din 36/90b1=45:5

r.-si 30/92a1=16:112, 38/83b1=65:7

r.-sindin 33/37a3=34:15

r.-ngiz 37686b3=51:22

r.-leri 31/24b2=19:62

r.-lerini 30/66b1=16:71

(Ar. rızḳ, Far. rūzī dāden) *Bu bizing rūzimiz, yoḳ angar alḳınmaḳdın.* 34/67a2=38:54

rūzī bér-: nimet vermek, rızklandırmak.

(Ar. rızḳ, Far. rūzī dāden) *Yéngler arıġlardın rūzī kim rūzī bérdimiz sizlerke.* 28/38a1=7:160

r.-ür 33/44b2=34:24, 36/14a1=42:19
r.-di 30/67b1=16:72, 30/93a3=16:114, 35/61a1=40:64
r.-dimiz 32/35a3=28:54, 36/96a2=45:16, 38/64a1=63:10
r.-se 33/65b1=35:3
r.-ü 30/68a1=16:73

(Ar. rızḳ, Far. rūzī kerden) *Yéngler arıġlardın ol kim rūzī bérdimiz sizke.* 31/61a1=20:81

rūzī bérgen: 1. rızk veren, rızklandıran.

(Ar. rāzıḳ'in, Far. rūzī dehende/gān) *Ol rūzī bérgenlerdin yaḫşıraḳ.* 33/55a1=34:39

r.-lerde 38/56b3=62:11

2. esma-yı hüsnadan: rahmân.

(Ar. raḥmān, Far. buzurg baḫşāyiş) *Tangrı atı birle rūzī bérgen yarlıḳaġan.* 37/83a1=51

r. 37/68a1=50

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāy) *Bütünlükin yek erür rūzī bérgenke muḫālif.* 31/17b1=19:44

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāvend) *Öçgey ünler rūzī bérgenke, eşitmez sen meger uḳulmaz ün.* 31/85b1=20:108

rūzī bér(i)l-: rızk verilmek, nimete ermek.

(Ar. rızḳ m., Far. rūzī dāde şoden) *Tirigler İdileri üskinde, rūzī bérlürler.* 25/24b1=3:169

r.-ür (r. bérlür) 35/48a1=40:40

rūzī ḳıl-: rızklandırmak.

(Ar. rızḳ, Far. rūzī dāden) *Bir ülüş andın kim rūzī ḳıldımız olarḳa.* 30/56b3=16:56

r.-ur 38/79a2=65:3
r.-dı 26/16a2=4:39, 34/9b3=36:47
r.-dımız 28/65b2=8:3, 33/75a3=35:29, 36/26b1=42:38
r.-sa siz 30/68b3=16:75

rūzī ḳıl- / bér-: rızklandırmak.

(Ar. rızḳ, Far. rūzī dāden) *Rūzī ḳıldı / bérdi sizke arıġlardın, bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 28/78a1=8:26

RŪZĪSÜZ (Far.T.): muhtaç olan, mahrum.

(Ar. maḥrūm, Far. bi rūzī) *Mālları içinde ḥaḳ térür erdiler tilegüçike rūz[ī]süzke.* 37/86a3=51:19

RÜKŪ^{c} (Ar.): rüku.

rükū^{c} ḳıl-: secde etmek.

(Ar. rāki^{c}, Far. püşt-ḫam dehende) *Yarlıḳatu tiledi İḍisidin tüşti rükū^{c} ḳılu yandı Tañgrıḳa.* 34/56a1=38:24

rükū^{c} ḳılġan: rükû eden.

(Ar. rāki^{c} / ruka^{c}, Far. püşt-ḫam dehende/gān) *Raḥimler olar ara körer sen olarnı rükū^{c} ḳılġanlar, secde ḳılıġlılar.* 37/48b2=48:29

RÜSVĀ (Far.): rezil.

rüsvā ḳıl-: rezil etmek.

(Ar. iḫzā^{ɔ}, Far. rüsvā kerden) *Ḳopmaḳ küninde rüsvā ḳılur olarnı.* 30/40a3=16:27

r.-maḳ 38/20a3=59:5

rüsvā uvutluġ ḳıl-: rezil rüsva etmek.

(Ar. iḫzā^{ɔ}, Far. şermsār kerden) *Ḳorḳuñglar Tañgrıdın rüsvā uvutluġ ḳılmañglar méni.* 30/28b3=15:69

RÜSVĀLIḴ (Far.T.): rezillik.

(Ar. ḫizy, Far. rüsvāyī) *Bütünlükin kim rüsvālıḳ bu kün ésizlik tanıġlılar üze ol.* 30/41a1=16:27

S

SA-: saymak, hesap etmek.

(Ar. iᶜtidād, Far. şumurden) *Yoḳ sizke olar üze, ᶜiddedin sayur sizler anı.* 33/11b1=33:49

(Ar. taᶜdīd, Far. şumurden) *Bütünlükin bildi olarnı hem sadı olarnı, samaḳ.* 31/34b2=19:94

s.-yur-miz 31/32b1=19:84

SĀᶜAT (Ar.): an.

(Ar. fevāḳ, Far. tevaḳḳuf) *Baḳmaz bular meger Cebreʾīl bir üni, yoḳ aŋgar bir sāᶜat.* 34/51b1=38:15

(Ar. sāᶜaᵗ, Far. sāᶜat) *Kiḍin barmaġay sizler andın bir sāᶜat.* 33/47b2=34:30

ṢĀBİT (Ar.): sabit, hareketsiz.

⇒ bitüp ṣābit tur- 26/92b1=4:136

ṢABR (Ar.): sabır.

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī) *İḍimiz-ā, ḳuya bérgil bizinŋ üze ṣabrnı.* 28/11a1=7:127

ṣabr ḳıl-: sabretmek, sabırlı olmak.

(Ar. ṣabr, Far. şikībiden) *Ṣabr ḳılınŋ meninŋ birle, ṣabr ḳılınŋ ménde aḍındın.* 25/29a2=3:200

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī kerden) *Ṣabr ḳılınŋ meninŋ birle, ṣabr ḳılınŋ ménde aḍındın.* 25/29a1=3:200

SAÇ: saç.

saçnı ḳısḳa ḳılıġlı: saçını kısaltan, kısa saçlı.

(Ar. muḳaṣṣir, Far. kūtah konende/gān-ı mūy) *Könilik birle kirür sizler mescid-i ḥarāmḳa eger tilese Taŋrı ḳorḳunçsuz yülütigliler başlarıŋızı saçnı ḳısḳa ḳılıġlılar.* 37/47a1=48:27

SAÇ-: saçmak.

(Ar. intişār, Far. perāgenden) *Ḳaçan ötelse namāz saçınŋ yer içinde tileŋ Allāhnıŋ faẓlındın.* 38/55b1=62: 10

(Ar. infiżāz, Far. Far. perāgenden) *Ol kişiler üze kim İḍi yalavaçı üskinde turur saçmaḳ üçün ol Taŋrıḳa turur kökler ḫazînesi.* 38/61b3=63:7

SAÇLIN-: bir yere çekilmek, uzaklaşmak, ayrılmak.

(Ar. intibāẕ, Far. be-yek sū şoden) *Yüklüg boldı, saçlındı anınŋ birle ıraḳ orunḳa.* 31/9a2=19:22

ṢADAḲĀ (Ar.): sadaka, bağış.

(Ar. ṣadaḳa[t] / ṣadaḳāt, Far. ṣadaḳa/hā) *Kim fermānlasa ṣadaḳanı azu eḍgülükni.* 26/78a2=4:114

ṣ. 38/8a3=58:12

ṣ.-lar 29/41b1=9:58, 29/42b2=9:60, 29/56b1=9:79, 38/9a1=58:13

ṣadaḳa bér-: sadaka vermek.

(Ar. taṣadduḳ, Far. ṣadaḳa kerden) *Eger bérse bizke öz faẓlından ṣadaḳa bérgeymiz ök.* 29/54b3=9:75

(Ar. taṣadduḳ, Far. ṣadaḳa dāden) *Ṣadaḳa bérgey erdim bolġay erdim eḍgülerdin.* 38/64b1=63:10

ṣadaḳa bérgen eren: sadaka veren erkek.

(Ar. mutaṣaddiḳ/īn, Far. merd/ān-ı ṣadaḳa-dih) *Ṣadaḳa bérgen erenler, ṣadaḳa bérgen tişiler.* 33/4b1=33:35

ṣadaḳa bérgen tişi: sadaka veren kadın.

(Ar. mutaṣaddiḳa[t] / muṣaddiḳāt, Far. zen/ān-ı ṣadaḳa-dih) 33/4b2=33:35

ṣadaḳa bérgüçi / muyanlıḳ bérgüçi: sadaka veren.

(Ar. muṣaddiḳ/īn, Far. ṣadaḳa dehende/gān) *Ol Tangrı yanut bérür ṣadaḳa bérgüçilerke / muyanlıḳ bérgüçilerke.* 30/8b1=12:88

ṣadaḳa ḳıl-: sadaka vermek, bağışta bulunmak.

(Ar. taṣadduḳ, Far. ṣadaḳa kerden) *Kim kim öldürse mü'minni ḥaṭān ... diyet ısparlanmış boḍnıḳa meger kim ṣadaḳa ḳılsalar.* 26/59a2=4:92

ṣ.-ġıl 30/8a3=12:88

ṢAF (Ar.): sıra, saf.

(Ar. ṣaff, Far. ṣaf zede) *Téringler öz étigleringizni yana kelingler ṣafḳa.* 31/54a1=20:64

ṣaf tut-: saf tutmak.

(Ar. ṣaff, Far. ṣaf zeden) *Tokṣurlar anıng yolı içinde ṣaf tutup ançaḳlı olar tam teg berk soḳuşmış.* 38/41a1=61:4

ṣaf tutuġlı: saf alan, sıra sıra dizilen.

(Ar. ṣaff/ūn, Far. ṣaf zede/gān) *Biz ṣaf tutuġlılar-mız, biz namāz tesbīḥ ḳılıġlılarmız* 34/43a2=37:165

SAĠ: sağ, sağ taraf.

(Ar. yemīn, Far. rāst) *İki būstān saġdın hem soldın.* 33/37a2=34:15

saġ elig: sağ el.

(Ar. yemīn, Far. dest-i rāst) *Né ol, ol anıng saġ elginde ey Mūsā.* 31/40b1=20:17

s.-ingde (elgingde) 31/55a3=20:69

saġ ḳol: sağ taraf.

(Ar. eymen, Far. rāst) *Ündedimiz anı Ṭūr taġ yanıdın saġ ḳolça.* 31/20a3=19:52

(Ar. yemīn / eymān, Far. dest/hā-i rāst) *Anıng birle nūrları barur yüzleri utrusında saġ ḳollarında.* 38/95a2=66:8

saġ yan: sağ, sağ yan.

(Ar. yemīn, Far. sūy-ı rāst) *Kelür erdingizler saġ yandın.* 34/23a1=37:28

SAĞIR: sağır.

(Ar. aṣamm / ṣumm, Far. ker/ān) *Bütünlükin tepreniglileri ésizi Tangrı üskinde saġırlar aġınlar.* 28/75a3=8:22

s.-larḳa 36/54a1=43:40

saġır ḳıl-: sağırlaştırmak.

(Ar. işmām, Far. ker kerden) *Anlarnı kim laᶜnet ḳılmış turur Tangrı, saġır ḳıldı ḳaraġu ḳıldı közlerini.* 37/18a 2=47:23

SAĠLIḴ: koyun.

(Ar. naᶜceᵗ, Far. miš) *Küç ḳıldı sanga seninġ saġlıḳınġnı tilemek birle aninġ saġlıḳlarınga.* 34/55a1=38:24

⇒ saġmal saġlıḳ 34/54b1=38:23

SAĠMAL: sağılan hayvan.

saġmal saġlıḳ: dişi koyun.

(Ar. naᶜceᵗ, Far. māde-i miš) *Bu meninġ ḳadaşım angar toḳsan toḳuz saġmal saġlıḳ, manga bir saġmal saġlıḳ.* 34/54b1=38:23

SAĞRAḴ: kâse, büyük kadeh.

(Ar. ṣaḥfeᵗ / ṣiḥāf, Far. kāse/hā) *Tezgindürlür olar üze saġraḳlar altundın, sapsuz bardaḳlar.* 36/67a1=43:71

SAḴAL (Ar.): sakal.

(Ar. liḥyeᵗ, Far. mūy-ı rūy) *Aydı: ey anam oġlı, tutmaġıl saḳalımın hem başımnı.* 31/66a1=20:94

SAḴ(I)N-: 1. günah işlemekten sakınmak, Allah'tan korkmak, takva sahibi olmak.

(Ar. ḥaẕer, Far. tersīden) *Eger bérilse munı tutunġlar, eger bérilmese siz saḳınınġlar.* 27648a2=5:41

s.-ġıl 27/55a1=5:49

(Ar. ḥaẕer, Far. perhīz kerden) *Olar yaġı tururlar, saḳninġ olardın.* 38/60a1=63:4

s.-ınġ (saḳnınġ) 38/73a2=64:14

(Ar. ittiḳāʾ, Far. tersīden) *Yazuḳ keçürmek İdinġizke bolġay kim saḳınġaylar.* 28/41a3=7:164

s.-urlar (saḳnurlar) 28/45a2=7:169

s.-ur erdiler (saḳnur) 35/83a2=41:18

(Ar. ittiḳāʾ, Far. perhīzkārī kerden) *Munu bitir ök men anı anlarḳa kim saḳnurlar hem bérürler zekātnı.* 28/33a2=7:156

s.-dılar 31/28a2=19:72

s.-sa 25/2a2=3:120

s.-sa siz 37/24b2=47:36

s.-sa sizler 26/87b2=4:128, 33/1b3=33:32

(Ar. ittiḳa^{a}, Far. perhīz kerden) *Anlar kim saḳındılar ḳaçan tegse olarḳa kezigli yekdin.* 28/61a3=7:201
s.-dılar 25/26a1=3:172, 34/90b1=39:20, 35/13a2=39:61
s.-sa 26/46a2=4:77, 30/9a3=12:90
2. düşünmek, hesap etmek.

(Ar. ḥisāb, Far. çeşm dāşten) *Keldi olarḳa İḍi ḳını andın kim saḳınmadılar.* 38/18a1=59:2

(Ar. ḥisāb, Far. pindārīden) *Saḳınurlar mı biz eşitmez-miz yaşru sözlerini, rāzlarını?* 36/70a2=43:80

(Ar. ḥisāb, Far. pindāşten) *Azu saḳındıŋ̂ız anlar teg ḳazġandılar yawuzluḳlarını.* 36/98b3=45:21
s.-dılar mu 37/20b1=47:29

(Ar. tefekkür, Far. endīşe kerden) *Bütünlükin kim anıŋ̂ içinde belgü ol boḍunḳa kim saḳınurlar.* 30/35a1=16:11
s.-urlar (saḳınurlar) 30/65a2=16:69
s.-ġaylar 28/51a2=7:176, 30/52a1=16:44, 38/31a1=59:21
s.-ınglar 33/59b2=34:46
s.-mazlar mu 28/54b1=7:184

saḳın- / ḳorḳ-: sakınmak.

(Ar. ittiḳā^{a}, Far. perhīz kerden) *Bütünlükin Taŋ̂rı ol kim anlar birle saḳındılar / ḳorḳarlar.* 30/100b2=16:128

saḳınıp sözlemek: hikâye etme, anlatma.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Sözlegil anlarnı saḳınıp sözlemek, bolġay kim olar saḳınġaylar.* 28/51a2=7:176

saḳınıglı: anlayışlı, basiret sahibi.

(Ar. mütevessim, Far. feräset-berende/gān) *Bütünlükin kim anıŋ̂ içinde belgülügler ol saḳınıġlılarḳa.* 30/30a3=15:75

saḳınmaḳ: takva.

(Ar. taḳvā^{a}, Far. perhīzkārī) *Dād ḳılıŋ̂lar ol yaḳınraḳ saḳınmaḳḳa.* 27/24a3=5:8
s.-larını 37/15a1=47:17

SAḲINÇ: üzüntü, hüzün.

(Ar. ḥüzn, Far. ġam) *Inçıḳlanur men ḳadġum saḳınçımdın Teŋ̂rike.* 30/7a1=12:86

SAḲIŞ: hesap.

saḳış küni: kıyamet.

(Ar. yevmi'd-dīn, Far. rūz-ı şumār) *Bütünlükin seniŋ̂ üze ol ḳarġış saḳış küniŋ̂e tegi.* 30/23b3=15:35

saḳış kün / belgülüg kün: (Allah) katında bilinen, malum gün.

(Ar. yevmi'l vaḳti'l-ma^{c}lūm, Far. rūzgāh-ı dānişte şode) *Sen küḍülmişlerdin sen saḳış künke / belgülüg künke tegi.* 30/24a3=15:38

saḳış ḳılġuçı: her şeyin hesabını yapan, esma-yı hüsnadan: hasîb.

(Ar. ḥasīb, Far. şumār konende) *Ol Tangrı erür ḳamuġ neng üze saḳış ḳılġuçı.* 26/53a1=4:86

SAḲIŞLA-: hesap sormak.

saḳışlaġan: hesap soran, hesap görücü.

(Ar. ḥasīb, Far. şumār konende) *Tap Tangrı saḳışlaġan.* 33/8b3=33:39

SAḲIŞSIZ: sayısız, hesapsız.

(Ar. ġayri ḥisāb, Far. cüz şumār) *Bu ögür kigürülür uştmaḥḳa, rūzī bérlür anıng içre saḳışsız.* 35/48a1=40:40

SAḲLA-: korumak.

(Ar. ḳavvā, Far. nigāh dāşten) *Kimni kim saḳlasa sen yawuzlardın ol kün bütünlükin raḥmet ḳıldıng.* 35/27b 2=40:9

saḳlaġuçı: bekçi.

(Ar. ḥāzin/ ḥazen, Far. nigāhbān/ān) *Aygay olarḳa saḳlaġuçılar: kelmedi mü sizke yalavaçlar?* 35/18b3=39:71

SAḲLAN-: korkmak.

(Ar. ḥaẕer, Far. tersīden) *Körkitgey-miz Fir'avnḳa Hāmānnı yana ol ikining sülerini olardın ol kim saḳlanur erdiler.* 32/5b2=28:6

SAḲNUḲ: takva sahibi, Allah'tan korkan, muttaki.

(Ar. muttaḳī/n, Far. perhīzkār/ān) *Uştmaḥ, anıng éni köklerçe, yerlerçe anutuldı saḳnuḳlarḳa.* 25/6a1=3:133

s.-lar 28/82b2=8:34, 31/71a2=39:33, 36/65b3=43:67, 36/86b3=44:51, 37/12a3=47:15

s.-larnıng 36/98a3=45:19

s.-larnı 29/34b1=9:44, 31/32b2=19:85, 34/58b2=38:28

s.-larḳa 25/9a1=3:138, 27/52b1=5:46, 28/12b1=7:128, 30/43b2=16:31, 31/35b1=19:97, 34/66a1=38:49, 36/52a2=43:35

s.-lardın 27/38a3=5:27, 35/11b1=39:57

(Ar. taḳiyy, Far. perhīzkār) *Yarlıḳamaḳ bizing üskümizde hem arıġlıḳ erür saḳnuḳ.* 31/8a2=19:13

s. 31/25a1=19:63

⇒ muttaḳī / saḳnuḳ 29/28a1=9:36

saḳnuḳraḳ: Allah'tan en çok korkan.

(Ar. etḳā, Far. perhīzkār-ter) *Bütünlükin kerāmetlıġraḳıngız Tangrı üskinde saḳnuḳraḳıngız.* 37/64a2=49:13

SAḲNUḲLUḲ: takva, takva sahibi olma.

(Ar. taḳvā', Far. perhīzkārī) *Arıttı Tangrı köngüllerini saḳnuḳluḳḳa.* 37/55b1=49:3

s. 37/45b3=48:26, 38/5b1=58:9

saḳnuḳluḳ sarāyı: takva sahiplerinin meskeni.

(Ar. dārü'l-muttaḳīn, Far. sarāy-ı perhīzkārān) *Kiḍinki sarāy eḍgürek, néme körklüg ol saḳnuḳluḳ sarāyı.* 30/43a1=16:30

saḳnuḳluḳ ḳıl-: günahtan kaçınmak.

(Ar. ittiḳā°, Far. perhīz kerden) *Ayıldı anlarḳa kim saḳnuḳluḳ ḳıldılar.* 30/42b1=16:30

SAL-: bırakmak, göndermek.

⇒ kiḍin sal- 30/59a3=16:61, 33/14a1=33:51

ṢALĀḤ (Ar.): düzelme, iyileşme.

ṣalāḥ ḳıl-: işleri düzeltmek.

(Ar. işlāḥ, Far. ṣalāḥ āverden) *Eger ṣalāḥ ḳılsa sizler ḳorḳsa siz, Ol Tangrı erür örtgen.* 26/88b1=4:129

SAN: sayı.

(Ar. ᶜidde^{t}, Far. şumār) *Bütünlükin aylar sanı Tangrı üskinde on iki ay.* 29/27a1=9:36

s.-ını 29/28b2=9:37

SAN-: düşünmek.

⇒ eḍgü san- 29/64b1=9:91

⇒ eḍgü sanġan 32/9a2=28:12, 32/14b2=28:20

SANA-: 1. sanmak, addetmek, bir şeyden sanmak.

(Ar. ᶜadd, Far. şumurden) *Né ol bizke körmez-miz erenlerni, sanayur men sizlerdin şerlerdin.* 34/69b2=38:62

2. saymak.

(Ar. iḥṣā°, Far. şumurden) *Ṭalāḳ ḳılmg olarnı ᶜiddetleringe sanang ᶜiddetni.* 38/76a3=65:1

SANSIZ: sayısız, hesapsız.

(Ar. bi-ġayri ḥisāb, Far. cüz şumār) *Tükel bérlür sergenlerke yanutları sansız.* 34/86a2=39:10

SAPSUZ: kulpsuz.

sapsuz bardaḳ: kulpsuz kadeh.

(Ar. kūb / ekvāb, Far. küze/hā-i bī-deste) *Tezgindürlür olar üze saġraḳlar altundın, sapsuz bardaḳlar.* 36/67a2=43:71

SARANLIḴ: cimrilik.

saranlıḳ ḳıl-: cimrilik etmek.

(Ar. buḫl, Far. zūftī kerden) *Eger ıtlese sizlerde anı ḳatıġlıḳ ḳılsa sizke saranlıḳ ḳılur hem çıḳarur öçüngizni.* 37/25a2=47:37

s.-ur 37/25b1-2=47:38

s.-sa 37/25b2=47:38

SARĀY (Far.): 1. yer, mekân, makam.

(Ar. dār / diyār, Far. sarāy/hā) *Bolmanglar anlar teg kim çıḳtılar sarāylarındın küvezlikin boḍunḳa körkitü.* 29/6a3=8:47

s. 32/25b1=28:37, 35/54b2=40:53, 35/88b3=41:28
s.-nı 38/23b2=59:9
s.-ı 35/47a2=40:39
s.-larındın 38/17b1=59:2, 38/23a1=59:8
s.-larıngızdın 26/38a2=4:66

2. ahiret sarayı.

(Ar. dār, Far. sarāy) *Biz ḫāliṣ ḳıldımız olarnı ḫālislıḳı birle sarāynı yād ḳılmaḳ üçün.* 34/65a2=38:46

⇒ kidinki sarāy 30/43a1=16:30; saḳnuḳluḳ sarāyı 30/43a2=16:30; song sarāy 28/45a1=7:169, 29/29b2=9:38, 31/92b1=20:127

sarāy ortası: yurt, mekân.

(Ar. sāḥa^{t}, Far. miyān-ı sarāy) *Ḳaçan tüşse olarnıng sarāy ortasında neme yawuz ertesi ḳorḳutmış kişilerning.* 34/45a3=37:177

SARĠAR-: sararmak.

sarġarmış: sararmış.

(Ar. muṣfer, Far. zerd) *Türlüg türlüg anıng güneleri yana ḳurur körgeç sen anı sarġarmış.* 34/91b3=39:21

SAT-: satmak.

(Ar. şirā^{3}, Far. ḫarīden) *Toḳuşsun Tangrı yolı içinde anlar kim satarlar yaḳın tiriglikni āḫiretḳa.* 26/42a2=4:74

satġın al-: 1. satın almak.

(Ar. iştirā^{3}, Far. bedel giriften) *Satġın almanglar mening āyetlerimḳa az bahānı.* 27/51a3=5:44

s.-urlar 25/28b2=3:187
s.-dılar 25/28b1=3:187
s.-manglar 30/83a1=16:95

2. seçmek, tercih etmek.

(Ar. iştirā^{3}, Far. ber güzīden) *Satġın alurlar yolsuzlukını.* 26/20a1=4:44

SATIĠ: alışveriş, ticaret.

(Ar. bey^{c}, Far. ḫarīd u fürūḫt) *Ḳatıġlanınglar Tangrınıng ẕikrin aymaḳ tapa ḳoḍunglar satıġını.* 38/55a1=62:9

SATIĠÇILIḴ: ticaret.

(Ar. ticāre^{t}, Far. bāzergānī) *Yémengler māllarıngızını sizing ara artuḳluḳ birle meger kim bolsa satıġçılıḳ ḫoşnūdlıḳın sizdin.* 26/7b3=4:29

s. 29/17b2=9:24, 33/75b2=35:29, 38/45a3=61:10
s.-nı 38/56a2=62:11
s.-dın 38/56a3=62:11

SAV: söz.
⇒ söz / sav 37/57a1=49:6

ŞAVAB (Ar.): doğru.
⇒ eşenlik kim şavab iş tuta and 30/29a3=15:72

SAVAŞ: kavga, çekişme.
savaş bol-: kavga olmak, çekişme olmak.
(Ar. şucūr, Far. iḫtilāf ūftāden) *Kirtgünmezler ḥükm ḳıldurġınça anlar sa͡nga ana͡ng içinde kim savaş boldı.* 26/37b1=4:65

SAWÇI: peygamber.
(Ar. nebī, Far. –) *Kirtgünü͡ngler Ta͡ngrıḳa, yalavaça͡nga, anasındın tuġa bitig bilmegli sawçıḳa.* 28/35b3=7:158

SAWUḴ: soğuk. krş. **SOĞUḴ**
(Ar. bārid, Far. ḫunuk) *Bu yun͡gu suv sawuḳ turur hem içgü turur.* 34/63a3=38:42

SAWUR-: savurmak.
(Ar. nesf, Far. be-bād ber dāden) *Her-äyine köyreli͡ng anı yana sawuralı͡ng anı teng̀iz içinde, sawurmaḳ.* 31/68a3=20:97

ŞAYḤA (Ar.): ses.
(Ar. ṣayḥa^{t}, Far. āvāz) *Ol kün eşitgeyler ṣayḥanı sezāsınça.* 37/81a3=50:42

SĀZ (Far.): silah.
(Ar. silāḥ / eslih̀, Far. sāz/hā-i ceng) *Alsunlar tolumlarını hem sāzlarını.* 26/69b3=4:102
s.-larını͡ngızını 26/70b3=4:102
s.-larıngızdın 26/70a1=4:102
(Ar. ḥizr, Far. sāz-ı ceng) *Ey anlar kim kirtgündiler tutu͡ng sāzı͡ngızını, çıḳı͡nglar ögür ögür.* 26/40b1=4:71
⇒ uruş sāzları 26/69a1=4:102

SECDE (Ar.): secde, secde etme.
(Ar. sucūd, Far. namāz) *Tesbīḥ ḳılġıl a͡ngar hem secde so͡nglarında.* 37/80b3=50:40
(Ar. secde, Far. secde kerden) *Anlarını͡ng nişānları yüzleri içre secde eşeridin.* 37/49a1=48:29
secde ḳıl-: secde etmek.
(Ar. sucūd, Far. secde āverden) *Ḳaçan secde ḳılsalar bolsunlar sizi͡ng kiḍinleri͡ngizdin.* 26/69a2=4:102
s.-dı 34/72b2=38:73
s.-maḳdın 34/73b1=34:75

(Ar. sucūd, Far. secde kerden) *Tesbīḥ aytırlar aŋga, aŋgar secde ḳılırlar.* 28/63b3=7:206
s.-ıŋ 31/88b1=20:116
s.-dılar 31/88b1=20:116
secde ḳılığlı: secde eden.
(Ar. sācid, Far. ser ber zemīn nehende/gān) *Kemşildiler cādūlar secde ḳılığlılar.* 31/55b2=20:70
s.-lar 37/48b2=48:29
(Ar. sācid, Far. secde konende/gān) *Ürse men anıŋ içiŋge rūḥumdın, tüşüŋgler secde ḳılığlılar.* 34/72b2=38:72
s. 34/84a3=39:9

SEÇ-: 1. vahyetmek, bildirmek, iletmek.
(Ar. ḳażā', Far. vaḥy firistāden) *Seçtimiz aŋgar ol işni kim bularnıŋ ḳuḍruḳları kesilmiş ol taŋ başında kirgenler.* 30/28a1=15:66
2. seçmek, ayırmak.
(Ar. ᶜazl, Far. ᶜazl kerden) *Tilese sen andın kim seçse sen.* 33/14a3=33:51
⇒ aḍ(ı)r- seç- 28/49a3=7:174, 30/98b2=16:124

SEFER (Ar.): sefer, yolculuk.
(Ar. sefer, Far. rev) *Eger bolsa sizler igligler azu sefer üze azu kelse biregü sizdin aşaḳ yerdin ... bulmasa sizler suw teyemmüm ḳılıŋlar.* 26/18b3=4:43
s. 27/21b2=5:6
(Ar. sefer / esfār, Far. sefer/hā) *Ey İdimiz, yıratġıl seferlerimiz arasını.* 33/39a3=34:19

SEḤER (Ar.): seher vakti.
(Ar. seḥer / esḥār, Far. seḥer/hā) *Seḥerlerde olar yarlıḳatu ḳolarlar.* 37/86a1=51:18

SEKİRT-: 1. musallat etmek.
(Ar. iġrā', Far. ber āġālīden) *Kend içre sekirtgem séni olar üze yana ḳoŋşı bolġaylar seniŋ birle.* 33/22a2=33:60
2. koşturmak.
(Ar. īcāf, Far. pūyānīden) *Sekirtmediŋizler anıŋ üze atlardın, téwe ermez.* 38/20b2=59:6

SEKİZ: sekiz, (8).
(Ar. şemāniyet, Far. heşt) *İndürdi sizke yılḳılardın sekiz cüft.* 34/80b2=39:6
s. 32/18b1=28:27

SELĀM (Ar.): esenlik, güvenlik, selâm, selâm olsun!
(Ar. selām, Far. durūd) *Kiḍinkiler içinde selām İbrāhīm üze.* 34/32a2=37:109
s. 34/34b2=37:120, 37/87b3=51:25

(Ar. selām, Far. durūd dāden) *Ançada kirdiler anıng üze aydılar selām.* 37/87b2=51:25

(Ar. selām, Far. durūd-bād) *Selām İlyāslıġlar üze.* 34/36b1=37:130

(Ar. selām, Far. selām) *Eşitmezler anıng içinde kerekmez söz meger selām.* 31/24b1=19:62

(Ar. selām, Far. bī-āsīb) *Kigürüngler selām birle, ol ḫulūd küni.* 37/78a2=50:34

selām ḳıl-: selâm vermek.

(Ar. teslīm ʿalā, Far. selām firistāden) *Ey anlar kim bittiler, durūd ıdınglar anıng üze selām ḳılıng, selām ḳılmaḳ.* 33/19b3=33:56

selām ḳılmaḳ: selâm verme. 33/19b3=33:56

(Ar. selām, Far. selâm kerdenī) 33/19b3=33:56

(Ar. selām, Far. selām) *Alḳış bérmekleri ol kün kim körseler selām ḳılmaḳ bolġay.* 33/9b1=33:44

SELĀMET (Ar.): iyi, salim, esen.

(Ar. selīm, Far. reste ez küfr ü hevā) *Ançada keldürdi İdisinge selāmet köngülin.* 34/26b2=37:84

SELĀMETLIḲ (Ar.T.): selamet, esenlik.

(Ar. selām, Far. selāmet) *Kim kim uḍsa ... selāmetlıḳ yollarınga hem çıḳarur olarnı ḳarangḳuluḳlardın.* 27/29b2=5:16

(Ar. selām, Far. durūd) *Selāmetlıḳ mening üze ol kün kim tuġruldum.* 31/13a3=19:33

s. 31/8b1=19:15, 31/48a2=20:47

SEMÜZ: semiz.

(Ar. semīn, Far. ferbih) *Emitti boḍnıḳa keldürdi buzaġu semüz.* 37/88a2=51:26

SEN: ikinci tekil şahıs zamiri. sen.

(Ar. [inne]ke, Far. [her-āyine] tu) *Sen özde arıġ Ṭuvā atlıġ.* 31/39a2=20:12

s. 30/9a1=12:90, 30/23b2=15:34, 30/24a2=15:37, 31/43b2=20:35, 31/89a3=20:119, 32/13a1=28:18, 32/21b3=28:31, 32/36a1=28:56, 34/74a3=38:78, 34/74b3=38:80, 34/84a2=39:8, 36/36a1=42:52, 36/55a2=43:43, 36/86b1=44:49, 38/24b3=59:10, 38/57b1=63:1, 38/57b2=63:1, 38/95b1=66:8

(Ar. ente, Far. tu) *Ḳorḳmaġıl sen sen yüksekrek.* 31/55a2=20:68

s. 27/36a3=5:24, 28/29a1=7:151, 28/32a1-2=7:155, 30/86a3=16:101, 31/46a3=20:42, 31/51b3=20:58, 31/57a2=20:72, 33/55b1=34:41, 34/61a2=38:35, 34/90a2=39:19, 35/1a1=39:41, 35/4b1=39:46, 35/27b1=40:8, 36/3a2=42:6, 36/53b3=43:40, 36/86b1=44:49

(Ar. –, Far. –) *Sen atmadıng.* 28/73a1=8:17

sening 25/22b2=3:159, 26/37a2=4:65, 26/43b2=4:75, 26/47a2=4:78, 26/48b3=4:81, 26/69a1=4:102, 26/69b2=4:102, 27/39a1=5:29, 28/2b2=7:88, 28/16a1-3=7:134, 28/17b3=7:137, 28/29a1=7:151, 28/30a2=7:153, 28/31b3=7:155, 28/42b1-3=7:167, 28/66a3=8:5, 28/66b2=8:6, 28/70a2=8:12, 28/81b1=8:32, 30/4b1=12:81, 30/4b1=12:81, 30/20b1=15:25, 30/21a3=15:28, 30/25a1=15:40, 30/29a3=15:72, 30/51b2=16:44, 30/90b2=16:110, 30/91a1=16:110, 30/96a2=

16:119, 30/96b2=16:119, 30/98b2=16:124, 30/99a3=16:125, 31/5b1=19:5, 31/6b1=19:9, 31/7a1=19:10, 31/10a2=19:24, 31/10a3=19:25, 31/11b3=19:28, 31/25a2=19:64, 31/25b1=19:64, 31/26b3=19:68, 31/27b3=19:71, 31/35b1=19:97, 31/39a1=20:12, 31/44a2=20:38, 31/55b3=20:69, 31/63b3=20:87, 31/88b3=20:117, 32/3a1=27:93, 32/14b1=28:20, 32/18b1=28:27, 32/22a3=28:32, 32/22b2=28:32, 32/23b3=28:35, 32/30b1=28:46, 32/31b1=28:47, 32/36b2=28:57, 32/38a1=28:59, 32/42b2=28:68, 32/43a1=28:69, 33/22a2=33:60, 33/31a2=34:6, 33/42b2=34:21, 33/68b2=35:8, 34/55a1=38:24, 34/72a1=38:71, 35/15a1=39:65, 35/26b2=40:7, 35/67a3=40:77, 36/18b2=42:24, 36/49b2=43:32, 36/52a1=43:35, 36/53a3=43:38, 36/55b1=43:44, 36/57b3=43:49, 36/61a3=43:57, 36/69a3=43:77, 37/11a3=47:13, 37/14a1=47:16, 37/26b2=48:1, 37/31b2=48:10, 37/39a3=48:18, 37/74b3=50:22, 37/75a1=50:23, 37/89a2=51:30, 38/1b1=58:1, 38/37b1=60:12, 38/98a2=66:11; (seninğ üze) 26/76b3=4:113, 26/77a3=4:113, 26/77b3=4:113, 27/7b1-3=4:164, 30/23b3=15:35, 30/61a2=16:64,30/74b3=16:82, 30/78b1=16:89, 30/95b2=16:118, 31/10b1=19:25, 31/18b2=19:47, 31/36b2=20:2, 31/44a1=20:37, 31/68b3=20:99, 32/3b3=28:3, 32/18b3=28:27, 33/12a3=33:50, 33/13b3=33:50, 33/14a3=33:51, 34/40a1=37:149, 34/46a1=37:180, 34/74a3=38:78, 35/67b3=40:78, 35/68a1=40:78, 36/32b1=42:48, 36/88a3=44:57, 36/88b2=44:58, 36/97a1=45:17, 37/27a3=48:2, 37/66b2=49:17

séni 25/27b3=3:184, 26/17a2=4:41, 26/48a1=4:79, 26/48b1=4:80, 26/77a1=4:113, 27/36b1=5:24, 27/38a2=5:27, 27/38b3=5:28, 27/46b2=4:41, 28/2a1=7:88, 28/11b1=7:127, 28/22b3=7:144, 28/80a2-3=8:30, 29/41a3=9:58, 29/59a2=9:83, 30/29a1=15:70, 30/78a3=16:89, 31/1b1=18:75, 31/6b2=19:9, 31/17a2=19:43, 31/18b1=19:46, 31/18b2=19:47, 31/39a3=20:13, 31/43b1=20:33, 31/45a3=20:40, 31/45b2-3=20:40, 31/66a2=20:92, 31/72a3=39:36, 31/89b2=20:120, 32/14b1=28:20, 32/17a1=28:25, 33/9b3=33:45, 33/22a2=33:60, 33/46b1=34:28, 33/65b3=35:4, 34/56b1=38:26, 34/57a1=38:26, 35/23b3=40:4, 36/54b1=43:41, 37/11b1=47:13, 37/30b3=48:8, 37/55b3=49:4, 38/56a3=62:11

sanğa 25/3b3=3:128, 26/18b2=3:154, 26/31a3=4:60, 26/35b1=4:62, 26/36b3=4:64, 26/37a3=4:65, 26/47b2-3=4:79, 26/72b2=4:105, 26/73a1=4:105, 26/77a2=4:113, 26/77b2=4:113, 27/5b2=4:162, 27/6a3=4:163, 27/18a1=5:4, 27/38b2=5:28, 27/47b2=5:41, 27/49a3=5:42, 27/49b2=5:43, 27/53a1=5:48, 27/53b2=5:48, 27/55a2-3=5:49, 28/6b3=7:112, 28/14b3=7:132, 28/16a3=7:134, 28/21b2=7:143, 28/22b2=7:143, 28/23a2=7:144, 28/32b2=7:156, 28/56a1=7:187, 28/56b3=7:187, 28/60b1=7:198, 28/64a2=8:1, 28/80a1=8:30, 29/3b2=8:43, 29/32b3=9:42, 29/36b1=9:48, 29/37a3=9:50, 29/37b1=9:50, 29/40a1=9:55, 29/60b2=9:85, 29/65a1=9:92, 30/12b1=14:1, 30/22b3=15:32, 30/25b1-2=15:42, 30/26b1=15:53, 30/27a1=15:55, 30/32b1=15:95, 30/98a1=16:123, 31/2b1=18:76, 31/6a1=19:7, 31/17a2=19043, 31/38a2=20:9, 31/42a2=20:23, 31/48a1=20:47, 31/51a3=20:58, 31/67b2-3=20:97, 31/69a2=20:99, 31/70b1=20:105, 31/82b3=46:29, 31/87b3=20:114, 31/88b3=20:117, 31/89a2=20:118, 31/92a1=20:126, 32/6a3=28:7, 32/7a3=28:9, 32/14b2=28:20, 32/17a2=28:25, 32/18a2=28:27, 32/33a2=28:50, 32/40b3=28:63, 33/7a2=33:37, 33/12a1=33:50, 33/13a3=33:50, 33/14a2=33:51, 33/15a2=33:52, 33/15b1=33:52, 33/23a1-3=33:63, 33/31a3=34:6, 33/76a2=35:31, 34/53a2=38:21, 34/54b3=38:24, 34/58b3=38:29, 34/75b 3=38:85, 34/77a3=39:2, 35/12a1=39:59, 35/14b2=39:65, 35/67a2=40:77, 36/3a3=42:6, 36/8a1=42:13, 36/12b2=42:17, 36/35a2=42:52, 36/54b2=43:42, 36/55a2=43:43, 36/55a3=43:44, 36/61b2=43:58, 37/17a1=47:20, 37/21a1=47:30, 37/27a1=48:2, 37/27b1=48:3, 37/32b2=48:11, 37/87a3=51:24, 38/37a3=60:12, 38/38a3=60:12, 38/57a2=63:1, 38/59a2=63:4, 38/88b2=66:1, 38/90a3=66:3

sanĝar 29/33b3=9:43, 31/62a2=20:84, 37/13b3=47:16

sénde 26/31b1=4:60, 26/85a3=4:127, 27/5b3=4:162, 27/15a1=4:176, 29/34a1=9:44, 29/59a3=9:83, 29/61b2=9:86, 29/65b2=9:93, 30/51a1=16:43, 30/60b2=16:63, 30/76b2=16:86, 31/62b1=20:85, 32/30b2=28:46, 33/58b1=34:44, 33/66a2=35:4, 35/14b2=39:65, 36/55b2=43:45, 35/67b2=40:78

séndin 26/33a1=4:61, 29/33b2=9:43, 29/34b2=9:45, 31/16b3=19:42, 31/61b3=20:83, 34/75b3=38:85, 36/98a1=45:19, 37/74b2=50:22, 38/29a1=59:16

ŞENĀ (Ar.): övgü.

⇒ durūd u şenā 34/46a2=37:181

SER-: sabretmek, sabırlı olmak, tahammül etmek.

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī kerden) *Ol kim saḳınsa hem serse Ol Tanĝrı ẕāyi*^{c} *ḳılmaz eḍgü işliglerning yanutın.* 30/9b1=12:90

s.-gil 34/51b3=38:17, 35/55a3=40:55, 35/67a1=40:77, 37/80a2=50:39

s.-ingler 28/12a2=7:128, 29/6a1=8:46, 34/48b1=38:6

s.-se 25/2a1=3:120, 36/28b1=42:43

s.-se siz 35/86a3=41:24

s.-se sizler 26/6a1=4:25

s.-diler erse 37/56a2=49:5

(Ar. iṣṭibār, Far. şikībāyī kerden) *Ol kim ol iki ara turur tapġıl anĝar, sergil anĝar sınmaḳlıḳḳa.* 31/25b3=19:65

sergen: sabreden, sabırlı.

(Ar. ṣābir/īn, Far. şikībā/yān) *Seringler, Ol Tanĝrı sergenler birle turur.* 29/6a1=8:46

s. 34/64a3=38:44, 36/24a2=42:33

s.-ler 37/21b3=47:31

s.-lerke 34/86a1=39:10

s.-lerdin 34/30b3=37:102

(Ar. ṣābir/īn, Far. şikībāyī konende/gān) *Ol Tanĝrı sewer sergenlerni.* 25/14a3=3:146

s.-lerni 25/11a2=3:142

(Ar. ṣabbār, Far. şikībā) *Anıng içinde belgüler, ḳamuġ sergen şükr ḳılġanḳa.* 33/40a1=34:19

sergen eren: sabreden erkek.

(Ar. ṣābir/īn, Far. merd/ān-ı şikībā) *Sergen erenler, sergen tişiler.* 33/4a2=33:35

sergen tişi: sabreden kadın.

(Ar. ṣābire^{t} / ṣābirāt, Far. zen/ān-ı şikībā) 33/4a3=33:35

sermek: sabretme, sabır.

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī) *Sermek körklüg, bolġay kim Tanĝrı kim keldürgey manĝa olarnı ḳamuġ.* 30/5b2=12:83

SERİN-: katlanmak, sabretmek.

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī kerden) *Tükel boldı seninĝ İḍinĝninĝ körklüg sözi Yaᶜḳūb oğlanları üze anınĝ birle kim serindiler.* 28/18a1=7:137

s.-diler 30/50b2=16:42, 30/83b3=16:96, 30/91a1=16:110, 32/35a2=28:54

s.-gil 30/100a2=16:127

s.-se sizler 30/100a1=16:126

s.-mek 31/2a1=18:75

serinigli: sabreden.

(Ar. ṣābir, Far. şikībā) *Eger serinse sizler bütünlükin ol eḍgürek seriniglilerke.* 30/100a2=16:126

serinmeklik: sabır.

(Ar. ṣabr, Far. şikībāyī) *Seringil, ermez serinmeklik meger Taŋrı birle.* 30/100a3=16:127

SEW-: 1. sevmek, dilemek, tercih etmek.

(Ar. ḥubb, Far. dōst dāşten) *Ol Taŋrı sewer anlarnı toḳşurlar anınĝ yolı içinde.* 38/40b3=61:4

s.-er 37/60a3=49:9

s.-er sizler 38/47a2=61:13

s.-er mü 37/63a1=49:12

s.-mez 36/27a3=42:40

(Ar. iḥbāb, Far. dōst dāşten) *Sewer olarnı hem sewerler anı.* 27/58b3=5:54

s.-er 25/6b2=3:134, 27/28b2=5:13, 27/49b1=5:42

s.-er sen 32/36a2=28:56

s.-er sizler 25/15b2=3:152

s.-erler 38/23b3=59:9

s.-mez 25/10a3=3:140, 26/14a3=4:36, 26/73b2=4:107, 27/1b1=4:148

(Ar. istiḥbāb, Far. ber güziden) *Tutmaŋ atalarınĝızını, ḳarındaşlarınĝızını dōstlar eger sewseler küfrni.* 29/16b3=9:23

s.-di 35/82b1=41:17

2. istemek, arzu etmek, temenni etmek.

(Ar. vudd, Far. ārzū burden) *Sewerler anlar kim tandılar eger boyun bérigliler erse.* 30/19b1=15:2

(Ar. vudd, Far. ārzū dāşten) *Uzaturlar sizinĝ tapa eliglerini hem tillerini yawuzluḳḳa, sewerler eger tansa siz.* 38/35b2=60:2

⇒ ārzūla- / sew- 28/67a3=8:7; üḍür- yaᶜnī s. 34/59a3=38:32

SEWDÜR-: sevdirmek.

(Ar. taḥbīb, Far. dōst kerdāniden) *Taŋrı sewdürdi sizke kirtgünmeki.* 37/58a3=49:7

SEWÜG: sevilen.

(Ar. eḥabb, Far. dōst dāşte-ter) *Turġu éwler tileyür sizler anı sewügre[k] sizke Taŋrıdın hem yalavaçındın.* 29/18a1=9:24

SEWÜGLÜK: sevgi.

(Ar. ḥubb, Far. dōstī) *Üdürdüm yaᶜnī sewdüm ḫayr sewüglükini.* 34/60a1=38:32

(Ar. maḥabbeᵗ, Far. dōstī) *Kemiştim seninᵍ üze sewüglük méndin, ḳılmaḳ üçün meninᵍ barım üze.* 31/44b3=20:39

SEW(Ü)N-: sevinmek.

(Ar. feraḥ, Far. şād şoden) *Sézinmegil ök anlarḳa kim sewündiler anınᵍ birle.* 25/28b3=3:188

s.-ür (sewnür) 36/32b3=42:48
s.-di 29/58a1=9:81
s.-diler 35/71a2=40:83
s.-ür erdinᵍizler (sewnür) 35/66a2=40:75

(Ar. ḥubūr m., Far. şād kerde şoden) *Kirinᵍler uştmaḫḳa siz hem cüftlerinᵍiz sewnür sizler.* 36/66b3=43:70

(Ar. istibşār, Far. şādī kerden) *Keldiler kend boḍnı sewnürler.* 30/28b1=15:67

(Ar. istibşār, Far. şād şoden) *Ḳaçan yād ḳılınsa anlar kim anda aḍın turur ançada olar sewnürler.* 35/4a1=39:45

sewnügli er-: şımarmak.

(Ar. meraḥ, Far. güşāde ṭabᶜ şoden) *Ol anınᵍ üçün turur kim sewnür erdinᵍizler yer içre sezāsızın yime anınᵍ üçün kim erdinᵍizler sew[nü]gli.* 35/66b1=40:75

SEWÜNÇ: rahatlık, ferahlık.

(Ar. merḥab, Far. ferāhī) *Sewünç yoḳ olarḳa, anlar oṭḳa kirigliler.* 34/68b1=38:59

s. 34/68b2=38:60

sewünç bérigli: müjde veren.

(Ar. mübeşşir, Far. müjde dehende) *Çın tutuġlı anı kim meninᵍ üsküm̈de erdi Mūsā kitābındın, sewünç bérigli yalavaç üçün kim kelir ménde kiḍin.* 38/42b3=61:6

sewünç eşüttür- / müjde bér-: müjde vermek, müjdelemek.

(Ar. istibşār, Far. şād şoden, müjde dāden) *Sewünç eşittürürler / müjde bérürler niᶜmet birle.Tanᵍrıdın.* 25/25a2=3:171

sewünç ḳılığlı: zevk ü safa süren.

(Ar. fākih/ūn, Far. ḫoş-meniş) *Bütünlükin uştmaḫ boḍnı bu kün meşġūllıḳ içre uçmaḫ ḳızları birle sewünç ḳılığlılar.* 34/13b1=36:55

SEWÜNÇİ: müjde.

(Ar. büşrā, Far. müjde) *Anlarnı kim kirtgündiler yolḳa köndürmek, sewünçi boyun bériglilerke.* 30/86b3=16:102

(Ar. büşrā, Far. müjde dāden) *Köni yolḳa köndürmek, yarlıḳamaḳ, sewünçi boyun bériglilerke.* 30/78b3=16:89

sewünçi bér-: müjde vermek.

(Ar. tebşir, Far. müjde dāden) *Aydı: ḳorḳmaġıl, biz sewünçi bérür-miz sanᵍa bir biliglig oġul birle.* 30/26a1=15:53

s.-ür siz 30/26b2-3=15:54
s.-dimiz 30/27a1=15:55
sewünçi béril-: müjdelenmek.
(Ar. tebşīr m., Far. müjde dāde şoden) *Ḳaçan sewünçi bérilse biregüge tişi birle, bolur anıng yüzi ḳap ḳara.* 30/57a3=16:58
s.-mes 30/58a1=16:59
⇒ müjdeçi / sewünçi 28/58a1=7:188

SÉ/EZ-: sanmak, zannetmek.
(Ar. ẓann, Far. gümān burden) *Ançası bar sézdingiz ol Tangrı bilmez siz üküşni andın kim ḳılur sizler.* 35/85b2=41:22
s.-mez-miz (sézmez-miz) 36/106b3=45:32
(Ar. ze^{c}m, Far. gümān burden) *Oḳınglar anlarnı kim sézdingiz Tangrıda aḍın erklig bolmazlar.* 33/43a1=34:22
sezigli: sanan, zanneden.
(Ar. ẓānn/īn, Far. gümān berende/gān) *Seziglíler Tangrıḳa yawuz sezig.* 37/29b3=48:6

SEZĀ (Far.): 1. hak, doğru, gerçek.
(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Aymanglar Tangrı üze meger sezānı.* 27/10b2=4:171
s. 32/31b2=28:48, 33/61a1=34:49
s.-ḳa 33/58a1=34:43
s.-da 25/18a1=3:154
s.-sınça 34/79b1=39:5
(Ar. ḥaḳḳ, Far. sezā) *Uluġ erür Tangrı erklig, sezā.* 31/87b2=20:114
s.-sınça 35/15b1=39:67
(Ar. ḥaḳḳ, Far. vācib şoden) *Ḳorḳıtġu üçün kim tirig erse sezā üçün ḳın kāfirlerḳa.* 34/18a1=36:70
2. lâyık, müstahak, hak etme.
(Ar. eḥaḳḳ, Far. sezāvār-ter) *Vācib ḳıldı anlarḳa saḳınuḳluḳ kelimesi, erürler sezā angar anıng boḍnı.* 37/46a1=48:26
(Ar. evlā, Far. sezāvār-ter) *Yana biz bilgenrek-miz anların kim olar sezā erür angar kirmekke.* 31/27b2=19:70
(Ar. ḥayḳ, Far. furūd āmeden) *Sezā Fir^{c}avn boḍnıḳa ḳın yawuzı.* 35/50b1=40:45
3. daha iyi, daha hayırlı.
(Ar. evlā, Far. sezāvār-ter) *Eger bolsa bay azu derviş Tangrı sezā turur ol ikike.* 26/92a1=4:135
⇒ öwkeke sezā bol- 36/60b1=43:55; tapunmaḳḳa s. bir Tangrı 37/15b2=47:19
sezā bol-: vacib olmak, gerek olmak, hak olmak, gerçekleşmek.
(Ar. ḥaḳḳ, Far. vācib şoden) *Bütünlükin sezā boldı aytıḳ ḳın üküşleri üze.* 33/86b2=36:7
s.-dı 34/23b2=37:31, 34/40a3=28:63, 34/51a2=38:14, 34/90a1=39:19, 35/25a2=40:6, 35/87a1=41:25
(Ar. ḥaḳḳ, Far. sezā şoden) *Olardın kimke sezā boldı anıng üze yolsuzluḳ.* 30/47a3=16:36

s.-dı 37/72b1=50:14

(Ar. ḥayḳ, Far. furūd āmeden) *Sezā boldı olarḳa ol kim erdiler anı füsūs tutġanlar.* 31/81b1=46:26

s.-dı 35/71b1=40:83

sezāça: hakkıyla, lâyıkıyla, yerli yerince.

(Ar. bi'l-ḥaḳḳ, Far. be-sezā) *Törütmedimiz [kökler]ni hem yerlerni, ol iki ara turur meger sezāça.* 37/1b3=46:3

(Ar. bi'l-ḥaḳḳ, Far. be-rāstī) *Oḳıġıl olar üze Ādemnüñg iki oġlı ḫaberini sezāça.* 27/37b3=5:27

s. (sezāsınça) 27/53a1=5:48, 36/99b3=45:22, 37/81a3=50:42

sezāraḳ: daha lâyık, daha iyi.

(Ar. eḥaḳḳ, Far. sezāvār-ter) *Ḳorḳar mu siz olardın yime Tañrı sezāraḳ ol kim ḳorḳsa siz andın.* 29/10a3=9:13

s. 33/6b3=33:37

(Ar. eḥaḳḳ, Far. sezā-ter) *Ol Tañrı hem yalavaçı sezāraḳ ḫoşnūd ḳılsalar.* 29/44b2=9:63

(Ar. evlā, Far. sezāvār-ter) *Amarıları sezāraḳ amarıda.* 29/7a2=8:75

SEZĀSIZ (Far.T.): haksız, lâyık olunmayan.

sezāsızın: haksız yere.

(Ar. bi-ġayri'l-ḥaḳḳ, Far. bī-rāstī) *Sewnür erdiñgizler yer içre sezāsızın.* 35/66a3=40:75

(Ar. bi-ġayri'l-ḥaḳḳ, Far. be-nā-vācib) *ʿĀd boḍın boynaġulıḳ ḳıldılar yer içinde sezāsızın.* 35/80b1=41:15

(Ar. bi-ġayri'l-ḥaḳḳ, Far. bī-ḥaḳḳ) *Küç ḳılurlar boḍunḳa yaġılıḳ ḳılurlar yer içinde sezāsızın.* 36/28a2=42:42

SÉZİG: şüphe, zan, sanı.

(Ar. lebs, Far. şek) *Ardımız mu evvel törütmek birle, kendü anlar sézig içinde yañı törütmekdin.* 37/72b2=50:15

(Ar. reyb, Far. gümān) *Sézig yoḳ anıñg içinde ançası bar köprek boḍunlar bilmezler.* 36/103a2=45:26

(Ar. ẓann, Far. gümān) *Séznürler Tañrıḳa sezāda aḍın bilmezlik sézigi.* 25/18a1=3:154

s. 37/29b3=48:6, 37/62b1=49:12

s.-din 37/62b1=49:12

s.-i 34/58a1=38:27

SÉZİGLİG: şüpheli, tartışmalı.

séziglig bol-: şüphede kalmak, tartışmak.

(Ar. mumārāt, Far. be-gümān şoden) *Bilgil her-āyine anlar kim séziglig bolurlar ḳıyāmet içinde.* 36/13b1=42:18

SÉZİGSİZ: şüphesiz.

(Ar. lā-cerem, Far. ḥaḳḳā) *Séziksiz her-āyine Tañrı bilür anı kim yaşrurlar yime anı kim açuḳ āşkārā ḳılurlar.* 30/38a1=16:23
s. 30/90a3=16:109

SÉZ(İ)N-: sanmak, zannetmek, hesap etmek.
(Ar. ḥisāb, Far. pindāşten) *Sézinmegil anlarnı kim öldürüldiler.* 25/24a2=3:169
s.-ür sen (séznür sen) 38/27b3=59:14
s.-ürler (séznürler) 32/44b2=29:2, 36/52b3=43:37, 38/12b2=58:18, 38/59b2=63:4
s.-ür mü siz (seznür) 29/11b1=9:16
s.-dingiz mü 25/10b2=3:142
s.-megil 25/28b3=3:188
(Ar. iḥtisāb, Far. çeşm dāşten) *Belgürdi olarḳa Tañrıdın ol kim seznür ermez erdiler.* 35/5b2=39:47
(Ar. ẓann, Far. gümān burden) *Özleri séznürler Tañrıḳa sezāda aḍın.* 25/17b3 =3:154
s.-ür men (seznür men) 32/26b1=28:38, 35/45b2=40:37
s.-ürler (séznürler) 36/102a1=45:24
s.-di 38/17b2=59:2
s.-dingiz 35/86a1=41:23, 37/34a1=48:12, 37/34b1=48:12
s.-diler 32/26b3=28:39
s.-mez men 31/76b1=41:50
s.-medingiz 38/17b1=59:2
(Ar. ẓann, Far. dānişten) *Sézindi Dāvūd bütünlükin smadımız anı.* 34/55b3= 38:24
(Ar. ze^{c}m, Far. gümān burden) *Séznürler bütünlükin olar kim bittiler.* 26/ 31a2=4:60
(Ar. ze^{c}m, Far. pindāşten) *Séznür anlar kim tandılar kim hiç ḳoparmaġaylar anlarnı.* 38/68b3=64:7

SÉZİNÇ: zan.
(Ar. ẓann, Far. gümān) *Yoḳ olarḳa anı bilmekdin meger sezinçke uḍmaḳ.* 27/3a2=4:157
s. 37/34b1=48:12
s.-ini 33/40a2=34:20
s.-ingiz 34/27a3=37:87, 35/86a1=41:23
(Ar. ẓann, Far. gümān burdeni) *Bilmez-miz né ol ḳıyāmet, sézmez-miz meger sézinç.* 36/107a1=45:32

SÉZİNDÜR-: şüphelendirmek.
sézindürgen: şüphe yaratan.
(Ar. murīb, Far. ḳavī) *Her-āyine anlar kim mīrāş bérildiler bitigni olarda kidin şek içinde olardın sézindürgen.* 36/10a1=42:14

SI-: (and, ahd) bozmak.
(Ar. nekṣ, Far. şikesten) *Eger sısalar andlarını ^{c}ahdlarında kidin.* 29/9a2=9:12

s.-r 37/32a1=48:10

(Ar. nekş, Far. şikeften) *Ḳaçan açıttımız erse olardın ḳınnı ançada olar sıdılar.* 36/58a3=43:50

(Ar. naḳż, Far. şikesten) *Ḳaçan kim baçıġ ḳılsa sizler sımanġlar andlarınġızını anı bekütmişde kiḍin.* 30/79b3=16:91

⇒ and sı- 34/64a3=38:44, 37/32a1=48:10; yar- / s. 29/9b3=9:13

sığan:

⇒ boynaġu boynın sığan 35/31b2=40:16

ŞIFAT (Ar.): sıfat.

(Ar. meṣel, Far. şıfat) *Ol meşelleri Tevrît içinde, ṣıfatları İncîl içinde ekin teg.* 37/49a3=48:29

ṣıfat ḳıl-: benzetmek, birini bir şeye yakıştırmak, vasıflandırmak.

(Ar. vaṣf, Far. enbāz goften) *Arıġ seniñg İḍiñg ᶜizzet iḍisi andın kim ṣıfat ḳılurlar.* 34/46a2=37:180

(Ar. vaṣf, Far. nişān dāden) *Arıġ kökler ve hem yerler iḍisi, ᶜarş iḍisi andın kim ṣıfat ḳılurlar.* 36/71a3=43:82

(Ar. vaṣf, Far. şıfat kerden) *Özleriñge ṣıfat ḳılur tilleri yalġanı kim anlarḳa ol eḍgülük her-āyine.* 30/60a1=16:62

ṣ.-ur 30/94b1=16:116

ṣ.-urlar 34/42a2=37:159

SIĞIN-: sığınmak.

(Ar. ᶜavẕ, Far. endeḥsiden) *Men sığınur men meniñg İḍimke hem sizing İḍiñgizke kim taşla[dı]ñgız méni.* 36/79b2=44:20

(Ar. ᶜavẕ, Far. penāh giriften) *Men sığındın İḍimke hem sizing iḍiñgizke.* 35/38a1=40:27

(Ar. istiᶜāẕeᵗ, Far. penāh custen) *Sığıngıl Tañgrıḳa, Ol eşitgen bilgen.* 28/61a2=7:200

s.-ġıl 30/85a1=16:98

(Ar. istiᶜāẕeᵗ, Far. penāh giriften) *Sığıngıl Tañgrıḳa, bütünlükin ol eşitgen körgen turur.* 35/56b1=40:56

sığıngu: barınılacak yer, sonunda varılacak menzil.

(Ar. meᵓvā, Far. cāy-ı bāz-geşt) *Yandı öwke birle Tañgrıdın, anıng sığıngusı tamuġ ol.* 28/72b2=8:16

s.-ları 26/82a1=4:121

(Ar. meᵓvā, Far. cāy-ı bāş) *Olarnıng sığıngusı tamuġ neme yawuz yaṅgu yer.* 29/53a2=9:73

s.-ları 26/65b1=4:97

sığıngu yer: sığınacak yer.

(Ar. melceᵓ, Far. cāy-ı penāh) *Eger bulsalar sığıngu yer azu inler azu kirgü yer yaṅgatılar aṅgar.* 29/41a1=9:57

(Ar. meşvā, Far. cāy-i bāş) *Kiriŋgler tamuġ ḳapuġlarıŋga cāvidāne, anuŋ içinde néme yawuz sıġınġu yer boynaġularḳa.* 35/66b3=40:76
s. 35/86a3=41:24, 37/11a1=47:12

SIĠINÇU: sığınak, sığınacak yer.
(Ar. melce', Far. cāy-ı penāh) *Taŋrıdın yoḳ sizke sıġınçu ol kün.* 36/31b3=42:47
⇒ örtük sığınçu 30/74a1=16:81

SIĠINDUR-: sığındırmak, himaye etmek, barındırmak
(Ar. īvā', Far. be-hem kerden) *Sıġındurur sen saŋa kimni tilese sen.* 33/14a1=33:51
(Ar. tebvi'e[t], Far. cāy dāden) *Sıġındurdı sizni, ḳavī ḳıldı sizni yārisi birle.* 28/77b3=8:26

SIĠIR-: ıslık çalmak.
sıġırmaḳ: ıslık çalmak.
(Ar. mukā', Far. şaḫūlīden ya'nī veşkerden) *Bolmadı olarnıŋ namāzları éw üskinde meger sıġırmaḳ, aya urmaḳ.* 28/83a2=8:35

SIN-: kırılmak, yıkılmak.
(Ar. hedd, Far. şikesten) *Yarlur yer tüşer taġlar sınıp.* 31/34a1=19:90
sınmaduḳ: bozguna, hezimete uğramamış.
(Ar. mahzūm, Far. şikeste şode) *Bir sü ermez anda sınmaduḳ ögürlerdin.* 34/50a3=38:11

SINA-: sınamak, tecrübe etmek, denemek, imtihan etmek,
(Ar. belā', Far. āzmūden) *Sınayur-miz olarnı anıŋ birle kim yarlıġdın çıḳar erdiler.* 28/40b1=7:163
s.-r 30/81a2=16:92
s.-yur 37/21b1-3=47:31, 37/7a3=47:4
s.-dımız 28/43b1=7:168
s.-yur (üçün) 27/54a2=5:48, 28/73a2=8:17
(Ar. futūn, Far. āzmūden) *Ḳutġardımız séni ḳaḍġu yémekdin, sınadımız séni sınamaḳ.* 31/45b3=20:40
s.-dımız 31/62a3=20:85, 34/55b3=38:24, 34/60b1=38:34, 36/78b3=44:17
sınamaḳ: sınama, deneme, tecrübe etme, imtihan.
(Ar. ibtilā', Far. peydā kerden) *Sınamaḳ üçün Taŋrı ol kim köküzleriŋiz içinde turur.* 25/19a3=3:154
(Ar. ibtilā', Far. āzmūden) *Yana ewürdi sizni olardın sınamaḳ üçün sizni.* 25/16a2=3:152
(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Ermez ol meger seniŋ sınamaḳıŋ.* 28/31b3=7:155

SINAĠ: sınav, imtihan, tecrübe ediş. krş. **SINAḲ**

(Ar. belā', Far. āzmāyiş) *Öldrür erdiler oġlanlarıŋgızını tirig ḳoḍar erdi uraġutlarıŋgızını, anıŋ içinde sınaġ erür İḍiŋgizdin uluġ.* 28/20b1=7:141
s. 34/31b2=37:106, 36/82b3=44:33

(Ar. belā', Far. āzmūdenī) *Sınayur üçün mü'minlerni andın sınaġ körklüg.* 28/73a2=8:17

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Māllarıŋgız hem [c]ayāllarıŋg[ız] sınaġ ol.* 28/79a1=8:28
s. 35/6b3=39:49, 38/73b3=64:15
⇒ bulġaḳ sınaġ 26/57a3=4:91, 28/85b2=8:39

SINAḴ: bkz. **SINAĠ**

(Ar. fitne[t], Far. āzmāyiş) *Kimni tilese Taŋrı anıŋ sınamaḳını yime erklig bolmaz sen aŋar.* 27/48a3=5:41

SINAN-: eziyet edilmek, sınanmak.

(Ar. futūn m., Far. āzmūde kerde şoden) *Anlarḳa kim éw barḳlarıdın kesildiler, anda kiḍin sınandılar yana ḳatıġlandılar, serindiler, her-āyine seniŋ İḍiŋ anda kiḍin örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.* 30/90b3=16:110
s.-dıŋız 31/65a3=20:90
s.-maslar 32/44b3=29:2

SIŊGAR: taraf, kenar.

(Ar. cānib, Far. kerāne) *Ermez erdiŋ kün batsıġ sıŋgar.* 32/29a1=28:44
s. 32/30a3=29:46

(Ar. [c]udve[t], Far. kerāne) *Ançada siz yaḳın sıŋgar erdiŋiz, olar ıraḳ sıŋgar erdiler.* 29/2a3=8:42, 29/2b1=8:42

sıŋgardın tur-: uzak durmak, kaçınmak, sakınmak.

(Ar. ictibā, Far. dūr şoden) *Anlar kim sıŋgardın tururlar yazuḳuŋ uluġlarında.* 36/25b1=42:37

(Ar. ictināb, Far. dūr būden) *Bitiŋgler Taŋrıḳa, sıŋgardın turuŋglar boynaġuluḳdın.* 30/47a1=16:36
s.-uŋglar 37/62a3=49:12
s.-sa siz 26/8b2=4:31

(Ar. ictināb, Far. dūr şoden) *Anlar kim sıŋgardın turdılar Taŋrıda aḍın tapuŋguda.* 34/88b3=39:17

(Ar. i[c]tizāl, Far. cudā şoden) *Eger sıŋgardın tursalar sizdin taḳı toḳuşmasalar siziŋ birle.* 26/56b1=4:90
s.-masalar 26/57b1=4:91

⇒ bir sıŋgar bol- 36/80a1=44:21; bir sıŋgardın kit- 31/19a2=19:49; bir sıŋgardın tur- 31/19a1=19:48; özin bir sıŋgardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl- 31/77b2=41:51

SINDUR-: (yemin) bozmak, (sözden) dönmek.

(Ar. naḳż, Far. şikesten) *Sındurdılar bıçığlarını, yırattımız olarnı.* 27/27b2=5:13

SIR(R) (Ar.): sır.

(Ar. sırr, Far. nihān) *Ol Taŋrı bilür sırlarını, şuwşamışlarını, Ol Taŋrı bilgen ol.* 29/56a1=9:78

s.-nı 31/37b3=20:7

(Ar. sırr / esrār, Far. rāz/hā) *Taŋrı bilür olarnıŋ sırlarını.* 37/19b2=47:26

SIZĠUR-: erimek.

sızġurmış tuç: erimiş bakır.

(Ar. muhl, Far. mis-i güdāḫte) *Bütünlükin zaḳḳūm yıġaçı yazuḳluġlar yémi, sızġurmış tuç teg ḳaynayur ḳarınlar içinde.* 36/85b3=44:45

SİDR (Ar.): sedir (ağacı).

sidr yığaçı: sedir ağacı.

(Ar. sidr, Far. kunār) *İki būstān, yémişlig tiken, yılġun turur taḳı ne-erse sidr yıġaçındın az* 33/38a2=34:16

SİḤR (Ar.): sihir, büyü.

(Ar. siḥr, Far. cādūvī) *Aydı: kelding mü bizke çıḳarġuŋ üçün bizni öz yerimizdin siḥriŋ birle.* 31/51a3=20:57

s. 33/58a2=34:43

s.-din 31/57b3=20:73

s.-leri 31/53b1=20:63

s.-lerindin 31/54b2=20:66

SİNG-: kolay hazmedilmek, sindirilmek.

singgen: hazmı kolay.

(Ar. sā'iġ, Far. guvārende) *İçrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt, singgen içiglilerke.* 30/63a1=16:66

singen suw: içimi kolay su.

(Ar. sā'iġ, Far. guvārende) *Teŋ bolmaz iki deryā, bu süçüg tatlıġ singen suw, ... bu açıġ şūr turur.* 33/72a3=35:12

SİNGÜR-: yutmak.

(Ar. laḳf, Far. ḫorden) *Yarlıġ ıdtımız Mūsā tapa: kemişgil tayaḳıŋnı. Ançada ol singürdi né kim yalġan ayttılar erdi.* 28/8b1=7:117

s.-sün 31/55a3=20:69

singürgen: öfkeyi sindiren, yenen.

(Ar. kāẓim, Far. furū ḫorende) *Singürgenlerni öwkeni hem ᶜafv étkenler boḍundın, Ol Taŋrı sewer eḍgü işliglerni.* 25/6a3=3:134

⇒ öwke singürgen 30/6a3=12:84

SİPĀS (Far.): iyilik, lütuf.

sipās ur-: iyilik etmek, lutfetmek.

(Ar. menn, Far. nīkūyī kerden) *Çın-oḳ sipās urdı Tañgrı bizing üze.* 30/9a3=12:90

SİTEMKĀR (Far.): zalim.

sitemkār / küç ḳılġan: zulmedici.

(Ar. ẓallām, Far. sitemkār) *Ermez sening İḏing sitemkār / küç ḳılġan ḳullarḳa.* 35/90a3=41:46

SİZ: 2. çoğul şahıs zamiri: siz.

(Ar. entüm, Far. şomā) *Ançada siz yaḳın sıngar erdingiz.* 29/2a3=8:42

s. 29/2a3=8:42, 32/24a3=28:35, 34/10a2=36:47, 34/20b1=37:18, 34/42b2=37:162, 36/66b2=43:70, 37/24a1=47:35

(Ar. inneküm, Far. her-āyine şomā) *Siz erür siz boḍun fāsıḳlar.* 29/39a2=9:53

s. 34/25a3=37:38, 36/53b2=43:39

(Ar. iyyāküm, Far. şomā) *Biz azu siz köni yol üze.* 33/45a1=34:24

(Ar. -küm, Far. şomā / tān) *Bütünlükin azıttı sizdin üküş ḫalḳnı.* 34/15a1=36:62

s. 26/8b3=4:31, 32/24a1=28:35, 33/49a1=34:31, 37/83b3=51:8

sizing 25/1a2=3:119, 25/17a3=3:154, 26/7b2=4:29, 26/22b1=4:47, 26/41b1=4:73, 26/55b2=4:90, 26/56a1-3=4:90, 26/56b1=4:90, 26/59b3=4:92, 26/69a3=4:102, 26/83a2=4:123, 26/96a2=4:141, 26/96b2=4:141, 27/19a3=5:5, 27/26b1=5:12, 27/33b3=5:20, 27/58a2=5:53, 27/59b3=5:55, 28/48a2=7:172, 28/64b2=8:1, 28/70a3=8:12, 29/7a1=8:75, 29/27b3=9:36, 29/33a3=9:42, 29/35b2=9:47, 29/36a2=9:47, 29/38b3=9:52, 30/12a1=13:43, 30/82b1=16:94, 31/14b1=19:36, 31/47b1=20:46, 31/48b2=20:49, 31/64b2=20:88, 31/68b1=20:98, 32/16a1=28:23, 33/9a1=33:43, 33/26a1=33:71, 33/59b2=34:46, 34/1a1=36:25, 34/35b3=37:126, 34/68a3=38:59, 34/81a3=39:6, 35/58a3=40:60, 35/59a2=40:61, 35/59b3=40:62, 35/61a3=40:64, 35/74a3=41:5, 35/74b2=41:6, 36/7b2=42:13, 36/10b3=42:15, 36/11a1=42:15, 36/64b1=43:64, 36/76b1=44:8, 36/79b2=44:20, 37/24a2=47:35, 37/26a3=47:38, 37/40b1=48:20, 37/41b2=48:22, 38/2a1=58:1, 38/33b1=60:1, 38/35b1=60:2, 38/36a3=60:3, 38/41b3=61:5, 38/42b1=61:6, 38/63a3=63:9, 38/82b3=65:6, 38/89a2=66:2, 38/35b1-2=59:11, 38/27a3=59:14; (s. üze) 26/2b2=4:24, 26/3a3=4:24, 26/6b1=4:26, 26/6b3=4:27, 26/50b3=4:83, 26/56a3=4:90, 26/62b2=4:94, 26/68a1=4:101, 26/70a2=4:102, 26/70b1=4:102, 26/85b1=4:127, 26/95a2=4:140, 26/96a3=4:14, 26/98b2=4:144, 27/17a3=5:3, 27/18b1=5:4, 27/22b1-3=5:6, 27/23a2=5:7, 27/25b1=5:11, 27/33b2=5:20, 28/60a3=7:193, 28/69b1=8:11, 29/19a2=9:25, 30/3b2=12:80, 30/10a1=12:92, 30/44a2=16:32, 31/60b2=20:80, 31/61a2=20:81, 31/63a2=20:86, 31/63b1=20:86, 33/65a3=35:3, 34/23a3=37:30, 35/19a1=39:71, 35/20b3=39:73, 35/41a2=40:30, 35/42a1=40:32, 35/85a3=41:22, 36/66a1=43:68, 36/91a1=45:6, 36/104b3=45:29, 36/106a1=45:31, 37/67a1=49:17, 38/85b3=65:11

sizni 25/16a1-2=3:152, 25/16b2=3:153, 26/6a3=4:26, 26/9a1=4:31, 26/53a2=4:87, 26/90a3=4:133, 26/96b1=4:141, 26/100a1=4:147, 27/24a1=5:8, 27/27a2=5:12, 27/31b3=5:18, 27/54a1-2=5:48, 28/10a3=7:124, 28/19b3=7:141, 28/58a2=7:189, 28/69a3=8:11, 28/69b2=8:11, 28/76a2-3=8:24, 28/77b3=8:26, 28/78a1=8:26, 29/21a1=9:28, 29/30a2=9:39, 29/44b1=9:62, 29/65a2=9:92, 30/10a2=12:92, 31/45a2=20:40, 31/50b1-2=20:55, 31/52b2=20:61, 31/53b1=20:63, 31/56b1=20:71, 31/60a3=20:80, 31/84b3=46:23, 31/89a1=20:117, 32/8b3=28:12,

33/9a2=33:43, 33/31b2=34:7, 33/53a2=34:37, 33/66b1=35:5, 33/70b3=35:11, 33/71a2=35:11, 34/23b3=37:32, 34/28b3=37:96, 34/80b3=39:6, 35/40b2=40:29, 35/46b1=40:38, 35/48b3=40:42, 35/62b3=40:67, 35/84b3=41:21, 36/6b2=42:11, 36/63a3=43:62, 36/89b3=45:4, 36/102b3=45:26, 36/103a1=45:26, 36/108b1=45:35, 37/21b1=47:3, 37/38a1=48:16, 37/41a1=48:20, 37/63b2=49:13, 38/34a2=60:1, 38/35a3=60:2, 38/46a3=61:12, 38/60a3=63:5, 38/66a1=64:2, 38/66b2=64:3, 38/70a1=64:9, 38/75a2=64:17, 38/94a3=66:8

sizke 25/1b2-3=3:120, 25/2a2=3:120, 25/3a1=3:126, 25/9b1=3:140, 25/15b2=3:152, 25/16b3=3:153, 25/17a2=3:153, 25/26a3=3:173, 25/27a3=3:183, 26/2b1=4:24, 26/6a1=4:25, 26/6a3=4:26, 26/8a2=4:29, 26/29b2=4:58, 26/40b3=4:72, 26/41a3=4:73, 26/42b3=4:75, 26/53b1=4:88, 26/55b3=4:90, 26/12a2=4:34, 26/56b2-3=4:90, 26/57b2=4:91, 26/58a2=4:91, 26/59b1=4:92, 26/62a1=4:94, 26/68a3=4:101, 26/70b1=4:102, 26/85b1=4:127, 26/89b2=4:131, 26/96a2=4:141, 27/11a3=4:171, 27/14a12=4:174, 27/15a1=4:176, 27/17a2=5:3, 27/17b1=5:3, 27/18a1-3=5:4, 27/19a1-3=5:5, 27/23a3=5:7, 27/32b2-3=5:19, 27/33a2=5:19, 27/33b3=5:20, 27/34a1=5:20, 27/34b1=5:21, 27/29a3=5:15, 27/54a2=5:48, 27/54b1=5:48, 28/5a1=7:105, 28/9b2=7:123, 28/13a2=7:129, 28/19b2=7:140, 28/23b3=7:145, 28/35a 3=7:158, 28/56b3=7:187, 28/60a3=7:192, 28/60a5=7:194, 28/60a7=7:197, 28/67a2-3=8:7, 28/67b2=8:7, 28/68b1=8:9, 28/68b3=8:10, 28/73b3=8:19, 28/74a1=8:19, 28/78a1=8:26, 28/79b1=8:29, 29/4a3=8:44, 29/10b3=9:14, 29/18a1=9:24, 29/18b2-3=9:25, 29/29a2=9:38, 29/32b1=9:41, 29/35b3=9:47, 29/36a1=9:47, 29/38b1=9:52, 29/43b3=9:61, 29/44b1=9:62, 30/5b1=12:83, 30/34a2=16:10, 30/41b1=16:28, 30/62b1=16:66, 30/72b1=16:80, 30/74a1-2=16:81, 30/83b1=16:95, 31/38b2=20:10, 31/49b1=20:53, 31/52b1=20:61, 31/56a2=20:71, 31/60b1=20:80, 31/61a1=20:81, 31/63a1=20:86, 31/75a1=41:47, 31/84b2=46:23, 32/1a1=27:60, 32/1b2=27:60, 32/9a1=28:12, 32/20a3=28:29, 32/24a2=28:35, 32/25b3=28:38, 32/35b3=28:55, 33/11b1=33:49, 33/16a2=33:53, 33/17b2=33:53, 33/25b2=33:71, 33/29b1=34:3, 33/31b3=34:7, 33/44b2=34:24, 33/47a3=34:30, 33/59a3=34:46, 33/60a1=34:46, 33/60a2-3=34:47, 33/65b1=35:3, 33/66b3=35:6, 33/78a3=35:37, 33/78b2=35:37, 33/79b1=35:39, 34/9b3=36:47, 34/14b1-2=36:60, 34/22a3=37:25, 34/28a2=37:92, 34/41a1=37:154, 34/41a2=37:156, 34/68b3=38:60, 34/80b2=39:6, 34/82a2=39:7, 34/82b1=39:7, 35/10a1=39:54, 35/10a3=39:55, 35/10b1=39:55, 35/18b3=39:71, 35/29b3=40:13, 35/30a1=40:13, 35/39a1=40:28, 35/39b1-2=40:28, 35/40a1=40:29, 35/40b1=40:29, 35/42a3=40:33, 35/42b2=40:34, 35/43a2=40:34, 35/48a3=40:41, 35/50a1=40:44, 35/51b3=40:47, 35/58b1=40:60, 35/60b2=40:64, 35/61a1=40:64, 35/68b3=40:79, 35/69a2=40:80, 35/69b2=40:81, 36/6a3=42:11, 36/22b1=42:30, 36/23a2=42:31, 36/31b3=42:47, 36/39b1-2=43:10, 36/40b2=43:12, 36/46b1=43:24, 36/53b1=43:39, 36/63b1=43:62, 36/63b3=43:63, 36/64a1=43:63, 36/69b1=43:78, 36/79a3=44:19, 36/93b2=45:12, 36/94a2=45:13, 36/108a2=45:34, 37/8a3=47:7, 37/24b2=47:36, 37/25a1=47:37, 37/33b1-2=48:11, 37/33b2=48:11, 37/36a1=48:15, 37/37b2=48:16, 37/40a3=48:20, 37/43b1=48:25, 37/44a3=48:25, 37/58a3=49:7, 37/65a1=49:14, 38/6b3=58:11, 38/8a3=58:12, 38/12b2=58:18, 38/22a2-3=59:7, 38/25b3=59:11, 38/33b3=60:1, 38/35a3=60:2, 38/35b3=60:3, 38/45a3=61:10, 38/53b3=62:8, 38/55a2=62:9, 38/64a1=63:10, 38/67b2=64:5, 38/73a2=64:14, 38/75a1=64:17, 38/81a2=65:5, 38/82b2=65:6, 38/85b2=65:10, 38/89a1=66:2, 38/91b1=66:5

sizde 25/8a3=3:137, 26/6b1=4:26, 26/57a2=4:91, 27/19b3=5:5, 29/30a3=9:39, 29/48b1=9:69, 29/49a 2=9:69, 36/17b1=42:23, 37/24b3=47:36, 37/26a2=47:38, 37/63a1=49:12, 38/64a3=63:10,

sizdin 25/11a1=3:142, 25/15b2-3=3:152, 25/16a2=3:152, 25/17a1=3:153, 25/19b3=3:154, 25/17b2=3:154, 26/4a1=4:25, 26/5b3=4:25, 26/7a3=4:28, 26/8a1=4:29, 26/9a1=4:31, 26/19a1=4:43, 26/30a3=4:59, 26/40b3=4:72, 26/56b1=4:90, 27/21b3=5:6, 27/25b3=5:11, 27/27a1=5:12, 27/27b1=5:12, 27/53b3=5:48, 27/56b1=5:51, 27/58b2=5:54, 28/69b3=8:11, 28/74a2=8:19, 28/77a1=8:25, 29/2b2=8:42, 29/7a2=8:75, 29/11b3=9:16, 29/17a1=9:23, 29/19a1=9:25, 29639a2=9:53, 29/40b2-3=9:56, 29/44a1=9:61, 29/46b2=9:66, 29/48b1=9:69, 30/20a2=15:24, 31/19a1=19:48, 31/27b2=19:71, 33/3a1=33:33, 33/17a1=33:53, 34/15a1=36:62, 34/76a1=38:86, 34/81b3=39:7, 35/19a1=39:71, 36/37b3=43:5, 36/62b1=43:60, 37/21b2=47:31, 37/40b3=48:20, 37/42b3=43:24, 38/2b1=58:2, 38/7b1=58:11, 38/10a2=58:14, 38/22a2=59:7, 38/35a1=60:1, 38/78a3=65:2, 38/91b2=66:5, 38/94a3=66:8

sizler (Ar. entüm, Far. şomā) *Yağumanğlar namāzķa sizler esrükler.* 26/18a2=4:43

(Ar. inneküm, Far. her-āyine şomā) *Tarılsa siz munça tenğlik tarılmaķ, sizler yanğı törütmek içinde.* 33/31b3=34:7

(Ar. iyyāküm, Far. şomā) *Bu ögür sizlerni tapnur erdiler mi?* 33/55a3=34:40

(Ar. -küm, Far. tān) *Yeter sizlerke ölüm.* 26/46b1=4:78

(Ar. —, Far. —) *Né ol bizke körmez-miz erenlerni, sanayur men sizlerdin şerlerdin.* 34/69b2=38:62

s. 25/11b1=3:143, 26/74b1=4:109, 26/95b2=4:140, 27/32a1=5:18, 27/35b3=5:23, 28/7a3=7:114, 28/19a2=7:138, 28/60a4=7:193, 28/60a4=7:194, 28/74b3=8:20, 28/77b1=8:26, 28/78a2=8:26, 28/78b2=8:27, 29/36a1=9:47, 29/59b3=9:83, 30/8b3=12:89, 30/37a2=16:14, 30/37b1=16:15, 30/71b2=16:78, 30/74b2=16:81, 30/79b1=16:90, 30/80a2=16:91, 30/81a1=16:92, 34/22b3=37:28, 34/37b2=37:137, 34/42b1=37:161, 34/68b2-3=38:60, 34/71a2=38:68, 35/10b2=39:55, 35/51b3=40:47, 35/76a1=41:9, 36/66a2=43:68, 36/67b1=43:71, 36/68a1=43:73, 36/78a3=44:15, 36/80b1=44:23, 36/108a3=45:35, 37/25a3=47:38, 37/26a1=47:38, 37/54b3=49:12, 38/37a2=60:11

s.-ning 28/38b3=7:161, 30/74b2=16:81, 30/83b2=16:96, 30/93b3=16:115, 32/35b3=28:55

s.-ni 27/22b2=5:6, 28/77b3=8:26, 28/79b3=8:29, 29/4b1=8:44, 30/37b1=16:15, 30/65a3=16:70, 30/71a2=16:78, 30/74a3=16:81, 30/74b1=16:81, 30/81a2=16:92, 30/81b2=16:93, 31/49b2=20:53, 33/3a2=33:33, 33/49b1=34:32, 33/57a3=34:43, 33/66b2=35:5, 34/80a3=39:6, 35/60b3=40:64, 35/79a2=41:13, 35/86a2=41:23, 36/42b2=43:16, 37/63b3= 49:13, 38/45b1=61:10, 38/46b1=61:12

s.-ke 26/68b1=4:101, 28/20a1=7:14, 28/38a1=7:160, 30/33b3=16:5, 30/34b1=16:11, 30/35a2=16:12, 30/35b3=16:13, 30/55b2=16:53, 30/62b2= 16:66, 30/67b1=16:72, 30/67a1-2=16:72, 30/71b1=16:78, 30/72b2=16:80, 30/73b2=16:81, 30/79b1=16:90, 30/81a3=16:92, 30/93a3=16:114, 31/91a1=20:123, 32/2b3=27:93, 33/49b2=34:32, 35/53a3=40:50, 36/79a2=44:18, 37/43a2=48:24, 38/7a1=58:11, 38/9a3=58:13, 38/26b3=59:13, 38/36b1=60:4, 38/46a2=61:11, 38/54a2=62:8, 38/78b1=65:2

s.-de 30/65b1=16:70, 35/63a2=40:67, 37/25a1=47:37, 37/25b1=47:38

s.-deki 30/55b1=16:53

s.-din 25/10a2=3:140, 28/79b2=8:29, 30/26a2=15:52, 30/56a1=16:54, 38/66a2=64:2

siler (Ar. -küm, Far. şomā) *Tiler kim çıḳarsa silerni yerinġizdin.* 28/6a3=7:110

s.-ninġ 37/57b3=49:7

s.-ni 30/76b3=16:86, 36/74a2=43:89

s.-ke 37/56b3=49:6, 37/58b2=49:7

SOĠUḲ: (gölge için) koyu. krş. **SAWUḲ**

(Ar. ẓalīl, Far. tamām u ḫunuk) *Kigrür-miz olarnı soġuḳ kölikeke.* 26/29a1=4:57

SOḲUŞ-: çarpışmak.

⇒ berk soḳuşmış 38/41a2=61:4

SOL: sol, sol taraf.

(Ar. şimāl / şamā'il, Far. çep/hā) *Ewrülür anınġ kölikeleri oñgdın soldın.* 30/53b1=16:48

s.-dın 33/37a2=34:15

(Ar. şimāl, Far. dest-i çep) *Ançada tutar iki tutuġlı oñgdın yaᶜnī saġ soldın olduruġlı.* 37/73b2=50:17

⇒ oñg ḳol sol aḍaḳ 28/10a2=7:124

SOÑG: 1. son, ard, arka.

(Ar. āḫir, Far. sipesīn) *Kim kim tansa Tañgrıḳa ... yalavaçlarınġa, soñg künke ...* 26/93a3=4:136

s. (s. kün) 26/15b1=4:38, 26/16a1=4:39, 26/30b3=4:59, 27/6a2=4:162, 29/13a3=9:18, 29/14a3=9:19, 29/34a2=9:44, 29/34b3=9:45, 38/14b2=58:22, 38/78b2=65:2

(Ar. dābir, Far. bün u bīḫ) *Tileyür Tañgrı kim kesmek tanıġlılarnınġ soñgını.* 28/67b3=8:7

(Ar. dubur, Far. pes yaᶜnī püşt) *Kim kim ewürse olarḳa ol kim soñgını.* 28/72a2=8:16

(Ar. dubur / edbār, Far. püşt/hā) *Tesbīḥ ḳılġıl añgar hem secde soñglarında.* 37/80b3=50:40

s.-larını 37/20a1=47:27

(Ar. ḫalf, Far. pes) *Ol kim bizinġ ḳatımızda turur, ol kim bizinġ soñgımızda turur.* 31/25a3=19:64

(Ar. —, Far. —) *Eger düşvār tutsañgız emüzgey añgar taḳı bir soñgınça.* 38/83a2=65:6

s-unguzda 34/9a2=36:45

s.-larında 25/24b3=3:170, 31/86a2=20:110, 33/32b2=34:9, 35/87a1=41:25

2. akıbet, son.

(Ar. ᶜāḳıbet, Far. serencām) *Baḳıñglar neteg boldı yalġançılarnınġ soñgı.* 25/8b2=3:137

s.-ı 30/47b3=16:36, 32/25b1=28:37, 32/27b1=28:40, 35/34a1=40:21, 37/9a3=47:10

(Ar. ᶜāḳıbeᵗ, Far. pāyān) *Tattılar işiniŋ ḳatıġlıḳı, boldı işiniŋ soŋġı ziyān.* 38/85a1=65:9

(Ar. ᶜāḳıbeᵗ, Far. pāyān-ı kār) *Baḳġıl neteg boldı yawuz işlig ortaḳ ḳatıġlılarnıŋ soŋġı.* 28/4a3=7:103

s.-ı 33/84b1=35:44, 35/70a2=40:82, 36/47b1=43:25, 38/29a3=59:17

3. sonra.

(Ar. baᶜd, Far. pes) *Yā minnet ḳılġu mundın soŋ yā yuluġ alġu kerek.* 37/6b3=47:4

s. (mundın s.) 37/6b3=47:4

⇒ iş soŋġı edgülüki 28/12b1=7:128; biri soŋġınça biri kelgen 28/68b2=8:9

soŋ / āḫir: son.

(Ar. āḫir, Far. bā-sipesīn) *Bitmezler Taŋrıḳa hem soŋ / āḫir künke.* 9/21b1-2=9:29

soŋ ḳal-: 1. arkaya sona kalmak.

(Ar. ḫalef, Far. pes istāden) *Soŋ ḳaldı olarda kiḍin yawuz ḫalef.* 28/43b3=7:169

2. ardından, peşinden gelmek.

(Ar. ḫalef, Far. pes āmeden) *Soŋ ḳaldı anlarda kiḍin ésiz ḳoḍtılar.* 31/23a1=19:59

soŋ ḳalġan: geride kalan.

(Ar. muḫallef/ūn, pes güẕāşte/gān) *Terk bolġay kim ayġay soŋ ḳalġanlar:* 37/35b2=48:15

soŋ sarāy: ahiret.

(Ar. āḫireᵗ, Far. ān cehān) *Kim kim ḫaddin keçse taḳı kirtgünmese İḍisi nişānlarıŋa soŋ sarāy ḳını ḳatıġraḳ hem bāḳıraḳ.* 31/92b1=20:127

s. 28/45a1=7:169

s.-dın 29/29b2=9:38

soŋ yanış: akıbet, sonuç.

(Ar. teᵓvīl, Far. ᶜāḳıbet) *Ol yaḫşıraḳ körklügrek soŋ yanış.* 26/31a1=4:59

SOŊGLA-: geri dönmek.

(Ar. taᶜḳīb, Far. bāz geşten) *Ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg ewrüldi, ḳaḍra yanıġlı soŋglamadı.* 32/21b2=28:31

SOŊGLAT-: sonucunu vermek, akıbetini oluşturmak.

(Ar. iᶜḳāb, Far. pādāş dāden) *Soŋglattı olarḳa iki yüzlügni köŋgülleri içinde.* 29/55b1=9:77

SOŊGRA: başka, ayrıca.

(Ar. uḫrā, Far. diğer) *Soŋgra küçlüg bolmadıŋız anıŋ üze rāstlıḳ üze bilgen turur Taŋrı anı.* 37/41a2=48:21

soŋgra ḳalġan: sona kalan.

(Ar. muḫallef/ūn, Far. sipes güẕāşte/gān) *Sewündi soŋra ḳalġanlar oldurġu yerlerinde Taŋrı yalavaçuŋa ḫılāf ḳılu.* 29/58a1=9:81

(Ar. muḫallef/ūn, Far. pes güẕāşte/gān) *Aytur saŋa soŋra ḳalġanlar ᶜArablardın: meşġūl ḳıldı bizni mālларımız hem boḍnumız.* 37/32b2=48:11

soŋra yorı-: sonra olmak.

(Ar. teᵓehhür, Far. pes mānden) *Yarlıḳamaḳ üçün saŋa Taŋrı ol kim öŋgdin keçti yazuḳuŋgdın ol kim soŋra yoryur.* 37/27a2=48:2

SOR-: sormak.

(Ar. istiftāᵓ, Far. pursīden) *Sorġıl olarnı, olarnı törütmek ḳatıġraḳ olarnı kim törüttimiz.* 34/19a1=37:11

(Ar. suᵓāl, Far. pursīden) *Sorarlar saŋa ḳıyāmetdin ḳaçan ol anuŋ oġruḳı ap ḳopurmaḳı.* 28/56a1=7:187

s.-ar 33/23a1=33:63

s.-arlar 27/17b3=5:4, 28/56b3=7:187, 28/64a2=8:1, 31/70b1=20:105, 37/84b1=51:12

s.-ġay men 30/32a1=15:92

s.-ġıl 28/39b2=7:163, 30/5a1=12:82, 36/55b2=43:45

s.-sa men 31/2b1=18:76

s.-sa sen 31/73a2=39:38, 36/39a1=43:9, 36/73b1=43:87

s.-saŋ 29/45b3=9:65

⇒ ayt- / sor- 30/51a2=16:43

SOR(U)L-: sorulmak, sorguya çekilmek.

(Ar. suᵓāl m., Far. pursīde şoden) *Sorlur sizler andın kim yalġan yaratur sizler.* 30/56b3=16:56

s.-urlar (sorlurlar) 36/44a3=43:19

s.-ġay siz 36/55b1=43:44

s.-ġay oḳ sizler 30/82a1=16:93

s.-maz-miz 33/45a3=34:25

s.-maz sizler 33/45a3=34:25

sorulmış: sorguya çekilen, mesul tutulan.

(Ar. mesᵓūl/ūn, Far. pursīde şode/gān) *Köndürüŋ olarnı tanuġ yolı tapa, turuḳturuŋ olarnı olar sorulmış tururlar.* 34/22a3=37:24

SORUŞ-: birbirini sorumlu tutmak.

(Ar. tesāᵓul, Far. pursīden) *Utru keldi amarıları amarıları üze soruşurlar.* 34/22b3=37:27

(Ar. tesāᵓūl, Far. pursīden ez yek dīger) *Ḳaraġu bolur olar üze ḫaberler ol kün olar soruşmaġalar.* 32/42a2=28:66

SOY(U)L-: sıyrılmak.

soylup çıḳ-: sıyrılıp çıkmak, üzerine alınmamak.

(Ar. insilāḫ, Far. birūn āmeden) *Oḳıġıl anlarnıŋ üze ol er ḫaberini kim bérdimiz aŋa belgülerimizni, soylup çıḳtı anlardın, uḍu bardı anı yek.* 28/49b2=7:175

SOYURḲA- (Mog.T.): merhamet etmek, rahmet etmek.

(Ar. raḥme[t], Far. baḫşāyiş) *Soyurḳamaḳ üçün İḍiñgdin, ol ol eşitgen bilgen.* 36/75b2=44:6

(Ar. raḥme[t], Far. baḫşūden) *Meger ol kim soyurḳasa Tañgrı bütünlükin ol ᶜazīz ulaşu yarlıḳagan.* 36/85a3=44:42

soyurḳamaḳ: rahmet.

(Ar. raḥme[t], Far. baḫşūden, baḫşāyiş) *Tilese maña soyurḳamaḳ nek olar yanıġlılar mu anıñ soyurḳamaḳını.* 31/74a1-2=39:38

s. 34/63b2=38:43

(Ar. raḥme[t], Far. baḫşāyiş) *Eger tatursa-mız soyurḳamaḳ bizdin ḳatıġlıḳda kiḍin tegdi añgar.* 31/76a2=41:50

(Ar. raḥme[t], Far. baḫşūden) *Yolçı soyurḳamaḳ şeksiz boḍunḳa.* 36/98b2=45:20

SÖK-: lanetlemek, kovmak.

sökiniş sürülmiş: lanetlenmiş, sürülmüş, kovulmuş.

(Ar. racīm, Far. rānde) *Ḳaçan kim oḳısa sen Oḳıġını sıġıngıl Tañgrıḳa sökmiş sürülmiş yekdin.* 30/85a2=16:98

SÖKELLİK: hastalık.

(Ar. maraż, Far. bīmārī) *Anlar kim köñgülleri içre sökellik ol.* 33/22a1=33:60

SÖRÇEK: efsane, hikâye.

(Ar. saṭr / esāṭir, Far. efsāne/hā-i nebişte) *Eger tilese-miz aygatımız munuñ meñgizlig, ermez bu meger evvelḳılarnıñ sörçekleri.* 28/81a2=8:31

⇒ bitimiş sörçek 30/38b3=16:24

SÖZ: söz, kelam, haber.

(Ar. ḥadīṣ, Far. suḫen) *Kizlemezler Tañgrıḳa sözni.* 26/17b3=4:42

s. 26/95b1=4:140, 38/89b2=66:3
s.-ni 26/47b2=4:78
s.-ke 28/55b1=7:185, 36/91a2=45:6
s.-de 34/93a2=39:23
s.-i 31/38a2=20:9, 37/87a3=51:24
s.-ün (ins.) 26/53b1=4:87

(Ar. ḳavl, Far. güftār) *Yandurdı bir ançaları bir ançaḳa söz birle.* 33/48b2=34:31

s. 37/17a3=47:21, 37/73b3=50:18
s.-ni 31/86a1=20:109, 34/89b1=39:18
s.-ümni 31/43a1=20:28, 31/65a1=20:89, 31/66b3=20:94
s.-ini 38/59b1=63:4
s.-in 38/1a1=58:1

(Ar. ḳavl, Far. suḫen) *Uḳup yime bilgey sen anlarnı söz yoruḳı içinde.* 37/21a2=47:30

(Ar. kelime[t]/āt, Far. suḫen/ān) *Tükel boldı seninĝ İdinĝninĝ körklüg sözi Yaᶜḳūb oğlanları üze.* 28/17b3=7:137
s. 30/15b1=14:26, 33/70a2=35:10, 36/48a2=43:28
s.-i 27/10b3=4:171
s.-ini 29/31b2=9:40
s.-ümiz 34/44a3=38:171
s.-lerni 26/20b3=4:46
s.-leri 28/67b3=8:7, 36/19a1=42:24
s.-leriŋge 28/36a1=7:158

(Ar. kelām, Far. suḫen) *Ey Mūsā men üḍürdüm séni boḍun üze meniŋg yarlıġlarım birle sözüm birle.* 28/23a1=7:144

⇒ belgülüg söz ay- 36/59a3=43:52; bütün s. 33/3b1=33:34; çın s. 33/17a1=33:53, 38/50b1=62:2; eḍgü bütün s. 33/2a2=33:32; kerekmez s. 31/24b1=19:62, 32/35b1=28:55; köni s. 35/24b3=40:5, 36/63b3=43:63; meşel s. 36/43a1=43:17; yaḫşı aytıḳ s. 31/46b3=20:44; yalġan s. 33/20b3=33:58, 38/38a1=60:12; yaşru s. 36/70a3=43:80; yoḳ s. 27/2a2=4:156

söz / sav: söz, haber.

(Ar. nebeᵓ, Far. ḫaber) *Apaŋg kelse silerke bulġanuḳ söz /sav birle amulluḳ ḳılıŋglar.* 37/57a1=49:6

söz aymaḳ: konuşma, hitabet.

(Ar. ḫiṭāb, Far. suḫen goften) *Yéŋgdi méni söz aymaḳ içre.* 34/54b3=38:23

söz ayt-: söylemek.

(Ar. ḳavl, Far. goften) *Ol Meryem oğlı ᶜİsā turur köni söz aytur.* 31/13b3=19:34

söz ḳoşġu: şair.

(Ar. şāᶜir, Far. şāᶜir) *Aytırlar: biz ḳoḍuġlılar [mu]-mız bizinĝ taŋgrılarımızını söz ḳoşġu üçün telwe.* 34/25a1=37:36

söz tutmaġlı boḍun: yoldan çıkan, söz dinlemeyen halk.

(Ar. fāsıḳīn, Far. birūn āmedegān ez fermān) *Yüŋgül tuttı öz boḍunı, boyun sudılar aŋgar, olar erdiler boḍun söz tutmaġlı boḍunlar.* 36/60a3=43:54

SÖZLE-: 1. söylemek, konuşmak.

(Ar. inṭāḳ, Far. suḫen goften) *Ol rūzī rāst aniŋg meŋgizlig kim sözleyür sizler.* 37/87a2=51:23

(Ar. ḳavl, Far. güftār) *Sözledükde örleyü sözler teg bir ançaŋgız.* 37/54b1=49:2

(Ar. lafẓ, Far. efgenden ez dehān) *Sözlemez bir söz meger aniŋg üskinde küḍezgen anuḳ.* 37/73b2=50:18

(Ar. nuṭḳ, Far. suḫen goften) *Né ol sizke sözlemez sizler.* 34/28a2=37:92
s.-yür 36/104b2=45:29

(Ar. tekellüm, Far. suḫen goften) *Körmezler mū ol sözlemez olarḳa, köndürmez olarnı yolḳa.* 28/26a3=7:148
s.-yür 34/16a1=36:65
s.-yür-miz 31/12a2=19:29
s.-di 27/7b3=4:164, 28/21b1=7:143
s.-se 36/34b1=42:51

s.-mez men 31/11a2=19:26
s.-megey sen 31/7a1=19:10

(Ar. teklīm, Far. suḫen goften) *Sözledi Tañrı Mūsāḳa, sözlemek.* 27/8a1=4:164

2. anlatmak, hikâye etmek.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber goften) *Anlar kim yalġan tuttılar biziñ āyātlarımızını, sözlegil anlarnı, saḳınıp sözlemek.* 28/51a1=7:176

s.-di 32/17a3=28:25

3. (söylenen) olmak.

(Ar. kevn, Far. būden) *Seniñ İdiñ aḏrar seçer olar ara ḳopmaḳ küni, anıñ içinde kim sözledi anıñ içinde aḏnaġlılar.* 30/98b3=16:124

⇒ örleyü sözle- 37/54b1=49:2; saḳınıp s. 28/51a2=7:176, yaşru s. 31/70a1=20:103, 38/89b1=66:3

⇒ çın sözlegli 33/47a3=34:29; keḏ çın s. 26/39b2=4:69; köni s. eren 33/4a1=33:35; köni s. ḳunçuy 33/4 a2=33:35; yaşru s. bol- 30/3b1=12:80

⇒ çın yaᶜni rāst sözlegüçi 34/41b1=37:157

⇒ yalġan sözledeçi yaᶜni yalġançı 30/88a3=16:105

SÖZLEŞ-: konuşmak.

sözleşmek: konuşma.

(Ar. teḥāvur, Far. suḫen güftār) *Ol Tañrı eşitür sizing sözleşmekleriñgizni.* 38/2a1=58:1

SÖZLET-: konuşturmak.

(Ar. inṭāḳ, Far. suḫen āverden) *Aygalar: sözletti bizni Tañrı ol kim sözletti ḳamuġ neñgni.* 35/84b2=41:21

⇒ bāṭıl sözlet- 26/81b2=4:120

SU-: krş. **SÜ-, SUN-**

⇒ boyun su- 25/5a3=3:132, 25/23b2=3:168, 26/21b2=4:46, 26/30a1=4:59, 26/30a2=4:59, 26/37b3=4:65, 26/39a2=4:69, 26/48a3=4:80, 26/48b1=4:80, 26/48b3=4:81, 27/23b1=5:7, 27/39a3=5:30, 27/50b2=5:44, 28/74b1=8:20, 29/5b1=8:46, 29/53b2=9:74, 31/65b2=20:90, 33/2b2=33:33, 33/10b1=33:48, 33/24a2-3=33:66, 33/24b1=33:67, 33/26a2=33:71, 34/31a1=37:103, 35/9b3=39:54, 35/62a3=40:66, 36/60a2=43:54, 36/64a3=43:63, 37/19a3=47:26, 37/22b3=47:33, 37/23a1=47:33, 37/37b1=48:16, 37/38b2=48:17, 37/64b2-3=49:14, 38/9b1=58:13, 38/25b2=59:11, 38/72a2=64:12, 38/74a2=64:16

⇒ boyun suġlı 32/34b3=28:53, 34/22b1=37:26, 36/66a1=43:69

⇒ boyun suġan 26/11b1=4:34, 29/56a3=9:79, 38/91b3=66:5

SUÇUL-: (giysi, ayakkabı) çıkarmak.

(Ar. ḫalᶜ, Far. birūn kerden) *Men men seniñg İdiñg, suçulġıl iki naᶜleynniñgni.* 31/39a2=20:12

SUN-: uzatmak. krş. **SU-, SÜ-**

(Ar. basṭ, Far. derāz kerden) *Ançada oġradı boḍun kim sunsalar sizlerke eliglerini.* 27/25b1=5:11

⇒ boyun sun- 26/36b1=4:64, 29/51b1=9:71, 35/32b2=40:18

SUNMAḲLIḲ: ibadet, kulluk etme.

(Ar. ʿibādeṭ, Far. perestiden) *Ol kim ol iki ara turur, tapġıl aŋgar, sergil aŋgar sunmaḳlıḳḳa.* 31/26a1=19:65

SŪRE (Ar.): sure.

(Ar. sūreṭ, Far. sūre) *İndürülse olar üze bir sūre ḫaber bérür olarḳa anı kim köŋülleri içinde turur.* 29/45b1=9:64

s. 29/61a3=9:86, 37/16a3=47:20, 37/16b1=47:20

ṢŪRET (Ar.): 1. suret, şekil.

(Ar. ṣūreṭ / ṣuver, Far. niger/hā) *Körklüg ḳıldı ṣūretleriŋizni, rūzī bérdi sizke arıġlardın.* 35/61a1=40:64

ṣ.-leriŋizni 38/66b3=64:3

2. heykel.

(Ar. timṯāl / temāṯil, Far. ṣūret/hā-i engiḫte) *Éterler erdi ... tilese ulıġ yerlerdin, ṣūretlerdin.* 33/35b1=34:13

3. hal, durum.

(Ar. ṣīreṭ, Far. reftār) *Tutġıl anı ḳorḳmaġıl, ewrer-miz anı ewvelḳı ṣūretiŋge.* 31/41b2=20:21

ṣūret ḳıl-: şekil vermek.

(Ar. taṣvīr, Far. nigāşten) *Törütti köklerni ve yerlerni könilik birle ṣūret ḳıldı sizni.* 38/66b2=64:3

ṣūret ḳılġan: şekil veren.

(Ar. muṣavvir, Far. niger konende) *Ol Taŋrı törütgen, yaratġan, ṣūret ḳılġan.* 38/32b1=59:24

SUW: 1. su.

(Ar. māʾ, Far. āb) *İndrür siziŋ üze kökdin suw arıtmaḳ üçün sizni.* 28/69b2=8:11

s. 26/19a3=4:43, 27/22a2=5:6, 30/62a1=16:65, 31/49b3=20:53, 32/1a1=27:60, 36/40a2=43:11, 37/13b2=47:15

s.-nı 33/74b1=35:27, 34/91a3=39:21, 37/70b3=50:9

s.-dın 37/12a3=47:15

2. akarsu.

(Ar. māʾ, Far. āb) *Ḳaçan keldi erse Medyen suwıŋa buldı anıŋ üze bir boḍunnı boḍundın.* 32/15b1=28:23

⇒ aḳar suw 28/15a1=7:133; arḳa suwı 35/62b2=40:67; isig s. 36/86a1=44:46; ḳaynar s. 34/68a1=38:57, 36/86a3=44:48; ḳaynar isig s. 35/65a2=40:72; oŋgurḳa suwı 33/71a1=35:11; siŋgen s. 33/72a3=35:12; uça suwı 30/33b2=16:4, yunġu s. 34/63a3=38:42

suw içürmek: su içirme, su dağıtma.

(Ar. saḳy, Far. āb dāden) *Ḳıldıŋız mı ḥācīlarḳa suw içürmekni, mezgit-i Ḥarāmnı ābādān ḳılmaḳnı?* 29/14a1=9:19

suwḳa batḳan: suya batan, dalgıçlık yapan.

(Ar. ġavvāş, Far. be-deryā furū şevende) *Musaḫḫar ḳıldımız aŋgar yelni, ... yeklerni ḳanuġ binā ḳılġanlarnı suwḳa batḳanlarnı.* 34/61b3=38:37

suw ḳol-: su istemek.

(Ar. istisḳā', Far. āb ḫ'āsten) *Yarlıġ ıdtımız Mūsāḳa ançada suw ḳoldılar.* 28/36b3=7:160

suw yaġturur: yağmur yağdıran.

(Ar. mumṭir, Far. bārende) *Bu bulıt yaġturur bizke suw.* 31/79a3=46:24

suw yarġan: suyu yaran, suyu yara yara ilerleyen.

(Ar. māḫir / mevāḫir, Far. şikāfide/gān-ı ābrā) *Körgey sen kemini anıŋ içre yarġanlar suwnı.* 33/73a2=35:12

SUWAR(I)L-: su içirilmek.

(Ar. saḳy m., Far. āb dāde şoden) *Ol meŋizlig kim ol cāvidāne ot içre suwarlur ḳaynar suw.* 37/13b1=47:15

SUWSA-: susamak.

(Ar. ẓame', Far. teşne şoden) *Her-āyine sen suwsamaġay sen anıŋ içinde hem isinmegey sen.* 31/89a3=20:119

suwsamış: susamış.

(Ar. vird, Far. teşne) *Hem sürer-miz yazuḳluġlarnı tamuġ tapa suwsamışlar.* 31/33a1=19:86

SÜ: 1. asker, ordu.

(Ar. cund / cunūd, Far. sipāh/ān) *Idtı süler körmez sizler anı, ḳınadı anlarnı kim tandılar.* 29/19b3=9:26

s.-din 34/2a1=36:28
s.-leri 31/59b3=20:78, 37/30b1=48:7
s.-lerini 32/5b1=28:6, 32/27a2=28:40
s.-ler 29/31b1=9:40

(Ar. cund / cunūd, Far. leşker/hā) *Bütünlükin bu kāfir taḳı Hāmān, ol ikiniŋ süleri erdiler ḫaṭā ḳılıġlılar.* 32/7a1=28:8

s. 34/50a2=38:11, 36/80b2=44:24
s.-leri 32/26b2=28:39, 37/28a3=48:4

2. yandaş.

(Ar. ḥizb, Far. sipāh) *Olar turur yek süsi, bilgil yek süsi olar ziyānlıġlar ol.* 38/13a3=58:19

s.-si 38/13b1=58:19, 38/16a3=58:22

SÜ-: krş. **SU-**

⇒ boyun sü- 37/17a2=47:21
⇒ boyun sügen 35/78a1=41:11

SÜÇÜG: tatlı, hoş, güzel.
(Ar. ᶜaẕb, Far. ḫoş) *Teŋ bolmaz iki deryā, bu süçüg tatlıġ siŋgen suw ol, ... bu açıġ şūr turur.* 33/72a3=35:12

SÜḌRE-: sürüklemek, zorla çekmek. krş. **SÜḌRÜ-**
(Ar. cerr, Far. keşiden) *Tuttı ḳaḍaşınıŋ başını süḍreyür anı özine.* 28/28a1=7:150

SÜḌRÜ-: krş. **SÜḌRE-**
(Ar. ᶜatl, Far. keşiden) *Tutuŋlar, süḍrüŋler anı tamuġnuŋ ortasına tegi.* 36/86a1=44:47

SÜḌRÜN-: sürüklenmek.
(Ar. seḥb m., Far. keşide şoden) *Ançada ġullar boyunları içinde hem zencirler süḍrünürler ol ḳaynar isig suw içre.* 35/65a1=40:71

SÜLÜG: askerli, askeri olan.
(Ar. cundᵉⁿ, Far. be-sipāh) *Ol yawuzraḳ orunluġ, ẕaᶜifraḳ sülüg.* 31/30a1=19:75

SÜNNET (Ar.): sünnet, dinen geçerli olan adet.
(Ar. sünneᵗ, Far. nihād) *Taŋrı sünneti anlar içinde keçtiler.* 33/8a1=33:38
s.-i 35/72b1=40:85
(Ar. sünneᵗ, Far. sünnet-i Ḫudāy der helāk) *Çın-oḳ keçti evvelḳılarnıŋ sünneti.* 28/85b1=8:38

SÜŊGÜK: kemik.
(Ar. ᶜaẓm, Far. üstüḫᵛān) *Aydı: İḍim men süst boldı süŋgük méndin.* 31/4b3=19:4
⇒ ḳuruġ süŋgük 34/20a2=37:16

SÜR-: 1. sürmek, meshetmek.
(Ar. meshˌ Far. sāvīden) *Teyemmüm ḳılıŋlar arıġ toprakḳa, sürüŋler yüzüŋgüzke.* 26/19b1=4:43
s.-üŋler 27/21a2=5:6, 27/22a3=5:6
2. sürmek, zorla başka yere göndermek, kovmak.
(Ar. sevḳ, Far. rānden) *Sürdimiz anı ölmiş él tapa.* 33/69a3=35:9
s.-er-miz 31/32b3=19:86
(Ar. ẕevd, Far. rānden) *Hem buldı olarda öŋin iki uraġutnı kim sürerler.* 32/16a1=28:23
3. taş atarak uzaklaştırmak.
(Ar. recm, Far. seng-sār kerden) *Eger yıġılmasaŋ sürgey-men séni, kesilgil méndin kéçke tegi.* 31/18b1=19:46
⇒ öç sür- 36/27b1=42:41
sürgüçi: sürücü.

(Ar. sābıḳ, Far. āyende) *Kelür ḳamuġ et-öz anıng birle sürgüçi hem tanuḳ.* 37/74b2=50:21

sürügli: taksim eden.

(Ar. muḳassim/āt, Far. baḫş konende/gān) *Ol iş sürügli ferişteler ḥaḳḳı.* 37/83b1=51:4

SÜRÜG: sürü.

sürügün körünü: sürü olarak görünüp.

(Ar. şāri^{c} / şurre^{can}, Far. be rüy-ı āb āyende/gān) *Kelür erdi olarḳa balıḳları şenbe künleri körünü sürügün, ol kün şenbe ḳılmaz erdiler kelmez erdi olarḳa.* 28/40a2=7:163

SÜRÜL-: sürülmek, uzaklaştırılmak.

(Ar. sevḳ, Far. rānde şoden) *Tartışurlar seninġ birle könilik içre belgürmişde kiḍin, ançaḳlı sürlürler teg ölümke.* 28/66b3=8:6

s.-ür (sürlür) 35/20a2=39:73

s.-ürler (sürlürler) 35/18a2=39:71

sürülmiş: sürülmüş, kovulmuş.

(Ar. racīm, Far. rānde) *Aydı: çıḳġıl andın kim sen sürülmiş sen.* 30/23b2=15:34

s. sen 34/74a3=38:78

⇒ sökmiş sürülmiş 30/85a2=16:98

SÜST (Far.): gevşek.

süst bol-: 1. gevşeklik göstermek, zaafa düşmek, yılmak.

(Ar. vehn, Far. süst kerden) *Süst bolmanġ boḍunnunġ tilemeki içinde.* 26/72a1=4:104

s.-dılar 25/13b3=3:146

2. güç kaybetmek, zayıflamak.

(Ar. vehn, Far. süst şoden) *Aydı: İḍim men süst boldı sünġük méndin.* 31/4b3=19:4

3. hafifletilmek, azaltılmak.

(Ar. teftīr m., Far. süst kerde şoden) *Bütünlükin yazuḳluġlar tamuġ ḳını içinde cāvidāneler, süst bolmaz olardın, olar anıng içinde nevmidler.* 36/68b2=43:75

SÜSTEL (Far.T.): güçten düşmek, zayıflamak, gevşemek.

(Ar. vehn, Far. süsti kerden) *Süstelmeng ḳaḍġurmanġ sizler, sizler üstünler siz.* 25/9a1=3:139

s.-mengler 37/23b3=47:35

SÜSTLUḴ (Far.T.): duraklama, sürece ara veriş.

(Ar. fetre^{t}, Far. süsti) *Belgürtür sizke süstluḳ üze yalavaçlardın.* 27/32b3=5:19

süstluḳ ḳıl-: tembellik etmek, ihmal etmek.

(Ar. veny, Far. süsti kerden) *Barġıl sen hem ḳarındaşınġ meninġ nişānlarım birle, süstluḳ ḳılmanġlar meninġ yādım içinde.* 31/46b1=20:42

SÜSÜL-: boynuzla vurulmak.

süsülmiş: boynuzlanarak öldürülmüş (hayvan).

(Ar. neṭīḥa[t], Far. ser-zede) *Boġulmış hem tögülmiş hem uşanmış hem süsülmiş* ... 27/16a2=5:3

SÜT: süt.

(Ar. leben, Far. şīr) *İçrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt.* 30/63a1=16:66

s.-din 37/12b1=47:15

Ş

ŞĀD (Far.): sevinçli, mutlu.
şād bol-: mutlu olmak, sevinmek.
(Ar. ferah, Far. şād şoden) *Eger tegse sizke bir yawuzluḳ şād bolurlar anıng birle.* 25/2a1=3:120
(Ar. fariḥ/ūn, Far. şādmān/ān) *Ewrülürler olar şād bolurlar.* 29/37b3=9:50
ş.-up 25/24b1=3:170

ŞAMUŞA: bezek, süs.
(Ar. ḥilye[t], Far. pīrāye) *Azu ol kim ektilenür şamuşa içre ol ḫuşūmet içinde belgürtmegen erür.* 36/43b1=43:18

ŞARĀB (Ar.): içecek.
(Ar. şarāb, Far. āşāmīdenī) *Anıng içinde ündeyürler anıng içinde üküş mīveni hem şarābnı.* 34/66b2=38:51

ŞEB (Far.): gece.
(Ar. leyl, Far. şeb) *Hem yana nişān olarḳa şeb, çıḳarur-mız anıngdın kündüzni.* 34/6a2=36:37

ŞEFĀ[c]AT (Ar.): şefaat, iltimas.
(Ar. şefā[c]a[t], Far. ḫ[v]āhiş kerden) *Kim kim şefā[c]at ḳılsa körklüg, şefā[c]at bolur anıngar ülüş andın, kim kim şefā[c]at ḳılsa yawuz şefā[c]at bolur anıga ülüş andın.* 26/52a1-3=4:85
ş. 31/85b2=20:109, 33/43b3=34:23
ş.-ḳa 31/33a2=19:87, 36/73a2=43:86
(Ar. şefā[c]a[t], Far. mer ḫudāy rāst) *Aygıl: şefā[c]at ḳamuġ anıngar, kökler meliki hem yerler meliki.* 35/2b3=39:44
şefā[c]at ḳıl-: şefaat etmek.
(Ar. şef[c], Far. ḫ[v]āhiş kerden) 26/51b3=4:85, 26/52a2=4:85

ŞEFĪ[c] (Ar.): şefaatçi.
(Ar. şefī[c], Far. ḫ[v]āhişger) *Yoḳ ẓālimlerḳa yaġuḳdın ap şefī[c] boyun sunur.* 35/32b2=40:18
şefī[c]çi: şefaat eden, şefaatçi.
(Ar. şefī[c] / şüfe[c]ā[ɔ], Far. ḫ[v]āhişger/ān) *Azu tuttılar mu Tangrıdın aḍın şefī[c]çi.* 35/2a3=39:43

ŞEHĪD (Ar.): şehit.
(Ar. şehīd / şuhedā[ɔ], Far. kuşte şode/gān der rāh-ı Ḫudāy) *Ni[c]met bérdi Tangrı olar üze ... keḍ çın sözlegliler hem şehīdler, eḍgülerdin.* 26/39b2=4:69

ŞEHVET (Ar.): şehvet.

(Ar. şehve[t] / şehevāt, Far. ārzū/hā) *Anlar kim uḍarlar şehvetlerḳa.* 26/7a1=4:27

ŞEKER(Far.): şeker.
⇒ yandaḳ şekeri 28/37b3=7:160, 31/60b2=20:80

ŞEK(K) (Ar.): şüphe, kuşku.
(Ar. reyb, Far. gümān) *Bütünlükin ḳıyāmet keligli turur, şek yoḳ.* 35/58a1=40:59
ş. 26/53a3=4:87, 36/3b3=42:7, 36/106b1=45:32
(Ar. şekk, Far. gümān) *Anlar kim tartışıḳ boldılar anıng içinde şek içinde andın.* 27/3a1=4:157
ş. 33/42b2=34:21, 33/63a1=34:54, 34/49a2=38:8, 35/43a1=40:34, 36/10a1=42:14, 36/76b2=44:9
şek bol-: şüphe etmek, kuşkulanmak.
(Ar. imtirā[ᵓ], Far. be-gümān şoden) *Ol bilmek ḳıyāmetḳa, şek bolmanglar anıng birle, uḍunglar manga.* 36/63a1=43:61
(Ar. irtiyāb, Far. be-gümān şoden) *Şek boldı köngülleri, ol şekleri içinde tezginürler.* 29/34b3=9:45
ş.-madılar 37/65b1=49:15
şek tutġan: şüpheci.
(Ar. murtāb, Far. be-gümān bāşed) *Ḳışrur Tangrı ol kimerseni kim ol ḥaddin keçti şek tutġan.* 35/43b3=40:34
şek tutġan er-: şüpheye düşmek.
(Ar. imtirā[ᵓ], Far. be-gümān şevende/gān) *Bütünlükin bu ol kim erdingiz anıng birle şek tutġanlar.* 36/86b2=44:50

ŞEKLEN- (Ar. T.): şüphe etmek.
(Ar. irtiyāb, Far. be-gümān şoden) *Eger şeklense siz olarnıng [ᶜ]iddetleri üç ay.* 38/80a2=65:4

ŞEKLİG (Ar.T.): şüpheci.
(Ar. murīb, Far. der gümān efgenende / bā gümān) *Kemişingler ol ikini tamuġḳa ... yıġḳan ḫayrnı, tenge keçgen şeklig.* 37/75b1=50:25
şeklig bol-: şüphe etmek.
(Ar. imtirā[ᵓ], Far. be-gümān şoden) *Ol Meryem oġlı [ᶜ]Īsā turur, köni söz aytur, ol kim anıng içinde şeklig bolurlar.* 31/13b3=19:34

ŞEKSİZ (Ar.T.): şüphesi olmayan, emin, inançlı.
(Ar. īḳān, Far. bī-gümān şoden) *Sizni törütmek içinde ol kim yaḍtı tepreniglilerdin, belgüler şeksiz boḍunḳa.* 36/90a1=45:4
ş. 36/98b2=45:20
(Ar. mūḳin/īn, Far. bī-gümān/ān) *Kim ol körklügrek Tangrıdın ḥükm ḳılġandın şeksiz boḍunḳa.* 27/56a1=5:50
ş.-le 36/76a2=44:7

(Ar. mūḳin/īn, Far. bī-gümān/ān yaᶜnī müᵓmin/ān-ı rāstīn) *Yer içinde belgüler şeksizlerke.* 37/86a1=51:20

ŞENBE (Far.): cumartesi, cumartesi tatili.

(Ar. sebt, Far. rūz-ı şenbe) *Ançada ḥaddin keçtiler şenbe içinde.* 28/40a1=7:163

(Ar. sebt, Far. şenbe) *Ançada kelür erdi olarḳa balıḳları şenbe künleri.* 28/40a2=7:163

ş.-ni 30/98a3=16:124

şenbe boḍunları yaᶜnī cuhūdlar: Cumartesi halkı, Yahudiler.

(Ar. aṣḥābü's-sebt, Far. yārān-ı şenbe) *Yıratsa-mız anlarnı neteg kim yıratmız şenbe boḍunlarını yaᶜnī cuhūdlarnı.* 26/23a1=4:47

şenbe ḳıl-: Cumartesi yasağına uymak.

(Ar. sebt, Far. şenbe kerden) *Ol kün şenbe ḳılmaz erdiler kelmez erdi olarḳa.* 28/40a3=7:163

ŞERĪᶜAT (Ar.): şeriat, din yolu.

(Ar. şerīᶜaᵗ, Far. rāh) *Yana ḳıldımız şerīᶜat üze işdin, uḍġıl aŋgar.* 36/97b1=45:18

ŞER(R) (Ar.): şer, kötülük.

(Ar. şerr / eşrār, Far. bed/ān) *Sanayur men sizlerdin şerlerdin.* 34/69b2=38:62

ŞEVḲLEN- (Ar.T.): çok arzu etmek, istemek.

(Ar. ḥırṣ, Far. āz nemūden) *Eger şevklense sen köni yol körkitmek üze bütünlükin kim Taŋrı yolḳa köndürmes.* 30/47b3=16:37

ŞİFĀ (Ar.): şifa.

şifā bér-: şifa vermek, rahatlatmak.

(Ar. şifāᵓ, Far. şifā dāden) *Yārī bérgey sizke olar üze, şifā bérgey müᵓmin boḍunlar köŋülleringe.* 29/10b3=9:14

ŞİFTAR (Tac.): tavan, çatı.

(Ar. saḳf / suḳuf, Far. sifad) *Éwleringe şiftarlar kümişdin yime üzeŋüler anıŋ üze aġarlar.* 36/51a2=43:33

şiftār öçek: çatı.

(Ar. saḳf, Far. sifad) *Ḳoŋurdı Taŋrı olarnıŋ [binālarını] ullarındın yer töşeklerindin, tüşti olarnıŋ üze şiftar / öçek üstünlerindin.* 30/39b3=16:26

ŞİᶜR (Ar.): şiir.

(Ar. şiᶜr, Far. suḫen-i mevzün yaᶜnī şiᶜr) *Ögretmedimiz aŋgar şiᶜrni, kerekmez ol aŋgar.* 34/17b1=36:69

ŞŪR (Far.): tuzlu.

(Ar. milḥ, Far. şūr) *Bu süçüg tatlıġ sin͡gen suw ol ... bu açıġ şür turur.* 33/72b1=35:12

ŞUWŞA-: fısıldamak.

şuwşamış: fısıltı.

(Ar. necvā', Far. rāz goften) *Ol Tan͡grı bilür sırlarını, şuwşamışlarını, Ol Tan͡grı bilgen ol örtüglilerni.* 29/56a2=9:78

şuwşamaḳ: gizli konuşma, fısıldaşma.

(Ar. necvā', Far. rāz goften) *Ḫayr yoḳ üküş içinde şuwşamaḳlarında.* 26/78a1=4:114

ŞÜKR (Ar.): şükür, hamd.

(Ar. ḥamd, Far. sipās) *Şükr Ol Tan͡grıḳa kökler törütgen hem yerlerni.* 33/63b1=35:1

ş. 32/2b3=27:93, 32/43b1=28:70, 33/28a2=34:1, 33/28b1=34:1, 34/46a3=37:182, 35/21a1=39:74, 35/22a3=39:75, 35/61b2=40:65

(Ar. ḥamd, Far. sitāyiş) *Ol Tan͡grıḳa şükr kökler iḏisin͡ge.* 36/109a2=45:36

ş. 38/65b3=64:1

(Ar. şükr, Far. āzādī vü sipās) *Ḳılın͡glar ey Dāvūd boḏunı şükr üçün.* 33/35b3=34:13

şükr aymaḳ: hamdetme, şükretme.

(Ar. ḥamd, Far. sitāyiş) *Tesbīḥ aygıl iḏin͡ge şükr aymaḳ birle.* 37/80a3=50:39

şükr ḳıl-: şükretmek.

(Ar. şükr, Far. sipās dāşten) *Eger şükr ḳılsa siz bitse siz erür Tan͡grı az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen.* 26/100a2=4:147

ş.-ın͡glar 33/37a3=34:15, 36/94a1=45:12

ş.-sa sizler 34/82a1=39:7

ş.-mazlar 35/59b3=40:61

ş.-mazlar mu 34/5a3=36:35

(Ar. şükr, Far. sipās-dārī kerden) *Bolġay siz şükr ḳılġay sizler.* 27/23a1=5:6

(Ar. şükr, Far. āzādī kerden) *Bolġay kim şükr ḳılġa sizler.* 33/73b1=35:12

şükr ḳılġan: şükreden.

(Ar. şākir/īn, Far. sipās dārende/gān) *Yanut bérür Tan͡grı şükr ḳılġanlarḳa.* 25/12b1=3:144

ş.-larḳa 25/13a3=3:145

ş.-lardın 35/15a3=39:66

(Ar. şekūr, Far. sipās dārende) *Az menin͡g ḳullarımdın şükr ḳılġan.* 33/36a1=34:13

ş.-ḳa 33/40a1=34:19, 36/24a2=42:33

şükr ḳılıġlı: şükreden.

(Ar. şākir/īn, Far. sipās-dār/ān) *Eger bérsen͡g bizke eḏgü ᶜayāl bolur-miz şükr ḳılıġlılardın.* 28/59a2=7:189

şükr öte-: şükretmek.

(Ar. şükr, Far. sipās-dārī kerden) *Tilese sizler anın͡g artuḳluḳından bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 30/37a2=16:14

ş.-gey sizler 28/78a3=8:26
ş.-ngler 30/93a3=16:114

(Ar. şükr, Far. sipās dāşten) *Ḳıldı sizlerke ḳulaḳlar, közler, köŋgüller bolġay kim sizler şükr ötegey sizler.* 30/71a3=16:78

şükr ötegli: şükreden.

(Ar. şākir/īn, Far. sipās dārende/gān) *Alġıl anı kim bérdim saŋga, bolġıl şükr öteglilerdin.* 28/23a2=7:144

ş. 30/97a2=16:121

T

ṬA^{c}ĀM (Far.): yemek, yiyecek.

(Ar. ṭa^{c}ām, Far. ḫordenī) *Kirmeŋ yalawaç éwiŋge meger destūr bérilse sizke ṭa^{c}ām tapa.* 33/16a2=33:53

ṭ.-ı 27/19a2=5:5

ṭ.-unguz 27/19a3=5:5

ṬĀ^{c}AT (Ar.): ibadet.

⇒ az ṭā^{c}atḳa üküş yanut bérgen 36/18a2=42:23

TĀBŪT (Ar.): sandık.

(Ar. tābūt, Far. tābūt) *Aṭġıl anı tābūt içiŋge taḳı aṭġıl anı deryā içiŋge.* 31/44a3=20:39

TAĠ: dağ.

(Ar. ^{c}alem / a^{c}lām, Far. kūh/hā) *Nişānlarındın kemiler deryā içinde taġlar teg.* 36/23b1=42:32

(Ar. cebel / cibāl, Far. kūh/hā) *Baḳġıl taġḳa eger ḳarār ḳılsa yerinde munu körgey sen meni.* 28/21b3=7:143

ṭ.-ḳa 28/22a2=7:143

ṭ.-lar 31/34a1=19:90, 33/26b2=33:72, 33/33b2=34:10

ṭ.-larnı 34/52a3=38:18

ṭ.-lardın 30/64a1=16:68, 30/74a1=16:81, 31/70b2=20:105, 33/74b3=35:27

(Ar. rāsī / revāsī, Far. kūh/hā-i üstüvār) *Ḳıldı anlar içinde taġlar üstünindin, berekāt ḳıldı aniŋ içre.* 35/76b2=41:10

⇒ bekümiş taġ 30/37a3=16:15; Ṭūr taġı 31/20a3=19:52, 31/60b1=20:80, 32/20a1=28:29, 32/30a3=28:46

tağda yatġan: rahip.

(Ar. rāhib / ruhbān, Far. zāhid/ān-ı tersāyān) *Ey anlar kim bittiler üküş bilgelerden, taġda yatġanlardın, yéyürler boḍunnuŋ māllarını.* 29/25a2=9:34

TAĠĀBŪN (Ar.): zarar, aldanış.

(Ar. taġābün, Far. ġayn āverden be-yekdīger) *Ol kün térer sizni cem^{c} küninde, ol taġābün küni.* 38/70a2=64:9

TAĠAY: dayı.

(Ar. ḫāl, Far. birāder-i māder) *Taġayıŋ ḳızları, anaŋ tişi ḳarındaşınıŋ ḳızları.* 33/12b1=33:50

TAḤİYYE (Ar.): selâm.

(Ar. taḥiyye[t], Far. durūd) *Ḳaçan taḥiyye bérilse siz bir taḥiyye cevāb yandurunĝ körklüg.* 26/52b2=4:86

taḥiyye béril-: selâmlanmak, selâm verilmek.

(Ar. taḥiyye[t] m., Far. durūd dāde şoden) 26/52b2=4:86

TAḤT (Far.): 1. arş.

(Ar. ᶜarş, Far. taḫt) *Tanĝrı taḫt üze erklig erür.* 31/37a2=20:5

(Ar. ᶜarş, Far. taḫt-ı buzurg) *Anlar kim kötrürler taḫtını ol kimerseler anunĝ yöresinde tesbīḥ ḳılurlar.* 35/25b2=40:7

t. 35/30b2=40:15

2. taht.

(Ar. erīke[t] / erāᵓik, Far. taḫt/hā-i ārāste) *Olar hem cüftleri kölikeler içinde taḫtlar üze tayanıġlılar.* 34/13b2=36:56

(Ar. serīr / sürūr, Far. taḫt/hā) *Taḫtlar anunĝ üze tayanurlar.* 36/51b1=43:34

TAḤTA (Far.): levha.

(Ar. levḥ / elvāḥ, Far. taḫta/hā) *Bitidimiz anĝar taḫtalar içinde ḳamuġ nenĝni.* 28/23a3=7:145

t.-larnı 28/27b3=7:150

(Ar. levḥ / elvāḥ, Far. levḥ/hā) *Ḳaçan ötti erse Mūsādın öwke aldı taḫtalarını, anunĝ bitigi içinde köni yol.* 28/30b1=7:154

TAḲDİR (Ar.):

ﺗﻘﺪﻳﺮ : taḳdīr ḳılındı bar yoḳnı 36/37a2=43:1, 36/74b2=44:1

TAḲI: ve, daha, henüz, sonra.

(Ar. fe-, Far. pes) *Toḳuştı anunĝ birle üküş ögürler taḳı süst bolmadılar.* 25/13b3=3:146

t. 26/22b2=4:47, 26/56b1=4:90, 26/69b1=4:102, 31/44a3=20:39, 31/45b2=20:40, 33/68a3=35:8, 35/28b2=40:10

(Ar. lemmā, Far. henūz) *Kendü taḳı tatmadılar meninĝ ḳınımnı.* 34/49a3=38:8

(Ar. uḫrā, Far. dīger) *Bütünlükin minnet ḳıldımız seninĝ üze bir yolı taḳı.* 31/44a1=20:37

(Ar. ve, Far. ve) *Yüreksizlik ḳıldınĝız erse taḳı tartıştınĝız erse.* 25/15a3=3:152

t. 26/6b3=4:27, 26/12b3=4:35, 26/20b1=4:45, 26/21a1-2-3=4:46, 26/23a3=4:48, 26/24a2=4:49, 26/59b3=4:92, 26/84b1-2=4:125, 26/85a1=4:126, 27/14b1=4:175, 27/23a2=5:7, 27/27b3=5:13, 27/30b3=5:17, 27/39a1=5:29, 28/9b1=7:122, 28/34a1=7:157, 28/51b3=7:178, 29/61a2=9:85, 31/15b1=19:39, 31/28b3=19:73, 31/31a3=19:80, 31/48a2=20:47, 31/92a3=20:127, 32/5a1-2=28:5, 32/6b3=28:8, 32/35b3=28:55, 32/42a3=28:67, 33/1b1=33:31, 33/7b2=33:37, 33/31a3=34:6, 33/37a3=34:15, 33/38a2=34:16, 33/72b3=35:12, 34/8a1=36:42, 34/46b2=38:1, 34/47a2=38:2, 34/53a1=38:20, 34/57b2=38:27, 34/59a3=38:29, 34/61a1=38:35, 34/61b3=38:38, 34/66b2=38:52, 34/67a3=38:55, 34/79a3=39:5, 34/82a3=39:7, 35/1a3=39:42, 35/1a3=39:42, 35/1b2=39:42, 35/2b2=39:43, 35/5a2=39:47, 35/24a2=40:5, 35/26a1=40:7, 35/26b1=40:7, 35/32b3=40:19, 35/

34b1=40:21, 35/35a2-3=40:22, 35/44a3=40:35, 35/63b2=40:68, 35/69a1=40:79, 36/39a2=43:9, 36/109b2=45:37, 37/31b1=48:9, 37/53b2=49:1, 37/55b2=49:3, 37/56a2=49:5, 37/58b1-2-3=49:7, 37/59a1=49:8, 37/59a2=49:9, 37/63b3=49:13, 37/64b2=49:14, 37/69b3=50:6, 37/71b 3=50:12, 37/72a1= 50:13, 38/5b1=58:9

⇒ īmān taḳı tevbe 33/62a3=34:52; ḳan taḳı iriñg 34/68a1=38:57

taḳı bir: öbür, diğer.

(Ar. uḫrā, Far. diğer) *Eger düşvār tutsañgız emüzgey añgar taḳı bir soñgınça.* 38/83a2=65:6

taḳı biri: öbürü, diğeri.

(Ar. āḫer, Far. diğer) *Peẕìrlendiler ikide birindin yime peẕìrlenmedi taḳı birindin.* 27/38a2=5:27

(Ar. uḫrā, Far. ān diğer) *Iḍur taḳı birini atanmış zamānḳa tegi.* 35/1b3=39:42

t. 37/59b2=49:9

taḳı bir gürūh: diğer bir bölük.

(Ar. uḫrā[ɔ], Far. diğer ki) *Kelsün taḳı bir gürūh taḳı bir gürūh kim namāz ḳılmadılar.* 26/69b1=4:102

TAḲṢĪR (Ar.): kusurlu olma, geri dönme, vazgeçme.

taḳṣīr ḳıl-: geri durmak, vazgeçmek.

(Ar. iḳṣār, Far. ne-istāden) *Uzatu tutarlar olarnı yolsuzluḳ içre yana taḳṣìr ḳılmazlar.* 28/61b3=7:202

ṬALĀḲ (Ar.): boşama, boşanma.

ṭalāḳ (küni): kavuşma, kıyamet (günü).

(Ar. talāḳ, Far. ḳıyāmet) *Ḳoḍı ıḍur Ḳur'ānnı fermānındın kimnüñg üze tilese ḳullarındın ḳorḳıtġu üçün ṭalāḳ küninde.* 35/31a2=40:15

ṭalāḳ ḳıl-: boşamak.

(Ar. taṭlìḳ, Far. ṭalāḳ dāden) *Ey yalavaç ḳaçan ṭalāḳ ḳılsa siz uraġutlarnı ṭalāḳ ḳılıñg olarnı ᶜiddetleriñge.* 38/76a1=65:1

ṭ.-ıñg 38/76a2=65:1

ṭ.-sa 38/91b1=66:5

TAM: duvar, yapı.

(Ar. bünyān, Far. binā) *Anuñg yolı içinde ṣaf tutup ançaḳlı olar tam teg berk soḳuşmış.* 38/41a1=61:4

(Ar. cidār / cudur, Far. dìvār/hā) *Toḳuşmazlar sizìñg birle ḳamuġ meger uluşlar içinde berk ḳılmış azu tamlar arḳasında.* 38/27b2=59:14

⇒ yat tam ḳoñgşı 26/14a1=4:36

tamḳa yölenmiş: duvara dayanan.

(Ar. müsenned, Far. püşt be-dìvār nihāde) *Ançaḳlı olar yıġaçlar yölenmiş tamḳa.* 38/59b2=63:4

ṬAMAᶜ (Ar.): açgözlülük.

ṭamaᶜ ḳıl-: arzu etmek, istekte bulunmak.

(Ar. ṭamā^{c}, Far. ḫışm dāşten) *Artuḳluḳ ḳılmaŋ aymaḳ birle ṭama^{c} ḳılġay ol kim köŋgli içre ig ol.* 33/2a1=33:32

TAMDUḴ: yakıt.

(Ar. vaḳūd/hā, Far. furūzîne) *Ey anlar kim taptılar küdezinġler özleriŋgizni hem kişileriŋgizni ol otdın kim anıŋ tamdukı boḍunlar turur taşlar.* 38/92b1=66:6

TAMĠA: damga.

tamġa ur-: mühürlemek.

(Ar. ṭab^{c}, Far. mühr kerden) *Andaġuḳ tamġa urur Taŋrı tanıġlılar köŋgülleri üze.* 28/3a3=7:101

t.-dı 30/90a1=16:108

TAMUĠ: cehennem.

(Ar. caḥîm, Far. āteş-i buzurg) *Bu ögür tamuġ éşleri ol.* 27/25a2=5:10

t. 34/22a1=37:23, 34/29a2=37:97

t.-nuŋ 35/26b2=40:7

(Ar. caḥîm, Far. dūzāḫ) *Südrüŋgler anı tamuġnuŋ ortasınga tegi.* 36/86a2=44:47

t. 36/88a2=44:56

(Ar. cehennem, Far. dūzaḫ) *Ol kün kim ıstılur anıŋ üze tamuġ otı içre dāġ baslur anıŋ birle.* 29/26a2=9:35

t. 26/61a1=4:93, 26/27a2=4:55, 26/53a2=9:73, 26/65b1=4:97, 26/82a1=4:121, 26/96a1=4:140, 28/72b2=8:16, 28/84b3=8:37, 29/37a2=9:49, 29/45a1=9:63, 29/48a1=9:68, 29/58b2=9:81, 30/25b3=15:43, 30/42a1=16:29, 31/27a1=19:68, 31/32b3=19:86, 33/77a3=35:36, 34/15a3=36:63, 34/67b2=38:56, 35/13a1=39:60, 35/19b3=39:72, 35/52b3=40:49, 35/66b2=40:76, 36/68b1=43:74, 36/92b1=45:10, 38/96a2=66:9

t.-nı 37/30a3=48:6

t.-ḳa 26/79b1=4:115, 28/52a2=7:179, 28/84a2=8:36, 34/42b3=37:163, 35/18b1=39:71, 35/59a1=40:60, 37/75a2=50:24, 37/77a1=50:30

(Ar. nār, Far. āteş) *Aygıl: irinçlengil küfrüŋ birle azḳına, sen tamuġ iḍilerindin.* 34/84a2=39:8

t. 38/12a1=58:17, 38/71a3=64:10

(Ar. sa^{c}îr, Far. āteş-i dūzaḫ) *Oḳır kendü ögürini bolsunlar tép tamuġ éşlerindin.* 33/67a3=35:6

(Ar. sa^{c}îr, Far. dūzaḫ) *Bir ögür uştmaḫ içinde bir ögür tamuġ içinde.* 36/4a2=42:7

(Ar. —, Far. dūzaḫ) *Sizler dereng ḳılıġlılar siz tamuġ içre.* 36/69a1=43:77

⇒ ġayy atlıġ tamuġ 31/23b1=19:59; yelinigli tamuġ 33/35a2=34:12

tamuġ otı: cehennem ateşi.

(Ar. cehennem, Far. āteş-i dūzaḫ) *Aŋgar turur tamuġ otı, ölmez anıŋ içinde hem tirilmez.* 31/58a2=20:74

TAMUR: damar.

⇒ emgen tamur 37/73a3=50:16

ṬA^{c}N (Ar.): ayıplama, ayıp.

ṭa^{c}n ḳıl-: ayıplamak, kusur bulmak.

(Ar. ṭa^{c}n, Far. ^{c}ayb kerden) *Olar ṭa^{c}n ḳılsalar dîniŋiz içinde toḳuşuŋlar küfr başlarını.* 29/9a3=9:12

ṭ.-u 26/21a3=4:46

TANĜ (I): sabah.

tang başında kirgen: sabahlayan, sabaha eren.

(Ar. muṣbiḥ/în, Far. der vaḳt-i subḥ der âyende/gân) *Seçtimiz aŋgar ol işni kim bularnıŋ ḳuḍruḳları kesilmiş ol taŋ başında kirgenler.* 30/28a3=15:66

TANĜ (II): tuhaf, şaşılası.

(Ar. ^{c}acîb, Far. şikift) *Aydı käfirler: néerse turur taŋ.* 37/68b2=50:2

(Ar. feriyy, Far. ^{c}aceb) *Ey Meryem, bütünlükin keldiŋ nerse birle taŋ.* 31/11b2=19:27

⇒ tek taŋ 34/48a2=38:5

taŋ iş: şaşılası, korkunç iş.

(Ar. idd, Far. şikift) *Ayırlar: tıttı üküş raḥmetlig oġul ḳız, bütünlükin keldiŋiz néerse taŋ iş.* 31/33b2=19:89

taŋ kel-: şaşırtmak, hoşa gitmek.

(Ar. i^{c}cāb, Far. ḫoş āmeden) *Taŋ kelmesün saŋa olarnıŋ mālları hem ^{c}ayālları.* 29/40a1=9:55

t.-mesün 29/60b2=9:85

TAN-: inkâr etmek, iman etmemek.

(Ar. ceḥd, Far. münkir şoden) *Taŋrı bérmiş irinçke mü tanar sizler?* 30/66b3=16:71

t.-ar erdiler 31/81a3=46:26

(Ar. inkār, Far. münkir şoden) *Ḳayu äyätiŋa Taŋrınıŋ tanar sizler?* 35/69b3=40:81

(Ar. inkār, Far. nā-şināḫte āverden) *Bilürler Taŋrınıŋ irinçini yana tanarlar üküşrekleri, tanıġlılar ol.* 30/75a2=16:83

(Ar. küfr, Far. küfr āverden) *Anlar kim tandılar Taŋrınıŋ nişānlarıŋa bu ögür ziyānlıġlar.* 35/14a1=39:63

t.-ar 35/76a1=41:9

t.-dı 27/30a2=5:17

t.-dımız 35/72a1=40:84

t.-dıŋız 29/46b1=9:66, 35/29b1=40:12

t.-dılar 25/3b2=3:127, 25/20b2=3:156, 26/25a2=4:51, 26/27a3=4:56, 26/44a2=4:76, 26/51b2=4:84, 26/54b1=4:89, 26/68a3=4:101, 26/69b3=4:102, 26/93b2-3=4:137, 27/9a2=4:167, 27/9b2=4:168, 27/16b3=5:3, 27/25a1=5:10, 27/44a2=5:36, 28/70b1=8:12, 28/71b3=8:15, 28/80a2=8:30, 28/83a1=8:36, 28/84a2=8:36, 28/85a1=8:38, 29/20a1=9:26, 29/23a1=9:30, 29/28a3=9:37, 29/31a1=9:40,

29/31b3=9:40, 29/39b1=9:54, 29/53b1=9:74, 29/57b2=9:80, 29/60b1=9:84, 29/64a1=9:90, 30/75b2=16:84, 31/28b1=19:73, 33/29a3=34:3, 33/31b1=34:7, 33/38a3=34:17, 33/47b3=34:31, 33/51a2=34:33, 33/57b3=34:43, 33/62b1=34:53, 33/67b1=35:7, 33/77a2=35:36, 34/44a1=37:170, 34/58a1-2=38:27, 35/18a3=39:71, 35/23b2=40:4, 35/25a3=40:6, 35/28a2=40:10, 35/35a2=40:22, 35/87b2=41:26, 35/88a2=41:27, 35/89a2=41:29, 36/93a3=45:11, 36/105b3=45:31, 37/3a3=46:34, 37/22a1=47:32, 37/23a3=47:34, 37/43b1=48:25, 38/17a3=59:2, 38/25a3=59:11, 38/33b3=60:1, 38/58b3=63:3, 38/67b2=64:5, 38/68b1=64:6, 38/71a2=64:10, 38/93a3=66:7, 38/96a1=66:10

t.-ġıl 38/28b3=59:16

t.-sa men 35/48b1=40:42

t.-sa 26/93a1=4:136, 27/20a3=5:5, 27/27a3=5:12, 30/88b1=16:106, 33/79b2=35:39

t.-sa-miz 33/50b1=34:33

t.-sa siz 31/78a2=41:52

t.-sa sizler 26/54b1=4:89, 26/89b3=4:131

t.-ar erdingiz 37/3b3=46:34

t.-ar erdingizler 28/83a3=8:35, 34/15b2=36:64

t.-madılar mu 32/32a2=28:48

(Ar. küfr, Far. kāfir şoden) *Tansalar anı kim bérdimiz olarḳa, inçrününgler.* 30/56a2=16:55

t.-ar 36/51a1=43:33

t.-dı 31/30b2=19:77

t.-dılar 26/17b1=4:42, 30/49a3=16:39, 30/77a3=16:88, 31/15a1=19:37, 31/77a1=41:50, 34/9b3=36:47, 37/4a2=47:1, 37/5b2=47:3, 37/6a3=47:4, 37/10b2=47:12, 37/41b3=48:22, 37/45a1=48:25, 37/45a2=48:26

t.-sa siz 38/35b3=60:2

t.-dı erse 38/29a1=59:16

(Ar. küfr, Far. münkir şoden) *Fermā[nla]ndılar kim tansalar.* 26/31b3=4:60

t.-arlar 31/31b3=19:82

(Ar. küfr, Far. ne-girevîden) *Sewerler anlar kim tandılar eger boyun bérigliler erse.* 30/19b2=15:2

t.-ar sizler 35/28b2=40:10

t.-dılar 34/47a1=38:2, 37/8b1=47:8, 38/69a1=64:7

(Ar. küfr, Far. nūsipāsī kerden) *Yaraġsızḳa mu kirtgünürler, Tangrı ir[inç]inge anlar tanarlar.* 30/67b2=16:72

t.-dı 30/92a2=16:112

(Ar. küfr, Far. nusipāsī kerden) *Eger tansa sizler ol Tangrı nungsuz sizdin.* 34/81b2=39:7

tanġan: inkâr eden, küfre dalan.

(Ar. keffār, Far. nusipās) *Ol Tangrı köndürmez anı kim [ol] yalġançı tanġan turur.* 34/78b2=39:3

tanıġlı: kâfir, iman etmeyen, inkâr eden.

(Ar. cehd, Far. münkir şevende/gān) *Anlar kim erdiler Tangrınıng āyātlarınga tanıġlılar.* 35/60b1=40:63

(Ar. kāfir/în, Far. nā-girevîde/gān) *Umınçsız bolmas Tangrı raḥmetindin meger tanıġlı boḍunlar.* 30/7b3=12:87

t. 30/89b3=16:107, 36/49a2=43:30
t.-lar 28/3a3=7:101, 30/41a2=16:27, 30/75a2=16:83
t.-lar-mız 36/47a2=43:24
t.-larnıŋ 28/67b3=8:7

tanığlı bol-: inkâr edenlerden olmak.

(Ar. ceḥd, Far. münkir şoden) *Boldılar bizinŋ nişānlarımızḳa tanığlılar.* 35/81a3=41:15

tanığlı er-: inkâr etmek.

(Ar. ceḥd, Far. münkir şoden) *Erdiler āyātlarımızḳa tanığlılar.* 35/89a1=41:28

tanmaḳ: inkâr etme.

(Ar. küfr, Far. nā-gireviden) *Tanmaḳları birle, aymaḳları birle Meryem üze yoḳ söz ulug.* 27/2a1=4:156

tanmaḳlıḳ: küfr.

(Ar. küfr, Far. nā-gireviden) *Kim kim açılsa tanmaḳlıḳ birle köküz anlarnıŋ üze ol övke Taŋrıdın.* 30/89a1=16:106

TAN(I)L-: inkâr edilmek.

(Ar. küfr m., Far. münker şoden) *Ḳaçan kim eşitse siz Taŋrınıŋ āyetlerini tanlur aŋa, füsūs tutlur anı.* 26/95a3=4:140

TAN(I)Ş-: istişare etmek, müzakere etmek.

(Ar. i'timār, Far. meşveret kerden) *Ey Mūsā, bütünlükin bu ögür tanşurlar seniŋ üçün öldürmekleri üçün séni.* 32/14b1=28:20

t.-ıŋ 38/82b3=65:6

TAŊGLA-: şaşmak, şaşırmak.

(Ar. ʿaceb, Far. şikift dāşten) *Kendü taŋglar sen, olar füsūslanurlar.* 34/19a3=37:12

t.-dılar 34/47b1=38:4

(Ar. ʿaceb, Far. şikift şoden) *Kendü taŋgladılar, keldi olarḳa ḳorḳutġuçı ǫlardın.* 37/68a3=50:2

TAŊGRI: Tanrı, Allah. krş. **TENGRİ**

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Başladım Taŋgrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳagan.* 33/28a1=34

T. 25/1b1=3:119, 25/2a3=3:120, 25/2b3=3:121, 25/3a3=3:126, 25/4b2=3:129, 25/7a3=3:135, 25/10a1=3:140, 25/10a3=3:141, 25/10b3=3:142, 25/12b1=3:144, 25/12b3=3:145, 25/13b3=3:146, 25/15a1=3:152, 25/19a3=3:154, 25/20a3=3:155, 25/21a2-3=3:156, 25/21b2=3:157, 25/24a3=3:169, 25/24b2=3:170, 25/26b2=3:173, 25/28a1=3:187, 25/29b1=4, 26/6a2=4:26, 26/7a2=4:28, 26/8b2=4:30, 26/9a3=4:32, 26/11a2=4:34, 26/11b2=4:34, 26/13a2=4:35, 26/16a2-3=4:39, 26/20b1=4:45, 26/21b3=4:46, 26/24a1=4:49, 26/24a3=4:50, 26/25b12=4:52, 26/26a3=4:54, 26/32a3=4:61, 26/35b3=4:63, 26/36b2=4:64, 26/39b1=4:69, 26/40a2=4:170, 26/41a1=4:72, 26/42a1=4:74, 26/42b1=4:74, 26/43a1=4:75, 26/44a1=4:76, 26/47a1-3=4:78, 26/48a2=4:79, 26/49b1=4:81, 26/51a2=4:84, 26/51b2=4:84, 26/52a3=4:85, 26/53a1=4:87, 26/53b2=4:88, 26/

54a2=4:88, 26/54b3=4:89, 26/56a2=4:90, 26/56b3=4:90, 26/60b2=4:92, 26/61a2=4:93, 26/61b2=4:94, 26/62a3=4:94, 26/62b2=4:94, 26/63a3=4:95, 26/63b1-3=4:95, 26/64b1=4:96, 26/66a3=4:99, 26/66b1-2=4:99, 26/71a1-3=4:102, 26/72b1=4:104, 26/73a1=4:105, 26/74a3=4:108, 26/74b3=4:109, 26/76a1=4:111, 26/77a3=4:113, 26/80b1=4:118, 26/81a3=4:119, 26/84b2=4:125, 26/85a2=4:126, 26/85a3=4:127, 26/86b1=4:127, 26/87b2=4:128, 26/88b3=4:130, 26/89a1=4:130, 26/90a1=4:131, 26/90a2=4:132, 26/90b1=4:133, 26/91b1=4:135, 26/90b3=4:134, 26/91a1=4:134, 26/91b3=4:135, 26/92a3=4:135, 26/94a1=4:137, 26/96b13=4:141, 26/98a1=4:143, 26/99b3=4:146, 26/100a1=4:147, 26/100a3=4:147, 27/1b1=4:148, 27/3b1=4:158, 27/4b2=4:160, 27/7b3=4:164, 27/8a2=4:165, 27/8b1=4:165, 27/8b2=4:166, 27/9a1=4:166, 27/9b3=4:168, 27/10a2=4:170, 27/10b1=4:171, 27/11b1=4:171, 27/12a1=4:171, 27/15a1=4:176, 27/18a3=5:4, 27/18b2-3=5:4, 27/22b1=5:6, 27/24b2=5:9, 27/25b3=5:11, 27/26a2=5:12, 27/26b1=5:12, 27/29b1=5:16, 27/30a3=5:17, 27/33b2=5:20, 27/34a3=5:21, 27/35b1=5:23, 27635b3=5:23, 27637a2=5:26, 27/38a3=5:27, 27/39b2=5:31, 27/42a1=5:33, 27648a3=5:41, 27/48b2=5:41, 27651a1=5:44, 27/51b1=5:44, 27/52b2-3=5:47, 27/53b1=5:48, 27/54a1=5:48, 27/54b3=5:49, 27/55a2-3=5:49, 27/57a3=5:52, 27/58b3=5:54, 27/59a3=5:54, 27/59b2=5:54, 27/59b3=5:55, 28/3a3=7:101, 28/4b3=7:105, 28/14a3=7:131, 28/19b2=7:140, 28/40b3=7:164, 28/44b3=7:169, 28/51b1=7:178, 28/55a2=7:185, 28/55b2=7:186, 28/57a2=7:187, 28/57b1=7:188, 28/59b1=7:190, 28/60a6=7:196, 28/64a1=8, 28/65a1=8:2, 28/67a2=8:7, 28/67b2=8:7, 28/68b2=8:10, 28/69a1=8:10, 28/72b3=8:17, 28/73a1=8:17, 28/73b1=8:18, 28/75a3=8:22, 28/75b1=8:23, 28/79b3=8:29, 28/80b1=8:30, 28/81b3=8:33, 28/82a1=8:33, 28/83b2=8:36, 28/84a3=8:37, 29/2a2=8:41, 29/3a1=8:42, 29/3b2=8:43, 29/4a1=8:43, 29/4b2=8:44, 29/6b1=8:47, 29/10a3=9:13, 29/10b2=9:14, 29/11a3=9:15, 29/14b1=9:19, 29/14b2=9:19, 29/15a2=9:20, 29/15b1=9:20, 29/18a3=9:24, 29/18b1-2=9:24, 29/19b1=9:26, 29/20a2=9:27, 29/21a1=9:28, 29/21b2=9:29, 29/23a2=9:30, 29/24a2=9:32, 29625b1=9:34, 29/27a1=9:36, 29/28b2-3=9:37, 29/29a1=9:37, 29/30b1=9:39, 29/30b3=9:40, 29/31a3=9:40, 29/32a3=9:41, 29/33b2=9:43, 29/35a3=9:46, 29/36a2=9:47, 29/38a1=9:51, 29/38b1=9:52, 29/39b1=9:54, 29/40a2=9:55, 29/42a1-3=9:59, 29/43a1-3=9:60, 29/47b3=9:68, 29/48a3=9:68, 29/50b1=9:70, 29/51b1-2-3=9:71, 29/53b3=9:74, 29/54a2=9:74, 29/54b2=9:75, 29/56b3=9:79, 29/57b1=9:80, 29/58a2=9:81, 29/58b1=9:81, 29/59a2=9:83, 29/61a1=9:85, 29/63a1=9:89, 29/66a1=9:93, 30/2a3=12:66, 30/4a2=12:80, 30/5b2=12:83, 30/7b2=12:87, 30/9a3=12:90, 30/9b3=12:91, 30/10a2=12:92, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/16b2=14:27, 30/32b3=15:96, 30/38a2=16:23, 30/39b2=16:26, 30/41b3=16:28, 30/43b2=16:31, 30/44b3=16:33, 30/45b2=16:35, 30/47a2=16:36, 30/48a1=16:37, 30/48b1=16:38, 30/53a2=16:48, 30/54b2=16:51, 30/59a1=16:61, 30/61b3=16:65, 30/65a3=16:70, 30/65b3=16:70, 30/66a1=16:7, 30/66b3=16:71, 30/67a1=16:72, 30/67b2=16:72, 30/68b1=16:74, 30/68b2=16:75, 30/69b1=16:76, 30/71a1=16:77, 30/71a2=16:78, 30/72a2=16:79, 30/72b1=16:80, 30/73b2=16:81, 30/77b1=16:88, 30/79a1=16:90, 30/79b2=16:91, 30/80a2-3=16:91, 30/81a3=16:93, 30/81b2=16:93, 30/82b3=16:94, 30/83a3=16:95, 30/83b2=16:96, 30/86a2=16:101, 30/87b2-3=16:104, 30/88a2=16:105, 30/90a1=16:108, 30/91b2=16:112, 30/92a3=16:112, 30/93a3=16:114, 30/93b1=16:114, 30/94a1-3=16:115, 30/94b3=16:116, 30/95a2=16:116, 30/100a3=16:127, 30/100b2=16:128, 31/12a3=19:30, 31/14b1=19:36, 31/22a1=19:58, 31/30a1=19:76, 31/36b1=20, 31/38a1=20:8, 31/39b1=20:14, 31/52b2=20:61, 31/57b3=20:73, 31/68b1=20:98, 31/71b1=39:35, 31/72a2=39:36, 31/72b1=39:36, 31/72b3=39:37, 31/73 a1=39:37, 31/73b3=39:38, 31/74a3=39:38,

31/78a2=41:52, 31/84b2=46:23, 31/87b2=20:114, 32/1b3=27:60, 32/3b1=28, 32/18b3=28:27, 32/19a3=28:28, 32/21a2=28:30, 32/32b2=28:49, 32/33b2=28:50, 32/36a2=28:56, 32/39a1=28:60, 32/42b3=28:68, 32/43a3=28:70, 32/43b3=28:71, 32/44b1=29, 32/45a1=29:44, 33/2b3=33:33, 33/5a2=33:35, 33/5b1=33:36, 33/6a2=33:37, 33/6b2=33:37, 33/8a1=33:38, 33/8b2=33:39, 33/10b3=33:48, 33/11a1=33:48, 33/17a1=33:53, 33/18a1=33:53, 33/18a3=33:54, 33/19a23=33:55, 33/20a2=33:57, 33/21b1=33:59, 33/22b2-3=33:62, 33/23a2=33:63, 33/23b1=33:64, 33/25a3=33:69, 33/25b1=33:69, 33/27a2-3=33:73, 33/27b2=33:73, 33/32a1=34:8, 33/45a1=34:24, 33/46a3=34:27, 33/63a2=35, 33/64b1=35:2, 33/70b3=35:11, 33/72a1=35:11, 33/84b3=35:44, 33/85b1=35:45, 34/9b3=36:47, 34/10a2=36:47, 34/30b3=37:102, 34/40b2=37:152, 34/46b1=38, 34/57a12=38:26, 34/70b1=38:65, 34/76b2=39, 34/78b2=39:4, 34/79a2=39:4, 34/81a3=39:6, 34/85b3=39:10, 34/88b2=39:16, 34/89b2=39:18, 38/71b3=64:11, 34/91a1=39:20, 34/92a3=39:22, 34/92b3=39:22, 34/93a2=39:23, 34/94a3=39:23, 34/95b1=39:26, 34/96b3=39:29, 35/1a2=39:42, 35/3a3=39:45, 35/11a1=39:56, 35/11a3=39:57, 35/12b2=39:60, 35/13a2=59:61, 35/13b1=39:62, 35/22b1=40, 35/31a3=40:16, 35/33a1=40:20, 35/34b1=40:21, 35/35a3=40:22, 35/39a1=40:28, 35/41b2=40:31, 35/42b1=40:33, 35/43a3=40:34, 35/43b2=40:34, 35/44a3=40:35, 35/44b1=40:35, 35/50a3=40:45, 35/59b3=40:62, 35/61a2=40:64, 35/66a1=40:74, 35/68b1=40:78, 35/73a1=41, 35/84b2=41:21, 36/3a1=42:6, 36/4a2=42:8, 36/5a2=42:9, 36/5b3=42:10, 36/8b3=42:13, 36/10b2-3=42:15, 36/11a3=42:15, 36/11b2=42:16, 36/13b3=42:19, 36/15a3=42:21, 36/17a1=42:23, 36/18a3=42:24, 36/18b2=42:24, 36/20b1=42:27, 36/25a1=42:36, 36/27a3=42:40, 36/28b3=42:44, 36/31a2=42:46, 36/34b1=42:51, 36/74b1=44, 36/79a3=44:19, 36/85a3=44:42, 36/89a1=45, 36/90a3=45:5, 36/91a2=45:6, 36/98a3=45:19, 36/99b2=45:22, 36/100b1=45:23, 36/102b3=45:26, 37/4b1=47:1, 37/6a2=47:3, 37/7a2=47:4, 37/7b2=47:4, 37/8b3=47:9, 37/9b1=47:10, 37/9b3=47:11, 37/14b1=47:16, 37/16a1=47:19, 37/17b1=47:21, 37/18a2=47:23, 37/19a3=47:26, 37/19b1=47:26, 37/20a2=47:28, 37/20b3=47:29, 37/21a3=47:30, 37/22a2=47:32, 37/23b1-2=47:34, 37/24a2=47:35, 37/25b3=47:38, 37/27a1=48:2, 37/28b1=48:4, 37/29a3=48:5, 37/30a1=48:6, 37/30b2=48:7, 37/31b3=48:10, 37/32a3=48:10, 37/33b3=48:11, 37/35b1=48:14, 37/36b1=48:15, 37/37b2=48:16, 37/39a2=48:18, 37/40a2=48:19, 37/40a3=48:20, 37/41b1=48:21, 37/43a2=48:24, 37/44b2=48:25, 37/45b1=48:26, 37/46a2=48:26, 37/46a3=48:27, 37/46b2=48:27, 37/48a1=48:28, 37/50a1=48:29, 37/52b1=49; 37/53b1=49:1, 37/53b3=49:2, 37/55a3=49:3, 37/56b1=49:5, 37/58a3=49:7, 37/59a1=49:8, 37/64a2=49:13, 37/65b3=49:15, 37/67a1=49:17, 37/68a1=50, 37/75b2=50:26, 37/83a1=51, 38/1a1=58:1, 38/2a2=38:1, 38/6a1=58:10, 38/7a13=58:11, 38/9a2=58:13, 38/9b2=58:13, 38/10b2=58:15, 38/12a3=58:18, 38/14a2=58:21, 38/15a3=58:22, 38/16a1=58:22, 38/18b3=59:3, 38/20b1=59:6, 38/21a2=59:16, 38/21a3=59:7, 38/26a1=59:11, 38/31b1=59:23, 38/32a2=59:23, 38/33a1=60, 38/40b1=61:3, 38/41b3=61:5, 38/39a1=60:13, 38/43b2=61:7, 38/43b 3=61:7, 38/44a2-3=61:8, 38/45b3=61:11, 38/48a2-3=61:14, 38/49a2=62, 38/51a3=62:4, 38/52a3=62:5, 38/56b1=62:11, 38/60a1=63:4, 38/64b2-3=63:11, 38/66a3=64:2, 38/68b2=64:6, 38/69b1=64:7, 38/72b2=64:13, 38/73b3=64:15, 38/75a2=64:17, 38/75b2=65, 38/77b1=65:1, 38/79b1=65:3, 38/79b3=65:3, 38/83b2-3=65:7, 38/84a1=65:7, 38/85a2=65:10, 38/85b2=65:10, 38/87a1=65:11, 38/87a2=65:12, 38/87b2=65:12, 38/87b3=65:12, 38/88a2=66, 38/88b2-3=66:1, 38/89a1=66:2, 38/89b3=66:3, 38/94b2=66:8, 38/96a3=66:10, 38/97a3=66:10, 38/97b2=66:11

T.-nıng 26/2b1=4:24, 26/23a2=4:47, 26/50b3=4:83, 26/65a2=4:97, 26/76b2=4:113, 26/82b3=4:122, 26/95a3=4:140, 27/2b1=4:157, 27/9a3=4:167,

27/23a1=5:7, 27/25b1=5:11, 27/31b2=5:18, 27/49b3=5:43, 27/59b1=5:54, 28/35a2=7:158, 29/7a3=8:75, 29/12b1=9:17, 29/13a2=9:18, 29/24a2=9:32, 29/26a1=9:34, 29/27a2=9:36, 26/31b3=9:40, 29/36b2=9:48, 29/44a2=9:61, 30/7b1=12:87, 30/58b2=16:60, 30/75a1=16:83, 30/83a2=16:95, 30/92a3=16:112, 31/81a3=46:26, 32/9b1=28:13, 33/3a3=33:34, 33/7b2=33:37, 33/8a3=33:38, 33/8b1=33:39, 33/17b2=33:53, 33/65a3=35:3, 33/66a3=35:5, 33/75a1=35:29, 33/84a1-2=35:43, 34/25b2=37:40, 34/36a2=37:128, 34/42a3=37:160, 34/43b3=37:169, 34/91a1=39:20, 34/94a1=39:23, 35/9a2=39:53, 35/14a2=39:63, 35/23b2=40:4, 35/28a3=40:10, 35/40a2=40:29, 35/55b1=40:55, 35/56a1=40:56, 35/60b1=40:63, 35/64a2=40:69, 35/67a1=40:77, 35/68a3=40:78, 35/69b3=40:81, 35/72b1=40:85, 35/83a3=41:19, 35/88b2=41:28, 36/91a1=45:6, 36/91b1=45:8, 36/95a1=45:14, 36/106b1=45:32, 36/108b1=45:35, 37/8a3=47:17, 37/25b1=47:38, 37/31b3=48:10, 37/36a2=48:14, 37/42a2=48:23, 37/42b1=48:23, 37/48a2=48:29, 37/55a2=49:3, 37/58a1=49:7, 37/60a1=49:9, 38/6a3=58:10, 38/11a3=58:16, 38/13a2=58:19, 38/16a3=58:22, 38/20a2=59:5, 38/41b2=61:5, 38/42b1=61:6, 38/47b2=61:14, 38/54b3=62:9, 38/57b1=63:1, 38/58a3=63:2, 38/60a3=63:5, 38/63b1=63:9, 38/77a1-2=65:1, 38/81a2=65:5, 38/85b3=65:11

T.-nı 25/7a1=3:135, 26/37a2=4:64, 26/75b1=4:110, 26/97b1=4:142, 27/10b3=4:171, 28/59a1=7:189, 29/5a3=8:45, 29/46a2=9:65, 29/47b1=9:67, 29/53b3=9:74, 29/63b3=9:90, 33/5a1=33:35, 33/20a1=33:57, 35/15a3=39:67, 35/30a3=40:14, 38/39b2=61:1, 38/49b1=62:1, 38/55b3=62:10, 38/65b1=64:1

T.-ka 25/4a2=3:129, 25/5b1=3:132, 25/12a3=3:144, 25/17b3=3:154, 25/18a3=3:154, 25/22a2=3:158, 25/25b1=3:172, 26/13a3=4:36, 26/15b3=4:39, 26/17b3=4:42, 26/23b2=4:48, 26/30a2=4:59, 26/30b1-2=4:59, 26/39a2=4:69, 26/48b1=4:80, 26/67a2=4:100, 26/79b3=4:116, 26/89a1=4:130, 26/90a2=4:132, 26/92b1=4:136, 26/93a2=4:136, 26/97a1=4:142, 26/98b1=4:144, 26/99a3=4:146, 26/99b1=4:146, 27/11a2=4:171, 27/12a3=4:172, 27/14b1=4:175, 27/23b3=5:8, 27/26b3=5:12, 27/54a3=5:48, 28/12a2=7:128, 28/35b2=7:158, 28/36a1=7:158, 28/61a2=7:200, 28/64b1-2=8:1, 28/71a1-2=8:13, 28/74b1=8:20, 28/76a1=8:24, 28/78b1=8:27, 29/1b3=8:41, 29/4b3=8:44, 29/5b1=8:46, 29/13a3=9:18, 29/14a3=9:19, 29/21b1=9:29, 29/34a2=9:44, 29/34b2=9:45, 29/42b1=9:59, 29/43b3=9:61, 29/45a1=9:63, 29/57b2=9:80, 29/60b1=9:84, 29/61b1=9:86, 30/47a1=16:36, 30/70b1=16:77, 30/77a1=16:87, 30/85a1=16:98, 30/88b1=16:106, 31/14a1=19:35, 32/2b3=27:93, 33/2b2=33:33, 33/5b3=33:36, 33/10a2=33:46, 33/24a3=33:66, 33/26a2=33:71, 33/50b1=34:33, 33/59b1=34:46, 33/66a2=35:4, 34/77b1=39:2, 34/77b2=39:2, 34/78a2=39:3, 34/83b2=39:8, 34/86a3=39:11, 34/87a2=39:14, 34/89a2=39:17, 35/15a2=39:66, 35/21a1=39:74, 35/31b1=40:16, 35/48b2=40:42, 35/49b1=40:43, 35/50a1=40:44, 35/56b1=40:56, 35/71b3= 40:84, 35/79b3=41:14, 36/5b2=42:10, 36/33a3=42:49, 36/36b2=42:53, 37/22b1= 47:32, 37/22b3=47:33, 37/29b3=48:6, 37/30b1=48:7, 37/31a2=48:9, 37/34b3= 48:13, 37/35a2=48:14, 37/38b2=48:17, 37/64b3=49:14, 37/65b1=49:15, 38/1b3= 58:1, 38/9b1=58:13, 38/13b3=58:20, 38/52b3=62:6, 38/69b1=64:8, 38/70a3= 64:9, 38/71b3=64:11, 38/72a2=64:12, 38/74b3=64:17, 38/78b1-2=65:2, 38/86b1=65:11, 38/90b2=66:4, 38/93a1=66:6, 38/94a1=66:8

T.-da 25/29a3=3:200, 26/75b1=4:110, 26/83b1=4:123, 26/49b3=4:82, 26/73a2=4:106, 26/81b1=4:119, 27/13b3=4:173, 27/18b3=5:4, 28/19b1=7:140, 28/60a4=7:194, 29/11b3=9:16, 29/23b1=9:31, 30/55a3=16:52, 31/19a1=19:48, 31/19a2=19:49, 31/31b1=19:81, 31/73b2=39:38, 31/82a3=46:28, 33/6b1=33:37, 33/43a1=34:22, 33/60b1=34:47, 33/65b1=35:3, 33/80b1=35:40, 34/21b3=37:23, 34/27a2=37:86, 35/14a3=39:64, 37/60b3=49:10, 37/63a3=49:12, 38/5b2

=58:9, 38/22b1=59:7, 38/29b3=59:18, 38/30a2=59:18, 38/37a1=60:11, 38/74a1=64:16, 38/78b3=65:2, 38/80b3=65:4

T.-dın 25/5a1=3:130, 25/21b3=3:157, 25/22a3=3:159, 25/25a2=3:171, 25/26b3=3:174, 26/36b3=4:64, 26/9b3=4:132, 26/40a1=4:70, 26/41a3=4:73, 26/47b3=4:79, 26/53b1=4:87, 26/60b1=4:92, 26/72b1=4:104, 26/74a1=4:108, 26/83a1=4:122, 26/89b2=4:131, 26/96a2=4:141, 27/23b1=5:7, 27/24b1=5:8, 27/25b3=5:11, 27/29a3=5:15, 27/30b1=5:17, 27/43b2=5:35, 27/ 45b1=5:38, 27/48b1=5:41, 27/56a1=5:50, 28/12a1=7:128, 28/64b1=8:1, 28/72b1=8:16, 28/79a3=8:29, 29/7b1=9:1, 29/13b2=9:18, 29/18a1=9:24, 29/43a3=9:60, 29/52b1=9:72, 30/2a1=12:66, 30/30b3=12:80, 30/7a1=12:86, 30/28b3=15:69, 30/55b1=16:53, 30/89a2=16:106, 32/33b2=28:50, 33/10b1=33:47, 33/12a2=33:50, 33/13b3=33:50, 33/15a1=33:51, 33/15b2=33:52, 33/19a1=33:55, 33/25b2=33:70, 34/77a1=39:1, 35/2a3=39:43, 35/5b1=39:47, 35/22b2=40:2, 35/34b3=40:21, 35/42a3=40:33, 35/62a2=40:66, 35/65b1=40:74, 36/31b3=42:47, 36/64a2=43:63, 36/89a2=45:2, 36/98a1=45:19, 37/33b1=48:11, 37/48b3=48:29, 37/53b2=49:1, 37/53b2=49:1, 37/59a1=49:8, 37/77b3=50:32, 38/11b3=58:17, 38/17b3=59:2, 38/27a1=59:13, 38/29a2=59:16, 38/23a2=59:8, 38/38b2=60:12, 38/47a3=61:13, 38/81a3=65:5, 38/85a3=65:10

(Ar. Allāh, Far. Bār Ḫudāy) *Yā Tangrı, ey kökler törütügli hem yer törütügli.* 35/4a1=39:46

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāvend) *Arıġ ol Tangrı andın kim şıfat ḳılurlar.* 34/42a2=37:160

(Ar. İlāh, Far. Ḫudā) *Bütünlükin Tangrı bir, Tangrı arıġ ol bolmaḳdın angar ᶜayāl.* 27/11b1=4:171

T. 28/19a1=7:138

T.-lar 28/19a1=7:138

(Ar. İlāh, Far. Ḫudāy) *Bu sizing tangrıngız hem Mūsā tangrısı.* 31/64b2=20:88

T. 29/23b3=9:31, 30/17a1=14:52, 30/32b3=15:96, 30/54b3=16:51, 30/55a1=16:51, 31/3a1=18:110, 31/68b2=20:98, 32/1b3=27:60, 32/44a1=28:88, 34/48a2=38:5, 34/70b1=38:65, 36/76 a3=44:8

T.-dın 32/25b3=28:38

T.-lar 31/31b2=19:81, 31/82a3=46:28, 36/56a1=43:45

T.-larnı 34/48a1=38:5, 37/27a2=37:86

T.-nga 31/68a1=20:97

T.-sı 36/100a3=45:23

T.-sınga 32/26a3=28:38

T.-sınḳa 35/45b1=40:37

T.-ngız 31/68b1=20:98, 35/74b3=41:6

T.-larımdın 31/18a2=19:46

T.-larımız 36/61b1=43:58

T.-larımızını 34/25a1=37:36

T.-larımızdın 31/84a2=46:22

T.-larıngız 31/3a1=18:110, 34/48b1=38:6

(Ar. İlāh, Far. perestīdenī) *Tangrı yoḳ meger ol.* 33/65b2=34:3

T. 31/38a1=20:8, 31/39b2=20:14, 32/43a3=28:70, 32/44a1=28:88, 34/81b1=39:6, 37/15b2=47:19, 38/31a2=59:22, 38/31b2=59:23

(Ar. kebīr, Far. buzurgvār) *Ḥükm ol Tangrıḳa, uluġ ol Tangrı.* 35/29b3=40:12

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāy) *Men nezr ḳıldım Tangrıḳa tek turmaḳ.* 31/11a1=19:26

T. 31/24a2=19:6, 31/35a3=19:96, 31/37a2=20:5, 34/12a2=36:52, 36/52a3=43:36

T.-ḳa 31/34a2=19:92, 31/34b1=19:93, 36/51a1=43:33, 36/70b2=43:81

(Ar. raḥmān, Far. Ḫudāy - buzurg baḫşāyiş) *Ḳıldımız mu Tañrıda aḍın Tañrılar?* 36/44b1=43:20

(Ar. —, Far. ḫudāy) *Aydı Tañrı: ey İblīs né yiġdı séni?* 34/73a2=38:75

(Ar. –, Far. –) *Yoḳ İḍi meger men Tañrı.* 30/33a1=16:2

T. 28/32b2=7:156, 30/19a1=15:1, 34/74a2=38:77

⇒ arıġ Tañrı 34/5b1=36:36, 36/41b1=43:13; Bār Ḫudāyā / T. 28/81a3=8:32; bir T. 34/24b2=37:35; Allāh / T. 37/66a3=49:16; tapunmaḳḳa T. 34/24b2=37:35; tapunmaḳḳa sezā bir T. 37/15b2=47:19; üküş raḥmetlig T. 31/17b3=19:45; yarlıḳaġan T. 31/29a3=19:75, 31/31a1=19:78

Tañrı atıda aḍınḳı birle: Allah'tan başkasının adı anılarak.

(Ar. ġayri'llāhi bihi, Far. ez behr-i cüz ḫudāy) *Boġuzlansa Tañrı atıda aḍınḳı birle hem boġulmış hem tökülmiş.* 27/16a1=5:3

Tañrıda aḍın but: put.

(Ar. cibt, Far. but) *Biterler Tañrıda aḍın butlarḳa, yekke.* 26/24b3=4:51

Tañrıda aḍın: tagut.

(Ar. ṭāġūt, Far. Kaᶜb ibn Eşref) *Ḥükmke turuḳsalar Tañrıda aḍınḳa çın-oḳ fermā[nla]ndılar.* 26/31b2=4:60

(Ar. ṭāġūt, Far. dīv) *Anlar kim tandılar toḳşurlar Tañrıda aḍınḳı yol içinde.* 26/44a3=4:76

Tañrıda aḍın tapunġu: tagut.

(Ar. ṭāġūt, Far. but) *Anlar kim sıñgardın turdılar Tañrıda aḍın tapunġuda.* 34/89a1=39:7

Tañrı fermānındın çıḳġan: fasık.

(Ar. fāsiḳ/īn, Far. ez fermān bīrūn āyende/gān) *Unıttılar iḍini, unıtturdı anlarḳa et-özleri, olar tururlar Tañrı fermānındın çıḳġanlar.* 38/30b3=59:19

Tañrıḳa yan-: tövbe etmek, tövbe edip Allah'a yönelmek.

(Ar. inābeᵗ, Far. be-ḫudāy bāz geşten) *Yarlıḳatu tiledi iḍisidin, tüşti rükūᶜ ḳılu yandı Tañrıḳa.* 34/56a2=38:24

(Ar. tevbeᵗ, Far. bāz gerden be-ḫudāy) *Yansalar Tañrıḳa aḍaḳın ḳılsalar namāznı, bérseler zekātnı.* 29/8b2=9:11

Tañrıḳa yanġan: Allah'a yönelen, hakka gönül veren.

(Ar. munīb, Far. be-ḫudāy bāz gerdende) *Nişān bar ḳamuġ Tañrıḳa yanġan ḳulḳa.* 33/33a3=34:9

Tañrını harlamama-: Tanrıyı inkâr etmek, küfre dalmak.

(Ar. küfr, Far. nā-gireviden) *Yigrentürdi silerke Tañrını barlamamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı.* 37/58b2=49:7

Tañrını bilgen: dindar, zahit.

(Ar. rabbāniyy/ūn, Far. ḫudāy şinās/ān) *Tañrını bilgenler hem bilgeler anıñg birle kim küḍezü tilendiler Tañrı kitābındın.* 27/50b2=5:44

Tanĝrı tuta: Tanrıya, Tanrı adına.

(Ar. bi'llāhi, Far. be-ḫudāy) *Andıḳtılar Tanĝrı tuta andlarnıng ḳatığınça.*

T. 26/35b1=4:62, 27/58a2=5:53, 29/33a2=9:42, 29/40b3=9:56, 29/44a3=9:62, 29/53a3=9:74, 30/48a3=16:38, 33/82b1=35:42

(Ar. ta'llāhi, Far. be-ḥaḳḳ-i ḫudāy) *Tanĝrı tuta çın-oḳ ıdtımız ögürler tapa sénde öngdin, bezedi olarḳa yek işlerini.* 30/60b1=16:63

Tanĝrı tuta and: Allah'a and olsun ki!

(Ar. ta'llāhi, Far. be-ḫudāy) *Tanĝrı tuta and sorlur sizler andın kim yalġan yaratur sizler.* 30/56b3=16:56

T. 30/6b1=12:85, 30/9b2=12:91

TANUḲ: 1. tanık, şahit.

(Ar. şehīd / şuhedā, Far. güvāh/ān) *Bolunglar aḍaḳın ḳılığlılar könilik birle tanuḳlar Tanĝrı üçün.* 26/91a3=4:135

t. 25/10a2=3:140, 26/10b3=4:33, 26/17a3=4:41, 26/48a2=4:79, 27/4a2=4:159, 27/9a2=4:166, 27/24a1=5:8, 27/51a2=5:44, 30/78a2=16:89, 31/75a2=41:47, 33/9b3=33:45, 33/19a3=33:55, 33/60b2=34:47, 35/17b1=39:69, 37/48a1=48:28, 37/74b2=50:21

(Ar. şāhid, Far. güvāh) *Biz ıdtımız séni tanuḳ hem müjde bérigli.* 37/31a1=48:8

(Ar. şāhid/ūn, Far. ḥāżır/ān) *Azu törüttimiz mü ferişteleri tişiler, olar tanuḳlar mu ermiş.* 34/40a3=37:150

2. doğru, gerçek şahit.

(Ar. muheymin, Far. güvāhī-i rāst) *Çıngarıġlı ol kim anda öngdin ol bitigdin hem tanuḳ anıng üze.* 27/53a 3=5:48

⇒ ḥālde tanuḳ bol- 37/79b1=50:37; rāst tanuḳ 38/32a1=59:23

tanuḳ ḳıl-: tanık tutmak.

(Ar. işhād, Far. güvāh kerden) *Uçalarındın ᶜayāllarını tanuḳ ḳıldı olarnı özleri üze.* 28/48a17:172

t.-ıng 38/78a2=65:2

TANUḲLUḲ: şahitlik, tanıklık.

(Ar. şehīd, Far. güvāhī) *Keldürse-miz ḳamuġ ümmetdin tanuḳluḳ, keldürse-miz seni bu ögür üze tanuḳ.* 26/17 a2=4:41

t. 30/75b1=16:84

(Ar. şehādeᵗ, Far. güvāhī) *Tanuḳ ḳılıng iki ᶜadl ıdısı sizdin, aḍaḳın ḳılıng tanuḳluḳnı Tanĝrıḳa.* 38/78a3=65:2

t.-ları 36/44a2=43:19

(Ar. şehādeᵗ, Far. güvāhī dāden) *Tanuḳluḳ sizing üze.* 35/85a3=41:22

tanuḳluḳ bér-: şahitlik etmek, tanıklık vermek.

(Ar. şehādeᵗ, Far. güvāhī dāden) *Ey atamız, seninġ oġlunġ oġrılıḳ ḳıldı, tanuḳluḳ bérmez-miz meger anı kim bildimiz.* 30/4b2=12:81

t.-ür 27/8b2=4:166, 34/16a1=36:65, 35/83b3=41:20, 38/26a1=59:11, 38/57b3=63:1

t.-ür-miz 38/57b1=63:1

t.-ürler 27/9a1=4:166
t.-di 36/73a3=43:86
t.-dimiz 28/48a3=7:172
t.-dingiz 35/84b1=41:21

(Ar. şehāde[t], Far. ḫāżır şoden) *Tanuḳluḳ mu bérürler olarnı törütmekde.* 36/44a1=43:19

tanuḳluḳ bérgen: şahit, tanıklık eden.

(Ar. şāhid/īn, Far. güvāh/ān) *Tanuḳluḳ bérgenler özleri üze küfr birle.* 29/12b2=9:17

TAP: yeter, kâfi.

(Ar. kefā, Far. bes) *Tap turur Tangrı erkligke, tap turur Tangrı yarlıḳaḳa.* 26/20b1=4:45

t. 26/24b1=4:50, 26/27a2=4:55, 26/40a2=4:70, 26/48a2=4:79, 26/49b1=4:81, 33/8b3=3:39, 33/10b3=33:48, 37/48a1=48:28

(Ar. kefā, Far. besende) *Ol kim yerler içinde tap, Tangrı erklig.* 26/90a1=4:132

t. 27/11b3=4:171

(Ar. ḥasbu, Far. bes) *Ol kim bérdi olarḳa Tangrı hem yalavaçı, aysalar: tap ol bizke, munı bérür bizke Tangrı öz artuḳluḳındın.* 29/42a2= 9:59

t. 29/48a2=9:68, 38/79b1=65:3

(Ar. ḥasbu, Far. pesende) *Aydılar: tap bizke Tangrı.* 25/26b1=3:173

t. 31/74a3=39:38

tap kel-: yetmek, yeterli olmak.

(Ar. kifāye[t], Far. kifāyet kerden) *Biz tap kelgey-miz sanga élükleglilerdin.* 30/32b1=15:95

TAP- (I): tapmak, ibadet etmek, iman etmek.

(Ar. du[c]ā, Far. perestiden) *Aygıl men yıgıldım tapınmaḳdın anlarnı kim tapar siz Tangrıdın aḍındın.* 35/62a1=40:66

(Ar. [c]ibāde[t], Far. perestiden) *Fermānlanmadılar meger kim tapsalar bir Tangrıḳa.* 29/23b1=9:31

t.-ğıl 31/25b3=19:65
t.-unglar 36/64b1=43:64
t.-salar 34/89a1=39:17
t.-maz-miz 34/78a1=39:3
t.-maġıl 31/17a3=19:44
t.-maġaytımız 36/44b1=43:20

(Ar. īmān, Far. gireviden) *Azu ḳılur mu-miz anlarnı kim taptılar hem ḳıldılar eḍgülüklerni.* 34/58a3=38:28

t.-arlar 35/26a1=40:7, 36/91a3=45:6
t.-tı 35/41a1=40:30, 35/46a3=40:38
t.-tungız 38/7b3=58:12
t.-tılar 34/85b1=39:10, 35/26a2=40:7, 35/36b2=40:25, 35/44b1=40:35, 35/54a1=40:51, 35/57b2=40:58, 35/83a2=41:18, 36/13a2=42:18, 36/16a2=42:22, 36/17a2=42:23, 36/19b3=42:26, 36/25a3=42:36, 36/30a2=42:45, 36/66a3=43:69, 36/94b3=45:14, 36/99a2=45:21, 36/105a2=45:30, 37/4b2-3=47:2,

37/5b3=47:3, 37/8a2=47:7, 37/10a1=47:11, 37/10a3=47:12, 37/16 a3=47:20, 37/22b3=47:33, 38/33a2=60:1, 38/38b3=60:13, 38/40a2=61:2, 38/45a3=61:10, 38/47b2=61:14, 37/50a1=48:29, 37/61a1=49:11, 37/62a3=49:12, 37/65b1=49:15, 38/5a1=58:9, 38/6a2=58:10, 38/6b2=58:11, 38/7a3=58:11, 38/24b2=59:10, 38/29b3=59:18, 38/48a3=61:14, 38/48b3=61:14, 38/54b1=62:9, 38/58b2=63:3, 38/63a2=63:9, 38/72b3=64:14, 38/85b1=65:10, 38/86a2=65:11, 38/92a3=66:6, 38/93b3=66:8, 38/94b3=66:8, 38/97b3=66:11

t.-ḳalar 38/14b1=58:22
t.-un͡glar 38/45b2=61:11
t.-sa 38/70a3=64:9, 38/71b3=64:11, 38/86b1=65:11
t.-sa sizler 38/34a2=60:1
t.-ar erse 38/78b2=65:2
t.-mazlar 36/74a1=43:88

⇒ tapın- / tap- 30/45b2=16:35
⇒ könike tapuġlı 37/66a1=49:15

tapġan: tapan, kulluk eden.

(Ar. ᶜābid/īn, Far. nīk dārende ez Ḫudāy) *Men tapġanlarnıng evveli men.* 36/70b3=43:81

tapmaḳḳa: tapılacak olan, ilah.

(Ar. ilāh, perestīdenī) *Tangrı yoḳ tapmaḳḳa meger ol Tangrı üze köngül urung.* 38/72b2=64:13

tapmış ḳunçuy: inançlı kadın.

(Ar. mü'mineᵗ / mü'mināt, Far. zen/ān-ı girevīde) *Ey peygāmber, ḳaça[n] kelseler sanga tapmış ḳunçuylar beyᶜet ḳılsalar sening birle ortaḳ ḳatmaḳları üze ...* 38/37a3=60:12

TAP- (II): bulmak.

(Ar. vecd, Far. yāften) *Munu tapġay sizler önginlerni kim tileyürler.* 26/57a1=4:91

tapmaḳ: ele geçirmek, elden kaçırmamak.

(Ar. fevt, Far. der güzeşten) *Eger körseler erdi ança ḳorḳḳaylar, tapmaḳ yoḳ tutlur anlar yaḳın orundın.* 33/61b3=34:51

TAPA: –a, –a doğru.

(Ar. ilā, Far. sūy-ı) *Iḍmadımız anlar tapa sénde burun ḳorḳutġuçıdın.* 33/58b1=34:44

t. 28/4a1-2=7:103, 30/76b3=16:86, 31/10a3=19:25, 31/42a3=20:23, 31/46b2=20:43, 32/22b2=28:32, 33/16a2=33:53, 33/31b1=34:7, 33/69a3=35:9, 33/70a1=35:10, 34/22a2=37:23, 34/28a1=37:91, 34/38a2=37:140, 36/56a3= 43046, 37/35b3=48:15, 37/56a3=49:5, 38/35b1=60:2, 38/41b3=61:5, 38/42b1= 61:6, 38/56a3=62:11

(Ar. ilā, Far. be-) *Çıḳar[ur] üçün sizni ḳarangḳuluḳlardın nūr tapa.* 33/9a3=33:43

t. 26/60a2=4:92, 27/30a2=5:16, 28/8a3=7:117, 30/51a2=16:43, 30/51b2=16:44, 30/60b2=16:63, 30/97b1=16:121, 31/3a1=18:110, 31/32b2= 19:85, 31/41b3=20:22, 32/22a3=28:32, 33/70a1=35:10, 34/11b2=36:51, 35/77b1=

41:11, 36/41b3=43:14, 37/24a1=47:35, 38/43b3=61:7, 38/54a1=62:8, 38/54b3=62:9, 38/62b1=63:8

(Ar. ilā, Far. tā) *Hem sürer-miz yazuḳluġlarnı tamuġ tapa suwsamışlar.* 31/32a1=19:86

t. 32/16b1=28:24

TAPALAT-: sevindirmek, birinin kötülüğünden zevk aldırmak.

(Ar. işmāt, Far. şād kerden) *Öldrü yazdılar méni, tapalatmaġıl düşmanlarḳa méni.* 28/28b1=7:150

TAPLA-: 1. rıza göstermek, hoşnut olmak, razı olmak.

(Ar. rıżvān, Far. pesendīden) *Tapladım sizke İslāmnı dīnḳa.* 27/17a3=5:3

t.-yur 34/82a2=39:7

t.-salar 29/42a1=9:59

t.-maz 26/74a3=4:108, 34/81b3=39:7

(Ar. rıżvān, Far. pesend kerden) *Tapladıngız yaḳın tiriglikni soŋ sarāydın.* 29/29b1=9:38

(Ar. rıżvān, Far. ḫoşnūd şoden) *Eger bérilseler andın taplasalar eger bérilmeseler andın ançada olar buşarlar.* 29/41b2=9:58

t.-dıngız 29/59b3=9:83

t.-dılar 29/62a1=9:87, 29/65b3=9:93

(Ar. rıżvān, Far. —) *Taplasa aŋar sözni.* 31/85b3=20:109

2. destek olmak, yardımcı olmak.

(Ar. müẓāhere[t], Far. hem-püşt şoden) *Eger taplasa siz anıŋ üze ol Taŋrı ol anıŋ éşi.* 38/90b3=66:4

taplamama-: kabul etmemek, razı olmamak.

(Ar. kurh, Far. nā-pesend dāşten) *Taplamaz Taŋrı olarnıŋ ḳopup çıḳmaḳlarını.* 29/35a3=9:46

t.-maslar 30/60a1=16:62

t.-madılar 37/8b3=47:9

t.-masa 28/68a2=8:8

taplamaz: rıza göstermeyen, kabul etmeyen.

(Ar. kārih/ūn, Far. nā-pesend dārende/gān) *Bir ögür mü[3]minlerdin taplamazlar.* 28/66b2=8:5

t. sizler 37/63a2=49:12

TAPLAN-: rıza gösterilmek, hoşnut olunmak.

taplanmış: seçkin kılınmış, hoşnut olunan, beğenilen.

(Ar. merżiyy, Far. pesendīde) *Erdi İḍi üskinde taplanmış.* 31/21b1=19:55

(Ar. rażiyy, Far. pesendīde) *Ewürgil anı ey İḍim taplanmış.* 31/5b3=19:6

TAPLAŞ-: birbirini razı etmek, uzlaşmak.

(Ar. terāżī, Far. hem-rıżā dāşten) *Taplaşsa sizler anıŋ birle kesilmişde kiḍin.* 26/3b1=4:24

TAPŞUR-: getirmek, vermek.

(Ar. te^{2}diye^{t}, Far. sipurden) *Tapşurunğlar manğa İḍi ḳullarını.* 36/79a2=44:18

TAPUĠ: ibadet.

(Ar. ^{c}ibāde^{t}, Far. perestiden) *Anlar kim İḍinğ üskinde uluġsığlıḳ ḳılmazlar anunğ tapuġıdın.* 28/63b3=7:206

TAPUĠÇI: torun (hizmet eden).

⇒ yégençük azu tapuġçı 30/67a3=16:72

TAP(U)N-: tapınmak, ibadet etmek, kulluk etmek.

(Ar. du^{c}ā, Far. perestiden) *Tapınġıl manğa hem aḍaḳın ḳılġıl namāznı meninğ yādım üçün.* 31/39b2=20:14

(Ar. ^{c}ibāde^{t}, Far. perestiden) *Bu ögür sizlerni tapnur erdiler mü?* 33/55b1=34:40

t.-ur men (tapnur men) 34/87a2=39:14
t.-ur sen (tapnur sen) 31/16b2=19:42
t.-ur siz (tapnur) 30/67b3=16:73
t.-ur sizler (tapnur sizler) 34/27a1=37:85, 34/42b1=37:161, 36/47b3=43:26
t.-urlar (tapnurlar) 31/19a2=19:49
t.-ur mu siz (tapnur mu siz) 34/28b2=37:95
t.-ayın 35/14a3=39:64
t.-ġıl 34/77a3=39:2, 35/15a2=39:66
t.-sa men 34/86a3=39:11
t.-ur erdi (tapnur) 33/57b1=34:43
t.-ur erdiler (tapnur) 33/55b3=34:41, 34/21b3=37:22
t.-ur erse sizler (tapnur erse sizler) 30/93b2=16:114
t.-manğlar 34/14b1=36:60
t.-maḳdın 35/62a1=40:66
t.-maḳları 31/31b3=19:82

(Ar. ^{c}ibāde^{t}, Far. perestide şoden) *Ḳıldımız mu Tanğrıda aḍın Tanğrılar tapunsalar.* 36/56a2=43:45

tapun- / tap-: tapmak, tapınmak.

(Ar. ^{c}ibāde^{t}, Far. perestiden) *Eger tilese Tanğrı tapınmaġay / tapmaġay erdimiz anda aḍın hiç nerseni biz.* 30/45b2=16:35

tapunġan ... ḳunçuy: ibadet eden kadın.

(Ar. ^{c}ābide^{t} / ^{c}ābidāt, Far. perestende/gān) *Tegşürgey anğar cüftler yaḫşı sizdin ... namāz ḳılġanlar, tevbe ḳılġanlar, tapunġanlar, rūze tutġanlar, yüzi açuḳ ḳunçuylar.* 38/92a1=66:5

tapunġu: ilah, Tanrı.

(Ar. ilāh, Far. ḫudā) *Yer içinde hem ḳoḍar séni hem tapunġularınğızını.* 28/11b1=7:127

⇒ Tanğrıda aḍın tapunġu 34/89a1=39:17

tapunmaḳḳa Tanğrı: ilah.

(Ar. ilāh, Far. perestīdenī) *Tangrı yoḳ tapınmaḳḳa meger bir Tangrı.* 34/24b2=37:35

tapunmaḳḳa sezā bir Tangrı: Allah.

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Bilgil ol Tangrı yoḳ meger tapunmaḳḳa sezā bir Tangrı.* 37/15b2=47:19

tapnuġlı er-: tapan, iman eden olmak.

(Ar. ʿibādeᵗ, Far. perestīde/gān) *Ermediler bizke tapnuġlılar.* 32/41a1=28:63

TAPUNĠULUḲ: tapılacak.

tapunġuluḳ İḍi: İlah.

(Ar. ilāh, Far. perestīdenī) *Yoḳ tapunġuluḳ İḍi meger ol.* 28/35b1=7:158

TAR: sıkıntılı, zor.

(Ar. żank, Far. teng) *Kim kim yüz ewürse mening yādımdın bütünlükin angar turur tiriglik tar.* 31/91b1=20:124

TAR-: dağıtmak, darmadağın etmek.

(Ar. temzīḳ, Far. perāgende kerden) *Küç ḳıldılar özlering̈e, ḳıldımız olarnı keleçüler, tardımız olarnı.* 33/39b2=34:19

tarmaḳ: darmadağın etme, dağıtma.

(Ar. mümezzeḳ, Far. perāgende kerdenī) *Tardımız olarnı, tegme tarmaḳ.* 33/39b3=34:19

TARAN-: taranmak, süslenmek.

taranıp çıḳ-: süslenip dışarı çıkmak.

(Ar. teberrüc, Far. ārāste bīrūn āmeden) *Āhestelıḳ ḳılınglar ewlering̈iz içinde, taranıp çıḳmanglar.* 33/2a3=33:33

TARIĠ: ekin.

(Ar. zerᶜ, Far. bār-ı kişt) *Ündrür sizlerke anınġ birle tarıġ, zeyt yıġaçı, ḫurmā tüpleri.* 30/34b1=16:11

TARIĠÇI: çiftçi.

(Ar. zārīᶜ / zurraᶜ, Far. kişāverz/ān) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı, yoġun boldı köni turdı öz butası üze, ḫoş kelir tarıġçılarḳa.* 37/49b3=48:29

TARIĠLAĠ: hasılat, kazanç, kâr.

(Ar. ḥarṣ, Far. kişt) *Kim tileyür erse āḫiret tarıġlaġını, arturur-miz angar ekini içinde.* 36/14a3=42:20

t.-ını 36/14b2=42:20

TARIL-: dağılmak, parça parça olmak, bölünmek.

(Ar. intişār, Far. perāgenden) *Ḳaçan yése siz tarı[lı]nglar.* 33/16b2=33:53

(Ar. infiżāż, Far. perāgende şoden) *Eger bolsa sen irig, irig köŋgüllüg tarılġatılar seniŋ yöreŋgdin.* 25/22b2=3:159

t.-ġaylar 38/56a3=62:11

(Ar. teferruḳ, Far. perāgende şoden) *Aḍaḳın ḳılıŋ tép dinni, tarılmaŋ anıŋ içre.* 36/8b1=42:13

t.-madılar 36/9a2=42:14

(Ar. temzīḳ m., Far. perāgende kerde şoden) *Ḳaçan tarılsa siz munça teŋlik tarılmaḳ.* 33/31b3=34:7

tarılmaḳ: dağılma.

(Ar. mümezzeḳ, Far. perāgende kerdenī) 33/31b3=34:7

TARLIḲ: sıkıntı.

(Ar. żayḳ, Far. tengī) *Ḳaḍġurmaġıl olar üze, bolmaġıl tarlıḳ içinde.* 30/100b1=16:127

tarlıḳ emgek: sıkıntı, zorluk.

(Ar. ḥarac, Far. tengī) *Yoḳ anlar üze kim bulmazlar ol kim ḥezīne ḳılsalar tarlıḳ emgek.* 29/64b1=9:91

tarlıḳ ḥāl: darlık, geçim sıkıntısı.

(Ar. żarrā^{c}, Far. gezend) *Ḥezīne ḳılurlar kéŋlik ḥālde hem tarlıḳ ḥālde.* 25/6a3=3:134

tarlıḳ ... eksütmek: kıtlık.

(Ar. naḳs, Far. ḳaḥṭ u kem kerden) *Bütünlükin tuttumız Fir^{c}avn boḍumı tarlıḳ yılları birle eksütmek birle mīvelerdin.* 28/13b1=7:130

⇒ emgek tarlıḳ 27/22b2=5:6, 33/7a3=33:37

TART-: çekip çıkarmak.

(Ar. nez^{c}, Far. ber keşīden) *Tarttı elgini ançada ol ürüŋ boldı bakıġlılarḳa.* 28/5b3=7:108

⇒ özin bir sıŋgardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl- 31/77b2=41:51

⇒ keligli tartıġlı 30/36b3=16:14

TARTIŞ-: tartışmak, münakaşa etmek, savunmak, mücadele etmek, ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. ber efzūd şoden) *Anıŋdın kim tartışur sizler anıŋ içinde.* 36/64a2=43:63

(Ar. mücādele^{t}, Far. peykār kerden) *Tartışmaġıl anlardın kim ḫıyānet ḳılurlar özleriŋge.* 26/73b1=4:107

t.-ur 26/74b3=4:109

t.-urlar 28/66b2=8:6, 35/43b3=40:35, 35/56a1=40:56, 35/64a2=40:69, 36/24b1=42:35

t.-tıŋız 26/74b2=4:109

t.-ġıl 30/99a2=16:125

t.-salar 35/24b1=40:5

t.-mazlar 35/23b1=40:4

(Ar. mücādele[t], Far. ḫuşūmet kerden) *Rāstlıḳ üze eşitti Tañrı ol tişiniñ sözin, tartışur seniñ birle cüfti / éşi.* 38/1b1=58:1

(Ar. tenāzu[c], Far. ḫuşūmet kerden) *Eger tartışsa sizler nerse içinde yandurunglar anı Tañrıḳa.* 26/30a3=4:59

t.-ur erdiñiz 29/4a1=8:43

t.-tınglz erse 25/15a3=3:152

(Ar. tenāzu[c], Far. ḫuşūmet kerden bā-yekdiger) *Tartışmañ, yüreksiz bolur sizler.* 29/5b2=8:46

tartış- / uruş-: uğraşmak, mücadele etmek.

(Ar. mücādele[t], peygār kerden) *Ol kün kelür tegme et-öz, tartışır / uruşur özindin, tükel bérlür tegme et-öze anı kim ḳazġandı.* 30/91a3=16:111

tartışığlı er-: anlaşmazlığa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. iḫtilāf kerden) *Ḫaber bérgey sizke ol kim erdiñiz anıñ içinde tartışığlılar.* 27/54b2=5:49

t.-diler 36/97a3=45:17

(Ar. iḫtilāf, Far. yek dīgerrā ḫilāf kerden) *Sen ḥükm ḳılur sen ḳullarıñ arasında anıñ içinde kim erdiler tartışığlılar.* 35/4b2=39:46

(Ar. iḫtilāf, Far. ḫilāf kerden) *Olar anıñ içinde tartışığlı ol.* 34/78a3=39:3

TARTIŞIḲ: çelişki, tutarsızlık, tartışma.

(Ar. cedel, Far. peygār) *Urmadılar anı sañga meger tartışıḳ üçün.* 36/61b3=43:58

(Ar. iḫtilāf, Far. ewzūdenī) *Eger erse erdi Tañrıda aḍınḳı üskinde bulġatılar anıñ içinde tartışıḳ üküş.* 26/50a1=4:82

tartışıḳ bol-: ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. ber ew/fzūd şoden) *Tartışıḳ boldı ögürler anlar arasında.* 31/14b2=19:37

t.-dı 27/3a1=4:157

(Ar. iḫtilaf, Far. ḫilāf kerden) *Bérdimiz olarḳa belgüler, işdin tartışıḳ bolmadılar.* 36/96b2=45:17

tartışıḳ ḳıl-: tartışmak, ihtilafa düşmek.

(Ar. iḫtilāf, Far. ḫilāf kerden) *Tartışıḳ ḳıldılar ögürler olar ara.* 36/64b2=43:65

(Ar. tenāzu[c], Far. ḫuşūmet kerden) *Tartışıḳ ḳıldılar işlerniñ arasında, yaşurdılar rāznı.* 31/53a1=20:62

TARU-: 1. dar gelmek, darlaşmak, daralmak.

(Ar. ḳadr m., Far. teng kerde şoden) *Kimniñ tarusa anıñ üze anıñ rūzîsi hezîne ḳılsun andın.* 38/83b1=65:7

(Ar. żayḳ, Far. teng şoden) *Tarıdı sizinğ üze yer ol kim kéñgüdi erdi yana uruldunguz arḳa bérigliler kizleyü.* 29/19a2=9:25

2. sıkıntı içinde olmak, daralmak.

(Ar. ḥaşar, Far. teng şoden) *Kelseler sizke tarusa köküzleri tokuşmaḳ sizing birle.* 26/55b3=4:90

TARUT-: 1. azaltmak, kısmak.

(Ar. ḳadr, Far. teng kerden) *Kéngütür rūzini kimke tilese hem tarutur.* 33/52b2=34:36

t.-ur 33/54b2=34:39, 35/8b1=39:52, 36/7a3=42:12

2. sıkıştırmak, baskı yapmak.

(Ar. taẕyīḳ, Far. teng kerden) *Zaḥmet tegürmeng olarḳa tarutsa sizler olar üze.* 38/82a1=65:6

TAŞARRUF (Ar.): tasarruf, hükmü altında olma.

(Ar. taḥt, Far. zīr-i fermān) *Bu arıḳlar aḳar mening taşarrufumdın, körmez mü sizler.* 36/59a1=43:51

TAŞ (I): taş.

(Ar. ḥacer / ḥicār, Far. seng/hā) *Yaġturġıl bizing üze taşlar kökdin hem azu keldürgil bizke açıtġan ḳını.* 28/81b2=8:32

t.-ḳa 28/37a2=7:160

t.-lar 30/30a1=15:74, 38/92b2=66:6

TAŞ (II): dışarı, fazla.

⇒ ḥaddin taş boynaġu 34/23b1=37:30

TAŞLA-: taşlamak, taş atmak.

(Ar. recm, Far. sengsār kerden) *Men sıġınur men mening İdimke hem sizing idingizke kim taşla[dı]ngız méni.* 36/79b3=44:20

TAT-: tatmak, tadına bakmak.

(Ar. ẕevḳ, Far. çeşiden) *Aytur-mız anlarḳa kim küç ḳıldılar: tatınglar ot ḳını.* 33/56b2=34:42

t.-ar sizler 30/82b2=16:94

t.-tılar 38/28b1=59:15, 38/67b3=64:5, 38/84b3=65:9

t.-ġıl 36/86b1=44:49

t.-ınglar 28/71b1=8:14, 28/83a2=8:35, 29/26b2=9:35, 33/78b2=35:37, 34/94b3=39:24, 37/3b2=46:34, 37/84b3=51:14

t.-sunlar 26/27b3=4:56, 34/67b3=38:57

t.-mazlar 36/87b3=44:56

t.-madılar 34/49a3=38:8

tatıġlı: tadan, tadına bakan.

(Ar. ẕā'iḳ/ūn, Far. çeşende/gān) *Sezā boldı bizing üze İdimizning ḳını, biz tatıġlılar-mız.* 34/23b3=37:31

t.-lar siz 34/25a3=37:38

TATLIĠ: 1. tatlı, lezzetli.

(Ar. leẕẕet, Far. bā-meze) *Arıḳlar ḥamırdın tatlıġ içgenlerke.* 37/12b3=47:15

(Ar. ṭayyib, Far. ḫoş) *Tiriglik bérgey men aŋgar, tatlıġ tiriglik.* 30/84b1=16:97
2. tatlı su.
(Ar. furāt, Far. ḫoş) *Teŋ bolmaz iki deryā, bu süçüg tatlıġ siŋgen suw ol ... bu açıġ şūr turur.* 33/72a3=35:12

TATUR-: tattırmak.
(Ar. iẕāḳa[t], Far. çeşāniden) *Ḳıṣṣa ... yarlıġımızdın taturġay-miz aŋgar ol yelinigli tamuġ ḳınıdın.* 33/35a2=34:12
t.-dı 30/92a3=16:112, 34/95b1=39:26
t.-ġay men 35/88a1=41:27
t.-ġay-miz 31/77a2=41:50
t.-ġu-miz 35/81b2=41:16
t.-sa-miz 31/76a2=41:50, 36/32b2=42:48

TAWAR: mal mülk.
(Ar. māl / emvāl, Far. ḫ[v]āst/hā) *Anlar kim çıḳarıldılar sarāylarındın hem tawarlarındın.* 38/23a1=59:8
t.-larıŋgız 38/46a1=61:11
⇒ neŋ tawar 33/53a1=34:37

TAWARLIĠ: mal mülk sahibi.
(Ar. māl / emvāl, Far. ḫ[v]āst/hā) *Biz üküşrek tawarlıġ-miz hem üküş [c]ayāllıġ.* 33/52a2=34:35

TAY-: kaymak, sürçmek.
(Ar. zell, Far. laġziden) *Tayar bir aḍaḳ anıŋ bekümişinde kidin, tatar sizler ésizlikni anın kim yandıŋız Taŋrı yolındın.* 30/82b1=16:94

TAYAḲ: 1. asa, değnek.
(Ar. [c]aṣā, Far. [c]aṣā) *Kemişti tayaḳını ançada ol beḍük yılan belgülüg.* 28/5b2=7:107
t.-ıŋnı 28/8b1=7:117, 28/37a1=7:160, 32/21a3=28:31
t.-ları 31/54b2=20:66
(Ar. minse[ə]et, Far. [c]aṣā) *Ol bir yer ḳurt kénesi, yéyür anıŋ tayaḳını.* 33/36b1=34:14
2. dayanak, düstur.
(Ar. [c]aṣā, Far. destver) *Ol meniŋ tayaḳım turur, tayanur men anıŋ üze.* 31/40b2=20:18

TAYAN-: dayanmak, yaslanmak.
(Ar. ittikā[ə], Far. tekye zeden) *Taḫtlar, anıŋ üze tayanurlar.* 36/51b1=43:34
(Ar. tevakku[ə], Far. tekye kerden) *Aydı: ol meniŋ tayaḳım turur, tayanur men anıŋ üze hem yapurġaḳ çalar men anıŋ birle.* 31/40b3=20:18
tayanġan: dayanan, yaslanan.

(Ar. mütteki^{2}, Far. tekye zede/gān) *Tayanġanlar anıng içinde ündeyürler anıng içinde üküş mïveni hem şarābnı.* 34/66a3=38:51

tayanıġlı: yaslanan, dayanıp oturan.

(Ar. mütteki^{2}/ūn, Far. tekye zede/gān) *Olar hem cüftleri kölikeler içinde talıtlar üze tayanıġlılar.* 34/13b2=36:56

(Ar. rākid / revākid, Far. istāde/gān) *Eger tilese tayandurġay yelni, bolġalar tayanıġlılar anıng arḳası üze.* 36/23b3=42:33

tayanmaḳ: sükûnet bulma.

(Ar. sukūn, Far. ārāmïden) *Ol Tangrı kim törütti sizni bir et-özdin, ḳıldı andın cüftini tayanmaḳ üçün angar.* 28/58b1=7:189

TAYANDUR-: sakin eylemek, durdurmak.

(Ar. sukūn, Far. ārāmānïden) *Eger tilese tayandurġay yelni, bolġalar tayanıġlılar anıng arḳası üze.* 36/23b 2=42:33

TAYINDUR-: kandırmak, aldatmak.

(Ar. istizlāl, Far. laġzānïden) *Bütünlükin tayındurdı olarnı yek.* 25/20a1=3:155

TĀZE (Far.): taze, bayat olmayan.

(Ar. ṭariyy, Far. tāze) *Ḳamuġdın yéyür siz etni tāze.* 33/72b3=35:12

TĀZĪ (Far.): 1. Arapça.

(Ar. ^{c}arabiyy, Far. tāzï) *Bu tāzï tili ol belgülüg.* 30/87b1=16:103

(Ar. ^{c}arabiyy, Far. tāzï zebān) *Mundaġuḳ ıḍtımız anı Ḳur^{2}ānnı tāzïçe.* 31/87a2=20:113

2. Arap atı.

⇒ üç aḍaḳın turġan tāzï 34/59b3=38:31

tāzï ermes: Arapça dışındaki dil.

(Ar. a^{c}cemiyy, Far. zebān-ı tāzï nïst) *Olar ayurlar kim: ögretür angar bir yangluḳ, [til] ol kim ḳışarlar anıng birle tāzï ermes.* 30/87a3=16:103

tāzï tili: Arapça.

(Ar. ^{c}arabiyy, Far. tāzï zewān) *Ḳur^{2}ānnı tāzï tilinçe egriliksiz meger olar ḳorḳsun tép.* 34/96b1=39:28

t.-nçe 35/73b1=41:3

TĀZĪÇE (Far.T.): Arapça.

(Ar. ^{c}arabiyy, Far. tāzï zewān) *Mundaġuḳ yarlıġ ıḍtımız sanga Ḳur^{c}ān tāzïçe.* 36/3b1=42:7

t. 36/37a3=43:3

TÉ-: demek.

tép: diye.

(Ar. –, Far. –) *Bitise-miz olar üze öldrüngler tép özlerinġizni.* 28/38a1-2=4:66

t. 25/17a1=3:153, 25/24a3=3:169, 26/89b2=4:131, 26/11a3=4:171, 27/23a1=5:6, 29/61b1=9:86, 30/15a1=14:25, 30/26a2=15:52, 31/7b1=19:11, 31/35b2=19:97, 31/43b1=20:33, 31/43b1=20:34, 31/45b1=20:40, 31/82a1=46:27, 32/30b3=28:46, 33/7a2=33:37, 33/33b3=34:11, 34/5a2=36:35, 34/14b3=36:61, 34/96a3=39:27, 34/96b2=39:28, 35/29b1=40:12, 35/79b3=41:14, 36/8a3=42:13, 36/37b1=43:3, 36/39b3=43:10, 36/88b2=44:58, 36/93b3=45:12, 36/94a2=45:12, 38/17b2=59:2

(Ar. li-, Far. tā) *Bolmasun tép seninḡ üze emgek tarlıḳ.* 33/13b2=33:50

t. 27/8a2=4:165, 30/94b3=16:116, 37/28a1=48:4, 37/64a1=49:13

(Ar. key, Far. tā) *Yandurdımız anı anasıḳa yarusun tép anınḡ közi.* 32/9a3=28:13

téyü: diye.

(Ar. —, Far. —) *Ḥükm ḳılur Tanḡrı ... yoḳ bolsun téyü, ol kim helāk boldı.* 29/3a2=8:42

t. 35/64a1=40:68

TEDBİR (Ar.): tedbir, öncelikle düşünme.

tedbir ḳıl-: düşünüp anlamaya çalışmak.

(Ar. tedebbür, Far. endişiden) *Tedbir ḳılmazlar mu Ḳurʾānnı?* 26/49b2=4:82

(Ar. tedebbür, Far. endişe kerden) *Tedbir ḳılmazlar mu Ḳurᶜānnı azu köngüller üze anınḡ ḳıfılları.* 37/18a3=47:23

(Ar. tedbir, Far. endişiden) *Tedbirler ḳılsunlar üçün anınḡ belgülerini, pend alsun üçün ᶜaḳl iḍileri.* 34/59a1=38:29

TEG: gibi.

(Ar. ke-, Far. hem-çü) *Bolmanḡlar anlar teg kim tandılar.* 25/20b2=3:156

t. 26/45b1=4:77, 26/88a3=4:129, 28/50b1=7:176, 28/52b3=7:179, 28/75a1=8:21, 29/6a2=8:47, 29/14a3=9:19, 29/48a3=9:69, 29/49a3=9:69, 30/16a1=14:26, 30/70b3=16:77, 30/80b1=16:92, 32/39b1=28:61, 33/1b2=33:32, 33/25a2=33:69, 33/35b1=34:13, 34/7a1=36:39, 34/58b1-3=38:28, 36/23b1=42:32, 36/85b3=44:45, 36/86a1=44:46, 36/99a2=45:21, 37/11b3=47:14, 37/49a3=48:29, 37/54b1=49:2, 38/30b1=59:19

(Ar. ke-meṣel, Far. hem-çü ṣıfat) *Anlarnınḡ meṣeli yüklendiler Mūsā kitābını yana kötürmediler anı eşek teg.* 38/51b3=62:5

(Ar. meṣel, Far. dāstān) *Néme yawuz ol boḍun teg kim yalġan tuttılar.* 38/52a2=62:5

(Ar. miṣl / emṣāl, Far. mānend/ān) *Anınḡ teg ḳılġıl.* 31/51b1=20:58

t. 28/60a4=7:194, 32/32a1=28:48, 35/74b2=41:6, 38/37a1=60:11, 38/87b1=65:12

t.-ni 34/63b2=38:43

t.-ler 37/26a3=47:38

(Ar. –, Far. –) *Ermez sizinḡ ärzülarınḡız teg hem bitig ärzüları teg.* 26/83a2-3=4:123

t. 30/80b3=16:92; 33/2b1=33:33, 33/7b2=33:37

⇒ ançaḳlı ... teg 26/41b1=4:73, 28/57a1=7:187, 28/66b3=8:6, 32/21b1=28:31

TEG-: 1. isabet etmek, gelmek, ulaşmak, erişmek, maruz kalmak, dokunmak.

(Ar. bulūġ, Far. resīden) *Tegmediler onda bir anı kim bérdimiz olarḳa.* 33/58b3=34:45

t.-er sizler 35/63a1-3=40:67
t.-dim 31/6a3=19:8
t.-ding 31/2b2=18:76
t.-gey men 35/45a2=40:36
t.-se sizler 35/69a2=40:80
t.-seler 38/77b2=65:2
t.-di erse 32/9b2=28:14, 34/30a1=37:102
t.-mekdin 37/43b3=48:25

(Ar. işābe^{t}, Far. resīden) *Tegdi olarḳa ésizlikleri anı kim ḳıldılar.* 30/45a2=16:34

t.-er 29/63b3=9:90, 35/7b3=39:51, 35/39b1=40:28
t.-di 25/13b3=3:146, 25/17a2=3:153, 25/25b2=3:172, 35/7b1=39:51
t.-gey 37/44a3=48:25
t.-se 25/1b3=3:120, 26/34b1=4:62, 26/40b3=4:72, 26/41a3=4:73, 26/46b3=4:78, 26/47a1=4:78, 26/47b2-3=4:79, 27/57a2=5:52, 28/14a1=7:131, 29/37a3=9:50, 29/37b1=9:50, 36/22b1=42:30, 36/26b2=42:39, 36/33a1=42:48
t.-mes 29/37b3=9:51
t.-mez 38/71b2=64:11
t.-mesün 28/76b3=8:25
t.-meng 37/57a2=49:6
t.-mese 32/31a1=28:47

(Ar. mess, Far. bisūden) *Ey ᶜazīz, tegdi bizke hem boḍnumızke ḳor yas.* 30/8a1=12:88

t.-di 25/9b1=3:140, 30/26b3=15:54, 31/76a3=41:50
t.-se 25/1b2=3:120, 25/9b1=3:140, 28/61a3=7:201, 30/55b2=16:53, 31/17b3=19:45, 31/75b3=41:49, 31/77b3=41:51, 34/83a1=39:8, 35/6a2=39:49
t.-mez 33/77a1=35:35
t.-medi 25/26b3=3:174, 35/13a3=39:61, 37/80a1=50:38
t.-megeti 28/57b3=7:188

(Ar. neyl, Far. resīden) *Anlar kim tuttılar buzaġını munu teger olarḳa öwke iḍilerindin.* 28/29a3=7:152

2. kapamak, kuşatmak.

(Ar. seᶜa^{t}, Far. resīden) *Ol tegdi ḳamuġ neng üze bilmekin.* 31/68b2=20:98

t.-ding 35/26a2=40:7

⇒ kénglikin teg- 28/33a1=7:156, ẓulm teg- 36/27b1=42:41

teg- / tegür-: göndermek, vermek, ulaştırmak.

(Ar. işābe^{t}, Far. resīden) *Biz köz tutar-mız sizke kim tegse / tegürse sizke Tangrı ᶜaẓābını üskindin.* 29/38b1=9:52

teggen:

⇒ feryād teggen 34/8b1=36:43

teggüçi: musibet, bela.

(Ar. muṣībe^{t}, Far. resende) *Eger tegse sizke bir teggüçi ayur: bütünlükin niᶜmet bérdi Tangrı mening üze.* 26/41a1=4:72

t. 32/31a1=28:47, 38/71b2=64:11

t.-din 36/22b1=42:30

tegigli: ulaşan, varan, erişen.

(Ar. bāliġ, Far. resende/gān) *Ḳaçan açtımız erse olardın ḳınnı zamānḳa tegi olar tegigliler.* 28/16b2=7:135

t.-ler 35/56b1=40:56

TEGİ: kadar.

(Ar. ḥattā, Far. tā) *Yoḳ cünübḳa meger yol keçigliler yuŋġmçaḳa tegi.* 26/18b2=4:43

t. 29/33b3=9:43, 30/4a2=12:80, 34/44b3=37:174, 34/45b2=37:178

(Ar. ilā, Far. be) *Térer sizni ḳopmaḳ küniŋge tegi.* 26/53a3=4:87

(Ar. ilā, Far. sūy) *Iḍtımız anı yüz miŋge tegi.* 34/39b2=37:147

(Ar. ilā, Far. tā) *Nelük kiḍitmez sen bizni yaḳın rūzgārḳa tegi.* 26/46a1=4:77

t. 27/21a2-3=5:6, 28/16b2=7:135, 28/42b2=7:167, 29/55b2=9:77, 30/24a1=15:35, 30/24a2=15:36, 30/24b1=15:38, 30/73b2=16:80, 34/8b3=36:44, 34/39a2=37:144, 34/39b3=37:148, 34/74b1=38:78, 34/74b2=38:79, 35/1b3=39:42, 36/9b2=42:14, 36/86a2=44:47, 38/64a3=63:10

(Ar. li-, Far. nezd-i) *Açmaz anı vaḳtiŋge tegi.* 28/56b1=7:187

(Ar. li-, Far. tā) *Ḳanuġ yorıyur atanmış zamānḳa tegi.* 34/80a1=39:5

⇒ ançaḳa tegi 26/18a3=4:43, 26/54b3=4:89, 28/85b2=8:39, 29/18a3=9:24, 29/22a2=9:29, 29/36b1=9:48, 30/6b2=12:85, 31/29b1=19:75, 33/44a2=34:23; ançaḳa t. ḳaçan 25/15a2=3:152

TEGME: her, bütün, hep, hepsi, her şey.

(Ar. küll, Far. her) *Anda öŋgdin erdi belgürtü aḍırmaḳ tegme nerseni.* 30/11a1=12:111

t. 28/33a1=7:156, 28/70b3=8:12, 30/46b2=16:36, 30/75a3=16:84, 30/78a1=16:89, 30/78b2=16:89, 30/91b1=16:111, 30/92a2=16:112, 31/27a2=19:69, 35/78a3=41:12

(Ar. küll, Far. heme) *Ündrür sizlerke ... ḫurmā tüpleri, üzümler tegme yimişlerdin.* 30/34b3=16:11

t. 30/64b1=16:69, 30/71a1=16:77, 30/91a3=16:111

(Ar. küll, Far. her cāyī) *Tardımız olarnı tegme tarmaḳ.* 33/39b2=34:19

(Ar. –, Far. her yekī) *Kes kes ḳıldımız olarnı on iki ögür tegmesi bir uġuşlar ögürler.* 28/36b2=7:160

tegme yolı kim: her defa, ne zaman ki, -dığı zaman.

(Ar. külle-mā, Far. her bār ki) *Tegme yolı kim çovlansa terileri tegşürgey-miz.* 26/27b1=4:56

t. 26/57a3=4:91

TEGRE: çevre.

(Ar. ḥavl, Far. girdāgird) *Yoḳattımız ol kim tegreŋgizde uluşlardın.* 31/81b3=46:26

tegre ḳapsal- ya'nī erk bolma-: kuşatılmak, çaresiz kalmak, mahvolmak.

(Ar. iḥāṭa[t] m., Far. helāk kerde şoden yā ġalebe kerde şoden) *Keldürge sizler manga anı meger kim tegre ḳapsalsa sizler ya[c]nı erk bolmasa.* 30/2a2=12:66

TEGŞÜR-: 1. bir şeyi başka bir şeye çevirmek.

(Ar. tebeddül, Far. āverden) *Tegşürdimiz olarḳa būstānlar içre iki būstān yemişlig, tiken yılġun turur.* 33/37b3=34:16

2. değiştirmek, döndürmek, bir şeyin yerine başka bir şey koymak.

(Ar. istibdāl, Far. bedel giriften) *Tegşürür boḍunu sizde aḍın, ziyān ḳılmaz siz angar nerse.* 29/30a3=9:39

(Ar. istibdāl, Far. bedel kerden) *Eger yüz ewürse siz tegşürgey boḍun sizde aḍın.* 37/26a2=47:38

(Ar. tebdīl, Far. be-cāy-i ... nihāden) *Eger ṭalāḳ ḳılsa sizni tegşürgey angar cüftleri.* 38/91b1=66:5

(Ar. tebeddül, Far. āverden) *Ḳaçan kim tegşürse-miz bir belgü bir belgü ornında, Tangrı bilgenrek anıng birle kim indrür.* 30/86a1=16:101

(Ar. tebeddül, Far. bedel kerden) *Ḥelāl ermez sanga uraġutlar, ... tegşürse sen olarḳa cüftlerdin.* 33/15a3=33:52

t.-di 28/39a1=7:162

t.-gey-miz 26/27b2=4:56

tegşürmek: değiştirme, değişiklik.

(Ar. tebdīl, Far. bedel kerden) *Hiç bulmaz sen Tangrınıng yolını tegşürmek.* 33/84a1=35:43

t. 33/22b3=33:62

(Ar. tebdīl, Far. dīger kerden ü kerdāniden) *Rāstlıḳ üze keçti anda burun bolmaġay kim Tangrınıng yolınga tegşürmek.* 37/42b1=48:23

TEG(Ü)R-: 1. musibet vermek, eriştirmek.

(Ar. işābe[t], Far. resāniden) *Tileyür Tangrı kim tegürse olarḳa, amarınıng yazuḳları birle.* 27/55b1=5:49

t.-ür men (tegrür) 28/32b3=7:156

2. ulaştırmak.

(Ar. iblāġ, Far. resāniden) *Tegrürler Tangrınıng yumuşlarını.* 33/8b1=33:39

(Ar. mess, Far. bisūden) *Ançada ündedi iḍisini kim tegürdi manga yek emgek birle ḳın birle.* 34/62b3=38:41

(Ar. teblīġ, Far. resāniden) *Tegrür men sizke anı kim ıḍıldım anıng birle.* 31/84b2=46:23

⇒ teg- / tegür- 28/38b1=9:52; yarlıġ tegür- 28/62a3=7:203; zaḥmet t. 38/82a1=65:6

tegrügli: yetiren, ulaştıran.

(Ar. bāliġ, Far. resende) *Ol Tangrı tegrügli turur işinge.* 38/79b2=65:3

⇒ küç tegürgenrek 38/43b1=61:7

tegürmek: tebliğ, tebliğ etme, duyurma.

(Ar. belāġ, Far. resānīden) *Eger ewrülseler bütünlükin kim seninġ üze tegürmek belgülüg.* 30/74b3=16:82

t. 36/32b1=42:48, 38/72b1=64:12

tegür- tepret-: eziyet etmek.

(Ar. sevm, Far. ḫanbānīden) *Ançada ḳutġardımız sizni Fir^{c}avn boḍnından, tegrür tepretür erdi sizlerke ésiz ḳın, öldrür erdiler oġlanlarınġızı.* 28/20a1= 7:141

TEGÜRMEKLİK: tebliġ.

(Ar. belāġ, Far. resānīden) *Nek bar mu yalawaçlar üze meger tegürmeklik belgülüg.* 30/46b1=16:35

TEK (I): tek, hiç.

(Ar. –, Far. hīç) *Eger tutsa Tanġrı kişilerni küç ḳılmaḳları birle ḳoḍmadı anınġ üze tek teprenigli.* 30/59a3=16:61

(Ar. ^{c}ucāb, Far. nīk şigift) *Ḳıldı mu Tanġrılar[n]ı bir Tanġrı, bu tek tanġ nerse erür.* 34/48a2=38:5

TEK (II): sessiz, sakin.

tek tanġ: pek tuhaf.

tek tur-: susmak, sessiz kalmak.

(Ar. inṣāt, Far. ḫāmūş būden) *Ḳaçan oḳınsa Ḳur^{c}ān ḳulaḳ tutunġlar anġar hem tek turunġlar.* 28/62b3=7:204

t.-unġlar 31/83a3=46:29

tek turmaḳ: konuşmamak, suskun kalmak.

(Ar. şavm, Far. ḫāmūş) *Men nezr ḳıldım Tanġrıḳa tek turmaḳ kim sözlemez men.* 31/11a1=19:26

tek turuġlı: susmuş, suskun.

(Ar. ṣāmit/ūn, Far. ḫāmūş/ān) *Berāber erür sizinġ üze ündese sizler anı azu sizler tek turuġlılar siz.* 28/60a 4=7:193

TEKEBBÜRLUḲ (Ar.T.): büyüklük taslamak.

(Ar. istikbār, Far. gerdenkeşī kerden) *Secde ḳıldı ferişteler ḳamuġları bir yolı meger İblīs tekebbürluḳ ḳıldı.* 34/73a1=38:74

t.-dınġ 34/73b2=38:75

TEKİN: beklenmedik bir anda, bir anda.

(Ar. iẓā, Far. nāgāh) *Ḳaçan açsa / aça bérse yasnı sizlerdin, tekin bir ögür sizlerdin iḍilerinġe ortaḳ ḳatarlar.* 30/56a1=16:54

TELBE: deli, mecnun. krş. **TELWE**

(Ar. mecnūn, Far. dīvāne) *Yüz evürdiler andın, aydılar: ögretmiş turur telbe.* 36/78a2=44:14

TELWE: krş. **TELBE**

(Ar. mecnūn, Far. dīvāne) *Aytırlar: biz ḳoḍuġlılar [mu]-mız bizing tangrılarımızı söz ḳoşġu üçün telwe.* 34/25a1=37:36

TELWELİK: delilik, cinnet.

(Ar. cinne[t], Far. dīvānegī) *Azu saḳınmazlar mu yoḳ éşleri birle telwelikdin?* 28/54b2=7:184

TEMĀŞĀ (Far.): temaşa, seyir, gezme.

temāşā ḳılığlı: zevk ve safa süren.

(Ar. fākih/īn, Far. ḫoş-meniş/ān) *Ekinler, aḍaḳın turuġlı orunlar uluġ yime kénglik kim erdiler anung içinde temāşā ḳılığlılar.* 36/81a2=44:27

TEMÜR: demir.

(Ar. ḥadīd, Far. āhen) *Yumşattımız angar temürni.* 33/33b3=34:10

TEN (Far.): ten, beden, nefis, can.

(Ar. cesed, Far. ten) *Çıḳardı olarḳa buzaġu ten, angar ün ḳılmaḳ.* 31/64b1=20:88

t. 34/60b2=38:34

(Ar. cism / ecsām, Far. ten/hā) *Ḳaçan köre sen olarnı ḫoş kelür sanga olarnung tenleri.* 38/59a3=63:4

(Ar. nefs / enfüs, Far. ten/hā) *Toḳuşsalar mālları birle hem tenleri birle.* 29/34a3=9:44

t.-lerni 35/1a2=39:42

t.-leri 37/65b3=49:15

ten tileki: nefis arzusu, şehvet.

(Ar. hevā, Far. kām/hā-i dil) *Uḍmang ten tilekinge.* 26/92a1=4:135

t.-nge 31/40b1=20:16

(Ar. şehwe[t], Far. ārzū) *Ḳoḍtılar namāznı hem uḍtılar ten tilekleringe.* 31/23a3=19:59

TENG: eşit, aynı, ögür.

teng bol-: eşit, aynı olmak.

(Ar. istivā, Far. yeksān şoden) *Teng bolmaz iki deryā bu süçüg tatlıġ ... bu açıġ şūr turur.* 33/72a2=35:12

tengde keç-: kusur işlemek, kötü hareket etmede aşırıya kaçma.

(Ar. isrāf, Far. güzāfgārī kerden) *Ey mening ḳullarım anlar kim tengde keçtiler özleri üze, nevmīd bolmanglar.* 35/9a1=39:53

(Ar. isrāf, Far. güzāfgārī) *İdimiz-ā, örtgil bizing yazuḳlarımızını, tengde keçtükümizni.* 25/14b2=3:147

(Ar. tefrīṭ, Far. taḳṣīr kerden) *Anda aşnu ol kim tengde keçtingiz Yūsuf işi içinde.* 30/3b3=12:80

tengde keçgen: haddi aşan.

(Ar. müsrif, Far. güzāfgār) *Ol Tangrı köndürmez anı kim ol tengde keçgen yalğançı.* 35/39b3=40:28

(Ar. mu^{c}ted/în, Far. ez ḥad der güẕerende) *Bu ögür olar tengde keçgenler.* 29/8b1=9:10

t. 37/75b1=50:25

tengde keçigli: haddi aşan.

(Ar. müsrif/în, Far. güzāfgār/ān) *Ewrer [mü]-miz sizdin pendni, ewrülmek, neçeme bolsa siz boḍun tengde keçigli.* 36/38a1=43:5

tengde keçrügli / artuḳ ḳılığlı: aşırılık, husumet.

(Ar. ^{c}udvān, Far. sitem) *Tengde keçrügli / artuḳ ḳılığlı yoḳ mening üze, Tangrı aning üze kim ayur-miz erklig erür.* 32/19a3=28:28

tengde keçürdeçi: aşırıya kaçan.

(Ar. ^{c}ādī, Far. ez ḥad der güẕerende) *Her-āyine ḥarām ḳıldı ... anı kim Tangrı atında aḍın[mı] aning birle atasalar kim mungadsa artuḳluḳ tilemegüçi ap yime tengde keçürdeçi.* 30/94a2=16:115

teng tuş: eş, ortak.

(Ar. nidd / endād, Far. mānend) *Ḳılur sizler angar teng tuşlar, ol ^{c}ālemluğlar iḍisi turur.* 35/76a1=41:9

t. 34/83b3=39:8

⇒ berāber teng 26/54b2=4:89

TENĀD (Ar.): bağırıp çağırma.

(Ar. tenād, Far. ḳıyāmet) *Ey boḍnum, men ḳorḳar men sizing üze tenād küninde.* 35/42a1=40:32

TENGEŞİK: eş, ortak.

(Ar. nidd / endād, Far. mānend/ān) *Ançada fermānladıngız bizke, tansa-miz Tangrıḳa ételim angar tengeşikler.* 33/50b2=34:33

TENGEŞTÜR-: denkleştirmek, eşitlemek.

(Ar. muvāṭa^{a}a^{t}, Far. rāst āverden) *Tengeştürseler aning sanını kim ḥarām ḳıldı Tangrı.* 29/28b1=9:37

TENGİZ: deniz.

(Ar. baḥr, Far. deryā) *Ol İḍi ol kim fermān tutuğlı ḳıldı tengizni, yése sizler andın yaş et.* 30/36a3=16:14

(Ar. yemm, Far. deryā) *Her-āyine köyreling anı yana sawuralıng anı tengiz içinde, sawurmaḳ.* 31/68a3=20:97

t. 32/27a2=28:40

TENGLE-: 1. bir ve aynı hale getirilmek.

(Ar. tesviye^{t} m., Far. berāber kerde şoden) *Anlar kim tandı[lar], ḫilāf ḳıldılar yalavaçḳa eger tenglesedi olar birle yer.* 26/17b2=4:42

2. takdir ve tayin etmek.

(Ar. taḳdīr, Far. endāze kerden) *Yime ayḳa teŋgledimiz tüşgü yerler.* 34/6b3=36:39

teŋglemek: takdir.

(Ar. taḳdīr, Far. endāze kerden) *Kün yoŋyur amrulġu yerke, aŋgar ol teŋglemek, küsüş bilgen.* 34/6b2=36:38

teŋglep yıġılmış: yerleştirilmiş.

(Ar. mufreṭ/ün, Far. mānde/gān der āteş) *Bütünlükin kim anlarḳa ol ot kim anlar teŋglep yıġılmışlar ol.* 30/60b1=16:62

TEŊGLEŊ-: bir ve aynı hale gelmek.

teŋlenmiş: belirlenmiş, belli, muayyen.

(Ar. mefrūż, Far. peydā kerde) *Tuŋay men ḳullarıŋdın ülüş teŋlenmiş.* 26/80b2=4:118

TEŊGLİG: denk, eşit.

⇒ munça teŋlig 33/31b3=34:7

TEŊGRi: Allah. krş. **TAŊGRI**

(Ar. Allāh, Far. Ḫudāy) *Ewrülür aniŋ kölikeleri oŋgdın soldın, Teŋgrike yüknügliler olar.* 30/53b2=16:48

T.-ke 30/7a1=12:86, 30/53b3=16:49, 30/57a1=16:57, 30/59b3=16:62, 30/69a3=16:75

TEŊGRİLİK: Tanrı için, Allah yolunda.

(Ar. Allāh, Far. ez behr-i Ḫudāy) *Éw barḳdın aḍrıldılar, Teŋgrilik.* 30/50a1=16:41

TEP-: tepmek, tekmelemek.

⇒ yerke tep- 34/63a2=38:42

TEPRE-: kımıldamak, hareket etmek.

(Ar. beraḥ, Far. zāster reften) *Tepremez men bu yerdin destūr bérginçeke tegi maŋga atam azu ḫükm ḳılsa Taŋgrı maŋga.* 30/4a1=12:80

(Ar. beraḥ, Far. hemīşe būden) *Aydılar: hem tepremez-miz aniŋ üze turur ḳalġay-miz.* 31/65b2=20:91

tepre- teg: ürpermek, titremek.

(Ar. iḫşi^{c}rār, Far. ferāhem āmeden) *Taŋgrı indürdi sözde körklügrekni, ... andaġ teprer teg andın anlarnıŋ terileri kim ḳorḳarlar.* 34/93b1=39:23

TEPREŊ-: deprenmek, hareket etmek.

tepreniġli: canlı, yaratık.

(Ar. dābbe^{t} / devvāb, Far. cunbende/gān) *Yüknür né kim kökler içinde turur, ol kim yer içinde turur tepreniġlidin.* 30/54a1=16:49

t. 30/59a3=16:61, 33/85b3=35:45, 36/22a3=42:29

t.-ler 28/75a2=8:22
t.-lerdin 36/90a1=45:4

TEPRET-: harekete geçirmek, fitlemek.
(Ar. ezz, Far. ber engiḫten) *Körmedinĝ mü biz ıḍtımız yeklerni kāfirler üze, tepretür anlarnı tepretmek.* 31/32a3=19:83
⇒ tegür- tepret- 28/20a1=7:141

TER: ücret, karşılık, mükâfat, mehir.
(Ar. ecr / ucūr, Far. müzd/hā) *Bizke ter bar mu eger bolsa-miz yeŋiglilerdin?* 28/7a2=7:113
t. 36/17b1=42:23
t.-din 33/60a2=34:47, 34/76a1=38:86
t.-im 33/60a3=34:47
t.-i 37/55b2=49:3
t.-leri 30/84a1=16:96
t.-lerini 26/3a2=4:24, 26/4b3=4:25, 27/20a1=5:5, 33/12a1=33:50, 38/82b3=65:6
t.-leriŋizni 37/24b3=47:36
terke kir-: ücretle çalışmak.
(Ar. ecr, Far. müzdūr būden) *Aydı: men tiler men kim nikāḥ ḳılsam saŋa bu iki ḳızımda birisini, bu iki kim anıŋ üze terke kirse sen maŋa.* 32/18a3=28:27
terke tut-: ücretle çalıştırmak.
(Ar. isti'cār, Far. müzd giriften) *Aydı ikide biri: ey atam, terke tutġıl anı, bütünlükin ol terke tuttuḳuŋ eḍgürek, küçlüg, imin.* 32/17b3=28:26

TÉR-: 1. dermek, toplamak, bir araya getirmek, haşretmek.
(Ar. cem', Far. gird kerden) *Bütünlükin örtmek Taŋrıdın hem yarlıḳamaḳlıḳ, yaḫşıraḳ andın kim térer sizler.* 25/21b3=3:157
t.-er 36/11a3=42:15
t.-erler 36/50b2=43:32
t.-di 31/52a3=20:60
t.-diler 25/26a3=3:173
(Ar. cem', Far. gird āverden) *Térer sizni ḳopmaḳ küniŋe.* 26/53a2=4:87
t.-er 33/45b2=34:26, 36/103a1=45:26, 38/70a1=64:9
t.-iŋler 31/53b3=20:64
t.-mek 36/22a3=42:29
(Ar. ḥaşr, Far. gird āverden) *Ol kün térer men olarnı ḳamuġnı.* 33/55a2=34:40
t.-er-miz 30/69b3=20:102, 31/32b1=19:85
(Ar. ḥaşr, Far. gird kerden) *Seniŋ İdiŋ ḥaḳḳı térgey-miz olarnı.* 31/26b3=19:68
t.-iŋ 34/21b1=37:22
t.-mek 37/82a1=50:44
(Ar. —, Far. —) *Mālları içinde ḥaḳ térür erdiler tilegüçike.* 37/86a2=51:9
2. toplamak, kol kavşurmak.

(Ar. żamm, Far. ferāhem āverden) *Térgil seninĝ tapa ḳanatınĝnı ḳorḳunçdın.* 32/22a3=28:32

tér- / ḳopar-: haşretmek, diriltip kaldırmak.

(Ar. ḥaşr, ber engiḫten) *İḍim, nelük térdinĝ méni / ḳopardınĝ méni ḳarağu.* 31/91b3=20:125

térigli: toplayan, bir araya getiren.

(Ar. cāmi^{c}, Far. gird ārende) *Ol Tanĝrı térigli iki yüzlüglerni hem kāfirlerni.* 26/95b3=4:140

térdeçi: toplayıcı.

(Ar. ḥāşir/în, Far. gird konende/gān) *Iḍġıl kendler içinde térdeçiler.* 28/6b3=7:111

TERĀZŪ (Far.): mizan, ölçü.

(Ar. mîzān, Far. terāzü) *Ol Tanĝrı kim indürdi bitigni rāstlıḳ üze terāzūnı.* 36/12b2=42:17

TERİ: deri.

(Ar. cild / culūd, Far. pōst/hā) *Tanĝrı ḳıldı ... sizlerke yılḳılar terilerindin éwler, yünĝül tutar siz anlarnı köçgü künleriñgizde, turġuluḳ künleriñgizde.* 30/72b3=16:80

t.-leriñgiz 35/85b1=41:22
t.-leri 34/93b2-3=39:23, 35/84a1=41:20
t.-leriñge 35/84a3=41:21
t.-ler 26/27b2-3=4:56

TÉR(İ)L-: toplanılmak, haşredilmek.

(Ar. ceby, Far. gird āverde şoden) *Ornatmadımız mu olarnı ḥarem yeriñge, ḳorḳunçsuz térlür añgar ḳamuġ nersening mîveleri.* 32/37a1=28:57

(Ar. ḥaşr m., Far. gird āverde şoden) *Ölse siz azu öldrülse siz Tanĝrıḳa térlür sizler.* 25/22a2=3:158

(Ar. ḥaşr m., Far. gird kerde şoden) *Sizinĝ va^{c}deñgiz ^{c}îd küni turur kim térilse boḍun ögür ḳuşluḳ öḍinde.* 31/52a2=20:59

t.-ür (térlür) 35/83a3=41:19
t.-ür sizler (térlür sizler) 28/76b2=8:25, 38/5b3=58:9
t.-ürler (térlürler) 28/84a2=8:36

⇒ ulaşu téril- 28/18b2=7:138

térilgen: bir araya toplanmış.

(Ar. maḥşūr, Far. gird kerde) *Hem ḳuşlarnı térilgen ḳamuġ añgar yanġan turur.* 34/52b2=38:19

térlür yer: toplanılacak yer, toplantı yeri.

(Ar. müteḥayyiz, Far. penāh gîrende) *Kim kim ewürse olarḳa ol kün soñgını meger ewrülüp toḳuşḳa azu térlür yer ögürḳa.* 28/72a3=8:16

TERK: çabuk, tez.

(Ar. se-, Far. züd) *Terk bitinür olarnınĝ tanuḳ[luḳ]ları.* 36/44a2=43:19

t. 37/35b2=48:15

(Ar. seri^{c}, Far. be-şitāb) *Ol kün yarılur yer olarda terkin, ol tirmek bizing üze āsān.* 37/82a1=50:44

(Ar. seri^{c}, Far. zūd) *Fermānlar olarḳa yawuz ḳınnı, sening İḍing terk ḳılġıl.* 28/42b3=7:167

(Ar. sevfe, Far. zūd) *Terk bolġay kim bilgeyler.* 36/74a3=43:89

t. 36/55b1=43:44

(Ar. yüsr^{an}, Far. āsān) *Ol terk yorıġlı kemiler ḥaḳḳı.* 37/83a3=51:3

terk ḥisāb ḳılġan: çabuk hesap gören.

(Ar. seri^{c}ü'l-ḥisāb, Far. zūd şumār) *Ol Tangrı terk ḥisāb ḳılġan.* 27/19a1=5:4

t. 35/32a1=40:17

TERKLET-: acele ettirmek.

(Ar. ta^{c}cīl, Far. şitābānīden) *İḍimiz terkletgil bizke ḥisābımızını ḥisāb künide burun.* 34/51b2=38:16

t.-ti 37/40b1=48:20

TERSĀ (Far.): hıristiyan.

(Ar. naṣrāniyy / naṣārī, Far. tersā/yān) *Aydılar tersālar: ^{c}İsā Tangrınıng oġlı.* 29/22b2=9:30

t.-lar 27/28b3=5:14, 27/31b1=5:18

t.-larnı 27/56a3=5:51

TERSLEN-: hoşuna gitmemek.

(Ar. kurh, Far. nā-pesend dāşten) *Ündengler Tangrını ḳatıġsız ḳılġanlar angar dinni neçe terslenseler kāfirler.* 35/30b1=40:14

TESBĪḤ (Ar.): Tanrıyı eksik sıfatlardan tenzih etme, ululama.

tesbīḥ ay-: tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī yād kerden) *Körgey sen feriştelerni ḳapsap anlar ^{c}arş yöresinde tesbīḥ ayurlar iḍilering̈e.* 35/22a1=39:75

t.-dı 38/16b2=59:1

t.-ġıl 37/80a3=50:39

tesbīḥ ayt-: tenzih etmek, ululamak.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī pāk goften) *Bütünlükin anlar kim İḍing üskinde uluġsıġlıḳ ḳılmazlar ... tesbīḥ aytırlar.* 28/63b3=7:206

tesbīḥ aytıġlı: Allah'ı tesbih eden.

(Ar. müsebbiḥ/īn, Far. namāz konende/gān) *Ol melāmetlıġ eger bolmasa ol tesbīḥ aytıġlılardın.* 34/38b3=37:143

tesbīḥ ḳıl-: 1. "sübhanallah" demek, tesbih etmek.

(Ar. tesbīḥ, Far. be-pākī yād kerden) *Biz nusaḥḥar ḳıldımız taġlarnı aning birle tesbīḥ ḳılırlar kéçe hem kün tuġmış vaḳıta.* 34/52b1=38:18

t.-urlar 35/25b3=40:7

t.-ġıl 35/55b2=40:55, 37/80b3=50:40

t.-alıng 31/43a3=20: 33

(Ar. teʾvīb, Far. rūz reften) *Ey taġlar tesbīḥ ḳılıngla anıng birle ey ḳuşlar.* 33/33b2=34:10

2. namaz kılmak.

(Ar. tesbīḥ, Far. namāz kerden) *İşāret ḳıldı olarḳa kim tesbīḥ ḳılınglar tép erte hem kéçe.* 31/7b1=19:11

⇒ namāz / tesbīḥ ḳılıġlı 34/43a3=37:166

TESLĪM (Ar.): teslim etme, verme.

teslīm duʿālar iḍisi: dua sahibi.

(Ar. ẕū duʿā, Far. ? ḫᵛānden) *Ḳaçan tegse angar ésizlik uzun teslīm duʿālar iḍisi.* 31/77b3=41:51

TEVBE (Ar.): tövbe.

(Ar. tevbeᵗ, Far. tevbe dāden) *Tevbe Tangrıdın.* 26/60b1=4:92

(Ar. tevbeᵗ, Far. tevbe) *Yazuḳ yarlıḳaġlı hem tevbe ḳabūl ḳılıġlı.* 35/23a2=40:3

(Ar. tevbeᵗ, Far. bāz geşten ez günāh) *Ol Tangrı kim peẕīrleyür tevbeni ḳullarından.* 36/19a3=42:25

⇒ īmān taḳı tevbe 33/62a3=34:52; yanmaḳ / tevbe 38/94a1=66:8

tevbe bér-: tövbeyi nasip etmek.

(Ar. tevbeᵗ ʿalā, Far. tevbe dāden) *Tevbe bérür Tangrı müʾmin erenler üze, müʾmin ḫatunlar üze.* 33/27a3=33:73

t.-ür 25/4a1=3:128, 29/11a2=9:15, 29/20a2=9:27

t.-di 38/9a2=58:13

t.-se 26/6b1=4:26, 26/6b2=4:27

(Ar. tevbeᵗ ʿalā, Far. tevbe ewgenden) *Kim kim yansa ẓulminde kiḍin ongarsa Ol Tangrı tevbe bérür anıng üze.* 27/45b3=5:39

(Ar. tevbeᵗ ʿalā, Far. peẕīruften) *Yana üḍürdi anı iḍisi, tevbe bérdi anıng üze köndürdi.* 31/90b1=20:122

tevbe ét-: tövbe etmek.

(Ar. tevbeᵗ, Far. tevbe kerden) *Meger kim tevbe étse hem bitse hem ḳılsa eḍgü iş bu ögür kigrülürler uştmaḫḳa.* 31/23b2=19:60

tevbe ḳabūl étken: affedici, tövbeyi kabul eden.

(Ar. tevvāb, Far. tevbe peẕīr) *Tevbe ḳabūl étken ulaşu yarlıḳaġan ol.* 26/37a2=4:64

tevbe ḳabūl ḳılġan: esma-yı hüsnadan: tevvâb.

(Ar. tevvāb, Far. nīk tevbe dehende, tevbe peẕīr) *Ḳorḳunglar Tangrıda, ol Tangrı tevbe ḳabūl ḳılġan.* 37/63a3=49:12

tevbe ḳıl-: tövbe etmek.

(Ar. hevd, Far. tevbe kerden) *Boyun sudılar anlarḳa kim tevbe ḳıldılar.* 27/50b2=5:44

tevbe ḳılġan ... ḳunçuy: tövbe eden kadın.

(Ar. tāʾibeᵗ / tāʾibāt, Far. tevbe konende/gān) *Tevbe ḳılġanlar, tapunġanlar, rūze tutġanlar, yüzi açuḳ ḳunçuylar hem ḳızlar.* 38/92a1=66:5

TE/ÉWE: deve.

(Ar. riḳāb, Far. şutur/ān) *Sekirtmedingizler anıng üze aṭlardın téwe ermez.* 38/20b3=59:6

⇒ ḳoy tewe 37/43b2=48:25

tewe yüngi: deve yünü, yapağı.

(Ar. veber / evbār, Far. peşm/hā-i şutur) *Tangrı ... ḳıldı sizlerke ... ḳoy yünglerindin, tewe yüngleringdin, çübürlerindin orun töşşekler.* 30/73a3=16:80

TEVEKKÜL (Ar.): tevekkül.

tevekkül ḳıl-: güvenip dayanmak.

(Ar. tevekkül, Far. tevekkül kerden) *Tangrı üze tevekkül ḳılıng-a mü'minler.* 38/6b1=58:10

TEVFİḲ (Ar.): Tanrı yardımı.

tevfiḳ bér-: barıştırmak, dargınlığı ortadan kaldırmak.

(Ar. tevfīḳ, Far. sāzvārī ewkenden) *Eger tileseler ongarmaḳ tevfiḳ bérür Tangrı ol iki ara.* 26/13a2=4:35

TEVRĪ/ĀT (Ar.): Tevrat.

(Ar. tevrāt, Far. kitāb-ı Mūsā) *Neteg ḥükm ḳıldrırlar sanga olar üskinde Tevrīt.* 27/49b3=5:43

t. 28/33b3=7:157, 37/49a2=48:29

(Ar. tevrāt, Far. tevrāt) *Biz ıḏtımız Tevrātnı anıng içinde köni yol.* 27/50a3=5:44

t.-dın 27/52a3=5:46

TEYEMMÜM (Ar.): teyemmüm, toprakla abdest alma.

teyemmüm ḳıl-: teyemmüm etmek.

(Ar. teyemmüm, Far. ḳaṣd kerden) *Bulmasa sizler suw teyemmüm ḳılınglar arıġ toprakḳa.* 26/19a3=4:43

t.-ınglar 27/22a2=5:6

TEZEK: tezek, dışkı.

(Ar. ferş, Far. sergīn) *İçrür-miz sizlerke andın kim ḳarınları içinde turur tezekli ḳanlı ara ḳatıġsız süt.* 30/62b3=16:66

TEZGİN-: dolanıp durmak, bocalamak.

(Ar. tereddüt, Far. gerdīden) *Şek boldı köngülleri, ol şekleri içinde tezginürler.* 29/35a1=9:46

tezginip yorı-: bocalayıp durmak.

(Ar. ᶜameh, Far. sergeşte reften) *Olar esrüklük içinde tururlar tezginip yorıyurlar.* 30/29b1=15:72

tezginmek: 1. gezinme, dolaşma.

(Ar. taḳallub, Far. gerdīden) *Tutsa olarnı tezginmekleri içinde ermes olar unmas ḳılıġlılar.* 30/52b2=16:46

2. devlet, güç kaynağı.

(Ar. dūle^{t}, Far. dest be-dest dāde) *Bolmasun tezginmek baylar ara sizdin.* 38/22a1=59:7

⇒ başları tezginip turuḳarlar ḳaraġular 28/56a1=7:186; éwe tezgin- 34/7b2=36:40

TEZGİNÇ: çember.

(Ar. dā^{ə}ire^{t}, Far. geşt) *Olar üze yawuz tezginç.* 37/30a1=48:6

TEZGİNDÜR(Ü)L-: dolaştırılmak, gezdirilmek.

(Ar. ṭavāf m., Far. gerdānide şoden) *Tezgindürlür olar üze saġraḳlar altundın, sapsuz bardaḳlar.* 36/67a1=43:71

TINÇI-: bozulmak, kokuşmak.

⇒ kök tınçımış 30/21a1=15:26, 30/21b2=15:28, 30/23b1=15:33

TIN͡GLA-: dinlemek.

tın͡glaġlı: casus.

(Ar. semmā^{ᶜ}/ūn, Far. cāsūs/ān) *Tileyürler sizke bulġaḳlıḳnı, sizin͡g için͡gizde tın͡glaġlılar ol olarḳa.* 29/36a 2=9:47

TİK-: dikmek, dik hale getirmek.

⇒ aḍaḳ tik- 36/91b2=45:8

TİKEN: (meyve için) tadı buruk, ekşi yahut acı.

(Ar. ḥamṭ, Far. zehr-dār) *Tegşürdimiz olarḳa būstānlar içre iki būstān; yémişlig tiken, yılġım turur taḳı sedr yıġaçındın.* 33/38a1=34:16

TİL: dil, lisan.

(Ar. lisān / elsine, Far. zeb/wān/hā) *Özleriṅge şıfat ḳılur tilleri yalġanın.* 30/60a1=16:62

t.-in (ins.) 32/23b1=28:34
t.-imdin 31/42b3=20:27
t.-iṅg 31/35b1=19:97
t.-i 30/87b1=16:103
t.-leriṇi 38/35b2=60:2
t.-leriṅgiz 30/94b1=16:116

(Ar. lisān / elsine, Far. zewān/hā) *Tolap tillerini taḳı ṭa^{ᶜ}n ḳılu dın içinde.* 26/21a3=4:46

t.-iṅg 36/88b2=44:58
t.-leri 37/33a2=48:11

⇒ tāzī til 34/96b1=39:28

til çıḳar-: dil çıkarmak, dilini uzatıp solumak.

(Ar. lehş, Far. zebān bīrūn kerden) *Aṅng meṅgzeki it meṅgzeki teg, eger kötü[r]se sen anı til çıḳarur azu ḳoḍsa sen anı til çıḳarur.* 28/50b2-3=7:176

til ét-: ayıplamak.

(Ar. lemz, Far. ᶜayb kerden) *Til étmeŋgler bir ikindike, ündemeŋgler at yavuzı bile.* 37/61b2=49:11

TİLE-: 1. istemek, dilemek, arzu etmek.

(Ar. irādeᵗ, Far. ḫᵛāsten) *Ḳaçan tilese-miz anı kim ayur-miz aŋgar bolġıl.* 30/49b2=16:40

t.-r men 32/18a2=28:27
t.-yür men 32/4b3=28:5
t.-r 28/6a3=7:110
t.-yür 25/15b2=3:152, 26/6a2=4:26, 26/6b2-3=4:27, 26/7a2=4:28, 26/32a1=4:60, 27/22b2=5:6,27/55a3=5:49, 28/67b2=8:7, 29/40a2=9:55, 29/61a1=9:85, 33/2b3=33:33, 33/57a3=34:43, 35/41b3=40:31
t.-yürler 26/20a2=4:44, 26/31b1=4:60, 26/57a1=4:91, 27/44b2=5:37, 29/24a1=9:32, 31/53a3= 20:63, 37/36a2=48:15
t.-rler 38/44a2=61:8
t.-yür mü sen 32/13b1=28:19
t.-yür mü sizler 26/54a1=4:88
t.-yür mü siz 26/98b1=4:144
t.-diler 34/29a2=37:98
t.-diŋgiz mü 31/63a3=20:86
t.-se 25/13a1-2=3:145, 27/30b2=5:17, 27/48a3=5:41, 31/73b2=39:38, 31/74a1=39:38, 33/13a1=33:50, 37/33b1-2=48:11
t.-seler 26/13a1=4:35, 29/35a2=9:46
t.-yür erse 26/90b2=4:134, 36/14a2=42:20, 36/14b1=42:20
t.-di erse 32/13a2=28:19
t.-se erdi 34/78b2=39:4
t.-mez men 27/39a1=5:29, 32/18b2=28:27
t.-mez 27/22b1=5:6, 27/48a3=5:41
t.-mez sen 32/13b2=28:19. 32/13b3=28:19
t.-mez-miz 26/35b2=4:62
t.-yür bol- 33/69b3=35:10

(Ar. işābeᵗ, Far. ḫᵛāsten) *Yorıyur anıŋ fermānı birle yunşaḳ, né yerni kim tilese.* 34/61b2=38:36

(Ar. raġab, Far. ḫᵛāhān şoden) *Ol kim bitindi olarḳa tileyür sizler.* 26/85b3=4:127

(Ar. suᵓāl, Far. ḫᵛāsten) *Tileŋgler Taŋrıdın artuḳlıḳındın.* 26/9b3=4:32

t.-se 37/25a1=47:37
t.-se siz 33/17a2=33:53
t.-mez men 34/76a1=38:86, 36/17b1=42:23
t.-mez 37/24b3=47:36
t.-medim 33/60a2=34:47
t.-mek 34/55a1=38:24

(Ar. şeyᵓ, Far. ḫᵛāsten) *Olarḳa anıŋ içinde neŋü tileseler andaġıḳ.* 30/43b1=16:31

t.-se men 28/32b3=7:156
t.-se sen 28/31a3=7:155, 28/31b3=7:155, 28/32a1=7:155, 33/14a1-2=33:51

t.-se 25/4b1=3:129, 26/23b1=4:48, 26/24a2=4:49, 26/56a2=4:90, 26/79b3=4:116, 26/90a2=4:133, 27/31a2=5:17, 27/32a2=5:18, 27/46a3=5:40, 27/46b1=5:40, 28/12a3=7:128, 28/57b1=7:188, 29/11a3=9:15, 29/20a3=9:27, 29/21a2=9:28, 30/45b2=16:35, 30/81b2-3=16:93, 30/82a1=16:93, 32/18b3=28:27, 32/36a3=28:56, 32/42b2=28:68, 33/35a3=34:13, 33/52b2=34:36, 33/54b1=34:39, 33/64a2=35:1, 33/68b1=35:8, 34/10a2=36:47, 34/30b3=37:102, 34/79a1=39:4, 34/94a2=39:23, 35/8a1=39:52, 35/16b2=39:68, 35/31a1=40:15, 35/80a1=41:14, 36/4a2=42:8, 36/4b1=42:8, 36/7a3=42:12, 36/8b3=42:13, 36/14a1=42:19, 36/18b1=42:24, 36/21a1=42:27, 36/22a3=42:29, 36/23b2=42:33, 36/33b1-2-3=42:49, 36/34a2=42:50, 36/35a1=42:52, 37/7a2=47:4, 37/35a3=48:14, 37/35b1=48:14, 37/44b3=48:25, 37/46b2=48:27, 38/21a1=59:6, 38/51a3=62:4

t.-se-miz 28/50a1=7:176, 28/81a1=8:31, 33/32b3=34:9, 34/8a3=36:43, 34/16a3=36:66, 34/16b 2=36:67, 36/35b3=42:52, 36/62b1=43:60, 37/21a1=47:30

t.-se siz 28/38b1=7:161, 34/87a3=39:15

t.-seler 31/71a2=39:34, 36/16b2=42:22, 37/78a3=50:35

t.-se erdi 36/44a3=43:20

t.-seti 27/54a1=5:48

(Ar. yekādu, Far. ḫ^{v}āsten) *Né ol bu ḳavmnüñ ḥāli tilemezler kim uḳġaylar sözni.* 26/47b1=4:78

t.-yür 31/33b2=19:90

t.-dim 31/40a1=20:15

2. aramak.

(Ar. ibtiġā^{ʾ}, Far. custen) *Eger boyun bérseler sizke tilemeñ olar üze yol.* 26/12a3=4:34

t.-yür sen 38/88b2=66:1

t.-yür sizler 26/62a2=4:94

t.-yürler 27/55b3=5:50, 29/36a1=9:47, 37/48b2=48:29, 38/23a1=59:8

t.-yürler mü 26/94b3=4:139

t.-diler 29/36a3=9:48

t.-ñg 38/55b2=62:10

t.-ngler 27/43b2=5:35

t.-se sen 26/2b2=4:24, 33/14a2=33:51

t.-se sizler 30/37a1=16:14

t.-mez men 32/36a1=28:55

t.-mek 33/73a2=35:12, 36/93b3=45:12, 38/34b1=60:1

t.-meki 26/72a2=4:104

(Ar. buġye^{t}, Far. custen) *Aydı: Tañrıda aḍın tileyür men sizke Tañrı.* 28/19b2=7:140

3. sevmek, hoşlanmak.

(Ar. rıżvān, Far. pesendiden) *Turġu éwler tileyür sizler anı, sewügre[k] sizke Tañrıdın hem yalavaçındın.* 29/18a1=9:24

⇒ aça tile- 26/85a3=4:127, 27/15a1=4:176, 28/73b2=8:19; belgülüg t. 26/61b3=4:94, 26/62b2=4:94; çıḳarmaḳ t. 26/50b2=4:83; destūr t. 29/34a1= 9:44, 29/34b2=9:45, 29/61b2=9:86, 29/65b2=9:93; éwe t. 31/79b1=46:24, 36/13a1=42:18; feryād t. 28/68a3=8:9, 32/10b3=28:15; ḫoşnūdluḳ t. 35/86a1= 41:24; yārī t. 28/12a1=7:128, 32/12b2=28:18; yarlıḳatu t. 25/22b3=3:159, 31/18b2=19:47, 34/56a1=38:24

tilegli: rağbet eden, meyleden, isteyen.

(Ar. sā'il/īn, Far. pursende/gān) *Endāze ḳıldı anıng içinde rūzīlerini tört kün içinde berāber tileglilerke.* 35/77a3=41:10

(Ar. rāġıb/ūn, Far. —) *Biz Tangrıḳa tilegliler-miz.* 29/42b1=9:59

tilegüçi: muhtaç, yoksul.

(Ar. sā'il, Far. ḫ^{v}āhende) *Mālları içinde ḥaḳ térür erdiler tilegüçike rūz[ī]süzke.* 37/86a2=51:19

tilemegli: yüz çeviren.

(Ar. rāġıb ^{c}an, Far. ḫ^{v}āhān gerdānīde) *Aydı: tilemegli mü sen mening Tangrılarımdın ey İbrāhīm?* 31/18a2=19:46

TİLEK: arzu, istek, yapılmak istenen.

(Ar. hevā' / ehvā', Far. kām/hā-i dil) *Uḍmaġıl tilekleringizke andın kim keldi sanga ḥaḳdın.* 27/53b1=5:48

t.-leringe 27/55a1=5:49, 36/10b1=42:15, 36/97b3=45:18

(Ar. su'l, Far. ḫ^{v}āste) *Aydı: bütünlükin bérilding sen tilekingni ey Mūsā.* 31/43b3=20:36

(Ar. ḥaṭb, Far. kār) *Aydı: né ol tileking ey Sāmirī?* 31/66b3=20:95

⇒ ten tileki 26/92a1=4:135, 31/23a3=19:59, 31/40b1=20:16

TİLEN-: istenmek.

(Ar. irāde^{t}, Far. ḫ^{v}āste şoden) *Seringler Tangrılarıngız üze bu nerse turur kim tilenür.* 34/48b2=38:7

⇒ küḍezü tilen- 27/50b3=5:44

TİREK: direk, destek.

(Ar. —, Far. dıraḫt/ān) *Kigrür anı uştmaḫlarḳa kim aḳar anıng tirekleri astında arıḳlar.* 38/70b3=64:9

TİRGÜR-: diriltmek. krş. **TİRGÜZ-**

(Ar. iḥyā', Far. zinde kerden) *Küçlüg uġan tirgürmek üze ölüglerni.* 37/3a1=46:33

TİRGÜZ-: 1. hayat vermek, diriltmek.

(Ar. iḥyā', Far. zinde kerden) *Tirgüzür hem öldrür, kirtgününgler Tangrıḳa.* 28/35b2=7:158

t.-ür 25/21b1=3:156, 28/76a3=8:24, 35/63b2=40:68
t.-er 36/5a3=42:9, 36/76a3=44:8, 36/102b3=45:26
t.-ür-miz 33/69b1=35:9, 37/81b2=50:43
t.-düng 35/28b3=40:11
t.-di 30/62a1=16:65, 36/90b1=45:5
t.-dümiz 34/4a3=36:33
t.-dimiz 37/71b1=50:11
t.-se 27/41a3=5:32

(Ar. inşār, Far. zinde kerden) *Ol kim ıḍtı kökdin suw endāze birle, tirgüzdümüz anıng birle ölüg yerni.* 36/40 a2=43:11

2. yeniden meydana getirmek, değiştirmek.

(Ar. iᶜāde[t], Far. zinde kerden) *Keldi sezā yime oza törütmez bāṭılnı yana tirgüzmez.* 33/61a2=34:49

TİRİG: 1. diri, canlı.

(Ar. ḥayy / aḥyā', Far. zinde/gān) *Sézinmegil anlarnı ... ölügler tép, kendü tirigler iḍileri üskinde.* 25/24a3= 3:169

t. 31/8b3=19:15, 31/13a1=19:31, 31/13b2=19:33, 31/26a3=19:66, 34/18a1=36:70, 35/61b1=40:65

2. esma-yı hüsnadan: hayy.

(Ar. ḥayy, Far. zinde) *Yarlıġ ıḍtımız sanga bitigdin ol köni ol, çın tutuġlı tutaşı tirigke.* 31/86b1=20:111

tirig ḳal-: sağ olmak, yaşamak.

(Ar. ḥayevān, Far. zinde mānden) *Ḥükm ḳılur Tangrı ... tirig ḳalsa ol kim tirig ḳaldı belgülügün.* 29/3a3=8:42

tirig ḳoḍ-: öldürmemek, sağ bırakmak.

(Ar. istiḥyā', Far. zinde güẕāşten) *Öldürgey-miz oġlanlarını yana tirig ḳoḍġay-miz tişilerini.* 28/11b2=7:127

t.-unglar 35/36b3=40:25

t.-ar erdi 32/4b1=28:4

(Ar. istiḥyā', Far. zinde mānden) *Öldrür erdiler oġlanlarıngızını, tirig ḳoḍar erdi uraġutlarıngızını.* 28/20a3=7:141

TİRİGLİK: 1. hayat, yaşantı, ömür.

(Ar. ḥayā[t], Far. zindegānī) *Armasun sizni bu ajun tirigliki.* 33/66b2=35:5

t. 30/84b2=16:97, 31/67b2=20:97

(Ar. meḥyā', Far. zindegānī) *Berāber olarnıng tiriglikleri, ölümleri.* 36/99b1=45:21

(Ar. ᶜumur, Far. zindegānī) *Sizlerde kimi yandurlur aşaġarak tiriglikke.* 30/65b2=16:70

t. 32/29b2=28:45

(A. maᶜīşe[t], Far. zindegānī) *Kim kim yüz ewürse mening yādımdın bütünlükin angar turur tiriglik tar.* 31/91b1=20:124

2. kâfi olma, kifayet etme.

(Ar. kāfī, Far. kifāyet konende) *Ermez [mü] Tangrı tirigliki ḳulınga.* 31/72a2=39:36

3. refah, geçimlik, maişet.

(Ar. maᶜīşe[t], Far. zindegānī) *Néçe yoḳattımız uluşdın [kim] küvezlendi anıng tiriglikleri.* 32/37b1=28:58

(Ar. maᶜīşe[t], Far. zindegānī kerden) *Biz ḳısmet ḳıldımız olar ara tirigliklerini yaḳın tiriglik içinde.* 36/49b3=43:32

⇒ yaḳın tiriglik 26/42a3=4:74, 26/74b3=4:109, 28/29b1=7:152, 29/29b2-3=9:38, 29/40a3=9:55, 30/89b2=16:107, 31/57b1=20:72, 32/39b2=28:61, 34/95b2=39:26, 35/46b3=40:39, 35/54a1=40:51, 35/81b3=41:16, 36/25a1=42:36, 36/50a1=43:32, 36/51b3=43:35, 36/101b2=45:24, 36/108b2=45:35, 37/24a3=47:36; yaḳınraḳ t. 32/38b3=28:60

tiriglik bér-: yaşatmak, hayat sürdürmek.

(Ar. iḥyā°, Far. zindegānī [dāden]) *Tiriglik bérgey men aŋgar, tatlıġ tiriglik, yanut bérgey men ök olarḳa, yanutları anda körklügrek kim ḳılur erdiŋgizler.* 30/84b1=16:97

TİRİL-: yaşamak.

(Ar. ḥayevān, Far. zīden) *Bütünlükin aŋgar turur tamuġ otı, ölmez anıŋ içinde hem tirilmez.* 31/58a2=20:74

⇒ ḥalḳ tiril- 33/69b2=35:9

TİRSEK: dirsek.

(Ar. mirfeḳ / merāfiḳ, Far. ārenc/hā) *Ḳopsa siz namāzḳa yuŋ yüzleriŋizni hem eligleriŋizni tirseklerke tegi.* 27/21a2=5:6

TİŞİ: kadın, kız, dişi.

(Ar. unṯā / nisā, Far. zen/ān) *Ol kim oḳıyur siziŋ üze bitig içinde atasız tişiler içinde.* 26/85b2=4:127

t.-lerini 28/11b3=7:127

(Ar. unṯā / inās, Far. māde/gān) *Ündemezler anda aḍın meger tişiler.* 26/80a3=4:117

t. 30/57b1=16:58

t.-de 35/47b2=40:40

t.-din 26/83b3=4:124, 30/84a3=16:97, 33/71a3=35:11, 37/63b2=49:13

t.-ler 36/33b2=42:49, 36/34a1=42:50, 36/44a1=43:19

t.-lerni 34/40a3=37:150

⇒ aḍaḳın turġan tişiler 33/4a1=33:35; āzād t. 26/1b1=4:24, 26/5b2=4:25; baş ḳodı t. 33/4b1=33:35; küḍezgen t. 33/4b3=33:35; ol t. 26/11b2=4:34, 38/1a1=58:1; rüze tutġan t. 33/4b2=33:35, ṣadaḳa bérgen t. 33/4b2=33:35; sergen t. 33/4a3=33:35; yād ḳılġan t. 33/5a1=33:35

TİTRE-: titremek, sarsılmak.

⇒ yer titremeki 28/31a2=7:155

TİZ: diz.

tizin yüknüp: diz çökmüş durumda.

(Ar. ciṣiyy^{en}, Far. be-zānū der āmede) *Ḳoḍar-mız ẓālimlerni anıŋ içinde tizin yüknüp.* 31/28a3=19:72

TOḴI-: 1. iftira etmek.

(Ar. iftirā°, Far. ber yāften) *Toḳıdı Taŋrı üze yalġanın.* 33/32a1=34:8

2. misal vermek, söylemek.

(Ar. żarb, Far. pedîd kerden) *Toḳıdı Tañrı bir meṣel bir uluṣnı, erdiler ḳorḳunçsuz amrulmış.* 30/91b2=16:112

(Ar. żarb, Far. zeden) *Toḳımañlar Tañrıḳa meñzekler yaᶜnî meṣeller, bütünlükin Tañrı bilür sizler bilmes sizler.* 30/68a3=16:74

(Ar. żarb, Far. peydā kerden) *Toḳıdı Tañrı bir meṣel iki er birle, ikide biri aġın ol, umas nerse üze.* 30/69b1=16:76

⇒ ésiz fāl toḳı- 28/14a2=7:131

TOḲSAN: doksan, (90).

toḳsan toḳuz: doksandokuz, 99.

(Ar. tisᶜun ve tisᶜūne, Far. nüh du) *Her-āyine bu meniñg ḳadaşım añgar toḳsan toḳuz saġmal.* 34/54a3=38:23

TOḲSU-: var olmak, vuku bulmak.

toḳsuġlı: vuku bulan, olacak olan.

(Ar. vāḳiᶜ, Far. būdenî) *Bütün ed-dîn toḳsuġlı.* 37/83b2=51:6

TOḲU/IŞ: savaş, çarpışma.

(Ar. beᵓs, Far. ḥarb) *Toḳışları olar ara ḳatıġ.* 38/27b2=59:14

(Ar. cihād, Far. kārzār) *Çıḳtıñgızlar erse toḳış üçün meniñg yolumda tilemek üçün meniñg ḫoşnūdluḳumnı.* 38/34b1=60:1

(Ar. ḥarb, Far. ceng) *Yā yuluġ alġu kerek ançaḳa tegi ḳoḍġınça toḳış.* 37/7a1=47:4

(Ar. ḳıtāl, Far. kārzār) *Kim kim ewürse olarḳa ol kün soñgını meger ewrülüp toḳuşḳa.* 28672a3=8:16

t.-ḳa 25/2b3=3:121

toḳuş ḳılmaḳ: cihat.

(Ar. cihād, Far. kārzār) *Sewügre[k] sizke Tañrıdın hem yalavaçındın toḳuş ḳılmaḳ anıñg yolı içinde.* 29/18a2=9:24

TOḲ(U/I)Ş-: öldürmek, savaşmak, çarpışmak, cihat etmek, mücadele etmek.

(Ar. iḳtilāl, Far. kārzār kerden) *Anıñg boḍnındın buldı anıñg içinde iki er toḳşurlar.* 32/10b1=28:15

(Ar. muḳātele[t], Far. kārzār kerden) *Olar ṭaᶜn ḳılsalar dîniñgiz içinde toḳuşuñglar küfr başlarını.* 29/9b1=9:12

t.-urlar 26/44a1-2=4:76, 29/27b3=9:36, 38/40b3=61:4
t.-tı 25/13b1=3:146
t.-tılar (toḳıştılar) 37/7b1=47:4
t.-ġay siz 37/37a3=48:16
t.-ġıl 26/51a2=4:84
t.-suṇ 26642a1=4:74
t.-uñg (toḳşuñg) 28/85b1=8:39, 29/10b1=9:14

t.-unglar (toḳşunglar) 26/44a3=4:76, 27/36b2=5:24, 29/21a3=9:29, 37/59b3=49:9
t.-sa 26/42a3=4:74
t.-salar 37/41b2=48:22
t.-ġatılar 26/56a3=4:90
t.-maz sizler 26/42b3=4:75, 29/59b2=9:83
t.-mazlar 38/27a3=59:14
t.-maz mu sizler 29/9b3=9:13
t.-masalar 26/56b1=4:90
t.-maḳ 26/56a1=4:90
t.-maḳḳa 26/56a1=4:90

(Ar. mukātele[t], Far. kārzār kerde şoden) *Eger toḳuşsangız yārī bérgey-miz sizke.* 38/25b3=59:11
t.-salar 38/26a3=59:12

(Ar. muḥābere[t], Far. ceng kerden) *Anlarnıng yanıtı toḳuşurlar Tangrı birle ... bütünlükin öldürülgeler.* 27/42a1=5:33

(Ar. mucāhede[t], Far. kārzār kerden) *Toḳıştılar sizing birle yime bu ögü[r] sizdin.* 29/7a1=8:75
t.-tılar 29/15a2=9:20
t.-unglar (toḳşunglar) 38/45b3=61:11
t.-sa 29/14b1=9:19
t.-salar 29/34a3=9:44

toḳuşġan: savaşan, cihat eden.

(Ar. mucāhid/ūn, Far kārzār konende/gān) *Sınayur sizni ançaḳa tegi bilginçe toḳuşġanlarnı sizdin.* 37/21b2=47:31
t.-lar 26/63a3=4:95
t.-larnı 37/21b2=47:31
t.-larḳa 26/63b2=4:95, 26/64a1=4:95

toḳuşmaḳ: savaş.

(Ar. ḳıtāl, Far. kārzār kerden) *Bitildi erse olar üze toḳuşmaḳ ançada ... ḳorḳarlar.* 26/45a2=4:77
t. 37/16b2=47:20
t.-nı 26/45b3=4:77

TOḴUZ: dokuz, (9).

⇒ toḳsan toḳuz 34/54a3=38:23

TOLA-: eğip bükmek, çevirmek.

(Ar. leyy, Far. ber tāften) *Tolayurlar başlarını körer sen olarnı yüz ewrerler, olar boynaġuluḳ ḳılġanlar.* 38/60b1=63:5

(Ar. leyy, Far. gerdāniden) *Tolap tillerini taḳı ṭa[c]n ḳılu dîn içinde.* 26/21a3=4:46

TOLAN-: dolmak.

(Ar. imtilā[ɔ], Far. pür şoden) *Ol kün ayġay tamuġḳa: nek tolandıng mu? Ayġay: nek ziyādedin.* 37/77a1=50:30

TOLDUR-: doldurmak.

(Ar. mel^{a}, Far. pür kerden) *Her-āyine toldurġay men tamuġnı séndin hem anlardın kim uḍsalar sanga olardın.* 34/75b2=38:85

TOLIMSIZ: silahsız.

tolımsız emgeksiz: (şan ve şeref göstergesi) ordu ve silahı olmayan.

(Ar. ġayre ẕāti'l-şevketi, Far. cüz bā-tīzī ya^{c}nī silāḥ) *Ol kim sizke ārzūlar siz / sewdüngüz bütünlükin tolımsızını emgeksizin bolsa sizke.* 28/67a1=8:7

TOLU: dolu, tam.

tolu yüklüg: dopdolu, yüklü.

(Ar. meşḥūn, Far. pür kerde) *Biz kötürdümiz olarnıng ^{c}ayāllerini tolu yüklüg kemi içre.* 34/7b3=36:41

t. 34/38a2=37:140

TOLUM: tedbir, ihtiyat.

(Ar. ḥazer, Far. perhīz) *Alsunlar tolumlarını hem sāzlarını.* 26/69b2=4:102

t.-larıngızını 26/71a1=4:102

TON: ev eşyası.

(Ar. metā^{c}, Far. kālā) *Ḳaçan tilese siz olardın tonlardın tileng olardın ḥicāb arḳasında.* 33/17a2=33:53

⇒ egin tonı 31/29a2=19:74; éw t. 31/29a1=19:74

TONGUZ: domuz.

(Ar. ḫınzīr, Far. ḫūk) *Her-āyine ḥarām ḳıldı sizlerning üze murdārnı, ḳannı, tonguz etini.* 30/93b3=16:115

TOPRAḲ: toprak.

(Ar. ṣa^{c}īd, Far. ḫāk) *Teyemmüm ḳılınglar arıġ topraḳḳa.* 26/19a3=4:43

t. 27/22a2=5:6

(Ar. turāb, Far. ḫāk) *Tangrı törütti sizni topraḳdın.* 33/71a1=35:11

t. 30/58a3=16:59, 34/20a2=37:16, 37/68b3=50:3

t.-dın 35/62b2=40:67

(Ar. —, Far. ḫāk) *Aldımız bir awuç toprak yalawaç izindin.* 31/67a2=20:96

TÖGÜL-: öldüresiye dövülmek.

tögülmiş: dövülerek, vurularak öldürülmüş (hayvan).

(Ar. mevḳūẓe^{t}, Far. çūb-zede ve murde) *Boġuzlansa Tangrı atıda aḍınḳı birle hem boġulmış hem tögülmiş.* 27/16a2=5:3

TÖHMETLİG (Ar.T.): rahatsız eden, endişeye düşüren.

(Ar. murīb, Far. ḳavī) *Erdiler töhmetlıġ şek içinde.* 33/63a1=34:54

TÖK-: dökmek.
⇒ yazuḳlarımızını töke bér- 28/38b2=7:161

TÖLEK: durgun, sakin.
(Ar. rahv, Far. ārāmīde) *Ḳoḍġıl deryāni tölek, olar bir sü turur ġarḳa bolmışlar.* 36/80b2=44:24

TÖPEN: ters yüz, baş aşağı.
töpen ḳıl-: ters yüz etmek, başaşağı getirmek.
(Ar. irkās, Far. nigūsār kerden) *Tangrı töpen ḳıldı olarnı anı kim ḳazġandılar.* 26/53b3=4:88
(Ar. kebt, Far. nigūsār kerden) *Töpen ḳılur olarnı yansalar nevmīd bolup anlar.* 25/3b2=3:127

TÖRT: dört, (4).
(Ar. erbaᶜaᵗ, Far. çehār) *Bütünlükin aylar sanı Tangrı üskinde on iki ay ... andın dört ay ḥarām ol.* 29/27a3=9:36
t. 35/77a2=41:10
törter törter: dörder dörder.
(Ar. rubāᶜ, Far. çehārgān çehārgān) *Feriştelerni ḳılġan yalavaçlar ḳanatlar iḍisi ikirer ikirer, üçer üçer, törter törter.* 33/64a1=35:1

TÖRÜT-: 1. yaratmak, var etmek.
(Ar. feṭr, Far. āferīden) *Her-āyine üḍürmegey-miz séni anıng üze kim keldi bizke belgülüglerdin, ol kim törütti bizni.* 31/57a2=20:72
t.-ti 36/47b3=43:27
(Ar. ḫalḳ, Far. āferīden) *Bütünlükin törüttümiz kişini ḳuruġ balçıḳdın.* 30/20b2=15:26
t.-ür 27/31a2=5:17, 30/37b3=16:17, 32/42b2=28:68, 34/79a1=39:4, 36/33b1=42:49, 36/42b1=43:16
t.-tüm 31/6b2=19:9, 34/73b1=34:75
t.-tüng 30/23a3=15:33, 34/73b3=34:76
t.-ting 34/74a1=38:76
t.-ti 27/32a1=5:18, 29/27a2=9:36, 30/33a2=16:3, 30/33b1=16:4, 30/33b3=16:5, 30/53a2=16:48, 30/65a3=16:70, 31/37a1=20:4, 31/73a2=39:38, 32/45a1=29:44, 33/70b3=35:11, 34/5b1=36:36, 34/28b3=37:96, 34/79a3=39:5, 34/80a3=39:6, 34/80b3=39:6, 35/62b1=40:67, 35/76a2=41:19, 35/81a1=41:15, 35/84b3=41:21, 36/39a1-3=43:9, 36/40b1=43:12, 36/73b1=43:87, 36/99b2=45:22, 37/2b2=46:33, 38/66a1=64:2, 38/66b1=64:3, 38/87a2=65:12
t.-timiz 28/53b2=7:181, 30/21a2=15:27, 31/26b1=19:67, 31/50b1=20:55, 34/18a3=36:71, 34/19a2=37:11, 37/63b2=49:13
t.-tümiz 34/8a1=36:42, 37/79b2=50:38
t.-timiz 37/72b3=50:16
t.-tiler 33/80b2=35:40
t.-timiz mü 34/40a2=37:150
t.-medimiz 36/84a1=44:38, 36/84b1=44:39, 37/1b1=46:3
t.-medingiz 34/57b1=38:27

t.-mek 34/19a1=37:11, 35/56b3=40:57, 36/21b3=42:29, 36/22a1=42:29, 37/2b3=46:33, 37/72b 2=50:15

t.-mekde 36/44a2=43:19

t.-mekdin 35/57a1=40:57, 37/72b3=50:15

(Ar. inşā', Far. āferīden) *Ançası bar kim biz törüttimiz ögürler.* 32/29b1=28:45

(Ar. ḳażā', Far. tamām kerden) *Törütti olarnı yeti ḳat kökni.* 35/78a1=41:12

(Ar. ẕer', Far. āferīden)*Çın-oḳ törüttimiz tamuġḳa üküşni perīlerdin, ādemīlerdin.* 28/52a1=7:179

2. tamamlamak, gerçekleştirmek.

(Ar. tesviye[t], Far. rāst kerden) *Ḳaçan törütse men anı ürse men anıng içinge rūḥumdın, tüşüngler angar secde ḳılıġlılar.* 34/72a3=38:72

⇒ oza törüt- 33/61a1=34:49

törütgen: yaratan, yaratıcı, Rab.

(Ar. fāṭır, Far. āferīnende) *Şükr Ol Tangrıḳa kökler törütgen hem yerlerni.* 33/63b1=35:1

t. 36/6a2=42:11

(Ar. ḫālıḳ, Far. āferīnende) *Sizing üze nek törütgen bar mu Tangrıda aḍın, rūzī bérse sizke kökdin ve yerdin.* 33/65b1=35:3

t. 35/13b1=39:62, 35/60a1=40:62, 38/32a3=59:24

(Ar. ḫālıḳ/īn, Far. endāze konende/gān) *Ündeyür mü siz baᶜlnı, ḳoḍar mu sizler törütgenlerde körklüg törütgenni.* 34/35b2=37:125

(Ar. Rabb, Far. Perverdigār) *Ḳorḳunglar törütgen İḍingizdin.* 38/76b1=65:1

törütmek: yaratılış, yaratma.

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīde) *Arturur törütmek içre né kim tilese.* 33/64a2=35:1

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīniş) *Sizler, yangı törütmek içinde.* 33/32a1=34:7

t. 34/81a1=39:6, 36/89b3=45:4

t.-de 34/81a2=39:6

(Ar. —, Far. āferīniş) *Yana fermānladı kökni törütmek tapa.* 35/77b1=41:11

törütmiş: yaratılmış.

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīde) *Aḍnatġalar Tangrı törütmişini.* 26/81a3=4:119

törütteçi: yaratıcı, yoktan var eden.

(Ar. ḫālıḳ, Far. āferīnende) *Men törütteçi men bir yangluḳ ādemīni ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış livādın.* 30/21b1=15:28

törütügli: yaratan, yaratıcı.

(Ar. fāṭır, Far. āferīdgār) *Yā Tangrı, ey kökler törütügli hem yer törütügli.* 35/4a2=39:46

(Ar. ḫālıḳ, Far. āferīnende) *Men törütügli men bir ādemī balçıḳdın.* 34/72a2=38:71

TÖRÜTÜL-: yaratılmak.

(Ar. ḫalḳ m., Far. āferīde şoden) *Ortaḳ mu ḳatarlar anı kim törütmez nerseni olar törütülürler.* 28/59b3=7:191

TÖŞEK: döşek, yatak, beşik.

(Ar. mażca^{c} / mażāci^{c}, Far. bister/hā) *Ol tişiler kim ... kesilinĝ olardın töşekler içinde.* 26/12a1=4:34

(Ar. mehd, Far. ārāmgāh) *Ol kim ḳıldı sizke yerni töşek.* 36/39b2=43:10

töşek ḳat-: cinsel ilişkide bulunmak.

(Ar. mess, Far. sāviden) *Ḳaçan ... boşasa siz olarnı anda burun kim töşek ḳatmas siler anlarḳa.* 33/11a3=33:49

⇒ ulları yer töşekleri 30/39b3=16:26; orun töşek 30/73b1=16:80

TUÇ: tunç.

⇒ sızġurmış tuç 36/85b3=44:45

TUĠ-: (güneş) doğmak.

(Ar. ṭulū^{c}, Far. ber āmeden) *Tesbīḥ aygıl İḏinĝe şükr aymaḳ birle aşnu kün tuġmazda hem burun batmazdın.* 37/80b1=50:39

⇒ anasındın tuġa bitig bilmegen 28/33b1=7:157; anasındın tuġa bitig bilmegli 28/35b3=7:158; kün tuġar 30/29b2=15:73

⇒ kün tuġmış vaḳt 34/52b1=38:18

⇒ kün tuġsuġları 28/17b1=7:137

TUĠRUL-: doğmak.

(Ar. vilāde^{t}, Far. zāden) *Selāmetlıḳ meninĝ üze ol kün kim tuġruldum.* 31/13b1=19:33

(Ar. vilāde^{t} m., Far. zāde şoden) *Hem selāmetlıḳ aninĝ üze ol kün kim tuġruldı, ol kün kim ölür, ol kün kim ḳoparlar tirig.* 31/8b2=19:15

TUĠUR-: doğurmak.

(Ar. vilāde^{t}, Far. zāden) *Bilgil yalġanlıḳlarındın ayurlar: tuġurdı Tanĝrı. Olar yalġançı tururlar.* 34/40b2=37:152

t.-dı 38/3a1=58:2

TUR-: 1. durmak, kalmak, ayakta durmak.

(Ar. ^{c}ākif, Far. i^{c}tikāf kerde) *Aydıar: hem tepremez-miz aninĝ üze turu ḳalġay-mız.* 31/65b3=20:91

(Ar. ḳıyām, Far. īstāden) *Aḏaḳın ḳılsa sen olarḳa namāznı, tursun bir ögür olardın seninĝ birle.* 26/68b3=4:102

t.-urda 26/71a3=4:103

(Ar. sukūn, Far. bāşiden) *Tutunĝ olarnı anda kim turdunĝız barlıḳınĝızdın.* 38/81b3=65:6

(Ar. —, Far. bāşiden) *Saḳnuḳlar īmīn ajun içre turġaylar.* 36/86b3=44:51

⇒ aḏaḳın tur- 26/11a1=4:34, 26/86a2=4:127, 29/60a3=9:84, 31/28b2=19:73, 34/84b1=39:9; berk tur- / üstüvār t. 29/5a2=8:45; bir sınġardın t. 31/19a2=19:48; bitüp şābit t. 26/92b1=4:136; ḫoş t. 35/20b3=39:73; irig t. 29/53a1=9:73; köni t. 37/49b2=48:29; rāst t. 35/75a1=41:6, 36/10a3=42:15, 37/17b1=47:21; sınġar dın t. 26/8b2=4:31, 26/56b1=4:90, 26/57b1=4:91, 30/47a1=16:36, 34/88b3=39:17,

36/25b1=42:37, 37/62b3=49:12; tek t.28/62b3=7:204, 31/11a1=19:26, 31/83a3=46:29; tutaşı t. 25/7a3=3:135

⇒ aḍaḳın turġan 34/84a3=39:9; aḍaḳın t. eren 33/3b3=33:35; aḍaḳın t. tişi 33/4a1=33:35; öre t. 35/17a1= 39:68; üç aḍaḳın t. tāzī 34/59b2=38:31

turġu būstān: Adn cenneti.

(Ar. cenne^{t} / cennāt-ı ^{c}adn, Far. būstān/hā-i bāşīden) *Turġu arıġ éwler turġu būstānları içinde hem ḫoşnūdluḳ Tañgrıdın.* 29/52a3=9:72

t.-lar 30/43a2=16:31, 34/66a2=38:50

t.-ları 38/46b3=61:12

turġu éw: ev, mesken.

(Ar. mesken / mesākin, Far. cāy/hā-i bāş) *Turġu éwler tileyür sizler anı, sewügre[k] sizke Tañgrıdın.* 29/17b3=9:24

t.-leri 32/37b2=28:58

(Ar. mesken / mesākin, Far. cāy/hā) *Turġu arıġ éwler turġu būstānları içinde.* 29/52a3=9:72

turġu uştmaḥ: Adn cenneti.

(Ar. cenne^{t} / cennāt-i ^{c}adn, Far. būstān/hā-yı bāşīden) *Turġu uştmaḥlar ol kim va^{c}de ḳıldı Tañgrı ḳullarınga.* 31/24a1=19:61

t.-lar 35/27a1=40:8

⇒ ulaşu turġu uştmaḥlar 31/58b2=20:76

turġu yer: gidilecek, konaklanılacak yer, kalınacak yer.

(Ar. me$^{\flat}$vā, Far. cāy-ı bāstān) *Turġu yeriñgiz ot ol, yoḳ sizke yārī bériglilerdin.* 36/108a1=45:34

(Ar. meṣvā, Far. cāy-i bāş) *Tamuġ içinde turġu yer boynaġularḳa.* 35/13a1=39:60

t.-i 35/20a1=39:72

t.-iñgizlerni 37/16a2=47:19

(Ar. murāġam, Far. cāy-i hicret kerden) *Bulur yer içinde turġu yer üküş üküş.* 26/66b3=4:100

turġu / yanış yer: kalınacak, en son bulunulacak yer.

(Ar. meṣvā, Far. cāy-i bāş) *Kiriñgler tamuġ ḳapuġlarındın ... néme yawuz turġu yer ol uluġsıġlıḳ ḳılıġlılarnıñg yanışı.* 30/42a2-3=16:29

turġuluḳ: konaklama, ikamet.

(Ar. iḳāme^{t}, Far. bāşendegī) *Tañgrı ḳıldı ... sizlerke yılḳılar terilerindin éwler, yüñgül tutar siz anlarnı köçgü künleriñgizde, turġuluḳ künleriñgizde.* 30/73a2=16:80

turmış: sebat eden.

(Ar. ^{c}ākif, Far. muḳīm) *Baḳġıl seniñg Tañgrıñga ol kim ulanmış erdiñg anıñg üze turmış.* 31/86a2=20:97

turuġlı: ikamet eden.

(Ar. şāvī, Far. bāşīde) *Ermez erdiñg turuġlı Medyen boḍnı içinde.* 32/29b3=28:45

⇒ aḍaḳın turuġlı orun 36/81a1=44:26; tek t. 28/60a4=7:193

2. oturulmak.

(Ar. sekn m., Far. bāşende şoden der cāy) *Ol turġu ẃleri, turmaduḳ teg olarda kiḍin meger azḳına.* 32/37b2 =28:58

3. *turur:* var, mevcut, olmak.

(Ar. kevn, Far. būden) *Tegşürgey boḍun sizde aḍın, yana turmazlar sizîng tegler.* 37/26a3=47:38

(Ar. kevn, Far. būden u hesten) *Kim tutar ol ikini bir İḍide öngin kim ol turur.* 33/82a3=35:41

4. -dır / -dir.

(Ar. –, Far. -em / -est / -end) *Ol kim köngüllerîngiz içinde turur Ol Tangrı bilgen.* 25/19b2=3:154

t.-ur men 31/12a3=19:30

t.-ur 25/19b1=3:154, 26/6b2=4:26, 26/20b1=4:45, 26/84b3=4:126, 26/92a1=4:135, 27/52a2=5:46, 28/35a3=7:158, 28/54b1=7:183, 28/64b2=8:1, 28/69a2=8:10, 29/6a1=8:46, 29/21a3=9:28, 29/43a3=9:60, 29/45b2=9:64, 29/51b3=9:71, 30/17a1=14:52, 30/33a3=16:3, 30/53b3=16:49, 30/54a1=16:49, 30/58a3=16:59, 30/62b2=16:66, 30/83b2=16:96, 31/6a2=19:7, 31/6b1=19:9, 31/13b2=19:34, 31/14b1=19:36, 31/16a1=19:40, 31/24b2=19:62, 31/25a23=19:64, 31/25b1=19:64, 31/25b3=19:65, 31/37a3=20:6, 31/37b1=20:6, 31/38a1=20:8, 31/40b2=20:18, 31/41a1=20:18, 31/48b3=20:50, 31/52a1=20:59, 31/55a3=20:68, 31/56a2=20:71, 31/57b3=20:73, 31/58a2=20:74, 31/58b1=20:75, 31/59a1=20:76, 31/67b2=20:97, 31/79b2=46:24, 31/86a1-2=20:110, 32/9b1=28:13, 16a3=32/28:23, 32/19a2=28:28, 33/28a2, 3=34:1, 33/30b1=34:4, 33/30b3=34:5, 33/53b1=34:37, 33/60a1=34:46, 33/60b2=34:47, 33/61b2=34:50, 33/64a3=35:1, 33/65a1=35:2, 33/68a1=35:7, 33/72b1=35:12, 33/76b1=35:31, 33/79b2=35:39, 34/9a1-2=36:45, 34/12a2=36:52, 34/14b2=36:60, 34/14b3=36:61, 34/21a2=37:20, 34/35a2-3=37:123, 34/37a2=37:133, 34/38a1=37:139, 34/42a1=37:158, 34/42b3=37:163, 34/44b2=37:173, 34/48b2=38:7, 34/49a2=38:8, 34/52a2=38:17, 34/54b1=38:23, 34/55b2=38:24, 34/57a3=38:26, 34/59b1=38:30, 34/62a2=38:39, 34/63a3=38:42, 34/67a1=38:53, 34/67b1=38:55, 34/67b3=38:57, 34/70a2=38:64, 34/74b1=38:78, 34/75b1=38:84, 34/78b2=39:3, 34/80a2=39:5, 34/81a3=39:6, 34/88a2=39:15, 34/89a2=39:17, 34/90a3=39:19, 34/95b3=39:26, 35/3b3=39:45, 35/5a1=39:47, 35/16b1-2=39:68, 35/20a1=39:72, 35/28a2=40:9, 35/31b2=40:17, 35/36a2=40:24, 35/40a1=40:29, 35/46b3=40:39, 35/47a2=40:40, 35/49b2=40:43, 35/50a2=40:44, 35/54b2=40:52, 35/55b1=40:55, 35/56b2=40:56, 35/58a1=40:59, 35/59b1=40:61, 35/59b3=40:62, 35/61b1=40:65, 35/66a2=40:75, 35/67a1=40:77, 35/69a2=40:80, 35/74b3=41:6, 35/76b1=41:9, 36/3b2=42:7, 36/10b3=42:15, 36/11b1=42:15, 36/13b1=42:18, 36/13b3=42:19, 36/16b3=42:22, 36/17a1=42:23, 36/21a2=42028, 36/22a3=42:29, 36/25a2=42:36, 36/28b2=42:43, 36/34a3=42:50, 36/37b2=43:4, 36/51b3=43:35, 36/52a2=43:35, 36/53b1=43:38, 36/55a3=43:44, 36/59a3=43:52, 36/63a2=43:61, 36/63b1=43:62, 36/64b1=43:64, 36/70b1=43:80, 36/72a2=43:84, 36/78a2=44:14, 36/80a2=44:22, 36/88b3=44:59, 36/90b3=45:5, 36/92a3=45:9, 36/92b1=45:10, 36/93a1=45:10, 36/94b1-2=45:13, 36/98b1=45:19, 36/106b1=45:32, 36/109b1=45:37, 37/1b3=46:3, 37/3a2=46:33, 37/5a2=47:2, 37/19a2=47:26, 37/20b2=47:29, 37/24b1=47:36, 37/30a1=48:6, 37/30b1=48:7, 37/39b2=48:18, 37/41a3=48:21, 37/41b2=48:21, 37/48a3=48:29, 37/57b3=49:7, 37/68b1=50:2, 38/3b2=58:2, 38/4b2=58:3, 38/6a1=58:10, 38/11a3=58:16, 38/12b3=58:18, 38/13a3=58:19, 38/14a3=58:21, 38/17a2=59:2, 38/19b2=59:4, 38/21a2=59:6, 38/22b2=59:7, 38/23b1=59:8, 38/26a1=59:11, 38/27a2=59:13,

38/28b1=59:15, 38/29a2=59:16, 38/30b3=59:19, 38/31a2= 59:22, 38/31b1=59:22, 38/31b1=59:23, 38/32b1=59:24, 38/32b3=59:24, 38/36a3=60:3, 38/40a1=61:1, 38/43a3=61:6, 38/44a3=61:8, 38/44b2=61:9, 38/49b2=62:1, 38/49b3=62:2, 38/51a1=62:3, 38/51b1=62:4, 38/53b1=62:7, 38/53b3=62:8, 38/56b3=61:11, 38/58a1=63:1, 38/60b3=63:6, 38/61b3=63:7, 38/62a1=63:7, 38/62b3=63:8, 38/63b3=63:9, 38/65a1=63:11, 38/65b2=64:1, 38/66b1=64:2, 38/66b3=64:3, 38/67a2=64:4, 38/67b1=64:4, 38/68a1=64:5, 38/68a2=64:6, 38/68b3=64:6, 38/69b1=64:8, 38/72a2=64:11, 38/77a1=65:1, 38/79b1=65:3, 38/79b2=65:2, 38/90b2=66:4, 38/92b2=66:6, 38/96a2=66:9

t.-urlar 26/25b1=4:52, 26/35b3=4:63, 27/30b3=5:17, 30/29b1= 15:72, 31/53a3=20:63, 31/71a2=39:33, 32/40b2=28:63, 33/30b1=34:4, 31/15b3= 19:39, 33/81a2=35:40, 33/86b1=36:6, 34/22a3=37:24, 34/22b1=37:26, 34/40b2= 37:152, 34/44b1=37:172, 34/65b1=38:47, 34/65b3=38:48, 34/75b1=38:83, 34/ 89b2-3=39:18, 34/93a1=39:22, 35/49b3=40:43, 36/30a3=42:45, 36/76b2=44:9, 37/55a2=49:3, 38/12a1=58:17, 38/22b3=59:8, 38/59b3=63:4

t.-urla 38/28a2=59:14

(Ar. –, Far. büden) *Hergiz bitmez-miz bu Ḳur'ānḳa hem ol kim anda bar̈unḳı turur.* 33/48a2=34:31

t.-ur 31/91b1=20:124, 34/52b3=38:19, 36/82b3=44:33, 37/23b2= 47:34

t.-urlar 33/56a1=34:41

(Ar. –, Far. –) *Bu meger er turur, tileyür kim ewürse sizlerni.* 33/57a3=34:43

t.-ur 33/31a3=34:6, 33/38a2=34:16, 37/18a2=47:23, 38/56b2=62:11

5. süreklilik yardımcı fiili.

⇒ baḳa tur- 25/11b1=3:143; köz tutup t. 26/96a1=4:141

TURĠUR-: yapmak, inşa etmek.

turġurmış: yapılmış, inşa edilmiş.

(Ar. mebniyy, Far. ber āverde) *Anlar kim saḳındılar iḏilerindin olarḳa kötrümler, üstünlerinde kötrümler turġurmış.* 34/90b2=39:20

TURILAN-: sert, acımasız davranmak.

(Ar. ġılẓa[t], Far. dürüştī kerden) *Ey yalavaç, ḳatıġlanġıl käfirler birle iki yüzlüglerke, turılanġıl olar üze.* 38/95b3=66:9

TURUḴ-: durdurulmak.

(Ar. mevḳūf, Far. bāz dāşte/gān büden) *Küç ḳılıġlılar turuḳmış bolurlar İḏileri üskinde.* 33/48a3=34:31

⇒ başları tezginip turuḳarlar ḳaraġular 28/56a1=7:186; ḫükmge turuḳ- 26/31b2=4:60

TURUḴTUR-: tutmak, yakalamak.

(Ar. vaḳf, Far. istānīden) *Köndürüñg olarnı tamuġ yolı tapa, turuḳturuñg olarnı olar sorulmış tururlar.* 34/22a2=37:24

TUSU: fayda, yarar.

tusu inçlen-: faydalanmak, istifade etmek.

(Ar. istimtāʿ, Far. ber-ḫᵛurdārī giriften) *Tusu inçlense siz anıng birle olardın, béring olarḳa terlerini.* 26/3a1=4:24

TUŞ (I): -a, -a doğru.
(Ar. tilḳāʾ, Far. süy) *Ḳaçan kim yüzlendi erse Medyen tuşınga aydı.* 32/15a2=28:22

TUŞ (II): akran, eş, ögür.
⇒ teng tuş 34/83b3=39:8, 35/76b1=41:9

TUŞ-: rastlamak, maruz kalmak.
tuş- yā kör-: görmek, maruz kalmak.
(Ar. liḳāʾ, Far. dīden) *Tüşerler yā körgeyler ġayy atlıġ tamuġḳa.* 31/23b1=19:59
tuşmaḳ: kavuşma, görme.
(Ar. liḳāʾ, Far. dīden) *Kim kim umanur erse yā ḳorḳar erse idisinge tuşmaḳını, ḳılsun tuşmaḳını eḍgü iş.* 31/3a2-3=18:110

TUT-: 1. tutmak, almak, yakalamak.
(Ar. aḫẕ, Far. giriften) *Ey anlar kim kirtgündiler, tutunıg sāzıngızını, çıḳınglar ögür ögür.* 26/40b1=4:71
t.-tı 35/24b3=40:5, 35/34b1=40:21, 35/35a3=40:22, 35/82b2=41:17
t.-tumız 36/57a3=43:48
t.-ġıl 31/41b1=20:21
t.-ung 38/22a3=59:7
t.-unglar 36/86a1=44:47
t.-salar 35/24b1=40:5
(Ar. baṭş, Far. giriften) *Olarḳa eligler mü tutarlar anıng birle?* 28/60a5=7:195
t.-ar-miz 36/78b1=44:16
t.-maḳın 36/38b2=43:8
(Ar. baṭş, Far. be-saḫt giriften) *Neçe yoḳattımız olarda burun ḳarndın, olar ḳavirak olardın tutmaḳın.* 37/78b3=50:36
(Ar. imsāk, Far. bāz dāşten) *Ḳaçan tegseler zamānlarınga tutunglar olarnı eḍgülük birle.* 38/77b3=65:2
(Ar. ittiḫāẕ, Far. giriften) *Tutġay men ḳullarıngdın tenglenmiş.* 26/80b1=4:118
t.-ar 36/92a2=45:9
t.-tı mu 31/30b3=19:78
t.-tumız 34/69b3=38:63
t.-tılar 31/31b1=19:81, 36/92b3=45:10
t.-tı mu 36/42b1=43:16
t.-sun (t. üçün) 36/50a3=43:32
t.-sa 31/34a2=19:92
t.-tı erse 31/33a2=19:87
(Ar. —, Far. —) *Térer sizni ulıġ kün tuta kim sézig yoḳ anıng içinde.* 36/103a1=45:26
2. tutmak, alıkoymak, yakalamak.

(Ar. aḫẕ, Far. giriften) *Bütünlükin tuttumız Fir^{c}avn boḍnını tarlıḳ yılları birle.* 28/13a3=7:130

t.-ar 34/10b3=36:49

t.-tum 33/74a1=35:26

t.-tı 28/31a2=7:155, 30/29b2=15:73, 30/93a1=16:113

t.-tumız 28/41b2=7:165, 32/27a1=28:40

t.-sa 30/52b2=16:46, 30/52b3=16:47, 30/59a1=16:61, 33/85b1=35:45

t.-maġıl 31/66b1=20:94

(Ar. imsāk, Far. nigāh dāşten) *Eger kitseler ikegü kim tutar ol ikini.* 33/82a1=35:41

t.-salar 27/18b1=5:4

(Ar. imsāk, Far. bāz dāşten) *Tangrı öldürür tenlerni ölmişi vaḳtinde taḳı ol kim ölmedi öz uḍḳusı içinde tutar.* 35/1b1=39:42

3. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek.

(Ar. aḫẕ, Far. giriften) *Tutmanglar olardın dōstlar.* 26/54b2=4:89

Bitidimiz angar ... ḳanınġ nengni, tutġıl anı küç birle. 28/23b2=7:145

Çın-oḳ Tangrı tuttı Ya^{c}ḳūb oġlanlarınınġ bıçığını. 27/26a2=5:12

t.-tı 28/28a1=7:150, 25 / 28a1=3:187

t.-ġıl 28/60b2=7:199

t.-sun 28/23b3=7:145

t.-unġ 26/55a1=4:89, 26/57b3=4:91

t.-manglar 26/55a3=4:89

(Ar. ittiḥāẕ, Far. giriften) *Aydı Tangrı: tutmanglar iki Tangrı bütünlükin kim ol bir Tangrı.* 30/54b2=16:51

Köni yolnı tutmazlar. 28/2463=7:146

t.-ar sizler 30/8063=16:92

t.-arlar 26/94b1=4:139

t.-tı 26/84b2=4:125, 28/26a1=7:148, 31/33a3=19:88

t.-tılar 28/26b1=7:148, 28/29a2=7:152, 29/23a3=9:31, 31/82a2=46:28, 34/77b3=39:3

t.-tılar mu 35/2a2=39:43, 36/5a1=42:9

t.-ġay-miz 32/7b1=28:9

t.-sa 26/81a3=4:119

t.-unglar 33/67a1=35:6

t.-madılar 29/11b3=9:16

t.-mang 29/16b1=9:23

t.-manglar 26/98a2=4:144, 27/56a3=5:51, 30/82a3=16:94, 38/33a2=60:1

t.-maḳ 25/10a2=3:140, 31/14a1=19:35, 34/78b3=39:4

(Ar. —, Far. —) *^{c}izzeting tuta yolsuz ḳılġay men olarnı ḳamuġını.* 34/75a2=38:82

4. yapmak, elde etmek.

(Ar. ittiḥāẕ, Far. giriften) *Ḫurmā tüplerining yimişlerindin, üzümlerdin tutar sizler andın esrütgü.* 30/63b1=16:67

5. (alaya) almak.

(Ar. ittiḥāẕ, Far. giriften) *Tuttumuz olarnı füsūṣka.* 34/69b3=38:63
t.-tuŋ͡ġız 36/108a3=45:35
6. tutmak, yazmak, kaydetmek.
(Ar. telaḳḳī, Far. piş āmeden) *Ançada tutar iki tutuġlı oŋ͡gdın yaᶜnī saġ soldın olduruġlı.* 37/73a3=50:17
7. yer tutmak, ikamet etmek.
(Ar. iskān, Far. ārāmīden) *Tutuŋ͡ olarnı anda kim turduŋ͡ız barlıḳıŋ͡ızdın.* 38/81b2=65:6
8. saklamak, muhafaza etmek.
(Ar. imsāk, Far. nigāh dāşten) *Yaşar boḍundın yawuzluḳındın sewünçi bérilmes aŋ͡gar nek mü tutarlar anı uçuzluḳ üze azu kizler anı toprak içinde.* 30/58a1=16:59
⇒ aḍaḳın tut- 38/9a3=58:13; ant tut- 37/87a1=51:23; ᶜār tut- 27/12a2=4:172; berk t. 33/6a3=33:37, 36/79b3=44:21; dīn t. 29/21b3=9:29; dōst t. 27/56b1=5:51, 28/60a7=7:196; 29/17a1=9:23, 38/14b2=58:22, 38/39a1=60:13; dōstluḳ t. 38/10a1=58:13; düşvār t. 38/83a1=65:6; esenlik şavab iş tuta and 30/29a3=15:72; ét- / t. 30/64a1=16:68; füsūs t. 29/41a3=9:58, 29/45b2=9:64, 34/19b3=37:14, 37/61a1=49:11; İḍi tuta and 26/37a2=4:65, 30/32a1=15:92; köni yol t. 33/61b1=34:50; köz t. 26/96a1=4:141, 27/28a3=5:13, 29/18a3=9:24, 29/38a3=9:52, 29/38b1=9:52, 29/38b3=9:52; ḳoḍı t. 30/31a2=15:88; könike tut- 31/71a1=39:33, 32/23b2=28:34; köz t. 32/12b2=28:18, 36/76b3=44:10, 36/88b3=44:59; köz t. / baḳ- 30/44a3=16:33; ḳulaḳ t. 28/62b3=7:204, 31/83a1=46:29, 34/89a3=39:18, 37/13b3=47:16, 37/81a1=50:41, 38/74a2=64:16; ḳulaḳ t. / kemiş- 37/79b1=50:37; küçin t. 31/57b2=20:73; küçsüz t. 32/4a3=28:4; pend t. 32/34a1=28:52, rāstḳa t. 34/25a2=37:37; rüze t. 26/60b1=4:92; şaf t. 38/41a1=61:4; Taŋ͡rı tuta 26/35b1=4:62, 27/58a1=5:13, 29/33a2=9:42, 29/44a3=9:62, 29/53a3=9:74, 29/40b2=9:56, 30/48a3=16:38, 30/60b1=16:63, 33/82b1=35:42; Taŋ͡rı tuta and 30/6b1=12:85, 30/9b2=12:91, 30/56b3=16:56; tek t. 30/58a1=16:59; terke t. 32/17b3=28:26; uluġ t. 37/31a3=48:9; umınç t. 38/79a3=65:3; uzatu t. 28/61b3=7:202; yalġan t. 25/27b3=3:184, 27/25a2=5:10, 28/3a2=7:101, 28/17a1=7:136, 28/25a2=7:146, 28/25b1=7:147, 28/51a1=7:176, 28/51a3=7:177, 28/54a1=7:182, 29/63b2=9:90, 30/92b3=16:113, 31/48b1=20:48, 31/51a1=20:56, 32/23b3=28:34, 33/58b2=34:45, 33/59a1=34:45, 33/65a3=35:4, 34/36a1=37:127, 34/50a3=38:12, 34/51a2=38:14, 34/95a2=39:25, 35/12a1=39:59, 35/24a1=40:5, 35/64b1=40:70, 37/69a3=50:5, 37/71b2=50:12, 37/72a3=50:14, 38/52a2=62:5, 38/71a2=64:10; yüŋ͡gül t. 30/73a1=16:80, 36/60a1=43:54
⇒ füsūs tutġan 31/81b2=46:26, 34/3a3=36:30, 35/6a2=39:48, 35/11a2=39:56; köz t. 36/88b3=44:59; rüze t. eren 33/4b2=33:35; rüze t. ḳunçuy 38/92a1=66:5; rüze t. tişi 33/4b2=33:35; şek t. 35/43b3=40:43, 36/86b2=44:50; yalġan t. 36/47a3=43:25, 36/91b1=45:7
⇒ yalġan tutġuçı 30/47b3=16:36
tutmaġlı: (dost vs.) tutmayan, edinmeyen.
(Ar. lā mütteḥiz, Far. ne-girende/gān) *Zinā ḳılmaġlılar hem tutmaġlılar örtügli düşmanlar ...* 27/20a2=5:5
t.-lar 26/5a2=4:25
⇒ söz tutmaġlı boḍun 36/60a3=43:54
tutuġlı: tutan, yazıcı (melek).

(Ar. mütelaḳḳī, Far. ferişte) *Ançada tutar iki tutuġlı oŋdın yaᶜnī saġ soldın olduruġlı.* 37/73a3=50:17

⇒ çın tutuġlı 33/76a3=35:31, 38/42b1=61:6; fermān t. 30/36a3=16:14, 30/72a1=16:79; füsūs t. 29/46a3=9:65, 36/38b1=43:7, 36/107b1=45:33; köz t. 29/38b3=9:52; ṣaf t. 34/43a2=37:165; yalġan t. 33/56b3=34:42, 34/21a3=37:21; yarlıġ t. 30/97a1=16:120; ġāfil / çın tutmaġlı 28/48b2=7:172

tutup yapuş-: yakalamak, yapışmak.

(Ar. baṭş, Far. giriften) *Ḳaçan kim tiledi erse kim tutup yapuşsa aŋgar kim ol yaġı.* 32/13a2=28:19

TUTAŞI: devamlı, daima, sürekli, birbirine bağlanan.

(Ar. ḳayyūm, Far. hemīşe) *Uçuzluḳ ḳıldı yüzler tutaşı tirigke.* 31/86b1=20:111

(Ar. muḳīm, Far. hemīşe) *Müjde bérür olarḳa ... uştmalılar birle, olarḳa anuŋ içinde niᶜmetler tutaşı.* 29/16a2=9:21

t. 29/48a3=9:68

(Ar. muḳīm, Far. peyveste) *Ol tutaşı yol ol.* 30/30b1=15:76

t. 36/30b3=42:45

(Ar. vāṣib, Far. peyveste) *Aŋgar ol dīn tutaşı.* 30/55a3=16:52

(Ar. muttābiᶜ, Far. peyveste) *İki ay tutaşı rūze tutmaḳ.* 26/60b1=4:92

tutaşı tur-: ısrar etmek, inat etmek.

(Ar. işrār, Far. üstüvār şoden) *Yarlıḳasa yazuḳlarnı meger Taŋrı tutaşı turmazlar anuŋ üze kim ḳıldılar olar bilürler.* 25/7a3=3:135

⇒ üküş tutaşı 30/6b1=12:85

TUT(U)L-: yakalanmak.

(Ar. aḫẕ m., Far. girifte şoden) *Melᶜūnlar ḳayda ma bulnurlar, tutlurlar, öldrülürler.* 33/22b1=33:61

t.-ur anlar (tutlur) 33/62a1=34:51

⇒ füsūs tutul- 26/95a3=4:140; küçsüz t. 32/5a1=28:5, 33/49a3=34:32, 33/50a1=34:33; yalġan t. 33/66a 1=35:4; żaᶜīf tutul- 28/17b1=7:137, 33/48b3=34:31

⇒ küçsüz tutulmış 26/65b2=4:98; żaᶜīf t. 26/65a1=4:97, 28/77b1=8:26

TUTUR-: emretmek, sorumlu tutmak, vasiyet etmek.

(Ar. işāᵓ, Far. enderz kerden) *Belgülüg ḳıldı sizinŋ üçün dīndin anı kim tuturdı aŋgar Nūḥḳa ol kim yarlıġ ıḍtım.* 36/7b2=42:13

(Ar. tavṣiyeᵗ, Far. enderz kerden) *Çın-oḳ tuturdumız anlarḳa kim bérildiler bitig.* 26/89a3=4:131

tuturmaḳ: vasiyet etme.

(Ar. tavṣiyeᵗ, Far. enderz kerden) *Yaraġları bolmaġay tuturmaḳḳa hem boḍunlarınġa yanmaġalar.* 34/11a2=36:50

ṬUVĀ (Ar.): Tuva vadisi.

Ṭuvā atlıġ: Tuva vadisi.

(Ar. Ṭuvā, Far. nām-ı ān vādī) *Suçulġıl iki naᶜleynıṅgnı, sen özde arıġ Ṭuvā atlıġ.* 31/39a3=20:12

TÜGÜN: kısır.
⇒ ḳısır tügün 37/89a1=51:29

TÜKE-: tükenmek, bitmek.
tüke- / alḳın-: tükenmek, bitmek.
(Ar. nefād, Far. siperī şoden) *Né kim sizlerniṅg üsküṅgüzde ol tüker alḳınur, né kim Taṅgrı üskinde turur ḳaldaçı ol.* 30/83b2=16:96

TÜKEL: hep, tam olarak.
(Ar. kāmile[t], Far. tamām) *Kötürseler yüklerini tükel ḳopmaḳ küni yime anlarnıṅg yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı.* 30/39a1=16:25
(Ar. seviyy, Far. yeksān) *Seniṅg nişānıṅg ol kim sözlemegey sen boḍun birle üç tün tükel.* 31/7a2=19:10
tükel bér-: yerine getirmek, ikmal etmek.
(Ar. īfā', Far. tamām dāden) *Tükel bérgil bizke ülgüni, ṣadaḳa ḳılġıl bizinṅg üze.* 30/8a3=12:88
tükel béril-: tam ve eksiksiz verilmek.
(Ar. tevfiye[t], Far. tamām dāden) *Tükel bérlür üçün olarḳa yanutları arturur anlarḳa öz faẓlındın.* 33/75b2= 35:30
(Ar. tevfiye[t] m., Far. tamām dāde şoden) *Tükel bérlür sergenlerke yanutları sansız.* 34/86a1=39:10
(Ar. tevaffī m., Far. tamām dāde şoden) *Tükel bérlür tegme et-öze anı kim ḳazġandı.* 30/91b1=16:111
tükel bol-: gerçekleşmek, tamamlanmak.
(Ar. tamām, Far. tamām şoden) *Tükel boldı seniṅg İḍiṅgniṅg körklüg sözi Yaᶜḳūb oġlanları üze.* 28/17b3=7:137
t.-dı 28/20b3=7:142
tükel ḳıl-: 1. tamamlamak, ikmal etmek.
(Ar. itmām, Far. tamām kerden) *Vaᶜde ḳıldımız Mūsāḳa otuz tün, tükel ḳıldımız anı on birle.* 28/20b2=7:142
t.-ur 30/74b1=16:81, 37/27a2=48:2
t.-dım 27/17a2=5:3
t.-ġıl 38/95a3=66:8
t.-saṅg 32/18b1=28:27
t.-sa 27/22b3=5:6, 29/24a3=9:32
(Ar. ikmāl, Far. tamām kerden) *Bu kün tükel ḳıldım sizke diniṅgizni.* 27/17a2=5:3
(Ar. tevfiye[t], Far. tamām dāden) *Tükel ḳılur olarḳa yanutlarını.* 27/13a1=4:173
2. yerine getirmek.

(Ar. ifā', Far. vefā kerden) *Tükel ḳılıng Tangrı bıçığını ḳaçan kim baçıġ ḳılsa sizler sımanglar.* 30/79b2=16:91

tükel ḳılġan: tamamlayan.

(Ar. mutimm, Far. tamām konende) *Tangrı tükel ḳılġan turur Tangrı nūrını.* 38/44a3=61:8

tükel ḳılın-: tam, eksiksiz verilmek.

(Ar. tevfiye[t] m., Far. tamām dāde şoden) *Tükel ḳılnur ḳamuġ et-öz anı kim ḳıldı.* 35/17b3=39:70

TÜN: 1. gece.

(Ar. leyle[t] / leyāl, Far. şeb/hā) *Yorınglar anıng içinde tünler hem künlerde ımınler.* 33/39a2=34:18

t. 28/20b2-3=7:142, 31/7a2=19:10, 33/50a2=34:33, 33/73b3=35:13, 34/7a3=36:40, 34/79b3=39:5, 34/84a3=39:9, 36/75a1=44:3, 36/90a2=45:5

t.-nüng 37/85a3=51:17

t.-ni 30/35a2=16:12, 33/73b1=35:13, 34/79b1=39:5, 35/59a2=40:61

2. dün.

(Ar. ems, Far. dı̄ne) *Ol kim yārı tiledi andın tün.* 32/12b3=28:18

tünki kün: dün.

(Ar. ems, Far. dı̄ne) *Tileyür mü sen öldürmek ménı, neteg kim öldürdüng biregüni tünki kün.* 32/13b2=28:19

tünle: gece, geceleyin.

(Ar. leyl, Far. şeb) *Sizler keçer sizler olar üze ertelerde hem tünle.* 34/37b3=37:138

t. 36/80a3=44:23, 37/80b2=50:40

tünle ... elt-: geceleyin götürmek.

(Ar. isrā', Far. burden merā be-şeb) *Çın-oḳ yarlıġ ıdtımız Mūsāḳa kim eltgil ḳullarımnı tünle.* 31/59a3=20:77

TÜP (I): (ağaç için) gövde, dal.

(Ar. ciz[c], Far. bün) *Asġay men ök sizni ḫurmā tüpleringe.* 31/56b2=20:71

(Ar. ciz[c], Far. tene) *Keldürdi anı [c]ayāl igi ḫurmā tüpike.* 31/9b1=19:23

t.-ini 31/10a3=19:25

⇒ ḫurmā tüpleri 30/63a2=16:67, 38/19b3=59:5

TÜP (II):

tüp tüz: 1. aynı, eşit.

(Ar. sevā', Far. berāber) *Anıng üze kim erklig boldı ong eligleri, olar anıng içinde tüp tüz ol.* 30/66b2=16:71

2. dümdüz yer, çorak yer.

(Ar. ṣafṣaf, Far. hāmūn) *Ḳoḍar anı yazı, tüp tüz.* 31/85a1=20:106

tüp tüz ḳıl-: düzgün, güzel bir şekilde ortaya koymak.

(Ar. tesviye[t], Far. rāst kerden) *Ḳaçan kim tüp tüz ḳılsa-mız anı, ürse men anıng içinde.* 30/21b3=15:29

TÜPLÜG: ölümsüz.
⇒ bāḳī yaᶜnī tüplüg 36/48a2=43:28

TÜRLÜG: türlü, çeşitli (şey).
(Ar. zevc / ezvāc, Far. güne/hā) *İnçründürdümiz anıng birle türlügler anlardın.* 30/31a1=15:88
türlüg türlüg: çeşit çeşit, türlü türlü.
(Ar. muḫtelif, Far. muḫtelif cūr-ā-cūr) *Çıḳardımız anıng birle mïveler türlüg türlüg anıng güneleri.* 33/74b2= 35:27
(Ar. muḫtelif, Far. ber efzūd) *Çıḳar ḳarınlarından yér içgü, türlüg türlüg boḍuġları.* 30/64b3=16:69
(Ar. muḫtelif, Far. ber ewzūd) *Yarattı sizlerke yer içinde türlüg türlüg boḍuġları.* 30/35b3=16:13
(Ar. muḫtelif, Far. ber efzūd) *Yana çıḳarur anıng birle ekinni, türlüg türlüg anıng güneleri.* 34/91b2=39:21

TÜRÜL-: dürülmek.
türülmiş: dürülmüş.
(Ar. maṭviyy, Far. der neverdïde) *Kökler türülmiş bolur anıng ḳudret[i] birle.* 35/16a1=39:67

TÜŞ: düş, rüya.
(Ar. menām, Far. çeşm yā ḫ^{v}āb) *Körkitür sanga olarnı Tangrı tüşüng içinde azḳına.* 29/3b2=8:43
(Ar. rü^{3}yā, Far. ḫ^{v}āb) *Rāst ḳıldıng tüşüngni, biz mundaġuḳ yanut bérür-miz.* 34/31a3=37:104
t.-ni 37/46b1=48:27

TÜŞ-: 1. inmek, çökmek.
(Ar. nuzūl, Far. furūd āmeden) *Ḳaçan tüşse olarnıng sarāy ortasında neme yawuz ertesi ḳorḳutmış kişilerning.* 34/45a3=37:177
(Ar. vuḳū^{ᶜ}, Far. üftāden) *Ḳaçan tüşti erse olar üze ḳın, aydılar:* 28/15b2=7:134
2. yere kapanmak, düşmek, secde etmek.
(Ar. ḫarr, Far. secde reften) *Ḳaçan kim nūrı körkitti erse İdi taġḳa, ḳıldı anı kes kes / pāre pāre, tüşti Mūsā bï- hūş bolup.* 28/22a3=7:143
(Ar. ḫarr, Far. be-rūy der üftāden) *Ḳaçan oḳımsa olar üze raḥmānnıng āyātları tüşerler yüknü hem yıġlayu.* 31/22b3=19:58
t.-ti 34/56a1=38:24
(Ar. ḫarr, Far. üftāden) *Yarlur yer tüşer tağlar sınıp.* 31/33b3=19:90
t.-ti erse 33/36b1=34:14
(Ar. ḫarr, Far. furūd üftāden) *Ḳonġurdı Tangrı olarnıng [binālarını] ullarından yer töşeklerinden, olarnıng üze şiftār öçek.* 30/39b3=16:26

(Ar. vuḳūᶜ, Far. üftāden) *Ḳaçan kim tüp tüz ḳılsa-mız anı ürse men anıŋ içinde men yaratmış cāndın, tüşüŋler aŋar yüknügliler.* 30/22a2=15:29

t.-üŋler 34/72b1=38:72

3. üzerine düşmek, ait olmak.

(Ar. vuḳūᶜ, Far. üftāden) *Çın-oḳ tüşti anıŋ yanatı Taŋrı üze.* 26/67b1=4:100

4. ortaya çıkmak, olmak.

(Ar. vuḳūᶜ, Far. vācib şoden) *Tüşti yaraġlıġ yerinde, yoḳ yoḍun boldı anı kim ḳılur erdiler.* 28/8b2=7:118

(Ar. ḥulūl, Far. vācib şoden) *Ḥaddin keçmeŋler anıŋ içinde, tüşer sizıŋ üze meniŋ öwkem.* 31/61a2=20:81

t.-se 31/61a3=20:81, 31/63a3=20:86

5. düşmek.

(Ar. suḳūt, Far. üftāden) *Bilgil bulġaḳ içinde tüştiler.* 29/37a1=9:49

(Ar. ḥuviyy, Far. üftāden) *Tüşse anıŋ üze meniŋ öwkem çın-oḳ tüşti ök.* 31/61b1=20:81

(Ar. musāḳaṭaᵗ, Far. üftāden) *Irġaġıl seniŋ tapa ḥurmā tüpini tüşsün üçün seniŋ üze yaş ḥurmā.* 31/10a3=19:25

6. kaplamak, kuşatmak.

(Ar. iḥāṭaᵗ, Far. furūd āmeden) *Tüşti olarḳa ne kim anıŋ birle élükler erdiler.* 30/45a3=16:34

tüşgü yer: yörünge.

(Ar. menzil / menāzil, Far. cāy/hā-i furūd āmeden) *Yine ayḳa teŋgledimiz tüşgü yerler.* 34/6b3=36:39

tüşügli: vakı olan.

(Ar. vāḳiᶜ, Far. furūd āyende) *Ol tüşügli olarḳa anlar kim taptılar hem ḳıldılar eḍgülükler.* 36/16a2=42:22

TÜŞÜR-: 1. düşürmek, bırakmak.

(Ar. isḳāṭ, Far. efkenden) *Iyġay erdimiz olarnı yer ḳoḍı azu tüşürgetimiz olar üze pāre bulıt.* 33/33a1=34:9

2. düşündürmek, vesveseye düşürmek.

(Ar. vesveseᵗ, Far. endīşe efgenden) *Çın-oḳ törüttimiz ādemini, bilür-miz né tüşürür aŋa et-özi.* 37/73a1=50:16

TÜTÜN: duman.

(Ar. duḫān, Far. dūd) *Yana fermānladı kökni törütmek tapa, ol bir tütün erdi.* 35/77b1=41:11

t.-i 36/77a1=44:10

TÜTÜNSÜZ: dumansız, kor halinde.

(Ar. semūm, Far. semūm) *Periler atası[n] törüttimiz munda öŋgdin tütünsüz otdın.* 30/21a2=15:27

TÜZ: uygun, doğru.

(Ar. suvā, Far. miyāne) *Ḳılġıl bizing ara hem sizing ara bir vaᶜde, ḫilāf ḳılmaġalım anga biz hem sen tüz yerke.* 31/51b3=20:58

(Ar. sevāᵒ, Far. miyāne) *İḍim köndürgey méni tüz yolḳa.* 32/15a3=28:22

tüz bol-: 1. eşit, aynı olmak.

(Ar. istivāᵒ, Far. yeksān būden) *Ol hezine ḳılur andın örtügli yaşru āşkārā, nek tüz bolurlar mu?* 30/69a3=16:75

(Ar. istivāᵒ, Far. berāber būden) *Nek tüz bolur mu ol ol kim fermānlasa könilik, ol köni yol üze ol.* 30/70a2=16:76

2. (binek üzerinde) düzgün olmak, doğru durmak.

(Ar. istivāᵒ, Far. rāst şoden) *Ḳıldı sizke kemidin hem yılḳılardın anı kim atlanur sizler, tüz bolsa sizler anıng arḳaları üze yana yād ḳılıng İḍingiz niᶜmetini.* 36/41a1=43:13

t.-sa sizler 36/41a3=43:13

⇒ köni tüz 27/27b1=5:12, 34/54a2=38:22; tüp t. 30/66b2=16:71, 31/85a1=20:106; tüp t. ḳıl- 30/21b3=15:29

tüz köni: doğru, hak, müstakim.

(Ar. sevāᵒ, Far. miyāne) *Köndür bizni tüz köni yolḳa.* 34/54a2=38:22

TÜZETİL-: eşit olmak, aynı ve bir olmak.

(Ar. istivāᵒ, Far. yeksān u berāber şoden) *Tüzetilmez oldurġanlar müᵒminlerdin ... toḳuşġanlar Tangrı yolı içinde.* 26/63a1=4:95

TÜZÜN: 1. güzel, değerli; cömert.

(Ar. kerīm, Far. kirām) *Dereceler iḍileri üskinde, yarlıḳamaḳlıḳ hem rūzī tüzün.* 28/66a2=8:5

t. 26/9a2=4:31, 33/9b2=33:44

(Ar. kerīm, Far. nīkū ve kirāmı) *Anuttımız angar rūzī tüzün.* 33/1b1=33:31

2. yumuşak huylu, esma-i hüsnadan: halîm.

(Ar. ḥalīm, Far. burdbār) *Ol turur tüzün yime yarlıḳaġan.* 33/82a3=35:41

tüzün ilk İḍi ḫaḳḳı: (⇒) 36/89a2=45:1

U

U-: muktedir olmak, gücü yetmek.

(Ar. istiṭā^{a}a^{t}, Far. tevānisten) *Tapıur siz Tañrıda aḍınḳa ol kim ewürmesler olarḳa rūzī bérü köklerdin yerlerdin nerse umaslar.* 30/68a2=16:73

u.-maġay sen 31/2a1=16:75

u.-maġaylar 28/60a7=7:197

(Ar. mülk, Far. tevānisten) *Bu kün umaslar amarıñız amarıge asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ.* 33/56a2=34:42

(Ar. ḳadr, Far. tevānā şoden) *Toḳıdı Tañrı bir meşel iki er birle, ikide biri aġın ol, umas nerse üze.* 30/69b2=16:76

⇒ erked- / u- 30/68b3=16:75

UÇ: uç.

⇒ ernek uçı 25/1a2=3:119, 28/70b3=8:12; yer uçı 31/78b2=41:53

UÇA: bel, sulb.

(Ar. ẓahr / ẓuhūr, Far. püşt/hā) *Uçalarından ᶜayāllarını tanuḳ ḳıldı özleri üze.* 28/48a1=7:172

uça suwı: meni.

(Ar. nuṭfe^{t}, Far. pāre-i āb) *Törütti kişilerni uça suwından.* 30/33b1=16:4

UÇĠUN-: (aklı) çıkmak.

⇒ ögi uçġunmış kişi 37/17a1=47:20

UÇMAḤ: krş. **UÇTMAḤ, UŞTMAḤ**

uçmaḥ ḳızları: huri.

(Ar. —, Far. —) *Bütünlükin uştmaḥ boḍnı bu kün meşġūlluḳ içre uçmaḥ ḳızları birle.* 34/13b1=36:55

UÇTMAḤ: cennet.

(Ar. cenne^{t} / cennāt, Far. būstān/hā) *Kigürgü üçün mü^{ᵓ}minlerni hem mü^{ᵓ}minelerni uçtmaḥlarḳa aḳar astında arıḳlar ...* 37/28b3=48:5

UÇUZ: değersiz, bayağı, hor.

(Ar. dāḫir/ūn, Far. ḫ^{v}ār/ān) *Ewrülür anıñg kölikeleri oñgdın soldın Teñrike yüknügliler, olar uçuzlar ol.* 30/53b2=16:48

UÇUZLA-: kahretmek.

uçuzlap keçrügli: kahredici, kahredici üstünlüğe sahip olan.

(Ar. ḳāhir/ūn, Far. ḳahr konende/gān) *Biz olar üstüninde uçuzlap keçrüglilermiz.* 28/11b3=7:127

UÇUZLUḲ: horluk, zillet.

(Ar. hūn, Far. ẖ^{v}ārī) *Nek mü tutarlar anı uçuzluḳ üze azu kizler anı toprak içinde.* 30/58a2=16:59

(Ar. ẕull, Far. ẖ^{v}ārī) *Körgey sen olarnı ^{c}arża ḳılınġaylar anıng üze başların ḳoḍı kemişmişler uçuzluḳdın.* 36/29b3=42:45

uçuzluḳ ḳıl-: baş eğmek, boyun bükmek.

(Ar. ^{c}unuvv, Far. furū-ten kerden) *Uçuzluḳ ḳıldı yüzler tutaşı tirigke.* 31/86a3=20:111

UḌ-: uymak, arkasından gitmek, tabi olmak.

(Ar. ittibā^{c}, Far. pesrevī kerden) *Ol kim sanga uḍsa yolsuzlardın.* 30/25b2=15:42

u.-ar 26/84b1=4:125
u.-arlar 28/33b1=7:157, 32/33a3=28:50, 34/89b1=39:18
u.-tı 28/50a3=7:176, 32/33b1=28:50
u.-tılar 28/34b3=7:157, 35/26b1=40:7, 35/46b1=40:38, 37/5b2=47:3, 37/6a1=47:3, 37/12a1=47:14, 37/14b2=47:17, 37/20a1=47:28
u.-ġatınġız 26/51a1=4:83
u.-ġatılar 29/32b3=9:42
u.-ġıl 30/98a1=16:123, 31/17a2=19:43
u.-alıng 37/36a1=48:15
u.-ung 31/65b1=20:90
u.-unglar 28/36a1=7:158, 35/10a2=39:55, 36/63a1=43:61
u.-sa 26/79a2=4:115, 27/29b2=5:16, 31/91a2=20:123, 32/24a3=28:35
u.-sa-miz 32/31b1=28:47, 32/36b1=28:57
u.-maz siz 37/36a3=48:15
u.-mazlar 28/60a3=7:193
u.-madıng 31/66a2=20:93
u.-maġıl 27/53b1=5:48, 36/10b1=42:15
u.-u bér- 32/32b3=28:49
u.-maḳ 27/3a3=4:157

(Ar. ittibā^{c}, Far. be-dum reften) *Uḍmang ten tilekinge.* 26/92a1=4:135

u.-arlar 26/6b3=4:27
u.-tı 31/40a3=20:16
u.-tılar 31/23a3=19:59
u.-ġıl 36/97b2=45:18
u.-sa 31/48a3=20:47
u.-maġıl 27/55a1=5:49, 28/21a2=7:142

(Ar. ittibā^{c}, Far. rūy gerdiden) *Uḍtılar angar meger bir gürüh mü^{3}minlerdin.* 33/40a3=34:20

u.-arlar 31/85a2=20:108
u.-maġıl 34/56b3=38:26, 36/97b3=45:18

(Ar. teba^{c}, Far. pesrevī kerden) *Toldurġay men tanuġnı séndin hem anlardın kim uḍsalar sanga olardın.* 34/75b3=38:85

uḍ- bar-: ardından gitmek, takip etmek.

(Ar. ḳaṣaṣ, Far. ber pey reften) *Aydı ḳız ḳarındaşınga: uḍġıl barġıl anga.* 32/8a3=28:11

uḍġan: uyan.

(Ar. tābi^{c}, Far. pesrev/ān) *Biz erdimiz sizke uḍġan nek sizler bar nu siz kim yıġusa sizler bizdin ülüşni otdın.* 35/51b3=40:47

uḍu bar-: uymak, peşinden gitmek.

(Ar. itbā^{c}, Far. be-dum āmeden) *Bérdimiz anga belgülerimizni soylup çıḳtı anlardın, uḍu bardı anı yek.* 28/49b3=7:175

uḍu barıġlı ḳıl-: tabi etmek, hizmetine vermek.

(Ar. teshīr, Far. rām kerden) *Uḍu barıġlı ḳıldı sizlerke tünni kündüzni, künni aynı yulduzlarnı.* 30/35a2=16:12

uḍu kel-: takip etmek, peşine düşmek.

(Ar. ittibā^{c}, Far. be-dum āmeden) *Uḍu keldi anlarḳa bu mef^{c}ūn süleri birle.* 31/59b2=20:78

UḌḲU: uyku, rüya.

(Ar. menām, Far. ḫ^{v}āb) *Ey oġulḳınam, men körer men uḍḳu içinde men boġuzlayur men séni.* 34/30a3=37:102

u.-sı 35/2a1=39:42

uḍḳu kim umızmaḳ: uyku, uyuklama.

(Ar. nu^{c}ās, Far. ḫ^{v}āb) *Uḍḳu kim umızmaḳ kelip örter bir ögürni sizdin.* 25/17b1=3:154

u. (u. birle umuzmaḳ) 28/69a3=8:11

UḌTUR-: arkasına takmak, peşine katmak.

(Ar. itbā^{c}, Far. der resāniden) *Uḍturdımız olarḳa bu dünyā içinde la^{c}net.* 32/27b3=28:42

UĠ: kefalet.

uġḳa aldaçı: kefil olan.

(Ar. kefīl, Far. pizruftār) *Sımanglar andlarıngızın anı bekütmişde kidin, bütünlükin ḳıldıngız, Tangrı sizler üze uġḳa aldaçı, her āyine Tangrı bilür né kim ḳılur sizler.* 30/80a3=16:91

UĠAN: muktedir, esma-yı hüsnadan: kadîr.

(Ar. ḳadir, Far. tevānā) *Ol Tangrı ḳamuġ neng üze uġan ol.* 27/31a3=5:17

u. 26/90b2=4:133, 29/2a2=8:41, 30/65b3=16:70, 30/71a2=16:77, 38/21a2=59:6, 38/66a1=64:1, 38/87b3=65:12

u. sen 38/95b1=66:8

(Ar. ḳadir, Far. ḳādir) *Tangrı ḳamuġ neng üze uġan ol.* 29/30b2=9:39

⇒ küçlüg uġan 27/46b1=5:40, 33/64a3=35:1, 33/85a3=35:44, 36/5b1=42:9, 36/22a3=42:29, 36/41b3=43:13, 36/54b3=43:42, 37/2b3=46:33, 37/3a2=46:33, 37/41b2=48:21

UĠUŞ: 1. soy, nesil.

(Ar. sıbṭ / esbāṭ, Far. esbāṭ) *Kes kes ḳıldımız olarnı on iki ögür tegmesi bir uġuşlar, ögürler.* 28/36b2=7:160

2. kabile.

(Ar. ᶜaşīre^{t}, Far. tebār/ān) *Oġlanlarıngız, ḳadaşlarıngız, cüftleringiz, uġuşlarıngız ...* 29/17b1=9:24

u.-ları 38/15a2=58:22

(Ar. ḳabīle^{t} / ḳabāᵓil, Far. tebār-ı ḫurdter) *Ḳıldımız sizlerni ögürler uġuşlar bilişingler tép.* 37/63b3=49:13

UḲ-: anlamak, aklını kullanmak, idrak etmek, farkına varmak.

(Ar. ᶜaḳl, Far. der yāften be-ḫired) *Bütünlükin kim anıng içinde belgü ol ol boḍunḳa kim uḳarlar.* 30/63b3=16:67

u.-ġay sizler 35/63b1=40:67

u.-mazlar 35/2b2=39:43

(Ar. ᶜaḳl, Far. der yāften) *Sizler keçer sizler olar üze ertelerde hem tünle, uḳmaz mu sizler.* 34/37b3=37:138

u.-ġay sizler 36/37a1=43:3

(Ar. ᶜaḳl, Far. huş dāşten) *Soṇg sarāy yégrek anlarḳa kim saḳnurlar ap uḳmazlar mu.* 28/45a3=7:169

u.-ar ermez mü sizler 34/15a2=36:62

u.-maslar mu 34/17b1=36:68

u.-maz mu sizler 32/39a2=28:60

(Ar. ᶜaḳl, Far. ḫired dāşten) *Üküşrekleri anlarnıṇg uḳmaslar usları yoḳ.* 37/56a1=49:4

(Ar. fıḳh, Far. der yāften) *Olarḳa köṇgüller uḳmazlar anıṇg birle.* 28/52a3=7:179

u.-ġaylar 26/47b1=4:78

u.-sunlar 31/42b3=20:28

u.-mazlar 38/59a1=63:3, 38/62a3=63:7

u.-maz erürler 37/36b2=48:15

(Ar. fıḳh, Far. dānişten) *Anlar bir ögür turur kim uḳmazlar.* 38/27a2=59:13

(Ar. fıḳh, Far. der yāften-i suḫen) *Mühr uruldı köṇgülleri üze olar yime uḳmazlar.* 29/62b1=9:87

(Ar. fıḳh, Far. dānişte būden) *Tamuġ otı keḍ isig eger uḳar erseler.* 29/58b3=9:81

(Ar. ᶜirfān, Far. şināḫten) *Eger tilese-miz körkitgey-miz saṇga olarnı uḳtuṇg anlarnı yüzleri nişānları birle.* 37/21a1=47:30

(Ar. şuᶜūr, Far. dānisten) *Sizke kım nāgāh, sizler uḳmaz sizler.* 35/10b2=39:55

u.-maslar 34/95b1=39:25

⇒ ög birle uḳ- 30/35b2=16:12; ögün u. 28/75b1=8:22

uḳ- ... bil-: tanımak.

(Ar. ᶜirfān, Far. şināḫten) *Uḳup yime bilgey sen anlarnı söz yoruḳı içinde.* 37/21a2=47:30

uḳġan: haberdar, esma-yı hüsnadan: habîr.
(Ar. ḫabīr, Far. āgāh) *Uḳturdı maŋga anı bilgen uḳġan.* 38/90b1=66:3
uḳġan tur-: aklını kullanmak.
(Ar. ʿaḳl, Far. der yāften be-ḫıred) *Nişānlar turur uḳġan bodunḳa.* 36/90b3=45:5

UḲTUR-: bildirmek, anlatmak, haber vermek.
(Ar. iḫāʾ, Far. ilhām dāden) *Uḳturdımız Mūsā anasınḳa kim emüzgil tép.* 32/5b2=28:7
(Ar. inbāʾ, Far. ḫaber kerden) *Aydı: kim uḳturdı saŋga munı?* 38/90a3=66:3
(Ar. taʿrīf, Far. şināsā kerden) *Uḳturdı amarısını, yüz ewürdi amarıdın.* 38/90a1=66:3
(Ar. teʾezzün, Far. āgāh kerden) *Ançada uḳturdı seniŋ iḏiŋ ıḏġay oḳ olar üze.* 28/42b1=7:167
(Ar. tenbiʾeṯ, Far. āgāh kerden) *Açuḳluḳnı uḳturur sizlerke anı kim ḳılur sizler.* 38/54a2=62:8
u.-dı 38/90b1=66:3
u.-dı erse 38/89b2=66:3, 38/90a2=66:3
(Ar. tenbiʾeṯ, Far. āgāh kerde şoden) *Yime uḳturġaylar sizke anı kim ḳıldıŋız.* 38/69a3=64:7

UḲUL-: anlaşılmak.
uḳulmaz ün: anlaşılmayacak alçak ses, fısıltı.
(Ar. hems, Far. şerefe) *Öçgey ünler rūzī bérgenke, eşitmez sen meger uḳulmaz ün.* 31/85b2=20:108

UḲUŞSUZ: akılsız, beyinsiz.
(Ar. sefīh / sufehā, Far. bī-ḫıred/ān) *Yoḳatur mu sen anıŋ birle kim ḳıldı uḳuşsuzlar?* 28/31b2=7:155

UL: temel.
ul / yer töşeki: temel.
(Ar. ḳāʿideṯ / ḳavāʿid, Far. bunyād/hā) *Ḳoŋgurdı Taŋrı olarnıŋ [binālarını] ullarındın yer töşeklerindin.* 30/39b2=16:26

ULA-: ulaştırmak, eriştirmek.
(Ar. tevṣīl, Far. beyānī firistāden) *Bütünlükin uladımız olarḳa aymaḳnı, bolġay kim olar pend tutġaylar.* 32/33b3=28:51

ULAN-: erişmek.
(Ar. vaṣl, Far. resīden) *Ḳılġatımız siz ikike ḥüccet ulanmaġalar sizke.* 32/24a2=28:35
ulanmaḳ: ulaşma, kavuşma.
(Ar. vesīleṯ, Far. nezdīkī) *Ḳorḳuŋlar Taŋrıdın tileŋler anıŋ birle ulanmaḳnı.* 27/43b3=5:35

ulanmış er-: erişmiş, ulaşmış olmak.

(Ar. ẓall, Far. bisüden) *Bakġıl seninġ Tanġrınġa ol kim ulanmış erdinġ aninġ üze turmış.* 31/68a2=20:97

ULAŞ-: katılmak, birleşmek.

(Ar. vaṣl, Far. peyvesten) *Anlar kim ulaşurlar boḍunḳa sizinġ ara hem olar ara.* 26/55b1=4:90

ULAŞIḲLIḲ: akrabalık.

(Ar. neseb, Far. ḫ^{v}işi) *Ḳıldılar aninġ arasında perī arasında ulaşıḳlıḳ.* 34/41b3=37:158

ULAŞU: devamlı, sürekli, ebediyen.

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe) *Cāvidāneler aninġ içinde ulaşu.* 29/16a2=9:22

u. 26/28b2=4:57, 26/82b3=4:122, 27/36a3=5:24, 37/34a3=48:12

(Ar. muḳīm, Far. hemīşe) *Olarḳa ḳın ulaşu.* 27/45a2=5:37

(Ar. ebed^{en}, Far. hemīşe) *Namāz ḳılmaġıl kimerseke olardın öldi, ulaşu aḍaḳın turmaġıl aninġ gürı üze.* 29/60a3=9:84

⇒ hemīşe / ulaşu 38/25b2=59:11

ulaşu hiç: hiçbir zaman.

(Ar. ebed^{en} ve len, Far. hemīşe ve hergiz) *Ulaşu hiç toḳuşmaz sizler meninġ birle düşmanlarını.* 29/59b2=9:83

ulaşu téril-: sürekli bir arada olmak.

(Ar. ^{c}akf, Far. peyveste būden) *Keldiler boḍun üze ulaşu térilmişler butlar üze.* 28/18b2=7:138

ulaşu turġu uştmaḫlar: ^{c}Adn cenneti.

(Ar. cennāt-ı ^{c}adn, Far. būstānhā-yı peyveste būden) *Ulaşu turġu uştmaḫlar aḳar astında arıḳlar.* 31/58b2=20:76

ulaşu yarlıḳaġan: esma-yı hüsnadan: rahmân, rahîm, gafûr.

(Ar. ġafūr, Far. āmürzgār) *Erür Tanġrı keçürgen örtgen ulaşu yarlıḳaġan.* 26/66b1=4:99

(Ar. raḥmān, Far. baḫşāyende) *Başladım Tanġrı atı birle ulaşu yarlıḳaġan, üküş raḥmetlig.* 30/18b1=15

(Ar. raḥīm, Far. baḫşāyende) *Bütünlükin ol ^{c}aziz ulaşu yarlıḳaġan.* 36/85b1=44:42

u. 37/52b1=49

(Ar. raḥīm, Far. hemīşe baḫşāyende) *Başladım Tanġrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan ol.* 25/29b1=4

u. 26/37a2=4:64, 26/64b2=4:96, 26/67b2=4:100, 26/73a3=4:106, 26/75b2=4:110, 26/88b2=4:129, 27/46a1=5:39, 28/43a1=7:167, 28/64a1=8, 29/20a3=9:27, 29/64b3=9:91, 30/1b1=12:53, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/53a1=16:47, 30/91a2=16:110, 30/94a3=16:115, 31/4a1=19, 31/36b1=20, 32/3b1=28, 32/44b1=29, 33/27b2=33:73, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/46b1=38, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74b1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47,

37/26b1=48, 38/8b2=58:12, 38/16b1=59, 38/31b1=59:22, 38/33a1=60, 38/38b3=60:12, 38/39b1=61, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/73b2=64:14, 38/75b2=65, 38/88a2=66, 38/88b3=66:1

(Ar. raḥîm, Far. hemîşe āmurzgār) *Bütünlükin ol küsüş ulaşu yarlıḳaġan ol.* 32/12a1=28:16

⇒ raḥîm / ulaşu yarlıḳaġan 33/86a3=36:5

ULĠAY-: büyümek.

⇒ niᶜmet içre ulġaymış 33/51b3=34:34

ULUĠ: 1. büyük, ulu, yüce.

(Ar. ᶜaliyy, Far. ber-ter ez heme) *Ḥükm ol Tañrıḳa, uluġ ol Tañrı.* 35/29b2=40:12

(Ar. ᶜaẓîm, Far. buzurg) *Meyl ḳılsa [siz]ler, uluġ meyl ḳılmaḳ.* 26/7a1=4:27

u. 25/26a1=3:172, 26/16b3=4:40, 26/23b2=4:48, 26/26b3=4:54, 26/39a1=4:67, 26/41b3=4:73, 26/42b3=4:74, 26/61a3=4:93, 26/64a2=4:95, 26/77b3=4:113, 26/78b3=4:114, 26/99b3=4:146, 27/2a3=4:156, 27/6a3=4:162, 27/25a1=5:9, 27/43a2=5:33, 27/49a1=5:41, 28/8a2=7:116, 28/20b1=7:142, 28/79a2=8:28, 28/79b3=8:29, 29/16a3=9:22, 29/45a2=9:63, 29/52b2=9:72, 29/63a3=9:89, 30/83a1=16:94, 30/89a3=16:106, 31/15a1=19:37, 33/5a3=33:35, 33/18a2=33:53, 33/26a3=33:71, 34/31b3=37:107, 34/33b2=37:115, 34/71a2=38:67, 34/87a1=39:13 35/28a2=40:9, 36/49b1=43:31, 36/88b1=44:57, 36/93a2=45:10, 37/29a3=48:5, 37/32b1=48:10, 37/50a3=48:29, 37/55b2=49:3, 38/47a1=61:12, 38/51a3=62:4, 38/71a1=64:9, 38/74a1=64:15

(Ar. ekber, Far. buzurg) *Uluġ düşmanlıḳıñġızdın özleriñgizke ançada ündenlür siz īmānḳa ṭaḳı tanar sizler.* 35/28a3=40:10

(Ar. ekber, Far. buzurg-ter) *Ḫoşnūdluḳ Tañrıdın uluġ ol, ol ḳurtulmaḳ uluġ.* 29/52b2=9:72

(Ar. kebîr / kebā'ir, Far. buzurg/hā) *Olarḳa turur yarlıḳamaḳlıḳ hem uluġ yanut.* 33/68a1 =35:7

u. 33/10b1=33:47, 33/25a1=33:68, 36/16b3=42:22

u.-uñguz 31/56a2=20:71

u.-larında 36/25b1=42:37

(Ar. kerîm, Far. kirām) *Ekinler, aḍaḳın turuġlı orunlar uluġ yime kéñlik kim erdiler anıñ içinde temāşā ḳılıġlar.* 31/81a1=44:26

(Ar. kiber, Far. buzurg) *Uluġ düşmanlıḳın Tañrı üskinde ṭaḳı olar üskinde.* 35/44a2=40:35

(Ar. kübrā, Far. buzurg-ter) *Ol kün tutar-miz uluġ tutmaḳ.* 36/78b2=44:16

(Ar. teᶜālā, Far. bülend) *Uluġ Tañrı andın ortaḳ ḳatarlar.* 28/59b1=7:190

u. 32/43a1=28:68, 35/16a2=39:67

2. ileri gelen kimse, sözü geçen kişi, hayırlı ve faziletli kişi.

(Ar. emṣel, Far. fāżıl-ter) *Ançada aytur uluġları yol birle: dereng ḳılmadıñġız meger bir kün.* 31/70a3=20:104

(Ar. kebîr / kübrā, Far. buzurg/ān) *Aydı uluġları: bilmez mü sizler kim atañġız çın-oḳ aldı sizinġ üze üstüvārlıḳ.* 30/3b1=12:80

u.-larımızḳa 33/24b1=33:67

3. pek, çok.

(Ar. kebīr, Far. buzurg) *Atamız uluġ awıçḳa turur.* 32/16a3=28:23

4. yüce.

(Ar. mecīd, Far. buzurgvār) *Ḳur'ān ḥaḳḳı uluġ.* 37/68a2=50:1

5. esma-yı hüsnadan: kebîr, mütekebbir.

(Ar. kebīr, Far. buzurg) *Ol Taŋrı erür yüksek uluġ.* 26/12b1=4:34

(Ar. kebīr, Far. buzurgvār) *Ol yüksek uluġ.* 33/44b2=34:23

(Ar. mütekebbir, Far. buzurgvār) *Yoḳ anda aḍın Taŋrı meger ol erklig, arıġ, ... mişl yoḳ, ᶜaybsuz, uluġ, arıġ.* 38/32a1=59:23

uluġ / kerīm: üstün, şerefli.

(Ar. kerīm, Far. buzurgvār) *Tatġıl sen, sen ᶜazīz ve uluġ / kerīm sen.* 36/86b1=44:49

uluġ baḫşīşlıġ: esma-yı hüsnadan: rahmân.

(Ar. raḥmān, Far. buzurg baḫşāyiş) *Başladım Taŋrı atı birle uluġ baḫşīşlıġ ulaşu yarlıḳaġan.* 34/46b1=38

uluġ pīr: yaşlı, ihtiyar.

(Ar. şeyḫ / şuyūḫ, Far. pīr/ān) *Teger sizler yigitlikḳa yana bolur siz uluġ pīrle.* 35/63a2=40:67

uluġ bér-: artırmak.

(Ar. iᶜẓām, Far. buzurg dāden) *Kim ḳorḳsa Taŋrıdın örter andın yawuzlarını uluġ bérür aŋar yanut.* 38/81b1=65:5

uluġ bol-: büyümek.

(Ar. kiber, Far. buzurg şoden) *Uluġ boldı düşmanlıḳ birle Taŋrı üskinde.* 38/40b1=61:3

uluġ er-: yüce olmak.

(Ar. tᶜālī, Far. bülend büden) *Uluġ erür taŋrı erklig, sezā.* 31/87b1=20:114

uluġ körün-: büyük görünmek, ağır gelmek.

(Ar. kiber, Far. buzurg numūden) *Uluġ köründi ortaḳlar ara ol kim ündeyür siz olarnı aŋar.* 36/8b1=42:13

uluġ kün: kıyamet günü.

(Ar. yevmi'l-ḳıyāmet, Far. rūz-ı rüsteḫīz) *Térer sizni uluġ kün tuta kim sézig yoḳ.* 36/103a1=45:26

uluġraḳ: 1. daha büyük, en büyük, esas, ana.

(Ar. aᶜẓam, Far. buzurg-ter) *Toḳıştılar Taŋrı yolı içinde mālları birle özleri birle, uluġraḳ derece Taŋrı üskinde.* 29/15a3=9:20

(Ar. ekber, Far. buzurg-ter) *Kiḍinkiniŋ yanutı uluġraḳ eger bilür erseler.* 30/50b1=16:41

u. 33/30a1=34:3, 34/95b3=39:26, 35/57a1=40:57, 36/57a2=43:48

(Ar. kübrā, Far. buzurg-ter) *Körkite hem saŋa biziŋ nişānlarımızdın uluġraḳ.* 31/42a2=20:23

(Ar. ümm, Far. buzurg-ter) *Ap ermez seniŋ İḍiŋ uluşları helāk ḳılġan uḍmaġınça uluġraḳında bir yalawaç.* 32/38a2=28:59

uluġ tut-: ululamak, yüceltmek.

(Ar. taᶜzīr, Far. buzurg dāşten) *Bitse siz Tangrıka hem yalavaçınga uluġ tutunglar anı hem aġırlanglar anı.* 37/31a3=48:9

uluġ yazuḳ: 1. büyük günah.

(Ar. kebīreᵗ / kebāᵓir, Far. günāh/ān-ı buzurg) *Eger sıngardın tursa siz uluġ yazuḳlardın andın kim yıġlur siz.* 26/8b3=4:31

2. iftira, yalan.

(Ar. buhtān, Far. durūġ) *Çın-oḳ kötürdi uluġ yazuḳ yime belgülüg.* 26/76b1=4:112

uluġ yer: yüksek yer, köşk, saray.

(Ar. miḥrāb / maḥārib, Far. cāy/hā-i buzurg) *Éterler erdi angar anı kim ülese uluġ yerlerdin, şüretlerdin.* 33/35a3=34:13

uluġ yüksek: yüce, ulu.

(Ar. teᶜālā, Far. bülend) *Törütti köklerni yerlerni könilikin, uluġ yüksek turur andın kim ortaḳ ḳatarlar.* 30/33a3=16:3

ULUĠLA-: takdir etmek, ululamak.

(Ar. ḳadr, Far. buzurg dāşten) *Uluġlamadılar Tangrını sezāsınça.* 35/15a3=39:67

u.-maḳ 35/15b1=39:67

ULUĠLUḲ: 1. büyüklük, azamet.

(Ar. kibr, Far. ser-be-meh) *Yoḳ köngülleri içinde meger uluġluḳ.* 35/56a3=40:56

(Ar. kibriyā, Far. buzurgvārī) *Angar turur uluġluḳ kökler içinde taḳı yerler içinde.* 36/109b1=45:37

(Ar. ẕikr, Far. buzurgī) *Çın aydı Tangrı taḳı Ḳurᵓān uluġluḳı birle.* 34/46b2=38:1

2. ihtiyarlık.

(Ar. kiber, Far. buzurg-i sālī) *Sewünçi mü bérür siz manga anıng üzę kim tegdi manga uluġluḳ.* 30/26b3=15:54

u.-dın 31/6a3=19:8

3. lütuf.

(Ar. ṭavl, Far. faẓl) *Tevbe ḳılıġlı, ḳını ḳatıġ, uluġluḳ iḍisi.* 35/23a3=40:3

uluġluḳ ḳıl-: büyüklük taslamak.

(Ar. ᶜuluvv, Far. ser ber āverden) *Bütünlükin bu kāfir uluġluḳ ḳıldı yer içinde.* 32/4a2=28:4

ULUĠSIĠLIḲ: zenginlik, malı mülkü olma.

uluġsıġlıḳ iḍisi: mal mülk sahibi, zengin kişi.

(Ar. ülūᵓṭ-ṭavl, Far. ḫudāvend/ān-ı fuzūnī) *Destūr tileyür sénde uluġsıġlıḳ iḍisi olardın, ayurlar: ḳoḍġıl bizni bolur-miz oldruġlar birle.* 29/61b2=9:86

uluġsıġlıḳ ḳıl-: kibirlenmek, büyüklük taslamak.

(Ar. istikbār, Far. gerdenkeşī kerden) *Uluġsıġlıḳ ḳıldılar, erdiler bir boḍun yazuḳluġlar.* 28/15b1=7:133

u.-mazlar 28/63b2=7:206, 30/54a2=16:49

(Ar. tekebbür, Far. buzurg huşī vü gerdenkeşī kerden) *Munu ewrer men belgülerimdin anlar kim uluġsıġlıḳ ḳılurlar yer içinde.* 28/24a2=7:146

uluġsıġlıḳ ḳılıġlı: kibirlenen.

(Ar. mütekebbir/īn, Far. gerdenkeş/ān) *Néme yawuz turġu yer ol uluġsıġlıḳ ḳılıġlılarnıñg yanışı.* 30/42a3=16:29

ULUŞ: şehir, memleket.

(Ar. ḳaryet / ḳurā, Far. dīh/hā) *İdimiz-ā çıḳarġıl bizni bu uluşdın küç ḳılıġlı anıñg boḍnı.* 26/43b1=4:75

u. 36/45b3=43:23

u.-nı 30/91b3=16:112

u.-dın 32/37a3=28:58

u.-ları 32/38a1=28:59, 38/27b1=59:14

(Ar. ḳaryet / ḳurā, Far. şehr/hā) *Rāstlıḳ üze yoḳattımız ol kim tegreñgizde uluşlardın.* 31/81b3=46:27

u. 38/21b1=59:7

u.-dın 37/11a2=47:13, 38/84a3=65:8

uluş boḍnı: şehir halkı.

(Ar. ḳaryet, Far. ehl-i dīh) *Sorġıl uluş boḍnıdın ol kim erdimiz anıñg içinde.* 30/5a1=12:82

ULUŞLUĠ: bir yerden olan.

(Ar. mutraf, Far. be-nāz perverde/gān) *Aydılar ol uluşluġları: biz buldımız atalarımızın bir dīn üze.* 3646a1=43:23

UM-: ummak, ümit etmek.

(Ar. recā', Far. ümīd dāşten) *Ḳorḳḳa ol cehāndın hem umar iḍisi raḥmetini.* 34/84b2=39:9

u.-mazlar 26/72a3=4:104, 26/72b1=4:104

(Ar. recā', Far. ümīd dāşten) *Yaşru hem āşkārā umarlar satıġçılıḳ.* 33/75b1=35:29

UMAN-: korkmak, kaçınmak.

(Ar. ibā', Far. ser-bāz zeden) *Yüküngdiler ferişteler ḳamuġları yumḳılar meger umunçsuz raḥmetdin, umandı kim bolsa yüknügliler birle.* 30/22b1=15:31

uman- yā ḳorḳ-: umut etmek veya kaçınmak.

(Ar. recā', Far. ümīd dāşten) *Kim kim umanur erse yā ḳorḳar erse iḍisinge tuşmaḳnı ḳılsun tuşmaḳnı eḍgü iş.* 31/3a2=18:110

UMINÇ: umma, bekleme.

umınç tut-: hesap etmek, beklemek.

(Ar. iḥtisāb, Far. çeşm dāşten) *Rūzī ḳılur anıga ol oġurda kim umunç tutmaduḳ.* 38/79a3=6503

UMU/INÇSUZ: umutsuz, umudunu kesen.

(Ar. ḳāniṭ/īn, Far. nevmīd/ān) *Sewünçi bérdimiz sanga könilikin, bolmagıl umunçsuzlardın.* 30/27a2=15:55

⇒ raḥmetdin umunçsuz 30/22b1=15:31

umunçsuz bol-: umut kesmek, umudunu kaybetmek.

(Ar. ḳanūṭ, Far. nīk būden) *Ḳaçan tegse anga yawuzluḳ bungalur, umunçsız bolur.* 31/76a1=41:49

(Ar. ḳunūṭ, Far. nevmīd şoden) *Kim umunçsuz bolur İdi yarlıḳamaḳındın meger yolsuzlar.* 30/27a3=15:56

(Ar. istiʾās, Far. nevmīd şoden) *Ḳaçan kim umunçsuz boldılar erse andın ḳatıḳsız boldılar.* 30/3a3=12:80

(Ar. yeʾs, Far. nevmīd būden) *Umunçsız bolmanglar Tangrımıng raḥmetindin.* 30/7b1=12:87

(Ar. yeʾs, Far. nevmīd şoden) *Ol umunçsız bolmas Tangrı raḥmetindin meger tanıglı boḍunlar.* 30/7b2=12:87

⇒ nevmīd bol- / umunçsuz bol- 27/16b3=5:3

UMU/IZ-: uyuklamak.

⇒ uḍḳu kim umızmaḳ 25/17b1=3:154, uḍḳu birle umuzmaḳ 28/69a3=8:11

UN-: gücü yetmek.

(Ar. istiṭāʿaṭ, Far. tevānisten) *Ḳorḳunglar Tangrıda unmışıngızça, ḳulaḳ tutunglar, boyun sunglar.* 38/74a3=64:16

unmas ḳılığlı: âciz tabiatlı.

(Ar. muʿciz/īn, Far. ʿāciz konende/gān) *Tutsa olarnı tezginmekleri içinde ermes olar unmas ḳılığlılar.* 30/52b3=16:46

UNA-: 1. gücü yetmek.

(Ar. istiṭāʿaṭ, Far. tevānisten) *Eger unasa-mız çıḳḳatımız sizing birle.* 29/33a2=9:42

unama-: kabul etmemek, istememek.

(Ar. ibāʾ, Far. ne-ḫʷāsten) *Unamaz Tangrı meger kim tükel ḳılsa öz nūrını neçeme unamasa kāfirler.* 29/24 a2=9:32

u.-dı 31/51a1=20:56

u.-sa 29/24a3=9:32

(Ar. ibāʾ, Far. ser-bāz zeden) *ʿArża ḳıldımız emānetni kökler üze hem yerler üze, unamadılar kötürmeklerini.* 33/26b2=33:72

u.-dı 31/88b2=20:116

(Ar. kurh, Far. nā-pesend dāşten) *Ol Tangrı kim ıdtı yalavaçını ... ḥaḳ dīn birle belgürtmek üçün ḳamuġ dīn üze neçeme unamasa ortaḳ ḳatıġlılar.* 29/24b3=9:33

u.-dılar 37/19a3=47:26, 37/20a3=47:28

u.-sa 38/44b1=61:8

u.-salar 38/45a2=61:9

(Ar. kurh, Far. nā-pesendīden) *Unamadılar kim ḳatlansalar mālları birle hem et-özleri birle.* 29/58a2=9:81

unamaġlı: kabul etmeyen, razı olmayan.

(Ar. kārih/ūn, Far. nā-pesend dārende/gān) *Belgürdi Tangrınıng fermānı, olar unamaġlılar.* 29/36b3=9:48

u.-lar 29/40a1=9:54

u.-lar siz 36/69b3=43:78

(Ar. kārih/īn, Far. nā-pesendīde/gān) *Yanġa sizler bizing dînimiz içinge aydı: eger bolsa-miz unamaġlılar.* 28/2b3=7:88

UNI/UT-: unutmak.

(Ar. nisyān, Far. ferāmūş kerden) *Ḳaçan unıttılar erse anı kim pend bérildiler.* 28/41a3=7:16

u.-ur 34/83b1=39:8

u.-tıng 31/92a1=20:126

u.-tı 31/64b3=20:88, 31/88a2=20:115

u.-tıngız 34/57b1=38:27, 36/107b3=45:34

u.-tılar 27/28a2=5:13, 29/47b1=9:67, 38/30b1=59:19

u.-maz 31/49b1=20:52

unutġan: unutkan.

(Ar. nesiyy, Far. ferāmūş konende) *Ol kim anıng arasında turur, ermez sening iḍing unutġan.* 31/25b2=19:64

unıtmaḳ: unutma.

(Ar. nisyān, Far. ferāmūş) *Bu kün unıtmaḳ yanıtın bérür-miz andaġ unıttıngız.* 36/107b2=45:34

UNITTUR-: unutturmak.

(Ar. insā', Far. ferāmūş kerdānīden) *Elig buldı anlar üze yek, unıtturdı olarḳa Tangrınıng yādını.* 38/13a2=58:19

u.-dı 38/30b2=59:19

UNUTUL-: unutulmak.

(Ar. nisyān m., Far. ferāmūş kerde şoden) *Unıttıng sen anı mundaġuḳ bu kün unıtulur sen.* 31/92a2=20:126

unutulmış: unutulmuş.

(Ar. mensiyy, Far. ferāmūş kerde) *Ey kāşkī men ölsem munda burun, bolsam ḥayż çöpreki, unıtulmış.* 31/9b3=19:23

UR-: 1. vurmak.

(Ar. şakk, Far. zeden) *Utru keldi uraġut çıḳrıḳ birle, urdı yüzini.* 37/88b3=51:29

(Ar. żarb, Far. zeden) *Urunglar boyunları üstün, urung olardın tegme ernek uçlarını.* 28/70b2-3=8:12

u.-urlar 37/19b3=47:27

u.-ġıl 28/37a1=7:160, 36/64a2=38:44

u.-unğ 26/12a2=4:34, 37/6b1=47:4
u.-maḳ 34/28a3=37:93
2. söylemek, misal vermek.

(Ar. żarb, Far. pedīd kerden) *Urdı Tangrı bir meşel, bir ḳul alınmış, erkedmes umas nerse üze.* 30/68b2=16:75

(Ar. żarb, Far. peydā kerden) *Urdı Tangrı bir meşel.* 34/96b3=39:29
u.-ur 37/6a2=47:3

(Ar. żarb, Far. zeden) *Urdı raḥmānḳa bir meşel söz.* 36/43a1=43:17
u.-madılar 36/61b2=43:58
3. yapmak, ortaya koymak.

(Ar. żarb, Far. peydā kerden) *Urġıl olarḳa yol deryā içinde, ḳuruġ.* 31/59a3=20:77

⇒ artuḳluḳ ur- 30/66a1=16:71; āsānlıḳ u. 29/4a2=8:43; aya u. 28/83a2=8:35; köngül u. 26/49a3=4:81, 27/26a1=5:11, 27/36a1=5:23, 28/65b1=8:2, 29/38a2=9:51, 30/50b3=16:42, 30/85b1=16:99, 31/74b1=39:38, 33/10b3=33:48, 36/6a1=42:10, 36/25a3=42:36, 38/72b2=64:13; mühr u. 29/66a1=9:93, 34/15b3=36:65, 36/18b1=42:24, 36/100b2=45:23, 37/14b1=47:16; öḏ u. 28/21b1=7:143, 28/31a2=7:155; sipās u. 30/9a3=12:90; tamġa u. 28/3a3=7:101, 30/90a1=16:108

⇒ köngül urġan 31/74b1=39:38

URAĞUT: 1. kadın, kız.

(Ar. unsā' / nisā', Far. zen/ān) *Alınğ āzād tişiler urağutlardın.* 26/1b1=4:24
u.-lar 26/11a1=4:34, 26/85a3=4:127, 26/88a1=4:129, 33/15a2=33:52, 37/44a2=48:25, 37/61a3=49:11
u.-larnı 38/76a2=65:1
u.-larḳa 26/9b2=4:32, 26/19a2=4:43, 27/22a1=5:6
u.-lardın 26/65b3=4:98, 26/43a2=4:75, 33/1b3=33:32, 37/61a3=49:11
u.-ları 33/1b2=33:32, 33/18b3=33:55
u.-larını 32/4b2=28:4, 35/36b3=40:25
u.-larınga 33/21a2=33:59
u.-larındın 38/2b1=58:2, 38/4a2=58:3
u.-larıngızını 28/20a3=7:141
u.-larıngızdın 38/80a2=65:4

(Ar. imra'e^t, Far. zen) *Eger urağut ḳorḳsa cüftindin ...* 26/86b2=4:128
u.-nı 32/16a1=28:23, 33/12b2=33:50
u.-ı 32/7a2=28:9

(Ar. —, Far. —) *Anaları ermez olar meger ol urağutlar tuġurdı olarnı.* 38/3a1=58:2

2. karı, zevce.

(Ar. imra'e^t, Far. zen) *Men ḳorḳar men yağuḳlarımdın ménde kidin, erür mening urağutum ḳısır.* 31/5a3= 19:5
u.-um 31/6a3=19:8
u.-ını 38/96b1-2=66:10, 38/98a1=66:11

3. dişi.

(Ar. unṣā, Far. māde) *Yük kötürmez hiç urağut ḳodmaz.* 36/2b2=41:47

⇒ āzād uraġut 26/4a1-2=4:25; edgü u. 26/11b1=4:34; iki yüzlüg u. 29/47a1=9:67, 29/48a1=9:68, 33/27a2=33:73, 37/29b1=48:6; kinğ közlüg u. 36/87b2=44:54; mü'mine u. 26/4a2=4:25, 29/50b3=9:71, 29/52a1=9:72; oġrı u. 27/45a2=5:38; ol u. 26/85b2=4:127, 38/80a1=65:4, 38/80b1=65:4; ortaḳ ḳılıġlı u. 37/29b2=48:6; pārsā u. 27/19b1-2=5:5; yüklüg u. 38/80b2=65:4, 38/82a3=65:6

uraġut boḍnı: evlilikte kadın tarafı.

(Ar. ehlihā, Far. kesān-ı zen) *Eger ḳorḳsa siz ol ikinińg ara ḫilāf bolmaḳlıḳında uḍıńglar bir üstüvārnı anıńg boḍnındın taḳı bir üstüvār erni uraġut boḍnındın.* 26/13a1=4:35

URUL-: anlatılmak, söylenilmek.

(Ar. żarb m., Far. zede şoden) *Ḳaçan kim uruldı Meryem oġlı meşel ançada seniń boḍnuńg andın yüz ewrerler.* 36/61a2=43:57

⇒ mühr urul- 29/62a3=9:87, 38/58b3=63:3

URUŞ: savaş.

uruş sāzı: silah.

(Ar. silāḥ / esliḥa, Far. sāz/hā-i ceng) *Alsunlar uruş sāzlarını.* 26/69a1=4:102

URUŞ-: savaşmak.

⇒ tartış- uruş- 30/91a3=16:111

US: akıl.

(Ar. —, Far. —) *Üküşrekleri anlarnıńg uḳmaslar usları yoḳ.* 37/56a1=49:4

usına kel-: kendine gelmek, aklı başına gelmek.

(Ar. ifāḳa[t], Far. be-hūş āmeden) *Ḳaçan kim usına keldi erse aydı: arıġ sen yandım sańga.* 28/22b1=7:143

UŞ: işte

(Ar. hā, Far. īn ki) *Uş sizler bu ögür oḳınur sizler.* 37/25a3=47:38

(Ar. ūlā', Far. īn ki) *Olar uş meniń izim üze tururlar.* 31/62a1=20:84

UŞAN-: parçalanmak, kırılıp ufanmak.

uşanmış: kırıntı, parçalanmış.

(Ar. ḥuṭām, Far. şikeste) *Yana ḳurur körgey sen anı sarġarmış yana ḳılur anı uşanmış.* 34/92a1=39:21

(Ar. muteraddiye[t], Far. ez bālā der üftāde ve murde) *Boġulmış hem tögülmiş hem uşanmış hem süsülmiş ...* 27/16a2=5:3

UŞTMAḤ (Sog.): cennet. krş. **UÇMAḤ, UÇTMAḤ**

(Ar. cenne[t] / cennāt, Far. būstān/hā) *Kigrür-miz olarnı uştmaḥlarḳa.* 26/28b1=4:57

u.-lar 25/7b3=3:136, 29/16a1=9:21, 29/63a2=9:89, 36/87a1=44:52, 38/94b1=66:8; (uştmaḥ) 37/85a2=51:15

u.-larḳa 38/15b2=58:22, 38/70b2=64:9, 38/86b2=65:11

(Ar. cenne^{t}, Far. bihişt) *Kiriñgler uştmaḫḳa anıñg birle kim ḳılur erdiñgizler.* 30/44a2=16:32

u. 25/5b3=3:133, 31/24b3=19:63, 35/21b1=39:74, 36/4a1=42:7, 37/12a2=47:15, 37/77a3=50:31, 38/98a3=66:11

u.-ḳa 25/10b3=3:142, 26/84a1=4:124, 34/1a2=36:26, 34/13a2=36:55, 35/20a3=39:73, 35/48a1= 40:40, 36/66b2=43:70, 37/8a1=47:6

u.-dın 31/89a1=20:117

u.-lar 36/16b1=42:22

(Ar. cenne^{t}, Far. cennet ya^{c}nī bihişt) *Yapışturu āğāzdılar ol iki üze uştmaḫ yapraḳındın.* 31/90a3=20:121

(Ar. cenne^{t}, Far. bihişt-i cāvidāne) *Bu ögür kigrülürler uştmaḫḳa.* 31/23b3=19:60

⇒ turğu uştmaḫlar 31/24a1=19:61, 35/27a1=40:8; ulaşu turğu u. 31/58b2=20:76

UTRU: ön, ön taraf, karşı.

(Ar. beyne yedey, Far. pīş) *Baḳmazlar nu ol kim utrularında turur ol kim soñglarında turur?* 33/32b2=34:9

u. 33/60a1=34:46

u.-sında 27/52a2=5:46, 33/34b3=34:12, 33/76b1=35:31, 38/95a2=66:8

u.-ñguzda 34/9a1=36:45

u.-larında 31/86a1=20:110

utru bar-: öne gelmek.

(Ar. iḳbāl, Far. rūy-ı sūy-ı vey āmeden) *Ey Mūsā, utru barğıl, ḳorḳmağıl, sen īmīnlerdin sen.* 32/21b3=28:31

utru kel-: yönelmek, öne geçmek.

(Ar. iḳbāl, Far. rūy āverden) *Utru keldi amarıları amarıları üze soruşurlar.* 34/22b2=37:27

(Ar. iḳbāl, Far. rūy nihāden) *Utru keldiler añga éwerler. Aydı: tapnur mu siz añgar kim yonar siz?* 34/28b1=37:94

(Ar. iḳbāl, Far. pesrevī āverden) *Utru keldi urağut çıḳrıḳ birle, urdı yüzini.* 37/88b2=51:29

utru kelmiş: ilerlemiş, yönelen.

(Ar. mustaḳbil, Far. pīş āyende, pīş revende) *Ḳaçan kördiler erse anı, bulutnı, utru kelmiş özleri ḳolında.* 31/79a2=46:24

UWTAN-: utanmak.

(Ar. istiḥyā$^{\circ}$, Far. şerm dāşten) *Ol emgetür erdi yalavaçnı, uwtanur erdi sizdin.* 33/16b3=33:53

uwtanmaḳ: utanma.

(Ar. istiḥyā$^{\circ}$, Far. şerm) *Keldi añga ikide biri yorıyur uwtanmaḳ üze.* 32/16b3=28:25

UWUT: haya, utanma.

uwut yeri: utanılacak yer, haya yeri.

(Ar. sev^{3}e^{t}, Far. ^{c}avret) *Yédiler ikegü andın, belgürdi olarḳa anlarnıng uwut yerleri.* 31/90a1=20:121

UVUTLUĠ: rezil.

⇒ rüsvā / uvutluġ ḳıl- 30/28b3=15:69

UZA-: uzun olmak, uzun gelmek.

(Ar. ṭūl, Far. derāz şoden) *Uzadı mu sizing üze bıçığ azu tilediŋgiz mü kim tüşsse sizing üze öwke.* 31/63a2=20:86

UZAT-: uzatmak.

(Ar. basṭ, Far. derāz kerden) *Uzaturlar sizing tapa eliglerini hem tillerini.* 38/35b1=60:2

uzatu tut-: devamlı kılmak, sürekli tutmak.

(Ar. medd, Far. furū güẕāşten) *Olarnıng ḳadaşları uzatu tutarlar olarnı yolsuzluḳ içinde.* 28/61b3=7:202

UZUN: 1. çok.

(Ar. ^{c}arīż, Far. bisyār) *Ḳaçan tegse angar ésizlik uzun teslīm du^{c}âlar idisi.* 31/77b3=41:51

2. uzun, uzun boylu.

(Ar. bāsiḳ/āt, Far. derāz/hā) *Ḫurmā yıġaçını uzunlar angar mïve ükülmiş rüẕī ḳullarḳa.* 37/71a2=50:10

uzun bol-: uzun zaman geçmek.

(Ar. teṭāvul, Far. derāz şoden) *Ançası bar kim törüttiniz ögürler uzun boldı olar üze.* 32/29b2=28:45

uzun ^{c}ömr bér-: uzun ömür vermek.

(Ar. ta^{c}mīr, Far. ^{c}ömr dāden) *Ol kimerse kim uzun ^{c}ömr bérür-miz anga, ḳodı ewrer-miz anı yaratıġ içinde.* 34/17a2=36:68

uzun ^{c}ömr béril-: uzun ömür verilmek, çok yaşamak.

(Ar. ta^{c}mīr m., Far. zindegānī dāde şoden) *Uzun ^{c}ömr bérilmez, uzun ^{c}ömr bérilmiş eksütülmez.* 33/71b1=35:11

uzun ^{c}ömr bérilmiş: uzun ömürlü olan.

(Ar. mu^{c}ammer, Far. zindegānī dāde) 33/71b2=35:11

Ü

ÜÇ: üç.

(Ar. şelāşeˡ, Far. sih) *Bitinglér Tangrıḳa hem yalavaçlarınga aymanglar üç tép.* 27/11a3=4:171

ü. 31/7a2=19:10, 34/81a2=39:6, 38/80a3=65:4

üç aḍaḳın turġan tāzi: Arap atı.

(Ar. şāfin/āt, Far. esb/ān) *Ançada ᶜarża ḳılındı anıng üze kéçe üç aḍaḳın turġan yügrük tāziler.* 34/59b2=38:31

üçer üçer: üçer üçer.

(Ar. şülāşe, Far. sihgān) *Ferişteleri ḳılġan yalavaçlar ḳanatlar iḍisi ikirer ikirer üçer üçer.* 33/64a1=35:1

ÜÇÜN: 1. için.

(Ar. en, Far. sebeb) *Çıḳarırlar yalavaçnı hem sizni anıng üçün tapsa sizler Tangrıḳa.* 38/34a2=60:1

(Ar. inne, Far. her-āyine) *Anıng üçün tileyür Tangrı kiterse sizdin ᶜazābnı.* 33/2b3=33:33

ü. 27/41b3=5:33, 27/55a3=5:49, 28/48b2=7:173, 30/6b3=12:86, 33/61a3=34:50, 33/67a2=35:6, 34/20b2=37:19, 34/70a3=38:65, 34/71b3=38:70, 34/86a1=39:10, 35/6b2=39:49, 35/29a3=40:12, 38/68a2=64:6, 38/72a3=64:12, 38/73b2=64:15, 38/93b1=66:7

(Ar. li-, Far. –) *Yana ewürdi sizni olardın sınamaḳ üçün sizni.* 25/16a2=3:152

ü. (-mAK ü.) 34/60a1=38:32, 34/65a2=38:46, 37/29a1=48:5, 37/41a1=48:20; (-yur ü.) 37/29b1= 48:6

(Ar. li-, Far. ez behr-i) *Terkletti sizing üçün bu.* 37/40b1=48:20

ü. 25/13b3=3:146, 31/39b3=20:14, 31/46a3=20:41, 32/26a2=28:38, 34/25a1=37:36, 36/10a2=42:15, 37/15b3=47:19, 37/26b2=48:1, 38/10b3=58:15

(Ar. —, Far. be-) *Sewünç bérigli yalavaç üçün kim kelir ménde kiḍin.* 38/42b3=61:6

ü. 36/10a2=42:15

(Ar. —, Far. ez behr-i) *Küvezlenmekleri üçün yer içinde.* 33/83a2=35:43

ü. 33/35b3=34:13, 36/75b2=44:6, 36/97b1=45:17, 38/34b1=60:1

(Ar. —, Far. tā) *Irġaġıl sening tapa ḫurmā tüpini tüşsün üçün sening üze yaş ḫurmā.* 31/10a3=19:25

ü. (-sün ü.) 31/41b3=20:22, 31/42b3=20:28, 33/77b1=35:36

2. -ıncaya kadar.

(Ar. li-, Far. tā) *Ḳılmadı anı Tangrı meger müjde sizke amrulsun üçün köngülleringiz.* 25/3a1=3:126

ü. 31/36b3=20:2; (-GU /-ḳu ü.) 28/83b2=8:36, 31/51a2=20:57, 34/17b3=36:70, 35/31a2=40:15, 35/81b2=41:16, 37/28b2=48:5, 37/49b3=48:29, 38/86a1=65:11; (-mAK ü.) 25/3b1=3:127, 25/10a1-2=3:140, 25/10a3=3:141, 25/10b1=3:141, 25/19a3=3:154, 25/19b1=3:154, 25/21a 2=3:156, 26/36b1=4:64,

26/72b3=4:105, 27/38b1-3=4:28, 27/39b3=5:31, 27/44a3=5:36, 28/14b3=7:132, 28/58b1=7:189, 28/69b2-3=8:11, 28/70a1=8:11, 28/84a3=8:37, 28/84b1=8:37, 29/4b2=8:44, 29/24b2=9:33, 31/35b1=19:97, 30/86b2=16:102, 31/45a1=20:39, 31/57b1=20:73, 31/71b1=39:35, 31/84a2=46:22, 32/14b1=28:20, 32/17a2=28:25, 32/30b1=28:46, 33/73a2=35:12, 33/86a3=36:6, 35/59a2=40:61, 36/64a1=43:63, 36/93b3=45:12, 36/95b2=45:14, 37/27a1=48:2, 37/36a1=48:15, 38/6a1=58:10, 38/20a3=59:5, 38/44b3=61:9; (-Ur / -yur ü.) 27/54a2=5:48, 28/73a2=8:17, 33/9a2=33:43, 33/27a2=33:73, 33/30a2=34:3, 33/75b2=35:30; (-sa ü.) 31/6b2=28:8; (sUn ü.) 26/28a1=4:56, 31/31b2=19:81, 32/9a3=28:13, 34/59a1-2=38:29, 34/83b3=39:8, 35/33b3=40:21, 35/53a1=40:49, 36/50a3=43:32, 37/40b3=48:20

(Ar. ḥattā, Far. tā) *İḍi yalavaçı üskinde turur saçmaḳ üçün.* 38/61b3=63:7

ÜḌRÜL-: vaat edilmek.

üḍrülmiş öḍ: vaat edilen zaman.

(Ar. mevᶜid, Far. vaᶜdegāh) *Bütünlükin kim tamuġ olarnıng üḍrülmiş öḍleri ol yumḳılarnıng.* 30/25b3=15:43

ÜḌRÜNDİ: iyi, hayırlı, seçkin (kişi).

(Ar. ḫayr / aḫyār, Far. nik/ān) *Yāḍ ḳılġıl İsmāᶜilni, Yesᶜni, Ẕu'l-kiflni, ḳamuġları üḍründi tururlar.* 34/65b3=38:48

(Ar. muṣṭafā, Far. güzīde/gān) *Olar bizing üskümizde üḍründiler eḍgüler tururlar.* 34/65a3=38:47

ÜḌ(Ü)R-: 1. seçmek, seçkin kılmak, üstün tutmak, tercih etmek.

(Ar. ictibāᵓ, Far. güzīden) *Yana üḍürdi anı iḍisi, tevbe bérdi anıng üze, köndürdi.* 31/90b1=20:122

ü.-er (üḍrer) 36/8b3=42:13

(Ar. ictibāᵓ, Far. ber güzīden) *Köndürdimiz hem üḍürdimiz.* 31/22b2=19:58

ü.-di 30/97a3=16:121

(Ar. iḫtiyār, Far. ber güzīden) *Üḍürdi Mūsā boḍnındın yetmiş erni.* 28/30b3=7:155

ü.-er (üḍrer) 32/42b2=28:68

ü.-düm 31/39a3=20:13

ü.-dimiz 36/82a3=44:32

(Ar. īṣār, Far. ber güzīden) *Çın-oḳ üḍürdi Tangrı bizing üze neçeme bolsa-miz yazuḳ ḳılıġlılar.* 30/9b3=12:91

ü.-megey-miz 31/57a1=20:72

(Ar. işfāᵓ, Far. ber güzīden) *Azu tuttı mu andın kim törütür ḳızlar üḍürdi sizlerni oġlanlar birle.* 36/42b1=43:16

(Ar. iṣṭifāᵓ, Far. ber güzīden) *Mīrāṣ berdimiz bitigni anlarḳa kim üḍürdümiz ḳullarımızdın.* 33/76b3=35:32

ü.-düm 28/22b3=7:144

(Ar. iṣṭifāᵓ, Far. güzīden) *Üḍürdi mü ḳızlarnı oġlanlar üze.* 34/40b3=37:153

ü.-gey erdi 34/78b3=39:4

(Ar. istiḥbāb, ber güzīden) *Ol kim anlar üḍürdiler yaḳın tiriglikni kiḍinki üze.* 30/89b1=16:107

(Ar. iştināᶜ, Far. ber güzīden) *Üḍürdimiz séni özüm üçün.* 31/46a2=20:41

2. seçip bir araya getirme.

(Ar. ictibāᵓ, Far. gird kerden) *Ḳaçan kelmese olarḳa bir āyetḳa, ayurlar: nelük üḍürmeding anı?* 28/62a2=7:203

üḍür- yaᶜnī sew-: tercih etmek, istemek.

(Ar. iḥbāb, Far. ber güzīden) *Aydı: men üḍürdüm yaᵓnī sewdüm ḫayr sewüglükini.* 34/59b3=38:32

üḍürmiş: ayrıntılı, tafsilatlı.

(Ar. mufaṣṣal, Far. peydā kerde) *Iḍtımız olar üze ... üḍürmiş belgüler.* 28/15a3=7:133

üḍürmek: tercih etme, seçim yapma.

(Ar. ḫiyereᵗ, Far. güzīn) *Seninḡ iḍinḡ törütür né tilese üḍrer, ermez olarḳa üḍürmek.* 32/42b3=28:68

ü. 33/5b2=33:36

ÜKEK: burç.

(Ar. burc / burūc, Far. kōşk/hā) *Yeter sizlerke ölüm neçeme bolsa sizler eḍiz ükekler içinde.* 26/46b2=4:78

ÜKÜL-: toplanmak, yığılmak.

ükülmiş: (küme küme) toplanmış.

(Ar. neẓīd, Far. berhem nihāde) *Ḫurmā yıġaçını uzunlar anḡar mīve ükülmiş, rūzī ḳullarḳa.* 37/71a3=50:10

ÜKÜŞ: çok, pek çok, çoğu, bir çoğu.

(Ar. ekṯer, Far. bīş-ter) *Sezā boldı aytıḳ ḳın üküşleri üze.* 33/86b2=36:7

ü. 30/48b3=16:38, 33/46b3=34:28, 33/52b2=34:36

ü.-i 28/57a3=7:187, 35/57a2=40:57, 35/58a2=40:59, 35/59b2=40:61

ü.-leri 28/14b1=7:131, 28/82b3=8:34, 33/56a1=34:41, 35/6b3=39:49, 35/73b2=41:4, 36/84b2= 44:39

ü.-lerini 28/3b1=7:102

(Ar. keṯīr, Far. bisyār) *Toḳıştı anınḡ birle üküş ögürler.* 25/13b2=3:146

ü. 26/50a1=4:82, 26/62a3=4:94, 26/78a1=4:114, 27/4b3=4:160, 27/41b2=5:32, 29/3b3=8:43, 29/5a3=8:45, 29/18b2=9:25, 29/25a1=9:34, 29/59a1=9:82, 31/43b1=20:33, 31/43b2=20:34, 33/5a1=33:35, 34/15a2=36:62, 34/55a2=38:24, 34/66b1=38:51, 36/68a2=43:73, 37/40a1=48:19, 37/40a3=48:20, 37/58a2=49:7, 37/62b1=49:12, 38/55b3=62:10

ü.-ni 27/29a1=5:15, 28/52a2=7:179, 35/85b3=41:22

ü.-din 27/29a3=5:15, 36/22b3=42:30, 36/24a3=42:34

ü.-leri 32/37a2=28:57

(Ar. —, Far. —) *Erdiler olar ḳatıġraḳ olardın küçün, üküş binā ḳılġan yer içinde.* 35/34a3=40:21

⇒ arḳa üküş bérgen 33/76a1=35:30; az ᶜamelḳa üküş cezā bérgen 26/100a3= 4:147; azḳa ü. bérgen 38/75a2=64:17; az ṭāᶜatḳa ü. yanut bérgen 36/18a2=42:23; néçe üküş 25/13b1=3:146, 37/11a2=47:13

üküş bérgen: çok bağışta bulunan, esma-yı hüsnadan: vahhāb.

(Ar. vahhāb, Far. baḫşāyende) *Bérgil manga mülkni, kerekmez kim kimerseke ménde kiḍin, sen sen üküş bérgen.* 34/61a3=38:35

üküş bol-: çok olmak.

(Ar. keşret, Far. bisyār būden) *Hiç asıġ ḳılmaz sizdin ögürüngüz nerse neçeme üküş bolsa.* 28/74a3=8:19

üküş eşitgen: 1. kulak veren, dinleyen.

(Ar. semmāᶜ/ūn, Far. nik şinevende) *Anlardın kim cuhūd boldılar üküş eşitgenler yalġanın.* 27/47a3=5:41

ü.-ler 27/49a2=5:42

2. casus.

(Ar. semmāᶜ/ūn, Far. cāsūs/ān) *Üküş eşitgenler aḍın boḍunlarḳa, kelmezler sanga, aḍnaturlar kelimelerni.* 27/47b1=5:41

üküş ... ḳıl-: çok ... yapmak.

(Ar. istikṣār, Far. bisyār kerden) *Eger bilür bolsa men örtüglüġni üküş ḫayrını ḳılġatım tegmegeti manga yavuzluḳ.* 28/57b2=7:188

üküş néme bolur kim: nice zaman sonra, hayli zaman geçtikten sonra.

(Ar. rubemā, Far. besā) *Üküş néme bolur kim sewerler anlar kim tandılar eger boyun bérigliler erse.* 30/19 b1=15:2

üküş örtgen: bağışlayıcı, affedici, esma-yı hüsnadan: gaffâr.

(Ar. ġaffār, Far. āmurzgār) *Kökler iḍisi hem yerler iḍisi hem ol iki ara ᶜazīz üküş örtgen.* 34/71a1=38:66

ü. men 31/61b1=20:82

üküş raḥmetlig: esma-yı hüsnadan: rahîm, rahmân.

(Ar. raḥīm, Far. mihrbān) *Başladım Tangrı atı birle ulaşu yarlıḳaġan üküş raḥmetlig.* 30/18b1=15

(Ar. raḥmān, Far. buzurg baḫşāyiş) *Ayurlar: tuttı üküş raḥmetlig oġul ḳız.* 31/33b1=19:88

ü. 25/29b1=4, 28/64a1=7, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 31/4a1=19, 31/36b1=20, 31/65b1=20:90, 31/85b3=20:109, 32/3b1=28, 32/44b1=29, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74a1=44, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/26b1=48, 38/16b1=59, 38/31b1=59:23, 38/33a1=60, 38/39b1=61, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/75 b2=65, 38/88a2=66

(Ar. raḥmān, Far. mihrbān) *Başladım Tangrı atı birle üküş raḥmetlig ulaşu yarlıḳaġan.* 37/52b1=49

üküş raḥmetlig Tangrı: rahmân Allah.

(Ar. raḥmān, Far. buzurg baḫşāyiş) *Ey atam, men ḳorḳar men kim tegse sanga ḳın üküş raḥmetlig Tangrıdın.* 31/17b3=19:45

üküşrek: pek çok, çoğu.

(Ar. ekṣer, Far. biş-ter) *Buldumuz olarnıng üküşreklerini yoldın çıkıglılar.* 28/3b2=7:102
ü. 29/48b2=9:69, 33/52a2=34:35, 35/70b1=40:82
ü.-ingiz 36/69b2=43:78
ü.-leri 30/69b1=16:75, 30/75a2=16:83, 30/86a3=16:101, 37/56a1=49:4

(Ar. keṣīr, Far. bisyār) *Bütünlükin üküşrek boḍundın fāsıḳlar.* 27/55b2=5:49

üküş tutaşı: sürekli, devamlı.

(Ar. tefte'u, Far. hemīşe) *Aydılar: Tangrı tuta and, üküş tutaşı yād ḳılur sen Yūsufnı.* 30/6b1=12:85

üküş yégen: çok yiyen.

(Ar. ekkāl/ūn) Far. nīk ḫorende/gān) *Üküş yégenler ḥarāmnı eger kelseler sanga ḥükm ḳılgıl.* 27/49a2=5:42

üküş üküş: çok çok.

(Ar. keṣīr, Far. bisyār) *Bulur yer içinde turġu yer üküş üküş.* 26/66b3=4:100

üküş yolluġ: çok yollu, yörüngeli.

(Ar. ẕāti'l-ḥubuk, Far. bā-rāhhā) *Kök ḥaḳḳı üküş yolluġ.* 37/83b3=51:7

ÜKÜŞLÜK: çokluk.

(Ar. keṣre^{t}, Far. bisyārī) *Ḥuneyn kün bu ne-erse ançada ḫoş keldi sizke üküşlükünggüz.* 29/19a1=9:25

ÜLEŞ-: paylaşmak, bölüşmek.

(Ar. istiḳsām, Far. baḫş ḫ^{v}āsten) *Ol kim boġuzlansa burḫānlar üze kim üleşse sizler oḳlar birle.* 27/16b2=5:3

üleşigli: taksim eden, paylaştıran.

(Ar. muḳtesim/īn, Far. baḫş konende/gān) *İndürdümiz üleşigliler üze anlar kim ḳıldılar oḳığını kes kes.* 30/31b2=15:90

ÜLGÜ: ölçek.

(Ar. keyl, Far. peymāne) *Tükel bérgil bizke ülgüni, ṣadaḳa ḳılġıl bizing üze.* 30/8a3=12:88

ÜLÜG: nasip, kısmet.

(Ar. ḫalāḳ, Far. behre) *İnçründüngüzler ülügleringiz birle.* 29/49a1=9:69

ÜLÜŞ: 1. nasip, kısmet, pay, hisse.

(Ar. naṣīb, Far. behre) *Bir ülüş andın kim rūzī ḳıldımız olarḳa.* 30/56b2=16:56
ü. 26/9b1-2=4:32, 26/19b3=4:44, 26/24b2=4:51, 26/25b3=4:53, 26/52a1-3=4:85, 26/80b2= 4:118, 35/52a1=40:47
ü.-lerini 26/10b2=4:33

(Ar. ḫaẓẓ, Far. behre) *Unuttılar ülüşni andın kim pend bérildiler.* 27/28a2=5:13

2. cüz, parça.

(Ar. cüz', Far. behre) *Ḳıldılar angar ḳullarındın ülüş, ādemī nū-sipās belgülüg.* 36/42a2=43:15

ülüş ortaḳ: ortak.

(Ar. şerîk / şurekā, Far. behre-i der-nām) *Ḳaçan bérdi erse ol ikike eḏgü ᶜayāl, ḳıldılar aⁿgar ülüş ortaḳ.* 28/59b1=7:190

ÜMMET (Ar.): ümmet.

(Ar. ümmeᵗ / ümem, Far. gürūh) *Keldürse-miz ḳamuġ ümmetdin tanuḳluḳ.* 26/17a1=4:41

ü. 35/24a3=40:5
ü.-ni 36/104a2=45:28
ü.-ler 35/87a2=41:25

(Ar. ümmeᵗ / ümem, Far. ümmet/ān) *Köni yol bulmışraḳ ümmetlerde birindin.* 33/82b3=35:42

ÜN: ses, gürültü.

(Ar. rikz, Far. şirfe) *Körer mü sen olardın kimerseni azu eştür mü sen olarda ün.* 31/36a2=19:98

(Ar. şavt / aṣvāt, Far. āvāz/hā) *Öçgey ünler rūẕî bérgenke, eşitmez sen meger uḳulmaz ün.* 31/85b1=20:108

ü.-leriⁿgizni 37/54a2=49:2
ü.-lerin 37/55a1=49:3

(Ar. ṣayḥaᵗ, Far. bāng) *Séẕnürler ḳamuġ ünni olar üze.* 38/59b3=63:4

ün / İsrāfîl üni: kokunç ses, çığlık.

(Ar. zecreᵗ, Far. bang-i ber zeden) *Anⁿıg üçün ol bir ün / İsrāfîl üni, ançada olar baḳarlar.* 34/20b2=37:19

ü. 34/20b3=37:19

ün ḳılmaḳ: ses çıkarmak, böğürmek.

(Ar. ḫuvār, Far. bang) *Çıḳardı olarḳa buzaġu ten, aⁿgar ün ḳılmaḳ.* 31/64b1=20:88

ünün yügerü oḳımaḳda ḳoḍıraḳ: alçak sesle seslenmek.

(Ar. dūne'l-cehr min el-ḳavl, Far. cüz āvāz ber dāşten ez guftār) *Yād ḳılġıl İḍiⁿgni özüⁿg üçünde zārîlıḳın hem ḳorḳa ünün yügerü oḳımaḳda ḳoḍıraḳ.* 28/63a3=7:205

⇒ Cebreᵓîl üni 34/2b2=36:29, 34/10b3=36:49, 34/12b1=36:53, 34/51a3=38:15; ḳatıġ ün 30/29b2=15:73; uḳulmaz ü. 31/85b2=20:108

ÜNDE-: 1. çağırmak, davet etmek, seslenmek, bağırmak,

(Ar. daᶜveᵗ, Far. ḫᵛānden) *Eger ündese sen olarnı köni yolḳa uḍmazlar sizke.* 28/60a3=7:193

ü.-yür men 35/48a3=40:41, 35/48b3=40:42
ü.-yür sen 35/74a1=41:5
ü.-yür 32/17a1=28:25, 34/83a2=39:8
ü.-yür siz 35/49a2=40:43, 36/8b2=42:13
ü.-yür sizler 28/60a1=7:197, 35/48a3=40:41, 35/48b1=40:42
ü.-yürler 28/60a4=7:194, 32/27b2=28:41, 34/66b1=38:51
ü.-di 25/16b2=3:153
ü.-geler 32/41a3=28:64

ü.-ng 28/60a4=7:194
ü.-ngler 32/41a2=28:64
ü.-se sen 28/60a8=7:198
ü. 28/76a2=8:24
ü.-se sizler 28/60a4=7:193
ü.-yür erdi 34/83b1=39:8
ü.-mek 35/49a3=40:43

(Ar. da^{c}ve^{t}, Far. goften) *Ündengler ortaklarıngızını yana al kılıng manga.* 28/60a6=7:195

(Ar. irāde^{t}, Far. ḫ^{v}ānden) *Yalgan birle Tangrılarnı Tangrıda adın ünder sizler.* 34/27a2=37:86

(Ar. münādāt, Far. āvāz kerden) *Ançada ündedi idisini ündemek örtügli.* 31/4b1=19:3

ü.-di 31/9b3=19:24
ü.-geyler 36/69a2=43:77

(Ar. münādāt, Far. āvāz dāden) *Ündedi Fir^{c}avnı, boḍnı içre aydı:* 36/58a3=43:51

(Ar. münādāt, Far. ḫ^{v}ānden) *Ündediler, yoḳ ḳaçıp ḳurtulmaḳ.* 34/47a3=38:3

ü.-yür 32/41b2=28:65, 37/81a1=50:41
ü.-yürler 32/40a1=28:62, 37/55b3=49:4
ü.-di 34/62b3=38:41
ü.-dimiz 32/30a3=28:46, 34/31a2=37:103
ü.-geyler 36/2b3=41:47

(Ar. nidā$^{'}$, Far. ḫ^{v}ānden) *Ündedimiz anı Ṭūr tag yanıdın.* 31/20a2=19:52

ü.-mek 31/4b2=19:3

(Ar. tenābuz, Far. ḫ^{v}ānden yekdiger) *Til itmengler bir ikindike, ündemengler at yavuzı bile.* 37/61b3=49:11

2. dua etmek, niyaz etmek, yalvarmak, tapınmak.

(Ar. du^{c}ā, Far. ḫ^{v}ānden) *Ol Tangrıḳa körklüg atlar, ündengler anıng birle.* 28/53a2=7:180

ü.-yür men 31/19a2=19:48
ü.-yür 35/6a3=39:49
ü.-r sizler 31/19a1=19:48
ü.-yür mü siz 34/35b1=37:125
ü.-yürler 35/33a3=40:20
ü.-di 36/80a1=44:22
ü.-diler 28/59a1=7:189
ü.-sün 35/37a3=40:26
ü.-ngler 35/30a3=40:14, 35/58b1=40:60
ü.-yür erdiler 31/75a3=41:48
ü.-mezler 26/80a2-3=4:117
ü.-mez erdimiz 35/65b3=40:74
ü.-mek 31/19a2=19:48

3. okumak.

(Ar. tilāve^{t}, Far. ḫ^{v}ānden) *Bütünlükin anlar ündeyürler Tangrınıng kitābını.* 33/75a1=35:29

ündegüçi: 1. davet eden.

(Ar. dāᶜī, Far. ẖᵛānende) *Ündegüçi Tangrıḳa.* 33/10a1=33:46
ü.-ke 31/85a3=20:108
2. seslenen, çağıran.
(Ar. münādī, Far. ẖᵛānende) *Ḳulaḳ tutġıl ol kün ündeyür ündegüçi.* 37/81a1=50:41

ÜNDEN-: çağrılmak, davet edilmek.
(Ar. daᶜveᵗ m., Far. ẖᵛānde şoden) *Ḳaçan ündense siz kiriŋgler.* 33/16b1=33:53
ü.-se 35/29a3=40:12
(Ar. münādāt m., Far. ẖᵛānde şoden) *Anlar kim taptılar ḳaçan ündense namāzḳa.* 38/54b1=62:9

ÜNDEN(İ)L-: seslenilmek. krş. **İNDENİL-**
(Ar. daᶜveᵗ m., Far. ẖᵛānde şoden) *Ançada ündenlür siz īmānḳa taḳı tanar sizler.* 35/28b1=40:10
ü.-ür sizler (ündenlür sizler) 37/37a2=48:16
(Ar. münādāt m., Far. āvāz dāde şoden) *Ḳaçan keldi erse aŋgar ündenildi: ey Mūsā.* 31/39a1=20:11
(Ar. münādāt m., Far. āvāz kerden) *Ḳaçan keldi erse aŋga ündenildi ḳolnuŋ oŋ yanındın.* 32/20b2=28:30
(Ar. münādāt m., Far. ẖᵛānde şoden) *Anlar kim tandılar ündenlürler Taŋgrınıŋ düşmanı.* 35/28a3=40:10

ÜND(Ü)R-: büyütmek, yetiştirmek.
(Ar. inbāᵗ, Far. rüyānīden) *Ol arıġ Taŋgrı törütti cüftlerni, anıŋ ḳamuġını kim ündrür yer.* 34/5b2=36:36
ü.-di/ümiz 34/39a3=37:146; (ündürdümiz) 37/70a3=50:7, 37/71a1=50:9
(Ar. nebāᵗ bi, Far. rüyānīden) *Ündrür sizlerke anıŋ birle tarıġ, zeyt yıġaçı, ẖurmā tüpleri.* 30/34a3=16:11
ü.-dimiz 32/1b1=27:60
ü.-se sizler 32/1b2=27:60

ÜNLÜG: sesli, (buzağı için) böğüren.
(Ar. ẖuvār, Far. bāng) *Tuttı Mūsā ḳavmi anda kidin altun birle étiglerindin bir buzaġu kewdelig aŋgar ünlüg.* 28/26a3=7:148

ÜR-: üflemek.
(Ar. nefẖ, Far. der demīden) *Ḳaçan kim tüp tüz ḳılsa-mız anı, ürse men anıŋ içinde men yaratmış cāndın.* 30/22a1=15:29
ü.-se men 34/72a3=38:72

ÜRGER-: beyazlaşmak, ağarmak.

(Ar. ibyiżāż, Far. sepīd şoden) *Aydı: ey ökünç Yūsuf üze, ürgerdi anıng iki közi ḳaḍġudın.* 30/6a2=12:84

ÜR(Ü)L-: üflenmek.

(Ar. nefḫ m., Far. demīde şoden) *Ol kün kim ürlür borġu içinge, térer-miz yazuḳluġlarnı.* 31/69b3=20:102

ü.-ür 35/16a3=39:68, 35/16b3=39:68, 37/74a3=50:20

ü.-gey 34/11b1=36:51

ÜRÜNG: beyaz, bembeyaz, parlak.

(Ar. beyżā', Far. sepīd ü rūşen) *Tartın elgini ançada ol ürüng boldı baḳıġlılarḳa.* 28/6a1=7:108

ü. 32/22a2=28:32

(Ar. beyżā', Far. sepīd) *Yaġuḳ iletgil elgingni ḳoltıḳıng tapa, çıḳsun üçün ürüng.* 31/41b3=20:22

(Ar. bīż, Far. sepīd) *Tağlardın yollar ürüng.* 33/74b3=35:27

ürüng bulıt: bulut.

(Ar. ġamām, Far. ebr) *Kölike ḳıldımız olarnıng üze ürüng bulıtın.* 28/37b2=7:160

ÜRÜNGLÜK: aklık, beyazlık.

(Ar. şeyb, Far. pīrī) *Süst boldı süngük méndin, yandı baş ürünglüki.* 31/5a1=19:4

ÜSK: kat, huzur, nezd, yan.

(Ar. beyne yedey, Far. pīş) *Çın tutuġlı anı kim mening üskümde erdi Mūsā kitābındın.* 38/42b2=61:6

(Ar. ʿind, Far. nezd) *Tirigler iḍileri üskinde rūzi bérlürler.* 25/24b1=3:169

ü.-üngde 26/47a2=4:78, 28/16a1=7:134, 32/18b2=28:27, 36/57b3=43:49, 38/98a2=66:11

ü.-üngdin 26/48b3=4:81, 28/81b1=8:32, 37/14a1=47:16

ü.-inde 26/47a1-3=4:78, 26/49b3=4:82, 26/62a3=4:94, 26/90b3=4:134, 26/94b3=4:139, 27/49b3=5:43, 27/57b1=5:52, 28/14a3=7:131, 28/33b3=7:157, 28/56a3=7:187, 28/57a2=7:187, 28/63b2=7:206, 28/66a1=8:4, 28/69a1=8:10, 28/75a3=8:22, 28/79a2=8:28, 28/83a2=8:35, 29/14b2=9:19, 29/15b1=9:20, 29/16a3=9:22, 29/27a1=9:36, 30/3a1=12:79, 30/12a1=13:43, 30/83a3=16:95, 30/83b2=16:96, 31/21a3=19:55, 31/30a3=19:76, 31/31a1=19:78, 31/33a3=19:87, 31/49a3=20:52, 31/71a3=39:34, 31/76b3=41:50, 31/78a2=41:52, 31/84b2=46:23, 32/39a1=28:60, 33/18a1=33:53, 33/23a2=33:63, 33/25b1=33:69, 33/44a1=34:23, 33/48b1=34:31, 33/80a1=35:39, 34/49b1=38:9, 34/66b2=38:52, 35/44a3=40:35, 35/71a3=40:83, 36/12a1=42:16, 36/16b2=42:22, 36/25a2=42:36, 36/52a1=43:35, 36/72b2=43:85, 37/29a3=48:5, 37/64a2=49:13, 38/40b1=61:3, 38/56b1=62:11, 38/61b3=63:7, 38/73b3=64:15

ü.-indin 25/3a3=3:126, 29/38b2=9:52, 32/25a3=28:37

ü.-ümizke 33/53a2=34:37

ü.-ümizde 25/21a1=3:156, 34/43b1=37:168, 34/56a3=38:25, 34/62b1 =38:40, 34/65a3=38:47, 35/36b1=40:25, 36/37b2=43:4, 36/75b1=44:5, 37/69a2= 50:4

(Ar. ledā, Far. nezd) *Çın-oḳ tegdiŋ [ü]sküm bir ᶜöẕr.* 31/2b3=18:76

ü.-ümde 37/76a3=50:28, 37/76b2=50:29

ü.-üŋde 37/75a1=50:23

ü.-inde 37/73b3=50:18

ü.-ümizde 37/78b1=50:36

ü.-ümizdin 32/31b3=28:48

ü.-üŋgüzde 30/83b2=16:96

(Ar. ledā, Far. nezdīk) *Andaġ bizinŋ yalavaçımız olar üskinde turur bitiyürler.* 36/70b1=43:80

(Ar. ledun, Far. nezd) *Bérgetimiz olarḳa bizinŋ üsküimizdin uluġ yanut.* 26/38b3=4:67

ü.-ümizde 31/8a1=19:13, 31/69a2=20:99, 34/4a1=36:32, 34/12b2= 36:53

ü.-ümizdin 32/37a2=28:57

ü.-üŋde 26/43b2-3=4:75

ÜSTEL-: (kavga) çıkarmak.

⇒ çoġıçı üstelgen 30/33b2=16:4

ÜSTEN-: önceden olmak, geçmek.

(Ar. sebḳ, Far. pīşdestī kerden) *Ey İdimiz yarlıḳaġıl bizni hem ḳadaşlarımızın anlar kim üstendiler bizke īmān birle.* 38/24a3=59:10

ÜSTÜN: 1. (bir şeyden) üstün, yüksek, ulu, yüce.

(Ar. fevḳ, Far. zeber) *Ḳorḳarlar İdilerindin üstünlerindin, ḳılurlar anı kim yarlıġ bérlürler.* 30/54a3=16:50

ü. 36/50a2=43:32, 37/54a3=49:2

(Ar. ᶜulyāᵓ, Far. bülend-ter) *Taŋrınıŋ kelimesi ol üstün ol.* 29/32a1=9:40

(Ar. aᶜlā, Far. berter) *Ḳaḍġurmaŋ sizler, sizler üstünler siz.* 25/9a2=3:139

2. üst, üzeri.

(Ar. fevḳ, Far. zeber) *Tüşti olarnıŋ üze şiftār öçek üstünlerindin.* 30/40a1=16:26

ü. 28/70b2=8:12

ü.-indin 30/16b1=14:26, 35/76b3=41:10

ü.-lerinde 34/88a2=39:16, 34/90b2=39:20, 37/69b2=50:6

(Ar. ᶜāli, Far. zever) *Ḳıldımız üstünini altınını, yaġdurdumız olar üze taşlar.* 30/29b3=15:74

ü.-inde 28/11b3=7:127

üstün kel-: üstün gelmek.

(Ar. ᶜuluvv, Far. ġālib āmeden) *Çın-oḳ ḳurtuldı bu kün kim üstün kelse.* 31/54a1=20:64

üstünrek: yüceler yücesi.

(Ar. aʿlā, Far. ber-ter) *Yoḳ manĝa bilmek üstünrekdeki, ögür ançada ḫuşūmet ḳılşurlar.* 34/71b1=38:69

ÜSTÜVĀR (Far.): 1. esas, değer verilen.

(Ar. ʿazm, Far. üstüvār) *Kim kim serse keçürse ol işlerniñg üstüvārındın turur.* 36/28b2=42:43

2. hikmetli.

(Ar. ḥakīm, Far. üstüvār) *Anıñg içinde aḍrılur ḳamuġ üstüvār iş.* 36/75a3=44:4

üstüvār / berk: muhkem, sağlam, müteşabih olmayan (sure).

(Ar. muḥkem, Far. üstüvār kerde) *Ḳaçan indrülse bir sūre üstüvār / berk yād ḳılınġa anıñg içinde toḳuşmaḳ.* 37/16b1=47:20

üstüvār / berk ḳıl-: sağlamlaştırmak.

(Ar. teṣbīt, Far. üstüvār dāşten) *Men sizing birle men, üstüvār / berk ḳılıñg anlarnı kim bittiler.* 28/70a3=8:12

üstüvār er: hakem, ara bulucu.

(Ar. ḥakem, Far. miyānçi) *Eger ḳorḳsa siz ol ikiniñg ara ḫilāf bolmaḳlıḳında ıdınglar bir üstüvārnı anıñg boḍnındın taḳı bir üstüvār erni uraġıt boḍnındın.* 26/12b3=4:35

üstüvār bolġan: yüksek dereceye gelmiş olan.

(Ar. rāsiḫ, Far. üstüvār şode/gān) *Ançası bar üstüvār bolġanlar ʿilm içinde.* 27/5a3=4:162

üstüvār ḳıl-: 1. sağlamlaştırmak, sabit tutmak.

(Ar. teṣbīt, Far. üstüvār kerden) *Bamaḳ üçün köngülleringiz üze, üstüvār ḳılmaḳ üçün anıñg birle aḍaḳlarıngızı.* 28/70a1=8:11

(Ar. teṣbīt, Far. üstüvār dāşten) *Üstüvār ḳılġıl aḍaḳlarımızı.* 25/14b3=3:147

ü.-ur 37/8a3=47:7

2. sözleşmek, ahitleşmek.

(Ar. muvāṣeḳat, Far. ʿahd-i üstüvār besten) *Yād ḳılınglar Tañgrınıñg ... berk bıçıġını ol kim üstüvār ḳıldı sizke.* 27/23a3=5:7

⇒ berk tur- / üstüvār tur- 29/5a2=8:45

ÜSTÜVĀRLIḲ (Far. T.): 1. doğru söz, hikmet.

(Ar. ḥikmet, Far. suḫen-i dürüst) *Iḍtı Tañgrı seniñg üze bitigni, üstüvārlıḳnı.* 26/77b1=4:113

2. ahd, söz, anlaşma.

(Ar. mevṣiḳ, Far. ʿahd-i üstüvār) *Atañgız çın-oḳ aldı sizing üze üstüvārlıḳ Tañgrıdın.* 30/3b2=12:80

(Ar. miṣāḳ, Far. ʿahd-i üstüvār) *Sizing ara hem olar ara üstüvārlıḳ.* 26/55b2=4:90

(Ar. miṣāḳ, Far. ʿahd) *Üstüvārlıḳ hem diyet ısparlanmış idisinge.* 26/60a1=4:92

3. sağlam, sağlam olma.

(Ar. teṣbīt, Far. üstüvār dāşten) *Bolġatı yaḫşı olarḳa keḍrek üstüvārlıḳ.* 26/38b3=4:66

ÜŞ-: aramak, araştırmak.

(Ar. tecessüs, Far. cust u cüy kerden yaᶜnī bed yekdīger custen) *Üşmeŋgler, ġıybet ḳılmasun amarıŋġız amarım.* 37/62b2=49:12

ÜŞE-: eşmek, eşelemek.

(Ar. baḥş, Far. kāvīden) *Iḍtı Taŋrı bir ḳarġanı üşeyür yer içinde körkitmek üçün aŋġar.* 27/39b3=5:31

ÜTERÇİ: av için kullanılan hayvan, köpek vs.

(Ar. mükellib/īn, Far. dānā/yān be-taᶜlīm-i şikār) *Ol kim ögrettiŋġiz awlaġlı it ḳuşlardın üterçiler ögretür siz olarḳa.* 27/18a3=5:4

ÜZE: üst, üzeri, -a/-e, -a hakkında, -da/-de, arasında.

(Ar. ᶜalā, Far. ber) *Ḳorḳunç yoḳ olar üze ermez anlar ḳaḍġurużlılar.* 25/25a1=3:170

ü. 25/1a2=3:119, 25/4a1=3:128, 25/12a2-3=3:144, 25/16a3=3:152, 25/16b2=3:153, 25/17a1=3:153, 25/17a3=3:154, 25/19a2=3:154, 26/2b2=4:24, 26/5b2=4:25, 26/8b2=4:30, 26/9b1=4:32, 26/10b3=4:33, 26/11a1-2=4:34, 26/17a3=4:41, 26/18b3=4:43, 26/24a3=4:50, 26/41a2=4:72, 26/45b2=4:77, 26/49b1=4:81, 26/52b1=4:85, 26/53a1=4:86, 26/61a2=4:93, 26/63b2=4:95, 26/64a2=4:95, 26/67b1=4:100, 26/71b1-3=4:103, 26/75b3=4:111, 26/87a1=4:128, 26/90 b1=4:133, 26/91b1-2=4:135, 26/92b3=4:136, 26/96b3=4:141, 27/2a2=4:156, 27/8a3=4:165, 27/10b1=4:171, 27/16b1=5:3, 27/18b2=5:4, 27/21b2=5:6, 27/25b3=5:11, 27/28a3=5:13, 27/31a3=5:17, 27/32b3=5:19, 27/33a3=5:19, 27/35b1=5:23, 27/35b3=5:23, 27/37b2=5:26, 27/40b3=5:32, 27/46b1=5:39, 27/51a1=5:44, 27/53a3=5:48, 27/59a1=5:54, 27/59a2=5:54, 28/3a3=7:101, 28/4b3=7:105, 28/10b3=7:126, 28/18a1=7:137, 28/18b2-3=7:138, 28/19b3=7:140, 28/23a1=7:144, 28/44b3=7:169, 28/48a2=7:172, 28/49b1=7:175, 28/65b1=8:2, 28/70a1=8:11, 28/81b1=8:32, 28/84b2=8:37, 29/1b3=8:41, 29/2a2=8:41, 29/12b2=9:17, 29/16b3=9:23, 29/19b1-2=9:26, 29/20a2=9:27, 29/24b3=9:33, 29/26a2=9:34, 29/30b2=9:39, 29/31b1=9:40, 29/38a1=9:51, 29/42b3=9:60, 29/62a3=9:87, 29/64a2-3=9:91, 29/64b2=9:91, 29/65a1-2=9:92, 29/65b2=9:93, 29/66a2=9:93, 30/6a2=12:84, 30/8a1=12:88, 30/8b1=12:88, 30/9a3=12:90, 30/9b3=12:91, 30/10b1=12:93, 30/25a2=15:41, 30/26a1=15:52, 30/31b2=15:90, 30/41a2=16:27, 30/46b1=16:35, 30/47a3=16:36, 30/48a1=16:37, 30/48b2=16:38, 30/50b2=16:42, 30/52b3=16:47, 30/58a2=16:59, 30/59a2=16:61, 30/66a2=16:71, 30/68b3=16:75, 30/69b3=16:76, 30/70b1=16:76, 30/71a1=16:77, 30/74b2= 16:81, 30/74b3=16:82, 30/78a3=16:89, 30/85a3=16:99, 30/85b1=16:99, 30/85b2=16:100, 30/89a2=16:106, 30/89b2=16:107, 30/90a1-2=16:108, 30/93b3=16:115, 30/94b3=16:116, 30/95a2=16:116, 30/95b1=16:118, 30/98b1=16:124, 31/6b1=19:9; 31/7a3=19:11, 31/8b1=19:15, 31/22a1=19:58, 31/27a3=19:69, 31/27a3=19:69, 31/27b3=19:71, 31/38b3=20:10, 31/41a1=20:18, 31/45a3=20:40, 31/46a2=20:40, 31/47a2=20:45, 31/48a2=20:47, 31/48b1=20:48, 31/52b2=20:61, 31/57b2=20:73, 31/61a3=20:81, 31/65b3=20:91, 31/68a2=20:97, 31/74a3=39:38, 31/77b1=41:51, 31/89b3=20:120, 31/90b1=20:122, 32/4b3=28:5, 32/6a1=28:7, 32/8b2=28:12, 32/10a3=28:15, 32/11a3=28:15, 32/12a2=28:17, 32/15b2=28:23, 32/16b3=28:25, 32/17a3=28:25, 32/19a3=28:28, 32/26a2=28:38, 32/35b3=28:55,

33/6a3=33:37, 33/7b3=33:38, 33/9a1=33:43, 33/10b3=33:48, 33/11b1=33:49, 33/12a3=33:50, 33/13b1-3=33:50, 33/14a3=33:51, 33/15b2=33:52, 33/18b1= 33:55, 33/19a2=33:55, 33/19b1-2=33:56, 33/21a2=33:59, 33/22a2=33:60, 33/ 26b1=33:72, 33/31b2=34:7, 33/32a1=34:8, 33/33a2=34:9, 33/36a2-3=34:14, 33/37b2=34:16, 33/42b3=34:21, 33/45a2=34:24, 33/60b1=34:47, 33/61b1= 34:50, 33/64a3=35:1, 33/65a3=35:3, 33/72a1=35:11, 33/79b2=35:39, 33/81a2= 35:40, 33/85b2=35:45, 33/86a2=36:4, 33/86b3=36:7, 34/3a1=36:30, 34/13b2= 36:56, 34/15b3=36:65, 34/16b1=36:66, 34/16b3=36:67, 34/22b2=37:27, 34/ 23b2=37:31, 34/31a1=37:103, 34/32a1=37:108, 34/32a2=37:109, 34/32b3= 37:113, 34/33a3=37:114, 34/33b1=37:114, 34/34b1=37:119, 34/36a3=37:129, 34/36b2=37:130, 34/39a3=37:146, 34/40b3=37:153, 34/42b2=37:162, 34/48b1= 38:6, 34/49a1=34:8, 34/55a3=38:24, 34/59b2=38:31, 34/60a3=38:33, 34/60b2= 38:34, 34/76a1=38:86, 34/79b2-3=39:5, 34/90a1=39:19, 35/1b2=39:42, 35/9a1= 39:53, 35/12b2=39:60, 35/19b2=39:72, 35/13b2=39:62, 35/25a2=40:6, 35/31a1= 40:15, 35/31a3=40:16, 35/39a3=40:28, 35/50b3=40:46, 35/59b2=40:61, 35/ 69a3=40:80, 35/69b1=40:80, 35/82b1=41:17, 36/5a3=42:9, 36/5b3=42:10, 36/17b1=42:23, 36/18a3=42:24, 36/18b2=42:24, 36/22a3=42:29, 36/23b3=42:33, 36/25a3=42:36, 36/27a3=42:40, 36/27b3=42:42, 36/29b2=42:45, 36/41a13= 43:13, 36/45a3=43:22, 36/45b1=43:22, 36/46a2-3=43:23, 36/46b3=43:24, 36/ 49a3=43:31, 36/51a3=43:34, 36/51b1=43:34, 36/55a2=43:43, 36/59b1=43:53, 36/62a2=43:59, 36/69a3=43:77, 36/79a3=44:19, 36/82b1=44:32, 36/91b2=45:8, 36/95b2=45:15, 36/96b1=45:16, 36/97b1=45:18, 36/100b2-3=45:23, 36/101a1= 45:23, 37/3a1-2=46:33, 37/3b1= 46:34, 37/5a1=47:2, 37/11b3=47:14, 37/14b1= 47:16, 37/17a1=47:20, 37/18b1=47:24, 37/32a2-3=48:10, 37/38a2-3=48:17, 37/38b1=48:17, 37/41a3=48:21, 37/41b2=48:21, 37/45b2=48:26, 37/47b3=48:28, 37/48b1=48:29, 37/49b2=48:29, 37/57b2=49:6, 37/59b2=49:9, 37/66b3=49:16, 37/80a2=50:39, 37/82a2=50:44, 37/82a3=50:45, 37/84b2=51:13, 37/87b2=51:25, 38/6b1=58:10, 38/10b1=58:14, 38/12b3=58:18, 38/20a2=59:5, 38/20b1-2=59:6, 38/21a3=59:7, 38/37b1=60:12, 38/39b2=60:13, 38/43b2=61:7, 38/45a1=61:9, 38/45a3=61:10, 38/48b3=61:14, 38/50a2=62:2, 38/59a1=63:3, 38/61b2=63:7, 38/65b3=64:1, 38/69b1=64:7, 38/72b1=64:12, 38/72b2=64:13, 38/79b1=64:3, 38/82a2-3=65:6, 38/83b1=65:7, 38/87b3=65:12, 38/89b3=66:3, 38/95b1=66:8, 38/96a1=66:9; (amng ü.) 26/26a2=4:54, 27/57b2=5:52, 30/26b2=15:54, 30/66b1= 16:71, 31/57a1=20:72, 32/11a1=28:15, 32/18a3=28:27, 32/19b1=28:28, 34/51b3= 38:17, 35/10b3=39:56, 38/90b3=66:4, 38/92b2=66:6; (anlar ü.) 33/41b1=34:21, 38/13a1=58:19

(Ar. beyn, Far. miyān) *Ḳorḳdum aysa men aḍrılmaḳlıḳ Yaᶜḳūb oġlanları üze.* 31/66a2=20:94

(Ar. fevḳ, Far. zeber) *Arturdumız olarḳa ḳın ḳın üze.* 30/77b3=16:88
ü. 36/86a3=44:48

(Ar. —, Far. —) *Ol tegdi ḳamuġ neng üze bilmekin.* 31/68b2=20:98

üze üze ḳıl-: üst üste koymak, bir araya getirmek.

(Ar. rakm, Far. berhem nişānden) *Amarısını amarı üze üze üze ḳılsa anı ḳamuġ ḳılsa anı tamuġ içinde.* 28/84b2=8:37

⇒ çınlıḳ üze 38/79b2=65:3; içinde / ü. 31/16a1=19:40; iki ançа ü. ü. ḳıl- 26/16b2=4:40; rāstlıḳ ü. 31/80a3=46:26, 31/81b2=46:27, 34/54b3=38:24, 34/ 56b3=38:26, 34/60b1=38:34, 34/96a1=39:27, 35/17a1=39:50, 35/12a1=39:59, 35/52b1=40:48, 35/68b1=40:78, 36/12b1=42:17, 36/56a2=43:46, 36/63b3=43:63, 36/73a3=43:86, 36/81b3=44:30, 36/82a3=44:32, 36/84b1=44:39, 36/91a2=45:6.

37/15a3=47:18, 37/39a2=48:18, 37/41a3=48:21, 37/42a3=48:23, 37/46a3=48:26, 38/1a1=58:1, 38/35a1=60:1, 38/36b1=60:4, 38/39a2=60:13, 38/41b1=61:5, 38/77a2=65:1, 38/85b2=65:10, 38/87a1=65:11, 38/87b3=65:12, 38/89a1=66:2, 38/90b2=66:4

ÜZEN͡GÜ: merdiven.

(Ar. miᶜrāc /maᶜāric, Far. nerdübān/hā) *Éwleriṅge şifta[r]lar kümişdin yime üzeṅgüler anıṅg üze aġarlar.* 36/51a2=43:33

ÜZÜM: üzüm.

(Ar. ᶜineb / aᶜnāb, Far. engür/hā) *Ḫurmā tüplerinin͡g yémişlerindin, üzümlerdin tutar sizler andın esrütgü.* 30/63a3=16:67

ü.-ler 30/34b2=16:11
ü.-lerdin 34/4b3=36:34

V

VĀCİB (Ar.): vacip, gerekli olan.

(Ar. ḥatm, Far. ḥükm) *Erür seninḡ İḏinḡ üze vācib ḥükm ḳılınmış.* 31/28a1=19:71

vācib bol-: hak olmak.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. sezā şoden) *Vācib bolur ᶜaẕāb kelimesi kāfirler üze.* 35/19b1=39:71

vācib ḳıl-: gerekli kılmak, elzem kılmak.

(Ar. ilzām, Far. lāzım kerden) *Vācib ḳıldı anlarḳa saḳınuḳlıḳ kelimesi.* 37/45b3=48:26

(Ar. —, Far. —) *Tanḡrı öwkesi vācib ḳıldı olar üze.* 37/30a1=48:6

VAᶜDE (Ar.): 1. vaat, verilen söz.

(Ar. mevᶜid, Far. vaᶜde) *Ḫilāf ḳıldınḡız meninḡ vaᶜdemḳa.* 31/63b2=20:87

v.-nḡḳa 31/63b3=20:87

(Ar. mevᶜid, Far. nüvīd) *Bütünlükin sanḡa turur vaᶜde.* 31/67b3=20:97

(Ar. mīᶜād, Far. vaᶜdegāh) *Aygıl sizke bir kün vaᶜdesi kim kiḏin barmaġay sizler andın.* 34/47a3=34:30

(Ar. mīᶜād, Far. nüvīd) *Eger vaᶜde bériştinḡizler erse ḫilāf ḳılınıştınḡız vaᶜde içinde.* 29/2b3=8:42

(Ar. vaᶜd, Far. nüvīd) *Tanḡrınınḡ vaᶜdesi çın-oḳ.* 26/82b3=4:122

v. 31/63a1=20:86, 32/39a3=28:61, 33/47a2=34:29, 34/10b1=36:48

v.-ḳa 34/91a2=39:20

v.-si 31/21a1=19:54, 31/24a3=19:61, 32/9b1=28:13, 33/66a3=35:5, 34/91a1=39:20, 35/55b1=40:55, 35/67a1=40:77, 36/106b1=45:32

v.-ᵓi 30/48b2=16:38

v.-sini 25/15a1=3:152

(Ar. vaᶜd, Far. vaᶜde) *Ol Tanḡrı rāst ḳıldı bizke vaᶜdesini.* 35/21a2=39:74

2. vade.

(Ar. mevᶜid, Far. vaᶜdegāh) *Aninḡ teg ḳılġıl bizinḡ ara hem sizinḡ ara bir vaᶜde ḫilāf ḳılmaġalım anḡa biz.* 31/51b2=20:58

v.-nḡiz 31/52a1=20:59

⇒ eḏgü körklüg vaᶜde 26/64a1=4:95

vaᶜde bér-: vaadetmek, vaatte bulunmak.

(Ar. vaᶜd, Far. nüvīd dāden) *Vaᶜde bérür olarḳa, bāṭıl sözletür olarḳa, vaᶜde bérmez olarḳa yek meger.* 26/81b2=4:120

v.-ür 28/67a2=8:7

v.-mez 26/81b3=4:120, 33/81a3=35:40

v.-medi mü 31/63a1=20:86

vaᶜde bériş-: sözleşmek, birbirine vaatte bulunmak.

(Ar. muvāᶜadeᵗ, Far. nüvīd dāden yekdiger rā) *Eger vaᶜde bériştinḡizler erse ḫilāf ḳılıştınḡız vaᶜde içinde.* 29/2b2=8:42

vaᶜde ḳıl-: vaadetmek.

(Ar. vaᶜd, Far. nüvîd dâden) *Vaᶜde ḳıldı Tañgrı anlarḳa kim bittiler.* 27/24b2=5:9

v.-ur sen 31/84a3=46:22
v.-ur 35/39b2=40:28
v.-ur-mïz 35/67a3=40:77
v.-dıñ 35/27a1=40:8
v.-dı 26/63b3=4:95, 29/47b3=9:68, 29/51b3=9:72, 31/24a2=19:61, 34/12a2=36:52, 37/40a3=48:19, 37/50a1=48:29
v.-dımız 28/20b1=7:142, 31/60b1=20:80, 32/39a3=28:61, 36/54b2=43:42
v.-dılar 29/55b3=9:77

vaᶜde ḳıl(ı)n-: vaadedilmek, korkutulmak.

(Ar. vaᶜd m., Far. bîm kerde şoden) *Vaᶜde ḳılnurlar azu ḳın azu ḳıyâmet.* 31/29b1=19:75

(Ar. vaᶜd m., Far. nüvîd dâde şoden) *Bu tamuġ ol kim vaᶜde ḳılnur erdiñgizler.* 34/15b1=36:63

v.-ur siz (v. ḳılnur siz) 37/77b1=50:32, 37/83b1=51:5
v.-ur sizler (v. ḳılnur sizler) 34/67a1=38:53, 37/86b3=51:22
v.-urlar (v. ḳılnurlar) 36/71b2=43:83
v.-dı 37/12a2=47:15

VAḤY (Ar.): vahiy.

vaḥy ıḍ-: vahy göndermek, vahyetmek.

(Ar. îḥāᵓ, Far. vaḥy firistâden) *Eger köni yol tutsam anuñ birle vaḥy ıḍur maña İḍim.* 33/61b2=34:50

vaḥy ḳılın-: vahyedilmek, vahyolunmak.

(Ar. îḥāᵓ m., Far. vaḥy firistâde şoden) *Bütünlükin vaḥy ḳılındı bizke, bütünlükin ḳın ol kişi üze kim yalġan tutsa.* 31/48a3=20:48

VAᶜÎD (Ar.): vaat, uyarı, tehdit.

(Ar. vaᶜîd, Far. nüvîd) *Sezâ boldı meniñ vaᶜîdim.* 37/72b1=50:14

v. 37/74b1=50:20
v.-ni 37/76b1=50:28
v.-im 37/82b2=50:45

VAḲT (Ar.): vakit, zaman.

(Ar. ânāᵓ, Far. sāᶜat) *Kim ol aḍaḳın turġan tün vaḳtlerinde secde ḳılıġlı.* 34/84a3=39:9

(Ar. ḥîn, Far. gâh) *Kirdi kendke ġaflet vaḳti üze ap osallıḳ üze.* 32/10a2=28:15

v.-ḳa 34/45b2=37:178
v.-iḳa 34/75a1=38:81
v.-inde 35/1a3=39:42

(Ar. inâ, Far. vaḳt) *Destûr bérilse sizke ṭaᶜâm tapa bakıġlılarda aḍın anuñ vaḳtiñge.* 33/16a3=33:53

(Ar. miḳât, Far. gâh) *Bütünlükin faṣl küni vaḳtları ḳamuġları.* 36/84b3=44:40

(Ar. vaḳt, Far. vaḳt) *Anıng bilmeki İdim üskinde ol, açmaz anı vaḳtinge tegi.* 28/56b1=7:187

⇒ az vaḳt 26/55a2=4:89; ḳayu v. 32/19a2=28:28; kün tuġmış v. 34/52b1=38:18; ol v. 26/95b2=4:140, 34/ 44b3=37:174, 35/11b2=39:58

VAḲTLIĠ (Ar.T.): vakitli, belirli vakitte olan.

(Ar. mevḳūt, Far. peydā kerde) *Namāz erür mü'minler üze farïża vaḳtlıġ.* 26/72a1=4:103

VAŞİYET (Ar.): tavsiye.

vaşiyet ḳıl-: tavsiye etmek.

(Ar. tavsiye[t], Far. enderz kerden) *Vaşiyet ḳıldım angar İbrāhïmḳa, Mūsāḳa, [c]İsāḳa aḍaḳın ḳılıng tép dinni.* 36/8a1=42:13

VĀY: yazık! müstehak.

(Ar. evlā, Far. vāy) *Baḳarlar sanga ögi uçġunmış kişi anıng üze ölümdin, vāy anlarḳa.* 37/17a2=47:20

VE: ve.

(Ar. ve, Far. ve)

v. 27/6b3=4:163, 28/60a3=7:198, 29/20b3=9:28, 29/50a1=9:70, 30/9a2=12:90, 31/31a2=19:79, 31/71a1=39:33, 32/4a1=28:3, 34/34b3=37:120, 34/50b2=38:12, 34/50b3=38:13, 34/64b3=38:45, 34/75b2=38:84, 35/21b3=39:75, 35/32a2=40:18, 37/5b3=47:3, 37/11a1=47:12, 37/19a1=47:25, 37/44a1=48:25, 37/72a1=50:12, 38/23b2=59:9, 38/37b3=60:12, 38/66b2=64:3, 38/67a2=64:4, 38/91a1-2=66:4

⇒ arıġ ve aġır yük 37/83a3=51:1; maşrıḳ v. maġrıb 36/53a3=43:38

ve hem: ve de.

(Ar. ve, Far. ve) *Arıġ kökler ve hem yerler iḍisi.* 36/71a1=43:82

VEFĀ (Ar.): vefa, sadakat.

vefā ḳıl-: vefa göstermek.

(Ar. ïfā', Far. vefā kerden) *Kim vefā ḳılsa anı kim [c]ahd ḳıldı anıng üze Tangrı birle bérür-miz anga yanut uluġ.* 37/32a2=48:10

VESVESE (Ar.): vesvese.

vesvese ḳıl-: vesvese kılmak.

(Ar. vesvese[t], Far. endïşe ber ewgenden) *Vesvese ḳıldı angar yek.* 31/89b1=20:120

VEYL (Ar.): yazıklar olsun, eyvah!

(Ar. veyl, Far. vāy) *Veyl ḳatıġ köngüllüglerke tangrı yādındın.* 34/92b2=39:22

Y

YĀ I (Far.): ve, ya da, veya.

(Ar. ev, Far. yā) *Kim kim ḳılsa eḏgülüklerdin erkekdin yā tişidin ...* 26/83b3=4:124

(Ar. immā, Far. pes) *Berkiting bāġnı yā minnet ḳılġu mundın song.* 37/6b3=47:4

(Ar. immā, Far. yā) *Ey Mūsā, yā kemşür mü sen azu kim bolsa-miz evvelḳı kemişgen teg.* 31/54a2=20:65

y. 37/7a1=47:4

(Ar. immā, Far. eger) *Yā körkitgey-miz sanga ol kim amarını va^{c}de ḳılur-miz olarḳa azu cānıngnı alġay men sening.* 35/67a2=40:77

(Ar. ve, Far. ve) *Mü^{3}minḳa yā mü^{3}mineḳa ḳaçan ḥükm ḳılsa Tangrı.* 33/5a3=33:36

y. 26/50b1=4:83

⇒ özin bir sıngardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl- 31/77b2=41:51

yā / azu: ya da.

(Ar. fe-immā, Far. pes eger) *Yā azu eltgey men séni, biz olardın öç alġay-miz.* 36/54a3=43:41

YĀ II (Ar.): ey!

(Ar. –, Far. –) *Sorarlar sanga yā Muḥammed ġanīmetlerdin.* 28/64a2=8:1

y. 31/1b1=18:75

(Ar. —, Far. ey) *Yā Tangrı, ey kökler törütügli.* 35/4a1=39:46

YĀD (Far.): 1. anma, yad.

(Ar. ẕikr, Far. yād kerden) *İḏim yād üçün, ançaḳa tegi yaştı kün perde birle.* 34/60a1=38:32

y.-ım 31/39b3=20:14, 31/46b1=20:42

y.-ımdın 31/91a3=20:124

y.-ını 38/13a2=58:19

y.-ınga 34/94a1=39:23

y.-ındın 34/92b3=39:22, 36/52a3=43:36, 38/63b1=63:9

2. öğüt.

(Ar. ẕikr, Far. pend) *Rāstlıḳ üze keldi anıng belgüleri olarḳa ḳaçan kelse olarḳa olarnıng yādları.* 37/15b1=47:18

yād / pend: öğüt, (kutsal) kitap.

(Ar. ẕikr, Far. nāme) *İndürüldi mü anıng üze yād / pend bizing aramızda.* 34/49a1=38:8

yād ḳıl-: zikretmek, anmak, akla getirmek, hatırlamak.

(Ar. ẕikr, Far. yād kerden) *Ḳılsalar körksüz işni azu küç ḳılsalar özlering yād ḳılurlar Tangrını.* 25/7a1=3:135

y.-ur sen 30/6b1=12:85

y.-ur sizler 35/49b3=40:44

y.-ġıl 28/63a1=7:205, 31/8b3=19:16, 31/16a2=19:41, 31/19b3=19:51, 31/20b3=19:54, 31/21b1=19:56, 34/52a1=38:17, 34/62b2=38:41, 34/64b1=38:45, 34/65b1=38:48
y.-ıng 33/65a2=35:3, 36/41a2=43:13, 38/55b3=62:10
y.-ınglar 26/71a3=4:103, 27/18b2=5:4, 27/23a1=5:7, 27/33b2= 5:20, 27/25a3=5:11, 28/77a3=8:26, 29/5a3=8:45, 33/3a2=33:34
y.-alınğ 31/43b1=20:34
y.-mazlar 26/97b1=4:142, 34/19b2=37:13
y.-madı mu 31/26a3=19:67
y.-maḳ 31/69a2=20:99, 31/87b1=20:113, 34/65a2=38:46
y.-maḳı 31/4a2=19:2

⇒ arıġ yād ḳıl- 38/49b1=62:1; arıġlıḳ birle y. ḳıl- 38/39b2=61:1, 38/65b1=64:1

yād ḳılġan eren: Allah'ı zikreden erkek.

(Ar. ẕākir/în, Far. merd/ān-ı yād konende) *Yād ḳılġan erenler Tangrını, üküş yād ḳılġan tişiler.* 33/5a1=33:35

yād ḳılġan tişi: Allah'ı zikreden kadın.

(Ar. ẕākire^{t} / ẕākirāt, Far. zen/ān-ı yād konende) 33/5a1=33:35

yād ḳılġu: zikr, Kuran-ı kerim.

(Ar. ẕikr, Far. Ḳur$^{\circ}$ān) *Belgülüglerni, bitilmişlerni indürdümiz sening tapa yād ḳılġu.* 30/51b2=16:44

yād ḳılın-: anılmak, zikredilmek.

(Ar. ẕikr m., Far. yād kerde şoden) *Bütünlükin mü$^{\circ}$minler anlar kim ḳaçan yād ḳılınsa Tangrı, ḳorḳar köngülleri.* 28/65a1=8:2
y.-ġa 37/16b2=47:20
y.-sa 35/3a3=39:45, 35/3b2=39:45

YAḌ-: yaymak, dağıtmak, bol bol vermek. krş. **YAY-**

(Ar. basṭ, Far. ferāḫ kerden) *Eger yaḍsa Tangrı rüẕini ḳullarınga küç ḳılġaylartı yer içinde.* 36/20b1=42:27

(Ar. beṣṣ, Far. perāgende kerden) *Sizni törütmek içinde ol$^{\epsilon}$ kim yaḍtı tepreniglilerdin.* 36/89b3=45:4

(Ar. iẕā^{c}a^{t}, Far. āşkārā kerden) *Kelse olarḳa bir buyruḳ imînlikdin azu ḳorḳınçdın yaḍarlar anı.* 26/50a3=4:83

YAḌAĠ: yaya, yerde yürüyen.

yaḍaġ çekürge: haşere.

(Ar. ḳummal, Far. dîvek) *Iḍtımız olar üze aḳar suwnı, çekürgeni, yaḍaġ çekürge hem baḳalar.* 28/15a2=7:133

YAĠD/TUR-: yağdırmak.

(Ar. imṭār, Far. bārāniden) *Yaġdurdumız olar üze taşlar.* 30/30a1=15:74

(Ar. imṭār, Far. bāriden) *Eger erse bu ol rāst sening üsküngdin yaġturġıl bizing üze taşlar kökdin.* 28/81b1=8:32

⇒ suw yaġtur- 31/79a3=46:24

YAĞI: düşman.

(Ar. ᶜaduvv, Far. düşman/ān) *Bütünlükin yek sizke yaġı ol yime tutunġlar anı yaġı.* 33/67a1=35:6

y. 31/88b3=20:117, 31/90b3=20:123, 32/11b1=28:15, 34/14b2= 36:60, 38/59b3=63:4, 38/73a2= 64:14

y.-m 31/44b2=20:39

y.-nnı 38/33b1=60:1

y.-ngızı 28/13a1=7:129, 38/33b1=60:1

y.-ngızdın 31/60a3=20:80

(Ar. ᶜaduvv, Far. gürūh-ı düşman) *Annġ içinde iki er tokşurlar, bu annġ ögürindin erür yana bu annġ yaġı- sındın erür.* 32/10b2=28:15

YAĞILIK: 1. düşmanlık, haset.

(Ar. ġayy, Far. sitem) *Tarılmadılar meger anda kiḍin ol kim keldi olarḳa bilig, yaġılıḳ üçün olar ara.* 36/9a3=42:14

2. savaş.

(Ar. beᵓs, Far. ceng) *Ḳıldı sizke ... köñlekler kim küḍezür sizlerni yaġılıḳıñgız[dın].* 30/74b1=16:81

yaġılıḳ ḳıl-: düşmanlık etmek.

(Ar. beġy, Far. bīdād kerden) *Yaġılıḳ ḳılurlar yer içinde sezāsızın bu ögür olarḳa açıtıġlı ḳın.* 36/28a1=42:42

(Ar. beġy, Far. sitem kerden) *Eger yolsuzluḳ ḳılsa ol ikide biri taḳı biri üze tokşunġlar ol kim yaġılıḳ ḳılur.* 37/59b3=49:9

YAĞMUR: yağmur.

(Ar. ġayṣ, Far. bārān) *Ol turur kim indrür yaġmurnı nevmīd bolmışlarında kiḍin.* 36/21a3=42:28

(Ar. maṭar, Far. bārān) *Eger bolsa sizke emgek yaġmurdın azu bolsa siz iglig ...* 26/70b2=4:102

YAĞU-: yaklaşmak.

(Ar. ḳurb, Far. nezdīkī kerden) *Ey anlar kim bittiler, yaġumanġlar namāzḳa.* 26/18a1=4:43

(Ar. ḳurb, Far. nezdīk şoden) *Bütünlükin ortaḳ ḳatġanlar arıġsız, yaġumasunlar Mezgit-i ḥarāmḳa.* 29/20b2=9:28

yaġunış bol-: yaklaşmış olmak.

(Ar. iḳtirāb, Far. nezdīk āmede būden) *Çın-oḳ yaġumış oḳ bolġay atanmış öḍleri.* 28/55a3=7:185

YAĞUḲ: akraba, hısım, yakın, yakın dost.

(Ar. aḳrab/īn, Far. ḫᵛīş/ān-ı nezdīkter) *Mīrāş alġanlar andın kim ḳoḍtı ata ana hem yaġuḳlar.* 26/10a3=4:33

y.-larḳa. 26/91b2=4:135

(Ar. ḥamīm, Far. dōst) *Yoḳ ẓālimlerḳa yaġuḳdın ap şefᶜdin boyun sunur.* 35/32b1=40:18

(Ar. mevlā, Far. puserān-ı ᶜamm) *Men ḳorḳar-men yaġuḳlarımdın ménde kiḍin, erür mening uraġutum ḳısır.* 31/5a2=19:5

(Ar. raḥm / erḥām, Far. ḫᵛīşī/hā) *Eger erklense sizler kim artaḳ iş ḳılsa sizler yer içinde kesse sizler yaġuḳlarıngızını.* 37/18a1=47:22

y.-larıngız 38/36a1=60:3

(Ar. ẕu'l-ḳurbā, Far. bā-ḫᵛīşī) *Eḍgülük ḳılınglar yaġuḳlarḳa, yetimlerḳa.* 26/13b2=4:36

y.-larḳa 38/21b2=59:7

yaġuḳ élet-: sokmak.

(Ar. żamm, Far. ferāhem āverden) *Yaġuḳ életgil elgingni ḳoltıḳıng tapa çıḳsun üçün ürüng.* 31/41b2=20:22

yaġuḳ ḳongşı: akraba olan komşu.

(Ar. cār-ı ẕu'l-ḳurbā, Far. bā-ḫᵛīş) *Eḍgülük ḳılınglar ... çıġaylarḳa, yaġuḳ ḳongşıḳa.* 26/13b3=4:36

YAĞUḲLUḲ: akrabalık, hısımlık.

(Ar. ḳurb, Far. ḫᵛīşī) *Tilemez men sizde aning üze ter meger döstluḳ yaġuḳluḳ içinde.* 36/17b2=42:23

(Ar. raḥm / erḥām, Far. ḫᵛīşī/hā) *Yaġuḳluḳ iḍileri, amarıları sezārak amarıda, Tangrının bitigi içinde ol.* 29/7a2=8:75

yaġuḳluḳ iḍisi: akraba, yakın olan kişi.

(Ar. ẕu'l-ḳurbā, Far. bā-ḫᵛvīşī) *Tangrıḳa ol béşde biri hem yalavaçḳa hem yaġuḳluḳ iḍisinge, yetimlerke.* 29/1b1=8:41

y.-nge 30/79a2=16:90

YAĞUT-: yaklaştırmak.

(Ar. taḳrīb, Far. nezdīk kerden) *Keldürdi buzaġu semüz, yaġuttı anı olarḳa aydı: yémez mü sizler?* 37/88a2=51:27

(Ar. taḳrīb, Far. nezdīk kerden) *Neng tawarıngız hem ᶜayāllarıngız ol kim yaġutur sizni bizing üskümizge.* 33/53a2=34:37

y.-tımız 31/20b1=19:52

y.-ġalar 34/78a1=39:3

⇒ azın azın yaġut- 28/54a2=7:182

yaġutġan: örten, bürünen.

(Ar. idnā°, Far. nezdīk konende) *Ey yalawaç, aygıl cüftlering hem ḳızlarınga ... yaġutġan olar üze öz çādırları içre.* 33/21a2=33:59

yaġutmaḳ: yakınlık.

(Ar. zulfā, Far. nezdīkī) *Yaġutur sizni bizing üskümizke, yaġutmaḳ.* 33/53a2=34:37

YAĞUTUL-: yaklaştırılmak.

(Ar. izlāf m., Far. nezdīk kerde şoden) *Yağıtıldı uştmaḫ muttaḳılarḳa, ıraḳ ermez.* 37/77a3=50:31

YAḪŞI: 1. iyi, hayırlı, daha iyi.

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Eger serse sizler yaḫşı sizke.* 26/6a1=4:25

y. 26/21b2=4:46, 27/11a3=4:171, 29/32b1=9:41, 29/54a2=9:74, 36/59a2=43:52, 37/61a3=49:11, 37/61b1=49:11, 38/8a3=58:12, 38/55a2=62:9, 38/74a3=64:16, 38/91b2=66:5

(Ar. —, Far. bihter) *Eger bilür erseler olarḳa yaḫşı erdi.* 34/96a1=39:26

(Ar. —, Far. —) *Aytıŋlar ikegü aŋar yaḫşı aytıḳ söz, yumşaḳ.* 31/46b3=20:44

2. iyilik, hayırlı iş.

(Ar. ḫayr, Far. nīkī) *Anı kim ḳılsa siz yaḫşıdın bütünlükin Taŋrı erür anı bilgen.* 26/86b1=4:127

3. güzel, hoş.

(Ar. ṭayyib, Far. pāk) *Barça anıŋ tapa aġar yaḫşı söz.* 33/70a2=35:10

4. iyilik eden, iyi kişi.

(Ar. muḥsin, Far. nīkūkār) *Olarḳa né kim tileseler [İḍi]leri üskinde, ol yaḫşılarnıŋ yanutı.* 31/71a3=39:34

yaḫşı / körklüg: güzel.

(Ar. ḥüsn, Far. nīkū) *Aŋar bizinŋ üskümizde yaḳınlıḳ, yaḫşı / körklüg yer.* 34/56a3=38:25

yaḫşıraḳ: daha iyi, daha hayırlı, en hayırlı.

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Yarlıḳanaḳlıḳ yaḫşıraḳ andın kim térer sizler.* 25/22a1 =3:157

y. 26/30b3=4:59, 26/38b2=4:66, 26/46a2=4:77, 28/74a1=8:19, 30/4a3=12:80, 31/57b3=20:73, 32/39a2=28:60, 33/55a1=34:39, 36/25a2=42:36, 36/50b1=43:32, 36/61b1=43:58, 36/83b1=44:37, 37/17b2=47:21

y. men 34/73b3=38:76

YAḲ- (I): yakınlaşmak, cinsel temasta bulunmak.

(Ar. temāss, Far. bisūden) *Anlar kim ẓihār andı içerler ... ḳarabaş āzād ḳılġu kerek yaḳmazda aşnu.* 38/4b1=58:3

yaḳmaḳ: dokunmak.

(Ar. misās, Far. bisūden) *Aydı: barġıl, bütünlükin saŋa tiriglik içinde aysa sen: yaḳmaḳ yoḳ.* 31/67b3=20:97

YAḲ- (II): ateş yakmak.

(Ar. iḳād, Far. āteş efrūḫten) *Yaḳġıl maŋa ey Hāmān balçıḳ üze, ḳılġıl maŋa ap meniŋ üçün köşk.* 32/26a1= 28:38

YAḲIL-: yakılmak.

yaḳılmış ot: alevli ateş.

(Ar. saʿīr, Far. āteş-i efrūḫte) *Tap ol tamuġ yaḳılmış ot.* 26/27a2=4:55

YAḲIN: 1. yakın, en yakın, yakında.

(Ar. aḳrab, Far. nezdīk-ter) *Bilür-miz né tüşürür aŋga et-özi, biz yaḳın aŋgar emgen tamurdın.* 37/73a2=50:16

(Ar. ḳarīb, Far. nezdīk) *Né bildrür saŋga meger ḳıyāmet bolur yaḳın.* 33/23b1=33:63

y. 26/45b3=4:77, 29/32b2=9:42, 33/61b2=34:50, 33/62a1=34:51, 37/39b3=48:18, 37/81a2=50:41, 38/28a3=59:15, 38/47a3=61:13, 38/64a3=63:10

(Ar. ḳarīb, Far. nezdīk-ter) *Bolġay ḳıyāmet yaḳın.* 36/12b3=42:17

(Ar. ḳurbān, Far. nezdīk) *Nelük yārī bérmedi olarḳa anlarḳa kim tuttılar Taŋrıda aḍın yaḳın Taŋrılar.* 31/82a3=46:28

(Ar. ednā / dünyā, Far. nezdīk-ter) *Ançada siz yaḳın sıŋgar erdiŋiz, olar ıraḳ sıŋgar erdiler.* 29/2a3=8:42

2. yakın olan.

(Ar. muḳarreb/ūn, nezdīk) *Hiç ᶜār tutmaz ᶜĪsā kim bolsa ḳul Taŋrıḳa hem ferişteler yaḳınlar.* 27/12a3=4:172

yaḳın tiriglik: dünya hayatı, bu dünya.

(Ar. ḥayāti'd-dünyā, Far. zindegānī-i nezdīk-ter) *Tapladıŋız yaḳın tiriglikni soŋ sarāydın.* 29/29b2=9:38

y. 26/42a2=4:74, 26/74b3=4:109, 28/29b1=7:152, 29/40a3=9:55, 31/57a3=20:72, 32/38b3=28:60, 34/95b2=39:26, 35/46b3=40:39, 35/54a1=40:51, 35/81b3=41:16, 36/25a1=42:36, 36/50a1=43:32, 36/51b3=43:35, 36/101b1 =45:24, 36/108b2=45:35, 37/24a3=47:36

y.-niŋ 29/29b3=9:38, 32/39b2=28:61

y.-ni 30/89b1=16:107

yaḳın bolmış: yakınlaşmış, dost edinilmiş.

(Ar. muḳarreb/īn, Far. nezdīk kerde/gān) *Sizler yaḳın bolmışlardın siler.* 28/7b1=7:114

yaḳınraḳ: 1. daha yakın.

(Ar. ednā', Far. nezdīk-ter) *Ol yaḳınraḳ kim bilinseler, emgetilmeseler.* 33/21a3=33:59

y. 33/14b1=33:51

(Ar. ḳurb / aḳrab, Far. nezdīk-ter) *Ḳıyāmet işi meger köz yumup açmaḳ teg azu ol yaḳınraḳ.* 30/71a1=16:77

y. 25/23a1=3:167, 27/24a3=5:8

2. dünya, bu dünya.

(Ar. dünyā', Far. cehān) *Eḍgülük ḳıldılar bu yaḳınraḳ içinde.* 30/42b3=16:30

y. 30/50a2=16:41

(Ar. dünyā', Far. īn cehān) *Bérdimiz aŋgar yaḳınraḳ içinde eḍgülük kim ol kiḍinki içinde eḍgülerdin ol.* 30/97b1=16:122

(Ar. ednā', Far. nezdīk-ter u furūmāye-ter) *Alurlar bu yaḳınraḳ neŋgin.* 28/44a2=7:169

YAḲINLIḲ: yakınlık, dostluk.

(Ar. zulfā, Far. nezdīkī) *Bütünlükin aŋgar biziŋ üskümizde yaḳınlıḳ, yaḫşı / körklüg yer.* 34/56a3=38:25

y. 34/62b1=38:40

YAḲĪN (Ar.): kesin bilgi.

yaḳīn bil-: kesin olarak bilmek.

(Ar. ẓann, Far. yaḳīn dānişten) *Yaḳīn bilgeler yoḳ olarḳa ḳorınçu.* 31/75b1=41:48

yaḳīn boluġlı: kesin bilgisi olan.

(Ar. müsteyḳin/īn, Far. bī-gümān/ān) *Bilmez-miz né ol ḳıyāmet, sézmez-miz meger sézinç, ermez-miz biz yaḳīn boluġlılar.* 36/107a1=45:32

YAḲĪNLIḲ (Ar.T.): kesinlik.

yaḳīnlıḳın: kesinlikle, şüphesiz olarak.

(Ar. yaḳīn, Far. bī-gümān) *Öldürmediler anı yaḳīnlıḳın.* 2763a3=4:157

YALAV/WAÇ: 1. peygamber.

(Ar. mürsel/ūn, Far. firistāde/gān) *Vaᶜde ḳıldı Tāngrı, rāst aydı yalavaçlar.* 34/12a3=36:52

y.-lardın (yalawaç) 32/6b1=28:7

(Ar. nebī / nebiyyūn, Far. peyġāmber/ān) *Néçe üküş yalavaçdın, toḳuştı anıng birle üküş ögürler.* 25/13b1=3:146

y. 29/52b3=9:73, 33/9b3=33:45, 33/11b3=33:50, 36/38b1=43:7, 38/42b3=61:6, 38/76a1=65:1, 38/85b3=65:11, 38/89b1=66:3, 38/95b2=66:9; (yalawaç) 31/16b1=19:41, 31/19b1=19:49, 31/20b3=19:53, 33/13a2=33:50, 33/16a1=33:53, 33/19b1=33:56, 33/21a1=33:59, 37/54a2=49:2

y.-nı 29/43b1=9:61, 33/16b3=33:53, 38/94b3=66:8

y.-ınga (yalawaçınga) 33/26a2=33:71

y.-lar 27/50b1=5:44

(Ar. resūl / rusul, Far. peyġāmber/ān) *Çın-oḳ yalġan tutuldı yalavaçlar.* 25/27b3=3:184

y. 25/16b2=3:153, 26/37a1=4:64, 26/48a2=4:79, 27/46b2=5:41, 30/92b3=16:113, 37/34a2=48:12, 38/8a1=58:12, 38/22a2=59:7; (yalawaç) 32/31a3=28:47, 32/38a2=28:59

y. men 28/4b1=7:104

y.-nı 38/34a1=60:1

y.-ḳa 25/5b1=3:132, 25/25b2=3:172, 25/27a1=3:183, 26617b1=4:42, 26/30a2=4:59, 26/30b1=4:59, 26/32b1=4:61, 26/39a3=4:69, 26/48a3=4:80, 26/50b1=4:83, 26/78b3=4:115, 28/33b1=7:157, 28/64b1=8:1, 28/76a2=8:24, 28/78b1=8:27, 29/1a1=8:41, 35/68a2=40:78, 37/22a3=47:32, 37/23a1=47:33, 38/21b1=59:7, 38/72a3=64:12

y.-dın 26/36b1=4:64

y.-ımḳa 27/26b2=5:12

y.-ı 26/92b3=4:136, 27/2b1=4:157, 27/10b3=4:171, 27/42a2=5:33, 27/59b3=5:55, 37/45b2=48:26, 37/48a2=48:29, 37/58a1=49:7, 38/20b1=59:6, 38/21e3=59:7, 38/60a3=63:5, 38/61b3=63:7, 38/84b1=65:8; (yalawaçı) 37/53b2=49:1, 37/55a2=49:3

y.-ı men 28/35a2=7:158, 38/41b2=61:5, 38/42b1=61:6

y.-ı sen 38/57b2-3=63:1

y.-ı-mız (yalawaçı-mız) 31/47b2=20:47

y.-ını 33/20a1=33:57, 37/47b2=48:28, 38/44b2=61:9; (yalawaçını) 33/17b2=33:53
y.-ı͡nga 26/67a3=4:100, 28/35b3=7:158, 29/5b2=8:46, 29/45a1= 9:63, 29/57b2=9:80, 29/58a2=9:81, 29/60b1=9:84, 29/64b2=9:91, 37/31a2= 48:9, 37/34b3=48:13, 37/38b2=48:17, 37/46a3=48:27, 38/9b2=58:13, 38/13b3= 58:20, 38/14b3=58:22, 38/19b1=59:4, 38/23a3=59:8, 38/45b2=61:11, 38/62b3=63:8, 38/69b2=64:8; (*yalawaçı͡nga*) 33/2b3=33:33, 37/65a1=49:14, 37/65 b1=49:15
y.-ıḳa 28/64b3=8:1, 28/74b2=8:20, 29/39b2=9:54, 35/24a3=40:5
y.-ımız 27/32b3=5:19, 38/72b1=64:12
y.-larım 38/14a2=58:21
y.-ları 38/68a2=64:6
y.-larını 38/21a1=59:6
y.-larını͡nga 26/92b2=4:136, 26/93a3=4:136, 27/11a2=4:171
y.-larımız 27/41b1=5:32
y.-larımızını 33/59a1=34:45
y.-lar 25/11b3=3:144, 25/27a3=3:183, 27/7b2=4:164, 27/8a1= 4:165, 33/66a1=35:4; (yalawaçlar) 30/46b1=16:35
y.-larını 27/7a3=4:164; (yalawaçlarını) 37/72b1=50:14
y.-larda 27/8a3=4:165
y.-lardın 27/32b3=5:19

(Ar. resūl / rusul, Far. firistāde/gān) *Ol anlar kim ḫilāf éttiler Tan͡grıḳa yalavaçı͡nga, kim kim ḫilāf ḳılsa Tan͡grıḳa hem yalavaçı͡nga Ol Tan͡grı ḳatıġ ḳınlıġ ol.* 28/71a1-2=8:13
y. 25/11b3=3:144, 36/34b3=42:51
y.-ı men 36/56b2=43:46
y.-ımız 36/70b1=43:80
y.-lar 33/63b3=35:1

2. elçi, Cebrail.

(Ar. resūl, Far. Cebre'īl) *Aldımız bir awuç toprak yalawaç izindin.* 31/67a3=20:96

⇒ ḫāṣ yalavaç 31/20a2=19:51; ḫāṣ yalawaç 31/21a2=19:54; İbrāhīm yalavaç 30/96b3=16:120; Mūsā yalawaç 31/38a2=20:9; resūl ya'ni yalavaç 29/12a1=9:16

YALĠAN: 1. yalan, iftira, uydurma.

(Ar. ifk, Far. durūġ) *Aydılar: ermez bu meger yalġan ḳoşulmış.* 33/57b2=34:43
y. 31/82b2=46:28, 34/27a1=37:86

(Ar. iḫtilāf, Far. durūġ) *Eşitmedimiz mum āḫir dini içre, ermez bu meger yalġan.* 34/49a1=38:7

(Ar. keẕib, Far. durūġ) *Özleri͡nge ṣıfat ḳılur tilleri yalġanı kim anlarḳa ol eḍgülük her-āyine.* 30/60a2=16:62
y. 36/18b1=42:24
y.-nı 26/24b1=4:50, 27/47a3=5:41, 27/49a2=5:42, 30/88a1= 16:105, 30/94b2=16:116, 30/95a1-2=16:116, 33/32a2=34:8, 38/43b2=61:7

(Ar. kiẕb, Far. durūġ) *Ḳoşmanġla[r] Tan͡grı üze yalġanı.* 31/52b2=20:61

(Ar. zūr, Far. durūġ) *Olar ayurlar yawuzraḳ aymaḳdın hem yalġan.* 38/3b1=58:2

2. yalancı.

(Ar. kāẕib/ūn, Far. durūġ-gūy/ān) *Ol Tanġrı bilür olar yalġanlar.* 29/33b1=9:42

3. büyü, sihir.

(Ar. siḥr, Far. cāduvī) *Bu yalġan biz anġar tanıġlılar-mız.* 36/49a1=43:30

⇒ iki yüzlüg yalġan 38/58a1=63:1

yalġan ay-: yalan söylemek, iftira etmek.

(Ar. efk, Far. gerdānīde şoden) *İlāh yoḳ meger ol, neçük yalġan ayur sizler.* 35/60a2=40:62

(Ar. keẕib, Far. durūġ goften) *Körgey sen anlarnı kim yalġan aydılar Tanġrı üze.* 35/12b1=39:60

yalġan ayt-: yalan söylemek.

(Ar. ifk, Far. durūġ goften / gerdānīden) *Yarlıġ ıḍtımız Müsā tapa kemişgil tayaḳmġnı, ançada ol sinġürdi né kim yalġan ayttılar erdi.* 28/8b1=7:117

yalġanḳa tut-: yalanlamak.

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ-gūy dāşten) *Anlar kim tandılar hem yalġanḳa tuttılar bizinġ belgülerimizni.* 27/25a2=5:10

y.-tı 34/50a3=38:12, 34/51a2=38:14

y.-tılar 33/58b2=34:45

yalġan ḳılġuçı: yalancı.

(Ar. ḥarrāṣ/ūn, Far. durūġ-gūy/ān) *Laᶜnet ḳılındı yalġan ḳılġuçılar.* 37/84a2=51:10

yalġan ḳoş-: iftira etmek.

(Ar. iftirā', Far. ber yāften) *Kim kim artuḳ ḳatsa Tanġrıḳa çın-oḳ yalġan ḳoştı uluġ yazuḳnı.* 26/23b2=4:48

y.-sa 31/52b3=20:61

yalġan ḳoşġan: iftiracı.

(Ar. mufteri/n, Far. ber yāfende/gān-ı durūġ) *Mundaġuḳ yanut bérür-miz yalġan ḳoşġanlarḳa.* 28/29b2=7:152

yalġan söz: iftira, yalan.

(Ar. buhtān, Far. durūġ) *Bütünlükin kötürdiler yalġan söz, belgülüg yazuḳ.* 33/20b3=33:58

y. 38/38a1=60:12

yalġan sözledeçi yaᶜnī yalġançı: yalançı.

(Ar. kāẕib/ūn, Far. durūġ-gūy/ān) *Her-āyine yaratur yalġannı anlar kim kirtgünmesler Tanġrı belgüleriṅge bular, olar yalġan sözledeçiler ol yaᶜnī yalġançılar.* 30/88a3=16:105

yalġan tut-: yalanlamak, tekzib etmek, inkâr etmek.

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ goften) *Olturdı anlar kim yalġan tutarlar Tanġrını.* 29/63b2=9:90

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ-gūy dāşten) *Yalġan tuttılar yalavaçlarımızını.* 33/59a1=34:45

y.-tı 31/51a1=20:56, 34/95a2=39:25, 35/24a1=40:5, 37/71b2=50:12, 37/72a3=50:14

y.-tunġız 35/12a1=39:59

y.-tılar 28/3a2=7:101, 28/17a1=7:136, 28/51a1=7:176, 28/51a3=7:177, 28/54a1=7:182, 30/92b3=16:113, 34/36a1=37:127, 35/64b1=40:70, 37/69a3=50:5, 38/52a2=62:5, 38/71a2=64:10

y.-sa 31/48b1=20:48

y.-salar 25/27b3=3:184, 32/23b3=28:34, 33/65b3=35:4

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ-zen dāşten) *Yalġan tuttılar bizing nişānlarımızını.* 28/25a2=7:146

y.-tılar 28/25b1=7:147

yalġan tutġan: yalanlayan.

(Ar. effāk, Far. durūġ-güy) *Ḳatıġlıḳ ḳamuġ yalġan tutġan yazuḳluġḳa.* 36/91b1=45:7

(Ar. mükeẕẕib/īn, Far. durūġ-güy dārende/gān) *Bakġıl neçük bolur yalġan tutġanlar.* 36/47a3=43:25

yalġan tutġuçı: yalan söyleyen.

(Ar. mükeẕẕib/īn, Far. durūġ-güy/ān) *Bakmıglar neteg erdi yalġan tutġuçılarnıng songı.* 30/47b3=16:36

yalġan tutuġlı er-: yalan saymak, tekzib etmek.

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ-güy dāşten) *Tatınglar ot ḳını ol kim erdingiz anı yalġan tutuġlılar.* 33/56b3=34:42

Bu aḍırmaḳ künü ol kim erdingiz anıng birle yalġan tutuġlılar siz. 34/21a3=37:21

yalġan tutul-: yalanlanmak.

(Ar. tekẕīb, Far. durūġ-güy dāşte şoden) *Bütünlükin yalġan tutuldı yalavaçlar sénde burun.* 33/66a1=35:4

y.-dı 25/27b3=3:184

yalġan yarat-: iftira etmek, yalan söylemek, uydurmak.

(Ar. iftirā', Far. ber yāften) *Sorlur sizler andın kim yalġan yaratur sizler.* 30/57a1=16:56

y.-urlar 30/95a1=16:116

y.-tılar 30/77a2=16:87

yalġan yaratıġlı: iftiracı.

(Ar. mūfterī, Far. ber yāfende) *Aydılar: bütünlükin kim sen yalġan yaratıġlı sen.* 30/86a3=16:101

YALĠANÇI: yalancı.

(Ar. ḫarṣ, Far. durūġ-güy/ān) *Yoḳ olarḳa anı bilmek, ermez olar meger yalġançılar.* 36/44b3=43:20

(Ar. kāẕīb/īn, Far. durūġ-güy/ān) *Belgürginçeke tegi sangar anlar kim rāst aydılar bilginçe yalġançılar.* 29/34a1=9:43

y. 34/40b2=37:152, 34/78b2=39:3, 35/39a2=40:28, 35/45b2=40:37

y.-lar 30/49b1=16:39, 38/12b3=58:18, 38/26a1=59:11

y.-lar siz 30/76b3=16:86

y.-lardın 32/26b1=28:38

(Ar. kezẕāb, Far. durūġ-güy) *Aydı kāfirler: bu cādū yalġançı.* 34/48a1=38:4

y. 35/36a2=40:24, 35/39b3=40:28

(Ar. mükezzib/în, Far. durūġ-ġūy dārende/gān) *Baḳınġlar neteg boldı yalġançılarınıng soñgı.* 25/8b2=3:137

⇒ yalġan sözledeçi yaᶜnî yalġançı 30/88a3=16:105

YALĠANLAN-: imandan döndürülmek.

(Ar. ifk m., Far. gerdānide şoden) *Mundaġıḳ yalġanlanur anlar kim erdiler Tañgrınıng āyātlarınga tanıġlılar.* 35/60a3=40:63

YALĠANLIḲ: yalan.

(Ar. ifk, Far. durūġ) *Bilgil olar yalġanlıḳ ayurlar.* 34/40b1=37:151

(Ar. kezib, Far. durūġ) *Andıḳarlar yalġanlıḳ üze olar bilürler.* 38/10b1=58:14

(Ar. kezib, Far. durūġ goften) *Vaᶜde ḳıldılar anı anı kim yalġanlıḳ ḳılur erdiler.* 29/55b3=9:77

(Ar. kezib, Far. vebāl-i durūġ) *Eger bolsa yalġançı anıng üze yalġanlıḳ.* 35/39a3=40:28

YALĠUZ: tek. krş. **YAÑGLUZ**

(Ar. vāḥideˡ, Far. yegāne) *Eger bolmasa erdi boḍun bir öġür yalġuz ḳılġatımız.* 36/50b3=43:33

y. 36/4a3=42:8

YALIÑG: çıplak.

yalıng bol-: çıplak olmak.

(Ar. ᶜury, Far. berehne şoden) *Açmaġay sen anıng içinde hem yalıng bolmaġay sen.* 31/89a3=20:118

YALWAR-: yalvarmak, imdat dilemek.

(Ar. ceᵓr, Far. zārī kerden) *Tegse sizlerke yas añgar anıng birle yalwarur sizler.* 30/55b3=16:53

YAN: 1. yan, yan taraf, taraf, kenar.

(Ar. cānib, Far. kerāne) *Vaᶜde ḳıldımız sizke Ṭūr tağınıng oñg yanından.* 31/60b2=20:80

y.-ında 32/20a1=28:29

y.-ından 31/20a3=19:52

(Ar. cenb / cünūb, Far. pehlū) *Yād ḳılınglar Tañgrını azu tururda hem oltururda hem yanıñgız üze.* 26/71b1=4:103

y.-ları 29/26b1=9:35

(Ar. şāṭiᵓ, Far. girāne) *Ḳaçan keldi erse añga ündenildi ḳolnuñg oñg yanından mübārek orun içinde.* 32/20b3=28:30

2. -dan yana.

(Ar. –, Far. be-) *Ol Tañgrı ḳatıġraḳ ḳınlıġdın, ḳatıġraḳ ḳızġutluġdın yan.* 26/51b3=4:84

(Ar. —, Far. —) *Ey bizinğ İdimiz, tegdinğ ḳamuġ nerseke raḥmetlıġ ᶜilm yanındın.* 35/26a3=40:7

⇒ saġ yan 34/23a1=37:28

yandaḳı éş: yol arkadaşı.

(Ar. ṣāḥibi bi'l-cenb, Far. yār-i sefer) *Edgülük ḳılınğlar ata anaḳa ... yandaḳı éşke.* 26/14a1=4:36

YAN- (I): 1. dönmek, geri dönmek, döndürülmek.

(Ar. ᶜavdeᵗ, Far. bāz gerdiden be-küfr) *Eger yansalar çın-oḳ kεçti evvelḳılarnınğ sünneti.* 28/85a3=8:38

(Ar. ᶜavdeᵗ, Far. bāz gerdiden) *Eger yansa siz yanġay-mız.* 28/74a1=8:19

y.-arlar 38/4a2=58:3

y.-ġa sizler 28/2b2=7:88

(Ar. bevᵓ, Far. bāz gerdiden) *Bütünlükin yandı öwke birle Tanğrıdın, anınğ sıġınġusı tamuġ ol.* 28/72b1=8:16

y.-sa sen 27/39a1=5:29

(Ar. feyᵓ, Far. bāz gerdiden) *Tokşınğlar ol kim yaġılıḳ ḳılur ḳaçan yanġınça Tanğrınınğ fermānınğa.* 37/60a1=49:9

y.-sa 37/60a1=49:9

(Ar. hevd, Far. bāz geşten) *Biz yandımız sanğa.* 28/32b2=7:156

(Ar. inābeᵗ, Far. bāz gerdiden) *Köngül urdum anınğ üze / anğar yanar men.* 36/6a1=42:10

y.-sa 36/9a1=42:13

(Ar. inḳılāb, Far. ber geşten) *Ġalebe ḳılındılar anda, yandılar ḫor bolup anlar.* 28/9a1=7:119

(Ar. inḳılāb, Far. ber gerdiden) *Yanġa sizler ziyānlıġ bolup sizler.* 27/34b2=5:21

y.-ur-mız 36/42a1=43:14

y.-ġay erdinğiz [mü] 25/12a1=3:144

y.-sa 25/12a2=3:144

(Ar. inḳılāb, Far. bāz gerdiden) *Töpen ḳılur olarnı yansalar nevmīd bolup anlar.* 25/3b2=3:127

y.-dılar 25/26b2=3:174

y.-maz 37/34a1=48:12

(Ar. irtidād, Far. ber gerdiden) *Yanmanğlar kiḍinlerinğizge.* 27/34b1=5:21

y.-dılar 37/18b2=47:25

(Ar. recᶜ, Far. bāz gerdiden) *Ölse-miz bolsa-miz toprak, ol yanmaḳ ırak.* 37/68b3=50:3

y.-sa-mız 38/62b1=63:8

(Ar. recᶜ m., Far. gerdānide şoden) *Her-āyine biz mīrāş alur-mız yerni ol kim anınğ içinde / üze turur hem bizke yanarlar.* 31/16a2=19:40

(Ar. rucūᶜ, Far. bāz āmeden) *Ḳaçan yandı erse Mūsā boḍnıḳa öwkelig bolup ḳaḍġuluġ aydı.* 28/27a3=7:150

(Ar. rucūᶜ, Far. bāz gerdiden) *Yanınğlar atanğızḳa aytınğlar.* 30/4a3=12:81

y.-ġalar 28/43b2=7:168
y.-ġaylar 28/49b1=7:174, 31/82a1=46:27
y.-salar 36/57b1=43:48
y.-ġınça 31/65b3=20:91
y.-mazlar 34/3b3=36:31
y.-maġaylar 34/11a3=36:50

(Ar. rucū[c]. Far. bāz geşten) *Yandı yalavaç boḍnıḳa öwkelig, ḳaḍġuluḳ.* 31/62b2=20:86
y.-ġalar 36/48a3=43:28

(Ar. şayr, Far. bāz gerdīden) *Bilgil Tangrıḳa yanar işler.* 36/36b2=42:53

(Ar. tevellī, Far. ber geşten) *İçürdi ol ikike yana yandı kölike tapa.* 32/16b1=28:24

(Ar. tevellī, Far. rūy gerdānīden) *Eger bulsalar sığıngu yer azu inler ... yanġatılar.* 29/41a2=9:57

(Ar. tevellī, Far. reften) *Ḳulaḳ tutarlar Ḳur'ānḳa, ... ḳaçan ḥükm ḳılındı erse yandılar boḍunlarınga.* 31/83a3=46:29

2. tövbe etmek, suçtan dönmek, Tanrıya yönelmek.

(Ar. inābe[t], Far. bāz geşten) *Kemiştimiz anıng kürsïsi üze bir ten yana yandı.* 34/60b3=38:34
y.-dılar 34/89a2=39:17

(Ar. inābe[t], Far. bāz gerdīden) *Yanınglar İḍingizke, boyun sunglar angar.* 35/9b2=39:54
y.-sa 35/30a2=40:13

(Ar. tevbe[t], Far. tevbe kerden) *Meger anlar kim yandılar, ongardılar, yapuştılar Tangrıḳa.* 26/99a2=4:146
y.-dılar 27/43a2=5:34
y.-masa 37/62a2=49:11

(Ar. tevbe[t], Far. bāz geşten) *Anlar kim ḳıldılar ésizlikler yana yandılar anda kiḍin bittiler.* 28/30a1=7:153
y.-dım 28/22b2=7:143
y.-dılar 35/26b1=40:7
y.-ınglar 38/93b3=66:8
y.-sa 31/61b1=20:82
y.-sa-siz 38/90b1=66:4

(Ar. tevbe[t], Far. bāz gerdīden be-Ḫudāy) *Eger yansalar Tangrıḳa aḍaḳın ḳılsalar namāzını ...* 29/8b2=9:11

(Ar. tevbe[t], Far. bāz gerdīden ez kūfr) *Emdi kim yansa takı bitse ḳılsa eḍgülük bolġay kim kim bolsa ḳurtulmışlardın.* 32/42a2=28:67

(Ar. tevbe[t], Far. bāz gerdīden) *Eger yansalar bolur yalışı olarḳa.* 29/54a1=9:74
y.-sa 27/45b2=5:39

3. reddetmek, ayrılmak, sapmak, vazgeçmek, dönmek, yüz çevirmek.

(Ar. irtidād, Far. ber gerdīden) *Kim kim yansa sizdin anıng dïnidin mını keldrür Tangrı.* 27/58b2=5:54

(Ar. şadd, Far. ber gerdīden) *Yanarlar Tangrı yolındın, Ol Tangrı né kılsalar kapsayu bilgen ol.* 29/6b1=8:47

(Ar. şadd, Far. ber geşten) *Anlar kim tandılar yandılar Tangrı yolındın.* 30/77b1=16:88

y.-dıngız 30/82b3=16:94

(Ar. intihā', Far. bāz īstāden) *And yoḳ olarḳa, bolġay kim yanġalar.* 29/9b2=9:12

4. başka bir şekle dönmek, olmak.

(Ar. ᶜavdeᵗ, Far. şoden) *Yime ayḳa tengledimiz tüşgü yerler, ançaḳa tegi yandı ol egilmiş ḫurmā butaḳı teg eski / keçki.* 34/6b3=36:39

⇒ öknüp yan- 30/96b1=16:119; Tangrıḳa y. 33/33a3=34:9, 34/56a2=38:24

yanġan: yönelen, dönen.

(Ar. evvāb, Far. bāz gerdende) *Hem ḳuşlarnı térilgen, ḳamuġ angar yanġan turur.* 34/52b3=38:19

y. 37/77b2=50:32

(Ar. evvāb, Far. nīk bāz gerdende) *Yād ḳılġıl ḳulumızı Dāvūdnı ḳuvvet iḍisi, ol her - āyine ol yanġan turur.* 34/52a2=38:17

(Ar. munīb, Far. bāz gerdende) *Kim ḳorḳsa Tangrıdın ġaybun keldi ḳamuġ yanġan köngülni.* 37/78a1=50:33

⇒ keḍ yanġan 34/59b1=38:30, 34/64b1=38:44

yanġu: dönme.

(Ar. meredd, Far. bāz geşt) *Bütünlükin yanġumız Tangrıḳa turur.* 35/49b1=40:43

(Ar. recᶜ, Far. bāz gerdīden) *Yaraġlıġ bolmaġaytılar keçgüke ap yanġuḳa.* 34/17a2=36:67

yanġu yer: sonunda gidilecek, dönülecek yer, dönüş yeri.

(Ar. maṣīr, Far. cāy-i bāz geşt) *Olarnıng sıġınġusı tamuġ neme yawuz yanġu yer.* 29/53a2=9:73

y. 26/65b2=4:97, 26/79b1=4:115, 28/72b2=8:16, 37/30a3=48:6, 38/71b2=64:10, 38/96a2=66:9

yanıġlı: 1. dönen, geri dönücü.

(Ar. ᶜā'id/ūn, Far. bāz gerdende/gān) *Biz açıġlılar-miz ᶜaẕābnı azḳına, sizler yanıġlılar siz.* 36/78b1=44:15

(Ar. munḳalib/ūn, Far. bāz gerdīde) *Biz İḍimizke yanıġlılar-miz.* 28/10b1=7:125

(Ar. munīb, Far. bāz gerdende) *Tegse ādemīḳa ḳor yas ündeyür iḍisinge, yanıġlı angar.* 34/83a2=39:8

2. geri çeviren, önleyen.

(Ar. mumsik, Far. bāz dārende) *Tilese manga soyurḳamaḳ nek olar yanıġlılar nı anıng soyurḳamaḳını?* 31/74a2=39:38

3. âciz bırakan, dönen.

(Ar. muᶜciz/īn, Far. der güẕerende/gān) *Ermez-siz yanıġlılar yer içinde.* 36/23a1=42:31

⇒ ḳaḍra yanıġlı 32/21b2=28:31

yanmaḳ / tevbe: tövbe.

(Ar. tevbe[t], bāz geşti) *Ey anlar kim taptılar yanıñglar Tañrıḳa yanmaḳ çın bütün tevbe, bolġay kim İḍiñgiz örtgey sizdin yawuzlarıñgızını.* 38/94a1=66:8

YAN- (II): parlamak.

(Ar. işti[c]āl, Far. ber efrūḫten) *Yandı baş ürüñglüki, bolmadım séni oḳımaḳda ey İḍim bed-baḫt.* 31/4b3=19:4

YANA: sonra, yine.

(Ar. fe-, Far. pes) *Yana ḳaçan beglig bolsalar ...* 26/5a3=4:25

y. 30/64b1=16:69, 31/3a1=18:110, 34/4b1=36:33

(Ar. şumme, Far. bāz) *Nikāḥ ḳılsa siz mü[o]minelerni yana boşasa siz.* 33/11a2= 33:49

y. 25/16a1=3:152, 25/17a3=3:154, 26/35b1=4:62, 26/37b1=4:65, 26/67a3=4:100, 26/75b1=4:110, 26/76a3=4:112, 26/93b2-3=4:137, 27/41b2=5:32, 27/50a1=5:43, 28/3b3=7:102, 28/10a3=7:124, 28/29b3=7:153, 28/32b3=7:156, 28/60a6=7:195, 28/61b3=7:202, 28/83b3=8:36, 28/84a1=8:36, 29/19a3=9:25, 29/19b1=9:26, 29/20a2=9:27, 30/40a3=16:27, 30/55b2=16:53, 30/55b3=16:54, 30/64a3=16:69, 30/65a3=16:70, 30/75a2=16:83, 30/75b1=16:84, 30/ 90b1-3=16:110, 30/96a2-3=16:119, 30/97b3=16:122, 31/27a1=19:68, 31/27a2=19:69, 31/27b1=19:70, 31/28a1=19:72, 31/46a1=20:40, 31/52b1=20:61, 31/53b3=20:64, 31/61b2=20:82, 31/68a3=20:97, 31/78a2=41:52, 31/90b1=20:122, 32/16b1=28:24, 32/39b2=28:61, 33/22a2=33:60, 33/45b3=34:26, 33/55a2=34:40, 33/59b2=34:46, 33/71a1, 2=35:11, 33/74a1=35:26, 33/76b2=35:32, 34/26a3=37:82, 34/37b1=37:136, 34/60b3=38:35, 34/80b1=39:6, 34/82a3=39:7, 34/83a3=39:8, 34/91b1-3=39:21, 34/92a1=39:21, 34/93b3=39:23, 35/6a3=39:49, 35/10a1=39:54, 35/16b3=39:68, 35/62b2-3=40:67, 35/63a1-2=40:67, 35/65a2=40:72, 35/65a3=40:73, 35/77a3=41:11, 36/41a2=43:13, 36/77b3=44:14, 36/91b2=45:8, 36/95b2=45:15, 36/97b1=45:18, 36/102b3=45:26, 36/103a1= 45:26, 37/23b1=47:34, 37/26a3=47:38, 37/42a1=48:22, 37/65b1=49:15, 38/4a2=58:3, 38/26b2=59:12, 38/51b2=62:5, 38/53b3=62:8, 38/58b3=63:3

(Ar. şumme, Far. —) *Bérdi ḳamuġ neñgni anıñg yaratmaḳı yana köndürdi.* 31/49a1=20:50

(Ar. ve, Far. bāz) *Keldi sezā yime oza törütmez bāṭılnı yana tirgüzmez.* 33/61a2=34:49

(Ar. ve, Far. ve) *Hiç yıġḳan yoḳ anı yana anı kim yıġsa hiç ıḍġan yoḳ.* 33/64b2=35:2

y. 27/43a1=5:33, 27/44a3=5:36, 28/11b2=7:127, 28/43a1=7:167, 28/43a3=7:168, 30/12a1=13:43, 30/67a2=16:72, 30/85b1=16:99, 30/88b2=16:106, 32/5b1=28:6, 32/10b2=28:15, 32/44a2=28:88, 35/85a1=41:21, 36/41b3=43:14, 36/51a3=43:34, 36/59a3=43:52, 37/32a2=48:10, 37/57b3=49:7

yana / yime: yine, ve.

(Ar. şumme, Far. bāz) *Koparġaylar sizlerni yana / yime uḳturġaylar sizke anı kim ḳıldıñgız.* 38/69a2=64:7

⇒ hem yana 34/6a1=36:37

YANDAḲ: yandak bitkisi.

yandaḳ şekeri: yandak şekeri, kudret helvası.

(Ar. menn, Far. terengübīn) *İndürdimiz olarnıng üze yandaḳ şekerini buldurçınnı.* 28/37b3=7:160

y. 31/60b2=20:80

YAND(U)R-: 1. döndürmek, çevirmek, havale etmek.

(Ar. ifk m., Far. gerdānide şoden) *Yoḳatsun anlarnı Tangrı, neçük yandrurlar anlarnı.* 38/60a2=63:5

y.-dı erse 37/84a2=51:9

(Ar. meredd, Far. bāz gerdāniden) *Körseler ḳınnı aygalar: bar! yandurġuḳa yoldın.* 36/29b3=42:44

y.-maḳ 36/31b2=42:47

(Ar. rec^{c}, Far. bāz gerdāniden) *Eger yandursa séni Tangrı bir ögürḳa olardın.* 29/59a2=9:83

y.-dı 33/48b1=34:31

y.-dumız 31/45a3=20:40

y.-maz 31/64b3=20:89

(Ar. redd, Far. bāz gerdāniden) *Eger tartışsa sizler nerse içinde yandurunglar anı Tangrıḳa.* 26/30b1=4:59

y.-unglar 34/60a2=38:33

y.-salar 26/50a3=4:83

(Ar. ṣadr, Far. bāz gerdāniden) *Aydılar: içürmez-miz yandurmagınça çūpānlar, atamız ulıġ awıçḳa turur.* 32/16a2=28:23

2. geri vermek, iade etmek, vermek.

(Ar. ifā^{a}e^{l}, Far. bāz gerdāniden) *Ol kim yandurdı Tangrı yalavaçı üze olardın sekirtmedingizler anıng üze atlardın.* 38/20b1=59:6

y.-dı 38/21a3=59:7

(Ar. redd, Far. bāz gerdāniden) *Taḥiyye cevāb yandurung körklüg andın azu yandurunglar anı.* 26/52b3=4:86

y.-dımız 32/9a2=28:13

3. döndürmek, başka bir şeye çevirmek.

(Ar. redd, Far. gerdāniden) *Ḳınayu yoḍsa-miz yüzlerini taḳı yandursa-miz anı arḳalarınga.* 26/22b2=4:47

⇒ cevāb yandur- 26/52b2=4:86; fusūzlarınga cezā y. 29/56b3=9:79

yandura ḳoparmış: yeniden diriltilen.

(Ar. münşer/īn, Far. zinde kerde şode/gān) *Ermez mü meger evvelḳı ölümümiz, ermez-miz biz yandura ḳoparmışlardın.* 36/83a2=44:35

yandruġlı: geri veren, bağışlayan.

(Ar. rādd, Far. bāz gerdānide/gān) *Yandruġlılar rūzilerini anung üze kim erklig boldı ong eligleri.* 30/66a3=16:71

y.-miz 32/6a3=28:7

YAND(U)RUL-: 1. döndürülmek, çevrilmek.

(Ar. ifk m, Far. gerdānīde şoden) *Yandrulur siz andın kim yandurdı erse.* 37/84a1=51:9

y.-urlar (yandrulurlar) 36/73b2=43:87

(Ar. rec^{c} m., Far. bāz gerdānīde şoden) *Tangrıka yandurlur işler.* 29/5a1=8:44

y.-ur (yandrulur) 33/66a2=35:4

y.-ur sizler (yandrulur sizler) 32/43b3=28:70, 32/44a2=28:88, 35/3a2=39:44, 35/85a1=41:22, 36/72b3=43:85, 36/95b3=45:15

y.-urlar (yandrulurlar) 35/67b1=40:77

y.-sa men (yandrulsa men) 31/76b2=41:50

y.-mazlar 32/27a1=28:39

(Ar. redd m., Far. bāz gerdānīde şoden) *Sizlerde kimi yandurlur aşağarak tiriglikke.* 30/65b1=16:70

y.-ur (yandrulur) 36/1b1=41:47

y.-sa 26/57a3=4:91

(Ar. redd m., Far. gerdānīde şoden) *Yandurlur sizler ġayb bilgen İdi tapa.* 38/54a1=62:8

2. başağı döndürülmek, ters döndürülmek.

(Ar. irkās, Far. nigüsār kerde şoden) *Yandurulsa bulġaḳka sınaġḳa yandurlur anıng içinge.* 26/57b1=4:91

YANGI: yeni.

(Ar. cedīd, Far. nev) *Sizler yangı törütmek içinde.* 33/32a1=34:7

(Ar. cedīd, Far. nev ya^{c}nī dovvum bār) *Ardımız nu evvel törütmek birle, kendü anlar sézig içinde yangı törütmekdin.* 37/72b3=50:15

yangı belgürt-: yeni ortaya çıkartmak.

(Ar. iḥdāṣ, Far. nev kerden) *Bilmez sen bolġay kim Tangrı yangı belgür[t]gey anda kiḍin işni.* 38/77b1=65:1

yangı bol-: yenilemek, tekrarlamak.

(Ar. iḥdāṣ, Far. nev kerden) *Bolġay kim olar ḳorḳḳalar azu yangı bolġay olarḳa yād ḳılmaḳ.* 31/87b1=20:113

YANIŞ: 1. dönüş, dönülecek yer.

(Ar. me^{c}āb, Far. cāy-ı bāz geşt) *Bütünlükin saḳnuḳlarḳa yanış körklüki.* 34/66a1=38:49

(Ar. merci^{c}, Far. bāz kerden) *Tangrıka yanışıngız ḳamuġ.* 27/54b1=5:48

y. 27/32b1=5:18

(Ar. merci^{c}, Far. bāz geşt) *Yana İdingizke yanışıngız.* 34/82b1=39:7

(Ar. maşīr, Far. bāz geşt) *İlāh yoḳ meger ol, angar yanış.* 35/23b1=40:3

y. 36/11b1=42:15, 37/81b3=50:44, 38/67a1=64:3

2. dönüp dolaşılan yer.

(Ar. muteḳalleb, Far. cāy-i ber geşten) *Tangrı bilür yanışıngızlar[n]ı, turġu yeringizler[n]i.* 37/16a2=47:19

yanış yeri: dönüş yeri, en son varılacak yer.

(Ar. me'āb, Far. cāy-ı bāz geşt) *Bütünlükin aŋgar biziŋ üsküŋizde yaḳınlıḳ néme eḏgü yanış yeri.* 34/62b2=38:40

y. 34/67b1=38:55

(Ar. me'vā, Far. cāy-i bāş) *Olarnıŋ yanış yerleri tamuġ turur, néme yawuz yanġu yer.* 38/96a1=66:9

⇒ soŋ yanış 26/31a1=4:59; turġu yer ... y. 30/42a3=16:29

YA'NĪ (Ar.): yani.

(Ar. –, Far. –) *Kemiştiler / bérdiler Taŋrıḳa ol kün boyun ya'nī boyun sudılar.* 30/77a1=16:87

y. 31/30a3=19:76, 31/42a1=20:22, 36/4a3=42:8

⇒ Arıġ Cān ya'nī Cibril 30/86b2=16:102; bāḳī y. tüplüg 36/48a2=43:28; belgüsiz y. ġayb 31/24a3=19:61; çın y. rāst sözlegüçi 34/41b1=37:157; iḏisiŋe y. iḏisi tapa 26/60a2=4:92; ḳıyāmeṯ y. ḳopmaḳ 38/36a2=60:3; ḳopmaḳ y. ḳıyāmet 35/15b3=39:67; köküs y. köŋül 31/42b1=20:25; mengzek y. meşel 30/68a3=16:74; muṣaffā y. arıġ 37/13a1=47:15; mū'min y. bitigli 32/45a3=29:44; resūl y. yalavaç 29/12a1=9:16; şenbe boḏunları y. cuhūdlar 26/23a1=4:47; tegre ḳapsal- y. erk bolma- 30/2a2=12:66; üḏür- y. sew- 34/59b 3=38:32; yalġan sözledeçi y. yalġançı 30/88a3=16:105; yazuḳluġ y. kāfir 28/68a2=8:8; yoḳlatur erdiler y. bāġ büstān ḳarşılar 28/18a3=7:137

YAŊGLUḲ: insan.

(Ar. beşer, Far. ādemī) *Bütünlükin bilür-miz, olar ayurlar kim: ögretür aŋgar bir yaŋgluḳ.* 30/87a2=16:103

y.-ḳa 36/34a3=42:51

yaŋgluḳ / ādemī: insan.

(Ar. beşer, Far. ādemī) *Men törütteçi men bir yaŋgluḳ ādemīni ḳuruġ balçıḳdın, kök tınçımış livādın.* 30/21b1=15:28

⇒ ādemī / yaŋgluḳ 30/23a2=15:33

YAŊGLUZ: yalnız, tek başına, tek. krş. **YALĠUZ**

(Ar. ferd, Far. ten) *Alur-miz andın anı kim aytur taḳı kelür bizke yaŋgluz.* 31/31b1=19:80

y. 31/35a1=19:95

(Ar. vaḥde[t], Far. yegāne) *Ḳaçan yād ḳılınsa Taŋrı yaŋgluz ḳurlur anlarnıŋ köŋülleri bitmezler.* 35/3a3=39:45

y. 35/29b1=40:12, 35/72a1=40:84

yaŋgluz yaŋgluz: tek tek, birer birer.

(Ar. furādā, Far. yegān yegān) *Aḏaḳın bolsa siz Taŋrıḳa ikin ikin, yaŋgluz yaŋgluz.* 33/59b1=34:46

YANUT: karşılık, mükâfat.

(Ar. cezā', Far. pādāş) *Külsünler azḳına ıġlasunlar üküş, yanut anı kim ḳazġanur erdiler.* 29/59a1=9:82

y. 27/45a3=5:38, 33/53b1=34:37, 35/88b3=41:28

y.-ı 26/61a1=4:93, 27/42a1=5:33, 29/20a1=9:26, 31/59a1=20:76, 31/71b1=39:34, 35/88b2=41:28, 38/29b2=59:17

y.-ları 25/7b2=3:136

(Ar. ecr / ücūr, Far. müzd/hā) *Ḳılsa eḏgü iş bérür-miz aŋga yanutını.* 33/1a1=33:31

y. 25/26a1=3:172, 26/16b3=4:40, 26/42b2=4:74, 26/64a2=4:95, 26/78b2=4:114, 26/99b3=4:146, 27/6a3=4:162, 27/25a1=5:9, 28/79a2=8:28, 29/16a3=9:22, 33/68a1=35:7, 35/75b3=41:8, 37/32b1=48:10, 37/37b2=48:16, 37/50a3=48:29, 38/73b3=64:15, 38/81b1=65:5

y.-ı 25/8a2=3:136, 25/25b1=3:171, 26/67b1=4:100, 28/45b2= 7:170, 30/50a3=16:41, 32/17a2=28:25, 35/21b2=39:74, 36/27a2=42:40

y.-ın 30/9b2=12:90

y.-ları 30/84b2=16:97, 32/35a1=28:54, 33/75b3=35:30, 34/86a2= 39:10

y.-larını 27/13a2=4:173

(Ar. ṣevāb, Far. pādāş) *Taŋrı üskinde dünyā yanutı hem āḫiret yanutı.* 26/91a1=4:134

y.-ı 25/13a1-2=3:145, 26/90b3=4:134

y.-ın (ins.) 31/30b1=19:76

(Ar. –, Far. cezā[ə]) *Ol kim kömdüŋgüz özleriŋgizke, tatıŋglar anıŋg yanutın kim kömdüŋgüz.* 29/26b3=9:36

y. 36/108a1=45:34

⇒ az ṭā[ᶜ]aṭḳa üküş yanut bérgen 36/18a2=42:23; ésiz y. 35/7b1=39:51, 35/8a1=39:51

yanut bér-: karşılık vermek, cezalandırmak, mükâfatlandırmak.

(Ar. cezā[ə], Far. pādāş dāden) *Hiç yanut bérilmez meger nıısipās.* 33/38b1=34:17

y.-ür men 35/88a3=41:27

y.-ür 25/12b1=3:144, 30/8b1=12:88, 30/43b2=16:31

y.-ür-miz 25/13a3=3:145, 28/29b2=7:152, 31/80a2=46:25, 31/92a3 =20:127, 32/10a1=28:14, 33/77b2=35:36, 34/26a1=37:80, 34/31b1=37:105, 34/32a3=37:110, 34/34b3=37:121, 34/36b2=37:131

y.-dimiz 33/38a3=34:17

y.-gey ök men 30/83b3=16:96

y.-gey men ök 30/84b2=16:97

y.-mek 31/71b3=39:35, 32/17a2=28:25, 36/95a2=45:14

(Ar. işābe[t], Far. pādāş dāden) *Yanut bérdi sizke ġamnı ġam birle.* 25/16b3=3:153

y.-di 37/39b3=48:18

(Ar. —, Far. cezā[ə] dāden) *Bu kiin unutmaḳ yanutın bérür-miz andaġ unıttıŋgız.* 36/107b2=45:34

⇒ al yanutı bér- 28/80b1=8:30; ḫalf yanut bér- 33/54b3=34:39

yanut bérigli: karşılık olarak tuzak kuran.

(Ar. mākir, Far. cezā dehendegān) *Al ḳılurlar, al yanutı bérür Taŋrı, Taŋrı yanut bériglilerde yégrek ol.* 28/80b2=8:30

yanut bér(i)l-: karşılık verilmek, cezalandırılmak.

(Ar. cezā[ə] m., Far. pādāş dāde şoden) *Tanılar hiç yanut bérilmezler meger ol kim ḳılur erdiler.* 33/51a3=34:33

y.-ür (y. bérlür) 26/83a3=4:123, 35/31b2=40:17, 36/104b1=45:28
y.-ürler (y. bérlürler) 28/53b1=7:180
y.-gey 36/100a1=45:22
y.-gü 31/40a1=20:15
y.-mez 28/25b3=7:147, 35/47a3=40:40
y.-mez siz 34/25b1=37:39
y.-mez sizler 34/13a1=36:54

YAPIŞTUR-: örtmek, kapamak.

(Ar. ḫaşf, Far. dūḫten) *Belgürdi olarḳa anıng uwut yerleri, yapışturu āġāzdılar ol iki üze uştmaḥ yapraḳındın.* 31/90a2=20:121

YAPRAḲ: yaprak. krş. **YAPURĠAḲ**

(Ar. şaṭ^{c}, Far. berg) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı, yoġun boldı köni turdı.* 37/49b1=48:29

(Ar. varaḳ, Far. berg) *Belgürdi olarḳa anlarnıng uwut yerleri, yapışturu āġāzdılar ol iki üze uştmaḥ yapraḳındın.* 31/90a3=20:121

YAPURĠAḲ: krş. **YAPRAḲ**

yapurġaḳ çal-: yaprak silkelemek.

(Ar. heşş, Far. berg rīzānden) *Ol menim tayaḳım turur, tayanur men anıng üze hem yapurġaḳ çalar men anıng birle.* 31/40b3=20:18

YAP(U)Ş-: sarılmak, dört elle sarılmak, sığınmak. krş. **YEPÜŞ-**

(Ar. i^{c}tişām, Far. çeng der zeden) *Meger anlar kim yandılar, oŋgardılar, yapıştılar Taŋgrıḳa.* 26/99a3=4:146

y.-tılar 27/14b1=4:175

(Ar. temsīk bi, Far. çeng der zeden) *Anlar kim yapşurlar bitigke, aḍaḳın ḳılurlar namāzını biz yoḳsuz ḳılmaz-mız eḍgülük ḳılıġlılarnıng yanutı.* 28/45a3=7:170

⇒ tutup yapuş- 32/13a2=28:19

YAR-: bozmak, kırmak.

yar- / sı-: (yemin) bozmak, sözünden dönmek.

(Ar. nekş, Far. şikesten) *Toḳuşmaz mu sizler boḍun birle kim yardılar / sıdılar andlarını.* 29/9b3=9:13

⇒ suw yarġan 33/73a2=35:12

YARAĠ: gücü yetme, muktedir olma.

(Ar. ḳadāra^{t}, Far. tevānā şoden) *Meger anlar kim yandılar munda burun yaraġlarıngızda olar üze.* 27/43a3=5:34

yaraġ bol-: gücü yetmek, yapabilmek.

(Ar. istiṭā^{c}a^{t}, Far. tevānisten) *Hergiz yaraġlarıngız bolmaz kim dād bérsengiz uraġutlar arasında.* 26/87b3=4:129

y.-maġay (yaraġları b.) 34/11a2=36:50
y.-masa (yaraġı b.) 26/3b3=4:25

(Ar. istiṭā^{c}a^{t}, Far. tevānisten) *Yaraġları bolmaz olarḳa yārī bérmekke.* 28/60a1=7:192

yaraġ bul-: gücü yetmek.

(Ar. istiṭā^{c}a^{t}, Far. tevānisten) *Yaraġ bulmazlar ḥileḳa yime könülmezler yolḳa.* 26/66a1=4:99

YARAĠLIĠ: hakikat, gerçek, hak.

(Ar. ḥaḳḳ, Far. rāst) *Tüşti yaraġlıġ yerinde, yoḳ yoḍun boldı anı kim ḳılur erdiler.* 28/8b2=7:118

(Ar. ḥaḳḳ, Far. ḥaḳ) *Tileyür Tangrı kim yaraġlıġnı belgürtse sözleri birle, kesmek tanıġlılarınıng songını.* 28/67b3=8:7

y.-nı 28/68a1=8:8

⇒ rāst / yaraġlıġ 28/4b3=7:105

yaraġlıġ bol-: gücü yetmek.

(Ar. istiṭā^{c}a^{t}, Far. tevānisten) *Ewürgey erdimiz olarnı orunları üze, yaraġlıġ bolmaġaytılar keçgüke.* 34/17a1 =36:67

YARAĠSIZ: batıl.

(Ar. bāṭıl, Far. bīhūde) *Belgürtse yaraġlıġnı, yoḳ yoḍun ḳılsa yaraġsızın neçeme taplamasa kāfirler.* 28/68a1=8:8

(Ar. bāṭıl, Far. nā-dürüst) *Rūzī bérdi sizlerke arıġlardın, yaraġsızḳa mu kirtgünürler, Tangrı ir[inç]ingе tanarlar.* 30/67b1=16:72

yaraġsız / artaḳ: batıl.

(Ar. bāṭıl, Far. nā-dürüst) *Bu ögür helāk bolmışlar ol, olar anıng içinde yaraġsız artaḳ.* 28/19a3=7:139

yaraġsızın: haksız yere, hak etmeden.

(Ar. bi-ġayri'l-ḥaḳḳ, Far. be-cüz rāstī) *Anlar kim uluġsıġlıḳ ḳılurlar yer içinde yaraġsızın.* 28/24a3=7:146

⇒ artatġan / yaraġsız ḳılıġlı 28/49a2=7:173

YĀRĀN (Far.): arkadaş, yakındaki kişi(ler).

(Ar. aṣḥāb, Far. yārān) *Yalġan tuttı olarda burun Nūḥ ḳavmi taḳı yārānları ol ve Ṣāliḥ ḳavm[i].* 37/71b3=50:12

YARAŞ-: barışmak.

yaraşmaḳ: barış.

(Ar. ṣulḥ, Far. āştī) *Yaraşmaḳ eḍgü erür.* 26/87a3=4:128

yaraşmamaḳ: itaat etmeme, geçimsizlik.

(Ar. nuşūz, Far. nā-sāzvārī) *Ol tişiler kim ḳorḳar sizler yaraşmamaḳlarındın.* 26/11b3=4:34

YARAŞIḴLIḴ: uygun olanı, yaraşanı yapma.

(Ar. tevfīḳ, Far. sāzvārī custen) *Andıḳarlar Tangrı tuta and ap tilemez-miz meger körklüg yaraşıḳlıḳ.* 26/35b2=4:62

YARAŞTUR-: barıştırmak, düzeltmek, islah etmek.

(Ar. işlāḥ, Far. āşti ewgenden) *Yazuḳ yoḳ ol iki üze kim yaraşturşalar ol iki ara yaraşturmak.* 26/87a2=4:128

y.-unglar 37/59b1=49:9, 37/60b2=49:10

(Ar. işlāḥ, Far. nīkū kerden) *Eger yansa yaraşturunglar ol iki ara könilik birle.* 37/60a2=49:9

yaraşturmaḳ: barıştırma.

(Ar. ṣulḥ, Far. āşti dāden) 26/87a2=4:128

YARAT-: 1. yaratmak.

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīden) *Kökler erkliki içinde anı kim yarattı Tangrı.* 28/55a2=7:185

y.-tı 30/73b3=16:81

(Ar. ẕer^{a}, Far. āferīden) *Anı kim yarattı sizlerke yer içinde türlüg türlüg boḍuġları.* 30/35b3=16:13

y.-ur 36/6b2=42:11

2. (yalan) uydurmak.

(Ar. iftirā^{a}, Far. ber yāften) *Her-āyine yaratur yalġanını anlar kim kirtgünmesler.* 30/88a1=16:105

y.-sa sizler 30/94b3=16:116

⇒ yalġan yarat- 30/57a1=16:56, 30/77a3=16:87, 30/95a1=16:116

yaratġan: yaratıcı, var eden, esma-yı hüsnadan: bâri.

(Ar. bāri^{a}, Far. āferīdgār) *Ol Tangrı törütgen yaratġan şüret ḳılġan.* 38/32a3=59:24

⇒ yalġan yaratıġlı 30/86a3=16:101

yaratmaḳ: hilkat, varlık ve özellik.

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīniş) *Aydı: İdimiz ol turur kim bérdi ḳamuġ nengni anıng yaratmaḳı.* 31/49a1=20:50

YARATIĠ: yaratılış.

(Ar. ḫalḳ, Far. āferīniş) *Ol kimerse kim uzun ^{c}ömr bérür-miz anga, ḳoḍı ewrer-miz anı yaratıġ içinde.* 34/17a3=36:68

YARATIL-: yaratılmak.

(Ar. ḫalḳ m., Far. āferīde şoden) *Yaratıldı ādemī küçsüz.* 26/7a3=4:28

YARIḴ: zırh.

(Ar. sābiġa^{t} / sābiġāt, Far. zırıh/hā) *Yumşattımız angar temürni étkil tép yarıḳlar.* 33/34a1=34:11

YARIL-: yarılmak.

(Ar. intişāḳ, Far. şigāfte şoden) *Yarlur yer tüşer taġlar sınıp.* 31/33b3=19:90

(Ar. teşaḳḳuḳ, Far. şikāfte şoden) *Ol kün yarılur yer, olarda terkin, ol térmek bizing üze āsān.* 37/81b3=50:44

(Ar. tefaṭṭur, Far. şikāften) *Tileyür kökler kim yarılsa andın hem yarlur yer tüşer tağlar sınıp.* 31/33b2=19:90

YARIM: yarı.

(Ar. nıṣf, Far. nīme) *Eger keldürseler bir yawuz iş anlar üze ol kim anıng yarımı āzād tişiler üze ḳındım.* 26/5b1=4:25

YARIN: yarın.

(Ar. ġadā, Far. ferdā) *Körsün-a et-özni né kim ilgerü ıdtı.* 38/30a2=59:18

YĀRĪ (Far.): yardım.

(Ar. naṣr, Far. yārī) *Ḳavī ḳıldı sizni yārīsi birle, rūzī ḳıldı / bérdi sizke.* 28/78a1=8:26

y. 25/3a2=3:126, 38/47a2=61:13

yārī bér-: yardım etmek, yardımcı olmak.

(Ar. naṣr, Far. yārī dāden) *Çın-oḳ yārī bérdi sizke Tangrı üküş orunlar içinde.* 29/18b2=9:25

y.-ür 37/8a3=47:7, 37/27b1=48:3
y.-ür-miz 35/53b3=40:51
y.-ürler 28/60a2=7:192, 28/60a8=7:197
y.-di 29/30b3=9:40
y.-diler 28/34b3=7:157
y.-gey 29/10b3=9:14
y.-gey-miz 38/25b3=59:11
y.-se-siz 37/8a3=47:7
y.-seler 38/26b1=59:12
y.-mezler 38/26b1=59:12
y.-medi 31/82a2=46:28
y.-mese siz 29/30b2=9:40
y.-mek 28/69a1=8:10, 37/27b2=48:3
y.-mekke 28/60a1=7:192, 28/60a7=7:197

(Ar. naṣr, Far. yārī kerden) *Yārī bérdimiz olarḳa boldılar anlar yengigliler.* 34/33b3=37:116

y.-ürler 38/23a3=59:8
y.-seler 36/31a1=42:46

(Ar. naṣr, Far. dād sitāden) *Anlar kim ḳaçan tegse olarḳa küç, olar yārī bérürler.* 36/26b3=42:39

(Ar. naṣr, Far. bāz dāşten) *Kim kim yārī bérse bizke Tangrınıng ḳınıdın.* 35/40a3=40:29

yārī bérdeçi: yardımcı.

(Ar. nāṣir/īn, Far. yārīger/ān) *Yoḳ olarḳa yārī bérdeçilerdin.* 30/48a3=16:37

yārī bérigli: yardım eden.

(Ar. nāṣir/īn, Far. yārīger/ān) *Turġu yeringiz ot ol, yoḳ sizke yārī bérigliler.* 36/108a2=45:34

yārī béril-: yardım edilmek.

(Ar. naṣr m., Far. yārī kerde şoden) *Ündeyürler otḳa ḳopmaḳ küninde, yārī bérilmezler.* 32/27b3=28:41

(Ar. naṣr m., Far. yārī dāde şoden) *Sizke ḳın yana yārī bérilmez sizler.* 35/10a1=39:54

y.-mezler 35/82a2=41:16, 38/26b2=59:12

yārī bérilmiş: yardım edilen.

(Ar. manṣūr/ūn, Far. yārī kerde/gān) *Olar her-āyine olar yārī bérilmişlerdin tururlar.* 34/44b1=37:172

yārī bériş-: karşılıklı yardımda bulunmak.

(Ar. tenāṣur, Far. yārī kerden yekdigerrā) *Né ol sizke yārī bérişmezler.* 34/22a3=37:125

yārī ḳıl(ı)n-: yardım edilmek.

(Ar. naṣr m., Far. yārī kerde şoden) *Ermez anlar yārī ḳılnurlar.* 36/85a3=44:41

yārī tile-: yardım istemek.

(Ar. isti^{c}āne^{t}, Far. yārī ḫ^{v}āsten) *Yārī tileñgler Tañgrıdın, seriñgler.* 28/12a1=7:128

(Ar. istinṣār, Far. yārī ḫ^{v}āsten) *Ançada ol kim yārī tiledi andın tün, muñgadıp ḳutġaru ḳolar.* 32/12b2=28:18

YĀRĪÇİ (Far.T.): yardımcı, kurtarıcı, destek olan.

(Ar. nāṣır, Far. yāriger) *Yoḳattımız olarnı pes yārīçi yoḳ olarḳa.* 37/11b2=47:13

(Ar. naṣīr / enṣār, Far. yārīger/ān) *Bulmaz dōst ap yārīçi.* 33/23b3=33:65

y. 26/25b3=4:52, 26/43b3=4:75, 26/55b1=4:89, 26/83b2=4:123, 26/99a1=4:145, 27/13b3=4:173, 28/86a3=8:40, 29/54b2=9:74, 36/5a1=42:8, 36/23a3=42:31, 37/42a2=48:23

y.-din 33/78b3=35:37

y.-leri 38/47b2=61:14

y.-ler 38/48a1=61:14, 38/48a3=61:14

(Ar. rid^{a}, Far. yāriger) *Iḏġıl anı mening birle yārīçi kim könike tutar méni.* 32/23b1=28:34

(Ar. vezīr, Far. destūr) *Ḳılġıl mañgar yārīçi boḍnumdın, Härünnı ḳarındaşım.* 31/43a1=20:29

(Ar. ẓahīr, Far. hem-püşt) *Anıng birle eḍgülük ḳıldı mening üze, hergiz bolmaġam yārīçi yazuḳluġlarḳa.* 32/12a3=28:17

y. 38/91a3=66:4

y.-din 33/43b3=34:22

YĀRĪÇILIḴ (Far.T.): yardımcı olma.

(Ar. naṣīr, Far. yāriger) *Tap turur Tañgrı yārīçılıḳḳa.* 26/20b2=4:45

YARLIĠ: 1. izin, müsaade, hüküm.

(Ar. iẓn, Far. ḥükm) *Bolmaz et-özke ölmek meger Tañgrı yarlıġı birle.* 25/12b3=3:145

y.-ı 26/36b2=4:64

(Ar. iẕn, Far. fermān) *Ançada öltürür erdiŋiz olarnı anıŋ yarlıġı birle.* 25/15a2=3:152

y.-ı 38/71b3=64:11

(Ar. iẕn, Far. destūr) *Ündegüçi Taŋrıḳa anıŋ yarlıġı birle.* 33/10a2=33:46

y.-ı 33/35a1=34:12, 35/68a3=40:78, 36/34b3=42:51, 38/6a3= 58:10, 38/20a2=59:5

(Ar. vaḥy, Far. peyġām) *Ewmegil Ḳur'ān birle ḳażā' ḳılınmazda burun saŋa anıŋ yarlıġı.* 31/87b3=20:114

2. emir, buyruk.

(Ar. emr, Far. fermān) *Boyun bérigliler ol anıŋ yarlıġı birle.* 30/35b1= 16:12

y.-ı 30/44b2=16:33, 38/81a2=65:5

y.-ımız 36/35a3=42:52

y.-ımızdın 33/35a2=34:12

(Ar. risālet, Far. peyġām/hā) *Ey Mūsā, men üdürdüm séni boḍun üze meniŋ yarlıġlarım birle, sözüm birle.* 28/23a1=7:144

⇒ bitig yarlıġ 33/58a3=34:44

yarlıġ bér(i)l-: emrolunmak.

(Ar. emr m., Far. fermüde şoden) *Keçürgil ötegil anı kim yarlıġ bérlür sen.* 30/32a3=15:94

y.-ürler (bérlürler) 30/54b1=16:50

yarlıġdın çıḳ-: yoldan çıkmak, emirlere uymamak.

(Ar. fısḳ, Far. birūn şoden ez fermān) *Sınayur-mız olarnı anıŋ birle kim yarlıġdın çıḳar erdiler.* 28/40b1=7:163

(Ar. fısḳ, Far. birūn āmeden ez fermān) *Küç éttiler ḳatıġ ḳın birle anıŋ birle kim yarlıġdın çıḳar erdiler.* 28/42a1=7:165

(Ar. fısḳ, Far. birūn reften ez fermān) *Yigrentürdi silerke Taŋrını barlamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı taḳı ᶜāṣī bolmaḳnı.* 37/58b2=49:7

(Ar. ifsād, Far. tebāhī kerden) *Arturdumız olarḳa ḳın ḳın üze anın kim yarlıġdın çıḳar erdiler.* 30/77b3=16:88

yarlıġdın çıḳıġlı: fasık, yoldan çıkmış.

(Ar. fāsıḳ/īn, Far. bī-fermān/ān) *Munu körkitür men sizke yarlıġdın çıḳıġlarḳa.* 28/24a1=7:145

(Ar. fāsıḳ/īn, Far. birūn āyende/gān ez fermān) *Olar erürler boḍun, yarlıġdın çıḳıġlı boḍunlar.* 32/22b3=28:32

yarlıġ ıḍ-: vahyetmek, vahiy göndermek.

(Ar. īḥā', Far. fermüden) *Yarlıġ ıḍtı tegme kök içinde fermānını.* 35/78a3=41:12

(Ar. īḥā', Far. vaḥy firistāden) *Ol kim yarlıġ ıḍtımız saŋa bitigdin.* 33/76a2=35:31

y.-tım 36/7b3=42:13

y.-tı 28/70a2=8:12

y.-tımız 28/8a3=7:117, 28/36b3=7:160, 30/97b3=16:123, 31/59a2= 20:77

(Ar. iḫā', Far. peygām dāden) *Yarlıġ ıḍur öz yarlıġı birle né kim tilese.* 36/34b3=42:51

(Ar. iḫā', Far. peygām firistāden) *Biz yarlıġ ıḍtımız ... Yaᶜḳūbḳa yégenleriŋge İsmāᶜīlḳa ve İsḥāḳḳa.* 27/6a3=4:163

y.-tımız 27/6b1-2=4:163, 36/3a3=42:7, 36/34b3=42:51

yarlıġ ıḍıl-: vahiy gönderilmek, vahyolunmak.

(Ar. iḫā' m., Far. vaḥy āverde şoden) *Yarlıġ ıḍlur maŋga bütünlükin Taŋrıŋız bir Taŋrı turur.* 35/74b2=41:6

(Ar. iḫā' m., Far. vaḥy firistāde şoden) *Iḍmadımız sénde öŋgdin meger erenler kim yarlıġ ıḍıldı.* 30/51a1=16:43

y.-dı 35/14b1=39:65, 36/55a2=43:43

y.-mas 34/71b2=38:70

(Ar. iḫā' m., Far. be-peygāmber firistāden) *Men üḍürdüm séni, eşitgil ol kim yarlıġ ıḍlur.* 31/39b1=20:13

yarlıġ ıḍmaḳ: vahiy.

(Ar. vaḥy, Far. ilhām) *Bolmaz bir yanglıḳḳa sözlese aŋgar taŋrı meger yarlıġ ıḍmaḳ.* 36/34b1=42:51

yarlıġsız iş: Allah'ın buyruğuna uymayan iş.

(Ar. fısḳ, Far. bīrūn āmeden ez fermān) *Ol kim boġuzlansa burḫānlar üze kim üllüşse sizler oḳlar birle ol yarlıġsız iş.* 27/16b2=5:3

yarlıġ tegür-: vahyolunmak.

(Ar. iḫā' m., Far. vaḥy firistāde şoden) *Bütünlükin uḍar men ol kim yarlıġ tegrür maŋga İḍimdin.* 28/62a3=7:203

yarlıġ tutuġlı: emirlere boyun eğen, itaatkâr.

(Ar. ḳānit, Far. fermān berdār) *Bütünlükin İbrāhīm yalavaç erdi bir ögür Taŋrı yarlıġı tutuġlı.* 30/97a1=16:120

YARLIḲ: emir, buyruk. krş. **YARLIĠ**

(Ar. emr, Far. fermān) *Éwdüŋgüzler mü İḍiŋgiz yarlıḳıŋga?* 28/27b3=7:150

YARLIḲA-: affetmek, bağışlamak, merhamet etmek.

(Ar. ġufrān, Far. āmurzīden) *Yarlıḳamaz ol kim ortaḳ ḳatsa aŋga taḳı yarlıḳar anda aḍınnı.* 26/23a3=4:48

y.-yur 26/79b2=4:116, 27/32a1=5:18, 27/46a3=5:40, 37/35a3= 48:14

y.-dı 32/11b3=28:16, 34/1a3=36:27

y.-ġay 28/79b2=8:29, 30/10a2=12:92, 38/46a3=61:12

y.-ġıl 28/28b3=7:151, 32/11b3=28:16, 34/60b3=38:35, 35/26b1= 40:7, 38/24a2=59:10, 38/95a 3=66:8

y.-sa 25/7a2=3:135, 26/94a1=4:137, 27/9b3=4:168

y.-maz 26/79b2=4:116, 29/57b1=9:80, 37/23b2=47:34, 38/61a2= 63:6

y.-maḳ 31/57b1=20:73, 37/27a1=48:2

(Ar. raḥm, Far. baḫşūden) *Yarlıḳasa meniŋg İḍim bütünlükin meniŋg İḍim örtgen ulaşu yarlıḳaġan ol.* 30/1b1=12:53

y.-yur 29/51b2=9:71

(Ar. raḥmet, Far. baḫşāyiden) *Örte bérgil yazuḳumızı, yarlıḳagıl bizni sen.* 28/32a2=7:155

yarlıḳagłı: 1. merhamet edici, esma-yı hüsnadan: rahîm.

(Ar. raḥîm, Far. hemîşe baḫşāyende) *Bütünlükin seniŋ İdiŋ ... örtgen yarlıḳagłı.* 28/30a2=7:153

y. 37/68a1=50

2. esma-yı hüsnadan: vahhâb.

(Ar. vahhāb, Far. baḫşide) *Azu olar üskinde mü İdiŋniŋ ḫazîneleri ᶜazîz yarlıḳagłı.* 34/49b1=38:9

3. bağışlayan.

(Ar. ġāfir, Far. āmurzende) *Bitig indürmek Taŋrıdın ᶜazîz bilgen yazuḳ yarlıḳagłı.* 35/23a1=40:3

yarlıḳağan: 1. merhametli.

(Ar. raḥîm/în, Far. baḫşāyende/gān) *Yarlıḳağay Taŋrı sizni, Ol yarlıḳağanlarda yarlıḳağanraḳı ol.* 30/10a2=12:92

y.-larda 28/29a1=7:151

2. bağışlayıcı, esma-yı hüsnadan: rahîm, gafûr.

(Ar. raḥîm, Far. baḫşāyende) *Ol Taŋrı örtgen yarlıḳağan ol.* 25/4b2=3:129

y. 30/96b3=16:119, 33/14a1=33:50, 33/21b2=33:59, 37/56b2=49:5

(Ar. raḥîm, Far. hemîşe baḫşāyende) *Ol yarlıḳağan örtgen turur.* 33/29a2=34:2

y. 26/6a2=4:25, 27/17b3=5:3, 27/43b1=5:34, 34/14a1=36:58, 35/9b2=39:53, 37/35b2=48:14, 37/63b1=49:12, 37/65a3=49:14, 37/83a1=51

(Ar. raḥîm, Far. mihrbān) *Ol Taŋrı erür müʾminlerḳa yarlıḳağan.* 33/9a3=33:43

(Ar. ġafûr, Far. āmurzgār) *Ol turur tüzün yime yarlıḳağan.* 33/82a3=35:41

y. 26/19b3=4:43, 38/3b3=58:2, 38/38b2=60:12

yarlıḳağan / örtgen: esma-yı hüsnadan: gafûr.

(Ar. ġafûr, Far. āmurzende) *İdi yarlıḳağan / örtgen.* 33/37b1=34:15

yarlıḳağan İdi: rahmân Allah.

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāvend-i buzurg baḫşāyiş) *Ol kün térer-miz saḳnuḳlarnı yarlıḳağan İdi tapa atlandurup.* 31/32b2=19:85

yarlıḳağan Taŋrı: rahman Allah.

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāy-ı buzurg) *Ḳodu bérgey anı yarlıḳağan Taŋrı.* 31/29a3=19:75

(Ar. raḥmān, Far. ḫudāy) *Kördi mü ol ġaybnı azu tuttı mu yarlıḳağan Taŋrı üskinde ᶜahd.* 31/31a1=19:78

yarlıḳağanraḳ: en merhametli.

(Ar. erḥam, Far. baḫşāyende-ter) *Ey İdim, ... sen yarlıḳağanlarda yarlıḳağanraḳı sen.* 28/29a1=7:151

(Ar. erḥam, Far. baḫşāyende-terîn) *Yarlıḳağay Taŋrı sizni, Ol yarlıḳağanlarda yarlıḳağanraḳı ol.* 30/10a2=12:92

⇒ raḥīm / ulaşu yarlıḳaġan 33/86a3=36:5; ulaşu yarlıḳaġan 25/29b1=4, 26/37a2=4:64, 26/64b2=4:96, 26/66b1=4:99, 26/67b2=4:100, 26/73a3=4:106, 26/75b2=4:110, 26/88b2=4:129, 27/46a1=5:39, 28/43a1=7:167, 28/64a1=8, 29/20a3=9:27, 29/64b3=9:91, 30/1b1=12:53, 30/11b1=13, 30/12a2=14, 30/18b1=15, 30/53a1=16:47, 30/91a2=16:110, 30/94a3=16:115, 31/4a1=19, 31/36b1=20, 32/3b1=28, 32/12a1=28:16, 32/44b1=29, 33/27b2=33:73, 33/28a1=34, 33/63a2=35, 34/46b1=38, 34/76b2=39, 35/22b1=40, 35/73a1=41, 36/37a1=43, 36/74b1=44, 36/85b1=44:42, 36/89a1=45, 37/4a1=47, 37/26b1=48, 37/52b1=49, 38/8b2=58:12, 38/16b1=59, 38/31b1=59:22, 38/33a1=60, 38/38b3=60:12, 38/39b1=61, 38/49a2=62, 38/57a1=63, 38/65a2=64, 38/73b2=64:14, 38/75b2=65, 38/88a2=66, 38/88b3=66:1

yarlıḳamaḳ: rahmet, mağfiret.

(Ar. maġfiret, Far. āmurziş) *Olarḳa yarlıḳamaḳ hem yanut uluġ.* 27/24b3=5:9

y. 25/7b2=3:136, 26/64a3=4:96, 33/5a2=33:35, 33/30b1=34:4, 37/13a3=47:15, 37/50a3=48:29, 37/55b1=49:3

(Ar. maġfiret, Far. āmurzidegī) *Éwingler yarlıḳamaḳḳa İdingizdin.* 25/5b2=3:133

(Ar. raḥmet, Far. baḫşūden) *Bu körgüler yaruḳ İdingizdin hem köni yol hem yarlıḳamaḳ.* 28/62b1=7:203

y. 30/78b3=16:89

(Ar. raḥmet, Far. baḫşāyiş) *Kim umunçsuz bolur İdi yarlıḳamaḳındın meger yolsuzlar.* 30/27a3=15:56

y.-ımnı 28/32b3=7:156

y.-ı 26/50b3=4:83

yarlıḳamaḳ bér-: merhamet etmek.

(Ar. ḥanān, Far. baḫşāyiş) *Yarlıḳamaḳ béring üskümizde hem arıġlıḳ erür saḳınuḳ.* 31/8a1=19:13

yarlıḳamaḳlıḳ: rahmet, merhamet, bağışlama.

(Ar. raḥmet, Far. baḫşūdenī) *Anıng bitigi içinde köni yol, yarlıḳamaḳlıḳ anlarḳa kim olar İdilering̈e ḳorḳarlar.* 28/30b2=7:154

y. 25/21b3=3:157, 25/22a3=3:159, 30/11a2=12:111, 30/61b2=16:64

(Ar. raḥmet, Far. baḫşāyişī) *Müjde bérür olarḳa İdileri yarlıḳamaḳlıġın andın ḫoşnūdluḳ birle.* 29/15b3=9:21

y. 32/28b3=28:43, 32/30a3=28:46

(Ar. maġfiret, Far. āmurzişī) *Olarḳa dereceler idileri üskinde, yarlıḳamaḳlıḳ hem rüzī tüzün.* 28/66a2=8:5

y. 33/68a1=35:7

YARLIḲAN-: bağışlanmak.

(Ar. raḥmet m., Far. baḫşūde şoden) *Bolġa kim yarlıḳanġa sizler.* 28/63a1=7:204

(Ar. gufrān m., Far. āmurzide şoden) *Ayurlar: munu yarlıḳanur-miz biz.* 28/44a3=7:169

YARLIḲAT-: affetmek, günahları bağışlatmak.

(Ar. ġufrān m., Far. āmurzīde şoden) *Eger yıġılsalar küfrdin yarlıḳatur olar anlarnı.* 28/85a2=8:38

yarlıḳatu ḳol-: günahlardan bağışlanmayı istemek, istiğfar etmek.

(Ar. istiġfār, Far. āmurziş ḫ^{v}āsten) *Anlar ançada küç étseler özleriŋge, kelseler saŋga, yarlıḳatu ḳolsalar Taŋgrıdın.* 26/36b3=4:64

y.-arlar 25/7a1=3:135, 28/82a2=8:33, 35/26a1=40:7, 37/86a1= 51:18

y.-ġıl 26/73a2=4:106, 29/57a2=9:80, 35/55b1=40:55, 37/15b3= 47:19, 37/33a1=48:11, 38/38b1= 60:12

y.-sun 38/60a3=63:5

y.-unglar 35/75a1=41:6

y.-sang 29/57a3=9:80, 38/60b3=63:6

y.-sa 26/75b1=4:110

y.-salar 26/37a1=4:64

y.-maġıl 29/57a2=9:80

y.-masang 38/61a1=63:6

yarlıḳatu tile-: istiğfar etmek.

(Ar. istiġfār, Far. āmurziş ḫ^{v}āsten) *Yarlıḳatu tilegil olardın.* 25/22b3=3:159

y.-di 34/56a1=38:24

y.-gem 31/18b2=19:47

YARU: yarı.

(Ar. nıṣf, Far. nīme) *Yarusını ḳodsa ol mīrāş alur anda.* 27/15b1=4:176

YARU-: parlamak, ışıldamak.

(Ar. işrāḳ, Far. rūşen şoden) *Yarudı yer iḍisi nūrı birle.* 35/17a1=39:69

(Ar. ḳarr, Far. rūşen şoden) *Ol yaḳınraḳ kim yarusa olarnıŋ közleri.* 33/14b1 =33:51

y.-sun 31/45b1=20:40, 32/9a2=28:13

YARUḲ: görünür kılıcı, göz açıcı.

(Ar. mubṣir, Far. bīnā) *Ol Taŋgrı ol ḳıldı siziŋ üçün tünni amrılmaḳ üçün, anıŋ içinde kündüzni yaruḳ.* 35/59a3=40:61

⇒ açuḳ yaruḳ 33/74a1=35:26; ḫurmā yaruḳınça 26/26a1=4:53; köz yaruḳı 32/7a3=28:9

yaruḳ bol-: aydın olmak.

(Ar. ḳarr, Far. rūşen şoden) *Yégil hem içgil yaruḳ bolsun közüŋ.* 31/10b2=19:26

yaruḳ körgü: kesin delil, açık belge.

(Ar. baṣīre^{t} / baṣā^{ɔ}ir, Far. bīnā^{ɔ}ī/hā) *Bu körgüler yaruḳ İḍiŋizdin hem köni yol hem yarlıḳamaḳ.* 28/62a3=7:203

yaruḳraḳ: daha akıcı ve anlaşılır.

(Ar. efṣāḥ, Far. güşāde-ter) *Ḳadaşım Hārūnnı ol yaruḳraḳ méndin tilin, ıḍġıl anı meniŋ birle yārīçi.* 32/23a3=28:34

yaruḳ yıldrağan: ışık saçan, nurlar saçan.

(Ar. münīr, Far. tābān) *Çerāġ yaruḳ yıldrağan.* 33/10a2=33:46

yaruḳ yol: şeriat.
(Ar. minhāc, Far. rāh-ı rūşen) *Ḳamuġḳa ḳıldımız sizdin yaruḳ yol hem çerāġ.* 27/53b3=5:48

YARUḲLUḲ: nur.
(Ar. nūr, Far. rūşenāyī) *Çın-oḳ keldi sizke Tangrıdın yaruḳluḳ hem belgülüg bitig.* 27/29b1=5:15
y.-ḳa 30/12b2=14:1

YAS: zarar.
(Ar. żarr, Far. gezend) *Ḳaçan tegse sizlerke yas angar annıg birle yalwarur sizler.* 30/55b2=16:53
⇒ ḳor yas 30/8a2=12:88, 31/73b3=39:38, 31/74a1=39:38, 33/80a3=35:39, 34/83a1=39:8, 35/6a3=39:49, 37/33b2=48:11

YAŞ (I): göz yaşı.
(Ar. dem^{c}, Far. āb-ı çeşm) *Ewrülürler közleri yaşangurur yaşdın ḳaḍġurup bulmaduḳlarınga.* 29/65a3=9:92

YAŞ (II): taze.
(Ar. ṭariyy, Far. tāze) *Ol İḍi ol kim fermān tutuġlı ḳıldı tengizni, yése sizler andın yaş et.* 30/36a3=16:14
yaş ḫurmā: taze hurma.
(Ar. ruṭab, Far. ḫurmā-i ter) *Irġaġıl seninġ tapa ḫurmā tüpini tüşsün üçün seninġ tapa yaş ḫurmā.* 31/10b1=19:25

YAŞ-: 1. gizlemek, saklamak.
(Ar. tevārī, Far. pinhān şoden) *Yaşar boḍundın yawuzluḳındın.* 30/57b3=16:59
2. gizlenmek, görünmemek.
(Ar. tevārī, Far. pinhān şoden) *Ançaḳa tegi yaştı kün perde birle* 34/60a2=38:33

YAŞANGUR-: (göz) yaşarmak, yaşlı olmak.
(Ar. feyż, Far. revān şoden) *Ewrülürler közleri yaşangurur yaşdın ḳaḍġurup bulmaduḳlarınga.* 29/65a3=9:92

YAŞDAŞ: yaşıt, aynı yaşta.
(Ar. tirb / etrāb, Far. hem-zād/ān) *Taḳı olar üskinde közi yümüklügler yaşdaşlar.* 34/66b3=38:52

YAŞLIĠ: yaşlı, yaşında.
⇒ ḳırḳ yaşlıġ bol- 32/9b2=28:14

YAŞRU: gizli.
(Ar. ḫafiyy, Far. pūşīde) *Baḳġaylar yaşru közdin.* 36/30a1=42:45

(Ar. sırr, Far. nihān) *Yaşru hem āşkārā umarlar satığçılık.* 33/75b1=35:29

yaşru söz: sır, giz.

(Ar. sırr, Far. nihān) *Saḳınurlar mu biz eşitmez-miz yaşru sözlerini, rāzlarını?* 36/70a3=43:80

yaşru sözle-: gizlice söylemek.

(Ar. isrār, Far. pinhān goften) *Ançada yaşru sözledi yalavaç cüftler[i]ning amarısmga bir söz.* 38/89b1=66:3

(Ar. teḫāfut, Far. āheste goften) *Yaşru sözlegeyler bir ikindi anlar.* 31/70a1=20:103

yaşru sözlegli bol-: sırdaş olmak.

(Ar. neciyy, Far. rāz güyende/gān) *Yaşru sözlegli boldılar, aydı uluğları: bilmez mü sizler kim atangız çın-oḳ aldı sizing üze üstüvārlık.* 30/3b1=12:80

⇒ örtügli yaşru 30/69a2=16:75

YAŞ(U)R-: gizlemek, saklamak.

(Ar. iḫfā°, Far. pinhān dāşten) *Yaşrur sen özüng içinde anı kim Tangrı belgürtügli ol.* 33/6b1=33:37

y.-sa siz 33/18a3=33:54

y.-ur erdingizler (yaşrur) 27/29a1=5:15

(Ar. iḫfā°, Far. pinhān kerden) *Tiledim kim yaşurayın yanut bérilgü üçün ḳamuġ et-öz.* 31/40a1=20:15

(Ar. isrār, Far. pinhān dāşten) *Bolġaylar anung üze kim yaşurdılar özleri içinde.* 27/57b2=5:52

y.-ur siz (yaşrur siz) 38/34b2=60:1

(Ar. isrār, Far. pinhān kerden) *Tangrı bilür anı kim yaşrurlar yime anı kim açuḳ āşkārā ḳılurlar.* 30/38a2=16:23

y.-ur sizler (yaşrur sizler) 38/67a3=64:4

y.-dılar 31/53b2=20:62

(Ar. istiḫfā°, Far. pūşiden) *Yaşrurlar boḍundın, yaşrumaġaylar Tangrıdın.* 26/73b3, 74a1=4:108

YAT: yabancı.

yat tam ḳongşı: uzak komşu.

(Ar. cārü'l-cünüb, Far. hem-sāye-i bigāne) *Eḍgülük ḳılınglar ... yaġuḳ ḳongşıḳa, yat tam ḳongşıḳa.* 26/14a1=4:36

YAT-: yatmak, uyumak.

(Ar. hec°, Far. ḫuften) *Erdiler tünnüng azında ol kim yatur érdiler.* 37/85b3=51:17

yatġu yer: ebedî yatacak yer, kabir.

(Ar. maẓca° / maẓāci°, Far. cāy/hā-yı helāk) *Eger bolsa erdingiz évlering içinde çıḳġatılar ol kişiler kim bitildi olar üze öldürmek yatġu yerlering.* 25/19a3=3:154

(Ar. mihād, Far. ārāmgāh) *Tamuġ! Kigrürler, néme yawuz yatġu yer.* 34/67b3=38:56

(Ar. merḳad, Far. ḫ^{v}ābgāh) *Ey ḳatıġlıḳ bizke kim ḳopġurdı bizni yatġu yerimizdin.* 34/12a1=36:52

⇒ taġda yatġan 29/25a2=9:34

YAWUḴ: yakın, ilk.

(Ar. dünyā, Far. nuḫustīn) *Bezedimiz yawuḳ kökni yulduzlar birle.* 35/78b2=41:12

(Ar. ḳarīb, Far. nezdīk) *Ḳıldı anda aḏın ol açmaḳ yawuḳ.* 37/47b1=48:27

⇒ oġrayu āsān yawuḳ 29/32b3=9:42

yawuḳraḳ: geçimlik, meta.

(Ar. metā^{c}, Far. ber ḫ^{v}urdārī) *Yaḳın tiriglik yawuḳraḳ turur.* 36/51b3=43:35

YAVUḴ-: yakınlaşmak, dokunmak.

(Ar. mulāmese^{t}, Far. sāvīden) *Yaġumaŋ namāzḳa ... yavuḳsa sizler uraġutlarḳa.* 26/19a2=4:43

YAWUḴLUḴ: yakınlık.

(Ar. zulfā, Far. nezdīkī) *Yawuḳluḳ ol Taŋrı ḥükm ḳılur olar ara.* 34/78a2=39:3

YAWUZ: 1. kötü, kötülük.

(Ar. sū^{ʾ}, Far. bed) *Bezendi aŋgar ^{c}amelniŋ yawuzı taḳı kördi anı körklüg.* 33/68a2=35:8

y. 28/42b2=7:167, 30/58b2=16:60, 31/69b1=20:101, 34/94b2=39:24, 37/29b3=48:6, 37/30a1=48:6, 37/34b1=48:12

y.-nı 30/1a1=12:53

y.-ı 29628b3=9:37, 35/50b2=40:45, 35/54b2=40:52, 37/12a1= 47:14

(Ar. sā^{ʾ}e, Far. bed) *Bilgil yawuz turur ol kim ḥükm ḳılurlar.* 30/58a3=16:59

y. 37/30a3=48:6, 38/10b3=58:15

(Ar. seyyi^{ʾ}e^{t}, Far. bed) *Küvezlenmekleri üçün yer içinde yawuz al ḳılur.* 33/83a3=35:43

y. 33/83b1=35:43, 36/26b3=42:40, 36/27a1=42:40

(Ar. şerr, Far. bedterīn) *Bu erdi taḳı bütünlükin yolsuz boynaġularḳa yawuz yanış yer turur.* 34/67b1=38:55

2. günah, hata, kusur.

(Ar. seyyi^{ʾ}e^{t} / seyyi^{ʾ}āt, Far. bedī/hā) *Örtgey-miz sizdin yawuzlarıŋızdın.* 26/9a1=4:31

y.-larını 37/5a3=47:2, 37/29a2=48:5, 38/70b1=64:9, 38/81b1=65:5

y.-larıŋızını 27/27a1=5:12, 38/94a3=66:8

y.-lar 33/70b1=35:10

y.-lardın 35/27b2=40:9, 35/27b3=40:9

3. kötü kişi.

(Ar. —, Far. —) *Asıġ ḳılmadılar ol iki eḏgüke ol iki yawuzḳa.* 38/97a2=66:10

⇒ ésiz /yawuz 35/50a3=40:45; néme yawuz 25/28b2=3:187, 26/15b2=4:38, 26/65b2=4:97, 26/79b1=4:115, 28/27b2=7:150, 28/72b2=8:16, 29/8a1=9:9, 29/

53a2=9:73, 30/42a2=16:29, 34/45b1=37:177, 34/67b2=38:56, 34/69a1=38:60, 35/66b3=40:76, 35/20a1=39:72, 36/53b1=43:38, 36/99b1=45:21, 37/61b3= 49:11, 38/52a1=62:5, 38/58b1=63:2, 38/71b1=64:10, 38/96a2=66:9

yawuz at: kötü ad, kötü lakap.

(Ar. laḳāb, Far. sāz nām) *Til étmeng̃ler bir ikindike, ündemeng̃ler at yawuzı bile.* 37/61b3=49:11

yawuz étig / ḥile: hile, aldatma.

(Ar. keyd, Far. sigāliş-i bed) *Yüz ewürdi bu kāfir, térdi yawuz étigi / ḥilesi, yana keldi.* 31/52a3=20:60

yawuz ḫalf: kötü nesil.

(Ar. ḫalf, Far. bedān) *Soñg̃ ḳaldı olarda kiḍin yawuz ḫalf.* 28/43b3=7:169

yawuz iş: fuhuş, kötü ve çirkin iş, kötü amel.

(Ar. fāḥişe^{t}, Far. kār-ı zişt) *Ḳaçan beglig bolsalar eger keldürseler bir yawuz iş.* 26/5b1=4:25

(Ar. münker, Far. kār-ı zişt) *Her-āyine Tañg̃rı buyrur dād bérmek, ... yıġar çalpaḳ işdin, yawuz işdin, artuḳluḳ ḳılmaḳ[dın].* 30/79a3=16:90

y.-din 28/34a2=7:157, 29/51a2=9:71

(Ar. sā^{3}e, Far. bed) *Bilgil kim iş yawuz ol anı kim kötrürler.* 30/39a3=16:25

yawuz işlig/ġ: bozgunculuk yapan, bâtılı seçen.

(Ar. mubṭil/ūn, Far. bīhūdekār/ān) *Ḥükm ḳılındı rāstlıḳ üze ziyān ḳıldı anda yawuz işlıġlar.* 35/68b2=40:78

(Ar. mufsid/īn, Far. tebāhkār/ān) *Ḳıldılar eḍgülüklerni yawuz işligler teg yer içinde.* 34/58b1=38:28

(Ar. baġiyy, Far. belābekār) *Ermez seniñg̃ atañg̃ yawuz er hem ermez seniñg̃ anañg̃ yawuz işlig.* 31/12a1=19:28

⇒ artaḳ / yawuz işlıġ 35/49b2=40:43

yawuz işlig / ortaḳ ḳatıġlı: bozguncu, fesat çıkaran.

(Ar. mufsid/īn, Far. tebāhkār/ān) *Baḳġıl neteg boldı yawuz işlig ortaḳ ḳatıġlılarnıñg̃ soñg̃ı.* 28/4a3=7:103

yawuz kel-: üzmek, kötü gelmek.

(Ar. sev^{3}, Far. endühgīn kerden) *Eger tegse sizke bir eḍgülük yawuz kelür olarḳa.* 25/1b3=3:120

yawuz ḳıl-: kötülük etmek.

(Ar. isā^{3}e^{t}, Far. bed kerden) *Kim kim ḳılsa eḍgülük öz özinñg̃e, kim kim yawuz ḳılsa anıñg̃ üze.* 35/90a2=41:46

y.-sa 36/95b1=45:15

⇒ ḳaḍġuluḳ ḳıl-/ yawuz kel- 29/37a3=9:50

yawuzraḳ: en kötü, daha kötü, çirkin.

(Ar. esvā^{3}, Far. bed-ter) *Örtmek üçün Tañg̃rı olardın yawuzraḳ añg̃ar kim ḳıldılar.* 31/71b2=39:35

y. 35/88a3=41:27

(Ar. münker, Far. zişt-ter) *Olar ayurlar yawuzraḳ aymaḳdın hem yalġan.* 38/3a3=58:2

(Ar. şerr, Far. bed-ter) *Her-āyine bilürler anı kim ol yawuzraḳ ornunluġ, ża^{c}ifraḳ sülüg.* 31/29b3=19:75

YAWUZLUḲ: kötülük, hayasızlık, musibet.

(Ar. fāḥişe^{t}, Far. kār-ı zişt) *Çıḳarmaŋ olarnı ewlerindin çıḳmasunlar meger kim kelseler bir yawuzluḳ belgülüg.* 38/76b3=65:1

(Ar. sū$^{'}$, Far. bedī) *Eger bilür bolsa men örtüglügni üküş ḫayrnı ḳılġatım tegmegeti maŋa yawuzluḳ.* 28/57b 3=7:188

y. 25/26b3=3:174, 26/75a3=4:110, 26/83a3=4:123, 35/13a3=39:61
y.-ḳa 38/35b2=60:2
y.-dın 28/41b2=7:165
y.-ı 35/45b3=40:37
y.-ındın 30/57b3=16:59, 35/5a3=39:47
y.-ın (ins.) 27/1b1=4:148

(Ar. seyyi$^{'}$e^{t} / seyyi$^{'}$āt, Far. bedī/hā) *Eger tegse sizke bir yawuzluḳ şād bolurlar anıŋ birle.* 25/1b3=3:120

y. 26/47a2=4:78, 26/52a3=4:85, 28/14a1=7:131, 35/47a2=40:40, 36/33a1=42:48
y.-nı 32/35a3=28:54
y.-dın 26/47b3=4:79
y.-lar 28/43b2=7:168, 35/5b3=39:48
y.-larnı 36/99a1=45:21
y.-ları 36/107a2=45:33
y.-larıŋızını 28/79b2=8:29

(Ar. şer, Far. bedī) *Ḳaçan tegse aŋa yawuzluḳ, buŋalur umunçsız bolur.* 31/76a1=41:49

yawuzluḳ ḳılıġlı: kötülük yapan.

(Ar. musī$^{'}$, Far. bed girdkār) *Berāber bolmaz ... ḳıldılar eḍgülükler, yawuzluḳ ḳılıġlı.* 35/57b3=40:58

YAWUZSUZ: kusursuz.

(Ar. min ġayri sū$^{'}$, Far. ez cüz şey) *Yaġuḳ életgil elgiŋni ḳoltuḳıŋ tapa, çıḳsun üçün üriŋ yawuzsuz.* 31/42a1=20:22

y.-ın (ins.) 32/22a2=28:32

YAY-: yaymak. krş. **YAḌ-**

(Ar. beṣṣ, Far, perāgende kerden) *Anıŋ nişānlarındın kökler törütmek hem yerler törütmek, anı kim yaydı olar içinde tepreniglidin.* 36/22a1=42:29

YAYḲAT-: sallamak, alt üst etmek.

(Ar. meyd, Far. gerdāniden) *Kemiştiler yer içinde bekünüş taġlar yayḳatmasun sizlerni.* 30/37a3=16:15

YAZ-: 1. (el) uzatmak.

(Ar. basṭ, Far. derāz kerden) *Eger yazsa sen manga elginggni öldürmek üçün méni ...* 27/38b1=5:28

2. döşemek, yaymak.

(Ar. basṭ, Far. güsterānden) *Yazar rūzini kimke tilese hem tarıtur.* 36/7a2=42:12

(Ar. neşr, Far. güşāden) *Ol turur kim indrür yağmurnı nevmid bolmışlarında kidin, yazar raḥmetini.* 36/21b1=42:28

3. yakınlık bildiren yardımcı fiil.

(Ar. kidte, Far. ḫ^{v}āsten) *Bütünlükin belgürtü yazdı anı.* 32/7b3=28:10

⇒ öldrü yaz- 28/28b1=7:150

yazığlı: (el) uzatan.

(Ar. bāsiṭ, Far. derāz konende) *Yazsa sen manga elginggni öldürmek üçün ermez men yazığlı elgimni sanga.* 27/38b2=5:28

YAZI: yazı, ova, düzlük.

(Ar. ^{c}arā, Far. ṣaḥrā) *Attımız anı yazıḳa, ol iglig.* 34/39a2=37:145

(Ar. ḳā^{c}, Far. hem-vār) *Sorarlar sanga tağlardın, aygıl: eskegey anı mening İdim, eskemek, ḳoḍar anı yazı.* 31/ 70b3=20:106

YAZUḲ: günah, suç, hata.

(Ar. ^{c}anet, Far. pelidkār) *Ol kim ḳorḳsa yazuḳdın sizdin ...* 26/5b3=4:25

(Ar. cunāḥ, Far. beze) *Yazuk yoḳ olar üze.* 33/18b1=33:55

y. 26/3a3=4:24, 26/87a1=4:128, 33/14a3=33:51

(Ar. ḫaṭi^{2}e^{t}, Far. günāh/ān) *Örtgey-miz sizlerning yazuḳlarıngızını.* 28/38b3=7:161

(Ar. işm, Far. beze) *Kötürdiler yalğan söz belgülüg yazuḳ.* 33/20b3=33:58

y. 26/24b1=4:50, 26/76b2=4:112, 37/62b2=49:12, 38/5a2=58:9

y.-nı 26/23b3=4:48, 26/76a3=4:112

y.-ḳa 27/17b2=5:3

y.-um 27/39a1=5:29

y.-ung 27/39a1=5:29, 36/25b1=42:37

(Ar. ẕenb / ẕunūb, Far. günāh/ān) *Ongarsun sizke işleringizni hem örtsün sizing yazuḳlarıngızını.* 33/26a1=33:71

y. 35/23a1=40:3

y.-ungnı 35/55b2=40:55

y.-ungdın 37/27a2=48:2

y.-larıngnı 37/15b3=47:19

y.-ları 27/55b1=5:49, 35/34b2=40:21

y.-larını 25/7a2=3:135

y.-larımızını 25/14b2=3:147

y.-larımızḳa 35/29a1=40:11

y.-laringız 27/31b3=5:18

y.-laringızdın 38/46a3=61:12

y.-larnı 35/9a3=39:53

⇒ körksüz yazuḳ 36/25b2=42:37; uluğ y. 26/8b3=14:31, 26/76b1=4:112

yazuḳ / ḫaṭā: günah, suç.

(Ar. ḫāṭi'e[t], Far. günāh) *Kim kim ḳazġansa yazuḳnı ḫaṭānı azu yazuḳnı yana atsa anı bizārlıḳḳa.* 26/76a2=4:112

yazuḳ keçürmek: bağış, af.

(Ar. ma'zire[t], Far. bahāne) *Yazuḳ keçürmek İdingizke bolġay kim saḳınġaylar.* 28/41a2=7:164

yazuḳ ḳıl-: günah işlemek.

(Ar. icrām, Far. günāh kerden) *Sorulmaz sizler andın kim yazuḳ ḳıldımız.* 33/45b1=34:25

yazuḳ ḳılġan: günahkâr.

(Ar. mücrim/ūn, Far. günāhkār/ān) *Boynaġuluḳ ḳıldıngız, erdingiz yazuḳ ḳılġan boḍun.* 36/106a3=45:31

y.-lar 36/80a2=44:22

yazuḳ ḳılığlı: günahkâr, büyük hata işleyen.

(Ar. ḫāṭi'/īn, Far. günahkār/ān) *Üḍürdi Tangrı bizing üze neçeme bolsa-miz yazuḳ ḳılığlılar.* 30/9b3=12:91

yazuḳ ört-: günahı bağışlamak.

(Ar. ġufrān, Far. āmurziden) *Sen bizing erkliginiz sen örte bérgil yazuḳumızını.* 28/32a2=7:155

yazuḳ örtgen: esma-yı hüsnadan: gafûr.

(Ar. ġafūr, Far. āmurzgār) *Tangrı yazuḳ örtgen yarlıḳaġan ol.* 37/56b1=49:5

yazuḳ örtügli: bağışlayan, affedici.

(Ar. ġāfir/īn, Far. āmurzende/gān) *Yarlıḳaġıl bizni sen, yazuḳ örtüglilerde yégreki sen.* 28/32a3=7:155

yazuḳ tök-: günahlardan arınmak.

(Ar. ḥiṭṭa[t], Far. furū ewgen ez bār-ı günāh) *Aytınglar: yazuḳlarımızını töke bérgil kiring ḳapuġḳa yüknü.* 28/38b2=7:161

yazuḳ yüki: günah yükü.

(Ar. vizr, Far. bār-ı günāh) *Her-āyine ol kötrür ḳıyāmet küninde yazuḳ yükini.* 31/69b1=20:100

YAZUḲLUĠ: suçlu, günahkâr.

(Ar. aṯīm, Far. bezekār) *Bütünlükin zaḳḳūm yıġaçı yazuḳluġlar yémi.* 36/85b2=44:44

y.-ḳa 36/91b1=45:7

(Ar. mücrim/īn, Far. günāhkār/ān) *Ḳınayur-miz bir ögürni, olar erdiler yazuḳluġlar.* 29/46b3=9:66

y. 31/80a3=46:25, 31/58a1=20:74

y.-lar 28/15b2=7:133, 33/49b3=34:32, 34/14a3=36:59, 36/68a3=43:74, 36/84a1=44:37

y.-larnı 31/32b3=19:85, 31/69b3=20:102

y.-larḳa 32/12a3=28:17

yazuḳluġ ya'nī kāfir: günahkâr, kâfir.

(Ar. mücrim/ūn, Far. günāhkār/ān) *Belgürtse yaraġlıġını yoḳ yoḍun ḳılsa yaraġsızını neçeme taplamasa yazuḳluġlar ya'nī kāfirler.* 28/68a2=8:8

(Ar. aşīm, Far. bezekār) *Ol Tangrı sewmez kim kim bolsa ḫıyānet ḳılġan yazuḳluġ.* 26/73b3=4:107

⇒ mücrim / yazuḳluġ 34/24a3=37:34

YÉ-: yemek, yemek yemek.

(Ar. ekl, Far. ḫorden) *Yéyürler boḍımnung mällarını bāṭıl birle.* 29/25a2=9:34

y.-yür 33/36a3=34:14, 37/10b3=47:12

y.-yür siz 33/72b2=35:12

y.-yür sizler 36/68a3=43:73

y.-yürler 34/4b1=36:33, 36/10b3=47:12

y.-diler 31/89b3=20:121

y.-gil 30/64a3=16:69, 31/10b1=19:26

y.-ng 28/38b1=7:161

y.-ngler 28/37b3=7:160, 30/93a2=16:114, 31/50a2=20:54, 31/60b3=20:81, 33/37a2=34:15

y.-sünler 30/19b3=15:3, 34/5a2=36:35

y.-se 25/27a2=3:183, 27/16a3=5:3, 37/63a1=49:12

y.-se siz 35/69a1=40:79

y.-se sizler 30/36a3=16:14

y.-mez mü sizler 34/28a1=37:91, 37/88a3=51:27

y.-mengler 25/4b3=3:130, 26/7b1=4:29

y.-mekleri 27/5a1=4:161

(Ar. ṭa^{c}m, Far. ḫorden) *Ḳaçan yése siz tarı[lı]nglar.* 33/16b1=33:53

⇒ ḳadġu yé- 31/45b3=20:40

⇒ üküş yégen 27/49a3=5:42

yégü aş bér-: yemek vermek, doyurmak.

(Ar. iṭ^{c}ām, Far. ḫordenī dāden) *Yégü aş bérür mü-miz anlarḳa eger tilese Tangrı yégü aş bérgey angar.* 34/10a1=36:47

yér içgü: içecek, şifa veren içecek.

(Ar. şarāb, Far. āşāmidenī) *Çıḳar ḳarınlarındın yér içgü türlüg türlüg boḍuġları.* 30/64b3=16:69

YÉDİ: yedi (7). krş. **YÉTİ**

(Ar. seb^{c}a^{t}, Far. heft) *Törütti olarnı yédi ḳat kökni.* 35/78a2=41:12

YÉG: daha iyi.

yégrek: yeğ, daha iyi, en hayırlısı.

(Ar. ḫayr, Far. bihter) *Song sarāy yégrek anlarḳa kim saḳınurlar.* 28/45a2=7:169

y. 28/80b2=8:30, 30/83b1=16:95

y.-i 28/32a3=7:155

YÉGEN: torun.

(Ar. sıbṭ / asbāṭ, Far. puser/ān) *Yarlıġ ıdtımız ... Ya^{c}ḳūbḳa yégenlering̃e İsmā^{c}ilḳa ve İsḥāḳḳa.* 27/6b3=4:163

YÉGENÇÜK: torun.

yigençük azu tapuġçı: torun veya hizmetkâr.

(Ar. ḫāfid / ḥafed, Far. nebīre/gān yā ḫidmetkār/ān) *Tangrı ḳıldı sizlerke özleringizdin ök cüftler yana ḳıldı sizlerke cüftleringizdin oğlanlar, yégençükler azu tapuġçılar.* 30/67a3=16:72

YEK: şeytan.

(Ar. ġarūr, Far. dīv) *Armasun sizlerni İḍidin yek.* 33/66b3=35:5

(Ar. şeyṭān / şeyāṭīn, Far. dīv/ān) *Eger artatmaḳ tilese yekdin artatmaḳ, sıġınġıl Tangrıḳa.* 28/49b3=7:175

y. 25/20a1=3:155, 26/15b2=4:38, 26/32a1=4:60, 26/44b1=4:76, 26/81b3=4:120, 28/49b3=7:175, 28/69b3=8:11, 29/6b3=8:48, 30/60b3=16:63, 31/17b1=19:44, 31/89b1=20:120, 32/11a3=28:15, 33/66b3=35:6, 36/63a3=43:62, 37/19a1=47:25, 38/13a1=58:19, 38/13a3=58:19, 38/13b1=58:19, 38/28b2=59:16

y.-ni 26/80a3=4:117, 26/81a3=4:119, 31/17a3=19:44

y.-ke 26/51a1=4:83, 31/18a1=19:45, 34/14b2=36:60

y.-din 28/61b1=7:201, 30/85a2=16:98, 38/6a1=58:10

y.-ler 26/44b1=4:76

y.-lerni 31/26b3=19:68, 31/32a2=19:83, 34/61b2=38:37

(Ar. şeyṭān, Far. şeyṭān) *Tegürdi manga yek emgek birle ḳın birle.* 34/63a1=38:41

(Ar. ṭāġūt, Far. dīv) *Biterler Tangrıda aḍın butlarḳa yekke.* 26/25a1=4:51

YEL: 1. yel, rüzgar.

(Ar. rīḥ / riyāḥ, Far. bād/hā) *Ol Tangrı ıdtı yellerni, ḳoparur bulıtnı.* 33/69a2=35:9

y. 31/79b2=46:24

y.-ni 33/34a3=34:12, 34/61a3=38:36, 35/81b1=41:16, 36/23b2=42:33

y.-lerni 36/90b2=45:5

2. etki, tesir, güç.

(Ar. rīḥ, Far. bād) *Tartışmang, yüreksiz bolur sizler kitse yelingiz.* 29/5b3=8:46

YELİN-: kor ateşli olmak.

yelinigli tamuġ: kor ateşli cehennem.

(Ar. saʿīr, Far. āteş-i fırūzān) *Taturġay-miz angar ol yelinigli tamuġ ḳınıdın.* 33/35a2=34:12

YÉM: yemek.

(Ar. ṭaʿām, Far. ḫordenī) *Bütünlükin zaḳḳūm yıġaçı yazuḳluġlar yémi.* 36/85b3=44:44

YÉMİŞ: meyve.

(Ar. şemer/āt, Far. mīve/hā) *Ḫurmā tüplerining yémişlerindin, üzümlerdin tutar sizler andın esrütgü.* 30/63a3=16:67

y.-lerdin 30/34b3=16:11, 30/64b1=16:69

YÉMİŞLİG: yemişli, meyveli.

(Ar. ẕāt / ẕevāt, Far. bā mīve) *Tegşürdimiz olarḳa būstānlar içre iki būstān, yémişlig tiken yılġun turur.* 33/38a1=34:16

YEN͡G-: yenmek, galip gelmek, üstün gelmek.

(Ar. ʿazz, Far. ġalebe kerden) *Yéng͡di méni söz aymaḳ içre.* 34/54b2=38:23

(Ar. ġalebeᵗ, Far. çīre şoden) *Tan͡grı yolı içinde öldrülse azu yen͡gse her-äyine an͡ga bérür-miz yanut uluġ.* 26/42b1=4:74

yen͡gigli: galip gelen, yenen.

(Ar. ġālib/ūn, Far. çīre/gān) *Bizke ter bar mu eger bolsa-miz yen͡giglilerdin.* 28/7a2=7:113

y.-ler 34/34a1=37:116

y.-ler siz 27/35b3=5:23, 32/24b1=28:35

YEPÜŞ-: sımsıkı sarılmak, yapışmak. krş. **YAPUŞ-**

(Ar. istimsāk bi, Far. çeng der zeden) *Yepüşgil an͡gar kim yarlıġ ıḍıldı san͡ga.* 36/55a1=43:43

yepşügli: sıkıca sarılan, yapışan.

(Ar. müstemsik/ūn, Far. çeng der zede) *Olarḳa bérdimiz mü bitig anda burun, olar an͡gar yepşügliler?* 36/45a2=43:21

yepüşgen: yapışkan.

(Ar. lāzib, Far. ber çefşende) *Biz törüttimiz olarnı yepüşgen balçıḳdın.* 34/19a3=37:11

YER: 1. yer, yeryüzü, belde.

(Ar. arż, Far. zemīn) *Tepremez men bu yerdin destūr bérgin̄eke tegi man͡ga atam.* 30/4a1=12:80

y. 25/8b1=3:137, 25/20b3=3:156, 26/17b2=4:42, 26/65a2=4:97, 26/66b3=4:100, 26/67b3=4:101, 27/11b3=4:171, 27/30b3=5:17, 27/37a3=5:26, 27/39b3=5:31, 27/41a1=5:32, 27/41b3=5:32, 27/42a2=5:33, 27/44a2=5:36, 28/11a3=7:127, 28/12a2=7:128, 28/13a2=7:129, 28/24a3=7:146, 28/43a2=7:168, 28/77b2=8:26, 29/19a2=9:25, 29/54b1=9:74, 30/16b1=14:26, 30/37a3=16:15, 30/47b1=16:36, 30/54a1=16:49, 31/33b3=19:90, 31/37b1=20:6, 32/4a2=28:4, 32/5a1=28:5, 32/5a3=28:6, 32/26b3=28:39, 33/29b3=34:3, 33/36a3=34:14, 33/79b1=35:39, 33/83a3=35:43, 33/84a3=35:44, 34/4a2=36:33, 34/5b3=36:36, 34/56b2=38:26, 34/58b2=38:28, 34/91b1=39:21, 35/4a2=39:46, 35/5a1=39:47, 35/15b1=39:67, 35/16b2=39:68, 35/17a2=39:69, 35/33b3=40:21, 35/34a3=40:21, 35/37b2=40:26, 35/40a2=40:29, 35/66a2=40:75, 35/70a1=40:82, 35/70b2=40:82, 35/80b1=41:15, 36/20b3=42:27, 36/23a1=42:31, 36/28a2=42:42, 36/62b2=43:60, 36/72a1=43:84, 36/81b2=44:29, 37/2a1=46:32, 37/9a2=47:10, 37/17b3=47:22, 37/66b1=49:16, 37/81b3=50:44, 37/86a3=51:20, 37/87a1=51:23, 38/32b3=59:24, 38/49b2=62:1, 38/55b2=62:10

y.-ning͡ 28/17b1-2=7:137, 35/14a1=39:63, 37/30b2=48:7

y.-ni 30/62a1=16:65, 31/16a1=19:40, 31/37a1=20:4, 31/49b1=20:53, 33/69b1=35:9, 34/57b2=38:27, 34/79a3=39:5, 35/21a3=39074, 35/60b2=40:64, 35/76a2=41:9, 36/39a2=43:10, 36/90b2=45:5, 37/70a1=50:7

y.-ke 27/34a3=5:21, 28/50a3=7:176, 29/29b1=9:38, 35/77b2=41:11

y.-de 30/52a3=16:45
y.-din 27/42b3=5:33, 33/32b3=34:9, 33/44b3=34:24, 33/65b2=35:3, 33/80b2=35:40, 38/87a3=65:12
y.-i 34/85b3=39:10
y.-imizdin 31/51a2=20:57, 32/36b2=28:57
y.-ingizdin 31/53b1=20:63
y.-ler 25/4a3=3:129, 26/85a1=4:126, 26/89a3=4:131, 26/90a1=4:131, 26/90a1=4:132, 27/10a1=4:170, 27/46a3=5:40, 28/35b1=7:158, 28/55a1=7:185, 28/56b2=7:187, 30/55a2=16:52, 30/70b2=16:77, 31/25b2=19:65, 31/34b1=19:93, 33/26b2=33:72, 33/28a3=34:1, 33/28b2=34:2, 33/43b1=34:22, 33/79a2=35:38, 33/85a2=35:44, 34/49b3=38:10, 34/70b3=38:66, 35/3a1=39:44, 36/6a2=42:11, 36/22a1=42:29, 36/33b1=42:49, 36/36b1=42:53, 36/71a2=43:82, 36/72b1=43:85, 36/76a1=44:7, 36/89b2=45:3, 36/94a3=45:13, 36/109a3=45:36, 36/109b2=45:37, 38/17a1=59:1, 38/40a1=61:1, 38/62a2=63:7, 38/65b2=64:1, 38/67a2=64:4
y.-lerning 27/31a1=5:17, 27/32a3=5:18, 36/7a2=42:12, 36/103b2=45:27, 37/28a3=48:4, 37/35a 2=48:14
y.-lerni 29/27a3=9:36, 30/33a2=16:3, 31/73a3=39:38, 32/45a1=29:44, 33/63b2=35:1, 33/81b3=35:41, 35/56b3=40:57, 36/39a2=43:9, 36/84a2=44:38, 36/99b3=45:22, 37/1b2=46:3, 37/2b2=46:33, 37/67b1=49:18, 37/79b2=50:38, 38/66b2=64:3
y.-lerdin 30/68a2=16:73
y.-lerçe 25/6a1=3:133
y.-i 26/65a3=4:97
y.-ingizdin 28/6a3=7:110

(Ar. belde[t], Far. zemin) *Ol kim ıdtı kökdin suw endāze birle, tirgüzdümiz anıng birle ölüg yerni.* 36/40a3=43:11

(Ar. meʾāb, Far. cāy-ı bāz geşt) *Angar bizing üskümizde yaḳınlıḳ, yaḫşı körklüg yer.* 34/56b1=38:25

(Ar. mekān, Far. cāy) *Eger ḳarār ḳılsa yerinde munu körgey sen meni.* 28/22a1=7:143
y.-ke 31/51b3=20:58
y.-din 33/62a3=34:52, 33/62b2=34:53, 37/81a2=50:41

2. toprak.

(Ar. şerā, Far. ḫāk) *Ol kim yer içinde turur hem ol iki arasında hem ol kim yer astında turur.* 31/37b2=20:6

3. yer, çeşme, pınar başı.

(Ar. ʿayn / ʿuyūn, Far. çeşme) *Her-āyine muttaḳiler uştmaḫlar içinde yerler içinde.* 37/85a3=51:15

⇒ amrulġu yer 34/6b1=36:38, 35/60b3=40:64; arıġ yer 27634a3=5:21; aşaḳ y. 26/19a1=4:43, 27/21b3=5:6; ḥarem yeri 32/36a3=28:57; ʿibādet ḳılġu y. 31/7a3=19:11, içgü y. 28/37b1=7:160; ḳadġudın çıḳġu y. 38/79a1=65:2; ḳamuġ bir y. 38/27b3=59:14; ḳarār ḳılġu y. 34/69a1=38:60; ḳayu y. 26/58a1=4:91, 31/55b2=20:69; kirgü y. 26/9a2=4:31, 29/41a2=9:57; ḳorınçu y. 26/82a2=4:121, 36/24b2=42:35; kün batsıġ y. 28/17b2=7:137; né y. 34/61b1=38:36, 35/21b1=39:74; oldurġu y. 29/58a1=9:81; olturġu y. 38/6b3=58:11; sıġıngu y. 29/41a1=9:57, 35/66b3=40:76, 35/86a3=41:24, 37/11a1=47:12; térlür y. 28/72a3

=8:16; turġu y. 26/66b3=4:100, 30/42a2=16:29, 35/13a1=39:60, 35/20a1=39:72, 36/108a1=45:34, 37/16a2=47:19; tüşgü y. 34/6b3=36:39; ulları y. töşekleri 30/39b2=16:26; uluġ y. 33/35a3=34:13; uwut y. 31/90a1=20:121; yanġu y. 26/65b2=4:97, 26/79b1=4:115, 28/72b2=8:16, 29/53a2=9:73, 34/67b3=38:56, 37/30a3=48:6, 38/71b2=64:10, 38/96a2= 66:9; yanış y. 34/62b2=38:40, 34/67b1=38:55, 38/96a1=66:9; yatġu y. 25/19a3=3:154, 34/12a1=36:52

yerke tep-: yere vurmak, yeri tepmek.

(Ar. rakż, Far. ber zemīn zeden) *Tepgil aḍaķın yerke bu yuŋġu suw sawuķ turur.* 34/63a2=38:42

yer ķoḍı: yer, yerin dibi.

(Ar. arż, Far. zemīn) *Eger tilese-miz ıyġay erdimiz olarnı yer ķoḍı.* 33/33a1=34:9

yer titremeki: yer sarsıntısı, zelzele.

(Ar. recfet, Far. zelzele) *Ķaçan tuttı erse olarnı yer titremeki aydı: İḍim, eger tilese sen helāk / yoķ ķılur sen.* 28/31a2=7:155

yer uçı: ufuk.

(Ar. ufķ, Far. kerān-ı cehān) *Körkitür-miz olarķa her-āyine bizi͡ŋ nişānlarımızını yer uçlarında hem özleri içinde.* 31/78b2=41:53

YÉR-: iğrenmek.

⇒ ig yérgen bol- 26/72a2=4:104

YEŞ-: çözmek.

(Ar. ḥall, Far. güşāden) *Yeşe bérgil baġnı tilimdin, uķsunlar üçün sözümni.* 31/42b2=20:27

YEŞİL-: çözülmek.

⇒ egirik yeşilmeki 30/80b3=16:92

YET-: yetmek, yetişmek, ulaşmak, katılmak.

(Ar. idrāk, Far. der yāften) *Ķayda kim bolsa sizler yeter sizlerke ölüm.* 26/46b1=4:78

y.-se 26/67a3=4:100

(Ar. leḥķ, Far. der resīden) *Aḍınlar anlardın yetümediler anlarķa, ol turur küsüş bütün işlig.* 38/50b3=62:3

y.-mediler 25/24b3=3:170

yetmek: yetişmek.

(Ar. derek, Far. der yāften) *Ķorķmaġay sen yetmekdin, ķaḍġurmaġay sen.* 31/59b2=20:78

(Ar. tedāruk, Far. der yāften) *Ermez kün kerek bolsa a͡ŋgar yetmek aynı.* 34/7a3=36:40

YÉTİ: yedi (7). krş. **YÉDİ**

(Ar. seb^{c}a, Far. heft) *Ta͡ŋgrı ol kim törütti yéti kökni.* 38/87a3=65:12

yéti ķat kök: gökyüzü.

(Ar. semāʾ / semevāt, Far. āsmānhā) *Tangrıḳa né kim yéti ḳat kök içinde ol kim yerler içinde.* 38/16b2=59:1
y. 38/49b1=62:1

YETİM (Ar.): yetim.
(Ar. yetīm / yetāmī, Far. bī-peder/ān) *Aḍaḳın turu bérse siz yetimlerke könilik birle.* 26/86a3=4:127
y.-lerḳa 26/13b2=4:36; (yetimlerke) 29/1b1=8:41, 38/21b2=59:7

YÉTMİŞ: yetmiş (70).
(Ar. sebʿīn, Far. heftād) *Eger yarlıḳatu ḳolsang olarḳa yétmiş yolı hiç yarlıḳamaz Tangrı olarḳa.* 29/57a3=9:80
y. 28/31a1=7:155

YETÜR-: ulaştırmak.
(Ar. ilḥāḳ, Far. der resānīden) *Aygıl: ḳoḍung méni anlarnı kim yetürdüngiz angar ortaḳlar.* 33/46a2=34:27

YIḌIĞ: kokmuş.
(Ar. āsin, Far. būy girifte) *Anıng içinde arıḳlar suwdın yıḍıġ ermez.* 37/12b1=47:15

YIĞ-: 1. uzak tutmak, yasaklamak, sakındırmak, vazgeçirmek, korumak.
(Ar. iġnāʾ, Far. dūr kerden) *Olar hiç yıġmaslar séndin Tangrıdın nerse.* 36/98a1=45:19
(Ar. keff, Far. bāz dāşten) *Sunsalar sizlerke eliglerini, yıġdı eliglerini sizdin.* 27/25b2=5:11
y.-dı 37/40b2=48:20, 37/42b2=48:24
y.-ınglar 26/44b3=4:77
y.-sa 26/51b1=4:84
y.-masalar 26/57b2=4:91
(Ar. menʿ, Far. bāz dāşten) *Yıġmadımız mu sizni müʾminlerdin?* 26/96b1=4:141
y.-dı 31/66a2=20:92, 34/73a3=38:75
y.-madı 29/39a3=9:54
(Ar. nehy, Far. bāz dāşten) *Yıġar olarnı yawuz işdin.* 28/34a1=7:157
y.-ar 30/79a2=16:90
y.-arlar 28641b2=7:165, 29/47a3=9:67, 29/51a2=9:71
y.,sa 38/22a3=59:7
y.-madımız mu 30/29a1=15:70
2. bekletmek, alıkoymak, engel olmak, saptırmak, yoldan çevirmek.
(Ar. ircāʾ, Far. bāz dāşten) *Yıġḳıl anı hem ḳadaşını, ıḍġıl kendler içinde térdeçiler.* 28/6b1=7:111
(Ar. işbāt, Far. bāz dāşten) *Anlar kim tandılar, yıġsalar séni azu öldürseler seni azu çıḳarsalar séni.* 28/80a2=8:30

(Ar. şadd, Far. bāz dāşten) *Yéyürler boḍunnuŋ māllarını bāṭıl birle hem yıġarlar Taŋrı yolındın.* 29/25b1=9:34

(Ar. şadd, Far. gerdānīden) *Anlar kim tandılar, hezīne ḳılurlar māllarını yıġḳuları üçün Taŋrı yolındın.* 28/83b2=8:36

y.-dımız 33/49b1=34:32
y.-dılar 37/43b1=48:25
y.-masun 31/40a2=20:16, 36/63a3=43:62

(Ar. şadd, Far. ber gerdānīden) *Olar yime yıġarlar anlarnı yoldın.* 36/52b2=43:37

(Ar. imsāk, Far. bāz dāşten) *Né kim açsa Taŋrı boḍunḳa raḥmetdin hīç yıġḳan yoḳ anı yana anı kim yıġsa hīç ıḍġan yoḳ.* 33/64b2=35:2

y.-ḳıl 34/62a3=38:39

⇒ ḳoḍ- yıġ- 33/17a1=33:53; yüz ewür- / yıġ- 28/82a3=8:34

yıġḳ/ġan: tutan, alıkoyan, yasaklayan, meneden, engel olan.

(Ar. mennāᶜ, Far. bāz dārende) *Yıġḳan ḫayrnı, teŋgde keçgen şeklig.* 37/75a3=50:25

(Ar. mumsik, Far. bāz dārende) *Né kim açsa Taŋrı boḍunḳa raḥmetdin hīç yıġḳan yoḳ anı.* 33/64b2=35:2

(Ar. –, Far. nīk bāz dārende) *Iḍmadımız séni meger yıġġan barça kişilerni müjdeçi hem ḳorḳutġuçı.* 33/46b2=34:28

yıġıġlı: 1. engel olan.

(Ar. mānīᶜ, Far. bāz dārende) *Sézindi olar yıġıġlı olarnıŋ ḫişārları Taŋrıdın.* 38/17b3=59:2

2. Allah'a yönelen, inabet eden.

(Ar. munīb, Far. be-ḥaḳ bāz gerdende) *Körgü hem pend ḳamuġ yıġıġlı ḳulḳa.* 37/70b2=50:8

yıġmış: engellenmiş.

(Ar. maᶜkūf, Far. bāz dāşte) *Yıġdılar sizni mescid-i ḥarāmdın ḳoyuŋızlarnı tewenġizlerni, yıġmış erdiler tegmekdin orunlarınġa.* 37/43b3=48:25

YIĠAÇ: 1. ağaç.

(Ar. ḫaşebeᵗ / ḫuşub, Far. çūb/hā) *Eger aysalar eştür sen olarnıŋ sözini, ançaḳlı olar yıġaçlar yölenmiş tamḳa.* 38/59b2=63:4

(Ar. şecereᵗ, Far. dıraḫt/ān) *Bir arıġsız söz meşeli bir arıġsız yıġaç teg ḳoŋrıldı.* 30/16a1=14:26

y. 30/34a3=16:10, 37/39b1=48:18
y.-da 30/64a2=16:68
y.-dın 32/21a1=28:30
y.-ı 31/89b3=20:120, 36/85b2=44:43
y.-larını 32/1b3=27:60

2. bitki, nebat.

(Ar. şecereᵗ, Far. dıraḫt) *Ündürdimiz anıŋ üze yıġaç ḳabaḳ başındın.* 34/39b1=37:146

⇒ ḫurmā yıġaçı 37/71a2=50:10; sidr y. 33/38a2=34:16; zeyt y. 30/34b1=16:11

YIĞ(I)L-: kaçınmak, vazgeçmek, sakınmak, uzak durmak, men edilmek, yasaklanmak.

(Ar. intihā^{a}, Far. bāz istāden) *Eger yıġılsa siz ol yalışıraḳ sizke.* 28/73b3=8:19
y.-ıng (yıġlıng) 27/11a3=4:171
y.-ınglar (yıġlınglar) 38/22b1=59:7
y.-salar 28/85b3=8:39
y.-masang 31/18a3=19:46

(Ar. intihā^{a}, Far. istāden) *Eger yıġılmasa iki yüzlüġler anlar kim köngülleri içre sökellik ol.* 33/21b2=33:60

(Ar. nehy m., Far. bāz dāşte şoden) *Ḳaçan boynaġuluḳ ḳıldılar erse andın kim yıġıldılar andın.* 28/42a2=7:166
y.-ur (yıġlur siz) 26/8b3=4:31
y.-dım 35/61b3=40:66
y.-dılar 27/4b3=4:161

⇒ kirü yıġıl- 35/46a1=40:37; küfrdin y. 28/85a2=8:38

⇒ tenglep yıġılmış 30/60b1=16:62

YIĠLA-: ağlamak. krş. **IĠLA-**

(Ar. bukā^{a}, Far. giristen) *Tüşerler yüknü hem yıġlayu.* 31/23a1=19:58
y.-madı 36/81b1=44:29

YIĠLIN-: toplanmak, bir araya getirilmek.

(Ar. izā^{c} m., Far. bāz dāde şoden) *Ol kün kim térlür Tangrının düşmanları otḳa olar yıġılınurlar.* 35/83b1=41:19

YIĠU-: savmak, uzaklaştırmak.

(Ar. muġnī, Far. dūr konende/gān) *Nek sizler bar mu siz kim yıġısa sizler bizdin ülüşni otdın.* 35/52a1=40:47

YIL: yıl, sene.

(Ar. ^{c}ām, Far. sāl) *Yaġumasunlar mezgit-i ḥarāmḳa bu yıllarında kidin.* 29/20b3=9:28
y. 29/28b1=9:37

(Ar. ḥicce^{t}, Far. sāl) *Terke kirse sen manga sekiz yıl.* 32/18b1=28:27

(Ar. sene^{t} / sinīn, Far. sāl/hā) *Tuttumız Fir^{c}avn boḍnını tarlıḳ yılları birle.* 28/13b1=7:130
y.-nı 27/37a3=5:26
y.-lar 31/46a1=20:40

(Ar. —, Far. —) *Eger tükel ḳılsang on yıl sening üskünge.* 32/18b1=28:27

YILAN: yılan.

(Ar. cānn, Far. mār) *Ḳaçan kördi erse anı ırġanur ançaḳlı yılan teg.* 32/21b1=28:31

(Ar. ḥayye^{t}, Far. mār) *Attı anı, ançada ol yılan boldı yügrügli.* 31/41a3=20:20

⇒ beḍük yılan 28/5b2=7:107

YILDIZ: kök.
(Ar. aṣl / uṣūl, Far. bīḫ/hā) *Kesmedingiz ḫurmā tüplerini azu ḳodtıngızlar anı aḍaḳın, yıldızları üze Tangrının yarlıġı birle.* 38/20a2=59:5

YILDRA-: ışımak, parlamak.
⇒ yaruḳ yıldraġan 33/10a2=33:46

YILĠUN: yılgın ağacı.
(Ar. eṣl, Far. şūrgez) *İki būstān, yémişlig tiken, yılġun turur taḳı ne erse sidr yıġaçındın.* 33/38a2=34:16

YILḲI: hayvan.
(Ar. ne^{c}ām / en^{c}ām, Far. çehārpāy/ān) *Bu ögür yılḳılar teg kendü olar yolsuzraḳ.* 28/52b3=7:179
y.-lar 30/33b3=16:5, 30/62b1=16:66, 30/72b3=16:80, 31/50a2=20:54, 34/18b1=36:71
y.-la 37/11a1=47:12
y.-larınıng 26/81a1=4:119
y.-larnı 35/68b3=40:79
y.-lardın 34/80b2=39:6, 36/6b1=42:11, 36/40b3=43:12

YIRA-: kovulmak, aşağılanmak, lanetlenmek.
yıramış: aşağılanmış, hor, zelil.
(Ar. ḫāsi$^{\circ}$/in, Far. dūr şevende/gān) *Bolunglar biçinler yıramışlar.* 28/42a3=7:166

YIRAT-: 1. lanetlemek.
(Ar. la^{c}n, Far. nefrīn kerden) *Sındurdılar bıçıġlarını yırattımız olarnı.* 27/27b2=5:13
y.-tı 26/21b3=4:46, 26/25b1=4:52, 26/61a2=4:93, 26/80b1=4:118, 33/23b1=33:64
y.-tımız 26/23a1=4:47
y.-ġıl 33/25a1=33:68
y.-sa 26/25b2=4:52
y.-sa-miz 26/22b3=4:47
y.-maḳ 33/25a1=33:68
2. uzaklaştırmak.
(Ar. der$^{\circ}$, Far. def^{c} kerden) *Yıratınglar özleringizdin ölümni.* 25/23b3=3:168
(Ar. mubā^{c}ade^{t}, Far. dūr kerden) *Ey İdimiz, yıratġıl seferlerimiz arasını.* 33/39a3=34:19

YIRATIL-: sürülmek, kovulmak.
yıratılmış: sürülmüş, uzaklaştırılmış.
(Ar. maḳbūḥ, Far. dūr kerde) *Uḍturdımız olarḳa bu dünyā içinde la^{c}net, ḳopmaḳ küninde olar yıratılmışlardın.* 32/28a2=28:42

YİGİTLİK: gençlik, kuvvet çağı.

(Ar. eşudd, Far. ġāyet-i cevānī) *Çıḳarur sizni kiçiglik birle yana teger sizler yigitlikḳa.* 35/63a1=40:67

YİGRENTÜR-: iğrendirmek, kötü göstermek.

(Ar. tekrīh, Far. nā-ḫ^{v}āh kerden) *Yigrentürdi silerke Tañrını barlamaḳnı taḳı yarlıġdın çıḳmaḳnı.* 37/58b1=49:7

YİME: 1. ve.

(Ar. ve, Far. ve) *Oḳmur ewleriñiz içre Tañrınıñ nişānları yime bütün söz.* 33/3b1=33:34

y. 26/5a2=4:25, 26/17b2=4:42, 26/55a2=4:89, 26/66a1=4:98, 26/76b1=4:112, 27/38a1=5:27, 27/47a1=5:41, 27/54b3=5:49, 30/38a3=16:23, 30/39a2=16:25, 30/75b2=16:84, 30/95b1=16:118, 31/88a2=20:115, 33/16b1=33:53, 33/37b1=34:15, 33/47b2=34:30, 33/58a2=34:44, 33/58b1=34:44, 33/58b3=34:45, 33/61a1=34:49, 33/66b2=35:5, 33/70a2=35:10, 34/6b2=36:39, 34/8b2=36:44, 34/9a1=36:45, 34/20a2=37:16, 34/20a3=37:17, 34/85a1=39:9, 35/60b3=40:64, 35/66a3=40:75, 35/77b2=41:11, 36/51a2=43:33, 36/51b1=43:34, 36/51b2=43:34, 36/52a1=43:35, 36/52b2=43:37, 36/79a2=44:19, 36/81a2=44:27, 36/90a2=45:5, 36/98b2=45:20, 37/24b1=47:36, 37/31b1=48:9, 38/14b3=58:22, 38/18a2=59:2, 38/31a3=59:22, 38/33b1=60:1, 38/36a1=60:3, 38/37b2=60:12, 38/38a1=60:12, 38/38b1=60:12, 38/43b3=61:7, 38/45b2=61:11, 38/46a1=61:11, 38/46b2=61:12, 38/48b2=61:14, 38/50a3=62:2, 38/50b1=62:2, 38/54a2=62:8

2. yine, yine de, de / da, sonrasında, veya.

(Ar. ev, Far. yā) *Yime aymazda aşnu eger Tañrı köndürse méni bolġatım saḳnuḳlardın.* 35/11a3=39:57

(Ar. fe-, Far. pes) *Andın kim seçse sen yime yazuḳ yoḳ seniñ üze.* 33/14a3=33:51

y. 25/22a3=3:159, 26/4a2=4:25, 26/54b2=4:89, 26/56b2=4:90, 26/58b3=4:92, 26/87a1=4:128, 26/92a1=4:135, 27/27b2=5:13, 26/48a3=5:41, 29/7a1=8:75, 29/10a3=9:13, 29/62a3=9:87, 29/66a2=9:93, 31/32a3=19:84, 31/92b2=20:128, 34/11a1=36:50, 35/7a2=39:50, 36/32a2=42:48

(Ar. –, Far. –) *Yazuḳ yoḳ olar üze yime hem ataları içre.* 33/18b1=33:55

y. 33/30b3=34:5, 33/67a1=35:6

⇒ ap yime 30/46a1=16:35, 30/76a2=16:86, 30/82a2=16:94, 33/43a3=34:22; hem y. 28/2b1=7:88

YİNÇKE: ince, kıvrak.

yinçke ḳız: cariye, karavaş.

(Ar. fetā^{t}, Far. kenīze/gān) *Erklendi eliglerińiz yinçke ḳızlarıńgızdın mü$^{\circ}$mineler.* 26/4a3=4:25

yinçke körügli laṭīf: esma-yı hüsnadan: latîf.

(Ar. laṭīf, Far. bārīk-bīn) *Tañrı yinçke körügli laṭīf turur.* 36/13b3=42:19

YİNÇÜ: inci.

⇒ étig gevher / yinçü ornatıġlıġ 36/51b2=43:35

YİP: ip.

(Ar. ḥabl, Far. rişte) *Ançada yipleri hem tayaḳları ḫayāl körnür aŋgar siḫrlerindin.* 31/54b1=20:66

⇒ egirmiş yip 30/80b2=16:92

YİPLÜK:

⇒ ḫurmā yiplükinçe 26/24a2=4:49

YİT-: yitmek, kaybolmak, uzaklaşmak.

(Ar. żalāl, Far. güm şoden) *Kemiştiler / bérdiler Taŋrıḳa ol kün boyun yaᶜnı boyun sudılar yiter anlardın né kim yalġan yarattılar erse.* 30/77a2=16:87

y.-gey 31/75a2=41:48

YİTİ: keskin.

(Ar. ḥadīd, Far. tīz) *Açġay-mız séndin örtügüŋni, seniŋ közüŋ bu kün yiti.* 37/74b3=50:22

YİTÜR-: 1. yitirmek, kaybetmek.

(Ar. iżlāl, Far. güm kerden) *Kim ḳılsa anı sizdin rāstlıḳ üze, yitürdi köni yolnı.* 38/35a2=60:1

2. heba etmek, boşa çıkarmak.

(Ar. iżlāl, Far. nāçīz kerden) *Anlar kim tandılar heläklik olarḳa, yitürdi ᶜamellerini.* 37/8b2=47:8

YOḌ-: yok etmek.

(Ar. ṭams, Far. busüden) *Eger tilese-miz yoḍġaytımız közleri üze.* 34/16a3=36:66

⇒ ḳınayu yoḍ- 26/22b1=4:47

YOḌUN: yok olma, ortadan kalkma.

⇒ yoḳ yoḍun bol- 28/8b2=7:118, 28/25b2=7:147; y. yoḍun ḳıl- 28/68a1=8:8

YOĠUN: kalın.

yoġun bol-: kalınlaşmak.

(Ar. istiġlāẓ, Far. sitabr şoden) *Ekin teg çıḳardı yapraḳını, küçlüg ḳıldı anı, yoġun boldı köni turdı.* 37/49b1=48:29

YOḴ: 1. yok, -sız.

(Ar. ġayr, Far. cüz) *Niᶜmet bérgil minnet ḳılġıl azu yıġḳıl ḥisāb yoḳ.* 34/62a3=38:39

(Ar. in, Far. nīst) *Kimerse yoḳ sizdin meger kirigli aŋgar.* 31/27b2=19:71

y. 27/3b2=4:159, 31/34a3=19:93, 34/51a1=38:14, 35/56a2=40:56

(Ar. lā, Far. ne) *Ḳorḳunç yoḳ olar üze.* 25/25a1=3:170

y. 26/18b1=4:43, 26/77b3=4:114, 26/97b3=4:143, 28/35b1=7:158, 28/55b3=7:186, 29/9b2=9:12, 29/64a2-3=9:91, 29/65a1=9:92, 33/14a3=33:51, 33/16b2=33:53, 33/30a1=34:3, 33/61b3=34:51, 33/64b2=35:2, 33/64b3=35:2,

34/8b1=36:43, 36/31b2=42:47, 36/66a1=43:68, 37/11b2=47:13, 37/38a3=48:17, 37/38b1=48:17

(Ar. lā, Far. ne hīç) *Yazuḳ yoḳ meger ol.* 33/65b2=35:3

y. 26/3a3=4:24, 26/53a1=4:87, 26/53a3=4:87, 26/70a3=4:102, 26/87a1=4:128, 29/23b3=9:31, 30/10a1=12:92, 30/33a1=16:2, 31/38a1=20:8, 31/39b2=20:14, 31/67b3=20:97, 31/68b2=20:98, 31/85a3=20:108, 32/19a3=28:28, 32/43a3=28:70, 32/44a1=28:88, 34/24b2=37:35, 34/81b1=39:6, 35/23a3=40:3, 35/31b3=40:17, 35/58a1=40:59, 35/60a1=40:62, 35/61b1=40:65, 36/3b3=42:7, 36/76a3=44:8, 36/103a2=45:26, 36/106b2=45:32, 37/15b2=47:19, 38/31a2=59:22, 38/31b2=59:23, 38/72b2=64:13

(Ar. lā, Far. me-bād) *Sewünç yoḳ olarḳa.* 34/68b1=38:59

y. 34/68b3=38:60

(Ar. leyse, Far. nīst) *Yoḳ sanga işdin nerse.* 25/3b3=3:127

y. 25/23a3=3:167, 26/67b3=4:101, 27/15a3=4:176, 29/64a1=9:91, 30/25b1=15:42, 30/85a3=16:99, 35/48b2=40:42, 35/49a2=40:43, 36/6b3=42:11, 37/2a2=46:32, 37/33a3=48:11, 37/38a2=48:17

(Ar. mā, Far. nīst) *Yārī yoḳ meger Tangrı üskindin.* 25/3a2=3:126

y. 27/3a2=4:157, 28/54b1=7:184, 28/69a1=8:10, 29/54b1=9:74, 29/64b2=9:91, 30/16b1=14:26, 30/48a2=16:37, 31/72b2=39:36, 31672b3=39:37, 31/75a1=41:47, 31/75b1=41:48, 33/11b1=33:49, 33/43b1=34:22, 33/43b2=34:22, 33/78b3=35:37, 34/51b1=38:15, 34/67a3=38:54, 34/70b1=38:65, 34/94a3=39:23, 35/32b1=40:18, 35/42a3=40:33, 35/42b1=40:33, 35/53b2=40:50, 36/4b3=42:8, 36/14b3=42:20, 36/23a2=42:31, 36/24b2=42:35, 36/27b2=42:41, 36/28b3=42:44, 36/31a3=42:46, 36/31b3=42:47, 36/32a1=42:47, 36/44b1=43:20, 36/101b1-2=45:24, 36/108a2=45:34, 37/70a1=50:6

(Ar. mā kāne, Far. ne-būd) *Yoḳ peyġāmber üze emgek azu tarlıḳ.* 33/7b3=33:38

y. 34/71a3=38:69

(Ar. —, Far. —) *Üküşrekleri anlarnıng uḳmaslar, usları yoḳ.* 37/56a1=49:4

2. hayır.

(Ar. bel, Far. ne çi) *Yoḳ, ol mangar smaġ.* 35/6b3=39:49

(Ar. belī, Far. ārī) *Tandılar kim hīç ḳoparmaġaylar anlarnı, aygıl: yoḳ kim ʿİdim ḥaḳḳı ḳoparġaylar sizlerni.* 38/69a2=64:7

⇒ ḫıredi yoḳ 38/28a2=59:14; miṣl y. 27/8b1=4:165, 38/17a1=59:1, 38/32a1=59:23, 38/32b3=59:24

yoḳ bol-: yok olmak.

(Ar. ḥabṭ, Far. nāçiz şoden) *Yoḳ boldı olarnıng ʿamelleri, boldılar ziyānlıġlardın.* 27/58a3=5:53

(Ar. helāk, Far. helāk şoden) *Ḥükm ḳılur Tangrı bir işni kim ... yoḳ bolsun téyü helāk boldı belgülügün.* 29/3a2=8:42

(Ar. mā kevn, Far. ne būden) *Yoḳ bolġusı angar anlar üze.* 33/41b2=34:21

yoḳ ḳıl-: yok etmek, heba etmek, boşa çıkarmak.

(Ar. iḥbāṭ, Far. bāṭıl kerden) *Anlar kim taplamadılar anı kim indürdi Tangrı, yoḳ ḳıldı ʿamellerini.* 37/9a1=47:9

y.-ur 37/22b2=47:32

(Ar. iḥbāṭ, Far. nāçīz kerden) *Unamadılar anıng rıżāsını, yoḳ ḳıldı işlerini.* 37/20a3=47:28

(Ar. ihlāk, Far. nīst kerden) *Yā bolġay kim İdiñgiz yoḳ ḳılġay yaġıñgızını.* 28/13a1=7:129

(Ar. iżlāl, Far. nāçīz kerden) *Yüz ewürdiler Tañrı yolından, yoḳ ḳıldı ᶜamellerini.* 37/4b1=47:1

y.-maġay 37/7b2=47:4

⇒ helāk / yoḳ ḳıl- 28/31a3=7:155

yoḳ ḳılın-: uzaklaştırılmak, sürgün edilmek.

(Ar. nefy m., Far. dūr kerde şoden) *Kesilgeler eligleri hem aḍaḳları ḫilāfınça azu yoḳ ḳılınġalar yerdin.* 27/42b2=5:33

yoḳ kim: fakat, lakin, doğrusu.

(Ar. velākin, Far. ve cüz ān ki) *Küç ḳılmadı olarḳa Tañrı yoḳ kim özleriñge küç ḳılur erdiler.* 30/45a1=16:33

y. 30/48b3=16:38, 30/59a3=16:61, 30/81b3=16:93, 30/88b3=16:106, 30/96a1=16:118

(Ar. bel, Far. ne çi) *Ögdi Teñrike yoḳ kim üküşrekleri bilmesler.* 30/69a3=16:75

y. 30/86a3=16:101, 33/81a3=35:40

yoḳ söz: iftira.

(Ar. buḥtān, Far. durūġ) *Tanmaḳları birle, aymaḳları birle Meryem üze yoḳ söz uluġ.* 27/2a2=4:156

yoḳ yoḍun bol-: boşa gitmek, heba olmak.

(Ar. buṭl, Far. nā-dürüst şoden) *Tüşti yaraġlıġ yerinde, yoḳ yoḍun boldı anı kim ḳılur erdiler.* 28/8b2=7:118

(Ar. ḥabṭ, Far. bāṭıl şoden) *Anlar kim yalġan tuttılar bizinñ belgülerimizni hem āḫiretni körgüni, yoḳ yoḍun boldı anlarnınñ işleri.* 28/25b2=7:147

yoḳ yoḍun ḳıl-: yok etmek.

(Ar. ibṭāl, Far. nāçīz kerden) *Belgürtse yaraġlıġını yoḳ yoḍun ḳılsa yaraġsızını neçeme taplamasa yazuḳluġlar yaᶜnī kāfirler.* 28/68a1=8:8

YOḲAL-: yok olmak, boşa gitmek.

(Ar. ḥabṭ, Far. bāṭıl şoden) *Kim kim tansa īmānḳa çın-oḳ yoḳaldı anınñ ᶜameli.* 27/20b1=5:5

y.-dı 29/12b3=9:17

(Ar. ḥabṭ, Far. be-bād şoden) *Ḳıġırmañ / çaḳırmañ sözledükde örleyü sözler teg, bir ançañgız bir ançaḳa kim yoḳalur işiñgizler.* 37/54b2=49:2

(Ar. ḥabṭ, Far. nāçīz şoden) *Bu ögür yoḳaldı olarnınñ ᶜamelleri dünyā içre hem āḫiret içre.* 29/49a3=9:69

yoḳalıġlı: yok olan.

(Ar. hālik, Far. nīst şoden) *Ḳamuġ neñ yoḳalıġlı ol.* 32/44a1=28:88

YOḲALT-: yok etmek.

(Ar. iṣḥāt, Far. nīst kerden) *Ḳoşmaŋ̂gla[r] Taŋ̂rı üze yalġanmı, yoḳalıġay sizni ḳın birle.* 31/52b2=20:61

YOḲARU: yukarı.

yoḳaru oltur-: yüksekte oturmak.

(Ar. nuşūz, Far. ber-ter nişesten) *Ḳaçan ayılsa: yoḳaru olturuŋ̂lar, yoḳaru olturuŋ̂lar.* 38/7a2=58:11

YOḲAT-: yok etmek, helak etmek.

(Ar. ihlāk, Far. helāk kerden) *Yoḳatur mu sen anıŋ̂ birle kim ḳıldı uḳuşsuzlar?* 28/31b1=7:155

y.-tımız 31/28b3=19:74, 31/35b3=19:98, 31/92b3=20:128, 34/47a2=38:3, 36/83b3=44:37, 37/11b1=47:13, 37/78b1=50:36

(Ar. ihlāk, Far. nīst kerden) *Rāstlıḳ üze yoḳattımız ol kim tegreŋ̂izde uluşlardın.* 31/81b2=46:27

y.-tımız 32/28b1=28:43, 32/37a3=28:58, 34/3b1=36:31

(Ar. muḳātele^{t}, Far. nīst kerden) *Saḳınıŋ̂ olardın, yoḳatsun anlarnı Taŋ̂rı.* 38/60a1=63:4

(Ar. tedmīr, Far. nīst kerden) *Yoḳattımız anı kim ḳılur erdi Fir^{c}avn-ı kāfir / kibr.* 28/18a2=7:137

yoḳatıġlı: yok eden.

(Ar. muhlik, Far. helāk konende) *Ermez-miz kendlerni yoḳatıġlı meger anıŋ̂ boḍnı ẓālimler.* 32/38b1=28:59

YOḲLAT-: bina etmek, inşa etmek.

(Ar. ^{c}arş, Far. bināhā ber āverden) *Yoḳattımız anı kim ḳılur erdi Fir^{c}avn-ı kāfir / kibr, anıŋ̂ boḍnı, ol kim yoḳlatur erdiler bāġ, büstān, ḳarşılar.* 28/18a3=7:137

YOḲSUZ: yoksul.

(Ar. miskīn / mesākīn, Far. bīçāre/gān) *Bütünlükin ṣadaḳalar, çıġaylarḳa, yoḳsuzlarḳa, işlegenlerke.* 29/42b 2=9:60

yoḳsuz ḳıl-: zayi etmek, boşa çıkarmak.

(Ar. iżā^{c}a^{t}, Far. żāyi^{c} kerden) *Biz yoḳsuz ḳılmaz-miz edgülük ḳılıġlılarnıŋ̂ yanutı[n].* 28/45b2=7:170

YOL (I): 1. yol, doğru yol, kurtuluş yolu.

(Ar. cudde^{t} / cuded, Far. rāh/hā) *Taġlardın yollar ürüŋ̂.* 33/74b3=35:27

(Ar. sebīl / sübül, Far. rāh/hā) *Taŋ̂rı yolı içinde ża^{c}īf bolmadılar.* 25/14a1=3:146

y. 26/12a3=4:34, 26/18b1=4:43, 26/44a3=4:76, 26/54a3=4:88, 26/56b3=4:90, 26/96b3=4:141, 26/98a1=4:143, 28/24b3=7:146, 28/25a1=7:146, 29/64b3=9:91, 29/65b2=9:93, 30/30b1=15:76, 36/27b2=42:41, 36/27b3=42:42

y.-nı 28/24b3=7:146, 38/35a2=60:1

y.-ḳa 26/66a2=4:98, 26/79a2=4:115, 26/94a2=4:137, 28/26b1=7:148, 32/15b1=28:22, 35/40b3=40:29, 35/46b2=40:38

y.-da 27/27b1=5:12
y.-dın 26/29a2=4:44, 33/24b2=33:67, 35/29a2=40:11, 36/29b1=42:44, 36/31a3=42:46, 36/52b 3=43:37
y.-umda 38/34b1=60:1
y.-ı 25/21b2=3:157, 25/24a3=3:169, 26/42a1=4:74, 26/42b1=4:74 26/43a1=4:175, 26/51a2=4:84, 26/44a2=4:76, 26/54b3=4:89, 26/61b2=4:94, 26 63a3=4:95, 26/66b2=4:100, 27/43b3=5:35, 27/59a3=5:54, 29/14b1=9:19, 29 15a2=9:20, 29/18a3=9:24, 29/29a3=9:38, 29/32a3=9:41, 29/43a2=9:60, 29 58b1=9:81, 37/7b2=47:4, 37/25b1=47:38, 37/65b3=49:15, 38/41a1=60:4 38/45b3=61:11
y.-ını 28/25a1=7:146
y.-ıḳa 30/99a1=16:125
y.-ınga 28/21a3=7:143, 35/26b2=40:7
y.-ında 26/79a2=4:115
y.-ından 27/4b2=4:160, 27/9a3=4:167, 28/83b2=8:36, 29/6b1=8:47 29/8a1=9:9, 29/25b1=9:34, 30/77b1=16:88, 30/82b3=16:94, 30/99b1=16:125, 34 57a1-2=38:26, 34/83b3=39:8, 37/4b1=47:1, 37/23b1=47:34, 37/22a2=47:32, 38 11a3=58:16, 38/58a3=63:2
y.-un (ins.) 26/25a3=4:51
y.-larınga 27/29b3=5:16, 30/64b2=16:68
y.-lar 31/49b2=20:53, 36/39b3=43:10

(Ar. sebīl / sübül, Far. rāh/hā-i pedīd-kerd) *Aḳar arıḳlar yollar bolġay kim sizler köni yoḳa köngey sizler.* 30/37b1=16:15

(Ar. ṣırāṭ, Far. rāh) *Aydı: bu yol ol mening üze köni yol.* 30/25a2=15:41
y. 30/97a3=16:121, 31/14b2=19:36, 33/31b1=34:7; (köni y.) 27 30a2=5:16, 30/70b1=16:76, 33/86a1=36:4, 36/55a2=43:43, 36/63a2=43:61, 36 64b2=43:64
y.-ḳa 31/17a2=19:43, 34/54a2=38:22; (köni y.) 27/14b3=4:175 26/39a2=4:68, 27/14b3=4:175, 36/36a2=42:52, 37/27a3=48:2, 37/41a1=48:20
y.-ı 34/22a1=37:23
y.-ınga 36/36a3=42:53

(Ar. ṭarīḳ, Far. rāh) *Urġıl olarḳa yol deryā içinde.* 31/59b1=20:77

(Ar. ṭarīḳa[t], Far. rāh-ı fāżıl-ter) *Tileyürler kim çıḳarsalar sizni yeringizdin sıhırler birle, kiterseler yolungızda keçigli.* 31/53b2=20:63

2. tutulan yol, tarik, yaşayış tarzı, şeriat, kural, usul, yordam.

(Ar. sünne[t] / sünen, Far. rāh/hā) *Çın-oḳ keçti sizde öngdin yollar.* 25/8a3=3:137

(Ar. sünne[t], Far. nihād) *Tangrının yolı anlar içinde kim keçtiler.* 33/22b2=33:62
y.-ı 37/42a2=48:23
y.-ını 33/22b3=33:62
y.-ınga 37/42b1=48:23

(Ar. sünne[t], Far. nihād-ı Ḫudāy) *Hiç bulmaz sen Tangrının yolını tegşürmek* 33/84a1=35:43
y.-ını 33/84a1=35:43
y.-ınga 33/83b3=35:43

(Ar. ṭarīḳa[t], Far. rāh) *Ançada aytur uluġları yol birle.* 31/70b1=20:104

3. sefer, yolculuk.

(Ar. sefer, Far. sefer) *Eger bolsa nerse yaḳın, yaḳın yol, oġrayu āsān yavuḳ uḍġatılar sanga.* 29/32b3=9:42

⇒ aymış yol 31/91a2=20:123; bir aylıḳ y. 33/34b1=34:12; iç y. 29/26a1=9:34; köni y. 25/8b3=3:138, 26/79a1=4:115, 27/50a3=5:44, 27/52a1-3=5:46, 28/30b3=7:154; 28/60a3=7:193, 28/60a8=7:198, 28/62b1=7:203, 29/24b2=9:33, 30/25a3=15:41, 30/61b2=16:64, 31/30a2=19:76, 31/38b3=20:10, 31/48a3=20:47, 31/91a1=20:123, 32/25a3=28:37, 32/28b2=28:43, 32/36b2=28:57, 33/45a2=34:24, 33/49b1=34:32, 34/15a1=36:61, 34/16b1=36:66, 34/34a3=37:118, 34/94a1=39:23, 35/54b3=40:53, 35/82b1=41:17, 36/93a2=45:11, 37/18b3=47:25, 37/22b1=47:32, 38/44b3=61:9; köni y. bulmışraḳ 33/82b3=35:42; köni yolḳa kirigli 30/99b2=16:125; köni y. körkit- 28/36a3=7:159, 30/47a2=16:36, 30/48a1=16:37; köni y. körset- 38/44a1=61:7; köni y. tut- 33/61b1=34:50; köni yolḳa bar- 30/37b3=16:16; köni yolḳa kön- 30/37b2=16:15, 31/30a2=19:76, 31/62b2=20:82, 32/41b2=28:64; köni yolḳa könmiş 29/13b3=9:18; köni yolḳa köndür- 30/11a2=12:111, 30/78b2=16:89, 36/35b3=42:52; yaruḳ y. 27/53b3=5:48

yoldın çıḳıġlı: yoldan çıkmış, azmış.

(Ar. fāsıḳīn, Far. birūn āyende/gān-ı ez fermān) *Buldunuz olarnıng üküşreklerini yoldın çıḳıġlılar ol.* 28/3b3=7:102

yolḳa köndür-: hidayete erdirmek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Tangrı yolḳa köndürmes kimni yolsuz ḳılsa.* 30/48a2=16:37

y.-ür 36/101a2=45:23

(Ar. hidāye[t], rāh-ı rāst dāden) *Yolsuz ḳılur anı kim tilese, yolḳa köndrür kimni tilese.* 30/82a1=16:93

yolḳa köndürmek: hidayet.

(Ar. hudā, Far. rāh-numāy) *Anlarnı kim kirtgündiler yolḳa köndürmek, sewünçi boyun bériglilerke.* 30/86b3 =16:102

yol kör-: yol görmek.

(Ar. baṣar, Far. rāh dīden) *Bir ikindi aşungaylar erdi köni yolḳa, neçük yol körerler.* 34/16b2=36:66

yol körgüz-: yol göstermek, kılavuzluk etmek.

(Ar. dilāle[t], Far. rāh numūden) *Yol körgüzeyin mü sizke satıġçılıḳ üze.* 38/45a3=61:10

yol körkit-: yol göstermek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Yime yol körkitmez mü olarḳa neçe yoḳattımız anlarda burun boḍunlardın.* 31/92b2=20:128

yol körset-: doğru yolu göstermek, hidayete erdirmek.

(Ar. hidāye[t], Far. rāh numūden) *Ol Tangrı körsetmez yolnı fāsıḳ ḳavmlerni.* 38/61a3=63:6

y.-ür 38/68b1=64:6

y.-mez 38/42a1=61:5, 38/52a3=62:5

yol oġlı: yolcu, sefere çıkan.

(Ar. ibni's-sebīl, Far. rāh güẕer) *Eḍgülük ḳılınglar yandaḳı éşke, yol oġlınga.* 26/14a2=4:36

y.-ḳa 29/1b2=8:41, 29/43a2=9:60

(Ar. ibni's-sebīl, Far. puser-i rāh) *Anı kim yandurdı Tangrı yalavaçı üze uluş boḍunlarındın ... hem yaġuḳlarḳa hem yelïmlerke, çıġaylarḳa yol oġlınga.* 38/21b3=59:7

YOL (II): defa, kez, kere.

(Ar. merre^{t}, Far. bār) *Eger yarlıḳatu ḳolsang olarḳa yetmiş yolı hïç yarlıḳamaz Tangrı olarḳa.* 29/57a3=9:80

y.-ı (bir yolı) 31/44a1=20:37, 34/2b2=36:29; (evvel y.) 29/10a2=9:13, 29/60a1=9:83, 35/85a1=41:21; (iki y.) 32/35a1=28:54

(Ar. tāre^{t}, Far. bār) *Ewrer-miz sizni hem andın çıḳarur-miz sizni aḍın yolı.* 31/50b2=20:55

⇒ bir yolı 34/72b3=38:73; iki y. 33/1b1=33:31, 35/28b3=40:11, 35/29a1=40:11; ḳamuġ bir y. 26/40b2=4:71; tegme y. 26/27b1=4:56, 26/57a3=4:91

YOLÇI: yol gösterici, doğru yol, hidayet.

(Ar. hudā, Far. rāh numāy) *Bu ḥüccetleri belgülüg boḍunḳa yime yolçı soyurḳamaḳ şeksiz boḍunḳa.* 36/98b2=45:20

yolçı / ḳılavuz: yol gösterici, kılavuz.

(Ar. hudā, Far. rāh numūdenï) *Bérdimiz Ya^{c}ḳūb oġlanlarınḳa bitigni, yolçı / ḳılavuz hem pend ḫired iḍilering̈e.* 35/55a2=40:54

YOLÇILA-: göstermek, belli etmek.

(Ar. dilāle^{t}, Far. rāh numūden) *Ḳaçan ḥükm ḳıldımız erse anıng üze ölümni yolçılamadı anlarḳa anıng ölümi üze meger ol bir yer ḳurt kénesi yéyür anıng tayaḳını.* 33/36a2=34:14

y.-yın mu 31/45a2=20:40, 33/31b2=34:7

(Ar. dilāle^{t}, Far. reh numūden) *Ey Ādem nek yolçılaym mu séni cāvidānelïḳ yıġaçı üze.* 31/89b2=20:120

y.-layın mu 32/8b3=28:12

YOLLUĠ: (doğru) yolda olan, yol tutan.

⇒ köni yolluġ 32/36b1=28:56; köni yolluġraḳ 26/25a2=4:51; üküş y. 37/83b3=51:7

YOLSUZ: yoldan çıkmış, azgın.

(Ar. ġāvï/n, Far. bï-rāh/ān) *Uḍu bardı anı yek, boldı yolsuzlardın.* 28/50a1=7:175

y. sen 32/13a1=28:18

y.-lardın 30/25b2=15:42

(Ar. ġavï, Far. gümrāh/ān) *Yolsuz ḳıldımız sizni biz boldımız yolsuzlar.* 34/24a1=37:32

(Ar. żāll/ūn, Far. gümrāh/ān) *Kim umunçsuz bolur İḍi yarlıḳamaḳındın meger yolsuzlar.* 30/27b1=15:56

⇒ köni yolsuz 33/33b2=28:50

yolsuz bol-: yoldan çıkmak.

(Ar. ġayy, Far. der renc ?) *Ḫilāf ḳıldı Ādem iḍisinge, yolsuz boldı.* 31/90b1=20:121

(Ar. ġayy, Far. bī-rāh şoden) *Yolsuz ḳıldımız olarnı, neteg yolsuz boldumız, bīẓār boldımız.* 32/40b3=28:63

yolsuz boynaġu: azgın.

(Ar. ṭāġī, Far. ez ḥad der güzerende/gān) *Bu erdi taḳı bütünlükin yolsuz boynaġularḳa yawuz yanış yer turur.* 34/67b1=38:55

yolsuz ḳıl-: saptırmak, yoldan çıkarmak.

(Ar. iġvā°, Far. bī-rāh kerden) *Ey İḍim, anıng birle kim yolsuz ḳıldıngız méni ... yer içinde yolsuz ḳılġay oḳ men olarnı yumḳıların.* 30/24b1-3=15:39

y.-dı 32/40b2=28:63

y.-dımız 34/23b3=37:32

(Ar. iġvā°, Far. gümrāh kerden) *Aydı: ᶜizzetinġ tuta yolsuz ḳılġay men olarnı ḳamuġını.* 34/75a2=38:82

(Ar. iṭġā°, Far. bī-fermān kerden) *Ayġay anıng éşi: İḍimiz yolsuz ḳılmadım anı.* 37/76a1=50:27

(Ar. iżlāl, Far. gümrāh kerden) *Anlarnıng yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı biligsizlikin.* 30/39a2=16:25

y.-ur 30/81b3=16:93

y.-sa 30/48a2=16:37

yolsuz ḳılıġlı: azdıran, saptıran.

(Ar. mużill, Far. ez rāh berende) *Ol yaġı, ol yolsuz ḳılıġlı belgülüg.* 32/11b1=28:15

yolsuzraḳ: daha kötü, daha aşağılık.

(Ar. ażall, Far. gümrāh-ter) *Bu ögür yılḳılar teg kendü olar yolsuzraḳ.* 28/52b3=7:179

y. 31/78a3=41:52, 32/33b1=28:50

YOLSUZLUḲ: azgınlık, yoldan çıkma, sapıklık, kötü gelecek.

(Ar. ġayy, Far. bī-rāhī) *Uzatu tutarlar olarnı yolsuzluḳ içre yana taḳṣīr ḳılmazlar.* 28/61b3=7:202

y. 28/25a1=7:146

(Ar. medd, Far. gümrāhī) *Ḳoḍu bérgey anı yarlıḳaġan Tangrı yolsuzluḳ.* 31/29b1=19:75

(Ar. tuġyān, Far. ez ḥad güzeşten) *Ḳoḍar olarnı yolsuzluḳ içinde.* 28/55b3=7:186

(Ar. żalāle[t], Far. gümrāhī) *Olardın kimke sezā boldı anıng üze yolsuzluḳ.* 30/47b1=16:36

y. 31/29a2=19:75

y.-nı 26/20a1=4:44

(Ar. żalāl, Far. gümrāhī) *Biz azu siz köni yol üze azu yolsuzluḳ içre.* 33/45a2=34:24

y. 31/15b1=19:38, 33/32b1=34:8, 34/10a3=36:47, 34/93a1=39:22, 36/13b2=42:18, 36/54a3=43:40, 37/2a3=46:32, 37/76a2=50:27, 38/50b2=62:2

(Ar. żalāl, Far. nāçīz şoden) *Ermez kāfirlerning alı dāstānı meger yolsuzluḳ içre.* 35/37a1=40:25

(Ar. żalāl, Far. güm büden u nā-ḫayr şoden) *Aygaylar: oḳınglar, yoḳ kāfirlerning oḳımaḳı meger yolsuzluḳ içre.* 35/53b3=40:50

yolsuzluḳ ḳıl- hem boynaġuluḳ ḳıl-: azmak, zulmetmek, haksızlık etmek.

(Ar. beġy, Far. sitem kerden) *Eger yolsuzluḳ ḳılsa ol ikide biri taḳı biri üze toḳsunglar.* 37/59b1=49:9

(Ar. tuġyān, Far. ez ḥad der güẕeşten) *Barınglar ikegü Fir'avn tapa, ol yolsuzluḳ ḳıldı hem boynaġuluḳ ḳıldı.* 31/46b2=20:43

YON-: yontmak.

(Ar. naḥt, Far. terāşīden) *Aydı: tapnur mu siz angar kim yonar siz?* 34/28b2=37:95

YORI/U-: 1. gezip dolaşmak.

(Ar. seyr, Far. reften) *Yorınglar yer içinde baḳınglar neteg erdi yalġan tutġuçılarnıng songı.* 30/47b1=16:36

y.-nglar 33/39a1=34:18, (yorunglar) 25/8a3=3:137
y.-mazlar 33/84a3=35:44
y.-mazlar mu 35/33b2=40:21, 35/70a1=40:82, 37/9a1=47:10
y.-maḳnı 33/39a1=34:18

(Ar. seyḥ, Far. reften) *Yorıdı [...].* 29/7b2=9:2

2. sefere çıkmak, yolda olmak.

(Ar. żarb fī, Far. reften) *Ḳaçan yorısa siz Tangrı yolı içinde belgülüg tilengler.* 26/61b2=4:94

y.-sa siz 26/67b3=4:101
y.-salar 25/20b3=3:156

3. yürümek, uzaklaşmak.

(Ar. iş'āḍ, Far. dūr-reften) *Ançada yorıyur erdingiz ḳıyu baḳmaz erdingiz.* 25/16b1=3:153

(Ar. meşş, Far. reften) *Ançada yorıyur ḳız ḳarındaşıng, aytur: hiç yolçılaym mu sizni?* 31/45a1=20:40

(Ar. meşy, Far. reften) *Olarḳa aḍaḳlar mu yorıyurla[r] anıng birle.* 28/60a5=7:195

y.-yur 32/16b3=28:25
y.-yurlar [...] 31/92b3=20:128
y.-nglar 34/48a3=38:6

4. akıp gitmek, yüzmek, (rüzgâr için) esmek.

(Ar. cereyān, Far. reften) *Kün yorıyur amrulġu yerke.* 34/6b1=36:38

y.-yur 34/61b1=38:36, 34/80a1=39:5
y.-sun 36/93b3=45:12

⇒ songra yorı- 37/27a2=48:2; tezginip yorı- 30/29b1=15:72

yorı- ḳatıġlan-: çalışıp çabalamak, çalışmak.

(Ar. se'y, Far. küşiden) *Yorıyur ḳatıġlanurlar yer içinde artatur.* 27/42a2=5:33

yorıġlı: bir yolda yürüyen, uyan, tâbi olan.

(Ar. muḳtedī, Far. revende) *Biz olarnıng izleri üze yorıġlılar-mız.* 36/46a3=43:23

yorıġlı kemi: giden (gemi).

(Ar. cāriye[t]/āt, Far. revende/gān) *Ol terk yorıġlı kemiler ḥaḳḳı.* 37/83a3=51:3

YORUḲ: tarz.

(Ar. laḥn, Far. güzārden) *Uḳup yime bilgey sen anlarnı söz yoruḳı içinde.* 37/21a3=47:30

YOTA: bacak.

(Ar. sāḳ / sūḳ, Far. sāḳ/hā) *Oġradı kese yotalarını hem boyunlarını.* 34/60a3=38:33

YÖLEN-: dayanmak, söykenmek.

⇒ tamḳa yölenmiş 38/59b2=63:4

YÖRE: etraf, çevre.

(Ar. ḥavl, Far. girdāgird) *Eger bolsa sen irig, irig köngüllüg tarılġatılar sening yörengdin.* 25/22b2=3:159

y.-singe 31/27a1=19:68

y.-sinde 35/22a1=39:75, 35/25b2=40:7, 36/3b2=42:7

YU-: yıkamak.

(Ar. ġasl, Far. şusten) *Ḳopsa siz namāzḳa yung yüzleringizni hem eligleringizni tirseklerke tegi.* 27/21a1=5:6

YUḌRUḲLA-: yumruklamak.

(Ar. vekz, Far. müşt zeden) *Yuḍruḳladı anı Mūsā öldürdi.* 32/11a2=28:15

YUL: pınar, kaynak.

(Ar. ᶜayn / ᶜuyūn, Far. çeşme/hā) *Urġıl tayaḳnġnı taşḳa, aḳtı andın on iki yul.* 28/37a3=7:160

y.-lar 36/87a2=44:52

y.-lardın 34/5a1=36:34, 36/80b3=44:25

(Ar. yenbuᶜ / yenābiᶜ, Far. çeşm/hā) *Ol Tangrı indürdi kökdin suvnı, kigürdi anı yıllarḳa yer içinde.* 34/91b1=39:21

YULDUZ: yıldız.

(Ar. necm / nucūm, Far. sitāre/gān) *Uḍı barıġlı ḳıldı sizlerke tünni kündüzni, künni aynı yulduzlarnı boyun bérigliler ol anung yarlıġı birle.* 30/35a3=16:12

y.-lar 30/37b2=16:16, 34/27b1=37:88

(Ar. mişbāḥ / mesābiḥ, Far. çerāġ/hā) *Bezedimiz yawuḳ kökni yulduzlar birle.* 35/78b2=41:12

YULUĠ: fidye.

yuluġ al-: fidye vererek almak.

(Ar. fidāʾ, Far. fidā dāden) *Yā minnet ḳılġu mundın soŋ yā yuluġ alġu kerek.* 37/7a1=47:4

yuluġ bér-: bedel olarak vermek, feda etmek.

(Ar. fidāʾ, Far. fidā dāden) *Yuluġ bérdimiz aŋgar uluġ boġuzlaġını.* 34/31b3=37:107

(Ar. iftidāʾ, Far. ḫ^{v}işten bār ḫarīden) *Ol kim yer içinde turur ḳamuġ takı anıŋ meŋgizlig, anıŋ birle yuluġ bérgetiler anı ḳın yawuzluḳından ḳopmaḳ küninde.* 35/5a2=39:47

yuluġ bérmek: fidye vermek.

(Ar. iftidāʾ, Far. ḫ^{v}işten ḫarīden) *Anıŋ birle yuluġ bérmek üçün anıŋ birle ḳındın ḳopmaḳ küninde.* 27/44a3=5:36

YUM-: yummak, kapamak.

yumup aç-: (göz) yumup açmak.

(Ar. lemḥ, Far. nigeristen) *Ḳıyāmet işi meger köz yumup açmaḳ teg azu ol yaḳınraḳ.* 30/70b3=16:77

YUMDAR-: toplamak, bir araya getirmek.

(Ar. ḥaşr, Far. gird kerden) *Bütünlükin seniŋ İdiŋ ol kim yumdarur olarnı.* 30/20b1=15:25

YUMḲI: hep, hepsi; bir kezden, bir defada.

(Ar. ecmaʿīn, Far. heme) *Yolsuz ḳılġay oḳ men olarnı yumḳıların.* 30/24b3=15:39

y.-ḳa 30/32a1=15:92

y.-larınıŋ 30/25b3=15:43

(Ar. ecmaʿūn, Far. heme yek-bāz) *Yükündiler ferişteler ḳamuġları yumḳılar.* 30/22b1=15:30

YUMŞA-: ısınıp yumuşamak, gevşemek.

(Ar. leyān, Far. nerm şoden) *Yumşayur olarnıŋ terileri hem köŋülleri Taŋrınıŋ yādıŋa.* 34/93b3=39:23

YUMŞAḲ: yumuşak, tatlı, hoş, mülayim.

(Ar. leyyin, Far. nerm) *Aytıŋlar ikegü aŋgar yaḫşı aytıḳ söz, yumşaḳ.* 31/46b3=20:44

(Ar. ruḫāʾ, Far. nerm) *Musaḫḫar ḳıldımız aŋgar yelni yoŋyur anıŋ fermānı birle yumşaḳ.* 34/61b1=38:36

yumşaḳ köŋüllüg: yumuşak kalpli, yumuşak, ılımlı.

(Ar. ẕelīl / aẕillet, Far. nerm-i dil/ān) *Yumşaḳ köŋüllügler muʾminler üze.* 27/59a1=5:54

YUMŞAḲLIḲ: yumuşaklık, merhametli olma.

(Ar. leyān li, Far. nerm şodenī) *Yime yarlıḳamaḳlıḳ Taŋrıdın yumşaḳlıḳ anlarḳa.* 25/22a3=3:159

YUMŞAN-: boyun eğmek, itaat etmek.
yumşanmış: boyun eğen, itaat eden.
(Ar. ẕelūl / ẕulul, Far. fermān-berdār/ān) *Yana kirgil İḍiŋ yollarıŋa yumşanmış.* 30/64b2=16:69

YUMŞAT-: yumuşatmak.
(Ar. ilāne^{t}, Far. nerm kerden) *Yumşattımız aŋar temürni.* 33/33b3=34:10

YUMUŞ: haber.
(Ar. risāle^{t} / risālāt, Far. peygām/hā) *Tegrürler Taŋrınıŋ yumuşlarım, ḳorḳarlar anda.* 33/8b1=33:39

YUN-: boy abdesti almak.
(Ar. iġtisāl, Far ser ü ten şusten) *Yoḳ cünübḳa meger yol keçigliler yunġınçaḳa tegi.* 26/18b2=4:43
yunġu suw: yıkanılacak su.
(Ar. muġtesel, Far. cāy-ı ser ü ten şusten) *Tepgil aḍaḳın yerke bu yunġu suw sawuḳ turur hem içgü turur.* 34/ 63a3=38:42

YUT-: yutmak.
(Ar. iltiḳām, Far. ḫorden) *Ḳur^{c}a kemişti boldı basıḳmışlardın, yuttı anı balıḳ, ol melāmetlıġ.* 34/38b1=37:142

YUWḴA: ince.
yuwḳa barçın: ince ipek.
(Ar. sündüs, Far. dībā-i teng) *Keḍerler yuwḳa barçındın hem ḳalın barçındın bir ikindi utruşġanlar.* 36/87 a2=44:53

YÜGERÜ: yüksek.
⇒ ünün yügerü oḳımaḳda ḳoḍıraḳ 28/63a3=7:205

YÜGRÜK: yürük (at), hızlı koşan.
(Ar. cevād / ciyād, Far. nik revān) *^{c}Arża ḳılındı aŋa üze üç aḍaḳın turġan yügrük tāziler.* 34/59b3=38:31

YÜG(Ü)R-: koşmak.
(Ar. sa^{c}y, Far. reften) *Auçada yipleri hem tayaḳları ḫayāl körnür aŋa sihrlerindin kim her-āyine ol yügrür.* 31/54b3=20:66
y.-mekke 34/30a2=37:102
⇒ éw- azu yügür- 32/14a3=28:20
yügrügli: hızla hareket eden, sürünen (yılan için).
(Ar. sa^{c}y, Far. reften) *Attı anı auçada ol yılan boldı yügrügli.* 31/41a3=20:20

YÜK: yük, günah yükü.

(Ar. ḥaml, Far. bār) *Ḳaçan örtti erse anı kötürdi yük anıñ yükini yüñgül.* 28/58b2=7:189

y.-lerini 38/80b3=65:4, 38/82b1=65:6

(Ar. ḥiml, Far. bār) *Cāvidānele[r] anıñ içinde, yawuz olarḳa ḳopmaḳ küninde yük.* 31/69b2=20:101

(Ar. vizr, Far. bār) *Kötürdimiz yüklerni boḍun bezekindin.* 31/64a1=20:87

y.-ini 34/82a3=39:7

(Ar. vizr / evzār, Far. bār/hā-i günāh) *Kötürseler yüklerini tükel ḳopmaḳ küni yine anlarnıñ yüklerindin yolsuz ḳılur olarnı.* 30/39a1-2=16:25

⇒ yazuḳ yüki 31/69b1=20:100

yük kötür-: yüklenmek, yükü taşımak

(Ar. ḥaml, Far. bār giriften) *Ḳaçan örtti erse anı kötürdi yük anıñ yükini yüñgül.* 28/58b2=7:189

(Ar. ḥaml, Far. bār ber dāşten) *Yük kötürmez hīç uraġut ḳoḍmaz, meger anıñ ᶜilm[i] birle.* 36/2b1=41:47

⇒ aġır yük 28/34b1=7:157, arıġ ve aġır y. 37/83a3=51:2

YÜKLEN-: taşınmak.

(Ar. ḥaml m., Far. ber nişānde şoden) *Anıñ üze hem kemi üze yüklenür sizler.* 35/69b2=40:80

(Ar. taḥmīl m., Far. bār kerde şoden) *Anlarnıñ meşeli yüklendiler Mūsā kitābını yana kötürmediler anı eşek teg.* 38/51b2=62:5

YÜKLÜG: yüklü, yükü olan.

(Ar. ẕerv, Far. be-bār ber-dārī vü dāştenī) *Ol esgen esin ḥaḳḳı ol yüklüg.* 37/83a2=51:1

⇒ tolu yüklüg 34/8a1=36:41, 34/38a2=37:140

yüklüg bol-: hamile olmak.

(Ar. ḥaml, Far. bā-bār şoden) *Yüklüg boldı, saçlındı anıñ birle ıraḳ orunḳa.* 31/9a2=19:22

yüklüg uraġut: hamile kadın.

(Ar. ūlātu'l-ḥaml / aḥmāl, Far. zen/ān-ı bārdār) *Yüklüg uraġutlar olarnıñ zamānları ḳoḍsalar yüklerini.* 38/80b1=65:4

y.-lar 38/82a2=65:6

YÜKSEK: 1. yüce, ulu, esma-yı hüsnadan: ᶜaliyy.

(Ar. ᶜaliyy, Far. bülend) *Ol Tañrı erür yüksek uluġ.* 26/12b1=4:35

y. 36/35a1=42:51

(Ar. el-ᶜaliyy, Far. ber derāz-ı heme) *Ol yüksek uluġ.* 33/44b1=34:23

2. üstün, ulu, yüce.

(Ar. aᶜlā, Far. bülend) *Törütti yerni, yüksek köklerni.* 31/37a1=20:4

(Ar. ᶜalā, Far. merd-i ber-terīn) *Süstelmeñgler oḳımañglar élleşmek tapa, siz yüksekler siz.* 37/24a1=47:35

(Ar. ᶜaliyy, Far. bülend) *Ḳıldımız olarnı key ögdilik yüksek.* 31/19b3=19:50

y. 31/21b3=19:57, 36/37b2=43:4

(Ar. ᶜulā, Far. buzurg-ter) *Olarḳa turur dereceler yüksek.* 31/58b2=20:75

yüksekrek: en yüce.

(Ar. aᶜlā, Far. ber-ter) *Anlar kim kirtgünmesler kiḍinki künke yawuz meṣel ol, Tangrınıng yüksekrek meṣeli.* 30/58b2=16:60

(ar. aᶜlā, Far. bülend-ter) *Aydımız: ḳorḳmaġıl sen sen yüksekrek.* 31/55a2=20:68

⇒ eḍiz yüksek 26/46b2=4:78; uluġ y. 30/33a3=16:3

YÜK(Ü)N-: secde etmek.

(Ar. sucūd, Far. secde āverden) *Yükündiler ferişteler ḳamuġları yumḳılar.* 30/22a3=15:30

y.-ür (yüknür) 30/53b3=16:49

y.-se men 30/23a2=15:33

⇒ tizin yükün- 31/28a3=19:72

yüknü: secde ederek, secde edenler olarak.

(Ar. sācid / succād, Far. secde konende/gān) *Kiring ḳapuġḳa yüknü, örtgey-miz sizlerning yazuḳlarıngızını.* 28/38b3=7:161

(Ar. sucūd, Far. secde konende/gān) *Tüşerler yüknü hem yıġlayu.* 31/23a1=19:58

yüknügli: secde eden, sacid.

(Ar. sācid/īn, Far. secde konende/gān) *Tüşüngler angar yüknügliler.* 30/22a2=15:29

y.-ler 30/22b2=15:31, 30/23a1=15:32

(Ar. sācid/īn, Far. ser ber zemīn nihende) *Kemşildi cādūlar yüknügliler.* 28/9a2=7:120

YÜLÜT-: tıraş ettirmek, kazıtmak.

yülütügli: tıraş eden.

(Ar. muḥallik/īn, Far. suturīde) *Könilik birle kirür sizler mescid-i ḥarāmḳa eger tilese Tangrı ḳorḳunçsuz yülütügliler başlarıngızını saçını ḳısḳa ḳılıġlılar.* 37/46b3=48:27

YÜMÜKLÜG:

⇒ közi yümüklüg 35/66b3=38:52

YÜNG: tüy.

⇒ ḳoy yüngleri 30/73a3=16:80; tewe y. 30/73a3=16:80

YÜNGLÜ-: hafiflemek.

(Ar. taḫfīf, Far. sebük kerde şoden) *Ḳaçan kim körseler anlar kim küç ḳıldılar ḳınnı yünglümes olardın ḳın.* 30/76a1=16:85

YÜNGÜL: hafif.

(Ar. ḫafīf, Far. sebük) *Ḳaçan örtti erse anı kötürdi yük aning yükini yüngül.* 28/58b3=7:189

yüngül ḳıl-: hafifletmek.

(Ar. taḫfīf, Far. sebük kerden) *Tileyür Tangrı kim yüngül ḳılsa sizdin.* 26/7a2=4:28

yüngül tut-: kolayca taşımak, küçük görmek.

(Ar. istiḫfāf, Far. sebük dāşten) *Tangrı ḳıldı ... sizlerke yılḳılar terilerindin ewler, yüngül tutar siz anlarnı köçgü künleringgizde.* 30/73a1=16:80

y.-tı 36/60a1=43:54

YÜNGÜLLÜK: hafiflik, hafif teçhizat olması.

(Ar. ḫafīf, Far. sebük) *Çıḳınglar yüngüllükin hem aġırlıḳın, ḳatlanınġ māllarıngız birle hem özleringiz birle Tangrı yolı içinde.* 29/32a2=9:41

YÜNGÜLT-: hafifletmek.

(Ar. taḫfīf, Far. sebük kerden) *Oḳınglar idingizke yüngültsün üçün bizdin bir kün ḳınnı.* 35/53a1=40:49

(Ar. taḫfīf, Far. sebük kerde şoden) *Yüngültmes anlardın anınġ ḳınındın.* 33/77b1=35:36

YÜREK: yürek.

(Ar. ḳalb / ḳulūb, Far. dil/hā) *Ḳorḳutġıl olarnı āzife küni birle, ançada yürekler boġuz başınga kelgüsi öwke singrügliler.* 35/32a3=40:18

YÜREKSİZ: korkak.

yüreksiz bol-: korkmak, korkuya kapılmak.

(Ar. feşel, Far. bed-dil şoden) *Tartışmanġ, yüreksiz bolur sizler kitse yelingiz.* 29/5b3=8:46

YÜREKSİZLİK: yüreksizlik, korkaklık.

yüreksizlik ḳıl-: korkmak.

(Ar. feşel, Far. bed-dilī kerden) *Körkitür sanga olarnı Tangrı tüşüng içinde azḳına eger körkitse olarnı üküş yüreksizlik ḳılur erdingiz.* 29/3b3=8:43

(Ar. feşel, Far. bed-dil şoden) *Ḳaçan yüreksizlik ḳıldıngız erse taḳı tartıştıngız erse iş içinde.* 25/15a3=3:152

YÜZ (I): 1. yüz, surat.

(Ar. vech / vucūh, Far. rūy/hā) *Eletingler bu könglekimni kemşing anı atam yüzi üze.* 30/10b1=12:93

y.-i 30/57b1=16:58, 36/43a2=43:17
y.-ini 37/88b3=51:29
y.-üngüzke 26/19b1=4:43, 27/22a3=5:6
y.-leri 33/24a1=33:66, 35/12b2=39:60, 37/49a1=48:29
y.-lerini 26/22b2=4:47, 37/19b3=47:27
y.-leringizni 27/21a1=5:6
y.-ler 31/86a3=20:111

(Ar. —, Far. —) *Nūrları barur yüzleri utrusında, saġ ḳollarında.* 38/95a1=66:8

2. kendi.

(Ar. vech, Far. ten) *Ol kişidin kim ısparlasa yüzini Ol Tangrıka.* 26/84a3=4:125

yüz ew/v(ü)r-: yüz çevirmek, reddetmek, dönmek, vazgeçmek, aldırmamak, görmezden gelmek.

(Ar. iʿrāż, Far. rüy gerdāniden) *Fermānlagıl eḍgülükin, yüz ewürgil cāhillerdin biligsizlerdin.* 28/60b3=7:199

y.-er (y. ewrer) 31/77b1=41:51
y.-erler (y. ewrerler) 32/35b1=28:55
y.-di 38/90a1=66:3; (y. evürdi) 35/73b2=41:4
y.-diler 33/37b2=34:16
y.-gil 26/36a1=4:63, 26/49a3=4:81, 30/32a3=15:94
y.-se 36/32a2=42:48
y.-se siz 26/92a2=4:135, 31/69a2=20:100, 31/91a3=20:124
y.-seler 35/79a1=41:13

(Ar. ṣadd, Far. ber gerdiden) *Olar üze arıġlar ḥelāl ḳılındı olarḳa, yüz ewürmekleri birle Tangrı yolından üküşni.* 27/4b2=4:160

(Ar. ṣadd, Far. ber geşten) *Bütünlükin anlar kim tandılar hem yüz ewürdiler Tangrının yolından.* 27/9a3=4:167

y.-er (y. ewrer) 38/60b2=63:5
y.-erler (y. ewrerler) 36/61a3=43:57
y.-diler 37/4a2=47:1, 37/23a3=47:34, 38/58a3=62:3; (y. evürdiler) 38/11a2=58:16

(Ar. ṣadd, Far. rüy gerdāniden) *Yüz ewrerler séndin, yüz ewürmek.* 26/33a1 =4:61

y.-di 26/27a1=4:55
y.-diler 37/22a1=47:32

(Ar. ṣafḥ, Far. rüy gerdāniden) *Keçürgil olardın, yüz ewürgil.* 27/28b2=5:13

y.-se siz 38/73a3=64:14

(Ar. tevellī, Far. ber gerdāniden) *Kim kim yüz ewürse ıḍmadımız séni olar üze küḍezçi.* 26/48b1=4:80

y.-seler 26/55a1=4:89, 27/55a3=5:49

(Ar. tevellī, Far. gerdāniden) *Anıng içinde Tangrının ḥükmi yana yüz ewrerler anda kiḍin ol.* 27/50a1=5:43

(Ar. tevellī, Far. ber geşten) *Ḳaçar bérdi erse olarḳa öz artuḳlukından baḥīllıḳ ḳıldılar anıng birle yüz ewürdiler, olar yüz ewürgenler.* 29/55a3=9:76

y.-dingiz 37/37b3=48:16
y.-diler 25/19b3=3:155, 38/68b1=64:6
y.-gey 28/75b3=8:13
y.-se 37/39a1=48:17
y.-se siz 37/26a1=47:38, 37/37b3=48:16, 38/72a3=64:12

(Ar. tevellī, Far. rüy gerdāniden) *Eger yüz ewürseler biling Ol Tangrı mevlāngız néme körklüg mevlā, néme körklüg yārici.* 28/86a2=8:40

y.-di 30/6a1=12:84, 31/52a2=20:60
y.-diler 34/27b2=37:90; (y. evürdiler) 36/78a1=44:14
y.-gil 34/44b3=37:174, 34/45b2=37:178
y.-se 31/48b1=20:48

y.-seler 29/54a2=9:74

yüz ewür- / yığ-: yasaklamak, menetmek.

(Ar. ṣadd, Far. ber gerdānīden merdümān) *Olar yüz ewrerler / yığarlar Āgırlıġ Mezgitdin.* 28/82a3=8:34

yüz ewürmek: yüz çevirme, yüz vermeme.

(Ar. iᶜrāż, Far. rūy gerdānī) *Eger urağut ḳorḳsa cüftindin köngül āgrıġınga azu yüz ewürmemekke.* 26/86b3=4:128

yüz ewürgen: yüz çeviren, rıza göstermeyen.

(Ar. muᶜriż/ūn, Far. rūy gerdānīde/gān) *Baḫīllıḳ ḳıldılar anınġ birle yüz ewürdiler, olar yüz ewürgenler.* 29/55a3=9:76

y.-ler 34/9b1=36:46

yüz ew/vrügli: yüz çeviren, reddeden.

(Ar. muᶜriż, Far. rūy gerdānīde/gān) *Eger eşittürse olarḳa yüz ewürgey olar, olar yüz ewrügliler ol.* 28/75b3=8:23

y.-ler siz (y. evrügliler siz) 34/71a3=38:68

(Ar. mudbir/īn, Far. püşt dehende/gān) *Ol kün evrülür sizler yüz ewrügliler.* 35/42a2=40:33

yüzi açuḳ ḳunçuy: namuslu kadın.

(Ar. ṣeyyibeᵗ / ṣeyyibāt, Far. şūy dīde/gān) *Eger ṭalāḳ ḳılsa sizni tegşürgey anġar cüftler ... tapunġanlar, rüze tutġanlar, yüzi açuḳ ḳunçuylar hem ḳızlar.* 38/92a2=66:5

yüz nişānı: yüzdeki iz.

(Ar. sīmā, Far. nişān/hā-yı rūy) *Eger tilese-miz körkitgey-miz sanġa olarnı uḳtunġ anlarnı yüzleri nişānları birle.* 37/21a2=47:30

YÜZ (II): yüz, 100.

yüz ming: yüzbin (100000).

(Ar. miʾeti elf, Far. ṣad hezār) *Iḍtımız anı yüz mingke tegi azu artuḳlar.* 34/39b2=37:147

YÜZLEN-: yönelmek.

(Ar. teveccüh, Far. rūy nihāden) *Ḳaçan kim yüzlendi erse Medyen tuşınġa aydı:* 32/15a2=28:22

YÜZLÜG: itibarlı, şerefli.

(Ar. vecīh, Far. tāb-rūy) *Erür Tangrı üskinde yüzlüg.* 33/25b1=33:69

⇒ iki yüzlüg 26/32b1=4:61, 26/53b2=4:88, 26/94a3=4:138, 26/95b3=4:140, 26/98b3=4:145, 26/97a1=4:142, 29/47a1=9:67, 29/47b2=9:67, 29/45a3=9:64, 29/47b3=9:68, 29/53a1=9:73, 29/55b1=9:77, 33/21b3=33:60, 33/10b2=33:48, 33/27a2=33:73, 37/29b1=48:6, 38/57a2=63:1, 38/62a2=63:7, 38/63a1=63:8, 38/95b3=66:9; iki y. / yalġan 38/58a1=63:1; iki yüzlüg urağut 29/47a1=9:67, 29/48a1=9:68, 33/27a2=33:73

YÜZLÜGLÜK:

⇒ iki yüzlüglük ḳıl- 38/25a1=59:11

Z

ZĀHİD (Ar.): rahip.

(Ar. rāhib / ruhbān, Far. zāhid/ān) *Tuttılar bilgelerini hem zāhid / rāhiblerini iḍileri.* 29/23a2=9:31

ẒĀHİR (Ar.): ortaya çıkan, beliren.

ẓāhir ḳıl-: üstün ve belirgin kılmak.

(Ar. iẓhār ᶜalā, Far. çire kerden) *Ol Tañrı kim ıḍtı yalavaçını könilik birle, ḥaḳ dīn birle, ẓāhir ḳılsa anı dīn üze ḳamuġı üze.* 37/47b3=48:28

ẓ.-maḳ 38/44b3=61:9

ZAḤMET (Ar.): zahmet.

zaḥmet tegür-: zarar vermek.

(Ar. mużārrat, Far. gezend resānīden) *Zaḥmet tegürmeñ olarḳa tarutsa sizler olar üze.* 38/82a1=65:6

ŻAᶜĪF (Ar.): zayıf, zavallı, güçsüz (kimse).

(Ar. müsteżᶜaf/īn, Far. süst şumurde/gān) *Toḳuşmaz sizler Tañrı yolı içinde żaᶜīfler erenlerdin hem uraġutlardın.* 26/43a1=4:75

ż.-ler 26/86a1=4:127

(Ar. żaᶜīf / żuᶜafā', Far. süst/ān) *Yoḳ żaᶜīfler üze, yoḳ igligler üze ... hīç yol.* 29/64a2=9:91

(Ar. żaᶜīf / żuᶜaf, Far. zīr-dest/ān) *Ançada ḥüccet ayşurlar ot içinde żaᶜīfler.* 35/51b1=40:47

żaᶜīf bol-: zayıflamak, gücünü kaybetmek.

(Ar. żaᶜf, Far. süst şoden) *Tañrı yolı içinde żaᶜīf bolmadılar, zārlıḳ ḳılmadılar.* 25/14a1=3:146

żaᶜīfraḳ: daha zayıf.

(Ar. eżᶜaf, Far. süst-ter) *Ol yawuzraḳ orunluġ żaᶜīfraḳ sülüg.* 31/30a1=19:75

żaᶜīf tut(u)l-: güçsüz addedilmek, zayıf sanılmak.

(Ar. istiżᶜāf m., Far. süst şumurde şoden) *Mīrāş bérdimiz ol boḍunḳa anlar kim żaᶜīf tutlur erdiler.* 28/17b1=7:137

ż.-dılar 33/48b3=34:31

żaᶜīf tutulmış: güçsüz, zayıf kabul edilmiş, küçümsenmiş, aciz.

(Ar. müsteżᶜaf/ün, Far. süst şumurde/gān) *Ançada sizler az erdiñiz, żaᶜīf tutulmuşlar yer içinde.* 28/77b1=8:26

ż.-lar 26/65a1=4:97

ZAḲḲŪM (Ar.): zakkum.

(Ar. zaḳḳūm, Far. īn dıraḫt) *Bütünlükin zaḳḳūm yıġaçı yazuḳluġlar yémi.* 36/85b2=44:43

ẒĀLİM (Ar.): zalim, zulmeden.

(Ar. ẓālim/īn, Far. sitemkār/ān) *Ol Tangrı köndürmes ẓālim boḍunlarnı.* 29/14b3=9:19

ẓ. 27/56b3=5:51, 28/28b2=7:150, 32/33b3=28:50, 38/98b2=66:11

ẓ.-ni 36/15b3=42:22

ẓ.-ler 25/4a2=3:128, 29/17a2=9:23, 31/15a3=19:38, 32/38b2=28:59, 33/81a3=35:40, 36/30b2=42:45, 36/69a1=43:76, 36/98a2=45:19, 37/62a2=49:11

ẓ.-lerning 27/39a3=5:29, 32/27a3=28:40, 38/29b2=59:17

ẓ.-lerni 25/10a3=3:140, 29/36a3=9:47, 31/28a2=19:72, 36/27a3=42:40, 36/29a2=42:44

ẓ.-lerḳa 33/78b3=35:37, 34/94b3=39:24, 35/32b1=40:18, 36/15b2=42:21, 38/52b1=62:5

ẒALŪM (Ar.): çok zalim.

ẓalūm / küç ḳılġan: zalim.

(Ar. ẓalūm, Far. nīk sitemkār) *Ol erür ẓalūm küç ḳılġan, biligsiz erdi.* 33/27a1=33:72

ZAMĀN (Ar.): zaman, mühlet, bir iş için verilen süre.

(Ar. ecel, Far. ᶜiddet) *Yüklüg uraġutlar olarning zamānları ḳoḍsalar yüklerini.* 38/80b2=65:4

(Ar. ecel, Far. zamān) *Bir ança teger sizler atanmış zamānḳa tegi.* 35/63b1=40:67

z.-ḳa 35/1b3=39:42, 38/64a3=63:10; (atanmış z.) 36/9b2=42:14

z.-larınga 38/77b2=65:2

(Ar. ecel, Far. zamān-ı nām burde) *Ḳaçan açtımız erse olardın ḳınnı zamānḳa tegi olar tegigliler.* 28/16b1=7:135

⇒ atanmış zamān 34/80a1=39:5

zamān bér-: zaman vermek, mühlet vermek.

(Ar. imlāᵓ, Far. zamān dāden) *Zamān bérür men olarḳa bütünlükin mening ḥilem ḳatıġ ḳawī turur.* 28/54a3=7:183

z.-di 37/19a1=47:25

zamān bérilmiş: süre verilmiş.

(Ar. müᵓeccel, Far. zamān dāde) *Bolmaz et-özke ölmek meger Tangrı yarlıġı birle bitig zamān bérilmiş.* 25/12b3=3:145

ZAMĀNE (Ar.): zaman.

(Ar. dehr, Far. rūzgār) *Helāk ḳılmaz bizni meger zamāne.* 36/101b3=45:24

ŻARAR (Ar.): mazeret, özür.

(Ar. żarar, Far. gezend) *Tüzetilmez oldurġanlar müᵓminlerdin żarar iḍilerinde aḍın toḳuşġanlar Tangrı yolı içinde.* 26/63a2=4:95

ZĀRĪLIḴ (Far.T.): ağlayıp inleme.

(Ar. tażarruᶜ, Far. zārī) *Yād ḳılġıl İḍingni özüng içinde zārīlıḳın hem ḳorḳa.* 28/63a2=7:205

zārīlıḳ ḳıl-: ağlayıp inlemek.

(Ar. istikān, Far. furūtenī kerden) *Żaᶜīf bolmadılar, zārīlıḳ ḳılmadılar.* 25/14a2=3:146

ẔĀṬ (Ar.): zat, kendi.

(Ar. vech, Far. ẕāt) *Ḳamuġ neng yoḳaġlı ol meger anıng ẕātı.* 32/44a2=28:88

ŻĀYİᶜ (Ar.): boşa giden, heba olan.

żāyiᶜ bol-: boşa gitmek, heba olmak.

(Ar. iżāᶜaᵗ, Far. żāyiᶜ kerden) *Żāyiᶜ bolmaz müᵓminlerning yanutı.* 25/25a3=3:171

żāyiᶜ ḳıl-: zayi etmek, boşa çıkarmak.

(Ar. iżāᶜaᵗ, Far. żāyiᶜ kerden) *Ol Tangrı żāyiᶜ ḳılmaz eḍgü işliglerning yanutın.* 30/9b1=12:90

ZEBER (Far.): üst.

⇒ zīr ü zeber bol- 29/50a3=9:70

ZEBŪR (Ar.): Zebur.

(Ar. zebūr, Far. zebūr) *Bérdimiz Dāvuḍḳa Zebūrnı.* 27/7a3=4:163

ZEKĀT (Ar.): zekât.

(Ar. zekāᵗ, Far. pāk) *Fermānlayur erdi boḍnıḳa namāznı hem zekātın.* 31/21a3=19:55

(Ar. zekāᵗ, Far. zekāt) *Munu bitir ök men anı anlarḳa kim saḳınurlar hem bérürler zekātın.* 28/33a2=7:156

z.-nı 26/45a1=4:77, 27/6a1=4:162, 27/26b2=5:12, 29/8b3=9:11, 29/13b1=9:18, 29/51b1=9:71, 31/13a1=19:31, 33/2b2=33:33, 35/75a3=41:7, 38/9b1=58:13

⇒ ḳutluġ namāzlı zekātlı 31/12b2=19:31

ZENCĪR (Far.): zincir.

(Ar. silsileᵗ / selāsil, Far. zencīr/hā) *Ançada ġullar boyunları içinde hem zencīrler süḍrünürler.* 35/65a1= 40:71

ẔERRE (Ar.): zerre, çok küçük parça.

(Ar. ẕerreᵗ, Far. mürçe) *Ol Tangrı küç ḳılmaz ẕerre aġırınça.* 26/16a1=4:40

(Ar. ẕerreᵗ, Far. mürçe-i ḫurd) *Ġāyib bolmaz andın ẕerre aġırınça kökler içinde hem yer içinde.* 33/29b2=34:3

ẕ. 33/43a2=34:22

ZEYT (Ar.): zeytin.

zeyt yıġaçı: zeytin ağacı.

(Ar. zeytūn, Far. dıraḫt-ı zeytūn) *Ündrür sizlerke anıng birle tarıġ, zeyt yıġaçı, ḫurmā tüpleri.* 30/34b1=16:11

ẕİHĀR (Ar.): açıklık, belirginlik.

ẕihār andı iç-: zihar andı içmek.

(Ar. muẕāhera[t], Far. be-iẕhār ḫorden) *Anlar kim ẕihār andı içerler sizdin, uraġutlardın ermezler olarnıng anaları.* 38/2a3=58:2

(Ar. muẕāhera[t], Far. ẕihār besten) *Anlar kim ẕihār andı içerler uraġutlarındın yana yanarlar angar.* 38/2a3=58:2

ẔİKR (Ar.): zikir.

ẕikr ay-: zikretmek, yad etmek.

(Ar. ẕikr, Far. yād kerden) *Ḳatıġlanınglar Tangrınıng ẕikrin aymaḳ tapa.* 38/54b3=62:9

ZİNĀ (Ar.): zina.

zinā ḳıl-: zina etmek.

(Ar. zinā, Far. pelīdkārī kerden) *Oġrılıḳ ḳılmaġaylar ve zinā ḳılmaġaylar.* 38/37b3=60:12

zinā ḳılmaġuçı: zina etmeyen.

(Ar. ġayru musāfiḥ/īn, Far. cüz pelīdkār) *Pārsālar zinā ḳılmaġuçılar anı kim tusu inçlese siz.* 26/2b3=4:24

(Ar. ġayru musāfiḥ/īn, Far. cüz pelīdkār) *Zinā ḳılmaġlılar hem tutmaġlılar örtügli düşmanlar.* 27/20a2=5:5

zinā ḳılmaġan: zina kılmayan.

(Ar. ġayru musāfiḥ/īn, Far. cüz pelīdkār) *Küẕezgenler, zinā ḳılmaġanlar.* 26/5a1-2=4:25

ZĪR (Far.): alt.

zīr ü zeber bolmışlar: alt üst edilmişler: Lut kavmi, Mütefikat kavmi.

(Ar. el-mü'tefiḳāt, Far. şāristān-ı ḳavm-i Lūṭ) *Kelmez mü olarḳa anlarnıng ḫaberi olarda burun Nūḥ boḍnı ve ᶜĀd boḍnı ... zīr ü zeber bolmışlar.* 29/50a3=9:70

ZİYĀDE (Ar.): fazla.

(Ar. müzīd, Far. efzūnī) *Ol kün aygay tamuġḳa: nek tolandıng mu? Aygay: nek ziyādedin.* 37/77a2=50:30

z. 37/78b1=50:35

ZİYĀN (Ar.): zarar, ziyan.

(Ar. ḫusrān, Far. ziyānkārī) *Bilgil ol ök ol ziyān belgülüg turur.* 34/88a1=39:15

z. 38/85a2=65:9

(Ar. żarr, Far. ziyān kerden) *Erklig bolmaz men özümke asıġḳa ap ziyānḳa.* 28/57b1=7:188

ziyān ḳıl-: zarar vermek, hüsrana uğratmak.

(Ar. ḫusrān, Far. ziyān kerden) *Ziyān ḳıldı anda kāfirler.* 35/72b2=40:85

(Ar. ḫusrān, Far. ziyānkār şoden) *Kim kim tutsa yekni döst Tangrıda aḍın çın-oḳ ziyān ḳıldı, ziyān ḳılmaḳ belgülüg.* 26/81b1-2=4:119

z.-ur 36/103b3=45:27

z.-dı 35/68b2=40:78

z.-dılar 36/30a3=42:45

(Ar. żarr, Far. ziyān dāşten) *Kim kim yansa iki ökçesi üze hiç ziyān ḳılmaġay Tañgrıḳa.* 25/12a3=3:144

z.-mazlar 37/22b1=47:32

ḳ.-umazlar 26/77a2=4:113

(Ar. żarr, Far. ziyān dāşten u gezend kerden) *Eger serse sizler saḳınsa sizler ziyān ḳılmaz sizke olarnıñ alları.* 25/2a2=3:120

(Ar. żarr, Far. ziyān kerden) *Bu kün umaslar amarıñız amarıge asıġ ḳılmaḳ azu ziyān ḳılmaḳ.* 33/56a3=34:42

z.-maz siz 29630b1=9:39

z.-maḳ 31/65a1=20:89

ziyān ḳılġuçı: zarar veren.

(Ar. żarr, Far. gezend konende) *Ermez olarḳa ziyān ḳılġuçı nerse meger Tañgrınıñ yarlıġı birle.* 38/6a2=58:10

ziyān ḳılıġlı: hüsrana uğrayan.

(Ar. ḫāsir/în, Far. ziyānkār/ān) *Aygıl: bütünlükin ziyān ḳılıġlılar anlar kim ziyānlıġ boldılar özleriñge boḍunlarıñga ḳıyāmet künde.* 34/87b1=39:15

ZİYĀNLIĠ (Ar.T.): zarar gören, hüsrana uğrayan.

(Ar. ḫāsir/în, Far. ziyānkār/ān) *Iḍimiz, barımızını örtmese bolur men ziyānlıġlardın.* 28/27a3=7:149

z. 27/34b2=5:21

z.-lar 28/52a1=7:178, 28/85a1=8:37, 29/49b2=9:69, 35/14a2=39:63, 35/87b1=41:25, 36/30a3=42:45, 38/13b2=58:19, 38/63b3=63:9

z.-lardın 27/20b2=5:5, 27/39b2=5:30, 27/58b1=5:54, 35/15a1=39:65, 35/86a2=41:23

ziyānlıġ bol-: ziyana uğramak.

(Ar. ḫusrān, Far. ziyānkār şoden) *Aygıl: bütünlükin ziyān ḳılıġlılar anlar kim ziyānlıġ boldılar özleriñge, boḍunlarıñga ḳıyāmet künde.* 34/87b2=39:15

ẒULM (Ar.): zulüm, haksızlık.

(Ar. ẓulm, Far. sitem kerden) *Kim kim yansa ẓulminde kiḍin oñgarsa Ol Tañgrı tevbe bérür anıñg üze.* 27/45b2=5:39

ẓ. 27/4a2=4:160

ẓulm ḳılıġlı: zalim.

(Ar. ẓālim, Far. sitemkār) *Ẓulm ḳılıġlı özinge belgülüg.* 34/33a2=37:113

ẓulm ḳılın-: zulmedilmek.

(Ar. ẓulm m., Far. sitem kerde şoden) *Ḥükm ḳılnur olar ara könilik birle olar ẓulm ḳılınmazlar.* 35/17b2=39:69

ẓulm teg-: zulme, haksızlığa uğramak.

(Ar. ẓulm m., Far. sitem kerden) *Kim öç sürse ẓulm tegmişde kiḍin bu ögür yoḳ olar üze hiç yol.* 36/27b1=42:41

ARAPÇA DİZİN

ا

ibā': unama-, ne-ḫ^{v}āsten 29/24a2=9:32
uman-, ser-bāz zeden 30/22b1=15:31

ebed^{en}: hemîşe, hemîşe 33/18a1=33:53
hemîşe / ulaşu, hemîşe hergiz 38/25b2=59:11
ulaşu, hemîşe 29/16a2=9:22
ebed^{en} ve len: ulaşu hîç, hemîşe ve hergîz 29/59 b2=9:83

ebḳ: ḳaç-, gürîḫten 34/38a2=37:140

ebū: ata, peder 30/46a1=16:15

ityān: kel-, āmeden 28/40a1=7:163
kel-, şoden 30/10b1=12:93
ḳongur-, şikence'i āmeden 30/39b2=16:26
ityān bi: keldür-, āverden 25/27a1=3:183
ātî: kelgü, āyende 31/34b1=19:93
me'tiyy: kelinmiş, āmede şode 31/24a3=19:61

îtā': bér-, dāden 33/33b1=34:10
bér-, āverden 30/2a1=12:66
keldür-, dāden 38/22a2=59:7
îtā' m.: béril-, dāde şoden 30/40b3=16:27
el-mu'tî: bérgen 27/6a1=4:162

eşāş: orun töşek, kālā 30/73b1=16:80
éw toni, kālā 31/29a1=19:74

eşer: binā, nişān 35/34a3=40:21
binā ḳılgan, nişān 35/70b2=40:82
eşer, nişān 37/49a1=48:29
iz, pey-i esb 31/67a3=20:96

îşār: üḍür-, ber güzîden 30/9b3=12:91

eşl: yılġun, şürgez 33/38a2=34:16

işm: yazuḳ, beze 26/23b3=4:48
aşîm: yazuḳluġ, bezekār 26/73b3=4:107

ucāc: açıġ, telḫ 33/72b1=35:12

ecr: yanut, müzd 25/8a2=3:136
ter, müzd 28/7a2=7:113
terke kir-, müzdür büden 32/18a3=28:27
isti'cār: terke tut-, müzd giriften 32/17b3=28:26

ecel: atanmış öd, zamān 28/55b1=7:185
atanmış öḍ, dū zamān 32/19a2=28:28
atanmış öḍ, zamān-ı zede 32/19b2=28:29
atanmış zamān, zamānî 34/80a1=39:5
ecel, zamān 38/64b3=63:11
öḍ, zamān 30/59b1=16:61
rūzgār, zamān-ı zede 26/45b3=4:77
zamān, zamān-ı nām-burde 28/16b1=7:135
zamān, zamān 35/63b1=40:67
zamān, 'iddet 38/80b2=65:4
mu'eccel: zamān bérilmiş, zamān dāde 25/12b3=3:145

ecl: anıng üçün, behr-i 27/40b2=5:32

aḥad: biregü, yekî 26/19a1=4:43
biregü, hîç kes 31/3b2=18:110
bir îḍi, hîç kes 33/82a2=35:41
bir, yek 30/69b2=16:76
kimerse, kes 29/60a2=9:84
kimerse, hîç kes 33/8b2=33:39
iḥdā: biri, yekî 28/67a3=8:7

aḫẕ: al-, giriften 28/23a2=7:144
tut-, giriften 27/26a2=5:12
aḫẕ m.: alın-, girifte şoden 28/44b1=7:169
tutul-, girifte şoden 33/22b1=33:61
āḫiẕ: alıġlı, girende 37/85a3=51:16
ittiḫāẕ: ét- / tut-, sāziden 30/64a1=16:68
ḳıl-, sāḫten 36/100a3=45:23
tut-, giriften 30/54b2=16:51
tutmaḳ, giriften 25/10a2=3:140
lā mutteḫiẕ: tutmaġlı, ne-girende 27/20a2=5:5

āḫir: kiḍinki, sipesîn 34/32a1=37:108
song, sipesîn 26/15b1=4:38
song / āḫir, sipesîn 29/21b1=9:29
āḫire^{t}: āḫir, bāzpesîn 34/48b3=38:7
āḫiret, ān cehān 25/16a1=3:152
kiḍinki kün, ān cehān 30/58b1=16:60
kiḍinki, ān cehān 30/50a3=16:41
ol ajun, ān cehān 26/46a2=4:77
ol cehān, ān cehān 35/47a1=40:39

son͡g sarāy, ān cehān 29/29b2=9:38
ā͟her: aḍın, diger 30/32b3=15:96
taḳı biri, diger 27/38a2=5:27
ön͡gin, diger 26/57a1=4:91
u͟hrā: aḍın, diger 31/50b2=20:55
biregü, ten-i diger 34/82a3=39:7
kiḍin, pes 25/16b3=3:153
ön͡gin, diger 31/41a1=20:18
songra, diger 37/41a2=48:21
taḳı, diger 31/44a1=20:37
taḳı bir, zen-i diger 38/83a2=65:6
taḳı bir gürūh, diger 26/69b1=4:102
taḳı biri, ān diger 37/59b2=49:9
te᾽ḥir: kiḍin ḳoḍ-, bāz pes güẕāriden 33/85b3=35:45
kiḍin sal-, bāz pes ewgenden 30/59a3=16:61
kiḍit-, bā-sipes ewgenden 26/45b3=4:77
küḍ-, bāz pes efgenden 38/64b2=63:11
küḍ-, sipeş güẕāşten 38/64a3=63:10
te᾽eḫḫür: songra yorı-, pes mānden 37/27a2=48:2
isti᾽ḫār: kiḍin bar-, bāz pes reften 33/47b1=34:30
kiterü ḳal-, pes reften 30/59b2=16:61
müste᾽ḫir: kiḍın keligli, bāz pes şevende 30/20a3=15:24

aḫū: ini, birāder 30/8b3=12:89
ḳadaş, birāder 29/8b3=9:11
ḳadaş, yār 37/72a2=50:13
ḳarındaş, birāder 29/16b2=9:23
u͟ht: éş, mānend 36/57a3=43:48
ḳız ḳadaş, ḫ͟vāher 27/15a3=4:176
ḳız ḳarındaş, ḫ͟vāher 33/18b3=33:55
ḳarındaş, mānend 31/11b2=19:28

idd: tan͡g iş, şigift 31/33b2=19:89

te᾽diye[t]: öte-, güẕāşten 26/29a2=4:58
tapşur-, sipurden 36/79a2=44:18

iẕ: ançada, çün 28/38a3=7:161
iẕā: ançada, çün 28/19b3=7:141
ançada, nāgāh 26/45a2=4:77
bir ança, nāgāh 35/16b3=39:68
eger, çün 34/20a1=37:16
ḳaçan, çün 29/29a3=9:38
tekin, nāgāh 30/56a1=16:54
ol vaḳt, ān gāh 26/95b2=4:140

uẕun: ḳulaḳ, güş 28/52b2=7:179
ḳulaḳ, suḫen-şinev 29/43b2=9:61

iẕn: buyruḳ, fermān 27/30a1=5:16
destūr, destūr 26/4b3=4:25
fermān, destūr 30/12b3=14:1
yarlıġ, ḥükm 26/36b2=4:64
yarlıġ, fermān 25/15a2=3:152
yarlıġ, destūr 33/35a1=34:12
destūr bér-, destūr dāden 29/33b2=9:43
iẕn m.: destūr béril-, destūr dāde şoden 33/16a 2=33:53
isti᾽ẕān: destūr tile-, destūr ḫ͟vāsten 29/34a1=9:44

i̇ẕān: ay-, āgāh kerden 31/75a1=41:47
te᾽ezzun: uḳtur-, āgāh kerden 28/42b1=7:167

eẕā: āzār, āzār 33/10b3=33:48
emgek, renc 26/70b1=4:102
i̇ẕā᾽: āzārla-, āzārden 33/20a1=33:57
emget-, āzāriden 29/43b1=9:61
emget-, rencāniden 33/16b3=33:53
i̇ẕā᾽ m.: emgetil-, āzurde şoden 33/21b1=33:59
emget-, āzurde şoden 28/12b2=7:129

me᾽rāb: ḥācet, ḥācet 31/41a1=20:18

arż: yer, zemin 30/4a1=12:80

erike[t]: taḫt, taḫt-ı ārāste 34/13b2=36:56

ezr: arḳa, püşt 31/43a3=20:31
izār: küçlüg ḳıl-, ḳavi kerden 37/49b1=48:29

ezz: tepret-, ber engi̇ḫten 31/32a3=19:83

āzife[t]: āzife, ḳıyāmet 35/32a2=40:18

esef: ökünç, diri̇ġā 30/6a3=12:84
esif: ḳaḍġuluġ, endühgin 28/27b1=7:150
ḳaḍġuluḳ, endühgin 31/62b3=20:86
i̇sāf: öwkeke sezā bol-, sezāvār-ı ḥışm şoden 36/ 60b1=43:55

āsin: yıḍıġ, büy girifte 37/12b1=47:15

usve[t]: barış, ber pey reften 38/36b1=60:4

esā: ökün-, endüh ḫorden 27/37b1=5:26

işr: ağır yük, bārān-ı girān 28/34b1= 7:157

aṣl: yıldız, bīḫ 38/20a2=59:5

aṣîl[en]: kéçe, şebāngāh 37/31b1=48:9
bi'l-āṣāl: kéçelerde, şebāngāh 28/63b1 =7:205

ufḳ: yer uçı, kerān-ı cehān 31/78b2= 41:53

ifk: yalġan, durūġ 33/57b2=34:43
yalġanlıḳ, durūġ 34/40b1=37:151
ewür-, gerdāniden 31/84a2=46:22
yalġan ayt-, durūġ goften gerdāniden 28/8b1=7:117
ifk m.: ewrül-, ber gerdānide şoden 33/65b3=35:3
bulġan-, gerdānide şoden 29/23a2= 9:30
yalġan ay-, gerdānide şoden 35/ 60a2=40:62
yalġanlan-, gerdānide şoden 35/ 60a3=40:63
yandur-, gerdānide şoden 38/60a2= 63:5
yandurul-, gerdānide şoden 37/ 84a1=51:9
effāk: yalġan tutġan, durūġ-güy 36/ 91b1=45:7
mu'tefikāt: zīr ü zeber bolmışlar, şāristān-ı ḳavm-i Lūṭ 29/50a3=9:70

ekl: yé-, ḫorden 29/25a2=9:34
yémek, ḫorden 27/5a1=4:161
ekkāl: üküş yégen, nik ḫorende 27/ 49a2=5:42

elf: mi͡ng, hezār 28/68b1=8:9

mu'ellefeti ḳulūbuhum: kö͡ngüllerini islāmḳa emiti ḳılġular, gerd āverde dilhā-yı şān 29/42b 3=9:60

ill: ḳadaşlıḳ, ḫ'işī 29/8a3=9:10

illā: meger, meger 26/35b2=4:62

elem: ağrı-, derdmend şoden 26/72a3= 4:104
ig yérgen bol-, derdmend şoden 26/72a2=4:104
elim: açıġ, derdnāk 33/30b3=34:5
açıġlı, derdnāk 31/79b2=46:24
açıtġan, bā-derd 36/65a1=43:65
açıtġan, derdnāk 27/13b2=4:173
açıtıġlı, derdnāk 26/94a3=4:138
ağrıtġan, derdnāk 30/61a1=16:63
ağrıġlıḳ, derdnāk 38/45b1=61:10
ḳatıġ, derdnāk 37/38a1=48:16

Allāh: Allāh / Ta͡ngrı, ḫudāy 37/66a3= 49:16
Allāh, ḫudāy 35/44a1=40:35
bār ḫudāy / ta͡ngrı, bār ḫudāy 28/ 81a3=8:32
bir ta͡ngrı, ḫudāy 34/24b2=37:35
idi, ḫudāy 33/66b2=35:5
idi, perverdigār 28/56a3=7:187
tengri, ḫudāy 30/7a1=12:86
tengrilik, behr-i ḫudāy 30/50a1= 16:41
ta͡ngrı, bār ḫudāy 35/4a1=39:46
tangrı, ḫudāy 26/71a1=4:102
tangrı, ḫudāvend 34/42a2=37:160
tapunmaḳḳa sezā bir tangrı, ḫudāy 37/15b2= 47:19
bi'llāhi: ta͡ngrı tuta, be-ḫudāy 30/ 48a3=16:38
ta'llāhi: ta͡ngrı tuta and, be-ḫudāy 30/ 56b3=16: 56
tangrı tuta, be-ḫaḳḳ-ı ḫudāy 30/ 60b1=16:63

ilāh: idi, perestideni 30/33a1=16:2
tangrı, ḫudā 27/11b1=4:171
tapmaḳḳa, perestideni 38/72b2= 64:13
tapunġu, ḫudā 28/11b1=7:127
tapunġuluḳ idi, perestideni 28/35 b1=7:158
tapunmaḳḳa ta͡ngrı, perestideni 34/ 24b2=37:35

ilā: birle, bā 26/97b3=4:143
dergāh, be-ān cā 34/29b1=37:99
tapa, süy 33/31b1=34:7
tapa, be- 26/60a2=4:92
tapa, tā 32/16b1=28:24
tegi, tā 26/46a1=4:77

emt: ḳol ḳaş, bālā 31/85a2=20:107

emr: buyruḳ, fermān 29/18b1=9:24
buyruḳ, kār 26/50a2=4:83
buyur-, fermüden 30/79a1=16:90
emr, fermān 26/50b1=4:83
fermān, fermān 26/30a2=4:59
fermān, kār 29/36b2=9:48

fermānla-, fermūden 28/6b1=7:110
iş, kār yā fermān 25/3b3=3:128
iş, kār 29/36b1=9:48
yarlıġ, fermān 30/35b1=16:12
yarlıḳ, fermān 28/27b3=7:150
emr m.: fermānlan-, fermüde şoden 29/23b2=9:31
yarlıġ béril-, fermüde şoden 30/32a3=15:94
emmār: fermānlaġan, nik fermānende 30/1a1=12:53
i'timār: tanış-, meşveret kerden 32/14b1=28:20

bi'l-ems: tünki kün, dine 32/13b2=28:19
tün, dine 32/12b3=28:18

imām: baş, pişvā 29/9b1=9:12
başçı, pişvā 32/5a2=28:5

ümm: ana, māder 28/28a2=7:150
uluġraḳ, buzurg-ter 32/38a2=28:59
ümmü'l-kitāb: levḥü'l-maḥfūẓ, levḥ-i maḥfūẓ 36/37b1=43:4
ümmiyy: anasından tuġa bitig bilmegen, agāh konende-i nā-nebisende 28/33b1=7:157
anasından tuġa bitig bilmegli, agāh konende-i nā-nebisende 28/35b3=7:158
bilig bilmez kişi, nā-nebisende 38/50a1=62:2

ümmet: boḍun, gürūh 27/54a2=5:48
boḍun, ehl 36/3b2=42:7
din, din 36/45a3=43:22
din, kiş 36/46a2=43:23
ögür, gürūh 30/46b3=16:36
ögür, imāmi-pişrev-i der din 30/96b3=16:120
ümmet, gürūh 26/17a1=4:41
ümmet, ümmet 33/82b3=35:42

emmā: emdi, ber-her taḳdir 27/14a3=4:175
emdi, pes 32/42a2=28:67
immā: eger, eger 28/61a1=7:200
yā, yā 31/54a2=20:65
yā, eger 35/67a2=40:77
yā azu, pes eger 36/54a3=43:41

emn: iminlik, bi-bim şoden 26/50a2=4:83
imin bol-, emin dāşten u bi-bim şoden 26/57a2=4:91
ḳorḳunçsuz bol-, bi-bim şoden 30/52a1=16:45
ḳorḳunçsuz er-, bi-bim būden 30/91b3=16:112
emene^{t}: iminlik, bi-bimi 28/69a3=8:11
emāne^{t}: emānet, zinhārī 26/29a3=4:58
āmin: imin, bi-bim şoden 33/53b3=34:37
ḳorḳunçsuz, bi-bim 32/37a1=28:57
emin: berk imin 36/79a2=44:18
imin, rāst 32/18a1=28:26
imin, bi-bim 33/39a2=34:18
imān: berk tut-, üstüvār dāşten 36/79b3=44:21
imān, imān 25/26b1=3:173
imān, gireviden 29/46b1=9:66
imān, bedel-i gireviden 27/20a3=5:5
bit-, gireviden 26/28a2=4:57
bit-, rāstgüy dāşten 25/27a1=3:183
bitüp şābit tur-, gireviden 26/92b1=4:136
kirtgün-, gireviden 28/3a1=7:101
kirtgünmeḳ, imān 37/58b1=49:7
tap-, gireviden 34/58a3=38:28
mü'min: bütügli, rāstgüy dārende 28/14b3=7:132
bitgen, girevide 27/6a1=4:162
bitigli, girevide 34/23a2=37:29
imin ḳılġan, bi-bim konende 38/31b3=59:23
kirtgüngen, girevide 37/59a3=49:9
kirtgünmiş,girevide 33/56a1=34:41
kirtgünügli, girevide 28/65b3=8:4
kirtgünmiş eren, merd-i girevide 33/3b3=33:35
mü'min, girevide 27/50a2=5:43
mü'min ya'ni bitigli, girevide 32/45a3=29:44
mü'min, merd-i girevide 33/5a3=33:36
mü'min eren, merd-i girevide 33/27b1=33:73
mu'min ḳul, girevide 26/59a1=4:92
mü'mine^{t}: bitgen ... ḳunçuy, girevide 38/91b3= 66:5
kirtgünmiş ḳunçuy, zen-i girevide 33/3b3= 33:35
mü'min ḫatun, zen-i girevide 33/27b1=33:73
mü'min uraġut, zen-i girevide 29/50b3=9:71
mü'mine, girevide 26/4a3=4:25
mü'mine, zen-i girevide 33/5a3=33:36

mü'mine uraġut, zen-i girevîde 26/4a2=4:25
tapmış ḳunçuy, zen-i girevîde 38/37a3=60:12

in: apaṅg, eger 37/56b1=49:6
bütünlükin, be-dürüstî 28/3b2=7:102
eger, eger 27/48a1=5:41
ḳaçan, eger 31/75b3=41:49
neçe kim, egerçi 38/50b1=62:2
neçeme, be-dürüstî 30/9b3=12:91
yoḳ, nist 31/27b2=19:71

unṣā: tişi, māde 30/57b1=16:58
uraġut, māde 36/2b2=41:47

ins: ādemî, ādemî 28/52a3=7:179
insān: ādemî, ādemî 33/26b3=33:72
ādemî, merdum 26/7a3=4:28
kişi, merdum 30/20b3=15:26

înās: kör-, dîden 31/38b1=20:10

müste'nis: oḳımaḳ, bî-fermānî cüyende 33/16b2= 33:53

ānif[en]: emdi, eknün 37/14a3=47:16

inne: bütün, her-āyine 37/79a2=50:37
her - āyine, her-āyine 33/18a3=33:54
ḳayda, çigüne 36/73b2=43:87
kim, ki 37/53b3=49:1
ol, her-āyine 25/1b1=3:119
ennā: ḳaydın, çigüne 29/23a2=9:30
ḳayda, ez kucā ve çigüne 31/6a3=19:8
neçük, çigüne 33/62a3=34:52

inā: vaḳt, vaḳt 33/16a3=33:53

ehl: boḍun, kes 27/32b2=5:19
boḍun, kesān 32/4a3=28:4
idi, kes 26/83a2=4:123
idi, kesān 26/60a1=4:92
ehli beyt: peyġāmber ewi boḍnı, ḫānedān-ı peyġāmber 33/3a1=33:33
éw boḍnı, keshā-i ḫāne 32/8b3=28:12

ev: yime, yā 35/11a3=39:57
yā, yā 26/83b3=4:124

evvāb: keḍ yanġan, nîk bāz gerdende 34/59b1=38: 30
yanġan, nîk bāz gerdende 34/52a2=38:17
yanġan, bāz gerdende 34/52b3=38:19
me'āb: yanış. cāy-ı bāz geşt 34/66a1=38:49
yanış yeri, cāy-ı bāz geşt 34/62b2=38:40
yer, cāy-ı bāz geşt 34/56b1=38:25
te'vîb: tesbîḥ ḳıl-, rūz reften 33/33b2=34:10

evvel: evvel, nuḫuṣt 29/59b3=9:83
evvel, nuḫuṣtîn 29/10a2=9:13
evvelḳı, pişîn 28/81a2=8:31
evvelḳı, der helāk kerden 33/83b3=35:43
ozaḳı, pişîn 34/20a3=37:17
el-evvel: aṣnuḳı, pişîn 30/38b3=16:24
ūlā: dünyā, în cchān 32/43b1=28:70
evvelḳı, pişîn 33/2b1=33:33
evvelḳı, nuḫuṣtîn 36/83a1=44:35
uş, în 31/62a1=20:84

āl: āl, kesān 35/51a2=40:46
āl, keshā 35/38b1=40:28
boḍun, kesān 28/13b1=7:130
boḍun, ferzendān 26/26b1=4:54

te'vîl: soṅg yanış, 'āḳıbet 26/31a1=4:59

evy: peẓîrle-, cāy giriften 38/23b2=59:9
me'vā: sıġıngu, cāy-i bāş 26/65b1=4:97
sıġıngu, cāy-i bāz-geşt 26/82a1=4:121
turġu yer, cāy-ı bāstān 36/108a1=45:34
yanış yeri, cāy-ı bāş 38/96a1=66:9
îvā': sıġındur-, be-hem kerden 33/14a1=33:51

eyd: ḳuvvet, ḳuvvet 34/52a2=38:17
te'yîd: ḳavî ḳıl-, ḳavî kerden 28/78a1=8:26
ḳawî ḳıl-, ḳavî kerden 29/31b1=9:40
kūçlendür-, ḳavî kerden 38/48b2=61:14

eyke[t]: bök, bişe 30/30b3=15:78

eyne: ḳayda, kucā 30/40b1=16:27
ḳayda, tā 31/12b3=19:31
eyne-mā: ḳayda kim, her kucā 26/46a3=4:78

ḳayda ma, her kucā 33/22a3=33:61
ḳaçan kim, her kucā 30/70a1=16:76

āyeᵗ: āyāt, āyet 35/68a3=40:78
āyet, nişān 28/33a3=7:156
āyet, āyet 33/30b2=34:5
belgü, nişān 27/25a2=5:10
muᶜcizāt, āyet 32/24b2=28:36
nişān, nişān 28/10b3=7:126
nişān, āyet 33/57a1=34:43

eyyu: ḳayu, kudām 28/55b1=7:185
ḳayu, kudām 31/56b3=20:71
ḳayu, her kudām 31/27a3=19:69
eyye-mā: ḳayu vaḳt, her kudām 32/19a2=28:28
eyyāne: ḳaçan kim, key 37/84b1=51:12
ḳaçan, key 28/56a2=7:187

ب

bi-: birle, ber 26/7b2=4:29
birle, bā- 31/59b3=20:78
bile, be- 37/60a2=49:9

beᵓs: ḳatıġ, saḫt 28/41b3=7:165
ḳatıġlıḳ, ceng u saḫtī 26/51b1=4:84
ḳm, şikence 35/40a3=40:29
ḳınlıġ, şikence 26/51b2=4:84
yaġılıḳ, ceng 30/74b1=16:81
biᵓse: néme yawuz, bed 25/28b2=3:187

tebtīk: kes-, burīden 26/81a1=4:119

beṣṣ: yaḍ-, perāgende kerden 36/89b3=45:4
yay-, perāgende kerden 36/22a1=42:29

beṣṣ: ḳaḍġu, endūh-ı saḫt 30/7a1=12:86

inbicās: aḳ-, revān şoden 28/37a2= 7:160

baḫṣ: üşe-, kāvīden 27/39b3=5:31

baḥr: deryā, deryā 28/18b1=7:138
tengiz, deryā 30/36a3=16:14

buḫl: baḫīllıḳ, zuftī 26/14b2=4:37
baḫillıḳ ḳıl-, zuftī kerden 29/55a2=9:79
saranlıḳ ḳıl-, zuftī kerden 37/25a2=47:37

bedᵓ: oġra-, āgāz kerden 29/10a2=9:13

tebdīl: tegşürmek, bedel kerdenī 33/22b3=33:62
tegşürmek, dīger kerden u kerdānīden 37/42b1=48:23
tegşür-, be-cāy-i ... nihāden 38/91b1=66:5
tebdīl m.: aḍnal-, bedel kerde şoden 37/76b2=50:29
tebeddül: tegşür-, āverden 33/37b3=34:16
tegşür-, bedel kerden 26/27b2=4:56
istibdāl: tegşür-, bedel giriften 29/30a3=9:39
tegşür-, bedel kerden 37/26a2=47:38

bedāᵓ: belgür-, pedīd şoden 31/90a1=20:121
belgür-, pedīd āmeden 36/107a2=45:33
belgür-, peydā āmeden 35/5b1=39:47
ibdāᵓ: belgürt-, āşkārā kerden 32/7b3=28:10
belgürt-, peydā kerden 25/18b2=3:154
oza törüt-, āferīden 33/61a1=34:49
mubdī: belgürtügli, peydā konende 33/6b2=33:37

bārīᵓ: yaratġan, āferidgār 38/32a3=59:24

berīᵓ: bīzār, bīzār 38/29a1=59:16
bīzārlıḳ, bi-günāhī 26/76a3=4:112
berāᵓeᵗ: bīzārlıḳ, bīzārī 29/7b1=9:1
tebriᵓeᵗ: bīzār ḳıl-, bīzār kerden 33/25a3=33:69
teberrüᵓ: bīzār bol-, bīzār şoden 32/40b3=28:63

burc: ükek, köşk 26/46b2=4:78

teberrüc: çıḳ-, bīrūn āmeden 33/2b1=33:33
taranıp çıḳ-, ārāste bīrūn āmeden 33/2a3=33:33

beralḥ: tepre-, zāster reften 30/4a1=12:80

tepre-, hemişe būden 31/65b2=20:91

bārid: sawuḳ, ḫunuk 34/63a3=38:42

birr: eḍgülük, nīkūyī kerden 38/5b1=58:9
berr: eḍgülük ḳılġan, nīkūkār 31/8a2=19:14
eḍgü bol-, nīkūkār 31/13a1=19:32

burūz: çıḳ-, birūn āmeden 26/48b3=4:81
bāriz: çıḳġan, birūn āmede 35/31a3=40:16

istibraḳ: ḳalın barçın, dībā-yı sitabr 36/87a3=44:53

mubāreke[t]: berekāt bér-, nīkī furū bārāniden 34/32 b3=37:113
berekāt ḳıl-, efzūn nihāden 33/38b2=34:18
berekāt ḳıl-, fuzūnī-i ḫayr pedīd āverden 35/76b3=41:10
berekātlıġ ḳıl-, ewzūnī nihāden 28/17b2=7:137
mübārek, hüceste 36/75a1=44:3
mubārek: berekātlıġ, bā-bereket ya'nī bā-ḫayr-ı bisyār 37/70b3=50:9
ḳutluġ namāzlı zekātlı, be-namāz ve zekāt 31/12b2=19:31
ḳutluġ, bā-ewzūnī-i bisyār 34/59a1=38:29
tebāreke: berekātlıġ, pāyende 36/72a2=43:85
berekāt bérgen, bā-nīk ve bā-nīkī-i bisyār 35/61a3=40:64

ibrām: berküt-, üstüvār kerden 36/70a1=43:79

burhān: ḫüccet, ḫuccet 27/14a1=4:174

bast: kéngüt-, ferāḫ gerdāniden 33/52b1=34:36
kéng ḳıl-, ferāḫ kerden 35/8a3=39:52
sun-, derāz kerden 27/25b1=5:11
uzat-, derāz kerden 38/35b1=60:2
yaḍ-, ferāḫ kerden 36/20b1=42:27
yaz-, derāz kerden 27/38b1=5:28
yaz-, güsterānden 36/7a2=42:12
bāsıṭ: yazıġlı, derāz konende 27/38b2=5:28

bāsıḳ: uzun, derāz 37/71a2=50:10

beşer: ādem, ādem 35/74b2=41:6
ādemī, ādemī 27/32a1=5:18
ādemī / yangluḳ, ādemī 30/23a2=15:33
yangluḳ / ādemī, ādemī 30/21b1=15:28
yangluḳ, ādemī 30/87a2=16:103

buşrā: müjde, müjde 28/68b3=8:10
sewünçi, müjde 30/78b3=16:89
beşīr: müjdeçi, müjde dehende 27/33a2=5:19
müjdeçi / sewünçi, müjde dehende 28/58a1=7:188
müjde bérigli, müjde dehende 35/73b1=41:4
tebşīr: müjde bér-, müjde dāden 26/94a2=4:138
sewünçi bér-, müjde dāden 30/26a1=15:53
tebşīr m.: müjde béril-, müjde dāde şoden 36/42b3=43:17
sewünçi béril-, müjde dāde şoden 30/57a3=16:58
müşebbir: müjde bérgüçi, müjde dehende 27/8a1=4:165
müjde bérigli, müjde dehende 37/31a1=48:8
sewünç bérigli, müjde dehende 38/42b3=61:6
istibşār: müjde bér-, şādī kerden 25/24b2=3:170
sewün-, şādī kerden 30/28b1=15:67
sewün-, şād şoden 35/4a1=39:45
sewünç eşit- / müjde bér-, müjde dāden 25/25a2=3:171

başar: körgü, bīnāyī 30/90a2=16:109
körgü, bīnā kerden 37/70b1=50:8
köz, çeşm 30/71b2=16:78
köz, bīnāyī 31/81a1=46:26
közlüg, bīnā 38/18b2=59:2
kör-, diden 31/16b2=19:42
kör-, bīnā şoden 31/67a1=20:96
yol kör-, rāḫ diden 34/16b2=36:66
başīr: körgen, bīnā 33/76b2=35:31
körügli, bīnā 37/43a3=48:24
közlüg, başīr 35/57b1=40:58
başīre[t]: belgülüg ḫüccet, ḫüccet-i rūşen 36/98b1=45:20
körgü, bīnāyī 32/28b2=28:43
yaruḳ körgü, bīnāyī 28/62a3=7:203
ibşār: kör-, diden 28/52b1=7:179

mubṣir: körügli, bīnende 28/61b2=7:201
yaruḳ, bīnā 35/59a3=40:61

biżā^{c}a^{t}: kesek, pāre-i māl 30/8a2=12:88

tebṭī$^{'}$e^{t}: keç ḳal-, derengī kerden 26/40b3=4:72

baṭar: küvezlik, ferīdegī 29/6a3=8:47
küvezlen-, feride şoden 32/37b1=28:58

baṭş: tut-, giriften 28/60a5=7:195
tutmaḳ, be-saḫt giriften 37/78b3=50:36
tutup yapuş-, giriften 32/13a2=28:19

buṭl: yoḳ yoḍun bol-, nā-dürüst şoden 28/8b2=7:118
bāṭıl: artuḳluḳ, bīhūde 26/7b2=4:29
bāṭıl, bīhūde 34/57b3=38:27
bāṭıl, bīhūde / nā-dürüst 35/24b2=40:5
bāṭıl, nā-dürüst 33/61a2=34:49
bāṭıl, nā-vācib u nā-sezā 29/25a3=9:34
bāṭıl, nā-vāçib 27/5a2=4:161
yaraġsız, bīhūde 28/68a1=8:8
yaraġsız, nā-dürüst 30/67b1=16:72
yaraġsız artaḳ, nā-dürüst 28/19a3=7:139
ibṭāl: artat-, bāṭıl kerden 37/23a2=47:33
yoḳ yoḍun ḳıl-, nāçīz kerden 28/68a1=8:8
mubṭil: artatġan / yaraġsız ḳılıġlı, bāṭılkār 28/49a2=7:173
azıtġan, bīhūdekār 36/104a1=45:28
yawuz işliġ, bīhūdekār 35/68b2=40:78

baṭn: ḳarın, şikem 30/62b2=16:66
orta, enderūn 37/43a1=48:24

ba^{c}ṣ: ıḍ-, firistāden 30/46b2=16:36
ḳopar-, ber engīḫten 30/75a3=16:84
ḳopar-, ber engīḫte şoden 38/69a1=64:7
ḳopġur-, ber engīḫten 34/12a1=36:52
ḳopur-, ber engīḫten 30/48b1=16:38
ba^{c}ṣ m.: ḳoparıl-, ber engīḫte şoden 30/24a2=15:36
ḳop-, ber engīḫte şoden 31/8b3=19:15
gürdın ḳop-, ber engīḫte şoden 34/39a1=37:144
inbi^{c}ās: ḳopup çıḳ-, ber ḫ^{v}āsten 29/35a3=9:46

bu^{c}d: ırāḳ, dūrī 36/53a3=43:38
ırāḳ bol-, dūr şoden 29/33a1=9:42
ba^{c}d: kīḍin, pes 30/50a1=16:41
kīḍin, ba^{c}d 31/23a2=19:59
öngin, pes nigāh dāşten-i vey 33/82a2=35:41
ba^{c}īd: ırāḳ, dūr 26/80a1=4:116
mubā^{c}ade^{t}: yırat-, dūr kerden 33/39a3=34:19

ba^{c}ż: amarı, laḫtī 29/7a2-3=8:75
amarı, berḫī 26/11a2=4:34
amarı, cüz$^{'}$-i laḫtī 27/55b1=5:49
amarı, ba^{c}ż 33/56a3=34:42
amarı, pāre 26/4b1=4:25
ba^{c}żı, laḫtī 37/19b1=47:26
biri ... bir, berḫī 34/53b3=38:22
bir ança, laḫtī 33/48b1=34:31
bir ança, behre 37/54b1=49:2
bir ança, berḫī 33/48b1-2=34:31
bir ança, pāre 36/64a1=43:63

ba^{c}l: cūft, şūy 26/86b3=4:128

baġtet^{en}: nāgāh, nāgāh 28/56b3=7:187

beġy: artuḳluḳ ḳılmaḳ, sitem kerden 30/79b1=16:90
küç ḳıl-, sitem kerden 34/53b3=38:22
yaġılıḳ ḳıl-, sitem kerden 37/59b3=49:9
yaġılıḳ ḳıl-, bīdād kerden 36/28a1=42:42
yolsuzluḳ ḳıl-, sitem kerden 37/59b1=49:9
küç, sitem 36/97a1=45:17
ġayre bāġin: artuḳluḳ tilemegüçi, cūz sitem konende 30/94a2=16:115
baġiyy: yawuz işlig, belābekār 31/12a1=19:28

buġye^{t}: tile-, custen 28/19b2=7:140
ibtiġā$^{'}$: tile-, custen 26/12a3=4:34
tilemek, custen 33/73a2=35:12

inbiġā': kerek-, sezîden 31/34a2=19:92
kerek bol-, sezîden 34/7a2=36:40

buḳ'a't: orun, pāre-i zemîn 32/21a1= 28:30

bāḳî: bāḳî ya'nî tüplüg, pāydār 36/ 48a2=43:28
ḳaldaçı, pāydār 30/83b2=16:96
körklüg bāḳî, pāydār 31/30a2= 19:76
ebḳā: bāḳî, pāyende-ter 31/57b3=20:73
bāḳî, pāydār-ter 36/25a2=42:36
bāḳîraḳ, pāydār-ter 31/56b3=20:71
bāḳîraḳ, pāyende-ter 31/92b2= 20:127

bikr: ḳız, düşîze 38/92a2=66:5

bukrat'en: erte, der bāmdād 31/7b2= 19:11
erte, bāmdî 37/31b1=48:9
ibkār: erte, bāmdād 35/55b3=40:55

ebkem: aġın, gung 30/69b2=16:76

bukā': ıġla-, girîsten 29/59a1=9:82
yıġlayu, giryende 31/23a1=19:58

bel: andaġ ermez, ne çi 33/32a2=34:8
kendü, ne 34/19a3=37:12
kendü, ne çi 28/52b3=7:179
kendü, ne ki 26/24a1=4:49
yoḳ, ne çi 35/6b3=39:49
yoḳ kim, ne çi 30/69a3=16:75

beled: él, zemîn 33/69a3=35:9
belde't: él, şehr 33/37b1=34:15
kend, şehr 35/23b3=40:4
yer, zemîn 36/40a3=43:11

iblîs: raḥmetdin umunçsuz, iblîs 30/ 22b1=15:31
mel'ün, İblîş 31/88b2=20:116
müblis: nevmîd, nevmîd 36/68b3= 43:75

belāġ: tegürmek, resāniden 30/74b3= 16:82
tegürmeklik, resāniden 30/46b1= 16:35
bulūġ: teg-, resîden 33/58b3=34:45
bālig: tegigli, resend 28/16b2=7:135
tegrügli, resende 38/79b2=65:3
iblāġ:tegür-, resāniden 33/8b1=33:39
tebliġ: tegür-, resāniden 31/84b2=46:23
beliġ: keḍ, resān 26/36a3=4:63

belā': sınaġ, āzmūdenî 28/73a2=8:17
sınaġ, āzmāyiş 28/20b1=7:141
sına-, āzmūden 28/40b1=7:163
iblā': sına-, āzmūden 28/73a2=8:17
ibtilā': sınamaḳ, āzmūden 25/16a2= 3:152
sınamaḳ, peydā kerden 25/19a3= 3:154

belā: andaġ, ārî 30/41b2=16:28
andaġ, ārî ya'nî hest 28/48a3= 7:172
oḳ, ārî 35/19a3=39:71

lā-yeblā: alkıngusuz, fersūde ne-şeved 31/89b3= 20:120

benān: emek uçı, peyvendgāh ya'nî dest u pāy 28/70b3=8:12

binā': binā, binā 30/39b2=16:26
tam, bünyān 38/41a1=61:4
binā ḳıl-, ber āverden 34/29a1= 37:97
ḳopar-, ber āverden 35/60b3=40:64
bennā': binā ḳılġan, dîvār ber ārende 34/61b3=38:37
mebniyy: turġurmış, ber āverde 34/ 90b2=39:20

ibn: er oġlan, puser 38/15a1=58:22
erkek oġlan, puser 32/4b1=28:4
oġlan, puser 28/11b2=7:127
oġul, puser 27/2b1=4:157
ibnü's-sebîl: yol oġlı, rāh-güzer 29/ 1b2=8:41
yol oġlı, puser-i rāh 38/21b3=59:7
buneyy: oġulḳına, puserek 34/30a2= 37:102

bint: ḳız, duḫter 30/57a2=16:57

buhtān: yalġan söz, durūġ 33/20b3= 33:58
yoḳ söz, durūġ 27/2a2=4:156
uluġ yazuḳ, durūġ 26/76b1=4:112

behce't: körk, tāzegî 32/1b1=27:60
behic: körklüg, şād konende 37/70b1= 50:7

bev': yan-, bāz gerdiden 27/39a1=5:29

tebvi³e[t]: sığındur-, cāy dāden 28/77b3 =8:26
ornat-, sāḥte kerden 25/2b2=3:121
ornat-, cāy dāden 30/50a2=16:41

bāb: ḳapuġ, der 28/38b3=7:161

bevr: helāk bol-, nīst şoden 33/70b3= 35:10
kāsid bol-, kāsid şoden 33/75b2= 35:29
bā³ir: helāk, helāk şode 37/34b2=48:12

bāl: ḥāl, kār u ḥāl 31/49a2=20:51

beyt: éw, ḫāne 30/72b1=16:80

tebyīt: ḳopar-, sāḥten 26/49a1=4:81
ḳopar-, sigāliden 26/49a2=4:81

ebyāż: ürüng, sepīd ü rūşen 28/6a1= 7:108
ürüng, sepīd 33/74b3=35:27
ibyiżāż: ürger-, sepīd şoden 30/6a2= 12:84

bey[c]: satıġ, ḫarīd u fürūḫt 38/55a1=62:9
mubāye[ca][t]: bey[c]et ḳıl-, bey[c]et kerden 37/31b2= 48:10

beyn: ara, miyān 26/29b1=4:58
beyne yedey: anda burunḳı, piş 33/ 48a2=34:31
anda öngdin, piş 27/53a2=5:48
ḳat, piş 31/25a3=19:64
öng, piş 37/53b2=49:1
utru, piş 27/52a2=5:46

beyān: belgürtmek, peydā kerden 25/ 8b2=3:138
beyyin: belgülüg, peydā 33/57a2= 34:43
beyyine[t]: belgü, ḫüccet-i peydā 35/ 71a2=40:83
belgülüg belgü, hüccet-i peydā 29/50b1=9:70
belgülüg nişān, ḫüccet-i peydā 35/39a1=40:28
nişān, ḫuccet-i peydā 25/27a3= 3:183
belgülüg, rūşen ü peydā 31/28b1= 19:73
yekādu yubīn: belgülüg söz ay-, ḫ[v]āsten suḫen goften 36/59a3=43:52
mubīn: belgülüg, peydā 33/45a3= 34:24
belgülüg, peydā konende 27/29b1= 5:15
belgülüg ḳılġan, peydā konende 36/37a2=43:2
tebyīn: belgürt-, peydā kerden 30/ 51b2=16:44
mübeyyin: belgülüg, peydā kerde 38/76b3=65:1
tebeyyün: amulluḳ ḳıl-, nigeriş kerden 37/57a2=49:6
belgülüg tile-, āhestegī kerden 26/ 61b3=4:94
belgür-, peydā şoden 29/33b3= 9:43
belgür-, pedīd āmeden 37/18b3= 47:25
bil-, dānisten 33/36b1=34:14
müstebīn: belgülüg, peydā 34/34a2= 37:117
tibyān: belgürt-, pedīd kerden 30/ 78b2=16:89

ت

tebāb: helāklik, helākī 35/46a2=40:37

tābūt: tābūt, tābūt 31/44a3=20:39

mutebber: helāk bolmış, nīst kerde şoden 28/19a 3=7:139

teba[c]: uḍ-, pesrevī kerden 34/75b3= 38:85
tābi[c]: uḍġan, pesrev 35/51b3=40:40
itbā[c]: uḍu bar-, be-dum āmeden 28/ 49b3=7:175
uḍtur-, der resāniden 32/27b3= 28:42
ittibā[c]: uḍ-, pesrevī kerden 30/25b2= 15:42
uḍ-, be-dum reften 26/92a1=4:135
uḍ-, rūy gerdiden 33/40a3=34:20
uḍu kel-, be-dum āmeden 31/59b2= 20:78
mütteba[c]: éderü kelgen, be-dum āmede 36/80b1= 44:23
mütetābi[c]: tutaşı, peyveste 26/60b1= 4:92

ticāre[t]: satıġçılıḳ, bāzergānī 33/75b2= 35:29

taḫte: aḍaḳı astını, zīr-i ḳadem 31/ 10a1=19:24

altın, zīr-i dıraḫtān 30/43a3=16:31
astın, zīr-i dıraḫtān 29/52a2=9:72
astın, zīr 31/37b2=20:6
astın, zīr-i ḳadem 31/10a2=19:24
taṣarruf, zīr-i fermān 36/59a1=43:51

tirb: yaşdaş, hem-zād 34/66b3=38:52

turāb: toprak, ḫāk 33/71a1=35:11

mutraf: niᶜmet içre ulġaymış, be-nāz perverde 33/51b3=34:34

terk: ḳod-, mānden 28/50b2=7:176
ḳodıġlı, mānde 34/24b3=37:36
terk m.: ḳodul-, mānde şoden 29/11b2=9:16
ḳodul-, dest bāz dāşte şoden 32/44b2=29:2

tisᶜun ve tisᶜūne: toḳsan toḳuz, nüh du 34/54a3= 38:23

teᶜs: helāklik, nigünsārī 37/8b2=47:8

tilke: ol, ānet 25/9b2=3:140

tell: bas-, ewgenden 34/31a1=37:103

tilāveᵗ: ünde-, ḫᵛānden 33/75a1=35:29
oḳı-, ḫᵛānden 28/49b1=7:175
oḳı-, ḫᵛānde şoden 26/85b1=4:127
tilāveᵗ m.: oḳın-, ḫᵛānde şoden 28/65a2=8:2

tamām: tükel bol-, tamām şoden 28/17b3=7:137
itmām: tükel ḳıl-, tamām kerden 28/20b2=7:142
mutimm: tükel ḳılġan, tamām konende 38/44a3=61:8

tevbeᵗ: tevbe, tevbe 35/23a2=40:3
tevbe, tevbe dāden 26/60b1=4:92
tevbe, bāz geşten ez günāh 36/19a3=42:25
yanmaḳ / tevbe, bāz geşti 38/94a1=66:8
öknüp yan-, tevbe kerden 30/96b1=16:119
Tangrıḳa yan-, bāz gerdiden be-Ḫudāy 29/8b 2=9:11
tevbe ét-, tevbe kerden 31/23b2=19:60
yan-, tevbe kerden 26/99a2=4:146
yan-, bāz geşten 28/30a1=7:153
yan-, bāz gerdiden 29/54a1=9:74
yan-, bāz gerdiden ez küfr 32/42a2=28:67

tevbeᵗ ᶜalā: tevbe bér-, tevbe dāden 25/4a1=3:128
tevbe bér-, tevbe ewkenden 27/45b3=5:39
tevbe bér-, peẓiruften 31/90b1=20:122

tāᵓibeᵗ: tevbe ḳılġan ... ḳunçuy, tevbe konende 38/92a1=66:5
tevvāb: tevbe ḳabūl étken, tevbe peẓir 26/37a2=4:64
tevbe ḳabūl ḳılġan, nīk tevbe dehende / tevbe peẓir 37/63a3=49:12

tāreᵗ: yol, bār 31/50b2=20:55

tevrāt: Mūsā kitābı, kitāb-ı Mūsā 38/42b2=61:6
tevrāt, kitāb-ı Mūsā 27/49b3=5:43
tevrāt, tevrāt 27/50a3=5:44

teyh: ḫīre bol-, sergerdān reften 27/37a3=5:26

ث

ṣubūt: berk tur- / üstüvār tur-, üstüvār būden 29/5a2=8:45
bekü-, üstüvār şoden 30/82b1=16:94
ṣābit: berk bekümiş, üstüvār 30/16b3=14:27
işbāt: yıġ-, bāz dāşten 28/80a2=8:30
teşbīt: üstüvārlıḳ, üstüvār dāşten 26/38b3=4:66
beküt-, üstüvār dāşten 30/16b2=14:27
dereng ḳıl-, dereng kerden 29/35b1=9:46
üstüvār / berk ḳıl-, üstüvār dāşten 28/70a3=8:12
üstüvār ḳıl-, üstüvār dāşten 25/14b3=3:147
üstüvār ḳılmaḳ, üstüvār kerden 28/70a1=8:11

ṣubātᵉⁿ: ögür ögür, gürüh gürüh 26/40b2=4:71

işhān: aġrut-, bisyār kuşten be-cerāḥat 37/6b2=47:4

teşrīb: melāmet, serzeniş 30/10a1= 12:92

şerā: yer, ḫāk 31/37b2=20:6

su^{c}bān: beḍük yılan, mār-ı buzurg 28/5b2=7:107

şeḳaf: bul-, yāften 26/58a1=4:91
şeḳaf m.: bulun-, yāfte şoden 33/22b1=33:61

şiḳal: aġırlıḳ, girān 29/32a2=9:41
aġır bol-, girān şoden 28/56b1=7:187
aġır bol-, girān-bār şoden 28/58b3=7:189
aġır ḳıl-, ḫ^{v}işten girān sāḫten 29/29b1=9:38
miṣḳāl: aġırınça, hem-seng 33/43a3=34:22

şelāşe^{t}: üç, sih 27/11a3=4:171
şelāşün: otuz, si 28/20b2=7:142
şuluş: çehār-dāng, çehār-dāng 27/15b3=4:176
şulāşe: üçer üçer, sihgān sihgān 33/64a1=35:1

şumme: yana, bāz 33/11a2=33:49

şemer: mīve, mīve 33/74b2=35:27
yémiş, mīve 30/63a3=16:67

şemen: bahā, bahā 25/28b2=3:187

şemān: sekiz, heşt 32/18b1=28:27

işneyn: iki, du 29/31a1=9:40
işneteyn: iki yolı, du bār 35/28b3=40:11
şānī: ikinç, dovvom 29/31a1=9:40
işnetā ^{c}aşere: on iki, devāzdeh 28/36b2=7:160
meşnā: ikirer ikirer, dugān dugān 33/63b3=35:1
ikin ikin, dugān dugān 33/59b1=34:46

şevāb: yanut, pādāş 26/90b3=4:134
işābe^{t}: yanut bér-, pādāş dāden 25/16b3=3:153

işāre^{t}: ḳopar-, ber engiḫten 33/69a2=35:9

meşvā: sığınġu yer, cāy-i bāş 35/66b3=40:76
turġu yer / yanış, cāy-ı bāş 30/42a2=16:29

şeyyibe^{t}: yüzi açuḳ ḳunçuy, şūy dīde 38/92a2=66:5

ج

ce^{3}r: yalwar-, zārī kerden 30/55b3=16:53

cibt: Tan͡gırda aḍın but, but 26/24b3=4:51

cabbār: ^{c}aybsuz, dūr ez ^{c}ayb 38/32a1=59:23
boynaġu, gerdenkeş 31/13a2=19:32
boynaġuluġ ḳılıġlı, gerdenkeşī konende 32/13b3=28:19
küçegüçi, gümāşte ve teng keşende 37/82b1=50:45
küçlüg, bā-ḳuvvet 27/34b3=5:22
öldürgen, kuşende 35/44b3=40:35

cebel: tag, kūh 28/21b3=7:143

cibill: ḫalḳ, gürūḫ 34/15a2=36:62

cebīn: alın, pīşānī 29/26a3=9:35

cebv m.: téril-, gird āverde şoden 32/37a1=28:57
cābiye^{t}: köl, ḥavż 33/35b1=34:13

ictibā^{3}: sm͡gardın tur-, dūr şoden 36/25b1=42:37
üḍür-, gird kerden 28/62a2=7:203
üḍür-, güziden 31/90b1=20:122
üḍür-, ber güziden 31/22b2=19:58

ictişāş: ḳon͡grul-, pergende şoden 30/16a1=14:26

cāşiye^{t}: çöküġli, be-zānū der āmede 36/104a2=45:28

cişiyy^{en}: çöküp, be-zānū der āmede 31/27a2=19:68

tizin yüknüp, be-zānū der āmede 31/28a3=19:72

ceḥd: tan-, münkir şoden 30/66b3= 16:71
tanıġlı bol-, münkir şoden 35/82a3= 41:15
tanıġlı er-, münkir şoden 35/89a1= 41:28

caḥîm: tamuġ, āteş-i buzurg 27/25a2= 5:10
tamuġ, dūzaḫ 36/86a2=44:47

cedeş: gür, gür 34/11b2=36:51

cudde^{t}: yol, rāh 33/74b3=35:27

cedîd: yaŋgı, nev 33/32a1=34:7
yaŋgı, nev ya^{c}nî dovvum bār 37/72b3=50:15

cidār: tam, dîvār 38/27b2=59:14

cedel: tartışık, peygār 36/61b3=43:58
mücādele^{t}: tartış-, peygār kerden 26/73b1=4:107
tartış-, ḫuṣūmet kerden 38/1b1= 58:1
tartış- / uruş-, peygār kerden 30/91a3=16:11

ciz^{c}: tüp, tene 31/9b1=19:23
tüp, bün 31/56b2=20:71

ictirāḥ: ḳazġan-, verzîden 36/99a1= 45:21

cārîḥa^{t}: awlaġlı it ḳuşı, murġ [u] seg-i şikār 27/18a2=5:4

cerād: çekürge, meleḫ 28/15a2=7:133

cerr: süḍre-, keşîden 28/28a1=7:150

cerm ^{c}alā: elt-, dāşten 27/24a1=5:8

lā cerem: ḥaḳḳā, ḥaḳḳā 35/49a1=40:43
her-āyine, ḥaḳḳā 30/60a2=16:62
séziksiz, ḥaḳḳā 30/38a1=16:23

icrām: yazuḳ ḳıl-, günāh kerden 33/45b1=34:25
mücrim: mücrim / yazuḳluġ, günāhkār 34/24a3= 37:34
yazuḳluġ, günāhkār 29/46b3=9:66
yazuḳluġ ya^{c}nî kāfir, günāhkār 28/68a2=8:8

cereyān: aḳ-, reften 25/7b3=3:136
cāriye^{t}: kemi, keştî 36/23b1=42:32
yoŋlı kemi, revende 37/83a3=51:3

cüz^{2}: kesek, pāre 32/20b1=28:29
ülüş, behre 36/42a2=43:15

cezā^{2}: ceẓā, pādāş 27/39a3=5:29
neŋ, pādāş 36/26b3=42:40
yanut, pādāş 26/61a1=4:93
cezā bér-, pādāş dāden 33/30a2= 34:4
yanut bér-, pādāş dāden 33/38a3=34:17
cezā^{2} m.: cezā béril-, pādāş dāde şoden 38/93b2= 66:7
yanut béril-, pādāş dāde şoden 33/38b1=34:17

cizye^{t}: gezîd, gezîd 29/22a2=9:29

cesed: kewdelig, ten 28/26a2=7:148
ten, ten 31/64b1=20:88

tecessüs: üş-, cust u cüy kerden ya^{c}nî bed yekdiger custen 37/62b2=49:12

cism: ten, ten 38/59a3=63:4

ca^{c}l: ay-, goften 30/32b2=15:96
ét-, kerden 33/50b1=34:33
ewür-, gerdāniden 31/5b3=19:6
ḳıl-, kerden 25/3a1=3:126
ḳamuġ ḳıl-, kerden 26/58a2=4:91
ḳıl-, āferiden 30/67a2=16:72
ḳıl-, kerdāniden 34/56b1=38:26
ca^{c}il: ḳılġan, konende 33/63b2=35:1

cefne^{t}: beḍük ġızāre, kāse-i buzurg 33/35b1=34:13

cilbāb: çādır, çāder 33/21a3=33:59

cild: teri, pōst 30/72b3=16:80

meclis: olturġu yer, cāy-ı nişest 38/6b3= 58:11

celā^{2}: āvārelıḳ, āvāregî 38/18b3=59:3

tecliye^{t}: aç-, güşāde kerden 28/56b1= 7:187

tecellī: nūr körkit-, pedīd āmeden naẓar kerden 28/22a2=7:143

cemḥ: éw-, şitāfīden 29/41a3=9:57

cem^{c}: cem^{c}, gürūh 29/2a1=8:41
cem^{c}, gird kerden 38/70a2=64:9
ögür, gürūh 25/20a1=3:155
tér-, gird āverden 33/45b2=34:26
tér-, gird kerden 25/26a3=3:173
cāmi^{c}: térigli, gird ārende 26/95b3=4:140
cemī^{c}an: barça, heme 33/70a1=35:10
ḳamuġ, heme 28/84b2=8:37
ḳamuġ bir yerde, heme be-yek-cā 38/27b3=59:14
cumu^{c}a^{t}: ādīne, ādīne 38/54b2=62:9
ecma^{c}ūn: bir yolı, yek-bāz 34/72b3=38:73
ḳamuġ, heme 28/10a3=7:124
yumḳı, heme yek-bāz 30/22b1=15:30
yumḳı, heme 30/24b3=15:39
ḳamuġ bir yolı, heme yek-bāz 26/40b2=4:71

cemīl: körklüg, nīkū 30/5b2=12:83

cenb: fermān, fermān 35/11a1=39:56
yan, pehlū 26/71b1=4:103
özin bir sıngardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl-, dūr efgenden ḥodrā yā gerdenkeşi kerden 31/77b2=41:51
cānib: yan, kerāne 31/60b2=20:80
cunub: ırak, dūr 32/8b1=28:11
ictināb: sıngardın tur-, dūr būden 30/47a1=16:36
sıngardın tur-, dūr şoden 34/88b3=39:17

cunub: cünüb, cenābet resīde 27/21b1=5:6

cenāḥ: ḳanat, bāl 33/63b3=35:1
ḳanat, per u bāl 30/31a3=15:88
ḳanat, dest 32/22a3=28:32
ḳoltıḳ, pehlū 31/41b3=20:22

cunāḥ: irinçü, beze 26/68a1=4:101
yazuḳ, beze 33/18b1=33:55

cund: sü, leşker 32/7a1=28:8
sü, sipāh 29/19b3=9:26
cund^{en}: sülüg, be-sipāh 31/30a1=19:75

ġayre mütecānif: emitmemekin oġramadaçı, cüz girāyende 27/17b2=5:3

cinn: perī, perī 33/34b3=34:12
cānn: periler atası, peder-i perī 30/21a1=15:27
yılan, mār 32/21b1=28:31
cinne^{t}: divānelıḳ, dīvānegī 33/59b3=34:46
telwelik, dīvānegī 28/54b2=7:184
mecnūn: telbe, divāne 36/78a2=44:14
telwe, divāne 34/25a1=37:36

cenne^{t}: būstān, būstān 29/52a1=9:72
uçtmaḥ, būstān 37/28b3=48:5
uştmaḥ, būstān 26/28b1=4:57
uştmaḥ, cennet ya^{c}nī bihişt 31/90a3=20:121
uştmaḥ, bihişt 25/10b3=3:142
uştmaḥ, bihişt-i cāvidāne 31/23b3=19:60
cennāt-ı ^{c}adn: turġu būstānlar, būstānhā-yı bāşiden 29/52a3=9:72
turġu uştmaḥlar, būstānhā-yı bāşiden 31/24a1=19:61
ulaşu turġu uştmaḥlar, būstānhā-yı peyveste būden 31/58b2=20:76

cunne^{t}: ḳalḳan, siper 38/11a2=58:16

cehd: ḳatıġraḳ, küşiden 33/82b1=35:42
ḳatıġ, saḫt-ter 27/58a2=5:53
ḳatıġlanmaḳ, saḫt-ter 30/48a1=16:38
cihād: toḳış, kārzār 38/34b1=60:1
toḳuş ḳılmaḳ, kārzār 29/18a2=9:24
mucāhede^{t}: cehd ḳıl-, kārzār kerden 27/59a3=5:54
ḳatıġlan-, kārzār kerden 30/90b3=16:110
ḳatlan-, kārzār kerden 29/32a2=9:41
ḳatlan-, kārzār kerden-i kāfirān 29/62b2=9:88
ḳatlan-, kuşten u kārzār kerden 37/65b2=49:15
toḳış-, kārzār kerden 29/7a1=8:75
mucāhid: toḳuşġan, kārzār konende 26/63a3=4:95

cehr: āşkārā, āşkār 30/69a2=16:75
āşkāra ḳılmaḳ, āvāz ber-dāşten 27/1b1=4:148
ḳıġır- / çaḳır-, āşkārā ḫ^{v}ānden 37/54a3=49:2

örleyü sözle-, ḫ^vānden 37/54b1= 49:2
dūnc'l-cehr mine'l-ḳavl: ünün yügerü oḳımaḳda ḳodıraḳ, cüz āvāz ber dāşten ez guftār 28/63a3=7:205

cehl: biligsiz, nādān kerden 28/19a2= 7:138
cehāle[t]: biligsizlik, nādānī 30/96a3= 16:119
bi-cehālet[in]: bilmedin / belgüsüzlükün, be-nādānī 37/57a3=49:6
cāhil: biligsiz, nādān 30/8b3=12:89
cāhil / biligsiz, nādān 28/60b3= 7:199
nādān, nādān 35/14b1=39:64
cāhiliyye[t]: bilmezlik, rūzgār-ı kāfirī 25/18a1=3:154
bilmezlik, nādānī 33/2b1=33:33
biligsizlik, rūzgār-ı kāfirī 37/45a3= 48:26
cāhiliyyet, nādān-ı bişīn 27/55b3= 5:50
cahūl: biligsiz, nīk-nādān 33/27a1= 33:72

cehennem: tamuġ, düzaḫ 26/65b1=4:97
tamuġ otı, āteş-i düzaḫ 31/58a2= 20:74

icābe[t]: icābet ḳıl-, pāsuḫ kerden 32/ 41b3=28:65
isticābe[t]: duᶜānı müstecāb ḳıl-, pāsuḫ kerden 28/68a3=8:9
icābet ḳıl-, pāsuḫ kerden 28/76a1= 8:24
icābet ḳıl-, pāsuḫ dāden 25/25b1= 3:172
icābet ḳıl-, icābet kerden 35/58b1= 40:60
isticābe[t] m.: icābet ḳılın-, pāsuḫ dāde şoden 36/11b2=42:16

cevād: yügrük, nīk revān 34/59b3=38:31

cāru'l-cünūb: yat tam ḳonġşı, hem-sāye-i bigāne 26/14a1=4:36
cāru zu'l-ḳurbā: yaġuḳ ḳonġşı, bā-ḫ^vīşī 26/13b3= 4:36
mucāvara[t]: ḳonġşı bol-, hem-sāyegī kerden 33/22a2=33:60

mucāvaze[t] bi: keçür-, güzārīden 28/ 18b1=7:138

cūᶜ: açlıḳ, gurusnegī 30/92b1=16:112
aç-, gurusne şoden 31/89a2=20:118

cevv: ḳalıḳ, hevā 30/72a1=16:79

mecī[ᵓ]: kel-, āmeden 29/36b2=9:48
mecī[ᵓ] bi: keldür-, āverden 26/17a1= 4:41
keldür-, āmeden 28/5a1=7:105
icā[ᵓ]e[t]: keldür-, āverden 31/9a3=19:23

ç

ḥabb: ewün, dāne 34/4b1=36:33

ḥubb: sew-, dōst dāşten 38/40b3=61:4
sewüglük, dōsti 34/60a1=38:32
ḥabīb: dōst, dōst 27/31b2=5:18
iḥbāb: sew-, dōst dāşten 27/58b3=5:54
sew-, ber-guzīden 29/16b3=9:23
üḏür- ya[c]nī sew-, ber güzīden 34/ 59b3=38:32
eḥabb: sewügrek, dōst dāşte-ter 29/ 18a1=9:24
maḥabbe[t]: sewüglük, dōstī 31/44b3= 20:39
taḥbīb: sewdür-, dōst kerdānīden 37/ 58a3=49:7
istiḥbāb: üḏür-, ber güzīden 30/89b1= 16:107

ḥubūr m.: sewün-, şād ḳerde şoden 36/66b3=43:70

ḥabr: bilge, dānişmend 27/50b3=5:44

ḥabṭ: bāṭıl bol-, bāṭıl şoden 35/14b3= 39:65
yoḳ bol-, nāçīz şoden 27/58a3= 5:53
yoḳal-, bāṭıl şoden 27/20b1=5:5
yoḳal-, be-bād şoden 37/54b2=49:2
iḥbāṭ: yoḳ ḳıl-, nāçīz kerden 37/20a3= 47:28
yoḳ ḳıl-, bāṭıl kerden 37/22b2= 47:32

ẕāti'l-ḥubuk: üküş yolluġ, bā-rāhhā 37/ 83b3=51:7

ḥabl: yip, rişte 31/54b1=20:66

ḥablu'l-varīd: emgen tamur, reg-i gerden 37/73a3=50:16

ḥattā: ançaḳa tegi, tā 26/18a3=4:43
ḳaçan, tā 37/59b3=49:9
ḥattā iẕā: ançaḳa tegi ḳaçan, tā çün 25/15a2=3:152
ançaḳa tegi, tā çün 33/44a12=34:23

ḥicāb: ḥicāb, perde 33/17a3=33:53
perde, perde 34/60a2=38:33

ḥācc: ḥācī, ḥācī 29/14a1=9:19

ḥücce[t]: yıl, sāl 32/18b1=28:27

ḥüccet: ḥüccet, suḫen-i dürüst 27/8a3=4:165
ḥüccet, pūziş 36/11a2=42:15
ḥüccet, ḥüccet 36/11b3=42:16
muḥāccet: ḥüccet ayış-, ḥüccet goften 36/11b2= 42:16
ḥüccet ayış-, ḥüccet goften bā yekdiger 35/51a 3=40:47

ḥücre[t]: kiçig éw, ḥücre 37/55b3=49:4

ḥacer: taş, seng 28/81b2=8:32

ḥadīş: ḥadīş, ḥadīş 33/16b2=33:53
keleçü, dāstān 33/39b2=34:19
söz, suḫen 26/17b3=4:42

iḥdāṣ: yaṅgı bol-, nev kerden 31/87b1=20:113
yaṅgı belgür[t]-, nev kerden 38/77b1=65:1

ḥadd: endāze, endāze 38/77a1=65:1

muḥādde[t]: ḥilāf ḳıl-, ḥilāf kerden 29/44b3=9:63

ḥadīd: temür, āhen 33/33b3=34:10
yiti, tīz 37/74b3=50:22

ḥadīḳa[t]: büstān, būstān 32/1b1=27:60

ḥaẕer: ḳorḳ-, tersīden 29/45a3=9:64
saḳın-, tersīden 27/48a2=5:41
saḳın-, perhīz kerden 38/60a1=63:4
saḳlan-, tersīden 32/5b2=28:6
ḥiẕr: tolum, perhīz 26/69b2=4:102
sāz, sāz-ı ceng 26/40b1=4:71

miḥrāb: ʿibādet ḳılġu yer, cāygāh-ı ʿibādet 31/7a 3=19:11
miḥrāb, pişgāh-ı mescid 34/53a3=38:21
uluġ yer, cāy-ı buzurg 33/35a3=34:13

ḥarb: toḳış, ceng 37/7a1=47:4
muḥārebe[t]: toḳuş-, ceng kerden 27/42a1=5:33

ḥarṣ: ekin, kişt 36/14b1=42:20

ḫarac: emgek, tengī 26/37b2=4:65
emgek tarlıḳ, tengī 27/22b2=5:6
tarlıḳ emgek, tengī 29/64b1=9:91

ḫarr: isig, germā 29/58b2=9:81

taḫrīr: āzād ḳılmaḳ, āzād kerden 26/58b3=4:92

ḫırş: ḫarīşlıḳ ḳıl-, āzmūden 26/88a2=4:129
şevḳlen-, āz nemūden 30/47b3=16:37

taḫrīż: ḫarīş ḳıl-, ber engīḫten 26/51a3=4:84

taḫrīf: aḍnat-, gerdānīden 26/20b3=4:46
müteḫarrifen: ewrülüp, yek-sū şevende 28/72a3= 8:16

taḫrīḳ: köyür-, suḫten 31/68a3=20:97

ḫarām: ḫarām, ḫarām 29/27a3=9:36
ḫarām, nā-şāyeste 30/94b3=16:116
ḫarem: ḫarem yeri, ḫarem 32/36b3=28:57
maḫrūm: rūzīsüz, bī-rūzī 37/86a3=51:19
taḫrīm: ḫarām ḳıl-, ḫarām kerden 28/34a3=7:157
ḫarām ḳıl-, nā-şāyeste kerden 29/21b2=9:29
ḫarām ḳıl-, ḫarām dāşten 29/21b2=9:29
muḫarrem: ḫarām ḳılınmış, ḫarām kerde şoden 27/37a2=5:26

ḫizb: ögür, gürūh 33/67a2=35:6
sü, sipāh 38/13a3=58:19

ḥüzn: ḳaḍġu, endüh 30/6a3=12:84
saḳınç, ġam 30/7a1=12:86
ḳaḍġurt-, endühgin kerden 27/46b2=5:41
ḥazen: ḳaḍġu, endüh 32/6b3=28:8
ḳaḍġur-, endüh ḫorden 30/31a2=15:88
ḳaḍġurġan er-, endühgin şoden 36/66a2=43:68
ḳaḍġurġan er-, endüh ḫorden 35/13b1=39:61
ḳaḍġuruġlı er-, endüh ḫorden 25/25a1=3:170

ḥisāb: ḥisāb, şumār 38/84b2=65:8
saḳın-, çeşm dāşten 38/18a1=59:2
saḳın-, pindāriden 36/70a2=43:80
saḳın-, pindāşten 36/98b3=45:21
bi-ġayri ḥisāb: sansız, be-cüz şumār 34/86a2=39:10
ḥasib: saḳış ḳılġuçı, şumār konende 26/53a1=4:86
saḳışlaġan, şumār konende 33/8b3=33:39
muḥāsebe[t]: ḥisāb ḳıl-, şumār kerden 38/84b1=65:8
ḥisbān: sézin-, pindāşten 29/11b1=9:16
ḥasbu-nā: tap ol bizke, bes est mā-rā 29/42a2=9:59
tap bizke, pesende est mā-rā 25/26b1=3:173

ḥased: ḥased ḳıl-, bed ḫ[v]āsten 26/26a2=4:54

ḥasre[t]: ökünç, peşimānī 28/84a1=8:36

ḥass: öltür-, kuşten 25/15a2=3:152

iḥsās: kör-, diden 31/36a1=19:98
teḥassus: irte-, āgāhī custen 30/7a3=12:87

ḥüsn: cemāl, nīkū 33/15b1=33:52
edgülük, nīkū-ter 29/38a3=9:52
edgülük, nīkī 36/18a1=42:23
körklüg, nīkū 26/39b3=4:69
körklük, nīkūyī 34/66a2=38:49
néme edgü, nīkū 34/62b1=38:40
yaḫşı, nīkū 34/56a3=38:25
ḥasen: körklüg, nīkū 27/27a1=5:12
ḥasene[t]: edgülük, nīkī 29/37a3=9:50
edgülük, nīkū 28/43b1=7:168
edgülük, nīkūyī 28/13b3=7:131
aḥsen: körklüg, nīḳū-ter 26/52b2=4:86
körklüg, bihterin 34/35b2=37:125
körklügrek, nīkū-ter 26/84a2=4:125
körklügrek, nīküterin 34/93a2=39:23
ḥüsnā: edgü körklüg va[c]de, bihişt 26/64a1=4:95
edgülük, nīkūyī 30/60a2=16:62
körklüg, nīkū-ter 28/53a2=7:180
körklüg, nīkū 28/17b3=7:137
iḥsān: edgülük, nīkūyī kerden 30/79a1=16:90
körklüglük, nīkūḳārī 26/35b2=4:62
edgülük ḳıl-, nīkūyī kerden 30/42b2=16:30
edgülük ḳıl-, nīkūkārī kerden 26/87b1=4:128
körklüg ḳıl-, nīkū kerden 38/66b3=64:3
muḥsin: edgü, nīkūkār 34/26a2=37:80
edgü işlig, nīkūkār 30/9b2=12:90
edgü ḳılıḳlı, nīkūkār 32/10a1=28:14
edgülük etgen, nīkūkār 37/85b2=51:16
edgülük ḳılġan, nīkūkār 29/64b2=9:91
edgülük ḳılığlı, nīkūkār 28/39a1=7:161
körklüg ḳılığlı, nīkūkār 34/33a1=37:113
yaḫşı, nīkūkār 31/71a3=39:34

ḥaşr: ḳopmaḳ, gird kerden 38/17b1=59:2
ḳopar-, ber engiḫten 31/91b1=20:124
tér-, gird āverden 33/55a2=34:40
tér-, gird kerden 31/26b3=19:68
tér- / ḳopar-, ber engiḫten 31/91b3=20:125
yumdar-, gird kerden 30/20b1=15:25
ḥaşr m.: téril-, gird āverde şoden 25/22a2=3:158
téril-, gird kerde şoden 28/76b2=8:25
ḥāşir: térdeçi, gird konende 28/6b3=7:111
maḥşūr: térilgen, gird kerde 34/52b2=38:19

ḥaşīd: bıçġu, giyāh-ı durūde 37/71a1=50:9

ḥaşar: taru-, teng şoden 26/55b3=4:90

ḥişn: ḥişār, ḥişār 38/17b3=59:2

muḥaṣṣan: berk ḳılmış, üstüvār kerde 38/27b1= 59:14
iḥṣān m.: beglig bol-, bā-şūy burden 26/5a3=4:25
muḥsin: küḏezgen, pārsā 26/5a1=4:25
küḏezigli, pārsā 27/20a1=5:5
pārsā, pārsā 26/2b3=4:24
muḥṣane[t]: āzād tişi, zen-i āzād 26/1b1=4:24
āzād uraġut, zen-i āzād 26/4a1=4:25
pārsā uraġut, zen-i āzād 27/19b1=5:5

iḥṣā[ᵓ]: bil-, dānisten 31/34b2=19:94
sana-, şumurden 38/76a3=65:1

ḥāżıra[t]: keligli, nezdīk 28/39b3=7:163
ḥużūr: kel-, ḥāżır āmeden 31/83a2=46:29
iḥżār: ḥāzır ḳıl-, ḥāżır kerden 31/27a1=19:68
iḥżār m.: ḥāżır ḳılın-, ḥāżır āverde şoden 26/87a3=4:128
muḥżar: ḥāżır ḳılıp ilinmiş, ḥāżır kerde 33/54a2=34:38
ḥāżır ḳılınmış, ḥāżır āverde 34/4a1=36:32
ḥāżır ḳılınġan, ḥāżır āverde şode 34/42a1=37:158
otḳa ḥāżır ḳılınmış, ḥāżır āverde bedūzaḫ 34/36a2=37:127
muḥżir: ḥāzır ḳılınmış, ḥāżır āverde 32/39b3=28:61

ḥiṭṭa[t]: yazuḳları tök-, furū ewgen ez bār-ı günāh 28/38b2=7:161

ḥuṭām: uşanmış, şikeste 34/92a1=39:21

ḥażż: ülüş, behre 27/28a2=5:13

ḥāfid: yégençük azu tapuġçı, nebīre yā ḫıdmetkār 30/67a3=16:72

ḥıfẓ: küḏez-, nigāh dāşten 26/11b2=4:34
ḥāfiẓ: küḏezgen, nigāh-dārende 26/11b1=4:34
küḏezgen, merd-i nigāh-dārende 33/4b3=33:35
küḏezigli, yād-dārende 30/4b3=12:81
ḥāfiẓa[t]: küḏezgen tişi, zen-i nigāh-dārende 33/4b3=33:35
ḥafīẓ: küḏezçi, nigāhbān 26/48b2= 4:80
küḏezgen, nigāh dāşte 37/69a2=50:4
küḏezgen, nigāhbān 36/3a1=42:6
istiḥfāẓ m.: küḏezü tilen-, nigāh dāşten ḫ[v]āste şoden 27/50b3=5:44

ḥāff: ḳapsa-, gird der gird gīrende 35/21b3=39:75

ḥafīyy [ᶜ]an: bilgen, pür-reside 28/57a1=7:187
örtügli, pūşide 31/4b2=19:3
raḥīm, mihrbān 31/18b3=19:47
iḥfā[ᵓ]: ḳatıġlıḳ ḳıl-, büsür kerden 37/25a1=47:37

ḥaḳḳ: çın, rāst 33/31a3=34:6
çın, sezā 38/44b3=61:9
çın söz, rāst 33/17a1=33:53
çın-oḳ, rāst şod[en] u dürüst şoden 26/82b3=4:122
çınlıḳ, rāstī 38/33b3=60:1
çınlıḳ / rāstlıḳ, rāstī 36/18b3=42:24
ḥaḳ, rāst 27/53b2=5:48
ḥaḳ, vācib 37/86a2=51:19
ḥaḳīḳat, rāst 29/36b2=9:48
köni, rāst 30/48b3=16:38
köni söz, suḫen-i rāst 35/24b3=40:5
könilik, rāstī 33/46a1=34:26
yaraġlıġ, rāst 28/8b2=7:118
yaraġlıġ, ḥaḳ 28/67b3=8:7
rāst, rāst 28/65b3=8:4
rāst / yaraġlıġ, rāst 28/4b3=7:105
rāstlıḳ, rāstī 28/36a3=7:159
sezā, rāst 27/10b2=4:171
sezā, sezā 31/87b2=20:114
sezā bol-, vācib şoden 33/86b2=36:7
sezā bol-, sezā şoden 30/47a3=16:36
bi'l-ḥaḳḳ: sezāça, be-rāstī 27/37b3=5:27
sezāça, be-sezā 37/1b3=46:3
eḥaḳḳ: sezā, sezāvār-ter 37/46a1=48:26
sezāraḳ, sezāvār-ter 29/10a3=9:13
sezāraḳ, sezā-ter 29/44b2=9:63
ḥaḳīḳ: ḥaḳīḳat, sezāvār 28/4b2=7:105
iḥḳāḳ: belgürt-, ber-cāy dāşten 28/67b2=8:7

ḥükm: adır- / seç-, dāverī kerden 30/98b2=16:124
biçmek kesmek, dāverī 32/43b2=28:70
ḥikmet, suḫen-i dürüst 32/9b3=28:14

ḥikmet, dāverī 36/96a2=45:16
ḥükm, ḥikmet ya'nī suḫen-i dürüst 31/7b3=19:12
ḥükm, ḥükm 27/50a1=5:43
ḥükm, dāver 27/55b3=5:50
ḥükm ḳıl-, dāverī kerden 30/58a3= 16:59
ḥükm ḳıl-, ḥükm kerden 27/50b1= 5:44
kes-, dāverī kerden 34/53b3=38:22
kesmek, dāverī 32/44a2=28:88
ḥakem: üstüvār, miyānçi 26/12b3= 4:35
üstüvār er, miyānçi 26/12b3=4:35
taḥkīm: ḥükm ḳıldur-, ḥakem kerden 26/37a3=4:65
ḥükm ḳıldur-, dāver kerden 27/ 49b2=5:43
ḥakīm: berk, üstüvār 36/37b2=43:4
bütün işlig, üstüvārkār 33/28b1= 34:1
bütün işlig, şavābkār 26/6b2=4:26
bütün işlig, rāstkār 36/35a1=42:51
ḥakīm, rāstkār 26/89a1=4:130
ḥakīm, üstüvārkār 25/3a3=3:126
ḥakīm / bütün işlig, üstüvārkār 36/89a2=45:2
ḥükm ḳılığlı, dāver 30/4a3=12:80
köni işlig, dürüstkār 37/59a2=49:8
üstüvār, üstüvār 36/75a3=44:4
teḥākum: ḥükmke turuḳ-, be-dāverī şoden 26/31 b2=4:60
ḥikmet[t]: bütün söz, suḫen-i dürüst 33/3b1=33:34
çın söz, suḫen-i dürüst 38/50b1= 62:2
ḥikmet, suḫen-i dürüst 26/26b2= 4:54
köni söz, suḫen-i dürüst 36/63b3= 43:63
könilik, suḫen-i dürüst ve üstüvār 30/99a1= 16:125
üstüvārlıḳ, suḫen-i dürüst 26/ 77b1=4:113
muḥkem: üstüvār / berk, üstüvār kerde 37/16b1= 47:20

ḥalif: andıḳ-, sevgend ḫorden 29/33a2= 9:42

muḥallik: yülütügli, suturīde 37/46b3= 48:27

ḥall: yeş-, güşāden 31/42b2=20:27
ḥulūl: tüş-, vācib şoden 31/61a2=20:81
ḥelāl: açuḳluġ, şāyeste 30/93a3=16:114
ḥelāl, şāyeste 30/94b2=16:116
ḥelāl er-, şāyesten 33/15a1-2=33:52
ḥill: ḥelāl, ḥelāl 27/19a3=5:5
meḥill: orun, cāy 37/43b3=48:25
iḥlāl: ḥelāl ḳıl-, ḥelāl kerden 28/34a2= 7:157
ḥelāl ḳıl-, ḥelāl dāşten 29/28a3= 9:37
ḥelāl ḳıl-, şāyeste kerden 26/2b1= 4:24
iḥlāl m.: ḥelāl ḳılın-, şāyeste kerde şoden 27/18a 1=5:4
teḥille[t]: ḥelāl ḳılmaḳ, rāst kerden 38/89a2=66:2

ḥalīm: keçürgen, burdbār 33/15a1=33:52
tüzün, burdbār 33/82a3=35:41

ḥilye[t]: étig, pīrāye 30/36b2=16:14
şamuşa, pīrāye 36/43b1=43:18
ḥuliyy: altun birle étig, pīrāye 28/ 26a2=7:148

ḥame[2]: liva, ġarīfec 30/21a1=15:26

ḥamd: ḥamd, sitāyiş 35/55b2=40:55
ögdi, sipās 30/69a3=16:75
şükr, sitāyiş 36/109a2=45:36
ḥamīd: ögdülmiş, sutüde 26/90a1= 4:131

ḥımār: eşek, ḫar 38/51b3=62:5

ḥaml: yük, bār 28/58b2=7:189
kötür-, ḥamle kerden 28/50b1= 7:176
kötür-, ber nişānden 29/65a1=9:92
kötür-, bār ber dāşten 33/71a3= 35:11
kötür-, ber dāşten 30/38b3=16:25
kötür-, bār kerden 31/86b1=20:111
kötürmek, ber dāşten 33/26b2= 33:72
yük kötür-, bār giriften 28/58b2= 7:189
yük kötür-, bār ber dāşten 36/2b1= 41:47
yüklüg bol-, bā-bār şoden 31/9a2= 19:22
ḥaml m.: yüklen-, ber nişānde şoden 35/69b2= 40:80
ḥiml: yük, bār 31/69b2=20:101
ūlātu'l-aḥmāl: yüklüg uraġutlar, zenān-ı bārdār 38/80b1=65:4

ḥāmilāt: bulıt, ber dārende 37/83a2= 51:2
taḥmīl: kötür-, ber dāşten 31/64a1= 20:87
taḥmīl m.: yüklen-, bār kerde şoden 38/51b2=62:5
iḥtimāl: kötür-, ber dāşten 26/76b1= 4:112

ḥamīm: isig suw, āb-ı germ 36/86a1= 44:46
ḳaynar, nīk germ 37/13b2=47:15
ḳaynar isig suw, āb-ı germ 35/ 65a2=40:72
ḳaynar suw, āb-ı germ 34/68a1= 38:57
ḳaynar suw, āb-ı sūzān 36/86a3= 44:48

ḥamīm: yaġuḳ, dōst 35/32b1=40:18

ḥamiyye[t]: ḥamiyet / öwke, nām u neng 37/45a3= 48:26
ōwke, nām u neng 37/45a3=48:26

iḥmā[ʾ] m.: is(i)til-, germ kerde şoden 29/26a2=9:35

ḥancere[t]: boġuz, nāy-ı gulū 35/32a3= 40:18

ḥanīf: köni, girāyiste ez keshā-i bed 26/84b2=4:125
köni, kişhā-yı bed 30/97a1=16:120

ḥanān: yarlıḳamaḳ bér-, baḥşāyiş 31/ 8a1=19:13

ḥūt: balıḳ, māh 28/40a1=7:163

ḥāce[t]: ḥācet, be-niyāzī 35/69a3=40:80

istiḥvāz: egirt-, dest yāften 26/96a3= 4:141
elig bul-, dest yāften 38/13a1= 58:19

teḥāvur: sözleşmek, suḥen guftār 38/ 2a1=58:1
ḥavārī: éşler, yārān 38/48a1=61:14
ʿĪsā éşleri, yārigerān-ı ʿĪsā 38/ 48a2=61:14

ḥavrā[ʾ]: ḳara közlüg, siyāh çeşm 36/ 87b1=44:54

müteḥayyiz: térlür yer, penāh girende 28/72a3=8:16

iḥāṭa[t]: tüş-, furūd āmeden 30/45a3= 16:34
ḳapsa-, gird der giriften 31/86a2= 20:110
iḥāṭa[t] m.: tegre ḳapsal- yaʿnī erk bolma-, helāk kerde şoden yā ġalebe kerde şoden 30/2a2=12:66
muḥīṭ: ḳapsaġlı, gird der-girigte 29/ 37a2=9:49
ḳapsayu bilgen, dānā 29/6b2=8:47

ḥavl: ewür-, cudāyī ewgenden
tegre, girdāgird 31/81b3=46:26
yöre, girdāgird 25/22b2=3:159
ḥivel: adır-, cudā kerde şoden 33/ 62b2=34:54
taḥvil: ewürmek, gerdāniden 33/84a2= 35:43

ḥīle[t]: ḥīle, çāre 26/66a1=4:98

ḥayşu: az vaḳt, ān cā ki 26/55a2=4:89
ḳayda, her kucā 28/38b1=7:161
ḳayu yer, her kucā 31/55b2=20:69
ḳayu yerde, ān cā-rā 26/58a1=4:91
né yer, her kucā 34/61b1=38:36
né yer, ān cā 35/21b1=39:74
ol oġur, ān cā 34/95a3=39:25
min ḥayşu: andın kim, ez ān cā ki 30/40a2=16:26

ḥayd: ḳaç-, gürīḫten 37/74a3=50:19

maḥīş: ḳorınçu yer, cāy-i gürīz 26/ 82a2=4:121
ḳorınçu yer, gürīzgāh 36/24b2= 42:35
ḳorınçu, gürīzgāh 31/75b2=41:48
ḳorḳınçu, gezend cāy 37/79a1= 50:36

ḥayż: bī-namāz bol-, bī-namāz şoden 38/80b1=65:4
maḥīż: bī-namāz bolmaḳ, bī-namāz şoden 38/80 a1=65:4

ḥayḳ: in-, furūd āmeden 33/83b1=35:43
sezā bol-, furūd āmeden 31/81b1= 46:26

ḥīn: ol vaḳt, gāhī 34/44b3=37:174

ol vaḳt, ān gāh 35/11b2=39:58
öḏ, gāh 30/73b2=16:80
öḏ, hengām 34/47b1=38:3
rūzgār, gāh 34/8b3=36:44
vaḳt, gāh 32/10a2=28:15

ḥayevān: tirig ḳal-, zinde mānden 29/3a3=8:42
tiril-, ẕīden 31/58a2=20:74
ḥayā[t]: tiriglik, zindegānī 26/74b3=4:109
ḥayātü'd-dünyā: dünyā, zindegānī-i nezdikter 26/62a2=4:94
yaḳın tiriglik, zindegānī-yi nezdikter 29/29b2=9:38
ḥayy: tirig, zinde 25/24a3=3:169
meḥyā[ɔ]: tiriglik, zindegānī 36/99b1=45:21
iḥyā[ɔ]: tirgür-, zinde kerden 37/3a1=46:33
tirgüz-, zinde kerden 28/35b2=7:158
tiriglik bér-, zindegānī [dāden] 30/84b1=16:97
istiḥyā[ɔ]: ḳoḍ- / yıġ-, mānden 33/17a1=33:53
tirig ḳoḍ-, zinde güẕāşten 28/11b2=7:127
tirig ḳoḍ-, zinde mānden 28/20a3=7:141

ḥayye[t]: yılan, mār 31/41a3=20:20

taḥiyye[t]: taḥiyye, durūd 26/52b2=4:86
alḳış bérmek, durūd 33/9b1=33:44
cevāb yandur-, cevāb goften 26/52b2=4:86
taḥiyye[t] m.: taḥiyye béril-, durūd dāde şoden 26/52b2=4:86

istiḥyā[ɔ]: uwtan-, şerm dāşten 33/16b3=33:53
uwtan-, şerm 32/16b3=28:25

ḫ

ḫabīṯ: arıġsız, pelīd 28/84a3=8:37

ḫaber: ḫaber, ḫaber 32/20a3=28:29
ḫabir: āgāh, āgāh 37/64a3=49:13
bilgen, āgāh 25/17a3=3:153
ḫaberli, āgāh 26/13a3=4:35
uḳġan, āgāh 38/90b1=66:3

ḫabāl: artuḳluḳ, tebāhī 29/35b3=9:47

ḫatm: mühr ur-, mühr kerden 34/15b3=36:65

ḫad[ᶜ]: ḥilāf ḳıl-, firībiden der gümān 26/97a1=4:142
ḫādi[ᶜ]: aldaġlı, cezā-i firīb dehende 26/97a2=4:142

ḫidn: örtügli düşman, dōst-ı pinhān 27/20a3=5:5
örtügli oynaş, dōst-ı pinhān 26/5a3=4:25

iḫrāb: buz-, vīrān kerden 38/18a3=59:2

ḫurūc: çıḳ-, birūn āmeden 26/67a1=4:100
çıḳmaḳ, birūn āmeden merdümān ez gūr 37/71b2=50:11
ḫāric: çıḳġan, birūn āyende 27/45a1=5:37
maḫrec: ḳadġudın çıḳġu yer, bīrūn sūy 38/79a1=65:2
iḫrāc: çıḳar-, birūn kerden 28/2a1=7:88
çıḳar-, birūn kerden ez şehr 29/10a1=9:13
çıḳar-, birūn āverden 30/71a2=16:78
iḫrāc m.: çıḳarıl-, birūn āverde şoden 31/26a3=19:66
çıḳarıl-, birūn kerde şoden 38/22b3=59:8
muḫric: çıḳarıġlı, birūn āŗende 29/45b3=9:64
istiḫrāc: çıḳar-, bīrūn āverden 30/36b1=16:14

ḫarr: tüş-, secde reften 28/22a3=7:143
tüş-, furūd üftāden 30/39b3=16:26
tüş-, üftāden 33/36b1=34:14
tüş-, be-rūy der üftāden 31/22b3=19:58

ḫarş: yalġançı, durūġ-gūy 36/44b3=43:20
ḫarrāş: yalġan ḳılġuçı, durūġ-gūy 37/84a2=51:10

ḫāzin: erklig, nigāhbān 35/52b3=40:49
erklig / mālik, nigāhbān 35/20b2=39:73
saḳlaġuçı, nigāhbān 35/18b3=39:71

ḫazîne[t]: ḫazîne, gencîne 34/49b2=38:9
ḫazine, genc 38/62a1-2=63:7

ḫizy: ḫorluḳ, rüsvāyî 29/45a2=9:63
ḫ[v]ārluḳ, ḫ[v]āri 35/81b3=41:16
ḫ[v]ārluḳ, rüsvāyî 34/95b2=39:26
rüsvālıḳ, rüsvāyî 30/41a1=16:27
aḫzā: ḫ[v]ār ḳılġanraḳ, ḫ[v]ārî 35/82a2=41:16
iḫzā[ɔ]: ḫ[v]ār ḳıl-, rüsvā kerden 29/10b2=9:14
rüsvā uvutluġ ḳıl-, şermsār kerden 30/28b3=15:69
rüsvā ḳıl-, rüsvā kerden 30/40a3=16:27

ḫāsi[ɔ]: yıramış, dūr şevende 28/42a3=7:166

ḫasār: ḳor yas, ziyānkārî 33/80a3=35:39
ḫāsir: ḳor ḳıldaçı, ziyānkār 30/90b1=16:109
ziyānlıġ, ziyānkār 28/27a3=7:149
ziyān ḳılıġlı, ziyānkār 34/87b1=39:15
ḫusrān: ziyān, ziyānkārî 34/88a1=39:15
ziyān ḳıl-, ziyānkār şoden 26/81b1=4:119
ziyān ḳıl-, ziyān kerden 35/72b2=40:85
ziyānlıġ bol-, ziyānkār şoden 34/87b2=39:15

ḫasf bi: ıy-, furū burden 33/33a1=34:9
ḳoḍı ét-, furū burden 30/52a2=16:45

ḫaşebe[t]: yıġaç, çūb 38/59b2=63:4

ḫuşū[c]: öç-, ārāmîden 31/85a3=20:108
ḫāşi[c]: baş ḳoḍı eren, merd-i furū-ten 33/4a3=33:35
baş ḳoḍı kemişmiş, furū-ten 36/29b3=42:45
ḫāşi[ca][t]: baş ḳoḍı tişi, zen-i furū-ten 33/4b1=33:35

ḫaşye[t]: ḳorḳ-, tersîden 29/10a2=9:13
ḳaḍġur-, hirāsîden 31/59b2=20:77

ḫāṣṣat[en]: aṅga oḳ, yegāne 28/77a1=8:25

ḫaṣf: yapıştur-, dūḫten 31/90a2=20:121

ḫaṣm: ḫaṣm, peygār konende 34/53a3=38:21
ḫaṣm, ḫaṣm 34/53b2=38:22
ḫişām: ḫuṣūmet, peygār 36/43b1=43:18
ḫaṣîm: çoġıçı, peygār konende 36/61b3=43:58
ḫaṣîm: çoġıçı üstelgen, peygār konende 30/33b2=16:4
ḫaṣm, kār-keş 26/73a2=4:105
iḫtiṣām: ḫaṣınlaş-, peygār kerden 34/11a1=36:49
ḫuṣūmet ḳıl-, dāverî kerden 37/76a3=50:28
ḫuṣūmet ḳılış-, peygār kerden 34/71b2=38:69
teḫāṣum: ḫuṣūmet, peygār kerden 34/70a3=38:64

ḫużū[c]: artuḳluḳ ḳıl-, fuzūnî kerden 33/2a1=33:32

ḫaṭā[ɔ]: ḫaṭā, ḫaṭā 26/58b2=4:92
ḫaṭā, günāh 31/57b2=20:73
ḫāṭi[ɔ]: ḫaṭā ḳılıġlı, günāhkār 32/7a1=28:8
yazuḳ ḳılıġlı, günahkār 30/9b3=12:91
ḫāṭi[ɔe][t]: yazuḳ / ḫaṭā, günāh 26/76a2=4:112
yazuḳ, günāh 28/38b3=7:161

ḫaṭb: iş, kār 30/27b2=15:57
tilek, kār 31/66b3=20:95

teḫaṭṭuf: ḳap-, rubūden 28/77b3=8:26
teḫaṭṭuf m.: ḳapıl-, rubūde şoden 32/36b2=28:57

teḫāfut: yaşru sözle-, āheste goften 31/70a1=20:103

ḫafż: ḳoḍı tut-, furū-dāşten 30/31a2=15:88

ḫafîf: yüṅgüllük, sebük 29/32a2=9:41
yüṅgül, sebük 28/58b3=7:189
taḫfîf: yüṅgül ḳıl-, sebük kerden 26/7a2=4:28
yüṅgült-, sebük kerden 35/53a1=40:49
yüṅgült-, sebük kerde şoden 33/77b1=35:36
yüṅglü-, sebük kerde şoden 30/76a1=16:85

istiḫfāf: yüngül tut-, sebük dāşten 30/73a1=16:80

iḫfā': kizle-, püşide dāşten 25/18b1= 3:154
kizle-, pinhān dāşten 38/34b3=60:1
yaşur-, pinhān dāşten 27/29a1= 5:15
yaşur, pinhān kerden 33/18a3= 33:54
iḫfā' m.: örtüglüg kel-, püşide şoden 35/31a3= 40:16
aḫfā: örtüglügrek, püşide-ter 31/37b3= 20:7
istiḫfā': yaşur-, püşiden 26/73b3= 4:108

ḫulūd: ḫulūd, cāvidānegī 37/78a2=50:34
ḫālid: cāvidāne, cāvidāne 33/23b2= 33:65
mengü ḳalıġlı, cāvidāne 30/42a2= 16:29
mengü ḳalıġlı, cāvidāne 38/15b3= 58:22
ḫuld: cāvidānelıḳ, cāvidī 31/89b2= 20:120
iḫlād ilā: emit-, ārām giriften 28/ 50a2=7:176

ḫulūş: ḳatıḳsız bol-, be-yek-sū reften 30/3a3=12:80
ḫāliş: ḳatıġsız, bī-āmīġ 30/63a1=16:16
ḳatıḳsız, bi-āmīziş 33/13a2=33:50
ḫālişat: ḫālişlıḳ, bi-amiġī 34/65a2= 38:46
iḫlāş: ḫāliş ḳıl-, vīje kerden 34/65a1= 38:46
ḳatıḳsız ḳıl-, bī-āmīġ kerden 26/ 99a3=4:146
muḫlaş: ḫāliş, bī-amīġ kerde 34/ 42a3=37:160
ḫāş, yād konende 34/75b1=38:83
ḳatıḳsız ḳılıġlı, vīje kerde 30/ 25a1=15:40
ḳatıḳsız, bī-amīġ kerde 31/20a1= 19:51
muḫliş: ḳatıḳsız, ḫāliş kerde 34/25b3= 37:40
ḳatıḳsız, bī-amīġ 34/86b1=39:1
ḳatıḳsız, bi-āmīziş 34/87a2=39:14
ḳatıḳsız ḳılġan, bī-āmīziş konende 35/61b2= 40:65
ḳatıġsız ḳılıġlı, bī-amīġ konende 34/77b1=39:2
ḳatıġsız ḳılġan, bī-āmīziş konende 35/30a3=40:14
istiḫlāş: ḫāş ḳıl-, ber güzīden 30/1b3= 12:54

ḫalīṭ: ortaḳ, enbāz 34/55a2=38:24

ḫal': suçul-, birūn kerden 31/39a2=20:12

ḫalf: ésiz, bedān 31/23a2=19:59
kidin, pes 35/79b2=41:14
song, pes 33/32b2=34:9
ḫalef: arḳada oltur-, pes nişesten 36/ 62b2=43:60
ḫalīfe bol-. ḫalīfe būden 28/21a2= 7:142
song ḳal-, pes īstāden 28/43b3= 7:169
song ḳal-, pes āmeden 31/23a1= 19:59
ḫilāf: ḫilāf ḳılu, ez behr-i ḫilāf 29/58a2=9:81
min ḫilāfin: ong ḳol sol aḍaḳ, ber ewzūd 28/10 a2=7:124
ḫilāfınça, ez ber ewzūd 27/42b2= 5:33
iḫlāf: ḫilāf ét-, ḫilāf kerden 34/91a1= 39:20
ḫālif: ḫilāf ḳılıġlı, ziyān-ı? ḫalīfe 29/62a2=9:87
ḫilāf ḳılıġlı, ziyān?-ı kūdek 29/60a1=9:83
ḫalf: yawuz ḫalf, bedān 28/43b3= 7:169
ḫalīfet: ḫalifet, ḫalīfe 33/79b1=35:39
ḫalife, ḫalife 34/56b2=38:26
muḫallef: kidin ḳalġan, pes mānde 37/37a1=48:16
song ḳalġan, pes güzāşte 37/35b2= 48:15
songra ḳalġan, pes güzāşte 37/ 32b2=48:11
iḫtilāf: barmaḳ kelmek, yekdiger āmeden 36/90a3=45:5
tartışıġlı, ḫilāf kerden 34/78a3=39:3
tartışıḳ, ber ewzūdenī 26/50a1= 4:82
yalġan, durūġ 34/49a1=38:7
aḍırtlaş-, iḫtilāf kerden 30/49a2= 16:39
aḍnaġlı, ber efrūd şevende 30/ 98b3=16:124
aḍnaş-, ber efzūd şoden 30/61b1= 16:64
aḍnat-, ber efzūd şoden 30/98b1= 16:124
arturul-, ber efzūd şoden 30/81b1= 16:92

ḫilāf ḳıl-, ḫilāf kerden 36/5b1= 42:10
ḫilāf kılınış-, ḫilāf kerden yekdīgerrā 29/2b3=8:42
tartış-, ber efzūd şoden 36/64a2= 43:63
tartışıġlı er-, iḫtilāf kerden 27/ 54b2=5:49
tartışıġlı er-, yekdīgerrā ḫilāf kerden 35/4b2=39:46
tartışıġlı er-, ḫilāf kerden 36/97a3= 45:17
tartışıḳ bol-, ḫilāf kerden 36/96b2= 45:17
tartışıḳ bol-, ber ewzūd şoden 27/3a1=4:157
tartışıḳ ḳıl-, ḫilāf kerden 36/64b2= 43:65
iḫlāf: ḫalf yanut bér-, ḫalf dāden 33/ 54b3=34:39
ḫilāf ḳıl-, ḫilāf kerden 29/55b2= 9:77
iḫlāf m.: ḫilāf ḳılın-, ḫilāf kerde şoden 31/68a1=20:97
istiḫlāf: erkliglik bér-, ḫalīfe kerden 28/13a2=7:129
muḫtelif: fısḳ, ber efzūdī 37/84a1=51:8
türlüg türlüg, muḫtelif cūr-ā-cūr 33/74b2=35:27
türlüg türlüg, ber efzūd 30/64b3= 16:69
türlüg türlüg, ber ewzūd 30/35b3= 16:13
muḫallef: soñgra ḳalġan, sipes güẕāşte 29/58a1= 9:81

ḫalḳ: törüt-, āferīden 28/53b2=7:181
yarat-, āferīden 28/55a2=7:185
törütmek, āferīde 33/64a2=35:1
törütmek, āferīniş 33/32a1=34:7
yaratmaḳ, āferīniş 31/49a1=20:50
yaratıġ, āferīniş 34/17a3=36:68
yaratmış, āferīde 26/81a3=4:119
ḫalḳ m.: törütül-, āferīde şoden 28/ 59b3=7:191
yaratıl-, āferīde şoden 26/7a3=4:28
ḫālıḳ: törütgen, āferīnende 33/65b1= 35:3
törütgen, endāze konende 34/35b2= 37:125
törütteçi, āferīnende 30/21b1=15:28
ḫalāḳ: ülüg, behre 29/49a1=9:69
ong, behre 29/48b3=9:69

ḫilāl: ara, miyān 29/36a1=9:47
ḫalīl: dōst, dōst 26/84b3=4:125

ḫuluvv: ḫālī bol-, tenhā mānden 25/ 1a1=3:119
ḫuluvv: keç-, güzeşten 33/22b2=33:62

ḫāmid: öçmiş, furū murde 34/2b3=36:29

ḫamr: ḫamr, mey 37/12b3=47:15

ḫumus: béşde bir, penc yek 29/1a1= 8:41

maḫmaṣat: açlıḳ, gurusnegī 27/17b1= 5:3

ḫamṭ: tiken, zehr-dār 33/38a1=34:16

ḫınzīr: toñguz, ḫūk 30/93b3=16:115

munḫanikat: boġulmış, ḫaba şode 27/ 16a1=5:3

ḫuvār: ünlüg, bāng 28/26a3=7:148
ün ḳılmaḳ, bāng 31/64b1=20:88

ḫavż: kir-, der şoden 29/46a1=9:65
meḫāż: ᶜayāl igi, derd-i zād 31/9b1= 19:23

ḫavf: ḳorḳı/unç, ters 26/50a2=4:83
ḳorḳ-, tersiden 29/20b3=9:28
ḫā᾽if: ḳorḳuġlı, tersān 32/12b1=28:18
taḫvif: ḳorḳut-, tersāniden 31/72a3= 39:36
ḫifet: ḳorḳunç, ters 31/55a1=20:67
taḫavvuf: eksütmeklik, kem kerden 30/52b3=16:47

ḫāl: taġay, birāder-i māder 33/12b1= 33:50
ḫāleᵗ: ata tişi ḳarındaşı, ḫᵛāher-i māder 33/12b2= 33:50

taḫvīl: bér-, dāden 34/83a3=39:8

ḫıyāneᵗ: ḫıyānet ḳıl-, nā-rāstī kerden 28/78b1=8:27
ḫā᾽ineᵗ: ḫıyānet, nā-rāstī 27/28a3=5:13
ḫavvān: ḫıyānet ḳılġan, nā-rāst 26/ 73b3=4:107
iḫtiyān: ḫıyānet ḳıl-, nā-rāstī kerden 26/73b1=4:107

ḫaybeᵗ: nevmīd bol-, nevmīd şoden 31/52b3=20:61

ḫāᵓib: nevmîd, nevmîd şoden 25/3b3= 3:127

ḫayr: eḏgü, bihter 26/87a3=4:128
eḏgü, nik 34/65b1=38:47
eḏgürek, bihter 30/43a1=16:30
eḏgülük, niki 30/70a1=16:76
eḏgülük, bihter 37/56b1=49:5
eḏgülük, nikūyi 30/42b2=16:30
eḏgülük, ḫayr 28/75b2=8:23
ḫayr, niki 28/57b2=7:188
ḫayr, nik 29/62b3=9:88
ḫayr, nikū 29/43b2=9:61
üḏründi, nik 34/65b3=38:48
yaḫşı, bihter 26/6a1=4:25
yaḫşı, niki 26/86b1=4:127
yaḫşıraḳ, bihter 25/22a1=3:157
yégrek, bihter 28/45a2=7:169
yégrek, bihterin 28/80b2=8:30
ḫayrāt: ḫayrāt, nikihā 27/54a3=5:48
ḫiyera[t]: üḏürmek, güzin 33/5b2=33:36
iḫtiyār: üḏür-, ber güziden 28/30b3= 7:155

ḫayl: aṭ, esb 38/20b2=59:6

muḫtāl: ḳıwanġan, ḫırāmende 26/14b1= 4:36

taḫyîl m.: ḫayāl körün-, numūde şoden 31/54b2= 20:66

د

deᵓb: ᶜādet, ᶜādet 35/41a3=40:31

dābbe[t]: ḳurt kénesi, çūb-ḫᵛār 33/36a3= 34:14
teprenigli, cunbende 28/75a2=8:22

dubur: arḳa, püşt 26/22b2=4:47
kiḏin, püşt 27/34b1=5:21
kirü, püşt 28/72a1=8:15
soṅg, püşt 37/80b3=50:40
song, pes yaᶜni püşt 28/72a2=8:16
dābir: ḳuḏruḳ, bun u biḫ 30/28a2= 15:66
soṅg, bun u biḫ 28/67b3=8:7
mudbir: arḳa bérigli, püşt dehende 34/27b3=37:91
ḳaḏra yanıġlı, püşt dehende 32/ 21b2=28:31
kizleyü arḳa bérigli, pes dehende 29/19a3=9:25
yüz ewrügli, püşt dehende 35/ 42a2=40:33
tedbir: tedbîr ḳıl-, endîşîden 34/59a1= 38:29
tedebbür: tedbîr ḳıl-, endîşîden 26/ 49b2=4:82
tedbîr ḳıl-, endîşe kerden 37/ 18a3=47:23

dāḫiż: bāṭıl, bāṭıl 36/12a1=42:16
idḫāż: bāṭıl ḳıl-, bāṭıl kerden 35/24b2= 40:5
mudḫaż: basıḳmış, ḳurᶜa ber üftāde 34/38b1=37:141

dāḫir: ḫᵛār, ḫᵛār 34/20b2=37:18
uçuz, ḫᵛār 30/53b2=16:48

duḫūl: kir-, der āmeden 30/42a1=16:29
duḫūl m.: kigrül-, der āverde şoden 31/23b3=19:60
dāḫil: kirgen, der āyende 27/35a3= 5:22
idḫāl: kigür-, der āverden 26/28a3= 4:57
kigür-, dāşten 36/4b1=42:8
idḫāl m.: kigrül-, der āverde şoden 26/84a1=4:124
mudḫāl: kirgü yer, der āverdeni 26/9a2=4:31
muddeḫāl: kirgü yer, cāy-i der āmeden 29/41a2= 9:57
daḫāl: köngül kiri, tebāhi 30/80b3= 16:92

duḫān: tütün, düd 35/77b1=41:11

derᵓ: at-, dür kerden 32/35a2=28:54
yırat-, defᶜ kerden 25/23b3=3:168

derece[t]: derece, pāygāh 26/63b3=4:95
derecāt, pāygāh 38/7b2=58:11
ḳur, pāygāh 35/30b2=40:15
istidrāc: azın azın yaġut-, endek endek giriften 28/54a2=7:182

dirāse[t]: oḳı-, ḫᵛānden 33/58a3=34:44

derk: derece, pāygāh 26/98b3=4:145
derek: yetmek, der yāften 31/59b2= 20:78
tedāruk: yetmek, der yāften 34/7a3= 36:40

idrāk: yet-, der yāften 26/46b1=4:78

dery: bil-, dānisten 36/35a3=42:52
idrā^{2}: bildür-, dānā kerden 33/23a3=33:63

dess: kizle-, pinhān kerden 30/58a2=16:59

da^{c}ve^{t}: ünde-, ḫ^{v}ānden 28/76a2=8:24
ünde-, goften 28/60a6=7:195
oḳı-, ḫ^{v}ānden 33/67a2=35:6
da^{c}ve^{t} m.: indenil-, ḫ^{v}ānde şoden 38/43b3=61:7
oḳın-, ḫ^{v}ānde şoden 37/25a3=47:38
ünden-, ḫ^{v}ānde şoden 33/16b1=33:53
du^{c}ā: ḳolmaḳ, ḫ^{v}ānden 31/75b3=41:49
teslim du^{c}ā, ḫ^{v}ānden 31/77b3=41:51
du^{c}ā ḳıl-, ḫ^{v}ānden 36/57b2=43:49
oḳı-, ḫ^{v}ānden 28/15b3=7:134
tap-, perestiden 35/62a1=40:66
tapın-, perestiden 31/39b2=20:14
ünde-, ḫ^{v}ānden 28/53a2=7:180
dā^{c}i: ündegüçi, ḫ^{v}ānende 33/10a1=33:46
iddi^{c}ā: ārzūla-, ārzū burden 34/14a1=36:57

de^{c}iyy: oġullanmış oġul, puser-i pīzrufte 33/7a3=33:37

dekk: kes kes / pāre pāre, pāre pāre 28/22a3=7:143

dilāle^{t}: yolçıla-, rāh numūden 33/36a2=34:14
yolçıla-, reh numūden 31/89b2=20:120
yol körgüz-, rāh numūden 38/45a3=61:10

tedmīr: helāk ḳıl-, helāk kerden 31/79b3=46:25
helāklik kemiş-, helāk efgenden 37/9b1=47:10
yoḳat-, nīst kerden 28/18a2=7:137

dem^{c}: yaş, āb-ı çeşm 29/65a3=9:92

dem: ḳan, ḫūn 28/15a3=7:133
ḳanlı, ḫūn 30/62b3=16:66

ednā: yaḳın. nezdīk-ter 29/2a3=8:42
yaḳınraḳ, nezdīk-ter 33/14b1=33:51
yaḳınraḳ, nezdīk-ter u furūmāye-ter 28/44a2=7:169
dünyā: bu ajun, īn cehān 26/46a1=4:77
bu ajun, nezdikter 33/66b1=35:5
dünyā, cehān 28/32b1=7:156
dünyā, īn cehān 27/42b3=5:33
yaḳınraḳ, cehān 30/42b3=16:30
yaḳınraḳ, īn cehān 30/97b1=16:122
yawuḳ, nuḫustīn 35/78b2=41:12
idnā^{2}: yaġut-, nezdik konende 33/21a2=33:59

dehr: zamāne, rüzgār 36/101b3=45:24

dā^{2}ire^{t}: ewrügli, gerdiş-i bed 27/57a3=5:52
tezginç, geşt 37/30a1=48:6

dār: sarāy, sarāy 29/6a3=8:47
dāru'l-āḫiret: kidinki sarāy, sarāy-ı bāzpesīn 30/42b3=16:30

dūle^{t}: tezginmek, dest be-dest dāde 38/22a1=59:7
mudāvelet: ewür-, gerdān iden 25/9b3=3:140

mā dāme: anda erken, tā būden 27/36a3=5:24

dūne: aḍın, cüz 28/60a4=7:194
öngdin, cüz 30/76b2=16:86
öngin, furūd 32/15b3=28:23
min dūnihi: anda aḍın, ez cüz-i vey 30/45b3=16:35
dūne ẕālike: anda aḍın, ferver 28/43b1=7:168
mā dūne: anda aḍın, ān-çi ferver 26/23b1=4:48

dīn: dīn, kīş 26/21b1=4:46
saḳış, şumār 30/23b3=15:35
dīn tut-, ṭā^{c}at dāşten 29/21b3=9:29
ed-dīn: ed-dīn, şumār 37/83b2=51:6

ذ

ẕālike: ol, ānet 26/5b3=4:25

ẕibḥ: boğuzlağu, kuşteni 34/31b3=37:107
ẕebḥ: boğuzla-, bismil kerden 34/

30a3=37:102
tezbîḥ: boğuzla-, kuşten 32/4b1=28:4
zebḥ m.: boğuzlan-, küşte şoden 27/16b1=5:3

muzebzeb: abruġ, sergerdän kerde 26/97b2=4:143

zer[?]: törüt-, äferîden 28/52a1=7:179
yarat-, äferiden 30/35b3=16:13

zerra[t]: zerre, mürçe 26/16a1=4:60
zerre, mürçe-i ḫurd 33/29b2=34:3

zürriye[t]: [c]ayäl, ferzend 28/48a1=7:172

zerv: yüklüg, be-bär ber dârî ü dâşteni 37/83a2=51:1
zârî: esgen esin, bâd-ı perâgende konende 37/83a 2=51:1

zikr: bitig, Tevrît 30/51a2=16:43
pend, buzurgin buzurgî 38/85b2=65:10
pend, yâd kerden 34/43b2=37:168
pend, pend 34/92a2=39:21
pend, pend dâden 37/70b1=50:8
pend, pend giriften 35/55a2=40:54
uluğluk, buzurgî 34/46b2=38:1
yâd / pend, nâme 34/49a1=38:8
yâd, pend 37/15b1=47:18
yâd, yâd kerden 34/60a1=38:32
yâd ḳılġu, Ḳur[?]ân 30/51b2=16:44
yâd ḳıl-, yâd kerden 27/18b2=5:4
zikr aymaḳ, yâd kerden 38/54b3=62:9
zikr m.: yâd ḳılın-, yâd kerde şoden 28/65a1=8:2
zâkir: yâd ḳılġan eren, merd-i yâd konende 33/5a1=33:35
zâkira[t]: yâd ḳılġan tişi, zen-i yâd konende 33/5a1=33:35
tezkir m.: pend béril-, pend dâde şoden 27/28a2=5:13
pend alın-, pend giriften 30/79b2=16:90
tezkira[t]: pend bérmek, pend dâden 31/36b3=20:3
tezekkür: pend alın-, pend âverden 28/61b1=7:201
pend alın-, pend giriften 33/78b1=35:37
pend al-, pend giriften 30/15a1=14:25
pend tut-, pend giriften 32/34a1=28:51

zeker: erkek, ner 26/83b3=4:124

tezkiye[t]: boğuzla-, bismil kerden 27/16a3=5:3

zull: uçuzluḳ, ḫ[v]ârî 36/29b3=42:45
zille[t]: ḫorluḳ, ḫ[v]ârî 28/29b1=7:152
zelîl: yumşaḳ köngüllüg, nerm-i dil 27/59a1=5:54
zelûl: yumşanmış, fermân ber-dâr 30/64b2=16:69
ezell: ḫ[v]ârluḳ, ḫ[v]âr-ter 38/14a1=58:20
ḫ[v]ârraḳ, ḫ[v]âr-ter 38/62b3=63:8
tezlîl: musaḫḫar ḳıl-, rem kerden 34/18b2=36:72

zimme[t]: bıçıġ, [c]ahd 29/8a3=9:10

zenb: yazuḳ, günâh 27/55b1=5:49

zehâb: bar-, reften 30/7a2=12:87
kit-, reften 29/5b3=8:46
kiter-, burden 29/11a2=9:15
kitermek, burden 28/69b2=8:11
zehâb bi: elet-, burden 30/10a3=12:93
elt-, burden 36/54a3=43:41
zehâb [c]alâ: bar-, reften ya[c]ni helâk kerden 33/68b 2=35:8
zâhib: barıġlı, revende 34/29b1=37:99
iẕhâb: kiter-, burden 33/2b3=33:33

zeheb: altun, zer 29/25b2=9:34

zû: idi, bâ 34/50b2=38:12
zî: birle, bâ 34/46b2=38:1
zâtu'ṣ-ṣudûr: köngüllerdeki, râzhâ-yı sînehâ 25/1 b1=3:119
köngüller içindeki, râzhâ-i sînehâ 27/23b2=5:7
zevâti ekl: yemişlig, bâ-mîve 33/38a1=34:16

zevd: sür-, ränden 32/16a1=28:23

zevḳ: tat-, çeşîden 29/26b2=9:35
iẕâḳa[t]: tatur-, çeşâniden 33/35a2=34:12
zâ[?]iḳ: tatıġlı, çeşende 34/23b3=37:31

iẕâ[c]a[t]: yaḍ-, âşkârâ kerden 26/50a3=4:83

ر

re²s: baş, ser 27/21a2=5:6
baş, müy-ı ser 28/28a1=7:150

er-ra²ūf: bağırsaḳ, mihrbān 30/53a1=16:47

re²y: baḳ-, nigeristen 33/32b1=34:9
baḳ-, diden 38/9b3=58:14
kör-, diden 30/36b2=16:14
kör-, nigeristen 30/53a2=16:48
re²y m.: körün-, dide şoden 31/80a1=46:25
ri²y: egin tonı, dīdār 31/29a2=19:74
rü²yā: tüş, ḫᵛāb 34/31a3=37:104
ri²ā²: körkit-, numūden 26/15a3=4:38
rā²i: küḏez-, nigāh dāşten 26/21a2=4:46
irā²e[t]: ḳoḏ-, mānden 33/46a2=34:27
kör-, diden 33/80a3=35:40
körkit-, numūden 27/39b3=5:31
murā²ā[t]: körkit-, numūden 26/97a3=4:142

rabb: igitken, pervedigār 27/36b1=5:24
iḏi, ḫudāy 28/70a2=8:12
iḏi, ḫudāvend 25/29b2=4:1
iḏi, perverdigār 27/14a2=4:174
törütgen, perverdigār 38/76b1=65:1
rabbāniyy: Tanrını bilgen, ḫudāy şināş 27/50b2=5:44

ribbiy: ögür, gürüh 25/13b2=3:146

rubemā: üküş néme bolur kim, besā 30/19b1=15:2

terabbuṣ: köz tut-, çeşm dāşten 26/96a1=4:141
muterabbiṣ: köz tutuġlı, çeşm dārende 29/38b3=9:52

rabṭ: bamaḳ, ber besten 28/69b3=8:11
berküt-, besten 32/8a2=28:10
murābeṭa[t]: köngül bağla-, kārzār kerden 25/29a2=3:200

erba[c]a[t]: tört, çehār 29/27a3=9:36
erba[c]in: ḳırḳ, çihil 28/20b3=7:142
rubā[c]: törter törter, çehārgān çehārgān 33/64a1=35:1

ribā²: riba, efzūnī 25/4b3=3130
erbā: artuḳraḳ, ewzūn-ter 30/81a2=16:92

ricz: [c]aẕāb, [c]aẕāb 33/30b3=34:5
ḳın, şikence 28/15b3=7:134
ḳın, [c]aẕāb 28/16b1=7:135
ricz, vesvese 28/69b3=8:11

rics: [c]aẕāb, pelīdī 33/3a1=33:33

rec[c]: yandur-, bāz gerdāniden 29/59a2=9:83
rec[c] m.: yardurul-, bāz gerdānide şoden 29/5a1=8:44
yan-, gerdānide şoden 31/16a2=19:40
yan-, bāz gerdiden 34/17a2=36:67
rucū[c]: yan-, bāz geşten 31/62b2=20:86
rucū[c]: yan-, bāz gerdiden 843b2=7:168
yan-, bāz āmeden 28/27a3=7:150
merci[c]: yanış, bāz kerden 27/54b1=5:48
yanış, bāz geşt 34/82b1=39:7

recfe[t]: yer titremeki, zelzele 28/31a2=7:155
murcif: çav kemişgen, ḫaber-i nā-ḫoş efgende 33/22a1=33:60

ricl: aḏaḳ, pāy 27/21a3=5:6

recul: er, merd 28/31a1=7:155
eren, merd 30/51a1=16:43
eren, merdum 26/9b1=4:32

recm: sür-, sengsār kerden 31/18b1=19:46
taşla-, sengsār kerden 36/79b3=44:20
racīm: sürülmiş, rānde 30/23b2=15:34
sökmiş sürülmiş, rānde 30/85a2=16:98

recā²: ḳorḳ-, tersiden 36/95a1=45:14
um-, ümīd dāşten 26/72a3=4:104
um-, ümīd dāşten 33/75b1=35:29
uman- yā ḳorḳ-, ümid dāşten 31/3a2=18:110

ircā²: kiḏin sal-, bāz pes efgenden 33/14a1=33:51
yıġ-, bāz dāşten 28/6b1=7:111

ruḫb: kéngü-, ferāḫ şoden 29/19a3=9:25
merḫab: sewünç, ferāḫī 34/68b1=38:59

raḥm: yaġuḳ, ḫ'işī 37/18a1=47:22
yaġuḳluḳ, ḫ'işi 29/7a2=8:75
raḥmet: raḥmet, baḫşāyiş 27/14b2=4:175
raḥmet, baḫşüden 31/4a2=19:2
raḥmet, bihişt 36/4b2=42:8
raḥmet ü maġfiret, baḫşāyiş 26/64b1=4:96
raḥmet, baḫşüden 29/44a1=9:61
soyurḳamaḳ, baḫşāyiş 31/76a2=41:50
soyurḳamaḳ, baḫşüden / baḫşāyiş 31/74a1=39:38
yarlıḳamaḳlıḳ, baḫşüdenī 25/21b3=3:157
yarlıḳamaḳlıḳ, baḫşāyişī 29/15b3=9:21
yarlıḳamaḳ, baḫşüden 28/62b1=7:203
yarlıḳamaḳ, baḫşāyiş 30/27a3=15:56
raḥm ḳıl-, baḫşāyiden 28/27a1=7:149
raḥm ḳıl-, baḫşüde şoden 37/60b3=49:10
raḥmet ḳıl-, baḫşüden 35/28a1=40:9
soyurḳa-, baḫşüden 36/85a3=44:42
yarlıḳa-, baḫşüden 28/32a2=7:155
raḥmet m.: yarlıḳan-, baḫşüde şoden 28/63a1=7:204
raḥmet ḳılın-, baḫşüde şoden 25/5b1=3:132
raḥīm: ked raḥīm, baḫşāyende 38/24b3=59:10
raḥīm, hemīşe baḫşāyende 26/8a2=4:29
raḥīm / ulaşu yarlıḳaġan, hemīşe baḫşāyende 33/86a2-3=36:5
ulaşu yarlıḳaġan, hemīşe āmurzgār 32/12a1=28:16
ulaşu yarlıḳaġan, baḫşāyende 36/85b1=44:42
üküş raḥmetlig, mihrbān 30/18b1=15
yarlıḳaġlı, hemīşe baḫşāyende 28/30a2=7:153
yarlıḳaġan, baḫşāyende 28/29a1=7:151
yarlıḳaġan, hemīşe baḫşāyende 33/29a2=34:2
yarlıḳaġan, mihrbān 33/9a3=33:43
raḥmān: raḥmān, ḫudāvend 31/27a3=19:69
raḥmān, ḫudāy 36/43a1=43:17
raḥmān, buzurg baḫşāyiş 31/22b3=19:58
rūzī bérgen, ḫudāy 31/17b1=19:44
rūzī bérgen, ḫudāvend 31/85b1=20:108
rūzī bérgen, buzurg baḫşāyiş 37/83a1=51
Tangrı, ḫudāy 31/11a1=19:26
Tangrı, ḫudāy / buzurg baḫşāyiş 36/44b1=43:20
ulug baḫşişlig, buzurg baḫşāyiş 34/46b1=38
ulaşu yarlıḳaġan, baḫşāyende 30/18b1=15
üküş raḥmetlig, buzurg baḫşāyiş 31/33b1=19:88
üküş raḥmetlig, mihrbān 37/52b1=49
üküş raḥmetlig Tangrı, buzurg baḫşāyiş 31/17 b3=19:45
yarlıḳaġan idi, ḫudāvend-i buzurg baḫşāyiş 31/32b2=19:85
yarlıḳaġan Tangrı, ḫudā-yı buzurg 31/29a3= 19:75
yarlıḳaġan Tangrı, ḫudāy 31/31a1=19:78

erḥam: yarlıḳaġanraḳ, baḫşāyende-ter 28/29a1=7:151
yarlıḳaġanraḳ,baḫşāyende-terīn 30/10a3=12:92

ruḫā'en: yumşaḳ, nerm 34/61b1=38:36

rid': yāriçi, yāriger 32/23b1=28:34

redd: yandur-, bāz gerdāniden 26/50a3=4:83
yandur-, gerdāniden 26/22b2=4:47
redd m.: yandurul-, bāz gerdānide şoden 30/65b 1=16:70
yandurul-, gerdānide şoden 38/54a1=62:8
rādd: yandruġlı, bāz gerdānide 30/66a3=16:71
meradd: asıġ, süd 31/30b1=19:76
yanġu, bāz geşt 35/49b1=40:43
yandurġu, bāz gerdāniden 36/29b3=42:44
yandurmaḳ, bāz gerdāniden 36/31b2=42:47
irtidād: yan-, ber gerdiden 27/34b1=5:21

tereddüd: tezgin-, gerdiden 29/35a1=9:46

murdif: biri soñgınça biri kelgen, ... yekdiger āyende 28/68b2=8:9

radā: helāk bol-, helāk şoden 31/40b1=20:16
irdā^{a}: helāk qıl-, helāk kerden 35/86a2=41:23

muteraddiye^{t}: uşan-, ez bālā der üftāde u murde 27/16a2=5:3

erzel: aşağaraq, furū-māyeter 30/65b1=16:70

rızq: rūzi, rūzi 28/66a2=8:4
rūzi, rūzi dāden 34/67a2=38:54
rūzi bér-, rūzi dāden 28/38a1=7:160
rūzi bér-, rūzi dāden 30/67b1=16:72
rūzi bér-, rūzi kerden 31/61a1=20:81
rūzi qıl-, rūzi dāden 30/56b3=16:56
rūzi qıl- / bér-, rūzi dāden 28/78a1=8:26
rızq m.: rūzi béril-, rūzi dāde şoden 25/24b1=3:169
rāzıq: rūzi bérgen, rūzi dehende 33/55a1=34:39

rāsilı: üstüvār bolğan, üstüvār şode 27/5a3=4:162

risāle^{t}: yarlığ, peyğām 28/23a1=7:144
yumuş, peyğām 33/8b1=33:39
resūl: peyğāmber, peyğāmber 38/50a1=62:2
resūl ya^{c}ni yalavaç, ?? 29/12a1=9:16
resūl, peyğāmber 38/5a3=58:9
yalavaç, peyğāmber 26/30b1=4:59
yalawaç, peyğāmber 33/2b3=33:33
yalavaç, firistāde 28/71a1-2=8:13
resūl^{en} nebiyy^{en}: ḫāş yalawaç, peyğāmber-i āgāh konende 31/21a2=1 9:54
ḫāş yalavaç, peyğāmber-i ḫāş 31/20a2=19:51
irsāl: ıḍ-, firistāden 30/50b3=16:43
ıḍ-, ber gümāşten 31/32a1=19:83
irsāl m.: ıḍıl-, firistāde şoden 30/27b3=15:58
mürsil: ıḍğan, firistende 33/64b3=35:2
mürsel: ıḍılmış, firistāde 30/27b2=15:57
ıḍılmış, peyğāmber 32/41b3=28:65
ıḍığlı, firistāde 32/30a2=28:45
mürsel, firistāde 33/86a1=36:3
mürsel, peyğāmber 34/44a3=37:171
yalavaç, firistāde 34/12a3=36:52

rāsi: basruq, kūh-ı üstüvār 37/70a3=50:7
bekümiş taġ, kūh-ı üstüvār 30/37a3=16:15
rāst ornatmış, rāst istāde 33/35b2=34:13
taġ, kūh-ı üstüvār 35/76b2=41:10
mursā: oğruq ap qopurmaq, būden 28/56a2=7:187

rüşd: köni, rāst 28/24b2=7:146
reşād: köni, rāst 35/40b3=40:29
rāşid: köni, rāstkār 37/58b3=49:7

merşūş: berk soquşmış, üstüvār u cüft ber āverde 38/41a2=61:4

irżā^{c}: emüz-, şir dāden 32/5b3=28:7
murżi^{c}a^{t}: emüzgen, pistān 32/8b2=28:12

rıżvān: ḫoşnūdluq, ḫoşnūdi 27/29b2=5:16
rıżā, ḫoşnūdi 37/20a3=47:28
ḫoşnūd ér-, ḫoşnūd şoden 38/16a1=58:22
ḫoşnūd bol-, ḫoşnūd şoden 33/14b2=33:51
tile-, pesendiden 29/18a1=9:24
tapla-, pesendiden 27/17a3=5:3
tapla-, pesend kerden 29/29b1=9:38
tapla-, ḫoşnūd şoden 29/62a1=9:87
rażiyy: taplanmış, pesendide 31/5b3=19:6
merżā^{t}: ḫoşnūdluq, ḫoşnūdi 38/88b3=66:1
rıżā, ḫoşnūdi 26/78b1=4:114
irżā^{a}: ḫoşnūd qıl-, ḫoşnūd kerden 29/44b1=9:62
merżiyy: taplanmış, pesendide 31/21b1=19:55
terāżi: ḫoşnūdluq, ḫoşnūdi 26/7b3=4:29
taplaş-, hem-rıżā däşten 26/3b1=4:24

ruṭab: yaş ḫurmā. ḫurmā-i ter 31/10b1= 19:25

ruʿb: ḳorḳunç, ters 28/70b2=8:12

raʿy: otġar-, çerānden 31/50a2=20:54
rāʿī: çūpān, şubān 32/16a3=28:23

raġab: tile-, ḫʷāhān şoden 26/85b3= 4:127
rāġıb: tilegli, — 29/42b1=9:59
tilemegli, ḫʷāhān gerdānide 31/18a2=19:46

raġad: kéñg, ferāḫ 30/92a2=16:112

murāġam: turġu yer, cāy-ı hicret kerden 26/66b3= 4:100

refʿ: kötür-, ber āverden 27/3b1=4:158
kötür-, bülend kerden 28/50a2=7:176
kötür-, ber dāşten 37/54a1=49:2
refiʿ: kötrügli, bülend konende 35/30b2=40:15

refīḳ: ḳoldaş, ārzū-yı yār 26/40a1=4:69

mirfeḳ: tirsek, ārenc 27/21a2=5:6

raḳb: küḏez-, nigāh dāşten 29/8a2=9:10
küḏez-, dāşten 31/66b3=20:94
raḳīb: küḏezçi, nigāhbān 33/15b3=33:52
küḏezgen, nigāhbān 37/73b3=50:18
irtiḳāb: köz tut-, çeşm dāşten 36/76b3=44:10
murteḳib: köz tutġan, çeşm dārende 36/88b3=44:59
teraḳḳub: baḳ-, çeşm dāşten 32/14b3=28:21
köz tut-, çeşm dāşten 32/12b2=28:18

raḳabeᵗ: ḳarabaş, bende 38/4a3=58:3
ḳul, bende 26/59b2=4:92
müʾmine ḳul, bende 26/58b3=4:92
riḳāb: boyun, gerden 37/6b1=47:4
fiʾr-riḳāb: boyun içindeki, bende-i ḫʷişten ḫaride 29/43a1=9:60

merḳad: yatġu yer, ḫʷābgāh 34/12a1=36:52

irtiḳāʾ: aġ-, ber şoden 34/50a1=38:10

rekb: arḳış, şutur-süvārān 29/2b1=8:42
atlan-, ber nişānden 36/40b3=43:12
min-, ber nişānden 34/8a2=36:42
mün-, ber nişesten 35/69a1=40:79
rikāb: téwe, şutur 38/20b3=59:6
reküb: mingü, ber nişesteni 34/18b3=36:72

rākid: tayanıġlı, istāde 36/23b3=42:33

rikz: ün, şirfe 31/36a2=19:98

irkās: töpen ḳıl-, nigūsār kerden 26/53b3=4:88
irkās m.: yandurul-, nigūsār kerde şoden 26/57b1=4:91

rakż: yerke tep-, ber zemīn zeden 34/63a2=38:42

rākiʿ: rükūʿ ḳılġan, püşt-ḫam dehende 37/48b2= 48:29

rakm: üze üze ḳıl-, berhem nişānden 28/84b2=8:37

remy: at-, endāḫten 28/73a1=8:17
at-, töhmet nihāden 26/76a3=4:112

raheb: ḳorḳ-, tersiden 28/30b3=7:154
rehb: ḳorḳunç, ters 32/22b1=28:32
rāhib: taġda yatġan, zāhid-i tersāyān 29/25a2=9:34
zāhid / rāhib, zāhid 29/23a2=9:31
istirhāb: ḳorḳıt-, tersāniden 28/8a1=7:116

rahv: tölek, ārāmide 36/80b2=44:24

ravḥ: raḥmet, raḥmet 30/7b1=12:87

rūḥ: cān, cān 30/22a1=15:29
Ḳurʾān, Ḳurʾān 35/30b3=40:15
rūḥ, cān 27/11a1=4:171
rūḥ, baḫşāyiş 38/15b1=58:22
rūḥ, kitāb 36/35a3=42:52
rūḥuʾl-ḳuds: Arıġ Cān yaʿni Cibril, Cebreʾil yaʿni Cibril 30/86b1-2=16:102

rīḥ: yel, bād 29/5b3=8:46

ravāḥ: keçe, şebāngah 33/34b1=34:12

irādeᵗ: tile-, ḫʷāsten 30/49b2=16:40
tile-, ḫʷāşte şoden 34/48b2=38:7
ünde-, ḫʷānden 34/27a2=37:86

ravża[t]: murġzār, murġzār 36/16b1= 42:22

ravġ: emit-, nihān reften 34/27b3=37:91
emit-, girābisten 34/28a2=37:93
emit-, pinhān reften 37/88a1=51:26

reyb: sézik, gümān 36/103a2=45:26
şek, gümān 26/53a3=4:87
murib: sézindürgen, ḳavī 36/10a1= 42:14
şeklig, der gümān efgenende / bā-gümān 37/75b1=50:25
töhmetlıġ, ḳavī 33/63a1=34:54
irtiyāb: şek bol-, gümān şoden 29/ 34b3=9:45
şek bol-, be-gümān şoden 37/ 65b1=49:15
şeklen-, be-gümān şoden 38/80a2= 65:4
murtāb: şek tutġan, be-gümān bāşed 35/43b3=40:34

ز

zebūr: bitilmiş, kitāb 30/51b1=16:44
zebūr, zebūr 27/7a3=4:163

zecre[t]: ün / İsrāfīl üni, bāng-i ber zeden 34/20b2= 37:19

muzcā: azḳına bitig, endek 30/8a3= 12:88

zeḥf: ḳawurtluḳ, enbūh 28/72a1=8:15

zuḫruf: étig gevher yinçü ornatıġlıġ, zer 36/51b2=43:35

zer[c]: ekin, kişt 34/91b2=39:21
tarıġ, bār-ı kişt 30/34b1=16:11
zāri[c]: tarıġçı, kişāverz 37/49b3=48:29

ezraḳ: çaḳır közlüg, kebūd-çeşm 31/ 70a1=20:102

ze[c]**m**: ayt-, goften 32/40a2=28:62
séz-, gümān burden 33/43a1=34:22
sézin-, gümān burden 26/31a2= 4:60
sézin-, pindāşten 38/68b3=64:7

zeff: éw-, şitāfīden 34/28b1=37:94

zaḳḳūm: zaḳḳūm, īn dıraḫt 36/85b2= 44:43

zekā[t]: arıġlıḳ, pākī 31/8a2=19:13
zekāt, pāk 31/21a3=19:55
zekāt, zekāt 29/8b3=9:11
tezkiyet: arıt-, suturden 26/24a1=4:49
arıt-, pāk kerden u suturden 26/ 24a1=4:49
arıt-, pākīze kerden 38/50a3=62:2
tezekkī: arı-, pākīze şoden 31/59a1= 20:76

zulfā: yaġutmaḳ, nezdikī 33/53a2=34:37
izlāf m.: yaġutul-, nezdik kerde şoden 37/77a3=50:31

zell: tay-, laġzīden 30/82b1=16:94
istizlāl: tayındur-, laġzānīden 25/20a1 =3:155

zelem: oḳ, tīr-i ḳumār 27/16b2=5:3

zumre[t]: ögür ögür, gürūh 35/18b1= 39:71

zinā: zinā ḳıl-, pelīdkārī kerden 38/ 37b3=60:12

zehaḳ: çıḳ-, birūn āmeden 29/40b1=9:55

zevc: cüft, cüft 28/58b1=7:189
cüft, zen 33/7b1=33:37
cüft, güne 31/50a1=20:53
cüft, cüft u güne güne 34/68a2= 38:58
cüft / éş, şevher 38/1b1=58:1
türlüg, güne 30/31a1=15:88
tezvic: cüft ḳıl-, cüft dāden 36/33b3= 42:50
cüftlendür-, be-zenī dāden 33/7a2= 33:37
cüftlendür-, cüft kerden 36/87b1= 44:54

zūr: yalġan, durūġ 38/3b1=58:2

zevāl: kit-, gerdīden 33/82a1=35:41

zeytūn: zeyt yıġaçı, dıraḫt-ı zeytūn 30/ 34b1=16:11

ziyāde[t]: artuḳ, ewzūn şoden 34/39b2=37:147
artuḳluḳ, ewzūnī 29/28a2=9:37
artur-, efzūden 33/83a1=35:42
artur-, efzūn kerden 28/39a1= 7:161
artur-, ewzūn kerden 30/77b2=16:88
izdiyād: artur-, ef/wzūn kerden 29/35b3=9:47
artur-, fuzūn kerden 33/64a1=35:1

zeyġ: ḳış-, geşten 33/35a1=34:12
izāġa[t]: ḳıştur-, gerdāniden 38/41b3=61:5

tezeyyül: aḍrıl-, perāgende şoden 37/44b3=48:25

zīne[t]: bezek, ārāyiş 31/64a2=20:87
tezyīn: beze-, ārāsten 29/6b3=8:48
beze-, ārāste şoden 37/11b3=47:14
tezyīn m.: bezen-, ārāste şoden 29/29a3=9:37
bezen-, ārāste kerde şoden 37/34a3=48:12
bezenil-, ārāste kerde şoden 35/45b3=40:37

س

se: her-āyine, zūd 25/12b1=3:144
munu, zūd būd ki 26/28a3=4:57
munu, zūd 27/58b3=5:54
terk, zūd būd 37/35b2=48:15

su'āl: ayt- / sor-, pursīden 30/51a2=16:43
tile-, ḫ[v]āsten 26/9b3=4:32
sor-, pursīden 29/45b3=9:65
su'l: tilek, ḫ[v]āste 31/43b3=20:36
sā'il: tilegli, pursende 35/77a3=41:10
tilegüçi, ḫ[v]āhende 37/86a2=51:19
su'āl m.: sorul-, pursīde şoden 30/56b3=16:56
mes'ūl: sorulmış, pursīde şode 34/22a3=37:24
tesā'ul: soruş-, pursīden ez yek dīger 32/42a2=28:66
soruş-, pursīden 34/22b3=37:27

sebeb: esbāb, der 35/45a2=40:36
ḳapuġ, der 35/45a3=40:37
kök ḳapuġı, der 34/50a2=38:10

sebt: şenbe, rūz-ı şenbe 28/40a1=7:143
şenbe, şenbe 28/40a2=7:163
şenbe ḳıl-, şenbe kerden 28/40a3=7:163

sebḥ: éwe tezgin-, be-şitāb reften 34/7b2=36:40

subḥān: arıġ, pāk-ā 27/11b1=4:171
arıġ, pāk goften 34/42a1=37:159
arıġ Tangrı, pāk goften 34/5b1=36:36
arıġ, pāk mī-güyim pāk goften-i vey 28/22b1=7:143
arıġlıḳ, pāk-ā 30/57a2=16:57
arıġlıḳ, pāk goften 31/14a2=19:35
tesbīḥ: arıġ ay-, pāk goften 38/32b2=59:24
arıġ yād ḳıl-, be-pākī yād kerden 38/49b1=62:1
arıġlıḳ birle yād ḳıl-, be-pākī yād kerden 38/65b1=64:1
arıġla-, be-pākī yād kerden 37/31b1=48:9
tesbīḥ ay-, be-pākī yād kerden 35/22a1=39:75
tesbīḥ ayt-, be-pākī pāk goften 28/63b3=7:206
tesbīḥ ḳıl-, namāz kerden 31/7b1=19:11
tesbīḥ ḳıl-, be-pākī yād kerden 31/43a3=20:33
müsebbiḥ: namāz tesbīḥ ḳılıġlı, namāz konende 34/43a3=37:166
tesbīḥ aytıġlı, namāz konende 34/38b3=37:143

sıbṭ: uġuş, esbāṭ 28/36b2=7:160
yégen, puser 27/6b3=4:63

seb[ᶜ]: yéti, heft 38/87a3=65:12
seb[ᶜ]in: yétmiş, heftād 29/57a3=9:80

sebu[ᶜ]: keyik, dede 27/16a3=5:3

sābiġa[t]: yarıḳ, zırıh 33/34a1=34:11

sebḳ: er-, piş reften 34/44a2=37:171
keç-, piş reften 31/69a1=20:99
oz-, piş reften 36/9b1=42:14
üsten-, piş-desti kerden 38/24a3=59:10
sābıḳ: sürgüçi, āyende 37/74b2=50:21
ozruġlı, piş-desti konende 34/7b1=36:40

istibāḳ: bir ikindi aşun-, pīş-desti kerden 34/16b 1=36:66
ozuş-, pīş-desti kerden 27/54a3= 5:48

sebīl: iç yol, rāh 29/26a1=9:34
yol, rāh 25/14a1=3:146
yol, rāh-i pedīd-kerd 30/37b1= 16:15

sitte': altı, şeş 37/79b3=50:38

istitār: örtgü er-, der perde şoden 35/ 85a2=41:22

sucūd: secde, namāz 37/80b3=50:40
secde, secde kerden 37/49a1=48:29
secde ḳıl-, secde āverden 26/69a2= 4:102
secde ḳıl-, secde kerden 28/63b3= 7:206
yükün-, secde āverden 30/22a3= 15:30
sācid: secde ḳılıġlı, ser ber zemīn nihende 31/55b2=20:70
secde ḳılıġlı, secde konende 34/ 72b2=38:72
yüknügli, secde konende 30/22a2= 15:29
yüknügli, ser ber-zemīn nihende 28/9a2=7:120
mescid: mezgit, mezgit 29/12b1=9:17
mescidü'l-ḥarām: aġırlıġ mezgit, mescid-i Mekke 28/82b1=8:34
mezgit-i ḥarām, mezgit-i Mekke 29/14a2=9:19

secr m.: isin-, ber kerde şoden 35/ 65a3=40:72

siccīl: bışmış kerpiç bitig, ḫ'işt-i puḫte 30/30a2=15:74

seḥab: bulıt, ebr 33/69a2=35:9

iṣḥāt: yoḳalt-, nīst kerden 31/52b2= 20:61

seḥr: cādūluḳ ḳıl-, cūdūvī kerden 28/ 7b3=7:116
siḥr: cādū, cāduvī 34/20a1=37:15
cādūluḳ, cāduvi 28/8a2=7:116
siḥr, cādūvī 33/58a2=34:43
yalġan, cāduvi 36/49a1=43:30
sāḥir: cādū, cādū 28/6a2=7:109
cādū, merd-i dānā 36/57b2=43:49

seḥer: seḥer, seḥer 37/86a1=51:18

sāḥil: ḳıraġ, kerāne 31/44b1=20:39

saḫr: cezā yandur-, füsūs kerden 29/ 56b3=9:79
füsūslan-, füsūs kerden 29/56b3= 9:79
füsūs tut-, füsūs kerden 37/61a1= 49:11
suḫriyy: efsūs, bīgār 30/50b1=43:32
füsūs, zebūn u efsūn 34/69b3= 38:63
sāḥir: füsūs tutġan, füsūs konende 35/11a2=39:56
istiṣḥār: füsūs tut-, füsūs kerden 34/ 19b3=37:14
teshīr: fermān tutuġlı ḳıl-, rām kerden 30/36a3=16:14
musaḫḫar ḳıl-, rām kerden 33/ 73b3=35:13
uḍu barıġlı ḳıl-, rām kerden 30/ 35a2=16:12
musaḫḫar: boyun bérigli, fermān-berdār 30/35b 1=16:12
fermān tutuġlı, rām kerde 30/ 72a1=16:79

seḫaṭ: buş-, nā-ḫoşnūd şoden 29/41b3= 9:58
iṣḫāṭ: nā-ḫoşnūd ḳıl-, nā-ḫoşnūd kerden 37/20a2= 47:28

sedīd: köni, rāst 33/25b3=33:70

sidr: sidr yıġaçı, kunār 33/38a2=34:16

sirbāl: köŋlek, pīrāhen 30/74a2=16:81

sirāc: çerāġ, çerāġ 33/10a2=33:46

tesrīḫ: ıḍ-, rehā kerden 33/11b2=33:49

serd: ḫalḳa, zırıh bāften 33/34a1=34:11

sırr: örtügli, der nihān 30/69a2=16:75
sır, nihān 29/56a1=9:78
sır, rāz 37/19b2=47:26
yaşru, nihān 33/75b1=35:29
yaşru söz, nihān 36/70a3=43:80
isrār: belgürt-, āşkāra kerden 33/50b2= 34:33
yaşur-, pinhān dāşten 27/57b2= 5:52

yaşur-, pinhān kerden 30/38a2=16:23
yaşru sözle-, pinhān goften 38/89b1=66:3

serrā': kéñglik ḥāl, şādī 25/6a2=3:134

serīr: taḫt, taḫt 36/51b1=43:34

serī': terk, züd 28/42b3=7:167
terkin, be-şitāb 37/82a1=50:44
seri'ü'l-ḥisāb: terk ḥisāb ḳılġan, züd şumār 27/19a1=5:4
musāra'at: éw-, şitābiden 25/5b2=3:133
ewiş-, şitābiden 27/46b3=5:41

isrāf: ḥaddin keç-, güzāfgārī kerden 31/92a3=20:127
teñgde keç-, güzāfgārī kerden 35/9a1=39:53
musrif: artaḳ / yawuz işlig, güzāfgār 35/49b2=40:43
ḥaddin keçgen, güzāfgār 27/41b3=5:32
ḥaddin keç-, güzāfgār 35/43b2=40:34
teñgde keçgen, güzāfgār 35/39b3=40:28
teñgde keçigli, güzāfgār 36/38a1=43:5

seraḳ: oġrılıḳ ḳıl-, düzdī kerden 30/4b2=12:81
sārik: oġrı er, merd-i düzd 27/45a2=5:38
sārikat: oġrı uraġut, zen-i düzd 27/45a2=5:38

seriyy: aḳar ögüz, cüy 31/10a2=19:24

isrā' bi: tünle ... elt-, burden merā beşeb 31/59a 3=20:77
élet-, burden 36/80a3=44:23

satr: sörçek, efsāne-i nebişte 28/81a2=8:31
usṭūr: bitimiş sörçek, efsāne-i nebişte 30/38b3=16:24

sa'īr: köyürgen ot, āteş-i firūzān 33/23b2=33:64
köyrür ot, āteş-i firūzān 37/35a1=48:13
tamuġ, āteş-i düzaḫ 33/67a3=35:6
tamuġ, düzaḫ 36/4a2=42:7
yaḳılmış ot, āteş-i efrūḫte 26/27a2=4:55
yelinigli tamuġ, āteş-i firūzān 33/35a2=34:12

se'y: 'amel ḳıl-, kerden 31/40a2=20:15
bar-, reften 38/95a1=66:8
éw- azu yügür-, şitāfiden 32/14a3=28:20
ḳatıġlan-, küşiden 33/30b2=34:5
yorı- / ḳatıġlan-, küşiden 27/42a2=5:33
yügür-, reften 31/54b3=20:66

ġayru musāfiḥ: zinā ḳılmaġlı, cüz pelidkār 27/20a2=5:5

sefer: yol, sefer 29/32b3=9:42
sefer, rev 26/18b3=4:43
sefer, sefer 33/39a3=34:19

sifr: kitāb, kitāb 38/52a1=62:5

sāfil: altın, zīr 30/29b3=15:74
süflī: astın, furū-ter 29/31b3=9:40
esfel: astınraḳ, furū-ter 26/98b3=4:145
astınraḳ, cāy-ı furū-ter 29/2b2=8:42
astın, furū-ter 34/29a3=37:98

sefīh: uḳuşsuz, bī-ḫired 28/31b2=7:155

suḳūṭ: tüş-, üftāden 29/37a1=9:49
suḳūṭ m.: peşimān bolup ökün-, üftāde şoden 28/26b2=7:149
isḳāṭ: tüşür-, efkenden 33/33a1=34:9
muṣāḳaṭat: tüş-, üftäden 31/10a3=19:25

saḳīm: iglig, bīmār 34/39a3=37:145

saḳy: içür-, āb dāden 30/62b2=16:66
suw içür-, āb dāden 29/14a1=9:19
saḳy m.: suwarıl-, āb dāde şoden 37/13b1=47:15
isḳā': içür-, āb dāden 32/15b3=28:23
istisḳā': suw ḳol-, āb ḫ'āsten 28/36b3=7:160

saḳf: şiftar / öçek, sifad 30/39b3=16:26
şiftar, sifad 36/51a2=43:33

sukūt: öç-, ārāmiden 28/30a3=7:154

seker: esrütgü, nebīz-i ḫurmā 30/63b1=16:67

sekre[t]: esrüklük, mestî vü gümrâhî 30/29b1=15:72
katığlık / esrüklük, sahtî 37/74a1=50:19
sekrān: esrük, mest 26/18a2=4:43

sukūn: amrulmaḳ, ārāmîden 35/59a2=40:61
tayanmaḳ, ārāmîden 28/58b1=7:189
orna-, ārāmîden 28/38a3=7:161
tayandur-, ārāmāniden 36/23b2=42:33
tur-, bāşîden 38/81b3=65:6
sekn m.: tur-, bāşende şoden der cāy 32/37b2=28:58
seken: amrulġu, ārāmî 30/72b2=16:80
sekîne[t]: amrulmaḳ, ārām 29/19b1=9:26
amrulmaḳ, ārām-ı dil 37/39b2=48:18
amruşmaḳ, ārām 37/27b3=48:4
mesken: éw, cāy 31/80a2=46:25
éw, cāy-i bāş 33/37a1=34:15
orun, cāy 38/46b2=61:12
turġu éw, cāy-i bāş 29/17b3=9:24
turġu ... éw, cāy 29/52a3=9:72
iskān: tut-, ārāmîden 38/81b2=65:6
miskin: çıġay, bi-çāre 26/13b3=4:36
yoḳsuz, biçāre 29/42b2=9:60
istikān: zārîlıḳ ḳıl-, furū-teni kerden 25/14a2=3:146

silāḥ: uruş sāzı, sāz-ı ceng 26/69a1=4:102
sāz, sāz-ı ceng 26/69b3=4:102

sulūḥ: çıḳar-, bîrūn giriften 34/6a2=36:37
insilāḥ: soylup çıḳ-, bîrūn āmeden 28/49b2=7:175

silsile[t]: zencîr, zencîr 35/65a1=40:71

sulṭān: erk, pādşāhî 33/42a1=34:21
erk kural, ber gümāştegî vü ḥucceti 30/25b1=15:42
erkliglik, ber gümāşte şoden 30/85a3=16:99
erkliglik, ber gümāştegî 30/85b2=16:100
ḥüccet, ber gümāşte 34/23b1=37:30
ḥüccet, ḥüccet 26/58a3=4:91
ġayri sulṭān: ḥüccetsiz, bi-ḥüccet-i peydā 35/56a 2=40:56

teslîṭ: musallaṭ ḳıl-, gümāşten 26/56a2=4:90
gümārla-, gümāşten 38/21a1=59:6

selef: keçigli, güzeşte 36/60b3=43:56
öngdin keç-, piş reften 28/85a3=8:38

sulūk: kir-, der āmeden 30/64b1=16:69
kigür-, der āverden 31/49b2=20:53

selm: élleşmek, āştî 37/23b3=47:35
selem: élleşmek, āşti 26/56b2=4:90
selām: alḳış, durūd 34/14a1=36:58
durūd, durūd-bād 35/20b3=39:73
durūd u şenā, durūd 34/46a2=37:181
ḳod-, durūd 36/74a2=43:89
esenlik, durūd 30/26a2=15:52
selām, durūd 34/34b2=37:120
selām, durūd-bād 34/36b1=37:130
selām, durūd dāden 37/87b2=51:25
selām ḳılmaḳ, selām kerdenî 33/19b3=33:56
selām ḳılmaḳ, selām 33/9b1=33:44
selāmetlıḳ, selāmet 27/29b2=5:16
selāmetlıḳ, durūd 31/13a3=19:33
selîm: selāmet, reste ez küfr ü hevā 34/26b2=37:84
islām: islām, müsülmānî 27/17b1=5:3
islām, supurden 26/84a3=4:125
islām, gireviden 37/66b2=49:16
boyun sumışları, gireviden 29/53b2=9:74
müsülmānlıḳ, müsülmānî 38/43b3=61:7
boyun su-, gerden dāden 30/41b1=16:28
boyun bér-, gerden dāden 30/74b2=16:81
müsülmān bol-, müsülmān şoden 37/66b3=49:17
müslim: boyun bérigli, müsülmān 30/19b2=15:2
boyun bérmiş eren, merd-i müsülmān 33/3b2=33:35
boyun suġlı, girevide 32/34b3=28:53
boyun suġlı, gerden dāde 36/66a1=43:69
müslim, gerden dāde 32/2a2=27:91
müslime[t]: boyun bérmiş ḳunçuy, zen-i müsülmān 33/3b2=33:35
boyun suġan ... ḳunçuy, gerden dāde 38/91b3=66:5

müsellem: ısparlanmış, supurde 26/59a1=4:92
teslîm: āsānlık ur-, supurden u selāmet kerden 29/4a2=8:43
boyun su-, gerden dāden 30/77a1=16:87
boyun su-, supurden 26/37b3=4:65
teslîm ʿalā: selām ḳıl-, selām firistāden 33/19b3=33:56
müsteslim: boyun suġlı, gerden dāde 34/22b1=37:26

selvā: buldurçın, vertic 28/37b3=7:160
buldurçın eti, vertic 31/60b3=20:80

semʿ: éşit-, şeniden 27/23a3=5:7
eşit-, güş dāşten 35/87b3=41:26
eşit-, ḳabūl kerden 34/1a1=36:25
eşit-, şenūden u güş dāşten 28/60a8=7:198
eşit-, şenūden 28/74b3=8:20
ḳulaḳ tut-, güş dāşten 37/13b3=47:16
semʿ: ḳulaḳ, güş 30/71b1=16:78
semîʿ: eşitgen, şinevā 25/2b3=3:121
semmāʿ: tınglaġlı, cāsūs 29/36a2=9:47
üküş eşitgen, nik şinevende 27/47a3=5:41
üküş eşitgen, cāsūs 27/47b1=5:41
ismāʿ: eşittür-, şinevāniden 28/75b2=8:23
ġayre musmeʿ: eşitmegü, nā-şinevānde 26/21a2=4:46
istimāʿ: ḳulaḳ tut-, şeniden 28/62b3=7:204
ḳulaḳ tut-, güş dāşten 37/81a1=50:41

semūm: tütünsüz, semūm 30/21a2=15:27

ism: at, nām 28/53a2=7:180
semiyy: ataşık, hem-nām 31/26a1=19:65
éş, hemtā 31/6a2=19:7
müsemmā: atanmış, nām burde 30/59b1=16:61

semāʾ: bulıt, āsmān 30/61b3=16:65
kök, āsmān 26/85a1=4:126
yéti ḳat kök, āsmān 38/16b2=59:1

müsenned: tamḳa yölenmiş, püşt bedivār nihāde 38/59b2=63:4

sündüs: yuwḳa barçın, dîbā-i teng 36/87a2=44:53

sünnet: sünnet, nihād 33/8a1=33:38
sünnet, sünnet-i Ḫudāy der helāk 28/85b1=8:38
yol, rāh 25/8a3=3:137
yol, nihād 33/22b2=33:62
yol, nihād-ı Ḫudāy 33/83b3=35:43

mesnūn: kök tınçımış, büy girifte 30/21a1=15:26

sene: yıl, sāl 28/13b1=7:130

musāheme: ḳurʿa kemiş-, ḳurʿa zeden 34/38a3=37:141

sāhî: ġāfil, bî-ḫaber 37/84a3=51:11

sevʾ: ésiz bol-, bed būden 28/51a3=7:177
ḳadġuluḳ ḳıl- / yawuz kel-, ġamgîn kerden 29/37a3=9:50
neme yawuz, bed 34/45b1=37:177
yawuz kel-, endūhgîn kerden 25/1b3=3:120
sāʾe: néme yawuz, bed 26/15b2=4:38
yawuz, bed 30/58a3=16:59
yawuz iş, bed 30/39a3=16:25
sūʾ: ésiz, bed 28/20a2=7:141
ésizlik, bedî 30/41a1=16:27
yawuz, bed 29/28b3=9:37
yawuz, bedî 30/1a1=12:53
yawuzluḳ, bedî 28/57b3=7:188
esvāʾ: yawuzraḳ, bed-ter 31/71b2=39:35
ġayri suʾ: yawuzsuz, cüz şeyʾ 31/42a1=20:22
sevʾet: ʿavret, ʿavret 27/40a1=5:31
uwıt yer, ʿavret 31/90a1=20:121
seyyiʾ: yawuz, bed 33/83a3=35:43
seyyiʾet: ésizlik, bedî 30/45a2=16:34
ésiz / yawuz, bed 35/50a3=40:45
ésiz yanut, bedî 35/7b1=39:51
ésiz yanut, pādāş-ı bedî 35/7b3=39:51
yawuz, bedî 26/9a1=4:31
yawuzluḳ, bedî 25/1b3=3:120
isāʾet: yawuz ḳıl-, bed kerden 35/90a2=41:46
musîʾ: yawuzluḳ ḳılıġlı, bedgirdār 35/57b3=40:58

sāḥa[t]: sarāy ortası, miyān-ı sarāy 34/45a3=37:177

seyyid: beg, mihter 33/24b2=33:67

musvedd: ḳap ḳara, siyāh 30/57b2=16:58
ḳara, siyāh 35/12b3=39:60

tesevvür: aġ-, ber şoden 34/53a3=38:21

sūre[t]: sūre, sūre 29/45b1=9:64

isvār: bilezük, dest-berencen 36/59b1=43:53

sā[c]a[t]: ḳıyāmet, ḳıyāmet 30/70b3=16:77
öḏ, sā[c]at 30/59b2=16:61
sā[c]at, sā[c]at 33/47b2=34:30

sā[ɔ]iġ: siñggen, guvārende 30/63a1=16:66
singen suw, guvārende 33/72a3=35:12

sevfe: kiḏin, zūd 31/26a3=19:66
munu, zūd 26/8b1=4:30
terk, zūd 36/74a3=43:89

sevḳ: sür-, rānden 33/69a3=35:9
sevḳ m.: sürül-, rānde şoden 28/66b3=8:6

sāḳ: yota, sāḳ 34/60a3=38:33
buta, sāḳ 37/49b2=48:29

tesvīl: beze-, ārāsten 30/5b1=12:83
beze-, ārāste ve āsān kerden 37/19a1=47:25

sevm: fermānla-, çeşānden 28/42b2=7:167
tegür- tepret-, ḫanbānīden 28/20a1=7:141

sīmā: yüz nişānı, nişān-ı rūy 37/21a2=47:30

isāme[t]: otlat-, çerānīden 30/34a3=16:10

sevā[ɔ]: berāber teñg, berāber 26/54b2=4:89
berāber, yeksāne 28/60a3=7:193
berāber, yeksān 36/99a3=45:21
berāber, berāber u yeksān 35/77a2=41:10
köni, rāst 38/35a2=60:1
köni tüz, miyāne 27/27b1=5:12
orta, miyāne 36/86a2=44:47
tüp tüz, berāber 30/66b2=16:71
tüz, miyāne 32/15a3=28:22
tüz köni, miyāne 34/54a2=38:22
seviyy: köni, rāst 31/17a3=19:43
tükel, yeksān 31/7a2=19:10
tesviye[t]: tengle-, berāber kerde şoden 26/17b2=4:42
törüt-, rāst kerden 34/72a3=38:72
tüp tüz ḳıl-, rāst kerden 30/21b3=15:29
istivā[ɔ]: berāber bol-, berāber būden 29/14b1=9:19
berāber bol-, yeksān būden 35/57a3=40:58
fermānla-, ḳażā kerden 35/77a3=41:11
ḳırḳ yaşlıġ bol-, çihil sāle şoden 32/9b2=28:14
köni tur-, rāst īstāden 37/49b2=48:29
tüzetil-, yeksān u berāber şoden 26/63a1=4:95
teñg bol-, yeksān şoden 33/72a2=35:12
tüz bol-, yeksān būden 30/69a3=16:75
tüz bol-, berāber būden 30/70a2=16:76

seyḥ: yorı-, reften 29/7b2=9:2

seyr: bar-, reften 32/19b3=28:29
yorı-, reften 30/47b1=16:36
yorımaḳ, reften 33/39a1=34:18

sīret: şüret, reftār 31/41b2=20:21

seyl: aḳın, āb-ı revān 33/37b3=34:16
isālet: aḳıt-, revān kerden 33/34b2=34:12

ش

teşbīḥ m.: oḫşatıl-, mānend kerde şoden 27/2b3=4:157
müteşābih: menzeşigli, be-yekdiger

mānende der rāstī 34/93a3=39:23

şettā: aḍın aḍın, perāgende 31/50a1= 20:53

şecer: yıġaç, duraḫt 30/16a1=14:26

şucūr: savaş bol-, iḫtilāf üftāden 26/ 37b1=4:65

şuḥḥ: baḫīllıḳ, zuftī 26/87b1=4:128

şedd: berk ḳıl-, üstüvār kerden 34/52b3= 38:20
berkit-, üstüvār kerden 37/6b2=47:4
ḳawī ḳıl-, üstüvār kerden 31/43a2= 20:31
ḳawī ḳıl-, ḳavī kerden 32/23b3= 28:35
şedīd: ḳatıġ, saḫt 28/71a3=8:13
eşedd: ḳatıġ, saḫt-ter 35/51a2=40:46
ḳatıġraḳ, saḫt-ter 26/51b2=4:84
ḳatıġraḳ, saḫt 37/48a3=48:29
ḳatıġraḳ, saḫt-terīn 38/26b3=59:13
ḳavīraḳ, ḳavī-ter 37/78b2=50:36
keḍ, saḫt-ter 29/58b2=9:81
keḍrek, saḫt-ter 29/48b1=9:69
keḍrek, saḫt-ter u ḳavī-ter 26/ 38b2=4:66
küçlügrek, saḫt-ter 35/80b2=41:15
eşedde ḳuvveten: küçlügrek, saḫt-ter ü nīrū-ter 35/70b1=40:82
eşudd: küç, ġāyet-i cevānī 32/9b2= 28:14
yigitlik, ġāyet-i cevānī 35/63a1= 40:67

şurb: iç-, āşāmīden 31/10b2=19:26
şarāb: içmek, āşāmīden 33/72b1= 35:12
içgü, āşāmīdenī 30/34a2=16:10
şarāb, āşāmīdenī 34/66b2=38:51
yér üçgü, āşāmīdenī 30/64b3= 16:69
şārib: içigli, āşāmīde 30/63a2=16:66
meşrāb: içgü yer, cāygāh-ı āb-ḫor 28/37b1=7:160

şerḥ: aç-, güşāde kerden 31/42b1=20:25
açıl-, güşāde kerden 30/89a1= 16:106

şerr: ésiz, bed-terīn 28/75a2=8:22
ésizlik, bedī 31/77b3=41:51
şer, bed 34/69b2=38:62
yawuz, bed-terīn 34/67b1=38:55
yawuzluḳ, bedī 31/76a1=41:49
yawuzraḳ, bed-ter 31/29b3=19:75

şeraṭ: belgü, nişān 35/15a3=47:18

şer^{c}: belgülüg ḳıl-, pedīd kerden 36/7b1= 42:13
belgülüg ḳıl-, peydā kerden 36/ 15a2=42:21
şerī^{c}at: çerāġ, rāh-ı dīn u nihād 27/ 53b3=5:48
şerī^{c}at, rāh 36/97b1=45:18

şārī^{c}: sürügün körünü, be-rūy-ı āb āyende 28/40a2=7:163

maşrıḳ: kün tuġsuġ, cāy-ı āftāb ber āmeden 28/17b1=7:137
kün tuġar, der rūşenā āyende 30/29b2=15:73
maşrıḳ^{eyn}: maşrıḳ ve maġrib, maşrıḳ ve maġrib 36/53a3=43:38
işrāḳ: kün tuġmış vaḳt, vaḳt-i rūşen şoden 34/52 b1=38:18
yaru-, rūşen şoden 35/17a1=39:69

şirk: ortaḳ, enbāzī 33/80b3=35:40
ortaḳlıḳ, behre 33/43b2=34:22
şerīk: ülüş ortaḳ, behre-i der nām 28/59b1=7:190
ortaḳ, enbāz 28/60a6=7:195
işrāk: ortaḳḳı, enbāz goften 28/48a3= 7:173
artuḳ ḳat-, enbāz kerden 26/23b2= 4:48
artuḳ ḳıl-, enbāz goften 26/13b1= 4:36
ortaḳ ḳat-, enbāz goften 28/59b2= 7:190
ortaḳ ḳat-, enbāz kerden 30/45b2= 16:35
işrāk m.: ortaḳ ḳat-, enbāz gofte şoden 26/79b2= 4:116
ortaḳ ḳat-, enbāz kerde şoden 26/23a3=4:48
ortaḳ ḳıl-, enbāz gofte şoden 35/29b1=40:12

müşrik: müşrik, enbāz-güy 29/7b2=9:1
ortaḳ, enbāz-güy 36/8b1=42:13
ortaḳ ḳatġan, enbāz-güy 29/12a3=9:17
ortaḳ ḳatıġlı, enbāz-güy 30/32a3=15:94
ortaḳ ḳatıġlı eren, enbāz güyende 33/27a3=33:73
ortaḳ ḳılıġlı eren, merd-i enbāz-güy 37/29b2=48:6
müşrika[t]: ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuy, zen-i enbāz güyende 33/27a3=33:73
ortaḳ ḳılıġlı ... uraġut 37/29b2=48:6
müşterik: ortaḳ, enbāz 34/24a2=37:33

şirā: sat-, ḫarīden 26/42a2=4:74
iştirā[ɔ]: satġın al-, bedel giriften 27/51a3=5:44
satġın al-, ber güzīden 26/20a1=4:44

şaṭ[ɔ]: yapraḳ, berg 37/49b1=48:29

iştāt: küç ḳıl-, ez ḥad der güzeşten 34/54a1=38:22

şeyṭān: yek, dīv 28/49b3=7:175
yek, şeyṭān 34/63a1=38:41

şa[c]b: ögür, ḳabīle-i buzurg 37/63b3=49:13

şu[c]ūr: bil-, dānisten 30/40a2=16:26
uḳ-, dānisten 35/10b2=39:55

şi[c]r: şi[c]r, suḫen-i mevzūn ya[c]nī şi[c]r 34/17b1=36:69
ṣā[c]ir: söz ḳoşġu, ṣā[c]ir 34/25a1=37:36

şa[c]r: çübür, müy-i buz 30/73b1=16:80

iştī[c]āl: yan-, ber efrūḫten 31/4b3=19:4

şaġl: meşġül ḳıl-, meşġül kerden 37/32b3=48:11
şuġul: meşġülluḳ, kārī 34/13a3=36:55

şef[c]: şefā[c]at ḳıl-, ḫ[v]āhiş kerden 26/51b3=4:85
şefā[c]a[t]: şefā[c]at, ḫ[v]āhiş kerden 26/52a1=4:85
şefā[c]at, mer Ḫudāy rāst 35/2b3=39:44
şefī[c]: şefī[c], ḫ[v]āhişger 35/32b2=40:18
şefī[c]çi, ḫ[v]āhişger 35/2a3=39:43

işfāḳ min: ḳorḳ-, tersīden 33/26b3=33:72
müşfiḳ: ḳorḳuġlı, tersān 36/13a3=42:18
ḳorḳuġlı, tersende 36/15b3=42:22

şifā[ɔ]: em, bihter 30/65a1=16:69
şifā bér-, şifā dāden 29/10b3=9:14

şikāḳ: éşin, ḫilāf kerden 34/47a2=38:2
ḫilāf, ḫilāf 31/78b1=41:52
ḫilāf bolmaḳ, ḫilāf 26/12b2=4:35
muşāḳḳa[t]: ḫilāf ḳıl-, ḫilāf kerden 26/78b3=4:115
ḫilāf ét-, ḫilāf kerden 28/71a1=8:13
ortaḳ ḳat-, ḫilāf kerden 30/40b2=16:27
şuḳḳ: düşvār ḳılmaḳ, düşvārī nihāden 32/18b2=28:27
şuḳḳa[t]: ırak barmaḳ, dūr-ı rāh 29/33a1=9:42
inşiḳāḳ: yarıl-, şikāfte şoden 31/33b3=19:90
teşaḳḳuḳ: yarıl-, şikāfte şoden 37/81b3=50:44

şeḳā[ɔ]: bed-baḫt bol-, bed-baḫt şoden 31/91a2=20:123
emge-, der renc üftāden 31/89a1=20:117
emgek, rence şoden 31/36b3=20:2
şaḳiyy: bed-baḫt, renc binende 31/13a3=19:32
bed-baḫt, renc resende 31/5a2=19:4

şükr: şükr, āzādī vü sipās 33/35b3=34:13
şükr ḳıl-, sipās dāşten 26/100a2=4:147
şükr ḳıl-, sipās-dārī kerden 27/23a1=5:6
şükr ḳıl-, āzādī kerden 33/73b1=35:12
şükr öte-, sipās-dārī kerden 30/37a2=16:14
şükr öte-, sipās dāşten 30/71a3=16:78
şākir: az [c]amelḳa üküş cezā bérgen, sipāsdār 26/100a3=4:147
şükr ḳılġan, sipās dārende 25/12b1=3:144
şükr ḳılıġlı, sipās-dār 28/59a2=7:189

şükr ötegli, sipās dārende 28/23a2=7:144
şekūr: az ṭa'atḳa üküş yanut bérgen, pādāş-ı bis-yār dehende 36/18a2=42:23
azḳa üküş bérgen, pādāş-ı bisyār dehende 38/75a2=64:17
arḳa üküş bérgen, pādāş-ı bisyār dehende 33/76a1=35:30
şükr ḳılġan, sipās dārende 33/36a1=34:13

şekk: şek, gumān 27/3a1=4:157

şekl: menġizlig, mānend 34/68a2=38:58

iştikā': inçıḳlan-, nālīden 38/1b2=58:1

işmāt: tapalat-, şād kerden 28/28b1=7:150

işmi'zāz: ḳurul-, remīden 35/3a3=39:45

şems: kün, āftāb 30/35a2=16:12

şimāl: sol, çap 30/53b1=16:48
sol, dest-i çap 37/73b2=50:17

şene'ān: düşmanlıḳ, düşman dāşten 27/24a2=5:8

şehāde^{t}: açuḳluḳ, āşkār 38/54a2=62:8
açuḳluḳ, āşkārā 38/31a3=59:22
açuḳluġ, āşkārā 35/4a3=39:46
tanuḳluḳ, güvāhī 38/78a3=65:2
tanuḳluḳ, güvāhī dāden 35/85a3=41:22
tanuḳluḳ bér-, güvāhī dāden 30/4b2=12:81
tanuḳluḳ bér-, ḥāżır şoden 36/44a1=43:19
şehīd: ḥāżır, ḥāżır 26/41a2=4:72
şehīd, kuşte şode der rāh-ı Ḫudāy 26/39b2=4:69
tanuḳ, güvāh 26/91a3=4:135
tanuḳluḳ, güvāhī 26/17a2=4:41
ḥālde tanuḳ bol-, ḥāżır büden 37/79b1=50:37
şāhid: ḥāżır, ḥāżır 32/29a3=28:44
tanuḳ, güvāh 33/9b3=33:45
tanuḳ, ḥāżır 34/40a3=37:150
tanuḳluḳ bérgen, güvāh 29/12b2=9:17
işhād: tanuḳ ḳıl-, güvāh kerden 28/48a1=7:172
meşhed: ḥāżır bolmaḳ, ḥāżır āmeden 31/15a1=19:37

şehr: ay, māh 26/60a3=4:92
bir aylıḳ yol, yek-māhī rāh 33/34b1=34:12

şehve^{t}: şehvet, ārzū 26/7a1=4:27
ten tileki, ārzū 31/23a3=19:59
iştihā': ārzūla-, ārzū burden 33/62b3=34:54
küse-, ārzū burden 30/57a3=16:57

şūrā: kenġeşil-, meşveret kerden 36/26a3=42:38
işāre^{t}: imle-, numūden 31/12a1=19:29
muşāvere^{t}: kenġeş-, meşveret kerden 25/22b3=3:159

şey': ne-erse, çiz 33/38a2=34:16
néerse, çiz 31/33b1=19:89
nerse, çiz 25/4a1=3:128
nerse, hiç çiz 29/30b1=9:39
neng, çiz 26/10a1=4:32
tile-, ḫ^{v}āsten 30/43b1=16:31

şeyb: ürüng̈lük, pīrī 31/5a1=19:4

şeyḫ: awıçḳa, pīr 32/16a3=28:23
ulug̈ pir, pir 35/63a2=40:67

müşeyyed: eḍiz yüksek, ewrāşte 26/46b2=4:78

şi'a^{t}: boḍun, gürüh 31/27a3=19:69
ögür ögür, gürüh 32/4a3=28:4

ص

ṣabb: ḳuy-, rīḫten 36/86a2=44:48

ṣabāḥ: erte, bāmdād 34/45b1=37:177
işbāḥ: bol-, şoden 27/39b2=5:30
bol- / erte ḳop-, bāmdād ḫ^{v}āsten 32/12b1=28:18
erte ḳop-, bāmdād ḫāsten 31/80a1=46:25
muṣbiḥ: tang̈ başında kirgen, der vaḳt-i ṣubḥ der āyende 30/28a3=15:66
erte, der bāmdād 34/37b2=37:137
miṣbāḥ: yulduz, çerāġ 35/78b2=41:12

ṣabr: ṣabr, şikībāyī 28/11a1=7:127
ṣabr ḳıl-, şikībiden 25/29a2=3:200

şabr ḳıl-, şikîbāyî kerden 25/29a1=3:200
ser-, şikîbāyî kerden 29/6a1=8:46
serin-, şikîbāyî kerden 30/50b2=16:42
serinmeklik, şikîbāyî 30/100a3=16:127
sermek, şikîbāyî 30/5b2=12:83
şābir: sergen, şikîbā 29/6a1=8:46
sergen, şikîbāyî konende 25/11a2=3:142
sergen eren, merd-i şikîbā 33/4a2=33:35
serinigli, şikîbā 30/100a2=16:126
şābire[t]: sergen tişi, zen-i şikîbā 33/4a3=33:35
şabbār: sergen, şikîbā 33/40a1=34:19
iştibār: ser-, şikibāyî kerden 31/25b3=19:65

şabiyy: oğlan, kūdek 31/8a1=19:12

şāḥib: éş, yār 29/31a2=9:40
iḍi, yār 34/50b3=38:13
şāḥib bi'l-cenb: yandaḳı éş, yār-ı sefer 26/14a1= 4:36
şāḥibü's-sebt: şenbe boḍunları, yārān-ı şenbe 26/23a1=4:47
aşḥāb: boḍun, yārān 34/13a3=36:55
iḍi, yārān 37/72a3=50:14
yārān, yārān 37/71b3=50:12
muṣāḥabe[t]: éşleş-, yār būden 31/2b2=18:76

ṣaḥfe[t]: saġraḳ, kāse 36/67a1=43:71

şadd: ewür-, gerdāniden 33/57a3=34:43
yan-, ber gerdiden 29/6b1=8:47
yan-, ber geşten 30/77b1=16:88
yıġ-, ber gerdāniden 36/52b2=43:37
yıġ-, bāz dāşten 29/25b1=9:34
yıġ-, gerdāniden 33/49b1=34:32
yıġ-, gerdāniden-i merdumān 28/83b2=8:36
yüz ewürmek, ber gerdāniden 27/4b2=4:160
şadd m.: kirü yıġıl-, ber gerdānide şoden 35/46a 1=40:37
şudüd: yüz ewür-, rüy gerdāniden 26/27a1=4:55
yüz ewür-, ber gerdāniden-i merdumān 28/82a 3=8:34
yüz ewür-, ber geşten 27/9a3=4:167

şadr: yandur-, bāz gerdāniden 32/16a2=28:23

şadr: köküz, sine 25/19b1=3:154
köküz, dil 26/55b3=4:90
köküs ya'ni köngül, sine 31/42b1=20:25
köngül, sine 29/11a1=9:14
zāti'ṣ-ṣudūr: köngüllerdeki rāzlar, rāzhā-yı sine 38/67b1=64:4

şad[c]: keçür- / öte-, ẓāhir kerden 30/32a2=15:94

şıdḳ: rāst ay-, rāst goften 29/33b3=9:43
rāst ḳıl-, rāst kerden 25/15a1=3:152
rāst tur-, rāst kerden 37/17b1=47:21
ṣādıḳ: çın köni, rāstgüy 28/5b1=7:106
çın sözlegli, rāstgüy 33/47a3=34:29
çın, rāstgüy 28/60a5=7:194
köni, rāst 37/83b2=51:5
köni, rāstgüy 25/24a1=3:168
köni sözlegli eren, merd-i rāstgüy 33/4a1=33:35
könike tapuġlı, rāstgüy 37/66a1=49:15
şādıḳa[t]: köni sözlegli ḳunçuy, zen-i rāstgüy 33/4a2=33:35
taṣdiḳ: könike tut-, rāstgüy dāşten 31/71a1=39:33
şiddiḳ: ked çın sözlegli, nik rāstgüy 26/39b2=4:69
rāst, bende-i rāstgüy 31/21b2=19:56
aṣdaḳ: könirek, rāstgüy-ter 26/83a1=4:122
könirek, rāst-ter 26/53a3=4:87
muṣaddıḳ: çın tutuġlı, rāstgüy dārende 33/76a3= 35:31
çınarıġlı, rāstgüy dārende 27/52a2=5:46

ṣadaḳa[t]: ṣadaḳa, ṣadaḳa 29/41b1=9:58
taṣadduḳ: ṣadaḳa bér-, ṣadaḳa kerden 29/54b3=9:75
ṣadaḳa bér-, ṣadaḳa dāden 38/64b1=63:10
ṣadaḳa ḳıl-, ṣadaḳa kerden 26/59a2=4:92
muṣaddıḳ: ṣadaḳa bérgen eren, merd-i ṣadaḳa-dih 33/4b1=33:35
ṣadaḳa bérgüçi, ṣadaḳa dehende 30/8b1=12:88

muṣaddiḳa[t]: ṣadaḳa bérgen tişi, zen-i ṣadaḳa-dih 33/4b2=33:35

taṣdiye[t]: aya urmaḳ, dest zeden 28/83a2 =8:35

ṣarḥ: köşk, küşk 32/26a2=28:38

ṣarīḥ: feryād teggen, feryād-res 34/8a3= 36:43
iştirāḥ: feryād ḳıl-, feryād kerden 33/77b3=35:37
istiṣrāḥ: mungadıp ḳutġaru ḳol-, feryād ḫ[v]āsten 32/12b3=28:18

ṣarra[t]: çıḳrıḳ, bāng 37/88b3=51:29

iṣrār: aḍaḳ tik-, pāy fuşurden 36/91b2= 45:8
tutaşı tur-, üstüvār şoden 25/7a3= 3:135

ṣarṣar: ḳatıġ, saḫt 35/81b1=41:16

ṣırāṭ: yol, rāh 30/25a2=15:41
köni yol, rāh 34/16b1=36:66
ṣırāṭu müstaḳīm: köni yol, rāh-ı rāst 34/14b3=36: 61

ṣarf: ewür-, gerdāniden 28/24a1=7:146
ṣarf m.: evrül-, gerdānide şoden 35/ 64a3=40:69
taṣrīf: ewürmek, gerdāniden 36/90b3= 45:5
ewür-, gerdāniden 31/81b3=46:27

ṣu[c]ūd: aġ-, ber āmeden 33/70a1=35:10
iṣ[c]ād: yorı-, dür reften 25/16b1=3:153

ṣa[c]id: topraḳ, ḫāk 26/19a3=4:43

ṣa[c]aḳ: öl-, bī-hūş būden 35/16a3=39:68
ṣa[c]ıḳ: bī-hūş bol-, hūş-āsūde 28/22b1= 7:143

ṣā[c]iḳa[t]: inmiş, bāng 35/82b3=41:17
ḳodı ınıglı ḳın, bāng-i [c]aẕāb 35/ 79a2=41:13

ṣaġīr: ḫor, ḫ[v]ār 28/9a1=7:119
aṣġar: kiçigrek, ḫurd-ter 33/30a1=34:3

ṣaġv: ewrülmiş, kerān 38/90b2=66:4

ṣafḥ: ewrülmek, gerdāniden 36/37b3= 43:5
keçür-, der güzeşten 36/74a1=43:89
yüz ewür-, rūy gerdāniden 27/ 28b2=5:13

ṣafed: buḳaġu, bend 34/62a1=38:38

muṣferr: sarġarmış, zerd 34/91b3=39:21

ṣafṣaf: tüp tüz, hāmün 31/85a1=20:106

ṣaff: ṣaf, ṣaf-zede 31/54a1=20:64
ṣaf tutuġlı, ṣaf-zede 34/43a2= 37:165

ṣaf tut-, ṣaf zeden 38/41a1=61:4

ṣāfın: üç aḍaḳın turġan tāzī, esb 34/59b2 =38:31

iṣfā[?]: üḍür-, ber-güziden 36/42b1=43:16
iştifā[?]: üḍür-, ber güziden 33/86b3= 35:32
muṣṭafā: üḍründi, güzide 34/65a3= 38:47
muṣaffā: muṣaffā ya[c]nī arıġ, rūşen kerde 37/13a 1=47:15

ṣakk: ur-, zeden 37/88b3=51:29

ṣalb: as-, ber-dār kerden 27/2b2=4:157
taṣlīb: as-, ber-dār kerden 28/10a3= 7:124
taṣlīb m.: asıl-, ber-dār kerde şoden 27/42b1=5:33

ṣalāḥ: eḍgü bol-, ḫūb būden 35/27a2= 40:8
ṣāliḥ: eḍgü, nik 33/70a2=35:10
eḍgü, nik merd 26/39b3=4:69
eḍgü [c]ayāl, ferzend-i nik 28/59a2= 7:189
eḍgü iş, kār-ı nik 33/1a1=33:31
eḍgü iş, nik 31/23b2=19:60
eḍgülük, kār-ı nik 26/82b1=4:122
ṣāliḥāt: béş namāz, penc namāz 31/ 30a3=19:76
ṣāliḥa[t]: eḍgü uraġut, zen-i nik 26/ 11b1=4:34
işlāḥ: eḍgülük ḳıl-, nikū kerden 30/ 96b1=16:119
élleş-, nikū kerden 36/27a2=42:40
körklüg ḳıl-, nikū kerden 37/5a3= 47:2
muṣliḥ: eḍgü, nikūkār 32/14a1=28:19

edgülük ḳılıġlı, nīkūkār 28/45b2=7:170
ṣulḥ: yaraşmaḳ, āşt̄ı 26/87a3=4:128
yaraştурmaḳ, āşt̄ı dāden 26/87a2=4:128
iṣlāḥ: yaraştur-, āşt̄ı ewgenden 26/87a2=4:128
yaraştur-, nīkū kerden 37/60a2=49:9
ongar-, nīkū kerden 28/21a2=7:142
ongar-, nīk şoden 27/45b3=5:39
ongar- edgü ḳıl-, nīkū kerden 28/64b2=8:1
ongarmaḳ, nīkū kerden-i kār 26/13a1=4:35
ongarmaḳ, āşt̄ı dādenī 26/78a3=4:114
ṣalāḥ ḳıl-, ṣalāḥ āverden 26/88b1=4:129

ṣalṣal: ḳuruġ balçıḳ, gil-i ḫuşk 30/20b3=12:56

ṣalā^{t}: namāz, namāz 26/18a2=4:43
yuṣallī: ni^{c}met ḳılur, durūd dāden 33/9a1=33:43
lā taṣallī: namāz ḳılmaġıl, namāz kerden 29/60a 2=9:84
yuṣallūne: durūd ıdurlar, durūd dāden 33/19b1= 33:56

ṣiliyy: kigür-, der āverden 34/15b1=36:64
kirmek, ārzū-yı der āmeden 31/27b2=19:70
iṣlā$^{\supset}$: kigür-, der āverden 26/27b1=4:56
ṣālī: kirigli, der āyende 34/42b3=37:163
taşliye^{t}: kigür-, der āverden 26/8b1=4:30
iṣtilā$^{\supset}$: isin-, germ şoden 32/20b2=28:29

ṣāmit: tek turuġlı, ḫāmuş būden 28/60a4=7:193

aṣamm: saġır, ker 28/75a3=8:22
ışmām: saġır ḳıl-, ker kerden 37/18a2=47:23

ṣun^{c}: ḳılmaḳ, perverde şoden 31/45a1=20:39
ḳıl-, kerden 28/18a2=7:137

iṣtinā^{c}: üḍür-, ber güzīden 31/46a2=20:41

ṣanem: but, but 28/18b2=7:138

iṣābe^{t}: teg-, resīden 30/45a2=16:34
teg-, bisüden 25/1b2=3:120
tegür-, resāniden 28/32b3=7:156
tile-, ḫ^{v}āsten 34/61b2=38:36
muṣībe^{t}: açıġ, resende-i bed 29/37b1=9:50
muṣībet, resende 26/35a1=4:62
teggüçi, resende 26/41a1=4:72

ṣavt: ün, āvāz 31/85b1=20:108

ṣūr: borġu, ṣūr 31/69b3=20:102
borġu, ān şāḫ 34/11b1=36:51

ṣūre^{t}: ṣūret, niger 35/61a1=40:64
taṣvir: beze-, nigāşten 35/60b3=40:64
ṣūret ḳıl-, nigāşten 38/66b2=64:3
muṣavvir: ṣūret ḳılġan, niger konende 38/32b1= 59:24

ṣūf: ḳoy yüngi, peşm-i güsfend 30/73a3=16:80

ṣavm: tek turmaḳ, ḫāmūş 31/11a1=19:26
ṣiyām: rūze tut-, rūze dāşten 26/60b1=4:92
ṣā$^{\supset}$im: rūze tutġan eren, merd-i rūze-dār 33/4b2=33:35
ṣā$^{\supset}$ime^{t}: rūze tutġan tişi, zen-i rūze-dār 33/4b2=33:35
rūze tutġan ... ḳunçuy, rūzedār 38/92a1=66:5

ṣayḥa^{t}: Cebre^{c}īl üni, bāng 34/2b2=36:29
ḳatıġ ün, bāng-i ^{c}aẕāb 30/29b2=15:73
ṣayḥa, āvāz 37/81a3=50:42
ün, bāng 38/59b3=63:4

ṣayr ilā: yan-, bāz gerdiden 36/36b2=42:53
maṣīr: yanġu yer, cāy-i bāz-geşt 26/65b2=4:97
yanış, bāz-geşt 27/32b1=5:18

ض

mażca^{c}: yatğu yer, cāy-ı helāk 25/19a3=3:154
töşek, bister 26/12a1=4:34

żaḥk: kül-, ḥandīden 29/58b3=9:82

żaḥv: isin-, germ şoden 31/89b1=20:119

żıdd: oḫşamağan, düşman 31/32a1=19:82

żarb: belgülüg ḳıl-, peydā kerden 34/96a1=39:27
ewür-, gerdānīden 36/37b3=43:5
toḳı-, peydā kerden 30/69b1=16:76
toḳı-, zeden 30/68a3=16:74
toḳı-, pedīd kerden 30/91b2=16:112
ur-, zeden 28/70b2=8:12
ur-, pedīd kerden 30/68b2=16:75
ur-, peydā kerden 31/59a3=20:77
żarb m.: urul-, zede şoden 36/61a2=43:57
żarb fi: yorı-, reften 26/61b2=4:94

żarr: ḳatığlıḳ, saḫtī 31/76a2=41:50
yas, gezend 30/55b2=16:53
ziyān, ziyān kerden 28/57b1=7:188
ziyān ḳıl-, ziyān dāşten 26/77a2=4:113
ziyān ḳıl-, ziyān dāşten u gezend kerden 25/2a2=3:120
ziyān ḳıl-, ziyān kerden 29/30b1=9:39
ziyān ḳılmaḳ, ziyān kerden 33/56a3=34:42
żurr: ḳor yas, gezend 35/6a3=39:49
ḳor yas, gezend ü saḫtī 30/8a2=12:88
ḳor yas, gezend resānīden 31/74a1=39:38
żarar: żarar, gezend 26/63a2=4:95
żarrā^{ʾ}: tarlıḳ ḥāl, gezend 25/6a3=3:134
żārr: ziyān ḳılğuçı, gezend konende 38/6a2=58:10
mużārra^{t}: zaḥmet tegür-, gezend resānīden 38/82a1=65:6
iżtirār m.: munğad-, bī-çāre kerde şoden 30/94a 2=16:115

tażarru^{c}: zārīlıḳ, zārī 28/63a2=7:205

iżtırār: munğuḳ-, bī-çāre kerde şoden 27/17b1=5:3

ża^{c}f: ża^{c}īf bol-, süst şoden 25/14a1=3:146
ża^{c}īf: küçsüz, süst 26/44b2=4:76
za^{c}īf, süst 29/64a2=9:91
eż^{c}af: ża^{c}īfraḳ, süst-ter 31/30a1=19:75
istiż^{c}āf: küçsüzle-, süst şumurden 28/28a3=7:150
küçsüz tut-, süst şumurden 32/4a3=28:4
istiż^{c}āf m.: küçsüz tutul-, süst şumurde şoden 33/49a3=34:32
ża^{c}īf tutul-, süst şumurde şoden 28/17b1=7:137
musteż^{c}af: küçsüz tutulmış, süst şumurde 26/65b2=4:98
ża^{c}īf, süst şumurde 26/86a1=4:127
ża^{c}īf tutulmış, süst şumurde 28/77b1=8:26

żi^{c}f^{en}: iki ança, du çendān 33/53b1=34:37
mużā^{c}afe^{t}: iki ança üze üze ḳıl-, du çendān kerden 26/16b2=4:40
iki ança üze üze üze üze ḳıl-, du çendānhā du çendān kerden 25/5a1=3:130
iki ança artur-, du çendān kerden 38/75a1=64:17

żiğs: bağ ceğan, deste-i giyāh 34/64a2=38:44

żığn: öç, kīne 37/20b3=47:29

żafda^{c}: baḳa, çağız 28/15a2=7:133

żalāl: ḳışmaḳ, gümrāḥī 26/32a2=4:60
yolsuzluḳ, nāçiz şoden 35/37a1=40:25
yolsuzluḳ, gümrāh 33/32b1=34:8
yolsuzluḳ, güm būden u nā-ḫayr şoden 35/53 b3=40:50
az-, gümrāh şoden 26/80a1=4:116
az-, güm şoden 27/27b1=5:12
azıt-, gümrāh kerden 34/15a1=36:62
azmaḳ, gümrāh şoden 27/9b1=4:167
azmaḳ, gümrāḥī 26/93b1=4:136
ḳış-, gümrāh şoden 28/27a1=7:149
ḳış-, gümrāh kerden 33/6a1=33:36
ḳış-, güm kerden 26/20a2=4:44
ḳış-, güm şoden 31/82b1=46:28
ḳış-, bi-rāh şoden 33/61a3=34:50
yit-, kem şoden 30/77a2=16:87
żalāle^{t}: yolsuzluḳ, gümrāḥī 30/47b1=16:36

žall: yolsuz, gümrāh 30/27b1=15:56
yolsuzraḳ, gümrāh-ter 28/52b3=7:179
mužill: köndürügli, hiç gümrāh konende 31/72b3=39:37
yolsuz ḳılıġlı, ez rāh berende 32/11b1=28:15
iżlāl: azıt-, gümrāh kerden 36/28b3=42:44
ḳışurmaḳ, gümrāhī 26/77a1=4:113
ḳışur-, gümrāh kerden 28/31b3=7:155
yitür-, nāçīz kerden 37/8b2=47:8
yitür-, güm ḳerden 38/35a2=60:1
yoḳ ḳıl-, nāçiz kerden 37/4b1=47:1
yolsuz ḳıl-, gümrāh kerden 30/39a2=16:25

żanım: tér-, ferāhem āverden 32/22a3=28:32
yaġuḳ élet-, ferāhem āverden 31/41b2=20:22

żank: tar, teng 31/91b1=20:124

mużāhe^{3}e^{t}: meṅgzet-, mānend āverden 29/23a1=9:30

iżā^{c}a^{t}: ḳoḍ-, żāyi^{c} kerden 31/23a2=19:59
yoḳsuz ḳıl-, żāyi^{c} kerden 28/45b2=7:170
żāyi^{c} bol-, żāyi^{c} kerden 25/25a3=3:171
żāyi^{c} ḳıl-, żāyi^{c} kerden 30/9b1=12:90

żayf: ḳonuḳ, mihmān 30/28b2=15:68

żayḳ: tarlıḳ, tengī 30/100b1=16:127
ṭaru-, teng şoden 29/19a2=9:25
tazyīḳ: tarut-, teng kerden 38/82a1=65:6

ط

ṭab^{c}: mühr ur-, mühr kerden 29/66a1=9:93
tamġa ur-, mühr kerden 28/3a3=7:101
ṭab^{c} m.: mühr urul-, mühr kerde şoden 29/62a3= 9:87

min ṭarf^{in}: közdin, çeşm zeden 36/30a1=42:45

ṭaraf: buçġaḳ, gurūh 25/3b1=3:127

ṭarīḳ: yol, rāh 31/59b1=20:77
ṭarīḳa^{t}: yol, rāh-ı fāżılter 31/53b2=20:63

ṭariyy: yaş, tāze 30/36a3=16:14
tāze, tāze 33/72b3=35:12

ṭa^{c}m: meze, meze 37/12b2=47:15
yé-, ḫorden 33/16b1=33:53
ṭa^{c}ām: ṭa^{c}ām, ḫordenī 27/19a2=5:5
yém, ḫordenī 36/85b3=44:44
iṭ^{c}ām: yégü aş bér-, ḫordenī dāden 34/10a1=36:47

ṭa^{c}n: ṭa^{c}n ḳıl-, ^{c}ayb kerden 29/9a3=9:12

ṭuġyān: boynaġuluḳ ḳıl-, ez ḥad der güzāşten 31/42a3=20:24
ḥaddin keç-, güzeşten ez ḥad 31/61a1=20:81
yolsuzluḳ, ez ḥad güzeşten 28/55b3=7:186
yolsuzluḳ ḳıl- hem boynaġuluḳ ḳıl, ez ḥad der güzeşten 31/46b2=20:43
ṭāġī: ḥaddin taş boynaġu, ez ḥad der güzeşte 34/23b1=37:30
yolsuz boynaġu, ez ḥad der güzerende 34/67b 1=38:55
ṭāġūt: boynaġuluḳ, but u dīv 30/47a1=16:36
yek, dīv 26/25a1=4:51
ṭāġūt, dīv 26/44a3=4:76
tangrıda aḍın tapunġu, but 34/89a1=39:17
tangrıda aḍın, Ka^{3}b ibn Eşref 26/31b2=4:60
iṭġā^{3}: yolsuz ḳıl-, bī-fermān kerden 37/76a1=50:27

iṭfā^{3}: öçür-, furū-mīrānīden 29/24a1=9:32
öçür-, furü-keşiden 38/44a2=61:8

ṭafīḳ: āġāz-, āġāz kerden 31/90a2=20:121
oġra-, āgāz kerden 34/60a3=38:33

ṭıfl: kiçiglik, küdek 35/63a1=40:67

ṭulū^{c}: tuġ-, ber āmeden 37/80b1=50:39

ṭalᶜ: mîve, şukūfe 37/71a3=50:10

iṭṭilāᶜ: kör-, dîden 31/30b3=19:78
köz kemiş-, dide-ver şoden 32/26a3=28:38
köz kemiş-, resîden 35/45b1=40:37
köz tut-, didever şoden 27/28a3=5:13

inṭilāḳ: bar-, reften 31/2b3=18:77
taṭlîḳ: boşa-, pāy güşāde kerden 33/11a3=33:49
ṭalāḳ ḳıl-, ṭalāḳ dāden 38/76a1=65:1

ṭams: ḳınayu yoḍ-, nā-pedîd kerden 26/22b1=4:47
yoḍ-, busūden 34/16a3=36:66

ṭamaᶜ: ṭamaᶜ ḳıl-, ḫışm dāşten 33/2a1=33:32

iṭmiʾnān: amrul-, ārāmîden 25/3a1=3:126
muṭmaʾinn: amrulmış, ārāmîde 30/92a1=16:112

eṭhār: arıġraḳ, pākter 33/17b1=33:53
taṭhîr: arıt-, pāk kerden 27/48b2=5:41
arıt-, pākize kerden 33/3a2=33:33
taṭahhur: arın-, ser u ten şusten 27/21b1=5:6
muṭahhar: arıġ ḳılınmış, pākize kerde 26/28b3=4:57

ṭavᶜan: könĝlin, be-ḫoş-meniş 29/39a1=9:53
könĝlūn, fermān-berdār 35/77b3=41:11
ṭāᶜaṯ: boyun sumaḳ, fermān-berdārî 26/48b3=4:81
boyun sümek, fermān-berdārî 37/17a2=47:21
ṭāʾiᶜ: boyun sügen, fermān-berdār 35/78a1=41:11
iṭāᶜaṯ: boyun su-, fermān burden 27/23b1=5:7
boyun sun-, fermān-berdārî kerden 29/51b1=9:71
boyun su-, fermān-berdārî kerden 29/5b1=8:46
boyun su-, ṭāᶜat dāşten 25/23b2=3:168
boyun su-, fermān-berdārî kerden 37/64b3=49:14
boyun bér-, fermān burden 28/64b2=8:1
iṭāᶜaṯ m.: boyun sun-, fermān burde şoden 26/36b1=4:64
taṭviᶜ: boyun su-, āsān kerden 27/39a3=5:30
istiṭāᶜaṯ: u-, tevānisten 30/68a2=16:73
un-, tevānisten 38/74a3=64:16
una-, tevānisten 29/33a2=9:42
yaraġ bol-, tevānisten 26/87b3=4:129
yaraġ bul-, tevānisten 26/66a1=4:99
yaraġlıġ bol-, tuvānisten 34/17a1=36:67
muṭṭaviᶜ: boyun suĝan, be-ḫoş dilî dāden-i şadaḳa 29/56a3=9:79

ṭavāf m.: tezgindürül-, gerdānîde şoden 36/67a1=43:71
ṭāʾif: kezigli, vesvese-i gerdende 28/61b1=7:201

ṭūfān: aḳar suw, äb-ı revān-ı ġālib 28/15a1=7:133

ṭāʾifeṯ: gürūh, gürūh 25/17b2=3:154
ögür, gürūh 29/46b2=9:66
ögür, kārî 26/49a1=4:81

ṭavl: artuḳluḳ, fuzūn-i māl 26/4a1=4:25
uluġluḳ, faẓl 35/23a3=40:3
ulugsıġlıḳ, fuzūnî 29/61b2=9:86
ṭūl: uza-, derāz şoden 31/63a2=20:86
teṭāvul: uzun bol-, derāz şoden 32/29b2=28:45

maṭviyy: türülmiş, der neverdîde 35/16a1=39:67

ṭîb: ḫoş tur-, pāk būden 35/20b3=39:73
ṭayyib: arıġ, pāk 28/84a3=8:37
arıġ, ḫoş u pāk 28/34a2=7:157
arıġ, pāk u ḫoş 27/18a2=5:4
arıġ, ḫoş 27/4b1=4:160
ḫoş, ḫoş 33/37b1=34:15
tatlıġ, ḫoş 30/84b1=16:97
yaḫşı, pāk 33/70a2=35:10
ṭayyibeṯ: ḫoş, pākîze ḫoş 38/46b3=61:12

ṭayr: ḳuş, murġ 30/71b3=16:79

ṭā'ir: fāl, fāl 28/14a3=7:131
taṭayyur: ésiz fāl toḳı-, fāl-ı bed giriften 28/14a 2=7:131

ṭīn: balçıḳ, gil 32/26a1=28:38

ظ

ẓa'n: köçgü, küç kerden 30/73a1=16:80

iẓfār: elig bér-, pīrūzī dāden 37/43a2=48:24

ẓall: bol-, şoden 30/57b1=16:58
ulan-, bisüden 31/68a2=20:97

ẓill: kölike, sāye 30/53a3=16:48
ẓulle[t]: kölikelik, sāyebān 34/88a3=39:16
ẓalīl: soğuḳ, tamām u ḫunuk 26/29a1=4:57
taẓlīl: kölike ḳıl-, sāyedār kerden 28/37b1=7:160

ẓulm: küç, sitem 35/31b3=40:17
küç ḳılmaḳ, sitem 30/59a2=16:61
ẓulm, sitem 35/41b3=40:31
ẓulm, sitem kerden 27/45b2=5:39
küç ét-, sitem kerden 28/41b3=7:165
küç ḳıl-, sitem kerden 29/27b1=9:36
küç ḳılığlı er-, sitem kerden 29/50b2=9:70
ẓulm m.: küç ḳılın-, gum kerde şoden 26/24a2=4:49
küç ḳılın-, sitem kerde şoden 30/50a2=16:41
ẓulm teg-, sitem kerden 36/27b1=42:41
ẓālim: küç ḳılġan, sitemkār 26/64b3=4:97
küç ḳılığlı, sitemkār 28/26b2=7:148
küç ḳıldaçı, sitemkār 38/53b1=62:7
ẓālim, sitemkār 29/14b3=9:19
ẓulm ḳılığlı, sitemkār 34/33a2=37:113
ẓallām: küç ḳılġuçı, sitemkār 37/76b3=50:29
ẓalūm: ẓalūm / küç ḳılġan, nik-sitemkār 33/27a1=33:72
aẓlam: küç tegürgen, sitemkār-ter 38/43b1=61:7
ẓulme[t]: ḳarangḳuluḳ, tārīkī 30/12b2=14:1
muẓlim: ḳarangḳu içre, der tārīkī 34/6a3=36:37

ẓame': suwsa-, teşne şoden 31/89a3=20:119

ẓann: sézig, gümān 25/18a1=3:154
sezig, gümān 37/29b3=48:6
sézinç, gümān 27/3a2=4:157
sézinç, gümān burdenī 36/107a1=45:32
sézin-, gümān burden 25/17b3=3:154
sézin-, dānisten 34/55b3=38:24
yaḳīn bil-, yaḳīn dānişten 31/75b1=41:48
ẓānn: sezigli, gümān berende 37/29b3=48:6

ẓuhūr: aġ-, ber şoden 36/51a3=43:34
belgür-, pedid āmeden 29/36b2=9:48
ẓāhir: belgülüg, peydā 33/38b3=34:18
belgülüg, pirūz 35/40a2=40:29
ġalebe ḳılığlı / küçlüg, ġalebe konende 38/49a 1=61:14
izhār: āşkāre ḳıl-, peydā kerden 38/89b3=66:3
belgür-, peydā şoden 35/37b2=40:26
izhār ᶜalā: belgürtmek, pīrūz kerden 29/24b2=9:33
ẓāhir ḳıl-, çīre kerden 37/47b3=48:28
teẓāhur: belgür-, hem-püşt şoden 32/32a3=28:48

ẓahr: arḳa, püşt 29/26b1=9:35
uça, püşt 28/48a1=7:172
ẓāhir: yārīçi, hem-pest 33/43b3=34:22
müẓāhera[t]: tapla-, hem püşt şoden 38/90b3=66:4
ẓihār andı iç-, be-izhār ḫ[v]orden 38/2a3=58:2
ẓihār andı iç-, ẓihār besten 38/4a1=58:3

ع

ᶜibāde[t]: bit-, perestīden 30/46b3=16:36
ḳulluḳ, perestiden 27/12b1=4:172

sunmaklık, perestiden 31/26a1= 19:65
tap-, perestiden 29/23b2=9:31
tapun-, perestiden 30/67b3=16:73
tapun- / tap-, perestiden 30/45b2= 16:35
tapnuġlı er-, perestide 32/41a1= 28:63
tapuġ, perestiden 28/63b3=7:206
ᶜibāde[t] m.: tapun-, perestide şoden 36/56a2=43:45
ᶜabd: ḳul, bende 28/60a4=7:194
ᶜābid: tapġan, nik dārende ez ḫudāy 36/70b3=43:81
ᶜābide[t]: tapunġan ... ḳunçuy, perestende 38/92a 1=66:5

ᶜibre[t]: békiştürmek, pend 30/62b1= 16:66
iᶜtibār: ᶜibret al-, pend giriften 38/ 18b1=59:2

ᶜābir: keçigli, güzerende 26/18b1=4:43

muᶜteb: ḫoşnūd bolunmış, ḫoşnūd kerde 35/86b1=41:24
istiᶜtāb: ḫoşnūd bolġu er-, ḫoşnūd kerden / ḫᵛās-te şoden 36/109a1=45:35
ḫoşnūdluḳ tile-, ḫoşnūd kerden ḫᵛāsten 35/86b1=41:24
istiᶜtāb m.: ḫoşnūd bolıġlı, ḫoşnūd kerde şoden 30/75b2=16:84

ᶜatīd: anuḳ, āmāde 37/73b3=50:18

ᶜatl: süḏrü-, keşiden 36/86a1=44:47

ᶜutuvv: boynaġulıḳ ḳıl-, birūn āmeden 38/84a3=65:8
boynaġuluḳ ḳıl-, der güzeşten 28/ 42a1=7:166
ᶜitiyy: boynaġuluḳ, der güzeşten ez endāze 31/27 b1=19:69
ḳarılıḳ, çişk şoden 31/6a3=19:8

ᶜaceb: tanġla-, şigift dāşten 34/19a3= 37:12
tanġla-, şigift şoden 37/68a3=50:2
ᶜucāb: teḳ tang, nik şigift 34/48a2=38:5
ᶜacib: tanġ, şigift 37/68b2=50:2
iᶜcāb: ḫoş kel-, be-şigift āverden 37/ 49b2=48:29
ḫoş kel-, ḫoş āmeden 29/18b3= 9:25
tanġ kel-, ḫoş āmeden 29/40a1= 9:55

ᶜacz: ᶜāciz bol-, ᶜāciz şoden 27/40a2= 5:31
iᶜcāz: ᶜāciz ḳıl-, ᶜāciz kerden 33/85a1= 35:44
ᶜacūz: ḳurtġa, kende pīr 34/37a3= 37:135
muᶜāciz: keçigli, der güzerende 33/ 30b2=34:5
öngürtgen, pişi konende 33/54a1= 34:38
muᶜciz: ᶜāciz ḳılıġlı, ᶜāciz konende 37/ 2a1=46:32
keçigli, der güzerende 35/8a2= 39:51
unmas ḳılıġlı, ᶜāciz konende 30/ 52b3=16:46
yanıġlı, der güzerende 36/23a1= 42:31

ᶜacel: éw-, şitāften 28/27b3=7:150
iᶜcāl: éwdür-, şitābāniden 31/61b3= 20:83
taᶜcīl: terklet-, şitābāniden 34/51b2= 38:16
istiᶜcāl: éw-, şitāb ḫᵛāsten 34/45a2= 37:176
éwe tile-, şitāb ḫᵛāsten 31/79b1= 46:24
éweklik ḳılġan er-, şitāb konende 37/85a1=51:14

ᶜicl: buzaġu, gevsāle 28/26a2=7:148
buzaġu, gevsāle 31/64b1=20:88

aᶜcemiyy: tāzī ermes, zebān-ı tāzī nist 30/87a3= 16:103

ᶜadd: sana-, şumurden 34/69b2=38:62
ᶜidde[t]: ᶜidde, ᶜiddet 33/11b1=33:49
ᶜiddet, pāki 38/76a2=65:1
ᶜiddet, ᶜiddet 38/76a3=65:1
san, şumār 29/27a1=9:36
taᶜdid: sa-, şumurden 31/34b2=19:94
iᶜtidād: sa-, şumurden 33/11b1=33:49

ᶜudde[t]: étig, sāz 29/35a3=9:46
iᶜdād: anut-, āmāde kerden 29/63a1= 9:89
iᶜdād m.: anutul-, āmāde kerde şoden 25/6a1=3:133

ᶜadl: ᶜadl, rāstī 38/78a2=65:2

dād bérmek, dād 30/79a1=16:90
könilik, dād 26/29b2=4:58
könilik, rāsti 37/60a2=49:9
ᶜadl ḳıl-, dād kerden 26/92a2=4:135
dād ḳıl-, dād dāden 28/36b1=7:159
dād ḳıl-, dād kerden 27/24a2=5:8
dād bér-, dād kerden 26/88a1=4:129

ᶜadv: ḥaddin keç-, sitem kerden 28/39b3=7:163
ᶜudvān: ḥaddin keçmek, sitem kerden 38/5a2=58:9
ḥaddin keç-, güzeşten ez ḥad 26/8a3=4:30
tengde keçrügli / artuḳ ḳılığlı, sitem 32/19a3=28:28
ᶜaduvv: düşman, dūşmān 28/28b1=7:150
düşman, düşman 29/59b2=9:83
yaġı, gürūh-ı düşman 32/10b2=28:15
yaġı, düşman 33/67a1=35:6
muᶜtedi: tengde keçgen, ez ḥad der güzerende 29/8b1=9:10
ᶜādi: tengde keçürdeçi, ez ḥad der güzerende 30/94a2=16:115
teᶜaddi: kel-, der güzeşten 38/77a2=65:1
ᶜudveᵗ: sıngar, kerāne 29/2a3=8:42

ᶜaẕāb: ᶜaẕāb, ᶜaẕāb 33/32a3=34:8
ᶜaẕāb, şikence 29/38b2=9:52
ḳatıġ ot, şikence 35/26b3=40:7
ḳın, şikence 27/44a3=5:36
ḳın, şikence-i dünyā 31/29b2=19:75
taᶜẕīb: ᶜaẕāb ḳıl-, şikence kerden 38/84b2=65:8
ḳına-, şikence kerden 29/40a3=9:55
muᶜaẕẕib: ḳınaġlı, şikence konende 28/82a1=8:33
muᶜaẕẕeb: ḳınanmış, şikence kerde 33/52a3=34:35

ᶜaẕb: süçüg, ḫoş 33/72a3=35:12

ᶜöẕr: ᶜöẕr, bahāne 31/2b3=18:76
maᶜẕireᵗ: ᶜöẕr, bahāne sāḫten 35/54b1=40:52
yazuḳ keçürmek, bahāne 28/41a2=7:164
muᶜaẕẕir: ᶜöẕr ḳılġuçı, süstī konende 29/63b1=9:90
iᶜtiẕār: ᶜöẕr ay-, bahāne saḫten 29/46a3=9:66

ᶜarab: ᶜarab, beyābāniyān yaᶜnī tāzī zewānān 37/64 a3=49:14
ᶜarabiyy: tāzī, tāzī 30/87b1=16:103
tāzī, tāzī zewān 34/96b1=39:28
tāzī, tāzī zebān 31/87a2=20:113

ᶜurūc: aġ-, ber āmeden 33/29a1=34:2
miᶜrāc: üzengü, nerdübān 36/51a2=43:33

aᶜrac: aḥsaḳ, leng 37/38a3=48:17

ᶜurcūn: egilmiş ḫurmā butaḳı, şāḫ-ı ḫūşa-i ḫurmā 34/7a1=36:39

mᶜarraᵗ: emgek, renc 37/44b1=48:25

ᶜarş: ᶜarş, taḫt-ı buzurg 35/22a1=39:75
taḫt, taḫt-ı buzurg 35/25b2=40:7
taḫt, taḫt 31/37a2=20:5
ḳıl-, kerden 30/64a3=16:68
yoḳlat-, bināhā ber āverden 28/18a3=7:137

ᶜarż: ᶜarża ḳıl-, ᶜarża kerden 33/26b1=33:72
ᶜarż m.: ᶜarża ḳılın-, ᶜarża kerde şoden 34/59b1= 38:31

ᶜarż: én, pehnā 25/5b3=3:133
ᶜarīż: uzun, bisyār 31/77b3=41:51

ᶜaraż: ᶜaraż, kālā 28/44a3=7:169
neng, kālā 28/44a2=7:169
nerse, kālā 29/32b2=9:42

ᶜāriż: bulut, ebr 31/79a2=46:24

iᶜrāż: yüz ewür-, rūy gerdānīden 28/60b3=7:199
yüz ewürmek, rūy gerdānī 26/86b3=4:128
muᶜriż: yüz ewürgen, rūy gerdānīde 29/55a3=9:76
yüz ewrügli, rūy gerdānīde 28/75b3=8:23
yüz evrügli, rūy gerdānīde 34/71a3=38:68

ᶜirfān: uḳ-, şināḫten 37/21a1=47:30

uḳ- yime bil-, şināḫten 37/21a2=47:30
ᶜirfān m.: bilin-, şināḫte şoden 33/21b1=33:59
taᶜrīf: bildür-, ḫoş-büy kerden 37/8a1=47:6
uḳtur-, şināsā kerden 38/90a1=66:3
iᶜtirāf: muḳir kel-, iḳrār kerden 35/29a1=40:11
teᶜāruf: biliş-, şināḫten yekdīgerrā 37/64a1=49:13

ᶜurf: eḍgülük, nīkūyī 28/60b3=7:199
maᶜrūf: eḍgü, nikū / bihter 37/17a3=47:21
eḍgülük, kār-ı nīkū 29/47a3=9:67
eḍgülük, nikūyī 29/51a2=9:71
eḍgü bütün söz, dürüst u nīkū 33/2a2=33:32

ᶜarim: ḳaçu, bend 33/37b3=34:16

ᶜury: yalıng bol-, berehne şoden 31/89a3=20:118
ᶜarā: yazı, ṣaḥrā 34/39a2=37:145

ᶜuzūb: ġāyib bol-, dūr şoden 33/29b2=34:2

taᶜzīr: aġırla-, buzurg dāşten 28/34b3=7:157
aġırla-, nīrūmend kerden 27/26b3=5:12
uluġ tut-, buzurg dāşten 37/31a3=48:9

ᶜizz: ᶜizzet, ᶜazīzī 31/31b2=19:81
ᶜizzet, ᶜizzet 34/75a2=38:82
ᶜizzeᵗ: aġırlıḳ küşüşlük, bī-hemtāyī u ġalebe 33/70a1=35:10
boynaġuluḳ, gerdenkeşī 34/47a1=38:2
ᶜizzet, ᶜizzet 33/69b3=35:10
ᶜizzet, ᶜazīzī 26/94b3=4:139
ᶜazīz: ᶜaziz, ᶜazīz 30/8a1=12:88
ᶜazīz, bī-hemtā 25/3a3=3:126
ᶜaziz, ḳavī 37/27b2=48:3
irig, dürüşt 27/59a2=5:54
küsüş, bī-hemtā 28/69a2=8:10
küşüş, bī-hemtā 29/51b3=9:71
mengzeksiz, bī-hemtā 26/28a1=4:56
mişl yoḳ, bī-hemtā 27/8b1=4:165
eᶜazz: ᶜazizraḳ, ᶜazīz-ter 38/62b2=63:8

ᶜazl: seç-, ᶜazl kerden 33/14a3=33:51

iᶜtizāl: bir sıngar bol-, be-yek-sū şoden 36/80a1=44:21
bir sıngardın tur-, be-yek-sū şoden 31/19a1=19:48
bir sıngardın kit-, be-yek-sū şoden 31/19a3=19:49
sıngardın tur-, cudā şoden 26/56b1=4:90

ᶜazm: oġramaḳ, ḳaṣd 31/88a3=20:115
üstüvār, üstüvār 36/28b2=42:43
berk bol-, ḥaḳīḳat şoden 37/17a3=47:21

ᶜusr: düşvārlıḳ, düşvārī 38/84a2=65:7
teᶜāsur: düşvār tut-, düşvār giriften 38/83a1=65:6

ᶜasel: ᶜasel, engübīn 37/13a1=47:15

ᶜasā: bolġay mu, nezdīk şoden 37/17b2=47:22

ᶜaşr: on, deh 28/20b3=7:142
on kün, deh şeb 31/70a2=20:103
miᶜşār: onda bir, deh yek 33/58b3=34:45

ᶜaşireᵗ: uġuş, tebār 29/17b1=9:24

ᶜaşv ᶜan: ḳış-, ḫᵛīşten kür sāḫten 36/52a2=43:36

ᶜaşiyyᵉⁿ: kéçe, şebāngāh 31/7b2=19:11
kéçelik, şebāngāh 35/55b3=40:55

ᶜāşım: küdezigli, nigāh dāremde 35/42a3=40:33
iᶜtişām: yapuş-, çeng der zeden 26/99a3=4:146

ᶜaşā: tayaḳ, ᶜaşā 28/5b2=7:107
tayaḳ, destver 31/40b2=20:18

ᶜişyān: ᶜāşī bolmaḳ, ᶜāşī şoden 37/58b3=49:7
ḫilāf ḳıl-, bī-fermānī kerden 25/15b1=3:152
ḫilāf ḳıl-, bī-fermānī kerden 34/86b3=39:13
ᶜasiyy: ᶜāşī, bī-fermān 31/8b1=19:14
muḫālif, bī-fermān 31/17b2=19:44
maᶜşiyeᵗ: ḫilāf ḳılmaḳ, bī-fermānī kerden 38/5a3=58:9

ᶜażud: bilek, bāzū 32/23b3=28:35

ᶜażż: ısır-, gezîden 25/1a2=3:119

ᶜizîn: kes kes, pāre pāre 30/31b3=15:91

ᶜaṭā': ᶜaṭā, dihiş 34/62a2=38:39
iᶜṭā': bér-, dāden 29/22a2=9:29
iᶜṭā' m.: béril-, dāde şoden 29/41b1=9:58

ᶜaẓîm: uluġ, buzurg 26/7a1=4:27
aᶜẓam: uluġraḳ, buzurg-ter 29/15a3=9:20
iᶜẓām: uluġ bér-, buzurg dāden 38/81b1=65:5

ᶜazm: ḳuruġ sünġük, üstüḫᵛān 34/20a2=37:16
sünġük, üstüḫᵛān 31/4b3=19:4

ᶜafv: ᶜafv ḳıl-, der güẕārden 25/16a2=3:152
ᶜafv ḳıl-, der güẕāşten 38/73a3=64:14
keçür-, der gūẕāşten 29/46b1=9:66
keçür-, der güzeşten 26/66a3=4:99
keçürmek, der güẕāşten 28/60b2=7:199
ᶜāfī: ᶜafv étgen, der güẕārende 25/6b1=3:134
ᶜafuvv: keçürgen, der güẕārende 26/19b2=4:43
keçürgen / örtgen, der güẕārende 26/66b1=4:99

ᶜaḳib: oġlan, ferzendān 36/48a2=43:28
ᶜāḳıbeᵗ: iş soñgı edgülüki, serencām-ı nikū 28/12b1=7:128
soñg, pāyān 38/85a1=65:9
soñg, pāyān-ı kār 28/4a3=7:103
soñg, serencām 30/47b3=16:36
ᶜiḳāb: ḳın, şikence 34/51a2=38:14
ḳınlıġ, şikence 28/71a3=8:13
ḳınlıġ, ᶜuḳūbet 28/43a1=7:167
taᶜḳib: soñgla-, bāz geşten 32/21b2=28:31
ᶜaḳib: kiḏin, pāşne 25/12a2=3:144
ökçe, pey 25/12a3=3:144
iᶜḳāb: soñglat-, pādāş dāden 29/55b1=9:77
muᶜāḳabeᵗ: ḳına-, şikence kerden 30/99b3=16:126
muᶜāḳabeᵗ m.: ḳınal-, şikence kerde şoden 30/100a1=16:126

ᶜaḳd: ba-, girih besten 26/10b1=4:33
ᶜuḳdet: baġ, girih 31/42b3=20:27

ᶜāḳir: ḳısır, nā-zānende 31/5a3=19:5

ᶜaḳl: öġ birle uḳ-, be-ḫıred der yāften 30/35b2=16:12
ögün uḳ-, be-ḫıred der yāften 28/75b1=8:22
uḳ-, der yāften 34/37b3=37:138
uḳ-, der yāften be-ḫıred 30/63b3=16:67
uḳ-, ḫıred dāşten 37/56a1=49:4
uḳ-, huş dāşten 28/45a3=7:169
uḳġan tur-, der yāften be-ḫıred 36/90b3=45:5
lā yaᶜḳılūne: ḫıredleri yoḳ, ne-huşdār end 38/28a 2=59:14

ᶜaḳîm: ḳısır, nā-zānende 36/34a2=42:50
ḳısır tügün, nā-zānende 37/89a1=51:29

ᶜakf: ulaşu téril-, peyveste būden 28/18b2=7:138
ᶜākif: turmış, muḳîm 31/68a2=20:97
turu ḳal-, iᶜtikāf kerde 31/65b3=20:91
maᶜkūf: yıġmış, bāz-dāşte 37/43b3=48:25

ᶜalaḳaᵗ: kesek ḳan, ḫūn beste 35/62b3=40:67

muᶜallaḳ: asılmış, bā-sūy āvîḫte 26/88a3=4:129

ᶜilm: bilig, dānişten 31/49a2=20:52
bilmek, dāniş 27/3a2=4:157
bilmek, dānişten 28/56a3=7:187
bilmek, peydā kerden 25/10a1=3:140
bilmek, ᶜilm 31/68b3=20:98
bilmek, ārzū-yı dāniş 38/88a1=65:12
ᶜilm, dāniş 27/5b1=4:162
belgürt-, cüdā kerden 33/42a1=34:21
bilig, dāniş 30/40b3=16:27
bil-, dānişten/dānisten 29/28a1=9:36
bildügini āşkāra ḳıl-, ẓāhir kerde būden 29/11 b2=9:16
bil- aḏır-, peydā kerden 25/10b3=3:142

bil- aḍır-, dānisten her-āyine 25/11a1=3:142
ġayri ᶜilm: biligsiz, bī-dāniş 37/44b1=48:25
ᶜālim: bilgen, dānā 33/79a1=35:38
ᶜalīm: biliglig, dānā 30/26b1=15:53
bilgen, dānā 28/6a3=7:109
ᶜallām: bilgen, nik-dānā 29/56a2=9:78
bilgen, dānā 33/60b3=34:48
aᶜlam: bilgen, dānā-ter 26/20a3=4:45
bilgenrek, dānā-ter 25/23b1=3:167
bilür, dānişte 28/57b2=7:188
ᶜalāmeᵗ: belgü, nişān 30/37b2=16:16
maᶜlūm: belgülüg, peydā kerde 34/43a1=37:164
belgülüg, dānişte 34/75a1=38:81
taᶜlīm: ögret-, āmūzāniden 26/77b1=4:113
muᶜallem: ögretmiş, āmūzānīde 36/78a2=44:14

ᶜalem: taġ, kūh 36/23b1=42:32

ᶜālem: ᶜālem, cehān 32/21a2=28:30
ᶜālemīn: ajunluġlar, cehāniyān 30/29a1-2=15:70
ᶜālemluġlar, cehāniyān 28/4b2=7:104
ᶜālemluġlar, ehl-i cehāniyān 36/82b1=44:32
ᶜālemluġlar, cehāniyān-ı zamān 28/19b3=7:140

ᶜalāniyyetᵉⁿ: āşkārā, āşkār 33/75b1=35:29
iᶜlān: açuḳ āşkārā ḳıl-, āşkārā kerden 30/38a3=16:23
āşkāra ḳıl-, āşkārā kerden 32/43a3=28:69

ᶜuluvv: boynaġuluḳ ḳıl-, gerden-keşī kerden 36/79a2=44:19
uluġluḳ ḳıl-, ser ber āverden 32/4a2=28:4
üstün kel-, ġālib āmeden 31/54a1=20:64
ᶜaliyy: uluġ, ber-ter ez heme 35/29b2=40:12
yüksek, bülend 26/12b1=4:35
yüksek, ber derāz-ı heme 33/44b1=34:23
ᶜālī: baş kötürgen, ser ber āverde 34/73b2=38:75
boynaġu, gerdenkeş 36/82a2=44:31
üstün, zever 30/29b3=15:74
aᶜlā: üstün, ber-ter 25/9a2=3:139
yüksek, merd-i ber-terīn 37/24a1=47:35
yüksekrek, ber-ter 30/58b2=16:60
yüksekrek, bülend-ter 31/55a2=20:68
ᶜulyā: üstün, bülend-ter 29/32a1=9:40
ᶜulā: yüksek, buzurg-ter 31/58b2=20:75
teᶜālī: uluġ er-, bülend būden 31/87b1=20:114
teᶜālā: uluġ, bülend 28/59b1=7:190
uluġ yüksek, bülend 30/33a3=16:3

teᶜālev: kelingler, āmeden 26/32a3=4:61

ᶜalā: ara, ber 36/8b2=42:13
iç / üze, ber 31/16a1=19:40
üze, ber 25/17a1=3:153
üze, be- 25/16b2=3:153

muteᶜammidᵉⁿ: oġrayu, ḳaṣd ḳonende 26/60b3=4:93

ᶜamr: ābādān ḳıl-, ābādān kerden 29/12b1=9:17
esenlik / ṣavab iş tuta and, cān-ı ser 30/29a3= 15:72
ᶜumur: tiriglik, zindegānī 30/65b2=16:70
ᶜömr, zindegānī 33/71b3=35:11
ᶜimāreᵗ: ābādān ḳılmaḳ, ābādān kerden 29/14a2= 9:19
taᶜmīr: ᶜömr bér-, zindegānī dāden 33/78a3=35:37
uzun ᶜömr bér-, ᶜömr dāden 34/17a2=36:68
taᶜmīr m.: uzun ᶜömr béril-, zindegānī dāde şoden 33/71b1=35:11
muᶜammer: uzun ᶜömr bérilmiş, zindegānī dāde 33/71b2=35:11

ᶜamel: ᶜamel, kār 33/68a2=35:8
iş, kār 28/25b2=7:147
iş, kirdār 37/54b2=49:2
ᶜamel ḳıl-, kār kerden 33/34b3=34:12
ét-, kerden 33/33b3=34:11
ḳazġan-, kerden 30/91b1=16:111
ḳıl-, kār kerden 35/74a3=41:5
ḳıl-, kerden 26/74b1=4:108
ᶜāmil: ᶜamel ḳılıġlı, kār konende 31/74b3=39:39
işlegen, kārkon 29/42b3=9:60

iş ḳılığı, kār konende 25/8a2=3:136

ᶜamm: ᶜamm, ᶜam 33/12a3=33:50
ᶜamme[t]: ata ḳız ḳarındaşı, ḫᵛāher-i peder 33/12a 3=33:50

ᶜameh: başı tezginip turuḳ- ḳaraġu, sergerdān şoden 28/56a1=7:186
tezginip yorı-, sergeşte reften 30/29b1=15:72

ᶜamā: ḳaraġuluḳ, küri 35/82b1=41:17
ḳaraġu bol-, püşide şoden 32/42a1=28:66
aᶜmā: ḳaraġu, nā-bīnā 31/91b2=20:124
ḳaraġu, kür 36/54a2=43:40
iᶜmāᵓ: ḳaraġu ḳıl-, kür kerden 37/18a2=47:23

ᶜineb: üzüm. engür 30/34b2=16:11

ᶜanet: yazuḳ, peli dkār 26/5b3=4:25

ᶜind: dergāh, nezd 32/32b2=28:49
ḳat, nezdik 37/55a2=49:3
üsk, nezd 25/24b1=3:169

ᶜanid: muḫālif, suturk 37/75a3=50:24

ᶜunuḳ: boyun, gerden 28/70b2=8:12

ᶜunuvv: uçuzluḳ ḳıl-, furū-teni kerden 31/86a3=20:111

ᶜahd: ᶜahd, ᶜahd kerden 29/9a3=9:12
ᶜahd, peymān 31/31a1=19:78
bıçıġ, peymān 28/3b2=7:102
bıçıġ, ᶜahd 30/83a2=16:95
bıçıġ, müddet 31/63a3=20:86
ᶜahd ḳıl-, peymān kerden 31/88a1=20:115
ᶜahd ḳıl-, fermūden 34/14a3=36:60
bıçıġ ḳıl-, fermūden 28/16a1=7:134
muᶜāhedeᵗ: ᶜahd ḳıl-, ᶜahd besten 29/7b2=9:1
bıçıġ ḳıl-, ᶜahd kerden 30/79b3=16:91

ᶜivec: egrilik, kej 31/85a3=20:108
egri, kej 31/85a1=20:107

ᶜavdeᵗ: yan-, bāz gerdiden be-küfr 28/85a3=8:38
yan-, bāz gerdiden 28/2b2=7:88
yan-, şoden 34/6b3=36:39
ᶜāᵓid: yanığlı, bāz gerdende 36/78b1=44:15
iᶜādeᵗ: ewür-, bāz gerdāniden 31/41b1=20:21
tirgüz-, zinde kerden 33/61a2=34:49

ᶜavẕ: sığın-, penāh giriften 35/38a1=40:27
sığın-, endeḫsiden 36/79b2=44:20
istiᶜāẕeᵗ: sığın-, penāh custen 28/61a2=7:200
sığın-, penāh giriften 35/56b1=40:56

ᶜām: yıl, sāl 29/20b3=9:28

istiᶜāneᵗ: yārī tile-, yārī ḫᵛāsten 28/12a1=7:128

ᶜir: arḳış, kārvān 30/5a2=12:82

maᶜişeᵗ: tiriglik, zindegāni 31/91b1=20:124
tiriglik, zindegānī kerden 36/49b3=43:32

ᶜayleᵗ: çıġaylıḳ, dervişi 29/21a1=9:28

ᶜayn: köz, çeşm 27/51b3=5:45
ᶜalā ᶜaynī: barı üze, ber nigeh dāşten 31/45a1=20:39
ḳurratu ᶜayn: köz yaruḳı, rūşenāyī-i çeşm 32/7a3=28:9
ᶜīn: kéng közlüg, ferāḫ-çeşm 36/87b2=44:54

ᶜayn: yer, çeşme 37/85a3=51:15
yul, çeşme 28/37a3=7:160

ᶜayāᵓ: ar-, dermānden 37/2b3=46:33

ġ

ġābir: ḳalmış, mānde-i der helāk 34/37a3=37:135

taġābün: taġābün, ġabn āverden be-yekdiger 38/70a2=64:9

ġuduvv: erte, bāmdād 28/63a3=7:205
erte, bāmdād kerden 33/34b1=34:12
erte bar-, bāmdād reften 25/2b1=3:121
ġadā: yarın, ferdā 38/30a2=59:18

ġurūb: bat-, furū reften 37/80b2=50:39
ġarb: kün batsıġ, cāy-ı āftāb furū reften 32/29a1=28:44
maġrıb: kün batsıġ yer, cāy-i āftāb-ı furū reften 28/17b2=7:137

ġurāb: ḳarġa, zāġ 27/39b3=5:31

ġurūr: ar-, firibiden 33/66b1=35:5
armaḳ, firib 26/82a1=4:120
ġarūr: yek, div 33/66b3=35:5

ġurfe[t]: baba-ḫāne, bervāre 33/53b2=34:37
kötrüm, bervāre 34/90b1=39:20

iġrāḳ: batur-, furū burden 28/16b3=7:136
batur-, āb furū burden 34/26a3=37:82
muġraḳ: ġarḳa bolmış, be-āb furū burde 36/80b2=44:24

ġārim: borçluġ, fāmdār 29/43a1=9:60

iġrā[ɔ]: sekirt-, ber āġāliden 33/22a2=33:60

ġazl: egirmiş yip, rişte 30/80b2=16:92

ġāzi: ġāzi, ġāzi 25/21a1=3:156

ġassāḳ: ḳan taḳı iring, ḫūn u rim 34/68a1=38:57

ġasl: yu-, şusten 27/21a1=5:6
iġtisāl: yun-, ser ü ten şusten 26/18b2=4:43
muġtesel: yunġu suw, cāy-ı ser ü ten şusten 34/63a3=38:42

ġışyān: ört-, püşiden 25/17b2=3:154
ört-, furū püşiden 31/59b3=20:78
ġişāve[t]: örtüg, püşiş 36/101a1=45:23
maġşiyyun ʿaleyh: ögi uçġunmış kişi, bi-hüş şode 37/17a1=47:20
iġşā[ɔ]: ört-, furū püşiden 28/69a3=8:11
teġaşşi: ört-, feräz residen 28/58b2=7:189

ġażab: ʿaẕāb, ḫışm 36/12a2=42:16
öwke, ḫışm 28/72b1=8:16
öwke, ḫışm yaʿni nā-ḫoşnūdi 28/29a3=7:152
öwke, nā-ḫoşnūdi 31/63b1=20:86
öwkeleri kel-, ḫışmnāk şoden 36/25b3=42:37
öwkelen-, ḫışm giriften 26/61a2=4:93
öwkelig bol-, ḫışm giriftcn 38/10a1=58:14
ġażbān: öwkelig bol-, ḫışmnāk 28/27b1=7:150
öwkelig, ḫışmnāk 31/62b3=20:86

ġażża[t]: amurt-, furūd āverden 37/55a1=49:3

ġıṭā[ɔ]: örtüg, püşiş 37/74b3=50:22

ġufrān: barı ört-, āmurziden 28/27a2=7:149
keçür-, der güẕāşten 36/28b1=42:43
ört-, der güẕāşten 36/25b3=42:37
ört-, āmurziden 25/14b1=3:147
yarlıḳa-, āmurziden 26/23a3=4:48
yazuḳ ört-, āmurziden 28/32a2=7:155
ġufrān m.: yarlıḳan-, āmurzide şoden 28/44a3=7:169
yarlıḳat-, āmurzide şoden 28/85a2=8:38
ġafūr: küsüş, bi-hemtā 32/12a1=28:16
örtgen, āmurzgār hemişe 25/4b2=3:129
örtgen, āmurzgār 25/20a3=3:155
ulaşu yarlıḳaġan, āmurzgār 26/66b1=4:99
yarlıḳaġan, āmurzgār 33/82a3=35:41
yarlıḳaġan örtgen, āmurzende 33/37b1=34:15
yazuḳ örtgen, āmurzgār 37/56b1=49:5
ġāfir: yarlıḳaġlı, āmurzende 35/23a1=40:3
yazuḳ örtügli, āmurzende 28/32a3=7:155
ġaffār: örtgen, āmurzgār 35/49a1=40:43
üküş örtgen, āmurzgār 31/61b1=20:82

maġfiret: yarlıkamaklık, āmurzişī 28/66a2=8:5
yarlıkamak, āmurzişī 27/24b3=5:9
örtmek, āmurziş 25/21b3=3:157
istiġfār: yarlıkatu ḳol-, āmurziş ḫvāsten 26/36b3= 4:64
yarlıkatu tile-, āmurziş ḫvāsten 25/22b3=3:159

ġaflet: ġaflet, ġaflet yaᶜnī der bī-āgāhī 37/74b2=50:22
ġaflet ap osallık, bī-āgāhī 32/10a2=28:15
ġaflet, bī-āgāhī 31/15b2=19:39
osan-, bī-āgāhī şoden 26/70a1=4:102
ġāfil: ġāfil, bī-āgāh 28/17a2=7:136
ġāfil / çın tutmaġlı, bī-āgāh 28/48b2=7:172
ġāfil / osal, bī-āgāh 32/3a1=27:93
osanuk, bī-āgāh 30/90a3=16:108

ġalebet: ġalebe ḳıl-, ġalebe kerden 38/14a2=58:21
ġalebe ḳıl-, çīre şoden 35/88a1=41:26
yeng-, çīre şoden 26/42b1=4:74
ġalebe m.: ġalebe ḳılın-, ġalebe kerde şoden 28/8b3=7:119
ġālib: ġālib boluġlı, çīre şevende 34/44b2=37:173
yengigli, çīre 27/35b3=5:23

ġılzat: irig tur-, dürüşt būden 29/53a1=9:73
turılan-, dürüştī kerden 38/95b3=66:9
ġalīẓ: irig, dürüşt 38/92b3=66:6
ḳatıġ irig, dürüşt 31/77a2=41:50
ġalīẓü'l-ḳalb: irig, sıtabr-dil 25/22b1=3:159
istiġlāẓ: yoġun bol-, sitabr şoden 37/49b1=48:29

ġull: ġul, ġul 28/34b1=7:157
ġul, bend 35/64b3=40:71

ġıll: ḫıyānet, kīne 38/24b2=59:10

ġulām: oġlan, kūdek 37/88b2=51:28
oġul, kūdem 30/26b1=15:53

ġuluvv: ḫaddin keç-, güẕeşten ez ḫad 27/10a3=4:171

ġaly: ḳayna-, cūşīden 36/85b3=44:45

ġamrat: osallık, nādānī 37/84a3=51:11

ġamm: ġam, endūh 25/16b3=3:153
ḳadġu yémek, endūh ḫorden 31/45b2=20:40

ġamām: ürüng bulıt, ebr 28/37b2=7:160

maġnem: ġanīmet, ġanīmet 26/62b1=4:94

ġanem: ḳoy, gūsfend 31/40b3=20:18

ġaniyy: bay, tevānger 29/65b3=9:93
mungsuz, tevānger 26/90a1=4:131
mungsuz, bī-niyāz 34/81b3=39:7
iġnā': asıġ ḳıl-, sūd kerden 29/19a1=9:25
asıġ ḳıl-, sūd dāşten 28/74a2=8:19
bayut-, tevānger kerden 29/53b3=9:74
kéngüt-, tevānger kerden 29/21a1=9:28
mungsuz ḳıl-, tevānger kerden 26/88b3=4:130
yıġ-, dūr kerden 36/98a1=45:19
muġni: yıġu-, dūr konende 35/52a1=40:47
istiġnā': mungsuz ér-, bī-niyāz 38/68b2=64:6

istiġāşet: feryād tile-, feryād ḫvāsten 28/68a3=8:9

ġār: ġār, şikāf būden 29/31a2=9:40
maġāra t: in, şikāf-ı der kūh 29/41a1=9:57

ġā'iṭ: aşaḳ yer, ḫadeş 26/19a1=4:43

ġayy: yaġılık, sitem 36/9a3=42:14
yolsuzluk, bī-rāhī 28/61b3=7:202
ġayy atlıġ tamuġ, ān vādī-i dūzāḫ 31/23b1=19:59
yolsuz bol-, bī-rāh şoden 32/40b3=28:63
el-ġāvī: yolsuz, bī-rāh 28/50a1=7:175
yolsuz, gümrāh 34/24a1=37:32
iġvā': yolsuz ḳıl-, bī-rāh kerden 30/24b1=15:39
yolsuz ḳıl-, gümrāh kerden 34/75a2=38:82

ġayb: belgüsüz, nā-peydā 33/36b2= 34:14
ġayb, ġayb 30/4b3=12:81
ġayb, nā-peydā 33/79a2=35:38
ġayb, nihān 33/60b3=34:48
ġayb, dür-ı şüyān 26/11b2=4:34
örtügli, nihān 29/56a3=9:78
örtügli, nā-peydā 37/67a3=49:18
örtüglüg, nä-peydā 30/70b2=16:77
örtüglüg, nihān 38/31a3=59:22
bi'l-ġayb: ġaybun, be-nā-peydā 37/77b3=50:32
iġtiyāb: ġıybet ḳıl-, ez pes bed goften 37/62b3= 49:12

ġayṣ: yaġmur, bārān 36/21a3=42:28

ġayr: aḍın, cüz 30/55a3=16:52
ermez, cüz 37/77b1=50:31
yoḳ, cüz 34/62a3=38:39
bi-ġayri'l-ḥaḳḳ: be-cüz rāstī 28/24a3= 7:147
sezāsızın, be-nā-vācib 35/80b1= 41:15
sezāsızın, bī-ḥaḳḳ 36/28a2=42:42
sezāsızın, bi-rāstī 35/66a3=40:75
ġayri ḥisāb: saḳışsız, cüz şumār 35/48a1=40:40
bi-ġayri ʿilm: biligsizlikin, be-cüz dāniş 30/39 a3=16:25
ġayre zī ʿivec: egriliksiz, cüz bā-kejī 34/96b1=39:28
ġayru memnūn: kesilgüsüz, cüz burīde 35/75b3=41:8
ġayru mubīn: belgürtmegen, cüz peydā konende 36/43b2=43:18
ġayru musāfiḥīn: zinā ḳılmaġuçı, cüz pelīdkār 26/2b3=4:24
zinā ḳılmaġan, cüz pelīdkār 26/5a1-2=4:25
ġayri sulṭān: ḥüccetsiz, cüz ḥüccet 35/44a1=40:35
ġayre ẕāti'l-şevḳeti: tolımsızını emgeksizin, cüz bā-tīzī yaʿnī silāḥ 28/67a1 =8:7
taġyīr: aḍnat-, dīger kerden 26/81a2= 4:119
taġayyür: aḍna-, ber geşten 37/12b2= 47:15

ġayẓ: öwke, ḫışm 29/11a2=9:15
öwke kel-, ḫışm āverden 37/49b3= 48:29

ف

fuʾād: köngül, dil 30/71b2=16:78

fīʾeṭ: ögür, gürūh 29/5a2=8:45

tefteʾu: üküş tutaşı, hemīşe 30/6b1= 12:85

feṯḥ: açuḳluḳ, güşāyiş 27/57a3=5:52
aç-, güşāden 33/64a3=35:2
aç-, ḥükm kerden 33/45b3=34:26
feṯḥ m.: açıl-, güşāde şoden 35/18b2= 39:71
fettāḥ: açġan, dāver 33/46a1=34:26
müfettaḥ: açılmış, güşāde 34/66a2= 38:50
istiftāḥ: aça tile-, güşāyiş ḫʷāsten 28/73b2=8:19

fetreṭ: süstluḳ, süstī 27/32b3=5:19
teftīr m.: süst bol-, süst kerde şoden 36/68b2= 43:75

fatīl: ewrülmiş kirçe, miḳdar-ı ān çi bemāl-i der- miyān-ı du engüşt 26/46a3= 4:77
ḫurmā yiplüginçe, endāze-i ān rişte-i çüpçe-i ḫurmā 26/24a2=4:49

futūn: bulġaḳ ḳıl-, fitne ewgenden 29/37a1=9:49
fitne ḳıl-, der fitne ewgenden 26/68a3=4:101
fitne ḳıl-, gerdāniden 27/55a2= 5:49
sına-, āzmüden 31/45b3=20:40
futūn m.: kökre-, suḫte şoden 37/84b2=51:13
sınan-, āzmüde kerde şoden 30/90b3=16:110
fitneṭ: bulġaḳ, āzmāyiş 29/37a1=9:49
bulġaḳlıḳ, āzmāyiş yaʿnī beze 29/36a1=9:47
bulġaḳ sınaġ, āzmāyiş 26/57a3= 4:91
fitne, āzmāyiş 29/36a3=9:48
ḳın, şikence 37/84b3=51:14
sınaġ, āzmāyiş 28/79a1=8:28
sınaḳ, āzmāyiş 27/48a3=5:41
sınamaḳ, āzmāyiş 28/31b3=7: 155
fātin: azıtıġlı, bī-rāh konende 34/42b2= 37:162

fetāṭ: yinçke ḳız, kenīze 26/4a3=4:25

iftā': aça bér-, fetvā dāden 26/85b1= 4:127
istiftā': aça tile-, pursiden 26/85a3= 4:127
ay-, pursiden 34/40a1=37:149
sor-, pursiden 34/19a1=37:11

fācir: bi-bāk, nā be-kār 34/58b3=38:28
tefcir: aḳıt-, revān kerden 34/5a1= 36:34

faḥşā': çalpaḳ iş, zinā 30/79a3=16:90
fāḥişe[t]: körksüz iş, kār-ı zişt 25/ 6b3=3:135
körksüz yazuḳ, günāh-ı buzurg 36/25b2=42:37
yawuz iş, kār-ı zişt 26/5b1=4:25
yawuzluḳ, kār-ı zişt 38/76b3=65:1

faḫūr: küwengen, nāzende 26/14b1= 4:36

iftidā': yuluġ bérmek, ḫ[v]işten ḫarîden 27/44a3=5:36
yuluġ bér-, ḫ[v]işten bār ḫarîden 35/5a2=39:47

furāt: tatlıġ, ḫoş 33/72a3=35:12

ferş: tezekli, sergîn 30/62b3=16:66

ferc: açuḳluḳ, şikāf 37/70a1=50:6
ferc, ferc 33/4b3=33:35

ferah: sewün-, şād şoden 25/28b3=3:188
şād bol-, şād şoden 25/2a1=3:120
fariḥ: şād bol-, şādmān 29/37b3=9:50

ferd[en]: yanĝluz, ten 31/31b1=19:80
furādā: yangluz yanĝluz, yegān yegān 33/59b1=34:46

fırār: ḳaç-, gürîḫten 38/53b2=62:8

farż: belgülüg ḳıl-, peydā kerden 38/ 89a1=66:2
fariża ḳıl-, peydā kerden 33/8a1= 33:38
fariża ḳıl-, fariża kerden 33/13b1= 33:50
fariża[t]: buyruḳ, fermūde 29/43a2=9:60
buyrulmış, fermūde 26/3a3=4:24
kesilmiş, fermüde-i Ḫudāy 26/ 3b1=4:24
mefrūż: tenĝlenmiş, peydā kerde 26/ 80b2=4:118

furūt: ḥaddin keç-, şitāften 31/47a2= 20:45
tefrîṭ: ḥaddin keç-, taḳşîr kerden 35/ 11a1=39:56
tengde keç-, taḳşîr kerden 30/3b3= 12:80
mufreṭ: tenĝlep yıġılmış, mānde der āteş 30/60b 1=16:62

fārig: fārig ḳadġusuz, tehî ez ġam 32/7b3=28:10
ifrāġ: ḳuy-, rîḫten 28/10b3=7:126

farḳ: aḍır-, cudā kerden 27/36b3=5:25
farḳ m.: aḍrıl-, cudā kerde şoden 36/ 75a2=44:4
furḳān: aḍırmaḳ, nuşret ya'nî yārî 28/ 79b1=8:29
furḳān, nuşret 29/2a1=8:41
farîḳ: gürūh, gürūh 33/40a3=34:20
ögür, gürūh 30/56a1=16:54
tefrîḳ: aḍrıl-, cudāyi efgenden 31/ 66b2=20:94
mufāreḳa[t]: aḍrıl-, cudā şoden 38/78a1= 65:2
teferruḳ: aḍrıl-, cudā şoden 26/88b3= 4:130
müteferrikat: önĝin önĝin, perāgende 30/2b3=12:67

feraḳ: ḳorḳ-, tersîden 29/40b3=9:56

feriyy: tanĝ, 'aceb 31/11b2=19:27

iftirā': ḳoş-, ber yāften 26/24a3=4:50
toḳı-, ber yāften 33/32a1=34:8
yalġan ḳoş-, ber yāften 26/23b2= 4:48
yalġan yarat-, ber yāften 30/57a1= 16:56
yarat-, ber yāften 30/88a1=16:105
müfterî: yalġan ḳoşġan, ber yāfende-i durüġ 28/29b2=7:152
yalġan yaratıġlı, ber yāfende 30/ 86a3=16:101
müfterā: ḳoşulmış, yāfte 33/57b3= 34:33
ḳoşulmış, ber yāfte 32/24b3=28:36

feze': ḳorḳ-, tersîden 33/61b3=34:51
tefzî' 'an: açıl-, ne-perde şoden 33/ 44a2=34:23

fesḥ: kéngüt-, ferāḥ kerden 38/7a1=58:11
orunnı kéngrü ḳıl-, cāy ferāḥ kerdāniden 38/7a1=58:11
tefessuḥ: kéngrü oltur-, ferāḥ nişesten 38/6b3=58:11

fesād: artatur, tebāhī 27/42a3=5:33
fesād, tebāh 35/37b3=40:26
ifsād: artaḳlıḳ ḳıl-, tebāhī kerden 28/11a3=7:127
fesād ḳıl-, tebāhī kerden 27/41a1=5:32
yarlıġdın çıḳ-, tebāhī kerden 30/77b3=16:88
müfsid: artaḳ işlig, tebāhkār 32/4b2=28:4
artaḳ işlig, tebāhkār 28/21a3= 7:142
yawuz işlig, tebāhkār 34/58b1=38:28
yawuz işlig ortaḳ ḳatıġlı, tebāhkār 28/4a3=7:103

fısḳ: yarlıġsız iş, birūn āmeden ez fermān 27/16b2=5:3
yarlıġdın çıḳmaḳ, birūn reften ez fermān 37/58b2=49:7
yarlıġdın çıḳ-, birūn şoden ez fermān 28/40b1=7:163
yarlıġdın çıḳ-, birūn āmeden ez fermān 28/42a1=7:165
füsūḳ: füsūḳ, birūn āmeden ez fermān 37/62a1=49:11
fāsıḳ: bulġanuḳ, tebāhkārī 37/57a1=49:6
fāsıḳ, bi-fermān 29/57b3=9:80
fāsıḳ, birūn āmede ez fermān 27/37b1=5:26
fāsıḳ, birūn āyende ez fermān 29/39a2=9:53
söz tutmaġlı boḍun, birūn āmede ez fermān 36/60a3=43:54
tangrı fermānındın çıḳġan, ez fermān birūn āyende 38/30b3=59:19
yarlıġdın çıḳıġlı, bi-fermān 28/24a1=7:145
yarlıġdın çıḳıġlı, birūn āyende ez fermān 32/22b3=28:32
yoldın çıḳıġlı, birūn āyende ez fermān 28/3b3=7:102

feşel: yüreksizlik ḳıl-, bed-dil şoden 25/15a3=3: 152
yüreksizlik ḳıl-, bed-dilī kerden 29/3b3=8:43
yüreksiz bol-, bed-dil şoden 29/5b3= 8:46

efṣaḥ: yaruḳraḳ, güşāde-ter 32/23a3=28:34

faṣl: faṣl, peydā kerden 36/84b3=44:40
faṣl, faṣl 36/15b1=42:21
aḍır-, cudā kerden 38/36a2=60:3
aḍırıl-, reften 30/10b3=12:94
tafṣīl: aḍır-, peydā kerden 29/9a1=9:11
aḍır- seç-, peydā kerden 28/49a3=7:174
aḍırmaḳ açmaḳ, peydā kerden 28/23b1=7:145
belgürtü aḍırmaḳ, peydā kerden 30/11a1=12:111
tafsīl m.: belgür-, peydā kerde şoden 35/73a3= 41:3
mufaṣṣal: üdürmiş, peydā kerde 28/15a3=7:133

feżḥ: körksüz ḳıl-, rüsvā kerden 30/28b2=15:68

fiżża[t]: kümiş, sīm 29/25b3=9:34

infiżāż: saçmaḳ, perāgenden 38/61b3=63:7
tarıl-, perāgende şoden 25/22b2=3:159

faźl: artuḳluḳ, efzūnī 33/33b1=34:10
artuḳluḳ, fuzūnī 30/37a1=16:14
artmaḳ, fuzūni 37/48b2=48:29
faźl, faźl 26/76b2=4:113
faźl, efzūnī 25/24b2=3:170
faźl, fuzūni 29/54a1=9:74
faźl / artuḳluḳ, efzūnī 33/10b1=33:47
tafżīl: artuḳ ḳıl-, efzūnī dāden 26/63b1=4:95
artuḳ ḳıl-, fuzūnī dāden 36/96a3=45:16
artuḳ ḳıl-, efzūnī nihāden 26/9a3=4:32
artuḳluḳ bér-, fuzūnī dāden 28/19b2=7:140
artuḳluḳ ur-, fuzūnī dāden 30/66a1=16:71
tafżīl m.: artuḳluḳ béril-, fuzūnī dāde şoden 30/66a3=16:71

feṭr: törüt-, āferīden 31/57a2=20:72
fāṭır: törütgen, āferīnende 33/63b1=35:1

törütügli, āferīdgār 35/4a2=39:46

tefaṭṭur: yarıl-, şikāften 31/33b2=19:90

feẕẕ: irig, dürüşt 25/22b1=3:159

faᶜl: ḳılış, kerden 37/57b1=49:6
ḳıl-, kerden 25/7b1=3:135
ḳıl-, goften 36/19b2=42:25
faᶜl m.: ḳılın-, kerde şoden 33/62b3=34:54
fāᶜil: ḳıldaçı, konende 30/29a3=15:71
mefᶜūl: ḳılġuluḳ, kerde 29/4b3=8:44
ḳılġuluḳ / ḳılınmış, kerde 29/3a1=8:42
ḳılınmış, kerde şode 26/23a2=4:47
ḳılınmış ḳılġu, kerde şode 33/7b2=33:37

faḳīr: çıġay, derviş 29/42b2=9:60
derviş, derviş 26/91b3=4:135
dervişāne, derviş 32/16b2=28:24

fıḳh: uḳ-, der yāften-i suḫen 29/62b1=9:87
uḳ-, der yāften 28/52a3=7:179
uḳ-, dānişte būden 29/58b3=9:81
uḳ-, dānisten 38/27a2=59:13

tefekkūr: endīşe ḳıl-, endīşe kerden 36/94b2=45:13
saḳın-, endīşe kerden 30/35a1=16:11

fākih: sewünç ḳılıġlı, ḫoş-meniş 34/13b1=36:55
temāşā ḳılıġlı, ḫoş-meniş 36/81a2=44:27
fākihe[t]: mīve, mīve 34/13b3=36:57

iflāḥ: ḳurtul-, restegārī yāften 27/44a1=5:35
ḳurtul-, restegārī būden 38/56a1=62:10
ḳurtul-, resten 29/5b1=8:45
ḳurtul-, rehīden 31/55b1=20:69
müflīḥ: ḳurtuluġlı, restegār 28/35a1=7:157
ḳurtulmış, restegār 32/42b1=28:67

fulk: kemi, keştī 30/36b3=16:14

felek: felek, gerdūn 34/7b2=36:40

femm: aġız, dehān 29/22b3=9:30

fevt: öt- yaᶜnī keç-, der güẕeşten 25/17a1=3:153
tapmaḳ, der güẕeşten 33/61b3=34:51

fevc: ögür, gürūh 34/68a3=38:59

fevz: ḳurtul-, pīrūz şoden 26/41b3=4:73
ḳurtul-, resten 33/26a3=33:71
ḳurtulmaḳ, resteni 33/26a3=33:71
ḳurtulmaḳ, pīrūzī 26/41b3=4:73
ḳurtulmaḳ, restegārī 29/52b2=9:72
fāᵓiz: ḳurtuluġlı, restegār 29/15b2=9:20
mefāzeᵗ: ḳurtulmaḳ, restegārī 35/13a3=39:61

tefvīẓ: ısparla-, sipurden 35/50a1=40:44

fevḳ: üstün, zeber 30/54a3=16:50
üze, zeber 30/77b3=16:88

fevāḳ: sāᶜat, tevaḳḳuf 34/51b1=38:15

ifāḳaᵗ: usına kel-, be-hūş āmeden 28/22b1=7:143

fī: birle, der 37/88b3=51:29
iç, der 25/19b1=3:154
iç, der miyān 27/33b3=5:20
iç, ender 38/1b2=58:1
iç, ez 26/21b1=4:46
içre, ender 37/57b3=49:7

feyᵓ: ewrül-, ber gerdīden 30/53a3=16:48
yan-, bāz gerdīden 37/60a1=49:9
ifāᵓeᵗ: ḳaytar-, bāz gerdānīden 33/12a2=33:50

feyż: yaşangur-, revān şoden 29/65a3=9:92

ق

maḳbūḥ: yıratılmış, dūr kerde 32/28a2=28:42

ḳabr: gūr, gūr 29/60a3=9:84

ḳabes: pāre ot, pāre-i āteş 31/38b2=20:10

ḳabż: al-, giriften 31/67a2=20:96
ḳıs-, bāz giriften 29/47b1=9:67
ḳabże[t]: mülki içi, der mülk 35/15b2=39:67

ḳable: aşnu, pīş 28/31b1=7:155
burun, pīş 29/36b1=9:48
öng, pīş 25/8a3=3:137
öngdin, pīş 30/39b1=16:26
iḳbāl: kel-, āmeden 30/5a2=12:82
utru bar-, rūy-ı sūy-ı vey āmeden 32/21b3=28:31
utru kel-, pesrevī āverden 37/88b2=51:29
utru kel-, rūy nihāden 34/28b1=37:94
utru kel-, rūy āverden 34/22b2=37:27
ḳabūl: peẕīrle-, peẕīruften 36/19a3=42:25
ḳābil: ḳabūl ḳılıġlı, peẕīrende 35/23a2=40:3
muteḳābil: bir ikindi utruşġan, rūy der rūy-ı yek-diger 36/87a3=44:53
taḳabbul: peẕīrle-, peẕīruften 27/38a3=5:27
taḳabbul m.: peẕīrlen-, peẕīrufte şoden 29/39a1=9:53
mustaḳbil: utru kelmiş, pīş āyende-pīş revende 31/79a2=46:24

ḳabile[t]: uġuş, tabār-ı ḫurd-ter 37/63b3=49:13

ḳatl: öldür-, kuşten 26/58a1=4:91
öldürmek, kuşten 26/58b1=4:92
ḳatl m.: öldürül-, kuşte şoden 25/18b3=3:154
yekādu ḳatl: öldrü yaz-, ḫ[v]āsten-i kuşten 28/28a 3=7:150
ḳutile: la[c]net ḳılındı, nefrīn kerde şoden 37/84a 2=51:10
ḳıtāl: toḳuş, kārzār 28/72a3=8:16
toḳuşmaḳ, kārzār kerden 26/45a2=4:77
toḳuşmaḳ, kārzār 26/45b3=4:77
muḳātele[t]: öldür-, kārzār kerden 29/27b2=9:36
toḳuş-, kārzār kerden 29/9b1=9:12
yoḳat-, nīst kerden 38/60a1=63:4
ḳātele: öldür-, nīst kerden 29/23a2=9:30
taḳtīl: öldür-, kuşten 28/20a2=7:141
öldürmek, bisyār kuştenī 33/22b1=33:61
taḳtīl m.: öldürül-, kuşte şoden 27/42a3=5:33
iḳtilāl: öldür-, kuşten 38/37b3=60:12
öldürüş-, kuşiş kerden 37/59a3=49:9

muḳteḥim: kirigli, ḫ[v]işten efgenende 34/68a3=38:59

ḳad: çın-oḳ, be-dürüstī 28/80b3=8:31
çın-oḳ, be-dürüstī ve rāstī 30/9b2=12:91
dürüst, be-dürüstī 25/20a2=3:155
ök, be-dürüstī 27/32b2=5:19
rāstlıḳ, be-dürüstī 35/72b1=40:85

ḳadr: erked- / u-, tevānā şoden 30/68b2=16:75
ḥükm, taḳdīr 31/46a2=20:20
tarut-, teng kerden 33/52b2=34:36
u-, tevānā şoden 30/69b2=16:76
uluġla-, buzurg dāşten 35/15a3=39:67
ḳadr m.: taru-, teng kerde şoden 38/83b1=65:7
ḳader: endāze, ḥükm 33/8a3=33:38
endāze, endāze 36/40a2=43:11
ḳadāra[t]: yaraġ, tevānā şoden 27/43a3=5:34
ḳadīr: küçlüg uġan, tevānā 27/46b1=5:40
uġan, tevānā 27/31a3=5:17
uġan, ḳadir 29/30b2=9:39
ḳādir: küçlüg uġan, tevānā 37/2b3=46:33
maḳdūr: endāze ḳılınmış, taḳdīr kerde 33/8a3=33:38
taḳdīr: endāze ḳıl-, endāze kerden 33/38b3=34:18
küçlüg bol-, tevānā şoden 37/41a2=48:21
teng̃le-, endāze kerden 34/6b3=36:39
teng̃lemek, endāze kerden 34/6b2=36:38
muḳtedir: küçlüg uġan, tevānā 36/54b3=43:42

ḳıdr: küweç, dīg 33/35b2=34:13

muḳaddes: arıġ, pāk kerde 31/39a3=20:12
arıġ yer, pāk ya[c]nī Şām 27/34a3=5:21

ḳadem: aḍaḳ, pāy 25/14b3=3:147
aḍaḳ, ḳadem 28670a1=8:11
aḍaḳ, piş-mānī 30/82b2=16:94
ḳadim: eski keçki, köhne ve dirine 34/7a1=36:39
taḳdīm: aşundur-, pīş firistāden 32/31a2=28:47
ilgerü kel-, pīş firistāden 34/69a2=38:61
öng ıḍ-, pīş firistāden 38/8b3=58:13
taḳaddum: ilgerü ıḍ-, pīş firistāden 26/35a1=4:62
ilgerü keç-, pīşī giriften 37/53b1=49:1
öngdin keç-, pīş reften 37/27a1=48:2
istiḳdām: aşın-, pīş reften 30/59b3=16:61
aşnu bar-, pīş reften 33/47b2=34:30
mustaḳdim: aşnuġlı, der pīş-şevende 30/20a2= 15:24

muḳtedī: yorıġlı, revende 36/46a3=43:23

ḳaẕf: at-, endāḫten 33/62b2=34:53
kemiş-, endāḫten 38/18a2=59:2
ḳoḍı ıḍ-, furū firistāden 33/60b2=34:48

ḳırā'a^{t}: oḳı-, ḫ^{v}ānden 30/85a1=16:98
ḳırā'a^{t} m.: oḳın-, ḫ^{v}ānde şoden 28/62b2=7:204
Ḳur'ān: Ḳur'ān, nübī 28/62b2=7:204
Ḳur'ān, Ḳur'ān 33/48a1=34:31
oḳıġu, nübī 30/19b1=15:1
oḳıġu, nübī kitāb-ı Muḥammed 30/31b3=15:91

ḳurb: yaġuḳluḳ, ḫ^{v}īşī 36/17b2=42:23
yaġu-, nezdikī kerden 26/18a1=4:43
yaġu-, nezdīk şoden 29/20b2=9:28
ẕu'l-ḳurbā: yaġuḳ, bā-ḫ^{v}īş 26/13b2=4:36
yaġuḳluḳ idisi, bā-ḫ^{v}īş 29/1b1=8:41
ḳurbān: ḳurbān, ḳurbān 25/27a2= 3:183
ḳurbān ḳılmaḳ, ḳurbān kerden 27/37b3=5:27
yaḳın, nezdīk 31/82a3=46:28
ḳarīb: yaḳın, nezdīk 26/45b3=4:77
yaḳın, nezdik-ter 36/12b3=42:17
yawuḳ, nezdīk 37/47b1=48:27
aḳrab: yaġuḳ, ḫ^{v}īşān-ı nezdik-ter 26/91b2=4:135
yaḳın, nezdik-ter 37/73a2=50:16
yaḳınraḳ, nezdik-ter 27/24a3=5:8
taḳrīb: ḳurbān ḳıl-, ḳurbān kerden 27/37b3=5:27
yaġut-, nezdīk kerden 33/53a2=34:37
muḳarreb: yaḳın, nezdīk 27/12a3=4:172
yaḳın bolmış, nezdīk kerde 28/7b1=7:114
iḳtirāb: yaġumış bol-, nezdīk āmede büden 28/55a3=7:185

ḳarḥ: baş, ḫastegī 25/9b1=3:140

ḳird: biçin, kepī 28/42a3=7:166

ḳarr: yaru-, rūşen şoden 33/14b1=33:51
yaruḳ bol-, rūşen şoden 31/10b2=19:26
müsteḳarr: amrulġu yer, ārāmgāh 34/6b1=36:38

ḳarār: amrulmaḳ, ārām 30/16b2=14:26
amrulġu yer, ārāmgāh 35/60b3=40:64
ḳarār, ārām 35/47a1=40:39
ḳarār ḳılġu yer, ārāmgāh 34/69a1=38:60
istiḳrār: ḳarār ḳıl-, ārām giriften 28/22a1=7:143

ḳarż: ötünç, wām dāden 38/74b3=64:17
ötünç bérmek, wām dāden 27/27a1=5:12
iḳrāż: ötünç bér-, wām dāden 27626b3=5:12

iḳtirāf: ḳazġan-, verzīden 29/17b2=9:24
ḳazġan-, kesb kerden 36/17b3=42:23

ḳarn: boḍun, gürūh 31/29a1=19:74
ḳarn, gürūh 37/78b2=50:36
keçmiş, gürūh 31/49a2=20:51
ḳarīn: éş, yār 26/15b2=4:38
muḳrin: küçlüg uġan, tevānā 36/41b3=43:13
muḳterin: ḳoşlup kelgen, bā-hem āmede 36/59b 3=43:53

ḳarye^{t}: él, dīh 28/2b2=7:88
él, şehr 37/11a3=47:13

kend, dih 33/38b2=34:18
uluş boḍnı, dih 30/5a1=12:82
uluş, dih 26/43b1=4:75
uluş, şehr 31/81b3=46:27

ḳist: könilik, dād 26/86a3=4:127
könilik, dād u rāstī 26/91a3=4:135
könilik, rāstī 27/49b1=5:42
iḳsāṭ: dād bér-, dād kerden 37/60a3=49:9
muḳsiṭ: könilik ḳılġan, dād dehende 27/49b1=5:42
könilik ḳılġan, dādger 37/60b1=49:9

iḳsām: andıḳ-, sevgend ḫorden 30/48a3=16:38

ḳasm: ḳısmet ḳıl-, baḫş kerden 36/49b2=43:32
muḳassim: sürügli, baḫş konende 37/83b1=51:4
muḳtesim: üleşigli, baḫş ḳonende 30/31b2=15:90
istiḳsām: üleş-, baḫş ḫ^{v}āsten 27/16b2=5:3

ḳāsī: ḳatıġ, saḫt 27/27b3=5:13

iḳşi^{c}rār: tepre-, ferāhem āmeden 34/93b1=39:23

ḳāṣid: oġrayı āsān yawuḳ, āsān u nezdīk ü miyāne 29/32b3=9:42

ḳaṣr: ḳısḳa / ḳısa ḳıl-, kütāh kerden 26/68a1=4:101
iḳṣār: taḳṣīr ḳıl-, ne-īstāden 28/61b3=7:202
muḳaṣṣir: saç ḳısḳa ḳılıġlı, kütāh konende-i müy 37/47a1=48:27
ḳāṣiratu'ṭ-ṭarf: közi yümüklüg, kütāh konende-i nigereş 34/66b3=38:52

ḳaṣaṣ: keçmiş ḳıṣṣa, ber goften 32/17a3=28:25
ay-, ber goften 35/68a1=40:78
keçmişni ay-, ber goften 30/95b2=16:118
ḳıṣṣa ḳıl-, ḳıṣṣa kerden 27/7b1=4:164
ḳıṣṣa ḳıl-, ber goften 31/68b3=20:99
sözle-, ber goften 28/51a1=7:176
saḳnıp sözle-, ber goften 28/51a2=7:176
uḍ- bar-, ber pey reften 32/8a3=28:11

ḳaşiyy: ırak, dūr 31/9a3=19:22
ḳuşvā: ırak, dürter 29/2b1=8:42
aḳṣā: ırak, dürter 32/14a2=28:20

ḳażā^{ɔ}: ḥükm ḳıl-, güzārden 29/3a1=8:42
ḥükm ḳıl-, ḥükm kerden 26/37b2=4:65
ḥükm ḳıl-, ḥükm kerde şoden 36/9b2=42:14
ḥükm ḳıl-, kerden 31/57a2=20:72
ḥükm ḳıl-, tamām kerden 31/14a2=19:35
ḥükm ḳıl-, vaḥy firistāden 32/29a2=28:44
keçür-, güẕārīden 29/4b2=8:44
ḳıl-, güẕārīden 26/71a2=4:103
öte-, güẕāşden 33/7a1=33:37
öte-, güẕeşten 32/19a2=28:28
seç-, vaḥy firistāden 30/28a1=15:66
ḳażā m.: ḥükm ḳılın-, güẕārde şoden 31/15b2=19:39
ḥükm ḳılın-, ḥükm kerde şoden 36/15b1=42:21
ḳażā ḳılın-, ḥükm kerde şoden 33/77a3=35:36
ḳażā ḳılın-, güzārde şoden 31/87b3=20:114
ötel-, güzārde şoden 38/55a3=62:10
ḳażā^{ɔ} ^{c}alā: öldür-, tamām şoden 32/11a2=28:15
maḳżiyy: ḥükm ḳılınmış, ḳażā kerde 31/28a1=19:71
ḥükm ḳılınmış, güzārde ve ḥükm kerde 31/9a 2=19:21

ḳıṭ r: baḳır yulı, mis 33/34b2=34:12

ḳıṭṭ: ḥisāb, nāme 34/51b2=38:16

ḳaṭ^{c}: kes-, burīden 27/45a3=5:38
kes-, burīden u helāk kerden 25/3b1=3:127
kesmek, burīden 28/67b3=8:7
taḳṭī^{c}: kes kes ḳıl-, perāgende kerden 28/43a2=7:168
kes kes ḳıl-, pāre pāre kerden 37/13b2=47:15
kes-, burīden 31/56a3=20:71
taḳṭī^{c} m.: kesil-, burīde şoden 27/42b1=5:33
maḳṭū^{c}: kesilmiş, burīde şevende 30/28a2=15:66

ḳuᶜūd: oldur-, nişesten 25/23b2=3:168
oltur-, nişesten 26/95b1=4:140
oldurmaḳ, nişesten 29/59b3=9:83
ḳāᶜid: oldurġan, nişeste 26/63a1=4:95
oldurġlı, nişeste 26/63b2=4:95
oldurġlı, hem-nişin 37/73b2=50:17
ḳāᶜideᵗ: ul / yer töşek, bunyād 30/39b2=16:26
maḳᶜād: oldurġu yer, cāy 25/2b2=3:121
oldurġu yer, nişin 29/58a1=9:81

ḳufl: ḳufl, ḳufl 37/18b1=47:24

ḳalb: köngül, dil 27/27b3=5:13
yürek, dil 35/32a3=40:18
taḳlib: aḫtar-, gerdāniden 29/36b1=9:48
taḳlīb m.: ewrülün-, gerdānide şoden 33/24a1= 33:66
inḳılāb: yan-, ber geşten 28/9a1=7:119
yan-, ber gerdiden 27/34b2=5:21
yan-, bāz gerdiden 25/3b2=3:127
munḳalib: yanıġlı, bāz gerdide 28/10b1=7:125
taḳallub: evrülmek, geşten 35/23b3=40:4
tezginmek, gerdiden 30/52b2=16:46
muteḳalleb: yanış, cāy-ı ber geşten 37/16a2=47:19

miḳlād: kirit, kilid 35/13b3=39:63

ḳalīl: az, endek 27/51a3=5:44
azḳına yaᶜni azaġu, endek 26/51a1=4:83
azḳına, endek 26/22a2=4:46
azaġu, endek 26/38a3=4:66
néme az, nik endek 34/55b2=38:24
taḳlīl: az körkit-, endek kerden 29/4b1=8:44
iḫtilāl: toḳuş-, kārzār kerden 32/10b1=28:15

ḳamer: ay, māh 30/35a3=16:12

ḳamīṣ: köngłek, pirāhen 30/10a3=12:93

ḳummal: yaḍaġ çekürge, dīvek 28/15a2=7:133

ḳānit: aḍaḳın turġan eren, merd-i fermān-ber-dār 33/3b3=33:35
boyun suġan, fermān-ber dār 26/11b1=4:34
yarlıġ tutuġlı, fermān-ber-dār 30/97a1=16:120

ḳānitᵗ: aḍaḳın turġan tişi, zen-i fermān-berdār 33/4a1=33:35
namāz ḳılġan ... ḳunçuy, namāz konende 38/91b3=66:5

ḳunūt: nevmīd bol-, nevmīd şoden 36/21a3=42:28
nevmīd bol-, nevmīd būden 35/9a2=39:53
umunçsuz bol-, nevmīd şoden 30/27a3=15:56
ḳanūt: umınçsız bol-, nīk būden 31/76a1=41:49

ḳāhir: uçuzlap keçrügli, ḳahr konende 28/11b3=7:127
kahhār: boynaġularınıng boynın sıġan, şikende-i kāmhā 35/31b2=40:16
ġalebe ḳılġan, şikende-i kāmhā 34/70b2=38:65

ḳūt: rūzī, rūzī 35/77a1=41:10

muḳīt: küḍezçin, tevānā 26/52b1=4:85

ḳāᶜ: yazı, hem-vār 31/70b3=20:106

ḳavl: ay-, goften 25/14b1=3:147
aymaḳ, guftār 27/2a2=4:156
aymaḳ, kelime 32/40b1=28:63
aytıġ, guftār 37/76b2=50:29
aytıḳ, guftār 29/22b3=9:30
aytıḳ ḳın, kelime-i ᶜaẕāb 33/86b2=36:7
ḳavl, guftār 37/84a1=51:8
ḳın, guftār 34/23b2=37:31
ḳın, guftār yaᶜni şikence 34/18a1=36:70
söz, guftār 33/48b2=34:31
söz, suḫen 37/21a2=47:30
söz ayt-, goften 31/13b3=19:34
sözle-, goften 37/54b1=49:2
ḳavl m.: ayıl-, gofte şoden 29/35b1=9:46
aytıl-, gofte şoden 30/38b1=16:24

ḳıyām: öre turġan, istāde 35/17a1=39:68
aḍaḳın ḳıl-, be-pāy dāşten 31/39b2=20:14
aḍaḳın tur-, istāden 29/60a3=9:84
aḍaḳın tur-, istādegi kerden 26/86a2=4:127

adaḳın bol-, istāden 33/59b1= 34:46
adaḳın bol-, ber ḫāsten 35/51a1= 40:46
ḳop-, ber ḫāsten 26/97a2=4:142
tur-, istāden 26/68b3=4:102

ḳıyāme[t]: ḳıyāmet, ḳıyāmet 27/4a1= 4:159
ḳıyāmet, rüsteḫiz 31/91b2=20:124
ḳıyāmet ... ya[c]nī ḳopmaḳ, rüsteḫiz 38/36a2=60:3
ḳopmaḳ, resteḫiz 26/53a2=4:87
ḳopmaḳ, ḳıyāmet 28/48b1=7:172
ḳopmaḳ ... ya[c]nī ḳıyāmet, rüsteḫiz 35/15b2=39:67

ḳavvām: adaḳın ḳılıġlı, istādegī konende 26/91a3=4:135
adaḳın turġan, istādegī konende 26/11a1=4:34

ḳā[ɔ]im[en]: adaḳın, istāde 38/56b1=62:11

ḳayyim: köni, rāst yā şumār-ı rāst 29/27b1=9:36

ḳayyūm: tutaşı, hemīşe 31/86b1= 20:111

aḳvām: könirek, rāst-ter 26/21b3=4:46

maḳām: adaḳın turmaḳ, be-cāy istāden 31/28b2=19:73
adaḳın turuġlı orun, be-pāy istādenī 36/81a1=44:26
ajun, cāy 36/86b3=44:51
orun, cāy-i istādenī şode 34/43a1= 37:164

iḳāme[t]: adaḳın ḳıl-, be-pāy dāşten 26/71b2=4:103
adaḳın ḳıl-, be-pāy kerden 26/68b2=4:102
adaḳın ḳıl-, rāst kerden 38/78a3= 65:2
adaḳın tut-, be-pāy dāşten 38/9a3= 58:13
turġuluḳ, bāşendegī 30/73a2=16:80

muḳīm: adaḳın ḳılıġlı, be-pāy dārende 27/5b3=4:162
ulaşu, hemīşe 27/45a2=5:37
tutaşı, hemīşe 29/48a3=9:68
tutaşı, peyveste 30/30b1=15:76

istiḳāme[t]: rāst tur-, rāst būden 35/75a1=41:6

mustaḳīm: köni, rāst 26/39a1=4:68
köni yol, rāst 30/25a3=15:41

ḳavm: boḍun, gürūh 27/24a2=5:8
boḍun, gürūh-ı merdān 25/9b2= 3:140
boḍun, ḳavm 27/33b1=5:20
boḍun, kesān u gürūh 28/11a2= 7:127
ḳavm, gürūh 28/36a3=7:159

ḳuvve[t]: ḳuvvet, nīrū 29/48b2=9:69
küç, nīrū 31/7b3=19:12
küç, ḳuvvet 33/84b3=35:44
küç, tevānā 28/23b2=7:145
küç, ? 30/80b2=16:92

ḳaviyy: küçlüg, tevānā 32/18a1=28:26
küçlüg, tevānā 38/14a3=58:21

taḳyīż: gümārla-, ber gümāşten 35/86b2=41:25

ك

ke: teg, hem-çü 25/20b2=3:156
ke-mā: neçük kim, hem-çünān ki 33/62b3=34:54
ke-ẕālike: mundaġuḳ, hem-çünānet 33/69b2=35:9

ke[ɔ]eyyin: neçe, çend 38/84a2=65:8
néçe üküş, çendā 25/13b1=3:146

kebt: töpen ḳıl-, nigüsār kerden 25/3b2= 3:127

kiber: uluġluḳ, buzurg-i sālī 30/26b3= 15:54
uluġ, buzurg 35/44a2=40:35
uluġ bol-, buzurg şoden 38/40b1= 61:3
uluġ körün-, buzurg numūden 36/8b1=42:13

kibriyā[ɔ]: uluġluḳ, buzurgvārī 36/109b1=45:37

kebīr: uluġ, buzurg 30/3b1=12:80

el-kebīr: tanġrı, buzurgvār 35/29b3= 40:12
uluġ, buzurgvār 33/44b2=34:23
ulu, buzurg 26/12b1=4:34

kebīre[t]: uluġ yazuḳ, günāh-ı buzurg 26/8b3=4:31

ekber: uluġraḳ, buzurg-ter 30/50b1= 16:41

kübrā[ɔ]: uluġraḳ, buzurg-ter 31/42a2= 20:23

tekebbür: uluġsıġlıḳ ḳıl-, buzurg huşī u gerden- keşī kerden 28/24a2=7:146

mütekebbir: boynağu / mütekebbir, gerdenkeş / buzurg-meniş 35/44b2=40:35
uluġ, buzurgvār 38/32a1=59:23
uluġsıġlıḳ ḳılıġlı, gerdenkeş 30/42a3=16:29
istikbār: boynağuluḳ ḳıl-, gerdenkeşī kerden 27/12b2=4:172
küvezlenmek, buzurgī custen 33/83a2=35:43
uluġsıġlıḳ ḳıl-, gerdenkeşī kerden 28/15b1=7:133
müstekbir: boynağu, gerdenkeş 36/91b2=45:8
boynağuluḳ ḳılġan, gerdenkeş 38/60b2=63:5
boynağuluḳ ḳılıġlı, gerdenkeş 30/38a1=16:22

ketb: biti-, nebişten 28/32a3=7:156
ketb m.: bitil-, nebişte şoden 26/45a2=4:77
bitin-, nebişte şoden 26/85b3=4:127
kitāb: bitig, nāme 28/44a1=7:169
bitig, kitāb 30/12a1=13:43
bitig yarlıġ, nāme 33/58a3=34:44
bitig, nigāh dāşten-i fariża 26/2b1=4:24
bitig, nebişte 30/19a1=15:1
fariża, fariża 26/71b3=4:103
kitāb, nāme 29/27a2=9:36
mektūb: bitinmiş, nebişte 28/33b2=7:157

ketm: kizle-, pinhān dāşten 25/28a3=3:187

keşre^{t}: üküşlük, bisyārī 29/19a1=9:25
üküş bol-, bisyār būden 28/74a3=8:19
keşīr: üküş, bisyār 25/13b2=3:146
üküş üküş, bisyār 26/66b3=4:100
üküşrek, bisyār 27/55b2=5:49
ekşer: köprek, bişter 36/103a2=45:26
üküşrek, bişter 33/52a2=34:35
üküş, bişter 33/86b2=36:7
istikşār: üküş ḳıl-, bisyār kerden 28/57b2=7:188

kezib: yalġan, durūġ 30/60a2=16:62
yalġan, durūġ-güy 29/33b1=9:42
yalġanlıḳ, vebāl-i durūġ 35/39a3=40:28
yalġanlıḳ, durūġ 38/10b1=58:14
yalġan ay-, durūġ goften 35/12b1=39:60
yalġanlıḳ ḳıl-, durūġ goften 29/55b3=9:77
kizb: yalġan, durūġ 31/52b2=20:61
kāzib: iki yüzlüg / yalġan, durūġ-güy 38/58a1= 63:1
yalġançı, durūġ-güy 29/34a1=9:43
yalġan sözledeçi ya^{c}nī yalġançı, durūġ-güy 30/88a3=16:105
tekzīb: yalġan tut-, durūġ goften 29/63b2=9:90
yalġan tut-, durūġ-güy dāşten 28/51a1=7:176
yalġan tut-, durūġ-zen dāşten 28/25a2=7:146
yalġanḳa tut-, durūġ-güy dāşten 27/25a2=5:10
yalġan tutuġlı er-, durūġ-güy dāşten 33/56b 3=34:42
kezzāb: yalġançı, durūġ-güy 34/48a1=38:4
tekzīb m.: yalġan tutul-, durūġ-güy dāşte şoden 33/66a1=35:4
mükezzib: yalġan tutġuçı, durūġ-güy 30/47b3=16:36
yalġan tutġan, durūġ-güy dārende 36/47a3= 43:25
yalġançı, durūġ-güy dārende 25/8b2=3:137

kerb: ḳaḍġu, endüh 34/33b3=37:115

kerre^{t}: evrülmek, bāz geştī 35/11b3=39:58

kürsiyy: kürsī, taḫt 34/60b2=38:34

kerīm: aġırlıġ edgü, kirāmī 33/30b1=34:4
tüzün, nīkū u kirām 33/1b1=33:31
tüzün, kirām 26/9a2=4:31
uluġ, kirām 36/81a1=44:26
uluġ / kerīm, buzurgvār 36/86b1=44:49
ekrem: kerāmetlıġraḳ, kirāmī-ter 37/64a2=49:13
mükrem: aġırlanmış, kirāmī kerde 34/1b1=36:27

kurh: taplama-, nā-pesend dāşten 30/60a1=16:62
terslen-, nā-pesend dāşten 35/30b1=40:14
unama-, nā-pesend dāşten 29/24b3=9:33
unama-, nā-pesendīden 29/58a2=9:81

kerh^{en}: köngülsüzün, nā-pesend dārende 35/77b3=41:11
küçin, be-nā-ḫoş 29/39a1=9:53
ikrāh: küçin tut-, be-sitem dāşten 31/57b2=20:73
kārih: unamaġlı, nā-pesend dārende 29/36b3=9:48
unamaġlı, nā-pesendide 28/2b3=7:88
taplamaz, nā-pesend dārende 28/66b2=8:5
tekrīh: yigrentür-, nā-ḫ^{v}āh kerden 37/58b1=49:7

kesb: ḳılıḳ, verziden 35/7b3=39:51
ḳılmaḳ, verziden 35/7b1=39:51
ḳazġan-, verziden 26/53b3=4:88
iktisāb: ḳazġan-, verziden 26/9b1=4:32

kesād: kāsidlik, nā-revā şoden 29/17b3=9:24

kisf: pāre bulıt, pāre-i ebr 33/33a2=34:9

keslān: kāhil, kāhil 29/39b3=9:54
kāhillıḳ, kāhil 26/97a3=4:142

keşf: aç-, güşāden 30/55b3=16:54
açıt-, güşāden 36/58a2=43:50
kāşif: açıġlı, güşāyende 31/73b3=39:38

kāẓim: singürgen, furū ḫorende 25/6a3=3:134
öwke singrügli, ḫışmnāk 35/32a3=40:18
keẓim: öwkeẓ, ḫışmnāk 30/57b2=16:58
öwke singürgen, ḫışmnāk 30/6a3=12:84
öwkelig, ḫışmnāk 36/43a3=43:17

ka^{c}b: topuk, sitāleng 27/21a3=5:6

küfr: kāfirlıḳ, küfr 33/79b2=35:39
küfr, küfr 29/12b2=9:17
küfr, nā-greviden 26/22a1=4:46
küfr, nā-grevide 29/16b3=9:23
küfr, kāfirī 29/53b1=9:74
tangrını barlama-, nā-greviden 37/58b2=49:7
kāfir bol-, ne-greviden 33/74a2=35:26
tan-, küfr āverden 26/25a2=4:51
tan-, kāfir şoden 30/56a2=16:55
tan-, münkir şoden 26/31b3=4:60
tan-, ne-greviden 30/19b2=15:2
tan-, nū-sipāsī kerden 30/67b2=16:72
tanmaḳ, nā-greviden 27/2a1=4:156
tanmaḳlıḳ, nā-greviden 30/89a1=16:106
küfr m.: tanıl-, münker şoden 26/95a3=4:140
kāfir: kāfir, nā-grevide 27/5a2=4:161
tanıġlı, nā-grevide 30/41a2=16:27
keffār: nū-sipās, nusipās 37/75a3=50:24
tanġan, nusipās 34/78b2=39:3
kefūr: nusipās, nik-nusipās 33/38b1=34:17
nūsipās, nā-sipāsī 33/77b3=35:36
tekfīr: ört-, pūşiden 26/8b3=4:31
ört-, furū pūşiden 27/27a1=5:12

keff: yıġ-, bāz dāşten 27/25b2=5:11

kāffe^{t}: barça, – 33/46b2=34:28
ḳamuġ, heme 29/27b3=9:36

kefl: peẓirle-, peẓiruften 32/9a1=28:12
kefīl: uġḳa aldaçı, piẓruftār 30/80a3=16:91
ikfāl: bér-, piẓrūftār kerden 34/54b2=38:23

kifāye^{t}: tap kel-, kifāyet kerden 30/32b1=15:95
kefā: tap, bes 26/20b1=4:45

kāfī: tirigliki er-, kifāyet konende 31/72a2=39:36

kelb: it, seg 28/50b1=7:176
mükellib: üterçi, dānā be-ta^{c}līm-i şikār 27/18a3=5:4

teklīf: fermānla-, be-kerden der āmeden 38/83b3=65:7
teklīf m.: fermānlan-, fermūde şoden 26/51a2=4:84
mütekellif: étig étgen, ḫ^{v}işten saḫte 34/76a2=38:86

küll: barça, heme 36/51b2=43:35
heme / ḳamuġ, her 35/24a3=40:5
ḳamuġ, her 26/85a2=4:126
ḳamuġ, her yeki 26/63b3=4:95
ḳamuġ, her yeki ya^{c}ni heme 37/72a3=50:14
ḳamuġ, gürüh 27/53b2=5:48
ḳamuġ, heme 25/18a3=3:154

munça, heme 26/88a2=4:129
munça tenĝlig, her 33/31b3=34:7
tegme, heme 30/64b1=16:69
tegme, her 30/46b2=16:36
tegme, her cāyī 33/39b2=34:19
külle-mā: tegme yolı kim, her bār ki 26/27b1= 4:56

kelāle^{t}: kelāle, cüz māder u peder u ferzend 27/15a2=4:176

kelime^{t}: ^{c}aẕāb, suḫen 35/25a2=40:6
kelime, suḫen 29/53b1=9:74
kelime, ḥūkm 36/9b1=42:14
söz, suḫen 30/15b1=14:26
kelām: kelām, suḫen 37/36a3=48:15
söz, suḫen 28/23a1=7:144
teklīm: sözlemek, suḫen goften 27/8a1=4:164
tekellüm: sözle-, suḫen goften 28/26a3=7:148

kem: neçe, çendān 31/28b3=19:74

kāmile^{t}: tükel, tamām 30/39a1=16:25
ikmāl: tükel ḳıl-, tamām kerden 27/17a2=5:3

kimm: çéçek, ġılāf-ı şukūfe 36/2b1=41:47

kenz: köm-, genc nihāden 29/25b2=9:34

kinn: örtük / sığınçu, pūşiş 30/74a1=16:81
kinān: örtüg, pūş 35/74a1=41:5
iknān: kizle-, pūşiden 32/43a2=28:69

kūb: sapsuz bardaḳ, kūze-i bī-deste 36/67a2=43:71

kevd: yaz-, ḫ^{v}āsten 32/7b3=28:10
tile-, ḫ^{v}āsten 26/47b1=4:78

tekvīr: kivür-, der āmeden 34/79b1=39:5

kevn: bol-, būden 25/19a1=3:154
ér-, būden 26/10b2=4:33
sözle-, būden 30/98b3=16:124
tur-, būden 37/26a3=47:38
turur, būd u hest ü bāşed 33/82a3=35:41
mā kāne: kerekmez, ne būd u ne sezed 33/17b2=33:53
kerekmez, ne bāşed 26/58b1=4:92
kerekmez, ne sezend 29/12a3=9:17
yoḳ, ne būd 33/7b3=33:38
yoḳ bolġusı, ne būd 33/41b1=34:21
mekān: ajun, cāy 30/92a2=16:112
yer, cāy 28/22a1=7:143
orun, cāy 33/62a1=34:51
mekāne^{t}: orun, tevānāyī 31/74b2=39:39

keyy m.: dāġ basıl-, dāġ kerde şoden 29/26a3=9:35

key: tép, tā 32/9a3=28:13
li-key: ançaḳ, tā 30/65b2=16:70

keyd: al, sigāliş 26/44b1=4:76
al, sigāliş-i bed 25/2a2=3:120
al / dastān, bed-sigāliden 35/37a1=40:25
destān, sigāliş-i bed 34/29a3=37:98
étig, sigāliş 31/53b3=20:64
étig / al, sigāliş 31/53b3=20:64
ḥile, nügāh giriften 28/54a3=7:183
keyd, sigāliş-i bed 35/46a2=40:37
yawuz étig / ḥile, sigāliş-i bed 31/52a3=20:60
al ḳıl-, bed sigāliden 28/60a6=7:195

keyfe: neçük, çigüne 33/74a2=35:26
neteg, çigüne 25/8b1=3:137
neteg bol-, çigüne kerden 26/34b1=4:62

keyl: ülgü, peymāne 30/8a3=12:88

ل

lā: ermez, ne 25/25a1=3:170
kerekmez, ne 33/17b3=33:53
yoḳ, ne 25/25a1=3:170
lā ... aḥad^{in}: hiç kimerse, hiç kes 25/16b1-2=3:153

li: kim, tā 30/49a1=16:39
tép, tā 33/13b2=33:50
tegi, nezd-i 28/56b1=7:187
üçün, tā 25/3a1=3:126
li me: nelük, çirā 29/33b2=9:43

lubb: ^{c}aḳl, ḫıred 34/59a2=38:29
bilig / ḫıred, ḫıred 30/17a2=14:52

ḫired, ḫired 34/89b3=39:18

lebs: dereng ḳıl-, dereng kerden 33/36b2=34:14
mukş, dereng kerden 31/38b1=20:10

lubs: keḏ-, pūşīden 30/36b2=16:14
libās: örtüg, pūşiş 30/92b1=16:112

lebs: sézig, şek 37/72b2=50:15

leben: süt, şīr 30/63a1=16:66

melce³: sıġınġu yer, cāy-ı penāh 29/41a1=9:57
sıġınçu, cāy-ı penāh 36/31b3=42:47

ilḥād: ḳış-, girāyīden u cesten 28/53a3=7:180
ḳış-, girāyiden 30/87a3=16:103

leḥḳ: yet-, der resīden 25/24b3=3:170
ilḥāḳ: yetür-, der resāniden 33/46a2=34:27

laḥm: et, güşt 33/72b2=35:12

laḥn: yoruḳ, güzārden 37/21a3=47:30

liḥye[t]: saḳal, müy-ı rüy 31/66a1=20:94

eledd: ḳatıġ daᶜvīçi boḍun, saḫtkār 31/35b2=19:97

ledun: dergāh, nezd 26/16b2=4:40
üsk, nezd 26/38b3=4:67

ledā: baş, nezdīk 35/23a3=40:18
üsk, nezdīk 36/70b1=43:80

leẕāẕ: mezelen-, meze yāften 36/67b1=43:71

lāzib: yepüşgen, ber çefsende 34/19a3=37:11

ilzām: vācib ḳıl-, lāzım kerden 37/45b3=48:26

lisān: til, zebān 30/60a1=16:62
til, zewān 26/21a3=4:46
lisānu şıdḳ: key ögdilik, sitāyiş-i nīkū 31/19b2= 19:50

laṭīf: laṭīf, şīrīnkār 33/3b1=33:34
yinçke körügli laṭīf, bārīk-bīn 36/13b3=42:19

leᶜib: oyun, bāzī 37/24b1=47:36
oyna-, bāzī kerden 29/46a1=9:65
lāᶜib: oynaġlı, bāzī konende 36/84a3=44:39

leᶜalle: bolġay kim, kerden 37/60b3=49:10

laᶜn: helāk bol-, günāhkār şoden 37/58a2=49:7
ḳarġa-, nefrīn kerden 37/30a2=48:6
laᶜnet ḳıl-, nefrīn kerden 33/20a1=33:57
yırat-, nefrīn kerden 27/27b2=5:13
laᶜne[t]: ḳarġış, nefrīn 30/23b3=15:35
laᶜnet, nefrīn 32/28a1=28:42
melᶜūn: melᶜūn, nefrīn-kerde 33/22a3=33:61

luġūb: armaḳ, māndegī 33/77a2=35:35

laġv: kerekmez söz, suḫen-i behūde 32/35b1=28:55
kerekmez söz, nā-fercāmī 31/24b1=19:62
laġv ḳıl-, bīhūde goften 35/87b3=41:26

laf̈z: sözle-, efgenden ez dehān 37/73b2=50:18

laḳab: yawuz at, sāz-nām 37/61b3=49:11

iltiḳāṭ: ketür-, giriften 32/6b1=28:8

laḳf: sıngür-, ḫorden 28/8b1=7:117

iltiḳām: yut-, ḫorden 34/38b1=37:142

liḳā³: cezā / ḳarışġu, cezā 35/19a2=39:71
kör-, dīden 29/55b2=9:77
körgü, bādāş bā-dīdār 28/25b2=7:147
körmek, dīden 25/11a3=3:143
tuşmaḳ, dīdār 31/3a2=18:110
tuş- yā kör-, dīden 31/23b1=19:59
lāḳī: körügli, binende 32/39b1=28:61
mulāḳī: ḳarışġu, binende 38/53b3=62:8
iltiḳā³: ḳarış-, kār-zār kerden 29/2a1=8:41
ḳarış-, dīdār kerden 25/19b3=3:155

telaḳḳī: tut-, piş āmeden 37/73a3= 50:17
mütelaḳḳī: tutuġlı, ferişte 37/73b1= 50:17
talāḳ: talāḳ, ḳıyāmet 35/31a2=40:15

tilḳā': tuş, sūy 32/15a2=28:22

ilḳā': at-, endāḫten 31/44b1=20:39
at-, ewgenden 31/55a2=20:69
at-, zūd nihāden 28/27b3=7:150
kemiş- / bér-, dāden 30/77a1=16:87
kemiş-, der ewgenden 28/70b1=8: 12
kemiş-, ewgenden 26/56b2=4:90
kemiş-, efgenden 30/37a2=16:15
kemiş-, şikesten 28/7b3=7:116
kemiş-, endāḫten 34/29a2=37:97
ḳoḍı ıḍ-, firistāden 35/30b3=40:15
ilḳā'u's-sem': ḳulaḳ tut-, güş dāşten 37/79b1=50:37
ilḳā' m.: kemşil-, ewgende şoden 28/ 9a1=7:120
mulḳī: kemişigli, efgende 28/7b2=7: 115

lemḥ: (köz) yumup aç-, nigeristen 30/ 70b3=16:77

lemz: füsūs tut-, 'ayb kerden 29/41a3= 9:58
füsūslan-, 'ayb kerden 29/56a3=9: 79
til ét-, 'ayb kerden 37/61b2=49:11

mulāmese't: yavuḳ-, sāvīden 26/19a2= 4:43

lemmā: ḳaçan, çün 33/7a1=33:37
taḳı, henūz 34/49a3=38:8

len: hem, 38/11b1=58:17
hiç, hergiz 25/12a3=3:144
hergiz, hergiz 33/47b3=34:31
meger, meger 31/1b1=18:75

lehş: til çıḳar-, zebān bīrūn kerden 28/ 50b2=7:176

lehv: efsūs, meşġūl konende 37/24b1= 47:36
oyun, bāzī 38/56a2=62:11
ilhā': meşġūl ḳıl-, meşġūl kerden 38/ 63a3=63:9

lev: eger, kāşki 26/54b1=4:89
nelük, çirā 32/31a3=28:47
lev-lā: nelük, çirā 31/82a2=46:28

levḥ: taḫta, taḫta 28/23a3=7:145

levme't: melāmet, serzeniş 27/59b1=5:54
lā'īm: melāmet ḳılıġlı, melāmetger 27/59b1=5:54
mulīm: melāmetlıġ, sezā-yı melāmet 34/38b2= 37:142

levn: boḍuġ, gūn 30/36a1=16:13
güne, güne 33/74b2=35:27

leyy: ḳıştur-, ? 26/92a2=4:135
ḳıya baḳ-, iltifāt kerden 25/16b1= 3:153
tola-, gerdānīden 26/21a3=4:46
tola-, ber tāften 38/60b1=63:5

leyt: eksüt-, kem kerden 37/65a1=49:14

leyte: kāşkī, kāşkī 31/9b2=19:23

leyse: ermez, nīst 33/1b2=33:32
yoḳ, nīst 25/3b3=3:128

leyi: tün, şeb 30/35a2=16:12
şeb, şeb 34/6a2=36:37
leyle't: tün, şeb 28/20b2=7:142

leyān: yumşaḳlıḳ, nerm şoden 25/22a3= 3:159
yumşa-, nerm şoden 34/93b3=39:23
leyyin: yumşaḳ, nerm 31/46b3=20:44
ilāne't: yumşat-, nerm kerden 33/33b3= 34:10

līne't: ḫurmā tüpi, dıraḫt-ı ḫurmā 38/ 19b3=59:5

م

mā: ermez, nīst 25/11b2=3:144
yoḳ, nist 25/3a2=3:126
né, çi 33/44a3=34:23
né kim, ān çi 33/64a2=35:1
né kim, her çi 32/38b2=28:60
mā-ẕā: ne, çi 26/15b3=4:39
né neng, ki çi 27/18a1=5:4
né neng, çi 28/6b1=7:110
mā ziltum: hemīşe, hemāre 35/43a1= 40:34

metāᶜ: irinç, ber ḫᵛurdārī 29/29b3=9:38
inçrütmek, ber ḫᵛurdārī 26/46a1=4:77
irinçlenmek, ber ḫᵛurdārī 30/73b1=16:80
irinçlik, ber ḫᵛurdārī 36/24b3=42:36
idiş, kālā 30/3a1=12:79
küdezü bérmek, ber ḫᵛurdārī dāden 34/8b2=36:44
metāᶜ, kālā 26/70a2=4:120
ton, kāla 33/17a2=33:53
yawuḳraḳ, ber ḫᵛurdārī 36/51b3=43:35
temtīᶜ: inçründür-, ḫᵛurdārī dāden 30/31a1=15:88
irinçlendür-, ber ḫᵛurdārī dāden 34/39b3=37:148
inçründür-, ber ḫᵛurdārī dāden 32/39b1=28:61
mutᶜa bér-, mutᶜa dāden 33/11b2=33:49
temettuᶜ: inçrün-, ber ḫᵛurdārī giriften 30/56a3=16:55
irinçlen-, ber ḫᵛurdārī kerden 34/84a1=39:8
istimtāᶜ: irinçlen-, ber ḫᵛurdārī giriften 29/48b3=9:69
inçrün-, ber ḫᵛurdārī giriften 29/48b3=9:69
tusu inçlen-, ber ḫᵛurdārī giriften 26/3a1=4:24

metīn: ḳatıġ ḳawī, üstüvār 28/54b1=7:183

metā: ḳaçan, key 33/47a1=34:29

miṣl: meṉgizlig, mānend 25/9b2=3:140
mengizlig, hem-çü 36/6b3=42:11
neteg kim, mānend 35/79a3=41:13
teg, mānend 28/60a4=7:194
meṣel: meṉgizlig, hem-çü dāstān 38/28a2=59:15
meṉgzek, dāstān 28/50b1=7:176
meṉgzek yaᶜnī meṣel, dāstān 30/68a3=16:74
meṣel, dāstān 30/58b2=16:60
meṣel, ṣıfat 37/49a2=48:29
meṣel / söz, dāstān 36/43a1=43:17
ṣıfat, ṣıfat 37/49a3=48:29
teg, dāstān 38/52a2=62:5
uluġ, fāżıl-ter 31/70a3=20:104
ke-meṣel: teg, hem-çü ṣıfat 38/51b3=62:5

emṣel: keçigli, dīr mānde 31/53b2=20:63
timṣāl: ṣüret, ṣüret-i engiḫte 33/35b1=34:13

mecīd: uluġ, buzurgvār 37/68a2=50:1

temḥīṣ: arıtmaḳ, pākīze kerden 25/19b1=3:154

meḥḳ: helāk ḳıl-, güm kerden 25/10b1=3:141

imtiḥān: beze- / arıt-, pākīze kerden 37/55a3=49:3

maḥv: belgüsüz ḳıl-, nā-pedīd kerden 36/18b2=42:24

māḫir: keligli tartıġlı, şikāfende-i āb rā 30/36b3=16:14
suwnı yarġan, şikāfende-i āb rā 33/73a2=35:12

medd: ker-, keşīden 37/70a2=50:7
meded bér-, meded konende 28/68b1=8:9
meded bér-, efzün kerden 31/31a2=19:79
uzatu tut-, furū güẕāşten 28/61b3=7:202

medineᵗ: kend, şehr 28/6b2=7:111

merᵓ: er, merd 28/76b1=8:24
imraᵓeᵗ: uraġut, zen 26/86b2=4:128

merīc: ḳatış ḳarış, şürīde 37/69b1=50:5

merāḥ: sewnügli er-, güşāde ṭabᶜ şoden 35/66b1=40:75

merr: keç-, üstüvār şoden 28/58b3=7:189
keç-, güẕeşten 34/37b2=37:137
merreᵗ: yolı, bār 29/57a3=9:80
merreteyn: iki yolı, du bār 33/1b1=33:31

maraż: ig, bīmārī 33/2a2=33:32
şökellik, bīmārī 33/22a1=33:60
mariż: iglig, bīmār 29/64a2=9:91

imtirāᵓ: şeklig bol-, be-gümān şoden 31/13b3=19:34

şek bol-, be-gümān şoden 36/63a1=43:61
şek tutġan er-, be-gümān şevende 36/86b2=44:50
mumārā[t]: séziglig bol-, be-gümān şoden 36/13b1=42:18

temzīḳ: tar-, perāgende kerden 33/39b2=34:19
temzīḳ m.: tarıl-, perāgende kerde şoden 33/31b3=34:7
mumezzeḳ: tarmaḳ, perāgende kerdenī 33/39b3=34:19

mesḥ: kes-, zeden 34/60a3=38:33
sür-, sāviden 26/19b1=4:43

mesḥ: ewür-, gerdānīden 34/16b3=36:67

mess: küḍez-, nigeh dāşten 30/72a2=16:79
teg-, bisūden 30/8a1=12:88
tegür-, bisüden 34/62b3=38:41
töşek ḳat-, sāviden 33/11a3=33:49
misās: yaḳmaḳ, bisūden 31/67b3=20:97
temāss: yaḳ-, bisūden 38/4b1=58:3

imsāk: berk tut-, nigāh dāşten 33/6a3=33:37
küḍez-, nigāh dāşten 33/81b2=35:41
yıġ-, bāz dāşten 33/64b2=35:2
tut-, nigāh dāşten 27/18b1=5:4
tut-, bāz dāşten 38/77b3=65:2
temsik bi: yapış-, çeng der zeden 28/45a3=7:170
mumsik: yanıġlı, bāz dārende 31/74a2=39:38
yıġkan, bāz dārende 33/64b2=35:2
istimsāk bi: yepüş-, çeng der zeden 36/55a1=43:43
müstemsik: yepşügli, çeng der zede 36/45a2=43:21

meşy: yorı-, reften 28/60a5=7:195

muẓiyy: keç-, güzeşten 28/85b1=8:39

maṭar: yaġmur, bārān 26/70b2=4:102
imṭār: yaġdur-, bārāniden 30/30a1=15:74
yaġtur-, bārīden 28/81b1=8:32

ma[c]a: birle, bā 33/12b3=33:50

em[c]ā[ʾ]: baġarsuḳ, rūde 37/13b2=47:15

maḳt: düşmanlıḳ, düşmanī 33/80a1=35:39
düşmanlıḳ, düşman dāşten 35/28b1=40:10

mākiṣ: dereng ḳılığlı, bāşende 36/69b1=43:77

mekr: al, destān 28/9b2=7:123
mekr, sigāliş 33/50a3=34:33
mekr, sigāliden 35/50a3=40:45
oġraġ, sigāliş 33/83b1=35:43
al ḳıl-, destān kerden 28/9b2=7:123
al ḳıl-, sigālīden 30/52a2=16:45
al ḳıl-, bed sigāliden 30/39b1=16:26
al yanutı bér-, pādāş-ı mekr dāden 28/80b1=8:30
mākir: yanut bérigli, cezā dehende 28/80b2=8:30

temkīn: ornat-, destgāh dāden 31/80b1=46:26
ornat-, cāy dāden 32/36b3=28:57

mukā[ʾ]: sığırmaḳ, şaḫūlīden ya[c]nī veş kerden 28/83a2=8:35

mel[ʾ]: toldur-, pür kerden 34/75b2=38:85
imtilā[ʾ]: tolan-, pür şoden 37/77a1=50:30

mele[ʾ]: bir ögür, īn gürūh 28/1b1=7:88
bir ögür, ān gürūh 28/6a1=7:109
bodun, gürūh 32/22b2=28:32
ögür, gürūh 28/4a2=7:103

milḥ: şūr, şür 33/72b1=35:12

mülk: erk, pādşāhī 35/31b1=40:16
erklik, pādşāhī 28/35b1=7:158
mülk, pādşāhi 27/31a1=5:17
erklen-, mutaṣarrıf şoden 26/2a1=4:24
erklen-, mālik şoden 26/14a2=4:36
erklen-, tevānisten / mutaṣarrıf şoden 35/2b1=39:43
erklig bol-, tevānisten 28/57a3=7:188
erklig bol-, mālik şoden 27/36b2=5:25
erklig er-, tevānisten 37/33b1=48:11

ewür-, gerdānīden 30/68a1=16:73
u-, tevānisten 33/56a2=34:42
melk: erk, ṭāḳat 31/63b3=20:87
melik: erklig, pādşāh 31/87b2=20:114
melik, pādşāh 30/1b2=12:54
mālik: erklig ewrügli, gerdānīde 34/18b2=36:71
mālik, mālik 36/69a2=43:77
melekū[t]: erklik, pādşāhī 28/55a1=7:185
memlūk: alınmış, derem ḫarīde 30/68b2=16:75

melek: ferişte, ferişte 30/41a3=16:28

mille[t]: boḏun, kiş 30/98a1=16:123
dīn, kiş 28/2b3=7:88

meliyy: kéç, rüzgār-ı derāz 31/18b1=19:46
imlā[ɔ]: zamān bér-, zamān dāden 28/54a3=7:183

men: kim kim, her ki 33/5b3=33:36
kim, ān ki 33/68b1=35:8
kim, kes 30/65b1=16:70
kim, ki 26/53a3=4:87
kişi, her ki 33/68a2=35:8
ol kişi, ān 33/44a1=34:23
ol kişi, ān kes 26/84a3=4:125
ol kişi, ān ki 29/14a3=9:19
ol kim, ān ki 25/15b2=3:152
ol kim, ān çi 25/4a2=3:129
ol kimerse, kesī 31/45a3=20:40

men[ᶜ]: yıġ-, bāz dāşten 26/96b1=4:141
mānī[ᶜ]: yıġıġlı, bāz dārende 38/17b3=59:2
mennā[ᶜ]: yıġḳan, bāz dārende 37/75a3=50:25

menn: minnet ḳıl-, nīkūyī kerden 26/62b2=4:94
minnet ḳıl-, minnet nihāden 34/33e3=37:114
ni[ᶜ]met bér- / minnet ḳıl-, ni[ᶜ]met dāden ve minnet nihāden 34/62a2=38:39
sipās ur-, nīkūyī kerden 30/9a3=12:90

menn: yandaḳ şekeri, terengübin 28/37b3=7:160

umniye[t]: ārzū, ārzū 26/83a2=4:123
temniye[t]: bāṭıl sözlet-, ārzū dāden 26/81b2=4:120
küşet-, ārzū dāden 26/80b2=4:119
temennī: ārzūla-, ārzū burden 26/9a2=4:32

mehd: béşik, gāhvāre 31/12a2=19:29
töşek, ārāmgāh 36/39b2=43:10
mihād: yatġu yer, ārāmgāh 34/67b3=38:56

muhl: sızġurmış tuç, mis-i güdāḫte 36/85b3=44:45

mevt: ölüm, merg 25/11a3=3:143
ölüm, murden 33/36a3=34:14
öl-, murden 25/12a1=3:144
ölmek, murden 25/12b2=3:145
meyt: murdār, murde ve ḳatl-i murdār 37/63a2= 49:12
ölüg, murde 25/24a3=3:169
meyte[t]: murdār, murdār 30/93b3=16:115
meyyit: ölmiş, murde 33/69a3=35:9
memāt: ölüm, merg 36/99b1=45:21
imāte[t]: öldür-, mīrānīden 25/21b1=3:156

māl: māl, ḫ[v]āst 26/63b1=4:95
neng tawar, ḫ[v]āst 33/53a1=34:37
tawar, ḫ[v]āst 38/23a1=59:8
tawarlıġ, ḫ[v]āst 33/52a2=34:35

mā[ɔ]: suw, āb 28/69b2=8:11

meyd: yayḳat-, gerdānīden 30/37a3=16:15

meyz: aḏırmaḳ, cudā kerden 28/84a3=8:37
imtiyāz: aḏrıl-, cudā şoden 34/14a2=36:59

meyl: emit-, girābisten 26/88a2=4:129
emit-, girābisten be-ḥamle 26/70a2=4:102
meyl ḳıl-, girāyisten 26/7a1=4:27
meyl ḳılmaḳ, girāyisteni 26/7a2=4:27
meyle[t]: emitmek, girābisten 26/70a3=4:102

ن

nebeᵓ: ḫaber, ḫaber 27/37b3=5:27
söz / sav, ḫaber 37/57a1=49:6
nübüvveᵗ: peyġāmberlıḳ, peyġāmberī 36/96a2= 45:16
nebiyy: yalavaç, peyġāmber 25/13b1= 3:146
peyġāmber, peyġāmber 27/6b1= 4:163
peyġāmber, āgāh konende 31/21b2 =19:56
sawçı, — 28/35b3=7:158
inbāᵓ: ḫaber bér-, āgāh kerden 33/31b3 =34:7
uḳtur-, ḫaber kerden 38/90a3=66:3
tenbiᵓeᵗ: ḫaber bér-, āgāh kerden 27/ 54b1=5:48
uḳtur-, āgāh kerden 38/54a2=62:8
uḳtur-, āgāh kerde şoden 38/69a3= 64:7

nebāt: ot, giyāh 31/50a1=20:53
nebāt bi: ündür-, rūyāniden 30/34a3= 16:11
inbāt: ündür-, rūyāniden 34/5b2=36:36

nebẕ: at-, endāḫten 25/28a3=3:187
intibāẕ: saçlın-, be-yek sū şoden 31/ 9a2=19:22

tenābuz: ünde-, ḫᵛānden yekdīger 37/ 61b3=49:11

istinbāṭ: çıḳarmaḳ tile-, birūn āverden 26/50b2=4:83

yenbūᶜ: yul, çeşme 34/91b1=39:21

necis: arıġsız, pelīd 29/20b2=9:28

incīl: incīl, kitāb-ı ᶜĪsā 28/33b3=7:157
incil, kitāb-ı incil 27/52a1=5:46

necm: yulduz, sitāre 30/35a3=16:12

necāᵗ: ḳurtulmaḳ, rāh 35/48a3=40:41
ḳurtul-, resten 32/17b1=28:25
incāᵓ: ḳurtġar-, rehāniden 38/45b1= 61:10
ḳutġar-, rehāniden 28/41b1=7:165
tenciyeᵗ: ḳurtġar-, rehāniden 34/33b1= 37:115
ḳutġar-, rehāniden 31/45b2=20:40

necvā: rāz, rāz 31/53a2=20:62
rāz aymaḳ, rāz goften 38/5b3= 58:10
şuwşamaḳ, rāz goften 26/78a1= 4:114
neciyy: münācāt, rāz gūyende 31/ 20b1=19:52
yaşru sözlegli bol-, rāz gūyende 30/3b1=12:80
tenāci: rāz ay-, rāz goften 38/5a1=58:9
rāz ayt-, rāz goften 38/5b1=58:9

naḫt: yon-, terāşiden 34/28b2=37:95

naḫis: naḫis, bed-aḫter / şūm 35/81b1= 41:16

naḫl: arı, ᶜasel 30/64a1=16:68

naḫl: ḫurmā, dıraḫtān-ı ḫurmā 31/56b2= 20:71
ḫurmā, ḫurmā-bün 31/9b1=19:23
ḫurmā tüpleri, ḫurmāstān 30/63a2= 16:67
ḫurmā yıġaçı, dıraḫtān-ı ḫurmā 37/71a2=50:10
naḫil: ḫurmā tüpleri, ḫurmāstān 30/ 34b2=16:11
ḫurmā, ḫurmāstān 34/4b3=36:34

nidd: teng tuş, mānend 34/83b3=39:8
tengeşik, mānend 33/50b2=34:33

nedāmeᵗ: ökünmiş, peşīmānī 33/50b2= 34:33
nādim: ökünger, peşīmān 27/40b1= 5:31
öknügli, peşīmān 27/57b3=5:52

nidāᵓ: ünde-, ḫᵛānden 31/20a2=19:52
münādāᵗ: ünde-, āvāz dāden 36/58a3= 43:51
ünde-, ḫᵛānden 37/81a1=50:41
münādāᵗ m.: ünden-, ḫᵛānde şoden 38/54b1=62:9
ündenil-, āvāz kerden 32/20b2= 28:30
ündenil-, āvāz dāde şoden 31/39a1= 20:11
münādī: ündegüçi, ḫᵛānende 37/81a1= 50:41
tenād: tenād, ḳıyāmet 35/42a1=40:32

nediyy: orunluġ, encümen 31/28b3=19:73

nezr: nezr ḳıl-, ber ḫod vācib kerden 31/11a1=19:26

nezīr: ḳorḳutġuçı, bīm konende 28/54b3=7:184
ḳorḳuttaçı, bīm ḳonende 30/31b1=15:89
inzār: ḳorḳıt-, bīm kerden 33/86a3=36:6
inzār m.: ḳorḳıtıl-, bīm kerde şoden 33/86b1=36:6
münzir: ḳorḳutġuçı, bīm konende 27/8a1=4:165
ḳorḳıtġuçı, bīm konende 34/47b2=38:4
ḳorḳutıġlı, bīm konende 31/83b1=46:29
münzer: ḳorḳutmış kişi, bīm kerde 34/45b1=37:177

nez^{c}: tart-, ber keşīden 28/5b3=7:108
çıḳar-, birūn giriften 31/27a2=19:69
tenāzu^{c}: tartış-, ḫuṣūmet kerden 25/15a3=3^{1}152
tartış-, ḫuṣūmet kerden bā-ycḳdīger 29/5b2=8:46
tartışıḳ ḳıl-, ḫuṣūmet kerden 31/53a1=20:62

nezġ: artatmaḳ, vesvese 28/61a2=7:200
artatmaḳ tile-, tersīden 28/61a1=7:200

nuzūl: in-, furū āmeden 33/28b3=34:2
tüş-, furūd āmeden 34/45a3=37:177
inzāl: ıḍ-, firistāden 26/72b2=4:105
ıḍ-, furū firistāden 27/50a3=5:44
ıḍ-, furū firistāde şoden 26/93a1=4:136
indür-, furū firistāden 28/37b2=7:160
indür-, firistāden 27/8b2=4:166
inzāl m.: ıḍıl-, furū firistāde şoden 26/31a3=4:60
indürül-, furū firistāde şoden 29/61a3=9:86
munzil: ḳoḍı ıḍıġlı, furū firistende 34/2b1=36:28
menzil: tüşgü yer, cāy-ı furūd āmeden 34/6b3=36:39
tenzīl: indürmek, firistāden 35/73a2=41:2
ıḍ- / indür-, furū firistāde şoden 26/92b2-3=4:136
ıḍ-, furū firistāden 26/22a3=4:47
indür-, furū firistāden 26/95a1=4:140
indür-, furūd āverden 30/86b1=16:102
ḳoḍı ıḍ-, firistāden 33/86a2=36:5
ḳoḍı ıḍ-, furū firistāden 33/74a3=35:27
tenzīl m.: indürül-, furū firistāde şoden 29/45a3=9:64
indür-, furū firistāde şoden 30/51b3=16:44
tenezzül: in-, furūd āmeden 31/25a2=19:64
in-, furū āmeden 38/87b1=65:12

minse^{ʾ}e^{t}: tayaḳ, ^{c}āṣā 33/36b1=34:14

neseb: ulaşıḳlıḳ, ḫ^{v}īşī 34/41b3=37:158

nusḫa^{t}: bitig, nusḫa 28/30b1=7:154
istinsāḫ: bitin-, nüsḫa kerden 36/105a1=45:29

nesf: eske-, pergenden 31/70b2=20:105
sawur-, be-bād ber dāden 31/68a3=20:97

nesl: éw-, şitābiden 34/11b3=36:51

nisā^{ʾ}: uraġut, zen 26/1b1=4:24
tişi, zen 26/85b2=4:127

nisyān: unıtmaḳ, ferāmüş 36/107b2=45:34
ḳoḍ-, pādāş dāden 29/47b2=9:67
unıt-, ferāmūş kerden 27/28a2=5:13
nisyān m.: unutul-, ferāmūş kerde şoden 31/92a 2=20:126
nesiyy: kiḍinke ḳoḍmaḳ, bāz pes ewgenden-i ḥarāmi-yi māh be-māhi diger 29/28a2=9:37
unutġan, ferāmūş konende 31/25b2=19:64
mensiyy: unutulmış, ferāmūş kerde 31/9b3=19:23
nesy: ḥayż çöpreki, rugūy-i ḥayż 31/9b3=19:23
insā^{ʾ}: unıttur-, ferāmūş kerdāniden 38/13a2=58:19

inşā^{ʾ}: törüt-, āferīden 32/29b1=28:45

tenşi'e[t] m.: ektilen-, ber bālīden 36/43a3=43:18

neşr: yaz-, güşāden 36/21b1=42:28
intişār: saç-, perāgenden 38/55b1=62:10
tarıl-, perāgenden 33/16b2=33:53
inşār: tirgüz-, zinde kerden 36/40a2=43:11
münşer: yandura ḳoparmış, zinde kerde şode 36/83a2=44:35
nuşūr: ḫalḳınıŋ tirilmeki, zinde şoden-i ḫalḳ 33/69b2=35:9

nuşūz: köŋgül aġrıġı, nā-sāzvārī 26/86b3=4:128
yaraşma-, nā-sāzvārī 26/11b3=4:34
yoḳaru oltur-, ber-ter nişesten 38/7a2=58:11

naṣb: burḫān, but 27/16b1=5:3

naṣab: emgek, renc 33/77a1=35:35
nuṣb: emgek, renc 34/63a1=38:41
naṣīb: ülüş, behre 30/56b2=16:56

inṣāt: tek tur-, ḫāmūş būden 28/62b3=7:204

nuṣḥ: eḏgü san-, nīk ḫ"āsten 29/64b1=9:91
nāṣiḥ: eḏgü sanġan, nīk ḫ"āh 32/9a2=28:12
nasūḥ: çın / bütün, üstüvār 38/94a1=66:8

naṣr: yārī, yārī 28/78a1=8:26
yārī bér-, dād sitāden 36/26b3=42:39
yārī bér-, bāz dāşten ? 35/40a3=40:29
yārī bér-, yārī dāden 29/18b2=9:25
yārī bér-, yārī kerden 34/33b3=37:116
naṣr m.: yārī béril-, yārī kerde şoden 32/27b3=28:41
yārī béril-, yārī dāde şoden 35/10a1=39:54
yārī ḳılın-, yārī kerde şoden 36/85a3=44:41
nāṣir: yārī bérdeçi, yārīger 30/48a3=16:37
yārī bérigli, yārīger 36/108a2=45:34
yārīçi, yārīger 26/43b3=4:75
yārīçılıḳ, yārīger 26/20b2=4:45
manṣūr: yārī bérilmiş, yārī kerde 34/44b1=37:172
intiṣār: öç alın-, kīne keşiden 37/7a3=47:4
öç sür-, dād sitāden 36/27b1=42:41
tenāṣur: yārī bériş-, yārī kerden yek diger rā 34/22a3=37:25
istinṣār: yārī tile-, yārī ḫ"āsten 32/12b2=28:18

naṣrāniyy: tersā, tersā 27/28b3=5:14

nıṣf: yarım, nīme 26/5b1=4:25
yaru, nīme 27/15b1=4:176

naẕc: çovlan-, puḫte şoden 26/27b2=4:56

neẕīd: ükülmiş, berhem nihāde 37/71a3=50:10

neṭīḥa[t]: süsülmiş, ser-zede 27/16a2=5:3

nuṭfe[t]: aṛḳa suwı, āb 35/62b2=40:67
oŋgurḳa suwı, āb-ı püşt 33/71a1=35:11
uça suwı, pāre-i āb 30/33b1=16:4

nuṭḳ: sözle-, suḫen goften 34/28a2=37:92
inṭāḳ: sözle-, suḫen goften 37/87a2=51:23
sözlet-, suḫen āverden 35/84b2=41:21

naẓar: baḳ-, nigeristen 28/67a1=8:6
baḳ-, nigeristen ya'ni diden 28/21b2=7:143
baḳ-, diden 33/84a3=35:44
baḳ-, pāyiden 26/21b2=4:46
baḳ-, pāyisten 34/10b2=36:49
kör-, nigeristen 35/70a2=40:82
köz tut-, çeşm dāşten 30/44a3=16:33
küḏ-, pāyisten 36/65a2=43:66
nāẓir: baḳıġlı, nigerende 28/6a1=7:108
baḳıġlı, pāyende 33/16a3=33:53
inẓār: küḏ-, zamān dāden 30/24a1=15:36
küḏ-, zamān dāde şoden 30/76a2=16:85
munẓar: küḏülmiş, zamān dāde 34/74b3=38:80
küḏülmiş, zamān dāde şode 30/24a3=15:37

na^{c}ce^{t}: saġlıḳ, miş 34/55a1=38:24
saġmal saġlıḳ, māde-i miş 34/54b1=38:23

nu^{c}ās: uḏḳu birle umuzmaḳ, ḫ^{v}āb 28/69a3=8:11
uḏḳu kim umızmaḳ, ḫ^{v}āb 25/17b

na^{c}l: na^{c}leyn, na^{c}leyn 31/39a2=20:12

ni^{c}me^{t}: edgülük, nïkūyï 35/6b1=39:49
irinç, nïkū 30/55b1=16:53
irinç, nïkū-baḥā 30/97a2=16:121
irinç, nikūyï 30/74b2=16:81
ni^{c}met, nikūyï 29/16a1=9:21
in^{c}ām: edgülük ḳıl-, nïkūyï kerden 31/77a3=41:51
ni^{c}met bér-, nïkūyï kerden 27/35b1=5:23
ni^{c}met bér-, nïkūyï fïristāden 26/39b1=4:69
ni^{c}me: néme körklüg, nïkū 30/43a1=16:30
néme körklüg, çi nïkū 25/8a1=3:136
ni^{c}immā: néme körklüg, nïk ān çi 26/29b2=4:58

ne^{c}ām: yılḳı, çehār-pāyān 28/52b3=7:179

ne^{c}am: ārï, ārï 28/7a3=7:114
andaġ, ārï 34/20b1=37:18

nefḥ: ür-, der demïden 30/22a1=15:29
nefḥ m.: ürül-, demïde şoden 31/69b3=20:102

nefād: alḳınmaḳ, siperï şoden 34/67a3=38:54
tüke- / alḳın-, siperï şoden 30/83b2=16:96

nefr: çıḳ-, birūn reften 29/29a3=9:38
çıḳ-, birūn āmeden 29/32a2=9:41
nefer: ögür, gürüh 31/82b3=46:29
nufūr: ḳaçmaḳ, remïden 33/83a2=35:42

nefs: biregü, tenï 32/13b1=28:19
cān, cān 29/40b1=9:55
et-öz, ten 26/63b2=4:95
ten, ten 29/34a3=9:44
öz, ten 30/5b1=12:83
öz, cān 29/61a2=9:85
öz, ḫ^{v}īş 29/26b2=9:35
öz, enderūn-ı ḫod 28/63a2=7:205
öz, ḫod 26/75b1=4:110
bi-ġayri nefs^{in}: et-özsüz, be-cüz tenï 27/41a1=5:32
enfüs: bir ikindi, tenhā 37/61b2=49:11

nef^{c}: asıġ, sūd kerden 28/57b1=7:188
asıġ ét-, sūd kerden 31/85b2=20:109
asıġ ḳıl-, sūd kerden 33/56a3=34:42
asıġ ḳıl-, sūd dāşten 32/7b1=28:9
menfa^{c}a^{t}: asıġ, sūd 35/69a2=40:80

nafaḳa^{t}: hezïne, hezïne 29/39b1=9:54
infāḳ: hezïne ét-, hezïne kerden 29/25b3=9:34
hezïne ḳıl-, hezïne kerden 28/65b2=8:3

nifāḳ: iki yüzlük, du-rūyï 29/55b1=9:77
munāfeḳa^{t}: iki yüzlüglük ḳıl-, dū-rūyï kerden 38/25a1=59:11
munāfiḳ: iki yüzlüg, du-rūy 29/45a3=9:64
iki yüzlüg, du-rūyï konende 26/32b1=4:61
iki yüzlüg, merd-i du-rūy 29/47a1=9:67
munāfiḳa^{t}: iki yüzlüg uraġut, zen-i du-rūy 29/47a1=9:67

nefel: ġanïmet, ġanïmet 28/64a2=8:1

nefy m.: yoḳ ḳılın-, dūr kerde şoden 27/42b2=5:33

naḳïb: ḫayl başı, sālār-ı leşker 27/26a3=5:12
tenḳïb: kez-, geşten 37/78b3=50:36

inḳāz: ḳurtġar-, rehāniden 34/90a2=39:19
inḳāz m.: ḳurtuluġlı er-, rehānide şoden 34/8b1=36:43

naḳïr: ḫurmā ḳapınça, endāze-i meġākçe-i dāne-i ḫurmā 26/84a2=4:124
ḫurmā yaruḳınça, meġākçe-i dāne-i ḫurmā 26/26a1=4:53

naḳş: tarlıḳ ... eksütmek, ḳaḥṭ u kem kerden 28/13b1=7:130
eksüt-, kem kerden 37/60a1=50:4

naḳṣ m.: eksütül-, kem kerde şoden 33/71b2=35:11

naḳż: buz-, vîrân kerden 30/80b2=16:92
sı-, şikesten 30/79b3=16:91
smdur-, şikesten 27/27b2=5:13

naḳım: öç al-, nâ-pesend dâşten 29/53b3=9:74
ᶜayb ḳıl-, nâ-pesend dâşten 28/10b2=7:126
intiḳâm: öç, dâd sitâden 31/73a1=39:37
öç al-, kine keşiden 28/16b3=7:136
muntaḳim: öç alġan, dâd sitânende 36/78b3=44:16

neks: andı sı-, ᶜahd şikesten 37/32a1=48:10
bıçıġ buz-, ᶜahd şikesten 28/16b2=7:135
sı-, şikesten 29/9a2=9:12
yar- / sı-, şikesten 29/9b3=9:13
niḳs: egirik yeşilmeki, tâb bâz dâden 30/80b3=16:92

nikâḥ: nikâḥ ḳıl-, be-zenî kerden 26/4b2=4:25
nikâḥ ḳılmaḳ, ḥᵛâsten, 26/4a1=4:25
inkâḥ: nikâḥ ḳıl-, be-zenî dâden 32/18a2=28:27

nukr: ḳatıġ, sehmnâk 38/84b3=65:8
nekîr: ewürmek, gerdâniden 33/59a2=34:45
inkâr ḳılıġlı, gerdâniden 36/32a1=42:47
ḳın, gerdâniden 33/74a3=35:26
inkâr: tan-, nâ-şinâḫte âverden 30/75a2=16:83
tan-, münkir şoden 35/69b3=40:81
münker: ésizlik, kâr-ı zişt 29/47a3=9:67
yawuz iş, kâr-ı zişt 28/34a2=7:157
yawuzraḳ, zişt-ter 38/3a3=58:2

tenkîs: ḳodı ewür-, bâzgûne kerden 34/17a3=36:68

istinkâf: ᶜar tut-, neng dâşten 27/12a2=4:172
ᶜârlan-, neng dâşten 27/12b1=4:172

nekâl: ḳın, şikence 27/45b1=5:38
tenkîl: ḳızġutluḳ, pend kerden 26/51b3=4:84

enmule[t]: emek uçı, ser-i engüşt 25/1a2=3:119

minhâc: yaruḳ yol, râh-ı rûşen 27/53b3=5:48

nehr: arıḳ, cüy 26/28b2=4:57
aḳar arıḳ, revân-kerd 30/37b1=16:15

nehâr: kündüz, rûz 33/50a3=34:33

nehy: yıġ-, bâz dâşten 29/47a3=9:67
yıġ-, bâz dâşten 28/34a1=7:157
nehy m.: yıġıl-, bâz dâşte şoden 28/42a2=7:166
intihâ[ᵓ]: küfrdin yıġıl-, bâz-istâden 28/85a2=8:38
yıġıl-, bâz istâden 28/73b3=8:19
yan-, bâz istâden 29/9b2=9:12
yıġıl-, bâz istâden 28/73b3=8:19
yıġıl-, istâden 33/21b2=33:60

nuhye[t]: ᶜaḳl, ḫired 31/50a3=20:54

inâbe[t]: tangrıḳa yan-, be-ḫudây bâz geşten 34/56a2=38:24
yan-, bâz geşten 34/60b3=38:34
yan-, bâz gerdiden 36/6a1=42:10
munib: tangrıḳa yangan, be-ḫudây bâz gerdende 33/33a3=34:9
yangan, bâz gerdende 37/78a1=50:33
yanıġlı, bâz gerdende 34/83a2=39:8
yıġıġlı, be-ḫaḳ bâz gerdende 37/70b2=50:8

nâr: ot, âteş 26/8b1=4:30
tamuġ, âteş 34/84a2=39:8
nûr: nûr, rûşenâyî 28/34b3=7:157
yaruḳluḳ, rûşenâyî 27/29b1=5:15
munir: açuḳ yaruḳ, rûşen 33/74a1=35:25
yaruḳ yıldraġan, tâbân 33/10a2=33:46

tenâvuş: îmân taḳı tevbe, îmân u tevbe 33/62a3= 34:52

nâs: boḍun, merdumân 25/28a2=3:187
boḍun / ögür, merdumân 31/52a2=20:59
kişi, merd 28/37b1=7:160
kişi, merdumân 30/48b3=16:38

menāṣ: ḳaçıp ḳurtulmaḳ, gürīzān vaḳt 34/47b1=38:3

menām: uḍḳu, ḫ'āb 34/30a3=37:102
tüş, çeşm yā ḫ'āb 29/3b2=8:43

neyl: bul-, yāften 29/53b3=9:74
teg-, resīden 28/29a3=7:152

ه

hā'ulā': bular, īn gurūh 26/74b2=4:109
hāzā: bu, īn 27/48a1=5:41
hāhunā: munda, īncā 27/36b1=5:24

hubūṭ: in-, furūd āmeden 31/90b2=20:123

hecr: kesil-, burīden ez ḫānumān 26/54b3=4:89
kesil-, burīden 26/12a1=4:34
muhācere[t]: éw barḳdın aḍrıl-, burīden ez ḫānumān 30/50a1=16:41
éw barḳdın kesil-, burīden ez ḫānumān 29/15a1=9:20
kesil-, burīden ez ḫānumān 26/66b2=4:100
kesil-, hicret kerden 26/65a3=4:97
muhācir: ewlerindin aḍrılġan, burīdegān-ı ez ḫānumān 38/22b3=59:8
hicret ḳılġan, hicret konende 26/67a2=4:100

hec[c]: yat-, ḫuften 37/85b3=51:17

hedd[en]: sınıp, şikesten 31/34a1=19:90

hidāye[t]: kön-, rāh numūden 28/53b2=7:181
köndür-, numūden 26/94a2=4:137
köndür-, rāh numūden 28/32a1=7:155
köndür-, rāh-ı rāst dāden 33/68b1=35:8
köndür-, üstüvār dāşten 26/39a1=4:68
köndür-, rāh-ı rāst numūden 29/14b3=9:19
köni yol körkit-, rāh numūden 30/47a2=16:36
köni yol körset-, rāh numūden 38/44a1=61:7
köni yolḳa köndür-, 36/35b3=42:52
yol körkit-, rāh numūden 31/92b2=20:128
yol körset-, rāh numūden 38/61a3=63:6
yolḳa köndür-, rāh numūden 30/48a2=16:37
hudā: aymış yol, rāh numūden 31/91a2=20:123
könilik, rāh-ı rāst 37/47b2=48:28
könilik, rāh numūden 37/14b3=47:17
köni yol, rāh numūden 30/61b2=16:64
köni yol, rāh-numāy 32/28b2=28:43
köni yol, rāh-ı rāst 26/79a1=4:115
köni yolḳa köndürmek, rāh numūden 30/11a2=12:111
yolçı / ḳılavuz, rāh numūdenī 35/55a2=40:54
yolçı, rāh numāy 36/98b2=45:20
yolḳa köndürmek, rāh-numāy 30/86b3=16:102
bi-ġayri hudā: köni yolsuzın, be-cüz rāh numūden 32/33b1=28:50
hādi: köndürgen, rāh numāy 28/55b3=7:186
köndürügli, rāh-numāy 31/72b2=39:36
ahdā: könirek, rāh numāyende-ter 32/32b3=28:49
könirek, rāst-ter 36/46b2=43:24
köni yol bulmışraḳ, rāh yāfte-ter 33/82b3=35:42
köni yolluġraḳ, rāst-ter 26/25a2=4:51
ihdā': köndür-, numūden 31/17a2=19:43
ihtidā': kön-, rāh-ı rāst giriften 28/36a2=7:159
kön-, rāh giriften 32/2b1=27:92
kön-, rāh burden 36/39b3=43:10
köni yolḳa bar-, rāh-ı rāst burden 30/37b3=16:16
köni yolḳa kön-, rāh-ı rāst giriften 30/37b2=16:15
köni yol tut-, rāh-ı rāst giriften 33/61b1=34:50
könül-, yāften 26/66a2=4:98
el-muhtedi: könügli, rāh-ı rāst girende 28/51b2=7:178
könilmiş, reh berende 36/45b1=43:22
könülmiş, rāh-ı rāst girende 36/53a1=43:37

köni yolḳa kirigli, be-rāh-ı rāst girende 30/99b2=16:125
köni yolḳa könmiş, rāh-ı rāst girifte 29/13b3=9:18
köni yolluġ, be-rāh-ı rāst yāfte 32/36b1=28:56

hedy: ḳoy tewe, ḳurbān 37/43b2=48:25

huzuv: füsūz, efsūs 36/108b1=45:35
istihzā²: élükle-, füsüs kerden 30/45b1 =16:34
füsūs tut-, füsüs kerden 29/45b2 =9:64
füsūs tutuġlı er-, füsüs kerden 29/ 46a3=9:65
füsūs tutġan er-, füsüs kerden 31/ 81b2=46:26
istihzā³ m.: fusūs tutul-, füsüs kerde şoden 26/95a3=4:140
müstehzi²: élüklegli, füsüs konende 30/32b2=15:95

hezz: ırġa-, der cunbāniden 31/10a2= 19:25
ihtizāz: ırġan-, cunbiden 32/21b1= 28:31

heşş: yapurġaḳ, berg rizānden 31/40b3= 20:18

heżm: eksüt-, kem kerden 31/87a1= 20:112

hel: hiç, hiç 33/38a3=34:17
nék, hiç 30/44a3=16:33
nek, hiç 30/69a2=16:75

helāk: helāk ḳılmaḳ, helāk kerden 27/ 30b2=5:17
helāk bol-, helāk şoden 29/3a2= 8:42
helāk bol-, murden 27/15a2=4:176
öl-, helāk şoden 35/43a3=40:34
yoḳ bol-, helāk şoden 29/3a2=8:42
hālik: helāk boluġlı, hālik şode 30/6b3 =12:85
yoḳalıġlı, nist şoden 32/44a1=28:88
ihlāk: helāk / yoḳ ḳıl-, nist kerden 28/ 31a3=7:155
helāk ḳıl-, helāk kerden 28/49a1= 7:173
helāk ḳıl-, nist kerden 36/101b2= 45:24
yoḳ ḳıl-, nist kerden 28/13a1= 7:129
yoḳat-, helāk kerden 28/31b1= 7:155
yoḳat-, nist kerden 31/81b2=46:27
muhlik: helāk ḳılıġlı, helāk konende 28/40b3=7:164
helāk ḳılġan, helāk konende 32/ 38a1=28:59
yoḳatıġlı, helāk konende 32/38b1= 28:59

ihlāl m.: ata-, āvāz ber dāşte şoden 30/94a1=16: 115
boġuzlan-, āvāz ber dāşte şoden 27/16a1=5:3

hems: uḳulmaz ün, şerefe 31/85b2= 20:108

hemm: oġra-, āheng kerden 26/76b3= 4:113
oġra-, ḳaṣd kerden 29/10a1=9:13
ihmām: ḳaḍġurt-, endūhgin kerden 25/ 17b3=3:154

müheymin: rāst tanuḳ, güvāh-ı rāst 38/32a1=59:23
tanuḳ, güvāh-i rāst 27/53a3=5:48

hevd: cuhūd bol-, cuhūd şoden 27/47a3 =5:41
yan-, bāz geşten 28/32b2=7:156
tevbe ḳıl-, tevbe kerden 27/50b2= 5:44

heyyin: āsān, āsān 31/6b1=19:9

hūn: ḫ^{v}ārluḳ, ḫ^{v}ār konende 35/82b2= 41:17
uçuzluḳ, ḫ^{v}āri 30/58a2=16:59
muhin: ḫ^{v}ār, ḫ^{v}ār 36/59a3=43:52
ḫ^{v}ār ḳılġan, ḫ^{v}ār konende 36/82a1= 44:30
ḫ^{v}ārlaġlı, ḫ^{v}ār konende 26/71a2= 4:102
ḫ^{v}ārlaġlı, ḫ^{v}ār 33/36b3=34:14
ḫ^{v}ārlaġan, ḫ^{v}ār konende 38/11b1= 58:16

huviyy: tüş-, üftāden 31/61b1=20:81

hevā: hevā, kām-ı dil 28/50a3=7:176
ten tileki, kām-ı dil 26/92a1=4:135
tilek, kām-ı dil 27/53b1=5:48

heyc: ḳuru-, ḫuşk şoden 34/91b3=39:21

و

ve: hem, ve 26/83a2=4:123
hem yime, ve 28/2b1=7:88
ma, ve 26/97b3=4:143
ve, ve 33/3b1=33:34
ve ammā: emdi, ve ammā 27/13a3=4:173
ve lā: ap ma, ve ne 36/92b3=45:10
hem, ve ne 25/17a2=3:153
ve lākin: ançası bar, ve cüz ān ki 33/16a3=33:53
likin, ve cüz ān ki 28/50a2=7:176
yoḳ kim, ve cüz ān ki 30/45a1=16:33
ve lākinne: ança bar, ve cüz ān ki 38/62a2=63:7
ve lev: neçeme, eger çi 26/46b2=4:78

veber: tewe yüngi, peşm-i şutur 30/73a3=16:80

ibāḳ: helāk ḳıl-, helāk kerden 36/24a2=42:34

vebāl: ḳatıġlıḳ, serencām 38/84b3=65:9
ḳatıġlıḳ, serencām-ı bed 38/28b1=59:15

vatid: ḳazuḳ, miḫ 34/50b2=38:12

vatr: eksüt-, kem kerden 37/24a2=47:35

vaṣāḳ: baġ, bend 37/6b3=47:4
mevṣiḳ: bütünlük, ᶜahd-i üstüvār 30/2a1=12:66
üstüvārlıḳ, ᶜahd-i üstüvār 30/3b2=12:80
miṣāḳ: bıçıġ, ᶜahd 27/26a2=5:12
berk bıçıġ, ᶜahd 27/23a2=5:7
berk bıçıġ, ᶜahd-i üstüvār 25/28a1=3:187
bütünlük, ᶜahd-i üstüvār 28/44b2=7:169
üstüvārlıḳ, ᶜahd-i üstüvār 26/55b2=4:90
üstüvārlıḳ, ᶜahd 26/60a1=4:92
muvāṣeḳaᵗ: üstüvār ḳıl-, ᶜahd-i üstüvār besten 27/23a3=5:7

vucd: barlıḳ, tevāngerī 38/81b3=65:6
vecd: bil-, yāften 34/64a3=38:44
bul-, yāften 29/56b2=9:79
tap-, yāften 26/57a1=4:91

icās: kizle-, pinhān dāşten 31/54b3=20:67
kizle-, der dil dāşten 37/88a3=51:28

icāf: sekirt-, püyānīden 38/20b2=59:6

vacel: ḳorḳ-, tersān şoden 28/65a2=8:2
ḳorḳ-, tersīden 30/26a3=15:53
vacil: ḳorḳuġlı, tersende 30/26a3=15:52

vech: yüz, rüy 30/10b1=12:93
yüz, ten 26/84a3=4:125
zāt, zāt 32/44a2=28:88
veciḥ: yüzlüg, tāb-rüy 33/25b1=33:69
tevciḥ: ıḍ-, firistāden 30/70a1=16:76

vaḥde-hu: yangluz, yegāne 35/3a3=39:45
vāḥid: bir, yegāne 29/23b3=9:31
bir, yek 33/59a3=34:46
bir ök, yegāne 30/17a1=14:52
yalġuz, yegāne 36/50b3=43:33
vāḥidetᵉⁿ: bir yolı, yegāne 34/2b2=36:29

vaḥy: yarlıġ, peyġām 31/87b3=20:114
yarlıġ ıdmaḳ, ilhām 36/34b1=42:51
iḥāᵓ: işāret ḳıl-, işāret kerden 31/7b1=19:11
işāret ḳıl-, ilhām dāden 31/44a2=20:38
keldürül-, āverde şoden 35/17a3=39:69
körkit-, ilhām dāden 30/63b3=16:68
uḳtur-, ilhām dāden 32/5b2=28:7
yarlıġ ıḍ-, fermüden 35/78a3=41:12
yarlıġ ıḍ-, vaḥy firistāden 28/36b3=7:160
yarlıġ ıḍ-, peygām firistāden 27/6a3=4:163
vaḥy ıḍ-, vaḥy firistāden 33/61b2=34:50
iḥāᵓ m.: işāret ḳılın-, ilhām dāde şoden 31/44a2= 20:38
vaḥy ḳılın-, vaḥy firistāde şoden 31/48a3=20:48
yarlıġ ıdıl-, vaḥy āverde şoden 35/74b2=41:6
yarlıġ ıdıl-, vaḥy firistāde şoden 30/51a1=16: 43
yarlıġ ıdıl-, be-peyġāmber firistāden 31/39b1= 20:13

yarlıġ tegür-, vaḥy firistāde şoden 28/62a3=7:203

vudd: ārzūla-, ārzū burden 26/54a3= 4:89
ārzū ḳıl-, ārzū burden 26/69b3= 4:102
dōstluḳ, dōstī 31/35a3=19:96
sew-, ārzū burden 30/19b1=15:2
sew-, dōst dāşten 38/35b2=60:2
meveddet: dōstluḳ, dōstī 26/41b2= 4:73
ārzūla- / sew-, dōst dāşten 28/67a3=8:7
dōst tut-, dōst dāşten 38/14b2= 58:22

vad^{c}: ḳoḍ-, mānden 33/10b2=33:48

diye^{t}: diyet, ḫūn bahā 26/59a1=4:92

vādī: ḳol, rūd 32/20b3=28:30
öz / ḳol, vādī 31/79a2=46:24
öz, vādī 31/39a2=20:12

vezr: ḳoḍ-, mānden 29/61b3=9:86
ḳoḍ-, güzārden 28/55b3=7:186

virş: mīrāş al-, giriften 31/31a3=19:80
mīrāş al-, mīrāş ber dāşten 27/15b1=4:176
īrāş: bér-, dāden 35/55a1=40:53
mīrāş bér-, mīrāş dāden 28/12a3=7:128
īrāş m.: mīrāş béril-, mīrāş dāde şoden 36/67b3= 43:72
vāriş: mīrāş alıġlı, mīrāş girende 30/20a1=15:23
mīrāş alġan, mīrāş girende 32/5a2=28:5

vurūd: kel-, āmeden 32/15b1=28:23
vārid: kirigli, der āyende 31/27b3=19:71

vird: suwsamış, teşne 31/33a1=19:86

varaḳ: yapraḳ, berg 31/90a3=20:121

verā^{2}: arḳa, pes 33/17a3=33:53
art, pes 37/55b3=49:4
kiḍin, bi-vāsıṭa 36/34b2=42:51
kiḍin, pes 26/69a3=4:102
kirü, pes 25/28b1=3:187

muvārā^{t}: örт-, pūşānden 27/40a1=5:31

tevārī: yaş-, pinhān şoden 30/57b3=16:59

vizr: yazuḳ yüki, bār-ı günāh 31/69b1=20:100
yük, bār-ı günāh 30/39a1=16:25
yük, bār 31/64a1=20:87
kötür-, ber dāşten 30/39a3=16:25
kötür-, bār ber giriften 34/82a2=39:7
vāzira^{t}: kötrügli, bār girende 34/82a2=39:7
vezīr: yārīçi, destūr 31/43a1=20:29

izā^{c} m.: yıġlın-, bāz dāde şoden 35/83b1=41:19

mīzān: terāzū, terāzū 36/12b2=42:17

se^{c}a^{t}: kéŋglik, ferāḫī 26/67a1=4:100
kéŋglikin teg-, gunciden u residen 28/33a1=7:156
teg-, residen 31/68b2=20:98
väsi^{c}: kéŋg, ferāḫ 26/65a3=4:97
kéŋg raḥmetlig, bisyār ^{c}aṭā 26/89a1=4:130
kéŋg işlig, ferāḫkār 27/59b2=5:54

vesīle^{t}: ulanmaḳ, nezdikī 27/43b3=5:35

mütevessim: saḳınıġlı, feräset berende 30/30a3=15:75

vesvese^{t}: tüşür-, endişe efgenden 37/73a1=50:16
vesvese ḳıl-, endişe ber ewgenden 31/89b1= 20:120

vāşib: tutaşı, peyveste 30/55a3=16:52

vaşf: şıfat ḳıl-, şıfat kerden 30/60a1=16:62
şıfat ḳıl-, nişān dāden 36/71a3=43:82

vaşl: ulaş-, peyvesten 26/55b1=4:90
ulan-, residen 32/24a2=28:35
tevşīl: ula-, beyānī firistāden 32/33b3=28:51

İşā^{2}: buyur-, fermūden 31/12b3=19:31
tutur-, enderz kerden 36/7b2=42:13
tavşiye^{t}: tutur-, enderz kerden 26/89a3=4:131

tuturmaḳ, enderz kerden 34/11a2= 36:50
vaṣiyet ḳıl-, enderz kerden 36/8a1= 42:13

vaż^{c}: ḳoḍ-, furū giriften 28/34a3=7:157
ḳoḍ-, nihāden 26/70b3=4:102
vaż^{c} m.: omal-, nihāde şoden 35/17a2 =39:69
mevżi^{c}: orun, cāy 26/20b3=4:46

İżā^{c}: éwit-, şitāften 29/35b3=9:47

vaṭ^{ə}: erkle-, sipurden 37/44a3=48:25
muvāṭa^{c}at: teñgeştür-, rāst āverden 29/ 28b1=9:37

vaṭar: ḥācet, ḥācet 33/7a1=33:37

mevṭin: orun, cāy 29/18b2=9:25

va^{c}d: va^{c}de, nüvíd 26/82b3=4:122
va^{c}de, va^{c}de 35/21a2=39:74
va^{c}de bér-, nüvíd dāden 26/81b2= 4:120
va^{c}de ḳıl-, nüvíd dāden 27/24b2 =5:9
va^{c}d m.: va^{c}de ḳılın-, nüvíd dāde şoden 34/15b1=36:63
va^{c}de ḳılın-, bím kerde şoden 31/ 29b1=19:75
mí^{c}ād: va^{c}de, va^{c}degāh 34/47a3=34:30
va^{c}de, nüvíd 29/2b3=8:42
mev^{c}íd: üḍrülmiş öḍ, va^{c}degāh 30/ 25b3=15:43
va^{c}de, va^{c}de 31/63b2=20:87
va^{c}de, va^{c}de-gāh 31/51b2=20:58
va^{c}de, nüvíd 31/63b2=20:87
muvā^{c}ade^{t}: va^{c}de bériş-, nüvíd dāden yekdiger rā 29/2b2=8:42

va^{c}íd: ḳorḳutmaḳ, bím kerden 31/87a3= 20:113
va^{c}íd, nüvíd 37/72b1=50:14

va^{c}ẓ: pend bér-, pend dāden 28/40b3= 7:164
va^{c}ẓ m.: pend béril-, pend dāde şoden 26/38b1= 4:66
mev^{c}íẓe^{t}: pend, pend 28/23b1=7:145

vefd^{en}: atlandurup, süvār 31/32b2=19:85

tevfíḳ: yaraşıḳlıḳ, sāzvārí custen 26/ 35b2=4:62
tevfíḳ bér-, sāzvārí ewgenden 26/ 13a2=4:35

ífā^{ə}: tükel bér-, tamām dāden 30/8a3= 12:88
tükel ḳıl-, vefā kerden 30/79b2= 16:91
vefā ḳıl-, vefā kerden 37/32a2= 48:10
ifā^{ə}e^{t}: yandur-, bāz gerdāníden 38/ 20b1=59:6
tevfíye^{t}: tükel ḳıl-, tamām dāden 27/ 13a1=4:173
tükel béril-, tamām dāden 33/ 75b2=35:30
tevfiye^{t} m.: tükel béril-, tamām dāde şoden 34/86a1=39:10
tükel ḳılın-, tamām dāde şoden 35/17b3=39:70
tevaffí: cān al-, cān ber dāşten 26/ 64b2=4:97
cān al-, mírāníden 35/67a3=40:77
cān al-, cān ber giriften 30/43b3= 16:32
cān kir-, cān ber giriften 30/41a3= 16:28
öldür-, mírāníden 30/65a3=16:70
tevaffí m.: öldürül-, mírāníde şoden 35/63a3=40:67
tükel béril-, tamām dāde şoden 30/91b1=16:111

vaḳt: vaḳt, vaḳt 28/56b1=7:187
mevḳūt: vaḳtlıġ, peydā kerde 26/72a1 =4:103
míḳāt: öḍ, vaḳt 28/20b3=7:142
öḍ urmış, va^{c}degāh 28/21b1=7:143
vaḳt, gāh 36/84b3=44:10

vaḳūd: tamduḳ, furūzíne 38/92b1=66:6
íḳād: yaḳ-, āteş efrūḫten 32/26a1= 28:38

mevḳūẓe^{t}: tögülmiş, çūb-zede u murde 27/16a2= 5:3

vaḳr: āhestelıḳ ḳıl-, ārām giriften 33/ 2a3=33:33
tavḳír: aġırla-, be-şukūh dāşten 37/ 31a3=48:9

vuḳū^{c}: tüş-, üftāden 26/67b1=4:100
tüş-, vācib şoden 28/8b2=7:118
vāḳi^{c}: toḳsuġlı, būdení 37/83b2=51:6

vaḳf: turuḳtur-, istānīden 34/22a2=37:24
mevḳūf: turuḳmış bol-, bāz-deşte būden 33/48a3=34:31

viḳāye[t]: küḏez-, nigāh dāşten 30/74a3=16:81
saḳla-, nigāh dāşten 35/27b2=40:9
viḳāye[t] m.: küḏezil-, nigāh dāşte şoden 38/74b1= 64:16
vāḳī: küḏezigli, nigāh dārende 35/34b3=40:21
taḳiyy: saḳnuḳ, perhīzkār 31/8a2=19:13
etḳā: saḳnuḳraḳ, perhīzkār-ter 37/64a2=49:13
taḳvā: saḳınmaḳ, perhīzkārī 27/24a3=5:8
saḳnuḳluḳ, perhīzkārī 37/55b1=49:3
ittiḳā[ɔ]: ḳorḳ-, tersiden 28/76b2=8:25
ḳorḳ-, perhīz kerden 26/88b1=4:129
küḏez-, nigāh dāşten 34/94b1=39:24
saḳın-, tersiden 28/41a3=7:164
saḳın-, perhīzkārī kerden 28/33a2=7:156
saḳın-, perhīz kerden 28/61a3=7:201
saḳın- / ḳorḳ-, perhīz kerden 30/100b2=16:128
saḳnuḳluḳ ḳıl-, perhīz kerden 30/42b1=16:30
muttaḳī: muttaḳī / saḳnuḳ, perhīzkār 29/28a1=9:36
muttaḳi, perhīzkār 37/77a2=50:31
saḳnuḳ, perhīzkār 27/38a3=5:27
saḳnuḳ, perhīzkār 25/6a1=3:133
saḳnuḳluḳ, perhīzkār 30/43a1=16:30

ittikā[ɔ]: tayan-, tekye zeden 36/51b1=43:34
mütteki[ɔ]: tayanıġlı, tekye zede 34/13b2=36:56
tayanġan, tekye zede 34/66a3=38:51
tevakku[ɔ]: tayan-, tekye kerden 31/40b3=20:18

tevḥīd: beküt-, üstüvār kerden 30/80a1=16:91

vekz: yuḏruḳla-, müşt zeden 32/11a2=28:15

vekīl: erklig, kār-sāz 26/49b1=4:81
erklig, kār-rān 33/11a1=33:49
erklig, ber-gümāşte 36/3a2=42:6
erklig, kār-rān u nigāh-bān 27/12a1=4:171
erklig, nigāh-bān 25/26b2=3:173
küḏezçi, nigāhbān 30/2b1=12:66
tevekkül: ḳorḳ-, i[ʿ]timād kerden 38/79a3=65:3
kŏngül ur-, i[ʿ]timād kerden 30/50b3=16:42
kŏngül ur-, tekye kerden 27/26a1=5:11
tevekkül ḳıl-, tevekkül kerden 38/6b1=58:10
mütevekkil: kŏngül urġan, tekye konende 31/74b1=39:38

vulūc: kir-, der āmeden 33/28b2=34:2
ilāc: kigür-, der āverden 33/73b1=35:13

velīce[t]: iç dōst, dōst 29/12a2=9:16

veled: [ʿ]ayāl, ferzend 33/53a1=34:37
oġlan, ferzend 38/36a1=60:3
oġlan, kūdek 26/43a2=4:75
oġul ḳız, ferzend 31/30b3=19:77
vālidān: ata ana, māder u peder 26/10a3=4:33
vālide[t]: ana, māder 31/13a2=19:32
vilāde[t]: tuġur-, zāden 34/40b2=37:152
tuġrul-, zāden 31/13b1=19:33
vilāde[t] m.: tuġrul-, zāde şoden 31/8b2=19:15

veliyy: dōst, yārīger 27/59b3=5:55
dōst, dōst 30/61a1=16:63
eḏgü oġul, dōst 31/5b1=19:5
erklig, dōst 26/20b1=4:45
erklig, dōst u yārīger 33/55b2=34:41
erklig, yārīger 28/32a1=7:155
erklig / dōst, dōst 28/60a6=7:196
iḏi, ḫudāvend 31/50a3=20:54
evlā: sezā, sezāvār-ter 26/92a1=4:135
sezāraḳ, sezāvār-ter 29/7a2=8:75
vāy, vāy 37/17a2=47:20
mevlā: erklig, dōst 36/85a1=44:41
éş, yār 38/91a1=66:4
mevlā, dōst u yār 28/86a3=8:40
mevlā, ḫudāvend 29/38a1=9:51
mevlā, ḫudāvendgār 38/89a2=66:2

mīrāṣ alġan, puser-i ᶜam 26/10a2=4:33
yaġuḳ, puser-i ᶜamm 31/5a2=19:5
tevliyeᵗ: ewür-, pes dāden 28/72a2=8:16
ewür-, püşt dāden yaᶜnī gürīḫten 37/41b3=48:22
ewür-, [püşt] dāden 38/26b2=59:12
ewrül-, ber geşten 29/37b2=9:50
ewrül- / arḳa bér-, pes dāden yaᶜnī rüy gerdāniden 28/72a1=8:15
ḳodu bér-, bāz güẕāşten 26/79a3=4:115
tevellī: dōst tut-, dōst dāşten 27/56b1=5:51
dōst dāşten, ḫod giriften 28/60a7=7:196
dōstlaş-, dōst dānisten 30/85b3=16:100
dōstluḳ tut-, dōst dāşten 38/10a1=58:14
erklen-, pādşāhī yāften 37/17b3=47:22
ewrül-, ber gerdīden 28/74b2=8:20
ewrül-, ber geşten 30/74b3=16:82
yan-, rüy gerdāniden 29/41a2=9:57
yan-, reften 31/83a3=46:29
yan-, ber geşten 32/16b1=28:24
yüz ewür-, ber gerdāniden 26/48b1=4:80
yüz ewür-, ber geşten 29/55a3=9:76
yüz ewür-, gerdāniden 27/50a1=5:43
peẕīrle-, iḫtiyār kerden 26/79a3=4:115

veny: süstluḳ ḳıl-, süstī kerden 31/46b1=20:42

vehb: bér-, baḫşīden 33/13a1=33:50
vahhāb: üküş bérgen, baḫşāyende 34/61a3=38:35
yarlıḳaġlı, baḫşīde 34/49

vahn: süst bol-, süstī kerden 26/72a1=4:104
süst bol-, süst şoden 31/4b3=19:4
mūhin: kewdeçi, sust konende 28/73b1=8:18

vayl: ḳatıġlıḳ, vāy 31/14b3=19:37
veyl, vāy 34/92b2=39:22

ی

yā eyyühā: ey, ey 25/29a1=3:200
yā veyletā: ey ḳatıġlıḳ, ey vāy-i men 27/40a2=5:31
yā leyte: kāşkī, ey kāşkī 26/41b2=7:73

yeᵓs: nevmīd bol-, nevmīd şoden 27/16b3=5:3
umınçsız bol-, nevmīd būden 30/7b1=12:87
umınçsız bol-, nevmīd şoden 30/7b2=12:87
yeᵓūs: bunġal-, nevmīd būden 31/76a1=41:49
istīᵓās: umunçsuz bol-, nevmīd şoden 30/3a3=12:80

yebes: ḳuruġ, ḫuşk 31/59b1=20:77

yetīm: aṭasız, bī-peder 26/85b2=4:127
yetim, bi-peder 26/86a3=4:127

yed: el, dest 32/22a1=28:32
elig, dest 26/35a1=4:62
ḳudret, tevānāyī 34/18b1=36:71
ḳudret, ḳudret 37/31b3=48:10
küç ḳuvvet, ḳuvvet 34/64b3=38:45

yüsr: āsānlıḳ, āsānī 38/81a1=65:4
yüsrᵃⁿ: terk, āsān 37/83a3=51:13
yesīr: āsān, āsān 26/8b2=4:30
teysīr: āsān ḳıl-, āsān kerden 31/35a3=19:97

yaḳṭīn: ḳabaḳ başı, kedū 34/39b1=37:146

yaḳīn: yaḳīnlıḳ, bī-gümān 27/3a3=4:157
iḳān: şeksiz, bī-gümān şoden 36/98b2=45:20
mūḳin: şeksiz, bī-gümān 27/56a1=5:50
şeksiz, bī-gümān yaᶜnī müᵓmin-i rāst 37/86a1=51:20
müsteyḳin: yaḳīn boluġlı, bī-gümān 36/107a1=45:32

yemm: deryā, deryā 28/17a1=7:136

teyemmüm: teyemmüm ḳıl-, ḳaṣd kerden 26/19a 3=4:43

yemīn: and, sevgend 30/48a3=16:38
elig, dest 33/13b2=33:50

elig, dest-i rāst 26/2a1=4:24
ḳudret, ḳudret 35/16a1=39:67
oŋ, sūy-ı rāst 30/53b1=16:48
ong yaᶜni saġ, dest-i rāst 37/73b1=50:17
oŋ elig, dest-i rāst 30/66b2=16:71
ong elig, ḳuvvet der rāst 34/28a3=37:93
saġ, rāst 33/37a2=34:15
saġ elig, dest-i rāst 31/40b1=20:17
saġ ḳol, dest-i rāst 38/95a2=66:8
saġ yaŋ, sūy-ı rāst 34/23a1=37:28
eymen: oŋ, rāst 31/60b2=20:80
saġ ḳol, rāst 31/20a3=19:52
yahudiyy: cuhūd, cuhūd 27/31b1=5:18

yevm: kün, rūz 29/55b2=9:77
yevmü'd-dīn: cezā küni, rūz-ı şumār 34/21a2=37:20
yevm-i ḥisāb: ḥisāb küni, rūz-ı şumār 34/51b3=38:16
yevm-i ḳıyāmet: uluġ kün, rūz-ı rüsteḫiz 36/103a1=45:26
yevmi'l-vaḳti'l-maᶜlūm: saḳış kün / belgülüg kün, rūzgāh-ı dānişte şode 30/24a3=15:38
yevmü'z-zīnet: ᶜīd küni, rūz-ı ᶜīd 31/52a1=20:59
el-yevm: bu kün, imrūz 27/16b3=5:3
bu kün, ān rūz 30/61a1=16:63
yevmeᵓizin: ol kün, ān rūz 25/23a1=3:167

FARSÇA DİZİN

A (ع ا ا)

āb: suw, mā' 27/22a2=5:6
arḳa suwı, nuṭfe[t] 35/62b2=40:67
āb dāden: suw içür-, saḳy 29/14a1=9:19
içür-, iskā' 32/15b3=28:23
āb dāde şoden: suwarıl-, saḳy m. 37/13b1=47:15
āb furū burden: batur-, iġrāḳ 34/26a3=37:82
āb-ı germ: ḳaynar isig suw, ḥamīm 35/65a2=40:72
ḳaynar suw, ḥamīm 34/68a1=38:57
isig suw, ḥamīm 36/86a1=44:46
āb ḫāsten: suw ḳol-, istiskā' 28/36b3=7:160
āb-ı çeşm: yaş, dem[c] 29/65a3=9:92
āb-ı püşt: oñgurḳa suwı, nuṭfe[t] 33/71a1=35:11
āb-ı revān: aḳın, seyl 33/37b3=34:16
āb-ı revān-ı ġālib: aḳar suw, ṭūfān 28/15a1=7:133
āb-ı sūzān: ḳaynar suw, ḥamīm 36/86a3=44:48
ābrā şikāfende: suwnı yarġan, māḥir 33/73a2=35:12
ābādān kerden: ābādān ḳıl-, [c]imāre[t] 29/14a2=9:19
ābādān ḳıl-, [c]amr 29/12b1=9:17
[c]aceb: tañ, feriyy 31/11b2=19:27
[c]āciz kerden: [c]āciz ḳıl-, i[c]cāz 33/85a1=35:44
[c]āciz konende: [c]āciz ḳılıġlı, mu[c]ciz 37/2a1=46:32
unmas ḳılıġlı, mu[c]ciz 30/52b3=16:46
[c]āciz şoden: [c]āciz bol-, [c]acz 27/40a2=5:31
ādem: ādem, beşer 35/74b2=41:6
ādemī: ādemī / yañgluḳ, beşer 30/23a2=15:33
ādemi, beşer 27/32a1=5:18
ādemi, ins 28/52a3=7:179
ādemi, insān 33/26b3=33:72
yañgluḳ / ādemi, beşer 30/21b1=15:28
yañgluḳ, beşer 30/87a2=16:103
[c]ādet: [c]ādet, da'b 35/41a3=40:31
ādīne: ādīne, cumu[c]a[t] 38/54b2=62:9
āferiden: ḳıl-, ca[c]l 30/67a2=16:72
oza törüt-, ibdā' 33/61a1=34:49
törüt-, feṭr 31/57a2=20:72
törüt-, ḥalḳ 28/53b2=7:181
törüt-, inşā' 32/29b1=28:45
törüt-, zer' 28/52a1=7:179
yarat-, ḥalḳ 28/55a2=7:185
yarat-, zer' 30/35b3=16:13
āferide: törütmek, ḥalḳ 33/64a2=35:1
törütmiş, ḥalḳ 26/81a3=4:119
āferide şoden: törütül-, ḥalḳ m. 28/59b3=7:191
yaratıl-, ḥalḳ m. 26/7a3=4:28
āferidgār: törütügli, fāṭır 35/4a2=39:46
yaratġan, bārī' 38/32a3=59:24
āferinende: törütteçi, ḫālıḳ 30/21b1=15:28
törütgen, ḫālıḳ 33/65b1=35:3
törütgen, fāṭır 33/63b1=35:1
āferiniş: törütmek, ḥalḳ 33/32a1=34:7
yaratıġ, ḥalḳ 34/17a3=36:68
yaratmaḳ, ḥalḳ 31/49a1=20:50
āftāb: kün, şems 30/35a2=16:12
āgāh: āgāh, ḫabir 37/64a3=49:13
bilgen, ḫabir 25/17a3=3:153
ḫaberli, ḫabir 26/13a3=4:35
uḳġan, ḫabir 38/90b1=66:3
āgāh kerden: ay-, iẓān 31/75a1=41:47
ḫaber bér-, inbā' 33/31b3=34:7
ḫaber bér-, tenbi'e[t] 27/54b1=5:48
uḳtur-, te'ezzün 28/42b1=7:167
uḳtur-, tenbi'e[t] 38/54a2=62:8
āgāh kerde şoden: uḳtur-, tenbi'e[t] 38/69a3=64:7
āgāh konende: peyġāmber, nebiyy 31/21b2=19:56
āgāh konende nā-nebīsende: anasındın tuġa bitig bilmegen, ümmiy 28/33b1=7:157
anasındın tuġa bitig bilmegli, ümmiy 28/35b3=7:158
āgāhī custen: irte-, teḫassus 30/7a3=12:87
āgāz kerden: oġra-, bed' 29/10a2=9:13
oġra-, ṭafīḳ 34/60a3=38:33
āgāz-, ṭafīḳ 31/90a2=20:121
[c]ahd: bıçıġ, zimme[t] 29/8a3=9:10
bıçıġ, mīsāḳ 27/26a2=5:12
bıçıġ, [c]ahd 30/83a2=16:95
berk bıçıġ, mīsāḳ 27/23a2=5:7
üstüvārlıḳ, mīsāḳ 26/60a1=4:92
[c]ahd besten: [c]ahd ḳıl-, mu[c]āhede[t] 29/7b2=9:1
[c]ahd-i üstüvār: berk bıçıġ, mīsāḳ 25/28a1=3:187
bütünlük, mīsāḳ 28/44b2=7:169
bütünlük, mevşiḳ 30/2a1=12:66
üstüvārlıḳ, mevşiḳ 30/3b2=12:80

üstüvārlık, mişāk 26/55b2=4:90
ᶜahd-i üstüvār besten: üstüvār ḳıl-, muvāşeḳa[t] 27/ 23a3=5:7
ᶜahd kerden: ᶜahd ḳıl-, muᶜāhede[t] 29/54b2=9:75
ᶜahd, ᶜahd 29/9a3=9:12
bıçıġ ḳıl-, muᶜāhede[t] 30/79b3= 16:91
ᶜahd şikesten: and sı-, neḳş 37/32a1= 48:10
bıçıġ buz-, neḳş 28/16b2=7:135
āhen: temür, ḥadīd 33/33b3=34:10
āheng kerden: oġra-, hemm 26/76b3= 4:113
āhiste goften: yaşru sözle-, teḥāfut 31/ 70a1=20:103
āhestegī kerden: belgülüg tile-, tebeyyun 26/61b3=4:94
ᶜāḳıbet: soñ yanış, teᵓvīl 26/31a1=4:59
ᶜam: ᶜamm, ᶜamm 33/12a3=33:50
āmāde: anuḳ, ᶜatīd 37/73b3=50:18
āmāde kerden: anut-, iᶜdād 26/71a1= 4:102
āmāde kerde şoden: anutul-, iᶜdād m. 26/6a1=3:133
āmeden: kel-, iḳbāl 30/5a2=12:82
kel-, ityān 33/29a3=34:3
kel-, meciᵓ 28/12b3=7:129
kel-, teᶜālev 26/32a3=4:61
kel-, vurūd 32/15b1=28:23
kel-, ᶜityān bi 38/76b3=65:1
keldür-, ityān bi 26/5b1=4:25
keldür-, meciᵓ bi 30/8a2=12:88
āmede şode: kelinmiş, meᵓtiyy 31/ 24a3=19:61
āyende: kelgü, ātī 31/34b1=19:93
sürgüçi, sābıḳ 37/74b2=50:21
āmurziden: ört-, ġufrān 28/38b3=7:161
barı ört-, ġufrān 28/27a2=7:149
yarlıḳa-, ġufrān 25/7a2=3:135
āmurzende: yarlıḳaġan / örtgen, ġafūr 33/37b1=34:15
yarlıḳaġlı, ġāfir 35/23a1=40:3
yazuḳ örtügli, ġāfir 28/32a3=7:155
āmurzgār: örtgen, ġafūr 25/20a3=3:155
örtgen, ġaffār 35/49a1=40:43
ulaşu yarlıḳaġan, ġafūr 26/66b1= 4:99
üküş örtgen, ġaffār 31/61b1=20:82
yarlıḳaġan, ġafūr 33/82a3=35:41
yazuḳ örtgen, ġafūr 37/56b1=49:5
āmurzgār-ı hemişe: örtgen, ġafūr 25/ 4b2=3:129
āmurzidegī: yarlıḳamaḳ, maġfiret[t] 25/ 5b2=3:133
āmurzide şoden: yarlıḳan-. ġufrān m. 28/44a3=7:169
yarlıḳat-, ġufrān m. 28/85a2=8:38
āmurzişī: örtmek, maġfiret[t] 25/21b3= 3:157
yarlıḳamaḳ. maġfiret[t] 33/5a2=33:35
yarlıḳamaḳlıḳ, maġfiret[t] 28/66a2= 8:5
āmurziş ḫᵛāsten: yarlıḳatu ḳol-, istiġfār 28/82a2= 8:33
yarlıḳatu tile-, istiġfār 25/22b3= 3:159
āmūzānīden: ögret-, taᶜlīm 27/18a2=5:4
āmūzānīde: ögretmiş, muᶜallem 36/ 78a2=44:14
ān cā: né yer, ḥayşu 35/21b1=39:74
ol oġur, ḥayşu 34/95a3=39:25
ān cehān: āḫiret, āḫiret[t] 25/13a2=3:145
kiḍinki, āḫiret[t] 30/50a3=16:41
kiḍinki kün, āḫiret[t] 30/58b1=16:60
ol ajun, āḫiret[t] 26/46a2=4:77
ol cehān, āḫiret[t] 35/47a1=40:39
soñ sarāy, āḫiret[t] 28645a1=7:169
ān diger: taḳı biri, uḫrā 37/59b2=49:9
ān gāh: andaġ erse, izān 30/3a2=12:79
ol vaḳt, izā 26/95b2=4:140
ol vaḳt, ḥīn 35/11b2=39:58
ān ki: ol er, elleẕī 28/49b1=7:175
ān küh: Ṭūr taġ, Ṭūr 32/30a2=28:46
ān rūz: ol kün, yevmeᵓizin 25/23a1= 3:167
bu kün, el-yevme 30/61a1=16:63
ān şāh: borġu, şūr 34/11b1=36:51
ān vādi-i düzaḫ: ġayy atlıġ tamuġ, ġayy 31/23b1=19:59
ārām: amrulmaḳ, sekīne[t] 29/19b1=9:26
amrulmaḳ, ḳarār 30/16b2=14:26
amruşmaḳ, sekīne[t] 37/27b3=48:4
ḳarār, ḳarār 35/47a1=40:39
ārāmgāh: amrulġu yer, müsteḳarr 34/ 6b1=36:38
amrulġu yer, ḳarār 35/60b3=40:64
ḳarār ḳılġu yer, ḳarār 34/69a1= 38:60
töşek, mehd 36/39b2=43:10
yatġu yer, mihād 34/67b3=38:56
ārām giriften: āhestelıḳ ḳıl-, vaḳr 33/2a3=33:33
emit-, iḫlād ilā 28/50a2=7:176
ḳarār ḳıl-, istiḳrār 28/22a1=7:143
ārām-ı dil: amrulmaḳ, sekīne[t] 37/ 39b2=48:18

ārāmī: amrulğu, seken 30/72b2=16:80
ārāmāniden: tayandur-, sukūn 36/23b2=42:33
ārāmiden: amrul-, iṭmi'nān 28/68b3=8:10
amrul-, sukūn 35/59a2=40:61
orna-, sukūn 28/38a3=7:161
öç-, ḫuşū' 31/85a3=20:108
öç-, sukūt 28/30a3=7:154
tayanmaḳ, sukūn 28/58b1=7:189
tut-, iskān 38/81b2=65:6
ārāmide: amrulmış, muṭma'inn 30/92a1=16:112
tölek, rahv 36/80b2=44:24
ārāsten: beze-, tezyīn 30/60b2=16:63
beze-, tesvīl 30/5b1=12:83
ārāste şoden: beze-, tezyīn 37/11b3=47:14
bezen-, tezyīn m. 29/29a3=9:37
ārāste birūn āmeden: taranıp çıḳ-, teberrüc 33/2a3=33:33
ārāste kerde şoden: bezen-, tezyīn m. 37/34a3=48:12
bezenil-, tezyīn m. 35/45b3=40:37
ārāste ve āsān kerden: beze-, tesvīl 37/19a1=47:25
ārāyiş: bezek, zīne^{t} 31/64a2=20:87
ārenc: tirsek, mirfek 27/21a2=5:6
ārī: andağ, belā 33/29b1=34:3
ārī, ne'am 28/7a3=7:114
andağ, ne'am 34/20b1=37:18
oḳ, belā 35/19a3=39:71
ārī ya'ni hest: andağ, belā 28/48a3=7:172
'arża kerden: 'arża ḳıl-, 'arż 33/26b1=33:72
'arża kerde şoden: 'arża ḳılın-, 'arż m. 34/59b1=38:31
ārzū: ārzū, umniyye^{t} 26/83a2=4:123
şehvet, şehve^{t} 26/7a1=4:27
ten tileki, şehve^{t} 31/23a3=19:59
ārzū burden: ārzū ḳıl-, vudd 26/17a3=4:42
ārzūla-, temennī 25/11a2=3:143
ārzūla-, iddi'ā 34/14a1=36:57
ārzūla-, iştihā' 33/62b3=34:54
küse-, iştihā' 30/57a3=16:57
sew-, vudd 30/19b1=15:2
ārzū dāden: bāṭıl sözlet-, temniye^{t} 26/81b2=4:120
küset-, temniye^{t} 26/80b2=4:119
ārzū-yı dāniş: bilmek, 'ilm 38/88a1=65:12
ārzū-yı der āmeden: kirmek, şiliyy 31/27b2=19:70
'aşā: tayaḳ, minse'e^{t} 33/36b1=34:14
tayaḳ, 'aşā 28/37a1=7:160
āsān: āsān, yesīr 26/8b2=4:30
āsān, heyyin 31/6b1=19:9
terk, yüsr^{an} 37/83a3=51:3
āsānī: āsānlıḳ, yüsr 38/81a1=65:4
āsān kerden: boyun su-, taṭvi' 27/39a3=5:30
āsān ḳıl-, teysīr 31/35a3=19:97
āsān ve nezdik ve miyāne: oğrayu
āsān yawuḳ, ḳāṣid 29/32b3=9:42
'asel: arı, naḥl 30/64a1=16:68
'āşī şoden: 'āşī bolmaḳ, 'işyān 37/58b3=49:7
āsmān: bulıt, semā' 30/61b3=16:65
kök, semā' 26/85a1=4:126
yéti ḳat kök, semā' 38/16b2=59:1
āşāmiden: iç-, şurb 31/10b2=19:26
içmek, şarāb 33/72b1=35:12
āşāmideni: yér içgü, şarāb 30/64b3=16:69
içgü, şarāb 30/34a2=16:10
şarāb, şarāb 34/66b2=38:51
āşāmide: içigli, şārib 30/63a2=16:66
āşti: élleşmek, selem 26/56b2=4:90
yaraşmaḳ, ṣulḥ 26/87a3=4:128
āşti dāden: yaraştırmaḳ, ṣulḥ 26/87a2=4:128
āşti dādeni: oñgarmaḳ, işlāḥ 26/78a3=4:114
āşti efgenden: yaraştır-, işlāḥ 26/87a2=4:128
āşkār: açuḳluḳ, şehāde^{t} 38/54a2=62:8
āşkārā, cehr 30/69a2=16:75
āşkārā, 'alāniyyet^{en} 33/75b1=35:29
āşkārā: açuḳluğ, şehāde^{t} 35/5a3=39:46
açuḳluḳ, şehāde^{t} 38/31a3=59:22
āşkārā ḫ^{v}ānden: ḳığır- / çaḳır-, cehr 37/54a3=49:2
āşkārā kerden: açuḳ āşkārā ḳıl-, i'lān 30/38a3=16:23
āşkāra ḳıl-, i'lān 32/43a3=28:69
belgürt-, isrār 33/50b2=34:33
belgürt-, ibdā' 32/7b3=28:10
yad-, izā'a^{t} 26/50a3=4:83
āteş: ot, nār 29/26a3=9:35
tamuğ, nār 34/84a2=39:8
āteş efrūḫte: yaḳılmış ot, sa'īr 26/27a2=4:55
āteş efrūḫten: yaḳ-, iḳād 32/26a1=28:38

āteş-i buzurg: tamuġ, caḥīm 27/25a2= 5:10
āteş-i dūzaḥ: tamuġ, sa^{c}īr 33/67a3= 35:6
tamuġ otı, cehennem 31/58a2= 20:74
āteş-i furūzān: köyürgen ot, sa^{c}īr 33/ 23b2=33:64
köyrür ot, sa^{c}īr 37/35a1=48:13
yelinigli tamuġ, sa^{c}īr 33/35a2= 34:12
āvāz: ṣayḥa, ṣayḥa^{t} 37/81a3=50:42
ün, ṣavt 31/85b1=20:108
āvāz ber dāşten: āşkārā ḳılmaḳ, cehr 27/1b1=4:148
āvāz ber dāşte şoden: boġuzlan-, ihlāl m. 27/16a1=5:3
ata-, ihlāl m. 30/94a1=16:115
āvāz dāde şoden: ündenil-, münādā^{t} m. 31/39a1=20:11
āvāz dāden: ünde-, münādā^{t} 36/58a3= 43:51
āvāz kerden: ündenil-, münādā^{t} m. 32/20b2=28:20
āverden: bér-, ītā^{ɔ} 30/2a1=12:66
keldür-, icā^{c}e^{t} 31/9a3=19:23
keldür-, ityān bi 28/6b3=7:112
keldür-, mecī^{ɔ} bi 28/5a3=7:106
tegşür-, tebeddül 33/37b3=34:16
āvārde şoden: keldürül-, iḥā^{ɔ} 35/17a3= 39:69
āvāregī: āvārelıḳ, celā^{ɔ} 38/18b3=59:3
avrāşte: eḍiz yüksek, müşeyyed 26/ 46b2=4:78
^{c}**avret:** ^{c}avret, sev^{ɔ}e^{t} 27/40a1=5:31
uwut yer, sev^{ɔ}e^{t} 31/90a1=20:121
^{c}**ayb kerden:** füsūs tut-, lemz 29/41a3= 9:58
füsūslan-, lemz 29/56a3=9:79
ṭa^{c}n ḳıl-, ṭa^{c}n 26/21a3=4:46
til ét-, lemz 37/61b2=49:11
āyet: āyet, āye^{t} 28/62a1=7:203
āyāt, āyāt 35/68a3=40:78
belgü, āye^{t} 29/46a2=9:65
mu^{c}cizāt, āye^{t} 32/24b2=28:36
nişān, āye^{t} 33/57a1=34:43
^{c}**aẕāb:** ^{c}aẕāb, ricz 33/30b3=34:5
^{c}aẕāb, ^{c}aẕāb 33/32a3=34:8
ḳın, ricz 28/39a3=7:162
āzād kerden: āzād ḳılmaḳ, taḥrīr 26/ 58b3=4:92
āzādī ve sipās: şükr, şükr 33/35b3= 34:13
āzādī kerden: şükr ḳıl-, şükr 33/73b1=35:12
āzāriden: āzārla-, īẕā^{ɔ} 33/20a1=33:57
emget-, īẕā^{ɔ} 29/43b1=9:61
āzār: āzār, ezā 33/10b3=33:48
^{c}**aẕīz:** ^{c}aẕīz, ^{c}aẕīz 30/8a1=12:88
^{c}aẕīzī: ^{c}izzet, ^{c}izze^{t} 26/94b3=4:139
^{c}izzet, ^{c}iẕz 31/31b2=19:81
^{c}aẕīz-ter ^{c}aẕīzraḳ, e^{c}azz 38/62b2=63:8
^{c}**azl kerden:** seç-, ^{c}azl 33/14a3=33:51
āzmāyiş: bulġaḳ / sınaġ, fitne^{t} 28/85b2= 8:39
bulġaḳ, fitne^{t} 27/48a3=5:41
fitne, fitne^{t} 29/36a3=9:48
sınaḳ, fitne^{t} 28/48a3=5:41
sınaġ, fitne^{t} 28/79a1=8:28
sınaġ, belā^{ɔ} 28/20b1=7:141
sınamaḳ, fitne^{t} 28/31b3=7:155
āzmāyiş ya^{c}nī beze: bulġaḳ, fitne^{t} 29/ 36a1=9:47
āzmūden: ḥarīşlıḳ ḳıl-, ḥırş 26/88a2= 4:129
sına-, iblā^{ɔ} 28/73a2=8:17
sına-, belā^{ɔ} 27/54a2=5:48
sına-, ibtilā 25/16a2=3:152
sına-, futūn 31/45b3=20:40
āzmūde kerde şoden: sınan-, futūn m. 30/90b3=16:110
āzmūdenī: sınaġ, belā^{ɔ} 28/73a2=8:17
āz nemūden: şevḳlen-, ḥırş 30/47b3= 16:37
āzūrde şoden: emgetil-, īẕā m. 33/21b1= 33:59
emget-, īẕā^{ɔ} m. 28/12b2=7:129

B (ب)

bā: birle, ẕī 34/46b2=38:1
birle, bi- 26/17b2=4:42
birle, ma^{c}a 26/39a3=4:69
birle, ilā 26/97b3=4:143
bā-bār şoden: yüklüg bol-, ḥaml 31/ 9a2=19:22
bā-bereket ya^{c}nī bā-ḫayr-ı bisyār: berekātlıġ, mübārek 37/70b3=50:9
bā-derd: açıtġan, elīm 36/65a1=43:65
bā-ewzūnī-i bisyār: ḳutluġ, mübārek 34/59a1=38:29
bā-fuzūnī: artuḳluḳ bérmek iḍisi, ẕū faẓl 28/79b 3=8:29
faẓl iḍisi, ẕū-faẓl^{in} 25/16a3=3:152

bā-hem āmede: ḳoşlup kelgen, muḳterin 36/59b3=43:53
bā-ḫ^{v}iş: yaġuḳ ḳonġşı, cār-ı ẕu'l-ḳurbā 26/13b3=4:36
yaġuḳluḳ iḍisi, ẕu'l-ḳurbā 29/1b1=8:41
yaġuḳ, ẕu'l-ḳurbā 26/13b2=4:36
bā-ḳuvvet: küçlüg, cabbār 27/34b3=5:22
bā-mîve: yemişlig, ẕāt-ı ekl 33/38a1=34:16
bā-nîk ve bā-nîkî-i bisyār: berekāt bérgen, tebāreke 35/61a3=40:64
bā-rāhhā: üküş yolluġ, ẕāti'l-ḫubuk 37/83b3=51:7
bā-süy āvîḫte: asılmış, mu^{c}allaḳ 26/88a3=4:129
bā-şüy burden: beglig bol-, iḥsān m. 26/5a3=4:25
bā-yekdiger: bir ikindi, — 38/5a1=58:9
bād: yel, rîḥ 33/34a3=34:12
bād-ı perāgende konende: esgen esin, ẕārî 37/83a 2=51:1
ba^{c}d: kiḍin, ba^{c}d 31/23a2=19:59
bādāş bā dîdār: körgü, liḳā^{9} 28/25b2=7:147
bahā: bahā, şemen 25/28b2=3:187
bahāne: ^{c}öẕr, ^{c}öẕr 31/2b3=18:76
yazuḳ keçürmek, ma^{c}ẕire^{t} 28/41a2=7:164
bahāne sāḫten: ^{c}öẕr ay-, i^{c}tiẕār 29/46a3=9:66
^{c}öẕr, ma^{c}ẕire^{t} 35/54b1=40:52
baḫş ḫ^{v}āsten: üleş-, istiḳsām 27/16b2=5:3
baḫş kerden: ḳısmet ḳıl-, ḳasm 36/49b2=43:32
baḫş konende: sürügli, muḳassim 37/83b1=51:4
üleşigli, muḳtesim 30/31b2=15:90
baḫşāyende: keḍ raḥîm, raḥîm 38/24b3=59:10
ulaşu yarlıḳaġan, raḥmān 30/18b1=15
ulaşu yarlıḳaġan, raḥîm 36/85b1=44:42
üküş bérgen, vahhāb 34/61a3=38:35
yarlıḳaġan, raḥîm 25/4b2=3:129
baḫşāyende-ter: yarlıḳaġanraḳ, erḥam 28/29a1=7:151
baḫşāyende-terîn: yarlıḳaġanraḳ, erḥam 30/10a3=12:92
baḫşāyîden: raḥm ḳıl-, raḥme^{t} 28/27a1=7:149
baḫşāyiş: raḥmet ü maġfiret, raḥme^{t} 26/64b1=4:96
raḥmet, raḥme^{t} 28/29a1=7:151
rūḥ, rūḥ 38/15b1=58:22
soyurḳamaḳ, raḥme^{t} 31/76a2=41:50
yarlıḳamaḳ, raḥme^{t} 26/50b3=4:83
yarlıḳamaḳ bér-, ḥanān 31/8a1=19:13
baḫşāyişî: yarlıḳamaḳlıḳ, raḥme^{t} 29/15b3=9:21
baḫşîden: bér-, vehb 33/13a1=33:50
baḫşide: yarlıḳaġlı, vaḫḫāb 34/49b1=38:9
baḫşüden: raḥmet, raḥme^{t} 31/4a2=19:2
raḥmet ḳıl-, raḥme^{t} 35/28a1=40:9
soyurḳa-, raḥme^{t} 36/85a3=44:42
yarlıḳa-, raḥme^{t} 29/51b2=9:71
yarlıḳamaḳ, raḥme^{t} 28/62b1=7:203
baḫşüden, baḫşāyiş: soyurḳamaḳ, raḥme^{t} 31/74a1=39:38
baḫşüdenî: yarlıḳamaḳlıḳ, raḥme^{t} 30/61b2=16:64
baḫşüde şoden: raḥm ḳıl-, raḥme^{t} 37/60b3=49:10
raḥm ḳılın-, raḥme^{t} m. 25/5b1=3:132
yarlıḳan-, raḥme^{t} m. 28/63a1=7:204
bāl: ḳanat, cenāḥ 33/63b3=35:1
bālā: ḳol ḳaş, emt 31/85a2=20:107
bāmdād: erte, ġuduvv 28/63a3=7:205
erte, ibkār 35/55b3=40:55
erte, ṣabāḥ 34/45b1=37:177
bāmdād ḫāsten: bol- / erte ḳop-, işbāḥ 32/12b1=28:18
erte ḳop-, işbāḥ 31/80a1=46:25
bāmdād kerden: ertesi, ġuduvv 33/34b1=34:12
bāmdād reften: erte bar-, ġuduvv 25/2b1=3:121
bāmdî: erte, bukre$^{t^{en}}$ 37/31b1=48:9
bāng: Cebre^{9}îl üni, ṣayḥa^{t} 34/2b2=36:29
çıḳrıḳ, ṣarra^{t} 37/88b3=51:29
inmiş (^{c}aẕāb), ṣā^{c}iḳa^{t} 35/82b3=41:17
ün, ṣayḥa^{t} 38/59b3=63:4
ünlüg, ḥuvār 28/26a3=7:148

ün ḳılmaḳ, ḫuvār 31/64b1=20:88
bāng-ı ʿaẕāb: ḳatıġ ün, ṣayḥa[t] 30/29b2=15:73
ḳoḍı ınığlı ḳın, ṣāʿiḳa[t] 35/79a2=41:13
bāng-ı ber zeden: ün / İsrāfīl üni, zecre[t] 34/20b2=37:19
bār: yük, ḥaml 28/58b2=7:189
yük, ḥiml 31/69b2=20:101
yük, vizr 31/64a1=20:87
yol, merre[t] 29/10a2=9:13
yol, tāre[t] 31/50b2=20:55
bār ber dāşten: kötür-, ḥaml 33/71a3=35:11
yük kötür-, ḥaml 36/2b1=41:47
bār ber giriften: kötür-, vizr 34/82a2=39:7
bār girende: kötrügli, vāzire[t] 34/82a2=39:7
bār giriften: kötür-, ḥaml 31/86b1=20:111
yük kötür-, ḥaml 28/58b2=7:189
bār-ı girān: aġır yük, işr 28/34b1=7:157
bār-ı günāh: yük, vizr 30/39a1=16:25
yazuḳ yüki, vizr 31/69b1=20:100
bār-ı kişt: tarıġ, zer[ʿ] 30/34b1=16:11
bār kerde şoden: yüklen-, taḥmīl m. 38/51b2=62:5
Bār Ḫudāy: Allāh, Bār Ḫudāy 28/81a3=8:32
Tangrı, Allāh 35/4a1=39:46
bārān: yaġmur, maṭar 26/70b2=4:102
yaġmur, ġayş 36/21a3=42:28
bārāniden: yaġdur-, imṭār 30/30a1=15:74
bāriden: yaġtur-, imṭār 28/81b1=8:32
bārik-bīn: yinçke körügli laṭīf, laṭīf 36/13b3=42:19
bās-pes efgenden: kiḍit-, teʾḥīr 26/45b3=4:77
bāşende: dereng ḳılığlı, mākiş 36/69b1=43:77
bāşendegi: turġuluḳ, iḳāme[t] 30/73a2=16:80
bāşende şoden der cāy: tur-, sekn m. 32/37b2=28:58
bāşiden: tur-, sukūn 38/81b3=65:6
bāṭıl: bāṭıl, dāḥiż 36/12a1=42:16
bāṭılkār: artatġan, mubṭil 28/49a2=7:173
bāṭıl kerden: artat-, ibṭāl 37/23a2=47:33
bāṭıl ḳıl-, idḥāż 35/24b2=40:5
yoḳ ḳıl-, iḥbāṭ 37/22b2=47:32
bāṭıl şoden: bāṭıl bol-, ḥabṭ 35/14b3=39:65
yoḳal-, ḥabṭ 29/12b3=9:17
yoḳ yoḍun bol-, ḥabṭ 28/25b2=7:147
bāz: sonġra, şumme 25/16a1=3:152
bāz āmeden: yan-, rucūʿ 28/27a3=7:150
bāz dāde şoden: yıġlm-, īzāʿ m. 35/83b1=41:19
bāz dārende: yanıġlı, mumsik 31/74a2=39:38
yıġıġlı, mānīʿ 38/17b3=59:2
yıġḳan, mennāʿ 37/75a3=50:25
yıġḳan, mumsik 33/64b2=35:2
bāz dāşte: yıġmış, maʿkūf 37/43b3=48:25
bāz dāşte būden: turuḳ-, mevḳūf 33/48a3=34:31
bāz dāşten: tut-, imsāk 38/77b3=65:2
yārı bér-, naṣr 35/40a3=40:29
yıġ-, nehy 29/47a3=9:67
yıġ-, menʿ 29/39a3=9:54
yıġ-, imsāk 33/64b2=35:2
yıġ-, ircāʾ 28/6b1=7:111
yıġ-, ṣadd 29/25b1=9:34
yıġ-, keff 26/44b3=4:77
yıġ-, işbāt 28/80a2=8:30
bāz dāşte şoden: yıġıl-, nehy m. 28/42a2=7:166
bāz gerdānide: yandruġlı, rādd 30/66a3=16:71
bāz gerdāniden: ewür-, iʿāde[t] 31/41b1=20:21
ḳaytar-, ifāʾe[t] 33/12a2=33:50
yandır-, redd 26/52b3=4:86
yandur-, meredd 36/29b3=42:44
yandur-, ifāʾe[t] 38/20b1=59:6
yandur-, recʿ 33/48b1=34:31
yandur-, ṣadr 32/16a2=28:23
bāz gerdānide şoden: yandurul-, redd m. 26/57a3=4:91
yandurul-, recʿ m. 29/5a1=8:44
bāz gerden: yanış, mercīʿ 27/54b1=5:48
bāz gerdende: yanġan, evvāb 34/52b3=38:19
yanġan, munīb 37/78a1=50:33
yanıġlı, munīb 34/83a2=39:8
yanıġlı, ʿāʾid 36/78b1=44:15
yanıġlı, munḳalib 28/10b1=7:125
bāz gerdiden: yan-, ʿavde[t] 28/2b2=7:88
yan-, bevʾ 27/39a1=5:29

yan-, şayr 36/36b2=42:53
yan-, fey' 37/60a1=49:9
yan-, inābe[t] 36/6a1=42:10
yan-, inḳılāb 25/3b2=3:127
yan-, rucū[c] 30/4a3=12:81
yan-, tevbe[t] 27/45b2=5:39
bāz gerdīden be-Ḫudāy: Tangrıḳa yan-, tevbe[t] 29/8b2=9:11
bāz gerdīden be-küfr: yan-, ʿavde[t] 28/85a3=8:38
bāz gerdīden ez küfr: yan-, tevbe[t] 32/42a2=28:67
bāz geşt: yanış. maşīr 27/32b1=5:18
yanış, merci[c] 34/82b1=39:7
yangu, meredd 35/49b1=40:43
bāz geşten: songla-, taʿḳīb 32/21b2=28:31
yan-, hevd 28/32b2=7:156
yan-, inābe[t] 34/60b3=38:34
yan-, rucū[c] 31/62b2=20:86
yan-, tevbe[t] 28/22b2=7:143
bāz geşten ez günāh: tevbe, tevbe[t] 36/19a3=42:25
bāz geştī: evrülmek, kerre[t] 35/11b3=39:58
yanmaḳ / tevbe, tevbe[t] 38/94a1=66:8
bāz giriften: ḳıs-, ḳabż 29/47b1=9:67
bāz güẕāşten: ḳodu bér-, tevliye[t] 26/79a3=4:115
bāz istāden: yıġıl-, intihā' 28/73b3=8:19
küfrdin yıġıl-, intihā' 28/85a2=8:38
yan-, intihā' 29/9b2=9:12
bāz pes efgenden: kiḍin sal-, ircā' 33/14a1=33:51
kiḍin sal-, teʾḫīr 30/59a3=16:61
kiḍinke ḳoḍmaḳ, nesī' 29/28a2=9:37
küḍ-, teʾḫīr 38/64b2=63:11
bāzpesīn: āḫir, āḫire[t] 34/48b3=38:7
bāz pes güẕāriden: kiḍin ḳoḍ-, teʾḫīr 33/85b3=35:45
bāz pes reften: kiḍin bar-, istiʾḫār 33/47b1=34:30
bāz pes şevende: kiḍin keligli, musteʾḫir 30/20a3=15:24
bāzergānī: satıġçılıḳ, ticāre[t] 29/17b2=9:24
bāzgūne kerden: ḳoḍı ewür-, tenkīs 34/17a3=36:68
bāzi: oyun, lehv 38/56a2=62:11
oyun, leʿīb 37/24b1=47:36
bāzi kerden: oyna-, leʿīb 29/46a1=9:65
bāzi konende: oynaġlı, lāʿīb 36/84a3=44:39
bāzū: bilek, ʿażud 32/23b3=28:35
be-: bile, bi 37/60a2=49:9
tapa, ilā 27/30a2=5:16
be-āb furū burde: ġarḳa bolmış, muġraḳ 36/80b2=44:24
be-ān cā: dergāh, ilā 34/29b1=37:99
be-bād ber dāden: sawur-, nesf 31/68a3=20:97
be-bād şoden: yoḳal-, ḥabṭ 37/54b2=49:2
be-bār ber dārī ü dāştenī: yüklüg, zerv 37/83a2=51:1
be-cān [u] ser: esenlik kim şavab iş tuta and, ʿamr 30/29a3=15:72
be-cāy ... nihāden: tegşür-, tebdīl 38/91b1=66:5
be-cāy istāden: aḍaḳın tur-, maḳām 31/28b2=19:73
be-cüz rāh numūden: köni yolsuzın, bi-ġayri hudā 32/33b1=28:50
be-cüz rāstī: yaraġsızın, bi-ġayri'l-ḥaḳḳ 28/24a3=7:146
be-cüz şumār: sansız, bi-ġayri ḥisāb 34/86a2=39:10
be-dān: bilgil, elā 30/58a3=16:59
be-dāveri şoden: ḥükmke turuḳ-, teḥākum 26/31b2=4:60
be-dum āmede: éderü kelgen, mütteba[c] 36/80b1=44:23
be-dum āmeden: uḍu bar-, itbā[c] 28/49b3=7:175
uḍu kel-, ittibā[c] 31/59b2=20:78
be-dum reften: uḍ-, ittibā[c] 27/55a1=5:49
be-dürüstī: bütünlükin, innemā 25/20a1=3:155
bütünlükin, in 28/3b2=7:102
çınlıḳ üze, ḳad 38/79b2=65:3
çın-oḳ, ḳad 25/11b1=3:143
dürüst, ḳad 25/20a2=3:155
neçeme, in 30/9b3=12:91
ök, ḳad 27/32b2=5:19
rāstlıḳ üze, ḳad 31/80a3=46:26
rāstlıḳın, ḳad 35/72b1=40:85
be-dürüstī ve rāstī: bütünlükin, le-ḳad 35/14b1=39:65
çın-oḳ, ḳad 37/72b3=50:16
rāstlıḳ üze, le-ḳad 34/54b3=38:24
be-gümān bāşed: şek tutġan, murtāb 35/43b3=40:34
be-gümān şoden: séziglig bol-, mumārā[t] 36/13b1=42:18

şek bol-, irtiyāb 37/65b1=49:15
şek bol-, imtirā' 36/63a1=43:61
şeklen-, irtiyāb 38/80a2=65:4
şeklig bol-, imtirā' 31/13b3=19:34
be-gümān şevende: şek tutġan, imtirā' 36/86b2=44:50
be-ḫaḳ bāz gerdende: yıġıġlı, munîb 37/70b2=50:8
be-ḫaḳ ḫudāy: Tanġrı tuta, ta'llāhi 30/60b1=16:63
be-hem kerden: sıġındur-, ivā' 33/14a1=33:51
be-ḫıred der yāften: ögün uḳ-, ʿaḳl 28/75b1=8:22
ög birle uḳ-, ʿaḳl 30/35b2=16:12
be-ḫoş-dili dāden-i ṣadaḳa: boyun suġan, muṭṭaviʿ 29/56a3=9:79
be-ḫoş-meniş: köñlin, ṭavʿan 29/39a1=9:53
be-Ḫudāy: Tanġrı tuta, bi'llāhi 26/35b1=4:62
Tanġrı tuta and, ta'llāhi 30/56b3=16:56
be-Ḫudāy bāz gerdende: Tanġrıḳa yanġan, munîb 33/33a3=34:9
be-Ḫudāy bāz geşten: Tanġrıḳa yan-, inābeᵗ 34/56 a2=38:24
be-hūş āmeden: usına kel-, ifāḳaᵗ 28/22b1=7:143
be-izhār ḫʷorden: ẓihār andı iç-, muẓāheraᵗ 38/2a3=58:2
be-kerden der āmeden: fermānla-, teklîf 38/83b3=65:7
be-nādānî: bilmedin / belgüsüzlükün, bi-cehâletⁱⁿ 37/57a3=49:6
be-nā-ḫoş: küçin, kerhᵉⁿ 29/39a1=9:53
be-nā-peydā: ġaybun, bi'l-ġayb 37/77b3=50:32
be-nā-vācib: sezāsızın, bi-ġayri'l-ḥaḳḳ 35/80b1=41:15
be-namāz ve zekāt: ḳutluġ namāzlı zekātlı, mübārek 31/12b2=19:31
be-nāz perverde: niʿmet içre ulġaymış, mutraf 33/51b3=34:34
be-niyāzî: ḥācet, ḥāceᵗ 35/69a3=40:80
be-pākî pāk goften: tesbîḥ ayt-, tesbîḥ 28/63b3=7:206
be-pākî yād kerden: arıġ yād ḳıl-, tesbîḥ 38/49b1=62:1
arıġla-, tesbîḥ 37/31b1=48:9
arıġlıḳ birle yād ḳıl-, tesbîḥ 38/65b1=64:1
tesbîḥ ay-, tesbîḥ 35/22a1=39:75
tesbîḥ ḳıl-, tesbîḥ 31/43a3=20:33
be-pāy dārende: aḍaḳın ḳılıġlı, muḳîm 27/5b3=4:162
be-pāy dāşten: aḍaḳın ḳıl-, iḳāmeᵗ 28/65b1=8:3
aḍaḳın ḳıl-, ḳıyām 31/39b2=20:14
aḍaḳın tut-, iḳāmeᵗ 38/9a3=58:13
be-pāy istādenî: aḍaḳın turuġlı orun, maḳām 36/81a1=44:26
be-pāy kerden: aḍaḳın ḳıl-, iḳāmeᵗ 26/68b2=4:102
be-peyġāmber firistāden: yarlıġ ıdıl-, iḥā m. 31/39b1=20:13
be-rāh-ı rāşt girende: köni yolḳa kirigli, muhtedî 30/99b2=16:125
be-rāh-ı rāst yāfte: köni yolluġ, muhtedî 32/36b1=28:56
be-rāstî: könilikin, bi'l-ḥaḳḳ 30/27a1=15:55
sezāça, bi'l-ḥaḳḳ 27/37b3=5:27
sezāsınça, bi'l-ḥaḳḳ 27/53a1=5:48
be-rūy der üftāden: tüş-, ḫarr 31/22b3=19:58
be-rūy-ı āb āyende: sürügün körünü, şāriʿ 28/40a 2=7:163
be-saḫt giriften: tut-, batş 37/78b3=50:36
be-sezā: sezāça, bi'l-ḥaḳḳ 37/1b3=46:3
be-sipāh: sülüg, cundᵉⁿ 31/30a1=19:75
be-sitem dāşten: küçin tut-, ikrāh 31/57b2=20:73
be-şigift āverden: ḫoş kel-, iʿcāb 37/49b2=48:29
be-şitāb: terk, seriʿ 37/82a1=50:44
be-şitāb reften: éwe tezgin-, sebḥ 34/7b2=36:40
be-şukûh dāşten: aġırla-, tavḳîr 37/31a3=48:9
be-yekdiger mānende der rāstî: mengzeşigli, müteşābih 34/93a3=39:23
be-yek-sū reften: ḳatıḳsız bol-, ḫulûş 30/3a3=12:80
be-yek-sū şoden: bir sıngar bol-, iʿtizāl 36/80a1=44:21
bir sıngardın kit-, iʿtizāl 31/19a3=19:49
bir sıngardın tur-, iʿtizāl 31/19a1=19:48
saçlın-, intibāẕ 31/9a2=19:22
be-zānū der āmede: çökügli, cāşiyeᵗ 36/104a2=45:28
çöküp, cişiyyᵉⁿ 31/27a2=19:68
tizin yüknüp, cişiyyᵉⁿ 31/28a3=19:72

be-zenī dāden: cüftlendür-, tezvīc 33/7a2=33:37
nikāḥ ḳıl-, inkāḥ 32/18a2=28:27
be-zenī kerden: nikāḥ ḳıl-, nikāḥ 26/86a1=4:127
bed: ésiz, sū' 28/20a2=7:141
ésiz, ḫalf 31/23a2=19:59
ésiz / yawuz, seyyi'e[t] 35/50a3=40:45
néme yawuz, sā'e 29/8a1=9:9
néme yawuz, bi'se 28/27b2=7:150
şer, şerr 34/69b2=38:62
yawuz iş, sā'e 30/39a3=16:25
yawuz, sā'e 30/58a3=16:59
yawuz, sū' 30/58b2=16:60
yawuz, seyyi'e[t] 33/70b1=35:10
bed-aḫter şūm: naḥis, naḥis 35/81b1=41:16
bed-baḫt şoden: bed-baḫt bol-, şeḳā' 31/91a2=20:123
bed büden: ésiz bol-, sev' 28/51a3=7:177
bed-dil şoden: yüreksiz bol-, feşel 29/5b3=8:46
yüreksizlik ḳıl-, feşel 25/15a3=3:152
bed-dilī kerden: yüreksizlik ḳıl-, feşel 29/3b3=8:43
bed-girdār: yawuzluḳ ḳılığlı, musī' 35/57b3=40:58
bed ḥ'āsten: ḥased ḳıl-, ḥased 26/26a2=4:54
bedī: ésizlik, sū' 30/41a1=16:27
ésizlik, seyyi'e[t] 30/45a2=16:34
ésizlik, şerr 31/77b3=41:51
ésiz yanut, seyyi'e[t] 35/7b1=39:51
yawuz, seyyi'e[t] 26/52a3=4:85
yawuzluḳ, seyyi'e[t] 28/43b2=7:168
yawuzluḳ, sū' 30/57b3=16:59
yawuzluḳ, şerr 31/76a1=41:49
bed kerden: yawuz ḳıl-, isā'e[t] 35/90a2=41:46
bed sigāliden: al / dastān, keyd 35/37a1=40:25
al ḳıl-, mekr 30/39b1=16:26
al ḳıl-, keyd 28/60a6=7:195
bed-ter: yawuzraḳ, esvā' 31/71b2=39:35
yawuzraḳ, şerr 31/29b3=19:75
bed-terīn: ésiz, şerr 28/75a2=8:22
yawuz, şerr 34/67b1=38:55
bedān: yawuz ḫalf, ḫalf 28/43b3=7:169
bedel giriften: satġın al-, iştirā' 27/51a3=5:44
tegşür-, istibdāl 29/30a3=9:39
īmān, īmān 27/20a3=5:5
bedel kerden: tegşür-, tebeddül 28/39a1=7:162
tegşür-, istibdāl 37/26a2=47:38
tegşürmek, tebdīl 33/84a1=35:43
bedel kerde şoden: aḍnal-, tebdīl m. 37/76b2=50:29
behr: üçün, ecl 27/40b2=5:32
behre: ong, ḫalāḳ 29/48b3=9:69
ortaḳlıḳ, şirk 33/43b2=34:22
ülüg, ḫalāḳ 29/49a1=9:69
ülüş, cüz' 36/42a2=43:15
ülüş, ḫaẓẓ 27/28a2=5:13
ülüş, naṣib 26/52a1=4:85
behre-i der nām: ülüş ortaḳ, şerīk 28/59b1=7:190
behre ... berḫī: bir ança ... bir ança, ba'ż ... ba'ż 37/54b1=49:2
belābekār: yawuz işlig, baġıyy 31/12a1=19:28
bend: baġ, vaṣāḳ 37/6b3=47:4
buḳaġu, ṣafed 34/62a1=38:38
ġul, ġull 35/64b3=40:71
ḳaçu, 'arim 33/37b3=34:16
bende: ḳarabaş, raḳabe[t] 38/4a3=58:3
ḳul, 'abd 29/1b3=8:41
mü'mine ḳul, raḳabe[t] 26/58b3=4:92
bende-i ḥ'işten ḫarīde: boyun içindeki, fī'r-riḳāb 29/43a1=9:60
bende-i rāst-güy: rāst, ṣıddīḳ 31/21b2=19:56
ber: ara, 'alā 36/8b2=42:13
birle, bi- 26/7b2=4:29
iç / üze, 'alā 31/16a1=19:40
üze, 'alā 26/91b1=4:135
ber āġāliden: sekirt-, iġrā' 33/22a2=33:60
ber āmeden: aġ-, 'urūc 33/29a1=34:2
aġ-, ṣu'ūd 33/70a1=35:10
tuġ-, ṭulū' 37/80b1=50:39
ber āverde: turġurmış, mebniyy 34/90b2=39:20
ber āverden: binā ḳıl-, binā' 34/29a1=37:97
ḳopar-, binā' 35/60b3=40:64
kötür-, ref' 27/3b1=4:158
ber bālīden: ektilen-, tenşi'e[t] m. 36/43a3=43:18
ber besten: bamaḳ, rabṭ 28/69b3=8:11
ber cāy dāşten: belgürt-, iḫkāḳ 28/67b2=8:7
ber çefşende: yepüşgen, lāzib 34/19a3=37:11
ber dārende: bulıt, ḫāmilāt 37/

83a2=51:2
ber dār kerden: as-, taṣlīb 28/10a3=7:124
as-, ṣalb 27/2b2=4:157
ber dār kerde şoden: asıl-, taṣlīb m. 27/42b1=5:33
ber dāşten: kötür-, ḫaml 30/38b3=16:25
kötür-, iḫtimāl 26/76b1=4:112
kötür-, refʿ 37/54a1=49:2
kötür-, taḥmīl 31/64a1=20:87
kötür-, vizr 30/39a3=16:25
kötürmek, ḫaml 33/26b2=33:72
ber efrūḫten: yan-, işti'āl 31/4b3=19:4
ber efzūd: ong ḳol sol aḍaḳ, min ḫilāfⁱⁿ 28/10a2=7:124
türlüg türlüg, muḫtelif 30/35b3=16:13
ber efzūdī: fısḳ, muḫtelif 37/84a1=51:8
ber efzūd şevende: aḍnaġlı, iḫtilāf 30/98b3=16:124
ber efzūd şoden: aḍnaş-, iḫtilāf 30/61b1=16:64
aḍnat-, iḫtilāf 30/98b1=16:124
arturul-, iḫtilāf 30/81b1=16:92
tartış-, iḫtilāf 36/64a2=43:63
tartışıḳ bol-, iḫtilāf 27/3a1=4:157
ber engiḫten: ḫarīş ḳıl-, taḥrīż 26/51a3=4:84
ḳopar-, işāreᵗ 33/69a2=35:9
ḳopar-, baʿş 30/75a3=16:84
ḳopar-, ḥaşr 31/91b1=20:124
ḳopġur-, baʿş 34/12a1=36:52
ḳopur, baʿş 30/48b1=16:38
tér- / ḳopar-, ḥaşr 31/91b3=20:125
tepret-, ezz 31/32a3=19:83
ber engiḫte şoden: gürdın ḳopġu, baʿş m. 34/39a 1=37:144
ḳop-, baʿş m. 31/8b3=19:15
ḳopar-, baʿş 38/69a1=64:7
ḳoparıl-, baʿş m. 30/24a2=15:36
ber gerdāniden: yıġ-, şadd 36/52b2=43:37
yüz ewür-, tevellī 27/55a3=5:49
yüz ewürmek, şadd 27/4b2=4:160
yüz ewür- / yıġ-, şadd 28/82a3=8:34
ber gerdānide şoden: ewrül-, ifk m. 33/65b3=35:3
kirü yıġıl-, şadd m. 35/46a1=40:37
ber gerdiden: ewrül-, tevallī 28/74b2=8:20
ewrül-, feyʾ 30/53a3=16:48
yan-, inḳılāb 27/34b2=5:21
yan-, irtidād 27/58b2=5:54
yan-, şadd 29/6b1=8:47
ber geşten: aḍna-, taġayyür 37/12b2=47:15
evrül-, tevliyeᵗ 29/19a3=9:25
ewrül-, tevliyeᵗ 29/37b2=9:50
ewrül-, tevellī 30/74b3=16:82
yan-, inḳılāb 28/9a1=7:119
yan-, şadd 30/77b1=16:88
yan-, tevellī 32/16b1=28:24
yüz ewür-, şadd 27/9a3=4:167
yüz ewür-, tevellī 25/19b3=3:155
ber goften: ay-, ḳaşaş 35/68a1=40:78
ḳışşa ḳıl-, ḳaşaş 31/68b3=20:99
keçmiş ḳışşa, ḳaşaş 32/17a3=28:25
keçmişni ay-, ḳaşaş 30/95b2=16:118
sözle-, ḳaşaş 28/51a1=7:176
saḳnıp sözle-, ḳaşaş 28/51a2=7:176
ber gümāştegī: erkliglik, sulṭān 30/85b2=16:100
ber gümāştegī ve ḫücceti: erk ḳural, sulṭān 30/25b1=15:42
ber gümāşte: erklig, vekīl 36/3a2=42:6
ḫüccet, sulṭān 34/23b1=37:30
ber gümāşten: gümārla-, taḳyīż 35/86b2=41:25
ıḍ-, irsāl 31/32a1=19:83
ber gümāşte şoden: erkliglik, sulṭān 30/85a3=16:99
ber güziden: ḫāş ḳıl-, istiḫlāş 30/1b3=12:54
satġın al-, iştirā' 26/20a1=4:44
sew-, istiḫbāb 29/16b3=9:23
üḍür-, iḫtiyār 28/30b3=7:155
üḍür-, ışṭıfā' 28/22b3=7:144
üḍür-, işfā' 36/42b1=43:16
üḍür- yaʿni sew-, iḫbāb 34/59b3=38:32
üḍür-, ictibā' 31/22b2=19:58
üḍür-, işār 30/9b3=12:91
üḍür-, iştināʿ 31/46a2=20:41
ber ḫᵛāsten: aḍaḳın bol-, ḳıyām 35/51a1=40:46
ḳop-, ḳıyām 26/97a2=4:142
ḳopup çıḳmaḳ, inbiʿāş 29/35a3=9:46
ber hem-nişānden: üze üze ḳıl-, rakm 28/84b2=8:37
ber her ḳadīr: ammā, emmā 27/12b3=4:173
emdi, ammā 27/14a3=4:175
ber ḫod vācib kerden: nezr ḳıl-, nezr 31/11a1=19:26
ber ḫᵛurdārī: inçrütmek, metāʿ 26/46a1=4:77

irinç, metāᶜ 29/29b3=9:38
irinçlenmek, metāᶜ 30/73b1=16:80
irinçlik, metāᶜ 36/24b3=42:36
yawuḳraḳ, metāᶜ 36/51b3=43:35
ber ḫᵛardārī dāden: inçrün-, temtīᶜ 30/31a1=15:88
inçründür-, temtīᶜ 32/39b1=28:61
irinçlendür-, temtīᶜ 34/39b3=37:148
küdez-, metāᶜ 34/8b2=36:44
ber ḫᵛurdārī giriften: tusu inçlen-, istimtāᵓ 26/3a1=4:24
inçrün-, temettuᶜ 30/56a3=16:55
inçrün-, istimtāᶜ 29/48b3=9:69
irinçlen-, istimtāᶜ 29/48b3=9:69
ber ḫᵛurdārī kerden: irinçlen-, temettuᶜ 34/84a1=39:8
ber kerde şoden: isin-, secr m. 35/65a3=40:72
ber keşīden: tart-, nezᶜ 28/5b3=7:108
ber nigāh dāşten: barı üze, ᶜalā ᶜayni 31/45a1=20:39
ber nişānden: atlan-, rekb 36/40b3=43:12
kötür-, ḥaml 29/65a1=9:92
min-, rekb 34/8a2=36:42
ber nişānde şoden: yüklen-, ḥaml m. 35/69b2=40:80
ber nişesten: mün-, rekb 35/69a1=40:79
ber nişestenī: mingü, reküb 34/18b3=36:72
ber pey reften: barış, usveᵗ 38/36b1=60:4
uḍ- bar-, ḳaşaş 32/8a3=28:11
ber şoden: aġ-, tesevvür 34/53a3=38:21
aġ-, irtiḳāᵓ 34/50a1=38:10
aġ-, ẓuhūr 36/51a3=43:34
ber tāften: tola-, leyy 38/60b1=63:5
ber-ter: uluġ, ᶜaliyy 35/29b2=40:12
üstün, aᶜlā 25/9a2=3:139
yüksek, ᶜaliyy 33/44b1=34:23
yüksekrek, aᶜlā 30/58b2=16:60
ber-ter nişesten: yoḳarı oltur-, nuşūz 38/7a2=58:11
ber yāfende: yalġan yaratıġlı, müfterī 30/86a3=16:101
ber yāfende-i durūġ: yalġan ḳoşġan, müfterī 28/29b2=7:152
ber yāfte: ḳoşulmış, müfterā 32/24b3=28:36
ber yāften: ḳoş-, iftirāᵓ 26/24a3=4:50
toḳı-, iftirāᵓ 33/32a1=34:8
yalġan ḳoş-, iftirāᵓ 26/23b2=4:48
yalġan yarat-, iftirāᵓ 30/57a1=16:56
yarat-, iftirāᵓ 30/88a1=16:105
ber zemīn zeden: yerke tep-, rakż 34/63a2=38:42
berāber: berāber / teng, sevāᵓ 26/54b2=4:89
tüp tüz, sevāᵓ 30/66b2=16:71
berāber u yeksān: berāber, sevāᵓ 35/77a2=41:10
berāber būden: berāber bol-, istivāᵓ 29/14b1=9:19
tüz bol-, istivāᵓ 30/70a2=16:76
berāber kerde şoden: tengle-, tesviyeᵗ m. 26/17b2=4:42
berehne şoden: yalmg bol-, ᶜury 31/89a3=20:118
berg: yapraḳ, varaḳ 31/90a3=20:121
yapraḳ, şaṭᶜ 37/49b1=48:29
berg rīzānden: yapurġaḳ, heşş 31/40b3=20:18
berhem nihāde: ükülmiş, neżīd 37/71a3=50:10
berḥī: amarı, baᶜż 27/55a2=5:49
berḥī ... berḥī: amarı ... amarı, baᶜż ... baᶜż 26/11 a2=4:34
bir ... bir, baᶜż ... baᶜż 34/53b3=38:22
berḥī ... pāre: amarı ... amarı, baᶜż ... baᶜż 33/81 b1=35:40
bervāre: kötrüm, ġurfeᵗ 34/90b1=39:20
baba-ḫāne, ġurfeᵗ 34/90b1=39:20
bes: tap, ḥasbu 29/42a2=9:59
tap, kefā 26/24b1=4:50
besā: üküş néme bolur, rubemā 30/19b1=15:2
besten: berküt-, rabṭ 32/8a2=28:10
beyābānī yaᶜnī tāzī zewān: ᶜArab, ᶜArab 37/64a 3=43:14
beyānī fīristāden: ula-, tevşīl 32/33b3=28:51
beyᶜet kerden: beyᶜet ḳıl-, mübāyeᶜaᵗ 37/31b2=48:10
beze: yazuḳ, işm 33/20b3=33:58
irinçü, cunāḥ 26/68a1=4:101
yazuḳ, cunāḥ 26/3a3=4:24
bezekār: yazuḳluġ, aşīm 26/73b3=4:107
bī-āgāh: ġāfil, ġāfil 28/17a2=7:136
ġāfil / çın tutmaġlı, ġāfil 28/48b2=7:172
ġāfil / osal, ġāfil 32/3a1=27:93
osanuḳ, ġāfil 30/90a3=16:108
bī-āgāhī: ġaflet ap osallıḳ, ġafleᵗ 32/10a2=28:15
ġaflet, ġafleᵗ 31/15b2=19:39

bī -āgāhī şoden: osan-, ġafle[t] 26/70a1= 4:102
bī-āmīġ: ḳatıġsız, ḫāliş 30/63a1=16:66
ḳatıḳsız, muḫliş 34/86b1=39:11
bī-āmīġ kerde: ḫāliş, muḫlaş 34/42a3= 37:160
ḳatıḳsız, muḫlaş 31/20a1=19:51
bī-āmīġī: ḫālişlıḳ, ḫālişa[t] 34/65a2=3 8:46
bī-āmīġ kerden: ḳatıḳsız ḳıl-, iḫlāş 26/ 99a3=4:146
bī-āmīġ konende: ḳatıġsız ḳılıġlı, muḫliş 34/77b1=39:2
bī-āmīziş: ḳatıḳsız, ḫāliş 33/13a2= 33:50
ḳatıḳsız, muḫliş 34/87a2=39:14
bī-āmīziş konende: ḳatıġsız ḳılġan, muḫliş 35/30a3=40:14
ḳatıḳsız ḳılġan, muḫliş 35/61b2= 40:65
bī-bīm: īmīn, āmin 33/39a2=34:18
ḳorḳunçsuz, āmin 32/37a1=28:57
bī-bīm būden: ḳorḳunçsuz er-, emn 30/91b3=16:112
bī-bīmī: īmīnlik, emene[t] 25/17b1= 3:154
bī-bīm konende: īmīn ḳılġan, mü'min 38/31b3=59:23
bī-bīm şoden: ḳorḳunçsuz bol-, emn 30/52a1=16:45
īmīn, āmin 33/53b3=34:37
īmīnlik, emn 26/50a2=4:83
bī-çāre: yoḳsuz, miskin 29/42b2=9:60
çıġay, miskin 29/1b1=8:41
bī-çāre kerde şoden: munguḳ-, ıztırār 27/17b1=5:3
mungad-, iztirār m. 30/94a2= 16:115
bī-dād kerden: yaġılıḳ ḳıl-, beġy 36/ 28a1=42:42
bī-dāniş: biligsiz, ġayri ʿilm 37/44b1= 48:25
bī-fermān: fāsıḳ, fāsıḳ 29/57b3=9:80
muḫālif, ʿasiyy 31/17b2=19:44
yarlıġdın çıḳıġlı, fāsıḳ 28/24a1= 7:145
ʿāṣī, ʿaṣiyy 31/8b1=19:14
bī-fermānī cüyende: oḳımaḳ, muste'nis 33/16b2=33:53
bī-fermānī kerden: ḫilāf ḳıl-, ʿişyān 26/17b1=4:42
ḫilāf ḳıl-, ʿişyān 34/86b3=39:13
ḫilāf ḳılmaḳ, maʿṣiye[t] 38/5a3=58:9
bī-fermān kerden: yolsuz ḳıl-, itġā' 37/76a1=50:27
bī-gümān: şeksiz, mūḳin 27/56a1=5:50
yaḳin boluġlı, müsteyḳin 36/ 107a1=45:32
yaḳinlıḳ, yaḳin 27/3a3=4:157
bī-gümān şoden: şeksiz, iḳān 36/ 98b2=45:20
bī-gümān ya'nī mü'min-i rāstīn: şeksiz, mūḳin 37/86a1=51:20
bī-günāh: bi-zār, berī' 26/76a3=4:112
bī-ḫaber: ġāfil, sāhī 37/84a3=51:11
bī-ḥaḳḳ: sezāsız, ġayri'l-ḥaḳḳ 36/28a2 =42:42
bī-hemtā: ʿazīz, ʿaziz 33/86a2=36:5
küsüş, ʿaziz 30/58b3=16:60
küşüş, ʿaziz 29/51b3=9:71
küsüş, ġafūr 32/12a1=28:16
mengzeksiz, ʿaziz 26/28a1=4:56
misl yoḳ, ʿaziz 27/8b1=4:165
bī-hemtāyi vü ġalebe: aġırlıḳ / küşüşlük, ʿizze[t] 33/70a1=35:10
bī-ḫired: uḳuşsuz, sefīh 28/31b2=7:155
bī-hūş būden: öl-, şaʿaḳ 35/16a3=39:68
bī-hūş şode: ögi uçgunmış kişi, maġşiyyun ʿaleyh 37/17a1=47:20
bī-ḫüccet-i peydā: ḫüccetsiz, ġayri sulṭān 35/56a2=40:56
bī-namāz şoden: bī-namāz bolmaḳ, maḥiż 38/80a1=65:4
bī-namāz bol-, ḥayż 38/80b1=65:4
bī-niyāz: mungsuz, ġanī 34/81b3=39:7
mungsuz er-, istiġnā' 38/68b2=64:6
bī-peder: atasız, yetim 26/85b2=4:127
yetim, yetim 29/1b1=8:41
bī-rāh: yolsuz, ġavī 30/25b2=15:42
bī-rāhī:yolsuzluḳ, ġayy 28/25a1=7:146
bī-rāh kerden: yolsuz ḳıl-, iġvā' 30/ 24b1=15:39
bī-rāh konende: azıtıġlı, fātin 34/42b2= 37:162
bī-rāh şoden: ḳış-, żalāl 33/61a3=34:50
yolsuz bol-, ġayy 32/40b3=28:63
bī-rāsti: sezāsız, ġayri'l-ḥaḳḳ 35/66a3= 40:75
bī-rūzī: rūzīsüz, maḥrūm 37/86a3= 51:19
bīgār: efsūs, suḥriyy 30/50b1=43:32
bīḥ: yıldız, aṣl 38/20a2=59:5
bihişt: eḍgü körklüg vaʿde, ḥusnā 26/ 64a1=4:95
raḥmet, raḥme[t] 36/4b2=42:8
uştmaḥ, cenne[t] 30/44a2=16:32
bihişt-i cāvidāne: uştmaḥ, cenne[t] 31/ 23b3=19:60
bihter: eḍgü, ḫayr 26/87a3=4:128

edgülük, ḫayr 37/56b1=49:5
edgürek, ḫayr 30/43a1=16:30
em, şifā' 30/65a1=16:69
yaḫşı, ḫayr 26/38b2=4:66
yaḫşıraḳ, ḫayr 26/30b3=4:59
yégrek, ḫayr 28/32a3=7:155
bihterin: yégrek, ḫayr 28/80b2=8:30
körklüg, aḥsen 34/35b2=37:125
bīhūde: artuḳluḳ, bāṭıl 26/7b2=4:29
bāṭıl, bāṭıl 34/57b3=38:27
yaraġsız, bāṭıl 28/68a1=8:8
bihūde, nā-dürüst: bāṭıl, bāṭıl 35/24b2=40:5
bihūde goften: laġv ḳıl-, laġv 35/87b3=41:26
bihūdekār: azıtġan, mubṭil 36/104a1=45:28
yawuz işlig, mubṭil 35/68b2=40:78
bīmār: iglig, mariż 26/70b2=4:102
iglig, saḳim 34/39a3=37:145
bimāri: sökellik, maraż 33/22a1=33:60
ig, maraż 27/57a1=5:52
bīm kerden: ḳorḳıt-, inẕār 33/86a3=36:6
ḳorḳutmaḳ, va'id 31/87a3=20:113
bīm kerde: ḳorḳutmış kişi, munẕer 34/45b1=37:177
bīm kerde şoden: ḳorḳıtıl-, inẕār m. 33/86b1=36:6
va'de ḳılın-, va'd m. 31/29b1=19:75
bīm konende: ḳorḳutġuçı, neẕīr 27/33a2=5:19
ḳorḳı/utġuçı, munẕir 27/8a1=4:165
ḳorḳuttaçı, neẕīr 30/31b1=15:89
ḳorḳutuglı, neẕir 33/82b2=35:42
ḳorḳutuglı, munẕir 31/83b1=46:29
binā: binā, binā 30/39b2=16:26
tam, bünyān 38/41a1=61:4
bināhā ber āverden: yoḳlat-, 'arş 28/18a3=7:137
bīnā: körgen, baṣīr 30/10b2=12:93
körügli, baṣir 37/43a3=48:24
közlüg, baṣir 35/57b1=40:58
yaruḳ, mubṣir 35/59a3=40:61
bīnā kerden: kör-, başar 37/70b1=50:8
bīnā şoden: kör-, başar 31/67a1=20:96
bīnāyī: körgü, başīret 32/28b2=28:43
körgü, başar 30/90a2=16:109
yaruḳ körgü, başīret 28/62a3=7:203
bīnende: ḳarışgu, mulāḳi 38/53b3=62:8
körügli, mubṣir 28/61b2=7:201
körügli, lāḳi 32/39b1=28:61
birāder: ḳarındaş, aḫū 30/9a2=12:90
ḳadaş, aḫū 27/36b3=5:25
ini, aḫū 30/8b3=12:89
birāder-i māder: taġay, ḫāl 33/12b1=33:50
birūn āmede: çıḳġan, bāriz 35/31a3=40:16
birūn āmede ez fermān: fāsıḳ, fāsıḳ 27/37b1=5:26
söz tutmaġlı boḍun, fāsıḳ 36/60a3=43:54
birūn / bīrūn āmeden: boynaġuluḳ ḳıl-, 'utuvv 38/84a3=65:8
çıḳ-, zehaḳ 29/40b1=9:55
çıḳ-, ḫurūc 29/6a2=8:47
çıḳ-, burūz 26/48b3=4:81
çıḳmaḳ, teberrüc 33/2b1=33:33
soylup çıḳ-, insilāḫ 28/49b2=7:175
birūn āmeden ez fermān: füsūḳ, füsūḳ 37/62a1=49:11
yarlıġdın çıḳ-, fısḳ 28/42a1=7:165
yarlıġsız iş, fısḳ 27/16b2=5:3
birūn āmeden ez gürhā: çıḳ-, ḫurūc 37/71b2=50:11
birūn ārende: çıḳarıġlı, muḫric 29/45b3=9:64
birūn āverden: çıḳar-, iḫrāc 26/43a3=4:75
çıḳar-, istiḫrāc 30/36b1=16:14
çıḳarmaḳ tile-, istinbāṭ 26/50b2=4:83
birūn āverde şoden: çıḳarıl-, iḫrāc m. 31/26a3=19:66
birūn āyende: çıḳġan, ḫāric 27/45a1=5:37
birūn / birūn āyende ez fermān: fāsıḳ, fāsıḳ 29/39a2=9:53
yarlıġdın çıḳıġlı, fāsıḳ 32/22b3=28:32
yoldın çıḳıġlı, fāsıḳ 28/3b3=7:102
bi/irūn giriften: çıḳar-, nez' 31/27a2=19:69
çıḳar-, sulūḫ 34/6a2=36:37
birūn kerden: çıḳar-, iḫrāc 28/80a3=8:30
suçul-, ḫal' 31/39a2=20:12
birūn kerden ez şehr: çıḳar-, iḫrāc 29/10a1=9:13
birūn kerde şoden: çıḳarıl-, iḫrāc m. 38/22b3=59:8
birūn reften: çık-, nefr 26/40b1-2=4:71
yarlıġdın çıḳ-, fısḳ 37/58b2=49:7
birūn süy: ḳadġudın çıḳġu yer, maḫrec 38/79a1=65:2
birūn şoden: yarlıġdın çıḳ-, fısḳ 28/40b1=7:163
bismil kerden: boġuzla-, teẕkiye 27/16a3=5:3
boġuzla-, ẕebḥ 34/30a3=37:102

bister: töşek, mażca[c] 26/12a1=4:34
bisūden: teg-, mess 30/55b2=16:53
tegür-, mess 34/62b3=38:41
yaḳ-, temāss 38/4b1=58:3
yaḳmaḳ, misās 31/67b3=20:97
bisyār: uzun, [c]ariż 31/77b3=41:51
üküş, keşir 26/78a1=4:114
üküş üküş, keşir 26/66b3=4:100
üküşrek, keşir 27/55b2=5:49
bisyār [c]aṭā: kéng raḥmetlig, vāsi[c] 26/89l=4:130
bisyār būden: üküş bol-, keşret 28/74a3=8:19
bisyār kuşten: öldürmek, taḳtil 33/22b1=33:61
bisyār be-cerāḥat: aġrut-, işḥān 37/6b2=47:4
bisyārī: üküşlük, keşre[t] 29/19a1=9:25
bisyār kerden: üküş ḳıl-, istikṣār 28/57b2=7:188
bişe: bök, eyke[t] 30/30b3=15:78
bişter: üküş, ekşer 28/3b1=7:102
üküşrek, ekşer 29/48b2=9:69
bīzār: bīzār, beri[ʾ] 38/29a1=59:16
bīzār ḳıl-, tebri[ʾ]e[t] 33/25a3=33:69
bīzārī: bīzārlıḳ, berā[ʾ]et 29/7b1=9:1
bīzār şoden: bīzār bol-, teberrü[ʾ] 32/40b3=28:63
būden: bol-, kevn 27/12a2=4:172
er-, kevn 26/23a2=4:47
oġruḳ ap ḳopurmaḳ, mursā 28/56a2=7:187
sözle-, kevn 30/98b3=16:124
tur-, kevn 37/26a3=47:38
būden ü hesten: tur-, kevn 33/82a3=35:41
būdenī: toḳsuġlı, vāḳi[c] 37/83b2=51:6
burdbār: tüzün, ḥalīm 33/82a3=35:41
keçürgen, ḥalīm 25/20a3=3:155
burden: elet-, ẕehāb bi 30/10a3=12:93
élet-, isrā[ʾ] bi 36/80a3=44:23
elt-, ẕehāb bi 36/54a3=43:41
kiter-, iẕhāb 33/2b3=33:33
tünle ... elt-, isrā[ʾ] 31/59a3=20:77
burīden: kes-, ḳaṭ[c] 27/45a3=5:38
kes-, taḳṭī[c] 31/56a3=20:71
kes-, tebtik 26/81a1=4:119
ḳesil-, hecr 26/12a1=4:34
buriden ez ḥānumān: éw barḳdın kesil, muhācere[t] 29/15a1=9:20
éw barḳdın aḍrıl-, muhācere[t] 30/50a1=16:41
kesil-, muhācere[t] 26/66b2=4:100
kesil-, hecr 33/12b3=33:50
burīden ü helāk kerden: kes-, ḳaṭ[c] 25/3b1=3:127
burīde-i ez ḥānumān: ewlerindin aḍrılġan, muhācir 38/22b3=59:8
burīde şevende: kesilmiş, maḳṭū[c] 30/28a2=15:66
burīde şoden: kesil-, taḳṭī[c] m. 27/42b1=5:33
būstān: būstān, cenne[t] 33/37a1=34:15
būstān, ḥadīḳa[t] 32/1b1=27:60
uçtmaḥ, cenne[t] 37/28b3=48:5
uştmaḥ, cenne[t] 29/63a2=9:89
būstān-ı bāşiden: turġu būstān, cenneti [c]adn 29/52a3=9:72
turġu uştmaḥ, cenneti [c]adn 31/24a1=19:61
būstān-ı peyveste būden: ulaşu turġu uştmaḥ, cenneti [c]adn 31/58b2=20:76
busūden: yoḍ-, ṭams 34/16a3=36:66
but: burḥān, naṣb 27/16b1=5:3
but, ṣanem 28/18b2=7:138
Tangrıda aḍın but, cibt 26/24b3=4:51
Tangrıda aḍın tapunġu, but 34/89a1=39:17
but u dīv: boynaġuluḳ, ṭāġūt 30/47a1=16:36
būy girifte: kök tınçımış, mesnūn 30/21a1=15:26
yıdıġ, āsin 37/12b1=47:15
buzurg: uluġ, kebīr 26/12b1=4:34
uluġ, kiber 35/44a2=40:35
uluġ, [c]aẓīm 33/18a2=33:53
buzurg baḫşāyiş: raḥmān, raḥmān 31/22b3=19:58
rūzi bérgen, raḥmān 37/83a1=51
uluġ baḫşişlıġ, raḥmān 34/46b1=38
üküş raḥmetlig tangrı, raḥmān 31/17b3=19:45
üküş raḥmetlig, raḥmān 31/33b1=19:88
buzurg dāden: uluġ bér-, i[c]ẓām 38/81b1=65:5
buzurg dāşten: aġırla-, ta[c]zīr 28/34b3=7:157
uluġla-, ḳadr 35/15a3=39:67
uluġ tut-, ta[c]zīr 37/31a3=48:9
buzurg-heşī vü gerden-keşī kerden: uluġsıġlıḳ ḳıl-, tekebbür 28/24a2=7:146
buzurgī: küvezlenmek, istikbār 33/83a2=35:43
pend, ẕikr 36/55a3=43:44
uluġluḳ, ẕikr 34/46b2=38:1
buzurgin: pend, ẕikr 38/85b2=65:10

buzurg numūden: uluġ körün-, kiber 36/8b1=42:13
buzurg-sāl: uluġluḳ, kiber 30/26b3=15:54
buzurg şoden: uluġ bol-, kiber 38/40b1=61:3
buzurg-ter: uluġ, kübrā 36/78b2=44:16
uluġraḳ, ekber 33/30a1=34:3
uluġraḳ, aᶜẓam 29/15a3=9:20
uluġraḳ, kübrā 31/42a2=20:23
uluġraḳ, ümm 32/38a2=28:59
yüksek, ᶜulā 31/58b2=20:75
buzurgvār: Tangrı, kebir 35/29b3=40:12
uluġ, kebīr 33/44b2=34:23
uluġ, mecīd 37/68a2=50:1
uluġ, mütekebbir 38/32a1=59:23
uluġ / kerīm, kerīm 36/86b1=44:49
buzurgvāri: uluġluḳ, kibriyāᵓ 36/109b1=45:37
bülend: uluġ, teᶜālā 28/59b1=7:190
uluġ yüksek, teᶜālā 30/33a3=16:3
yüksek, ᶜaliyy 26/12b1=4:35
bülend kerden: kötür-, refᶜ 28/50a2=7:176
uluġ er-, teᶜālī 31/87b1=20:114
bülend konende: kötrügli, refīᶜ 35/30b2=40:15
bülend-ter: üstün, ᶜulyā 29/32a1=9:40
yüksekrek, aᶜlā 31/55a2=20:68
bün: tüp, ciẓᶜ 31/56b2=20:71
bün ü bīḫ: ḳuḍruḳ, dābir 30/28a2=15:66
soŋg, dābir 28/67b3=8:7
bünyād: ul yer töşek, ḳāᵓideᵗ 30/39b2=16:26
büsür kerden: ḳatıġlıḳ ḳıl-, iḥfāᵓ 37/25a1=47:37

C (ج)

cādū: cādū, sāḥir 28/6a2=7:109
cāduvi, siḥr 32/32a3=28:48
cāduvi: cāduluḳ, siḥr 28/8a2=7:116
siḥr, siḥr 33/58a2=34:43
yalġan, siḥr 36/49a1=43:30
cāduvi kerden: cāduluḳ ḳıl-, seḥr 28/14b3=7:132
cān: cān, rūḥ 30/22a1=15:29
cān, nefs 29/40b1=9:55
öz, nefs 29/61a2=9:85
rūḥ, rūḥ 27/11a1=4:171
cān ber dāşten: cān al-, tevaffī 26/64b2=4:97
cān ber giriften: cān al-, tevaffī 30/43b3=16:32
cān ḳir-, tevaffī 30/41a3=16:28
cāsūs: tınglaġlı, semmāᶜ 29/36a2=9:47
cāvidāne: cāvidāne, ḫālid 29/45a2=9:63
menggü ḳalıġlı, ḫālid 30/42a2=16:29
mengü ḳalıġlı, ḫālid 38/15b3=58:22
cāvidānegi: ḫulūd, ḫulūd 37/78a2=50:34
cāvidī: cāvidānelıḳ, ḫuld 31/89b2=20:20
cāy: ajun, mekān 30/92a2=16:112
ajun, maḳām 36/86b3=44:51
éw, mesken 31/80a2=46:25
oldurġu yer, meḳᶜad 25/2b2=3:121
orun, meḥill 37/43b3=48:25
orun, mekān 33/62a1=34:51
orun, mesken 38/46b2=61:12
orun, mevżiᶜ 27/47b3=5:41
orun, mevṭin 29/18b2=9:25
turġu éw, mesken 29/52a3=9:72
yer, mekān 33/62a3=34:52
cāy dāden: sıġındur-, tebviᵓeᵗ 28/77b3=8:26
ornat-, tebviᵓeᵗ 30/50a2=16:41
ornat-, temkīn 32/36b3=28:57
cāygāh-ı āb-ḫor: içgü yer, meşrab 28/37b1=7:160
cāygāh-ı ᶜibādet: ᶜibādet ḳılġu yer, miḥrāb 31/7a3=19:11
cāy ferāḫ kerdāniden: orunnı kéŋgrü ḳıl-, fesḫ 38/7a1=58:11
cāy-ı āftāb ber āmeden: kün tuġsuġ, maşrıḳ 28/17b1=7:137
cāy-ı āftāb furū reften: kün batsıġ yer, maġrıb 28/17b2=7:137
kün batsıġ, ġarb 32/29a1=28:44
cāy-ı bāstān: turġu yer, meᵓvā 36/108a1=45:34
cāy-ı bāş: éw, mesken 33/37a1=34:15
sıġınġu, meᵓvā 26/65b1=4:97
sıġmġu yer, meşvā 35/66b3=40:76
turġu éw, mesken 29/17b3=9:24
turġu yer, meşvā 30/42a2=16:29
yanış yeri, meᵓvā 38/96a1=66:9
cāy-ı bāz geşt: sıġınġu, meᵓvā 26/82a1=4:121
yanġu yer, maşīr 26/65b2=4:97
yanış, meᵓāb 34/66a1=38:49
yanış yeri, meᵓāb 34/62b2=38:40
yer, meᵓāb 34/56b1=38:25
cāy-ı ber geşten: yanış, mutaḳalleb 37/16a2=47:19
cāy-ı buzurg: uluġ yer, miḥrāb 33/35a3=34:13

cāy-ı der āmeden: kirgü yer, muddeḫal 29/41a2=9:57
cāy-ı furūd āmeden: tüşgü yer, menzil 34/6b3=36:39
cāy-ı furū-ter: astınraḳ, esfel 29/2b2= 8:42
cāy giriften: peẕirle-, evy 38/23b2= 59:9
cāy-ı güriz: ḳormçu yer, maḥiş 26/ 82a2=4:121
cāy-ı hecr kerden: turġu yer, murāġam 26/66b3=4:100
cāy-ı helāk: yatġu yer, meżce[c] 25/ 19a3=3:154
cāy-ı istādeni şode: orun, maḳām 34/ 43a1=37:164
cāy-ı nişest: olturġu yer, meclis 38/ 6b3=58:11
cāy-ı penāh: sığınġu yer, melce[ə] 29/ 41a1=9:57
sığınçu, melce[ə] 36/31b3=42:47
cāy-ı ser ü ten şusten: yunġu suw, muġtesel 34/63a3=38:42
Cebre[ə]il ya[c]ni Cibril: Arıġ Cān ya[c]ni Cibril, rūḥu'l-ḳuds 30/86b1-2=16:102
cehān: [c]ālem, [c]ālem 32/21a2=28:30
dünyā, dünyā 28/32b1=7:156
yaḳınraḳ, dünyā 30/42b3=16:30
cehāni: [c]ālemluġ, [c]ālemin 27/34a2= 5:20
ajunluġ, [c]ālemin 30/29a1-2=15:70
cehāniyān-ı zamān: [c]ālemluġ, [c]ālemin 28/19b3=7:140
cenābet reside: cünüb, cunub 27/21b1= 5:6
ceng: toḳış, ḥarb 37/7a1=47:4
yaġılıḳ, be[ə]s 30/74b1=16:81
ceng kerden: toḳuş-, muḥārebe[t] 27/ 42a1=5:33
ceng ü saḫti: ḳatıġlıḳ, be[ə]s 26/51b1 =4:84
ḳatıġlıḳ, be[ə]s[in] şedid[in] 37/37a2= 48:16
cennet ya[c]ni bihişt: uştmaḥ, cenne[t] 31/90a3=20:121
cevāb goften: cevāb yandur-, ṭaḥiyye[t] 26/52b2=4:86
cezā: cezā / ḳarışġu, liḳa[ə] 35/19a2=39:71
yanut, — 29/26b3=9:36
cezā dehende: yanut bérigli, mākir 28/80b2=8:30
cezā firib dehende: aldaġlı, ḫādi[c] 26/97a2=4:142
cudā kerden: aḍır-, farḳ 27/36b3=5:25
aḍır-, faṣl 38/36a2=60:3
aḍır-, ḥavl m. 33/62b2=34:54
aḍırmaḳ, meyz 28/84a3=8:37
belgürt-, [c]ilm 33/42a1=34:21
cudā kerde şoden: aḍrıl-, farḳ m. 36/ 75a2=44:4
cudā şoden: aḍrıl-, teferruḳ 26/88b3= 4:130
aḍrıl-, mufāreḳat 38/78a1=65:2
aḍrıl-, imtiyāz 34/14a2=36:59
sınġardın tur-, i[c]tizāl 26/56b1=4:90
cudāyi efgenden: ewür-, ḥavl 28/76b1= 8:24
aḍrıl-, tefriḳ 31/66b2=20:94
cuhūd: cuhūd, yahūdiyy 27/31b1=5:18
cuhūd şoden: cuhūd bol-, hevd 27/ 4a3=4:160
cunbiden: ırġan-, ihtizāz 32/21b1=28:31
cunbende: teprenigli, dābbe[t] 33/85b3= 35:45
custen: tile-, buġye[t] 28/19b2=7:140
tile-, ibtiġā[ə] 29/36a1=9:47
cust u cüy kerden ya[c]ni bed yekdiger custen: üş-, tecessüs 37/62b2=49:12
cūşiden: ḳayna-, ġaly 36/85b3=44:45
cüy: aḳar ögüz, seriyy 31/10a2=19:24
arıḳ, nehr 26/82b2=4:122
cüft: cüft, zevc 26/28b3=4:57
cüft däden: cüft ḳıl-, tezvic 36/33b3= 42:50
cüft kerden: cüftlendür-, tezvic 36/ 87b1=44:54
cüftān ya[c]ni cüft cüft: cüft, zevc 33/71a2=35:11
cüftān u güne güne: cüft/ler, zevc / ezvāc 34/68a 2=38:58
cüz: aḍın, dūne 28/60a4=7:194
aḍın, ġayr 26/79a2=4:115
ermez, ġayr 37/77b1=50:31
öngdin, dūne 30/76b2=16:86
yoḳ, ġayr 34/62a3=38:39
cüz āvāz ber dāşten ez guftār: ünün yügerü oḳımaḳda ḳodıraḳ, dūne cehr min el-ḳavl 28/63a3=7:205
cüz bā-keji: egriliksiz, ġayre zi [c]ivāc 34/96b1=39:28
cüz bā-tizi ya[c]ni silāḥ: tolımsız emgeksiz, ġayre ẕāti'l-şevketi 28/ 67a1=8:7
cüz burīde: kesilgüsüz, ġayru memnūn 35/75b3=41:8
cüz dāniş: biligsizlik, ġayri [c]ilm 30/ 39a3=16:25
cüz girāyende: emitmemekin oġramadaçı, ġayre mütecānif 27/17b2= 5:3

cüz ḥüccet: ḥüccetsiz, ġayri sulṭān 35/44a1=40:35
cüz laḥti: amarı, ba^{c}ż 27/55b1=5:49
cüz māder ü peder ü ferzend: kelāle, kelāle 27/15a 2=4:176
cüz pelid-kār: zinā ḳılmaġuçı, ġayru musāfiḥ 26/2b3=4:24
zinā ḳılmaġan, ġayru musāfiḥ 26/5a1-2=4:25
zinā ḳılmaġlı, ġayru musāfiḥ 27/20a2=5:5
cüz peydā konende: belgürtmegen, ġayru mubīn 36/43b2=43:18
cüz sitem konende: artuḳluḳ tilemegüçi, ġayre bāġin 30/94a2=16:15
cüz şumār: saḳışsız, ġayri ḥisāb 35/48a1=40:40
cüz ten: et-özsüz, ġayri nefsin 27/41a1=5:32

ç (ɛ)

çāder: çādır, cilbāb 33/21a3=33:59
çaġz: baḳa, żafdā^{c} 28/15a2=7:133
çap: sol, şiṇāl 30/53b1=16:48
çāre: ḥile, ḥile 26/66a1=4:98
çehār: tört, erba^{c}a^{t} 29/27a3=9:36
çehār-dāng: çehār-dāng, şulṣān 27/15b3=4:176
çehār-gān çehār-gān: törter törter, rubā^{c} 33/64a1=35:1
çehār-pāy: yılḳı, ne^{c}am 26/81a1=4:119
çend: neçe, ke^{ɔ}eyyin 38/84a2=65:8
çendā: néçe üküş, ke^{ɔ}eyyin 25/13b1=3:146
çendān: néçe, kem 31/28b3=19:74
çeng der zeden: yapuş-, i^{c}tiṣām 26/99a3=4:146
yapuş-, temsīk bi 28/45a3=7:170
yepüş-, istimsāk bi 36/55a1=43:43
çeng der zede: yepşügli, müstemsik 36/45a2=43:21
çerā: nelük, lime 29/33b2=9:43
çerāġ: çerāġ, sirāc 33/10a2=33:46
yulduz, mişbāḥ 35/78b2=41:12
çerāniden: otġar-, ra^{c}y 31/50a2=20:54
çerānden: otla-, isāme^{t} 30/34a3=16:10
çeşāniden: fermānla-, sevm 28/42b2=7:167
tatur-, iẓāḳa^{t} 33/35a2=34:12
çeşende: tatıġlı, ẓā^{ɔ}iḳ 34/23b3=37:31
çeşiden: tat-, ẓevḳ 28/71b1=8:14
çeşm: köz, ^{c}ayn 29/65a3=9:92
köz, baṣar 30/70b3=16:77
çeşm dārende: köz tutuġlı, muterabbis 29/38b3=9:52
köz tutġan, murteḳib 36/88b3=44:59
çeşm dāşten: baḳ-, teraḳḳub 32/14b3=28:21
köz tut-, terabbuṣ 29/38a3=9:52
köz tut-, teraḳḳub 32/12b2=28:18
köz tut-, naẓar 30/44a3=16:33
köz tut-, irtiḳāb 36/76b3=44:10
saḳın-, ḥisāb 38/18a1=59:2
çeşm yā ḫ^{v}āb: tüş, menām 29/3b2=8:43
çeşm zeden: köz, tarf 36/30a1=42:45
çeşme: yer, ^{c}ayn 37/85a3=51:15
yul, ^{c}ayn 28/37a3=7:160
yul, yenbu^{c} 34/91b1=39:21
çi: né, mā 26/53b1=4:88
né, mā-ẓā 26/15b3=4:39
né neng, mā-ẓā 34/30b1=37:102
çi nikū: néme körklüg, ni^{c}me 25/8a1=3:136
çigūne: ḳayda, ennā 36/73b2=43:87
ḳaydın ennā 29/23a2=9:30
neteg, keyfe 26/24a3=4:50
neçük, keyfe 33/74a2=35:26
neçük, ennā 33/62a3=34:52
çigūne kerden: neteg bol-, keyfe 26/16b3=4:41
çihil: ḳırḳ, erba^{c}în 28/20b3=7:142
çihil-sāle şoden: ḳırḳ yaşlıġ bol-, istivā^{ɔ} 32/9b2=28:14
çirā: nelük, lev-lā 31/82a2=46:28
nelük, lev 32/31a3=28:47
çire: yengigli, ġālib 27/35b3=5:23
çire kerden: ẓāhir ḳıl-, iẓhār ◦ ^{c}alā 37/47b3=48:28
çire şevende: ġālib boluġlı, ġālib 34/44b2=37:173
çire şoden: ġalebe ḳıl-, ġalebe^{t} 35/88a1=41:26
yeng-, ġalebe^{t} 26/42b1=4:74
çişk şoden: ḳarılık, ^{c}itiyy 31/6a3=19:8
çiz: neerse, şey^{ɔ} 33/38a2=34:16
néerse, şey^{ɔ} 31/33b1=19:89
neng, şey^{ɔ} 26/10a1=4:32
nerse, şey^{ɔ} 28/33a1=7:156
çūb: yıġaç, ḫaşebe^{t} 38/59b2=63:4
çūb-ḫ^{v}ār: ḳurt kénesi, dābbe^{t} 33/36a3=34:14
çūb-zede: tögülmiş, mevḳūẓe^{t} 27/16a2=5:3
çün: ança, iẓ 33/61b3=34:51

ançada, iẕ 25/15a2=3:152
ançada, iẕā 28/19b3=7:141
eger, iẕā 34/20a1=37:16
ḳaçan, lemmā 33/7a1=33:37
ḳaçan, iẕā 33/5b1=33:36

D (د)

dād: könilik, ᶜadl 30/70a3=16076
könilik, ḳıṣṭ 27/24a1=5:8
dād bérmek, ᶜadl 30/79a1=16:90
dād dāden: dād ḳıl-, ᶜadl 28/53b3=7:181
dād dehende: könilik ḳılġan, muḳsiṭ 27/49b1=5:42
dādger: könilik ḳılġan, muḳsiṭ 37/60b1=49:9
dād kerden: ᶜadl ḳıl-, ᶜadl 26/92a2=4:135
dād bér-, ᶜadl 26/88a1=4:129
dād bér-, iḳsāṭ 37/60a3=49:9
dād ḳıl-, ᶜadl 27/24a2=5:8
dād rāsti: könilik, ḳıṣṭ 26/91a3=4:135
dād sitaden: öç, intiḳām 31/73a1=39:37
öç sür-, intiṣār 36/27b1=42:41
yāri bér-, naṣr 36/26b3=42:39
dād sitānende: öç alġan, muntaḳim 36/78b3=44:16
dāden: al-, — 26/1b1=4:24
bér-, iᶜṭā᾽ 29/22a2=9:29
bér-, iṭā᾽ 25/24b2=3:170
bér-, irāṣ 35/55a1=40:53
bér-, taḥvīl 34/83a3=39:8
keldür-, iṭā᾽ 38/22a2=59:7
kemiş- / bér-, ilḳā᾽ 30/77a1=16:87
dāde şoden: béril-, iᶜṭā᾽ m. 29/41b1=9:58
béril-, iṭā᾽ m. 26/89b1=4:131
dāġ kerde şoden: dāġ basıl-, keyy m. 29/26a3=9:35
dānā: bilgen, ᶜallām 33/60b3=34:48
bilgen, ᶜalīm 29/4a2=8:43
bilgen, ᶜālim 33/79a1=35:38
biliglig, ᶜalim 30/26b1=15:53
ḳapsayu bilgen, muḥiṭ 26/85a2=4:126
dānā be-taᶜlīm-i şikār: üterçi, mükellib 27/18a3=5:4
dānā kerden: bildür-, idrā᾽ 33/23a3=33:63
dānā-ter: bilgenrek, aᶜlem 25/23b1=3:167
dāne: ewün, ḥabb 34/4b1=36:33
dāniş: bilig, ᶜilm 30/40b3=16:27
bilmek, ᶜilm 30/65b2=16:70
ᶜilm, ᶜilm 30/12a1=13:43
dānişmend: bilge, ḫabr 29/23a3=9:31
dānişten / dānisten: bil-, dery 36/35a3=42:52
bil-, şuᶜūr 30/52b1=16:45
bil-, ᶜilm 27/55a3=5:49
bil-, iḫṣā᾽ 31/34b2=19:94
bilmek, ᶜilm 33/23a2=33:63
bil-, tebeyyün 33/36b1=34:14
bil- adır-, ᶜilm 25/11a1=3:142
bilig, ᶜilm 31/49a2=20:52
sézin-, ẓann 34/55b3=38:24
uḳ-, fıḳh 38/27a2=59:13
uḳ-, şuᶜūr 35/10b2=39:55
dānişte: belgülüg, maᶜlūm 34/75a1=38:81
bilür, aᶜlem 28/57b2=7:188
dānişte büden: uḳ-, fıḳh 29/58b3=9:81
dāstān: ḳeleçü, ḥadīṣ 33/39b2=34:19
mengzek, meṣel 28/50b1=7:176
mengzek yaᶜni meṣel, meṣel 30/68a3=16:74
meṣel, meṣel 30/15b1=14:26
meṣel söz, meṣel 36/43a1=43:17
teg, meṣel 38/52a2=62:5
dāşten: elt-, cerm ᶜalā 27/24a1=5:8
kigür-, idḥāl 36/4b1=42:8
küdez-, raḳb 31/66b3=20:94
dāver: açġan, fettāḥ 33/46a1=34:26
ḥükm, ḥükm 27/55b3=5:50
ḥükm ḳılıġlı, ḥākim 30/4a3=12:80
dāver kerden: ḥükm ḳıldur-, taḥkim 27/49b2=5:43
dāveri: biçmek kesmek, ḥükm 32/43b2=28:70
ḥikmet, ḥükm 36/96a2=45:16
kesmek, ḥükm 32/44a2=28:88
dāveri kerden: aḍır- seç-, ḥükm 30/98b2=16:124
ḫuṣūmet ḳıl-, iḫtisām 37/76a3=50:28
ḥükm ḳıl-, ḥükm 26/29b1=4:58
ḥükm ḳılmaḳ, ḥükm 26/72b3=4:105
kes-, ḥükm 34/53b3=38:22
dede: keyik, sebuᶜ 27/16a3=5:3
defᶜ kerden: yırat-, der᾽ 25/23b3=3:168
deh: on, ᶜaşr 28/20b3=7:142
deh şeb: on kün, ᶜaşr 31/70a2=20:103
deh yek: onda bir, miᶜşār 33/58b3=34:45
dehān: aġız, fem 25/23a2=3:167
dehende: bérgen, muᵓti 27/6a1=4:162
demīde şoden: ürül-, nefḫ 31/69b3=20:102

der: esbāb, sebeb 35/45a2=40:36
kapuġ, sebeb 35/45a3=40:37
kapuġ, bāb 30/42a1=16:29
der: birle, fī 37/88b3=51:29
iç, fī 26/36a1=4:63
içre, bi- 33/37b3=34:16
der āmeden: kir-, duḫūl 27/34a3=5:21
kir-, sulūk 30/64b1=16:69
kir-, vulūc 33/28b2=34:2
kivür-, tekvīr 34/79b1=39:5
der āverden: kigür-, taṣliye[t] 26/8b1=4:30
kigür-, idḫāl 26/82b1=4:122
kigür-, iṣlā[ɔ] 26/79a3=4:115
kigür-, ʿilāc 33/73b1=35:13
kigür-, sülūk 31/49b2=20:53
der āverdeni: kirgü yer, mudḫal 26/9a2=4:31
der āverde şoden: kigrül-, idḫāl m. 26/84a1=4:124
kigrül-, duḫūl m. 31/23b3=19:60
der āyende: kirgen, dāḫil 27/35a3=5:22
kirigli, vārid 31/27b3=19:71
kirigli, ṣāli 34/42b3=37:163
der bāmdād: erte, bukrat[en] 31/7b2=19:11
erte, muṣbiḥ 34/37b2=37:137
der cunbāniden: ırġa-, hezz 31/10a2=19:25
der demīden: ür-, nefḫ 30/22a1=15:29
der dil dāşten: kizle-, īcās 37/88a3=51:28
der efgenden: kemiş-, ilkā[ɔ] 28/70b1=8:12
der fitne efgenden: fitne ḳıl-, futūn 26/68a3=4:101
der gümān efgenende, bā-gümān: şeklig, murīb 37/75b1=50:25
der güẕārden: ʿafv ḳıl-, ʿafv 25/16a2=3:152
der güẕārende: ʿafv étken, ʿāfī 25/6b1=3:134 krş. **der güẕerende**
keçürgen / örtgen, ʿafuvv 26/66b1=4:99
keçürgen, ʿafuvv 26/19b2=4:43
der güẕāşten: ʿafv ḳıl-, ʿafv 38/73a3=64:14
keçür-, ʿafv 29/46b1=9:66 krş. **der güẕeşten**
keçürmek, ʿafv 28/60b2=7:199
keçür-, ġufrān 36/28b1=42:43
ört-, ġufrān 36/25b3=42:37
der güẕerende: keçigli, muʿāciz 33/30b2=34:5
keçigli, muʿciz 35/8a2=39:51
yanıġlı, muʿciz 36/23a1=42:31
der güzeşten: keçür-, şafḥ 36/74a1=43:89
keçür-, ʿafv 26/66a3=4:99
kel-, teʿaddī 38/77a2=65:1
öt-, fevt 25/17a1=3:153
tapmaḳ, fevt 33/61b3=34:51
der güzeşten ez endāze: boynaġuluḳ, ʿitiyy 31/27 b1=19:69
der helāk kerden: evvelkı, evvel 33/83b3=35:43
der miyān: iç, fī 27/33b3=5:20
der mülk: mülk içinde, ḳabże[t] 35/15b2=39:67
der neverdīde: türülmiş, maṭviyy 35/16a1=39:67
der perde şoden: ört-, istitār 35/85a2=41:22
der piş şevende: aşnuġlı, mustaḳdim 30/20a2=15:24
der renc üftāden: emge-, şeḳā[ɔ] 31/89a1=20:117
der resāniden: yetür-, ilḥāḳ 33/46a2=34:27
uḍtur-, itbāʿ 32/27b3=28:42
der resīden: yet-, leḥḳ 25/24b3=3:170
der rūşenā āyende: kün tuġar, maşrıḳ 30/29b2=15:73
der şoden: kir-, ḥayż 26/95b1=4:140
der tārīki: ḳarangḳu içre, muẓlim 34/6a3=36:37
der vaḳt-i şubḥ der āyende: tanġ başında kirgen, muṣbiḥ 30/28a3=15:66
der yāften: uḳ-, fıḳh 26/47b1=4:78
uḳ-, ʿaḳl 34/37b3=37:138
yet-, idrāk 26/67a3=4:100
yet-, derek 31/59b2=20:78
yetmek, tedāruk 34/7a3=36:40
der yāften be-ḥıred: uḳ-, ʿaḳl 30/63b3=16:67
uḳġan tur-, ʿaḳl 36/90b3=45:5
der yāften-i suḥen: uḳ-, fıḳh 29/62b1=9:87
derāz: uzun, bāsiḳ 37/71a2=50:10
derāz kerden: sun-, basṭ 27/25b1=5:11
uzat-, basṭ 38/35b1=60:2
yaz-, basṭ 27/38b1=5:28
derāz konende: yazıġlı, bāsıṭ 27/38b2=5:28
derāz şoden: uza-, ṭūl 31/63a2=20:86
uzun bol-, tetāvul 32/29b2=28:45
derd-i zād: ʿayāl igi, meḥāż 31/9b1=19:23
derdmend şoden: aġrı-, elem 26/72a3=4:104

ig yérgen bol-, elem 26/72a2=4:104
derdnāk: açıġ, elim 33/30b3=34:5
açıġlı, elim 31/79b2=46:24
açıtġan, elim 28/81b2=8:32
açıtıġlı, elim 29/57a1=9:79
ağrıglık, elim 38/45b1=61:10
ağrıtġan, elim 30/61a1=16:63
ḳatıġ, elim 37/38a1=48:16
dereng kerden: dereng ḳıl-, lebş 33/36b2=34:14
dereng ḳıl-, muḳs 31/38b1=20:10
dereng ḳıl-, teşbīṭ 29/35b1=9:46
derengī kerden: keç ḳal-, tebṭi'e[t] 26/40b3=4:72
dermānden: ar-, ᶜayā' 37/2b3=46:33
derviş: çıġay, faḳir 29/42b2=9:60
derviş, faḳir 26/91b3=4:135
dervişāne, faḳir 32/16b2=28:24
dervişī: çıġaylık, ᶜayle[t] 29/21a1=9:28
deryā: tengiz, baḥr 30/36a3=16:14
deryā, yemm 28/17a1=7:136
deryā, baḥr 28/39b3=7:163
dest: el, yed 32/22a1=28:32
elig, yemīn 33/15b2=33:52
elig, yed 29/10b2=9:14
ḳanat, cenāḥ 32/22a3=28:32
dest bāz dāşte şoden: ḳodul-, terk m. 32/44b2=29:2
dest be-dest dāde: tezgin-, dūle[t] 38/22a1=59:7
dest-berencen: bilezük, isvār 36/59b1=43:53
dest-i çap: sol, şimāl 37/73b2=50:17
dest-i rāst: elig, yemīn 33/12a2=33:50
ong yaᶜni sağ, yemīn 37/73b1=50:17
ong elig, yemīn 30/66b2=16:71
sağ elig, yemīn 31/40b1=20:17
sağ ḳol, yemīn 38/95a2=66:8
dest yāften: egirt-, istiḥvāz 26/96a3=4:141
elig bul-, istiḥvāz 38/13a1=58:19
dest zeden: aya urmaḳ, taşdiye[t] 28/83a2=8:35
destān: al, mekr 28/9b2=7:123
destān kerden: al ḳıl-, mekr 28/9b2=7:123
deste-i giyāh: baġ cefān, żiġş 34/64a2=38:44
destgāh dāden: ornat-, temkīn 31/80b1=46:26
destūr: destūr, iẓn 26/4b3=4:25
fermān, iẓn 30612b3=14:1
yārīçi, vezīr 31/43a1=20:29
yarlıġ, iẓn 33/10a2=33:46
destūr dāden: destūr bér-, iẓn 28/9b2=7:123
destūr dāde şoden: destūr béril-, iẓn m. 29/63b2=9:90
destūr ḫ[v]āsten: destūr ḳol-, isti'ẕān 29/59a3=9:83
destūr tile-, isti'ẕān 29/61b2=9:86
destvār: tayaḳ, ᶜaṣā 31/40b2=20:18
dıraḫt: yıġaç, şecer 30/64a2=16:68
dıraḫt-ı zeytūn: zeyt yıġaçı, zeytūn 30/34b1=16:11
dıraḫt-ı ḫurmā: ḫurmā tüpi, līne[t] 38/19b3=59:5
dıraḫtān-ı ḫurmā: ḫurmā, naḥl 31/56b2=20:71
ḫurmā yıġaçı, naḥl 37/71a2=50:10
dībā-i sitabr: ḳalın barçın, istibraḳ 36/87a3=44:53
dībā-i teng: yuwḳa barçın, sündüs 36/87a2=44:53
dīdār: egin tonı, ri'y 31/29a2=19:74
tuşmaḳ, liḳā' 31/3a2=18:110
dīdār kerden: ḳarış-, iltiḳā' 25/19b3=3:155
dīden: baḳ-, naẓar 33/84a3=35:44
baḳ-, re'y 38/9b3=58:14
kör-, liḳā' 28/71b3=8:15
kör-, irā'e[t] 33/80a3=35:40
kör-, re'y 27/56b3=5:52
kör-, ibṣār 28/52b1=7:179
kör-, baṣar 31/16b2=19:42
kör-, ittilāᶜ 31/30b3=19:78
kör-, iḫsās 31/36a1=19:98
kör-, inās 31/38b1=20:10
tuş- yā kör-, liḳā' 31/23b1=19:59
körmek, liḳā' 25/11a3=3:143
dīde şoden: körün-, re'y m. 31/80a1=46:25
dīdever şoden: köz kemiş-, ittilāᶜ 32/26a3=28:38
köz tut-, ittilāᶜ 27/28a3=5:13
dīg: küweç, ḳıdr 33/35b2=34:13
diger: aḍın, āḫer 27/47b1=5:41
aḍın, uḫrā 31/50b2=20:55
öngin, āḫer 26/90b1=4:133
öngin, uḫrā 31/41a1=20:18
songra, uḫrā 37/41a2=48:21
taḳı, uḫrā 31/44a1=20:37
taḳı biri, āḫer 27/38a2=5:27
taḳı bir gürüh, uḫrā 26/69b1=4:102
diger kerden: aḍnat-, taġyir 26/81a2=4:119
diger kerden u kerdāniden: tegşür-, tebdil 37/42b1=48:23
dih: uluş, ḳarye[t] 26/43b1=4:75

dih: kend, ḳaryeᵗ 33/51b2=34:34
él, ḳaryeᵗ 28/39b2=7:163
dihiş: ᶜaṭā, ᶜaṭāᵓ 34/62a2=38:39
dil: köngül, fuᵓād 30/71b2=16:78
köngül, ḳalb 27/47a2=5:41
köküz, ṣadr 26/55b3=4:90
yürek, ḳalb 35/32a3=40:18
din: dīn, ümmeᵗ 36/45a3=43:22
dīn, — 36/11b2=42:16
dine: tün, ems 32/12b3=28:18
tünki kün, ems 32/13b2=28:19
dir mānde: keçigli, emṣel 31/53b2=20:63
direm ḫarīde: alınmış, memlūk 30/68b2=16:75
dirīġā: ökünç, esef 30/6a3=12:84
dīv: Tangrıda aḍınkı, ṭāġūt 26/44a3=4:76
yek, ṭāġūt 26/25a1=4:51
yek, ġarūr 33/66b3=35:5
yek, şeyṭān 28/61b1=7:201
dīvāne: telbe, mecnūn 36/78a2=44:14
telwe, mecnūn 34/25a1=37:36
dīvānegī: dīvānelıḳ, cinneᵗ 33/32a2=34:8
telwelik, cinneᵗ 28/54b2=7:184
dīvār: tam, cidār 38/27b2=59:14
dīvār ber ārende: binā ḳılġan, bennāᵓ 34/61b3=38:37
dīvek: yaḍaġ çekürge, ḳummal 28/15a2=7:133
dōst: dōst, veliyy 26/43b2=4:75
dōst, ḫalīl 26/84b3=4:125
dōst, ḥabīb 27/31b2=5:18
eḍgü oġul, veliyy 31/5b1=19:5
erklig, mevlā 36/85a1=44:41
erklig / dōst, veliyy 28/60a6=7:196
iç dōst, velīceᵗ 29/12a2=9:16
yaġuḳ, ḥamīm 35/32b1=40:18
dōst dānisten: dōstlaş-, tevellī 30/85b3=16:100
dōst dāşten: ārzūla-, mevāddeᵗ 28/67a3=8:7
dōst tut-, tevellī 29/17a1=9:23
dōst tut-, mevaddeᵗ 38/14b2=58:22
dōstluḳ tut-, tevellī 38/10a1=58:14
sew-, iḥbāb 27/49b1=5:42
sew-, ḥubb 38/40b3=61:4
sew-, vudd 38/35b2=60:2
dōst dāşte-ter: sewügrek, eḥabb 29/18a1=9:24
dōst-ı pinhān: örtügli oynaş, ḫidn 26/5a3=4:25
örtügli düşman, ḫidn 27/20a3=5:5
dōstī: dōstluḳ, mevaddeᵗ 26/41b2=4:73
dōstluḳ, vudd 31/35a3=19:96
sewüglük, maḥabbeᵗ 31/44b3=20:39
sewüglük, ḥubb 34/60a1=38:32
dōst kerdāniden: sewdür-, taḥbīb 37/58a3=49:7
dōst u yār: mevlā, mevlā 28/86a3=8:40
dōst u yāriger: erklig, veliyy 33/55b2=34:41
du: iki, işneyn 30/54b3=16:51
iki, — 28/67a2=8:7
iki, -humā 31/25b3=19:65
du bār: iki yolı, merreteyn 33/1b1=33:31
iki yolı, işneteyn 35/28b3=40:11
du çendān: iki ança, żiᶜf 33/53b1=34:37
du çendānhā du çendān kerden: iki ança üze üze üze ḳıl-, mużāᶜafeᵗ 25/5a1=3:130
du çendān kerden: iki ança artur-, mużāᶜafeᵗ 38/75a1=64:17
iki ança üze ḳıl-, mużāᶜafeᵗ 26/16b2=4:40
dugān dugān: ikin ikin, meṣnā 33/59b1=34:46
ikirer ikirer, meṣnā 33/63b3=35:1
du-rūy: iki yüzlüg, munāfıḳ 33/10b2=33:48
du-rūyī: iki yüzlük, nifāḳ 29/55b1=9:77
du-rūyī kerden: iki yüzlüglük ḳıl-, munāfaḳaᵗ 38/25a1=59:11
du-rūyī konende: iki yüzlüg, munāfıḳ 26/94a3=4:138
du zamān: atanmış öḍ, ecel 32/19a2=28:28
dūd: tütün, duḫān 35/77b1=41:11
dūḫten: yapıştur-, ḥaṣf 31/90a2=20:121
duḫter: ḳız, bint 30/29a2=15:71
dūr: ırāḳ, baᶜīd 26/32a2=4:60
ırāḳ, cunub 32/8b1=28:11
ırāḳ, ḳaṣiyy 31/9a3=19:22
dūr būden: sıngardın tur-, ictināb 26/8b2=4:31
dūr efgenden ḫodrā yā gerdenkeşī kerden: özin bir sıngardın tart- yā boynaġuluḳ ḳıl-, cenb 31/77b 2=41:51
dūr ez ᶜayb: ᶜaybsuz, cabbār 38/32a1=59:23
dūrī: ırāḳ, buᶜd 36/53a3=43:38
dūr kerde: yıratılmış, maḳbūḥ 32/28a2=28:42

dūr kerden: at-, der^{ə} 32/35a2=28:54
yıġ-, iġnā^{ə} 36/98a1=45:19
yırat-, mubā^{c}ade^{t} 33/39a3=34:19
dūr kerde şoden: yoḳ ḳılın-, nefy m. 27/42b2=5:33
dūr konende: yıġu-, muġnī 35/52a1=40:47
dūr reften: yorı-, iş^{c}ād 25/16b1=3:153
dūr-ı rāh: ırak barmaḳ, şuḳḳa^{t} 29/33a1=9:42
dūr şevende: yıramış, ḫāsi^{ə} 28/42a3=7:166
dūr şode: ġayb, ġayb 26/11b2=4:34
dūr şoden: ġāyib bol-, ^{c}uzūb 33/29b2=34:2
ırak bol-, bu^{c}d 29/33a1=9:42
sıngardın tur-, ictibā 36/25b1=42:37
sıngardın tur-, ictināb 34/88b3=39:17
dūr-ter: ırak, ḳusvā 29/2b1=8:42
ırak, aḳṣā 32/14a2=28:20
durūd: alḳış bérmek, taḥiyye^{t} 33/9b1=33:44
alḳış, selām 34/14a1=36:58
durūd u şenā, selām 34/46a2=37:181
esenlik, selām 30/44a1=16:32
selām, selām 31/24b1=19:62
selāmetlik, selām 31/13a3=19:33
ḳod-, selām 36/74a2=43:89
taḥiyye, taḥiyye^{t} 26/52b2=4:86
durūd-bād: durūd, selām 35/20b3=39:73
selām, selām 34/34b2=37:120
durūd dāden: ni^{c}met ḳıl-, yuṣallī 33/9a1=33:43
durūd ıd-, yuṣallūne 33/19b1=33:56
selām, selām 37/87b2=51:25
durūd dāde şoden: taḥiyye béril-, taḥiyye^{t} m. 26/52b2=4:86
durūġ: ulug yazuḳ, buhtān 26/76b1=4:112
yalġan, kezib 33/32a2=34:8
yalġan, kizb 31/52b2=20:61
yalġan, ifk 33/57b2=34:43
yalġan, iḫtilāf 34/49a1=38:7
yalġan, zūr 38/3b1=58:2
yalġan söz, buhtān 33/20b3=33:58
yalġanlık, ifk 34/40b1=37:151
yalġanlık, kezib 38/10b1=58:14
yoḳ söz, buhtān 27/2a2=4:156
durūġ goften: yalġan ay-, kezib 35/12b1=39:60
yalġan ayt-, ifk 28/8b1=7:117
yalġanlık ḳıl-, kezib 29/55b3=9:77
yalġan tut-, tekzib 29/63b2=9:90
durūġ-güy: iki yüzlüg, kāzib 38/58a1=63:1
yalġan, kāzib 29/33b1=9:42
yalġançı, ḫarş 36/44b3=43:20
yalġançı, kāzib 30/49b1=16:39
yalġançı, kezzāb 34/48a1=38:4
yalġan ḳılġuçı, ḫarrāṣ 37/84a2=51:10
yalġan tutġan, effāk 36/91b1=45:7
yalġan tutġuçı, mukezzib 30/47b3=16:36
yalġan sözledeçi ya^{c}nī yalġançı, kāzib 30/88a3=16:105
durūġ-güy dārende: yalġançı, mukezzib 25/8b2=3:137
yalġan tutġan, mükezzib 36/47a3=43:25
durūġ-güy dāşten: yalġan tut-, tekzib 25/27b3=3:184
yalġanḳa tut-, tekzib 33/58b2=34:45
yalġan tutuġlı er-, tekzib 33/56b3=34:42
durūġ-güy dāşte şoden: yalġan tutul-, tekzib m. 25/27b3=3:184
durūġ-zen dāşten: yalġan tut-, tekzib 28/25a2=7:146
düşize: ḳız, bikr 38/92a2=66:5
duvāzdeh: on iki, işnā ^{c}aşere 27/26a3=5:12
duvvum: ikinç, şānī 29/31a1=9:40
dūzaḫ: tamuġ, cehennem 28/72b2=8:16
tamuġ, cahīm 36/86a2=44:47
tamuġ, sa^{c}ir 36/4a2=42:7
dürüstkār: köni işlig, ḥakīm 37/59a2=49:8
dürüst ü nikū: eḍgü bütün söz, ma^{c}rūf 33/2a2=33:32
dürüşt: irig, fezz 25/22b1=3:159
irig, ġaliz 38/92b3=66:6
irig, ^{c}aziz 27/59a2=5:54
katıġ irig, ġaliz 31/77a2=41:50
dürüşt büden: irig tur-, ġılza^{t} 29/53a1=9:73
dürüşti kerden: turılan-, ġılza^{t} 38/95b3=66:9
düşman: düşman, ^{c}aduvv 26/20a3=4:45
oḫşamaġan, żıdd 31/32a1=19:82
yaġı, ^{c}aduvv 28/13a1=7:129
düşman dāşten: düşmanlık, şene^{ə}ān 27/24a2=5:8
düşmanlık, maḳt 35/28b1=40:13

düşmanī: düşmanlık, maḳt 33/80a1=35:39
düşvār giriften: düşvār tut-, teᶜāsur 38/83a1=65:6
düşvārī: düşvārlık, ᶜusr 38/84a2=65:7
düşvārī nihāden: düşvār ḳılmaḳ, şuḳḳ 32/18b2=28:27
düzdī kerden: oğrılık ḳıl-, seraḳ 30/4b2=12:81

E (1)

ebr: bulıt, seḥāb 33/69a2=35:9
bulut, ᶜāriż 31/79a2=46:24
ürüng bulut, ġamām 28/37b2=7:160
ef/wgenden: at-, ilḳāᵓ 31/55a2=20:69
bas-, tell 34/31a1=37:103
kemiş-, ilḳāᵓ 30/37a2=16:15
tüşür-, iskāṭ 33/33a1=34:9
efgenden ez dehān: sözle-, lafẓ 37/73b2=50:18
efgende: kemşigli, mulḳī 28/7b2=7:115
efgende şoden: kemşil-, ilḳāᵓ m. 28/9a1=7:120
efsāne-i nebişte: sörçek, saṭr 28/81a2=8:31
bitimiş sörçek, usṭūr 30/38b3=16:24
efsūs: füsüz, huzuvv 36/108b1=45:35
efzūden: artur-, ziyādeᵗ 33/83a1=35:42
efzūdenī: tartışık, iḫtilāf 26/50a1=4:8
efzūnī: artukluk, ziyādeᵗ 29/28a2=9:37
artukluk, faẓl 26/9b3=4:32
faẓl, faẓl 25/24b2=3:170
faẓl / artukluk, faẓl 33/10b1=33:47
ribā, ribā 27/4b3=4:161
efzūnī dāden: artuḳ ḳıl-, tafżīl 26/11a2=4:34
efzūnī nihāden: artuḳ ḳıl-, tafżīl 26/9a3=4:32
berekātlıġ ḳıl-, mubāreke[t] 28/17b2=7:137
efzūn kerden: artur-, ziyādeᵗ 33/75b3=35:30
artur-, izdiyād 28/65a3=8:2
meded bér-, medd 31/31a2=19:79
efzūn nihāden: berekāt ḳıl-, mubāreke[t] 33/38b2=34:18
efzūn-ter: artuḳraḳ, erbā 30/81a2=16:92
eger: apaŋg, in 37/56b1=49:6
eger, in 25/9a3=3:139
eger, immā 28/61a1=7:200
eger, leᵓin 33/21b2=33:60
ḳaçan, in 31/75b3=41:49
yā, immā 35/67a2=40:77
egerçi: neçe kim, in 38/50b1=62:2
neçeme, ve-lev 26/46b2=4:78
ehl: boḍun, ümmeᵗ 36/3b2=42:7
ehl-i cehāniyān: ᶜālemluġ, ᶜālemīn 36/82b1=44:32
ehl-i dih: uluş boḍnı, ḳaryeᵗ 30/5a1=12:82
eknūn: emdi, ānifᵉⁿ 37/14a3=47:16
emin dāşten ve bi-bim şoden: imin bol-, emn 26/57a2=4:91
enbāz: ortaḳ, şerik 30/40b1=16:27
ortaḳ, ḫalīṭ 34/55a2=38:24
ortaḳ, müşterik 34/24a2=37:33
enbāz goften: artuḳ ḳıl-, işrāk 26/13b1=4:36
ortaḳ ḳat-, işrāk 26/79b3=4:116
ortaḳḳı, işrāk 28/48a3=7:173
enbāz gofte şoden: ortaḳ ḳat-, işrāk m. 26/79b2=4:116
ortaḳ ḳıl-, işrāk m. 35/29b1=40:12
enbāz-güy: müşrik, müşrik 29/7b2=9:1
ortaḳ, müşrik 36/8b1=42:13
ortaḳ ḳatılı, müşrik 30/32a3=15:94
ortaḳ ḳatġan, müşrik 29/12a3=9:17
enbāzī: ortaḳ, şirk 33/80b3=35:40
enbāz kerden: artuḳ ḳat-, işrāk 26/23b2=4:48
ortaḳ ḳat-, işrāk 30/45b2=16:35
enbāz kerde şoden: ortaḳ ḳat-, işrāk m. 26/23a3=4:48
enbūh: ḳawurtluk, zeḥf 28/72a1=8:15
encümen: orunluġ, nediyy 31/28b3=19:73
endāḫten: at-, ḳazf 33/62b2=34:53
at-, ilḳāᵓ 31/44b1=20:39
at-, remy 28/73a1=8:17
at-, nebẕ 25/28a3=3:187
kemiş-, ilḳāᵓ 34/29a2=37:97
kemiş-, ḳazf 38/18a2=59:2
endāze: endāze, ḥadd 38/77a1=65:1
endāze, ḳadar 36/40a2=43:11
endāze-i ān riṣte-i çūpçe-i ḫurmā: ḫurmā yiplügince, fetīl 26/24a2=4:49
endāze-i meġākçe-i dāne-i ḫurmā: ḫurmā yarukınça, naḳīr 26/26a1=4:53
ḫurmā ḳapınça, naḳīr 26/84a2=4:124
endāze kerden: endāze ḳıl-, taḳdīr 33/34a1=34:11
tengle-, taḳdīr 34/6b2=36:38

endāze konende: törütgen, ḫālıḳ 34/35b2=37:125
endeḫsiden: sıġın-, ʿavẕ 36/79b2=44:20
endek: az, ḳalīl 26/46a1=4:77
azḳına, ḳalīl 29630a1=9:38
azḳına yaʿni azaġu, ḳalīl 26/51a1=4:83
azḳına bitig, muzcā 30/8a3=12:88
endeki: azaġu, ḳalīl 26/38a3=4:66
endek kerden: az körkit-, taḳlīl 29/4b1=8:44
endek endek giriften: azın azın yaġut-, istidrāc 28/54a2=7:182
ender: iç, fī 38/1b2=58:1
içre, fī 37/57b3=49:7
enderūn: orta, baṭn 37/43a1=48:24
öz, nefs 28/63a2=7:205
enderz kerden: tutur-, işā' 36/7b2=42:13
tutur-, tavṣiye[t] 26/89a3=4:131
tuturmaḳ, tavṣiye[t] 34/11a2=36:50
vaṣiyet ḳıl-, tavṣiye[t] 36/8a1=42:13
endişe ber ewgenden: vesvese ḳıl-, vesvese[t] 31/89b1=20:120
endişe efgenden: tüşür-, vesvese[t] 37/73a1=50:16
endişe kerden: endişe ḳıl-, tefekkür 36/94b2=45:13
saḳın-, tefekkür 30/52a1=16:44
tedbīr ḳıl-, tedebbür 37/18a3=47:23
endişiden: tedbir ḳıl-, tedebbür 26/49b2=4:82
tedbīr ḳıl-, tedbīr 34/59a1=38:29
endūlı: ġam, ġamm 25/16b3=3:153
ḳaḍġu, ḥazen 32/6b3=28:8
ḳaḍġu, ḥüzn 30/6a3=12:84
ḳaḍġu, kerb 34/33b3=37:115
ḳaḍġur-, ḥazen 29/65b1=9:92
endūhgin: ḳaḍġuluġ, esif 28/27b1=7:150
ḳaḍġuluḳ, esif 31/62b3=20:86
endūhgin kerden: yawuz kel-, sev' 25/1b3=3:120
ḳaḍġurt-, ihmām 25/17b3=3:154
ḳaḍġurt-, ḥüzn 27/46b2=5:41
endūhgin şoden: ḳaḍġurġan er-, ḥazen 36/66a2=43:68
endūh ḫorden: ökün-, esā 27/37b1=5:26
ḳaḍġur-, ḥazen 29/31a3=9:40
ḳaḍġurġan er-, ḥazen 35/13b1=39:61
ḳaḍġu yé-, ġamm 31/45b2=20:40
ḳaḍġuruġlı, ḥazen 25/25a1=3:170
endūh-ı saḫt: ḳaḍġu, beşş 30/7a1=12:86
engübīn: ʿasel, ʿasel 37/13a1=47:15
engür: üzüm, ʿineb 30/63a3=16:67
esb: aṭ, ḫayl 38/20b2=59:6
üç aḍaḳın turġan tāzī, şāfin 34/59b2=38:31
esbāṭ: uġuş, sıbṭ 28/36b2=7:160
ewzūn şoden: artuḳ, ziyāde[t] 34/39b2=37:147
ey: ey, yā 25/4b2=3:130
ey, — 33/3a1=33:33
ey kāşki: kāşki, yā leyte 26/41b2=4:73
ey vāy-ı men: ey ḳatıġlıḳ manga, yā veyletā 27/40a2=5:31
ez: birle, min 36/35a3=42:52
içre, min 33/21a3=33:59
içinde, fī 26/21b1=4:46
ez bālā der üftāde ve murde: uşanmış, muteraddiyet 27/16a2=5:3
ez ber efzūd: ḫilāfınça, min ḫilāfin 27/42b2=5:33
ez behr-i cüz ḫudāy be-vey: Tangrı atıda aḍınḳı birle, ġayri'llāhi bihi 27/16a1=5:3
ez behr-i ḫilāf: ḫilāf ḳılu, ḫilāf 29/58a2=9:81
ez behr-i ḫudāy: tengrilik, Allāh 30/50a1=16:41
ez cüz şey': yawuzsuz, ġayri sū' 31/42a1=20:22
ez fermān bīrūn āyende: Tangrı fermānındın çıḳġan, fāsıḳ 38/30b3=59:19
ez ḥad der güẕāşten: boynaġuluḳ ḳıl-, tuġyān 31/42a3=20:24
ez ḥad der güẕerende: tengde keçgen, muʿted 29/8b1=9:10
tengde keçürdeçi, ʿādī 30/94a2=16:115
yolsuz boynaġu, ṭāġī 34/67b1=38:55
ez ḥad der güẕeşte: ḥaddin taş boynaġu, ṭāġī 34/23b1=37:30
ez ḥad der güẕeşten: küç ḳıl-, işṭāṭ 34/54a1=38:22
yolsuzluḳ ḳıl- hem boynaġuluḳ ḳıl, tuġyān 31/46b2=20:43
ez ḥad güẕeşten: yolsuzluḳ, tuġyān 28/55b3=7:186
ez kucā ve çigüne: ḳayda, ennā 31/6a3=19:8
ez pes bed goften: ġıybet ḳıl-, iġtiyāb 37/62b3=49:12
ez rāh berende: yolsuz ḳılıġlı, muẓill 32/11b1=28:15

F (ف)

fāl: fāl, ṭa'īr 28/14a3=7:131
fāl-ı bed giriften: ésiz fāl toḳı-, taṭayyur 28/14a2=7:131
fām dāden: ötünç bér-, iḳrāż 27/26b3=5:12
ötünç bérmek, ḳarż 27/27a1=5:12
fām-dār: borçluġ, ġārim 29/43a1=9:60
fariża: fariża, kitāb 26/71b3=4:103
fariża kerden: fariża ḳıl-, farż 33/13b1=33:50
faṣl: faṣl, faṣl 36/15b1=42:21
fāżıl-ter: uluġ, emṣel 31/70a3=20:104
fażl: faż̌l, faż̌l 26/76b2=4:113
uluġluḳ, ṭavl 35/23a3=40:3
ferāḫ: kéng, vāsi' 26/65a3=4:97
kéng, raġad 30/92a2=16:112
ferāḫ-çeşm: kéng közlüg, 'in 36/87b2=44:54
ferāḫī: kénglik, se'at 26/67a1=4:100
sewünç, meṛḥab 34/68b1=38:59
ferāḫkār: kéng işlig, vāsi' 27/59b2=5:54
ferāḫ kerdāniden: kengüt-, basṭ 33/52b1=34:36
ferāḫ kerden: kéng ḳıl-, basṭ 35/8a3=39:32
kéngüt-, fesḫ 38/7a1=58:11
yaḍ-, basṭ 36/20b1=42:27
ferāḫ nişesten: kéngrü oltur-, tefessuḫ 38/6b3=58:11
ferāḫ şoden: kéngü-, ruḫb 29/19a3=9:25
ferāhem āverden: tepre-, iḳşi'rār 34/93b1=39:23
tér-, żamm 32/22a3=28:32
yaġuḳ élet-, żamm 31/41b2=20:22
ferāmūş: unıtmaḳ, nisyān 36/107b2=45:34
ferāmūş kerdāniden: unıttur-, insā' 38/13a2=58:9
ferāmūş kerde: unutulmış, mensiyy 31/9b3=19:23
ferāmūş kerden: unıt-, nisyān 28/41a3=7:165
ferāmūş kerde şoden: unutul-, nisyān m. 31/92a2=20:126
ferāmūş konende: unuṭġan, nesiyy 31/25b2=19:64
feräset berende: saḳınıġlı, mutevessim 30/30a3=15:75
ferāz residen: ört-, teġaşşī 28/58b2=7:189
ferc: ferc, ferc 33/4b3=33:35
ferdā: yarın, ġadā 38/30a2=59:18
feridegi: küvezlik, baṭar 29/6a3=8:47
firide şoden: küvezlen-, baṭar 32/37b1=28:58
ferişte: ferişte, melek 26/93a2=4:136
tutuġlı, mütelaḳḳī 37/73b1=50:17
fermān: buyruḳ, emr 29/18b1=9:24
buyruḳ, izn 27/30a1=5:16
fermān, cenb 35/11a1=39:56
emr, emr 26/50b1=4:83
fermān, emr 26/30a2=4:59
yarlıġ, emr 30/35b1=16:12
yarlıġ, izn 25/15a2=3:152
yarlıḳ, emr 28/27b3=7:150
fermān ber-dār: boyun suġan, ḳānit 26/11b1=4:34
boyun sügen, ṭā'i' 35/78a1=41:11
boyun bérigli, musaḫḫar 30/35b1=16:12
könglün, ṭav'an 35/77b3=41:11
yarlıġ tutuġlı, ḳānit 30/97a1=16:120
yumşanımış, żelül 30/64b2=16:69
fermān ber-dāri: boyun sumaḳ, ṭā'at 26/48b3=4:81
boyun sümek, ṭā'at 37/17a2=47:21
fermān ber-dāri kerden: boyun su-, iṭā'at 33/26a 2=33:71
fermān ber dāşten: boyun su-, iṭā'at 33/24b1=33:67
fermān burden: boyun su-, iṭā'at 25/5a3=3:132
boyun bér-, iṭā'at 26/12a2=4:34
fermān burde şoden: boyun sun-, iṭā'at 26/36b1=4:64
fermūden: 'ahd ḳıl-, 'ahd 34/14a3=36:60
baçıġ ḳıl-, 'ahd 28/16a1=7:134
buyur-, işā' 31/12b3=19:31
buyur-, emr 30/79a1=16:90
fermānla-, emr 28/6b1=7:110
yarlıġ ıḍ-, iḫā' 35/78a3=41:12
fermūde: buyrulmış, fariża 26/3a3=4:24
buyruḳ, fariżat 29/43a2=9:60
fermūde-i ḫudāy: kesilmiş, fariża 26/3b1=4:24
fermūde şoden: fermānlan-, teklīf m. 26/51a2=4:84
fermānlan-, emr m. 29/23b2=9:31
yarlıġ béril-, emr m. 30/32a3=15:94

fersūde ne-şeved: alkımgusuz, lā yeblā 31/89b3=20:120

feryād ḫ^{v}āsten: feryād tile-, istiġāṣe^{t} 28/68a3=8:9
mungadıp ḳutġaru ḳol-, istiṣrāḫ 32/12b3=28:18
feryād kerden: feryād ḳıl-, iştirāḫ 33/77b3=35:37
feryād-res: feryād teggen, şariḫ 34/8a3=36:43

ferzend: ^{c}ayāl, ẕurriye^{t} 28/48a1=7:172
^{c}ayāl, veled 29/40a2=9:55
oġlan, veled 38/36a1=60:3
oġlan, ^{c}aḳib 36/48a2=43:28
veled, oġul ḳız 31/30b3=19:77
ferzendān: boḍun, āl 26/26b1=4:54
ferzend-i nik: eḍgü ^{c}ayāl, ṣāliḫ 28/59a2=7:189

fetvā dāden: aça bér-, iftā^{ə} 26/85b1=4:127

firīb: armaḳ, ġurūr 26/82a1=4:120

firībiden: ar-, ġurūr 33/66b1=35:5
firibiden der gümān: ḫilāf ḳıl-, ḫad^{c} 26/97a1=4:142

firistāden: ıḍ-, tevcīh 30/70a1=16:76
ıḍ-, inzāl 26/72b2=4:105
ıḍ-, irsāl 30/60b1=16:63
ıḍ-, ba^{c}ṣ 26/12b3=4:35
indür-, tenzīl 35/73a2=41:2
ḳoḍı ıḍ-, ilḳā^{ə} 35/30b3=40:15
firistāde: ıḍılmış, mürsel 30/27b2=15:57
ıḍıġlı, mursil 32/30a2=28045
ḳoḍı ıḍmış, tenzīl 33/86a2=36:5
mürsel, mürsel 33/86a1=36:3
yalavaç, resūl 28/71a1-2=8:13
yalavaç, mürsel 34/12a3=36:52
firistāde şoden: ıḍıl-, irsāl m. 33/51b3=34:34
firistende: ıḍġan, mursil 33/64b3=35:2

fitne efgenden: bulġaḳ ḳıl-, futūn 29/37a1=9:49

furū āmeden: in-, nuzūl 33/28b3=34:2
in-, ḫayḳ 33/83b1=35:43
in-, tenezzül 38/87b1=65:12
furū burden: batur-, iġrāḳ 28/16b3=7:136
ıy-, ḫasf bi 33/33a1=34:9
ḳoḍı ét-, ḫasf bi 30/52a2=16:45
furū dāşten: ḳoḍı tut-, ḥafż 30/31a2=15:88
furū efgen ez bār-ı günāh: yazuḳları tök-, ḥıtta^{t} 28/38b2=7:161
furū firistāden: ıḍ-, tenzīl 28/60a7=7:196
ıḍ-, inzāl 26/32a3=4:61
indür-, tenzīl 26/95a1=4:140
indür-, inzāl 30/34a1=16:10
ḳoḍı ıḍ-, ḳaẕf 33/60b2=34:48
ḳoḍı ıḍ-, inzāl 33/74a3=35:27
furū firistāde şoden: ıḍ- / indür-, tenzīl 26/92b2-3=4:136
ıḍ-, inzāl 26/93a1=4:136
ıḍıl-, inzāl m. 33/31a2=34:6
indür-, tenzīl m. 30/51b3=16:44
indürül-, inzāl m. 29/61a3=9:86
indürül-, tenzīl m. 29/45a3=9:64
furū firistende: ḳoḍı ıḍıġlı, munzil 34/2b1=36:28
furū giriften: ḳoḍ-, vaż^{c} 28/34a3=7:157
furū güẕāşten: uzatu tut-, medd 28/61b3=7:202
furū ḫorende: siŋgürgen, kāẕım 25/6a3=3:134
furū keşiden: öçür-, iṭfā^{ə} 38/44a2=61:8
furū-māye-ter: aşaġaraḳ, erẕel 30/65b1=16:70
furū mirāniden: öçür-, iṭfā^{ə} 29/24a1=9:32
furū murde: öçmiş, ḫāmid 34/2b3=36:29
furū pūşiden: ört-, tekfīr 28/79b1=8:29
ört-, iġşā 28/69a3=8:11
ört-, ġişyān 31/59b3=20:78
furū reften: bat-, ġurūb 37/80b2=50:39
furū-ten: başın ḳoḍı kemişmiş, ḫāşi^{c} 36/29b3=42:45
furū-teni kerden: uçuzluḳ ḳıl-, ^{c}unuvv 31/86a3=20:111
zārilıḳ ḳıl-, istikān 25/14a2=3:146
furū-ter: astınraḳ, esfel 26/98b3=4:145
astın, sufli 29/31b3=9:40
astın, esfel 34/29a3=37:98

furūd: öŋgin, dūne 32/15b3=28:23
furūd āmeden: in-, hubūṭ 31/90b2=20:123
in-, tenezzül 31/25a2=19:64
sezā bol-, ḫayḳ 31/81b1=46:26
tüş-, iḫāṭat 30/45a3=16:34
tüş-, nuzūl 34/45a3=37:177
furūd āverden: amurt-, ġażāża^{t} 37/55a1=49:3
indür-, tenzīl 30/86b1=16:102
furūd üftāden: tüş-, ḫarr 30/39b3=16:26

furūzine: tamduḳ, vaḳūd 38/92b1=66:6

fuzūnī: artmaḳ, faẕl 37/48b2=48:29
artuḳluḳ, faẕl 29/42a3=9:59
faẕl, faẕl 29/54a1=9:74
fuzūnī dāden: artuḳ ḳıl-, tafżīl 36/96a3=45:16

artuḳluḳ bér-, tafżîl 28/19b2=7:140
artuḳluḳ ur-, tafżîl 30/66a1=16:71
fuzūnī dāde şoden: artuḳluḳ béril-, tafżîl m. 30/66a3=16:71
fuzūnī kerden: artuḳluḳ ḳıl-, ḫużū' 33/2a1=33:32
fuzūnī māl artuḳluḳ, ṭavl 26/4a1=4:25
fuzūnī-i ḫayr pedîd āverden: bereket ḳıl-, mübāreke[t] 35/76b3=41:10
fuzūn kerden: artur-, izdiyād 33/64a1=35:1
füsūs kerden: élükle-, istihzā' 30/45b1=16:34
füsūzlarınga cezā yandur-, saḫr 29/56b3=9:79
füsūs tutġan er-, istihzā' 31/81b2=46:26
füsūs tut-, istihzā' 29/45b2=9:64
füsūs tut-, seḥr 37/61a1=49:11
füsūs tut-, istiṣḥār 34/19b3=37:14
füsūs tutuġlı er-, istihzā' 29/46a3=9:65
füsūslan-, saḫr 29/56b3=9:79
füsūs kerde şoden: füsūs tutul-, istihzā' m. 26/95a3=4:140
füsūs konende: élüklegli, müstehzi' 30/32b2=15:95
füsūs tutġan, istihzā' 34/3a3=36:30
füsūs tutġan, sāḥir 35/11a2=39:56

G (ġ)

ġaflet ya'nî der bî-āgāhî: ġaflet, ġafle[t] 37/74b2=50:22
gālı: öd, ḥın 30/73b2=16:80
rüzgār, ḥın 34/8b3=36:44
vaḳt, ḥın 32/10a2=28:15
vaḳt, miḳāt 36/84b3=44:40
gāhî: ol vaḳt, ḥın 34/44b3=37:174
gāhvāre: béşik, mehd 31/12a2=19:29
ġalebe kerden: ġalebe ḳıl-, ġalebe[t] 38/14a2=58:21
ġalebe kerde şoden: ġalebe ḳılın-, ġalebe[t] m. 28/84a1=8:36
ġalebe konende: ġalebe ḳılıġlı, ẓāhir 38/49a1=61:14
ġālib āmeden: üstün kel-, 'uluvv 31/54a1=20:64
ġam: saḳınç, ḥüzn 30/7a1=12:86
ġamgîn kerden: ḳaḍġuluḳ ḳıl-, sev' 29/37a3=9:50
ġanîmet: ġanîmet, nefel 28/64a2=8:1
ġanîmet, maġnem 26/62b1=4:94
ġarîfec: liva, ḥame' 30/21a1=15:26
ġayb: ġayb, ġayb 30/4b3=12:81
ġāyet-i cevānî: küç, eşudd 32/9b2=28:14
yigitlik, eşudd 35/63a1=40:67
ġayn āverden be-yekdîger: taġābün, taġābün 38/70a2=64:9
ġāzî: ġāzî, ġāzî 25/21a1=3:156
genc: ḫazîne, ḫazîne[t] 38/62a1-2=63:7
genc nihāden: köm-, kenz 29/25b2=9:34
gencîden ve resîden: kéñglikin teg-, se'a[t] 28/33a 1=7:156
gencîne: ḫazîne, ḫazîne[t] 34/49b2=38:9
gerdānîden: aḍnat-, taḥrîf 27/47b2=5:41
aḫtar-, taḳlîb 29/36b1=9:48
ewür-, şadd 33/57a3=34:43
ewür-, şarf 28/24a1=7:146
ewür-, mesḫ 34/16b3=36:67
ewür-, mudāvele[t] 25/9b3=3:140
ewür-, taḥvîl 33/84a2=35:43
ewür-, taşrîf 31/81b3=46:27
ewür-, ca'l 31/5b3=19:6
ewür-, efk 31/84a2=46:22
ewür-, mülk 30/68a1=16:73
ewür-, żarb 36/37b3=43:5
ewürmek, nekîr 33/59a2=34:45
ewürmek, taşrîf 36/90b3=45:5
ewrül-, şafḫ 36/37b3=43:5
fitne ḳıl-, futūn 27/55a2=5:49
inkār ḳılıġlı, nekîr 36/32a1=42:47
ḳın, nekîr 33/74a3=35:26
ḳıştur-, izāġa[t] 38/41b3=61:5
tola-, leyy 26/21a3=4:46
yandur-, redd 26/22b2=4:47
yayḳat-, meyd 30/37a3=16:15
yıġ-, şadd 33/49b1=34:32
yüz ewür-, tevellî 27/50a1=5:43
gerdānide: erklig ewrügli, mālik 34/18b2=36:71
gerdānide şoden: bulġan-, ifk m. 29/23a2=9:30
evrül-, şarf m. 35/64a3=40:69
ewrülün-, taḳlîb m. 33/24a1=33:66
tezgindürül-, ṭavāf m. 36/67a1=43:71
yalġan ay-, ifk 35/60a2=40:62
yalġanlan-, ifk m. 35/60a3=40:63
yan-, rec' m. 31/16a2=19:40
yandur-, ifk m. 38/60a2=63:5
yandurul-, ifk m. 37/84a1=51:9
yandurul-, redd m. 38/54a1=62:8
gerden: boyun, 'unuḳ 28/70b2=8:12
boyun, riḳāb 37/6b1=47:4
gerden dāde: boyun suġlı, müsteslim 34/22b1=37:26

boyun suğlı, müslim 36/66a1= 43:69
boyun suğan, müslim 38/91b3=66:5
müslim, müslim 32/2a2=27:91
gerden dāden: boyun bér-, teslīm 30/ 41b1=16:28
boyun bér-, islām 30/74b2=16:81
boyun su-, teslīm 30/77a1=16:87
boyun su-, islām 34/31a1=37:103
gerden dāden be-ḥükm: boyun su-, islām 37/64b 2=49:14
gerdenkeş: boynağu, cabbār 31/13a2= 19:32
boynağu, ʿālī 36/82a2=44:31
boynağu, müstekbir 36/91b2=45:8
boynağuluḳ ḳılğan, müstekbir 38/ 60b2=63:5
boynağuluḳ ḳılığlı, mustekbir 30/ 38a1=16:22
uluğsığlıḳ ḳılığlı, mütekebbir 30/ 42a3=16:29
gerdenkeş / buzurg-meniş: boynağu / mütekebbir, mütekebbir 35/44b2=40:35
gerdenkeşi: boynağuluḳ, ʿizzet 34/ 47a1=38:2
gerdenkeşi kerden: boynağuluḳ ḳıl-, istikbār 28/1b1=7:88
boynağuluḳ ḳıl-, ʿuluvv 36/79a2= 44:19
uluğsığlıḳ ḳıl-, istikbār 28/63b2= 7:206
gerdenkeşi konende: boynağuluḳ ḳılığlı, cabbār 32/13b3=28:19
gerdiden: kit-, zevāl 33/82a1=35:41
tezgin-, tereddüd 29/35a1=9:46
tezginmek, taḳallub 30/52b2=16:46
geşt: tezginç, dāʾire[t] 37/30a1=48:6
gerdiş-i bed: ewrügli, dāʾire[t] 27/57a3= 5:52
gerdūn: felek, felek 34/7b2=36:40
germā: isig, ḥarr 29/58b2=9:81
germ kerde şoden: is(i)til-, iḥmā m.29/ 26a2=9:35
germ şoden: isin-, żaḥv 31/89b1= 20:119
isin-, iştilāʾ 32/20b2=28:29
geşten: evrülmek, taḳallub 35/23b3=40:4
kez-, tenḳīb 37/78b3=50:36
ḳış-, zeyġ 33/35a1=34:12
gezend: ḳor yas, żurr 35/6a3=39:49
tarlıḳ ḥāl, żarrāʾ 25/6a3=3:134
yas, żarr 30/55b2=16:53
żarar, żarar 26/63a2=4:95
gezend cāy: ḳorḳınçu, maḥīş 37/79a1= 50:36
gezend konende: ziyān ḳılğuçı, żārr 38/6a2=58:10
gezend resānīden: ḳor yas, żurr 31/ 74a1=39:38
zaḥmet tegür-, mużārrat 38/82a1= 65:6
gezend ü saḥtī: ḳor yas, żurr 30/8a2= 12:88
gezīd: gezīd, cizyet 29/22a2=9:29
gezīden: ısır-, ʿażż 25/1a2=3:119
ġılāf-ı şukūfe: çeçek, kimm 36/2b1= 41:47
gil: balçıḳ, ṭīn 32/26a1=28:38
gil-i ḫuşk: ḳurug balçıḳ, şalṣāl 30/ 20b3=12:56
girābisten: meyl ḳıl-, meyl 26/7a1=4:27
emit-, meyl 26/88a2=4:129
emit-, ravġ 34/28a2=37:93
emitmek, meyle[t] 26/70a3=4:102
girābiste ez keshā-yı bed: köni, ḥanīf 26/84b2=4:125
girābisten be-ḥamle: emit-, meyl 26/ 70a2=4:102
girān: aġırlıḳ, şiḳāl 29/32a2=9:41
girān-bār şoden: aġır bol-, şiḳal 28/58b3=7:189
girān şoden: aġır bol-, şiḳal 28/56b1= 7:187
girāyīden: ḳış-, ilḥād 28/53a3=7:180
girdāgird: tegre, ḥavl 31/81b3=46:26
yöre, ḥavl 25/22b2=3:159
gird āverden: tér-, cemʿ 26/53a2=4:87
tér-, ḥaşr 33/55a2=34:40
gird ārende: térigli, cāmiʿ 26/95b3= 4:140
gird āverde dil-hā-yı şān: köngüllerini islāmḳa emiti ḳılğular, müʾellefeti ḳulūbuhum 29/42b3=9:60
gird āverde şoden: téril-, ḥaşr m. 25/22a2=3:158
téril-, ceby 32/37a1=28:57
gird der gird girende: ḳapsa-, ḥāff 35/21b3=39:75
gird der girifte: ḳapsağlı, muḥīṭ 29/ 37a2=9:49
gird der giriften: ḳapsa-, iḥāṭa[t] 31/ 86a2=20:110
gird kerde: térilgen, maḥşūr 34/52b2= 38:19
gird kerden: cemʿ, cemʿ 38/70a2=64:9
ḳopmaḳ, ḥaşr 38/17b1=59:2
tér-, cemʿ 25/26a3=3:173
tér-, ḥaşr 31/26b3=19:68
üḍür-, ictibāʾ 28/62a2=7:203
yumdar-, ḥaşr 30/20b1=15:25

gird kerde şoden: téril-, ḥaşr m. 28/76b2=8:25
gird konende: térdeçi, ḥāşir 28/6b3=7:111
gireviden: boyun su-, islām 29/53b2=9:74
büt-, īmān 33/32a3=34:8
bit-, īmān 28/58a1=7:188
bitüp şābit tur-, īmān 26/92b1=4:136
īmān, īmān 26/4b1=4:25
islām, islām 37/66b2=49:16
kirtgün-, īmān 33/42b1=34:21
tap-, īmān 34/58a3=38:28
girevide: bitgen, mü'min 27/6a1=4:162
bitgen ... ḳunçuy, mü'mine[t] 38/91b3=66:5
bitigli, mü'min 34/23a2=37:29
boyun suġlı, müslim 32/34b3=28:53
kirtgüngen, mü'min 37/59a3=49:9
kirtgünmiş, mü'min 33/56a1=34:41
kirtgünügli, mü'min 30/30b2=15:77
mü'min, mü'min 27/22b2=5:6
mü'min ya'ni bitigli, mü'min 32/45a3=29:44
mü'mine, mü'mine[t] 33/12b3=35:50
mü'min ḳul, mü'min 26/59a1=4:92
giriften: al-, aḫz 30/3b2=12:80
al-, ḳabż 31/67a2=20:96
al-, virş 31/31a3=19:80
ketür-, iltiḫāt 32/6b1=28:8
tut-, ittiḫāẕ 26/80b1=4:118
tut-, batş 28/60a5=7:195
tutup yapuş-, batş 32/13a2=28:19
girende: alıġlı, āḫiẕ 37/85a3=51:16
girifte şoden: alın-, aḫz m. 28/44b1=7:169
tutul-, aḫz m. 33/22b1=33:61
girih: baġ, 'uḳde[t] 31/42b3=20:27
girih besten: ba-, 'aḳd 26/10b1=4:33
giristen: ıġla-, bukā' 29/59a1=9:82
giryende: yıġla-, bukā' 31/23a1=19:58
giyāh: ot, nebāt 31/50a1=20:53
giyāh-ı durūde: bıçğu, ḥaşīd 37/71a1=50:9
goften: ay-, ca'l 30/32b2=15:96
ay-, ḳavl 26/18a3=4:43
ayt-, ze'm 32/40a2=28:62
ḳıl-, fa'l 36/19b2=42:25
söz ayt-, ḳavl 31/13b3=19:34
ünde-, da'vet[t] 28/60a6=7:195
gofte şoden: aytıl-, ḳavl m. 30/38b1=16:24
ayıl-, ḳavl m. 26/44b3=4:77
ġul: ġul, ġull 28/34b1=7:157
günc: boḍuġ, levn 30/64b3=16:69
cüft, zevc 31/50a1=20:53
güne, levn 33/74b2=35:27
türlüg, zevc 30/31a1=15:88
gung: aġın, ebkem 28/75a3=8:22
gür: gür, ḳabr 29/60a3=9:84
gür, cedeş 34/11b2=36:51
gurusneġi: açlıḳ, cū' 30/92b1=16:112
açlıḳ, maḥmaṣa[t] 27/17b1=5:3
gurusne şoden: 31/89a2=20:118
gusāle: buzaġu, 'icl 28/26a2=7:148
güsfend: ḳoy, ganem 31/40b3=20:18
güş: ḳulaḳ, sem' 30/71b1=16:78
ḳulaḳ, uzun 29/43b2=9:61
güş dāşten: eşit-, sem' 35/87b3=41:26
ḳulaḳ tut- / kemiş-, ilḳā'u's-sem' 37/79b1=50:37
ḳulaḳ tut-, istima' 37/81a1=50:41
ḳulaḳ tut-, sem' 37/13b3=47:16
güşt: et, laḥm 33/72b2=35:12
güşt-ı tāze: yaş et, laḥmen ṭariyy 30/36a3=16:14
güyi: ançaḳlı, ke-enne 27/41a2=5:32
ançaḳlı ... teg, ke-enne 28/66b3=8:6
güftār: aytıḳ, ḳavl 30/16b3=14:27
aytığ, mavl 37/76b2=50:29
aymaḳ, ḳavl 33/2a1=33:32
ḳavl, ḳavl 37/84a1=51:8
ḳın, ḳavl 34/23b2=37:31
söz, ḳavl 33/48b2=34:31
güftār ya'ni şikence: ḳın, ḳavl 34/18a1=36:70
gümān: şek, şekk 27/3a1=4:157
şek, reyb 26/53a3=4:87
sézig, ẓann 25/18a1=3:154
sézig, reyb 36/103a2=45:26
sézinç, ẓann 33/40a2=34:20
gümān berende: sezigli, ẓānn 37/29b3=48:6
gümān burden: sézin-, ze'm 26/31a2=4:60
sézin-, ẓann 25/17b3=3:154
séz-, ze'm 33/43a1=34:22
gümān burdeni: sézinç, ẓann 36/107a1=45:32
gümān şoden: şek bol-, irtiyāb 29/34b3=9:45
gümāşten: gümārla-, teslīt 38/21a1=59:6
musallaṭ ḳıl-, teslīt 26/56a2=4:90
gümāşte ve teng keşende: küçegüçi, cabbār 37/82a1=50:45
güm būden u nā-ḫayr şoden: yolsuzluḳ, żalāl 35/53b3=40:50

güm kerden: helāk ḳılmaḳ, meḥḳ 25/10b1=3:141
ḳış-, żalāl 26/20a2=4:44
yitür-, iżlāl 38/35a2=60:1
güm kerde şoden: küç ḳılın-, ẓulm m. 26/24a2=4:49
güm şoden: yit-, żalāl 30/77a2=16:87
gümrāh: yolsuz, żāll 30/27b1=15:56
yolsuz, ġāvī 34/24a1=37:32
gümrāhī: azmaḳ, żalāl 26/93b1=4:136
ḳışurmaḳ, iżlāl 26/77a1=4:113
ḳışmaḳ, żalāl 26/32a2=4:60
yolsuzluḳ, żalāl 33/45a2=34:24
yolsuzluḳ, żalāle[t] 26/20a1=4:44
yolsuzluḳ, dalāl 33/32b1=34:8
gümrāh kerden: azıt-, iżlāl 34/15a1=36:62
ḳış-, żalāl 28/27a1=7:149
ḳışur-, iżlāl 26/77a1=4:113
yolsuz ḳıl-, iżlāl 30/48a2=16:37
yolsuz ḳıl-, iġvā[ɔ] 34/75a2=38:82
gümrāh şoden: az-, żalāl 26/80a1=4:116
azmaḳ, iżlāl 33/61a3=34:50
ḳış-, żalāl 29/28a3=9:37
gümrāh-ter: yolsuzraḳ, ażall 28/52b3=7:179
güm şoden: az-, żalāl 27/27b1=5:12
ḳış-, żalāl 31/82b1=46:28
günāh: ḫaṭā, ḫaṭā 31/57b2=20:73
yazuḳ, ḫaṭi[ɔ]e[t] 28/38b3=7:161
yazuḳ / ḫaṭā, ḫaṭi[ɔ]e[t] 26/76a2=4:112
yazuḳ, ẕenb 27/31b3=5:18
günāh-ı buzurg: körksüz yazuḳ, fāḥişe[t] 36/25b2=42:37
uluġ yazuḳ, kebire[t] 26/8b3=4:31
günāhkār: ḫaṭā ḳılıġlı, ḫāṭi[ɔ] 32/7a1=28:8
mücrim yazuḳluġ, mucrim 34/24a3=37:34
yazuḳluġ, mucrim 33/49b3=34:32
yazuḳluġ ya[c]nī kāfir, mucrim 28/68a2=8:8
günāhkār şoden: helāk bol-, la[c]n 37/58a2=49:7
günāh kerden: yazuḳ ḳıl-, icrām 33/45b1=34:25
günehkār: yazuḳ ḳılıġlı, ḫāṭi[ɔ] 30/9b3=12:91
gürihten: ḳaç-, ebḳ 34/38a2=37:140
ḳaç-, ḫayd 37/74a3=50:19
ḳaç-, firār 38/53b2=62:8
gürizān vaḳt: ḳaçıp ḳurtul-, menāṣ 34/47b1=38:3
gürizgāh: ḳorınçu, maḥiṣ 31/75b2=41:48
ḳorınçu yer, maḥiṣ 36/24b2=42:35
gürūh: boḍun, ümme[t] 27/54a2=5:48
boḍun, ḳavm 26/72a1=4:104
boḍun, ḳarn 31/29a1=19:74
boḍun, mele[ɔ] 32/22b2=28:32
boḍun, ṣi[c]a[t] 31/27a3=19:69
buçġaḳ, ṭaraf 25/3b1=3:127
cem[c], cem[c] 29/2a1=8:41
gürūh, fariḳ 33/40a3=34:20
gürūh, ṭā[ɔ]ife[t] 26/69a1=4:102
ḫalḳ, cibil 34/15a2=36:62
ḳamuġ, küll 27/53b2=5:48
ḳarn, ḳarn 37/78b2=50:36
ḳavm, ḳavm 28/26a1=7:148
keçmiş, ḳarn 31/49a2=20:51
ögür, cem[c] 25/20a1=3:155
ögür, fevc 34/68a3=38:59
ögür, ṭā[ɔ]ife[t] 26/68b3=4:102
ögür, ümme[t] 28/36b2=7:160
ögür ögür, ṣube[t] 26/40b2=4:71
ögür ögür, ṣi[c]at 32/4a3=28:4
ögür ögür, zumre[t] 35/18b1=39:71
ögür, nefer 31/82b3=46:29
ögür, ḥizb 33/67a2=35:6
ögür, ribbiyy 25/13b2=3:146
ögür, mele[ɔ] 28/4a2=7:103
ögür, fariḳ 26/45a3=4:77
ögür, fi[ɔ]e[t] 28/72b1=8:16
ögür / ḳavm, ḳavm 29/18b1=9:24
gürūh-ı düşman: yaġı, [c]aduvv 32/10b2=28:15
gürūh-ı merdān: boḍun, ḳavm 28/6a2=7:109
güsterānden: yaz-, basṭ 36/7a2=42:12
güşāden: aç-, keşf 28/16a2=7:134
aç-, feṭḥ 33/64a3=35:2
açıt-, keşf 36/58a2=43:50
yaz-, neşr 36/21b1=42:28
yeş-, ḥall 31/42b2=20:27
güşāde: açılmış, müfettaḥ 34/66a2=38:50
güşāde kerden: aç-, şerḥ 34/92a3=39:22
aç-, tecliyet 28/56b1=7:187
güşāde şoden: açıl-, feṭḥ m. 35/18b2=39:71
güşāde ṭab[c] şoden: sewnügli er-, feraḥ 35/66b1=40:75
güşāde-ter: yaruḳraḳ, efṣaḥ 32/23a3=28:34
güşāyiş: açuḳluḳ, feṭḥ 27/57a3=5:52

güşāyiş ḫ^{v}āsten: açа tile-, istiftāḥ 28/73b2=8:19
güvāh: tanuḳ, şāhid 33/9b3=33:45
tanuḳ, şehid 26/48a2=4:79
tanuḳluḳ bérgen, şāhid 29/12b2=9:17
güvāh-ı rāst: rāst tanuḳ, müheymin 38/32a1=59:23
tanuḳ, muheymin 27/53a3=5:48
güvāhī: tanuḳluḳ, şehid 26/17a2=4:41
tanuḳluḳ, şehāde^{t} 38/78a3=65:2
güvāhī dāden: tanuḳluḳ, şehāde^{t} 35/85a3=41:22
tanuḳluḳ bér-, şehāde^{t} 28/48a3=7:172
güvāh kerden: tanuḳ ḳıl-, işhād 28/48a1=7:172
güvārende: sin̂gen suw, sā^{ɔ}iġ 33/72a3=35:12
sin̂ggen, sā^{ɔ}iġ 30/63a1=16:66
güzāfgār: artaḳ / yawuz işlig, müsrif 35/49b2=40:43
ḥaddin keçgen, müsrif 27/41b3=5:32
ten̂gde keçgen, müsrif 35/39b3=40:28
ten̂gde keçigli, müsrif 36/38a1=43:5
güzāfgārī: ten̂gde keçtüki, isrāf 25/14b2=3:147
güzāfgārī kerden: ḥaddin keç-, isrāf 31/92a3=20:127
ten̂gde keç-, isrāf 35/9a1=39:53
güzārden: yoruḳ, laḥn 37/21a3=47:30
güzārde şoden: ḥükm ḳılın-, ḳażā^{ɔ} m. 31/15b2=19:39
ḳażā ḳılın-, ḳażā^{ɔ} m. 31/87b3=20:114
ötel-, ḳażā^{ɔ} m. 38/55a3=62:10
güzārde ve ḥükm kerde: ḥükm ḳılınmış, maḳżiyy 31/9a2=19:21
güzāriden: ḳıl-, ḳażā^{ɔ} 26/71a2=4:103
keçür-, mucāvaze^{t} 28/18b1=7:138
keçürmek, ḳażā^{ɔ} 29/4b2=8:44
güzāşten: öte-, ḳażā^{ɔ} 33/7a1=33:37
öte-, te^{ɔ}diyet 26/29a2=4:58
ḥükm ḳıl-, ḳażā^{ɔ} 29/3a1=8:42
ḳod-, żerū 28/55b3=7:186
güzerende: keçigli, ^{c}ābir 26/18b1=4:43
güzeşte: keçigli, selef 36/60b3=43:56
güzeşten: keç-, muziyy 28/85b1=8:39
keç-, merr 34/37b2=37:137
keç-, ḥuluvv 25/8a2=3:137
öte-, ḳażā^{ɔ} 32/19a2=28:18
güzeşten ez ḥad: ḥaddin keç-, ġuluvv 27/10a3=4:171
ḥaddin keç-, ṭuġyān 31/61a1=20:81
ḥaddin keçmek, ^{c}udvān 26/8a3=4:30
güzīden: üḍürmek, ḥiyere^{t} 33/5b2=33:36
üḍür-, ictibā^{ɔ} 31/90b1=20:122
güzīde: üḍründi, muṣṭafā 34/65a3=38:47

H (ه ح ح)

ḫ^{v}āb: tüş, rü^{ɔ}yā 34/31a3=37:104
uḍḳu, menām 34/30a3=37:102
uḍḳu kim umızmaḳ, nu^{c}ās 25/17b1=3:154
uḍḳu birle umuzmaḳ, nu^{c}ās 28/69a3=8:11
ḫ^{v}ābgāh: yatġu yer, merḳad 34/12a1=36:52
ḥaba şode: boġulmış, munḥaniḳa^{t} 27/16a1=5:3
ḥaber: ḥaber, nebe^{ɔ} 29/49b3=9:70
ḥaber, ḥaber 32/20a3=28:29
söz / sav, nebe^{ɔ} 37/57a1=49:6
ḥaberhā-yı nā-ḫoş efgende: çav kemişgen, murcif 33/22a1=33:60
ḥaber kerden: ḥaber bér-, tenbi^{ɔ}e^{t} 29/45b1=9:64
uḳtur-, inbā^{ɔ} 38/90a3=66:3
ḥācet: ḥācet, vaṭar 33/7a1=33:37
ḥāceṭ, me^{ɔ}rab 31/41a1=20:18
ḥāci: ḥāci, ḥācc 29/14a1=9:19
ḥadaş: aşaḳ yer, ġā^{ɔ}iṭ 27/21b3=5:6
ḥadīş: ḥadīş, ḥadiş 33/16b2=33:53
ḫ^{v}āher: ḳız ḳadaş, uḫt 27/15a3=4:176
ḳız ḳarındaş, uḫt 33/18b3=33:55
ḫ^{v}āher-i māder: ata tişi ḳarındaşı, ḫāle^{t} 33/12b2=33:50
ḫ^{v}āher-i peder: ata ḳız ḳarındaşı, ^{c}amme^{t} 33/12a3=33:50
ḫ^{v}āhişger: şefī^{c}, şefī^{c} 35/32b2=40:18
şefī^{c}çi, şefī^{c} 35/2a3=39:43
ḫ^{v}āhiş kerden: şefā^{c}at ḳıl-, şef^{c} 26/51b3=4:85
şefā^{c}at, şefā^{c}at 31/85b2=20:109
ḫ^{v}āhiş kerdenī: şefā^{c}at, şefā^{c}a^{t} 26/52a1=4:85
ḥaḳḳ: ḥaḳ, — 31/26b3=19:68
köni, rāst 33/76a3=35:31
yaraġlıġ, ḥaḳḳ 28/67b3=8:7
ḥaḳḳā: ḥaḳḳā, lā cerem 35/49a1=40:43

her-āyīne, lā-cerem 30/60a2=16:62
séziksiz, lā-cerem 30/38a1=16:23
ḥaḳḳ-ı ʿIlâdāy: Tanrı tuta and, ta'llāhi 30/6b1=12:85
ḥāk: toprak, turāb 30/58a3=16:59
toprak, ṣaʿīd 27/22a2=5:6
yer, şerā 31/37b2=20:6
ḥaḳīḳat şoden: berk bol-, ʿazm 37/17a3=47:21
ḥalf dāden: ḥalf yanut bér-, iḥlāf 33/54b3=34:39
ḥalīfe: ḥalīfet, ḥalīfeᵗ 33/79b1=35:39
ḥalīfe, ḥalīfeᵗ 34/56b2=38:26
ḥalīfe būden: ḥalīfe bol-, ḥalef 28/21a2=7:142
ḥalīfe kerden: erkliglik bér-, istiḥlāf 28/13a2=7:129
hālik şode: helāk boluġlı, hālik 30/6b3=12:85
ḥāliş kerde: ḳatıḳsız, muḫliş 34/25b3=37:40
ḥamle kerden: kötür-, ḥaml 28/50b1=7:176
hāmūn: tüp tüz, şafşaf 31/85a1=20:106
ḥāmūş: terk turmaḳ, şavm 31/11a1=19:26
ḥāmūş būden: tek tur-, inṣāt 28/62b3=7:204
tek turuġlı, ṣāmit 28/60a4=7:193
ḥanbāniden: tegür- tepret-, sevm 28/20a1=7:141
ḫᵛānden: duʿā ḳıl-, duʿā 36/57b2=43:49
ḳolmaḳ, duʿā 31/75b3=41:49
oḳı-, tilāveᵗ 28/49b1=7:175
oḳı-, duʿā 28/15b3=7:134
oḳı-, daʿveᵗ 33/67a2=35:6
oḳı-, dirāseᵗ 28/44b3=7:169
oḳı-, ḳırāʾaᵗ 30/85a1=16:98
örleyü sözle-, cehr 37/54b1=49:2
teslim duʿālar iḍisi, ẕū duʿā 31/77b3=41:51
ünde-, tilāveᵗ 33/75a1=35:29
ünde-, daʿveᵗ 25/16b2=3:153
ünde-, duʿā 28/53a2=7:180
ünde-, nidāʾ 31/20a2=19:52
ünde-, münādāᵗ 31/4b1=19:3
ünde-, irādeᵗ 34/27a2=37:86
ḫᵛānde şoden: indenil-, daʿveᵗ m. 38/53b3=61:7
oḳın-, tilāveᵗ m. 33/3a3=33:34
oḳın-, daʿveᵗ m. 37/25a3=47:38
oḳın-, ḳırāʾaᵗ 28/62b2=7:204
ünden-, daʿveᵗ m. 33/16b1=33:53
ünden-, münādāᵗ m. 38/54b1=62:9
ḫᵛānden yekdiger: ünde-, tenābuz 37/61b3=49:11
ḫᵛānende: ündegüçi, münādī 37/81a1=50:41
ḥandiden: kül-, żaḥk 29/58b3=9:82
ḥāne: éw, beyt 28/66a3=8:5
ḥānedān-ı peyġāmber: peyġāmber éwi boḍnı, ehlü'l-beyt 33/3a1=33:33
ḫᵛānende: ündegüçi, dāʿī 33/10a1=33:46
ḥar: eşek, ḥımār 38/51b3=62:5
ḫᵛār: ḫᵛār, dāḫir 34/20b2=37:18
ḫᵛār, muḫin 36/59a3=43:52
ḫᵛārlaġlı, muḫin 33/36b3=34:14
ḫor bolup, ṣāġir 29/22a3=9:29
uçuz, dāḫir 30/53b2=16:48
ḫᵛāri: ḫᵛārluḳ, ḫizy 35/81b3=41:16
ḫᵛār ḳılġanraḳ, aḫzā 35/82a2=41:16
ḫorluḳ, zilleᵗ 28/29b1=7:152
uçuzluḳ, hūn 30/58a2=16:59
uçuzluḳ, ẕull 36/29b3=42:45
ḫᵛār konende: ḫᵛārlaġlı, muḫin 26/15a2=4:37
ḫᵛārluḳ, hūn 35/82b2=41:17
ḫᵛārlaġan, muḫin 38/11b1=58:16
ḫᵛār ḳılġan, muḫin 36/82a1=44:30
ḫᵛār-ter: ḫᵛārraḳ, ezell 38/62b3=63:8
ḫᵛārluḳ, ezell 38/14a1=58:20
ḥarām: ḥarāmı, ḥarām 29/27a3=9:36
ḥarām dāşten: ḥarām ḳıl-, taḥrīm 29/21b2=9:29
ḥarām kerden: ḥarām ḳıl-, taḥrīm 30/46a1=16:35
ḥarām kerde şode: ḥarām ḳılınmış, muḥarrem 27/372=5:26
ḥarem: ḥarem yeri, ḥarem 32/36b3=28:57
ḥarīd u fürūḫt: satıġ, beyᶜ 38/55a1=62:9
ḥarīden: sat-, şirā 26/42a2=4:74
ḥaşm: ḥaşm, ḥaşm 34/53b2=38:22
ḫᵛāst: māl, māl 26/63b1=4:95
neng tawar, māl 33/53a1=34:37
tawar, māl 38/23a1=59:8
ḫᵛāsthā: tawarlıġ, emvāl 33/52a2=34:35
ḫᵛāsto: tilek, suʾl 31/43b3=20:36
ḫᵛāste şoden: tilen-, irādeᵗ 34/48b2=38:7
ḫᵛāsten: nikāḥ ḳıl-, nikāḥ 26/4a1=4:25
tile-, irādeᵗ 26/20a2=4:44
tile-, işābeᵗ 34/61b2=38:36

tile-, raġab 26/85b3=4:127
tile-, kevd 26/47b1=4:78
tile-, su'āl 26/9b3=4:32
tile-, şey' 26/79b3=4:116
una-, ibā' 29/24a2=9:32
yaz- (belgürtü yazdı), kevd 32/7b3=28:10
ḫ'āsten-i kuşten: öldrü yaz-, yekādu ḳatl 28/28a 3=7:150
ḫ'āsten suḫen goften: belgülüg söz ay-, yekādu yubin 36/59a3=43:52
ḫ'āhān gerdānide: tilemegli, rāġıb 'an 31/18a2=19:46
ḫ'āḫende: tilegüçi, sā'il 37/86a2=51:19
ḫastegī: baş, ḳarḥ 25/25b3=3:172
ḫaṭā: ḫaṭā, ḫaṭā 26/58b2=4:92
ḫavż: köl, cābiye[t] 33/35b1=34:13
ḫayr: edgülük, ḫayr 28/75b2=8:23
ḫāżır: ḫāżır, şehid 26/41a2=4:72
ḫāżır, şāhid 32/29a3=28:44
tanuḳ, şāhid 34/40a3=37:150
ḫāżır āmeden: ḫāżır bolmaḳ, meşhed 31/15a1=19:37
kel-, ḫużūr 31/83a2=46:29
ḫāżır āverde: ḫāżır ḳılınmış, muḥżar 34/4a1=36:32
ḫāżır ḳılınmış, muḥżir 32/39b3=28:61
ḫāżır āverde be-dūzaḫ: otḳa ḫāżır ḳılınmış, muḥżar 34/36a2=37:127
ḫāżır āverde şode: ḫāżır ḳılınġan, muḥżar 34/42a1=37:158
ḫāżır āverde şoden: ḫāżır ḳılın-, iḥżār m. 26/87a3=4:128
ḫāżır būden: ḫālde tanuḳ bol-, şehīd 37/79b1=50:37
ḫāżır kerde: ḫāżır ḳılıp ilinmiş, muḥżar 33/54a2=34:38
ḫāżır kerden: ḫāżır ḳıl-, iḥżār 31/27a1=19:68
ḫāżır şoden: tanuḳluḳ bér-, şehāde[t] 36/44a1=43:19
heft: yéti, seb'a 38/87a3=65:12
heftād: yetmiş, seb'īn 28/31a1=7:155
helāk efgenden: helāklik kemiş-, tedmīr 37/9b1=47:10
helākī: helāklik, tebāb 35/46a2=40:37
helāk kerden: helāk ḳıl-, ihlāk 29/33a3=9:42
helāk ḳıl-, tedmīr 31/79b3=46:25
helāk ḳıl-, ibāḳ 36/24a2=42:34
helāk ḳıl-, irdā' 35/86a2=41:23
helāk ḳılmaḳ, helāk 27/30b2=5:17
yoḳat-, ihlāk 28/31b1=7:155
helāk kerde şoden yā ġalebe kerde şoden: tegre ḳapsal- ya'ni erk bolma-, iḫāṭa[t] m. 30/2a2=12:66
helāk konende: helāk ḳılıġlı, muhlik 28/40b3=7:164
helāk ḳılġan, muhlik 32/38a1=28:59
yoḳatıġlı, muhlik 32/38b1=28:59
helāk şode: helāk, bā'ir 37/34b2=48:12
helāk şoden: helāk bol-, radā 31/40b1=20:16
öl-, helāk 35/43a3=40:34
yoḳ bol-, helāk 29/3a2=8:42
ḥelāl: ḥelāl, ḥill 27/19a3=5:5
ḥelāl dāşten: ḥelāl ḳıl-, iḥlāl 29/28a3=9:37
ḥelāl kerden: ḥelāl ḳıl-, iḥlāl 28/34a2=7:157
ḥelāl kerde şoden: ḥelāl ḳılın-, iḥlāl m. 27/4b1=4:160
hem-çü: mengizlig, misl 36/6b3=42:11
teg, ke- 25/20b2=3:156
hem-çünān: andaġuḳ, kezālike 28/3a2=7:101
mundaġuḳ, kezālike 33/69b2=35:9
hem-çünān ki: neçük kim, ke-mā 33/62b3=34:54
hem-çü dāstān: mengizlig, meşel 38/28a2=59:15
hem-çü şıfat: teg, ke-meşel 38/51b3=62:5
hem-nām: ataşıḳ, semiyy 31/26a1=19:65
hem-nişīn: olduruġlı, ḳa'id 37/73b2=50:17
hem-püşt: yārīçi, ẓahīr 33/43b3=34:22
hem-püşt şoden: belgür-, teẓāhur 32/32a3=28:48
tapla-, müẓāhere[t] 38/90b3=66:4
hem-rıżā dāşten: taplaş-, terāżī 26/3b1=4:24
hem-sāre: hemīşe, lā yezālun 27/28a3=5:13
hem-sāye bīgāne: yat tam ḳongşı, cārü'l-cünb 26/14a1=4:36
hem-sāyegī kerden: ḳongşı bol-, mucāveret 33/22a2=33:60
hem-seng: aġırınça, mişḳāl 26/16a1=4:40
hem-vār: yazı, ḳā'ı 31/70b3=20:106
hem-zād: yaşdaş, tirb 34/66b3=38:52
hemāre: hemīşe, mā ziltum 35/43a1=40:34
heme: barça, cemī'an 33/70a1=35:10
barça, küll 36/51b2=43:35

ḳamuġ, ecmaᶜīn 30/10b2=12:93
ḳamuġ, cemīᶜan 28/84b2=8:37
ḳamuġ, kāffetᵉⁿ 29/27b3=9:36
ḳamuġ, küll 33/14b3=33:51
munça, küll 26/88a2=4:129
tegme, küll 30/64b1=16:69
yumḳı, ecmaᶜīn 30/24b3=15:39
heme be-yek cā: ḳamuġ bir yerde, cemīᶜan 38/27 b3=59:14
heme yek bāz: ḳamuġ bir yolı, cemīᶜan 26/40b2=4:71
yumḳı, ecmaᶜūn 30/22b1=15:30
hemīşe: hemīşe, ebedᵉⁿ 33/18a1=33:53
ulaşu, muḳīm 27/45a2=5:37
ulaşu, ebedᵉⁿ 29/60a3=9:84
tutaşı, muḳīm 29/16a2=9:21
tutaşı, ḳayyūm 31/86b1=20:111
hemīşe āmurzgār: ulaşu yarlıḳaġan, raḥīm 32/12a1=28:16
hemīşe baḫşāyende: raḥīm / ulaşu yarlıḳaġan, raḥīm 33/86a2-3=36:5
raḥīm, raḥīm 26/8a2=4:29
yarlıḳaġan, raḥīm 33/29a2=34:2
yarlıḳaġlı, raḥīm 28/30a2=7:153
hemīşe būden: tepre-, beraḥ 31/65b2=20:91
hemīşe hergīz: hemīşe / ulaşu, ebed 38/25b2=59:11
hemīşe ve hergīz: ulaşu hīç, ebedᵉⁿ ve len 29/59b2=9:83
hemtā: éş, semiyy 31/6a2=19:7
hengām: öd, ḥın 34/47b1=38:3
henüz: ḳaçan, lemmā 29/11b2=9:16
taḳı, lemmā 34/49a3=38:8
her: heme / ḳamuġ, küll 35/24a3=40:5
ḳamuġ, küll 26/10a1=4:32
munça tenglig, küll 33/31b3=34:7
tegme, küll 30/11a1=12:11
her-āyine: andaġ, inne 28/7a3=7:114
bütün, enne 29/45a1=9:63
bütün, inne 37/79a2=50:37
bütünlükin, le- 33/29b1=34:3
bütünlükin, inne 25/18a3=3:154
her-āyine, le- 30/32a1=15:92
her-āyine, inne 33/18a3=33:54
oḳ, — 29/55a1=9:75
üküş tutaşı, tefteᵓu 30/6b1=12:85
her-cāyi: tegme, küll 33/39b2=34:19
her çi: né kim, mehmā 28/14b2=7:132
né kim, mā 32/38b2=28:60
her ki: kim kim, men 33/5b3=33:36
kim, men 25/7a2=3:155
kişi, men 33/68a2=35:8
her kucā: ḳaçan kim, eynemā 30/70a1=16:76
ḳayda, ḥayşu 28/38b1=7:161
ḳayda kim, eynemā 26/46a3=4:78
ḳayda ma, eynemā 33/22a3=33:61
ḳayu yer, ḥayşu 31/55b2=20:69
né yer, ḥayşu 34/61b1=38:36
her kudām: ḳayu vaḳt, eyye-mā 32/19a2=28:28
ḳayu, eyyu 31/27a3=19:69
her yeki: ḳamuġ, küll 26/88b3=4:130
her yeki yaᶜni heme: ḳamuġ, küll 37/72a3=50:14
hergiz: hem, len 38/11b1=58:17
her āyine, len 31/57a1=20:72
hergiz, len 33/47b3=34:31
hīç, len 25/12a3=3:144
hesten: er-, kevn 25/24a1=3:168
hest: bar, — 33/65b1=35:3
bar, hel 36/29b1=42:44
heşt: sekiz, şemāniyeᵗ 32/18b1=28:27
hevā: ḳalıḳ, cevv 30/72a1=16:79
hezār: ming, elf 28/68b1=8:9
hezīne: hezīne, nafaḳaᵗ 29/39b1=9:54
hezīne kerden: hezīne ét-, infāḳ 29/25b3=9:34
hezīne ḳıl-, infāḳ 30/69a1=16:75
ḫırāmende: yayḳanġan, muḫtāl 26/14b1=4:36
ḫired: ᶜaḳl, nuhyeᵗ 31/50a3=20:54
ᶜaḳl, lubb 34/59a2=38:29
ḫired, lubb 34/89b3=39:18
ḫired dāşten: uḳ-, ᶜaḳl 37/56a1=49:4
ḫiredmend: ḫired iḍileri, üliyy-i elbāb 35/55a3=40:54
ḫışm: ᶜazāb, ġażab 36/12a2=42:16
öwke, ġayẓ 29/11a2=9:15
öwke, ġażab 28/72b1=8:16
ḫışm yaᶜni nā-ḫoşnūdi: öwke, ġażab 28/29a3=7:152
ḫışm āverden: öwke kel-, ġayż 37/49b3=48:29
ḫışm dāşten: ṭamaᶜ ḳıl-, ṭamaᶜ 33/2a1=33:32
ḫışm giriften: öwkelen-, ġażab 26/61a2=4:93
öwkelig bol-, ġażab 38/10a1=58:14
ḫışm-nāk: öwke singürgen, keẓim 30/6a3=12:84
öwke birle, keẓim 30/57b2=16:58
öwkelig, ġażbān 31/62b3=20:86
öwkelig, keẓim 36/43a3=43:17
öwke singrügli, kāẓim 35/32a3=40:18

ḥışm-nāk şoden: öwke kel-, ġażab 36/25b3=42:37

hicret kerden: kesil-, muhācere[t] 26/65a3=4:97

hicret konende: hicret ḳılġan, muhācir 26/67a2=4:100

hiç: hiç, hel 33/38a3=34:17

hiç, — 30/45b3=16:35

nek, hel 30/8b2=12:89

nėk, hel 30/44a3=16:33

hiç çiz: nerse, şey[ə] 29/30b1=9:39

hiç gümrāh konende: köndürügli, mużill 31/72b3=39:37

hiç kes: biregü, aḥad 31/3b2=18:110

kimerse, aḥad 27/34a2=5:20

hiç kimerse, aḥad 25/16b1-2=3:153

bir İdi, aḥad 33/82a2=35:41

ḥikmet ya[c]nī suḥen-i dürüst: ḥükm, ḥükm 31/7b3=19:12

ḥilāf: ḥilāf, şiḳāḳ 31/78b1=41:52

ḥilāf bolmaḳlıḳ, şiḳāḳ 26/12b2=4:35

ḥilāf kerden: éşin, şiḳāḳ 34/47a2=38:2

ḥilāf ét-, muşāḳḳa[t] 28/71a1=8:13

ḥilāf ét-, iḥlāf 34/91a1=39:20

ḥilāf ḳıl-, muşāḳḳa[t] 26/78b3=4:115

ḥilāf ḳıl-, muḥādde[t] 29/44b3=9:63

ḥilāf ḳıl-, iḥlāf 29/55b2=9:77

ḥilāf ḳıl-, iḫtilāf 36/5b1=42:10

ortaḳ ḳat-, muşāḳḳa[t] 30/40b2=16:27

tartışıġlı er-, iḫtilāf 36/97a3=45:17

tartışıḳ bol-, iḫtilāf 36/96b2=45:17

tartışıḳ ḳıl-, iḫtilāf 36/64b2=43:65

ḥilāf kerden yekdiger-ter: ḥilāf ḳılınış, iḫtilāf 29/2b3=8:42

ḥilāf kerde şoden: ḥilāf ḳılın-, iḥlāf m. 31/68a1=20:97

hirāsiden: ḳaḍġur-, ḫaşye[t] 31/59b2=20:77

ḥişār: ḥişār, ḥişn 38/17b3=59:2

ḥ[v]iş: öz, nefs 29/26b2=9:35

ḥ[v]işi: ḳadaşlıḳ, ill 29/8a3=9:10

ulaşıḳlıḳ, neseb 34/41b3=37:158

yaġuḳ, raḥm 37/18a1=47:22

yaġuḳluḳ, raḥm 29/7a2=8:75

yaġuḳluḳ, ḳurb 36/17b2=42:23

ḥ[v]iş-i nezdik-ter: yaġuḳ, aḳrab 26/10a3=4:33

ḥ[v]işten bār ḫariden: yuluġ bér-, iftidā[ə] 35/5a2=39:47

ḥ[v]işten efgenende: kirigli, muḳteḥim 34/68a3=38:59

ḥ[v]işten girān sāḫten: aġır ḳıl-, şiḳāl 29/29b1=9:38

ḥ[v]işten ḫariden: yuluġ bérmek, iftidā[ə] 27/44a3=5:36

ḥ[v]işten kūr sāḫten: ḳış-, [c]aşv [c]an 36/52a2=43:36

ḥ[v]işten saḫte: étig étgen, mütekellif 34/76a2=38:86

ḫişt-i puḫte: bışmış kerpiç bitig, siccīl 30/30a2=15:74

ḫod: öz, nefs 28/57b1=7:188

öz, — 31/86b1=20:111

kendü, -hu 33/67a2=35:6

ḫod giriften: dōst tut-, tevellī 28/60a7=7:196

ḫorden: siṅgür-, laḳf 28/8b1=7:117

yé-, ṭa[c]m 33/16b1=33:53

yé-, ekl 29/25a2=9:34

yut-, iltiḳām 34/38b1=37:142

ḫordeni: ṭa[c]ām, ṭa[c]ām 27/19a2=5:5

yém, ṭa[c]ām 36/85b3=44:44

ḫordeni dāden: yégü aş bér-, iṭ[c]ām 34/10a1=36:47

ḫoş: arıġ, ṭayyibe[t] 28/37b3=7:160

ḫoş, ṭayyib 33/37b1=34:15

süçüg, [c]aẕb 33/72a3=35:12

tatlıġ, furāt 33/72a3=35:12

tatlıġ, ḫoş 30/84b1=16:97

ḫoş u pāk: arıġ, ṭayyibe[t] 28/78a2=8:26

ḫoş āmeden:ḫoş kel-, i[c]cāb 29/18b3=9:25

taṅg kel-, i[c]cāb 29/40a1=9:55

ḫoş büden: sewünç ḳılıġlı, fākih 34/13b1=36:55

ḫoş büy kerden: bildür-, ta[c]rīf 37/8a1=47:6

ḫoş-meniş: temāşā ḳılıġlı, fākih 36/81a2=44:27

ḫoşnūdi: ḫoşnūdluḳ, rıżvān 29/52b1=9:72

ḫoşnūdluḳ, merżā[t] 38/88b3=66:1

rıżā, merżā[t] 26/78b1=4:114

rıżā, rıżvān 37/20a3=47:28

ḫoşnūdluḳ, terāżi 26/7b3=4:29

ḫoşnūd kerden: ḫoşnūd ḳıl-, irżā[ə] 29/44b1=9:62

ḫoşnūd kerden ḫ[v]āste şoden: ḫoşnūd bol-, isti[c]tāb 36/109a1=45:35

ḫoşnūd kerden ḫ[v]āsten: ḫoşnūdluḳ tile, isti[c]tāb 35/86b1=41:24

ḫoşnūd kerde şoden: ḫoşnūd bolıġlı, isti[c]tāb m. 30/75b2=16:84

ḫoşnūd şoden: ḫoşnūd bol-, rıżvān 33/14b2=33:51

ḫoşnūd ér-, rıżvān 38/16a1=58:22

tapla-, rızvān 29/41b2=9:58
ḫūb būden: eḏgü bol-, ṣalāḥ 35/27a2=40:8
ḫudā: tapunġu, ilāh 28/11b1=7:127 krş. **ḫudāy**
tanġrı, ilāh 27/11b1=4:171
ḫudāvend: mevlā, mevlā 29/38a1=9:51
iḏi, ūlā 26/63a2=4:95
iḏi, rabb 25/29b2=4:1
iḏi, veliyy 31/50a3=20:54
iḏi, ūlū 34/59a2=38:29
raḥmān, raḥmān 31/27a3=19:69
rūzi bérgen, raḥmān 31/85b1=20:108
Tanġrı, Allāh 34/42a2=37:160
ḫudāvend-i buzurg baḫşāyiş: yarlıḳaġan iḏi, raḥmān 31/32b2=19:85
ḫudāvendān-ı fuzūni: uluġsıġlıḳ iḏisi, ūlū'l-ṭavl 29/61b2=9:86
ḫudāvendān-ı ḫıred: bilig ḫıred iḏileri, ūlū'l-el- bāb 30/17a2=14:52
ḫudāvendgār: mevlā, mevlā 38/89a2=66:2
ḫudāy: Allāh, Allāh 35/44a1=40:35
Allāh / Tanġrı, Allāh 37/66a3=49:16
İḏi, Rabb 28/70a2=8:12 krş. **ḫudā**
bir Tanġrı, Allāh 34/24b2=37:35
iḏi, ilāh 34/28a1=37:91
raḥmān, raḥmān 36/43a1=43:17
rūzi bérgen, raḥmān 31/17b1=19:44
Tanġrı, Allāh 26/71a1=4:102
Tenġri, Allāh 30/7a1=12:86
Tanġrı, ilāh 28/19a1=7:138
Tanġrı, raḥmān 31/11a1=19:26
tapunmaḳḳa sezā bir Tanġrı, Allāh 37/15b2=47:19
yarlıḳaġan Tanġrı, raḥmān 31/31a1=19:78
ḫudāy-ı buzurg: yarlıḳaġan Tanġrı, raḥmān 31/29 a3=19:75
ḫudāy / buzurg baḫşāyiş: Tanġrı, raḥmān 36/56 a1=43:45
ḫudāy-şinās: Tanġrını bilgen, rabbāniyy 27/50b2=5:44
ḫuften: yat-, hec[c] 37/85b3=51:17
ḫūk: tonguz, ḫınzīr 30/93b3=16:115
ḫūn: ḳan, dem 28/15a3=7:133
ḫūn u rīm: ḳan taḳı iring, ġassāḳ 34/68a1=38:57
ḫūn-bahā: diyet, diye[t] 26/59a1=4:92
ḫūn beste: kesek ḳan, [c]alaḳa[t] 35/62b3=40:67
ḫunuk: sawuḳ, bārid 34/63a3=38:42
ḫurd-ter: kiçigrek, aṣġar 33/30a1=34:3
ḫurmā-bün: ḫurmā, naḫl 31/9b1=19:23
ḫurmā-i ter: yaş ḫurmā, ruṭab 31/10b1=19:25
ḫurmāstān: ḫurmā, naḫl 34/4b3=36:34
ḫurmā tüpleri, naḫil 30/34b2=16:11
ḫurmā tüpleri, naḫl 30/63a2=16:67
ḫuṣūm kerden: tartış-, tenāzū[c] 29/4a1=8:43
ḫuṣūmet kerden: tartış-, mücādele[t] 38/1b1=58:1
tartışıḳ ḳıl-, tenāzu[c] 31/53a1=20:62
hūş āsūde: bi-hūş bol-, ṣa[c]iḳ 28/22b1=7:143
huş dāşten: uḳ-, [c]aḳl 28/45a3=7:169
ḫuşk: ḳurug yebes 31/59b1=20:77
ḫuşk şoden: ḳuru-, heyc 34/91b3=39:21
ḫüccet: ḫüccet, sulṭān 26/98b2=4:144
ḫüccet, burhān 27/14a1=4:174
ḫüccet, ḫücce[t] 36/11b3=42:16
ḫüccet goften: ḫüccet ayış-, muḥācce[t] 36/11b2=42:16
ḫüccet goften bā yekdiger: ḫüccet ayış, muḥācce[t] 35/51a3=40:47
ḫüccet-i peydā: belgü, beyyine[t] 35/71a2=40:83
belgülüg, beyyine[t] 29/3a2=8:42
belgülüg ḫüccet, beyyine[t] 33/81a2=35:40
belgülüg belgü, beyyine[t] 27/41b1=4:32
belgülüg nişān, beyyine[t] 35/39a1=40:28
nişān, beyyine[t] 25/27a3=3:183
ḫüccet-i rūşen: belgülüg ḫüccet, başire[t] 36/98b1=45:20
ḫüceste: mübārek, mübāreke[t] 36/75a1=44:3
ḫücre: kiçig éw, ḫücre[t] 37/55b3=49:4
ḫükm: endāze, ḳader 33/8a3=33:38
ḫükm, ḫükm 27/50a1=5:43
kelime, kelime[t] 36/9b1=42:14
yarlıġ, iẓn 26/36b2=4:64
ḫükm kerden: aç-, feṭḥ 33/45b3=34:26
ḫükm ḳıl-, ḳażā[ə] 33/36a1=34:14
ḫükm ḳıl-, ḫükm 30/4a2=12:80
ḫükm ḳıldur-, taḥḳīm 26/37a3=4:65
ḫükm kerde şoden: ḳażā ḳılın-, ḳażā[ə] m. 33/77a 3=35:36
ḫükm ḳıl-, ḳażā[ə] 36/9b2=42:14

ḥükm ḳılın-, ḳażā' m. 36/15b1= 42:21

İ (ق، ك)

iblīs: raḥmetdin umunçsuz, iblīs 30/ 22b1=15:31
mel^{c}ūn, iblīs 31/88b2=20:116
icābet kerden: icābet ḳıl-, isticābe^{t} 35/58b1=40:60
^{c}iddet: ^{c}idde, ^{c}idde^{t} 33/11b1=33:49
^{c}iddet, ^{c}idde^{t} 38/76a3=65:1
zamān, ecel 38/80b2=65:4
iḫtilāf kerden: aḍırtlaş-, iḫtilāf 30/49a2= 16:39
tartışıġlı er-, iḫtilāf 27/54b2=5:49
iḫtilāf üftāden: savaş bol-, şucūr 26/37b1=4:65
iḫtiyār kerden: peẓirle-, tevellī 26/ 79a3=4:115
ikrār kerden: muḳir kel-, i^{c}tirāf 35/29a1 =40:11
ilhām: yarlıġ ıdmaḳ, vaḥy 36/34b1=42:51
ilhām dāden: işāret ḳıl-, iḥā' 31/ 44a2=20:38
körkitü bér-, iḥā' 30/63b3=16:68
uḳtur-, iḥā' 32/5b2=28:7
ilhām dāde şoden: işāret ḳılın-, iḥā' m. 31/44a2=20:38
^{c}ilm: bil-, ^{c}ilm 31/68b3=20:98
iltifāt kerden: ḳıya baḳ-, leyy 25/16b1= 3:153
imāmī / peşrev-i der dīn: ögür, ümme^{t} 30/96b3=16:120
īmān: īmān, īmān 25/23a2=3:167
kirtgünmek, īmān 37/58b1=49:7
īmān ve tevbe: īmān ve tevbe, tenāvuş 33/62a3=34:52
imrūz: bu kün, el-yevm 27/16b3=5:3
īn: bu, haẓā 27/48a1=5:41
bu, hā'ulā' 26/47b1=4:78
īn cehān: bu ajun, dünyā 26/46a1=4:77
dünyā, dünyā 26/90b2=4:134
dünyā, ūlā 32/43b1=28:70
yaḳınraḳ, dünyā 30/97b1=16:122
īn cā: munda, hāhunā 25/19a1=3:154
īn dıraḫt: zaḳḳūm, zaḳḳūm 36/85b2= 44:43
īn gürüh: bu ögür, ūlā'ike 25/7b1= 3:136
bu ögür, hā'ulā' 33/55a3=34:40
bular, hü'lā'i 27/58a1=5:53
bular, ūlā'ike 30/88a3=16:105
hā bular, hā'ulā 26/74b2=4:109
īnhā: bular, hü'lā'i 26/97b2=4:143
īn kāfir: ol kāfir, Fir^{c}avn 35/40b1= 40:29
īn ki: uş, ūlā' 31/62a1=20:84
uş, hā 37/25a3=47:38
īnek: hā, hā 26/74b1=4:109
istāden: aḍaḳın bol-, ḳıyām 33/59b1= 34:46
aḍaḳın tur-, ḳıyām 29/60a3=9:84
tur-, ḳıyām 26/68b3=4:102
yıġıl-, intihā' 33/21b2=33:60
istāde: aḍaḳın, ḳā'im^{en} 38/56b1=62:11
aḍaḳın bolur, ḳā'im 31/76b1=41:50
öre turġan, ḳıyām 35/17a1=39:68
tayanıġlı, rākid 36/23b3=42:33
istādegi kerden: aḍaḳın tur-, ḳıyām 26/86a2=4:127
istādegi konende: aḍaḳın turġan, ḳavvām 26/11a1=4:34
aḍaḳın ḳılıġlı, ḳavvām 26/91a3= 4:135
istāniden: turuḳtur-, vaḳf 34/22a2=37:24
işāret kerden: işāret ḳıl-, iḥā' 31/7b1 =19:11
i^{c}tikāf kerde: turu ḳal-, ^{c}ākif 31/65b3 =20:91
i^{c}timād ḳerden: ḳorḳ-, tevekkül 38/79a3
köngül ur-, tevekkül 29/38a2=9:51
^{c}izzet: ^{c}izzet, ^{c}izze^{t} 33/69b3=35:10
^{c}izzet, izz 34/75a2=38:82

K (ا، ع، ا)

Ḳa^{c}b ibn Eşref: Tanġrıda aḍın, ṭāġūt 26/31b2=4:60
ḳabile-i buzurg: ögür, şa^{c}b 37/63b3= 49:13
ḳabūl kerden: eşit-, sem^{c} 34/1a1=36:25
ḳadem: aḍaḳ, ḳadem 28/70a1=8:11
ḳādir: uġan, ḳadir 29/30b2=9:39
kāfir: kāfir, Fir^{c}avn 31/60a1=20:79
mel^{c}ūn, Sāmirī 31/62b1=20:85
mel^{c}ūn, Fir^{c}avn 31/59b3=20:78
kāfirī: küfr, küfr 29/53b1=9:74
kāfir şoden: tan-, küfr 30/49a3=16:39
kāhil: kāhil, keslān 29/39b3=9:54
kāhillıḳ, keslān 26/97a3=4:142
ḳahr konende: uçuzlap keçrügli, ḳāhir 28/11b3=7:127
ḳaḥṭ u ḳem kerden: tarlıḳ ... eksütmek, naḳs 28/13b1=7:130

kālā: ᶜaraż, ᶜaraż 28/44a3=7:169
ew tonı, eşāş 31/29a1=19:74
idiş, metāᶜ 30/3a1=12:79
metāᶜ, metāᶜ 26/70a2=4:120
neng, ᶜaraż 28/44a2=7:169
nerse, ᶜaraż 29/32b2=9:42
orun töşek, eşāş 30/73b1=16:80
kāle: ton, metāᶜ 33/17a2=33:53
kām-ı dil: hevā, hevāᵓ 28/50a3=7:176
tilek, hevāᵓ 27/53b1=5:48
ten tileki, hevāᵓ 26/92a1=4:135
kār: ᶜamel, ᶜamel 27/20b1=5:5
buyruḳ, emr 26/50a2=4:83
fermān, emr 25/18a2=3:154
iş, ᶜamel 30/60b3=16:63
iş, ḫaṭb 30/27b2=15:57
iş, emr 30/28a1=15:66
tilek, ḫaṭb 31/66b3=20:95
kār-ı zişt: ésizlik, münker 29/47a3=9:67
körksüz iş, fāḥişe 25/6b3=3:135
yawuz iş, fāḥişe 26/5b1=4:25
yawuz iş, münker 29/51a2=9:71
yawuzluḳ, fāḥişeᵗ 38/76b3=65:1
kāri: meşġūlluḳ, şuġul 34/13a3=36:55
kār kerden: ᶜamel ḳıl-, ᶜamel 33/34b3=34:12
ḳıl-, ᶜamel 35/74a3=41:5
kār-keş: ḫaşm, ḫaşim 26/73a2=4:105
kār-kon: işlegen, ᶜāmil 29/42b3=9:60
kār konende: ᶜamel ḳılıġlı, ᶜāmil 31/74b3=39:39
iş ḳılıġlı, ᶜāmil 25/8a2=3:136
kār-ı nik: eḏgülük, ṣāliḥ 33/53a3=34:37
eḏgü iş, ṣāliḥ 33/30a3=34:4
kār-ı nikū: eḏgülük, maᶜrūf 29/47a3=9:67
kār-rān: erklig, vekil 27/12a1=4:171
kār-sāz: erklig, vekil 26/49b1=4:81
kār u ḥāl: ḥāl, bāl 31/49a2=20:51
kār yā fermān: iş, emr 25/3b3=3:128
kārvān: arḳış, ᶜir 30/5a2=12:82
kārzār: toḳış, cihād 38/34b1=60:1
toḳuş ḳılmaḳ, cihād 29/18a2=9:24
toḳuşmaḳ, ḳıtāl 26/45b3=4:77
toḳuş, ḳıtāl 25/2b3=3:121
kārzār kerden: cehd ḳıl-, mucāhedeᵗ 27/59a3=5:54
ḳarış-, iltiḳāᵓ 29/2a1=8:41
ḳatıġlan-, mucāhedeᵗ 30/90b3=16:110
ḳatlan-, mucāhedeᵗ 27/43b3=5:35
köngül bağla-, murābeṭaᵗ 25/29a2=3:200
öldür-, muḳāteleᵗ 29/27b2=9:36
toḳış-, mucāhedeᵗ 29/7a1=8:75
toḳuş-, iḳtilāl 32/10b1=28:15
toḳuş-, muḳāteleᵗ 29/9b1=9:12
toḳuşmaḳ, ḳıtāl 26/45a2=4:77
kārzār konende: toḳuşġan, mucāhid 26/63a3=4:95
ḳaṣd: oġramaḳ, ᶜazm 31/88a3=20:115
ḳaṣd kerden: oġra-, hemm 27/25b1=5:11
teyemmüm ḳıl-, teyemmüm 27/22a2=5:6
ḳaṣd konende: oġrayu, muteᶜammidᵉⁿ 26/60b3=4:93
kāse: saġraḳ, ṣaḥfeᵗ 36/67a1=43:71
kāse-i buzurg: beḏük ġıżāre, cefneᵗ 33/35b1=34:13
kāsid şoden: kāsid bol-, bevr 33/75b2=35:29
kāşkī: eger, lev 26/54b1=4:89
kāşkī, leyte 31/9b2=19:23
ḳavī: ᶜaziz, ᶜaziz 37/27b2=48:3
sézindürgen, murīb 36/10a1=42:14
töhmetlig, murīb 33/63a1=34:54
ḳavī kerden: ḳawī ḳıl-, teᵓyīd 29/31b1=9:40
ḳavī ḳıl-, teᵓyīd 38/15b1=58:22
ḳawī ḳıl-, şedd 32/23b3=28:35
küçlendür-, teᵓyīd 38/48b2=61:14
küçlüg ḳıl-, izār 37/49b1=48:29
ḳavī kerdāniden: ḳavī ḳıl-, teᵓyīd 28/78a1=8:26
ḳavī-ter: ḳavīraḳ, eşedd 37/78b2=50:36
kāviden: üşe-, baḫş 27/39b3=5:31
ḳavm: boḏun, ḳavım 27/33b1=5:20
kāz: ögür, ṭāᵓifeᵗ 26/49a1=4:81
ḳażā kerden: fermānla-, istivāᵓ 35/77a3=41:11
ḳażā kerde: ḥükm ḳılınmış, maḳżiyy 31/28a1=19:71
kebūd-çeşm: çaḳır közlüg, ezraḳ 31/70a1=20:102
kedū: ḳabaḳ başı, yaḳtīn 34/39b1=37:146
kej: egri, ᶜivec 31/85a1=20:107
egrilik, ᶜivec 31/85a3=20:108
kelime: aytıḳ, ḳavl 33/86b2=36:7
aymaḳ, ḳavl 32/40b1=28:63
kem kerden: eksüt-, heżm 31/87a1=20:112
eksüt-, naḳş 37/69a1=50:4

eksüt-, taḫavvuf 30/52b3=16:47
eksüt-, leyt 37/65a1=49:14
eksüt-, vatr 37/24a2=47:35
kem kerde şoden: eksütül-, naḳs m. 33/71b2=35:11
kende pîr: ḳurtġa, ᶜacūz 34/37a3=37:135
kenîze: yinçke ḳız, fetāt 26/4a3=4:25
kepî: biçin, ḳird 28/42a3=7:166
ker: saġır, aṣamm 28/75a3=8:22
ker kerden: saġır ḳıl-, işmām 37/18a2=47:23
kerān: ewrülmiş, ṣaġv 38/90b2=66:4
kerān-ı cehān: yer uçı, ufḳ 31/78b2=41:53
kerāne: ḳıraġ, sāḥil 31/44b1=20:39
sıngar, ᶜudvet 29/2a3=8:42
yan, cānib 31/60b2=20:80
kerdānîden: ḳıl-, caᶜl 34/56b1=38:26
kerden: ᶜamel ḳıl-, saᶜy 31/40a2=20:15
ét-, ᶜamel 33/33b3=34:11
ét-, caᶜl 33/50b1=34:33
ḥükm ḳıl-, ḳażāʾ 31/57a2=20:72
ḳamuġ ḳıl-, caᶜl 26/58a2=4:91
ḳazġan-, ᶜamel 30/91b1=16:111
ḳıl-, ᶜamel 25/21b1=3:156
ḳıl-, ᶜarş 30/64a3=16:68
ḳıl-, caᶜl 25/3a1=3:126
ḳıl-, ṣunᶜ 33/69a1=35:8
ḳıl-, faᶜl 25/6b3=3:135
ḳılış, faᶜl 37/57b1=49:6
kerde: ḳılġuluḳ / ḳılınmış, mefᶜūl 29/3a1=8:42
ḳılġuluḳ, mefᶜūl 29/4b3=8:44
kerde şode: ḳılınmış ḳılġu, mefᶜūl 33/7b2=33:37
ḳılınmış, mefᶜūl 26/23a2=4:47
kerde şoden: ḳılın-, faᶜl m. 33/62b3=34:54
konende: ḳıldaçı, fāᶜil 30/29a3=15:71
ḳılġan, cāᶜil 33/63b2=35:1
kes: idi, ehl 26/29a3=4:58
kimerse, aḥad 29/60a2=9:84
kim(i), men 30/65b1=16:70
kesān: āl, āl 35/51a2=40:46
boḍun, ehl 26/12b3=4:35
boḍun, āl 28/13b1=7:130
kesān u gürūh: boḍun, ḳavm 28/11a2=7:127
keshā: āl, āl 35/38b1=40:28
boḍun, ehl 30/8a2=12:88
keshā-i ḫāne: éw boḍnı 32/8b3=28:12
kesi: ol kimerse, men 31/45a3=20:40
kesāle: buzaġu, ᶜicl 31/64b1=20:88
kesb kerden: ḳazġan-, iḳtirāf 36/17b3=42:23
keşîden: ker-, medd 37/70a2=50:7
süḍre-, cerr 28/28a1=7:150
süḍrü-, ᶜatl 36/86a1=44:47
keştî: kemi, fulk 30/36b3=16:14
kemi, cāriyet 36/23b1=42:32
key: ḳaçan, metā 33/47a1=34:29
ḳaçan, eyyāne 28/56a2=7:187
kıṣṣa kerden: kıṣṣa ḳıl-, ḳaṣaṣ 27/7b1=4:164
ḳıyāmet: āzife, 35/32a2=40:18
ḳıyāmet, ḳıyāmet 27/4a1=4:159
ḳıyāmet, sāᶜat 30/70b3=16:77
ḳopmaḳ, ḳıyāmet 28/48b1=7:172
talāḳ, talāḳ 35/31a2=40:15
tenād, tenād 35/42a1=40:32
ki: eger, in 26/6a1=4:25
kim, en 25/10b2=3:142
kim, inne 37/53b3=49:1
ki: kim, men 26/53a3=4:87
kifāyet kerden: tap kel-, kifāyet 30/32b1=15:95
kifāyet konende: tirigliki er-, kāfî 31/72a2=39:36
kilîd: kirit, miḳlād 36/7a2=42:12
kîne: ḫıyānet, ġıll 38/24b2=59:10
öç, żıġn 37/20b3=47:29
kîne keşiden: öç al-, intiḳām 28/16b3=7:136
öç alın-, intiṣār 37/7a3=47:4
kirām: tüzün, kerim 28/66a2=8:5
uluġ, kerîm 36/81a1=44:26
kirāmî: aġırlıḳ eḍgü, kerîm 33/30b1=34:4
kirāmî kerde: aġırlanmış, mükrem 34/1b1=36:27
kirāmî-ter: kerāmetlıġraḳ, eḳrem 37/64a2=49:13
kirdār: iş, ᶜamel 37/54b2=49:2
kîş: boḍun, millet 30/98a1=16:123
dîn, ümmet 36/46a2=43:23
dîn, millet 26/84b2=4:125
dîn, dîn 30/55a3=16:52
kişāverz: tarıġçı, zāriᶜ 37/49b3=48:29
kişt: ekin, ḥarş 36/14b1=42:20
ekin, zerᶜ 34/91b2=39:21
kitāb: bitig, kitāb 30/12a1=13:43
bitilmiş, zebūr 30/51b1=16:44
kitāb, sifr 38/52a1=62:5
rūḥ, rūḥ 36/35a3=42:52
kitāb-ı incîl: İncîl, İncîl 27/52a1=5:46
kitāb-ı ᶜîsā: İncîl, İncîl 28/33b3=7:157
kitāb-ı Mūsā: Mūsā kitābı, Tevrāt 38/42b2=61:6
Tevrāt, Tevrāt 28/33b3=7:157

köç kerden: köçgü, ẓa^{c}n 30/73a1=16:80
köhne ve dirine: eski keçki, ḳadim 34/7a1=36:39
kucā: ḳayda, eyne 30/40b1=16:27
kudām: ḳayu, eyye 28/55b1=7:185
ḳayu, eyye 31/56b3=20:71
kūdek: kiçiglik, ṭıfl 35/63a1=40:67
oġul, ġulām 30/26b1=15:53
oġlan, ġulām 37/88b2=51:28
oġlan, veled 26/86a2=4:127
oġlan, ṣabiyy 31/8a1=19:12
ḳudret: ḳudret, yed 37/31b3=48:10
ḳudret, yemīn 35/16a1=39:67
ḳufl: ḳufl, ḳufl 37/18b1=47:24
kūh: taġ, cebel 30/64a1=16:68
taġ, ^{c}alem 36/23b1=42:32
Ṭūr taġ, ṭūr 31/20a3=19:52
kūh-ı üstüvār: basruḳ, rāsī 37/70a3=50:7
bekümiş taġ, rāsī 30/37a3=16:15
taġ, rāsī 35/76b2=41:10
kūr: ḳaraġu, a^{c}mā 36/54a2=43:40
kūri: ḳaraġuluḳ, ^{c}amā 35/82b1=41:17
kūr kerden: ḳaraġu ḳıl-, i^{c}mā^{a} 37/18a2=47:23
ḳur^{c}a ber üftāde: basıḳmış, mudḥaż 34/38b1=37:141
ḳur^{c}a zeden: ḳur^{c}a kemiş-, musāheme^{t} 34/38a3=37:141
Ḳur^{a}ān: Ḳur^{a}ān, Ḳur^{a}ān 33/48a1=34:31
Ḳur^{c}ān, rūḥ 35/30b3=40:15
yād ḳılġu, ẕikr 30/51b2=16:44
ḳurbān: ḳoy tewe, hedy 37/43b2=48:25
ḳurbān, ḳurbān 25/27a2=3:183
ḳurbān kerden: ḳurbān ḳılmaḳ, ḳurbān 27/37b3=5:27
ḳurbān ḳıl-, taḳrīb 27/37b3=5:27
kuşāde kerden: aç-, şerḥ 31/42b1=20:25
açıl-, şerḥ 30/89a1=16:106
kuşāyende: açıġlı, kāşif 31/73b3=39:38
kūşiden: yorı- / ḳatıġlan-, se^{c}y 27/42a2=5:33
ḳatıġlan-, se^{c}y 33/53b3=34:38
ḳatıġraḳ, cehd 33/82b1=35:42
kūşk: köşk, şarḥ 32/26a2=28:38
ükek, burc 26/46b2=4:78
kuşten: boġuzla-, tezbīḥ 32/4b1=28:4
öltür-, ḥass 25/15a2=3:152
öldür-, iḳtilāl 38/37b3=60:12
öldür-, taḳtīl 28/11b2=7:127
öldür-, ḳatl 26/38a1=4:66
kuşende: öldürgen, cabbār 35/44b3=40:35
kuşiş kerden: öldürüş-, iḳtilāl 37/59a3=49:9
kuşteni: boġuzlaġu, ẕibḥ 34/31b3=37:107
kuşten u kārzār kerden: ḳatlan-, mucāhede^{t} 37/65b2=49:15
kuşte şoden: boġuzlan-, ẕebḥ m. 27/16b1=5:3
öldürül-, taḳtīl m. 27/42a3=5:33
öldrül-, ḳatl m. 26/42b1=4:74
kuşte şode der rāh-ı Ḫudāy: şehīd, şehid 26/39b 2=4:49
kūtāh kerden: ḳısḳa / ḳısa ḳıl-, ḳaṣr 26/68a1=4:101
kūtāh konende: saçnı ḳısḳa ḳılıġlı, muḳaṣṣir 37/47a1=48:27
kūtāh konende-i nigereş: közi yümüklüg, ḳāṣira-tü'ṭ-ṭarf 34/66b3=38:52
ḳuvvet: küç, ḳuvve^{t} 33/84b3=35:44
ḳuvvet, eyd 34/52a2=38:17
küç ḳuvvet, yed 34/64b3=38:45
ḳuvvet der rāst: ong elig, yemīn 34/28a3=37:93
küze-i bī-deste: sapsuz bardaḳ, küb 36/67a2=43:71
küfr: kāfirlıḳ, küfr 33/79b2=35:39
kūfr, küfr 29/9b1=9:12
küfr āverden: tan-, küfr 33/38a3=34:17
künār: sidr yıġaçı, sidr 33/38a2=34:16

L (ل)

laġzāniden: tayındur-, istizlāl 25/20a1=3:155
laġziden: tay-, zell 30/82b1=16:94
laḫtī: amarı, ba^{c}ż 25/20a2=3:155
ba^{c}żı, ba^{c}ż 37/19b1=47:26
laḫtī ... laḫtī: amarı ... amarı, ba^{c}ż ... ba^{c}ż 29/7a2-3=8:75
laḫtī ... ba^{c}ż: amarı ... amarı, ba^{c}ż ... ba^{c}ż 33/56a2-3=34:42
laḫtī ... berḫī: amarı ... amarı, ba^{c}ż ... ba^{c}ż 27/56a3=5:51
lāzım kerden: vācib ḳıl-, ilzām 37/45b3=48:26
leng: aḫsaḳ, a^{c}rac 37/38a3=48:17
leşker: sü, cund 32/7a1=28:8
levḥ-i maḥfūẓ: levḥü'l-maḥfūẓ, ümmü'l-kitāb 36/ 37b1=43:4

M (م)

mā: biz, nahnu 33/49a3=34:32
biz, ennā 31/26b1=19:67
māde: tişi, unṯā 26/80a3=4:177

uraġut, unṣā 36/2b2=41:47
māde-i miṣ: saġmal saġlıḳ, naᶜceᵗ 34/54b1=38:23
māder: ana, ümm 30/71a3=16:78
ana, vālideᵗ 31/13a2=19:32
māder ü peder: ata ana, vālideyn 26/91b2=4:135
māh: ay, şehr 29/26b3=9:36
ay, ḳamer 30/35a3=16:12
māh: balıḳ, ḥūt 28/40a1=7:163
māl: māl, — 35/75a3=41:7
mālik: mālik, mālik 36/69a2=43:77
mālik ṣoden: erklig bol-, mülk 30/66b1=16:71
erklen-, mülk 26/14a2=4:36
māndegī: armaḳ, luġūb 33/77a2=35:35
mānden: ḳoḍ- / yıġ-, istiḥyā 33/17a1=33:53
ḳoḍ-, ẓerū 28/11a2=7:127
ḳoḍ-, irā'eᵗ 33/46a2=34:27
ḳoḍ-, vadᶜ 33/10b2=33:48
ḳoḍ-, terk 26/10a3=4:33
mānde: ḳoḍuġlı, terk 34/24b3=37:36
mānde-i der helāk: ḳalmış, ġābir 34/37a3=37:135
mānde der āteş: teñglep yıġılmış, mufreṭ 30/60b1=16:62
mānde ṣoden: ḳoḍul-, terk m. 29/11b2=9:16
mānend: éş, uḥt 36/57a3=43:48
ḳarındaş, uḥt 31/11b2=19:28
meñgizlig, meṣel 37/9b2=47:10
meñgizlig, miṣl 25/9b2=3:140
meñgizlig, şekl 34/68a2=38:58
neteg kim, miṣl 35/79a3=41:13
teg, emṣāl 28/60a4=7:194
teg, miṣl 31/51b1=20:58
teng tuş, nidd 34/83b3=39:8
tengeşik, nidd 33/50b2=34:33
mānend āverden: meñgzet-, mużāhe'eᵗ 29/23a1=9:30
mānend kerde ṣoden: oḥṣatıl-, teşbīḥ m. 27/2b3=4:157
mār: yılan, ḥayyeᵗ 31/41a3=20:20
yılan, cānn 32/21b1=28:31
mār-ı buzurg: beḍük yılan, ṣuᶜbān 28/5b2=7:107
maşrıḳ ve maġrib: maşrıḳ ve maġrıb, maşrıḳeyn 36/53a3=43:38
meded konende: meded bér-, medd 28/68b1=8:9
meger: meger, illā 25/11b2=3:114
meger, len 31/1b1=18:75
melāmetger: melāmet ḳılıġlı, lā'im 27/59b1=5:54
meleḫ: çekürge, cerād 28/15a2=7:133
men: mén, inni 25/27a3=3:183
mer ḥudāy rāst: şefā'at, şefā'aᵗ 35/2b3=39:44
merd: kişi, nās 28/37b1=7:160
er. recül 30/69b2=16:76
er, mer' 27/15a2=4:176
eren, recul 26/10b3=4:34
merd-i ber-terīn: yüksek, aᶜlā 37/24a1=47:35
merd-i dānā: cādū, sāḥir 36/57b2=43:49
merd-i dū-rūy: iki yüzlüg, munāfıḳ 33/27a2=33:73
merd-i düzd: oġrı er, sārıḳ 27/45a2=5:38
merd-i enbāz-güy: ortaḳ ḳılıġlı eren, müşrik 37/29b2=48:6
merd-i fermān-berdār: aḍaḳın turġan eren, ḳānit 33/3b3=33:35
merd-i furū-ten: baş ḳoḍı eren, ḫāşiᶜ 33/4a3=33:35
merd-i girevīde: mü'min eren, mü'min 33/27b1=33:73
mü'min, mü'min 33/20b1=33:58
kirtgünmiş eren, mü'min 33/3b3=33:35
merd-i müsülmān: boyun bérmiş eren, müslim 33/3b2=33:35
merd-i nigāh dārende: kūḍezgen eren, ḥāfiẓ 33/4b3=33:35
merd-i rāst-güy: köni sözlegli eren, ṣādıḳ 33/4a1=33:35
merd-i rūze-dār: rūze tutġan tişi, ṣā'imeᵗ 33/4b2=33:35
merd-i ṣadaḳa-dih: ṣadaḳa bérgen eren ṣadaḳa bérgen tişi, mutaṣaddıḳ mutaṣaddıḳaᵗ 33/4b2=33:35
merd-i şikībā: sergen eren, ṣābir 33/4a2=33:35
merd-i yād konende: yād ḳılġan eren, ẕākir 33/5a1=33:35
merdum: ādemī. insān 26/7a3=4:28
eren, recül 26/9b1=4:32
kişi, insān 30/33b1=16:4
merdumān: boḍun, nās 25/26a2=3:173
boḍun / ögür, nās 31/52a2=20:59
kişi, nās 30/48b3=16:38
merg: ölüm, mevt 26/46b1=4:78
ölüm, memāt 36/99b1=45:21
mescid-i Mekke: aġırlıġ mezgit, mescidü'l-ḥarām 28/82b1=8:34
mest: esrük, sekrān 26/18a2=4:43

mestī ve güm-rāhī: esrüklük, sekre[t] 30/29b1=15:72
meşġūl kerden: meşġūl ḳıl-, ilhā[ʾ] 38/63a3=63:9
meşġūl ḳıl-, şaġl 37/32b3=48:11
meşġūl konende: efsūs, levh 37/24b1=47:36
meşveret kerden: kenĝeş-, muşāvere[t] 25/22b3=3:159
kenĝeşil-, şūrā 36/26a3=42:38
tanış-, i[ʾ]timār 32/14b1=28:20
mey: ḫamr, ḫamr 37/12b3=47:15
meze: meze, ṭa[ᶜ]m 37/12b2=47:15
meze yāften: mezelen-, leẕāẕ 36/67b1=43:71
mezgit: mezgit, mescid 29/12b1=9:17
mezgit-i Mekke: mezgit-i ḥarām, mescidi'l-ḥarām 29/14a2=9:19
mīḳ: ḳazuḳ, vatid 34/50b2=38:12
mihmān: ḳonuḳ, ẕayf 30/28b2=15:68
mihrbān: bağırsaḳ, ra[ʾ]ūf 30/53a1=16:47
raḥīm, ḫafiyy 31/18b3=19:47
üküş raḥmetlig, raḥīm 30/18b1=15
üküş raḥmetlıġ, raḥmān 37/52b1=49
yarlıḳaġan, raḥīm 33/9a3=33:43
mihter: beg, seyyid 33/24b2=33:67
miḳdār-ı ānçe be-māl der miyān-ı dū engüşt: ewrülmiş kirçe, fatīl 26/46a3=4:77
minnet nihāden: minnet ḳıl-, menn 34/33a3=37:114
mirāniden: cān al-, tevaffī 35/67a3=40:77
öldür-, imāte[t] 28/35b2=7:158
öldür-, tevaffī 30/65a3=16:70
mirānide şoden: öldürül-, tevaffī 35/63a3=40:67
mīrāṣ ber dāşten: mīrāṣ al-, virṣ 27/15b1=4:176
mīrāṣ bér-, īrāṣ 28/12a3=7:128
mīrāṣ dāde şoden: mīrāṣ béril-, īrāṣ m. 36/67b3=43:72
mīrāṣ girende: mīrāṣ alıġlı, vāriṣ 30/20a1=15:23
mīrāṣ alġan, vāriṣ 32/5a2=28:5
mīrāṣ giriften: mīrāṣ al-, virṣ 28/44a1=7:169
mis: bakır yulı, ḳıṭr 33/34b2=34:12
mis-i güdāḫte: sızgurmış tuç, muhl 36/85b3=44:45
miş: saġlıḳ, na[ᶜ]ce[t] 34/55a1=38:24
mīve: yimiş, şemer 30/34b3=16:11
mīve, fākihe[t] 34/13b3=36:57
miyān: ara, ḫilāl 29/36a1=9:47
ara, beyn 26/7b2=4:29
miyān-ı sarāy: sarāy ortası, sāḥa[t] 34/45a3=37:177
miyānçi: üstüvār er, ḥakem 26/12b3=4:35
üstüvār, ḥakem 26/12b3=4:35
miyāne: köni tüz, sevā[ʾ] 27/27b1=5:12
orta, sevā[ʾ] 36/86a2=44:47
tüz köni, sevā[ʾ] 34/54a2=38:22
tüz, sevā[ʾ] 32/15a3=28:22
muḫtelif cūr-ā-cūr: türlüg türlüg, muḫtelif 33/74b2=35:27
muḳīm: turmış, [ᶜ]ākif 31/68a2=20:97
mūrçe: ẕerre, ẕerre[t] 26/16a1=4:40
mūrçe-i ḫurd: ẕerre, ẕerre[t] 33/43a2=34:22
murdār: murdār, meyle[t] 30/93b3=16:115
murden: helāk bol-, helāk 27/15a2=4:176
öl-, mevt 33/77b1=35:36
ölüm, mevt 33/36a3=34:14
ölmiş, mevt 27/3b3=4:159
murde: ölüg, meyt 25/24a3=3:169
ölmiş, meyyit 33/69a3=35:9
murde ve ḳatl-i murdār: murdār, meyt 37/63a2=49:12
murġ: ḳuş, ṭayr 30/71b3=16:79
murġān [u] segān-ı şikār: awlaġlı it ḳuşlar, cāriḥa[t] 27/18a2=5:4
murġzār: murġzār, ravża[t] 36/16b1=42:22
mut[ᶜ]a dāden: mut[ᶜ]a bér-, temti[ᶜ] 33/11b2=33:49
mutaṣarrıf şoden: erklen-, mülk 26/2a1=4:24
müy-ı büz: çübür, ṣa[ᶜ]r 30/73b1=16:80
müy-ı rūy: saḳal, liḥye[t] 31/66a1=20:94
müy-ı ser: baş, re[ʾ]s 28/28a1=7:150
müddet: baçıġ, [ᶜ]ahd 31/63a3=20:86
mühr kerden: tamġa ur-, ṭab[ᶜ] 28/3a3=7:101
mühr ur-, ṭab[ᶜ] 29/66a1=9:93
mühr ur-, ḫatm 34/15b3=36:65
mühr kerde şoden: mühr urul-, ṭab[ᶜ] m. 29/62a3=9:87
müjde: müjde, buşrā 25/3a1=3:126
sewünçi, buşrā 30/78b3=16:89
müjde dāden: sewünçi bér-, tebşīr 30/26a1=15:53
müjde bér-, tebşīr 29/15b2=9:21
müjde dāde şoden: sewünçi béril-, tebşīr m. 30/57a3=16:58

müjde béril-, tebşir m. 36/42b3=43:17
müjde dehende: müjdeçi, mübeşşir 33/10a1=33:46
müjde bérigli, beşir 35/73b1=41:4
müjde bérigli, mübeşşir 37/31a1=48:8
müjdeçi, beşir 33/46b2=34:28
müjdeçi / sewünçi, beşir 28/58a1=7:188
müjde bérgüçi, mübeşşir 27/8a1=4:165
sewünç bérigli, mübeşşir 38/42b3=61:6
münkir şoden: tan-, cahd 30/66b3=16:71
tan-, küfr 26/31b3=4:60
tan-, inkār 35/69b3=40:81
tanıglı bol-, cehd 35/81a3=41:15
tanıglı er-, cehd 35/89a1=41:28
tanıl-, küfr m. 26/95a3=4:140
münkir şevende: tanıglı, cehd 35/60b1=40:63
müsülmān: boyun bérigli, muslim 28/11a1=7:126
müsülmānī: islām, islām 27/17b1=5:3
müsülmānlık, islām 38/43b3=61:7
müsülmān şoden: müsülmān bol-, islām 37/66b3=49:17
müşt zeden: yuḍruḳla-, vekz 32/11a2=28:15
müzd: ter, ecr 26/3a2=4:24
yanut, ecr 25/25b1=3:171
müzd giriften: terke tut-, isti^{c}cār 32/17b3=28:26
müzdūr būden: terke kir-, ecr 32/18a3=28:27

N (ن)

nā-be-ḳār: bī-bāk, fācir 34/58b3=38:28
nā-bīnā: ḳaraġu, a^{c}mā 31/91b2=20:124
nā-çiz kerden: yitür-, izlāl 37/8b2=47:8
yoḳ ḳıl-, iḥbāṭ 37/20a3=47:28
yoḳ ḳıl-, izlāl 37/4b1=47:1
yoḳ yoḍun ḳıl-, ibṭāl 28/68a1=8:8
nā-çiz şoden: yoḳal-, ḥabṭ 29/49a3=9:69
yoḳ bol-, ḥabṭ 27/58a3=5:53
yolsuzluḳ, żalāl 35/37a1=40:25
nādān: biligsiz, cāhil 30/8b3=12:89
cāhil / biligsiz, cāhil 28/60b3=7:199
nādān, cāhil 35/14b1=39:64
nādānī: biligsizlik, cehāle^{t} 30/96a3=16:119
bilmezlik, cāhiliyye^{t} 33/2b1=33:33
cāhiliyyet, cāhiliyye^{t} 27/55b3=5:50
osallıḳ, ġamrat 37/84a3=51:11
nādān kerden: bilgisiz, cehl 28/19a2=7:138
nā-dürüst: bāṭıl, bāṭıl 33/61a2=34:49
yaraġsız artaḳ, bāṭıl 28/19a3=7:139
yaraġsız, bāṭıl 30/67b1=16:72
nā-dürüst şoden: yoḳ yoḍun bol-, buṭl 28/8b2=7:118
nā-fercāmī: kerekmez söz, laġv 31/24b1=19:62
nāgāh: ançada, izā 26/45a2=4:77
bir ançа, izā 35/16b3=39:68
nāgāh, baġtet^{en} 28/56b3=7:187
tekin, izā 30/56a1=16:54
nāgāh giriften: ḥile, keyd 28/54a3=7:183
nā-gireviden: küfr, küfr 26/94a1=4:137
krş. **ne-gireviden**
tanmaḳ, küfr 27/2a1=4:156
tanmaḳlık, küfr 30/89a1=16:106
Tangrını barlamamaḳ, küfr 37/58b2=49:7
nā-girevide: tanıglı, kāfir 30/41a2=16:27
kāfir, kāfir 27/59a2=5:54
küfr, küfr 29/16b3=9:23
nā-ḫ^{v}āh kerden: yigrentür-, tekrīh 37/58b1=49:7
nā-ḫoşnūdī: öwke, ġażab 31/63b1=20:86
nā-ḫoşnūd kerden: nā-ḫoşnūd ḳıl-, işḫāṭ 37/20a2=47:28
nā-ḫoşnūd şoden: buş-, seḫāṭ 29/41b3=9:58
nā-nebīsende: bilig bilmez kişi, ümmiyy 38/50a1=62:2
nā-pedīd kerden: belgüsüz ḳıl-, maḥv 36/18b2=42:24
ḳınayu yoḍ-, ṭams 26/22b1=4:47
nā-pesend dārende: köngülsüzün, kerh^{en} 35/77b3=41:11
taplamaz, kārih 28/66b2=8:5
unamaġlı, kārih 29/36b3=9:48
nā-pesend dāşten: ^{c}ayb ḳıl-, naḳm 28/10b2=7:126
öç al-, naḳm 29/53b3=9:74
taplama-, kurh 29/35a3=9:46
terslen-, kurh 35/30b1=40:14
unama-, kurh 29/24b3=9:33

nā-pesendide: unamaġlı, kārih 28/2b3=7:88
nā-pesendiden: unama-, kurh 29/58a2=9:81
nā-peydā: belgüsüz, ġayb 33/62b2=34:53
ġayb, ġayb 33/79a2=35:38
örtüglı, ġayb 37/67a3=49:18
örtüglüg, ġayb 28/57b2=7:188
nā-rāst: ḫıyānet ḳılġan, ḫavvān 26/73b3=4:107
ḫıyānet ḳılġan, ḫā'in 26/73a1=4:105
nā-rāstī: ḫıyānet, ḫā'ine[t] 27/28a3=5:13
nā-rāstī kerden: ḫıyānet ḳıl-, ḫıyāne[t] 28/78b1=8:27
ḫıyānet ḳıl-, iḫtiyān 26/73b1=4:107
nā-revā şoden: kāsidlik, kesād 29/17b3=9:24
nā-sāzvārī: yaraşmamaḳ, nuşūz 26/11b3=4:34
köngül aġrıġı, nuşūz 26/86b3=4:128
nā-sipās: nū-sipās, kafūr 33/77b3=35:36
nā-şāyeste: ḫarām, ḫarām 30/94b3=16:116
nā-şāyeste kerden: ḫarām ḳıl-, taḥrīm 27/4a3=4:160
nā-şināḫte āverden: tan-, inkār 30/75a2=16:83
nā-şinevānde: eşitmegü, ġayre musme[c]in 26/21a2=4:46
nā-vācib: bāṭıl, bāṭıl 27/5a2=4:161
nā-vācib ü nā-sezā: bāṭıl, bāṭıl 29/25a3=9:34
nā-zānende: ḳısır, [c]aḳīm 36/34a2=42:50
ḳısır, [c]āḳir 31/5a3=19:5
ḳısır tügün, [c]aḳīm 37/89a1=51:29
nā[c]leyn: na[c]leyn, na[c]l 31/39a2=20:12
nālīden: ınçıḳlan-, iştikā' 38/1b2=58:1
nām: at, ism 27/18b2=5:4
nām u neng: ḫamiyet / öwke, ḫamiyye[t] 37/45a3=48:26
öwke, ḫamiyye[t] 37/45a3=48:26
nām burde: atanmış, musemmā 30/59b1=16:61
nām-ı ān vādī: Ṭuvā, Ṭuvā 31/39a3=20:12
namāz: namāz, şalā[t] 26/97a3=4:142
secde, sucūd 37/80b3=50:40
namāz kerden: namāz ḳıl-, yuṣallī 26/69b1=4:102
tesbīḥ ḳıl-, tesbīḥ 31/7b1=19:11
namāz konende: namāz / tesbīḥ ḳılıġlı, müsebbiḥ 34/43a3=37:166
namāz ḳılġan ḳunçuy, ḳānite[t] 38/91b3=66:5
tesbīḥ aytıġlı, müsebbiḥ 34/38b3=37:143
nāme: bitig yarlıġ, kitāb 33/58a3=34:44
bitig, kitāb 25/28a2=3:187
ḥisāb, ḳitṭ 34/51b2=38:16
kitāb, kitāb 27/51a1=5:44
yād / pend, zikr 34/49a1=38:8
nāy-ı gulū: boġuz, ḫancere[t] 35/32a3=40:18
nāzende: küwengen, faḫūr 26/14b1=4:36
ne: ap, in 26/35b1=4:62
ermez, lā 25/25a1=3:170
kendü, bel 34/19a3=37:12
kerekmez, lā 33/17b3=33:53
yoḳ, lā 25/25a1=3:170
ne-bāşed: kerekmez, mā kāne li 26/58b1=4:92
ne-būd: yoḳ, mā kāne 33/7b3=33:38
yoḳ bolġusı, mā kāne 33/41b1=34:21
ne-būd u ne sezend: kerekmez, mā kāne li 33/5a 3=33:36
ne-çi: kendü, bel 30/5a3=12:82
yoḳ, bel 35/6b3=39:49
yoḳ kim, bel 30/69a3=16:75
ne-girende: tutmaġlı, lā mutteḥiẓ 26/5a2=4:25
ne-gireviden: kāfir bol-, küfr 33/74a2=35:26
tan-, kūfr 30/19b2=15:2
ne-ḫuşdār: ḫıredi yoḳ, lā ya[c]ḳılūne 38/28a2=59:14
ne-istāden: taḳşīr ḳıl-, iḳşār 28/61b3=7:202
ne-ki: kendü, bel 26/24a1=4:49
ne-sezend: kerekmez, mā kāne li 29/12a3=9:17
nebīre yā ḫidmetkār: yégençük azu tapuġçı, ḫāfid 30/67a3=16:72
nebīẕ-i ḫurmā: esrütgü, seker 30/63b1=16:67
nefrīn: ḳarġış, la[c]ne[t] 30/23b3=15:35
la[c]net, la[c]ne[t] 32/28a1=28:42
nefrīn kerde: mel[c]ūn, mel[c]ūn 33/22a3=33:61
nefrīn kerden: ḳarġa-, la[c]n 37/30a2=48:6
la[c]net ḳıl-, la[c]n 33/20a1=33:57
yırat-, la[c]n 27/27b2=5:13

nefrîn kerde şoden: laᶜnet ḳılın-, ḳutile 37/84a2=51:10
neng dāşten: ᶜārlan-, istinkāf 27/12b1=4:172
ᶜār tut-, istinkāf 27/12a2=4:172
ner: erkek, zeker 26/83b3=4:124
nerdübān: üzengü, miᶜrāc 36/51a2=43:33
nerm: yumşaḳ, leyyin 31/46b3=20:44
yumşaḳ, ruḥāʾ 34/61b1=38:36
nerm-i dil: yumşaḳ köngüllüg, zelîl 27/59a1=5:54
nerm kerden: yumşat-, ilāneᵗ 33/33b3=34:10
nerm şoden: yumşa-, leyān 34/93b3=39:23
yumşaḳlıḳ, leyān li 25/22a3=3:159
nev: yangı, cedid 33/32a1=34:7
nev yaᶜni dovvum bār: yangı, cedîd 37/72b3=50:15
nev kerden: yangı bol-, iḥdāş 31/87b1=20:113
yangı belgürt-, iḥdāş 38/77b1=65:1
nevmid: nevmid, müblis 36/68b3=43:75
umunçsuz, ḳāniṭ 30/27a2=15:55
nevmîd būden: umınçsız bol-, yeʾs 30/7b1=12:87
bungal-, yeʾūs 31/76a1=41:49
nevmîd bol-, ḳunūṭ 35/9a2=39:53
nevmîd şoden: nevmîd bol-, ḥāʾib 25/3b3=3:127
nevmîd bol-, ḥaybet 31/52b3=20:61
nevmîd bol-, ḳunūṭ 36/21a3=42:28
nevmîd bol-, yeʾs 27/16b3=5:3
umunçsuz bol-, ḳunūṭ 30/27a3=15:56
umınçsız bol-, yeʾs 30/7b2=12:87
umunçsuz bol-, istiʾās 30/3a3=12:80
nezd: dergāh, ledun 26/16b2=4:40
dergāh, ᶜind 32/32b2=28:49
tegi, li- 28/56b1=7:187
üsk, ᶜind 25/3a3=3:126
üsk, ledun 26/38b3=4:67
nezdik: baş, ledā 35/23a3=40:18
ḳat, ᶜind 37/55a2=49:3
keligli, ḥażiraᵗ 28/39b3=7:163
üsk, ledā 36/70b1=43:80
yaḳın, muḳarreb 27/12a3=4:172
yaḳın, ḳarîb 33/61b2=34:50
yaḳın, ḳurbān 31/82a3=46:28
yawuḳ, ḳarîb 37/47b1=48:27
nezdik āmede būden: yaġumış bol-, iḳtirāb 28/55 a3=7:185
nezdîkî: ulanmaḳ, vesîleᵗ 27/43b3=5:35
yaġutmaḳ. zulfā 33/53a2=34:37
nezdîki kerden: yaġu-, ḳurb 26/18a1=4:43
nezdîk kerde: yaḳın bolmış, muḳarreb 28/7b1=7:114
nezdîk kerden: yaġut-, taḳrîb 33/53a2=34:37
nezdîk kerde şoden: yaġutul-, izlāf m. 37/77a3=50:31
nezdik konende: yaġut-, idnāʾ 33/21a2=33:59
nezdik şoden: bol-, ᶜasā 37/17b2=47:22
yaġu-, ḳurb 29/20b2=9:28
nezdik-ter: bu ajun, dünyā 33/66b1=35:5
yaḳın, aḳrab 37/73a2=50:16
yaḳın, dünyā 28/29b1=7:152
yaḳın, ḳarib 36/12b3=42:17
yaḳınraḳ, ednā 33614b1=33:51
yaḳınraḳ, aḳrab 30/71a1=16:77
nezdik-ter ü furū-māye-ter: yaḳınraḳ, ednā 28/44a 2=7:169
nibişten: biti-, ketb 27/34a3=5:21
nibişte: bitinmiş, mektūb 28/33b2=7:157
bitig, kitāb 30/19a1=15:1
nibişte şoden: bitin-, ketb m. 26/85b3=4:127
bitil-, ketb m. 26/45a2=4:77
nigāhbān: erklig, vekîl 26/75a2=4:109
erklig, ḥāzin 35/52b3=40:49
erklig / mālik, ḥāzin 35/20b2=39:73
küdezçi, vekîl 30/2b1=12:66
küdezçi, ḥafîẓ 33/42b3=34:21
küdezçi, rakîb 33/15b3=33:52
küdezgen, ḥafîẓ 36/3a1=42:6
küdezgen, rakîb 37/73b3=50:18
saḳlaġuçı, ḥāzin 35/18b3=39:71
nigāh dārende: küdezgen, ḥāfîẓ 26/11b1=4:34
küdezigli, vāḳî 35/34b3=40:21
küdezigli, ᶜāşım 35/42a3=40:33
nigāh dāşte: küdezgen, ḥafîẓ 37/69a2=50:4
nigāh dāşten: berk tut-, imsāk 33/6a3=33:37 krş. **nigeh dāşten**
küdez-, ḥıfẓ 26/11b2=4:34
küdez-, imsāk 33/81b2=35:41
küdez-, ittiḳā 34/94b1=39:24
küdez-, rāʾi 26/21a2=4:46
küdez-, rakb 29/8a2=9:10
küdez-, viḳāyeᵗ 30/74a3=16:81
saḳla-, ḳavvā 35/27b2=40:9
tut-, imsāk 27/18b1=5:4
nigāh dāşten fariża: bitig, kitāb 26/2b1=4:24

nigāh dāşten ḫᵛāste şoden: küḍezü tilen-, istiḥfāẓ 27/50b3=5:44
nigāh dāşte şoden: küḍezil-, viḳāyeᵗ m. 38/74b1=64:16
nigāşten: beze-, taṣvīr 35/60b3=40:64
şüret ḳıl-, taṣvīr 38/66b2=64:3
nigeh dāşten: küḍez-, mess 30/72a2=16:79
niger: şüret, şüreᵗ 35/61a1=40:64
niger konende: şüreᵗ ḳılġan, muṣavvir 38/32b1=59:24
nigeristen: baḳ-, reᵓy 26/19b3=4:44
baḳ-, naẓar 28/4a3=7:103
kör-, naẓar 35/70a2=40:82
kör-, reᵓy 30/71b3=16:79
yumup açmaḳ, lemḥ 30/70b3=16:77
nigerende: baḳıġlı, nāẓir 28/6a1=7:108
nigeristen yaᶜni diden: baḳ-, naẓar 28/21b2=7:43
nigeriş kerden: amulluḳ ḳıl-, tebeyyün 37/57a2=49:6
nigūnsārī: helāklik, teᶜs 37/8b2=47:8
nigūsār kerden: töpen ḳıl-, irkās 26/53b3=4:88
töpen ḳıl-, kebt 25/3b2=3:127
nigūsār kerde şoden: yandurul-, irkās 26/57b1=4:91
nihād: sünnet, sünneᵗ 33/8a1=33:38
yol, sünneᵗ 33/22b2=33:62
nihād-ı Ḫudāy: yol, sünneᵗ 33/83b3=35:43
Tanġrınıñ yolı, sünneᵗ 33/84a1=35:43
nihāden: ḳoḍ-, vaż ᶜ 26/70b3=4:102
nihāde şoden: ornal-, vaż ᶜ m. 35/17a2=39:69
nihān: ġayb, ġayb 33/60b3=34:48
örtügli, ġayb 29/56a3=9:78
örtügli, sırr 30/69a2=16:75
örtüglüg, ġayb 38/31a3=59:22
sır, sırr 29/56a1=9:78
yaşru, sırr 33/75b1=35:29
yaşru söz, sırr 36/70a3=43:80
nihān reften: emit-, ravġ 34/27b3=37:91
nik: eḍgü, ṣāliḥ 33/70a2=35:10
eḍgü, ḫayr 34/65b1=38:47
eḍgü iş, ṣāliḥ 31/23b2=19:60
ḫayr, ḫayr 29/62b3=9:88
üḍründi, ḫayr 34/65b3=38:48
nik ān-çi: néme körklüg, niᶜimmā 26/29b2=4:58
nik bāz dārende: yıġġan, — 33/46b2=34:28
nik bāz gerdende: keḍ yanġan, evvāb 34/59b1=38:30
yanġan, evvāb 34/52a2=38:17
nik būden: umınçsız bol-, ḳanūṭ 31/76a1=41:49
nik dānā: bilgen, ᶜallām 29/56a2=9:78
nik dārende ez Ḫudāy: tapġan, ᶜābid 36/70b3=43:81
nik endek: néme az, ḳalīl 34/55b2=38:24
nik fermānende: fermānlaġan, emmār 30/1a1=12:53
nik furū bārāniden: berekāt bér-, mübāreke ᵗ 34/32b3=37:113
nik germ: ḳaynar, ḥamīm 37/13b2=47:15
nik ḫᵛāh: eḍgü sanġan, nāṣiḥ 32/9a2=28:12
nik ḫᵛāsten: eḍgü san-, nuṣḥ 29/64b1=9:91
nik ḫorende: üküş yégen, ekkāl 27/49a2=5:42
nik merd: eḍgü, ṣāliḥ 26/39b3=4:69
nik nādān: biligsiz, cahūl 33/37a1=33:72
nik nu-sipās: nu-sipās, kafūr 33/38b1=34:17
nik rāst-güy: keḍ çın sözlegli, ṣıddīḳ 26/39b2=4:69
nik revān: yügrük, cevād 34/59b3=38:31
nik sitemkār: ẓalūm / küç ḳılġan, ẓalūm 33/27a1=33:72
nik şigift: tek tanġ, ᶜucāb 34/48a2=38:5
nik şinevende: üküş eşitgen, semmāᶜ 27/47a3=5:41
nik şoden: onġar-, işlāḥ 27/45b3=5:39
nik tevbe dehende / tevbe pezīr: tevbe ḳabūl ḳılġan, tevvāb 37/63a3=49:12
nikī: yaḫşı, ḫayr 26/86b1=4:127
eḍgülük, ḫayr 30/70a1=16:76
eḍgülük, ḥasenᵗ 29/37a3=9:50
eḍgülük, ḥüsn 36/18a1=42:23
ḫayr, ḫayr 26/77b3=4:114
ḫayrāt, ḫayr 27/54a3=5:48
nikū: cemāl, ḥüsn 33/15b1=33:52
ḫayr, ḫayr 29/43b2=9:61
irinç, niᶜmeᵗ 30/55b1=16:53
körklüg, cemīl 30/5b2=12:83
körklüg, ḥüsn 26/39b3=4:69
körklüg, ḥüsnā 28/17b3=7:137
körklüg, ḥasenᵗ 26/52a1=4:85
néme eḍgü, ḥüsn 34/62b1=38:40

néme körklüg, niᶜme 28/86a3=8:40
yaḫşı, ḥüsn 34/56a3=38:25
nīkū / bihter: eḍgü, maᶜrūf 37/17a3=47:21
nīkū-bahā: irinç, niᶜmeᵗ 30/97a2=16:121
nīkūkār: eḍgü, muṣliḥ 32/14a1=28:19
eḍgü, muḥsin 34/26a2=37:80
eḍgü bol-, berr 31/13a1=19:32
eḍgülük etgen, muḥsin 37/85b2=51:16
eḍgülük ḳılġan, berr 31/8a2=19:14
eḍgü ḳılıḳlı, muḥsin 32/10a1=28:14
eḍgülük ḳılığlı, muṣliḥ 28/45b2=7:170
eḍgülük ḳılığlı, muḥsin 28/39a1=7:161
eḍgülük ḳılġan, muḥsin 29/64b2=9:91
eḍgü işlig, muḥsin 30/9b2=12:90
körklüg, muḥsin 34/33a1=37:113
yaḫşı, muḥsin 31/71a3=39:34
nīkūkārī: körklüglük, iḥsān 26/35b2=4:62
nīkūkārī kerden: eḍgülük ḳıl-, iḥsān 26/87b1=4:128
ongarmaḳ, işlāḥ 26/13a1=4:35
nīkū kerden: eḍgülük ḳıl-, işlāḥ 30/96b1=16:119
élleş-, işlāḥ 36/27a2=42:40
körklüg ḳıl-, işlāḥ 37/5a3=47:2
körklüg ḳıl-, iḥsān 38/66b3=64:3
ongar- / eḍgü ḳıl-, işlāḥ 28/64b2=8:1
ongar-, işlāḥ 28/21a2=7:142
yaraştur-, işlāḥ 37/60a2=49:9
nīkū-ter: eḍgülük, ḥüsn 29/38a3=9:52
körklügrek, aḥsen 28/23b3=7:145
körklüg, aḥsen 26/52b2=4:86
körklüg, ḥüsnā 28/53a2=7:180
nīkū-terīn: körklügrek, aḥsen 34/93a2=39:23
nīkū ü kirām: tüzün, kerīm 33/1b1=33:31
nīkūyī: eḍgülük, niᶜmeᵗ 35/6b1=39:49
eḍgülük, maᶜrūf 28/34a1=7:157
eḍgülük, ᶜurf 28/60b3=7:199
eḍgülük, ḫayr 30/42b2=16:30
eḍgülük, ḥasaneᵗ 28/13b3=7:131
eḍgülük, ḥüsnā 30/60a2=16:62
irinç, niᶜmet 30/74b2=16:81
körklük, ḥüsn 34/66a2=38:49
niᶜmet, niᶜmeᵗ 27/17a3=5:3
nīkūyī firistāden: niᶜmet bér-, inᶜām 26/39b1=4:69
nīkūyī kerden: eḍgülük, birr 38/5b1=58:9
eḍgülük ḳıl-, iḥsān 30/42b2=16:30
eḍgülük ḳıl-, inᶜām 31/77a3=41:51
eḍgülük, iḥsān 30/79a1=16:90
minnet ḳıl-, menn 26/62b2=4:94
niᶜmet bér-, inᶜām 26/41a1=4:72
sipās ur-, menn 30/9a3=12:90
nīme: yaru, nıṣf 27/15b1=4:176
yarım, nıṣf 26/5b1=4:25
niᶜmet dāden ve minnet nihāden: niᶜmet bér-, menn 34/62a2=38:39
nīrū: ḳuvvet, ḳuvveᵗ 29/48b2=9:69
küç, ḳuvveᵗ 31/7b3=19:12
nīrū-mend kerden: aġırla-, taᶜzīr 27/26b3=5:12
nīst: ermez, mā 25/11b2=3:144
ermez, leyse 33/1b2=33:32
yoḳ, mā 25/3a2=3:126
yoḳ, in 31/27b2=19:71
yoḳ, leyse 25/3b3=3:128
nīst kerden: helāk ḳıl-, ihlāk 36/101b2=45:24
helāk / yoḳ ḳıl-, ihlāk 28/31a3=7:155
öldür-, ḳātele 29/23a2=9:30
yoḳat-, tedmīr 28/18a2=7:137
yoḳat-, ihlāk 31/81b2=46:27
yoḳ ḳıl-, ihlāk 28/13a1=7:129
yoḳat-, muḳāteleᵗ 38/60a1=63:4
yoḳalt-, ishāt 31/52b2=20:61
nīst kerde şoden: helāk bol-, mutebber 28/19a3=7:139
nīst şoden: helāk bol-, bevr 33/70b3=35:10
yoḳalığlı, hālik 32/44a1=28:88
nişān: belgü, ᶜalāmeᵗ 30/37b2=16:16
āyet, āyeᵗ 27/51a3=5:44
belgü, āyeᵗ 26/27a3=4:55
belgü, şerat 35/15a3=47:18
belgülüg, āyeᵗ 30/30a3=15:75
binā, eşer 35/34a3=40:21
binā ḳılġan, eşer 35/70b2=40:82
eşer, eşer 37/49a1=48:29
nişān, āyeᵗ 33/3a3=33:34
nişān dāden: şıfat ḳıl-, vaṣf 36/71a3=43:82
nişān-ı rūy: yüzi nişānı, sīmā 37/21a2=47:30
nişesten: oltur-, ḳuᶜūd 29/63b2=9:90
oldur-, ḳuᶜūd 29/35b1=9:46
nişeste: oldurġlı, ḳāᶜid 29/62a1=9:86
oldurġan, ḳāᶜid 29/35a1=9:46

nişīn: oldurġu yer, maḳ^{c}ad 29/58a1=9:81
nuḫustīn: yawuḳ, dünyā 35/78b2=41:12
evvel, evvel 28/22b2=7:143
evvelḳı, evvel 31/54a3=20:65
evvelḳı, ūlā 36/83a1=44:35
numūden: émle-, işāre^{t} 31/12a1=19:29
köndür-, hidāye^{t} 26/94a1=4:137
köndür-, ihdā^{ɔ} 31/17a2=19:43
körkit-, murā^{ɔ}ā^{t} 26/97a3=4:142
körkit-, ri^{ɔ}ā^{ɔ} 26/15a3=4:38
körkit-, irā^{ɔ}e^{t} 28/21b2=7:143
numūde şoden: ḫayāl körün-, taḫyīl m. 31/54b2=20:66
nusipās: nū-sipās, keffār 37/75a3=50:24
tanġan, keffār 34/78b2=39:3
nusipāsi kerden: tan-, küfr 34/81b2=39:7
nūsipās kerden: tan-, küfr 30/67b2=16:72
nuṣret: furḳān, furḳān 29/2a1=8:41
nuṣret ya^{c}ni yārı: aḍırmaḳ, furḳān 28/79b1=8:29
nübī: Ḳur^{ɔ}ān, Ḳur^{ɔ}ān 26/49b2=4:82
oḳıġu, Ḳur^{ɔ}ān 30/19b1=15:1
nübī / kitāb-ı Muḥammed: oḳıġu, Ḳur^{ɔ}ān 30/31b3=15:91
nüh du: toḳsan toḳuz, tis^{c}un ve tis^{c}üne 34/54a3=38:23
nüsḫa: bitig, nusḫa^{t} 28/30b1=7:154
nüsḫa kerden: bitin-, istinsāḫ 36/105a1=45:29
nüvīd: va^{c}de, mī^{c}ād 29/2b3=8:42
va^{c}de, va^{c}d 26/82b3=4:122
va^{c}de, mev^{c}id 31/63b2=20:87
va^{c}īd, va^{c}īd 37/72b1=50:14
nüvīd dāden: va^{c}de ḳıl-, va^{c}d 29/47b3=9:68
va^{c}de ber-, va^{c}d 28/67a2=8:7
nüvīd dāde şoden: va^{c}de ḳılın-, va^{c}d m. 34/15b1=36:63
nüvīd dāden yekdīgerrā: va^{c}de bériş-, muvā^{c}ade^{t} 29/2b2=8:42

Ö (ع)

^{c}ömr dāden: uzun ^{c}ömr bér-, ta^{c}mīr 34/17a2=36:68

P (پ)

pādāş: ceẓā, ceẓā^{ɔ} 27/39a3=5:29
neng, ceẓā^{ɔ} 36/26b3=42:40
yanut, ṣevāb 25/13a1=3:145
yanut, ceẓā^{ɔ} 29/59l=9:82
pādāş bisyār dehende: arḳa üküş bérgen, şekūr 33/76a1=35:30
pādāş dāden: cezā bér-, ceẓā^{ɔ} 33/30a2=34:4
ḳoḍ-, nisyān 29/47b2=9:67
songlat-, i^{c}ḳāb 29/55b1=9:77
yanut bér-, işābe^{t} 25/16b3=3:153
yanut bér-, ceẓā^{ɔ} 28/29b2=7:152
pādāş dāde şoden: yanut béril-, ceẓā^{ɔ} m. 26/83a3=4:123
cezā béril-, ceẓā^{ɔ} m. 38/93b2=66:7
pādāş-ı bedī: ésiz yanut, seyyi^{ɔ}e^{t} 35/7b3=39:51
pādāş-ı bisyār dehende: az ṭā^{c}atḳa üküş yanut bérgen, şekūr 36/18a2=42:23
azḳa üküş bérgen, şekūr 38/75a2=64:17
pādāş-ı mekr dāden: al yanutı bér-, mekr 28/80b1=8:30
pādşāh: erklig, melik 31/87b2=20:114
melik, melik 27/34a1=5:20
pādşāhī: erk, sulṭān 33/42a1=34:21
erk, mülk 35/31b1=40:16
erklik, melekū^{t} 28/55a1=7:185
erklik, mülk 28/35b1=7:158
mülḳ, mülk 27/31a1=5:17
pādşāhī yāften: erklen-, tevellī 37/17b3=47:22
pāk: arıġ, ṭayyib 26/19a3=4:43
arıġ, subḥān 29/23b3=9:31
arıġlıḳ, subḥān 30/57a2=16:57
yaḫşı, ṭayyib 33/70a2=35:10
zekāt, zekā^{t} 31/21a3=19:55
pāk büden: ḫoş tur-, ṭīb 35/20b3=39:73
pāk goften: arıġ ay-, tesbīḥ 38/32b2=59:24
arıġlıḳ, subḥān 31/14a2=19:35
arıġ, subḥān 34/42a1=37:159
arıġ Tangrı, subḥān 34/5b1=36:36
pākī: arıġlıḳ, zekā^{t} 31/8a2=19:13
^{c}iddet, ^{c}idde^{t} 38/76a2=65:1
pāk kerde: arıġ, muḳaddes 31/39a3=20:12
pāk kerden: arıt-, taṭhīr 27/22b2=5:6
pāk kerden u suturden: arıt-, tezkiye^{t} 26/24a1=4:49
pāk-ter: arıġraḳ, eṭhār 33/17b1=33:53

pāk u ḫoş: arıġ, ṭayyib 27/18a2=5:4
pāk ya^{c}ni Şām: arıġ yer, muḳaddes 27/34a3=5:21
pākize / ḫoş: ḫoş, ṭayyibe^{t} 38/46b3=61:12
pākize kerden: arıt-, taṭhīr 33/3a2=33:33
arıt-, temḥīş 25/10a3=3:141
arıt-, tezkiye^{t} 38/50a3=62:2
beze- / arıt-, imtiḥān 37/55a3=49:3
pākize kerde: arıġ ḳılınmış, muṭahhar 26/28b3=4:57
pākize şoden: arı-, tezekkī 31/59a1=20:76
pāre: bir ançа, ba^{c}ż 36/64a1=43:63
kesek, cüz^{c} 32/20b1=28:29
pāre ... pāre: amarı ... amarı, ba^{c}ż ... ba^{c}ż 29/47a 2=9:67
kes kes, ^{c}iżīn 30/31b3=15:91
kes kes / pāre pāre, dekk 28/22a3=7:143
pāre-i āb: uça suwı, nuṭfe^{t} 30/33b1=16:4
pāre-i āteş: pāre ot, ḳabes 31/38b2=20:10
pāre-i ebr: pāre bulıt, kisf 33/33a2=34:9
pāre-i māl: kesek, biżā^{c}a^{t} 30/8a2=12:88
pāre-i zemīn: orun, buḳ^{c}a^{t} 32/21a1=28:30
pāre laḫtī: amarı ... amarı, ba^{c}ż ... ba^{c}ż 26/4b1=4:25
pāre pāre kerden: kes kes ḳıl-, taḳṭī^{c} 37/13b2=47:15
pārsā: küḏezigli, muḥşin 27/20a1=5:5
küḏezgen, muḥşin 26/5a1=4:25
pārsā, muḥşin 26/2b3=4:24
pāsuḫ dāden: icābet ḳıl-, isticābe^{t} 28/60a4=7:194
pāsuḫ dāde şoden: icābet ḳılın-, isticābe^{t} m. 36/11b2=42:16
pāsuḫ kerden: icābet ḳıl-, isticābe^{t} 28/76a1=8:24
icābet ḳıl-, icābe^{t} 32/41b3=28:65
müstecāb ḳıl-, isticābe^{t} 28/68a3=8:9
pāşine: kiḏin, ^{c}aḳib 25/12a2=3:144
pāy: aḏaḳ, ricl 27/42b2=5:33
aḏaḳ, ḳadem 25/14b3=3:147
pāy fuşurden: aḏaḳ tik-, işrār 36/91b2=45:8
pāy-gāh: derece, derk 26/98b3=4:145
derece, derece^{t} 28/66a1=8:4
pāy güşāde kerden: boşa-, taṭlīḳ 33/11a3=33:49
pāyān: soñg, ^{c}āḳıbe^{t} 38/85a1=65:9
pāyānkār: soñg, ^{c}āḳıbe^{t} 28/4a3=7:103
pāydār: bāḳi ya^{c}ni tüplüg, bāḳi 36/48a2=43:28
ḳaldaçı, bāḳī 30/83b2=16:96
körklüg bāḳi, bāḳi 31/30a2=19:76
pāydār-ter: bāḳi, ebḳā 36/25a2=42:36
bāḳıraḳ, ebḳā 31/56b3=20:71
pāyende: baḳıġlı, nāẓir 33/16a3=33:53
berekātlıġ, tebārek 36/72a2=43:85
pāyende-ter: bāḳi, ebḳā 31/57b3=20:73
bāḳıraḳ, ebḳā 31/92b2=20:127
pāygāh: derecāt, derece^{t} 38/7b2=58:11
ḳur, derece^{t} 35/30b2=40:15
pāyiden: baḳ-, naẓar 26/21b2=4:46
pāyisten: baḳ-, naẓar 34/10b2=36:49
küḏ-, naẓar 36/65a2=43:66
peder-i perī: periler atası, cānn 30/21a1=15:27
pedid āmeden: belgür-, ẓuhūr 29/36b2=9:48
belgür-, bedā^{3} 36/107a2=45:33
belgür-, tebeyyün 37/18b3=47:25
pedid āmeden naẓar kerden: nūr kör-kit-, tecellī 28/22a2=7:143
pedid kerden: belgürt-, tibyān 30/78b2=16:89
belgülüg ḳıl-, şer^{c} 36/7b1=42:13
toḳı-, żarb 30/91b2=16:112
ur-, żarb 30/68b2=16:75
pedid şoden: belgür-, bedā^{3} 31/90a1=20:121
pehlū: ḳoltıḳ, cenāḥ 31/41b3=20:22
yan, cenb 29/26b1=9:35
pehnā: én, ^{c}arż 25/5b3=3:133
pelid: arıġsız, ḫabiş 28/34a3=7:157
arıġsız, necis 29/20b2=9:28
^{c}aẕāb, rics 33/3a1=33:33
pelidkār: yazuḳ, ^{c}anet 26/5b3=4:25
pelidkārī kerden: zinā ḳıl-, zinā 38/37b3=60:12
penāh custen: sığın-, isti^{c}āẕe^{t} 28/61a2=7:200
penāh girende: térlür yer, muteḥayyiz 28/72a3=8:16
penāh giriften: sığın-, isti^{c}āẕe^{t} 35/56b1=40:56
sığın-, ^{c}avẕ 35/38a1=40:27

penc namāz: béş namāz, ṣālihāt 31/30a3=19:76
penc yek: béşde bir, ḫumus 29/1a1=8:41
pend: békiştürmek, ᶜibre[t] 30/62b1=16:66
pend, mevᶜiẓa[t] 27/52a3=5:46
pend, zikr 34/92a2=39:21
yād, zikr 37/15b1=47:18
pend āverden: pend alın-, tezekkür 28/61b1=7:201
pend dāden: pend, zikr 37/70b1=50:8
pend bér-, vaᶜẓ 26/29b2=4:58
pend bér-, tezkira[t] 31/36b3=20:3
pend dāde şoden: pend béril-, tezkir m. 28/41b1=7:165
pend béril-, vaᶜẓ m. 26/38b1=4:66
pend giriften: ᶜibret al-, iᶜtibār 38/18b1=59:2
pend, zikr 35/55a2=40:54
pend alın-, tezekkür 30/36a2=16:13
pend alın-, tezkir m. 30/79b2=16:90
pend al-, tezekkür 28/13b2=7:130
pend tut-, tezekkür 32/34a1=28:51
pend kerden: ḳızġutluġ, tenkil 26/51b3=4:84
per u bāl: ḳanat, cenāḥ 30/31a3=15:88
perāgenden: saç-, infiżaż 38/61b3=63=7
saç-, intişār 38/55b1=62:10
tarıl-, intişār 33/16b2=33:53
perāgende: öñgin öñgin, müteferriḳa[t] 30/2b3=12:67
aḍın aḍın, şettā 31/50a1=20:53
perāgende kerden: kes kes ḳıl-, taḳṭiᶜ 28/36b1=7:160
tar-, temzik 33/39b2=34:19
tarılmaḳ, mümezzeḳ 33/31b3=34:7
tarmaḳ, mümezzeḳ 33/39b3=34:19
yaḍ-, beşş 36/89b3=45:4
yay-, beşş 36/22a1=42:29
perāgende kerde şoden: tarıl-, temzik m. 33/31b 3=34:7
perāgende şoden: aḍrıl-, tezeyyül 37/44b3=48:25
tarıl-, infiżāż 25/22b2=3:159
perde: ḥicāb, ḥicāb 33/17a3=33:53
perde, ḥicāb 34/60a2=38:33
perde şoden: açıl-, tefziᶜ m. 33/44a2=34:23
perestiden: bit-, ᶜibāde[t] 26/13a3=4:36
ḳulluḳ, ᶜibāde[t] 27/12b1=4:172
sunmaḳlıḳ, ᶜibāde[t] 31/26a1=19:65
tap-, ᶜibāde[t] 29/23b2=9:31
tap-, duᶜā 35/62a1=40:66
tapın- / tap-, ᶜibāde[t] 30/45b2=16:35
tapın-, ᶜibāde[t] 30/67b3=16:73
tapın-, duᶜā 31/39b2=20:14
tapuġ, ᶜibāde[t] 28/63b3=7:206
perestende: tapunġan, ᶜābide[t] 38/92a1=66:5
perestide: tapnuġlı, ᶜibāde[t] 32/41a1=28:63
perestidenī: idi, ilāh 30/33a1=16:2
tapunġuluḳ idi, ilāh 28/35b1=7:158
tapmaḳ, ilāh 38/72b2=64:13
tapunmaḳḳa Tangrı, ilāh 34/24b2=37:35
perestide şoden: tapun-, ᶜibāde[t] m. 36/56a2=43:45
pergenden: eske-, nesf 31/70b2=20:105
pergende şoden: ḳongrul-, ictişāş 30/16a1=14:26
perhiz: tolum, ḥizr 26/69b2=4:102
perhizkār: muttaḳi, muttaḳi 29/28a1=9:36
saḳnuḳ, muttaḳī 27/52b1=5:46
saḳnuḳ, taḳiyy 31/8a2=19:13
perhizkāri: saḳınmaḳ, taḳvā 27/24a3=5:8
saḳnuḳluḳ, taḳvā 37/55b1=49:3
perhizkāri kerden: saḳın-, ittiḳā[ᵊ] 26/87b2=4:128
perhizkār-ter: saḳnuḳraḳ, etḳā 37/64a2=49:13
perhiz kerden: ḳorḳ-, ittiḳā[ᵊ] 26/88b1=4:129
saḳın-, ittiḳā[ᵊ] 30/9a3=12:90
saḳın-, ḥazer 38/60a1=63:4
saḳın- / ḳorḳ-, ittiḳā[ᵊ] 30/100b2=16:128
saḳnuḳluḳ ḳıl-, ittiḳā[ᵊ] 30/42b1=16:30
peri: perī, cinn 28/52a2=7:179
pervār: baba-ḫāne, ġurfe[t] 33/53b2=34:37
perverde şoden: ḳılmaḳ, şunᶜ 31/45a1=20:39
perverdigār: İdi, Rabb 28/4b2=7:104
İdi, Allāh 28/56a3=7:187
törütgen, Rabb 38/76b1=65:1
pes: arḳa, verā[ᵊ] 33/17a3=33:53
art, verā[ᵊ] 37/55b3=49:4
emdi, fe-ammā 32/42a2=28:67
hem, fe- 26/60a1=4:92
kiḍin, baᶜd 30/50a1=16:41
kiḍin, ḫalf 35/79b2=41:14
kiḍin, uḫrā 25/16b3=3:153

kiḏin, verā[ʾ] 26/69a3=4:102
kirü, verā[ʾ] 25/28b1=3:187
pes, fe- 31/86b3=20:112
song, ḫalf 25/24b3=3:170
yime, fe- 26/4a2=4:25
pes āmeden: song ḳal-, ḫalef 31/23a1=19:59
pes dāden: ewür-, tevliye[t] 28/72a2=8:16
pes dāden ya[ʿ]nī rüy gerdānīden: ewrül-/ arḳa bér, tevliye[t] 28/72a1=8:15
pes dehende: kizleyü arḳa bérigli, mudbir 29/19a 3=9:25
pes eger: yā azu, fe-immā 36/54a3=43:41
pes güẕāşte: song ḳalġan, muḫallef 37/35b2=48:15
songra ḳalġan, muḫallef 37/32b2=48:11
pes īstāden: song ḳal-, ḫalef 28/43b3=7:169
pes mānde: kiḏin ḳalġan, muḫallef 37/37a1=48:16
pes mānden: songra yorı-, te[ʾ]ehhür 37/27a2=48:2
pes nigāh dāşten: öngin, ba[ʿ]d 33/82a2=35:41
pes nişesten: arḳada oltur-, ḫalef 36/62b2=43:60
pes reften: kiterü ḳal-, isti[ʾ]ḫār 30/59b2=16:61
pes ya[ʿ]nī püşt: song, dubur 28/72a2=8:16
pesende: tap, ḫasb 25/26b1=3:173
pesendīden: tapla-, rıżvān 26/74a3=4:108
tile-, rıżvān 29/18a1=9:24
pesendide: taplanmış, rażiyy 31/5b3=19:6
taplanmış, merżiyy 31/21b1=19:55
pesend kerden: tapla-, rıżvān 29/29b1=9:38
pesrev: uḏġan, tābi[ʿ] 35/51b3=40:47
pesrevī āverden: utru kel-, iḳbāl 37/88b2=51:29
pesrevī kerden: uḏ-, ittibā[ʿ] 28/50a3=7:176
uḏ-, teba[ʿ] 34/75b3=38:85
peşīmān: öknügli, nādim 27/57b3=5:52
ökünge, nādim 27/40b1=5:31
peşīmānā: ökünç, ḫasre[t] 35/10b3=39:56
peşīmānī: ökünç, ḫasre[t] 25/21a3=3:156
ökünmiş, nedāme[t] 33/50b2=34:33
peşm-i gusfend: ḳoy yüngi, ṣūf 30/73a3=16:80
peşm-i şutur: tewe yüngi, veber 30/73a3=16:80
pey: ökçe, [ʿ]aḳib 25/12a3=3:144
peydā: belgülüg, mubīn 33/58a2=34:43
belgülüg, ẓāhir 33/38b3=34:18
belgülüg, beyyin 33/57a2=34:43
belgülüg, müstebīn 34/34a2=37:117
iz, eşer 31/67a3=20:96
peydā āmeden: belgür-, bedā[ʾ] 35/5b1=39:47
peydā dāşten: belgür-, tebeyyün 26/79a1=4:115
peydā kerde: belgülüg, ma[ʿ]lūm 34/43a1=37:164
peydā kerden: aḏırmaḳ açmaḳ, tafṣīl 28/23b1=7:145
belgürtü aḏırmaḳ, tafṣīl 30/11a1=12:11
belgürtmek, beyān 25/8b2=3:138
bilmek, [ʿ]ilm 25/10a1=3:140
faṣl, faṣl 36/84b3=44:40
sınamaḳ, ibtilā 25/19a3=3:154
aḏır-, tafṣīl 29/9a1=9:11
aḏır seç-, tafṣīl 28/49a3=7:174
āşkāre ḳıl-, iẓhār 38/89b3=66:3
belgülüg ḳıl-, şer[ʿ] 36/15a2=42:21
belgülüg ḳıl-, farż 38/89a1=66:2
belgülüg ḳıl-, żarb 34/96a1=39:27
belgürt-, tebyin 26/6a2=4:26
belgürt-, ibdā[ʾ] 33/18a2=33:54
bil- aḏır-, [ʿ]ilm 25/10b3=3:142
farīża ḳıl-, farż 33/8a1=33:38
toḳı-, żarb 30/69b1=16:76
ur-, żarb 31/59a3=20:77
peydā kerde: belgülüg, mübeyyine[t] 38/76b3=65:1
tenglenmiş, mefrūż 26/80b2=4:118
üḏürmiş, mufaṣṣal 28/15a3=7:133
vaḳtlıġ, mevḳūt 26/72a1=4:103
peydā kerde şoden: belgür-, tafṣīl m. 35/73a3=41:3
peydā konende: belgürtügli, mubdī 33/6b2=33:37
belgülüg ḳılġan, mubīn 36/37a2=43:2
peydā şoden: belgür-, iẓhār 35/37b2=40:26
peyġām: yumuş, risāle[t] 33/8b1=33:39
yarlıġ, risāle[t] 28/23a1=7:144
yarlıġ, vaḥy 31/87b3=20:114
peyġām firistāden: yarlıġ ıḏ-, īḥā[ʾ] 27/6a3=4:163

peyġāmber: ıḍılmış, mürsel 32/41b3=28:65
mürsel, mürsel 34/44a3=37:171
peyġāmber, nebī 33/1b2=33:32
peyġāmber, resūl 38/50a1=62:2
resūl, resūl 38/5a3=58:9
resūl ya^{c}nī yalavaç, resūl 29/12a1=9:16
yalavaç, nebī 25/13b1=3:146
yalavaç, resūl 25/5b1=3:132
yalawaç, resūl 33/2b3=33:33
peyġāmber-i āgāh konende: ḫāṣ yalawaç, resūl^{en} nebiyy^{en} 31/21a2=19:54
peyġāmber-i ḫāṣ: ḫāṣ yalavaç, resūl^{en} nebiyyen 31/20a2=19:51
peyġāmberī: peyġāmberlıḳ, nübüvve^{t} 36/96a2=45:16
peygār: ḫuṣūmet, ḫiṣām 36/43b1=43:18
tartışıḳ, cedel 36/61b3=43:58
peygār kerden: ḫaṣmlaş-, iḫtiṣām 34/11a1=36:49
ḫuṣūmet, teḫāṣum 34/70a3=38:64
ḫuṣūmet ḳılış-, iḫtiṣām 34/71b2=38:69
tartış-, mucādele^{t} 28/66b2=8:6
tartış- / uruş-, mucādele^{t} 30/91a3=16:111
peygār konende: çoġıçı üstelgen, ḫaṣim 30/33b2=16:4
çoġıçı, ḫaṣim 36/61b3=43:58
ḫaṣm, ḫaṣm 34/53a3=38:21
peymān: ^{c}ahd, ^{c}ahd 31/31a1=19:78
baçıġ, ^{c}ahd 28/3b2=7:102
peymān kerden: ^{c}ahd ḳıl-, ^{c}ahd 31/88a1=20:115
peymāne: ülgü, keyl 30/8a3=12:88
peyvendgāh ya^{c}nī dest ü pāy: ernek uçları, benān 28/70b3=8:12
peyvesten: ulaş-, vaṣl 26/55b1=4:90
peyveste: tutaşı, mutetābi^{c} 26/60b1=4:92
tutaşı, muḳīm 30/30b1=15:76
tutaşı, vāṣib 30/55a3=16:52
peyveste būden: ulaşu téril-, ^{c}akf 28/18b2=7:138
pezer: ata, eb 29/16b2=9:23
peziruften: pezirle-, teḳabbul 27/38a3=5:27
pezirle-, ḳabūl 36/19a3=42:25
pezirle-, kefl 32/9a1=28:12
tevbe bér-, tevbe^{t} ^{c}alā 31/90b1=20:122
pezirende: ḳabūl ḳılıġlı, ḳābil 35/23a2=40:3
pezirufte şoden: pezirlen-, teḳabbul m. 29/39a1=9:53
pindāriden: saḳın-, ḥisāb 36/70a2=43:80
pindāşten: sézin-, ḥisbān 25/28b3=3:188
sézin-, ze^{c}m 38/68b3=64:7
saḳın-, ḥisāb 36/98b3=45:21
pinhān dāşten: kizle-, ketm 26/14b3=4:37
kizle-, īcās 31/54b3=20:67
kizle-, iḫfā^{3} 38/34b3=60:1
yaşur-, iḫfā^{3} 27/29a1=5:15
yaşur-, isrār 27/57b2=5:52
pinhān golten: yaşru sözle-, isrār 38/89b1=66:3
pinhān kerden: kizle-, dess 30/58a2=16:59
yaşur-, iḫfā^{3} 33/18a3=33:54
yaşur-, isrār 30/38a2=16:23
pinhān reften: emit-, ravġ 37/88a1=51:26
pinhān şoden: yaş-, tevārī 30/57b3=16:59
pīr: awıçḳa, şeyḫ 32/16a3=28:23
uluġ pīr, şeyḫ 35/63a2=40:67
pīrī: ürünglük, şeyb 31/5a1=19:4
pīrāhen: könglek, ḳamīṣ 30/10a3=12:93
könglek, sirbāl 30/74a2=16:81
pīrāye: altun birle étig, ḥuliyy 28/26a2=7:148
étig, ḥilye^{t} 30/36b2=16:14
şamuşa, ḥilye^{t} 36/43b1=43:18
pīrūz: belgülüg, ẓāhir 35/40a2=40:29
pīrūzī: ḳurtulmaḳ, fevz 26/41b3=4:73
pīrūzī dāden: elig bér-, iẓfār 37/43a2=48:24
pīrūz kerden: belgürt-, iẓhār ^{c}alā 29/24b2=9:33
pīrūz şoden: ḳurtul-, fevz 26/41b3=4:73
pistān: emüzgen, murżi^{c}a^{t} 32/8b2=28:12
piş: aşnu, ḳable 28/31b1=7:155
burun, ḳable 28/9b2=7:123
burunḳı, beyne yedey 33/48a2=34:31
ḳaṭ, beyne yedey 31/25a3=19:64
öng, ḳable 25/8a3=3:137
öng, beyne yedey 37/53b2=49:1
öngdin, ḳable 25/11b3=3:144
öngdin, beyne yedey 27/53a2=5:48
utru, beyne yedey 27/52a2=5:46
piş āmeden: tut-, telaḳḳi 37/73a3=50:17

piş āyende, piş revende: utru kelmiş, mustaḳbil 31/79a2=46:24
piş-desti kerden: bir ikindi aşun-, istibāḳ 34/16b1=36:66
ozuş-, istibāḳ 27/54a3=5:48
piş-desti kerden: üsten-, sebḳ 38/24a3=59:10
piş-desti konende: ozruġlı, sābıḳ 34/7b1=36:40
piş firistāden: aşundur-, taḳdīm 32/31a2=28:47
ilgerü ıḍ-, taḳaddum 26/35a1=4:62
ilgerü kel-, taḳdīm 34/69a2=38:61
öng ıḍ-, taḳdīm 38/8b3=58:13
pişgāh-ı mescid: miḥrāb, miḥrāb 34/53a3=38:21
pişi giriften: ilgerü keç-, taḳaddüm 37/53b1=49:1
pişin: aşnuḳı, evvelīn 30/38b3=16:24
evvelḳı, evvelīn 28/81a2=8:31
ozaḳı, evvel 34/20a3=37:17
pişi konende: öngürtgen, mu'āciz 33/54a1=34:38
piş reften: aşnu bar-, istiḳdām 33/47b2=34:30
aşın-, istiḳdām 30/59b3=16:61
er-, sebḳ 34/44a2=37:171
keç-, sebḳ 31/69a1=20:99
oz-, sebḳ 36/9b1=42:14
öngdin keç-, selef 28/85a3=8:38
öngdin keç-, taḳaddüm 37/27a1=48:2
piş-ter: köprek, ekser 36/103a2=45:26
pişāni: alın, cebin 29/26a3=9:35
piş-māni: aḍak, ḳadem 30/82b2=16:94
pişvā: baş, imām 29/9b1=9:12
başçı, imām 31/5a2=28:5
pizruftār: uġḳa aldaçı, kefīl 30/80a3=16:91
pizruftār kerden: bér-, ikfāl 34/54b2=38:23
pōst: teri, cild 26/27b2=4:56
puḫte şoden: çovlan-, nażc 26/27b2=4:56
pursiden: aça tile, istiftā' 26/85a3=4:127
ay-, istiftā' 34/40a1=37:149
ayt- / sor-, su'āl 30/51a2=16:43
sor-, istiftā' 34/19a1=37:11
sor-, su'āl 28/56a1=7:187
pursende: tilegli, sā'il 35/77a3=41:10
pursiden ez yekdiger: soruş-, tesā'ul 32/42a2=28:66
pursīde şode: sorulmış, mes'ūl 34/22a3=37:24
pursīde şoden: sorul-, su'āl m. 30/56b3=16:56
puser: er oġlan, ibn 38/15a1=58:22
erkek oġlan, ibn 32/4b1=28:4
oġul, ibn 30/4b1=12:81
oġlan, ibn 29/17a3=9:24
yégen, sıbṭ 27/6b3=4:163
puserek: oġulḳına, buneyy 34/30a2=37:102
puser-i 'am: mīrāş alġan, mevlā 26/10a2=4:33
yaġuḳ, mevlā 31/5a2=19:5
puser-i pizrufte: oġullanmış oġul, de'iyy 33/7a3=33:37
puser-i rāh: yol oġlı, ibni's-sebīl 38/21b3=59:7
püş: örtüg, kinān 35/74a1=41:5
püşānden: ört-, muvārā[t], 27/40a1=5:31
püşiden: keḍ-, lubs 33/73a1=35:12
kizle-, iḫnān 32/43a2=28:69
ört-, tekfīr 26/8b3=4:31
ört-, ġışyān 25/17b2=3:154
yaşur-, istiḫfā' 26/73b3=4:108
püşide: örtügli, ḥafiyy 31/4b2=19:3
püşide dāşten: kizle-, iḫfā' 25/18b1=3:154
püşide şoden: ḳarağu bol-, 'amā 32/42a1=28:66
örtüglüg kel-, iḫfā' m. 35/31a3=40:16
püşide-ter: örtüglügrek, aḫfā 31/37b3=20:7
püşiş: örtük / sıġınçu, kinn 30/74a1=16:81
örtük, libās 30/92b1=16:112
örtüg, ġişāve[t] 36/101a1=45:23
örtüg, ġıṭā' 37/74b3=50:22
püyāniden: sekirt-, icāf 38/20b2=59:6
püziş: ḫüccet, ḫücce[t] 36/11a2=42:15
pür kerden: toldur-, mel' 34/75b2=38:85
pür-reside: bilgen, ḥafiyy 28/57a1=7:187
pür şoden: tolan-, imtilā' 37/77a1=50:30
püşt: arḳa, ezr 31/43a3=20:31
arḳa, ẓahr 29/26b1=9:35
arḳa, dubur 26/22b2=4:47
kiḍin, dubur 27/34b1=5:21
kirü, dubur 28/72a1=8:15
song, dubur 37/80b3=50:40
uça, ẓahr 28/48a1=7:172
püşt be-divār nihāde: tamḳa yölenmiş, müsenned 38/59b2=63:4
püşt dāden: ewür-, tevliye[t] 38/26b2=59:12

püşt dāden yaᶜnī gürīḫten: ewür-, tevliyeᵗ 37/41b3=48:22
püşt dehende: arḳa bérigli, mudbir 34/27b3=37:91
ḳadra yanıġlı, mudbir 32/21b2=28:31
yüz ewrügli, mudbir 35/42a2=40:33
püşt ḫam dehende: rükūᶜ ḳılġan, rākiᶜ 37/48b2=48:29

R (ر)

rāh: iç yol, sebīl 29/26a1=9:34
köni yol, ṣırāṭ 34/16b1=36:66
ḳurtulmaḳ, necāᵗ 35/48a3=40:41
şerīᶜat, şerīᶜaᵗ 36/97b1=45:18
yol, cuddeᵗ 33/74b3=35:27
yol, sebīl 26/18b1=4:43
yol, ṣırāṭ 27/14b3=4:175
yol, sünneᵗ 25/8a3=3:137
yol, ṭarīḳ 31/59b1=20:77
rāh burden: kön-, ihtidāᵃ 36/39b3=43:10
rāh dīden: yol kör-, baṣar 34/16b2=36:66
rāh giriften: kön-, ihtidāᵃ 32/2b1=27:92
rāh-ı dīn ü nihād: yaruḳ yol, şirᵓaᵗ 27/53b3=5:48
çerāġ, şerīᶜat 27/53b3=5:48
rāh-ı fāżıl-ter: yol, ṭarīḳaᵗ 31/53b2=20:63
rāh-ı güzer: yol oġlı, ibni's-sebīl 29/43a2=9:60
rāh-ı rāst: könilik, hudā 37/47b2=48:28
köni yol, hudā 28/60a3=7:193
köni yol, ṣırātu müstaḳīm 34/14b3=36:61
rāh-ı rāst burden: köni yolḳa bar-, ihtidāᵃ 30/37b3=16:16
rāh-ı rāst dāden: köndür-, hidāyeᵗ 33/68b1=35:8
rāh-ı rāst girende: könülmiş, muhtedī 36/53a1= 43:37
rāh-ı rāst girifte: köni yolḳa könmiş, muhtedī 29/13b3=9:18
könügli, muhtedī 28/51b2=7:178
rāh-ı rāst giriften: kön-, ihtidāᵃ 28/36a2=7:159
köni yol tut-, ihtidāᵃ 33/61b1=34:50
köni yolḳa kön-, ihtidāᵃ 30/37b2=16:15
rāh-ı rāst numūden: köndür-, hidāyeᵗ 29/14b3=9:19
yaruḳ yol , minhāc 27/53b3=5:48
rāh numāy: köndürgen, hādīᵃ 28/55b3=7:186
köni yol, hudā 32/28b2=28:43
köndürügli, hādī 31/72b2=39:36
yolḳa köndürmek, hudā 30/86b3=16:102
yolçı, hudā 36/98b2=45:20
rāh numāyende-ter: könirek, ahdā 32/32b3=28:49
rāh numūden: aymış yol, hudā 31/91a2=20:123
kön-, hidāyeᵗ 28/53b2=7:181
köndür-, hidāyeᵗ 26/54a1=4:88
könilik, hudā 37/14b3=47:17
köni yol, hudā 25/8b3=3:138
köni yol körkit-, hidāyeᵗ 28/36a3=7:159
köni yolḳa köndürmek, hudā 30/11a2=12:111
köni yolḳa köndür-, hidāyeᵗ 36/35b3=42:52
köni yol körset-, hidāyeᵗ 38/44a1=61:7
yolçıla-, dilāleᵗ 33/31b2=34:7
yolḳa köndür-, hidāyeᵗ 30/48a2=16:37
yol körgüz-, dilāleᵗ 38/45a3=61:10
yol körkit-, hidāyeᵗ 31/92b2=20:128
yol körset-, hidāyeᵗ 38/61a3=63:6
rāh numūdeni: yolçı / ḳılavuz, hudā 35/55a2=40:54
rāh yāfte-ter: köni yol bulmışraḳ, ahdā 33/82b3=35:42
raḥmet: raḥmet, ravḥ 30/7b1=12:87
rām kerden: uḍu barıġlı ḳıl-, teshīr 30/35a2=16:12
fermān tutuġlı ḳıl-, teshīr 30/36a3=16:14
musaḫḫar ḳıl-, teshīr 33/73b3=35:13
rām kerde: fermān tutuġlı, musaḫḫar 30/72a1=16:79
rānden: sür-, sevḳ 33/69a3=35:9
sür-, żevd 32/16a1=28:23
rānde: sürülmiş, racīm 30/23b2=15:34
sökmiş sürülmiş, racīm 30/85a2=16:98

rānde şoden: sürül-, sevḳ m. 28/66b3=8:6
rāst: çın, ḥaḳḳ 33/66b1=35:5
çın söz, ḥaḳḳ 29/21b3=9:29
ḥaḳîḳat, ḥaḳḳ 29/36b2=9:48
îmîn, emîn 32/18a1=28:26
köni, ḥaḳḳ 30/48b3=16:38
köni, mustaḳîm 33/86a1=36:4
köni, reşād 35/40b3=40:29
köni, rüşd 28/24b2=7:146
köni, ṣādıḳ 37/83b2=51:5
köni, sedîd 33/25b3=33:70
köni, sevā[a] 38/35a2=60:1
köni, seviyy 31/17a3=19:43
kōni yol, mustaḳîm 30/25a3=15:41
ong, eymen 31/60b2=20:80
rāst yaraġlıġ, ḥaḳḳ 28/4b3=7:105
rāst, ḥaḳḳ 28/65b3=8:4
saġ, yemîn 33/37a2=34:15
saġ ḳol, eymen 31/20a3=19:52
sezā, ḥaḳḳ 27/10b2=4:171
yaraġlıġ, ḥaḳḳ 28/8b2=7:118
rāst āverden: teng̃eştür-, muvāṭa[ca][t] 29/28b1=9:37
rāst būden: rāst tur-, istiḳāme[t] 35/75a1=41:6
rāst goften: rāst ay-, ṣıdḳ 29/33b3=9:43
rāst-güy: köni, ṣādıḳ 30/5a3=12:82
çın, ṣādıḳ 25/27b2=3:183
çın ya[c]ni rāst sözlegüçi, ṣādıḳ 34/41b1=37:157
çın köni, ṣādıḳ 28/5b1=7:106
çın sözlegli, ṣādıḳ 33/47a3=34:29
könike tapuġlı, ṣādıḳ 37/66a1=49:15
rāst-güy dārende: bitügli, mü[a]min 28/14b3=7:132
çınġarıġlı, muṣaddıḳ 26/22a3=4:47
çın tutuġlı, muṣaddıḳ 33/76a3=35:31
rāst-güy dāşten: bit-, îmān 29/43b3=9:61
könike tut-, taṣdîḳ 31/71a1=39:33
rāstgüy-ter: könirek, aṣdaḳ 26/83a1=4:122
rāsti: [c]adl, [c]adl 38/78a2=65:2
çınlıḳ, ḥaḳḳ 38/33b3=60:1
çınlıḳ / rāstlıḳ, ḥaḳḳ 36/18b3=42:24
könilik, [c]adl 37/60a2=49:9
könilik, ḥaḳḳ 28/53b3=7:181
könilik, ḳıst 27/49b1=5:42
rāstlıḳ, ḥaḳḳ 28/36a3=7:159
sezā, ḥaḳḳ 33/58a1=34:43
rāst îstāde: rāst ornatmış, rāsî 33/35b2=34:13
rāst îstāden: köni tur-, istivā[a] 37/49b2=48:29
rāstkār: bütün işlig, ḥakîm 36/35a1=42:51
ḥakîm, ḥakîm 26/89a1=4:130
köni, rāşid 37/58b3=49:7
rāst kerden: aḍaḳın ḳıl-, iḳāme[t] 38/78a3=65:2
ḥelāl ḳılmaḳ, tehille[t] 38/89a2=66:2
rāst ḳıl-, ṣıdḳ 33/40a2=34:20
rāst tur-, ṣıdḳ 37/17b1=47:21
törüt-, tesviye[t] 34/72a3=3
tüp tüz ḳıl-, tesviye[t] 30/21b3=15:29
rāst şoden ü dürüst şoden: çın-oḳ, ḥaḳḳ 26/82b 3=4:122
rāst-ter: köni yolluġraḳ, ahdā 26/25a2=4:51
könirek, ahdā[a] 36/46b2=43:24
könirek, aḳvam 26/21b3=4:46
könirek, aṣdaḳ 26/53a3=4:87
rāst vā şomār rāst: köni, ḳayyim 29/27b1=9:36
rāz: rāz, necvā[a] 31/53a2=20:62
sır, sırr 37/19b2=47:26
rāz goften: rāz ay-, tenāci 38/5a1=58:9
rāz aymaḳ, necvā 38/5b3=58:10
rāz ayt-, tenāci 38/5b1=58:9
şuwşamaḳ, necvā 26/78a1=4:114
şuwşamış, necvā 29/56a2=9:78
rāz güyende: münācāt, neciyy 31/20b1=19:52
yaşru sözlegli, neciyy 30/3b1=12:80
rāzhā-yı sînehā: köküzlerdeki, ẕātü'ṣ-ṣudūr 25/1b1=3:119
kōngüller içindeki, ẕātü'ṣ-ṣudūr 27/23b2=5:7
kōngüllerdeki, ẕātü'ṣ-ṣudūr 29/4a2=8:43
kōngüllerdeki rāz, ẕāti'ṣ-ṣudūr 38/67b1=64:4
reftār: şüret, sîre[t] 31/41b2=20:21
refteh: aḍrıl-, faṣl 30/10b3=12:94
aḳ-, cereyān 30/43a3=16:31
bar-, inṭilāḳ 31/2b3=18:77
bar-, seyr 32/19b3=28:29
bar-, se[c]y 38/95a1=66:8
bar-, ẕehāb 27/36a3=5:24
kit-, ẕehāb 29/5b3=8:46
yan-, tevelli 31/83a3=46:29
yorı-, meşy 28/60a5=7:195
yorı-, meşş 31/45a1=20:40

yorı-, seyḥ 29/7b2=9:2
yorı-, seyr 25/8a3=3:137
yorı-, żarb fi 25/20b3=3:156
yügür-, seᶜy 31/54b3=20:66
yügrügli bol-, seᶜy 31/41a3=20:20
reften yaᶜni helāk kerden: bar-, żehāb ᶜalā 33/68b 2=35:8
revende: barıġlı, żāhib 34/29b1=37:99
yorıġlı, muḳtedi 36/46a3=43:23
yorıġlı kemi, cāriyeᵗ 37/83a3=51:3
reg-i gerden: emgen tamur, ḥablu'l-varid 37/73a3=50:16
reh berende: könülmiş, muhtedi 36/45b1=43:22 krş. **rāh**
reh numūden: yolçıla-, dilāleᵗ 31/89b2=20:120
rehā kerden: ıḍ-, tesrīḥ 33/11b2=33:49
ıḍmaḳ, seraḥ 33/11b2=33:49
rehāniden: ḳurtġar-, tenciyeᵗ 34/33b1=37:115
ḳurtġar-, incāᵓ 38/45b1=61:10
ḳurtġar-, inḳāż 34/90a2=39:19
ḳutġar-, incāᵓ, 28/19b3=7:141
ḳutġar-, tenciyeᵗ 31/45b2=20:40
rehānide şoden: ḳurtuluġlı er-, inḳāż m. 34/8b1=36:43
rehiden: ḳurtul-, iflāḥ 31/55b1=20:69
rem kerden: musaḫḫar ḳıl-, teẕlīl 34/18b2=36:72
remiden: ḳaçmaḳ, nufūr 33/83a2=35:42
ḳurul-, işmiᵓzāz 35/3a3=39:45
renc: emgek, naṣab 33/77a1=35:35
emgek, eẕā 26/70b1=4:102
emgek, meᶜarraᵗ 37/44b1=48:25
emgek, nuṣb 34/63a1=38:41
renc binende: bed-baḫt, şaḳiyy 31/13a3=19:32
renc resende: bed,baḫt, şaḳiyy 31/5a2=19:4
rencāniden: emget-, īẕā 33/16b3=33:53
rence şoden: emgek, şeḳāᵓ 31/36b3=20:2
resān: keḍ, beliġ 26/36a3=4:63
resāniden: tegür-, iblāġ 33/8b1=33:39
tegür-, tebliġ 31/84b2=46:23
tegür-, işābeᵗ 27/55b1=5:49
tegürmek, belāġ 30/74b3=16:82
tegürmeklik, belāġ 30/46b1=16:35
resende: muşībet, muşībeᵗ 26/35a1=4:62
tegigli, bāliġ 28/16b2=7:135
teggüçi, muşībeᵗ 26/41a1=4:72
tegrügli, bāliġ 38/79b2=65:3
resende-i bed: açıġ, muşībeᵗ 29/37b1=9:50
resīden: köz kemiş-, iṭṭilāᶜ 35/45b1=40:37
teg-, işābeᵗ 25/1b2-3=3:120
teg-, seᶜaᵗ 31/68b2=20:98
teg-, bulūġ 33/58b3=34:45
teg-, nehy 28/29a3=7:152
ulan-, vaṣl 32/24a2=28:35
restegār: ḳurtuluġlı, fāᵓiz 29/15b2=9:20
ḳurtuluġlı, müfliḥ 28/35a1=7:157
ḳurtulmış, müfliḥ 32/42b1=28:67
ḳurtul-, müfliḥ 38/74b2=64:16
restegāri: ḳurtulmaḳ, fevz 29/52b2=9:72
ḳurtulmaḳ, mefāzeᵗ 35/13a3=39:61
restegāri büden: ḳurtul-, iflāḥ 38/56a1=62:10
restegāri yāften: ḳurtul-, iflāḥ 27/44a1=5:35
resten: ḳurtul-, fevz 33/26a3=33:71
ḳurtul-, iflāḥ 29/5b1=8:45
ḳurtul-, necāᵗ 32/17b1=28:25
reste ez küfr ü hevā: selāmet, selīm 34/26b2=37:84
rev: sefer, sefer 27/21b2=5:6
revān kerde: aḳar arıḳ, nehr 30/37b1=16:15
revān kerden: aḳıt-, isāleᵗ 33/34b2=34:12
aḳıt-, tefcīr 34/5a1=36:34
revān şoden: aḳ-, inbicās 28/37a2=7:160
yaşanġur-, feyż 29/65a3=9:92
rigūy-i ḫayż: ḫayż çöpreki, nesy 31/9b3=19:23
rīḫten: ḳuy-, ifrāġ 28/10b3=7:126
ḳuy-, şabb 36/86a2=44:48
rişte: egirmiş yip, ġazl 30/80b2=16:92
yip, ḥabl 31/54b1=20:66
rubūden: ḳap-, taḥaṭṭuf 28/77b3=8:26
rubūde şoden: ḳapıl-, teḥaṭṭuf m. 32/36b2=28:57
rūd: ḳol, vādi 32/20b3=28:30
rūde: baġarsuḳ, emᶜāᵓ 37/13b2=47:15
rūşen: açuḳ yaruḳ, munīr 33/74a1=35:25
rūşen kerde: muṣaffā, muṣaffā 37/13a1=47:15
rūşen şode: yaru-, işrāḳ 35/17a1=39:69
rūşen şoden: yaru-, ḳarr 33/14b1=33:51
yaruḳ bol-, ḳarr 31/10b2=19:26
rūşen ü peydā: belgülüg, beyyineᵗ 31/28b1=19:73

rūşenāyī: nūr, nūr 29/24a2=9:32
yaruḳluḳ, nūr 27/29b1=5:15
rūşenāyī-i çeşm: köz yaruḳı, ḳurratu ᶜayn 32/7a3=28:9
rūy: yüz, vech 33/24a1=33:66
rūy āverden: utru kel-, iḳbāl 34/22b2 =37:27
rūy der rūy-ı yekdiger āverden: bir ikindi utruşġan, muteḳābil 36/87a3= 44:53
rūy gerdānī: yüz ewürmek, iᶜrāż 26/86b3=4:128
rūy gerdānide: yüz ewürgen, muᶜriż 29/55a3=9:76
yüz ewrügli, muᶜriż 28/75b3=8:23
yüz evrügli, muᶜriż 34/71a3=38:68
rūy gerdāniden: yüz ewür-, tevellī 28/86a2=8:40
yüz ewür-, iᶜrāż 28/60b3=7:199
yüz ewür-, şafḥ 27/28b2=5:13
yüz ewür-, sudūd 26/27a1=4:55
yan-, tevellī 29/41a2=9:57
rūy gerdiden: uḍ-, ittibāᶜ 33/40a3= 34:20
rūy-ı sūy-ı vey āmeden: utru bar-, iḳbāl 32/21b3=28:31
rūy kerden: uḍ-, ittibāᶜ 31/85a2= 20:108
rūy nihāden: utru kel-, iḳbāl 34/28b1 =37:94
rūyāniden: ündür-, nebāt bi 30/34a3= 16:11
ündür-, inbāt 34/5b2=36:36
rūz: kün, yevm 29/13a3=9:18
kündüz, nehār 30/35a2=16:12
rūz-ı cudā kerden ḥaḳ ez bāṭıl: aḍırmaḳ küni, yevmü'l-faṣl 34/21a2=37:21
rūz-ı gāh dānişte şode: saḳış kün / belgülüg kün, yevmi'l-vaḳti'l-maᶜlūm 30/24a3=15:38
rūz-ı ᶜīd: ᶜīd küni, yevmü'z-zīneᵗ 31/52a1=20:59
rūz-ı rüsteḫīz: uluġ kün, yevmi'l-ḳıyāmeᵗ 36/103a1=45:26
rūz-ı şenbe: şenbe, şenbe 28/40a1= 7:163
rūz-ı şumār: cezā küni, yevmü'd-dīn 34/21a2=37:20
ḥisāb küni, yevmi'l-ḥisāb 34/51b3= 38:16
saḳış küni, yevmi'd-dīn 30/23b3= 15:35
rūz reften: tesbīḥ ḳıl-, teᵓvīb 33/33b2= 34:10
rūzedār: rūze tutġan ... ḳunçuy, ṣāᵓimeᵗ 38/92a1=66:5
rūze dāşten: rūze tut-, şiyām 26/60b1= 4:92
rūzgār: zamāne, dehr 36/101b3=45:24
rūzgār-ı dırāz: kéç, meliyy 31/18b1= 19:46
rūzgār-ı kāfirī: biligsizlik, cāhiliyyeᵗ 37/45a3=48:26
bilmezlik, cāhiliyyeᵗ 25/18a1=3: 154
rūzī: rūzī, rızḳ 30/63b2=16:67
rūzī, ḳūt 35/77a1=41:10
rūzi dāden: rūzī, rızḳ 34/67a2=38:54
rūzī ḳıl-, rızḳ 30/56b3=16:56
rūzī bér-, rızḳ 30/67b1=16:72
rūzī dāde şoden: rūzī béril-, rızḳ m. 25/24b1=3:169
rūzī dehende: rūzī bérgen, rāzıḳ 33/55a1=34:39
rüsteḫīz: ḳıyāmet, ḳıyāmeᵗ 31/91b2= 20:124
ḳıyāmet yaᶜnī ḳopmaḳ, ḳıyāmeᵗ 38/36a2=60:3
ḳopmaḳ, ḳıyāmeᵗ 26/75a1=4:109
ḳopmaḳ yaᶜnī ḳıyāmet, ḳıyāmeᵗ 35/15b2=39:67
rüsvā kerden: ḫᵛār ḳıl-, iḫzāᵓ 29/10b2= 9:14
körksüz ḳıl-, feżḥ 30/28b2=15:68
rüsvā ḳıl-, iḫzāᵓ 30/40a3=16:27
rüsvāyī: ḫᵛārluḳ, ḫizy 34/95b2=39:26
ḫorluḳ, ḫizy 27/42b3=5:33
rüsvālıḳ, ḫizy 30/41a1=16:27

S (س ص)

sāᶜat: sāᶜat, sāᶜaᵗ 33/47b2=34:30
öḍ, sāᶜaᵗ 30/59b2=16:61
ṣadaḳa: ṣadaḳa, ṣadaḳaᵗ 26/78a2=4:114
ṣadaḳa dāden: ṣadaḳa bér-, taṣadduḳ 38/64b1=63:10
ṣadaḳa dehende: ṣadaḳa bérgüçi / muyanlıḳ bérgüçi, muṣaddıḳ 30/8b1= 12:88
ṣadaḳa kerden: ṣadaḳa bér-, taṣadduḳ 29/54b3=9:75
ṣadaḳa ḳıl-, taṣadduḳ 26/59a2=4:92
ṣaf-zede: ṣaf, ṣaff 31/54a1=20:64
ṣaf tutuġlı, ṣaff 34/43a2=37:165
ṣaf zeden: ṣaf tut-, ṣaff 38/41a1=61:4
ṣaḫrā: yazı, ᶜarā 34/39a2=37:145

saḫt: ḳatıġ, ḳāsî 27/27b3=5:13
ḳatıġ, be³s 28/41b3=7:165
ḳatıġ, şarṣar 35/81b1=41:16
ḳatıġ, şedîd 28/71a3=8:13
ḳatıġraḳ, eşedd 37/48a3=48:29
saḫti: ḳatıġlıḳ, żarr 31/76a2=41:50
ḳatıġlıḳ / esrüklük, sekre[t] 37/74a1=50:19
saḫtkār: ḳatıġ da[c]vîçi boḍun, eledd 31/35b2=19:97
saḫt şevende-i dil: ḳatıġ kön̂güllüg, ḳāsiyeti ḳalb 34/92b3=39:22
saḫt-ter: ḳatıġ, eşedd 35/51a2=40:46
ḳatıġraḳ, eşedd 26/51b2=4:84
ḳatıġınça, cehd 27/58a2=5:53
ḳatıġlanmaḳlarça, cehd 30/48a1=16:38
keḍ, eşedd 29/58b2=9:81
keḍrek, eşedd 29/48b1=9:69
küçlügrek, eşedd 35/80b2=41:15
saḫt-terîn: ḳatıġraḳ, eşedd 38/26b3=59:13
saḫt-ter ü nîrû-ter: küçlügrek, eşedd-i ḳuvve[t] 35/70b1=40:82
saḫt-ter ü ḳavî-ter: keḍrek, eşedd 26/38b2=4:66
sāḫten: ḳıl-, ittiḫāẕ 36/100a3=45:23
ḳopar-, tebyî[t] 26/49a1=4:81
sāḫte kerden: ornat-, tebvî³e[t] 25/2b2=3:121
sāḳ: yota, sāḳ 34/60a3=38:33
buta 37/49b2=48:29
sāl: yıl, [c]ām 29/20b3=9:28
yıl, ḥicce[t] 32/18b1=28:27
yıl, sene[t] 27/37a3=5:26
ṣalāḥ āverden: ṣalāḥ ḳıl-, işlāḥ 26/88b1=4:129
sālār-ı leşker: ḫayl başı, naḳîb 27/26a3=5:12
sarāy: sarāy, dār 26/38a2=4:66
sarāy-ı bāz pesîn: kiḍinki sarāy, dārü'l-āḫire[t] 30/42b3=16:30
ṣavābkār: bütün işlig, ḥakîm 26/6b2=4:26
sāvîden: töşek ḳat-, mess 33/11a3=33:49
sür-, meşḥ 27/21a2=5:6
yavuḳ-, mulāmese[t] 26/19a2=4:43
sāye: kölike, ẓıll 30/53a3=16:48
sāyebān: kölikelik, ẓulle[t] 34/88a3=39:16
sāyedār kerden: kölike ḳıl-, taẓlîl 28/37b1=7:160
sāz: étig, [c]udde[t] 29/35a3=9:46
sāz-ı ceng: sāz, ḥizr 26/40b1=4:71
sāz, silāḥ 26/69b3=4:102
uruş sāzı, silāḥ 26/69a1=4:102
sāz nām: yawuz at, laḳāb 37/61b3=49:11
sāziden: ét- / tut-, ittiḫāẕ 30/64a1=16:68
sāzvārî custen: yaraşıḳlıḳ, tevfîḳ 26/35b2=4:62
sāzvārî efgenden: tevfîḳ bér-, tevfîḳ 26/13a2=4:35
se: üç, ṣelāṣe[t] 27/11a3=4:171
segān segān: üçer üçer, ṣulāṣe 33/64a1=35:1
sebeb: üçün, en 38/34a2=60:1
sebük: yün̂gül, ḫafîf 28/58b3=7:189
yün̂güllük, ḫafîf 29/32a2=9:41
sebük dāşten: yüngül tut-, istiḫfāf 30/73a1=16:80
sebük kerden: yün̂gül ḳıl-, taḫfîf 26/7a2=4:28
yüngült-, taḫfîf 35/53a1=40:49
sebük kerde şoden: yün̂gült-, taḫfîf 33/77b1=35:36
yünglü-, taḫfîf 30/76a1=16:85
secde āverden: secde ḳıl-, sucūd 26/69a2=4:102
yükün-, sucūd 30/53b3=16:49
secde kerden: secde, sucūd 37/49a1=48:29
secde ḳıl-, sucūd 28/63b3=7:206
secde konende: secde ḳılıġlı, sācid 34/72b2=38:72
yüknügli, sācid 30/22a2=15:29
secde reften: tüş-, ḫarr 28/22a3=7:143
sefer: sefer, sefer 33/39a3=34:19
yol, sefer 29/32b3=9:42
seg: it, kelb 28/50b1=7:176
seḥer: seḥer, seḥer 37/86a1=51:18
seḥmnāk: ḳatıġ, nukr 38/84b3=65:8
selām: selām ḳılmaḳ, selām 33/9b1=33:44
selāmetlıḳ, selām 27/29b2=5:16
selām firistāden: selām ḳıl-, teslîm [c]alā 33/19b3=33:56
selām kerden: selām ḳılmaḳ, selām 33/19b3=33:56
semūm: tütünsüz, semūm 30/21a2=15:27
seng: taş, ḥacer 30/30a1=15:74
sengsār kerden: sür-, recm 31/18b1=19:46
taşla-, recm 36/79b3=44:20
sepîd: ürüng, ebyāż 33/74b3=35:27
sepîd şoden: ürger-, ibyizāż 30/6a2=12:84
sepîd ü rūşen: ürüng, ebyāż 28/6a1=7:108

ser: baş, re's 27/21a2=5:6
ser-bāz zeden: uman-, ibā' 30/22b1=15:31
ser ber āverde: baş kötürgen, ʿālī 34/73b2=38:75
ser ber āverden: uluġluḳ ḳıl-, ʿuluvv 32/4a2=28:4
ser ber zemīn nihende: yüknügli, sācid 28/9a2=7:120
secde ḳılıġlı, sācid 31/55b2=20:70
ser-gerdān kerde: abruġ, muẕebẕeb 26/97b2=4:143
ser-gerdān reften: ḥīre bol-, teyh 27/37a3=5:26
ser-gerdān şoden: başları tezginip turuḳar ḳaraġu, ʿameh 28/56a1=7:186
ser-geşte reften: tezginip yorı-, ʿameh 30/29b1=15:72
ser-i engüşt: ernek uçı, enmule[t] 25/1a2=3:119
ser ü ten şusten: arıt-, teṭahhur 27/21b1=5:6
yun-, iġtişāl 26/18b2=4:43
ser-zede: süsülmiş, neṭīḥa[t] 27/16a2=5:3
serencām: ḳatıġlıḳ, vebāl 38/84b3=65:9
soñg, ʿāḳıbe[t] 25/8b2=3:137
serencām-ı bed: ḳatıġlıḳ, vebāl 38/28b1=59:15
serencām-ı nīkū: iş soñgı cḍgülüki, ʿāḳıbe[t] 28/12 b1=7:128
sergīn: tezek, ferş 30/62b3=16:66
serzeniş: melāmet, teşrīb 30/10a1=12:92
melāmet, levme[t] 27/59b1=5:54
sevgend: and, yemīn 26/10b1=4:33
sevgend ḫorden: andıḳ-, ḥalif 26/35b1=4:62
andıḳ- iḳsām 27/58a1=5:53
sezā: çın, ḥaḳḳ 38/44b3=61:9
sezā, ḥaḳḳ 31/87b2=20:114
sezā şoden: sezā bol-, ḥaḳḳ 30/47a3=16:36
sezā-ter: sezāraḳ, eḥaḳḳ 29/44b2=9:63
sezāvār: ḥaḳīḳat, ḥaḳīḳ 28/4b2=7:105
sezāvār-ı ḫışm şoden: öwkeke sezā bol-, īsāf 36/60b1=43:55
sezāvār-ter: sezā, evlā 26/92a1=4:135
sezā, eḥaḳḳ 37/46a1=48:26
sezāraḳ, eḥaḳḳ 29/10a3=9:13
sezāraḳ, evlā 29/7a2=8:75
sezā-yı melāmet: melāmetlıġ, mulīm 34/38b2=37:142
seziden: kerek-, inbiġā' 31/34a2=19:92
kerek bol-, inbiġā' 34/7a2=36:40
şıfat: meşel, meşel 37/49a2=48:29
şıfat, meşel 37/49a3=48:29
şıfat kerden: şıfat ḳıl-, vaṣf 30/60a1=16:62
sī: otuz, seläṣun, 28/20b2=4:142
sifad: şiftar, saḳf 36/51a2=43:33
şiftar / öçek, saḳf 30/39b3=16:26
sigālīden: al ḳıl-, mekr 30/52a2=16:45
ḳopar-, tebyīt 26/49a2=4:81
mekr, mekr 35/50a3=40:45
sigāliş: al, keyd 26/44b1=4:76
étig, keyd 31/53b3=20:64
étig / al, sigāliş 31/55b1=20:69
mekr, mekr 33/50a3=34:33
oġraġ, mekr 33/83b1=35:43
sigāliş-i bed: al, keyd 28/73b2=8:18
destān, keyd 34/29a3=37:98
keyd, keyd 35/46a2=40:37
yawuz étig / ḥile, sigāliş-i bed 31/52a3=20:60
sīm: kümiş, fiżża[t] 29/25b3=9:34
sīne: köngül, ṣadr 29/11a1=9:14
köküz, ṣadr 25/19b1=3:154
köküs yaʿni köngül, ṣadr 31/42b1=20:25
sipāh: sü, cund 29/19b3=9:26
sü, ḥizb 38/13a3=58:19
sipās: şükr, ḥamd 33/63b1=35:1
ögdi, ḥamd 30/69a3=16:75
sipāsdār: az ʿamelḳa üküş cezā bérgen, şākir 26/100a3=4:147
şükr ḳılġlı, şākir 28/59a2=7:189
sipās dārende: şükr ötegli, şākir 28/23a2=7:144
şükr ḳılġan, şākir 25/12b1=3:144
şükr ḳılġan, şekür 33/36a1=34:13
sipāsdārī kerden: şükr ðte-, şükr 28/78a3=8:26
şükr ḳıl-, şükr 27/23a1=5:6
sipās dāşten: şükr öte-, şükr 30/71a3=16:78
şükr ḳıl-, şükr 33/37a3=34:15
siper: ḳalḳan, cunne[t] 38/11a2=58:16
siperi şoden: alḳmmaḳ, nefād 34/67a3=38:54
tüke- / alḳın-, nefād 30/83b2=16:96
sipes güẕāşte: songra ḳalġan, muḫallef 29/58a1=9:81
sipes güẕāşten: küḍ-, te'ḫīr 38/64a3=63:10
sipesīn: ḳidin, āḫir 34/36b1=37:129
song, āḫir 29/13a3=9:18
song / āḫir, āḫir 29/21b1=9:29
sipurden: erkle-, vaṭ' 37/44a3=48:25
ısparla-, tefvīż 35/50a1=40:44

tapşur-, teʾdiyeᵗ 36/79a2=44:18
sitabr-dil: irig köngüllüg, ġalizü'l-ḳalb 25/22b1=3:159
sitabr şoden: yoġun bol-, istiġlāẕ 37/49b1=48:29
sitāleng: aşuḳ, kaᶜb 27/21a3=5:6
sitāre: yulduz, necm 30/35a3=16:12
sitāyiş: ḥamd, ḥamd 35/55b2=40:55
şükr, ḥamd 36/109a2=45:36
sitāyiş-i nikū: key ögdilik, lisānu ṣıdḳ 31/19b2=19:50
sitem: küç, ẓulm 26/8a1=4:30
küç, beġy 36/97a1=45:17
küç ḳılmaḳ, ẓulm 30/59a2=16:61
tengde keçrügli / artuḳ ḳılıġlı, ᶜudvān 32/19a 3=28:28
yaġılıḳ, ġayy 36/9a3=42:14
ẓulm, ẓulm 35/41b3=40:31
sitemkār: ẓālim, ẓālim 29/17a2=9:23
küç ḳılıġlı, ẓālim 26/43b2=4:75
küç ḳılġan, ẓālim 26/64b3=4:97
küç ḳıldaçı, ẓālim 38/53b1=62:7
küç ḳılġuçı, ẓallām 37/76b3=50:29
ẓulm ḳılıġlı, ẓālim 34/33a2=37:113
sitemkār-ter: küç tegürgenrek, aẓlam 38/43b1=61:7
sitem kerden: artuḳluḳ ḳıl-, beġy 30/79b1=16:90
ḥaddin keç-, ᶜadv 28/39b3=7:163
ḥaddin keçmek, ᶜudvān 38/5a2=58:9
küç ét-, ẓulm 28/41b3=7:165
küç ḳıl-, ẓulm 26/75a3=4:110
küç ḳıl-, beġy 34/53b3=38:22
küç ḳılıġlı er-, ẓulm 29/50b2=9:70
yaġılıḳ ḳıl-, beġy 37/59b3=49:9
yolsuzluḳ ḳıl-, beġy 37/59b1=49:9
ẓulm, ẓulm 27/4a2=4:160
ẓulm teg-, ẓulm m. 36/27b1=42:41
sitem kerde şoden: küç ḳılın-, ẓulm m. 26/46a2=4:77
ẓulm ḳılın-, ẓulm m. 35/17b2=39:69
siyāh: ḳap ḳara, müsvedd 30/57b2=16:58
ḳara, müsvedd 35/12b3=39:60
siyāh çeşm: ḳara közlüg, ḥavrāʾ 36/87b1=44:54
sūd: asıġ, meradd 31/30b1=19:76
asıġ, menfaᶜaᵗ 35/69a2=40:80
sūd dāşten: asıġ ḳıl-, iġnāʾ 28/74a2=8:19
asıġ ḳıl-, nefᶜ 32/7b1=28:9
sūd kerden: asıġ ét-, nefᶜ 31/85b2=20:109
asıġ ḳıl-, iġnāʾ 29/19a1=9:25
asıġ ḳıl-, nefᶜ 33/43b3=34:23
asıġ, nefᶜ 28/57b1=7:188
suḫen: ᶜaẕāb, kelimeᵗ 35/25a2=40:6
kelām, kelām 37/36a3=48:15
kelimeᵗ, kelimeᵗ 29/31b3=9:40
söz, ḥadiş 26/95b1=4:140
söz, ḳavl 37/21a2=47:30
söz, kelām 28/23a1=7:144
söz, kelimeᵗ 26/20b3=4:46
suḫen āverden: sözlet-, inṭāḳ 35/84b2=41:21
suḫen goften: sözle-, tekellüm 28/21b1=7:143
sözle-, inṭāḳ 37/87a2=51:23
sözle-, nuṭḳ 34/28a2=37:92
sözlemek, teklim 27/8a1=4:164
suḫen güftār: sözleşmek, teḫāvur 38/2a1=58:1
suḫen-i behūde: kerekmez söz, laġv 32/35b1=28:55
suḫen-i dürüst: bütün söz, ḥikmeᵗ 33/3b1=33:34
çın söz, ḥikmeᵗ 38/50b1=62:2
ḥikmet, ḥikmeᵗ 26/26b2=4:54
ḥikmet, ḥükm 32/9b3=28:14
ḥüccet, ḥüccetᵗ 27/8a3=4:165
köni söz, ḥikmeᵗ 36/63b3=43:63
üstüvārlıḳ, ḥikmeᵗ 26/77b1=4:113
suḫen-i dürüst ve üstüvār: könilik, ḥikmeᵗ 30/99 a1=16:125
suḫen-i mevzūn yaᶜni şiᶜr: şiᶜr, şiᶜr 34/17b1=36:69
suḫen-i rāst: köni söz, ḥaḳḳ 35/24b3=40:5
suḫen-şinev: ḳulaḳ, uzun 29/43b3=9:61
suḫten: köyür-, taḥrīḳ 31/68a3=20:97
suḫte şoden: kökre-, futūn m. 37/84b2=51:13
supurden: boyun su-, teslīm 26/37b3=4:65
ısparla-, islām 26/84a3=4:125
supurden ü selām dāden: āsānlıḳ ur-, teslim 29/4a2=8:43
supurde: ısparlanmış, musellem 26/59a1=4:92
şūr: borġu, şūr 31/69b3=20:102
sūre: sūre, sūreᵗ 29/45b1=9:64
şūret engiḫte: şūret, timṣāl 33/35b1=34:13
sutūde: ögdülmiş, ḥamīd 33/31a3=34:6
suturden: arıt-, tezkiyeᵗ 26/24a1=4:49

suturîde: yülütügli, muḥallik 37/46b3= 48:27

suturk: muḥālif, ᶜanîd 37/75a3=50:24

sūy: tapa, ilā 33/31b1=34:7

tuş, tilḳāᵓ 32/15a2=28:22

sūy-ı rāst: oñg, yemîn 30/53b1=16:48

sağ yan, yemîn 34/23a1=37:28

sūy-ı vey: anga, ileyhi 34/28b1=37:94

sünnet-i ḫudāy der helāk: sünnet, sünnet 28/85b 1=8:38

süst: küçsüz, żaᶜîf 26/7a3=4:28

żaᶜîf, żaᶜîf 29/64a2=9:91

süstî: süstluḳ, fetret 27/32b3=5:19

süsti kerden: süstel-, vahn 25/9a1= 3:139

süst bol-, vahn 25/13b3=3:146

süstluḳ ḳıl-, veny 31/46b1=20:42

süst kerde şoden: süst bol-, teftîr m. 36/68b2=43:75

süsti konende: kewdeçi, mūhin 28/ 73b1=8:18

ᶜöẕr ḳılġuçı, muᶜaẕẕir 29/63b1= 9:90

süst şoden: żaᶜîf bol-, żaᶜf 25/14a1= 3:146

süst bol-, velın 31/4b3=19:4

süst şumurde: küçsüz tutulmış, mustaż̇ᶜaf 26/65b2=4:98

żaᶜîf tutulmış, mustaż̇ᶜaf 26/65a1= 4:97

żaᶜîf, mustaż̇ᶜaf 26/43a1=4:75

süst şumurde şoden: küçsüz tutul-, istiż̇ᶜāf m. 33/49a3=34:32

żaᶜîf tutul-, istiż̇ᶜāf m. 28/17b1= 7:137

süst şumurden: küçsüzle-, istiż̇ᶜāf 28/28a3=7:150

küçsüz tut-, istiż̇ᶜāf 32/4a3=28:4

süst-ter: żaᶜîfraḳ, eż̇ᶜaf 31/30a1=19:75

süvār: atlandur-, vefd 31/32b2=19:85

Ş (ش)

şādî: ḳénglik ḥāl, serrāᵓ 25/6a2=3:134

şādi kerden: müjde bér-, istibşār 25/24b2=3:170

sewün-, istibşār 30/28b1=15:67

şād kerden: tapalat-, işmāt 28/28b1= 7:150

şād kerde şoden: sewün-, ḥubūr m. 36/66b3=43:70

şād konende: körklüg, behîc 37/70b1= 50:7

şād şoden: sewün-, feraḥ 29/58a1=9:81

sewün-, istibşār 35/4a1=39:45

şād bol-, ferah 25/2a1=3:120

şādmān: şād bolup, fārih 25/24b1= 3:170

şād şoden / müjde dāden: sewünç eşittür- / müjde bér-, istibşār 25/25a2= 3:171

şāḫ-ı ḫūşa-i ḫurmā: egilmiş ḫurmā butaḳı, ᶜur-cūn 34/7a1=36:39

şaḫūliden yaᶜnî veş kerden: sıġırmaḳ, muḳāᵓ 28/83a2=8:35

şaᶜîr: söz ḳoşġu, şāᶜir 34/25a1=37:36

şāristān-ı ḳavm-i Lūṭ: zîr ü zeber bolmışlar, el-müᵓtefiḳāt 29/50a3=9:70

şāyesten: ḥelāl er-, ḥelāl 33/15a12=33:52

şāyeste: açuḳluġ, ḥelāl 30/93a3=16: 114

ḥelāl, ḥelāl 30/94b2=16:116

şāyeste kerden: ḥelāl ḳıl-, iḥlāl 26/2b1 =4:24

ḥelāl, iḥlāl m. 27/19a1=5:5

şāyeste kerde şoden: ḥelāl ḳılın-, iḥlāl m. 27/18a1=5:4

şeb: şeb, leyl 34/6a2=36:37

tün, leyl 30/35a2=16:12

şebāngāh: keçe, ravāḥ 33/34b1=34:12

kéçe, āşāl 28/63b1=7:205

kéçe, aşîlᵉⁿ 37/31b1=48:9

kéçe, ᶜaşiyyen 31/7b2=19:11

kéçelik, ᶜaşiyy 35/55b3=40:55

şehr: él, beldet 33/37b1=34:15

él, karyet 37/11a3=47:13

kend, beldet 35/23b3=40:4

kend, medînet 30/28a3=15:67

uluş, karyet 31/81b3=46:27

şek: sézig, lebs 37/72b2=50:15

şenbe: şenbe, sebt 28/40a2=7:163

şenbe kerden: şenbe ḳıl-, sebt 28/ 40a3=7:163

şeniden: eşit-, semᶜ 26/95a2=4:140

ḳulaḳ tut-, istimāᶜ 28/62b3=7:204

şeniden ü güş dāşten: eşit-, semᶜ 28/60a8=7:198

şerefe: uḳulmaz ün, hems 31/85b2= 20:108

şerm: uwtan-, istiḥyāᵓ 32/16b3=28:25

şerm dāşten: uwtan-, istiḥyāᵓ 33/ 16b3=33:53

şermsār kerden: rüsvā uvutluġ ḳıl-, iḫzāᵓ 30/28b3=15:69

şeş: altı, sittet 37/79b3=50:38

şevher: cüft, zevc 38/1b1=58:1

şevî: cüft, baᶜl 26/86b3=4:128

şeyṭān: yek, şeyṭān 34/63a1=38:41

şifā dāden: şifā bér-, şifā' 29/10b3=9:14
şikāften: yarıl-, tefaṭṭur 31/33b2=19:90
şikāf: açuḳluḳ, ferc 37/70a1=50:6
şikāf būden: ġār, ġār 29/31a2=9:40
şikāf-ı der kūh: in, maġāra[t] 29/41a1 =9:57
şikāfte şoden: yarıl-, intişāḳ 31/33b3= 19:90
yarıl-, teşaḳḳuḳ 37/81b3=50:44
şikāfende ābrā: keligli tartıġlı, māhir 30/36b3=16:14
şikeften: sı-, neḳṣ 36/58a3=43:50
şikem: ḳarın, baṭn 30/62b2=16:66
şikence: ᶜaẕāb, ᶜaẕāb 29/38b2=9:52
ḳatıġ ot, ᶜaẕāb 35/26b3=40:7
ḳın, ᶜaẕāb 33/50b3=34:33
ḳın, be'ṣ 35/40a3=40:29
ḳın, ricz 28/15b3=7:134
ḳın, nekāl 27/45b1=5:38
ḳın, ᶜiḳāb 34/51a2=38:14
ḳın, fitne[t] 37/84b3=51:14
ḳınlıġ, ᶜiḳāb 28/71a3=8:13
ḳınlıġ, be'ṣ 26/51b2=4:84
şikence āmeden: ḳonġur-, ityān 30/ 39b2=16:26
şikence-i dünyā: ḳın, ᶜaẕāb 31/29b2= 19:75
şikence kerde: ḳınanmış, muᶜaẕẕeb 33/52a3=34:35
şikence kerden: ᶜaẕāb ḳıl-, taᶜẕīb 38/ 84b2=65:8
ḳına-, taᶜẕīb 29/40a3=9:55
ḳına-, muᶜākebe[t] 30/99b3=16:126
ḳınaġlı er-, taᶜẕīb 28/81b3=8:33
şikence kerde şoden: ḳınal-, muᶜāḳebe[t] m. 30/100a1=16:126
şikence konende: ḳınaġlı, muᶜaẕẕib 28/82a1=8:33
şikesten: kemiş-, ilḳā' 28/7b3=7:116
sın-, hedd[en] 31/34a1=19:90
sı-, naḳż 30/79b3=16:91
sı-, neḳṣ 29/9a2=9:12
sındur-, naḳż 27/27b2=5:13
yar- / sı-, neḳṣ 29/9b3=9:13
şikende-i kāmhā: ġalebe ḳılġan, ḳahhār 34/70b2=38:65
boynaġularınıng boynın sıġan, ḳahhār 35/31b2=40:16
şikeste: uşanmış, ḥuṭām 34/92a1= 39:21
şikībā: sergen, şabbār 33/40a1=34:19
sergen, ṣābir 29/6a1=8:46
serinigli, ṣābir 30/100a2=16:126
şikibāyi: ṣabr, ṣabr 28/11a1=7:127
serinmeklik, ṣabr 30/100a3=16:127
sermek, ṣabr 30/5b2=12:83
şikibāyi kerden: serin-, ṣabr 28/18a1= 7:137
ser-, ṣabr 29/6a1=8:46
ser-, iştibār 31/25b3=19:65
ṣabr ḳıl-, ṣabr 25/29a1=3:200
şikibāyi konende: sergen, ṣābir 25/11a2=3:142
şikibiden: ṣabr ḳıl-, ṣabr 25/29a2= 3:200
şikift: tang, ᶜacīb 37/68b2=50:2
tang iş, idd 31/33b2=19:89
şikift dāşten: tangla-, ᶜaceb 34/19a3= 37:12
şikift şoden: tangla-, ᶜaceb 37/68a3= 50:2
şināḫten: uḳ-, ᶜirfān 37/21a1=47:30
uḳ- yime bil-, ᶜirfān 37/21a2=47:30
şināḫten yekdigerrā: biliş-, teᶜāruf 37/64a1=49:13
şināḫte şoden: bilin-, ᶜirfān m. 33/21b1=33:59
şināsā kerden: uḳtur-, taᶜrīf 38/90a1= 66:3
şinevā: eşitgen, semīᶜ 25/2b3=3:121
şinevāniden: eşittür-, ismāᶜ 28/75b2= 8:23
şīr: süt, leben 30/63a1=16:66
şir dāden: emüz-, irżāᶜ 32/5b3=28:7
şirfe: ün, rikz 31/36a2=19:98
şirinkār: laṭif, laṭif 33/3b1=33:34
şitābāniden: éwdür-, iᶜcāl 31/61b3= 20:83
terklet-, taᶜcīl 34/51b2=38:16
şitābiden: éwiş-, musāraᶜa[t] 27/46b3= 5:41
éw-, nesl 34/11b3=36:51
şitāb ḫᵛāsten: éwe tile, istiᶜcāl 31/ 79b1=46:24
éw-, istiᶜcāl 34/45a2=37:176
şitāb konende: éweklik ḳılġan er-, istiᶜcāl 37/85a 1=51:14
şitāfiden: éw- azu yügür- seᶜy 32/14a3= 28:20
éw-, zeff 34/28b1=37:94
şitāften: éw-, ᶜacel 28/27b3=7:150
éw-, musāraᶜa[t] 25/5b2=3:133
éw-, cemḥ 29/41a3=9:57
éwit-, iżāᶜ 29/35b3=9:47
ḥaddin keç-, furūṭ 31/47a2=20:45
şoden: bol-, ẕall 30/57b1=16:58
bol-, işbāḥ 27/39b2=5:30
kel-, ityān 30/10b1=12:93
yan-, ᶜavde[t] 34/6b3=36:39

şubān: çūpān, rāᶜī 32/16a3=28:23
şukūfe: mīve, ṭalᶜ 37/71a3=50:10
şumār: ed-dīn, ed-dīn 37/83b2=51:6
ḥisāb, ḥisāb 38/84b1=65:8
san, ᶜiddeᵗ 29/27a1=9:36
şumār kerden: ḥisāb ḳıl-, muḥāsebeᵗ 38/84b1=65:8
şumār konende: saḳışlaġan, ḥasīb 33/8b3=33:39
saḳış ḳılġuçı, ḥasīb 26/53a1=4:86
şumurden: sa-, iᶜtidād 33/11b1=33:49
sa-, taᶜdīd 31/34b2=19:94
sana-, ᶜadd 34/69b2=38:62
sana-, iḥṣāᵓ 38/76a3=65:1
şūr: şūr, milḥ 33/72b1=35:12
şūrgez: yılġun, eşl 33/38a2=34:16
şūride: ḳatış ḳarış, meric 37/69b1=50:5
şusten: yu-, ġasl 27/21a1=5:6
şutur: téwe, rikāb 38/20b3=59:6
şutur-suvārān: arḳış, rekb 29/2b1=8:42
şūy dīde: yüzi açuḳ ḳunçuy, şeyyibeᵗ 38/92a2=66:5

T (ت ط)

tā: ançaḳa tegi, ḥattā 26/18a3=4:43
ançaḳ, key 30/65b2=16:70
bolġay kim, leᶜalleküm 33/73a3=35:12
ḳaçan, ḥattā 37/59b3=49:9
ḳayda, eyne 31/12b3=19:31
kim, li- 30/49a1=16:39
tā, en 30/37a3=16:15
tapa, ilā 32/16b1=28:24
tegi, ilā 26/46a1=4:77
tép, li- 33/13b2=33:50
tép, key 32/9a3=28:13
tā būden: anda er-, mā dāme 27/36a3=5:24
tā çün: ançaḳa tegi, ḥattā iẓā 33/44a1-2=34:23
ṭāᶜat dāşten: boyun su-, iṭāᶜaᵗ 25/23b2=3:168
dīn tut-, dīn 29/21b3=9:29
tāb bāz dāden: egirik yeşilmeki, nikş 30/80b3=16:92
tāb-rūy: yüzlüg, vecīh 33/25b1=33:69
tābān: yaruḳ yıldraġan, munīr 33/10a2=33:46
tābūt: tābūt, tābūt 31/44a3=20:39
taḫt: kürsī, kürsī 34/60b2=38:34
taḫt, ᶜarş 31/37a2=20:5
taḫt, serīr 36/51b1=43:34
taḫt-ı ārāste: taḫt, erīkeᵗ 34/13b2=36:56
taḫt-ı buzurg: ᶜarş, ᶜarş 35/22a1=39:75
taḫt, ᶜarş 35/25b2=40:7
taḫta: taḫta, levḥ 28/23a3=7:145
tāḥī ??: küç, ḳuvveᵗ 30/80b2=16:92
ṭāḳat: erk, melk 31/63b3=20:87
taḳdīr: ḥükm, ḳadr 31/46a2=20:40
taḳdīr kerde: endāze ḳılınmış, maḳdūr 33/8a3=33:38
taḳṣīr kerden: ḥaddin keç-, tefrīṭ 35/11a1=39:56
tengde keç-, tefrīṭ 30/3b2=12:80
ṭalāḳ dāden: ṭalāḳ ḳıl-, ṭaḷīḳ 38/76a1=65:1
tamām: tükel, kāmileᵗ 30/39a1=16:25
tamām u ḫunuk: soġuḳ, ẓalīl 26/29a1=4:57
tamām dāden: tükel bér-, īfāᵓ 30/8a3=12:88
tükel béril-, tevfiyeᵗ 33/75b2=35:30
tükel ḳıl-, tevfiyet 27/13a1=4:173
tamām dāde şoden: tükel béril-, tevaffī m. 30/91b1=16:111
tükel béril-, tevfiyeᵗ m. 34/86a1=39:10
tükel ḳılın-, tevfiyeᵗ m. 35/17b3=39:70
tamām kerden: ḥükm ḳıl-, ḳażāᵓ 31/14a2=19:35
tükel ḳıl-, itmām 29/24a3=9:32
tükel ḳıl-, ikmāl 27/17a2=5:3
tamām konende: tükel ḳılġan, mutimm 38/44a3=61:8
tamām şoden: öldür-, ḳażāᵓ 32/11a2=28:15
tükel bol-, tamām 28/17b3=7:137
tārīkī: ḳarangḳuluḳ, ẓulmeᵗ 27/29b3=5:16
tāze: tāze, ṭarīyy 33/72b3=35:12
tāzegī: körk, behceᵗ 32/1b1=27:60
tāzī: tāzī, ᶜarabiyy 30/87b1=16:103
tāzī zebān: tāzī, ᶜarabiyy 31/87a2=20:113
tāzī zewān: tāzī tili, ᶜarabiyy 34/96b1=39:28
tebāh: fesād, fesād 35/37b3=40:26
tebāhī: artuḳluḳ, ḫabal 29/35b3=9:47
artatur, fesād 27/42a3=5:33
köngül kiri, daḫāl 30/80b3=16092
tebāhī kerden: artaḳlıḳ ḳıl-, ifsād 28/11a3=7:127
fesād ḳıl-, ifsād 27/41a1=5:32

yarlıġdın çık-, ifsād 30/77b3=16:88
tebāhkār: artaḳ işlig, müfsid 32/4b2=28:4
yawuz işlig, müfsid 34/58b1=38:28
yawuz işlig / ortaḳ ḳatıġlı, müfsid 28/4a3=7:103
tebāhkārī: bulġanuḳ, fāsıḳ 37/57a1=49:6
tehī ez ġam: fārig̱ ḳaḏġusuz, fārig̱ 32/7b3=28:10
tekye kerden: kön̂gül ur-, tevekkül 27/26a1=5:11
tayan-, tevakku[9] 31/40b3=20:18
tekye konende: kön̂gül urġan, müteveḳḳil 31/74b 1=39:38
tekye zede: tayanġan, müttekī[9] 34/66a3=38:51
tayanıġlı, müttekī[9] 34/13b2=36:56
tekye zeden: tayan-, ittikā[9] 36/51b1=43:34
telḫ: açıġ, ucāc 33/72b1=35:12
ten: biregü, nefs 32/13b1=28:19
et-öz, nefs 27/40b3=5:32
kewdelig, cesed 28/26a2=7:148
öz, nefs 26/36a2=4:63
ten, cism 38/59a3=63:4
ten, nefs 29/34a3=9:44
ten, cesed 31/64b1=20:88
yüz, vech 26/84a3=4:125
tenhā: bir ikindi, enfüs 37/61b2=49:11
ten-i diger: biregü, uḫrā 34/82a3=39:7
tene: tüp, ciz[c] 31/9b1=19:23
teng: tar, żank 31/91b1=20:124
tengī: emgek, ḫarac 26/37b2=4:65
tarlıḳ, żayḳ 30/100b1=16:127
tarlıḳ emgek, ḫarac 29/64b1=9:91
emgek tarlıḳ, ḫarac 27/22b2=5:6
emgek azu tarlıḳ, ḫarac 33/7b3=33:38
teng kerden: tarut-, ḳadr 33/52b2=34:36
tarut-, tażyīḳ 38/82a1=65:6
teng kerde şoden: taru-, ḳadr m. 38/83b1=65:7
teng şoden: taru-, ḫasar 26/55b3=4:90
taru-, żayḳ 29/19a2=9:25
tenhā: yanġluz, ferd[en] 31/31b1=19:80
tenhā mānden: ḫālī bol-, ḫuluvv 25/1a1=3:119
terāşiden: yon-, naḫt 34/28b2=37:95
terāzū: terāzū, mīzān 36/12b2=42:17
terengübīn: yandaḳ şekeri, menn 28/37b3=7:160
tersiden: artatmaḳ tile-, nezg̱ 28/61a1=7:200
ḳorḳ-, işfāḳ min 33/26a3=33:72
ḳorḳ-, feze[c] 33/61b3=34:51
ḳorḳ-, ferak 29/40b3=9:56
ḳorḳ-, ḫavf 26/86b2=4:128
ḳorḳ-, ḫaşye[t] 26/54a3=4:77
ḳorḳ-, ḫaẕer 29/45a3=9:64
ḳorḳ-, raheb 30/55a1=16:51
ḳorḳ-, recā[9] 36/95a1=45:14
ḳorḳ-, ittiḳā[9] 25/5a1=3:130
ḳorḳ-, vacel 30/26a3=15:53
saḳın-, ḫaẕer 27/48a2=5:41
saḳın-, ittiḳā[9] 28/41a3=7:164
saḳlan-, ḫaẕer 32/5b2=28:6
ters: ḳorḳunç, ḫavf 25/25a1=3:170
ḳorḳunç, ru[c]b 28/70b2=8:12
ḳorḳunç, ḫife[t] 31/55a1=20:67
ḳorḳunç, rehb 32/22b1=28:32
tersā: tersā, naṣrāniyy 29/22b2=9:30
tersān: ḳorḳuġlı, ḫā[9]if 32/12b1=28:18
ḳorḳuġlı, müşfiḳ 36/13a3=42:18
tersān şoden: ḳorḳ-, vacel 28/65a2=8:2
tersāniden: ḳorḳıt-, istirhāb 28/8a1=7:116
ḳorḳut-, taḫvīf 31/72a3=39:36
tersende: ḳorḳuġlı, vacil 30/26a3=15:52
ḳorḳuġlı, müşfiḳ 36/15b3=42:22
teşne: suwsamış, vird 31/33a1=19:86
teşne şoden: suwsa-, żame[9] 31/89a3=20:119
tevaḳḳuf: sā[c]at, fevāḳ 34/51b1=38:15
tevānā: küç, ḳuvve[t] 28/23b2=7:145
küçlüg, ḳavī 38/14a3=58:21
küçlüg uġan, ḳādir 37/2b3=46:33
küçlüg uġan, ḳadir 37/3a2=46:33
küçlüg uġan, muḳtedir 36/54b3=43:42
küçlüg uġan, muḳrin 36/41b3=43:13
küçlüg, ḳavī 32/18a1=28:26
küdezçin, muḳīt 26/52b1=4:85
uġan, ḳadir 26/90b2=4:133
tevānā şoden: küçlüg bol-, taḳdīr 37/41a2=48:21
erked- / u-, ḳadr 30/68b2=16:75
u-, ḳadr 30/69b2=16:76
yaraġ, ḳadārat 27/43a3=5:34
tevānāyi: ḳudret, yed 34/18b1=36:71
orun, mekāne[t] 31/74b2=39:39
tevānger: bay, ġaniyy 26/91b3=4:135
mungsuz, ġaniyy 26/90a1=4:131
tevāngeri: barlıḳ, vucd 38/81b3=65:6
tevānger kerden: bayut-, iġnā[9] 29/53b3=9:74
kéngüt-, iġnā[9] 29/21a1=9:28
mungsuz ḳıl-, iġnā[9] 26/88b3=4:130

tevānisten: erklig bol-, mülk 27/30b1= 5:17
erklig er-, mülk 37/33b1=48:11
u-, mülk 33/56a2=34:42
u-, istiṭā^{c}a^{t} 28/60a7=7:197
un-, istiṭā^{c}a^{t} 38/74a3=64:16
una-, istiṭā^{c}a^{t} 29/33a2=9:42
yaraġ bul-, istiṭā^{c}a^{t} 26/66a1=4:99
yaraġ bol-, istiṭā^{c}a^{t} 26/3b3=4:25
yaraġlıġ bol-, istiṭā^{c}a^{t} 34/17a1= 36:67
tevānisten / mutaṣarrıf şoden: erklen-, mülk 35/2 b1=39:43
tevbe: tevbe, tevbe^{t} 35/23a2=40:3
tevbe dāden: tevbe bér-, tevbet ^{c}alā 29/11a2=9:15
tevbe, tevbet 26/60b1=4:92
tevbe kerden: öknüp yan-, tevbe^{t} 30/ 96b1=16:119
tevbe ét-, tevbe^{t} 31/23b2=19:60
tevbe ḳıl-, hevd 27/50b2=5:44
yan-, tevbe^{t} 27/43a2=5:34
tevbe konende: tevbe ḳılġan ... ḳunçuy, tā^{ə}ibe^{t} 38/92a1=66:5
tevbe-peẕīr: tevbe ḳabūl étken, tevvāb 26/37a2= 4:64
tevekkül kerden: tevekkül ḳıl-, tevekkül 38/6b1=58:10
tevrāt: bitig, ẕikr 30/51a2=16:43
tevrāt, tevrāt 27/49b3=5:43
tīr-i ḳumār: oḳ, zelem 27/16b2=5:3
tīz: yiti, ḥadīd 37/74b3=50:22
töhmet nihāden: at-, remy 26/76a3= 4:112
tu: sen, ente 31/55a2=20:68

U (ع)

^{c}**uḳūbet:** ḳınlıġ, ^{c}iḳāb 28/43a1=7:167

Ü (ا)

üftāden: tüş-, ḥarr 33/36b1=34:14
tüş-, vuḳū^{c} 30/22a2=15:29
tüş-, suḳūṭ 29/37a1=9:49
tüş-, huviyy 31/61b1=20:81
tüş-, musāḳaṭa^{t} 31/10a3=19:25
tüş-, vuḳū^{c} 34/72b1=38:72
üftāde şoden: peşimān bol- / ökün-, suḳūṭ 28/26b 2=7:149
ümid dāşten: um-, recā^{ə} 33/75b1=35:29
uman- yā ḳorḳ-, recā^{ə} 31/3a2= 18:110
ümid dāşten: um-, recā^{ə} 26/72a3= 4:104
ümmet: ümmet, ümme^{t} 33/82b3=35:42
üstüḫ^{v}ān: ḳurug süngük, ^{c}aẓım 34/20a2= 37:16
süngük, ^{c}aẓm 31/4b3=19:4
üstüvār: berk bekümiş, ṣābit 30/16b3= 14:27
berk, ḥakīm 36/37b2=43:4
berk imin, emin 36/79a2=44:18
çın bütün, naṣūḥ 38/94a1=66:8
ḳatıġ ḳawi, metin 28654b1=7:183
üstüvār, ^{c}azm 36/28b2=42:43
üstüvār, ḥakīm 36/75a3=44:4
üstüvār u cüft ber āverde: berk soḳuşmış, merṣūş 38/41a2=61:4
üstüvār buden: berk tur- / üstüvār tur-, ṣubūt 29/5a2=8:45
üstüvār dāşten: beküt-, teşbīt 30/16b2= 14:27
berk tut-, īmān 36/79b3=44:21
köndür-, hidāye^{t} 26/39a1=4:68
üstüvār / berk ḳıl-, teşbīt 28/70a3= 8:12
üstüvār ḳıl-, teşbīt 25/14b3=3:147
üstüvārlıḳ, teşbīt 26/38b3=4:66
üstüvārkār: bütün işlig, ḥakīm 33/ 46b1=34:27
ḥakīm, ḥakīm 25/3a3=3:126
ḥakīm / bütün işlig, ḥakīm 36/ 89a2=45:2
üstüvār kerde: berk ḳılmış, muḥaṣṣan 38/27b1=59:14
üstüvār / berk, muḥkem 37/16b1= 47:20
üstüvār kerden: üstüvār ḳıl-, teşbīt 28/70a1=8:11
beküt-, tevkīd 30/80a1=16:91
berk ḳıl-, şedd 34/52b3=38:20
berküt-, ibrām 36/70a1=43:79
berkit-, şedd 37/6b2=47:4
ḳawi ḳıl-, şedd 31/43a2=20:31
üstüvār konende: mübrim 36/70a1= 43:79
üstüvār şode: üstüvār bolġan, rāsiḫ 27/5a3=4:162
üstüvār şoden: bekü-, ṣubūt 30/82b1= 16:94

keç- ap berkü-, merr 28/58b3=7:189
tıtaşı tur-, işrār 25/7a3=3:135

V (و)

vāeib: ḥaḳḳ, ḥaḳḳ 37/86a2=51:19
vācib şoden: sezā bol-, ḥaḳḳ 33/86b2=36:7
tüş-, vuḳūᶜ 28/8b2=7:118
tüş-, ḥulūl 31/61a2=20:81
vaᶜde: fermān, — 37/17b1=47:21
vaᶜde, vaᶜd 35/21a2=39:74
vaᶜde, mevᶜid 31/63b2=20:87
vaᶜdegāh: öḏ urmışı, miḳāt 28/21b1=7:143
vaᶜde, miᶜād 33/47a3=34:30
vaᶜde, mevᶜid 31/51b2=20:58
üḏrülmiş öḏ, mevᶜid 30/25b3=15:43
vādi: öz, vādī 31/39a2=20:12
vaḥy āverde şoden: yarlıġ ıḏıl-, īḥāʾ m. 35/742=41:6
vaḥy firistāden: ḥükm ḳıl-, ḳażāʾ 32/29a2=28:44
seç-, ḳażāʾ 30/28a1=15:66
vaḥy ıḏ-, īḥāʾ 33/61b2=34:50
yarlıġ ıḏ-, īḥāʾ 28/8a3=7:117
vaḥy firistāde şoden: yarlıġ tegür-, īḥāʾ m. 28/62 a3=7:203
yarlıġ ıḏıl-, īḥāʾ m. 30/51a1=16:43
yarlıġ ḳılın-, īḥāʾ m. 31/48a3=20:48
vaḳt: öḏ, miḳāt 28/20b3=7:142
vaḳt, inā 33/16a3=33:53
vaḳt, vaḳt 28/56b1=7:187
vaḳt-i rūşen şoden: kün tuġmış vaḳt, işrāḳ 34/52 b1=38:18
wām dāden: ötünç, ḳarż 38/74b3=64:17
vāy: ḳatıġlıḳ, yā vayletā 27/40a2=5:31
ḳatıġlıḳ, vayl 31/14b3=19:37
vāy, evlā 37/17a2=47:20
veyl, veyl 34/92b2=39:22
ve: azu, ve 28/13a2=7:129
hem, ve 33/29a3=34:3
hem yime, ve 28/2b1=7:88
ma, ve 26/97b3=4:143
taḳı, ve 25/15a3=3:152
yime, ve 33/3b1=33:34
ve cüzʾ ān ki: ançа bar, velākinne 38/62a2=63:7
ançası bar, velākin 33/85b3=35:45
yoḳ kim, velākin 30/45a1=16:33
likin, velākin 28/50a2=7:176
ve ne: aḍın, ve lā 29/12a1=9:16
ap, ve lā 27/13b3=4:173
ap, ve mā 26/36a3=4:64
ap ma, ve lā 36/92b3=45:10
ap yime, ve lā 33/43a3=34:22
hem ... hem, ve lā 33/19a1=33:55
vebāl-i durūġ: yalġanlıḳ, kezib 35/39a3=40:28
vefā kerden: tükel ḳıl-, īfāʾ 30/ 79b2=16:91
vefā ḳıl-, īfāʾ 37/32a2=48:10
vertic: buldurçın, selvā 28/37b3=7:160
buldurçın eti, selvā 31/60b3=20:80
verziden: ḳazġan-, iḳtirāf 29/17b2=9:24
ḳazġan-, kesb 33/85b2=35:45
ḳazġan-, ictirāḥ 36/99a1=45:21
ḳazġan-, iktisāb 26/9b1=4:32
ḳılıḳ, kesb 35/7b3=39:51
ḳılmaḳ, kesb 35/7b1=39:51
vesvese: artat-, nezġ 28/61a2=7:200
ricz, ricz 28/69b3=8:11
vesvese-i gerdende: kezigli, ṭāʾif 28/61b1=7:201
vey: ol, hüve 33/28b1=34:1
vije kerden: ḫāliş ḳıl-, iḫlāş 34/65a1=38:46
vije kerde: ḳatıḳsız ḳılıġlı, muḫlaş 30/25a1=15:40
vīrān kerden: buz-, nakż 30/80b2=16:92
buz-, iḫrāb 38/18a3=59:2

Y (ی)

yā: azu, ev 25/3b2=3:127
yā, ev 26/83b3=4:124
yā, immā 31/54a2=20:65
yā ... yā: azu ... azu, yā ... yā 28/7b1-2=7:115
yime, ev 35/11a3=39:57
yād dāde şoden: pend béril-, teẕkīr m. 27/28a2=5:13
yād dārende: küḏezigli, ḥāfiẓ 30/4b3=12:81
yād kerden: pend, ẕikr 34/43b2=37:168
yād, ẕikr 34/60a1=38:32
yād ḳıl-, ẕikr 27/18b2=5:4
ẕikr aymaḳ, ẕikr 38/54b3=62:9
yād kerde şoden: yād ḳılın-, ẕikr m. 28/65a1=8:2
yād konende: ḫāş, muḫlaş 34/75b1=38:83
yāften: bil-, vecd 34/64a3=38:44
bul-, neyl 29/53b3=9:74
bul-, vecd 27/13b2=4:173
bul-, şeḳaf 26/58a1=4:91

könül-, ihtidâ' 26/66a2=4:98
tap-, vucd 26/57a1=4:91
yâfte: ḳoşulmış, mufterâ' 33/57b3=34:33
yâfte şoden: bulun-, şeḳaf m. 33/22b1=33:61
yaḳîn dânişten: yaḳîn bil-, ẓann 31/75b1=41:48
yâr: éş, ṣâḥib 29/31a2=9:40
éş, ḳarîn 26/15b2=4:38
éş, ḥavârî 38/48a1=61:14
éş, mevlâ 38/91a1=66:4
idi, ṣâḥib 34/50b3=38:13
ḳadaş, aḫ 37/72a2=50:13
yâr bûden: éşleş-, muṣâḥabe[t] 31/2b2=18:76
yâr-ı sefer: yandaḳı éş, ṣâḥibi bi'l-cenbi 26/14a1=4:36
yârân: boḍun, aṣḥâb 34/13a3=36:55
idi, aṣḥâb 37/72a3=50:14
yârân, aṣḥâb 37/71b3=50:12
yârân-ı şenbe: şenbe boḍunları, aṣḥâbü's-sebt 26/23a1=4:47
yârî: yardım, naṣr 25/3a2=3:126
yârî dâden: yârî bér-, naṣr 28/34b3=7:157
yârî dâde şoden: yârî béril-, naṣr m. 35/10a1=39:54
yâriger: dôst, veliyy 27/59b3=5:55
erklig, veliyy 28/32a1=7:155
yârî bérdeçi, naṣîr 30/48a3=16:37
yârî bérigli, nâṣir 36/108a2=45:34
yâriçi, naṣîr 29/54b2=9:74
yâriçi, nâṣır 37/11b2=47:13
yâriçi, rid' 32/23b1=28:34
yâriçilıḳ, naṣîr 26/20b2=4:45
yârigerân-ı ʿÎsâ: ʿÎsâ éşleri, ḥavârî 38/48a2=61:14
yârî ḫ[v]âsten: yârî tile-, istiʿâne[t] 28/12a1=7:128
yârî tile-, istinṣâr 32/12b2=28:18
yârî kerden: yârî bér-, naṣr 34/33b3=37:116
yârî kerden yek dîgerrâ: yârî bériş-, tenâṣur 34/22a3=37:25
yârî kerde: yârî bérilmiş, manṣûr 34/44b1=37:172
yârî kerde şoden: yârî béril-, naṣr m. 32/27b3=28:41
yârî ḳılın-, naṣr m. 36/85a3=44:41
yegân yegân: yanġuz yanġuz, furâdâ 33/59b1=34:46
yegâne: aṅga oḳ, ḫâṣṣet[en] 28/77a1=8:25
bir ök, vâḥid 30/17a1=14:52
bir, vâḥid 27/11b1=4:171
bir yolı, vâḥide[t] 34/2b2=36:29
yalġuz, vâḥide[t] 36/50b3=43:33
yanġuz, vaḥde-hu 35/3a3=39:45
yek: bir, vâḥid 33/59a3=34:46
bir, aḥad 30/69b2=16:76
bir, iḥdâ 33/82b3=35:42
kimerse, aḥad 31/10b3=19:26
yek bâz: bir yolı, ecmaʿîn 34/72b3=38:73
yekdîger: bir ikindi, — 31/70a1=20:103
yekdîger âmeden: barmaḳ kelmek, iḫtilâf 36/90a 3=45:5
yekdîger âyende: biri soṅgınça biri kelgen, murdif 28/68b2=8:9
yekdigerrâ ḫilâf kerden: tartışıġlı er-, iḫtilâf 35/4b2=39:46
yekî: biregü, aḥad 26/19a1=4:43
yek mâhe râh: bir aylıḳ yol, şehr 33/34b1=34:12
yek sû şoden: ewrülüp, muteḥarrif[en] 28/72a3=8:16
yeksân: berâber, sevâ' 36/99a3=45:21
tükel, seviyy 31/7a2=19:10
yeksân bûden: berâber bol-, istivâ' 35/57a3=40:58
tüz bol-, istivâ' 30/69a3=16:75
yeksân şoden: teṅ bol-, istivâ' 33/72a2=35:12
yeksân u berâber şoden: tüzetil-, istivâ' 26/63a1=4:95
yeksâne: berâber, sevâ' 28/60a3=7:193

Z (ز ض ظ)

zâden: tuġrul-, vilâde[t] 31/13b1=19:33
tuġur-, vilâde[t] 34/40b2=37:152
zâde şoden: tuġrul-, vilâde[t] m. 31/8b2=19:15
zâġ: ḳarġa, ġurâb 27/39b3=5:31
zâhid: zâhid / râhib, râhib 29/23a2=9:31
zâhid-i tersâ: taġda yatġan, râhib 29/25a2=9:34
ẓâhir kerden: keçür- / öte-, ṣadʿ 30/32a2=15:94
ẓâhir kerde bûden: bildügini âşkâre ḳıl, ʿilm 29/11b2=9:16
zamân: atanmış öd, ecel 28/55b1=7:185
ecel, ecel 38/64b3=63:11
öd, ecel 30/59b1=16:61
zamân, ecel 35/63b1=40:67
zamân dâde: küdülmiş, munẓar 34/74b3=38:80

zamān bérilmiş, mü'eccel 25/12b3=3:145
zamān dāden: küḍ-, inẓār 28/60a6=7:195
zamān bér-, imlā' 28/54a3=7:183
zamān dāde şode: küḍülmiş, munẓar 30/24a3=15:37
zamān dāde şoden: küḍ-, inẓār 30/76a2=16:85
zamāni: atanmış zamān, ecel 34/80a1=39:5
zamān-ı nām burde: zamān, ecel 28/16b1=7:135
zamān-ı zede: atanmış öḍ, ecel 32/19b2=28:29
rūzgār, ecel 26/45b3=4:72
zārī: zārilıḳ, taẕarru[c] 28/63a2=7:205
zāri kerden: yalwar-, ce'r 30/55b3=16:53
zāster reften: tepre-, beraḥ 30/4a1=12:80
ẕāt: ẕāt, vech 32/44a2=28:88
żāyi[c] kerden: ḳoḍ-, iżā[c]a[t] 31/23a2=19:59
yoḳsuz ḳıl-, iżā[c]a[t] 28/45b2=7:170
żāyi[c] bol-, iżā[c]a[t] 25/25a3=3:171
żāyi[c] ḳıl-, iżā[c]a[t] 30/9b1=12:90
zebān: til, lisān 30/60a1=16:62 krş. **zewān**
zebān bīrūn kerden: til çıḳar-, lehş 28/50b2=7:176
zebān-ı tāzī nīst: tāzī ermes, a[c]cemiyy 30/87a3=16:103
zeber: üstün, fevḳ 30/16b1=14:26
üze, fevḳ 30/77b3=16:88
zebūn u efsūn: füsūs, sihriyy 34/69b3=38:63
zebūr: zebūr, zebūr 27/7a3=4:163
zeden: kes-, meshˇ 34/60a3=38:33
ur-, şakk 37/88b3=51:29
zede şoden: urul-, żarb m. 36/61a2=43:57
zekāt: zekāt, zekā[t] 26/45a1=4:77
zelzele: yer titremeki, recfe[t] 28/31a2=7:155
zemīn: yer, belde[t] 36/40a3=43:11
zeden: toḳı-, żarb 30/68a3=16:74
ur-, żarb 28/37a1=7:160
zehrdār: tiken, ḫamṭ 33/38a1=34:16
zemīn: él, beled 33/69a3=35:9
yer, arż 30/4a1=12:80
zen: cüft, zevc 33/7b1=33:37
tişi, nisā' 28/11b3=7:127
uraġut, imra'e[t] 26/86b2=4:128
uraġut, nisā' 28/20a3=7:141
zen/ān-ı ḫalife: ḫilāf ḳılġan, ḫālif 29/66a1=9:93
ḫilāf ḳılıġlı, ḫālif 29/62a2=9:87
zen/ān [u] kūdek: ḫilāf ḳılıġlı, ḫālif 29/60a1=9:83
zen-i āzād: āzād tişi, muḥṣane[t] 26/5b2=4:25
āzād uraġut, muḥṣane[t] 26/4a1=4:25
pārsā uraġut, muḥsin 27/19b1=5:5
zen-i bārdār: yüklüg uraġut, ūlātu'l-aḥmāl 38/80 b1=65:4
zen-i diger: taḳı bir, uḫrā 38/83a2=65:6
zen-i du-rūy: iki yüzlüg uraġut, münāfiḳa[t] 29/47a1=9:67
zen-i düzd: oġrı uraġut, sāriḳa[t] 27/45a2=5:38
zen-i enbāz-güy: ortaḳ ḳılıġlı uraġut, müşrike[t] 37/29b2=48:6
zen-i enbāz-güyende: ortaḳ ḳatıġlı ḳunçuy, müşrike[t] 33/27a3=33:73
zen-i fermān-berdār: aḍaḳm turġan tişi, ḳānita[t] 33/4a1=33:35
zen-i furū-ten: baş ḳoḍı tişi, ḫāşi[c]a[t] 33/4b1=33:35
zen-i girevīde: kirtgünmiş ḳunçuy, mü'mine[t] 33/3b3=33:35
mü'min ḫatun, mü'mine[t] 33/27b1=33:73
mü'min uraġut, mü'mine[t] 29/50b3=9:71
mü'mine, mü'mine[t] 33/20b1=33:58
tapmış ḳunçuy, mü'mine[t] 38/37a3=60:12
zen-i müsülmān: boyun bérmiş ḳunçuy, müslime[t] 33/3b2=33:35
zen-i nigāh-dārende: küḍezgen tişi, ḥāfiẓa[t] 33/4b 3=33:35
zen-i nik: eḍgü uraġut, şāliḥ 26/11b1=4:34
zen-i rāst-güy: köni sözlegli ḳunçuy, şādıḳa[t] 33/4a2=33:35
zen-i rūzedār: rüze tutġan tişi, ṣā'ima[t] 33/4b2=33:35
zen-i şikībā: sergen tişi, ṣābira[t] 33/4a3=33:35
zen-i yād-konende: yād ḳılġan tişi, ẕākira[t] 33/5a1=33:35

zencîr: zencîr, silsile[t] 35/65a1=40:71
zer: altun, ẕeheb 29/25b2=9:34
étig gever yinçü ornatıġlıġ, zuḫruf 36/51b2=43:35
zerd: sarġarmış, muṣferr 34/91b3=39:21
zewān: til, lisān 26/21a3=4:46 krş. **zebān**
zever: üstün, fevḳ 28/11b3=7:127 krş. **zeber**
üstün, ᶜālī 30/29b3=15:74
zırıh: yarıḳ, sābiġa[t] 33/34a1=34:11
zırıh bāften: ḥalḳa, serd 33/34a1=34:11
ziden: tiril-, ḥayevān 31/58a2=20:74
ẓihār besten: ẓihār andı iç-, muẓāhera[t] 38/4a1=58:3
zinā[179]: çalpaḳ iş, faḥşā[ᵓ] 30/79a3=16:90
zinde: tirig, ḥayy 25/24a3=3:169
zinde güẓāşten: tirig ḳoḍ-, istiḥyā[ᵓ] 28/11b2=7:127
zinde kerden: tirgür-, iḥyā[ᵓ] 37/3a1=46:33
tirgüz-, iḥyā[ᵓ] 27/41a3=5:32
tirgüz-, iᶜāde[t] 33/61a2=34:49
tirgüz-, inşār 36/40a2=43:11
zinde kerde şode: yandura ḳoparmış, münşer 36/83a2=44:35
zinde mānden: tirig ḳoḍ-, istiḥyā[ᵓ] 28/20a3=7:141
tirig ḳal-, ḥayevān 29/3a3=8:42
zinde şoden-i ḥalḳ: ḥalḳınıng tirilmeki, nuşūr 33/69b2=35:9
zindegānī: ᶜömr, ᶜumur 33/71b3=35:11
tiriglik, ᶜumur 30/65b2=16:70
tiriglik, ḥayā[t] 28/29b1=7:152
tiriglik, meḥyā[ᵓ] 36/99b1=45:21
tiriglik, maᶜîşe[t] 31/91b1=20:124
zindegānī dāde: uzun ᶜömr bérilmiş, muᶜammer 33/71b2=35:11
zindegānī dāden: ᶜömr bér-, taᶜmîr 33/78a3=35:37
tiriglik bér-, iḥyā[ᵓ] 30/84b1=16:97
zindegānī dāde şoden: uzun ᶜömr béril, taᶜmîr m. 33/71b1=35:11
zindegānī kerden: tiriglik, maᶜîşe[t] 36/49b3=43:32
zindegānī nezdik-ter: dünyā, ḥayātü'd-dünyā 26/62a2=4:94
zinhārî: emānet, emāne[t] 33/26b1=33:72
zîr: altın, sāfil 30/29b3=15:74
altın, taḥte 25/7b3=3:136
astın, taḥte 29/52a2=9:72
zîr-i fermān: taṣarruf, taḥte 36/59a1=43:51
zîr-i ḳadem: aḍaḳı astını, taḥte 31/10a1=19:24
astın, taḥt 31/20a2=19:24
ziştter: yawuzraḳ, münker 38/3a3=58:2
ziyān dāşten: ziyān ḳıl-, żarr 25/12a3=4:144
ziyān dāşten ü gezend kerden: ziyān ḳıl-, żarr 25/2a2=3:120
ziyānkār: ziyān ḳılıġlı, ḫāsir 34/87b1=39:15
ziyānlıġ, ḫāsir 27/20b2=5:5
ziyānkārī: ḳor yas, ḫasār 33/80a3=35:39
ziyān, ḫusrān 34/88a1=39:15
ziyānkār şoden: ziyān ḳıl-, ḫusrān 26/81b1=4:119
ziyānlıġ bol-, ḫusrān 34/87b2=39:15
ziyān kerden: ziyān ḳıl-, żarr 29/30b1=9:39
ziyān ḳıl-, ḫusrān 35/72b2=40:85
ziyān, żarr 28/57b1=7:188
zūd: her-āyine, se- 25/12b1=3:144
kiḍin, sevfe 31/26a3=19:66
munu, sevfe 27/58b3=5:54
terk, serîᶜ 28/42b3=7:167
terk, sevfe 36/74a3=43:89
zūd būd: terk, se- 37/35b2=48:15
zūd būd ki: munu ... ök, se- 28/33a1=7:156
munu, se- 26/28a3=4:57
zūd nihāden: at-, ilḳā[ᵓ] 28/27b3=7:150
zūd şomār: terk ḥisāb ḳılġan, serîᶜü'l-ḥisāb 27/19 a1=5:4
zuftî: baḫillıḳ, şuḥḥ 26/87b1=4:128
baḫillıḳ, buḫl 26/14b2=4:37
zuftî kerden: baḫillıḳ ḳıl-, buḫl 26/14b1=4:37
saranlıḳ ḳıl-, buḫl 37/25a2=47:37

179 m: زنی

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

ᶜĀd 34/50b1=38:12, 35/41b1=40:31
ᶜĀ. boḍnı+ 29/50a1=9:70, 35/79a3=41:13, 35/80a3=41:15, 37/72a1=50:13

Ādem 31/22a2=19:58, 31/88b2= 20:117, 31/89b2=20:120, 31/90a3=20:121
Ā.+ 27/37b2=4:27, 31/88a2=20:115, 31/88 b1=20:116
Ā. oġlı+ 34/14b1=36:60

Aḥmed 38/43a1=61:6

Asiye
A. Ḫatun 32/7a2=28:9

Baᶜl 34/35b1=37:125

Benī İsrāᵓīl 38/42a3=61:6

Cebreᵓīl 38/91a1=66:4

Dāvūd 34/55b3=38:24, 34/56b1=38:26
D.+ 27/7a3=4:163, 33/33b1=34:10, 34/52a 2=38:17, 34/53b1=38:22, 34/59a3=38:30
D. boḍnı 33/35b3=34:13

Eyyūb 34/62b3=38:41
E.+ 27/7a1=4:163

Firᶜavn 28/4a1=7:103, 28/4b1=7:104, 28/9b1=7:123, 28/11a2=7:127, 28/13b1=7:130, 31/42a3=20:24, 31/46b2= 20:43, 32/4a1=28:3, 32/6b1=28:8, 32/7a2=28:9, 32/22b2=28:32, 32/25b2=28:38, 34/50b2=38:12, 35/38b1=40:28, 35/50b1=40:45, 36/56a3=43:46, 36/58b1=43:51, 36/79a1=44:17, 38/98a1= 66:11
F.+ 28/7a1=7:113, 32/5a3=28:6, 35/35b3=40:24, 35/45b3=40:37, 35/46a2=40:37, 36/82a2=44:31, 38/98b1=66:11
F.-ı kāfir 28/18a2=7:137
F. boḍnı+ 28/6a2=7:109, 28/20a1=7:141
kāfir 31/60a1=20:79
melᶜūn 31/59b3=20:78
ol kāfir 35/40b1=40:29

Hāmān 32/6b3=28:8, 32/26a1=28:38, 35/45a 1=40:36
H.+ 32/5b1=28:6, 35/36a1=40:24

Hārūn 27/7a2=4:163, 28/9b1=7:122, 31/43a2=20:30, 31/55b3=20:70, 31/65a2=20:90, 31/66a1=20:92, 34/33b1=37:114
H.+ 28/21a1=7:142, 31/20b2=19:53, 32/23 a3=28:34, 34/34b3=37:120

Hārūn 31/11b2=19:28

Ḫuneyn
Ḫ. Kün 29/18b3=9:25

İblīs 30/22b3=15:32, 33/40a2=34:20, 34/73 a1=38:74, 34/73a3=38:75

İbrāhīm 26/26b1=4:54, 26/84b1=4:125, 30/98a1=16:123, 31/18a3=19:46, 31/22b1=19:58, 34/26b1=37:83, 34/31a2=37:104, 34/32a2=37:109, 36/47b1=43:26, 38/36b2=60:4
İ.+ 26/84b3=4:125, 27/6b2=4:163, 31/16a 3=19:41, 34/64b2=38:45, 36/8a2=42:13, 37/87a3=51:24
İ. boḍnı 29/50a1=9:70
İ. Yalalavaç 30/96b3=16:120

İdrīs 31/21b2=19:56

İlyās 34/35a2=37:123
İlyāslı ġ 34/36b2=37:130

ᶜİmrān 38/98b3=66:12

ᶜİsā 27/10b3=4:171, 27/30a3=5:17, 27/12a2=4:172, 29/22b2=9:30, 31/12a3=19:30, 31/13b2=19:34, 36/63b2=43:63, 38/42a3=61:6, 38/47b3=61:14
ᶜİ.+ 27/2b1=4:157, 27/7a1=4:163, 29/23b 1=9:31, 36/8a2=42:13

İshāḳ 34/32b2=37:112, 34/32b3=37:113
İ.+ 27/6b3=4:163, 31/19a2=19:49, 34/64b 2=38:45

İsmāᶜīl
İ.+ 27/6b3=4:163, 31/20b3=19:54, 34/65b 1=38:48

Ḳārūn 35/36a1=40:24

Lūṭ 34/37a1=37:133, 34/50b3=38:13, 37/72a2=50:13, 38/96b2=66:10

Medīne 31/46a1=20:40
M. kendi 38/62b1=63:8

Medyen 29/50a2=9:70, 32/15a2=28:22, 32/15b1=28:23, 32/29b3=28:45

Mekke 36/3b2=42:7, 37/43a1=48:24

Meryem 27/2a2=4:156, 27/2b1=4:157, 27/10b2=4:171, 27/30a3=5:17, 27/30b2 =5:17, 31/11b1=19:27, 31/13b2=19:34, 36/61a2=43:57, 36/98b3=66:12, 38/42 a3=61:6, 38/47b3=61:14
M.+ 27/11a1=4:171

Mesîḥ 27/2b1=4:157, 27/10b2=4:171, 27/30a 3=5:17
M.+ 27/30b2=5:17

Mıṣr 26/58b2=43:51

Muḥammed 28/64a2=8:1, 37/5a1=47:2
M. ṣ^{c}avs 25/11b2=3:144

Mūsā 27/34b3=5:22, 27/36a2=5:24, 28/4b1=7:104, 28/7b1=7:115, 28/7b3=7:116, 28/8a3=7:117, 28/9a3=7:122, 28/12a 1=7:128, 28/14a2=7:131, 28/15b3=7:134, 28/18b3=7:138, 28/21a1=7:142, 28/21b1=7:143, 28/22a3=7:143, 28/22 b3=7:144, 28/26a1=7:148, 28/27a3=7:150, 28/30b3=7:155, 31/1b1=18:75, 31/39a1=20:11, 31/40b2=20:17, 31/41a2=20:19, 31/43b3=20:36, 31/48b 2=20:49, 31/51a3=20:57, 31/52b1=20:61, 31/54a2=20:65, 31/55b3=20:70, 31/62a1=20:83, 31/64b2=20:88, 31/66 a1=20:91, 32/3b3=28:3, 32/5b3=28:7, 32/7b3=28:10, 32/11a2=28:15, 32/13 a1=28:18, 32/13a3=28:19, 32/14a3=28:20, 32/17a3=28:25, 32/19b2=28:29, 32/21a2=28:30, 32/21b3=28:31, 32/24b1=28:36, 32/25a2=28:37, 32/26 a3=28:38, 32/32a1-2=28:48, 34/33a3=37:114, 35/38a1=40:27, 35/45b1=40:37, 38/41a3=61:5
M.+ 27/7b3=4:164, 28/4a1=7:103, 28/11a3=7:127, 28/20b2=7:142, 28/30a3=7:154, 28/36a2=7:159, 28/36b3=7:160, 31/20a1=19:51, 31/59a2=20:77, 31/83 b3=46:30, 32/28a3=28:43, 32/29a2=28:44, 33/25a3=33:69, 34/34b2=37:120, 35/35b2=40:23, 35/37a3=40:26, 35/54b3=40:53, 36/8a2=42:13
M. yalawaç 31/38a2=20:9
M. boḍnı+ 27/33b1=5:20
Nūḥ 29/50a1=9:70, 31/22a3=19:58, 34/50b1=38:12, 35/24a1=40:5, 35/41a3=40:31, 37/71b3=50:12, 38/96b1=66:10
N.+ 27/6b1=4:163, 36/7b3=42:13

Ṣāliḥ
Ṣ. boḍnı 34/50b3=38:13
Ṣ. ḳavmi 37/72a1=50:12

Sāmirî 31/67a1=20:95
S. mel^{c}ūn 31/64a3=20:87
mel^{c}ūn 31/62b1=20:85

Şemūd
Ş. boḍnı+ 29/50a1=9:70, 35/41b1=40:31, 35/79b1=41:13, 35/82a3=41:17

Süleymān
S.+27/7a2=4:163, 33/34a3=34:12, 34/59a3=38:30, 34/60b1=38:34

Şu^{c}ayb 28/2b1=7:88

Ṭūr
Ṭ. Tag̀ 31/20a3=19:52, 31/60b1=20:80, 32/19 b3=28:29, 32/30a2=28:46

Ṭuvā
Ṭ. Athıg̀ 31/39a3=20:12

Tübba^{c} 36/83b2=44:37, 37/72a3=50:14

^{c}uzeyr 29/22b1=9:30

Yaḥyā 31/6a2=19:7, 31/7b2=19:12

Ya^{c}ḳūb 31/5b2=19:6, 31/22b1=19:58
Y.+ 27/6b3=4:163, 31/19a3=19:49, 34/64 b3=38:45
Y. oğlanları+ 27/26a2=5:12, 27/40b2=5:32, 28/5a2=7:105, 28/16a3= 7:134, 28/17b3=7:137, 28/18b1=7:138, 31/47b3=20:47, 31/60a2=20:80, 31/66b2 =20:94, 35/55a1=40:53, 36/62a3=43:59, 36/81 b3=44:30, 36/96a1=45:16, 38/48b1=61:14

Yes^{c} 34/65b2=38:48

Yūnūs 34/38a1=37:139
Y.+ 27/7a1=4:163

Yūsuf 30/6a2=12:84, 30/8b2=12:89, 30/9a1-2=12:90, 35/42b3=40:34
Y.+ 30/6b1=12:85, 30/7a3=12:87
Y. işi 30/4a1=12:80

Zekeriyyā 31/4b1=19:2, 31/6a1=19:7

Zeyd 33/7a1=33:37

Zü'l-Kifl 34/65b2=38:48

بسم الله الرحمن الرحيم

ISBN 978-975-16-1737-8

Fiyatı: 70,00 TL